47
E

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
12 — C
9/17

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

47.3.35.
47 47
E D
36 24

Digitized by Google

TRACTATVS
De ſeptem Eccleſiæ
SACRAMENTIS
Praxim potius, quàm ſpeculationem attendens, & intendens:

PER P. FRANCISCVM DE LVGO
Hiſpalenſem, è Societate Iesv Theol.ª profeſſorem.

Prodit nunc primùm.

Perilluſtri, ac Reuerendiſſimo Præſuli D.

DON TIMOTHEO PODIANO DE PERVSIA

Congregationis Oliuetanæ Abbati, Procuratori Vigilantiſſimo. D.

VENETIIS, Apud Baba. M. DC. LII.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

Perilluſtris, ac Reuerendiſsime Præſul.

AEquum, Reuerendiſſime Præſul, vt qui inter tuis mortales virtutibus, omnes gloriæ diuitias mirabiliter es aſſecutus, Typis etiam immortalibus ſplendeſcas, ac in ipſis æternè viuas. Maximum ideò apud me, Tibi incomparabiliter deuotiſſimum, Tuo decoratum nomine Opus prodire; At vana mei quamuis ardens cupiditas, niſi D. Franciſcus Baba amicus meus ſingularis, non minus Tua glorioſiſſima fama permotus, quàm inflammatis meis precibus inclinatus, in opulentiſſima ſua Typographia, in lucem emittendum Admodum Reuerendi Patris Franciſci de Lugo Societatis Ieſu, Eminentiſſimi S.R.E. Cardinalis Fratris, Tractatum de Sacramentis eximium, eximiæ Tuæ Virtutis à me dicandum, libentiſſimè approbaſſet, atque dediſſet; diligenter exquiſitum, proſperè conſequutum exequor. Hìc, vti laudabilis mos; copioſiſſima recenſenda, de Tuæ familiæ nobilitate, ac progenitorum tuorum mirabiliter geſtis; Inter quæ (omiſſis alijs) illud admirandum, vt ad nutrienda fouendaque facillimè ſtudia, proprijs Bibliothecas magnis ſumptibus in Peruſina Patria Ciuitate erexerint, quæ vſ-

que

que adeò Pudianæ Bibliotechæ ſumma inſtitutorum, ac deſcendentium gloria appellantur. Pariter infinita recolenda de Tua Prudentia, Scientia, Sapientia, Doctrina, Vigilantia, Charitate, Benignitate, ac Iuſtitia, quæ Te in ſeptennij paruiſſimo progreſſu, ad ſupremos Tuæ Nobiliſſimæ Oliuetanæ Religionis, Abbatiæ, Vicariatus Generalis, Generalatus, hodieque Procurariæ in Vrbe Generalis gradus euexerunt. At in encomia neque Tuorum, neque Tui digredi valeo, nil poſſum. Optimæ ideò ſententia, ea omnia quæ ſe ipſis in Cælum tolluntur, & ſatis verba, haud commendare queunt, ſilentio illuſtrare, ſolumque de Te paucis, multum comprobatum veraciterque dictum;

Semper Honos, nomenque Tuum, laudeſque manebunt.

Meum itaque Te humiliter, ſicut enixè deprecor, precari, vt meæ infinitæ obſeruantiæ, & obſequentiſſimæ voluntatis hæc vota benignè hilariterque excipias; meque in tua tutela diù viuere permittas. Vale.

Datum Romæ Idibus Nouembris 1651.

Perilluſtris, ac Reuerendiſſimæ Paternitatis Tuæ

Addictiſs.mus, & obſequentiſs.mus Seruus

Ioannes Caſonius.

Ad Lectorem.

PAucis aperiam animum meum. Vidi ſæpius (& dolens quidem,ac gemens) in multis Clericis, in multis Sacerdotibus, in multis Parochis multam ignorantiam doctrinæ moralis non minus ipſis perneceſſariæ, quàm ſit Medicina Medicis, & Iuriſprudentia Iudicibus: Siquidem Parochi ſunt Iudices animarum,& Medici. Cauſam rimatus aduerti, libros doctrinæ moralis in duas ferè claſſes eſſe diuiſos: Quidam ſunt Scholaſtici,qui vaſtis voluminibus continent doctrinas optimas, ſed ſubtilibus immiſtas quæſtionibus, quales in Academicis ſcholis diſputari ſolent: Vnde minus litteratis minus proſunt, & ad inſtruendum communem clerum minus videntur idoneæ. Alij Summæ vocantur, qui concluſionibus dumtaxat, & ſingularibus caſibus inde deductis vt plurimum contenti ſunt. At communis Clericorum captus, quibus non adeſt litterarum cultura, vel ſumptus deſunt multis coemendis libris, vel tempus, vel ingenium non ſuppetunt ad eos perlegendos,aut percipiendos; nec aliunde Summæ ſuppeditant principia, rationes, & cauſas moralium deciſionum,exi-

gere

Digitized by Google

gere videtur talem doctrinæ methodũ, vt clara ſimul, & breuis nec debitis fundamentis, & probationibus careat, nec in immenſam molem excreſcat. Propterea curaui Sacramentorum doctrinam, quæ magis eſt in praxi Parochorum (praxim magis attendens, & intendens, quàm Scholaſticam ſpeculationem) adamuſsim aptare, certa ſupponens, incerta diſquirens, & ſingulas controuerſiæ partes ſuis vel authoritatis, vel rationis momentis ita fulciens, vt appareat facilè, quæ ſit inconcuſſa veritas, quæ probabilis, quæ probabilior. Duos diuido tomos, quorum prior contineat Sacramentorum genus & communes proprietates, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, & Miſſam. Poſterior Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium. Id vbique conatus ſum, vt quæ pluribus alij diſputarunt, paucis conſtringerem; nec tamen ideò ſcitu digna, vel neceſſaria præterirem, omnibus ingenii neruis adnitens, vt res plurimum inter ſe diſsidentes, ſtrictam ſcilicet breuitatem cum ſolida claritate coniungerem. An hoc aſſecutus fuero, Sapientiorum eſto iudicium. Interim iſto quali quali labore vtere, fruere. Vale.

Re-

Reuerendiſsime Pater.

LEGI *librum cui titulus eſt*, Tractatus de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis *praxim potius, quàm ſpeculationem attendens, à R. P. Franciſco de Lugo Societatis noſtræ Theologiæ profeſſore compoſitum, ex P. V. commiſsione: & nihil inueni in illo ſanæ doctrinæ, aut bonis moribus non conſonus. Cenſeoque lectionem eius multùm lucis, & vtilitatis allatura Sacramenta ſancta adminiſtraturis. In Collegio Romano 19. Septembris 1648.*

P. V. Reuerendiſsimæ

Humiliſsimus Seruus in Chriſto

Io. Baptiſta Roſsi Societatis Ieſu.

VIN-

Digitized by Google

VINCENTIVS CARRAFA
SOCIETATIS IESV
Præpoſitus Generalis.

CVm opus P. Franciſci de Lugo noſtræ Societatis Sacerdotis *de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis* aliquot eiuſdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandetur ſi ita, ijs ad quos pertinet videbitur, cuius rei gratia has litteras manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas damus.

Romæ 13. Septembris 1648.

Vincentius Carrafa.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſs. D.S.P.A.Mag.

A. Riualdus Viceſgerens.

Imprimatur

Fr. Vincentius Candidus Sacri Pal. Apoſt. Mag. Ord. Præd.

Digitized by Google

INDEX
LIBRORVM, CAPITVLORVM, ET QVÆSTIONVM,
quæ in hoc Volumine continentur.

LIBER I. *De Sacramentis in genere.* 1

CAPVT I. De inſtitutione Sacramentorum. 1

Quæſt. 1. *Qvomodo debeat forma cum materia concurrere, vt validum Sacramentum fiat?* 4

2. *Qualis mutatio materiæ, vel formæ Sacramentum irritet?* 6

3. *An priuatus error, vel intentio Miniſtri ſiniſtra circa materiam, aut formam Sacramenti reddat illud irritum?* 9

4. *An liceat vti materia, vel forma dubia Sacramenti?* 13

5. *An metu mortis liceat vti in Sacramẽtis materia, vel forma dubia?* 18

6. *An Sacramentum dubium iterandum ſit?* 19

7. *An in ſingulis Sacramentis eadem materia, & forma pro vniuerſa Eccleſia ſufficiat?* 21

CAPVT II. De Miniſtro Sacramentorum. 26

Quæſt. 1. *Quis, & quando teneatur Sacramenta miniſtrare?* 28

2. *An teneatur Parochus per ſe ipſum Sacramenta miniſtrare?* 30

3. *An teneatur Parochus cum periculo vitæ miniſtrare Sacramenta?* 31

4. *Qualis debeat eſſe diſpoſitio Sacramenta miniſtrantis ex officio?* 35

5. *An habens conſcientiam peccati mortalis excuſetur interdũ ab obligatione diſponendi ſe per gratiã ad Sacramenta miniſtranda?* 37

6. *Qualis debeat eſſe diſpoſitio ſacras functiones exercentis?* 39

7. *An laicus in neceſſitate miniſtrans Sacramentum cũ conſcientia peccati mortalis, peccet mortaliter?* 43

8. *An ſacerdos ſine ſolemnitate Sacramenta miniſtrans cum conſcientia peccati mortalis, peccet mortaliter?* 44

9. *An in Miniſtro requiratur intentio conficiendi Sacramentum?* 46

10. *An requiratur virtualis intentio Miniſtri,*

niſtri, vel ſufficiat habitualis? 49

11. *An requiratur intentio abſoluta; vel ſufficiat conditionata?* 52

12. *An error Miniſtri circa recipientem irritet Sacramentum?* 54

13. *An valeat Sacramentum, quando dantur intentiones contrariæ miniſtrantis?* 55

14. *Quem ritum debeat ſeruare Miniſter in Sacramentis miniſtrandis?* 57.

CAPVT III. De Sacramentorum efficacia. 59

Quæſt. 1. *An omnia Sacramenta conferant æqualem gratiam?* 61

2. *An omnia ſacramenta producant primam gratiam?* 63

3. *Quam diſpoſitionem recipientis requirant ſacramenta viuorum, vt conferant primam gratiam?* 64

4. *An Sacramentum fictè ſuſceptum recedente fictione conferat gratiam?* 66

5. *Qualis diſpoſitio requiratur ad tollendum obicem?* 70

6. *Quid ſit character ſacramentalis?* 37

CAPVT IV. De recipiente Sacramenta. 75

Quæſt. 1. *Quid requiratur ex parte recipientis ad valorem Sacramẽti?* 75

2. *Quid requiratur ex parte recipientis ad gratiam ex Sacramento percipiendam?* 79

3. *An ſufficiat attritio virtualis cum Sacramento?* 81

4. *Vtrum veniale peccatum actualiter cõmiſſum in receptione Sacramenti, fructum eius impediat?* 83

CAPVT V. De Sacramentis non recipiendis ab indigno Miniſtro. 84

Quæſt. 1. *An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro non tolerato?* 84

2. *An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro tolerato?* 86

3. *An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro, quem ſcio peccaturũ in adminiſtratione?* 89

4. *An liceat à publico concubinario Sacramenta recipere?* 93

5. *Vtrum in neceſſitate liceat dare pretium pro Sacramento?* 94

6. *An pro Sacramentorum adminiſtratione poſſit aliquid recipi?* 98

CAPVT VI. De Sacramentis non miniſtrandis indigno. 102

Quæſt. 1. *An præceptum non miniſtrandi Sacramentum indignis ſit affirmatiuum?* 103

2. *An ſacerdos, vel Diaconus in mortali communicans ſeipſum, committat duo peccata?* 104

3. *An liceat peccatorem inducere ad recipiendum Sacramentum, quod ſcimus in peccato recepturum eſſe?* 104

4. *Vtrum peccatori publico ſemper ſit denegandum Sacramentum?* 105

5. *Quæ pœnitentia publici peccatoris requiratur, vt admitti poſſit ad Sacramenta?* 107

6. *An ex metu graui poſſit adminiſtrari Sacramentum publico peccatori?* 109

7. *An occulto peccatori, dum occultè petit, ſit denegandum Sacramentum?* 110

8. *Quin-*

Digitized by Google

8. *Quando per ſolam confeſſionem eſt notum ſacerdoti peccatum; an debeat ob illud denegare Sacramẽtum occultè petenti?* 111

9. *An occulto peccatori publicè petenti ſit denegandum Sacramentum?* 114

10. *An debeat Miniſter, ne peccatori miniſtret Euchariſtiam, alios communione priuare?* 117

11. *Vtrum occulto peccatori præberi poſſit hoſtia non conſecrata, ne ſacrilegè communicet?* 118

12. *An ſit conferendum Sacramentum perſonis de crimine ſuſpectis?* 120

THEOREMATA Sacramentorum particularium in Compendium redacta. 122

Theorema. 1. *de Baptiſmo.* 122
Theorema. 2. *de Confirmatione.* 124
Theorema. 3. *de Euchariſtia.* 125
Theorema. 4. *de Miſſa.* 129
Theorema. 5. *de Pœnitentia.* 132
Theorema. 6. *de Extrema Vnctione.* 137
Theorema. 7. *de Ordine.* 138
Theorema. 8. *de Sponſalibus.* 141
Theorema. 9. *de Matrimonio.* 142

LIBER II. *De Baptiſmo.* 150

CAPVT I. De materia remota Baptiſmi. 151

Quæſt. 1. *AN ceruiſia, iuſculum, lexiuium ſint materia ſufficiens Baptiſmi?* pag. 152

2. *An aquæ artificiales ſint materia ſufficiens Baptiſmi?* 153

3. *An lutum, nix, gelu, grando, glacies ſint materia Baptiſmi?* 144

4. *Quando ſit aqua permiſta ſufficiens materia Baptiſmi?* 147

CAPVT II. De materia proxima Baptiſmi. 157

Quæſt. 1. *Quod genus ablutionis ſufficiat, aut requiratur ad Baptiſmum?* 157

2. *Quando quis ita mergitur, vt ſuffocetur; an valeat Baptiſmus?* 161

3. *An liceat ſecare matrem, vt fœtus baptizetur?* 163

4. *An baptizandus ſit infirmus, cui nocebit ablutio?* 164

5. *Quanta requiratur ablutio ad valorem Baptiſmi?* 165

6. *Quæ pars corporis ablui debeat, vt Baptiſmus valeat?* 166

CAPVT III. De forma Baptiſmi. 169

Quæſt. 1. *An in forma Baptiſmi debeat exprimi perſona Miniſtri?* 169

2. *An exprimenda ſit perſona, quæ baptizatur?* 172

3. *An exprimi debeat actus baptizandi?* 173

4. *An ſit exprimendus Deus trinus, & vnus?* 174

5. *An forma Baptiſmi neceſſariò proferenda ſit per voces Patris, & Filij, & Spiritus ſancti?* 177

6. *Quę voces ſint de ſubſtantia formæ Baptiſmi?* 179

CAPVT IV. De vnitate Baptiſmi. 181

Quæſt. 1. *Qualis certitudo requiratur, vt Baptiſmus repeti nequeat?* 182
2. *An dubius de ſuo baptiſmo teneatur ſub conditione baptizari?* 184
3. *Quid faciet Sacerdos ita dubius de ſuo Baptiſmo, vt egeat iteratione?* 185
4. *Quid faciet Epiſcopus dubius de ſuo Baptiſmo?* 188
5. *An omnes baptizati priuatim à laicis, ſint rebaptizandi?* 189
6. *Quando Parochus, aut obſtetrix fatetur, ſe multos baptizaſſe ſine debita materia, vel forma, vel intentione; quid faciendum?* 193
7. *An infantes expoſiti ſint baptizandi?* 195
8. *An vehementes ſcrupuli ſufficiant ad reiterandum Baptiſmum?* 197
9. *Quando Baptiſmus ſolemnis fuit inualidus; an debeant repeti caremoniæ?* 198

CAPVT V. De Miniſtro Baptiſmi. 199

Quæſt. 1. *An Religioſis delegata ſit poteſtas baptizandi?* 199
2. *Quis ſit Baptiſmi Miniſter neceſſitatis?* 201
3. *Quis ordo Miniſtrorum ſeruandus ſit in neceſſitate Baptiſmi?* 203
4. *Quale peccatum ſit hunc ordinem inuertere ſine cauſa?* 204
5. *An poſſint multi ſimul ab vno baptizari?* 206

CAPVT VI. De præceptis Miniſtri. 207

Quæſt. 1. *An omnes Miniſtri Baptiſmi debeant ſcire formam illius?* 207
2. *An debeat Miniſter ſeruare ritus omnes Baptiſmi ſolemnis?* 208
3. *Quam vim habeant caremoniæ Baptiſmi, aliaque ſacramentalia circa ſuos effectus?* 211
4. *An Catechumeno expite damnato conferendus ſit Baptiſmus iuxta patibulum?* 214
5. *Quam pœnam incurrat malè baptizans?* 215

CAPVT VII. De Patrinis. 217

Quæſt. 1. *An error perſonæ irritet munus Patrini?* 218
2. *An munus Patrini requirat contactum baptizati?* 219
3. *An Patrini debeant pro baptizandis infantibus reſpondere?* 220
4. *An Patrinus debeat eſſe deſignatus?* 220
5. *An in Baptiſmo priuato ſint adhibendi Patrini?* 222
6. *Quam ætatem habere debeat Patrinus?* 223
7. *An Patrinus Baptiſmi debeat eſſe baptizatus?* 224
8. *An hæreticus poſſit eſſe Patrinus?* 226
9. *An Religioſi poſſint eſſe Patrini?* 227
10. *An parentes poſſint ſuos filios in Baptiſmo tenere?* 229
11. *An alij prohibeantur eſſe Patrini?* 234

12. Quos

12. *Quot debeant eſſe Patrini?* 235
13. *An qui tenet per Procuratorem, ſit Patrinus?* 237
14. *Quæ ſit obligatio Patrini?* 239

CAPVT VIII. De recipientibus Baptiſmum adultis. 240

Quæſt. 1. *An ſurdus, & mutus iam adultus baptizari poſſit?* 241
2. *An filius ſine conſenſu parentum poſſit baptizari?* 241
3. *Quam diſpoſitionem prærequirat Baptiſmus?* 242
4. *An ſufficiat attritio naturalis ad Baptiſmum cum fructu recipiendum?* 244
5. *Qui ſint effectus Baptiſmi?* 246

CAPVT IX. De Baptiſmo paruulorum. 248

Quæſt. 1. *An licitè baptizentur Hæreticorum filij?* 249
2. *An liceat filios infidelium inuitis parentibus baptizare?* 250
3. *Cum alteruter parens eſt fidelis, aut conſentit Baptiſmo filiorum; an poſſint infantes altero repugnante baptizari?* 253
4. *Vtrum filios infidelium, qui ſubduntur Chriſtianis politicè, poſſit Eccleſia baptizare parentibus inuitis?* 254
5. *Vtrum infantes ſerui, vel filij ſeruorum infidelium poſſint inuitis parentibus baptizari?* 254
6. *An quoties poſſumus filios infidelium inuitis parentibus baptizare; teneamur id facere?* 256

CAPVT X. De neceſſitate Baptiſmi. 257

Quæſt. 1. *Quomodo Baptiſmus ſit paruulis neceſſarius?* 258
2. *Quando vrgeat præceptum baptizandi paruulos?* 259
3. *An adultis ſufficiat votum Baptiſmi?* 260
4. *Quando teneantur adulti baptizari?* 262
5. *An filius Chriſtianorum adultus cogendus ſit ad Baptiſmum?* 264
6. *Quibus de cauſis poſſit quis excuſari à præcepto Baptiſmi?* 265

LIBER III. *De Sacramento confirmationis.* 267

CAPVT I. De natura Confirmationis. 267

Quæſt. 1. *Quæ ſit materia remota Confirmationis?* 268
2. *Vtrum chriſma cõfirmationis debeat eſſe benedictum?* 271
3. *Qualis conſecratio chriſmatis neceſſaria ſit ex inſtitutione diuina?* 274
4. *An chriſma, vel oleum non benedictum additum benedicto ſit materia ſufficiens Confirmationis, vel extrema Vnctionis?* 277
5. *Quæ ſit materia proxima Confirmationis?* 282
6. *Quæ ſit forma Confirmationis?* 283

CAPVT II. De Miniſtro confirmationis? 291

Quæſt. 1. *Quis poſſit ex commiſſione Miniſter eſſe Confirmationis?* 292
2. *An ſolus Papa poſſit hanc facultatem Sacerdoti concedere?* 294
3. *Quæ ſint præcepta confirmantis?* 295

CAPVT III. De recipientibus confirmationem. 297

Quæſt. 1. *An teneamur ſub præcepto recipere confirmationem?* 297
2. *An ordinandi debeant prius confirmari?* 299
3. *An confirmandi ſint infantes?* 301
4. *An amentes confirmandi ſint?* 302
5. *An moribundi confirmandi ſint?* 302
6. *An confirmandus prænoſſe debeat rudimenta fidei?* 303

CAPVT IV. De confirmationis effectibus, & ritibus. 304

Quæſt. 1. *Qui ſint effectus Confirmationis?* 304
2. *Qui ſint ritus Confirmationis?* 305

CAPVT V. De Patrino confirmationis. 308

Quæſt. 1. *An Patrinus Confirmationis debeat eſſe confirmatus?* 308
2. *An Patrinus Confirmationis debeat eſſe vnicus?* 309
3. *Quæ ſit obligatio Patrini Confirmationis?* 310

LIBER IV. *De Venerabili Euchariſtiæ Sacramento.* 312

CAPVT I. De natura Euchariſtiæ. 312

Quæſt. 1. *An vtraque ſpecies ſit ſimul neceſſario conſecranda?* pag. 314
2. *An aliquando ex cauſa liceat in altera tantum ſpecie conſecrare?* 317
3. *Vtrum materia conſecrabilis debeat eſſe præſens?* 320
4. *Vtrum materia conſecranda habeat terminum maximum, vel minimum?* 322
5. *Quomodo materia debeat determinari per intentionem conſecrantis?* 323

CAPVT II. De materia remota Euchariſtiæ. 325

Quæſt. 1. *Qualis eſſe debeat panis, vt conſecrari poſſit?* 326
2. *Quomodo panis conficiendus ſit, vt ſit materia conſecrationis?* 328
3. *Vtrum debeat eſſe panis azimus?* 330
4. *Quale vinum conſecrari poſſit?* 331
5. *Vtrum vinum congelatum ſit materia conſecrationis?* 333
6. *An acetum ſit materia conſecrationis?* 334
7. *An aqua miſcenda ſit vino conſecrando?* 334

Digitized by Google

CAPVT III. De forma conſecrationis. 337

Quæſt. 1. *An Miniſter proferat verba conſecrationis recitando, vel enunciando?* 338
2. *Quid deſignetur in forma conſecrationis per illa pronomina* hoc, *&* hic? 340
3. *Quæ verba requirantur ad conſecrationem panis?* 341
4. *Qualis iſtorum verborum mutatio tollat, vel non tollat valorem Sacramenti?* 342
5. *Quæ verba requirantur ad conſecrationem Calicis?* 344
6. *Qualis ſit efficacia formæ conſecrationis?* 346
7. *Vtrum ſit adorandum Sacramentum Euchariſtiæ?* 348

CAPVT IV. De effectib. Euchariſtiæ. 349

Quæſt. 1. *Quando conferat Euchariſtia gratiam habitualem?* 350
2. *Vtrum vtraque ſpecies ſimul conferat maiorem gratiam recipienti, quam ſingulæ ſpecies ſeorſim?* 352
3. *Vtrum Euchariſtia remittat venialia peccata, & pœnas temporales?* 353

CAPVT V. De ſuſcipientibus Euchariſtiam. 354

Quæſt. 1. *Vtrum infantes ſint capaces Euchariſtiæ?* 354
2. *Vtrum adulti debilem rationis vſum habentes ſint capaces Euchariſtiæ?* 356
3. *Vtrum ſit præceptum nõ dandi communionem pueris, vel ſemifatuis, vel ſimilibus?* 357

CAPVT VI. De diſpoſitione communicantium quoad animam. 362

Quæſt. 1. *Vtrum communicare cum peccato veniali ſit ſaltem veniale peccatum?* 363
2. *Vtrum ad effectum Euchariſtiæ requiratur actualis deuotio communicãtis?* 364
3. *Vtrum aliquando liceat in mortali communicare?* 365
4. *Vtrum præmitti debeat confeſſio cõmunioni?* 368
5. *Quando cenſeatur abeſſe confeſſarius, vt omitti poſſit ante communionem confeſſio?* 371
6. *Quæ neceſſitas requiratur, vt deficiẽte Confeſſario, poſſit Euchariſtia recipi non præmiſſa confeſſione?* 373
7. *An, & quomodo requiratur contritio, quando confeſſio non præmittitur communioni?* 378
8. *Vtrum qui ſine praua confeſſione communicauit, teneatur quamprimum confiteri?* 380
9. *Vtrum qui peccauit mortaliter, & mox confeſſus eſt, teneatur differre communionem?* 384

CAPVT VII. De diſpoſitione communicantium quoad corpus. 386

Quæſt. 1. *Vtrum morbus aliquis impediat communionem?* 387
2. *Vtrum pollutio communionem impediat?* 387
3. *Vtrum prærequiratur ad communionem ieiunium? & quale?* 389
4. *Quid requiratur, vt violetur ieiunium naturale?* 391

5. Quam-

5. *Quamdiu debeat hoc ieiunium ante communionem ſeruari?* 396
6. *Vtrum in nocte natalis ſeruetur ieiunium in Miſſa coram Summo Pontifice?* 400
7. *Vtrum aliquando poſſit Fidelis communicare non ieiunus?* 403
8. *Vtrum Sacerdos poſſit communicare non ieiunus ob ſacrificij perfectionem?* 408
9. *Vtrum reliquias ſacrificij poſſit Sacerdos ſumere non ieiunus?* 409

CAPVT VIII. De neceſſitate Sacramenti Euchariſtiæ. 413

Quæſt. 1. *Vtrum Euchariſtia ſit medium neceſſarium ad primam iuſtificationem?* 414
2. *Vtrum Euchariſtia ſit medium neceſſarium ad perſeuerandum in gratia?* 416

CAPVT IX. De præcepto diuino communionis. 429

Quæſt. 1. *An extet præceptum diuinum communicandi?* 429
2. *Quas perſonas obliget hoc præceptum?* 429
3. *Quando præceptum iſtud obliget?* 431
4. *Vtrum præceptum iſtud impleatur per communionem antecedentem nonnihil mortis articulum?* 434
5. *Vtrum qui poſt ſumptum viaticum peccat mortaliter, teneatur iterum communicare?* 439
6. *Quæ frequentia communionis conſulenda ſit?* 442

CAPVT X. De præcepto communionis Eccleſiaſtico. 453

Quæſt. 1. *Qui ligentur hoc præcepto?* 453
2. *Quando præceptum iſtud obliget?* 454
3. *Per quam communionem impleatur hoc præceptum?* 459

CAPVT XI. De Miniſtro Euchariſtiæ. 461

Quæſt. 1. *Vtrum ſolus Sacerdos poſſit Euchariſtiam miniſtrare?* 461
2. *Vtrum omnes Sacerdotes poſſint Euchariſtiam miniſtrare?* 464
3. *Vtrum Regulares poſſint Euchariſtiam miniſtrare?* 465
4. *Vtrum qui Bullam habet Cruciatæ, poſſit Euchariſtiam à quolibet Sacerdote recipere?* 469
5. *Vtrum aliquis aliquando poſſit communicare ſeipſum?* 470

CAPVT XII. De ritu communionis. 473

Quæſt. 1. *An laici debeant, vel poſſint ſub vtraque ſpecie communicare?* 473
2. *Vtrum Sacerdos diuidere poſſit Hoſtiam conſecratam ad communicandum laicum?* 476
3. *An Sacerdos communicans geſtare debeat ſtolam?* 477
4. *Quid requiratur ad licitam adminiſtrationem Euchariſtiæ?* 478

Digitized by Google

LIBER V. De Miſſa. 491

CAPVT I. De ſacrificio in communi. 491

Quæſt. 1. *An ſacrificium debeat eſſe ſignum inſtitutum à Deo?* pag. 482
2. *An ſacrificium inſtitui debeat authoritate publica?* 484
3. *Qualis actio debeat imponi ad ſignificandum in ſacrificio?* 485
4. *Quid, & quotuplex ſit ſacrificium?* 489

CAPVT II. De ſacrificio nouæ legis. 493

Quæſt. 1. *In quanam actione Miſſæ ſacrificium eſſentialiter conſiſtat?* 495
2. *Quæ actio Miſſæ poſſit eſſentialiter conſtituere ſacrificium?* 499
3. *Quænam actio de facto conſtituat eſſentialiter ſacrificium?* 504
4. *Vtrum ſumptio Sacerdotis præcepta ſit iure diuino?* 507
5. *Quomodo ſoluenda ſint argumenta contraria?* 509
6. *Quid propriè ſacrificetur in Miſſa?* 512

CAPVT III. De offerentibus Miſſæ ſacrificium. 515

Quæſt. 1. *An Chriſtus offerat nunc immediatè?* 515
2. *Vtrum omnis, & ſolus Sacerdos ſacrificium Miſſæ conficiat?* 517
3. *Vtrum ad applicandum ſacrificium præualeat intentio celebrantis contra ſuperioris intentionem?* 519
4. *Vtrum poſſit celebrans intentionem ſuam ad futurum referre?* 523
5. *Cui proſit Miſſæ fructus, quem nulli celebrans applicat, vel incapaci?* 525

CAPVT IV. De Miſſæ fructu. 526

Quæſt. 1. *An Miſſa ſacrificium habeat aliquem effectum ex opere operato?* 527
2. *Vtrum Miſſa conferat remiſſionem pœnæ?* 529
3. *Vtrum Miſſa per ſe conferat primam gratiam, & remiſſionem peccati mortalis?* 532
4. *Vtrum Miſſa conferat ex opere operato remiſſionem venialium immediatè?* 537
5. *Vtrum Miſſa conferat ex opere operato fructum aliquem omnibus offerentibus?* 538
6. *Pro quibus Miſſa poſſit offerri?* 540
7. *Quid requiratur in iis, pro quib. Miſſa dicitur, vt eius fructum percipiant?* 545
8. *Vtrum effectus Miſſæ creſcat ex meliori diſpoſitione recipientis?* 548
9. *Vtrum Miſſæ valor ſit infinitus?* 549

CAPVT V. De tempore celebrandi. 553

Quæſt. 1. *Vtrum teneantur Sacerdotes aliquando celebrare?* 553
2. *Vtrum ſingulis Eccleſiis ſit impoſitũ præceptũ quotidiani ſacrificii?* 557
3. *Vtrum in triduo maioris hebdomadæ liceat omnibus Sacerdotibus celebrare?* 559
4. *Vtrum liceat eodem die ſæpè celebrare?* 562

5. Quæ

5. *Quæ ſit alia neceſſitas ſufficiens ad ſæpè celebrandum eodem die?* 565
6. *Qua hora liceat celebrare?* 568
7. *An liceat celebrare poſt meridiem?* 572

CAPVT VI. De loco celebrationis. 574

Quæſt. 1. *An liceat in mari, vel in fluuio celebrare?* 575
2. *An extra locum ſacrum celebrare ſine cauſa ſit mortale peccatum?* 578
3. *Quid poſſit Epiſcopus circa locum celebrationis?* 579
4. *An priuilegia Regularium quoad hoc reuocata ſint?* 581
5. *Quomodo concedat Pontifex ſecularibus Oratoria domeſtica?* 582
6. *An liceat in Eccleſia violata celebrare?* 583
7. *Quomodo polluatur locus ſacer homicidio?* 584
8. *Quomodo per ſanguinis effuſionem Eccleſia polluatur?* 585
9. *Quomodo violetur Eccleſia per humani ſeminis effuſionem?* 588
10. *Quomodo violetur Eccleſia per excommunicati ſepulturam?* 589
11. *Quomodo violetur Eccleſia per ſepulturam Infidelis, & per ædificij deſtructionem?* 591
12. *An per occultam cauſam violetur Eccleſia?* 593
13. *Quis ſit locus ſacer violationis capax?* 599

CAPVT VII. De Altari, & eius ornatu. 601

Quæſt. 1. *An Altare debeat eſſe conſecratum?* 602
2. *Qua materia conſtare debeat Altare?* 605
3. *Quot modis Altare conſecrationem amittat?* 606
4. *Quæ lintea ſint in Altari ponenda?* 609
5. *Vtrum requiratur lumen in celebratione?* 612
6. *Vtrum Miſſale requiratur, & Crux?* 614

CAPVT VIII. De vaſis, & veſtibus Sacris. 615

Quæſt. 1. *Ex qua materia confici debeat Calix, & Patena?* 616
2. *Vtrum Calix, & Patena conſecrari debeant?* 617
3. *Vtrum veſtes ſacræ debeant eſſe benedictæ?* 621
4. *Vtrum ſit mortale peccatum ſine veſtibus ſacris celebrare?* 623
5. *Quale peccatum ſit immundis veſtibus celebrare?* 626
6. *An liceat nudis pedibus, vel operto capite celebrare?* 626
7. *Qualis cultus debeatur templis, vaſis, & veſtibus ſacris?* 628

CAPVT IX. De ritibus Miſſæ. 631

Quæſt. 1. *Vtrum Rubricæ Miſſalis obligent ſub mortali?* 632
2. *Quæ cenſeatur in hoc præcepto materia grauis?* 634
3. *Vtrum impotentia excuſet ab obſeruantia grauiorum etiam rituum?* 637
4. *Vtrum liceat in Miſſa mutare ritus?* 638
5. *Vtrum Miſſa quibuſdam tantum conceſſa, dici poſſit ab alijs?* 641
6. *Vtrum teneatur Sacerdos præmittere*

re diuinum officium ante Miſſam? 643

CAPVT X. De defectibus Miſſæ. 647

Quæſt. 1. *Si Calix fuerit ſine vino conſecratus, an debeat noua ſimul hoſtia conſecrari?* 649
2. *Vtrum poſt ablatas ſpecies infectas, aliæ conſecrandæ ſint?* 652
3. *Quomodo debeat defectus Miſſæ ſuppleri per alium?* 655
4. *Vtrum celebrans poſſit Miſſam inchoatam interrumpere, vel omnino relinquere?* 659
5. *Quæ ſint cauſæ rationabiles interrumpendi Miſſam?* 663

CAPVT XI. De obligatione faciendi ſacrum pro alijs. 665

Quæſt. 1. *An Beneficium ſimplex obliget ad dicendas Miſſas pro alijs?* 666
2. *Vtrum Beneficia curata inducant obligationem dicendi Miſſam pro alijs?* 669
3. *Vtrum Capellanus, qui tenetur Miſſas celebrare, poſſit illas ſupplere per alium?* 670
4. *Quales Miſſas teneatur dicere Capellanus?* 674
5. *An Capellanus teneatur dicere Miſſas in loco per Fundatorẽ deſignato?* 677
6. *An Capellanus debeat celebrare tempore per Fundatorem præſcripto?* 679

CAPVT XII. De ſtipendio Miſſæ. 682

Quæſt. 1. *Quo titulo poſſit ſtipendium Miſſæ recipi?* 682
2. *Vtrum Sacerdotes diuites poſſint ſtipendia pro Miſſis recipere?* 684
3. *Quomodo taxandum ſit ſtipendium iſtud?* 685
4. *Vtrum accipi poſſint pro vna Miſſa plura ſtipendia iuſta?* 687
5. *An accipi poſſint plura minora iuſto?* 692
6. *Vtrum aliquando poſſit ſtipendium augeri?* 697
7. *Vtrum qui pinguiora recepit ſtipendia, poſſit alijs dare tenuiora?* 699
8. *Quamdiu differri poſſit celebratio Miſſarum?* 702
9. *Quomodo Miſſæ reduci poſſint ad minorem numerum?* 702

CAPVT XIII. De Miniſtro Miſſæ. 707

Quæſt. 1. *An ſufficiat vnus Miſsæ Miniſter* 707
2. *An aliquando liceat ſine Miniſtro celebrare?* 709
3. *An Miniſter Miſſæ poſſit eſſe fœmina?* 710

CAPVT XIV. De præcepto Miſſam audiendi. 712

Quæſt. 1. *Quale ſit hoc præceptum?* 713
2. *Quas perſonas obliget hoc præceptum?* 717
3. *Quando præceptum iſtud obliget?* 718
4. *Vbi debeat audiri Miſſa?* 720
5. *Quæ Miſſa debeat audiri?* 725

6. Quæ

6. *Quæ pars Miſſæ poſſit omitti ſine mortali?* 727
7. *Quomodo ſit ſupplendus defectus, quando non fuit auditum Sacrum integrum?* 731
8. *Qualis voluntas requiratur ad præceptum iſtud implendum?* 735
9. *Qualis intentio requiratur ad ſatisfaciendum huic præcepto?* 740
10. *Qualis attentio requiratur in auditione Miſſæ?* 746
11. *An audiens Miſſam poſſit ſimul recitare preces debitas ex præcepto, vel voto?* 755
12. *An audiens Miſſam poſſit ſimul confiteri ſua peccata?* 756

CAPVT XV. De cauſis excuſantib. ab auditione Miſſæ. 757

Quæſt. 1. *Quæ cauſæ ſufficiant ad excuſandos Fideles ab auditione Miſſæ?* 757
2. *Quando ligatus negligit abſolutionem obtinere, peccet ne non audiens Miſſam in feſto?* 765
3. *An habens priuilegium ad audiendam Miſſam tempore Interdicti, teneatur illam audire die feſto?* 768
4. *An qui domi manere cogitur, ſi priuilegium habeat, & Oratorium, teneatur ibi Miſſam audire?* 574

Indicis Librorum, Capitulorum, & Quæſtionum Finis.

LIBER

LIBER PRIMVS DE SACRAMENTIS IN GENERE.

1 SAcramentum à ſacro dicitur, apud Latinos varias habet acceptiones: apud ſcripturam, & Patres ſignificat myſterium aliquòd arcanum, eiusve ſignum. Apud Eccleſiam iam communiter denotat cæremoniam ſacram, ſignumve rei ſacræ latentis, per quam homo ſacratur, & initiatur Deo. Sic dixit *S. Thom.* 1 2. *q.* 102. *ar.* 5. *Sacramenta propriè dicuntur illa, quæ adhibentur Dei cultoribus ad quandam conſecrationem, per quam deputātur quodammodo ad cultum Dei.* Variæ Sacramenti definitiones circumferuntur. *Ex Magiſtro in* 4. *diſt.* 1. *& S. Thom.* 3. *p. q.* 66. *art.* 2. *&* 3. hæc colligitur. *Sacramentum eſt viſibile ſignum inuiſibilis gratiæ ad populum Dei ſanctificandum diuinitus inſtitutum.* Dicitur *viſibile ſignum.* id eſt externum, ac ſenſibile, *inuiſibilis gratiæ*, ſcilicet ſanctificantis, *ad populum Dei ſanctificandum* &c. quia confert aliquam ſanctitatem ſaltem legalem, & hoc ex inſtitutione diuina.

2 Hæc definitio conuenit etiam Sacramentis antiquæ legis, quæ gratiam quidē ſignificabant conferendam per Chriſtum; conferebant autem aliquam ſanctificationem legalem. At Sacramenta nouæ legis non ſolum ſignificant gratiam iuſtificantem, ſed etiam ex opere operato conferunt illam. Quare ſic definiuntur. *Sacramētum nouæ legis eſt ſenſibile ſignum ex inſtitutione diuina vim habens gratiæ ſanctificantis tum ſignificādæ, tum efficiendæ.* Videantur *Catechiſm. Romanus tit. de Sacram. S. Tho.* 3. *p. q.* 62. *art.* 3. *Suar.* 3. *p. to.* 3. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *& diſp.* 1. *per totam. Filliucius tit.* 1. *nu.* 3. *&* 13. *Coninch.* 3. *p. q.* 60. *n.* 2. *& ſequent. Layman lib.* 5. *tit.* 1. *c.* 2. *&* 3. *Auerſa.* 3. *p. q.* 60. *ſect.* 3. *Villalobos to.* 1. *tit.* 4. *Diffic.* 1.

CAPVT I.

De inſtitutione Sacramentorum.

3 DE fide conſtat, in lege noua ſeptem inſtituta fuiſſe ſacramenta, nec plura, nec pauciora: ſcilicet Baptiſmum, cuius fit mentio *Ioan.* 3. Confirmationem, de qua fit ſermo

Actor 8. & 19. Euchariſtiam, de qua *Matt*.26. Pœnitentiam, de qua *Ioan*.20. Extremam Vnctionem, de qua *Iacobi*.5. Ordinem, de quo *Matth*.26. Matrimoniũ, de quo *ad Epheſ*.5. Sic definiit *Concilium Conſtantienſe*, *ſeſſ*.14. *Florẽtinum in decreto de Sacramentis*. *Tridentinum ſeſſ*.7.*can*.1. Ratio potiſſima fuit diuina voluntas, & inſtitutio. Congruentias afferunt Doctores ex analogia vitæ ſpiritualis cũ corporali. Quippè per Baptiſmum naſcimur, per Confirmationem ſolidamur, & augemur, per Euchariſtiã nutrimur, per Pœnitentiam ad animæ ſanitatem peccatis amiſſam, reſtituimur per Extremam Vnctionem integrã ſanitatem, peccatorum reliquijs ſublatis, obtinemus, per Ordinem idonei miniſtri conſtituimur, per Matrimonium gignimus Sanctã prolem ad Eccleſię propagationem. Ita *Magiſter in* 4.*diſt*.2. *S. Thom*.3.*p*.*q*.65.*art*.1.

4 Suppoſita Sacramẽtorum inſtitutione neceſſaria ſunt ad ſalutem non cuncta cunctis, nec eodem modo, ſed quædam ſingulis, quædam toti Eccleſiæ. Videlicet Baptiſmus eſt neceſſarius non ſolùm neceſſitate pręcepti, ſed ẽt medij, ſaltẽ in voto pro adultis, re ipſa pro paruulis. Nam illud eſt neceſſariũ neceſſitate medij, ſine quo non põt omninò finis obtineri, quamuis per impotentiam, aut ignorantiam inuincibilem omittatur: ſed ſine Baptiſmo re ipſa ſuſcepto non poſſunt paruuli ſaluari, nec adulti ſine voto ſaltẽ Baptiſmi *ex Ioan*.3. Nec prodeſt impotentia, vel ignorãtia. Ergo Baptiſmus eſt neceſſarius neceſſitate medij vel in re, vel in voto. Pœnitentiæ ſacramentum ſuppoſito peccato mortali neceſſarium etiam eſt eadẽ ratione vel in re, vel in voto. Votum ſacramenti vocamus illud medium, quod Deus voluit eſſe quaſi vicarium Sacramẽtorum ad inducendã per ſe moraliter gratiam, quãdo non habetur ſacramentum. Tale quidem eſt martyrium tàm in paruulis, quã in adultis cum debita diſpoſitione; vel etiam contritio, ſeu dilectio Dei. Hæc enim vt vicaria Sacramentorum per ſe concurrũt ad iuſtificationem, quatenus mouent Deũ, vt intuitu talis voti per ſe conferat gratiam. Etenim ſicut aliorum præceptorum obſeruatio non concurrit per ſe ad iuſtificationẽ, ſed ſolùm remouendo prohibens: ita contritio, quatenus continet propoſitum ſeruandi reliqua præcepta, nõ eſt cauſa per ſe primæ gratiæ, ſed ſolùm remouendo prohibens: At quatenus deteſtatur peccatum propter Deum, continet votũ ſacramenti, & gerit eius vicem, ac ſubindè per ſe mouet Deum ad infuſionem primæ gratiæ. Quondam enim acceptabat Deus contritionem attendendo ſolum meritum congruum ipſius; nunc autem acceptat contritionem ad iuſtificationem peccatoris, attendendo ſimul ad Sacramentũ, cuius votum cõtinet, & quaſi vicem gerit ex inſtitutione diuina. *Ita Card. de Lugo de Euch. diſp*.3.

Notandum tamen eſt, Martyrium, quod vicarium eſt Sacramentorum, ex ſpeciali priuilegio ſic ſupplere ſacramẽti vicem, vt cõferat gratiam præter meritum operantis: vnde quidam aſſerunt conferre gratiam ex opere operato non ſolũ paruulis, qui nullum meritum poſſunt habere, ſed etiã adultis, quibus confert maiorem gratiam, quã Baptiſmus, ob maximam operis excellentiam, ſic indicat *S. Thomas, & alij*, quos ſequitur. *Auerſa de Baptiſmo q*.70 *ſect*.5. Cœterùm contritio, quatenus cõtinet ſacramẽti votum, non confert gratiã ex opere operato, ſed ex opere operantis iuxta meritũ operationis. Ita ſupponunt Teologi communiter. Videantur. *Adrianus quodlib*.5.*ar*.5. *Ruardus ar*.1. *contra Lutherum*. *Auerſa de Sacram. q* 62. *ſect*.3. Probatur, quia promiſſio conferẽdi gratiam ex opere operato non eſt facta niſi ſacramẽto realiter ſuſcepto, vel ex ſpeciali priuilegio Martyrio, vt colligitur ex ſcripturæ verbis: ideo Baptiſmus in voto non imprimit characterem, quia non eſt illi promiſſus talis effectus: nec Baptiſmus in voto cõtritionis remittit totam pœnam. An autem cõtritio ratione voti mereatur maiorem gratiam, quàm

illas

Digitized by Google

alias obtineret? affirmat *Ledeſma* 1.4. *q.*11 *art.*1. *negat Auerſa ſupra*. Vtrùmque videtur incertum.

Euchariſtia ſaltem eſt neceſſaria neceſſitate præcepti, vt omnes fatentur ex Ioan.6. An vero ſit etiam neceſſaria neceſſitate medij, dicemus *lib.*4. *c.*8.*q.*2. *de Cōfirmatione*, ac Extrema Vnctione ſunt opiniones ſuis locis expendendæ. Ordo & Matrimonium non ſunt neceſſaria ſingulis, ſed toti Eccleſiæ. Videantur *S. Thom.* 3.*p.q.*65.*art.*4. *Suarez tum ibi tū diſp.*17.*ſect.* 1. *Auerſa de Sacram. quæſt.* 61. *ſect.*1. *Bonacina diſp.*1.*q.*1 *punct.*4. *referens plurimos*.

5 Auctor, & inſtitutor Sacramentorum primarius fuit Deus, qui talibus rebus, & verbis impoſuit ſignificationem diuinæ gratiæ, vimq; contulit eandem producendi; nec principaliter, & auctoritatiuè potuit alius talem imponere ſignificationem effectricem gratiæ ſignificatæ. Quare Chriſtus Dominus, qui per ſe ipſum immediatè nouæ legis inſtituit ſacramenta, quatenus Deus fuit illorum cauſa principalis auctoritatiuè; quatenus homo dupliciter dici poteſt auctor ſacramentorum. Primò, quoniam ipſorum inſtitutionem, & operationem nobis ex condigno promeruit; quapropter ſacramenta fluxiſſe dicuntur ex latere Chriſti pendentis in Cruce. Secundò, quia propter vnionem hypoſtaticam habuit poteſtatem excellentiæ, per quā vtique gratiam dare, dandamve promittere, ſacramentaq; ſubindè poterit inſtituere. Videantur *S. Thomas* 3.*p. q.*64.*ar.*1.& 2. *Suarez ſupra diſp.*12. *ſect.* 1. *Vazquez* 3.*p.diſp.*135.& 139. Quidam verò Doctores, qui ſubindicant, aliqua ſacramenta fuiſſe ab Apoſtolis inſtituta, intelligendi ſunt quoad promulgationem: ſicut antiqua lex dicitur data per Moyſem, cum tamen eam Moyſes non inſtituerit, ſed tantùm promulgauerit. Videantur *Bonacina diſp.*1. *q.*3. *punct.*1. *Auerſa de ſacram.q.*64 *ſect.*1.

6 Sacramenta quoad ſuam compoſitionem, quamuis ſint compoſita moralia, & artificialia, quæ moralem, & artificialem materiam, & formam duntaxat requirunt, cōſiderari poſſunt ad modum compoſiti phyſici, vbi materia ſupponitur indeterminata, forma verò determinat materiam, & conſtituit compoſitum ſub tali, vel tali ſpecie. In hoc ſenſu res dicuntur materia ſacramentorum, verba verò forma; quatenus accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum, vt docuit *S. Auguſt. in cap. Detrahe.*1.*q.*1. intelligens per elementum materiam, quæ verbis determinatur ad ſpeciem huius, vel illius ſacramenti. Sic accipiēdum eſt Florentinum ſupra, dum inquit, omnia ſacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia. Conſonat *Tridentinum ſeſſ.*7. *decreto de ſacramentis*.

7 Et quidem in Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia, Extrema Vnctione, ac Ordine propriè reperiuntur res ſenſibiles, quæ ſint materia; & verba, quæ ſint forma. Verùm in Pœnitentia, & Matrimonio non ita propriè, ſed per analogiam, & proportionem quādam: Nam in Pœnitentia res, ſeu materia ſunt actus pœnitentis, qui ſolent manifeſtari verbis. In Matrimonio materia eſt mutua traditio corporū verbis, vel nutibus declarata; forma eſt acceptatio mutua ſimiliter verbis, aut nutibus expreſſa: Nā hæc perficit traditionem: itaq; nomine rerum intelligitur id, quo poſito nondū eſt completa ſignificatio ſacramēti, ſiue res illa ſit, quid permanens, ſiue ſit actio tranſiens, ſiue ſit verborum prolatio. Nomine verborum intelligitur id, quod complet, & perficit ſignificationem, ſiue ſint nutus, ſiue verba, vel ſcriptura.

8 Diſtinguitur communiter duplex ſacramentorū materia, proxima ſcilicet, & remota. Materia remota dicitur illa res, quæ in ſacramentum aſſumitur, ſeu circa quam actus, aut ceremonia ſacra exercetur, vt aqua, chriſma, panis, oleū. Materia proxima dicitur vſus iſtius rei ſenſibilis, & actus ſacri cultus exercitus

A 2 ad

ad ſacramentum conſtituendum, videlicet ablutio, vnctio &c. Patet inductione, nam in Baptiſmo materia remota eſt aqua, proxima eſt ablutio; in Confirmatione materia remota eſt chriſma, proxima eſt vnctio: in Eucharistia materia remota eſt panis, & vinum, proxima ſunt ſpecies ſacramentales; in Pœnitentia materia remota ſunt peccata, proxima ſunt actus pœnitẽtis, nimirùm contritio, confeſſio, ſatisfactio: in Extrema Vnctione materia remota eſt oleũ benedictum, proxima eſt vnctio: in Ordine Sacerdotali materia remota eſt calix cum vino, & patena cum hoſtia, proxima eſt porrectio talis calicis, & patenæ: in Matrimoniũ materia remota ſunt perſonæ contrahentes, proxima eſt traditio Corporum, vt in ſingulis ſigillatim apparebit.

CAP. I. QVÆS. I.

Quomodo debeat forma cum materia concurrere, vt validum Sacramentum fiat?

9 SVppono 1. Materiam, & formam Sacramentorum eſſe partes eſſentiales neceſſariò requiſitas ad Sacramentum conſtituendum; Deus enim inſtituens Sacramẽta, has ipſorum partes determinauit, ex quibus eſſentialiter coaleſcant. Ita definiunt *Tridẽtinum in Decreto de Sacram. ſeſſ. 7. & Florentinum ſupra.*

10 Suppono 2. Materiam, & formam Sacramentorum conſtituere compoſitũ artificiale morale: Quare non requirunt vnionem phyſicam, qualis inter corpus & animam viuentis reperitur, ſed ſolùm moralem, & artificialem iuxtà ſingulorum artificium, & conditionem: Nimirũ in Sacramẽto Pœnitentię, quòd per modum iudicij fuit inſtitutum, & in Sacramento Matrimonij, quod in contractu conſiſtit, quamuis longa ſit diſtantia tẽporis inter materiam, & formam, fit validum Sacramentum: Nam actus iudiciales, & cõtractus humani totam hanc diſtantiam admittunt, vt bene notant *Sayrus de Sacram. lib. 1. c. 4. ar. 7. Suarez 3. p tom. 3. diſp. 2. ſect. 2. Coninch. 3. p. q. 60. num. 40. Bonac. diſp. 1. q. 2. punct. 2. num. 1.* in Euchariſtia verba nõ ſolùm ſunt forma conſecrationis, ſed etiam Sacramẽti, cum tali tamen vnione morali, quę ſolùm requirit extrinſecum influxum, non autem coexiſtentiam temporis, aut loci. Sic notant *Villalobos to. 1. tit. 4. Diffic. 2. n. 3. Anerſa De Euchariſtia q. 1 ſect. 8. Card. n. de Lugo de Euch. diſp. 1. ſect. 4. & 5.*

11 Reſtat igitur difficultas in Baptiſmo, Cõfirmatione, Extrema Vnctione, ac Ordine: Nam in his ita debent verba cõ currere cum ablutione, vel vnctione, vt verificentur. Ideò prima ſententiam poſtulat omnimodã ſimultatem, ita vt ſi poſt finitam ablutionem vel vnctionẽ aliqua particula formæ proferatur, non valeat Sacramentum. Ita quidam, quos ſine nomine refert, & ſequitur *Gloſſa in c. Detrahe 1. q. 1.* Quaſi compoſitio Sacramenti tàm punctualem exigat concurrentiam, & coexiſtentiam ſuarum partium. Hanc ſententiam *Scotus in 4. diſt. 6. q. 3. meritò* reputat nimis ſeueram, & reliqui cõiter illam reijciunt. Nam ferè videtur impoſſibilis, vel ſaltem nimis periculoſa punctualis ſimultas, quam requirit. Quare non eſt credendum. Chriſtum Dominum id requirere pro valore Sacramentorum, quod vix humana prudentia diſcernere, vel obtinere poſſit: Ne vel multi fruſtrẽtur ſacramentis, vel hæc ſæpius repetantur, donec prædicta ſimultas habeatur.

12 Secunda ſententia requirit phyſicã coniunctionem materiæ cum forma ſaltem partialem, ita vt aliqua pars formæ ſimul coexiſtat cum aliqua parte materiæ, ſcilicet ablutionis, vel vnctionis: quare ſi poſt finitam ablutionem, vel vnctionem incipiat forma proferri, vel è contra poſt totam formam prolatam incipiat ablutio, vel vnctio, non erit validum Sacramentum. Ita docent Scotus ſupra. *Gabriel in 4. diſt. 6. q. 1. art. 2. concl. 8. Maior. diſt. 2. q. 2. argum. 4. Na-*

uarrus.

uarrus cap.22.num.7. Toletus lib.2. cap. 19.num.1. Zambranus de articulo mortis cap.1.dub.2.num.5. Fauent *Richardus in 4.diſt.3.art.4.q.2. Syluest. Baptiſmus 5.q. 2.n.3.* dum aiunt ad Baptiſmi valorem ſufficere, ſi prolàtio verborum incipiat, antequam ablutio finiatur, aut è contra. Fauet Catechiſmus Romanus tit. de Baptiſmo, dum monet, nec ante, nec poſt ablutionem, ſed ſimul cum illa proferendam eſſe formam.

13 Probatur, nam aliqua coniunctio materiæ cum forma requiritur, vt reſultet vnum Sacramentum ex vtraque coaleſcens: alioquin qui mane lauaret, vel vngeret, & veſpere formam proferret, verum efficeret Sacramentum, quod nemo concedet. Sed nulla datur vera coniunctio, ſi non concurrant ſimul ſecundum aliquam ſaltem ſui partem. Ergò ſaltem hæc ſimultas requiritur. Nec aliter propriè, ac rigoroſè verificaretur forma Sacramenti, quæ de preſenti loquitur: *Ego te baptizo. Ego te confirmo Chriſmate ſalutis*: ſi non coexiſtat ablutio, vel vnctio cum prolatione ſaltem ſecundùm partem.

14 Tertia ſentētia docet, validum fieri Sacramentum, ſi paulò poſt finitam ablutionem, vel vnctionem proferatur forma: vel paulò poſt prolatam formam incipiat ablutio, vel vnctio. Sic tradunt *Sotus in 4.diſt.3.q.1. art.8. Petrus de Ledeſma tom.1. ſumma tract. de Baptiſmo, cap.4.in fine. Henriquez lib.1.cap 9.n.10. & lib.2.cap.9.n.1. Suarez to.3.diſp.2.ſect. 2. Vazquez 3.p. diſp. 148. n.54. Valentia to.4. diſp.4. q.1, punct.4. Coninch. q.60.n. 40. Sà verb. Baptiſmus n.4. Vega ibi caſu 13. Diana p.3.tit.4. Reſol.6. Villalobos to. 1.tract.4. Diffic.2.n.6. Layman lib.5.tract.2.cap.7.n.5. Bonacina diſp.1.q.2. punct. 1.n.23. & punct.2.n.2.* dicens eſſe communem Doctorum. Probatur, quia cùm Sacramentum non ſit compoſitum phyſicum, ſed morale, non requirit phyſicam coniunctionem partium, ſed ſolam moralem; At moraliter verum cenſetur loqui, qui dicit. Ego comedo panem iſtum, oſculor iſtam Crucem, lauo manus; &c. vel immediatè poſt actionem preſtitam, vel mox illam præſtiturus: ergò ſimiliter in forma Sacramenti.

15 Quin addit *Vincentius Fernandez de Heredia diſp. de Sacram. p.6. dub.2. n.8.* poſt finitam totam ablutionem, vel vnctionem poſſe fieri formam, vel è contra poſt prolatam totam formam ablui, vel vngi recipientem, etiam interpoſita breui morula, qua ſcilicet oratio Dominica recitari poſſit. Verùm hæc doctrina nimis laxa videtur, ideoq; non admittenda in praxi, vt notat Diana ſupra: ſi mora breuior ſit, probabilis eſt ſpeculatiuè tertia ſententia. Cæterum quoad praxim.

16 Dico 1. ſummoperè curandū eſt, vt in Sacramentis quantum fieri poſſit, cōcurrant materia, & forma ſimul, præſertim in Baptiſmo, & Ordine; Quia ſi quis verè baptizatus non ſit, non eſt capax aliorum Sacramentorum: & niſi verè ſit ordinatus, nec verè conſecrat Euchariſtiam, nec vera Sacramenta confert præter Baptiſmum; *ita Sotus, Zambranus, Henriquez ſupra.* Quare tutius eſt, vt baptizans, vel vngens prius incipiat abluere, vel vngere, dicendoque formam proſequatur ablutionem, vel vnctionem, donec forma finiatur. Ita monet *Richardus in 4. diſt.3. art.3. q. 2. & Rituale Romanum circa formam Baptiſmi dicens: Caput baptizandi perfundatur vno, eodemq; tempore, quo verba proferuntur.*

17 Dico 2. ſiqua pars formæ cōcurrat ſimul cum aliqua ſaltem ablutionis, vel vnctionis parte, non erit iterandum Sacramentum: quia ſecunda ſententia ſatis eſt tuta, ſatiſque certum Sacramentum ſic collatum, vt docent Henriquez, Suarez, & Zambranus ſupra: Si tamen ablutio, vel vnctio non concurrat cum aliqua parte formæ, ſed omninò præcedat, vel ſequatur, Petrus de Ledeſma dicit, non eſſe Sacramentum iterandum ob magnam probabilitatem tertiæ ſententiæ, quæ videtur attingere certitudinem moralem. *Henriquez docet*, poſſe ſub conditione repeti Sacramentum, ſed non debere. *Doctores ſecundæ ſententiæ*

docent, debere, quia non eſt alias certum Sacramentum. Equidem in Baptiſmo ſaltem, ſi baptizatus tali modo careat vſu rationis, omninò videtur repetendum eſſe Sacramentum ſub conditione. Quia tutior pars in Sacramento tantæ neceſſitatis eſt amplectenda; prẹſertim dum non ſuppetit alia via ſalutis æternæ. In cuius confirmationem narrat, *Zambranus ſupra n.7.* Parochum Oppidi Ruthi Cordubenſis Diœceſis per decem annos fuiſſe ſolitum baptizare non coniungendo formam cum materia; nempè cum ablutione: quod vbi cognouit Cordubenſis Antiſtes, poſt exactam cum viris doctis conſultationem decreuit, omnes ſic baptizatos iterum ſub conditione baptizari, cùm iam plures eſſent grandioris ætatis.

CAP. I. QVÆSTIO II.

Qualis mutatio materiæ, vel formæ Sacramentum irritet?

18 SVppono 1. Materias, & formas Sacramentorum fuiſſe determinatas à Chriſto Domino inſtituente Sacramenta nouæ legis. Conſtat ex fide, quia colligitur ex ſcriptura ſimul cum Eccleſiæ traditione, ac Patrum expoſitione. Videantur *Suarez to. 3. diſp. 2. ſect. 3. Vazquez 3. p. diſp. 129. cap. 5.* Materia determinata fuit à Chriſto non in indiuiduo: poſſumus enim hāc vel illam hoſtiam conſecrare; nec quo ad ſpeciem phyſicam; nam attritio, & contritio differūt ſpecie phyſica, & poteſt vna vel altera eſſe materia Pœnitentiæ; ſed quoad ſpeciem moralem, vel quatenus ordinātur ad vnū finem, vt apparet in pluribus Ordinibus, qui ordinantur ad eundem finem diuini cultus; vel quatenus indicūt rationem vnius artificij, ſicut panis, & vinū vnius refectionis; vel quatenus conueniunt in eodem effectu præſtando, ſicut attritio, & contritio conueniunt in deteſtatione peccati. Eſt etiam determinata materia Sacramentorum quoad illā accidentia, cum quibus deſeruire poteſt confectioni Sacramenti, videlicèt in Baptiſmo requiritur aqua naturalis, & liquida, quæ deſeruiat ablutioni: nec ſufficit glacies, etſi differat accidentaliter ſolum ab aqua liquida, quia lauare non poteſt.

19 Suppono 2. Eccleſiā non poſſe mutare materias, aut formas Sacramentorum, quia ſunt iure Diuino determinatę: Videantur *Villalobos to. 1. tit. 4. diffic. 2. n. 7.* Nec Eccleſia in Tridentino mutauit propriè materiam matrimonij, dum decreuit, illud ſine prẹſentia Parochi, & teſtium non valere, ſiquidem loco contractus, non ſubſtituit aliud pro materia: ſed remotè variauit materiam Matrimonij. Nam cùm hæc ſit contractus exiſtens ſub Eccleſiæ poteſtate, poteſt Eccleſia conditiones apponere, ſub quibus ſit verus contractus, & non aliter, & per conſequens aliqua ratione variare materiam Matrimonij. Quod in alijs Sacramentis non ita contingit.

20 Hinc fit 1. ſi materia, vel forma Sacramentorum ſubſtantialiter varietur, nullum effici Sacramentum, quia tollitur vera materia, vel forma Sacramenti præſcripta, ſine qua non poteſt Sacramentum conſiſtere. Si verò mutatio ſit accidentalis, valet Sacramentum. Sic tradunt Concilia, & Patres. Videantur *Reginaldus lib. 26. n. 20. Suarez ſupra ſect. 4. Villalobos diffic. 3.* qui rationem reddunt, quoniam accidentalis mutatio non variat eſſentiam rei: conſtat ex cap. *Retulerunt. de conſec. diſt. 4.*

21 Fit 2. peccatū eſſe mortale mutare ſubſtantiam materiæ, vel formæ, quia redditur inualidum Sacramentum. Similiter erit mortale peccatum adhibere materiam, aut formam incertam omiſſa certa, ſine cauſa cogente: quia ſubeſt periculum nihil agendi. Si verò mutatio ſit accidentalis, & ſine cauſa fiat, erit mortale, vel veniale peccatum pro grauitate, vel leuitate materiæ. Debemus enim in materia, vel forma Sacramentorum adhibenda ſeruare modum etiam accidētalem, quem Eccleſia prẹſcribit, & mos receptus obſeruat. Nam

in re tam graui potuit Eccleſia grauiter id precipere. Quod autem pręceperit de facto, conſtat ex decretis Conciliorum, ex ritualibus, vſuque recepto. *Ita S. Thomas 3.p.q.60.art.8. Henriquez lib. 1.cap.9.n.15. Fillincius tract.1.n.66. Layman lib.5.tract.1. cap.4.n.4. Coninch. q. 60.art.8.dub.2. Bonacina diſp.1.q.2. punct.1.n.33. Villalobos ſupra.* Sic peccaret mortaliter, qui Calicem conſecraret ſine mixtione aquæ, vel Latinus conſecrans fermentatum: venialiter verò peccaret, qui particulam *enim* omitteret in conſecratione, vel qui priuatim baptizaret lingua vulgari. Quin aliqui notant, melius facere fœminas, ſi baptizent in neceſſitate ſermone vulgari, ne malè pronuncient formam latinè. Sic aiunt *Henriquez lib.2.cap.29.n.5. Toletus lib. 2.cap.19.n.5. Bonacina diſp 2.q.2. punct. 4.n.17. Trullenc. de Sacram. l.1.c.1.dub. 3.n.4. Suarez to.3.diſp.21 ſect.2.* monens, vt ſemper retineatur verbum *Baptizo*, quamvis alia dicantur ſermone vulgari.

Vt autem diſcernamus, qualis ſit mutatio ſubſtantialis, qualis accidentalis, aſſignant Doctores duplicem regulam. Primam circa materiam, quæ ſi taliter varietur, vt nec nomine, nec ratione conueniant cum materia per Chriſtum præſcripta ſecundum communem hominum exiſtimationem, & vſum Eccleſię, cenſebitur mutatio ſubſtantialis, alioquin accidentalis. Sic enim Chriſtus ſub aliqua ratione materias Sacramentorum determinauit, vt extra talem determinationem Sacramentum non fiāt, & hanc vſus Eccleſiæ per traditionem declarat. Quare ſi mutetur aqua naturalis in artificialem, erit ſubſtantialis mutatio: nam artificialis aqua nec ſimpliciter eſt aqua, nec habet vſum aquæ ſimpliciter dictæ. Cæterum ſi frigida mutetur in calidam, vel turbidam, accidentalis mutatio reputatur, nam aqua calida, vel turbida ſimpliciter, & nomen, & vſum aquæ retinet. Similiter ſi panis azymus mutetur in fermentatum, eſt accidentalis mutatio. Cæterum maſſa non retinet rationem, ac vſum panis, quamvis phyſicè forſan non differat ab illo. *Sic Suarez ſup. diſp.2. ſect.4. Layman eo num.4.*

22 Secundam regulam aſſignant circa formam, cuius ſi varietur ſenſus, erit ſubſtantialis variatio, ſi non varietur, erit accidentalis. *Ita S. Thom. 3.p.q.60.art. 8. Coninch. ibi n.78. Suarez ſupra.* Probatur, quia forma Sacramenti determinat materiam ſignificando: Quare dum manet idem ſenſus, eademque ſignificatio verborum, quamvis mutentur verba, manet eadem forma Sacramentalis. E contra verò ſi non maneat eadem ſignificatio ſubſtantialis, licet vna littera duntaxat varietur, vt ſi baptizes in nomine Matris, & Filij, &c. non manet eadem eſſentialis ratio formæ. Plures numerantur modi variandi formam his verſibus contenti.

Nil formæ demas, nil ponas, nil variabis:
Tranſmutare caue, corrumpere verba, morari.

Primus eſt per detractionem alicuius particulę; Secundus per additionem: Tertius per mutationem vnius idiomatis in aliud, vel vnius vocis in aliam ſynonimã. Quartus eſt per tranſmutationẽ verborum. Quintus per formæ corruptionem, ſeu prauam probationem. Sextus per interpolationem, cum inter ipſa verba tempus aliquod interponitur.

23 Suppono 3. mutationẽ vnius idiomatis in aliud, vel vnius vocis in aliã ſynonimam eſſe ferè ſemper accidẽtalem. Idem eſt in praua prolatione, quando quis balbutiendo, vel ignorando, vel aliter mutando litteras; committit ſolleciſmum, aut barbariſmum, retento tamen eodem ſenſu ſaltem ex modo proferendi hic, & nunc. Sic *in cap. Retulerunt de Conſec. diſt.4* qui baptizauit in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta, dicitur verum contuliſſe Baptiſmum. Quo ad interpolationem, ſi tanta ſit, vt ex modo proferendi verba non componant vnam integram orationem, erit mutatio ſubſtantialis: ſecùs ſi mora ſit ita breuis, vt

Digitized by Google

iuxtà communem ſenſum verba ſufficienter iungantur in vnam orationem, quod arbitrio prudenti diſcernendum. Certè ſiquis dicat, *Ego tè baptizo*,& poſt quadrantem adijciat, *in nomine Patris*, &c. non erit validum Sacramentum, quoniam eſt interruptio notabilis. Si verò dicat, *Ego te baptizo*,& perſtrepentibus pueris, interponat, recedite pueri, nolite garrire, vel excitare rumorem, poſteaq; ſubiungat, *in nomine Patris*, &c. valet Sacramentum, licet in hoc inſit irreuerentia venialis; vt aſſerit *Marchantius de Sacram. tract. 1. cap. 3. q. 2. caſu 3. Trullench. ſup. n. 5.* item facilius diſcontinuatur forma per interpoſitionem aliorum verborum, quam per ſilentij morã. Facilius etiam, ſi fiat interruptio inter ſyllabam, & ſyllabam, quam inter terminum,& terminum; vnde ſiquis dicat. *Ego te bap-* & ibi ſiſtendo, vel alia verba miſcendo, proſequatur, *tizo in nomine Patris*,&c. quamvis mora ſit mediocris, non valet Sacramentum: & idem eſt proportionaliter in alijs formis. Videantur *Nuñus 3 p. q. 60. art. 8. Diana p. 5. tract. 5. reſol. 41. Trullench. ſup.*

Pariter in tranſpoſitione, quando retinetur idem ſenſus, mutatio eſt accidentalis, vt ſi quis dicat, *Ego baptizo te in nomine Filij, & Patris*, &c. Secus ſi ſenſus mutetur, vt ſiquis dicat. *Ego baptizo in te nomine Patris*, &c. ſi verba mutentur in ſigna, nutus, vel ſcripturam, eſt mutatio ſubſtantialis, excepto Matrimonio. Quoties aliquid demitur, vel additur eodem ſenſu retento, fit accidentalis mutatio, v. g. ſi quis dicat. *Baptizo te in nomine Patris æterni*, vbi demitur vox, *Ego*, & additur *æterni*, ſi verò ſenſus mutetur, erit mutatio ſubſtantialis, vt ſi baptizando dicas. *In nomine Patris increati, Filij creati*, &c. Exempla ponimus in forma Baptiſmi, quæ poſſint alijs formis aptari. Sic Doctores relati, & alij communiter. Denum quoties Miniſter ex induſtria corruptè profert, aut mutat verba formæ, quamvis mutatio ſit accidentalis, peccat mortaliter, ſi corruptio, vel mutatio ſit notabilis, ob irreuerentiam grauem; venialiter verò, ſi parua ſit, aut non plenè deliberata iuxtà ſuperius dicta *num.* 21. Videantur *Hurtado de Sacram. diſp. 1. diffic. 14. Sylvius 3. p. q. 60. art. 8. dub. 3. concl. 3. Diana cum alijs ſup. Reſol. 39. Trullench. n. 15.* qui rectè monet *n.* 20. totam formam eſſe proferendam ab vno Miniſtro: nam aliter mutaretur ſubſtantialiter ſenſus. Excipit Extremam Vnctionem, de qua dicemus *lib.* 7.

24 Reſtat difficultas, an qui baptizat, vel confirmat in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & B Mariæ, vel aliorũ Sanctorum, validum conferat Sacramentum. Prima ſententia negat. *Ita Graſſis 1. part. lib. 1. cap. 3. n. 25. Vazquez 3. p. diſp. 129. cap. 7. n.* 109. Probatur: nam illud, *in nomine* denotat auctoritatem: nec enim quis dicitur aliquid facere in alicuius nomine, niſi auctoris. Vnde talia verba per ſe ſe iuxtà communem acceptionem, quæ non pendet ab intentione proferentis, ſignificant B. Virginem, vel alium Sanctum eſſe pariter auctorem gratiæ per Sacramentum conferendæ, ſicut Deum, quod falſum omninò ſenſum inducit. Vnde (ſubdit *Vazquez*) qui ſimiliter abſolueret in nomine B. Virginis, nihil faceret; nam hæc vox hoc ſignificat vſu communi, nec eius ſignificatio ſubindè pendet ex intentione Miniſtri.

25 Secunda ſententia diſtinguit, ſi baptizans, vel confirmans intendat conferre Sacramentum in nomine, ſeu virtute Beatæ Virginis, aut Sanctorum, ſicut in nomine Patris, inualidum reddit Sacramentum: nam adeſt mutatio ſubſtantialis in verbis formæ cum errore contrario formæ veræ. Si tamen intendat conferre Sacramentum per interceſſionem B. Virginis, aut Sanctorum, quos inuocet auxiliatores talis muneris ritè præſtandi, validum confert Sacramentum, vt habetur, *cap. Si non ſanctificatur, de conſec. diſt.* 4. Quia ſenſus formæ non mutatur ſubſtantialiter, &

vor-

verba formæ ſuperaddita ſunt in vtrumque ſenſum ambigua, ſubindeque determinantur intentione proferentis. *Ita S. Thom. 3 p. q. 60. art. 8. Nuſius ibi. Diffic. 1. Suarez diſp. 2. ſect. 5. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 3. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 48. Sylueſter, Armilla, Tabienna, Sotus, Henriquez, & Bonacina diſp. 1. q. 2. punct. 1. nu. 18. & diſp. 1. q. 1. punct. 4. n. 19.*

26 Tertia ſentẽtia diſtinguit aliter, nimirùm ſi talis additio fiat in fine, valere Sacramentum, quando Miniſter intendit ſolam interceſſionem adhibere B. Mariæ, vel Sanctorum. Quia forma tunc habet ſuam perfectam ſignificationem, antequam additio fiat, & conſequenter niſi per malam intentionem impediatur, in illo priori ſuum operatur effectum, qui non poteſt à verbis ſequentibus impediri: licet enim omnia illa verba ſimul ſumpta iuxtà primam ſententiam ſignificent errorem contrarium formæ; verba tamen eſſentialia etiam, vt hic, & nunc proferuntur, tam ex intentione proferentis, quam ſecundum commune Chriſtianorum audientium iudicium, prius tempore, quam additio fiat, habent perfectam ſuam ſignificationem, & operationem, quæ per verba ſubſequentia tolli nequit, quamvis hæc errorem contineant: vt indicat Aug. lib. 6. de Baptiſmo, cap. 25. Si tamen additio ponatur in medio, dicendo ſcilicet *In nomine Patris, & Matris, & Filij, &c.* non valere Sacramentum, quia tunc illa verba interpoſita corrumpunt formæ ſenſum, interim dum profertur, & impediunt, ne forma, vt hic, & nunc prolata poſſit vllo vnquam inſtanti verificari, & conſequenter impediunt eius valorem. Nam illud, *in nomine*, pariter de Matre dicitur, ac de Patre, nec intentio ſola proferentis efficere poteſt, vt verba eodem modo prolata ſignificent audientibus auctoritatem in Patre, ſolamque interceſſionem in Matre. Sic docet *Coninch. 3. p. q. 60. n. 70.*

27 Dico 1. non valere Sacramentum quando ſic miniſtrans intendit æqualem auctoritatem Beatæ Virgini, vel Sanctis tribuere cum Diuinis perſonis. In hac conueniunt omnes ob adducta fundamenta.

Dico 2. Quando Miniſter intendit ſolam interceſſionem Beatæ Virginis, aut Sanctorum implorare, valere Sacramentum, ſi additio ponatur in fine. In hoc conueniunt ſecunda, & tertia ſententia contra primam. Ad cuius fundamentum reſpondetur: quamvis ſignificatio formæ debeat eſſe ſecundum communem hominum impoſitionem, & exiſtimationem ſtabilis, & recepta, tamen dum eſt ambigua, qualis eſt particula, *in nomine*, ad ſignificandam auctoritatem, vel interceſſionem: ipſorum hominum impoſitionem, & exiſtimationem remiſſiuè in proferentis arbitrium, & intentionem huius, vel illius ſignificationis vſum. Si tamen additio ponatur in medio, Bonacina ſupra dicit, nihilominus verum effici Sacramentum. Coninch. verò negat: vterque probabiliter. In Praxi certiſſimum eſt, ſimiles additiones eſſe vitandas. Quia ſunt contra morem, & præceptum Eccleſiæ: ſunt etiam aliquo modo contra Diuinam inſtitutionem, & inducunt periculum irritandi Sacramentum. Ita *Coninch. ſup. n. 74.*

CAP. I. QVÆSTIO III.

An priuatus error, vel intentio ſiniſtra Miniſtri circa materiam, aut formam Sacramenti reddat illud irritum?

28 SVppono 1. triplicem ex parte Miniſtri dari poſſe mutationem verborum. Prima contingit bona fide, ſed per ignorantiam, aut impedimentum linguæ variando verba. Quo caſu procedunt regulæ quæſtionis præcedentis, & deciſio capitis *Retulerunt. de conſec. diſt. 4.* Secunda fit aduertendo mutationem, non tamen intendendo nouum ritum inducere, ſed vel ex indiſcre-

diſcreta deuotione, vel alio vano modo; & tunc ſi Miniſter non mutet ſubſtantialem ſenſum verborum, & habeat intentionem faciendi ſacramentum, valide confert, etſi peccet ſic proferendo. Ratio redditur, quia tunc debita materia ponitur, & forma retinet ſubſtãtialem ſenſum, & Miniſter habet debitam intẽtionem, quæ tria requirit Florentinum ad valorẽ Sacramenti. Si verò deſit hæc intentio, vel verba ſic mutẽtur, vt varietur eſſentialis ſignificatio, nullũ erit Sacramentum. Ita *Suarez tom.3.diſp.2.ſect.5. Vazquez 3.p. diſp.129. nu.80. Fillincius tract.1 n.64. & 66.* colligens indè balbũ, qui valdè titubat, ſi non ſit ordinatus, conſultius forè non ordinari. Si tamen eſt ordinatus, validè celebrat, dum verba ſubſtantialiter profert, ſed raro deberet, & in occulto. Si verò ſit parua balbuties, nihil impediet. Tertia mutatio contingit, quando Miniſter non ſolùm ex certa ſciẽtia mutat materiam, aut formam, ſed etiam per eam mutationem intendit nouum ritum, & errorẽ in Eccleſiam introducere. Quò caſu.

29. Suppono 2. ſi Miniſter errorem ſuũ contra Sacramẽti veritatem manifeſtat in forma, nullum effici Sacramentum, cũ hæc ſit ſubſtãtialis mutatio formæ iuxta ſuperius dicta quæſt.2. Conſonat S. Gregorius relatus in cap. *Ni verò*, de Conſecrat. diſt.4. tradunt Layman lib.5. trac. 1. cap.4. n.5. Vazquez ſup. n.103. v. g. ſi dicat Arrianus; *Ego te baptizo in nomine Patris maioris, & Filij minoris & ſpiritus Sancti creati.* Si tamen error manifeſtatus non tollat verùm formæ ſenſum, & Miniſter intendat facere, quod Chriſtus inſtituit, validum ſit Sacramentum: vt ſiquis dicat. *Ego te baptizo in nomine Patris omnipotentis, & Filij Sapientis, & Spiritus Sancti Paracliti*, putans hæc omnia verba neceſſariò dicenda, & volens hũc errorem inducere, nihilominùs verè baptizat, quia retinet veram materiam, & formam, & debitam intentionem. Ita Layman ſup.

30. Reſtat difficultas, quoties error interius conceptus in adminiſtratione Sacramenti non exprimitur. Et prima ſententia docet irritari Sacramentum, quãdò Miniſter addit aliquid formæ non neceſſarium tanquã neceſſarium, volens introducere nouum ritũ erroneum. Ita *S. Antonius part.3. tit.14. cap.13. §.5. Richardus in 4. diſt.3. art.2. quæſt.3.* Fauent *S. Thom.3 p.q.60. art.8. Gabriel in 4. d.3. q.1 art.2. Marſilius in 4.q.3. art.4.* dum aiunt, ſiquis intendat per additionem aut diminutionem inducere ritum alienum ab Eccleſia, non confici Sacramentum, quia non intẽdit facere, quod facit Eccleſia. Nam intendens in adminiſtratione Sacramẽti nouum errorem inducere, iuxtà quem vult miniſtrare Sacramentum, non poteſt intentionem habere faciendi, quod facit Eccleſia: Quare defectu intentionis erit irritum Sacramentũ. Confirmatur ex cap. *Retulerunt. De Conſec. diſt.4.* vbi Pontifex dicit, valere Baptiſmum collatũ in nomine Patria, & Filia, & Spiritua Sãcta, ſi Miniſter id fecerit ex ignorantia, non intendens inducere hæreſim: quaſi non valeret, ſi voluiſſet illam inducere.

31 Secunda ſentẽtia diſtinguit aſſerẽs, ſiquis mutet formam, eius ſenſu retẽto, volens errorem inducere, in ritu tamen ab Eccleſia tolerato, verùm effici Sacramentum; quia cum intentione introducendi erroris in ritu tolerato, compatitur intentio faciendi, quod facit Eccleſia. Si tamen velit errorem inducere in ritu non tolerato per Eccleſiam, non effici Sacramentum; quia tũc vrget fundamentum primæ ſententiæ; nec cum tali voluntate compatitur intentio faciendi, quod facit Eccleſia. *Ita Sotus in 4 diſt.1. q.1. art.8. & diſt.3. q.1. art.5.* qui pariter philoſophatur de mutatione materiæ ſeruata ſubſtantia illius.

32 Tertia ſententia docet, quandiu Miniſter ſeruat eſſentialia verba formæ, habetque generalem intentionẽ faciendi, quod Chriſtus inſtituit, & facit Eccleſia vera, quæcunque ſit, quamuis aliquid mutando velit errorem in Eccleſiam inducere, validum effici Sacramentum. Quoniam hæ duæ intẽtiones ſcilicet fa-

ciendi,

ciendi, quod Chriſtus inſtituit, & introducendi priuatum errorem, quem Miniſter exiſtimat inſtitutioni Chriſti conformē, non ſunt cõtrariæ: Poteſt enim cum errore priuato mentis dari volũtatis intentio faciendi verum Sacramentum. Cõfirmatur exemplo Græcorũ, qui plures ritus intendunt, vt eſſentiales, ſcilicet conſecrare fermentatum, & diuerſam Baptiſmi formam adhibere, nihilominus intendunt facere Sacramentum à Chriſto inſtitutum, & verè faciunt, quia nõ deſtruunt legitimum ſenſum formæ, nec ſubſtantiam materiæ. Similiter inter Catholicos ſunt opiniones, an aliquod verbum ſit de ſubſtantia formæ, necne? videlicet in forma ſanguinis de verbis illis. *Qui pro vobis, & pro multis,* &c. Si quis igitur, opinetur, eſſe ſubſtantialia, & ſic illis intendat conficere Sacramẽtum; quamuis verè non ſint eſſentialia, non propterea faciet irritum Sacramentum. Nam illa priuata ſententia, & intentio non excludit abſolutam, & generalem intentionem conficiendi, ſicut Chriſtus inſtituit; nec aliàs impedit, quominùs applicentur ſufficiẽs materia, & forma. *Sic docent Durandus in 4. diſt. 3. q. 2. n. 4. Palud. ibi. q. 1. n. 15. Laym. lib. 5. tract. 1. c. 4. n. 5. & alij.*

33 Dico 1. ſi Miniſter errãs circa materiã, aut formam Sacramenti, voluntatẽ habet expreſſam nõ aliter faciẽdi Sacramentum, niſi ſecundum ſuum erroneum conceptum, nullum efficit Sacramentũ. Tunc enim deficit intẽtio requiſita, quæ neceſſariò debet eſſe conformis inſtitutioni diuinæ. Voluntas verò ſic miniſtrãtis eſt omninò repugnans inſtitutioni Chriſti. Sic habet verũ prima ſententia, & eius fundamentum conuincit. Conſentiunt *Suarez, Coninch, Layman ſup.* Nimirum ſi miniſter Arianus nolit, Baptiſmum cũ inuocatione Trinitatis valere, niſi Pater ſit Filio maior; vel ſi Græcus nolit Euchariſtiam confici, niſi panis fermentatus ſit de neceſſitate Sacramẽti; ſine dubio Sacramẽtum irritum erit, non quidem ob defectum materiæ, vel formæ, ſed ob defectum intentionis. Similiter ſi quis etiam Catholicus demat aliquid materiæ, vel formæ, putans eſſe neceſſarium ad valorem Sacramenti, cùm re vera non ſit; V. g. ſi non infundat aquã Calici conſecrando; vel omittat in forma Pœnitentiæ Trinitatis inuocationẽ, quam exiſtimat eſſentialem eſſe, vel matrimonium contrahat, credens ſubeſſe impedimentum dirimens, quod verè nõ ſubeſt, regulariter non faciet Sacramentum; quia moraliter loquendo non habebit intentionem efficacẽ illius faciendi. Sicut nequit efficaciter intendere finem, qui medium omittit, quod reputat ſimpliciter neceſſarium ad finis conſecutionem; niſi raro forſan intendat facere, quod poteſt; vel habeat intentionẽ conditionatam efficiendi, ſi poſſit. *Ita Suar. cit. ſect. 5. Bonacina diſp. 1. q. 2. punct. 2. n. 28. & 29.* Demum qui profert integram formam, ſed putans per errorem aliquid non eſſe ſubſtantiale formæ, cùm verè ſit, non intendit per illa verba conficere Sacramentum, nullum efficit ob intentionis defectum. V. g. ſi non intendat baptizare in nomine Patris &c. quia putat illa verba non eſſe neceſſaria. Sic *Suar. ſup. & Bonac. cum alijs.*

34 Dico 2. ſi Miniſter habeat intẽtionẽ generalem faciendi, quod Chriſtus inſtituit, nec exterius prodit errorem cõtrarium ſubſtantiæ Sacramenti, validũ facit illud, licet intendat inducere nouum ritum. Hoc intendit tertia ſentẽtia, & eius fundamentum confirmat. Quod explicari poteſt; nam eo ipſo quod errans intendit abſolutè Sacramentum miniſtrare, ſicut Chriſtus inſtituit, impedit planè, ne ſuus priuatus error influat in adminiſtrationem; non vult enim ſuum errorẽ inducere niſi ex ſuppoſitione, quod ſit inſtitutioni diuinæ conformis, vt ipſe putat deceptus. Vnde non repugnat Miniſtro ſic decepto ſimul ineſſe actualem errorem, & prauam intentionem inde natam introducendi ritum erroneum; & aliundè rectam intentionẽ miniſtrandi ſecũdum inſtitutionem Chriſti. Nam hæc intentio non cõformatur errori priuato, ſed iudicio Chriſti recto, iuxta

quod

Digitized by Google

quod abſolutè, ac efficaciter intendit Sacramentum miniſtrare. Sic Doctores tertiæ ſententiæ. Conſonant *Filliucius tract.1.n.66.Caſtro Palaus tom.4, tit.18, diſp.1.punct.3.n.6.& 7.*

35 Sic Arrianus vtens legitima forma Baptiſmi, credens tamen per illam non ſignificari perſonarum æqualitatem; ſi nihilominus habet intẽtionem illis verbis ſignificandi, & faciendi, quod Chriſtus ſignificari,& fieri voluit,validum efficiet Sacramentum,quia virtualiter intendit ſignificare per ea verba,quod verè ſignificant. Quoniam autem hi communiter habent hanc intentionem, cap. *ſiue hereticus,*50. cap. *Rebaptizare.* 107. *cap.de Arrianis.*108.*de Conſec.diſt.*4.Baptiſmus hæreticorum vtentium debita forma declaratur validus, & ſubinde nõ repetendus; *Et Tridentinum ſeſſ.7.can.4.* damnat aſſerentes non eſſe verum Baptiſmũ,qui datur ab hęreticis ſub debita forma cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia.

36 Sic etiam, qui debitã materiam, & formam adhibet cum intentione generali faciendi Sacramentum iuxta diuinam inſtitutionem, quamuis aliquid addat vt eſſentiale non eſt, validum efficiet Sacramentum. V. g. ſiquis Euchariſtiæ formæ ſuperaddat illa verba. *Quod pro vobis tradetur*, vt eſſentialia, vel ſi formam eandem proferat vulgari lingua intẽdens hunc ritum, vt eſſentialem inducere, verè conſecrat;quia ſimul retinet intentionem conficiendi Sacramentum inſtitutum a Chriſto. Similiter qui profert integram formam,intendens facere,quod facit Eccleſia,vel quod Chriſtus inſtituit, licet falſo credat, aliqua verba non eſſe neceſſaria,cùm verè ſint, ſcilicet inuocationem Trinitatis in Baptiſmo,verè cõficit Sacramentum; quia debitam adhibet materiam,& formam, & intentionem. *Ita Suarez diſp.2.ſect.4. & 5.Coninch,quæſt.60,art.8.dub.1.Bonac. diſp.1.quæſt.2.punct.1.n.28. & ſequentibus. Trullench.de Sacram,lib.1.cap.2. dub.3.*

37 Dico 3. quando Miniſter errans ita mutat Sacramenti formam, vt reddat ſenſum ambiguum,ſi ſic intendat introducere ſuum errorem, vt nolit verum ſenſum, ſed falſum per illam formam ſignificare,nullum efficit Sacramentum. Tunc enim eſt aliud ſignum formaliter, quod Miniſter intendit exhibere, quam quod Chriſtus inſtituit, cum intendatur diuerſa ſignificatio. Quare non ſolum defectu intentionis, ſed etiam formæ Sacramentum irritatur. Hoc intendit Pontifex *in cap. Retulerunt relato ſup.n.* 30. Cœterum ſi Miniſter intendat ſignificare, quod verba formæ ſignificant ex inſtitutione diuina, nec velit abſolutè nouum ritum inducere contrarium eſſentiæ Sacramenti, validum illud efficiet; quia nihil deficit eſſentiale. *Sic Suarez ſup. Coninch. n.64. Bonac. n.25. Vazquez 3.p.diſp.129.n.102. Layman lib.5.tract.1.cap.4.n.5. Villalobos tom.1. tract.4.Diffic.3.n.3.*

38 Exemplum ſit, ſiquis baptizet in nomine Patris per Filium in ſpiritu Sancto, volens ſignificare perſonarum inæqualitatem,nullum confert Baptiſmum. Si tamen velit æqualitatem perſonarum ſignificare, ſolumque variare ritum accidentalem,verè baptizat. Similiter,ſiquis ita conſecret; *Hoc eſt quodammodo corpus meum*, intẽdens ſignificare ſolam figurã corporis,non conſecrat. Si tamen velit verum corpus ſignificare cũ incorporeo modo exiſtendi, verè conſecrat, quoniam hic ſenſus non eſt contrarius veritati formæ, cui prior ſenſus omnino repugnat. Et quidem in dubio præſumẽdum eſt. Miniſtrum intendiſſe ſenſum ſubſtantiæ Sacramenti contrarium,quãdo de induſtria mutauit formam, præſertim ſi ſit hæreticus: ſecus ſi non ſponte, ſed propter imperitiam verba mutauit,vt notat *Layman ſup.*

39 Sic primã ſentẽtiam accipimus cũ ſuis fundamẽtis iuxta noſtram primam concluſionem, & iuxta priorem tertiæ concluſionis. Tertiam ſententiam cum ſuis fundamentis accipimus iuxta noſtram ſecundam concluſionem,& poſteriorem tertiæ. Secunda non habet ſoli-

dum

Digitized by Google

dum fundamentum: Nam Eccleſia tolerando, vel non tolerando ritum, poteſt illum reddere licitum, vel illicitum; non tamen poteſt ſua prohibitione præſtare, vt forma prohibita ſit inualida, ſi retineat alioqui ſenſum inſtitutioni diuinæ conformem. Sicut enim Eccleſia non poteſt materiã, aut formam Sacramenti mutare, ſic nec tollere Sacramenti valorem habentis formam, & materiam à Chriſto præſcriptam. *Ita Vazquez ſup. n. 90. Coninch. n. 59.*

CAP. I. QVÆST. IV.

An liceat vti materia, vel forma dubia Sacramenti?

SVppono 1. duplex diſtingui dubium. Primum ſtrictum, & negatiuum, quò mens nec aſſentitur, nec diſſentitur alterutri parti, ſed manet in æquilibrio ſuſpenſa. Secundum latè dictum, & affirmatiuum, quod inuoluit aſſenſum alterius partis probabilem, & formidoloſum, vel etiam vtriuſque partis probabilitatem amplectitur. Circa primum dubium omninò negatiuum.

41 Suppono 2 debere Miniſtrum adhibere materiam, & formam certam, grauiterque peccare, ſi dubium conferat Sacramentum ex dubia poteſtate, vel intentione, vel materia, ſeu forma citra neceſſitatem. Nam temere ſubit periculum irritandi ſacramentum, decipiendi fideles, fraudandique ſuſcipientem fructu Sacramenti. *Sic cẽſent Suar. to. 3. diſp. 16. ſect. 2. & diſp. 45. ſect. 1. fine. Valent. to. 4. diſp. 6. quæſt. 2. pun. 2. Coninc. quæſt. 60. n. 80. Henriquez. lib. 1. cap. 9. n. 7. & 15. Filiuc. tract. 1. n. 69. Bonacina diſp. 1. quæſt. 2. punct. 1. n. 32. Reginaldus lib. 26. n. 25. Scotus, vterque Sotus, & alij, quos ſequitur Salas 1. 2. tract. 8. diſp. 1. n. 56. qui ſubdit n. 281.* etiam ſub conditione miniſtrare cum dubia poteſtate, vel materia circa neceſſitatem eſſe mortale peccatum: continet enim irreuerentiam grauem ex ſuo genere.

42. Cæterum in neceſſitate, ſi non adſit materia certa, vel qui nouerit certam formam, ſed vtraque, vel vtralibet ſit dubia, vel ſi non adſit Miniſter certam habens poteſtatem, poterit cum dubia miniſtrari Sacramentum, duplici conditione poſita. Prima, vt detur euidens neceſſitas tam ex parte Miniſtri, nimirùm vt nõ occurrat alius certiorem habens poteſtatem, vel qui certiorem materiam, aut formam adhibeat; quàm ex parte recipientis, qui ſcilicet indigeat ſpecialiter receptione Sacramenti. Secunda, vt Sacramentum ſub conditione cõferatur: His enim poſitis tollitur omnis inordinatio, ſiquidem neceſſitas facit, vt actus non temerè, ſed prudenter fiat; quippè melius eſt dubium Sacramẽtum indigenti miniſtrare, quàm nullum: Conditio verò tollit periculum irritandi Sacramentum. Ita Doctores relati; quin addit Salas, non ſolùm poſſe, ſed etiam teneri Miniſtrum vti dubia poteſtate, materia, vel forma, quoties adminiſtratio Sacramenti requiritur ad vitandum ſcandalum, vel periculum damnationis, vel aliud grauiſſimum inconueniens. Cùm enim ob neceſſitatem liceat adminiſtratio Sacramẽti dubij, tenemur vtique per tale Sacramentum indigenti prouidere. Siquidem quoties ſine diſpendio poſſumus indigenti ſuccurrere, tenemur ſaltem ex charitate ſeu miſericordia. *Conſonat Zambranus cap. 1. n. 4.*

43 Circa ſecundũ dubium poſitiuum latè dictum, quod claudit aſſenſum probabilem: Suppono 3. in adminiſtratione Sacramentorum dari poſſe vel probabilem ſolùm aſſenſum vtriuſque partis, vel probabilem vnius, & certum alterius. Prioris caſus exempla ſunt: An moribundo præbenti ſolùm ſigna contritionis danda ſit abſolutio? Quidam probabiliter negant, alij probabilius affirmant. An circumſtantiæ notabiliter aggrauantes ſint neceſſariò confitendæ? Quidam aiunt, alij negant: Vtrique probabiliter tantum. In his itaque poteſt quilibet (ſicut in alijs materijs) in adminiſtrationem Sacramentorum vti opinione,

opinione, probabili, vel etiam minùs probabili, relicta probabiliori. Tunc enim non ſubitur voluntarium periculum irritandi Sacramẽtum, cum neutra pars ſit ſecura. Quare nec delinquitur contra Religionem Sacramenti, nec cõtra charitatem proximorum. *Ita Caſtro Palaus to.1.tract.1. diſp.1. punct.5. num. 1. Ioan. Sanchez diſp.44. n.1. qui ſubdit n.35.* quoties altera ſententia Sacramẽti reuerentiam attendit, altera verò fauorem recipientis, hanc illi præferendã eſſe, quia charitas præualet Religioni; maiorque ſecuritas ſalutis proximorum honeſtat periculum, quod incurritur irritandi Sacramentum. Conſonat *Monteſinos 1.2.diſp.39. quæſt.5.n.245.*

44 Exempla poſteriori caſus ſunt, Valere Baptiſmum ſub forma genitoris, & geniti, & procedentis ab vtroque probabilis eſt opinio: At valere ſub forma Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, certum eſt. Similiter abluto capite valere Baptiſmum, certum eſt: abluto pede, vel digito valere, opinio eſt. Aquam naturalem eſſe materiam Baptiſmi, certũ eſt; lexiuium, aut ius, opinio tãtum. Item eſt opinio, validè conſecrari typham, vulgo *centeno*; at panem triticeum eſt omninò certum. Item validè Confeſſarium abſoluere, ſi ſit approbatus ab Ordinario loci, vbi confeſſionem audit, certa res eſt; ſi verò ſit approbatus ab Ordinario alterius loci, opinio ſolùm eſt. Item in articulo mortis valere confeſſionem proprio Parocho factam, certum eſt; an verò præſente Parocho valeat confeſſio facta ſimplici Sacerdoti, probabilis eſt vtraque pars. Matrimonium valere, ſi contrahatur coram Parocho contrahentium, & in propria Parochia, certum eſt; at ſi Parochus contrahentis aſſiſtat in aliena Parochia, probabilis eſt valor Matrimonij. Tùm in his, quàm in alijs ſimilibus exemplis, an vti liceat opinione probabili relicta certa ſententia, diſquirimus in præſenti.

45 Prima ſententia negat. *Ita Petrus de Soto ſect.2. de Euch. Henriquez lib.1. cap.9.n.15. Valentia to.4. diſp.6. quæſt.2. punct.1. Suarez to.3. diſp.16. ſect.2. diſp. 21. ſect.4. fine, diſp.45. ſect.1. fine tom.4. diſp.26. ſect 6.n.5. Salas 1.2.tract.8.diſp. 1.ſect.5.n.86. Bonac. diſp.1. quæſt.2. punct. 1.num.32. Fillincius tract.1. n.69.* Huic ſententiæ per intrinſeca principia rationis inhæret *Ioan. Sanch. diſp.44.n.* 10. Sacrilegium exiſtimans committi, quoties in adminiſtratione Sacramẽtorum via certa pro dubia ſine cauſa mutatur. Eidem ita ſimpliciter adhęret *Layman lib.1.tract.1. cap.5.n.* 13. vt contrariam appellet improbabilem. Probatur 1. quia facis irreuerentiam Sacramento, cum ſine cauſa ſubis illius irritandi periculum, quod facile vitare poſſes certam ſententiam ſecutus. Ergo peccas contra Religionem Sacramenti. Confirmatur, nam vſus Eccleſiæ prohibens materiam, aut formam dubiam in adminiſtratione Sacramentorum, ad id vtique tendit, vt reuerentia Sacramentis debita ſeruetur. Ergo ex hac reuerentia prouenit, vt nullus vti poſſit in Sacramentis ſententia probabili, relicta certa.

46 Probatur 2. quia ſi debens centum aureos, ſolueres in moneta dubij valoris, non rectè ſatisfaceres, quia debito certo non ſatisfit ſolutione dubia. Sed Miniſter Sacramentorum debet Fidelibus Sacramenta certa miniſtrare. Non ergo ſatisfacit miniſtrando dubia, vel probabilia, dum poteſt omninò certa miniſtrare. Quapropter peccabit vtique contra iuſtitiam, vel charitatem. Probatur 3. Nam in rebus ad animæ ſalutem pertinentibus hoc ipſo quis grauiter peccat, quod certis incerta præponat, vt docet *S. Auguſtinus lib.1. de Baptiſmo cap* 3. ſed qui miniſtrat Sacramenta probabilia relictis certis, iam certo præponit incertum. Ergo grauiter peccat; V.g. ſi conſecrat panem hordeaceum, vel confirmat ſine balſamo, cum poſſet materiam omninò certam adhibere.

47 Secunda ſententia docet, licere: *Tenent Medina 1.2.quæſt 19. art.5. & 6. Salon.2.2.quæſt.63.art.4.Contr.* [illegible]

3. [illegible]

Digitized by Google

3 *Vazquez 1.2. diſp.63. cap.2. & 3. Thomas Sanch. de Mat. lib.1. diſp.20. n.4. & lib.1. Decal. cap.9. n.33. Antonius Perez in laurea certam. 10. cap.12. & 13. Villalobos to.1. difficult.13. n.1. & 2. Sayrus in clavi lib.1. cap.7. n.4. Baſil. legion. de Mat. lib.4. cap.25. n.9. Caſtro Palaus to.1. tit.1. diſp.2. punct.5. n.5.* & per extrinſeca principia conſentit *Ioan. Sanch. eo n.10.* Probatur, nam in quavis alia materia ſufficit opinio probabilis ad formandum rectum conſcientiæ dictamen, circa noſtrã operationem, non obſtante formidine, ſeu periculo partis oppoſitæ, nimirùm vel alienum retinendi, vel violandi legem. Ergò ſimiliter in adminiſtratione Sacramentorum ſufficiet; nec obſtabit periculum irritandi Sacramentum, quo minus licitè poſſimus operari iuxtà probabilem opinionem relicta ſententia certa. Nec tam grauis obligatio ſequendi certam omninò doctrinam imponi debet Miniſtris Sacramentorum, potius quam alijs agentibus moralibus; ſi quidem miniſtrando iuxtà probabilem opinionem, etiam relicta certa ſententia, prudenter operantur, ſicut & alij: nec exponuntur culpabili periculo Sacramentum irritandi, ſed viam tenent moraliter certam, quam probabilitas opinionum conſtituit. Confirmatur, nàm alioquin non liceret confiteri cum attritione cognita, nec attritum abſoluere poſſemus, cùm contritio ſit materia certa, & attritio probabilis duntaxat. Similiter non liceret ſimplici Sacerdoti moribundum abſoluere preſente Parocho. Quod durum videtur in his, & ſimilibus caſibus.

48 Limitant hanc ſententiam *Vazquez, Sayrus, Antonius Perez, Villalobos, uterque Sanchez*, vt ſic miniſtrans non peccet contra religionem ob fundamentũ adductum, peccet tamen contra charitatem, vel etiam contra iuſtitiam ergà recipientem. Nam obligatio charitatis poſtulat, vt ſi proximo poſſimus certum remedium adhibere, non adhibeamus incertum: quod magis vrget in Baptiſmo præſertim paruulorum, qui non poſſunt aliter iuſtificari. Iuſtitia quoque ligat non ſolum Parochos, qui tenentur ex officio miniſtrare: ſed quoslibet alios: nam ſuppoſito quod miniſtrant, tenentur certa Sacramenta conferre, quaſi ex implicito pacto cum ſuſcipientibus, qui nollent, niſi certum Sacramentum recipere. Temperat limitationem *Thom. Sanchez n.34.* vt procedat in his, quæ ab ipſo Miniſtro ſunt exhibenda, non tamen in ijs, quæ ponenda ſunt à penitente. V.g. ſi pœnitens velit cum attritione cognita confiteri, dum poteſt confiteri contritus, non ſit contra charitatem, vel iuſtitiam ſic attritum abſoluendo, nam ipſe cedit iure ſuo. Excipit, niſi penitens eſſet in articulo mortis, tunc enim cenſet eſſe mortale, vel recipere, vel tali pœnitenti Sacramentum miniſtrare cum attritione cognita dumtaxat propter graue damnationis periculum, cui moriens exponeretur, ſi talis ſententia non eſſet vera. Temperat enim *Ioan. Sanchez n.13. & 15.* niſi Miniſter moneat recipientem de modo miniſtrãdi iuxtà probabilem opinionem. Tunc enim ſi nihilominus velit recipere tale Sacramentum ſolùm probabile, ceſſat erga illum obligatio charitatis, aut iuſtitiæ.

49 Pro deciſione noto, poſſe reddi Sacramentum inualidum, vel ex defectu materiæ, ſeu formæ à Chriſto præſcriptæ, quem Eccleſia ſupplere non poteſt. Vnde quamvis ſit probabilis opinio de valore Sacramenti cum tali materia, ſeu forma, ſi verè Chriſtus illam non inſtituit, non poteſt ab Eccleſia validum reddi. Vel ex defectu iuriſdictionis ab Eccleſia conceſſæ. Qualiter irritatur Matrimonium celebratum coram Sacerdote, qui non ſit Parochus contrahentium: & Sacramentum Penitentiæ, ſi miniſtretur ab habente poteſtatem Ordinis, & non iuriſdictionis in penitentem.

50 Itaque dico 1. quoties opinio probabilis verſatur circa illa, quæ Summus Pontifex in adminiſtratione Sacramentorum determinat, vt in Matrimonio, quod ſic, & non aliter celebratum valeat; in Sacramento Pœnitentiæ circa

iuriſ-

iuriſdictionem Sacerdotum ad abſoluendum; licitè poteſt Miniſter quamlibet opinionem probabilem miniſtrando ſequi, cum in qualibet iuriſdictio detur, & Matrimonium validetur ex præſumpta, vel iuridica voluntate Pontificis; qui ſicut ſupplet iuriſdictionem habentis titulum coloratum, & poteſtatem dumtaxat exiſtimatam errore communi iuxtà legem *Barbarius, ff. de officio Prętoris*, ſic etiam operantibus iuxtà probabilem opinionem, confert certam iuriſdictionem, vt certum reddatur Sacramentum. Non enim minus potens eſt ſapientium opinio, quam error vulgi ad inducendam iuriſdictionem, & validandum actum. *Sic docent Henriq. lib.5. cap.14. n.3. & 4. Suarez 3.p. tom.4. diſp.26. ſect.6. Leſſius lib.2. cap.29. n.68. Reginal. lib.1. n. 102. Thom. Sanch. de Mat. lib.3. diſp.22. n.39. & 65. & l.1. Decal. cap.9. n.35. Coninch. 3.p. diſp.8. n.22. & 47. Bonac. de Sac. diſp.5. q.7. punct.5. §. 4. n.4. Felliuc. tra.7. n.227. Baſil. legion. de Mat. lib.5. cap.19. n.8 & cap.20. n.7. Villalob. tom.1. tract.1. diffic.13. n.5. Garcia de Benef. part.5. cap.4. n.305. Hurtado de Pœnit. diſp.10. diffic.6. Caſtro Palaus to.1. diſp.2. punct.5. n.9. Auerſa 3.p. q.64. ſect.5 & 7. fine. Diana cum alijs p.2. tr.13. Reſol. 2. & 9. p.3. tr.2. Reſol.3. p.4. tr.4. Reſol.4. & 153. p.8. tr.1. Reſol.93.*

Moneo tamen pœnitentem, qui confiteri velit Sacerdoti iuriſdictionis probabilis, debere ſimul aliquot peccata venialia confiteri. Sic enim licitè miniſtratur Sacramentum ſine peccato contra iuſtitiam, vel charitatem, vel religionem. Quippe cum omnis Sacerdos habeat certam iuriſdictionem circa venialia (quidquid in contrarium velint *Salas 1. 2. tract. 8. diſp.1. n. 285. & Nuñus in Addit. q. 8. a. 5. dub. 3.*) certus erit Sacramenti valor, & mortalia ſaltem indirectè remittentur. Sufficit autem opinio probabilis, vt licitè ſubeamus periculum abſoluendi à nonnullis peccatis indirectè, dum certa ſit abſolutio cœterorum. Ita cenſent vterque *Sanch. & Suarez*, qui ſubdit *n.9.* Sic reddi moraliter certam hanc partem, vt propterea liceat in praxi Confeſſarijs vti iuriſdictione probabili.

51 Dico 2. etiam in his, quæ pendent ab inſtitutione Diuina, licitum eſt interueniente neceſſitate, miniſtrare Sacramentum iuxtà ſententiam probabilem relicta certa; Quia periculum irritandi Sacramentum ſufficienter honeſtatur ratione neceſſitatis. *Ita Suarez ea ſect. 6. fine. Villalob. n.4. Palaus n.9. Antonius Perez, Auerſa, Layman, Salas ſupra, Bonacina diſp.1. q.2. punct.1. n.32. Præpoſitus 3.p. q.66 a.8. dub.2. n.90. & a.4. n.22. Amicus to.7. diſp.11. ſect.2. n.29. & 32. & ſect. 4. n.54. Diana p.2. tract.13. Reſol.2. & 13. & p.3. tract.7. Reſol.9. & 10. & p.8. tract. 1. Reſol.49. Thom. Sanch. lib. 2. de Mat. diſp.36. n.8.* qui ſubdit cùm *Soto*, licèt opinio ſit parum probabilis, quam ſecluſa neceſſitate non liceret amplecti: dum vrget neceſſitas, reddi practicè probabilem. Conſonat *Nauarrus cap. inter verba, corol.58. n.135.* dicens. Periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni: *& Iaſſon leg.1. n.57. Cod. de ſum. Trin.* ait in dubijs pręferendam eſſe opinionem animabus fauentem. Quod ſi licitum eſt, tenebimur ita miniſtrare iuxtà ſuperius dicta *n. 42.* Quoniam lege charitatis tenemur ſubuenire proximo grauiter indigenti, quoties ſine graui noſtro pręiudicio poſſumus, vt notāt *Suarez de charit. diſp.9 ſect.2. Sà verb. Charitas n.5. Palaus to.1. tr. 6. diſp.1. punct.9. Baldell. lib.4. diſp.11. n. 15. Vnde colligunt Præpoſitus eo n.22. Puteanus, Tannerus, Chamerota,* quos refert *Diana p.5. tit.3. Reſol.1.* in extrema neceſſitate poſſe, debereque conferri Baptiſmum iuxtà ſententias communiter reprobatas, de quibus dicemus *lib.2.* interim videatur *Diana ſup. Reſol.3.4.5.12. 14.15.19.26.* doctè quidem, vt ſolet, applicans hanc doctrinam varijs caſibus.

52 Nec ſemper requirenda erit extrema neceſſitas, ſed prudenter expendēda iuxtà circumſtantias occurrētes. *Suarez to.3. diſp.16. ſect.1.* tradit hanc regulam. Quoties Sacramentum eſt omittendum

om-

vel iſto probabili modo miniſtrandum, licitum erit vti tali materia, vel forma probabili: Tunc .n. non tàm exponimur periculo, quã illud permittimus, vt maius euitemus: & alioquin habemus humanã cognitionem, quę poteſt eſſe principium operationis rectę. Nimirùm in Sacramento Confirmationis Chriſma confectũ ex oleo, & balſamo conſecratũ per Epiſcopum eſt materia certa; oleum verò ſimplex ab Epiſcopo benedictũ, eſt materia probabilis; Si tamen Epiſcopus non poſſit inuenire balſamum, poterit oleum ſimplex conſecratum adhibere. Quippe minus malum eſt hoc, quã omninò carere Sacramento, cui nulla fit irreuerentia, ſiquidẽ miniſtratur certiori modo, quo tunc poteſt moraliter fieri. Quod ſi neceſſitas ſit extrema, quæ poteſt in Baptiſmo preſertim occurrere: dicunt Doctores relati, miniſtrandũ eſſe, vel in extremitate digiti, quando partus periclitãs illũ extrahit, quia licet opinio ſit parũ probabilis, ratione magni periculi, ſuſtinetur. Addũt aliqui, baptizandũ etiam in capillis, vnguibus, aut ſecundinis, vnica gutta per ſolam aſperſionem, ſi non poſſit aliter. Quia charitas ergà proximũ alioqui ſine Baptiſmo deceſſurum præponderat religioni Sacramenti. Certè quibus collata ſunt Sacramenta dubia propter vrgentem neceſſitatem, ſi poſteà ſuperuixerint, miniſtrari debent certa ſub conditione, vt dicemus q. 6.

53 Dico 3. citra neceſſitatem, quoties opinio de valore Sacramenti eſt valdè probabilis, & communiter recepta, licebit illã in praxi ſequi. Quoad hoc aſſentior ſecundæ ſententiæ, conſentitq; *Layman lib. 1. tract. 1. cap 5. §. 3. n. 14.* Quoniã in quæſtionibus moralibus, (etiam de valore Sacramenti) non requiritur ſemper exacta certitudo, ſed ſufficit magna probabilitas, & quaſi certitudo moralis, ita vt oppoſita ſententia negans talem materiam, aut formam ſufficere, quaſi nihil probabilitatis habere videatur. Sic docent *Layman ſup. Fellutc. tract. 1. n. 69. Suarez, Vazquez, Coninch Becanus, Reginaldus, & plures*, quos ſequitur *Auerſa P. Lugo de Sacramentis. de Pœnit. q. 11. ſect. 4.* licitum eſſe, ac tutum, præſertim poſt Tridentinum, recipere Pœnitentiæ Sacramentum cum attritione cognita. Quia ſententia negans illam ſufficere, iam improbabilis eſt, & communiter reijcitur. Videantur *Caietan. in Summa verb. Opinio, cap. 2. Armilla ibi n. 2. Azor to. 1. lib. 2. cap. 12. fin. & cap. 16. q. 2. Salas 1. 2. tract. 8. diſp. 1. n. 57.* qui benè notat, in articulo mortis procurandam eſſe contritionem: quia licèt attritio ſufficiat cum Sacramento, præceptum tamen virtutis Pœnitentiæ, ac charitatis ergà Deum videntur obligare tunc temporis ad potiſſimos ſuos actus eliciendos.

54 Dico 4. Quoties Eccleſia per conſuetudinem receptam, vel per ſpeciale decretum præſcripſit vſum materiæ, vel formæ certæ, relicta probabili, tenemur obedire, nec poſſumus probabilem materiam, aut formam adhibere ſine peccato Sacrilegij cõtra religionem, quam illud Eccleſiæ præceptum attendit, & intendit. Potuit ſiquidem Eccleſia in re tàm graui certum modum miniſtrandi præſcribere, ne pro ſingulorum opinione varietur. Et de facto videmus communem Eccleſiæ morem, Pontificum, & Conciliorum Decreta, Ritualiaque recepta modum indicere miniſtrandi Sacramenta, quem ſecuri poſſimus amplecti, & non ſine peccato prætermittere, quod ex genere ſuo mortale ſit, vtpotè contra virtutem Religionis. Ita Theologi communiter *in 4. diſt. 3. vbi Palud. q. 1. a. 3. Sotus diſt. 1. q. 1. a. 8. circa finem. Suarez to. 3. diſp. 16. ſect. 2. Vazquez 1. 2. diſp. 63. cap. 2. Thom. Sanch. de Matr. l. 3 diſp. 20. n. 4 & l. 1. Decal. c. 9. n. 33. Ioan. Sanchez diſp. 44. n. 26. Villalob. to. 1. tra. 1. diffic. 13. n. 1. Caſtro Palaus tract. 1. diſp. 2. punct. 5. n. 6. Monteſinos. 1. 2. diſp. 29. q. 5. n. 232.* Quare tàm prima, quàm ſecunda ſententia in hoc videntur cõuenire. Poſſumus id exemplis explicare. Quamvis probabile ſit valere Baptiſmũ in nomine Genitoris, &c. tamẽ ex Eccleſiæ præſcripto miniſtrandus eſt in nomine Patris, &c nec altera forma licebit. Item quã-

vis probabile ſit, in Confirmatione non requiri Balſamum; at probabile non eſt, non eſſe ponendum. Similiter in Euchariſtia probabile quidem eſt, typham eſſentialiter à tritico non differre, ſubindeque validè conſecrari: non eſt tamen probabile licitè conſecrari; ſuppetuntq; ſimiles caſus non pauci. Quin addunt Monteſinos, & Palaus ſupra, ſuppoſita iſta concluſione communi, vix manere diſſidij locum in quæſtione propoſita: quia ferè nullus occurret caſus materiæ, vel formæ probabilis, & certæ: vbi non deſignauerit Eccleſia, quid ſit adhibendum in praxi, quod adhibentes, conuenienter adminiſtrabimus; omittentes verò delinquemus contra præceptum.

55 Quod ſi forſan occurrat caſus, in quo detur materia, vel forma Sacramēti certa, & alia probabilis, nec Eccleſia determinauerit, quam debeamus apponere, cenſeo cum prima ſententia, non licere probabilem adhibere, relicta certa: propter eius fundamenta, temere ſiquidem incurritur periculum irritandi Sacramentum, & fraudandi recipientem eius fructu, & ad reuerentiam Sacramenti debitam ſpectat, vt ex materia, & forma certis conficiantur, dùm commodè poſſunt. Conſonat *Trullench. de Sacram. lib.1. cap.2. dub.3 n.16.* Nec obſtat fundamentum ſecundę ſententię, nam vtens opinione probabili circa pręceptum aliquod in alijs materijs non incurrit periculum violandi præceptum formaliter, etſi materialiter violet: probabilitas enim opinionis excuſat ibi delictum, cùm tamen eadem non ſufficiat, validum reddere Sacramentum citra diuinam inſtitutionem. Ad confirmationem reſpondetur, eius exempla pertinere ad noſtram primam, & tertiam concluſionem, in quibus ſpecialis ratio concedit vſum talium opinionum.

(∴)

CAP. I. QVÆST. V.

An metu mortis liceat in Sacramentis vti materia, vel forma dubia?

56 Loquimur tàm de dubio negatiuo, quàm poſitiuo, ſeu probabili, & ſit caſus, ſi metu graui mortis, vel alterius notabilis nocumenti cogaris baptizare in nomine Genitoris, aut cum aqua ex ſale reſoluta, vel conſecrare typham, aut vinum congelatum, &c. Num ob metum grauem excuſeris à culpa ſic miniſtrando? *Henriquez lib. 1. cap.9. n.7. lit. B.* dicit, excuſari, ſed propter dubium repetendum eſſe Sacramentum ſub conditione. Conſonat *Antonius Perez certam.10. cap.12. n.64.* rationemque reddit, nam talis materia, vel forma ſufficiens eſt ſecundùm opinionem probabilem, & per conſequens licita quoad cultum Sacramenti. Rurſùs nemo tenetur ex charitate ſuccurrere proximo cum periculo vitæ: nam etiam noſtra ſalus æterna dubia eſt: & præceptum charitatis incipit à nobis.

57 Dico 1. ſi tyrannus expreſsè præcipiat vſum materiæ, ſeu formæ dubiæ, vel probabilis in Eccleſiæ contemptum, aut proteſtationem hæreſis, non licebit eidē obedire, quamvis mors obeunda ſit: Nam ſic obediens cenſeretur actum externum contemptus Eccleſiæ, vel hæreſis exercere cum graui damno Catholicæ Religionis. Ita tenent *Antonius Perez ſupra nu.64. Bonacina diſp.1. q.2. punct.1. n.33. Ioan. Sanchez diſp.44. num.12. Diana p.3. tract.6. Reſol.48 fin. Trullench. de Sac. lib.1. cap 2. dub.3. n.16. Coninch. q. 60. n.81.* qui ſubdit, ſi tyrannus miniſtrās mortem, ſuſpectus ſit de fide, prudenter præſumi, quod velit ſuam hæreſim inducere ſaltem damnando communem formam, vt illegitimam. Item ſi nouerit eam formam eſſe contra communem vſum Eccleſiæ Catholicæ, prudenter cenſeri, ponere præceptum in Eccleſiæ, Sacramentive contemptum. Quare non

erit

Digitized by Google

erit obediendum, ſed quidvis potius tolerandum. Certæ circumſtantiæ prudenter erunt conſiderandæ, ne contemptus, aut hęreſis implicitè volita foueatur.

58 Dico 2. Quando præcipiens materiam, vel formam dubiam in Sacramentis adhiberi, verus Catholicus eſſet, & omninò putaret, eam materiam, aut formam eſſe certam; quin haberet ſuſpectam ſententiam Sacerdotis, contrarium affirmantis, credens ipſum errare, vel ex ignorantia, vel ex malitia, licebit obedire, talemq; formam, aut materiam adhibere ſub conditione. Tunc enim euitatur periculum irritandi, nec irreuerentia reputatur culpabilis. Nam illud præceptum adhibendi certam materiã, & formam in Sacramentis, non obligat cum tanto diſpendio. Sic docent *Antonius Perez, Ioan. Sanch. Diana, Trullench. Coninch. ſupra n.*82 & ſic accipiendus eſt *Henriquez ſupra relatus n.*56.

CAP. I. QVÆST. VI.

An Sacramentum dubium iterandum ſit?

59 Svppono 1. Quando non ſubeſt probabilis cauſa dubitandi de valore Sacramenti collati, non ſolùm eſſe peccatum abſolutè Sacramentum iterare, ſed etiam ſub conditione: quia magna fit irreuerentia Sacramento; & illa conditio tunc eſt impertinens, & haberi poteſt pro non adiecta moralitèr, vt notat *Suarez to.3. diſp.31. ſect.6.* Quin etiam addo, ſi ſubſint leues ſcrupuli duntaxat, hos eſſe reijciendos, nec vllo modo repetendum Sacramentum etiam ſub conditione. Sic ex communi ſententia docet *Catechiſmus Romanus de Bapt. cap.2.* § 43. dicens, alioqui grauem iniuriam irrogari Sacramento, quod irrideri videtur per illam inutilem repetitionem. Conſentiunt *Henriquez lib.2. c.31. n.1. Valentia to.4. diſp.4. q.1. punct.4. Coninch. q.56. n.92. Zambranus cap.1. dub.1. n.8.* qui loquũtur in particulari de Baptiſmo.

60 De Sacramentis in communi loquuntur *Villalobos to.1. tract.4. Diffic.4. n.1. & 2. Bonac. diſp.1. q.2. punct.1. n.36. & ſequentibus*. Et ſi diffident, quatenus *Villalobos* aſſerit, ob ſcrupulum etiam leuem iterare Sacramentum ſub conditione non eſſe peccatum mortale, ſed imprudentiam, & irreuerentiam venialem; quia verè non intenditur iteratio Sacramenti, ſi validum fuerit. At *Bonacina* docet, quoties adeſt leue dubium, ſeu leuis ſcrupulus, eſſe graue peccatum iterare Sacramentum, quoniam, vt ait Catechiſmus, iteratio Sacramenti facta ſine ſufficienti cauſa videtur quædam irriſio Sacramenti, ſubindeque grauis irreuerentia. Quod ego quoque reor eſſe verum ex genere ſuo, niſi vel inaduertentia, vel ignorantia, quæ ſolet ſcrupulum comitari, reddat culpam venialem.

61 Suppono 2. Nunquam licere Sacramentum abſolutè repetere ſine conditione, niſi certo conſtiterit, aliquid eſſẽtiale priori Sacramento defuiſſe. Tunc autem non tàm dicitur repeti Sacramẽtum, quam denuò conferri. Cœterùm in quovis alio caſu, quo liceat iterare Sacramentum, certum eſt, ponendam eſſe conditionem; vt de Baptiſmo docuit *Alexander 3. cap. de quibus, de Baptiſmo.* Quippe ſi ſine conditione repeteretur, periculũ eſſet fruſtrandi formam, ac ſubindè grauis iniuria Sacramento fieret: vt notat *Vazquez 3.p. diſp.146. cap.4. n.18.* Addit *Sayrus to.3. diſp.22. ſect.2.* conditionem exterius proferendam eſſe, pręſertim quãdo dubium eſt publicum, vt omnis occaſio tollatur ſcandali. Si verò dubium ſit occultum, & Sacramentum ſecretò fiat, ſatis eſſe conditionem mente concipere. Ferè conſonant *Henriquez lib.2. cap.31. n.2. lit. K. Coninch. q.66. n.98. Filliuc. tract.2. n.65.*

62 Suppono 3. Quoties verè ſubeſt dubium negatiuum, vel poſitiuum, quæ diſtinxi nu. 40. ſiue ſit dubium facti; Num ſcilicet Sacramentum collatum fuerit; ſiue iuris; Num ſcilicet Sacramentum valuerit propter oppoſitas opiniones probabiles, Sacramentum eſſe ſub conditione repetendum. Quia per hoc ani-

marum ſaluti prouidetur, nec vllum ſubeſt iterationis periculum, cùm illud prorſus excludat appoſita conditio. Sic habetur *cap. Paruulos, cap. cum itaq. de conſec. diſt.* 4. Vbi ratio redditur: Quia non poteſt in iterationis crimen venire, quod omninò factum eſſe, neſcitur. Alia ratio redditur *cap. Placuit, eadem diſt.* Videlicet ne noſter ſcrupulus, ſeu trepidatio pueros faciat Sacramentorum purgatione priuari. Conſentiunt *S. Thom. 3. p. q. 66. art. 9. ad. 4. Suarez to. 3. diſp. 22. ſect. 1. Vazquez 3. p. diſp. 146. cap. 4. n. 19. Henriquez lib. 2 cap. 31. n. 2. Zambranus cap. 1. dub. 1. Diana p. 8. tract. 1. Reſol. 49. §. Non deſinam. Trullench. de Sac. lib. 1. cap. 2. dub. 3. n. 17. Bonacina ſupra, & communiter Doctores.*

63 Diſtinguit *Sotus in 4. diſt. 1. quæſt. 1. a. 8. §. Circa hæc.* Sacramenta, quæ non iterantur, ſcilicèt Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem: & in his maius dubium requirit, vt poſſint repeti, quàm in alijs, quæ ſunt iterabilia, & faciliùs poſſunt repeti. Contrarium docet *Villalobos to. 1. tract. 4. diffic. 3. n. 1.* dicens, ſufficere minus dubium ad iteranda Sacramenta, quæ non ſunt iterabilia ſecundùm ſe, quam ad alia repetenda. Quippe Sacramenta non iterabilia ſi ſemel certò non recipiantur, nunquam recipientur; & Baptiſmus, ac Ordo ſunt valdè neceſſaria, ſine quorum valore nec cetera Sacramenta valebunt. Ergò multò magis requiritur, vt horum valor ſit omninò certus, & quovis dubio rationabili dato repetantur: quam valor cęterorum, quæ ſi ſemel inualidè recepta fuerunt, poſſunt iterum, ac iterum validè recipi. Quare probabiliorem reputo ſententiam iſtam.

64 Suppono 4. Quoties vrget præceptũ miniſtrandi Sacramentum, nõ ſolùm poſſe, ſed etiam debere repeti Sacramẽtum à Miniſtris, qui tenebantur alioquin miniſtrare. Nam qui recepit Sacramentum dubium, ius habet petendi à ſuo Paſtore Sacramentum certum. Ergò hic tenetur ſub conditione repetere; non ſolùm ex charitate, vt docet *Vazquez 3. p. diſp. 146. n. 28.* ſed etiàm ex iuſtitia, vt docent *Coninch. 3. p. q. 66. n. 101. & Zambranus cap. 1. dub. 1. n. 7.* Quapropter ſi paruulus recepit Baptiſmum dubium, tenentur eius parentes eidem procurare Baptiſmum certum; & Parochus ab illis requiſitus tenetur infantem ſub cõditione baptizare, vt certior reddatur eius ſalus. Laicus autem tenebitur ex charitate talem infantẽ baptizare, vel etiã adultũ petentẽ, eo ſcilicet caſu, quo propter inſtantem neceſſitatẽ licebit Laico baptizare. Cũ. n. dubius de ſuo Baptiſmo ſit in graui neceſſitate, ſiquidẽ incertã habet animæ ſalutẽ: quicumq; commodè poſſit, tenetur eidẽ ex charitate ſuccurrere.

65 An autẽ adultus ſecundum opinionem probabilem baptizatus, vel confirmatus, vel ordinatus teneatur ad iterum recipiendũ ſub conditione Sacramẽtum illud? Negat *Vazquez ſupra n. 29.* probat, quia recipiens Sacramentũ non tenetur obligatione peculiari miſericordiæ, vel charitatis ergà ſe ipſum ad remedium ſalutis omninò certum adhibendum, ſed ſolùm obligatione cęterarum virtutum, aut charitatis ergà Deũ tenetur ad quærendam iuſtificationem. Rurſus obligationi recipiendi Sacramenta ſatisfacit, ſequens opinionem probabilem, etſi non omninò tutam. Ergò ex nullo capite tenetur iterare Sacramẽtum dubium.

66 Dicendũ tamen eſt, teneri prorſùs ad iterandum Sacramentũ dubium, ſicut tenebatur ad recipiendũ tale Sacramẽtum. Ita docet *Coninch. q. 66. n. 103. & 104* Reſpectu Baptiſmi probatur, quia recipiens Baptiſmum debũ tenetur ex charitate ſui vitare probabile periculum damnationis. Sed ad hoc euitandũ opus eſt. (ſaltẽ inſtãte periculo mortis) procurare certũ Baptiſmum; ſiquidem eſt probabile, non eſſe baptizatum, & ſine contritione non ſaluandum: cum tamen ſatis dubium communiter ſit, an habeamus veram contritionem. Ergò debet ad euitãdum tale periculum iterare Baptiſmum ſub conditione. Confirmatur quia niſi rurſus ſub conditione baptizetur, non poteſt vllum aliud Sacramentum

tum recipere, ne temerè ſubeat periculū recipiendi Sacramentum inualidū,quod ſine neceſſitate non licet, cùm poſſit facilè recipere Sacramenta certa, iterato Baptiſmo ſub conditione. Confirmationis ſi non datur præceptum recipiendę,non dabitur iterandæ. Quoad Ordinem,qui dubium recepit Sacerdotium, non poterit Sacramenta conficere (pręter Baptiſmum in neceſſitate) niſi prius iterùm ordinetur ſub conditione; ne ſubeat temerè periculum miniſtrandi Sacramentum inualidum.

67 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur,negando antecedens,obligat enim charitas ſui ad certam æternæ ſalutis viam ineundam: obligat etiam reuerentia Sacramentis debita, ne recipiantur, aut miniſtrentur cum periculo nullitatis,quando poſſunt,iterato Sacramento ſub conditione, recipi, vel miniſtrari cum certitudine valoris. Hæc doctrina procedit, quando dubium eſt poſitiuum,& prius Sacramentum fuit validum probabiliter. At multò certior eſt, quando dubium eſt omninò negatiuum: in quo nec *Vazquez* negabit, teneri dubium de valore prioris Sacramenti rurſùs idem ſub conditione recipere. Nec eius fundamentum in hoc dubio vim vllam habet.

CAP. I. QVÆST. VII.

An in ſingulis Sacramentis eadem materia, & forma pro vniuerſa Eccleſia ſufficiat?

68 SVppono pro tradendis Sacramentis non eundem ſeruari ritum accidentalē in vniuerſa Eccleſia,& ſubindè diuerſa dari pręcepta quod tale miniſteriū in diuerſis regionibus: Quod inquirimus eſt;an nō obſtantibus præceptis Eccleſiaſticis,& ritibus diuerſis variarū Eccleſiarū,ea materia,vel forma,quę ſufficit ad verum Sacramentum in vna regione,vel Eccleſia, ſufficiat vbique?

69 Negant aliqui Iuriſtæ, *Innoc. c. 1. de Baptiſmo, Felin. c. Quæ in Eccleſiarum. P. Lugo de Sacramentis. de conſtit. n. 26.* qui cenſent,ſufficere Grecis ad Baptiſmum formam illam. *Baptizetur ſeruus Chriſti*, &c. & panem fermentatum ad Euchariſtiam; Latinis verò non ſufficere. Probant 1. ex matrimonio, quod, vbi *Tridentini* decretum non eſt receptum,clandeſtino conſenſu validè celebratur. At vbi Tridentinum viget, clandeſtini conſenſus non ſunt ſufficiens materia,vel forma matrimonij.

70 2. Poteſt vrgeri magis ex Ordinatione Sacerdotū,& Diaconorum. Quia Sacerdotium,& Diaconatus conferebātur olim per ſolam manuum impoſitionem, vt habetur in *Concilio Carthag. 4. Can. 3. & 4.* traduntque *Dionyſius, Clemens, Damaſus, Auguſtinus apud Bellarminum to. 2. lib. 1. de Ordine, cap. 9.* Videantur *Petrus Arcudius de concordia Eccleſiæ Occidentalis, & Orientalis lib. 6. cap. 3. Vazquez 3. p. to. 3. diſp. 239. Card. de Lugo de Sacram. diſp. 2. ſect. 5* Et nunc in Eccleſia Græca non ſolùm Epiſcopi ſchiſmatici, ſed etiam Catholici, & qui Romæ degunt, dùm Græcos Præsbyteros ordinant, ſciente, ac conſentiente Summo Pontifice,non per calicis,& patenę porrectionem id faciunt,ſicut Latini, ſed per manus impoſitionem ſuper caput ordinandi,dicente Epiſcopo. *Diuina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & quæ deſunt ſupplet; creat, ſeu promouet N. venerabilem Diaconum in Preſbyterum. Oremus igitur pro eo*, &c. Similiter ordinant ſuos Diaconos ſine traditione libri, vel calicis per ſolam manuum impoſitionem cum his verbis. *Diuina gratia promouet hūc in Diaconum;* &c. Ergò nō ſufficit eadē materia, & forma Sacramenti Ordinis pro vniuerſa Eccleſia.

71 Probatur 3. nam apud Latinos quatuor minores Ordines conferuntur per traditionem inſtrumentorum proportionalium ſingulorū officijs,& poteſtatibus; Græci verò Lectorē ordinant, illum prius tondendo,poſteaq; manum imponendo: cæteros Ordines minores non conferunt. Ergò diuerſæ ſunt formæ Sacramentorum pro diuerſis Eccleſijs.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

72 Communis ſententia docet, eandẽ materiam, & formam vbiq; terrarum eſſe ſufficientem ad valorem Sacramẽtorum. *Ita Viualdus de Sacram. c. 3. n. 21. Suarez to. 3. diſp. 2. ſect. 3. Vazquez 3. p. diſp. 129. cap. 5. n. 73. Reginaldus lib. 26. n. 22. Filliuc. tract. 1. n. 70. Bonacin. diſp* 1. *q.* 2. *punct.* 3. *n.* 1. Probatur; nam omnia Sacramenta conſtant materia, & forma, quam Chriſtus inſtituit: nec enim alius poteſt inſtituere materias, vel formas Sacramẽtorũ. Sed materia, & forma, quã Chriſtus in ſingulis Sacramẽtis deſignauit eſt vna, & eadẽ iuxta id *Pauli ad Ephеſ. 4. Vnu, Dominus, vna fides, vnum Baptiſma*. Ergò hæc eadẽ vbiq; ſufficiet ad validũ Sacramentũ. Vnde Latinus vtens forma Græcorum in Baptiſmo, validè baptizaret, & cõſecrans fermentatũ, verum efficeret Sacramentũ Euchariſtiæ. Sicut è contra Græcus vtens forma, vel materia Latinorũ: quoniam eſt mutatio ſolũ accidentalis. Peccaret tamẽ Sacerdos in hoc vſu contra præceptũ Eccleſiæ.

73 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur hoc eſſe peculiare Matrimonio, cuius materia, & forma eſt contractus humanus; Hic autem celebrandus eſt iuxtà locorum conſuetudinem, & legem particularem; ac ſubindè fieri poteſt, vt expreſſio conſenſus, quæ ſufficit in hoc loco, vel tempore ad valorem contractus ſine tali ſolemnitate, nõ ſit ſine illa ſufficiens in alio loco, vel tempore. Nec propterea variatur formaliter, ac propriè materia, & forma Matrimonij, quæ cenſetur eſſe cõtractus validus, & ſemper, ac vbique conſtituet verum Sacramentum; ſed id, quod in hoc loco ſecundùm regionis morem, & legẽ eſt validus contractus, & per conſequens materia, & forma ſufficiẽs Matrimonij, non eſt validus contractus in alio loco propter Eccleſiaſticã legem ibi receptã, & ideò non ſufficit ad verum Matrimonij Sacramentũ; quod vbiq; retinet materiam, & formam formaliter eandem, nempè conſenſum legitimum contrahentium, diuerſam verò materialiter, quia plura requiruntur ad conſenſum legitimum in vno loco, quàm in alio.

74 Ad ſecundum varij variè reſpondent. Quidam dicunt illas Græcorum ordinationes non valere, defectu ſcilicet eſſentialis materiæ, vel formæ. Verũ hæc reſponſio communiter reijcitur, & meritò: quoniam redderentur nullæ, vel ſaltem dubiæ plures Ordinationes Antiquorum Patrum, & Præſulum, quæ ritu Græco factæ fuerunt: nec conſtat alius ritus Græcus communiter receptus præter ſupra dictum. Nunc etiam non ſolùm alibi, ſed etiam Romæ fiunt ordinationes huiuſmodi cum Summi Pontificis aſſenſu, vel etiã præcepto. Nam *Clemens* 8. *peculiari Bulla*, quæ incipit, *Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens Papa* 8. Anno 1595. die 31. Auguſti, ex ſententia Congregationis ſuper reformatione Græcorũ decernit, & mãdat; vt Romæ ſit Epiſcopus Græcus Catholicus, qui Græcos ordinet ritu Græco, ſcilicet ſupra dicto, qui habetur in Græcis Euchologijs, & eſt in vſu apud Græcos Catholic. Quare nõ poſſunt tales Ordinationes inualidæ cenſeri ſine graui Apoſtol. Sedis iniuria.

75 Alij dicũt, duplicem eſſe materiam Ordinationis aliam ordinariam, quã adhibent Latini, aliam extraordinariam, quæ ſufficiat cum diſpenſatione Pontificis, & hanc adhiberi à Græcis ex Pontificis diſpenſatione. Probant ab exemplo Confirmationis, cuius Miniſter Ordinarius eſt Epiſcopus, qui diſpenſatione nõ eget ad confirmandum: Alter Miniſter extraordinarius eſt ſimplex Sacerdos, qui nõ poteſt validè confirmare ſine diſpenſatione Põtificis: cũ illa verò poteſt; & ita ſæpè Græci Presbyteri ſolebãt miniſtrare Sacramentũ Cõfirmationis. Sic aſſerit *Petrus à Sancto, Ioſeph in Idea Theol. Sacram. c. 35. Reſol.* 3. Tamen hæc etiã reſpõſio reijci debet. Nam in Eccleſia primitiua, & poſtmodũ in Oriẽte modus ordinarius conferendi Diaconatũ, & Presbyteratũ erat per manuũ impoſitionẽ ſine libri, vel calicis, ac patenæ traditione, vt conſtat ex Sacris litteris. *Act.* 13. *&* 1. *ad Thimoth.* 5. *& Epiſtola* 2. *cap.* 1. *&* 4. Item ex *Concil. Nicæno.* 1. *can.* 9.

Ca-

Carthag. 4. *can.* 3. *& 4. cap. Preſbyter.* de Sacram. non iter. Nec veriſimile fit. Eccleſiam ferè totam per tot ſæcula, relicta ordinaria materia Ordinationis, ex diſpenſatione Pontificis extraordinariam adhibuiſſe. Nec illa Concilia diſpenſationis meminerunt, ſed ordinariam materiam exponunt.

76 Alij reſpondēt, inſtituiſſe Chriſtum ſub diſiunctione, ſcilicet vt Preſbyteratus conferretur vel per vnicum actū; & tūc per impoſitionē manuū ritu Græcorum; vel per duos actus, & tūc per traditionē calicis cū patena, deindè per manuū impoſitionem ritu latinorū diuiſim conferēdo diuerſas poteſtates (idem eſt proportionaliter de Diaconatu) ita vt Eccleſia poſſit has poteſtates conferre vel coniunctim vnica materia, & forma determinata per Chriſtū; vel diuiſim duplici materia, & forma determinata pariter à Chriſto Domino; nec materias iſtas, & formas variare poſſit. Probant, quia niſi Chriſtus ſic inſtituiſſet, nō fuiſſent iſti ritus Ordinationum adeò perpetui, & immutabiles in Eccleſia.

77 Hæc reſponſio ingenioſè quidem excogitata fuit. At tam egregium Chriſti factum adeò conducens ad validam, & licitam Ordinationis adminiſtrationem, aliquo deberet Antiquitatis teſtimonio comprobari. Cùm enim nec ſcriptura, nec Patres, nec Concilia, nec Doctores talis inſtitutionis meminerint, equidē valdè dubia, vel potiùs ſuſpecta redditur hęc inſtitutio diuina diſiūctiua.

78 Reſponſio communior, & probabilior aſſerit, materiam, & formam Sacramēti ordinis eo modo, quo Chriſtus illas inſtituit, vbique terrarum eaſdem eſſe; Chriſtum tamen in particulari non determinaſſe materiam, & formam materialiter ſumptas, ſed genericè solùm, & in communi præſcripſiſſe, quod conferretur Ordo per aliquod ſignum ſenſibile ſignificatiuum poteſtatis quæ traditur, & per verba hoc ipſum exprimentia, ſubindeque fuiſſe commiſſum Eccleſiæ determinare materiam, & formam in particulari, ſiuè particularia ſigna poteſtatis per ordinationem collatæ. Quapropter Eccleſia vtens hac facultate ſibi conceſſa pro diuerſis temporibus, aut Eccleſijs diuerſa ſigna determinauit, ſiue diuerſam, materiam, & formam Ordinationis materialiter ſumptam. *Ita docent Bellarminus, & Cardin. de Lugo ſupra. Petrus Arcudius lib. 6. cap. 4. Amicus to. 7. diſp. 2. ſect. 4. Martinon to. 4. diſp. 9. ſect. 5. n. 48. Marchinus de Ordine tract. 2. part. 7. cap. 2. Auerſa de Ordine quæſt. 2. ſect. 1. Ruardus, Fornarius, & alij plures, quos ſequitur Ioan. Præpoſitus 3. p. quæſt. 1. de Ordine dub. 10. n. 109. Diana part. 6. tract. 8. Reſol. 18. & part. 8. tract. 1. Reſol. 42.*

79 Probat Innocentius in cap. Preſbyter n. 1. de Sacram. non iter communiter receptus. Quoniam ex ſacris litteris conſtat, Apoſtolorum tempore formam Ordinationis fuiſſe ſolam manuum impoſitionem. *Vnde credimus* (inquit) *quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret Ordinatori dicere. Sic Sacerdos, vel alia æquipollentia verba: ſed ſubſequentibus temporibus formas, quæ ſeruantur, Eccleſia ordinauit.* Ergo ſicut Eccleſia pro diuerſis temporibus diuerſa ſigna particularia determinauit in Ordinatione; ſic etiam potuit pro Græcis, & Latinis determinare diuerſa. Ita tamen vt vtraq; Eccleſia Græca, & Latina conferat Ordinationem per ſenſibile ſignū, & verba rectè ſignificantia traditionem poteſtatis; & per conſequens vtraque validum Sacramentum efficiat, quia ſeruat formaliter loquendo materiam, & formam inſtitutam à Chriſto, licèt materialiter vtatur ſignis diuerſis: Quatenus græci magis confuſè ſignificant poteſtatem Diaconi, vel Sacerdotis ſolo nomine Diaconi, vel Preſbyteri; latini verò magis explicitè; Quoniam in Diacono duplicem exprimunt poteſtatem legendi Euangelium, & miniſtrandi Sacro. In Sacerdote pariter poteſtatem ſacrificandi, & abſoluendi diſtinctè ſignificant. Auerſa putat hos diuerſos ritus in Eccleſia Latina, & Græca fuiſſe inſtitutos ab Apoſtolis ſicut & varieta-

tem formæ Baptiſmi, panis azymi, vel fermentati, ac ſimiles. Vnde reddetur ſufficiens ratio, cur iſti ritus in Eccleſia fuerint adeò perpetui, ac inuariabiles: Nec .n. decet, in re tàm graui ritus ſemel præſcriptos tam Græcis, quàm latinis à primis Paſtoribus, mutari facilè, ſed oportet equidem iugiter retineri. Similis ferè difficultas moueri poteſt circa formam Confirmationis, de qua dicemus lib. 3.

80 Ad tertium reſpondetur, ſi minores Ordines non ſint Sacramenta iuxtà probabilem multorum ſententiam, quã latè defendit *Arcudius* ſupra, facilè potuiſſe cęremonias illas accidentales in diuerſis Eccleſijs variari ſine variatione ſubſtantiali Sacramentorum. At in opinione dicentium minores Ordines eſſe Sacramenta, reſponderi poteſt, vel omnes implicitè dari à Græcis per impoſitionem manuum factam lectori, quod aſſerunt *Arcudius eo cap. 4. & S. Bonauent. in 4. diſt. 24. part. 2. a. 1. quæſt. 2. & ar. 2 quæſt. 1.* Vel gradum lectoris apud græcos eſſe quaſi noſtram primam tonſurã, & omnes Ordines minores dari ſimul cùm ſubdiaconatu, quòd docent aliqui Recentiores.

81 Petes 1. Si Græcus ordinet ritu latino, vel latinus ritu græco; vtrùm validum Sacramentum efficiant? Negat *Ioannes Præpoſitus* ſupra, & probari poteſt. Nam differentia ſignorum conſtituentium materiam, & formam Ordinationis apud græcos, & latinos quoad immediatam ſignificationem, & quoad proximum modum ſignificandi videtur ſubſtantialis, cùm valdè confuſſe dicant græci, quod latini ſatis exprimunt, & diſtinguunt. Et quidem qui baptizaret in nomine Trinitatis, ideò non conferret validum baptiſmum, quia non exprimens diſtinctè perſonas, variat ſubſtantialiter formam Baptiſmi. Auerſa ſupra diſtinguit aſſerens, latinum ordinantem ritu græco non efficere validum Sacramentum. Quia Chriſtus Dominus ita commiſit Eccleſiæ determinationem certi ritus ad ſubſtantiam Ordinis, vt Eccleſiæ determinatione poſita talis ritus eſſet neceſſarius, & eſſentialis: Eccleſia verò determinauit pro latinis hũc ritum ordinandi, qui ſubindè factus eſt apud nos neceſſarius, & eſſentialis. At græcum ordinãtem ritu latino dicit validum conferre Sacramentum. Primò, nam hæc eſſe videtur intẽtio Pontificis, & Eccleſiæ. Secundò, nam in ritu latino plures actus ponuntur, quàm in græco, ſcilicet inſtrumẽtorum traditio, maiorque verborum expreſſio, quæ non videntur impedire valorem Ordinationis.

82 Ego fateor, Chriſtum Dominum Eccleſiæ commiſiſſe poteſtatem determinandi ritus neceſſarios, & eſſentiales Ordinationibus, & Eccleſiam tales determinaſſe in hoc ſenſu, vt qui conferret Ordinem alio ritu per Eccleſiam non præſcripto, non conferret validum Sacramentum. Hoc indicat *Innocentius* ſupra, quem plures Canoniſtæ ſequuntur, dum aſſerit. *Quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret Ordinatori dicere. Sis Sacerdos* &c. quaſi dicat, poſt ordinatas ab Eccleſia formas, iam non ſufficere quamlibet aliam, quæ pro latinis, aut græcis non ſit ordinata. Ideò tàm accuratè ritus nobis præſcriptus obſeruatur, vt ſiqui defectus in Ordinatione contingant, diligenter ſuppleri iubeantur; tanquam ordinatio ſecus facta non valeat. Quia dum latinus non adhibet ritum græcum, & in ritu latino deficit ſubſtantialiter, nullum ritum adhibet ab Eccleſia præſcriptum. Idem eſt eadem ratione, ſi græcus non adhibens ritum latinum, in ritu græco deficiat ſubſtantialiter.

83 Attamen ſicut Auerſa putat, non eſſe vel Eccleſiæ, vel Pontificis intentionem, vt græcus ordinans more latino, nullum efficiat Sacramentum; ſic ego reor, non eſſe Pontificis, nec Eccleſiæ intentionem, vt latinus ordinans more græco, reddat irritum Sacramentum. Etſi grauiter peccet vterque cõtra præceptum Eccleſiaſticum. Ita cenſet *Ioannes Martinon* ſupra, & ſatis indicat

Cardin.

Digitized by Google

Cardin. de Lugo, qui differentiam inter græcos, & latinos materialem vocat, & comparat cùm differentia panis azymi, ac fermentati. Probatur 1. Quia nuſquàm habemus ordinationem alicuius latini factam ritu græco, vel è contrà, fuiſſe declaràtam inualidam eo ſolo titulo. Probatur 2. Nam id videtur magis conſonum vnitati totius Eccleſiæ; nę particulares Eccleſiæ differant in Sacramentis plus quàm accidentaliter; & ſicut eſt *vnum Baptiſma*, ſit vnus Ordo ſubſtantialiter. Probatur 3. quia dum inſtitutio generica Chriſti ſeruetur, omnis particularis variatio cenſetur accidentalis. Et hoc eſt conforme communi ſententiæ, quam defendimus. Nec obſtat exemplũ Baptiſmi, nam ibi Chriſtus inſtituit diſtinctam perſonarum expreſſionem: at in ordinatione non præſcripſit ſignum diſtinctũ, aut confuſum, ſed abſtrahens ab vtroque.

84 Petes 2. An Pontifex poſſit ſolo verbo validum Ordinem conferre? Negant communiter Theologi, quos ſequuntur *Azor to.2.lib.3.cap.29.q.4. Pilliarchus de offic. Sacerd.part.2.lib.1 cap. 14. Diana part.8.tit.1.Reſol.28.* Probat. Quia Summus Pontifex non poteſt mutare ius diuinum, ac proindè nec materias, aut formas Sacramentorum nobis à Chriſto relictas: Inferior enim non habet poteſtatem abrogandi legem ſuperioris, ſed Chriſtus nobis reliquit materias, & formas Ordinationum. Ergo non poteſt Pontifex ſolo verbo validum Ordinem conferre; ſicut enim non poteſt conferre validũ Baptiſmum dicens, *eſto Chriſtianus*, ſic non conferet validum Ordinem dicens, *eſto Diaconus*, vel *eſto Sacerdos*.

Affirmant *Angelus leg.2. C.de crim. Sacril. Felinus in c.1. de Conſtitut. n.23. Decius ibi lect.1.n.50. Rebuffus in Praxi beneſ.parte 1.titulo de Clericis, a quibus oreentur, n.9.& 10. Iacobatius lib.4.de Concil. quæſt.4. Gigas tract.de penſion. q.8. Victoria de Sacram. Ordin. quæſt.5.* Probant. Quia Summus Pontifex introduxit formas Ordinationum, vt docent Innocentius, Ioannes Andreas, Hoſtienſis, & Abbas in eo cap. *Presbyter.* de Sacram. non iter. Ergo poteſt illas abrogare, ac alias inducere ad ſuum beneplacitum; ac ſubindè ſolo verbo validũ Diaconatum, aut Sacerdotium conferre dicens. *Eſto Diaconus*, vel *eſto Sacerdos*.

86 In hac quæſtione certum eſt, poſſe Pontificem ſolo verbo conferre poteſtatem iuriſdictionis Epiſcopalis, aut Parochialis, aut ſimilis; quoniam hæc collatio, cùm non ſit Sacramentum, non habet formam à Chriſto determinatam. *Ita notat Azor ſup.* & cæteri conſentire videntur. Quoad poteſtatem Ordinis, quę confertur per Sacramenta, dicendum eſt iuxtà ſuperiorem doctrinam, & inſtitutionem à Chriſto factam circà Sacramentum ordinis, Eccleſiam potuiſſe vel ſoli Summo Pontifici, vel alijs etiam Epiſcopis pręſcribere, vt quibuslibet verbis ſignificantibus collationem talis poteſtatis, verùm Sacramentum Ordinis conferrent. Ita cenſent *Innocentius, Ioannes Andreas, Hoſtienſis, & Abbas ſupra*, dum aiunt. Niſi fuiſſent certæ verborum formæ per Eccleſiam inſtitutæ, fore ſufficiens Ordinationi validæ, ſi diceret Ordinator. Sis Sacerdos, vel æquipollentia verba. Quod ſequitur *Auerſa de Ordine quæſt. 1. ſect. 1.* & ſubdit; facta iam ab Eccleſia determinatione ſignorum, quamuis Summus Pontifex poſſit hanc determinationem, & hæc ſigna mutare, nullum inferiorem Prælatum poſſe. Quapropter quæſtioni propoſitæ reſpondendum erit. Si Summus Pontifex velit, ſtare ſignorum inſtitutionem ab Eccleſia factam, nec inferiores Prælatos, nec ipſum poſſe ſolo verbo conferre validum Ordinem: Si verò velit, inſtitutionem factam mutare (quòd certè vix vnquam erit expediens) poterit vel ſolo verbo, vel alijs ſufficientibus ſignis, quæ præſcripſerit, validum Ordinem conferre. Nec ampliùs probat vtriuſq; partis fundamentum.

CA-

CAPVT II.

De Miniſtro Sacramentorum.

1 SVppono 1. illum eſſe ſufficientem, ac neceſſarium Miniſtrum ad Sacramenta conficienda, quem Chriſtus Dominus inſtitutione ſua deſignauit. Nam ad Auctorem Sacramentorum pertinet materiã, & formam, & Miniſtrum ſingulorum deſignare: cùm hæc tria perficiant ſubſtantialiter Sacramentum, vt expendit *Suarez to.3.diſp.13.ſect.2.* Non deſignauit autem Angelos, aut Beatos, ſed homines viatores; quia pro viatoribus Sacramenta ſunt inſtituta; vt docent *S. Thomas 3.p.quæſt.64.art.7 Coninch.ibi. Suarez ſup.ſect.1. & Doctores communiter.* Quare ſi quando conſtiterit, Angelos, vel Dæmones Sacramentum miniſtraſſe, credendum eſt, Angelis, aut Beatis datam fuiſſe poteſtatem à Deo, qua diuinitus Sacramenta confecerint, vt multis exemplis exornat *Sayrus lib.2.de Sacram. cap.3. quæſt.1.art.2.* Dœmonibus autem, aut damnatis nunquam eſt credendum, hanc poteſtatem communicari, ſed ex ſua malitia Sacramẽti miniſterium attentaſſe. *Sic S. Thom. ibi. Coninch.ſup.n.55.Bonacin.diſp.1.quæſt.3. punct.1.n.10.Trullench de Sacram.lib.1. cap.3.dub.1.num.3.* qui ſubdit *num. 4.* ſi Sacerdos poſt mortem reſurgeret quãuis eſſet beatus, validè conſecraturum; quia non eſt eſſentialis. Miniſtro ſtatus viatoris, quod indicat ſanè *S. Thom.3. p. quæſt.64.art.7. ad 2. & ſequuntur Sylueſt.Baptiſmus.3.dub.2.Suarez to.3 diſp. 13. ſect.1. Auerſa 3. p. quæſt. 64. ſect.2. Negat id Cardin. de Lugo de Sacram. diſp.8.n.2. & 3.* Quia Sacramenta data ſunt Eccleſiæ militanti, vt ipſa ſcilicet talia Sacramenta miniſtret filijs, ſeu membris ſuis per ſuos Miniſtros, quales non cenſentur ij, qui iam beatitudine donati, nullo modò ſubiacent Eccleſiæ militanti. Confirmatur ex verbis Iacobi, quibus eſſentiam Extremę Vnctionis declarat, dicens. *Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum: vngẽtes eum oleo in nomine domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum, &c.* vbi requiritur Preſbyter Eccleſiæ, nimirùm militantis, qualis nõ eſt beatus: requiritur oratio fidei, ſeu procedens ex fide, qualem beatus fundere non poteſt, cùm non habeat fidem. Ergo ſicut in hoc Sacramento, ſic in alijs requiritur Miniſter viator.

Certum eſt 1. animam ſeparatam, quamuis retineat characterẽ, non poſſe miniſtrare Sacramenta valida: quia nec eſt homo, nec poteſt humana verba formare. Certum eſt 2. poſt diem iudicij non retenturos eſſe Sacerdotes poteſtatem conficiendi Sacramenta: nam hæc inſtituta ſunt pro illo ſęculo, vt colligunt Expoſitores ex illis *verbis 1.Corinth.11. donec veniat.* Certum eſt 3. ſi beatus reſurgat in corpore mortali, miniſtraturũ valida ſacramenta, ſicut prius, quia redit ad eundem ſtatum, in his cõueniunt relati Doctores. Si verò reſurgat nunc in corpore glorioſo prorſus extra viam, certè non miniſtrabit Sacramenta, niſi nouerit forè valida, & grata Deo. An autem ex vi præſentis inſtitutionis retineat poteſtatem validè miniſtrandi, res eſt valdè dubia, nec ad praxim vtique neceſſaria. Communis Eccleſiæ ſenſus Miniſtros viatores attendit.

2 Non tamẽ omnes homines poſſunt omnia Sacramenta miniſtrare, ſed illi duntaxat, qui ſecundum inſtitutionem diuinam habent circa ſingula poteſtatem, vt in ſingulis oſtendetur. Nunc generaliter aſſerimus in omnibus Sacramentis requiri Miniſtrum, qui ſit rationis compos. Quoniam alioquin non poterit habere debitam intentionem: ideò nec infantes, nec amentes, nec alij ſimiles poſſunt eſſe Miniſtri Sacramentorum. Deindè quo ad valorem Sacramenti quilibet rationis compos poteſt eſſe Miniſter Baptiſmi: Matrimonij Chriſtiani omnes baptizati. Euchariſtię, ac Extremæ vnctionis quilibet Sacerdos. Pœnitentiæ verò Sacerdos iuriſdictio-

ctionem habens. Confirmationis, & Ordinis ſolus Epiſcopus ſecundum legem Ordinariam; ex diſpenſatione Sacerdos poteſt Confirmationem, & aliquos Ordines conferre. Debet item Miniſter eſſe diſtinctum à recipiente; nemo ſiquidem ſibimet validũ Sacramentum miniſtrat, præter Euchariſtiam, & quodammodo Matrimonium, quod eſſe de fide, docuit *Henriquez lib.1.cap.26. n.7.lit.P. Vide Bonacinam diſp.2.quæſt. 2.punct.4.n.20.* Quomodo debeat vnius Sacramenti Miniſter eſſe vnicus, dicemus infra num.108.

3 Suppono 2. non pendere per ſe valorem Sacramentorum ex fide, vel ſanctitate Miniſtri. Quare Sacramentum collatum à Miniſtro, quãtumuis iniquo, vel etiam ab Eccleſia per hæreſim, aut cenſuram præciſo, validum eſt, & ſortitur effectum; dummodò reliqua neceſſaria concurrant, & recipiens non ponat obicem. Ita contrà plures Hæreticorum errores tradunt *S. Thomas 3.p.quæſt.64. art.5 & 9. Coninch. Peſantius Nuñius ibi. Bellarmin.de Sacram.lib.1.cap.26. Suar. tom.3.diſp.13. ſect.4. Vazquez 3.p. diſp. 137.cap.2. Bonacin. diſp.1.quæſt.3 punct. 2.§.1.& 2. Layman. lib.5.tract.1.cap.5.n. 6. Villalob.to.1.tract.4. Diffic.13.n.1. Habetur de fide definitum in multis Cõcilijs, præſertim Conſtantienſi ſeſſ.8. Trid.ſeſſ.7. Can.4. & 12.* Ratio ſumitur ex voluntate Chriſti ſic inſtituentis, quæ nobis per traditionem innotuit. Congruentia verò, ne ſępè dubius eſſet Sacramenti valor, ſi penderet à probitate Miniſtri ſæpe moraliter dubia.

4 Adde gratiam, quàm Sacramenta conferunt ex opere operato, nec minui ob improbitatem Miniſtri, nec ob eius probitatem augeri. Nam hæc gratia non datur ex Miniſtri meritis, ſed ob merita Chriſti, quæ ſępè ſunt eadem. *Ita S.Thom.3.p.quæſt.64.art.1.ad 2. Coninch. & Nuñius ibi. Toletus lib.2.cap. 20.n.11. Bonac. diſp.1.quæſt.4. punct.5.* cùm alijs. Subdit autem Villalobos ſupra num.2. recipientem Sacramentum à probo Miniſtro, maiorem accipere gratiam ex opere operantis, quam talis Miniſter impetrat à Deo precibus adminiſtrationi Sacramenti coniunctis. At dicendum eſt, nec merita Miniſtrorum, nec parentum alteri poſſe mereri gratiam habitualem, nec illam impetrare ſine recipientis diſpoſitione proportionata, ſed ſolùm impetrare poſſunt aliquod auxilium, aut motum, quo recipiens Sacramentum ſe diſponat ad maiorem gratiam. *Ita Suarez to.3 diſp. 7. ſect.5. Henriquez lib.1.cap.14.n.1.* & Doctores Scholaſtici communiter.

5 Suppono 3. vt Miniſter licitè conferat Sacramenta, requiri præter poteſtatem conficiendi Sacramentum illud, ius etiam, ſeu facultatem diſpenſandi ſacra myſteria. Soli quippè Sacerdotes hoc habent; quia collatio Sacramenti eſt actio Sacra, ad quam dignè perficiẽdam Miniſtri conſecrantur. Excipitur Matrimonium, in quo contrahentes ipſi ſunt Miniſtri; & Baptiſmus in neceſſitate, quem etiam laicus licitè miniſtrat; ſi vero baptizet extrà neceſſitatem, faciet quidem Sacramentum, quia ſimpliciter poteſtatem habet; at grauiter peccabit, quia non habet ius, & indebito modo poteſtatem ſibi datam exercet. *Ita Suarez ſupra diſp.16. ſect.1. Filliuc. tract.1. n.82.*

Nec omnes Sacerdotes gaudent hoc iure, ſed qui poteſtatem habent iuriſdictionis Ordinariam, vel delegatam ab Ordinario Paſtore; quod dicit Suarez à iure diuino deriuari, præſcribente nimirùm, vt alij ſint in Eccleſia Paſtores, alij ſint oues; per ius autem humanum conſummari, quatenus huius iuris diſtributio per homines facta eſt, & huic, vel illi ſigillatim tribuitur: cui ſubindè fit iniuria, ſi miniſterium eius vſurpetur ſine ſuperiori facultate, ſeu delegatione. Sic peccat Epiſcopus, qui confert Ordines in aliena diœceſi ſine facultate proprij Paſtoris. Peccat etiam ſimplex Sacerdos auctoritate propria Sacramenta miniſtrans alienis ouibus. Iuriſdictionem iſtam Ordinariam, vel etiam delegatam ſuppleri per errorem commune,

&

Digitized by Google

& titulum coloratum, docet cum multis *Auerſa 3.p.quæſt.64.ſect.5.* & quãuis deſit titulus, ſufficete communem errorem, tenet cum alijs *Diana part.8. tract. 1. Reſol. 94.* de quo nos agemus latius lib.6. Nam in Sacramento Pœnitentiæ non ſolùm ad licitam, ſed etiam ad validam ipſius adminiſtrationem requiritur iuriſdictio miniſtrantis.

CAP. II. QVÆST. I.

Quis, & quando teneatur Sacramenta miniſtrare?

6 Obligatio miniſtrandi Sacramenta ſolùm cadit in eum, qui poteſt illa licitè miniſtrare, vel ſimpliciter, vel in aliquo caſu. Non enim obligari quis poteſt niſi ad actionem licitam. Oritur autem hæc obligatio vel ex charitate, vel ex iuſtitia. Charitas obligat omnes licitè miniſtrantes reſpectu cuiuslibet indigentis receptione Sacramẽti, cui ſunt applicanda generalia præcepta Charitatis; vt ſcilicet in extrema neceſſitate ſalutis ſpiritualis teneamur omnes etiam cum magno diſcrimine proximis ſubuenire. In graui neceſſitate teneantur ſimiliter Paſtores; reliqui verò, ſi poſſiut ſine magno detrimento. *Videantur S.Thom.2.2.q.25.Valentia, & Suarez ibi. Sà verbo Charitas Toletus lib.1.cap.10. Fillinc.tract.4.nu.267. & tract.28.n.35.* Obligatio iuſtitiæ competit ex officio Parochis, & Paſtoribus animarum, ac ſubindè reſpicit ſubditos, & inducit interdum obligationem reſtitutionis, vel ſtipendij, vel fructuum, qui propter officium, aut miniſterium dantur. Vide *Suarium to.3. diſp.16. ſect.1. concl.3. Filliucium tract.1.n.83.*

7 Difficultas eſt, quando teneantur Parochi hac obligatione iuſtitiæ miniſtrare Sacramenta ſuis Parochianis? Prima ſententia docet teneri ſolùm, quando ſubditi tenentur Sacramenta recipere; videlicet dum in articulo mortis vrget præceptum Pœnitentiæ, Communionis, & Extremæ Vnctionis recipiendæ, vel dum in Paſchate debent confiteri, & communicare. Probatur, quia ſicut præceptum vrget Parochianos illis ſolũ temporibus ad recipiendum, ſic etiam Parochos ad miniſtrandum illis ſolum temporibus obligabit. *Ita Richardus in 4.diſt.18.art.2.q.3. Syluester Confeſſor. 1.q 18. Armilla. verb. Abſolutio.n.27. & verb. Confeſſio.n.38. Ioannes de Medina Cod. de Confeſ.q.37. Addit Henriquez lib.1.cap.4.n.4.* teneri quoque per inſignium feſtorum, & Iubilæi tempora miniſtrare Pœnitentiam, & Euchariſtiam, quaſi tunc cenſeatur pabulum Sacramentorum perutile. Sequitur *Villalobos to.1.tract.4. Diffic.19.n.1.*

8 Secunda ſentẽtia docet, teneri Parochũ ſuis ouibus ſacramenta miniſtrare, quoties vel ex obligatione, vel ex deuotione petierint. *Ita Valentia, Sotus Nauarrus, Viualdus, Sà, quos ſequitur Auerſa q.64.ſect.7. Toletus lib.5.cap.5. n.7. Manuel in ſumm. p.1. cap.63. n.1. Azor to.1.lib.2.cap.17.q.10. & alij.* Probatur, quia tenetur Parochus nõ ſolùm neceſſitati ſubditorum ſuccurrere, ſed etiam vtilitatem, & profectum ipſorum ſpiritualem procurare. Sed eſt contra manifeſtam ſubditorum vtilitatem, & bonum ſpirituale defraudare illos ſpirituali fructu, quem è Sacramentis perciperent. Ergo non poteſt petentibus Sacramenta denegare, quin deſit muneri ſuo.

9 Tertia ſententia media, & probabilior aſſerit, teneri Paſtores ſuis ſubditis per ſe loquendo Sacramenta miniſtrare, quoties ipſi rationabiliter, & opportuno tempore petunt, id eſt, ſi non nimis frequenter petant, vel vltra quàm prudentia dictat, & ipſorum ſtatum, ac conditionem decet. Probatur nam Parochus ex officio tenetur ſubditis miniſtrare Sacramenta ſecundum eam rationem, qua Chriſtus illa met inſtituit, & vult à nobis adhiberi. Sed Chriſtus Sacramenta confeſſionis, & communionis inſtituit, non ſolùm vt ipſis vteremur tempore præcepti, ſed quoties ipſorum vſus attentis circumſtantijs perſonæ, loci,

ci, temporis, indigentiæ, ſecundum prudens iudicium vniuſcuiuſque ſaluti notabiliter conducit. Ergo Paſtor ex officio tenetur ſubditis rationabiliter petentibus iuxta prudentiæ regulas miniſtrare Sacramenta. Quod ad alia Sacramenta proportionaliter extenditur. Debet enim Parochus Extremamvnctionē moribundis petentib. miniſtrare, quamuis hi non teneantur illā recipere. Debet Epiſcopus opportunis temporib. ſacramenta confirmationis, & ordinis miniſtrare, quamuis nullus teneatur illa recipere. Sic cenſent *Svarez tom.3. diſp.72. ſect.3. & to.4. diſp.32. ſect.1. n.4. Vaſqu.3. par. qu.93. art.3. dub.6. Coninch. diſput.8. n.129. Layman lib.5. tract.6. cap.13. q.1. Bonacina cum alijs diſput.4. q.5. punct.1. n.15. & diſp.5. q.7. punct.4. §.2. n.23. Filliucius trac.4. n.268. & trac.7. n.352. Fagundez præcept.3. lib.3 ca.3. n.4. & 6. Palaus to.4. trac.21. punct.20 n.3. & tr.23. punc.18. n.3. Ioan. Sanch. diſp.47. n.5.*

10 In particulari notant iſti Doctores, rationabiliter petere Sacramenta ſubditum, quoties vrget præceptum, vel adeſt feſtum, aut Iubilæum, aut tempus, quo ſolet talia Sacramenta recipere, ſingulis videlicet menſibus, vel octauo quoque die, vel ſi grauiter indigeat ad vincendā grauem tentationem, aut ad gratiam conſeruādam, aut ad ſpecialem profectum; quia grauatur conſcientia peccatorum, quæ non ſola contritione, ſed etiam abſolutione conueniat expiari, vel ob ſimilem cauſam itineris longi, vel negotij ſuſcipiendi. Excuſabitur autem Parochus ab obligatione miniſtrandi propter rationabilem cauſam occurrentem, qualis erit infirmitas, aut laſſitudo grauis, aut occupatio magni momenti pro tūc impediens adminiſtrationem Sacramentorum; vel ſi ſubditus importuno tempore petat, ſcilicet hora prandij, vel ſomni, vel de nocte velit in Eccleſia confiteri. Sic *Suar. Fagund. Bonac. ſup. Ioan. Sanc. n.10.*

11 Aduerte 1. non ſolùm peccare grauiter Parochum palam Sacramenta negando ſubditis rationabiliter petentib., ſed etiam exhibendo ſe rogantib. adeo moroſum, difficilem, & infenſum, vt non audeant deinceps ita frequenter petere Sacramenta. Nam hoc eſt implicitè negare. Sic *Ioan. Sanch. diſp.47. n.11. Poſſeuinus c.5. n.13.* qui ſubdit, ſi tamen poſt difficultatem, & aſperitatē oſtenſam de facto temporib. opportunis ſemper requiſitus miniſtrat, ſolum peccabit venialiter, niſi ratione ſcandali ſit culpa mortalis. Similiter ſi curet vitare laborē miniſtrandi, quātum poſſit, cum animo tamen miniſtrandi cunctis opportunè petentibus, peccat venialiter dūtaxat. Debet ergo Parochus ita ſe facilem adminiſtrationi Sacramentorum exhibere, vt ſubditos ad piam frequentiam alliciat. Nam officiū Paſtoris eſt non ſolum paſtum ouibus nō ſubtrahere, verum oues ad illum deducere. Quapropter *Auerſa ſup. Poſſeuinus n.2. & 31. Toletus li.5. c.5. n.7.* dicunt, teneri Parochum infirmos ſuę Parochię viſitare, quos ſi nouerit Sacramentis egere, quia periculoſus eſt morbus, hortetur ad illa recipienda, vel ſaltem offerat ſe promptum ad illa miniſtranda; ſecus grauiter delinquere.

12 Aduerte 2. nonnullos excuſare Parochum à mortali, ſi ſemel, vel iterum deneget Sacramentum ſubdito rationabiliter petenti. Sic *Ioan Sanch. ſup. n.10. Nuñus in Addition. q.8. art.4. dub.3.* qui putant, hāc eſſe materiam leuem. Quin addit *Henriqu. lib.6. cap.17. n.3.* non peccare mortaliter Parochum, ſi bis, vel ter in anno quoſdam extra tempora præcepti non admittat: vel ſi volentes frequentare Sacramenta confeſſionis, & Euchariſtiæ ſemel, aut bis in qualibet hebdomada, repellat propter moleſtum onus. Diſſentit vero *Bonacina diſp.5. q.2. punc.4 § 2. num.23.* Nam ſi omiſſio vnius confeſſionis cenſeretur materia leuis, ſequeretur, illum, qui ſemel omitteret confeſſionem annuam ab Eccleſia præceptam, vel debitam ex voto, vel ex iniuncta pœnitentia, non peccare mortaliter; quod non videtur concedendum.

Dicendum eſt, extra tēpus neceſſitatis, aut magnæ vtilitatis, quamuis ſemel aut iterum Parochus differat Pœnitentiam,

aut

aut Euchariſtiam miniſtrare, non peccare mortaliter, dummodò dilatio tanta non ſit, vt ſubditus in re graui cenſeatur priuari iure ſuo, quòd arbitrio prudentis diſcernendum eſt. *Ita Suarez to. 4. diſp. 32. ſect. 1. n. 5.* colligens indè, ſi ſubditus importunè, ſeu nimis frequenter confiteri velit, non teneri Parochum ad audiendum illum: oportet enim etiam habere rationem aliarum occupationum, & obligationum Parochi: præſertim quia non tenetur ſummum laborem impendere, ſed moderatam, & prudentem ſolicitudinem. In quo conuenit *Bonac. ſupra.*

CAP. I. QVÆST. II.

An teneatur Parochus per ſe ipſum Sacramenta miniſtrare.

14 NEgant *Suarez to. 3. diſp. 72. ſect. 3. & to. 4. diſp. 32. ſect. 1. n. 5. Fillucius tract. 4. n. 268. & tract. 7. n. 352. Fagundez Precept. 3. lib. 3. n. 3. Bonac. de Sacram. diſp. 4. q. 5. punct. 1. n. 15. Vazquez 3. p. q. 93. art. 3. dub. 6. n. 4. dicens, non* teneri Parochum miniſtrare Sacramenta, modò ſit alius, cui poſſit committere miniſterium illud. Probatur, quia Sacramentum æqualis virtutis eſt, à quocunque Sacerdote miniſtretur; & ſubditi non ſolent ægrè ferre, quod Parochus ipſis Pœnitentiam, aut Euchariſtiam non miniſtret, ſi Sacerdotes alios miniſtrantes inueniant. Vndè colligit *Caſtro Palaus to. 4. tract. 21. diſp. 1. punct. 20. n. 4. & tract. 23. diſp. 1. punct. 18. §. 1. n. 4. cum Suario, Vazquio & alijs*, in oppidis, vbi Religioſi Mendicantes commorantur, vix Parochum extrà neceſſitatem extremam peccare poſſe mortaliter, ſi ſubditos remittat ad Religioſos, vt ab illis Sacramenta recipiant.

15 Affirmat, teneri Parochum per ſemetipſum miniſtrare Sacramenta, *Ioan. Sanchez diſp. 47. n. 2.* Probat 1. quia *Tridentinum ſeſſ. 7. cap. 3.* decernit collationem beneficij curati factā indigno per ſe ipſum non valentē curam animarum exercere, nullam eſſe; & *ſeſſ. 23. cap. 1.* Parochis iniungit obligationem per ſemetipſos miniſtrandi Sacramenta. Nec ſufficere putat prouidere Miniſtrum idoneum: nam electa fuit induſtria perſona, quandò Parochus tali muneri deſtinatus eſt, iuxtà legem *Inter artifices 21. ff. de Solut. & cap. 15. cui*, de *offic. deleg.* vt *notant Corduba lib. 1. q. 19. & Poſſeuinus cap. 1. n. 8. Quare Declaratio Concilij* cenſuit, cogendos eſſe curatos ad ſubeunda per ſe ipſos, & non per ſubſtitutos ea munia, ad quæ tenentur.

16 Probat 2. Quia Parochus iure naturali, & diuino reſidere tenetur, vt per ſe curam animarum gerat. Sic habetur cap. *Extirpandæ. De præbend.* & quamuis *in cap. Cum ex eo de elect.* concedatur, vt abeſſe poſſit ex iuſtiſſima cauſa, requirit tamen, vt diligentem vicarium relinquat. Quæ iura renouat *Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. de Reform. & Vrbanus 8. in ſuo Decreto de Reſidentia Paſtorum.* Sed non dicitur verè reſidere, niſi per ſe deſeruiat, & Sacramenta miniſtret. Ergo per ſe tenetur miniſtrare. Minorem docent *Graff. tom. 1. Conſiliorum. Conſil. 1. de Cler. non reſid. n. 7. & lib. 2. deciſion. cap. 97. Corduba lib. 1. q. 19. Sà verb. Reſidentia n. 1. Couarub. cap. 13. n. 8. Vazquez in Opuſc. de Beneſic. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 1. n. 133. & art. 2. dub. 1. num.* 181. *Garcia de Beneſ. part. 2. cap. 2. n. 52. Poſſeuinus cap. 1. n. 11. cum alijs. Indicat Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. & Declaratio Cardinalium ibi.* Quapropter in cap. *Inter corporalia.* De Tranſlat. Epiſc. dicitur illam Eccleſiam viduam eſſe, quæ licèt Paſtorem habeat, inutilem tamen perhibetur habere. Quis autem inutilior, quàm qui non deſeruit Eccleſiæ? Vndè colligunt *Ioan. Sanch. ſup. n. 4. Couarrub. n. 13. Corduba, Graffis, & alij*, Parochum non miniſtrantem Sacramenta per ſe ipſum, non facere fructus ſuos: Nō in pœnam, quæ requirat ſententiam iudicis, vt putauit *Garcia ſupra, n. 53.* nec ſolùm ex diſpoſitione *Tridentini* ſupra, ſed potiſſimum ex iure naturali. Beneficium enim datur propter officium virtuali

tuali

Digitized by Google

tuali contractu innominato. Quare qui per ſemetipſum non præſtat Officium debitum, non poteſt fructus beneficij percipere.

17 Hæc poſterior ſententia videtur vera, quandò ſubditus vult à ſuo Parocho recipere Sacramenta, & nō ab alio, quòd in Sacramento Pœnitentiæ nonnunquàm continget. Habent enim Parochiani ius ad obligandum Parochum, vt per ſe ipſum illis miniſtret Sacramenta, quæ moraliter poſſit, ſiquidem Parochum ipſum alunt ſuis decimis, & deputatum habent ſuarum animarum ſaluti. Prior verò ſententia capienda eſt, quando Parochus remittit ſuos ſubditos ad Coadiutorem, vel ad alios Sacerdotes legitimam facultatem habentes etiam ex priuilegio, voluntariéque miniſtrantes, ſine diſpendio ſubditorum ſpirituali, & ipſi ſpontè conſentientibus: tunc enim cedunt iuri ſuo ſine detrimento proprio. Sic limitant ſuam ſententiam *Suarius, & Bonacina ſupra*. Sic etiam ſentit *Ioannes Sanchez num.12. & 13.*

18 An autem Parochus teneatur adhibere Coadiutores, vt omnibus ſubditis Sacramenta petentibus ſatisfaciat? *Vazquez 3.p.to.4.q.93.art.3. dub.5.fine*, videtur obligare Parochum omni tempore prouidere de Miniſtris. Quam doctrinam reſtringit *Ioan. Sanchez diſp.47.n.6.* ad ſolemnes feſtiuitates, & Iubilæa. Tunc enim ſi Parochus per ſemetipſum nequeat omnium ſubditorum cōfeſſiones excipere, tenebitur prouidere Miniſtros, qui petentibus ſatisfaciant. Debet enim ex munere ſuo tantæ ſubditorum vtilitati conſulere.

CAP. I. QVÆST. III.

An teneatur Parochus cum periculo vitæ miniſtrare Sacramenta?

19 SVppono, cùm imminet vitæ diſcrimen Miniſtro, vel tempore peſtis, aut Belli, vel ex inimicorum inſidijs, vel ex itinere periculoſo, Fideleſque petunt Sacramenta ſolùm ex deuotione, non teneri Parochum, nec alium Miniſtrum cum tanto diſcrimine miniſtrare. Quia non datur ſufficiens ratio ſubeundi tale periculum, vt notat *Fagund. Præcep.3. Eccleſ. lib.3. cap.3. num.4.* Procedit ergo quæſtio, quando fidelis indiget Sacramento propter inſtantem mortem. In qua.

20 Prima ſententia docet debere Parochum cum diſcrimine vitæ ſubditis periclitantibus miniſtrare Sacramenta, ſcilicet Baptiſmum, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, ne ſubditis priuentur fructu Sacramentorum; Cùm teneatur Parochus ex iuſtitia ſubditorum ſaluti proſpicere. Cœteros vero Sacerdotes ſolùm ex charitate teneri, quando timeretur, ſine Sacramento damnandum infirmum. *Ita Syluius 3.p.to.2 q.32.a.3. Nuñus in Addition.q.33. Diffic.* 2. qui contrariā ſententiam vocat falſam, & impiam. Probatur, nam obligatio iuſtitiæ, qua tenetur Parochus ad ſpiritualem ſalutem ſubditorum procurandam, vrgere videtur etiam cum periculo vitæ, quando ſubditi grauiter indigent Sacramentorum ſubſidijs. Quod latius expendit *Suar.to.4.diſp.44 ſect.3.n.6.*

21 Secunda ſententia docet, nec ſimplices Sacerdotes, nec Parochos debere per ſe loquendo Sacramentum vllum miniſtrare cum periculo vitæ, niſi quando moraliter timetur æterna damnatio ſubditi, ſi diſcedat abſque Sacramento. Probatur, quia cum homo poſſit per cōtritionem ſine Sacramento ſaluari, non videtur tā grauis eſſe neceſſitas recipiēdi Sacramentum, vt cogatur etiam Parochus vitam exponere pro Sacramentis miniſtrandis. *Ita tenent Armilla verb. Epiſcopus n.6. Tabiena n.5. Fere conſonat Maiolus lib.2. de irregular. cap. 20. Fauet S. Thom. Opuſc. de perfectione vitæ ſpiritualis, cap.14. dicens*, in ſolo caſu neceſſitatis extremæ debere vitam exponi pro ſalute ſpirituali proximorum.

22 Tertia ſententia media diſtinguit iuxta neceſſitatem Sacramenti. *Maior*

in

in 4.diſt.17.qu.vlt.& diſt.27.q.1. cenſet, teneri Parochũ periclitanti ſubdito miniſtrare Pœnitentiam (idem erit de Baptiſmo) cum periculo vitæ, vel contagij. Nam eſt Sacramentum neceſſarium neceſſitate medij, nec facilè habetur contritio. Quare vel extrema, vel grauiſſima reputari debet neceſſitas ſpiritualis petentis eo tempore tale remedium. Addunt *Nauar.c.24.n.10. & cap.25.n.133. Manuel to.2.ſum.c.87.n.8. Villalob.tom.1.trac.10. Diffic.6.n.7. Poſſeuinus cap.5. n.50.79. & ſequent. & cap.8.n.51.* teneri ſimiliter ad adminiſtrandam Euchariſtiam cum diſcrimine vitę. Nam Euchariſtia quodammodo cenſetur eſſe Sacramentum neceſſitatis, quatenus infirmus ſine viatico relictus exponitur magno periculo deficiendi. Parochus autem tenetur etiam graui neceſſitate ſubditorũ cum vitæ diſcrimine ſubuenire. At ad adminiſtrandam Extremam vnctionem cum vitæ periculo non teneri; quoniam hoc Sacramentum non eſt ſimpliciter neceſſarium.

23 Quoniam huius quæſtionis deciſio multum pendet ab obligatione charitatis, aliquas huius obligationis regulas breuiter pręſtringemus. Prima regula ſit, charitas obligat quemlibet ad ſubuerẽdum extremæ neceſſitati ſpirituali proximi cum iactura bonorum ſpiritualiũ, & vitæ quoque diſcrimine. Cenſebitur extrema neceſſitas ſpiritualis, quando prudenter præuidetur, proximum damnandum in æternum, niſi iuuetur; nec habet alium, qui iuuet: Et vrgebit te præceptum charitatis, ſi conſtet, auxilium tuum illi neceſſitati profuturum eſſe. Sic explicata regula. Probatur 1. ex Ioan.15. *Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos.* Chriſtus enim dilexit nos expendendo propriam vitam pro noſtra ſpirituali ſalute, & 1. Ioan. [illegible]icitur. *Et nos [illegible]emus pro fratribus animas ponere.* Quem locum expendit Auguſtinus lib. de Mendacio, cap.6. & [illegible] *[illegible] ſuam [illegible] non dubitabit Chriſtianus amittere.* Probatur 2. Nam ſpiritualia bona ſunt excellentiora, & Deo gratiora quolibet temporali bono etiã proprio. Ergo debent ex charitate præferri propriæ quoque vitæ. Sic tradunt *S.Thom.2.2.q.26.art.5. Bannez, Malderus, Aragon. & Caietanus ibi, Valentia to.3.diſp.3 q 4.punct.3.concl.5. Reginaldus lib 4.n.359. Torres, 2.ſecundæ diſput.87.dub.2.concl.3. Azor to.2.lib.12.cap.4. Toletus lib.4.cap.10. Coninc.2.2.diſp.25. num.86. Suarez de Charit.diſput.9.ſect.2. n.2. Bonac.de Decal.diſp.3.qu.4.punct.4. n 2. Layman lib.2.tract.3.cap.3 n.3. Nauarrus cap.24 fine, Caſtro Palaus tom.1. trac.6 diſp.1 punc.9.n.2. & 3.* Sit exemplũ, ſi populus in infidelitatis errore verſetur, vel ab Hæretico Miniſtro decipiatur; aut peſtis contagione laboret, omni Sacerdote Catholico deſtitutus, debeo cum propriæ vitæ periculo remedium adhibere, ſi poſſum.

24 *Addit Suar.3.p.to.4.diſp.44.ſect.3. n.7.* in hoc caſu neceſſitatis extremę maiorem eſſe Paſtoris obligationem, quam aliorum quoad Sacramentorum adminiſtrationẽ. Quia Parochus tenetur non ſolum ex charitate, ſicut alij, ſed etiã ex iuſtitia ratione ſui muneris, quod obligat illum ad Sacramenta miniſtranda ſubditis indigentibus, & iuxta menſuram neceſſitatis. Ideoque ſi neceſſitas ſit extrema, munus obligabit cum extremo diſcrimine. Sicut miles in bello pugnare tenetur ex iuſtitia cum diſcrimine vitæ. Conſonant *Filliuc.tr.3.num.98. Valentia, & Bonac.ſupra,* qui colligunt indè Parochum ad plura obligari, quã alios, nimirum ad Sacramenta miniſtranda tempore peſtis per ſemetipſum, ſi ſic Epiſcopus iudicauerit. Videatur *Suar. ſupra num.8.10. & 12.*

25 Secunda regula ſit, extra caſum extremæ neceſſitatis, non teneris ex charitate, ſi non ſis Paſtor animarum, cũ periculo morali vitæ, vel amiſſionis membrorum, vel cum graui iactura bonorum fortunæ ſuccurrere in ſpiritualibus proximo periclitanti. Quia ius conſeruandi propriam vitam, & vitæ neceſſaria eſt maximè naturale. Non eſt ergo

poſt

Digitized by Google

poſtponendum neceſſitatibus proximorum paſſim occurrentibus, etiam grauibus. *Ita S. Thom. eo art. 5. ad 1. Valentia ſupra; Malderus concl. 2. Coninch. num. 96. Nauar. num. 12. Bonac. num. 4. Palaus num. 9. Sà verb. Charitas. num. 2. & 5.* Reipublicæ tamen, ſeu Communitati grauem neceſſitatem ſpiritualem patienti teneris etiam cùm periculo vitæ ſuccurrere. Nam illa neceſſitas communis eſt grauiſſimum damnum, cui meritò poſtponi debet amiſſio vitæ particularis; nimirùm ſi ſcias, concionatorem ſeminare prauam doctrinam, pluresque forè peruertendos, niſi reſiſtas etiam cùm graui diſcrimine, teneris obſiſtere. *Sic Suarez de Charitate diſp. 9. ſect. 2. num. 4. Coninch. 2. 2. diſput. 25. num. 99. & 100. Bonacina ſup. num. 5. Caſtro Palaus num. 10.*

26 Tertia regula ſit. Paſtor animarum tenetur cùm periculo vitæ ſuccurrere graui neceſſitati ſpirituali cuiuslibet ſubditi, ſi moraliter ſperat, remedium profuturum eſſe. Nam obligatio muneris ad hunc caſum extenditur ex implicito pacto, conſenſuque Doctorum, qui communiter aſſerunt ad plura, vel in pluribus caſibus obligari Parochum, quàm alios. Sed alij obligantur in extrema neceſſitate. Ergò Paſtores obligantur etiam in graui. *Sic docent S. Thom. 2. 2. quæſt. 26. art. 5.* Et eius expoſitores ibi. *Suarez, & Bonac. ſup. Valentia eo puncto 3. circa finem. Coninch. n. 101. Palaus n. 12.* Qui colligunt indè, ſi Miniſter hæreticus peruertat plebem, vel peſtis graſſetur in illa, non poſſe Paſtorem fugere; quia multi grauiter egebunt Sacramentis, & alijs ſubſidijs ſpiritualibus; & bonus Paſtor animam ſuã dat pro ouibus ſuis *Ioan. 10.* Quòd teſtimonium expendunt Patres, & Doctores ad hanc veritatem confirmandam. Excipe, niſi Miniſtros alios ſufficientes de Ordinarij conſenſu ſubſtituat, vt notant Valentia, Layman, Palaus ſupra; lateque declarant *Suarez 3. p. tom. 4. diſp. 44. ſect. 3.* & Ioannes de Chapeauille de modo miniſtrandi tempore peſtis *cap. 1. quæſt. 4.*

27 His poſitis dico 1. Baptiſmum tenetur Parochus infanti moribundo ſuæ Parochiæ miniſtrare cùm periculo vitæ. Nã ibi datur neceſſitas ſpiritualis grauiſſima, vel etiam extrema, cui non poteſt niſi per Baptiſmum ſubueniri. Colligitur ex prima, & tertia regula, ſupponuntque Doctores citati. Ceteros verò Miniſtros, qui Paſtores non ſunt, negant teneri cùm vitæ diſcrimine baptizare puerum etiam moribundum, *Sotus de ſecreto, memb. 2. quæſt. 2. poſt Sextam concl. & Sà verb. Charitas, num 4.* Quia dum Baptiſmus impeditur ab extrinſeca cauſa, non eſt extrema neceſſitas per ſe, ſed per accidens. Confirmatur; alias teneretur mater grauida permittere, ſe ſecari; vt filius in vtero exiſtens baptizaretur alioqui ſine baptiſmò moriturus, quòd non eſt concedendum.

At verius affirmant, teneri etiam non Parochos ad baptizandum in eo caſu, *Valentia, & Layman ſupra. Coninch. nu. 88. Palaus, n. 5. Suarez de Charit. diſp. 9. ſect. 2. n. 3. Bonacina de Decal. diſp. 3. quæſt. 4. punct. 4. num. 2.* Quia ſi verè ſubeſt extrema neceſſitas ſpiritualis, verè teneris ſubuenire cùm periculo vitę iuxtà primam regulam, & impertinens eſt, à quo, vel quomodo proueniat neceſſitas, vt de obligeris. Vndè ſoluitur fundamentum oppoſitum. Ad confirmationem reſpondetur, illam ſectionem fęminæ grauidæ, cùm ſit eius occiſio directa, nunquàm licere; quare nemo volet cùm peccato mortali proprio procurare baptiſmum alterius; ac ſubindè nunquàm moraliter obligabitur fęmina permittere ſectionem, quæ moraliter non continget. Si quandò tamen in caſu metaphyſico vellet quiſpiam ſecare matrem ad baptizandum fętum vel ex ignorantia, vel ex malitia, patiatur illa mortem corporis ob æternam ſalutem ſuæ prolis.

28 Dico 2. Sacramentum Pœnitentiæ (idem eſt de baptiſmo adultorum) non tenetur Sacerdos, qui nõ eſt Paſtor, cùm periculo mortis miniſtrare. Quia non

cenſetur extrema neceſſitas, quandò poteſt ſalus animæ per contritionem obtineri, quæ cùm diuina gratia poſſibilis eſt omnibus adultis. Quapropter hæc concluſio probatur ex ſecunda regula poſita *num.*25. Et ex illa colligitur, ſi non ſis Parochus, te non teneri tempore peſtis, aut inuaſionis hoſtilis, deficientibus etiam Parochis, cùm periculo propriæ vitæ ſic oppreſſis Pœnitentiã miniſtrare (dùm tota communitas non periclitetur) ſed fugere poſſe, vt communiter affirmant Doctores, *teſte Palao tom.*1.*tract.*6.*diſp.*1.*punct.*9. *num.*6.

Excipe 1. niſi conuenientibus medijs adhibitis ad euitandum contagionis periculum, hoc valdè minuatur, & circumſtantijs perſonarum perpenſis, periculum damnationis ipſarum augeatur, quòd prudenter attendendũ eſt ad obligationem charitatis diiudicandam. Excipe 2. ſiquis morti proximus confeſſarium petat, & ſit ita ruſticus, vel ignarus, vt omninò neſciat elicere contritionem: Tunc enim debes, nec Parocho, nec alio ſuccurrente, confeſſionem eius excipere cùm periculo vitæ: Nam huic Difficillimum eſt, ſeu moraliter impoſſibile contritionem habere; Quare reputatur eius neceſſitas extrema. *Sic notant Nauarrus, Valentia, Suarez, Bonacina ſupra, Coninch. num.*90.

29 Dico 3. Parochus per ſe loquendo tenetur cùm periculo vitæ Sacramẽtum Pœnitentiæ periclitantibus miniſtrare. Quamuis enim non ſit neceſſarium in re, ſed ſufficiat in voto, tamen contritio, quæ votum eſt Baptiſmi, vel Pœnitentiæ ſic eſt difficilis, vt magno periculo proximus exponatur, ſi cùm hoc ſolo remedio relinquatur; præſertim dum morti proximum infirmitas debilitat, timor damnationis conturbat, Dæmon acrius oppugnat. Quare ſi non ſit eius neceſſitas extrema, ſaltem eſt ita grauis, vt ſufficiat ad obligandum Parochum iuxtà tertiam regulam poſitã *nu.*26. Sic docent Doctores primæ, ac tertiæ ſententiæ. *Conſonant Suar.*3.*p.to.*4.*diſp.*44.*ſect.*3.*Fillinc.tract.*1.*n.*99.*Layman li.*5.*tract.*6.*cap.*13.*q.*3. *Caſtro Palaus tom.*4.*tract.*23.*punct.*18.§.1.*n.*5. *Poſſeuinus c.*5.*n.*50.*&* 79. *Qui notant* 1. poſſe, debereque Parochum conuenientibus vti remedijs ad ſuam mortem euitandam, ſcilicèt veſtibus cõtrà temporis intemperiem, armis contra inimicos, pharmacis præſeruantibus contrà contagiũ, curareq; ſimul, vt dum infectos audit, ipſe ſit in loco libero, vel aere non infecto. Quare vel infirmus è lecto, vel è cubiculo egrediatur, vel portetur ad feneſtrã, Parocho foris ſtãte, vel ſi nihil ſimile fieri poſſit, dicat alta voce ſaltem illa peccata, quæ ſine nota poteſt, & faciet confeſſionẽ formaliter integram. Si nec hoc velit, aut poſſit infirmus, accedat Parochus, & ne longa mora majus ingerat periculum contagij, moneat pœnitentem, vt ſtatim dicat peccata grauiora, cœteris omiſſis. Videantur *Suarez, & Layman ſupra. Maior in* 4. *diſt.*23.*q.*1.*Chapeauille de tempore peſtis cap.*1.*q.*9. *& c.*3.*q.*29.*Zambranus de mortis articulo cap.*4.*dub.*6.

Notant 2. ſi Parochus moraliter certus ſit, infirmum non habere conſcientiam peccati mortalis, vel eſſe benè diſpoſitum ad mortem, vel antè moriturum, quàm ipſe perueniat; & alioqui periculum mortis in Parocho eſſet euidẽs moraliter, excuſari probabiliter ad adminiſtratione: præſertim ſi ſit ſolus, & eo deficiente non ſperetur facilè repeꝛiendus ſucceſſor; tunc enim commune bonum valdè præponderat. *Ita Suarez, & Fillincius ſup. Poſſeuinus n.* 81. *&* 82.

30 Dico 4. Sacramentum Euchariſtiæ vix vnquam tenebitur Sacerdos, qui non eſt Parochus, cùm periculo vitæ miniſtrare. Quia vix vnquam erit medium ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, aut vix vnquam conſtabit talis neceſſitas. Ideò tales Sacerdotes liberat ab hac obligatione Caſtro Palaus *tom.*4. *tract.*21. *punct.* 20. *num.* 2. Quin etiam Parochum non teneri cùm periculo mortis Euchariſtiam miniſtrare ſubdito, qui iam confeſſus eſt, niſi valdè dubitaretur de ſalute morientis; do-

cet

cet *Molſeſius tom.1. Summ.tract.4.cap. 3.num.52.* Probabilius tamen eſt. Parochum abſolutè teneri (excepto caſu poſito num. præcedente) Nam Euchariſtiæ receptio medium eſt moraliter neceſſarium ad ſalutem animæ, vel quatenus auxilium, quòd Euchariſtia confert, reputatur moraliter neceſſarium ad ſalutem animæ conſeruandam cùm perſeuerantia finali, vel etiã quia poteſt Euchariſtia conferre primam gratiam, quam imperfecta pœnitentia prius non contulit. Quod magis vrget, ſi non poſſit infirmus confiteri; Fructus etiam Euchariſtiæ præferendus eſt multis incommodis temporalibus; & hæc omnia ſimul ſumpta conſtituunt neceſſitatem valdè grauẽ, cui debeat Parochus ſubuenire cum periculo contagij, vel mortis. Ita præter Doctores tertiæ ſententiæ tenent Suarez, Filliucius, & Palaus ſupra. *Valentia tom.3. diſp.3. quæſt.4. punct.3. Suarez tom.4 diſp.44. ſect.3. nu. 17. Filliuc. tit.3. num.99. Ioan. Sanchez diſput.27. num. 16. Diana part.3. tract. 4. Reſol. 174. Auerſa 3. part. quæſt.64. ſect.7.*

31 Dico 4. Extremam Vnctionem tenetur Parochus miniſtrare tempore peſtis, ſi poſſit ſine morali vitæ periculo, & ad hoc præcauendum adhibere media conuenientia: nimirùm infirmum in loco patenti collocando, ſumendo præſeruatiua, vngendo virga oblonga, miniſtrandoque ſolùm in Eccleſia. Nam obligatio Paſtoralis cogit, dum ſine manifeſto periculo poteſt, ſubditos non priuare fructu Sacramenti. *Sic Suarez ſupra, num.20. Filliucius num. 100. Palaus tom.4. tract.26. punct.8. num.5.* Si tamen periculum contagij vitari non poſſit, vel ſimile vitæ diſcrimen, & infirmus aliud Sacramentum recipere nequeat, nec moraliter conſtet, illum ſine Sacramento ſaluandum, tenetur Parochus extremam vnctionem cùm vitæ diſcrimine miniſtrare. Quia tunc Vnctio tam eſt neceſſaria ſaluti, quàm Pœnitentiæ Sacramentum, quòd diximus n.29. miniſtrandum a Parocho cùm periculo vitæ. Sic docet *Ioan. Sanchez ſupra.* Sacerdos verò non Parochus nõ tenetur Vnctionem cùm tali periculo miniſtrare, niſi forſan infirmus, qui nullum aliud Sacramentũ recipere poteſt, adeò ſit ignarus contritionis, vt moraliter nequeat illam elicere; ſicut in ſimili dicebamus, *num.26.* Si demum infirmus aliud Sacramentum recipiat, & periculum miniſtrandi præcaueri non poſſit, non tenetur Parochus cùm vitæ diſcrimine Sacramẽtum vnctionis miniſtrare, quia non eſt medium neceſſarium ſalutis. *Ita Suarez, & Filliuc. ſup. Poſſeuinus c.9.n.44. Diana p.3. tract.4. Reſol. 174.* Sic intelligendæ ſententiæ relatæ. Sic ipſarum fundamenta capiẽda ſunt.

CAP. II. QVÆST. IV.

Qualis debeat eſſe diſpoſitio Sacramenta miniſtrantis ex officio?

31 SVppono 1. Fidem, aut probitatem Miniſtri non eſſe neceſſariam ad validam Sacramenti miniſtrationem, ſed æquè per malos Miniſtros, vel hæreticos, ac per bonos & Catholicos Sacramenti virtutẽ conferri. *Sic docuit Auguſtinus lib.3. de Baptiſmo cõtra Donatiſtas, & lib.6.c.1. Gratianus in cap. Rebaptizare, & ſequentibus. De Conſec. diſt.4. Conc. Conſtantienſe, cap.8. Tridentinum ſeſſ.7. can.12. de Sacramentis. Magiſter in 4. diſt 5. S.Thom. 3.p.q.64. art.5. Vbi Caietanus, Peſantius, Vazquez, Conninch. Suarez to.3 diſp.13. ſect.4. Bellarminus de Sacram. lib.1.c.26.* & alij communiter. Ratio ſumitur ex voluntate Chriſti, qui noluit ſuorũ Sacramẽtorum valorẽ, & efficaciam ex fide, vel probitate Miniſtri pẽdere; quòd à Patribus, & Concilijs per traditionem accepimus.

Suppono 2. quadruplicem diſtingui Miniſtrum ſacrarum functionum. Primus eſt per ſe, vel ex officio, quia ſcilicet eſt conſecratus ad tale miniſterium, vt Sacerdos ad celebrãdum, Diaconus ad canendum Euangelium ſolemniter &c. Secundus eſt non conficiens Sacramentum,

Digitized by Google

tum, ſed coadiuuans tantùm, vt Diaconus, & Subdiaconus adiuuant Sacerdotem celebrantem. Tertius eſt conficiens verè Sacramentum, vt Sacerdos celebrans, baptizans &c. Quartus eſt per accidens, vt laicus in neceſſitate baptizās, vel tonſuratus canens epiſtolam non ſolemniter. De ſingulis ſigillatim dicemus.

Suppono 3. Miniſtrum per ſe, vel ex officio verè conficientē Sacramentum, debere ſe diſponere ad gratiam, ſi conſcientiā habeat peccati mortalis, quando Sacramenta miniſtrat, ſecus graue ſacrilegium committet. *Ita S. Thom. ſupr. art. 4. Et 6. Caietanus, Nuñus, Peſantius ibi, Henriquez lib. 1. cap. 29. n. 2. Valentia to. 4. diſp. 3. q. 5. punct. 3. Suarez 3. p. to. 3. diſp. 16. ſect. 3. Filliuc. tract. 1. n. 86. Vazquez 3. p. diſp. 136. cap. 1. & ſequentibus, Coninch. p. 64. art. 6. dub. 1. Bonacina diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. n. 2. Layman lib. 5. tract. 1. ca 5. n. 7. Poſſeuinus cap. 5. n. 53.* cùm alijs. Habetur in iure, cap. fin. de Cohabit. Cleric. & mulier. *cap. omnia 1. q. 1. cap fin. 15. q. 8* Ratio ſumitur partim ex ſanctitate, ac dignitate Sacramenti, quòd conficere, ſeu miniſtrare in peccato mortali, velut ſordidum inſtrumentum principalis agentis ſummè ſancti, magnam continet irreuerentiam; cùm ſancta ſanctè tractanda ſint, ea potiſſimum, quæ ad homines ſantificandos deſtinata ſunt. Partim ex ſanctitate, ac dignitate muneri Sacerdotalis: Eſt enim Sacerdos publicus Eccleſiæ Miniſter in eum finem per ordinationis gratiam inſtitutus, vt cauſa ſit ſanctificationis Fidelium. Igitur ratione ſuæ conſecrationis, & ſtatus ſuſcipit ſpecialem obligationem decenter obeundi munus ſuum, & dignè Sacramenta miniſtrandi.

33 Hinc fit 1. dari præceptum in Eccleſia non miniſtrandi Sacramenta cùm conſcientia peccati mortalis, vel latum à Chriſto, vel ab Apoſtolis, vel, quòd eſt veroſimilius, ex ipſa rei natura prouenięns, poſita ſemel inſtitutione Sacramentorum, vt eſſe certum inter ſcholaſticos teſtatur *Vazquez ſupra, cap. 2.* Fit 2. falſam eſſe prorſus illorum ſententiā, quos tacito nomine refert *Petrus de Ledeſma de Sacram. cap. 6. poſt 7 concl. dub. 3.* dicentium, attritionem eſſe ſufficientem diſpoſitionem ad Sacramentorum adminiſtrationem: Cùm enim attritio non conſtituat peccatorem in gratia Dei, nec excludat peccatum, non confert illam ſanctitatem, quę ſanctiſſimum deceat miniſterium. *Ita Ledeſma ſup.* docens cùm omnibus, requiri contritionem, vel attritionem cùm confeſſione præmiſſa. Fit 3. ſacrilegium miniſtrantis cùm conſciētia peccati mortalis eo grauius eſſe, quo grauioribus peccatis innodatur Miniſter, vel quo dignius Sacramentum miniſtrat. *Ita Villalobos tom. 1. tract. 4. Diffic. 14. Ledeſma ſup. dub. 1 & 2.* vbi ſubdit, eſſe declarandum in confeſſione, quale Sacramētum in peccato miniſtratum fuerit; quia notabiliter aggrauat maior excellentia Sacramenti. Verùm in hoc non aſſentior, quia multò probabilius reputo circumſtantias etiam notabiliter aggrauantes non eſſe neceſſariò confitendas.

34 Reſtat Difficultas. An miniſtraturus Sacramenta, qui conſcientiam habeat peccati mortalis, debeat præmittere confeſſionem? *Affirmant Marſilius in 4. quæſt. 12. art. 1. part. 5. caſu 6. Adrianus in 4. quæſt. 3. de Confeſſione.* Nimirùm vt certiori modò, quo poſſit, ſe conſtituat in gratia. Negant tamen communiter Doctores ſupra *relati nu. 32. & 33. Suarez ea ſect. 3. Henriquez, num. 3. Layman, num. 11. Vazquez, nu. 1. & 2. Ledeſma, dub. 3. Villalob. num. 2. Bonac. num. 3.* qui citant alios. Probatur. Quia nullum extat præceptum præmittendi confeſſionem antè Sacramentorum adminiſtrationem; Nec tenemur ſemper maiorem certitudinem iuſtificationis procurare. Sufficit ad contritionem conari, donec Miniſter probabiliter exiſtimet, ſe diuinam gratiam recuperaſſe.

CAP.

Digitized by Google

CAP. II. QVÆST. V.

An habens conſcientiam peccati mortalis excuſetur interdum ab obligatione diſponendi ſe per gratiam ad Sacramenta miniſtranda.

35 NEgare videtur Petrus *de Ledeſma, tract. de Sacram. cap. 6. poſt concl. 7. dub. 8.* dicens, in nullo caſu, nullaque neceſſitate peccatum excuſari miniſtrantis in mortali. Quia ſemper violatur ius diuinum præſcribens, vt Miniſter ex officio diſponatur per gratiam ad ſanctè miniſtrandum, in quo dicit, conuenire *Thomiſtas omnes. Villal. to. 1. trac. 4. diffic. 14. n. 3* cenſet, ob impotentiam nunquam moraliter excuſari Miniſtrum ab elicienda contritione, cum hæc poſſit elici breuiſſimo tempore; præſertim ſi miniſtrandum ſit Pœnitentiæ Sacramentum, dum auditur confeſſio, poterit confeſſarius elicere contritionem.

36 Alij nonnullas excuſationes admittunt, quas ſigillatim expendemus. Prima contingit, ſi Miniſter putet inuincibiliter, ſe contritum eſſe, cum verè ſit duntaxat attritus; tunc certè per ignorantiam excuſatur. Nam obligari non poteſt homo, niſi vt humano modo operetur; dum autem inuincibiliter iudicat, ſe contritum eſſe, non poteſt moraliter vlterius obligari, cum non poſſit ignorantiam inuincibilem depellere, nec euidentiam habere ſuæ contritionis. Ita *Suarez tom. 3. diſput. 16. ſect. 3. Filliucius tract. 1. num. 86. Henriquez lib. 1. cap. 29. num. 2. conſentit ipſe Ledeſma ſupr. dub. 3. concluſ. 2.* dicens, in hoc omnes conuenire.

37 Secunda contingit, quando grauis vrget neceſſitas nimirum baptizandi, vel abſoluendi quempiam ſine Baptiſmo, vel Pœnitentia deceſſurum, niſi mox baptizetur, vel abſoluatur, & vnicus adſit Sacerdos, qui conſcius ſibi peccati mortalis non poſſit ſtatim excitare contritionem; nam affixus inueterato vitio non poteſt vacare motiuis perpondendis ad illud deteſtandum; & ipſa præſens feſtinata turbatio diuertit animum à neceſſaria conſideratione. Tunc non ſolum poſſe, ſed etiam teneri Miniſtrum conferre Sacramentum, quamuis ſit in peccato, docent *Coninch 3. par. quæſt. 64. num. 22. Vazqu. 3. par. diſputat. 136. num. 27. & 40. Laym. li. 5. trac. 1. cap. 5. num. 8.* qui referunt alios. Probatur, quia ceſſat irreuerentia Sacramenti propter celerem eius adminiſtrationem, & proximi neceſſitatem, cui mox ſubuenire debemus. Vnde reſpondetur ad fundamentum poſitum *num. 35.* præceptum diuinum Religionis cedere tunc præcepto charitatis, & licet contritio per ſe breuiſſimè poſſit elici, tamen ab homine perditiſſimo, qui magis terrore, quam amore mouetur, vix poſt diuturnam conſiderationem elicitur, ne dum occaſione tam ſubita. Quare *Nuñus 3. parte quæſt. 64. art. 6. diffic. 1.* dixit, omnes in hoc conuenire, quod Miniſter neceſſitatis non peccat in peccato miniſtrans. At hoc intelligendum eſt de Sacramentis omnino neceſſarijs ad ſalutem: Nam alia non debent miniſtrari niſi per Miniſtrum exiſtentem in gratia, quamuis vrgeat articulus mortis, vt omnes fatentur, & notat *Vazquez ſupra numero 41.*

38 Tangit Villalobos ſup. difficultatem aliam. An ſcilicet Miniſter habens conſcientiam peccati mortalis, teneatur elicere contritionem, antequam incipiat adminiſtrationem Sacramenti; vel ſatisfaciat præcepto, ſi contritus perficiat Sacramentum: nimirum in Baptiſmo, dum profert formam, in Extrema Vnctione, dum adhibet Vnctionem vltimam, & ſic in alijs? Generaliter affirmandum eſt, quia totum illud opus eſt ſacrum, & tēdit ad ſanctificationem recipientis, ac ſubindè prærequirit ſanctitatem miniſtrantis; & ita peccaret mortaliter qui vel abluere, vel vngere inciperet in mortali. Sic *Suar 3. p. tom. 4. diſput. 28. ſect. 1. Poſſeuinus cap. 5. num. 41. Auerſa de Sacram. q. 64. ſect. 4 Cardin. de Lugo de Sacr. diſp. 8. num. 158.* Excipiunt ali-

aliqui confeſſionem, quàm dicht, audire poſſe Confeſſarium in mortali, dum habeat propoſitum conterendi, priuſquam abſoluat. Quoniam audire cõfeſſionem nõ eſt tam agere, quàm pati; quare Confeſſarius audiens propriè non exercet actionem ſacramentalẽ. Sic cenſent *Henriquez lib.6.cap.18 n.6.lit.V. Diana part. 1.tract.7 Reſol.47. Auerſa de Pœnit.q.16. ſect.10 Cardin. de Lugo ſup.* & eſt ſententia probabilis. Sed mihi probabilior videtur oppoſita, quàm tenent *Suarez & Poſſeuinus ſup. Bonac. de Sacram. diſp.5. q.5. ſect.2.§.3. Diffic.2.n.*8. Nam ad totũ Sacramenti miniſterium accedere debet Sacerdos in ſtatu gratiæ. Sed auditio confeſſionis verè pertinet ad Sacramẽtum, cuius materiam tunc exhibitam Sacerdos iudicialiter percipit, & diſcernit. Ergo debet eſſe in ſtatu gratiæ, dum audit, alioqui grauiter peccabit.

Addit Suarez, in neceſſitate audiendi moribundum excuſari poſſe Confeſſarium, dum attendens pœnitenti, non elicit cõtritionem, donec abſoluat; & tunc etiam ob vrgẽtiſſimam cauſam, ſcilicèt abſoluendi morientem, excuſari nonnunquam ex inaduertentia; ſi tamen aduertat, vix moraliter vnquam excuſandum, cum interior contritio citiſſime poſſit haberi. Equidem in bene moratis aſſentirer; at malè morati non ita cito mouentur ad contritionem, cui non ſunt aſſuefati. Fateor adhuc plerunq; tunc inaduertentiã & perturbationẽ excuſare.

39 Tertia ponitur excuſatio, vel exceptio; quando Sacerdos extrà Miſſam miniſtrat Euchariſtiam ex Hoſtijs præconſecratis. Tunc enim non peccare mortaliter ſic miniſtrantem cum conſcientia peccati mortalis; aſſerunt *Vazquez 3 p. diſp.136.cap.3.n.36. Nuñus 3.p. q.64.art.6. Diffic.1.concl.2. Syluius in eodem articulo, Cabrera ibidem diſp.1.§.5. n.17. Henricus quodlib.6.q.30. Martinus de Ledeſma, Petrus de Ledeſma, Petrus de Reyna, Ioannes de la Cruz apud Dianam part.2. tract.14. Reſol.23. & tract. 17. Reſol.* 13. qui cenſet eſſe ſententiam probabilem. Probatur, nam hæc actio non eſt propriè Sacramentalis, cùm per illam non fiat Sacramentum, ſed iam factum diſpenſetur, ac ſubindè ſic miniſtrans non concurrit ad iuſtificationem proximè, ſicut in alijs Sacramentis, ſed ſolùm eſt velut applicãs actiua paſſiuis. Quare non videtur grauem irreuerentiam irrogare, ſi diſtribuat Euchariſtiam in peccato mortali.

Confirmatur 1. Nam alias Diaconus, imò laicus in neceſſitate miniſtrans Euchariſtiã cùm conſcientia peccati mortalis, peccaret mortaliter, quod non videtur admittendũ. Confirmatur 2. Quia ſiquis peccator Euchariſtiam eleuet à terra, vel deferat in ſupplicatione ſolemni, vel transferat à loco in locum, non peccat mortaliter. Ergo nec illam miniſtrans. Hoc enim miniſterium nudũ non in voluit, niſi contractum illarum ſpecierũ, quæ deferuntur ad ora recipientium.

40 Multò probabilius eſt, peccare mortaliter ſic miniſtrantem in mortali. Sic tradunt Doctores communiter in 4 *S. Thom. diſt.9.q.2.a.2. quæſtiunc.4 ad 2. Palud. diſt.13.q.1. Sotus ibi q.1.a.3. Suarez 10.3. diſp. diſp.16. ſect.4. & diſp. 72. ſect.4. Sayrus, Valentia, Coninch. Chamerota, Reginaldus, quos ſequitur Bonacina diſp.1.q.3. punct.2.§.1.n.13. & 14. & diſp.4.q.5. punct.2.n.1. Richardus Filliucius, Villalobos apud Dianam ſup. Fagũdez Præcept.3. lib.3. cap.3.n.10. Layman l.5. tract.1. cap.5.n.7. Trullench. de Sacram. lib.1.cap.3.dub.3.n.9. Leſſius 3.p.q. 82.n.16.* Fauet *Nicolaus Papa in cap. finali* 15.*q.*8. dicens, adulterum Sacerdotem miniſtrando ſacram Euchariſtiam ſe tantummodò lædere, & vnde alijs commodum exhibet, indè ſibi diſpendium præbere. Probatur, nam hæc eſt adminiſtratio Sacramenti, diſpenſatioque Dominici corporis, ac ſubindè grauiſſimum miniſterium proximè tendens ad ſanctificationem animarum, quibus communicantur Chriſti merita, & ipſe Chriſtus ſacramentaliter vnitur. Ergo requirit in Miniſtro puritatem, cùm verè diſtribuat nomine Chriſti, & ſit ad hoc munus ſpecialiter deputatus.

41 An

41 An autem in peccato diſtribuens Euchariſtiam multis, vnicum peccatum committat? Affirmat *Fillucius tract.4. n.271. Henriquez lib.1.cap.29.n.4.lit.S. Manuel in ſumm. verb. Miſſa cap. 249. concl.26.* cùm enim ſit vnica actio continua, cenſetur moraliter vnum peccatum. *At Coninch q.64.n.35. Bonacina eo §.1.n.15. Poſſeuinus cap.5.n.59. dicunt*, tot peccata mortalia committere, quot Hoſtias diuerſis diſtribuit. Quia verè ſunt plures Sacramenti miniſtrationes, & plures actiones prauæ cōpletæ, quamuis continuè, ſeu conſecutiuè fiant. Secus ſi dentur vni plures Hoſtiæ cōſecratæ ſimul, tunc enim eſſet vnica miniſtratio. Mihi videtur ſiquis ab initio voluit multis Euchariſtiam miniſtrare cùm conſcientia lethali, commiſiſſe quidem vnicum peccatum æquiualens multis. Si tamen circa ſingulos habuit diſtinctas volitiones, plura commiſiſſe peccata. Semper tamen in confeſſione declarandus erit numerus communicantium, vt dicemus libro 6.

42 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur; Etſi miniſtrans duntaxat Euchariſtiam, non cōficiat Sacramentum, ſolam tamen Euchariſtiæ miniſtrationem eſſe grauiſſimum, & ſanctiſſimum miniſterium, ad quòd ſanctè perficiendum conſecrantur Sacerdotes, & deputantur pro caſu neceſſitatis Diaconi. Quapropter vtroſque, ſi miniſtrent cùm conſcientia lethali, reos eſſe culpæ grauis, aſſerunt Doctores *nu.40.relati*. Vnde reſpondetur ad primam cōfirmationem, etiam Diaconum peccare mortaliter, ſi miniſtret Euchariſtiam in peccato mortali, cùm ſit Miniſter ad id ex officio deputatus. De laicis autem idem erit, ac de laico baptizante in neceſſitate, de quo dicemus infrà q.7. Ad ſecundum Confirmationem nonnulli negant antecedens; conceſſo tamen cùm *S. Thom. in 4 diſt.24.q.1.a.3.quæſtiun.5.ad 4. Suario ſupra diſp.72. ſect.4. Bonacina eaq.5.punct.2.n.2.* & alijs, negamus conſequentiam. Quia diuerſum eſt tangere Sacramentum, ac miniſtrare. Tactus ſolus etiam cùm conſcientia lethali non continet grauem irreuerentiam; miniſtratio ſemper continet grauem iniuriã.

CAP. II. QVÆST. VI.

Qualis debeat eſſe diſpoſitio Sacras functiones exercentis.

43 PRima ſententia docet, peccare mortaliter peccatorem conficientem Sacramentalia, vel exercentem actus Ordinis ſacri. V.g. ſi Diaconus, vel Subdiaconus cùm conſcientia peccati mortalis in Ordine ſuo miniſtrent. Similiter ſi Sacerdos nuptias, aquam, populũ interdùm cùm venerabili Sacramento benedicat. Si conferat Epiſcopus primã tonſuram, ſi benedicat oleum, ſi Virgines, altaria, templa, chriſma, ſacra vaſa conſecret. Probatur, nam indignè tractat munus ſacrum, ad quòd eſt vi conſecrationis deputatus, & ſubindè committit ſacrilegium, quod eſt peccatum ex genere ſuo mortale. Confirmatur ex cap. *Quæſitum de temp. Ordin.* Vbi Gregorius Papa decernit. Clericos peccatores eſſe monendos, & ſub interminatione diuini iudicij obteſtandos, vt in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis etiam Ordinibus non miniſtrent. *Ideo S. Thom. in 4. diſt. 24. quæſt.1.a.3.quæſtiunc.5.* generaliter ſtatuit, peccare mortaliter eum, qui ſacrum Officium ex ordinatione ſibi competens exequitur in peccato mortali; quoniam indignè tractat res ſacras. Sequuntur *Caietanus 3.p. quæſt. 64. a.3. ad 1. Nauarrus cap. 25. num.72. & cap. 27. num. 163. Angelus Clericus 8. §.1. Syluester, Clericus 2. num. 2. Victoria de Sacram. quæſt. 29. Sa verbo Ordo num. 31. Sayrus cùm multis lib. 2. de Sacram. cap.7. quæſt. 2. art. 1. & 5.* Quin Angelus, & Syluester aſſerunt, Clericum affectum lethali culpa peccare mortaliter tangendo res ſacras, vt calicem, corporalia, veſtes &c.

44 Secunda ſententia probabilior docet, Miniſtrum non conficientem, nec

miniſtrantem Sacramentum, quamuis exerceat miniſterium Ordinis ſui proprium in ſtatu peccati mortalis, non peccare mortaliter. *Ita Sotus Valentia, Vazquez, Filliucius, Coninch. Fernandez de Heredia, Ioannes de Cruce, Cabrera. Syluius, Granado, Hurtado, Præpoſitus, Mæratius, Tannerus, quos ſequitur Diana part.3. tract.4. Reſol.195. & 196. & tract.6. Reſol.67. & part. 5. tract. 13. Reſol.73. & part.8. tract.1. Reſol.7. Suarez tom.3. diſp.16. ſect.3. Bonac. de Sacram. diſput.1. quæſt.3. punct.2. §.1. num.4. Villalobos tom.1. tract.4. Diffic. 14. Poſſeuinus cap.5. num.61. Trullench. lib.1. de Sacram. cap.3. dub.3. num.6. Auerſa 3.part. quæſt.64. ſect.4.* Probatur; nam exercitiũ Ordinum, aut ſacrarum functionum præciſa Sacramentorum adminiſtratione, non eſt opus in ſe tàm ſanctum, vt inducat grauẽ obligationem exercendi tale miniſterium in gratia. Nec ex Patrum, vel Eccleſiæ traditione colligi poteſt, mortalem irreuerentiam à Clericis committi per indignum exercitium illarum functionum, quæ proximè non tendunt ad ſanctificandam animã ex opere operato. Confirmatur; quia non exſtat ſpeciale præceptũ exercendi ſacras omnes functiones in gratia. Nam Scripturæ, Canones, & Pontifices ſufficiẽter intelliguntur de Miniſtris conficientibus, vel miniſtrantibus Sacramenta; nec extendendi ſunt ad alias actiones, qua non ſunt immediatè ſanctificatrices..

45 Hinc colligit. *Vazquez 3.part. diſp. 136. num.45.* nec veniale peccatum cõmitti per huiuſmodi miniſterium in ſtatu peccati. Quia nullum peccatum etiam veniale dari poteſt, quin ſit cõtra præceptum aliquod, vt ipſe tradit. 1.2. *diſput.*143. *cap.* 3. Cùm ergo non detur hic præceptum, nullum erit peccatum. Confirmat; Quia ſiquod peccatum committeretur, non eſſet veniale, ſed mortale, cùm materia ſit grauis: Alioquin Diaconi, vel Subdiaconi ſuſpenſi, vel excommunicati non peccarent mortaliter exercendo ſolemniter actum Ordinis ſui, nec incurrerent irregularitatem, quod nemo concedet. Quòd ſi tales functiones exercere contrà præceptum Eccleſiæ meritò reputatur mortale peccatum, cur mortale non eſſet, ſi fierent contra præceptum aliquod naturale prohibens tale miniſterium in ſtatu peccati mortalis? Nec enim maioris vigoris eſt pręceptum humanum, quã naturale circa materiam prorſus eandem.

46 *Suarez verò ſupra, Coninch. 3.par. quæſt 64. num.38. & 39. Petrus de Ledeſma de Sacram. cap.6. poſt concl.8. dub.6.* certum reputant, ibi dari veniale peccatum irreuerentiæ contra naturale præceptum ſanctè tractandi res, & actiones ſacras: quod alij cõmuniter ſupponunt, & mihi fit veroſimilius. *Conſonat S.Tho. in 4. diſt.5. q.2 art.2. quæſtiunc.4. dicens;* quod quicunque in peccato mortali ſe Miniſtrum exhibet Eccleſiæ in quolibet ſpirituali, peccat. Ad fundamẽtum oppoſitum dicimus, dari præceptum naturale reuerendi res ſacras, & ſancta ſanctè tractandi. Ad Confirmationem negamus ſequelam: nam hæc materia reſpectu præcepti naturalis cenſetur leuis, etſi poſſit illam Eccleſia ſub peccato mortali prohibere ob ſpecialem finem, puniendi ſcilicèt excommunicatum, aut ſuſpenſum, & eius contumaciam conterendi. Sicut licèt citrà neceſſitatẽ comedere ſępius in die ſit veniale peccatum contrà temperantiam; ſi fiat tamen contrà prohibitionem Eccleſiæ præſcribentis ieiunium, eſt ſufficiens materia peccati mortalis. Similiter voluntaria diſtractio recitantis preces Canonicas contra præceptum naturale ſolùm eſt veniale peccatum; at contrà præceptum Eccleſiaſticum recitandi mortale reputatur.

47 Ad fundamentum primę ſententię reſpondetur, intrà latitudinem ſacrilegij dari materiam leuem, quæ non excedat culpam venialem, eo tamen grauiorem, quo miniſterium fuerit magis ſacrum. Ad confirmationem reſpondetur, illum textum loqui de Clericis

omni-

Digitized by Google

omnibus, vnde minorum etiam Ordinum exercitium comprehēdit, quod nemo dicit eſſe mortale, quamuis fiat in peccato mortali. Quare vel ſacerdotibus duntaxat prohibet miniſterium ſuorum ordinum: *Sicut etiam cap. fin. diſtin.* 32. cœteris vero Clericis aſtrictis graui culpa ſolum interdicit aſcenſum ad ſuperiorem ordinem, ne ſcilicet Sacramētum ordinis in peccato recipiant, vt explicat Vazquez; vel ſolum exponit naturalem obligationem, qua ſub intermінatione quoque diuini iudicij prohibentur omnes irreuerenter miniſtrare. Quanta vero ſit huius irreuerentiæ culpa, non definit ibi Pontifex, ſed ex obiecto, ſeu materia diiudicandum relinquit, vt intelligit Suarez.

48 Verum ad particularia deſcendamus. Et primo miniſterium ordinū minorum cum conſciētia peccati mortalis exercere, non eſſe mortale peccatū, ferè certum eſt apud omnes ſupra relatos. Quia leuis eſt materia, cū valdè remote conferat ad ſacrificium, vel adminiſtrationem Sacramentorum. Itē eſt opinio probabilis, ordines minores non eſſe Sacramenta, ſed ſacramētalia quędam. Vnde *Sotus in 4. diſt. 24. qu. 1. artic. 4 ante concl.* 8. etiam à veniali culpa tale miniſterium excuſat, quod non refellit *Filliuc. tr. 1 n. 87.* Suar. vero docet, excuſari frequenter ex ignorantia, vel inaduertētia naturali; per ſe tamen nonnullam irreuerentiam cōtinere, quando fit ſolēni ritu tanquā à publico Eccleſiæ Miniſtro.

49 Secundò tangere Clericum cum conſcientia peccati mortalis res ſacras, Calicē, Patenam, corporalia, vel ſimiles non eſſe mortale, certiſſimum reputant *Suar. ſup. Bonac. n. 6. Sayrus l. 2. c. 7. q. 2. ar. 1.* circa finem; nam eſt materia leuis. Addit Coninch. nō ſolum non peccare, ſed potius actum honeſtum facere, qui quamuis conſcius ſibi ſit peccati mortalis, lapſam Euchariſtiam reuerenter eleuat, quia potius cooperatur ad maiorem Euchariſtiæ reuerentiā. Conſonat *Henriqu. lib. 1. cap. 29. num. 4. lit. X.*

50 Tertiò Diaconum, & Subdiaconū ſolemniter miniſtrantes in mortali, peccare mortaliter, canendo videlicet Euāgelium, & Epiſtolam, probabiliter affirmant Doctores primæ ſententiæ. Petrus *de Ledeſma eo dub. 6. concl. 2. & 3.* Subdiaconum excuſat à mortali, nō vero Diaconum; quia proximius accedit celebrationi. Probabilius tamen eſt, neutrū peccare mortaliter. Nam actus iſti nō procedunt ex ſpeciali conſecratione, ſicut procedit adminiſtratio Sacramētorū ex officio facta. Sic cenſent DD. ſecundæ ſententię, prę ſertim quos refert, & ſequitur *Diana p. 3. tra. 4. Reſol 195. Suar. autem, & Filliuc.* hoc limitāt, dūmodo fiat ſine contemptu, vel ſcandalo ſemel, aut iterū; ſecus ſi quis conſuetudinē habeat, aut intentionē ſic frequenter miniſtrādi cum conſcientia lethali. Nam illud obiectum ita ſumptū graue videtur, & illa conſuetudo, vel propoſitū oriri videtur ex quodam contemptu formali, ſeu virtuali. Quare probabilius iudicant, in eo caſu committi peccatum mortale. Videatur etiam *Layman lib. 5. tr. 1. cap. 5.*

51 Hanc limitationē refellunt Vazq. Bonac. Coninc. Quia velle ſæpè peccare venialiter non conſtituit mortale, niſi quando ratione læſionis illatæ, vel alia ſimili cauſa materia violationis continuatur, vt contingit in furtis minimis, in comeſtionibus paruis intra diē ieiunij, vel ſimilib., quod non euenit in præſenti. Nam actus iſti planè ſeparātur inter ſe, nec relinquunt effectum poſt ſe, ratione cuius prior coaleſcat cū poſteriori. Porro contemptum virtualē non facere de veniali mortale, cenſet *Vazq. 3. p. diſp.* 136. *n.* 47. *Coninck. vero negat*, hic reperiri contemptum virtualem, aut implicitū; Sicut non includitur in frequentatione mēdacij iocoſi, vel verbi otioſi, ſimiliſve venialis culpæ; Non. n. hic apparet maior ratio, quā in alijs. Vnde cōcludit, Diaconum, & Subdiaconum exercētes in mortali ſua miniſteria ſolemniter, & frequenter ſolum venialiter peccare cōtra naturale præceptum, vt diximus *ſup. n. 46.* Quod videtur veroſimilius.

52 Quartò circa ſacramētalia, Presb.

bene-

Digitized by Google

benedicens aquam, ſal, panem, fructus, domum, nauem, &c. conſcientia lethali non peccat mortaliter: ſecluſo ſemper ſcandalo, vel contemptu. Nam hæ functiones, cum proximè non ordinentur ad ſanctificationem animarum, non ita grauiter exigunt internam Miniſtri ſanctitatem. Vnde refelluntur *Nauarrus de Horis Canon. cap. 6. n. 41. Sayrus de Sacram. lib. 2. cap. 7. q. 1. a. 5.* docentes oppoſitum. Similiter Epiſcopus in mortali benedicens aras, veſtes, vaſa ſacra, vel Templa non peccat mortaliter. At *Petrus de Ledeſma eo cap. 6. dub. 10. concl. 3 & Nuñus 3. p. q. 64. art. 6. diffic. 2. concl. 3.* volunt, Epiſcopum conſecrantē Chriſma, vel oleum in mortali, peccare mortaliter: Quoniam hæc ex inſtitutione diuina proximè referuntur ad Sacramenta Confirmationis, & Extremæ Vnctionis. Addit *Medina cod. de Pœnit. tract. 1. q. 6.* circa finem, Eccleſiæ conſecrationem in mortali mortale peccatum eſſe; quoniam eſt actio valdè grauis. Doctores verò ſecundæ ſententiæ cenſent, eandem eſſe rationem horum, quia non ſunt actiones Sacramentales, nec proximè ſanctificatrices animarum. Videantur *Villalobos ſupra n. 6. Poſſeuinus n. 62. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 6. n. 4. Diana part. 3. tract. 6. Reſol. 67. & part. 5. tract. 13. Reſol. 73. & part. 8. tract. 1. Reſol. 7* Verùm in praxi benedictio Chriſmatis, & olei ſemper fit cum celebratione Miſſæ iuxtà Pontificale Romanum, ac ſubindè mortale peccatum erit hæc benedicere cum conſcientia peccati mortalis. Conſecratio Templi poteſt à Miſſa ſeparari, & tunc habebit locum doctrina tradita.

53 Idem eſt, ſi mortalis culpæ conſcius Epiſcopus conferat primam tonſuram, vt fatentur relati. Si tamen in eo ſtatu confert maiores Ordines, peccare mortaliter, dicunt *Henriquez lib. 1. cap. 29. n. 4. Petrus de Ledeſma ſup. concl. 4* Quod verum erit, ſi minores Ordines ſint Sacramenta; Quia miniſtratur Sacramentum à peccatore. Si verò non ſint Sacramenta, ſed Sacramentalia quædam iuxta probabilem ſententiam, conſequenter dicendum erit probabiliter, ſolum eſſe veniale peccatum. *Sayrus ſupra* putat, Parochum peccare mortaliter, ſi matrimonio aſſiſtat in mortali. Sed probabilius eſt oppoſitum; quamvis etiā impendat benedictiones nuptiales ſine Miſſæ celebratione; quia non miniſtrat ibi Sacramentum, ſed Sacramentalem cęremoniam. Ita *Palud. in 4. diſt. 5. q. 2. n. 22. Ledeſma eo cap. 6. dub. 9. Poſſeuinus cap. 5. n. 55. Thom. Sanchez cum multis lib. 2. de Mat. diſp. 6. n. 4. Suarez, Filliucius, & alij ſupra.*

54 Concionantem in peccato mortali etiam occulto peccare mortalitèr. Docet *S. Th. in 4. diſt. 19. q. 2 a. 2. quæſtiunc. 2. ad 4.* ſequitur *Caietanus 3. p. q. 64. a. 6.* Quia munus concionandi per ſe connectitur Ordini, pręcipuèq; competit Epiſcopis; Quamvis enim interdùm ab alijs exerceatur, non tamen ex officio, nec à Laicis exerceri poteſt, niſi vel ob diſpenſationem, vel ob neceſſitatem. Nihilominus dicendum eſt, hoc non eſſe mortale per ſe loquendo; ideſt ſecluſo contēptu, vel ſcandalo, quod prouenire poſſet, ſi peccatum Concionatoris eſſet publicum. Ita *Sotus in 4. diſt. 1. q. 5. a. 6. Suarez to. 3. diſp. 16. ſect. 3. Vazquez 3. p. diſp. 136. cap. 5. Coninch. q. 64. n. 39. Bonacina ſupra n. 8. Laym. n. 10 Villalob. n. 8.* Probatur, quia nullum extat præceptum prohibēs concionari cum conſcientia peccati mortalis, nec eſt actus alicuius Ordinis, etſi maximè pertineat ad Paſtores animarum, ſed actio quædam honeſta, quæ vel ex charitate vel ex miſericordia, vel ex iuſtitia procedit. Poteſt autem exterior actio, quantumvis honeſtiſſima ſit ex obiecto, ſine peccato fieri ab homine ſibi conſcio culpæ lethalis. Quæ ratio pariter valet in actu corrigendi, iudicandi, docendi, ac ſimilibus, qui non ſunt ſpeciali conſecratione ſanctificati. Videatur *S. Thom. 2. 2. q. 33. a 5. Diana par. 3. tract. 6. Reſo. 67. par. 5. tract. 13. Reſol. 73. par. 8. tract. 1. Reſol. 7.*

CA-

CAP. II. QVÆST. VII.

An Laicus in neceſſitate miniſtrans Sacramentum cum conſcientia peccati mortalis peccet mortaliter?

55 SVppono 1. poſſe Laicos vrgente neceſſitate miniſtrare Baptiſmũ; & forſam etiam Euchariſtiam; de facto quoque miniſtrare Matrimonium, quoties illud contrahunt; cętera Sacramenta numquam miniſtrare poſſunt. Quando Diaconus in neceſſitate diſpēſat Euchariſtiam, ſi conſcientiam habeat peccati mortalis, peccare mortaliter, diximus ſupra *n.42. tradunt etiam Henriqu. lib.1. cap. 29. n.4. Layman lib.5. tract.1. cap.5.n.8.* Tunc enim Diaconus ratione ordinationis, quæ ſupplet vicem Sacerdotis, ac ſubinde ſimilem cum illo debet obligationem ſubire dignè miniſtrandi tàm auguſtum Sacramentum. De Laico procedit noſtra quæſtio, vel de Clerico gradus inferioris.

56 Suppono 2. Quando neceſſitas recepturi Sacramentum ſic vrget, vt anguſtiæ temporis tollat aduertentiam, & ſolicitudo ſubueniendi periclitanti perturbet animum miniſtrantis, cui ſubindè liberum non ſit, nec poſſibile moraliter conſcientiam diſcutere, peccata perpendere, contritionem elicere, planè Miniſtrum excuſari, licet cum cōſcientia peccati mortalis miniſtret; nec omittēdam Sacramenti miniſtrationem ob ſtatum peccati lethalis: quia charitas religioni prævalet, vt dicebamus ſupra, n.37. Quare Laicus, dùm in neceſſitate miniſtrat, tum quia rudis obligationum huius miniſterij, tum quia periculo recipientis vrgetur, ſępè per inaduertentiam excuſabitur, vt notant *Durandus in 4. diſt.5. q. 2. n.6. Gabriel ibi q. 1. art 3. dub.2. Layman lib.5 tract.1. cap.5 n.8. Vazquez 3.p. diſp.136.n.27. & 40.* Procedit ergò quæſtio, quando Laicus Miniſter aduertit ſuum ſtatum peccati, vel aduertere debuiſſet.

57 Prima ſententia docet, peccare mortaliter Laicum in mortali miniſtrātem aliquod Sacramentum, quando per neceſſitatem ei licet miniſtrare. Probatur: nam quicumq; miniſtrat Sacramentum, quamvis Laicus ſit, & in neceſſitate, priuatimque miniſtret, exercet hoc miniſterium, vt Chriſti Miniſter ad hoc inſtitutus, & proindè virtute Chriſti diſpenſat eius merita, rem ſacrā, & actionem ſanctificatricem tractans. Ergò debet ſe tum ſanctitati principalis agentis, nempè Dei, tum ipſius miniſterij ſanctificationi conformare per conſcientiæ puritatem; & per conſequens in gratia miniſtrare, dum poteſt ſe diſponere per contritionem. Alioquin irreuerentia grauis irrogatur Chriſto, dum ab eius hoſte ipſius merita diſpenſantur. Nec enim grauitas huius irreuerentiæ tàm ſumitur ex deputatione per cōſecrationē Miniſtri, quam ex miniſterio, ad quod Miniſter eſt deputatus; ita vt quiſquis in gratia poſſit miniſtrare Sacramentum, ita facere debeat. Sic docent *Gabriel ſupra, Angelus verbo Baptiſmus n. 10. Adrianus in 4. q. 5. de Baptiſmo, Vazquez 3 p. diſp.136. cap.3. n.26. & 27. Palaus to. 4. tract.18. diſp.1 punct.5. n.11. tutiorem vocat Reginaldus lib.26. n.28.*

58 Secunda ſententia communior, & probabilior docet, non peccare mortaliter Laicum, qui priuatim in neceſſitate miniſtrat Sacramentum, licet aduertat, ſe conſciētiam habere peccati mortalis. Ita *S. Thom. in 4. diſt.24 q.1. a.3. quæſtiunc.5. & 3. p. q.64. a 6. ad 3. Caietanus ibi, Richardus, Sylueſter, Sotus, quos ſequitur Suarez to.3. diſp.16. ſect.4. Henriquez ſupra, Layman n.9. Coninch. q 64. n.37. Filliuc. tract.1. n. 83. Bonacina de Sacram. diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. n. 11. Trullench. de Sac. l.1. c.3. dub.3. n.4. Toletus l.2. c. 20. n. 3. Villalob. to.1. tract. 4. Diffic.14. n.4. Sanchez de Matr. lib.2. diſp.6. n.4 Diana par.3. tract.4. Reſol.10. & par. 8. tract.1 Reſol.57.* Probatur; nam (vt diximus ſup. n.32.) obligatio miniſtrandi Sacramenta in gratia nō ſolum oritur ex ſanctitate Sacramētorum, quæ Deus, vt cauſa principalis operatur, ſed

etiam

etiam ex conſecratione Miniſtri per aliquod Sacramentum, quo deputatur ad tale munus per ſe quidem, & ex officio præſtandum.

Alij verò, licèt ſint in aliquo caſu, vel in aliquo Sacramento Miniſtri deputati per Chriſtum, non aſtringuntur ita grauiter ad ſanctè peragendum miniſteriũ, quod illis non competit per ſe, ſed per accidens ob neceſſitatem permittitur. Verum eſt, Laicum miniſtrantem in mortali, cùm poſſet conteri prius, graue peccatum veniale committere; quia re vera ſe gerit irreuerenter. Et hoc probat fundamentum primæ ſententiæ.

59 Doctores nuper relati communiter loquuntur de laico baptizante priuatim ob neceſſitatem; idem tamen dicendum eſt, ſi Laicus exiſtens in mortali deferat Euchariſtiam ad moribundum ob extremam neceſſitatem illius, qui nullum aliud Sacramentum in eo mortis articulo receperit. Non enim peccabit mortaliter ſic miniſtrando, quia non eſt illa miniſtratio Sacramenti ſolemniter facta, nec à Miniſtro per ſe conſecrato ad tale munus, ſed ſolùm priuatim ex neceſſitate, ſicut de Baptiſmo dictum eſt. Ita *Paludan. in 4 diſt.5.q.2.concl.; Henriquez l.1.c.19.n.4. Suar.to.3.diſp.7. ſect.4.*

60 Maius dubium eſt de Laicis Matrimonium contrahentibus, ac ſubindè nõ ſolum recipientibus, ſed etiam miniſtrãtibus illud Sacramentum. Et quidem quatenus recipiunt, ſi ſint in mortali, peccare mortaliter, conueniunt omnes; quia recipiunt Sacramentum indignè. Quare quod dixit *Sà verb. Sacramentum.* n.1. fortè recipere Matrimonium in peccato, non eſſe mortale peccatum: in editione correcta ſublatum eſt. An verò quatenus miniſtrant in mortali, mortale rurſum ſacrilegium committãt? diſſentiunt Doctores. Affirmant, diuerſam ibi dari malitiam ſacrilegij. *Nauarrus cap.1. § Sacerdos, n.* 10. *ad.5. de Pœnit.diſt 6. Petrus de Ledeſma de Mat. q.42.a.5.ad ultimum, Henriquez 3 p. diſp. 136.cap.3.n.37. & 38. Reginaldus ... ion. de Matr.l.1.cap.8. n.11. Palaus to.4. tract. 18.punct.5. nu.11. Hurtado de Matr. diſp.3. diffic.22.n.84. Martinus Perez de Matr. diſp.19. ſect.8.n.3. & 5.* Quia ratione ſupra facta *num.*57. ſibi perſuadent, à quolibet quomodolibet miniſtrante Sacramentum in mortali grauem irreuerentiam irrigorari Sanctitati Sacramentorum, & ipſorum Auctori.

Probabilius tamen eſt, illos ex hac parte non peccare mortaliter, quia non ſunt miniſtri ad id munus deputati per conſecrationem, ſed neceſſitate quadam admiſſi, quatenus debuit in ipſo cõtractu materia, & forma Sacramenti cõſtitui, nec contractus fieri poterat, niſi per expreſſos conſenſus contrahentium. Quare ſicut iuxta ſuperius dicta *num.* 52. & 53. ſiquis celebrans in mortali benedicat ſimul oleum, Chriſma, vel Templum, aut nuptias, peccat quidem mortaliter, quia celebrat in mortali, ſed non addit diſtinctum peccatum mortale ratione benedictionis adiunctæ; ſic contrahentes matrimonium in mortali peccant mortaliter ob indignam receptionem Sacramenti, non tamen addunt aliud mortale ſacrilegium ob indignam eiuſdem adminiſtrationem, ſed veniale duntaxat. Ita *Paludanus, Sotus, Martinus de Ledeſma, Lopez, Henriquez,* quos ſequitur *Sanchez de Matrim. lib.2. diſp. 6.n.4. Suarez to.3. diſp.16. ſect. 4. Petrus de Ledeſma ſibi contrarius in ſumm.to.1. tract.de Sac.cap.6.poſt* 8.*concl.dub.9. Coninch. Layman, Moure, Fernandez de Heredia, Ioannes de la Cruz, Guttierez, Villalobos, Filliucius, quos ſequitur Diana par. 3. tract.4. Reſol.*199.

CAP. II. QVÆST. VIII.

An Sacerdos ſine ſolemnitate Sacramentum miniſtrans cum conſcientia peccati mortalis peccet mortaliter?

61 QVæſtio præcipuè procedit de Baptiſmo priuato, ſed poteſt etiam

Digitized by Google

etiam ad Euchariſtiam extendi, quam ſi Sacerdos miniſtret in extrema neceſſitate ſine ſolita ſolemnitate cum conſcientia peccati mortalis, non peccare mortaliter, cenſet *Paludanus in 4. diſt. 5. q. 2. concl. 3.* Quia præſtat munus, quod in eo caſu Laicus etiam preſtare poſſet. Melius verò *Suarez to. 3. diſp. 72. ſect. 4.* docet, talem Sacerdotem peccare mortaliter. Quia Sacerdos exercet ſemper hoc miniſterium, vt Miniſter ad illud conſecratus, & tale miniſterium, vt ab illo fit, ſemper eſt de ſe ſolemne, ac maximè ſacrum. Poterit tamen excuſari per inaduertentiam, dùm anxia ſollicitudo tempeſtiuè ſuccurrendi morienti diſtrahit mentem, & perturbat animum.

62 Circa Baptiſmum prima ſententia docet, Sacerdotem in neceſſitate baptizantem priuatim cum conſcientia peccati mortalis, peccare mortaliter. Ita *Doctores ſupra relati num. 57.* quos inducit, & ſequitur *Vazquez 3. p. diſp. 136. cap. 3. n. 27. Layman lib. 5. tract. 1. cap. 5. n. 8. Coninch. q. 64. n. 36. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 5. n. 10.* Probatur, nam hic concurrit non ſolùm ſanctitas Sacramenti, quod petit ſanctè tractari, ſed etiam conſecratio Sacerdotis, per quam deputatur ad quorumlibet Sacramentorum diſpẽſationem ac ſubindè quotieſcumque, & quomodocumque miniſtret Sacramentum, id agit ex officio. Quippè Sacerdos non magis in ordinatione ſua ſecundùm diuinam inſtitutionem conſecratur ad baptizandum ſolemniter, quàm aliter, cum ſolemnitas ſit iuris Eccleſiaſtici, conſecratio verò iuris Diuini. Sed dùm baptizat ſolemniter, exercet actum, ad quem peculiariter eſt conſecratus. Ergò pariter dùm baptizat non ſolemniter. Vndè colligit *Layman*, idem eſſe de Diacono, quoties ex peculiari Sacerdotis delegatione baptizat. Nam, & ipſe tunc miniſtrat ratione ordinationis ſuæ, per quam videlicèt habilis redditur, vt tale miniſterium ipſi committatur à Sacerdote.

63 Secunda ſententia communior, & probabilior aſſerit, iſtum Sacerdotẽ non peccare mortaliter. Ita *S. Thom. 3. p. q. 64. a. 6. ad 3. Nuñus, & Caietanus ibidem. Suarez to. 3. diſp. 16. ſect. 4. Syluester, Henriquez, Heredia, Ledeſma, Syluius, Ioannes de la Cruz, quos ſequitur Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 10. & part. 8. tract. 5. Reſol. 57. Victoria, Valentia, Nauarrus, & alij, quos ſequitur Bonacina diſp. 2. q. 3. punct. 2. §. 1. n. 11. Leſſius 3. p. q. 64. nu. 11. Trullench. Toletus, Villalobos relati ſupra n. 58.* Probatur, quia Sacerdos tunc non baptizat vt Miniſter ex officio, ſed ſubuenit neceſſitatem patiẽti, ſicut poſſet laicus ſubuenire; Quamvis enim conſecratio reſpiciat primariò ſubſtantiam Sacramenti, prout à Chriſto Domino inſtitutam: ſecũdariò reſpicit etiam adminiſtrationem cum ritibus, & ſolemnitate per Eccleſiam aſſignatis. Quare cum hæc prætermittuntur, ſolùm attenditur in neceſſitate nudum miniſterium, quod laicus poſſet præſtare. Quod autem in hoc caſu Sacerdos præferatur laico, non conuincit, operari Sacerdotem, vt miniſtrum ex officio; nam etiam vir, fœminæ, Clericus Laico præferuntur ob reuerentiam Sacramenti, cum tamen non miniſtrent ex officio per ſe.

64 Hinc colligitur 1. ſolutio fundamẽti contrarij: negamus enim, ibi concurrere per ſe conſecrationem Sacerdotis, ſiquidem potius materialiter ſe habet in illo caſu. Colligitur 2. Sacerdotem baptizantem extrà neceſſitatem, ſed priuatim cum conſcientia peccati mortalis, licet grauiter peccet, vel vſurpando ius baptizandi, quod non habet: vel indebitè baptizando contrà ritum Eccleſiæ; Tamen præter hoc peccatum non committere peccatum graue diuerſum, quatenus in mortali miniſtrat. Nam hic, & nunc de facto non operatur, vt miniſter ex officio, ſubindèque de facto ceſſat obligatio grauis diſponendi ſe per gratiam. Ita *Suarez*, ſupra. Secus ſi baptizet ſolemniter in mortali, quamvis recipiens ſit in extrema neceſſitate, vt tenent Doctores communiter, & notat *Bonacina* ſupra.

CAP.

CAP. II. QVÆST. IX.

An in Miniſtro requiratur intentio conficiendi Sacramentum?

65 SVppono 1. intentionem eſſe voluntatis actum liberè tendentis in finem, & extendi ad omnem volitionem operandi quidpiam. Sic actus, quo Miniſter vult conficere Sacramentum, dicitur intentio; Nam eſt actus liber voluntatis tendentis in illum finem, vel effectum. Vndè diſtinguitur ab attentione, quæ eſt actus intellectus conſiderantis humanas actiones.

66 Suppono 2. multiplicem diſtingui poſſe miniſtrantis intentionem; Quare multiplex datur intentionis diuiſio. Prima ſit in intentionem materialem, quæ ſcilicet tendit in ſolam actionem externam Sacramentorum, vt lauandi, vel vngendi, vel proferendi verba, & in intentionem formalem, ſeu ſubſtantialem, quæ tendat ad conficiendum Sacramẽtum, vel explicitè, ſiquis velit tale Sacramentum ſigillatim perficere: vel implicitè, ſi ſolum facere velit, quod intendit Eccleſia, vel quod Chriſtus inſtituit.

67 Secunda diuiſio ſit in actualem, virtualem, & habitualem, vel interpretatiuam. Actualis intentio eſt in præſenti volitio faciendi Sacramentum actu cõcurrens cum prolatione formæ, vel appoſitione materiæ. Virtualis intentio dicitur, quando præceſſit actualis volitio faciendi Sacramentum, & permanet aliquid ab ea relictum, per quod mouere cenſetur ad actionem externam adhibendi materiam, & formam, dum per impreſſionem prioris volitionis in imaginatiua relictam excitatur exterior facultas ad perficiẽdos actus initio propoſitos cum primo mediate ſaltem connexos, homine interim alia cogitante, donec illa ſeries actionum deſinat, vel interrumpatur. Habitualis intentio dicitur, quãdo quis ſola cõſuetudine ductus adhibet materiam, vel formam Sacramenti, quin habuerit voluntatem hoc Sacramentum miniſtrandi, vel ſi voluntatem habuit, iam illa fuit interrupta, nec per aliquem effectum, aut virtutem relictam influit in actionem externam. Interpretatiua intentio dicitur, quando nec præceſſit actus, nec adeſt habitus volendi, ſed ſolùm exiſtit talis animi præparatio: vt ſi peteretur Sacramentum à Miniſtro, miniſtraret illud: vel quandò voluit Miniſter Sacramenti miniſtrationem in cauſa, ſcilicet volens ſomnum, aut ebrietatem, in qua ſolet talem actionem pręſtare.

68 Tertia diuiſio ſit in intentionem abſolutam, quæ ſine conditione procedit; & in conditionatam, quæ tendit in obiectum ſub conditione, vel præterita, vel præſenti, vel futura. Quarta diuiſio ſit in intentionem verſantem circa materiam, aut perſonam certam: & in verſantem circa materiam, vel perſonam incertam.

Itaq; circa primam diuiſionem inſurgit quęſtio pręſens: An ſcilicet ſufficiat intentio materialis terminata nimirùm ad ſolam actionem externam lauandi, vel vngendi, ſeu proferendi talia verba: vel potiùs requiratur intentio faciendi Sacramentum iuxtà Diuinam inſtitutionem: Hęretici ſola prima contenti ſunt, quia nihil tribuunt Sacramentis præter externum ſymbolum, quatenus aptum eſt ad excitandam fidem: hoc enim pręſtare poſſunt actiones, & verba ſenſibilia: quamvis vlterior intentio non detur. Hoc clarè refellunt *Bellarminus de Sac. lib. 1. cap. 27. Suarez 3. p. to. 3. diſp. 13. ſect. 2. Vazquez 3. p. diſp. 138. cap. 2. & 3.* atq; alij probantes Sacramenta noſtra eſſe quidem inſtrumenta Dei ad producendam gratiam, cuius productioni neceſſarium eſt, vt Miniſter cooperari velit ſecundùm inſtitutionem agentis principalis.

69 Ex Catholicis Catherinus in opuſculo de intentione Miniſtri, *& Syluester Baptiſmus 3. q. 12.* ſufficere putant intentionem ſeruandi ritum exteriorem Eccleſiæ in rebus, & verbis adhibendis ad perficiendum Sacramentum. Citantur etiã *Paludanus, & Angelus,* quos examinat

nat *Vazquez ſup. Fauet S. Tho. in 4. diſt. 6. q. 1. a. 2. quæſtiunc. 1. ad. 2. & 3. p. q. 64. a. 8. ad 2.* dicens, quod miniſter Sacramenti agit in perſona totius Eccleſiæ, cuius eſt Miniſter; in verbis autem, quæ profert, exprimitur intentio Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem Sacramenti. Fauet etiam *Auguſtinus in cap: Solet, de conſec. diſt. 4.* dicens, *Baptiſmum à quocumque verbis Euangelicis conſecratum valere.*

70 Probatur 1. quia ſicut non decuit pendere Sacramenti valorem à bonitate Miniſtri, ne ſemper eſſemus incerti de ipſius effectu, ſic non decuit, eundem ab eius intentione pendere, cùm tam ignota ſit nobis intentio, quàm bonitas. Cõfirmatur, nam alias damnari poſſet aliquis ob alienam malitiam, ſi Miniſter non haberet debitam intentionẽ: ideòque ſuſcipiens Sacramentum non iuſtificaretur. Quod ſubindè videtur negare *Chryſoſtomus hom. 85. in Ioan. circa finem,* dicens, *Sacerdos, & linguam, & manum præbet: nec enim iuſtum eſt, propter alterius malitiam ad ſalutis noſtræ ſymbola fide accedentes offendi.* Probatur 2. quia Sacramenta per modum cauſæ naturalis operantur, quatenus etſi Miniſter intendat non conferre gratiam, ſi confert Sacramentum diſpoſito, verè quoq; confert gratiam. Ergò ſimiliter quoties ponit externam materiam, & formam Sacramenti, quamvis ſolùm intendat illam extrinſecam, & materialem actionem verè ponet Sacramentum ipſum.

71 Dicendum tamen eſt, ad valorem Sacramenti requiri ſecundam intentionem videlicet perficiendi Sacramentum iuxtà Diuinã inſtitutionem, nec ſufficere ſolam intentionem adhibendi ritum, externum. Ita Catholici communiter. *S. Bonau. Richardus, Alẽſis, Scotus, Gabriel, Durandus, Adrianus, Sotus, & alij, quos ſequuntur Bellarminus, Suarez, & Vazquez, ſup. Coninch. q. 64. n. 62. Tannerus to. 4. diſp. 3. q. 4. dub. 2. n. 22. Petrus de Ledeſma eo cap. 6. concl. 13. Filliuc. tract. 1. n. 73. Angles, Vinaldus, Sayrus, Valentia, quos ſequitur Bonacina de Sac. diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 3. n. 5. cum alijs.* Probatur 1. ex Concilijs, nam *Florentinum in decreto de Sacram. ſic ait. Hec omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus, tanquam materia; verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia: quorum ſi quid deſit, non perficitur Sacramentum.* Aſſonat *Trident. ſeſſ. 7. can. 11. & ſeſſ. 14. can. 7.* definiens, requiri ſaltem intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, & nihil agere Sacerdotem abſoluentem per iocum, qui tamen intentionem habet proferendi verba. Probatur 2. quia miniſtrãs Sacramẽtum neceſſario ſe præbet Chriſti Miniſtrum, vt docet *Apoſtolus 1. Corinth. 4.* VndeChriſtus dicitur in omni Baptiſmo baptizare *Ioan. 1.* ſecundùm interpretationem *Auguſtini tract. 6. in Ioan.* Nullus autem operatur vt Miniſter alterius, niſi dùm intendit agere, quod alter inſtituit, & eamet ratione, qua voluit inſtitutor fieri; ſed Chriſtus inſtituẽs Sacramẽta, iuſſit externã actionẽ fieri, vt ceremoniã ſacram ſanctificãtem animas. Ergò qui non intendit eam perficere, vt talem, non agit, vt Chriſti Miniſter, & conſequenter nõ efficit validũ Sacramentũ.

72 Hinc fit 1. ſententiam iſtam eſſe, vel expreſsè de fide definitam, vt vult *Vazquez ſup. n. 28. & 34.* vel ſaltem ita certã, vt oppoſita iam contineat errorẽ in Fide. Nam apertè repugnat ſupradictis Concilijs, & rationi, quæ fundatur in Scripturis, vt aſſerunt *Petrus de Ledeſma ſup. & Coninch. num. 64.* Quare iam certiſſimè tenendum eſt, non ſufficere ad valorem Sacramentorum intentionem proferendi verba, vel apponendi materiam, ſed requiri prorsùs intentionem faciendi Sacramentum ſaltem implicitam. Hæc autem dari cenſetur, quoties Miniſter habet generalem intentionem faciendi, quod facit Eccleſia Romana, vel alia particularis; vel etiã quod facit Eccleſia vera, quæcumque ſit. Nam Hæreticus verè baptizat, & tamen non credit Eccleſię Romanę, vel alij Catholicæ; ſufficit enim, ſi facere velit, quod Eccleſia Lutherana, vel ſimilis facit,

cit, ſi putet illam eſſe verã Eccleſiam, quamuis re vera ſit ficta. Sic tradit *Reginald. lib. 26. nu. 40.* argumento capitis *Secut ſect. 1. quæſt. 1.* Videantur *Bellarminus ſup. Fillius. num. 74. Vazquez n. 32.* ſubdens, ſufficere, ſi Miniſter intendat facere, quòd vidit, vel audiuit facere talem, vel talem Eccleſiæ Miniſtrum. Nam hæc intentio confuſa verè tendit ad inſtitutionem diuinam, & ad intentionem vniuerſalis Eccleſiæ, quam particularis Eccleſia, vel particularis Miniſter imitatur.

73 Fit ſecundo, quemlibet alium finem extrinſecum, quantumuis peccaminoſus ſit, non tollere valorem Sacramenti. Nam, vt rectè docet *S. Tho. 3. p. quæſt. 64. art. 10. Coninch.* & expoſitores ibi, dupliciter peruerti poteſt intentio Miniſtri. Primò reſpectu Sacramenti non intendens id facere, quòd Chriſtus inſtituit, aut Catholici faciunt; ſed ſolùm iocandi, repræſentandi, vel irridendi cauſa. Et talis peruerſitas tollit veritatem Sacramenti iuxta ſuprà dicta. Secundò quantum ad id, quòd ſequitur Sacramentum; puta, ſi Sacerdos intendat baptizare fęminam, vt eam alliciat ad copulam, vel conficere Chriſti corpus, vt eodem abutatur ad veneficia; vel intendat verè conferre Sacramentum, ob lucrum tamen, aut iocum, aut vindictam. Et quia priùs à poſteriori non pẽdet (inquit *S. Thomas*) indè fit, quòd talis intentionis peruerſitas veritatem Sacramẽti non tollit, ſed Miniſter ex illa grauiter peccat. Sic validè baptizauit inter ludendum Athanaſius adhuc puer, nam vt poſteà confeſſus eſt, intendebat facere, quòd videbat Epiſcopum facientem. Sic Auguſtinus in eo cap. *Solet* iuxtà ſecundum modum intelligi poteſt. Nec tamen ibi quidquam reſoluit abſolutè; ſed dicit rem per reuelationem, aut per generale Concilium eſſe determinandam; quod iam duo Concilia præſtiterunt. S. Thomam adductum pro contraria ſententia, Caietanus, Suarez, & Coninch. explicant de certitudine Sacramenti quoad nos; qui, dum Miniſter adhibet debitam materiam, & formam, æſtimare debemus verùm effici Sacramentum, niſi contrarium exterius exprimatur.

74 Ad primum fundamentum oppoſitum nego paritatem; nam de fide, vel ſanctitate Miniſtri ſępè poſſumus dubitare prudenter, cùm plures occurrant Miniſtri peccatores; ideò noluit Chriſtus, Sacramenti valorem ab iſti, conditionibus pendere. Raro tamen contingit, quemquam eſſe tam prauum, vt nolit intendere, verùm Sacramentum conficere, cùm hoc ipſi facillimum ſit, nec poſſit contrarium illi prodeſſe. Quare quandiu contrarium non conſtat ex aliquibus ſignis, poſſumus de miniſtrantis intentione moraliter eſſe ſecuri. Si verò ſubſit ratio dubitandi, quia Miniſter erat omninò perfidus, vel familiaris Diabolo, vel dederit aliquòd ſignum intentionis peruerſæ; tunc ſub conditione repetatur Sacramentum, præſertim Baptiſmus, vel Ordo. *Ita Suarez ea ſect. 2. Coninch. num. 67. Henriquez lib. 1. ca. 10. num. 3. & 4.*

75 Ad Cõfirmationem aliqui reſpondent, in eo caſu ſupplere Deum defectum intentionis Miniſtri, quoniam ita decet diuinam bonitatem. *Ita Durandus. Alenſis, Gabriel apud Suarium 3. p. quæſt. 64. art. 8. in Commentario. Sylueſter, Baptiſmus 6. num. 3. Angelus, Baptiſmus 7. num. 12. Zanardus in Direct. part. 1. de Baptiſmo cap. 4. fin. Bartholomeus ab Angelis in Exam. de Sacram. Dialog. 1. § 31. citans S. Thomam, & Viguerium. Ioannis Valentia tom. 4. diſp. 3. q. 5. punct. 3.*

76 Meritò docent oppoſitum *Satus, Ledeſma, Maior, quos ſequitur Suarez ſupra, Coninch. 3. part. quæſt. 64. num. 58. Bonacin. de Sacram. diſput. 1. q. 3 punct. 2. § 3. num. 10. & diſp. 2. quæſt. 2. punct. 4. num. 18. Henriquez lib. 1. cap. 10. num. 3. & lib. 2. cap. 11. fin. Fillius. tract. 2. num. 80. Trullench. de Sacram. lib. 1. cap. 3. dub. 2. n. 11. Homobonus in Exam. part. 1. tract. 4. cap. 2. quæſt. 10. Naldus, verbo.*

Sacra-

*Sacramentum,n.*10.*Sylvius 3.p.q.68.art.* 2.*ad* 4.*Herédia de Sacram.p.9.dub.1.n.* 17.*Auerſa 3.p.q.66.ſec.2.Diana p.3.trac.* 4.*Reſol.* 17. *Patet*: quia certum eſt de fide, non eſſe validum Sacramentum, ſi deſit intentio Miniſtri, ſubindeque non cõferri gratiam eius virtute. Quod autẽ Deus ſuppleat huiuſmodi defectum, nõ fundatur vlla lege, vel promiſſione, vel ratione neceſſaria,nedum probabili;potius pugnat contra generalem legẽ, ſeu regulam à Chriſto traditam. *Niſi quis renatus fuerit* &c. Quare Doctores nu. præcedenti relati ſola nituntur pietate, quam *Suarez* vocat non ſecundum ſciẽtiam,& ipſorũ ſententiam appellat *Henriquez* imperitam; *Cabrera.3.p.q.64.a.8. diſp.1.§.6.n.65. & 66. vocat illã erroneã & temerariã.* Mihi videtur falſa prorſus, & improbabilis vnde ſi conſtaret, in aliquo Baptiſmo defuiſſe debitã intentionem Miniſtri, repetendus erit, non ſub conditione, vt voluit Armilla verb. *Baptiſmus. n.* 50. ſed potiùs abſolutè iuxta ſupra dictos Auctores.

77 Igitur ad illam confirmationem reſpondetur, ex defectu intentionis Miniſtri non iuſtificari peccatorem in illo caſu;damnari verò non propter alterius malitiam,ſed propter proprium peccatum actuale,vel originale; malitiamque Miniſtri ſolum eſſe quaſi cauſam per accidens damnationis, quatenus noluit remouere prohibens ſalutem, quod idẽ accidit,quando quis paruulum non vult baptizare,vel impedit volentem. Nec illud eſt magis abſurdum,quã hoc.Vtrũq; verò ſequitur ex ea prouidẽtia, qua voluit Deus hominibus per homines prouidere remedia quædam ſalutis animarũ.Chryſoſtomus ibi nõ negat, Miniſtrũ præbere ſimul intentionẽ in adminiſtratione Sacramẽtorum: Dum adhibet linguam,& manũ. Nec loquitur de malitia non habentis intentionem debitam;hãc enim nullus ſuſpicari poteſt in Miniſtris Catholicis,de quibus ibi loquebatur,ſed de malitia morum,quæ nihil nocet recipientibus Sacramenta cum debita diſpoſitione.*Sic Vazq.3.p.diſp.138.n.46.*

78 Ad ſecundum fundamentum reſpondetur,effectum Sacramenti nunquã conferri,niſi Miniſter illum intendat ſaltem implicitè, ſcilicet in ſua cauſa,quatenus abſolutè velit conferre Sacramẽtum.Ad hoc autem non ſufficit velle ponere materiam,& formam externã, niſi ſimul intendat facere, quod Chriſtus inſtituit modo ſupra dicto. Quia ratio Sacramenti non conſiſtit in his nudè ſumptis, ſed prout habent rationem ceremoniæ ſacræ ſanctificantis animas;ſubindeque debent a legitimo Miniſtro cũ intentione debita fieri.

CAP. II. QVÆST. X.

An requiratur virtualis intentio Miniſtri, vel ſufficiat habitualis?

79 Circa ſecundam diuiſionem ſuppono 1. cum Sacramentũ pendeat ex intentione miniſtrantis, & omnis intentio ſit voluntaria, Sacramentalem actionẽ fore voluntariam.Cum autem voluntarii duplex ſit, alterum directum,quod directè tendit in obiectum; alterum indirectum, quod non fertur in ipſum obiectum per ſe,ſed in aliquẽ cauſã,vel occaſionem illius per accidẽs: aſſero intentionem indirectam,ſeu remotã quam aliqui vocant interpretatiuã in cauſa,non ſufficere valori Sacramenti. v.g.ſi quis in ſomno, vel ebrietate ſoleat adhibere materiã,vel formã Sacramenti, vel verba conſecrationis proferre ſuper panẽ, & hoc præuidens velit ſomnũ vel ebrietatem,in qua Sacramentalis operatio contingat,non efficit validũ Sacramentũ Cum enim adminiſtratio Sacramenti iuxta diuinam inſtitutionẽ requirat humanam, & moralẽ operationem Miniſtri cum intẽtione proportionata, debet eſſe palã in ſemet actus humanus,& rationalis. Atqui nullus actus voluntarius ſolum in cauſa,cenſetur eſſe proprie rationalis, cum actu non detur rationalis libertas interior,vel exterior. Ergo nõ ſufficit ad valorem Sacramenti? Similiter quamvis habuiſſes intentionem conficiendi Sacramẽtum,vel

illam haberes, ſi rationis compos rogareris: dùm de facto conficis impos mentis, ac ſubindè nõ procedit humano modo, plenèque libero, non habes intentionem ſufficientem ad efficiendum validum Sacramentum. Chriſtus enim inſtituens Sacramenta, poteſtatemq; faciens hominibus eadem miniſtrandi, voluit, vt ſecundùm rationem, & humanum arbitrium miniſtrentur: quod ab homine rationis impote præſtari non poteſt. Sufficit autem hæc intentio præterita recipientis Sacramentum, vt validè recipiatur: Quoniam ſicut in naturalibus, ſic in moralibus maior perfectio requiritur in agente, quam in patiente, ſeu ſuſcipiente. Sic docent *Suarez to.3. diſp.13. ſect.3. Coninch.q.64.n.74. Bonacina diſp.1. q.3. punct.2.§.3.n.17. Henriquez lib.1.cap.10. n.1.* dicens. Ebrius, freneticus, dormiens, aut infans intentionem humanam habere non poterit, quæ ſufficiat ad Sacramentum (ſcilicèt miniſtrandum) ſiquis autem ante ſomnum, aut amentiam petijt Baptiſmum, valet datus ei, dum dormit, aut amens eſt. Nam in paſſo ſatis eſt prior voluntas non reuocata: Verùm in Miniſtro, qui eſt agens morale, requiritur, intentionem manere in actu exteriori ſecundũ ſe humano, & libero.

80 Suppono 2. Quamvis actualis intentio ſufficiat ad Sacramentum validè conficiendum, & procuranda nobis ſit, vtpotè perfectiſſima, & quæ maximè deceat ſacri miniſterij dignitatem, quòd omnes fatemur; non tamen requiri, quia moralitèr eſt impoſſibile ſemper actualiter attendere, ac intendere idẽ obiectũ & nimis durũ eſſet, hoc ab hominib. exigere, cum nõ ſit in noſtra poteſtate, quin aliquãdò diſtrahamur. Sufficit itaq; virtualis intentio ſuperius poſita n.67. quoniã hæc ſufficiens cenſetur ad operandũ humano modo libero moralitèr, & ad alia negotia tranſigenda. Nec Chriſtus Dominus maiorem mentis attẽtionem, vel intentionẽ requiſiuit ad Sacramẽtorũ adminiſtrationẽ, quã ad alia negotia requiri ſoleat. Nec ex verbis Chriſti, vel ex poteſtate Miniſtri Sacramẽtorũ collata colligi poteſt, alium modum intẽtionis eſſe ſimpliciter neceſſariũ. Ita *Suar. ſupra, Bonac.n.11. Vazquez 3.p. diſp. 138. n.78. Reginald.lib.26.n.38. Filliuc.tract.1. n.76. Layman.lib.5. tra.1.c.5. n.12. Villalob.to.1.tr.4.diffic.16. & alij communiter.*

81 Suppono 3. Doctores communitèr ad hanc intentionem virtualem requirere, vt præceſſerit actualis, vel in actu ſignato, dicendo, v.g. volo conficere Sacramentũ, vel in actu exercito, dum aduertit Miniſter operationem Sacramentalem, quã exercet, aut præparat, ſciens, & volens illam peragere. Prætereà requirunt, vt hæc præterita voluntas non ſit reuocata per contrariã intentionem. Iam reſtat nonnulla difficultas; An hoc ſufficiat ad validum Sacramentum efficiendum? Affirmant enim nonnulli Doctores, qui ſubindè videntur in re ſolam habitualem intentionem poſtulare. Sic *Henriqu.lib.1.cap.10.n.2. Nauarrus c.25. n.21. Sotus in 4.diſt.1. q.5. a.8. fin. Valentia to.4. diſp.3. q.5. punct.3.* non videntur requirere influxum actionis ex motiuo prioris intentionis, dùm aſſerunt ad valorẽ Sacramenti ſufficere, ſiquis Ordines ſacros ſuſcepit, vt fiat Eccleſiæ Miniſter, & abſq; alia intentione formali (ſi numquam habuit contrariam) conſueuit celebrare, miniſtrareq; Sacramenta, etiam cum diſtractione mentis. Hunc enim dicunt, Euchariſtiam, & alia Sacramenta cõficere: nã illa conſuetudo celebrandi, miniſtrandiq; Sacramenta (inquit Sotus) quæ nominari poteſt habitus, ſufficit, vt quoties per actus humanos adminiſtrat, intendere cenſeatur, facere, quod facit Eccleſia.

82 Dico 1. intentionem merè habitualem (qualẽ explicui n 67.) non ſufficere valido Sacramẽto conficiẽdo. Ita *Suar. Vazquez, Coninch. Filliucius, Layman, & Villalobos ſupra*, & omnes ferè recẽtiores. Probatur, nam intentio habitualis, ſiue ſit ſolus habitus, ſiue volitio præterita iam interrupta non influit per ſemet in actionẽ externã humano, ſeu libero modo; quare non eſt cauſa libera Sacramẽti, ſiquidem ex illa volitione pręterita ſolùm

ſium habitualitèr permanēti nec procedit Sacramentū, nec actio aliqua, quæ ſit adminiſtrationi Sacramēti cōnexa. Sed Sacramentū conferri debet ex intentione formali faciendi, quod Chriſtus inſtituit, quæ ſubindè proximè, vel remotè ſit per ſe cauſa cōfectionis Sacramēti. Non ergò ſufficit intentio merè habitualis. Quam ob rē ſiquis propoſuerat puerum baptizare; poſtea verò prorsùs immemor eius propoſiti, nec actu, nec virtute permanētis, ſed tantū non reuocati, per ſolam imaginationē, aut conſuetudinē illum aqua perfundat cū prolatione verborum, non efficit Sacramentum, vt notant *Bonac. diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 3. n. 16. Sayrus lib. 2. de Sac. cap. 4. q. 5. a. 2. fin. Vega verb. Baptiſmus, caſu* 58. Et quidem *S. Thomas, & alij Doctores*, dùm aſſerunt intētionem habitualem ſufficere, minùs propriè loquuntur, & vſurpant habitualem pro virtuali: quia varius eſt vſus harum vocum apud Auctores. Et quidem ſi *Sotus, Valentia, Nauarrus, Henriqu. relati num. precedenti*, vellet, intentionem elicitam in ordinatione ſufficere, quamvis interruptam per alias actiones impertinentes, planè recciderent in intentionem habitualem, quam ipſimet fatentur, non ſufficere. Volunt itaque non requiri formalem intentionem explicitam etiam preteritam faciendi Sacramentum, ſed ſufficere confuſam, quæ remotè cōtineat intentionē faciēdi, quod facit Eccleſia: quod etiam nos fatemur.

83 Dico 2. virtualis intentio ſufficiens valori Sacramēti præter duas conditiones ſupra poſitas nu. 81. requirit tertiam nimirùm vt præterita volitio mediatè faltē influat in actionem ſacramētalem, quatenus ſic imperauit actionē iſtam, ſic applicuit potentias executrices ad illam efficiendam, vt in operationibus externis ad adminiſtrationem Sacramenti ſubordinatis iugiter perſeueret eius vis, & actiuitas, nec opere quopiam ab adminiſtratione Sacramenti diuerſo prorsùs interrumpatur; ſiue volitio fuerit explicita conficiendi tale Sacramentū hic, & nunc, ſiue fuerit confuſa, v. g. ſi velis celebrare Miſſam, aut miniſtrare Baptiſmū, aut Ordinem, & ex hac voluntate pergis ad templū, veſtes aſſumis, aliaque neceſſaria præparas, & præmittis; in harum operationū ſerie, progreſſuq; continuo prior intentio virtualis permanet, quia perſeuerat preteritæ volitionis virtus, & efficacia. Quin etſi voluntas explicita non precesſerit, dùm vis inducere Sacras veſtes, aliave diſponere, quæ ſunt media ad Sacrum miniſteriū, habet virtualem intentionē implicitam, ſeu confuſam miniſtrandi, quę non interrupta ſufficiat ad valorem Sacramēti. Sic *Suarez to. 3. diſp. 13. ſect. 3. Filliuc. tract. 1. n. 77. Reginaldus lib. 26. nu. 38. Bonac. eo §. 3. n. 15 ſignificat Henriquez lib. 1. cap. 10. n. 2. dum inquit, licet numquam habuit intentionem ſic explicitam, volo facere, quod Eccleſia facit, aut Chriſtus inſtituit, habuit tamen confuſam*. Igitur Sacramenti valor ita pendet ab intentione virtuali ſaltem confuſa faciendi Sacramentum, vt verè ſit effectus illius ſaltem mediatus, in quem intentio precedens influat per ſe, vel per aliquam ſui virtutem, conſonat *Auerſa 3. p q. 64. ſect. 3.*

Si petas adhuc, quæ ſit iſta virtus, & vbi maneat? Reſpondeo breuitèr, eſſe actus aliquos cognoſcēdi, & amandi, vel ſpirituales intellectus, & voluntatis, vel corporales imaginatiuæ, ac appetitus ſenſitiui, quia reliquas potentias moueāt & applicent ad continuandā actionem Sacramentalē. Itaq; manet virtus preteritæ volitionis, vel in aliquo voluntatis actu tenuiſſimo, & cōfuſo, quo volumus operationem proſequi, mouemuſq; potentias tàm internas, quàm externas ad iſtam proſecutionem: & cū hic actus voluntatis nequeat ad illud obiectū tendere, niſi ſub ratione boni, neceſſariū eſt, vt ſaltem in confuſo velit hanc operationē preſentē, & vtilem ad finem prius volitū, quem nunc etiā confuſiſſimè proponat intellectus; ſine reflexione tamen, quo percipiamus tenuiſſimam illam cognitionē, & volitionem: aut expreſsè cōſideremus formalitatem Sacramēti, ſed quantum ſufficit ad continuationem

actus exterioris ex pręuia deliberatione. Sic indicant Recentiores perdocti.

Vel ſi nolimus, vllum actum voluntatis permanere pręſentem, quando cum diſtractione mentis ſacramentalis actio continuatur, ſed actum imaginatiuæ duntaxat, & appetitus ſenſitiui, vt indicat *Coninch.3.p.q.64.a.8. dub.2.* dicemus in his ipſis actibus manere virtutem prçteritæ volitionis: tum quia per illã applicatæ fuerunt potentiæ materiales ad repręſentandũ,& imperandum illud opus; tum quia licet appetitus ſenſitiuus non feratur in eundem omninò finem, & in eandem rationem boni,quã intendit voluntas in actione Sacramentali, ferri tamen debet in aliquod bonũ ſibi propoſitum correſpõdens aliquo modo bonitati ſuperiori,quam concipit intellectus, ſiue ſit cõmodum apprehenſum in communi, ſiue delectatio proueniens ex cõſenſu cũ potentia ſuperiori;vel quidquid illud ſit, id certè ſufficit, vt homo continuare dicatur illam actionem ex intentione præterita; quæ permanere cenſetur virtualiter, quatenus datur aliqua virtus præſens ab illa relicta, nimirùm vel actus voluntatis confuſus, vel actus appetitus inferioris imperãs proſecutionem actionis cum ordine ad priorem intentionem. Videantur *Cardin.de Lugo de Sacram.diſp.8.ſect.5.n.87. Diana part.2.tract.17.Reſol.32.Leſſius 3.p.q.64.n.22. & 23.Trullench.de Sacr.lib.1.c.3. dub.2.* qui deducunt indè nonnulla corollaria.

CAP. II. QVÆST. II.

An requiratur intentio abſoluta, vel ſufficiat conditionata?

84 Circa tertiam diuiſionem procedit hęc difficultas,in qua multi teſte *Coninch.3.p.q.64.n.81.* dicunt conferentem Sacramentum ſub conditione quam ſit neceſſariò futuram, validum efficere Sacramentum. Nam,vt aiunt, quod ſcitur neceſſariò futurum, habetur pro pręſenti: quapropter idem eſt, ac ſi conferret ſub cõditione de pręſenti. Certè *Tho.Sanch.de Mat.l.5.diſp.2.n.2.* docet,matrimoniũ irritũ ſub conditione de futuro neceſſaria,validũ,&abſolutũ eſſe. Cùm.n.illa conditio futura iam pręſens, & determinata ſit in ſua cauſa neceſſaria,cenſetur impleta,citatq; plurimos.

85 Dico 1. ſiquis miniſtret Sacramentum ſub conditione de pręſenti, vel de prçterito,valet ſtatim Sacramentum, ſi conditio verè ſubſiſtat;non valet autem, ſi cõditio non exiſtat. Colligitur *ex cap.2.de Bapt.*praviq; fidel.ũ,qui Sacramentum conferunt ſub conditione, quando de valore prioris dubitatur. Ratio eſt, nam intentio conditionata, poſita conditione,tranſit in abſolutã,vel æquiualet abſolutæ voluntati. Si verò non exiſtat conditio,verè deficit intentio conferendi Sacramentum. Ita *Suarez to.3.diſp.33.ſect.3.Coninch.q.64.n.78. Henriq.lib.1.c.10.n.7.Vazquez 3.p.diſp.146.c.4.Filliuc.tract.1.n.78.Bonac.diſp.1.q.3.punct.2.§.3.n.18.Reginald l.26.n.39. Laym.lib.5 tract.1.cap.5.n.13. Villalob.to.1.tract 4.diffic.16.& communiter Doctores.*

86 At verò *Sotus in 4. diſt.5.q.1.a.8.* docet, ſiquis baptizet alium ſub hac cõditione:ſi es hæreticus,non te baptizo, ſi autem es Catholicus,ego te baptizo:nõ conficere Sacramentum, quia nõ intendit facere,quod facit Eccleſia. Nam hæc intendit, vt Sacramentum valeat etiam hæretico collatum,cuius contrarium intendit ille Miniſter. Cęterùm *Henriquez, & Suarez ſupra,* cum alijs cenſent, licet errore priuato putaret Miniſter Baptiſmum non eſſe validum in Hæretico, valere Baptiſmum ſub illa conditione collatum Catholicò. Quia concurrunt omnia neceſſaria materia ſcilicet,& forma debita:volitioq; cõditionalis poſita conditione tranſit in abſolutã.Nec valor Sacramẽti particularis in indiuiduo pẽdet ex intẽtione generali Eccleſię circa perſonas oẽs;nec error priuatus obeſt,quãdo nõ tollit aliquid eſſẽtiale Sacramẽto.

87 Dico 2.conferẽs aliquod Sacramẽtum (excepto Matrimonio) ſub conditione de futuro contingenti, v.g. baptizans,vel abſoluens, vel ordinans ſub cõditio

ditio

ditione reſtitutionis, vel alterius operationis cras faciendæ, nullum conficit Sacramentum. Ita Doctores ſupra relati, qui referunt alios. Probatur, quia nec illud Sacramentum validè fit tempore formæ prolatæ, cum Miniſter non intendat pro tunc efficere Sacramentum, donec ponatur conditio. Voluntas enim conditionalis de futuro, quandiu talis eſt ſuſpendit ſuum effectum vſque ad euentum conditionis. Nec fit Sacramentum tempore conditionis impletæ, cum iam tunc non exiſtant materia, & forma; quæ ſunt partes eſſentialiter conſtituentes Sacramentum. In Matrimonio militat diuerſa ratio: nam habet pro materia contractum, cuius ſubinde naturam ſequitur: contractus autem ſub conditione de futuro validè celebratur. Videantur *Sanchez de Matrim. lib. 5. diſput. 1. & 6. Coninch. q. 64 n. 82.*

88 Quod ſi Miniſter ſciens, & prudens intendat ex tunc facere Sacramentũ ſub hac conditione, ſi verùm eſt, vel ſi Deus ſcit, hoc eſſe futurũ, vel ſi prædeſtinatus es, vel ſub ſimilibus cõditionibus. Suarez difficultatem vrget vtrinque, tandè cenſet, verè confici Sacramentum, ſi ſubſiſtat conditio, quamvis ignoretur. Quia talis conditio iam non eſt de futuro, ſed de præſente. *Verũ Coninch. q. 64. n. 88.* putat, Sacramentum inualidum reddi, quia verè penderet a conditione futura: cui conformatur diuina ſcientia, & veritas cognitionis. Vnde fit talem modum miniſtrandi continere grauiſſimum ſacrilegium, & fore tale Sacramentum iterandum (ſaltem ſub conditione, ſi ſit iterabile) quia dubium eſt an intentio ſub tali conditione ſufficiat? & ſaltem in tali perſona non conſtat hic, & nunc, an verificetur conditio. In quo ferè conueniunt *Suarez, & Coninch.*

89 Si conditio de futuro ſit neceſſaria, ſciatque Miniſter neceſſitatem conditionis, *Coninch. ſupra n. 81.* putat, non valere Sacramentum; nam apponens conditionem futuram in alicuius rei productione, ſatis indicat, ſe nolle, fieri rem actualiter, niſi poſita iam conditione, v. g. dicens. Ego te baptizo, ſi ſol cras orietur; ſecundum rigorem verborum intendit ſuſpendere realem Sacramenti productionem in diem craſtinum, & conſequẽter inualidè baptizat: ſiquidem niſi Sacramentum fiat, dum materia, & forma ponuntur, nunquam fiet.

Mihi videtur diſtinguendum ſi conditio neceſſaria de futuro ponatur cum intentione ſuſpendendi Sacramenti productionem in tempus futurum conditionis implendæ, reddit Sacramentum nullum ob rationem proximè dictam. Quod etiam docent *Henriquez, & Villalobos ſupra*, nec vllus, credo diſſentiet. Nam *Sanchez quoq; de Mat. lib. 5. diſp. 2. n. 6.* dicit, in huiuſmodi conditionibus non tàm verbis inhærendum eſſe, quàm menti contrahentium, qui ſæpius ea verba proferunt, non tanquam conditionem, ſed tanquam temporis præfinitionem, & tunc nõ ſtatim perfici matrimonium, aut contractum, donec præfinitum tempus accedat. Quare reliqua Sacramenta, quæ ſuſpendi non poſſunt in tẽpus futurum, inualidè miniſtrantur ſub illa conditione. Si tamen qui conditionem apponit neceſſariò futuram, velit mox perfici contractum, aut Sacramentum: nec tam addat conditionem, vt ſuſpendat effectum, quam vt certius exprimat ſuam intentionem, quaſi dicat, Tam certo te baptizo, quam eſt certum, ſolem cras oriturum; tunc validum fiet Sacramentum, & intentio potius dicetur abſoluta, quam conditionata, ſic fatetur Coninch ſupra, & ſic ſuſtineri poſt ſententia relata *num. 84.* Qualis autem fuerit intentio ponentis conditionem neceſſariò futuram, ſi non ipſe prodat, colligi poterit ex circumſtantijs; & in dubio præſumi poteſt pars Sacramento fauorabilior. Si verò poſſit iterari Sacramentum, iterandum eſt ſub conditione.

90 Dico 3. Qui conditionem apponit in conficiendo Sacramento non ſolùm de futuro, ſed etiam de præſenti, vel de præterito; ſine rationabili cauſa, committit peccatum ex genere ſuo mortale.

Digitized by Google

Nam exponit ſe periculo miniſtrandi Sacramentum inualidè, ſi nimirùm conditio non ſubſiſtat. At exiſtente iuſta cauſa; quia ſcilicet prudenter dubitatur de valore prioris Sacramenti, vel de materia, ſeu diſpoſitione præſenti recipientis, poteſt adminiſtrari Sacramentum ſub conditione, vel de præterito, vel de præſenti. Sic tetigi ſupra *cap. 1. n. 59. docentq; Coninch. ſup. Henriquez lib. 1. cap. 10. n. 7. Reginaldus lib. 26. n. 39. Bonacin. de Sacram. diſp. 1. q. 2. punct. 1. n. 36. & ſequentibus, & q. 5. punct. 2. § 3. Vazquez 3. p. diſp. 146. cap. 4* qui latè perpendit, quale debeat eſſe dubium, & quando poſſit, & debeat Miniſter ſub conditione miniſtrare Sacramentum.

CAP. II. QVÆST. XII.

An error Miniſtri circa recipientem irritet Sacramentum?

91 Circa quartam intentionis diuiſionem oritur difficultas; An error perſonæ, cui vult Miniſter conferre Sacramentum, impediat intentionem neceſſariam ad valorem ipſius? *Syluester Baptiſmus, 3. q. 15* ſecutus Hoſtienſem, exiſtimare videtur, Baptiſmum non valere, quando Miniſter putans, ſe baptizare puerum, baptizat puellam, vel è contra, quia talis error impedire cenſetur voluntarium, quod adminiſtratio Sacramenti tamquam quid eſſentiale requirit. Contrarium docent *Victoria de Baptiſmo num. 34. Petrus de Ledeſma tract. de Sacram. cap 6. fin. Sotus in 4. diſt. 1. q. 5. a. 8. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. diſp. 1. punct. 3. n. 10* Quia talis error ſpeculatiuus non nocet intentioni practicæ Miniſtri.

92 Dico 1. Requiritur ad Sacramenti valorem, vt intentio Miniſtri dirigatur ad certam aliquam perſonam, aut materiam, circa quam verſetur ſine deceptione ſubſtantiali. Sic *Suarez 3. p. to. 3. diſp. 13. ſect. 3. concl. 4. Filliuc. tract. 1. n. 79. Coninch. q. 64. num. 93.* Probatur ex ipſis formis Sacramentorum, quæ vel continent pronomen demonſtratiuum, aut ad certam perſonam diriguntur. Cùm enim intentio miniſtrantis efficax eſſe debeat, oportet, vt circa ſingularia verſetur; Nam actiones ſunt circa ſingularia. Quod ſi detur error ſubſtantialis, cum intentio dirigatur ad vnum, & actio verſetur circa diuerſum omninò, iam actio non procedet ex hac intentione, ſubindèque non ſufficiet ad Sacramentum efficiendum.

93 Dico 2. ſi Miniſter expreſsè determinet intentionem ſuam ad hanc perſonam, aut materiam, ita vt omnem aliam excludat: error in tali perſona, vel materia cenſetur ſubſtantialis: quia reuera ſolum id facit, quod de facto realiter intendit. Quare ſi tunc varietur materia, vel perſona, iam actio, & intentio non verſantur circa idem, & ita nihil fit. In quo caſu loquitur *Sylueſter*, & conſonant *Sotus, Suarez, Coninch. Filliucius ſup. Vazquez 3. p. diſp. 138. n. 85. Villalob. to. 1. tract. 4. difficult. 17.* Si verò Miniſter velit huic, quem præſentem habet, quicumque ſit, Sacramentum conferre, quamvis erret circa perſonam, valet Sacramentum; Nam intentio perſeuerat circa perſonam iſtam præſentem, vt docent relati Doctores. Et quidem hæc concluſio procedit de facto, ſcilicet expreſſo per explicitam voluntatem miniſtrantis. At loquendo de iure, ſiue de modo determinationis, quem debet intentio miniſtrantis tenere.

94 *Sotus, & Filliucius ſup.* cenſent, ſacrilegum fore Miniſtrum, qui reſtringeret intentionem ſuam ad ſolam hanc perſonam, aut materiam, quoniam exponeret ſe periculo nihil faciendi. Cęterùm, quamvis hoc regulariter verum ſit; interdùm tamen poterit ſubeſſe ratio ſic intentionem limitandi, videlicet ſi timeat Miniſter, ne ſupponatur aliqua perſona ficto nomine, vel ſexu, cui non expediat conferre Sacramentum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ, vel Ordinis, vel ſimilis; & tunc accipiens monendus eſſet de hac intentione: ne fortè falſo credat, ſe verum Sacramentum recepiſſe.

Qua-

Digitized by Google

Quapropter dico 3. debere Miniſtrum in alijs Sacramẽtis præter Matrimoniũ dirigere ſimpliciter intentionem ſuam ad præſentem materiam, ſeu perſonam ſine limitatione, vel excluſione, vel tacita conditione non faciendi Sacramentum, ſi materia, vel perſona ſit diuerſa; niſi ratio, vel neceſſitas ſpecialis obliget ad ſic limitandam intentionem. Ita docent omnes relati propter rationem ſupra poſitam; ne ſcilicet ſine cauſa ſubeamus periculum irritandi Sacramentum. Vnde colligunt, quoties intentio contraria non conſtat, ſic accipiendam eſſe mentem Miniſtri, qui præſumitur debitam, & viſitatam intentionem habere. Sic Miniſter baptizans præſentem puerum, licèt falsò putet eſſe puellam, validum confert Baptiſmum, nec error ſpeculatiuus nocet Sacramento. Nam intentio practica tendere cenſetur in hunc, quem habet præſentem. Ita, *S. Thomas in 4. diſt. 30. q. 1. a. 1. ad 3. Sylueſter, Tabienna, Sayrus, Henriquez, Reginaldus, Graſſis, Coninch. Vazquez, Toletus, & alij*, quos ſequitur *Bonacina cum alijs diſp. 2. q. 2. punct. 4. n. 26* Sic Sacerdos abſoluens Petrum, putans eſſe Paulum, validam confert abſolutionem; & conſecrans duas hoſtias, credens eſſe vnicam, vtramq; conſecrat, vt docet *Coninch. q. 64. n. 94.* niſi reſtringat intentionem ad vnam, quod non eſt faciendum. Si dicat Epiſcopus ordinandis, nolo vel à cenſuris illos abſoluere, vel ordinare, qui ſcienter excommunicati, vel irregulares accedunt, intelligitur, quantum eſt ex ſe, ſi noſſet. At dùm ſigillatim ordinat illum, quem ignorat ligatum, applicat intentionem ſuam in particulari ſimpliciter, & recedit à conditione generali, ſubindèque verum impendit Sacramentum, vt aſſerunt *Layman lib. 5. tract. 1. cap. 4. n. 6. Henriquez lib 1. cap. 10. n. 6. & lib 2. cap. 8. n. 4. Bonac. ſup. cum alijs.*

95 Dico 4. in Matrimonio error perſonæ cenſetur ſubſtantialis, ſubindeque reddit nullum Sacramentum ex defectu conſenſus voluntarij. Sic docent *S. Tho. in 4. diſt. 30. q. 1. a. 1. Sotus ibi q. 1. a. 1.* & Doctores communiter, quos refert *Sanch. de Matr. lib. 1. diſp. 18. n. 12.* Rationes huius diſcriminis inter Matrimonium, & reliqua Sacramenta diuerſas refert, & refellit *Vazquez 3. p. diſp. 138. cap. 7.* cõmunis eſt; nam in alijs Sacramentis conditiones indiuiduæ recipientium nihil conferunt ad finem Sacramenti. Matrimonium verò per ſe reſpicit indiuiduas conditiones contrahentium, & iuxtà illas determinat conſenſum, cum hæ ſuapte natura conducant ad indiuiduam vitæ conſuetudinem inter coniuges retinendam, in quo conſiſtit eſſentia Matrimonij. Sic notant *Layman ſup. & Villalob. to. 1. tract. 4. diffic. 17.*

CAP. II. QVÆST. XIII.

An valeat Sacramentum, quando dantur intentiones contrariæ miniſtrantis?

96 Exemplum ſit, ſiquis intendat facere, quod Chriſtus inſtituit, non verò quod facit Eccleſia Romana: contrahere matrimonium, & non facere Sacramentum; vel ſi velit conferre Sacramentum, & non effectum illius, vel è contra. Suppono que primò. Si quis Euchariſtiam iam conſecratam miniſtret ſine voluntate conferendi Sacramentum, nihil nocere communioni; nam Euchariſtia continet in ſe vim ſanctificandi, quare licèt à Diacono detur, & olim à Laico, conferret gratiam ex opere operato. Suppono ſecundò, neminem poſſe duas habere volitiones verè contrarias, niſi putet per errorem non eſſe contrarias. Quapropter alterutra, nimirùm illa, cui minus pertinaciter adhæret, debet eſſe ſaltem implicitè conditionata, ſcilicet, ſi poſſit eius obiectum cum alterius obiecto conſiſtere.

97 Iam dico 1. ſi voluntas ad valorem Sacramenti neceſſaria ſit in conferente præcipua, quatenùs obiectum contrariæ ſolùm intendatur ex ſuppoſitione,

quod cum iſta voluntate poſſit conſiſtere, valet Sacramentum. V. g. ſiquis baptizare velit iuxta Diuinam inſtitutionem, & iuxta Lutheranam Eccleſiam, ex ſuppoſitione, quod hæc cum illa conueniat, non autem ſecundùm Eccleſiam Romanam, ex ſuppoſitione, quod hæc ab inſtitutione Diuina diſcordet. Tunc enim intentio præcipua ſufficiens ad Sacramenti valorem non impeditur per oppoſitam conditionalem. Ita *Suarez to.3. diſp. 13. ſect. 2. circa fin. Henriqu. lib.1. cap. 10. num. 6. Coninch. quæſt. 64. num.91. Filliucius tract.1. num.97. Bonacin. de Sacram. diſp.1. q.3 punct.2. §.3. n.9.* cum alijs. Secùs ſi contraria volitio ſit præcipua: nam hæc deſtruit etiam confuſam intentionem neceſſariam ad ſubſtantiam Sacramenti. Sic *Filliucius, & Coninch. ſupra.*

98 Dico 2. regulariter loquendo contrarietas intentionum ex ignorantia concepta non impedit Sacramenti productionem. Ita *Suarez, Henriquez, & Coninch. ſupra.* Quia nullus Miniſter, licèt Hæreticus, ita vult facere Sacramentum moraliter loquendo iuxta ſuam falſam exiſtimationem, vt nullo modo velit facere, quod facit Eccleſia vera, ſi contingat Romanam eſſe veram Eccleſiam. Talis enim modus intentionis requirit nimiam reflexionem actuum ex odio, vel maxima pertinacia profectam. Quare Miniſter intendens facere, quod Chriſtus inſtituit, non verò quod facit Eccleſia Romana, quia putat illud fieri poſſe ſine hoc, niſi ſit omninò peruerſus ſecundam intentionem eliciet, conditionatam, ſcilicet ſi poſſim facere Sacramentum à Chriſto inſtitutum, non faciendo, quod Eccleſia Romana præſcribit; vbi cum conditio non ſubſiſtat, ſecunda volitio irritatur, non prima. Corrigitur enim error priuatus per intentionem generalem, ſaltem confuſam faciendi, quod facit Eccleſia vera. Sic *Bonacina. Coninch. & Filliucius ſupr. Leſſius 3. p. q.64. num.21.*

99 Qui cùm ſit baptizatus, intendit celebrare contractum Matrimonij, non verò Sacramentum, quia falsò putat Matrimonium non eſſe Sacramentum, dùm ſaltem implicitè retineat intentionem celebrandi Matrimonium, quale Chriſtus inſtituit, vel quale celebrant alij Fideles, vel quale debet inter Chriſtianos celebrari, verum efficit Sacramentum; Nam illa voluntas vniuerſalis, & confuſa ſufficit. Si verò nec confusè quidem haberet intentionem faciẽdi, quod facit Eccleſia, nec contrahendi Matrimonium tamquam quid ſacrum, aut religioſum: vel intenderet ſeparare rationem contractus à ratione Sacramenti, ne Matrimonium eſſet indiſſolubile, vel ob aliam ineptam rationem, non faceret Sacramentum defectu intentionis. Ita *Suarez ſup. Vazquez 3. p. diſp. 138. nu. 63. Sanchez de Matr. lib.2. cap. 10. n.6. Henriq lib.11. c.11. n.5.*

An verò faceret contractum Matrimonij validum? Affirmat Vazquez: nam intẽtio videtur efficax circa ſuum obiectum, & actus agentium moralium ſecundùm intentionem operantur. Negat autem *Sanchez*: quoniam ex inſtitutione Chriſti Domini iam eſt inſeparabilis in Matrimonio ratio cõtractus à ratione Sacramenti; ac per conſequens intentio non faciendi Sacramentum repugnat intentioni faciendi contractũ Matrimonij, ſicut è contra qui vellet efficere Sacramentum Matrimonij, non vero contractum, nihil efficeret, quia tollit materiam neceſſariam. Coninch. diſtinguit, ſi ſic velit abeſſe rationem Sacramenti, vt potius malit non contrahere, quam illud recipere, nihil efficit. Si verò ſic contrahere velit, vt malit, & contractum, & Sacramentum valere, quã neutrum, efficit vtrumque certè res eſt incerta; Quare tale Matrimonium repetendum eſſet ſub conditione.

100 Qui Sacramentum intendit conficere, nõ tamen eius effectum communicare, verum efficit Sacramentum, & ſubiecto recte diſpoſito communicat effectum Sacramenti. Nam, vt notat Durandus, intentio Sacramenti prior eſt, & eſſentialis, nec impeditur per intentionẽ

po-

poſteriorem ex errore procedentem. Ita tradunt *Henriquez lib. 1. cap. 10. n. 6. Suarez to. 3. diſp. 13. ſect. 2. circa finem*. Qui ſubdit per oppoſitum, ſiquis dare velit effectum Sacramenti ſine Sacramento, nihil facere; quia ſimpliciter non intendit facere Sacramentum; & alia voluntas dandi gratiam non eſt virtualis intentio Sacramenti, ſed procedit ex errore putantis, ſe poſſe dare gratiam ſine Sacramento.

CAP. II. QVÆST. XIV.

Quem ritum ſeruare debeat Miniſter in Sacramentis miniſtrandis?

101 DVplex ritus in Sacramentis diſtingui poteſt. Primus eſſentialis, ſeu de neceſſitate Sacramenti, quem Chriſtus præſcripſit inſtituens Sacramenta; ideoque non poteſt ab Eccleſia mutari. Nam huc pertinent materia, forma, & intentio Miniſtri, ſine quibus nec licitè, nec validè miniſtrantur Sacramenta. Secundus ritus eſt accidentalis, ſeu de neceſſitate præcepti: Quo pertinent ceremoniæ, ſeu Sacramentalia, quæ ſunt actiones externæ religioſæ, quibus decenter miniſtrantur Sacramenta iuxtà præſcriptum Eccleſiæ ſic ſtatuentis vel propter ſignificationē ſacram, vel propter ornatum miniſterij. Videantur *Bellarm. lib. 2. de Sacram. cap. 29. & ſequentibus. Suarez 3 p. to. 3. diſp. 15. ſect. 1. & diſp. 16. ſect. 5. Henriquez lib. 1. cap. 11. Coninch. quæſt. 71. n. 1.*

102 Hos eccleſiaſticos ritus vel omninò reijciunt hæretici tanquam ſuperſtitioſos; vel ad ſummum illos admittunt ve voluntarios, & non neceſſarios; quaſi non poſſit Eccleſia ceremonias alias inducere, vel præcipere præter eas, quas Chriſtus inſtituit, & præſcripſit. Contrà quos dico 1. Eccleſia poteſtatem habet inducendi, ſeu præcipiendi ſacros ritus, & ceremonias, de factoque præcepit, vt Miniſtri Sacramentorum illa non adminiſtrent, niſi cùm ornatu, ſolemnitate, modo, ritibus per ipſam inſtitutis. Quare licèt validè miniſtrentur Sacramenta ſine ritibus accidentalibus, non tamen licitè. *Sic definit Tridentinum ſeſſ. 7. Can. 13. de Sacram.* confirmat traditio, praxiſque Fidelium, & plura decreta, quæ pro ſingulis Sacramentis afferuntur. Nam in ſingulis ſtatuunt modum, & ritum vnicuique proprium. *Ita docent Bellarminus, Suarez, Henriquez, Coninch. ſupra, Filliucius tract. 1. num. 89. Bonacina de Sacram. diſp. 1. quæſt. vlt. punct. 1.*

103 Dico 2. non ſeruare, ſeu variare ritus Sacramentorum eſt peccatum ex genere ſuo mortale; cùm ſit contrà religionem, cuius obligatio grauis eſt ex genere ſuo. Poteſt enim eccleſiaſtica lex obligare ſub mortali præſertim in rebus diuini cultus: Sic ergo cenſetur obligare circa ritus, & ceremonias ſacras. *Ita Suarez to. 3. diſp. 16. ſect. 2. & 5. Henriquez lib. 1. cap. 11. num 4. Trullench. de Sacram. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num. 2. Reginaldus lib. 26. num. 59. Filliucius ſup. Bonacin. cum alijs n. 4.*

104 Vnde fit 1. contemptum huius præcepti ſemper eſſe mortale peccatum. Patet ex doctrina generali legum, & præceptorum. Is autem dicetur contemnere, qui negligit obſeruantiam ceremoniarum, putans eſſe ſuperſtitioſas, vel ſuperfluas, vel quid ſimile. Non verò contemnit, qui ſolùm eſt negligens ex fragilitate quadam, & quamuis aduertat culpam, eam reputat leuiorem, ideòque frequenter delinquit, vt notant Suarez, & Filliucius.

105 Fit 2. citra contemptum, vel ſcandalum omiſſionem, vel variationem ceremoniarum eſſe mortalem, aut venialem pro materiæ grauitate, vel leuitate. Quæ verò cenſenda ſit in hoc negotio materia grauis, aut leuis, prudenti iudicio definiendum eſt, vt aſſerunt citati Doctores. Exempla culpæ grauis ſunt, ſiquis in Eccleſia latina conſecraret in fermentato, vel in conſecratione calicis omitteret mixtionem aquæ, vel extrà neceſſitatem baptizaret ſine ſolemnitate, aut miniſtraret aliquod Sacra-

cramẽtum ſine veſtibus Sacris eius miniſtrationi deſignatis, vt aſſerit Diana. *part.7.tract.10 Reſol 31.*

106 Ceterum veniale peccatum erit ex leuitate materiæ, ſi quis aliquod verbum in precibus, vel ritum aliquem accidẽtalem omitteret in ſolemni Baptiſmo, vel ſimili miniſtratione. Nonnunquàm excuſat ab omni culpa vel inaduertentia, vel neceſſitas, vt ſiquis non poſſit perfectè verba proferre. Certè Paulus V. in Bulla Rituali Romano præfixa omnes hortatur, vt ritibus ibi præſcriptis in Sacris functionibus vtantur; & in re tanti momenti, quæ Catholica Eccleſia, & ab ea probatus vſus antiquitatis ſtatuit, inuiolate obſeruent. Nec ritus à Papa præſcriptos poſſunt inferiores Prælati mutare: Nam inferior non poteſt abrogare legem ſuperioris. *Videantur Henriquez ſup. Fillincius num. 63. Caſtro Palaus tom.4. tract.18. punct. 16. num.4. & 5. Coninch. quæſt.60. num. 84. Valentia tom.4. diſp.3. quæſt.1. punct. 1. Sayrus lib.1. de Sacram. cap.4. art.8. Bonacina diſp. 4. quæſt.5. punct.2. num. 8. & diſput.1. quæſt. vlt. punct.1.*

107 Dico 3. vnius Sacramenti regulariter vnicus debet eſſe Miniſter, qui vicem vnius Chriſti ſuſtineat, tanquam cauſa de ſe ſufficiens. In Matrimonio duo contrahentes miniſtrant vnum Sacramentum. Quia contractus petit diſtinctionem contrahentium, vt vnus tradat, & alius acceptet. In Pœnitentiæ Sacramento, cùm fiat per modum iudicij, pœnitens exhibet materiam, & Sacerdos inducit formam; Nam oportet diſtingui reum, & iudicem, & à reo fieri confeſſionem, in quam cadat ſententia iudicis. In alijs Sacramentis ſi plures ſimul concurrant, ſinguli quaſi cauſæ totales independẽter ab alijs, proferentes formam ſuper debitam materiã, & ſimul finiant prolationem, omnes ſimul conficiunt vnum Sacramentum; Si quis verò prius finiat, hic ſolus perficit Sacramentum. Quòd in ordinatione Sacerdotum ſimul conſecrantium cùm Epiſcopo notant Doctores. *S. Thom. 3. p. quæſt.66. art.5. ad 4. & quæſt.67. art.6. Henriquez lib.1. cap.26. & 27. Suarez 3. part. tom.3. diſp.23. ſect.3.* Extra caſum Ordinationis peccarent grauiter, qui ſimul miniſtrarent id Sacramentum contra morem Eccleſiæ receptum, & inſtitutioni diuinæ conformem, vt docent *S. Thom. ſup. Henriquez cùm alijs lib. 2. cap.30. n.3.*

108 Si vnus Miniſter proferat formæ partem, & alius aliam partem, non fit Sacramentum, quia tollitur verus formæ ſenſus. Ita Suarez ſupra, *Henriquez num.2. Bonacin. de Sacram. diſp.1. quæſt. 2. punct.4. & diſp.2. quæſt.2. punct.4. nu. 24. Auerſa 3. p. q.64. ſect.2. Trullench. de Sacram. lib.2. cap.1. dub.4. num. 17.* Excipitur Extrema Vnctio, vbi poteſt vnus Miniſter in caſu neceſſitatis facere quaſdam vnctiones, & alius alias cùm ſuis formis partialibus, vt dicemus lib. 7. in Euchariſtia quoque validè conſecrat vnus Sacerdos hoſtiam, & alius calicem. Si tamen vnus Miniſter applicet materiam, & alius proferat formam, in Baptiſmo dicunt nonnulli valere Sacramentum, ſi mutus infundat aquam, & mancus proferat verba, ne puer alias ſine Baptiſmo decedat. *Ita Marſilius in 4. quæſt.4. art.8. Rubeus quæſt.1. ſin. Caietanus 3. p. quæſt.67. art.6.* Probant; nam inſtitutio Chriſti non tollit, quin Miniſter Sacramenti componi poſſit ex duplici perſona; ſatiſque forma verificatur, quatenus illam proferens verè baptizat, aut abluit per alium. Nam qui facit per alium, per ſemetipſum facere cenſetur.

109. Dicendum tamen eſt, tale Sacramentum non valere. Sic tenet communis ſententia. *S. Thomas, Trullench. & Aueſa ſupra, Vazquez 3. part. diſp.148. cap.1. Leſſius 3. par. quæſt.67. n. 7. Palaus tom.4. tract.19. punct.5. num. 7. S. Bonauentura, Scotus, Alenſis, Gabriel, Richardus, Paludanus, Sotus quos ſequitur Suarez ea ſect.3. Conimb. Peſantius, Nuñus, Pitigianus, Chamerota, Reginaldus, Valentia, Toletus, & alij, quos ſequitur Bonacina diſp.2. quæſt. 2. punct.*

2. *punct.4. num.23.* Probatur, nam inſtitutio Chriſti per illa verba, *baptizantes eos in nomine Patris &c.* iuxtà communem Eccleſiæ praxim optimam legum interpretem ſignificat ablutionem ab ipſo Miniſtro non moraliter, ſed phyſicè adhibitam. Vnde tollitur formæ ſenſus à Chriſto Domino intentus, quoties vnus abluit, & alius profert verba. Idem eſt proportionaliter in Confirmatione, Ordinatione, vel Extrema Vnctione, de quibus nullus, quem viderim, contrarium cenſuit.

110 An autem in caſu neceſſitatis, quando puer alioqui ſine baptiſmo decedet, poſſit abluere mutus, & mancus verba proferre? Affirmant *Suarez ſup. Heredia de Baptiſmo p.5. dub.9. Amicus tom.7. diſp.11. ſect.4. num.64. Chapeauilla de tempore peſtis q.20. de Bapt.* Quoniam in tali caſu meliùs eſt conferre baptiſmum dubium, & aliquo modò probabilem, quàm nullum. *Et quamuis Diana part.3. tract.4. Reſol.11.* dixerit, hanc ſententiam nō videri probabilem, cùm Doctores communiter oppoſitum ſentiant, indicans, nec in eo caſu poſſe ad praxim etiam ſub conditione reduci, quòd habet item *part.5. tract.3. Reſol. 26. & tract.6. Reſol.2. Cæterum part 8. tract.1. Reſol.49.* docet apertè, talem baptiſmum eſſe miniſtrandum in illo caſu tantæ neceſſitatis ob ipſius probabilitatem; & conſentire videntur alij, quos ſequitur *Henriquez lib.2. cap.12. num.1. lit. C. dicens, in eo caſu* formam Græcorum adhibendam eſſe, quia non exprimit clarè perſonam baptizantem. Negare videntur *Bonacina ſup. Marattus tom.3. tract. de Bapt. diſp.5. ſect.3. Granado 3.p. de Sacram. Controu.4. tract.2. diſp.3. num.9. & 13. Tannerus to.4. diſp. 4. quæſt.2. dub.1. nu.17. Filliucius tract.2. num.77. Orbagauia de Bapt. tract.1. q. 13. num.10. Gaſpar Hurtado cum alijs de Sacram. diſp.2. Diffic.6. & Trullench. ſupra ſic ait.* Non valet Baptiſmus, ſi mutus infundat aquam, & carens manibus proferat formam etiam Græcorum: Nam vt formæ ſenſus ſit verus, oportet, vnum per ſe Miniſtrum repræſentare vicem vnius Chriſti. Deindè quia formæ ſenſus eſt falſus, cùm ille verè non abluat. Vnde non eſt audiendus Fernandez de Heredia dicens, id licere ſub cōditione in articulo neceſſitatis; nam eſt dictum ſine fundamento, & cōtra communem. Equidem caſus in praxi rariſſimus erit, in quo (ſi vix vnquam contingat) mutus, & mancus faciant, quòd eis circa baptiſmum morientis ſua conſcientia dictauerit eſſe cōuenientius. In alijs Sacramentis cenſeo talem praxim nunquam licere.

CAPVT III.

De Sacramentorum efficacia.

1 POST expeditam Sacramentorum eſſentiam, & cauſas, exponendi ſunt ipſorum effectus: duplex autē diſtinguitur. Primarius eſt gratia tàm habitualis, quàm Sacramentalis. Secundarius eſt character. Gratia verò conferri poteſt vel ex opere operantis, id eſt ſolùm propter meritū, & diſpoſitionem recipientis; vel ex opere operato, quando confertur non propter ſolam diſpoſitionem ſuſcipientis, ſed propter aliquid aliud inſtitutum à Deo ad conferendam gratiam vltra meritum, & diſpoſitionem operantis. *Ita Sayrus lib.5. de Sacram. cap.1. art.3. Toletus lib.2. cap.16. num.7. Reginaldus lib.26. n.46. Bonacina de Sacram. diſp. 1. q.4. punct.1. n.1.*

2 Suppono 1 Sacramenta nouæ legis non ponentibus obicem per mortale peccatum non retractatum ſufficienter conferre gratiam habitualem ex opere operato. Conueniunt in hoc Catholici tanquam in veritate certa de fide, quàm definiunt Cōcilium Florentinum in Decreto *de Sacram. Tridētinum ſeſſ. 7. can. 6.7. & 8. late que probant contrà Nouatores Suarez 3. part. tom.3. diſp.7. ſect.1.*

Digitized by Google

ſect.1.& 4 Vazquez 3. part. diſput. 131. Coninch.q.63.a.1.dub.1. Bellarminus de Sacram.lib.2.cap.3.& ſequentibus. Ratio fuit voluntas Dei, & Chriſti Domini ſic inſtituentis ad oſtendam efficaciam noſtræ redemptionis,& liberalitatem diuinam erga, nos vt communiter Patres ex ſcriptura colligunt. An verò Sacramenta producant gratiam iſtam phyſicè,vel ſolùm moraliter? quæſtio eſt ſpeculatiua, ſolùm illam producere moraliter,aſſerunt *Vazquez 3.p.diſp.134.cap.3.4.& 5.Coninch.q.62.n.123.Becanus de incarn:c.10.n.14.Caſtro Palaus tom.4. tract.18.diſp.1.punct.8.n.5.* At non ſolum moraliter,ſed etiam phyſicè producere gratiam illam docent Bellarminus ſupra cap.11.*Sayrus cap.3.q.1.art.5.6.& 7.Bonacina punct.6.nu.3.Henriq.lib.1.c.16.n.4.Suarez diſp.9.ſect.2.Peſantius.3.p.q.62.a.1.diſp.1 concl.3.Trullench.de Sacr.lib.1.c.3.dub.4.vtique probabiliter. Vide,quæ diximus.1.p.lib.1.diſp.11.*

3 Suppono 2. præter gratiā habitualem,dona,& virtutes infuſas,quæ gratiā comitantur, dari per Sacramenta gratiam ſacramentalē, quæ ſuperaddit ſpecialia quædam auxilia cōſequendo cuiuſque Sacramenti fini proportionata. Sic docent *S.Thomas 3.p.q.62.a.1.Caietanus,& Peſantius ibi,Suarez diſp.7.ſec.3.Coninch.q.62.n.106.Henriq.lib.1.c.12. Vazquez 3.p.diſp.131.c.7 Filliuc.tract.1.n.94.Bonac.cum alijs diſp.1.q.4. punct 1. n.6.& punct.5.n.2.Villalobos to.1.tract.4. diffic.6.n.3.* Probatur, quia Sacramenta debent conferre,quod neceſſariū eſt ad obtinendum ipſorum finem, ſed ſingula habent diſtinctos,& peculiares fines.Ergo conferre debent diſtinctam,& peculiarem gratiam. Cum autem gratia iuſtificans, & virtutes infuſæ ſint eiuſdem rationis in omnibus, & per ſe non ſufficiant ad excitandam volūtatem actualiter, addi debent auxilia gratiæ præuenientis vnicuiq; Sacramento proportionata;quæ licet alia quoq; ratione, nimirum per orationem, aut meritum poſſint adquiri,tamen per vſum Sacramentorum facilius, & certius adquiruntur. Sic Baptiſmus dat ſpeciale auxilium ad conformandum ſe Chriſto, ſeruandaq; diuina præcepta. Confirmatio dat robur ad fidem confitendam. Euchariſtia præſtat auxilij vires ad charitatem conſeruandam, & augendam. Extrema vnctio confortat hominem ad vincendas tentationes in articulo mortis. Pœnitentia confert auxilium ad deteſtanda peccata, & ſatisfaciendum pro ipſis ſine recidiua. Ordo dat ſpecialem gratiam ad exercendas religiosè functiones ſacras. Matrimonium ad conuiuendum in eo ſtatu cum fidelitate, caſtitate,pietate.

4 Suppono 3. dari ſemper infallibiter per Sacramenta non ponentibus obicem non ſolùm gratiam habitualem, vt definit Trident.ſeſſ.7.can.7.ſed etiam gratiam ſacramentalem, quantum eſt ex parte Sacramenti. Verum hæc ex parte recipientis duo requirit: Primum vt eo tempore, quo recepturus eſt auxilia,ſit in ſtatu gratiæ Nec enim hic effectus datur, niſi vt coniunctus gratiæ iuſtificanti; & qui eſt in peccato, redditur indignus ſupernaturalibus donis,quamvis interdum illa conferat Deus peccatoribus ex ſua liberalitate. Secundum vt homo non habeat actualem diſpoſitionem his auxilijs repugnantem. v. g. ſi propter Euchariſtiam, aut Matrimonium erat dandum auxilium ad charitatem nutriendam erga proximum, vel coniugem; dum quis actualiter gerit odium erga illum,non ipſi confereretur auxilium, vt pote prædictæ diſpoſitioni contrarium; ponitur enim obex talibus auxilijs. *Ita Suarez to.3.diſp.7.ſect.4. fin. Filliucius tract.1.n.100. & 137.* vbi ſubdit,actualem diſpoſitionem repugnantem gratiæ ſacramentali nonnunquam eſſe voluntariam diſtractionem, & veniale peccatum, quod in ſingulis Sacramentis clariùs exponetur.

Addit Henriquez lib.1.cap.12.nu.8. hanc gratiam ſacramentalem in Sacramentis,quę nō poſſunt iterari,recuperari per pœnitentiam,ſi per peccatum amittatur, vt in Baptiſmo, confirmatione,

ac

ac ordine: quia liberalis Deus non vult, iuſtos tanto bono fraudari. Quæ ratio probat ſimiliter, recuperari gratiam Matrimonij, quod viuo coniuge non iteratur. Sic etiam videtur per pœnitentiam recuperari gratia Sacramentalis Extremæ vnctionis: nam hæc non iteratur in eodem morbi periculo. In alijs Sacramentis non eſt ita neceſſarium, recuperari gratiam ſacramentalem, cùm facilè poſſint iterari; Quamvis piè credi poſſit redire.

CAP. III. QVÆST. I.

An omnia Sacramenta conferant æqualem gratiam?

6 SI comparatio fiat inter Sacramenta ſpecie diuerſa, videlicet inter Baptiſmum, & confirmationem; res eſt incerta. Quamvis *S. Thom. 3. p. q. 65. a. 3.* videatur in hoc etiam Euchariſtiam præferre. Videantur *Suarez ibi, & Filliucius tract. 1. n. 98.* Si verò comparatio fiat inter Sacramenta ſolo numero diuerſa, videlicet inter duo baptiſmata, vel duas confirmationes, &c Prima ſententia docet, ratione ſanctitatis, & deuotionis Miniſtri Sacramentum vni cõferre maiorem gratiam, quam alteri: Sic aſſerit *Caietanus 3. p. q. 64. a. 1. ad 2. Verum hanc ſententiam iam refellimus* ſupra *cap. 2. num. 4.*

7 Secunda ſententia docet, etiam æqualiter diſpoſitis conferre Sacramenta gratiam inæqualem propter ſolam Dei voluntatem, qui prædeſtinauit vnum ad maiorem gloriam, quàm alium. *Ita ſentit Paludanus in 4. diſt. 4. q. 1. a. 2.* vbi loquens de Baptiſmo dixit, paruulos, qui cum ſolo Baptiſmo morituri ſunt, recipere gratiam inæqualem, quia prædeſtinati ſunt ad inæqualem gloriam, vt nimirum obtineant ſedes malorum Angelorum, qui ſicut in natura, ſic in gratia, & in gloria futuri cenſentur inæquales. Fauent *Scotus in 4. diſt. 4. q. 7. art. 1. Gabriel ibi. quæſt. 2. art. 2. concl. 7.* Quatenus aſſerunt, rem eſſe dubiam, an Sacramentum conferat vni maiorem gratiam, quam alteri propter ſolam Dei voluntatem. Hæc ſententia leuiſſimo nititur fundamento, ſiue potius leuiſſima dicitur coniectura ſine fundamento. Quapropter illam refellunt *Suarez. to. 3. diſp. 7. ſect. 5. Layman lib. 5. tract. 1. cap 6. n. 6. Coninch. 3 p. q. 62. a. 47. dicens, non videri probabilem.*

8 Tertia ſententia per oppoſitum aſſerit, Sacramenta eiuſdem rationis æqualem ſemper gratiam conferre recipientibus, quamuis inæqualiter diſpoſitis. Probatur: nam vt Sacramentum cõferat ſuum effectum ex opere operato, ſolum requirit, vt recipiens non ponat obicem, & tunc operatur, quantum poteſt, conferens quantam gratiam vi ſua poteſt conferre, melior autem diſpoſitio recipientis conferet ad maiorem gratiam recipiendam ex opere operantis, non tamen ex opere operato, cum in obicis negatione ſint omnes æquales. Hanc ſententiam *refert Suarez ſupr. & forſan improbabilem non eſſe, dicit Leſſius 3 p. q. 69. a. 8. n. 8.*

9 Dico 1. Sacramenta conferre ſemper æqualem gratiam ſubiectis æque diſpoſitis. Sic docent *S. Thom. 3. p. q. 69. a. 8. Richardus, Alenſis. S. Bonauentura, Sotus, quos ſequitur Suarez ſup. ſect. 5. Coninch. num. 49. Layman eo num. 6. leſſius, n 7. Filliucius num. 96. Henriq. lib. 1. cap. 14. num. 1. Trullench. de Sacram. lib. 1. cap. 4. dub. 2. Bonacin. de Sacram. diſp. 1. quæſt. 4. punct. 3. cum alijs.* Probatur 1. *ex Patribus, Auguſtino, Damaſceno, Chryſoſtomo, Nazianzeno,* quos afferunt *Suarez, & Leſſius ſupra. Certe S. Cyprianus epiſt. 76. ad Magnum,* expreſsè docet, effectum baptiſmi, quantum ex ipſo eſt, æqualem eſſe in omnibus, idque probat 1. ex definitione Concilij Carthag. 2. quia ſicut ſol æqualiter radios ſuos effundit, ita baptiſmus. 3. ex parabola ſeminis a Domino ſuper omnem terrã ſeminati, quamuis ex terræ varia fęcunditate inæquales fructus procrearit: idem confirmat *epiſt. 59.* quia Deus non eſt perſonarum acceptor.

Pro-

Digitized by Google

Probatur 2. ratione; quia licèt Sacramentum non ſit agens naturale, ſeu neceſſarium, tamen ex certa lege, ſeu promiſſione Dei determinatur ad modum agentis naturalis, vt ſecundum diſpoſitionis proportionem producat definitũ effectum, quòd ſatis innuit *Tridẽtinum ſeſſ.7. can.7. de Sacram.* Sicut enim decreuit Deus, ritè ſuſcipientibus Sacramenta ſemper conferre gratiam, ſic oportuit menſuram gratiæ ſingulis definire, cùm ad conuenientem prouidentiæ modum ſpectet, vt ſingulæ cauſæ certos habeant effectus; & idem ſecundum idẽ ſemper ſit aptum facere idem. Cùm ergo ex parte Dei principalis agẽtis, & ex parte Sacramenti, quòd eſt inſtrumentum, ſemper effectus gratiæ ſit ęqualis; ſi detur etiam ex parte recipientium æqualitas, effectus erit ſemper æqualis.

10 Dico 2. meliùs diſpoſitis conferunt Sacramenta maiorem gratiam ex opere operato. Sic tradunt Doctores num. præcedenti relati, & *S. Damaſc. lib. 4. de Fide cap. 10 ſic ait, Remiſſio peccatorum omnibus æquè per baptiſmum donatur, gratia verò ſpiritus ſancti ſecundum proportionem Fidei, & puritatis.* Accedit *Tridentinum ſeſſ.6. cap.6.* Vbi loquens de iuſtificatione per baptiſmum, dicit ſingulos recipere iuſtitiam *ſecundum menſuram quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis, pro vt vult, & ſecundum propriam cuiuſque diſpoſitionem, & cooperationem.* Itaque pone, duos recipere Baptiſmum (idem eſt de Pęnitentia) cùm attritione ſola, ſed inæquali, certè non poſſunt ex opere operantis vllam gratiam mereri, nam attritio peccatoris nõ eſt meritoria gratiæ iuſtificantis; & tamen ſecundum Tridentinum recipiunt cum Sacramento gratiam inæqualem. Ergo datur exceſſus ex opere operato propter meliorem diſpoſitionem recipientis, ne ſcilicèt attritus vt centum, & attritus vt vnum æqualem fructum Sacramenti percipiant. Ratio fuit inſtitutio Chriſti, qui rectè ſic ſtatuit, quoniã iuſtiſſimæ diſtributioni diuinæ prouidentiæ conſentaneum erat, vt meliùs diſpoſito daretur ampliùs, & ſic homines excitentur ad feruentiorem diſpoſitionem.

Simile quid videmus in cauſis naturalibus, quæ meliorem effectum in ſubiectum aptius inducunt; Quare decuit cauſas gratuitas eandem ſeruare proportionem; & indè ſoluitur fundamentum oppoſitum. Nota verò cauſas naturales habere limitatam virtutem; ita vt calidum vt ſex V.g. non poſſit ampliùs efficere, quam ſex gradus, quantumuis ſubiectum patiens ſit aptiſſimũ; at Sacramentis credẽdum eſt Chriſtum Dominum vim illitatam dediſſe meritorum ſuorum, ita vt ſingula ſecundum certam proportionem, quo melior fuerit diſpoſitio recipientis, poſſint maiorẽ, & maiorem gratiam conferre ſine limite. Nimirùm vt Baptiſmus infantibus nullam habentibus diſpoſitionem, conferat vnum gradum gratiæ, habenti diſpoſitionem vt duo, conferat quatuor gradus, Confirmatio ſex, Euchariſtia octo, & ſic deinceps proportionaliter ſine termino. Veriſimile quippe ſit, non omnia Sacramenta æqualem gratiam conferre eidem diſpoſitioni, vt vidimus n.6. quanquam incertum ſit, quantam vnumquodquè conferat; omnia tamen creſcente diſpoſitione recipientis ſine termino, vberiorem fructum parient in infinitum. Videatur *Leſſius ſup. num.* 8.

11 Nota rurſus, ſi diſpoſitio recipientis ſufficit extrà Sacramentum ad promerendam gratiam, qualis eſt contritio, vel amor Dei ſuper omnia, tunc meliùs diſpoſitum recipere maiorem gratiam, non ſolùm ex opere operato virtute Sacramenti, ſed etiam ex opere operantis ex vi diſpoſitionis. Non enim debet eſſe talis diſpoſitio deterioris cõditionis ob coniunctionem cùm Sacramento: lucratur ergo vi ſua portionem gratiæ, quàm extra Sacramentum meretur. Si verò diſpoſitio non ſufficiat extra Sacramentum ad gratiam obtinendam, vt non ſufficit attritio peccatoris, non datur recipienti Sacramen-

tum

tum vlla gratia præciſè vi diſpoſitionis ex opere operantis; quia talis diſpoſitio per coniunctionem cùm Sacramento non adquirit vim ad promerendam gratiam in eodem inſtanti, quo diſponit ad illam recipiendam ex opere operato vi Sacramenti. Sic oſtendunt. *Sotus in 4. diſt. 6. quæſt. 1. artic. 6. Suarez tom. 3. diſp. 7. ſect. 5. concl. 3. Bonac. diſp. 1. q. 4. punct. 3. n. 3. & 4.* colligens indè recipientem Sacraméta Baptiſmi, vel Pœnitentiæ cùm contritione, non ſolùm ex opere operato vi Sacramenti, ſed etiam ex opere operantis vi diſpoſitionis præciſè recipere maiorem gratiam, quàm accedentem ad ea Sacramenta cùm attritione duntaxat.

CAP. III. QVÆST. II.

An omnia Sacramenta producant primam gratiam?

12 PRimam gratiam vocamus, qua mortale peccatum expellitur, & peccator primo iuſtificatur; ſecũdam verò gratiam vocare poſſumus, qua gratia iuſti iam accepta nouum accipit incrementum. Et quidem certum eſt, non omnia Sacramenta nouæ legis, ſed duo dũtaxat, ſcilicèt Baptiſmum, & Pœnitentiam per ſe primo principaliter inſtituta fuiſſe ad tollendum peccatum, & ad conferendam primam gratiam. Conſtat enim ex fide, Baptiſmum inſtitutum fuiſſe per ſe primo ad delendum originale peccatum: Pœnitentiam ad remittẽdas culpas actuales, quæ, ſi mortales ſint, non tolluntur niſi per infuſionem primæ gratiæ. Cętera verò Sacramenta per ſe primo principaliter inſtituta fuiſſe ad augendam gratiam, ideoque ſupponere recipientem in gratia conſtitutum. Ita definit Florentinum in Decreto de Sacram. docent communiter Doctores, *Suar. tom. 3. diſp. 7. ſect. 2. Bonacin. de Sacram. diſput. 1. quæſt. 4. punct. 2. num. 2. Layman lib. 5. tract. 1. c. 6. num. 2. Caſtro Palaus tom. 4. tract. 18. diſput. 1. punct. 7. num. 3.* Quapropter Baptiſmus, & Pœnitentia dicuntur Sacraméta mortuorum, quia collata mortuis in peccato, dant ipſis vitam ſpiritualem per infuſionem primæ gratiæ. Reliqua verò dicuntur Sacramenta viuorum, quia per ſe ſupponunt, recipientem habere vitam gratiæ, quàm augeant, & corroborent. *Ita Caſtro Palaus ſupra Villalobos to. 1. tract. 4. Diffic. 7.*

13 Certum eſt etiam, Baptiſmum cõferre paruulis primam gratiam; quia Fides docet, paruulos per Baptiſmum iuſtificari. Verùm adultis nunquàm dari per Sacramenta primam gratiam, ſentiunt *Gabriel in 4. diſt. 4. q. 2. art. 2. poſt 4. concl. & Petrus de Soto lectione 4. de Baptiſmo, & lect. 8. de Pœnit.* quatenus ad recipiendum Baptiſmum, & Pœnitentiam prærequirunt in recipiente contritionem, per quàm iam erit remiſſum peccatum, & prima gratia collata.

Communior tamen, & verior ſententia docet, interdum de facto cõferri per Baptiſmum, & Pœnitentiam adultis primam gratiã ex inſtitutione talium Sacramentorum. Cùm enim hæc duo Sacramenta ſint inſtituta per ſe primo principaliter ad delendum peccatum mortale, quòd de lege communi non expellitur niſi per gratiam, oportet, vt habeant per ſe vim conferendi primam gratiam, & faciendi de attrito contritum; ac ſubindè non debent prærequirere contritionem; ſed attritionem, vt latè probãt *Suar. ſup. Vazquez 3. p. diſp. 158. cap. 4. Bonacina diſp. 2. q. 2. punct. 6. num. 25. Diana cùm alijs part. 3. tract. 4. Reſol. 13.*

14 Reſtat Difficultas. An Sacramenta viuorum interdum per accidens remittant mortale peccatum, & cõferant primam gratiam? Negat *de cunctis Sacramentis viuorum Villalobos to. 1 tract. 4. Diffic. 7. num. 4. Specialiter de Euchariſtia negant S. Bonau. in 4. diſt. 13. part. 2. art. 1. quæſt. 2. & diſt. 19. art. 2. quæſt. 3. Gabriel diſt. 9. quæſt. 2. art. 2. concl. 1. Maior ibi quæſt. 1. Vazquez diſp. 205. cap. 4. & 5. Probatur; quia cùm effectus Sacramentorum* ex ſola Dei voluntate fuerint

eis

Digitized by Google

eis aſſignati, nullum effectum ex opere operato poſſumus Sacramentis adſcribere, niſi vel Scriptura, vel traditione conſtet, vel ex ipſorum inſtitutione colligatur: ſed hunc effectum, nimirùm collationem primæ gratiæ nec Scriptura, nec Eccleſiæ definitio tribuunt Sacramentis Viuorum; nec traditio Patrum, qui poſſunt exponi de peccatis venialibus, vel de præſeruatione mortalium, dùm aſſerunt hæc Sacramenta viuorum eſſe peccatorum remedia. Nec ipſorum inſtitutio talem effectum indicat, ſed potiùs oſtendit oppoſitum, cùm inſtituta ſint ad roborandam, nutriendam, & augendam vitam ſpiritualem, potiùs quàm ad primo generandam. Ergo Sacramenta Viuorum nunquàm conferunt remiſſionem peccatorum, nec primam gratiam.

15 Affirmant communiter Doctores tum in communi de Sacramentis omnibus; tum in particulari de Sacramento Euchariſtię, de quo potiſſimum loquitur *S. Thom. 3. p. quæſt. 79. art. 3. & quæſt. 80. art. 4. ad 5. Paludanus, Richardus, Sotus, Syluester, Victoria, Vega, Palacios, quos ſequitur Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 63. ſect. 1. concl. 3. Bellarminus de Euch. lib. 4. cap. 19. Coninch. 3. p. quæſt. 79. num. 52. Henriq. lib. 8. cap. 34. num. 3. Filliucius tract. 4. num. 162. Fagundez Præcept. 3. lib. 4. cap. 2. num. 9. Toletus lib. 2. cap 29. Bonacina cum alijs diſp. 4. quæſt. 4. punct. 1. num. 2.* De omnibus Sacramentis viuorum loquuntur *Henriquez lib. 1. cap. 12. num. 2. & cap. 21. num. 6. Suarez diſp. 7. ſect. 2. Caſtro Palaus tom. 4. tract. 18. punct. 7. num. 3. Coninch. quæſt. 62. num. 42. Reginaldus lib. 26. n. 45. Trullench. de Sacram. lib. 1. cap. 4. dub. 3. Bonacin. diſp. 1. quæſt. 4. punct. 2. num. 2. Layman lib. 5. tract. 1. cap. 6. num. 2. Petrus de Ledeſma de Sacram. cap. 4. concl. 3. & alij.*

16 Probatur, nam omnia Sacramenta nouæ legis eo ipſo, quòd habent vim conferendi gratiam ex opere operato, planè conferunt illam non ponentibus obicem, vt Concilia tradunt, ac ſubindè poſſunt etiam primam gratiam conferre non impedientibus. Nimirùm dum aliquis exiſtens in peccato mortali, ſed inuincibiliter putans, habere ſe Dei gratiam, aut ſufficientem diſpoſitionem, bona fide recipit Confirmationem, Euchariſtiam &c. non peccat, nec ponit obicem actualem gratię per Sacramentum recipiendæ; Ergo recipit illam. Sicut enim Sacramenta, quæ per ſe primo principaliter inſtituta ſunt ad conferendam primam gratiam, ſi reperiãt ſubiectum antea iuſtificatum, conferunt illi gratiam ſecundam, cùm nihil obſtet ex parte ſubiecti; ſic Sacramenta, quæ per ſe primo principaliter inſtituta ſunt ad augendam gratiam, ſi non inueniant in ſubiecto gratiam primam, conferunt illam, dum non inſit obex ſuſcipienti. Confirmatur, nam omnia Sacramenta gratiam ex inſtitutione ſignificant, & per conſequens illam conferre poſſunt, ac de facto conferunt omnibus non ponentibus obicem, vt docet *Trident. ſeſſ. 7. can. 7.* Nec prima gratia diſtinguitur eſſentialiter à ſecunda: Poterunt ergo Sacramenta viuorum per accidens primam gratiam conferre peccatoribus accedentibus bona fide.

17 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, hunc effectum ex ipſamet inſtitutione Sacramentorũ colligi, quatenus inſtituta ſunt ad communicãdam gratiam, quàm continent, omnibus non ponentibus obicem; & licèt quædam per ſe communicent gratiam primam; quædam verò ſecundam: Cùm hæc ſit accidentalis duntaxat differentia gratiæ, non tollit, quin per accidens illa cõmunicent interdum gratiam ſecũdam, & hæc interdum gratiam primam, intercedente nimirùm bona fide cùm ſufficiente diſpoſitione. De qua ſit.

CAP. III. QVÆST. III.

Quam diſpoſitionem recipientis requirant Sacramenta viuorum, vt conferant primam gratiam?

18 PRima ſententia docet recipientem Sacramenta viuorum bona

na fide, quia putat inuincibiliter, ſe gratiã habere, vel diſpoſitionem ſufficientem, quamuis ſit in peccato mortali, nec aliam diſpoſitionẽ habeat, per tale Sacramentum iuſtificari; Sic ſentiunt *Durandus in 4. diſt. 9. q. 4. Paludanus ibi q. 2. S. Antoninus p. 3. tit. 12. c. 6. §. 7* Probatur; quia Sacramenta dant gratiam non ponentibus obicẽ; Sed qui ſic accedunt, non ponunt obicem, ſiquidem non peccant ſic accedendo: Ergò iuſtificantur. Fauent Sotus, & Catherinus *apud Suarium to. 3. diſp. 63. ſect. 2.* quatenus non agnoſcunt acceſſum ad Euchariſtiam medıũ, ideſt ſiue peccato nouo, vel gratia recepta putãtes oẽm cõicantem, qui cõicãdo nõ peccat mortaliter, iuſtificari. *Vazq. 3. p. diſp. 205. n. 33.* fine, cẽſet, ab Authoribus admittẽtibus, dari primam gratiã interdũ per Euchariſtiam (idem erit de cęteris Sacramentis viuorũ) ſine fundamento requiri dolorẽ de peccato, quaſi ſufficere debeãt in ea ſentẽtia bona fides recipiẽtis, & virtus Sacramenti.

19 Secunda ſententia docet, ſufficere quidem attritionem etiam cognitam. Quia vel attritio eſt diſpoſitio ſufficiens, vt homo iuſtificetur per Sacramenta viuorum, vel non; ſi non ſufficit, quamuis exiſtimetur contritio, non ſequetur effectus; nam exiſtimatio ſola non auget diſpoſitionem, & per conſequens Sacramenta viuorum nunquàm cõferent primam gratiam. Si tamen attritio ſufficit (vt in noſtra ſententia videtur dicendũ) quamuis ſit cognita, ſufficiet; falſa ſiquidem exiſtimatio non conducit ad effectum Sacramenti; nec attritionis cognitio quidquàm detrahit de doloris ſubſtantia, vel de vi Sacramenti. Non eſt ergò, cur nõ ſufficiat attritio cognita. Nullum Authorẽ huius ſententię reperi. *Filliuc. vero tract. 3. n. 56. & 57. & 131.* dicit, eſſe valdè probabilem. Quia præceptum diuinum ſolùm eſt de recipiendis dignè Sacramentis tàm viuorum, quàm mortuorum. Sed dignè recipit, qui non ponit obicem gratiæ Sacramenti, qualis eſt, qui veram habet attritionem: Cùm enim Baptiſmus, & Pęnitentia cõferant gratiam attrito, ſignum eſt attritum nõ ponere obicem gratiæ Sacramenti.

20 Dico 1. cõtra primam ſententiam, vt Sacramenta viuorum conferant primam gratiam, requiri prorſus attritionem ſupernaturalem ſaltem extrinſecè. Quare non ſufficit ignorantia, vel obliuio, quantumuis inculpabilis, peccati, ſi reuera recipiens Sacramentũ ſit in peccato mortali, nec deteſtetur illud ex motiuo ſimpliciter honeſto. Quia ſecundum communem legem peccatum, quòd voluntariè committitur, non remittitur ſine voluntaria deteſtatione, ſeu retractatione, quàm Deus non acceptat, niſi ſit ſimpliciter honeſta; videlicèt ex motiuo ſimpliciter honeſto. Nec hæc neceſſitas retractationis ſublata fuit per inſtitutionem Sacramentorum, ſed adhuc in lege gratiæ perſeuerat, vt docet *Tridentinum ſeſſ. 6. c. 6.* vbi nomine contritionis latè ſumpto comprehẽdit etiam attritionem, vt patet ex contextu. Sic docent *Sotus in 4. diſt. 7. q. 1. art. 7. Valentia tom. 4. diſp. 5. q. 1. punct. 4. Suar. to. 3. diſp. 63. ſect. 2. Henriq. lib. 8. ca. 45 n. 2. Filliuc. tract. 4. n. 169. Reginaldus lib. 28. n 34. & lib. 29. n. 109. Bonac. de Sacram. diſp. 1. q. 6. punct 2. n. 15. & diſp. 4. q. 6. punct. 1. n. 22.* qui colligit indè cũ quibuſdam Doctoribus, recipiẽtem Sacramenta Viuorũ elicere debere contritionis, vel attritionis actũ, ne careat fructu Sacramẽti, ſi fortè ſit in peccato mortali, quòd ignoret. Ad fundamẽtum primæ ſententiæ negatur minor; & enim licèt ſic recipiens Sacramentum non peccet recipiendo, ponit tamen obicem per mortale peccatum non retractatum ſufficiẽter; cui ſubindè cenſetur affectus habitualiter adhærere.

21 Dico 2. contrà ſecundam ſententiã, ſimul cũ attritione prædicta requiritur bona fides exiſtimantis, ſe ritè diſpoſitũ accedere, quatenus inuincibiliter vel ignorat, ſe peccaſſe mortaliter, vel putat ſe contritum eſſe, vel credit, ſibi licere, cũ attritione ſola tale Sacramentum ſuſcipere. Sic Doctores communiter ſupponũt; & docent *ipſe Filliuc. tract. 4. n. 169.*

Sotus, Valentia, Reginaldus, Henriquez, Suarez ſupra, qui dicit, oppoſitam ſententiam nec probabilem, nec ſine temeritate poſſe defendi.

22 Probatur ex communi conſenſu Theologorum, & Patrum requirentium tum ad omnia Sacramenta viuorũ, tum præſertim ad Euchariſtiam recipiendã, vt recipiens accedat puro corde ſine cõſcientia peccati mortalis. Per ſe quippe Sacramenta viuorum in recipiente requirunt ſtatum gratiæ, quã augere poſſint iuxta finem inſtitutionis ſuæ. Quare præcepto diuino naturali tenemur, ſuppoſita Sacramẽtorum inſtitutione, gratiam iuſtificationis obtinere, priuſquam ad Sacramenta viuorũ accedamus. Nec ab hoc præcepto excuſamur, niſi per inculpabilem ignorantiã peccati, vel præcepti, vel attritionis, quam reputemus contritionem: alioquin cognoſcens, ſe teneri culpa mortali, præceptumq; ſimul non accedendi cum conſcientia peccati mortalis ad Sacramenta viuorum, ſi vellet accedere cũ attritione cognita, certè Sacramentum reciperet indignè; quia ſcienter violat præceptum purificandi conſcientiam ad dignè recipiendum. Vnde corruit fundamentum ſecundæ ſententiæ. Nam attritio per ſe non ponit obicem gratiæ, ſed potius adhibet ſufficientem diſpoſitionem, & retractationem, vt gratia per Sacramentum conferatur; ſicut per Baptiſmum, & Penitẽtiã confertur attritis. At ſi mala fides accedat, & cognitio violati præcepti, hæc ponit obicem gratiæ, quatenus ponit mortale peccatum, ac proindè veram rationem attritionis vniuerſalis deſtruit.

Hinc fit contra Sotum, Catherinum, Durandum, & alios, poſſe quempiam recipere Sacramenta in ſtatu medio; ſcilicet ita vt nec peccet mortaliter recipiendo Sacramentum, nec recipiat gratiam cum illo; ſi nimirum exiſtens in mortali, nõ habeat ſaltem veram attritionem, & inuincibiliter exiſtimet, ſe ritè diſpoſitum eſſe. Sic notant *Suarez to. 3. diſp. 63. ſect. 2. Fillinc. tract. 4. n. 170. Fagundez cum alijs Præcep. 3. lib. 4. c. 2. n. 14.*

CAP. III. QVÆST. IV.

An Sacramentum fictè ſuſceptum recedente fictione conferat gratiam?

23 VT videamus, quando Sacramenta conferant ſuos effectus, poſſumus triplex tempus diſtinguere. Primum eſt antecedens receptionem Sacramenti, ſecundum eſt comitans receptionem. Tertium ſubſequens illam. Circa primum etſi quidam apud *Sotum in 4. diſt. 1. q. 2. ar. 1. putarint*: Sacramenti votum ante realem eiuſdem ſuſceptionem interdum conferre gratiam ex opere operato; certiſſimum tamen eſſe debet, nullum Sacramentum conferre ſuum effectum ex opere operato, priuſquam re ipſa ſuſcipiatur; vt docent *Sotus ſup. Suarez to. 3. diſp. 8. ſec. 1. Coninch. q. 62. n. 61. Fillinc. trac. 1. n. 101. cum alijs.* Nam effectus Sacramentorum ſcilicet Baptiſmi *Marc. vltim.* confirmationis, *Act. 8.* Euchariſtiæ, *Ioa. 6.* non promittitur niſi realiter ſuſcipienti Sacramenta. Igitur tempore præcedenti per ſolum Sacramenti votum nihil confertur ex opere operato, ſed ex opere operantis reſpondebit ei gratia, ſi conditiones habeat requiſitas ad merendum illam.

24 Circa ſecundum tempus difficile videtur, quando poſſit Sacramentũ cauſare ſuos effectus. Cum enim ſit ens ſucceſſiuum, nunquam eſt ſimul ſecundum eſſe perfectum (excipe Sacramentũ Euchariſtiæ, quod permanet) Nõ poteſt autem cauſare gratiam, antequam ſit perfectum, nec poſtquã deſijt: Nunquã ergo cauſare poteſt. Quidã dicunt Sacramenta cauſare gratiam in tempore vel determinato, vel indeterminato. Quidã recurrũt ad inſtans extrinſecum, quod ad cauſalitatem moralem ſufficiẽs eſt. Alij melius ad inſtãs intrinſecum, in quo datur terminus ſucceſſionis ſufficiens ad Sacramenti complementum, qui licet ſit extrinſecus motui præcedenti, tamen eſt intrinſecus Sacramento; nam ex parte materiæ permanet contactus aquæ,

vel

vel olei, vel ſimilis; ex parte formæ permanet ſonus; ac ſubindè Sacramentum per aliquod ſui complementum realiter exiſtens in inſtanti terminatiuo producit gratiam habitualem non ſolùm moraliter, ſed etiam phyſicè ſecundum opinionem probabiliorem, quam *tradidi 1. p. lib. 1. diſp.* 11. Gratiam vero Sacramétalem auxiliorum non producit tunc phyſicè, ſed confert ius ad illam, vt Deus in opportunitatibus intuitu Sacramenti ſuppeditet auxilium ſuperabundans. At Euchariſtia cum ſit Sacramentum permanens, non producit gratiam, quando completur forma conſecrationis, ſed in ipſa ſui ſumptione. *Videantur Henriq li. 1. c. 19. n. 1. Suarez to. 3. diſp. 8. ſect. 2. Coninch. q. 62. n. 62. & 63. Bonacin. de Sacr. diſp. 1. q. 4. punct. 7. n. 20.*

25 Circa tertium tempus inſurgit difficultas, vtrum Sacramenta conferant gratiam, poſt quam tranſacta ſunt, & procedit de gratia iuſtificante; quia Sacramentalis ferè ſemper datur poſt tráſactum Sacramentum, vt nuper dicebamus Suppono q; 1. Sacramenta tempore ſubſequente ſui receptionem non conferre ſuum effectum, niſi fuerint fictè ſuſcepta: cõferunt enim vnicum effectum gratiæ iuſtificantis propriè loquendo. Quare ſi Sacramentum præſtat ſuum effectum, quando recipitur, poſtea non conferet alium ſimilem, quia ſolum ordinatur ad vnicum adæquatum effectũ gratiæ conferendum. *Ita Suarez ſupra ſect. 3 Filliuc. tract. 1. num.* 104.

26 Suppono 2. duplicem dari poſſe fictionem in Sacramentis. Prima contingit, quando deficit intentio recipiendi Sacramentũ, vel aliquid aliud eſſentiale Sacramento defectu cuius ſit nullum, & tũc iterari debet, nec aliter obtinetur eius effectus, quamvis tollatur fictio; nam intentio ſubſequens ſine noua materia, & forma non facit validum Sacramentum. *Ita Suarez to. 3. diſp. 28. ſect. 4. Coninch. q. 62. n. 64. Bonac. diſp. 1. q. 6. punct. 3. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 9. n. 1. & 2. Villal. to. 1. tr. 5. diffic. 20. n. 1.* Secunda fictio contingit, quando Sacramentũ ſecundum eſſentialia validum ſit, & integrum recipitur, non tamen ſortitur effectum defectu diſpoſitionis in recipiẽte requiſitæ, quia ſcilicet non habet diſpoſitionem neceſſariam recipiendo fructui talis Sacramenti. Tunc igitur quærimus, vtrum Sacramentum validè, ſed fictè ſuſceptum, poſtea recedẽte fictione per contritionẽ, aut attritionẽ reſpectiuè, conferat gratiam ex opere operato.

27 Prima ſententia negat omninò. Sic Iuriſtæ quidam cum Gloſſa in cap. *Tũc valere, de conſecrat. diſt. 4. Ioãnes de Medina. Cod. de confeſſione, q. de confeſſione ficta* iteranda docentes, recedẽte fictione Baptiſmi fieri remiſſionem peccatorum non virtute Baptiſmi, ſed ſolius cõtritionis, ita ut nihil ſpeciale correſpondeat Baptiſmo, quod dicit *Vazquez 3. p. diſp. 159. n. 5* videri contra mentem Auguſtini; verum infra *n. 35.* putat ipſe, probabilius eſſe, recedente fictione, nullum gratiæ gradum ex opere operato conferri virtute Baptiſmi. Fauent *Scotus in 4. diſt. 4. q. 5. Gabriel ibi q. 2. art. 3. dub. 2. Paludanus q. 5. Sotus diſt. 6. q. 1. a. 8.* quatenus ſolam remiſſionem pœnæ pro peccatis ante Baptiſmum, vel in ipſo commiſſis debitæ tribuunt Baptiſmo tunc temporis ex opere operato. Fundamentum eſt quia collatio gratiæ iuſtificantis ex opere operato non eſt aſſerenda ſine ſufficiente fundamento, quod hic non ſuppetit. Nam auctoritas Auguſtini relati prędicto cap. *Tunc valere*, qua cęteri Doctores nitũtur, de remiſſione pœnæ capi poteſt; vel quatenus per Baptiſmũ fictè ſuſceptum ſatisfit obligationi ſuſcipiendi Baptiſmi: nec recedente fictione debet aliud baptiſma recipi, cum iã per illud homo ſit capax aliorum Sacramẽtorum, quibus poſtea iuſtificetur.

28 Secunda ſententia ſoli Baptiſmo tribuit hanc efficaciam conferendi gratiam recedẽte fictione, quia de ſolo Baptiſmo loquitur S. Auguſtinus relatus in cap. *Tunc valere, de conſec. diſt.* 4. Ita tenet ſub conditione *Vaz q. 3. p. diſp.* 161. *n.* 10. *dicẽs cum Soto ſup.* ſi cui Sacramento conuenit, recedẽte fictione gratiã cõfer-

re, nulli niſi Baptiſmo conuenire.

29 Tertia ſententia tribuit hoc priuilegium Sacramentis imprimentibus caracterem, ne prorſum ipſorum gratia frustretur: ſi ſemel validè ſuſcepta non habuerint effectum. Cum enim repeti non poſſint, iam non poterit ipſorũ fructus obtineri, niſi recedente fictione cõferant illum. *Ita Syluester, Canus, & alij, quos ſequitur Sylu. 3.p.q.69.a.10. Maior in 4.diſt.4.q.2. Couarrub. in c. Alma mater.p.1.§.4.n.13. Fauent. S. Tho. in 4.diſt. 4.q.3.a.2.quæſtiunc.3.ad 3. & Richardus ibi.a.2.q.2.ad* 2. quatenus alijs Sacramẽtis hoc denegant: quoniam non imprimunt characterem.

30 Quarta ſententia Baptiſmo, & Pœnitentiæ tribuit, vt recedente fictione ſuum effectum operentur; nam hæc duo Sacramenta ſunt instituta per ſe principaliter ad remiſſionem peccati per infuſionem primæ gratiæ, ac ſubindè ſunt valdè neceſſaria ſaluti. Quare non debẽt effectu ſuo fruſtari, dum obex antea poſitus tollatur. Inſinuat *Durãdus in 4.diſt. 4.q.4.n.8. & 10. & diſt.17.q.13.n.7. ſequitur Canus relect. de Pœnit.p.5.§. ſed enim.* Petrus de Ledeſma tract. de Baptiſmo. *cap. 11. concl. 1. & 2. & tract. de Pœnit. cap.18. concl.*8.

31 Quinta ſententia cenſet, omnia Sacramenta, recedente fictione, producere ſuum effectum, quoniã eadem omnium videtur eſſe ratio quoad efficaciã ſupernaturalẽ. Ergo cũ hoc ſit tribuẽdum Baptiſmo iuxta ſententiam Auguſtini cõmuniter receptam, nõ eſt, cur alij omnibus non tribuatur. Innuit *S. Th. in 4.diſt. 17.q.3.a.4.quæſtiunc.* 1. quatenus docet, recipiet Sacramentum Pœnitentiæ cum obice, poſtmodum hoc ſublato percipere fructum ipſius, *ſicut* (inquit) *etiam in alijs Sacramentis.* Tenent *aperte Caiet. in opuſc.to.1.tr.5.q.5. Petrus de Soto lect.5. de Baptiſmo. Hẽriq.l.1.c.25.n.1. & 8. Bonac. de Sacr. diſp.1.q.6. punct.2.n.3. Cabrer. 3. p.q.69.a.10.diſp.4.n.9. Diana p.3.tr.4.reſol.15. dicens,* hanc ſententiam multum extollere dignitatem Sacramentorum. *Nuñus Cabezudus 3.p.q.62.ar.1.diffic.6. excipit* Euchariſtiam, & Pœnitentiã; quia facilè repeti poſſunt. Solam autem Euchariſtiam, ſi poſt conſumptas ſpecies obex tollatur, recipiunt *Suarez 3.p.to. 3. diſp.28.ſect.6. & diſp.63.ſect.8. Filliucius tract.1.n.138. & ſequentibus, Villalob. to. 1.tr.5.diffic.20. & 21. & tract.7.diffic. 32. n.2. Card. de Lugo de Sacram. diſp.9. nu. 23.100. & 108. Trullench. de Sacr. lib. 1. c.5.dub.3. Leſſius. 3.p.q.69.n.22.*

32 Hæc ſententia videtur præferenda, tum propter Authoritatem S. Auguſt. de Baptiſmo contra Donatiſtas *l.1.c.10. & 12. & l.3.c.13. & l.6 c.5. dicẽtis,* Baptiſmũ quem hæreticus recipit, incipere valere ad ſalutem, cum ad reconciliationẽ Eccleſię venerit, operarique in hęretico reconciliato peccatorũ remiſſionem; quia ſanctũ eſt, & ſemen Chriſti, quod iniquitate ſuſcipientiũ pollui non poteſt. Quæ verba ſatis indicant, Baptiſmum ritè ſuſceptum, recedente fictione, vi ſua cõferre gratiam, aliàs nõ operaretur propriè ſalutẽ, nec peccata remitteret, vt latius expẽdũt *Card. de Lugo ſup. Coninch. 3.p. q.62.n.70. Caſtro Palaus to.4. tr.18. diſp. 1.pũct.9.nu.*4. De cęteris vero Sacramẽtis nihil dixit Auguſtinus, quia nõ occurrebat occaſio, idem autẽ ſenſiſſe videtur cũ eadẽ ferè ſit omniũ ratio. Sicut enim per Baptiſmum voluit Chriſtus noſtræ neceſſitati ſubuenire ſuauiter, & efficaciter contra peccatum originale, cęteraq; præcedentia baptiſmum; ſic per confirmationem, Euchariſtiam &c. Subuenire voluit noſtræ neceſſitati, vt roboraremur ad profitendam fidem, ad nutriendam, & conſeruandam charitatem, ad rectè præſtanda ſacra miniſteria &c. Ergo ſicut Baptiſmus impeditus obice retinet ſuã efficaciã ad præſtãdos ſuos effectus etiam nõ neceſſarios ad ſalutem quãdo tollitur obex, ſic cętera Sacramẽta pariter retinere cenſenda ſunt. Tũ etiam quoniam hæc ſentẽtia conformior videtur diuinæ bonitati conanti ſui cõmunicationem, & effectus Sacramẽtorũ operari, quoties obex recipiẽtis amouetur. Quodlibet .n. Sacramentũ eſt opus diuinæ bonitatis ex ſeſe viuũ, & efficax,

gratiæ,

gratiæ, qua nobis diuina natura communicatur tanquam Dei filijs. Ergo quamvis per fictionem poſſit quodammodo mortificari,& eius effectus impediri, tamen recedente fictione, mox viuificatur, & ſuam efficaciam exerit, ſecundum quam in acceptatione diuina manſit.

33 Sed deſcendamus ad ſingula Sacraměta. De Baptiſmo ferè cõueniunt omnes cum *S.Th. 3.p q.69.ar.1* Cum enim ſolus Baptiſmus ſit per ſe principaliter inſtitutus ad remiſſioně originalis peccati per infuſionem primæ gratiæ; nec poſſit aliud Sacramentum per ſe principaliter tollere peccatum originale, vel actuale commiſſum ante baptiſmũ dicendum eſt, obice ſublato, Baptiſmum recuperare vim ſuam ad remittěda per ſe talia peccata, conferendamq; gratiã primam. In cęteris Sacramentis licet nõ ſit ita certum eſt, tamen valdè probabile. Nam in Pœnitentia viget eadem ferè ratio, ſi detur Pœnitentiæ Sacramentum informe, ſiquidem peccata ſemel validè manifeſtata nõ tenemur iterum ſubijcere clauibus. Quare non dabitur aliud Sacramětum, per quod directě remittantur; ſi Pœnitentia prior informis obice ſublato, non reuiuiſcat. Si non detur Pœnitentiæ Sacramentum informe (quod probabilius reputo) non habet hæc quæſtio locum in hoc Sacramento.

In confirmatione, ac ordine, quæ characterem imprimunt, vrget coniectura ſupra facta *n. 29.* Maximè quippe decet diuinam liberalitatem, vt homo conſtitutus in ſtatu quodam immobili, ad quě indiget gratia Sacramentali, poſſit illã obice remoto recuperare; ne ſemel impeditus fictione, maneat ſemper obligatus ad functiones ſine gratia talibus operibus propria. Nec recuperatur gratia Sacramentalis ſine habituali, cum qua connectitur; nam habitualis gratia collata per Sacramenta dat ius intrinſecũ, & quaſi radicale ad auxilia gratię Sacramentalis. Quæ ratio probat etiam in Matrimonio, quatenus aliquo modo perpetuum eſt, ſiquidem viuěte coniuge nõ poteſt iterari. Pariter probat in extrema vnctione, quoties eodě mortis periculo durante tollitur obex. Si verò diſſoluto Matrimonio, vel recuperata ſanitate, tollatur obex Matrimonij, vel extremæ vnctionis: *adhuc Villal. to. 1. tr. 5 diffic. 21. n. 2. & Auerſa de extrema vnct. q 1. ſect. 3. dicunt* hæc Sacramenta ſortiri ſuum effectũ; quia per accidens eſt, occaſiones fuiſſe tranſactas, & Sacramenta per ſe habět ex inſtitutione ſua ſublatis impedimětis operari: credendũ enim eſt talě efficaciam Sacramentis fuiſſe conceſſã: Et quidě effectus gratiæ ſantificantis in omni ſtatu cõueniens, & opportunus eſt ad animæ ſalutem vel inducendam, vel promouendam; gratia vero Sacramentalis extremæ vnctionis etiã poſt recuperatam ſanitatě deſeruire poteſt ad extirpandas reliquias peccatorũ, & ad ſuperandam Dæmonis infeſtationě gratia Sacramentalis Matrimonij poſt obitum coniugis deſeruire poteſt ad educãdã prolem, ſi ſuperſit, ad conſeruandum pium affectũ erga coniugem defunctũ, aliaq; grauamina tolerãda forsã ex Matrimonio relicta. Cõſonat *Nuñus in addit. q. 30. art. 1. Cæterum Coninch. 3. p. q. 62. n. 76. & 77 Laymã l. 5. tr. 1 c. 7. n. 5. & Card. de Lugo ſup. n. 106.* negãt, in eo caſu cõferre ſuum effectũ iſta Sacraměta; quia ceſſat ratio præcipua talis actiuitatis, cum hæc Sacramenta iam iterari poſſint, & ipſorum fructus percipi per Sacramenta denuo recepta. *Suarez to. 3. diſp. 28. ſect. 6.* cenſet vtrumq; probabile, quoniam vtraq; coniectura veriſimilis eſt, cui libenter ſubſcribo.

34 Euchariſtia poteſt fictè ſuſcipi vel cum aperto ſacrilegio, vel bona fide: ſi ſumatur cũ aperto ſacrilegio cognoſcětis ſe indignè cõmunicare; nec tollatur obex ante cõſũptas ſpecies Sacraměta- les, nullum operatur effectũ recedente poſtea fictione Nam qui ſic manducat indignè, iudicium ſibi manducat, vt inquit *Apoſtolus 1. Corinth. 11.* ſcelus immane committens. Ergo non eſt, cui fructum inde percipi..., vnde tã grauiter delinquit; cum præſertim iterari facilè

P. Lugo de Sacramentis.

Sacramentũ,& dignè recipi poſſit. Alioqui Sacerdos, qui cùm indignitate ſibi nota contrarius,& fas celebrat grauiſſimis criminibus, & cenſuris innodatus, ſępiùs etiam quotidie per longam vitã, reciperet in fine vitæ contritus gratiæ cumulum ingentẽ ex tot ſacrilegijs horrẽdis; quòd apparet ſatis abſurdum. *Ita ſentiunt S.Thom. in 4.d.4.q.3.ar.2. quæſtiunc.3. ad 3. Durandus, Maior, Palud. ibi, Cano, Syluester, & alij, quos ſequitur Suarez ſup. diſp.63. ſect.8. Filliuc. tract. 1. num.143. Bonac. diſp.1. quæſt.6. punct. 3. Coninch. q.62. n.78. Henriq. lib.1. cap. 25. n.7. Palaus to.4. tract.18. punct.9. nu.6. Villalob. to.1. tract.7. Diffic.32. n.1. Trullench, & Layman ſupra, Auerſa de Euch. q.7. ſect.1.*

35 Si verò tollatur obex antè cõſumptas ſpecies, probabile quidem eſt, conferri fructum Sacramenti. Nam promiſſio gratiæ facta fuit huic Sacramento propter Chriſtum manducatum non ratione ſolius manducationis, ſed ratione quoque termini manentis, & per mãducationem applicati, iuxta id *Ioan. 6. Qui manducat me, viuet propter me. Rurſus in me manet, & ego in illo. Vbi Auguſtinus tract. 26. ait*, Manducare Chriſtum eſt illum manentem in ſe habere. Dum ergò manet Chriſtus in ſtomacho ſub ſpeciebus, efficax eſt ad producẽdam gratiam iuxta diſpoſitionem ſubiecti; ſubindéque poſita ſufficiente diſpoſitione, conferret gratiam ex opere operato; quia manet adhuc Sacramentum cùm efficacia ſibi propria. *Sic docẽt Caietanus 3.p.q.79 art.1. Coninch. ibi. n.48. Paludanus in 4. diſt.17. q.8. Suarez diſp 63. ſect.7 Leſſius ſup.* & ſatis innuunt alij dicentes, effectum Euchariſtiæ non conferri, quando tollitur obex poſt conſumptas ſpecies, ſiue corruptas, ita vt iam non adſit Chriſtus in ſtomaco; quaſi velint, conferri quidem, ſi tollatur obex, dum adhuc manet Chriſtus in ſtomacho ſub ſpeciebus.

36 Hoc eſt multò probabilius, quando moribundus bona fide communicauit in peccato mortali falsò putans, ſe neceſſariam habere diſpoſitionem, nec licèt iterum eodem die viaticũ in gratia recipere; Quare recedente fictione, dũ adhuc manet Chriſtus in ſtomacho ſub ſpeciebus, valdè veriſimile ſit, conferri moribũdo fructũ Euchariſtiæ. Quin etiamſi tollatur obex corruptis iam ſpeciebus, probabile quidem eſt, in hoc caſu dari moribundo fructum cõmunionis; & extra mortis articulũ quoque quoties fictio poſita fuit bona fide, quamuis tollatur poſt corruptas ſpecies, dari fructũ Euchariſtiæ. Nam qui ſic cõmunicauit, non manducauit ſibi iudiciũ; nec ſubindè militat in illo ratio ſupra facta *n. 34.* & aliundè virtus & excellentia talis Sacramenti poſtulare videtur, vt quando non ponitur culpabiliter obex, poſt illum ablatũ, etiamſi ſint ſpecies corruptæ, conferat ſuum effectũ. *Ita cẽſent Bonacin. de Sacram. diſp.1. q.6. punct.3 n.3. Henriq. lib.1. c.25. n.7. & lib.8. c.43. n.4. vbi citat S.Thomam, & alios.*

CAP. III. QVÆST. V.

Qualis diſpoſitio requiratur ad tollendum obicem?

37 P*Aludanus in 4. q.5. Syluest. Baptiſmus 4. q.17.* ſimpliciter aſſerunt, attritionem ſufficere ad tollendã fictionem, ſicut ſufficit ad recipiendũ dignè Baptiſmum, aut Pœnitẽtiam, & eius fructũ. At duplex obex diſtinguẽdus eſt, alter poſitiuus, alter negatiuus. Poſitiuus eſt, quãdo quis actualiter peccat recipiẽdo Sacramentum. Negatiuus eſt, quãdo quis indiſpoſitus accedit ad Sacramentum, tamen hoc inuincibiliter ignorat; ideoq; nõ peccat. Sic diſtinguunt *Suar. 3. p. to.3. diſp.28. ſect.5. Coninch. q.62. n.80. Diana p.3. tract.4 Reſol.14. Villalob. to.1. tract.5. Diffic.20.* Quoties obex fuit poſitiuus, conueniũt Doctores, non ſufficere ſolã attritionẽ ad tollendum obicem, ſed requiri contritionẽ, vel attritionem cum Sacramẽto. Probatur, quia nullum Sacramentũ inſtitutum eſt ad tollenda peccata futura, nec vim habet ad ipſorũ remiſſionẽ; ſed peccatum indignæ receptionis

ptionis eſt aliquo modo natura poſterius ipſo Sacramento; Quippe nō ſolùm interna voluntas recipiendi Sacramentum ſacrilegè, ſed ipſamet externa receptio verũ peccatum eſt, quòd non cōpletur, donec perfecta receptione Sacramentum fuerit collatũ; & conſequenter ſecundum eſſe cōpletum eſt ſaltem natura poſteriùs ipſo Sacramento. Sic docent Authores relati colligentes indefictionē baptiſmi non remitti per baptiſmum, ſed per Penitentiam, & per conſequens aperiendā eſſe Confeſſario. Conſonant *Nuñus 3.p.q.69.art.10.dub.2.Cabrera ibi diſp.2.§.2.Syluius,q 69. art.10. Ioannes de la Cruz in Directorio, p.2.de Bapt.q.4. dub.4. concl.2.Bonacin.diſp.1. q.6.punct.3 n.3. Diana ſup. Leſſius 3.p.q. 69 n.22.Trullench.de Sacram.lib.1.cap. 5.dub.3.*

38 Quoties obex fuerit negatiuus, & poſt Sacramentũ fictè ſuſceptũ commiſſa fuerit culpa lethalis, probabile reputant *Paludanus in 4.diſt.4.q.5. & Suar. ſup.* ſolā attritionē ſufficere. Quia licèt Sacramenta nō ſint inſtituta pro peccatis futuris, per accidens tamen videntur in hoc caſu poſſe talia peccata remittere; ſicut Sacramenta viuorũ per accidēs interdum conferunt primā gratiam, & confeſſio delet indirectè peccata, quę licitè tacentur.

39 Multò tamen probabilius eſt, in eo caſu neceſſariam eſſe contritionem, vel attritionem cùm Sacramento. Sic docēt *Suar. & Bonac. ſupra, Coninch. n.82. & 89. Durandus in 4. diſt.4.q.4.ad 1. Scotus ibi q.5. obiectione 2. Vazquez 3.p. diſp. 160.c.2.n.10.Palaus to.4. tract.18. punct. 10.n.3.* Quia præcedens Sacramentum, cùm inſtitutũ ſit ad remittenda peccata præcedentia dumtaxat, nullam vim habet ad remittenda peccata ſubſequentia, nec indirectè, ſiue per accidens: Nec attritio per ſe ſufficit ad remiſſionē peccati mortalis, niſi cũ aliquo Sacramento cōiungatur. Vndè colligunt *Coninch. & Vazquez*, oppoſitum non eſſe probabile, Quoniam ex Auguſtino ſupra; cōmuniq; conſenſu Theologorum habemus, Sacramenta nullam habere vim ad remittēda directè, vel indirectè peccata poſt ipſorum receptionem cōmittenda; nam applicant merita Chriſti; dũ vnicuique conferuntur, & non ad effectũ indeterminatũ, qualis eſſet peccatorum futurorum remiſſio. Debēt ergò ſemper ad præterita ſolùm determinari; ſicut in exemplis poſitis *n.38.* ſemper remittuntur præterita. Ferè conſentiunt *Diana, Nuñus, Villalobos, & alij relati n.37.*

40 Reſtat difficultas, quādo fuit obex negatiuus, nec poſteà commiſſum fuit mortale peccatũ; an ad tolendum obicē ſufficiat attritio? Quidam negant *cum Scoto in 4.diſt.4.q.5.propoſit.3.* Nam hoc nobis ex auctoritate dumtaxat præſertim Auguſtini conſtare poſſet: Sed nec Auguſtinus, nec vllus antiquior affirmauit, ſufficere ſolā attritionem; ergò nec nos debemus id aſſirmare. Verùm hæc ratio non vrget; nā, vt benè notat *Vazquez ſup.* nec Auguſtinus, nec antiqui diſputarunt vnquam de hoc caſu, ſed de fictione poſitiua: Quare nō eſt mirum, ſi non dixerint, attritionem ſufficere.

41 Dico 1. in hoc caſu ſufficit attritio, quæ moraliter omnia peccata deteſtetur. *Ita Paludanus, Suar. & Diana ſupr. Coninch. n.91. Leſſius nu.21. Palaus n.2. Henriq.lib.1.c.24.q.2. & lib.2.ca.27.n.3. Bonacin. diſp.1.q.6.punct.6.n.3. Cabrera 3.p.q 69.art.10.diſp.10.Cardin. de Lugo de Sacram. diſp.9.n.52. Auerſa 3 p.q.62. ſect.4.* Probatur; quia peccata commiſſa, priuſquā recipiatur Sacramentũ, reſpectu ipſius non habent rationē obicis, niſi quatenus permanent habitualiter voluntaria. Sed hæc ratio voluntarij ſufficienter tollitur per veram attritionem. Ergò ſufficienter etiam tollitur obex; ſiquidè qui ſic receperat Sacramentum, nullam commiſit culpā mortalem, quæ tollenda ſit per aliud Sacramentũ. Confirmatur; nam omnia Sacramēta remittunt attrito peccata mortalia prius cōmiſſa, quatenus ex opere operato cōferunt gratiam, vt vidimus *q.2.* ſed ſimiliter, dũ reuiuiſcunt obice ſublato conferũt gratiam ex opere operato: Similiter

ergò remittũt attrito peccata mortalia priùs cõmiſſa. Sicut enim attritio cũ Sacramento bona fide ſuſcepto ſufficeret ad gratiam, per ſe quidem in Sacramentis mortuorum, & per accidens in Sacramentis viuorum, ſine ordine ad aliud futurum Sacramentum; ſic etiam cùm bona fide ſufficiet, vt reuiuiſcat Sacramentum fide ſuſceptum. Quoniam ſuppletur ea diſpoſitio, quæ præterito Sacramento defuit, & quaſi retrotrahitur, vt tanquam diſpoſitio præcedentis Sacramenti ſufficienter diſponat ad recipiendum fructum ipſius ex opere operato.

42 Dico 2. quãdo Sacramentũ reuiuiſcit per ſolã attritionem, tũc ſolũ Sacramentũ confert totam gratiã; quãdo verò reuiuiſcit per Sacramentũ Pęnitẽtiæ, ſimul natura cùm illo confert gratiã, vt cauſa partialis maiorẽ, quàm vnũquodque per ſe conferret. Nam vtraq; cauſa vim habet producẽdi gratiã determinatam; nec vna vim alterius impedit. Idem eſt, quãdo tollitur obex per contritionẽ; tàm enim cõtritio præſens, quàm Sacramentũ præcedens ſimul natura concurrunt ad conferendã gratiam, & remittẽda peccata per modũ vnius agentis totalis; ita vt totus effectus ſit à ſingulis partialitate cauſæ, nõ effectus. *Ita Suar. ſup. Palaus n.5. Coninch n.98. & 101.*

43 An autem dum Sacramentũ obice ſublato reuiuiſcit, conferat gratiã iuxtà menſuram præſentis diſpoſitionis, ita vt meliùs diſpoſito conferat maiorẽ gratiam? Affirmat *Cardinal. de Lugo ſup. n. 71. & ſequentibus*, conſonat *Vazquez 3. p. diſp. 159. c. 5.* ex ſuppoſitione quod Sacramentum recedente fictione gratiam conferat ex opere operato. Probatur; quia Sacramentũ, dum recipitur, cõfert plus gratiæ meliùs diſpoſito iuxtà ſupra dicta *q. 1.* Ergò ſimiliter dũ reuiuiſcit, ſiquidẽ militat eadẽ ratio, & idem inconueniens apparet, quando Sacramentum reuiuiſcit per ſolam attritionẽ, quòd attritus vt 100. non recipiat maiorem gratiam, quàm attritus vt vnũ. Cõfirmatur ex *Trid. ſeſſ. 6. c. 7.* dicente, dari gratiam adultis per Sacramenta ſecundum propriam cuiuſq; diſpoſitionem; illũ autem actum, quo tollitur obex in noſtro caſu, veram, & propriam diſpoſitionem eſſe, probant *Vazquez, & Card. de Lugo.* Quia Sacramentum præſens non confert ſuũ effectum ſine diſpoſitione recipiẽtis; ergò nec Sacramentũ præteritum poterit illum producere ſine diſpoſitione neceſſaria, cũ non habeat maiorem actiuitatem Sacramentum pręteritũ, quàm pręſens, & per cõſequens iuxtà menſuram diſpoſitionis, qua tollitur obex, conferetur inæqualiter gratia.

Negant *Suar. to. 3. diſp. 28. ſect. 4. Coninch. q. 62 n. 102. Leſſius 3. p. q. 69 n. 18. Auerſa, q. 62. ſect. 2.* quamuis oppoſitum cẽſeant eſſe probabile. Probãt; quia gratia Sacramenti commenſuratur cùm diſpoſitione recipientis actualiter, & hæc diſpoſitio in actuali receptione nulla fuit, vnde minimã conferet gratiã, quam tale Sacramentũ conferre ſolet; qualem nimirũ confert Baptiſmus infantibus, & quòdlibet Sacramentum amẽtibus, qui non habent obicem, nec diſpoſitionem vllam. Nã actus, quo tollitur fictio, non eſt vera diſpoſitio, ſed ſolùm remouens prohibẽs, vt Sacramentũ præteritũ operetur ſuum effectum iuxtà diſpoſitionẽ ſubiecti; quòd equidem hic, & nũc reperitur ſine obice, ſed ſimul ſine vlla diſpoſitione. Cõfirmatur quia Sacramẽtũ, dũ confertur, applicat merita Chriſti ad effectum determinatũ vel tũc, vel vbi primum fictio receſſerit, conferendũ ſecundum diſpoſitionem, quàm tunc reperit in ſubiecto; non autem applicat ad effectum indeterminatum, qualis eſſet, ſi foret attendendus actus, quo poſteà tolletur obex; poſſet quippè poſteà dari gratia vel vt 100. vel vt vnũ pro varia diſpoſitione ſubiecti. Nõ ergò datur gratia ſecũdum diſpoſitionẽ tollentis fictionem, ſed iuxtà diſpoſitionem habitam tempore receptionis.

44 Vtrumq; poſſibile quidẽ eſt; factũ pendet ex inſtitutione diuina, quæ nobis quoad hanc commenſurationem non eſt omninò manifeſta. *Quare Palaus*

Digitized by Google

ro.4.tract.18.punct.10.n.9. vtramq; partem probabilem cenſuit, & ſub diſiunctione defendit; quod olim ego ſecutus fui. Nunc verò probabiliorem reputo partem affirmantem, de facto gratiam promiſſam fuiſſe Sacramentis iuxta mēſuram diſpoſitionis exiſtentis, quando fructus Sacramenti cōmunicandus eſt; Vnde ſi tollitur obex meliori diſpoſitione, maior gratia conferetur ex vi Sacramenti iuxta menſuram diſpoſitionis tollentis fictionem. Cum enim Sacramentum pręcedens fuerit impeditum ob defectum ſolius diſpoſitionis ad ſuum effectum præ requiſitæ, nequibit ad operandum expediri, niſi poſita diſpoſitione, cuius defectus impediebat; & per conſequens actus tollens fictionem eſt propria diſpoſitio, iuxta cuius mēſuram conferant Sacramenta gratiam.

Nec obſtant fundamenta contraria. Nam ad primum dicimus, actum illum, quo tollitur fictio, quamvis propriè non diſponat ad Sacramentum, quod ſine illo validè fuit receptum, eſſe verò diſpoſitionem veram, & propriam ad fructū Sacramenti recipiendum, videlicet ad iuſtificationem, de qua loquitur generaliter Tridentinum aſſerens, nos recipere iuſtitiam in nobis, vnumquemq; ſuam *ſecundum menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis, ſecūdum propriam cuiuſq; diſpoſitionem, & cooperationem*, quæ doctrina verificatur etiam, quoties homo iuſtificatur extra Sacramentū per contritionē, vbi diſpoſitio non ineſt ad Sacramentum, ſed ad gratiam, quę (ſicut aliæ formæ) melius cōmunicatur ſubiecto diſpoſito melius ad ipſam; Itaq; dicimus, actum, quo fictio tollitur, diſponere quidem ad effectum Sacramenti, qui debeat ſubinde tali diſpoſitioni commenſurari. Vnde dicimus ad ſecundum, actum, quo tollitur obex, non concurrere ſolùm remouendo prohibens, ſed poſitiuè ſimul ad gratiam diſponendo: ſicut enim quando Sacramentum dignè recipitur, gratia correſpondet non ſoli Sacramento, ſed ſimul diſpoſitioni recipientis, itaut ex vtroq; conflectur mēſura gratiæ, quæ confertur ex opere operato, vt vidimus q.1. ſic etiam quando recedēte fictione reuiuiſcit, adæquata menſura gratiæ conflari debet non ſolùm ex Sacramēto, ſed etiam ex diſpoſitione pręſenti ad gratiam recipiendā prærequiſita. Ad confirmationem dicimus, non eſſe quidem incōueniēs, acceptari Sacramentum, quando fictè recipitur, ad effectum indeterminatum ſecundum præſentem ſtatum, determinatum verò iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, quam Deus optimè nouit. Etenim cauſas acceptat Deus ſecundū modum ſingularū proprium. At Sacramentum in homine compote rationis eſt cauſa indifferens ex ſe, quę determinari debeat per diſpoſitionē; vnde quādo non eſt poſita diſpoſitio requiſita, ſolū acceptatur vt cauſa indifferēs, cuius effectus determinandus vltimo ſit per futuram diſpoſitionem.

CAP. III. QVÆST. VI.

Quid ſit character Sacramentalis?

45 PRæter gratiā habitualē, & Sacramentalē quædam Sacramenta producunt aliū affectū, qui vocatur character, ideſt forma, ſeu figura. Veteres Patres, & Doct. accipiūt hanc vocē pro ſigno, ſeu ſignaculo, vel nota diſtinctionis. Hæretici reclamant characterē nihil eſſe noſtris animis impreſſum. Quia nec ſcriptura, nec ratione probari poteſt. Sic *Vvicleffus l.5. Trialogi, c.15. Caluinus in Antidoto Trid. ſeſſ.7. can.9. Kennitius in Exam. p.2. Ex cathol. Gabriel in 4. diſt.6. q.2 art.2.* dixit, nec ratione certa, nec authoritate manifeſta probari characterē Sacramentalem. *Durand. in 4. diſt.4. q.2.* docuit, characterē ſolū eſſe relationē rationis, aut denominationē extrinſecam, per quā ex inſtitutione diuina deputatur aliquis ad ſacras functiones. Quia poſita ſolū relatione rationis, aut extrinſeca denominatione, conſtare poſſunt omnia, quæ de charactere docet Eccleſia.

46 Dico 1. cōtra Hæreticos, aliqua Sacramenta quemdam effectum in anima producere, qui rectè vocatur character.

Ita

Digitized by Google

Ita definiunt *Innoc. III. in cap. Maiores de Bapt. Concil. Florentinum in Decreto de Sacramentis, Tridentin. ſeſſ.7. can.9. Colligitur ex ſcriptura 2. Corinth.1. Vnxit nos, & ſignauit:* ideſt vnxit nos per gratiam, & ſignauit nos charactere. *Ad Eph.4. In quo ſignati eſtis*, ideſt charactere, vt exponunt vtrobique Patres, & Doctores communiter. Ratio quidem eſt inſtitutio Diuina, quæ nobis tum ſcriptura, tum traditione conſtat, vt oſtendunt *Vualdenſis tom.2. cap.109. Vazquez 3. par. diſp.134. cap.1. Layman lib.5. tract.1. cap.7.* Accedit congruentia: Quia decuit, Chriſti milites, & ſeruos per aliquod ſignum à reliquis ſecerni. Sic docent *S. Thom. 3. p. quæſt.63. a.1. vbi Nuñus, Peſantius, Coninch. & alij.*

47 Dico 2. contra Durandum, characterem eſſe qualitatem diuinitùs infuſam, qua Chriſtianus redditur aptus ad Sacramenta recipienda, vel miniſtranda, & ad alia opera cultus Diuini. Hoc ſignificant Concilia relata, quatenùs aſſerunt imprimi characterem in anima, qui ſit ſignum ſpirituale: Nam extrinſeca denominatio, vel ens rationis, nec eſt ſpirituale, nec imprimitur in anima. Sic *S. Thom. ſup. art.2. Coninch. Nuñus, Vazquez ibidem. Suarez to.3. diſp.11. ſect.2. Bellarm. de Sacram. lib.2. cap.19. Bonac. diſp.1. q.5. punct.2. Quare ſententia Durandi poſt Concilium Florentinum, & Tridentinum* non poteſt iam in Eccleſia defendi.

48 Dico 3. Tria Sacramenta, ſcilicèt Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo imprimunt characterem. Ita definiunt Concilia relata, & addunt, ideò hæc Sacramenta iterari non poſſe; quo tacitè ſignificant, non imprimi characterem à reliquis Sacramentis, quæ poſſunt iterari. Videantur *S. Thom. & eius expoſitores ibi. Suarez ſect.1. Bonac. punct.1. n.1. Filliuc. tract.1. n.118.* Quidam reducunt characterem ad primam ſpeciem qualitatis, ſcilicèt habitum, aut diſpoſitionem: alij reducunt illum ad ſecundam ſpeciem, ſcilicèt potentiam. Quidam ſubiectant illum in intellectu, quidam in voluntate, quidam in anima. Quia Tridentinum dixit, imprimi characterem in anima.

49 Ego dico 4. Characterem ſecundùm varios reſpectus poſſe vel ad primam, vel ad ſecundam ſpeciem qualitatis reduci, & in anima ſubiectari mediatè: immediatè verò in intellectu. Sunt enim characteres ſigna quædam, nimirùm qui datur in Baptiſmo, domeſticorum Dei; qui datur in Confirmatione, militum Dei, qui datur in Ordine, diſpenſatorum myſteriorum Dei. Sunt etiam quædam animę diſpoſitiones, quę nos proximè reddunt idoneos ad aliqua Sacramenta, vel recipienda, vel miniſtranda. Nam ſine charactere Baptiſmi nullum aliud Sacramentum validè recipimus, & ſine charactere Confirmationis minus ordinatè quædam; ſine charactere Sacerdotali nemo Pœnitentiam, aut Extremam Vnctionem validè miniſtrat: nec ſine charactere Baptiſmi validè quiſpiam miniſtrabit Sacramentum Matrimonij. Sunt demum characteres quodam modo potentiæ, quatenus coniuncti cum gratia Sacramenti conferunt ius ad auxilia neceſſaria muneri ſingulorum, & per naturalem ſympathiam excitando potentias, & ſpecies intentionales, conducunt ad auxilia Diuinæ, quibus gratia Sacramentalis continetur, ſuſcipienda, fouenda, coadiuuanda: Quod latiùs oſtendimus, *1. p. lib.1. diſp.10. cap.3.*

50 Dico 5. Characterem eſſe rem, & Sacramentum ſimul: Quippe Theologi ſolent in Sacramentis diſtinguere tria cum *Magiſtro in 4. diſt.4.* Primum eſt Sacramentum tantum, ideſt, illa ſigna ſenſibilia, verba ſcilicet applicata materiæ, quæ tantùm ſignificant, & non ſignificantur, vt Baptiſmi forma cum ablutione; Confirmationis verba cum vnctione, &c. ſecundum eſt res tantùm, nempè gratia, quæ ſignificatur per illa ſigna, & ipſa nihil aliud ſignificat. Tertium eſt res, & Sacramentum ſimul, ideſt, res ſignificata: ſimulque ſignificans. Dicimus ergò, congruè characterem

rem

rem vocari rem, & Sacramentum ſimul Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis: quoniam eſt effectus Sacramenti ſignificatus vtique per illud, & ideò res eſt; ſignificat etiam gratiam, & hominis deputationem ad Chriſti familiam, militiam, & Sacerdotium, & ideò ſimul eſt Sacramentum, vt docet *S. Thom. 3. p. q.63. a. 3. ad 2.* Quid autem in alijs Sacramentis non imprimentibus characterem ſit res, & Sacramentum ſimul, dicetur ſuis locis.

51 Dico 6. Characterem indelebilem eſſe, nec propter vllum peccatum quantumvis grauiſſimum amitti. Quapropter Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo, ſi ſemel validè recipiantur, ob nullum peccatum etiam hæreſis, aut apoſtaſiç commiſsũ iterari poſſunt. Ita definiunt *Florent. ſup. Trid. ſeſſ. 7. can. 9. docent S. Tho. 3. p. q. 63. a. 1. Suar. Vazqu. Coninch. & alij ſup.* Sicut .n. Chriſti Sacerdotium eſt æternũ, ſic omnis huius Sacerdotij participatio, qua res diuino cultui cõſecrãtur ad aliquod ſacrũ munus, perpetua perſeuerat, dũ res conſecratę permanent, vt patet in vaſis, & Templis cõſecratis. Cũ igitur anima rationalis duret in æternũ, etiã character durabit, non ſolùm dùm homo viuit (quod eſt de fide) ſed etiã poſt hanc vitã in beatis ad gloriam, in damnatis ad confuſionẽ; vt docent Theologi communiter, & teſtatur cõmunis ſenſus Eccleſiæ, quæ ſuſcitatum ex mortuis non rebaptizat, nec reordinat. Sic enim inſtituit Chriſtus huius characteris indelebilem impreſſionẽ in animabus noſtris.

CAPVT IV.

De recipiente Sacramenta.

1 QVidam hæretici dixerunt, ſolos prædeſtinatos eſſe capaces Sacramentorum: alij ſolos iuſtos. At Fides Catholica docet, omnes, & ſolos homines viatores eſſe Sacramẽtorum capaces. Quoniam pro viatoribus dumtaxat, & in ipſorum remedium inſtituta ſunt Sacramenta. Nec enim Beati recipere poſſunt augmentum gratiæ, nec damnati peccatorum veniam; ſed viatores dumtaxat recipere poſſunt primam gratiam, & augmentum illius, quod per Sacramenta confertur. *Ita S. Thom. 3. p. q. 64. a. 10. & eius expoſitores ibi. Henriquez lib. 1. cap. 21. n. 1. Suarez 3. p. 10. 3. diſp. 14. ſect. 3. Reginald. lib. 26. n. 50. Bonacin. de Sacram. diſp. 1. q. 6. punct. 1. Filliuc. tract. 1. n. 128.*

2 Non tamen omnes viatores capaces ſunt omnium Sacramentorum; ſed ſinguli poſſunt aliquod, vel aliqua validè, vel etiam cum fructu recipere. Nimirùm omnis viator eſt immediatè capax Baptiſmi; poſt illum verò ſuſceptum, aliorum etiam Sacramentorum reſpectiuè, ſaltem Confirmationis, & Euchariſtiæ. Quidam ſunt incapax Matrimonij propter impotentiam, aut defectum vſus rationis: ob quem defectum infantes, & amentes perpetui ſunt incapaces Pęnitentiæ, ac Extrèmæ Vnctionis: Huius etiam ſunt incapaces ſani: Fœminæ ſunt incapaces Ordinis. Ita *Suar. ſup. Bonac. n. 5. Henriq. n. 2.*

CAP. IV. QVÆST. I.

Quid requiratur ex parte recipientis ad valorem Sacramenti?

3 HÆc quæſtio non procedit in Euchariſtiæ Sacramento; cum enim conſiſtat in re permanenti, verè conficitur, quamvis non recipiatur; & quicumque recipit Hoſtiam conſecratam, verè recipit Euchariſtię Sacramentum, quamvis ignorans recipiat, & nulla, vel qualibet intentione manducet. Nec item procedit in Sacramento Matrimonij, quia cum ijdem ſint ſuſcipientes, & miniſtrantes illud, debent eandem intentionem habere, quam Miniſtri Sacramentorum, de qua diximus cap. 2. Nec procedit in paruulis, vel adultis, qui numquam habuerunt vſum rationis; hos enim certum eſt validè recipere Sacramen-

menta, quorum ſunt capaces.nimirùm Baptiſmum ſaltem,& Confirmationem, licet nullum habeant conſenſum, vel intentionem. Quippè cùm liberum conſenſum præſtare non poſſint,aut cenſendi ſunt incapaces omnium Sacramentorum, quod eſt hæreticum, aut aſſerendum eſt aliquod miraculum, vt aſſentiri poſſint anticipato rationis vſu, quod ſine fundamento fingeretur. Ita *Suarez 3.p.to.3.diſp.14.ſect.2. Coninch.q.64.n.97.Filliuc.tract.1. n.130. Bonac.diſp.1.q.6. punct.* 2. vbi notat, ideò *Concilium Florentinum* aſſerens Sacramenta tribus perfici, materia ſcilicet, & forma, & intentione Miniſtri, non meminiſſe recipientis intentionem: quoniam hæc non eſt ſemper neceſſaria, ſiquidem ad conficiendam Euchariſtiam non requiritur ex vi Sacramenti ſuſcipiens, & infantes ſine intentione recipiunt verum Baptiſmum,& veram Confirmationem.

*S.Thomas in Addit. 3.p.q.39.a.2. & Henriquez lib.1.cap.22.n.3.*dicunt,etiam Ordinem validè conferri paruulis; quia non prærequirit eſſentialiter actum recipientis. Conſonat *Palaus to.4. tract.18.punct.12.n.3.* dicens, paruulos eſſe capaces omnium Sacramentorum præter Pœnitentiam,& Extremam Vnctionem, quæ præſupponunt actuale peccatum;& præter Matrimonium, quod prærequirit conſenſum liberum contrahentis. Quia reliqua Sacramenta non prærequirunt ad ſui valorem propriam ſuſcipientis voluntatem.

4 Manet difficultas in adulto compote rationis:Et prima ſententia docet, ad valorem Baptiſmi ſufficere,ſiquis ore dicat, ſe conſentire, quamvis corde diſſentiat.*Ita Gloſſa in cap.Maiores.de Baptiſmo*. Sed hoc eſt aperte falſum,vt videbimus, niſi forſan intelligatur quoad forum exterius, vbi præſumeretur ille verè conſenſiſſe, ſubindeque baptizatus eſſe; Nam forum externum non iudicat de occultis, & internis actibus, niſi per ſigna,ſeu voces externas.

5 Secunda ſententia docet, ad valorem Sacramenti non requiri poſitiuam voluntatem recipientis, ſed ſufficere poſitiuam habitudinem, ſeu neutralem, ideſt vt adultus non habeat contrariam voluntatem. Vndè ſi Gentilis adultus, qui nihil vnquam de Baptiſmo cogitauit, dormiens baptizetur, ſecundum iſtam ſententiam valeret Baptiſmus. Ita *Caietanus 3.p.q.68.art.7.* Probatur 1. Nam hoc ſufficit in paruulis, vt vidimus *num.3.* ergò pariter in adultis. Probatur 2. Nam *Innocentius III. in cap.Maiores, de Bapt.* ſic ait, *Tunc ergò characterem Sacramentalis imprimit operatio, cum obicem voluntatis contrariæ non inuenit obſiſtentem.*

6 Tertia ſententia poteſt eſſe, præter intentionem recipientis requiri fidem, vel attritionem, vel contritionem ad Sacramenti. Fidem indicat *Auguſtinus in cap. Solet, de Conſec. diſt.4.* quatenus ad Sacramenti ſubſtantiam requirit, vt ſine ſimulatione, & cum aliquali fide recipiatur. Propterea fortaſsè dixit Cyrillus Hieroſolim. in præfatione Catecheſium, eos rebaptizari, qui baptizati fuerunt in hæreſi. Contritionē,vel attritionem requirent hæretici, qui putarunt, neminem recipere verum Sacramentum, niſi qui rectè diſpoſitus recipit etiam effectum Sacramenti: ne tantum donum ſine fructu conferatur, & indigno.

7 Dico 1.ad valorem Sacramenti requiri voluntatem aliquam, & intentionem recipientis,ſi ſit adultus,& rationis compos.Ita *S.Thom.3.p.q.68.a.7. S.Bonau.Durandus, Scotus, Alenſis, Paludanus,Adrianus,Richardus*, quos ſequitur, *Suarez ſupra.Vazquez cum alijs 3.p.diſp.157.n.6. Henriquez lib.1. cap.22. Coninch.q.64.n.100.Layman.lib.5.tract.1. cap.6.n.4.Bonac.ſup.Palaus n.4.* Probatur *ex cap. Maiores. §. Item quæritur. de Bapt.* vbi ſic ait *Innoc.III. Ille verò, qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec characterem recipit Sacramenti*,rationemque reddit. *Quia plus eſt expreſsè contradicere,quàm minimè conſentire.* Quaſi dicat:qui numquam conſentit,nec rem,nec effectum Sacramenti

Digitized by Google

ti recipit; ergò nec ea recipiet, qui Sacramento recipiendo contradicit. Accedit Auguſtinus multis in locis; refertur in *cap. Cum pro paruulis, de Conſec. diſt.* 4. Ratio redditur à priori, quia ſic Deus voluit, & Chriſtus inſtituit, quòd ex communi Doctorum, & Eccleſię ſenſu cognoſcimus. Confirmatur à ſimili; quia ſicut Deus non iuſtificat adultum ſine conſenſu ipſius libero; ſic per Sacramenta non conſecrat niſi liberè volentem. Hoc enim ſpectat ad ſuauem Dei prouidentiam; nec decebat hominem liberum omninò repugnantem Sacramentis initiari, quòd Suarez in ſingulis Sacramentis ſigillatim oſtendit.

8 At nota 1. non requiri conſenſum recipientis actualem, ſed ſufficere præteritum non reuocatum. *Ita Vazquez ſup. n.* 8. *Coninch. n.* 102. *Bonac. n.* 8. *Reginald. lib.* 26. *n.* 50. *Henriq. & alij. Sic tradunt Innoc.* 3. *in eo cap. Maiores. S. Leo Papa epiſt.* 89. *& definitur in Conc. Carthag.* 3. *cap.* 34. *& Arauſic.* 1. *can.* 12. decernentibus, vt ægrotis, qui loqui non poſſunt, Sacramenta miniſtrentur, ſi præteritæ voluntatis teſtimonium aliorum verbis habeatur. Vnde rectè colligit Vazquez, non ſolùm ad valorem, ſed etiam ad fructum Sacramenti ſufficere talem voluntatem; alioqui non præciperent Concilia, Sacramenta conferri.

9 Quare non requiritur ad Sacramenti valorem intentio virtualis recipientis, qualem ex parte miniſtrantis requiri, diximus *cap.* 2. *q.* 10. ſed ſufficit habitualis, quatenus ſignificat volitionem præteritam non retractatam, ſed interruptam, & ſolùm habitualiter permanentem. *Ita S. Tromas, S. Bonau. Richardus, Alenſis, Sylueſter, Sotus, Gabriel*, quos ſequitur *Vazquez ſup. n.* 11. *&* 14. *Bonac. ſup. cum alijs. Trullench. de Sacram. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 7. *n.* 4. *Et lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 2. *n.* 2. *Approbat Innoc.* 3. *in eo cap. Maiores* §. *finali*, dum aſſerit, amentes, qui fuerunt ſui compotes, & voluntatem habuerunt Baptiſmi, quàm non retractarunt, baptizandos eſſe. Cur autem ex parte Miniſtri requiratur intentio virtualis, & ex parte recipientis ſufficiat habitualis, rationem reddunt *Suarez, Vazquez*, & alij communiter. Quia Miniſter eſt agens, & operatur per inrentionem, quæ nequit influere, niſi vel in ſe, vel in aliqua ſui virtute, vel operatione perſeueret. Qui verò recipit, eſt patiens, ac ſubindè licèt aliquo modo diſpoſitus eſſe debeat ſua voluntate, non tamen requiritur ad receptionem, ſic ipſum voluntariè concurrere, vt ipſa receptio procedat à recipientis voluntate. Sufficit enim, receptionem eſſe voluntariam non vt effectum, ſed vt obiectum volitum, & hoc ſufficienter præſtatur per volitionem omninò præteritam, & non retractatam.

10 Imò licèt ad Pęnitentiæ Sacramétum validè recipiendum debeat pœnitens illud explicitè petiuiſſe; nam actus pęnitentis ſunt pars huius Sacramenti; pro reliquis verò Sacramenris ſufficit ipſorum implicira petitio. *Sic notant Suarez, Henriquez, Bonac. ſup. Coninch. num.* 103. Ideò quicunq; vult fieri Chriſtianus, vel habere veram cõtritionem, aut attritionem, cenſetur implicitè petere Baptiſmum, quamuis illum nunquã audierit. Quia talis dolor includit virtuale propoſitum ſeruandi præcepta, quorum vnum eſt præceptum recipiendi Baptiſmum. Item qui catholicè viuit, vel cõtritionem, aut attritionem elicit, cenſetur velle ſibi morienti dari Sacramenta ſolita morientibus ab Eccleſia conferri. Quapropter ſi ſubito deſtituatur vſu rationis, debet inungi, niſi certo ſciatur, eſſe, in peccato mortali, de quo non doluerit, quòd non eſt facilè præſumendum, niſi quis in ipſo actu peccandi ſubito priuetur vſu rationis. Si tamẽ aliquãdiu poſt peccatum commiſſum vſus fuerit ratione, poteſt pręſumi ſaltẽ attritus eſſe, vt docet Aug. *li.* 1. de adulterinis coniugijs, c. vltimo, & expẽdit *Coninch. ſup.* qui ſubdit *n.* 105. ſimiliter omnibus baptizatis nondum confirmatis, qui reputentur iuſti, validè cõferri Confirmationẽ etiam neſciẽtibus, aut amentibus; modò non habuerint voluntatẽ explicitam

tam non recipiendi Confirmationem. Hoc enim ipſo, quod iſte catholicè, piéque viuit, cenſetur aliquo modo velle, ſibi conferri quælibet Sacramenta, quæ Chriſtianis omnibus valdè ſunt vtilia, qualis eſt Confirmatio. Secus eſt de Ordine, cum enim tantam ſtatus mutationem contineat, nullus adultus cenſetur illum petere, qui non habuerit aliquandò talem expreſſam voluntatem.

11 Nota 2. volitionem recipiendi Sacramentum futuram eſſe ſimpliciter liberam: quia debet eſſe rationalis: & per conſequens immunis ab omni coactione abſoluta; vt expreſsè definiunt *Innoc. III, in ea cap. Maiores, & Conc. Carthag. 3. cap. 34.* Quare nullum Sacramentum recipiet, qui prorſus inuitus baptizatur, aut iungitur, &c. vt docent *Reginaldus lib. 26. n. 50. Coninch. q. 64. n. 98. Bonacin. diſp. 1. q. 6. punct. 2. n. 4.* Si verò detur verus conſenſus recipientis, quantumvis extortus metu graui etiam extrinſecus incuſſo contra iuſtitiam, ſufficiet ad valorem Sacramenti. Sufficit enim quæcumque voluntas, quantumvis coacta, vt verè quis baptizetur, confirmetur, &c. Sic Doctores communiter, quos refert, & ſequitur *Vazquez 3. p. diſp. 157. n. 10. Zambranus cap. 1. dub. 6. n. 1. Bonac. ſup. ſup. cum alijs, Coninch. n. 99. Definitur in Conc. Toletano 4. cap. 55. & refertur cap. de Iudæis. 45. diſt.* Quod approbat *Innoc. III, in eo cap. Maiores, §. fin. Probatur*, quia voluntas coacta voluntas eſt ſimpliciter libera, quamvis aliquod inuoluntarium habeat admixtum, & ideò iure naturæ ſufficit ad valorem actuum; niſi per ius poſitiuum irritetur; ſicut irritatur Matrimonium metu contractum, de quo diximus in *tract. de actibus humanis cap. 7. q. 10. & ſequentibus*, & dicemus infrà *lib. 9. & 10.*

12 Nota 3. ad valorem Sacramenti non ſufficere voluntatem recipientis cõditionatam ſub conditione futura. Nam hoc modo ſuſpenderetur Sacramẽtum, quod fieri nequit: ſed eſſe neceſſariam voluntatem abſolutam, vel æquiualentem abſolutæ volitioni, vt docet *Coninch. q. 64. n. 107.* & nos diximus de Miniſtro *ſup. c. 3. q. 11.* vbi Matrimonium excepimus, & hic etiam excipiendum eſt.

13 Ad primum fundamentum ſecundæ ſententiæ concesso antecedente negatur conſequentia. Diſcrimen aſſignat *Auguſtinus in cap. Cum pro paruulis. de conſec. diſt. 4.* dicens, pro paruulis ideò ſufficere, vt alij reſpondeant, quoniam ipſi reſpondere non poſſunt. *At ſi pro eo* (inquit) *qui reſpondere poteſt, alius reſpondeat, non itidem valet*. Quaſi dicat, non eaſdem conditiones in omnibus ſubiectis ad valorem Sacramentorum requiri, ſed iuxtà ſingulorum capacitatem. Cum ergò paruulus non ſit capax propriæ Voluntatis liberæ, voluntas Chriſti, vel Eccleſiæ ſufficit ipſis; ſecus autem eſſe debuit in adulto, qui capax eſt propriæ voluntatis.

14 Ad ſecundum reſpondetur, Innocentium illis verbis iuxtà præcedentia capiendum eſſe, quatenus per contraria in voluntatem intelligat, non ſolùm poſitiuum diſſenſum, ſed etiam carentiam conſenſus. Etenim quia quæſitum fuerat de recipiente Baptiſmum inuitè, de hoc expreſsè reſpondet: iam verò dixerat, ſolam carentiam conſenſus obſiſtere Sacramento. Sic intelligit illum textum *Suarez tom. 3. diſp. 14. ſect. 2.*

15 Dico 2. Præter Pœnitentiæ Sacramentum, de quo dicemus *lib. 6.* cætera nullam diſpoſitionem fidei, vel attritionis, vel ſanctitatis ad ſui valorem requirunt. Ita *Suarez ſup. Vazquez 3. p. diſp. 157. n. 17. Fillucius tract. 1. n. 133. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 12. n. 8.* conſtat ex definitione Conciliorum, & Pontificum aſſerentium, hæreticos baptizatos, vel ordinatos iuxtà ritum Eccleſiæ Catholicæ non eſſe iterùm baptizandos, vel ordinandos; conſonat *Auguſtinus lib. 8. de Baptiſmo, cap. 14.* & vſus Eccleſiæ confirmat. Vnde fit, ex parte recipiẽtis, nullam diſpoſitionem ſupernaturalem eſſe neceſſariam ad Sacramenti valorem, imò nec bonum voluntatis motum, ſed ſufficere ſolam intentionem

reci-

recipiendi, quod in Eccleſia recipi conſueuit, vt in ſimili diximus de miniſtrante; quamuis finis recipientis ſit prauus, vt notat *Auguſtinus lib. 2. contra Petilianum cap. 35.* dicens. Si quis baptizetur propter lucrum, aut propter aliquod flagitium committendum, validè baptizari.

16 Ad fundamentum tertiæ ſententiæ reſpondetur, tantam eſſe Dei bonitatem, vt omnibus ſe communicet, donaque ſua, quantum eſt in ipſo, ſuppeditet, iuſtè permittens interdum, vt praui Sacramentis abutantur: noluit tamen, ea tunc irritari: quia Sacramenta debuerunt eſſe certa, & vniuerſalia. Quare nonnumquam etiam illis proſunt, qui receperunt indignè Sacramenta: ſi videlicet poſtea fictio recedat. Auguſtinus ibi magis dubitando, quàm aſſerendo procedit: nec requirit fidem ſimpliciter, ideſt ſupernaturalem, ſed aliqualem credulitatem, qualis ſcilicet neceſſaria ſit ad habendam voluntatem recipiẽdi Sacramentum, vt Sacramentum eſt. Cyrillus intelligendus eſt de his, qui circa ſubſtantiam Sacramentorum ſequuntur hæreticum dogma: ſubindèque veram formam, aut materiam Baptiſmi corrumpunt. Quippè niſi talis defectus interueniat, ſola hæreſis recipientis non irritat Sacramentum.

CAP. VI. QVÆST. II.

Quid requiratur ex parte recipientis ad gratiam ex Sacramento percipiendam?

17 SVppono 1. Quæſtionem non procedere de paruulis, vel amentibus, qui numquam vſi ſunt ratione: conſtat enim in his nullam requiri diſpoſitionem: quia ſicut aliena voluntate peccauerunt, ita ſine proprijs actibus iuſtificantur. Vnde Baptiſmus ſemper, & infallibiliter in his ſortitur effectum, tam characteris, quàm gratiæ; nam hi non poſſunt obicem ponere, cum non ſint capaces actualis culpæ; nec ad remiſſionem originalis peccati requiratur ipſorum aliqua diſpoſitio. Poſt Baptiſmum verò, ſi Confirmationem, vel aliud Sacramentum, cuius ſint capaces, recipiant, infallibiliter etiam recipient eius effectum ob eamdem cauſam. Ita *Suarez 3. p. to. 3. diſp. 7. ſect. 4. Filliuc. tract. 1. n. 134. Coninch. q. 62. n. 23.*

18 Suppono 2. conuenire Doctores, vt adultus percipiat ex Sacramento gratiam, requiri diſpoſitionem aliquam recipientis. Ita *Gabriel in 4. diſt. 14. q. 2. art. 1. Vazquez 3. p. diſp. 158. n. 2. Suarez ſup. Filliuc. n. 135. Coninch. n. 24.* Videlicet in intellectu fidem, ſine qua (vt dicitur *Hebræor. 11.*) impoſſibile eſt placere Deo: & in voluntate pium aliquem motum in Deum, qui non admittit adultum ad ſuam amicitiam, niſi priùs adultus illam amplexetur liberè. Diſſentiunt autem Doctores, qualis eſſe debeat hic motus voluntatis, præſertim in Baptiſmi, vel Pœnitentiæ receptione.

19 Prima ſententia docet ad effectum Baptiſmi ſufficere ſolam volitionem illum recipiendi ſine vllo dolore; vel deteſtatione peccatorum. Ita videtur ſentire *Caietanus 3. p. q. 68. a. 2. ad. 1. §. vltimo.* Secunda ſententia docet, ſufficere dolorem naturalem. Ita videtur ſentire *Scotus in 4. diſt. 6. q. 1. a. 7. §. At verò.* Tertia ſententia docet, ad effectum cuiuslibet Sacramenti percipiendum in eo, qui ſibi conſcius eſt peccati mortalis, requiri cõtritionem. Ita ſentit de Baptiſmo *Gabriel ſup. art. 2 poſt 4. concluſ.* & de Pœnitentia ſic cenſet *Magiſter in 4. diſt. 18. lit. H.* quamvis *diſt. 5. lit. C.* contrarium inſinuet de Baptiſmo. Quarta ſententia tenet, ad effectum Baptiſmi, ſeu Pœnitentiæ ſufficere attritionem, quando bona fide putatur contritio: ſecus ſi cognoſcatur eſſe tantum attritio. Citantur *Adrianus in 4. de Pœnit. q. 1. Alenſis 4. p. q. 18. memb. 2. a. 1. Medina Codice de Confeſſ. q. de confeſſione ficta iteranda. Corduba lib. 1. q. 1.* videantur *Vazquez ſup. cap. 1. & 2. & Cabrera 3. p. q. 62. a. 8. diſp. 2. §. 5. & 10.*

20 Quinta ſententia communis, & vera

ra docet, ad recipiendum fructum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ, quæ ſunt Sacramẽta mortuorum, attritionem ſufficere licèt cognitam; Ad reliqua verò Sacramenta, quæ ſunt viuorum, per ſe loquendo requiri contritionem; quandoque per accidens attritionem ſufficere, nimirùm ſi ſimul adſit bona fides. Ita docent *S.Thom. in 4. diſt. 6. q. 1. a. 3. quæſtiunc. 1. ad. 5. Durandus diſt. 4. q. 2. ad 2. Henriquez lib. 1. cap. 22. n. 5. Layman lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5. Villalob. to. 1. tract. 5. diffic. 19. Bonac. cum alijs diſp. 1. q. 6. punct. 2. n. 12. & 13. Suarez, & Cabrera ſup. Vazquez cap. 4. Coninch. n. 31.* Pro cuius maiori declaratione, ſeu confirmatione.

21 Dico 1. iuſtos ad recipiendam gratiam in Sacramentis, quæ ſunt viuorum, præter intentionem recipiendi Sacramentum, alia bona diſpoſitione non indigere. Nam Sacramenta conferunt gratiam ex opere operato, dum in ſuſcipiente voluntariè nullus obex exiſtat. Non poteſt autem alius obex adeſſe voluntariè ſuſcipienti Sacramentum, niſi mortale peccatum: ergò ſi hoc abſit, cõfertur gratiæ ſanctificantis augmẽtum. Verùm ob reuerentiam Sacramẽti valdè decet, & ad augmentum gratiæ conducit, vt ad actualem pietatem, & deuotionem quiſque quamvis iuſtus, ſemet excitet, imò quoniam incerti ſumus de noſtra gratia, ſuadendum eſt ſuſcepturis Sacramẽtum, vt ſaltem generalem peccatorum dolorem concipiant, ne forſan illud cum obice recipiant. Ita *S.Thom. 3. p. q. 79. a. 8. Scotus in 4. diſt. 4. q. 7. Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 13. n. 2. Suarez, & Layman ſup. Coninch. n. 44. Filliucius n. 136. Bonac. n. 10.*

Idem eſt de iuſto recipiente Baptiſmum: quod ſiquis adultus nullum habẽs peccatum actuale mortale, ſed ſolùm originale, veniat ad Baptiſmum iuſtificandus, non tenetur habere dolorem de peccatis, ſed ſufficit illi pius animi motus, Fidei videlicèt, & ſpei, quo feratur in Deum. Videantur *Suarez, Vazquez, & Layman ſup. Coninch. n. 27. Henriquez lib. 2. cap. 26. n. 1. Bonac. diſp. 2. q. 2. punct. 6. n. 27.* Siquis verò recipiat Sacramentum Pœnitentiæ, debet etiam iuſtus habere contritionem, vel attritionem, quoniam hæc eſt pars materiæ neceſſariæ talis Sacramenti. Sic notant prædicti Doctores.

22 Dico 2. Qui commiſit mortale peccatum, quod nondùm ſit remiſſum, diſponi debet per contritionem, vel attritionem ad Sacramenti fructum percipiendum. Ita contra primam ſententiam omnes aliæ. Videtur in *Tridentino* definiri, quatenùs *ſeſſ. 14. cap. 4.* dicitur. *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam hic contritionis motus neceſſarius*, vbi contritionem accipit latè, provt comprehẽdit etiam attritionem, vt patet ex ſequentibus: *& ſeſſ. 6. cap. 6.* de peccatore conuertente ſe ad Deum dicitur. *Ac propterea mouetur aduerſus peccatum per odium aliquod, ac deteſtationem, hoc eſt per eam pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet.* Conſonant *Auguſtinus, & alij Patres apud Doctores relatos.* Colligitur ex *Act. 2. Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrum.* Ratio eſt, quoniam omninò decet, eum, qui ſe voluntariè per peccatum auertit à Deo, voluntariè deteſtando peccatum, ſemetipſum ad Deum conuertere.

23 Hoc autem ſic eſt neceſſitate medij neceſſarium ad fructum Sacramenti percipiendum, vt quamvis ſine culpa propter inuincibilem ignorantiam recipiens Sacramentum careat tali dolore, nullum adhuc fructum ex Sacramento percipiat. Quod probationes factæ conuincunt, quatenùs probant, eum dolorem requiri tàm ex natura rei, quàm iure Diuino. Quare licet Deus per abſolutam potentiam poſſit etiam adultis remittere peccatum actuale ſine præuia diſpoſitione (ſicut infantibus de facto peccatum originale per Baptiſmum remittit) at ſecundùm legem ordinariam id non facit; quia communiter operatur omnia conuenienter naturis rerum: ideò nullum Sacramentum eſt illi conferendum, quem moraliter conſtat, eſſe

in

in peccato mortali, qualis videtur eſſe, qui percuſſus in duello, vel poſt aliud mortale commiſſum ſubito deſtituitur ſenſibus ſine aliquo ſigno doloris. Ita *Doctores communiter*. Videantur *Suarez, & Laym. ſup. Coninch. n.12. Palaus n. 3.*

24 Dico 3. ad gratiam in Baptiſmo, vel Pœnitentia recipiendam poſt peccatum mortale commiſſum etiam cognitum ſufficit tam neceſſitate medij, quàm præcepti attritio cognita, quæ tamen contineat abſolutam deteſtationem omnium mortalium ſaltem implicitam ob pœnas inferni, vel ob turpitudinem peccati, ſimulque propoſitum efficax numquam mortaliter peccādi deinceps. Ita *Doctores quinta ſententia, Coninch. 3. p. q. 62. n. 31. Nugnus ibi. art. 1. diffic. 3. concl. 3. & q. 69. a. 9. dub. 2.* vbi contrarium vocat improbabile. *Poſſeuinus c. 5. n. 40. Palaus ſup. n. 5.* Probatur: quia dum Cōcilia recenſent effectus, qui per ſe competunt Sacramentis, proprium effectum Baptiſmi dicunt eſſe remiſſionem omnis culpæ tum originalis, tum actualis: & effectum Sacramenti Pœnitentiæ dicunt eſſe, vel abſolutionem à peccatis, vt loquitur Florentinum, vel reconciliationem cum Deo, vt docet *Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 3.* Igitur cum hæc duo Sacramenta directè fuerint inſtituta per Chriſtum ad remittenda peccata, conferendamq; primā gratiam, non tenemur habere gratiam ad ipſa recipienda; nec Sacramentum debet illud pro diſpoſitione requirere, ad quod conferendum fuit inſtitutum. Dolor verò de peccatis ob infamiā, aut pœnam temporalem procedens ex ſolo timore mundano, vel ex amore cōmodi temporalis, nō ſufficit ad obtinendā gratiam per Baptiſmum, aut Pœnitentiam; quia non eſt actus ſimpliciter honeſtus, & ideò non eſt diſpoſitio ſufficiens ad iuſtificationem etiam cum Sacramento. Nec item ſufficit dolor merè naturalis, qui non ſit donum Dei, procedens ex gratia per Chriſtum. Ita videntur definire *Concil. Arauſicanum 2. can. 7. Mileuitanum cap. 4. Trident. ſeſſ. 6. can. 3. & cap. 3. 4. 5. 6. & ſeſſ. 14. cap. 4.* quatenùs docent, nos nihil agere poſſe, ſicut oportet ad ſalutem, nec pœnitere ſicut oportet ad iuſtificationem, etiam in Sacramento ſine gratia per Chriſtum, & impulſu Spiritus ſancti. Quapropter rectè cenſet *Coninch. ſup. n. 26.* contrarium nulla ratione defendi poſſe.

25 Dico . in reliquis quinque Sacramentis, quæ dicuntur viuorum, ſaltē neceſſitate præcepti requiritur vera contritio peccatoris, qui ſibi conſcius ſit peccati mortalis. Ita *Doctores relati, & communiter Theologi*. Cum enim inſtituta nō ſint primo principaliter ad remiſſionem mortalium, ex ſuamet inſtitutione vitam in ſuſcipiente prærequirunt, quam augeant, & corroborent. Ergò contra dignitatem ipſorum erit, cum conſcientia peccati mortalis talia Sacramenta recipere. Vnde fit, recepturum hæc Sacramenta, ſi conſcientiā habeat peccati mortalis, debere ſe in gratia conſtituere per cōfeſſionem quidem, ſi velit Euchariſtiam recipere, vt docet *Trid. ſeſſ. 13. c. 7.* Si tamen alia recepturus ſit, ſufficit cōtritio. Quamvis in omnibus deceat, cōfeſſionem præmitti maioris certitudinis gratia. Si quis autem inuincibiliter ignorat, ſe peccaſſe mortaliter, vel requiri contritionem, aut bona fide putat, ſe cōtritum eſſe: dum attritus accedit, percipit fructum Sacramēti iuxta ſuperius dicta *cap. 3. q. 2.* Quod expreſsè de Confirmatione docuit *S. Thom. 3. p. q. 72. art. 7. ad 2.* & eius ratio probat pariter in alijs Sacramentis. An autem aliquando poſſint Sacramenta viuorum in peccato mortali cognito recipi ſine nouo peccato recipientis; dicemus *lib. 4. cap. 6. q. 3.*

P. Lugo de Sacramentis.

CAP. IV. QVÆST. III.

An ſufficiat attritio virtualis cum Sacramento?

26 SVppono 1. cum omnis amor boni contineat virtualiter odium oppoſiti mali, dilectionem Dei ſuper omnia continere virtualiter contritionem,

nem, ideſt deteſtationem peccati, quatenus eſt offenſa Dei: ſimiliter actum ſpei, qui formaliter eſt amor propriæ, beatitudinis, vt bonum proprium eſt, continere virtualiter attritionem, ideſt deteſtationem peccati, quatenus eſt ſummum malum peccantis, vel quatenus infert peccatori pœnam æternam.

Suppono 2. licet extra Sacramentum requiratur ad iuſtificationem peccatoris contritio perfecta, ſufficere tamen dilectionem Dei ſuper omnia, vt cõmuniter aſſerunt Theologi, quia talis actus virtualiter continet contritionem. Reſtat ergò difficultas, an ſimiliter ſufficiat interdùm attritio virtualis cũ aliquo Sacramento mortuorũ, quod peccator recipiat cum amore formali Dei, quatenus bonum proprium eſt. Nec procedit in Sacramento Pęnitentiæ, quod poſtulat formalem dolorem de peccatis, non præcisè vt neceſſariam diſpoſitionem, ſed vt partem eſſentialẽ Sacramenti. Solum itaq; procedit quęſtio de Baptiſmo.

27 Negant *Vazquez 3.p. diſp. 158. n. 22. & 26. Suarez to. 3. diſp. 28. ſect. 1. & 2.* quatenus in peccatore requirunt abſolutè pœnitentiam. Nec videtur extrà charitatis actum, alium dari poſſe, qui contineat pœnitentiam virtualitèr. Negat expreſsè *Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 13. n. 8* Probat, nam actus ſpei requiritur etiam in adulto recepturo Baptiſmum cum originali dumtaxat, cum tamen ad remiſſionẽ originalis peccati nulla pęnitentia requiratur. Ergò actus ſpei, vel amor proprij boni ſupernaturalis non continet virtualiter Pęnitentiã, ſeu deteſtationẽ peccati; ſed ad ſummum continet illã cauſaliter, quatenus volens animæ ſalutem, & ſciens neceſſariã eſſe deteſtationem peccatorum ad illam obtinendã, eliciet illam, quaſi ab amore boni proprij ſupernaturalis imperatam.

28 Dico 1. in peccatore memore ſuorum peccatorum, qui vult recipere Sacramentum requiri formalem pœnitentiam; ſcilicet contritionem, vel attritionem: cum debeamus diſponi per formalem deteſtationem peccati, quod impedit Sacramenti fructum. Tunc enim actus doloris de peccatis eſt ſaltem de neceſſitate præcepti, quo tenemur ritè diſponi, digneq; recipere Sacramenta; nec efficax amor boni proprij ſupernaturalis poteſt ſine tali dolore conſiſtere, quando cognoſcitur neceſſitas huius actus ad Diuinam amicitiam conciliandam, & conſeruandam. Ita *Coninch. q. 62. n. 38.* & in hoc ſenſu rectè cenſent *Vazquez, Suarez, & Caſtro Palaus* requiri ſaltem attritionem formalem.

29 Dico 2. quando peccator immemor ſuorum peccatorum, vel ignarus inuincibiliter obligationis pęnitendi cum amore proprij boni ſupernaturalis, ſeu cum ſpe propriæ ſalutis æternæ recipit Baptiſmum: probabilius eſt, ipſum fore recepturum etiam gratiam iuſtificantem. Ita videtur ſentire *Caietanus 3. p. q. 86. art. 2.* quatenus ad fructum Baptiſmi percipiendum requirit ſolam voluntatem recipiendi Baptiſmi: quod intelligi debet de voluntate, quæ procedat ex ſpe propriæ ſalutis; alioquin eſſet apertè falſum, vt vidimus quæſtione præcedenti: & forſan in eodem ſenſu loquitur *Scotus in 4. diſt. 14. q. 4. art. 3 Probabile dicit eſſe Coninch. ſup. n. 36.* Probatur: quia licet ad remiſſionem actualis peccati neceſſaria ſit deteſtatio peccati, tamen quoad neceſſitatem medij ſufficit virtualis, qualis eſt dilectio Dei propter ipſum reſpectu contritionis; & propterea ſufficit ad iuſtificationem ſine Sacramento: Pariter ergò ſufficiet actus ſpei cum Sacramento, quatenùs virtualiter continet attritionem. Sicut enim charitatis actus, quia tendit in bonum Dei, quatenùs bonum Dei, virtualiter odit peccatum, quatenùs eſt offenſa Dei, ac ſubinde ſufficit ad iuſtificationem extra Sacramentum; ſic actus ſpei, quia tendit in bonum proprium ſupernaturale, quatenùs bonum proprium eſt, virtualiter deteſtatur peccatum, quatenùs malum proprium eſt, & conſequenter ſufficiet ad iuſtificationem cum Sacramento.

Nec

Nec obſtat contrarium fundamentum; nam in adulto ſolum Originale peccatum habente requiritur ſpes ad Baptiſmum, quatenus formaliter tendit in amicitiam diuinam, ad quàm nemo niſi volens admittitur: At in habente ſimul actuale peccatũ mortale ſupplet præterea defectum attritionis formalis, quàm virtualiter continet. Vnde forſan inferri poſſit, ſi concurrat bona fides recipientis, & hæc attritio virtualis, poſſe Sacramenta viuorum per accidens cõferre primam gratiam; ſicut diximus *cap.3.q.3.* illam conferre, quando concurrunt bona fides, & attritio formalis ſupernaturalis. Nam ſi Baptiſmus habet vim tollẽdi peccatum actuale mortale, quando recipiens habet bonam fidem, & attritionem virtualem, vt probabilius reputamus, cur Sacramenta viuorum eandem vim non habebunt? Hoc tamen aliorum iudicio remitto. *videatur Leſſius 3.p.q.72.n.24.* vbi dicit in Confirmatione ſufficere attritionem virtualem.

CAP. IV. QVÆST. IV.

Vtrùm veniale peccatum actualiter commiſſum in receptione Sacramenti, fructum eius impediat?

30 C*Aietanus 3 p.q 79.art.1.* dicit, Euchariſtiam & propter veniale peccatum, & propter actualẽ diſtractionem impediri, ne conferat augmentum gratiæ; quòd extendit ad omnia Sacramenta *Petrus de Soto de Sacram. in genere lect.9. & Confeſ. lect.* 8. Probari poteſt, quia videtur abſurdum, quòd dum aliquis actu peccat, ſanctior fiat. Nihilominus.

31 Dico 1. nullum veniale peccatum vel actualiter in receptione Sacramenti commiſſum, vel antè patratũ, & adhuc placens, impedit præcipuum effectum Sacramenti. Solùm enim mortale peccatum eſt obex gratiæ; veniale verò nec habet repugnantiam cùm prima gratia iuſtificante, nec cùm ipſius augmento. Sic docent *Suarez 3. part. to.3. diſp.7. ſect.4. Coninch. quæſt.62.num.45. Palaus tom.4. tract.18. punct.13. num.2. Filliuc. tract.1. num.136. Sic etiam tradit S. Thom.3.part.quæſt.79.art.* 8. Loquens de Communione; quapropter Idẽ diceret à fortiori de reliquis Sacramentis, quæ minùs digna ſunt. Idem de Baptiſmo *docet Scotus in 4. diſt.4.q.* 7. & alij Patres, ac Scholaſtici, qui ſolum mortale peccatum dicunt obſtare, ne Sacramentum conferat gratiam. Nec eſt abſurdum hominem, dum peccat actu, fieri ſanctiorem diuerſis titulis, vel actibus; nam vt recipit Sacramentum non ponens obicem, fit ſanctior, quatenus peccat leuiter, offendit leuiter Deum.

32 Dico 2. veniale peccatum in Sacramenti receptione commiſſum, vel adhuc placens recipienti, non ſolum impedit ipſius venialis culpæ remiſſionem, ſed etiam aliquem ſecũdarium fructum Sacramenti, ſcilicèt ſpecialem Dei fauorem, vberius auxilium, feruentiorem deuotionem, vel quid ſimile tibi fortaſſe concedendum, ſi liber ab omni macula veniali Sacramentum reciperes. Minuitur etiam fructus præcipuus Sacramenti iuxtà diminutionem diſpoſitionis; ſicut enim veniale peccatum minuit feruorẽ charitatis, ſic etiam diminuit feruorem diſpoſitionis ad Sacramẽtum recipiendũ. Ita Doctores relati. Quòd ſi finis recipiendi Baptiſmum ſit venialiter prauus V.g. vanagloria, vel fauor Principis, aut temporale lucrũ, quo ſic adæquatè mouearis, vt alioquin Baptiſmum recuſares, nõ recipies gratiam, quia finis, ob quẽ immediatè recipit Baptiſmũ non eſt honeſtus, & habet adiunctum affectũ ad id, quòd eſt Chriſtianæ Religioni cõtrariũ, ac ſubindè mortale peccatũ, quòd impedit fructũ Sacramẽti. Idẽ erit in alijs Sacramentis, quando recipiuntur tempore præcepti cùm affectu non recipiẽdi eadem niſi propter finẽ vanitatis, quã recipiẽs intẽdit adequatè. Quippe iã datur ibi lethalis affectus

concomitans, & impediens iuſtificationem, nimirum volitio non implendi præceptum debitæ receptionis Sacramenti, niſi ſubeſſet vanitas receptioni. Si verò vanitas, aut quid ſimile leuiter prauum ſit cauſa ſolum impulſiua recipiendi Sacramentum, nec habeas affectam actualem graui præcepto contrarium, non impeditur fructus Sacramenti cùm ſufficiente diſpoſitione recepti. *Sic tradit Leſſius 3. part. quæſt. 69. num. 10.*

CAPVT. V.

De Sacramentis non recipiendis ab indigno Miniſtro.

1 SVppono 1. tripliciter poſſe peccare Miniſtrum indignè miniſtrãdo Sacramentum. Primo ſi non conferat validum Sacramẽtum defectu poteſtatis, aut intentionis, vel quia non adhibet ritum ſubſtantialem. In hoc caſu grauiter peccat, qui Sacramentum perit à Miniſtro non potente validè, ritèque conferre; vel nolente ſeruare ſubſtantialem ritum Sacramenti. V.g. ſi petas Extremam vnctionem à non habente Sacerdotium, vel abſolutionem à non habente iuriſdictionem; vel Ordinem ab Epiſcopo hæretico, qui non ſolet adhibere debitam materiam, aut formam Ordinationis, peccas mortaliter duplici ratione; nam inducis aliũ ad ſacrilegium, & præterea recipis Sacramentum fictum, quòd continet deluſionem ſacrilegam. *Ita Suar. 3. p. tom. 3. diſp. 18. ſect. 1. Coninch. q. 64. n. 54. Filliuc. tract. 1. num. 151. Henrìquez lib. 1. cap. 13. num. 1.*

2 Secundo peccare poteſt Miniſter, ſi poteſtatem habeat conferendi Sacramentum validum, nequeat tamen licitè ſua in poteſtatem exercere vel ſimpliciter ob aliquam cenſuram, aut directam prohibitionẽ, vel reſpectu petentis; quia non habet ius huic perſonæ miniſtrandi. Tunc autem regula generalis eſt, illicitum eſſe ſemper Sacramentum ab illo petere, qui ſine peccato non poteſt illud miniſtrare: Conſequenter enim petitur ipſum peccatum; quòd intrinſicè malũ eſt. *Ita Suarez ſup. & Caſtro Palaus to. 4. tract. 18. punct. 15. n. 1.* Tertio peccare poteſt Miniſter, qui licèt poſſit licitè, nõ tamen eſt daturus Sacramentum ſine peccato, quòd notum ſit recipienti: de quo caſu diſſentiunt Doctores.

3 Suppono 2. dupliciter poſſe nobis eſſe prohibitum petere, vel accipere Sacramentum ab aliquo Miniſtro. Primo directè per aliquod præceptum nobis impoſitum, quò directè vetamur accipere Sacramentum ab illo, qui ſecluſa tali prohibitione, haberet poteſtatem, & ius dandi. Quòd fit per cenſuras eccleſiaſticas; his, enim prohibemur cùm ligato communicare præſertim in ſacris. Verùm hęc prohibitio per Extrauagantem. *Ad euitanda*, limitatur ad non toleratos. Secundus modus prohibitionis dicitur indirectus; quia naſcitur ex obligatione generali vitandi ſcandalũ, ſiue non inducendi quempiam ad peccatum, nec cooperãdi peccatis alicuius, & verſatur circa Miniſtros etiam toleratos, & quomodolibet illicite miſtraturos. Quapropter agitari poteſt controuerſia, primo circa Miniſtros non toleratos; ſecundò circa toleratos; tertio circa nulla cenſura ligatos, illicitè tamen miniſtraturos.

CAP. V. QVÆST. I.

An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro non tolerato?

4 PRima ſententia negat ſimpliciter; quia Miniſter non toleratus, qualis nunc eſt publicus Clerici percuſſor, & publicè denuntiatus, non ſolùm illicitè miniſtrabit, ſed etiam non poteſt licitè

miniſ-

Digitized by Google

miniſtrare Sacramentum. *Ita S.Tho. 3.p.q.64.ar.6.ad 2.& q.82.art.9. Durandus in 4.diſt.5.q.2.Paludanus ibi q.3.art. 1. Richardus art.3.q.4.* Secunda ſententia docet, extrà neceſſitatem extremam nullum Sacramẽtum poſſe recipi à non tolerato; quoniam eſſet contrà prohibitionem Eccleſiæ, grauemque obligationem cenſuræ communicare cùm non toleratis in diuinis. At in extrema neceſſitate, qualis eſt articulus mortis, licere Baptiſmum, vel Pęnitentiam à non tolerato recipere; quoniam Eccleſia non obligat ad euitandum excommunicatum etiam nõ toleratum cùm graui detrimento. Cętera verò Sacramenta nec in articulo mortis recipi poſſe à non tolerato; nam Eccleſia prohibet nobis abſolutè cùm non toleratis communicare, præſertim in diuinis, nec excipit aliud Sacramentum etiam in articulo mortis pręter Baptiſmum, & Pęnitentiam; ergò vult ſuum præceptum etiam in articulo mortis obligare quo ad reliqua Sacramenta. Nec aliorum Sacramentorum eſt tanta neceſſitas, quin id meritò velit. *Ita Canus Relec.de Pęnit.p. 5.Henriq.lib.8.c.4.Sayrus de Sacram. li. 2.c.1.n.21. Auila de Cenſur.p.1.c.6. diſp. 3.dub.3. Alterius lib.1.diſp.7.ca.4. Vazquez 3.p q.93.art.1 dub.4.nu.13.& tract. de Scandalo cap.2. dub.3.Coninch.3.p.q. 64.n.47. Leſſius ibi. n 15. & 16.Zambranus cum alÿs, cap.3.dub.7.n.1.*

5 Tertia ſententia docet, etiam in extrema neceſſitate ſolùm Baptiſmum à non tolerato recipi poſſe; non verò Sacramentum Pęnitentiæ: quoniam Eccleſia priuat excommunicatum iuriſdictione, quæ planè requiritur etiam in articulo mortis ad validam abſolutionem. Baptiſmus autem ad ſuum valorẽ nullam prærequirit iuriſdictionem in Miniſtro, ſed à quodlibet laico poteſt in neceſſitate miniſtrari. Sic aſſerunt *Medina Cod. de Conf.quæſt.* cui debeat fieri confeſſio. *Marſilius in 4. quæſt.12. art. 2 part.2. concl.2. Fauet Couarrub. in ca. Alma part. 1. §. 6. num. 8.* Quarta ſententia docet, non ſolùm Baptiſmum, & Pęnitentiam, ſed etiam Euchariſtiam in articulo mortis à non tolerato recipi poſſe. Nam Sacramentum Euchariſtię cenſetur vtiliſſimum, & ſufficienter neceſſarium, vt præſumatur Eccleſia nolle fideles priuare tanto bono. Quare ſuppoſita neceſſitate recipientis in articulo mortis conſtituti, Miniſter Euchariſtiam miniſtrans, quamuis non toleratus non peccabit. *Ita Suarez 3.p.to.3 diſp.72. ſect.4.fine, & tom.5. diſp.11. ſect.1.n.17. Petrus de Ledeſma, tract. de Extrema vnct.ca.5.circà finem, & de excommunic. cap.6. Filliuc.tract. 12.num.75. Nauarrus cap.22. n.4. Bonac. de Cenſur.diſp.2. q.2.punct.2.§.4.n.8.Mercerus, Guttierez, Prepoſitus, Cornelo, quos ſequitur Diana p.5.tract.9. Reſol.83.*

6 Dico 1. citrà neceſſitatem non eſt licitum à non tolerato recipere Sacramentum aliquòd; quia violaretur ſine cauſa præceptum eccleſiaſticum non communicandi cùm excommunicatis non toleratis præſertim in diuinis. In hoc conueniunt omnes ſententiæ, Doctoresque relati.

Dico 2. in extrema neceſſitate moribundi Baptiſmus recipi poteſt a non tolerato. Quoniam hoc eſt Sacramentum maximæ neceſſitatis, & videtur exceptum ab Eccleſia *cap. ſi quem forte 24. q.1.* & in Florẽtino decreto de *Sacram. cap. de Bapt.dicente*, in caſu neceſſitatis poſſe baptiſmum etiam ab hæreticis recipi. Sic cenſent contrà primam ſententiam reliquæ. Videantur *Suar. to.5.diſp. 11.ſect.1.Zambrano c.1.dub.15 n.2.Sayrus lib.2.c.2.n.12 Villalobos tom.1.tract. 4.diffic 15 n.5.Bonac.ſupra.*

7 Dico 3. Moribundus poteſt (dum non ſuppetit alius Sacerdos) recipere Pęnitentiæ Sacramentum à non tolerato. Sic inſinuat. *Tridentinum ſeſſ.14. cap.7.* docens, in articulo mortis quoſlibet Sacerdotes poſſe quoslibet pęnitentes ab omnibus peccatis abſoluere. Sic etiam docent *Syluester Confeſſio 1.num.16. Nauarrus cap.27 num. 272. Victoria, numer.328. Sayrus lib. 2. cap. 18. Reginaldus lib. 32. num. 7.*

*Filliuc. tract.*12.*n.*74. *Zambrano cap.*4. *dub.*4.*n.*1.& 20. *Henriquez lib.*6. *cap.*11. *n.*7.*Vazquez* 3.*p.q.*93.*a.*1.*dub.*4.*n.*16.& 16.*Coninch.q.*6.*n.*46. *Suarez ſup. Villa. lob.n.*6. *Auila concl.*4. Ratio ſumitur ex neceſſitate huius Sacramẽti, quę grauis ſaltem reputatur in hoc caſu. Quamvis enim poſſimus per contritionem ſaluari, difficile quidem eſt elicere contritionem, & rarò ſumus ſecuri, nos veram contritionem elicere. Poſſumus ergò Pęnitentiæ Sacramentum tunc temporis petere non ſolùm à non tolerato, ſed etiam ab hæretico; modo non ſit periculum peruerſionis, vel ſcandali, nec adſit Sacerdos non ligatus.

8 Dico 4. Quando morti proximus baptizatus non poteſt Pœnitentiam recipere, licitè recipiet Euchariſtiam, vel Extremam vnctionem, vel aliquod aliud Sacramentum à non tolerato. Tunc enim ſubeſt ſumma neceſſitas alicuius Sacramenti, cùm poſſit per illud peccator iuſtificari, ſi tantùm ſit attritus iuxtà ſuperiùs dicta *cap.*3. *quæſt.*2. Sic docent *Auila, Coninch. Zambranus ſup. n.* 2.& 3. *Bonac. n.* 8. *Suarez n.* 23. *Filliucius num.* 76. Qui notant in Confirmatione, Matrimonio, vel Ordine non ita frequenter contingere neceſſitatem extremam: conſonat *Cornelo*, quem ſequitur *Diana ſup.*

9 Si poſſit infirmus Pœnitentiam, vel aliud Sacramentum recipere, non licere, vel Euchariſtiam, vel Extremam Vnctionem à non tolerato recipere, probabilius eſt, vt docet ſecunda ſententia; cõſonatque *Petrus de Ledeſma tract. de Euchar. cap.*9.*concl.*12.& *tract. de Extrem. Vnct. cap.*5. *circa finem*; licèt quoad Euchariſtiam non ſatis in vtroque loco ſibi concordet; Et certè quoad illam oppoſitum nõ eſt improbabile, vt fatetur *Zambranus ſup. n.*2. Quin abſolutè poſſe recipi, ſecluſo tam ſcandalo, quam Religionis detrimento, docet *Fagundez Pracept.*3.*lib.*3. *cap.* 1. *n.*18. *Suarez to.*3. *diſp.* 72.*ſect.*4.*fin.* quamvis Miniſter ſit hæreticus. Sanctus Hermenegildus ideò noluit Euchariſtiam ab hæretico recipere, quoniam in illis circumſtantijs ſequeretur ſcandalũ, & infamia Religionis Catholicæ. Sic intelliges *cap. fin.* 24. *q.* 1. Videantur alij Doct. quartę ſententiæ: quæ certè nõ caret probabilitate, & illam extendũt ad Extremã vnctionẽ, *Prępoſitus* 3.*p.q.*1.*de Extr. Vnct. dub.*6.*n.*144.& *Diana p.*5. *tr.*3. *Reſol.*81. Quia licèt hoc Sacramentũ in hoc caſu non ſit ad ſalutem ſimplicitèr neceſſarium, valdè tamẽ conducit ad remiſſionẽ venialiũ, & ad robur obtinendum cõtra diabolicos inſultus.

10 Fundamentum primæ ſentẽtiæ ſoluit ſecunda; non enim obligat pręceptũ Eccleſiæ cum tanto detrimento, quantũ ex priuatione Sacramenti tam neceſſarij ſequeretur. Fundamentum ſecundæ ſententiæ, quatenus excludit reliqua Sacramenta pręter Baptiſmum, & Pœnitentiam, intelligendum eſt regularitèr. Quippè ſi non poſſit fidelis Sacramentum Pœnitentiæ recipere, grauis vrget neceſſitas alterius Sacramenti, quæ videtur excepta. Fundamentum tertiæ ſententiæ, quatenùs excludit etiam Pœnitentiæ Sacramentum, ſupponit falſum; non enim in articulo mortis priuat Eccleſia non toleratum iuriſdictione neceſſaria valori Sacramenti, vt conſtat *ex Trident. ſeſſ.* 14. *cap.*7. Fundamentum quartæ ſententiæ reddit illam probabilem, tamen non tollit, quin oppoſita ſit probabilior: quia per ſe loquendo Sacramentum Euchariſtiæ non cenſetur ſimpliciter neceſſarium ſaluti.

CAP. V. QVÆST. II.

An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro tolerato?

11 PRima ſententia negat, licitè Sacramẽtum à tolerato peti, vel accipi. Quoniam Extrau. *Ad euitanda*, quę concedit Fidelibus communicationem cum excommunicatis toleratis, nullum fauorem concedere vult ipſis excommunicatis, vt conſtat ex verbis ipſius: ergò illi mortaliter peccant miniſtrando

do Sacramentum; ac per conſequens mortaliter peccabunt, qui petunt ab illis Sacramenta, ſi quidem per hoc inducunt excommunicatum ad peccandum. Potuit enim Martinus V. per illam Extrauagantem tollere, quod erat iuris poſitiui, ſcilicet ne cenſuram incurrant, qui communicant cum toleratis; non tamen quod eſt iuris naturalis, ſcilicèt ne peccent, qui proximum inducunt ad peccandum. *Ita S. Thom. in 4. diſt.39. q.1.a.1.ad 5. Viguerius cap.15.§.7. verſ. 8. Caietanus in Summa, verbo Abſolutionis impedimenta. Adrianus Quodlib.3. ad 3. Vazquez 3.par. quæſt. 93. art. 1. dub. 4. num. 16. & tract. de ſcandalo art. 8. dub.4.* limitans, hoc intelligendum extrà neceſſitatem extremam; tunc enim omnibus Sacerdotibus conceſſum eſt adminiſtrare Sacramentum neceſſarium. Item quando toleratus copiam abſolutionis habere non poteſt. tunc enim petitio Sacramenti præbet ſcandalum actiuum Miniſtro tolerato. Si verò copiam habeat abſolutionis à cenſuris, ſed illam nolit, tunc petitio Sacramenti rationem habebit ſcandali paſſiui: quia petitur, quod benè pręſtare poteſt Miniſter, ſi velit. *Fauet huic ſententia Nauarrus cap.23.num.35.* dicens, excommunicatum eodem modo teneri poſt illam Extrauagantem, ac anteà.

12 Secunda ſententia diſtinguit Parochum, & non Parochum: & à Parocho cenſet poſſe peti Sacramenta; quia petens vtitur iure ſuo: Cæterùm à non Parocho peti non poſſe, quia nullum ius excuſat malitiam ſcandali. Sic tradunt *Couarrub. in cap. Alma part.1.§.6.nu.7. Leſſius 3 p.q.64.n.16. Henriq. lib.1. cap. 30.nu.3. Toletus lib.1.n.86. vel 93.* iuxtà diuerſas editiones. Vbi diſtinguit etiam expoſitum, & non expoſitum, aſſerens à toleratis, & publicis peccatoribus, ſi ſint expoſiti, ſiue competat illis ex officio, ſiue non: dùm non ſequatur ſcandalum graue, poſſe recipi Sacramenta; Nam Eccleſia ipſos tolerat, & ipſi Sacramenta Miniſtrantes, ſibi ſolis nocent iuxtà textum in *cap ſciſcitantibus 15.q.8.* Verùm à Parochis, ſiue ſint parati, ſiue non ſint; ſiue detur neceſſitas, ſiue non detur, licere tàm petere, quàm accipere Sacramenta: nam illi tenentur ex officio, quotieſcumq; petiero, miniſtrare; nec ego ius meum amitto ex illorum malitia. Demùm à non Parochis non expoſitis non licere petere Sacramentum extrà neceſſitatem (nimirùm extremam) quia tunc eſſet inductio moralis ad peccandum; non enim habeo ius exigendi.

13 Tertia ſententia docet, poſſe recipi, vel etiam peti Sacramentum à tolerato, quamvis non ſit Parochus, nec paratus ad miniſtrandum, nec ſuppetat neceſſitas petendi. Quoniam *Extrauagans Ad euitanda*, facultatem conceſſit Fidelibus communicandi cum excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel irregularibus toleratis in Sacramentis, & in quibuſcumque Diuinis ad euitanda ſcandala, ſcrupulos, & animarum pericula. Poſſunt ergò Fideles Sacramenta petere à toleratis, ſiue Parochis, ſiue non Parochis, ſiue paratis, ſiue non paratis; ſiue detur neceſſitas, ſiue non detur; alioquin non haberent facultatem communicandi cum toleratis in quibuſcumque Diuinis; nec euitarentur ſcandala, ſcrupuli, & animarum pericula: ſi quidem petens ferè ſemper dubitare poſſent, an vrgeat neceſſitas petendi Sacramentum: an Sacerdos ſit paratus, &c. Sic tenent *Sotus in 4. diſt. 22. q.1. art.4. Lopez in inſtruct. p.2. de Sacram. cap.59. Sanchez de Matrim. lib.7. diſp. 9. n. 8. Alterius lib.1. diſp.7. cap.2. Bonac. de cenſur. diſp.2. q.2. punct.2. §.3. n.4. Raynaudus de Monit. p.2. c.2. n. 24. Diana p.5. tract.9. Reſol. 83.*

14 Dico 1. Licitè Sacramenta petimus à Miniſtris cenſura ligatis, & toleratis, quoties extrema neceſſitas nos vrget. In hoc ferè conueniunt omnes ſententiæ relatæ, Doctoreſq; communiter. Quoniam, vt quæſtione precedenti vidimus, etiam à non toleratis licitè petimus Sacramenta in extrema neceſſitate, licitèq; ſubindè miniſtrat illa Sacerdos, ſi prius conteratur, & quoad poſſit,

abſolutionem cenſuræ procuret; ergò poſſumus à fortiori petere ratione neceſſitatis eadem à toleratis; & hi poterunt illa licitè miniſtrare, ſi prius conterantur, & conentur abſolui. Videantur *Petrus de Ledeſma tract. de Sacram. cap. 6. concl. 12. & tract. de Excom. cap. 6. poſt concl. 7. & Diana ſupra.*

15 Dico 2. licitè Sacramentum recipimus, & petimus à toleratis, quoties aliqua neceſſitas communis, vel vtilitas magna petentis id exigit. Ita ſentiunt *Doctores tertiæ ſententiæ*, ac prætereà *Suarez to. 5. diſp. 11. ſect. 4. Sà verb. Sacramentum n. 2. & 3. Viualdus de Sacram. cap. 19. Coninch. q. 64. n. 49. Filliuc. tract. 12. n. 70.* & probabile reputat *Leſſius ſup.* Nimirùm quoties vrget præceptum recipiendi Sacramentum, vel adeſt occaſio lucrandi Iubilæum, vel ſpiritum reficiendi contra grauem tentationem, aut graue diſcrimen, vel quid ſimile. Probatur; quia *Martinus V. in illa Extrauag.* conceſſit fidelibus, vt in nulla re teneantur vitare toleratos: ergò non ſolùm recipere poſſunt ab illis Sacramenta, ſed etiam petere, quatenus eſt ex vi cenſuræ, ſeu directæ prohibitionis, ſiquidem nulla communicatio fidelibus interdicitur cū toleratis. Quod ſi poſſumus licitè petere, poterūt etiam tolerati licitè dare: quod cōtra primam ſententiā docent Authores tertiæ, *Suarez etiam, Coninch. & Filliuc. ſup. Reginal. l. 1. n. 106. Henriq. lib. 1. c. 23. n. 2. Fagundez Precept. 1. l. 2. c. 5. n. 19.* Nā vno correlatiuo conceſſo cōmuniter conceditur aliud, vt tradunt *Abbas in c. Qui Clerici, de iure patr. n. 7. et Bartolus in leg. 1. cod. de cupreſſis l. 10* Quare ſi ius concedit, vt fideles licitè Sacramēta petant à toleratis, cōſequenter cōcedit ipſis toleratis, vt ea poſſint licitè miniſtrare. Quamvis enim *Extrauagans Ad euitanda.* non tollat ab illis cenſuram abſolutè, ſuſpendit tamen eius effectum, quando præueniuntur à fidelibus, in quorum fauorem directè tendit: ſed indirectè ſubindè vergit in fauorem toleratorum, quatenùs expedit, vt ſecurè fideles vtantur priuilegio communicandi cum toleratis.

17 Vndè fit 1. cum priuilegium Extrauagantis ampliſſimum ſit, & abſolutè loquatur de toleratis omnibus, non eſſe reſtringendum ad Parochos, vel Sacerdotes paratos dumtaxat, ſed ad omnes etiam non Parochos, & non paratos extendi debere: dùm adſit aliqua neceſſitas, vel vtilitas magna, quæ quidem ante prędictam Extrauagantem non ſufficeret, & nunc eius fauore ſufficiat. V. g. ſi non ſuppetat alius Miniſter, qui poſſit æquè commodè miniſtrare petenti. *Henriquez lib. 1. cap. 30. num. 2. Suarez, Coninch. Filliucius, et Ledeſma ſupra.*

17 Fit 2. cum fauor Extrauagantis ſit ſolùm conceſſus fidelibus, & non ipſis toleratis directè, peccare mortaliter toleratum, ſi ſemet offerat, aut ingerat ad Sacramenta miniſtranda nō requiſitus, requiſitū verò debere præmittere contritionē, ſi cōſcientiā habeat peccati mortalis, & abſolutionē cenſuræ procurare, quam ſi non poſſit ante miniſtrationem obtinere, debet remittere petentem ad alium (ſi ſuppetat) qui poſſit cum æquali ſatisfactione miniſtrare Sacramentum. Si tamen alius non adſit, proponat, ſe petiturum abſolutionem, quamprimùm poſſit. Quia non poteſt toleratus Sacramenta miniſtrare, niſi rogatus, & ob aliquale commodum petentis. Imò *Suarez ſup. Coninch. num. 51. Filliucius n. 72. Henriquez, & Ledeſma* requirunt aliquam petentis neceſſitatem, vel notabile commodum. Quia licet per illam Extrauagantem ſublata ſit omnis directa prohibitio communicationis, tamen ſuppoſito ligamine cenſuræ, ſequitur connaturaliter, vt, & ipſi ligati, quantum poſſint, moraliter, abſtineant à ſacro miniſterio, niſi detur notabilis vtilitas petentis: & cæteri fideles, ſi comodè poſſint, ab alijs potiùs non ligatis debeant recipere Sacramenta: quod eſt ſatis probabile.

18 Verùm non eſt minus probabile, quod docet tertia ſententia, nimirmù

rum quamuis non interueniat notabile commodum petentis, nec vlla neceſſitas, propter ſolam vtilitatem Sacramenti, atque liberam electionem noſtram poſſe nos petere Sacramentum à tolerato, quem exiſtimamus ſine peccato miniſtraturum, licèt alij Sacerdotes ad ſint, qui nullam habeant cenſuram, vt notat cùm alijs *Fagundez ſup.* Probatur; quia iam ab Eccleſia non prohibemur petere Sacramentum à toleratis, ſed ſolo præcepto charitatis indirectè præſcribente, ne ſimus eis occaſio peccandi, quòd non magis obligat reſpectu tolerati, quàm reſpectu cuiuſuis alterius peccatoris, de quo dicemus quæſtione ſequenti. Poteſt equidem toleratus, à quo petimus Sacramentum, priuſquàm illud conferat, conteri, poteſt abſolutionem cenſuræ procurare, vel ſi nequeat illam obtinere, proponere, ſe petiturum, & ſic licitè conferet Sacramentum. Quòd ſi prudenter præſumimus toleratum facturum, nullam occaſionem ipſi damus peccandi, dum ab ipſo petimus Sacramentum: ergò non minus licitè poſſumus petere Sacramentum à toleratis, quàm ab alijs nulla cenſura ligatis, quamuis adſint vtrique pari ſatisfactione miniſtraturi.

19 Ad fundamentum primę ſententię reſpõdetur, illam Extrauagantem directè quidem intẽdiſſe fauorem fidelium; indirectè tamen conceſſiſſe toleratis, vt requiſiti poſſint miniſtrare, ne fruſtretur fauor fidelium, ſi propter vitandũ ſcandalum nequeant petere Sacramentum à toleratis. Diſtinctiones ſecũdę ſententiæ nullum habent fundamẽtum in Extrauagante *Ad euitanda*, vt vidimus *n.* 16. Fundamentum tertiæ ſententiæ probat, illam eſſe ſatis probabilem, quando præſumimus toleratum ſine peccato miniſtraturum; non verò tollit, quin pariter probabile ſit, requiri neceſſitatem aliquam, aut vtilitatẽ notabilẽ petentis: Cùm enim maneat in tolerato ligamẽ cenſuræ, nõ videtur ſine cauſa requirendus, vt miniſtret Sacramenta, quæ poſſumus à nõ ligatis ęquè cõmodè recipere.

CAP. V. QVÆST. III.

An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro, quem ſcio peccaturum in adminiſtratione?

20 SVppono, recipientem Sacramenta non debere miniſtrantis conſcientiam indagare: nec inquirere, an ſit miniſtraturus in peccato; quoniam hæc cura non eſt ipſi commiſſa, dũ enim nobis morali certitudine nõ conſtat. Miniſtrum indignè miniſtraturum, præſumere debemus, vel eſſe probum, vel dignè miniſtraturum. Quiuis enim præſumitur bonus, & operari rectè, donec oppoſitum conſtet manifeſtè. Quare licèt videamus Sacerdotẽ paulo antè peccantẽ mortaliter, credere poſſumus, conterendũ, priuſquàm adminiſtret, niſi cõſtaret, illum iam diu cuius piam peccati mortalis conſuetudine teneri ſine cura ſalutis; tunc etenim maior prudentia requiritur ad petendum ab ipſo Sacramentum. *Ita Suarez 3. p. to. 3. diſp.* 18. *ſect.* 1. *Coninch q.* 64. *n.* 40. *Bonacin. de Sacram. diſp.* 1. *q.* 6. *n* 5. *&* 6. Difficultas itaque procedit, quando prudenter coniectamus ex circumſtantijs, Miniſtrum ſacrilegè miniſtraturum.

21 Prima ſententia docet, quamuis ex ſola deuotione Sacramentum recipere velimus, licitè poſſe nos illud petere vel à Parocho, vel à non Parocho, ſed habẽte facultatem miniſtrandi, quem certo nouerimus ſacrilegè miniſtraturum. *Ita Cutillus in Addit. ad Pract.* 4. *Mancini dub.* 42. *Diana p.* 7. *tract.* 12. *Reſol.* 33. Probatur; quia cùm talis Miniſter ſine peccato poſſit miniſtrare Sacramẽtum, eliciendo ſcilicèt contritionem; & quando vel nõ facilè poſſit, vel nolit conteri, poteſt ex honeſto prætextu miniſtrationẽ omittere, ſi ſacrilegè Sacramentũ adminiſtret, peccat omninò, ſibiq; debet tale peccatũ imputare, nõ autem petenti, qui petit hic & nunc à legitimo Miniſtro, qui põt ſine peccato miniſtrare, vel abſtinere miniſterio. Quapropter ſi quòd hic reperitur ſcãdalum, eſt merè

paſſiuũ, ob quod non debemus actiones alioqui licitas omittere, ne mille laqueis implicemur, cùm ex operibus bonis ſępè iudicia temeraria, ſuſpiciones, detractiones oriantur, & his ſimilia ſcandala paſſiua. Hinc colligunt, quàmuis ſuppetant alij Miniſtri, qui commodè ſine peccato miniſtrent, poſſe nos Sacramentum ab illo petere, quem peccaturum ſcimus. Quia licèt proximi peccatum, quoties commodè poſſumus, euitare teneamur: id tamen eſt intelligendum de peccatis, in quibus vitandis indiget proximus aliqualiter noſtro iuuamine, quòd in iſto caſu non contingit, ſiquidem Miniſter per ſe ſe vel rectè miniſtrare, vel adminiſtrationem omittere, poteſt.

22 Secunda ſententia docet à Miniſtro, quem moraliter ſcio cùm peccato miniſtraturum, ſi ſit paratus, aut Parochus, licitè peti, vel recipi Sactamẽtum; Secus illicitè. Probatur ex *cap. Sciſcitantibus* 15. *quæſt*. 8. Vbi Nicolaus Papa decidit, ab adultero, donec Epiſcoporum iudicio reprobetur, cõmunionem recipiendam eſſe, rationemque reddit. *Quoniam mali bona adminiſtrando, ſe tantummodò lędunt*. Cõſonat Lucius 3. *in cap. Veſtra de cohab. cleric. Probatur* 2. *rat*. Nam vtimur iure noſtro, dum à noſtro Parocho petimus, aut recipimus Sacramenta, quæ licitè poteſt ipſe conferre, ſi velit. Qui autem vtitur iure ſuo, nemini facit iniuriam, *Leg. Iniuriarum, ff. de iniurijs*. Quando verò petimus; aut recipimus à parato, non inducimus illum ad peccandum, cùm iam actu peccet, & habeat voluntatem miniſtrãdi quibuslibet accipere volentibus; ſed vtimur alieno peccato ad vtilitatem noſtram; quòd ſępè licitum eſt. Ita docent *Valentia tom.* 4. *diſp.* 3. *q.* 5. *punct.* 3. *Petrus de Ledeſma tract. de Sacram. cap.* 6. *concl.* 10. *Cabrera* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *diſp.* 2. § 4. *n.* 24. *Carthagena de Sacram. diſp.* 7. *cap.* 3. *n.* 3. *& approbare videtur Diana p.* 3. *tit.* 4. *Reſol.* 59. *& p.* 4 *tract.* 4. *R.* 21.

23 Tertia ſententia docet, ſi nulla neceſſitas, vel rationabilis vtilitas intercedat, non licere petere, vel acccipere Sacramentum ab illo, quem moraliter ſcimus adminiſtraturũ in mortali, quàmuis ſit Parochus, aut expoſitus miniſterio ſacro. Quare ſi plures ſedeant ad excipiendas confeſſiones, quotum vnus ſciatur miniſtraturus eſſe cùm peccato, licèt ſit Parochus, alterum adeundum eſſe, qui pari ſatisfactione miniſtrabit, & ſine peccato. Probatur; quia tunc obligat lex charitatis ad impediendum proximi peccatum, quantum ſine notabili noſtro detrimento poſſumus: Sed poſſumus ſine notabili noſtro detrimẽto, vel incommodo Sacramentum ab alio petere, vel recipere, qui ſine peccato miniſtret æquè nobis vtiliter: Ergò tenemur potiùs hunc, quàm illum adire. Sic ſentiunt *Sotus in* 4. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *ar.* 6. *Nauarrus cap.* 14. *n.* 28. *Sayrus de Sacram. lib* 2. *c.* 8. *q.* 1. *art.* 1. *Suar. to.* 3. *diſp.* 18. *ſect.* 1. *concl.* 1. *Coninch. q.* 64. *n.* 44. *Filliuc. tract.* 1. *n.* 152. *Reginald. lib.* 1. *n.* 165. *Bonacina de Sacram. diſp.* 1. *q.* 6. *punct.* 5. *Villalobos to.* 1. *tract. Diffic.* 15. *n.* 4. *Caſtro Palaus tom.* 4. *tract.* 18. *punct.* 15. *num.* 3. *& alij*.

24 Dico 1. à Miniſtris peccatoribus, quos prudenter credimus indignè miniſtraturos eſſe, petere poſſumus, & recipere Sacramenta, quoties aliqua noſtra, vel aliena neceſſitas, aut vtilitas ſpecialis id exigit, ſiue ſit Parochus, ſiue non ſit Parochus, ſiue ſit paratus, ſiue nõ ſit paratus, qui cùm peccato miniſtrabit; cùm tamen poſſet licitè miniſtrare, ſi vellet conteri. Conueniunt in hoc omnes ſententiæ relatæ; Conſonant *S. Tho.* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *ad* 2. *Nuñus ibi, Henriq. lib.* 1. *cap.* 23. *n.* 1. *& cap.* 30. *nu.* 1. *Sanchez de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 9. *n.* 8. *Viualdus de Sacram. cap.* 3. *n.* 13. *Naldus verb. Sacramentum n.* 5. *Fagundez Pracept.* 1. *lib.* 2. *cap.* 5. *Trullench. de Sacram. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 4.

Hanc concluſionem probant fundamenta ſecundæ ſententiæ; nam illa neceſſitas, vel vtilitas, quàm ex Sacramentis percipimus, dat nobis ius ad petendam ipſorum adminiſtrationem, quàm licitè poteſt exhibere Miniſter, licèt ſcia-

mus ipſum de facto ſacrilege miniſtraturum; non enim ipſum inducimus ad peccandum, ſed eius peccatum permittimus ex iuſta cauſa. Nec lex charitatis obligat ad omittendum ea, quæ nobis ſunt neceſſaria, vel vtilia, ne proximus inde ſumat occaſionem peccandi, ſola nimirùm malitia, ſeu libertate ſua. Videatur *Vazquez opuſc. de ſcandalo, art. 8. dub. 2. n. 21.* confirmatur; nam ob corporalem neceſſitatem, vel vtilitatem propriam, aut alienam poſſumus petere mutuum ab vſurario, quem ſcimus mutuaturum ſub vſuris, & iuramentū a periuraturo, vel iuraturo per falſos Deos; ergo ſimiliter ob ſpiritualem neceſſitatem, aut vtilitatem propriam vel alienā poſſumus petere Sacramentum ab illo, quem ſcimus ſacriligè fore miniſtraturum, & in hoc ſenſu loquuntur textus adducti *n. 22.*

25 Dico 2. ſi nulla ſit neceſſitas, nec ſpecialis vtilitas proueniat, ex Sacramēto recepto potius ab hoc Miniſtro, quā ab alio, non poſſumus licitè petere, vel accipere Sacramentum a Miniſtro ſacrilege miniſtraturo, dum adeſt alius, qui pari ſatisfactione miniſtrabit. Ita Doctores tertiæ ſententiæ, qui planè nituntur communi regula charitatis præſcribente generaliter; vt ſi commodè poſſumus, & ſine graui detrimento, tollamus proximis occaſionem peccandi, quamuis ex fragilitate, vel etiam malitia ſua lapſuri ſint. Ergo quando poſſumus recipere Sacramentum ab alio, qui pari ſatisfactione miniſtrabit, & ſine peccato, non licebit inducere Miniſtrum, qui ſacrilegè miniſtraturus ſit. Si tamen hic alius eſſet mihi multo inutilior, eo quod ſit indoctior, nec poſſit ſatisfacere difficultatibus proponendis, aut ſaltem parum ſecurè; vel notabiliter minus me poſſet in ſpiritu dirigere, vel eſſet valdè moroſus &c. non tenerer cū tanto meo incommodo hunc eligere ad alienum peccatum euitandum, vt notant *Coninch. & Trullench. ſupra.*

26 Petes 1. Quanta, vel qualis neceſſitas, aut vtilitas petentis futura ſit, vt licitè petat a ſacrilegè miniſtraturo? certè communiter erit metienda prudenter iuxta circumſtantias rerum, & perſonarum; *Caſtro Palaus, & Villalobos* grauem neceſſitatem, aut vtilitatem generaliter requirunt *Suarez, Filliucius, Bonacina ſup. Coninch. num. 52.* ferè conueniunt, non requiri ſemper neceſſitatem extremam, nec valdè grauem, aut implendi præceptum diuinum, vt voluit Sotus, ſed minores cauſas ſufficere, ſicut & ad petendum mutuum ab vſurario, vel iuramentum a periuraturo; *Coninch. n. 43.* putat communiter ſufficere præceptum Eccleſiæ, vel magnum aliquod feſtum, quo ſoleo communicare, vel indulgentias occurrentes, & ſimilia. Cabrera cenſet ſufficere, quod peccator ſit doctior alijs ibidem concurrentibus. *Auerſa 3. p. q. 64 ſect. 11. dicit*, neceſſitatem eſſe ſufficientem, quoties non poſſumus commodè differre receptionem Sacramenti, & non adeſt alius Miniſter probus.

27 Certè maior requiritur neceſſitas, vel vtilitas, vt licitè Sacramenta petamus à non Parocho, quam à Parocho, quia maius ius habemus reſpectu Parochi, quam non Parochi. Maior item, vt petamus à non parato, quam a parato; quia plus habet illud inductionis ſaltem indirectæ. Qua propter vt liceat petere Sacramentum a Miniſtro, qui vel ex officio tenetur, vel paratus eſt, quamuis indignè miniſtraturus ſit, ſi non adſit alius, qui dignè miniſtret, ſufficere communē vtilitatem, quæ percipitur ex Sacramentis, cenſet *Suarez*, & videntur conſentire *Filliucius, & Bonacina ſup.* & in hoc caſu probabiliter ſuſtineri poteſt ſecunda ſententia, quam tenet etiam *Martinus de Ledeſma. 1. 4. q. 5. a. 6. dub. 12. propoſit. 8.* Cœterùm reſpectu non Parochi, vel non parati maior cauſa requiritur; ſcilicet vt vrgeat præceptum eccleſiaſticum audiendi Miſſam, vel recipiendi Sacramenta, vel vtilitas non differendi nimiū ipſorum receptionem; præſertim ſi petens habeat cōſcientiam peccati mortalis, aut quid ſimile. Conſonant *Vazquez*

quæſt.3.p.q.93.art.1.dub.2.n.24. Franciſcus Pitigianus in 4.diſt.5.q.2.art.2. Sanchez lib.3.decal.cap.8.nu.7.& 19. Auerſa ſupra.

Rurſus ſi ponatur Sacerdos in mortali diſpenſans actualiter Euchariſtiam omnibus accedentibus ad communicandum, *Suarez ſup.* cenſet, ſine limitatione licitum eſſe recipere; quoniam ibi mera datur acceptio, nullaq; petitio, nec apparet vlla cooperatio, vel occaſio ruinæ, vel ſcandalum culpabile. *Bonacina* tamen etiam tunc videtur negare, ſi facilè reperiatur alius ſine peccato miniſtrans; nam illa ſaltem numero miniſtratio peccaminoſa vitabitur. Certè quælibet difficultas, aut incommoditas alium quærendi, vel expectandi ſufficiet, vt a peccatore tunc licitè recipiamus Euchariſtiam.

28 Petes 2. Quale peccatum ſit recipere Sacramẽtum ab indigno Miniſtro, quando poſſumus æquè commodè recipere a digno? vel quando ſine diſpendio poſſumus differre receptionem? ita ut verè deficiat neceſſitas vel vtilitas excuſans talem receptionem. Tangunt hanc difficultatem Doctores vel in petitione mutui ab vſurario, vel iuramenti a periuraturo, vel Sacramẽti ab indigno Miniſtro: Et prima ſententia docet, eſſe mortale peccatum, quoties ſine neceſſitate vel vtilitate rationabili petimus ab alio, quod ſcimus ab ipſo cum peccato mortali fore præſtandum. Quia generale præceptum charitatis erga proximũ ſub mortali nos obligat ad euitandum mortale peccatum alterius, quando cõmodè poſſumus, & ſine noſtro detrimẽto. Nec in tam graui materia datur ſola venialis culpa, cum illa petitio noſtra verè cõtineat cooperationem illicitam ad mortale peccatum alterius. Ita docent in noſtro caſu *Suarez to.3. diſp. 72. ſect.4 fin. Fagundez Præcept.3. lib.3.c.3.n. 12. Villalobos to.1. tract.4. diffic.15.n.3. et 4.* In petitione mutui, vel iuramenti *Valboa to.2. in cap.26. de iureiur.n.72. Molina de iuſt. tom. 2. diſput. 335. Sylueſter, Aragon. Valentia, Salon.* quos ſequitur *Sanchez ſup. numer. 22.*

Secunda ſententia dicit, eſſe ſolùm veniale. Probatur; quia licet præceptum vitandi mortale peccatum proximi, quoties commodè poſſumus, ex genere ſuo nos obliget ſub mortali, at in his petitionibus tales circumſtantiæ concurrunt, vt is rigor temperandus cenſeatur. Nam ex parte petentis ponitur ſcandalum ſolum paſſiuum, non tam datum, quam acceptum praua voluntate peccantis, qui poſſet, ſi vellet, ſine culpa præſtare, quod petimus; & per conſequens ex parte peccantis non tam inductio noſtra, quam eius malitia peccatum inducit, cum ſponte ſua peccet, maximè ſi iam erat paratus, & hac occaſione ſublata, mox alias haberet, aut ſaltem voluntate peccaret. Confirmatur, nam vt vidimus *num.27.* modica quidem cauſa culpam excuſat huiuſmodi petitionis, quod etiam in vſura, vel periurio notat *Sanchez ſup.num. 12. & ſequentibus*, at a præceptis grauiter obligantibus non ſolet excuſare cauſa tam leuis. Et quidem graue videtur onus, tam ſtricta peccati mortalis obligatione cogere petentem ad diſcutiendum, an ſubſit iuſta cauſa petendi Sacramentum, vel mutuum, vel iuramentum. Ita cenſent in petitione Sacramenti *Sotus in 4.diſt.5.art. 6. Bartholomeus de Ledeſma de Sacram. diffic. 14. Cabrera, & Carthagena ſup. in petitione mutui Caietanus, Sotus, Nauarrus, Aragon, Sa, Ledeſma, Bañes, quos refert Sanchez ſup.nu.23. Salas de vſuris dub. 48.n.7. cum alijs, & eſſe probabilem ſententiam in omnibus his petitionibus, dicunt Valboa ſup. Sanchez num.23. Petrus Hurtado. 2.2. diſp. 173. ſect. 4. §. 176. & 177. Diana p.1. tract. 8. Reſol. 31. & p.4. tract.4. Reſol.21. & part.5. tract.7. Reſol. 8. & part.7. tract.12. Reſ.33.*

29 Dicendum eſt, petere ſine cauſa vel iuramentum, vel mutuum, vel Sacramentum a non parato, qui præſumitur cum peccato præſtiturus eſſe, ſemper eſſe mortale peccatum contra charitatis præceptum, vt omnes fatentur teſte *Sanchez ſupra nu. 24. conſonant Baſilius Legion.*

legion. de Matrim. lib. 5. c. 18. n. 50. Suarez de Religione to. 2. tract. 5. lib. 3. c. 14. n. 14. Vazquez de ſcandalo, art. 8. dub. 3. n. 33 & in hoc caſu prima ſententia poſita nu. præcedenti certa eſt, eiuſq; fundamentũ conuincit. Si verò petimus à parato, probabilis eſt ſecunda ſententia propter eius fundamentum, & ob auctoritatem Doctorum id aſſerentium: probabilior autem eſt prima, ſicut & communior, vt fatentur *Valboa, Petrus Hurtado, & Diana ſup. Sanchez n. 13.* verè ſiquidem inducimus ad hoc numero mortale peccatum, quod facilè poſſemus, ac ſubindè deberemus euitare nulla neceſſitate ducti, nulla maiori commoditate pellecti.

Fundamentum contrarium poſitum n. 21. & 22. probat, nos ex iuſtitia non teneri paſſiuum ſcandalum vitare, cùm ſit potius acceptum, quàm datum: at non probat non obligari nos ex charitate quæ ſemper vrget nos ad euitandum malum proximi præſertim ſpirituale, quoties euitare poſſumus ſine noſtro diſpendio. Quare licet cum notabili detrimento, vel incommodo non teneamur impedire paſſiuum ſcandalum proximi, tenemur tamen ex charitate, quoties commodè poſſumus iuxta receptam regulam charitatis fraternæ. Fundamenta poſita num. 28. iam diximus, quam vim habeant ad firmandam noſtram deciſionem.

CAP. V. QVÆST. IV.

An liceat à publico concubinario Sacramenta recipere?

30 PVblicus, ſeu notorius concubinarius eſt ille, cuius delictum eſt notum per confeſſionem factam in iudicio, vel per ſententiam, aut legitimam teſtium depoſitionem, vel per talem euidentiam facti, quæ nulla poſſit tergiuerſatione celari. Sic explicatur *in cap. Quæſitum. de cohabit. Cleric.* exemplum ponunt *Syluest. verb. Concubinarius n. 1. & Toletus lib. 1. cap. 47. n. 1.* in Clerico, qui retinet domi concubinam, vt vxorem: ita vt etiam ipſe non audeat diffiteri. Fornicator autem publicus iuxtà prædictos Doctores eſt, qui vagatur abutens hac, vel illa. Quæſtio procedit in vtroque.

Prima ſententia negat à publico concubinario, vel fornicatore poſſe nos recipere Sacramenta, nec eius Miſſam audire Probatur 1. Nam in *cap. Nullus, cap. Præter hoc, diſt. 32. cap. Veſtra, cap. Quæſitum, de cohab. Cleric. & mulier.* diſtinctè prohibemur publici concubinarij, vel fornicatoris Miſſam audire, vel ab ipſo Sacramenta recipere. Quod præceptum negatiuum obligare, cenſet *S. Thom. 3. p. q. 82. art. 9. ad 3.* Probatur 2. nam hi fornicarij publici dicuntur in prædicto *cap. Quæſitum,* eſſe ſuſpenſi quoad ſe propter cõſcientiam criminis, & quoad alios propter obligationem eos vitandi, quod videtur confirmare *Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 14.* dum nõ imminuit, ſed innouat, & aggrauat pœnas à iure concubinarijs, & fornicarijs ſtatutas. Ideoque Declaratio Cardinalium ibi ſic ait. *Si Clerici concubinarij notorij ſunt, etiam hodie ipſo iure à Diuinis ſuſpenſi (prout in veteri iure) ſunt.* Sed à Sacerdotibus ſuſpenſis non poſſumus petere Sacramẽta, cum illa dignè miniſtrare nequeant. Ergò nec à publicis concubinarijs, aut fornicarijs. Ita ſentire videntur *Abbas in prædicto cap. Veſtra. Maiolus de irregul. lib. 5. cap. 37. Sylueſt. & Toletus ſup. Nauarrus cap. 25. numero 76. Azor. tom. 1. lib. 6. cap. 7. quæſt. 5. Armilla verb. Concubinarius numero 5. & verb. Clericus, num. 13. Vega 2. part. cap. 108. caſu 3. Lopez in inſtruct. part. 2. cap. 23. & 31.* quatenùs docent, tales fornicarios eſſe iure ſuſpenſos.

Probabilior eſt ſecunda ſententia docens, concubinarios, aut fornicarios etiam notorios non eſſe ſuſpenos ipſo iure, nec vitandos in Diuinis pluſquam reliquos Miniſtros peccatores, de quibus diximus quæſtione præcedenti. Sic ſentiunt *Sotus in 4. diſt. 1. q. 5. a. 6. & diſt. 13. q. 1. a. 9. Suarez 3. p. to. 3. diſp. 18. ſect. 1. & to. 5. diſp. 31. ſect. 4. n. 4. & 15. Manuel*

in

in ſum.to.2.cap.76.num.1. Medina lib. 1. ſummæ,cap.11.§.8. Sayrus de cenſuris li. 4.cap.16 num.23. Auila de cenſuris part. 3.diſp.4.dub.2. Garcia de Beneſ. part. 7. cap.14.num.32. Henriquez lib.9.cap. 25. n.13.lit.ſ.& lib.13.cap.5.num.3.fine, & c. 31.num.3.lit.P. Fagundez cum alijs Præcept.1.lib.2.cap. 5.num. 48. Probatur. 1. Nam in illis iuribus non ſatis exprimitur ſuſpenſio ipſo iure lata, ſed ad ſummum ferenda; ideoq; Tridentinum ſup. manifeſtè decidit, illos eſſe ſuſpendendos. Et quamuis antiqua iura ſuſpenſionem ipſo facto tuliſſent, iam eſſent quoad hoc per contrariam conſuetudinem abrogata. Probatur 2. Nam illa quoque prohibitio recipiendi Sacramentum a concubinarijs, vel ipſorum Miſſas audiendi iam cenſetur ablata vel contraria conſuetudine, vel per Extrauag. *Ad euitanda*, quæ concedit, vt neminem niſi denunciatum, aut publicum Clerici percuſſorem vitare teneamur. Ergo non magis prohibemur a publicis fornicarijs, quam ab alijs peccatoribus Sacramenta petere, vel recipere iuxta regulam charitatis adductam præcedenti quæſtione. Videantur etiam *Coninch. q. 64.num.45.& Villalobos tom. 1.tract. 4. difficult.15.n.1.*

CAP. V. QVÆST. V.

Vtrum in neceſſitate liceat dare pretium pro Sacramento?

32 CAſus communiter ponitur in Baptiſmo, quem Sacerdos vel tibi, vel infanti tuo moribundo nolit miniſtrare, niſi pro illo des pecuniæ ſummam; ſed extendi poteſt ad Sacramentum Pœnitentiæ, vel Euchariſtiæ, vel ſimile, quo grauiter indigeat moribundus. Triplex autem modus diſtinguitur dandi pecuniam in hoc caſu; Primus eſt, ſi daretur pecunia pro Sacramento tanquam pretium æquiualens; & hoc nunquam licebit; quia talis æſtimatio Sacramenti prorſus eſt iniqua contra ius naturale, cum multum deroget intrinſecæ dignitati Sacramentorum, vt expendit *Leſſius lib.2.cap.35.dub.2.nu. 16.* Secundus modus eſt, quando pecunia daretur pro Sacramento, non vt æquiualens ipſi, verumtamen vt propriè pretium apprehenſum, veluti medium neceſſarium ad obtinendum Sacramentum. Tertius modus eſt, ſi pecunia detur non pro Sacramento, ſed ad redimendam vexationem, vel ad alliciendum animum Sacerdotis, vt depoſita praua voluntate, debite miniſtret. Difficultas procedit in ſecundo, & tertio modo.

33 Prima ſententia ſimpliciter negat, in eo caſu licere dare pecuniã ſub quouis colore, vel titulo, quamuis extrema ſit omninò neceſſitas Sacramenti, qualis eſt in infante moribundo, qui non poteſt niſi per Baptiſmum ſaluari, nec adeſt qui baptizare poſſit, aut ſciat, niſi Miniſter auarus, qui poſtulat pecuniam. *Ita S.Thomas in 4.diſt.5.q.2.a. 2. quæſtiunc. 5.ad.2.& diſt.25.q.3.a.2.quæſtiunc. 2. ad. 3.& 2.2.q.100.art.2.ad.1. Alenſis part.2. q.169.memb.3.a. 1. dub. 2. Paludanus in 4.diſt.5 q.3.nu.17. Turrecremata in cap. Fratia.1.q.1. Syluester verb. Simonia q.8. Gloſſa in cap. Baptizandis.1.q.1. dicens*, in hoc caſu permittendum eſſe potius infantem mori ſine Baptiſmo; ſed addit inconſequenter. *Ego tamen potius darem pecuniam, quam permitterem eum ſic mori, licet non deberem ſic facere.*

34 Probatur, nam emere Sacramentum eſt intrinſecè malum contra ius naturale diuinum, ſicut & vendere; Cum vtrumq; contineat ſimoniam iuri diuino naturali contrariam. Sed non poteſt in eo caſu dari pecunia Miniſtro, niſi Sacramentum emendo: quia vexatio Miniſtri conſiſtit ſolum in iniqua negatione Sacramenti. Ergo tollere, vel redimere vexationem eſt ponere Sacramẽtum ablata vexatione, quod fit data pecunia; & per conſequens emitur collatio Sacramenti. Quæ quidem emptio cum ſit intrinſecè mala, propter nullum finem, vel neceſſitatem licebit, ſicut nec blaſphemia, periurium, aut mendacium. Non enim mala facienda ſunt, vt inde veniant bona. *Rom.3.*

35 Secunda ſententia diſtinguit inter ex-

extremam neceſſitatem ſimpliciter, qualis eſt pueri damnandi, niſi baptizetur;& neceſſitatem grauem, non omninò tamen extremam, qualis eſt adulti, qui ſine Sacramento Baptiſmi, vel Pœnitentiæ poteſt contritione ſaluari, quãuis difficillimum ſit homini præſertim rudi veram elicere contritionem. In graui neceſſitate conuenit hæc ſententia cum prima; ſcilicet nullo titulo poſſe dari pecuniam, vt obtineatur Sacramẽtum; quia dum non vrget extrema neceſſitas, præponderat reuerentia debita Sacramento, nec excuſatur labes ſimoniæ; Verum in extrema neceſſitate docet dari poſſe pecuniam; quia ius naturale vitandi damnationem infantis alioquin perituri præponderat religioni Sacramenti. Sic *docent Abbas in cap. cum Eccleſia. De Simonia, Guillermus Redoan. tract. de Simonia par. 1. cap 6. Caietan. 2. 2. q. 100 a. 2: Maior in 4. diſt. 5. q. 1. ad 3. Angelus verb. Simonia, nu. 12. Tabienna, n. 29. Sotus de iuſt. lib. 9. q. 6. art. 1.* qui cenſet, non ſolùm redemptionem vexationis, ſed etiam emptionem Sacramenti, qualem explicuimus in ſecundo modo dandi pecuniam *ſup. n. 32.* licere in extrema neceſſitate; non autem extrà illam; ne tunc videatur quis dando pecuniam alterius iniquitati conſentire, quam abſolutè vitare poſſet.

36 Hoc aſſumptum probatur; quia nõ eſt ſic intrinſecè malum emere rem ſpiritualem, vt in caſu neceſſitatis extremę cohoneſtari non poſſit, ſicut cohoneſtatur homicidium in defenſionem, ablatio rei alienæ, vel ſimilia; ceſſat enim iniuria Sacramenti, quando ſalus æterna proximi præſertim filij aliter amitterentur. Confirmatur; nam hic concurrũt duo præcepta contraria: Primum religionis non emendi Sacramentum. Secundum charitatis ſubueniendi proximo extremè indigenti. Sed prudentia dictare videtur, fortiùs eſſe hoc, quam illud, nec eſſe relinquendum infantem in æterna damnatione, ſed emendum eſſe Sacramentum, ne pereat. Ergo talis emptio Sacramenti non eſt ſacrilega, nec illicita; ſed conformis præcepto charitatis. Vnde non ſolùm poteris, ſed debebis in tali caſu Sacramentum emere. Debes enim, dum potes, extremæ neceſſitati perpetuo perituri ſubuenire ſaltem ex charitate. Quod aliqui Thomiſtæ dicunt eſſe probabile teſte *Leſſio lib. 2. cap. 35. n. 37.*

37 Tertia ſententia probabilior aſſerit, in eo caſu licere dare, vel etiam offerre pecuniam, non vt pretium Sacramenti, ſed ad redimendam vexationem & ad tollendum impedimentum prauæ voluntatis auaræ, non ſolùm in extrema neceſſitate, ſed etiam in graui tam paruuli, quam adulti. Sic docent *Albertus in 4. diſt. 5. art. 1. fine. Hugolinus tabula. 1. cap. 6. n. 7. Altiſiodorenſis 3. part. ſummæ, q. 3. de Simonia, Adrianus, quod lib. 9. n. 3. ad 2. Leſſius ſup. S. Bonauent. in 4. diſt. 5. a. 2. q. 1. fine. Suarez de Simonia lib. 4. cap. 12. n. 13 Vazquez in opuſc. de ſcandalo a. 8. num. 59. Bonac. de Simon. diſp. 1. q. 4. §. 1. n. 7. Layman lib. 4. tract. 10. cap. 8. n. 21. Villalobos to. 2. tract. 37. diffic. 10. Filliuc. tract. 45. n. 12. Trullench. de Sacram. lib. 2 cap. 1. dub. 6. n. 6. Baſil. legion. de Matr. lib. 5. cap. 18. §. 6. n. 2. Petrus Hurtado. 2. 2. diſp. 183. ſect. 17. §. 111. & ſequentibus; Diana part. 5. tract. 3. Reſol 29. & tract. 7. Reſol 16.*

38 Probatur; nam qui dat pecuniam in eo caſu, nullam irreuerentiam irrogat Sacramento; ſed potiùs præfefert reuerentiam erga illud, dum ſuo facto teſtatur, eſſe neceſſarium ad ſalutem. Non enim æſtimat illud pecunia, nec intendit dare pecuniam tanquam pretiũ, ſed ſolùm inducere Miniſtrum, vt velit id, quod velle debet, & explere cupiditatem ipſius, ne priuet alterum remedio ſalutis neceſſario. Nec eſt cur traditio talis pecuniæ per intentionem dantis, & habentis ius ad illam dandam vrgente neceſſitate, ſeparari non poſſit ab emptione Sacramenti; ſubindeq; denudari prorſus à labe Simoniæ. Quod ſi ſeparari ſic poteſt, & denudari, etiam adultus in articulo mortis indigens Baptiſmo, vel Pœnitentia rationem habet hoc e-

ſtiſſi-

ſtiſſimam dandi talem pecuniam; quia peccatoris adulti neceſſitas eſt ſatis magna, periculumq; grauiſſimum æternæ damnationis. Quapropter iſta largitio nec continet vllam irreuerentiam Sacramenti, nec derogat eius dignitati, nec abſoluto Dei dominio in omnibus ſupernaturalibus donis. Ergo non minus licebit in adultis, quam in paruulis. Confirmatur, nam vt notat Adrianus ſupra, licet Sacerdotem illum inducere minis, & precibus ad Sacramenti miniſtrationem; ergo pecunijs etiam inducere licebit. Et quidem cum omnia bona temporalia conceſſa ſint nobis, vt iuuent nos ad ſalutem conſequendam; quando Sacramentum ad ſalutem neceſſarium nobis, vel proximis ob Miniſtri malitiam aliter obtinere nequimus, nō eſt inordinatum offerre pecuniam, non tanquam pretium Sacramenti propriè, ſed tanquam medium ad alliciendam auari Miniſtri voluntatem, vt conferat Sacramentum vel paruulo, vel etiam adulto grauiter egenti.

39 Ideo præfatam doctrinam extendunt Hugolinus, *Villalobos, & Diana ſup. Suarez num. 18. Filliucius, num. 16. & 17.* ad Pœnitentiæ Sacramentum adulto moribundo neceſſarium; item ad Euchariſtiæ Sacramentum vt viaticum recipiendum, quamvis homo ſit confeſſus, & non habeat conſcientiam peccati mortalis; quia poteſt obtineri ſine ſacrilegio, vel ſimonia, poſita intentione ſuperius explicata; nec debeo tanto bono priuari propter alterius malitiam. Præſertim cum probabile ſit, Euchariſtiam eſſe medium neceſſarium ſaluti, quod in re debet recipi, quoties commodè poteſt recipi ſine propria culpa. *Sic Suarez n. 19. Bonacina vero, & Diana ſup.* generaliter id extendunt ad omnia Sacramēta, dum grauis vrget neceſſitas illa recipiendi. v.g. quando moribūdus aliter extremam vnctionem obtinere nequit, niſi data pecunia; quamvis enim nō ſit per ſe medium ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, eſt tamen vtiliſſimum, & eius carentia meritò reputatur calamitas, ad quam euitandam permittere poſſumus peccatū alterius. Addit *Petrus Hurtado* §. 224. idem videri dicendum, quoties obligat preceptū annuæ cōfeſſionis, & communionis, nec illud implere poſſumus, niſi data pecunia Miniſtris. Item ſi Sacerdos priuaret aliquem frequenti Sacramentorum vſu, liceret illum allicere pecunijs, vt tollat prohibitionem; nā eſt grauiſſimum malum carere Sacramentorum ſubſidijs. Item quoties aggredimur longum iter carituri Sacerdotibus. Item quoties in peccato mortali ſumus, & ea die non reperiemus Sacerdotē, qui nos gratis audiat, & abſoluat, poſſumus offerre pecuniam, vt abſoluamur. Quippe grauiſſimum malū eſt ire cubitum in mortali; multi ſiquidem ſani cubant, nec viui ſurgunt è lectis. Idem in omnibus eiuſmodi neceſſitatibus grauibus videtur cenſendum. Verum quoniam ipſe non vult eſſe primus author iſtarum opinionum, relinquit illas tempori maturandas, cui conſonat Diana; nec ego fero iudicium. Illud eſt magis certum, quoties moribundus aliud Sacramentum recipere non poteſt, licitè dari pecuniam, vt obtineat Extremam vnctionem, vel aliud Sacramentum, quo fiat ex attrito contritus. Vrget enim ibi grauiſſima neceſſitas, quod notat *Suarez n. 18.*

40 Ex dictis fit. 1. ſi Miniſter non petat pecuniam pro Sacramento, nec illud deneget ex auaritia, ſed ex odio, vel alio prauo affectu, poſſe grauiter indigentem inducere Miniſtrum pecunijs ad Sacramentum miniſtrandum. Quia non offert pecuniam, vt ſupponimus, animo Sacramentum emendi, ſed ſolùm redimendi vexationem, & impedimentum auferendi; nec ſimpliciter a Miniſtro petit, vt accepta pecunia conferat Sacramentum, ſed quaſi ſub conditione tacita, vel expreſſa; ſi non vult aliter omittere grauiſſimum peccatum, & nocumentum denegandi Sacramentum. Confirmatur, nam ſiquis alius Sacerdotem impediret, ne Sacramentum cōferret, poſſemus ipſi dare, vel etiā offerre pecu-

Digitized by Google

pecuniam, vt ceſſaret impedire. Pariter ergo dare Miniſtro poſſumus, & offerre pecuniam, vt tollat impedimentum, quod ipſe ſibi per odium, vel per alium prauum affectum impoſuit. *Sic Adrianus ſup. Suarez num.* 17. *Leſſius num.* 39. *Bonacin. n.* 4.

41 Colligitur 2. ſi qua regio non haberet prędicatores Euangelij, vel Sacerdotes Sacramentorū Miniſtros, poſſe Prælato Eccleſiaſtico dari pecuniam, vt alliciatur ad eos mittendos. Tunc enim non datur pecunia pro Sacramentorum adminiſtratione, ſed vt remoueatur impedimentum mittendi Miniſtros Euangelicos. Ita *Bonacina ſupra Leſſius numero* 44.

42 Colligitur 3. *Si tyrannus, vel hæreticus, vel Iudæus habeat quaſi captiuam Euchariſtiam*, vel illam velit conculcare, vel comburere, poſſe dari, vel offerri pecuniam, vt ceſſet ab iniurijs, & Sacramentum fidelibus reſtituat. Quia tunc non emitur Sacramentum, nec dans pecuniam hoc intendit, ſed redimitur vexatio, quæ fit Sacramento, & Eccleſiæ. Nam hæc ſola ius habet retinendi ſacram Euchariſtiam. Sic etiam licitum eſt pretio redimere reliquias Sanctorum ab hæreticis, & infidelibus illas indignè tractantibus, quamvis alioqui vēdi, vel emi non poſſint. Quoniam iſta redemptio rei ſacrę non eſt illius emptio. *Sic Villalobos ſup. Suarez num.* 20. *Hugolinus. Tab.* 1. *c.* 38. *n.* 5.

43 Colligitur 4. deciſio difficultatis, quam attingit *Sotus lib.* 9. *de iuſt. q.* 6. *a.* 1. ſi Sacerdos ita prauus eſſet, vt nollet Sacramentum miniſtrare, niſi dicas, & iures, te dare pecuniam in pretium ipſius Sacramenti; liceat ne ſic iurare? Certè ſi Miniſter hoc petat in contemptū, vel irriſionem Sacramenti, vel Chriſtianæ Religionis; conueniunt Doctores, nec poſſe tale iuramentum emitti, nec dari pecuniam illo titulo. Quia talis actio, cū contineat iniuriam Religionis, eſt ita intrinſecè praua, vt fieri nō poſſit pro ſpirituali ſalute propria, vel aliena. *Sic Sotus ſupr. Suarez n.* 15. *Leſſius n.* 42. *Bonac. n.* 4.

44 Si tamen intentio petentis pecuniam, vt pretium Sacramenti non ſit tā praua, ſed procedat ex auaritia, vel odio nimirum vt faciat alium conſortem ſui criminis, Sotus conſequenter ad ſuam ſententiam relatam *ſup. n.* 35. dicit, licitum eſſe dare pecuniam in pretium, & iurare, quod datur hac intentione. Nam in hoc caſu putat, emptionem Sacramēti licere. *Suarez vero n.* 16 *indicat*, hanc Soti doctrinam eſſe ſingularem, improbabilem, & horrendam. Nam talis intentionis aſſertio præſertim iurata grauiſſimam inuoluit iniuriam Sacramenti, quę iam tunc non eſt ſeparabilis ab eo largitione pecuniæ. Fatetur verò *Suarez cum Hugolino Tab.* 1. *cap.* 6. *n.* 5. & 8. poſſe quempiam in eo caſu verbis amphibologicis vti, vel reſtrictione mentali, qua ſecludatur emptionis intentio, & reſponſio verificetur iuxta mentem dantis, qui ſcilicet interius addat, ſe dare pecuniam in pretium, ſi liceat ſic dare, non aliter. Conſonant *Bonacina num.* 3. *Filliucius tract.* 45. *n.* 14. Caſus erit rarus, & hæc praxis eſt ſecura. Quia verè ſubeſt iuſtiſſima cauſa talis, vel ſimilis reſtrictionis adhibendæ.

45 Ad fundamentum primæ ſententiæ, conceſſa maiori negatur minor, poteſt enim dari pecunia, quin ematur Sacramentum; nimirum ſi detur ad tollendum prauum animum, vel aliud peccatum, quod Miniſter committit in denegatione Sacramenti. Quapropter collatio Sacramenti finis quidem eſt, ob quem pecunia datur, non tamen eſt materia, cui correſpondeat pecunia tamquam pretium. Nec tollere vexationem eſt immediatè tollere negationem Sacramenti, ſed tollere prauum affectum, ex quo ſequebatur denegatio Sacramenti. Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ patet ex dictis, ſufficere quoque grauem Sacramenti neceſſitatem, vt detur pecunia pro remouendo impedimento. Ad fundamentum Soti negamus, emptionem Sacramenti vllo caſu licere; quia ſeparari non poteſt ab emptione gratiæ, cum pro-

pter

pter illam ematur;nec emptio gratiæ ſeparari poteſt ab emptione Spiritus Sancti,cum & ab illo,& cum illo debeat infundi: emptio autem Spiritus Sancti cõtinet intrinſecam eius iniuriam, vt expendit *Taraſius in cap. Eos, qui 1. q. 1.* Nec vnquam eſt moraliter neceſſarium emere Sacramentum, cum poſſit dari pecunia, vel ad redimendam vexationem, vel ad molliendum animum Miniſtri iuxta dicta.

CAP. V. QVÆST. VI.

An pro Sacramentorum administratione poſſit aliquid accipi?

46 QVia datio & acceptio correlatiua ſunt, poſt quæſtionẽ præcedentẽ hæc congruè poteſt agitari, cõmunis equidẽ omnibus functionibus externis,quæ licet ex fine,vel principio ſint ſpirituales, nihilominùs habent annexũ vel laborem corporis, vel aliquam incommoditatem,quatenus inſumunt tẽpus,quod impendi poſſet temporalibus lucris,aut commodis;tales ſunt celebratio Miſſæ,preces Canonicæ,conſecratio templi, & ſimiles.

47 Supponimus in his functionibus tria cõſiderari poſſe, primum actionem ipſam,qua talis eſt. Secundum laborem intrinſecè cum illa coniunctum. Tertium laborem extrinſecus annexum. Labor intrinſecùs operi dicitur, ſine quo non poteſt opus conſiſtere: duplexq; diſtinguitur, primus intrinſecè conſtituit ipſam functionem, videlicet in Sacramentis prolatio formæ cum lotione, vel vnctione,vel actione ſimili conſtituente ſacrum miniſterium: In alijs functionibus proportionaliter labor celebrandi Miſſam, conſecrandi templum, vel aram, benedicendi veſtes ſacras, vel aquam, recitandi preces, &c. Secundus eſt labor neceſſariò præcedens, vel ſubſequens ſacram functionem: Ire videlicet ad Eccleſiam, indui veſtibus ſacris, ſtudium præcedens concionem, defatigatio manens poſt illam, & ſimilia. Labor extrinſecùs operi dicitur, ſine quo poteſt opus abſolutè conſiſtere, dupliciterque pariter,diſtingui poteſt. Primus eſt, qui naſcitur non ex ipſa functione ſacra, ſed ex opere diuerſa per accidens cum illa coniuncto, nimirum ſi Sacerdos ambulare cogatur duo, vel tria milliaria, vel expectare duas horas, vt Sacramentum miniſtret, vel Miſſam celebret. Secundus eſt, qui per accidens ex parte Miniſtri coniungitur cum ſacra functione: quatenus idem opus moleſtiùs, & laborioſiùs eſt perſonæ debili, vel non aſſuetæ, quàm forti,& exercitatæ. Sic Sacerdos debilis, aut infirmus magis defatigatur faciendo ſacrum, vel adminiſtrando Sacramentum, quàm robuſtus, & ſanus. Ita diſtinguunt Doctores citandi.

48 Hoc ſuppoſito prima ſententia docet,etiam pro intrinſeco labore ſacræ functionis licere pretium accipere. *Tenent Adrianus quodlib.9. a.1. lit.D. Altiſiodorens. q. penultima de Simonia. S. Bonauentura in 4. diſt.25 a.1.q.4. dicens, pro labore celebrationis Miſſarum, & ſimilibus poſſe pretium exigi. Conſonat gloſſa. cap. Significatum de Præbendis verb. Itaque, Abbas ibi,n.*8. Iulius Clarus dicens eſſe communem. *verb. Simonia, n.2. Angelus Simonia,n.6.* referens Innocentium. *& Hoſtienſem in cap. Quoniam.* Ne Prælati vices. *Propendet Richardus in 4.diſt.25. artic.3.q 2. quatenus aſſerit,* Epiſcopum recipere procurationem, dũ conſecrat Eccleſiam, tanquam pro labore debitam; & Clericos dicentes Officium pro defunctis, poſſe mercedem accipere pro ſuo labore: ſed *q.3.* minùs conſequenter excipit laborem adminiſtrationis Sacramentorum.

49 Probatur; nam omnis labor corporalis mercede locari poteſt; ergò labor etiam ſacrarum functionum iuxta id. *Luc.* 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua.* Declaratur conſequentia; nam labor corporalis intrinſecùs ſacræ functioni, vel incommoditas eundi, vel redeundi, vel aſſiſtendi tempore neceſſariò moraliter eſt æſtimabilis,nec amittit

ſuum

ſuum valorem propter coniunctionem cum ſpirituali functione, Poterit ergo vendi preciſè ſecundum iſtum valorem non augendo pretium ob ſpiritualem dignitatem ſine labe Simoniæ. Confirmatur; nam huic labori debetur ex natura rei merces,vel ſtipendium.Sic enim dicitur *cap.Clerici omnes,1.quæſt.2.Clerici omnes, qui fideliter Eccleſiæ deſeruiunt,ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundum ſeruitij ſui meritum a Sacerdotibus conſequantur*. At non debetur ſtipendium ratione functionis ſpiritualis, vt ſpiritualis eſt, ſed quatenus in ea corpus laborat, & occupatur: ergo poteſt hic labor iuſta mercede compenſari, iuſtoq; pretio vendi.

50 Secunda ſententia docet, laborem intrinſecum ſacris functionibus nec æſtimari pretio, nec vendi poſſe:ſecus extrinſecum, & accidentarium laborem. *Ita docet S.Thom.in 4.diſt.25.q.3.art.2. quæſtiunc.2.in corpore,& ad 4.& 5.* negans abſolutè licere vẽdere tales actus, vel locare tales operas, quamvis liceat ſuſtentationem accipere.Sequitur *Sotus lib.9.de iuſt.q.6.art.1.Caietanus,Durandus,Paludanus,Gabriel,Abulenſis,Abbas,Ioannes,Andreas,& alij,quos ſequitur Suarez de Simonia lib.4.cap.21.n.5. Syluester verb.Simonia,q.9.Villalob.to.2.tract.37.diffic.9.Leſſius,l.2.cap.35.nu.45.Layman lib.4.tract.10.cap.8.n.41.Bonac.de Simonia diſp.1.q.6.punct.3.* Probatur quoad primam partem; quia labor intrinſecus actioni ſacræ ſic eſt cum illa coniunctus,vt non poſſit ab actionis ſanctitate ſeparari;tali ſiquidem actioni conſideratur ineſſe ſanctitas, nempè locutio,motioq; membrorũ promanãs ab intellectu, & voluntate miniſtrantis;ergo vendi nõ poteſt ſine iniuria ſanctitatis intimè coniunctæ.Confirmatur;nam operatio, ſiue labor corporalis non eſt pretio æſtimabilis niſi per ordinem ad opus,cuius cauſa ſuſcipitur;ergo quoties opus eſt ſpirituale, ac per conſequens invendibile,labor corporalis intrinſecè cũ operatione coniunctus,ac neceſſariò requiſitus nec vendi, nec æſtimari pretio poterit. Etenim cum corporalis labor nihil proficiat per ſe ſine ſpirituali operis fructu; *Quiſquis horum alterum vendit, ſine quo nec alterum prouenit,neutrum inuenditum relinquit*,vt habetur in *cap.Siquis obiecerit.1.q.3.* Quoad ſecundã partem probatur hæc ſententia; quia tunc non accipitur pretium pro ſpirituali functione,ſed pro labore corporali per accidens ipſi coniuncto, qui ſuam retinet æſtimationem.

51 Dico 1.licitum eſt aliquid dare, vel accipere pro laboribus extrinſecè, ſeu per accidens adiunctis, ſiue præuij ſint actioni ſacræ, ſiue conſitentur illam. In hoc conueniũt vtriuſq;partis Doctores. Probatur,nam hi labores in ſe ſunt quid temporale per ſe pretio æſtimabile, nec ſacræ functioni neceſſariò connexum. Sic cantores aliquid exigere poſſunt pro labore,vel artificio canendi voce,vel inſtrumentis;nam hæc per accidens comitantur officium diuinum, vt quod ſine cantu peragi poteſt; nec ex coniũctione cum ſacris functionibus amittunt æſtimationem, quam alias haberent in ſe profana. Similiter Sacerdos ſi longum iter conficiat ob adminiſtrãdum Sacramentum, vel longo tempore quempiã ex ſpectet ad celebrandum,poteſt pretiũ huius laboris exigere. Videantur *Leſſius, Layman,Bonacina ſup.Suarez.n.11.* qui quidem hanc doctrinam limitat ad laborem extrinſecum primo modo poſito *ſup.n.47.* Quippe laborem extrinſecum ex parte ſolius operantis,qui ſenex, aut debilis,aut tardus eſt, exiſtimat non augere valorem operis; cum reſpectu petentis opus ſit omninò per accidens; ideò ſiquidem opera viri nobilis fodientis terram non pluris æſtimatur, quam opera ruſtici, licet nobilis maiorem laborem adhibeat,quam ruſticus.Contrarium opinatur *Bonacina n.5.& 9.* quia putat,augeri valorem laboris ex circũſtantia perſonæ maiorem ſentientis difficultatem. Verum opinio ſuarij probabilior, & tutior eſt, quam amplectitur *Eſllincius tract.45.n.49.*

52 Dico 2. pro laboribus intrinſecis

ſacræ functioni non poteſt propriè pretium exigi, vel accipi, ſed ſolum ſtipendium titulo ſuſtentationis. Prima pars probatur fundamentis ſecundæ ſententiæ. Secunda pars patet; quia dum Eccleſiaſticus Miniſter ſacris miniſterijs occupatus, non poteſt alijs operibus, & lucris incumbere, quibus aleretur, ius comparat, vt à Fidelibus, in quorum vtilitatem incumbit, ſuſtentetur. Ideo dicitur *Matth*. 10. *Dignus eſt operarius cibo ſuo, & Luc*. 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua*, quod ſæpè repetunt ſcripturæ. Chriſtus etenim inſtituens Sacramentum Ordinis iuſtiſſimè voluit, vt Sacerdos viuere poſſet ex ſacris functionibus; concurrentibus ſcilicet ad eius ſuſtentationem proportionaliter illis, qui commodum indè percipiunt; verum non tam ſecundum proportionem commodi ſibi prouenientis ex Miſſa, vel Sacramento, vel ſimili, quam iuxta proportionem incommodi, quod indè Miniſtrans incurrit. Sicut ſi Petrus conſtitueret Paulũ diſpenſatorem liquoris pretioſiſſimi, dãs illi facultatem donandi ſingulas eius libras, quibus vellet, nihil pro ſe paciſcendo, niſi pretium laboris; Paulus non venderet liquorem, cuius non eſſet Dominus, nec tranſlationem dominij, cum nihil accipere poſſit correſpondens eius æſtimabilitati; ſed ſolam ſuam operam, quæ per ſe quidem vilis eſſet, ſed haberet æſtimabilitatem à facultate cõceſſa per Dominũ liquoris. Ita contingit in ſacris functionibus. Et quamuis intentio Miniſtri, vel applicatio Miſſæ (quæ ſunt actiones ex obiecto ſuo ſacræ) deducantur in pactum, vtpotè ſine quibus labor eſſet inutilis paciſcenti; fructus tamen Sacramenti, vel Miſſæ non venditur, ſed ſolus labor exterior compenſatur, vt cõtingit in illo cuſtode, qui ius habet donandi liquorem accepta compenſatione maiori, vel minori iuxta maius, aut minus incommodum diſtributionis. Videantur *Layman ſup. Suarez*, nu. 10. *Bonacina, punct*. 2. *Leſſius, n*. 53. *Reginaldus lib*. 23. *n*. 39. & per hæc ſoluitur fundamentum primæ ſententiæ.

53 *Suarez lib*. 4. *de Simonia, cap*. 21. *n*. 13. 14. *&* 15. *cenſet*, hanc doctrinam eſſe veram de omni labore ſacris functionibus intrinſeco tam primo, quam ſecundo modo poſitis *ſup. num*. 47. Probat, nam omnis labor, & operatio, quæ per ſe neceſſaria ſunt ad ſacrum miniſterium, ſiue præcedant, ſiue comitentur, ſiue ſequantur, veluti componunt vnum opus morale, quod totum cenſetur ſacrum, & vt tale tractandum eſt. Nec actiones illæ præuiæ, vel comitantes, aut ſubſequentes habent vllam æſtimationem, aut vtilitatem, niſi propter opus ſpirituale, ſeu miniſterium eccleſiaſticum, ad quod ordinantur: Vnde ſi pretio fierent, ipſum opus ſpirituale venderetur. Inde colligitur, Sacerdotem, qui canit Miſſam, non poſſe ratione cantus ſtipendium augere; nec adeuntem templum ad Sacramenta miniſtranda poſſe vendere laborem itineris, quoties non excedit communem diſtantiam; nec ſtudium præcedens concionem, nec defatigationem ex illa reſultantem poſſe pretio compenſari; nec Canonicos in choro canentes poſſe pro cantu pretium accipere. Quoniam ille cantus, & cæteri labores numerati ſunt intrinſeci functionibus ſacris, quæ talem operam, & laborem requirunt. Conſonat *Filliucius ſup. num*. 48.

54 Contrarium docet *Bonacina de Simonia diſp*. 1. *q*. 6. *punct*. 3. *n*. 4. *& ſequentibus*, Quia putat laborem præcedentem, aut ſubſequentem retinere ſuam æſtimationem, quam habet ex natura ſua, nec illam amittere ob reſpectum ad functionem ſacram. Vnde colligit ſtudium concionatoris præuium, vel eiuſdem fatigationem ex magna vocis, & animi contentione, dum concionatur; vel laborem Sacerdotis canentis Miſsã, vel facientis iter ad celebrandum, ſeu miniſtrandum, quamvis breue, vẽdi poſſe. Fatetur tamen Suarij ſententiam eſſe tutiorem, & in praxi ſequendam. Et quidem tutius erit, vt ſiquid detur pro his, non titulo venditionis, ſed ſuſtentationis accipiatur.

55 Petes,

Digitized by Google

55 Petes, an obligatio peragendi functiones ſacras vendi poſſit, ſeu pretio compenſari? videntur affirmare Caietanus *verb. Simonia regul.4. Nauarrus cap.13.n.102. Leſſius lib.2. cap.35.n.45. Layman li.4.tract.10.cap.8.n.41. Bonac. ſup.n.9.* Probatur 1. nam obligatio diſtinguitur ab ſpirituali functione 2. quia ſic excuſantur Capitula, ſeu Conuentus Eccleſiarum, qui pretio ſuſcipiunt onus celebrandi ſingulis annis Anniuerſaria, vel officia ſacra 3. quia licèt in mutuo nihil accipi poſſit vltra ſortem, at pro mutuandi obligatione poteſt accipi. Similiter ergò licèt pro ſacra functione præcisè nihil accipi poſſit, tamen pro obligatione præſtandi talem functionem recipi poteſt.

56 Hanc ſententiam veram eſſe cenſeo, quoties obligatio ſacrarum functionum ſuſcipitur cùm oneribus corporalibus per accidens annexis V.g. qñ Sacerdos obligatur ad celebrandũ, vel miniſtrandũ in tali loco diſtãti, tali, vel tanto tẽpore, vt ſpecialem moleſtiam, aut incõmoditatem paſſurus ſit. Hæc videtur eſſe mens cõmunis *Doctorum, vt explicuit Abbas in cap. ſignificatum de Præbendis, n.8. Innocentius ibi, & in cap.3. Ne Prælati vices ſuas, Caietanus ſup. reg.5.* Dicens, eſſe licitum locare operam ſpiritualem non ſecundum ſe præcisè, ſed ratione corporalium, quæ per accidens adiunguntur. Et certè moraliter in his obligationibus interuenient ferè ſemper onera ſimilia. Cogitur enim Miniſter in tali loco manere, talem horam exſpectare, priuari commodis alijs, vel occupationibus, vt paratus ſit ſacro miniſterio; & in hoc caſu conuincunt fundamenta num. præcedenti relata.

57 Si tamen obligatio præcisè ſumatur, per ordinem ad ſacras functiones, vt tales ſunt, non poteſt pretio vendi, vel locari. Nam vt inquit *S. Thomas 2.2.q.100.art.4. ad 1.* temporalia connectuntur ſpiritualibus tanquã fini, & ideò quamuis liceat vendere temporalia; ordo tamen ad ſpiritualia ſub venditione cadere non debet. Igitur obligatio conſiderata ſolùm ſecundum ordinem ad ſpirituale miniſterium vendi, ſeu locari non poteſt; aliàs ſpirituale miniſterium venderetur, vel vt res vendita, vel vt ratio venditionis, quorum vtrumque ſimoniacum eſt. *Ita Suarez de Simonia lib.4. cap.21.num.17.* Quare tutius quidem eſt, & in praxi conſulendũ, vt etiam in his obligationibus pecunia non accipiatur titulo venditionis, vel locationis, ſed ſuſtentationis.

58 Quin etiam titulus ſuſtentationis excluditur, quoties Eccleſiæ paſtor, aliùs ve beneficiatus ſufficientem à fidelibus ſuſtentationem habet ex decimis, vel ex alijs prouentibus, ratione quorum ex iuſtitia teneatur ad ſpiritualia miniſtranda. Tunc enim iniuriam infert, ſiquid ampliùs exigat pro Sacramentorum adminiſtratione. Quòd docere videntur Gloſſa, & Abbas in *cap. Suam 4. de Simonia*, limitat id *Layman ſup. num.16.* niſi conſuetudo legitimè præſcripta ferat, vt Fideles aliquid offerant Parochis, vel Miniſtris, quamuis alioquin ſufficientes prouentus habeant. Conſonat *Poſſeuinus cap.5.n.15.* dicens, recipi poſſe, quidquid ſpontè fuerit oblatum.

59 Rurſus excluditur pactum circa ſuſtentationem, quoties eius exactio turpis auaritiæ, vel ſimoniæ præſefert ſpeciem Verbi gratia, ſi prius non conferatur Sacramẽtum, quàm pecunia numerata ſit, vel de illa numeranda cautio præſtita fuerit. Quòd prohibetur *cap. in tantum, & cap. Audiuimus,* de Simonia, notatque *Layman ſup.* & addit Poſſeuinus, *n.16.* maioris perfectionis forè nihil etiam oblatũ ſpontè pro Sacramentorum adminiſtratione recipere; quoniam Apoſtolus gratis in Euangelio laborabat *ad Theſſalon. 3. Certè Paulus 5.* Rituali Romano ſic monet Parochum in monitis generalibus. Diligenter caueat, ne in Sacramentorum adminiſtratione aliquid quauis de cauſa, vel occaſione directè, vel indirectè petat, ſed ea gratis miniſtret, & ab omni Simoniæ, vel auaritiæ ſuſpicione, nedum crimine lon-

longiſſimè abſit. Siquid verò nomine eleemoſynæ, vel deuotionis ſtudio, peracto iam Sacramento ſponte a Fidelibus offeratur, id licitè pro conſuetudine locorum accipere poterit, niſi aliter Epiſcopo videatur.

CAPVT VI.

De Sacramentis non miniſtrandis indigno.

1 SVppono 1. petentem Sacramentum indignè vel eſſe publicum peccatorem, vel occultum; Rurſus vel publicè petere, vel occultè. Suppono 2. delictum, & delinquētem dici tripliciter occultum. Primo quando vel a ſolo Sacerdote cognoſcitur; aut ab vno, vel altero, nulla tamen infamia, vel publico rumore laborat. Secundo quando certa ſcientia conſtat vni, vel altori, verum apud alios eſt publica ſuſpicio, vel rumor, vnde naſcitur aliqualis infamia, & hoc dici ſolet delictum occultum, ſed famoſum. Tertio, quando conſtat tribus, aut quatuor; & adhuc cēſetur peccatum occultum; dicitur autem probabile; quia probari poteſt in iudicio. *Sic Suarez 3 p. to. 3. diſp. 67 ſec. 5.*

2 Suppono 3. peccatorem, & peccatum dici publicum primo notorietate iuris; quando de delicto conſtat in iudicio per delinquentis confeſſionem, aut per ſententiam iudicis, aut eius declarationem. *Ita Suarez ſup. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 8. Villalobos to 1. tract. 7. diffic. 28. n. 3. Addunt Poſſeuinus cap. 5. n. 19. Leſſius lib. 2. cap. 11 n. 73. Bonacin. de Sacram. diſp. 1. q. 6. punct. 4. num.* 1. crimen dici iure notum per legitimam teſtium depoſitionem. Secundo dicitur peccatum publicum per euidentiam facti, ſeu notorietate facti notorium, quoties pluribus ita conſtat, vt nulla poſſit tergi verſatione celari. Sumitur ex *cap. Quaſitum, & cap. T. ua nos.* De cohabitatione cleric. & mulier. docetq; *S. Thom. 3. p. q. 80. ar. 6.* & communiter Doctores.

3 Quantus verò numerus requiratur, vt factum ex ipſorum notitia dicatur notorium diſſentiunt Auctores. Adrianus *in 4. quæſt. penult. de Euch.* cum Panormitano, & alijs requirit decem homines, nam hic numerus eſt neceſſarius ad conſtituendum populum, ſeu Parochiam, *Silueſter, verb. Notorium, num. 4. Nauarrus cap. 25. n. 73.* putant, ſufficere maiorem partem collegij, vel congregationis, vbi non ſint pauciores quam decem. *Leſſius ſup. n. 74 dicit*, hoc fore publicum reſpectu talis congregationis, non autem abſolutè reſpectu totius vrbis, aut Parochiæ; quapropter illa ſolum cenſet abſolutè publica, quæ in tali loco, cum talibus circumſtantijs geſta, vel propalata ſunt, & cuius innoteſcere potuerint. *Ideo Sotus in 4. diſt. 11. q. 1. ar. 6. Villalobos, & Poſſeuinus ſup.* prudentię Sacerdotis relinquunt, vt in particulari dijudicet ex circumſtantijs; an ita peccatum innotuerit, vt publicum reputari debeat. Quod etiam tradit *Vazquez 3. p. diſp. 209. Suarez vero ſup.* diſtinguit de publico reſpectiuè, vel abſolutè.

4 Peccator reſpectiuè publicus dicitur in præſenti reſpectu modi, quo petit Sacramentum, quando ſcilicet tam publicum eſt prius peccatum, quam petitio Sacramenti coram illis, qui norunt crimen alias occultum abſolutè; quoniam tribus tantum, aut quatuor perſonis notum eſt. Abſolutè publicus dicetur, cuius crimen ita multis eſt cognitum, vt prudenter iudicari poſſit eſſe generaliter notorium, cum qua tamen notorietate nonnunquam ſtabit, vt coram illis Sacramentum petatur, qui delictum ignorant. Hanc diſtinctionem amplectitur etiam *Poſſeuinus ſup.*

5 Suppono 4. Miniſtrum Sacramentorum per ſe loquendo teneri non conferre Sacramentum indignis, ideſt carētibus debita diſpoſitione ad effectum illius Sacramenti percipiendum. *Ita*

Suarez

Digitized by Google

Suarez 3.p.to.3.diſp.18.ſect.2. Fillíucius tract.1.n.91. Palaus to.4. tract.18. punct. 14.n.1. & Doctores communiter. Probatur 1. ex communi præcepto non cooperandi peccatis alienis. Quippè ſi recipiens eſt indignus, iam eſt mala receptio; quare Miniſter conferens cooperatur indignæ receptionis, ſubindeque peccato recipientis. Probatur 2. ex ſpeciali præcepto non dandi ſanctum canibus Matth. 7. immundis nimirum, & peccatoribus. Committitur enim Miniſtro Sacramẽtorum adminiſtratio tanquam ſeruo prudenti, fidelique diſpenſatori; cuius eſt diſpenſare Sacramenta iuxtà reuerẽtiam ipſis debitam, & finem inſtitutionis ipſorum. Sed indignè ſuſcipiens iniuriam irrogat Sacramento, quòd fruſtrat ipſius effectu, ſeu fine proprio; ergo non eſt illi miniſtrandum.

6 Hinc fit, tibi miniſtrãti Sacramentum probabiliter conſtare debere rectã ſuſcipientis diſpoſitionem; tum vt fideliter diſpenſes; tum ne peccato receptionis indignæ coopereris; vt autem ea diſpoſitio tibi moraliter conſtet, debet in eius indagine talem diligentiam adhibere, qualem cuiuſque Sacramenti conditio poſtulat iuxtà prudẽtis viri iudicium. V.g. ſiquis petat Baptiſmum, inquirendum eſt de fide, cęteriſque diſpoſitionibus ad illum requiſitis. Ad confirmationem, Euchariſtiam, Extremam Vnctionẽ ſufficit, ſi petens catholicè vixerit, & ius habeat recipiendi, nec conſtet, illum eſſe in ſtatu peccati mortalis, vt præſumatur habere debitam diſpoſitionem. In Sacramento Pęnitentiæ, cùm Miniſter ſit iudex, debet accuratius examinare cauſam, vt diſpiciat, an reus ſit abſoluendus, an ligandus. Siquis petat Ordinem, aut Matrimonium, præmittẽdæ ſunt inquiſitiones, quas *Trident. præſcribit ſeſſ. 21.23.24. Sic notant Sotus in 4.diſt.12.q.1.art.6. Henriq. lib.1.cap.30. n.6. Suar ſup. Bonacina n.17. Palaus n.2. Addun. Toletus lib.5. capit.5. numero 7.* & Poſſeuinus *cap.12.* teneri Parochum in ſua Parochia peccatores publicos inquirere, ne recipiant indignè Sacramenta.

CAP. VI. QVÆST. I.

An præceptum non miniſtrandi Sacramentum indignis ſit affirmatiuum, aut negatiuum?

7 SVarez 3.p.to.3. diſp.67. ſect.1. docet, non eſſe ſimpliciter negatiuum, quia cùm ſit præceptum naturale, ſi ſemper, & pro ſemper obligaret, nunquam liceret conferre Sacramenta peccatori; cùm tamen aliquando liceat. Cenſet ergo reducendum eſſe ad præceptum affirmatiuum prudenter, & fideliter diſpenſandi Sacramenta. Vndè fit, vt quoties cõmodè fieri poteſt, debeant indignis denegari, nõ vera cùm incommodum graue ſequatur.

8 *Vazqu. vero 3.p.diſp.209.n.6.* dicit, eſſe præceptum negatiuum, ſicut præceptum non occidendi, cùm tamen aliquando ſine peccato poſſimus occidere. Nam quando dicimus, præcepta negatiua ſemper, & pro ſemper obligare, non intelligimus ea circa materiam abſolute ſumptam, nimirum circa occiſionem, vel adminiſtrationem Sacramenti peccatori collati obligare abſolutè, ſed circa talem materiam debitis circumſtantijs determinatam; cùm alijs enim excuſamur à malitia talis actionis; quia ceſſat obligatio pręcepti, quantumuis negatiui. Certè mihi magis arridet, peccatum adminiſtrationis indignæ potiùs eſſe commiſſionis, quàm omiſſionis; ideoq; potiùs eſſe contrà præceptum negatiuum, quàm affirmatiuum.

Digitized by Google

CAP. VI. QVÆST. II.

An Sacerdos, vel Diaconus in mortali communicans ſe ipſum de praeconſecratis, committat duo peccata neceſſario manifeſtanda in confeſſione?

9 NEgat *Vazquez 3. part. to. 3. diſp. 209. num. 4.* quia putat, vnam, & eandem malitiam falſæ ſignificationis reperiri, ſiue quis ab altero Sacramẽtum accipiat indignè, ſiue manu ſua ſumat. Meliùs tamen *Suarez 3. p. tom. 3. diſp. 67. ſect. 1.* circa finem, docet ibi reperiri plures malitias ſecũdum ſpeciem moralem diuerſas; quia violantur duo præcepta valdè diſtincta. Primum de recipiendis Sacramentis cum debita diſpoſitione, quòd omnibus fidelibus eſt commune. Secundum de fideli diſpenſatione Sacramentorum, quòd ſpecialiter pertinet ad Miniſtros. Quapropter in confeſſione debet vtrumque manifeſtari. Conſonant, quæ diximus ſupra *ca. 2. q. 5. n. 40.* ſcilicet miniſtrantes Eucharistiæ Sacramentum ex hoſtijs præconſecratis in mortali, peccare mortaliter (quoties ex officio miniſtrant) ob indignam adminiſtrationem; ergò ſi præterea concurrat indigna receptio, duo peccata diſtinguuntur ſpecie morali.

CAP. VI. QVÆST. III.

An aliquando liceat inducere peccatorem ad receptionem Sacramenti, quòd ſcimus in peccato mortali recepturum eſſe?

10 PRima ſententia negat abſolutè. Quoniam id eſſet non ſolùm alterius peccato cooperari, ſed etiam inducere proximum ad malum. Vndè quamuis vrgeat præceptum recipiendi Sacramentum, non licebit compellere talem peccatorem ad Sacramenti receptionem. Minùs enim malum erit violare præceptum confeſſionis, aut communionis V. g. etiam in articulo mortis, quàm ſacrilegium indignæ receptionis patrare. Sic docent *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 6. Henriq. lib. 8. cap. 57. n. 3. Suar.* ſupra, qui colligit indè, quando Chriſtus in cœna dixit. *Comedite; ſeu bibite ex eo omnes*, non inuitaſſe Iudam ad Communicandum in mortali, ſed eius peccatum permiſiſſe, dum inſtituens Euchariſtiæ Sacramentum loco, & tempore conuenienti, communem exhortationem præmiſit, quàm non debuit propter Iudam differre, vel auferre.

11 Secunda ſententia diſtinguit aſſerens, ſi probabile ſit, peccatorem occultum indignè recepturum eſſe Sacramenta, nec inducendum eſſe, ne dum aliquo modo compellendum, ad ipſorum receptionem propter fundamentum primæ ſententiæ. Si tamen prudenter ſperetur, forè vt reſipiſcat, & dignè recipiat Sacramenta, poterit induci, vel compelli ad ea recipienda. Quin ſi dubium fuerit, an dignè, vel indignè recepturus ſit Sacramenta, poterit induci ad ipſorum receptionem. Quia non inducitur, aut compellitur ad aliquòd ſcelus perpetrandum, ſed ad id peragendum, quòd rectè poteſt agere. Si tamen id indignè peregerit, non ex alterius inductione, ſed ex operantis prauitate crimen proueniet. *Ita Poſſeuinus ca. 5. n. 28.*

12 Dicendum eſt, non ſolùm quoties ſperatur digna receptio Sacramenti, vel dubia fuerit, vt dicebat ſecunda ſententia, ſed etiam quando moraliter eſt certum, peccatorem occultum indignè recepturum eſſe, ſi ſufficiens occurrat neceſſitas, quæ iuxtà Charitatis ordinem ſufficiat ad permittendum illud malum propter aliquòd maius bonum; tunc eſſe licitum inducere quempiam ad recipiendum Sacramentum, quòd dignè poſſet recipere, ſed ſpontè recipiet indignè. Quia prudentia dictat in tali neceſſitate permiſſionem alieni peccati licere; quamuis connexam cùm petitione ſecundũ ſe iuſta. Neceſſitas autẽ ſufficiẽs in præſẽti reputabitur, ſi populus, vt audiat ſacrum in die feſto, non habet

Sacer-

Digitized by Google

Sacerdotem niſi peccatorem. Ideò licebit illum inducere ad celebrandum, quamuis in peccato communicaturus ſit ex ſua malitia. Similiter ſi valdè conducat, vt aliqui nubant ſtatim, licebit illos ad mox contrahendum inducere, licèt timeatur, non forè diſponendos, vt deberent. Idem poteſt in recipiendis ſacris Ordinibus contingere; facilèque poſſunt ſimiles caſus excogitari, in quibus inducens peccatorem ad recipiendum Sacramētum vtatur iure ſuo iuxta regulas prudentiæ, vel Charitatis. *Ita docent Bonacina de Sacram. diſp. 1. q. 6. punct. 4. n. 6. Filliucius tract. 1. n. 9. Conſonat Suarez tom. 3. diſp. 18. ſect. 2. fine.*

CAP. VI. QVÆST. IV.

Vtrùm peccatori publico ſemper ſit denegandum Sacramentum?

13 COmmunis eſt Doctorem ſententia peccatori publico, ſiue petat occultè, ſiue publicè, denegandum eſſe Sacramentum, niſi publicè dederit ſigna pœnitentiæ. Sic docent *S. Thom. 3. p. q. 80. art. 6. Nuñus, & Coninch. ibi. S. Bonau. Durandus, Albertus, Alenſis, Richardus, Paludanus, quos ſequitur Suarez 3. p. to. 3. diſp. 67. ſect. 1. & 2. Nauarrus cap. 22. n. 13. & cap. 26. n. 27. Syluester verb. Extrema vnctio. n. 9. Armilla ibi n. 7. Henriq. lib. 1. cap. 30. n. 4. & lib. 3. cap. 10. nu. 1. & cap. 13. nu. 1. & lib. 8. cap. 65. Vazquez 3. p. diſp. 209. n. 10 & 19. Reginaldus lib. 26. n. 26. Filliucius tract. 4 ca. 9. q. 10. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6 n. 8. Villalob. to. 1. tract. 7. Difficult. 38. Poſſeuinus cap. 5. n. 19. Bonacina de Sacram. diſp. 1. q. 6. punct. 4.* qui refert alios. Conſonat Rituale Romanum *pag. 65. dicens.* Fideles omnes ad Sacram communionem admittēdi ſunt exceptis iis, qui iuſta ratione prohibentur. Arcendi autem ſunt publicè indigni; quales ſunt excommunicati, interdicti, manifeſtèque infames, vt meretrices, concubinarij, fœneratores, magi, ſortilegi, blaſphemi, & alij eius generis publici peccatores, niſi de eorū pœnitentia, & emēdatione conſtet, & publico ſcandalo priùs ſatisfecerint.

14 Probatur 1. ex Patribus, ſic enim afferunt *Chryſoſtomus hom. 83. in Matth. Cyprianus Epiſt. 10. 11. & 12. Auguſtinus in cap. Multi 2. q. 1. Iuuant textus in cap. Quæſitum, & ca. Tuas nos de cohabit. Cleric.* Probatur 2. quia naturale præceptum non conferendi Sacramentum indignis, de quo diximus q. 1. tunc maximè cenſetur obligare, quando Miniſter poteſt commodè ſine detrimento denegare Sacramentum peccatori. Sed peccatori publico commodè poteſt denegari, ſiquidem nec in re, nec in externa ſpecie ius habet petendi Sacramentum, nec ſequitur eius infamia, nec vllū ſcandalum; imò ſequeretur ſcandalum, ſi tali daretur Sacramentum. Ergò debet illi denegari prorſus, quando non conſtiterit eius cōuerſio; nam interim iure reputatur indignus tanto beneficio, & per conſequens ab omni Sacramento repellendus.

15 Circa quām doctrinā nota 1. peccatores publicos vocari meretrices, cōcubinarios, vſurarios, magos, ſortilegos, blaſphemos, quos recenſet Paulus 5. *relatus ſup. n. 13.* Item hiſtrionem, qui turpes comœdias publicè repræſentat, paraſitum, qui cùm aliorum præiudicio mordacibus vtitur dicterijs; exercētem torneamenta, quæ iure prohibentur, aut ludos periculoſos cùm diſcrimine vitæ; raptores etiam, & pyratas. Videantur *Clemens Romanus lib. 8. Conſtit. cap. 32. Cyprianus epiſt. 10. & 61. S. Thom. ſup. Henriq. lib. 8. cap. 56. n. 4.* qui addit aleatorem ſacris initiatum, aut beneficiatū, nam his clericis iura ſub mortali prohibent conſuetudinem ludēdi notabilem quātitatem; Item exercentē cōiter cùm noto periculo choræas cùm fœminis, & fœminas, quę nimio fuco, vel ornatu procos pellicere conātur. At hæc, & ſimilia, dum ſine periculo mortali, & ſine intentione praui finis exercentur, non impediunt receptionem Sacramentorū. Quare conſiderandum eſt, an actio publica, quām exercēt, ex ſe, vel ex obiecto, vel.

vel ſaltem ex modo talis ſit, vt manifeſtè conſtet, non fieri ſine peccato mortali. Sic enim, & non alias repelluntur à Sacramentis, quia tunc ſunt publici peccatores, donec ab exercitio talium actionum deſiſtant. Sic aduertunt *Gloſſa in cap. Pro dilectione, de conſec. diſt. 2. Suarez to. 3. diſp. 67. ſect. 2.*

16 Nota 2. ſi peccator ſit abſolutè publicus euidentia iuris, vel facti, repellendum eſſe, quamvis petat Sacramentum coram illis, qui peccatum petentis ignorant. Colligitur ex *S. Thoma ſup.* qui ſine reſtrictione loquitur, docent *Layman ſup. & Suarez ſect.* 5. quia per illam publicam notitiam amittit peccator ius petendi Sacramentum in foro Eccleſiæ, maiorisq; momenti cenſetur, reuerentiam debitam Sacramẽto ſeruare, quam famam petẽtis apud aliquos tueri. Quin ipſe petens ſibi poteſt imputare paruam illam famę iacturam, qui cum ſit publicus peccator, audet ad Sacramentum accedere. Conſonat *Vazquez 3. p. diſp.* 209. *n.* 15. quando crimen eſt notorium notorietate iuris: quando verò publicum eſt per euidentiam facti, monet conſiderare, ſit ne veroſimiliter paulò poſt ad illorum etiam notitiam peruenturum, qui nunc delictum ignorant. Cœterùm quoties delictum eſt abſolutè publicum, moraliter ſit certum, paulò poſt deuenturum in illorum notitiam, qui nunc ipſum ignorant, vt aſſeruit *Suarez* ſupra.

17 Nota 3. non ſufficere, quod delictũ ſit probabile, quatenus iudicio probari poteſt, vt peccator publicè petens repellatur, quia ſola probabilitas non facit crimen publicum, nec tollit ius in externo foro, donec probatio fiat in iudicio: ſubindèq; peccatum innoteſcat notitia iuris, vt colligitur ex *cap. Tua nos, de cohabit. Cleric.* & aduertunt *Richardus in 4. diſt. 9. a. 3. q. 1. Gabriel ibi q. 2. Nauarrus cap. 2. n.* 55. An autem ſufficiat peccatum publicum reſpectiuè iuſta diſtinctionem ſupra poſitam, *num.* 4. dicemus infra *q. 7. n. 38. & 39.*

18 Nunc reſtat difficultas, quando crimen eſt notum alibi; non hic; an peccator petens hic Sacramentum ſit repellendus? Conueniunt Doctores, quando creditur breui peccatorem infamãdum, etiam vbi petit Sacramentum, denegandum ipſi fore tamquam publico peccatori; magis enim pręponderat reuerentia Sacramenti, quam breuis conſeruatio famæ. Quando verò prudenter exiſtimatur, famam illius delicti numquam in illum locum peruenturam eſſe. Prima ſententia docet, non eſſe denegandum Sacramentum petenti. Sic *Adrianus Quodlib. 11. q. 1. Henriquez lib. 8. cap. 57. n. 1. Vazquez 3. p. diſp. 209. n. 18. Petrus de Ledeſma tract. de Euch cap. 12. Nuñus 3. p. q. 80. a. 6. diffic.* 3. Probatur: quia nullum crimen notorium in vno loco per euidentiam facti, vel iuris poteſt in alio loco ſine peccato reuelari: ac ſubindè tali peccatori publicè petenti Sacramentum non erit denegandum; Cum enim eius peccatum ſit hic occultum, eadem videtur eſſe ratio huius & occulti peccatoris.

19 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat, crimen in aliquo loco notoriũ notorietate iuris, vel facti poſſe reuelari ſine peccato detractionis in quolibet alio loco, ac ſubindè denegandum eſſe Sacramentum illi, qui publicus peccator eſt alibi iure, vel facto. Nam infamis in vno loco iam amiſit ius ad famam, & ideò non peccatur contra iuſtitiam alibi reuelando delictum; Contra charitatem verò peccari poteſt, quando ſine cauſa reuelatur, quia grauem mœrorem, & iacturam infert infamato, verum in hoc caſu Sacerdos reuelat delictum ex iuſtæ cauſa, ſcilicet, vt euitet irreuerẽtiam Sacramenti. Debet ergò Miniſter denegare Sacramentum, quia ceſſat obligatio charitatis, & iuſtitiæ circa petentes, & vrget religio Sacramenti. Sic tenent *Caietan. 2. 2. q. 73. a. 4. Bonac. de Sacram. diſp. 1. q. 6 punct. 4. n.* 12.

20 Tertia ſententia diſtinguit de publico per euidentiam iuris, cui cenſet eſſe negandum Sacramentum, & de publico per euidentiam facti, cui putat, non eſſe denegandum, quando breui non eſt ibi pu-

publicandum. Ita *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 6.* quem videntur ſequi *Suar. 3. par. tom. 3. diſp. 67. ſect. 5. fin. Coninch. q. 80. num. 28.* quatenus aſſerunt, peccatori publico per euidentiam iuris denegandum eſſe Sacramentum; & de publico per euidentiam facti tacent. Ratio poteſt eſſe; quia per ſententiam iudicis amittitur omne ius ad famam in omni loco: quod non ità videtur eſſe de notorietate facti.

21 Certum equidem eſſe debet, quoties peccator iam creditur, vel credi poteſt probabiliter emendatus in eo loco, in quo petit Sacramentum, quamuis alibi fuerit notorius iure, vel facto, non eſſe denegandum illi Sacramentum. Ita Sotus, Vazquez, & Coninch ſup. Et certè dum oppoſitum non conſtat, cenſet Sotus, præſumendum eſſe, iam illum emẽdatum ibi fuiſſe; conſonat Coninch aſſerens, eſſe denegandum publico peccatori Sacramentum, etiam vbi delictum ignoratur, ſi conſtet Miniſtro, petentem in peccato perſiſtere, ac ſine turba ſcilicet, aut ſcandalo poſſit denegare. In quo caſu probabilis eſt prima ſententia, probabilior ſecunda, vel tertia; praxis verò multum pendet à circumſtantijs perſonæ, loci, temporis, & adſtantium, & à prudenti iudicio miniſtrantis, qui cautè dijudicet, an breuit ſit ibi delictũ euulgandum; an præſumi debeat peccator emendatus: & demum an infamia proximi præponderet reuerentiæ Sacramenti, vel ècontra. Quare concludit *Henriqu. lib. 8 cap. 57. num. 2. his verbis. Interdum datur Parocho libera optio admittendi, vel repellendi iuxta circumſtantias occurrentes.*

CAP. VI. QVÆST. V.

Quæ pœnitentia publici peccatoris requiratur, vt admitti poſſit peccator ad Sacramenta?

22 REgula generalis Doctorum eſt, talem eſſe debere conuerſionem, & pœnitentiam, qualis fuerit adminiſtratio Sacramenti, nimirum vt ſi publicè Sacramentum adminiſtrãdum ſit, publicè conſtet eius conuerſio; ſi verò petat occultè, ſufficiat occulta pœnitentia, quæ tam Miniſtro, quam alijs, qui forſan aderunt, manifeſtè conſtet; nam hic coram Deo iam eſt diſpoſitus, & apud homines datur illius pœnitentię notitia ſufficiens ad tollendum ſcandalum: vt colligitur ex cap. *Si peccauerit. 2. q. 1. & cap. Scenicis. de conſecr. diſt. 2.* docentque *Paludanus, Sotus, Nauarrus, quos ſequitur Suar. tom. 3. diſp. 67. ſect. 2. Nuñus. 3 p. q. 80. ar. 6. concl. 2. Vazquez 3. p. diſput. 209. cap. 2. Layman lib. 5. tr. 4. cap. 6. num. 8 Villalob. tom. 1. trac. 7. diffic. 38. & alij communiter.*

23 Circa quam regulam nota 1. peccatori publico poſt actam occultè pœnitentiam nec priuatim eſſe miniſtrandum Sacramentum, ſi prudenter timeatur, mox euulgandam eſſe Sacramenti receptionem, non autem pœnitentiam recipientis. Nam hec miniſtratio Sacramenti, quæ mox euulgatur, æquiualet publicæ. Sic Palud. Sotus, Suar. Vazq. ſupr. Nota 2. peccatorem publicum ex accidenti, qui nimirum caſu patrauit homicidium, aut ſacrilegium non egere publicis pœnitentiæ ſignis, vt palam admittatur ad Sacramenta, quia pręſumitur bonus habitualiter, & malus ex accidenti tantùm; ac ſubindè, cum accedit ad Sacramentum, iam cenſetur pœnituiſſe. Quare ſi quem Iudex comprehendit, vel etiam damnauit vt furem, vel inhoneſtum ob primum furtum, vel inceſtum, non erit huic publicè denegãdum Sacramentum; quia non ex conſuetudine, ſed ex accidenti peccauit, & in eius fauorem præſumenda eſt conuerſio. Idem eſt, quoties publicè cõſtat, iam deſijſſe peccatum, & non continuari: tunc enim præſumendum eſt, peccatorem jam fuiſſe conuerſum, quando vult recipere Sacramentum. V. g. ſi quis etiam per multum tempus inimicum quæſiuit, & tandem occidit, vel concubinam habuit multo tempore, quam

pub-

publicè conſtat obijſſe, vel eiectam fuiſſe domo, non metu pęnarum, ſed ſpontè. Prudenter enim præſumitur, in his iam peccatum ceſſaſſe. Ita *Ioa. Sanch. diſp.* 34.

24 Quando verò peccatum publicum eſt habituale, nec conſtat deſijſſe; videntur diſſentire Doctores in aſſignandis pœnitentiæ ſignis, quæ publicè debeant præcedere Sacramenti receptionem. Prima ſententia ſit, non ſufficere confeſſionem, ſed poſt illam eſſe tempus aliquod expectandum bonæ conuerſationis, vt vulgo ſatisfiat, & ſcandalum omninò tollatur. Indicat *Nauarrus cap.* 21. *n.* 55. dicens, meretricibus, & vſurarijs, & quibuslibet alijs peccatoribus notorijs, quantumlibet ſuorum peccatorum eos pœniteat, & ſanctiſſimè confiteantur, non eſſe publicè communionem miniſtrandam, donec publicè pęnitentiam agant; Addunt *Nuñus*, & *Layman* ſup. requiri longi temporis emendationem, & bonorum operum exercitium notum illis, quibus crimen innotuerat. Fauet *Rituale Romanum titulo de Euchariſtia pag.* 65. requirens ipſorum emendationem, quæ publicè conſtet.

25 Secunda ſententia docet, ſigna ſufficientia publicæ pœnitentiæ fore, ſi peccator coram multis ad confitendum acceſſerit. Nam ſatis pœnitere cenſetur, qui publicè confeſſionem petit; & ſubinde ritè confeſſurus, & omninò conuertendus eſſe credendus eſt. Cumq; fateantur communiter Doctores, ſigna pietatis ſufficere, quibus credatur peccator mutare peruerſam voluntatem, vt Euchariſtiam, & alia Sacramenta recipere poſſit, potiori iure ſufficiet acceſſus ad confeſſionem, qui magnam pietatem, & reſipiſcentiam præfefert. Ità ſub diſiunctione ſignificat *Nauarrus ſup.* Dum addit, vel etiam ſufficere, quod Parochus ab ipſis peccatoribus facta ſibi facultate, publicè denunciet, iam eos pœnitere, fuiſſeq; confeſſos; ſequitur *Poſſeuinus cap.* 12. *n.* 4. & clariùs affirmat *Ioan. Sanchez ſup.* ſubdens, non eſſe neceſſarium poſt cōfeſſionem expectare per aliquot dies ad recipiendam Euchariſtiam, vt ita prius emendatio conſtet, cum ſatis hæc liqueat, eo ipſo quod acceſſus ad confeſſionem palam innotuerit.

26 Quidam addunt, ratò iam in praxi contingere, negandum eſſe Sacramentum publico peccatori, quamvis palam ad confeſſionem non acceſſerit. Nam, ſi conſtet occaſionem peccandi extrinſecam iam ceſſaſſe, vel fuiſſe ſublatam iuxta ſuperius dicta, *n.* 23. non eſt neceſſarius publicus acceſſus ad confeſſionem, cum prudenter præſumatur ceſſaſſe peccatum. Si verò peccator non habeat extrinſecam occaſionem peccandi, ſed ſolam conſuetudinem, quamvis publicè non acceſſerit ad confeſſionem, non eſt arcendus a communione, cum regulariter præſumatur, nullum peccatorem ad communionem accedere ſine pręuia confeſſione; niſi quis ita perditus reputetur, vt præſumatur tantum ſacrilegium auſurus eſſe; quæ præſumptio ratò prudens cenſebitur.

27 Dico 1. Si publicus peccator habeat proximam occaſionem peccandi, quãvis confeſſus fuerit, non eſt admittendus ad communionem, vel ad aliud Sacramentum (excepto Matrimonio, de quo dicemus infra) niſi prius eam depulerit, ſaltem negatiuè, quatenus alij non cognoſcant, illam adhuc perſeuerare. Sic cenſent vtriuſque partis Doctores, qui colligunt inde, publico concubinario palam ad confeſſionem accedenti, negandam non eſſe communionem, & ſi domo non eiecerit concubinam, dummodo firmum habeat propoſitum illam eijciendi, nec vicinis poſitiuè conſtet, illam adhuc domi retineri. Similiter vſurario publico publicè confeſſionem adeũti poſſe miniſtrari communionem ſemel, & iterum, cum præſumendum ſit, reſtitutionem, & a confeſſario fuiſſe iniunctam, & a pœnitente promiſſam. Si tamen ſæpiùs confeſſus eſſet, & nō reſtituiſſet, cum poſſet, creditur in publico peccato velle perſiſtere, ac impœnitentem ad Euchariſtiam accedere, quare publicè repellendus erit, donec publicè credatur ſatisfeciſſe.

28 Di-

28 Dico 2. qui non habet occaſionem proximam peccati, ſed ſolam conſuetudinem peccandi, ſi publicè Confeſſarium adeat, poteſt ad Euchariſtiam admitti; quia peccator ex conſuetudine proponens firmiter ampliùs non delinquere, poteſt abſolui, publicèque pęnitens dum publicè confitetur, publica communione ſit dignus. Ita Doctores ſecundæ ſententiæ. Si verò palam ad confeſſionem non acceſſerit, opus erit, vt Sacerdos publicè denunciet, talem peccatorem eſſe iam confeſſum, & conuerſum, vt dicebat *Nauarrus*, cui conſonant *Petrus de Ledeſma tract. de Euch. cap. 12. Villalobos, & alij.*

29 Si peccator publicus ſit morti proximus, *Rituale Romanum pag.* 70. monet, ne deferatur ad illum Euchariſtia cùm aliorum ſcandalo, niſi ſe priùs confeſſione purgauerit, & offenſioni publicæ, prout de iure ſatisfecerit. Equidem in articulo mortis, vt publicus peccator tollat ſcandalum, & offenſioni publicæ ſatisfaciat, ſufficit, ſi pro temporis opportunitate vel confiteatur, vel ſigna contritionis exhibeat. Quiuis enim fidelis præſumitur in eo articulo facere, quòd poteſt, vt ſe rectè diſponat. *Ita Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 6. Sylueſter Euchariſtia. 3. q. 5. Suarez tom. 3. diſp. 67. ſect. 2. Toletus lib. 5. cap. 10 n. 4. Villalob. tom. 1 tract. 7. Diffic. 38. Poſſeuinus cap. 5. n. 23. S. Thomas 3. p. q. 80. art. 6.* requirit etiam in articulo mortis, vt præcedat pœnitentia; nec dubium eſt, quin, ſi poſſit, debeat occaſio proxima peccati priùs tolli, furtum, vel vſura reſtitui, vel cautio pignoratitia, vel iuratoria præmitti. Videatur *Henriq. lib. 8. cap. 56. n. 6.* Si verò nihil horum moribundus præſtare poſſit, ſed ſolùm exhibeat ſigna contritionis, hæc cenſentur tunc temporis pœnitentia ſufficiens, vt Sacramenta recipiat, quamuis coram vnico teſte talia ſigna præſtiterit, cùm per ipſum non ſtet, quin coram pluribus dediſſet, ſi potuiſſet. *Ita Ioan. Sanchez ſup. cum alijs.* Et quidem *Layman ſupra* regulam generalem aſſignat, cui Sacramentum abſolutionis confertur in articulo mortis, Euchariſtiam non eſſe denegandam. Idem eſt de Sacramento Extremæ vnctionis, quòd ſi publicus peccator petierit, quamuis nequeat pręmittere confeſſionem, miniſtrandum ipſi fore, docet Poſſeuinus *cap. 5. num.* 44. quia petitione Sacramenti ſufficientem indicat pœnitentiam.

30 Si publicus peccator voluerit contrahere matrimonium, & monitus nolit conteri, vel reſipiſcere, poterit Parochus nihilominùs aſſiſtere; quia non miniſtrat ibi Sacramentum. Quin etiam coniux, qui miniſter eſt matrimonij, poteſt miniſtrare Sacramentum iſtud alteri coniugi, quamuis ſciat, illum eſſe publicum peccatorem; quia Chriſtus reliquit hunc contractum humanum, qualis apud homines fiebat, ne per eleuationem ad Sacramentum redderetur Difficilior. Sic indicat *Thom. Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 9. num.* 8. *& diſp.* 11. *num.* 11. *Docet Cardin. de Lugo de Pœnit. diſp.* 14. *ſect.* 8. *n.* 116.

CAP. VI. QVÆST. VI.

An ex metu graui poſſit adminiſtrari Sacramentum publico peccatori?

31 NEgat *Petrus de Ledeſmà tract. de Euchar. cap. 12. poſt 2. concl. dub. 6.* Probatur, quoniam eſt intrinſecè malum, ſicut fornicari, & mentiri, quòd ob nullum metum licere poteſt. Suppoſita quippè Sacramentorum inſtitutione, datur præceptum diuinum naturale ſancta ſanctè tractandi, & non dandi, ſanctum canibus, id eſt peccatoribus, ne cooperemur peccatis indignè recipientium. Qua ratione non licet ob vllum metum Sacramenta tradere cuipiam irridenda, vel conculcanda. Sic etiam cenſent quidam Iuniores apud *Nuñum 3. p. queſt.* 80. *art.* 6. *Difficult.* 4.

32 Dico 1. ſi publicus peccator velit ſine debita pœnitentia præmiſſa recipere Sacramentum in contemptum ipſius, vel Catholicæ religionis, ob nullum metum

tum erit illi Sacramentum miniſtrandum. Tunc enim ius diuinum naturale præſcribit, eſſe præferendam æſtimationem Sacramentorum, & Religionis Catholicæ fortunis, honori, vitæ. Sic fatetur omnes, & notat *Ioannes Sanch. diſp.* 34.

33 Dico 2. ſi non ob contemptum Sacramenti, vel Religionis, ſed ob alium finem velit publicus peccator etiam publicè recipere Sacramentum, & minetur mortem, vel infamiam, vel graue detrimentum fortunarum, poterit Miniſter ipſi miniſtrare Sacramentum. *Ita cenſent Nuñus & Ioan. Sanchez ſup. Bonacin. de Sacram. diſp.* 1. *q.* 6. *punct.* 4. *n.* 14. Probatur, quia ſicut licitè confertur Sacramentum occulto peccatori publicè petenti (iuxtà dicenda *q.* 9.) ob euitandam petentis infamiam, ſic licebit publico peccatori conferrè Sacramentum ob euitandam miniſtrantis mortem, vel infamiam, vel graue detrimentum temporale, tàm proprium, quàm parentum, coniugis, filiorum, fratrum, & ſimilium, quòd veluti proprium reputatur. Vbi potiùs Miniſter permittit alteriùs peccatum ex iuſta cauſa, quàm cooperetur eidem: Rumori tamen videntium publicum peccatorem recipere Sacramenta, Miniſtet, cui grauis metus fuiſſet incuſſus, poterit poſteà ſatisfacere; vel ſi non poſſit, patienter ferat, fidens Deum eſſe propalaturum veritatem.

34 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, quædam eſſe naturalia præcepta neceſſaria ſimpliciter, quæ nullo caſu non obligant, ſcilicet præceptum non mentiendi, non peierandi, non irridendi, vel conculcandi res ſacras; Quædam verò neceſſarra regulariter, quæ deficiunt in aliquo caſu, videlicet præceptum non occidendi, vel reddendi depoſitum; cùm tamen ob defenſionem propriam liceat occidere, depoſitumque non reddere, quando petitur ad lædendum, & tale cenſeri præceptum non miniſtrandi Sacramentum indignis, quòd in aliquibus euentibus non obligat. *Ita Nuñus ſupra.*

CAP. VI. QVÆST. VII.

An occulto peccatori, dum occultè petit, ſit denegandum Sacramentum?

35 Prima ſententia negat abſolutè, denegandum eſſe Sacramentum occulto peccatori, Probatur 1. *ex Auguſtino cap. Non prohibeat de Conſec. diſt.* 2. *& cap. Cum multi* 2. *q.* 1. Probatur 2. Nam quilibet Fidelis eo ipſo quòd baptizatus eſt, ius habet ad omnia Sacramenta petenda; non ergò poteſt niſi per manifeſtam cauſam illo iure priuari. Sic aſſerit *S. Thomas* 3. *p. q.* 80. *art.* 6. *ſequitur Sotus in* 4. *diſt.* 12. *q.* 1. *art.* 6. *in probatione* 2. *concl.* addens, occulto peccatori non eſſe denegãdum Sacramentum, quamuis occultè petat, ſi petit à ſuo Paſtore, quoties hic tenetur ſubditis miniſtrare. Tunc enim vrget ratio ſuperius facta, cùm habeat ius petend, cui non poteſt Paſtor reluctari. Si verò petit à Sacerdote, qui non eſt eius paſtor; vel à proprio paſtore petit frequenter Sacramentum extrà tempus obligationis, denegandum eſſe; quia tunc peccator non habet ius cogendi Miniſtrum ad Sacramentum ſibi miniſtrandum.

36 Hanc ſententiam dicit *Petrus de Ledeſma, tract. de Euch. cap.* 12. *poſt* 2. *concl. dub.* 4. non eſſe prorſus improbabilem, imò ſequendam forſan, quoties Miniſter ita ſcit peccatum occultum, vt ipſe peccator neſciat, à Miniſtro cognoſci; tunc enim denegare Sacramentum ob id crimen eſſet exprobatio quędam, & contumelia. *Poſſeuinus cap.* 5. *num.* 26. dicit, peccatorem occultum occultè petentem Sacramentum, non eſſe repellendum ex iuſtitia, & hoc conuincere textus, & rationem adductam; benè tamen ex charitate, vt vel ſic reſipiſcat à ſuo delicto.

37 Communis, & vera ſententia docet, occulto peccatori, dum occultè petit Sacramentum, eſſe denegandum. *Ita S. Thomas in* 4. *diſt.* 9. *queſt.* 1. *art.* 5. *queſtiunc.* 1. *S. Bonauentura, Durandus, Maior, Richardus ibi, Suarez* 3. *p.* 10. 3. *diſp.*

diſp.67. ſect.3. Vazquez 3.par. diſp. 209. num.51. Coninck. quæſt.80. num.35. Bonacin. diſp.1.q.6. punct.4. num.4. & 13. Layman lib.5.tract.2.cap.6.num. 10 Villalobos tom.1.tract.7.Difficult.38. & alij plures. Probatur 1. *ex cap. Si tamen 6. quæſt.2. & Rituali Rom. pag. 65.* dicente, peccatores occultos, ſi petant occulte, nec eos emendatos agnouerit, repellat. Probatur 2. ratione ſuprà facta *n.* 14. quia naturale præceptum non conferendi Sacramentum indignis obligat, quoties Miniſter poteſt ſine detrimento, vel inconuenienti denegare Sacramentum peccatori. Sed hic peccator occultus indignus quidem eſt ſecundum ſe receptione Sacramenti, nec ius habet ad illud in externo foro, dùm petit occultè: nec ex occulta denegatione Sacramenti ſequitur infamia repulſi, nec aliorum ſcandalum, nec vllum incommodum; ergò denegandum eſt illi Sacramentum. Textus, & ratio primæ ſententiæ procedunt, quando peccator occultus publicè petit Sacramentum; tunc enim habet ius in externo foro, quo non debet niſi propter publicam cauſam ſpoliari.

38 Vt autem ex occulta denegatione Sacramenti nulla ſequatur peccatoris infamia, vel aliorum ſcandalum, requiritur, vt nullus adſit præter Sacerdotem delicti conſcium, & peccatorem, cui Sacramẽtum denegatur, ne repulſus apud aliquem nouiter infametur. Si tamen adſint alij, qui delictum ignorant, iam hoc eſt occultum reſpectiuè, nimirum reſpectu videntium. Sacramentum ab hoc homine poſtulari; quare negari non poteſt ſine noua petentis infamia, vt notant *Suarez ſup. ſect.5. Vazquez num.55.* Si ſint alij præſentes, qui peccatum nouerunt, iam hoc erit publicum reſpectiuè, ac ſubindè denegandum eſt Sacramentum; ſufficit enim, vt peccatum ſit reſpectiuè publicum, ad denegandũ petenti Sacramentũ, ſiquidem nec infamia repulſi, nec ſcandalum aliorum, nec aliud incommodum ex tali denegatione ſequitur, & alioqui ſeruatur reuerentia debita Sacramento. *Sic Suarez ſup.* qui rectè monet, ne vocibus implicemur, ſi peccatum iſtud vocare velis occultum, etiam petitionem Sacramenti forè vocandam occultam, & ideò Sacramentum denegandum eſſe iuxtà communem ſententiam numeri præcedentis.

39 Si verò quidam aſtantium norunt peccatum, alij tamen ignorant. *Coninch.quæſt.80.num.29.* cenſet, ſi crimen ſit notum omnibus præſentibus, vel ſaltem maiori parti, cùm ſint plures quàm decem, dici reſpectiuè publicum, & coram illis eſſe denegandum Sacramentum, non verò coram alijs. *At Bonac. eo num.13.* fatetur, ſufficere reſpectiuè publicum, vt Sacramentum denegari debeat; ſubdit verò, ſi qui tamen aſtantium ignorent delictum petentis, Sacramentum negari nõ poſſe; quia delictum non eſt publicum etiam reſpectiuè; peccatori autem occulto non eſt publicè denegãdum Sacramentum. Certè praxis requirit prudentiam; nam ſi decem adſint, & nouem peccatum norunt, propter vnius ignorantiam non videntur nouem ſcandalizandi. Poſſuntque variæ combinationes excogitari, & ſub diuerſis circumſtantijs infamia noua parua cenſeri, cùm irreuerentia Sacramenti magna videatur, vel è contra.

CAP. VI. QVÆST. VIII.

Quando per ſolam confeſſionem notum eſt Sacerdoti peccatum, an debeat ob illud denegare Sacramentum occultè petenti?

40 PRima ſententia docet, ſi nullum ſubſit periculum infamiæ, denegandum eſſe. Sic *aſſerunt S.Tho. in 4. diſt.9.quæſt.1.art.5. quæſtiunc.1. & diſt.21.quæſt.3.art.1. quæſtiunc.1.ad 3. & quodlib.5. art.3. Durandus in 4. diſt.9. quæſt.5. & 6. S.Bonauent.diſt.21.part.2. art.2.quæſt.1. Scotus ibi quæſt.2. ad 3. & 4. Angelus, Victoria, Tabienna, Fernandez de Heredia, Pitigianus apud*

Dia-

Dianam part.3.tract.4. Reſol.46. Petrus de Ledeſma tract. de Euchariſt. cap.12. Vazquez 3.p.diſp.209.num.55. Probatur, quia negare Sacramentum in eo caſu non excedit poteſtatem clauium, quæ datur etiam ad hoc vt Sacerdos dignos admittat, & indignos repellat à Sacramentis. Nec eſt contra ſigillum, quando nullus adeſt, qui conijciat ex negatione Sacramenti confeſſionem talis peccati. Nam, vt inquit *Vazquez ſup.nu.56.* monere pęnitentem circa peccatum auditum in confeſſione, ipſumque dirigere circà emendationem illius, non eſt improperare peccatum pœnitenti, nec vllo modo cōtrà reuerentiam debitam Sacramento: Sic igitur in præſenti, dum Sacerdos impedit pęnitētem, ne nouum peccatum cōmittat, ſine verbis improperij, non improperat pęnitenti crimen, nec quidquam efficit contrà reuerentiā Sacramenti, nec contrà ius petentis; cùm enim ſit indignus, nullum ius habet petendi Sacramentum. Si tamen ex eius negatione pudore ſuffundatur ipſe pęnitens, non eſt damnum alicuius momenti; nec id Sacerdoti ſuo iure vtenti, ſed iniquitati pęnitentis rem, cuius eſt indignus, poſtulantis tribuendum eſt.

41 Confirmatur, quia ſi Sacerdos per confeſſionē ſciret, pęnitentem occidere velle Confeſſarium ipſum, & eius enſem haberet apud ſe depoſitū, pęnitenti poſt modum enſem petenti denegare poſſet, vt omnes fatentur; quamvis pęnitens intelligat, ob peccatum in confeſſione dictum ſibi gladium denegari, quòd nullo modo liceret, ſi confeſſionis ſigillum per hunc vſum notitię violaretur; ergò idem erit in denegatione Sacramenti. Similiter ſi petijſſem à Petro, vt audirem meā confeſſionem, & ipſe mox mihi fateretur, ſe, cùm Sacerdos non ſit, confeſſiones audire, poſſem ob illam confeſſionis notitiam illi non fateri; ergò poſſum vti ſcientia confeſſionis citrà ſigilli violationem ad actus humanos dirigendos, ac per conſequens ad denegandum Sacramentum illi, quem per confeſſionem nouerim indignum.

42 Secunda ſententia negat, ex ſola notitia confeſſionis denegari poſſe Sacramentum, *ſic cenſent Henriq. lib.8. ca.59.num.3. Suarez 3.p.to.4.diſp.33.ſect.6.n.3. Sanchez de Mat.lib.3.diſp.16.n.4. & 14. Baſilius legion.de Mat.lib.5.cap.35.n.2. Martinus del Rio, lib.6. Magic.cap.1. ſect.2. Layman lib.5.tract.4.ca.6.n.9. Filliuc.tract.4.n.279. Bonac. de Sac. diſp.1. q.6.punct.4.n.4. Fagundez Precept.3. lib.3.ca.10.n.23. Diana ſup. qui citant alios. Probatur 1. ex cap. Si Sacerdos de offic. Ordin. dicēte, licèt ei etiam confeſſus fuerit, ſed tamen non nominatim poteſt eum remouere à communione, licèt ſciat, eſſe reum; quia non vt iudex ſcit, ſed vt Deus;* vbi redditur ratio; quia notitia confeſſionis ita manet intrà illius ſecretiſſimi fori cancellos, in quo Sacerdos Dei vicem gerit, vt nequeat vllis alijs actionibus deſeruire, nec per conſequens denegationi Sacramenti. Conſonat Clemens 8. in decreto de caſuū reſeruatione pro regularibus inquiens. *Tā Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarij, qui poſtea ad Superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligēter, ne ea notitia, quàm de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.* Sic etiam præcepit anno 1590. P. Claudius Aqua viua N. Generalis in Societate noſtra ſeruari, rationem reddens. *Quoniam vt humanarum rerum regimen à Sacramento Pœnitentiæ longiſſime diſtat; ita debet nullatenus ab illo pendere.*

43 Probatur 2. quia nō licèt vti ſcientia confeſſionis ad regimen pęnitentis, nec loqui cum illo de rebus auditis in confeſſione, niſi licentiam ipſe pęnitens conceſſerit, ne confeſſio reddatur odioſa, retrahanturq; fideles ab illa: ſed denegare Sacramentum petenti, quamvis occultè, pertinet ad regimen pœnitentis, & eſt virtualis quædam exprobratio peccati cōfeſſi, quamvis enim aliæ cauſæ prætexantur, ſaltem ipſe petens facilè cōijciet, negari ſibi Sacramentū ob peccatum in confeſſione manifeſtatū; ergò non eſt licita talis denegatio Sacramenti.

ti Confirmatur 1. quia ſicut prohibetur confeſſarius aliquid efficere, quo cœteri ſuſpicari poſſint peccatũ auditum in cõfeſſione, ſic etiam prohibetur, etſi non eodẽ gradu prohibitionis, aliquid facere, quod pœnitens intelligat ob peccatũ confeſſum fieri. Nam quamuis hoc non ſit violare ſigillum propriè, tamen eſt quoddã genus quaſi reuelationis odioſã reddens confeſſionẽ; ergo ſicut nefas eſſet negare Sacramentũ, vel ſuffragium, quoties alij cognoſcerẽt negari propter peccatũ auditum in cõfeſſione, ſic nefas erit, quoties pœnitens id intelliget. Confirmatur 2. quia ratio potiſſima, propter quàm ſigilli prçceptũ ſemper, & inuiolabiliter obligat præcœteris omnibus ſecretis, eſt, ne confeſſio reddatur oneroſa, retrahanturq; peccatores ab illa: Similiter ergo vitandum eſt, quidquid confeſſionem oneroſam reddere poteſt, quãuis non ſit violatio ſigilli. Nihil autem ita reddet oneroſam confeſſionem, quàm ſi peccatores intelligant, poſſe confeſſariũ ob ſolius confeſſionis notitiã ipſos priuare Sacramentis, & ſuffragijs. Ergo meritò negandum eſt, id licere.

44 Tertia ſententia diſtinguit aſſerẽs, ſi peccator occultus occultè petat Sacramentũ à Miniſtro, qui non eſt paſtor eius, vel à proprio paſtore petat extra tempus obligationis, Sacramentum eſſe denegandum, etiãſi Miniſter peccatum ſolùm nouerit in confeſſione: cùm enim tunc ſit voluntarius Miniſter, poteſt, & debet vti iure ſuo negando Sacramentũ, vt euitet proximi peccatum, & prætexẽdo cauſam liberę nolitionis: Si verò peccator occultus occultè petat Sacramẽtũ à ſuo Parocho tempore præcepti, non poſſe Parochum ex ſola notitia confeſſionis denegare Sacramentum petenti, quamuis ceſſet periculum violandi ſigillum. Quia peccata nota per ſolam confeſſionem non tribuunt ius negandi miniſterium aliàs debitum. Ita *S. Antonin. par. 3. tit. 14. cap. 12. §. 2. Syluester Eucharistia 3. qu. 5. Paludanus in 4. dist. 9. qu. 4. art. 1. Palacios ibi diſp. 12. Sotus diſt. 12. q. 1. art. 6. Nauarrus ca. 21. num. 55. & 56. Lopez part. 2. cap. 76. de Euch. Manuel in ſum. tom. 1. ca. 68. concl. 6. Diſcrepant autem Sotus, & Lopez ab alijs*, quatenus aſſerunt etiam, Parochum non poſſe negare Sacramentum occultè petenti, cuius peccatum ſola confeſſione nouerit, quamuis petat extra tempus præcepti, niſi tàm frequenter petat, vt vilipẽdium videatur.

45 Dico 1. quàmuis ſpeculatiuè forſan probabilius ſit, in hoc caſu, ſecluſo periculo violandi ſigillum, poſſe denegari Sacramentum ex ſola notitia confeſſionis: At non tenetur Miniſter tale Sacramentum denegare, quia pręceptum euitandi ſacrilegium alienum non obligat cum tanta difficultate. Sic enim eſt difficilis, & grauiſſimo periculo violandi ſigillum expoſita talis denegatio Sacramenti, vt magna cautela, pluriumq; circumſtantiarum circumſpectio neceſſaria ſit; nec præceptum fraternæ correctionis obligat ad tàm difficile mediũ, quamuis liceret. Ita *S. Thom. in 4. diſt. 21. q. 3. art. 1. queſtiunc. 1. ad 3. Paludanus in 4. diſt. 18. q. 8. art. 1. n. 20. Syluester confeſſio 3. q. 14 Lopez part. 2. cap. 96. q. 2. Sanch ſup. n. 3. & 13.*

46 Dico 2. quoties ſubſit vel leue periculum præbendi cuipiam (ſaltem præter ipſum petentem) occaſionẽ ſuſpicandi, Sacramentũ iſti denegari propter ipſius indignitatem, denegari nequit; nã alioquin reuelaretur confeſſio. Sic docent *Suar. 3. p. to. 3. diſp. 67 ſect. 3. circa fin Coninch q. 80. n. 37.* Nec itẽ poteſt Sacerdos etiam occultiſſimè ſic denegare petenti Sacramentum, vt expreſsè ſignificet, ſe propter peccatũ in confeſſione cognitũ denegare; Siquidẽ hoc eſſet illi palã exprobrare tale peccatũ, quod eſt prorſus illicitũ Ita *Suar. & Coninch ſupr.* Si verò poſſit ita denegari petẽti Sacramẽtũ, vt nulla vel leuis indè proueniat ſuſpicio criminis occulti, prætexendo nimirũ aliquã aliã veriſimilem occaſionẽ, probabile quidem eſt ſaltem ob auctoritatem Doctorũ primæ ſententiæ, denegari poſſe Sacramentum ex notitia confeſſionis. Cœterum quoniã in praxi vix occurret

caſus,in quo vitari poſſit omnis infamia petentis,& ſcandalum aliorum,omniſq; ſuſpicio reuelatæ confeſſionis,vel criminis,& omne periculum tacitę ſaltem exprobationis, per quam confeſſio reddatur odioſa, vel oneroſa;idco regulariter in praxi denegandum non erit Sacramentum, niſi delictum petentis cognoſcat Miniſter extrà confeſſionem. *Ita Suarez ſupra Layman numer.*10. *concluſ.*2.

47 Debet itaq;Miniſter,vt Sacramentum deneget occulto peccatori,certam occulti criminis notitiam habere,vel ex cōfeſſione peccatoris extrà Sacramentum facta, vel ex aliorum teſtimonio fide digno, quamvis teſtes ſe prodere nolint ad peccatorem conuincendū;vel ex proprio viſu, ſi Miniſter vidit crimen, & certo ſcit,peccatorē non eſſe confeſſum ad Euchariſtiam percipiendam, vel ad aliud Sacramentū recipiendum non ritè pęnituiſſe,ſed in peccato perſiſtere,quāuis negantem conuincere non poſſit.Nā hæc non eſt propriè punitio, quæ iuridicium ordinem requirat, ſed eſt prudens adminiſtratio Sacramenti ſecreta, quæ vix poteſt aliter exerceri.*Sic Suarez,& Layman ſup.*

48 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur,poteſtatem clauium nō extendi ad hoc, vt Confeſſarius ex notitia confeſſionis aliqud agat extrà confeſſionem, ex quo cōfuſio, vel exprobatio criminis,vel aliquòd damnum pęnitenti ſequatur; Quamvis enim propriè non violetur ſigillum, offenditur tamen, & retraherentur homines à confeſſione, quæ non parum fieret oneroſa, ſi poſſet eius notitia deſeruire denegationi Sacramentorum.Ad Confirmationem reſpondetur,in neutro illorum caſuum ſequi confuſionem pęnitenti,nec eius honori præiudicari, vel alicui bono temporali;quare nec rationabiliter ob id retraherentur homines à confeſſione; ſecus ſi pudor, vel detrimentum ex confeſſione ſequatur.Ad fundamētum tertię ſententiæ patet ex ſupra dictis,non ſufficere prætexere liberam nolitionem, ſi ſequatur ſuſpicio detecti criminis, vel exprobationis etiam tacitæ.

CAP. VI. QVÆST. IX.

An occulto peccatori publicè petenti ſit denegandum Sacramentum?

49 Ratio dubitādi poteſt eſſe, quoniam in nullo caſu licèt alieno peccato cooperari,ſed Sacerdos miniſtrans occulto peccatori Sacramentū, cooperatur eius peccato; nunquàm ergò licebit miniſtrare, quamvis publicè petat.Confirmatur 1.quia ſimili ratione proijcere ſacram Euchatiſtiam in lutū, aut in ignem nunquàm eſt licitum,quoniam eſt intrinſecè malum. Ergo nec licebit vnquàm indigno Sacramentum miniſtrare.Confirmatur 2.quia ſi peccator occultus habeat apud me depoſitū enſem, quò nouerim, ſe,vel alium occidere velle,quamvis publicè petat illum, debeo denegare, licèt opus ſit manifeſtare prauum eius animum, vt maius malum minori vitetur. Ergo ſimiliter in præſenti debeo denegare Sacramētum, licèt opus ſit infamare peccatorem.

50 Prima ſententia docet abſolutè,nō eſſe denegandum Sacramentum occulto peccatori publicè petenti.Sic cenſent communiter Doctores, *S.Thomas in* 4. *diſt.*9.*q.*1.*art.*5.*Vbi communiter Scholaſtici, & 3.p.q.*80.*art.*6. *Vbi communiter Thomiſtæ, Nuñus, & Coninch.ibi, Vazquez diſp.*209.*cap.*3.*Suarez to.*3.*diſp.*18. *ſect.*2. *& diſp.*67. *ſect.*4. *Filliuc. tract.*4. *cap.*9.*q.*10. *Henriq. cum alijs lib.*1.*ca.*30. *n.*5.*Poſſeuinus cap.*5.*n* 26. *Layman lib.*5. *tract.*4. *cap.*6.*n.*10. *Villalobos to.*1. *tract.* 7. *Difficult.*38. *Sylueſter, Nauarrus, Armilla, Sotus, Angles, Viualdus, Manuel, Pitigianus, Valentia, Graffis, Chamerota, quos ſequitur Bonac. de Sacr. diſp.*1.*q.*6. *punct.*4.*n.*4.Probatur 1. *ex c.ſi tantum c. Placuit* 6.*q.*2. quatenus præſcribunt, vt Epiſcopus, qui peccatum alienum nouit, ſed probare non poteſt, ea de cauſa peccatorem à publica communione non repellat, & ex cap. Si Sacerdos,

de

de officio Ordinarij, vbi Pontifex adducit exemplum Chriſti, qui Iudam publicè non repulit à communione.

51 Probatur 2. ratione, quàm diuerſi reddunt diuerſam, *S. Thomas in 4. diſt. 9.* eam reddit cùm alijs: ne proximus infametur: præfertur enim obligatio iuſtitiæ religioni Sacramenti, quia Deus ſuum externum cultum ordinat ad hominum vtilitatem, & dicit *Oſeæ 6. & Matth. 12. Miſericordiam volo, & non ſacrificium.* Hanc rationem ſequitur Vazquez, illam verò refellunt Suarez, & Coninch. quia non debet nocentis fama ſeruari cum innocentis iniuria: hic autem interuenit iniuria Sacramēti. Aliam rationem reddit *S. Thom. 3. p. q. 80. art. 6.* Quia peccator occultus habet ius publicè petendi Sacramentum, nec debet hoc iure publicè priuari, niſi publicè conuincatur. Hanc ſequuntur Suarez, Filliucius, Layman dicentes ad conueniens Eccleſiæ regimen pertinere, vt bona communia (qualia ſunt etiam Sacramenta) diſpenſentur à Miniſtro communi ſecundum publicam ſcientiam, non ſecundum priuatam: alioqui ſequerētur ſcandala, perturbationes, iniuriæ. Refellit hanc etiam rationem *Coninch. q. 80 n. 32.* Quia peccator quamuis occultus ſacrilegè recipit Sacramentum: non habet autem ius ad committendum ſacrilegium etiā in publica receptione Sacramenti. Nō ergò iure petit: Nec bona communia debent ſemper diſtribui ſecundum publicam notitiam: alias nec occultè poſſet Sacramentum denegari peccatori: nec Epiſcopus poſſet ab Ordinibus, vel matrimonio repellere, quem priuatim nouerit impeditū, & vno teſte probare pōt impedimentum. *Videatur etiam Vazq. ſupra n. 28. & ſequent.* Alij recurrunt ad ſcandalum, ſed hoc vel nullum eſt, vel non diſtinguitur ab infamia peccatoris.

52 Secunda ſententia diſtinguit inter Parochum, & non Parochum, & fatetur Parochum non poſſe denegare Sacramentum occulto peccatori publicè petenti, quia tenetur ex officio miniſtrare: Miniſtrum verò, qui non eſt Parochus, debere tali denegare Sacramentum. Quia poteſt licitè denegare, cùm facilem prætēdere poſſit excuſationem, remittendo petentem ad ſuum Parochum, & per conſequens tenetur illud denegare propter reuerētiam debitam Sacramento. *Sic cenſent Durandus in 4. diſt. 9. q. 5. num. 6. Paludanus, & Maior. ibi. Cæterum Caietanus 3. p. q. 80. art. 6. Vazquez ſup. n. 45. Suarez ea ſect. 4.* diſtinguunt etiam in Miniſtro non Parocho, dicentes, ſi nondum ſit expoſitus ad publicè miniſtrandum Sacramentum, debere quidem illud indigno denegare: quia facilem habet excuſationem, cùm teneatur. Si verò iam ſit expoſitus, & publicè diſpenſans Sacramentum, non poſſe repellere peccatorem occultum accedentem: quia iam ſubit munus publici Miniſtri, nec moraliter poterit infamiam euitare.

53 Dico 1. quoties ex publica denegatione Sacramenti ſequetur infamia repulſi, non poteſt denegari Sacramētum occulto peccatori publicè petenti. Hoc intendit prima ſententia, quæ communis eſt doctorū: eius tamen rationes etſi non efficiāt, vt ſolo iure naturæ teneantur Miniſtri conferre Sacramentum occulto peccatori publicè petenti, fuerunt equidē ſufficientes, vt talem obligationem ius poſitiuum induceret: ac ſubindè tota ratio, cur nō liceat occulto peccatori denegare publicè Sacramētum, eſt voluntas & lex Chriſti ſic ſtatuentis, quę ſatis innoteſcit tum ex ipſius facto Iudā admittētis ad communione, tum ex vſu perpetuo Eccleſiæ. Conuenientia legis fuit: quia ſi Miniſter probare cogeretur indignitatem repulſi, grauiſſimum eſſet onus, cui ſępè ſine culpa ſuccumberet, dū teſtes non ſuppetunt, aut teſtari nolunt. Si nō cogeretur probare, nimia daretur ipſi licentia quoſvis infamandi, & multi fuiſſēt iniuſtè diffamati vel ex malitia, vel ex imprudētia Miniſtrorum, & maluit Chriſtus ferrè ſuā iniuriā, ne petens Sacramentū infametur, quàm per inſtitutionem Sacramentorum occaſionem præbere perturbationi, vel infa-

Digitized by Google

miæ fidelium. *Ita Coninch.ſup.num.*33.

54 Quamvis hæc doctrina communiter de communione tradatur, ad alia Sacramenta debet extendi,cùm omniũ ſit eadem ratio. *Sic in cap. Ex tenore de Temp. Ordinat.* dicitur,licèt Epiſcopus ſciens occultum crimen clerici, propter quòd,ſi publicum eſſet,depoſitioné mereretur,paternè illum corrigere poſſit,& admonere, vt ad altiorẽ ordinem non aſcẽdat;ſi tamen ordinari ſe petat, repelli ab Epiſcopo non debere. Quòd multo magis procedit, ſi Miniſter peccatum occultum ex ſola confeſſione Sacramentali nouerit; quare ſi Parochus ad infirmum cùm Euchariſtia veniens, audita eius confeſſione reperiat illum indiſpoſitum, nec ipſum diſponere poſſit ad abſolutionem recipiendam,eum monere debeat, vt ſponte abſtineat à communione:Si verò nihilominus illam publicè petat, denegare non poteſt. Videantur Layman ſup. & Poſſeuin. n.27.

55 Excipitur Matrimonij Sacramentum,cuius impedimentum occultum dirimens ſi ſolus Parochus extrà cõfeſſionem nouerit,debet volentem contrahere non admittere,ac Ordinarium impedimenti monere.Sic docent *Henriq.lib. 1.cap.30.n.6.Maiolus de Irregul.lib.3.c. 25.n.13.Coninch.diſp.27.n.66. Sanch. de Mat.lib.3.diſp.15.n.11.Bonac. de Mat. q.3.punct.vlt.n.13. Reginald.li.31.n.240.* Probatur:nam aſſiſtentia Matrimonii nõ eſt diſpenſatio Sacramenti,ſed officium teſtis; Nullus autem teſtimonium præſtare poteſt de actu, quem irritum eſſe nouit; præſertim cùm teneatur Parochus impedire,ne cõtrahentes maneant in perpetuò damnationis ſtatu. Similiter ſi ſit impedimentũ ſolùm impediẽs, V.g. votum cõtinentiæ, quod Parochus priuatim nouit, & hominem ſecreta monitione diuertere non poteſt, ad Ordinarium deferrè debebit;modo credat, eſſe ſibi fidem habendã, *argumento capitis finalis de clandeſt.deſponſat.* Agitur enim de impediendo peccato, ad quòd maximè Paſtores obligãtur. Quod ſi Parochus facta denũciatione ſufficiẽter nõ probet impedimentum, & ab Epiſcopo compellatur aſſiſtere matrimonio, non peccat aſſiſtẽdo,cùm enim ex iuſta cauſa fungatur ſuo munere, non debet ipſi peccatum contrahentis imputari.

56 Quin imò ſi contrahentes non habeant impedimẽtum matrimonij, quod illos conſtituat in perpetuo damnationis ſtatu peccatis multiplicandis expoſito; ſed ſolùm ſint in peccato mortali, quòd illos reddit indignos receptione Sacramẽti; quoties id peccatum occultum eſt, etſi per duos teſtes probari poſſit, ſi publicè petant matrimonio conjungi,non poteſt Parochus illos publicè repellere, ſed debet aſſiſtere matrimonio,ne diffamentur. Tunc enim agitur de vnico ſacrilegio externo vitando, quòd iam peccator,quantum potuit,interius compleuit, & à quo poſt modum ſperatur emendandus; nec voluit Chriſtus ob ſacrilegam Sacramẽti receptionem euitandam labefactare famam fidelium. *Ita docet Coninch. ea diſp.27.nu. 68.& 69.* Quod ſi ſolus Epiſcopus impedimentum matrimonij vel Ordinis nouerit, non poterit publicè petentem repellere;quia non poteſt ſimul eſſe iudex, & teſtis;poteſt tamen ſicut Parochus ad Epiſcopum,ſic Epiſcopus ad Nuncium, vel alium ſuperiorem ſibi iudicem impedimentum deferrè, ſuſcipiens munus denunciatoris, qui poteſt ſimul eſſe teſtis. Videantur *Sanchez ea diſp.15.n.12. Coninch.ſup.n.67. Laym.n.12.*

57 Dico 2.peccatorem occultũ etiam publicè repellendũ eſſe à receptione Sacramenti, quoties repelli poſſit ſine petentis infamia,& aliorũ ſcandalo. Tunc enim nulla datur iuſta cauſa miniſtrãdi Sacramentũ indigno,ceſſatq;ratio legis ſupra poſitæ n.53. Quapropter reuerẽtia Sacramẽti poſtulat, vt eius ſacrilega receptio vitetur. *Ita Suar.to.3.diſp.67.ſect. 4.fine.Vaz.q.3.p.diſp.209.n.19.& 45.Bonac.de Sac.diſp.1.q.6.punct.4.n.5.* & alij, qui colligunt indè, debere Miniſtrum omnes modos, intentare, quibus peccator repellatur à receptione Sacramenti ſine nota; videlicèt vel fingendo,

ſe

Digitized by Google

ſe oblitum fuiſſe hoſtiam apponere, vel defeciſſe præconſecratas, vel immorari non poſſe propter aliquam corporis indiſpoſitionem, aut aliam rationabilem cauſam (quę poſita reſtrictione, vel ęquiuocatione mendacia nō erunt, & ſuppetit iuxta cauſa ponendi) vel aliam apparētem excuſationem prætexere, quę petentis infamiam ſecludat, ſi poſſit prætexi. Solum enim eſt miniſtrandum Sacramentum indigno, quando petentis infamia non poteſt aliter euitari. Nec minus Parochus, quàm non Parochus tenetur ob Sacramenti reuerētiam modos iſtos intentare; quamuis difficilius, & rarius habebit Parochus excuſationē, pręſertim ſi Sacramentum petatur tempore præcepti; facilius, & frequentius excuſari poterit, qui non eſt Parochus, præſertim quando non eſt paratus ad Sacramenta miniſtranda.

58 Ad rationem dubitandi poſitam *n.49.* reſpondetur, Sacerdotē in eo caſu non cooperari peccato petentis, quod exercendo munus ſuum iuxta Chriſti legem euitare nō poteſt, ſed illud permittere, ne ſequantur perturbatio fidelium, infamia petentis, & incommoda ſupra numerata. Sic *Henriq.lib.8.c.57.n.4.* Ad primam confirmationem conceſſo antecedente negatur conſequentia; nam Euchariſtiam in ignem proijcere ſemper eſt malū ex obiecto, præfefert enim intrinſecam deformitatē per ſe loquendo; ſecus verò miniſtrare Sacramentum indigno iuſtis de cauſis; cum malit Chriſtus illam externam irreuerentiam Sacramenti pati, quàm publica denegatione Sacramenti peccatorem occultū infamare. Ad ſecundam confirmationem varias ſolutiones refert, & refellit *Vazqu.ſup.n.32.& ſequentibus.* Ego cum *Soto, & Suario* conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Nam in caſu antecedētis tueri vitam propriam vel alienam præualet infamiæ petentis enſem; ſiquidem talis infamia pro tuenda vita nihili fieri debet iuxta prudentem æſtimationem: & per conſequens obligatio tuendi vitam, & nullam occaſionem homicidij præbendi, ſiue ſit miſericordiæ, ſiue iuſtitiæ, fortior eſt, quàm obligatio non infamandi proximum. At in noſtro caſu præfertur obligatio non infamandi proximum, nec perturbandi fideles obligationi miniſtrandi dignis dumtaxat Sacramenta: quia Chriſtus ipſe voluit, aliquam iniuriam Sacramenti potius permitti, quàm cum offenſione fidelium præcaueri.

CAP. VI. QVÆST. X.

An debeat Miniſter, ne peccatori miniſtret Euchariſtiam, alios etiam communione priuare?

59 Inter modos repellendi peccatorem occultum ſine nota numeratur iſte, nimirum vt Sacerdos conſumat omnes hoſtias præconſecratas, vel non conſecret neceſſarias, fingens obliuionem, vel inaduertentiam, quāuis alij, qui volebant etiam communicare, ſine communione relinquantur. In quo caſu *Vazqu.3.p diſp.209.c.3.n.29.* putat, ſine controuerſia teneri Miniſtrum hoc medium adhibere. Probatur, nam quilibet tenetur ab opere conſilij ceſſare propter peccatum proximi præcauendū. Sic fœmina tenetur non audire Miſſam in die pro feſto, ſi timet, aliquē eius viſu fore pelliciendum ad libidinem; vt docent *S.Th.2.2.q.43.art.3. Torres ibi diſp.96.dub.2. Suar.de fide tr.de ſcand.diſp.10.ſect.3.n.8. Sanch.li.1. Decal. c.6.n.16. Sà, verb.ſcandalum, n.2.* cum alijs. Ergo miniſtrans Euchariſtiam, & cœteri volentes communicare, tenebuntur abſtinere communione, quæ tunc eſt opus conſilij, ne peccator ſacrilegè cōmunicet; ac ſubinde Sacerdos debebit, vt peccatorem repellat, alios etiam ſine communione relinquere; Confirmatur; quia tenetur fidelis vitare peccatum proximi præſertim mortale, ſi poſſit ſine magno ſuo detrimento; Verb.gr. ſi quis diuiti diceret, da mihi duos argenteos, ſin minus vel me, vel proximum occidam, vel mœchabor, tenetur dare duos, vt aſſerunt Armilla verb. *Scandalum*,

n.8. Vazquez tract. de Scand.q.43. dub.2. n.21. Manuel to.2.ſumm.cap.47.concl.4. Cùm igitur nō ſit magna iactura ſemel carere cōmunione, tenebimur ad iſtam carentiā, vt euitemus proximi peccatū.

60 Negat Ioannes *Sanchez diſp.37. n.4.* talem obligationē Miniſtri; & probat. Quia quoties aliquis peccat non ex paſſione, ſed ex malitia, nullus alius ceſſare tenetur ab opere bono, & etiam conſilij propter illius peccatum vitādum; vt docent *S. Thomas ſup. art. 7. Herrera de peccatis diſp.32.q.14. fin.* atq; Doctores numero prȩcedenti relati; ſed qui vult in peccato communicare, planè peccat ex malitia, non ex infirmitate; ergò nec alij volētes ſimul recipere Communionem, debent abſtinere, nec Miniſter alios cōmunione priuare propter euitandum ſacrilegium illius indignæ communionis. Addit *n.8.* per ſe loquendo maioris eſſe perfectionis non ſe, vel alium dignum priuare fructu communionis ob euitandam ſacrilegam alterius cōmunionem; quia charitas erga nos ipſos, vel erga iuſtos eſt perfectior in bonis ordinis ſupernaturalis, quam erga proximos peccatores. Per accidens verò ſi probabiliter crederetur, amiſſo ſemel pudore peccatorem ex vna communione ſacrilega lapſurum in alias plures, perfectius forſan fore, Miniſtrum hoſtias conſumere, alioſque non communicare, nō tàm ob vitāda ſacrilegia deinceps committenda, quàm ob reuerētiam Sacramēti, ne tàm indignè tractetur ab indigno.

61 In hac quæſtione certū eſt primò; ſi ſolus peccator petat publicè cōmunionem, debere Miniſtrum, ſi poſſit, vel omnes hoſtias cōſumere, vel alio titulo defectū hoſtiæ conſecratæ prætexere; tunc enim ſolus peccator communione priuatur; & ideò non vrget fundamentum ſecundæ ſententiæ. Secundò ſi celebranda ſit alia Miſſa, quàm expectabunt cȩteri, peccator verò creditur nō expectaturus, debet Sacerdos hoſtias conſumere; quia vitatur ſacrilega cōmunio, nec cȩteris irrogatur graue damnū tàm breui dilatione. Tertiò certū eſt, ſi cȩterorū communio ſit ex prȩcepto, non eſſe cōſumendas hoſtias; quia nō eſt omittendum opus prȩceptum ob euitandum alterius peccatum ex eius malitia prouenienſ; ſolùm enim quæſtio procedit de opere conſilij. Cuius ſecunda ſententia videtur probabilior. Quia fundamētum primæ ſentētiæ procedit in peccatis ex paſſione, vel ignorantia prouenientibus; non autem quoties ex ſola malitia proueniunt, in quo caſu nec forſan antecedens confirmationis eſt verum. Prudentia tamē in praxi neceſſaria eſt, vt in particulari perpendantur circūſtantiȩ perſonarum, temporis, loci; quantitas etiā iniuriæ, vel ſacrilegij; ſimul etiā detrimēti, quod ex caēntia cōmunionis alijs proueniet; vt diſcernatur, quid prȩponderet.

CAP. VI. QVÆST. XI.

Vtrum occulto peccatori præberi poſſit hoſtia non conſecrata, ne ſacrilegè recipiat conſecratam?

62 Conueniunt Doctores, hoc non eſſe faciendum ignorante peccatore, qui petit Euchariſtiam: quia tūc non euitaretur eius ſacrilegium ex erronea conſcientia profectum; & fictio Sacramenti per ſe mēdacium eſt pernicioſum, & nimis iniurioſum Deo. Si tamen ipſe peccator id ſciat, & euitetur omnis idololatria, quamvis materialis, propoſita videlicèt hoſtia conſecrata, quam populus adoret, poſtea verò mutata, quando peccator accipit non conſecratam, licere talem fictionem aſſerunt *S. Bonauentura in 4. diſt.9.art.2. q.vltima, Albertus diſt.13.art.20. Altiſiodorens li.4.tract.5.c.5.q.4. Angles in 4.q. de ſuſcipientibus Euchariſtiam, Difficult.4. Villalob.to.1.tract.7. Difficult.38.n.7. Ludouicus de S. Ioannes 1 p.ſumma, tract. de Euch.q.7.art.8. Difficult.4.fine.*

63 Probatur; quia dū occulto peccatori graue periculū immineret, niſi cōmunicaret, V.g. ſi vir iubeat vxorē cōmunicare, factū obſeruās, vt ſi viderit illā non cōmunicare, credat adulteram eſſe, nec ipſa poſſit præ metu, ſeu perturbatione

mora-

moraliter diſponi; tunc Sacerdos hoſtiā non conſecratam ponens à tergo conſecratæ, quàm non ſeiungat, donec peccator accedat: & accedentis famæ, ſeu vitæ conſulit, & ſimul reuerentiæ Sacramenti, nec alteri facit iniuriam: ergò nō peccat præbens hoſtiam non conſecratam: imò prudenter occurrit varijs incommodis. Vndè ſubeſt ſufficiens cauſa talem fictionem, aut æquiuocationem adhibendi re ipſa, pro vitando ſcilicet ſacrilegio, & prò fama, ſeu vita peccatoris tuenda.

64 Negant verò licere fictionē iſtam *S. Thom. 3. p. q. 80. art. 6. ad 2. Caietanus ibi, Richardus, Durandus, Gabriel, Paludanus in 4. diſt. 9. Sotus diſt. 12. q. 1. art. 6. Syluester Euchariſtia 2. n. 11. Angelus, Euchariſtia 3. n. 20. Armilla verbo Fictio, n. 2. Bonac. de Sac. diſp. 1. q. 6. punct 4. nu. 15. & 16. Henriq. lib. 6. c. 22 n. 4. Suar. to. 3. diſp. 67. ſect. 4. Vazquez 3. p. diſp. 209. n. 41. Valētia to. 4. diſp. 6 q. 8. punct. 3. Reginald. li. 29. n. 49. Alenſis, Aſtenſis, Graffis, Nuñus, Palacios, Malderus, quos ſequitur Ioannes Sanchez diſp. 35. n. 3.* Probatur 1. nam in Sacramentis fictio quælibet eſt execrabilis, niſi maxima, cauſa ſubſit, quæ non apparet in hoc caſu: ſiquidem ſi communicās ſimpliciter ſe poteſt diſponere, ſi velit, ad dignam communionem: Quare voluntariè quidem admittit ſacrilegium, & ſine cauſa datur execrabilis fictio: quatenus vel verbis, vel ſaltem ipſo facto ſignificat Sacerdos, eſſe verum Chriſtum, quòd re vera nō eſt. Probatur 2. nam adhibita quavis cautela non euitatur exterior idololatria materialis: quoniam ipſamet ſumptio taliter facta cēſetur actus Religionis, & cultus latriæ. Fauet *Innoc. 3. in c. de homine. de celeb. Miſſar.* dicens, Sacerdotem celebrantē in peccato grauius peccare ſimulando conſecrationem, quàm ſi verè cōſecraret, & communicaret cùm conſciētia peccati mortalis. *Quia falſa ſunt abycięda remedia, quæ veris ſunt periculis grauiora.* Confirmatur facto Chriſti Domini, qui Iudę prębuit Euchariſtiam, quàm ſciebat ſacrilegè recepturum: nec voluit ſacrilegium illud vitare dato pane non conſecrato.

65 Hęc poſterior ſententia videtur ſecurior, & probabilior. Prima tamen non eſt improbabilis, quādo peccator in eas anguſtias redigitur, vt nec poſſit omittere communionę ſine periculo vitæ, vel infamiæ, nec moraliter queat diſponi ſufficienter. Datur enim tunc ſufficiens cauſa fictionis: Sicut ſiquis minetur mortē Sacerdoti, niſi conſecret omnem panē fori (non tamen in contemptū Religionis) poſſet verba proferrè ſine intētione conſecrandi. Similiter ſi pœnitens minetur mortem Cōfeſſario, poteſt hic abſolutionem proferrè ſine intentione: Quia ſuppetit in his caſibus ſufficiens cauſa fictionis, vt fatetur *Ioan. Sanchez ſup. n. 6. & 7.* Cuius ſententiā & ſi redolere temeritatē, & audaciā aſſerant *Caſtro Palaus to. 1. tract. 2. diſp. 1. punct. 13. n. 8. & Auerſa de Sac. q. 64. ſect. 3.* quia putant, adhuc poſito tali metu, grauiſſimā iniuriam fieri Sacramentis per eiuſmodi fictionem; Certè vidētur excedere: Nō enim eſt tàm certum, in hoc caſu tantā fieri Sacramentis iniuriam, vt euitanda ſit cùm periculo mortis; nec reuerentia debita Sacramentis ſemper obligat cùm tanto diſcrimine. Quapropter *Diana p. 3. tract 6. Reſol* 83. dicit, immeritò notari Ioannem *Sanc. à Palao* quoad hanc doctrinā, & Reſol. 48. refert ex probatis Auctoribus aliquos caſus, in quibus metus grauis excuſat ab irreuerentia Sacramentorum: Videlicet celebrando Miſſam ſine veſtibus ſacris, vel altari, vel calice conſecrato, vel lumine, vel Euchariſtiam miniſtrando peccatori, de quo *Nos ſupra*, q. 6.

66 Id autē erit conſultius, ſi ſufficiat ad vitandū peccatoris periculum, vt Sacerdos ſimulet, ſe conſecratam hoſtiā in os accedētis immittere, nec immittat, ſed potiùs demittat in vas. Quòd licere cenſet Henriq. ſup. ob euitandā infamiam accedentis ad cōmunionem; ſicut expedit (inquit) aliquādo confeſſionis ſchedulā dare pęnitēti nō abſoluto tēpore præcepti, vel moris, quo cōfratres, aut ſcho-

Digitized by Google

lares communionem accipiunt, vt docuit *Medina lib. 2. ſumma, cap.* 4. circa finem. Conſonat *Ioan. Sanch. n.* 9 quoties datur legitima cauſa talis fictionis, vel ſimulationis: vt in caſu mariti cogẽtis vxorem ad communionem: cũ enim maritus ius non habeat cogẽdi ſic vxorem, ſicut licet vim vi repellere, ſic etiam vim fallacia retundere, retenta mentaliter æquiuocatione. Conueniunt tamen *Henriqu. & Ioannes Sanch.*, non teneri Sacerdotem ad hãc ſimulationem: nam qui peccat ſponte, tibi prouideat, quomodo peccatum occultet. Certè ſi poteſt Sacerdos hac ſimulatione ſacrilegiũ vitare, ſimulque conſulere famæ, vel vitę peccatoris moraliter hic, & nunc impotentis ad dignè communicandum, cur non tenebitur ex charitate ſubuenire ſimulando? Quapropter ego non liberarem Sacerdotem ab hac obligatione.

CAP. VI. QVÆST. XII.

An ſit conferendum Sacramentum perſonis de crimine ſuſpectis?

67 SVppono, duplicem eſſe ſenſum quæſtionis. Primus eſt omnibus Sacramentis communis, nimirum vtrum ſuſpicio criminis ſufficiat, vt petenti Sacramentum (ſcilicet ad vſum, & effectum illius) denegetur? Secundus eſt proprius Euchariſtiæ: nimirum vtrum ad delicti probationem, ſeu purgationẽ danda ſit Euchariſtia ſuſpectis de crimine? Quod adhuc dupliciter præſtari poteſt. Primo cum intentione mouendi Deum: vt aliquo miraculoſo ſigno probatum de crimine ſuſpectus ſit re vera nocens, an innocens: Secundo cum intentione grauiſſimi iuramẽti pręſtandi. De ſingulis ſigillatim differendum eſt.

68 In primo ſenſu quæſtionis. *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 6.* circa primam concluſ. docet, in ſamiam non ſufficere ad repellendum hominem a Sacramentis, ſequitur *Vazquez 3. par. diſp. 209. nu. 13.* dicens, infamiam non ſufficere, ſed euidentiam criminis requiri. Quia ſic iura decernunt in cap. *Quæſitum*, & cap. *Tuanos, de cohabit. Cleric.* Contrarium inſinuat *Bonacina de Sacram. diſput. 1. qu. 6. punct. 4. n. 1.* dicens; quoties fama delicti, & delinquentis orta ex ſufficientibus indicijs innotuit maiori parti Parochiæ, peccatorẽ eſſe repellendũ á Sacramẽtis.

69 Diſtinctione tamen opus eſt, quam ſignificauit Gloſſa in cap. *Dixit Dominus 32. q. 1.* recenſens triplicem ſuſpicionem. *Temerariam*, quæ nullo probabili fundamento nititur, *Probabilem*, quãdo datur ratio ſufficiens ad generandũ dubium, non tamen ad iudicandum ſimpliciter peccatum alterius. *Violentam*, quæ probabili ratione deponi non poteſt; quia nititur talibus indicijs, quę licet non faciant euidentiam rei, faciunt tamen moralem certitudinem.

70 Igitur dicendum eſt, non ſufficere primam ſuſpicionem, vt Sacramentum petenti denegetur: quia non eſt rationabilis, ſed potius iniuſta. Nec item ſecundam, nam in dubio melior eſt conditio poſſidentis ſuam famam, & dum aliquis non probatur ſufficienter prauus, pręſumendus eſt bonus: ſufficere tamen tertiam, vt debeat Sacramentum petenti denegari, vel occultè, ſi ſuſpicio ſit occulta; vel publicè, ſi violenta, ſeu vehemens ſuſpicio ſit publica. Quippe ſic ſuſpectus parũ diſtat moraliter à publico peccatore, ſeu manifeſtè cognito; nam violenta ſuſpicio moraliter æquiualet manifeſto crimini, nec admittitur in cõtrarium probatio, teſte *Vazqu. 3. p. diſp. 210. n. 18.* exemplum adhibet *Poſſeuinus c. 5. n. 19.* ſi ſolus cum ſola viſus ſit in opportuno loco peccati. Concluſionem iſtam tenent *S. Th. in 4. diſt. 9. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 2. Rich. ibi, art. 3. q. 7. Gabr. q. 2. art. 3. dub. 2. S. Antonin. par. 3. tit. 14. cap. 12. §. 2. Henriq. lib. 8. c. 56. n. 5. Suar. 3. par. to. 3. diſp. 67. ſect. 6. ſine. Vazqu. & Poſſeuin. ſupra Bonac. n. 3. & 10. Regin. li. 29. n. 55. Conin. q. 80. n. 39. Villal. te. 1. tr. 7. diff. 38. n. 5.* qui communiter aſſerunt, ad denegandum Sacramentum petenti ſufficere vehementem ſuſpicionẽ, non verò leuẽ.

71 Excipę 1. ſi petẽs Sacramentũ legitime

timè purgàuerit ſuſpicionem; quatenus iam legitimè conſtet vel innocentia, vel emendatio ſuſpecti; tunc enim iam ceſſat ratio denegandi Sacramentum. Ita notant *Henriquez*, & *Bonacina ſupra*. Excipe. 2. ſi petens Sacramentum ſit in articulo mortis; tunc enim ob denegatum ſibi Sacramentum exponeretur periculo grauis incommodi, cui non videtur exponendus ob ſolam ſuſpicionem, licet violentam; præſertim quia ſic ſuſpectus, & morti proximus, ſi negat delictum, & alioqui præbet ſigna bonæ diſpoſitionis, purgare cenſetur ſuſpicionem; iam enim iſtæ circumſtantiæ videntur magni ponderis ad deponendum ſuſpicionem, ſiquidem nemo præſumitur ita negligens ſuæ ſalutis, vt in illo articulo velit negare veritatem, & damnari. Sic tradunt *Suarez*, *Poſſeuinus*, & *Bonacina*.

72 In ſecundo ſenſu quæſtionis inquiritur; an Euchariſtia danda ſit perſonis de crimine ſuſpectis ad delicti probationem, vel purgationem; ita vt vel nocens viſibiliter puniatur, vel communicans ſolemniter iuret, ſe nihil tale commiſiſſe? Simpliciter aſſirmant *Adrianus quod lib. 3. q. 5. Gabriel in 4. diſt 9. quæſ. 2. dub. 5.* Probatur. 1. quia ſic olim iura quędam fieri iubebant. *cap. Sæpè contingit. cap ſi Epiſcopo 2. q. 4* Probatur 2. nam hæc probatio moraliter æquiualet iuramento vel execratorio, vel aſſertorio. Negant abſolutè *S. Thomas. 3. p. q. 80. ar. 6. ad 3. & Thomiſtæ ibi. Bonacina ſup. n. 11.* Quia ſubeſt ſacrilegij periculum, ſi nocens in peccato communicet ad excuſandum ſuum delictum.

73 Dico 1. non eſſe dandam Euchariſtiam ſuſpectis, vt ſi poſt communionem viſibiliter non puniautur, credantur innocentes. Nam hoc eſt planè tentare Deum petendo miraculum, quod recta ratio dictat in eo caſu petendum non eſſe. Vanum etiam eſt credere, quempiam eſſe innocentem ex hoc præcisè, quod Deus per Euchariſtiam ab illo pęnas non ſumpſerit. Quo ſenſu videtur S. Thomas intellexiſſe canones nuper relatos, quos dicit abrogatos iam eſſe per contraria documenta Romanorum Pontificum, quatenus prohibent probationem ferri candentis, vel aquæ feruentis, aut frigidæ. *cap. Mennam. cap. Conſuluiſti, 2. q. 4. cap. Dilecti. de Purgat. vulg. cap. Ex tuarum, de Purgat. Canonica, cap. Sententiam.* Ne clerici, vel monachi. Rationemq; reddunt; nam in his ſuperſtitio, ſeu tentatio Dei reperitur; quæ ratio pariter militat in probatione per communionem hac intentione ſumptã. Quapropter à paritate rationis hanc Euchariſtiæ probationem reijciũt communiter Doctores *in 4. diſt. 9. Summiſtæ verb. Euchariſtia. Canoniſtæ cap. ſæpè cõtingit. 2. qu. 4. Coninch, & Bonacina ſup. Reginaldus lib. 29. nu. 54. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 8. Martinus del Rio lib. 4. Magic. cap. 4. quæſt. 3.* & ſequentibus. Vnde colligit *Sotus in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. fin.* grauiter peccare maritos, qui cogunt vxores ad communicandum coram ipſis, vt adulterij ſuſpicionem purgent. Nec obſtat ſimilis probatio zelotypiæ, quam Deus præſcripſit *Numer. 5.* nam ibi dabatur Dei promiſſio miraculosè prodendi veritatem, quæ non datur in noſtro caſu.

74 Dico 2. receptionem Euchariſtiæ per modum aſſertorij iuramenti teſtificantis veritatem non eſſe malam intrinſecè, nec vllum genus ſuperſtitionis continere, ſed eſſe graue quoddam iuramẽtum de ſe licitum, de quo putat *S. Thomas in 4. diſt 9. quæſt. 1 art. 5. quæſtiunc. 2. ad ſecundum loqui canones in cap. ſæpè contingit, & in cap. ſi Epiſcopo 2. quæſt. 4.* Sic cenſent intrinſicè licere, *Gabriel*, *Adrianus*, *Henriquez*, *Suarez*, & *Coninch ſupra*, *Vazquez num. 13. Layman num. 9. Maior in 4. diſt. 9. quæſt. 4.* Sicut enim interdum iuramus tangendo crucem, vel aram, vel Euangelia, ſic iurare poſſumus Euchariſtiam recipiendo debitis circumſtantijs adhibitis, ſicut in alijs iuramentis.

75 Addunt Maior, *Henriquez*, & *Vazquez* ita prædictis canonibus etiam in hoc ſenſu contraria conſuetudine fuiſſe

dero-

Digitized by Google

derogatum, vt iam non liceat eiuſmodi purgationem, ſeu iuramentum adhibere. Probatur, nam in *cap. Ex tuarum, De Purgat. Canon.* vetantur peregrinæ probationes. Hoc autem genus probationis, eo ipſo quod in vſu non eſt, cenſetur peregrinum, ac ſubindè vetitum. *Suarez vero, Coninch, & Layman* non agnoſcũt omnimodam prohibitionem; ſed aſſerunt, huiuſmodi iuramentum nec extra grauiſſimos, & rariſſimos caſus vſurpãdum eſſe: quia dedecet Sacramenti reuerentiam, & frequenter adhibitum pateret multis ſacrilegijs; nec ita vero reijciendum eſſe, quaſi nullo caſu poſſit licere, ſiquis enim in grauiſſimo negotio ſponte ſua nullo modo coactus Euchariſtiam acciperet ad probandam ſuam innocentiam; nec id eſſet per ſe malum, nec prorſus in vſitatum. Nam id feciſſe dicitur Gregorius VII. coram Imperatore Henrico IV. quem inuitauit ad ſimile teſtimonium ſuæ conſcientiæ reddendum, nec auſus fuit Imperator communicare, teſte Lamberto in hiſtoria rerum Germaniç.

76 Hæc pars mihi probatur, dum tale iuramentum vltro ſuſcipiatur ex grauiſſima cauſa; neminiq; talis iuramenti neceſſitas imponatur ob periculum grauiſſimi ſacrilegij; multoq; minus exigatur ab illo, qui delictum ſuum manifeſtare non tenetur. Quare grauiter peccat maritus, ſi cogat vxorem, vt ſe per communionis iuramentum ab adulterij ſuſpicione liberet. Item Prælatus, ſi per hoc medium occulta delicta ſubditorũ inquirere, ſeu deprehendere tentet. Iam enim capit. *ſæpe contigit. 2. q. 4.* præcipiẽti furtum monaſterij per Euchariſtię sũptionem indagari, quoad coactionem talis iuramenti contraria conſuetudine fuit derogatum; nec fur occultus tenetur ſe prodere. Sic notant *Suarez, & Layman ſupra*. Sic etiam conciliari poſſunt Doctores relati *num. 71. & 74.*

AD LECTOREM.

Huic primo libro de Sacramentis in genere viſum eſt adnectere quaſi Theoremata quædam Sacramentorum in particulari, quæ poſſit, qui volet, ad manum habere, quaſi breue compendium doctrinæ latius infra tradendæ.

Theorema 1. De Baptiſmo.

Definitio 1 BAptiſmus eſt triplex, *fluminis*, ideſt aquæ; *flaminis*, ideſt contritio; *ſanguinis*, ideſt martyrium. Baptiſmus flaminis eſt adultorum dumtaxat; Fluminis, & Sanguinis etiam paruulorum; & hi duo delent totam pœnam peccatis debitam. Videantur. *S. Thomas 3. p. q. 66. & 87. Suarez 3. p. to. 3. diſp. 9. Auerſa 3. p. q. 66. ſect. 3. & q. 70. ſect. 5.* Baptiſmus fluminis, qui Sacramentum eſt, ſic definiri poteſt. *Baptiſmus eſt Sacramentum conſtans ablutione corporis externa ſub præſcripta forma verborum inſtitutum per Chriſtum ad regenerationem ſpiritualem*, vt ex Scripturæ verbis colligit *Auerſa ſupra*.

2 Materia remota Baptiſmi eſt aqua naturalis, vt docent Concilium Florentinum in decreto de Sacramentis. *Tridentinum ſeſſ. 7. can. 2. de Baptiſmo, S. Thomas 3. p. q. 66. art. 4.* Quare ſiquis adhibeat vinum, acetum, lac, ſiceram, ceruiſiam craſſam, multumq; decoctam; herbarum, florumve liquorem, ſputum, Materia

ſudo-

ſudorem, vrinam, non efficiet Sacramẽtum. *Ita S. Thomas ſupra. Coninch. 3. p. q. 66. num. 24. Bonacina de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. Diana part. 5. tract. 3. Reſol. 2.* Iuſculum carnium, aut piſcium, lexiuium, aqua decocta, vel alijs corporibus permiſta poteſt adhiberi validè, quoties miſtio non eſt talis, vt aquæ ſubſtantia corrumpatur. Ita *S. Thomas ſup. Coninch. num. 23. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 3.* Nix, gelu, grando, glacies, dum non liqueſiunt, non ſunt materia ſufficiens; quia non deſeruiunt ablutioni. *Sic Suarez tom. 3. diſp. 20. ſect. 2. Filliucius tract. 2. num. 29. Auerſa ſup. q. 66. ſect. 4. Diana Reſol. 3.* Aquam profluentem ex ſale ſufficere, affirmant *Henriquez, Hurtado, Moure, Bonacina,* & alij, quos ſequitur *Diana par. 3. tract. 4. Reſol. 5.* quia putant eſſe naturalem aquam licet ſalſam. Negant *Sylueſter, Angelus, Coninch,* quos ſequitur *Auerſa ſup.* Equidem ſi ſal fiat ex aqua ſalſa, reſoluitur in aquam naturalem, quæ ſit materia Baptiſmi. Si verò generetur in fodinis, & alijs terræ partibus, reſoluetur in liquorem miſtum, qui non ſit materia ſufficiẽs. Videatur *Layman ſupra.* Extra neceſſitatem eſſe debet aqua pura, benedicta, chriſmateq; permiſta eiuſdem anni.

3 Materia proxima eſt ablutio, quæ fieri poteſt per immerſionem vnam, vel trinam, per effuſionem, & per aſperſionem iuxta cuiuslibet Eccleſiæ ritum. Vide *Dianam part. 5. tract. 3. Reſolut. 19.* Eſſe debet actus ad abluendum ordinatum per ſe ſe. Quare qui puerum in puteum proijcit, vt baptizetur, & ſuffocetur baptizat quidem iuxta probabiliorem ſententiam, quam tenent *Suarez ſupra ſect. 3. Coninch. num. 68. Vazquez 3. p. diſp. 145. cap. 3. Villalobos tom. 1. tract. 5. diffic. 4. Laym. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 5. Auerſa cum alijs q. 66. ſect. 4.* Sed peccat mortaliter, & fit irregularis, vt fatentur relati Doctores. Ablutionem in capite valere, certum eſt, in alijs partibus probabile dumtaxat. Sic *Auerſa ſup. Suarez ſect. 2. Vazquez num. 27. Diana Reſol. 4. Zambranus cap. 1. dub. 3.* In neceſſitate ſufficiet aſperſio, dum aqua ſucceſſiuè diffluat per aliquam corporis partem. Ita *Suarez, Auerſa, Layman ſup. Filliucius, num. 34. Diana Reſol. 5. contra Vazquium cap. 4. & Henriquez lib. 2. cap. 7. & 21.* qui putãt ſufficere guttam aquæ, quamuis non diffluat.

Forma

4 Forma Baptiſmi ſubſtantialiter eſt vnica, ſed duplex eam exprimendi modus. Primus eſt Græcorum dicentium. *Baptizetur ſeruus Chriſti. N. in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Amen. Secundus eſt latinorum dicentium. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Pertinent ad ſubſtãtiam formæ ſaltem hæc verba. *Baptizo te nomine Patris, Filij, Spiritus ſancti.* Nam hæc ſaltem requiruntur, vt Dei trinitas, & vnitas exprimatur tanquam cauſa principalis, & miniſter tanquam inſtrumentum, & perſona, quæ baptizatur, & actio baptizandi; quæ quidem omnia pertinent ad ſubſtantiam formæ. Non requiritur vox *Ego*, nec omittitur ſine veniali contra præceptum Eccleſiæ. Prępoſitionem *in* eſſe ſubſtantialem, aiunt *Toletus, Reginaldus, & alij*; ſed probabilius negant *Henriquez, Bonacina, Coninch*, quia non variatur ſenſus: Qui tamen omitteret, peccaret mortaliter; quia dubium conferret Baptiſmum. Similiter peccaret mortaliter, qui coniunctionem & omitteret; quia licet probabilius ſit, valere Baptiſmum, eſt etiam probabile non valere. Videantur *Auerſa quæſt. 66. ſect. 5. Diana part. 2. tract. 15. Reſolut. 47. Coninch. ſup. n. 61. Filliucius, n. 63.*

5 An valeat Baptiſmus in nomine Ieſu Chriſti, vel in nomine Genitoris, & geniti, & procedentis ab vtroq; probabilior ſententia negat; quia tollitur expreſſio Trinitatis per conſueta verba. Vide ſuperius *dicta, cap. 1. quæſt. 2. & 4.* & quomodo ſit iterandus baptiſmus dubius, diximus *q. 6.*

Miniſter

6 Miniſter Baptiſmi duplex eſt. Primus ex officio ſcilicet Sacerdos curatus, ita vt quilibet alius baptizans ſolemniter peccet mortaliter; & pariter qui baptizat priuatim extra neceſſitatem; nã

vſur-

vſurpat ſibi iuriſdictionem alienam. Ita *S.Thomas.3.p.q.67.ar.3.* & ſequentibus. *Auerſa ibi ſect.2. Suarez diſp.31.ſect.4. Bonac.de Sacram.diſp.2.queſt.2.punct.5.* Secundus Miniſter dicitur neceſſitatis;& eſt omnis homo cuiuſuis ſtatus,ſexus, & conditionis, capax rationis, etiam infidelis, ſi debitam habeat intentionem. Debet autem inferior cedere ſuperiori; nimirum infidelis fideli,fęmina viro,laicus clerico, cenſura ligatus non ligato per ſe loquendo. Hunc ordinem inuertere ſine cauſa *Vazquez* dicit eſſe mortale. Negant vero *Sotus in 4.diſt. 4.queſt.1. art.2.Valentia tom.4. diſput. 4.q.2.punct.1.Auerſa 3.part.q.67.ſect.2.* Certè ſi Parochus adſit,quiuis alius baptizans peccat mortaliter. Similiter ſi Sacerdos adeſt,& baptizet, vel ſi relicto fideli baptizet infidelis: aut excommunicatus,dum adeſt alius non ligatus. Ita *Suarez,& Auerſa ſup. Fillucius tract.2. num.82.Reginal.lib.27.num.44.Layman lib.5.tract.2.cap.7.Coninch.q.67.num.22.* In reliquis ordo non obligat cum tanto rigore,vt notant *Bonacina ſup. Diana p. 3.tract.4.Reſol.4.& part.5. tract.3. Reſol. 18.& tract.9.Reſol.87.*

Recipiēs 7 Quilibet viator, qui non fuerit antea baptizatus, eſt ſubiectum capax Baptiſmi,& tenetur illum recipere; quia ſine Baptiſmo nemini patet ſalutis aditus.Ita *S.Thom.3.p.q.66. art.2. & q.68. art.2.Valentia ſup.q.3.punct.4.Auerſa q. 66.ſect.2.* Adultus per ſe loquendo non tenetur baptizari cum periculo mortis; per accidens interdum tenebitur, vt notat *Diana part.3.tract.6.Reſol.48.& par. 5.tract.3.Reſol.9.* Filij tamen infidelium, qui non ſubduntur Eccleſiæ, non ſunt inuitis parentibus baptizandi. Sic *S.Thomas 3.p.q.68.art.10. Suarez.tom.3. diſp. 25.ſect.3.Layman ſup.cap.6. Bonacina, punct.6. Auerſa q.68. ſect.3.* Excipe, niſi tales filij ſint iam rationis compotes, & ipſi baptizari velint. Ita *S.Th. Suarez, & Bonacina.Vide Dianam part.2. tract. 15.Reſol.45.part.3.tract.4. Reſol.7.part. 5. tract.3. Reſol.25.* Si verò dum ſunt rationis impotes, baptizarentur, valeret vtique baptiſmus, licet fuiſſet illicitus, vt notant relati Doctores. In adulto requiritur ad Baptiſmi valorem intentio videlicet habitualis; ad fructum recipiendum requiritur fides, & dolor peccatorum,de quo diximus *ſup.cap.4.*

8 Effectus baptiſmi ſunt quatuor. Primus eſt gratiæ infuſio, qua remittuntur peccata. Secundus eſt remiſſio totius pęnæ peccatis debitæ. Tertius character. Quartus irregularitatis ablatio præter bigamiam. Videatur *Auerſa q.69.ſect.1.* *Effectus*
Solemnitates Baptiſmi, ſine quibus nullus extra neceſſitatem baptizari debet, & quando fuerunt omiſſę,debent poſtea ſuppleri; quædam antecedunt Baptiſmum, ſcilicet catechiſmus, quo baptizandus circa fidem inſtruitur: Exorciſmus,quo malignus ſpiritus abiuratur;& vnctio ſancti olei. Quædam ſubſequuntur,ſcilicet ſignatio ſincipitis chriſmate, veſtis candida, candela demum accenſa. Videatur *S.Thomas 3.p.q.61. Auerſa ibi ſect.1.& 2.* *Solemnitates.*

Sunt etiam Patrini ad ſummum duo, vir,& fœmina,quamvis alter horum ſufficiat. Hic contrahit ſpiritualem cognationem cum baptizato, & cum eius parentibus duntaxat, ſicut & baptizans, omni alia fraternitate ſublata per *Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 2. Sic S.Thom. q. 67.art.7.Auerſa ibi,ſect.3.& 4.* *Patrini*

Theorema II. De Confirmatione.

1 Confirmatio eſt *Sacramentum vnctionis chriſmatis conſecrati, quo Epiſcopus inungit frontem baptizati,ſub certa forma verborum ad fidei robur communicandum.* In hac definitione continentur materia proxima, & remota,Miniſter,forma,& effectus confirmationis. *Definitio.*

2 Materiam remotam eſſe ſolum oleum, miſtionem vero balſami requiri neceſſitate præcepti, dicunt *Caietanus, Sotus,Nauarrus,& plures apud Dianam part.3.tract. 4. Reſol.23.* Sed alij melius aſſerunt, eſſe chriſma confectum ex oleo,& balſamo, itaut alterutro deficien- *Materia.*

te,

te, non fiat Sacramentum. Ita *S. Thom. 3. p. q. 72. art. 2. Coninch. ibi. nu. 30. Auerſa, ſect. 2. Suarez tom. 3. diſp. 33. ſect. 1. Bonacin. diſput. 3. qu. 1. punct. 3. Diana ſupra cum alijs.* Et ſic indicat *Florentinum* decreto de Sacramentis, docens ſimul futurum eſſe benedictum, ſeu conſecratum ab Epiſcopo.

3 Materia proxima eſt vnctio, quæ fieri debet in fronte recipientis in formam crucis, & manu Epiſcopi. Sic habet Eccleſiæ praxis, ex qua colligitur neceſſitas etiam Sacramenti, quod non valebit, ſi vel vnctio non fiat in fronte, vel non immediatè manu Epiſcopi, vel non in formam crucis. Videatur *Diana ſup. Suar. ſect. 2. Auerſa ſect. 3. Coninch. num. 42.*

Forma. 4 Forma eſt, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, vox *Amē* nō eſt eſsentialis. Quidam probabiliter putant, eſſentialia non eſſe illa verba. *Signo crucis*, vel *chriſmate ſalutis*, vel verbum *ſigno*, vel *confirmo*. Sed communior ſententia Doctorum omnia ſupradicta verba requirit ad ſubſtantiam formæ, valoremq; Sacramenti; nam omnia ſignificationem habeant ſpecialem. Sic *Henriqu. lib. 3. c. 2. Layman lib. 5. tract. 3. cap. 3. Suar. ſup. ſect. 5. Auerſa q. 72. ſect. 3.* de forma Græcorum dicemus ſuo loco.

Miniſter. 5 Miniſter ordinarius confirmationis eſt Epiſcopus conſecratus; ex commiſſione Papæ poteſt eſſe ſimplex Sacerdos. Ita *S. Thom. q. 72. art. 10. Auerſa ibi. ſect. 5.* Recipiens. Confirmari poſſunt omnes baptizati cuiusvis ætatis, ſexus, & ſtatus, qui confirmati non fuerint. Quare pueri, & amentes confirmandi ſunt, quando ſubeſt cauſa non expectandi rationis vſum. Sic *Auerſa ſupr. ſect. 6.* Peccatum eſſe non confirmari, docent *Sotus in 4. diſt. 7. qu. 2. Richardus ibi, art. 5. qu. 1. Durandus q. 1. art. 2.* Probabilius eſt non peccare, qui confirmationem omittit; quia non datur præceptum eius recipiendæ. Sic cenſent *Sotus, Victoria, Couarrubias*, quos ſequitur *Suar. tom. 3. diſp. 38. ſect. 1. Bonacina cum multis diſp. 3. q. 1. punct. 2. Diana cum alijs part. 3. tract. 4. Reſol. 20. & 25. Auerſa ſup. ſect. 6.* Certè peccaret ſaltem venialiter, qui non confirmatus reciperet ordinem aliquem, vel primam tonſuram. Colligitur *ex Trident. ſeſſ. 23. ca. 4. de reform.* Imò peccatum eſſe mortale, cenſet cum alijs *Auerſa ſup.* Plures tamen id negant apud eundem. Quia Tridentini decretum non videtur inducere grauem obligationem.

6 Effectus confirmationis ſunt tres, Character, & gratia, & cognatio ſpiritualis inter confirmatum, & Patrinum, ſiue confirmantem. Videatur *Auerſa q. 72. ſect. 4.* Effectus.

Theorema 3. de Euchariſtia.

1 *Euchariſtia Sacramentum eſt ſub ſpeciebus panis, & vini continens Chriſti corpus, & ſanguinem ad conſeruationem ſpiritualis vitæ.* Definitio. Cōſtituitur enim eſsentialiter non ſolum per ſpecies, & corpus Chriſti ſub illis contentum, ſed etiā per verba conſecrationis, vt formam huius Sacramenti moraliter informantem, & determinantem ſpecies conſecratas, vt docent *Suar. 3. p. to. 3. diſp. 42 ſect. 2. Filliuc. tr. 4. n. 19. Coninc. q. 73. nu. 20. Auerſa de Euchar. q. 1. ſect. 8. Bonacina cum alijs diſp. 4. q. 1. pun. 1. nu. 4. & 6.* Vnum eſt Sacramentum ex duplici materia, & forma partiali per modum conuiuij cōpoſitum; ſicut vnus in eo Chriſtus continetur, vnaque refectio ſpiritualis.

2 Materia conſecrationis corporis eſt panis ex tritico, & aqua naturali confectus, azimus in Eccleſia Latina; nam Græci ritè conſecrant fermentatum. Materia. Et quidem in alia ſpecie frumenti conſecrare non licet. An verò Sacramentum valeat, diſſentiunt Doctores. Videantur *S. Thomas 3. p. qu. 74. art. 3. Auerſa ſupra q. 2. ſect. 3. & 4. Suar. diſput. 44. ſect. 1. Vaz. qu. 3. part. diſput. 170. cap. 3. Coninch. qu. 74. num. 51.*

3 Materia conſecrationis ſanguinis eſt vinum ex vuis, non agreſta, nec acetum, nec ſapa, nec lora. Videatur *Auerſa ſupra ſect. 5.* An ſufficiat vinum congelatum? Negāt *Alanus, Armilla, Ledeſma*, quos ſequitur *Henriquez lib. 8. cap. 12. num.*

n.3. Affirmant Syluester, Sotus, Valentia, Suarez, Vazquez, Riginald. quos ſequũtur Auerſa ſup. Coninch, & Syluius. 3. p. q. 74. a. 5. Diana, p. 3. tract. 6. Reſol. 100. *Bonac. de Sacr. diſp.* 4. *q.* 2. *punct.* 2. *n.* 10. ſaltẽ erit materia dubia. Cum vino parum aquæ miſcẽdũ eſt eccleſiaſtico præcepto, quod obligat ſub mortali ratione ſignificationis, vt notant *Cardin. de Lugo de Euchar. diſp.* 15. *nu.* 22. *Diana part.* 5. *tract.* 5. *Reſol.* 56. *Suarez tom.* 3. *diſp.* 45. *ſect.* 2. *Filliucius tract.* 4. *num.* 90. *Bonacin.* cum multis *ſup. punct.* 4 *num.* 1. Quod ſi tempore conſecrationis aqua fuerit in vinum conuerſa, conuertetur in ſanguinem; ſin minus vel aqua pura remanebit, vt aliqui probabiliter cenſent; vel immediatè conuertetur in ſanguinem, vt alij probabiliter etiam aſſerunt. Videantur *S. Thomas.* 3. *p. q.* 74. *art.* 8. *Suarez ſup. ſect.* 4. *Auerſa q.* 2. *ſect.* 7. *Diana p.* 3. *tract.* 4. *Reſol.* 49. *Coninch. q.* 74. *nu.* 144. & 152. Adhuc in die Natalis Domini licet Sacerdos aquam illam cum ſanguine ſumpſerit, non violat naturale ieiunium, & ita poteſt alias duas Miſſas celebrare. Quia quod ritus Eccleſiæ præſcribit, non debet obſtare celebrationi.

4 Vtraq; materia debet eſſe certa, & determinata in intentione conſecrantis, & Sacerdoti præſens ſaltem præſentia morali, vt pronomine *Hoc*, vel *Hic* demonſtrari poſſit. Videantur *Suarez diſp.* 43. *ſect.* 6. *Auerſa q.* 2. *ſect.* 2. *Diana part.* 3. *tract.* 6. *Reſol.* 32. & 103. Vtriuſq; conſecratio coniungi debet ſaltem obligatione diuini præcepti; in quo poſſe grauiſſima de cauſa diſpenſare Papam, quidam aiunt; alij melius negant. Videantur *Suarez ſup. ſect.* 4. *Bonacina punct.* 3. *num.* 13. *Vazquez* 3. *p. diſp.* 223. *cap.* 3. *Auerſa q.* 11. *ſect.* 5.

Forma. 5 Vtriuſq; formæ verba determinata ſunt, & a Miniſtris tum recitando, tum potiſſimum, & neceſſariò formaliter ſignificando proferuntur. Pronomen *Hoc*, & *Hic* ſignificant contentum ſub his ſpeciebus, & verificantur propoſitiones in vltimo termino prolationis. Videantur *S. Thomas* 3. *part. quæſt.* 70. *artic.* 5. *Suarez diſp.* 58. *ſect.* 4. & 5. *Auerſa q.* 6. *ſect.* 4. & 5.

6 In forma conſecrationis corporis illa verba ſunt eſſentialia; *Hoc eſt corpus meum*. Cœtera vel antecedentia, vel ſubſequentia, ſicut etiam vox *enim*, ſunt de præcepo tantum, aptiſſimè tamen vſurpantur. In forma ſanguinis illa tantum eſſentialia ſunt, *Hic eſt calix ſanguinis mei*. Cœtera, quæ præmittuntur, aut ſubſequuntur de præcepto ſunt: Quamvis maiorem connexionem habeant illa ſubſequentia, *noui, & æterni teſtamenti, myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorũ*. Et propter probabiles opiniones oppoſitas, intentio conſecrantis eſſe debet, vt conſecrare velit ijs verbis, quæ Chriſtus inſtituit, & intendit Eccleſia. Sic monent *Henriquez lib.* 8. *cap.* 17. *num.* 4 *fine. Reginaldus lib.* 29. *n.* 32. *Filliucius tract.* 4. *nu.* 115. *Bonacina cum alijs diſp.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *n.* 3. *Videatur Auerſa, q.* 6. *ſect.* 2. & 3.

7 Prolatis verbis conſecrationis nulla manet ſubſtantia panis, aut vini, ſed tota conuertitur in corpus, & ſanguinẽ Ieſu Chriſti; quæ mirabilis cõuerſio merito ſubindè trans ſubſtantiatio vocatur: ſolum remanent accidentia panis, & vini, nempè quantitas, color, ſapor, & odor cum primis qualitatibus, quæ dicuntur ſpecies Sacramentales. In hoſtia ponitur ex vi verborum Chriſti corpus, & per concomitantiam ſanguis, anima, diuinitas. In calice ponitur ex vi verborum Chriſti ſanguis, & per concomitantiam corpus, anima, diuinitas.

8 Duo ſunt huius Sacramenti Miniſtri regulariter, Sacerdos quilibet reſpe- Miniſtri.
ctu conſecrationis, & nullus alius, qui Sacerdos non ſit: Reſpectu vero collationis Sacerdos, ad quem pertinet ex officio, ſcilicet qui iuriſdictionem habet ordinariam: vel ex commiſſione, ſcilicet qui cum licentia Paſtoris ſaltem præſumpta miniſtrat. Videantur *S. Thom.* 3. *p. quæſt.* 82. *art.* 3. *Suarez diſp.* 72. *ſect.* 2. *Auerſa q.* 10. *ſect.* 1. & 3. & 4. Suſcipientes pariter duo ſunt, vnus ſuſcipiens, & con-

Digitized by Google

ſecrans, vt Sacerdos celebrans; & hic vtramq; ſpeciem ſumere debet; alter duntaxat ſuſcipiens, vt Sacerdos, quando non celebrat, & laicus, quando communicat, & hic ſolam panis ſpeciem ſumit. Ita *S. Th. 3. p. q. 80. art. 12. Vazquez 3. p. diſp. 216. cap. 3. Auerſa q. 8. ſect. 4.*

9 Abſente Sacerdote qui neceſſitas vrgeat, ne quiſpiam ſine viatico decedat, poteſt Diaconus Euchariſtiam miniſtrare moribundis; quia vel præſumitur Paſtoris voluntas, vel pro tali caſu ius commune cenſetur illi concedere facultatem. *Ita S. Thomas, Sotus, Syluester*, quos ſequitur *Suarez ſup. ſect. 1. Coninch. q. 82. num. 21. Vazquez diſput. 219. num. 10. cum alijs.* Imo facultatem iſtam extendunt etiam ad Clericos minores, & laicos *Suarez ſup. ſect. 1. & 3. Coninch. num. 23. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 7. nu. 4. Reginaldus lib. 29. num. 93. Granado 3. part. controu. 6. tract. 12. diſp. 1. num. 4. Auerſa q. 10. ſect. 3.* Quamvis hoc non ſit communiter receptum; quia rariſſimè neceſſitas aderit cogens, vt laicus miniſtret Euchariſtiam moribūdo. Videatur *Diana part. 3. tract. 4. Reſolut. 47. & part. 5. tract. 3. Reſol. 47.* Poteſt Sacerdos extra Miſſam non ſolum in neceſſitate, ſed ex deuotione communicare ſeipſum. *Ita Vazquez, & Layman ſup. Filliucius trac. 4. num. 285. Suarez ſect. 3. Bonacina diſp. 4. q. 5. punct. 1. num. 13. Auerſa cum alijs q. 10. ſect. 3.* Poteſt etiam Diaconus in neceſſitate, ne ſine viatico decedat. An idē poſſint laici, negat communis ſententia. Sed affirmant *Suarez, Layman, Filliucius, Auerſa, Granado, Diana ſup. Valentia to. 4. diſp. 6. q. 10. punct. 1.* Quoniam id nullo iure prohibetur, & aliundè neceſſitas vrgere poteſt.

Recipiēs 10 Euchariſtiæ cum fructu recipiendæ ſolus, & omnis homo capax eſt, ſed aliquas conditiones habere debet, quas hæc carmina continent.

Lotus, diſcretus, ſanus, ieiunus, & aptus.
Contritus, faſſus, mundus, recteq; paratus.

Lotus, ideſt baptizatus, nam ante Baptiſmum non percipitur Sacramentorum fructus ex opere operato. *Diſcretus*, nam licet infans, & perpetuo demens poſſint Euchariſtiam cum fructu recipere, iam Eccleſiæ conſuetudo iuſtis de cauſis prohibuit huiuſmodi communionem. Amentibus vero, qui rationis vſum habuerunt, debet in periculo mortis Euchariſtia miniſtrari; dum non conſtet illos in cenſura, vel in peccato mortali ſine pœnitentiæ ſignis vſum rationis amiſiſſe, nec immineat periculum irreuerentiæ. Sic docent *S. Thomas 3. p. q. 80. art. 9. Coninch ibi. num. 73. Auerſa q. 8. ſect. 1. Suarez diſp. 69 ſect. 3. Bonacina* cum alijs *diſp. 4. q. 6. punct. 1. num. 4. & 5.* Pueri non ſtatim ac attingunt vſum rationis, communicādi ſunt, niſi ſint in periculo mortis. *Ita Bonacina ſup. quæſt. 7. punct. 2. nu. 4. Auerſa ſect. 2. Suarez diſput. 70. ſect. 1. Salas de legibus diſp. 14 ſect. 13. nu. 127. Diana part. 3. tract. 6. Reſol. 89. & part. 5. tract. 3. Reſol. 44.* Quapropter aliquod tempus expectari debet, aut ſaltem poteſt, vt hunc cœleſtem cibum pueri diſcernant. Ita vt regulariter nec ante decimum annum videatur illis concedenda communio, nec vltra decimū quartum differenda. Sic *Suarez, & Salas ſup. Bonacina num. 1. Coninch. quæſt. 80. num. 102. Villalobos tom. 1. tract. 7. diffic. 42. num. 6. Granado 1. 2. controu. 7. tract. 3. p. 1. diſp. 6. num. 36.*

11 *Sanus*, quatenus oportet, vt ſtomacho bene valeat; ne receptam Euchariſtiam euomat. *Ieiunus*, ſcilicet naturali ieiunio poſt mediam noctem, niſi mors immineat, vel alia cauſa grauis excuſet. Nec ſoluit ieiunium naturale, qui dum os abluit, modicum aquæ per modum ſaliuæ deglutit, vel micas, aut alias cibi particulas, quæ manere ſolent inter dentes; vel qui papirum, aut vngues, aut quid ſimile non comeſtibile ſumit. Ita *Suarez tom. 3. diſput. 68 ſect. 4. Henriquez lib. 8. cap. 50. num. 4. Reginaldus lib. 29. n. 118. Auerſa de Euch. q. 8. ſect. 8. Bonacina de Sacram. diſp. 4. quæſt. 6. punct. 2. num. 10. Villalob. ſup. difficult. 39.*

12 *Contritus*, ita vt ſaltem exiſtimet, ſe

ſe non habere conſcientiam peccati mortalis. *Faſſus.* Quia non ſufficit conteri, ſed debet etiam confiteri, qui conſcientiam peccati mortalis habet, niſi communicandi neceſſitas vrgeat, & nõ adſit moraliter confeſſarius. Sacerdos vero, qui propter huiuſmodi neceſſitatem ſine confeſſione celebrauit, debet poſtea confiteri, quam primum poſſit. Secus laici, qui iuſtis de cauſis ſine confeſſione præmiſſa communicauerũt. Ita *Suarez diſp 66 ſect.7 Vazquez diſp.*208. *n.*16.*&* 23.*Filliuc.tract.*4.*n.*222.*&* 223. *Auerſa,& Bonacina ſup.punct.*1.*n.*37.

13 *Mundus,* ideſt non pollutus, nam ſi præceſſit copula, vel pollutio culpabilis, vnde ſuperſint adhuc commotio carnis, & diſtractio mentis circa veneream voluptatem, conſilium erit differre communionem, niſi grauis neceſſitas, aut vtilitas oppoſitum ſuadeat. Ita *Suarez diſp.*68.*ſect.*2.*Coninch ſup.num.* 42. *Filliucius num.*230.*Bonacina punct.* 2.*num.* 4.*Recteq; paratus.* Fide videlicet viua, charitate feruenti, humilitate reuerenti. Frequentior vſus melior eſt, quam rarior; optima quidem eſt conſuetudo ſingulis Dominicis, vel octauo quoq; die cõmunicandi. Qui maiorem frequentiã voluerit, conſulat confeſſarium.

14 In Euchariſtia quamvis neceſſitas medij ſit ſolum probabilis, vt aſſerunt *Henriquez lib.*8.*cap.*2.*nu.*2. *cum multis, Bellarminus to.*3.*lib.*1.*de Euch.cap.*7.*& lib.*4.*cap.*25. *Fagundez Precept.* 3.*lib.*1. *cap.*3.*n.*4.*&* 6.cum alijs; neceſſitas præcepti tam diuini, quam eccleſiaſtici certa debet eſſe. Diuinum præceptum obligat omnes adultos rationis compotes ſaltem in articulo mortis; nam extra illum incertum eſt, quando cogeret. Tunc autem moribundi communicare tenentur, etſi communicauerint in paſchate. Tenentur etiam pueri capaces confeſſionis, vt melior opinio docet; quam tenent *Diana p.*3.*trac.*6.*Reſol.*89.*& p.*5.*tr.* 3.*Reſ.*44.cũ alijs. *Auerſa q.*8.*de Euc.ſec.*3

Præceptum.

15 An qui manè ſanus communicauit, ſi poſtea mortis periculum incurrat, teneatur iterum eodem die communicare? Mordicus affirmant *Gaſpar Hurtado de Euch.diſp.*10.*diffic.*2.*Diana par.*4.*tr.* 4.*Reſolut.*147.*& par.*5.*tract.*3.*Reſol.* 33. *& part.*6.*tract.*6. *Reſol.* 18. qui citant alios. At melius communis ſententia docet, nec debere, nec poſſe licitè. Nã Eccleſia non permittit extra Miſſam binã communionem in eodem die: ſatiſq; præceptum impletur per communionẽ proximè præcedentem, quæ ſufficienter præparat ad obitũ. Ita *Suarez to.*3. *diſp.* 69.*ſect.*3.*Bonac.diſp.*4.*q.*7.*punct.* 1.*nu.*2. *Coninch.q.*80.*n.*98.*&* 100.*Zambranus c.* 3.*dub.*1.*n.* 1.*Fagundez Præcepto Eccleſ.* 3.*lib.*1.*c.*3.*n.*7.*Granado* 3.*p.controu.*6.*tr.* 10.*diſp.*3.*n.*9.*Cardin. de Lugo de Euch. diſp.*26.*ſect.*3.*n.*52.cũ alijs. Qui ferè cuncti cẽſent, illum, qui tribus, aut etiã octo diebus antea communicauerat, non teneri morti proximum iterũ cõmunicare poſſe tamẽ, licet heri communicaſſet ieiunus, hodie non ieiunum communicare. Videantur quoq; *Henriq.lib.*8.*c.*4.*&* 5.*Toletus lib.*6.*c.*18.*n.*5. *& Auerſa ſup.*

16 Præceptum communionis eccleſiaſticum obligat omnes baptizatos, cum ad annos diſcretionis peruenerint, ſaltem ſemel in anno, tempore Paſchatis, quod ſaltem continet quindecim dies, & in nonnullis locis extenditur ad totam Quadrageſimam. Excuſantur pueri etiam poſt annum decimum, ſi vel a parentibus, vel a confeſſarijs prohibentur communione; vt ſentiunt *Nauarrus cap.* 21.*n.*51.*Zambranus cap.*3.*dub.*2.*num.*3. *Reginald.lib.*29.*n.*85. *Auerſa ſupra, Bonac.punct.*2.*num.*2. Similiter excuſantur, quicunq; de conſilio confeſſarij differunt communionem.

17 Interdictus, vel excommunicatus, per quem non ſtat, vt abſoluatur, nõ peccat, licet non cõfiteatur, nec communicet tempore per Eccleſiam præſcripto. Secus ſi per ipſum ſtet. Sic *Azor.to.*1.*lib.* 7.*cap.*41.*q.*3.*Bonacina ſup.n.* 15. *Fagundez, cap.*6.*n.*7.*Diana, p.*5.*tract.*9. *Reſ.*88. Qui præuidet, fore vt non poſſit in Paſchate communicare, non tenetur anticipare communionem, ſicut nec ſacrum dici feſti. Qui ſacrilegè communicat, im-

plet

plet eccleſiaſticum præceptũ, vt melior opinio docet; nam lex obligat ſolum ad ſubſtantiam actus. Ita *Suarez diſput.70. ſect.3. Azor ſup.q.12. Bonacina n.12.*

18 An qui non communicauit in Paſchate, teneatur poſtea quam primum communicare? Quidam aiunt, alij negant. Videantur *Auerſa q.8. ſect. 3. Diana part.5. tract.4. Reſol.41.* Certè qui cõmunionem diſtulit de conſilio confeſſarij, tenetur præſcripto per confeſſarium tempore communicare. Deinde conſtitutiones ſynodales communiter ſub excommunicatione precipiunt, vt qui non communicauerint in Paſchate, cõmunicent intra primam, vel ſequentem hebdomadam; quibus parendum eſt.

19 Triplex eſt modus Euchariſtiam recipiendi. Primò recipiunt ſpiritualiter tantum, qui ſolo deſiderio communicant. Secundò recipiunt Sacramentaliter tantum, qui ſine debita diſpoſitione ſumunt ſpecies Sacramentales. Tertiò Sacramentaliter, & ſpiritualiter ſimul recipiunt, qui dignè communicant. *Effectus* Effectus huius Sacramenti ſunt quatuor. Primus eſt infuſio gratiæ. Secundus ſpiritualis refectio. Tertius præſeruatio à peccatis. Quartus eſt fomitis repreſſio. Quãdo liceat Euchariſtiam ab indigno Miniſtro recipere, vel indignis miniſtrare, diximus *cap.5. & 6.*

Theorema IV. de Miſſa.

1 Euchariſtia non ſolum eſt Sacramentum, ſed etiam vnicum ſacrificium nouæ legis, quod offertur in *Defini-tio.* Miſſa. Sacrificium in communi definitur, quod ſit *oblatio, qua res offertur Deo cum aliqua immutatione per publicum Miniſtrum in ſignum noſtræ ſubiectionis, & diuinæ poteſtatis.* Vnde Miſſa dicitur *Sacrificium, in quo ſub ſpeciebus panis, & vini Chriſti Domini corpus, & ſanguis offeruntur Deo in memoriam Dominicæ paſſionis.*

2 In qua Miſſæ parte ſacrificium eſſentialiter conſiſtat, varij ſunt Doctores. Probabilius apparet, in ſola conſecratione conſiſtere, quatenus eſt mirabilis reproductio Dominici corporis, & ſanguinis ad colẽdum Deum, vt auctorem omnium rerum; & quatenus ex vi verborum, & ſpecierum ſignificatione ſeparatim quaſi victima mactata proponitur. Ita *Vazquez cũ multis. 3.p.diſp.222. cap.5. Coninch.q.83.n.96. & ſequentibus. Filliucius tract.5.n.23* Conſumptio pertinet ad aliquam integritatem, & perfectionẽ huius ſacrificij, colligitur *ex c. Relatum, de conſec.diſt.2.* docentq; *Coninch. ſup.n.93. Auerſa q.11. ſect.2. Cardin. de Lugo de Euchar. diſp.19 n.68.* Quare Sacerdos omninò tenetur communicare, dum celebrat ex *Tridentino ſeſſ.13. c.8.*

3 Quatuor offerentes in Miſſa diſtingui poſſunt. *Offerẽs.* Primus & principalis eſt Chriſtus Dominus, qui ſacrificium incruentum ſui corporis, & ſanguinis offert quotidie Patri miniſterio Sacerdotum non ſolum remotè, quatenus hoc ſacrificium inſtituit ſuis meritis fulcitum, ſed etiam proximè, quatenus per actualem concurſum totam hanc victimam, quam Sacerdos in Chriſti perſona ſacrificat. Patri repreſentat in memoriam ſuæ paſſionis.

4 Secundus offerens eſt Eccleſia Catholica, quæ tanquam communitas quædam, & congregatio Fidelium Chriſtum Dominum offert Deo Patri per Sacerdotes ab ipſa conſecratos, & deputatus. Tertius offerens eſt particularis Sacerdos ad hoc munus electus, & initiatus. Quartus offerens eſt quilibet inſeruiens ſacrificio vel in altari, vel in choro, vel eidem aſſiſtens, vel petens, vel procurans fieri ſacrum, aut ſtipendium Miſſæ ſuggerens.

5 Miſſæ finis, vel ſcopus quadruplex eſt Primus reſpicit Dei cultum, & proteſtationem ſummæ poteſtatis, ac excellentiæ diuinæ. Sic dicitur ſacrificium honorarium. Secundus gratiarum actionem pro beneficijs acceptis; ſic dicitur Euchariſticum. Tertius ſatisfactionem pro pœnis temporalibus peccatorum; & ſic dicitur propitiatorium. Quartus reſpicit impetrationẽ alicuius doni, ſeu, bene-

Miniſtr. Materia, & forma.

2 **Huius Sacramenti Miniſtri ſunt** ipſi contrahentes, circa materiam, & formam valdè diſſident Doctores: Probabilior ſententia docet, vtriuſque coniugis conſenſum ſignis externis expreſſum, quatenus continet traditionem proprij corporis, eſſe materiam: & quatenus acceptat traditionem alterius, eſſe formam. *Ita S. Thom. Sotus, Bellarmin.* & alij, quos ſequitur. *Sanch. de Matr. lib. 2. diſp. 5. Coninch. diſput. 24. nu. 32. Villalob. tom. 1. tract. 13. diffic. 6. Diana p. 3. tract. 4. Reſol. 251. Bonac. de Mat. q. 2. punct. 4.* Poteſt matrimonium contrahi per Procuratorem; quod etiam poſt Tridentinum valet, & eſt Sacramentum. *Ita Molina de iuſt. tom. 2. diſp. 254. Sanch. ſup. diſput. 11. Dian. Reſol. 150. Coninch. n. 23. & 76.*

Indiſſolubilitas.

3 Matrimonium eſt indiſſolubile iure diuino naturali, quatenus Deus, qui ſolus habet propriè dominium abſolutum noſtri corporis, non conceſſit, vt poteſtatem noſtri corporis ad vſum coniugalem alteri tradamus, niſi per inſolubile vinculum. *Ita Coninch. diſput. 26. dub. 2. & Auerſa de Matrim. qu. 5. ſect. 4. & 5. cum alijs.* Vnde Pontifex non poteſt diſſoluere matrimonium conſummatum; benè tamen ratum iuxta praxim receptam. Sic *Henriq. lib. 11. c. 8. Sanch. ſup. diſp. 14. Coninch. n. 33. Bonacin. punct. 11. n. 4.* Matrimonium ratum per profeſſionem Religionis diſſoluitur iure Canonico. Sic *Coninch. ſup. n. 37. Leſſius lib. 2. c. 41. n. 69. Hurtado de Mat. diſp. 8. diffic. 4. cum alijs.*

Validatio.

4 Vt matrimonium inualidè contractum poſteà validetur, ſi ſolum defuit conſenſus vnius, ſufficit, vt hic denuo conſentiat, dum alter conſenſum non reuocauit. Si defuit vtriuſque conſenſus, debet vterque poſteà conſentire non ſolum interius, ſed etiam exterius. Si ſuberat impedimentum dirimens, hoc ceſſante requiritur vtriuſque conſenſus interior, & exterior. Atque ſi commodè fieri poſſit, debet coniux nullitatis ignarus de illa moneri. Secus ſi non poſſit ſine graui periculo, vel damno. Videantur. *Sanch. lib. 2. diſp. 32. 35. & 36. Coninch. diſp. 24. n. 90. & ſequentibus, Fillinc. tract. 10. part. 1. n. 84. 91. & 92. Villalob. to. 1. tract. 14. diffic. 32. Diana p. 3. tract. 4. Reſol. 292. & part. 4. tract. 4. Reſol. 48.*

5 In impedimentis iuris humani poſt matrimonium contractum poteſt Epiſcopus diſpenſare, ſi matrimonium ſit publicum, & impedimentum occultum & ſequatur ſcandalum, aut graue damnum ex ſeparatione, nec ad Papam pateat aditus propter inopiam, aut loci diſtantiam cum graui periculo peccandi, ſi diſpenſatio differatur: Dum adfuerit bona fides ſaltem vnius contrahentis, etſi cum ignorantia vincibili. Sic docent *Syluest. Armill. Vega, Manuel, & alij, quos ſequitur Henriq. lib. 12. c. 3. nu. 2. Sanch. lib. 2. diſp. 40. Coninch. diſp. 33. nu. 32. Diana par. 1. tract. 10. Reſol. 37. & part. 2. tract. 16. Reſol. 19.*

Matrimoniũ clandeſtinum.

6 Matrimonium clandeſtinum ſine Parocho, & teſtibus ante Tridentinum erat illicitum, iam vbi Tridentinum viget, non valet, quamuis vrgeat grauiſſima neceſſitas. Aſſiſtere debet proprius Parochus ſaltem vnius contrahentium, vel alius Sacerdos de illius licentia. Quod ſi Parochus non ſit Sacerdos, vel aſſiſtat in aliena Parochia; quidam putant, non valere matrimonium. Sed oppoſitum eſt probabilius: Quia non conſtat, illos eſſe defectus ſubſtantiales. *Ita Sanch. lib. 3. diſp. 19. & 20. Bonacina q. 2. punct. 8. Layman lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. cum alijs.*

Denunciationes.

7 Ante matrimonium tribus diebus feſtis continuis præmittendæ ſunt denunciationes, vt ſiquis impedimentum nouerit, illud aperiant. Non pertinent ad valorem matrimonij, verum illas omittere ſine diſpenſatione mortale peccatum eſt contra præceptum Eccleſiæ. Diſpenſare poteſt Epiſcopus in diſpenſationibus ex iuxta cauſa. Vi denunciationum tenetur ſub mortali manifeſtare impedimentum, qui nouit illud extra confeſſionem, quamuis ſub ſecreto. Quia lex de vitando animæ peri-

Theoremate 3. numero. 12.

16 In ipſa celebratione ſeruanda ſunt, quæ hoc carmine continentur.

Apta locus, veſtis, tibi ſint altare, Miniſter.

Apta, ideſt commoda debēt eſſe, quæcunque ſacrificium iſtud requirit. *Locus* indicat, iure communi non licere celebrare Miſſam extra templum, ſeu locum ſacrum ad hoc peculiariter deputatum, niſi priuilegium, aut neceſſitas excuſet. Nec in Eccleſia celebrare licet, ſi ſit interdicta, vel polluta. *Veſtis*, denotat veſtes ſacras futuras eſſe non ſordidas, nec dilaceratas, ſed integras, mundas, & ab habente poteſtatem benedictas.

17 *Altare* plura complectitur, ſcilicet aram lapideam, integram, & conſecratā, mappas tres, corporalia, calicē cum patena ſaltem deauratum, & conſecratum, librum, & cādelas accenſas, ſaltem vnam. *Miniſter* idoneus eſt vir, & vnus iam ex conſuetudine ſufficit. Fœminam in caſu magnæ neceſſitatis miniſtrare poſſe, dicunt aliqui. Plures tamē cenſent in eo caſu potius eſſe celebrandum ſine Miniſtro. Videantur *Henriqu. lib. 9. c.* 30. *num.* 1. *Suar. to.* 3. *diſp.* 87. *ſect.* 1. *Layman lib.* 5. *trac.* 5. *cap.* 6. *n.* 13. *Coninch. q.* 83. *nu.* 264. *Diana par.* 2. *tr.* 14. *Reſol.* 44.

18 Poſt celebrationem quædam reſtant Sacerdotis obligationes hoc carmine contentæ.

Sacrifica, vna luce ſemel, niſi cauſa requirat.

Sacrifica, denotat Sacerdotis obligationem ad celebrandum ſaltem ter, aut quater in anno feſtis ſolemnioribus iuxta probabiliorem opinionem, quam tenent *S. Thomas* 3. *par. q.* 82. *art.* 10. *Vazqu.* 3. *part. diſp.* 232. *num.* 11. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 88. *Henriqu. lib.* 9. *cap.* 32. *num.* 2. *Layman ſupra cap.* 3. *num.* 1. *Vna luce ſemel.* Nam vnus Sacerdos vna die facere poteſt vnicum ſacrum, *niſi cauſa requirat*. Qualis eſt dies Natalis Domini, quo tres Miſſæ dici poſſunt. Item quando Parochus duabus Eccleſijs præeſt, ne ſcilicet alteruter populus die feſto Miſſa priuetur. Alij caſus numerari ſolebant, circa quod diſſentiunt Authores, & ferè iam non ſunt in vſu. Videantur *Suarez tom.* 3. *diſp.* 80. *ſect.* 3. *Vazqu. ſupra cap.* 5. *Layman, cap.* 4. *num.* 6. *Coninch num.* 212. *Diana Reſol.* 56.

Theorema V. de Pœnitentia.

1 POenitentia virtus formaliter *eſt dolor de peccatis, quatenus ſunt offenſio Dei cum intentione talem offenſam compenſandi*. Quæ ſi virtualiter, aut æquiualenter includat amorem Dei, ſufficit ad remiſſionē peccati ſine formali dilectione. Quod ſi peccator ſit immemor ſuorum peccatorum, formalis dilectio Dei ſuper omnia ſufficiet ad peccata remittenda. Sic docent *Suar.* 3 *p. to.* 4. *diſp.* 9. *ſect.* 1. *Coninch diſp.* 2. *n.* 51. *Auerſa de Pœnit. q.* 3. *ſect.* 7. & 8. Hæc pœnitentia formalis, aut virtualis ſemper fuit medium neceſſarium ad ſalutem hominibus lapſis in mortale peccatum. Quare præceptum diuinum obligat ad eliciendam contritionem in articulo mortis, & ad non differendam diu pœnitentiam in vita. Videantur *Henriqu. lib.* 4. *cap.* 6. *Suar. ſupr. diſp.* 5. *ſect.* 6. *Coninch diſput.* 3. *num.* 32. *Layman lib.* 5. *tract.* 6. *ca.* 2. *num.* 6. *Cardin. de Lugo de Pœnit. diſp.* 7. *ſect.* 7. & 10. *Auerſa q.* 1. *ſect.* 4. Pœnitentia virtus.

2 Dolor de peccatis, quatenus Deo diſplicent, & eius amicitiam diſſoluunt, eſt propria contritio, & actus elicitus charitatis. Dolor de peccatis propter pęnas inferni, vel quatenus priuāt ſupernaturali beatitudine, vel ob ipſorū turpitudinem, quatenus ſupernaturali legi, finique repugnant, eſt attritio ſupernaturalis, quæ poſſit vel ab ſpe Theologica, vel ab alijs virtutibus moralibus infuſis elici. Dolorem verò de peccatis ex proprio motiuo virtutis ſpecialis pœnitentiæ, nimirum vt ſunt offenſiones Dei reſarciendæ per condignam ſatisfactionem, eſſe veram contritionem, quidam aiunt, alii negant. Vtrique probabiliter. Videantur *Suar. tom.* 4. *diſputat.* 4. *ſect.* 2. *Cardin. de Lugo ſup. diſp.* 5. *nu.* 4. *Auerſa q.* 3. *ſect.* 6.

Pœnitentia Sacramentū. Sacramentũ Pęnitentię neceſſariũ eſt ad remiſsionem peccati mortalis poſt baptiſmum commiſsi neceſsitate medij vel in re, vel in voto ſaltem implicito: Cuius materia remota ſunt peccata poſt baptiſmum cõmiſſa. *Eius materia.* Materia proxima ſunt actus pœnitentis, nempe cordis contritio, oris confeſsio, operis ſatiſfactio; duæ priores ſunt partes eſſentiales, tertia ſolum integralis. Forma eſt abſolutio Sacramentalis. Vnde ſic definitur. *Definitio.* *Pœnitentia eſt Sacramentum reconciliationis poſt lapſum, in actibus pœnitentis, & abſolutione Sacerdotis per modum iudicij conſiſtens.*

Forma. 4 Pœnitentiæ forma ſunt illa verba. *Ego te abſoluo a peccatis tuis.* Sed hæc duo ſunt eſſentialia, *Abſoluo te*, quibus poteſt Sacerdos ſimul a peccatis, & a cenſuris abſoluere, ſi ſimul intendat vtrumq; *Sic S. Thomas, S. Antoninus, Syluester, Sotus, Nauarrus*, quos ſequitur *Suarez ſup. diſput. 19. ſect. 1.* Debet hæc forma humana voce proferri; nec dari poteſt abſenti, nec per modum optatiuum, ſed per indicatiuum. Ita *Vazquez 3. part. quæſt 84. art. 3. dub. 3. Fillucius tract. 6. numero 68. & 69. Bonacina de Sacrament. diſput. 5. quæſt. 4. punct. 1. & 2. Auerſa quæſt. 12. ſect. 1. & 6. Si per modum imperatiuum dicamus. Abſoluat te Deus.* Formam eſſe dubiam, adductis vtrimq; coniecturis oſtendit *Cardinal. de Lugo de Pœnit. diſput. 13. nu. 106.* Quamuis abſolutio Sacramentalis inueniat peccata remiſſa, ſemper habet verum ſenſum, ſaltem quatenus confert gratiam excluſiuam peccati, quod adeſſet.

Recipiēs. 5 Ex parte pœnitentis ad valorem huius Sacramenti requiritur voluntas confitendi tali Sacerdoti. Si tamen hæc intentio tendat ad finem mortaliter prauum, non valet Sacramentum; ſecus ſi finis ſit venialis. *Dolor.* Ita *Suarez ſup. diſp. 20. ſect. 3. Vazquez q. 92. art. 3. dub. 2. Filliucius tract. 7. n. 147. Sanchez lib. 1. Decal. c. 3. n. 1. Requiritur etiam attritio vera*, formalis, ſupernaturalis, & efficax omnium mortalium, quæ ſunt in conſcientia pœnitentis. Ita *Suarez ſup. ſect. 4. Coninch, diſp. 4. n. 39. & 40. Auerſa q. 11. ſect. 4. & 5.* Debet hic dolor aliquo modo confeſsionẽ præcedere. Sic *Layman l. 5. tr. 6. c. 4. n. 4. Coninch ſup. n. 44.*

P. Lugo de Sacramentis.

6 Cum eadem attritio ſupernaturalis, quæ requiritur ad valorem Sacramẽti Pœnitentiæ, ſufficiat etiam ad eius fructum percipiendum, nunquam dari poteſt Sacramentum Pœnitentiæ informe. Sic tenent *S. Bonauentura, Maior. Gabriel, Medina*, quos ſequitur *Vazquez ſup. artic. 2. dub. 1. Coninch diſput. 4. num. 71. Fagundez Præcept. 2. lib. 2. cap. 7.* Nec requiritur ad fructum Sacramenti, quod attritio reputetur contritio. Nec ſufficit dolere, quod non ſatis doleas, niſi vere ſupernaturalem attritionem elicias.

7 Confeſsio Sacramentalis *eſt accuſatio legitima de proprijs peccatis ad eorum veniam virtute clauium obtinendam coram Sacerdote facta.* *Confeſsio.* Fieri debet humana voce, quam omittere ſine cauſa mortale peccatum eſt ex ſuo genere. Si cauſa ſubſit, fieri poteſt per nutus, & per interpretem. Modus ſecretæ confeſſionis eſt honeſtus, non tamen de neceſſitate Sacramenti, nec datur præceptum ſecretè confitendi. Per ſe loquendo confeſsio fieri debet Sacerdoti præſenti. Quod ſi teſtes in præſentia pœnitentis, & confeſſarij fidem faciunt petitæ confeſsionis, & oſtenſi doloris, abſolutio morienti debet impendi, quia talis confeſsio cenſetur præſens. Ita *S. Thomas opuſc. 65. §. de Extrem. vnct. fire. Fagundez Præcept. 2. lib. 3. cap. 1. Zambranus c. 4. dub. 2. n. 29. Toletus lib. 3. c. 8. Coninch diſp. 7. n. 99. Vazquez 3. p. q. 91. a. 2. dub. 1. n. 33. Diana p. 3. tract. 3. Reſol. 4. Auerſa q. 10. ſect. 17. qui referunt alios.*

8 Ad valorem huius Sacramenti requiritur confeſsionis integritas ſaltem formalis, ita vt omnes ſpecies morales, & circũſtantiæ mutantes ſpeciem, & numerus peccatorum mortalium, quantum hic, & nunc a pœnitente declarari poſſunt, aperiantur confeſſario, peccata vero mortalia dubia ſub dubio cõfi- *Confeſsionis integritas.*

te.

Digitized by Google

tenda ſunt, vt docent *Henriquez lib. 5. cap. 4. num. 5. Suarez to. 4. diſp. 22. ſect. 9. Sanchez lib. 1. decal. cap. 10. numer. 67. Diana part. 3. tract. 4. Reſolut. 60. & part. 4. tract. 3. Reſolut. 5. & part. 5. tract. 14. Reſolut. 44.* qui citant alios. Peccata venialia non ſunt neceſſariò confitenda; nec ipſorum confeſſionem poteſt Eccleſia directè præcipere, benè tamen indirectè. Sic cenſent *Vazquez 3. par. q. 90. art. 2. dub. 3. num. 15. Suarez ſup. ſect. 8. Auerſa, q. 2.*

9 Si quis mentiatur in confeſſione vel negando veniale, quod comiſit, vel confitendo veniale, quod non comiſit (niſi ſit hoc tota materia confeſſionis) non peccat mortaliter. Secus ſi negat mortale, cuius conſcientiam habet, aut confiteatur mortale, quod non commiſit, aut mortale nuper a ſe commiſſum, quaſi longè prius portatum, & confeſſioni ſubiectum fateatur. Ita *Ludouicus de Torres Centur. 4. dub. 7.* Circumſtantiæ notabiliter minuentes grauitatem peccati mortalis non ſunt neceſſariò confitendæ; nec notabiliter aggrauantes, niſi faciant peccatum æquiualere multis eiuſdem ſpeciei. Quare quantitas furti, vel lœſionis erit confitenda; numerus etiam perſonarum, quas lœdere voluiſti, vel de facto lœſiſti, mora ſimiliter extraordinaria peccati. Videantur *S. Thomas, S. Bonauentura, S. Antoninus, quos ſequitur Vazquez 3. part. quæſt. 91. art. 1. dub. 2. & 4. Reginaldus lib. 6. num. 135. Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. diffic. 3. num. 5. & ſequentibus. Diana part. 1. tract. 7. Reſolut. 1. & 17. Auerſa, q. 10. ſect. 8.*

Confeſſionis iteratio.

10 Confeſſio quomodolibet inualida repeti debet; ſecus quæ valida fuit. Ex parte confeſſarij confeſſio non valet, ſi ſit prorſus ignarus, vel ſi careat iuriſdictione neceſſaria, vel intentione debita. Ex parte pœnitentis, non valet, ſi non ſatis dolet de peccatis, vel non habet ſatis firmum emendationis propoſitum, vel culpabiliter omittit integritatem debitam. An excommunicatus, qui bona fide recipit abſolutionem a peccatis, quin abſoluatur à cenſura, validum recipiat Sacramentum Pœnitentiæ? Quidam negant alij probabilius affirmant: Quia cenſura pœnitentis non tollit iuriſdictionem confeſſarij. Sic *Suarez tom. 4. diſp. 22 ſect. 7. num. 1. & to. 5. diſp. 10. ſect. 3. nu. 9. Bonacina ſup. punct. 3. num. 5. Auerſa, ſect. 19. Coninch. diſput. 14. num. 26.* cum alijs.

11 An pœnitens omittens in confeſſione mortale peccatum ex ignorantia culpabili, teneatur illam repetere? Negant aliqui, dum non ſit ignorantia craſſa; quia putant, illam valere, licet ſit informis. Sed alij melius affirmant; nam actuale peccatum mortale commiſſum in ipſa confeſſione, irritat illam. Non enim cum actuali peccato compatitur efficax eiuſdem deteſtatio. Sic aſſerunt *Suarez tom. 4. diſp. 22. ſect. 7. & diſput. 23. ſect. 4. Coninch. diſput. 7. num. 70. Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 3.* Qui repetit confeſſionem eidem confeſſario memori prioris, vno verbo dicere poteſt; accuſo me de omnibus peccatis, quæ tibi tali die confeſſus ſum. Si verò confeſſarius oblitus fuerit omninò priorem confeſſionem; Quidam volunt, adhuc ſufficere generalem accuſationem: ſed alij melius aſſerunt, eſſe repetendam confeſſionem, ſicut ſi diuerſo Confeſſario fieret; quia prior nihil deſeruit, cum nec in ſe, nec in memoria maneat. Videantur *Vazquez 3. part. quæſt. 92. art. 3. dub. 3. Henriquez lib. 5. cap. 4. n. 4. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 9 n. 6. Cardin. de Lugo diſp. 16. n. 634. & 638. Auerſa q. 10. ſect. 20.*

12 Quamvis integritas materialis, quę materiam omnem neceſſariam confeſſionis complectitur, ſub præcepto debeat adhiberi, ſępè tamen omittitur licitè propter impotentiam, vel ob neceſſitatem euitandi graue damnũ. Sic qui poſt diligens examen cõſcientiæ recordari non poteſt omniũ ſuorum peccatorum, ſatisfacit confitẽdo, quæ meminit. Sic habens impedimentum linguæ, quia mutus eſt, vel balbutiens, vel alterius idiomatis, & ideo non poteſt omnia ſua *Confeſſionis dimidiatio.*

pecca-

peccata fateri, ſatisfacit explicans, quæ commodè poſſit, & abſolui poteſt etiã extra mortis articulum, quoties non ſperatur proxima commoditas integrè confitendi. Sic notãt *Layman li.5. tract. 6. cap.8.n.9. Reginald. li.6.n.155. Auerſa cum alijs de Pœnit. queſt.10. ſect.15.*

13 Sic in periculo mortis abſolui poteſt, & debet, qui confitetur vnum, vel alterum peccatum duntaxat, vel petiuit confeſſionem, vel dedit ſigna contritionis, nec vltrà progredi poteſt. Quia datur integritas formalis ſufficiens, & ita præſcribit *Rituale Romanum*; Ita quoque cenſent *S. Antoninus, Syluester, Valentia, Manuel, & alij, quos ſequuntur Sanchez de Matrim. lib.2. diſp.36. n.8. Suarez tom.4. diſput.1. ſect.1. Bonacina ſup. punct.2. §.4. nu.7. Diana p.3. tract.3. Reſol.1. & 2. & 3. cum plurimis*. Sic qui ſine graui detrimento proprio, vel alieno non poteſt integram facere confeſſionem; tacere poteſt illud peccatum, vndè periculum imminet. Regulariter verò non licebit dimidiare cõfeſſionem ob celandum peccatum complicis, vt docent *S. Thomas S. Bonauentura, S. Antoninus, Sotus, & alij, quos ſequitur Suar. ſup. ſect.2. Reginaldus, n.156. Henriquez lib.5. cap.9. n.3. & 5. Coninch. diſp. 7. n.89.* Nec ob reſeruationem peccatorum, vt docent *Coninch. ſup. n.83. Suar. diſp.31. ſect.1. Filliucius tract.7. n.301.* Qui peccatum aliquòd reticet ex iuſta cauſa, non tenetur illud confiteri, donec vrgeat præceptum confeſſionis.

Confeſſionis præceptũ. 14 Latum fuit à Chriſto Domino præceptum diuinum confeſſionis obligans fideles qui poſt baptiſmum peccauerũt mortaliter ad recipiendum Pœnitentiæ Sacramentum. Circa tempus huius obligationis variæ ſunt ſententiæ. Certum eſt obligare, quoties aliquis in periculo mortis conſcius eſt ſibi peccati mortalis, etſi nuper confeſſus ſit. Extra mortis articulum difficilè dignoſceretur hęc obligatio, niſi per determinationem Eccleſiæ, quæ confeſſionem annuam præſcripſit eccleſiaſtico præcepto ligante pro quavis anni parte; nec anno tranſacto deſinit obligare, donec confeſſio fiat. *Ita Suar. cum alij ſup. diſp.36. ſect. 4. Coninch. diſp.5. n.63. Villalobos tom.1. tract.9. Diffic.28. n.8. Henriq. lib.4. cap. 4. n.6.* Excuſatur qui non habet Confeſſarium commodum, & qui non poteſt niſi per interpretem confiteri. Non ita, qui confiteri poteſt nutibus, vel ſcripto. Neutrum præceptum impletur per confeſſionem inualidam. *Ita Suarez ſup. ſect.7. Coninch. num.70. Bonacina punct. 4. num.23. & 24. qui citant alios.*

15 Satisfactio, quæ pœnitentiæ virtutis actus eſt, continet voluntariam compenſationem offenſæ Deo per peccatum illatæ. Conducit ad pœnæ temporalis remiſſionem, quàm per opera ſua iuſtus poteſt obtinere. Satisfactio verò ſacramentalis eſt *operis executio, quàm Confeſſarius in pœnam peccati cõfeſſi pœnitentibus iniungit.*

16 Confeſſarius non ſolùm poteſt, ſed etiam regulariter debet aliquam ſatiſfactionem imponere ſub præcepto (niſi pœnitens nullam implere poſſit) vt Sacramentum integrum fiat: & ob eandem rationem pœnitens illam acceptare debet, & implere, quàm primum commodè poſſit. *Ita Suarez to.4. diſp. 38. ſect.7. Filliucius tract.8. n.55. Coninch. diſp.10. n.83. & 84. Bonacin. diſp.5. q.5. ſect.3. punct.4. Diana p.5. tract.5. Reſol. 15.* *Satiſfactio.* Proprius effectus ſatisfactionis ſacramentalis eſt ex opere operato remittere pœnam aliquam temporalem: forſan etiam conferrè gratiam, vt aſſerunt probabiliter *S. Thomas 3. p. q.90. art.2. ad 2. Caietanus ibi, Sotus in 4 diſt. 17. q.1. art.1. Suarez ſup. ſect.2. Diana p. 3. tract.4. Reſol.70. Ludouicus de Torres in ſelectis, p.2. diſp.3. dub.22. & alij.*

17 Siquis impleat pœnitentiam in peccato mortali, ſatisfacit præcepto Confeſſarij, ſed non recipit eius effectum. Quidam excuſant eum ab omni peccato: communis ſententia dicit, peccare venialiter: quia ponit obicem effectui partiali Sacramenti. Sic cenſent *Henriquez lib.5. cap.18. n.3. & cap. 20. num.7. Diana ſup. & part.6. tract.6.*

Digitized by Google

Reſol.45. Suarez ſup. ſect.8.n.7 Filliuc.n.57. Bonac.n.15. Non ſolùm ſuperior, ſed etiam æqualis, vel inferior Confeſſarius pôt pœnitentiam impoſitā pro peccatis etiam reſeruatis commutare, ſed intrà confeſſionem. *Sic Henriquez ſup. cap. 22.num.1. & 2. Suarez ſect.10. Bonacina punct.3.nu.6.& 7. Diana part.2.tract.1. Miſcel. Reſol.53.* Nec eſt neceſſarium, vt poſterior Confeſſarius audiat ſigillatim peccata, propter quæ fuerat iniuncta pœnitentia prior. Nam ex ipſa quantitate, qualitateque ſatisfactionis habetur confuſa notitia talium peccatorum: nec magis diſtinctam in hoc actu iudiciali requiri, teſtatur Eccleſiæ praxis.

Miniſter. 18 Miniſter huius Sacramenti debet eſſe Sacerdos habens poteſtatem, & ſcientiam. Quare confeſſio Laico facta nec valet, nec ad illam vllus tenetur. Poteſtas debet eſſe non ſolùm Ordinis, quæ dicitur radicalis, vel habitualis; ſed etiam iuriſdictionis, quę dicitur actualis. Hæc eſt duplex, nimirùm Ordinaria, qualem habent Epiſcopi, Parochi, & ſimiles; Atque delegata, qualem habent, quicunque recipiunt ab Ordinarijs iuriſdictionem. Ex Eccleſiæ conceſſione quilibet Sacerdos habet iuriſdictionem. Primò ſuper venialia peccata. Secundò ſuper mortalia prius Sacramentaliter remiſſa. Tertiò in articulo vel periculo mortis, dum abeſt proprius Sacerdos. *Ita Suarez diſp.24. ſect.2. & diſp.26.ſect.4. & 5. Filliucius tract.7.n. 186. & 220. Layman lib.5. tract.6. cap. 10. & 12.*

Eius ſcientia. 19 Scientia Confeſſarij talis requiritur, vt ad validè miniſtrandum hoc Sacramentum ſciat formam abſolutionis, & diſtinctionem peccati mortalis à veniali ſaltem ſecundum generalem rationem peccatorum, & ſecundum ſpecies communiter notas. Vt autem licitè cōfeſſiones audiat, ſcire debet 1. differentiam peccati mortalis à veniali ſigillatim in ſingulis præceptis ſaltem modo communi 2. peccatorum ſpecies, numerum, & circumſtantias, quæ debent in confeſſione detegi 3. diſpoſitionem neceſſariam pœnitentis 4. reſtitutionis obligationem, quando coniungitur peccatis 5. reſeruationem, & cenſuras, quæ quibuſdam peccatis adnectuntur. In cœteris ſatis eſt, ſi nouerit dubitare, Videatur *Filliucius tract.7. num.252. & ſequentibus.*

Approbatio. 20 Approbatio Confeſſarij definitur eſſe *teſtimonium authenticum, quo Sacerdos declaratur Idoneus ad audiendas confeſſiones.* Hęc per ſe iuriſdictionem non confert, ſed prærequiritur in omnibus, qui non ſunt Parochi, ad recipiendam iuriſdictionem delegatam. At regulariter Epiſcopus cùm approbatione delegat iuriſdictionem approbato. Dari debet ab Epiſcopo proprio Sacerdotis vel ſimpliciter, vel cùm limitatione iuxtà ſufficientiam approbati. *Sic notant Suarez to.4. diſp.28. ſect.6.n.10. Filliucius tract.7.n.260. Coninch. diſp.8.nu. 50. Bonacina diſp.5.q.7.punct.4.§.1.n.15.* Durat approbatio, quandiu non reuocatur; nec morte concedentis extinguitur; nec reuocari poteſt ſine iuſta cauſa. *Sic Suarez ſupra ſect.8. Filliucius n.267. Coninch.nu.59. Diana cùm alijs part.3.tract.2.Reſol.21.*

Obligatio. 21 Si pœnitens non ſit ſatis notus, Confeſſarius debet illum interrogare 1. de ſuo ſtatu 2. de ſatisfactione præcedentis confeſſionis peracta 3. de præſenti peccatorum examine, ſeu dolore. Cętera cognoſci poterunt ex decurſu confeſſionis: in quo regulariter ignorantia, vel negligentia pœnitentis erit interrogationibus Confeſſarij ſupplēda. Quòd ſi circà peccatum aliquòd ſit vtrinque probabilis opinio, debet Confeſſarius ſe pœnitentis opinioni conformare: vt diximus in tract. de *Conſcient. cap. 3. quæſt.14.*

Sigillum. 22 Sigillum confeſſionis eſt obligatio non manifeſtandi, quæ per ſacramentalem confeſſionem cognita ſunt, proueniens tum à iuſtitia, tum à religione, tum potiſſimum à diuino præcepto; quòd ex Eccleſiæ praxi, traditioneque colligitur: ita vt nec pro totius orbis ruina vitanda confeſſio reuelari poſſit, niſi

de

de licentia pœnitentis. Hæc obligatio naſcitur ex omni, & ſola confeſſione ſacramentali perfecta, vel inchoata facta Sacerdoti verò, vel exiſtimato. Complectitur, quæcumque dicta ſunt Sacerdoti per ordinem ad confeſſionem; videlicet peccata quælibet, & ipſorum circumſtantias, & obiecta, defectusquoque naturales cum illis connexos. Ita *Suarez 3. par. tom. 4. diſput. 33. ſect. 3. Coninch. diſput 9. dub. 1. Bonacina diſput. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 2. Diana part. 5. trac. 11. Reſolut. 5. & 29.*

Theorema 6. De Extrema vnctione.

Definitio. 1 E*Xtrema vnctio eſt Sacramentum vnctionis in oleo conſecrato morientis corpori adhibita ſub præſcripta forma verborum.* Cuius materia remota eſt oleum oliuarum ab Epiſcopo conſecratum *Victor. Ledeſ. Serar. & alii apud Auerſam q vn. de Extr. vnct. ſect.* 2. Probabile reputant, ad valorem Sacramēti ſufficere oleum non benedictum. At cōmunis ſententia docet oppoſitū. Tenent illam *S. Thom. is, & alii*, quos ſequitur *Suar. 3. par. tom. 4. diſp. 40. ſect. 1. Coninch diſp. 19. dub.* 2. dicens oppoſitum non eſſe probabile. Quia Concilia ſemper requirūt oleum ab Epiſcopo benedictum. Vnde quamuis probabile ſit, poſſe Papā committere ſimplici Sacerdoti, vt hoc oleum benedicat, vt tradunt *Scot. Paludan. Caiet.* quos ſequitur *Vict. in ſumma, n* 218. *Henriqu. Viualdus, Valentia*, quos ſequitur *Præpoſitus 3. p. qu. vnic. de Extr. Vnct. dub. 3. n. 15. Azor. Arcudius, Bonacina*, quos ſequitur *Auerſa ſup.* Non erit tamen Sacramentum certum, niſi ſit oleum ab Epiſcopo benedictum. Ita *Suar. ſup. Coninch. n. 6. Diana par. 8. tr. 1. Reſol.* 30 *Bellarminus, Filliucius, Laym.*, quos ſequitur *Amicus tom.* 8. *diſput. 19. ſect. 3. num.* 45. Si per errorem adhibeatur oleum cathecumenorum, vel chriſma, valere Sacramentum, dicunt *Suar. & Reginaldus.* Negat vero *Zambranus*, & tutius eſſe dicit *Bonacina.* Quia debet eſſe benedictum per ordinem ad hoc Sacramentum, cuius valor aliter erit dubius. Videatur *Auerſa ſup. Laym. li. 5. trac. 8. c. 2. n. 3.*

Materia 2 Materia proxima eſt vnctio, quæ quinq; ſenſuum organis adhibenda eſt. Quoad vnctionem pedum, & renum ſeruetur cuilibet Diæceſis conſuetudo. Volunt vnicam vnctionem valori Sacramenti ſufficere. *Vega, Paludanus, & alii*, quos ſequitur *Syluius 3. part. qu. 32. artic. 7.* & probabile cenſent *Coninch, & Layman*, quos ſequitur *Diana part. 3. tr. 4. Reſolut. 168. & part. 8. tract. 1. Reſolut.* 21. Communior tamen, & ſecurior ſententia docet, quinque vnctiones quinq; ſenſuum eſſe de neceſſitate Sacramenti; nam aliter non ſignificatur integra ſanitas animę. Sic docent *Suar. tom. 4. diſp. 41. ſect. 2. Coninch ſupra dub. 3. Auerſa, ſect. 4.*

3 Forma eſt. *Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiā indulgeat tibi Deus, quidquid per viſum* (in ſingulis vnctionibus ſingulos ſenſus exprimendo) *deliquiſti.* Proferri debet modo deprecatiuo ſecundum praxim receptam Eccleſiæ, quæ nobis innuit, ſic inſtituiſſe Chriſtum. Ita *Sotus in 4. diſt. 23. qu. 1. artic. 4. Suar. ſupra diſp. 40. ſect. 3. Auerſa ſect. 3. Bonac. de Sacram. diſp. 7. q. 1. punc. 3. n.* 3. Si mors inſtet, aut contagium timeatur, poterit Miniſter velociſſime ſine ſigno crucis vnum oculum, vnam aurem, vnam manum, nares, & os vngere ſub vnica forma totali complectente partiales dicens. Per iſtas ſanctas vnctiones, & ſuam piiſſimam miſericordiā indulgeat tibi Deus, quid quid per viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum deliquiſti. Videantur *Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 168. Auerſa ſupra ſect. 4.* *Forma*

4 Miniſter eſt Parochus Sacerdos: At ex commiſſione vel expreſſa, vel præſumpta, quando neceſſitas vrget, abſente, vel nolente Parocho, quilibet Sacerdos miniſtrare poteſt extremam vnctionem morienti, non autem vllus inferior. Ita *Suar. diſput. 44. ſect. 2. Coninch diſput. 19. num. 28. Diana part. 3. trac. 4.* *Miniſter.*

Reſol.

Reſol.170. *Auerſa ſup.ſect*.10. Circa neceſſitatem vnicus Sacerdos debet omnes vnctiones perficere. Si tamen vnus quaſdam adhibeat cum ſuis formis, & alias alius, valebit Sacramentum; & licitè quoque fiet, ſi priùs ob legitimam cauſam perficere nō poſſit. Peccat mortaliter Parochus, qui negat, vel omittit, vel notabiliter differt hoc Sacramētum ſine cauſa.

Recipiens. 5 Recipiens eſſe debet viator baptizatus, compos rationis, quæ ſufficiat ad peccandum, ęgrotans grauiter perículoſo morbo, vel vulnere, vel partu, vel ſenio, vel morſu. Sic tradunt *Suar.tom*.4. *diſp*.42.*ſect*.2.*Bonacina diſp*.7. *q*.1.*punc*.5.*Reginaldus lib*.28.*num*.67.*Auerſa ſup. ſect*.8. Quapropter non eſt miniſtrādum infantibus ante ſeptennium (ſecus poſt illud) nec perpetuò amentibus, nec corpore ſanis, quamuis illicò necandi ſint, nec publicis peccatoribus. Qui tamen in amentiam incidit, ſi vel antea ſigna contritionis oſtendit, vel creditur, fore vt peteret, ſi poſſet, debet inungi. Nemo poteſt in eodem morbo bis vngi, niſi morbus ita varietur, vt nouum mortis periculum adeſſe cenſeatur. Sic docet *Auerſa cum communi ſententia ſupra ſect*.5.

Præceptum. 6 An ſit præceptum recipiendi Sacrā vnctionem? Affirmant ob maximam vtilitatem huius Sacramenti *Magiſt. in* 4.*diſt*.23. *Petrus de Soto lect*.2. *de Extrema vnct. Moure par*.3.*cap*.10 §.1.*nu*.12. ſed communis ſententia negat, quia nullum reperitur diuinum, vel humanū pręceptum. Ita *S. Thomas, Palud. Syluester*, & alij, quos ſequitur *Suar. diſput*.44. *ſect*.1.*Coninch diſput*.19. *dub*.10. *Laym. lib*.5.*tract*.8.*cap*.7.*Bonac. ſupr. num*.10. Quare non erit mortale peccatum Extremam vnctionem omittere, niſi ſubſit periculum contemptus, vel ſcandali, quod vix aberit, dum moribundus renuit hoc Sacramentum recipere, de quo loquitur *Tridentinum ſeſſione* 14. *cap*.3. *de Extr.Vnct*. Videatur *Auerſa ſect*.9.

Effectus. 7 Effectus huius vnctionis ſunt gratia ſanctificans, remiſſio venialium, quæ ſint aliquo modo retractata; reliquiarū expulſio remanentium ex peccatis, ſcilicet pronitatis ad malum, & difficultatis ad bonum; ſubſidium contra diras hoſtis aggreſſiones: Sanitas corporis, cum expediēs fuerit; vel certè robur ad mortis incommoda ſuſtinenda facilius. Ita *S. Thomas, S. Antonin. Syluester*, & *aly*, quos ſequitur *Suar. diſput*.41.*ſect*.1.& 4. *Auerſa ſect*.6. & 7. in ſingulis vnctionib. dari partialis effectus, indicant *Adrianus, Medina, Ledeſma*, & probabile cenſent id eſſe *Suar. ſup. ſect*.2. *Fillucius tr*. 3.*num*.125. Verum aſſerendum eſt, dari ſolum, quando poſterior vnctio quinque ſenſuum perficitur; quia tunc datur Sacramentum, & non antea. Sic docent *Suar. ſupr. Auerſa ſect*.4.*Bonac. diſput*.7. *qu*.1.*punct*. 6.*num*.2. *Diana part*.3.*tract*. 4.*Reſol*.179.

Theorema 7. De Ordine.

Ordinis definitio 1 ORdo ſignificat in præſenti ſignum, ſeu cęremoniam externam, qua confertur homini gradus dignitatis, & officium in Eccleſia Cœterum actio, qua prædictus gradus, & officium confertur, dicitur ordinatio; & ſic definiri poteſt. *Eſt actio conſecratoria, qua gradus alicuius poteſtatis alicui confertur ad aliquod Altaris miniſterium*. Et hæc eſt propriè Sacramentum; nam ordo ſignificans poteſtatem collatam non eſt Sacramentum, ſed effectus Sacramenti, quo collata fuit. Vnde definitio, quam indicat *S. Thomas in Addit. qu*.34. *art*.2. Scilicet *Ordo eſt Sacramentum, quo traditur ſpiritualis poteſtas circa Miſſam*, & *Euchariſtiam*, potius ordinationi conuenit, quam ordini. Videatur *Laym. li*.5.*tr* 9.*c*.1.& 2.

2 Septem ordines numerantur Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, qui dicuntur Ordines maiores; Acolythi, Exorciſtę, Lectoris, & Oſtiarij, qui dicuntur ordines minores. Epiſcopatus ſub presbyterio tanquam perfectum Sacerdotium continetur. Prima tonſura non eſt ordo, ſed præparatio quædam ad illum. Certum

tum eſt Sacerdotis ordinationem eſſe Sacramentum: Diaconi, & Subdiaconi ferè certum; quoad ordines minores probabilius. Ita *S. Thomas in Addition. q.22. art.2. Sanch. in conſilijs, lib.7. cap.1. dub.7. Coninch. diſp.20. num.47. Bonacina de Sacram. diſp.8. q.1. punct.2. Auerſa de ordine q.1. ſect.3.4.5.6. & 7.* Qui citant alios. Omnes ordines vnum Sacramentum conſtituunt, cum ad eundem proximum finem referantur, nimirum ad Miſſæ ſacrificium; ad quòd maiores proximè concurrunt, minores remotè. Singulis ſua munera tributa ſunt, ſingulis Sacramenti ratio communis.

Materia. 3 Materia remota ordinationis eſt inſtrumentum aliquod initiandis traditum in ſignum ſpiritualis poteſtatis, quã recipiunt. Proxima eſt talis inſtrumenti traditio, mutuaque receptio. In ordinatione Sacerdotis, & Diaconi Calicem eſſe debere conſecratum, vt Sacramentum valeat, quidam aiunt, ſcilicet Sylueſter cum alijs. *Ordo 1. q.4. dict.3. Fornar. cap.2. in fine.* Negant verò *Sanch. ſupra dub.2. num.5. Bonacina punct.3. num.5. Henriq. lib.10. cap.5. litt.F. & ca.8. nu.3. Diana part.3. trac.4. Reſol.189. Auerſa qu.2 ſect.8.* Certè graue peccatum eſſet adhibere Calicem non conſecratum, quia ſaltem eſt contra ritum Eccleſiæ grauem, & dubium redderet Sacramentum. An requiratur Phyſicus contractus materiæ: licent negent *Caietanus, Sotus, Armilla, Victoria, Zambranus, & alij,* quos ſequitur *Henriqu. ſup. cap.10. num.2. Diana reſol.185. Layman cap.5.* Communior, & ſecurior ſententia requirit contactum Phyſicum ſaltem mediatum tam tradentis, quàm accipientis. Ita *S. Thomas in Addition. q.34. art.5. ad 3. Bonacin. ſupr. num.11. & 16. Sanch. nu.2. Diana part.2. tract.2. Miſcell. Reſolut.3. Auerſa, q.2. ſect.2.* Quod ſi per diuerſa inſtrumenta in eodem ordine diuerſa poteſtas conferatur, omnia tangenda ſunt. Sic Acolythus tangere debet candelabrum, & vrceolum: ſi tamen eadem conferatur; ſufficere tactum vnius, aſſerunt *Sotus, Victoria, Sylueſter,* quos *Henriqu. lib.10. cap.10. Filliucius trac.9 nu.36. & ſequentibus.* Nimirum ſufficere, ſi tangat Acolythus vnum vrceolum. At ad Eccleſiæ præceptum implendum, & ad omnes ſcrupulos abijciendos expedit omnia tangere.

4 In Epiſcopo materia neceſſaria eſt ſola manuum impoſitio ſecundum opinionem probabiliorem, quam tenent *Layman ſup. Henriqu. cap.7. Bonacina, punc.3. Coninch. dub.2.* cœtera ſunt ſacramentalia quædam. In Sacerdote duplex eſt. Prima traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum Hoſtia, qua traditur poteſtas ſupra corpus Chriſti verum ad conſecrandum illud. Si deſit vinum, aut Hoſtia, non valet Sacramentum, aut ſaltem eſt dubium. Videantur *Petrus de Ledeſma de ordin. cap.3. dub.3. Henriqu. ſup. cap.6. Filliucius num.43. Diana par.3. tract.4. Reſolut.186. Villalobos tom.1. tract.11. difficult.4.* Secunda materia eſt impoſitio manuum, qua datur poteſtas ſupra corpus Chriſti myſticum ad abſoluendos fideles. In D.acono materia neceſſaria eſt traditio libri Euangeliorum cum impoſitione manuum. In Subdiacono traditio Calicis, & Patenę, atque libri Epiſtolarum. In Acolytho traditio candelabri cum cereo, & vrceoli vacui. In Exorciſta traditio libri Exorciſmorum. In Lectore traditio libri Prophetiarũ. In Oſtiario traditio clauium cum cymbalo. Videatur *Auerſa q.2. ſect.4.5.6.8. & 10.* Quomodo Græci conferant Ordines ſine talibus materijs, diximus *lib.1. cap.1. q.7.*

5 Formæ omnium Ordinum ſunt verba quædam ab Epiſcopo prolata, quibus imperatiuo quodammodo poteſtas accommoda ſingulis tradi ſignificatur. Scilicet accipe poteſtatem, &c. Accipe Spiritum ſanctum, &c. Videatur *Auerſa q.2. ſect.2.* *Forma.*

6 Effectus huius Sacramenti communes ſunt alijs Sacramentis imprimẽtibus characterem, de quibus dixi *ſupra cap.3.* Numerari poteſt cum illis immunitas Clericorum à foro laico. Item ordinibus maioribus cœlibatus adiunctus *Effectus.*

eſt.

eſt, (ideo ſacri vocantur) non iure diuino; nam in Eccleſia Græca Sacerdos nō prohibetur vſu matrimonij prius contracti. Sed in Eccleſia latina iure Canonico Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus compelluntur emittere ſolemne votum caſtitatis implicitum, quo redduntur inhabiles ad contrahendum matrimonium. Ita *S. Thomas, Sotus, Palacios, & alij*, quos ſequitur *Henriq. lib. 10. cap. 14. num. 7. & lib. 12. ca. 5. num. 9. Toletus lib 4. cap. 17. num. 21. & lib. 7. cap. 8. num. 3. Layman ſupr. cap. 11. Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 27. num. 10. Auerſa quæſ. 4. ſect. 3. 5. & 7.* qui citant plures alios.

Miniſter.] 7 Miniſter ordinarius ordinationis eſt ſolus Epiſcopus, nec Sacramenti valorem vlla cenſura, vel irregularitas, vel hęreſis impedit. Miniſter ex commiſſione quoad primam tonſuram, & ordines minores, poteſt eſſe ſimplex Sacerdos, & nō alius inferior: Quoad maiores communis ſententia negat, & iuuat Eccleſiæ praxis. Ita *S. Thom. Paludanus, Couarruuias, & alij*, quos ſequitur *Bonacina diſp. 8. q. 1. punct. 4. Layman lib. 5. tract. 9. cap. 9. Auerſa qu. 3. ſect. 3.* Epiſcopatus Miniſter Ordinarius ſunt tres Epiſcopi iuxta receptum Eccleſiæ ritum; in quo nonnumquam Papa diſpenſat, vt per vnum Epiſcopum alius conſecretur.

8 Epiſcopus ordinat licitè ſuos ſubditos, non alienos ſine facultate ſuorum ſuperiorum. Subditus fit quiſpiam quoad ordines origine, domicilio, beneficio. Quare dimiſſorias concedere poteſt Epiſcopus originis, domicilij, & beneficij: & Epiſcopo abſente Vicarius generalis: Capitulum etiam ſede vacante poſt annum. Ita Doctores communiter ex cap. *Cum nullus de tempor. ordinat. in 6. & ex Tridentino ſeſſion. 7. cap. 10. de reformat.*

Recipiens.] 9 Non omnes homines capaces ſunt Ordinis recipiendi. Nam iure diuino fęminę quælibet, viri quoque non baptizati, vel inuiti ſunt inhabiles. Qui verò per metum grauem cogeretur, ſi voluntate quantumvis coacta conſentiat, ordinatus manet, ſed voto non aſtringitur; Vnde matrimonium contrahere ſine diſpenſatione poteſt. Sic *Henriqu. lib. 10. cap. 14. num. 3. & li. 12. cap. 5. num. 9. litt. Q. Filliucius tract. 9. num. 74. Rebellus part. 2. lib. 1. q. 5. Sanch. de Matrimon. lib. 7. diſp. 29. num. 4. & ſequentibus. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 193. Auerſa de ordin. qu. 4. ſect. 8. contra Vazquium 3. par. diſp. 246. cap 3. Baſilium legion. de Mat. lib. 7. cap. 29. num. 3.* & alios putantes tale matrimonium non valere. Quia ſicut Ordo valuit, ſic exiſtimant valuiſſe votum ſolemne continentiæ non obſtāte metu. Infantes, vel amentes ordinandi non ſunt: ſi tamen ordinentur, valet Sacramentū iuxta magis receptam ſententiam; quam tenent *Sanch. cum multis in conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 32. Bonacina diſp. 5. q. 1. pun. 5. Filliucius ſupr. num. 35.* Eccleſiaſtico iure ſunt inhabiles omnes irregulares, ita vt recipiendo peccent mortaliter, & ab ordinum vſu ſuſpendantur. At Sacramentum validum eſt. Vt eius fructus percipiatur, requirit in recipiente gratiam, & intentionem rectam, & vitæ, morumque probitatem.

10 Vt ritè recipiantur Ordines iuxta Sacros Canones plura requiruntur. Primum facultas Antiſtitis ſui. Secundum genus, ſcilicet vt non ſit filius, aut nepos via maſculina, vel filius via materna hæretici, vel Apoſtatæ. Tertium ſcientia, qualem in ſingulis ordinibus requirit *Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 4. & 11.* pariter pro cunctis tām regularibus, quām ſecularibus. Quartum ad ſacros ordines requiritur titulus beneficij, vel patrimonij ſufficientis, vel paupertatis in Regularibus. Quintum eſt ordinata progreſſio, ne prius recipiatur ordo ſuperior, quām inferior. Sextum eſt ordinationū præſcripta tempora, & interſtitia. Septimum eſt locus, qui pro ſolemnibus ordinationibus eſſe debet Eccleſia cathedralis, pro priuatis ſufficit particulare ſacellum. Octauum eſt ætas, quæ pro prima tonſura debet eſſe ſeptennium completum: nec maior aſſignatur pro minoribus ordinibus; at ſcientia, quam

requi-

requirunt, vix vnquam aderit ante decimum annum. Pro Subdiacono 22. Pro Diacono 23. Pro Sacerdote 25. anni requiruntur, ſed incepti ſufficiunt. Pro Epiſcopo requiritur trigeſimus annus completus.

11 Clerici ſacris initiati debent deferre veſtem clericalem, & tonſuram; & Horas Canonicas recitare. Clerici minorum ordinum, ſi beneficium habeant, eadem obligatione ligantur, niſi beneficium valdè tenue ſit. Et quamuis beneficium non habeant, ſi velint frui priuilegijs Clericorum, debent deferre veſtem clericalem, & tonſuram iuxta cuiuſque regionis conſuetudinem.

Theorema 8. De ſponſalibus.

Sponſalium definitio.

1 Sponſalia ſunt *promiſſio mutua futuri matrimonii.* Si promiſſio non ſit mutua, non conſtituit ſponſalia; Verum acceptata promittentem obligat ſub mortali. Sic docent S. *Antonin. Sylueſter, Nauarrus, & alii*, quos ſequitur *Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 5. num. 20. Leſſius lib. 2 cap. 18. dub. 8. Coninch diſp. 22. num. 39. & alii*. Ficta promiſſio non conſtituit ſponſalia. Siquis vero velit obligari ſub veniali, vera conſtituit ſpōſalia cum obligatione leui. Sic *Sanchez ſup. diſp. 9. n. 6.*

2 Poſſunt ſponſalia contrahere, quotquot habent vſum rationis ſufficientem ad mortale peccatum. Vnde quamuis iura requirunt ſeptennium, malitia ſupplet ætatem, ſi detur ante ſeptennium vſus rationis, & validè ac licitè celebrātur. Si non conſtet ante ſeptennium ſaltem probabiliter vſus rationis, mortale peccatum eſt ſponſalia celebrare, ſecus ſi probabiliter conſtet, & ſubſit grauiſſima cauſa.

3 Quando matrimonium non valet ex ætatis defectu, vel abſentia Parochi, vim habet ſponſalium, niſi contrahentes expreſsè nolint ſponſalia contrahere. Sic *Henriq. lib. 11. cap. 5. & 13. Coninch diſp. 21. num. 46. & 47. Sanch. de Mat. lib. 1 diſput. 21. Rebelius part. 2. lib. 2. q. 9.* Si parentes, tutorés, aut curatores contrahant pro filijs, pupillis, aut minoribus præſentibus, & omni metu ſecluſo tacentibus, valent ſponſalia. Secus in abſentibus, vel infantibus, vbi non præſumitur conſenſus.

Obligatio.

4 Sponſalia grauiter obligant ex genere ſuo: Quare ſi quis ab ipſis reſiliat, per ſe loquendo petente parte, per cenſuras, & alia remedia iuris cogendus erit, inire matrimonium. At ſi per accidens incommoda grauia timeantur, abſtinendum eſt à tali coactione. Sic docent *Sanch. ſupr. diſput. 29. Coninch. diſp. 22. dub. 2. Villalobos tom. 1. tract. 2. diffic. 19. num. 3. Diana part. 3. trac. 4. Reſolut. 206.* Si pœna tamen imponatur reſilientibus ab ſponſalibus; qui reſiliunt iniuſtè, debent illam ſoluere. Secus qui iuſtè reſiliunt. Quia iura ſolam prohibent pœnam iniuſtam. Ita *Coninch. ſupra dub. 5. Diana Reſol. 211. Baſil. Legio. de Matr. lib. 11. cap. 19. num. 8.*

In ſponſalibus licitè traduntur arrhę, quas iniquus violator amittat. Qui verò recepit arrham, & iniuſtè recedit à fide data, duplum reddere debet etiam ante ſententiam iudicis petente parte; ſicut, & pœnam tripli, vel quadrupli, ſi fuerit ex conuentione partium impoſita; Nam hoc eſt omni iuri conforme. Sic docent *Coninch. ſup. dub. 4. Baſilius Legion. num. 5. Leſſius lib. 2. cap. 20. num. 135. Molina de iuſt. trac. 2. diſp. 97.*

Diſſolutio.

6 Sponſália diſſoluuntur mutuo conſenſu contrahentium, quamuis firmata ſint iuramento, quod principaliter in Dei honorem præſtetur. Ita *Sanchez ſupra diſput. 52. Coninch diſput. 23. dub. 1. Filliucius tractat. 10. part. 1. num. 275. Bonacin. de Matrimon. quæſt. 1. punct. 10.* At ſponſalia impuberum, licet per diſſenſum vnius adepti pubertatem diſſoluantur; ſic tamen iureiurando firmantur, vt neutri liceat adepto pubertatem reſilire. Per ingreſſum Religionis diſſoluuntur ſponſalia ſaltem ex parte manentis in ſæculo, quamuis iurata ſint; ſicut diſſolui poſſunt, quoties ſuperuenit morbus contagioſus; aut grauis paupertas,

tas,

beneficij diuini. Sic dicitur impetratorium. Quò ad primum, & ſecundum Miſſa non poteſt offerri pro alijs: Nam vt ſic inuoluit perſonalē obligationem colendi Deum propter ſe ipſum, & propter beneficia iugiter ab ipſo recepta; nec hinc redundat fructus, qui poſſit alijs ab offerente communicari.

6 Quò ad tertium, & quartum finem offerri poteſt Miſſa pro alijs. Nimirum quò ad impetrationem pro cunctis hominibus (prẹter excõmunicatos,) quantumvis peccatores ſint, & infideles. Quò ad ſatisfactionem pro fidelibus cunctis viuis, atque defunctis, etiam cathecumenis, ſi iuſti ſint, & habeant reatum pœnæ, nec excommunicatione ligentur. Sic docent *Henriquez lib. 9. cap. 15. nu. 5. Fagundez Precepto 1. lib. 3. cap. 12. nu. 30.* & alij. Satisfactio ſi applicetur ſubiecto capaci, ſemper eſt infallibilis. Impetratio non ita. Videantur *Henriquez lib. 9. cap. 13. n. 1. & cap. 16. n. 1. & ca. 18. n. 7. Suarez tom. 3. diſp. 79. ſect. 6. & 10. Vazq. 3. p. diſp. 228. nu. 29. Fillinc. tract. 5. n. 82.* Applicatio fieri debet per intentionem celebrantis ſaltem habitualem, vt docet *Coninch. 3. p. q. 64. art. 8. n. 77.*

Effectus. 7 Miſſæ ſacrificium varios producit effectus. Primus, & præcipuus eſt ſatisfactio pro pœnis temporalibus, quam ex opere operato confert illis, pro quibus offertur: & quidem infallibiliter, ſi capaces ſint; quia nititur Chriſti meritis, & ſpeciali promiſſione Dei. Secundus eſt impetratio bonorum ſpiritualium, & corporalium, quæ petat offerens nomine Chriſti, vel Eccleſiæ pro ſe, vel pro alijs. At hic effectus non eſt ſemper infallibilis. Quia licèt nitatur Chriſti meritis, non habet Dei promiſſionem ſpecialem. *Ita Suar. tom. 3. diſp. 79 ſect. 2. & 7. Coninch. q. 83. num. 120. Fillucius tract. 5. n. 71. Auerſa q. 11. ſect. 6. & 7.*

8 In his effectibus triplex Miſſæ fructus diſtingui ſolet. Primus eſt generalis, quem ſecundum intentionem tàm Chriſti, quàm Eccleſiæ, debeat celebrãs applicare cunctis fidelibus viuis, atque defunctis, & præcipuè præcipuis Eccleſiæ membris, Papæ, Regibus, Antiſtitibus quorum ſigillatim in ſacrificio meminit. Secundus eſt ſpecialiſſimus, & proprius Sacerdotis, ac aliorum offerẽtium quarti generis, quem ipſi regulariter ſibimet applicant. Tertius eſt ſpecialis, ſeu medius, competens eis, pro quibus Sacerdos ſpecialiter Miſſam offert. Nec alium effectum Miſſæ nouimus, qui non poſſit ad iſtos reuocari.

9 Quare Miſſæ ſacrificium non confert immediatè primam, aut ſecundam gratiam, nec remiſſionem peccatorum mortalium ex opere operato. Quia non datur ſpecialis promiſſio diuina talis effectus. *Ita Vazquez 3. p. diſp. 228. cap. 2. Suar. tom. 3. diſp. 79. ſect. 3. Fillinc. tract. 5. n. 60. Coninch. q. 83. num. 137. Bonacina diſp. 4. q. vlt. punct. 3.* Impetrat verò ſacrificium iſtud, & quidem infallibiliter, vberiora quædam auxilia gratiæ præuenientis ad obtinendam remiſſionem peccatorum, & gratiam iuſtificantem, vel eius augmentum non ponentibus obicem, id eſt non habentibus diſpoſitionem actualem his auxilijs repugnantem, vt de gratia ſacramentali diximus *ſupra ca. 3. n. 3. & 4.* At non ſemper conferuntur auxilia efficacia: ideoque non ſemper obtinetur remiſſio, ſeu iuſtificatio prædicta. Sic notant *Suar. ſupra, Fillucius n. 61. Bonacina n. 4. Coninch. n. 140. Vazquez n. 21. cum alijs* An autem Miſſa deleat ex opere operato culpas veniales iuſtorum, pro quibus offertur? probabilis eſt vtraque pars. Videantur *Henriq. lib. 9. cap. 13. num. 2. Corduba lib. 1. q. 3. Diana p. 3. tract. 4. Reſol. 39. Auerſa q. 11. ſect. 6.*

10 Quamvis Miſſa ſecundum ſe, quatenus offertur à Chriſto principaliter, & à Sacerdote Chriſti perſonam gerente, valorem habeat infinitum; at fructus ſatisfactionis ex opere operato proueniẽs à Miſſæ Sacrificio, ſimpliciter eſt finitus intenſiuè, ac extenſiuè Quare ſi pro pluribus offeratur, minuitur ſingulis proportione ſeruata: Quippe voluit Chriſtus conferri per Miſſam finitũ & determinatũ effectum, quem ipſe nouit, nos autem

Digitized by Google

autem colligimus ex Eccleſię ſenſu,quò conſtat, vnam Miſſam oblatam pro iuſto non ſemper conferrè totius pęnæ ſatiſfactionem. *Ita docent Henriq. lib.9. cap.19.n.5. Fagundez Precep.1.lib.3.ca. 6.n.8. cùm plurimis. Suar. ſup. ſect.11. Coninch n.191. Auerſa ſect.7.*

11 Impetratio proueniens à Miſſa,dici poteſt infinita extenſiuè ſiue cathegorematicè,quatenus non tot prodeſt, vel offerētibus,vel pro quibus offertur,quin poſſit ęquè prodeſſe pluribus ſine termino; nec minùs prodeſt ſingulis, quàm ſi pro vno tantum offerretur. *Ita Sotus in 4. diſt.13.q.2.art.1. Vazquez 3.p.diſp. 230.& 231. Auerſa ſup. Bonacina punct. 4.n.5.* Qui debet pro alio celebrare,tenetur eidem applicare nō ſolam impetrationem, ſed etiam ſatisfactionem,vt docent *Manuel in ſumm. tom.1. ca.250. concl.6. Bonacina, diſp.4 q. vlt. punct.8. n.5.* cùm alijs. Siue bonus, ſiue malus Sacerdos æquè prodeſt,quatenus nomine Chriſti, vel Eccleſiæ offert, & precatur. At quatenus orat, vt perſona particularis nomine proprio,magis prodeſt bonus,quam malus

Stipendium. 12 Miſſarum ſtipendium licitum eſt, quia *Dignus eſt operarius mercede ſua Matth.10.* ſcilicet pro celebrantis ſuſtentatione. *Nam qui altari ſeruit, de altari viuere debet 1. Corinth 9.* Iuſtum autem erit ſtipendium Miſſæ, quòd in ſingulis locis vel à legitimo Superiore taxatum fuerit,vel communi conſuetudine receptum. An quando dantur ſtipendia minora iuſto, poſſit Sacerdos plura recipere pro ſingulis Miſſis? Quidam aiunt,alij negāt: Quibus fauet decretum Vrbani 8. promulgatum 21. Iunij. Anno 1625. Certè ſi Sacerdos pauper ſit in extrema,vel valdè graui neceſſitate,cui nequeat aliter ſubuenire, poterit pro vna Miſſa plures ſtipes etiam iuſtas recipere. Quia neceſſitas caret lege; At extrà talem caſum Sacerdos ſtipem minorem iuſta recipiēs, & promittens ſaltem implicitè Miſſam integram, debet danti totum Miſſæ fructum applicare;nec vnius Miſſæ plura ſtipendia iuſta,vel minora iuſto recipere poterit. *Videantur Diana part.2. tract.14. Reſol.7. Auerſa q.11.ſect.18. Coninch.q.83.n.193. Bonacina ſup.n.8.*

13 Debitæ diſpoſitiones, quæ requiruntur antè celebrationem, hoc carmine continentur.

Diſpoſitio. *Ieiuna,recita,expecta,tua*
crimina pande.

Ieiuna ſignificat naturale ieiunium, de quo diximus *Theoremate 3.n.11.* Recita denotat antè Miſſam recitandum eſſe ſaltem Matutinū;quia ſic pręſcribitur in Miſſali. *Quare S. Antoninus, Gabriel, Paludanus, Syluester, Nauarrus, Toletus, Azor, Graffis, & alij plures apud Auerſam q.11.ſect.12.* cenſent, eſſe mortale peccatum celebrare nondum recitato Matutino. Verū *Auerſa cùm alijs* putat eſſe veniale peccatum. *Suarez to.3.diſp. 82.ſect 1. Vazquez tract. de Benefic. ca.4. nu.65. Coninch.q.83 art.3.n.220. Leſſius lib.2. de iuſt.cap.73. dub.12. n.81. Diana cum alijs p.2.tract.14. Reſol 36.* dicunt, per ſe nullum eſſe peccatum. Quia per ſe nulla datur connexio recitationis Horarum cùm celebratione Miſſæ: ac Rubrica Miſſalis vel loquitur de officio publico, & Miſſa ſolemni, vel ſolum indicat,quid fieri deceat.

14 Ponuntur in Miſſali preces quædam præmittendę celebrationi,quas omittere nullū eſt peccatum,quia ſolum cadūt ſub conſilium, vt oſtendit praxis etiā timoratorum. Ponuntur etiam quædam orationes, quas Sacerdos dicat,dum induitur veſtibus ſacris;& harum omiſſionem aliqui putant eſſe mortale peccatū alij veniale. Sed probabile quidem eſt, nec eſſe veniale. Nam illa Rubrica(ſicut & aliæ nonnullæ) pertinet ſolùm ad directionem,& conſilium. *Videatur Diana ſup. Reſol.41.*

15 Expecta tempus indicat. Quia celebrandum eſt ab aurora vſque ad meridiem moraliter ſumptum, niſi priuilegium, vel cauſa rationabilis concedat, per aliquòd ſpatium breue prænenire, vel poſtponere. *Tua crimina pande*, denotat confeſſionem, de qua diximus

I 2 Theo-

rorem perſonæ, quæ tali qualitate deſignatur. Videantur, quæ diximus in tractat. de voluntario, c.5.q.6.

14 Error conditionis ſeruilis in contractu liberi cum ancilla, vel liberæ cum ſeruo matrimonium irritat iure ſolum Eccleſiaſtico. Sic *S. Thom. S. Bonau. S. Antonin.* & plures, quos ſequitur, *Sanch. ſup. diſp.*19. *Coninch. n.*22. *&* 24. *Hurtado de mat. diſput.*14. *diffic.*1. Quamuis probabile ſit, errorem ad irritandum futurum eſſe probabilem, & inuincibilem; quia craſſiſſimus æquiparatur ſcientiæ. Probabilius tamen eſt, etiam craſſimum irritare; quoniam verè tollit conſenſum directum, & formalem, qualis ad matrimonium requiritur: Vnde quoad hunc contractum non æquiparatur ſcientiæ. *Sic Hurtado ſup. Coninch. nu.*16. *Sanch. nu.*20.

Conditio.

15 Impotentia naturalis viri dicitur frigiditas, quia plerumq; prouenit ex frigiditate, licèt poſſit etiam ex alijs cauſis prouenire. Si perpetua ſit, & abſoluta, dirimit matrimonium iure naturali: quia non compatitur obligationem ad copulam coniugalem, qualis ex matrimonio conſurgit. *Sic Henriq. li.*11.*c.*10. *n.fin. & lib.*12.*c.*8. *n.*1. *Sanch. lib.*7.*diſp.* 92. *Baſil. legion. de Mat. lib.*7. *c.*55. Impotentia naturalis fœminæ dicitur arctitudo: quia ſæpe contingit, fœminam eſſe tam arctam, vt non poſſit recipere ſemen intra vas. At qualibet etiam alia ratione fœmina cognoſci nequeat, ſi ſit impotentia perpetua, & abſoluta, dirimit matrimonium ratione dicta.

Impotentia.

16 Impotentia cuiuſuis coniugis reſpectiua (qualis eſſe poteſt reſpectu particularis perſonæ) ſi perpetua ſit, dirimit reſpectu illius. *Ita S. Antonin. Durand. Henriq. & alij, quos ſequitur Sanch. ſup. diſp.*93. *Baſil. legion. c.*61. *Hurtad. diſput.* 22. *n.*20. Tunc autem cenſetur perpetua quando per nullam artem humanam ſine periculo corporali remoueri poteſt. Impotentia tantum accidentalis, quæ prouenit ex ſenectute, non impedit matrimonium, vt vſus Eccleſiæ probat, & docent. *Sanch. ſup. diſp.*92. *P. Lugo de Sacramentis*, *n.*19. *&* 20. *Bonac. de Matr. q.*3. *punct.* 13. *n.*18. *Filliuc. tract.* 10. *p.*2. *n.*94.

17 Impotentia proueniens ex maleficio, ſi perpetua ſit, dirimit matrimonium. Sic *Henriq. lib.*12. *c.*8 *n.*2 *Sanch. ſup. diſp.*94. *Bonac. n.*9. *Filliuc. n.*80. *Hurtad. n.*26. cenſetur perpetua, quando non poteſt tolli ſine peccato: Quod enim ſine peccato fieri non poteſt, impoſſibile reputatur. Idem eſt, ſi ſolo miraculo tolli poſſit: Secus ſi per exorciſmos Eccleſiæ; nam hi facilè poſſunt adhiberi. Quando non conſtat, an ſit impotentia perpetua, ſi poſt triennium experientiæ iure conceſſum coniuges conſumare non potuerunt, præſumitur perpetua; ſi verò potuerunt, conſtat, fuiſſe temporalem. *Ita Bonacina ſupr. nu.*20. *Hurtado n.*36. *&* 42. *Sanch. cum multis, diſp.*108.

18 Impotentia temporalis proueniens ex defectu ætatis à iure præſcriptæ, matrimonium irritat Eccleſiaſtico iure. Siquis autem poſt pubertatem adhuc ſit impotens ex ætatis debilitate, probabilius eſt, eius matrimonium valere, quia non irritatur vllo iure. Sic *Sanch ſup. diſp.*104. *Hurtad n*41. *Henriq. lib.*11. *c.*13. *n.*10. *Coninch. diſp.*31. *n.*84. Hermaphroditus iuxta ſexum, qui præualet, poteſt inire matrimo[illegible]: Si vterque ſit æqualis, eligat, quem maluerit; eo tamen electo, non poteſt alium eligere. Sic docent *Sylueſt. Armill. Nauarr.* quos ſequitur, *Henriq. lib.* 14. *c.*8. *n.*6. *Bonac. ſup. nu.*26. *& ſequent. Filliuc. tract.*10 *p.*2. *nu.*90. *&* 91.

19 Votũ ſolẽne ſolũ differt accidẽtaliter à ſimplici; quia voti ſolemnitas eſt ſolius iuris Eccleſiaſtici. Quapropter votum ſolemne Religionis dirimit matrimonium ſubſequens ſolo iure Canonico. Sic *Sanch. ſup. diſp.*25. *&* 26. *Coninch. n.*67. *Filliuc. n.*116. *Bonac. q.*3. *punct.*4. *n.*2. *Leſſ. lib.*4. *c.*41. *n.*68. *cum alijs.* Similiter Ordo ſacer Eccleſiaſtic. iure dirimit matrimoniũ; ſola ſiquidẽ Eccleſię cõſtitutiõ votũ ſolemne caſtitatis adnexuit ordini ſacro. Vndè naſcitur immediatè impedimẽtũ matrimonij. *Sic S. Thom. & alij,* Votum.

quos ſequitur, *Sanch. ſup. diſp. 27. Vazq. 3. p. diſp. 247. Coninch. diſp. 20. n. 14.*

Ligam.

20 Ligamen eſt vinculum prioris matrimonij, quo conſtante, poſterius non valet iure diuino. Deus nunquam diſpenſauit in pluraritate virorum; quia repugnat fini primario matrimonij ſcilicet generationi, ac educationi prolis. At in vxorum pluritate diſpenſauit cum antiquis Patribus ob multiplicationem populi fidelis; quia ſolum opponitur fini ſecundario; ſcilicet tranquillæ cohabitationi, ac gubernationi domeſticæ, iam in Euangelica lege ceſſauit hæc diſpenſatio. *Nam Chriſtus Matth. 19.* reduxit matrimonium ad primum ſtatum vnius cum vna. *Sic Sanch. lib. 7. diſp. 80. Coninch. diſp. 26. n. 2. & 13.*

Cognatio

21 Cognatio carnalis eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium carnali propagatione contractum. Diſtinguitur per lineas aſcendentium, & deſcendentium, & collateraliũ; & per gradus, qui numerantur in recta linea ſicut perſonæ, dempta prima. Sic filius eſt in primo gradu cum parente, nepos in ſecundo, &c. in linea collaterali quoto gradu perſonę diſtant ab ſtipite communi, diſtant inter ſe. Sic duo fratres ſunt in primo gradu, duo patrueles in ſecundo. Si diſtent inæqualiter, habetur ratio remotioris. Sic patruus & ſobrinus ſunt in ſecundo gradu; quia ſobrinus diſtat duobus gradibus ab ſtipite communi.

22 Iure Canonico conſanguinitas dirimit hodie matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè. In primo gradu lineæ rectæ certum eſt, dirimi matrimonium iure naturali; quia filius eſt pars quædam parentis. In reliquis eiuſdem lineæ gradibus, & in primo lineæ collateralis vtraque pars eſt probabilis. Videantur, *Sanch. lib. 7. diſp. 51. Bonac. q. 3. punct. 5. §. 1. n. 8. Filliuc. tract. 10. p. 2. n. 180.*

23 Cognatio ſpiritualis eſt propinquitas quædam perſonarum Eccleſiæ decreto proueniens ex collatione baptiſmi, ac confirmationis, & ſuſceptione baptizati, vel confirmati. Dirimit matrimonium inter baptizantem, & baptizatum, huiuſq; patrem, ac matrem ſimiliter inter ſuſceptorem, & ſuſceptũ, huiuſque patrem, ac matrem: Et idem eſt in confirmatione. Sic enim decreuit. *Trident. ſeſſ. 24. c. 2. de reform. matrim.* cognatio legalis non magni refert ad praxim.

Affinitas.

24 Affinitas eſt propinquitas perſonarum ex carnali copula proueniens. Eius gradus numerantur, ſicut in conſanguinitate; nam quoto gradu quiſpiam eſt conſanguineus perſonę cognoſcentis aliam, fit affinis perſonæ cognitæ ab illa, & è contra. Duplex eſt affinitatis linea; prima ſcilicet aſcendentium, & deſcendentium, quales ſunt ſocer, & nurus, ſocrus, & gener, vitricus, & priuigna. Secunda collateralium, quales ſunt leuir, & glos, & cęteri remotiores.

25 Probabile quidem eſt, affinitatem in omnib. gradib. & lineis aſſignatis dirimere matrimonium ſolo iure Canonico; vt docent. *Alenſis, Caiet. Henriq.* quos ſequitur, *Sanch. ſup. diſp. 66. Hurtad. de matrim. diſp. 20. n. 13. Bonac. q. 3. punct. 12. nu. 7.* Si proueniat affinitas ex copula licita, dirimit vſque ad quartum gradum: ſi proueniat ex illicita, ſolum vſque ad ſecundum ex *Trident. ſeſſ. 24 cap. 4.* Semper autem requiritur ad affinitatem, vt viri ſemen intra vas naturale fœminæ recipiatur. Sic enim, & non aliter, fit vna caro, ſanguiniſque commiſtio. Vt notant, *Sanchez ſup. diſp 64. Hurtado n. 2. & 3. Bonacina nu. 17.*

Honeſtas

26 Publica honeſtas eſt propinquitas ex ſponſalibus, vel matrimonio rato proueniens per Eccleſiam inſtituta propter honeſtatem matrimonij. Quæ prouenit ex ſponſalib. non excedit primum gradum: Quæ prouenit ex matrimonio rato, dirimit vſque ad quartum gradũ. Hoc impedimentum non oritur ex ſpõſalibus quomodolibet inualidis, nec ex matrimonio rato, quod irritum fit defectu cõſenſus etiã interni, vel ob publicã

hone-

Digitized by Google

honeſtatem præcedentem. Ita *Coninch. diſp.32.dub.5. Bonac. de Mat. q.3 pūct.11. n.2.3. & 14. Layman l.5.tr.10.p.4.cap.9.*

Diſparitas cultus. 27 Diſparitas cultus eſt, quādo baptizatus contrahit matrimonium cum non baptizato; tunc iſtud matrimonium irritatur iure Canonico per communem vſum recepto. Matrimonium infidelium inter ſe valet, ſi non ſubſit impedimentum apud ipſos dirimens. Si tamen alter conuertatur, & alter conuerti nolit, olim licebat habitare cum infideli coniuge, dum non ſequeretur contumelia creatoris; iam hodie non licet, nam experientia docuit, potius imminere periculum ſubuerſionis fideli, quam ſubſit ſpes conuerſionis infidelis. Vnde quamuis velit infidelis cohabitare ſine contumelia creatoris, poteſt fidelis iuxta probabiliorem ſententiam diſſoluere matrimoniū, vel aliud iniens, vel profitens Religioné. Ita *Sanchez lib.7.diſp.74.75.76. Henriq. lib.11.c.8. Bonacin.q.3.punct.7.n.6. & 9. Filliucius tract.10 part.2.n.242. & 246.*

Crimen. 28 Crimen dirimens matrimonium triplex eſt. Primum eſt adulterium cum machinatione mortis alterius coniugis, ſi machinatio ſortitur effectum, eo nempè fine, vt cum altero contrahatur. Si tamen vterq; cooperatus ſit ad necem, nō requiritur adulterium, vt docent *Henriquez, Bellarminus, Toletus, & alij, quos ſequitur Sanchez ſup. diſp. 78. Layman, c.10. Bonacina, punct.6.n.5. & 8 Hurtado diſp. 23.n.5.* Secundum eſt adulterium conſummatum, & vtriq; notum cum fide data de contrahendo poſt mortem coniugis; ſiue præcedat adulterium promiſſionē, ſiue ſequatur; dum modo fides nō ſit retractata, & exterius data fuerit, & acceptata. Si verò promiſſio fuit ficta; quidam negant dirimere; ſed alij melius affirmant, dum non apparet fictio. Nam eodem modo poteſt eſſe cauſa captādæ mortis coniugis. Ita *Sanchez ſup. diſput. 79. Filliuc. n.255. Coninch. diſp.31.nu.57.*

29 Tertium crimen eſt raptus, quo perſona honeſtæ vitæ violenter abducitur ad diuerſum locum libidinis cauſa; ſufficit, ſiue vis inferatur ipſimet abductæ, ſiue patri, vel ijs, in quorum poteſtate ſit. Olim raptus ſolum impediebat *cap. fin. de Raptorib.* ſed iure nouo Tridētini dirimit matrimonium, dum rapta ſub raptoris exiſtit poteſtate, nec ſeparatur, & in loco libero conſtituitur.

30 Papa diſpenſare non poteſt in impedimentis dirimentibus iure naturali, diuino, quod ſatis oſtendit Eccleſiæ praxis. In impedimentis dirimentibus ſolo iure canonico, ſolus Papa diſpenſat; quia nullibi conceditur inferioribus talis poteſtas (niſi ratione grauiſſimæ neceſſitatis, vt iam cenſent *Sanchez de Mat. lib. 2.diſp.40.n.7. Layman lib.1.tr.4. cap. 22. n.4. Villalob. to.1. tract.14. diffic.25 Diana cum multis p.2.tr.16. Reſol.19. Bonac. q.3.punct.15.n.6. Reginald. lib.31.c.27.n. 205. & alij*) Poteſt etiam Pontifex in voto ſolemni vel ordinis, vel Religionis diſpenſare iuxta meliorem opinionem, quam tenent *S. Antoninus, Toletus, Azor, & alij, quos ſequitur Sāchez de mat. l.8.diſp.9.n.2. & 7. Filliuc. tr.10.p.2.n.303.* *Impedimentorū diſpenſatio.*

31 Quoties inferior diſpenſat in lege ſuperioris ſine cauſa, non ſolum eſt illicita diſpēſatio, ſed etiam inualida; quia non cenſetur ipſi conceſſa poteſtas in deſtructionem, ſed ad ædificationem. At in ſua lege quiſq; validè diſpenſat ſine cauſa, quamuis illicitè, quia ſicut valor legis ab eius voluntate dependet; ſic etiam valor diſpenſationis. Si Papa diſpēſet ſine cauſa in voto ſolemni, probabilior opinio docet, valere matrimonium. Quia probabilius eſt, hoc impedimentū ſolo iure Canonico dirimere; peccaret tamen ſic contrahens, & non poſſet petere debitum; quia votum non fuit ablatum quoad obligationem caſtitatis, cū hæc ſit iuris diuini, ſed ſolum quoad vim dirimendi matrimonium, quæ naſcitur ex iure Canonico. Videantur *Filliucius ſupra, & Sanchez, n.10. & 11.*

32 Cauſæ, quæ communiter requiruntur ad diſpenſationes matrimoniales, ſunt extinctio magnæ litis, inæqualitas matrimonij propter anguſtiam loci, nimiamve cognationē, niſi tradatur propinquis, defectus dotis competentis. cō-

ſeruatio facultatum in eadē cognatione, meritorum excellentia vel petentis diſpēſationem, vel eius, pro quo petitur.

33 Cauſæ diſpenſationum verificari debent tempore conceſſionis Papæ, vel Pœnitentiarij; ſimiliter quando vel ordinarius, vel confeſſarius exequitur diſpēſationem. Quia dum hæc eſt in fieri, ceſſat ceſſante prorſus cauſa motiua: ſed nondum eſt conſummata diſpenſatio, donec commiſſarius diſpenſet. Ergo ceſſante cauſa prius quam iſte diſpenſet, ceſſat diſpenſatio; nec poterit commiſſarius verificare cauſas, ſi iam non ſubſiſtunt. Ita *Layman lib.4.tract.4.cap. 12.n. 14. Coninch.diſp.33.nu. 94. Sanchez ſup. diſp.30. Fillucius.n.350.*

34 Si vero ceſſet cauſa, poſtquam commiſſarius, nimirum ordinarius in externo foro, vel confeſſarius in interno diſpenſauit; ſed ante diſpenſationis vſum; quia nondum eſt contractum matrimonium: Quidam affirmant, ceſſare diſpenſationem: alij probabilius negant. Quia diſpenſans, dum non limitat ſuam intentionem, cenſetur etiam pro cauſa temporali concedere diſpenſationem perpetuam. Ita *Suarez de legibus lib. 6. cap.20.n.14. & lib.8.c.30. Salas de legib. diſp.10.ſect.5.n.54. Diana p.1. tr.10. Reſol.41. cum alijs.* Excipe 1. niſi cauſa contrarie ceſſet; tunc enim redditur illicitus vſus diſpenſationis. Excipe 2. niſi diſpenſatio tractum habeat ſucceſſiuum, ſcilicet ad non recitandum, ad non ieiunandum propter infirmitatem. Nam hæc licet vnica videatur, eſt virtute multiplex pro multis diebus, vnde quotidie requirit cauſam præſentem.

35 Quando petitur diſpenſatio conſanguinitatis, vel affinitatis, vel honeſtatis, explicari debet, quotus ſit gradus, & cuius lineæ; item an ſit vnus vel multiplex titulus coniunctionis. Si plura concurrant impedimenta, debent omnia declarari, quamvis non ſemper in eadem petitione. Sic notant *Coninch. diſp. 33.n.74. Hurtado de Mat.diſp.16. n.29. Diana part. 1.tract.10. Reſol.39.*

36 Si copula præceſſit inter conſanguineos, vel affines; quidam volunt, faciendam eſſe mentionem illius, ne diſpenſatio ſit irrita. Sed probabilius id negant *Nauarrus, Ouandus, Henriq. & plures,* quos ſequitur *Diana ſupra Reſol.44. Hurtado n. 23.* & probabile dicit *Sanchez lib. 8. diſp. 25.* Quia nullo iure iubetur, nec ſtylus curiæ conſtans eſt in hac parte. Quando vero dicitur in diſpenſatione. *Dummodo copula non interuenerit.* Si commiſſio ſit in externo foro, intelligitur, dummodo copula non conſtet iuridicè; ſi fiat in interno foro, quāvis copula ſit occulta manifeſtari debet, ſed occultè, nimirum in ſacra Pœnitentiaria. Sic docent *Hurtado ſup. num. 24. Sanchez num. 12. & ſequentibus, Henriquez lib.12.cap.2.num.7.*

37 Ex matrimonio naſcitur obligatio mutua reddēdi debitum. Hinc ipſe coniugalis actus ex ſe licitus eſt; reddere vero debitum etiam eſt in præcepto, ſi ne petatur expreſsè, ſiue tacitè. *Sic Sanchez cum alijs lib.9.diſp.2.* Verum excuſat ab obligatione reddendi debitum notabile detrimentum ſalutis, aut periculum infectionis. Nec eſt mortale non reddere ſœpiſſimé, ac moleſtè petenti: quia moderatè petendum eſt: Aut ſic petenti, vt non intendat obligare ſub mortali: Vel quia plures iam filij ſunt, quam ali poſſint à parentibus; vel ad euitandum magnum damnum in fortunis, aut fama, vel ad magnam in illis vtilitatem comparandam. Intellige, niſi ſit incontinentiæ periculum in petente. *Sic Sanchez de Mat.lib.9. diſput. 24. & 25. Diana part.5.tract. 5. Reſol.14. Coninch.diſput.34.dub.3.*

38 Debent coniuges cohabitare ſimul iure naturali; nam hoc exigit matrimonij vinculum; niſi cauſa rationabilis excuſet: Ideoq; tenetur vxor ſequi virum, & vir tenetur alere vxorem ſecum cohabitantem. Ita *Sanchez ſup.diſp.4. & 5. Fillucius,tract. 10.p.1.n.314.* Inter coniuges tactus venerei, ſi referantur ad copulam, liciti ſunt; ſi ad maiorem voluptatē capiendam, veniales; ſi tendant ad pollutionem extra vas, vel ad eius morale *Debita coniugale.*

peri

Digitized by Google

periculum, ſunt mortale peccatum. Spõſis de futuro tactus honeſti licent, alij vetãtur. Ita *Vazq.1.2.diſp.115.c.2.Coninch.diſp.34.dub.vlt.Hurtad.de Mat.diſp.10.diffic.10.Sãch.ſup.diſp.45.Fillıuc.n.353.*

39 Actus coniugalis eſt honeſtus, ſi fiat ob prolem, vel ob reddendum debitum. At ob delectationem, vel ob ſanitatem, aut ſimiles fines, non excedit culpam venialem. Nullus dies feſtus, nec tẽpus menſtrui, vel imprægnationis, vel proximè poſt partum impedit vſum coniugalem ſaltem ſub mortali, niſi ſit periculum aborſus; quia non prohibetur. Euchariſtia ſicut illum non vetat ex pręcepto, ſic admonet abſtinentiam ex cõſilio. Locus Sacer (extra caſum neceſſitatis) ſub mortali vetat actum coniugalem. Modus (ſi debitum vas ſeruetur) rarò peccatum inducit ſaltem mortale. Quia non impeditur generatio. Sic latè *Sanchez lib.9.diſp.11.& ſequentibus.*

40 Omnis effuſio voluntaria ſeminis extra vas, vel is copulæ modus, vnde ſequatur, eſt mortale peccatum contra naturam, quoniam opponitur fini generationis naturalis. Idẽ eſt, ſi copula perficiatur in vaſe non naturali, quod eſt peccatum Sodomiæ. Similiter ſi coniuges copularentur animo non perficiendi copulam, ſed ante ſeminationem deſiſtendi, regulariter peccant mortaliter ob probabile periculum effuſionis extra vas in alterutro. Sic *Sanchez ſup.diſp.19. Filliuc.tract.10.part.1.n.333.* Quando vir poſt matrimonium incidit in talem impotentiam, vt non poſſit intra vas ſeminare, non eſt licitus actus coniugalis. Si tamen ſit ſpes complendi copulam intra vas, licebit ad id conari, quamuis præter intentionem effundatur ſemen extra vas. Sic enim colligitur ex *cap. laudabilem.* De frigid. & malefic. & docet *Sanchez ſup.diſp.17.num.18*

Diuortium. 41 Diuortium eſt legitima coniugis à coniuge ſeparatio quoad thorum, & habitationem. Requirit legitimam causã, quæ triplex eſt. Prima eſt adulterium alterius coniugis; quia frangenti fidem fides ſeruanda non eſt. An autem ſub adulterio comprehendatur quoad hunc effectum copula Sodomitica? Quidã negant; ſed probabilius affirmant *S.Thom. S.Bonauentura, S. Antoninus, quos ſequitur Sanchez lib.10.diſp.4. Henriq.lib.11. c.8.n.13. Hurtado de Mat diſput.11.n.7.* Quia iam ibi caro coniugum, quę debet eſſe vna, diuiditur, & cõmunicatur cum alio per talem ſeminationem. Idem eſt de copula beſtiali: ſecus de mollitie, vel tactibus; nam in his caro non diuiditur cum alio.

42 Impeditur iſtud diuortium primo per condonationem, quando coniux innocens alteri condonat adulterium, vel expreſsè per verba; vel tacitè, ſi conſcius òffenſæ non excludat adulterum à conſortio coniugali. Sic ex *cap. cum ſec.32.q.1. docens Sanch.ſup.diſp.5. Hurtado, diffic. 3. Coninch diſp 35.dub.2.* Impeditur ſecũdo per compenſationẽ, quãdo vel vterq; coniux eſt particeps eiuſdẽ, aut æquiualẽtis criminis; vel vir ipſe proſtituit vxorem. Impeditur tertiò per immunitatẽ à culpa; quando fuit vxor violenter cognita, vel per fraudẽ Ita *Sanch.l.10.diſp. 5.6.7.& ſequens. Coninch, & Hurtad.ſup.*

43 Secunda cauſa diuortij eſt hęreſis, vel apoſtaſia coniugis à fide propter periculum peruerſionis, vnde licebit etiam coniugi diuortium, quoties ab altero inducitur ad peccatum, & timet lapſum; Quia iure naturæ cuilibet licet cauere periculum corporis & animæ. Sic habetur *cap. De illa, cap. Quanto* de diuortijs, & docent *Sanchez lib.10.diſp.15. & 17. Coninch, ſup.dub.4. Hurtado, diffic.5.*

44 Tertia cauſa diuortij eſt ſœuitia coniugis; quando ſine graui periculo nõ poteſt alter cũ ſæuo cohabitare, niſi detur cautio ſufficiens. Habetur in *cap. litteras, de reſtitut. ſpol.* tradunt *Sanchez li. 10. diſp.18. Coninch, & Hurtado. ſupra.* Si diuortiũ ſit abſolutum, & perpetuum, poteſt innocens ad Religionẽ, vel ad ordinẽ ſacrum tranſire. Tunc etiã qui cauſam dedit diuortio, poterit ſimilem ſtatũ aſſumere. Facto diuortio proles educari debet apud innocentẽ expenſis nocentis. Videatur *Sanchez ſup.diſp.20.*

LIBER SECVNDVS DE BAPTISMO.

B*Aptiſmus*, *&* *Baptizo* voces græcæ ſunt, & ſignificant generaliter ablutionem, vel merſionē; vſu tamen Eccleſiaſtico iam accommodantur ad ablutionem animæ. Doctores latè loquendo triplicem baptiſmum diſtinguunt; ſcilicèt fluminis, flaminis, & ſanguinis. Baptiſmus fluminis, id eſt, aquæ duplex numeratur; vnus inſtitutus à Io: Baptiſta, qui fuit in aqua tantum, nec conferebat gratiam ex opere operato, nec erat propriè Sacramentum, ſed prę ludium Euangelicæ gratiæ, quatenus diſponebat homines ad Chriſti baptiſmū ſuſcipiendum. Alter inſtitutus à Chriſto Domino, qui dicitur propriſſimè Baptiſmus, & eſt verum, ac proprium Sacramentum regenerationis. Inſtituit baptiſmum Chriſtus iuxta veriorem ſententiam, quando fuit in Iordane baptizatus, & ibi deſignauit matèriam, conferens aquis vim regeneratiuam, vt tradunt. *S.Thom.3.p.q.66.artic.2. Auerſa ibi ſect.1. Henriq.lib.2.c.2.n.2. Vazq.3.p. diſp.140.c.3.& 6.Bonac.de Sacramentis, diſp.2.q.2.punct.1. nu.2. Villalob. tom.1. tract.5.diffic.2.n.2.*

2 Sacramentum Baptiſmi ſic definit. *Magiſter in 4.diſt.3. Baptiſm. eſt ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborū.* intellige cū intentione legitima. Clarior erit definitio, ſi dicas. *Baptiſmus eſt Sacramentū cōſtans ablutione corporis externa ſub præſcripta forma verborū inſtituta per Chriſtū ad regenerationē ſpiritualē.* Vbi *Sacramentū*, eſt genus, reliqua ſunt differentia cōplectens omnia genera cauſarū. Materialis eſt *exterior ablutio*: Formalis eſt *præſcripta forma verborū*. Efficiens eſt Chriſtus inſtituens: Finalis eſt regeneratio ſpiritualis. Videantur *S.Thom.ſup. art.1.ad 2.Suar. ibi, Henriq.lib.2.c.1.n.9. Vazq. ſup. c.1. Bonac.n.1.*

3 Effectus huius Sacramenti ſunt primo delere cuncta peccata. Nam homo baptizatus ſecundum Apoſtolū, *Rom.6.* moritur peccatis, & incipit viuere gratiæ. Conſonant *Concil. Florentin. in decreto de Sacram. & Trid.ſeſſ.5.can.5.* Secundo tollere pariter omne peccati reatum, & pœnæ debitum, virtute ſcilicet, & applicatione plenaria paſſionis, & ſatisfactionis Chriſti. Sic definiunt. *Florent.ſup.Trid.ſeſſ.5. in decreto de Originali peccato, & ſeſſ.6. c.14.* Tertio conferre gratiam habitualem, & virtutes illam comitantes tam infantibus, quam adultis: Quia baptizatus incorporatur Chriſto, à quo tanquam a capite in membra ſpiritualis influxus deriuatur. Sic habetur in c. *Maiores* de Baptiſmo, *& in Trid.ſeſſ 6.c.7. & can.11.* Quarto præbere baptizatis auxilia gratiæ Sacramèntalis opportunis temporibus, de quibus diximus, *lib.1.c.3.n.3.* ſcilicèt ad ſeruandam Euangelicam legem, ad reprimendas concupiſcientiæ paſſiones, ad dignè ſuſcipienda reliqua Sacramenta. Quinto characterem imprimere, de quo diximus *lib.1. c.3.q 6.* Et quidem character baptiſmalis reddit hominem capacem aliorum Sacramentorum, quę non baptizatis nec licitè, nec vtiliter, nec validè conferrentur, quoties valor pendet à capacitate recipientis. Ideò Baptiſmus dicitur ianua reliquorum Sacramentorum. Videantur *S.Thom. 3.p.q.69. Leſſius ibi n.1. & ſeq. Auerſa, ſect.1.*

4 Baptiſmus flaminis, id eſt, contritionis, ſeu pœnitentiæ, quæ flamen vocatur, quia fit impulſu ſpiritus ſancti, & hic flamen dicitur; reperitur ſolum in adultis habentibus vſum rationis, nec dum baptizatis, quando nequeunt realiter

liter

liter recipere baptiſmum, & eliciunt actum contritionis cum propoſito recipiendi baptiſmum. Tunc enim contritio, ſeu dolor de peccatis, quatenus diſplicent Deo, continens Baptiſmi votum, ſupplet eius defectum, & delet omnem culpam tam originalem, quam actualem ſub eo dolore ſaltem implicitè comprehenſam. At cum non ſit Sacramentum, non imprimit characterem, nec confert gratiam ex opere operato, nec ſemper remittit omnem pœnam. Videatur *Henriq. lib.2.c.20.n.1.*

5 Baptiſmus ſanguinis eſt martyrium pro fide Chriſti, vel pro vera virtute ſuſceptum, quod ex Chriſti priuilegio confert primam gratiam tam pueris, quam adultis fidelibus, qui non habent actualem volitionem, ſeu complacentiam alicuius peccati mortalis, & inuincibiliter non aduertunt ad ſufficientem dolorem eliciendum de peccatis commiſſis; dum ante ſuſceptionem Baptiſmi rapiuntur ad mortem pro Chriſto ſubeundam, & recipiunt vulnera de ſe lethalia. Delet etiam martyrium omnem pœnam non minus quam Baptiſmus aquæ. Non tamen imprimit characterem, quia non eſt Sacramentum. Quare licèt, quis per baptiſmum flaminis, vel ſanguinis gratiam obtinuerit, tenetur, dum commodè poteſt, recipere Baptiſmum aquæ, vt ſit actu membrum Eccleſiæ viſibilis, & particeps aliorum Sacramentorum. *Videantur S. Thom. 3.p.q.66.& 87. art. 1. Henriq. lib.2.c.1.n.3. & c.34. Layman.lib.3.ſect.3.n.3. Suarez 3. part. to.3. diſput.29. Filliucius tract.2.n.10. Auerſa 3.p.q.70.ſect.5. & 6.*

CAPVT I.

De materia remota Baptiſmi.

6 SVppono 1. materiam Baptiſmi remotam eſſe veram, & naturalem aquam. Sic definiunt Florentinum de Sacram. *Trident. ſeſſ.7. can.2. de Baptiſmo*. Sic docent *S.Thom.3.p.q.66.art.3. & 4. & omnes Catholici*. Patet *ex Io.3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. Nam ibi deſcribi materiam Baptiſmi Patres communiter docent; & aquam propriè dictam intelligi, cenſet Tridentinum ſup. Sic enim ſcripturæ ſenſus ſemper eſt iuxta verborum proprietatem accipiendus, niſi ſequatur abſurdum; hic autem nulla ſubeſt ratio confugiendi ad metaphoram, præſertim cum *Actorum 4.& 10.* deſcribatur aqua vera fuiſſe materia Baptiſmi. Accedit traditio Patrum, vſus Eccleſiæ, congruentiæ nonnullæ, quas adducit. *S.Thom. eo art.3.*

7 Suppono 2. ſolam aquam elementalem, & vſualem eſſe materiam neceſſariam, & ſufficientem ad Sacramentum Baptiſmi conficiendum. Ita Doctores, *in 4. diſt.3. S. Th.ſup. art.4.* generalem regulam aſſignat. Quoties aqua retinet eſſentialem elementi ſubſtantiam, quantumuis alteretur peregrinis qualitatibus, eſſe ſufficientem materiam Baptiſmi. Secus ſi vel ita miſceatur alijs corporibus, vt habeat potius naturam corporis miſti, quam aquæ; vel ita congeletur, & dureſcat, vt ablutioni nequeat deſeruire. Requiritur enim aqua ſimpliciter dicta, quâ communiter homines vtuntur ad abluendum corpus; nam in hac baptizatus fuit Chriſtus, & hæc exiuit ex eius latere percuſſo ad hoc ſignificandum, vt docet Innocentius, *c. in quadam de celebrat. Miſſar.*

8 Hinc ſequitur 1. nec licitè nec va-

Digitized by Google

lidè liquorem alium adhiberi Baptiſmo præter aquam naturalem. Quare ſiquis adhibeat vinum, oleum, acetum, lac, ptiſanam, ſeu cremorem ex amygdalis, aut ex meli melis, aut ex hordeo, vel ſimilem potum; vel aquam ardentem, aurum potabile; ſeu quamlibet aquam alchimicam, aut lambicatam ex aliquo miſto, nullum efficiet Sacramentum, vt notat, *Trullench de Sacram. lib. 2. c. 1. n. 3.* Nam & ieiunium panis, & aquæ ſumptis his liquoribus violatur, vt aſſerunt. *Henriq. lib. 2. c. 6. n. 2. Bonac. de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. nu. 2.*

9 Sequitur 2. non eſſe ſufficientem materiam Baptiſmi ſudorem, lacrymas vrinam, phlegma; quia non ſunt aqua naturalis, vt de phlegmate docet Innocentius eo c. *in quadam*, & de cœteris liquoribus docent, *Henriq. & Bonac. ſup. Coninch. q. 66. n. 24.* Cœterum ſufficit aqua naturalis cuiuſcumque generis, vt maris, fluminis, paludis, fontis, putei, pluuiæ, dulcis, vel ſalſa, vel amara, calida, vel frigida, tincta colore, turbida, vel clara, dēſa, vel ſubtilis &c. ita Doct. cōm.

CAP. I. QVÆST. I.

An ceruiſia, iuſculum, lexiuium ſint materia ſufficiens Baptiſmi?

10 NEgant communiter Doctores ceruiſiam eſſe materiam ſufficientem valido Baptiſmo. *Sic Henriq. lib. 2. cap. 6. nu. 2. Bonac. de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. nu. 2. Valentia to. 4. diſp. 4. q. 1. punct. 2. Zecchus de Bapt. c. 2. propoſit. 2. & alij plures.* Quoniam ceruiſia non cenſetur aqua naturalis, ſed in aliam ſpeciem per decoctionem, & miſtionem tranſijſſe. Quidam tamen *apud Coninch. 3. p q. 66. nu* 2. putant, in extrema neceſſitate poſſe ceruiſiam adhiberi Baptiſmo; quia forſan retinet ſpeciem aquæ. Quod aliqualiter eſſe probabile docet. *Caſtro Palaus to. 4 tract. 19. punct. 3. n. 2. & Leſſius 3. p. q. 66. nu.* 13. dicit, eſſe materiam dubiam; cum non omnino conſtet, an ſpecie differat ab aqua.

11 Diſtinguēdū eſſe cēſeo. Nā ſi ceruiſia ſit tenuis, nec valdè decocta, cōparari poteſt aquæ lutulētæ, nec videtur aquæ ſubſtātiā mutaſſe, ſed permiſta corporibus alijs, adhuc plus aquæ retinere, quā alterius ſubſtantiæ; quapropter erit materia ſufficiēs Baptiſmi. Si verò ceruiſia ſit craſſa, multūq; decocta, iā videtur aquæ ſubſtātiā amiſiſſe. Quare non erit materia ſufficiens valido Baptiſmo. Sic docēt. *Coninch. & Pal. ſup. Laym. li. 5. tr. 2. c. 3. n. 1. Tān. to. 4. diſp. 4. q. 1. dub. 2. n. 42.*

12 Vnde fit, ſi dubium ſit facti, videlicet an ceruiſia, quę prę manib. habetur ſit tenuis, vel craſſa; & per cōſequens an retineat ſubſtātiā aquæ, vel nō retineat: in extrema neceſſitate morientis adhiberi poſſe. Quia charitas erga proximū præualet religioni debitæ Sacramentis, vt diximus, *lib. 1. c. 1. q. 4.* docent etiam *Card. de Lugo de Sacr. diſp. 8 sect. 9. n.* 140. *Auerſa 3. p. q. 66. sect. 4.* Diana cum alijs, *p. 5 tract. 3. Reſ. 1.* qui ſubdit, idem à fortiori procedere, quādo circa materiā Baptiſmi dantur opiniones probabiles, (quod dici poteſt dubium iuris) tunc .n. ſub cōditione Baptiſmus moribūdis adhibēdus eſt etiā iuxta minus probabilē, aut parū probabilem opinionē, de quo nos etiā illa q. 4. Verū in præſenti, ſi conſtet ceruiſiā ita craſsā eſſe, vel adeò decoctā, vt iā amiſerit aquæ ſubſtātiā, & in corpus miſtum tranſierit, nō videò probabilē vtcumq; ſententiā affirmātē, eſſe ſufficiētem materiā Baptiſmi: quare nec in extrema neceſſitate poterit adhiberi.

13 Sic etiā philoſophatur *S. Th. 3. p. q. 66. art. 4 ad 2. de iuſculo*, vel aqua decoctionis carniū, aut piſciū, aut herbarū, aut leguminū, aut ſimiliū. Nam ſi parum ſucci carnei, vel alterius ſubſtantiæ tale iuſculū habeat admiſtum, quia valdè tenuiter coctū eſt, erit ſufficiens materia Baptiſmi. Si verò tāta facta ſit reſolutio, (nimia decoctione) plurium corporum lixatorum, vt liquor plus habeat alienę ſubſtantiæ, quam aquæ; vel potius vt aqua tota tranſierit in corpus miſtum; quod ex denſitate, vel ſpiſſitudine perſpici poteſt; non erit materia validi Baptiſmi. Sic docent cum *S. Th. Coninch.*

Lay-

*Layman, Palaus ſup. Auerſa 3.p.qu.66. ſect.4. Tannerus n.*40. Sic conciliari poſſunt *Poſſeuinus cap.6.n.5. negans*, iuſculũ eſſe ſufficientẽ materiã, & *Villalob.to.1. tract.5. Diffic.3.n.2.* affirmãs. Quod ſi dubitetur, quãta fuerit decoctio iuſculi, ac per conſequens, vtrũ ille liquor retineat aquę naturã, nec ne: adhiberi poterit in neceſſitate, ſicut de ceruiſia dictum eſt.

14 Lexiuium eſſe materiam ſufficientem Baptiſmi, docent *S. Thom. ſup. art. 4. ad 4. Syluеſter Baptiſmus 2.q.4. Suarez tom.3 diſp.20. ſect.1. concl.2. Poſſeuinus de officio Curati cap.6. num.3. Villalobos, & Layman ſup.* quia cineres decocti non corrumpunt formam aquæ. *Henriquez lib.2. cap.6. n.2. cenſet eſſe materiam dubiam. Bonacina diſp.2. q.2. punct.3. nu.6.* dicit, lexiuium benè decoctum, non eſſe ſufficientem materiam Baptiſmi; quia iam aqua tranſijt in corpus miſtum. Certè ſi lexiuium fiat, aqua ſolum tranſmiſſa per cineres etiam calefactos, calceue permiſtos, ſufficiens erit materia Baptiſmi; ſicut aquæ medicæ thermarum, quamvis ſulphureæ ſint, vel ex venis metallorum, lapidum, aut mineralium, quas tranſierunt, aliqua qualitate fuerint infectæ. Nam adhuc retinent naturam, & plures aquæ proprietates, & ſolam alterationem accidentalẽ recipiunt, vt cùm S. Thoma docet Tannerus ſup n. 39. Idem eſt, ſi cineres leuiter decoquantur, vt ſentiunt Auerſa *ſup. & Filliucius tract.2.n.28.* Cœterum tanta poterit eſſe decoctio cinerum, vt aquæ natura mutetur in aliam miſtam, vt cenſuit Bonacina, & fatentur Filliucius, & Auerſa, tunc non fore lexiuium ſufficientem materiam Baptiſmi.

CAP. I. QVÆST. II.

An aquæ artificiales ſint materia ſufficiens Baptiſmi?

15 COmmuni ſentẽtia negat, aquas ex roſis, floribus, vel herbis diſtillatas eſſe materiam ſufficientem Baptiſmi: Quia nõ ſunt aqua naturalis, ſed ſucci quidã, & humores illorũ corporũ miſtorũ; ac ſubinde diſtinguuntur eſſentialiter ab aqua elementali, quàm Concilia definiunt, eſſe materiã neceſſariam Baptiſmi. Sic cenſent *S. Thom. 3. p. q. 66. ar.4. ad 5. Leſſius ibi, Auerſa ſect.4. Trullench. de Sac. lib.2. c.1. dub.3. n.3. Suarez, Vazq. Henriq. Bonac. Layman, Valentia, Becanus, & alij* quinquaginta, quos refert, & ſequitur *Dian. p.5. tract.3. Reſol.2.*

16 Nõ deſunt tamen, qui velint in extrema neceſſitate tales aquas adhiberi poſſe Baptiſmo. Quia non omninò conſtat, an ſpecie differant ab aqua naturali. *Sic Ioannes Præpoſitus 3.p.q.66. art.4. n.22.* Adamus *Tannerus to.4. diſp.4. q.1. dub.2. n.41. Chamerota de Sac. tract.2. de Bapt. ca.2. dub.2. Caſtro Palaus to.4 tract. 19. diſp.1. punct.3. n.2. Leſſius ſup.* Quam ſententiam quamvis *Coninch. ea q.66. n.* 23. non audeat approbare; quia videtur diſſonare Cõcilijs, & cõmuni ſenſui Doctorũ exiſtimantiũ, aquam ex plãtis expreſſam non eſſe naturalẽ: At quoniã extrema neceſſitas Baptiſmi, præſertim in pueris cogit extrema queq; tentare, non vult omninò damnare tali materia (dum neceſſitas vrget) vtentes, donec apertè damnet illos Eccleſia; quaſi neceſſitas vrgens honeſtet in Sacramentis vſum materiæ tam dubiæ quidem, vt vix dici poſſit probabilis.

17 Vlterius progreſſus eſt, *Ioannes Puteanus 3.p.q.66. ar.4. n.5. dicens*, quamvis aqua roſacea nõ ſit aqua naturalis elementalis, adhiberi poſſe Baptiſmo, dum alia nõ ſuppetit in neceſſitate: Quia licẽt Cõcilia requirant ad validum Baptiſmũ aquas naturales, nõ tamen hactenus Eccleſia definiuit, in nullo planè caſu vllam aliã aquã ſufficere valido Baptiſmo; cũ item aqua roſacea magnã affinitatẽ habeat cũ aqua naturali. Meritò quidem hanc ſententiam audaciæ notat *Auerſa ſup.* Quippè dũ Concilia definiunt, aquã naturalẽ eſſe materiã neceſſariã valori Baptiſmi, ſatis oſtendunt, nullã aquam, quæ non ſit elementalis, in quantacunq; neceſſitate ſufficere valori Baptiſmi; neceſſitas enim nõ variãt diuinã Sacramẽ-

torum

torum inſtitutionem, nec affinitas cùm materia Sacramenti ſufficit, vbi non ſuppetit vera materia. Quare ſi certum ſit, liquorem ex floribus diſtillatum non eſſe naturalem aquam, ſed purum ſuccum ipſorum, æquè certum eſſe debet, nunquam adhiberi poſſe Baptiſmo, quantumvis vrgeat neceſſitas. Si verò dubium aliquòd ſubſit, an in illo liquore ſit aliqua pars aquæ naturalis permiſta ſufficiens valido Baptiſmo; quòd certè ſuberit, quando liquor eductus fuit ex herbis, aut floribus aqua naturali perfuſis, aut irroratis; poterit adhiberi ſub conditione, iuxtà ſuperius dicta *num.* 12.

18 Aquam manantem ex vitibus inciſis, vel ex alijs plantis, aut arboribus ſufficere valido Baptiſmo, ſignificat *Ioannes de la Cruz in Direct. part. 2. de Bapt. q. 1. dub. 1. concl. 2. quaſi ſit aqua naturalis.* Sed oppoſitum aſſerendum eſt; nam humor ille non eſt aqua naturalis, ſed ſuccus plantæ, vel arboris, ac ſubindè corpus miſtum, ſicut planta, vel arbor, vndè fluit, quàmvis ob perſpicuitatem ſimilis aquæ ſit, & ſoleat aqua vocari. *Sic docent Henriq. lib. 2. cap. 6. nu. 2. Filliucius tract. 2. nu. 26. Bonacina de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. n. 2. Zanardus in Direct. part. 1. de Bapt. ca. 3. Moure part. 1. cap. 2. §. 3. nu. 3. Auerſa 3. p. quaſt. 66. ſect. 4. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 5. Palaus, & Tannerus ſup.* qui conſequenter aſſerit, nullam aquam, vel ſuccum ex herbis, floribus, radicibus, frondibus, arboribus, metallis, alijſve miſtis elicitum per inciſionem, contuſionem, aut diſtillationem, eſſe materiam ſufficientem Baptiſmi; quoniam eſſentialiter differunt ab aqua naturali, iuxtà S. Thomam, & communem Doctorum. Addit verò: quia nonnulli Recentiores contrarium ſentiunt, adhiberi poſſe probabiliter in neceſſitate. Verùm hoc ego nec ſuaderem faciendum; nec factum damnarem; Quippè licèt non appareat probabile per locum intrinſecum, at per locum extrinſecum non videtur improbandum omninò.

19 Notant Auerſa, Diana, & Maure ſup. veram aquam eſſe, Baptiſmoque ſufficientem, quæ colligitur ex vaporibus denſatis, cùm euaporantur ex olla, & tegumento repercutiuntur. Item quæ hyeme fluit ex parietibus, aut lapidibus: Nam vapores vel ſunt eſſentialiter aqua, vel facilè conuertuntur in aquam; & aer humidus tranſmutatur in veram aquam, cùm hæc manat ex parietibus, aut ſaxis. Nec hoc video negari à quopiam.

20 Saliuam adhiberi poſſe Baptiſmo, quando neceſſitas vrget, indicat *Palaus ſup.* quaſi ſit aliqualiter probabile, ſaliuam ab aqua naturali ſubſtantialiter non differre. Verùm communis ſententia negat, ſputum, pituitam, & ſaliuam etiam ſubtilem eſſe ſufficientem materiam Baptiſmi. Quoniam ſunt humores humani corporis diſtincti ſubſtantialiter ab aqua naturali, ſicut ſudor, & ſimiles. *Ita Coninch. quaſt. 66. num. 4. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 1. Poſſeuinus cap. 6. num. 4. Filliucius, Henriquez, Auerſa, Bonacina ſup. Confirmatur ex cap. Non vt apponeres. De Bapt.* vbi decernit Pontifex, paruulos quoſdam ſaliua baptizatos non recepiſſe validum Sacramentum, quia defuit elementum aquæ neceſſarium valori Baptiſmi. Quapropter, oppoſitum nec aliqualiter probabile reputo.

CAP. I. QVÆST. III.

An lutum, nix, Gelu, Grando, Glacies ſint materia Baptiſmi?

21 LVtum propriè dictum magis eſt terra, quàm aqua; ſubindèque non ſufficiet valori Baptiſmi. Secus aqua, quàm expreſſeris ex luto: nam hæc retinet aquæ naturam phyſicam, & moralem, quatenus eſſentialiter eſt aqua, deſeruireque poteſt ad abluendum. Benè quippè notant *Palaus ſup. Præpoſitus 3. par. qu. 66. art. 4. num. 22. & alij*, non ſufficere valori Baptiſmi naturam aquę phyſicam, ſed requiri ſimul

mora-

moralem, ideſt talem conditionem, & ſtatum, vt ſecundum hominum æſtimationem reputetur aqua naturalis apta moraliter ad abluẽdum. Quare ſi maior ſit pars aquæ, quam terræ; quãuis S. *Tho. 3. part. q. 66. art. 4. Henriqu. ſup. Filliucius num. 27. Bonacina num. 6.* dicant, non eſſe propriè lutum, ſed aquam lutulentam, ſeu nimis turbidam, quæ ſufficiat valido Baptiſmo; conſiderandum erit, an aqua lutulenta talis ſit, vt lauare poſſit potius, quàm polluere. Secus enim, etſi retineat naturam aquæ phyſicam, non ſufficiet Baptiſmo valido, cum ſit aptior ad polluendum, quàm ad abluendum. Sic cenſent *Palaus, & Auerſa ſup.*

22 Niuem eſſentialiter ab aqua non differre, docent *Filliucius tract. 2. nu. 29. Layman lib. 5. trac. 2. ca. 3. Moure part. 1. cap. 2. §. 3. num. 4. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 3. num. 3.* cum facilè reſoluatur in aquam. Vnde niuem, & glaciem, ſeu grandinem adhiberi poſſe Baptiſmo, dũ vrget neceſſitas, aſſerunt *Puteanus 3. p. q. 66. art. 4. dub. 1. nu. 5. Præpoſitus eodem art. num. 22. Leſſius nu.* 14. Confirmant, nam aliqui putant cum Ioanne Maiore, ſufficere valido Baptiſmo contactum aquæ, quamuis nulla ſequatur ablutio. At Sotus *in 4 diſt. 3. quæſt. 1. artic. 4. ad 1. & Petrus de Ledeſma trac. de Bapt. ca. 3. concluſ.* 1. Putant eſſentialiter ab aqua differre, facili tamen alteratione in illam conuerti eſt.

23 Dicendum eſt, niuem, gelu, glaciẽ, grandinem, dum non liquefiunt, non eſſe materiam ſufficientem valido Baptiſmo. Quia ſiue differant eſſentialiter ab aqua, ſiue ſolum accidentaliter, apta nõ ſunt ad abluendum, niſi prius liquefiant; & Baptiſmus certè requirit aquam aptam ad abluendum. Si verò non nihil liquefiant, quod facilè fiet contactu corporum, perfricatione manuum, colliſioneve partium diuiſarum, itaut reſoluantur in parum aquæ ſufficientis ad abluẽdum; iam erunt ſufficiens materia Baptiſmi. Sic docent cum communi ſententia *Suar. tom. 3. diſp. 20. ſect. 2. Henriqu. lib. 2. cap. 6. num. 1. Bonacina de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. Coninch 3. p. q. 66. art. 4. num. 27. Tannerus ibi num. 37. Præpoſitus num. 22. Auerſa ſect. 4. Sotus, Filliucius, Ledeſma, Palaus, Layman, Moure ſup. qui referunt alios.* Et quidem in praxi pronum erit ferè ſemper ex niue, vel ſimilibus aquam elicere ſufficientem nõ ſolum ad contactum, ſed etiam ad ablutionem, quæ certum reddat valorem Baptiſmi.

24 Liquorem profluentem ex ſale ſufficere Baptiſmo valido, docent *Armilla verb. Baptiſmus num. 23. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 5. Hurtado de Bapt. diſp. 1. diffic. 2. Ochagauia, q. 3. num. 4. Henriqu. & Bonacina ſup. Moure, num. 5.* Probant, quia ſal ſit ex aqua maris, aut putei ſalſi congelata, vel indurata calore ſolis, aut ignis, vt docet *Ariſtot. 2. Meteororum, cap. 3.* & experientia teſtatur, ac per conſequens aqua profluens ex ſale reſoluto eſt eiuſdem rationis cum aqua maris, ſeu ſalſa. Negant verò ſufficere *Syluester Baptiſm. 2. num. 3. Tabienna Baptiſmus. 4. § 7. Angelus ibi num. 3. Layman, & Auerſa ſup. Coninch num. 23. Palaus n. 2.* Probant, quia ſal eſt mixtum quoddam ex vaporibus, & exhalationibus concretum, ſubindèque diſtinctum eſſentialiter ab aqua; Quare ſiue concretum, ſiue liquidum non eſt ſubſtantialiter aqua; ſed immiſtus aquę liqueſcit, & communicat illi ſalſedinem; Dum verò calore ſolis, vel ignis conſumitur aquæ ſubſtantia, remanet ille ſuccus ſalſus, & indureſcit, vocaturque ſal. Et hoc ſolum voluit Ariſtoteles, ac experientia demonſtrat, & nihil aliud. Ideo *Coninch non reputat eſſe probabile,* quod liquor ex ſale reſoluto profluens, ſit materia ſufficiens Baptiſmi, quod ſatis indicat etiam *Auerſa.*

25 *Poſſeuinus cap. 6. num. 5* dicit, liquorem iſtum eſſe materiam Baptiſmi dubiam; *Palaus ſupra* dicit, eſſe probabilem, itaut adhiberi poſſit in extrema neceſſitate Baptiſmi. *Filliuc. tr. 2. n. 29.* ſic diſtinguit; Si ſal retinet maiorem partẽ aqueæ ſubſtantiæ, reſoluitur in aquam naturalem, quæ ſit ſufficiens materia Baptiſmi. Secus ſi tantam habeat denſitatem

tatem, vt nimia cenſeatur exhalationũ admiſtio, ac per conſequens admittat denominationem aquæ, quæ ſemper ſupponere debet maiorem eius quantitatem. Ego certè, cùm variæ ſint Philoſophorum ſententiæ de ſalis natura, de ſalſedine maris, & in communi; cenſeo probabiliorem eſſe, quæ docet, ſal eſſe craſſiores miſtorũ partes, & quaſi quoddam metalli genus in varijs terræ venis concreſcere, quarum plures in fundo maris, & in littoribus exiſtentes reddunt mare ſalſum, dum ſuccus ille humiditate liqueſcit. Similiter in varijs terrarum tractibus aquæ nonnullæ ſalſæ reperiuntur, quia tranſeunt per venas ſalis, ſpecus etiam, & agri ſalſi, quia venas ſalis includunt. Quare cum ſecunda ſententia reor, liquorem ex ſale manantem non eſſe ſufficientem Baptiſmi materiam; adhuc ob opinionum varietatem, in neceſſitate ſub conditione poſſet adhiberi. Videatur *Nicolaus Cabeus in ſuis Meteoris lib.2. textu 26.qu.1.* latè diſcutiens ſalis, & ſalſedinis naturam.

CAP. I. QVÆST. IV.

Quando ſit aqua permiſta ſufficiens materia Baptiſmi?

26 Regulam aſſignat *S. Thom. 3.p. q.66.artic.4.* quoties remanet maior pars aquæ, ſufficientem eſſe materiam Baptiſmi: ſecus verò quando miſcetur aquam tam paruæ quantitatis, vt compoſitum, ſeu miſtũ magis ſit aliud, quàm aqua. Sic vinum modicis aquæ guttulis lymphatum magis eſt vinum, quàm aqua. Sic aqua multa pinguedinis, vel farinæ quantitate denſata iam tranſijt in miſtum. Sic aqua cum melle miſta, vel cum vbis expreſſis in dolijs decocta, ſimiliaque miſta iam abſolutè non denominantur aqua, conſentiunt *Henriqu.lib.2.cap.6.num.2. Layman lib. 5.tract.2.cap.3. num 1. Fillencius trac.2. num.37. Bonacina diſput.2.qu.2. punct.3. num. 6. Coninch 3.par.q.66.n.22. Auerſa ibi ſect.4.*

27 Certè res pendet ex facto, prudenterque debet perpendi quantitas aquæ, corporiſque permiſti, vt diſcernatur, an aqua retineat ſuam naturam, vel in aliã diuerſam tranſierit: Et ſæpè dabitur probabile dubium, an facta miſtione vini, mellis, olei, farinæ, ſacchari, vel aromatum, vel alterius corporis cum aqua, nihilominus hæc retineat abſolutam denominationẽ aquæ; necne. Quapropter erit tunc materia dubia Baptiſmi: Quod ſi per artem aliquam extrahatur ex vino limphato, vel alio ſimili miſto naturalis aqua, certam fore materiam Baptiſmi, docet *S. Thomas ſupra, & Doctores cum illo.*

28 Quoad praxim dico 1. peccare grauiter illum, qui ſine neceſſitate baptizat aqua non benedicta ſecundum Eccleſiæ ritum, vt colligitur *ex Clement. vnica de Baptiſmo, docentque Sylueſter Baptiſm. 2.q.3. Toletus lib.1.cap.18. num.4. Reginaldus lib.27.num.13. Palaus tom.4.trac. 19.punc.3. num.5. Villalobos tom.1.trac. 5.diffic.3.num.3. Coninch ſupra. Bonacina num.8. Henriqu.num.4.* notans id haberi ex Apoſtolica traditione iuxta Sanctum Baſilium, & alios. Probatur; nam Eccleſiæ præceptum, & mos in re tam graui grauiter obligat ad adhibendam in Baptiſmo aquam ſolemni ritu benedictam, quæ ſeruatur ad hunc effectum nonnumquam in fonte Baptiſmali. Nec illam laicus tangere poteſt ob chriſma, quod habet admiſtum, vt habetur cap. *In ſancta.* cap. *Veſtimenta, de conſecr. diſt.* 1. cap. *Sabbato ſancto, de conſecr. diſtin 4. cap.1. de Sacram. non iterand.* Quare ſi laicus in neceſſitate baptizans vti velit hac aqua benedicta, debet infundere ſine contactu, ſcilicet medio vaſe, vt notant *Villalobos, & Henriqu. ſupra. Vide infra cap.6. q.2.*

29 Dico 2. grauius illum peccare, qui ſine neceſſitate baptizat aqua fœda, vel impura nimirum brodio parũ decocto, vel lixiuio, vel ſimili; Quia facit contra reuerentiam Sacramẽto debitam. Grauius item ſacrilegium committeret, qui citra neceſſitatem adhiberet materiam du-

dubiam; magnam ſiquidem irreuerentiam irrogat, dum per talem vſum ſubit voluntarium periculum conferrendi baptiſmum irritum. Ita *Coninch Reginaldus, & Palaus ſupra Henriqu. nu. 2. Bonacina num. 7. & 9. & alii communiter.*

30 Cœterum in extrema neceſſitate non ſolum licitè poſſumus, ſed etiam debemus vti aqua non benedicta, vel impura, vel etiam dubia, dum alia non ſuppetit pura, vel certa; nec tunc temporis haberi poteſt. Quia melius eſt Sacramentum dubium, quàm nullum. Si verò ſic baptizatus baptiſmo dubio, vel ſolum probabili ſuperuiuat, reiterandus eſt baptiſmus ſub conditione. Nam in dubijs pertinentibus ad æternam ſaluté tenemur amplecti partem tutiorem. Videantur, quæ diximus *lib. 1. cap 1. q. 4. & 6. Vazqu. 3. p. diſp. 155. Coninch Henriqu. Bonacina ſuprà.*

CAPVT II.

De materia proxima Baptiſmi.

1 Conueniunt Doctores, materiã Baptiſmi proximam eſſe ablutionem. Ita *Magiſter in 4. diſt. 3. ca. 1. Ricardus, Scotus, Paludanus ibi. S. Thomas 3. par. qu. 66. art. 7. & 8. Suarez tom. 3. diſput. 20. ſect. 2. Vazqu. 3. par. diſput. 141. cap. 2. Coninch q. 66. num. 25. Bonacina diſput. 2. qu. 2. punct. 3. num. 13.* Probatur 1. ex Matth 28. *Baptizantes eos.* id eſt abluentes eos. Ad Epheſ. 5. *Mundans eam lauacro aquæ.* Probatur 2. nam omnia Sacramenta præter Euchariſtiam (quippe quæ conſiſtunt in vſu) habent pro materia proxima non rem permanentem, ſed actionem aliquam tranſeuntem; illam ſcilicet, quàm immediatè ſignificat, & determinat forma. Sed forma baptiſmi non ſignificat aquam immediatè, nec conſequenter determinat illam ſecundùm ſe conſideratam; ſed eius vſum, ſiue ablutionem, vt patet ex ipſis formæ verbis: Ergo ablutio eſt materia proxima baptiſmi.

CAP. II. QVÆST. I.

Quod genus abſolutionis ſufficiat, aut requiratur ad Baptiſmum?

2 POſſunt in ablutione conſiderari nonnulla vel intrinſeca ipſi, vel cum illa coniuncta. Primò ſiquidem ex parte abluentis datur motio brachij. Secundò datur motio aquæ, quæ corpori applicatur abluendo; vel ipſius corporis, quòd applicatur aquæ, dum eidem immergitur. Tertiò datur contactus corporis, & aquæ, quaſi terminus illius motionis: Et hæc omnia dici poſſunt ablutio actiua, quatenus ſignificant ablutionem, prout ab agente concipitur egredi. Quartò datur ex parte abluti receptio, qua per mutuum cõtactum recipit quodam modo aquam ſibi cohærentem, & dici poteſt ablutio paſſiua, quatenus ſignificat aquam applicatam corpori per contiguitatem, & ab hac corpus extrinſecè denominatur tangi, vel ablui, & ſic habere modum quendam paſſionis, licet verè non ſit paſſio, quia per illam nulla qualitas producitur, ſeu recipitur, ſed ſolus modus præſentiæ, vel ſimul etiam relationis propinquitatis. Quintò dantur effectus ablutionis. v. gr. refrigeratio abluti, ſordium abſterſio, & cetera quæ non ſunt ablutio, ſed ipſam conſequuntur.

3 Itaque ſit dubium primum; An materia proxima Baptiſmi ſit ablutio paſſiua, vel actiua? Paſſiuam affirmant *Sotus in 4. diſtinct. 3. quæſt. 1. artic. 1. Suarez. ſupra. Valentia tomo quarto diſputat. 4. quæſt. 1. punct. 1. circa fin. Villalobos tom. 1. tract. 5. difficult. 1. numero 1. & difficult. 4. numero primo.* Probant; quia Baptiſmus habet rationem Sacramenti, quatenus in baptizato recipitur; ergo dicit ablutionem, quatenus paſſionem.

Dicendum tamen eſt, materiam pro-

proximam Baptiſmi eſſe tam ablutionē actiuam, quàm paſſiuam, quatenus includit ſecundum, tertium, & quartum motum ſupra numeratos: nam primus, & quintus omninò ſunt extra rationem ablutionis. Ita *Vazqu. ſupra, Coninch nu.* 31 *Ochagauia de Baptiſmo qu.* 3. *Auerſa cum alijs 3. par. q. 66. ſect. 3. circa finem*. Probatur; quia non concipitur ablutio fieri, niſi per motum allidatur aqua corpori; ſiquidem in vtriuſque contactu, ſeu colliſione conſiſtit ablutio, quàm ſignificat Baptiſmi forma ſimul tanquam actionem baptizantis, vt patet in noſtra forma. *Ego te baptizo*, & tanquam receptionem in corpore baptizati, quam magis exprimit forma Græcorum. *Baptizetur ſeruus Chriſti*. Pariter igitur requirit Baptiſmus, vt aliquis abluat, & aliquis abluatur, ac ſubindè pariter penes vtrumque reſpectum eſt ablutio de ratione baptiſmi.

4 Hinc fit 1. valere Baptiſmum ex niue, vel glacie ſi reſoluatur in aquam, dū eſt in manibus baptizantis, antequam applicetur baptizato: non verò ſi reſoluatur poſt applicationem, quia tunc eſſet ablutio paſſiua tantùm. Ita *Tannerus tom. 4. diſp. 4. qu. 1. dub. 2. n. 44. Addit Auerſa ſupra*, valere quoq; Baptiſmum, ſi nix, aut glacies per applicationem ad corpus baptizandi reſoluatur in aquam, dum modo ritè coniungatur prolatio formæ; quia Miniſter applicãdo niuem, aut glaciem ſuo modo iam actiuè lauaret, & ita non deeſſet actiua ſimul ablutio. *Diana part. 5. tract. 3. Reſol. 3.* probabile reputat, ſufficere ſolam ablutionem paſſiuam. Certè citrà neceſſitatem non licet adhibere ſolam ablutionem paſſiuam; ſiquando tamen ob neceſſitatem adhibita fuerit, Baptiſmus erit ad ſummum probabilis, & ideò ſub conditione repetendus.

5 Fit 2. ad valorem Baptiſmi requiri motionem vel aquæ tendentis ad tangendum corpus, quòd affunditur; vel corporis tendentis ad tangendam aquā, in qua mergitur, & procedentis quidem à Miniſtro, nam id ſignificat forma. Quare non recipit validum Baptiſmum, qui quietus in aqua prorſus immota conſiſtit, quamuis ſuper eo proferatur forma Baptiſmi, nam ibi non datur ablutio ſufficiens Baptiſmo valido, cum non detur motus circa corpus abluti factus ab abluente. Similiter ſiquis continens aquam in vaſe, quòd infans à ſe, vel ab alio miſſus ſubintrat, proferat formā Baptiſmi, nihil mouens aquam, vel corpus, non baptizat; quia verè non abluit. Ita *Coninch q. 66. num. 25. 26. 31. Auerſa q. 66 ſect. 4.*

6 Addit *Suarez ſupra*, requiri communiter ad ablutionem, quòd contactus ſit ſucceſſiuus per ſucceſſiuam motionem aquæ circa corpus, vel corporis in aqua. Quare ſiqua pars aquę (per aſperſionem præſertim iniecta) tãgat corpus, nec diffluat contactu ſucceſſiuo, negat effici Sacramētum; quoniam homo non dicitur ablutus per nudū aquæ contactum, niſi ſit ſucceſſiuus: Sicut aqua exiſtens in vaſe propter ſolum contactū non dicitur abluere vas. Ergo debet aqua diffundi per corpus ſucceſſiuo motu, & contactu ad abſolutam denominationem ablutionis. Sequuntur hanc doctrinam *Fillucius trac. 2. num. 30. Bonacina diſp. 2. q. 2. punc. 3. num. 14. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 4. num. 2. & 6. Peſſeninus cap. 6. num. 13. Layman lib. 5. tr. 2. cap. 3. Comitolus lib. 1. q. 12. Reginald. lib. 27. num. 14. Ochagauia de Bapt. q. 4. num. 8. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 5. & par. 5. tract. 3. Reſolut. 5. Auerſa ſupra, & alij communiter.* Qui colligunt indè, valuiſſe Baptiſmum, dum mulier moribundum infantem baptizauit, impreſſo ſigno crucis in fronte digito madefacto; quoniam adfuit ibi contactus aquæ ſucceſſiuus; ſecus fore, ſi ſolùm digitū aqua madefactum applicaret infanti. Et hęc ſententia communior eſt, & probabilior, & tutior, & ideò tenenda ſemper in praxi.

7 Cæterum *Vazquez* eam ſucceſſionem contactus non requirit ad Baptiſmi valorem, imò 3. *p. diſp. 145. n. 23. contra Syluestrum docet*, ad veram rationem corporalis ablutionis, per quam ſpiri-

Digitized by Google

ſpiritualis ablutio peccatorum denotatur, non requiri, vt aqua diffluat ab abluto; quia ſordes optimè tergi poſſunt, licèt aqua eidem parti, quam ſemel tetigit, adhæreat: ac ſubindè per ſolam aſperſionem guttarum aquæ fieri poſſe verum Baptiſmum, etiamſi guttæ non diffluant, ſed eidem parti ſemper inhæreant. Nec vllus (inquit *Vazquez*) hunc Baptiſmum verum eſſe Sacramentum negabit. Eſt igitur talis ablutio vera materia Sacramenti, quamvis aqua nullo modò diffluat à baptizato. Fauet *Henriq. lib. 2. cap. 21. n. 4.* dicens, Sufficit ſtilla aquæ per aſperſionem tangi ſolùm hominis pedem. Magis expreſſit *Leſſius 3. p. q. 66. n. 3.* docens, ablutionem communiter fieri per contractum ſucceſſiuũ corporis, & aquę; ſubdit verò: fieri poteſt vt partem aliquam ſimul aqua tangat ſufficienter, & tunc ablutio fit in momẽto: non eſt enim de ratione ablutionis, vt ſucceſſiuè fiat. Hæc ſententia ſic apparet probabilis, vt in extrema neceſſitate reduci poſſit ad praxim.

8 Sit ſecundum dubium: An requiratur immerſio, vel ſufficiat infuſio, vel aſperſio? Triplex etenim diſtinguitur in præſenti genus ablutionis, videlicèt vel per immerſionẽ hominis in aquam vel per affuſionem, aut aſperſionẽ aquæ ſuper baptizandum; & prima ſententia requirit immerſionem: quia per illam ſignificari mortem, & ſepulturam Chriſti domini ſatis innuit *Apoſtolus Rom. 6.* dum inquit. *Conſepulti ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem. Sic aſſerunt Athanaſius in lib. quæſtionum ad Antiochum q. 125. Ambroſius lib. 2. de Sacram. cap. 7. Nyſſenus in Orat. Catechetica cap. 35. Leo Magnus in epiſt. 4. cap. 3. Damaſcenus lib. 4. de fide cap. 10. Auguſtinus ſerm. 201. de temp. Imò trinam merſionem* aſſignant, vt triduana Domini ſepultura, & Trinitas diuinarum perſonarum denotetur, Hieronymus in Dialogo aduerſus *Luciferianos num. 15. Baſilius lib. de Spiritu ſancto ca. 27. Theodoretus lib. heret. fabul. cap. de Eunomio.* Probatur ex *cap. Poſtquam* 78. *cap. Siquis Presbyter.* 79. *cap. Eodem modo* 81. *cap. Multiſunt* 82. *de Conſec. diſt. 4.* Vbi trina merſio baptizandi tanquam Dominicum præceptum iniungitur, & aliter facientes grauiter puniuntur.

9 Dico 1. Trina merſio non requiritur ad valorem Baptiſmi. *Sic tradunt S. Thomas 3. p. q. 66. art. 8. Coninch. ubi n. 84. Auerſa ſect. 4. Vazqu. diſp. 145. cap. 1. Suarez diſp. 20. ſect. 3. Henriq. cum multis lib. 2. cap. 7. n. 4. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 5. n. 4* Probatur 1. nam ad eſſentiam Baptiſmi ſola requiritur ablutio, quæ ſine trina merſione dari poteſt. Probatur 2. nam ob euitandos diuerſos errores varijs temporibus occurrentes Eccleſia iam trinam, iam vnicam merſionem adhibuit, vt conſtat ex *cap. De trina* 80. *cap. Propter* 85. *de Conſec. diſt. 4.* Decreta contraria probant ad ſummũ, trinam merſionem olim fuiſſe præceptam ab Apoſtolis: Hoc tamen præceptum iuſtis de cauſis abrogari potuit ab Eccleſia: quamuis expreſſio trium perſonarum à Chriſto Domino deſignata tolli non poſſit, quin baptiſmus irritetur: quòd ſignificant Patres in contrarium adducti, & habetur *cap. Si vera* 30. *cap. In Synodo* 83. *de Conſec. diſt. 4.*

10 Dico 2. Non requiritur ad valorem Baptiſmi merſio, ſed ſufficit affuſio, vel infuſio aquæ ſuper baptizandum, & vnica. Sic docent *S. Thomas ſup. art. 7. Vazquez cap. 2. Suarez, Coninch.* & alij communiter: ac vſus Eccleſiæ cõfirmat. Ratione probatur: nam ex inſtitutione Chriſti ſola requiritur ablutio, quæ pariter fit per immerſionem, aut affuſionem. Ergo valet vtrouis modo collatus Baptiſmus. Subindè valebit etiam per aſperſionem, dum aqua ſufficiente corpus intingatur, ita vt abſolutè denominetur ablutum. Peccaret verò grauiter, qui ſine ſufficiente cauſa baptizaret per aſperſionem, quia faceret contra morem Eccleſiæ receptum, ſubireq; periculum irritandi Sacramentum, ſi ſufficiens aqua non pertingat ad capita ſingulorum. Videantur *Vazquez ſupra, num. 11.*

*num.*11.*& *16.*Henriqu.lib.*2.*ca.*7. *Auerſa qu.*66 *ſect.*4.*& Rituale Romanum pag.* 6.*de forma Baptiſmi, dicens. Baptiſmus licet fieri poſſit aut per infuſionem aquæ, aut per immerſionem, aut per aſperſionem; primus tamen, vel ſecundus modus, qui magis ſunt in vſu, pro Eccleſiarum conſuetudine retineantur*. At infans moribundus, ſi non poſſit aliter, baptizandus erit per aſperſionem, vt rectè notat *Diana part.*5.*tract.*3.*Reſol.*19.

11 Dico tertiò. Miniſtrans ex officio Baptiſmum, ſeruare debet Eccleſię ſuæ morem, & ritum. Nam quiſque tenetur ſe ritibus ſuæ Diœceſis accommodare. Sic præſcribit Rituale Romanum *ſupr.* Sic tradunt *Henriquez, & Layman ſupra, Coninch num.*65.*&* 84.*Reginaldus lib.*27.*num.*19.& alij communiter. Antiquus Eccleſiæ mos fuit, vt Baptiſmus per immerſionem conferretur, quem *S.Gregorius, & S.Thomas* ſuis temporibus perſeueraſſe teſtatur: & nunc etiam apud nonnullos perſeuerat. Verum in Occidente regulariter Baptiſmus iam per affuſionem confertur ob teneritudinem infantium, & honeſtatem adultorum.

12 An autem ſit mortale peccatum non ſeruare ritum Eccleſiæ ſuæ quoad modum baptizandi per merſionem, aut infuſionem? Affirmant *S.Thom.*3.*part. quæſt.*66.*art.*8.*Bonacina diſput.*2.*quæſt.*2. *punct.*3.*Villalobos tomo primo tractat.*5. *difficult.*4. Quia videtur eſſe præceptum grauiter obligans, niſi iuſta cauſa ſubſit aliter baptizandi. Negant verò *Sotus in* 4.*diſt.*3.*quæſt.*1.*artic.*7.*&* 8.*Valentia tomo* 1.*diſputat.*4. *quæſt.*1.*punct.*1. *Palaus tom.*4.*tract.*19. *punct.*3. *num.*2. *Henriqu. ſupra, & alij*. Quia non reputant, eam obligationem eſſe nunc grauem, quando nonnulla Ritualia pręſcribunt ſub disiunctione merſionem, vel infuſionem. Mihi videtur, ſecluſo contemptu, vel ſcandalo, ſine cauſa ſufficiente talis mutationis fore veniale peccatum; quia ſaltem violatur obligatio leuis; ſi cauſa ſubſit ſufficientis neceſſitatis, vel honeſtatis, nullum fore peccatum, cauſas aliquas in particulari numerat *S.Thomas ſup.art.*7.

13 An verò ſiquis intendens baptizare trina merſione, vel affuſione, conficiat Sacramẽtum in prima, prolata iam integra forma? Quidam aiunt, alij negant. Certè ſi Miniſter habeat expreſſam intentionem non conficiendi Sacramẽtum, niſi peracta trina merſione, vel affuſione, vel aquæ totius effuſione, quamuis tota forma prius proferatur, ante merſionem, vel affuſionem vltimã non fiet Sacramentum defectu intẽtionis. Poſt vltimam merſionem, vel affuſionem fieri Sacramentum, affirmant nonnulli; quia iam tunc poſita ſunt materia, forma, & intentio Miniſtri. Negant alij, nam intentio Miniſtri non poteſt ſuſpendere valorem Sacramẽti poſt adhibitam materiam, & formam ſufficientem, in tempus futurum. Sic enim penderet valor Sacramenti à conditione futura, quòd repugnat. Equidem Baptiſmus eſſet dubius; & per conſequens iterandus ſub conditione, grauiterque peccaret, qui cum hac intentione baptizaret. Videantur *S.Thom.*3.*p.q.*66.*artic.* 8.*Bonacina de Sacram.diſp.*2. *qu.*2.*punc.* 3.*num.*30. *&* 31. *Palaus tom.*4.*tract.* 19. *punct.*4.*Suar. tom.*3.*diſp.*20.*ſect.*2.*Vazq.* 3.*par.tom.*4.*q.*84.*art.*3. *dub.*4. *num.* 5. *& tom.*2. *diſp.*145.*num.*33. *Coninch.qu.*64. *num.*80.*& q.*66.*n.*86.*&* 87.

14 Si tamen Miniſter intendat verum efficere Baptiſmum iuxta diuinam inſtitutionem, quamuis ſimul velit baptizare trina merſione, vel affuſione, vel totius vaſis effuſione, valebit Baptiſmus prolatis verbis, & facta prima merſione, vel affuſione, vel aquæ ſufficientis effuſione. Quoties enim ponitur forma verborum, cui pręcipuè tribuitur effectio Sacramenti, data ſimul ablutione, ac intentione ſufficiente, perficitur Baptiſmus; nec vlterior ablutio concurrit, vt pars intrinſeca Sacramenti. Videantur citati Doctores, & præterea *Filliucius tract.*2.*num.*34. *Reginald.lib.*27.*num.*20. *Diana par.*5.*tract.*3.*Reſol.*17.

CAP.

CAP. II. QVÆST. II.

Quando quis ita mergitur, vt ſuffocetur, an valeat Baptiſmus?

15 EST vulgaris caſus, ſi quis puerum proijciat in fluuium, vel in puteum proferendo formam Baptiſmi. Prima ſententia negat, tunc valere Baptiſmum. Probatur 1. nam ablutio requirit, vt corpus mergatur cum animo educendi; ſecus non eſt ablutio, ſed ſuffocatio. Ergo non ſufficit ad Baptiſmum. Probatur 2. quia Baptiſmus ordinatur ad vitam, vt ſignificet Chriſti reſurrectionem; illa verò proiectio tendit ad mortem. Probatur 3. quia debet baptizans mediatè ſaltem attingere baptizatum, vt dicatur illum abluere. Qui verò proijcit puerum in aquam, nec immediatè, nec mediatè tangit illum, quando puer attingit aquam. Ergo non abluit, nec baptizat. Ita cenſent *Scotus, Paludanus, Sotus, Syluester, & alij*, quos ſequitur *Henriq. li. 2. c. 7. n. 3. Tolet. li. 2. ca. 18. num. 4. Cabrera 3. part. qu. 66. artic. 7. num. 17.*

16 Secunda ſententia probabilior affirmat. Quia dantur vera forma, & intentio, vt ſupponimus; vera item ablutio proiecti; ſiquidem proijciens verè corpus illidit aquę, cuius contactum baptizatus percurrit. Nihil ergo deeſt ſubſtantiæ Sacramenti neceſſarium. Ita *Gabriel, Abbas, Roſella, quos ſequuntur Suarez to. 3. diſp. 20. ſect. 3. Vazqu. 3. p. diſput. 145. c. 3. Leſſius 3. p. q. 66. n. 34. Coninc. ibi, n. 68. Auerſa ſect. 4. Nuñus, art. 8. concl. 4. & 5. Valent. to. 4. diſp. 4. q. 1. punc. 2. Regin. lib. 27. n. 21. & 22. Filliuc. tr. 2. n. 39. Bon. diſp. 2. q. 2. punc. 3. n. 27. Laym. li. 5. trac. 2. c. 3. n. 5. Villalob. tom. 1. tr. 5. diffic. 4. nu. 7. Petrus de Ledeſma de Bapt. cap. 3. dub. 5. Diana cum alijs par. 5. tr. 3. Reſol. 14.*

17 Ad primum fundamentum oppoſitum negatur antecedens; non enim pertinet ad rationem ablutionis, vt ablutus educatur ex aquis, ſed vt aquis illidatur ab abluente, ſiue poſt educatur, ſiue non educatur ex aqua. Sic ſiquis mergeret puerum animo ſuffocandi eum, & interim tenens illum in aqua proferret formam, & poſteà dimitteret ipſum, vt ſuffocetur, verè baptizaſſet talem puerum, vt notat *Auerſa ſupra*. Pariter ergo verè baptizat, ſi dimittens illum è manibus proferat formam. Ad ſecundum reſpõdetur, ordinari baptiſmum ad vitam ſpiritualem, per quam ſatis ſignificatur Chriſti reſurrectio; mortem verò corporalem baptizati non obſtare valori baptiſmi. Sic verè baptizat, qui puerum aqua feruenti ſimul abluit, & occidit, & qui ſuper infantem iacentem in cuna tantam ſuper infundit aquam, vt ſuffocet. Ad tertium reſpondetur, illum, qui proijcit alium in aquam, ſufficienter attingere proiectum, tempore ſ. proiectionis, quod ſufficit, vt abſolutè dicatur eundem abluere.

18 Illud eſt certius, ſi puer in ciſtella poſitus, vel in cribo, chordaq; ſuſpenſus, vel ſolo fune dependens mittatur in flumen, aut puteum, & extrahatur prolatâ forma, ſcilicet ab ipſo mittente, valere Baptiſmum; quia verè denominatur ablutus. Ita *Toletus ſup. Bonacina num. 28. Zambrano cap. 1. dub. 12. n. 6. & communiter Doctores*. Similiter ſi Miniſter bono quidem animo mergat infantem in flumen ad baptizandum illum, & prolata forma, caſu labatur è manibus, & ſuffocetur, valet Baptiſmus, vt fatentur *Sotus, Henriquez, & cæteri Doctores primæ ſententiæ*. Addit *Bonacina num. 29.* Siquis puerum ſubmittat aquæ difluente, vel ex tecto, vel ex fonte, proferens formam Baptiſmi, valere Baptiſmum, quia verè puer denominatur ablutus à ſubmittente. Verum ſi teneas puerum, & caſu labatur in flumen, vel in puteum, & tempore lapſus proferas formam baptiſmi, non valere Baptiſmum, docet *Ledeſma ſupra*. Quia ſicut proiectio non fuit libera, ſic ablutio non fuit voluntaria, nec humana, qualis

Digitized by Google

ad Baptiſmi valorem requiritur.

19 An verò puerum moribundum in puteum proijcere liceat, vt baptizetur? Certum eſt, homicidium committi, ſi ſine ſumma neceſſitate fiat. At quando puer iam certò, citòque moriturus aliter baptizari non poteſt, licere vel in fluuium, vel in puteum proijcere puerum baptizandum ſimul, & ſuffocandum, docent *Leſſius 3.par.queſt.66. num.34. & Ochagauia de Baptiſmo qu. 7.numero ſecundo*. Probatur; quia ſalus æterna vitæ corporali nuper defecturæ præponi debet: Imò cum in moralibus parum pro nihilo reputetur, tàm parua mortis acceleratio pro ſempiterna beatitudine nihili pendenda videtur, etiam in adulto catechumeno, cuius iuſtificatio difficilis erit per contritionem, & medio Baptiſmo facilis.

Confirmatur; quia quamuis numquam occidere liceat innocentem intentione directa, tamen ſæpè licet actionem facere neceſſariam ad finem honeſtum, quem intendimus, quamquam ex illa neceſſario ſequatur innocentis occiſio. Tunc enim, & ſi phyſicè coniuncta ſit talis actio cum innocentis occiſione, ſubindèque ponens actionem, neceſſariò cauſet occiſionem; at moraliter per accidens coniungitur occiſio tali actioni: cum nec operans intendat occiſionem, nec teneatur hic, & nunc omittere ſuam actionem ob euitandam occiſionem. Quare meritò non cenſetur eſſe cauſa moralis occiſionis. Ergo qui puerum intendit baptizare, ne pereat in æternum, non eſt moralis cauſa ſuffocationis ex tali Baptiſmo ſecutæ.

20 Declaratur exemplis: Sic enim primo miles in bello, dum oppugnat ciuitatem, licitè ſuffodit murum, aut turrim, etſi certò ſciat, ſe caſu turris obruendum. Secundùm licitè tormenta diriguntur ad euertendas hoſtiles munitiones etiam cum innocentium nece. Similiter licet mihi, quando non poſſum aliter euadere mortem, occidere inuaſorem, quamuis eodem ictu ſimul innocentem, quo ſe protegit, occiſurus ſim. Poſſum item imminentem ab hoſte necem fugere, quamuis equus in fuga puerum obuium conculcet, vt cum alijs docet *Leſſius de iuſtitia libro ſecundo capite nono dub. 9.* Tertiò mulier grauida licitè ſumit medicinam directè conducentem ſuæ ſanitati cum certo periculo prolis etiam animatæ, quoties aliàs tam ipſa, quàm proles, antequam poſſit edi, vel baptizari, neceſſario perituræ ſunt, vt docet *Leſſius ſupra dub.10.* Cum tamen in omnibus his caſibus occidatur innocens. Similis autem videtur eſſe ratio proijcientis puerum iam certo moriturum in puteum, vt cum baptizet, quando non ſuppetit alius modus illum baptizandi: Quia talis Miniſter directè non intendit occidere puerum, ſed baptizare; nec vult proiectionem, niſi quatenus eſt medium hic, & nunc neceſſarium ad baptiſmum, cui per accidens occiſio coniungitur, & per conſequens proijciens non eſt moralis ipſius cauſa.

21 Nihilominus dicendum eſt cum communi ſententia, peccari grauiter, & irregularitatem incurri proijciendo puerum in puteum ſimul baptizandum, & ſuffocandum. Ita tenent omnes ferè Doctores vtriuſque ſententię relati *ſupra numero 15. & 16.* Item *Zambranus capite primo dub. 12.numero quinto Gamacheus, Hurtado, Mgratius, Præpoſitus*, quos ſequitur *Diana par.quinta tract.3.Reſolut.14.* Probatur; Quia non ſunt facienda mala, vt indè veniant bona quamuis ęterna. Sed talis proiectio pueri, cum ſit directa innocentis occiſio, iure naturali diuino prohibetur, Ergo numquam licere poteſt. Minor probatur, nam eadem actio proiectionis eſt pueri baptizatio, ſimulque ſuffocatio; nec hic, & nunc hæc duo diſiungi poſſunt: Ergo nemo poteſt efficaciter vnum velle, quin pariter velit alterum, aut eſſe cauſa vnius, niſi ſimul ſit alterius cauſa. Dices hoc con-

nin-

ſincere de cauſa phyſica, non verò de morali: quia ſimiliter vna, & eadem explosio tormenti eſt cauſa ſubuerſionis mænium, & occiſionis innocentium; & tamen hæc non cenſetur explodenti voluntaria, nec hic eſt moralis cauſa necis.

Quoniam etſi phyſicè diſiungi nequeant, tamen in intentione facilè diſiunguntur: & idem eſſe videtur in pueri proiectione: Imò hæc videtur magis licita; cum ſit vtiliſſima puero per hoc medium obtenturo vitam æternam, & nullo modo noxia, ſiquidem alias ſtatim moriturus eſſet, & quod paulo citius moriatur, nullius æſtimationis eſt reſpectu fęlicitatis æternæ. Secus eſt in ijs, qui ſubuerſione mœnium occiduntur,& magnũ damnum patiuntur inuiti: puer verò ſi cognoſceret, quàm expediat ſibi proiectio, libens illam peteret, & expeteret.

21 Aduerſus iſtam euaſionem vrgemus fundamentum communis ſententiæ. Nam in ſubuerſione męnium, & in alijs exemplis adductis *numero* 20. per accidens coniungitur occiſio cum illis actionibus; ſiquidem poſſent ipſæmet conſiſtere ſine coniuncta nece; ſi videlicet innocentes abeſſent, quando turris inimica ſubuertitur, aut globulis tormentorum quatitur; ſi puer non eſſet in via, ſi mulier ſumens pharmacum non eſſet grauida; & ideo quoad intentionem, & cauſalitatem moralem diſiungi poteſt. At proiectio pueri vel in puteum, vel in fluuium ſecundum ſe conſiderata, ſecluſiſque circumſtantijs extrinſecis, fieri naturaliter nequit ſine pueri ſuffocatione. Quare volens proiectionem directe, neceſſario vult pariter pueri necem, nec efficaci volitione poteſt vnam ab alia præſcindere.

CAP. II. QVÆST. III.

An liceat ſecare matrem, vt fœtus baptizetur?

23 EX proximè dictis *n.* 21. & 22. Sequitur, quamuis parturiens ſit ſtatim moritura cum euidenti periculo damnationis prolis, non licere matrem etiam conſentientem ſecare viuam, vt fœtus poſſit baptizari. Poſtquàm verò mortua fuerit, ſi fætus in vtero credatur viuere, ſecari debet mater, vt infans extrahatur,& baptizetur. Ita *S. Thomas 3. par. q. 68. art. 11. Suar. ibi Coninch qu. 66. nu. 75. Bonacina de Sacram. diſput. 2. q. 2. punct. 6. Zambrano cap. 1. dub. 12. qui referunt alios*. Addit *Poſſeuinus de offic. curat. cap. 6. num.* 16. ſententiam eſſe Medicorum, poſt matrem mortuam viuere poſſe fętum per horam, & ita debere Parochum illicò procurare defunctæ ſectionem. Et Ritualem Romanum titulo de Baptiſmo præſcribit, vt ex prægnante mortua fætus quàmprimũ extrahatur, ac ſi viuus fuerit, baptizetur.

24 Quòd ſi prægnans damnata ſit ad mortem, regulariter differẽdum eſt ſupplicium vſq; ad partum propter bonum prolis, vt habetur leg. *Pregnantem, ff. de Pœnis*. Si verò dum ſupplicium differtur, credatur fœtus ex morbo matris moriturus, priuſquàm naſcatur, dubitat *Palud. in 4. diſt. 6. qu. 1. art. 1.* An liceat occidere prægnantem, vt fętus extrahatur ex vtero viuus, & baptizetur? Negant *Henriq. cum alijs li. 2. c. 21. nu. 5. Malder. 2. 2. tr. 3. c. 1. dub. 16. Comit. li. 5. q. 14. n. 2. Moſcoſ. in ſum. tr. 2. c. 2. n. 2. Zambr. ſupr. Ochagauia de Bapt. q. 4. num. 6.* Probant, quia non vult Deus, vt cum vnius morte detur alteri vita ſpiritualis. Præſertim quia putant, ex nece matris cõmuniter ſequi mortem prolis exiſtentis in vtero; quare fruſtrà matris acceleratur occiſio.

25 Probabilius affirmant *Suar. ſupra Coninch q. 68. n. 92. Laym. lib. 5. tr. 2. ca. 3. n. 2. Auerſa 3. par. qu. 68. ſect. 1. Prepoſitus 3. par. q. 66. art. 8. dub. 3. n. 92. Ochagauia de Bapt. q. 4. nu. 6. Diana part. 2. tract. 15. Reſolut. 44. & part. 5. tract. 3. Reſolut. 13.*

L 2 Quia

Quia dum ſubeſt ſpes, fore vt proles hoc modo baptizari poſſit, anticipando ſupplicium ſeruato iuris ordine, quantum poſſibile ſit, nulli ſit iniuria, ceditq; mors matris in maximum bonum ſpirituale prolis, cuius intuitu dilationem iura cōcedunt: Et in eo caſu ceſſat finis legis nō ſolum negatiuè, ſed contrariè: Siquidem dilatio ſupplicij non ſolùm non eſſet vtilis proli, ſed valdè noxia. Nec vrget fundamentum oppoſitum: Quippè non renuit Deus, cùm nece iuſtâ matris dari vitam ſpiritualem proli. Nec, vt vidimus *n.23.* certum eſt, extinctâ matre mox extingui fętum exiſtētem in vtero; ſed valdè probabile, nihilominus illum viuere per aliquòd ſpatium; præſertim ſi mater viuens ſecetur variato genere mortis, vt aiunt *Coninch. & Diana ſup. Filliuc. tract.2.n.139.* vel ſi mater laqueo ſuffocetur, & ſtatim aperiatur eius vterus; vix enim tam breui fœtus extinctus erit.

CAP. II. QVÆST. IV.

An Baptizandus ſit infirmus, cui nocebit ablutio?

26 SI nullum ſit periculum in differendo Baptiſmo, qui nūc impenſus nocebit ſanitati, differendus eſt, donec ſine detrimento ſalutis conferatur; quia ſic habetur vtilitas Baptiſmi ſine detrimento baptizati, quòd euitare debemus, quantum poſſimus. *Ita Sotus in 4.diſt.3.q.1.art.8. Suar.to.3.diſp.31.ſect.3. Zambrano c.1.dub.12.n.7.* Si verò puer vel catechumenus adultus ita ſit morti proximus, vt niſi mox baptizetur, deceſſurus credatur ſine baptiſmo, cùm aliūdè timeatur ex ablutione mortis acceleratio; debet adhiberi ſumma diligentia, vt baptiſmus recipiatur ſine lęſione recipientis, quamvis Eccleſiæ ritus non ſeruentur. Videlicèt adhibere debemus aquam modiciſſimam, & temperatam, & illico corpus abſtergere; ne baptizati morti cooperemur. Vndè colligunt *Sotus, & Suarez*, Miniſtrum, qui baptizaret infirmum incautè mortem accelerando, committere graue ſacrilegium, & homicidium; intellige, niſi per inaduertentiam excuſetur.

27 Si debita cautio præmittatur in ægro baptizando, vix vnquam dabitur caſus, in quo propter euitandam mortis accelerationem omittendus ſit baptiſmus. Quia detrimentum ſanitatis, quòd ex Baptiſmo prudenter applicato poteſt oriri, vel nullum, vel leuiſſimum erit. Ob leue verò nocumentum euitandum, aut breuem mortis accelerationem non eſſe Baptiſmum omittendum cùm periculo damnationis æternę, docent *Scotus in 4.diſt.5.q.3. Gabriel ibi diſt.4.q.2.art.3.dub.4. Sotus, & Suarez ſupra. Vazquez 3.p.diſp.145.n.24. Coninch.3.p.q.66 num.76. Auerſa ibi ſect.4. Poſſeuinus cap.6.nu.11. Layman lib.5. tract.2.cap.3.n.5. Petrus de Ledeſma tract. de Baptiſmo cap.3.dub.4.* Quia quòd parum diſtat, nihil diſtare cenſetur; quare breuis acceleratio mortis nihili penditur, & exigua vitę corporalis vſura maioris ſpiritualis iacturæ cauendæ cauſa negligi debet.

28 Si verò magna mortis acceleratio ſequēda ſit ex Baptiſmo, quātalibet adhibeatur diligentia; vel quia talis eſt diſpoſitio morbi, vel quia non ſuppetit aqua niſi venenata, quę contactus ſuo baptizatum occidat, vel quia non adeſt aqua, vel Miniſter gnarus formæ, niſi loco diſtāti nimis, ad quem deferendus ſit infirmus, aut mittendus in puteum fune dependens, vel ob ſimiles cauſas, quæ poſſunt interdum ſubeſſe: Sotus, Poſſeuinus, & Ledeſma ſup cēſent, nō eſſe cōferendū Baptiſmū, nā anticipatio mortis genus quoddam occiſionis iudicatur; & gratia nō deſtruit naturam, ſed perficit.

29 Dico 1. ſi mortis acceleratio proueniat ab aqua venenata, vel feruenti, qua baptizatur infirmus, nec debet, nec poteſt baptizari; nam illa foret occiſio directa, cū ſit actio per ſe directè necāt, vt de proiectione moribūdi nō extrahēdi diximus *q.2. & notat Suar ſup.* Nec in hoc caſu vr̄ diſtinguendū eſſe de magna vel parua mortis acceleratione. Nūquā enim licèt ꝑ ſe directè negare ſiue mox, ſiue

longè

Digitized by Google

longè poſt modum moriturum. Dico 2. ſi mortis acceleratio, quamvis magna, non proueniat ex Baptiſmo per ſe directè, ſed ratione circumſtantiæ per accidens annexæ; quia vel recipiens Baptiſmum eſt valdè debilis, vel in locum diſtantem, aut ſibi noxium deportatur, vel ſimile periculum ſubit, & alias creditur ſine baptiſmo moriturus, niſi cum tali periculo baptizetur; nō ſolum licitè poſſe, ſed etiam debere baptizari, nec periclitetur ſalus æterna pro temporali. Sic docent *Vazquez, Coninch, Layman, & Auerſa ſup. Granado 3.p. controu. 4. tract. 4. diſp. 4. Moſcoſo tract. 2. c. 1. dub. 2. Diana part. 5. trac. 3. Reſol. 8. Zambrano, cap. 1. dub. 12. num. 11. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 4. num.* 14. quorum aliqui, quamuis non diſtinguant accelerationem mortis magnam, aut paruam, reddunt tamen rationem vtriq; communem, nimirum quia non per ſe, ſed per accidens ex tali Baptiſmo mors euenit.

30 Indè probatur noſtra concluſio. Nam in hoc caſu baptizare moribundum non eſt directè cauſare mortem illius, ſed eam ex iuſta cauſa permittere, quod ſine dubio licet, vt vidimus *n.* 19. *&* 20. Baptiſmus enim intenditur hic per ſe directè, mors per accidens coniungitur ex infirmitate baptizandi, quæ prudenter permittitur ob maximum animæ bonum. Si licet militi defendere ſuam ſtationem, quamuis certo ſciat, ibi ſibi moriendum vel hoſtium ictibus, vel aeris intemperiè, vel ipſo labore, colligit *hinc Zambrano ſup. n.* 16. ſentētiam iſtam eſſe veriorem, & tutiorem, & magis piam, & ideo neceſſariò ſequendam in praxi, nec irregularem fieri baptizantem, quamuis mala fide procedat; nam in re non eſt homicida, quamvis talis ſit ex conſcientia erronea, quod non ſufficit ad irregularitatem. Ego colligo, potiſſimum eſſe ſequendam, quando periclitatur æterna ſalus infantis, qui non habet aliud remedium præter baptiſmum. In adultis etiam cenſeo ſeruandam; quia quamuis minor videatur ipſorum neceſſitas, cum poſſint contritione ſaluari, tamen exigua non eſt, & interdum eſſe poteſt æqualis; & ſaltē vtilitas ſemper eſt magna, quæ prætermittenda non eſt ob euitandam mortis accelerationem, quando nulla reſtat ſpes mortem euadendi.

CAP. II. QVÆST. V.

Quanta requiratur ablutio ad valorem Baptiſmi?

31 Prima ſententia docet, tantā ablutionem requiri, quāta ſufficiat ad denominandum hominem ſimpliciter ablutum; & paruam aquæ quantitatem ſufficere, dummodò ſucceſſiuè diffluat per magnam corporis partem. Tā parua vero quātitate quempiam aſpergi poſſe, videlicet vna, duabus, aut tribus aquę guttis, vt re vera non cenſeatur ablutio, nec per conſequens Sacramētum. *Ita Sotus in 4. diſt. 3. q. 1. a. 7. Valentia to. 4. diſp. 4. q. 1. punct. 2. Suarez to. 3. diſp. 20. ſect. 2. Zambrano c. 1. dub. 4 n. 1. Regin. lib. 27. n. 14. & 15. Filliuc. tr. 2. n. 34. Poſſeuin. c. 6. n. 13. Coninch. q. 66. n. 81. Layman li. 5. tr. 2. c. 3. n. 1. Comitolus l. 1. q. 12. Diana p. 3. tr. 4. Reſol. 5. Bonac. cum alijs diſp. 2. q. 2. punct. 3. n. 16. & 19.* Probatur; nam ad baptiſmum requiritur ea quantitas ablutionis, & aquæ, qua propriè verificetur forma; ſed non dicitur homo propriè lotus, dū paucis aquæ guttulis aſpergitur. Ergo requiritur maior aquæ quantitas, & maior ablutio, quæ videlicet ſufficiat ad abſolutam abluti denominationem, tangēdo magnā corporis partem, & per illam diffluendo, quod ſanè modica quātitas aquæ præſtare poteſt. Vnde colligit *Auerſa q. 66. ſect.* 4. non valere Baptiſmū, ſiquis extremam digiti partem intingat aqua, reſpergatq; vultum infantis; quia tenues ſtillæ, quæ peruenient ad infantē, vel non defluent per eius faciem, vel ſaltem non per magnam partem.

32 Secunda ſententia docet, ſufficere quamlibet aquæ guttam, aut ſtillam, vt verus Baptiſmus fiat. Sic *Innocētius, Abbas, Roſella, Ledeſm. quos ſequitur Hēr. l. 2. c. 7. n. 2. & c. 21. n. 4. Vaz. q. 3. p. diſ. 145. c. 4.*

Kelliſonius q.66.art.8. dub.3. Maratius de Bapt.diſp.2.ſect.4. Ochogauia q.4.nu. 8.Trullench. de Sacram.lib.2.cap.1.dub. 3.n.7. Leſſius 3.p.q.66.n.3. & 28. Probatur; quia licèt in verbis certa forma præſcripta ſit, at in aqua non eſt aliqua quãtitas definita pro materia Baptiſmi. Sed ſi vel vnica gutta quis aſpergatur, verè dicetur aſperſus; ergò etiam ablutus; nã quæuis aſperſio cenſetur ablutio ſufficiens ad Baptiſmum, vt ſatis indicant *Cyprianus epiſt.76. & Tertul. de Pœnit. cap.6.n.40.* Quam ſententiam *Auerſa ſup.* dicit eſſe probabilẽ, dummodò gutta diffluat per aliquam corporis partẽ.

33 Dicendum nobis eſt, primã ſententiam tutiorem, & probabiliorem eſſe; ſecundam verò non eſſe prorſum improbabilem. Quapropter vrgente neceſſitate, dum plus aquæ nequit haberi, vnica gutta conferendus erit Baptiſmus, ſiue diffluat aqua per aliquam partem corporis, ſiue non diffluat, vt vidimus *ſup.n. 7.* At qui ſic baptizaret extra grauem neceſſitatem, grauiſſimè peccaret. Tum quia faceret contra receptum Eccleſiæ ritum in re graui; tum quoniam vtens materia dubia, ſiue ſolũ probabili, ſubiret probabile periculum conferendi Sacramentũ inualidum. Si verò ſuperuiuat ſic baptizatus, debet ſub conditione rebaptizari, cùm incertus ſit valor prioris Baptiſmi. *Sic Coninch.ſup.n.83.Vazquez diſp.146.num.26.*

CAP. II. QVÆST. VI.

Quæ pars corporis ablui debeat, vt Baptiſmus valeat?

34 SVpponimus, eam partem abluendam eſſe, qua lota ſimpliciter homo denominetur ablutus. Quia Chriſtus iuſſit, vt homo baptizaretur, ſeu lauaretur, nõ tamen præſcripſit certum modũ ablutionis, vel partẽ corporis, quę debeat ablui. Sufficiet ergo quęlibet ablutio corporis, aqua ſimpliciter homo denominetur ablutus. Vndè valet ſine dubio Baptiſmus, ſi caput abluatur, quòd inter exteriora membra præcipuũ eſt. & in quo vigent omnes ſenſus interiores, & exteriores. Quapropter abluto capite, non eſt dubiũ, quin homo ſimpliciter dicatur ablutus. *Ita S.Thom.3.p.q. 66.a.7.ad 3.& q.68.a.11.ad 4.ibiq. Thomiſtæ, Suar.diſp.20.ſect.2.Vazquez diſp. 145.ca.4.S.Antonius, Angelus, Viualdus, & alij, quos ſequitur Bonac. de Sac. diſp. 2.q.2. punct.3.n.20.& 23. quòd approbat Eccleſiæ ritus, & praxis.* De cęteris Corporis partibus variant Doctores.

35 Prima ſententia docet, ſolam capitis ablutionem eſſe materiam certam Baptiſmi. Sic indicat *S.Thomas ſupra*, quatenus ſolum Baptiſmum capitis dicit, nõ eſſe repetendũ; rationemq; reddit, quoniam in nulla exteriorum partiũ integritas vitæ conſiſtit, ſicut in capite. Quòd ſequuntur *Syluester Baptiſmus 4. q.1.n.2. Petrus de Soto de Bapt. ſect.1.§. de ſuſcipiente. Zambrano de mortis articulo, cap.1.dub.3.num 5. Ioan. Sanchez diſp.44.n.26.*

36 Secunda ſententia docet, nõ ſolam ablutionem capitis, ſed etiam pectoris, humerorum, & ſcapularum eſſe certam materiam Baptiſmi. Quia ſunt partes hominis præcipuæ, quarum ablutio ſimpliciter denominat hominem ablutum. *Ita Dominicus Soto in 4. diſt.3.q.1. art. 7.Filliucius tract.2.n.32.& 33. Layman lib.5.tract.2.c.3.n.3 Villalob.to.1.tract.5. Diffic.4.n.3. Leſſius 3.p.q.66.n.28. Auerſa ibi, ſect.4. Coninch.n.79.& 83. Suar.ſup. Quin Vazq.& Coninch.* ita certum reputãt Baptiſmum in his partibus factum, vt aſſerãt, poſtea nullo modo nec ſub cõditione repetendũ eſſe, cũ de tali materia cõmuniter cõueniant *Theologi. Filliuc.* hoc extendere videtur ad bracchiũ, & tibiã quę dicuntur etiã præcipuæ partes. In minoribus partibus nõ valere Baptiſmum probãt illi doctores; quia per ablutionem minoris partis, præſertim ſi minima ſit, non denominatur homo ſimpliciter ablutus.

37 Tertia ſentẽtia docet, ablutionem cuiuſlibet corporis partis quantumuis minimę ſufficere valori Baptiſmi. Sic tenent

nent. *Durand. Scot. Gabr. & alij quos ſequitur Vazq. ſup. Henriq. lib. 2. c. 7. nu. 2. Petr. de Ledeſm. tract. de Bapt. c. 3. dub. 3. Trull. de Sacr. lib. 2. c. 1. dub. 3. n. 9. Kelleiſon. q. 66. ar. 8. dub. 2. Ochagau. de bapt. q. 4. n. 3. Baſil. legion. de Matr. lib. 4. c. 25. n. 7. &* 8. Probatur 1. quia Baptiſmus ordinatur ad remiſſionem originalis peccati, quod eſt in anima; ſed anima tota reperitur in qualibet parte corporis: ergo Baptiſmus validè confertur in qualibet parte corporis. Probatur 2. quia qualibet parte corporis abluta, verè homo dicitur ablutus, ſicut à qualibet parte vulnerata dicitur homo vulneratus. Prǽſertim cū ad valorē Baptiſmi ſufficiat aſperſio, vel tinctio, ſed quamcumque partem aqua contingat, dicitur homo tinctus, vel aſperſus. Ergo cuiuslibet partis ablutio ſufficit ad valorem Baptiſmi.

38 Verū in hac ſētētia reſtāt adhuc nōnulla dubia. Primū ſit, an valeat Baptiſmus in ſolis capillis, quādo nō tāgit carnē, aut cutē? Affirmant *Sot. Henriq. Filliuc. Vazq. Ledeſm. ſup. Trullench. nu.* 8. *Coninch. n.* 78. *Valent. tom.* 4. *diſp.* 4. *q.* 5. *punct.* 2. *Tolet. lib.* 2. *c.* 18. *fin. Graff.* 2. *part. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 29. *Poſſeu. c.* 6. *n.* 11. *Palaus to.* 4. *tr.* 19. *punct.* 4. *n.* 7. Probatur, nā capilli ſecūdū Ariſtotelē, & meliorem Philoſophiā viuūt, & vegetantur, & in homine cōſequēter informātur anima rationali. Quin etiā ſi nō informarētur anima ſaltē ſunt pars hominis ad ornatū cōiūcta: quapropter in communi modo loquendi capillis ablutis dicitur caput ablui. Quod eadem ratione, *Vaſquez & Trullench.* extendunt ad vngues.

39 *Negant Layman, & Villalob. ſupr. Zambr. n.* 7. *Bonac. n.* 22. dicēs, eſſe communē ſententiā doctorū. Probatur, quia capilli nō informantur anima rationali iuxta pluriū Philoſophorū mentem, nec ſunt partes corporis, ſed ipſius excrementa, ſicut etiam vngues. Nec his ablutis, dum aqua non peruenit ad cutem, propriè dicitur caput, vel homo lauari. Quapropter Baptiſmus in capillis, & vnguibus, ſatis dubius erit.

40 Secundum dubium ſit, An valeat Baptiſmus factus in ſecundinis? *Affirmant Sylueſter Baptiſmus* 4. *n.* 2. Angelus, *Baptiſmus* 6. *nu.* 4. *Armilla verbo Baptiſmus*, *nu.* 38 *Vazquez Coninch. Layman. Palaus ſup.* Quia pellis ſecundina, qua puer naſcitur inuolutus, cenſetur pars corporis naſcentis. Negant *vero Zambrano ſup. n.* 8. *Filliuc. nu.* 31. Quia pellem ſecundinam non reputant partem corporis, ſed inuolucrum illius. *Bonac. n.* 21. docet valere Baptiſmum, ſi pellis ita poroſa ſit, vt aqua penetret ad carnem infantis; quaſi non valeat, ſi non penetret.

41 Tertium dubium ſit. An valeat Baptiſmus ſolum contingens veſtes, chirotecas, aut pileum? Affirmant quidam, quos ſine nomine refert, *Ledeſma ſup. dub.* 2. Probatur; quia dum aqua veſtes aſperguntur, aut madeſiunt, homo dicitur aſpergi, vel madefieri. Sufficit ergo veſtium ablutio valori Baptiſmi. Negant communiter Doctores, quos ſequuntur. *Henriq. Suar. Ledeſma, Coninch. ſup. Layman. nu.* 1. *Palaus n.* 6. Quia verò non abſoluitur homo, qui ſecundum aliquam ſui partem non tangitur aqua: Diuerſum .n. eſt lauari veſtem, ac hominem.

42 Dico 1. Quoad ſpeculationē probabilior eſt ſecūda ſentētia. Quia cū inſtitutio Baptiſmi requirat veram, & propriā hominis ablutionē, qua ſimpliciter homo dicatur ablutus, talis denominatio non ſumitur niſi ab ablutione partis præcipuæ. Quāuis .n. accidētia quædā èxtrinſecus adhiberi ſolita, ſic poſſint afficere partē, vt totū ſimpliciter denominēt, & ita dicatur homo vulneratus, aut maculatus, quacumq; parte vulnus, aut maculā acceperit: Tamē qui toti rei ſecundū omnes eius, aut præcipuas partes ineſſe ſolent, vel adeſſe, qualis eſt albedo vel nigredo, vel pulchritudo, vel ornatus nō denominant ſimpliciter totū, niſi vel omnib. vel prǽcipuis partib. adſint, & talis videtur eſſe ablutio, quæ niſi prǽcipua parte corporis abluta, non denominat ſimpliciter hominē ablutū. Nec alia ratio diſcriminis huius reddi poteſt, niſi

Digitized by Google

communis vſus loquendi; communiter enim non dicimus,illum eſſe locum,qui digiti partem extremam aqua madefecit,vt notat *Coninch ſup. num.*80.

43 Vnde ad fundamētum primæ ſententiæ reſpondetur; quāuis in nulla parte ſenſus externi, & interni reſideant ſicut in capite,tamen ablutionem corporis,etiā non abluto capite, ſufficere quidē,vt homo denominetur ablutus;& idē eſt abluta præcipua corporis parte. Ad primū tertię ſententię reſpondetur;quāuis originale peccatum ſit in anima, tamen animam non eſſe baptizādam, ſed corpus ſecundùm pręcipuam ſui partē, itaut homo ſimpliciter dicatur ablutus. Ad ſecundùm reſpōdetur, aſperſionem, vel intinctionem ſufficere valori Baptiſmi,dum fiat aqua ſufficiente, ac in pręcipua corporis parte; ſecus verò non ſufficere: quia non denominat hominem ſimpliciter ablutum.

44 Vnde colligo,dum aqua tangit capillos,& non penetrat ad cutē;dum tangit pellem ſecundinam, & non penetrat per poros ad carnem,eſſe valdè dubium Baptiſmum.Quia ſiue capilli viuant,ſiue non viuant; ſiue pellis ſecundina ſit pars infantis,ſiue non ſit:ex tali ablutione nō ſolet homo denominari ſimpliciter ablutus.At dū aqua tangit dūtaxat veſtem, aut pileū,aut chirotecas,aut tegumentū aliquod;certū eſt, non valere Baptiſmū: Sicut nō valet, ſi puer corio, vel vtre,vel vaſe, vel arca ferrea clauſus ità mergatur, aut infundatur,vt aqua nihil corporis tāgat. Quia Baptiſmus neceſſario requirit, vt aqua contingat aliquā partem hominis, & hic ſubindè dicatur ablui. Sic cenſent Doctores relati *n.*41. *& Bonac ſup.ſubdit*. Si verò baptizandus ſit coopertus aliquo panno,itaut aqua perueniat ad carnem,valet Baptiſmus;quoniam homo dici poteſt ablutus.

45 Dico 2.quoad praxim,extra neceſſitatē ablui debere caput baptizati.Quia præceptū extat abluendi caput;quod innuit c.*Poſtquam vos 77 de conſecr.diſt.*4. *exprimit Rit.Rom.* & vſus Eccleſiæ confirmat. Agnoſcunt illud *S.Th.3.p.q.66. art.7.ad 3,Sotus in 4.diſt.3.q.1.art.7.*qui ſecluſo ſcādalo cenſet ſub veniali ſolùm obligare.Mihi videtur materia ſufficiēs, vt obliget ſub mortali,cum propter certitudinem Sacramenti, tum propter receptiſſimum Eccleſiæ morem. Ac ita certus eſt baptiſmus in capite factus, vt numquam ſit ſub conditione repetēdus iuxtà communem ſententiam *S. Th.3. p.q.68.art.*11.*ad* 4. *& omnium aliorum*.

46 Verū in neceſſitate, ſi videlicet infans,cui periculū mortis immineat, ſolū pedem,manum, aut digitum exerat,vel quid ſimile, baptizetur in quacunq; corporis parte;vel etiā in capillis, aut ſecūdinis:quia ſētētiæ relatæ probabilitate non carēt, & melius eſt Baptiſmum dubium recipere,quā nullum. In hoc etiam conueniunt cum *S. Tho DD. communiter*.Videantur *Coninch.3.p.qu.66. nu.*83. *Bonacina diſp.2.q.2.punc.3.n.24.Aueſa ſupra*. Quod ſi corpus morientis ablui nequeat; ego non auderem in ſola veſte miniſtrare Baptiſmum;quia non reputo contrariam ſententiam probabilem.

47 Dico 3.Baptiſmū in quacunq; parte factum præter caput, ſi tranſacto periculo poſſit, repetendum eſſe ſub cōditione cum ablutione capitis.Ita contra quoſdā DD. ſecundæ ſententiæ cenſent alij communiter,*S.Th.Syluest.Petrus de Soto,Zambr.& Trull.ſup.* rationemque reddūt.Quia plures,& graues DD.negāt valere Baptiſmum non abluto capite: Quare Baptiſmus in qualibet alia parte non eſt certus, ac ſubindè repeti debet. Ideò *Rituale Rom.titulo de Baptiſmo ſic preſcribit. Si infans caput emiſerit, & periculum mortis immineat, baptizetur in capite,nec poſteà,ſi viuus euaſerit, erit iterum baptizandus. At ſi aliud membrum emiſerit, quod vitalem indicet motum: in illo,ſi periculum impendeat,baptizetur; & tunc ſi natus vixerit, erit ſub conditione baptizandus.*

48 Dico 4 ſi puer nondū natus in vtero matris ablui poſſit, vel quia partē aliquā exerit: vel quia ſciſſo matris vtero, poteſt aqua fętū attingere: vel quia tam perita ſit obſtetrix, vt manu in vterum inſerta

inſertâ,prolem aquâ perfundere valeat, baptizandus equidem eſt,quoties timetur eius mors ante natiuitatem ; vt contra nonnullos tenet probabilior ſententia,quàm ſequuntur *Suar.3. p.tom.3.qu. 68.art.11.Coninch ibi.n.90. Leſſius n.31. Layman lib.5.tr.2.cap.3.n.2. Zambran. cap.2.dub.3.n.6.Diana part.2. tr.15, Reſol.43.& par.5.tr.3.Reſol.12.Gabriel,Valentia,Ledeſma,Victoria,Prapoſitus,quos ſequitur Auerſa qu.68.ſect.* 1. Probatur: Quoniam adſunt omnia neceſſaria valori talis Baptiſmi;nimirum ablutio ſufficiens cum debita prolatione verborũ, & intentione Miniſtri . Nec ſpiritualis regeneratio prærequirit natiuitatem ex vtero, cum infans per ſciſſuram ventris extractus poſſit ſecundum omnes baptizari;ſed ſolam prærequirit infuſionem animæ rationalis in corpus, quæ natiuitas etiam vocari ſolet à Patribus requirentibus natiuitatem ante Baptiſmum. Quapropter in praxi baptizandus eſt infans, cuius natiuitas expectari non poſſit circa periculum ; in quacunque corporis parte , vel quomodolibet ablui poſſit. Si tamen ſuperuiuat, & non fuit baptizatus in capite, debet iterum ſub conditione baptizari, iuxta *dicta numero præcedenti*.

CAPVT III.

De forma Baptiſmi.

1 Forma Baptiſmi quàm vſurpat Eccleſia latina; ſcilicet. *Ego te baptizo in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti*.Sufficiens è valori Baptiſmi: nec ſolũ eſt neceſſaria latinis neceſſitate præcepti, ſed quoad ſubſtãtialẽ ſenſum eſt neceſſaria ſimpliciter omnib.ad validum Baptiſmũ conferendum.Ita colligitur ex verbis Matt. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij,& Spiritus ſancti*, iuxta communẽ Eccleſiæ ſenſum. Vnde forma græcorũ, ſ. *Baptizetur ſeruus Chriſti N.in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti*, validũ facit Baptiſmũ;quia retinet ſenſum ſubſtantialem noſtræ formę.Sic definit Florentinum. Et *nos diximus lib.1.ca.1.q.7.* Peccaret verò grauiter latinus adhibẽs formam Grecorum, & grecus adhibens formam latinorum ; Quia non ſeruaret Eccleſiæ ſuæ ritum in re graui. Videantur *Suar. 3.p.to.3.diſp.21.ſec.1.Vazq 3.p. diſp.142.n.30.Bonac.diſp.2.q.2.punc.4.*

CAP. III. QVÆST. I.

An in forma Baptiſmi debeat exprimi perſona Miniſtri?

2 Tripliciter exprimi poteſt perſona baptizans. Primò directè, ac explicitè,dicendo.*Ego te baptizo*.Secundò directè,ſed implicitè, dicendo : *Baptizo te.* Tertiò ſolum indirectè,quatenus exprimitur actio Miniſtri,prout dic, & nũc ab ipſo facta ; ſicut exponitur in forma Græcorum. Primus modus non eſt de ſubſtantia formæ,vt colligitur ex ca.*Retulerunt de conſec.diſt.*4. & contra quoſdam *Canoniſtas docent S.Th. 3.p.qu.66. art.5.ad 1.Leſſius ibi,n.16.Coninch.num. 45.Auerſa ſect.5.Vazq.3.p. diſp.142. nu. 30.Suar to.3.diſp.21.ſect.2.Palaus tom.4. trac.19.punc.5.* Eſt tamen neceſſarius ex Eccleſię latinæ præcepto, vel conſuetudine; quã violare peccatum quidẽ eſſet, ſed veniale,dum abſit ſcandalũ,vel contemptus. Quia materia ſecundũ ſe leuis eſt, quando ponitur implicitè perſona baptizantis in verbo *Baptizo*.Sic cenſẽt *Vazqu,Coninch, Leſſius, Auerſa, Palaus ſup.* Quare ſecundus modus ſufficiẽs eſt valori Sacramenti , non tamen neceſſarius:ſiquidem ſufficit etiã tertius modus quem ſolũ continet forma Græcorum ; quatenus licet explicet clarè ſolã actionem Dei cauſæ principalis : tamen dum Miniſter talem formã pronunciat exercet ritum externũ Sacramenti ſubſtantialẽ,indirectè quidẽ,& implicitè ſignificat effectum Sacramenti à S.Trinitate con-

conferri per eã, quã ipſemet ſimul exercet actionem miniſterialem abluendi.

3 Hinc inſurgit dubium. An valeant iſtæ formæ? *Baptizat, aut baptizet te Deus, aut Chriſtus in nomine Patris, &c.* vel *Talis baptizetur à Deo, vel à Chriſto, &c.* Negat *Vazqu. ſup. num. 15. & 17.* dicens, in nullo Sacramento ſufficere vel actum baptizandi, vel vngendi, vel alium exprimere, niſi denotetur in forma, quatenus actio procedens à Miniſtro: Quippè neceſſarium eſt, actionem miniſtrantis, & poteſtatem ad effectum Sacramenti conferẽdum per ipſam formam ſignificari. Probatur 1. Quia ſi ſola ſignificetur actio Dei, nec denotetur actio Miniſtri, non ſignificatur efficacitas Sacramenti per Miniſtrum applicati; quòd videtur eſſe contra inſtitutionẽ Chriſti, qui dixit Matth. 28. *Baptizantes eos, &c.* vbi poſuit pro forma Baptiſmi ſignificationem ablutionis, vt per Miniſtrum exercitæ. Sed illis formis baptizãs ſolum exprimit, Deum, vel Chriſtum baptizare, nõ verò ſe ipſum Baptiſmum efficere. Non ergo conſtituunt validum Baptiſmum. Probatur 2. quia forma Baptiſmi non deprecatiuè, ſed imperatiuè proferenda eſt. Sed ad Deum dirigi non poteſt imperium. Ergo nequit Miniſter imperando dicere, *Baptizet te Deus.* Confirmatur; nam ineptè Deus baptizaret in nomine Patris, id eſt, authoritate Patris, &c. Sed id Miniſtro conuenit. Ergo debet actio Miniſtri ſignificari, quatenus ab ipſo procedens; & conſequenter per illas, aut ſimiles formas non fiet validus Baptiſmus, niſi addatur in eis *per meam ablutionem*, vt indirectè ſaltem denotetur Miniſter prout operans.

4 Affirmant *Sotus in 4. diſt. 3. q. 1. art. 5. Henriqu. lib. 2. cap. 8. num. 3. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 4. Palaus, & Auerſa ſupra Coninch num. 38.* Probatur; quia cum Chriſtus delegauerit Miniſtro poteſtatẽ docendi gentes, & baptizandi eas in nomine Patris, &c. dum exprimit Miniſter, Deum baptizare, ſatis denotat, Deum per Miniſtrum abluentem, tanquàm per ſuum inſtrumentum baptizare. Sicut ſi famulus ex voluntate Domini ſui diſpenſet pecunias egenis, & illas tradendo ſingulis dicat. Hæc pecunia tibi datur authoritate Domini mei: talibus verbis iunctis cum externa traditione, ſaltem indirectè ſignificat, donationem ab ipſo quoq; famulo fieri per hoc ſuum miniſterium; Sic ergo ſignificatur Miniſter in illis formis: Sicut etiam in forma Græcorum, quàm ſic intelligit Sotus, vt dicat, Baptizetur ſeruus Chriſti, ſcilicet à Chriſto.

5 Dico 1. perſonam Miniſtri debere ſemper ſignificari ſaltem indirectè, quatenus forma ſaltem implicitè ſignificet hanc actionem externam à Miniſtro prouenire. Sunt enim formæ Sacramentorum orationes practicæ; ſubindèque debent ſignificare, quod faciunt. Quamvis autem ſolus Deus Phyſicè producat gratiam, vt cauſa principalis; non tamẽ ſine talis baptizantis ablutione, quę moraliter, vel etiam phyſicè concurrit ad productionem gratię. Quare Concilium Florentinum requirit, vt exprimatur actus, qui per Miniſtrum exercetur, innuens exprimi debere, quatenus ab eodem exercetur. Ita *Layman, & Auerſa ſupr. Coninch num. 46.* Nec amplius probant argumenta *Patris Vazqu.*

6 Hinc infero 1. nullum eſſe Baptiſmum, ſi quis excludat prorſùs actionem Miniſtri, nimirum ſi dicat. Baptizet, vel abſoluat te Deus, vel Chriſtus, quem ego nullatenus baptizo, vel abſoluo; Vel baptizetur Chriſti ſeruus à Chriſto, non à me. Sic cenſent *Sotus, Henriquez, & Auerſa ſup.* cœteriq; fatentur. Quia talis forma repugnat intentioni Chriſti; qui non vult ſita Sacramenta niſi per ſuos Miniſtros confici, & conferri.

7 Infero 2. non valere Baptiſmum, ſi forma per modum imperatiuum alteri totam actionem iniungat. V. gr. ſi quis alteri dicat; Baptiza puerum illum in nomine Patris, &c. non confert Sacramentum: quia non ſignificat ablutionẽ, vt actu exercitam per tale formã, ſed vt exercendam ab alio. Sic *Suarez ſupra*

Co-

Digitized by Google

Coninch.n.47.Fillincius tract.2.num.52. Nec item valeret forma merè optatiuè prolata;qualis eſſet hæc. *Vtinam baptizet te Chriſtus*. Si baptizans non intendat ſignificare ablutionem vt ſacramentaliter à ſe procedentem, ſed ſolum à Deo petere ablutionem internam ſine reſpectu ad ſuam inſtrumẽtalem actionem. Nec ſufficeret,quòd Miniſter vellet ibi ſignificare ſuam ablutionem externam, vt inſtrumentum internæ, niſi verba per ſe, vèl ratione circumſtantiarum habeant hic & nunc vim ita ſignificandi. Non enim eſt in poteſtate Miniſtri quiduis per quęuis verba ſignificare:vt oſtendit Coninch.ſup.

8 Dico 2. formæ ſupra poſitæ n.3.verum efficient Baptiſmum: Quoniam ex circumſtantijs tam ablutionis cõcomitantis,quàm perſonæ loquentis,quæ cognoſcitur habere poteſtatem conferendi verum Baptiſmum, apud fideles ſatis ſignificant, per hunc Miniſtrum, & per ablutionem ab ipſo factam conferri verum Baptiſmum à Deo, vel à Chriſto, quamvis expreſsè non addantur illa verba,*per meam ablutionem*, vt contra primam ſententiam docent Authores ſecundæ. Qua ratione valet forma Græcorum, quamvis non exprimat operationem Miniſtri; quoniam ex circumſtantijs ſignificat illam implicitè, ac indirectè. Grauius tamen peccaret, qui prædictas formas vſurparet, quàm qui baptizaret ſub forma Græcorum, cuius valor eſt omninò certus,vt vidimus n.1. illæ verò ſint inuſitatæ, minuſque certæ; ſiquidem ipſarum valor eſt ſub opinione. Quare Baptiſmum ſub illis collatum cenſerem forè ſub conditione repetendum.

9 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur,illis formis explicitè ſignificari actionem Dei cauſę principalis; actionem verò Miniſtri cauſæ quidem inſtrumentalis implicitè, ac indirectè denotari, ſicut in forma græcorum,vt expoſuimus. Nec negari debet, in forma Sacramenti tàm actionem principalem Dei, quàm inſtrumẽtalem Miniſtri ſaltem aliquomodo forè ſignificandam. *Vnde Sotus, Henriquez, & Suar. ſupra*,qui videntur maiorem illius argumenti negare, ſolum intendunt, in forma non requiri ſignificationem directam etiam implicitam Miniſtri, non tamen excludunt indirectam, quàm oſtendimus neceſſariam eſſe. Quare conceſſa maiori, negatur minor argumenti, vel diſtinguitur: Non exprimit ſe directè,concedo; non ſignificat ſe indirectè,ac implicitè,nego minorem. Etenim ſicut expreſſio ſolius Miniſtri conferentis Sacramentum ſufficit ad eius valorem, quamvis nõ exprimatur Deus cauſa principalis, qui ſemper operatur in omnibus Sacramẽtis, vt patet in forma latinorum: Sic expreſſio Dei, aut Chriſti cauſę principalis ſufficiet,quamvis non exprimatur,nec ſignificetur directè Miniſter inferior inſtrumentalis cauſa Sacramentorum. *Vnde colligit Leſſius 3.p.q.66.num.17.*etiam in Sacramento Cõfirmationis ad eius valorem ſufficere, *Conſignet te Chriſtus*, in Penitentia, *Abſoluat te Chriſtus*, ſicut in Extrema Vnctione, *Indulgeat tibi Deus*.

10 Ad ſecundum reſpondetur, imperium illis formis ſignificatum non eſſe propriè dictum, cuius capaces ſolum ſunt creaturæ rationales imperanti ſubditæ; ſed eſſe quemdam vſum poteſtatis Miniſtro conceſſæ circà creaturas irrationales ad efficiendum per illas verùm Sacramentum. Quapropter hoc imperium improprium nõ dirigitur ad Deũ; ſed ad ablutionem, & ad effectum per ipſam ſignificatum,& præſtat hunc ſenſum.Ablnaris à Deo, vel à Chriſto tanquam à principali cauſa; & à me tanquam ab eius Miniſtro. Quo ſenſu non ineptè forſan dicetur Deus in nomine ſuo baptizare, quatenus ſcilicet baptizat medio Miniſtro per poteſtatem ipſi collatam: Vel ſi mauis,illud *in nomine Patris &c.* non referatur ad actionem Dei, ſed ad actionem Miniſtri, quæ ſaltem indirectè ſignificatur ibi, vt notat *Layman ſupra*. Per hæc ſoluitur Confirmatio.

CAP.

Digitized by Google

CAP. VII. QVÆST. II.

An exprimenda ſit perſona, qua baptizatur?

11 Communiter, affirmant Doctores ex *Matth.* 28. *Baptizantes eos.* cum Eccleſiæ ſenſu,praxique communi. Ratio redditur, quia ſicut ablutio verſari debet circa certam perſonam, ex qua ſumit ſuam determinationem: ſic etiam forma ſignificare debet ablutionem determinatè, nimirum exprimendo perſonam,ad quàm terminatur,& ex qua determinatur. Et aliter denotari non pōt diſtinctio,quæ dari debet inter baptizantē, & baptizatū, ſicut inter generantem, & genitū, vt habetur *c.Debitum*, de Baptiſmo. Sic *cenſent S. Thom.3.p.q.66.a.5.ad 4.& ibiThomiſtæ, Leſſius n.18. Auerſa ſect.5.Henriq.lib.2. cap.8.n.4. Vazq.3.p.diſp.142.n.30.Filiucius tract.2.n.53.Regnaldus lib.37.num. 35. Toletus, Manuel,Graffis,& alij,quos ſequitur Bonacina diſp. 2.qu.2. punct.*4. Qui conſequenter aſſerunt, ſiquis dicat, *Ego baptizo in nomine Patris &c.* non effici Sacramentum; quia non exprimitur perſona baptizanda. Idem eſt,ſi dicas. *Ego me baptizo*. Quia non ſignificatur diſtinctio baptizantis, & baptizati.

12 Et quidem licèt ſufficiat, indirectè ſignificari Miniſtrū,vt diximus *q.1*. perſona baptizati directè debet ſignificari per formam. Nam hæc ſignificare debet ablutionem determinatè; ſed ablutio magis determinatur à ſubiecto, in quo recipitur, quàm ab agente, à quo procedit.Ergò maior determinatio baptizati debet ſignificari per formam, quàm baptizātis:ac ſubindè directè ſaltem ſignificandus eſt baptizatus.Sic notat *Layman lib.5.tract. 2. cap.4.*

13 Triplex autem diſtinguitur modus ſignificandi baptizatum etiam directè. Primus eſt explicitus,& directus,vt cum dicimus, *Ego te baptizo*, & dici poſſet voce paſſiua,*Tu baptizaris à me*.Secundus eſt directus,& implicitus,ſed in particulari,vt ſi dicas,*Baptizaris à me*.Tertius eſt directus,& implicitus in generali,vt ſi dicas, *Baptizo ſeruum Chriſti.Vel Seruus Chriſti baptizatur à me*.Quis horum neceſſarius ſit valido Baptiſmo;nō nihil diſſentiunt Doctores, *Alenſis 4.p.q. 8.memb.3.art.3.§.2.* cenſuit, requiri primum modū,& ſine pro nomine *Te* non fieri verum Baptiſmum:Quia non aliter exprimitur ſufficiēter perſona baptizata, nec ſatis determinatur ablutio practica circa talē perſonam exercita. Petrus de Ledeſma *to.1.Summa, tract.*de Baptiſmo, *cap.4 dub.3.* dicit, ſaltem requiri ſecundum modum ſignificationis: Quia ſaltem ſignificari debet ablutio particularis:ergò circa perſonā in particulari.Et ideò *Florentinū in forma* Græcorum poſuit. *Baptizetur talis ſeruus Chriſti &c.* & alij ponunt,*Baptizetur ſeruus Chriſti Petrus,aut Paulus &c.*

14 Dicendum nobis eſt,primum modū eſſe tenēdum in praxi; quia magis eſt nobis certus,Secundum verò ſufficere valido Baptiſmo.Quia ſatis determinat perſonam baptizati, vt docet Coninch. *q.66.n.49*. Tertium etiam modum probabiliter ſufficere: Quia licèt perſona baptizati ſignificetur in generali,ſeu vagè,ſatis determinatur ablutio practicè, prout hic & nunc exercetur circa talem perſonam. Nec ampliùs ſignificat in rigore forma Græcorū, quàm refert Florentinum, Nam vox *talis* ſignificat ſolū indiuiduum vagum:& alij doctores ponunt illam formam per hæc verba duntaxat.*Baptizetur ſeruus Chriſti &c.* Vbi ſolum in generali ſignificatur perſona baptizata.Sic docent *Layman ſupra, & Palaus to.4.tract.19.punct.5.n.5.*

15 Hinc colligo,valere Baptiſmum,ſi dicas, *Baptizo tuam Dominationem, Maieſtatem &c. vel Baptizo Petrum, vel Hunc*, vel ſimilia proferantur voce paſſiua. Quoniam ex verbis *Matth.*28. non colligitur maior determinatio perſonæ baptizatæ.*Sic Auerſa,Bonacina,*& alij communiter.Nec hunc Baptiſmum crederem repetendum,nec hanc formæ variationem ſecluſo contemptu, vel

ſcan-

ſcandalo, culpam venialẽ excedere. Idẽ eſt, ſi propter honorẽ, vel alia de cauſa dicas. *Baptizo vos*, ſingularẽ perſonã deſignando. Similiter valet baptiſmũ ſi dicas *Baptizo ſeruum Chriſti*, vel *virũ*, vel *fœmina*, vel *hominem*, vel ſimilia; quãuis dicãtur ẽt in voce paſſiua. Verũ ita baptizãs peccaret grauiter; & forsã redderet baptiſmũ incertũ, vt cẽſuit Ledeſm. ſup.

16 Denique valet Baptiſmus, quãdo forma ſignificat ablutionem fieri circa perſonã præſentẽ; & ſi baptizans eſſet in nomine, vel in perſona, putans eſſe Petrũ, cũ ſit Paulus, vel eſſe puerum, cum ſit puella; niſi reſtringeret ſuã intentionẽ ad talẽ perſonã exiſtimatã, quod eſſet communiter graue peccatũ, vt vidimus, *lib. 1. c. 2. q. 12.* Quare ſiquis in infantia baptizatus fuit pro fœmina, impoſitio nomine muliebri, procedenteq; tempore promineant eius virilia, quæ prius latuerãt, & appareat vir, nõ erit rebaptizãdus ſed ſolũ nomẽ in virile cõmutãdũ; quia prior Baptiſmus valuit, vt docent. *Sotus in 4. diſt. 1. q. 5. art. 8. Sayr. de Sacr. li. 2. c 4. q. 6. Bonac. diſp. 2. q. 2. punct. 4. nu. 28.*

CAP. III. QVÆST. III.

An in forma Baptiſmi debeat exprimi actus baptizandi?

17 CONueniunt Catholici, neceſſario exprimendum eſſe, de fideq; definitum fuiſſe per *Alexand. 3. in c. 1.* de Baptiſmo, & per *Eugen. 4. in Florent.* Colligitur ex verbis *Matth. 28. Baptizantes eos*, iuxta communem ſenſum, & traditionem Eccleſiæ. Probatio ſumitur ex inſtitutione Chriſti, quam Eccleſiæ praxis oſtendit. *Ita S. Thom. 3. p. q. 66. art. 5. ad* 2. communit. ibi *Doct. Coninch. n. 43. Auerſa ſect. 5. Suar. diſp. 21. ſect. 2. Vazq. diſp. 142. c. 2. Laym. lib. 5. tr. 2. c. 4. num. 2. Bonacin. cum alijs, diſput. 2. q. 2. punct. 4. num. 4.*

18 Certum eſt quoq; valere Baptiſmum, ſiue ſignetur ablutio paſſiuè, vel actiue; ſiue per modum indicatiuum, vel deprecatiuum, vel imperatiuum, vt vidimus. *q. 1.* ſed notat Auerſa, per modum deprecatiuum, vel imperatiuum actiuũ in prima perſona valdè dubiam reddi formam; videlicẽt ſi dicas. *Ego baptizem te.* Quare cenſerem, talem baptiſmum repetendum eſſe ſub conditione, ſicut de ſimilib. dixi *n. 8.* Valet etiam Baptiſmus ſiue per verbum *baptizo*, ſiue per aliud æquiualens, aut ſynonimum. At quę verba ſint æquiualentia; nonnihil diſſident Authores. *Innocent. in c. 1.* de Baptiſmo cenſet, non valere; ſiquis dicat, *balneo*, vel *abluo*, *Gloſſ. in c. Multi, de conſec. diſt. 4. & Alenſis 4. p. q. 13. memb. 3. art. 3.* dicunt, non fieri Sacramentum, ſiquis dicat. *Ego te mergo.* Quia putant variari ſenſum ſubſtantialem; quippè verbum *Baptizo* ſignificat ablutionem non quãlibet, ſed hanc ſacram; cœtera verba ſignificant ablutionem communem. *Sot. in 4. diſt. 3. q. 1. a. 5.* cenſet, valere Baptiſmum, ſiquis dicat, *abluo*, vel *lauo*, vel *tingo*, vel *aſpergo*, vel *infundo*, vel *mergo*: Nã hæc omnia ſignificant eũdẽ effectum ex vſus accõmodatione. Quare ſolum erit accidẽtalis mutatio, quæ valorẽ Baptiſmi nõ impedit; & *ar. 7.* notat, ſiquis dum mergit, dicat *aſpergo*, vel è cõtra, mẽdacẽ eſſe, ſed quia tale mẽdacium non attingit Baptiſmi ſubſtantiã, ſiquidem ex accommodatione iã vtrumque verbum æquiualet verbo *Baptizo*, forſan fore Baptiſmum validum, etſi propter ſcrupulum iterandus ſit ſub conditione.

19 Dico 1. ſi forma Baptiſmi proferatur idiomate vulgari, valere Baptiſmum, imò nonnunquam licere, vel etiã expedire talem prolationem, diximus, *lib. 1. cap. 1. q. 2. n. 20.* retinendum tamen eſſe verbum *Baptizo*, quantum fieri poſſit, quamuis forma proferatur lingua vulgari: iam enim ex accommodatione cuilibet idiomati deſeruire poteſt, & reddit certum Sacramenti valorem. Vnde ſine cauſa variare verbum iſtud Auerſa putat eſſe culpam grauem, certè ſaltem erit venialis, ſi non adſit contemptus, vel ſcandalum, vel periculum irritandi Baptiſmum. Videatur, *Sotus ſupr.*

20 Dico 2. voces *abluo*, *lauo*, *tingo*, vel *intingo*, æquiualentes eſſe verbo, *Baptizo*. Cum enim hoc pendeat ex acceptione cuiuslibet idiomatis, & viri docti ſic accipiant hæc verba, ſufficientes oſtenditur valor Baptiſmi collati per hæc verba. Sic tradunt *Suar. Vaſq. & Bonac. ſup. Coninch.n.*44. *Sotus artic.*5. idem eſt, ſi quis, *dicat aqua te aſpergo, vel infundo*, vt aſſerunt, *Sotus, & Auerſ. ſup. Filliuc. tract.*2. *n.*51. Addunt etiam verba, *mergo*, vel *immergo*, de quibus nonnulli dubitant, ideò Baptiſmum per hæc verba collatum crederem iterandum: & conſequenter temere ſubiret periculum irritandi Sacramentum, qui ſic baptizaret, vt notat Coninch ſupra.

21 Dico 3. Siquis dicat. *Ego te mitto, conjicio*, vel *proijcio*, in aquam. *Ego te balneo*, vel *linio*, non fit Baptiſmus; quia mutatur ſubſtantialiter ſenſus verborum, cum ſignificetur actus ab ablutione diuerſus. *Ita Sot. & Filliuc. ſup. Bonac.n.*17. Sic etiam inualidè baptizaret, qui diceret. *Ego te mundo à peccatis*. Nam ibi non ſignificat abſutionem externam, quæ ſignificari debet. Similiter non valet Baptiſmus, ſi dicas. *Ego intendo te baptizare*. Nam intentio differt ab ablutione. Sic docent *S. Thom. in* 4. *diſt.*3. *Sayrus de Sacr. lib.*1. *c.*4. *art.*4. *Auerſa ſup. Bonac. nu.*14. *cum alijs*.

CAP. III. QVAEST. IV.

An in forma Baptiſmi ſit exprimendus Deus trinus, & vnus?

22 Omiſſis varijs hęreticorum erroribus, qui formæ Baptiſmi vel addebant, vel detrahebant aliquid, quo vera Trinitatis confeſſio deſtrueretur, & refelluntur à *Suar. to.*3. *diſp.*21. *ſ. ct.*3. Prima ſententia docuit, valere Baptiſmum in nomine Trinitatis, aut Chriſti collatum. Sic indicant. *Scotus in* 4. *diſt.* 3. *q.*2. *Maior diſt.*2. *q.*2. *Tenet Ambr. lib.* 1. *de Spiritu ſanct. c.*3. & reddit rationem nam qui Chriſtum nominat, & dicit Filium, qui vnctus eſt, & patrem, a quo vnctus eſt, & Spiritum Sãctum, quo vnctus eſt. Conſonant. *Bernard. epiſt.* 340. *Beda in c.*10. *Actor. Hugo Victor lib.*2. *de Sacr. p.*6. *c.*2. Probatur 1. quoniam, *Actor.*2. & 8. & 10. dicuntur Apoſtoli baptizaſſe in nomine Chriſti, ſed validum Baptiſmum conferebant; ergo valet ſub tali forma. Probatur 2. Quia Nicolaus 1. in c. *A quodam Iudæo, de conſec. diſt.*4. dicit, baptizatos in nomine Trinitatis, vel Chriſti, rebaptizari non debere. Probatur 3. Nam impliciti, ac expliciti eadem eſt virtus, & ratio: ſed in nomine Trinitatis, aut Chriſti tota Trinitas, & eius perſonę cõtinẽtur implicitè, ſufficit ergo talis forma valido Baptiſmo cõferendo.

23 Secunda ſententia docet, hunc Baptiſmũ collatũ in nomine Chriſti, vel Dei, vel vnius perſonæ Trinitatis nõ valere: tamẽ Apoſtolorũ tẽpore baptiſmũ in Chriſti nomine valuiſſe; quia Deus ſpecialiter diſpenſauit, vt Chriſti nomẽ, quod iudæis, ac gentilib. erat odioſum, eo tẽpore redderetur honorabilius. Ita videtur ſentire. *Magiſter in* 4. *diſt.*3. *c.*4. & plures ſcholaſtici, quos refert *Vaſq.*3. *p. diſp.*143. *n.*3. conſonat, *S. Thom.* 3. *p. q.*66. *art.*6. *ad* 1. & probabilem reputant aliqui recentiores. Probatur ex locis Actor. ſupr. relatis, quæ ſic intelligunt iſti Doctores, vt Apoſtoli baptizarent in ſolo Chriſti nomine; cumque non valeat talis baptiſmus ſine diuina diſpenſatione, hanc admittere debemus, vt ille baptiſmus fuerit validus.

24 Dico 1. ad valorem baptiſmi requiritur explicita trium perſonarum inuocatio, nec ſufficit Chriſti nomen. Ita docent. *Clem. Roman. Iuſtin. Athanaſ. Cyprian. Niſſen. Damaſcen. Auguſt. Gregor. & alij Patres, ac Doctores*, quos ſequitur, *Vaſq. ſup. c.*3. qui hoc probant ex inſtitutione diuina, & huius congruẽtiam oſtendunt; quia cum baptiſmus ſit Fidei Sacramentum, & introitus in Eccleſiam, debet eius externa profeſſio internæ Fidei reſpondere. Sed ingreſſurus in Eccleſiam habere debet explicitam fidem diuinæ Trinitatis: Ergo

Ergo pariter eiuſdem externa profeſſio fieri debet in Baptiſmo. Quare *S. Baſilius lib. de Spiritu ſancto, cap. 12. ait, Sicut credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, ſic & baptizamur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Conſonant Angelus, Syluester, Tabienna, Bellarminus quos ſequitur Bonacina de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 4. nu. 6. Suarez ſupra, Filliucius tract. 2. num. 54. & 56. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 4. q. 1. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 5. num. 11. Coninch, q. 66. num. 52. Leſſius ibi num. 23. Auerſa ſect. 5.* Probatur ex *Matth. 28. Baptizantes eos in nomine Patris,* &c. Quia nomẽ ibi non ſolum denotat vnitatem, poteſtatem, fidem, ſed etiam explicitam inuocationem trium perſonarum diuinarum, vt cum multis Patribus exponunt *Suarius, Filliucius, & Bonacina ſupra,* & Eccleſiæ traditio, conſenſuſq; confirmat, vt habetur *in can. Apoſtol.* 50. in cap. *Si reuera, in cap. In ſynodo.* De conſec. *diſt.* 4. *in cap. 1. de Bapt.* in Conc. *Florentino de Sacram.* Quare primam ſententiam reputat *Suarez* prorſus improbabilem, *Vazquez* vocat illam abſurdam.

25 Hinc fit, non valere Baptiſmum collatum in nomine Chriſti, vel Dei, vel Trinitatis, vel alicuius perſonæ diuinæ, vel etiam duarum perſonarum, ſi quæ diuina perſona taceatur. Quia non continetur in illa forma expreſſa profeſſio totius Trinitatis. Nec item valet, ſiquis cum quibuſdam Arianis dicat. In nomine Patris per Filium in Spiritu ſancto; nā aperto denotatur diuerſitas eſſentiæ. Sic notat *Coninch. num.* 60. Sicut eadem diuerſitas denotatur, ſi dicas in nomine Patris maioris, Filij minoris, &c. Sic notat *Bonacina num. 5. cum alijs.*

26 Dico 2. Nec tempore Apoſtolorum, nec vnquam diſpẽſatum fuit in hac forma Baptiſmi. Sic docuit *Armachanus de quæſtionibus* Armenorum *li. 8. a c. 3.* vbi reputat probabilius, Apoſtolos baptizaſſe ſemper inuocatis tribus perſonis Trinitatis; ita tamen vt adderent perſonæ Filij nomen aliquod proprium humanitatis dicentes. In nomine Patris, & Filij eius Ieſu Chriſti, ſiue noſtri Redemptoris, & Spiritus ſancti. Conſentiunt *Suarez, Palaus, Coninch, Leſſius, & Auerſa ſup. Bonacina nu. 8. Henriquez lib. 2. cap. 10. nu. 2. Bellarminus de Bapt. lib. 1. cap. 3. Vazquez diſp. 143. cap. 2.* Probatur; quia cum Sacramenta ſint ritus permanentes, & firmi, non recipiunt varietatem in materia, vel forma: Nec item ex ſcriptura, nec ex traditione diſpenſationem admittere cogimur; nec conſtat, quando ceſſauerit.

27 Dico 3. ad ſubſtãtiam huius formæ pertinet, vt ſimul cum tribus diuinis perſonis exprimatur vnitas naturæ diuinæ; quod fit per vocem *in nomine.* Sic docẽt *Magiſter in 4. diſt. 3. S. Thomas 3. p. q. 66. art. 6.* quos communiter ſequuntur Doctores. Videantur *Suarez, & Auerſa ſup. Vazquez cap. 5. Coninch. num. 58. Bonacina num.* 5. Probatur ex *Matth. 28. Baptizantes eos in nomine.* Iuncta tam Eccleſiæ, quam Sanctorum intelligentia. Nam per illud *nomen* in ſingulari communiter intelligunt Patres vnicam trium perſonarum eſſentiam, ſubſtantiam, diuinitatem, maieſtatem auctoritatem, virtutem, inuocationem. Itaut non videatur aliud vocabulum huic ſynonimum inueniri.

28 Vnde colligunt Doctores relati, nõ valere Baptiſmum in nominibus Patris &c. Quia non exprimitur vnitas naturæ diuinæ. Colligunt etiam, ſi loco nominis ponatur alia vox; ſcilicet in fide, vel in confeſſione, vel in virtute, vel in auctoritate, vel in maieſtate, vel in deitate, vel in innocatione, vel ſimilis, valde dubium reddi Baptiſmum; quia vox *in nomine* plus videtur complecti, quam ſingulæ voces relatæ. Quare ſub conditione repetendus eſſet Baptiſmus cum tali variatione datus. Si verò prorſus omittatur illa particula; nimirum ſiquis dicat. Ego te baptizo in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, vel in Patrem &c vel cum Patre &c. *Paulus Comitolus lib.* 1. Reſpõſionum, *q. 10. putat*, valere Baptiſmum; nam qui nominat tres perſonas diuinas, ſatis videtur vnum etiam Deum confi-

Digitized by Google

confiteri. Multo tamen probabilius eſt, non valere baptiſmum ſub tali forma collatum; quia licet inuocatione trium diuinarum perſonarum contineatur implicitè ratione circumſtantiarum vnitas Dei, non tamen explicitè declaratur; cum inuocatio diuinæ vnitatis non minus expreſſa, quam Trinitatis requiratur. Ita *Suarez, Layman, Auerſa, Bonacina ſup. Coninch. num.* 60. *Filliucius, nu.* 61. *Henriquez, & alij.*

29 Sed adhuc petes. 1 An ſi dicas. Ego te baptizo in vno Deo Patre &c. vel in vnum Deum Patrem &c. valeat baptiſmus? *Affirmant Vazquez ſup. n.* 37. *Palaus. n.* 17. Quia forma Baptiſmi debet exprimere tres perſonas, & vnam eſſentiam, vt auctorem, & cauſam principalem Sacramenti; ſed prædictæ formæ tres perſonas exprimunt, & vnam eſſētiam, vt cauſam, & authorem Baptiſmi. Validum ergo Sacramentum efficiunt. Minorem probant; quia præpoſitio *in* ſæpè denotat idem, quod *per*. Si quis verò diceret. Ego te baptizo per vnum Deum Patrem &c. ſatis exprimeret Dei Trinitatem, & vnitatē, vt cauſam principalem Baptiſmi. Similiter ergo qui dicit in vno Deo, vel in vnum Deum Patrem &c. *Verum Coninch ſupra num.* 59. negat huius Baptiſmi valorem. Primo quia præpoſitio *in* non ſignificat clarè idem, quod *per*. Secundo quia licet ponatur expreſsè *per*, adhuc non videtur valere Baptiſmus; quoniam vox *in nomine* iuxta ſuperius dicta *num.* 27. plura ſignificat, quam in his formis ſignificari poſſint; vnde verba non ſunt æquiualentia. Quare cenſeo, Baptiſmum ſub iſtis formis fore dubium, & ideo ſub conditione repetendum.

30 Petes 2. An valeat Baptiſmus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus? *Affirmat Vazquez* 3. *p. q.* 144. *n.* 16. *Quia per Spiritum* etſi non addatur *Sanctū*, putat exprimi tertiā perſonam ſufficienter, & omiſſionem epitheti non officere valori Sacramenti. Cæterum *Nauarrus conſ.* 4. *de Bapt. & Filliucius ſup. n.* 55. cenſent, formam iſtam, qua baptizant aliqui Græci ſchiſmatici, dicentes, *Baptizetur ſeruus Chriſti in nomine Patris, & Filij, & Spiritus*, non expreſſo nomine *Sancti*, non valere, vel ſaltem eſſe valdè dubiam. Quia non ſatis exprimitur tertia perſona, quæ vocatur vno nomine *Spiritus ſanctus*, Quare grauis erit omiſſio talis vocis, & baptiſmus erit ſub conditione repetendus.

31 Petes 3. An valeat baptiſmus collatus in nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti. Negat *Bonacina ſup.* Nam illa repetitio nominis denotat illius multiplicationem, vel ſaltem non exprimit vnitatem eſſentiæ. Nihilominus affirmant *Henriquez, Suarez, Palaus, Auerſa ſup. Coninch num.* 58. *Vazquez diſp.* 143. *num.* 36. *Diana part.* 2. *tract.* 17. *Reſol.* 15. Nam illa repetitio nec ſenſum mutat, nec tollit vnitatem: ſicut repetitio nominis *Deus*, cum dicimus Deus Pater, & Deus Filius, non ſignificat plures Deos. Mihi videtur ſaltem forma dubia. Nam illa repetitio per ſe reddit voces indifferentes ad ſignificandam vnicam, vel plures naturas; ac ſubindè determinatè non exprimit vnitatem naturæ. Quod agnouiſſe videtur *Coninch ſupra*, ſiquidem addit, non valere talem Baptiſmum, ſi quis perverſè velit hac repetitione ſignificare pluralitatem naturæ, quaſi poſſit ibi pluralitas etiam ſignificari; grauiter ergo peccabit ſic baptizans, & baptiſmus debebit repeti ſub conditione.

32 Petes 4. An valeat baptiſmus dicentis, Ego te baptizo in nomine Patris, Ego te baptizo in nomine Filij, Ego te baptizo in nomine Spiritus ſancti? Negat *Comitolus lib.* 1. *c.* 7. quia non ſatis exprimitur vnitas Diuinitatis. Affirmant *Bonacina ſup. n.* 15. *Filliuc. n.* 50 *Layman lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *n.* 5. Nam illa repetitio, quamuis in forma conſueta non explicatur, tacitè tamen ex vi copulæ, conſtructioneq; verborum intelligitur; Quare ſenſus formæ communis non mutatur, ſed magis exprimitur vis coniūctionis. Mihi certè videtur forma dubia; quia niſi tres perſonæ ſub vnico nomine copula-

pulatiuè proferantur, vnitas eſſentiæ diuinæ non ſatis exprimitur. Ideo Layman. ſup. fatetur, talem baptiſmum iterum fore ſub conditione conferendū.

33 Petes 5. An valeat baptiſmus collatus in nomine Filij, & Patris, & Spiritus ſancti; vel in nomine ſpiritus ſancti, Patris, & Filij? Affirmant *Tolet. lib.2. c.19.n.8.Bonac. diſp.2.q.2. punct.4. n.15.* Quia putant, eundem ſenſum ſubſtantialem retineri. Conſonant, *Scotus in 4. diſt.1.q.2. Sotus ibi q.1. art.8 fin.* ſed excipiunt, quando Miniſter inducere velit errorem, quaſi Filius ſit principium Patris, tunc enim corrumpit ſubſtantialem formæ ſenſum, & conſequenter veritatem baptiſmi. Negant *Alenſis 4.p. q.13. memb.3. art.3. §.5. & Palaus to.4.tract. 19.punct.5.n.17.* Quia quoties in diuinis mutatur emanationis ordo per Baptiſmi formam expreſſus, cenſent, eſſe ſubſtantialem formæ mutationem. Vndè rectè colligit *Laym.ſup.n.6.* baptiſmum in hoc caſu forè ſub conditione repetendum; quia non eſt omninò certus. Et quidem ſi poteſt intentio Miniſtri per hæc verba corrumpere ſubſtantialem formæ ſenſum, vt aſſerunt Scotus, & Sotus, ſignum eſt, per illa non exprimi palam, & explicitè verum myſterium Trinitatis.

34 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, verba ſcripturæ, *Actor.2.8. &* 10. varijs modis exponi; nam quidam *in nomine Chriſti*, capiunt idest auctoritate Chriſti, vel baptiſmo per Chriſtum inſtituto, qui diuerſus erat à baptiſmate Ioannis; alij fidem in Chriſtum intelligunt; ſed melius plures cum Armachano ſup. cēſent, additum fuiſſe ſecundæ perſonæ nomen Ieſu Chriſti; quod ſufficiebat ad eius nominis exaltationem, vt vidimus *ſup. nu.* 25. Ad ſecundum, quidam volunt piè Nicolaum Papam interpretari, ſicut Ambroſium, & Bernardum, quaſi voluerint, valere baptiſmum collatum in nomine Trinitatis, idest ſub inuocatione Trinitatis explicita nominando ſingulas perſonas: Et in nomine Chriſti, nimirum loco Filij, vel ſimul cum nomine Filii dicendo Chriſti. *Vazq. Coninch.* & alij fatentur, illos erraſſe, nec mirum eſſe, cum homines fuerint. Certè Nicolaus 1. in eo cap. ſolum definijt, id, quod erat interrogatus, ſcilicèt poſſe Iudæum validè baptizare, per accidens autem, & obiter, vt Doctor priuatus addidit, valuiſse baptiſmum in nomine Trinitatis, aut tantum in nomine Chriſti collatum, ſiue per priuatum errorem, ſiue per verum ſenſum nuper adductum. Ad tertium reſpondetur, impliciti, ac expliciti non eſſe rationem eandem in Sacramentis, quoties ex inſtitutione diuina requirunt explicitam ſignificationem, vt contingit in præſenti.

CAP. III. QVÆST. V.

An forma Baptiſmi neceſſario proferenda ſit per voces Patris, & Filij, & Spiritus Sancti?

35 Difficultas eſt, an valeat per voces æquiualentes? & præcipuè quæri ſolet, an valeat hæc forma. Ego te baptizo in nomine genitoris, & geniti, & procedentis ab vtroque. Prima ſententia docet, valere. Sic *Gloſſ. in cap. Multi ſunt,* de conſecrat *diſt.4. Caietanus, 3.part. q.66. art.5. Leſſius ibi num. 21. Victoria §.14. de Baptiſmo, Martinus de Ledeſma 1.4.q.7.art.5. dub. vlt.* Probatur 1. quia *Florentinum*, requirit inuocationem explicitam Trinitatis in Baptiſmo, non autem quod fiat his, aut illis verbis, quaſi ſufficiens reputet, quod exprimatur Trinitas, vt tauctor baptiſmi, quibuſcunque vocabulis inuocetur. Probatur 2. Nam in alijs Sacramentorum formis valdè ſubſtituuntur verba ſynonima, vel æquiualentia: Sed voces genitoris, geniti, Procedentis ſunt ſynonimæ, vel ſaltem æquiualentes vocib. Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; cū ſignificēt eādē cōſtitutionē, & diſtinctionē perſonarū. Ergo validè ſubſtituūtur in baptiſmo. Probatur 3. Quia ſiquis baptizet in nomine Patris, & ver-

& verbi, vel Ieſu Chriſti, & ſpiritus Paracliti, valet baptiſmus, vt fatentur Doctores. Ergo ſimiliter valebit in nomine genitoris, &c.

36 Secunda ſententia communior, & probabilior aſſerit, non valere. *Sic S. Thomas 3. part. quæſt. 66. artic. 5. Coninch. ibi num. 56. Auerſa ſect. 5. S. Bonauentura, Scotus, Durandus, Alenſis, Antiſiod. Paludan. Gabriel, quos ſequitur Vaſquez 3. part. diſputat. 144. cap. 2. Henriquez lib. 2. cap. 9. num. 4. Suarez tom. 3. diſputat. 21. ſect. 4. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 5. num. 15. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 4. quæſt. 2. Philiarchus, Toletus, Manuel, Angles, & alij, quos ſequitur Bonacina, diſputat. 2. quæſt. 2. punct. 4.* Rationes afferuntur variæ, quas examinat, *Vazquez ſup. cap. 3.* efficacior reducitur ad inſtitutionem Chriſti Domini, qui voluit, ſub communibus nominibus Patris, Filij, & ſpiritus ſancti conferri baptiſmum, non ſub alijs, vt ex traditione, perpetuoque ritu Eccleſiæ deducitur. Congruentia talis inſtitutionis ſumitur ex fine Baptiſmi, qui cum ſit introitus in Eccleſiam, & Trinitatis myſterium omnibus, & ſingulis etiam rudibus, & vulgaribus diſtinctiſſimè credendum proponat, illis vocibus erat adminiſtrandus, quæ magis expreſsè, magis diſtinctè cunctis explicent hoc myſterium. Sed voces relationum, & notiores, & communiores, & faciliores ſunt ad exponendam etiam rudi vulgo conſtitutionem, & diſtinctionem diuinarum perſonarum, quam voces originum, vel notionum, vel ſimiles doctis notæ duntaxat. Ergo non his, ſed illis vocib. oportuit miniſtrari baptiſmũ.

37 Hinc fit, multo minus valere Baptiſmum, ſiquis dicat; Ego te baptizo in nomine trium perſonarum; vel primæ, ſecundæ, ac tertiæ perſonæ; vel omnipotentis, ſapientis, & boni; vel genitoris, & ſplendoris gloriæ eius, & Flaminis; aut Doni: vel in nomine ingeniti, & geniti, vel imaginis, & ſpiriti. Quoniam hæc omnia, & ſimilia, quæ perſonis attribuuntur, aut appropriantur, minus clarè proponunt Trinitatis myſterium, quam rude vulgus requirat. Conueniunt tamen Doctores, valere Baptiſmum, ſiquis nominibus conſuetis alia ſuper addat, quæ nec obſcurent, nec deſtruant veritatem, V. gr. ſiquis dicat. Ego indignus Miniſter te baptizo in nomine Patris omnipotentis, & Filij vnigeniti, & ſpiritus ſancti Paracliti, vel quid ſimile. *Sic Henriquez lib. 1. cap. 9. num. 12. Bonacina, diſput. 2. quæſt. 2. punct. 1. num. 18.* Nec vero licitum eſt hæc addere formæ, nec ſemper erit lethalis additio ſecluſo ſcandalo, ſed indiſcreta deuotio.

38 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, *Concilium Florentinum*, ſolam exegiſſe Trinitatis inuocationem; quia vere quæſtionem iſtam non tetigit, nec definire voluit; adhuc adhibuit voces Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & non alias, nec dixit alias ſufficere; quaſi relinquens Theologis hanc controuerſiam diſcutiendam. Ad ſecundum reſpondetur, in alijs Sacramentis non proponi myſterium aliquod explicitè credendum ab omnibus, ideoque ſufficere voces æquiualentes; ſecus in Baptiſmo propter rationem ſupra dictam, *num. 36.* Et quidem voces Genitoris, geniti, procedentis non ſunt ſynonimæ cum vocibus Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; ſed ad ſummum æquipollentes, minus tamen explicitæ, minuſq; notę conſequenter minus aptæ formæ Baptiſmi.

39 In tertio argumento tanguntur variæ formæ, circa quas nonnihil diſſentiunt Doctores etiam ſecundæ ſententiæ. Siquis dicat *verbi*, loco *Filij*, *Caietanus ſupr. & Bonacina diſput. 2. quæſt. 2. punct. 4. num. 13.* cenſent, valere Baptiſmum: quia putant, ita ſufficienter exprimi ſecundam perſonam per *Verbum*, quam per *Filium*, Et quidem, *Caietanus*, loquitur conſequenter ad ſuam ſententiam. At doctores ſecundæ ſententiæ ſicut reſpuunt vocem *geniti*, ſic etiam vocem *verbi*, vt minus notam, & vulgatem, quam vocem *Filij*.

Sic

Sic Auerſa ſupra, Palaus num.16. Fillincius tractat.2.num.58. & 61.

40 Siquis dicat, Ego te baptizo in nomine Patris, & Chriſti, vel Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti, valere Baptiſmum, volunt *Palaus ſupra, Bonacina num.8. Toletus lib.2.cap.19. Manuel in ſumma tom.1.cap.25. Vega verb. Baptiſmus. caſu.5.* Quia vox *Ieſu Chriſti*, complectitur vtramq; naturam diuinam, & humanam, & ſatis exprimit perſonam Filij. Melius negant *Auerſa ſupra, Vazquez num.15.* niſi nomen *Filij* ſimul exprimatur; nam aliter non explicatur diſtinctio perſonarum cum vnitate naturæ. Sicut enim Cathecumenus debet credere, non ſolum Chriſtum eſſe Deum & hominem, ſed etiam eſſe Filium Dei; ſic exprimi debet in forma Baptiſmi ſecunda perſona Trinitatis, vt Filius Dei. Vnde ſoluitur fundamentum contrarium; quia non ſufficit, implicitè contineri filiationem, niſi ſignificetur explicitè.

41 Demum Baptiſmum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus paracliti valere cenſet *Vazquez ſupra num.16.* Quia licet pro voce *Sancti* ponatur *Paracliti*, remanet nomen *Spiritus*, quod ipſe putat ſufficere tanquam tertiæ perſonæ proprium, ac ſubindè variationem epitheti ſolum accidentalem eſſe. Non valere, docent *Palaus, & Auerſa ſupra*, & merito; quia nomen *Spiritus* per ſe ſolum non ſatis exprimit tertiam perſonam, vt vidimus *num.30.* Nec nomen *Paracliti*, tam eſt commune, notumve vulgo, ſicut epitheton *Sancti*. Quare non eſſet tutus talis Baptiſmus. Multo certius eſt, non valere, ſi baptizes in nomine Patris, & Filij, & gratiæ Spiritus ſancti; quoniam hæc non eſt Deus, ſed creatura; quapropter ad Trinitatem diuinarum perſonarum non ſpectat.

42 Nota pro coronyde quæſtionis, & ſi prima ſententia ſit ſpeculatiuè probabilis, vt Authores etiam ſecundæ ſententiæ fatentur; at in praxi graue peccatum fore, conſuetas voces mutare, baptiſmumq; ſic collatum debere repeti ſub conditione propter auctoritatem ſaltem Doctorum, qui probabili ſaltem fundamento nixi, negant prædictas mutationes efficere validum Baptiſmum. Et quidem in re pendenti ab inſtituentis voluntate, & amodo ſignificandi vocum explicitè, vel implicitè, magnum pondus habet auctoritas Doctorum affirmantium, vel negantium, vt formam cum hac vel illa variatione reddant ſaltem dubiam.

CAP. III. QVÆST. VI.

Quæ voces ſint de ſubſtantia formæ Baptiſmi?

43 CONueniunt Doctores ad eſſentiam formæ pertinere ſaltem hæc verba. *Baptizo te nomine Patris, Filij, Spiritus ſancti*. Nam hæc ſaltem requiruntur, vt Dei Trinitas, & Vnitas exprimatur tanquam cauſa principalis, & Miniſter tanquam inſtrumentum; quod exigit Eugenius 4. in Florentino. Non requiri vocem *Ego*, nec tamen omitti ſine culpa ſaltem veniali, dixi *ſupra num.2.* Quòd ſi dicatur, *Nos te baptizamus*, quando *Nos* idem ſignificat, quod *Ego*, non mutatur ſenſus ſubſtantialis; ſicut nec variatur, ſi loco pronominis *te* propter honorem, vel alia de cauſa dicatur, *Baptizo vos*, deſignando ſingularem perſonam, vt dixi *ſupra, num.15.* Aliqui addunt vocem *Amen*; Alij non ponunt illam, nec Rituale Romanum; Quare iam non debet addi.

44 Circa præpoſitionem *in* Prima ſententia docet, illam eſſe de ſubſtantia formæ Baptiſmi, ac per conſequens illa dempta, non valere Baptiſmum; Quoniam hæc præpoſitio quandam vim habet, & energiam inuocandi Deum auctoritatiuè, ſine qua varietur ſubſtantialis formæ ſenſus. Ita *Toletus lib.2. cap.19. Reginaldus lib.27. num.30. Comitolus lib.1.queſt.9.nu.3. Bartholomæus*

ab Angelis, Dialog. 2. §.115. *Auerſa* 3. *part. quæſt.* 66. *ſect.* 5. qui colligit indè, non valere Baptiſmum, ſi dicas, Baptizo te nomine Patris &c. vel cum nomine, vel per nomen; valere vero, ſi dicas, ſub nomine, nam hæc forma videtur æquiualens communi. Dicendum tamen eſt, præpoſitionem *in* non eſſe formæ Baptiſmi ſubſtantialem; quia per eius ablationem non variatur ſenſus; imò Latini communiter, & magis propriè loquuntur ſine tali præpoſitione, quamuis eccleſiaſtico more facilior, & clarior reddatur ſenſus formæ poſita prædicta præpoſitione, quam dempta, vel in aliam mutata. Sic docent *Henriquez lib.* 2. *cap.* 8. *numer.* 6. *Diana part.* 2. *tract.* 15. *Reſol.* 47 *Bonacina diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *num.* 16. *Filliucius tract.* 2. *nu.* 63. *Coninch.* 3. *part. quæſt.* 66. *numer.* 61. *Leſſius ibi num.* 21. Quin *Henriquez, Bonacina, Diana* putant, eius omiſſionem, aut mutationem non excedere culpam venialem ob leuitatem materiæ. Cæterum *Coninch, & Filliucius* exiſtimant, eſſe mortale peccatum ex ſuo genere; quoniam eſt contra communiſſimum Eccleſiæ morem, & reddit dubium Sacramentum. Quod mihi magis arridet; quippè ſi prima ſententia probabilis eſt, (qualis eſſe videtur ſaltem ob auctoritatem illorum Doctorum) dubius erit Baptiſmus ſine tali præpoſitione, vel alia ſubſtituta collatus, & per conſequens ſub conditione repetendus; graueque peccatum erit, miniſtrare Sacramentum dubium ſine cauſa, vide *Syluestrum, Baptiſmus,* 1. *q.* 11.

45 Coniunctionem *&* ad formæ ſubſtantiam pertinere, docent *Innocentius in cap.* 1. *de Baptiſmo. Viualdus tract. de Baptiſmi forma, numer.* 11. *Conradus in Reſponſ. tom.* 2. *quæſt.* 84. *Sylueſter, Reginaldus, Bartholomæus ab Angelis, & Auerſa ſupra.* Quia per illam indicatur diſtinctio perſonarum, quæ ſine tali copula confunderentur; variatur ergo ſenſus formæ ſubſtantialiter, ſi talis coniunctio prætermittatur. Probabilius eſt, illam coniunctionem non eſſe neceſſariam valori formæ Baptiſmi. Quia ſatis vſitato modo loquendi ſubintelligitur, & manet integer ſenſus formæ; diſtinctioq; perſonarum ſatis explicatur per nomina relatiua. Sic cenſent *Pitigianus in* 4 *diſt.* 3. *quæſt.* 2. *artic.* 12. *Toletus, Comitolus, Filliucius, Diana, Coninch, & Leſſius ſupra,* cum alijs. Et quidem omiſſionem huius coniunctionis eſſe venialem ratione paruitatis materiæ, putant *Henriquez, Bonacina, & Diana*; mortalem reputant *Coninch, & Filliucius ſupra* propter periculum, quod ſpontè ſuſcipitur irritandi Sacramentum. Ego noto 1. ſi coniunctio tollatur ad negandam diſtinctionem perſonarum; ita vt ex circumſtantijs conſtare poſſit hic ſenſus, non valere Baptiſmum, quia tollitur formæ veritas. Sic aduertit *Leſſius*. Noto 2. ſi ſemel apponatur coniunctio, ſcilicet ante tertiam perſonam, dicendo; in nomine Patris, Filij, & Spiritus ſancti, Baptiſmum videri certum, nec debere repeti, nec talem omiſſionem excedere culpam venialem; quia more latino idem eſt ſenſus, ac ſi coniunctio per ſingula nomina repeteretur. Sic aduertit *Auerſa*; ſi prorſus omittatur coniunctio, Baptiſmus erit dubius, & per conſequens ſub conditione repetendus, ac omiſſio coniunctionis grauis; quod ſolùm intendit Reginaldus; videlicet ob contrariam probabilitatem.

46 Si contingat, vt nondum ablutione facta, vel nondum tota forma prolata, baptizandus moriatur, aut baptizans morte, vel morbo, vel alio quouis impedimento præpediatur; *S. Thomas in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 2. *quæſtiunc.* 3. *ad* 4 *Sylueſter, Baptiſmus.* 1. *num.* 5. *Graffis.* 2. *part. libr.* 1. *cap.* 3. *numero* 29. ac alij ſola pietate ducti dicunt, ſupplere Deum effectum Baptiſmi, ſubindeq; ſepeliendum eſſe talem puerum in loco ſacro. Quin *Paludanus in* 4. *diſt.* 3. *quæſtione* 2. *artic.* 3. *dixit,* Miniſtrum mutum, ſi ſignis exprimat in neceſſitate formam Baptiſmi, vel abſolutionis,

nis,

nis, conferre verum Sacramentum. At certiſsimè tenendum eſt, non cenſeri baptizatum illum, nec ſubindè fore ſepeliendum in loco ſacro, qui vel ante ablutionem, vel ante totius formæ prolationem obit, vel morte baptizantis, aut alio impedimento non recepir ablutionem cum totius formæ prolatione. Quia certum eſt, deficiente materia, vel forma quoad aliquid eſſentiale Sacramento, non perfici Sacramentum: cum aliundè nec certum, nec veriſimile ſit ex ſcriptura, vel traditione. Deum ſupplere Sacramenti valorem in his caſibus, vt oſtendimus, *lib.1. c.2.q.9.n.76.* Nec in Baptiſmo, vel alijs Sacramentis præter matrimonium ſufficere ſigna, vel nutus, diximus ex communi Doctorum conſenſu, *lib.1. c.1. num.23. & contra Paludanum docent Palacios in 4. diſt.3. q.5. Henriq. lib.2.c.8. nu.1. lit.D. Videantur Bellarmin. de Baptiſmo lib.1.c.4. Auerſa q.66. ſect.2. & 4. Bonac. de Sacram. diſp.2.q.2. punct.3.n.26. & punct.4.nu.18.*

CAPVT IV.

De vnitate Baptiſmi.

1 BAptiſmi Sacramentum eſt vnum ſecundum ſpeciem atomam, vt colligitur ex Pauli verbis ad Epheſ.4. *Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma*, quæ de vnitate ſpecifica Baptiſmi, *Chryſoſtom.* ibi *ſerm.11. & Hyeronim.* interpretantur. Quoad diſtinctionem numericam in diuerſis perſonis baptizatis multiplicantur baptiſmi ſecundum numerum, ſicut multiplicantur ablutiones, & formæ. Quod ſi plures baptizes vnica forma dicens. *Ego vos baptizo, &c.* baptiſmi ſunt plures; quia materiæ ſunt plures, & forma quamuis in materiali ſono videatur vna, quoad ſenſum eſt multiplex; nam æquiualet his, *Ego baptizo te, & baptizo te &c.* Sic notant, *Suar. to.3. diſp.22. ſect. 2. Vaz. q.3.p. diſp.148.n.52. Coninch. q.67. n.53.*

P. Lugo de Sacramentis.

2 Baptiſmus ſemel ritè collatus repeti non poteſt circà legitimè baptizatum, vt definiunt, *Concil. Carthagin.1. can.1. Florentinum in decreto de Sacr. Trident. ſeſſ.7. can.9. de Sacr. & can.11. de Bapt.* quare qui Baptiſmum validum iteraret, non efficeret Sacramentum, ſed graue ſacrilegium committeret, quod iura ſæpè damnanr, & graui pœna puniunt, *videantur c.28. c.30. c.32. & alia plura,* de conſec. *diſt.4. c. final. de Bapt. lex.1. & 2.* cod. Ne ſanctum baptiſma iteretur. Et quidem tam rebaptizans, quam voluntariè rebaptizatus iure ciuili plectuntur pœna mortis; iure tamen Eccleſiaſtico plectuntur irregularitate, de qua dicemus ſuo loco. Videatur *Antonius de Quintanaduen. tract.1. de Baptiſmo, ſingulari 1. nu.2. & ſingul.8. n.6. vbi cum Præpoſito Palacios, Henriquez, & alijs probat*, illum non incurrere pœnas iſtas, qui rebaptizat ſub conditione: Nam hic abſolutè non rebaptizat, & pœnæ reſtringendæ ſunt. Siquis autem à pluribus ſimul baptizetur, qui ſimul formæ prolationem finiant, vnicum recipit Baptiſmum quoad rationem formalem efficiendi, ac ſignificandi gratiam, & vnicum characterem, videantur, *S. Thomas 3. part. quæſt.67. art.6. Vaſq. ſupr. c.2. Suar. ſect.3.* Quomodo non poſſit vnus abluere, ac alius dicere formam, oſtendimus, *lib.1.c.2.n.107.*

3 Si ſubſit dubium poſitiuum, aut negatiuum iuris, vel facti circà valorem baptiſmi, quod adhibira debita diligentia vinci non poſſit, repetendus erit ſub conditione baptiſmus, vt de Sacramentis omnibus diximus *lib. 1. cap.1. quæſt.6.* Prudenter verò diſcernendum erit in particulari, quando cenſendus ſit Baptiſmus ita dubius, vt debeat iterari. Quod ſi dubites, an ſubſit ſufficiens cauſa dubitãdi de Baptiſmo ſuſcepto, vel de ipſius valore, ſem-

Digitized by Google

per inclinandum eſt in fauorem hominis baptizandi; cuius æterna ſalus præponderat religioni Sacramenti. *Sic Suar. tom.3.diſput.22.ſect.1. Poſſeu.cap. 6.nu.*21. Sed examinemus in particulari quædam dubia.

CAP. IV. QVÆST. I.

Qualis certitudo requiratur, vt Baptiſmus repeti nequeat?

4 DIximus *lib.1.c.1.q.6.* graue peccatum eſſe ſine ſufficiente dubio Sacramentum iterare, vel abſolutè, vel ſub conditione: nec licere Sacramentum abſolutè repetere, niſi certo conſtiterit, aliquid eſſentiale priori Sacramento defuiſſe. Tunc autem non tam dicitur repeti Sacramentum, quam denuo conferri: Quare non debet apponi conditio. Si tamen apponatur, committi peccatum mortale, docet. *Quintanad. tract.1.ſing.*8. *n.*7. Quoniam in re tam graui concernente Sacramentorum adminiſtrationem grauis irreuerentia videtur contra morem Eccleſiæ ponere conditionem, vbi nullatenus neceſſaria ſit. At *Petrus de Ledeſm. in ſumm. tract. de Bapt. c.5. concl.1. dub.1. Villalob. to.1. tract.5. diffic.7.n.2. Ludou. de S.Iuan in ſum.q.1.de Bapt. art.8. dub. 2. Diana in addit. ad p.3. Reſ.6.* cenſent eſſe ſolum veniale peccatum contra ritum Eccleſiæ non magni ponderis. Quibus aſſentior facilè, quia deſignare materiam grauem, & leuem in ſingulis præceptis multum pendet a iudicio prudenti Doctorum; nec debeo tot Doctores, qui benigniorem partem ſequuntur imprudentes reputare.

5 Quod dubium ſit poſitiuum: quod negatiuum: diximus *lib.1.c.1.q.*4. Nunc addimus, in Baptiſmo dubium poſitiuum eſſe, quando conſtat, aliquem eſſe baptizatum ſub tali materia, vel forma, circa cuius valorem diuerſæ ſunt opiniones probabiles; & in hoc dubio, quoties baptiſmus receptus habet ſolum valorem probabilem, reiterandum eſſe ſub conditione, docuimus eo *cap.1.q.6.n.62.* Quod præter ibi relatos tenent. *Sot. Angles, Manud. Coninch. Valentia, Ledeſma, Granado, Laym. apud Quintanad. ſupra ſingul.2.nu.3.*

6 Confirmari poteſt, nam in iure dubium non ſemper diſtinguitur ab opinione, ſed illam comprehendit, quando datur contraria probabilis, quod ex ſubiecta materia colligi poterit, vt in cap. *Dominus de ſecund. Nupt. in c. Inquiſitioni, de ſent. excomm.* Quapropter omnes ferè regulæ loquentes de dubio, locum habent in opinionibus, vt notat *Zambranus cap.1.dub.1.nu.2.* Videlicèt in dubio meliorem eſſe conditionem poſſidentis, c. *Ex litteris §. Quod ſi*, de Probat. Regula *in pari, de Reg. iur. in 6.* Fauendum eſſe reo potius, quam actori, Reg. *cum ſunt*, eod. tit. Fauendum eſse libertati, leg. *Quoties de Reg. iur.* Benigniora eſse præferenda, leg. *ſemper in dubijs*, ff. eod. in pœnis benigniorem interpretationem ſequendam eſse, leg. *in pœnis*, ff. eod Ergo ſimiliter quando dixit. *Alexander 3. c.2. de Bapt. de quibus dubium eſt, an baptizati fuerint; baptizentur his verbis præmiſſis, ſi baptizatus es, non te baptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Pat. &c.* dubiũ comprehẽdit opinionẽ probabilẽ cuius oppoſita ſit etiã probabilis. Cõſequẽtiã videtur approbare Gratian. in c. *Presbyt. quos, §. quod ergo, diſt.*68. dicens, ordinẽ, & Baptiſmum eſſe repetendos, quoties certũ non fuerit, eſse collatos. Sed opinio non facit certũ. Ergo nõ obſtante opinione probabili de valore baptiſmi, repetẽdus erit ſub condit. quãdo datur ẽt opinio probabilis de nullitate.

7 Dubiũ facti poſitiuũ datur in baptiſmo, quoties vtrimq; ſuppetũt probabiles coniecturæ, quibus probari poſſit, aliquem validè baptizatum eſse, vel non eſse; ſed neutra pars caret formidine, nec moralẽ certitudinem attingit. Dubium facti negatiuũ erit, quoties ita dubitamus, an hic homo, ſit baptizatus; vel an legitima materia, vel forma ipſius baptiſmo defuerit, vt nullæ prorſus rationes,

Digitized by Google

tiones, aut cõiecturæ reddãt alterutram partẽ probabilẽ. Nimirũ ſi reperiatur infans in ſylua ſine teſtimonio, vel indicio ſufficiente ad diſcernẽdum, an ſit baptizatus, nec ne; Vtrumque dubium iſtud comprehendit equidem *Alexand. 3. in illo cap. 2. de Bapt.* propter proximè dicta; ſiquidem alterutrum ſufficit, vt baptiſmus, vel eius valor nõ ſit certus moraliter; & de dubio facti negatiuo loquitur Leo Papa in *cap. Cùm itaque, & cap. Si nulla de Conſec. diſt. 4.* & vtrobique decernit, eſſe baptiſmum ſub tali dubio conferendum. Quoniam *quòd non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, vt videatur iteratum.* Conſonant *cap. Veniens, de Præsbyter.* non baptizato, & *cap. Solemnitates. Et 1. de Conſec. diſt. 1.* & Doctores communiter. Igitur in quolibet dubio prudenti Baptiſmi conditionalem eius adminiſtrationem non ſolùm licitam, ſed neceſſariam omninò faciunt & neceſſitas maxima veri Baptiſmi, & dubium, poſitiuum, aut negatiuum præcedentis.

8 Quare dicendum eſt, requiri certitudinem ſaltem moralem baptiſmi validi, vt hic repeti nequeat. Certitudo verò moralis eſt, vt quidam aſſerunt *ex leg. 2. §. Idem ff.* de aqua pluuiali, quę prudenti non ſinit prudenter formidare; vel qua perpenſis circumſtantijs, prudentis animus quieſcit; aut iuxtà *Thomam Sanchez lib. 2. de Mat. diſp. 45. num. 4.* quæ virum prudentem attentis circumſtantijs occurrentibus certum reddit. In particulari Baptiſmi certitudinẽ ſic deſcribit *Concilium Carthag. 5. in cap. Placuit de infantibus. De Conſec. diſt. 4. Placuit de infantibus, quoties non inueniuntur certiſſimi teſtes, qui eos baptizatos eſſe, ſine dubitatione teſtentur; nec ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi ſacramentis reſpondere: abſque vllo ſcrupulo baptizandos eſſe.* Conſonant alia iura, quæ refert *Quintanad. tract. 1. Sign. 1. num. 4.*

9 Cæterum noto 1. quamuis in iure requirantur teſtes firmi, ſeu certiſſimi de Baptiſmo recepto, vt non iteretur: non eſſe generaliter accipiendum, vt ſonat; ſed vel plurale ponitur pro ſingulari, vt volunt *Suarez to. 3. diſp. 22. ſect. 1. Vazq. 3. p. diſp. 146. n. 19.* vel eſt ſermo de pueris, qui per Barbaros à parentibus abrepti ſunt, ita vt ſciri nequeat, an antè baptiſmum, vel poſt illum abducti fuerint, vt colligitur ex eo *cap. Placuit*, & aduertit *Coninch. q. 66. n. 97.* Vel certè requiruntur plures teſtes, quando nõ ſunt alię coniecturæ, quæ vel per ſe ſolæ, vel cùm vnius teſtimonio coniunctæ ſufficiunt ad moralem certitudinem inducendam.

10 Vnde noto 2. ſi teſtis vnus oculatus, & fide dignus affirmet, ſe vidiſſe hominem baptizari, nec aliundè ſubſit veriſimilis ſuſpicio falſitatis, eſſe ſufficiens teſtimonium, vt baptiſmus non ſit iterãdus. Quia circa ſubiectam materiam facit moralem fidem, & certitudinem. *Ita Palud. & Sotus*, quos ſequitur *Hẽriq. lib. 2. cap. 31. n. 1. Bonac. cùm alijs diſp. 1. q. 2. punct. 1. n. 40. Laym. lib. 5. tract. 2. c. 5. n. 3. Auerſa 3. p. q. 66 ſect. 6 Suarez, Vazq. & Coninch. ſup.* Satis indicant textus in *cap. Cùm itaque, & in cap. Paruulos, de Conſec. diſt. 4.* quatenus ad aliquem baptizandum requirunt, vt non ſit aliquis, qui teſtetur, talẽ fuiſſe baptizatũ. Vnius ergò fide digni teſtimonium ſufficit, vt non repetatur baptiſmus, qui factus aſſeritur ſine dubitatione.

11 Quin etiam quamuis non adſit teſtis oculatus, pro morali certitudine baptiſmi recepti ſufficit in libro Parochi deſcriptum eſſe. Rurſus ſiquis natus eſt ex parẽtibus fidelibus, & inter Chriſtianos educatus vſque ad eam ætatem, in qua ſolent omnes baptizari: nec aliundè ſuppetit probabilis ratio dubitandi de baptiſmo, non eſt in dubium reuocandus: Quia prædictæ coniecturæ ſimul cùm Eccleſiæ more recepto faciunt ſufficientem fidem, & reddunt baptiſmum moraliter certum: vt expreſſit *Innocentius 3. in cap. Veniens de Presb. non bapt. & notant Suarez, & Auerſa ſup. Vazquez num. 25. Bonacina num. 38.* cùm alijs.

12 Poſſet de baptiſmo prudenter dubitari.

bitari 1. ſi parentes alicuius ſcirentur inter infideles habitaſſe, nec habuiſſe Sacerdotem niſi rariſſimè, ſolitique fuiſſe differrè filiorum baptiſmum in aduentum alicuius Sacerdotis, aut quid ſimile 2. ſiquis etiam inter fideles à veneficis parentibus natus eſt, & à Dæmone nimis infeſtatur; nec vllis indicijs ſciri poteſt, vbi, vel à quò baptizatus fuerit 3. ſi teſtis quidem ſuppetat recepti baptiſmi, ſed non ſatis fide dignus: vel ex conditione perſonæ, vel quia non certo, vel conſtanter affirmat, vel quia magni ſua intereſt, credi talem eſſe baptizatum, vt notant *Coninch ſup. Layman n.4. Zambranus cap.1. dub.1. n.9.* Demum in ſingulis circumſtantijs, quæ multipliciter variari poſſunt, arbitrio prudentis relinquitur diſcernendum; an ſubſit ſufficiens cauſa dubitandi de baptiſmo ſuſcepto, vel de ipſius valore. Cœterum in dubio de ſufficientia cauſæ ſemper inclinandum eſt in fauorem hominis baptizandi: nimirùm vt baptizetur, & ita ſecurior reddatur eius ſalus. Sic indicant iura relata, & nos docuimus *ſup. n.3.*

CAP. IV. QVÆST. II.

An dubius de ſuo baptiſmo teneatur ſub conditione baptizari.

13 SVppono, illum, qui non leui fundamento dubitare cœpit de valore ſui baptiſmi, ſub mortali teneri ad adhibendam moralem diligentiam, vt certus reddatur in alterutram partem. Quilibet enim debet adhibere diligentiam ſibi moraliter poſſibilem ad indagandam veritatē adeò ſibi neceſſariam, ne ſemper in re tanti momenti perplexus hœreat cùm graui periculo damnationis, vt expendunt *S. Bonauent. Gerſon, Adrianus, Corduba, Zambranus*, quos ſequitur *Quintanad. tract. 1. Sing. 13. nu. 1.* Confirmatur; nam qui dubitat, an debitor ſit pecuniæ, vel famæ, vel alterius obligationis grauis, inquirere debet veritatem, ne per ignorantiam culpabilem inferat proximo damnum. Ergo dubius de ſuo baptiſmo debet inquirere veritatem, ne per eius ignorantiam careat medio neceſſariò ſalutis; Si tamen adhibita diligentia ſufficiente moraliter, adhuc perſiſtat dubium prudens, vel probabilis ſolùm opinio de valore baptiſmi, debet illum ſub conditione recipere, vt diximus *lib. 1. cap. 1. quæſt. 6.* & docet *Granado 3. part. Controuerſia, tract. 1. diſput. 4. numer. 7.* ne ſi verùm baptiſmum anteà non ſuſcepit, æternæ damnationis periculum ſubeat.

14 Addo, ſimul ac adultus concepit hoc dubium morale, ſeu probabile, quòd deponere prudenter non poteſt, debere ſub conditione baptizari. Sic ſentire videntur *Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 31. ſect. 2. Vazquez 3. part. diſput. 146. numer. 29. Regìnaldus lib. 27. num. 55. & alij.* Nam adultus tenetur diuino præcepto recipere baptiſmum, quàm primum commodè poſſit, vt videbimus cap. 10. Sicut tenetur credere, cùm primum ei proponuntur myſteria Fidei ſufficienter. Ergo ſimiliter in caſu dubij debet recipere baptiſmum ſub conditione, quàm primum poſſit. Imò catechumenus ſępè poteſt differrè baptiſmum abſolutum, vt meliùs inſtruatur, & diſponatur; adultus autem inter fideles enutritus hanc cauſam differendi baptiſmum conditionatum non habet. Vndè ſimul ac conſtat, ſubeſſe dubium prudens baptiſmi, vel valoris ipſius, tenetur ſub mortali non differrè baptiſmum conditionatum. Nam hæc dilatio grauis obligationis, & medij neceſſarij ſalutis ſine cauſa legitima grauis culpa iure cenſetur. *Vazquez ſup. diſp. 149. & 150.*

15 Ex paruitate materiæ poſſet reddi culpa venialis, ſiquis V. gr. ſine cauſa differret baptiſmum conditionatum per tres, aut quatuor dies, quando non inſtat periculum mortis, nec actio quæpiam neceſſariò prærequirens baptiſmū validum. Nam hæc paruitas Dilationis reddit etiam illam venialem in abſoluto baptiſmo, vel impletione voti; quāvis

in his

in his etiam vrgeat diuinnm præceptum. Verum eſt tamen, dilationem Baptiſmi vel abſoluti, vel conditionati ſine cauſa longè breuiorem eſſe futuram, vt non excedat culpam venialem, quam dilationem adimplendi votum ob ingentem baptiſmi neceſſitatem ad euitandum periculum damnationis, & ineundam vitam ſpiritualem. Quæuis verò dilatio ſine cauſa veniale peccatum erit; quia verè diſſonat rationi priuate ſe fruſtra tanto bono, etiam per breue tempus.

16 Hinc fit, eos, qui tenentur extra neceſſitatem baptizare ſuos ſubditos, quales ſunt Parochi; vel illis procurare baptiſmum, quales ſunt parentes, tutores, curatores, cognati, Domini, ſeu Patres familias; teneri pariter in caſu dubij ſuis ſubditis miniſtrare, vel procurare baptiſmum cōditionatum, quam primum poſſint, vt diximus *lib. 1. cap. 1. num. 64.* Quia tenentur certum baptiſmum ipſis conferre, ſeu procurare; Non poteſt autem baptiſmus dubius reddi certus, niſi per eius reiterationem conditionatam. Conſonant *Hurtado de Bapt. diſp. 1. diffic. 12. Quintanad. ſup ſing. 14. ac alij.*

17 Similiter non ſolum Clerici, ſed etiam laici, quoties ipſis licet ob inſtantem neceſſitatē baptizare priuatim, gratuitet ex charitate tenētur cuilibet de baptiſmo ſibi collato, vel de ipſius valore dubitanti conferre baptiſmum conditionatum. Quippe charitas exigit, vt proximis in tali neceſſitate conſtitutis ſecurius ſuæ ſalutis remedium procuretur. Quin etiamſi Parochi, parentes, aut ſimiles iudicarent, non ſubeſſe ſufficiens dubium ad iterandum baptiſmum; quando vir aliquis doctus, & pius reputat illud ſufficiens, debent illud iterare. Cum in his ſequenda ſit tutior pars, ex quibus aut pendet, aut pendere creditur ſalus æterna ſubditorum. Ita *Quintanad. & Hurtado ſup.*

(∴)

CAP. IV. QVAEST. III.

Quid faciet Sacerdos ita dubius de ſuo baptiſmo, vt egeat iteratione?

18 Cvm baptiſmus ſit ianua vitæ ſpiritualis, ac ſubindè nullum Sacramentum valeat ſine præuio baptiſmo, vt habetur *in cap. Veniens, De Presb. non baptiz.* & in Concilio Florentino Sacerdos, qui prudenter dubitat de ſuo baptiſmo, pariter dubitare debet de valore ſuorum ordinum, & conſequenter poſt receptum ſub conditione baptiſmum, debet omnes ordines ſuſceptos, vel ſaltem Sacerdotalem iterum ſub conditione recipere. Sic docet *Quintanad. tract. 1. ſing. 10. n. 2.* & probatur; quia Sacerdos certò ſciens, ſe non fuiſſe validè baptizatum eſſet abſolutè baptizandus, & ordinandus, vt conſtat ex *cap. ſiquis. De Presbyt. non bapt.* Ergo qui dubitat de ſuo baptiſmo, ſub conditione baptizandus, & ordinandus erit, vt colligitur ex prædicto *cap. Veniens.* Confirmatur; nam quoties occurrit probabile dubium, an ordo ſit verè collatus ex defectu debitæ materiæ, vel ſimili, debet iterari ſub conditione iuxta communem Doctorum ſententiam. Sed qui prudenter dubitat de ſuo baptiſmo, pariter dubitat de valore ſuæ ordinationis; ergo debet illam ſub conditione repetere.

19 Quod ſi talis Sacerdos, poſtquam ſub conditione reiterauit Baptiſmum, nolit ordinem reiterare, ſed abſtinere prorſus à celebranda Miſſa, & à Sacramentis miniſtrādis, certè viam eligit difficilem, & lubricam. Nam imprimis cum in dubio Sacerdos ſit, tenetur equidem ad Horas recitandas; nam harum obligatio poſſidet. Deindè ſi verè baptizatus, & ordinatus ſit, reddit vacuam, & otioſam ordinationis gratiam, quod non carebit culpa; Communiter etiam orietur ſcandalum illorum, qui videant ipſum nunquam celebrare, vel munera Sacerdotum exercere. Quare ſine dubio conſultius erit, & ferè ſemper neceſ-

neceſſarium reiterare Sacerdotium, ex cuius defectu grauia nocumenta ſequũtur. Ita cenſet *Granado de Sacram. tract. 1. diſp. 4. a num. 7.*

20 Sed addit ordines minores, & ſubdiaconatum etiam, ac Diaconatum iterari quidem in eo caſu poſſe, ſed neceſſarium non eſſe; cum horum munera ſuppleri poſſint per Sacerdotalem poteſtatem, ac nullum actum habeant annexũ abſolutè neceſſarium ad ſalutem fidelium. Confirmatur. Nam vt docent *Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. a. 4. Sanchez in conſilijs lib. 7. cap. 1. dub. 14. n. 3.* & Doctores communiter cum *S. Thoma in Addit. q. 33. art. 5.* Sacerdos ritè ordinatus, licet alios ordines non ſuſceperit, poteſt omnium ordinum inferiorum functiones exercere validè; quoniam in Sacerdotio virtualiter continentur.

21 Equidem ſi nullum timeatur detrimentum, nec ſcandalum graue fidelium; cenſeo ſub peccato graui debere omnes ordines, etiam inferiores reiterari ſub conditione. Quia tam Eccleſiaſticum, quam diuinum præceptum obligant ad non recipiendum Sacerdotium, niſi receptis prius omnibus ordinibus inferioribus; ergo pariter obligant ad non reiterandum dubium Sacerdotium, niſi prius reiteratis ordinibus inferioribus dubijs. Nec datur cauſa grauis excuſans ab obſeruatione talis præcepti; ſiquidem ſicut Sacerdotium ſecreto reiterandum eſt, ſic etiam ordines inferiores ſecretò conferri poſſunt. Ita cenſet *Quintanad. ſup. n. 7.* & fauet prædictum *cap. Veniens*, dum aſſerit, Sacerdotem de ſuo baptiſmo dubium, aut de ipſius nullitate certum debere per ſingulos ordines ad Sacerdotium peruenire. Videtur tamen ab hoc præcepto excuſare graue detrimentum, aut ſcandalum ex ordinum inferiorum reiteratione prouenturum ob fundamentum primæ ſententiæ; quod nihil amplius conuincit.

22 Hinc fit 1. Sacerdotem dubium de ſuo baptiſmo, donec dubium prudenter deponat, & reddatur moraliter certus de valore ſui Sacerdotij, non poſſe licitè quempiam actum Ordinis Sacerdotalis exercere. Quoniam operabitur cum dubio practico, ac proindè cum periculo faciendi actus irritos. Sic in ſimili docet *Vazquez, Sãchez, & Corduba*, quos ſequitur *Quintanad. ſup. n. 8.* Poſtquam verò talis Confeſſarius, aut Parochus iterum ſub conditione Baptiſmum, & Sacerdotiũ recepit, noua facultate non eget ad audiendas confeſſiones, aliaq; Sacerdotis, & Confeſſarij, ſeu Parochi munera præſtanda. Cum iam ab Epiſcopo conceſſa fuerit, & dubium de Baptiſmi, ac Ordinis valore ceſſarit.

23 Fit 2. Illos, qui Sacramentalem abſolutionem mortalium receperunt à Confeſſario, de cuius baptiſmo dubitatur, repetere debere tales confeſſiones; quia dubij valoris ſunt. Sicut iterum cõfitenda ſunt peccata mortalia, de quibus dubitatur, an abſolutè, vel ritè fuerint aperta Confeſſario legitimo (dum dubium ſit negatiuum) ne ſine cauſa violetur integritas materialis Confeſſionis, vt diximus in *tract. de Conſcientia, cap. 2. q. 29. num. 171.* Nec hic iuuat communis error cum titulo colorato; nam Eccleſia nequit ſupplere defectum Ordinis, vt diximus *lib. 1 cap. 5. q. 4.* Secus eſſet quoad ea, quæ pendent a ſola iuriſdictione, qualis eſt valor matrimonij, cui adeſſet Parochus, vel de ipſius licentia Sacerdos de ſuo baptiſmo dubius. Ita *Quintanad ſup. ſingul. 11.*

24 Fit 3. Confeſſarium de ſuo baptiſmo dubium per ſe loquẽdo debere manifeſtare talem defectum illis, quorum confeſſiones audiuit, vt vel confeſſionẽ generalẽ faciant, vel ſaltem particularẽ alteri, vel ſibi poſt baptiſmũ, & presbyteratũ ſub conditione repetitos, iterum cõfiteantur, ſe generaliter accuſantes de peccatis omnibus, quę prius eidem confeſſi fuerint; ex quo nullum graue detrimentum regulariter imminere videtur. Quapropter ad hoc exequendum non leuem diligentiam adhibere debet; ne forſan aliquis poſt confeſsionem ipſi prius factam ſine noua confeſsione decedat cum periculo damnationis, ſi con-

ſi cõtritionis actum non elicuit, & confeſſarius verè Sacerdos non erat ex defectu Baptiſmi. Sic notat *Quintanad. ſupra*.

25 Si verò graue damnum, aut ſcandalum timeatur ex manifeſtatione talis defectus, non tenetur confeſſarius illum manifeſtare. Quia pœnitentes poſſunt per contritionem, vel per aliam confeſſionem iuſtificari; nec integritas materialis confeſſionis obligat cum periculo detrimenti grauis; nec ob euitandum incertum, & rarum periculum proximi tenemur ſubire certum periculum præſens grauiſſimi damni. Sic docent *Ochagauia trac.2. de Pœnit.qu.41.n.6. Diana par.5.trac.13.Reſol.55.*

26 Fit 4. Siquis Religioſus profeſſus dubius ſit prudenter de ſuo Baptiſmo, poſt hunc iteratum, debere ratificare profeſſionem; quia propter illud dubiũ, etſi valor profeſſionis reddatur dubius, adhuc iſte non poteſt deſerere Religionem, cum hæc poſſideat; & in dubio melior ſit conditio poſſidentis. Igitur vt licitè fruatur deinceps commodis temporalibus, & ſpiritualibus Religionis, quàm retinere debet, oportet, vt ratificet ſuam profeſſionem, & illam reddat certam. Sicut enim poſſeſſor rei, qua fruitur, ſi dubius ſit, an ſua ſit, vel aliena, debet certam acquirere notitiã, & proprietatem, quoad poſſit; alioquin peccat contra iuſtitiam tali re fruens cum onere reſtitutionis, vt docet *Sanch.cum aliis de Matrim.lib.2.diſp.41.num.20. & ſequentibus*: ſic iſte Religioſus, cum poſſit reddere certam profeſſionem ſuam, peccat grauiter, ſi velit dubius de valore ſuę profeſſionis frui commodis, & priuilegiis Religionis.

27 Quæ verò pertinent ad iuriſdictionem, vt ſi ſuffragia tulit in electionibus, ſi fuit Prælatus, & iniit contractus, vel conceſſit Religioſis facultatem ad accipiendum, & expendendum, vel etiam ad abſoluendum à reſeruatis, & ſimilia, non egent reualidatione. Nam hæc omnia, quamuis verè non fuiſſet baptizatus, ac ſubindè non eſſet Religioſus, valent ob errorem communem cum titulo colorato iuxta communem doctrinam, quàm tradunt *Sanch. de Matrim. lib.2.diſp.22. Salas de leg.diſp.10.ſect.3. Bonacin.de Matrim.qu.2.punct.8.nu.25.* Idem eſt, ſiquis Vicarius Epiſcopi, vel ſimilem habens iuriſdictionem dubitet de ſuo baptiſmo; quidquid enim egerit per poteſtatem iuriſdictionis, validum fuit, dum non miſceatur poteſtas Ordinis, quàm Eccleſia ſupplere non poteſt.

28 Quoad praxim reiterationis Ordinum, quamuis ſiquid ſubſtantiale conſtet omiſſum fuiſſe, reiterandum ſit temporibus Ordinationum ſtatutis, vt habetur *in cap.Presbyt.de Sacrament.non iterandis*, & notant *Gloſſa ibi, S. Antoninus, Abbas, Henriq. & alij*, quos ſequitur *Sanch.in Conſ.lib.7.cap.1.dub.13.num.7.* Secus videtur eſſe, cum iterantur Ordines ex dubio præcedẽtis baptiſmi. Nam iura videntur loqui de vera, & abſoluta Ordinum collatione; non de conditionata, quæ ſupponit, nihil externum eſſe, quod non fuerit debito tempore, locoq; collatum. Quare poſſe reiterari tales Ordines in loco ſecretiori, quouis tempore, vel omnes etiam eodem die, cenſet *Quintanad.tract.6.ſingul.1. num.2.& 3.* nec omnes ſolemnitates repetendas, ſed ſolum eſſe ſub conditione repetẽda, quæ præcisè requiruntur ad valorem Sacramenti. Fauet *Granado controu.9.de Ordine tractat.2.diſputat.3.* Verum niſi graue timeatur ſcandalum, vel incommodum, conſultiùs eſſet, vno die reiterare minores Ordines, vel ſimul etiam Subdiaconatum, & duobus ſequentibus Diaconatum, & Sacerdotium; quod præſtare poteſt vel idem Epiſcopus, qui prius contulerat, vel alius diuerſus, prout magis opportunum viſum fuerit.

CAP.

CAP. IV. QVÆST. IV.

Quid faciet Epiſcopus dubius de ſuo baptiſmo?

29 Epiſcopus prudenter dubitans, an validum baptiſmum receperit, grauiter obligatur ad reiterandum non ſolum baptiſmum, & ordines minores, ac maiores, ſicut de Sacerdote dictum eſt *q.3.* ſed etiam Epiſcopalem. Quia ſi verè non ſit Epiſcopus, nec validè conferet Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, nec validè conſecrabit chriſma neceſſarium confirmationi, nec oleum neceſſarium Extremæ Vnctioni; nec exercebit licitè, quæcumque pertinent ad Epiſcopalem iuriſdictionem. Cumq; non poſſit ob dubium de ſuo baptiſmo Epiſcopatui renuntiare ſine licentia Papę, dum illum retinet, debet ſe reddere moraliter idoneum Epiſcopalibus functionibus, itaut certitudine morali poſſit illas præſtare validè, ac licitè. Sic *Quintanad. cum alijs tract.1. ſing.10. n.8. & 9. & tract.6 ſingul.2. num.1.* Poſtquàm verò iam Epiſcopus ſub conditione recepit baptiſmum, & ordinem Sacerdotalem, ac Epiſcopalem; habeat intentionem reualidandi, ſeu denuò concedendi (ſi fuerit opus) facultates omnes ad Sacramenta miniſtranda, vel alia peragenda per ipſum conceſſas; Sic enim redduntur certa, quæ pertinent ad iuriſdictionem.

30 Si talis Epiſcopus aliquos initiauit, dum erat dubius de ſuo baptiſmo, contulit Sacramentum dubium; & ideo ſic initiati debent ſub conditione repetere ſuam Ordinationem, vt in ſimili diximus *qu.3.* Vnde fit, Epiſcopum debere quoſcumq; ſic dubius initiauit, monere de hoc defectu. Quin etiam *Ochagauia tract.2. de Confeſſ. quæſt.41. num.6.* cenſet Epiſcopum obligari ad manifeſtandum talem defectum; quamuis immineat ſibi periculum vitæ, vel honoris. Quippè magnum ſequetur Eccleſię detrimentū, ſi ſic ordinati non ſint verè Sacerdotes, & ſubindè nec validè conſecrent, vel abſoluant, aliave Sacramenta miniſtrēt.

Quàm doctrinam approbant *Granado controu.9. de Ordine, diſp.6. & Diana part.5. tract.13. Reſolut.55.* quoties talis Epiſcopus ſacerdotium ita dubium contulerit; ſecus verò, ſi ſolum contulerit Diaconatum, aut inferiores Ordines. Nam hi non habent actum aliquem annexum abſolutè neceſſarium ad fideliū ſalutem, aut defectu cuius proueniat Eccleſiæ notabile damnum. Præſertim ſi ſic ordinati poſt ordines inferiores dubios receperint certum Sacerdotium, in quo inferiores ordines eminentes, ſeu virtualiter continentur, iuxta ſuperius dicta *num. 20.* Quare dum imminet ex manifeſtatione defectus graue damnū, non tenetur Epiſcopus manifeſtare tale dubium circa Diaconatum, aut inferiores ordines à ſe collatos. Si verò non timeatur incommodum graue, debebit manifeſtare dubium illud iuxta dicta ſuperius *num. 21.* Videatur *Quintanad. tract.6. ſingul.3.* qui obligationem iſtam magis in particulari diſquirit, decidit, & confirmat.

31 Quoad praxim quoties dubitatur de valida Epiſcopatus collatione, reiterari poteſt ſub cōditione ſimul cū Sacerdotio, conſultius tamen eſſet, ſi nullum ſubſit incommodum, iterari Sabbatho Sacerdotium, & Dominica ſequenti ordinem Epiſcopalem; quod etiam fieri poſſe, quando tales Ordines abſolutè conferuntur, docent *S. Antoninus, Sylueſter, Angelus, & alij,* quos ſequitur *Sanch. in conſil. lib.7. cap.1. dub.15. nu.15.* Item quamuis Epiſcopi conſecratio facienda ſit in Eccleſia cum Miſſa ſolemni, & trium Epiſcoporum aſſiſtentia, vt oſtendit *Sanchez eo dub.15.* tamen hæc conditionalis conſecratio, ne pariat ſcādalum, aut notam aliquam, ſecretò poteſt, imò debet fieri coram pauciſſimis in priuato ſacello per vnicum Epiſcopū extra Miſſam, omiſſis etiam alijs ſolemnitatibus, quæ non pertinent ad conſecrationis eſſentiam; ſolum itaque reiteretur impoſitio manuū Epiſcopi conſecrantis

crantis ſuper caput conſecrandi cùm illis verbis, *Accipe Spiritum Sanctum*, vbi materia, & forma conſecrationis continetur, & imprimitur character. *Ita Quintanad. cum alijs tract. 6. Singul. 2.*

CAP. IV. QVÆST. V.

An omnes baptizati priuatim à laicis ſint rebaptizandi?

32 PArtem affirmantem tenent *Syluius 3. p. q. 66. art. 9. dub. 2. Molanus tract. 4. ſua practica cap. 3. Bartholus in leg. Siquis Cod. Ne bapt. iter.* quos refert, & ſequitur *Quintanad. tract. 1. ſingul. 5.* Probant 1. authoritate Paſtoralis Melchinenſis, quòd ſic habet. *Conditionalis baptizatio facienda eſt circa infantes, qui ab Obſtetricibus baptizati eſſe referuntur.* Idē ſtatuit *Synodus Iprenſis ſub Martino Rythouio tit. 12. cap. 5. Quare Coninch. 3. p. q. 66. n. 95.* notat, in Ritualibus quarumdam Diœceſum præſcribi Paſtoribus, vt baptizatos in neceſſitate ab Obſtetricibus vulgò rebaptizent. Et interrogati Prælati, cur hoc ſtatuant, reſpondent; qnia ſępè deprehendunt, obſtetrices non ſatis firmiter callere rationem baptizandi, vel etiam ſi dum examinantur, beuè reſpondeant; at, dum vrget tale periculum fętus, turbari facilè; ita vt poſteà vix ſciant, an legitimè baptizarint. Atque ita ſemper aliquòd ſubeſſe dubium in re tanti momenti non inſufficiens, vt proles ſub conditione rebaptizari poſſit. Conſonat *Leander de Sanctiſs. Sacram. tom. 1. tract. 2. diſp. 3. q. 54.* Item in quibuſdam locis, vbi experientia docuit, obſtetrices à Diabolo nō raro deceptas, in ipſius nomine baptizare ſolitas, obtinuit conſuetudo, vt omnes infantes, quos mulier affirmat, ſe domi baptizaſſe, baptizētur iterum ſub cōditione. Quem morem approbat Paſtorale Romanum editum *Antuerpiæ anno 1607. pag. 20. & 31. nec audet improbare Layman lib. 5. tract. 2. cap. 5. n. 3.*

33 Probant 2. Quia prudenter de omnibus ferè baptiſmis à laicis in neceſſitate collatis dubitare poſſumus, an validi fuerint. Etenim parentes, cognati, familiares, & alij partubus aſtantes, dum attendunt lethale periculum, aut infantis, aut parturientis, aut huius dolores, & clamores maximos, aut aliorum rumorem, & ſtrepitum, facilè turbantur, & à baptiſmo miniſtrando cùm omnibus eſſentialibus requiſitis vel impediūtur, vel diſtrahūtur. Quare ferè ſemper erit morale dubium de valore baptiſmi ſic collati, quàmvis examinatus, qui baptizauit, rectè reſpondeat poſtea; quia ceſſante turbatione, poteſt vti certa notitia, quàm iam habet expeditā, nec ſatis aduertit defectum ex turbatione prius ortum: Et quamvis illum aduertant, non audet manifeſtare, timens aliquòd dedecus, aut ſupplicium. Ac proindè ferè ſemper oportebit, rebaptizare ſub conditiōne puerū, qui baptizatus fuit à laicis ob periculum mortis.

34 Probant 3. Quia communiter laici tàm viri, quàm fęminę, quàmvis ſint obſtetrices, ignorant eſſentialia requiſita baptiſmi, vel baptizandi modum; quòd varijs exemplis confirmant *Victoria de Baptiſmo, q. 36. Comitolus lib. 1. Reſponſ. cap. 1. n. 7. Quintanad. ſup. num. 5. & 6.* Ac forſan ob hanc cauſam *S. Clemens Rom. lib. 3 Conſt. cap. 9.* dixit *De mulieribus verò baptizantibus ſcitote; quæ hoc, tentant, non mediocre periculum eas incurrere. Quàm ob rem non hoc conſilium demus; periculoſum enim eſt: imò verò præter legem, & imperium.* Vbi S. Pontifex non damnat, vt inualidum baptiſmum miniſtratū à fęminis cùm requiſitis eſſentialibus; nec vt illicitum in caſu neceſſitatis; ſed periculoſum eſſe, dicit, nimirum ob dubiū, quòd de valore ipſius oriri poteſt ex ignorantia baptizantis. Ideò decreta Mediolanenſia tit de Bapt cap. 30. præſcribunt, vt Obſtetrix, quæ probata debet eſſe, quando baptizat, curet, quòad fieri poſſit, vt duæ ſaltem perſonæ, præſertim aliquis parens baptizandi, ſi poteſt, adſint veluti baptiſmi teſtes, & verba baptizantis audiant.

35 Partem negantem tenent *Sotus in 4.diſt.3.q.1.artic.9. Nauarrus cap.22. num.246.Caſtro de lege pęnali lib.1. cap. 7. Suar.to.3.diſput.31.ſect. 6. Barthol.ab Angelo de Baptiſ.Dial.2 §.128.Reginal. lib.27.num.54. Bonac.de Sacram.diſp.1. quæſt.2.punct.1.num.37.Zerola in Praxi verb.Irregularitas.§.12.Diana par.quinta tractat.13.Reſolut.86.Marchantius in Candelab.tract.2.de Baptiſmo cap.2.q.4. Coninch ſupra num.94. Layman eo nu.3.* Probatur; Quia baptiſmus ab obſtetrice, vel à quouis alio collatus per ſeſe validus eſt; ergo ſecundum ſe non præbet ſufficiẽtem cauſam dubitandi de valore talis baptiſmi. Quoad coniecturas vero, vel circumſtantias extrinſecas ſufficienter abſcinditur quęlibet pręſumptio, vel ſuſpicio de nullitate baptiſmi ſic collati; ſi vel obſtetrices, vel aliæ perſonæ, quæ baptizarunt infantem in neceſſitate, diligenter examinentur; quàm materiam, & formam adhibuerint; quàm intentionem habuerint; quę verba protulerint, & an ſimul cum ablutione; quàm partẽ corporis abluerint. Quod ſi horum omnium reddunt ſufficientem rationem, baptizari rurſus infantes ſub conditione non licebit; cum ex hoc examine iam habeatur certitudo moralis de valore talis baptiſmi. Secus ſi reſtet adhuc prudens, & morale dubium. Vt grauiter decernunt Catechiſmus Romanus *part.2. cap.2.Paragr.43.& Synodus Granat.anni 1572.tit.de Baptiſmo,n.4.* Ideo *Sotus ſupra*. Reprehendit acriter conſuetudinem quorundam Parochorum, qui pueros omnes ab obſtetricibus in neceſſitate baptizatos iterum ſub conditione baptizant; & in eoſdem acriùs inuehitur Catechiſmus *ſupra*.

36 Pro deciſione ſuppono 1. nonnunquam poſſe Baptiſmum in neceſſitate collatum, ità reddi certum ex circumſtantijs, vt nec de ſuo valore prudenter dubitare poſſimus, nec item inquirere debeamus. V.g. ſi Parochus, aut alius Sacerdos expertus, vel ſapiens in neceſſitate baptizauit infantem. Idem eſt de laicis, qui ſint viri docti, vel in miniſtrandis baptiſmis experti. Pariter obſtetrices, quæ debent eſſe ſatis inſtructæ de modo baptizandi, vt docent *Sotus, Suarez, & Coninch ſupra, Nauarrus cap.22. num.6. S. Antoninus, & Paludanus*, quos ſequitur *Henriq.lib.2.cap.29.num.5.* ſi muneri ſuo ſatisfaciunt, certum baptiſmum cõferent. Cum igitur horum ſcientia, vel experientia nota nullum prudenti ſuſpicioni, vel dubitationi locum relinquat; nulla videtur ſupereſſe obligatio vel examinandi miniſtrum, vel inquirendi valorem talis baptiſmi. Niſi forſan aliqua circumſtantia particularis occurriſſet in illo, quę diſtractionem, & errorem ingeſſiſſe præſumeretur. Sic cenſent Doctores ſecundæ ſententiæ; conſentitque *Quintanad.ſupra num.9. & 12. & ſingul. 7. num.4.*

37 Suppono 2. quoties ſubeſt prudenti dubitationi locus circa baptiſmum in neceſſitate collatum, teneri Parochum ſub mortali de Baptiſmi valore diligenter inquirere, priuſquàm illum repetat. Conueniunt in hoc vtriuſque partis Doctores, & inſuper *Zambranus c.1. dub.1. num.10. Graffis de Irregular.lib.4. ca.26. num 60.& 61. Manuel tom.1. Sum. cap. 25.num.5. Barboſa de offic.Parochi ca.18. num.37.* Conſonant *Catechiſm.Rom. & Synodus Granat.ſup. loquentes in noſtro caſu*. Textus etiam in cap. *Placuit*, cap. *Si nulla*, cap. *Paruulos*, cap. *Cum itaque, de Conſecrat. diſtinct.4.* Vbi præcipitur diligens inquiſitio de Baptiſmi valore, quoties ille dubius eſt. Accedit ratio; nam ſi mox iteretur baptiſmus ante ſufficiens examen præmiſſum, temerè fit iniuria non leuis reuerentiæ debitæ Sacramentis. Excipit bene *Poſſeuinus cap. 6.num.31.& 32.* niſi ſit infans morti proximus, ac ſubindè non vacet Parocho vel factum, vel ius ſufficienter examinare: tunc enim ſuborto quouis dubio ſine longiori diſcuſſione baptiſmus erit ſub conditione conferendus, ne periclitetur æterna ſalus morientis.

38 Cœterum dum vacat, tenetur Parochus inquirere factum iuxta ſuperius *dicta num.35.* Et quidem exactiorem diligen-

ligentiam in hoc examine, quàm in alijs conſcientiæ dubijs diſcutiendis adhibẽdam eſſe propter maius rei momentum contendit *Quintanad. ſup. ſingul. 6. & 7. cum alijs.* Quod ſi poſt exactam inquiſitionem conſtiterit, rectè fuiſſe puerum baptizatum, non eſt rebaptizandus, ſed ſolùm ceremoniæ ſupplendæ; quòd probat fundamentum partis negantis, & omnes concedere debent. Si tamen obſtetrix, vel ſimilis perſona, quę baptizauit, examinata deprehendatur vel titubare, vel non ſatis callere formam baptiſmi, vel ob perturbationem non omninò diſcernere, an adhibuerit eſſentialia requiſita; vel inconſtans in reſponſis eſſe, vel ſaga, vel malefica; baptiſmus erit iterandus ſub conditione. Quia prudens cauſa dubitandi ſubeſt: Quia in dubio de ſufficientia cauſæ prę ponderat ſalus recepturi baptiſmum, vt dicebamus *ſup. num. 3. & 12. & notat Palaus to. 4. tract. 19. punct. 13. num. 7.*

39 Iam tota controuerſia reducitur ad prudentiam practicam in expendendis circumſtantijs, quæ prudens dubium de valore priuati baptiſmi vel inducunt, vel excludunt. Et quidem tale dubium oriri poteſt vel ex ignorantia baptizantis; vel ex inaduertentia, ſeu turbatione, quando baptizauit; vel ex eius malitia, qua noluit conferre validum baptiſmũ. Ignorantia dignoſcitur per examen talis miniſtri, qui ſi fuerit inuentus ignarus vel formæ, vel alterius eſſentialis requiſiti, prudenter præſumitur inualidè baptizaſſe, vel ſaltem non contuliſſe certum omninò baptiſmum. Inaduertentia vel turbatio baptizantis in ipſomet actu pertinet ad factum; & huc ſpectat exactiſſima diſquiſitio, de qua diximus numero præcedenti. Malitia maiorem prærequirit diſcuſſionem. Certè quoties baptizans erat maleficus, vel habebat pactum cum Dœmone, ſufficientem præbet cauſam dubitandi; quoniam addictus Dœmoni, ſicut aduerſatur Chriſto, ſic ab eius Sacramentis abhorrere præſumitur.

40 Quia omnes infantes, & adultos à Paganis, Iudæis, Sarracenis, aut Hæreticis baptizatos, iterum baptizandos eſſe ſub conditione, contendunt *Laurentius Beierlinch in Theat. verb. Baptiſmus, & Quintanad. tract. 1. ſingul. 3.* Quia prudẽter præſumi poteſt, hos infideles in aliquo ſaltem eſſentiali requiſito baptiſmi deficere. Iudæi ſiquidem, & Sarraceni negant, vel odio proſequuntur baptiſmum, & Eccleſiam, illiusq; Sacramenta, vel illorum inſtitutorem Chriſtum verè non agnoſcunt. Prudenter igitur præſumere, vel ſuſpicari poſſumus, illos debitam materiam, aut formam non adhibuiſſe; vel veram intentionem faciendi, quod Eccleſia facit, & Chriſtus inſtituit, non habuiſſe; vel ex alio quopiam defectu baptiſmum ſibi vel ignotum, vel exoſum non ritè contuliſſe.

41 Hæreticorum verò vix vllus reperietur, qui non erret in aliquo ſaltem ex eſſentialibus Baptiſmi requiſitis; Vel. n. illius neceſſitatem, effectum, & finem negant, vel ſanguinem, lac, ceruiſiam, & vinum, aut aliam ineptam materiam eidem aſſignant: vel innumeras, & omnes inualidas formas confingunt: vel intentionem miniſtri tollunt: vel alios ſimiles errores inducunt, vt videre licet apud *Beierlinch ſup. Zanardum de Baptiſmo cap. 7. Bellarminum de Bapt. lib. 1.* Quidam aqua roſacea proles nobilium abluunt; aut aſpergunt ſolas veſtes, ne moleſta ſit illis aqua frigida corpus attingens. Alij formam baptiſmi proferunt, & iubent pueros ab alijs ablui. Dẽterium Epiſcopum Arrianum baptizaſſe in nomine Patris per Filium in Spiritu Sancto, teſtatur *Nicephorus lib. 16. cap. 35.* Plures filios Longobardorum ab hæreticis baptizatos, iterum baptizari fecit *S. Gregorius*, vt conſtat *ex lib. 1. Regiſt. epiſt. 17.* Videantur *Berden. lib. 7. ca. 50. & 57. Bozius de ſignis lib. 5. cap. 2. Coninch. qu. 66. num. 69. & 96.* Quapropter *Greg. 2. in cap. Quos à Paganis de Conſecrat. diſt. 4.* iubet, vt à Paganis baptizati, denuò baptizentur.

Vtique, quia non præſumitur fuiſſe ſeruatus Eccleſię ritus, vt notat *Coninc. q. 67.*

Digitized by Google

qu.67 num.1. & Synodus Mechlinenſis in Belgio decreuit, ab hæreticis baptizatos ſub conditione ſaltem eſſe baptizandos, vt teſtatur *Beierlinch ſupra.*

42 Extendit hanc doctrinam *Quintanad.ſingul.4.* ad Baptiſmos collatos à Parocho, vel obſtetrice, vel quibuslibet alijs viris, aut fœminis natis ex Hebræorum, aut Sarracenorum ſanguine. Nam omnes iſti paternum odium Baptiſmi cum ſanguine recepiſſe, non temerè præſumuntur; & per conſequens inualidum Baptiſmum miniſtraſſe. Quod varijs euentibus confirmat, in quibus tàm Parochi, quàm Obſtetrices huius generis faſſi ſunt, ſe nunquàm intentionem habuiſſe faciendi Sacramentum, quando baptizabant. Rectè verò limitat ſuam deciſionem ad eas perſonas, quæ ſimul cum infecto ſanguine coniungunt deprauatam adeo vitam, & mores corruptos, vt de fidei puritate reddantur aliquo modo ſuſpecti: Quippè ſi Parochus, vel Obſtetrix, vel quiuis alius ſanguinis infecti præclarum ſemper fidei, vitæque teſtimonium præbuiſſet, hæc omnis ſuſpicio ſatis euaneſceret.

43 Quoad baptiſmos collatos ab infidelibus limitatio quoque videtur addēda. Nam abſolutè valere Baptiſmum collatum ab infidelibus, dū adhibuerint eſſentialia requiſita Baptiſmi, definiunt *Innocent.3.in Conc. Lateran. Eugenius 4. in Florentin. & Tridentinum ſeſs.7. can. 4.de Baptiſmo*: latèque probant *Bellarmin.de Baptiſm.lib.1.cap.7.Vaz.q.3.par. diſput.147.cap.1. & communiter Doctores*: ac oppoſitum hæreſim eſſe, dicit *Zanardus de Bapt.cap.4.* Quod autem infideles, dum baptizant, adhibeant regulariter eſſentialia requiſita, ſupponit Eccleſia, dum abſolutè decernit, baptizatos ab infidelibus non eſſe rebaptizandos, vt conſtat ex cap. *Romanus*, cap. *A quodam Iudæo*, cap. *Si qui*, cap. *Quamuis, cum alijs, de Conſecr.diſt.4.* Quare communis ſententia docet, baptizatos ab infidelibus iterum baptizari non poſſe, nec ſub conditione, dum ex alio capite non conſtat, aut probabiliter dubitatur, aliquid eſſentiale talibus baptiſmis defuiſſe. Videantur *Coninch 3.par.q.66.nu. 96. & Auerſa ibi, ſect.6.fine.*

44 Certè dum Cœcilius Epiſcopus in *Conc.Carthag.1.* dixit, *Vna fides, vnum Baptiſma, non apud hæreticos, vbi ſpes nulla eſt, & fides falſa, vbi omnia per mendacium aguntur, &c.* ex hæreticorum prauitate colligere voluit, non valere baptiſmum ab ipſis collatum; cum non habeant veram intentionem, nec adhibeant veros Eccleſiæ ritus, ſed agāt omnia per mendacium: Et tamen certum eſt, erraſſe Cœcilium, & totum illud Concilium, quod propterea reuocarūt, & damnarunt *Cornelius Papa, & Stephanus Papa*, & aliud *Concilium Carthag.ſub Syluestro Papa*. Videatur *Bellarminus tom.2.contron.1.de Concilijs, li. 1.cap.10 fine, & tom.3.contron.1.de Sacram.lib.1.ca.26.* vbi dicit, S.Cyprianum eius Concilij præſidem, & alios Epiſcopos retractaſſe ſuum errorem. Igitur infidelitas ſola baptizantis non ſufficit, vt baptiſmus repeti poſſit, etiam ſub conditione.

Sufficere verò reor, vt inquiri poſſit, & debeat de tali baptiſmo, quibus verbis, aut ritibus collatus ſit, vel conferri ſoleat à tali perſona. Quod ſi conſtet, exterius ritè fuiſſe miniſtratum baptiſmū, & nulla ſuppetat ſpecialis coniectura, quæ perſonam iſtam reddat probabiliter ſuſpectam de defectu intentionis, nō poterit baptiſmus etiam ſub conditione reiterari iuxta communem Eccleſiæ ſenſum. Secus verò, ſiqua coniectura particularis, & ſuſpicio probabilis reddat moraliter incertum iſtum baptiſmum. Tunc enim iam ſubeſt prudens timor, qui ſufficit ad baptiſmum ſub conditione repetendum, vt docent *Suar.tom.3.diſputat.22.ſect.2. Reginald. lib.17.num.53. Hurtado de Bapt. diſp.1. diffic.12.* Quoniam ad non rebaptizandum ſub conditione nulla ſubeſſe debet prudēs ſuſpicio nullitatis baptiſmi prioris; ne maneat vllo modo periculum aliquod damnationis. Nec amplius conuincunt fundamenta contraria.

CAP.

CAP. IV. QVÆST. VI.

Quando Parochus, aut Obſtetrix fatetur, ſe multos baptizaſſe ſine debita materia, vel forma, vel intentione; Quid faciendum?

46 SÆpè cõtigit, vt teſtatur *Quintan. t.1.ſing.1.&* 4 Parochos aliquos, & obſtetrices præſertim ex Hebræis, aut Sarracenis ortos, vel conſciẽtiæ ſtimulis agitatos, vel morti proximos, vel tortura preſſos fateri, ſe per longum tempus multos baptizaſſe, quib. vel omnib., vel plurib., vel nonnullis, quos in particulari diſcernere nequeunt, debitã intentionẽ, aut formam, aut materiã non adhibuerunt. In quo caſu certũ eſſe videtur, omnes illos per totũ id tempus ab his Parochis, & obſtetricib. baptizatos, rebaptizandos eſſe ſub conditione, vel infantes, vel adultos; his ſolũ exceptis, quos poſt exactã memoriæ diſcuſſionẽ, quæ debet adhiberi, cõſtiterit, ritè fuiſſe baptizatos. Et.n. ſi Parochus, & obſtetrix fateantur, ſe baptiſmos omnes inualidè miniſtraſſe; non eſt dubiũ, quin omnes repeti debeant etiam abſolutè; ſi nulla ſit probabilis ratio ſuſpicandi, vel miniſtrũ mentiri, vel iſtos ab alio fuiſſe baptizatos.

47 Si verò Parochus, & obſtetrix dicãt, ſe quoſdã ritè baptizaſſe, quoſdam inualidè; nec diſcernere poſſe, qui ſint hi, vel illi; cũ in particulari ſinguli ſint prudẽter dubij de valore ſui baptiſmi, debẽt omnes, & ſinguli rebaptizari ſub cõditione iuxtà textum *in c.2.de Bapt.* Nam in ſingulis vtiq; concurrunt, & neceſſitas maxima veri baptiſmi, & morale dubium de valore prioris, quę reddunt conditionalem baptiſmi reiterationem non ſolùm licitam, ſed omninò neceſſariam, vt ſatis oſtendit *Quintanad. ſupra*.

48 Dices 1. difficillimum, imò moraliter impoſſibile videri, omnes, & ſingulos ab iſtis baptizatos, iterum baptizari. Quippè iam plures erunt per varia loca diſperſi; plures forſan ſacris ordinibus initiati, vel Matrimonio iuncti, quibus ſi Baptiſmus iteretur, etiam ordo, vel Matrimonium iteranda ſunt, quòd graues habet difficultates annexas. Reſpõdetur his omnibus incommodis, & difficultatibus præferendam eſſe ſalutem ſpiritualem eorum, qui verè non ſunt baptizati, ſubindèque periculum ſubeunt æternæ damnationis, ſi vel infantes decedant, vel adulti non eliciant veram contritionem. Qui poſt baptiſmum dubium, aut nullum ordinati ſunt, quo modo debeant iterum ordinari, diximus *ſup. quæſt.*3. Qui matrimonio iuncti ſunt, poſſunt ſecretò ratificare conſenſum, & contractum, vt in ſimili tradit *Sanch. de Matrim. lib.2. diſp.*40. *Bonac. de Matrim. qu.8. punct.9. Quintanad. in Appendice, tr.7. dub.*10.

49 Et quidem ſi Parochus, vel Obſtetrix recordetur eorum, quos inualidè baptizauit, eos ſecretò monere poterit. Si non omnium, vel nullius in particulari recordetur, nec ex libro baptiſmi ſufficiens notitia capi poſſit, Epiſcopo per confeſſarium, aut per alium virum doctum renũciandus eſt hic defectus: Nec opus erit exprimi, num ex malitia, vel ignorantia, vel incuria cõtigerit hic defectus; quin vtens æquiuocatione, ſeù reſtrictione dicatur, non fuiſſe certos baptiſmos, ideoq; reiterari debere, non expreſſa cauſa reiterationis; ſi ſufficiat hoc ad remediũ, quod circumſtantiæ ſuadebunt. Epiſcopus verò publicari faciat, vbicunq; fuerit opus, inter Miſſarum ſolẽnia, vel alio modo, ſi magis expedierit, omnes à tali perſona baptizatos, iterũ baptizari debere ſub conditione; quia non habent baptiſmum certum. Nec refert, ſi forſan indè ſequatur ſcandalũ, aut aliqua perturbatio; cũ neceſſe ſit, vt veniant ſcandala, meliusq; ſit cum illis ad vitam ingredi, quàm ob euitandũ ſcandalum iſtud exponi periculo damnationis. Ita *Quintanad. tr.1. ſing.2. num.*5.

50 Hinc fit, eſſe ſub conditione rebaptizandos Æthiopes ex Guineæ portubus aduectos, qui vel in ipſa naui, vel in alio loco ſimul baptizati fuerunt, aqua vel non omnes abluente: nam omnibus ſimul, non cuilibet ſigillatim

Digitized by Google

aſperſa fuit, vnde contigere poteſt, quòd aliquorum capita non tangat; vel ſaltem non ſufficienter. Pueros etiam, qui ſæpè cum matribus Æthyopibus, aut in earum vlnis accubantes baptizari ſolent. Et ignoratur an aqua matrem ſolam abluerit, an ſimul puerum; & in vniuerſum quoties de pueris, vel adultis Æthyopibus baptizatis eſt aliquod dubium prudens, omnes ſub conditione rebaptizandi ſunt, quãuis aliquos ignotos conſtet in confuſo baptizatos fuiſſe; cum hi deſignari nequeant in particulari. Sic *Ildefonſus de Sandoual de Aethyopum ſalute lib.3.cap.2.3.& 7.*

51 Dices ſecundò, ſi Parocho, vel Obſtetrici periculum vitæ, vel graue detrimentum bonorum, aut famæ prudenter immineat ex hac manifeſtatione, duriſſimum videtur ad ſe prodendum obligare talem miniſtrum. Reſpondetur, quomodo teneatur Epiſcopus, qui dubios Ordines contulit, prodere ſuum defectum etiam cum periculo vitæ, vel detrimento famę, dictum eſſe *ſup. num.* 30. Parochum, & Obſtetricem, qui baptiſmum inualidum contulerint, dicimus teneri, ſe prodere cum periculo cuiuslibet temporalis iacturæ. Sic docent *Layman lib.2.tract.3.cap 3.num.2. Trullench lib.1.Decal.c.5. dub.6. n.10. Diana p.3. tr.5. Reſol.50. Quintanad. trac.1. ſing.19.*

52 Probatur 1. Nam vnius animæ ſalus præferri debet vitæ corporali cuiusvis, & omnibus bonis temporalibus. Igitur à fortiori præferri debet vitæ talis miniſtri, ſiue quibuslibet eius temporalibus bonis ſalus ſpiritualis non vnius tantùm, ſed tot innocentium; ex quibus moraliter eſt certum, multos eſſe morituros ante diſcretionis annos, & per conſequens æterna beatitudine priuandos, niſi rebaptizentur; quidam etiam Sacerdotes erunt, & Confeſſarij, qui nec verè conſecrent, nec abſoluant cum maximo fidelium ſpirituali detrimento, quòd talis miniſter euitare tenetur cũ quantolibet diſcrimine cuiuſuis dãni temporalis; præſertim cum ex officio deberet, validum baptiſmũ miniſtraſſe.

Probatur 2. Nam in extrema neceſſitate proximorum ſpirituali quicunque fidelis ſubire debet periculum cuiuslibet detrimenti temporalis, vt ſuccurrat indigenti: Quod ſi neceſſitas ſit grauis, tenetur ſaltem Parochus; vt docuimus cum communi ſententia *lib.1.cap.2.quaſt.3.* & tradit cum alijs *Quintanad. ſupra*. Sed qui morituri ſunt in infantia, neceſſitatem habent extremam reiterationis Baptiſmi, quem inualidum receperunt; adulti verò ſaltem habent grauiſſimam: nam elicere veram contritionem, præſertim cum ignoratur eius neceſſitas, difficile ſemper eſt, & valdè dubium. Ergo multò magis Parochus, & Obſtetrix, qui cauſæ fuerunt talis neceſſitatis ſpiritualis proximorum, tenentur illi ſuccurrere cum quouis diſcrimine mortis, vel infamiæ, vel ſimilis iacturæ.

Si verò Parochus, vel Obſtetrix nolit ſe prodere cum tanto diſcrimine, confeſſarius eius imprimis tentet vias omnes, quibus hæc baptiſmorum reiteratio fiat minori vitæ, vel famæ periculo iuxtà ſuperius dicta *n.49.* dicendo generaliter, iterandos eſſe baptiſmos illos ob iuſtas cauſas, aut ad tollendos ſcrupulos, periculumque nullitatis euitandum. Deindè ſi nequeat hæc iteratio fieri ſine magni damni periculo, quòd miniſter ſubire nolit, etiam ſuam obligationem edoctus, *Laym. ſup.* quem refert, & non refellit *Diana*; dicit, abſoluè poſſe, ſi promittat, in poſterum abſtinere talibus ſacrilegijs: Cum homines illi per contritionem ſaluari poſſint, & duriſſimum ſit, cogere miniſtrum, vt ſe prodat, & mortem volens ſuſtineat; vel eundem in deſperationem æternæ ſalutis adigere.

54 Certè ſi talis miniſter certo nouerit, eſſe iã adultos omnes, quos inualidè baptizauit, & nullũ ex illis eſſe, vel fore Sacerdotẽ, poſſet ad praxim reduci talis doctrina. Nã adulti poſsũt cõtritione ſaluari, quãuis baptizati non ſint, & ob euitandã incertam damnationem aliorum non videtur cogẽdus ille miniſter ad oppetendam certã mortẽ. Si tamen aliqui

ſint infantes, vel Sacerdotes, non eſt admittenda talis praxis, nec ille miniſter abſoluendus propter rationes adductas *nu.51. & 52.* quæ ſatis conuincunt, in his circumſtantijs obligari miniſtrum ad exponendam vitam temporalem, nequis, vel etiam plures amittant ęternam ipſius vtiq; culpa, qui miniſtrauit baptiſmum inualidum. Ita *Quintanad. ſupra*.

CAP. IV. QVÆST. VII.

An infantes expoſiti ſint baptizandi?

55 QVoties infans expoſitus fuit ſine teſtimonio ſui baptiſmi, baptizandum eſſe, ſaltem ſub conditione, docent *Paludanus in 4. diſt. 6. queſt. 4. Sotus diſt. 3. q. 1. art. 9. Auerſa 3. p. q. 66. ſect. 6. Præpoſitus ibi, art. 9. dub. 2. nu.* 102. *Bonacin. de Sacram. diſp. 1. q. 2. punct. 1. num. 40. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 5. n. 3. Villalobos tom. 1. tract. 5. diffic. 7. n. 4. Tannerus. 3. p. diſp. 4. q. 2. dub. 4. n. 113. Diana in Addit. ad 3. part. Reſol. 6. & part. 5. tract. 33. Reſol. 85. Hurtado de Bapt. diſp. 1. diffic. 12. Ochagauia de Bapt. q. 11. numer.* 8. Quia prudenter dubitari poteſt, an ſit baptizatus. Et quidem ſi deferat ſecum ſcriptum, quo dicatur, non eſſe baptizatum, abſolutè baptizandus erit. Quia tunc eſt moraliter certum non eſſe baptizatum, vt notat *Hurtado ſup.* ſi nullum ſcriptum afferat, baptizetur ſub cõditione. Quia forſan eius parẽtes, quamvis baptizatus eſſet, obliti ſunt apponere ſchedulam præ turbatione, vel anguſtia temporis; vel ad occultandum delictum illam apponere noluerunt, vt aduertit *Ochagauia*.

56 Alij volunt, ſi puer expoſitus ſit perſpicuè talis ætatis, in qua filij Chriſtianorum ſolent iam eſſe baptizati, nimirum ſi natus appareat inter Catholicos ante menſem, non eſſe baptizandum etiam ſub conditione; quia valdè credibile ſit, fuiſſe iam baptizatum, & ipſomet ætas, & vſus habetur pro ſufficiente teſtimonio baptiſmi; niſi forſan ſpeciales circumſtantiæ, ſeu coniecturæ vehementem ſuſpicionem contrariam inducant. *Ita Sotus, Auerſa, & Ochagauia ſup. Henriquez lib. 2. cap. 31. num. 1. Vazquez 3. p. diſp. 146. cap. 4. Filliucius tract. 2. num. 149. Toletus lib. 2. cap. 21. num. 3. Poſſeuinus cap. 6. n.* 40. Mihi non ita certus videtur iſte baptiſmus, vt non poſſit, ac ſubindè debeat ſub conditione reiterari. Nam adhuc ſuppetit ſufficiens cauſa dubitandi, cum matres fornicariæ magis ſolicitæ ſint de celando partu, quam de prole baptizanda: Nec in tam tenera ætate certo diſcerni poſſit, an infans natus ſit ante menſem, nec ne; nam aliqui recens nati copulentiores ſunt, quam alij poſt menſem. Ita *Villab. & Diana ſup.* Quod ſi puer reperiatur in nemore, de quo dubitetur, ex quibus parentibus ortus ſit, debere ſub conditione baptizari, docent *Ochagauia, & Diana ſup.* Imò licet conſtet, eſſe filium fidelium, niſi ſatis aliundè notus ſit eius baptiſmus, cenſeo, baptizandum eſſe ſub conditione.

57 Si tamen infans expoſitus teſtimonium habeat baptiſmi; Prima ſententia docet, baptizandum adhuc eſſe ſub conditione; quamvis teſtimonium ſubſcriptum ſit, & infans fuerit expoſitus inter Catholicos. Ita *Marchantius in Cand. Sacram. tract. 2. de Bapt. cap. 2. queſt. 4. Leander de Sanctis Sacram. tom. 1. tract. 1. de Bapt. queſt. 4. Torreblanca libr. 2. pract. cap. 4 Quintanad. tract. 1. ſingul. 9.* Probatur 1. *Nam in cap. Placuit de conſec. diſt. 4. & in alijs iuribus dicitur*, infantes, de quorum baptiſmo non conſtat per certiſſimos teſtes, baptizari debere. Similiter *Rituale Rom. §. de Bapt. paruul.* præſcribit, vt infantes expoſiti, vel iuuenti ſi re diligenter inueſtigata, de ipſorum baptiſmo non conſtet, ſub cõditione baptizẽtur. Et quidẽ verbũ *conſtet*, ſignificat claram probationem, vt oſtendit *Maſcard. de prob. concl. 75. n. 21.* At ſchedula ſine noto ſigillo, vel authentica ſubſcriptione nec firmum teſtimonium, nec certiſſimus teſtis eſſe poteſt, vt docet *Tuſcus cum alijs to. 7. concl. 74. num. 25.*

Concilium *Mediolan. 3. ſub S. Carolo*

Borromeo tit. de Baptiſmo infantium ſic ait. Infans expoſitus, licet appenſum collo ſcriptum habeat, quo ille baptizatus ſignificetur, ſi tamen re diligenter præ-requiſita, dubium ſit adhuc, eum baptizatum eſſe, ſub conditione baptizetur. Idem habet *Synodus Camaracenſis*, & in multis diœceſibus idem fuiſse præſcriptum, & à multis viris doctiſſimis approbatum, teſtatur *Quintanad. ſupra*.

58 Probatur 2. Nam horum baptiſmum reddunt incertũ coniecturæ prudentes; baptizant enim hos pueros expoſitos communiter non obſtetrices, quæ magis inſtructæ ſunt in hoc miniſterio, non tamen vocãtur, ne partus iſti prodantur, ſed aliæ fœminæ vel ignaræ conferendi baptiſmum, vel de quarum ſciẽtia merito dubitari poſſit, aut etiam debeat: Imò frequenter ſunt viliſſimæ conditionis fœminæ vel Aethyopiſſę, vel ſagę, vel ſimiles, quę ſicut in parturientiũ peccatis (ex his enim ſæpius oriuntur) ſic in ipſarum partubus interueniunt; & interdum punitæ ſunt, quoniam veneficijs, & ſuperſtitionibus in his baptiſmis vſæ fuerunt. Item ſcriptor illius ſchedulæ vel non eſt fide dignus, cum ſit ignotus, aut forſan cognoſcatur eſſe minus verax; vel etiamſi fide dignus exiſteret, ſolũ ea, quæ prædictæ fęmine dictauerunt, ſcripſerit; nam ipſæ frequenter ſcribere neſciunt. Vnde talis ſchedula non ſcriptoris, ſed vilium fœminarum authoritatem habet, quæ quidem inſufficiẽs eſt ad rem tanti momẽti comprobandam.

59 Secunda ſententia docet, non eſſe baptizandum etiam ſub conditione, ſi fuit infans expoſitus inter Catholicos, quamuis teſtimonium non ſit alicuius nomine ſubſcriptum; Nam adhuc ſufficienter perſuadet, parentes Catholicos voluiſſe media ſchedula reiterationem baptiſmi vitare. Sic cenſent *Paludanus, Sotus, Auerſa, Vazquez, Ochouagia, Diana, Layman, Hurtado, Villalobos ſupra* cum omnibus antiquis, & communi Iuniorum; quibus libenter ſubſcribo. Probatur 1. Nam ſchedula teſtificans infantem eſſe baptizatum, teſtimonium eſt vtiq; ſufficiens ad reddendum moraliter certum eius baptiſmum; nec veriſimile ſit, aliquem Catholicum in re tam graui fallere voluiſſe; cum infans expoſitus ſit à fidelibus, qui Baptiſmum venerantur, ac eius neceſſitatem firmiter credunt, & veraciter confitentur. Probatur 2. Nam vt vidimus *ſup. n. 10. & 11.* teſtimonium vnius teſtis fide digni, vel etiam ſcriptum in libro Baptiſmi reperiri ſufficit ad moralem Baptiſmi certitudinem: ſed talis ſchedula cum his circumſtantijs æquiualet vni teſti fide digno, vel etiam ſcripto per ſacriſtam in libro; cum præſeferat aſſertionem, aut alicuius parentis, aut propinqui, vel ſaltem perſonæ, quę debet infantis huius ſaluti proſpicere. Nec alias quidquam ſchedula baptiſmi prodeſſet, ſi nihilominus infans eſſe baptizandus.

60 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, quidquid ſit in foro iudiciali de fide cuiuſpiam ſcripti, certè circà materiam iſtam baptiſmi talem ſchedulam iudicio tot virorum ſapientium, quot docuerunt, & docent noſtram ſententiam, facere certitudinem moralem, & ſufficientem, vt baptiſmus huius infantis conſtare dicatur, & iterandus non ſit. Textus adducti probant ad ſummum, diſquiſitionem aliquam adhibendam eſſe ſi poſſit. Vnde ſi reſultet prudens baptiſmi dubium, iſte repetatur ſub conditione. Quippè ſi puer credatur expoſitus ab infidelibus, qui baptiſmum execrantur, quãvis afferat ſecũ teſtimoniũ, erit ſub conditione baptizãdus; quia præſumitur teſtimonium eſſe falſum, vt notant *Diana, Fillius. & alij*. Si ſit expoſitus inter fideles, at ex colore vultus, vel alijs ſignis iudicetur natus ex infidelibus, vel ſagis, vel ex parentibus ſuſpectæ fidei baptiſmũ abhorrẽtibus, iam oriri poteſt ſuſpicio prudens, ob quã reiterãdus ſit baptiſmus. Si chirographum ſit ſubſcriptũ, & ſubſcribẽs cognoſcatur; interrogetur, quem ritum, quam materiam, & formam, & intentionem baptizans adhibuerit; ac ſi ſufficientem ſui miniſterij rationem reddit, non erit in-

fans

ſans, nec ſub conditione baptizandus, vt ipſe *Quintanad. fatetur*. Secus verò, ſi vel eius reſponſione, vel ex alijs ſchedulæ circumſtantiis maneat dubius baptiſmus; in quo caſu loqui videntur illa Diæceſanorum decreta.

61 Ad ſecundùm reſpondetur, illas eſſe coniecturas ſingulares, quæ particulares circumſtantias requirunt, vt hic, & nunc reddant prudenter dubium baptiſmum huius infantis expoſiti cum teſtimonio recepti baptiſmatis. Generaliter enim, vt vidimus *num.* 59. illud baptiſmi teſtimonium inter fideles reddit baptiſmum moraliter certum, niſi quid obſtet particulare, de quo debita diſquiſitione præmiſſa, ſi non reſultet particularis coniectura prudentis ſuſpicionis, non erit infans baptizandus; ſecus ſi talis coniectura ſubſiſtat. Prudens vtique iudicium requiritur ad diſcernendum, quę circumſtantię reddant hic, & nunc baptiſmum expoſiti certum; quæ verò reddant illum dubium. Videantur *Tannerus ſupra, Trullench de Sacram. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 17. *Bonac. de Sacram. diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 7. *num.* 11.

CAP. IV. QVÆST. VIII.

An vehementes ſcrupuli ſufficiant ad reiterandum Baptiſmum?

62 Svppoſui *lib.* 1. *c.* 1. *q.* 6. cum communi ſententia, quoties nō ſubeſt probabilis cauſa dubitandi de valore Sacramenti collati, non ſolùm eſſe mortale peccatum iterare Sacramentū abſolutè, ſed etiam ſub conditione, quamuis ſuppetat leue dubium, aut ſcrupulus debilis. Nam iteratio Sacramenti facta ſine cauſa ſufficiente cenſetur eſſe quædam irriſio Sacramētorum. At euenit aliquādo, fœminam, aut virum pios, & timoratos crebris, & acribus ſcrupulis agitari diù circa ſui baptiſmi valorē letiſſimo, ſeù potiùs nullo prudentis dubitationis fundamento. Quid poſt diligentem inquiſitionem de baptiſmi tempore, loco, miniſtro, reperitur baptiſmus in libro Parochię deſcriptus, & cœteræ circumſtantiæ ſuadent, illum fuiſſe validum. Adhuc talis perſona, licèt timoratæ conſcientiæ, non tamen in alijs rebus ſcrupuloſę, circà baptiſmum ſuum per quinque, vel ſex annos ità pungebatur, & torquebatur, vt penè mœrore conficeretur, nec oratione, nec frequenti Sacramentorum perceptione, nec conſilijs, & iudicijs prudentium, & ſapientium quieſcere poſſet, ſemper exiſtimās, & audacter affirmans, ſe non eſſe baptizatam.

63 Conſulti viri docti ferè cuncti cenſebant, non eſſe baptizandam etiam ſub conditione, ne fieret grauis iniuria Sacramento. Sed quoniam aliundè duriſſimum apparebat, perſonam alioquin piam, & prudentem ſine remedio prorsùs, cum iam omnia tentata fuiſſent, in tàm acerbis, & crebris cruciatibus, & anguſtijs ſpiritualibus per totam vitam relinqui deſolatam, vt re vera maneret, niſi baptiſmus ipſi conditionalis conferretur; non defuerunt aliqui viri ſapientes, & prudentes, qui concederent, cum aliqua probabilitate poſſe talem baptiſmum iterari; quod certè factum eſt, & ſtatim animo prorsùs pacato facta eſt tranquillitas magna. Sic accidiſſe cuidam fœminæ nobili, ſic etiam cuidam Religioſo noſtræ Societatis, teſtatur *Quintanad. trac.* 1. *ſing.* 8.

64 Fundamenta, quæ pietas inuenire potuit, huius iterationis ſub aliqua probabilitatis ſpecie, forſan hæc fuerūt. Quod ſi vehementes, & frequentes ſcrupuli, mœrores, cruciatus poſt conſilia ſapiētum, & alia remedia non ſedati generare cenſeretur aliqualem ſuſpicionē de primi baptiſmi valore ſufficientem ad conditionalem ipſius iterationem; quatenus exiſtimari poterant inſpirationes Dei compellentis interiùs ad intrandum per Baptiſmi ianuam; nec enim inſtigaret Dœmon ad recipiendum baptiſmum, quem ipſe nimis abhorret, vtpotè medium neceſſarium noſtræ ſalutis; nec Deus fruſtrà tales ſtimulos

mulos immitteret tâdiu timoratis conſcientijs piorum. Item non videtur reputandus eſſe leuis ſcrupulus, cuius formido vehemens de Baptiſmi valore, nõ obſtante certitudine morali contraria, mentem illius perſonæ cogebat ad firmiter affirmandum, ſe non eſſe baptizatam.

69 Demum quando Doctores communiter aſſerũt eſſe mortale peccatum, etiam ſub conditione rebaptizare ſciẽter illum, qui ritè baptizatus eſt; id quidem intelligunt, & explicant, quando talis baptiſmus ſcienter confertur ſine cauſa ſufficiente. Sed in præſenti caſu cauſa videtur eſſe ſufficiens ille talis, & tam conſtans interior ſenſus, & aſſenſus nullitatis baptiſmi, pauor ille formidoloſus excludẽs omnem aſſenſum oppoſitum, iugis ille cruciatus, & ingens mæror miserè conſumens animam, & vires omnes corporis, & ſpiritus, niſi reiteretur baptiſmus, vnde ſolatium omne mentis, & vnicum remedium patientis dependebat. Adde, quod *Villalobos to. 1. tract. 4. diffic. 4. num. 2.* Probabiliter opinatur, ob ſcrupulum etiam leuem iterare Sacramentum, non eſſe mortale peccatum; ſed imprudentiam, & irreuerentiam venialem; quia verè non intenditur iteratio Sacramenti, ſi validum fuerit; ad euitãdam verò culpam venialem ſufficit leuis cauſa, qualis in præſenti videtur ſaltem adeſſe.

Nihilominus ego non conſulerem in praxi talem iterationem baptiſmi faciendam ob fundamentum communis ſententiæ, quæ ſemper iterationem Sacramenti ſine ſufficiente cauſa reputat irreuerentiam continere: factam verò non damnarem peccati mortalis, quia bona fides in tantis anguſtijs taliter opinantium videtur excuſare culpam ſaltem grauem. Sic ferè cenſet *Quintanad. ſup.*

CAP. IV. QVÆST. IX.

Quando Baptiſmus ſolemnis fuit inualidus; an debeant repeti ceremoniæ?

66 Contingere poteſt, vt baptiſmus cum debita ſolemnitate collatus inualidus ſit quoad ſubſtantiam defectu materiæ, vel formæ, vel intentionis neceſſariæ, ideoque debeat repeti. Tunc autem quæritur, an debeant etiam repeti ceremoniæ? Affirmãt *Sanctus Antoninus part. 3. tit. 13. c. 14. Paragr. 22. Paludanus in 4. diſt. 6. quæſ. 4. Sotus diſt. 3. q. 1. art. 9. Henriqu. lib. 2. cap. 15. nu. 4. lit. l. Reginaldus li. 27. num. 34. Bartholomæus ab Angelo Dialog. 2. Paragr. 69.* Probatur, quia Baptiſmus extra neceſſitatem ſine talibus ceremonijs conferri non poteſt, vt patet ex *Trident. ſeſſ. 7. can. 13. de Sacram.* Sed nulla tunc adeſt neceſſitas omittendi ceremonias. Ergo non poſſunt omitti ſine peccato.

67 Probabilius tamen eſt, ceremonias ſemel adhibitas non eſſe repetendas, quamuis repetatur baptiſmus. Ita cenſent *Suar. tom. 3. diſp. 31. ſect. 6. Henriqu. ſibi contrarius lib. 3. cap. 2. num. 1. litt. N. Bonac. de Sacram. diſp. 2. q. 2. punt. 7. num. 22. Trullench de Sacram. lib. 1. cap. 1. dub. 9. num. 4. Coninc. q. 66. nu. 100.* Probatur, quia licèt hæ ceremoniæ ſint propter baptiſmum inſtitutæ: debeantque ſimul cum illo, quoad fieri poſſit, adhiberi; tamen hoc non eſt abſolutè, ſiquidem quando baptiſmus priuatim fuit collatus, diu poſt adhibentur, cum reſpectu ſcilicèt ad baptiſmum præcedentem; ideòque cenſentur ſimul cum illo conferri. Similiter ergò cum antea ſunt adhibitæ, ſemper reſpiciunt verum baptiſmum, quamuis hic poſt multum temporis conferatur.

68 Confirmatur. Nam benedictiones adhibitæ ſemel in Matrimonio inualido, quando poſteà validatur, non repetuntur: Sic ritus confirmationis inualidæ dicit *Henriqu. ſup.* non iterandos, & *In-*

& *Innocentius 3. in cap. 1. de Sacram non iter.* decernit in Sacramentis imprimentibus characterem, ſiquid omiſſum eſt, nihil eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendũ, quòd incautè fuerat prætermiſſum: & loquitur etiam in caſu, quo aliquid eſſentiale confirmationis omiſſum fuerat, vt patet ex textu, & notat *Coninch q. 72. num. 34. & 35.*

CAPVT V.

De Miniſtro Baptiſmi.

1 MIniſter baptiſmi duplex diſtinguitur. Primus neceſſitatis, qui non ex officio, ſed ob neceſſitatem poteſt baptizare: Secundus ſolemnitatis, cui ſcilicet ex officio competit etiam extra neceſſitatem cum debita ſolemnitate baptizare. Competit autem munus miniſtrandi baptiſmum ex officio Sacerdotibus, qui ſunt Eccleſiæ Paſtores Nam dignitas huius Sacramenti poſtulat, vt extra neceſſitatem Sacerdotibus dumtaxat committatur ex officio. Poteſtas autem admittendi quempiam ad Eccleſiam, qualis baptizãdo exercetur, requirit iuriſdictionem aliquam, quæ ſolum in Paſtoribus reperitur. Videantur *Suarez tom. 3. diſp. 23. ſect. 2. Vazqu. 3 par. diſp. 147. cap. 3. Bonacina diſp. 2. q. 2. punct. 5.*

2 Vnde fit 1. quemlibet non Parochũ baptizantem ſolemniter peccare mortaliter (niſi ſit Sacerdos, aut Diaconus, & habeat Paſtoris facultatem) quoniam vſurpat ſibi iuriſdictionem alienam. Ita *Vazquez ſupra num. 29. Coninch qu. 67. num. 11. Bonacina ſupra.* Clericus autem inferior Diacono præter culpam, & propter illam incurrit irregularitatem *cap. 1. de Clerico non ordin. miniſt.* Similiter peccant parentes, qui ſuas proles alieno Sacerdoti ſine licentia proprij baptizandas offerunt; quia violant Eccleſiæ præceptum, & ius alienum. Videantur *Coninch. quæſt. 67. num. 10. & Layman lib. 5. tract. 2. cap. 7.*

3 Fit 2. quamuis dari poſſit Parochus, qui non ſit Sacerdos, & ſubindè poſſit exercere, quæcumque non dependent ab ordinis poteſtate; tamen hunc non poſſe baptizare ſolemniter; quoniam hoc munus ex Eccleſię decreto requirit Sacerdotij dignitatem; vt ſignificant *Concilium Tridentinum in decreto de Sacram. & Clemens Romanus lib. 3. conſtit. cap. 11.*

4 Diaconus ordinario iure non poteſt baptizare ſolemniter, vt habetur *in cap. Diaconos diſt. 93. & cap. conſtat de conſecr. diſt. 4.* poteſt tamen ex commiſſione Parochi, vel Epiſcopi. Nam in ordinatione Diaconorum dicit Pontifex. *Diaconum oportet miniſtrare ad altare, baptizare, & prædicare.* Vnde colligunt *Sotus in 4. diſt. 4. qu. 1. art. 1. Caietanus 3. par. q. 67. art. 1. Reginaldus li. 27. num. 40. Suar. & Bonac. ſupr.* in caſu neceſſitatis etiam nõ extremæ poſſe committi Diacono munus baptizandi, quamuis adſit Sacerdos, qui iuſta de cauſa, vel ob grauem occupationem nequeat omnibus baptizari volentibus ſatisfacere. Monẽt vero *Bonacina, Sotus, & Reginaldus* iam exoleuiſſe morem committendi Diacono ſolemnem Baptiſmum, cum ſuppetat copia Sacerdotum. Iam ſit.

CAP. V. QVÆST. I.

An Religioſis delegata ſit poteſtas baptizandi?

5 POſt affirmatiua ſuaderi poteſt 1 quia Mendicantes in partib. Indiarum poſſunt baptizare nouiter conuerſos, & eorum filios, & deſcendentes paruulos, etiam quos Meztizos vocant, tam in ſuis Eccleſijs, quàm in alijs locis ad id deputatis, non tamen in Parochijs alienis, per priuilegia *Leonis X. Adriani VI. Pauli III. Pij IV. & Pij V.* quæ refert *Manuel to. 1. Regul. quæſt. 51. art. 2. & ſequentibus, & in Bullario.* Idem priuilegium habent Fra. Minores in terris Sar-

racenorum,& Paganorum conceſſum à *Gregorio IX. Innocentio IV. & Nicolao IV.* Sic docent *Manuel ſupra Miranda tom.1.quaſt.43.art.3.& 4.Portellus verb. Baptizare,num.3. Deinde Paulus, 3. in Bulla 3.* generaliter concedit Religioſis ſocietatis Ieſu facultatem miniſtrandi Pœnitentiam, & Euchariſtiam, & alia Eccleſiaſtica Sacramenta Rectorum Parochialium, aut quorumvis aliorum licentia minimè requiſita. Superfluerent autem illa verba; *& alia Sacramenta.* Si præter Pœnitentiam, & Euchariſtiam, non poſſent baptiſmum, & extremam vnctionem miniſtrare.

6 Suppono 1. poſſe Religioſos in neceſſitate baptizare priuatim, non ex priuilegio, ſed iure communi, quod notatur in Compendio Societatis verb. *Sacramenta.* Nec hoc interdicitur Minoritis in ſua Regula, nec alijs Religioſis in cap. *Monachi, de conſec. diſt.* 4. Sed tantum leuare pueros de ſacro fonte. Sic notat *Manuel ſup. art.1.& 2.* Suppono 2. Religioſos, ſi fiant Parochi, poſſe baptizare ſolemniter iuxta cap. *Doctos. 16 q.1.* Quo videtur ſpectare priuilegium Pij V. concedentis, vt in monaſterijs Ordinum poſſint Religioſi baptizare, nimirum (vt intelligit *Manuel ſup.*) etiam indos alijs Parochis ſubditos; quia ſic fuit factum ab initio; ſicq; tenet vſus in Indorũ prouincijs, vt teſtantur viri graues. Ego vero diu verſatus inter indos talem vſum non vidi, nec audiui; forſan iam exoleuit, vbi fides ſatis ſtabilita fuit.

7 Suppono 3. Religioſos non Parochos in terris fidelium non poſſe baptizare ſolemniter; nam id cederet in præiudicium Paſtorum, ad quos ex officio pertinet adminiſtratio talis Baptiſmi iuxta cap. *Placuit*, vel ſegundo. *16. q.1.* Hoc autem ius commune nullo priuilegio Regularibus conceſſo derogatur. Nec illa generalia verba Pauli III. talem derogationem continent; Quia nec ad finem Religionum eſt neceſſaria, nec ad pacem cum Paſtoribus retinendam expediens. Vnde fit, Religioſum non Parochum inter Fideles extra neceſſitatem baptizare non poſſe; nam extra caſum neceſſitatis baptiſmus debet eſſe ſolemnis. Quapropter in hac parte priuilegium illud nihil operari, notat *Suarez de Religioſ. tom.4. tract.10. lib.9. cap.4. num.4.*

8 In terris infidelium ſi nullæ ſint Eccleſiæ fundatæ, poterunt Religioſi baptizare citra neceſſitatem per prædicta priuilegia; quia nulli præiudicant: Ideoq; mittuntur ad illa loca, vt fundent Eccleſiam. Igitur vt quoſcunq; volentis ingredi recipiant; *Ita Suarez ſup. num. 5. & 6.* vbi putat, ſic intelligenda fore priuilegia Leonis. 10. *Pauli 3. & 4. quæ Manuel refert tom.1. q.31 art.2.* Si verò ſint ibi iam Eccleſiæ fundatæ probabile reputat adhuc *Suarez ibi num. 7.* poſſe Religioſos per Bullam Pauli III. baptizare ſolemniter infideles, aut ipſorum filios. Quippe cum baptizandus, & eius parentes adhuc infideles propriè non ſint ſubiecti Paſtoribus illius loci, non irrogatur ipſis præiudicium propriè dictum, quamvis ab alio baptizentur: Priuilegium autem ſolum proprium præiudicium videtur excludere.

9 Cœterum probabilius eſt, ibi non poſſe Religioſum non Parochum baptizare citra neceſſitatem. Nam eſto baptizandus, & eius parentes, cum ſint infideles, non ſubdantur Paſtori quoad vim coerciuam, ſubduntur tamen quoad ingreſſum in Eccleſiam, vt ſcilicet non poſſint in illam recipi niſi a Paſtore: Summus enim Pontifex eo ipſo quod illius regionis Paſtorem aliquem deſignauit, vices ſuas illi commiſit admittendi ad Eccleſiam infideles. Ergo Religioſi non Parochi admittentes aliquem præiudicarent Paſtori regionis. Ita *Suarez ſup. num. 8 Caſtro Palaus to. 4. tract. 19. punct. 9. num. 3.* Quare priuilegium Pij V. relatum in Compendio Societatis indico verb. *Baptiſmus*, quo poſſunt Sacerdotes Societatis in India degentes extra Eccleſiam baptizare, atque ſine conſuetis ceremonijs, vel loquitur de Parochis, vel de locis infidelium, vbi nondum ſint diuiſæ Parochiæ,

chiæ, vel iuxtà probabilem ſenſum *n.*8. poſitum.

CAP. V. QVÆST. II.

Quis ſit Baptiſmi miniſter neceſſitatis?

10 QVamuis olim fuerit dubium, aut minus certum, & conſtans iam hodiè certum eſt de fide, quemlibet hominem rationis cõpotem, qui loqui poſſit, & lauare, ſiue ſit baptizatus, ſiue non baptizatus; fidelis, aut infidelis; vir, aut fœmina; ſufficientem eſſe Baptiſmi miniſtrum, qui validè baptizet etiam extra neceſſitatem, licitè verò ſolùm in caſu neceſſitatis: Ideò vocatur Miniſter neceſſitatis. Sic definit *Conc. Florent. in decreto de Sacram. Conſonant textus in cap. Ad Limina* 30*q.*1.*cap. Super quibus* 30.*qu.*3.*cap. in neceſſitate cap. Romanus Pontifex ca. A quodam Iudæo de Conſec. diſt.*4. Ratio ſumitur ex inſtitutione Chriſti, quàm Eccleſiæ praxis, atque traditio probat. Sit tamen.

11 Dubium 1. Qualis neceſſitas requiratur, vt laicus licitè baptizet? Extremã, requirit ius in *cap. Dia ◦ ◦os diſt.*93. Vltimam langnioris neceſſitatem *in c. Conſtat. de Conſec. diſt.*4. *Sic Sotus in* 4.*diſt.* 4.*q.*1 *art.*3 *Vazquez* 3.*p. diſp.*147.*cap.*5. & alij cõmuniter exigunt neceſſitatem extremam, quàm *Filliucius tract.*2. *nu.* 66.*& Reginaldus lib.*27.*n.*41. per duplicem cõditionem exponunt, vt videlicèt mortis periculum inſtet, & haberi nequeat commodè dignior. Conſonat *Coninch.q.*67.*n.*15. requirens probabile periculum, nequis moriatur ſine baptiſmo, niſi mox baptizetur. Quod etiam tradit *cap. in neceſſitate. De Conſec. diſt.*4.

12 At *Suarez* 3.*part. tom.*3.*diſput.*23. *ſect.*1. cenſet, ad hoc vt laicus licitè baptizet, non ſemper expectandam eſſe neceſſitatem extremam: Nam etiam extra illam ob magnam vtilitatem, aut nequis cogatur diu differrè baptiſmum, poteſt illum à laico recipere. Probat, quia Baptiſmus eſt Sacramentum maximæ neceſſitatis non ſolùm ad vltimam ſalutem, ſed etiam ad fructus diuinæ gratiæ percipiendos in hac vita, cùm ſit Eccleſiæ ianua, & veluti fundamentum totius iuſtificationis. *Quintanad. tract.*1.*Singul.*20. putat, ſufficere quòdlibet probabile dubium, aut prudentem timorem, præſumptionem, ſeu cõiecturam periculi, nequis ſine baptiſmo decedat. Et monet prudenter Zambranus *cap.*1.*dub.*15.*num.*5. maximè cauendum eſſe, ne laicus propter ſcrupulum relinquat morientem ſine baptiſmo, dum expectat miniſtrum magis idoneum. Quin ſi dubitet, an opportunè veniet dignior miniſter, baptizet; nam ea pars eſt tutior. Idem eſt, ſi dubitet, an ſubſit periculum mortis, nec ne: Nam in quolibet dubio ſemper animæ ſalus præferri debet. Atque grauiſſimum peccatum committit Sacerdos, & laicus, ob cuius negligentiam, aut culpabilem imprudẽtiam aliquis ſine baptiſmo moritur; quòd in Clericis depoſitione punitur, vt habetur in *cap. Quicunque de Conſec diſt.*4.

13 Itaque prudenter perpẽdenda ſunt indicia mortis imminentis, conſultis Obſtetricibus, aut Medicis; qui ſi conſuli commodè nequeant, hæc notari poſſunt. Infans, qui ſine lacrymis, aut ſingultibus naſcitur, ſatis indicat, ſe viuidos ſenſus non habere; ſiquidem aeris frigiditatem, & intemperiem egreſſus ex vteri materni calore non ſentit, ac ſubindè periclitari de vita præſumendus eſt. Idem erit, ſi longum tempus in egreſſu conſumpſit, aut nimiam moleſtiam egrediens ex vterò paſſus eſt, aut inchoatæ ſuffocationis indicia profert. Magis item periclitatur, qui naſcitur intempeſtiuè, nimirum antè ſeptimum mum menſem, aut in octauo, vt experientia ptobat, & Medici confirmant. In his, & alijs ſignis, ſeu coniecturis, ex quibus aliqua, licèt aliquantulum leuis, oriatur periculis ſuſpicio, non eſt ſcrupuloſè procedendum; quamvis baptizans aliá fuerit expertus,

non

Digitized by Google

nõ fuiſſe verùm mortis periculum, quòd ex charitatis zelo tale cenſebatur; forſan enim nunc verùm periculum erit, quòd minùs verùm apparet. *Videantur Reginaldus lib.27.nu.40. & Quintanad. ſup.n.5. & 6.*

14 Quando confertur baptiſmus conditionalis iuxtà ſuperiùs dicta *c.4. cenſet Quintanad. tract.1. Singul.17.n.3.* licitè poſſe baptizare quemlibet clericum, aut etiam laicum, quamvis commodè poſſit haberi Sacerdos, & Parochus, & ſine illius licentia. Probat; quia tàm Parochus, quàm Sacerdos ex munere ſuo, vel ex Eccleſiæ cõſtitutione Miniſtri Baptiſmi ſunt ad illum ſolemniter, aut abſolutè conferendum; At Baptiſmus conditionalis nec eſt ſolemnis, nec abſolutus baptiſmus, ſed ſolùm conditionaliter ſupplẽs defectum, qui dubitatur ſubeſſe. Qua propter Canones prohibentes, ne laicus baptizet extrà caſum neceſſitatis, nec etiam in illo, ſi Parochus adſit, aut Clericus, loquũtur ſanè de Baptiſmo abſoluto, non de conditionali; qui ſubindè poterit à quolibet etiam laico quandocunque miniſtrari vel infantibus, vel adultis; cùm nulla lex ciuilis, aut Canonica prohibeat laicum tali miniſterio.

15 Mihi talis doctrina non arridet. Quia verè baptiſmus conditionalis miniſtratur, vt verùm ſacramentum Baptiſmi conferatur, ſi non fuerit anteà collatum: Sed ad cõferendum verùm Baptiſmi Sacramẽtum ita ſunt per Eccleſiam deſignati Parochus, & Sacerdos, vt adhiberi debeant, quoties haberi poſſunt, ſiue Baptiſmus miniſtretur ſolemniter, ſiue priuatim; & peccet mortaliter laicus, qui priuatim baptizat, quando Parochus, aut Sacerdos adeſt, vt cùm multis Doctoribus fatetur ipſe Quintanad. ibi.n.5. Igitur idem erit, quando baptiſmus confertur cõditionaliter: ſiquidem poſita conditione conferendum eſt verùm Sacramentum, quòd miniſtrum ſibi deſignatum requirit ad ſui validam, & licitam collationem. Et ita demum concedit *Quintanad.* in poſtremis appendicibus, hoc eſſe conſultius, & tutius, & in praxi ſeruandum.

16 Sit 2. dubium. Quale peccatum committat laicus, ſiue Clericus inferior Diacono, baptizans extrà neceſſitatem? Equidem ſi baptizet ſolemniter, peccare mortaliter diximus ſupra n.2. cùm communi ſententia. Si verò priuatim baptizet extrà neceſſitatem, *Caietanus 3.p.67. art.4.* cenſet, peccare venialiter dummodò non ex contemptu, nec ex præſumptione baptizet. Probat ex *cap. Debitum.* de Baptiſmo. Vbi cùm Iudæus ſemetipſum baptizaſſet, nihilominus dicitur, ſi mox obijſſet, ad patriam euolaturus quaſi culpæ mortalis expers: ergò longiùs ſubeſt à mortali, qui baptizat alium extrà neceſſitatem, cùm hoc ſit minùs peccatum, quàm baptizare ſemetipſum. *Fauet Henriq. lib.2.cap.29. n.1.* Vbi cùm dixiſſet in textu. *Peccat verò grauiter non Sacerdos, qui extrà neceſſitatem etiam abſque ſolemnitate baptizat. Addit in Gloſſa lit.B. ſed non eſt peccatum mortale, niſi Sacerdos baptizare volens prohibeat non Sacerdotem.* citat *Sotum in 4. diſt.4. quæſt.1. art.3.* qui planè fatetur eſſe mortale, niſi forſan excuſet inuincibilis ignorantia.

17 Dicendum eſt cùm communi ſententia, peccare mortaliter ſiue laicum, ſiue Clericum non Sacerdotem, qui extrà neceſſitatem baptizat etiam priuatim; & ſubindè parentes, qui prolem ſuã offerunt tali baptiſmo, & adultum, qui ſcienter recipit illum. *Ita S. Tom. 3.p.q. 67. art.3. 4. & 5. Nuñus ibi dub.3. Leſſius num.6. Suarez diſp.31. ſect.4. Vazquez diſp.147. cap.5. Valentia to.4. diſp.4. q.3. punct.1. Reginald. lib.27. n.46. Layman li. 5. tract.2. cap.7. Villalob. to.1. tract.5. diff. 8. num.6. Coninch. q.67. n.16. Bonacin. diſp 2. q.2. punct.5. n.9. qui referunt alios.* Probatur; quia ſic baptizans, aut per ſe cooperans tali baptiſmo: violat eccleſiaſticum præceptum in re graui. Nam Canones ob reuerentiam huius Sacramentis ſeuere præcipiunt, vt extrà neceſſitatis caſum proprius Sacerdos ſolemniter baptizet, & non alter, nec ali-

Digitized by Google

aliter, vt habetur in Clementin. 1. de Baptiſm. Peccat igitur mortaliter Sacerdos, ſi citra neceſſitatem priuatim baptizet: Peccat item mortaliter alienus Sacerdos, qui ſine licentia proprij vel expreſſa, vel rationabiliter præſumpta ſolemniter baptizat. Similiter Diaconus, ſi baptizat extra neceſſitatem, & ſine commiſſione Paſtoris, peccat mortaliter. Atque ſubinde multo magis Laicus, qui tum ſine licentia proprij Sacerdotis, tum ſine ſolemnitate citra neceſſitatem baptizat.

18 Vnde *Quintanaduen. tract. 1. ſingul. 20. n. 2.* quatuor peccata mortalia, (ſeu potius vnum æquiualens multis) in hac adminiſtratione baptiſmi diſtinguit. Primum, quatenus miniſter baptizat extra templum. Secundum quatenus Laicus ſine neceſſitate baptizat. Tertium, quatenus ſic baptizans vſurpat iuriſdictionem Parochi. Quartum quatenus ſine neceſſitate miniſtrat baptiſmum priuatum. Quamobrem ſi Parochus ſic baptizaret, committeret duplex peccatum, ſcilicet primum, & quartum. Sacerdos non Parochus committeret triplex, ſcilicet primum, tertium, & quartum, laicus verò quadruplex; & ſic etiam proportionaliter peccabunt directè cooperantes ad hos baptiſmos nimirum recipientes, aut ipſorum parentes, tutores, & ſimiles, qui committent mortale peccatum affectum duplici, vel triplici, vel quadruplici malitia graui. Iudæus, cuius fit mentio in illo cap. *debitum*, excuſatur bona fide, poteratque per votum Baptiſmi ſaluari. Quo pacto ſæpè poterunt excuſari Laici baptizantes extra neceſſitatem, quam inuincibiliter putant ſubeſſe, cum re vera non adſit, item poſſe Papam committere Laico, vt in caſu neceſſitatis ſolemniter baptizet, ſentiunt. *Amicus tom. 7. diſp. 11. ſect. 3. num. 52. Hurtado de Bapt. diſp. 2. diffic. 4. Diana p. 8. tract. 1. Reſol. 57.* Nam ſolemnitas Baptiſmi conſtituta fuit Eccleſiaſtico iure, in quo poteſt Pontifex diſpenſare. Cœterum vix vnquam occurret iuſta cauſa talis diſpenſationis.

CAP. V. QVÆST. III.

Quis ordo miniſtrorum ſeruandus ſit in neceſſitate Baptiſmi?

19 SVppono 1. quamuis valeat baptiſmus a quocumque collatus, eſſe tamen ſeruandum ordinem in caſu neceſſitatis; vt ſcilicèt digniores præferantur minus dignis; Parochus ſimplici Sacerdoti, Sacerdos alijs Clericis, & inter iſtos ſuperior inferiori, Clericus Laico. Vir fœminæ, baptizatus non baptizato, non præciſus præciſo per cenſuram, fidelis infideli. *Sic docet S. Thom. 3. p. q. 67. art. 1. & ſequent.* & Doctores communiter cum illo.

20 Suppono 2. nonnullas eſſe cauſas iuſtas inuertendi talem ordinem. Prima eſt, ſi dignior omnino nolit baptizare; tunc enim etiam præſente Sacerdote poteſt licitè baptizare Laicus, ac præſente digniore minus dignus; Reputatur enim non adeſſe, qui non vult neceſſitati proximi ſubuenire. *Sic Suar. 3. p. to. 3. diſp. 31. ſect. 4. Coninch. q. 67. nu. 16. Vaſq. 3. part. diſput. 147. num. 34. Toletus lib. 2. c. 20. Filliuc. tract. 2. n. 68.* qui docent, idem eſſe, ſi dignior nolit ſine pecunia baptizare; tunc enim præferendum eſſe minus dignum etiam infidelem.

21 Secunda cauſa eſt, ſi dignior ob infirmitatem nequeat commodè baptizare. *Ita Coninch. ſupr. Henriq. lib. 2. cap. 28. nu. 1.* Tertia cauſa eſt, ſi mulier, aut non baptizatus, aut alius minus dignus maiorem habeat peritiam formę, ac modi baptizandi, quam dignior. Sic obſtetrix interdum viro præfertur, quia peritior eſt baptizandi iuxta ſui muneris praxim. *Ita Vasq. ſupr. nu. 35. Coninch. nu. 16. Reginald. lib. 27. num. 44. Catechiſmus Rom. tit. de Baptiſm. §. de Miniſtro.* Quarta cauſa eſt, ob cuitandam indecentiam, videlicet quando

puer

puer eſſet baptizandus ante totalem ſui natiuitatem; in quo caſu mulier præſertim obſtetrix præferenda foret etiam Parocho (inquit *Zambran. c.1. dub.15. nu.2.*) vt vſus, & decentia declarant. Quinta cauſa eſt, ob maius bonum commune. V. g. tempore peſtis, vel in alio periculo mortis, vt conſeruetur vita Sacerdotum, qui miniſtrent alia Sacramenta, poteſt Laicus etiam preſente Sacerdote baptizare. Sic notant, *Manuel to.1. ſumm.cap.26. de Baptiſm. n.3. vega verb. Baptiſm. caſu* 70. *Villalob.to.1. tract.5. diffic.8.num.*12.

22 Reſtat dubium; An Sacerdos cenſura ligatus præferendus ſit Clericis inferioribus, vel Laicis non ligatis cenſura? Prima ſententia ſimpliciter affirmat, miniſtrum digniorem, quamuis ſit cenſura ligatus, eſſe præferendum in neceſſitate minus dignis. *Ita Sayrus lib.2.c.2.n.16. Hugolinus de cenſur.Tab. 1. c.13. §.17. n.10. Victoria de Bapt. num.30. Filliuc. tract.2. nu.68. Henriq. lib.2.c.28.nu.3.* Probatur; quia ratione neceſſitatis ceſſat prohibitio iuris poſitiui, cenſuræque ligamen, & omnes redduntur habiles ad baptizandum. Sed habilitate ſuppoſita, dignior eſt præferendus minus digno; Ergo cenſura non obſtat ordini ſupra poſito. Secunda ſententia diſtinguit, aſſerens, Miniſtrum digniorem toleratum præferendum eſſe minus digno propter rationem primæ ſententiæ. Secus ſi ſit non toleratus. Quia tunc vrget maior obligatio vitandi ſic ligatum, & ſcandalum ſequetur, ſi miniſtret Sacramentum, quod poſſet alius non ligatus miniſtrare. Sic indicant. *Coninch. q.67. n.18. Caſtr.Palaus to.4. tract.19. punct.9. n.9.*

23 Dicendum tamen eſt, Sacerdotem etiam Parochum, & alios Clericos proportione ſeruata, dum ſunt cenſura ligati, quamuis tolerati ſint, poſtponendos eſſe miniſtris inferioribus non ligatis. Quia cenſura verum inducit impedimentum prohibens omnem actiuam adminiſtrationem Sacramentorum; nec talis prohibitio ceſſat, niſi detur adæquata neceſsitas hic, & nunc baptizandi, quæ certè non datur, dum adeſt miniſter non ligatus, qui poſſit in neceſsitate baptizare. Sic docent, *Syluest. Baptiſmus 3. nu.10. Nauarr. c.22. nu.7. Suar. 3. p. tom.5. diſput.11. ſect.1. nu.12. Bonac. de cenſur. diſp.2. quæſt.2. punct.2. paragraph.4.n.8. Fundamentum oppoſitum ſoluitur ex dictis.*

CAP. V. QVÆST. IV.

Quale peccatum ſit hunc ordinem inuertere ſine cauſa?

24 SVppono 1. ſi ſine iuſta cauſa ſimplex Sacerdos, vel alius inferior baptizet in neceſſitate, dum adeſt proprius Parochus, qui velit baptizare, vel commodè poteſt haberi, peccare mortaliter, nam inuadit iuriſdictionem alienam, & iuri Paſtorali grauiter derogat. Ita *Suar. to.3. diſp.31. ſect.4. Reginald. lib.27.nu.44. Filliuc. tract.2.nu. 82. Zambran. c.1. dub.15.nu.3. Layman lib.5. tract. 2. c.7. nu.4. Villalob. to.1. tract.5. diffic.8.n.10.* Si vero Parochus cedat iuri ſuo, licitè poterit ſimplex Sacerdos baptizare; quia nulli facit iniuriam, & habet conſecrationem ordinis congruentem tali miniſterio, vt notant, *Suar. & alij.*

25 In cœteris diſſident Auctores. Prima ſententia generaliter docet, non eſſe mortale peccatum inuertere ſupra dictum ordinem etiam ſine cauſa; præſertim ſi Sacerdos poſitiuè non contradicat inferioris baptiſmo. Sic exiſtimant. *Sotus in 4. diſt.4. q.1. art.2. Valentia tom.4. diſp.4. q.2. punct.1. & alij.* Probatur: Nam in caſu neceſſitatis omnibus dedit Chriſtus Dominus poteſtatem baptizandi. Quod vero dignior minus digno ſit præferendus, nullibi conſtat fuiſſe præceptum. Ergo ſolum id ſeruandum eſt ex quadam decentia, quæ ſolum obliget ſub veniali.

26 Secunda ſententia generaliter affirmat, eſſe mortale peccatum, quoties præſente digniori baptizat ſine cauſa mi-

ſa minus dignus. *Ita Vazq. 3. p. diſp. 147. cap. 5. Maratius, Torres, Ochagauia,* quos refert, *Diana part. 5. tract. 3. Reſol. 18.* Probatur; quia dum ius diuinum ob neceſsitatem concedit, vt quilibet rationis compos baptizet, credendum eſt, id concedere ſub conditione talis ordinis, vt dignior ſemper minus digno præferatur. Ergo qui non ſeruat hunc ordinem, violat præceptum diuinum in re graui, qualis eſt adminiſtratio Sacramenti.

27 Tertia ſententia media iuxtà variam dignitatem miniſtrorum, qui poſtponuntur minus dignis, huius peccati grauitatem metitur. Sic Sacerdote præſente, volenteque baptizare, ſi baptizet non Sacerdos, peccare mortaliter, cenſent. *Suarez, & Filliucius ſupr. Villalobos num. 10. & 11. Coninch. quæſt. 67. nu. 18. Leſſius ibi nu. 5. Bonac. de Sacram. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 5. Trullench. de Sacram. lib. 2. c. 1. dub. 5. Caſtro Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 9.* Quibus libentèr ſubſcribo. Quia committitur grauis irreuerentia non ſolum contra Sacerdotalem ordinem, cui conuenit ex officio baptizare, ſed etiam contra Sacramentum baptiſmi, quod ob ſui reuerentiam poſtulat à ſolo Sacerdote conferri, quando fieri poteſt. Nec poteſt conſentire Sacerdos, vt non Sacerdos baptizet, niſi ſit impeditus legitimè; quippè iura ſolum permittunt non Sacerdotibus baptiſmum in neceſſitate, quæ requirit vtique tàm abſentiam Sacerdotis, quam periculum recepturi baptiſmum: Nec poteſt Sacerdos cedere reuerentiæ Sacramenti: nec ſubindè poteſt Laicus, aut Clericus non Sacerdos vſurpare tale miniſterium in præſentia Sacerdotis.

26 Si præſente Fideli, qui poſsit, & velit baptizare, baptizet infidelis non baptizatus, non eſſe per ſe mortale peccatum, ſed interdum per accidens ratione ſcandali, vel periculi, ne male baptizet, volunt, *Suar. Reginald. & Palaus ſup. Zecchus de Bapt. c. 5.* Quia non agnoſcunt ſpeciale præceptum prohibens infidelem in eo caſu miniſtrare baptiſmum. At ego reor, eſſe mortale peccatum per ſe propter grauem irreuerentiam irrogatam Sacramento. Sic cenſent, *Laym. & Zambran. ſup. Coninch. n. 22.* Hæreticus etiam, & omnis excommunicatus peccat mortaliter baptizando, quoties alius poteſt commodè baptizare. Nam hoc grauiter per cenſuram prohibetur, vt aſſerunt, *Vazquez, Coninch. & Trullench. ſupr.*

27 Quoad reliquos ſi præſente Clerico ſuperiori baptizet inferior, vel præſente Clerico Laicus, vel præſente viro fœmina, veniale peccatum agnoſcunt. *Suar. Filliuc. Reginald. Zecchus Bonac. ſup. Coninch. n. 20.* quibus aſſentior. Nam hæc ordinis inuerſio nullo præcepto humano prohibetur, diuinum vero poſitiuum non cenſetur augere naturalem obligationem dignè, reuerenterq; baptizandi; contra quam indecentia quædam committitur omittendo digniorem, quæ tamen per ſe ſe non apparet grauis. Vnde ſoluitur fundamentum ſecundæ ſententiæ. *Caſtro Palaus,* voluit, in hac inuerſione nullum eſſe peccatum; quia nullo præcepto prohibetur. Ego vero puto peccatum eſſe veniale; quia licèt nullum præceptum poſitiuum præſcribat talem ordinem, ius naturale videtur illum exigere, cunctique veteres peccatum agnoſcunt in talis ordinis inuerſione, quamuis non diſtinguant de mortali, vel veniali. Videantur *Vazquez 5. & Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 4.*

28 Hinc fit, Sacerdotem, qui non vult infantem, vel Cathecumenum periclitantem baptizare, ſed id inferiori relinquit, peccare grauiter contra Sacramenti reuerentiam, & contra debitum ſui muneris, vt notant, *Suarez, & Bonac. ſup.* in reliquis ſicut peccat minus dignus in præſentia dignioris baptizans; ſic peccat dignior nolens bapti-

Digitized by Google

baptizare, quando concurrit cum minus digno. Sic etiam peccat adultus, qui ſibi, vel alij baptiſmum in neceſſitate petit a minus digno,dum illum impetrare poteſt à digniore. Pariter enim hi omnes contra decentiam agunt.

CAP. V. QVÆST. V.

An poſsint multi ſimul ab vno baptizari?

29 QVomodo poſſit vnus à multis baptizari, diximus,*cap.4.n.2.* nec in caſu, qui vix vnquam continget, oportet immorari. Videantur,*S.Thom. 3.p.q.67. art.6. Caietan. & Nuñus. ibi, Coninch.n.36.& 42. Suar. to.3. diſp.23. ſect.3. Vazq.3. part. diſp.148. cap.1. Reginald.lib.27. num.43. Bonacin. diſp.2. q.2. punct.4.Filliuc.tract.2. nu.76.Caſtro Pal. tom.4. tract.19. punct.9.* Quando multi ſimul baptizantur ab eodem miniſtro dicente, *Ego vos baptizo, &c.* valet Baptiſmus; quia datur vera materià, & forma cum intentione miniſtri. Sic etiam Confeſſarius vnica tantum abſolutione poteſt plures abſoluere. Sic Sacerdos vnica conſecrationis forma conſecrat plures hoſtias, vt tradunt. *S.Thom.3.p.q.66.ar.5.ad 4.S. Bonauent. Paludan. Alenſ. Scotus,Gabriel, & Sotus, quos ſequitur, Vazq.ſupr. c.7. Coninch. nu.49. Filliuc. num.53.* Tunc autem eſſe plures baptiſmos numero diſtinctos, diximus,*ſup. c.4.n.1.*

30 Et quidem *S. Thom. S. Bonauentura, Paludanus, Alenſis, inſinuant, Scotus, Gabriel, & Sotus.* Expreſsè tradunt, hunc modum baptizandi ſimul multos licere, ſi tempore belli, naufragij, vel peſtis, vel in ſimili neceſsitate contingat, multos eſſe baptizandos. Quia cum baptiſmus ita poſſit conferri validè,nulla ſit irreuerentia, ſi contra receptum Eccleſiæ ritum in tanta neceſſitate conferatur. Citrà neceſſitatem fatentur Authores, eſſe peccatum ſic baptizare; quoniam omittitur ſine cauſa receptus Eccleſiæ ritus; diſſentiunt vero, quale peccatum ſit?

31 *Scotus, Gabriel,Vazq.Palaus ſup. Coninch.n.52.* putant eſſe mortale peccatum. Nam adminiſtrare Sacramenta contra communem Eccleſiæ ritum, & morem, materia grauis cenſetur; ſiquidem violatur Eccleſiæ præceptum in re graui. Cœterum *Viualdus de Baptiſm. c.12.n.12.Henriq.lib.2. c.30.n.1. Valent. to.4.diſp.4.q.3. punct.2. Reginald. lib.27. n.49.* Sentiunt, citrà contemptum, & ſcandalum eſſe ſolum veniale peccatum. Quia violatur duntaxat accidentalis ritus, qui per ſe non conſtituit grauem materiam. *Bonac.ſup.* reputat, vtramque ſententiam eſſe probabilem. Mihi videtur in praxi probabilior prima ſententia. Quia vix fieri poterit talis Baptiſmus ſine periculo fruſtrandi aliquem vero Sacramento; quoniam aqua non tanget illum ſufficienter in capite.

32 An vero poſsit aliquis baptizare ſe ipſum? merito negant omnes, & *Henriq.lib.1.c.26.n.7.* dicit, eſſe de fide. Habetur expreſsè, c.*debitum*, de Baptiſmo, *vbi* Pontifex iubet, Iudæum, qui ſemetipſum in extrema neceſsitate baptizauerat, iterum baptizari; rationemque reddit, quoniam inter baptizantem, & baptizatum debet eſſe diſtinctio iuxtà diuinam inſtitutionem: ſicut datur inter generantem, & genitum. Colligitur ex verbis, *Matth 28. Baptizantes eos.* Non enim dixit, *Baptizantes vos.* Quapropter mutaretur ſenſus formæ, ſiquis diceret, *Baptizo me.* Poſſent autem duo ſe inuicem baptizare tempore neceſsitatis, vt notant. *S.Thom. Henriq. & Bonacina ſup.*

CA-

CAPVT VI.

De Præceptis Miniſtri.

1 SVppono 1. dediſſe Chriſtum Dominum præceptum baptizandi, quòd Eccleſiæ Paſtoribus impoſuit *Matthæi* 28. *dicens, docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Tenentur autem, qui baptizant, quòad materiam, & formam, & intentionem ſeruare, quæ diximus *lib.* 1. *cap.* 1. *&* 2.

2 Suppono 2. requiri debitam diſpoſitionem baptizantis, & baptizati; nam vtraque cadit ſub obligationem Miniſtri, vt notat *Suarez tom.* 3. *diſput.* 31. *ſect.* 5. Sic peccat mortaliter, qui ſolemniter baptizat cùm conſcientia peccati mortalis, & qui cenſura ligatus baptizat extrà neceſſitatem. Quòd ſi ſit Clericus (vt inquit *Suarez ſupra*) vel potiùs Sacerdos (vt ait *Filliucius tract.* 2. *num.* 87.) & ſolemniter baptizet, incurrit irregularitatem *cap.* 1. *cum alijs de ſent. excom. in* 6. Si non ſolemniter baptizet, non fit irregularis. Quia non exercet actum Ordinis. Item peccat mortaliter, qui baptizat indiſpoſitum, vel inuitum, vel non ſufficienter inſtructum. Videantur *Suarez, & Filliucius ſupra.*

CAP. VI. QVÆST. I.

An omnes Miniſtri Baptiſmi debeant ſcire formam illius?

3 CVm in neceſſitate ſint omnes Miniſtri Baptiſmi, laudabile quidem eſt, vt ſciant omnes formam, & modum baptizandi. Quapropter Catechiſmus Romanus tit. de Baptiſmo §. de Forma, monet Paſtores, vt omnibus promiſcuè fidelibus, quæ pertinent ad Baptiſmi ſubſtantiam perſpicuè declarent. Addunt *S. Antoninus* 3. *part. tit.* 14. *cap.* 13 §. 4. *& Paludanus in* 4. *diſt.* 5. *quæſt.* 2. *art.* 1. *num.* 7. formam Baptiſmi ſciri debere ſolùm ab his, quibus incumbit munus baptizandi, videlicet Curatis, & Obſtetricibus. Et quidem de Curatis ambigit nemo; de obſtetricibus diſſentiunt Doctores.

4 Prima ſententia docet, obſtetrices ſub mortali teneri ſcire formam, & modum baptizandi. Probatur; quia ſæpiùs occurrit periculum prolis in partu, cui vix poteſt ſubueniri niſi per obſtetricem, maximè dum infans integrè non eſt natus; cuius probatio, cùm res pertineat ad factum, in ſolam experientiam reducitur. Cùm ergò tali muneri frequenter ſit annexa neceſſitas extrema naſcentis, ſimiliter annecti debet obligatio ſciendi formam, & ritum baptiſmi, quò poſſit obſtetrix tali neceſſitati ſubuenire. *Ita S. Antoninus, & Paludanus ſup. Sotus, & Nauarrus, quos ſequitur Henriquez lib.* 2. *cap.* 29. *num.* 5. *Toletus, Viualdus, Suar. Reginaldus, & alij, quos ſequitur Bonacina de Sacram. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 5. *nu.* 5. *Villalobos tom.* 1. *tract.* 5. *Diffic.* 10. *num.* 2. *Poſſeuinus cap.* 6. *num.* 76. *Zambranus de mortis art. cap.* 1. *dub.* 16. *num.* 2. *dicens, hoc eſſe certiſſime tenendum.*

5 Verùm quamvis hæc ſententia pia ſit, & conſulenda; probabilis etiam eſt ſecunda negans iſtam Obſtetricum obligationem. Non enim obligantur præcepto poſitiuo, cùm nullibi reperiatur; nec præcepto naturali, quoniam Obſtetrix ex iuſtitia non obligatur ratione ſui muneris ad procurandam ſpiritualem ſalutem naſcentis, ſed ſolùm ad cooperandum eius natiuitati corporali. Nec ex charitate tenetur ad talem ſcientiam; quia licèt ſuppoſita neceſſitate pueri, teneatur quilibet illum baptizare, ſi poteſt; non tamen tenetur quilibet eſſe paratus, aut inſtructus ad conferendum baptiſmum, ſi forſan inueniat proximum, in neceſſitate conſtitutum. Ergò nec charitas obligat obſtetricem ad hanc inſtructionem, ſeu præparationem. Sic cenſent *Suarez tom.* 3. *diſput.* 31. *ſect.* 5. *Diana par.* 2. *tract.* 15. *Reſol.* 46.

Facet

Digitized by Google

*Fauet Rituale Roman.tit. de Bapt.& S.i verbo Baptiſmus, dicit num.*12. Obſtetrices tenentur ſcire formam Baptiſmi; & quidem præſtat vulgari lingua ſcire, quàm Latina. Sed addit ibi prudenter Victorellus. Pia ſententia, & amplectenda, verùm fortaſſe præceptum non eſt.

6 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, quamvis obſtetricibus ratione ſui muneris ſępè forſan occurrat talis neceſſitas, tamen rariſſimum forè caſum, in quo vel non adſit alius, qui poſſit infantem baptizare, vel ſaltem nequeat aliùs citò vocari, ac expectari. Propter rariſſimum autem caſum non debet obligare Charitas Obſtetricem ſub mortali peccato ad ſciendam formam Baptiſmi.

CAP. VI. QVÆST. II.

An debeat Miniſter ſeruare ritus omnes Baptiſmi ſolemnis?

7 Conueniunt ferè Doctores, omittere Baptiſmi ſolemnis ritus, quamvis accidentarios, eſſe graue peccatum ex genere ſuo, ſiue ſint ſpecialiter ab Eccleſia præcepti, ſiue conſuetudine recepti. Quoniam hi ritus grauiſſimi ſunt, & ad reuerentiam Sacramento conciliandam maximè neceſſarij. Colligitur *ex Trident.ſeſſ.7.can.3.& ex ſupra dictis lib.1.cap.2.q.14.* Poteſt eſſe veniale peccatum ex leuitate materiæ: Nam obligatio grauis non eſt ad ſingulas etiam leues cęremonias extendenda. Quin etiam in neceſſitate nullum erit peccatũ cęremonias omnes omittere; debet enim ſine illis indigenti proximo ſubueniri. Sic docent *Suarez to.3. diſp.31.ſect.5.Filliuc.tract.2.n.88.Bonac. de Sac.diſp.2.q.2.punct.7.n.18.Zambran. c.1.dub.17. Layman li.5.tract.2.c.7.& 8.*

8 Hinc fit, Parochum baptizantem extrà neceſſitatẽ ſine ſolemnitate peccare mortaliter, vt diximus *ſup. cap.5.n.17.& 18.docentq; Granado, Leſſius, Azor, Bonac. quos ſequitur Quintanad. tract.1. Sing.10.n.2.Nauarrus c.22.n.7.Coninch. q.67.n.3.Reginaldus lib.27.n.32. Moure p.3.c.2.§.8.n.1.Layman ſupra.* Quia graue quidem eſt, Baptiſmi ſolemnitatem omittere ſine cauſa. Quare ſiquis fuit baptizatus ſine ſolemnitate, ſuppleri debent poſt modum illi ritus, vt aſſerunt *S.Thom.3.p.q.71.art.3.ad 3. Suar.ibi in Comment. Reginaldus ſup. n.34.* & alij communiter. Ac exprimit Zambranus *cap.1. dub.17.* citans Sotum, Victoriam, & alios, hanc obligationem eſſe ſub peccato mortali; nam omitteretur cęremonia grauis.

9 Tũc verò fit dubium 1. An poſt baptiſmum priuatim collatũ adhiberi debeant exorciſmi? Negat Paulus Comitolus *li.1.Reſponſ.moral.q.12.* dicens, fore ſacrilegium, & grauem iniuriam Sacramenti, ſi Parochus puero priuatim baptizato (licitè, vel illicitè) poſt modum in Eccleſia exorciſmos adhibeat ad Dęmonem profligandum. Probatur, quia ſublato iam per baptiſmum peccato, ratione cuius Dęmon homini Dominabatur, iam cenſetur inimicus expulſus, ac ſubindè iam exorciſmi neceſſarij nõ ſunt ad illum expellendum.

10 Communis, & vera ſententia docet, etiam tunc exorciſmos adhibendos eſſe, cùm hi pertineãt ad ſolemnitatem baptiſmi, cuius conſuetas cęremonias, & ritus, omiſſa forma ſolùm, & ablutione, ſupplendos eſſe poſt baptiſmum priuatim collatum, præſcribit *Rituale Romanum tit.de baptiz.paruul. Ita cenſent Richardus in 4.diſt.6.art.6.q.1. Victoria de Bapt.n.38.Villalob.to.1.tract.5.Diffic. 23.n.2.* Fundamentum oppoſitum probat, Miniſtrum in hoc caſu, dum homini baptizato Dæmonis eiectionem, atque Cęleſtis gratiæ donum precatur, referre debere ſuam intentionem vel ad tempus præteritum, vel ad perfectiorem expulſionem Dæmonis, qui nunquam ab infeſtando deſiſtit omninò maioremque cęleſtis gratiæ communicationem.

11 Addit *Layman eo cap.8. numer.*10. ſiquis ab hæreticis in infantia ſine ſo-

lemni-

lemnitatibus baptizatus adoleſcat, & conuertatur ad fidem Catholicam, non eſſe conſuetudinem apud Germanos ſupplendi Baptiſmi ſolemnitates in illo; fortaſſe ne rudis populus exiſtimet, Catholicos hereticorum baptiſmum debita forma collatum tanquam minùs validum improbare. Alioquin verò, ſi ſine ſcãdalo fieri poſſit, non erit alienum ab Eccleſiæ conſuetudine in adultis etiã præſertim adoleſcentibus omiſſas ſolemnitates ſupplere. Quin id erit expediens; nam experientia docuit, eos fideles, qui priuatim baptiſmum ſine ſolitis exorciſmis, alijſque ſolemnitatibus acceperunt, infeſtari magis à Diabolo. Rituale Romanum circa Baptiſmum Hæreticorum præſcribit; in quibus debita forma, & materia ſeruata fuit, omiſſa tantum eſſe ſupplenda, niſi propter ſpecialem cauſam aliter Epiſcopo videatur.

12 Sit dubium 2. An in Baptiſmo ſolemni liceat adhibere chriſma vetus, id eſt anni ſuperioris? Negant *Henriquez libro 2. capitul. 29. numer. 3. Coninchus quæſtion. 71. numero 17. Miranda tom. 1. quæſtion. 43. articul. 4. Nauarrus capit. 25. num. 75. Layman ſup. num. 8. Nuñus & S.i, quos ſequitur Bonacina ſup. num. 20.* Quia grauiter prohibetur in cap *Siquis de alios de Conſec. diſt. 4.* Vbi chriſma recens requiritur, id eſt eodem anno die Cœnæ Domini conſecratum. Vndè fit vſum chriſmatis veteris fore mortale peccatum. Excipiunt communiter iſti Doctores caſum neceſſitatis, in quò, licèt poſſit miniſtrari baptiſmus ſolemnis, ne queat certè differri, donec afferatur nouum chriſma. Tunc enim minùs indecens eſt, chriſma vetus adhibere baptiſmo ſolemni, quàm omittere chriſmatis vnctionem. Vndè colligit *Miranda*, non eſſe comburendum chriſma vetus, donec afferatur nouum; quòd mihi non diſplicet, colligit etiam, dum non habetur chriſma nouum, omnes paruulos poſſe baptizari ſolemniter adhibito chriſmate veteri. Quia propter ipſorum tenellam ætatem omnes exiſtere

cenſentur in morali, periculo, mortis, quòd ſufficiat ad honeſtandum vſum veteris chriſmatis, ne dilato diu Baptiſmo periclitetur æterna ſalus infantis. Quòd ego reputo probabile, ſi non credatur intrà breue tempus, ſcilicet intrà menſem, aut circiter afferendum eſſe Chriſma recens.

13 Nec ſolùm erit mortale peccatum totam Baptiſmi ſolemnitatem omittere, ſed etiam omittere grauem aliquam ipſius cæremoniam, nimirum chriſmatis vnctionem, de qua locuti ſumus; nam illam omittere prorſus, meritò dicit eſſe mortale peccatum. *Petrus de Ledeſma in tract. de Bapt. cap. 6. dub. 2.* quia cæremonia grauis eſt. Similiter eſſe mortale peccatum baptizare ſolẽniter aqua non benedicta, innunt *Suar. tom. 3. diſp. 30. ſect. 2. & Reginald. lib. 27. num. 3. & 35.* palamque docent *Nuñus 3. p. q. 71. art. 4. concl. 2. & Bonac. ſup. nu. 19.* Nos etiam idem diximus hoc *lib. 2. cap. 1. n. 28. referentes, Syluestrum, Toletum, Villalobos, & Palaum.* Probatur; nam Eccleſiæ præceptum, quòd habetur in Ritualibus, grauiter obligat in materia graui. Sed hæc apparet materia ſatis grauis. Ergo grauis eſt obligatio talem cæremoniam adhibendi. Minor conſtat; nam aquam ſpecialiter benedictam adhibuit Eccleſia baptiſmis ſolemnibus ab Apoſtolorum tempore, vt teſtantur *Sancti Patres Dionyſius, Cyrillus, Tertullianus, Cyprianus, Baſilius, Ambroſius, Auguſtinus*, quos referunt *Suarez ſup. Vazquez 3. part. diſp. 166. cap. 2. Henriquez lib. 2. cap. 6. numer. 4. litter. C. docentes*, ſignificari Sacratiſſima myſteria per huius aquæ benedictionem, quæ ſubindè valdè conducat ad huius Sacramenti reuerentiã. Ergò materia grauis eſt, & per conſequens eius omiſſio, cenſetur culpa grauis.

14 Nihilominus *Quintanad. tractatus 1. Singul. 22.* Se vidiſſe narrat, hyemis tempore Parochos aliquos aqua tepida non benedicta baptizare, ne frigida baptiſmalis fontis tener-

rimis infantibus noceret; Et cenſet hoc non eſſe mortale peccatum; quia nullum extat præceptum naturale, vel poſitiuum, diuinum, vel humanum de hac baptiſmalis aquę benedictione pręmittenda. Nec vſus antiquus per ſe ſolum inducit obligationem grauem; nec cęremoniam vnam aut alteram ex minoribus omittere tàm in Miſſa, quàm in adminiſtratione Sacramentorum cenſetur culpa grauis. Et quidem aqua non benedicta baptizare quid leue reputari debet; cùm iſta benedictio nec ad eſſentiam, nec ad integritatem Sacramenti, nec ad eius effectum requiratur, nec ad præcipuam Baptiſmi ſolemnitatem, nec ad grauis myſterij ſignificationem pertineat. Nec graue ſuborietur ſcandalum, ſiquis baptizetur aqua non benedicta, ſicut oriretur, ſi prætermittantur alij ritus exteriores, inſufflationes, vnctiones, & ſimiles; aut ſi Baptiſmus ſolemnis miniſtretur ſine ſtola, vel ſuperpelliceo. Quapropter hęc meritò reputatur culpa grauis; & illa cenſeri debet culpa leuis.

15 Hæc non me cogunt à communi ſententia diſcedere. Nam aquæ baptiſmalis benedictio cùm infuſione ſacri chriſmatis, & olei, quamvis non ſit neceſſaria ſimpliciter ad ſubſtantiam, & valorem Sacramenti, ſignificat tamen virtutem abluendi non ſolùm corpus, ſed etiam animam baptizati, quàm aqua ſanctificās totum hominem in hoc Sacramento mirabiliter, & infallibiliter exſerit: Et iſta quidem ſignificatio grauiſſima cenſeri debet; vt ſatis innuunt Patres ſupra relati, dum illam grauiter exponunt, & expendunt. Confirmatur: nam aquæ miſtio cùm vino in calice conſecrando non pertinet ad ſubſtantiam, & valorem conſecrationis, & Euchariſtiæ, nihilominus ob eius ſignificationem cenſetur cęremonia grauis, cuius omiſſio iuxtà communem Doctorum ſententiam ſit mortale peccatum. Sed nō minus grauis apparet huius benedictionis ſignificatio iuxtà communem Patrum, & Doctorum ſenſum. Ergò non leuius peccatum erit eius omiſſio.

16 Sit dubium 3. Quo tempore miniſtrandus ſit Baptiſmus? Reſpondetur, quòdlibet tempus etiam Interdicti, vel ceſſationis adiuinis aptum eſſe Baptiſmo miniſtrando, præſertim ſi neceſſitas vrgeat. Fuerūt olim ex Eccleſiæ ritu duo potiſſimum ſacri dies, in quibus ſolemni cęremonia Baptiſmus miniſtraretur, nempè Sabbathum antè Paſcha, & Sabbathum antè Pentecoſtem. Quibus diebus Baptiſmalis fontis aqua præcipua ſolemnitate conſecratur cap. *Duo tempora cap. de Cathecumenis ca. Baptizandi de Conſec. diſt.* 4. Quem ritum (inquit Rituale Romanum) quantum fieri commodè poteſt, in adultis baptizandis, niſi vitæ periculum immineat, vel longa ſit mora dilationis, retinen decet, aut certè non omnino prætermitti, præſertim in Cathedralibus Eccleſijs. Idque Romæ ſeruatur, vt nobis notum eſt, & notauit *Fillincius tract.* 2. *num.* 155. Verùm iam obligatio talis temporis expectandi, generaliter inducto more contrario, ceſſauit, & quolibet tempore miniſtrare poſſe Baptiſmum, nec differendum eſſe ſine iuſtâ causâ, docent *Suarez tom.* 3. *diſp.* 30 *ſect.* 2. *Reginald. lib.* 17. *num.* 35. cum alijs. Notant ijdem, obtinuiſſe communem vſum, vt Miniſter baptizaturus ſolemniter amictus ſit ſuperpelliceo ſaltem, & ſtola: quòd etiam præſcribit Rituale Romanum, & eius omiſſionem eſſe culpam grauem diximus *ſupra numer.* 14.

17 Sit dubium 4. In quo loco miniſtrandus ſit Baptiſmus ſolemnis? Reſpondetur, non licere iam citrà neceſſitatem baptizare quemquam extrà Baptiſterium Eccleſiæ Parochialis, vbi fons baptiſmalis habetur. Sic expreſſe decernitur in *Can. Trullano* 59. *in Concluſ. Mildenſi* 1. *can.* 48. *Colonienſi* 5. *cap.* 15. demum in *Clement. vnica de* Baptiſmo, vbi ſolùm excipiuntur filij Regū, & Principiū. Per filios intelligit etiam ibi Gloſſ. nepotes, quod videtur admittēdū:

de

*At Quintanad. tract.1. ſingul.*21. deſcendentes omnes intelligit, quæ videtur extenſio nimia, niſi praxis ſuffragetur. Per Principes intelligunt ſupremos ferè Regibus æquales, nec alterius vaſallos. *Gloſſa Suarez ſupra, Coninch. queſt.71.num.15. Henriquez lib.2. cap. 29. num.2. At Quintanad.* intelligit quemlibet ſecularem Dominum titulo *Comitis*, *Marchionis*, aut ducis decoratum; & illos etiam, qui rationes muneris principatum ſupremum aliquem obtinent, nimirum ſupremos Præſides, Proreges, Oratores Regios, & Similes. Quia fauores conuenit ampliari. Dubito tamen an talis ampliatio ſit in praxi recepta.

18 Præter exceptos in iure baptizare quoslibet alios citra neceſſitatem alibi quam in Eccleſijs, vbi ſunt fontes ſpecialiter Baptiſmo deputati, mortale peccatum eſſe docent. *Nauarrus cap. 22. num.7. Reginald. lib.27. num.35. Coninch.queſt.67.num.5. Bonacina diſp.2. queſt.2. punct.7. num.19. Sotus, Ochagauia, Granado, Ledeſma, Villalobos, & alij, quos ſequitur Quintanad. tract.1. ſingul.*20. *nu.*1. & nos notauimus. *ſupr. cap.5. nu.17. & 18.* Probatur, nam illa Clementina vnica de Baptiſ. grauiter id prohibet, ſiquidem iubet, grauiter puniri tranſgreſſores, & materia ſecundum ſe grauis exiſtimatur. Rituale Roman. ſic habet. Proprius adminiſtrandi Baptiſmi locus eſt Eccleſia, in qua ſit fons baptiſmalis, vel certè Baptiſterium propè Eccleſiam. Itaque neceſſitate excepta, in priuatis locis nemo baptizari debet, niſi fortè ſint Regum, aut Magnorum Principum filij, id ipſis ita depoſcentibus; dummodo id fiat in eorum Capellis, & in aqua baptiſmali de more benedicta. *Layman lib.5. tract.2. cap.8. num.8.* dicit, propter aſperum hiemis frigus poſſe baptiſmum ſolemnem extra Baptiſterium miniſtrari. Forſan ſic mos obtinuit in frigidiſſimis Regionibus. Pariter quando prudenter timeretur mors, aut morbus infantis, ſi per longam, aut incommodam viam deferatur ad Eccleſiam, & nequeat commodè baptiſmus differri, poſſe domi ſolemniter baptizari, cenſet. *Quintanad. ſup. nu.6. & 7.* Vbi cauſas alias ab alijs prætextas refellit.

19 Sit dubium quintum, quæ ſunt cęremoniæ Baptiſmi ſolemnis? *S. Th. 3. part. queſt.66. art.10. & Expoſitores* ibi, dicunt, cęremonias Baptiſmi fuiſſe conuenienter inſtitutas ab Eccleſia. Primo ad excitandam deuotionem Fidelium, & reuerentiam erga Sacramentum, ne ſimplex ablutio vileſceret apud rudiores. Secundo ad Fidelium inſtructionem, ſimplices enim erudiuntur per ſigna ſenſibilia. Tertio ad efficaciam, quatenus operantur aliquem ſpiritualem effectum. Et quidem cęremoniæ Baptiſmi toti Eccleſiæ communes, quibus particulares Eccleſiæ conformari deberent, vt ſerio monet Paulus V. in Rituali Rom. triplicis generis ſunt. Quædam enim præcedunt Baptiſmum, quædam comitantur, quædam ſequuntur, plures item fuerunt olim, quæ iam in deſuetudinem abierunt. Videantur *S.Thom. 3.part.q.71. Coninch. ibi, Suarez diſp.30. Vazq. diſp. 166. Reginald. ſup. nu.52. Layman n.8. Henriq.c.13.& 15. Bellarm. de Baptiſ. lib.1.c.25.26.27.* qui ſignificationes ſingularum exponunt. Plures ritus adhibentur in baptiſmis adultorum, quam paruulorum, vt in ipſomet Rituali videri poteſt.

CAP. VI. QVÆST. III.

Quam vim habeant cæremoniæ Baptiſmi, aliaque Sacramentalia circa ſuos effectus?

20 SVppono 1. Sacramentalia vocari cęremonias quaſdam ab Eccleſia inſtitutas, vt Sacramenta ſolemniter miniſtrentur, vel vt res aliquæ conſecrentur, idque vel in vſum Sacramentorum, aut Sacrificij, qualia ſunt altaria, ſacræ veſtes, ſacrum oleum, &c. vel etiam in alium vſum pium, qualis eſt aqua benedicta, imagines cereæ, ac ſimilia.

Suppono 2. non quæri, quid hæc poſſint per modum operis operantis; certum enim eſt, nos piè talibus vtendo mereri poſſe, ſicut alijs operibus pijs; ſed quærimus, quid poſſint per modum operis operati, quatenus illorum vſus, aliquid conferat ſuper omne meritum operantis.

21 Suppono 3. per Sacramentalia non conferri gratiam ex opere operato; Nam hoc eſt proprium Sacramentis nouæ legis, vt omnes fatentur, & notant. *Suar. 3. p. to. 3. diſp. 15. ſect. 4. Coninch. q. 71. n. 21.* Quare quæſtio manet de nonnullis alijs effectibus. Primus eſt remiſſio peccati venialis. Secundus excitatio gratiæ præuenientis. Tertius remiſſio pœnæ temporalis. Quartus compreſſio Dæmonis. Quintus operatio ſanitatis; quos aliqua ratione Sacramentalibus competere, docent Catholici communiter contra Hæreticos ex antiquiſſimo Eccleſiæ more, communique ſenſu.

22 Suppono 4. Sacras res, vel actiones, quibus tales effectus tribuuntur, præſertim remiſſio venialium extra Sacramenta, hoc verſu comprehendi. *Orans, tinctus, edens, confeſſus, dans, benedicens.* Sic autem exponuntur. *Orans,* id eſt oratio Dominica, c. *de quotidianis, de Pœnit. diſt. 3.* Quo reducitur tunſio pectoris, c. *Tres ſunt,* de Pœnit. *diſt. 1. & Oratio* in Eccleſia conſecrata. *3. Reg. 4. Tinctus,* id eſt aqua benedicta. Cap. *Aquam de conſecr. diſt. 3.* Quo reducitur vnctio cæremonialis in Regem, vel ſimiles. *Edens,* ideſt eſus panis benedicti, *Confeſſus,* id eſt confeſſio generalis, dicto c. *De Quotidianis. Dans,* ideſt eleemoſyna, vel alia opera miſericordiæ, c. *Medicina,* c. *Quamobrem,* de Pœnit. diſt. 1. *Benedicens,* id eſt benedictio Epiſcopi, vel Abbatis conſecrati, c. *Dictum eſt 1. q. 1.* Conueniunt in hoc Doctores. Videantur, *Suar. to. 4. diſp. 12. ſect. 2. Coninch. q. 71. nu. 26. Filliuc. tract. 6. nu. 127. Bonacin. de Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 2. punct. 2.* At vero quomodo Sacramentalia producant hos effectus, diſſident Authores nonnihil.

23 Prima ſententia docet per hæc Sacramentalia remitti peccata venialia ex opere operato, velut immediatè ad modum Sacramentorum, ſuppoſita diſpoſitione; quod ſcilicèt non ſit complacentia venialium, & iuſtus vtatur piè talibus rebus. Ita *Sotus in 4. diſt. 15. q. 2. art. 3. Valent. to. 4. diſp. 7. q. 4. punct. 1. Maior, Henriq. Bellarm. Tolet. Nuñus, & alij, quos ſequitur Fagund. præcep. 2. li. 2. c. 1. n. 11. & Dian. p. 3. tract. 4. Reſ. 61.* Satiſque probabilem vocat illam, *Filliuc. tract. 6. n. 129.* Probatur, quia potuit dare Chriſtus Eccleſiæ poteſtatem inſtituendi Sacramentalia, quæ valeant ad remiſſionem venialium ſine infuſione gratiæ. Quod autem de facto dederit, licèt non conuincant textus adducti, vt oſtendit. *Suar. ſup.* tamen colligi poteſt ex communi ſenſu fidelium, qui traditionem arguit Apoſtolorum. Iuuat Pontifex in eo c. *Aquam,* dicens, aquam benedici, vt ea cuncti aſperſi ſanctificentur, & iuſtificentur. Accedit, quod Eccleſia in eius benedictione precatur, vt ſit ſalus mentis, & corporis. Eadem ratio videtur eſſe de pane benedicto, ſiue de benedictione Epiſcopali. *Pet. de Ledeſm. tract. de Bapt. c. 12.* dicit, exorciſmos Baptiſmi ex opere operato conferre donū actuale gratię pręmouentis, adultis quidem ſimul ac fiunt; infantibus vero ſuo tempore, cum ſcilicèt cęperint vti ratione, capaceſq; reddi talis præmotionis.

24 Secunda ſententia requirit attritionem ſaltem imperfectam, vt per hæc Sacramentalia remittantur venialia peccata. Sic indicant. *S. Antonin. p. 1. tit. 10. c. 1. §. 5. Palud. in 4. diſt. 16. q. 1. art. 2. concl. 4. Bonau. diſt. 2. art. 1. quæſt. 2.* quamuis hic non requirat formalem attritionem, ſed ſubmiſſionem, deuotionem, vel reuerentiam erga Deum. Probari poteſt, quia remiſſio venialium, quamuis requirat motum internum, nō tamen ſemper perfectum, & intrinſecè ſupernaturalem: Etenim deteſtatio virtualis peccatorum venialium intrinſecè naturalis, & extrinſecè ſupernaturalis ſimul cùm aliquo Sacramento ſufficit ad remiſſionē venialium, vt dicemus, *lib. 6. cap. 3.*

Digitized by Google

c.3. q.1. nu.16. Ergò pariter ex Eccleſiæ inſtitutione naturalis affectus per hæc Sacramentalia iuuari cenſendus eſt, vt præſtet cùm illis remiſſionem venialium, quam per ſe ſolam non præſtaret.

25 Tertia ſententia docet, hæc Sacramentalia non remittere peccata venialia ex opere operato, ſed ſolum ex opere operantis; quatenus excitat aliquem dolorem de peccatis, vel ſimilem motum voluntatis, quo venialia remittantur. *Ita S.Thom. in 4. diſt. 16.q.2.art.2. quæſtiunc.4. & diſt.21.q.2.art.1. Durandus, Alenſis Richard. Abulenſis, quos ſequuntur Suar. & Bonacin. ſup. Coninch. num.24. Eſllincius n.130. Villalobos tom. 1.tract.4 Diffic.11.n.4.* Probatur: quia nec conſtat, Eccleſiam habere poteſtatem ad inſtituenda ſigna ſenſibilia, quibus ex opere operato peccata venialia remittantur (quin hoc negant *Suar. & Coninch. ſup.*) Nec etiam ſi daretur talis poteſtas, conſtat ſufficienter, aliquòd Sacramentale fuiſſe per Eccleſiam inſtitutum ad tollendas, culpas veniales ex opere operato: Potius eſt communis ſenſus Doctorum, venialia communiter non remitti ſine infuſione gratiæ.

26 Tribuitur autem remiſſio venialium his præcipuè Sacramentalibus 1. quoniam ex ſuo genere, vel ex modo, quò fiunt, habet adiunctum aliquem dolorem peccatorum, vel eius ſignificationem, vt confeſſio generalis, tunſio pectoris &c. 2. propter ſpecialem vim impetrandi remiſſionem peccatorum fundata in ſcriptura, quòd apparet in eleemoſyna, vel in deprecatione propria, qualem habet oratio Dominica 3. propter vim impetrandi diuinum auxilium fundatam in orationibus Eccleſiæ, quæ per aliquam conſecrationem, aut benedictionem ad hunc effectum applicantur. Vnde conſecratio templorum, aut Prælatorum, aqua benedicta, vel panis, aut quid ſimiliter benedictum habent vim moralem applicandi preces Eccleſiæ. Sic etiam in rudimentis Doctrinæ Chriſtianæ numerari ſolent inter remedia Venialium Communio, Auditio Miſſæ, vel concionis, quæ licèt Sacramentalia non ſint, habent vim excitandi motum doloris, vel amoris, per quem venialia deleantur.

27 Dico 1. cuncta Sacramentalia, ſicut etiam imagines, & aliæ res piæ naturaliter habent ex ſe vim obiectiuam excitandi fideles ad pietatem, & reuerentiam, vt notat *Catechiſmus Rom. par. 2. de Bapt. §.45.* Verùm niſi Dei gratia concurrat, hic motus eſt ſolùm naturalis, & in his, qui minùs reuerenter ſæpè ſimilia tractant, facilè minuitur, & ſæpiùs extinguitur. Moraliter verò conferunt nobis gratias præuenientes, & pios motus voluntatis ea Sacramentalia, quæ ſua benedictione ſpecialiter ordinantur ad tales effectus per orationes Eccleſiæ. Tunc enim per modum impetrationis ſpecialis obtineri ſolent effectus iſti; quamvis non infallibiliter omninò. Quia non habemus abſolutam Dei promiſſionem; & interdum experimur, non ſemper per exorciſmos, & luſtrationes expelli Dæmones, vel eius præſtrigias impediri; nec per Baptiſmi ceremonias, aliorumve Sacramentorum eos pios affectus ſemper haberi. *Sic cenſent Suarez tom.3. diſp.15. ſect.4. Coninch.q.71.n.23. & 28.*

28 Dico 2. quòad remiſſionem venialium probabilis eſt prima ſententia, probabilior tertia, & mihi ſatis probabilis videtur ſecunda. Proſunt ergò Sacramentalia remiſſioni venialium, quatenus excitant animum, & impetrant diuina ſubſidia; quæ tamen interdum vel ex indiſpoſitione ſubiecti denegantur, vel ex diuina prouidentia non dantur efficacia, ſed ſufficientia, quibus poſitis nolit homo cooperari, vt notat *Bonacina ſupra*. Proſunt etiam (quoniam ea diuina ſubſidia non dantur ſemper, vt experientia docet) ad coadiuuandam, & complendam eam diſpoſitionem naturalem, & deteſtationem ſaltem virtualem, quæ per ſe ſolam non ſufficeret, & cum Sacramentali ſufficit ad obtinendam remiſſionem venialium, vt dicebat ſe-

Digitized by Google

cunda ſententia. & nos diceimus, *lib. 6. c. 3. q. 1.* Remiſſionem pœnæ dicit, *Henriq. lib. 4. c. 15. n. 8.* ex opere operato per Sacramentalia conferri; quod non probo. Poteſt quidem Eccleſia per indulgentias relaxare pœnas debitas peccatis iam remiſſis; & quoties Pontifex alicui benedictioni, vel ceremoniæ ſacræ conceſſerit aliquam indulgentiam, ſortietur hæc ſuum effectum (poſitis requiſitis) vltrà ſatisfactionem operantis. Cœterum Sacramentalia per ſe non videntur ad hunc effectum inſtituta; nec ceremoniæ Baptiſmi egent hoc effectu, cum ipſe Baptiſmus per ſe tollat omnem pœnam. Ita notant, *Suar. ſup. & Coninch. n. 30.*

29 Dico 3. Exorciſmi fugant Dæmonem 1. quatenus continent ſignum crucis, inuocationem nominis Ieſu, comminationem diuinæ vindictæ, ac ſimilia, quæ Dæmon perhoneſcit 2. ratione precum Eccleſiæ, 3. per modum imperij, poteſtate Data per Chriſtum, *Luc. 10. nu. 17. & Marc. 16. nu. 17.* Quod autem non ſemper habeatur hic effectus, arguit non ineſſe his Sacramentalib. annexam abſolutam promiſſionem Dei, qui ſuo iudicio ſua bona diſpenſat, & Dæmoni concedit interdum maiorem vim reſiſtendi propter cauſas nobis occultas.

30 Dico 4. Sacramentalia nonnunquam operantur directè beneficia corporalia, V. g. Sanitatem, & ſimilia, per modum impetrationis ratione precum Eccleſiæ, quas tamen Deus non ſemper exaudit; ſed prout iudicauerit expedire. Sæpè quoque proficiunt indirectè coercendo Dæmoni iuxtà nuper dicta. Sic vtitur Eccleſia exorciſmis ad tempeſtates repellendas, vel ad animalia nociua fuganda. Videatur, *Suar. ſup.*

CAP. VI. QVÆST. IV.

An Cathecumeno capite damnato conferendus ſit baptiſmus iuxta patibulum?

31 Contingit interdum, vt infidelis aliquis ob ſua delicta morte plectendus conuertatur ad fidem, ac ſubindè baptizandus ſit ante mortem. Tunc autem prima ſententia docet, baptiſmum iſti conferendum eſſe vel pridie necem, vel in ipſo die ſupplicij primo mane, vt poſteà recipiat Euchariſtiam, & ſic adimpleat præceptum diuinum communionis, quod obligat omnem adultum baptizatum ſaltem in articulo mortis; & ſimul huius Sacramenti gratia roboretur ad mortis dolorem patientes tolerandum, & ad tentationes Dæmonis tunc vehementius vrgentis ſuperandas. Etenim baptiſmi præceptum obligat ad illud recipiendum, quam primum commodè poſſit; & communionis præceptum obligat proximè moriturum ad recipiendum viaticum. Vtrumque verò præceptum adimpletur ſatis commodè, ſi Cathecumenus pridie ſupplicium baptizetur, & ſtatim communicet, vel die ſequenti primo mane. Sic ergo fieri debet, & ſic eſſe faciendum, *docet Ioann. Sanch. diſp. 40.*

32 Secunda ſententia docet, differendum eſſe baptiſmum ad vltimum vitæ terminum, & iuxtà patibulum ipſum forè conferendum; vt Cathecumenus illico poſt baptiſmum occiſus, ab omni culpa, pœnaq; liber aſcendat ſecurus in Cœlum. Probatur: nam omnia Sacramenta potiſſimum inſtituta ſunt ad ſalutem æternam ſecurius cōſequendam. Sed hāc Neophytus ſecurius cōſequetur ſi mox poſt Baptiſmum occidatur. Ergo tutius conſilium erit differre baptiſmum ad vltimam vitæ periodum. Maior conſtat: Minor probatur: quia ſi nulla, vel exigua mora temporis intercedat inter baptiſmum, & mortem, omnis aditus præcluditur peccatis, ac per cōſequens

quens omnis pœna tam æterna, quam temporalis certius euitatur. At ſi dies aliquis intercedat, vel aliquot horæ, prudenter timeri poteſt, ne Neophytus aſſuetus frequentibus lapſibus, & in fide non ſatis inſtructus, ſeu practicè radicatus, facilè labatur in aliquam cogitationem lethalem, cuius veniam difficillimè poſſit obtinere; cum nec contritionis, nec confeſſionis habeat notitiam practicam, nec ſpiritualium medicaminum exercitium. Igitur cum diſpoſitio Baptiſmi facilior ſit, facilior vtiq; redditur, & certior ſalus æterna morientis poſt immediatam baptiſmi receptionem, quam viuentis poſt illam. Ita *Quintanad. tract. 1. ſingul. 23.*

33 Mihi videtur ſecundæ ſententiæ fundamentum ad ſummum probare, quod in hoc caſu ceſſet obligatio recipiendi viaticum in articulo mortis. Etenim ſicut Cathecumenus obligatur ad recipiendum baptiſmum, quamprimum poſſit; & tamen ex rationabili cauſa licitè differtur aliquandiu, nimirum ob meliorem diſpoſitionem, aut maiorem inſtructionem ipſius, aut aliquod aliud bonum ſpirituale: Sic etiam adultus baptizatus obligatur ad recipiendum viaticum in articulo mortis, dum id accipi poteſt decenter, & non aliter. Illa verò maior ſecuritas adulti morientis poſt immediatam baptiſmi receptionem ſufficere videtur, vt licitè differatur eius baptiſmus ad vltimum vitæ terminum: Tunc autem indecens eſſet accipere viaticum, cum illico ſit occidendus ſpeciebus Sacramentalibus nondum in ſtomacho conſumptis; ac ſubindè pro tunc non obligat præceptum etiam diuinum recipiendi viaticum ante mortem.

34 Vnde quæſtio reducitur ad maiorem, & prudentiorem conſilij perfectionem, quæ magna ex parte pendebit ex circumſtantijs loci, temporis, & potiſſimum perſonæ. Nam ſi Cathecumeni ita ſit effectus, vt timeri non debeat eius poſt baptiſmum relapſus, ſed potius ſperari queat maior ipſius feruor, atque meritorum acceſſus ex Euchariſtiæ receptione cum gratiarum actione poſt communionem; ſic eſſet conſulendus baptiſmus, vt poſſet baptizatus poſt illum communicare decenter, & per aliquod temporis ſpatium, quo diggerantur ſpecies, gratias agere pro tam inſigni beneficio, donec inter feruidos actus charitatis, & aliarum virtutum capite plexus animam emittat maiori beatitudine cumulandam, quam ſi poſt immediatum baptiſmum deceſſiſſet. Quod cenſeo, regulariter eſſe conſulendum; quia recens ad fidem conuerſio regulariter pariet talem diſpoſitionem; & nuper ex fide digna relatione cognoui, ſic in Bethica fuiſſe factum, vt ad Saracenum quendam in ipſo loco patibuli baptizatum, illuc etiam Euchariſtia delata fuerit ex Parochia, poſt cuius receptionem ab aſtantibus Religioſis iuuari permiſſus eſt, donec Chriſtus deſineret eſſe ſub conſumptis ſpeciebus. Si quando verò (quod rariſſimum erit) perpenſis omnibus circumſtantijs nequeat Euchariſtia miniſtrari plectendo, quin grauis eius relapſus, & periculum damnationis immineat; conſultius erit illum immediatè baptizare ante necem. Itaq; requiritur prudentis arbitrium in particularibus caſibus decernentis; quid hic, vel illic magis expediat.

CAP. VI. QVAEST. V.

Quam pœnam incurrat male baptizans?

35 QVamuis Sacerdos extra neceſſitatem baptizans ſine ſolemnitate peccet mortaliter, vt diximus *queſt. 2.* tamen non incurrit irregularitatem, vel aliam iuris pœnam; quia non inuenitur in iure poſita. Sic notat *Petrus de Ledeſma tract. de baptiſm. cap. 6. dub. 3.* Similiter ſimplex Sacerdos, ſiue Parochus baptizans alienum vel priuatim, vel ſolemniter extra caſum

neceſsitatis peccat mortaliter, ſed nullam incurrit cenſuram, aut irregularitatem; quia nullibi reperitur impoſita. Nam in cap. *Placuit* 16. q.1. Prohibentur Monachi baptizare, ſed non imponitur pœna. Clement. 1. de Priuil. excommunicantur Religioſi, qui miniſtrauerint Euchariſtiam, vel Extremam vnctionem, vel ſolemnizauerint matrimonium: Quæ cenſura, cum ſit odioſa, non eſt ad alias perſonas, vel actiones extendenda, *cap.1. de Cler. non ord. miniſt.* dicitur. *Siquis baptizauerit, aut aliquod diuinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abyciatur de Eccleſia, & nunquam ordinetur.* Vbi fertur irregularitas contra exercentes actum ordinis, quem non habent. At Parochus, aut ſimplex Sacerdos male baptizans non exercet actum, ad quem non ſit ordinatus; quare talem irregularitatem non incurrit. Ita docent cum communi Doctorum. *Suarez tom.3. diſput.31. ſect.4. Nauarr. cap.27. n.102. Filliuc. tract.2. nu.81. Bonacina diſput.2. q.2. punct.5. nu.10. Reginald. lib.27. num.39.*

36 Ideo dico 1. Clericus, qui non eſt Sacerdos, & miniſtrat ſolemniter baptiſmum, incurrit irregularitatem poſitam in eo cap.1. Nam hæc imponitur ibi miniſtrantibus in ordine, quem non habent; ſed baptizare ſolemniter eſt miniſterium per ſe Sacerdotum. Ergo Clericus non Sacerdos, qui baptizat ſolemniter, exercet miniſterium Ordinis, quem non habet. Ita communiter Doctores, quos ſequuntur *Toletus lib.1. cap.72. Suar. to.5. diſput.11. ſect.3. num.22. & diſput.42. ſect.4. num.2. Bonacin. de cenſur. diſput.7. quæſt.6. punct.6.* Excipitur Diaconus, qui ſolemniter baptizat de licentia proprij Paſtoris iuxta ſuperius dicta c.5. Tunc enim licitè miniſtrat baptiſmum ſolemnem, & ideò non fit irregularis. Secus ſi ſolemniter baptizet ſine tali licentia. Videantur. *Bonacina, & Ledeſma ſup. Layman lib. 1. tract.5. part.5. cap.3. concl.2.*

37 Circa prædictam irregularitatem dubitatur 1. An ſit totalis, vel partialis? Quidam dicunt, eſſe partialem, impedientem quidem aſcenſum ad ſuperiorem Ordinem, & ſuſpendentem ab vſu ſolius ordinis ſupremi ante ſuſcepti. Quia ſic videtur hæc pena temperari, *cap.2. de Cleric. non ordin. miniſt.* atq; ſic cenſent. *Suar. ea ſect.4. nu.4. Coninch. diſp.18. dub.6. Filliuc. tract.20. num.207.* Alij volunt eſſe totalem: *Quia c.1. de Cleric. non ord. miniſt.* abſolutè loquitur, *& c.2.* admittit etiam hunc ſenſum. Ita *Layman. ſup. Nauarr. c.27. nu.243. Auila p.7. diſp.9. ſect.2. dub.15. & hoc videtur probabilius.*

38 Dubitatur 2. An ob baptiſmum priuatum illicitè collatum incurratur hæc irregularitas? Affirmant. *Sotus in 4. diſt.4. artic.3. & diſt.25. q.1. artic.3. Richardus diſt.5. art.4. q.1. Maiolus de irregular. lib.4. c.13. nu.3.* Probatur ex prædicto c.1. vbi ſimpliciter qui baptizauerit non ordinatus, afficitur irregularitate; nec nos diſtinguere debemus, quando lex non diſtinguit. At probabilius eſt, ob baptiſmum priuatum non incurri; quia baptizare priuatim non eſt actus proprius Ordinis; illa vero pęna ponitur aduerſum exercentem actum Ordinis, quem non habet. Ita *Ledeſma, & Bonacina ſupra Nauarrus, num.242. Filliucius num.213. Reginaldus libr.30. numer. 183. Henriquez lib.2. c.29. n.1.* iuxta quorum ſenſum qui ſine ſolemnitate baptizat, etiam extra neceſſitatem, & prohibente Parocho, non fit irregularis.

39 Dubitatur 3. An Laicus baptizans ſolemniter incurrat hanc irregularitatem? Negant, *Angelus, Armilla, Paludanus, Maior, Sotus*, quos ſequitur, *Henriq. ſupr. Layman num.3. Reginald. n.192. Sayr. de cenſ. lib.7. c.10. nu.6. ac alij.* Probatur; quia textus iſtam irregularitatem inducens ponitur ſub rubrica de Clerico non ordin. miniſt. ſolentque textus exponi iuxta rubricam, & ſic intelligit Abbas ibi. Confirmatur, quia textus dicit, ſic baptizantem eſſe deponendum; depoſitio

autem

autem propria Clericorum eſt. Et congruè talis pœna non laicis, ſed Clericis imponitur; quia talis vſurpatio baptiſmi ſolemnis frequentior eſſe ſolet in Clericis, quam in laicis.

40 Affirmant *S. Antoninus part. 3. tit. 28. cap. 1. Syluestr. verb. irregularitas q. 13. Nauarrus, & Ledeſma ſup Suarez nu. 3 Filliucius, num* 108. *Auila dub.* 14. & 15. *Coninch. diſp. 18. n. 45. cum alijs*. Probatur 1. quia textus abſolutè loquitur de non ordinato baptizante, dicens, *Si quis baptizauerit* &c. Et eſt antiquior, quam rubrica; quin etiam hæc in alijs exemplaribus abſolutè ponitur, de non ordinato, miniſtrante. Probatur 2. à paritate, ſeu maioritate rationis; cum tanto ſit indecentius, aliquem exercere ſolemniter actum Ordinis, quanto remotior eſt ab illo: laicus vero remotior eſt à Sacerdotio, quam Clericus. Vtraque ſententia probabilis eſt, & conueniunt vtriuſq; Doctores, in hac irregularitate ſolum Papam poſſe diſpenſare quoad nouos Ordines ſuſcipiendos. Epiſcopum verò poſſe diſpenſare quoad vſum ſuſceptorum. Sumitur ex *cap 2. de Cleric. non ordin. miniſt.* Videantur *Abbas ibi c. 1. & 2. Nauar. Maiolus, & Suar. ſup.*

41 Dico 2. Qui baptizatum rebaptizat incurrit irregularitatem. Colligitur *ex cap. 2. de Apoſtatis, vbi Acolytus*, qui miniſtrauit rebaptizanti, prohibetur aſcendere ad Superiores Ordines. Hinc vſus Eccleſiæ, communiſq; Doctorum ſenſus declarauit, etiam rebaptizantem irregularem eſſe. Nam ob nefandum miniſterium condemnatur Acolytus, quod multo magis conuenit baptizanti. Nec dicitur argumentum iſtud a ſimili, quod non valet in pœnis; ſed in eadem actione comparatur acceſſorium ad principale. Sic *Scholaſtici Doctores, in 4. diſt. 5. & 6. Nauar. ſup. n.* 246. *Syluestr. q. 4. Coninch. n. 34. Filliucius, n. 173. Regin. n. 174. Laym. cap. 2. Suarez 3 p. to. 3. diſp. 31. ſect. 6. & to. 5. diſp. 42. ſect. 1.* Hæc irregularitas prærequirit rebaptizationem culpabilem abſolutam, & ex verò animo rebaptizandi profectam. Incurritur ipſo facto, ſed nõ eſt totalis; ſolum enim impedit aſcenſum ad ſuperiores Ordines; & probabiliter requirit delictum publicum, vt contra communem tenent *Palud. & Tolet.* quos ſequitur *Laym. ſup.*

42 Dico 3. Qui culpabiliter, & abſolutè ſe rebaptizari, permittit, incurrit irregularitatem. *cap. Afros, diſt 98. cap. confirmandum, diſt. 50. cap. Quin in aliquo diſt. 51. cap. Qui in qualibet, 1. q. 7. cap. Qui bis, cap. Eos, quos. De conſec. diſt. 4.* docent communiter Doctores, notantes, eſſe totalem; quia non ſolum impedit receptionem vlterioris ordinis, ſed etiam vſum receptorum. Sine culpa non incurritur, vt contra nonnullos docent *Suarez, & Laym. ſup. Auila p. 7. diſput. 7. dub. 2.* Metus verò, quantumuis grauis non excuſat. Quippe nullus metus cogit ad habendam intentionem rebaptizandi vel actiuè, vel paſſiuè; per fictam autem rebaptizationem non incurritur irregularitas. Videantur *Auila p. 7. diſput. 14 Coninch. diſp. 18. n. 40 Filliuc. tr. 20. n. 169. Bonac. de cenſ. diſp. 7. q. 3. punc. 3. Leſſius, 3. p. q. 66. n. 37. 38, & 40. Trullench de Sacr. l. 2. c. 1. dub. 5. n. 14. & ſequentibus.*

CAPVT VII.

De Patrinis.

1 PRæter baptizantem, & baptizatum poſtulat Eccleſiæ præceptũ, & ritus antiquiſſimus, vt ſit alius, qui baptizatũ de ſacro fonte ſuſcipiat, & fungatur vice nutricis, & pedagogi. Quare vocatur Patrinus, Patronus, Suſceptor, Sponſor, Fideiuſſor. Videantur textus in *cap. Vos autem. cap. Non plures. cap. In Catechiſmo, de conſecrat. diſt. 4. & Trident. ſeſſ. 24. cap. 2. de Reform.* dicens, Parochum inquirere diligenter debere, qui ſint a parentibus, vel tutoribus baptizandi deſignati, vt baptizatum leuent de ſacro fonte; nec baptiſmum

mum miniſtrandum eſſe, donec aliquis deſignatus ſit: Quare graue peccatum erit, ſine Patrino baptizare ſolemniter. Contrahit Patrinus cognationem ſpiritualem cum baptizato, & cum eius parentibus duntaxat ex Tridentino *ſup.*

CAP. VII. QVÆST. I.

An error perſonæ irritet munus Patrini?

2 SVppono, debere Patrinum, vt validè præſtet tale munus, intentionem habere præſentandi munus ſuſceptoris ab Eccleſia præſcriptum. Nam ſi propter ſolam commoditatem baptizati, ne iaceat humi, vel vt parentibus morem gerat, fingens, ſe tenere quaſi Patrinum, vel vt Patrinum imbecillem iuuet, vel ob ſimilem cauſam aliquis baptizatum ſubleuet, aut ſuſtineat, Patrinus non eſt; nec contrahit cognationem. Sic alijs relatis probant *Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 58. num. 4. & 5. Baſil. Legion. de Matrim. lib. 7. cap. 39. num. 9. Caſtro Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 11. §. 2.* Nam obligatio naſcitur ex conſenſu ſuſcipientis illam, quam poſſet non ſuſcipere. Colligitur ex *leg. 2. & leg. In omnibus negotijs 56. ff. de action. & oblig.* Ideò qui vouet exteriùs ſine intentione vouendi non obligatur voto: qui baptizat ſine intentione faciendi, quòd intendit Eccleſia, nec verè baptizat, nec cognationem ſpiritualem contrahit. Ergò ſimiliter qui tenet infantem, materialiter tamen, & ſine intentione præſtandi munus ſuſceptoris ab Eccleſia præſcriptum, non fit verus ſuſceptor, nec ſubindè contrahit cognationem.

3 Dubium tamen eſt. An ſi leues de ſacro fonte filium Ioannis, putans per errorem eſſe filium Petri, ſis verus eius Patrinus, & cum ipſo, ac eius parentibus contrahas cognationem? Affirmat prima ſententia, quam tenent *Ioan. Andr. Cardinalis, & Francus apud Sanch. ſup. num. 6. Baſilius Legion. & Caſtro Palaus ſup. Coninch. diſp. 32. num. 34. Ludou. Lopez par. 2. tract. de Bapt. cap. 62.* limitans, niſi leuans vel exterius, vel interius pro diuerſis foris expreſſè dicat, ſe nolle Patrinum eſſe niſi filij Petri.

Probatur primò ex *cap. 1. 30. qu. 1. & c. 2. de cognat. ſpirit.* vbi ſupponitur vxorem per ignorantiam leuantem filium mariti contrahere cum marito cognationem.

Probatur ſecundò, quia baptizans per errorem filium Ioannis, quem putat, eſſe filium Petri, contrahit cognationem cum filio Ioannis, & cum eius parentibus. Ergò idem erit de ſuſcipiente, qui pariter tenetur intentionem habere leuandi præſentem, quicumque ſit; ne deſit illa Sacra cæremonia Baptiſmo ſolemni.

4 Secunda ſententia negat. Tenent illam *Syluester, Matrimonium 8. quæſt. 7. Sanch ſupr. num. 7. Reginald. lib. 30. num. 155. Bonacina de Matrim. qu. 3. punct. 5. §. 2. Villalob. tom. 1. tract. 14. diffic. 9.* Probatur 1. ex *cap 2. de cognat. ſpir.* Vbi deciditur, coniugem, quæ per ignorantiam leuauit filium mariti, non prohiberi debiti petitione. Vnde *Panormitan. ibi, num. 4. & Alexander de Neuo nu. 6.* colligunt, requiri ſcientiam, & animum ad contrahendam cognationem, quæ tamen deſunt in hoc euentu. Probatur 2. Nam in tali caſu verè non intendebat exercere Patrini munus erga hũc, quem leuaſti. Ergò deficit intentio, quam omnes neceſſariam eſſe fatentur.

5 Dico 1. certum eſt, in hoc caſu te non contrahere cognationem cum filio Petri, nec cum eius parentibus; quia reuera non leuaſti filium Petri, ſubindéque non eſt, vnde talis oriatur cognatio. Sic notat *Sanch ſup. num. 6.* Dico 2. ſi palam intentionem habuiſti non leuandi niſi filium Petri, non es verus Patrinus filij Ioannis, nec cum illo contrahis cognationem, vt dicebat *Lopez ſup.* Et probat ſecundum fundamentum ſecundæ ſententię. Si verò palam habeas intentionem leuandi præſentem, quicumque ſit, verum geris munus Patrini, quamuis erres circa perſonam, & veram ſubindè

co-

cognationem contrahis; quia datur ſufficiens intentio. Sic fatentur *Lopez, & Bonacina ſupr.* Quod ſi velis ſuſcipere puerum, quicumque ſit, non tamen contrahere cum illo cognationem; adhuc illam contrahis: Quoniam anneka eſt Eccleſiaſtico iure muneri Patrini, nec hãc connexionem impedire potes, dum velis Patrini munus exercere. Sic contra quoſdam Iuriſtas docent cum multis *Lopez, & Palaus ſup. Sanch. num.* 4.

6 Dico 3. Si ſolam habeas intentionem leuandi filium Petri nihil cogitans de alio, probabilior eſt ſecunda ſententia propter eius fundamenta. Et ad primum oppoſitum reſpondetur, in illis textibus nõ ſupponi talem cognationem; quin potiùs indè colligitur, errorem perſonæ tàm cognationem, quàm verum Patrini munus impedire, vt vidimus, *n.* 4. Ad ſecundùm reſpondetur, non tenere paritatem; quia baptizans habere debet intentionem baptizandi præſentem, quicumq; ſit, ne fiat irritum Sacramentum adeò neceſſarium. At Patrinus non tenetur talem intentionem habere; cum eligatur ad perſonam determinatam, quàm inſtruendam ſuſcipit; vt contingit etiam in Matrimonio, quod ſubindè per errorem perſonæ vitiatur.

CAP. VII. QVÆST. II.

An munus Patrini requirat contactum baptizati?

7 NEgat *Sà, verb. Matrimonij impedimenta, num.* 5. dicens. Poteſt quis tenere non tangendo, vt infantem in diſco, vel aſſiſtendo tanquàm ſuſceptor, dum baptizatur, vel leuatur. Conſonãt quoad baptiſmum adulti *Sotus in 4. diſt. 3. q. 1. art. 5. Ludou. Lop. par. 1. tract. de Matrimon. cap.* 51. Probatur: nam ille contactus, vel tentio cęremonia quædam eſt, quę per aſſiſtenti unicum intentione ſuſcipiendi videtur moraliter ſuppleri, præſertim cum baptizatur adultus, qui per ſe poteſt ſtare, quin teneatur.

8 Affirmant *Henriquez lib. 12. cap. 15. num. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 56. Baſil. Legion. de Matrim. lib. 7. cap. 39. Palaus tom. 4. tract. 15. punct. 11. Parag. 2. Bonac. de Matrim. q. 3. punc. 5. Paragr. 2. Reginald. lib. 30. num. 151. Filliuc. tract. 10. punct. 2. num. 191. Diana part. 3. tract. 4. Reſolut. 2. Villalobos tom. 1. trac. 5. diſficult. 11. & tract. 14. diffic. 9. Ledeſma in Summ. tract. de Bapt. cap. 13. concl. 4. & lib. de Matrim. q. 56. art.* 3. Probatur 1. Nam iura declarantia Patrini munus his verbis vtuntur. *Tenet, ſuſcipit, leuat, Tangit*, vt conſtat ex pluribus textibus. *30. q. 1. 3. & 4. cap. 1. & cap. Veniens, de cogna. ſpirit. cap. fin. eodem titulo in 6. & ex Tridentino ſeſs. 24. cap. 2. de Reform.* Hæc autem verba ſonant contactum aliquẽ, non aſſiſtentiam ſolam.

Probatur 2. Quia *Petrus de Ledeſma ſupra* refert deciſionem Cardinalium aſſerentium, iuxtà morem Abulenſis Eccleſiæ, ac Diœceſis, vbi Commater non tangebat infantem, donec compater leuaſſet illum de ſacro fonte, & commatri traderet, commatrem non contrahere cognationem ſpiritualem, eò quòd non leuaſſet infantem immediatè. Requiritur ergò, vt Patrinus teneat Baptizatum, dum abluitur, vel illum de manu baptizantis immediatè ſuſcipiat. Nec refert, an baptizatus, vel confirmatus infans ſit, vel adultus; nam vtrique competit imbecillitas ſpiritualis, quæ per cęremoniam tentionis ſignificatur.

9 Dico 1. Non requiritur, vt Patrinus baptizati corpus immediatè tangat; ſed ſatis erit, ſi veſtitum tangat, vel in linteo, ſeu diſco teneat. Nam illud eſt verè tangere, ſeu tenere. Sic tradunt *Sà, Sotus, Sanch. ſupra cum alijs.* Dico 2. Requiritur, vt Patrinus baptizatum ſaltem indutum tangat, & teneat, aut de manu baptizantis immediatè ſuſcipiat iuxta ſecundam ſententiam, quàm etiam *Coninch diſput. 32. num.* 28. confirmat declaratione Cardinalium. Nec ſufficit quivis tactus momentaneus digito, vel extremitate parua; ſed requiritur, vt Patrinus verè tangat, & teneat, vel leuet

de

de ſacro fonte, recipiens illum de manu baptizantis. Sic notant *Sanch. & Bonacina ſupra cum aliis.* Sic iura ſignificant.

10 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, ceremoniam tentionis, ſeu ſuſceptionis de manu baptizantis ex diſpoſitione iuris eſſe prorſus neceſſariam ad verum Patrini munus, & ad cognationem indè prouenientem, vt iura ſignificant, & Doctores interpretantur.

CAP. VII. QVÆST. III.

An Patrini debeant pro baptizandis infantibus reſpondere?

11 QVamuis aliqui requirant, vt Patrinus reſpondeat pro puero, dum catechiſmus fit; omninò tamen tenendum eſt, ad verum Patrini munus, & ad cognationem indè reſultantem, non requiri, quòd Patrinus in catechiſmo reſpondeat. Ita *Nauarrus, Syluester, Henriqu. & alij.* quos ſequitur *de Matrimon. lib. 7. diſput. 56. Villalob. tom. 1. trac. 14. diffic. 9.* Probatur; nam in *cap. 1. de cognat. ſpirit. in 6.* Sola ſuſceptio ponderatur, vt indè cognatio ſpiritualis contrahatur. Confirmatur, nam illa Patrinorū reſponſio pertinet ad Catechiſmum, nō ad Baptiſmum, qui ſine talibus interrogationibus eſſentialiter conficitur. Vnde quoties idem Patrinus adhibetur (vt communiter fit) pro Catechiſmo, & pro Baptiſmo, cognatio dirimens matrimonium oritur ex ſolo baptiſmo.

12 Et quidem caput. *Prima igitur*, cap. *Paruuli*, cap. *Vos ante de conſecrat. diſt. 4.* Vbi Patrini dicuntur fideiubere, ſiue reſpondere pro paruulis, loquuntur de Patrinis Catechiſmi, qui contrahunt cognationem quandam imperfectam, quę non dirimit matrimonium; olim autem impediebat, cap. *contractu de cognat. ſpirit. ca. 2. eodem tit. in 6. Per Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 2. de reformat. matrim.* conueniunt Doctores, hoc impedimentum dumtaxat impediens ſaltem fuiſſe reſtrictum ad primum gradum; quia ſic fuit reſtrictum impedimentum cognationis ſpiritualis.

13 An autem fuerit omninò ſublatū? Negant *Lopez, Palacios, Toletus, Bonacina de Matrim. qu. 3. punct. 14. Villalob. tom. 1. tract. 5 diffic. 11. & alij.* Quia *Tridentinum nullam fecit mentionem huius impedimenti.* Affirmant *Reginaldus, Sà, Fillìucius, Henriquez, Sanch. ſup. diſput. 10. num. 12. Diana part. 3 trac. 4. Reſolut. 260. cum alijs.* Quia *Trident. ſupr.* ſic ait. *Omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognationis impedimentis omninò ſublatis.* Quibus verbis omnem aliam cognationem ſpiritualem impedientem tollere videtur. Id ipſum confirmat *Baſil. Legion. de Matrim. lib. 6. cap. 11. nu. 3. quadam declaratione Cardinalium, & Sanch. addit Bullam Pij V. dat. 28. Nouemb. an. 1566.*

14 Vtraque pars eſt probabilis, vt fatentur *Bonacina, Diana, Sanchez.* Vnde fit, ſi quis domi baptizatus priuatim ob neceſſitatem, adducatur poſt modum in Eccleſiam, vt adhibeatur ſolemnitas baptiſmi, patrinum illius in eo catechiſmo probabiliter contrahere cognationem impedientem matrimonium, & probabiliter nullam contrahere. Ideò Parochus debet in libro Baptiſmi, dum nomina patrinorum ſcribit, notare illos in ſolo Catechiſmo fuiſſe patrinos (quoties id accidit) quoniam hi non contrahunt impedimentum dirimens, & probabiliter nec impediens. Quàm obligationem Parochi *Sanchez* indicat eſſe grauem. At *Guttierez (teſte Diana ſupra)* ſignificat, eſſe leuem.

CAP. VII. QVÆST. IV.

An Patrinus debeat eſſe deſignatus?

15 DEbent parentes, aut qui curam baptizati gerunt, deſignare patrinum; Si verò non deſignauerint, deſignet Miniſter: Nam ipſe curare debet, ne Baptiſmo deſit ſolemnitas ab Eccleſia præſcripta, qualis eſt patrinus bapti-

Digitized by Google

baptizandi. Videantur *Bonacina de Matrimon. quaſt. 3. punct. 5. §. 2. num. 28. Coninch diſput. 32. num. 30. Reginald. libro 31. num. 153.* An autem hæc deſignatio ſimpliciter neceſſaria ſit ad verum munus patrini gerendum? diſſentiunt Doctores.

16 Affirmant *Manuel, Gutierrez, Vega, Sanchez de Matrimon. li. 7. diſputat. 57. Suarez 3. par. tom. 3. quaſt. 67. artic. 8. Auerſa ibi ſect. 3. Filliucius tractat. 10. num. 191.* Probatur, quia *Tridentinum ſupra* ſuſtulit cognationem iſtam, & conſequenter patrini munus ab illis, qui deſignati non fuerint; vt colligitur ex illis verbis. *Quod ſi alij præter deſignatos teneant, non contrahant cognationem.* Ergò non contrahitur inter non deſignatos; & per conſequens non deſignati non ſunt veri patrini.

17 Negant multi putantes, deſignationem eſſe præceptam, non tamen eſſe ſimpliciter neceſſariam ad verum patrini munus, & ad cognationem contrahendam. Ita *Nauarrus cap. 22. numero 39. Henriquez lib. 12. cap. 11. num. 3. Coninch. diſput. 32. num. 37. Rebellus de inſtit. part. 2. lib. 3. quaſt. 6. Baſil. Legion. de Matrimon. lib. 7. cap. 39. num. 11. Layman lib. 5. trac. 2. cap. 9. num 4. Barboſa par. 2. de poteſt Epiſc. Allegat. 30. nu. 11. Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 5. § 2 n. 24. cum alijs.* Probatur 1. quia ſic deciſum fuit à *Congreg. Cardin.* vt teſtantur *Barboſa, Rebellus, & Baſilius ſupra.* Probatur 2. quoniam ab antiquo iure recedēdum non eſt, niſi quoad exceptum expreſsè iure nouo, leg. *Præcipimus, Cod. de Appel.* Sed *Tridentin ſup.* solùm excipit caſum, in quo præter deſignatos alij tangunt. Ergò quando nulli patrini deſignati ſunt, ſeruandum eſt ius antiquum *capitis finalis de cognat. ſpirit. in 6.* Vbi deciditur, omnes tangentes baptizatum contrahere cognationem. Talis enim caſus videtur omiſſus in Tridentino; caſus autem omiſſus remanet in iuris antiqui diſpoſitione. leg. *Commodiſſimè. ff. de liberis, & Poſthumis.*

18 Vtraque ſententia probabilis eſt, ſed ſecunda videtur probabilior. Maioris autem claritatis gratia. Dico 1. Vbi Tridentinum receptum non eſt, omnes tangentes baptizatum, aut confirmatum, dum hæc Sacramenta miniſtrantur, animo ſuſcipiendi, fiunt veri patrini, quamuis non deſignentur. Sic enim expreſsè deciditur eo cap. *Finali, notatque Sanch. ſup. num. 2.*

Dico 2. Si parentes deſignarunt Petrum in patrinum, & Parochus hoc ſine cauſa repulſo, deſignet Paulum, qui leuat baptizatum de ſacro fonte; hic eſt verus Patrinus, & contrahit cognationem. Sic cenſent *Henriq. ſup. Beia par. 2. caſu 4. Pala. to. 4 tr. 19. punc. 11. §. 2.* Quia nullus textus irritat iſtam ſuſceptionem; nec præſumendum eſt, Eccleſiam velle, Baptiſmum in tali caſu, ſine patrino celebrari. Quare *Sanch. ſup. num. 17. & 20.* dicit, hoc eſſe valdè probabile; quamuis oppoſitum reputet probabilius propter fundamentum primæ ſententiæ. Si verò Parochus legitimè repuliſſet deſignatū a parentibus; quamuis hic tangeret, non eſſet verus patrinus, vt fatetur *Sanc. n. 18.*

19 Dico 3. Si nullus à parentibus, vel à Parocho deſignatus eſt, & tu teneas baptizatum animo gerendi munus patrini, verus patrinus eris. Nam Eccleſia vult baptiſmo ſolemni patrinum adhiberi; nec præſumendum eſt, voluiſſe Tridentinum, in eo caſu baptiſmum ſine patrino celebrari. Sic Doctores ſecundæ ſententiæ; iuxtà quàm ad fundamentum primæ reſpondetur, Tridentinum voluiſſe dumtaxat, vt quando deſignati leuarunt baptizatum, & baptiſmus iam habuit patrinum, alij non deſignati non contrahant cognationem: At quando nullus deſignatus leuauit, non vult baptiſmo deeſſe patrinum, ſiquis obeat tale munus. Quod ſi nullus deſignatus ſit, & plures ſimul baptizatum ſuſcipiant; omnes patrini fient, & contrahent cognationem. Quippè minus dedecet multiplicari patrinos, & cognationes, quàm ſolemnem baptiſmum ſine patrino celebrari. Si verò tangant ſucceſſiuè (non omnes ſimul) *Nauarrus dicit*, omnes fieri

Digitized by Google

fieri patrinos;quia *textus in eo ca.fin.*non diſtinguit tentionem ſimultaneam, & ſucceſſiuam. Melius *Bonacina cenſet*,ſolum primum virum, & primam fœminam tangentem eſſe veros patrinos, & contrahere cognationem,quia cœteros excludit Tridentinum: Atque noſtræ cõcluſiones iſtæ ſecunda, & tertia procedunt, vbi Tridentinum receptum eſt.

CAP. VII. QVÆST. V.

An in Baptiſmo priuato ſint adhibendi Patrini?

20 PRima ſententia docet, adhibẽdos eſſe. Quia iura conſtituentia cognationem ſpiritualem, æquè de baptiſmo priuato, ac de ſolẽni loquuntur, vt conſtat *ex cap.1.& fin.de cognat. ſpirit.in 6.Rurſus textus in cap.de eo, & ca.Ad limina.30.q.1.* pariter loquuntur de baptizante,ac de ſuſcipiente, quamuis in neceſſitate baptiſmus miniſtretur priuatim; ergò ſupponunt, neceſſarium eſſe ſuſceptorem in tali baptiſmo. Confirmatur: quia patrinus adhibetur non ſolum ob ſolemnitatem baptiſmi, ſed etiam vt baptizatum inſtruat cooperãs ad eius ſpiritualem generationem. Nec commodè fieri poteſt baptiſmus priuatus ſaltem infantium, niſi quis teneat infantem,dum abluitur. Ergò credendum eſt, Eccleſiam vniuerſaliter in omni baptiſmo quãtumuis priuato requirere ſuſceptorem. Ita *Zambr.de mort.artic.1. dub.18.n.7.Coninc.3.p.diſp.32.n.39. Baſil.Legio.de Mat.li.7.c.40.n.5.Laym.lib. 5.tr.2.c.9.n.5.Viuald. Angel.Philiarcus, & alij*,quos refert *Sanchez de Matrim. lib.7.diſp.62.num.13.*dicens, eſſe ſententiam probabilem.

21 Secunda ſententia per oppoſitum aſſerit,in Baptiſmo priuato nec debere, nec poſſe licitè,nec validè patrinum adhiberi. Quare licet aliquis in Baptiſmo priuato teneat infantem animo gerendi munus patrini, nec fit patrinus, nec contrahit cognationem. Ita *Suarez 3. part.qu.67.art.8.Nuñus ibi,Sanch.ſupra num.15.Rebellus part.2.lib.3.qu.6.num. 16.Fillinc.tract.10.num.197. Bonacina de Matrim.q.3.punct.5. Paragr.2.nu.11. Hurtado de Matrim. diſput.18.diffic.6. Villalob.tom.1.tract.14.difficul.9.num.7. Palaus tom.4.tract.19 punct.11.Parag.2. num.12. & probabilem Diana cum aliis part.3.tract.4.Reſol.18.* Probatur; quoniam hanc patrinorum cęremoniam inſtituit Eccleſia pro ſolo baptiſmo ſolẽni, quaſi partem eius ſolemnitatis, vt colligitur ex Eccleſiæ praxi nullum patrinum in priuatis baptiſmis adhibentis, aut poſtulantis. Ergo ceſſante ſolemnitate baptiſmi, ceſſat patrini munus; nec vlla naſcetur cognatio, quamuis in baptiſmo priuato velis obire munus patrini. Non eſt enim in tua voluntate ſitum,hanc cognationem contrahere, niſi conditiones ab Eccleſia requiſitæ ſeruentur. Ideòque communiter tenentes infantem in priuato baptiſmo non ſolent appellari patrini.

22 Dico 1. Nullum eſt præceptum adhibendi patrinum in baptiſmo priuato. Sic cenſent Doctores ſecundę ſententię; Conſonant *Layman ſup. Diana ſupra, & par.5.tract.3.Reſol.7 Henriqu.lib.2.cap. 18.fin.* Probatur; quia nullibi reperitur tale præceptum; pertinet enim patrinus ad cęremonias baptiſmi ſolemnis, cui ſoli præcipit Eccleſia patrinum adhiberi: nec adhiberi ſolet in baptiſmo priuato. Quare licèt aliquis teneat in illo materialiter infantem baptizandum, non ideò fit eius patrinus: quia non habet intentionem gerendi tale munus regulariter loquendo; nec in dubio debet præſumi.

23 Dico 2. Si quis in baptiſmo priuato de facto teneat infantem intentione formali gerẽdi munus patrini, verus patrinus fit, & contrahit cognationem. Ita *S.Thomas, & Doctores communiter in 4. diſt.42.Coninch diſput 32.num.39.Baſil. Legion.de Matrimon.lib.7.cap.40.num. 5.Zambranus, Diana, Layman, & Suarez ſupr.* Sic limitans ſecundam ſententiam, vt regulariter in baptiſmo priuato, qui tenet baptizatum, non intendat

exer-

exercere munus ſuſceptoris;& ideo non ſit verus Patrinus; ſi quando tamen id intendat, verus Patrinus ſit. Probatur fundamento primæ ſententiæ; quatenus iura non diſtinguunt inter baptiſmum priuatum,& ſolemnem. Quin potius caput *Ad limina,& cap. De eo.30.quæſt.1.* loquuntur de baptiſmo priuato; & tamen expendunt munus ſuſceptoris ibi præſtitum. Ergo munus ſuſceptoris etiã in Baptiſmo priuato cauſat cognationem. *Tridentinum quoq; ſeſſ.24 cap.2.de reform. matrim.* licèt quoad præceptum adhibendi patrinum loquatur de Baptiſmo ſolemni; quatenus Parocho præcipit, vt ante baptiſmum inquirat, qui ſint deſignati Patrini, quorum nomina ſcribat in libro;cum in baptiſmo priuato ſæpè nec adſit Parochus, nec ſcribatur liber; nec vacet de Patrinis inquirere; Tamen quoad cognationem Patrini cum baptizato, & eius parentibus non diſtinguit de Baptiſmo ſolemni, vel priuato.

24 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, eo probari noſtram ſecundam concluſionem. Quamuis enim Eccleſia non præcipiat adhiberi patrinum in baptiſmo priuato; quoniam imminente periculo plerunq; non poteſt adhiberi; non tamen prohibet adhiberi, nec irritat eius munus. Quare patrinus, & baptizans pares ſunt etiam in baptiſmo priuato quoad cognationem inde prouenientem; differunt vero, quatenus baptizans eſt omninò neceſſarius baptiſmo etiam priuato, ſecus autem patrinus;nec amplius intendunt illi textus. Ad confirmationem dicimus; quamvis baptizatus priuatim indigeat etiam inſtructore, ſi ſuperuiuat; at imminente periculo mortis, attendi potius ſalutem animæ, quam inſtructionem baptizati, qui citò creditur moriturus; ne dum patrinus quæritur,deſit baptiſmo tempus. Fundamentum ſecundæ ſententiæ probat noſtram primam concluſionem; nõ autem conuincit,illicitè,vel inualidè adhiberi patrinum in baptiſmo priuato. Non enim adhibetur ob ſolam ſolemnitatem, ſed etiam vt baptizatus habeat parentem, & nutritium ſpiritualem. Quare licet non ſit præceptum, eſt optimum conſilium, ſi commodè fieri poſſit, adhibere patrinum in baptiſmo priuato;quem Parochus tenebitur in libro deſcribere, quando ſolemnitatem baptiſmi ſuperaddit. Conſonat nobiſcum *Auerſa 3.p.q.67.ſect.3. cum multis.*

CAP. VII. QVÆST. VI.

Quam ætatem habere debeat Patrinus?

25 SVpponimus; debere Patrinum tam Baptiſmi, quam Confirmationis eſſe rationis compotem. Nam ad quodlibet munus eligi debet, qui talis muneris obligationes cognoſcere poſſit,& adimplere. Sed qui carent vſu rationis, obligationem patrinorum nec cognoſcere,nec adimplere poſſunt. Ergo nequeunt eſſe patrini.Maior conſtat; Minor probatur; quia Patrini munus eſt pro baptizato confiteri fidem,fide iubere vitam Chriſtianam, cuius præcepta doceat ſuum alumnum, vt habetur in *cap. Paruuli. De conſecr.diſt.3.& in cap. Vos ante.De conſec.diſt.4.* Nam vt aſſerit *S. Dionyſius de Eccleſiaſt. Hier. cap. vlt.* Patrino traditur baptizatus, vt cuidam docto in diuinis pædagogo. Vnde colligit *Conc. Pariſienſ.1.lib.1.cap.54.* Patrinos debere vim tanti Sacramenti, & quid pro baptizatis ſpoponderint, intelligere. *Tridentinum item ſeſſ.24.cap.2.de reform.mat.* monet, debere Patrinos cognoſcere, quam cognationem contraxerint, ne per ignorantiam excuſentur. Has autem obligationes puer(vel etiam adultus)rationis expers nec cognoſcere, nec adimplere valet.Ita *Sanch. de Mat. lib.7 diſp.61.Reginal.lib.31.n.157. Henriq.lib.12.cap.11.num.2.Fillincius tract. 2.n.160.& tract.10.part.2.n. 196. Bonac. de Matr.quæſt.3.punct.5.§.2.n.17. Baſil. legion.de Matrim.lib.7.cap.37. Layman lib. 5.tract. 2. cap. 9. Quintanad.tract.1. ſingul.24.*

26 Hinc

26 Hinc fit 1. puerum, vel adultum rationis expertem, quamvis teneat baptizatum, vel confirmatum, non fieri Patrinum, nec contrahere cognationem. Quoniam incapax eſt talis muneris, nec habere poteſt intentionem præſtandi munus ſuſceptoris ab Eccleſia præſcriptum, quam omninò requiri diximus *q.* 1. Sic notant Doctores relati. Fit 2. peccare mortaliter tam eligentes patrinum rationis impotem, quam omnes huic electioni directè cooperantes, & præcipuè Parochos illum admittentes; quorum eſt ratione ſui muneris ineptos huic miniſterio reijcere. Patet, quia violatur Eccleſiæ præceptum in re graui, ſolemniſq; ritus a primis Eccleſiæ temporibus obſeruatus, & multis iuribus confirmatus redditur irritus, & illuſorius quod ſatis apparet mortale peccatum, vt meritò cenſet *Quintanad. ſup.* & idem eſt proportionaliter in Patrino Confirmationis.

27 An autem ætas aliqua requiratur? nonnihil diſſident Auctores. *Abbas in cap. Debitum. de Bapt. nu. 3. Ludou. Lop. part. 2. tract. de Bapt. cap. 62. petunt*, vt Patrinus excedat baptizatum octodecim annis. Quia ſic decernitur in adoptione legali §. *Minorum. Inſt. de Adopt.* vt poſſit adoptans eſſe pater naturalis adoptati. Sed ſimiliter Patrini ſunt ſpirituales parentes baptizati; debent ergo ſeruare proportionem eãdem. Ancharanus eo *cap. Debitum num.* 7. putat exceſſum quatuordecim annorum ſufficere; nam in ea ætate poteſt quis eſſe pater. *Poſſeuinus cap. 6. nu.* 55. requirit duodecim annos.

28 Dicendum tamen eſt, quamlibet ætatem ſufficere cum vſu rationis; quoniam in nullo textu præſcribitur ætas patrinis; nec paternitas ſpiritualis requirit exceſſum ætatis, ſiquidem baptizans, vel confirmans fit etiam pater ſpiritualis baptizati, vel confirmati; nec ideò requirit exceſsum ætatis. *Ita S. Thom. in 4. diſt. 42. q. 2. a. 1. ad 5. Nauar. Manuel, Vega, quos ſequitur Sanchez ſup. Regin. Henriquez, Fillincius, Bonacina, Baſilius, Lay manſup.* Quare ſi minor ſeptemnio habeat vſum rationis, validè ſuſcipiet, & contrahit cognationem.

29 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, illam ſimilitudinem ad ſummum arguere congruitatem, non verò præceptum, cum nullibi reperiatur impoſitum. Datur etiam diſcrimen inter paternitatem legalem, & ſpiritualem; quod hæc ſit regeneratio quædam in Chriſto, in quo non differt maſculus a fœmina, ſeruus a libero, iuuenis a ſene; quare quilibet poteſt eſſe ſpiritualis pater alterius. At illa reſpicit ſucceſſionem hæreditatis, & ſubiectionem adoptati ad adoptantem; nec decet, ſeniorem ſubijci iuniori quoad curam rei familiaris. Ideò leges petunt adoptantem eſſe natu maiorem adoptato; vt notant *S. Th. & Sanchez ſup.*

CAP. VII. QVAEST. VII.

An Patrinus Baptiſmi debeat eſſe baptizatus?

30 Caput *in Baptiſmate de conſecr. diſt.* 4. ſic ait. *In Baptiſmate, vel in Chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiũm ipſe, qui non eſt baptizatus, vel confirmatus.* Vnde ſatis conſtat, non poſſe licitè patrinum eſſe baptiſmi non baptizatum, aut patrinum eſſe Confirmationis non confirmatum: quia prohibentur apertè. Sic cenſent *Sanchez de Matr. lib. 7. diſp. 60. Bonac. ſup. n. 19. Filliuc. n. 193 Coninch. q. 67. n. 56. & diſp. 32. n. 25. Rebellus par. 2. lib. 3. q. 6. n. 7. Suarez, Nuñus, & Syluius 3. p. q. 72. art. 10. Auerſa ibi ſect.* 5. qui ferè conueniunt eſſe mortale peccatum vel in Baptiſmo, vel in confirmatione patrinum non baptizatum adhibere. Quoniam materia grauis cenſetur ſpectans ad cultum, & ritum grauem Sacramentorum. Si verò non confirmatus teneat in confirmatione, mortale fore peccatum, putant *Suarez, Nuñus, Syluius, & Auerſa. Veniale reputat Diana part. 3. tract. 4. Reſol.* 21. ex leuitate materiæ.

31 An

31 An verò validè ſuſcipiat non baptizatus in baptiſmo, vel teneat validè non confirmatus in confirmatione? variant Doctores. Affirmant *Archidiaconus, Angelus, Roſella, Paludanus, Gaeta, Toletus, & alij*, quos ſequitur *Auerſa q.67. ſect.4. concl.* 5. & quoad confirmationem addit alios *q.72. ſect.*5. Probatur. Nam in illo *cap. In baptiſmate*, quamvis prohibeatur tale munus, non tamen irritatur. Cõfirmatur: Quia nõdum baptizatus per catechiſmũ contrahit cognationem, vt habetur *c.2. de cogn. Spir. in 6.* Ergo capax eſt talis cognationis, & conſequenter dum tenet in baptiſmo, verus Pattinus erit. Similiter Epiſcopus, etſi non receperit Sacramentum Confirmationis, dum alium confirmat, veram cum illo contrahit cognationem. Ergo pariter baptizatus non confirmatus, ſi teneat alium in Confirmatione, verus Pattinus erit.

32 Dico 1. Non baptizatus, etiamſi ſit Cathecumenus, tenens aliquem in Baptiſmo, vel confirmatione, non ſit Patrinus, nec contrahit cognationem. Ita *S. Thomas in 4. diſt.42 q.1. a.3. quæſtiunc. 1. ad 3. Durandus, Richardus, Manuel, Lopez, & alij*, quos ſequitur *Sanchez ſup. Layman, & Bonacina ſup. Valentia to. 4. diſp.4. q.2. punct.3. Moure part.3. cap.2. §. 9. & 10. Suarez, & Coninch 3. p. q. 72. art. 10. Baſil. legion. de Matr. lib.7. cap. 37. n. 5. Reginald. lib.31 n. 157. Rebellus ſup. n. 6.* Et quidem ſi non baptizatus eſt infidelis, iure naturali cenſetur incapax talis muneris; cum non poſſit veram fidem docere, vel roborare, qui non habet veram fidem. At licet ſit fidelis, non fieri verum Patrinum, probatur 1. ex eo *cap. In baptiſmate.* Vbi negatio ante verbum *poteſt*, tollit potentiam, & reddit actum nullum, vt expendunt *Valentia, Sanchez, & Bonacina ſupra*. Probatur 2. ex congruentia; quia ſicut cognatio carnalis prærequirit proceſſionem ab eodem ſtipite ſecundum carnalem propagationem; ita cognatio ſpiritualis requirit proceſſionem a Chriſto ſecundum ſpiritualem regenerationem in Baptiſmo factam viſibili Sacramento. Quare nec Catechumenus eſt capax illius.

33 Dico 2. Non confirmatus, etſi baptizatus ſit, & teneat aliquem in confirmatione, non ſit eius patrinus, nec contrahit cognationem. Nam vt expendimus numero præcedenti, caput illud *In baptiſmate*, non ſolum prohibet, ſed etiam irritat talem actum. Ratio congruentiæ fuit; quoniam ad roborandam fidem alterius debet quis eſſe roboratus in ſua, per Sacramentum vtiq; Confirmationis. Ita *Palacios in 4. diſt.7. diſp. 3. Henriquez lib.12. cap.11. n.2. & lib.3. c.3. n.3. Toletus, lib.2. cap.21. nu. 11. Suarez, Sanchez*, & omnes ferè numero præcedenti relati. Vnde ſatis colligitur, quod tetigimus *n.*30. ſcilicet eſſe mortale peccatum adhibere baptiſmo patrinum non baptizatum, aut confirmationi Patrinum non confirmatum. Quia grauis Eccleſiæ ritus irritatur, & ſicut eſt mortale peccatum ſine Patrino miniſtrare baptiſmum ſolemnem, & confirmationem; ita ſine pattrino valido, qui verè non eſt pattinus.

34 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, per illum textum irritari tale munus, vt vidimus. Ad confirmationem dicimus, cognationem, quę proueniebat olim ex catechiſmo, fuiſſe quidem imperfectam, & hanc Eccleſia voluit à catechumenis contrahi; cognationem verò perfectam nunquam ad catechumenos extendit, ſiquidem ex iure non conſtat. Epiſcopus ille, qui non recepit confirmationis Sacramentum, & confert illud, contrahit cognationem; quia verum Sacramentum confert, & ex tali collatione decreuit Eccleſia prouenire cognationem: Si tamen Epiſcopus ille teneret aliquem in Confirmatione, non contraheret cognationem; quia non eſſet verus Patrinus, cum irritauerit Eccleſia talem actum.

CAP. VII. QVAEST. VIII.

An hæreticus poſſit eſſe Patrinus?

35 Fatentur omnes, hæreticum baptizatum validè fieri patrinum baptiſmi; & hæreticum confirmatum validè fieri patrinum Confirmationis. Quia characterem habet requiſitum; nec irritauit Eccleſia talem actum; Etenim quamvis iure naturali ſit ineptus ad docendam, vel roborandam veram fidem, qui non eſt fidelis, vt dicebamus *num.32.* tamen ius naturale per ſe ſolum non irritat Patrini munus, quod inſtituit Eccleſia non ſolum ad inſtructionem, ſed etiam ad ſolemnitatem tam ſacræ functionis; ſed generaliter vetat, ineptos alicui miniſterio vel eligi, vel admitti ad illud peragendum. Vnde peccant mortaliter hæreticus, & Iudæus, & quiuis alius infidelis; Item excommunicati, vel interdicti, criminoſi, vel infames aſſumentes munus Patrini, & qui vel illos eligunt, vel admittunt. Nam omnes iſtos prohibet Eccleſia tali munere; materiaque videtur ex genere ſuo ſatis grauis. Infideles verò iure quoq; naturali pro habentur tanquam incapaces, aut inepti tali muneri ritè præſtando. Sic tradunt *Suarez 3.p.q.67.art.7. Coninch.ibi. Sanchez lib.7.diſp.60 Regnald. lib. 31. num. 157. Bonac. de Matr.q.3. punct.5. §.2. nu. 22. Rebellus part.2. lib.3. q.6. Layman, lib.5. tract.2. cap.9. Quintanad. tract. 1. ſingul.24.n.5.*

36 Dubium 1. eſt. An liceat patrinum hæreticum admittere, quando Catholicus inueniri non poteſt, vt contingit in Prouincijs infectis? Et vrgetur caſus, ſi Parocho Catholico parentes hæretici filium offerant baptizandum, hæretico patrino deſignato, quem ſi Parochus nō admittat, offendentur parentes, & filium deferent ad miniſtrum hæreticum, vel domi priuatim baptizabunt; vel ſaltem baptiſmus ſolemnis ſine Patrino fiet; quia non ſuppetet Catholicus idoneus tali muneri. *Layman ſupra* dicit, in hoc caſu Patrinum hæreticum admittendum eſſe ad incommoda prædicta vitanda; Dum Sacerdos palam edicat, infantem in fide Catholica baptizari, ac in illa inſtruendum fore; patrinumq; admitti tanquam ſponſorem huius, & non alterius fidei.

37 Probat 1. Quia ſic eſt praxi receptum apud viros pios, & Doctos in Germania. 2. Quia minus hoc dedecet, quam baptiſmum ſolemnem ſine patrino miniſtrare contra totius Eccleſiæ conſuetudinem cum ſcandalo non exiguo, multorumque querelis. 3. Quia cum infans a Miniſtro baptizatur in fide Catholica, ſatis apparet, ſponſionem Patrini non aliter admitti, quàm ſecundum hanc fidem; præſertim ſi Miniſter id palam edicat. Nec iam patrinus inſtruit alumnum; quin ſæpè contingit, vt ipſimet hæretici non permittant aliquem à fide Catholica dimoneri; quia meminerunt, ſe pro illo in hac fide, dum baptizaretur, ſpopondiſſe.

38 Equidem dum timetur grauis offenſio parentum, & puerum fore deferendum ad miniſtrum hæreticum; approbari poteſt hæc praxis, & opinio. Verum ſi ſine parentum offenſione poteſt miniſter repellere patrinum hæreticum, quamvis nullum adhibeat Catholicum; quia non ſuppetit, videtur potius miniſtrandus baptiſmus ſine patrino, quam hæreticus adhibendus. Quippe præceptum Eccleſiæ de adhibendo patrino procedit, quando reperitur idoneus; qualis non eſt hæreticus ad docendum, vel roborandam veram fidem. Quare tunc ceſſat Eccleſiæ præceptum adhibendi patrinum; & ex alia parte vrget naturale præceptum vitandi familiaritatem cum hæreticis, dum commodè poteſt vitari. Sic docet *Palaus tom. 4. tractat. 19. punct.11.§.1. num.9. Indicat Azor tom.1. lib.8.cap.11.queſt.9.*

39 Dubium ſecundum eſt, An licitè poſſit Catholicus eſſe patrinus baptiſmi ab hæretico iuxta ſuum ritum collati?

Negant

Negant *Azor, & Palaus ſup.* Probatur. Quia videretur Catholicus eo facto ritum hæreticum approbare, ſponſionemque facere profitendi, docendique fidem iuxta voluntatem baptizantis. Nihilominus affirmat *Laym. ſup.* Quia Patrinus Catholicus ſuſcipiendo Baptizatum ab hæretico, nec actiuè, nec paſſiuè concurrit, aut alio modo cooperatur indebitæ miniſtrationi Baptiſmi. Quin potius præſtat, vt baptiſmus minus incongruè miniſtretur, ſeruata ſcilicet hac Eccleſiæ cæremonia, & non adhibito patrino hæretico, qui ſecundũ hæreſim ſponderet, & profiteretur.

40 Mihi videtur id communiter non licere; quia tale Patrini munus inuoluit cooperationem aliquam hæretici ritus, & miniſterij. Cæterum ſi graue tibi, vel tuæ familiæ nocumentum immineat, eo munere non ſuſcepto; ſimulq; declares, te nolle tali facto ritum hæreticum approbare, nec ſponſionem facere iuxta baptizantis intentionem; ſed iuxta morem, & fidem Eccleſiæ Romanæ, ac vt eius præceptum ſerues adhibendi patrinum in Baptiſmo ſolemni, licebit tibi tale munus accipere. Hac enim proteſtatione ſecludis approbationem hæretici miniſterij, & ſponſionis hæreticæ ſuſpicionem: Atque propter euitandum graue damnum non tam cooperaris, quàm permittis hæreticum ritum; quod intendit, *Layman, & fatetur Palaus ſupr.*

CAP. VII. QVÆST. IX.

An Religioſi poſsint eſſe Patrini?

41 IN cap. *Placuit* 16. q. 1. cap. *Peruenit* 18. q. 2. cap. *Non licet*, cap. *Monachi de conſecr. diſt. 4.* prohibentur Monachi fieri Patrini, facereque ſibi compatres, aut commatres. Ideo *Rituale Romanum tit. de Patrinis ſic ait. Ad hoc munus admitti non debent Monachi, vel Sancti Moniales, nec alij cuiuſuis Ordinis Regulares à ſæculo ſegregati.* Conſonant. *Conſtitutiones Synodales aliquarum Diœceſum*; & Doctores communiter aſſerentes, non poſſe Monachos eſſe Patrinos, rationemque reddunt. Quia Monachus iuxta ſui nominis etymologiam adeo debet eſſe recluſus, vt huiuſmodi commercijs non ſe immiſceat, nec habeat cum ſecularib. eam familiaritatem, quàm munus ſuſceptoris, & cognatio indè proueniens inducunt. Ita *Syl. Angelus, Tabien. Gaeta, Gallego, Vinald. Martin. & Petr. de Ledeſm. quos ſequitur Sanch. de Matr. l. 7. diſp. 65. n. 21. Sot. in 4. diſt. 4. q. 1. art. 5. Villalobos to. 1. tract. 5. diffic. 11. nu. 5. Reginald. lib. 31. num. 157. Rebell. p. 2. lib. 3. qu. 6. Bonac. de Matr. q. 3. punct. 5. §. 2. Manuel. to. 1. Regul. q. 31. art. 1. & 2. Laym. lib. 5. tract. 2. c. 9. Filliuc. Moure, Candidus, quos ſequitur Leander à Sacram. tom. 1. tractat. 2. diſput. 7. quæſt. 16. & 17. & alij plures.*

42 Addunt conſequenter Doctores iſti, peccare Monachos aduerſus hoc præceptum, ſi teneant aliquem in Baptiſmo, vel Confirmatione; non tamen omnes diſcernunt peccati grauitatem. Exprimunt peccare mortaliter, *Sotus Candid. Petr. de Ledeſm. ſupr.* Quia violatur Eccleſiæ præceptum in re graui. Cæterum alij putant, ſolùm eſſe veniale peccatum; quia nec verba iuris ſonant grauem obligationem, *nec Rituale Romanum, nec Conſtitutiones Synodales*, inducunt obligationem peccati mortalis, niſi grauiſſimis verbis illam exponant. Sic cenſet, *Granad. de Bapt. diſp. 1. nu. 7. ac alij Iuniores.* Item notant. *Rebell. & Bonac.* ſi Monachus Monachum teneat in Confirmatione, non peccare, quia ceſſant motiua prohibitionis.

43 *Quintanad. tract. 1. ſingul. vlt. docet*, licere Religioſis omnibus, Patrinos fieri tam in Baptiſmo, quàm in Confirmatione, niſi Conſtitutiones alicuius Religionis id prohibeant ſub peccato. Probat, nam antiqua iura prohibuerunt hoc munere Religioſos; quia conſuetudo fuit aliquorum locorum, vt compatres oſcularentur commatres, & indecens eſſet oſculum iſtud reſpectu Regula-

gularium. Sic notant Gloſſ. in eo cap. *Monachi atque Manuel. ſup.* imò cum dicat ibi textus. *Monachi ſibi compatres, commatresve non faciant; nec oſculentur fœminas*, legendum eſſe, *ne oſculentur fœminas.* Ita vt ratio reddatur prohibitionis, exiſtimat. *Quintanad. & indicat Manuel.* qui ſubdit ideo Regulam Sancti Franciſci præſcribere. *Ne fratres fiant compatres, ne hac occaſione inter fratres, vel de fratribus ſcandalum oriatur.* Aſſonat *Miranda tom.1.q.43. art.1.* Cum igitur iam ceſſauerit hæc conſuetudo, qua legis prohibitio nitebatur, lex quoque ceſſare cenſetur. Nam legis ratione ceſſante, ceſſat etiam eius diſpoſitio, vt ex leg. *in omni ff. de Adopt. leg. Quod dictum, ff. de pactis*, cap. *Cum ceſſante, de Appellat.* ac alijs probant *Euerandus in topicis, loc.85. Surdus conſ.475. num.24. Pichardus* ad principium, *Inſtit. de leg. Falcid. nu.28. ac alij plures. Rituale vero Romanum, & Conſtitutiones Synodales*, niſi palam exprimant præceptum graue, vel cenſuram imponant, non cenſentur obligare ſaltem grauiter, vt aduertit, *Scortia de Miſſa lib.2. c.17. tit.1.*

44 Ego reor, circà Monachos admittendam eſſe ſaltem leuem obligationem. Quia non ſatis conſtat, omnes illos Canones niſi ſola conſuetudine ſupra dicta; & Rituale Romanum nuper editum, poſtquam illa conſuetudo ceſſauit; nihilominus aſſerit, ad hoc munus admitti non debere Monachos. Verum non eſſe grauem obligationem, colligi poteſt ex præſenti rerum ſtatu; quando nec Patrini regulariter ſuos alumnos inſtruunt, ſed id munus parentibus, aut magiſtris incumbit; nec inſtructio rudium in fidei myſterijs cenſetur aliena prorſus à Religioſis etiam Monachis, ſiquidem ſæpè committitur Religioſis baptizandi munus, & conferuntur ipſis beneficia curata, quibus & cura docendi rudes, & cognatio ſpiritualis cum compatribus, & commatribus annectitur. Et quidem ad euitandam etiam culpam leuem leuis cauſa ſufficiet, nimirum petitio Parentum baptizandi, vel confirmandi, qui talem Patrinum expetunt, vel ob egregiam Religioſi virtutem, vel ad excuſandos ſumptus, vel ad vitandam cognationem cum alijs, vel quia non ita commodè reperiunt alium Patrinum prole dignum. Facultas Ordinarij quamuis ſimpliciter neceſſaria non ſit, petenda, tamen erit, ne quod detrimentum incurrat Parochus ex violatione Ritualis. Prælatus etiam regularis exorandus erit, vt annuat; & tam Ordinarius, quam Prælatus facilè facultatem concedere poſſunt etiam ex leui cauſa.

45 Petes 1. An hæc prohibitio comprehendat omnes Regulares? Affirmare videntur, *Sanch. Reginald. Rebell. Bonacina, ſup.* cum alijs, quatenus de Religioſis in communi loquuntur. Palam verò dicunt, ſub nomine Monachorum Canonicos Regulares, & omnes mendicantes comprehendi. *Nauarr. in Conſil. lib.3. tit. de ſtatu Monach. conſil.10. Laym. Villalob. & Manuel. ſup. Vega verb. Baptiſmus caſu 46.* dicit in partibus Indiarum ex ſpeciali Pontificis conceſſione poſſe Religioſos eſſe Patrinos. Probatur hæc ſententia. Quia iuxta Panormitanum *cap.2. de Poſtul.* leges diſponentes de Monachis, quæ fundantur in religione, cõprehendunt oẽs religioſos, etiã canonicos. Sed leges prohibẽtes Monachũ à munere ſuſceptoris, fundari videtur in religione; ne qui ſæculo renũtiarunt, habeant commatres, & ſubindè nimiam cum fœminis familiaritatem. Ergo comprehendunt omnes vtcumq; Religioſos. *Ideo Synodus Panormitana teſte Dian. p.3. tract.4. Reſ.11. ſuſceptoris munere Religioſis omnib. interdixit.*

46 Negant *Coninch.3.p.q.67.n.56. Leſſ. ibi n.12. Chamer. de Sacr. tr.2. c.4. dub.4. Palaus to.4. tr.19. punct.11. §.1. Hurtad. de Bapt. diſp.2. difficult.9.* Fauent. *Henriq. Sotus, Suarez, & alij* quatenus vocem Monachi retinent, nec de Religioſis in communi loquũntur. Probatur, quia non militat eadem ratio in Religioſis Mendicantibus, ſeu Cano-

Cano-

Canonicis ac in Monachis; nam hi ſibi vacant, & Deo ſoli; ſubindè debent frequẽti communicatione ſecularium abſtinere. Regulares verò, qui proximorum etiam ſaluti vacant, & doctrinæ ſecularium inſiſtunt, horum familiarem conuerſationem non debent abhorrere. Nec in odioſis nomine Monachorum intelliguntur Mendicantes, aut Canonici Regulares; cum odia conueniat reſtringi. Et ideò forſan in Rituali Romano ſolum arcentur ab hoc munere *Religioſi a ſæculo ſegregati*.

47 Quæſtionem hanc dicit *Nauarrus ſup.* ſubtilem eſſe, multaq; poſſe contra Panormitanum adduci, quæ tamen ex eius doctrina non difficilè diſſoluantur. Mihi videtur vtraq; pars probabilis. Vidi quidem apud Indos fieri nonnunquam Religioſos Mendicãtes nobilium infantium Patrinos, priuilegium illud, cuius meminit Vega, non vidi. Fundamentum affirmantium ſoluitur ex dictis *n.* 46. Quin etſi militaret eadem ratio; fieret inde poſſe prohibitionem ad omnes Regulares extendi; non tamen extenſam fuiſſe de facto.

48 Petes 2. An Monachus vel ex ignorantia, vel ex malitia tenens aliquem in Baptiſmo, vel Confirmatione, ſit verus Patrinus, & contrahat cognationem? Negant *Nuñus*, 3.*p.q.*67.*art.*8. *Baſil. Legion. de Matr. lib.*7.*c.*37.*n.*5. quia putant, prohibitionem iuris etiam irritare valorem actus. Melius tamen affirmant *Angelus, Sylueſter, Tabienna, Gallego, Vitualdus, & alij, quos ſequitur Sanchez ſupra Poſſeuinus, c.*6.*n.*27. *Sà, verb. Baptiſmus, n.*9. *Bonacina, Reginaldus, Palaus, Rebellus ſupra*. Quia licet iura factum prohibeant, nullum tamen verbum habent irritans valorem actus. Religioſus autem (Monachus etiam) factus Epiſcopus nõ ſolum validè, ſed etiam licitè poteſt eſſe patrinus. Quia iam debet aliorum ſaluti vacare; ſubindèq; communicationem cum ſecularibus habere. Sic notant *Layman, Palaus, & Diana ſupra Gloſſa, Greg. Lopez, & Turrecremata*, quos ſequitur *Sanchez ſup. & lib.*6. *Decal. cap.*6. *P. Lugo de Sacramentis*, *num.* 24. Idem mihi videtur eadem ratione dicendum de Religioſis, qui Parochi ſunt.

CAP. VII. QVÆST. X.

An Parentes poſſint ſuos filios in Baptiſmo tenere?

49 Svppono 1. Parentem, qui ſine voluntate, vel intentione gerendi munus Patrini materialiter tantum tenet ſuum filium, vel alterius coniugis, vel ipſum coniugem, nec contrahere cognationem, nec peccare; quia non eſt verus Patrinus, vt notat *Sanchez de Matrimon. libr.*9 *diſputat.* 26. *numero* 4. Conſonat *Henriquez libr.* 3. *cap.* 3 *fine*, dicens, viro tenenti vxorem in Confirmatione interdici petitionem debiti, quando tenet, vt verus Patrinus.

50 Suppono 2. prohiberi parentes tenere filios ſuos tam in Baptiſmo, quam in Confirmatione. Conſtat *ex* 30. *q.*1. *c.* 1. 2. *&* 4. *Quamuis enim illud cap.* 1. *&* 2. quoad ſeparationis pœnam corrigantur per *cap. Si vir. De cognat. Spirit.* quoad prohibitionem, cuius in eo *cap. Si vir* nulla fit mentio, manent in ſuo robore. Sic docent *S.Thom.*3.*p.q.*67.*art.*8. *ad* 2. *Suarez ibidem in comment. Coninch. nu.* 57. *Sanchez cum multis ſup. num.* 5. *Petrus de Ledeſma tom.* 1. *ſumm. tract. de Bapt. cap.*13. *Villalob. to.*1. *tract.*5. *diffic.* 11. *Layman lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *Ratio redditur*; Quia ſicut alia eſt generatio ſpiritualis a carnali, ſic etiam debet eſſe diuerſa diſciplina. Quapropter alius eſſe debet pater ſpiritualis a carnali, niſi neceſſitas contrarium exigat. Vnde fit, peccare coniugem, qui citrà neceſſitatem ſuſcipit proprium filium, aut alterius coniugis; quia violat prædictam prohibitionem; Quod eſſe graue ſeu mortale peccatum docent *Henriquez, Suarez, Sanchez ſup. Coninch. diſput.* 34. *dub.*8. *Filliucius tract.*2. *n.* 163. *Hurtado de Mat. diſp.* 10. *n.*22.

51 Iam fit dubium 1. An in neceſſitate,

 quan-

quando nullus adeſt, qui puerum teneat, parens poſſit vel communem filium, vel alterius coniugis in Baptiſmo tenere. *Negant Henriq. lib. 11. cap. 15. num. 11. Petrus de Ledeſma de Matr. quaeſt. 56. art. 1. dub. 1. Bonacin. de Matr. q. 4. punct. 2. n. 3.* Quia nulla neceſſitas cogit tenere puerum, cum poſſit dari Baptiſmus priuatus ſine Patrino. Non eſt ergo cur parens tenens filium excuſetur, ſicut excuſatur baptizans in neceſſitate, ne pereat infans ſine baptiſmo decedens.

52 Nihilominus dicendum eſt cum communi ſententia, poſſe parentem in eo caſu tenere filium licitè. Quia licet ad valorem Baptiſmi non ſit neceſſarius Patrinus; eſt tamen in præcepto quoad Baptiſmum ſolemnem, & quoad Confirmationem, quod rectè parens adimplet. In baptiſmo priuato quamuis neceſſarius non ſit, at melius eſt, adhiberi Patrinum, vt Sacramenti ſignificatio ſeruetur. Quare textum in cap. *Ad limina.* 30. q. 1. loquentem de parente, qui filium in neceſſitate baptizans non peccant, intelligunt communiter Doctores etiam de gerente Patrini munus, vt rectè Baptiſmus miniſtretur. Ita *S. Thomas, & Suarez ſup. Sotus in 4. diſt. 4. q. 1. art. 5. Palacios, ibi diſt. 7. diſp. 3. Sanchez cum multis ſup. nu. 3. Layman lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 8. nu. 7. Graſſis part. 1. lib. 2. cap. 35. Diana part. 8. tract. 1. Reſol. 57. & alij.* Subdunt verò *Palacios, & Sanchez*, idem eſſe de parente tenente filium communem in confirmatione, quando non adeſt qui teneat.

53 Sit dubium 2. An parens extrà neceſſitatem tenens communem filium, vel alterius coniugis, ſit verus patrinus, & contrahat cognationem? Negat *Nuñus 3. p. q. 67. art. 8.* Quia cum prohibitus ſit tenere filium, vel filiaſtrum, quamvis illum teneat, non ſe conformat intentioni Eccleſiæ, ſubindèq; non gerit Patrini munus ab Eccleſia preſcriptum. Oppoſitum tamen aſſerendum eſt. Quoniam actus prohibetur, ſed non irritatur: Cum nullum ſit in iure verbum irritans valorem illius; & alioqui Iura generaliter ſtatuunt. Patrinum contrahere cognationem cum parentibus baptizati, vel confirmati, quem tenuerit animo gerendi Patrini munus. Ita *Sylueſter, Baptiſmus. 5. queſt. 6. Petrus de Ledeſma to. 1. ſum. tract. de Baptiſmo cap. 13. concl. 3. Layman ſup n. 8. & tract. 2. cap. 9. Martinus Perez de Matr. diſp. 29. ſect. 6. n. 1.* Et omnes ferè dubio ſequenti ferendi.

54 Sit dubium 3. An coniux extrà neceſſitatem tenens filium communem, aut alterius coniugis priuetur iure petendi debitum? Et ſuppono 1. coniugem in neceſſitate baptizantem, aut tenentem ſiue filium communem, ſiue filium alterius coniugis, ſiue coniugem ipſum, non priuari iure tam reddendi, quam petendi debitum. Sic enim decidit *Pontifex in cap. Ad limina.* 30. q. 1. reddens rationem: Quia non eſt æquum, vt ex honeſta coniugis actione ius impediatur coniugij, nec decet, vt coniux ſine culpa tam graui pœna mulctetur. Ita ſentiunt Doctores relati *n. 52.* qui conueniunt, baptizantem etiam priuatim, & in neceſſitate, & contrahere cognationem, quæ dirimat ſubſequens matrimonium, quamvis non præiudicet contracto quoad debiti petitionem. Videatur *Sanchez n. 10. & 11.*

55 Suppono 2. ſi parens ex ignorantia inuincibili iuris, aut facti, vel ex errore perſonæ ſine neceſſitate baptizet, aut teneat filium ſuum non arceri ab vſu coniugali. Nam id ſatis innuit prædictum *cap. Ad limina*: Ratioq; ſuffragatur; nam ignorantia tunc excuſans à culpa pariter excuſare cenſetur ab omni pœna. Si verò coniux ſciens, & prudens id ex malitia faciat, peccat grauiter, vt vidimuus *num. 50.* Nihilominus tenetur ad reddendum debitum alteri coniugi petenti. Nam alter non debet priuari iure ſuo propter peccatum alterius; & hoc ſaltem deciditur in *cap. ſi vir, de cognat. Spirit.* Reſtat itaque difficultas; an coniux, qui ſcienter, & ex malitia baptizat, aut tenet in Baptiſmo, vel confirmatione filium com-

communem, aut alterius coniugis, priuetur debiti petitione ratione cognationis cum altero coniuge contractæ.

56 Prima ſententia communior affirmat. *Ita S. Thom. in 4. diſt. 42. q. 1. art. 1. in corp. S. Bonau. ibi, S. Antoninus, Alenſes, Richardus Palud. Baſſoli:, Onandus, Almain, vterq; Sotus, triplex Ledeſma, Palacios, Angles, Veracruz, Henriq. Philiarchus, Graffis, Viualdus, Sà, Canedo, Lopez, & alij Theologi. Goffredus, Hoſtienſis, Abbas, Syluest. Nauarrus, & alij Iuriſtæ, ac Summiſtæ, quos ſequitur Sanch. de Matr. lib. 9. diſput. 26. nu. 7. Laym. lib. 5. tract. 10. p. 4. c. 8. num* 8. *Bonac. de Matr. q. 4. punct.* 2. *Villalob. tom. 1. tract. 13. diffic.* 51. Probatur 1. Quia c. *Noſſe* 30. q. 1. dicitur, coniuges ob eiuſmodi factum non eſſe ſeparandos, ſi non acciderit vtriuſque conſenſu. Ergo ſi contigerit vtriuſque conſenſu ſeparandi ſunt, & conſequenter is priuatur iure petendi debitum, cuius ſolius culpa contigit 2. Nam ibid. c. *Ad limina*, dicitur, eum, qui filium ſuum in neceſſitate baptizat, non eſſe ſeparandum à coniuge, quoniam hoc laudabilitèr fecit, ergo ſeparandus eſſet, ſi culpabilitèr id feciſſet. 3. Nam in c. *Si vir* de cognat. ſpirit. decernit Pontifex, ſi coniux filium ſuum tenuerit, non eſſe coniuges ſeparandos, nec debitum alterutri ſubtrahendum; & reddit rationem. Nam ignorantia excuſat, malitia vero patrocinari non debet: At patrocinaretur quidem, ſi debiti redditionem impediret; cœterum interdicta peccanti debiti petitione, potius obeſſet ſibi ſua fraus.

57 Probatur 4. Quia tunc coniux citra neceſſitatem tenens filium, ſpontè gerit & illicitè Patrini munus. Ergo contrahit impedimentum cognationis, quantum iure contrahere poteſt; ac per conſequens merito priuatur petitione debiti; hanc enim priuationem iura videntur annectere tali cognationi, quoties ſuperuenit culpabiliter matrimonio contracto. Confirmatur. Nam impedimentum, quod dirimit matrimonium ſubſequens, ſi ſuperueniat matrimonio contracto, ſaltē priuat iure petendi debitū, vt contingit in affinitate. Pariter ergo cognatio ſpiritualis ſuperueniens matrimonio contracto peccantem prohibebit petitione debiti.

58 Secunda ſententia negat. Amplectuntur illam. *Gloſſ. in dict. c. Si vir* verb. *Debitum, Ancharr. Prępoſ. & Card. ibi, Durand. & Rayner. quos ſequit. Martin. Perez de Matr. diſp. 29. ſect. 6. n. 7. & ſeq. Coninch. diſp. 34. dub. 8. Hurtad. de Matr. diſp. 10. n. 24 Baſil. legion. de Matr. li. 10. c. 6. Amicus to. 7. diſp. 11. ſect. 3. n. 43. Diana p. 8. tract. 1. Reſol. 57. Zambr. de mort. art. c. dub. 18. nu. 9. Fernand. de Heredia diſp. de Bapt. p. 6. dub. 2. n. 6.* Probatur 1. *Nam in c. De eo 30 q. 1. ſic habetur, ſi autem coniuges legitimi, vnus, aut ambo ex induſtria fecerint, vt filium ſuum de fonte ſuſciperent, ſi innupti* (continentiam ſcilicet ſeruando) *permanere voluerint, bonum eſt ſin autem* (ſcilicet ita permanere noluerint,) *grauis pœnitentia inſidiatori iniungatur, & ſimul maneant.* Vbi ſatis apertè deciditur, eos, ſi voluerint, poſſe ſimul in coniugio permanere, nec habitatione, nec toto ſeparari, quamuis ambo ſpōte, vel etiā ex induſtria talem cognationē cōtraxerint. Quod vtiq; falſū eſſet, ſi propter culpā priuarentur debiti petitione; Quippè manerent ſimul cum maximo periculo pelliciendi ſeſe viciſſim ad peccatum. Multos. n. reperies, qui ſeparati à fœminis caſtè viuant, qui vero poſſit cum muliere cohabitare cōtinuo, quin etiam dormire ſimul, & eam non concupiſcere, millib. è multis vix vnum inuenies. Igitur ſi neuter coniux in eo caſu poſſet petere debitum, & ſubindè nec reddere poſſet, vt etiam contrariæ partis Doctores fatentur, non permitterentur manere ſimul.

59 Probatur 2. ex illo cap. *Si vir.* Vbi Pontifex interrogatus, an coniuges, qui communem filium ſuſceperint de ſacro fonte ſcienter, vel ignoranter ſeparandi ſint? reſpondet, varias fuiſſe circa hoc deciſiones Pontificum (Nam olim ob cognationem indè contractam etiam ſine culpa ſeparabantur, vt habetur.

P 4

Digitized by Google

betur, *30. q. 1. c. 1. & 2.* ſed id poſteriores Pontifices moderati ſunt, vt habetur ibidem, cap. *Noſſe*, & cap. *Ad limina) ideoque nobis videtur, quod ſiue ex ignorantia, ſiue ex malitia id fecerint; non ſunt ab inuicem ſeparandi, nec alter alteri debitum debet ſubtrahere, niſi ad continentiam ſeruandam poſſint induci. Quia ſi ex ignorantia id factum eſt, eos ignorantia excuſare videtur, ſi ex malitia, eis ſua fraus non debet patrocinari, vel dolus.* Quod addit, non vt innuat (ſicut Aduerſarij putant) eum, qui culpabiliter hoc fecit, non poſſe petere debitum (hoc enim ex nullo verbo textus illius, ſi rectè perpendatur, colligi poteſt) ſed quia cum olim, vt nuper vidimus, ſtatutum eſſet vt qui cognationem iſtam etiam inculpabiliter contraxiſſent ſepararentur; quidam, vt poſſent à coniuge ſeparari, malitioſè proprias proles in Baptiſmo, vel confirmatione tenebant; vt tam ex hoc cap. quam ex c. *Dictum eſt. 30. q. 1.* colligitur. Nos igitur dicit Pontifex, non eſſe ſeparandos ne ſua fraus ipſis patrocinetur.

60 Iam ex hoc textu ſic probatur iſta ſententia. Pontifex hic generaliter aſſerit, coniuges, qui tenuerunt in Baptiſmo ſuos filios tam ex malitia, quam ex ignorantia, non eſſe ſeparandos. Ergo palam inſinuat, eſſe parem vtrorumque rationem. At certum eſt, coniugem ignorantem non priuari petitione debiti; pariter igitur non priuatur, qui tenuit ſcienter, & ex malitia. Quod amplius expreſſit Pontifex, dum æqualiter decernit, tales non debere (ſiue non poſſe) alterum alteri debitum ſubtrahere, manifeſtè docens, poſt tale factum vtrumque coniugem, & conſequentèr etiam ſcientem poſſe petere debitum, & alterum debere reddere. Nam hæc verba ſatis apertè ſignificant, æquales eſſe coniugem innocentem, & nocentem, quoad vſum matrimonij, neutrumque poſſe debitum alteri ſubtrahere; quia nempè ſicut ignoranter tenens poteſt petere debitum, ita pariter tenens ſcienter. Et quidem ſi Pontifex vellet, vt coniux nocens non deneget innocenti debitum, petere tamen nequeat, id exprimeret clarè, ſicut expreſſit in *c. fin. de eo, qui cognouit conſang.* agens de cõiuge qui commiſit inceſtum cum conſanguinea ſui coniugis.

61 Probatur 3. Nam priuare coniugem iure petendi debitum eſt pœna tam grauis, & exorbitans, vt admittenda non ſit, niſi vel exprimatur in iure, vel per neceſſariam omninò conſequentiam inde deducatur; ac proindè non ſufficiant incertæ coniecturæ ſeu conſequentiæ, quales inducit prima ſententia. Etenim in his impedimentis, & prohibitionibus, quæ pendent ex iure poſitiuo difficilem obligationem imponente non ſufficiunt congruentiæ, nec argumenta valent à contrario ſenſu, vel à ſimili. Quin imò cum odia reſtringi debeant; & in pœnis benigna ſit interpretatio facienda: debet vtique pœna tam grauis reſtringi, quantum poſſit, & iura benignè capi; ne coniuges, qui cohabitare permittuntur, & forſan ob paupertatem, vel ob aliam cauſam vti coguntur eodem toro, frequentibus incontinentiæ lapſibus exponantur.

62 Dico 1. Quamuis prima ſententia non habeatur in iure palam, vt fatentur, *Sanch. ſupr. & Suar. 3. p. q. 67. art. 8. in comment.* Nam antiquiora iura correcta ſunt per illud cap. *Si vir*, & hic textus verè potius fauet ſecundæ ſententiæ, quam primæ iuxta ſuperius dicta. Quare valdè mirantur, *Coninch. & Baſilius*, tot viros ſapientiſſimos potuiſſe ſibi perſuadere, tam grauem pœnam, & tam difficilem deciſionem per conſequentias tam incertas ex iure ſufficienter deduci. Quia tamen verſamur in re morali, quæ pendet ex intelligentia iuris, & potiſsimum illius, cap. *Si vir*, & omnes ferè Iuriſtæ, relicta Gloſſa, cuius ſententiam magni ducere ſolent, atque plurimi Theologorum intelligunt illum textum iuxta ſenſum primæ ſententiæ; quoad forum exterius hæc erit præferenda, quippe quæ magis recepta ſit in

Digitized by Google

in tribunalibus. Diſpenſat autem ad petendum debitum cum iſto coniuge non ſolum Epiſcopus, vt inquit *Sa verb. Matrimonii impedim. dirim. num. quinto*. Sed etiam Commiſſarius Cruciatæ, vel Regularis ex priuilegio ſibi conceſſo ad diſpenſandum in affinitate poſt matrimonium contracta, quod extenditur ad hunc caſum, vt docent *Diana par. 3. tractat. quarto Reſolut. 3. & Villalob. ſupra*.

63 Dico ſecundò. Quoad forum merè internum præferendam eſſe ſecundam ſententiam: Quoniam eſt valdè probabilis, & in praxi ſecura; quod præter eius Authores, fatentur *Suar., Sanchez, Bonacina, Layman ſupra Filliucius tractat. 2. numero* 163. Atque periculis animarum euitandis, ac ſubindè ſaluti coniugum multo conuenientior, quàm prima, benignior etiam, & fauorabilior. Ne ſine manifeſto iure grauiſſimum onus conſcientijs imponamus.

64 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, imprimis argumentum, à contrario ſenſu non ſemper in iure valere: Quia ſæpè Pontifices ſua reſponſa reſtringunt, & certam aliquam ipſorum rationem afferunt, non vt innuant, deficiente tali reſtrictione, vel ratione contrarium eſſe præſtādum: ſed vt præcisè reſpondeant ad quæſtionem id, quòd aliqua ratione planè certum apparet. Deindè decretum illius *cap. Noſſe fuit Nicolai Primi*, qui floruit anno 858. quare ſi quid duritis ad rem noſtram ſtatuit, id fuit correctum in *ca. Si vir. per Alexandrum III.* qui vixit anno 1156. vt inquit *Genebrardus*, *vel* 1160. vt inquit *Bellarminus in Chronologia*. Vnde ſoluitur etiam ſecundum fundamentum; nam Ioannes VIII. auctor illius cap. *Ad limina*. vixit anno 874. quando vigebat decretum *capite primo 30. quæſt. prima*, vt qui proprios filios tenerent vel ignoranter, vel ſcienter, ſepararentur: & hoc correxit ſaltem quoad primam partem. Si manſit in ſuo vigore ſecunda pars, reuocata fit poſtea per *cap. Si vir.* Ad tertium reſponſio conſtat ex dictis *numero* 50. & 60.

65 Ad quartum fundamentum fatemur, illum coniugem ſponte citra neceſſitatem non poſſe ſuſcipere Patrini munus, ac ſubindè peccare grauiter, vt oſtendimus *nu.* 50. fatemur etiam contrahere cognationem ſpiritualem, quātum iure contrahere poteſt: negamus verò propterea priuari petitione debiti. Nam eo ipſo, quòd Alexander III permittit in eo *cap. Si vir*, coniuges ſic peccantes non ſeparari cohabitatione, vel toro, relinquit illos cum pleno iure tàm petendi, quàm reddendi debitum; ne maneant alioquin in medijs flammis cum obligatione non ardendi. Quare prudenter notant *Coninch, Perez, & alij*, perperam coniuges vouere caſtitatem, qui torum ſeparare nequeunt; ac ſi de facto vouerint, debere communiter petere diſpenſationem, vt euadant proximum incontinentiæ ſacrilegæ periculum. Ad confirmationem negamus antecedens; niſi regula reſtringatur: Videlicèt impedimentum dirimens inter nō coniugatos, priuare iure petendi debitum coniugatos, quoties ipſo iure non eſt reſtrictum impedimentum ad non coniugatos. Sic qui baptizat in neceſſitate filium Mariæ, non poteſt ducere Mariam iuxtà communem ſententiam, vt vidimus *num.* 54. Et tamen ſi baptizet in neceſſitate filium vxoris ſuæ, non priuatur petitione debiti: Nam hoc impedimentum in iure limitatur ad non coniugatos. Sic ergò qui tenet in baptiſmo filium vxoris etiam extrà neceſſitatem, & illicitè, non priuatur petitione debiti: quia ſic limitatur hoc impedimentum in eo *cap. Si vir*. Secus eſt de affinitate per inceſtum contracta; quàm expreſsè iura puniunt priuatione iuris coniugalis.

CAP.

CAP. VII. QVÆST. II.

An alij prohibeantur eſſe Patrini?

66 PRohibentur etiam munere patrini moribus infames, & publici pœnitentes, qui propter ſuas culpas publica pœnitentia multati ſunt; donec per dignam pœnitentiæ ſatisfactionem mereantur reconciliari: Quoniam ante reconciliationem non reputantur idonei tali muneri. Sic decernit *Concil. Pariens. 1. lib. 1. cap. 54.* Si tamen de facto deſignentur, validè gerunt munus patrinorum, & contrahunt cognationem. Quia Concilium prohibet actum, non irritat: vt ex verbis ipſius docent *Barboſa de poteſt. Epiſc. part. 2. Allegat. 30. nu. 36. Layman lib. 5. tractat. 2. cap. 9. Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 11. num. 6. contra Baſilium Legion. lib. 7 de Matrim. c. 37. nu. 5.* Qui minus probabiliter exiſtimat, non ſolum prohiberi, ſed etiam irritari. Rituale Romanum præter criminoſos, & infames repellit ab hoc munere illos, qui publicè ſunt excommunicati, vel interdicti: Quos admittere ſubindè regulariter erit graue peccatum, niſi cauſa ſufficiens excuſet eam communicationem in diuinis cum ligatis vitandis. Ita *Quintanad tract. 1. ſing. 24. num. 5.*

67 Item dicuntur prohiberi vir mutus, & muta mulier, vt colligit *Mœure par. 3. cap. 2. § 9. num. 4. ex cap. Paruuli de conſecr. diſt. 4.* Cœterum ille textus loqui videtur de patrinis Catechiſmi; nam in baptiſmo præcisè non requiritur reſpōſio patrini. Cum autem regulariter idē ſit patrinus Catechiſmi, & Baptiſmi ſolemnis; communiter patrinus reſpondere debet pro puero, qui baptizatur. De fœminis dubitarunt nonnulli, an poſſint præſtare munus iſtud? Sed certum eſt poſſe, vt conſtat ex praxi recepta, & colligitur ex *cap. Vos ante de conſ. diſt. 4.* Rurſus in *Conc. Nicæno 2. cap. 22.* apud Turrianum præſcribitur, vt viri non teneant in Baptiſmo fœminas, nec fœminæ teneant mares; & quidem id prudenter cauebatur in baptiſmo adultorum; nunc in infantibus non ſeruatur.

68 Vrbanus 2. in cap. *Quod autem 30. q. 4.* dicit, maritum, & vxorem non debere ſimul eundem puerum in baptiſmo tenere propter maiorem decentiam, & puritatem. Quod in Diœceſi Mediolanenſi ſeruari, teſtatur *Bonacina de Matrimon. quæſt. 3. punct. 5. §. 2. num. 5.* ex ſpeciali prohibitione. *Gallego de cognat. ſpirit. cap. 9. num. 7.* dicit, *iure communi ſupra relato prohiberi*; ſubindè *Suar. 3. par. quæſt. 67. artic. 8.* docet, peccare coniuges ſimul ad hoc munus accedentes, non tamen grauiter: quia materia leuis eſt.

69 Dico tamen primò. Coniuges tenentes ſimul eundem baptizatum, qui ſit aliorum filius, non contrahunt inter ſe cognationem ſpiritualem; alioquin talis actio grauiter ipſis eſſet prohibita. Conſtat ex *Trid. n. ſeſſ. 24. cap. 2. de Reform. Matrimon.* & id notant *Layman ſup. & Coninch diſp. 32. dub. 2.*

Dico ſecundò, quamuis minus deceat, vt duo coniuges ſimul alienam prolem in Baptiſmo teneant, id tamen licitum eſt etiam ſecundum ius antiquum. Nam *Vrbanus 2. in eo cap. Quod autem*, non iam ſtatuit præceptum, quam indicat, quid deceat. Ita *S. Thom. in 4. diſtinct. 42. quæſt. prima artic. 3. quæſtiunc. 2. ad 4. Angelus, Matrimonium 3. imped. 7. numero nono. Sylueſter Matrimonium 8. quæſt. 7. Nauarrus cap. 22. numero 39. & alij.* Quin illa minor decentia iam conſuetudine cohoneſtatur; & ita nullam eſſe culpam, docent *Sanchez de Matrimon. lib. 7. diſput. 57. numero quinto, Coninch quæſtione 67. numero 57. Layman, & Bonacina ſupra.*

CAP.

CAP. VII. QVÆST. XII.

Quot debeant eſſe Patrini?

70 IVs antiquum præſcribebat, vt vnicus adhiberetur patrinus in Baptiſmo, vel in confirmatione ſiue vir, ſiue fœmina. Conſtat ex *cap. Non plures de conſecr. diſt.* 4. *& ex cap. Finali de cognat. ſpirit. in* 6. Cuius precepti violationem eſſe peccatum, etſi leue, quia materia cenſebatur leuis, docuerunt *Syluester*, *Roſella*, *Sotus*, *Ioannes Andreas*, *Francus*, *Dominicus*, *& alij*, quos refert *Sanch de Matrimon. lib.* 7. *diſputat.* 57. Quinimò multis in locis excuſari culpā contraria conſuetudine, plures exiſtimabant. Quotquot autem baptizatum tangebant, aut confirmatum quamuis illicitè, contrahebant cognationem, vt habetur in eo *cap. Finali.*

71 At *Tridentinum ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de Reform. Matrim.* permittit, vt vnus, & vna baptizatum ſuſcipiāt. Monet etiam Parochum, vt ab ijs, ad quos ſpectat, inquirat, quem, vel quos elegerint in patrinos. & eos dumtaxat admittat. Quod ſi alij vltrà deſignatos (inquit) baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo modo contrahant. Congruentia fuit, vt generatio ſpiritualis carnalem imitetur, in qua vnicus pater, & vna mater reperitur. Quare nec duo viri, nec duæ fœminæ poſſunt eſſe ſimul ſuſceptores vt notat *Sanchez ſupra.* Videatur *Villalobos to.* 1. *tract.* 5. *diffic.* 11.

72 Iam ſit dubium 1. An poſt Tridentinum ſit mortale peccatum plures patrinos adhibere, vel admittere? Negant *Ludou. Lopez par.* 2. *tract. de Matrimon. cap.* 41. *Sanch. ſupr.* Quoniam ante Tridentinum erat eadem omninò prohibitio, quàm Tridentinum innouat illis verbis, *iuxta Sacrorum Canonum inſtituta.* Sed tunc erat ſolum veniale peccatum iuxta communem ſenſum Doctorum; ergò nunc etiam eſt veniale dumtaxat.

Confirmatur: quia ratio prohibitionis fuit, ne multiplicentur cognationes: Sed eſt valdè probabile præter duos priores diuerſi ſexus cœteros non contrahere cognationem, vt vidimus *ſupra num.* 19. & videbimus infrà *num.* 77. Ergò violatio non eſt tanti momenti, vt conſtituat culpam mortalem.

73 Probabilius affirmant *Manuel in Sum. tom.* 1. *cap.* 226 *num.* 1. *Vega cap.* 33. *de Baptiſ. caſu* 39. *Bonac. de Matrimon. qu.* 3. *punct.* 5. *Paragr.* 2. *num.* 32. *Coninch. qu.* 67. *num.* 59. *Baſil. Legion. de Matrim. lib.* 7. *cap.* 39. *num.* 12. *Barboſa cum multis de poteſt. Epiſcop. part.* 2. *Allegat.* 30. *num.* 44. Probatur: quia Tridentinum nō ſolum innouat, ſed etiam aggrauat antiquam prohibitionem: ſiquidem Parochum admittentem plures, quàm duos diuerſi ſexus Ordinario ſubijcit puniendum, quòd ob culpam leuem non præciperet.

Confirmatur: quia ſaltem ſub opinione multiplicantur cognationes, & impedimenta matrimonij, quæ Concilium ſummoperè vitare contendit. Ergò non eſt tranſgreſſio leuis. Hinc ſoluitur oppoſitum fundamentum.

74 Sit dubium 2. An ſi de facto plures aſſignentur, quàm duo diuerſi ſexus, ſint omnes veri Patrini? Negat *Suar.* 3. *par. qu.* 67. *artic.* 8. Quia veri Patrini munus requirit deſignationem, non qualemcumque ſed legitimam, & conformem Tridentino; ſcilicet vnius tantum viri, vel fœminæ, vel ad ſummum duorum diuerſi ſexus. Excluſit. n. Tridentinum à munere Patrinorum omnes illos, qui baptizatum tetigerint vltrà deſignatos nimirum legitimè. Quare ſi plures viri, vel plures fœminæ deſignentur in Patrinos; nullus ipſorum erit verus Patrinus, nullus contrahet cognationem; quia nullus eſt deſignatus legitimè.

75 Affirmant *Vega, Manuel, Baſilius, Sanchez ſup. Bonac. ma num.* 25. *Coninch. diſput.* 32. *num.* 37. *Nauarrus cap.* 22. *nu.* 39. *Henrīqu. lib.* 11. *cap.* 11. *num.* 12 *Layman lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 4. *Rebellus part.* 2. *lib.* 3. *qu.* 6. *num.* 6. *& in Appendice poſt librum* 4. *sect.* 4. *numero* 96. referens

Car-

Cardinalium declaratione. Probatur; quia communis ſententia iuriſtarum in leg. *Non dubium Cod.* de legibus cùm Bartolo in leg. *Prætor ait. ff. de noui oper. nuntiat.* tradit, actum contrà legem valere, vbi lex non addit decretum irritans. Sed *Tridentinum eo cap. 2.* prohibet plurimorum Patrinorum deſignationem, aut duorum eiuſdem ſexus; non tamen irritat factum contrà talem prohibitionem. Cùm enim addidit clauſulam irritantem, ſolùm comprehendit non deſignatos, qui tenent; quòad deſignatos vero, quamvis illegitimè, renouat Sacrorum Canonum ſtatuta, quæ ſimiliter prohibebant plurium deſignationem, non tamen irritabant, vt conſtat *ex cap. Fin. de cognat. ſpirit. in 6.*

76 Dico 1. Si plures Patrini deſignati non admiſſi fuerint à Parocho, ſed vnus, vel vna, vel duo tãtum diuerſi ſexus iuxtà Tridentini præceptum; illi tantum erunt Patrini, quos Parochus admiſerit. Ita *Sanchez, & Layman ſup.* & Doctores nuper relati *n.* præced. planè requirunt ad verùm patrini munus, vt deſignatos à Parentibus admittat Parochus. Nam iniungens Tridentinum Parochis, vt ad ſummum admittant duos diuerſi ſexus, ceteros, & ſi deſignatos à Parentibus, legitimè tamen repulſos à Parocho, palam excludit à munere Patrini.

77 Dico 2. ſi plures quàm duo diuerſi ſexus deſignati ſint, & omnes admittantur à Parocho, tangantque baptizatum ſucceſſiuè; primus, & prima tantum erunt veri Patrini; quoniam ipſorum contactu iam munus ſuſceptoris completum eſt iuxtà formam à Tridentino præſcriptam. Ergo reliqui iam ſunt incapaces talis muneris gerendi. Sic docent *Suarez, Sanchez, & Bonacina ſup.* Quòd à fortiori verùm erit, ſi duo priores diuerſi ſexus tangant, ceteri ſolùm aſſiſtant, vt habet *Declaratio Cardinalium apud Layman ſupra.*

78 Dico 3. ſi plures quàm duo diuerſi ſexus deſignentur, & omnes admittantur à Parocho, ſimulq; tangant omnes baptizatum (quòd in praxi rariſſimum erit) omnes ſunt veri Patrini, veramque cognationem contrahunt. Ita tenet communis ſententia poſita *n.* 75. cuius fundamento probatur. Etquidem ſic deſignati, ac admiſſi cunctas habent cõditiones in Tridentino requiſitas ad verum Patrini munus; cùm deſignari fuerint à parentibus, admiſſi à Parocho, tenuerintq; baptizatum ſimul cùm ceteris. Ergò quamvis illicitè deſignentur, & admittantur, verùm gerent munus Patrini, veram contrahent cognationem. Ad fundamentum primæ ſententiæ conſtat ex dictis, non excluſiſſe Tridentinum à verò munere ſuſceptoris omnes illegitimè deſignatos. Conſonat *Villalobos tom. 1. tractat. 14. Diffic. 9. num. 13.*

79 Sit dubium 3. An Epiſcopus diſpẽſare poſſit, vt adhibeantur plures Patrini, quàm duo diuerſi ſexus? Affirmarunt antè *Tridentinum S. Antoninus, Angelus, Tabienna, Syluester, & alij, quos refert Sanchez ſup.* Quia non inuenitur ſpecialiter prohibita diſpenſatio. Negauit Alexander de Nevo cap. *Contracto n. 16. de cognat. Spirit.* Quia iure prohibetur, nec inuenitur Epiſcopis cõceſſa poteſtas diſpenſandi. Poſt Tridentinum negant communiter Doctores. *Reginaldus lib. 31. num. 154. Gallego de cognat. ſpirit. cap. 7. num. 9. Sanchez ſup. Rebellus in Append. num. 8). Bonac. ſup. num. 33. Barboſa num. 41.* Probatur 1. Quia ſic declararunt Cardinales teſte Rebello ſup. Probatur 2. Nam inferior non poteſt in lege Superioris diſpenſare, niſi facultas ipſi concedatur expreſsè. Quare veriſſima ſententia docet, in præcepto Pontificis, aut Concilij Generalis Epiſcopum diſpenſare non poſſe, niſi facultas ipſi concedatur expreſsè, vel ex more ſeu praxi cenſeatur conceſſa; vel ſemel, aut iterum, quando neceſſitas vrget, nec patet aditus ad Pontificem. Sed in hoc caſu nulla poteſt vrgere neceſſitas, nec dum vtilitas, & nullibi conceditur Epiſcopo poteſtas

diſpen-

Digitized by Google

diſpenſandi: Non ergò poteſt diſpenſare. Doctores affirmantes antè Tridentinum forſan nitebantur conſuetudine tunc recepta, quam planè Tridentinum aboleuit.

80 Demum nota, quæ Tridentinum eo cap. 2. decreuit circa Patrinum Baptiſmi, pariter intelligi decreta circa Patrinum Confirmationis; in qua ſubindè debeat tenere vnus, vel vna, vel ad ſummũ duo diuerſi ſexus, nec alius præter deſignatos contrahent cognationem. Quia mens Tridentini fuit vtramque cognationem pariter reſtringere, ne multiplicentur impedimenta Matrimonij, vt conſtat ex proæmio capitis illius. Ita docent *Nauarrus cap. 22. nu. 40. Suarez 3. p. q. 72. art. 10. Sanchez ſup. Villalobos num. 19.*

CAP. VII. QVÆST. XIII.

An qui tenet per procuratorem, ſit Patrinus?

81 Conſuetudine receptum eſt, vt magnatos deſtinent procuratorem, qui puerum teneat in Baptiſmo nomine deſtinantis. In quo caſu dubitatur 1. An conſtituens procuratorem gerat per illum verùm Patrini munus? Prima ſententia negat: Tenent illam *S. Antoninus, Sotus, Toledo, Lopez, Vivaldus, Azor, triplex Ledeſma, Manuel, Nauarrus, & alij plures, quos ſequitur Sanch. de Matr. lib.... diſp. 59. Henriq. lib. 12. cap. 11. fin. Reginal. lib. 31. num. 156. Villalob. to. 1. tract. 14. Diffic. 9. n. 18. Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 2.* cùm alijs, qui putant, hanc actionem tenendi baptizatum, aut confirmatum ita perſonalem eſſe, vt nequeat validè per alium exerceri. Probatur 1. Quia Canones explicantes actum Patrini, per quem contrahitur cognatio, vtuntur his verbis, *tenet, ſuſcipit, leuat, tangit*, vt vidimus ſup. *n.* 8. Ideoque diximus *n.* 9. requiri contactum baptizati, vel confirmati. Et *in cap. de his*, & cap. *Ad limina 30. q. 1.* dicuntur Patrini ſuper ſe ſuſtinere confirmatum, & proprijs manibus retinendo ſuſcipere. Quæ verba petunt actum pure perſonalem, vt verus Patrinus ſit, & ſubindè contrahat cognationem.

82 Probatur 2. Quia cùm inducere impedimenta dirimẽtia ſit nimis odioſum, inducenda non ſunt, vbi non eſt ius expreſſum. At iura non exprimunt, poſſe verùm Patrini munus, & impedimentum cognationis ſpiritualis induci per Procuratorem, vel nuncium; imò ſignificant contrarium. Ergò non eſt in hoc dubio talis cognatio dirimens inducenda. Probatur 3. Nam ſpiritualis cognatio naturalem imitatur cap. *Debitum*. de Baptiſmo. Sed ad cognationem naturalem requiritur actio perſonalis; ergò ſimiliter ad ſpiritualem. Confirmatur 1. Quia cognatio legalis contrahi non poteſt adoptando per procuratorem leg. *Poſt mortem 25. §. Nec adoptare. ff. de Adopt.* Sed cognatio ſpiritualis legalem imitatur; ergò non poteſt contrahi per procuratorem. Confirmatur 2. Quia ſi conſtituas procuratorem, vt nomine tuo baptizet puerum, non contrahis cognationem; ergò nec conſtituens procuratorem, vt nomine tuo teneat; cùm eadem ſit vtrobique ratio. Fatentur aliqui ex Auctoribus huius ſententiæ, conſuetudine quidem induci poſſe, vt cognatio contrahatur tenendo per procuratorem: addunt verò, talem conſuetudinem non dari, ſed admitti Principes ad tenendum infantem per procuratorem, vt amicitia concilietur, non vt cognatio contrahatur.

83 Secunda ſententia probabilior affirmat, tenentem in Baptiſmo, vel Confirmatione medio procuratore, verùm eſſe Patrinum, & contrahere cognationem. Ita tenent Iuriſtæ quidam *apud Sanchez* ſupra, qui dicit, illam eſſe valdè probabilem. Tenent etiam *Philiarchus de Officio Sacerd. to. 1. part. 2. ca. 11. Sà verb. Matrim. imped. dirim. n. 5. Raſſlegion. de Matr. lib. 7. c. 39. n. 10. Coninch. diſp. 32. n. 40. Rebellus p. 2. li. 3. q. 6. n. 12. & in Append. ad lib. 4. nu. 95. & 96. Barboſa part. 2.*

part.2. de poteſt. Epiſc. Allegat.30.num. 50. Layman. lib.5. part.4. cap.4. numero 5. Bonac. de Matrim. q 3. punct.5. Parag.2. num.34. Hurtado de Matrim. diſput.18. diffic.5. Martinus Perez de Matrimon. diſp.29 ſect.7. Conſonat declaratio Cardinalium apud *Coninch, & Rebellum ſupra*, & apud *Franciſcum Leonem in ſuo Theſauro part.2. cap.9. num.63. Conſonat deciſio Rotæ*, quam refert *Riccius in ſua praxi, Reſolut.630.* Nec credendum eſt, Cardinales, & Rotam in re tàm graui decipi, & impedimentum aſtruere, vbi nullum eſt.

84 Probatur 1. Quia poteſt quis per alium facere, quod poteſt per ſe ipſum, dum id ſpecialiter non prohibetur, *leg.1. §. Rurſus ff. de Procurat. & Reg. Poteſt quis de Regul. iuris in 6.* Sed nullibi prohibemur conſtituere procuratorem ad patrini munus, vt conſtabit ex ſolutione argumentorum; ergò poſſumus gerere tale munus per procuratorem. Probatur 2. Quia matrimonium, quod eſt maximè perſonale, poteſt iniri per procuratorem, vt habetur in *cap. fin. de Procurat. in 6.* Ergò multò magis munus Patrini. Probatur 3. Nam Eccleſia permittit, & admittit ſuſceptionem baptizati medio procuratore factam: & tamen non permittere baptiſmum ſolemnem adminiſtrari ſine verò patrino. Cenſet igitur ibi dari verum Patrinum. Atqui procurator non eſt verus patrinus, vt videbimus *infrà num.88.* Ergò conſtituens procuratorem eſt verus patrinus.

85 Ad primum in oppoſitum reſpondetur, illos Canones requirere contactum, ſcilicet proprium, vel alienum proprio nomine factum. Textus in cap. *De his*, & in cap. *Ad limina* referunt, quòd ibi factum erat; non tamen decernunt, aliter fieri non poſſe. Sicut enim ſufficit per alium ſuſcipere; ſic per alium tangere. Nec iſta ſuſceptio eſt ità perſonalis, vt per alium præſtari non poſſit. Ad ſecundum conceſſa maiori, negatur minor: dum enim iura non prohibent expreſsè ſuſceptionem factam per procuratorem, ſtatuunt eius valorem, & cognationem indè reſultantem ex communi Reg. *Poteſt quis 68. & Qui facit per alium 72. de Regul. iuris in 6.*

86 Ad tertium reſpondetur, cognationem ſpiritualem imitari naturalem in diſtinctione generãtis, & geniti, quòd intendit Pontifex in ca. *Debitum de Bapt.* differt autem ab illa: quia naturalis fundatur in actione phyſica, quæ non poteſt alteri committi, ſpiritualis verò fundatur in actione morali, quæ poteſt per alium præſtari, cum maximè pẽdeat ab intentione. Ad primam confirmationem, conceſſa maiori, negatur minor: Quippè cognatio ſpiritualis non imitatur in omnibus legalem; hæc enim requirit multò maiorem ætatem in adoptante, quàm habeat adoptatus; ſecus illa: legalis item ex ſpeciali iuris diſpoſitione nõ poteſt fieri per procuratorem; nõ verò ſic iura diſponunt circa cognationem ſpiritualem. Ad ſecundã confirmationem, conceſſo antecedente, negatur conſequẽtia. Quia Baptiſmus ſolius Chriſti nomine confertur, cuius Miniſter per ſe contrahit cognationem. At Patrini munus præſtari poteſt alterius nomine, qui contrahat cognationem. Fateor verò, ſi procurator reuocatus ſit ante ſuſceptionem, conſtituentem non contrahere cognationem; quia nõ exercetur illud munus ipſius nomine, vt notat *Sanch. ſup.*

87 Dubitatur 2. An procurator tenens alterius nomine, contrahat cognationem? Prima ſententia docet, procuratorem eſſe verum Patrinum, ac ſubindè contrahere cognationem. Probatur primò. Nam his procurator actione perſonali tenet, & tangit baptizatum; quòd equidem conſtituit verum Patrinum. Probatur ſecundò. Nam interdum præter intentionem agẽtis naſcitur obligatio: vt habetur *leg. Si is qui §. Si libero ff. commodati.* Ergò quamuis procurator non intendat nomine proprio tenere, contrahet cognationem, dum tenet de facto. Probatur tertiò. Quia ſi tibi committat Epiſcopus, vt ipſius nomine bapti-

baptizes puerum, tu contrahis cognationem; quamuis alieno nomine baptizes. Ergo ſimiliter tenens alieno nomine contrahet cognationem. Ita ſentiunt *Ioannes, Andreas, Aretin., Imola, Sotus, Gallego, Toletus, Ledeſma, Lopez, Vualdus, Manuel*, quos refert *Sanchez ſupra.* Dicens eſſe ſatis probabilem opinionẽ. Limitant *Toletus, & Lopez*, ſi procurator animum habeat contrahendæ cognationis; ſecus ſi non habeat. Nam munus Patrini requirit intentionem illius verè gerendi, vt diximus *num.2.*

88 Secunda ſententia probabilior aſſerit, procuratorem, quamuis habeat animum gerendi munus Patrini, non eſſe verum patrinum, nec contrahere cognationem. Ita declararunt *Cardinales teſte Nauarro lib.5. conſil in fine*; tenent *Abbas, Sylueſter, Armilla, Roſella, Tabiena, Couarrubias, Henriquez, Sà, Cuccus, & alij*, quos ſequitur *Sanch., Coninch, Baſilius, Hurtado, Barboſa, Bonacina, Martinus Perez ſup. Layman nu.4. Villalobos, & Diana ſupra cum alijs.* Probatur, quia Procurator non eſt deſignatus in patrinum, ſed conſtituens illum, deſignatio verò requiritur ad valorem ſuſceptionis, vt vidimus q.4. Quapropter procurator non intendit agere verum patrinum, nec talis muneris obligationem ſuſcipere, ſed illam in deſignantem refundere, cuius nomine gerit actionẽ: Et quamuis vellet in ſe ſuſcipere tale munus, & onus, nihil ageret defectu deſignationis.

89 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, non ſufficere contactum illum materialem, niſi deſignatus ſit, vt ſuo nomine teneat infantem Cum autem in hoc caſu deſignatus ſit ille, qui procuratorem mittit, & ſufficienter præſtet munus ſuum medio procuratore. Iam hic tangit vltrà deſignatum, & ideò quamuis intendat eſſe patrinus, nõ erit. Ad ſecundum dicimus, in caſu illius legis eum, qui commodauit, voluiſſe commodatarium obligare ſibi, licet falſo putarit, illum eſſe ſeruum: Vnde nec defecit voluntas ex parte commodantis, nec poteſtas obligandi commodatarium. At in noſtro caſu vel deeſt procuratori voluntas ſuſcipiendi nomine proprio, vel ſaltem deeſt poteſtas, cum deſignatus ipſe non ſit, ſed alius, qui verè præſtat tale munus. Ad tertium negatur conſequentia; quia licet accipias iuriſdictionem ab Epiſcopo, ſemper baptizas, vt Chriſti Miniſter, & confers verum Sacramentum, ex cuius collatione cognatio reſultat. At alterius nomine tenens exerces nudam Eccleſiæ cæremoniam, quæ ad inducendam cognationem requirit, vt nomine proprio fiat à deſignato nimirum in patrinum.

CAP. VII. QVÆST. XIV.

Quæ ſit obligatio Patrini?

90 Reſpondet *S.Thom. 3.p.qu.67. art.8.* teneri patrinum ad inſtruendum baptizatum in rebus fidei, ac morum, quæ ſint eius ſaluti neceſſaria. Conſentiunt *Suarez, Nuñus, Coninch, eo artic.8. Graffis, part.2. Deces.ca.2.num.5. Reginald.lib.27.num.36. Henriqu.lib.2. cap.14.num.1. Filliucius tract.2 nu.159. Bonac.de Sacram.diſput.2.qu.2. punct.5. num.18. Layman lib.5. tract.2.cap.9. Villalob.tom.1.tract.5.difficul.11.* Sic etiam tradunt *Auguſtinus in cap. Vos ante de conſ.diſt.4. Leo. 3.in Conc. Mogunt.c.47.* Probatur; nam id munus & onus aſſumit patrinus, cum intendit fieri ſuſceptor; datur enim quaſi pedagagus baptizati.

91 Circa quod nota 1. huic obligationi plenè ſatisfacere patrinum, ſi ſemel doceat baptizatum fidem, & doctrinam Chriſtianam: Quia non amplius ille paruulus eſt indigens pedagogo. Sic aduertunt *Suarez, Coninch, Layman ſupra.* Nec eſt credendum, hanc obligationem toto vitæ decurſu durare, ſed ſolum dum baptizatus rudis exiſtit: Quippè ſemel inſtructus egredi cenſetur ſtatum infantis. Nota 2. teneri patrinum ad hanc inſtructionem, quando neceſſitas illam exigit; nempè quando baptizatus habet paren-

Digitized by Google

parentes infideles, vel ſuſpectos in moribus (vt notat *Syluester verb. Catechiſmus qu.3.*) vel ita negligentes, vt filium non inſtruant de neceſſarijs ad ſalutem, vt aduertit *Reginald. ſupra.* Quapropter inter Catholicos raro, vel ferè nũquam vrgebit talis obligatio; quoniam inter fideles nati, vel educati ſatis vt plurimum inſtruuntur à parentibus, aut præceptoribus, aut à publicis catechiſtis. Ita cenſent *Doctores citati, & Sà verb. Baptiſmus nu.*17. dixit, obligationem iſtam non eſſe vſu receptam. Hoc tamen ablatum eſt in editione correcta.

CAPVT VIII.

De recipientibus Baptiſmum adultis.

1 QVilibet viator, qui non fuerit anteà baptizatus, eſt ſubiectum capax baptiſmi, per quẽ regeneretur in Chriſto. Monſtrum, quòd ex fœmina, & bruto generatur, non eſt capax baptiſmi; quia non eſt homo, cũ ex ſemine bruti generetur. Si genitum ſit ex viro, ac fœmina, capax eſt baptiſmi, cum habeat animam rationalem. Si vero duplicem animam habere videatur ex operationum diuerſitate; quia conſtat duobus capitibus, quorum altero dormiente, alterum vigilat; duplex baptiſmus conferatur. Si dubium ſit, an vnicam, vel duplicem animam habeat; quia licet habeat duo capita, vel duo pectora, non apparent operationes diuerſæ, baptizetur vnum caput, vel vnum pectus abſolutè, alterum ſub conditione. Si dubitetur, an monſtrum ſit rationale, baptizetur ſub conditione. Videantur *Suar. tom.3. diſp.25. ſect.1. Laym. lib.5. tract.2. cap.6. Bonacina de Sacram. diſput.2. q.2. punct.6.*

2 Requiritur in adultis ad valorem Baptiſmi voluntarius conſenſus, & intentio recipiendi tale Sacramentũ; Sufficit autem voluntas virtualis, aut habitualis, implicita, vel etiam coacta, vt oſtendimus *lib.1. cap.4. qu.1.* & habetur *in cap. Maiores de Baptiſmo.* Vnde fit 1. Valere baptiſmum collatum dormiẽti, qui petiuerat illum ante ſomnum. Idem eſt de furioſo, vel amente, qui dum haberet lucida rationis interualla, petiuit baptiſmum ante dementiam. Si verò dubitetur, an amẽs petierit baptiſmum, an compos ſui; nec aliàs conſtet, illum in peccato mortali perſtitiſſe, baptizandus erit ſub conditione. Quia melior eſt baptiſmus dubius, quam nullus. At ſi cõſtet, in ſtatu peccati permanſiſſe, non eſt baptizandus cum hoc obice; ne Sacramentum miniſtretur indigno. Ita *S. Th. 3. par. quæſt.68. artic.12. Henriquez lib.2. cap.24. num.4. Diana part.3 tract.4. Reſolut.12.*

3 Si quis prorsùs ignoret Baptiſmũ, illumque recipiat vt balneum aquæ, vel quid ſimile, non recipit Sacramentum; nam ignorãtia facit inuoluntariam receptionem Sacramenti: Secus ſi talis habuerit aliquam notitiam confuſam baptiſmi; quatenus videlicet ſciret, illum ad cultum veri Dei, vel ad eius religionem pertinere, velitq; recipere, quod Chriſtiani recipiunt. Ita *Sotus in 4. diſt.5. art.7. Suar. tom.3. diſput.24. ſect.1. Zambranus de mortis articulo cap.1. dub.7. num.2.* Sic examinandi ſunt Æthyopes, aut ſimiles, qui baptizati fuerint in ſuis Regionibus: Quid videlicet intellexerint, quid intenderint, quando receperunt baptiſmum. Si re tamen examinata probabile dubium relinquatur de cognitione, vel intentione baptizati, repetendus erit Baptiſmus ſub conditione, iuxtà ſuperius dicta, cap.4. q.1. Videantur *Sandoual de Aethyopum ſalute libro tertio, & Quintanad. tract.1. ſingul.15.*

CAP.

CAP. VIII. QVÆST. I.

An ſurdus, & mutus iam adultus baptizari poſſit?

4 Difficultas procedit in eo, qui natus eſt ſurdus,& mutus inter infideles,& iam adultus petit baptiſmum;quia videt alios baptizari;cenſendus ne ſit habere ſufficientem intentionem ad valorem Baptiſmi,& diſpoſitionem ſufficientem ad eius fructum percipiendum? *Ludou.Lopez part.1.cap.12. poſt medium aſſerit*, quoſdam Thomiſtas inter Indos non auſos fuiſſe quemdam huiuſmodi baptizare; quia nec debitam fidem, & attritionem, nec ſufficientem myſteriorum cognitionem habere poſſe videbatur: ipſeque *Lopez monet*, vt ad huiuſmodi baptiſmum conſulatur Epiſcopus, qui cum viris doctis inueſtiget, an talis ſurdus, & mutus ex viuacitate mentis, vel ex inſpiratione diuina, vel ex externis Chriſtianæ Religionis exercitijs à ſe viſis hauſerit notitiam fidei ſufficientem, & diſpoſitionem neceſſariam ad Baptiſmum ſignis exterioribus prodat; alioquin cenſet,non eſſe baptizandum.

5 *Moſcoſus in Summ.tract.2. capite quinto numero ſeptimo,& Diana part.5. tractat.6. Reſolut.1.* docent, ſi talis de facto baptizetur ſine præmiſſo ſufficienti examine; verè tamen habens ſufficientem notitiam, & intentionem, valere baptiſmum, etſi baptizans grauiter peccet ob periculum, quòd ſubit, baptizandi vel incapacem,vel indignũ. Rurſus aſſerunt, ſi longè diſtet Epiſcopus,vel aditus ad ipſum ſit difficilis,poſſe Parochum cum aliis viris doctis examinare ſurdum iſtum, & mutum, illumque repertum cum ſufficiente diſpoſitione baptizare. Siquidem Epiſcopi iuriſdictio neceſſaria non eſt in iſto caſu, ſed ſolum examen recepturi baptiſmum, quòd Parochus doctus, & prudens, ſeu conſulens viros doctos ſatis præſtare poteſt.

P. Lugo de Sacramentis,

6 *Vega cap.33. de Baptiſm.caſu 61.* ſimpliciter aſſerit, hunc ſurdum, & mutum fore baptizandum; quia reputat illum capacem inſtructionis, & diſpoſitionis neceſſariæ. Idem ego ſentio,dum iſte poſſit, (quòd communiter accidet) nutibus explicare, quid ſentiat de myſterijs noſtræ fidei, quid de Baptiſmo, quàm doleat de peccatis, & velit in poſterum ab illis abſtinere, fierique verus Chriſtianus. Sicut muti ſimul, & ſurdi, qui naſcuntur inter Chriſtianos,nutibus inſtruuntur,& confitentur,& alia Sacramenta non ſolum validè, ſed dignè recipiunt. Apud infideles equidem requiretur in praxi cautio prudens, & examen diligens. In quo videntur conuenire Doctores relati.

CAP. VIII. QVÆST. II.

An filius ſine conſenſu parentum poſſit baptizari?

7 Idem eſt de ſeruo, qui ſine conſenſu Domini, vel ipſo quoque repugnante, baptizari velit. Et reſpondeo ſub diſtinctione; ſi conſtat volẽtem baptizari non habere plenum rationis vſum, non ſufficere conſenſum ipſius, vt licitè baptizetur contra voluntatem parentum,vel Domini, vel habentis patriã poteſtatem in illum. Quia ius naturale præſcribit, vt filius ante rationis vſum, cum non habeat propriam voluntatem, ſubiaceat curæ, voluntatique parentum; vt de paruulis dicemus *capite nono*.

8 Si verò conſtat,volentem baptizari, plenum habere rationis vſum, ſufficit conſenſus ipſius,vt valeat,& liceat baptiſmus contra voluntatem parentum, aut Domini, vel cuiuslibet Superioris collatus. Nam adultus in his,quæ pertinent ad animæ ſalutem, eſt ſui iuris, & independens ab alieno conſenſu. Poteſt igitur baptizari, & ab illorum poteſtate ſubtrahi, quorum regimen pariat ſubuerſionis periculum. Ita *S.Thomas 3.par. quæſt.68. articulo 10. Suarez ibi*

Digitized by Google

ibi diſput.24.ſect.1. Henriquez lib.2.cap.25.num.3.Reginald.lib.27.nu.68. Tolet. lib.2.cap.21 nu.2.Filliuc.tract.2.nu.134. Vazqu.3.par.diſput.155.cap.3. Bonac.de Sacram.diſp.2.q.2.punct.6.n.12.Auerſa 3.par.q.68.ſect.1.fine.

9 Si dubiretur, an vſu rationis polleat, qui petit baptiſmũ *Sotus in 4.diſt. 5.q.1.art.*10.dicit, dum dubium perſeuerat, in fauorem Fidei, ſeu Religionis eſſe propendendum: itaut ſi puer velit, & parentes renuant, cenſeatur habere rationis vſum; è contra verò ſi parentes velint, & ipſe renuant, cenſeatur non habere. *Henriquez ſup Fauentius verb. Baptiſmus num.6.& alij putant*, non eſſe baptizandum, quoniam in eo dubio melior eſt conditio parentum poſſidentium. *Bonacina ſup.diſtinguit*, & quando puer iam compleuit ſeptemnium, in dubio de rationis vſu cenſet eſſe baptizandum; quod etiam ſentiunt *Sà verb. Baptiſmus num* 11. *& Bartholomaeus ab Angelis de Baptiſ.*§.33. Si nondum impleuit ſeptemnium, non eſſe baptizandum. Quoniam in ſeptemni, niſi manifeſtè conſtet oppoſitum, prę ſumitur vſus rationis; non autem ante ſeptemnium, niſi palàm appareat, vt cum multis docet *Sanch. de Matrim.lib.1.diſputat.16. num.*10.

10 Ego cenſeo, dum eſt dubius vſus rationis, expectandum eſſe, donec ille ſit certus: ſiquidem ex dilatione nullum periculum imminet: ex collatione verò baptiſmi poteſt praeiudicari patriae poteſtati, vel etiam peruerſionis timeri iactura, ſi puer apud parentes infideles remaneat non ſatis gnarus religionis, & obligationis ſuſceptae. Si tamen inſtet neceſſitas, aut mortis periculum, in dubio baptizandus eſt inuitis parentibus, dum ipſe videtur liberè conſentire: quoniam haec pars tutior eſt, & ſalus animae praeponderat in eo caſu cuilibet alij iuri, vel periculo. Similiter è contra, ſi parenres velint baptizari filium, de cuius pleno rationis vſu dubitatur, & ipſe renuat: dum non vrget neceſſitas, non eſt baptizandus, ne ſubeatur ſine cauſa diſcrimen irritandi Sacramentum, ſi puer verè ſit rationis compos, & renuat: vel citò recedendi ab Eccleſia, ſi non bene ſapiens, & repugnans baptizatur: cum in dilatione baptiſmi nullum graue periculum appareat. At ſi neceſſitas vrgeat, baptizetur ſub conditione; nam periculum irritandi Sacramentum, aut deſerendi ſidem, cedunt charitati, qua neceſſaria media ſalutis indigenti tàm grauiter impendimus. Ita *Suarez tom. 3. diſputatio.25.ſect.3. fine Vazqu.3.part. diſput. 155.num.36.Coninch.qu.68. num.61. Caſtro Palaus tom.4.tract.19. diſp.1.punct. 6.num.7.*

CAP. VIII. QVÆST. III.

Quàm diſpoſitionem prerequirat Baptiſmus?

11 SVppono primò. Ad valorem Baptiſmi nec fidem, nec bonam aliquam diſpoſitionem in adulto requiri: Sic enim inſtituit Chriſtus hoc Sacramentum independens quoad ſubſtantiam ab omni tali diſpoſitione, vt teſtatur Eccleſiae praxis, quę quemlibet adultum ſpontè baptizatum cogit ad ſeruandam fidem, nec patitur, iterum baptizari: quamuis cum infidelitate, vel haereſi, vel quovis alio peccato recepetit baptiſmum. Vnde non requiritur voluntas ſupernaturalis recipiendi Baptiſmum cum eius valor non nitatur neceſſario fide ſupernaturali, ſed ſufficit naturalis cognitio proponens aliquod humanum motiuum etiam peccaminoſum, ex quo velit homo recipere, quòd Catholici recipiunt, etſi priuata fide credat, totum id nullius eſſe momenti. Et per hunc baptiſmum ſic validum imprimitur character, qui nullam aliam diſpoſitionem exigit in adulto, niſi voluntatem recipiendi baptiſmum modo dicto, vel alio quolibet. Ita docui *libro primo capite quarto numero* 15. Docentque *S.Thom.3.part.quaeſt.68. artic.citato Nuñus, & Peſantius ibi, Auerſa ſect.5.*

Digitized by Google

ſect.5.initio, Coninch, numero 51. dicens, eſſe de fide; Suarez tom.3. diſputat. 24. ſect.2. Bonacina cum alijs diſp.2. quaſt.2. punct.6.num.24.

12 Suppono 2. vt dignè cuipiam adulto conferatur baptiſmus, & cum illo gratia tam habitualis, quam Sacramentalis, & dona concomitantia gratiam, quæ ſunt effectus baptiſmi ritè ſuſcepti, præter intentionem recipiendi Sacramentum, ſaltem habitualem, & implicitam, de qua diximus numero 2.& 3. requiri notitiam myſteriorum fidei, præſertim principalium; itaut Catechumenus cognoſcat, & credat iuxta ſuam capacitatem (fide ſcilicet ſupernaturali, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo) vnum eſſe Deum Creatorem rerum omnium; Trinitatem etiam, & Incarnationem cum præcipuis Chriſti myſterijs. Demum æternam vitam cum meritorum præmijs, & peccatorum pœnis, vt tradunt cum multis Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 2.& 3. Quintanad. tractatu ſingul. 15. Auerſa ſupra. Ideò præmittitur ante Baptiſmum idonea Catechumenorum inſtructio. Cæterum vrgente periculo mortis, aut ſimili neceſſitate, licitè poſſet, ac deberet conferri Baptiſmus cum inſtructione tunc poſſibili. Quare licet miniſtro non conſtet, illum, qui petijt Baptiſmum, habuiſſe fidem explicitam Trinitatis, & Incarnationis, nec poſſit illum inſtruere; quia reperit eum moribundum, aut amentem, adhuc debet eum baptizare. Quia vel talis explicita fides non eſt ſimpliciter neceſſaria, vel fortaſſe non defuit. Ita Zambranus cap. 1. dub. 14. Diana p. 5. tract.3. Reſol. 20. Auerſa ſup. qui citant alios.

13 Suppono 3. in adultis requiri diſpoſitionem voluntatis conuenientem ſanctitati Baptiſmi. Sic Suarez ſupra Filliucius tract. 2. numer. 135. dicit, eſſe de fide, qua conſtat, omnia Sacramenta ſanctè tractanda fore: Quam tam recipiens, quam conferens iure diuino tenentur dignè tractare Sacramentum illud; quatenus accipiens non accedat, niſi ritè diſpoſitus; & Miniſter attendat, ne detur ſanctum canibus, nec Baptiſmus conferatur indiſpoſito, quamuis vrgeat neceſſitas: Hæc enim non cogit ad medicinam apponendam, vbi nihil pro futura ſit ex indiſpoſitione ſubiecti. Quapropter eadem omninò diſpoſitio requiritur ad dignè recipiendum baptiſmum, & ad omnem eius fructum percipiendum, de qua mouetur quæſtio præſens.

14 Et quidem quomodo debeat adultus diſponi, quando venit ad Baptiſmum cum originali duntaxat, diximus lib.1.cap.4.num.21. Siquis verò baptizari velit habens ſimul cum originali peccata venialia ſolum, non eſt illi neceſſaria pœnitentia talium peccatorum, vel ad licitè recipiendum baptiſmum, vel ad conſequendam eius gratiam. Imò quamvis accedat cum actuali cõplacentia venialium, dum habeat ſufficientem deteſtationem mortalium peccatorum, non propterea grauiter peccat, nec ponit obicem gratiæ; ſed verè conſequetur iuſtificationem, & remiſſionem omnium mortalium peccatorum. Ita docet S.Thom.3.p.quaſt.69. art. 9. ad 3. & notant Caietanus 3. part. q.68.art.4.& Auerſa ibi ſect.5. Quia ſcilicet ſola venialia non impediunt receptionem gratiæ iuſtificantis, & remiſſionem mortalium. Ad plenam tamen remiſſionem ipſorum venialium requiritur illorum etiam deteſtatio, ſeu pœnitentia, qualem pro mortalibus aſſignabimus.

15 In adulto, qui cum originali ſimul habet actuale peccatum mortale, quidam prærequirunt ſolam voluntariam receptionem baptiſmi ſine fictione, ideſt ſine affectu peccati mortalis. Alij requirunt veram contritionem; Alij ſaltem exiſtimatam. Alij veram attritionem; Alij ſufficere putant exiſtimatam, vt latè referunt Suarez tom. 3. diſp. 28.ſect.1.& 2. Vazquez 3. part. diſp. 158. cap.1.& 2. Diana part.3.tract.4.Reſolut. 13.& Nos tetigimus lib.1.cap.4.quaſt.2. Cabrera 3.part.quaſt.69.artic. 8. diſp. 2.

naturalis eſt, & proximum medium ad finem ſupernaturalem.

19 Tertia ſententia docet, dari poſſe dolorem de peccatis ex naturali motiuo turpitudinis ipſorum, quatenus opponuntur legi naturali, qui ſit ſubindè naturalis, quòad ſubſtantiam, & ſimul ſit Donum Dei procedens ex ſpeciali gratia per Chriſtum, ac ſubindè ſupernaturalis extrinſecè, ſufficienſque diſpoſitio Baptiſmi. Quia talis dolor, cùm habeat motiuum ſimpliciter honeſtum, eſt actus honeſtus ſimpliciter prærequirens ſpecialem gratiam per Chriſtum, ſine quo nihil poſſumus operari ſimpliciter bonum, ſic enim facilior redditur ex vna parte conſecutio gratiæ baptiſmalis. Quippè catechumeni non ita facilè motiuum intrinſecè ſupernaturale concipient, ac concipere poſſunt naturale motiuum; & ex alia parte ſeruatur ſenſus Conciliorum, & Patrum, qui ſolùm videntur excludere motum voluntatis omninò naturalem, qui nõ procedat ex ſpeciali gratia per Chriſtum, ſed ex ſolis naturę viribus; ac ſubindè nõ ſit ſaltem extrinſecè ſupernaturalis ex parte principij, finiſque remoti. Non autem excludunt à ratione diſpoſitionis ſufficientis cùm Sacramẽto motum voluntatis pium, & honeſtũ ſimpliciter; qui licèt ſit quòad ſubſtantiam intrinſecè naturalis, & ſupponat cognitionem naturalem quòad ſubſtantiam, procedat nihilominus ex ſpeciali gratia per Chriſtum, & ex diuina prouidentia ſupernaturali, remotèque conducat ad fructum, & finem ſupernaturalem. Ita docet *Vazquez 3.p.diſp.158.n.41.4. cùm alij Satis indicat Leſſius 3.p.q.69.n.13.* dicens, ad dignam Baptiſmi receptionem in adultis habentibus mortale peccatum, ſufficere attritionem, ſeu deteſtationẽ peccatorum propter metum gehennæ, vel turpitudinem ipſorum, vel ſimile motiuum honeſtum, quę non ſit merè naturalis, ſed aliquo modò ſupernaturalis, quatenus denominetur Dei donum, & impulſus Spiritus Sancti, nec poſſit ſolis naturæ viribus haberi.

20 Dico 1. dolorem de peccatis, qui non ſit donum Dei procedens ex diuina gratia per Chriſtum, non ſufficere ad fructum Baptiſmi percipiendum, vt ex Concilijs oſtendimus *lib.1. cap.4. q.2.n.24.* Videatur præſertim *Trid. ſeſſ.6.cap.5.* vbi declarat, cuiuslibet iuſtificationis exordium in adultis à Dei per Ieſum Chriſtum præueniente gratia ſumendũ eſſe. Quęlibet igitur iuſtificatio ſiue cùm Sacramento, ſiue ſine Sacramento contingat, præſupponit diſpoſitionem peccatoris ex diuina gratia per Ieſum Chriſtum profectam. Et hoc præcipuè contendunt Authores ſecundæ ſententiæ contrà primam.

21 Vndè fit, dolorem de peccatis ob ipſorum infamiam, vel ob aliud motiuũ temporale, nõ eſſe veram attritionem, quæ ſufficiat cùm Baptiſmo gratiã iuſtificantem inducere. Sic *Vazquez ſup. nu. 39. Leſſius n.12.& 13.* & Doctores ſecundæ ſententiæ. Probatur; quia talis dolor oritur ex timore mundano, qui tàm malum, quàm bonum affectum cauſare poteſt; quare non cenſetur donum Dei, nec eius ſpecialem gratiam præuenientem exigere; Cùm tamen Tridentinum *ſeſſ. 14.c.4.* deſignans attritionem, quæ cùm Sacramento ſufficiat iuſtificationi, definiat illam eſſe donum Dei, & impulſum Spiritus ſancti nec vllum aliud motiuum aſſignet dolendi, niſi propter pœnas inferni, vel propter turpitudinem peccati. Non ergò ſufficit dolor de peccatis ob ipſorum infamiam, vel ob ſimile temporale motiuum. Ideò meritò *Coninch. 3.part.quæſt.62.num.26* cenſet, non poſſe contrarium vlla ratione defendi.

22 Dico 2. Secunda ſententia ſimpliciter eſt præferenda; quia communior eſt, & conformior Concilijs, & Patribus; & eius fundamentum eſt ſolidum: Debet enim talis Dolor procedere regulariter à cognitione Fidei ſupernaturalis, quæ dicitur initium, & fundamentum totius iuſtitiæ noſtræ: Nec Fidem intrinſicè ſupernaturalem prærequirit niſi voluntatis affectus;

intrinſecè ſupernaturalis. At tertia ſententia non eſt improbabilis omninò. Nam, vt oſtendi latè 1. *p. lib.* 1. *diſp.* 40. *cap.* 6. actus etiam naturales quòad ſubſtantiam, ſi ſint ſimpliciter honeſti, procedunt ex ſpeciali gratia per Chriſtum, & habent connexionem remotam cùm iuſtificatione peccatoris, vt ſatis indicant ſcripturæ, Patres, & Concilia. Quare poterit hæc extrinſeca ſupernaturalitas ſimul cùm Baptiſmo ſufficere ad baptizati iuſtificationem. Et in hoc ſenſu forte loquuntur *Valentia, Durandus, Paludanus, Richardus*, & alij qui pro prima ſententia citantur; atque velle videntur excludere duntaxat neceſſitatem doloris intrinſicè ſupernaturalis, vt facilior, ac ſuauior ſit baptizati iuſtificatio (ſic enim loquuntur) non verò neceſſitatem ſpecialis gratiæ præuenientis, & impulſum ſpiritus ſancti deducentis ſic hominem ad ſalutem æternam. Bonacina ſimiliter, & alij Doctores ſecundæ ſententiæ videntur hoc ipſum ſentire; quatenus ſolùm requirunt attritionem, quæ procedat ex auxilio ſupernaturali propter metum gehennæ, vel turpitudinem peccati, ac illam vocant abſolutè ſupernaturalem, non diſtinguentes ſupernaturalitatem intrinſecam, & extrinſecam.

23 Vnde reſpondetur ad fundamentum primum primæ ſententiæ, quamvis Auguſtinus dixerit, ſine Dei auxilio rariſſimè venire quempiam ad Baptiſmum, non tamen dixiſſe, ſine Dei auxilio recipere fructum baptiſmi. Ad ſecundum reſpondetur, illum dolorem ſecundum ſe vel indifferentem, eſſe vel ad ſummum eſſe bonum ſecundum quid, nec auertere voluntatem à peccatis, pro vt oportet ad ſalutem, ac ſubindè non eſſe donum Dei, nec ex ſpeciali gratia per Chriſtum, nec ex ſupernaturali prouidentia prouenire: Cùm tamen Concilia prærequirant ſpecialem gratiam per Chriſtum, vt pœnitere poſſimus, ſicut oportet ad ſalutem. Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ poteſt tertia reſpondere, diſpoſitionem proximam per ſe ſufficientem ad iuſtificationem, debere talem proportionem habere cùm gratia, fineque ſupernaturali: Cœterum diſpoſitionem remotam, quæ per ſe non ſufficit ad iuſtificationem, niſi coniungatur Sacramento, ſolùm habere debere honeſtatem ſimpliciter, & ſupernaturalitatem extrinſecam ex parte finis, & principij; ac proindè non prærequirere neceſſariò cognitionem Fidei ſupernaturalis, ſicut nec motiuum intrinſicè ſupernaturale, ſed ex notitia, motiuoque naturali quòad ſubſtantiam poſſe prodire, cùm reſpectu tamen ad principium, & finem ſupernaturalem modò ſuperiùs explicato.

24 An in adulto peccatore ſufficiat attritio virtualis, diximus *lib.* 1. *c.* 4. *q.* 3. An effectus baptiſmi minuatur, vel augeatur iuxta diſpoſitionem recipientis, diximus *lib.* 1. *c.* 3. *n.* 10. & 43. Quomodo per fictionem baptiſmi fructus impediatur, & recedente fictione recuperetur, diximus *ibi quæſt.* 4. & 5. Iam effectus Baptiſmi breuiter percurramus.

CAP. VIII. QVÆST. V.

Qui ſint effectus Baptiſmi?

25 VArios errores citra Baptiſmi fructum refert, & refellit *Auerſa* 3. *p. q.* 69. *ſect.* 1. Nos breuiter attingemus illos effectus, qui certiſſimi ſunt apud Catholicos. Itaq; primus eſt character, de quo diximus *lib.* 1. *cap.* 3. *q.* 6. nec aliquid occurrit addendum. Secundus eſt gratia iuſtificans, & virtutes illam comitantes, quæ tàm infantibus, quàm adultis per Baptiſmum infunduntur ſuppoſita ſufficiente diſpoſitione, vt conſtat ex cap. *Maiores* de Baptiſmum, & ex *Tridentinum ſeſſ.* 5. *de peccato Orig. canon.* 5. & *ſeſſ.* 6. *cap.* 7. Gratia quoque Sacramentalis, de qua diximus *lib.* 1. *cap.* 3. *numer.* 2. 3. & ſequentibus. Videatur *Leſſius* 3. *parte quæſt.* 69.

26 Ter-

26 Tertius eſt remiſſio totius pœnæ debitæ peccatis, vt apertè definit Florentinum in decreto de Sacramentis. Quapropter adultis baptizatis nullam imponendam eſſe ſatisfactionem, docent *S. Thomas. 3. p. q. 68. art. 4. Suarez, Coninch, Nuñus ibi*, & ſic obſeruat antiquiſſima praxis Eccleſiæ, quæ baptizatis nullam pœnitentiam imponit; nec ad hunc effectum requirit aliam diſpoſitionem, niſi quam præ requirit remiſſio culpæ. Cum ſecus contingat in alijs Sacramentis, vbi maior diſpoſitio requiritur ad remiſſionem totius pœnæ, quam totius culpæ. Tollit etiam baptiſmus omnem irregularitatem præter eam, quæ naſcitur ex bigamia. Tollit item omnem infamiam. Ita *Couarr. in Clem. Si furioſus. 1. p. §. 2. n. 2. Sotus in 4. diſt. 6. q. 1. art. 5. 6. & 7. Moure part. 3. cap. 2. §. 11. num. 1.*

27 Solet in Baptiſmo nomen imponi baptizato; Quoniam, vt diximus *lib. 1. c. 3. quæſt. 6.* Character baptiſmi ſignum eſt domeſticorum, ſiue ſeruorum Dei. Cum autem ſerui quondam dominorum nomina frontibus inuſta præferrent, vt indicant Seneca *epiſt. 35. & Plinius lib. 18. cap. 3.* congruè quidem in Eccleſia fuit antiquo more receptum, vt nomen in Baptiſmo Chriſtianis imponeretur; ſicut in circumciſione Iudæi nomen imponebant circumciſis. *Geneſ. 21. n. 4. Luc. 1. n. 59.* Sic enim qua die fidelis naſcitur per gratiam, eadem mãcipatur obſequio diuino per nominis impoſitionem. Et in lege noua, dum per characteris impreſſionem deſignatur ſtigmate diuino; ſimul vtiq; renatus ex Spiritu filius Dei adoptiuus, & ſpirituali ſignaculo Dei ſeruus inſcriptus, nomen recipit humanum, quo ſe Dei domeſticum, & ſeruum profitetur.

28 Itaq; debent Parochi, dum baptizant, attendere nominis impoſitionem, tanquam cæremoniam baptiſmo connexam; ac ſubindè curare tenentur iuxta *Catechiſmum Romanum part. 1. cap. 2. numer. 75.* & Rituale Pauli V. tit. De requiſitis in Baptiſmo, ne baptizatis imponantur nomina fabuloſa, vel ridicula, vel obſcena, vel inanium Deorum, vel impiorum Ethnicorum, ſed quoad fieri poſſit, ſanctorum hominum, quorum exemplis fideles ad piè viuendum excitentur, & patrocinijs protegantur.

29 Addit *Quintanaduen̄as tract. 1. ſingul. 22. num. 6.* nec imponenda Chriſtianis eſſe nomina Sanctorum Hebræorum, videlicet Dauidis, Moyſis, Abrahami, Sanſonis, & ſimilium; ne detur occaſio ſuſpicandi, prolem, aut eius parentes infectos eſſe tali ſanguine. Nam, vt aſſerunt *Caſſaneus in conſtitut. Burg. Gerardus ſingul. 75. Mendoſius conſ. 76. numero 1.* & alij Doctores, ex nomine naſcitur præſumptio, ſiue ſuſpicio bona, vel mala. Ideò *Vazquez 3. part. diſputat. 166. cap. 5.* dicit, cum plura iam nobis ſuppetant Sanctorum Chriſtianorum nomina, laudabile forè, aliquod illorum aſſumere, relictis nominibus Ethnicis, aut Iudaicis.

30 Excipiuntur verò nomina Sanctorum Hebræorum, qui pertinent ad vtrumque teſtamentum vetus, & nouum, vt ſunt Ioannes, Ioachimus, Ioſeph, Iacobus, Eliſabeth, & ſimilia; ſicut etiam nomina, quæ licet anteà fuerint Gentilium, modo ſunt iam Sanctorum, vt ſunt Antonius, Marcus, Adrianus, Maximus, Marcellus. Quædam item nomina, quamuis non ſint Sanctorum, communi praxi nationum aliquarum recipiantur; vt apud Hiſpanos *Garcia, Mendo, Gomez, Eluira, Violante, Leonor, & ſimilia reperias apud Italos, Gallos, & Germanos.*

31 Si petas; an poſſit aliquis authoritate propria mutare ſibi nomen impoſitum in Baptiſmo? Affirmat per ſe loquendo *Bonacina diſputat. 2. quæſt. 2. punct. 4. numer. 29.* Quia nullibi prohibetur; imò ſic habetur *leg. 1. Cod. de* mutatione nominis. Secus per accidens, ſi periculum ſit fraudis, aut alterius damni, *leg. falſi. ff. ad leg. Corn. de*

Q 4 fal-

falſarijs. Melius tamen eſt, mutare nomen (quando libeat, aut expediat mutatio nominis) authoritate Principis, vel Epiſcopi; ſic enim cauetur ſuſpicio fraudis, & damni, vt docet Bartholomæus ab Angelo *Dialog.* 2. §. 50. *cum Barthol*o, & *Gloſſa*. Sic aliqui ſolent mutare nomen in Confirmatione, vel etiam in ingreſſu Religionis; & qui baptizantur adulti, communiter aſſumunt nomen nouum, relicto priore Mahumetano, vel Iudaico, vel Ethnico, vt ſignificetur nouus viuendi ritus deinceps inſtituendus.

CAPVT IX.

De Baptiſmo paruulorum.

1 NOmine paruulorum intelligimus eos omnes, qui rationis vſum nunquam habuerunt, ſiue propter defectum ætatis, ſiue propter perpetuam amentiam. Et ſuppono 1. poſt natiuitatem ex vtero matris quemlibet eſſe capacem baptiſmi, quamvis non habeat vſum rationis, quod docent *S. Thom. 3. part. quaſt. 68. ar. 9. Coninch, Peſantius, Nuñus ibi*, & communiter Doctores; eſſeq; de fide, dicunt *Suarez 3. p. to. 3. diſp. 25. ſect. 1. Vazquez 3. p. diſputat.* 154. *cap. 1. Auerſa, 3. p. q. 68. ſect. 1.* Colligitur ex ſcriptura, *Act. 16. & 1. Corinth.* 1. vbi familiæ quædam referuntur integræ baptizatæ; ſolent autem in familijs paruuli reperiri. Rurſus *Ioan. 3.* Generaliter dicitur, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*. Vt ergo paruuli poſſint introire in regnum Dei, debent recipere baptiſmum, & eius eſſe capaces. Conſonant textus in *cap. Maiores. De Baptiſm. in cap. Placuit 1. quaſt. 1. in cap. Eccleſijs diſt. 68. in Clem. 1. de Sum. Trinit. definitur in Trident. ſeſſ. 5. decreto de peccato origin. can. 4. & ſeſſ. 7. can.* 12. 13. 14. Ratio ſumitur ex inſtitutione Chriſti per traditionem, & praxim Eccleſiæ patefacta. Congruentiam aſſignat *S. Thomas:* Quia ſicut pueri ſine proprio conſenſu contrahunt originale peccatum ex Adamo; ſic congruit, vt ſine proprio conſenſu regenerentur in Chriſto per Baptiſmum. Vide *Bellarminum lib. 1. de Bapt. cap. 8. & 9.*

2 Suppono 2. vt infantes recipiant verum baptiſmum, non requiri propriam ipſorum intentionem, aut voluntatem; nec parentum, aut alterius; ſed ipſis ſufficere voluntatem Chriſti. Sic contra quoſdam hæreticos, & nonnullos Scholaſticos docet *Suarez ſupra*, dicens, eſſe doctrinam communem, & certam; quia ſine fundamento ponitur vel vſus rationis miraculoſus in paruulis, vel neceſſitas intentionis alienæ: Cum Eccleſiæ praxis oſtendat, nunquam Baptiſmum iterari propter hunc ſolum defectum. Conſonant *Vazquez ſupra cap. 3. & diſputat. 165. cap. 6. Henriquez lib. 2. cap. 24. numero 1. Auerſa ſupra* & plures; qui contra Nouatores alios oſtendunt, vt infantes recipiant Baptiſmi fructum, non egere vel actuali fide, vel ſimili diſpoſitione. Nam in his, dum ritè baptizantur, Chriſtus ſupplet intentionem, & diſpoſitionem, & infundit illis fidem habitualem, qua dicuntur habitualiter credere; ſicut per ſpem, & Charitatem infuſas dici poſſunt habitualiter ſperare, ſeu diligere.

3 Suppono 3. non ſolum licere, ſed etiam expedire magis, vt infantes filij Chriſtianorum baptizentur. Sic tradunt *Suarez ſup. ſect. 2. Vazquez cap. 1. Auerſa, ſect. 2. Filliucius tract. 2. n. 138. definit Tridentin. ſeſſ. 7. can. 13. de Bapt.* Confirmat vſus Eccleſiæ ſeculis etiam anterioribus communis, vt patet ex Clemente *Rom. lib. 6. conſt. c. 15. & alijs.* Suffragatur ratio. Quia Baptiſmus eſt vtiliſſimus infantibus, quos ab originali liberat, in Dei gratia conſtituit, aduerſus Dæmonem, & inopinatos incurſus tuetur.

Quan-

Quando verò præceptũ baptizandi paruulos vrgeat, dicemus *n.10.q.2.*

4 Suppono 4. quatuor eſſe genera infidelium quoad præſens inſtitutum. Primum eſt eorum, in quos habet Eccleſia iuriſdictionem ſpiritualem; quia receperunt baptiſmum, aut etiam fidem, à qua poſteà per hæreſim, aut apoſtaſiam receſſerunt. Secundum eſt eorum, qui numquam fuerunt baptizati, nec vllo modo ſubduntur Eccleſiæ, vel Principibus Chriſtianis ſpiritualiter, aut ciuiliter. Tertium eſt eorum, qui ſubduntur Eccleſiæ, ſiue Principibus Chriſtianis politicè dumtaxat tanquam vaſalli, ſeu tributarij. Quantum eſt eorum, qui ſubduntur Chriſtianis diſpoticè, tanquam ſerui, ſeù mancipia. Circa ſingula genera proponemus, quæ controuerti poſſunt. Et nunc circa primum genus ſit.

CAP. IX. QVÆST. I.

An licitè Baptizentur Hæreticorum filij?

5 Filios paruulos hæreticorum, vel Apoſtatarum, conueniunt Doctores, poſſe, parentibus etiam inuitis, ab Eccleſia ritu Catholico baptizari. Nam Eccleſia ius habet cogendi tales parentes ad ſeruandam fidem, etiam inflictis pœnis, ſi pertinaces ſint. cap. *de Iudæis diſtinct.*45. cap. *Quando*, cap. *Sicut.*23. *quæſt.*4. Ergo multo magis poterit priuare ipſos poteſtate, quàm habent in filios, & hos baptizare, ſubtrahereque parentibus, ſi periculum adſit perueſionis. Quin ratione natiuitatis ex parentibus baptizatis habet Eccleſia poteſtatem directam in filios, vt eos in fide poſſit inſtruere citrà periculum peruerſionis. Sic docent *Suarez 3. parte tom.3. diſputat.25. ſect.3. Coninch quæſt. 68. num.63. Præpoſitus ibi, art.10. Auerſa, ſect.3. Vazquez diſputat.155. ca.1. Reginald. lib.27. num.68. Fillsuc. tractat.2. n.141. Villalob. tom 1. tract.5. difficul. 15. Hurtado de Bapt. diſp.3. diffic.4. Diana p.8. tract.1. Reſolut.1. Bonacina cum alijs diſput.1. quæſt.2. punct.6. num.12.*

6 Hæc doctrina procedit, quoties filij ſeparari poſſunt à parentibus hæreticis, aut Apoſtatis. At quando ſeparari non poſſunt, quia liberè permittuntur in illis locis hæretici, vel Apoſtatæ, non eſſe citrà mortis periculum filios ipſorum baptizandos, niſi præcaueri poſſit, ne peruentantur à parentibus, ſed potiùs imbuantur fide Catholica, docent *Suar. ſupra ſect.5. Coninch num.81. Caſtro Palaus tom.4. tract.19. punct.6. n.10. Granado de Sac. controu.4. tract.4. diſp.5. ſect.3. num.17.* Quoniam ex tali baptiſmo moraliter ſequetur, quòd parentes irrideãt Sacramentum, & filij poſteà deſerant fidem ſuſceptam. Vnde Sacramento fit iniuria; & baptizatis magis oberit baptiſmus, quàm proderit.

7 Adhuc *Layman lib.5. tract.2. cap.6. nu.12.* (quem ſequuntur *Auerſa, & Diana ſupra*) cenſet, hos hæreticorum filios eſſe baptizandos, & ſic eſſe praxi receptum in Germania. Probatur, quia periculum peruerſionis non eſt adeò propinquum, aut certum, cum hi baptizati poſſint ante rationis vſum decedere; ſiquidem obſeruatum eſt, mori ferè tertiam hominum partem ante ſeptenniũ. Confirmatur 1. Quia plerumque datur ſpes, vt Hæreticorum filij nonnunquam inſtruantur fide Catholica, quam etiam libentius recipiunt, ſi ſciant ſe à Sacerdote Catholico baptizatos fuiſſe. Confirmatur ſecundò. Quia licet ab Hæreticis peruentantur; interdum ignorantia vel inuincibili, vel difficulter vincibili laborant; & ideò pertinaces hæretici non ſunt, nec fidem baptiſmalem amittunt; ac ſubindè ſaluari poſſunt, ſi de peccatis poſt Baptiſmum commiſſis vera contritione doleant. Videatur *Diana par.3. tract.4 Reſol.7.*

8 Ego cenſeo, quæſtionem iſtam ex facto potius pendere, quàm ex iure. Nam ſi detur probabilis ſpes, fore vt hi pueri baptizati ſuo tempore poſſint inſtrui fide Catholica, vel illa retenta falua ri, baptizari quidem poſſunt, & ſic approbo ſententiam *Laymani*. Cœterum

ſi Ca-

ſi Catholicus nullo modò concipiat hanc ſpem, debet potiùs abſtinere baptiſmo propter fundamentum Suarij, & aliorum. Nec videtur ad hanc ſpem ſufficere commune periculum moriendi antè rationis vſum, vel communis ignorantia rudium circà veram religionem. Niſi vel puer ſpeciali laboret infirmitate, vel experientia particularis loci, perſonæ, temporis probabile fundamentum ſperandi ſuperaddat. Itaque particulares circumſtantiæ conſiderandæ ſunt, vt prudenter admonet *Cardin. de Lugo tract. de fide. diſp. 21. n. 20. & ſequentibus.*

9 Idem dicendum eſt, ſi vnus tantum ex parentibus infidelibus baptizatus fuerit; nam eo ipſo ſubditur Eccleſiæ præceptis, ac ſubindè deberet, filium ſuum offerre baptiſmo, nec impedire Catholicum baptizare volentem. At attendat Miniſter, expediat ne baptizare talem puerum iuxtà circumſtantias perſonæ; loci, temporis, ex quibus prudenter colligat, an magis proderit, quàm oberit ille Baptiſmus? *Ita Diana part. 8. tract. 1. Reſol. 1. Præpoſitus ſupra dub. 1. num. 41. Granado, num. 16.* Quòd ſi parentes deſerta fide Catholica, tranſeant ad Hæreticos; Prælatorum erit, paruulos, qui baptiſmum receperint, retinere, ne peruertantur ab hæreticis, qui propter hæreſim priuantur patria poteſtate. *Sic Bonacina ſupra. Sed Layman num. 11.* ſubdit, hoc in Germania non ſeruari, propter pacta cùm hæreticis inita maioris mali vitandi cauſa. Circà ſecundum genus infidelium ſit.

CAP. IX. QVÆST. II.

An liceat filios Infidelium inuitis parentibus baptizare?

10 NOn defuerunt Catholici docentes paruulos filios infidelium, qui nullo modò ſubduntur chriſtianis, inualidè baptizari, ſi renuant parentes. Quoniam ad valorem Baptiſmi requiritur intentio recipientis, quam cùm infans habere non poſſit, debet hoc intendere per voluntatem patris, quæ cenſetur eſſe voluntas infantis. Quarè ſi pater renuat, deficit equidem intentio neceſſaria valori Baptiſmi. *Sic docent Durandus in 4. diſt. 4. quæſt. 7. num. 13. Marſilius ibi quæſt. 4. art. 4 dub. 3. Paludanus, quæſt. 4. num. 29. Capreol. diſt. 5. quæſt. 1. articol. 3. ad 1. & alij.*

11 Hoc reiecimus ſup. *num. 2.* cùm communi ſententia, quæ docet, hunc Baptiſmum (quamvis iniuſtè collatum, ac ſubindè cùm graui peccato baptizantis) valere; ſiquidem adeſt vera materia, & forma cùm debita intentione Miniſtri. Nec in infantibus requiritur voluntas propria, cuius capaces non ſunt; nec voluntas parentum; ſed vtriuſque loco ſuccedit voluntas Chriſti. Sicut enim ſine propria, vel parentum voluntate contrahimus ex Adam Originale peccatum, ſic ſine propria, vel parentum voluntate poſſunt infantes ab originali mundari per voluntatem Chriſti, quæ nobis per traditionem innotuit. Et per hæc ſatis ſoluitur fundamentum oppoſitum. *Ita S. Antoninus, & Caietanus* quos ſequitur *Vazquez 3. part. diſp. 155. cap. 6. Suarez tom. 3. diſp. 25. ſect. 1. Coninch. quæſt. 68. nu. 66. Auerſa ibi ſect. 1. Bonacina, diſp. 2. q. 2. punct. 6. num. 11. Reginald. lib. 27. num. 58. Diana part. 7. tractat. 7. Reſolut. 67. & alij plures.*

12 Reſtat difficultas; an iſti paruuli licitè baptizentur? Prima ſententia generaliter affirmat pro qua referſutur *Scot. in 4. diſt. 4. q. 9. Gabriel ibi q. 2. art. 3. dub. 5. Eſtius diſt. 6. §. 2. Lorca 2. 2. qu. 10. art. 12. diſp. 37.* Probatur: quia parentibus nec iure naturali, nec diuino competit poteſtas remouendi filios à via ſalutis æternæ: cum potius diuino præcepto teneantur illos ad ſalutem dirigere, mediaque neceſſaria beatitudini præbere; ſubindèque procurare baptiſmum ipſorum. Igitur qui baptizat eoſdem, nullam iniuriam irrogat parentibus, ſed potiùs ipſorum obligationi ſatisfacit, dum filios

lios poſſit à parentibus ſeparare propter euitandum periculum peruerſionis.

13 Secunda ſententia docet, licerè filios paruulos ab infidelibus furari baptizandos, cum animo tamen reſtituendi parentibus, quantum patria poteſtas in illos valere poſſit arbitrio prudentis. Probatur; quia cum aliter non poteſt ſalus proximi procurari, niſi tollendo rem alienam, poſſumus illam auferre cum animo compenſandi. Tunc enim non contrectatur res aliena domino rationabiliter inuito. Sic fugienti mortem, quam alitèr euitare non poteſt, poſſum equum alienum præbere cum animo ſoluendi Domino pretium illius. Ergo ſimilitèr ad ſaluandos pueros, qui nequeunt ſine baptiſmo ſaluari, poſſumus illos à parentibus auferre baptizandos cum intentione ſoluendi valorem patriæ poteſtatis in illos, qua parentes priuantur. *Ita Villalob. to. 1. tract. 5. diffic. 15.*

14 Tertia ſententia docet, licere filios infidelium inuitis parentibus baptizare, dummodo non eripiantur parentibus, ſed in ipſorum poteſtate relinquantur; poſſit ibi præcaueri periculum peruerſionis. Probatur, quia licet pater habeat poteſtatem retinendi ſecum filium paruulum, & ipſum educandi domi ſuæ, quo iure non poteſt iuſtè priuari, tamen nullum ius habet impediendi baptiſmum filij. Nec enim ratio naturalis aut præſcribit, aut concedit, vt parentes impediat filij baptiſmum, quem potius ipſe, ſi noſſet, deberet filio procurare. Sic docent, *Richardus in 4. diſt. 6. art. 3. quæſt. 3. Vazq. 3. p. diſput. 155. nu. 19. & 22.*

15 Dico 1. non licere filios infidelium ſecundi generis inuitis parentibus baptizare. Quia ius naturale præſcribit, vt infantes ante rationis vſum, cum non habeant propriam voluntatem, commiſſi ſint curæ, voluntatique parentum. Sed hi parentes cogi iuſtè non poſſunt ad recipiendam fidem, aut baptiſmum vt habetur, c. *Qui ſyncera*, cap. *de iudæis diſt. 45.* Ergo nec ipſorum filij poſſunt contra parentum voluntatem baptizari. Vel enim peccaretur contra iuſtitiam, ſi poſt baptiſmum ſubtrahantur parentibus, vel contra religionem, ſi relinquantur ſub parentibus cum periculo peruerſionis. Ita contrà primam ſententiam tenent communiter Doctores. *S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 12. & 3. part. q. 68. art. 10. Vbi Præpoſitus dub. 2. n. 49. Auerſa, ſect. 3. Coninch. num. 64. & 69. Suar. ſup. ſect. 3. Vazq. c. 1. & 2. Reginald. nu. 68. Bonacina punct. 6. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 6. Henriq. lib. 2. c. 25. num. 1. Granado de Sacram. controu. 4. tract. 4. diſp. 5. ſect. 3. Hurtad. de Bapt. diſp. 3. difficult. 4. Amicus to. 7. diſp. 11. ſect. 7. Dian. p. 8. tract. 1. Reſol. 1.*

16 Ad fundamentum primæ ſententiæ concesſo antecedente negatur conſequentia. Nam ipſi quoque parentes debent recipere baptiſmum, & tamen illos cogere non poſſumus; quia non committunt iniuſtitiam, & nemo, qui non ſit ſubditus, cogi poteſt ad obligationem, quæ non ſit iuſtitiæ, ſed alterius virtutis, implendam. At obligatio, quam parentes habent vel recipiendi baptiſmum, vel illum procurandi filijs ſuis, oritur ex præcepto diuino, cuius violatio non eſt contrà iuſtitiam, ſed contrà religionem, vel contrà pietatem filijs debitam, ac ſubindè ſolum Deum habet vltorem. Addit *Coninch ſup. n. 73.* iuxtà probabilem opinionem parentes infideles non teneri baptizare ſuos filios ante rationis vſum, vel extremam neceſſitatem; Nam obligatio talis baptiſmi ſolum oritur ex Eccleſiaſtica lege, conſuetudineque recepta, quibus non adſtringuntur infideles. Secluſa vero parentum obligatione, palam ſequitur, nullatenus poſſe filium inuitis parentibus baptizari.

17 Nomine parentum intelliguntur in præſenti, qui loco parentum gerunt curam infantium vt ſunt cognati, tutores, & ſimiles. Sic notant Doctores communiter. Item idem eſt de filijs Catechumenorum fidelium, qui ſibi dun-

Digitized by Google

duntaxat baptiſmum petunt, nec antea volunt, filios ſuos, quam ſe baptizare. Sic notat, *Vazq.ſup.* Demum ſi de facto tales infantes baptizentur etiam per iniuriam, & adueniente rationis vſu ſeparati poſſint à parentibus, ſeparandi ſunt ob periculum peruerſionis, quod regulariter ſubeſt. Nam hi pueri ſuſcepto baptiſmo iam ſunt Eccleſiæ membra, ipſique ſubduntur. Ergo debet Eccleſia vitare peruerſionem illorum: & per conſequens illos à parentibus ſeparare, ſi non poſſint aliter euadere periculum peruerſionis. *Ita Layman ſup.Coninch.n.*83. *Palaus tom.*4 *tract.* 19.*punct. Fauet Concil.Tolet.*4.*can.*55. *& ſequent.*

18 Dico 2. contra ſecundam ſententiam, non licere filium eripere parentib. vt baptizetur, & apud Catholicos educetur, etiam cum animo compenſandi valorem patriæ poteſtatis. Quoniam vbi non adeſt extrema, vel grauiſſima neceſsitas proximi, quæ facit bona temporalia communia, non licèt eripere diuiti veſtem, aut rem aliam cum animo compenſandi valorem ad ſubueniendum pauperi. Similitèr ergo non licebit auferre parentibus patriam poteſtatem cum animo compenſandi valorem ad baptizandos filios, quorum neceſſitas extrà mortis articulum non eſt extrema. Nec Chriſtus voluit, infantes baptizari lędendo ius paternum aliquo modo; quia gratia non deſtruit naturam, nec eius læſionis valor poterit in praxi prudenter æſtimari, vt compenſetur. Vnde ſoluitur ſecundæ ſententiæ fundamentum.

19 Dico 3. Per hoc præcisè, quod filius baptizetur inuitis parentibus, dum modo non extrahatur ex patria poteſtate, probabile ſit, iniuriam non irrogari parentibus contrà iuſtitiam, vt aſſerit tertia ſententia. Probabile ſimul eſt irrogari, vt docent. *S.Thom. & Suar. ſupr. & Coninch. num.*75. Quia per talem baptiſmum filius ſub patris poteſtate conſtitutus quaſi res quædam ipſius, Eccleſiæ ſubijcitur contra patris voluntatem, ac in ijs circumſtantijs conſtituitur, in quibus debeat parentib. eripi, ſi poſſit eripi ſine magnis incommodis, quod apertè repugnat iùri paterno.

20 Excipe 1. filium iam rationis compotem, de quo diximus, *cap.*8. *quæſt.*2. Excipe 2. paruulum exiſtentem in articulo mortis, hic enim baptizari poteſt etiam contra parentum voluntatem, dum his non inferatur manifeſta violentia. Quia tunc parentes ſunt irrationabilitè r inuiti, nec præiudicatur patriȩ poteſtati, cui mox per mortem infans eſt eripiendus, & ceſſat periculum peruerſionis. Ita *Reginald. Bonac. Laym. Auerſa ſup. Coninch. n.*76. *&* 77. *&* 78. *Vazq. num.*22. *& ſequent. Henriq.nu.*2. *Hurtad. diffic.*3. *Granado ſect.*4. *Trull. de Sacram. lib.*2.*c.*1.*dub.*6. *Filliuc.tract.* 2.*n.*144. *Diana part.*5. *tract.*3. *Reſol.*10. Debet autem eſſe deſperata vita paruuli, ne poſteà conualeſcens aut peruertatur, aut parentibus eripiatur. Si vero de facto baptizetur, & conualeſcat, eripiendum eſſe parentibus, (dum commodè poſſit) cenſet Coninch. Idem eſt eadem ratione de filijs infidelium perpetuo amentibus, ex quorum baptiſmo nec minuitur patria poteſtas, nec imminet periculum peruerſionis. Et quidem ſi talis baptiſmus ſecreto conferri poteſt, ſecretus eſſe debet, ſi vero nequeat occultè miniſtrari, adhuc Miniſter pacificè domum ingreſſus, nec inferens violentiam, qua parentes læduntur, poterit baptizare morientem, vel amentem etiam videntibus, & renuentibus parentibus, qui ſolis verbis reſiſtant, & proſcindant Miniſtrum, aut etiam Religionem Chriſtianam. Nam illud ſcandalum paſſiuum non debet impedire medium adeò neceſſarium æternæ ſaluti talium infantium, & amentium. Ita *Vazq. Auerſa, & alij.*

21 Excipe 3. filios infidelium, qui iure, vel iniuria venerint in poteſtatem Chriſtianorum, nec reſtitui poſſint parentib. Nam hi poſſunt etiam contrà parentum voluntatem baptizari, quia per hunc baptiſmum nec læditur patria poteſtas,

teſtas, cùm iam ſit impedita per ſeparationem filiorum; nec incurritur periculum peruerſionis, cùm pueri maneãt ſub cura Catholicorum. Ita *Suar. Vazquez Laym. Henriq. Auerſa ſup. Coninch. nu. 79. cum alijs.*

CAP. IX. QVÆST. III.

Cum alteruter parens eſt fidelis, aut conſentit Baptiſmo filiorum; an poſſint infantes altero repugnante baptizari?

22 DIco 1. ſi alteruter parens ſit fidelis, & velit ſuum filium baptizari, quamvis alter repugnet, licitè baptizatur. *Ita S. Thom. in Addit q. 59. art. 4. ad 4. Vazq. 3. p. diſp. 155. ca. 3. Suar. tom. 3. diſp. 25. ſect. 3. Henriq. lib. 2. ca. 25. n. 4. Bonac. diſp. 2. q. 2. punct. 6. Coninch. q. 68. n. 82. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 6. Habetur in cap. Iudæi* 28. q. 1. Probatur; quia quòad educationem prolis, & bonum ipſius procurãdum, æquale ius habet mater cùm patre, piaque voluntas in prolis fauorem impiæ præferri debet. Si verò filius natus ſit ex vtroque parente infideli, paterque conuertatur ad fidem, filius baptizari debet, & patri tradi, vt habetur cap. *Ex litteris el. 2. de Conuerſ. inf id.* Idem erit proportionaliter, ſi mater conuertatur: Nam ob fauorem religionis proles apud illum parentem educari debet, cui de ſubuerſione baptizati non ſubſit periculũ, vt colligitur ex prædicto textu. Si ſit vterque parens infidelis, & alter velit baptizari filium ob ſpirituale bonum ipſius, altero repugnante, baptizari poteſt, quamvis ſola mater conſenſum præſtet, qui cum ſit in fauorem religionis, & prolis, præferri debet, vt docent *Suar. Coninch. Bonac. ſup.* Cauendum tamen eſt in omnibus his caſibus, ne filij baptizentur cũ periculo vel apoſtaſiæ, vel alicuius ſacrilegij; quòd ſi forſan immineat, vel prius ſubtrahantur à parente denegante baptiſmum, vt habetur cap. *Iudæorum* 28. q. 1. vel baptiſmus omittatur, vt monent *Suarez ſup. & Filliucius tract. 2. numer.* 144.

23 Difficultas eſt, quando parentes infideles petunt, baptizari filios, non quia credant, Baptiſmum conferre ſalutem ſpiritualem, ſed ob aliquod temporale commodum: An baptizandi ſint? *Sylueſter Baptiſmus 4. q. 7. & Nauarr. lib. 3. conſil. tit. de Bapt. conſ. 5.* referunt, Sarracenos, & Turcas ſolere ſuos filios offerre baptizandos, cum illos vident eſſe vel energumenos, vel ægrotos; Quoniam experientia nouerunt, à Dæmonis vexatione, vel ab infirmitate per Baptiſmum liberari; Fratreſque Minores periculum mortis incurrere, ſi denegent talem baptiſmum; Et addit *Nauarrus* baptizandos eſſe; nam ex parte paruulorum nulla diſpoſitio requiritur; parentum vero datur conſenſus, licèt ob finem temporalem.

24 Nihilominus Dico 2. non eſſe conferendum talem baptiſmum, ſi non adſit ſpes, fore vt infans ſic baptizatus educetur in Chriſtiana Religione; nam alioqui magnum ſubeſt periculum apoſtaſiæ. Quare propter illud ſanitatis corporalis motiuum non eſt dandus baptiſmus, niſi vel adulto ritè diſpoſito, vel infanti, quem velint parentes eſſe Catholicum. Ita *Filliucius; & Bonacina ſup. Sic in illo cap. Iudæorum*, decernitur, filios Iudæorum, qui baptizantur, eſſe ſeparandos à conſortio parentum ob periculum peruerſionis. Quæ ratio, *(inquit Layman ſupr.)* conſequentèr probat, paruulos filios infidelium, etiam volentibus parentibus, ordinarie baptizandos non eſſe, ſi parentibus reddendi ſint. Iam circa tertium genus infidelium ſit.

CA-

CAP. IX. QVÆST. IV.

Vtrum filios infidelium, qui ſubduntur Christianis politicè, poſſit Eccleſia baptizare parentibus inuitis?

25 AFfirmant, *Scotus in 4. diſt.4. q.9. Gabriel ibi q.2. art.3. dub. 5. Angles de Bapt. qu.2. art.2. Villalob. to.1 tract.5. diffic.15. num.7.* dum id fiat authoritate publica, non priuata. Probatur; nam ad Principem Chriſtianum ſpectat cogere ſuos ſubditos, vt obediant Deo ſupremo cunctorum Domino. Sed infideles tenentur iure diuino velle filiorum baptiſmum. Ergo poſſunt ad illum volendum cogi per legitimum Superiorem; Atque ſi nolint, poterunt ipſis inuitis filij baptizari, & à parentib. ſeparari, ne peruertantur. Quia Principes habent maius ius in illos infantes ſibi ſubditos, quam ipſorum parentes, & hos priuare poſſunt patria poteſtate, quoties iſta parentes abutuntur in perniciem filiorum, & contra diuinum præceptum.

26 Communis, & vera ſententia negat, tam Principem, quam priuatum poſſe tales infantes inuitis parentibus baptizare. Quia nec ciuilis ſubiectio tollit à parentibus ius gubernandi ſuos filios, & ſecum retinendi; nec ciuilis iuriſdictio poteſt priuare ſubditos dominio ſuarum rerum, ac ſubinde nec patria poteſtate. Quare non poterit vtique Princeps Chriſtianus filios infidelium ſibi ſubditorum inuitis parentibus baptizare, ne parentibus faciat iniuriam, ſi filios ipſis eripiat, vt Chriſtianis ritib. imbuantur, vel apoſtaſiæ periculum inducat, ſi filios baptizatos ſub parentum cura relinquat. Ratio præcipua videtur eſſe voluntas Chriſti, qui nulli dedit poteſtatem cogendi quempiam ad baptiſmum ſui, vel ſuorum, vel eripiendi parentibus filios, vt baptizentur. Hæc vero Chriſti voluntas colligitur ex Eccleſiæ praxi, quæ nunquam filios infidelium ſibi ciuiliter ſubditorum ſolet inuitis parentibus baptizare, vel tale factum approbare. Sic docent *S. Thom. 2.2. q. 10. art.12. & 3. p. q.68. art.10. Caietan. ibi Conninch. n.69. Auerſa ſect.3. S. Antonin. Richard. Capreol. Syluest. Sotus, quos ſequitur Vazq. 3. p. diſp.155. c.2. Suar. to.3. diſp.25. ſect.4. Henriq. lib.2. c.25. n.7. Filliuc. tract.2. n.142. Bonac. diſput.2. q.2. punct.6. & alij communiter.*

27 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, quando Princeps politicus nequit cogere ſubditos ad obſeruandam aliquam legem, non poſſe conſequenter illos punire propter violationem illius legis. Sicut ergo Princeps Chriſtianus cogere non poteſt infideles ſibi ſubditos ad recipiendum baptiſmum, vt habetur c. *Sicut Iudæi. De Iudæis, & Sarrac.* ita non poteſt illos cogere; vt permittant filios ſuos baptizari; nec ſubinde reluctantem punire, ſubtrahendo filium à parentum poteſtate. Præſertim ſi nullo præcepto teneantur infideles baptizandi ſuos filios paruulos, vt innuimus, *ſupr. num.16.*

CAP. IX. QVÆST. V.

Vtrum infantes ſerui, vel filij ſeruorum infidelium poſſint inuitis parentibus baptizari?

28 CIrca quartum genus infidelium prima ſententia negat, baptizari poſſe paruulos ſeruos, vel ſeruorum filios inuitis parentib. Probatur; quia iure naturali, & diuino pertinet ad parentes etiam ſeruos educatio filiorum, & ipſorum inſtitutio circa religionis profeſſionem, cum voluntas filiorum ante rationis vſum contineatur in voluntate parentum. Ergo Domini non poſſunt ſua mancipia hoc iure priuare, ſicut nec patria poteſtate; cum ipſorum dominium extendatur ad officia domeſtica, ſimiliave decreta iuris ciuilis; non tamen ad ea, quæ ius diuinum naturale concernunt. *Ita Caiet. 2.2. q.10. ar.12. & 3. p. q.68. ar.10. Cather. in opuſc. de pueris Iudæor. baptizand. eſſeq; ſententiam omniũ Thomiſt. aſſer. Dian. p.2. tract.15. Reſ.45.*

29 Se-

29 Secunda ſententia communis, & vera docet, poſſe Dominum infantes ſuorum mancipiorum infidelium filios inuitis parentibus baptizare, vel offerre miniſtro baptizandos. *Ita Durandus in 4.diſt.4.q.6 & 7.Sotus diſt.5.qu.1.art. 10.Suarez,& Filliucius ſup. Vazquez c. 4. Henriquez num.1. Coninch. num.85. Bonacin.num.12. Turrianus, Valentia, Cabrera, Nuñus, quos ſequitur Auerſa ſupra, Granado, Præpoſitus, Hurtado, quos ſequitur Diana ſupra, & p.7. tract. 7.Reſol.67.& part.8.tract.1. Reſol.1. Reginaldus lib.27.numer.68. Layman lib.5. tract.2.cap.6.q.5.* Probatur; nam omnia iura ſerui Domino ſubiacent ob dominium in perſonam. Ergo ius patriæ poteſtatis, quòd habet ſeruus in ſuos filios ſubijcitur Domino, qui ſubindè poteſt filium ſui mancipij gubernare, baptizare, Catholicisque ritibus informare. Seruis item infantibus ſuccedit Dominus loco parentum; vndè poterit iure patriæ poteſtatis illos offerre Miniſtro baptizandos. Hinc ſoluitur fundamẽtum oppoſitum: Quia ſicut ſeruitus priuat mancipia pleno iure propriæ libertatis, quòd maius eſt, ſic etiam priuat pleno iure patriæ poteſtatis, quòd minus eſt, & transfertur in Dominum.

30 Petes 1. An Dominus debeat filiũ ſerui prius à parente ſeperare, quàm illum baptizet? *Affirmant Durandus, Sotus, Suarez ſupra, Cabrera 3.p.q.68.art. 10.diſp.1.concl.4.* Quoniam non præcauetur perciculum peruerſionis, niſi filius à parentibus infidelibus, & ab ipſorum cura ſeparetur. Ideò non peccat Dominus, qui parentes diuendit, aut diſtrahit in longinquum, vt filios eius, quos habet ſeruos, tuto baptizare poſſit; nam ob bonum finem vtitur iure ſuo. Alij volunt, etiam antè ſeparationem baptizari poſſe, modo Dominus commodè queat aliter impedire, ne puer baptizatus alienis ritibus, vel erroribus imbuatur. Probatur; quia per hoc nulla fit iniuria parentibus, qui non habent ius abſolutũ in prolẽ captiuã, ſed depẽdens à voluntate domini, ſubindeq; poteſt dominus illos hoc iure priuare, quamuis prolem ab ipſis non ſeparet, dum aliundè præcaueat periculũ peruerſionis. Ita *Vazq. Coninch. Diana ſup. cum alijs.* Equidem vtraque pars probabilis apparet, & in praxi ferè conſonat; Siquidem omnes aſſerunt, ſeparandos eſſe tales filios, ſi quod damnum ipſis immineat ſpirituale, vel corporale à conſortio parentum, aut aliqua Chriſtianæ Religionis iniuria timeatur. Regulariter vero vix poterit omne detrimentum huiuſmodi præcaueri, præſertim ſi conſortium iſtud diuturnum futurum ſit. *Quare Diana p.7.tract.7.Reſol.68.& Auerſa ſup.* monent, regulariter non eſſe baptizandam prolem, quam Dominus nequit ab inuito parente ſeparare. Hoc tamen in particulari pendet à circumſtantijs, quæ prudenter expendi debebunt.

31 Petes 2. An ſi pater ſit ſeruus, & mater libera, cuius ventrem ſequitur partus, poſſit Dominus patris prolem liberam inuitis ambobus parentib. baptizare? Apud neminem vidi caſum; & videtur pars affirmatiua probari fundamento ſupra poſito, n.29. Quippe ſi patria poteſtas ſerui transfertur ad Dominum, hic vtique poterit prolem ſerui, quamuis liberam gubernare loco patris. At probabilius reputo, non poſſe, quod ſaltem conuincit ratio ſupra facta n.28. Quia dominium extenditur ad ea iura, quæ per ſeruitutem transferuntur in Dominum, cui ſeruus adquirit, quidquid in bonis adquirit, ſed iſte filius ſerui non adquiritur Domino, quia ſequitur matrem liberam. Ergo non poteſt Dominus circa prolem liberam exercere patriam poteſtatem, ſed infantibus ſeruis duntaxat ſuccedit loco parentum. Adde, prolem iſtam, cum ſeparari nequeat à parentibus inuitis, remanere communiter expoſitam periculis, & ſcandalis.

CA-

CAP. IX. QVÆST. VI.

An quoties poſſumus filios infidelium inuitis parentibus baptizare, teneamur id facere?

32 PRima ſententia generaliter affirmat. Ita *Vazquez 3. par. diſp. 155. cap. 7. Torres 2. 2. tom. 1. diſput. 53. dub. 2. Diana part. 2. tract. 15. Reſolut. 45. & par. 3. tract. 4. Reſol. 1.* Probatur, quia charitas erga proximum obligat nos ad ipſi ſubueniēdum, ſi facilè poſſumus. Nullum autem eſt bonum magis proximo neceſſarium ante rationis vſum, quam baptiſmus, quo mundatur ab originali, viamque ſalutis ingreditur. Ergo tenemur illi conferre baptiſmum, quoties licitè poſſumus. Nec nos eximent ab iſta obligatione, niſi difficultates, aut incommoda tanti ponderis, vt reddant baptiſmum hic, & nunc illicitum.

33 Secunda ſententia negat. Ita *Caietanus, Sotus, & alij*, quos ſequitur *Henriquez lib. 2. cap. 25. num. 1. & 8. Suar. tom. 3. diſput. 25. ſect. 6. Fillincius tract. 2. nu. 147. Lorca 2. 2. q. 10. art. 12. diſputat. 37. Coninch qu. 68. num. 88. Layman libro 5. tract. 2. cap. 6. Bonac. diſput. 2. q. 2. punc. 6.* Probatur: quia niſi filij ſeparentur à parentibus infidelibus, baptizandi nō ſunt regulariter, *vt viſum eſt quæſtione præcedenti*. Non tenetur autem Dominus ſeparare filium ſeruum à parentibus infidelibus, aut retinere ſeparatum, vt baptizetur, & Catholicis ritibus informetur, dominium enim non obligat ad retinendam rem propriam, imò dat facultatem alienandi rem pro libito. Nec charitas obligat ad procurandum bonū alterius etiam ſpirituale citrà neceſſitatem extremam cum graui detrimento proprio; quale cenſetur in præſenti caſu puerorum educatio laborioſa, violatio iuris gentium, quòd redemptionem cōcedit captiuis, etiam infantibus, pretijq; redemptionis amiſſio.

34 Ego cenſeo generaliter, quoties licitum eſt, infantes filios infidelium inuitis parentibus baptizare; teneri nos ex charitate baptiſmum ipſis conferre cum leui noſtro, vel alieno detrimento; ſecus ſi graue noſtrum, vel alienum detrimentum ſequatur. Sic eſt vera prima ſententia, & eius fundamentum robuſtum. Prior pars concluſionis probatur; quia cuilibet grauem neceſſitatem ſpiritualem patienti tenemur ſubuenire, ſi poſſumus ſine graui iactura, vt docent *Coninch de charitate diſput. 25. num. 99. & 100. Suar. de charit. diſp. 9. ſect. 2. Palaus tom. 1. tract. 6. diſp. 1. punct. 9.* Ratio redditur, quia grauis neceſſitas ſpiritualis exigit remedium ſuperioris ordinis, quod præferri debet temporali iacturę leui. Sed infans filius infidelium eſt in graui neceſſitate Baptiſmi, ſine quo manet extra viam ſalutis, & graui periculo damnationis expoſitus. Ergo dum licitè poſſumus, & ſine magno diſpendio baptiſmum eidem conferre, debemus illum conferre, vel procurare. Poſterior pars conſtat ex *dictis lib. primo cap. 2. num. 25.* Non enim tenemur graui neceſſitati etiam ſpirituali proximorum cum graui detrimento noſtro, vel alieno ſubuenire; quia ius conſeruandi propriam vitam, & quæ vitæ neceſſaria ſunt, eſt certè maximè naturale, ſubindêque non debet poſtponi neceſſitatibus etiam grauibus proximorum, quæ quidem frequenter occurrunt.

35 Deſcendamus ad particulares caſus ex hac doctrina decidendos. Primus ſit, cum filius infidelium eſt in articulo mortis, in quo caſu *Lorca ſupra* negat obligationem baptizandi, probat; quia nullus præter parentes tenetur de pueri ſalute ſolicitus eſſe; nec extremè puer indiget, quamdiù per parentes ipſi ſubueniri poteſt. Hanc ſententiam non auder approbare *Diana*, quoniam ab aliquibus falſa reputatur; & merito: Quia ſatis indiget extremè, qui non eſt accepturus remedium à parentibus, & de facto damnabitur, niſi baptizetur ab alijs; & quamuis extraordinarium medium ſit, filium infidelis occultè, vel renuente patre baptizare: manifeſtum

dam-

Digitized by Google

damnationis periculum, cui poſſumus ſine magno diſcrimine ſubuenire, videtur ad illud medium obligare. Sic docet, *Fillsuc.tr.2.n.146.& indicat Bonac.ſup.*

36 Secundus caſus ſit, cum alteruter parens eſt fidelis, & vult, ſuum filium baptizari, tunc etiam altero repugnante non ſolum poteſt, ſed etiam debet filius infans baptizari. Sic docent *Authores relati ſupra num.22.* & probant fundamenta ibi poſita. Tertius caſus ſit, quando Dominus habet captiuum infantem infidelem, quem ſi baptizare velit, & retinere ſecum, amittit redemptionis pretium, & ſubit labores, & ſumptus educationis, quos difficilè ſuſtinebit. Tunc licitè poteſt Dominus hunc puerum baptizare; non vero tenetur, ſed poteſt illum reddere parentibus, vt ſeruet ius gentium accepto redemptionis pretio, vel ad faciendam compenſationem Chriſtianorum captiuorum, vel ad euitandam moleſtiam, & ſumptus educationis, vt aſſerit, & probat ſecunda ſententia.

37 Quin poteſt contingere caſus, in quo nec debeat, nec licitè poſsit Dominus infanti mancipio procurare baptiſmum, vt aſſerunt vtriuſque partis Doctores. *Vazq.ſup. Suarez ſect.4.* Videlicet quando perpenſis circumſtantijs timetur prudenter, occidendum eſſe puerum à ſuis parentib. priuſquam ab ipſis ſeparetur ad baptiſmum; vel noſtros etiam infantes ab infidelibus retinendos, & ſuis erroribus imbuendos, vel quando milites pauperes, & vagi capiunt infantes infidelium, quos nec alere poſſunt, nec ſecum ducere, nec alijs Chriſtianis diuendere, ſed mortaliter coguntur illos reddere parentib. ne ſi crudeles ſint innocentes occidendo, crudeliores faciant hoſtes in Chriſtianos. Itaque tale ſub eſſe poteſt incommodum in baptiſmo puerorum infidelium, vt debeat omitti; tale vero nonnunquam, vt debeat adhuc conferri, tale demum, vt poſſit omitti, poſſit etiam conferri, quod in tali caſu magis erit charitati conforme. Quare conſiderandæ ſunt omnes circumſtantiæ non ſolum ad diſcernendum de obligatione iuxta ſuperius dicta, ſed etiā ad iudicandū, quid magis expediat prudētiæ, quid magis deceat charitatē.

CAPVT X.

De neceſſitate Baptiſmi?

1 Vppono 1. aliquid eſſe neceſſarium dupliciter, ſcilicet neceſsitate medij, vel præcepti. Neceſſarium neceſſitate medij dicitur illud, quod neceſſarium eſt ad iuſtificationem, & ſalutem æternam poſitiuè, hoc eſt tanquam poſitiuum remedium poſitiuè concurrens ad noſtram ſalutem operandam; qualis eſt Baptiſmus reſpectu peccatorum præcedentium, Sacramentum Pœnitentiæ reſpectu criminum poſt baptiſmum commiſſorum; auxilia gratię præuenientis reſpectu bonorum operum ſupernaturalium, ſine quorum influxu poſitiuo non habetur talis effectus. Quædam ſic neceſſaria ſunt in re, nimirum gratia præueniens ad primam iuſtificationem; & gratia iuſtificans ad glorificationem. Quædam vero ſic neceſsaria ſunt in re, vel in voto: ſcilicet Baptiſmus, & Pœnitentia. Videantur *ſup.dict.lib.1.c.1.n.4.Vazq.3.p.diſp.149.c.3.n.32.& diſp.152.num.12. Coninch.q.68.nu.12.*

2 Suppono 2. Baptiſmū eſſe ſimpliciter neceſsariū omnib. hominibus ad remiſſionē peccatorū, vel originalium, vel etiā actualiū ante baptiſmū cōmiſsorū, & ad primam peccatoris iuſtificationem. Colligitur ex *Io.3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Definiunt contra hæreticos *Innoc.1. Leo 1. Conc. Florentinum, & Tridentinum ſeſſ.7. canon.5.de Baptiſm.* Confirmatur ratione. Nam omnes naſcimur in Originali peccato, quod nō tollitur niſi per Baptiſmū,

Digitized by Google

vt docet, *Tridentin. ſeſſ.5. can.4. & 5.* Requiritur ergo Baptiſmus, quo mundemur, renouemur, regeneremur. Ita *Bellarmin. lib. de Bapt. cap.4. Suar. to.3. diſp.27. ſect.1. Auerſa 3.p.q.68. ſect.4.*

3 Cœpit autem neceſsitas, & obligatio Baptiſmi, ſicut totius Euangelicæ legis poſt ſufficientem Euangelij promulgationem in die Pentecoſtes factam; Tunc enim Apoſtoli prædicauerunt Euangelium varijs linguis omni nationi, quæ ſub cœlo eſt; & rogantibus Iudæis *Act.2.* qua ratione poſſent ſaluari, iuſſerunt, eos baptizari, quaſi iam hoc eſſet neceſſarium. Ita *Bellarmin. ſup.c.5. Coninch num.24. & 27.* Nihilominus Apoſtoli, dum viuerent, legalia cum Iudæis ſeruabant pro loci, temporiſque ratione, vt Synagoga ſepeliretur cum honore, quod ipſorum ſucceſſores feciſſe non legimus. Quare certiſſimum eſſe debet, veteres cæremonias eſſe iam inutiles, & mortiferas, nullibique prodeſſe circumciſionem ad iuſtificationem infantium; quamuis miniſtri, vel parentes ignorent inuincibiliter legem Chriſti. Videatur *Bonac. de Sacram. diſp.2.q.2. punct.2.*

4 Quomodo qui baptiſmum ignorant inuincibiliter, habeant ſufficientia media ſalutis, pertinet ad materiam de prædeſtinatione. Adulti, ſi ſeruarint legem naturalem, recipient ſpeciale lumen, & auxilium, quo ſe poſſint ad Deum conuertere, vt cum *S. Thom. & communi ſententia docet Bonacin. ſup.*

Paruuli vero, quod moriantur ante quam conuerti poſſint, aut baptizari, non prouenit ex defectu ſupernaturalis prouidentiæ, ſed ex aliquo defectu naturæ, vel parentum, quem Deus, quatenus Author ſupernaturalis non intendit, ſed permittit, vt tradit, *Coninch. ſup. n.27.*

CAP. X. QVÆST. I.

Quomodo Baptiſmus ſit paruulis neceſſarius?

5 Loquimur ſecluſo martyrio. Primaque ſententia docet, infantes quibus Baptiſmus applicari non poteſt, alio remedio poſſe ſaluari; nimirum per fidem parentum ijs applicatam aliquo ſigno religioſo ſcilicet Crucis, aut ſimili cum inuocatione Dei, vel Chriſti vel Trinitatis. Sic enim in lege naturali per fidem parentum infantes ſaluabantur, ſic etiam poſt legem ſcriptam fœmellæ, vel paruuli decedentes ante diem octauum hoc medio ſalutem obtinebant. Ergo ſimiliter in lege gratiæ quando baptiſmus applicari non poteſt. *Ita docuit Caietan. 3.p.q.68. art.2.* cuius ſententiam, vt parum tutam extinxit Pius V. in editione Romana.

6 Secunda ſententia docet, non ſecundum legem communem, ſed ex peculiari priuilegio Dei nonnullos infantes, quibus non poteſt applicari baptiſmus, interdum ſaluari, vel orationibus parentum, vt docent. *Gerſon tomo 3. ſerm. de Natiuit. Virg. conſider. 2. Gabriel in 4. diſt.4. quæſt.2. art.3. dub.2. vel ſupplente Deo defectum formæ, vel materiæ, vel intentionis vt docent S. Bonauentur. in 4. diſt.3. part.1. artic.2. quæſt.2. ad primum Richardus ibi diſt.3. artic.2. quæſt.3. ad quintum, Alenſis part.4. quæſt.3. membr.3. art.3. §.2. Antiſid. lib.3. tract.3. cap.4. quæſt.2.* Fundamentum eſt; quia Chriſtus poteſt hoc priuilegium concedere. Poſſumus ergo piè credere, ſic aliquando diſpenſare, vel ob parentum iuſtorum deprecationem, vel ad oſtenſionem gratiæ ſuæ.

7 Dicendum eſt, ſecluſo priuilegio martyrij, baptiſmum re ipſa ſuſceptum eſse medium omninò neceſsarium infantibus, & omnibus illis, qui rationis vſu ſemper caruerunt. *Ita definiunt Conc. Mileuitanum c.2. Innocent. III. in cap. Maiores, de Baptiſ. Tridentinum ſeſſ.5.*

Decreto

Decreto de Origin. & ſeſſ.7.can.5.de Bapt. S.Thom.3.p.q.68.art.2.& q.73.art.3. Scotus, Durandus, Paludanus, Capreolus, quos ſequitur Suar. tom.3.diſp.27.ſect.3. Vazq.3.p.diſp.151.c.2.& 3. Laym.lib.5. tract.2.c.6.q.3. Petrus de Ledeſma de Bapt.c.7.concl.4. Ratio fuit inſtitutio Chriſti, quàm ex verbis *Ioan.3.ſup.relatis n.3.* & ex Eccleſiæ traditione cognouimus. Cùm enim Baptiſmum dicat Chriſtus eſſe ſimpliciter neceſſarium, nec infantes habere poſſint votum illius, ſequitur, ipſis neceſſarium eſſe baptiſmum re ipſa ſuſceptum, & omne aliud remedium Originalis culpæ ceſſaſſe. Quapropter Eccleſia nunquàm admittit ad eccleſiaſticam ſepulturam paruulos ſine baptiſmo decedentes. *Et S. Auguſtinus lib.3. de anima. cap.9. ait.* Noli dicere, noli credere, infantes morte præuentos, antequã baptizentur, peruenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.

8 Vndè fit 1. ſententia Caietani, quã aliqui vocant hæreticam, eſſe ſaltem erroneam, vt Latè diſcutit *Vazq. ſupra.* Nec valet Caietani fundamentum; quia Chriſtus Dominus ſic inſtituit Baptiſmũ in remedium Originalis, vt omne aliud remedium pro lege naturali, vel ſcripta deſignatum euacuarit. Fit 2. ſecundam ſententiam temeritatis damnari poſſe; quia certè nullum infantem ſine baptiſmo decedentem affirmare poſſumus, vel ſperare ſaluandum citrà particularem reuelationem, vt tradunt *Suar. & Vazq. ſup.* Videantur etiam *ſup. dicta li. 1.c.2 q.9.n.76.* Fit 3. non minus eſſe neceſſarium baptiſmum filijs fidelium, quàm infidelium, vt expreſsè contra quoſdam Nouatores definit *Tridentin. ſeſſ.5.can.4.* Nam vtrique naſcuntur in Originali, cuius egent remedio; quamvis enim in parentibus fidelibus ſit iam originale remiſſum, adhuc per carnalem generationem transfunditur in filios, & debet lauacro regenerationis mundari.

CAP. X. QVÆST. II.

Quando vrgeat præceptum baptizandi paruulos?

9 SVppono, licèt nullum ſit præceptum expreſſum diuinum, vel humanum baptizandi paruulos, tamen receptam Eccleſiæ praxim, & conſuetudinem inſtar eſſe præcepti, quo parentes, & Paſtores grauiter obligantur ad baptiſmum infantium, nec omitteretur ſine graui fidelium ſcandalo. Quòd ſi parentes, aut tutores Chriſtiani negligentes ſint in baptiſmo ſuorum infantium procurando, prout debent lege pietatis: Paſtores animarum in ea re ſuam auctoritatem interponere debent lege iuſtitiæ cogendo parentes, vt ſuo muneri ſatisfaciant, vel ipſis inuitis paruulos baptizando. Sic notant *Suarez 3.part. tom.3. diſput.25. ſect.2. Layman lib.5.tract.2.cap.6.n.9.*

10 Quando verò tale præceptum vrgeat, non eſt facilè definire; Certè ſi mortis periculum inſtet, ſtatim debet infans baptizari, quin & antè perfectam natiuitatem, cùm primum exijt pars ſufficiens ad baptiſmum, vt diximus ca. 2. *quæſt. 6.* Si non adſit periculum, expectari poteſt aliquòd tempus, in quo commodè baptizetur iuxtà conſuetudinem loci, ſeu prudentis arbitrium. Ita *Filliucius tract. 2. num.139.* Et quidem *S. Thomas 3.part. quæſt.68.art.3.* docet, baptiſmum paruulorum non eſſe differendum ob periculum mortis, cui regulariter ſubſunt infantes. At ex hoc capite non videtur hæc obligatio grauiter vrgere, cùm hoc periculum ſit ſatis remotum, & ei facilè poſſit ob Baptiſmi facilitatem occurri, tamen ex Eccleſiæ conſuetudine naſci grauem obligationem non differendi diu ſine iuſta cauſa baptiſmum infantium, conueniunt communiter Doctores, *Suarez, Filliucius, Layman ſupra, Vazquez 3. part. diſput.154. numer.15. Coninch. quæſt.68.num.35. Bonacina de Sacram. diſp.2.q.2.punct.2.n.6.*

Probatur 3. *Quia Tridentinum ſeſſ.6.c.4.* docet, poſt Euangelij promulgationem neminem à peccatis ad gratiam transferri ſine lauacro regenerationis, aut eius voto; & c.7. docet, iuſtificationem non ſolum eſſe remiſſionem peccatorum, ſed ſanctificationem, & renouationem interioris hominis. Ergo qui per veram contritionem diſponitur ad iuſtificationem ante baptiſmum, obtinet etiam remiſſionem peccatorum. Ideò ſententiam iſtam vocat communem, & certam, *Suarez to.3.diſput.27. ſect.2.* Veram, & Catholicam, *Vazq. 3.part. diſp.152. cap.1.nu.3.* ſequuntur *Filliuc. tract.2.nu.122. Coninch.qu.68. num.29. Laym.lib.5.tract.2.c.6.q.3.nu.7. Petr. de Ledeſm. de Bapt.c.7.concl.2. & communiter Theologi.*

16 Dico 2. regularitèr neminem conſequi beatitudinem abſque baptiſmo re ipſa ſuſcepto. Sic *Suar. & Filliuc. ſup.* Probantque 1. exemplis, nam *Paulus Cornel. & alij Act.9.& 10.* qui per fidem & contritionem iuſtificati fuerant, baptizati poſteà ſunt, vt poſſent conſequi vitam æternam. Secundo probant ratione, quia per ſe loquendo Baptiſmus re ipſa ſuſceptus eſt medium neceſſarium ad ſalutem, & obligat etiam adultos ſub præcepto, de quo dicemus, *q. ſequenti*. Sed adulti regulariter vti poſſunt hoc medio, & ſeruare hoc præceptum ante mortem. Ergo regularitèr erit illis neceſsarium. Quod forſan intendunt Patres, dum indicant, baptiſmum re ipſa ſuſceptum eſſe neceſſarium ad ſalutem; partim enim exponendi ſunt piè de illo, qui baptiſmum omittit ſponte partim capiendi ſunt; ſicut Dominus, *Ioan.3.& Trid.ſeſſ.6.c.4.* de neceſſitate baptiſmi, *vel in re, vel in voto.*

17 Si petas; quale votum baptiſmi requiratur ad iuſtificationem? Prima ſententia docet, ignorantibus baptiſmum, aut eius neceſſitatem, ſufficere votum implicitum baptiſmi, quale continetur in actu contritionis, aut amoris Dei ſuper omnia. Sic enim cum auxilio Dei digne peccator dolet, & præſtat totum, quod poteſt. At in cognoſcente baptiſmum, & eius neceſſitatem, requiri per ſe votum baptiſmi explicitum, ſine quo vera contritio, vel dilectio Dei non poſſit haberi. Cum enim adultus baptiſmum ſemel cognitum debeat recipere quamprimum, dum illum non recipit, explicitè debet illum expetere, ſi verè pæniteat, & conuertatur ad Deum ex toto corde ſuo. *Sic cenſent Sotus in 4. diſt.14.q.1.art.5. Henriq. lib.2.c.3.nu.4. Petr.de Ledeſm.ſupr.concl.3.*

Secunda ſententia docet, ad comparandam iuſtitiam in hac vita ſufficere votum implicitum baptiſmi; cœterum ad obtinendam gloriam in alia vita requiri votum explicitum. *Ita Canus in Relect.de Sacram. p.2. & in Relect. de Pœnit. p.1.* ſed nullum affert ſufficiens fundamentum huius diſtinctionis.

18 Communis, & vera ſententia docet, ſufficere ſemper, & in omnibus votum implicitum Baptiſmi. *Sumitur ex S.Thom. 3.p. q.68. art.2. & q.69. art.4. ad 2. Tradunt Leſſius 3.p. q.68. nu.2. Suar. to.3. diſp.27. ſect.2. Filliuc. tract.2.n.124. Vazq. 3.p. diſp.149.n.32.* Quia diſpoſitio ſufficiens ad gratiam haberi poteſt cum implicito voto Baptiſmi, quod contritio, vel dilectio Dei continet, vt indicat *Trident. ſeſſ.6 c.6. & 7. & Clarius ſeſſ.14. c.4.* Siquis enim, etiamſi cognoſcat, baptiſmum eſſe ſibi neceſsarium, dum inſtruitur myſterijs fidei, diuinam potius bonitatem attendens, moueatur acri deteſtatione peccatorum, & vehementi dilectione Dei, quem nunquam ſe offenſurum decernit, quamuis actu non cogitet, aut non exoptet baptiſmum explicitè, ſufficientèr diſponitur, vt iuſtificetur voto Baptiſmi. Sic omninò tenendum eſt; & ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, præceptum baptiſmi non obligare ad ſemper explicitè cogitandum, & expetendum baptiſmum, dum eius ſuſceptio licitè differtur.

CAP. X. QVÆST. IV.

Quando tenentur adulti baptizari?

19 Obligatio procurandi, ſuſcipiendive baptiſmum duntaxat cadere poteſt in adultos, qui ſunt capaces legis, & præcepti. Fuerunt Hæretici nonnulli, qui negarunt obligationem recipiendi baptiſmum, *Caiani apud Tertullianum lib. de Bapt. Manichæi apud Auguſtinum lib. de Hæreſibus, hæreſi 46. Maſſiniliani apud eundem hæreſi 59.* Fundamentum erat; quia *Marc. vltimo* cum Chriſtus dixiſſet. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit:* Solum adiunxit. *Qui non crediderit, condemnabitur,* & non dixit. *Qui non fuerit baptizatus.* Igitur non imponit præceptum baptiſmi, ſed tantum fidei.

20 De fide tamen eſt, Baptiſmum non ſolum eſſe neceſſarium neceſſitate medij, ſed etiam neceſſitate præcepti, quod iure diuino poſitiuo latum eſt, & per conſequens omnes adultos teneri ſub mortali procurare, ac ſuſcipere baptiſmum. *Ita S. Thom. 3. p. q. 68. art. 1. S. Bonauentura, Gabriel, Richard. Palud. quos ſequitur Suar. 3. p. to. 3. diſp. 31. ſect. 1. Filliuc. tract. 2. nu. 128. Coninch. q. 68. n. 37. Auerſa ibi, ſect. 4. Reginald. lib. 27. n. 55. Laym. lib. 5. trac. 2. c. 6. nu. 7. Bonac. de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 2. n. 4. Henriq. lib. 2. c. 3. nu. 6* Probatur 1. ex verbis, *Matth. 28. Docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Quamuis enim directè præceptum imponatur Miniſtris, ſcilicèt conferendi baptiſmum, ex conſequenti tamen obligantur alij recipere, quatenus proponitur vt medium neceſſarium ſalutis, & de omni medio neceſſario, quod eſt nobis liberum datur præceptum diuinum. Probatur 2. Nam Baptiſmus inſtitutus eſt non ſolum ad remiſſionem Originalis peccati, ſed etiam ad fidem ſolemniter profitendam, ad ingrediendam Eccleſiam, extra quam non eſt ſalus ad participanda Sacramenta, bonaque fidelium communia. Sed ſub præcepto tenemur profiteri fidem, fierique membra Eccleſiæ, recipere Sacramenta, procurare ſalutem æternam. Ergo tenemur etiam præcepto recipiendi Baptiſmum per quem Eccleſiæ membra facti fidem profitemur, & debitam curam ſalutis adhibemus.

21 Hinc fit 1. diuinum Baptiſmi præceptum omnes vbique nondum baptizatos ligare, qui ſint præcepti capaces. *Ita Suarez, Filliucius, Reginaldus ſupra Henriquez. libr. 2. capit. 4. numero 5.* Probatur, nam vt Chriſtiana fides, ſic illius profeſsio, quæ fit per Baptiſmi ſuſceptionem, eſt neceſsaria cunctis ad ingreſſum in Eccleſiam, in Chriſti militiam, & regnum. *Fit 2. iuſtos, &c.* hoc præcepto teneri; ſic Apoſtoli, ſic B. Virgo, ſic in vtero matris ſanctificati poſt baptiſmi promulgationem tenentur illum recipere, quia licèt non ſit illis neceſſarius ad peccati remiſſionem, requiritur tamen, vt fiant Eccleſiæ membra de corpore Chriſti, poſſintque recipere cœtera Sacramenta. Sic Doctores citati. Fit 3. teneri pariter infideles, quia Chriſtus habet poteſtatem excellentiæ ſuper omnes, & verba legis ad omnes diriguntur. Ideò nemo rationis compos iuſtè poteſt ab humana poteſtate impediri, quo minus baptizetur, ſi velit. Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur; Chriſtum Dominum in alijs locis ſatis explicaſſe Baptiſmi neceſſitatem, & obligationem; at in eo loco dixit ſolum. *Qui non crediderit condemnabitur,* quia contingere poteſt, vt baptiſmus in re ſuſcipi nequeat, & tunc ſufficiet votum baptiſmi, cum tamen ſine vera fide nullus ſaluetur.

22 Reſtat difficultas, quādo nā obliget hoc diuinū præceptū baptiſmi? *Martin. de Ledeſm. 1. 4. q. 9. art. 3. dub. 1* putat, iure diuino nullū eſſe definitū tempus, pro quo Baptiſmi præceptū obliget; Vnde ſi nullū Eccleſia determinauerit, nemo tenebitur ad recipiendū baptiſmū; cū eius præceptū pro nullo tēpore determinatè ligetur.

liget. Probat exemplo Pęnitentiæ, cuius præceptum, niſi determinatum eſſet ab Eccleſia, pro nullo tempore determinato ligaret. Confirmatur exemplo multorum, qui quondam Baptiſmi ſuſceptionem vſque ad ætatem maturiorem, vel ad mortis articulum differebant.

23 Dicendum tamen eſt, præceptum baptiſmi recipiendi non ſolùm in articulo mortis obligare, quòd nemo negat, nec negare poteſt, alioqui liceret diſcedere ſine baptiſmo; ſed etiam obligare non baptizatos adultos, vt poſt agnitum baptiſmum, quamprimum commodè poſſint, inſtruantur fidei myſterijs, & baptizentur. Ita tenent communiter Doctores, Caietanus *3. part. quæſt. 68. ar. 3. Coninch ibi nu. 37. Auerſa ſect. 4. Suarez tom. 3. diſp. 31. ſect. 2. Vazquez diſp. 149. num. 35. Henriquez lib. 2. cap. 4. num. 2. & 5. Bonac. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 2. n. 5.* Conſonant Patres, qui grauiter reprehendunt baptiſmi dilationem vſque ad vitę finem, *Clemens Rom. Baſilius, & Chryſoſtomus* apud citatos.

24 Probatur; quia ſicut quiſque, mox ac vera fides ei ſufficienter proponitur, tenetur interius credere, ne ſit iniurius diuinæ veritati, ſic etiam tenetur ſtatim fidem exterius profiteri iuxtà id Roman. 10. *Corde creditur ad iuſtitiã, ore autem confeſſio fit ad ſalutem*, ne ſit iniurius Fidei, quaſi confeſſionem ipſius erubeſcens. Sed Deus vult, hanc Fidei, confeſſionem præcipuè fieri per Baptiſmi receptionem, quò pariter ingredimur Eccleſiam, inſerimur corporis Chriſti myſtico, capaces efficimur aliorum Sacramentorum, quæ pertinent ad totum vitæ tempus. Ergo baptiſmus quàm primum poſſit dignè, ac commodè, recipiendus eſt. Confirmatur; quia niſi teneatur adultus, quàm primum commodè poteſt, baptizari, nullum certum tempus aſſignari poteſt talis obligationis vſque ad finem vitæ; nam inter medio tempore non eſt maior ratio de vno die, quàm de alio. Sed vitæ finis non eſt expectandus ex cap. *Quando quis de Conſecration. diſt. 4.* Ergo debet aſſignari tempus ſufficientis notitiæ tàm Fidei, quàm Baptiſmi, quo ſecundum moralem æſtimationem accepto, tàm Fides, quàm Baptiſmus ſuſcipi debeant ex diuino præcepto. Alioqui poſſemus ſine culpa per totam vitam extrà Chriſti corpus, & Eccleſiam ſine Sacramentorum vſu permanere: quòd eſt abſurdum.

25 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, diuerſam eſſe rationem Sacramenti Pęnitentiæ, ac Baptiſmi: quia Sacramentum Pęnitentiæ ſolùm in remedium peccatorum inſtitutum fuit. Baptiſmus autem non ſolùm in remedium peccatorum, ſed etiam ad profeſſionem Fidei, quam omnes tenentur recipere quàm primum poſſint, ac profiteri; ſubindèque debent, quàm primum commodè poſſint, baptizari. Ad Confirmationem dicimus. Baptiſmi dilationem in nonnullis ex rationabili cauſa forſan excuſari, vel ex ignorantia probabili; communiter verò fuiſſe profectam ex indiſcreto zelo, nimiaque reuerentia Sacramenti, nimiove timore, ne poſt baptiſmi gratiam ſuſceptam, relapſus in peccatum cùm ingratitudinis nota contingeret; ſubindè non laude, ſed reprehenſione dignã eſſe.

26 An verò poſſit Eccleſia determinare tempus, pro quo Baptiſmi præceptum obliget? Affirmant *Caietanus ſupra Sotus in 4. diſt. 5. quæſt. 1. art. 3. Petrus de Ledeſma tract. de Baptiſmo cap. 7. concluſ. 5.* Quia Chriſtus Eccleſiæ commiſit Sacramentorum diſpenſationem, ad quàm pertinet determinatio temporis, quò recipienda ſunt. Ergò ſicut Eccleſia determinauit tempus, pro quo Pęnitentiæ Sacramentum obligaret, potuit pariter determinare tẽpus, pro quo præceptum recipiendi Baptiſmum obligaret. Confirmatur: Nam Eccleſia de facto determinauit vigilias reſurrectionis, & Pentecoſtes, c. *Non ratione*, c. *Duo tempora*, c. *Propriè de Conſecrat. diſt. 4.* in quibus Baptiſmus adultis conferretur. Ergò poteſt determinare tempus, pro quo Baptiſmus obliget.

27 Dicendum tamen eſt, Eccleſiam non poſſe determinare tempus Baptiſmi directè præcipiendo Catechumenis, vt certo tempore Baptiſmum recipiant. Tum quia nondum baptizati non ſubduntur Eccleſiaſticæ iuriſdictioni, vt docuit *Paulus 1. Corinth. 5. & Tridentinum ſeſſ. 14. c. 2.* Tum etiam quia præceptum Baptiſmi ſatis eſt iure diuino determinatum, vt vidimus *n. 23.* nec Eccleſia poteſt determinationem diuini iuris immutare: Poteſt autem præcipere Miniſtris, vt Catechumenos ritè diſpoſitos tali, vel tali tempore baptizent, & ob maiorem Baptiſmi ſolemnitatem, & vt Catechumeni diutius probentur, & magis inſtruantur. Ita docent *Suarez, & Anerſa ſup. Vaz. q. diſp. 150. ca. 2. Ochogauia de Bapt. quæſt. 15. concl. 1. Hurtado de Bapt. diſp. 1. Diffic. 17. Diana p. 8 tract. 1. Reſolut. 2.*

28 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, Eccleſiam potuiſſe determinare tempus, pro quo Pœnitentiæ Sacramentum obliget; quoniam hæc obligatio directè cadit ſuper Eccleſiæ ſubditos, & ipſa praxis oſtendit, reliquiſſe Chriſtum Eccleſiæ facultatem determinandi tale tempus. At infideles, & Catechumeni directè nō ſubduntur Eccleſiæ, nec Baptiſmi præceptum indiget maiori determinatione quoàd tempus obligationis, quàm ſit determinatum iure diuino. Quare nunquàm Eccleſia determinauit tempus Baptiſmi directè præcipiendo Catechumenis, ſed ſolùm Miniſtris, vt diximus; Nec fuit illa determinatio pro paruulis, quibus poterat eſſe periculoſa tanta dilatio, ſed ſolùm pro adultis; & horum etiam baptiſmus præueniri poterat ob morbum, aut vitæ diſcrimen, aut ob ſufficientem ipſorum inſtructionem iam notam. Et quidem à multis iam annis Eccleſia quolibet anni tempore baptizat adultos, quos nouit eſſe ſufficiēter inſtructos. Romæ quidem retinetur mos antiquus baptizandi nonnullos adultos in illis vigilijs; at etiam extrà dies illos baptizantur adulti, quoties expedire videtur, vt notat Anerſa. Per quæ ſoluitur confirmatio, & fit manifeſtum, Canones illos contraria conſuetudine iam abolitos eſſe: Nihilominus *addunt S. Thomas 3. p. q. 68 art. 3. & Petrus de Ledeſma tract. de Bapt. cap. 7. concl 9.* nunc etiam peccaturum mortaliter Catechumenum, qui diebus illis oblatam ab Eccleſia Baptiſmi opportunitatem ommitteret, niſi propter cauſam iudicio prælatorum ſufficientem.

CAP. X. QVÆST. V.

An filios Chriſtianorum adultus cogendus ſit ad Baptiſmum?

29 Contingere poteſt, vt filius Chriſtianorum ex malitia, vel incuria parentum, vel alia de cauſa non fuerit baptizatus, & habens rationis vſum nolit baptizari; quæritur; An Eccleſia cogere poſſit illum, vt baptizetur? *Affirmant Sotus in 4. diſt. 5. q. 1. artic. 9 fin. Abulenſis Matt. 25. q. 675. Regas de Hereticis n. 484. Poſſeuinus cap. 6. q. 15. n. 30.* Probant; nam ille iuuenis antè rationis vſum ratione parentum ſic erat Eccleſiæ ſubditus, vt baptizari poſſet etiam inuitis parentibus. Per hoc autem quò adoleuit, & factus eſt rationis compos, non magis amittit Eccleſia ius ſuum in illum, quàm Dominus in ſeruum, & Pater in filium adultum. Ergo manet Eccleſiæ ſubditus ex origine, compellique debet ad Baptiſmum recipiendum; ac ſi renuat, tanquam Apoſtata puniendus etiam ignis ſupplicio.

30 Negant *Henriquez lib. 2. cap. 25. n. 5. & 6. Petrus de Ledeſma tract. de Bapt. cap. 8. concluſ. 10.* Probatur; quia Fides, & Baptiſmus ſemper ab adultis voluntariè ſuſcipi debent, nec Patres permittunt, aliquem ex adultis non baptizatis metu cogi vel ad fidem, vel ad baptiſmum, cap. *Qui ſyncera cap. De. Iudæis Diſt. 45.* Nec videtur Eccleſiæ praxi conforme, nec expediens, vt reluctantem iuuenem, quamvis

Digitized by Google

vis filium Chriſtianorum, pœnis adigat ad Baptiſmum. Quia licet ratione parentum pertineat ad eandem Rempub. ciuilem: at in ſpiritualibus foris eſt extra cauſam Eccleſiæ ſine charactere omnium: & per conſequens in illo militant omnes rationes, quibus Doctores probant, nullum infidelem adultum eſſe cogendum ad fidem, aut Baptiſmum.

31 Hæc ſecunda ſententia videtur mihi probabilior: non verò tollit, quin parens Chriſtianus compellendus ſit, vt adulto filio non baptizato ſuadeat, & præcipiat fidem, & Baptiſmum: Princeps etiam, & Epiſcopus deberent conſilijs, precibus, & præceptis compellere iuuenem, vt baptizetur; at ſine minis, aut metu. Deus enim non niſi voluntarios milites vult adſcribi Chriſtianæ militiæ. Si quis tamen diù putatus eſt Chriſtianus, & inter Chriſtianos nutritus recipiebat Sacramenta, compellendus erit etiam ſub pœna mortis, vt baptizetur: in quo caſu veram eſſe ſententiam affirmatiuam, fatetur *Henriquez ſupra*. Secus ſi probet, ſe vi coactum profeſſum eſſe religionem Chriſtianam, nec interius conſenſiſſe, vt docent Doctores *in 4. diſtinct. 4. & 6. & in cap. Maiores §. fin. de Bapt.* Fundamentum primę partis ſoluit ſecunda.

CAP. X. QVÆST. VI.

Quibus de cauſis poſſit quis excuſari à præcepto Baptiſmi?

32 DIco 1. Poteſt ex rationabili cauſa differri baptiſmus etiã ab adultis, dum non inſtat periculum mortis. Ita *Suar. tom. 3. diſput. 31. ſect. 3. Vazq. 3. par. diſp. 149. n. 40. Reginald. lib. 27. n. 57. Coninch q. 68. n. 40.* & Doctores communiter. Probatur, quia præceptum affirmatiuum non obligat cum tanto rigore, quare licet poſitis omnib. requiſitis oriatur ſtatim obligatio, tamen ſecluſo periculo mortis, cum neceſſitas non ſit extrema, propter rationabilem cauſam differri poterit. *S. Thoma. 3. par. qu. 68. art. 3.* triplicem cauſam aſſignat; Primam propter cautelam Eccleſiæ, ne decipiatur fictione recipientis baptiſmum. Secundam, ob vtilitatem ipſorum, qui baptizantur, vt plenius ſcilicet inſtruantur. cap. *Placuit.* 10. q. 1. cap. *Ante*, cap. *Non liceat*, cap. *Iudæi de conſecr. diſtin. 4.* Tertiam ad maiorem Baptiſmi ſolemnitatem.

33 Illud videtur certum, quo maior fuerit dilatio, grauiorem cauſam requiri; nec requiri ſemper grauiſſimam, ſed ſufficere grauem, breuis enim dilatio facilius excuſatur. Regulariter ex parte baptizandi ſufficiet graue periculum vitæ vel honoris, vel fortunarum imminens ipſi ex Baptiſmo tunc temporis ſuſcepto; vel maior fructus ab illo percipiendus ex baptiſmo dilato. Ex parte aliorum ſufficiet ſpiritualis vtilitas ipſis prouentura, ſi Baptiſmus differatur. Videantur Authores relati.

34 Dico ſecundò. Baptiſmus ſimpliciter omitti non poteſt, quando non deeſt ſuſcipiendi facultas. Quare ſi quis morti proximus nollet baptizari, ſed recedere ſine baptiſmo, quem recipere poſſet, peccaret mortaliter; quia tunc nulla ſubeſt excuſatio ſufficiens, & violatur grauiſſimum præceptum. Dubitari tamen poteſt; an ſi Baptiſmus ipſe mortis periculum inducat, teneatur adhuc homo baptizari? Negant *Suar. ſupra Granado 3. part. controuerſ. 4. tract. 4. diſput. 2. numero octauo Sotus, Sayrus, Aragon.* quos ſequitur *Diana part. 3. tract. 6. Reſolut. 48.* Quia poteſt homo ſuæ ſaluti conſulere per contritionem. Cæterum diſtinguendum eſt: Vel hic homo ſperat viuere diutius, ac ſubindè poſtea ſuſcipere Baptiſmum, & in hoc caſu non teneretur tunc temporis baptizari. Nam id non eſſet omittere ſimpliciter Baptiſmum, ſed illum aliquandiu differre, quod ex cauſa licet, vt diximus *num. 32.* Vel hic homo non ſperat diu viuere, ſed ex baptiſmo timet aliquam mortis accelerationem, & in hoc caſu tenetur vtique baptizari.

Quam-

Digitized by Google

Quamuis enim adulti non indigeant extremè baptiſmo, ſicut paruuli, cum poſſint ſibi per contritionem ſubuenire; tamen tantùm eſt Baptiſmi bonum, & tanti refert illa maior ſecuritas ſalutis; ac aliundè tàm modicum eſt detrimentum alicuius accelerationis mortis, vt debeat præferri bonum animæ, ſuſcipique Baptiſmus in hoc euentu. Sic *Azor tomo primo libro primo cap.* 11. *queſt.*2. *Henriquez lib.*2.*cap.*4.*num.*3. *littera Q. Auerſa queſt.*68.*ſect.*4. Et id fatentur etiam *Suarez,ac alii*, qui communiter aſſerunt, ob maiorem mortis certitudinem, aut accelerationem baptiſmum adulti, vel infantis omittendum non eſſe.

35 Si vitæ diſcrimen ſit violentum, vt ſi tyrannus mortem minetur danti, vel recipienti Baptiſmum, quoties id cedit in odium Chriſtianæ Religionis, tenemur potius mori, quam omittere baptiſmum. Quando verò non ſit in odium Religionis, poteſt ſine peccato differri baptiſmus in aliud tempus commodius. Ita *Granado,& Auerſa ſup. Diana par.* 5. *tractat.*3. *Reſol.*9. & nos in ſimili diximus *li.*1.*cap.*1.*queſt.*5. notantes, communiter iſtam comminationem cenſeri factam in odium fidei.

LIBER

LIBER TERTIVS DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

CAPVT I.

De natura Confirmationis.

1 Confirmatio ſic dicta, quia baptizatos confirmat, & roborat in fide per Baptiſmum accepta, Sacramentum eſt nouæ legis à cœteris diſtinctum. Sic definit *Melchiades Papa in cap. Spiritus Sanctus de conſec. diſt. 5. & Tridentinum ſeſſ. 7. can. 1. de confirmatione.* Sic docet *S. Thom. 3. p. q. 72. art. 1. Coninch ibi num. 3. Leſſius nu. 2. Auerſa, ſect. 1. Martinon diſp. 27. ſect. 1. & 2. Bellarminus, de confirm. cap. 4. qui ſatis refellunt Nouatores.*

2 Qui negant Confirmationem eſſe Sacramentum, volunt, eſſe cæremoniam inſtitutam à Melchiade Papa. Sed hæretico falluntur ſpiritu: nam ante Melchiadem Apoſtoli conferebant baptizatis Sacramentum Confirmationis impoſitione manu tanquam ſigno diuinitus inſtituto ad communicandum Spiritum ſanctum, vt habetur *Act. 8. & 19.* Tunc autem ad maiorem conſolationem fidelium, & propagationem Fidei dabatur Spiritus ſanctus aliquo ſigno viſibili exterius apparente; deinceps verò datur inuiſibiliter gratia diuina: Et hæc eſt eſſentia Sacramenti nouæ legis, vt ſit ſignum ſenſibile ſignificans, & conferens gratiam. Vnde refelluntur etiam *S. Bonauentura in 4. diſt. 7. art. 1. q. 1. & 2. & Alenſis parte 4. q. 24. memb. 1.* qui putarunt, in Concilio Meldenſi fuiſſe inſtitutum Sacramentum Confirmationis ex inſtinctu Spiritus ſancti. Nam hoc eſſe falſum, oſtendimus *lib. 1. cap. 1. numer. 5.* probantes, omnia Sacramenta immediatè fuiſſe à Chriſto Domino inſtituta, quod definit *Tridentinum ſeſſ. 7. can. 1.* de Sacramentis. Quamuis enim in ſcriptura non habeamus inſtitutionem huius Sacramenti manifeſtam, ex illa tamen ſatis colligitur, & per apertam traditionem probatur. Conſonant *Auerſa ſupra Coninch. num. 17. Layman lib. 5. tit. 3. cap. 1.*

3 Circa tempus inſtitutionis varij ſunt Doctores. Veriſimilius eſt, hoc Sacramentum in vltima cœna fuiſſe quoad materiam, & formam inſtitutum: Cum enim ibi Chriſtus ſæpè promiſerit Apoſtolis Spiritum ſanctum, credibile ſit, ſimul eos docuiſſe, quo modo ſingulis fidelibus hic Spiritus conferendus eſſet. Ita Fabianus Papa teſtatur *epiſt. 2. cap. 1. docent Sotus in 4. diſt. 7. quæſt. 1. ar. 1. Victoria in ſumm. num. 40.* Poſt reſurrectionem verò collatam Apoſtolis fuiſſe poteſtatem miniſtrandæ Confirmationis, quando fuerunt Epiſcopi creati verbis illis *Ioa. 20. Sicut miſit me viuens pater, & ego mitto vos*, ac ſubindè completa fuiſſe Confirmationis inſtitutionem deſignatis eius miniſtris. Vt docent *Auerſa ſupra, Martinon num. 2. Leſſius num. 7. Coninch num. 23. Suarez tom. 3. diſp. 32. ſect. 2. Bonac. de Sacram. diſp. 3. q. 1. punct. 1.*

4 Definitiones Confirmationis plures circumferuntur; omnes ferè reddunt hunc ſenſum. *Confirmatio eſt Sacramentum ad perfectam, velut ætatem vitæ*

ſpiri-

Digitized by Google

ſpiritualis, & animæ corroborationem inſtitutum, conſtans vnctione chriſmatis, quo Epiſcopus inungit frontem baptizati ſub certa forma verborum. In hac definitione continentur materia proxima, & remota, forma, Miniſter, & effectus Confirmationis. Singula ſingillatim diſcutiemus.

CAP. I. QVÆST. I.

Quæ ſit materia remota Confirmationis?

5 Maioris claritatis gratia ſit dubium primum. An materia ſufficiens Confirmationis ſit impoſitio ſola manuum Epiſcopi. Affirmarunt olim nonnulli Canoniſtæ, quos refert *Marſilius in 4. quæſt. 5. art.* 1. Probatur, nam in ſacris litteris leguntur Apoſtoli confirmaſſe per ſolam manuum impoſitionem. *Actor.* 8. *&* 19. ac interdum ita feciſſe, concedit *S. Thomas 3. p. quæſt. 72. art. 2. ad* 1. & ſignificat *Innocentius. 3. in cap. cum veniſſet, de ſacra vnct. dicens*, per frontis chriſmationem deſignari manus impoſitionem, quam faciebant Apoſtoli. Et idem in vſu fuiſſe tempore Arauſicani ſub Leone I. docet Sirmondus in Antirrhetico, *num.* 10. motus verbis Canonis 1. à ſe correcti, & explicati, vbi præcipitur, vt ſiquis in Baptiſmo chriſmatus fuerit, non chriſmetur iterum in Confirmatione, ſed manus tantum ab Epiſcopo ipſi imponatur. Quod item confirmat quibuſdam verbis *Hieronymi, Gennadij, Hilarij, Auguſtini*, qui Cõfirmationem vocant manus impoſitionem.

6 De fide tamen tenendum eſt, materiam remotam Confirmationis eſſe chriſma, ſic enim apertè definit Florentinum; antiquiora quoq; Concilia, Pontifices, & Patres, quoties de Confirmatione loquuntur, ſatis exprimunt, illam vnctione perfici. Fauet ſcriptura. 2. *Corinth.* 1. *Qui confirmat nos Deus, & vnxit nos.* 1. *Ioan. 2. vnctionem, quam accepiſtis, maneat in vobis*. Accedit praxis ab initio naſcentis Eccleſiæ. Vnde Sacramentum iſtud appellari ſolet chriſma, ſeu chriſmatio, quæ voces latinè ſonant vnguentum, vel vnctionem.

7 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, quando *S. Thomas* ibi relatus concedit, Apoſtolos aliquando per ſolam manuum impoſitionem hoc Sacramentum miniſtraſſe, vel potius ſine Sacramento communicaſſe ipſius effectũ, aſſerere ſimul, id factum eſſe per ſpecialem Chriſti conceſſionem. Sic etiam *Scotus, Durandus, Richardus, Sotus cum alijs in 4. diſt.* 7. dicunt, quando dabatur Spiritus ſanctus viſibiliter, datum fuiſſe per ſolam manuum impoſitionem (vtiq; ſine Sacramento) ſed quando dabatur inuiſibiliter diuina gratia, datam fuiſſe per ordinariam adminiſtrationem huius Sacramenti; quod non tollit, quin materia remota Confirmationis ſit chriſma. Quin adhuc *Vualdenſis, Bellarminus, Suarez, Valentia, Coninch*, quos ſequitur *Auerſa. 3. par. quæſt. 72 ſect. 1. fin.* putant, nunquam Apoſtolos communicaſſe Sacramentum Confirmationis, aut eius effectum ſine vera materia, & forma talis Sacramenti. Licet enim ſcriptura ſolum exprimat manus impoſitionem, non tamen negat, fuiſſe factam vngendo baptizati caput in fronte; aliundè verò conſtat ex Antiquorum teſtimonijs, ſic ab Apoſtolis fuiſſe factum.

8 Certè Patres Apoſtolorum coætanei, vel proximè ſucceſſores, nempè *Dionyſius de Eccleſ. hierarch. cap.* 4. *Clemens Rom. lib. 7. conſt. cap.* 44. *&* 45. *Fabianus Papa, epiſt.* 2. teſtantur Apoſtolos vſos fuiſſe chriſmate in hoc Sacramento, quamuis S. Lucas ſcribens compendioſius vnctionem non expreſſerit, ſed impoſitione manus inuoluerit; Nam ipſamet inunctio frontis, vt ab Epiſcopo fit, manus impoſitio quædam eſt. Vnde ſancti Patres indifferenter hoc Sacramentum nunc vnctionem, nunc manus impoſitionem appellant, quaſi hæc duo nomina circa rem iſtam ſignificent idẽ. Canon primus Arauſicani ſatis obſcurus

rus eſt tum ob lectionum varietatem, tum etiam ob verborum perplexitatẽ, ita vt nihil certum indè colligi poſſit, quantamcumque lucem ei conetur afferre Sirmondus, cui non fauent Patres ab ipſo citati: Confirmationem enim vocant manus impoſitionem, quæ ſcilicet fit vnctione frontis, vt diximus, & ſatis indicat Innocentius 3. in eo cap. *Cum veniſſet*. Interpretationem Sirmõdi refellit *Martinon* 3. *p. diſp.* 27. *nu.* 27. tanquam contrariam *Innocentio* 1. & *Leoni* 1.

9 Cum nomen chriſma, quòd vſurpant Patres,& Concilia,ſignificare poſſit quodlibet vnguentum, ſit dubium 2. Quale ſit eſſentiale Sacramento confirmationis? Prima ſententia docet, oleum eſſe materiam eſſentialem, & ſufficientem huius Sacramenti, miſtionem autem balſami ſolum requiri neceſſitate præcepti. Sic cenſent *Caietanus 3. parte q.72. art.* 2. *Sotus in 4. diſt.7. qu.*1. *artic.*2. *Nauarrus cap.*22. *num.*8. *Couarrub. lib.*1. *variarum*, *cap.*10. *num.*4. *Valentia tom.* 4. *diſput.*5. *q.*1. *punct.*2. *Philiarcus de offic. Sacerd. tom.*1. *part.*2. *lib.*1. *cap.*11. *Victoria in Sum. num.*40. *Moure par.*3. *cap.*3. §2. *num.*3. *Viualdus*, & *alij*, quos ſequitur *Barboſa, de poteſtate Epiſcopi*, *Allegat.*31. *num.*3. Probabilem eſſe, dicunt *Sà*, *verbo confirmatio num.*7. *Ioan. de la Cruz in Direct. part.*12. *de confirm. quæſt.* 72. *dub.*2. *Filliuc. tract.*3. *num.*11. *Leſſius* 3. *par. q.*72. *num.*12. *Trullenc. de Sacram. lib.*2. *cap. fin. num.*6. *Diana part.*3. *trac.*4. *Reſol.*23. & *part.*8. *tract.*1. *Reſolut.*49. & *Nos lib.*1. *cap.*1. *num.*52.

10 Probatur 1. ex ca. *Paſtoralis de Sacram. non iterand.* Vbi rogatus Innocentius 3. An Sacramentum confirmationis iterari debeat in eo, qui per errorem non chriſmate, ſed oleo ſimplici fuit vnctus? reſpondit, non eſſe aliquid iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat omiſſum. Ergo ſupponit miſſionem balſami nõ eſſe neceſſariam ad Sacramenti valorem, aliàs iterandum eſſet. Probatur ſecundò. Nam chriſma, quod eſt materia neceſſaria confirmationis, interdum apud Patres ſignificat ſolùm oleum benedictum. Videantur *Cyprianus epiſt.*70. *Auguſtin. lib.*5. *de Bapt. cap.*20. *Innocentius* 1. *epiſt.*1. *cap.*3. Probatur tertiò. Quia credibile non eſt, pauperrimos Epiſcopos in Eccleſia primitiua balſamum habere potuiſſe, quo forſan etiam hodie multi carent, inquit *Caietanus*. Et quidem cum oleum ſine balſamo ſignificet ſufficienter effectum confirmationis, non ſit veriſimile, Deum eius eſſentiam aſtrinxiſse rei, quæ neceſſaria non eſt, & alioquin eſt cognitu, paratuque valdè difficilis. Materia enim Sacramenti communiſſimi debet eſſe communiſſima, & facilè parabilis; Verum autem balſamum eſt cognitu difficillimum, & rariſſimum.

Probatur quartò. Quia de facto tam modica fit admiſſio balſami, vt plurimas olei partes non tangat, ac tandem in oleum conuertatur. Vnde ſequitur, ſæpè materiam confirmationis eſſe ſolum oleum ſine ſubſtantia balſami.

11 Secunda ſententia docet, vnguentum eſſentiale confirmationi fieri poſſe vel oleo ſolo, vel ſolo balſamo. Ita *Canus apud Valentiam ſupra.* Quod ſolum oleum ſufficiat, probatur fundamentis primæ ſententiæ. Quod verò ſufficiat ſolum balſamum. Probatur, quia Concilium Florentinum de vtroque loquitur eodem modo: Similiter Patres non magis requirunt oleum, quàm balſamum, & par ratio videtur vtriuſque ad ſignificandum effectum huius Sacramenti. Sicut ergo ſufficit oleum ſine balſamo, ſic etiam ſufficiet balſamum ſine oleo.

12 Tertia ſententia communior, & probabilior aſſerit, materiam neceſſariam confirmationis eſſe ſimul oleum, & balſamum admiſtum, ita vt alterutro deficiente, non fiat Sacramentum. Ita *S. Thom.* 3. *par. q.*72. *art.* 2. *vbi Thomiſtæ communiter, Suar. cum multis to.*3. *diſp.* 33. *ſect.*1. *Coninch. qu.*72. *n.*30. *Leſſius ibi num.*8. *Auerſa ſect.*2. *Baſil. Legio. de confirmat. part.*2. *cap.* 2. *num.* 4. *Bonacina de*

de Sacr.diſp.3.qu.1.punct.3. Laym.lib.5. tract.3.cap.2.Villalobos tom.1.tractat.6. diffic.2.Zambrannus cap.2.num.2. Palaus tom.4.tract.20 punct.2. Diana ſupr.cum alijs. Et Petrus Arcudius lib.2. de confirmat.cap.5 dicit,materiam confirmationis etiam apud Græcos eſſe balſamum, & oleum, quibus alia multa miſcēt aromata, vt habetur in ipſorum Euchologio. Sed fatentur,oleum,& balſamum dumtaxat eſſentialiter requiri.

13 Probatur 1. Quia Concilium Florentinum definit, confirmationis materiam eſſe chriſma confectum ex oleo (ſcilicet oliuarum) quod nitorem ſignificat conſcientię,& balſamo,quòd odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedicto. Pariter ergò requirit Concilium oleum,& balſamum, cū ſine diſtinctione loquatur.Sed oleum in omnium ferè ſententia cenſetur eſſe materia neceſſaria confirmationis; ergò balſamum ſimiliter. Et quidem materiam Calicis idem Concilium non dixit, eſſe quid miſtum ex vino, & aqua; ſed eſſe vinum,cui ante conſecrationem aqua modiciſſima miſceri debet;ſatis indicās diuerſo modo loquendi, diuerſimodè requiri balſamum ad confirmationem, ac aquam ad conſecrationem Calicis.

14 Probatur ſecundò. Ex vſu communi Eccleſiæ à temporibus etiam Apoſtolorum: Semper enim teſte *Fabiano Papa epiſt.2.*Sacramentum confirmationis miniſtratum eſt cum chriſmate,quòd ex oleo,& balſamo miſtis conſtaret. Ergò ſignum eſt,illam eſſe materiam neceſſariam huius Sacramenti. Non enim id ſeruatum fuiſſet apud Latinos, & Græcos tām conſtāter,& generaliter, etiam quando propter neceſſitatem permittebatur Presbyteris confirmare, niſi ſimpliciter neceſſarium, & eſſentiale iudicaretur. Oleum quidem eſſe debet oliuarum, quòd appellatur oleum ſimpliciter. Balſamum ſufficit vel Syriacum, vel Indicum, quia Paulus III. & Pius Quartus declararunt, Indicum eſſe verum balſamum ſufficiens ad chriſma conficiendum,vt notant *Suarez ſupra Coninch num.41. Palaus num.4.*

15 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, Innocentium Tertium de pluribus Sacramentis (ſcilicet ordinis, & confirmationis) interrogatum, an deberent iterari propter aliquem defectum; quia Subdiaconatus datus fuerat ſine manuum impoſitione, confirmatio verò fuerat oleo ſimplici facta, breuiter, & confusè de omnibus ſimul reſpondiſſe. In talibus non eſt aliquid iterandum, ſed cautè ſupplendum, quòd incautè fuerat prætermiſſum. Quæ verba quoad confirmationem ſignificare nequeunt, vnctionem adhibendam eſſe ſolius balſami; quia talis vnctio Sacra numquam in Eccleſia fuit vſitata; deberetque fieri balſamo benedicto, cum tamen numquam in Eccleſia benedicatur balſamum niſi cum oleo miſtum. Igitur voluit Pontifex,vt vnctio chriſmatis, quæ prætermiſſa fuerat,adhiberetur: Et quia forma fuerat verbo tenus prolata, quoad ſenſum autem eſſentialem omiſſa, vel falsò prolata, voluit quoque Pontifex, illam adhiberi. Quippe verè decreuit, nihil quòd validè factum fuiſſet, iterandum, ſiue ſit eſſentiale, vel accidentale. Secus verò quòd vel omninò prętermiſſum eſt,vel inualidè factum.Nam hoc rectè dicitur prætermiſſum; nec.n. factum cenſeri debet, quòd inualidè factum eſt.

16 Ad ſecundum reſpondetur, etſi nonnumquam oleum benedictum vocatum fuerit chriſma, forſan quia maior chriſmatis pars eſt oleum, regulariter tamen chriſma dicitur miſtum ex oleo, & balſamo; Sic enim loquuntur *Dionyſius, Cyprianus, Fabianus ſupra. Innocentius in capite primo de Sac.Vnct. Concil. Romanum 2. Carthag. 2. Can.3. Carthag.3. Can.36,Toletanum Primum Can.20.*

Ad tertium negamus, tantam fuiſſe paupertatem in Eccleſijs, vt modicum balſami comparare nequirent, quan-

Digitized by Google

quantum opus erat Confirmationi miniſtrandæ; ſiquidem hucuſq; nunquam in Eccleſia defuit; imò tempore perſecutionum fuit latum præceptum renouandi chriſma quotannis. Cur autem hæc materia deſignata ſit, & non alia communior, & facilior, nouit vtique Chriſtus Dominus, qui materiam iſtam inſtituit, quamuis alijs vti potuerit non minus aptis ad ſignificandum effectum Confirmationis. Et quamuis verum balſamum rarum ſit, nec facilè dignoſcatur à quolibet; at non difficilè cognoſcitur a peritis, & in varijs locis reperitur, vt vidimus, *num.*4.

17 Ad quartum concedimus, non eſſe neceſſarium, vt omnes, & ſingulæ partes olei balſamo miſtæ ſint, ſufficit, ſi receperint balſami qualitates alteratas; præſertim ipſius odorem; nam eo ipſo totum chriſma cenſetur ex oleo, balſamoq; confectum. Hinc corruit fundamentum ſecundæ ſententiæ; quæ planè claudicat vtroq; pede. Cum enim ſolum oleum non ſufficiat, vtique non ſufficiet ſolum balſamum. Illud in omni ſententia certum eſſe debet, ſaltem peccaturum mortaliter, qui ſine balſamo confirmaret; tum quia violat graue præceptum; tum quia periculum ſubit irritandi Sacramentum, vt latius oſtendi *lib.*1.*cap.*1. *quæſt.*4. *Conſonant Mourè ſupra numero* 4. *Toletus lib.*2.*cap.*14.

CAP. I. QVAEST. II.

Vtrum chriſma Confirmationis debeat eſſe benedictum?

18 SVppono, neceſſarium eſſe ſaltem neceſſitate præcepti, vt chriſma Confirmationi deſeruiens ſit ab Epiſcopo conſecratum, ſeu benedictum. Nam hoc ſaltem definit Concilium Florentinum, teſtatur Eccleſiæ praxis, & Doctorum conſenſus. Videantur *Coninch* 3. *p. quæſt.*72. *num.* 42. *Bonacina de Sacram. diſp.*3. *quæſt.*1. *punct.*1. *Filliucius tract.* 3. *num.*12. *Bellarminus lib. de Confirm. cap.* 8. Iam verò ſit dubium primum. An ſit etiam de neceſſitate Sacramenti, quod chriſma ſit benedictum?

Nonnulli negant, & probant; quia benedictio chriſmatis ſolum eſt Sacramentale quoddam inſtitutum ab Eccleſia, cuius authoritate variari poteſt. Ergo non eſt eſſentialis; nam Eccleſia nihil inſtituere, vel mutare poteſt in his, quæ pertinent ad ſubſtantiam Sacramentorum. Et quidem licet aqua baptiſmi benedicatur, & panis, ac vinum ante conſecrationem, id tamen illis accidentarium eſt. Ideò *Martinon* 3.*p.diſp.*27. *nu.* 26. *cenſet*, propter hæc fundamenta non eſſe certum omninò, quod requiratur eſſentialiter benedictio Chriſmatis, cum etiam poſt Florentinum variæ ſint in hoc ſententiæ Theologorum. *Paludanus in* 4. *diſt.*7. *quæſt.*1. *num.* 19. & *quæſt.*4. *nu.* 34. *Capreolus ibi quæſt.*2. *ad* 1. ſentiunt, nunc eſſe de neceſſitate Confirmationis, vt fiat ex chriſmate conſecrato, poſſe tamen Eccleſiam in hoc diſpenſare, ſeu decernere, vt Confirmatio fiat ex chriſmate non benedicto; quaſi Chriſtus diſiunctim ſtatuerit, vt Confirmatio fieret ex chriſmate conſecrato, vel non conſecrato, prout Eccleſia decerneret.

19 Dicendum eſt, ad valorem Confirmationis requiri ſimpliciter chriſma benedictum, ita vt deficiente benedictione non fiat Sacramentum. Ita docent Patres, definiunt concilia, præcipuè Florentinum, tradunt *Doctores*, *S. Thom.* 3.*p.q.*72.*art.*3. *Coninch ibi num.* 42. *Leſſius num.* 17. *Auerſa ſect.* 2. *Thomiſtæq; communiter*, *Suarez diſp.* 33. *ſect.* 2. *Filliuc. tract.* 3. *num.* 12. Summiſtæ verbo *Confirmatio*. Canoniſtæ cum Gloſſa, *cap. Peruenit* 95. *diſt. Nauar. cap.*22. *numer.* 8. *Palaus tom.*4. *tract.* 20. *punct.* 2. *n.*5. *Henriquez lib.*3. *cap.* 2. *num.* 2. Ratio præcipua fuit inſtitutio Chriſti nobis per traditionem, & perpetuam Eccleſiæ praxim oſtenſa. Congruentiam aſſignat *S. Thomas*; quia res ſenſibilis habens ex ſe vulgarem vſum, priuſquam ad ſanctificandos homines aſſumatur, decuit, vt ab vſu profano diſcernatur per aliquam conſecrationem, qua reddatur apta

tam

tam ſacro miniſterio; quod in alijs materijs, quas Chriſtus per ſe ſanctificauit, nimirum aquam, qua baptizatus eſt, panem, & vinum, quæ ſuis manibus tenens, conſecrauit, non ita videtur neceſſarium.

20 Ad fundamentum oppoſitum negamus, benedictionem chriſmatis eſſe Sacramentale ſolum inſtitutum ab Eccleſia; quippè quoad ſubſtantiam inſtituta fuit à Chriſto Domino, ſicuti per traditionem accepimus. Veriſimile tamen ſit, non fuiſſe præſcriptam à Chriſto certam verborum formam ad chriſma conficiendum, ſed in genere ſolum, vt per inuocationem ſancti Spiritus cõſecraretur verbis ab Eccleſia diſpoſitis. Quare tales preces in particulari ſunt iuris eccleſiaſtici, non de neceſſitate Sacramenti. Sic aſſerunt *Suarez, & Bonacina ſup. punct. 3. Layman lib. 5. tract. 3. cap. 2. Martinon 3. p. diſp. 27. num. 31.* & amplius oſtendetur *q.* ſequenti.

21 Sit dubium ſecundum, An ſit etiam de neceſſitate Confirmationis, vt Chriſma ſit ab Epiſcopo benedictum? Prima ſententia negat. Ita *Caietanus 3. p. quæſt. 72. art. 3.* dicens, Confirmationem factam cum chriſmate per ſimplicem Sacerdotem benedicto valere. Probat; quia Sacerdos conſecrare poteſt Euchariſtiam; ergo chriſma, quod eſt multò minus, quamuis peccet iſtud conſecrando contra prohibitionem. *Paludanus ſupra* conſequenter aſſerit, Eccleſiam poſſe decernere, vt ſufficiat chriſma benedictum à Sacerdote; quia totum hoc eius diſpoſitioni Chriſtus commiſit. *Victoria in ſumm. num. 43. docet*, iure diuino ſolum Epiſcopum poſſe regulariter benedicere chriſma; poſſe tamen Papam hanc poteſtatem delegare ſimplici Sacerdoti. Conſonãt *Scotus, Sotus, Bannius, Eſcobar*, quos ſequitur *Diana p. 8. tract. 1. Reſol. 12. Chamerota de confirm. cap. 2. dub. 5. Valentia tom. 4. diſp. 5. quæſt. 1. punct. 2. Amicus tom. 7. diſp. 13. ſect. 2. num. 46.* Et quamuis *Baſilius legion. de confirm. part. 2. cap. 4.* dicat, hanc ſententiam nihil habere probabilitatis, quia caret ſolido fundamento probabilem illam reputant *Suarez tom. 3. diſput. 33. ſect. 2. Barboſa part. 2. de poteſt. Epiſc. Alleg. 31. num. 14. Filliuc. tract. 3. num. 13. Bonac. diſp. 3. q. 1. punct. 2. Leſſius 3. part. quæſt. 72. num. 15.*

22 Probatur 1. Nam aliæ conſecrationes calicis, altaris, vel ſimilium poſſunt per Papam ſimplici Sacerdoti committi; quin etiam adminiſtratio Confirmationis poteſt eidem delegari. Pariter ergo poterit conſecratio chriſmatis, quæ ſupponitur ad Confirmationis adminiſtrationem; Nam vno conceſſo conceduntur ea, quæ prærequiruntur ad illud *leg. Ad rem mobilem ff. de Procurat. cap. Præterea. De officio delegati.* Sicut enim Concilia, & Patres affirmant, conſecrationem chriſmatis ad ſolum Epiſcopum pertinere, prohibentq; ne ſimplex Sacerdos illud conſecret; ſic etiam aſſerunt, adminiſtrationem Confirmationis ad ſolum Epiſcopum pertinere, prohibẽtq; ne ſimplex Sacerdos illam adminiſtret. Igitur ſicut hic interpretamur, loqui cõcilia, & Patres de ordinario Miniſtro Confirmationis; ſic etiam illic interpretari poſſumus, loqui pariter de ordinario miniſtro conſecrationis chriſmatis.

23 Probatur 2. quia Concilium *Toletan. 1. dum can. 20.* prohibet, ne Presbyteri, ſed ſolus Epiſcopus chriſma conficiat, ſatis indicat, Epiſcopi benedictionem non eſſe de neceſſitate Sacramenti. Sic enim ait. *Quamuis pene vbiq; cuſtodiatur, vt abſque Epiſcopo nemo chriſma conficiat; tamen quia in aliquibus locis, vel Prouincijs Presbyteri dicuntur chriſma conficere, placuit ex hac die nullum alium, niſi Epiſcopum chriſma conficere.* Vbi cum Concilium fateatur, alicubi chriſma per Presbyteros benedici, non declarat irritum factum, ſed ſolum prohibet, ne deinceps fiat. Quod ſi putaſſet Confirmationes tali chriſmate miniſtratas irritas fuiſſe, prouidiſſet equidem, vt ſic confirmati rurſus confirmarentur, ne ſcilicet omninò fruſtrarentur confirmationis fructu.

24 Secunda ſententia communior, & pro-

probabilior affirmat. *Ita S. Thomas 3. part. quæſt. 72. artic. 5. Coninch ibi numer. 42. Leſſius num. 15. Kelliſonius artic. 3. Auerſa ſect. 2. Præpoſitus dub. 2. num. 23. Suar. Filliucius & Baſil. legion. ſupra Palaus num. 7. Barboſa Alleg. 30. num. 6. Bonacina punct. 3. num. 3. Martinon. 3. part. diſput. 27. num. 26. Hurtado de Confirm. difficult. 5. Layman libr. 5. tract. 3. cap. 2. & communiter Theologi.* Probatur 1. Quia conſtans Eccleſiæ traditio ſine limitatione ſemper miniſtrum benedictionis chriſmatis aſſignat Epiſcopum. Ergo cenſendum eſt, illum eſſe miniſtrum neceſſarium eius conſecrationis, nec ſuppetere fundamentum ſufficiens aſſerendi contrarium. Antecedens oſtenditur ex multis Concilijs, & Patribus, quos referunt, *Suar. & Baſil. ſup.* præſertim ex Florentino, quod abſolutè dicit, materiam Confirmationis eſſe chriſma confectum ex oleo, & balſamo, & ab Epiſcopo benedictum. Quare ſicut ex verbis abſolutè prolatis colligimus in alijs Sacramentis neceſſarium eſſe miniſtrum, quem exprimit, ſic in benedictione chriſmatis aſſerendum erit. Et quidem ſi putaret Concilium, benedictionem Epiſcopi ſolum ordinariè requiri, non verò ſimpliciter, id explicuiſſet; ſicut Miniſtrum Confirmationis ordinarium eſſe dixit Epiſcopum, & ſubdit. *Legitur tamen aliquando per Apoſt. Sedis diſpenſationem ex rationabili cauſa ſimplicem Sacerdotem chriſmate per Epiſcopum confecto miniſtraſſe Confirmationis Sacramentum*, vbi planè diſtinguit neceſſitatem Epiſcopi miniſtrantis Confirmationem, quam dicit aliquando ſuppleri per diſpenſationem; & neceſſitatem Epiſcopi conſecrantis chriſma, quã indicat, nunquam ſuppleri miniſterio Presbyterorum.

25 Probatur 2. Quia perpetua fuit Eccleſiæ praxis, vt chriſmatis confectio, ſeu conſecratio ſemper Epiſcopo reſeruetur; nec conſtat vnquam Presbyteris fuiſſe commiſſam. Imò quoties Summi Pontifices antiquiores, & recentiores diſpenſarunt, vt ob Epiſcoporum paucitatem, & locorum diſtantiam poſſent Presbyteri miniſtrare Confirmationem addiderunt, vt vterentur chriſmate per Epiſcopum benedicto. Confirmatur; quia nulla ſubeſt talis diſpenſationis neceſſitas. Quamuis enim Epiſcopus non poſſit interdum adire loca nimis diſtantia ſuæ diœceſis, ad omnia tamen deferri poterit chriſma benedictum ab Epiſcopo.

26 Ad argumentum Caietani poſitum *nu. 21.* reſpondetur; etſi maior ſit Euchariſtiæ, quam chriſmatis conſecratio, non ſemper, qui poteſt maius, poſſe facere minus, niſi ſint actiones ſubordinatæ, in quibus maius contineat in ſe minus, ſicut totum partem, aut perfectum imperfectum. V.g. qui poteſt facere teſtamentum, poteſt etiam codicillum, qui poteſt contrahere matrimonium, poteſt etiam ſponſalia. Verum non ita continet Euchariſtiæ conſecratio benedictionem chriſmatis.

27 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, argumentum à ſimili non valere in his, quæ pendent à iure poſitiuo, nec illud principium, vno conceſſo, conceduntur præreqiſita, tenet, niſi ſint actiones eidem poteſtati ſubiectæ. At conſecratio chriſmatis non ſubijcitur Papæ quoad poteſtatem delegandi talem conſecrationem ſimplici Sacerdoti; licet Papa poſſit eidem Confirmationis adminiſtrationem delegare: Chriſtus enim hoc Papæ commiſit, non illud, vt traditione conſtat, & ſatis inſinuat Florentinum diuerſimodè loquens de miniſtro Confirmationis, & de conſecratione chriſmatis. Dices Florentinum referre, quod factum eſt, videlicèt aliquando diſpenſatum eſſe in Miniſtro, non autem in conſecratione materiæ: cæterum nõ negaſſe, quod diſpẽſari poſſit in cõſecratione quoque materiæ. Reſpondemus ad ſummum inde probari, primam ſententiam eſſe probabilem, nobis tamen probabiliorem videri ſecundam; quia

quia licet Florentinum expreſsè non neget, poſſe Presbytero committi conſecrationem Chriſmatis, id ſatis indicat vt oſtenſum eſt.

28 Ad ſecundum reſpondetur, ibi *concil. Toletanum*, non tuliſſe nouam prohibitionem, ſed diuinam innouaſſe vel intimaſſe, quare ſuppoſuit, iure diuino non valere talem conſecrationem (nec enim valere poterat, quæ ſine diſpenſatione Papæ facta fuerat) nec putauit, id egere declaratione. Niſi forſan loquatur (quod eſt valdè veroſimile) de conſecratione chriſmatis, quod ſoli deſeruiret Baptiſmo, vt *Suarez, & Coninch* ſuſpicantur. Hoc enim cum Sacramentale quoddam ſit, potuit contra ritum Eccleſiæ per abuſum alicubi conſecrari, quod prohibuit, *Concil. ibi.*

29 Nota 1. Chriſma benedici debere ab Epiſcopo conſecrato, non tantum electo, quoniam eſt actus Ordinis. Valet autem conſecratum ab Epiſcopo, vel excommunicato, vel ſchiſmatico, vel hæretico. *Sic Suarez tom. 3. diſput. 33. ſect. 2. Toletus lib 2. cap. 24.* Nota 2. non ſolum eſſe graue peccatum confirmare chriſmate nullatenus benedicto, vel conſecrato per ſimplicem Sacerdotem; ſed etiam talem Confirmationem eſſe ſub conditione reiterandam, ne forſan ita confirmati careant vera Confirmatione. Nota 3. de neceſſitate præcepti requiri chriſma benedictum eo anno feria 5. maioris hebdomadæ. c. *Si quis de alio, de conſecrat. diſtinct. 4.* Quare grauiter peccaret Epiſcopus ſine neceſſitate confirmans chriſmate præcedentis anni? conficeret tamen validum Sacramentum; dum chriſma non ſit corruptum. Ita *Suar. Tolet. & Auerſa ſupra Coninch q. 22. nu. 49. Bonac. diſput. 3. quæſt. 1. punct. 3. num. 3. cum alijs.*

CAP. I. QVÆST. III.

Qualis conſecratio chriſmatis neceſſaria ſit ex inſtitutione diuina.

30 Svppono quamuis Chriſtus Dominus inſtituerit, materiam Confirmationis fore Chriſma benedictum ab Epiſcopo, non tamen inſtituiſſe certam formulam huius benedictionis, ſeu conſecrationis; ſed ſolum in communi decreuiſſe, vt chriſma conſecraretur per inuocationem Spiritus ſancti, vel diuinitatis ad ſanctificationem vnguenti, quod ita conſecratum fiat aptum inſtrumentum ſanctificationis fidelium; modum autem, & ritum particularem huius conſecrationis Eccleſiæ diſpoſitioni comiſiſſe. Quippè non eſt veriſimile, ſemper in Eccleſia ſeruatum eſſe modum iſtum, quem nunc Eccleſia tenet; nec nunc etiam eundem modum vniuerſa ſeruat Eccleſia tam Latina, quam Græca cum tamen ea, quæ ſunt ex inſtitutione Chriſti, ſint eadem apud omnes. Ergo ſola conſecratio chriſmatis in communi prouenit ab inſtitutione diuina; modus autem, & ritus Conſecrationis ab Eccleſiæ determinatione. *Sic docent Paludanus, & Sotus, quos ſequitur Suar. 3. part. tom. 3. diſput. 33. ſect. 2. Baſilius legion. de Confirm. p. 2. cap. 4. num. 11. & 12. Ioannes Petit. de Sacram. tractat. 3. lect. 31. Villalobos tomo 1. tract. 6. difficult. 2. num. 3. Martinon 3. p. diſput. 27. numer. 31. Ioannes Præpoſitus 3. part. quæſt. 72. artic. 3. dub. 1. numer. 20. Coninch. ibi numer. 47. Leſſius numer. 14. Diana part. 6. tractat. 8. Reſol. 21. Quintanad. tract. 2. ſing. 3. n. 4. Filliuc. tract. 3. nu. 12.*

31 Reſtat difficultas; An facta per Eccleſiam determinatione conſecrationis, iam non ſolum conſecratio in genere, ſed etiam talis modus benedictionis ſit eſſentialis, & ſimpliciter

citer

citer neceſſarius valori Confirmationis? Affirmant *Paludanus in 4. diſt. 7. q. 1. & 4. Præpoſitus* ſuprà docentes, ita Chriſtum Eccleſiæ reliquiſſe determinationem huius benedictionis, vt ille ſolus modus, quem Eccleſia deſignat, habeat rationem ceremoniæ ſacræ, conſtituatq; partialiter materiam aptam Sacramento Confirmationis. Sicut inſtitutio humana vocis ſignificantis ad placitum, vel relatio rationis ad ipſam conſtituit formam Sacramenti, cuius verba ſi non haberent talem ſignificationem ex hominum impoſitione, non conſtituerent Sacramentum.

32 Probatur; quia licet Eccleſia nihil poſſit directè circà ſubſtantiam Sacramentorum mutando materiam, vel formam; poteſt aliquid indirectè, quatenus poteſt ponere, vel demere conditionem aliquam ex parte materiæ, vel formæ, vel miniſtri requiſitam, ſine qua non fiat validum Sacramentum. V.g. quoniam ad validam abſolutionem requiritur iuriſdictio, quam Pontifex dare poteſt, vel denegare Sacerdoti, poteſt conſequenter abſolutionem validam, vel inualidam reddere. Similiter quia Sacramentum Matrimonij requirit cõtractum validum, & eius valor pendet à conditionibus per Eccleſiam ſtatutis, poteſt Eccleſia ſua determinatione validum, aut inualidum reddere matrimonium. Pariter ergo Chriſtus ad valorem Cõfirmationis requirit benedictionem chriſmatis, & huius benedictionis modum ita reliquit Eccleſiæ determinandum, vt ritus ab Eccleſia præſcriptus (& ſi diuerſus eſſe poſſit pro diuerſis temporibus, ſeu regionibus) veram conſtituat materiam Confirmationis; & alius quilibet potius habeat rationem execrationis, quam benedictionis.

33 Hinc infert Præpoſitus poſſe Pontificem indirectè Sacramentum Confirmationis, & Extremæ Vnctionis omninò tollere, ſi videlicet modum benedicendi chriſma Confirmationis, & oleum Vnctionis in Eccleſia receptum, omninò reijciat, & nullum alium deſignet. Sicut poſſet Sacramentum Pœnitentiæ tollere, ſi iuriſdictionem omnem Sacerdotibus denegaret; & Sacramentum Matrimonij, ſi nullum contractum ſtatueret eſse legitimum ad indiſſolubile vinculum inducendum.

34 Alij cenſent, inſtituiſſe Chriſtum, vt chriſma conſecraretur per ſancti Spiritus, aut diuinitatis inuocationem, vt Sancti Patres loquuntur; ideoq; quomodolibet hæc conſecratio fiat ab Epiſcopo debitam intentionem habente, ſufficere valori Sacramenti, quamuis non ſeruetur modus ab Eccleſia præſcriptus, qui magis cæremonialis videtur, quam ſubſtantialis; ac ſubindè neceſſarius erit neceſſitate præcepti, non verò neceſſitate Sacramenti. Sic opinantur *Sotus in 4. diſt. 7. quæſt. 1. artic. 3. Suarez, Fillincius, Leſſius, & Diana ſupra*: qui conſequenter aſſerunt, variare benedictionem chriſmatis non eſſe mutare materiam Confirmationis, ac ſubindè nec ſubſtantiam Sacramenti. Probant; quia veriſimile non eſt, omnes preces, & cęremonias, quæ iuxta ritum Romanum fiunt in conſecratione chriſmatis, eſſe de ſubſtantia talis materiæ, vel eſſentialis benedictionis ipſius. Nec in illo ritu diſcerni poteſt, quæ verba, vel facta ſint eſſentialia; quæ non; cum non ſit maior ratio de his, quam de illis. Igitur iſte modus benedictionis neceſſarius eſt ex Eccleſiæ præcepto duntaxat, ac ſubindè valide, quamuis illicitè chriſma benedicetur alio ritu, dum fiat ſufficiens olei, balſamiq; commiſtio, ac Spiritus ſancti, ſeu Diuinitatis inuocatio.

35 Ego certè non dubito, quin potuerit Chriſtus Dominus Eccleſiæ conferrè poteſtatem deſignandi modum benedicendi Chriſma, qui ſolus conſtitueret illud materiam aptam Confirmationis; ſicut ipſi commiſit poteſtatem deſignandi particularem materiam, & formam ordinationum, vt vidimus *lib. 1. cap. 1. quæſt. 7.* nec amplius conuincit fundamentum adductum *nu. 32.* Quod autem de facto dederit Eccleſiæ pote-

Digitized by Google

ſtatem deſignandi benedictionem eſſentialem materiæ Sacramenti, verè non conſtat ex Eccleſiæ praxi, nec ex Concilijs, Patribus, aut Doctoribus.

Et quidem cum omnis poteſtas Eccleſiæ data ſit in ædificationem, durũ videtur, quod poſſit Põtifex auferre Sacramentum Confirmationis, Extremę Vnctionis, Pœnitentiæ, Matrimonij, tollendo benedictionem omnem eſſentialem Chriſmatis, & olei, iuriſdictionem omnem interni fori, valorem contractus indiſſolubilis: Hæc enim poteſtas palam eſſet in deſtructionem Eccleſiæ. Sicut eſſet in deſtructionem humani conuictus omnem vocum ſignificationem auferre.

36 Verum quidquid ſit de poteſtate Pontificis circa benedictionem iſtam, cenſeo, de facto Eccleſiam, ſeu Pontificem non præſcribere talem modum benedictionis, vt eſſentialem materiæ Sacramenti, ſed ſolum vt accidentalem, & cæremonialem. Ita ſentiunt *Sotus, Suarez, Leſſius, Filliucius, Diana, Coninch*, & fatetur ipſe *Præpoſitus ſupra numer.* 21. ſatiſq; conuincitur fundamento poſito *num.* 34. Vnde fit 1. Si quid Epiſcopus pro benedictione chriſmatis in Rituali poſitum omiſerit per incuriam, aut diſtractionem, adhuc manere chriſma ſufficienter benedictum, vt ſit apta materia Confirmationis. Quippè non eſt credibile, Pontificem de facto velle, ritus omnes benedictionis chriſmatis eſſe ſic eſſentiales, vt ſiquis per inaduertentiam (quod in tam multis ritibus facilè continget) aliquem omittat, inualidè chriſma conficiat, & conſequenter inualidum poſtea miniſtret Sacramentum. Ita colligunt Doctores citati.

37 Fit 2. Siquis Epiſcopus, deficiente chriſmate, confirmandos vngeret oleo infirmorum, inualidam eſſe Confirmationem.

Nam, vt vidimus *quæſt.* 1. chriſma confectum ex oleo, & balſamo requiritur eſſentialiter ad Sacramentum confirmationis. Igitur cum oleum infirmorum non habeat balſamum admiſtum, non eſt apta materia Sacramenti Confirmationis; & per conſequens defectu materiæ non valeret tale Sacramentum.

At ſi moribundus vngeretur chriſmate, vel per errorem, vel quia defecerat oleum infirmorum, validum fieret Sacramẽtũ Extremę Vnctionis. Nam in chriſmate datur verum oleum ab Epiſcopo benedictum; nec admiſtio balſami tollit eſſentiam olei; nec vtile per inutile vitiatur ex *cap. Vtile cap. Non debet. de Regul. iur. in* 6. *ac ex leg.* 1. §. *item quæritur. ff. de Aqua quotid.* Nec item obſtat diuerſitas benedictionis; cum ad ſubſtantiam Sacramenti Vnctionis ſufficiat oleum quomodolibet ab Epiſcopo benedictum. Ita docent *Tannerus de Extrem. Vnct. diſput.* 1. *quæſt.* 2. *Granado diſput.* 1. *num.* 3. *Quintanad. tract.* 2. *ſingul.* 3.

38 Quæ diximus in hac quęſtione circa benedictionem chriſmatis, communia ſunt benedictioni olei, quo fit Sacramentum vnctionis, & interdum Doctores de vtraque benedictione loquuntur. Nec in Epiſcopo benedicente tam chriſma, quam oleum infirmorum requiritur intentio formalis, cum ibi non fiat Sacramentum; ſed ſufficit intentio materialis proferendi ſigna benedictionis externa; quoniam per illa ſigna datur ius legitimis miniſtris vtendi tali materia pro talibus Sacramentis. Sicut in Pontifice definiente articulum fidei ſufficit intentio proferendi verba definitionis externa, vt articulus verè ſit definitus, & Fideles teneantur illum credere.

(·:·)

CAP.

CAP. I. QVAEST. IV.

An chriſma, vel oleum non benedictum additum benedicto ſit materia ſufficiens Confirmationis? vel Extremæ vnctionis?

39 HÆc quæſtio communis eſt chriſmati Confirmationis, & Oleo Extremæ Vnctionis. Nam in vtroque Sacramento Chriſtus voluit materiam eſſe benedictam, modum autem benedictionis Eccleſiæ diſpoſitioni commiſit; iuxtà cuius præſcriptum Feria 5. maioris hebdomadæ benedicuntur oleum infirmorum, & chriſma Confirmationis in quantitate moderata, quam Diaconus commodè portare poſſit in ampulla circumdata brachio ſiniſtro (ſic enim portare iubetur in Pontificiali) Quapropter vt toto anno ſufficiat omnibus Eccleſijs, & vicinis interdum Diæceſibus, additione creſcit. Quippe iuxta *caput. Quod in dubijs. De conſecrat. Eccleſ.* & iuxtà Paſtorale *Leonis. 10. cap. 7. & Rituale Roman. Pauli. 5. §. Habeat. De Sacramento Extrem. Vnct.* Oleo benedicto poteſt addi non benedictum, dum addatur in minori quantitate, quam ſit benedictum; in quo Doctores omnes conueniunt. Diffident vero, quando per plures additiones maior quantitas addita fuerit, quam primo benedicta fuit, licet ſingulæ fuerint minoris quantitatis; an totum maneat benedictum?

40 Prima ſententia docet, tunc illud oleum non manere benedictum, nec eſſe ſufficientem materiam Sacramenti. Sic cenſent *Zambranus cap. 5. dub. 5. & Quintanaduẽñas tractat. 5. ſingul. 1.* qui putant ſibi fauere *Poſſeuinum, Armillam, Bonacinam, Zanardum,* & alios; quatenus abſolutè dicunt, oleum non conſecratum, quod additur, futurum eſſe minoris quantitatis, quam conſecratum, quaſi velint, ſi primo conſecretur vna duntaxat amphora olei, non poſſe ſuperaddi ſiue ſimul ſiue ſucceſſiuè diuerſis vicibus alteram amphoram, & vtramq; manere conſecratam, ſed minorem eſſe debere totam quantitatem additam etiam pluribus vicibus, vt totum illud oleum conſecratum reputetur.

41 Probatur 1. Nam Pontifices ſupra relati abſolutè poſtulant, vt oleum addatur in minori quantitate, quam ſit benedictum. Ergo volunt, vt totum, quod additur etiam pluribus vicibus ſit minus, quam id, quod primo fuit benedictum. Præcipuè Paulus V. in eo §. *Habeat*, ſic ait. *Sacrum oleum infirmorum ſingulis annis Feria 5. In Cœna Domini ab Epiſcopo benedictum veteri combuſto renouandum eſt. Id tamen ſi fortè intra annum aliquo modo ita deficiat, vt ſufficere non poſſe videatur, nec aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate, quæ ſufficiens eſſet pro totius anni decurſu, ſuperfuſo reparari poteſt.* Vbi ſupponi videtur, oleum initio conſecrandum eſſe ſufficiens pro totius anni decurſu, huic addendum eſſe non conſecratum, niſi quando conſecratum non reperitur, & tunc in minori quantitate, videlicet quam initio conſecrata ſit.

42 Probatur 2. Quia ſubiectum huius benedictionis eſt illudmet oleum, quod ab initio fuit ab Epiſcopo benedictum. Igitur vt benedictio conſeruetur, manere debet idem indiuiduum olei, ſiquidem nec benedictio poteſt eſſe ſine ſubiecto, nec ad aliud abſolutè diuerſum tranſire. Sed quoties olei quantitas etiam diuerſis vicibus addita ſuperat quantitatem ab initio benedictam, iam abſolutè non manet idem indiuiduum olei, quod ab initio conſecratum fuit, cum vix maneat exigua pars illius, ob quam ad ſummum dici poſſit idem ſecundum quid, non verò ſimpliciter. Ergo

non poteſt in illo manere benedictio, quæ conſeruari nequit, niſi permaneat idem ſubiectum phyſicum.

43 Confirmatur 1. Nam quoties oleo benedicto ſimul additur vna vice maior quantitas olei non benedicti, nullum manet benedictum, non alia ratione, niſi quia non manet idem indiuiduum phyſicum: Sed idem eſt, quando diuerſis vicibus additur maior quantitas olei non benedicti. Ergo nec tunc benedictio manet. Quod enim maior pars olei non benedicti ſuper addatur vnica, vel pluribus vicibus benedicto, non tollit, quin ſimpliciter dicatur addita maior quantitas. Confirmatur 2. Nam hæc benedictio non communicatur per ſolum contactum; alioqui minima pars olei benedicti ſufficeret ingens dolium olei reddere benedictum in illud infuſa; ſed quatenus quod additur, eſt tam parum, vt non tollat identitatem indiuidui, cui ſuperuenit; ac ſubindè reputetur idem cum præexiſtente, quod retinens adhuc ſuam benedictionem, conſequenter communicat illam parti ſuperadditæ, quia non variat indiuiduum. Ergo cum pars etiam diuerſis vicibus ſuperaddita ſuperat ab initio præexiſtentem, & facit diuerſum indiuiduum, ſubindè tollit omnem benedictionem.

44 Probatur 3. Quia ſi caſulæ benedictæ pars aliqua conſumitur, & eius loco ſubſtituitur alia minor, quam ſit pars ſuperſtes, certè benedicta manet pars addita: Si tamen additiones ita multiplicentur, vt partes additæ ſimul ſumptæ ſuperent partem primo benedictam, iam illa caſula non maneret benedicta ſimpliciter. Igitur idem erit in noſtro caſu. Confirmatur; Nam aliàs Eccleſia non curaret, vt quotannis nouum chriſma, nouum oleum benedicatur; poſſet enim per plures ſucceſſiuas additiones pluribus annis durare. Quin etiam extendi poſſet in infinitum benedictio, cum additiones poſſint in infinitum multiplicari.

45 Hinc colligit *Quintanad. ſingul. 2.* teneri ſub graui culpa locorum ordinarios materiam certam prouidere Confirmationis, ac Extr. Vnctionis, tantum olei conſecrantes, aut conſecrari facientes, vt nullam, vel exiguam olei non benedicti quantitatem addere cogantur. Cum enim Miniſtri Sacramentorum ſub graui culpa teneantur adhibere, ſi poſſunt, materiam certam, omiſſa dubia, vel probabili, debebunt ordinarij prouidere conſecrationem olei ſufficientis, vt cum materia certa miniſtrentur Sacramenta Confirmationis, & Vnctionis. Non eſt autem materia certa, quando quantitas olei non benedicti ſuperadditi diuerſis etiam vicibus ſuperat quantitatem ab initio benedictam; ſiquidem eſt probabilius, vel ſaltem probabile, non manere tunc benedictionem neceſſariam valori Sacramenti. Debent igitur operari ſecundum opinionem tutiorem, vt materiam certam adhibeant, omiſſa maioris quantitatis etiam diuerſis vicibus additione, quæ conſtituit ad ſummum materiam probabilem, non certam. Et ita fit in diœceſibus breuioris ditionis, quibus modica quantitas ſufficit.

46 Secunda ſententia tenenda docet, manere ſemper oleum benedictum, etſi diuerſis additionibus maior addatur quantitas, quam fuit ab initio benedicta; dum ſingulis vicibus addatur quantitas minor præexiſtente, comparatione facta non cum oleo ſolo per Epiſcopum benedicto, ſed etiam cum oleo ſuperaddito, quod per admiſtionem cum priori iam participauit benedictionem. Sic cenſent *Angelus*, & *Roſella cum alijs*, quos ſequitur *Antonius Marſilius lib. 3. de Aqua benedicta Syluest. verb. Aqua benedicta. quæſtione 3. Fuſcus de viſitat. lib. 1. num. 10. Henriquez lib. 3. cap. 8. num. 2. Bannius tom. 6. tract. vlt. cap. 2. Vuigers in Add. ter. q. 29. art 4. Hino Ioſa in Direct. fol. 40. Sil. verb. Benedictio, num. 1. Layman lib. 5. tract. 9. cap. 13. Naldus, verb. Extrema vnctio, num. 4.*

num.4. *Leſſius de Extrem. Vnct. cap.1. num.11. Candidus de Extrem. Vnct. diſputat.3. artic.2. dub.16. Iſambertus 3. part. tomo 3. de Extrem. Vnct. diſp.2. artic.3.* Et ita de aqua benedicta ſenſiſſe, *Sanctum Thomam, Tabiennam, Abbatem, & alios*, notat *Henriquez ſupr. lit. L. Quin Angelus, Roſella, Palacios apud Zambranum*, volunt, quamuis ſimul addatur maior quantitas aquæ, vel olei non benedicta, quam præexiſtit benedicta, totam quantitatem manere benedictam. Quod tamen cæteri Doctores non admittunt, & merito, quia Paulus V. & cæteri Pontifices ſemper requirunt, vt oleum addatur in minori quantitate. Conſtitutiones etiam Synodales plurium diœceſium monent Parochos, vt renouare curent oleum infirmorum, & chriſma frequenter, addentes ſemper minorem quantitatem, quam præexiſtit.

47 Fauent huic ſententiæ ſecundæ, qui docent, templum manere conſecratum, licet totum per partes deſtruatur, & reficiatur ſucceſſiuè, vel ſaltem maior pars ſit addita ſucceſſiuè, quam reſtet ex primo conſecratis. *Ita communiter Doctores in capit. ligneis de conſecrat. Eccleſ. & in capit. Eccleſiæ de conſecrat. diſt.1. Suarez tomo 3. diſputat.81. ſection.4. Layman libr.5. tractat.5. capit.5. num.16. cum alijs. Comin. h quæſt.83. num.335. Tannerus 3. part. diſputat.5. quæſt.10. dub. 2. numer.33. Fauent etiam Doctores*, qui docent abſolutè, oleum non benedictum additum benedicto (ſcilicet in minore quantitate) manere benedictum, & planè loquuntur iuxta ſenſum Pontificum, & Ritualium, & iuxta praxim Eccleſiæ de comparatione olei ſimul ſuperadditi cum præexiſtente, non vero de comparatione totius olei diuerſis vicibus additi cum oleo ſolo per Epiſcopum ab initio benedicto.

48 Probatur 1. Quia dignius trahit ad ſe minus dignum iuxta commune proloquium, & per conſequens oleo benedicto dignificatur non benedictum, quod ipſi ſuper additur. Sic etiã acceſſorium ſequitur naturam principalis iuxta regulam iuris. Nam oleum benedictum principale cenſetur, non benedictum eſt acceſſorium ipſi ſuper additum. Probatur 2. quia Pontifices in Ritualibus dicunt, manere benedictum oleum additum, nec reſtringunt ad primam, vel ſecundam, vel tertiam vicem, ſolum exigunt, vt minor ſit quantitas olei non benedicti ſuperadditi, quam benedicti præexiſtentis; nec diſtinguunt primario benedictum ab Epiſcopo, vel ſecundario per additionem, & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.

16 Probatur 3. magis efficacitèr ex Eccleſiæ praxi, quæ cum ſit optima legum interpres, in Sacramentis præcipuè ſatis oſtendit, & diuinam inſtitutionem, & humanam determinationem in his, quæ Summo Pontifici determinanda commiſſa ſunt. Itaque iuxtà præſentem praxim (quæ forſan eadem fuit omnibus retro ſeculis) Eccleſia benedicit ſemel in anno vix quartam partem olei, vel chriſmatis, in multis diæceſibus, latioribus, quod pro totius anni decurſu neceſſarium erit. Ideò ſinguli Præpoſiti Prouinciarum capiunt indè partem ſibi neceſſariam, ſed tantum olei reponunt, quantum accipiunt; poſteà impartiuntur alijs, ſinguli tamen reponunt tantumdem; & ita per replicatas additiones ex vna libra, vel amphora fiunt quatuor, vel quotquot neceſſariæ ſunt; & poſt modum in anni decurſu, prout neceſſitas exigit, ſinguli Parochi, vel Eccleſiarum præfecti nouum oleum addunt præexiſtenti, ne deficiat. Sic fieri fatetur in Hiſpalenſi diæceſi, *Quintanad. ſupr.* Sic etiam in alijs diœceſibus Hiſpaniarum, & Indiarum, quæ latiſsimas habent ditiones, fieri ſolet.

50 Ex hac praxi ſatis apertè colligitur, Eccleſiam velle, quod benedictio

præſentis olei pariter extendatur ad omnes partes olei ſuperaddendas, dum ſingulis vicibus addatur quantitas minor præexiſtente. Nec dubium eſt, quin Eccleſia poſſit extendere benedictionem iſtam ad materias abſentes, quæ fuerint permiſtæ præſenti, ratione contactus, vel cum partibus primo benedictis, vel cum alijs, quæ per contactum cum prioribus participarunt benedictionem. Igitur cum Eccleſia poſſit ſic oleum iſtud benedicere, praxiſque pluriuim diœceſum demonſtret, ſic velle benedicere de facto; ſiquidem talem aſſignauit modum benedictionis, vt ſi hæc non ſic extenderetur, in diœceſibus habentibus latiorem ambitum, non ſuppeteret apta materia Sacramentis, vtique cenſendum eſt, ſufficienter manere benedictum quodlibet oleum, quod ſingulis vicibus in minore quantitate miſceatur.

51 Dices cum Aduerſarijs, Eccleſiam non poſſe ſic extendere benedictionem iſtam, quæ non oritur ex Eccleſiæ præſcripto duntaxat, ſed ex inſtitutione Chriſti, qui commiſit Eccleſiæ, vt modum benedictionis aſſignaret ad conſtituendam materiam aptam horum Sacramentorum. At poſtquam ſemel benedictionem aſſignauit Eccleſia, iam non poteſt illam extendere, nec mutare, ſicut nec mutare poteſt reliquas materias, & formas Sacramentorum. Sed contra: Nam vt vidimus quæſtione præcedenti, Chriſtus Eccleſię commiſit, vt modum benedictionis deſignaret, quem optiorem iudicaret venerationi, ac adminiſtrationi Sacramentorum, ac ſubinde pro diuerſis circumſtantijs temporum, & locorum illum mutare poſset, vt vidimus, *num.* 30 Pariter ergo conceſsit, vt extendere poſſet benedictionem ad omnes partes addendas, quæ neceſsariæ ſint adminiſtrationi Confirmationis, & Vnctionis: Ne defectu materiæ priuentur fideles horum Sacramentorum fructu. Et quidem extenſionem benedictionis ad quantitatem minorem ſemel additam omnes concedunt, vt vidimus, *num.* 39. Vnde noſtra ſententia.

52 Probatur 4. Nam aduerſarij fatentur, ſi vni libræ olei benedicti ſuperaddatur dimidia, manere benedictam, ſi poſt addatur quarta pars, manere quoque benedictam. Ergo iam totum illud oleum eſt benedictum; & conſequenter ſi ſuper addatur olei libra, cum ſit minor quantitas præexiſtente, manebit benedicta. Negant hanc vltimam conſequentiam. Sed probatur, nam illæ priores partes additæ manſerunt benedictæ, quia ſunt additæ maiori quantitati iam benedictæ. Sed hæc etiam pars additur maiori quantitati iam benedictæ. Debet ergo pariter manere benedicta. Dicunt, ſolam primam olei quantitatem ab Epiſcopo benedictam habere benedictionem illam extenſiuam ad partem minorem ſecum permiſtam: Sicut Pontifex ſolet aliquas imagines benedicere cum indulgentijs adiunctis, & concedere ſimul, vt omnes aliæ, quæ tangant illas primas, benedictæ maneant, & cum eiſdem indulgentijs, non vero, quæ tetigerint has conſecutas benedictionē à priorū cōtactu.

53 Sed contra quia Pontifex ſine dubio concedere poteſt, vt imagines, quæ tangent illas a ſe benedictas, & etiam, quæ tangant illas, quæ primas tetigerunt, habeant eandem benedictionem, & indulgentias. Non eſt enim, vnde poteſtas Pontificis limitetur ad primarum contactum. Ergo ſimiliter extendere poteſt benedictionem olei, vel chriſmatis ad omnem contactum tam mediatum, quam immediatum, etſi quantitas diuerſis vicibus addita ſuperet quantitatem ab Epiſcopo benedictam immediatè. Sic autem extenſam fuiſse, ſatis oſtendit praxis, & moralis quædam neceſſitas multarum diœceſum; in quibus alioquin ingentia vaſa benedicenda forent, quę portari nequirent à Diacono circumdata brachio ſiniſtro, vt præſcribit.

Ponti-

Digitized by Google

Pontificale Romanum.

54 Dicunt Aduerſarij, ſimul cum ampulla, quam defert Diaconus, aut Subdiaconus, deferri poſſe ab alijs plures amphoras olei, quæ ſimul cum ampulla benedicantur. Sed contrà nam imprimis indecens eſſet in tam ſacro miniſterio adeſſe tot amphoras olei, quæ nec Religioſe portari poſſent, nec reuerenter conſecrari. Deinde volunt iſti Doctores, teneri ſub graui culpa talium locorum Ordinarios tot amphoras olei conſecrare. Quod tamen nec videmus fieri, nec nouimus, fuiſſe factum, nec in aliquo Pontificali notatum. Igitur Ordinarij talium locorum à multis retrò ſæculis vel hoc præceptum ignorarunt, & ignorant in tanta luce doctrinæ; vel mortaliter peccauerunt, & peccant in benedictione chriſmatis, & olei ſine tot amphoris facta. Quòd non videtur admittendum.

55 Ad primum fundamentum oppoſitum conceſſo antecedente, negatur conſequentia: Quippe debet addi minor quantitas facta comparatione non cum oleo ſolo, quòd fuit ab initio benedictum, ſed cum præexiſtente, quamuis magna eius pars ſuper addita fuerit. Nec aliud Pontifices intendunt, nec Paulus V. nec vllus alius ignorare potuit, in multis Diœceſibus præſertim Hiſpaniarum, & Indiarum vix conſecrari (vel conſecrari poſſe iuxta Pontificale) quartam, aut quintam partem olei neceſſarij pro Sacramento confirmationis, & Vnctionis, ac per conſequens addendam eſſe diuerſis vicibus multò maiorem partem, quàm ab initio conſecrata ſit.

56 Ad ſecundum reſpondetur, ſubiectum huius benedictionis eſſe tam oleũ, quod ab initio conſecratum fuit, quàm oleum poſteà diuerſis etiam vicibus ſuperadditum, licet ſuperet quantitatem primæuam, adhuc enim manet idem indiuiduum per continuationem; ſicut corpus pueri, iuuenis, & viri ſemper eſt idem indiuiduum, & ſi multo plures partes acquiſierit per augmentationem, quàm habuerit in primæua generatione: Nec benedictio, quæ ſolum informat per extrinſecam denominationem, requirit maiorem vnitatem ſubiecti.

Vnde dicimus ad primam confirmationem, quod maior quantitas ſimul addita non maneat benedicta, prouenire quidem non ex variatione ſubiecti, ſed ex intentione Pontificis, qui noluit extendi benedictionem ad maiorem quantitatem ſimul additam; quia magis eſt conforme naturis rerum, vt maior quantitas trahat ad ſe minorem; quam è contra. Ad ſecundam confirmationem dicimus, hanc benedictionem non ſolum communicari per contactum, ſed per extenſionem iuxtà Pontificum intentionem ſuperiùs expoſitã.

57 Ad tertium reſpondetur Doctores *ſupra relatos numero* 47. pariter loqui de renouatione veſtium ſacrarum, & templi conſecrati. Quare non cenſent, amitti benedictionem caſulæ, niſi quando ſimul rumpitur, aut conſumitur maior pars ipſius; tunc enim ſimul cum forma caſulæ deficit benedictio. Si tamen ſenſim minores partes conſumuntur, & renouantur, conſeruari putant benedictionem; vnde potius exemplum fauet nobis. Ad confirmationem reſpondetur. Eccleſiam benedicere quotannis oleum & chriſma; quia vult illam ſacram cæremoniam exercere quotannis: Et ne ſine limite multiplicentur additiones eidem oleo faciendæ, iubet comburi vetus oleum, quòd forſan erit nimis alteratum, & aliud oleum conſecratio, cui fieri poſſint additiones nouæ, quatenus moraliter neceſſariæ reputentur ad annuum vſum Sacramentorum.

58 Vnde colligo pro praxi, quamuis in materia Sacramentorum tutior ſententia ſequenda ſit, ſiue magis, ſiue minus probabilis reputetur, adhuc omnes locorum Ordinarios non debere tantùm olei facere conſecrari, quantum ſufficiat pro totius anni decurſum ſiue maioris quantitatis additione ſucceſſiuè facta quoniam in multis locis

vixe-

Digitized by Google

vix erit poſſibilis talis praxis, vt vidimus *num.* 54. Nec prima ſententia videtur habere probabilitatem, quę cogat ad eius vſum, ſicut ſententia requirens contritionem pro materia Sacramenti Pœnitentiæ, quamuis ſit tutior, non cogit pœnitentem ad habendam contritionem, & confeſſarius licitè poteſt illum abſoluere cum attritione cognita. Dicunt, diuerſam eſſe rationem; nam attritio ſe tenet ex parte pœnitentis, qui poteſt, ſi vult, priuare ſe fructu Sacramenti; at Miniſter non poteſt illum priuare, quoties ex parte ſua poteſt miniſtrare Sacramenta certa. Sed contra nam imprimis qui vult recipere Sacramentum, non poteſt licitè ſe priuare fructu Sacramenti. Deindè non ſolùm fructum tolleret, ſed ipſum Sacramentum irritaret, quòd intrinſecè malum eſt. Quare ſi defectus contritionis probabiliter irritaret Sacramentum Pœnitentiæ relinquens ſententiam oppoſitam cum formidinę falſitatis, ſine dubio peccaret grauiter pœnitens accedens cum attritione cognita. Igitur ideò ſolum non peccat, quia ſententia requirens contritionem tàm exiguæ probabilitatis eſt, vt non tollat moralem certitudinem oppoſitæ; quæ certitudo reddit licitum talem vſum Sacramenti. Ac idem proportionaliter cenſemus in noſtro caſu.

CAP. I. QVÆST. V.

Quæ ſit materia proxima Confirmationis?

59 CONueniunt Doctores, vnctionem eſſe materiam proximam Sacramenti confirmationis. Quoniam in Sacramentis, quæ conſiſtunt in vſu, materia proxima eſt vſus ipſe materiæ remotæ, qui per formam immediatè ſignificatur, ſicut vnctio ſignificatur per formam confirmationis. Sic tradunt Summi Pontifices in cap. *Presbyteris*, & ſequentibus *de Conſecrat. diſt.* 4. *&* in cap. *Vnico de Sacra Vnct. Concilium Florentinum in decreto de Sacram. Dionyſius, Cyprianus, Cornelius, Ambroſius, Cyrillus, Auguſtinus, & alij Patres apud Suarium tom.* 3. *diſp.* 33. *ſect.* 3.

60 Hæc vnctio fieri debet in fronte recipientis Sacramentum in formam crucis, & manu Epiſcopi. Sic habet communis ſenſus Doctorum; ſic Eccleſiæ praxis, & traditio; Sic Ritualia præſcribunt: Vnde ſaltem colligitur neceſſitas præcepti. Neceſſitas etiam Sacramenti quoad ſignum crucis ipſamet vnctione formandum colligitur ex verbis formę, iuncto Florentino, textibusque relatis, praxi quoque Ritualium; Ita vt non fiat Sacramentum, ſi prius Epiſcopus formet crucem in fronte confirmandi non vngens, & poſt modum vngat non formando Crucem. Sic *Suar. ſup. Coninch.* 3. *par. qu.* 72. *num.* 51. *Leſſius ibi, num.* 34. *Palaus tom.* 4. *tract.* 20. *punct.* 3. *num.* 2. *& alij*. Sic etiam à Græcis miniſtrari confirmationem ſignando fronte per modum Crucis, dicit *Arcudius lib.* 2. *cap.* 6.

61 Quod vnctio fiat in fronte, non eſſe neceſſarium valori Sacramenti, putarunt *Ledeſma* 1. 4. *diſt.* 7. *art.* 9. *& Victoria in Summ. num.* 51. quaſi ſufficiat in quavis parte corporis, etſi cum peccato fieret extrà frontem. Certiſſimè tamen tenendum eſt, ad valorem Sacramenti requiri, frontem confirmandi perungi. Sic enim indicant Patres, aſſerit Florentinum, ſentiunt Doctores, qui ſubindè contrariam ſententiam reputant improbabilem. Videantur *Bellarm. de confirmat. cap.* 8 *Layman lib.* 5 *trac.* 3. *cap.* 2. *Bonacina diſp.* 3. *q.* 1. *punc.* 3. *nu.* 5. *Auerſa* 3. *p. qu.* 72. *ſect.* 3. *Diana par.* 3. *tract* 4. *Reſol.* 22. *&* 28. *Suar. ſupra ſect.* 3. *Coninch. num.* 53. *Palaus num.* 3. *Leſſius num.* 33. Probatur; quia finis, & effectus confirmationis eſt, vt accipiamus robur ad confitendum Chriſtum, nec illum vmquam, aut eius crucem erubeſcamus, Ideo dixit Florentinum, nos in fronte, vbi verecundiæ ſedes eſt, cruce ſignari; quaſi pariter requirat vnctionem frontis, & ſignum crucis. Sed hoc ſignum eſt de neceſſitate Sacramenti. Ergo & vnctio frontis. Græci miniſtrantes hoc Sa-

cra-

cramentum, vngunt aliàs etiam corporis partes; at fatentur, ſolam vnctionem frontis eſſentialem eſſe. Sic notat Arcudius *lib.2. cap.7.* Sicut etiam in chriſmate præter oleum, & balſamum alia multa miſcent aromata; ſed fatentur ſolùm oleum,& balſamum eſſentialiter requiri. Sic idem *Arcudius lib.2. cap.5.*

62 An autem ſit neceſſarium valori Confirmationis, vt Epiſcopus vngat immediatè manu ſua: Negat *Fernandez de Heredia de Confirmat.diſt.5.part.5.dub.1.num.2.* dicens. Non æſtimamus, pertinere ad neceſſitatem Sacramenti, quòd vnctio fiat pollice dextero, vel ſiniſtro, vel alio digito, vel alio quovis inſtrumento, ſiue coniuncto, ſiue ſeparato; quippè nihil videtur deeſſe, nec ex parte materiæ, nec ex parte ſignificationis formæ, quocunque ex his modis fiat chriſmatio. Nec ideò minùs hoc Sacramentum dicetur manuum impoſitio, ſi fiat vnctio penna, vel alio inſtrumento, quo quidem mediante manus propriæ dicuntur imponi, ſicut & manus violentæ dicuntur in Clericum iniici, ſi baculo, lapideve, aut ſimilibus percutiatur. Pertinebit igitur ad neceſſitatem præcepti, quòd ſine graui peccato nequit omitti.

63 Dicendum tamen eſt, neceſſarium eſſe valori Confirmationis, vt vnctio fiat immediatè manu Epiſcopi, & non per aliquòd inſtrumentum. Nam eſſentialis eſt huic Sacramento manus impoſitio, quæ propriè ſignificat immediatum contactum, præcipuè quando manus imponitur ad ſanitatem corporis,vel animæ conferendam;& per hanc immediatam manus impoſitionem intelligitur Sacramentum Confirmationis apriſmis Eccleſiæ temporibus etiam per Apoſtolos fuiſſe miniſtratum; Ideoque potiſſimum conſecrari pollicem Epiſcopi *dicit Durandus lib.6. Ration. cap.84. Sic cenſent Suarez, Layman, & Auerſa ſupra, Coninch. num.54. Bonac. num.4. Leſſius, num.34. Palaus num.4. Diana Reſol.28. Reginaldus,lib.28.n.10.*

64 Quod vnctio fiat dextro pollice, præceptum eſt,nō eſſentiale Sacramento: quia non eſt, vndè colligatur tanta neceſſitas; quippè licèt vnctio fieret manu ſiniſtra, vel alio digito, verè fieret per impoſitionem manus Epiſcopalis, quamvis contrà totius Eccleſiæ morem, & contrà rubricam Pontificalis. Ita *Suarez, & Layman ſupra, Coninch. num.55. Zambranus cap.2. dub.1.* qui ſignificant, fore graue peccatum vngere vel alia manu, vel alio digito. Cęterum *Nuñus 3.part.quæſt.62.art.4.Diffic.3.concl.4. & Trullench. de Sacram.lib.2.cap.fin.num.7.* veniale peccatum id reputant, nam illa variatio videtur parui referrè. Quare *Diana ſup.Reſol.22.* dicit, difficulter forè damnandum peccati mortalis Epiſcopum, qui confirmans vngeret aliquem indice, vel alio digito; quia laborat pollice dextræ manus. *Auerſa ſupra* cenſet, hanc cęremoniam non eſſe tam grauem, vt obliget ſub mortali, præſertim ſi iuſta cauſa ſubſit vtendi alio digito. Mihi videtur, ſi iuſta cauſa ſubeſt, quia non eſt alius, qui confirmet, & Epiſcopus laborat pollice, nec forè veniale peccatum vngere confirmandos alio digito, ne multi priuentur hoc Sacramento forſan per longum tempus.

CAP. I. QVÆST. VI.

Quæ ſit forma Sacramenti Confirmationis?

65 ANtiqui Patres de formà Confirmationis obſcurè locuti ſunt, ne myſteria noſtra proderent infidelibus, vt notant *S.Thomas 3. part. quæſt.72.art.4. Præpoſitus, & Coninchus ibi. Auerſa ſect.3.* Verùm Eccleſia iam dilatata latius, & Fide magis ſtabilita Concilium Florentinum in decreto de Sacram. hanc formam Confirmationis aſſignat, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. S. Thomas*, & alij addunt *Amen*, ſed non videtur

Digitized by Google

videtur eſſentialis additio, quia plures particulam illam omittunt. Hæc omnia verba proferenda ſunt ſaltem neceſſitate præcepti iuxta ritum Latinum. Nam exprimi debet. Primò confirmantis actus vt ab ipſo procedens per illa verba *Signo, & confirmo*. Secundò perſona confirmanda per illud *pronomen te*. Tertiò cauſa principalis Sacramenti per explicitam inuocationem Trinitatis. Quartò demum effectus, qui ſunt character, & animæ robur illis verbis ſignificati, *Signo Crucis, & chriſmate ſalutis*. Ita *Coninch ſupra Suar. tom. 3. diſp. 33. ſect. 5. Layman lib. 5. trac. 3. capite tertio Diana part. 3. tractat. 4. Reſolut. 27. cum alijs*.

66 An autem hæc omnia verba ſint de neceſſitate Sacramenti? Prima ſententia communis affirmat, hæc verba continere formam neceſſariam neceſſitate Sacramenti confirmationis ſaltem qnoad ſenſum, & ſignificationem ſubſtantialem, ita vt quælibet alia forma non æquiualent huic, non conſtituat validam confirmationem. Ita *S. Thomas, Præpoſitus, Coninch, Auerſa, Diana, Suarez, & Layman ſupra, Granado 3. part. controuerſ. 5. diſputat. 3 ſect. 3. Hurtado de confirmat. difficult. 8. Petrus de S. Ioſeph in Idea Theolog. cap. 13. Reſolut. 4. Palaus tom. 4. tract. 20. diſput. 1. punct. 5.* qui citant alios, & ferè conueniunt, hoc eſſe de fide certum. Quia *Concil. Florentinum aſſignans materias, & formas Sacramentorum*, præſertim quoties illas in particulati deſcribir, ſolum illas determinat, quæ valori Sacramenti neceſſariæ ſunt. Sed in particulari præſcribit hanc formam Sacramenti confirmationis. Igitur hæc requiritur eſſentialiter ad validum confirmationis Sacramentum. Confirmatur, quia Sacramentum confirmationis vnum, & idem eſt in vniuerſa Eccleſia, ſicut, & cœtera Sacrameuta vbique ſunt eadem. Ergo debet ſemper, & vbique retinere formam eamdem quoad ſenſum ſubſtantialem. Et quidem cum hæc forma perpetua praxi ſeruata fuerit, nec ab aliquo Pontifice, vel Concilio (quod ſciamus) ſumpſerit initium, conſequens eſt, vt ab inſtitutione diuina per Apoſtolicam traditionem manarit.

67 Circa verba particularia diſcutiunt iſti Doctores: Quæ contineant ſenſum ſubſtantialem, vel accidentalem? Et ferè conueniunt, explicitè Trinitatem inuocandam eſſe, ſicut in Baptiſmo. Nam in vtroque Sacramento debet initiandus profiteri præcipuum myſterium fidei, quam in Baptiſmo ſuſcipit credendam, in confirmatione palam confitendam, & propugnandam. Ideo confirmatio dicitur perfectio Baptiſmi, quia corroborat fidem, quam Baptiſmus infundit; vtique per præcipui myſterij profeſſionem explicitam.

68 At dubitant primò. Verum eſſentialia ſint illa verba, *Signo Crucis*, quæ nonnulli Patres, & antiqua Ritualia videntur omittere, quaſi ſub alijs ſufficienter intelligantur. Probabilior verò reputant, exprimenda fore, vt confirmatus explicitè diſcat, nec militiam Chriſti, nec vexillum crucis erubeſcere. Sic *Suarez, Layman, & Auerſa ſupra. Henriquez libro tertio capite ſecundo cum alijs*.

69 Dubitant ſecundò de verbis *Chriſmate ſalutis*, quæ *Bellarminus libro primo de Confirmat. capite decimo putat*, exprimenda non eſſe neceſſario, cum ſatis contineantur ſub verbo *Confirmo*. Nec videtur magis neceſſarium hic exprimere materiam remotam, quàm in Baptiſmo. Confirmatur ex antiquo Rituali, qui vocatur Ordo Romanus, & continet hanc formam. *Signa eos Domine ſigno crucis. Ego te confirmo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Similiter in edicto Conſtantini, quod habetur ante Concilium Nicænum, dicit Imperator, ſe à Syluestro Papa poſt baptiſmum in fronte fuiſſe ſignatum, & chriſmate vnctum his verbis. *Signet te Deus ſigillo fidei ſuæ in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti in conſignatione Fidei*. Et quamuis dubia ſit aucto-

Digitized by Google

auctoritas huius edicti; nam aliqui putant, non eſſe Conſtantini, certè cuiuſcunque ſit indicat morem illius temporis; vndè redditur hæc pars probabilis.

70 Probabiliorem verò reputant oppoſitam *Suarez*, *Layman*, *Henriquez*, *Coninch. ſupra*. Quia per verbum *Confirmo*, non ſatis exprimitur vnctio, ſicut per verbum baptizo, exprimitur ablutio. Ad fundamentum contrarium reſpondent. *Ordinem Romanum* ibi non referrè formam integram; nec retuliſſe Conſtantinum in eo Edicto, quæcunque Syluester dixit, aut fecit, ſed conciſis verbis illa prçſtrixiſſe. Certiſſimum tamen exiſtimant, grauiter peccaturum illum, qui talia verba omitteret, & Sacramentum forè ſub conditione repetendum; quia non fuit certus eius valor, vt notat *Auerſa ſupra*.

71 Dubitant 3. Vtrùm ad eſſentiam formæ requiratur vtrumque verbum *ſigno*, & *confirmo*, vel ſufficiat alterutrum, quòd ex actione coniuncta ſatis determinari videtur ad integrum formæ ſenſum ſignificandum. Confirmatur ex Ordine Romano nuper relato, vbi ponitur ſolùm verbum *Confirmo*. Nam illa verba præcedentia, *Signa eos Domine ſigno crucis*, non pertinent ad formam, ſed ad orationem prçcedentem, quç ſimul, & ſemel dicitur ſuper omnes confirmandos antè Sacramenti miniſtrationem, nec repetitur pro ſingulis, ſicut repetitur forma, quoties applicatur materia ſingulis, vt ſatis apparet ex ipſo contextu. Quare nonnulli probabilem reputãt iſtam partem: Alij verò probabiliorem cenſent oppoſitam, quoniam hçc duo verba non ſunt çquipollentia, ſed diuerſam habent ſignificationem; nec vtraq; poteſt per alterutrum ſufficienter explicari: Quare dempto quolibet deficiet integer formç ſenſus. *Ita Suarez*, *Auerſa*, *Bellarminus*, *Henriquez ſupra*.

72 Hinc colligunt 1. cauendam eſſe verborum mutationem, vel additionẽ, vel diminutionem, quç ſenſum mutet: Vndè ſiquis omittat verbum *ſigno vel confirmo*, vel vocem *te*, vel explicitam inuocationem Trinitatis, putant irritari Sacramẽtum; ſecus ſi ſenſum ſubſtantialem non mutet. Si formam iſtam proferas deprecatiuè, mutari ſenſum ſubſtantialem; quia non ſignificas, effectum à te produci, dicunt *Suarez, & Palaus*, & ideò vel indicatiuo, vel imperatiuo modò proferendam eſſe. Verùm *Baſilius legion. de Confirm. part. 2. cap. 7. & 8.* latè probat, valere formã iſtam prolatam per modum etiam optatiui, ſeu deprecatis *Vngat te Deus, &c.* Nam hçc verba ſimul cùm vnctione ſatis indicant, effectum fieri per actionem Miniſtri. Siquis dicat abſolutè, *Confirmet te Deus, &c.* validam eſſe formam, aſſerunt *Suarez*, *Henriq. Auerſa*, *Reginald. lib. 28. num. 13. Leſſius 3. part. quæſt. 66. n. 17.* At non eſſe tutam, cenſet *Bonacina de Sacram. diſp. 3. quæſt. 1. punct. 3. num. 9.* quia dubium eſt; an contineat mutationem ſubſtantialẽ. Si quis dicat, *confirmetur ſeruus Chriſti*, valere Sacramentum, inquit Suarez, mortale tamen peccatum committi contrà communem Eccleſiç morem, *aſſerit Diana*.

73 Colligunt 2. formam Grçcorum, quç nunc habetur in eorum Euchologio per hçc verba, *Signaculum Spiritus Sancti*, non eſſe ſufficientem ad validum Sacramentum miniſtrandum; quia multa non exprimit, quç continentur in forma latinorum, & exprimenda neceſſario ſunt ad validam Confirmationem conferendam. Hanc illationem expreſſè deduxit *Petrus de S. Ioſeph*; ſed illam implicitè docere videntur Doctores huius ſentẽtiç; prçſertim dum ad valorem huius Sacramenti requirunt explicitam Trinitatis inuocationem; quam hçc forma non habet.

74 Probatur 1. hçc illatio: Nam hçc forma nullum reddit ſenſum idoneum ex defectu verbi. Non eſt ergò conueniens forma Sacramenti, nec ſufficiens eius valori. Probatur 2. Quia forma Sacramenti debet exprimere actionem Miniſtri, quatenus ab ipſo prodeun-

prodeuntem, vt habetur in cap. 1. de Baptiſmo. & in Concilio Florentino; ſed hæc forma non exprimit actionem Miniſtri, quatenus ab ipſo prodeuntem. Ergò non eſt ſufficiens. Probatur 3. Quoniam forma Confirmationis continere debet explicitam Trinitatis inuocationem ob congruentiam ſuprà poſitam *num. 67.* & præcipuè quia Florentinum pro forma Confirmationis talem inuocationem requirit, & apud Doctores id receptiſſimum eſt. Sed hæc forma Græcorum non continet explicitam Trinitatis inuocationem. Ergò non eſt ſufficiens valori Confirmationis.

75 Probatur 4. Nam olim Græci Catholici conferebant Sacramentum Confirmationis cùm explicita Trinitatis inuocatione, donec poſt Græcorum ſchiſma tàm in hoc Sacramento, quàm in alijs multæ factæ ſunt mutationes in Codicibus manuſcriptis, & quotidie fiunt Venetijs, vbi Græcorum Euchologia communiter imprimuntur ad placitum vniuſcuiuſque. Igitur illa duntaxat verba, *Signaculum doni ſpiritus ſancti.* non continent formam Eccleſiæ Græcę Catholicæ, ſed ſchiſmaticæ, quæ facilè decipitur circa materias, & formas Sacramentorum. Antecedens probatur; quia *Seuerus Patriarcha Alexand. tom. 7. Biblioth. Patrum* in collatione Confirmationis ponit explicitam Trinitatis inuocationem. Eandem habet ritus *Aetyopum in editione Colonienſi Biblioth. tom. 15. pag. 761.* & ritus *Iacobitarum apud Bibliothecam Vaticanam inter libros Syriacos num. 26.*

76 Error verò poſt ſchiſma natus eſſe videtur ex eo, quòd apud Grecos duplex fuerit vſus ſacri chriſmatis: Primus Sacramentalis, quò Sacramentum Confirmationis conferebatur. Secundus ceremonialis, reconciliatiuus hæreticorum redeuntium ad Eccleſiam, qui fiebat illis verbis, *Signaculum doni Spiritus ſancti.* Quæ verba Græci poſt ſchiſma putarunt eſſe Sacramenti formam, vt indicat *Beſſarion in ſuo tractatu de Euchariſtia.* Et quidem Euchologium Græcorum præſens habet primo pro forma Sacramenti Confirmationis illa verba. *Signaculum doni Spiritus Sancti,* & poſt modum in fine pro reconciliandis, & vngendis hæreticis adhibet eadem verba. Quare vel continet hæreſim, dum primo ponit formam huius Sacramenti ſine Trinitatis inuocatione, ſi neceſſaria cenſetur. Vel ſi non cenſetur neceſſaria, continet etiam hæreſim, dum in hæreticorum reconciliatione reiterat Sacramentum Cõfirmationis cùm eius materia, & forma ſufficientibus.

77 Secunda ſentẽtia tenenda prorſus affirmat, formam iſtam Græcorum eſſe validam; & per conſequens explicitam Trinitatis inuocationem, & alia quædam verba formę latinę non eſſe de neceſſitate Sacramenti Confirmationis. Ita tenet *Petrus Arcudius in Concordia Eccleſiæ Græcæ cùm Latina lib. 2. cap. 6. & 7. Eſtius in 4. diſt. 7. §. 10. & 11. Baſilius legion. de Confirm. part. 2. cap. 7. & 8. Amicus tom. 7. diſp. 13. ſect. 3. Martinon 3. p. diſp. 17. ſect. 3.* Probatur 1. Nam hanc formam habet Conc. Conſtantinopolitanum 1. can. 7. decernens, quoſdam hereticos ibi numeratos, quando conuertebantur ad Catholicam fidem, non eſſe baptizandos, quia verè baptizati fuerant, ſed ſacro chriſmate vngendos cùm his verbis. *Signaculum doni Spiritus ſancti.* quia non receperant Sacramentum Confirmationis, quòd negabant. Ita De Nouatianis teſtantur *S. Cornelius, & Theodoretus apud Arcudium*, qui congerit ad idem intentum plura teſtimonia Conciliorum, & Patrum. Et quidem hanc fuiſſe ſemper & eſſe formam Confirmationis apud Grecos Catholicos receptam, teſtantur *S. Aſterius, & Staniſlaus Socolouius apud Arcudium*: & pręſertim Euchologia communia tàm impreſſa, quàm manuſcripta, tunc antiquiore ſchiſmate, tum poſteriora; nulla ſiquidem aliam formam Sacramenti Confirmationis aſſignant, præter iſtam.

78 Probatur 2. quia *S. Thomas* cunctos Græcorum errores diligenter ſcrutatus nihil

Digitized by Google

nihil circa formam iſtam notauit. *Innocentius 3. & Innocentius 4. & Gregor. 10. qui Græcos* cum Latinis conciliare voluerunt, hanc formam numquam attigerunt. *Concilium Florentinum* congregatum ad vniendam Eccleſiam Græcam cum Latina, circa Baptiſmum quidem, & Euchariſtiam mouit, & decidit nonnullas quæſtiones, at de Sacramento confirmationis nullam mouit. Item Latini cum alia minoris momenti ſæpè Græcis obiecerint, & de Sacramento confirmationis interdum requiſierint, cur Græci Presbyteri paſſim Sacramentum confirmationis conferrent? numquam tamen requiſierunt, cur ſub tali forma verborum illud adminiſtrarent? Semper ergò ſuppoſuerunt, formam iſtam validam, & certam eſſe.

79 Probatur tertiò. Quia *Clemens 8. in Bulla Sanctiſſimus Dominus, anni 1592. ſuper reformatione Græcorum iubet haberi Romæ Græcum Epiſcopum Catholicum*, qui ritu Græco celebret, & Græcis Sacramenta miniſtret; & quamuis in particulari non loquatur de hac forma confirmationis, ſatis indicat, eam eſſe validam. Primò, quia volens Pontifex in Italia vetare, ne Presbyteri Græci Sacramentum confirmationis adminiſtrent, prohibet illos, ne quando baptizant, & vngunt chriſmate baptizatum, proferant verba quędam in quibus habetur (inquit) *forma huius conſignationis*. Sed Græci nullam aliam formam confirmationis habent niſi ſupra relatam. Ergo dum Pontifex illam appellat huius Sacramenti formam, approbat vt validã. Secundò nam ibi præſcribit Pontifex, vt Epiſcopi Latini baptizatos à Presbyteris Gręcis de facto confirment ſub conditione, præſertim cum veriſimiliter dubitari poteſt, quòd ab Epiſcopis Græcis fuerint baptizati; vbi certè ſignificat, ſi certò conſtet, Epiſcopum Græcum ſimul cũ Baptiſmo miniſtraſſe confirmationem, non eſſe reiterandam; Cum tamen omnes Epiſcopi Græci nũc vtantur hac forma confirmationis Tertiò nam ſi formam iſtam Pontifex falſam putaſſet, eſſe dubiam, iuſſiſſet equidem, vt per illam confirmati rurſus ſub conditione confirmarẽtur; Sicut ibidem præſcribit, eſſe ſub conditione reconfirmandos infantes Gręcos à Græcis Presbyteris baptizatos; quoniam hi ſolẽt ſimul cũ Baptiſmo conferre confirmationem; at non eſt certus valor talis Sacramenti. Cum igitur in hac Bulla Pontifex dogmaticè Græcos inſtruat de ſubſtantiali ritu miniſtrandi Sacramenta, quem tenere debeant; ſi formam iſtam dubiam iudicaſſet, debuiſſet hoc dubium tollere, ſicut fecit circa confirmationem à ſimplici Presbytero collatam. Reputat ergò certam, dum Sacramentum hac forma collatum non iubet iterari.

80 Probatur quartò. Ex praxi, quàm præſentem videmus, & multis retrò ſæculis extitiſſe comperimus. Etenim tàm Romæ, quàm in alijs Eccleſijs Gręcorum Catholicis, quæ Summo Pontifici ſubduntur. Epiſcopi Græci ſicut cœtera Sacramenta ritu Græco miniſtrant, ſic etiam Sacramentum confirmationis vtentes hac forma, *Signaculum doni Spiritus Sancti*, non ſolum ſciente, atque tolerante Summo Pontifice, qui facilè poſſet impedire, ſed etiam tacitè ſaltem approbante. Non ergo poteſt in dubium reuocari valor Sacramenti cum hac forma miniſtrati, niſi velimus, omnes Epiſcopos Græcos Catholicos ſic confirmantes, & ipſum Summum Pontificem id tolerantem; & approbantem facere reos peccati mortalis. Nam vt vidimus *lib. 1. cap. 1. qu. 4.* non eſt licitum in Sacramentis miniſtrandis vti materia, vel forma dubia, ſiue probabili; dùm poteſt adhiberi certa (multò minus licebit adhibere formam inualidam, qualem iſtam reputat prima ſententia.) Quare talis forma Græcorum non ſolum probabilis, ſed omninò certa reputanda eſt.

81 Probatur quintò. Nam iſta forma Græca quoad ſenſum ſubſtantialem cõuenit cum Latina. (Et quidem vis formę ſacramentalis conſiſt in ſenſu ſubſtan-

Digitized by Google

ſtantiali, non in ſono, vel numero litterarum.) Idem enim eſt dicere, *Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis*, ac adhibendo chriſma fronti per ſignum crucis dicere, *Signaculum doni Spiritus ſancti*. Quia ſubintelligitur aut verbum *eſt*, aut *confero tibi*, quaſi dicat, *Hoc chriſma*, quo te per modum crucis inungo, eſt obſignatio largitionis Spiritus ſancti; ſiue per iſtam vnctionem cum ſigno crucis obſigno te dono Spiritus ſancti, ſeu confero tibi ſignaculum Doni Spiritus ſancti.

Sanctus Thomas 3. part. qu. 72. art. 4. tria requirit in forma confirmationis. Primum, vt ſignificet cauſam efficientem, quòd præſtat inuocatio Trinitatis. Secundum, vt ſignificent gratiam collatam; quòd præſtant illa verba, *Confirmo te chriſmate ſalutis*. Tertium, vt ſignificet characterem, quòd præſtant verba, *ſigno te ſigno crucis*. Hæc tria ſignificantur etiam per formam Græcorum; Quia vox *ſignaculum*, ſignificat characterem; Vox *doni*, ſignificat gratiam ſanctificantem; Vox *Spiritus ſancti*, ſignificat cauſam principalem. Nam Spiritui ſancto ſingulariter tribuitur hæc ſanctificatio, & in illo cęteræ perſonæ propter vnitatem eſſentiæ comprehenduntur: Actio quoque miniſtri tanquam ab illo prodiens ſignificatur per ipſam vnctionem ſimul cum verbo ſubintellecto *confero*, vel *eſt*. Nam formæ Sacramentorum, cum ſint orationes practicæ, ſignificant id, quòd agitur, & agunt id, quòd ſignificant, vt rectè tradit *Coninc. 3. par. q. 66. num. 36.*

82 Vnde Doctores ſecundæ ſententiæ colligunt primò in forma Latina verba *ſigno crucis*, eſſentialia non eſſe, ſed ſufficienter per externam crucis eformationem cum aliquo verbo vel expreſſo, vel ſubintellecto ſignificari. Sic enim ſignificatur in forma Græca, quæ tamen iuxta ſuperius dicta continet ſubſtantialem formę ſenſum. Ita *Baſilius Legio. ſupra citans Eſtium, & Gamachęum*; rectèque notat, cum ea verba ponuntur explicitè, pertinere ad eſſentiam Sacramenti. Nam in formis Sacramentorum regulariter eſſentialia verba, quæ vel explicitè, vel implicitè ſufficiunt ad conſtituendum eſſentialem formæ ſenſum; vtrovis modo ponantur, continent ſignificationem eſſentialem, ſcilicet vel explicitam, vel implicitam. Sic in abſolutione ſacramentali, quando dicimus. *Ego te abſoluo*. Vox *Ego* conſtituit eſſentialiter formam explicitè, quando verò dicimus, *Abſoluo te*, verbum *abſoluo*, quamuis implicitè cõtinet primam perſonam, implicitè complet eſſentialem formę ſignificationem.

83 Colligunt ſecundò. Non eſſe pariter eſſentialia formæ Latinæ illa verba *chriſmate ſalutis*, Nam in verbo *ſigno*, vel *confirmo*, ſub his circumſtantijs continetur vnctio cum chriſmate; ſicut in forma Gręca ſufficienter continetur ſub verbis *ſignaculum doni*, poſita ſimul vnctione chriſmatis. Colligunt tertiò. Non eſſe Latinis eſſentialem expreſſionem vtriuſque verbi *ſigno*, & *confirmo*, ſed alterutrum ſufficere; ſiquidē forma Græca per vocem *ſignaculum* ſine verbo *cõfirmo*, profert eſſentialem formæ ſenſum. Colligunt quartò. Explicitam inuocationem Trinitatis eſſentialem non eſſe. Siquidem forma Græca continet integrum ſenſum ſubſtantialem formæ confirmationis ſine tali Trinitatis inuocatione. Sic ſentiunt *Baſilius Legion. & Eſtius, & Amicus.*

84 Ad fundamentum communis ſententię poſitum *nu. 66.* fatemur, formam confirmationis, quam Florentinum tradit, eſſe quoad ſenſum, & ſignificationem ſubſtantialem de neceſſitate Sacramenti; ſufficere tamen quod ille ſenſus vel explicitè, vel implicitè ſignificetur. Chriſtus enim non determinauit verba iſtius formæ, ſed Eccleſiæ determinanda reliquit, quibus tamen ſignificarentur ſaltem implicitè cauſa principalis, actio Miniſtri, confirmationis effectus; quę forma Latina magis exprimit, forma Græca magis implicitè continet, vt vidimus *num. 81* Nam Eccleſia Latinis aſſignauit verba formæ magis

expl.

explicita, Græcis magis implicita; ſed cùm differentia ſolùm accidentali; Sicut in ſimili diximus de forma Sacramenti Ordinis Latina, & Græca *lib. 1. cap. 1. quæſt. 7.*

85 Vndè reſpondemus ad Confirmationem, Sacramētum iſtud eſſe quidem vnum, & idem in vniuerſa Eccleſia, ſicut & cętera Sacramenta, ſemper & vbique retinēs eandem formam quòad ſenſum ſubſtantialem, non verò quòad modum ſignificandi his, vel illis verbis explicitè: vel implicitè: ſicut in ordinis Sacramento diſtinximus ea *quæſt. 7.* Nec forma Confirmationis, quàm Florentinum adduxit, ſeruata fuit ſemper in tota Eccleſia quòad eius verba; ſiquidem diuerſas verborum formulas pro Sacramento Confirmationis referunt *Alcuinus, Arcu dius, Bibliotheca Patrū to. 7. Martinon, & alij*; & quòd magis eſt ad rem noſtram, forma Græca diuerſis verbis vtitur ab initio ferè naſcentis Eccleſiæ, vt viſum eſt; quare manare quoque potuit ab Apoſtolis, qui Latinis vnam, & Græcis aliam huius Sacramēti formam aſſignarint, diuerſis conceptam verbis, ſed vnam & eandem eſſentialiter quoad ſubſtātialem ſignificationem à Chriſto Domino præſcriptam.

86 Ad primum argumentum contrà formam Græcorum poſitum *n.* 74. reſpondetur defectum verbi nihil obſtare; nam ex actione coniuncta ſatis ſubintelligitur; ſicut ſiquis porrigens nummum pauperi dicat, *en nummum*, ſatis ſignificat, ſe nummum dare pauperi. Similis modus loquendi reperitur apud Lucam in cōſecratione calicis. *Hic calix nouum teſtamentum in meo ſanguine*, iuxtà textum Græcum, vbi Latinus interpres addidit verbum *eſt*, quòad ſubintelligebatur, Hac phraſi vtitur etiam Eccleſia Latina dicens, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Gloria in Excelſis Deo, lumen Chriſti, Archangelus Michael Dei nuntius pro animabus iuſtis*, & ſimilia. Itaque ſubintelligitur verbum in forma Græcorum, vt diximus *n.* 81.

87 Ad 2. negatur minor, ſiquis enim habens poteſtatem dandi libros, dicat tibi, *Hic liber eſt tuus*. Idem ſignificat ac ſi diceret, *do tibi hunc librum*, & conſequenter actionem, provt hic & nunc ab ipſo procedentem. Sic ergò cùm Epiſcopus, qui poteſtatem habet à Chriſto conferendi gratiam roborantem per hoc Sacramentum, faciens cùm chriſmate ſignum Crucis in fronte, dicit, *Signaculum doni ſpiritus ſancti*, idem ſignificat, ac ſi diceret, Confero tibi ſignaculum doni Spiritus Sancti.

88 Ad 3. reſpondetur, Concilium Florentinum, & Pontificale Romanum requirere pro forma Cōfirmationis explicitam Trinitatis inuocationem ſub præcepto duntaxat, & pro Eccleſia Latina ſolùm: alioqui nō permitteret Summus Pontifex, vt Græci miniſtrent Confirmationem ſine Trinitatis expreſſione, ſicut non permittit, vt ſine illa miniſtrent baptiſmum. Nec vrget congruentia, quando conſtat nobis inſtitutio Chriſti, qui voluit in baptiſmo talem inuocationem eſſentialem eſſe, ſecus in Confirmatione; Conſtat, inquam, nobis per Eccleſiam, quæ ſemper in Baptiſmo requiſiuit illam explicitam Trinitatis inuocationem tanquàm eſſentialem apud Latinos, & Græcos; ſecus in Confirmatione, cuius formam Græcam admittit, & approbat ſine tali Trinitatis inuocatione. Florentinū, & Pontificale ponunt in Confirmatione Trinitatis inuocationem, ſicut ponunt etiam in forma Ordinationis, nimirum Florentinum in forma Sacerdotij, Pontificale in collatione Subdiaconatus per traditionem libri epiſtolarū iuxtà probabiliorem mihi ſententiam; Rituale quoque Romanum in forma Sacramenti Pœnitentiæ ponit expreſſam Trinitatis inuocationem; Vbi conueniunt Doctores, eſſe ſolùm neceſſariam neceſſitate præcepti, non Sacramenti. *Sic ſentiunt Amicus, Baſilius legion. & Eſtius.*

89 Ad 4. dicimus, Difficillimum eſſe creditu, quòd Summus Pōtifex permit-

tat, & approbet vſum formæ ſchiſmaticæ pro Sacramento Confirmationis. Sed ad argumentum in forma negatur maior, ad cuius probationem imprimis ille Seuerus Alex. Patriarca loquitur ibi de miniſtratione Baptiſmi, non Confirmationis. Deinde creditur fuiſſe hæreticus, vt notatur *in editione Coloniensi Bibliothecę anni* 1612. *tom.*7. Vnde corruit eius authoritas. Verba Beſſarionis, quem pro ſe pariter inducit Arcudius, obſcura ſunt, & detorqueri poſſunt in vtramuis partem. Ritus Æthyopum, & Iacobitarum indigent maiori diſcuſſione; nec nobis obeſt, quòd aliqua particularia Ritualia ſuperaddant (ad ſummum ex præcepto, ſicut Latini) Trinitatis inuocationem, ſemper enim excluditur neceſſitas Sacramenti per praxim Eccleſiæ Græcæ approbatam à Sũmis Pontificibus.

90 Fatemur equidem, fuiſſe duplicem vnctionem chriſmatis apud Græcos, vnam ſacramentalem, alteram ceremonialem, qua reconciliabantur hæretici, qui iam confirmati validè fuerant, vt agnoſcit etiam *Suarez tom.3. diſput. 36. ſect.*1. *&* 3. Negamus verò, tunc proferri formam illam Sacramentalem, niſi forſan hæretici non recepiſſent verum Sacramentum Confirmationis, vt ex Concilijs oſtendimus *n.*77. Cœterum hæretici ſchiſmatici, quoties reconciliãt hęreticos, ſine delectu confirmant illos; indè Rituale nunc in Gręcia communiter receptum habet in fine precationes quaſdam Methodij Patriarchæ ſchiſmatici pro reconciliandis hæreticis, quibus additur forma ſacramentalis à ſchiſmaticis (inquit Arcudius) qui vel ignorant Sacramentum Confirmationis, vel non verentur illud iterare, vel putant omnes hæreticos illius indigere. Typographi forſan per incuriam in Euchologijs etiã Catholicorum addunt iſtam formulam non diſcernentes omninò Catholicum ritum à fermento ſchiſmatico. Quare nullam hęreſim continet Euchologium Catholicum quoad Sacramenti Confirmationis adminiſtrationem. Sed per inaduertentiam Typographi circa reconciliationem hæreticorum additur forſan aliquis error ſchiſmaticorum, vt aduertit Arcudius.

91 Pater Amicus inquit, ſe poſtquam incidit in formam Græcorum, & eam diligenter examinauit, non potuiſſe deinceps aſſentiri communi ſententiæ. Quod ego pariter profiteor; & oppoſitam ſententiam, quatenus negat, formam Græcorum eſſe validam, non reputo probabilem. Quoniam ſi probabilis eſſet, Sacramentum Confirmationis miniſtratum à Græcis non eſſet vtique certum, ſed probabile dumtaxat; & per conſequẽs illicitè miniſtraretur ab Epiſcopis Græcis, illicitè permitteretur, vel etiam approbaretur à Summis Pontificibus in Eccleſijs ſibi ſubditis. Poſset item, imò deberet ſub conditione reiterari. Quas omnes illationes quis audeat deuorare?

92 Maneat igitur de ſubſtantia formæ confirmationis iuxta diuinam inſtitutionem eſſe ſolum, vt ſignificet cauſam principalem, actionem Miniſtri, confirmationis effectus vel explicitè, vel implicitè verbis ab Eccleſia determinatis: Eccleſia verò diuerſa verbo determinauit pro Græcis, diuerſa pro Latinis, neceſſaria ſingulis neceſſitate præcepti, conuenientia tamen in ſenſu ſubſtantiali. Quapropter vtralibet ſufficiunt ad eſſentialiter conſtituendum Sacramẽtum Confirmationis, vt innuimus *ſup. nu.*34. Et in ſimili diximus *lib.*1. *cap.*1. *q.*7. Subindè ſi quis Epiſcopus Latinus confirmet forma Græca, verum efficiet Sacramentum, ſed grauiter peccabit: Sicut è contra ſi Græcus confirmet forma Latina. Quæ verò verba tanquam eſſentialia præſcribat Eccleſiæ formæ Latinę; ſub opinionibus eſt, vt vidimus in decurſu quæſtionis.

CAPVT II.

De Miniſtro Confirmationis.

1 VViclef, *Caluinus, & alij Nouatores volunt*, non ſolum Epiſcopum, ſed etiam omnem Sacerdotem eſſe Miniſtrum idoneum cõfirmationis: conſonat *Armacanus de quæſtionibus Armenorum lib. 3.* & probatur primò. Nam Ananias, qui non erat Epiſcopus, Act. 9. Paulo manus impoſuit dicens. *Vt videas, & implearis Spiritu ſancto.* Probatur ſecundò. Nam apud Armenos, & Græcos ex veteri more Presbyteri paſſim confirmant.

Caietanus 3. par. quæſt. 72. articul. 8. & Actor. 8. ac alij dicunt, eſſe quidem de neceſſitate præcepti, non verò Sacramenti, quòd Epiſcopus ordinariè conferat; ac ſubindè ſimplicem Sacerdotem ſine ſpeciali commiſſione confirmãrem peccare grauiter, at conficere validum Sacramentum. Fauet *S. Hieronymus in Dialog. contra Lucifer.* dicens. *Non ad legis neceſſitatem, ſed ad Sacerdotij honorem pertinere, quod baptizati deferantur ad Epiſcopos, vt illis manus imponant.* Fauet *Concil. Toletan. 1. cap. 20.* dicens; *Statutum eſt, Diaconum non chriſmare, ſed Presbyterum abſente Epiſcopo; præſente verò non niſi ab ipſo fuerit præceptum.* Conſonat *Concil. Hiſpalenſe. 2. cap. 7.* dicens. *Non liceat Presbyteris per impoſitiones manuum fidelibus baptizandi Spiritum ſanctum tradere, nec chriſmate baptizatorum frontem ſignare.*

2 De fide tamen eſt, Ordinarium confirmationis Miniſtrum eſſe ſolum Epiſcopum conſecratum. Colligitur ex *Actor. 8. & 19. Definit Concil. Florentinum in decreto de Sacram. Tridentinum ſeſſ. 7. can. 3. de confirmat. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 7. Conſonant Patres, & Pontifices,* quos referunt *Bellarmin. de confirmat. cap. 12. Suarez 3. par. tom. 3. diſp. 36. ſec. 1. Martinon. 3. par. diſputat. 27. numero 46. Leſſius qu. 72. num. 36. Coninch ibi num. 97. Rationem reddit S. Thomas 3. parte quæſt. 72. art. 11.* Quia per hoc Sacramẽtum perficitur baptizatus; ſicut autem pertinet ad ſummos artifices vltimam formam inducere, ſic ad Epiſcopos, qui ſupremi Sacerdotes ſunt, pertinet baptizatos vltimo perficere. Quapropter Sacerdos, vel etiam Abbas, qui non eſt Epiſcopus: vel Epiſcopus electus nondum conſecratus non poſſunt ordinaria poteſtate validè confirmare: quia non habẽt characterem Epiſcopalem, quem poteſtas ordinaria confirmandi requirit, cum ſit poteſtas ordinis.

Ratio tamen efficax eſt inſtitutio Chriſti, quæ nobis innotuit per Eccleſiæ traditionem, & Conciliorum definitionem. Vnde quilibet Epiſcopus conſecratus etiam hæreticus, degradatus, excommunicatus, vel aliter prohibitus validè confert confirmationem: nam adhuc retinet characterem, in quo poteſtas Ordinis nititur. Peccabit verò grauiter in tali collatione Sacramenti contra prohibitionem humanam. Ita *Suarez ſupra diſput. 33. ſect. 3. Coninch. num. 103. Bonacin. diſput. 3. qu. 1. punct. 2. & alij.*

3 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, ibi non eſſe ſermonẽ de Sacramento confirmationis, cuius nondum erat capax S. Paulus ante baptiſmum, ſed de manuum impoſitione curatiua, cuius proximus, & proprius effectus fuit viſus Paulo reſtitutus: communicatio verò Sancti ſpiritus referri debet ad baptiſmum, de quo proximè ſermo fit. Ad 2. reſpondetur, Armenos reijcere Sacramentum confirmationis, vt affirmat Guido Carmelitanus; vel ſi Presbyteri Armeni confirmant, erunt ſchiſmatici, quorum praxis nihil probat contra Catholicos. Græcis verò Catholicis id fuiſſe commiſſum à Summis Põtificibus etiam ante ſchiſma tacitè, vel expreſsè, teſtatur *Arcudius lib. 2. cap. 10.*

& ſequentibus, & alij tam Græci, quàm Latini conſentiunt.

. S. Hieronymum erraſſe, concedit Caſtro aduerſus hæreſes, *verb. Confirmatio. Melius reſpondet Bellarminus, S. Hieronimum* aſſerere, non ex neceſſitate legis, id eſt, ex ipſa natura Sacramenti, ſed ad Sacerdotij honorem, id eſt, ad honorandam Epiſcopi dignitatem fuiſſe miniſterium illud ex inſtitutione diuina reſeruatum Epiſcopis, verè tamen reſeruatum eſſe. *Concilium Toletanum, & Hiſpalenſe* non loquuntur de vnctione Sacramentali, ſed de ceremoniali, qua baptizatus vngitur in vertice, ſacro chriſmate; tunc enim hæc etiam fiebat ab Epiſcopis regulariter: Ideò prohibentur Presbyteri hoc miniſterio, niſi vel Epiſcopo iubente, vel abſente.

CAP. II. QVÆST. I.

Quis poſſit ex commiſſione Miniſter eſſe Confirmationis?

4 PRima ſentẽtia negat ſimplici Sacerdoti poſſe per vllam delegationem committi poteſtatem confirmandi. Sic *cenſent Adrianus in 4 tract. de Confirm. art. 3. Durandus diſt. 7. q. 3. & 4. Eſtius ibi §. 22. Caſtro aduerſus hereſes, verb. Confirmatio. Fauent S. Bonauen. Caietanus, Scotus, & alij.* Probatur 1. quia ſingulorum Sacramentorum Miniſtrum deſignauit Chriſtus, nec poteſt Eccleſia diuinam inſtitutionem mutare. Cùm ergo Chriſtus deſignauerit Epiſcopum in Miniſtrum Confirmationis, vt vidimus *n.* 1. non poteſt Eccleſia per vllam delegationem, aut commiſſionem alium Miniſtrum huius Sacramenti deſignare, qui non ſit Epiſcopus.

5 Probatur 2. Quia poteſtas confirmandi vel competit Epiſcopo ratione iuriſdictionis; & hoc non; alioqui poſſet Epiſcopus non conſecratus confirmare ſibi ſubditum, & non valeret Confirmatio miniſtrata per Epiſcopum conſecratum non ſubdito; quæ ſunt abſurda. Vel competit ratione Ordinis Sacerdotalis; & hoc etiam non: Alioqui competeret omnibus Presbyteris, atq; validè confirmarent etiam ſine conceſſione Pontificis, quòd oſtendimus eſſe falſum *n.* 2. Vel competit ratione conſecrationis Epiſcopalis, & tunc rectè ſequitur, nõ poſſe competere Presbyteris, qui tali conſecratione carent, per vllam cõmiſſionem etiam Sũmi Pontificis. Nã vt habetur *in c. penult. de Conſec. Eccleſ.* quæ conſecrationis ſunt, non conſecrato committi non poſſunt. Ergò ſi ratione conſecrationis Epiſcopalis competit Epiſcopo poteſtas confirmandi, cùm talis conſecratio deſit Presbyteris, non poterit ipſis cõmitti talis poteſtas. Probatur 3. *Nam Euſebius Papa de Conſec. diſt. 5. c. 4. & Melchiades in Epiſtola decret. ad Epiſcopos Hiſpaniæ* dicunt, Confirmationem ſolum ab Epiſcopis poſſe conferri, & ſiquid aliter præſumptum fuerit, irritum habendum. *Et Innocent. 3. c. 4. de Conſuet.* concedere noluit, vt Presbyteri Confirmarent, dicens, ſatius eſſe Confirmatione carere, quàm à talibus petere.

6 Secunda ſententia per oppoſitum eſſe poteſt, non ſolum Sacerdotibus, ſed etiam inferioribus Clericis poſſe committi Cõfirmationis adminiſtrationem. Sic innuit Angelus, *verb. Confirmationis Sacramentum, referens Innocentium.* Quòd videtur ad laicos etiam, dummodo confirmati ſint, extendere gloſſa in cap. *Manus de Conſec. diſt. 5.* Nec adducitur congruum fundamentum.

7 Dicendum eſt, ſimplicem Sacerdotem ex commiſsione ſaltem ſummi Pontificis eſſe poſſe Miniſtrum Confirmationis. *Ita S. Thomas 3. part. quæſt. 72 art. 11. Nuñus ibi, Præpoſitus dub. 2. Coninch. numer. 104. Leſſius, numer. 37. Auerſa, ſect. 5. S. Antoninus, Alenſis, Paludanus, Capreolus, Marſilius, Syluester, Nauarrus, Couarrubias, & alij, quos ſequitur Suarez 3. p. tom. 3. diſp. 36. ſect. 2. Henriquez, Hurtado, Marchantius, Palaus, Sanchez, quos ſequitur*

Diana

Digitized by Google

Diana part.3.tract.4.Reſolut.23.& part. 8.tract.1. Reſolut.3. Layman lib.5.tract. 3.cap.6. Bonacina diſp.3. quæſt.1. punct. 2. Baſil. legion.de Confirm. part.4. cap.3. Martinon 3.part.diſp.27 num.45.qui citant plurimos. Probatur ex cap.*Peruenit.diſt.95. vbi S.Gregorius id* concedit Presbyteris Sardiniæ. Nec tantus Pontifex errare credendus eſt in re tam graui: Quin eius factum approbat *Concil. Florentinum* in decreto *de Sacram*. & ſecuti ſunt *Adrianus 6.Leo 10.Greg.13.* qui Presbyteris Regularibus pro remotiſſimis Indiarum Regionibus, vbi non ſunt Epiſcopi, vel diſtant per duas diætas, eandem facultatem conceſſerunt, vt teſtantur *Suarez ſupra, Henriquez li. 3.cap.6.num.4. Quintanad. tract.2. Singul.5.& 6.*

8 Abbatibus etiam iſtam facultatem concedi ſolitam, indicat *Concilium Senonenſe in decretis morum cap.*38. Vbi cùm dixiſſet. Abbates non habere poteſtatem confirmandi, ſubdit. *Quòd ſi qui ſunt, qui contendunt, ſibi competere hanc facultatem ex priuilegio, volumus, vt cum primum requiſiti fuerint, de priuilegio fidem facere teneantur. Declaratio Cardinalium ſuper Tridentinum ſeſſ.7. Canon.1. de Confirmation.* ſic inquit. *Etiam Abbates ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, de conſenſu tamen Ordinariorum hoc Sacramentum Confirmationis conferre poſſunt.*

9 Ratio ſumi debet ex inſtitutione diuina, quæ ſatis nobis conſtat per ſuprà dictam praxim Pontificum: Potuit enim, & voluit Chriſtus, vt Epiſcopus eſſet Ordinarius Miniſter Confirmationis; extraordinarius verò ſimplex Sacerdos, qui licèt vi Sacerdotij nullam habeat confirmandi poteſtatem, vt docet *Tridentinum ſeſſ. 23. cap.*4. per illud tamen conſtituatur capax, vt ex commiſſione Papæ talem poteſtatem accipere poſſit. Nec iſta capacitas ad Diaconos, aut inferiores Ordines temere debet extendi, cùm talis extenſionis nullum extet iudicium; ſiquidem ſoli Sacerdoti conſtat ex traditione. Concilijs, & praxi, commiſſam eſſe confirmandi poteſtatem ex diſpenſatione Pontificis, vt expendunt *S. Thomas Suarez, Coninchus Martinon ſupra cùm alijs*. Vndè refellitur etiam ſecunda ſententia, noſtraque manet ſtabilita, quam *Sotus, & Baſilius legion.* dicunt, eſſe de fide; *Suarez, Nuñus*, Pitigianus, ita certam reputant, vt oppoſita ſit temeraria.

10 Ad 1. fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, ex praxi Pontificium ſatis colligi, diuinam inſtitutionem fuiſſe, qualem *num.9.* deſcripſimus; cuius congruentia fuerit, ne remotiſſimi fideles, qui carent Epiſcopis, tanti Sacramenti fructu ſimul carerent. Vnde ad 2. dicimus, Epiſcopi conſecrationem tãquam proximum fundamentum inducere poteſtatem Ordinariam miniſtrandæ Confirmationis; characterem verò Sacerdotalem conferre remotam aptitudinem, vt Sacerdoti poſſit committi delegata poteſtas confirmandi, ſicut etiam conferendi nonnullos Ordines. Ita vt Miniſter eſſentialis Confirmationis non ſit ſolus Epiſcopus, nec Diaconus, aut Clericus inferior; Sed vel Epiſcopus, vel ſimplex Sacerdos habens Pontificis commiſſionem, qua ſit aptus Miniſter Confirmationis; quæ ſubinde ſit actus ordinis Epiſcopalis, ſi fiat ordinaria poteſtate; vel Sacerdotalis, ſi fiat ex commiſſione Pontificis, ſine qua nulla conſuetudine Sacerdos præſcriber, vt validè cõfirmet. Quippè poteſtas Ordinis conſuetudine non præſcribitur c.*Quanto de Conſuetud.* Similiter reſpondemus ad 3. illos Pontifices loqui de poteſtate ordinaria; Innocentium verò tertium damnare ſolùm Presbyteros, qui temerè confirmabant ſine commiſſione Pontificis prætendentes conſuetudinem, & ab his negat, petendam eſſe confirmationem etiam in neceſſitate.

CAP. II. QVÆST. II.

An ſolus Papa poſſit hanc facultatem Sacerdoti concedere?

11 PRima ſententia negat, docens, ex inſtitutione diuina poſſe cunctos Epiſcopos committere Sacerdotibus, vt ſuis ouibus miniſtrent confirmationem. Ita *Ledeſma 1.4.quæſt.13. art.11. Salmeron tom.12. in Acta. tract. 26. verſic. An verò Baſilius Legion. de confirmat.part.4.cap.4.* Probatur; Nam Epiſcopus poteſt in ſua Diœceſi, quidquid poteſt Summus Pontifex in toto mundo. Sicut ergo Pontifex poteſt vbique Sacerdotibus committere poteſtatem confirmandi, ſic Epiſcopus poterit in ſua Diœceſi. Confirmatur *ex Concilio Toletano.1.cap.20.* dicente, poſſe Presbyterum chriſmare, quoties id iubet Epiſcopus.

12 Secunda ſententia communis, & vera docet, ſolum Papam ex plenitudine poteſtatis, quam habet in Eccleſia, poſſe facultatem iſtam concedere Sacerdotibus. Ita *S.Thom.3.par.q.72.art. 11.ad.1. Prapoſitus ibi.dub.2.numero 49. Coninch num.112. Auerſa ſect.5. Sotus in 4.diſtinc.7.q.1.art.11.ad.5. Paludan.ibi, qu.4.num.20. Suarez 3.par.tom.3. diſput. 36.ſec.2. Martinon diſp.27.n.45. Ioannes Petit. Ochagauia, Petrus a S.Ioſeph, Hurtado,* quos ſequitur *Diana par.8.tract.1. Reſolut.5. Valentia tom.4.diſp.5. quæſt.2. punc.1.* Qui dicit, oppoſitam ſententiam eſſe ſingularem, & temerariam.

Probatur primò. Quia nullum eſt fundamentum, exemplum, aut indicium ad tribuendam Epiſcopis poteſtatem committendi Presbyteris adminiſtrationem confirmationis. Numquam enim legitur, Epiſcopos commiſiſſe Presbyteris, vt confirmarent. Ergo ſignum eſt, Epiſcopos non habere talem poteſtatem. Quippè ſicut ex facto Pontificum colligimus, eos diſpenſare poſſe; ſi verò numquam in aliquo diſpenſarunt, colligimus, eos non habere talem diſpenſandi poteſtatem; ità philoſophandum eſt in Epiſcopis.

Probatur ſecundò. Quia Florentinum in decreto de Sacram. ſignanter dicit: *Legitur, aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili cauſa ſimplicem ſacerdotem adminiſtraſſe confirmationis Sacramentum.* Igitur in Apoſtolica Sede dumtaxat agnoſcit poteſtatem huius diſpenſationis.

13 Conueniunt vtriuſque partis Doctores, nunc Epiſcopos de facto non poſſe committere Presbyteris adminiſtrationem confirmationis. Hoc autem dicunt Doctores ſecundæ ſententię iure diuino ſtatutum fuiſſe: quatenus Chriſtus inſtituit, vt Ordinarius Miniſter confirmationis eſſet Epiſcopus; per extraordinariam verò delegationem ſui Vicarij ſolius poſſit etiam eſſe Sacerdos. Prima verò ſententia cenſet, ius diuinum extendi pariter ad delegationem per Epiſcopos factam: at Eccleſiaſtica reſeruatione prohibitos Epiſcopos iam non poſſe delegare facultatem iſtam; ſicut non poſſunt diſpenſare vota, quæ Papæ reſeruantur. Quapropter etiam in prima ſententia non valeret Epiſcopi delegatio, nec Sacramentum per talem commiſſionem adminiſtratum. Quamuis enim collatio confirmationis ſit actus Ordinis, at conceſſio facultatis ad confirmandum eſt actus iuriſdictionis, quam ſubindè Pontifex poteſt efficaciter impedire. Tenendum tamen eſt cum ſecunda ſentẽtia, iure diuino Summum Pontificem dumtaxat poſſe committere Presbyteris adminiſtrationem confirmationis.

14 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, illud antecedens non eſſe generaliter verum, ſed intelligendum eſſe de communi, & ordinaria gubernatione, ſecluſis cauſis maioribus, & ad primum gradum Imperij meri pertinentibus. Ideo ſe poſita omni prohibitione Pontificum, non poteſt Epiſcopus ea infallibilitate definire res fidei, qua Summus Pontifex. Chriſtus enim quædam primaria noſtræ Religionis capita

ſoli

ſoli Summo Pontifici commiſit, cui regimen totius Eccleſiæ deſignauit. Ad Confirmationem cõſtat *ex ſupra dictis num.3.* Concilium illud loqui de vnctione cęremoniali; alioqui poſſet ſimplex Sacerdos, quoties abeſt Epiſcopus, ſine ſpeciali commiſſione confirmare; quòd non admittet prima ſententia.

15 Petes 1. vtrùm Summus Pontifex electus legitimè, nondum in Epiſcopum conſecratus poſſit hanc facultatem ſimplici Sacerdoti concedere? Negat *Paludanus in 4. diſt.7.q.4. art.3.fine.* Quia putat iſtam commiſſionem eſſe ſimul actum iuriſdictionis, & ordinis: ita vt qui confirmat, vel ſit Epiſcopus, vel confirmet nomine delegantis Epiſcopi. Meliùs affirmant *Suarez, & Præpoſitus ſup. Coninch.num.*108. *Diana Reſol.3. Sotus ſupra, Layman lib.5.tract.3. cap.6.* Quoniam etſi confirmatio ſit actus ordinis; at iſta cõmiſſio facultatis ad confirmandum eſt actus ſolius iuriſdictionis, quàm Pontifex electus habet pleniſſimam. Nec confirmatio confertur nomine delegãtis, ſed nomine Chriſti talem Miniſtrum inſtituentis poſita commiſſione Summi Põtificis; Qui ſubindè ſi ſit Sacerdos, poterit ſibimet concedere facultatem ad confirmandum: Si verò non ſit Sacerdos, non poterit ipſe confirmare, ſed alteri Sacerdoti committere poteſtatem confirmandi.

16 Petes 2. An ſi Pontifex ſine iuſta cauſa concedat Sacerdoti facultatem iſtam, conceſſio valeat, ac ſubindè Sacramentum? Dubitare videtur *Præpoſitus, & Suarez* probabilem reputat partem negantem. Quia diſpenſatio in lege Superioris ſine cauſa non valet, & in iſto caſu Pontifex diſpenſare videtur in lege Chriſti, qui Miniſtrum Ordinarium Confirmationis inſtituit Epiſcopum. Dicendum tamen eſt, etſi cauſa requiratur, & grauiſſima quidem, vt hęc conceſſio licita ſit, at nõ requiri cauſam vt valida ſit. Quia nõ eſt propriè diſpenſatio in lege Chriſti, ſed potius commiſſio poteſtatis ſecundum legem, & inſtitutionem Chriſti. *Sic docent Henriqu. lib.3.cap.6.num.4. Suarez, & Layman, ſup. Coninchus num.*110. *Diana Reſol.6. cum alys.*

17 Addunt iſti Doctores, iſtam conceſſionem non expirare mortuo Pontifice concedente, quoniam eſt fauor, & gratia, quæ ſimpliciter, & abſolutè conceſſa non expirat morte concedentis ex communi ſenſu Doctorum. Item quando conceditur ex cauſa, per cauſæ ceſſationem non ceſſare; quia non pendet ab exiſtentia cauſæ. Videantur *Coninch ſupra n.*111. *Præpoſitus n.*49. *Nuñus 3.p.q.72.art.*11.

CAP. II. QVÆST. III.

Quæ ſint præcepta confirmantis?

18 PRimò debet eſſe in gratia, vel ad illam diſponi per contritionem, ſi conſcientiam habeat peccati mortalis. Item habere debet intentionem ſaltem virtualem, atque debitam adhibere materiam, & formam, & ſolemnitatem requiſitam, *vt lib.1.cap.2.* dictum eſt. Secundò debet, ſemel tantum ſingulos confirmare; non enim poteſt hoc Sacramentnm iterari ſine graui ſacrilegio bis cõfirmantis, & confirmati. Nõ tamen incurritur irregularitas ex iteratione Confirmationis. Quia ca. *Dictum eſt de conſec. diſt.5.* nec imponit irregularitatem, nec eſt vſu receptum; nec argumentum à paritate iterationis Baptiſmi valet in pęnis. Ita contrà nonnullos docent *Suarez to.3.diſp.38.ſect. 1. & to.5.diſp.42. ſect.4.n.6. Bonacina de Cenſur.diſp.7.q.3.punct.3.n.8. Coninch.q.72. n.71. Auerſa ibi ſect.3.* De quo tamen prudenter dubitatur, an ſit cõfirmatus, confirmandus erit ſub conditione. *Sic Suarez diſp.35.ſect.1. Bonac.de Sacram. diſp.3.q.1. punct.4.n.10. Auerſa ſupra.*

19 Tertiũ pręceptũ Epiſcopi circà ſibi ſubditos eſt, vt opportunis temporibus hoc Sacramentũ adminiſtret per ſe, vel per alium, ſi per ſe commodè nõ poſſit. Quare negligentiã Epiſcopi notabilẽ in confirmando peccatum eſſe mortale,

dicunt *Auerſa ſupra ſect. quinta Suarez tom.3. diſp.38. ſect.2. Sà verb. Confirmatio num.12. Syluest. & Angelus ibi, num.3. Laym. lib.5. tract. 3. cap.6. num. 3.* Quia magno fructu priuat ſubditos. Quod ſi Miniſter non receperit Sacramētum confirmationis, adhuc validum illud conferet; quia non eſt, cur irritetur, vt docet *Bonac. diſp.3.q.1. punct.2. nu.9.* peccare tamen mortaliter, aſſerit *Nuñus 3 p.qu.72.art.8. & 10.* quia continet magnam indecentiam. *Zambran. cap. 2. dub.2. num.4.* dicit, eſſe veniale peccatum; nam indecentia leuis apparet. *Victoria vero, Sotus, & Nauarrus*, quos ſequitur *Suar. ſup. ſect.* 1. fine, nullum ibi peccatum videntur agnoſcere. Quia character Epiſcopalis, aut Sacerdotalis nullo modo pendet à charactere confirmationis.

20 Quartum præceptum eſt, vt Epiſcopus intra ſuam Diœceſim confirmet, & perſonas ſibi ſubditas. Non enim licet Epiſcopis, exercere Pontificales actus, qualis eſt adminiſtratio confirmationis, extra ſuam diœceſim, niſi licentiam habeat expreſſam ab Ordinario loci, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas dumtaxat. Sic poſt alia inra decernit *Tridentinum ſeſſ.6. ca.5.* imponens ipſo iure ſuſpenſionem ab exercitio Pontificalium Epiſcopo ſecus faciēti. Sic docent *Henriq. li.3. c.6. n.6. Sà ver. Confirm. n.3. Trullenc. de Sacram. lib.2. c. fin. nu.15.* Et quidem *Suar. ſup. ſect.2. & Filliuc. tr.3. nu.31.* agnoſcunt ibi graue peccatum, ſed addunt, nullam eſſe cenſuram impoſitam ipſo iure tali culpæ; quòd etſi *Paludan. & Sylueſt.* aſſeruerint ante *Trid.* poſt illud non erit aſſerendū, cum expreſsè loco citato ſuſpenſionem imponat. Videantur *Bonac. tom.3. diſp. 3.q.2. punct.12. & Barboſa de poteſt. Epiſc. par.2. Allegat.30. num. 15.*

21 An autē Epiſcopus in ſua Diæceſi poſſit ſubditos alterius confirmare? Negant *Viuald. de confirm. c.5. n.8. Petrus de Ledeſ. ibi c.9. concl.7. Barthol. ab Angelo Dialog.3. §.62. Bonac. de Sacr. diſp.3. q.1. punc.2. n.11. Trullen. ſup.* Probatur, quia verè mitteret falcem in meſſem alienā, & parceret alienas oues, quod grauiter prohibetur ipſo iure naturali. Quapropter ad cuiuslibet Sacramēti licitam adminiſtrationē iuriſdictio requiritur miniſtrantis in recipiētem; ac ſubindè nec Fidelib. licebit ab alienis Epiſcopis accipere Sacramentum confirmationis ſine licentia proprij ſimpliciter loquendo.

22 Dicendum nihilominus eſt, ex præſūpta voluntate proprij paſtoris Epiſcopū poſſe ſubditos alienos in ſua Diæceſi confirmare; iam. n. per illam volūtatem ſubduntur ſibi. Prudenter autē præſumitur hęc voluntas Epiſcopi proprij, dum Epiſcopus in ſua Diæceſi vult alienū ordinare dimiſſorias habentem ordinarij ſui, repetitque non fuiſſe confirmatum. Cum. n. cōfirmatio præmitti debeat ordinibus, qui conceſſit facultatē ordines recipiēdi, cenſetur etiam concedere facultatem recipiendę confirmationis. Nā vno conceſſo, cenſentur etiam conceſſa reliqua, ſine quibus illud conuenienter haberi non poteſt. Ita cenſent *Henriqu. ſup. Layman n.2. Zambran. n.3. Fagund. Precept.5. lib.3. cap.3. num.8. Diana par. 3. tract.4. Reſol. 24 part.2. tract.17. Reſol. 17. par.4. trac.4. Reſol.50.*

23 Deinde dum non conſtat cōtraria voluntas Epiſcopi alieni, poteſt Epiſcopus in ſua Diæceſi confirmans, alienis etiā ſubditis hoc Sacramētum miniſtrare, prudenter prẹſumens, gratum id fore proprio ipſorum Antiſtiti. Quoniā hoc Sacramentum etſi non ſit abſolutæ neceſſitatis, eſt tamen vtilitatis maximæ, qua non eſt credendum velle proprium Epiſcopum ſuas oues priuari. Præcipuè cum indè nullum ei proueniat incōmodū, ſicuti prouenire poſſet ex ordine per alienum Epiſcopum collato. Subindèq; poſſunt Fideles ab alienis Epiſcopis recipere confirmationem ex præſumpta licentia proprij. Sic tenent *Henriquez, Auerſa, Diana, Laym. ſup. Barb. n.14. Genuenſis in Man. cap.54. n.7. Quintan. cum aliyr tr.2. ſingul.13.* indè forſan vſu receptū eſt, vt Epiſcopus in ſua diæceſi confirmans omnib. ad ſe confluentibus confir-

matio-

mationem miniſtret, nihil diſquirens, an ſint propriæ,vel alienæ diæceſis. Secus vero procedit, cum ordinem miniſtrat.Fundamentum oppoſitum probat, per ſe loquendo non licere, non tamen excludit voluntatẽ Epiſcopi proprij prudẽter præſumptã,dũ oppoſita nõ cõſtat.

CAPVT III.

De recipientib.Confirmationem.

1 SVppono, ſolum excludi non baptizatos, vt docent. *Magiſt. in 4. diſt.7. S. Thom.3.p.q. 72. art.6. Coninch.ibi n.72. Suar. diſp.35. ſect.1.Concil.Florent.& Trid.ſeſſ.14.c.2.* Sicut enim baptiſmus eſt Eccleſiæ ianua,ſic etiam Sacramentorum. At omnes baptizatos cuiuſuis ætatis, ſexus,& ſtatus eſſe capaces confirmationis, colligitur ex *Actor* 2. vbi dicitur ſpiritus ſanctus repleuiſſe totam domum, & omnes ibi commorantes. Docet item, *Vrban.Papa c.1.de conſecr.diſt.5.*Probat Eccleſ.traditio,praxis,& cõſenſus Doct.

CAP. III. QVÆST. I.

An teneamur ſub præcepto recipere confirmationem.

2 PRima ſententia docet, dari præceptum diuinum data commoditate recipiendi confirmationem in eiuſdem inſtitutione contentum. *Ita Martinon 3. p. diſp.27. n.39. citantur etiam Scot.in 4.diſt.7.q.2.Richard.art.5. q.1.Vualdenſ.to.2.de Sacr.c.111. & alij.* Probatur; nam hoc Sacramentum inſtitutum eſt ad perficiendum hominem Chriſtianum, illumque protegendum à periculis, & tentationibus huius vitæ,vt dicunt. *Vrbanus, & Melchiad.Pontifices in c.1. & 2. de conſec.diſt.5.* Sed quilibet tenetur fidem, & charitatem ab impugnationibus illæſam conſeruare. Teneatur ergo talis conſeruationis media ſuſcipere, ne cenſeatur prodigus ſuæ ſalutis contemptor.Ideò dicitur in c. *Vt ieiuni*, nunquam fore Chriſtianum, qui confirmationem non receperit, & in c. *De his eadem diſt.5.* non poſſe ſegregari confirmationem à Baptiſmo, quod de obligatione diuini præcepti videtur intelligendum.

3 Secunda ſentẽtia docet,quando fides publicè corã tyrãno profitenda eſt, teneri fidelẽ præcepto diuino,prius confirmari,ſi commodè poſſit. *Ita Durand. in 4. diſt.7.q.1.art.2. Marſil.q. 5. art.4. Turrecr.c.1.de conſecr. diſt.5.* Probatur, quia ſingulare periculum exigit auxilia ſingularia, quæ per Sacramentum confirmationis conferuntur ad roborandũ fidelem, vt ſine timore, ſeu pudore fidẽ profiteatur. Sic dictum eſt Apoſtolis, Luc 24. *Sedete in ciuitate, donec induamini virtute ex alto*, quaſi nõ debeãt fideles ad agonem fidei prodire,niſi prius per confirmationem roborẽtur ſpiritus ſancti gratia peculiari. Sic etiam dixit, *Melchiad. ſup. Victuris neceſſaria ſunt Confirmationis auxilia. Ideò Filliuc. tr. 3.n.40.*putauit, ſaltẽ olim ob frequentes perſecutiones fuiſſe præceptũ diuinum, vt ſemel in vita, nõ determinãdo tẽpus, vel in neceſſitate fidei confitendæ confirmatio reciperetur, ſi poſſet, nequis exponeret ſe temerè periculo labendi.

4 Tertia ſentẽtia fatetur,dari præceptũ recipiẽdę confirmationis,non tamẽ diuinum,ſed Eccleſiaſticum impoſitum *c.1.2.3.& 6.de conſec.diſt.5.*quorum verba iam partim retulimus.Fauet *Concil. laodicenſe c.8.* dicens oportere hoc Sacramentum recipere.Probatur à paritate; nam Epiſcopus negligens in conferendo confirmationis Sacramento grauiter peccat. Ergo grauiter etiam peccat, qui Sacramentum iſtud non recipit,imò negligit. Adhuc *Caietanus in ſumma verb. Confirmatio, & Nauarr. c.22.n.9.* dicunt ſecluſo contemptu, ſolum eſſe veniale peccatum omittere confirmationem ex negligentia, quaſi non violetur grauis obligatio, ſed leuis.

5 Quar-

Digitized by Google

5 Quarta ſententia docet, nullum dari præceptum diuinum, vel humanum recipiendæ Confirmationis, quia nullibi reperitur. *Indicat S. Thom. 3. p. q. 72. art. 8. ad 4.* quatenus ſecluſo contemptu dicit, non eſſe peccatum omittere confirmationem, ſed indè ſolum prouenire detrimentum perfectionis. Tenent *Sotus, Adrian. Angel. Victoria, Couarr. quos refert, & ſequitur, Suar. to. 3. diſp. 38. ſect. 1. Viuald. Sayr. Valent. Nunus, Tolet. Reginald. Ledeſm. quos ſequitur Bonac. diſput. 3. q. 1. punct. 2. Palaus to. 4. tract. 20. punct. 8. nu. 5. Trullench. de Sacram. lib. 2. c. fin. nu. 5. Henriq. lib. 3. c. 1. num. 6. Zambran. c. 2. dub. 4. Laym. lib. 5. tract. 3. c. 5. Coninch q. 72. nu. 88. Leſſius ibi nu. 29. & 31. Auerſa ſect. 6. Diana cum alijs p. 3. tract. 4. Reſol. 20. & 25. & p. 5. tract. 3. Reſol. 30.* Probatur quia ſi daretur vllum præceptum recipiendæ Confirmationis Eccleſia cogeret omnes ad illum implendum, ſicut nos cogit ad Pœnitentiam, & Euchariſtiam recipiendam, præſcribendo tempus receptioni, quo ſine receptione tranſacto, cenſuris etiam vrgeret. Sed nec tempus præſcripſit confirmationi recipiendæ, nec cogit ad eius receptionem; nec vrget cenſuris. Ergo non datur tale præceptum.

6 Dico 1. qui per contemptum omitteret confirmationem, peccaret mortaliter: Quia grauis eſt iniuria Dei tantum eius donum deſpicere. Sic fatentur omnes, qui communiter cenſent, contemptum etiam conſiliorum eſſe graue peccatum. Contemptus autem confirmationis erit, ſiquis nihili pendeat hoc Sacramentum, aut effectum ipſius, ſeu vilem reputet, & puerilem eius receptionem, vt notant *Laym. & Suar. ſup. Coninch. num. 87.* Addunt *Richardus in 4. diſp. 7. art. 5. q. 1. Gabriel ibi q. 1. art. 3. dub. 3. Syluest. verb. Confirmatio nu. 3. Toletus lib. 2. cap. 24.* notabilem etiam negligentiam cenſeri contemptum; vt ſi quis oblata occaſione, qualem poſtea facilè non habebit, omittat confirmationem: Quo forſan ſenſu locuti ſunt Authores primæ ſententiæ. Verum id facilè refellitur, multa ſiquidem animæ ſalubria ſolemus omittere, vel ex torpore quodam, vel quoniam aduertimus, ad animæ ſalutem abſolutè nobis non eſſe neceſſaria; quæ tamen non ideò contemnimus, ſed valdè proficua profitemur. *Ita Suar. & Laym. ſup.*

7 Dico 2. propter ſcandalum erit lethalis omiſſio confirmationis, quando ratione circumſtantiarum putandus eſſet aliquis omittere confirmationem, vel ob contemptum, vel ob hæreſim, ſi ſit ſuſpectus de fide. *Sic Suar. Laym. & Zambrano ſupra Coninch. nu. 89. Addit Nunus 3. part. q. 72. art. 8.* Siquis ſit in articulo mortis, & Epiſcopus velit illum confirmare, ipſeq; nolit recipere Sacramentum, peccare mortaliter ob ſcãdalum. Mihi videtur caſus fore rarus, & ſcandalum vitari poſſe, ſi dicat, ſe magni facere Sacramentum confirmationis, nolle tamen illud recipere; quia non tenetur. *Ochagau. de Confirmat. q. 12. nu. 4.* dicit, fore mortale peccatum omittere confirmationem in articulo mortis, ſiquis habens conſcientiam peccati mortalis, non poſſit aliud Sacramentum recipere. Verum rariſſimè continget, vt poſſit quis petere confirmationem, & nequeat ſaltem exhibere ſigna doloris & petere confeſſionem, vt Sacramentaliter abſoluatur. *Auerſa, Suar. & Coninch*, addunt ratione conſcientiæ poſſe peccari mortaliter omittendo confirmationem, ſiquis nimirum ſibi perſuadeat, ſine tali Sacramento periculum imminere ſibi ſuccumbendi perſecutioni, ſeu tentationi. Ego conſentirem, ſi conſcientia ſit erronea nam conſcientia vera nunquam proponet illud medium, vt ſimpliciter neceſſariũ ad cõſeruãdã fidẽ, aut charitatem.

8 Dico 3. ſecluſo contemptu, vel ſcandalo, per ſe non eſt mortale peccatum omittere confirmationem ex torpore, vel negligentia; quia re vera nullum eſt præceptum diuinum, vel humanum, nec conſuetudo communis obligans ſub mortali ad recipiendam

con-

confirmationem, cum hæc per ſe non conferat primam gratiam, quæ ſimpliciter requiritur ad animæ ſalutem, ſed eius augmentum, quod vtiq; per ſe non cadit ſub præceptum. Nec ius Canonicum addit obligationem, ſed explicat vim, & effectum huius Sacramenti. Sic tradit quarta ſententia, & eius Doctores latè confirmant. Ideò cum Epiſcopi Sacramentum Confirmationis adminiſtrare volunt, admonetur populus, non tamen ſtrictè iubetur, vt qui confirmati non ſunt, ad Confirmationem recipiendam accedant, aut adducantur. Videatur *Catechiſm. Roman. p. 2. de confir. n. 13.*

9 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, Confirmationis Sacramento reddi Chriſtianum perfectum, non ſimpliciter quoad ſubſtantiam, ſed quoad maiorem plenitudinem ſpiritus, & perfectionis, cuius non datur præceptum; nec ex Confirmationis omiſſione proximum incurri labendi periculum, quod ſub mortali teneamur euitare; cum ſint alia media communionis, orationis, & ſimilium ad impetrandum auxilium etiam ſpeciale. In cap. *De his* loquitur Pontifex iuxtà morem ſui temporis, quo tenebantur Prælati mox poſt baptiſmum miniſtrare Confirmationem. At hodie iam ille mos ceſſauit, vt conſtat, & notant *Layman ſupra, Coninch, num. 85.*

10 Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, illud periculum alijs medijs præcaueri poſſe. Nec vrget exemplum Apoſtolorum, qui iuſſi ſunt expectare plenitudinem Spiritus ſancti; quoniam vt primi fundatores Eccleſiæ ſenſibili miraculo confirmandi erant, pluribus etiam donis locupletandi, ſapientiæ, ſcientiæ, prophetiæ, linguarum. At reliquis Fidelibus neceſſaria ſunt Confirmationis auxilia ſecundum quid, non ſimpliciter. Vnde ſoluitur fundamentum tertiæ ſententiæ; nam illi textus expendunt efficaciam Confirmationis ad roborandam, & augendam gratiam, non tamen ſupponunt, aut imponunt neceſſitatem præcepti.

11 Vnde fit, per ſe loquendo nec veniale peccatum eſſe Confirmationem omittere; quia cum nullum ſit præceptum, nulla committitur omiſſionis culpa per ſe. Sic aſſerit *Petrus de Ledeſma tom. 1. tract. de Confirm. cap. 8. concluſ. 3.* Vix autem continget, omitti Confirmationem ſine veniali culpa, quando commodè recipi poteſt. Quippè talis omiſſio ſine cauſa priuat nos magnis bonis ſpiritualibus, ac ſubindè continet prodigalitatem quandam ſpiritualem, quæ culpabilis ſit. Ita *Suarez, Nuñus, Auerſa, Leſſius, Ochagauia, Zambrano ſupra, Coninch num. 91. Reginaldus lib. 28. numer. 27.*

CAP. III. QVAEST. II.

An Ordinandi debeant prius confirmari?

12 INnuit *Sotus in 4. diſt. 7. queſt. 1. art. 7. concl. 3.* teneri fideles ſub veniali præmittere Confirmationem ante ſuſceptionem Euchariſtiæ. Nam hic eſt ordo Sacramentorum iſtorum, & Eccleſiæ praxis, vt adulti, qui baptizantur, ſubindè confirmentur, & tunc ad Euchariſtiam admittantur. Aliqui volunt, eos, qui matrimonium ineunt, debere prius confirmari. Certiſſimum tamen eſt, non ſubeſſe talem obligationem: Quia nec habetur ex vi talium Sacramentorum, nec ex vlla lege Canonica; nec ex conſuetudine. Quin ſæpè ſine ſcrupulo recipiunt Euchariſtiam, & Matrimonium, qui nondum confirmati ſunt. Et ordo numerandi Sacramenta, vel vſus in baptizatis adultis indicat ſolum maiorem conuenientiam, quando ſeruari poteſt videlicet quoties Epiſcopus baptizat aliquos adultos, conueniens erit, vt ſi commodè poſſit, mox illos cõfirmet, antequam communicent. Quare ſupponendum eſt, nullam eſſe culpam cætera Sacramenta præter ordinem ante Confirmationem miniſtrari, vel recipi: Quippè nullum violatur præceptum, quod in iure, vel in vſu fundetur. Ita

Digitized by Google

Ita contra *Sotum docent Suarez tom. 3. diſp.38.ſect.1. Præpoſitus 3.p.q.72. art.8. num.38. Coninch ibi.nu.90. Auerſa, ſect. 6. Granado de confirm. diſp.2. Diana par. 4. tract.4. Reſol.50. Quintanad. tractat.2. ſingul.4. Zambrano. cap.2. dub.3.*

13 Reſtat difficultas circa Sacramentum ordinis; & prima ſententia docet, obligari grauiter ordinandum ad præmittendam Confirmationem, itaut mortaliter peccet, qui ſuſcipit ordines ante Confirmationem. Ita *Toletus, Fornarius, Maiolus, quos ſequitur Auerſa ſupra, Bonacina de Sacram. diſp.8. quæſt. 1. punct.5. num. 10. Conſonat Nuñus 3. p. q.72. art.8.* quoties aliquis ſuſcipit ordines maiores ante Confirmationem, vbi putat ſubeſſe magnam indecentiam. Addunt nonnulli, quos refert *Henriquez lib.3. cap.5. n. 6. lit. Q.* ſiquis non confirmatus ordinetur, irregularem fieri, ſicut ſi per ſaltum promoueretur.

14 Probatur hæc ſententia; quia *Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 4. de Reformat.* præſcribit, vt prima tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & Fidei rudimenta, legere, ac ſcribere neſciant. Quæ verba licet ad conferentes primam tonſuram dirigantur, tacitè ſuſcipientem ligant, ne ſine Confirmatione tonſuram recipiat. Quod autem imponant grauem obligationem, colligitur; nam eodem modo prohibent ordinari non confirmatum, & neſcientem Fidei rudimenta, vel primas litteras; ſed illum ordinari, qui nec Fidei rudimenta, nec ſcribere, nec legere nouit, eſt graue peccatum, vt cenſet *Petrus de Ledeſma tract. de ordine, cap.6. concl.4. & alij.* Ergo ſimiliter erit graue peccatum ordinari non Confirmatum.

15 Secunda ſententia communior, & probabilior aſſerit, non eſſe mortale peccatum vel ordinare, vel ordinari non confirmatum. Ita *Sotus, Victoria, Nauarrus, Viualdus, quos ſequunt Henriquez lib.3. cap.5. num.6. Suarez, Coninch, & Zambrano ſupra, Valentia tom.4. diſp. 5. quæſt. 2. punct. 3. Reginaldus lib. 28. num.24. Molfeſius tom.1. tract.4. cap. 2. num.21. Palaus tom.4. diſp. 1. tract. 20. punct.8. num.6. Bonacin. diſp.3. q.1. punct. 4. num.8. Couarrubias, Abbas, Adrianus, quos ſequitur Layman lib.5. cap.5. tract. 3.* Quorum aliqui probant; quia nullum datur præceptum ſuſcipiendi Confirmationem ante ordinem; Tridentinum enim ſolam habet admonitionem. Alij putant, præceptum ibi contineri, ſed non obligare grauiter; quia verba Tridentini iuxta communem acceptionem non inducunt grauem obligationem. Ita *Bonacina, Layman, & Palaus ſupra.*

16 Itaq; dicendum eſt, peccare tam Epiſcopum ordinando non confirmatos, quam hos ordinem, ſiue primam tonſuram recipiendo; quia probabilius eſt, in Tridentino præceptum contineri propter fundamentum primæ ſententiæ. Cæterum nec hoc peccatum inducit irregularitatem; cum nullibi reperiatur expreſſa, vt notat *Henriquez ſupra cum alijs*; nec forſan eſt mortale, ſed veniale graue; vel quia leuis eſt materia; vel quia conſuetudine, communiq; ſenſu Doctorum ſic præceptum temperatum eſt. Vnde ſoluitur fundamentum contrarium; poteſt enim Tridentini præceptum quoad ſecundam partem ſortiri materiam grauem, & receptum fuiſſe cum obligatione graui, quod non contingit in prima.

17 Præcepta recipientis Confirmationem numerantur duo. Primum ne recipiatur indignè, nec ſine debita intentione. Secundum, vt ſemel tantum recipiatur, nec vnquam iteretur. Alioquin committitur mortale peccatum, & ſecunda confirmatio non valet; non tamen propterea incurritur irregularitas, vt cum ſententia probabiliori diximus ſupra *cap. 2. quæſt. 3. Videatur Auerſa 3. part. q.72. ſect.6.* & quod dicemus *infra quæſt. 6.*

CAP. III. QVAEST. III.

An confirmandi ſint infantes?

18 PRima ſententia veterum affirmat. Indicant *S. Th. in 4. diſt. 7. q. 3. art. 2. S. Bonauentura, Richardus, Gabriel ibi, Moure cum alijs part. 3. cap. 3. §. 7. n. 2.* Probatur ex vſu Eccleſiæ primitiuæ, quæ pueris etiam ſtatim poſt baptiſmum conferebat Sacramentum Confirmationis, vt teſtatur *Suarez 3. p. to. 3. diſp. 35. ſect. 1.*

19 Secunda ſententia docet, expectandum eſſe duodecimum annum, qui pubertatem conſtituit, ſine perfectam ætatem. Ita *Marſil. in 4. q. 5. dub. 3. Gloſſa in cap. Vt ieiuni. De conſec. diſt. 5.* Probatur ex illo textu decernente, vt qui confirmandi ſunt, ieiuni ſint, & ætatis perfectæ, moneanturq; confiteri prius, vt mundi recipiant Spiritus ſancti donum. Sed hæc pubertatem requirunt. Ergo non decet, impuberes confirmari.

20 Dico 1 ſi ſuppetat copia recipiendi Confirmationem, non expedit poſt vſum rationis diutius eius receptionem differri. Quippè dignius recipitur ab Innocente, qui gratiam baptiſmalem adhuc retinet; & ipſum Sacramentum a grauioribus lapſibus præſeruat. Ita *Paludanus, Sotus, Syluester*, quos ſequitur *Suarez ſup. ſect. 2. Henriquez lib. 3. cap. 5. n. 2. Coninch. q. 72 n. 79. Auerſa ibi ſect. 6. Layman lib. 5. tract. 3. cap. 5. Palaus tom. 4. tract. 20. punct. 7. Bonacina de Sacram. diſp. 3. q. 1. punct. 4. cum alijs.*

21 Dico 2. Quamuis in Eccleſia primitiua perſecutio frequens, mors imminens, paucitas Epiſcoporum fuerit cauſa ſufficiens, vt ſtatim poſt Baptiſmum (ſi poſſet) Confirmationis Sacramentum etiam infantibus conferretur. At nunc in Eccleſiæ pace rationabilis eſt conſuetudo plurium Diæceſum, vt ad Confirmationem recipiendam exſpectetur vſus rationis, qui ferè contingit in ſeptennio; partim vt Sacramentum maiore cum reuerentia, & fructu recipiatur, vbi concurrit actuali fides, & reliqua diſpoſitio recipientis; partim vt abſit periculum repetendi, cum poſſit ipſe, qui recipit, recordari, ſe confirmatum eſſe. Sic docent Auctores proximè relati. Conſonat *Catechiſmus Romanus part. 2. c. 3. Filliucius, tract. 3. n. 36. Zambranus cap. 2. dub. 5. Leſſius, q. 72. num. 26. Martinon 3. p. diſp. 27. n. 42. Ochagauia, Reginaldus, Hurtado, Granado*, quos ſequitur *Quintanad. tract. 2. ſingul. 1.*

22 Dico 3. ſi ſubſit rationabilis cauſa, congruè recipitur Confirmationis Sacramentum ante rationis vſum. Videlicet primo ſiquis modo non confirmationis; Secundo ſi puer morti proximus opportunè poſſit confirmari. Tertiò ſi filius Principis ſit. Quartò ſi diæceſis conſuetudo vrgeat, vt pueri confirmentur ante rationis vſum, quam in Hiſpania dari, teſtatur *Moure ſupra.* Sic cenſent *Suarez, Filliucius, Auerſa, Palaus ſupra, Coninch, n. 81. Martinon, num. 43. Diana cum alijs part. 3. tract 4 Reſol. 19. & tract. 6. Reſol. 93.* Quin etiam addit *part. 5. tract. 3. Reſol. 31.* citans *Hurtadum, & Granadum*, non eſſe prohibitum etiam ſine cauſa cõfirmare pueros ante rationis vſũ. Quia non apparet talis prohibitio. Certè *Suarez*, & alij dicunt, Epiſcopum, qui ſola beneuolentia, vel ſimili cauſa ductus confirmaret infantem ante rationis vſum, non admodum peccaturum. Nam Doctores communiter aſſerunt, expedire Confirmationem infantibus non conferri, non autem inſinuãt obligationem grauem. Et quidem cum diſpoſitio non valdè requiratur ad hoc Sacramentum, non videtur res grauis, quod conferatur infantibus; quando nec habent diſpoſitionem, nec impedimentum. Addo, frequenter ad futuram eſſe cauſam aliquam ex ſupradictis, quæ culpam omnem excuſet, & omnem ſcrupulum adimat.

(∵)

CAP. III. QVÆST. IV.

An amentes confirmandi ſint?

23 PRima ſententia negat. Quia Confirmationis Sacramentum datur ad propugnandam Fidem,& gratiam conſeruandam aduerſus perſecutiones, & tentationes. Sed amentes incapaces ſunt tentationis, ac pugnæ, nec poſſunt amittere gratiam. Ergo non debet illis conferri confirmatio, cuius finis,& effectus non eſt ipſis neceſſarius. Confirmatur ex Eccleſiæ praxi, quę non ſolet amentes confirmare. Sic aſſerunt *Sotus in 4.diſt.7.queſt.1.artic.8. Valentia tom.4.diſp.5.queſt.2.punct.1. Marſilius in 4.queſt.5.art.4.dub.2. Sa verb. Confirmatio.num.5. Petrus de Ledeſma de confirm.cap.7. Chamerota de Sacram.tract. 3.cap.6.dub.3.*

24 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. *Ita Suarez tom.3. diſp.35.ſect. 2. Henriquez lib.3. cap.5. num.3. Nuñus 3.p.q.72. art.8. concl. 7. Syluius ibi, Coninckn.83. Leſſius nu.28. Auerſa ſect.6. Zambranus cap.2.dub.5. num. 3. Palaus tom.4. tract.20. punct.7. Layman lib.5. tract.3. cap.5. Diana part.3.tract.4. Reſol.20.& tract.6.Reſol.93.& alij.* Probatur; Nam Sacramentum Confirmationis non ſolum dat robur ad militiam ſpiritualem,ſed etiam potiſſimè confert augmentum gratiæ, cui correſpondeat maior gloria; nec debent amentes hoc fructu priuari, quamuis per accidens nunquam ſint pugnaturi.

25 Dico 1. amentes perpetuos, qui nunquam habuerunt rationis vſum, non ſolum poſſe, ſed debere confirmari; quia capaces ſunt præcipui fructus Confirmationis, ſcilicet gratiæ habitualis,quamuis Sacramentalem non recipiant. Nefas eſt, hoc illos fructu priuare. Nec datur conſuetudo contraria communis,nec rationabilis eſſet, cum ſine cauſa priuaret hos fideles augmento gratiæ, cuius digni ſunt, & capaces.Ita Doctores ſecūdę ſentētiæ;indeq; ſoluitur fundamentum primæ. Si tamen Epiſcopi ſecundum particularem morem ſuæ diæceſis ſequantur opinionem contrariam,quam etiam *Zambranus* reputat probabilem, excuſari poſſunt,vt notant *Auerſa,Layman, & Diana ſupra.*

26 Dico 2.Qui fuerunt rationis compotes,& poſtea lapſi ſunt in amentiam, confirmandi ſunt, ne fraudentur fructu Confirmationis, dum in vltimo ſanitatis actu non conſtet, habuiſſe mortale peccatum.Conueniunt in hoc Doctores citati,quoties amentia vel eſt perpetua, vel diu creditur duratura. *Bonacina diſp. 3.quaſt.1.punct.4.num.6.* requirit, vt petierint Confirmationem. Sed certè quamuis non petierint, ſufficit interpretatiua voluntas,quæ cenſetur adeſſe cuilibet fideli ſuſcipiendi media ſalutis æternæ,qualia ſunt Sacramenta omnibus communia. *Sic Suarez,Leſſius,Layman, Diana ſup.*

CAP. III. QVÆST. V.

An moribundi confirmandi ſint?

27 MElchiades Papa *cap. Spiritus ſanctus. De conſecr. diſt.* 5. ſignificat, non eſſe Confirmationem miniſtrandam morituris; quia iam prœliaturi non ſunt aduerſus impugnatores Fidei.Confirmari poteſt,quoniam Confirmatio ſolet in Eccleſia miniſtrari, non in domibus particularibus ęgrotantium. Nihilominus per ſe loquendo miniſtranda quidem eſt, ſi commodè poſſit; ne moribundi tanti Sacramenti fructu fraudentur; quando modicum tempus habent augendi theſaurum cœleſtem. Quamuis enim pugnaturi non ſint aduerſus hoſtes Catholicæ Religionis, ſubindeq; non egeant gratia Sacramentali Confirmationis, capaces ſunt augendi gratiam iuſtificantem, cui correſpondeat augmentum gloriæ. Sic cenſent *S. Thomas 3. parte quæſtione 72. articul. 8. Coninck ibi numero 82. Auerſa ſectione 6. Suarez to.3.*

diſp.

diſput.35.ſect.2. Layman lib.5. tract.3. c.5.q.3.Filliuc.Hurtad. Granad. & alij quos ſequitur Quintanad. tract.2. ſing.2.

28 Hinc ſoluitur fundamentum contrarium. Quoniam *Melchiades ſup.* ſolum aſſerit, non ita neceſſariam eſſe confirmationem morituris, ac victuris, non vero negat eſſe valdè proficuam cunctis. Quoad locum oſtendemus infra *c.4.q.2.* poſſe Confirmationem in quouis honeſto loco miniſtrari, præſertim quando ſuppetit iuſta cauſa. *S. Carol. Borromæus in decretis Mediolan. c.27. ſic ait. Si quis cum periculosè ægrotat, ſe confirmatum non eſſe meminerit, ac proptereà miniſtrari ſibi Confirmationem petat. Tunc Epiſcopus, ſi eo loci eſt, vbi ille ægrotat, ne ſine hoc Sacramento decedat, cum charitate paterna inuiſat, & confirmet.*

29 Hoc idem aſſerunt de capite plectendis. *Ioann. Sanch. diſp.40. & Quintanad.ſup.* quia non minus egent, quam ſani, robore Confirmationis ad vincendas tentationes Dæmonis, qui cum modicum tempus habeat, vehementius vrget homines præſertim vitijs aſſuetos, & integris adhuc ſenſibus, qui ſubindè quo viuacioribus paſſionibus agitantur magis periclitantur de victoria. Sic aliquos Epiſcopos, vel in Eccleſia, vel in ipſo carcere confirmationem miniſtraſſe plectendi, teſtantur. *Quintanad. & Viuald. apud illum, quod laudat Sanch. ſup. conſonat Raguſius de confirm. q.37.* dicens, extra locum ſacrum, & in carcere poſſe miniſtrari Confirmationem, ſi quis plectendus capite nondum ſit confirmatus.

30 Hinc infert *Quintanad.* ſi capite plectendus, vel quilibet moribundus confirmationem petat ab Epiſcopo ſuo hunc ſub mortali debere miniſtrare petenti confirmationem; ſicut illam ſub mortali debere temporibus opportunis miniſtrare ſuis ſubditis, diximus cum communi ſententia *c.2. q.3.* Ne priuet oues ſuas præſertim in articulo mortis tanto fructu, quem iure ſibi poſtulant à proprio paſtore ſuppeditari.

31 Verum ego cenſeo, non eſſe tam ſtrictam obligationem Epiſcopis imponendam, vt ſub mortali teneantur, omnes plectendos, & moribundos petentes confirmationem adire, ac confirmare. Quin communiter iſti non confirmantur propter incommoditatem miniſtrandi tale Sacramentum cum debita ſolemnitate, vt aſſerunt, *Suar. Coninck. & Laym. ſupr.* Sic etiam innuit Innoc. I. *Epiſt.1. circa fin.* dicens. *Epiſcopi occupationibus alijs impediti ad omnes languidos ire non poſſunt; Cæterum ſi Epiſcopus aut poteſt, aut dignum ducit aliquem à ſe viſitandum, & benedicere, & tangere chriſmate ſine cunctatione poteſt.* Itaque potius ad opus ſupererogationis quam obligationis pertinet, quod Epiſcopus interdum vni, vel alteri plectendo, vel moribundo miniſtret confirmationem, vt indicant. *S. Carolus, & Ioan. Sanch. ſupr.*

CAP. III. QVÆST. VI.

An confirmandus prænoſſe debeat rudimenta Fidei?

32 Pontificale Romanum, ſic ait. *Nullus Chriſtianæ fidei documentis non edoctus ingerat ſe ad percipiendum hoc Sacramentum confirmationis, vel ad tenendum confirmandum.* Idem magis exprimunt decreta, *Mediolan. lib.3. de vnct.tit.27.cap.31.* vbi videtur contineri præceptum prænoſcendi doctrinam Chriſtianam antè receptionem confirmationis. Fauet *S. Clemens Papa lib.3. conſt. cap.1. dicens, chriſma confirmatio confeſsionis, ſeu profeſsionis eſt.* Ergo qui confirmatur, debet ſcire fidem, quam in hoc Sacramento confeſſurus, & profeſſurus eſt.

33 Nihilominus dicendum eſt, per ſe loquendo neminem teneri doctrinam Chriſtianam, ſiue rudimenta fidei ſcire præcise propter Confirmationem recipiendam. Nec enim inſtitutio diuina, nec aliquod præceptum humanum talem obligationem imponit. Imò confirma-

ſirmatio miniſtrabatur olim, & nunc etiam(vt vidimus, *q.3.*) ſæpè licitè miniſtratur infantibus, qui Fidei rudimenta ſcire nequeunt. *Ita Quintanad. tract. 2. ſingul.1.*

34 Ad auctoritatem Pontificalis Romani rectè reſpondet. *Granado tract.4. de confirmat. diſp.2.nu.3.* ibi ſermonem eſſe de adultis, qui confirmari volunt, quod ſatis indicat illud verbum *ingerat*, infantes enim non ingerunt, ſe ſed ab alijs deferuntur. Et quidem in adulto recepturo confirmationem per accidens requiretur aliqua notitia doctrinæ Chriſtianæ; debet enim ſcire Sacramentum, quod recipit, vt habeat intentionem formalem illius recipiendi. Debet item examinare conſcientiam ſuam, ne cum labe peccati mortalis accedat, ſed prius per confeſſionem, aut contritionē emundet animam ſuam. Hæc autem vix præſtare poterit, qui rudimenta noſtræ Fidei non didicerit, ſaltem aliqua.

Si verò contingat, quod adultus omninò doctrinam Chriſtianam ignoret, non ideò (data confirmationis opportunitate) differat eius receptionem, ſed per contritionem, aut confeſſionem deleat peccatum illius culpabilis ignorantiæ, ſicut alia mortalia delere ſolet, & inſtruatur de Sacramento, quod recepturus eſt. Sic enim validè, ac licitè poterit confirmari.

CAPVT IV.

De Confirmationis effectibus, & ritibus.

1 Effectus confirmationis communes ferè ſunt alijs Sacramentis, ideò quæ diximus *lib.1. c.3.* de Sacramentis in communi, debent applicari Confirmationi: ſed adhuc ad maius doctrinæ complementum effectus iſtos in particulari breuiter præſtringemus.

CAP. IV. QVÆST. I.

Qui ſint effectus confirmationis.

2 Imprimis confirmatio characterem imprimit indelebilem, quaſi teſſeram Chriſtianæ militiæ, de quo diximus, *lib.1.c.3.q.6.* Et quidem quamuis non ſit contra fidem, ponere characterem confirmationis quaſi modum, & extenſionem characteris Baptiſmi; dicendum tamen eſt, illum ab hoc diſtingui non ſolum numero, ſed ſpecie, quia diuerſum habet munus. Videantur *Henriq. lib.3.c.4. Suar.to.3.diſp.4.ſect.1. Bonac. diſp.3. q.1. punct.4 Auerſa 3. part. q.72. ſect.4.*

3 Deinde confirmatio communicat gratiam habitualem, quę per ſe roboret & augeat gratiam per Baptiſmum acceptam, vt definitur *in Trid.ſeſſ.7.can.2. de confirm. & in multis Decretis de conſecr.diſt.2.* Ideo confirmatio dicitur Sacramentum viuorum. Per accidens vero conferre poteſt primam gratiam, ſi peccator cum bona fide confirmetur attritus, vt diximus, eo *c.3.q 2. & 3.* confert etiam confirmatio gratiam Sacramentalem, ideſt actualis, & ſpecialis gratiæ robur, & auxilium opportuno tempore præbendum ad Chriſti fidem conſtanter profitendam, vt diximus, *lib.1.c.3.n.3. & docent S.Thom.3.p.q.72. art.7. Coninch ibi Suar. Henriq. Auerſa, Bonacina ſup.*

5 Ad characterem recipiendum ſufficit in adultis voluntas ſuſcipiendi confirmationem: in infantibus nec iſta requiritur, ſed ſola capacitas confirmationis ex præuio Baptiſmo, voluntatem enim ipſorum ſupplet Chriſtus, & Eccleſia. Ad gratiam in confirmatione recipiendam per ſe requiritur ſtatus gratiæ, ac per conſequens in peccatore contritio: Per accidens ſufficiet attritio cum bona fide. Siquis vero peccator non attritus confirmetur, obice poſteà ſublato,

Digitized by Google

ſuſcepto, recipiet gratiam, vt diximus *lib. 1. cap. 3. quæſt. 4. & 5.* Quamuis nullum ſit præceptum præmittendæ confeſſionis ante Confirmationem, longè conſultius erit peccatori præmittere confeſſionem. Quamobrem Epiſcopi confirmandos ad id exhortari debent, iuxta cap. *Vt ieiuni. De conſecrat. diſt. 5.* vel etiam præcipere, ſi particularis Eccleſiæ conſuetudo id exigat. Ita *Layman lib. 5. tract. 3. cap. 4.*

5 Sacramentum Confirmationis habere virtutem ſupernaturalem ad expellendos morbos, & abigendos Dæmones, indicat *Pontificale Romanum*, dum in benedictione balſami ſic Epiſcopus orat. *Sit nobis Domine fidei hilaritate conditum, vt quicunque baptiſmate ſacro renati, iſto fuerint oleo peruncti, corporum, ac animarum benedictionem pleniſſimam conſequantur.* Et in benedictione chriſmatis ſic ait. *Exorcizo te creatura olei per Deum Patrem omnipotentem, vt omnis virtus aduerſarij, omnis exercitus Diaboli, omniſque incurſio, & omne phantaſma Sathanæ eradicetur, & effugetur a te.* Cum enim tales effectus aquæ benedictæ tribuantur ex eius benedictione, chriſmati, quod ſacratius eſt, potiori iure tribuentur.

6 Hoc in Suecia cœcus inunctus à S. Remberto Bremenſis Eccleſiæ præſule, viſum recuperauit, vt refert *Surius tom. 1. die 4. Februarij.* Puer etiam cœcus confirmatus à B. Faro Epiſcopo Meldenſi, viſum recepit, vt idem teſtatur *tom. 5. die 28. Octobris.* Dæmones expelli, vel obmuteſcere virtute Confirmationis, referunt Lactantius, Prudentius, & Cantipratenſis apud *Quintanaduenas tractat. 2. ſingul. 9.* Verum non licere reor, vti ſacro chriſmate vel ad Dæmones, vel ad morbos pellendos; quia prohibetur in Concilio Maguntino ſub *Leone III. cap. 37.* & eſt contra receptum Eccleſiæ morem; ſiquidem viri ſapientes, & pij nunquam extra Sacramentum vtuntur ſacro chriſmate. Siquis tamen bona fide nonnunquam vngendis infirmis applicaret ſacrum chriſma, non peccaturum mortaliter, aſſerit *Quintanaduenas ſupra.*

CAP. IV. QVÆST. II.

Qui ſint ritus Confirmationis?

7 Varij ritus adhibentur ad conſecrandum chriſma. Primò ſiquidem oleum ſeparatim Epiſcopus benedicit, ſimiliter & balſamum; Deinde ſuper os ampullæ continentis vtrumq; ſimul cum duodecim Sacerdotibus halat. Demum poſtquam admiſcuit balſamum, reuerenter ſalutat. Vide Pontificale Romanum. Tempus conſecrationis eſt feria 5. maioris hebdomadæ; locus eſt Eccleſia, dum Miſſa Pontificalis celebratur. Videatur *Suarez 3. p. tom. 3. diſp. 37. ſect. 1.*

8 Ritus miniſtrandi Confirmationem nonnullos numerant *S. Thomas, 3. p. q. 72. art. 11. Coninch ibi. Suarez ſupra ſect. 2. Henriquez lib. 3. cap. 6. n. 7. Bellar. de Confirm. cap. vlt. Reginaldus lib. 28. n. 15. Fillucius tract. 3. cap. 3. quæſt. 8.* Primus eſt circumſtantia temporis. Olim in vigilia Reſurrectionis, & Pentecoſtes poſt Baptiſmum conferebatur. cap. *Vt Epiſcopi. De conſecr. diſt. 5.* Iam quouis tempore conferri poteſt, etiam interdicti, quo poteſt quoq; chriſma conſecrari. cap. *Reſponſo. De ſent. excomm. cap. Quoniam. eodem tit. in 6.* Videantur *Suarez, & Henriquez ſup. Coninch n. 114.*

9 Secundus ritus eſt locus, circa quem Pontificale præſcribit, vt Confirmatio miniſtretur ante medium altaris, vel in alio loco decenti. *Nuñus 3. p. q. 72. ar. 12. Granado de confirm. tr. 2. diſp. 2. Sà in correcta verb. Confirmatio n. 1.* putant, debere ſub graui culpa Confirmationem in Eccleſia miniſtrari, ſicut Baptiſmum ſolemnem. Quoniam excellentior eſt Cōfirmatio, quam Baptiſmus; ſed mortale peccatum eſt baptizare quempiam extra Eccleſiam ſine neceſſitate. Igitur etiam confirmare. Accedit communis

Eccleſiæ conſuetudo, quæ videtur in re graui grauiter obligare.

10 Dicendum tamen eſt, poſſe miniſtrari Confirmationem in quouis honeſto loco. Sic enim Pontificale pręſcribit; ſic praxis obſeruat, ſiquidem non ſolum in Eccleſia, ſed in Oratorio particulari, vel in Epiſcopali palatio, vel in ſimili loco miniſtrari ſolet. Ita *Suarez, & Henriquez ſup. Layman, lib. 5. tract. 3. cap. 7. Præpoſitus 3. part. quæſt. 72. art. 12. num. 14. Bonacina cum multis de Sacram. diſp. 3. quæſt. 1. punct. 2. Diana part. 2. tr. 17. Reſolut. 17. & part. 4. tract. 4. Reſolut. 30. Leander, Hurtado, Filliucius*, quos ſequitur *Quintanad. tractat. 2. ſingul. 2. num. 4.*

11 Nec exemplum Baptiſmi ſolemnis vrget, cum circa Baptiſmum detur præceptum, & non circa Confirmationem. Conſuetudo verò nec eſt communis, ſi quidem plures Epiſcopi timorati Confirmationem in ſuis Palatijs miniſtrant; nec alicubi recepta fuit cum obligatione tam graui: decens tamen erit, vbiq; ſeruari conſuetudinem receptam. Poteſt etiam in loco interdicto Confirmatio miniſtrari ianuis apertis, vt colligitur ex cap *Quoniam. De ſent. excomm. in 6.* & notant *Henriquez ſupra Barboſa cum multis de poteſt. Epiſc. part. 2. Allegat. 31. num. 23.* qui ſubdit *num. 25.* probabiliter idem eſſe de conſecratione chriſmatis.

12 Tertius ritus eſt, vt Epiſcopus induatur veſtibus ſacris, ſcilicet Rocheto, Stolla, Pluuiali, Mitra, & Baculo Paſtorali iuxta rubricam Pontificalis. Quam cęremoniam omittere fore graue peccatum, & forſan mortale, dicunt *Nuñus 3. part. quæſt. 72. artic. 12. Candidus tom. 2. diſquiſit. 1. artic. 10. dub. 27.* quaſi non audeant mortale peccatum in omiſſione veſtium pro miniſtranda Confirmatione ſimpliciter aſſerere. Fauet *Villalobos tom. 1. tractat. 6. diffic. 8. numero 3.* dicens, cęremonias accidentales in adminiſtranda Confirmatione non eſſe ſeruandas ſub mortali; Sed ceremonia ſacrarum veſtium eſt accidentalis, cum non habeat ſpecialem ſignificationem, ſed pertineat ad ſolum ornatum, vnde leuis etiam apparet. Igitur eius omiſſio non erit culpa lethalis.

13 Nos diximus *lib. 1. cap. 2. quæſt. 10.* cum communi ſententia, cęremonias accidentales pro Sacramentorum adminiſtratione præſcriptas ex genere ſuo grauiter obligare; quia cadunt ſub præceptum religionis, & cultus diuini; poſſe tamen ex leuitate materiæ reddi nonnunquam omiſſionem venialem. Conſonant *Henriquez, Suarez, Valentia, Leſſius, Azor, Reginaldus*, quos ſequitur *Bonacina ſupra diſput. 1. quæſt. vlt. Præpoſitus, quæſt. 82. art. 5. n. 187.* Quare cum miniſtrare Sacramentum ſine veſtibus ſacris eius adminiſtrationi præſcriptis ſit vtiq; materia grauis contra præceptum illud Eccleſiæ; ſubindè mortale peccatum erit ſine talibus veſtibus miniſtrare Sacramentum. Ita docet in Baptiſmo ſolemni *Ioannes Petri Theol. Sacram. tract. 2. lect. 29. in Extrem. Vnction. Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2. num. 7. In Confirmatione Diana part. 7. tractat. 10. Reſol. 31.* qui rectè fatetur, ſi ſolum omittatur vnum vel alterum indumentum, videlicet Mitra, vel baculus, non fore mortale peccatum; quia non eſt materia grauis; at ſi ſimul omittat pluuiale, mitram, & baculum, eſſe materiam grauem, ac ſubindè culpam lethalem. Nec aliud forſan intendunt *Nuñus, Candidus, & Villalobos.*

14 Quartus ritus eſt, vt tam miniſtrans, quam recipiens ſint ieiuni. cap. *Vt ieiuni, cap. Vt Epiſcopi. de conſec. diſt. 5.* Sed iſti textus nec ſunt vſu recepti, nec verè præceptum indicant, ſed conſilium; Et conſuetudo iam obtinuit, vt Confirmatio conferatur poſt prandium. *Coninch quæſt. 72. num. 75. & Sà in correcta verb. Confirmatio, num. 1.* cauſam requirunt; *Layman ſup.* dicit, cauſam eſſe ſufficientem, multos accurrere confirmandos. Certè *S. Thomas, 3. part. q. 72. art. 12. ad 3. verſa ibi ſect. 3. Suarez tom. 3. diſput. 37. ſect. 2. Bonacina cum alijs diſputat. 3. quæſtione 1. punct. 2. num. 14. Ipſe Sà in*

Ori-

Originali, ac ipſe *Caninch num.* 114. ſimpliciter aſſerunt, hoc ieiunium magis ad decentiam pertinere, quàm ad præceptum, & communiter non ſeruari.

15 Quintus ritus eſt, vt certæ preces recitentur, quæ piæ ſunt, & iuxta morem Eccleſiæ dicendæ. Sextus eſt, vt poſt factam vnctionem frons confirmati vitta linea ligetur, ne chriſma defluat, ſed exſiccetur. Alicubi mos eſt geſtare vittam per tres, aut ſeptem dies: Alibi confirmati mox lauantur a Miniſtris in fonte baptiſmatis. Pontificale monet, vbique ſeruandam eſſe loci conſuetudinem: Doctores notant, vittam eſſe comburendam, vel ſacris vſibus reſeruandam. *Videantur Suarez & Laym. ſup.*

16 Septimus ritus eſt, vt Epiſcopus det alapam confirmato, dicens, *Pax tecum* tum in memoriam acceptæ Confirmationis; tum vt miles Chriſtianus inſtruatur ad iniurias perferendas. Hunc ritum omittere, dicunt, *Sotus in 4. diſt. 7. qu. 1. art. 12. & Henriquez lib. 3. cap. 3. num. 2.* ſecluſo contemptu, nullum eſſe peccatum. Non tamen video, cur excuſetur ab omni culpa, cum violetur regula Pontificalis. Ideò melius aſſerunt, *Suarez, Nuñus, Villalobos, Diana ſupr. Bonacina punct. 4. num. 9. cum alijs*, eſſe veniale peccatum ob leuitatem materiæ. Cereus offertur ex conſuetudine, cuius omiſſionem, *Sotus, Henriq. & Suarez*, dicunt, non eſſe peccatum quoniam in Pontificali non præſcribitur. Demum in Pontificali confirmati monentur, vt ante benedictionem Epiſcopalem non diſcedant. Quæ tamen monitio (inquit *Layman*) debet omitti, ſi tantus populus confluat, vt alij debeant alijs ſuccedere.

17 Nota 1. quamuis nomen impoſitum in Baptiſmo poſſit pro libito quilibet in confirmatione mutare; quem morem antiquiſſimum eſſe, ſatis indicat. *Gregorius Turonenſis lib. 3. cap. 28.* fore tamen conſultius, aliquam ſubeſſe cauſam huius mutationis. Nam, vt ait *Hieronymus Ierem. 23. Vocabula mutata ſignificant rerum mutationes.* Cauſæ congruentes erunt deuotio ſingularis in aliquem Sanctum, aut inſigne beneficium ab illo receptum; nomen alicuius ex inſignibus Progenitoribus, aut benefactoribus conſeruare; commutare nomen turpe, vel ridiculum cum alio, quod veram pietatem redoleat. Videantur *ſupra dicta lib. 2. cap. 8. q. 5.*

18 Nota 2. Sicut Parochi grauiter obligantur, in libro Baptiſmi ſcribere baptizatos, & eorum patrinos, quod illis iniungunt, *Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 2. de Matrim. & Rituale Romanum can. 6. & 19. docentque Fuſcus de Viſit. lib. 2. cap. 3. num. 24. Poſſeninus de officio Curati, cap. 6. num. 46. Barboſa de Parochis cap. 7. num. 3.* Nam hic liber valdè conducit ad cognoſcendam ætatem, parentes fidem, ſpiritualem cognationem, & alia magni momenti, ſic etiam teneri Parochos in libro confirmationis ſcribere confirmatos, & ipſorum patrinos, & parentes, & confirmantem, diem, menſem, & annum Confirmationis. Item Confirmatorum parochiam, nomina, & cognomina. Quod ſi mutatum fuerit in Confirmatione nomen, ſcribatur vtrumque, vt dignoſci poſſit confirmatus, ſi fiat huius libri cum libro de Baptiſmo collatio. Deſeruiet liber confirmationis tum ad cognoſcendam cognationem ſpiritualem tum ad ordines ſuſcipiendos, tum ad lites aliquando decidendas. Quare grauem eſſe talem obligationem, docent. *Barboſa ſupra num. 16. Poſſeuinus cap. 12. n. 43. Viualdus de Confirm. n. 39. Zanardus c. 5. Quintanad. tract. 2. ſingul. 11. qui ſing. 12. probat.*

Vtrumq; librum facere
plenam fidem in
vtroque foro
iuxta
communem ſenſum
iuriſtarum.
(·.·)

Digitized by Google

CAPVT V.

De Patrino Confirmationis.

1 SVppono 1. Patrinum adeſſe debere Confirmationi tanquam ritum neceſſarium neceſſitate præcepti grauis, quod habetur, cap. *Si quis filiaſtrum*, cap. *de his* 30. *q.*1. cap. *Si quis ex vno* 30. *q.*4. Quare patrinum omittere fore peccatum ex genere ſuo mortale tam confirmantis, quam confirmati, cenſent, *S. Antonin. & Sotus, quos ſequitur, Zambrano cap.* 2. *dub.*6. *Suar.*3. *part. q* 72. *art.* 10. *in comment. Nuñus ibi, Auerſa ſect.*5. *Nauarrus c.*22.*n.*9.*Laym. lib.*5.*tract.*3. *c.*7. *Manuel tom.*1.*ſummæ c.*69.

2 Suppono 2. Patrinum confirmationis futurum eſſe diuerſum à Patrino Baptiſmi, niſi neceſſitas aliter cogat. Habetur cap. *In catechiſmo de conſecr. diſt.*4. *Coninch. q.*72.*num.*94. *refert ex Sylueſtro, verb. confirmatio,* conſuetudinem iam obtinere contrarium. At nec *Sylueſter* id dicit in noſtro caſu, nec illam conſuetudinem contrariam agnoſcunt communiter Doctores. *Quintanad. tract.*2. *ſingul.*14. cenſet, illum textum non continere præceptum, ſed ſolam directionem, quia ſolum aſſerit, contrarium non eſſe conſuetudinem Romanam. Vnde colligit, nec venialitèr illum peccare, qui ſine neceſſitate patrinus eſſet eiuſdem in baptiſmo, & confirmatione, atque duplici titulo cum eodem contraheret cognationem ſpiritualem.

3 At communis ſententia docet, illum canonem ex obligatione ſeruandum eſſe; quia ſic receptus eſt. Ita *Suar. Sylueſter, Layman, & Zambrano ſupra Richardus in* 4. *diſt.*7.*art.*7. *q.*2. *Henriq. lib.*3.*cap.*3. *num.*3. *Sa verb. confirmatio num.*2. *Victoria num.*51. *Filliucius tract.*3. *nu.* 36. *Vega caſu* 11. *Bonacina diſp.* 3. *q.*4. *punct.*4. *num.*12. *Leander à Satramiꝫ diſput.*5. *q.*3. *Bartholomeus ab Angelis Dialogo* 3. §.45. *Diana part.*3. *tract.*4. *Reſol.*21. *Toletus lib.*2. *cap.*24. quorum plures non explicant, an violare canonem iſtum, ſed grauis aut leuis culpa. *Bartholomeus ab Angelis, Leander, & Diana* dicunt eſſe leuem; quia materia videtur eſse leuis, vel obligatio leuiter accepta. Quare leuis cauſa ſufficiet ad excuſandam omnem culpam; & in praxi frequenter occurret cauſa, quam textus nomine neceſſitatis comprehendit.

CAP. V. QVÆST. I.

An patrinus Confirmationis debeat eſſe confirmatus?

4 AFfirmatiuè reſpondi, *lib.*2.*c.*7. *q.*9. *num.*35. ſed paulò magis id diſcutiendum erit in præſenti. Certum equidem eſt, debere ſaltem neceſſitate præcepti, quod habetur cap. *in baptiſmate, de conſecr. diſt.*4. per hæc verba. *In baptiſmate, vel in chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiolum, qui non eſt ipſe baptizatus, vel confirmatus.* Et in Pontificali Romano ſic dicitur. *Nullus, qui non eſt confirmatus, poteſt eſſe in Confirmatione Patrinus S. Thomas* 3.*part. quæſt.*72.*art.*10. *dixit. Non debet aliquem ad Confirmationem tenere, qui non eſt confirmatus.*

5 Reſtat vero difficultas. An non confirmatus validè poſſit eſſe Patrinus confirmationis? Affirmat prima ſententia, quam tenent *Paludanus, Roſella, Tab. mia, Nauarr, Sotus, Sa, Lopez, Manuel apud Sanch. de Matrim. lib.*7. *diſp.*60. *num. Sylueſt. Syluius, Molfeſius, Nald. quos ſequitur Quintanad. tract.*4. *ſingul.*7. *Aueſa* 3.*p. q.* 72.*ſect.*5. Probatur nam eſse confirmatū non requiritur ex inſtitutione diuina (quod omnes fatentur) vt aliquis validè ſit Patrinus Confirmationis, nec ex natura, ſeu neceſ-

neceſſitate talis muneris, ſiquidem Patrinus adhibetur in Confirmatione, vel ſolum ad ornatum, & ſignificationem, vt aſſerunt plures Doctores, vel ad ſummum, vt ducis, ac monitoris vicem gerat erga confirmatum; quod ſanè præſtare poteſt, quamuis ipſe confirmatus non ſit.

6 Nec item requiritur ex iure Canonico. Nam illi textus etſi prohibeant actum, non tamen illud irritant. Etenim verbum *non poteſt*, non ſemper ſignificat nullitatem actus; ſed interdum ſonat idem, ac *non decet*, *non expedit*. *Sic ex leg. Nepos Proculo, ff. de verb. ſignif. docent Surdus Conſilio* 203. *nu.*44. *Gratianus Marchiæ deciſ.*13. *nu.*14. *Barboſa de Principijs lit. P. n.*29. *dicens. Poſſet non dicitur quis ea, quæ honeſtè, aut decenter non poteſt.*

7 Hinc infert *Quintanad.* non fore mortale peccatum, ſi non confirmatus etiam extra neceſſitatem ſit Patrinus Confirmationis; ſicut Epiſcopus non confirmatus ſine graui culpa miniſtrat Confirmationem. Quia nec ius naturale, nec poſitiuum diuinum, vel humanum inducere videntur grauem obligationem; ſed ſolam leuem propter connexionem adminiſtrantis, & ſuſceptoris cum Sacramento collato, quod probabile reputat, *Diana p.*3. *tract.*4. *Reſol.*21. Si verò ſubſit cauſa, nec venialiter illum peccare, qui non confirmatus tenet alium in confirmatione cenſet. *Quintanad. & cauſas fore ſufficientes*, quas pro Religioſis aſſignauimus, *lib.*2. *c.*7. *n.*44.

8 Secunda ſententia probabilior negat, non confirmatum validè fore Patrinum Confirmationis; ac ſubindè cenſet, non contracturum cognationem ſpiritualem. *Ita Victoria, Palacios, Angelus, Henriq. Toletus, Vega, Vitualdus, & alij, quos ſequitur Sanch. ſupra, Suar.* 3. *p. qu.*72. *art.*10. *in comment. Nuñus ibi, Coninch. num.*94. & 95. *Reginaldus, Hurtado, Rebellus, Hugolinus, Baſilius legion. quos ſequitur P. Lugo de Sacramentis, Diana ſupr. & Reſol.*26. *Filliucius tract.*3. *num.*63. & *tractat.*10. *num.*195. *Bonacina de Matrim. q.*3. *punct.*5. § 2. *numer.*21. *Zambranus ſupra, & alij.* Probatur, quoniam in præceptis negatiuis humanis vox *non poteſt*, iuxtà communem ſenſum iuriſtarum non ſolum prohibet actum, ſed etiam irritat illum, vt multis oſtendit. *Sanchez de Matrimon. lib.*6. *diſput.*38. *num.*20. Præſertim cum in aliquo textu particulari, ſic capiunt illam vocem communiter Doctores: Et quidem ille textus *in Baptiſmate*, cum pariter aſſerat, non baptizatum eſſe non poſſe Baptiſmi patrinum, & non confirmatum eſſe non poſſe patrinum confirmationis; ſicut in Baptiſmo intelligunt omnes irritari munus Patrini, ſic intelligere debemus in Confirmatione pariter irritari, ſiquidem eadem voce ſignificatur.

9 Hinc planè fit, peccare mortaliter non confirmatum, qui velit eſſe patrinus in confirmatione. Tum quia violat Eccleſiæ præceptum in re graui; tum quia cæremoniam grauem reddit irritam in opinione probabiliori. *Sic Suarez, Nunus, Syluius, Coninch, Zambranus, & Auerſa ſupra.* Fundamenta contraria ferè diruuntur ex dictis. Nam hic actus irritatur iure Canonico, videlicèt illis verbis, *non poteſt*, quæ ſecundum communiorem intelligentiam ibi non ſolam prohibitionem, ſed etiam irritationem ſonant, & in interpretatione iuris ſtare debemus acceptioni communi Doctorum.

CAP. V. QVÆST. II.

An Patrinus Confirmationis debeat eſſe vnicus?

10 Prima ſententia docet, in confirmatione, vel vnum patrinum adhiberi poſſe virum, aut fœminam,

vel duos diuerſi ſexus; nec alium præter deſignatos, quamuis teneat confirmatum, contrahere cognationem. Probatur, *quia Tridentinum ſeſſ.24. cap.2. de Matrimon.* poſtquam ſtatuerat, vt in Baptiſmo teneat Baptizatum vnus tantum ſiue vir, ſiue mulier, vel ad ſummum vnus, & vna, duo ſcilicèt diuerſi ſexus; Quod ſi alij præter deſignatos baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo modo contrahant; ſubdit; *ea quoque cognatio, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiuſque patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur.* Ergo vult Tridentinum, idem prorſus in Patrino Confirmationis, ac Baptiſmi decernere, conſequentia probatur; quia mens Tridentini fuit, eodem modo cognationem vtramque coarctare, vt colligitur ex proœmio capitis, quod non fieret, ſi omnes confirmatum tangentes contraherent cognationem. Ita *Nauarrus in Manuali cap.22. num.40. Suar.3.p.to 3. q.72. art.10. in commentaria, Toletus in ſumma lib 2. capit.24. num.6. Thomas Sanchez de Matrim. lib.7.diſp.57. num.9. Reginaldus lib.31. nu.152.*

11 Secunda ſententia docet, Patrinum confirmationis vnicum futurum eſſe, virum, aut fœminam, vt habetur cap. *Non plures, de conſecrat. diſt.5. & indicat Tridentinum ſupra*, dum in Confirmatione poſuit tenentem in ſingulari duntaxat, cum de Patrinis Baptiſmi locutum fuerit in plurali. Quare decretum Tridentini, quatenus concedit duos Patrinos in Baptiſmo, non videtur extendi ad Confirmationem, cuius quo ad hoc mentionem non facit; nec iuris correctio ſine graui fundamento debet admitti. Non ergo derogat Tridentinum illi capiti. *Non plures.* Addit hæc ſententia, ſi plures de facto teneant Confirmatum omnes contrahere cognationem. Cum enim ex hoc Patrini munere naſcatur ſpiritualis cognatio. Cap. *Si quis ſiliaſtrum*, cap. *de His 30. q.1. cap.1. de cognatione ſpirituali in 6.* ſubdit textus *in cap. fin. eodem titulo*. Quamuis non plures, quam vnus vir, aut vna mulier accedere debent ad ſuſcipiendum de Baptiſmo, vel Confirmatione; ſi tamen plures acceſſerint, ſpiritualem cognationem omnes indè contrahere. Nec huic textui quoad confirmationem palàm derogauit Tridentinum, ſicut expreſsè derogauit quoad Baptiſmum. Qua propter ne correctionem iuris admittamus ſine ſufficiente fundamento, fateri debemus, omnes illos, qui tenent confirmatum (quamuis illicitè) contrahere cognationem. Nam, vt ibi notat Gloſſa, multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent. *Ita Rebellus part.2. lib.3. qu.6. num.6. Barboſa de poteſtate Epiſcopi part.2. Allegat.30. num.43. Bonacina de Matrimon. quæſt.3. punct.5. §.2. n.31. Caſtro Palaus to.4. tract.20. diſput.1. punct.10. num.2.*

12 Vtraque ſententia videtur probabilis. Quippè *verba Concilij Tridentini ſupra relata*, quibus hæc tota controuerſia nititur, ſatis ambigua ſunt, nec ſatis produnt mentem Concilij quoad Patrinum Confirmationis vel omninò parificandum cum Patrino Baptiſmi, vel partim relinquendum diuerſum iuxtà deciſionem illius capitis *Non plures, & illius capitis finalis de cognat. ſpiritualis in 6.* præſertim cum in interpretatione verborum illorum diuiſi ſint Doctores. Ideò nos vtramque ſententiam ſub diſiunctione ſumus amplexi *lib.2. c.7. q.12. nu 80.*

CAP. V. QVÆST. III.

Quæ ſit obligatio Patrini confirmationis?

13 PRima ſententia docet, Patrinum cõfirmationis debere cõfirmatũ inſtruere bonis moribus, & operibus. Sic enim præſcribitur in Pontificali, ratio-

tionemque reddit Catechiſmus Romanus *part.2.* titulo de confirmatione, *nu.* 14 Quia ſicut qui gladiatoriam artem addiſcunt, alicuius ſubeunt diſciplinam, a quo doctrina, conſilioque iuuentur; Sic qui per Confirmationem adſcribuntur in ſpiritualem militiam, indigent ducis, ac monitoris ope, quam Patrinus ferre debebit. *Ita docet Sylueſt 3.p. q. 72. art. 10. probabileq; dicit Suarez ibi.*

14 Secunda ſententia docet, regulariter ad nihil teneri, ſed adhiberi ſolum ad ornatum; cum talis obligatio nullo iure Patrino Confirmationis imponatur. Nec firmitas confirmati vel in fide, vel in charitate ſuſcepta tam Magiſtri conſilijs, vel arte, quam ipſo Sacramento Confirmationis, & auxilijs indè prouenientibus eſt adquirenda, vel retinenda. Sic docent *Henriq. lib.3. cap.3. nu.3. Bonacina de Sacram. diſp.3. q.1. punct.4. n.11. Auerſa 3.p. q.72. ſect.5. Layman lib. 5. tract.3. cap.7. Caſtro Palaus to.4. tract. 20. punc.* 10. Quod videtur in praxi communiter eſſe receptum. At in aliquo caſu neceſſitatis, quando ſcilicet confirmatus non haberet alium, à quo commodè doceretur neceſſaria media ſalutis, obligaretur grauiter Patrinus ad illum inſtruendum, vt notant *Suarez 3.p. q.72. art.10. in Commentario, Filliucius tract.3. n.73. Coninch q.72. num.93.* Nec amplius forſan intendit prima ſententia.

15 An parens poſſit in Confirmatione tenere ſuum filium, diximus *lib.2. cap. 7. q.10.* in neceſſitate poſſe, ſecus extra neceſſitatem; Tunc enim peccabit, & contrahet cognationem cum vxore, (ſi ſimul ſit eius filius) ratione cuius priuatur iure petendi debitum. Quamuis probabile quoq; ſit, hoc iure non priuari. Videantur ibi dicta. Quomodo Patrinus ſiue Baptiſmi, ſiue Confirmationis debeat eſſe rationis compos, diximus *lib. 2. cap. 7. q. 6.* Quomodo Religioſi prohibeantur hoc munere; diximus *ibi q. 9.* & alia quædam habentur in illo *cap.7.* quæ ſunt communia Patrino Confirmationis.

Digitized by Google

LIBER QVARTVS DE VENERABILI EVCHARISTIÆ SACRANENTO.

EVchariſtiæ Græcè ſignificat idem, quod Latinè gratiarum actio, vel bona gratia: tamen vſu locutionis Eccleſiaſticę iã accommodatum eſt id vocabulum ad ſignificandum vnum illud Sacramentum ex ſeptem nouę legis, quod *lib. 1. ca. 1. num. 3.* diximus ad ſpiritualem vitam nutriendam inſtitutum fuiſſe. Cum autem hoc Sacramentum multa contineat, varijs alijs nominibus appellatur. Quatenus ſacrificium eſt, dicitur hoſtia, Liturgia, Miſſa, oblatio: Quatenus Sacramentum. Primò dicitur à ſignificatione myſterium, viaticum, conſumatio ſacramentorum, Secundò dicitur à re contenta corpus, & ſanguis Domini, Sacramentum corporis, & ſanguinis Domini, caro Domini Ieſu. Tertiò dicitur à materia Panis vitæ, Panis viuus, Panis Dei, Panis de cœlo deſcendens, cibus verus, Eſca ſpiritualis, conuiuium Dominicum, cœna Domini. Quartò dicitur ab effectu, Mortis antidotum, pharmacum immortalitatis, fons bonorum omnium. Quintò dicitur ab vſu communio, Pax Chriſti, ſynaxis.

Sub multiplici voce multiplex importatur doctrina, circa quam multipliciter aberrarunt hæretici, multiplexq; Theologia verſatur, ſcholaſtica, Poſitiua, Moralis, & controuerſa. Cum ergo in his libris moralem dumtaxat ſuſceperit, reliquas diſcuſſiones, ſeu deciſiones vel ſupponam, vel præſtringam, vel omittam.

CAPVT I.

De natura Venerabilis Euchariſtiæ.

1 SVppono 1. Chriſtum Dominum noſtrũ inſtituiſſe Sacramẽtum Euchariſtiæ *Mat. 26. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 6.* Sic definit *Trid. ſeſ. 13. ca. 1.* dicens, hoc tam admirabile Sacramentum in vltima Cęna Redemptorem noſtrum inſtituiſſe, cum poſt panis, vinique benedictionem, ſe ſuum ipſius corpus illis prębere, ac ſuum ſanguinem diſertis, & perſpicuis verbis teſtatus eſt. Vbi duo continentur certa de fide. Primum eſt Euchariſtiam eſſe verũ, & proprium Sacramentum nouæ legis, quod Florent. in literis vnionis, & *Trid. ſeſ. 13.* definiunt, & Hæretici noſtri temporis fatentur. Nam Lutherani, & Caluiniſtæ, qui vel vnum, vel ad ſummum duo Sacramenta concedunt; primũ ac pręcipuum locum tribuũt Euchariſtiæ. Ratione probatur. Quia Sacramentum nouæ legis (vt diximus *l. 1. c. 1. n. 2.*) eſt ſenſibile ſignum ex inſtitutione diuina vim habẽs gratiæ ſanctificantis tum ſignificandæ, tum efficiendæ, ſed talis eſt Euchariſtia, cuius ſpecies ſacramentales ſunt ſenſibile ſignum nõ ſolum Chriſti Domini ſub ipſis contenti, ſed etiam gratiæ ſanctificantis, quæ per ipſum recipientib. datur. Ergò Euchariſtia eſt verum Sacramentum nouæ legis.

2 Secundum eſt, Euchariſtiã immediatè fuiſſe per Chriſtum Dominum inſtitutam, quod docent *Ambr. lib. 4. de Sacr. ca. 4. & 5. Damaſcenus libro 4. cap. 14. & ne.*

ne.S.Thom.in 4.diſt.8.quæſt.1.artic.3. & 3.parte quæſt.73.art.tertio. Nos vniuerſaliter *lib.primo capite primo num.5.*& præter rationem ibi poſitam communem omnibus Sacramentis eſt alia particularis huius,ſcilicet quia nullus potuit habere poteſtatem circa corpus, & ſanguinem Chriſti, niſi deriuatam ab ipſo Chriſto, vt expendit *Suar.3.par.tom.3. diſputat.31.ſect.1.* Sed præcipua probatio ſumitur ex Euangelijs, & Concilijs: & quamuis circa tempus tam vltimæ Cœnæ, quàm huius inſtitutionis variæ ſint ſententiæ Doctorum, verior, & certior affirmat,fuiſſe factā Luna 14. Martij deſinente poſt cęnam legalem, ac lotionem pedum, & ante cœnam communem, ſiue vſualem. Ita *Suar. ſupra ſectione 4. Filliuc.tract.4. num. 34. Henriqu.lib.8.cap.58.num.3.*

3 Suppono 2. circa conſtitutionem eſſentialem huius Sacramenti ferè tot eſſe ſententias,quot capita: verum ego cenſeo,Sacramentum iſtud, ſicut, & cętera conſtare ſolum eſſentialiter, & intrinſicè materia, & forma, nam reliqua requiſita concurrunt extrinſicè, ſic *S. Thom.Florentinum, & Theologi communiter aſſerunt*,ſacramenta nouæ legis conſtare rebus tāquam materia, & verbis tanquam forma; nec excipiunt ab hac regula Sacramentum Euchariſtiæ, materiam verò remotam Euchariſtiæ dicimus eſſe panem, & vinum, proximam ſpecies ſacramentales, (hoc eſt accidentia, quæ remanent deſtructa ſubſtantia panis, & vini poſt conſecrationem,prout continent corpus Chriſti, quod ſimul cum ſpeciebus per ſe ac perfectè conſtituit materiale quoddam ſignum ſenſibile productiuum gratiæ.

4 Forma ſunt verba conſecrationis, quæ dicuntur intrinſicè conſtituere Sacramentum Euchariſtię, quatenus non ſolum efficiūt realem præſentiam Chriſti ſub ſpeciebus, qui non eſt effectus ſenſibilis, & ideò non ſatis determinat materiam ad ſenſibilem, & ſacramentalem ſignificationem, ſed etiam ſacramentaliter informant illas ſpecies, cum quib. moraliter,& artificialiter coniunguntur, cum enim Sacramentum ſit compoſitum artificiale dumtaxat, & morale, non requirit vnionem, vel informationem phyſicam, ſed ſolum moralem, & per externam denominationem, qua ſicut obiectum denominatur cognitum à cognitione pręterita, ſic materia determinetur, & informetur per prolationem verborum tranſactam; & ſicut in alijs Sacramentis diſtantia loci non impedit vnionem ſacramentalem materiæ cum forma, ſic in iſto non impedit eamdem diſtantia temporis, quæ ſuo modo pariter, reperitur inter confeſſionem, & abſolutionem ſacramentalem,& tamen intrinſecè,ac eſſentialiter conſtituunt Sacramentum Pœnitentiæ.Satis ergo perſpicitur, quo modo materia Euchariſtiæ determinetur, & informetur per verba non ſolum quādo proferuntur,ſed quamdiu retinet habitudinem ad illa, ſiquidem ſpecies non ſignificant ſenſibiliter, niſi prout conſecratæ ſunt, ac ſubindè quatenus moraliter ſubſtant verbis, quæ præceſſerunt. Nec in his compoſitis moralibus maior vnio, vel propinquitas requirenda. Sic *Marſilius in 4.qu.6.art.2.Suarez tom.3. diſp.42.ſec.2.Bonac. de Sacr.diſp.4. q.1. punct.2.nu.6.Valentia tom.4.diſp.6.qu.6. punct.1.Cardinalis de Lugo diſp.1.ſect.2. & 4.Ioan.Martinon tom.4. diſp. 19.ſect. 2.num.10 & diſp.28.ſect.3.n.10.*

5 Hinc facilè colligitur, cur hoc Sacramentum adorandum ſit cultu latrię, vt docet *Trid ſeſ.13.ca.5.* nimirum quia Chriſtus Dominus conſtituit eſſentialiter,ac intrinſicè materiam illius,colligitur etiam, cur dicatur manere ſimpliciter Euchariſtiæ Sacramentum, *vt Trid. & Eccleſia* docent, nimirum quia ſicut res ſucceſſiua dicitur eſſe, dum aliquid illius exiſtit, quamuis aliquid tranſierit, ita compoſitum artificiale morale conſtans ex permanente,ac ſucceſſiuo,quale reputamus hoc Sacramentum, dicetur exiſtere ſimpliciter,dum aliquid eius permanet,& quod eſt præcipuum in hoc Sacramento,durat.

Col-

Colligitur demum in hoc Sacramento dari, ſicut in reliquis, Sacramentum tantum, ſcilicet ſpecies, & formam, quæ ſignificant, & non ſignificantur; rem tantum, ſcilicet gratiam, quæ ſignificatur, & non ſignificat; rem, & Sacramentum ſimul, ſcilicet Chriſtum, qui quatenus continetur ſub ſpeciebus, ſignificatur ab illis, & ſignificat etiam gratiam, prout reficientem animas.

6 Suppono tertiò. Iuxta noſtram ſententiam *ſic eſſe definiendam Euchariſtiam eſt Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini conſecratis ad ſpiritualem animæ refectionem diuinitus inſtitutum*. Hæc enim definitio complectitur tàm cauſas intrinſicè conſtituentes, quàm ordinem ad cauſam efficientem, & finalem: Et quidem per ſuam materiam, & formam ſatis differt ab alijs Sacramentis: Quomodo verò differat etiam ex parte finis, bene premit, & exprimit *Cardin. de Lugo ſupra ſect. 1.*

7 Suppono quartò. Euchariſtiam eſſe Sacramentum vnum ſpecie atomam, integra, & perfecta; quatenus ſpecie panis, & vini ſimul ſignificant animæ refectionem per modum conuiuij perfecti complectentis cibum, & potum. Ita *S. Thom. 3. par. qu. 73. art. 2. & communiter Doctores*. At quomodo multiplicetur numericè, varij ſunt modi loquendi, vel etiam ſentiendi. Quidam enim recurrunt ad ſolam diuiſionem, ſeu diſtinctionem ſpecierum. Alij ad diuerſum vſum, ſeu ſumptionem. Alij demum exiſtimant, quaslibet hoſtias conſecratas, vbicumque conſecrentur, & à quibuscumque ſumantur, vnum eſſe numero Sacramentum, ſicut continent vnum, & eumdem Chriſtum.

8 Dicendum videtur, Sacramentum Euchariſtiæ quoad præcipuum principium conſtitutiuum, & effectiuum, quod eſt res, & Sacramentum ſimul, vt diximus *num. 5.* eſſe vnam, & idem vbique, cum vbique ſit vnus, & idem Chriſtus, vt aſſerit tertia ſententia. Quoad Sacramentum tantum, rationemq; ſigni multiplicari numero iuxtà numerum phyſicum ſpecierum, & phyſicè dici poſſe plura Sacramenta, vt tenet prima ſententia. Quoad rem Sacramenti ſcilicet gratiam productam, & ſubinde quoad actum primum proximum operandi, qui pertinet ad intrinſecam rationem Sacramenti moralem, & artificialem, multiplicari numero moraliter, quoties ad diuerſas ſumptiones ordinatur. Videantur *Suar. diſput. 39. ſect. 4. Fagundez de Præcept. Eccleſiæ Præcept. 3. li. 1. ca. 2. num. 9. Bonac. de Sacrament. diſp. 4. qu. 1. punct. 4. num. 3.*

CAP. I. QVÆST. I.

An vtraque ſpecies ſit ſimul neceſſario conſecranda?

9 SVppono primò. Panem, & vinum eſſe materiam Euchariſtię remotam, quod tradunt Euangelia, docent Concilia, Patres, & Doctores amplectuntur; Ratio præcipua fuit inſtituentis voluntas, congruentia verò, quoniam hęc maximè congruit tum huius Sacramenti dignitati, tum ad eius effectum ſignificandum. Vt expēdunt *Suarez disputat. 43. ſect. 1. Filliuc. tractat. 4. num. 62.*

Suppono ſecundò. Vtramque materiam ſimul eſſe neceſſariam ad integrā perfectionem, & ſignificationem huius Sacramenti, quod in vnica ſpecie nec refert perfectionem conuiuij, nec repręſentat Chriſti mortem per ſeparationem ſanguinis à corpore. Sic *Suarez ſupra ſectione 2. Coninck. 3. part. quæſt. 74. num. 3.*

Suppono tertiò. Duplicem eſſe neceſſitatem, vnam Sacramenti, vel ſacrificij, qua ſic aliquid exigitur, vt eo prætermiſſo validè non fiat Sacramentum, vel ſacrificium; alteram præcepti, qua ſic aliquid petitur, vt eo nihilominus omiſſo, Sacramentum, aut ſacrificium validè, ſed non licitè conficiatur. De vtraque neceſſitate quærimus tàm reſpectu

Sacra-

Sacramenti, quàm reſpectu Sacrificij. His poſitis.

10 Dico 1. nõ eſſe de neceſſitate Sacramenti Conſecrari ſimul vtranque materiam panis, & vini, ſed vnam ſine alia validè Conſecrari. Sic docent communiter Doctores, *S. Thom. 3. p. q. 78. a. 6. Durand. Paludan.* Sotus, quos refert, & ſequitur *Suarez, ſupra, Enriquez li. 8. cap. 13. Bonacin. diſput. 4. q. 2. punct. 3. nu. 2. Cardinal. de Lugo diſput. 19. ſect. 8.* Probatur, nam verba Conſecrationis panis ſtatim habent ſuum effectum antè Conſecrationem vini, vt conſtat ex Eccleſiæ ritu, quæ poſt panis Conſecrationem ſtatim hoſtiam proponit adorandam, & habetur cap. ſanè de celebrat. Miſſarum. Eſt quidem Chriſtus Dominus, antequàm calicem Conſecraret, dixit *hoc eſt Corpus meum*, & verùm dixit: Vndè formæ Sacramenti, quæ ſignificãdo facit, dum ſignificat, ibi Dominicum corpus adeſſe, nondum Calice conſecrato facit iam tunc præſens ibi Corpus Chriſti, quòd eſſe de fide certum affirmat *Suarez 5. concl. 1.*

11 An verò de neceſſitate ſacrificij ſit panis, & vini Conſecratio? Negant *Caſſalius l. 2. de Sacrific. cap. 25. Ruardus ar. 26. Henriquez l. 9. cap. 9. num. 10. Nuñus 3. p. q. 83. art. 1. concluſion. 4. Bonacin. de Sacramentis diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 2. numer. 7.* qui putant vtriuſque materiæ Conſecrationem non ad eſſentiam ſacrificij, ſed ad integritatem pertinere; Cùm ſacrificium Chriſti cruentum repræſentari poſſit per alteram tantùm ſpeciem; Nam hoc ipſo quòd ſolus panis, aut ſolùm vinum conſecretur, ex vi verborum fit corpus ex ſangue vel ſanguis vt ſeparatus à corpore, ac ſubindè per ſingulas Conſecrationes indicatur mors Chriſti, quamuis per vtramque ſimul expreſsius repræſentetur. Confirmatur, quia Chriſtus in Emaus ſub ſola panis ſpecie conſecrauit, & ſacrificauit, Ergo non inſtituit, vt ſemper conſecraretur, & ſacrificaretur ſub vtraque ſpecie.

12 Affirmant *Bellarm. l. 4. de Euchar. cap. 22. Vaſquez 3. part. diſput. 223. c. 3. 4. & 5. Suarez tom. 3. diſp. 75. ſect. 6. Coninch. quæſt. 74. num. 2. & q. 83. num. 102. Cardinal de Lugo vt ſupra, Maratius de Euchariſtia diſput. 36. ſect. 7. Fagundez 2. Præcept. 1. l. 3. cap. 5. numer. 4. Fauent S. Thomas 3. part. quæſt. 80. artic. 12. ad 3. Auguſt. & Ambroſ. relati cap. ſemel, & cap. in Chriſto diſt. 2.* Probatur, quia conſecratio habet rationem incruenti ſacrificij ſub ratione myſticæ mactationis, quatenus ex vi verborum corpus, & ſanguis ſacramentaliter ſeparatur. At id non fit, niſi per conſecrationem vtriuſque ſpeciei, quæ ſeparationem exprimit corporis, & ſanguinis, & ita repræſentat expreſsè ſacrificium cruentum, ergò conſecratio vtriuſque materiæ ſimul conſtituit eſſentialiter rationem incruenti ſacrificij, quòd expreſſe repræſentet ſacrificium cruentum. Ep hoc videtur probabilius quoàd ſignificationem myſticam, nam quoàd ſignificationem moralem, quàm explicamus *infrà lib. 5. cap. 1. num. 17. & cap. 2. n. 34* quælibet ſpecies habet eſſentialem rõnem ſacrificij, quamuis partialẽ; Verùm iuxta præſentem inſtitutionem non poteſt offerri Miſſæ ſacrificium, quin habeat vtramque ſignificationem, nempè myſticam, & moralem ſimul. Sic cenſet *Auerſa, de Euchariſtia, quæſt. 11. ſect. 5.*

Ad fundamentum oppoſitum concedimus per ſingulas cõſecrationes ſignificari mortem Chriſti. Valdè tamen implicitè; quia non ſignificatur determinatè corpus aut ſanguis mortuus, nec effuſio ſanguinis vſque ad animæ ſeparationem, ideoque ſufficit, vt fiat Sacramentum, & vt per illud ſignum implicitum Dominicæ paſsionis inchoetur ſacrificium, non tamen vt perficiatur eſſentialiter, donec ſanguis poſt corpus ſeparatim conſecretur, & ad viuum repræſentet effuſionem ſanguinis, & animæ ſeparationem indè ſecutam.

13 Dico 2. neceſſarium eſſe neceſsitate præcepti, ſimul vtramque materiam conſecrare ſucceſſione moraliter conti-

nuæ

næ. Sic *S. Thomas 3. part. quæſt. 74. ar. 1. ad 2.* Dicens propter defectum alterius materiæ non eſſe panem ſine vino conſecrandum, vel è contrà, quia non eſſe perfectum Sacramentum. *Suarez ſuprà diſp. 43. ſect. 2. Vazquez 3. p. diſput. 223. cap. 3. Reginaldus lib. 29. numer. 13. Henriquez cum alijs lib. 8. cap. 13. num. 3.* ſumitur ex cap. *Comperimus diſt. 2.* Vbi dicitur, non poſſe ſine grandi ſacrilegio diuidi miſterium. Satis id firmat vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudo; iuuatque ratio; licèt enim vna materia non ſit de neceſſitate alterius quoàd rationem Sacramenti, tamen vtraque requiritur ad integritatem ſacramenti ſub ratione completi ſigni, & ad completam perfectionem ſacrificij iuxtà proximè dicta, ſed non licèt Sacramentum, aut ſacrificium mutilare, vel imperfectum relinquere, non ergò licebit alteram materiam ſine altera conſecrare.

14 Hoc eſſe præceptum humanum, & canonicum cenſent *S. Antoninus 3. p. titol. 13. cap. 6. §. 2. Maior in 4. diſt. 9. q. 3. ad 5. Adrianus ibi q. 6. de Euchariſtia. Palacios diſt. 11. diſp. 3. Ang. & Tabien. Euchariſtia 1. numer. 20. Ruard. art. 13.* Probatur, quia licèt integritas ſacramenti; Vel ſacrificij requirat vtramque materiam, eſſentia tamen Sacramenti ſaluatur in qualibet; & etiam eſſentia ſacrificij iuxtà ſententiam probabilem; Imò quamuis ſacrificium eſſentialiter requirat vtramque, non tamen conſtat præceptum diuinum ſacrificandi, quoties hoc Sacramentum conficitur. Sic enim diſtinguũt quidam, vt iure diuino prohibitum ſit, offerrè ſacrificium iſtud in vnica ſpecie, non verò conficere Sacramentum præciſè propter vſum illius in vna tantùm ſpecie.

15 Communior, & probabilior ſententia tenet, eſſe præceptum diuinum. *Ita Marſilius, Palud. Caiet. Sotus, Silueſter, Armilla, quos ſequitur Suar. tom. 3. diſput. 43. ſect. 3. Filliuc. tract. tit. 4. nu. 64. Vazquez 3. part. diſp. 223. ca. 3. Regin. lib. 29. nu. 13. Auerſa, de Euchariſt. q. 11. ſect. 5. Bonacin. diſput. 4. quæſt. 2. punct. 3. num. 5. Card. de Lugo, diſput. 19. ſect. 8.* Probatur, quia ius diuinum præſcripſit, vt quoties ſit conſecratio, ſimul etiam fiat ſacrificium, dicente Chriſto Domino. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis intellexit *Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 1.* præcepiſſe Chriſtum Dominum ſacerdotibus, vt conſecrarent ſacrificando ſimul in ſui memoriam, ſed ſacrificium eſſe non poteſt eſſentialiter perfectum ſine conſecratione vtriuſque materiæ ſimul iuxtà proximè dicta *numero 12.* Voluit quippè Chriſtus talem inſtituere ſacrificandi ritum; quò claré repræſentaretur eius mors, vt ex eius verbis colligunt concilia, & Patres, & Eccleſiæ traditio confirmat apud *Suarium* ſuprà *Concluſion. 2.* Datur igitur præceptum diuinum conſecrandi ſimul vtramque materiam, imò valdè miratur *Vazquez ſuprà n. 17.* Viros catholicos, & pios aſſeruiſſe, præceptum iſtud ex verbis Chriſti non colligi, cùm oppoſitum palam aſſerat *Trident. ſupra*, per quò ſoluitur fundamentum contrarium. Ad confirmationem Reſpondeo, nec omninò conſtare, Chriſtum ibi conſecraſſe; nec conſecraſſe panem ſine vino, & quamuis admittatur vtrumque, non ideò ſuſtuliſſet inſtitutionem a ſe factam in cœna, quam ipſe non tenebatur ſeruare.

Quin etſi præciſam Sacramenti rationem attendamus, hoc inſtitutum eſt ad ſpiritualem refectionem inſtar Conuiuiis, quòd cibo, potuque conſtat ergò poſtulat ex ſuamet inſtitutione vtriuſq; materiæ cõſecrationem, quàmuis enim laicis ad ſalutem altera tantùm ſpecies ſufficiat, tamen ipſe conſecrationis Ordo poſtulat, vt integrum conuiuium in hoc Sacramento præparetur, & ab ipſis ſaltem Sacerdotibus conſecrantibus integrè ſumatur. Igitur cùm hæc inſtitutio ſit diuini iuris, & hac poſita connaturaliter ſequatur, integrum & perfectum Sacramentum eſſe conficiendum, ſequitur eodem iure præceptam eſſe Simultaneam vtriuſq; materiæ cõſecrationem. Cuius ſignum eſt quòd ſemper hæc obligatio

ligatio præfertur omnibus alijs iuris humani; ſcilicet obligationi non communicandi poſt cibum, aut potum: Vel non celebrandi: ſeu non communicandi bis eodem die, &c.

16 Hinc fit primò, licet valeat conſecratio Calicis ante conſecrationem panis, & è contra extra caſum infra poſitum *numero* 20. & 24 qui quidem in praxi rariſſimus erit; graui tamen ſacrilegium fore vel alteram tantum ſpeciem conſecrare contra diuinum præceptum, vel prius vinum conſecrare, quàm panem. Nam exemplum noſtri Saluatoris, & vſus Eccleſię ſatis oſtendunt, ordinem conſecrandi prius panem, quàm vinum, qui rebus ipſis congruit, cum cibus connaturaliter antecedat potum; eſſe pręceptum iure diuino. Sic notant *Sotus in 4. diſt. 11. q. 1. art. 6. Suarez tom. 3. diſput. 43 ſect. 2. Bonac. de Sacram. diſput. 4. q. 2. punc. 3. n. 3. & 7.* Fit ſecundò, ſi ſacerdos poſt conſecrationem panis decedat, perficiendum eſſe ſacrificium ab alio ſacerdote, qui conſecret Calicem, & reliqua proſequatur etiam non ieiunus, vt docent *communiter Doctores, & Nos latius lib. 5. cap. 2.*

CAP. I. QVÆST. II.

An aliquando ex cauſa liceat in altera tantum ſpecie conſecrare.

17 PRima ſententia docet, licere nonnunquam etiam ſine diſpēſatione vel authoritate ſuperioris, interpretando .ſ. ſupradictum præceptum in tali caſu non obligare. Sic *Maior in 4. diſtinc. 9. qu. 3. ad 5. Paludan. diſt. 11. qu. 1. num. 3.* ferè conſentiunt *Reginaldus lib. 29. n. 14. Bonacina diſp. 4. quæſt. 2. punct. 3. num. 8.* dicentes, hoc eſſe præceptum affirmatiuum, quòd obligat ſemper, ſed non pro ſemper, & ita dari caſus, in quibus interpremur non obligare, ſed poſſe ſub vna ſpecie conſecrari.

Probatur, nam interpretamur præceptum diuinum, quando ſeruari nequit ſine periculo mortis vel alio graui, pro tunc non obligare. Sic diuinum præceptum integritatis confeſſionis interdum prudenter interpretamur non obligare propter grauem cauſam. Similiter ſatisfactio requiritur ad integritatem Sacramenti pœnitentię, nihilominus interdū omittitur licitè propter grauem cauſam. Ergo idem erit de præcepto conſecrandi ſimul vtramque ſpeciem.

18 Secunda ſententia docet, authoritate priuata numquam hoc licere, cum ſit res grauiſſima, tantum ex diſpenſatione Pontificis ob cauſam publicam fieri poſſe. Sic aiunt Doctores opinantes illud pręceptum eſſe ſolum humanum, qui conſequenter dicent, licet diſpenſatio concedetur ſine cauſa valere. Præterea id tenent *Henriqu. lib. 8. ca. 13. num. 1. & 2. Chamerota de Euchariſt. cap. 6. concl. 3. Fagundez Præcept. 1. lib. 3. cap. 5. num. 6. Azor. tom. 1. lib. 10 cap. 19. qu. 2.* Licet enim agnoſcant præceptum eſſe diuinum, dum ſubeſt iuſta cauſa diſpenſandi, putant, valere diſpenſationem Pontificis. Probatur, quia licet ea, quæ pertinent ad ſubſtantiam Sacramentorum, non poſſint per Eccleſiam immutari, tamen quæ pertinent ad vſum poteſt Eccleſia per poteſtatem à Chriſto ſibi conceſſam iuſtis de cauſis mutare pro temporum, ſeu locorum varietate, vt docent *Concilium Conſtantienſe ſeſſ. 13. & Trident. ſeſſ. 21. cap. 2.* Ergo poteſt etiam mutare, quæ pertinent ad vſum ſacrificiorum, cum par ſit vtrobique ratio. Sed hæc diſpenſatio Pontificis non eſſet circa ſubſtantiam Sacramenti, vel ſacrificij, ſed circa ſolum vſum. Ergo valebit exiſtente iuſta cauſa.

19 Confirmatur primò. Nam in iure diuino diſpenſare poteſt Summus Pontifex ex iuſta cauſa nomine Chriſti, qui dedit talem poteſtatem hominibus ad Summum Pontificatum aſſumptis, vt in iuramento, voto, matrimonio rato cenſent graues Doctores, ergo licet præceptum conſecrandi duplicem materiam ſimul, ſit diuinum, poteſt Pontifex ex rationabili cauſa diſpenſare.

Con-

Confirmatur ſecundò. Nam *Volaterranus lib.7.Geographiæ.cap.4. & alij referunt Innocentium Octauum* diſpenſaſſe cum Nortoergis, vt in ſpecie ſola panis conſecrarent, quod alij quoque tradiderunt.

20 Tertia ſententia negat, vnquam licere conſecrationem vnius ſpeciei ſine altera, vel Pontificem in hoc præcepto poſſe diſpenſare, vel interpretari tale ius diuinum in aliquo caſu non obligare. Sic innuunt *S.Thom. & antiquiores*, quatenus ſimpliciter negant, licere conſecrationem vnius tantum ſpeciei, nulla facta exceptione. Tenent *Siluestr. Euchariſt.1.qu.5.Sotus in 4. diſt.9.qu.1.art.1.ad 3.Nuñus 3.par.qu.74.art.1.concl.3. Coninch.q.83.num.102. Suar. diſput.43. ſeſs.4.Vaz.qu.diſput.223. ca.3. Cardin.de Lugo diſput.19.ſect.*8.Probatur, quia Pontifex diſpenſare non poteſt in his, quæ pertinent ad eſſentiam ſacrificij, ſed vtriuſque materiæ conſecratio pertinet ad eſſentiam ſacrificij iuxta ſuperius dicta *num.*12.Non ergo diſpenſare poteſt, vt altera dumtaxat conſecretur. Et per conſequens nullus alius id vnquam licitè faciet; imò neque validè, ſi ſacerdos ab initio præuidés non poſſe conſecrare vtramque ſpeciem, & ita non poſſe validè ſacrificium offerri, vellet vnicam cõſecrare, tunc enim intenderet conſecrare, ac non ſacrificare, quod eſt impoſſibile. Quia Chriſtus ita Sacramentum iſtud inſtituit, vt ſimul eſſet ſacrificium; nec voluit vnum fieri ſine altero, nec ſacerdotibus dedit duas poteſtates diſparatas, ſed vnica ad conſecrandum, & ſacrificandum ſimul, itaut neque poſſent extra ſacrificium conſecrare, nec ſine conſecratione ſacrificare. Vt notant *Lugo ſupra, & Suar.ſect.3.*

21 Suppono primò aliud eſſe formaliter ex intentione directa per ſe conficere Sacramentum iſtud in vnica ſpecie cum intentione non complendi ſacrificium: aliud verò quaſi materialiter, & per accidens ſacrificium bona fide cœptum interdum imperfectum relinquere, ſiue de facto conſecrare panem ſine vino; vel è contra, quia per accidens euenit, vt poſt conſecratam vnam ſpeciem, vel non poſſit ſacerdos, vel de facto non conſecret alteram, ita *Suar.ſup. ſect.4.Bonac.num.*10.

Suppono ſecundò, poſſe ſine peccato nonnunquam ſecundo modo conſecrari vnicam ſpeciem non propter diſpenſationem, vel interpretationem præcepti, ſed propter impotentiam phyſicam, aut moralem illius implendi, nimirum ſi ſacerdos poſt conſecratam hoſtiam comperiat vinum eſſe veneno infectum, nec habeat aliud, aut comperiat non eſſe vinum in Calice, nec poſſit aliud inuenire ſaltem ſine magno periculo, vel ſcandalo; vel ſi ſacerdoti poſt hoſtiæ cõſecrationem immineat mors, ſi proſequatur, deſiſtere poteſt à conſecratione Calicis, & mox hoſtia conſumpta fugere. Nam in his, & ſimilibus caſib. ſolum violat præceptum affirmatiuum perficiendi Sacramentum, & ſacrificium, quod non obligat cum tanto detrimento, ac per conſequens eius omiſſio tunc non eſt illicita, cum ſit permiſſio potius quod ſacrificium relinquatur inchoatũ, quæ non eſt intrinſicè mala, & in his circumſtantijs honeſtatur; quo ſenſu loquuntur *Reginaldus, & Bonac. relati pro prima ſententia.* Conſentiunt *Suarez, & Henriqu.ſupra, Azor.tom 1.lib.10.ca.19. q.2.& alij.*

22 Iam dico primò. Numquam licet ſacerdoti primo modo ſcilicet formaliter, & directè conſecrare vnicam ſpeciẽ cum intentione non conficiendi ſacrificium, & ſine diſpenſatione Pontificis. Quia violaret præceptum negatiuum non offerendi ſacrificium mutilum, vel etiam non exercendi nomine Chriſti actionem ſacrificandi vanam, & irritam, quòd obligat pro ſemper. Quippè magni refert ad Dei cultum, & ad reuerentiam huius Sacramenti non dari facultatem priuatis hominibus immutandi modum iſtum conſecrãdi ſimul vtramque materiam authoritate propria, nec ob priuatam, nec ob communem cauſam; quia daretur moralis occaſio ſæpius

pius

plus hoc ſacrificium mutilandi cum iniuria grauiſſima tanti myſterij. Conueniunt in hoc Doctores primę, ac ſecundæ ſententiæ.

Hinc fit primò ſi populus ex pręcepto Miſſam in feſto velit audire, vel Euchariſtiam in Paſchate recipere, vel etiã in articulo mortis, nec vinum haberi poſſit, non eſſe celebrandum, quia maiorem vim habet præceptum non conſecrandi directè ſolum panem; quam præceptum audiendi ſacrum, aut communicandi, quòd non vrget, quando Sacramentum decenter confici non poſſit.

Fit ſecundò ſi quis minetur mortem ſacerdoti, niſi conſecret ſolum panem, in his aut ſimilibus caſibus, quamuis non intercedat contemptus fidei, mortem eſſe potius oppetendam, quam ſolum panem conſecrandum. Sic tenent *Doctores ſupra relati cum alijs* ob rationem ſuperius à nobis aſſignatam.

22. Dico ſecundò, multo probabilius eſt, non poſſe Pontificem in hoc præcepto diſpenſare. Sic *Doctores tertiæ ſententiæ*, cuius fundamento probatur, & præterea confirmatur primò, quia licet admitteremus neceſſitatem alicuius regionis, tamen hoc Sacramentum & hoc ſacrificium ita Chriſtus inſtituit, qui prę uiderat illud inconueniens; verum nuſquam ſubeſſe talem neceſſitatem ſatis conuincit perpetuus vſus Eccleſię, ſiquidem tot ſæculis numquam talis diſpenſatio neceſſaria, vel conueniens exiſtimata fuit. Nam illam narrationem Volaterrani, à quo cœteri ſumpſerunt, ſuſpectam, imò fabuloſam reddunt plures coniecturæ, quas expendunt *Suar. ſupra ſect. 4. concl. 3. Vazqu. num. 25. & 26. Cardin. de Lugo num.* 119.

Confirmatur ſecundò, quia Pontifex diſpenſare non poteſt in his, quæ propriè ſunt de iure diuino, niſi traditione, ſeu praxi conſtet, conceſſiſſe Chriſtum Pontifici facultatem ad ſic diſpenſandum, ſed hoc non conſtat in noſtro caſu, quin potius praxis, & traditio ſuadent oppoſitum. Ergo non poteſt diſpenſare Summus Pontifex.

24 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, interpretationem illam in præceptis affirmatiuis interdum eſſe neceſſariam, & ſic illam admiſſimus *numero* 21. circa pręceptum complendi Sacramentum, & ſacrificium illud: at in præceptis negatiuis non ita, quando non ſolum prohibent, ſed etiam irritant actum.

Sicut enim nulla neceſſitas reddet validam conſecrationem hordei, ſic nulla reddet illam licitam. Sed vt vidimus *numero* 20. qui deliberatè vellet conſecrare ſolum panem, ſciens ſine vino non valere ſacrificium, non ſolum non ſacrificat validè, ſed nec validè conſecrat, quia non habet poteſtatem ad conſecrandum niſi ſimul ſacrificando. Ergo nulla neceſſitas reddet validam, aut licitam talem conſecrationem.

An autem ad euitandam mortem ſibi comminatam poſſit ſacerdos proferre verba conſecrationis ſine intentione conſecrandi; diximus *in tractatu de voluntario capite ſexto quæſtio. ſeptima*.

25 Ad fundamentum ſecundæ ſententię reſpondeo, circa Sacramentorum vſum, & ſacrificij poſſe Pontificem mutare, quæ pendent ex Eccleſiæ diſpoſitione, non verò quæ iure diuino ſunt inſtituta; nam hæc cenſentur ad Sacramenti, vel ſacrificij ſubſtantiam ritè perficiendam expectare; quin etiam ad eius valorem.

Vt dictum eſt, & ſic intelligunt Doctores Conciliorum deciſionem. Videatur *Vazquez ſupra numero* 21. Ad primam, & ſecundam confirmationem conſtat ex *dictis numero* 23.

):(

CAP.

CAP. I. QVÆST. III.

Vtrùm materia conſecrabilis debeat eſſe præſens?

26 SVppono primò materiam conſecrandam debere eſſe præſentem conſecranti moraliter, & ſenſibiliter. Dicitur autem præſentia ſenſibilis per ordinem ad cognitionem ſenſuum externorum, quibus res ſic præſens percipi poſſit. *Ita S. Thomas in 4. diſt. 11. q. 2. art. 1. Dur. & Palud. ibi Suarez to. 3. diſp. 43. ſect. 5. Vazq. 3 p. diſp. 171. in c. 4. & communiter Doctores contra Maiorẽ, & Marſilium.* Ratio potiſſima deſumitur ab inſtitutione Chriſti, qui conſecrauit materiam præſentem, & non dedit poteſtatem Apoſtolis faciendi, niſi quòd ipſe fecerat, quòd planè confirmant Eccleſiæ traditio, Verba quę formæ demonſtratiua ſcilicèt, *hoc*, & *hic*, quæ deſignant rem ſenſibus præſentem.

Suppono ſecundò, nõ ſufficere quamlibet præſentiam ſenſibilem, nam viſus longè percipit panem, quem tamen videns conſecrare non poteſt; ſed talis eſſe debet, vt ſecundùm communem modum loquendi verè poſſit, & propriè materia deſignari per pronomen demõſtratiuum *Hoc*, vel *Hic* iuxtà prudentis viri iudicium. In hoc etiam conueniunt Doctores. Probatur, quia formæ Sacramentorum verificari debent ſecundum Communem, & propriam verborum ſignificationem. Sed formæ huius Sacramenti continet illa pronomina demonſtratiua *Hoc*, & *Hic*, ergò requirit materiam ita Sacerdoti pręſentem, vt per illa verba ſecundùm communem, & proprium loquendi modum poſſit deſignari.

27 Pro quò nota, talia pronomina, licèt interdum ex antecedentibus, vel adiunctis determinentur ad rem abſentem, aut diſtãtem deſignandã, vt ſi dicas hic homo eſt ſapiens, dum loqueris de homine, qui proximè præſens erat, & iam abijt, vel dicas, hæc eſt ample ciuitas, hoc regnum eſt potens, dum videntur à longè, tamen ſimpliciter, & abſolutè prolata (vt informis Sacramentorum contingit) omnimodam requirere rei deſignatę pręſentiam, quæ ſe ipſam ſenſibus ingerendo per ſe determinet intellectum, vt mox concipiat eam dictis pronominibus diſignari. Sic aduertunt *Suarez, & Vazquez ſuprà, Coninch. quæſt. 74. num. 25. & 26.* Vt ergò proprietas formæ ſeruari poſſit in omni vigore, tàm viſus Eccleſiæ, quàm ſtricta verborum proprietas attendi debet. *Certe Cardinalis de Lugo diſput. 4. ſect. 7.* non inuenit, ad iſtam præſentiam deſignandam, vlla regulam firmã, niſi quàm Communis modus loquendi præſcribit, Vt pronomen, *hoc* vel *Hic*, ſtrictè loquendo demonſtret aliquid præſens independenter ab antecedentibus, vel adiunctis, vel alijs circũſtantijs, ſic etiã cenſent *Suar. ſup. Fillíuc. trac. 4. num. 68. Bonacin. diſput. 4. quæſt. 2. punct. 6.* & aſſerunt menſuras illas decem, aut viginti, vel plurium paſſuum, quas *Sotus, Henriquez, & Fagundez*, aſſignant, incertas eſſe, cùm planè non conſtet, ad quam diſtantiam ſtricta ſignificatio pronominis illius extendatur.

28 Suppono tertiò, non eſſe neceſſarium, Vt materia percipiatur actualiter aliquo ſenſu, nec vt manibus teneatur. Quia pronomen *Hoc* non denotat actualem, ſed potentialem ſenſuum cognitionem circa materiam ita præſentem, vt facilè percipi poſſit; quòd vſus confirmat, nam ſępè licitè Sacerdos conſecrat hoſtias ante ſe poſitas in pyxide, quas nullo ſenſu percipit, vt notat *Coninch. num. 10.* & Sacerdos cęcus validè conſecraret materiam proximè præſentem, licèt illam non videat, nec tangat, vt notat *Bonacina num. 5.*

29 Suppono quartò, materiam in aliquo continẽte clauſam poſſe conſecrari, nimirum vinum in calice, vel in dolio cooperto, vel hoſtias in pyxide contentas, aut latentes ſub alijs, quia iuxtà cõmunem loquendi modùm ſufficienter demonſtratur cõtentum per proximum continens. At ſi panis exiſteret in alio cubiculo.

cubiculo, non ſufficienter demonſtraretur per vocem *Hoc*. Ita *Suar. ſupra. Vazqu. 3. par. diſput. 171. nu. 14.* quia panis, aut ſimile quid interpoſitum non habēs propriam rationem continentis tollit præſentiam requiſitam. Hoſtias exiſtentes intra tabernaculum clauſum non poſſe conſecrari, dicunt *Coninch qu. 74. num. 22. Bonac. ſupra num. 9. Diana cum alijs par. 7. tr. 10. Reſolut. 7.* nam humano modo videntur abeſſe.

Hoſtias latentes ſub mappa, vel corporali, vel etiam in Miſſali, validè conſecrari dicit *Bonacin. ſupra num. 4.* quia putat ſufficienter demonſtrari, negat verò *Coninch ſupra*, quia putat demonſtrari non poſſe per vocem *Hoc*, ſed per vocem *illud*. Vnde fit, hanc conſecrationem, & ſimiles fore valdè dubias, & conſequenter illicitas.

30 Iam ſit dubium primum. An materia conſecranda debeat eſſe coram conſecrante? Affirmant *S. Thom. Palud. Sot. & alij*, quos ſequitur *Suar. diſput. 43. ſect. 5. Filliuc. tr. 4. nu. 68. Coninch qu. 74. num. 20.* Probatur, nam hoc exigit proprietas formæ, ſiquidem res, quæ nullo modo ſunt coram homine, non poſſunt propriè deſignari per pronomen *Hoc*, ſimpliciter prolatum, vt conſtat ex communi modo concipiendi, ſubdit tamen *Suar.* licet res ſint à tergo, ſi tamen digito, vel ſimili ſigno denotentur, videri ſatis deſignari pronomine demonſtratiuo: iam enim aliquo modo ſunt coram homine, qui ſaltem ex parte ſe conuertit ad illas.

At conſecrationem fore valdè dubiam, quia deſignatio non fit ex vi ſolius vocis, ſed ratione ſigni coniuncti, cum tamen forma conſecrationis neceſſariò conſtet ſolis verbis, *Coninch* aſſerit, talem conſecrationem non valere, quia variatur forma per additionem illius ſigni, vel nutus tanquam artificialis locutionis.

31 *Vazqu. ſupra num. 22.* ſic ait. Materiam, quam haberet Sacerdos à tergo, conſecrare poſſet, ſi rangeret illam, nam ipſo tactu rectè poteſt indicare rem illam, quam oſtendit, pronomine demōſtratiuo; ſimiliter ſi ſentiunt ipſam auditu, videlicet vinum ex vno vaſe in aliud tranſmitti, ſonum audiens infuſionis, rectè dicere poſſet *Hic eſt ſanguis meus*, conſonant *Bonac. diſp. 4. q. 2. pun. 6. nu. 6. & Henriq. li. 8. ca. 14 n. 1.* Addit *Fagund. Præcep. 3. li. 2. c. 5. n. 7.* Præſentem dici panem exiſtentem à tergo, ſi manu tangi poſſit. Equidem in re, quæ pendet à modò concipiendi ſignificationem Verborum, multum valet authoritas prudentium, cum tamen hi varient, rectè colligitur cum Suario, talem conſecrationem fore dubiam, ac ſubindè grauiter peccaminoſam.

32 Sit dubium ſecundum. An ſufficiat materiam eſſe præſentem ſecundum aliquam partem, vt tota poſſit conſecrari? Affirmat *Vazqu. 3. par. diſputat. 171. num. 15.* cum enim illæ partes continuæ ſint, & pronomen *Hoc* deſignet totam illam quantitatem, ſatis erit videri ſecundum aliquam ſui partem, vt tota materia ſit moraliter præſens conſecranti. Negat *Suar. diſputat. 43. ſect. 5.* Quia propriè non eſt mihi præſens tota maris aqua, quamuis aliquam eius partem videam; licet enim in ſe corpus illud continuum ſit, nihil tamen hoc refert ad humanam præſentiam.

Vnde partes omnes aquæ longè diſtantes ſic abſunt, ac ſi per ſe ſeparatæ conſiſterent. Debet ergò tota materia ſecundum omnes partes conſecrabiles aliquo modo practicè, ſeu moraliter eſſe præſens.

Ego cenſeo præſentiam vnius partis non reddere ſimpliciter præſentes omnes alias partes in quacumque diſtantia poſitas, vt poſſint deſignari per pronomen *Hoc* ſimpliciter dictum, quod probat fundamentum Patris *Suarez*. Si tamen tota quantitas panis, aut vini contineatur intra debitam diſtantiam, & ſi ſingulæ partes non videantur, nec aliquo ſenſu per ſe, vel immediatè percipi poſſint, omnes ſimul conſecrari poſſe, quod probat fundamentum Patris Vazquij, valetque pari-

Digitized by Google

pariter in cumulo panum, vel hoſtiarum; ſufficit enim vt pars cumuli ſit ſenſibilis à conſecrante hic, & nunc, & ita totus cumulus deſignetur per pronomen *Hoc*, & in praxi deſeruiet hæc doctrina, ſi quando quædam pars hoſtiarum tempore conſecrationis tegatur aliquo corpore interpoſito, nempè candelabro, vel Calice, vt validè conſecrentur omnes, vt notat *Cardinalis de Lugo diſput.4.num.*128.

CAP. I. QVÆST. IV.

Vtrum materia conſecranda habeat terminum maximum, vel minimum?

33 QVantitas materiæ conſecrandę conſiderari poteſt ſecundum paruitatem, & ſecundum magnitudinem. Rurſus quantitas minima vel eſt ſeparata retinens rationem totius per ſe, vel eſt in toto compoſito conſtituens illud actualiter tanquam pars integralis: & tunc vel conſecratur ipſa ſola, vel ſimul cum toto. Quoad hunc poſteriorem modum, ſicut ex philoſophia conſtat, in continuo non dari partem minimam, ita certum eſt in Theologia, conſecrata tota hoſtią, omnes omninò panis particulas conſecrari quamuis minimas, vt definit Trident *ſeſ.13.ca.4. & can.3.4.*

Suppono primò panem per ſe ſeparatum (idem eſt pariter de vini guttulis) in quacumque minima quantitate ſenſibili conſecrari poſſe. Sic *S.Thom.3.p.q.74.ar.4.& communiter Doctores*, quos ſequitur *Suar.tom.3. diſputat.43.ſect.7. Vazqu.diſp.*171.*c.*2. Probatur; nam quælibet pars panis eſt panis, ſicut in alijs homogeneis contingit, & dum ſit ſenſibilis, poteſt deſignari per formam, & eſſe ſignum ſenſibile; habet ergo quidquid requiritur ad validam ipſius conſecrationem. Quod ſi detur tam exigua quantitas panis, vt non ſit ſenſibilis ſeparata, nec etiam ab acutiſſimo ſenſu naturaliter percipi poſſit, quamuis per reuelationem, vel alio modo ſciatur, dari præſentem ibi, conſecrari non poteſt. Vt cōtra *Sotum tenet communis ſententia.* Quia demonſtrari non poteſt pronomine demonſtratiuo, quod ad ſenſum demonſtrat, ac ſubindè requirit rem naturaliter ſenſibilem. Ita *Suar.& Vazq.ſup.& Martin.to.4.diſp.29.ſec.3.* qui ſubdit, ſi pars illa cum toto conſecrata fuit, probabile quidem eſſe non manere conſecratam, poſt ſeparationem; quia non eſt ſpecies ſenſibilis; probabilius verò manere, propter diffinitionem *Trid.ſupra relatam*, ſed non eſſe Sacramentum, quia non eſt ſignum ſenſibile.

34 Suppono 3. non licere partem in toto conſecrare, non conſecrata tota hoſtia, quia difficilè poterit diſcerni, & difficilius ſeparari pars conſecrata à nō conſecrata: Si tamen fiat, valere conſecrationem partis, quamuis minimę, quæ ſenſibiliter deſignari poſſit. Ita communiter Doctores. Et probatur, nã illa pars eſt verè panis, & ſenſibiliter deſignari poteſt per verba formę; non eſt ergo cur non valeat illius conſecratio. An verò detur minimum in homogeneis, vel in minori minimo conſeruari poſſit forma panis, ac ſubindè conſecrari vel in toto, vel extra: magis ſpectat ad ſpeculationem quàm ad praxim. Videantur *Suar. & Vazqu.& Martin.ſup.& Cardinal.de Lugo diſput.4.ſect.6.*

35 Reſtat difficultas. Vtrum materia panis, & vini ſit conſecrabilis in qualibet maxima quantitate ſine termino? S.Bonau.*in 4.diſt.*10.*part.*2.*artic.*1.*qu.*4. *Alenſ.4.par.q.*10.*memb.4.ar.*2.§.6. *Ang. Euchar.*1.*n.*25. docent, non poſſe Sacerdotem validè quamlibet quantitatem conſecrare, ſed illam dumtaxat, quæ ſit ad vſum fidelium accōmodata. Probant quia cum Chriſtus Dominus in Sacramentis, & in hoc precipuè ſapienter omnia diſpoſuerit, non eſt veriſimile, poteſtatem reliquiſſe Sacerdotibus, vt quamlibet quantitatē conſecrare poſſent, niſi prout exigeret vſus fidelium, in quorum vtilitatem hoc Sacramētum inſtitutum

eſt,

eſt, alioquin non eſſet poteſtas in ædificationem.

Hæc ſententia facilè refellitur, Quia licèt ad hunc finem collata fuerit hæc poteſtas, non tamen ſic limitata fuit,ne redderetur incertus valor conſecrationis,dùm vſus fidelium non poteſt facilè definiri. Quare licèt ſacerdos conſecrare velit in malum vſum, valet conſecratio iuxtà communem Eccleſiæ ſenſum; & hoc prudentiſſimè fuit inſtitutum. Cùm enim ex conſecratione ſine debito fine facta nihil damni Chriſto proueniat, & magni referat, poteſtatem miniſtri certam eſſe, rationi valdè conſonum fuit, vt ſemper effectum haberet,quoties ritè verba conſecrationis proferrentur.

36 Itaque communis & vera ſententia docet, ſacerdotem ex parte ſuæ poteſtatis, dummodò materia maneat intrà debitam præſentiam ipſius iuxtà ſuperius dicta quæſtione præcedenti, poſſe quantamlibet quantitatem ſine termino conſecrare: *Sic S.Thom. Dur. Gabr. & alij*, quos ſequitur *Suarez ſupra ſect.8. Vazquez num 16.Cardinalis, de Lugo num.*120.*Bonacina diſp.4.quæſt. 2.punct.5.numer.2.Fagundez Præcept.3. Eccleſiæ lib.2.cap.5.nu.3.* Probatur,nam in quauis maxima quantitate reperitur vera ſubſtantia panis,& vini,quàm fides docet, eſſe materiam conſecrabilem per poteſtatem ſacerdoribus cõceſſam; nec aliundè conſtat vlla traditione, vel authoritate,vel ratione, limitaſſe Chriſtum poteſtatem iſtam ad certum terminum, ergò nullus aſſignari poteſt.

37 Notant [redacted] *Vazquez, Bonacina, Fagundez, & alij*, peccare mortaliter ſacerdotem, qui conſecraret tantam quantitatem, quanta non poſſet opportuno tempore conſumi. Quia licèt poteſtas ſacerdotum primario tendat ad conficiendum ſacramentum independenter ab eius vſu, ſecundario tamen ordinatur ad ipſius adminiſtrationem. Quare qui conſecrat maiorem quantitatem, quàm conueniens vſus requirat, facit contrà finem ſecundarium huius ſacramenti,& per conſequens iniuriam irrogat ſacramento,quòd exponit periculo corruptionis, vel indecentis ſumptionis.

CAP. I. QVÆST. V.

Quomodo materia debeat determinari per intentionem Conſecrantis.

38 Conueniunt Doctores, materiam conſecrandam aliquo modo futuram eſſe certam, & determinatam in particulari per intentionem conſecrantis, nec aliter valere cõſecrationem; quia non poterit demonſtrari per pronomen *Hoc*, vel *Hic*, quàm demonſtrationem eſſentialiter exigit forma conſecrationis. Vndè fit primò, quando ſacerdos habet præſentes decem hoſtias, & intendit conſecrare ſex tantum, ſi certas deſignet, has ſolùm conſecrare; ſi verò nullas in particulari determinet,nullas conſecrare,quoniam illa materia nõ eſt definita,nec demonſtrabilis,nec eſt maior ratio,cur has potius,quam illas conſecret. Ita *Suar.multis diſp.43.ſect.6.Vazq.diſp.171.c.1. Bonacina de Sacram. diſp.4.q.2. punct.5.n. 5.Coninck.3.part.q.74.num.33.& ſubdit num.34.* grauiter peccare ſacerdotem in hoc caſu,quamuis ſex illas in particulari determinet. Nam ex parte quaſi falſificat formam, quæ quãtum eſt ex parte ſuæ ſignificationis, & extenditur ad omnes præſentes, cùm tamen intentio deſit circà quaſdam.

Fit ſecundò quando ſacerdos intendit ſolam quartam, aut dimidiam hoſtiæ partem conſecrare non determinando dexteram,vel ſiniſtram, nihil efficere, quia non determinat materiam, ſecus ſi determiner hanc, aut illam partem, vt diximus *ſupra n.*34. An autem poſſit Sacerdos conſecrare primam, vel vltimam partem proportionalem, pares, aut impares, aut remittere ſuam intentionem circà materiam conſecrãdam ad voluntatem Dei, caſus ſunt pòtius conficti, quam practici, videantur Doctores ſcholaſtici.

39 Fit tertiò ſi Sacerdos putans ſe habere vnicam hoſtiam in manu, habeat duas, & proferat verba conſecrationis, vtramque conſecrare, idem eſt, ſi putat in pyxide, vel patena decem hoſtias exiſtere, cum ſint ſex, aut viginti. Sic Doctores communiter. Quia Sacerdos iuxta legitimum Eccleſiæ ritum regulariter habet intentionem conſecrandi totam illam materiam conſecrabilem, quam habet præ manibus, vel ſuper altare poſitam, & parui refert, quod per errorem putet, ſe conſecrare vel vnam hoſtiam tantum, vel decem. Nam effectus conſecrationis ſequitur intentionem, non exiſtimationem conſecrantis, & priuata deceptio non tollit intentionem debitam, quæ moraliter verſatur circa totam materiam præſentem, prout in re proponitur. Excipe niſi Sacerdos expreſsè reſtringat intentionem ſuam ad vnam hoſtiam, quam videt; tunc enim illa ſola conſecrabitur, ſi reſtringat ad decem cum ſint in pyxide, vel patena viginti, defectu deſignationis nulla conſecrabitur ex illis. Monent vero *Suar. ſupra*, *Coninch. num.35.* talem reſtrictionem non eſſe faciendam ſine neceſſitate, quę communiter non occurrit.

40 Reſtat difficultas, vtrum Sacerdos verè conſecret hoſtias coram ſe poſitas in pyxide, vel in altari, quas initio Miſſæ conſecrandas ſuſcepit, poſtea verò tempore conſecrationis prorſus oblitus fuit? Quidam negant apud *Coninch quæſt.74. nu.40.* Quia talis Sacerdos non habet actu voluntatem explicitam conſecrandi formas illas ob inaduertentiam, nec virtualem, nam hæc procedere deberet ex actuali voluntate præterita conſecrandi tales hoſtias iuxta dicta, *libro primo capit. ſecundo quæſt. decima*, quod tamen in præſenti non contingit, quia prolatio conſecrationis ſolum procedit ex voluntate celebrandi Sacrum, cui ſufficit conſecratio vnius hoſtiæ præ manibus habitæ.

41 Sententia communis affirmat: Nam illa voluntas præcedens conſecrandi tales hoſtias virtualiter perſeuerat, quatenus Sacerdos cœpit ſuam Miſſam, vel aliquam partem illius ex intentione conſecrandi omnes illas hoſtias, & Miſſam deinceps proſecutus eſt ſine interruptione vſque ad conſecrationem. Qua propter omnes actiones ſequentes illam intentionem, ipſa quæ pariter conſecratio virtualiter ex illa voluntate procedunt. Vnde negatur ſecunda pars fundamenti contrarij; licet enim actiones externæ celebrandi Miſſam eodem modo procedere poſſent ex voluntate conſecrandi tantum vnam hoſtiam quoad eſse materiale; non vero quoad eſſe morale, ſiue quatenus ſunt actus humani liberi.

Quia cum moralitas ab intentione pendeat, & hic, & nunc actiones illæ procedant à diuerſa intentione, habent vtique diuerſum eſſe morale. Sic *Nauarrus cap.25. numer.92. Henriquez libro 8. capit.14. numer.5. Reginaldus libro 29. numer.25. Coninch quæſt.74. numer.41. Bonacina ſupra num.6.* Conſentit *Suar.* ſupra, quando tales hoſtiæ ſuper aram exiſtunt, quia tunc habent illam præſentiam, quam iuxta morem Eccleſiæ, ad debitam intentionem miniſtri debent habere.

42 Cęterum ſi non eſſent in corporali ſuper aram. *Suarez ſupra Diana part. tertia tractat. ſeſto Reſolution.103. Gauant. in Rubric. Miſſal. tomo 1. parte 3. tractat. ſeptimo num.4.* putant, non conſecra[redacted]Nam illa volitio præcedens, cuius virtute conſecrandæ forent, dum oppoſitum manifeſtè non conſtat, præſumitur fuiſſe faciendi conſecrationem legitimam, ſed hæc petit, vt hoſtiæ conſecrandę ſint in corporali ſuper aram, ergo non extenditur ad hoſtias exiſtentes extra haram, quæ non poſſunt ritè, nec legitimè conſecrari. Nichilominus. *Tannerus 3. part. diſput.5. q.2. dub.2. nu.76.* probabile reputat, conſecrari, dum exiſtant,

in

in altari, Quia licèt per ſe non ſit voluntas Eccleſiæ, nec ſubindè celebrantis hoſtias extrà corporale, vel aram poſitas conſecrare; tamen ſuppoſito quòd tales hoſtiæ conſecrationi deſtinatæ fuerint, & volitio non fuit retractata, ſed per inaduertentiam poſitæ ſunt extra corporale, vel aram, rationabiliter præſumitur, velle tam Eccleſiam, quàm ſacerdotem, vt illę conſecrentur. Pars negatiua ſecurior eſt, & ſaltem conſecratio valdè dubia.

43 Si tamen ſacerdote prorſus inſcio, quædam hoſtiæ conſecrandæ ponerentur ſuper aram, quas celebrans non aduerteret antè conſecrationem, ſed poſt illam: *Nuñus 3.part.quæſt.74.art.2.* dicit manere conſecratas. Quia recta Sacerdotis intentio, dum oppoſita non exprimitur, tendere præſumitur ad omnem materiam præſentem, quamuis ignotam ſibi. Contrarium ſentiunt *Coninch. ſupra numero 39. Bonacina numero 8. Diana parte 2. tractat. 17. Reſolution. 19.* cum alijs. Quoniam voluntas non refertur in incognitum, & per conſequens intentio vel actualis, vel virtualis, quæ concurrit ad illam conſecrationem, ferri non potuit in hoſtias nondum cognitas; & hoc videtur mihi probabilius, nec Nuñus ſuprà ſatis expreſſit oppoſitum; quin loqui videtur in caſu, quò ſacerdos poſuit hoſtiam conſecrandam, & alius eius loco poſuit aliam, tunc enim verè Sacerdos vult illam conſecrare, quam habet præſentem.

44 Si multis hoſtijs conſecratis miſceatur vna non conſecrata; Quidam Recentiores aſſerunt, poſſe conſecrari; Quia cùm certo ſciam illam hoſtiam non conſecratam eſſe in pyxide, poſſum intendere conſecrare, quid quid eſt ibi panis non conſecratum. Negat verò *Cardinalis de Lugo diſput. 4. num. 136.* ſequentibus. Nam illa hoſtia ſecundum talem ſtatum deſignari non poteſt, ac ſubindè nec ſignificari per pronomen demonſtratiuum *Hoc*, vndè colligitur pro praxi, talem conſecrationem fore dubiam, ac per conſequens illicitam. Fatetur tamen Cardinalis, validè conſecrari talem hoſtiam, ſi Sacerdos intendat conſecrare totum, quòd eſt in pyxidè, ſub conditione, ſi non eſt conſecratum; tunc enim per illa verba loquitur de cunctis hoſtijs ibi poſitis, licèt ſolùm ſub cõditione velit eas conſecrare. Verùm addit, non licere talem conſecrationem, quia non ſubeſt neceſsitas illius, cùm facilius vitetur inconueniens, dando ſingulis in communione duas ex illis particulis: Sic enim certum eſſet, ſingulos accipere aliquam hoſtiam conſecratam. Sicut etiam non liceret, iterum ſub conditione conſecrare calicem, in quem poſt conſecrationem, infuſa fuiſſet gutta vini non conſecrati; Cùm non ſequatur inconueniens, ex eò, quòd totum illud ſumatur per modum vnius. Si tamen plures hoſtiæ non conſecratæ miſcerentur cùm vna, vel cùm multis conſecratis, nec poſſent diſcerni, deberent omnes ſub conditione conſecrari; quia tunc ſubeſt ſufficiens neceſſitas; ſicut quando gutta conſecrata miſcetur amphoræ vini non conſecrati, ſeruari debet totum, vt paulatim conſecretur. Sic monet *Suarez tom. 3. diſputat. 57. ſection. 4. in fine, & Cardinalis de Lugo ſupra numer. 139.*

CAPVT II.

De materia remota Euchariſtiæ.

1 MAteria ex qua hoc Sacramentum conficitur, eſt panis, & vinum. Ita tradunt ſcripturæ *Matthæi 26. Luc. 22. Marci 14. 1. Corint.*

11. definiunt Concilia. Lateran. *in cap. firmiter*. de ſumma Trinitatis Florentinum in decreto de Sacramentis. *Trid. ſeſſ.13.21.& 22.* docent Patres & Eccleſiæ traditio confirmat. *Suarez tom.3. diſp.43.ſeſſ.1.& Vazquez diſput.170.c.1.* referunt, & refellunt hæreticorum deliria; Congruentia talis inſtitutionis fuit, quia panis, & vinum ob munditiem, aliaſque qualitates regulariter ad conuiuium adhibentur, nam panis confirmat, vinum exhilarat, & ideò conuenientiſſimè ſignificant virtutem, finem, & effectum huius Sacramenti, quòd ad ſpiritualem animarum alimoniam peculiariter inſtitutum eſt; alias congruentias affert *S. Thomas 3. part. quaſt.74. art.1.*

CAP. II. QVÆST. I.

Qualis eſſe debeat panis, vt conſecrari poſſit?

2 SVppono primò, panem ex triplici rerum genere ſolere confici, primo ſcilicèt ex fructibus arborum, vt ex caſtaneis, ficubus, amygdalis, & cętera; & apud Indos fit ex radicibus, nimirum ex yuca fit cazabe, quem nonnulli vocant panem ligneum. Secundò ex leguminibus, vt fabis, ciceribus, lentibus, ac ſimilibus, quæ naſcuntur in ſiliquis, vel in folciculis craſſioribus. Tertiò ex granis, quæ generali voce frumenta dicuntur, & habent culmum, ſpicam, ariſtas, & grana ſine ſiliquis. Conueniunt Doctores, panem factum ex fructibus, vel radicibus, vel leguminibus non eſſe materiam conſecrationis, quia non dicitur ſimpliciter panis, neque vſu communi ſolet adhiberi. *Sic Suarez to.3. diſp.44. ſect.1. Vazquez diſput.170. cap.2. Fagundez Præcept. 3. li. 2. cap.1. n.7.*

3 Suppono ſecundò licèt Argentinas in 4. *diſt.11. quaſt.2. ar.1. Gabriel ſect.35.* in Canonem dixerint, panem communem ex quocunq; genere frumenti confectum eſſe materiam idoneam conſecrationis. Quia ſępè Patres requirunt frumētum ad hoc Sacramentum, *& ca. In Sacramento, de Conſecrat. diſt.2.* dicitur. *Nec amplius in ſacrificijs offeratur, quàm de vuis, & frumentis.* Iam certum nihilominus eſſe, ſolùm panem triticem eſſe ſufficientem Euchariſtiæ materiam, ita vt in alio non fiat valida conſecratio; Quoniam hic fuit ſemper communis ſenſus Eccleſiæ, iuxtà quem Cōcilium Florentinum definiuit, *in azymo ſine fermentato pane tritico corpus Chriſti veraciter confici*. Et in litteris vnionis inquit. Tertium eſt Sacramentum Euchariſtiæ, cuius materia eſt panis tritices, & vinum de vitæ. Cathechiſmus Romanus addit hanc eſſe traditionem Apoſtolicam; *Bonacina diſp. 4. q.2. punct.1. n.1.* dicit eſſe de fide. Ratio redditur, quia ſolus panis triticeus dicitur ſimpliciter panis ordinatus ad reficiendas vites, cæteri verò dicuntur panes cùm addito. Cùm ergò Chriſtus dicitur conſecraſſe panem, meritò triticeum intellexit Eccleſia, & per conſequens eundem dumtaxat eſſe materiam aptam Euchariſtiæ iuxtà Saluatoris inſtitutionem. Nec obſtat, quòd frumētum interdum ſumatur latè pro granis, quæ naſcuntur in ſpicis. Nam frequentius in ſcriptura, & patribus ſumitur ſpecialiter pro tritico, vt notant. *Vazquez ſupr. cap.3. & Yſambert. 3. p. q. 74. diſput.1. art.3.*

4 Hinc fit primo, panem confectum ex grano, quòd cōſtat nō eſſe triticeum, palam ineptum eſſe validę conſecrationi. Sic Doctores communiter excludunt millium, panicum, hordeum, Orizam, auenam, lolium, maizium, melicam, & ſi quæ ſunt grana ſimilia, quæ certiſſimè non ſunt triticum, vt colligitur ex communi modo loquendi peritorum in hac materia, & ex vſu communi hominum, qui non conficiunt communiter panem ex huiuſmodi granis, niſi ob defectum tritici. *Moure part.3. cap.4. §.2. num.2.* ſecludit etiam panem furfuroſum, ideſt, ex furfuribus tritici confectum, quoniam eſt panis canum.

non

Digitized by Google

non hominum, conſonat, *Cardinalis de Lugo diſput.4.nu.64.* qui rectè notat, panem ex farina cum aliquo furfure permixta factum eſſe materiam conſecrationis quoad omnes partes, quia licèt furfur non poſſit conſecrari ſeorſim, at compoſitum ex adipe farinæ, & furfure, verè panis eſt, & in ratione talis intrinſecè conſtituitur ex vtroque componente, quare totum compoſitum adæquatè conſecrari poteſt.

5 Fit ſecundo panem omnem confectum ex grano, quod certo conſtat eſſe triticeum, licèt aliter nominetur, eſſe materiam certam huius Sacramenti. Sic alica, ſeu alicaſtrum, quod eſt triticum trimeſtre, ſic etiam triticum apud Hiſpanos. *Candeal*, *Aluar*, *Trechel*, *Rubion*, apud Italos. *Grano gentile*, *grano vianco*, *grano groſſo*, *grano Rauaneſe*, cenſentur materia ſufficiens Euchariſtiæ. Cœterum quando de grano quopiam dubitatur, an ſit triticeum, nec ne, panis ex illo confectus erit materia dubia, quæ ſubindè non poterit licitè conſecrari, ne conſecrans ſubeat periculum faciendi conſecrationem irritam. Ita *Suar. ſupra Bonac.n.3. Coninch q.74. n.53.*

6 Ad hanc materiam dubiam pertinet primo Typha græcè, latinè Blatta, quam alij vocant farraginem ſelicam, vel ſecalam, vel ſecale, Hiſpanè *Centeno*, Italicè *Segala*, quam plures affirmant, eſſe materiam ſufficientem, quia putant eſſe triticum eſſentialiter; imperfectum tamen accidentaliter fauet. *S. Thom. quæſt.74. art.3.* tenent. *Nuñus ibi, dub.1. Henriquez lib.8. cap.9. nu. 2. lit.D. cum alij.* Negant vero. *Palatius*, *Ang. Roſella*, quos ſequitur *Suar.* ſupra, quia licet ex tritico per degenerationem generetur, ſemper degenerat in aliam ſpeciem. Vnde *Bonacina ſupra*, & *Coninch. num.52.* cenſent grauiter peccaturum, qui talem panem conſecraret, quia ſaltem vteretur materia dubia. *Nuñus*, vero ſupra dicit, licere talem conſecrationem, ſi ſit grauis neceſsitas, videlicet, ne quis moriatur ſine viatico, vel ne populus in feſto maneat ſine miſsa. Ego pro ſola Miſsæ auditione non auderem, nec ſi moribundus poſset aliud Sacramentum recipere; ſi tamen non poſset, non improbarem conſecrationem illam propter neceſsitatem quaſi extremam.

7 Pertinet ſecundo ſiligo, quam *S. Thom. eo art.3.* ad ſecundum dicit eſse ſufficientem materiam. Conſentiunt plures, & diſſentiunt non pauci. Pertinent tertio, far, & ſpelta, quæ *S. Thom.* negat ſufficere; plures tamen affirmant. Et quidem controuerſiæ videntur verborum potius, quam rerum, indeque naſci, quod non ſolum natura grani ſit Doctoribus ignota; ſed & ipſa nominum ſignificatio ſit incerta: Quare ſæpè diſsentiunt, quia per idem nomen res diuerſas intelligunt. Itaque particulare iudicium circa particulare granum. An in hac vel illa regione ſit verum triticum, ac ſubindè materia ſufficiens Euchariſtiæ, ſumi debet ex communi ſenſu Incolarum, & præſertim agricolarum peritorum. Quod ſi circa granum aliquod iſti quoque diſsentiant illud erit materia dubia; ſi vero communiter conueniant eſse verum triticum; erit materia certa moraliter.

8 *Notat S. Thom. ea quæſt.74. art.3.* ad tertium, & cum illo Doctores communiter, modicam admixtionem diuerſi grani cum multo maiori quantitate tritici non vitiare materiam, quominus conſecrari validè poſſit. Nam quod modicum eſt, quodammodo trahitur, vel abſumitur à copioſiore. Addunt *Henriquez lib.8. capit.9. num. 3. Suar. diſput.44. ſect.2. Vazquez diſput.170. num.25. Coninch. quæſt.74. num.55.* talem mixtionem reddere conſecrationem illicitam, contra puritatem tali materiæ debitæ, niſi mixtio tam parua ſit, vt pro nihilo reputetur. Si tamen mixtio diuerſi grani fiat cum minori, vel æquali quantitate tritici, non erit materia ſufficiens

conſecrationi validæ, quia maior pars trahet minorem ad ſuam ſpeciem, aut, ſi partes ſint ferè pares, vtraque corrumpetur; & fiet vnum tertium diuerſum. Idem eſt proportionaliter de mixtione diuerſi liquoris cum aqua naturali, qua ſubigi debet farina, vt fiat panis aptus conſecrationi.

CAP. II. QVÆST. II.

Quomodo panis conficiendus ſit, vt ſit materia conſecrationis?

9 PRima ſententia docet, ex farina triticea, licet aqua roſacea, vel alia non naturali ſubigatur, fieri panem idoneum conſecrationi. Sic *Caietanus tertia part. quæſt. 74. articulo ſeptimo. Sà verbo Miſſa numero quarta, & alij.*

Probant, quia panis ità ſubactus eſt eiuſdem ſpeciei cum pane communi, nam aqua vel per coctionem exhalatur, vel ſi quid manet, non obeſt, quia potiſſima ſubſtantia panis eſt farina, quæ trahit illum liquorem ad ſuam naturam; Fatentur verò grauiſſimè peccare, qui talem panem conſecraret.

10 Secunda ſententia communis, & vera docet, materiam neceſſariam conſecrationis eſſe panem ex farina triticea ſubactum aqua naturali, coctum igne ſolo. Sic *S. Thom. tertia par. quæſt. 74. artic. ſeptimo ad 3. Paludan. Ricard. Sotus, & alij*, quos ſequitur *Suar. tomo tertio diſputat. 44. ſectione ſecunda. Coninch. quæſt. 74. numero 48. Henriqu. lib. octauo capite nono numero tertio. Bonacina diſputat. quarta quæſt. ſecunda parte prima numero quarto. Fagund. Precept. 3. Eccleſiæ libro ſecundo capite primo. Layman. Perſicus, Vuigers*, quos ſequitur *Diana parte ſexta tract. ſeptimo. Reſolut.* 18. Probatur. Quia materia conſecrationis eſt panis communis, & vſualis, ſed panis communis, & vſualis, quem homines abſolutè vocant panem; & communiter adhibent quaſi comitem aliorum ciborum, fit ex farina triticea ſolum aqua naturali ſubacta. Ergo iſte ſolus eſt materia conſecrationis.

Ad fundamentum oppoſitum Reſpondetur, forſan illum panem aqua roſacea, vel ſimili confectum, eſſentialiter differre à pane communi; nam alterum miſcibilium diuerſum eſt eſſentialiter, & æquè concurrit ad mixtum, nec ita exhalatur, quin multum illius materię maneat in pane diuerſum odorem, & ſaporem ſenſibus offerens.

Verum etſi demus eſſe panem eiuſdem ſpeciei cum communi, tamen non eſt panis vſualis, qui communiter in alimentum ſumatur. Et in hac materia non tam attendi debet vnitas, vel diuerſitas ipſius ſpecifica, quàm ſi iuxtà communem vſum reputatur pro pane talis materia, necne; vt notant *Auerſa de Euchariſtia quæſt. ſecunda ſectione tertia. Cardinalis de Lugo diſput. quarta ſect. 1. num. 6.*

11 Hinc fit, primò non eſſe materiam conſecrationis, ſi grana triticea ſubigãtur liquore ab ipſis expreſſo per contuſionem in mortariolo, quia non eſſet panis vſualis. Ita *Moure cum alijs parte tertia capite quarto Paragr. ſecundo numero ſexto Suar. ſupra Fagund.* addit idem eſſe, ſi ſubigatur aqua maris. *Lugo ſupra, & Diana parte ſeptima tract. 12. Reſolut.* 8. dicunt, idem eſſe de rubris hoſtijs, quibus litteræ ſolent obſignari, quoniam illa materia per mixtionem cinabrij notabiliter alteratur, & extrahitur à parte vſuali, ſaltem erit materia dubia, quæ licitè conſecrari non poſſet.

12 Fit ſecundò, non eſſe materiam conſecrationis, ſi panis ſubigatur oleo, vino, lacte, melle, vel alio liquore prædominante, multoque minus, ſi miſceatur ouis, butyro, ſaccharo, pipere, cinamomo, vel ſimili mixtione, quia non eſt panis vſualis, ſed libum, placenta, laganum, panis dulciarius,

aut

aut marcius odore, ſaporeq; diuerſus, & vſu. Et quãuis, ſi mixtio fiat in minima quantitate, maneat adhuc panis vſualis, ſufficient validæ conſecrationi, mortale peccatum erit, talem materiam conſecrare, contra puritatem inſtitutionis, & communem vſum conſecrationis. Sic *Henriq. ſup. Vazq. diſp. 170. n. 25.* Addunt *Suar. & Fagund.* ſi mixtio fiat per modum condimenti, vel obſonij, muteq; saporē, & vſum cõmunem panis, quamuis modica ſit, tollere rationem materiæ ſufficientis ad conſecrationem.

13 Fit tertio, maſſam crudã, ſeu paſtã non eſſe materiã conſecrationis; quia licet problema ſit, an eſſentialiter differat à pane, ſicut etiam in carnib. crudis, & coctis; tamen non eſt panis vſualis, nec alimentum hominum per ſe loquendo, niſi calore ignis coquatur. Ita *S. Thom. 3. p. q. 75. art. 6.* ad primum, & Doctores cõmuniter. Fit quarto, debere panē eſſe coctũ igne ſolo, non oleo, vel butyro frixum, vel elixum aqua. Nam hic non erit panis vſualis, ſed placẽta, laganũ, pultes, & ſimilia, ſiue differentia ſit ſubſtantialis, ſiue ſolũ accidentalis, ſufficit. n. ſi ſit vſualis, & artificialis, vt diximus, & notant etiam, *Suar. diſp. 44. ſect. 2. Filliuc. tract. 4. nu. 79. Coninch. q. 74. n. 47.* Nihil autem refert, panem in furno torreri, vel ſub cinere, vel intra vas ferreum, aut fictile, dum igne puro coquatur, quia talis varietas applicandi ignem, non tollit veram rationem panis. Ita *Suarez, qui ſubdit diſput. 45. ſect. 1.* panem biſcoctum, aut ita durum, vt mandi non poſſit, adhuc eſse materiam conſecrationis, quia verè panis eſt. Conſonant *Bonac. diſp. 4. qu. 2. punct. 2. num. 10. Filliuc. tract. 4. nu. 87.* Sed non liceret talis conſecratio, ſicut nec quando ſuppetunt in pane ſigna corruptionis, ob reuerentiã tanti Sacramenti. Quamuis enim *Coninch. nu. 49. & Henriq. lib. 8. c. 9. num. 2.* innuant, ſi neceſſitas vrgeat, poſſe panem aliquantulum corruptum conſecrari, melius *Fagundez*, generaliter aſſerit, in materia dubia nunquam moraliter, & practicè Sacramentum Euchariſtiæ conficiendum, quoniam huic Sacratiſsimo Sacramento ſumma reuerentia debetur, & ſubindè nec præceptum Eccleſiaſticum, neque etiam diuinum communionis obligare cenſetur, niſi quando reuerenter, ac decenter conſecrari, ſumique poteſt; quod non fiet, ſi conſecretur materia dubia, vel aliquo modo corrupta.

14 Fit quinto panem recentem, vel male coctum, qui per compreſſionem digitorum redigatur in maſſam, validè conſecrari, licèt enim in illo pane remitatur ſolita durities, tamen ex quo ſemel coctus fuit, & panis factus, nõ videtur per ſolam compreſſionem digitorum amittere formam ſubſtantialem, nec rationem panis vſualis: alioquin quoties hoſtia manditur, & in ore madeſit, amitteret accidentia, ſeu rationem panis, & per conſequens conſecrationem. *Ita Sotus in 4. diſt. 9. quaſt. 1. art. 3. fine Suar. tom. 3. diſput. 44. ſect. 2. Vazq. 3. part. diſput. 170. cap. 4 Cardin. de Lugo diſput. 4. ſect. 1. num. 5. Henriq. ſupr. num. 3. lit. X. contra, Fagund. ſupr. & Nuñum quaſt. 74. art. 3. difficult. 2.* ad tertium, putantes, ſpeciem ſubſtantialem panis in eo caſu corrumpi, formamq; maſſæ generari. Nam iſtæ ſpecies, cum imperfectiſſimæ ſint, & parum diſtantes interſe, facilè mutuo tranſmutantur. Hoc certiſſimum eſt, talem materiam non eſſe conſecrandam propter reuerentiam Sacramento debitam, & propter dubiam conſecrationem, vt fatentur. *Suarez ſupra, & Filliucius num. 80.*

15 Fit ſexto, panem ex amydo, vel amylo confectum non eſſe materiam conſecrationis, etenim quamuis, *Palud. in 4. diſt. 11. q. 1. a. 4. Henriq. l. 8. c. 9. n. 1. Bonac. diſp. 4. q. 2. punct. 1. nu. 7.* velint, ſi amydum exiticatum, vel toſtũ in farinã redigatur, & cõpaſtum aqua, coquatur igne, materiã eſſe cõſecrationis, quoniã erit panis triticeus, cum amydum ex tritici ſubſtantia coaleſcat. Melius tamen id

*crat.diſt.*2. dicentem, ſi neceſſe ſit, poſſe brotum exprimi, & aqua miſceri, ſanguinemque Domini confici, Probatur, quia muſtum ſolum accidentaliter differt a vino, quatenus minus perfectum, & defecatum eſt, & interdum bibitur, & inebriare ſolet, Imò mos eſt quarundam Cathedralium in feſto transfigurationis ad ſignificandam innouationem Dominicæ Reſurrectionis admiſceri vino calicis expreſſionem recentem vuarum. Aduertunt autem *Suar. & Fagund.* nullibi fieri totam conſecrationem in muſto, talemque conſuetudinem, ſicubi ſit, corrigendam eſſe propter indecentiam, ob quam, & ob receptum Eccleſiæ morem contrarium putant eſſe mortale peccatum, conſecrare muſtum extra neceſſitatem. Conſonant *Bonac. ſupra, & Filliuc.tract.*4.*n.*87.

23 Reſtat difficultas, an vuæ, vel ſuccus incluſus in vuis conſecrari poſſit? *Richard.in 4.diſt.* 11.*a.*2.*q.*5.*ad tertium*, refert probabilem quorundam oppinionem afferentium, ſi conſecraretur vua matura, humorem in illa contentum fore conuertendum in ſanguinem Chriſti. Quia muſtum expreſſum, & non expreſſum ſunt eiuſdem ſpeciei, ſed non licere talem conſecrationem. Nam in cap. *Dicimus. De conſecrat.diſt.*2 prohibetur, ne vuæ cum vino miſceantur in calice conſecrando. Cæterum ipſe Richardus probabilius reputat, nec licere, nec valere conſecrationem illam. Conſentiunt *S.Thom.q.*74.*art.*5.*ad* 3.*Suar. Vazquez Henriq.* & alij communiter, quia ſiue ſuccus in vuis contentus ſpecie differat à vino, ſiue non differat, certè, dum eſt in illo ſtatu, non eſt potus, ſed eſca, cum ad validam conſecrationem requiratur vinum ſimpliciter potabile, iuxta illud *bibite ex hoc omnes.* Quare contraria ſententia non cenſetur probabilis, opponunt aliqui, ſi vino conſecrato madefiat offa panis, tunc ſpecies vini clauſæ ſub pane ſunt eſca, non potus, & tamen retinent ſanguinem Chriſti, dum retinent diſpoſitionem ad formam vini. Ergo ſimiliter, & ſi muſtum in vuis ſit cibus, adhuc retinet diſpoſitiones ad conſecrationem ſufficientes. Reſpondetur, rem denominari ſimpliciter ab eo, quod eſt per ſe, non ab eo, quod eſt per accidens; muſtum autem in vuis per ſe cibus eſt in eo ſtatu, quare non poteſt validè conſecrari; vinum in offa per accidens fit cibus, cum ſit per ſe potus, & ideò retinet conſecrationem, imò probabiliter valeret eius conſecratio, certum verò debet eſſe, tam conſecrationem offæ madefactæ, quam vuarum graue ſacrilegium fore. Quod autem nonnulli volunt, nec muſtum in vuis, nec vinum in offa conſeruari poſſe, quia non poteſt deſignari per pronomen *Hic* ſatis refellit *Vazq.* 3.*p.diſp.*175.*c.*2.*n.*13.& 14.

24 Maior difficultas eſt. An conſecrari poſſit lora, ſeu vappas, vel acinaceum. Hiſpanè dicitur *Aguapie*? Negant *Syluester Euchar.*1.*num.*4. *Bonac. diſput.* 4. *quæſt.*2.*punct.*2.*num.*7. *Cardin. de Lugo diſp.*4.*ſect.*1.*num.*9. Quia non eſt vinum, ſed aqua racemis expreſſis, vel acinis infuſa. Communis ſententia diſtinguit, ſi bene compræſſis vnis additur multum aquæ, non erit materia conſecrationis ob fundamentum adductum, tunc enim non habebit ſubſtantiam vini, ſed aliquam eius ſimilitudinem, aut qualitatem. Si tamen vuis parum compræſſis infundatur parum aquæ, ſufficiens erit materia conſecrationis. Cum enim magna vini copia maneat in acinis, parum aquæ proportionaliter infuſum facilè vertetur in vinum, licet hoc nonnihil debilitetur, ita *Suar.diſputat.*45.*ſect.*1. *Henriqu.cum alijs lib.*8.*cap.*12.*numer.*2. *litt.L.Filliuc.tract.*4.*num.*87. *Vazqu.diſput.*175.*num.*8. Cæterum *Suar.cenſet*, ſemper fore graue ſacrilegium conſecrare loram ob dubium, & irreuerentiam, *Vazq.vero dicit*, dum parum aquæ multo muſto acinis incluſo ſuperinfunditur, fieri verum vinum, in quo valeat, & liceat conſecratio. *Fagund.Præcep.*3. *lib.*2.*cap.*3.*num.*6. prudenter monet, ex circumſtãtijs, & mixtionibus eſſe conſiderandum, an valeat, & liceat conſecratio; adderem ex communi praxi, ſenſuque

que potantium, & ego vix vnquam auderem conſecrare loram.

25 Sub eadem diſtinctione docent *Amicus tom.7.diſput.16.ſect.3.num.34.& Dian.par.7.tract.12.Reſol.8.* ſuccum elicitum ex vuis paſſis madefactis eſſe materiam conſecrationis, niſi nimium aquę miſceatur. Et *Fagund.ſupra refert,* in Æthiopia Catholicos, & Patres noſtræ Societatis ob vini deffectum aſſumere vuas non ita paſſas; vt non habeãt ſuccum, & eas ſuper infundunt aqua, donec lenteſcant, ex quibus poſtmodum expreſſis fiat vinum generoſum conſecratione deſeruiens. Idem mihi dictum eſt apud Inſulas Philipinas interdum fieri propter eumdem deffectum. Magnum argumentum veræ conſecrationis eſt praxis.

CAP. II. QVÆST. V.

Vtrum vinum congelatum ſit materia conſecrationis?

26 NEgant *Alanus lib.1.de Eucharist.ca.11.Armilla verbo Euchariſtia num.19.Henriqu.lib.8. cap.12. num.3. Moure par.3.cap.4.§.3. numero 7.* Probabile dicit *Fagund. Præcept.3.lib.2. c.3 n.10.* Probatur, nam in eo ſtatu non eſt potabile, quale debet eſſe vinum cõſecrabile Affirmant communis, & probabilior ſententia. Quia vinum congelatum retinet vini ſubſtantiam, & ſecundum ſe potabile quidem eſt, licet per accidens ſub illa diſpoſitione potari non poſſit, niſi prius liqueſiat. Et certè ſi ſumatur in ore, paulatimque deglutiatur, verè potatur, nec ſoluit ieiunium eccleſiaſticum, quamuis magna quantitas ſumatur, quia ſemper habetur vt potus. Ita *Syluest. Ang. Sot.* quos ſequitur *Suar. diſp.45.ſect.1. Vazquez diſp. 175. nu.16. Coninch quæſt.74. num. 126. Bonac. cum alijs diſputat. quarta quæſt.2. punct.2. numero 10.*

27 Magis certum eſt vinum conſecratum, ſi congeletur, retinere conſecrationem, & Chriſti ſanguinem, quod fatentur etiam *Henriquez, & Fagundez,* & valdè confirmat Rubrica Miſſalis in defectibus Miſſæ præſcribens, ſpecies vini congelatas poſt conſecrationem liqueſieri, ſumique vt conſecratas. Quia revera vinum per congelationem non amittit formam vini, ſiquidem poſt liquefactionem manet vinum ſicut antea. Limitat. *Sot. in 4.diſt.9.qu.1.art.5.* niſi vinum congelatum ſic indureſceret, vt tranſiret in formam lapidis. Sed equidem vinum numquam ita congelatur; licet aqua dicatur in chryſtallum verti, nec id hactenus experimento didicimus. Vt notat *Vazqu.ſup.*

28 An autem licitè conſecrari poſſit? *Filliuc.tract.4. num.87.* dicit extra neceſſitatem non licere, quaſi liceat in neceſſitate. Cæterum abſolutè docent *Suarez, Fagundez, Coninch, & alij,* graue peccatum fore conſecrare vinum, dum congelatum eſt, propter dubium, & indecentiam.

Vnde colligo nec in neceſſitate licitè conſecrari, niſi ante conſecrationem liquefiat. Imò ſi poſt oblationem vinum congeletur, & liquefiat ante conſecrationem, adhuc, inquit *Suarez* optimum conſilium erit, aliud afferre vinum, & iterum offerre, poſteaque conſecrare. Quod intelligo, quando vinum oblatum liquefaciendum eſſet ante conſecrationem, vel aliud offerendum; Si tamen vinum congelatum iam liquefactum eſt, multi putant, nullum eſſe peccatum illud conſecrare, valdèq; probabile cenſet *Suar. & Coninc.* Quare vinum quod poſt congelationem iam liquefactum eſt, ego poſt oblationem non mutarem, antea verò ſumerem aliud ad offerendum, ſi commodè poſſem.

(∴)

CAP.

pariter in cumulo panium, vel hoſtiarum; ſufficit enim vt pars cumuli ſit ſenſibilis à conſecrante hic, & nunc, & ita totus cumulus deſignetur per pronomen *Hoc*, & in praxi deſeruiet hæc doctrina, ſi quando quædam pars hoſtiarum tempore conſecrationis tegatur aliquo corpore interpoſito, nempè candelabro, vel Calice, vt validè conſecrentur omnes, vt notat *Cardinalis de Lugo diſput.4.num.*128.

CAP. I. QVÆST. IV.

Vtrum materia conſecranda habeat terminum maximum, vel minimum?

33 QVantitas materiæ conſecrandę conſiderari poteſt ſecundum paruitatem, & ſecundum magnitudinem. Rurſus quantitas minima vel eſt ſeparata retinens rationem totius per ſe, vel eſt in toto compoſito conſtituens illud actualiter tanquam pars integralis: & tunc vel conſecratur ipſa ſola, vel ſimul cum toto. Quoad hunc poſteriorem modum, ſicut ex philoſophia conſtat, in continuo non dari partem minimam, ita certum eſt in Theologia, conſecrata tota hoſtiā, omnes omninò panis particulas conſecrari quamuis minimas, vt definit Trident *ſeſſ.13.ca.4. & can.3.4.*

Suppono primò panem per ſe ſeparatum (idem eſt pariter de vini guttulis) in quacumque minima quantitate ſenſibili conſecrari poſſe. Sic *S.Thom.3.p. q.74.ar.4.& communiter Doctores*, quos ſequitur *Suar.tom.3. diſputat.43.ſect.7. Vazqu.diſp.171.c.2.* Probatur; nam quælibet pars panis eſt panis, ſicut in alijs homogeneȷs contingit, & dum ſit ſenſibilis, poteſt deſignari per formam, & eſſe ſignum ſenſibile; habet ergo quidquid requiritur ad validam ipſius conſecrationem. Quod ſi detur tam exigua quantitas panis, vt non ſit ſenſibilis ſeparata, nec etiam ab acutiſſimo ſenſu naturaliter percipi poſſit, quamuis per reuelationem, vel alio modo ſciatur, dari præſentem ibi, conſecrari non poteſt. Vt cõtra *Sotum tenet communis ſententia.* Quia demonſtrari non poteſt pronomine demonſtratiuo, quod ad ſenſum demonſtrat, ac ſubindè requirit rem naturaliter ſenſibilem. Ita *Suar. & Vazq. ſup. & Martin.to.4.diſp.29.ſec.3.* qui ſubdit, ſi pars illa cum toto conſecrata fuit, probabile quidem eſſe non manere conſecratam, poſt ſeparationem; quia non eſt ſpecies ſenſibilis; probabilius verò manere, propter diffinitionem *Trid. ſupra relatam*, ſed non eſſe Sacramentum, quia non eſt ſignum ſenſibile.

34 Suppono 3. non licere partem in toto conſecrare, non conſecrata tota hoſtia, quia difficilè poterit diſcerni, & difficilius ſeparari pars conſecrata à nõ conſecrata: Si tamen fiat, valere conſecrationem partis, quamuis minimę, quæ ſenſibiliter deſignari poſſit. Ita communiter Doctores. Et probatur, nã illa pars eſt verè panis, & ſenſibiliter deſignari poteſt per verba formę; non eſt ergo cur non valeat illius conſecratio. An verò detur minimum in homogeneȷs, vel in minori minimo conſeruari poſſit forma panis, ac ſubindè conſecrari vel in toto, vel extra: magis ſpectat ad ſpeculationem quàm ad praxim. Videantur *Suar. & Vazqu. & Martin. ſup. & Cardinal. de Lugo diſput.4.ſect.6.*

35 Reſtat difficultas. Vtrum materia panis, & vini ſit conſecrabilis in qualibet maxima quantitate ſine termino? S.Bonau. *in 4.diſt.10.part.2.artic.1.qu.4. Alenſ.4.par.q.10.memb.4.ar.2.§.6. Ang. Euchar.1.n.25.* docent, non poſſe Sacerdotem validè quamlibet quantitatem conſecrare, ſed illam dumtaxat, quæ ſit ad vſum fidelium accõmodata. Probant quia cum Chriſtus Dominus in Sacramentis, & in hoc pręcipuè ſapienter omnia diſpoſuerit, non eſt veriſimile, poteſtatem reliquiſſe Sacerdotibus, vt quamlibet quantitatẽ conſecrare poſſent, niſi prout exigeret vſus fidelium, in quorum vtilitatem hoc Sacramẽtum inſtitutum

eſt,

eſt, alioquin non eſſet poteſtas in ædificationem.

Hæc ſententia facilè refellitur, Quia licèt ad hunc finem collata fuerit hæc poteſtas, non tamen ſic limitata fuit, ne redderetur incertus valor conſecrationis, dùm vſus fidelium non poteſt facilè definiri. Quare licèt ſacerdos conſecrare velit in malum vſum, valet conſecratio iuxtà communem Eccleſiæ ſenſum; & hoc prudentiſſimè fuit inſtitutum. Cùm enim ex conſecratione ſine debito fine facta nihil damni Chriſto proueniat, & magni referat, poteſtatem miniſtri certam eſſe, rationi valdè conſonum fuit, vt ſemper effectum haberet, quoties ritè verba conſecrationis proferrentur.

36 Itaque communis & vera ſententia docet, ſacerdotem ex parte ſuæ poteſtatis, dummodò materia maneat intrà debitam præſentiam ipſius iuxtà ſuperius dicta quæſtione præcedenti, poſſe quantamlibet quantitatem ſine termino conſecrare. *Sic S. Thom. Dur. Gabr. & alij*, quos ſequitur *Suarez ſupra ſect. 8. Vazquez num. 16. Cardinalis de Lugo num.* 120. *Bonacina diſp. 4. quæſt. 2. punct. 5. numer. 2. Fagundez Præcept. 3. Eccleſiæ lib. 2. cap. 5. nu.* 3. Probatur, nam in quauis maxima quantitate reperitur vera ſubſtantia panis, & vini, quàm fides docet, eſſe materiam conſecrabilem per poteſtatem ſacerdotibus cōceſſam; nec aliundè conſtat vlla traditione, vel authoritate, vel ratione, limitaſſe Chriſtum poteſtatem iſtam ad certum terminum, ergò nullus aſſignari poteſt.

37 Notant *Vazquez, Bonacina, Fagundez, & alij*, peccare mortaliter ſacerdotem, qui conſecraret tantam quantitatem, quanta non poſſet opportuno tempore conſumi. Quia licèt poteſtas ſacerdotum primario tendat ad conficiendum ſacramentum independenter ab eius vſu, ſecundario tamen ordinatur ad ipſius adminiſtrationem. Quare qui conſecrat maiorem quantitatem, quàm conueniens vſus requirat, facit contra finem ſecundarium huius ſacramenti, & per conſequens iniuriam irrogat ſacramento, quòd exponit periculo corruptionis, vel indecentis ſumptionis.

CAP. I. QVÆST. V.

Quomodo materia debeat determinari per intentionem Conſecrantis.

38 Conueniunt Doctores, materiam conſecrandam aliquo modo futuram eſſe certam, & determinatam in particulari per intentionem conſecrantis, nec aliter valere cōſecrationem; quia non poterit demonſtrari per pronomen *Hoc*, vel *Hic*, quàm demonſtrationem eſſentialiter exigit forma conſecrationis. Vndè fit primò, quando ſacerdos habet præſentes decem hoſtias, & intendit conſecrare ſex tantum, ſi certas deſignet, has ſolùm conſecrare; ſi verò nullas in particulari determinet, nullas conſecrare, quoniam illa materia nō eſt definita, nec demonſtrabilis, nec eſt maior ratio, cur has potius, quam illas conſecret. Ita *Suar. multis diſp. 43. ſect. 6. Vazq. diſp. 171. c. 1. Bonacina de Sacram. diſp. 4. q. 2. punct. 5. n. 5. Coninch. 3. part. q. 74. num. 33. & ſubdit num.* 34. grauiter peccare ſacerdotem in hoc caſu, quamuis ſex illas in particulari determinet. Nam ex parte quaſi falſificat formam, quæ quātum eſt ex parte ſuæ ſignificationis, & extenditur ad omnes præſentes, cùm tamen intentio deſit circa quaſdam.

Fit ſecundò quando ſacerdos intendit ſolam quartam, aut dimidiam hoſtiæ partem conſecrare non determinando dexteram, vel ſiniſtram, nihil efficere, quia non determinat materiam, ſecus ſi determinet hanc, aut illam partem, vt diximus *ſupra n.* 34. An autem poſſit Sacerdos conſecrare primam, vel vltimam partem proportionalem, pares, aut impares, aut remittere ſuam intentionem circa materiam conſecrādam ad voluntatem Dei, caſus ſunt pōtius conficti, quam practici, videantur Doctores ſcholaſtici.

Digitized by Google

39 Fit tertiò ſi Sacerdos putans ſe habere vnicam hoſtiam in manu, habeat duas, & proferat verba conſecrationis, vtramque conſecrare, idem eſt, ſi putat in pyxide, vel patena decem hoſtias exiſtere, cum ſint ſex, aut viginti. Sic Doctores communiter. Quia Sacerdos iuxta legitimum Eccleſiæ ritum regulariter habet intentionem conſecrandi totam illam materiam conſecrabilem, quam habet præ manibus, vel ſuper altare poſitam, & parui refert, quod per errorem putet, ſe conſecrare vel vnam hoſtiam tantum, vel decem. Nam effectus conſecrationis ſequitur intentionem, non exiſtimationem conſecrantis, & priuata deceptio non tollit intentionem debitam, quæ moraliter verſatur circa totam materiam præſentem, prout in re proponitur. Excipe niſi Sacerdos expreſsè reſtringat intentionem ſuam ad vnam hoſtiam, quam videt; tunc enim illa ſola conſecrabitur, ſi reſtringat ad decem cum ſint in pyxide, vel patena viginti, defectu deſignationis nulla conſecrabitur ex illis. Monent vero *Suar. ſupra*, *Coninch. num.* 35. talem reſtrictionem non eſſe faciendam ſine neceſſitate, quę communiter non occurrit.

40 Reſtat difficultas, vtrum Sacerdos verè conſecret hoſtias coram ſe poſitas in pyxide, vel in altari, quas initio Miſſæ conſecrandas ſuſcepit, poſtea verò tempore conſecrationis prorſus oblitus fuit? Quidam negant apud *Coninch queſt.*74. *nu*40. Quia talis Sacerdos non habet actu voluntatem explicitam conſecrandi formas illas ob inaduertentiam, nec virtualem, nam hæc procedere deberet ex actuali voluntate præterita conſecrandi tales hoſtias iuxta dicta, *libro primo capit. ſecundo queſt. decima*, quod tamen in præſenti non contingit, quia prolatio conſecrationis ſolum procedit ex voluntate celebrandi Sacrum, cui ſufficit conſecratio vnius hoſtiæ præmanibus habitæ.

41 Sententia communis affirmat: Nam illa voluntas præcedens conſecrandi tales hoſtias virtualiter perſeuerat, quatenus Sacerdos cœpit ſuam Miſsam, vel aliquam partem illius ex intentione conſecrandi omnes illas hoſtias, & Miſsam deinceps proſecutus eſt ſine interruptione vſque ad conſecrationem. Qua propter omnes actiones ſequentes illam intentionem, ipſa quæ pariter conſecratio virtualiter ex illa voluntate procedunt. Vnde negatur ſecunda pars fundamenti contrarij; licet enim actiones externæ celebrandi Miſſam eodem modo procedere poſſent ex voluntate conſecrandi tantum vnam hoſtiam quoad eſse materiale; non vero quoad eſſe morale, ſiue quatenus ſunt actus humani liberi.

Quia cum moralitas ab intentione pendeat, & hic, & nunc actiones illæ procedant à diuerſa intentione, habent vtique diuerſum eſſe morale. Sic *Nauarrus cap.*25. *numer.*92. *Henriquez libro* 8. *capit.*14. *numer.*5. *Reginaldus libro* 29. *numer.*25. *Coninch queſt.*74. *numer.*41. *Bonacina ſupra num.*6. Conſentit *Suar.* ſupra, quando tales hoſtiæ ſuper aram exiſtunt, quia tunc habent illam præſentiam, quam iuxta morem Eccleſiæ, ad debitam intentionem miniſtri debent habere.

42 Cęterum ſi non eſſent in corporali ſuper aram. *Suarez ſupra Diana part. tertia tractat. ſeſto Reſolution.*103. *Gauant. in Rubric. Miſſal. tomo* 1. *parte* 3. *tractat. ſeptimo num.*4. putant, non conſecra[illegible] Nam illa volitio præcedens, cuius virtute conſecrandæ forent, dum oppoſitum manifeſtè non conſtat, præſumitur fuiſſe faciendi conſecrationem legitimam, ſed hæc petit, vt hoſtiæ conſecrandę ſint in corporali ſuper aram, ergo non extenditur ad hoſtias exiſtentes extra haram, quæ non poſſunt ritè, nec legitimè conſecrari. Nichilominus. *Tannerus* 3. *part. diſput.*5. *q.*2. *dub.*2. *nu.*76. probabile reputat, conſecrari, dum exiſtant, in

in altari, Quia licèt per ſe non ſit voluntas Eccleſiæ, nec ſubindè celebrantis hoſtias extrà corporale, vel aram poſitas conſecrare; tamen ſuppoſito quòd tales hoſtiæ conſecrationi deſtinatæ fuerint, & volitio non fuit retractata, ſed per inaduertentiam poſitæ ſunt extra corporale, vel aram, rationabiliter præſumitur, velle tam Eccleſiam, quàm ſacerdotem, vt illæ conſecrentur. Pars negatiua ſecurior eſt, & ſaltem conſecratio valdè dubia.

43 Si tamen ſacerdote prorſus inſcio, quædam hoſtiæ conſecrandæ ponerentur ſuper aram, quas celebrans non aduerteret antè conſecrationem, ſed poſt illam: *Nuñus 3. part. quæſt. 74. art. 2.* dicit manere conſecratas. Quia recta Sacerdotis intentio, dum oppoſita non exprimitur, tendere præſumitur ad omnem materiam præſentem, quamuis ignotam ſibi. Contrarium ſentiunt *Coninch. ſupra numero 39. Bonacina numero 8. Diana parte 2. tractat. 17. Reſolution. 19.* cum alijs. Quoniam voluntas non refertur in incognitum, & per conſequens intentio vel actualis, vel virtualis, quæ concurrit ad illam conſecrationem, ferri non potuit in hoſtias nondum cognitas; & hoc videtur mihi probabilius, nec Nuñus ſuprà ſatis expreſſit oppoſitum; quin loqui videtur in caſu, quò ſacerdos poſuit hoſtiam conſecrandam, & alius eius loco poſuit aliam, tunc enim verè Sacerdos vult illam conſecrare, quam habet præſentem.

44 Si multis hoſtijs conſecratis miſceatur vna non conſecrata; Quidam Recentiores aſſerunt, poſſe conſecrari; Quia cùm certo ſciam illam hoſtiam non conſecratam eſſe in pyxide, poſſum intendere conſecrare, quid quid eſt ibi panis non conſecratum. Negat verò *Cardinalis de Lugo diſput. 4. num. 136.* ſequentibus. Nam illa hoſtia ſecundum talem ſtatum deſignari non poteſt, ac ſubindè nec ſignificari per pronomen demonſtratiuum *Hoc*, vndè colligitur pro praxi, talem conſecrationem fore dubiam, ac per conſequens illicitam. Fatetur tamen Cardinalis, validè conſecrari talem hoſtiam, ſi Sacerdos intendat conſecrare totum, quòd eſt in pyxidè, ſub conditione, ſi non eſt conſecratum; tunc enim per illa verba loquitur de cunctis hoſtijs ibi poſitis, licèt ſolùm ſub cōditione velit eas conſecrare. Verùm addit, non licere talem conſecrationem, quia non ſubeſt neceſſitas illius, cùm facilius vitetur inconueniens, dando ſingulis in communione duas ex illis particulis: Sic enim certum eſſet, ſingulos accipere aliquam hoſtiam conſecratam. Sicut etiàm non liceret, iterum ſub conditione conſecrare calicem, in quem poſt conſecrationem, infuſa fuiſſet gutta vini non conſecrati; Cùm non ſequatur inconueniens, ex eò, quòd totum illud ſumatur per modum vnius. Si tamen plures hoſtiæ non conſecratæ miſcerentur cùm vna, vel cùm multis conſecratis, nec poſſent diſcerni, deberent omnes ſub conditione conſecrari; quia tunc ſubeſt ſufficiens neceſſitas; ſicut quando gutta conſecrata miſcetur amphoræ vini non conſecrati, ſeruari debet totum, vt paulatim conſecretur. Sic monet *Suarez, tom. 3. diſputat. 57. ſection. 4. in fine, & Cardinalis de Lugo ſupra numer. 139.*

CAPVT II.

De materia remota Euchariſtiæ.

1 Materia ex qua hoc Sacramentum conficitur, eſt panis, & vinum. Ita tradunt ſcripturæ *Matthæi 26. Luc. 22. Marci 14. 1. Corint.*

11. definiunt Concilia. Lateran. *in cap. firmiter*. de ſumma Trinitatis Florentinum in decreto de Sacramentis. *Trid. ſeſſ.13.21.& 22.* docent Patres & Eccleſiæ traditio confirmat. *Suarez tom.3. diſp.43.ſeſſ.1.& Vazquez diſput.170.c.1.* referunt, & refellunt hæreticorum deliria; Congruentia talis inſtitutionis fuit, quia panis, & vinum ob munditiem, aliaſque qualitates regulariter ad conuiuium adhibentur, nam panis confirmat, vinum exhilarat, & ideò conuenientiſſimè ſignificant virtutem, finem, & effectum huius Sacramenti, quòd ad ſpiritualem animarum alimoniam peculiariter inſtitutum eſt; alias congruentias affert *S. Thomas 3. part. quaeſt.74. art.1.*

CAP. II. QVÆST. I.

Qualis eſſe debeat panis, vt conſecrari poſſit?

2 SVppono primò, panem ex triplici rerum genere ſolere confici, primo ſcilicèt ex fructibus arborum, vt ex caſtaneis, ficubus, amygdalis, & cętera; & apud Indos fit ex radicibus, nimirum ex yuca fit cazabe, quem nonnulli vocant panem ligneum. Secundò ex leguminibus, vt fabis, ciceribus, lentibus, ac ſimilibus, quæ naſcuntur in ſiliquis, vel in folciculis craſſioribus. Tertiò ex granis, quæ generali voce frumenta dicuntur, & habent culmum, ſpicam, ariſtas, & grana ſine ſiliquis. Conueniunt Doctores, panem factum ex fructibus, vel radicibus, vel leguminibus non eſſe materiam conſecrationis, quia non dicitur ſimpliciter panis, neque vſu communi ſolet adhiberi. *Sic Suarez to.3.diſp.44.ſect.1. Vazquez diſput.170.cap.2. Fagundez Pracept. 3.li. 2.cap.1.n.7.*

3 Suppono ſecundò licèt Argentinas in 4.*diſt.11.quaeſt.2.ar.1. Gabriel ſect.35.* in Canonem dixerint, panem communem ex quocunq; genere frumenti confectum eſſe materiam idoneam conſecrationis. Quia ſępè Patres requirunt frumētum ad hoc Sacramentum, *& ca. In Sacramento, de Conſecrat. diſt.2.* dicitur. *Nec amplius in ſacrificijs offeratur, quàm de vuis, & frumentis.* Iam certum nihilominus eſſe, ſolùm panem triticem eſſe ſufficientem Euchariſtiæ materiam, ita vt in alio non fiat valida conſecratio; Quoniam hic fuit ſemper communis ſenſus Eccleſiæ, iuxtà quem Cōcilium Florentinum definiuit, *in azymo ſine fermentato pane tritico corpus Chriſti veraciter confici*. Et in litteris vnionis inquit. Tertium eſt Sacramentum Euchariſtiæ, cuius materia eſt panis tritices, & vinum de vitæ. Cathechiſmus Romanus addit. hanc eſſe traditionem Apoſtolicam; *Bonacina diſp. 4.q.2.punct.1.n.1.* dicit eſſe de fide. Ratio redditur, quia ſolus panis triticeus dicitur ſimpliciter panis ordinatus ad reficiendas vires, cæteri verò dicuntur panes cùm addito. Cùm ergò Chriſtus dicitur conſecraſſe panem, meritò triticeum intellexit Eccleſia, & per conſequens eundem dumtaxat eſſe materiam aptam Euchariſtiæ iuxtà Saluatoris inſtitutionem. Nec obſtat, quòd frumētum interdum ſumatur latè pro granis, quæ naſcuntur in ſpicis. Nam frequentius in ſcriptura, & patribus ſumitur ſpecialiter protritico, vt notant. *Vazquez ſupr. cap.3. & Yſambert.3.p.q. 74.diſput.1.art.3.*

4 Hinc fit primo, panem confectum ex grano, quòd cōſtat nō eſſe triticeum, palam ineptum eſſe validę conſecrationi. Sic Doctores communiter excludunt millium, panicum, hordeum, Orizan, auenam, lolium, maizium, melicam, & ſi quæ ſunt grana ſimilia, quæ certiſſimè non ſunt triticum, vt colligitur ex communi modo loquendi peritorum in hac materia, & ex vſu communi hominum, qui non conficiunt communiter panem ex huiuſmodi granis, niſi ob defectum tritici. *Moure part.3. cap.4.§.2. num.2.* ſecludit etiam panem furfuroſum, ideſt, ex furfuribus tritici confectum, quoniam eſt panis canum,

non

non hominum, conſonat, *Cardinalis de Lugo diſput.4.nu.64.* qui rectè notat, panem ex farina cum aliquo furfure permixta factum eſſe materiam conſecrationis quoad omnes partes, quia licèt furfur non poſſit conſecrari ſeorſim: at compoſitum ex adipe farinæ, & furfure, verè panis eſt, & in ratione talis intrinſecè conſtituitur ex vtroque componente, quare totum compoſitum adæquatè conſecrari poteſt.

5 Et ſecundo panem omnem confectum ex grano, quod certo conſtat eſſe triticeum, licèt aliter nominetur, eſſe materiam certam huius Sacramenti. Sic alica, ſeu alicaſtrum, quod eſt triticum trimeſtre, ſic etiam triticum apud Hiſpanos. *Candeal, Aluar, Trechel, Rubion,* apud Italos. *Grano gentile, grano vianco, grano groſſo, grano Ranan eſe,* cenſentur materia ſufficiens Euchariſtiæ. Cœterum quando de grano quopiam dubitatur, an ſit triticeum, nec ne, panis ex illo confectus erit materia dubia, quæ ſubindè non poterit licitè conſecrari, ne conſecrans ſubeat periculum faciendi conſecrationem irritam. Ita *Suar. ſupra Bonac.n.2.Coninch q.74. n.53.*

6 Ad hanc materiam dubiam pertinet primo Typha græcè, latinè Blatta, quam alij vocant farraginem ſelicam, vel ſecalam, vel ſecale, Hiſpanè *Centeno*, Italicè *Segala*, quam plures affirmant, eſſe materiam ſufficientem, quia putant eſſe triticum eſſentialiter; imperfectum tamen accidentaliter fauet. *S. Thom. quaſt.74 art.4.* tenent. *Nuñus ibi, dub.1. Henriquez lib.8. cap.9. nu. 1. lit.D. cum alÿ.* Negant vero. *Palatius, Ang. Roſella,* quos ſequitur *Suar.* ſupra, quia licet ex tritico per degenerationem generetur, ſemper degenerat in aliam ſpeciem. Vnde *Bonacina ſupra, & Coninch. num.52.* cenſent grauiter peccaturum, qui talem panem conſecraret, quia ſaltem vteretur materia dubia. *Nuñus*, vero ſupra dicit, licere talem conſecrationem, ſi ſit grauis neceſſitas, videlicet, ne quis moriatur ſine viatico, vel ne populus in feſto maneat ſine miſſa. Ego pro ſola Miſſæ auditione non auderem, nec ſi moribundus poſset aliud Sacramentum recipere; ſi tamen non poſset, non improbarem conſecrationem illam propter neceſsitatem quaſi extremam.

7 Pertinet ſecundo ſiligo, quam *S. Thom. eo art.3.* ad ſecundum dicit eſse ſufficientem materiam. Conſentiunt plures, & diſſentiunt non pauci. Pertinent tertio, far, & ſpelta, quæ *S. Thom.* negat ſufficere, plures tamen affirmant. Et quidem controuerſiæ videntur verborum potius, quam rerum, indeque naſci, quod non ſolum natura grani ſit Doctoribus ignota, ſed & ipſa nominum ſignificatio ſit incerta: Quare ſæpè diſsentiunt, quia per idem nomen res diuerſas intelligunt. Itaque particulare indicium circa particulare granum. An in hac vel illa regione ſit verum triticum, ac ſubindè materia ſufficiens Euchariſtiæ, ſumi debet ex communi ſenſu Incolarum, & præſertim agricolarum peritorum. Quod ſi circa granum aliquod iſti quoque diſsentiant illud erit materia dubia; ſi vero communiter conueniant eſse verum triticum; erit materia certa moraliter.

8 *Notat S. Thom. ea quaſt.74. art.3.* ad tertium, & cum illo Doctores communiter, modicam admixtionem diuerſi grani cum multo maiori quantitate tritici non vitiare materiam, quominus conſecrari validè poſſit. Nam quod modicum eſt, quod ammodo trahitur, vel abſumitur a copioſiore. Addunt *Henriquez lib.8. capit.9. num. 3. Suar. diſput.44. ſect.2. Vazquez diſput.170. num.25. Coninch. quaſt.74. num. 55.* talem mixtionem reddere conſecrationem illicitam, contra puritatem tali materiæ debitæ, niſi miſtio tam parua ſit, vt pro nihilo reputetur. Si tamen mixtio diuerſi grani fiat cum minori, vel æquali quantitate tritici, non erit materia ſufficiens

Digitized by Google

conſecrationi validæ, quia maior pars trahet minorem ad ſuam ſpeciem, aut, ſi partes ſint ferè pares, vtraque corrumpetur; & fiet vnum tertium diuerſum. Idem eſt proportionaliter de mixtione diuerſi liquoris cum aqua naturali, qua ſubigi debet farina, vt fiat panis aptus conſecrationi.

CAP. II. QVÆST. II.

Quomodo panis conficiendus ſit, vt ſit materia conſecrationis?

9 PRima ſententia docet, ex farina triticea, licet aqua roſacea, vel alia non naturali ſubigatur, fieri panem idoneum conſecrationi. Sic *Caietanus tertia part. quæſt. 74. articulo ſeptimo. Sà verbo Miſſa numero quarta, & alij.*

Probant, quia panis ità ſubactus eſt eiuſdem ſpeciei cum pane communi, nam aqua vel per coctionem exhalatur, vel ſi quid manet, non obeſt, quia potiſſima ſubſtantia panis eſt farina, quæ trahit illum liquorem ad ſuam naturam; Fatentur verò grauiſſimè peccare, qui talem panem conſecraret.

10 Secunda ſententia communis, & vera docet, materiam neceſſariam conſecrationis eſſe panem ex farina triticea ſubactum aqua naturali, coctum igne ſolo. Sic *S. Thom. tertia par. quæſt. 74. artic. ſeptimo ad 3. Paludan. Recard. Sotus, & alij*, quos ſequitur *Suar. tomo tertio diſputat. 44. ſectione ſecunda. Coninch. quæſt. 74. numero 48. Henriqu. lib. octauo capite nono numero tertio. Bonacina diſputat. quarta quæſt. ſecunda parte prima numero quarto. Fagund. Precept. 3. Eccleſiæ libro ſecundo capite primo. Layman. Perſicus, Vvigers*, quos ſequitur *Diana parte ſexta tract. ſeptimo. Reſolut.* 18. Probatur. Quia materia conſecrationis eſt panis communis, & vſualis, ſed panis communis, & vſualis, quem homines abſolutè vocant panem; & communiter adhibent quaſi comitem aliorum ciborum, fit ex farina triticea ſolum aqua naturali ſubacta. Ergo iſte ſolus eſt materia conſecrationis.

Ad fundamentum oppoſitum Reſpondetur, forſan illum panem aqua roſacea, vel ſimili confectum, eſſentialiter differre à pane communi; nam alterum miſcibilium diuerſum eſt eſſentialiter, & æquè concurrit ad mixtum, nec ita exhalatur, quin multum illius materię maneat in pane diuerſum odorem, & ſaporem ſenſibus offerens.

Verum etſi demus eſſe panem eiuſdem ſpeciei cum communi, tamen non eſt panis vſualis, qui communiter in alimentum ſumatur. Et in hac materia non tam attendi debet vnitas, vel diuerſitas ipſius ſpecifica, quàm ſi iuxtà communem vſum reputatur pro pane talis materia, necne; vt notant *Aursa de Euchariſtia quæſt. ſecunda ſectione tertia. Cardinalis de Lugo diſput. quarta ſect. 1. num. 6.*

11 Hinc fit, primò non eſſe materiam conſecrationis, ſi grana triticea ſubigātur liquore ab ipſis expreſſo per contuſionem in mortariolo, quia non eſſet panis vſualis. Ita *Meure cum alijs parte tertia capite quarto Paragr. ſecundo numero ſexto Suar. ſupra Fagund.* addit idem eſſe, ſi ſubigatur aqua maris. *Lugo ſupra, & Diana parte ſeptima tract. 12. Reſolut.* 8. dicunt, idem eſſe de rubris hoſtijs, quibus litteræ ſolent obſignari, quoniam illa materia per mixtionem cinabrij notabiliter alteratur, & extrahitur à parte vſuali, ſaltem erit materia dubia, quæ licitè conſecrari non poſſet.

12 Fit ſecundò, non eſſe materiam conſecrationis, ſi panis ſubigatur oleo, vino, lacte, melle, vel alio liquore prædominante, multoque minus, ſi miſceatur ouis, butyro, ſaccharo, pipere, cinamomo, vel ſimili mixtione, quia non eſt panis vſualis, ſed libum, placenta, laganum, panis dulciarius, aut

aut marcius odore, ſaporeq; diuerſus, & vſu. Et quāuis, ſi mixtio fiat in minima quantitate, maneat adhuc panis vſualis, ſufficient validæ conſecrationi, mortale peccatum erit, talem materiam conſecrare, contra puritatem inſtitutionis, & communem vſum conſectationis. Sic *Henriq. ſup. Vazq. diſp.* 170. *n.* 25. Addunt *Suar. & Fagund.* ſi mixtio fiat per modum condimenti, vel obſonij, muteťq; saporē, & vſum cōmunem panis, quamuis modica ſit, tollere rationem materiæ ſufficientis ad conſecrationem.

13 Fit tertio, maſſam crudā, ſeu paſtā non eſſe materiā conſecrationis; quia licet problema ſit, an eſſentialiter differat à pane, ſicut etiam in carnib. crudis, & coctis; tamen non eſt panis vſualis, nec alimentum hominum per ſe loquendo, niſi calore ignis coquatur. Ita *S. Thom. 3. p. q.* 75. *art.* 6. ad primum, & Doctores cōmuniter. Fit quarto, debere panē eſſe coctū igne ſolo, non oleo, vel butyro frixum, vel elixum aqua. Nam hic non erit panis vſualis, ſed placēta, laganū, pultes, & ſimilia, ſiue differentia ſit ſubſtantialis, ſiue ſolū accidentalis, ſufficit. n. ſi ſit vſualis, & artificialis, vt diximus, & notant etiam, *Suar. diſp.* 44. *ſect.* 2. *Filliuc. tract.* 4. *nu.* 79. *Coninch. q.* 74. *n.* 47. Nihil autem refert, panem in furno torreri, vel ſub cinere, vel intra vas ferreum, aut fictile, dum igne puro coquatur, quia talis varietas applicandi ignem, non tollit veram rationem panis. Ita *Suarez, qui ſubdit diſput.* 45. *ſect.* 1. panem biſcoctum, aut ita durum, vt mandi non poſſit, adhuc eſſe materiam conſecrationis, quia verè panis eſt. Conſonant *Bonac. diſp.* 4. *qu.* 2. *punct.* 2. *num.* 10. *Filliuc. tract.* 4. *nu.* 87. Sed non liceret talis conſecratio, ſicūt nec quando ſuppetunt in pane ſigna corruptionis, ob reuerentiā tanti Sacramenti. Quamuis enim *Coninch. nu.* 49. *& Henriq. lib.* 8. *c.* 9. *num.* 2. innuant, ſi neceſſitas vrgeat, poſſe panem aliquantulum corruptum conſecrari, melius *Fagundez*, generaliter aſſerit, in materia dubia nunquam moraliter, & practicè Sacramentum Euchariſtiæ conficiendum, quoniam huic Sacratiſsimo Sacramento ſumma reuerentia debetur, & ſubindè nec præceptum Eccleſiaſticum, neque etiam diuinum communionis obligare cenſetur, niſi quando reuerenter, ac decenter conſecrari, ſumique poteſt; quod non fiet, ſi conſecretur materia dubia, vel aliquo modo corrupta.

14 Fit quinto panem recentem, vel male coctum, qui per compreſſionem digitorum redigatur in maſſam, validè conſecrari, licèt enim in illo pane remitatur ſolita durities, tamen ex quo ſemel coctus fuit, & panis factus, nō videtur per ſolam compreſſionem digitorum amittere formam ſubſtantialem, nec rationem panis vſualis: alioquin quoties hoſtia manditur, & in ore madeſit, amitteret accidentia, ſeu rationem panis, & per conſequens conſecrationem. *Ita Sotus in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *art.* 3. *fine Suar. tom.* 3. *diſput.* 44. *ſect.* 2. *Vazq.* 3. *part. diſput.* 170. *cap.* 4. *Cardin. de Lugo diſput.* 4. *ſect.* 1. *num.* 5. *Henriq. ſupr. num.* 3. *lit. X. contra, Fagund. ſupr. & Nuñum quæſt.* 74. *art.* 3. *difficult.* 2. ad tertium, putantes, ſpeciem ſubſtantialem panis in eo caſu corrumpi, formamq; maſſæ generari. Nam iſtæ ſpecies, cum imperfectiſſimæ ſint, & parum diſtantes interſe, facilè mutuo transmutantur. Hoc certiſſimum eſt, talem materiam non eſſe conſecrandam propter reuerentiam Sacramento debitam, & propter dubiam conſecrationem, vt fatentur. *Suarez ſupra, & Filliucius num.* 80.

15 Fit ſexto, panem ex amydo, vel amylo confectum non eſſe materiam conſecrationis, etenim quamuis, *Palud. in* 4. *diſt.* 11. *q.* 1. *a.* 4. *Henriq. l.* 8. *c.* 9. *n.* 1. *Bonac. diſp.* 4. *q.* 2. *punct.* 1. *nu.* 7. velint, ſi amydum exiticatum, vel tollū in farinā redigatur, & cōpaſtum aqua, coquatur igne, materiā eſſe cōſecrationis, quoniā erit panis triticeus, cum amydum ex tritici ſubſtantia coaleſcat. Melius tamen

id

id negant *S. Thom. 3. p. q. 74. a. 3. ad quartum, Thomiſtæ qui cõmuniter; Vazquez, & Fagundez, ſupra Cardinal. de Lugo. n. 6.* quia panis ſic confectus diuerſæ rationis, ac virtutis eſt ab vſuali; nec dicitur panis ſimpliciter, nec retinet ſaporem communem panis, ſed valdè diuerſum; ſiue differat eſſentialiter ab vſuali, ſiue non differat. In praxi nunquam licebit talem materiam conſecrare, cum ſaltem dubia ſit, vt fatentur ferè omnes.

CAP. II. QVAEST. III.

Vtrum debeat eſſe panis azymus?

16 SEx diuerſas ſententias referunt *Suarez tom. 3. diſput. 44. ſect. 3. Vazquez 3. p. diſp. 174. Coninch. q. 14. art. 4. dub. 2.* Certum eſt primo de fide, tam azimum; quam fermentatum eſſe materiam conſecrationis validæ; definitur in Florentino Decreto de Sacramentis, & in *Tridentino ſeſſ. 13.* Rationem reddunt Catholici; Nam vterque panis, & eſt ſimpliciter, & abſolutè vocatur panis etiam in ſacris literis; & meritò, nam vterque fit ex farina triticea, ſubigitur aquę naturali, coquitur igne puro, habet vſum panis proprium, vterque ſiquidem cum alijs cibis tanquam illorum comes adhibetur; & licet fermentatus ſit magis in vſu, quia delectabilior, azymus autem eſt purior.

17 Certum eſt ſecundo, Eccleſiaſtici præcepti neceſſitate teneri Græcos in Fermentato, latinos in azymo conſecrare, ſingulos iuxta morem Eccleſiæ ſuæ. Qui quidem tanquam grauiter obligans receptus eſt. Sic tradit *Florentinum ſupra, S. Thom. 3. part. q. 74. art. 4. Caiet. ibi, Suarez, Vazquez, Coninch ſup. Bonac. diſp. 4. quæſt. 2. punct. 1. num. 9. cum alijs.* Vnde fit primo, grauiter peccare Sacerdotem latinum, qui conſecrāt fermentatum, quia facit contra morem, & præceptum Eccleſiæ in re graui, colligitur ex cap. *Litteras, De celebrat. Miſſar.* vbi punitur grauiter quidam Sacerdos latinus, ob conſecrationem in fermentato. *Tenet Bonac. ſupra.*

18 An verò peccet Græcus conſecrās in azymo? Negat *Paludanus in 4. diſt. 11. quæſt. 1. art. 4.* quia licitè poteſt ritum Eccleſiæ particularis poſtponere mori capitalis Eccleſiæ, qualis eſt Romana. *Nuñus vero 3. part. q. 74. art. 4. concluſ. 6.* cenſet peccare, ſed venialiter, quia cum latina conſuetudo ſit melior, non videtur res grauis, quod Græcus non ſequatur morem Eccleſiæ ſuæ. Communis ſententia docet, peccare mortaliter, quia facit in re graui contra morem Eccleſiæ ſuæ per Summos Pontifices *Leonem nonum, & Eugenium quartum* approbatum, *Ita Suarez diſput. 44. ſect. 3. Sanchez de Matrim. lib. 3. diſp. 18. Bellarmin. de Euchariſtia. l. 4. cap. 8.* Poſſe tamen latinum in Eccleſia Græca conſecrare fermentatum, & è contra Græcum in Eccleſia latina poſſe conſecrare azymum dicunt *Suarez ſupra, Coninch, dubio 3. Bonacina num.* 10. cum alijs. Negat *Vazquez ea diſp. 174. n. 28.* Certè deſpiciendum eſt; quid in ſingulis locis conſuetudo præſcribat.

19 Fit ſecundo, panem cum admiſto ſale ſubactum ſufficientem eſſe conſecrationis materiam, quia Græci validè conſecrant fermentatum, in quo ſal adhibetur, peccare tamen grauiter latinum, qui panem illum conſecraret contra morem Eccleſiæ latinæ conſecrantis azymum ſine ſale. *Sic Suarez ſupra ſect. 2. Vazquez diſp. 170. n. 26. Fagundez Precept. 3. lib. 2. cap. 1. num 19.*

Fit tertio nec ob grauem neceſſitatem poſſe licitè Sacerdotem latinum in fermentato conſecrare; quamuis ideò populus diu ſacrificio priuetur, vel moribundus ſine viatico decedat. Quia licet præceptum recipiendi communionem in articulo mortis ſit diuinum, & præceptum impoſitū latinis de conſecrandis azymis ſit humanum: illud diuinum eſt affirmatiuum, quod non obligat pro ſemper, ſed quando debito modo fieri poteſt. At poſito præcepto humano

mano de conſecratione azymi apud latinos, iam ſpectat ad ſummam reuerentiam huic Sacramento debitam, vt vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudo circa ipſius adminiſtrationem ſeruetur; ergo præferri debet cultus iſtius Sacramenti neceſſitati proximi, cui ſubueniri poteſt per alia media contritionis, vel confeſſionis, vel alterius Sacramenti. Sic *Suarez diſp.44.ſeſſ.3.fine. Henriquez lib. 8. c.11. num.7.lit.R.Bonac.diſp.4.q.2. punct.1.n. 11.* qui citant alios contra *Maiorem in 4.diſt.9.quæſt.3.ad 5.* docentem in hoc euentu non peccare Sacerdotem, ſi ſine veſtibus ſacris, & non ieiunus ſecretè fructum accipiat panis communis, & conſecret, & communicet ægrotum. Hæc enim pugnant cum Eccleſiæ conſuetudine, quæ præfert generalem Euchariſtiæ cultum particulari cuiuſdam neceſſitati.

CAP. II. QVÆST. IV.

Quale vinum conſecrari poſſit?

20 CAtholica ſententia docet, materiam conſecrationis ſanguinis eſſe vinum vitis, colligitur ex Chriſti facto *Matth.26.& Luc.21.ibi ex hoc genimine vitis*, accedente præſertim Eccleſiæ conſenſu, quæ iuxta traditionem Apoſtolicam ea loca ſic ſemper intellexit, vt Chriſtus talem materiam inſtitueret, & non aliam. Sic definiunt *Concil. Later.cap. Firmiter. de ſumma Trinitat. Cartaginenſe tertium, cap. 24. Florentinum de Sacrament.* & concinunt Catholici Doctores.

Vnde fit primo, quidquid non procedit ex vitæ, non eſſe materiam ſufficientem huius conſecrationis, ſic ſiceram, ceruiſiam, chicham, vinum ex moris, ex malis granatis, ex palmis, ex alijs fructibus, radicibusve factum reijciunt *Suarez diſput.45.ſeſſ.1.Henriquez lib. 8.cap. 12.Bonac.de Sacram.diſp.4.q.2.punct.2.* Quia non ſunt verum vinum, neque abſolutè dicuntur vinum, ſed impropriè, vel cum addito ſolent ſic denominari.

21 Fit ſecundo non ſufficere liquores alios, qui fieri poſſunt ex vuis; niſi fiat verè vinum. Ideò Sapam, Agreſtam, aquam vitæ ſecludunt *S.Thom. 3.part.q. 74.ar.5.* & Doctores communiter. Quia licet ex vuis fiant, non tamen ſunt verè vinum, ſed aliquid antecedens, vel conſequens formam vini. Huc accedit vinum melle, ſaccharo, butyro, vel alijs aromatibus, & floribus conditum, & decoctum, quod mellitum, aut mulſum, appellatur. Quia mutat ſpeciem, aut ſaltem denominationem abſolutam, & moralem vſum vini communis. Ita *Fagundez Pracept.3.Eccleſia lib.2.cap. 3.n. 11.Henriquez ſupra num.3. qui ſubdit.n. 4. Claretum retinet ſpeciem vini conſecrabilis, ex parua miſtione aromatum aut mellis.* Et quidem claretum, quod Hiſpane dicitur *Clarea vel Hypocras*, communiter nō fit per decoctionem, ſed per infuſionem vini, quod exprimitur, & colatur ſepius linteo quodam aromatibus pleno, nec ſubindè ſubſtantiam vini, vel vſum amittit. Ideò *Suarez ſupra § tertio ſequitur* indicat eſſe materiam conſecrabilem. *Petr. de Ledeſma tom.1. ſumma tract.de Euchar.cap.4. concluſ.15.* dicit, ſi hypocraſii admiſſio ſit tanta, vel coctio talis, vt vinum corrumpat, conſecrari non poſſe; an verò corrumpat, ſtandum eſſe ſenſuum experientiæ, prudentumque iudicio. Ceterum conueniunt hi Doctores, ſacrilegium eſſe, propter reuerentiam huic Sacramento debitam conſecrare talem materiam.

22 Fit tertio, quodcunque vinum album aut rubrum, aut nigrum, ſiue differant ſpecie, ſiue non differant, eſſe materiam ſufficientem, quia ſimpliciter eſt vinum ex vuis procedens, & vſui communi politicæ gentis accommodatum. Ita *Suar.illa ſect.1.Fagundez n.2. Vazq. 3.p.diſp.175.num.5.cum alijs*. De mulſo dubitant aliqui Recentiores, quia nec videtur ſimpliciter vinum, nec habere vini proprietates. Contraria tamen ſententia communis eſt omnium Theologorum, & habet pro ſe Iulium Pontificem in cap. *Cum omne crimen, de conſecrat.*

*crat.diſt.*2. dicentem, ſi neceſſe ſit, poſſe botrum exprimi, & aqua miſceri, ſanguinemque Domini confici. Probatur, quia muſtum ſolum accidentaliter differt a vino, quatenus minus perfectum, & defecatum eſt, & interdum bibitur, & inebriare ſolet. Imò mos eſt quarundam Cathedralium in feſto transfigurationis ad ſignificandam innouationem Dominicæ Reſurrectionis admiſceri vino calicis expreſſionem recentem vuarum. Aduertunt autem *Suar. & Fagund.* nullibi fieri totam conſecrationem in muſto, talemque conſuetudinem, ſicubi ſit, corrigendam eſſe propter indecentiam, ob quam, & ob receptum Eccleſiæ morem contrarium putant eſſe mortale peccatum, conſecrare muſtum extra neceſſitatem. Conſonant *Bonac. ſupra, & Filliuc. tract.* 4. *n.*87.

23 Reſtat difficultas, an vuæ, vel ſuccus incluſus in vuis conſecrari poſſit? *Richard.in* 4. *diſt.* 11. *a.*2. *q.*5. *ad tertium*, refert probabilem quorundam oppinionem aſſerentium, ſi conſecraretur vua matura, humorem in illa contentum fore conuertendum in ſanguinem Chriſti. Quia muſtum expreſſum, & non expreſſum ſunt eiuſdem ſpeciei, ſed non licere talem conſecrationem. Nam in cap. *Didicimus. De conſecrat. diſt.*2 prohibetur, ne vuæ cum vino miſceantur in calice conſecrando. Cœterum ipſe Richardus probabilius reputat, nec licere, nec valere conſecrationem illam. Conſentiunt *S.Thom.q.*74. *art.*5. *ad* 3. *Suar. Vazquez Henriq.* & alij communiter, quia ſiue ſuccus in vuis contentus ſpecie differat à vino, ſiue non differat, certè, dum eſt in illo ſtatu, non eſt potus, ſed eſca, cum ad validam conſecrationem requiratur vinum ſimpliciter potabile, iuxta illud *bibite ex hoc omnes*. Quare contraria ſententia non cenſetur probabilis, opponunt aliqui, ſi vino conſecrato madefiat offa panis, tunc ſpecies vini clauſæ ſub pane ſunt eſca, non potus, & tamen retinent ſanguinem Chriſti, dum retinent diſpoſitionem ad formam vini. Ergo ſimiliter, & ſi muſtum in vuis ſit cibus, adhuc retinet diſpoſitiones ad conſecrationem ſufficientes. Reſpondetur, rem denominari ſimpliciter ab eo, quod eſt per ſe, non ab eo, quod eſt per accidens; muſtum autem in vuis per ſe cibus eſt in eo ſtatu, quare non poteſt validè conſecrari; vinum in offa per accidens fit cibus, cum ſit per ſe potus, & ideò retinet conſecrationem, imò probabiliter valeret eius conſecratio, certum verò debet eſſe, tam conſecrationem offæ madefactæ, quam vuarum graue ſacrilegium fore. Quod autem nonnulli volunt, nec muſtum in vuis, nec vinum in offa conſeruari poſſe, quia non poteſt deſignari per pronomen *Hic* ſatis refellit *Vazq.* 3. *p. diſp.*175. *c.*2. *n.*13. *&* 14.

24 Maior difficultas eſt. An conſecrari poſſit lora, ſeu vappas, vel acinaceum. Hiſpanè dicitur *Aguapie*? Negant *Syluester Euchar.* 1. *num.*4. *Bonac. diſput.* 4. *quæſt.*2. *punct.*2. *num.*7. *Cardin. de Lugo diſp.*4. *ſect.*1. *num.*9. Quia non eſt vinum, ſed aqua racemis expreſſis, vel acinis infuſa. Communis ſententia diſtinguit, ſi bene compræſſis vuis additur multum aquæ, non erit materia conſecrationis ob fundamentum adductum, tunc enim non habebit ſubſtantiam vini, ſed aliquam eius ſimilitudinem, aut qualitatem. Si tamen vuis parum compræſſis infundatur parum aquæ, ſufficiens erit materia conſecrationis. Cum enim magna vini copia maneat in acinis, parum aquæ proportionaliter infuſum facilè vertetur in vinum, licet hoc nonnihil debilitetur, ita *Suar. diſputat.*45. *ſect.*1. *Henriqu. cum alijs lib.*8. *cap.*12. *numer.*2. *litt. L. Filliuc. tract.*4. *num.*87. *Vazqu. diſput.*175. *num.*8. Cœterum *Suar. cenſet*, ſemper fore graue ſacrilegium conſecrare loram ob dubium, & irreuerentiam, *Vazq. vero dicit*, dum parum aquæ multo muſto acinis incluſo ſuperinfunditur, fieri verum vinum, in quo valeat, & liceat conſecratio. *Fagund. Pracep.*3. *lib.*2. *cap.*3. *num.*6. prudenter monet, ex circumſtãtijs, & mixtionibus eſſe conſiderandum, an valeat, & liceat conſecratio; adderem ex communi praxi, ſenſuque

que potantium, & ego vix vnquam auderem conſecrare loram.

25 Sub eadem diſtinctione docent *Amicus tom.7.diſput.16.ſect.3.num.34.& Dian.par.7.tract.12.Reſol.8.* ſuccum elicitum ex vuis paſſis madefactis eſſe materiam conſecrationis, niſi nimium aquæ miſceatur. Et *Fagund.ſupra refert,* in Æthiopia Catholicos, & Patres noſtræ Societatis ob vini deffectum aſſumere vuas non ita paſſas, vt non habeãt ſuccum,& eas ſuper infundunt aqua, donec lenteſcant, ex quibus poſtmodum expreſſis fiat vinum generoſum conſecratione deſeruiens. Idem mihi dictum eſt apud Inſulas Philipinas interdum fieri propter eumdem deffectum. Magnum argumentum veræ conſecrationis eſt praxis.

CAP. II. QVÆST. V.

Vtrum vinum congelatum ſit materia conſecrationis?

26 NEgant *Alanus lib.1.de Euchariſt.ca.11.Armilla verbo Euchariſtia num.19.Henriqu.lib.8.cap.12. num.3.Moure par.3.cap.4.§.3.numero 7.* Probabile dicit *Fagund.Præcept.3.lib.2. c.3 n.10.* Probatur, nam in eo ſtatu non eſt potabile, quale debet eſſe vinum cõſecrabile. Affirmant communis, & probabilior ſententia. Quia vinum congelatum retinet vini ſubſtantiam,& ſecundum ſe potabile quidem eſt, licet per accidens ſub illa diſpoſitione potari non poſſit, niſi prius liquefiat. Et certè ſi ſumatur in ore, paulatimque deglutiatur, verè potatur, nec ſoluit ieiunium eccleſiaſticum, quamuis magna quantitas ſumatur, quia ſemper habetur vt potus. Ita *Syluest.Ang.Sot.*quos ſequitur *Suar. diſp.45.ſect.1.Vazquez diſp.175.nu.16. Coninch quæſt.74.num.126.Bonac.cum alijs diſputat.quarta quæſt.2.punct.2.numero 10.*

27 Magis certum eſt vinum conſecratum, ſi congeletur, retinere conſecrationem,& Chriſti ſanguinem, quod fatentur etiam *Henriquez, & Fagundez,* & valdè confirmat Rubrica Miſſalis in defectibus Miſſæ præſcribens, ſpecies vini congelatas poſt conſecrationem liquefieri, ſumique vt conſecratas. Quia re vera vinum per congelationem non amittit formam vini, ſiquidem poſt liquefactionem manet vinum ſicut antea. Limitat. *Sot.in 4.diſt.9.qu.1.art.5.* niſi vinum congelatum ſic indureſceret, vt tranſiret in formam lapidis. Sed equidem vinum numquam ita congelatur; licet aqua dicatur in chryſtallum verti, nec id hactenus experimento didicimus. Vt notat *Vazqu.ſup.*

28 An autem licitè conſecrari poſſit? *Filliuc.tract.4.num.87.* dicit extra neceſſitatem non licere, quaſi liceat in neceſſitate. Cœterum abſolutè docent *Suarez, Fagundez, Coninch, & alij,* graue peccatum fore conſecrare vinum, dum congelatum eſt, propter dubium, & indecentiam.

Vnde colligo nec in neceſſitate licitè conſecrari, niſi ante conſecrationem liquefiat. Imò ſi poſt oblationem vinum congeletur, & liquefiat ante conſecrationem, adhuc, inquit *Suarez* optimum conſilium erit, aliud afferre vinum, & iterum offerre, poſteaque conſecrare. Quod intelligo, quando vinum oblatum liquefaciendum eſſet ante conſecrationem, vel aliud offerendum; Si tamen vinum congelatum iam liquefactum eſt, multi putant, nullum eſſe peccatum illud conſecrare, valdèq; probabile cenſet *Suar. & Coninc.* Quare vinum quod poſt congelationem iam liquefactum eſt, ego poſt oblationem non mutarem, antea verò ſumerem aliud ad offerendum, ſi commodè poſſem.

(∴)

CAP.

CAP. II. QVÆST. VI.

An acetum ſit materia conſecrationis?

29 AFfirmant Innocentius tertius *lib.4.de ſacrificio Miſſæ, c.30. Alenſis.3.p.q.32.memb.8. gloſ. in c.2. de conſecrat. diſt.2. Fauet S. Iſidorus lib.8. Etymol. c.3.* dum inter ſpecies vini numerat acetum. Probatur, nam acetum non videtur ſubſtantialiter, & accidentaliter ſolum à vino differre.

Communis ſententia negat. *S.Thom. 3. p. quaeſt.74. art.5. ad 2. commentatores ibi Suar. diſput.45. ſect.1. Vazquez diſput.175. num.10. Henriquez lib.8. cap.12. nu.2. cum alijs.* Probatur: nam acetum, quod verè iam acetum eſt, ſpeciè differt à vino, quippè per corruptionem tranſijt in aliam ſpeciem, vt ex eius qualitatibus, & effectibus, odore nimirum, ſapore, frigiditate colligunt Doctores, & ſupponit. *Ariſt.8. Meteororum c.6.* Dum innuit, acetum ſe habere ad vinum, vt cadauer ad animal. Ideo Rubrica Miſſalis iubet repeti materiam, ſi reperiatur acetum. Et *Gregorius XIII.* (vt teſtatur *Henriq.*) iuſſit deleri, *gloſſam capitis 2. de conſecrat. diſt.2.* & oppoſitam ſententiam intellectam de aceto proprio vocat, *Suar.* omnino falſam, & improbabilem. Addit *Vazq.* quamuis acetum ſpecie non differat à vino, non fore ſufficientem materiam conſecrationis ex eo ſolum, quod nec eſt, nec dicitur ſimpliciter vinum, quod potui communiter deſeruiat.

30 Si vero vinum ſit acidum, vel aceſcens concedunt Doctores, valide conſecrari, non tamen licitè; nam indecens eſt valdè conſecrare materiam, quæ cœpit corrumpi, præſertim quando notabiliter eſſet acidum, ratione dubij, vel irreuerentiæ. Sic multi benignè capiunt, *Innocentium, Iſidorum, & Alenſem*, de aceto non perfecto, ſed de vino aceſcente. Quin ſi vinum ſic aceſcere cœpit, vt ſit notabiliter acidum, nec aliud haberi poſſit, & ſubſit aliqua neceſſitas celebrandi, licitè conſecrari, dicunt *Coninch. quaeſt.74. num.122. Fagund. Precept.3. lib.2. c.3. num.3.* & mihi videtur probabile.

Per hucuſque dicta iudicandum erit de quouis alio vino, vel corrupto, vel cocto, vel mixto, vel de cuius corruptione dubitari poſſit ob qualitatum diuerſitatem, vel alterius rei mixtionem, ſemper enim erit peccatum in materia dubia, vel nimis indecente conſecrare. An vero conſecratio valeat, diſcernendum eſt ex ſignis corruptionis, vel miſcibilium quantitate. Sic *Suar. Fagund. & alij.*

CAP. II. QVÆST. VII.

An aqua miſcenda ſit vino conſecrando?

31 SVpponimus, ab initio naſcentis Eccleſiæ fuiſse generalem ipſius conſuetudinem mittendi aquam in calicem conſecrandum. Ita *Trident. ſeſſ.22. cap.7. & ex alijs Concilijs,* & Patribus oſtendunt latè, *Suar. diſput.45. ſect.2. Vazq. diſput.176. c.1. Bellarm. de Euchariſt. lib.4. cap.10.* ſimulque reddunt multiplicem rationem congruentiæ, nimirum, quia Chriſtus ita feciſse creditur, vt ex antiquis liturgijs, & Patribus colligitur, & ad ſignificandum ſanguinem, & aquam, quæ de latere Chriſti manarunt, item vnionem fidelium cum Chriſto per hoc Sacramentum; duplicem etiam Chriſti naturam diuinam, & humanam, demum ad ſignificandam gratiam, quæ dicitur aqua ſaliens in vitam æternam, videatur. *S. Thom. 3. p. q.74. art.6. & 8. & commentatores ibi.*

32 Iam ſit dubium primum. An aqua mixta requiratur ad valorem conſecrationis? Affirmat prima ſententia, quam docuit, *Armacanus lib.9. de quaeſtionib. Armenorum cap.9.* Probatur primo. Nam textus in c. *Sicut* in c. *non oportet.* in cap. *cum omne crimen, de conſec. diſt.2. vbi Cyprianus ad Cecilium*

Epi-

*epiſt.*63.*alias lib.*2.*epiſt.*3.*Iulius primus*, & alij citantur, iubent, ſicut vinum, ſic etiam aquam offerri, & interdum addunt, ſicut non poteſt aqua conſecrari ſine vino, ſic nec vinum ſine aqua; & ſicut ad conſecrationem corporis requiruntur ſimul farina & aqua copulatæ, ſic ad conſecrationem ſanguinis requiri ſimul vinum, & aquam permixta.

Probatur ſecundò, Nam Chriſtus cõſecrauit vinum aquæ permixtum iuxtà communem traditionem Patrum, ſed inſtitutionem materię Sacramentorum colligimus ex facto Chriſti, ergo Chriſtus inſtituit tanquam materiam neceſſariam calicis vinum aquæ permixtum. Probatur tertiò, Nam aquæ mixtio ſignificat non ſolum aquam, quæ fluxit de Chriſti latere, ſed etiam vnionem Eccleſiæ cum Chriſto iuxta communem Doctorum ſenſum, ergo ſi tollatur aqua, non manet hæc ſignificatio, nec ſubindè Sacramentum cum eadem ſignificatione; quapropter non erit idem Sacramentum.

33 Secunda ſententia verior, imò Catholica docet, aquam mixtam vino calicis non requiri neceſſitate Sacramenti, ſed ſola neceſſitate præcepti. Primam partem docent *Magiſter in* 4.*diſt.* 11. *& ibi communiter ſcholaſtici. S. Thom.* 3.*p. q.*74.*art.*7. *& ibi Thomiſtæ, Suar. Vazq. & Bellarm. ſupra, Coninch. q.*74.*nu.*133. *Bonac.* cum multis *diſput.*4.*q.*2.*punct.*4. *Fauent Concilia*, quæ nõ dicunt aquam eſſe materiam conſecrationis, ſed eſſe cum vino miſcendam ex Eccleſiæ præcepto, ſeu conſuetudine. Ratio communis eſt, quia Chriſtus non inſtituit hanc ceremoniam, vt eſſentialem, quod ſatis oſtendit Eccleſiæ traditio ſimpliciter docentis, vinum eſſe materiam ſufficientem.

34 Secundam huius ſententiæ partem de neceſſitate præcepti tradunt *Trid. ſeſſ.*22.*c.*7. *& can.* 9. *Florentinum & alia Concilia*, quæ refert *Suar.* Patres, & Doctores omnium ætatum, quos contra Nouatores latè refert *Bellarmin*, *& addit Eccleſia Catholica* ſemper credidit, ita neceſſarium eſſe, aqua vinum in calice miſceri, vt non poſſit id omitti ſine graui peccato.

Ad primum fundamentum primæ ſententiæ. Reſpondetur, difficilia quidem eſſe verba *ſancti Cypriani*, *& Iulij primi*, verum *ſanctum Thomam*, & alios illa capere de neceſſitate præcepti; nec enim comparatio cum neceſſitate vini debet in omnibus tenere; ſufficit quod vtrumque neceſſarium ſit, & ſi diuerſo gradu neceſſitatis, & ipſe *Cyprianus*, id innuit, vt expendit *S. Thom.* argumento, *ſed contra.* Ad ſecundum. Reſpondetur, non intendiſſe Chriſtum omnes circumſtantias illius conſecrationis facere neceſſarias, alioquin etiam panis azymus eſſet de neceſſitate Sacramenti, quia Chriſtus illo tunc vſus eſt. Itaque dicendum eſt, illa ſolum ad ſubſtantiam Sacramenti pertinere, ſine quibus ſubſtantialiter moraliter variatur Chriſti conſecratio, qualia ſunt panis, & vinum vſuale; Quod autem vinum ſit purum, aut lymphatum, non variat rationem moralem vini, ſeu potus vſualis. Etenim qui bibunt vinum lymphatum, ſimpliciter dicuntur bibere vinum. Ad tertium. Reſpondeo, ſignificationem aquæ, quæ fluxit de latere Chriſti non eſſe ſubſtantialem Euchariſtiæ, quę ſolum eſſentialiter ſignificat Chriſtum ibi præſentem per modum nutrimenti ſanctificatiui, ſignificationem autem vnionis Eccleſiæ, cum Chriſto potius fieri per vſum Sacramenti poſteriorem conſecrationem.

35 An iſtud præceptum ſit diuinum, vel humanum, magis pertinet ad ſpeculationem, quam ad praxim: Quidam volunt eſſe diuinum ob teſtimonia quædam Patrum, & Conciliorum, communis tamen, & probabilior ſententia docet, eſſe ſolum humanum, quod ſatis indicant *Tridentinum ſeſſ.*22.*cap* 7. *& Alexander primus epiſt.* 1. non fuit autem Author præcepti, cum dicat, ſe à Patribus id accepiſſe, videtur ab iſtis Apoſtolis manaſſe, quia nullum agnoſcitur exordium. Videantur *Suar. diſput.* 45. *ſect.* 2. *Martinon. tom.*4.*diſp.*29.*ſect.*6. *Card.*

de

Digitized by Google

de Lugo diſput.quarta ſectione ſecunda.

Vnde pro praxi colligo,primò Eccleſiam abſolutè poſſe in hoc præcepto diſpenſare, ſicut in alijs præceptis humanis. Ita *Propoſitus, Amicus, Hurtado*, quos ſequitur *Diana par.8.tract.1. Reſolut.22.*Quin addit *Ledeſma prima quarti.quæſt.15.art.8.* Vrgente neceſſitate poſſe ſine diſpenſatione mixtionē iſtam omitti.Sed hoc bene refellunt *Suar.*, & *Vazqu.*nã hęc res multo grauior eſt,quã celebrare cum veſtibus Sacris, quod tamen ob quamlibet neceſſitatem authoritate priuata non poteſt omitti. Quin ipſe Papa malè faceret in tam antiquo præcepto diſpenſando, niſi grauiſſima neceſſitas occurreret, quæ vix practicè continget. Colligo ſecundò, grauiter peccare, qui vino Calicis aquam non miſcet, imò ſi per apertam malitiam omittat,priuatur officio celebrandi, ca. *literas de celebrat.miſſar.* & ca. *cum omne crimen de conſecr.diſtinc.2.*Notatque *Bonac.diſp.4.q.2.punct.4.n.2.*

36 Quanta, vel qualis aqua miſcenda ſit? Conueniunt Doctores primò,quantitatem aquę fore paruam.In *cap.Perniciosus de celebrat. Miſs.*decernitur, non futuram eſſe maiorem quantitatem aquę,quàm vini. *Concilium Tiburtienſe cap.19.* tertiam aquæ partem deſignat, alij decimam, vel octauam. *Concilium Florentinum aſſeruit*, miſcendum eſſe paululum aquæ, vel aquam modiciſſimam; nec poteſt certior regula præſcribi, quia quæuis guttula ſufficit, & quo minor fuerit, facilius abſorbebitur à vino,quod forſan requiritur. Vt conuenienter fiat hæc mixtio:nec tamen in hoc agendum eſt ſcrupuloſè, nec modicus exceſſus pertimeſcendus eſt. Videãtur *Coninch.quæſt.74.num.140. Layman. lib.5.tract.4.c.2.n.9. Diana part.3.tract. 4.Reſolut.49.& par.5.tract.5.Reſolut.56.* Conueniunt ſecundò aquam futuram eſſe puram, & naturalem, nam hæc ſolum dicitur aqua ſimpliciter, Ita *S.Tho. art.7.ad tertium,& Suar.ſupra,*qui probat ex Eccleſiæ praxi, & infert indè grauiter peccaturum, qui miſceret aquam artificialem. Conſonat *Bonac.ſup. Diana cum alijs par.6.tr.7.Reſol.18. quæſt.3.* Vbi nec in caſu neceſſitatis id admittit *cum Perſico lib.1.cap.2.dub.7.nu.53.contra Paludanum in 4. diſt.11.qu.1.art.6. concluſ.3.* Quin aquam calidam miſcere putant eſſe peccatum mortale. *Perſicus ſupra n.55. & Fagund.Præcep.2.lib. 2.c.4.n.14.* nam contra praxim Eccleſiæ eſt. Sed hoc durum cenſet *Diana ſupra*, quia non eſt mutatio grauis ritus, & in aliqua regione frigidiſſima nonnunquã liceret.Conueniunt tertiò non ſufficere, vinum priùs in alio vaſe fuiſſe mixtum aquę,ſed hanc mixtionem eſſe faciendã in ipſo Calice tempore ſacrificij, quia fieri debet per modum ceremoniæ ſacræ pertinentis ad ipſum ſacrificium.Ita *S.Thom.artic.8.ad tertium.* Circa tempus, & miniſterium huius mixtionis ſeruandæ ſunt regulæ Miſſalis,quæ circumſtantias iſtas præſcribunt.

37 Sit dubium ſecundum,vtrum aqua vino Calicis mixta conuertatur in ſanguinem? communis ſententia docet,aquam conuerti prius in vinum, deindè per conſecrationem in ſanguinem,ſi tamen tempore conſecrationis non fuerit in vinum conuerſa, non conuerti tunc in ſanguinem Chriſti. Nam alioquin materia conſecrationis Calicis non eſſet ſolum vinum,ſed etiam aqua, cõtra Florentinum dicens materiam Calicis eſſe vinum de vite, & *Trid.ſeſſ.13. can. 2.*docens conuerti vinum in ſanguinem, nulla facta mentione aquæ. Sic *Suarez diſp.45.ſect.4 Vazqu.diſp.178.c.2. Martinon.tom.4.diſp.29.n.53. Filliuc.trac.4. n.92.qui referunt alios.*Oppoſita ſententia docet, aquam mixtam vino Calicis in Chriſti ſanguinē immediatè conuerti;cum in vinum,vel numquam,vel non tam citò cõuerti poſſit, & totus ille potus in ſanguinem Chriſti tranſmutetur. Vt tradit *Trident.ſeſſ.13.can.3.*diffiniens totum Chriſtum contineri ſub ſingulis partibus vtriuſq; ſpeciei,defendunt hanc ſententiam non minus nobiles Authores.*Coninch.q.74.art.8.num.143. Diana p.3.tract.44. Reſolut. 49.* latè *Cardin.de*

Lugo

Digitized by Google

Lugo diſp.4.ſect.4.& 5. qui plurimos citant: Vtraque pars eſt probabilis; & quæſtio eſt ſpeculatiua.

58 Pro praxi (quam nos attendimus) certum eſt primo, ſi aqua conuerſa ſit in vinum, quando forma profertur, in ſanguinem Chriſti conuerti, cum iam ſit vinum, ac proindè certiſſima materia conſecrationis. Certum eſt ſecundo, debere Sacerdotem aquam ſic infundere calici, vt veriſimile, ſit fore conuertendam in vinum (ſi conuertibilis ſit): nam id erit ſecurius, & *S.Thom.eo ar.*8. dicit, ideo modiciſſimam aquam eſſe miſcendam. At ſiquis in die Natalis dum celebrat primam Miſſam ex obliuione, vel alia de cauſa miſit aquam in calicem propè conſecrationem, ita vt moraliter conſtet, non fuiſſe conuerſam in vinum, quando forma profertur, *Suar.& Fillius.* cenſent, fore conſultius vt Sacerdos ſe reputet non ieiunium, & non celebret aliam Miſſam, niſi depoſita conſcientia contrariam ſententiam amplectatur, quæ probabilis eſt. Mihi videtur tutum in eo caſu Miſſas alias celebrare. Nam id quod ſumitur per modum vnius potus cum ſanguine Chriſti, licet maneat in ſua ſubſtantia, non violat ieiunium ab Eccleſia præſcriptum ante communionem. Etenim cum aqua miſceatur ex Eccleſiæ præcepto, non eſt credendum, quamuis aquæ ſubſtantia ſumatur, quando commodè non potuit in vinum conuerti; violari præceptum Eccleſiæ de ieiunio præmittendo communioni: Sic *Bonac. diſput.4. q.2. punct.4. n.9. Vazq. ſupr.* licèt primam ſententiam tueantur.

CAPVT III.

De forma Conſecrationis.

1 SVppono primo, ſecundum Euangelij contextum interueniſſe tria, cum Euchariſtiæ Sacramentum ſint inſtitutum, ſcilicèt gratiarum actionem, benedictionem, conſecrationem, quæ licet nonnulli confundant, melior ſententia fatetur fuiſſe tres actiones diſtinctas, itaut Chriſtus primo panem acceperit, ſecundo gratias egerit Deo, quod eius virtus ſibi ſemper aſſiſteret. Tertio materiæ benedixerit, apprecando ipſi diuinæ virtutis aſſiſtentiam, ad illud miraculum iugiter operandum in Eccleſia neceſſariam. Quarto fregit. Quinto conſecrauerit, ac dederit diſcipulis: quamuis alij velint, ante fractionem conſecraſſe. Sed hoc eſt incertum, cætera conſtant ex Euangelij tenore, Miſſæ canone, *Tridentini diſcurſu, ſeſſ.13. cap.1. tradunt late Suar.to.3.diſ.58. Vazq. 3.p. diſp.196.Coninch.3.p.q.78.a nu.14.*

2 Suppono 2. verba conſecrationis eſſe formam huius Sacramenti, non quidem externam, ſed illud intrinſicè componentem eo modo, quo compoſitum morale petit intrinſicè conſtitui, vt diximus, *c.1.n.4.* Suppono tertio contra Nouatores verba conſecrationis eſſe nobis determinata, nimirum ea quibus Chriſtus Dominus conſecrauit dicens: *Hoc eſt corpus meum, Hic eſt calix ſanguinis mei. Sumitur ex c.cum Martha, de celebr. Miſſ. deffinit Trid. in decreto de Sacram.* Tenent Catholici, confirmant Patres, probat ratio, quia Chriſtus ita fecit, & præcepit faciendum; & ſic oportuit fieri, vt ſignificatio certior eſſet, & nobis conſtaret præſentia Chriſti; quam efficiunt verba conſecrationis. Videantur, *Suar. & Vazq. ſupra Coninch. num.10. Bellarmin. de*

Euchariſt. lib.4. cap.12. & ſequentibus Cardinal. de Lugo diſput.11. ſect.1. & 2. qui tam Nouatorum, quam Græcorum errores refellunt, & explicant preces quaſdam à Græcis etiam Catholicis nunc poſt conſecrationem adhibitas, quibus precari videntur, vt Deus conuertat panem, & vinum, in corpus, & ſanguinem Chriſti. Verum ſi totus contextus attendatur, ſolum petitur, vt ille panis, hoc eſt corpus Chriſti, & ille calix hoc eſt ſanguis Chriſti, fiat nobis in ſalutem, & remiſſionem peccatorum, &c.

CAP. III. QVÆST. I.

An miniſter proferat verba conſecrationis recitando, vel enuntiando.

3 Recitatiuè, ſeu materialiter dicitur, quod refertur tanquam ab alio dictum, vt contingit, quando referrimus aliorum verba. Enunciatiuè ſeu formaliter aliquid dicimus, quando per verba, quæ proferrimus, aliquid intendimus affirmare, vel negare. Nec eſt dubium, quin Sacerdos per verba præcedentia formas narret, quod Chriſtus egerit, difficultas eſt de formis ipſis.

Prima ſententia docet prædicta verba recitatiuè tantum, & materialitèr à Sacerdote proferri, ſubindè nullam aliam in illis veritatem quærendam, niſi quod Chriſtus talia verba protulerit. Sic *Innocentius tertius libr.4. de Miſſa c.17. Durand. Maior. Catherinus, quos ſequitur Salmeron. tom.9. tract.13* Probatur, quia Sacerdos non poſſet enunciatiuè verè dicere. *Hoc eſt corpus meum* cum nullo modo ſit corpus Sacerdotis, ſed Chriſti, nec in forma calicis addere, *qui pro vobis effundetur*, cum non ſit effundendus eius ſanguis confirmatur, nam ex ipſo modo loquendi ſatis indicat Sacerdos, ſe recitatiuè, materialiterque loqui, dum inquit. *Qui pridiè quam pateretur, accepit panem, fregit, deditq; diſcipulis ſuis dicens, &c.* manifeſtè quippe refert, quod Chriſtus fecit, & dixit. Addit *Catherin.* verbis hoc modo recitatis communicatam fuiſſe virtutem conſecrandi, ſicut potuit etiam Chriſtus communicare verbis etiam nihil ſignificantibus.

4 Secunda ſententia docet, etſi priora verba Canonis vſq; ad illud verbum dicens, materialiter, & narratiuè proferat Sacerdos, verba tamen conſecrationis, non recitando, ſed enuntiando proferre. Sic *S. Bonau. Marſil. Gabr. & alij, quos ſequitur Vazq. 3. p. diſp.200. c.2.* Probatur, quia *Florentinum* dicit, Sacerdotem in perſona Chriſti loquentem conficere Sacramentum iſtud. Conſonant *Ambroſ. Chryſoſt. & alij Patres.* Confirmatur, quia ſi verba capiantur recitatiuè ſolum, ſequitur, per illa verba ſolum. *Hoc eſt corpus meum*, non conſecrari, nam vt ſic non dicuntur recitatiuè, niſi dicatur, Chriſtum illa dixiſſe. Conſequens autem licet quidam admittant, videtur duriſſimum, nam inde fiet, illa verba non eſſe totam formam, ſed illa cum antecedentibus, itaut verba priora ſint etiam pars formæ, quod non eſt admittendum.

5 Tertia ſententia communior, & probabilior docet, recitatiuè ſimul, & enunciatiuè proferri verba conſecrationis. *S. Thom. Nuñus, Bellarm. Valent. Peſant. & alij, quos ſequitur Bonac. diſp. 4. q.3. n.3. Suar. diſp.58 ſect.4 Henriq lib. 8. c.18. nu.1. Coninch. q.78. n.21. Card. de Lugo diſp.11. ſect.5. Martinon, diſp.33. nu 28. & ſeqq.* Probatur, quia formæ Sacramentorũ iuxta præſentem inſtitutionẽ ſignificant, quod efficiunt, & efficiunt quod ſignificant. Vt ergo forma conſecrationis efficiat, quod ſignificat, ſcilicèt conuerſionẽ panis in corpus Chriſti, debet nõ ſolũ recitãdo, ſed etiã enuntiãdo proferri. Patet cõſequẽtia quia ſi verba cõſecrationis recitatiuè ſolũ proferrentur, Sacerdos conſecrãs ſolũ affirmaret, Chriſtũ illa verba dixiſſe, quod verũ eſſet, & ſi per impoſſibile nũquam fuiſſet Chriſtus ſub ſpecieb. Confirmatur, quia *Tridentin. ſeſſ.13. c.2.* dicit ſub ſingulis ſpecieb. eſſe quædam ex vi verborũ, quæ

ſcilicet

ſcilicet per verba formæ præcisè ſignificantur ibi realiter adeſſe, quod tamen eſſet falſum, ſi forma ſolum diceretur recitatiuè, quia nihil circa præſentem materiam affirmaret, ideoque vera foret, & ſi nulla fieret conuerſio, quod eſt abſurdum.

6 Ad fundamentum primæ ſententiæ Reſpondetur illud pronomen *meum*, vel *mei* non referre Sacerdotē, ſed Chriſtū; in cuius perſona miniſter ibi loquitur illa verba, *qui pro vobis effundetur*. Dici recitatiuè ſolū, aſſerūt *Suar. Coninch, & alij*. *Vazquez, & Ianſenius* volunt dici ſignificatiuè in perſona Chriſti, forſan ſumuntur vtroque modo; non pertinent ad formam conſecrationis. Ad confirmationem fatemur, Sacerdotem loqui recitatiuè, quod conuincit argumentum addimus autem ſimul enunciatiuè loqui propter rationes allatas.

7 Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ fatemur, Sacerdotem illa verba proferre formaliter, & enunciatiuè in perſona Chriſti, quod *Florentinum, & Patres* affirmant, addimus tamen proferre ſimul illa recitatiuè, quod ipſi non negant, etenim non repugnant eidem verbis recitare, quod alter dixit, & idem ſimul affirmare. Sicut ſi quærenti, quod ſit mandatum magnum in lege, reſpondeam; Chriſtus dixit, *Diliges Dominum Deum tuum*, intendens ſimul referre Chriſti verba, & meam ſententiam aperire. Ad confirmationem dicimus, de neceſſitate cõſecrationis re vera ſolum eſſe, quod verba proferantur enunciatiuè; quare Sacerdos nihil recitans, ſed dicens dumtaxat, *Hoc eſt corpus meum*, verè conſecrabit, ſi deſignet præſentem materiam, quam conſecrare vellit. Ita tenent *Suar. Henriquez, Coninch, Lugo. Martinon & alij*.

8 Vnde fit pro praxi, Sacerdotem dum celebrat, debere intentionem habere proferendi verba cõſecrationis recitatiuè ſimul, & enunciatiuè. Siquis tamen complectens primam ſententiam, intendat illa proferre ſolum recitatiuè, nihilominus conſecrat, quia retinet generalem intentionem, faciendi, quod Chriſtus inſtituit, vbi virtualiter includitur intentio proferendi formaliter, & enunciatiuè, niſi palam intendat ab inſtitutione diuina recedere, ſi plusquam recitationem requirat Ita *Suar. & Henriquez, cum alijs*.

9 Si petas quomodo verba conſecrationis ratione ſuæ veritatis operentur conuerſionem? Suppono verba conſecrationis eſſe vera, quia ſolū ſignificant, contentum ſub illis ſpeciebus in vltimo inſtanti ſuæ prolationis eſſe corpus, & ſanguinem Chriſti, quod ita quidem eſt, & in rigore ſufficit ad veritatem cuiuſlibet propoſitionis de præſenti, cuius ſignificatio licet interdum ex circumſtantijs extendatur ad tempus proximè præſens, vel ſequens, communiter tamen refertur ad inſtans terminatiuum ſuæ prolationis, vt oſtendit *Card. de Lugo. diſp. 11. n. 118. contra nonnullos*.

S. Thom. 3. p. quæſt. 78. art. 5. in corpore dixit, *ſicut conceptio intellectus practici non præſupponit rem conceptam, ſed facit eam, ita veritas huius locutionis non præſupponit rem ſignificatam, ſed facit eam*. Sed quia difficile videtur, quod veritas locutionis non ſupponat rem ſignificatam, a cuius conformitate deſumitur, vari) variè ſentiunt Ego breuiter in propoſitionibus practicis, quæ verificantur per ſuum effectum, diſtinguo primo, (prioritate naturæ, vel rationis) materialem ſonum verborum, ſecundo ſignificationem, quæ non pendet a veritate, ſed ab impoſitione hominum. Tertio conformitatem cum intentione, ac poteſtate loquentis, quam *Suar. & Henriquez* vocant veritatem practicam, & dicunt antecedere ſpeculatiuæ, quæ ſumitur a conformitate cum re ſignificata. Quarto ſequitur effectus. Quinto reſultat inde conformitas cum re ſignificata, & veritas ſpeculatiua.

10 Iam aſſero verba conſecrationis operari conuerſionem non ratione veritatis ſpeculatiuæ, quæ poſterior eſt conuerſione facta, ſed ratione ſignificationis Sacramentalis, & veritatis practi-

cæ,quæ præcedunt, ſicut enim cum quis dicit,hoc faciam, cum intentione faciẽdi, practicè verum dicit independenter ab effectu, quem poſtea forſan non faciet,& quamuis faciat,& eidem propoſitioni competat etiam veritas ſpeculatiua, tamen practica cõcipitur natura prior, & independentior, quam illa. Sic ſimiliter verba conſecrationis dicuntur vera practicè prius natura quam efficiant,quatenus intentioni loquentis, & poteſtati conformantur, & operantur, quatenus vera practicè ſunt, nam vt ſic procedunt ab intentione miniſtri loquentis in nomine Chriſti cum ſufficiente poteſtate,quin etiam cum neceſſitate quadam cauſandi conuerſionem, & per conſequens veritatem ſpeculatiuam infallibiliter, quæ poſterior eſt,ſeu concipitur?

CAP. III. QVÆST. II.

Quid deſignetur in verbis conſecrationis per illa pronomina hoc, & hic.

11 Conueniunt Catholici,deſignaſſe Chriſtum, id, quod habebat in manibus, & diſcipulis porrigebat. Quid tamen illud ſit, diſſentiunt ſcholaſtici,quidam enim volunt deſignari ſubſtantiam panis, aut vini, quidam accidentia, quidam corpus, vel ſanguinem Chriſti, prout in termino prolationis verborum eſt præſens accidentibus panis,& vini. Sed equidem nec ſubſtantia, nec accidentia panis, aut vini deſignantur. Nam de his non verificatur prędicatum,ſiquidem nec ſubſtantia, nec accidentia panis, aut vini ſunt Corpus, aut Sanguis Chriſti. Sed illud deſignari debet,de quo verificatur prædicatum,ergo vel deſignatur Corpus Chriſti, vel Sanguis,vel aliquid illis commune cum ſubſtantia panis,& vini.

12 Quare probabile ſit, illis pronominibus deſignari corpus, & Sanguinem Chriſti,vt tertia ſententia dicebat, itaut pronomina ſumantur adiectiuè, nec aliquid preter ſemetipſa contineant ex parte ſubiecti, ſed immediatè demonſtrent prædicatum;ſicut quando dicimus, *Hic eſt equus meus*, *Hec eſt domus mea*, pronomen ex parte ſubiecti ſignificat prædicatum confuſè, vt quid determinandum nomine prædicati. Sic *Claudius*, *Mayor. & Maldon.*quos ſequitur *Vazq. diſp.201.c.4. Filliuc.tr.4.nu.102. Martinon.tom.4.diſp.33.ſect.3.num.20.*& ſumitur ex ipſo tenore verborum, vbi pronomina conueniunt cum prædicatis genere,numero, & caſu. Non ergo ponuntur ſubſtantiuè,ſed adiectiuè, ac ſubindè nihil aliud deſignant ex parte ſubiecti, ſed ſolum referuntur ad prędicatum.Nec inde ſequitur propoſitionem eſſe Identicam,nam in ſubiecto confuſè tantum ſignificatur,quod in prędicato ponitur diſtinctè.

13 Nihilominus probabilius eſt, quod communis ſententia docet, his pronominibus formaliter, ac per ſe primo deſignari quid communione ſubſtantiæ panis ac vini,& corpori ſanguiniq; Chriſti Domini non ſecundum rem, ſed ſecundum rationem ſeu denominationem contenti ſub iſtis ſpeciebus, videlicet indiuiduum, vagum, entis, vel ſubſtantiæ ſubſtantis his accidentibus. Ita *S.Thom. 3.part.quæſt.78.art.5.S. Antoninus, Scotus, Durandus,& alÿ,*quos ſequitur *Suar. tom.3.diſp.58.ſeſſ.5.Coninch quæſt.78.nu. 41.Bonacina diſput.4 quæſt.3.punct.4.*qui cenſent, hæc nomina ſumi ſubſtantiuè, deſignareque confuſè ſubſtantiam, aut ens contentum ſub ſpeciebus Sacramentalibus in fine prolationis verborum. Notatque *Suarez*,etiam pronomen *Hic* in forma Calicis ſumi poſſe ſubſtantiuè,vt *Matth.17. Hic eſt filius meus dilectus*, ſi tamen vellimus adiectiuè ſumere, ſubintelligi poſſe, *Hic homo*, *Hic potus*, *Hic calix*.

CAP.

CAP. III. QVÆST. III.

Quæ verba requirantur ad conſecrationem panis.

14 SVppono requiri quatuor has voces, *Hoc eſt corpus meum*, quia pertinent ad eſſentiam conſecrationis, & per conſequens ad eſſentiam formæ Sacramenti. Sic *S. Thom. tertia parte quæſtione 78. articulo primo, & 2. Henriquez lib. 8. capite 16. numero primo*. Probatur, nam illa eſt forma huius Sacramenti, quam Chriſtus inſtituit, & qua ipſemet conſecrauit, vt inquit Florentinum, ſed Chriſtus hanc formam inſtituit, dum his verbis conſecrauit, vt diximus *ſupra numero ſecundo*. Quapropter ab omnibus Euangeliſtis, & à Paulo 1. Corinth. 11. dum inſtitutionem huius Sacramenti commemorant, diligenter obſeruata ſunt. Igitur hęc quatuor verba neceſſario requiruntur ad formam conſecrationis, & Sacramenti. Videantur *Suarez diſputat. 59. ſeſſ. 2. Fagundez Precept. 3. libro ſecundo capite ſexto numero 13. Bonac. diſput. 4. quæſt. 3. puncto 1.*

15 An præter hæc requirantur eſſentialiter ad conſecrationem panis alia verba? non nihil diſſentiunt Doctores. *Sotus in 4. diſt. 8. quæſt. 2. §. de ſecundo docet*, verba præcedentia formam ab illo loco, *qui pridie quàm pateretur, &c.* quamuis non ſint eſſentialia formæ, tamen neceſſario prærequiri ad valorem formæ.

Nam illis non præmiſſis, non ſignificaretur ſufficienter verba ſequentia in perſona Chriſti proferri, nec illud pronomē *meum* referretur ad corpus Chriſti, ſed ad corpus ipſius Sacerdotis loquentis. Igitur vt conſtet, ſermonem eſſe de corpore Chriſti, neceſſarium eſt, vt id manifeſtetur per verba præcedentia.

16 Græci Iuniores volunt illud verbum, *quod pro vobis tradetur, ſeu traditur*, aut *frangitur*; in Euangelio poſitum, & in antiquis liturgijs, ad eſſentiam formæ pertinere. Probant authoritate Patrum, qui poſt verba conſecrationis addunt illud, quaſi determinationem prædicati, & partem eiuſdem propoſitionis.

17 Dico primò, verba præcedentia pronomen *Hoc* non eſſe de neceſſitate huius Sacramenti, nec conſecrationis. Ita contra *Sotum omnes fere reliqui. S. Thom. ſupra. Suar. cum multis ſect. 1. Vazqu. diſputat. 198. cap. 5. Bonac. num. 4. Cardin. de Lugo diſput. 11. ſect. 3.* Probatur, quia Concilium Florentinum, & Patres aſſerunt, formam huius Sacramenti eſſe illa Chriſti verba. *Hoc eſt corpus meum. Hic eſt ſanguis meus, &c.* Vbi ſatis indicant, hæc verba ſufficere dumtaxat ſine pręcedentibus; nam ſi requirerentur alia, pertinerent ad formam, ſiquidem concurrerent, vt aliquid ſignificans: vel conſignificans clarius præſentiam corporis Chriſti, ſine quibus verba ſequentia non ſignificarent ſufficienter Chriſti præſentiam in hac ſententia, & per conſequens illa quatuor verba dumtaxat non eſſent forma, contra Concilium, & Patres. Ad fundamentum Scoti negamus antecedens, nam vt miniſter loquatur in perſona Chriſti, ſufficit intentio taliter proferentis verba conſecrationis, quæ vt vera ſint enunciatiuè, debent in perſona Chriſti proferri. Sicut in Tragædia non eſt opus vt qui repræſentat Regem in actu ſignato dicat, *Ego loquar in perſona Regis*. Vel *Rex ita dixit*, ſed abſolutè loquitur in actu exercito verba Regis, & ab omnib. percipitur, quod illa dicat non in ſua perſona ſed Regis.

18 Vnde fit, illa verba, *Qui pridie, quàm pateretur, &c.* non eſſe neceſſaria conſecrationi, tum propter dicta, tum etiam quia non ſunt verba Chriſti, ſed Euangeliſtæ, Patres autem, quorum teſtimonia congerit *Suar. diſp. 58. ſeſ. 3.* docent hoc Sacramentum confici verbis Chriſti, nō alijs; neq; illa verba. *Accipite, & manducate*, quia licet ſint verba Chriſti,

ſti, non habentur apud omnes Euangeliſtas, neque ſignificant aliquid eſſentiale huic Sacramento, ſed continent ſolum præceptum Apoſtolis impoſitum circa ſumptionem ipſius.

19 Dico ſecundò, verba, quæ ſequuntur poſt particulam meum, ſiue quæ adduntur à Græcis, non eſſe de neceſſitate formæ, vel Sacramenti; ſic cenſent. *Suar diſp.59 ſect.1. Fillius.tr.4. nu.105. Bonac.ſup.n.3.* Et eſt certum de fide. Probatur, ex vſu Eccleſiæ Romanæ, quæ ſine verbis illis conſecrat corpus Chriſti. *Nec Math. & Marc.* illa referunt. Quare nec ſunt de precepto. Idem eſt de verbis illis. *Hoc facite in meam commemorationem*, quoniam omittuntur ab Eccleſia, ſolumque ſignificant poteſtatem, ac præceptum conſectandi. Particulam *enim*, quam Paulus, & Euangeliſtæ non poſuerunt, conſtat, non eſſe de neceſſitate formæ, vel Sacramenti. Quia nullo modo confert ad ſignificandum, vel efficiendum effectum conſecrationis, ſed ſolum reddit cauſam verborum præcedentium; eius omiſſionem fore venialem (ſecluſo contemptu(dicunt *Suar. ſupra Fillius.n.106. Bonac.nu.10. Coninch. q.78. n.37.* quoniam eſt materia leuis, quod ſecuti ſumus. *lib.1.c.1.n.21.* Quamuis *Vazq. cum alijs 3.p.diſp.199. n.29. & 30.* cenſeat, eius omiſſionem deliberatam, & cuiuslibet dictionis, in re tam graui peccatum eſſe mortale.

CAP. III. QVÆST. IV.

Qualis iſtorum verborum mutatio tollat, vel non tollat valorem Sacramenti?

20 SVpponimus ex dictis, *lib.1.c.1. q.2.* Si fiat horum verborum mutatio, tranſpoſitio, diminutio, vel additio, quæ variet ſenſum formæ, nullum effici Sacramentum, vt in cæteris Sacramentis contingit; ſi vero verba retineant eundem ſenſum ſubſtantialiter, quo Chriſtus illa protulit, erit valida conſecratio, ſed illicita propter adiunctum Sacrilegium, niſi forſan excuſet inaduertentia. *Sic Henriq.lib. 8.c.16. nu.2: Fagund. Precept.3. libr.2. cap.6. Bonacina diſputat.4. quæſtion.3. punct.2.* ſed deſcendamus ad particularia.

21 Pronomen *Hoc* mutatur in aliquod æquiualens, ſi dicatur, *iſtud eſt corpus meum*, vel *hæc res, hoc contentum ſub his accidentibus, hoc edulium*, vel ſimilia, quæ communia ſint vtrique termino, ſcilicet pani, & Chriſto. Quare conſecratio valebit, ſed erit grauiter illicita contra morem Eccleſiæ. Sic *Suar. diſput.59. ſect.2. Coninch quæſt.78. num. 38. Henriq. ſupra.* Idem eſt, ſi dicatur. *Hic eſt corpus meum, vel corpus meus, vel corpum meus*, dum vox *Hic* ponatur nominaliter, quia retinetur eadem ſignificatio quamuis peccetur in Grammatica. Sic *Vazq. diſput.199. cap.4. Granado 3. part. controuerſ.6. tract.8. diſput.5. num.5. Diana part.5. tract.14. Reſol.77.*

22 Si vox *Hic* ponatur aduerbialiter, mutatur ſenſus formæ, quia non deſignatur conuerſio ſubſtantialis, ac ſubinde non fit Sacramentum. Idem eſt, ſi dicatur, *illud eſt corpus meum*, vel *hoc, quod eſt panis*, vel *Hic panis eſt corpus meum*, aut quid ſimile, quia mutatur ſenſus ſubſtantialis. *Ita Suar. Fagund. & Bonacin. ſupra*, qui ſubdunt, ſi dicatur. *Hic cibus eſt corpus meum*, valere conſecrationem, quia ſignificat quid vtrique termino commune. *Henriquez* vero putat, non valere, quia non eſt idem omninò ſenſus; ſaltem eſt forma dubia. Si vero dicatur. *Hic eſt cibus meus*, non valere conſecrationem, fatetur *Fagundez*, quia vox *cibus* eſt valdè communis, & non ſignificat determinatè corpus Chriſti, cum tamen ex parte prædicati debeat determinatè ſignificari.

23 Verbum *eſt* aptiſſimè deſignat conuerſionem, quatenus aſſerendo, hoc eſſe aliud, quam erat anteà, virtualiter affirmat factam eſſe conuerſionem vnius in aliud. Quare, ſi tollatur

(quid-

(quidquid alij velint) non fit conſecratio; licet enim in alijs linguis facilius hoc verbum ſubintelligatur,at in lingua Latina ſecundum communem loquendi modum nullus eſſet ſenſus, ſi quis diceret. *Hoc corpus meum*. Vt notat *Coninch ſupr. num.* 34. Similiter per hæc verba, *Accipite,comedite corpus meum,non conſecrari*, dicunt *Suar. Vazqu. Henriqu. & alij*,quia mutatur ſenſus ſubſtantialis. Si verò dicatur, *Ecce corpus meum*. *Suar.* probabile reputat conſecrari, ſed valdè veriſimile,non conſecrari;quod ferè certum cenſent *Fagund. & Bonac.* Nam illa locutio non ſignificat in actu exercito conuerſionem, ſaltem eſt dubia forma, grauiterque ſacrilega. Hinc ſequitur,loco vocis *Eſt*, nullam aliam validè poni poſſe. Quare ſi dicas, *Hoc ſit,fiat,fiet,fit corpus meum,vel conſecro, conficio corpus meum ex pane,vel quid ſimile*, nihil facis, quia mutas ſenſum formæ, cum ex primas conſecrationem in fieri,per verba verò formę ſecundum diuinam inſtitutionem exprimatur in facto eſſe. Sic *S.Thom.qu.78.art.1.Suar.ſup.cum alijs, Coninch.n.38.Henriq.& Bonac.*

24 Si loco corporis ponatur caro. Prima ſententia docet, conſecrationem illicitam eſſe,ſed validam. Ita *Fagund. Henriqu. Bonacina, Vazqu.* quos ſequitur *Diana parte quinta tractat.14. Reſolut.76*. Probatur,quia Cyprianus ſermone de Cœna Domini dicit, Chriſtum his verbis conſecraſſe. *Hac eſt caro mea.* Chriſtus etiam Ioanne 6.dixit,*caro mea verè eſt cibus*, & Eccleſia canit, verbo carnem efficit. Demum ſcriptura per eam vocem ſignificat, vel totum hominem, vt Ioan.1 *Verbum caro factum eſt*, vel totum corpus hominis, *Pſalm.*159. *caro mea requieſcet in ſpe.*

25 Secunda ſententia probabilior negat valere. Sic *Suarez diſputat.59 ſectione ſecunda Coninch.queſt.78.numero* 38. Quoniam in rigore caro minus ſignificat, quàm corpus, quòd etiam oſſa complectitur. Ergo variatur ſubſtantialiter ſenſus.

Nec refert, quod caro per ſynedochen interdum ſumatur pro corpore, vel homine, nam in hac forma vis, & proprietas verborũ ſeruari debet. Chriſtus Ioan. 6. non tradebat formam huius Sacramenti,ſed eius vſum, quem tectè nomine carnis explicauit, quoniam homines carne veſci ſolent. Cyprianus ibi non verba conſecrationis, ſed ſenſum Chriſti refert, vbi potuit figuratè loqui, cum anteà dixiſſet apertè, Chriſtum conſecraſſe per hæc verba, *Hoc eſt corpus meum*.

Hinc fit primò, hanc formam eſſe valdè dubiam, & per conſequens grauiter peccaturum, qui talem faceret mutationem,vt notant *Suar.ſupra, & Filluc.tract.4.num.199.*

Fit ſecundò pariter ſi dicatur, *Hæc eſt mea ſubſtantia*, mutationem eſſe ſubſtantialem, quia terminus ille nimis variat ſenſum formæ, cum ſit valdè communis, & ſanguinem, & animam comprahendat. Ita *Suarez ſupra Fagundez num.* 20.*Vazquez diſput.*199. *nu.*31.

26 Si quis dicat,*Hoc eſt corpus Chriſti*, non facit Sacramentum; quia licet verba videantur idem ſignificare, modus tamen ſignificandi longè diuerſus eſt, nam per hęc verba loquitur ſacerdos in ſua perſona. Florentinum autem ad valorem conſecrationis requirit, vt ſacerdos in perſona Chriſti, & verbis Chriſti loquatur, quòd ſecus erit, ſi pronomen *meum* omittatur Ita *S.Thom.in 4. diſt.* 8.*queſt.*2.*art.*1.*quæſtiun.quarta ad quartum.Suar.& Vazqu.ſupra, & communis Doctorum.*

27 Quoad tranſpoſitionem verborum verè conſecrat, ſed non licitè, qui dicit. *Hoc meum eſt corpus*. Vel *Hoc eſt meum corpus*. Si verò dicat, *meum eſt hoc corpus*. Gabriel.*lect.*38 *in Canonem*, putat conſecrare. *Fagund.ſupra num.*11.probabilius reputat, non conſecrare, vel ſaltem conſecrationem eſſe valdè dubiam; Nam hæc verba ſic tranſmutata non ſignificant conuerſionem panis, ad quam ſignificandam pronomẽ *Hoc*, ita poni debet, vt nõ accipiatur pro corpore Chriſti determinatè,ſed pro contẽto ſub ſpe-

Digitized by Google

ſpeciebus. Quod ſecus fit in præſenti. Hoc ipſum proportionaliter applica formæ calicis, vt monent *Fagundez ſupra cap. 7. numero 17. & Diana parte 5. tractat. 14. Reſolut.* 78. in quibuſdam liturgijs Maronitarum, quos adducit *Cardin. de Lugo diſput. 11. num. 61.* dicitur. *Corpus meum eſt hoc. Sanguis meus eſt hic.*

CAP. III. QVÆST. V.

Quæ verba requirantur ad conſecrationem calicis?

28 SVppono, primo certum eſſe ſecundum fidem hæc quinque verba, ſcilicet *Hic eſt calix ſanguinis mei*, eſſe conſecrationi calicis eſſentialia, quoniam habentur *in ſcriptura, concilijs, Patribus*, & omnibus liturgijs. Suppono ſecundo, nullum ex verbis præcedentibus formam iſtam eſſe neceſſariam ad valorem conſecrationis, nec particulam *enim*. Conſtant hæc ex ſupradictis *num.* 14. 17. 19. & conueniunt in illis Doctores. Suppono tertio, verbum illud *hæc quotieſcunque feceritis &c. & quæ poſtea ſequuntur*, eſſentialia non eſſe, quia ſolum continent præceptum, & poteſtatem conſecrandi.

29 Sit dubium primum, An illa verba, *noui, & æterni teſtamenti* cum ſequentibus vſque *ad remiſſionem peccatorum*, ſint eſſentialia? Prima ſententia ſimpliciter affirmat. Ita *S. Thom. 3. part. quæſt. 78. art. 7.* & communiter *Thomiſtæ præſertim Antiquiores*, quos referunt *Suarez tom. 3. diſput. 60. ſect. 1. Vazquez diſput. 198. cap. 2.* Probatur primo, nam ex Eccleſiæ more Sacerdos eodem rita tenens in manibus calicem hæc omnia verba profert, & ideò maiuſculis characteribus omnia notantur in Miſſali. Probatur ſecundo, Nam in *Concilio Colonienſi part. 7. cap. 14. in Florentino decreto de Sacramentis, in cap. cum Marthæ, de celebratione Miſſ. & in Cathechiſmo Romano* illa omnia verba ponuntur pro forma. Probatur tertio, quia ſi verba illa non ſunt neceſſaria, non apparet, cur magis in conſecratione calicis explicetur eius effuſio, quam in conſecratione corporis.

30 Secunda ſententia conſentit quoad aliqua verba, non quoad omnia, neque omnes quoad eadem. Quidem enim requirunt verbum illud, *noui teſtamenti*, cuius omnes Euangeliſtæ meminerunt. Quidam addunt *myſterium fidei*, quod pertinere videtur ad primam propoſitionem. Alij per oppoſitum illa verba, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*, reputant eſſentialia, quoniam explicant, hoc myſterium eſſe ſacrificium repræſentatiuum ſacrificij cruenti, cætera intermedia putant eſſentialia non eſſe, quia ſolum deſeruiunt ad magis explicandum myſterium.

31 Tertia ſententia probabilior ſimpliciter negat. ita *S. Bonauentura, Durandus, Alenſis, & alij*, quos ſequitur *Vazquez ſup. cap. 3. Suarez, ſupra cum alijs, Coninch q. 78. n. 33. Fagundez Præcept. 3. lib. 2. c. 7. n. 3. Reginaldus lib. 29. n. 61. Bonac. diſp. 4. q. 3. punct. 2. Card. de Lugo diſp. 11. ſeſſ. 4.* Probatur primo, quia cum Paulus, & tres Euangeliſtæ dogmaticè referant inſtitutionem, & conſecrationem huius Sacramenti, non eſt credendum, illos non retuliſſe formam ſufficientem ad illud conficiendum, ſed diuerſi diuerſa omittunt ex prædictis verbis, & quędam omnes, ergo non ſunt omnia de ſubſtantia formæ. Probatur ſecundo; Nam plures Antiquorum liturgiæ per ſanctiſſimos viros diſpoſitæ, quæ habentur in Bibliotheca Patrum, & ſunt in vſu magnæ partis Eccleſiæ nimirum Græcorum, Æthyopum, Mozorabum, Maronitarum per ſedem Romanam tolerato, non habent pro forma conſecrationis calicis omnia verba, quæ nos proferimus, ſed quædam omittunt, ferè ſingulæ diuerſa, ſolumque conſtanter retinent, *Hic eſt calix ſanguinis mei*, vel *Hic eſt ſanguis meus*. Dici vero non poteſt, Sanctiſſimos Eccleſiæ Patres eſſentialem cōſecrationis formam igno-

ignoraſſe, tam multaſque Prouincias caruiſſe vero ſacrificio per tot annos, & nunc etiam carere. Probatur tertio, *quia Trident. ſeſſ. 13. cap. 4.* vini conuerſionem in ſanguinem Chriſti colligit ex veritate verborum Chriſti ſed hæc verba dumtaxat. *Hic eſt calix ſanguinis mei*, perfectè ſignificant vini conuerſionem in ſanguinem; ergo verificari debent, vbi priſtium proferuntur ante prolationem ſequentium, vt faciant, quod iam perfectè ſignificant, hanc rationem ſic, *Vrget Cardinal. de Lugo*, vt inferat inde, retentis his verbis in ſua rigoroſa ſignificatione, non potuiſſe verba ſequentia inſtitui, vt neceſſaria conſecrationi.

32 Ad primum primæ ſententiæ Reſpondetur particulam *enim* etiam notari literis maiuſculis, & eodem ritu proferri, licet non ſit eſſentialis. Congruentia ſic proferendi, ac ſcribendi fuit, quia Chriſtus ea verba ſimul ſine interruptione protulit; nec poſſent à nobis conuenienter interrumpi, cum omnia pertineant ad eandem orationem, & locutionem. Ideo quædam Concilia, & Catechiſmus Romanus ea ſimpliciter aſſignant pro forma calicis, quamuis cenſeant, non eſſe omnia neceſſaria, vt latius expendunt doctores relati. Per hoc ſoluitur ſecundum fundamentum. Ad tertium reſpondeo, aliquam adfuiſſe congruentiam eius additionis, videlicet, quia magis aptus eſt ſanguis effuſus ad repræſentandam paſſionem, & necem, quam corpus, ideò Martyrum paſſio rubro colore celebratur, & ideo potius in conſecratione calicis explicatur ſanguinis effuſio, quam in conſecratione corporis eius mors?

33 Addendum eſt, de neceſſitate præcepti eſſe ſaltem in Eccleſia latina, vt omnia illa verba proferantur in conſecratione Calicis, itaut qui verbum aliquod illorum per contemptum, vel ſciens, & prudens omiſerit, mortaliter peccet, tum quia facit contra præceptum conſecrationis in re graui, tum quoniam exponit ſe periculo non conſecrandi, quatenus oppoſita ſententia probabilis eſt. Ita *Suar. & Bonac. ſupra, Fagund. nu. 4.*

34 Ex dictis fit primo, ſi contingat celebrantem mori finitis illis verbis. *Hic eſt calix ſanguinis mei*, vel alia de cauſa non proſequi reliqua, calicem adorandum eſſe ſaltem ſub conditione, nam etiam aduerſarij fateri tenentur, noſtram ſententiam eſſe probabilem, & per conſequens alioquin incurri periculum irreuerentiæ contra Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod ſaltem probabiliter adeſt ibi. Sic *Bonacina cum alijs ſupra.* Fit ſecundo, non debere conſecrantem habere intentionem conſecrandi cum illis verbis dumtaxat, quæ nos reputauimus eſſentialia, vel cum omnibus; nam vtrumque dubium eſt, ſed intentionem habere generalem faciendi, quod facit Eccleſia, ſiue quod Chriſtus inſtituit; ſic enim nulli ſe periculo exponit, vt rectè monent. *Valent. to. 4. diſput. 6. q. 6. punct. 1. Henriq. lib. 8. c. 17. n. 4. Filliuc. tract. 4. num. 115.*

35 Sit dubium ſecundum, quomodo verba eſſentialia capi debeant, & retineri. Pronomen *Hic* poſſet in neutro poni validè, ſed non licitè, in quadam liturgia Maronitarum (*teſte Cardinali de Lugo ſupra*) dicitur, *Hic ſanguis meus eſt.* Verbum *eſt*, & pronomen *mei* iam expedita manent ex ſupra dictis, *num. 25. & 26.* & notat etiam. *Fagund. ſupra num. 12. Calix* ſolet exponi metonymicè pro contento continens, ſed metaphora eſt à Deo trita, vt æquipolleat propriæ ſignificationi. Sic *S. Thom. S. Bonauent. Paludanus, & alij*, quos ſequitur *Suar. diſput. 60. ſect. 2. Verum Tetelmanus, & Maldonatus*, quos ſequitur. *Vazq. diſput. 199. cap. 4.* dicunt, calicem ibi proprio ſumi pro vaſe continente ſanguinem, nam vas vini propriè dicitur, quod continet vinum; & eſt etiam probabile.

36 Non variatur ſenſus ſubſtantialis, ſi dicatur. *Hic eſt ſanguis meus*, vel *Hic calix*

calix nouum teſtamentum eſt in meo ſanguine. Vel *Hoc eſt vas, aut poculum ſanguinis mei*. Vel *Hic eſt potus ſanguinis mei*, ſed peccabitur contra præceptum Eccleſiæ, vt notant Doctores relati. Non valet autem ſi dicatur, *Hoc eſt vinum ſanguinis mei*, ideſt, quòd conuertitur in ſanguinem meum. Quia non ſolùm eſt impropria, ſed falſa locutio, nam in termino prolationis, quando verificari deberet, eſt propoſitio de ſubiecto non ſupponente. *Sic Suarez ſupra Fagundez num. 11. & 13.*

CAP. II. QVÆST. VI.

Qualis ſit efficacia formæ conſecrationis?

87 PLures quæſtiones huc pertinent, quæ magis concernunt ſpeculationem, quam praxim, Ideò leuiter nobis præſtringēdæ ſunt ſuppono. Quare ſuppono primò, per formam conſecrationis ritè prolatam verè confici Sacramentum Euchariſtiæ, totaque ſubſtantia panis, ac vini deſtucta, poni corpus, & ſanguinem Chriſti Domini ſub ſpeciebus panis, ac vini conſecratis, ita tradunt Patres, concilia definiunt, & docent catholici, videantur *Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 61. ſeſſ. 1. Filliucius tract. 4. num. 120. Bonacina diſput. 4. quæſt. 3. punct. 5.* Nam illa verba tanquam inſtrumentum diuinum applicant diuinam virtutem ad totum hunc effectum producendum; poſſuntque plures ſacerdotes ſimul eandem materiam conſecrare, ſi ſimul finiant prolationem, vt docent *S. Thomas 3. part. quæſt. 82. articul. 2. Suarez ſuprà ſect. 4.* monens, vt cùm ordinantur ſacerdotes, in primis non præſumant Epiſcopum præuenire in conſecrando, nam hoc eſt maximum inconueniens, & contrà intentionem Eccleſiæ; deindè conditionatam habeant intentionem, ſeu diſiunctam, vel conſecrandi ſimul cùm Epiſcopo, ſi poſſint ſimul cùm illo finire verba conſecrationis, ſin minus materialiter ſolùm verba proferendi; ſic enim vitantur incommoda, *Conſonat Coninch. quæſt. 82. num. 12. & Cardinal de Lugo, diſputat. 11. ſect. 8. num. 172.*

38 Suppono ſecundò, Chriſti præſentiam in Euchariſtia, variè à Doctoribus aſſignari, provt quilibet diuerſimodè ſentiunt circa rerum præſertim ſpiritualium præſentiam localem. Ego quidem in Philoſophia docui, præſentiam localem eſſe modum accidentalem intrinſecum, qui dicitur *vbi*, quare conſequenter ſentio Chriſti præſentiā in Euchariſtiæ modum intrinſecum accidentalem, & ſupernaturalem ex natura rei diſtinctum à corpore Chriſti Domini, vt latè tradit *Suarez diſput. 47. ſect. 1. & 2. citans S. Thomas & alios. Card. de Lugo diſp. 5 ſect. 7.*

Nec repugnat idem corpus in diuerſis ſimul locis colocari ſaltem definitiuè ſine locali ſcilicet extenſione, quòd omnes ferè catholici fatentur, & myſterium iſtud conuincit; vndè Chriſtus Dominus ſimul habet ſuam præſentiam connaturalem in cęlo, & plurimas ſacramentales in terra; per quas totus eſt in tota hoſtia, & totus in qualibet eius parte.

39 Suppono tertiò, certum eſſe de fide, Chriſtum poni præſentē in Euchariſtia ſub ſpeciebus per veram panis, & vini conuerſionem in corpus, & ſanguinem Chriſti, quàm Eccleſia rectè vocat transſubſtantiationem. *Ita definit Trid. ſeſſ. 13. cap. 4. latè* que tradit *Suarez diſput. 50. ſeſſ. 1.* quid autem ſit hæc conuerſio, ſeu transſubſtantiatio, mirum eſt, quàm varient Auctores, & quàm deſudent quilibet in ſuis opinionibus firmandis, & alienis infirmandis, Mihi ſemper viſum fuit veroſimilius, actionem conuerſiuam ex ſuo modo tendendi ſumere ſuam ſpecificationem, & eſſentiam, videlicèt per reſpectum tranſcendētalem ad talem ſpeciē terminum ad quem, & ad talem terminum à quò, & ad talem terminum vtrique communem; vndè conuerſio iſta ſacramentalis

petit

petit eſſentialiter in Euchariſtia producere corpus Chriſti; non vtcunque, ſed ex pane, atque ſub talibus accidentibus, tanquam ſub termino communi, ſubindèque reſpicit eſſentialiter talem terminum ad quem, nempè Chriſti corpus, & talem terminum à quo, nempè panem, & talem terminum communem vtrique, nimirum accidentia panis. Idem eſt proportionaliter de vini conuerſione in ſanguinem Chriſti Domini.

40 Sic facilè reperitur repugnantia phyſica corporis Chriſti cùm ſubſtantia panis, quatenus producitur actione conuerſiua ex pane, quæ non poteſt dare eſſe corpori Chriſti, niſi deſtruendo panem, nec poteſt deſtruere panem, niſi producendo corpus Chriſti. Reperitur etiam connexio phyſica corporis Chriſti cùm ſpeciebus panis, ſub quibus per hanc actionem petit conſeruari, ſecus ſine illis, vnde corpus Chriſti connaturaliter comitatur illas ſpecies, & ipſis corruptis deſinit ibi conſeruari. Reperitur denium ratio, cur nec ſubſtantia panis dicatur anihilari, nec corpus Chriſti creari. Nimirum, quia panis ex vi talis actionis deſinit in Chriſti corpus, & hoc non fit ex nihilo, ſed ex pane. Taliſque quidditas actionis habet in Philoſophia ſufficiens fundamentum, vt tanto myſterio deſeruire poſſit. Nec negari poteſt, quin ſaltè ſit poſſibilis: Vnde veroſimiliter colligatur fuiſſe factam a Deo propter proportionem maximam, quam habet cùm hoc myſterio, ferè conſonant *Martinon to. 4. diſput. 31. ſect. 3. & ſequentibus, Arriaga, de Generatione, diſput. 1 ſect. 3. ſubſect. 1. & 2.* qui referunt alios.

41 Suppono quartò, id ex vi verborum exiſtere ſub ſpeciebus, quòd præcisè per verba ſignificatur, ac ſubindè cuius præſentia requiritur ad verborum veritatem, quia tàm veritas, quàm efficacia ſignificationi reſpondet, quapropter è contrario per concomitantiam dicitur eſſe quidquid in hoc Sacramento ponitur, non quatenus ſimpliciter neceſſarium ad veritatem verborum, ſed quatenus connexum cùm eò, quòd veritas præcisè requirit. In hoc ſenſu dixit *Tridentin. ſeſſ. 13. cap. 3. ſemper hæc fides in Eccleſia Dei fuit, ſtatim poſt conſecrationem verùm Domini corpus, verùmque eius ſanguinem, ſub panis, & vini ſpecie vna cùm ipſius anima, & diuinitate, exiſtere, ſed corpus quidem ſub ſpecie panis, & ſanguinem ſub ſpecie vini, ex vi verborum; ipſum autem corpus ſub ſpecie vini, & ſanguinem ſub ſpecie panis, animamque ſub vtraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantia, quâm partes Chriſti Domini, qui iam ex mortuis reſurrexit, non ampliùs moriturus, copulantur. Diuinitatem porrò propter admirabilem illam eius cùm corpore, & anima hypoſtaticam vnionem.*

42 Quid autem per corpus intelligatur, cùm dicitur poni ſub ſpecie panis ex vi verborum, diſſentiunt Doctores, Quidam dicunt intelligi ſolam materiam primam; alij ſimul formam, quatenus dat gradum corporis vt ſic, vel gradum corporis organici. Nonnulli recurſum ad formam corporeitatis. *Coninch. quæſtione 76. numero* 24. ponit formas particulares carnis, oſſium, ſanguinis, & cętera. Communis ſententia intelligit, corpus humanum diſiunctum viuum vel mortuum, non alterum definitè, nec ſecundum rationem communem, cùm nulla detur vniuoca corpori organico viuo, & mortuo; nec poſſit productio realis ad rationem communem per ſe terminari: ſunt cùm actiones ſingularium. Et proportionaliter dicendum eſt de ſanguine. *Sic Suarez diſput. 51. ſect. 4. Filliucius tract. 4. num. 135. Bonacina cùm alijs diſp. 4 quæſt. 3. punct. 5. num. 12. & ſequentibus.*

43 Suppono quintò, poſt conſecrationem accidentia manere ſine ſubiecto, quatenus quantitas manet ſine ſubiecto, cætera tamen accidentia ſubiecta manent in quantitate. Vt docent *S. Thomas 3. part. quæſt. 77. artic. 1. & 2.*

Sua-

Digitized by Google

Suarez diſput.56. ſect.3. Vazquez diſp. 194.c.3. Tunc autem conſeruatur quantitas à Deo per actionem ſupernaturalem, quæ connaturaliter conſequitur ad illam actionem conuerſiuam, deque diximus num.39. & 40. quaſi complementũ ipſius, vt maneat terminus communis pani, & Chriſto Domino, & ita perſeueret vera conuerſio, ſiue tranſubſtantiatio. Sic Suarez ſupra ſect.2. Vazquez cap.2.

CAP. III. QVÆST. VII.

Vtrùm ſit adorandum Sacramentum Euchariſtiæ?

44 Negant Hęretici, contrà quos dico primo Chriſtum in hoc ſacramento non minore veneratione dignum eſſe, quàm ſi palam in ſpecie propria conſpiceretur. Ita definit Trident. ſeſſ.13.cap.15. & can.6. Sic docent Suarez tom.3.diſp.65. ſect.1. Fillincius tract.4. num.151. nam eadem ratio eſt Chriſti ſub ſpeciebus exiſtentis, ac regnantis in cælis. Dico ſecundò, non ſolùm Chriſtus ſub ſpeciebus exiſtens, ſed etiam totum viſibile ſacramentum, vt ex ſpeciebus, & Chriſto conſtituitur, vnico latriæ cultu venerandum eſt. Sic habet vſus Eccleſiæ, quæ canit, Tantum ergò Sacramentum veneremur cernui. Sic Trident. ſupra. Sic alij Patres loquuntur, vt expendunt Suar. & Fillinc. ſupra. Indicat Honorius Tertius in cap. Sanè, de celebratione Miſs. Probatur; nam ex ſpeciebus, & Chriſto coaleſcit vnum compoſitum morale, quòd vnico actu debeat adorari tàm interiùs quàm exterius; ita tamen vt primario per ſe Chriſtus adoretur vnicum ſuppoſitum huius ſacramenti, ſecundariò ſimul coadorentur ſpecies quaſi cùm Chriſto coniunctæ.

45 Actus iſte debet eſſe cultus latriæ perfectus, ac abſolutus, qualis debetur ſoli Deo. Cùm Euchariſtiæ ſacramentum ſit quid vnum compoſitum ex ſpeciebus, & Chriſto, cui latriæ cultus debetur, & quia ſemper ſpecies ſunt coniunctæ Chriſto, ſcilicèt humanitas Chriſti verbo, propterea non oportet adorationem eſſe reſpectiuam, ſicut eſt adoratio crucis, ſed abſolutam, qualis eſt adoratio humanitatis vnitæ verbo. Nec item oportet ſpecies adorare ſub conditione ſi conſecratæ ſint; ſufficit enim certitudo moralis, & ſatis eſt conditionem habitu retinere, hoc eſt, intendere verùm Chriſtum, & verùm ſacramentum adorare. Si tamen ex circunſtantijs occurrent probabilis ratio dubitandi, tunc poſſet adorari ſub conditione. Sic Suarez ſupra ſect.2. Fillinc. num.152.

46 Dico tertiò, duplex eſſe præceptum de adoratione ſacramenti; Primum negatiuum, quo prohibentur iniuriam, aut irreuerentiam irrogare huic Sacramẽto, & hoc obligat ſemper, & pro ſemper; exponiturq; multis capitibus de celebratione Miſſarum, & de conſecr. diſt. 1. & 2. Vbi nonnullæ quoque pęnæ deſignantur, quæ nec ferè ſunt in vſu, nec incurruntur, donec imponantur à ſuperiore, cuius arbitrio iam cõmiſſæ ſunt, vt innuit S. Thomas 3. part. quæſt.83. art. 6. ad ſept. Secundum præceptum eſt affirmatiuum exhibendi debitum honorem Euchariſtiæ, quòd non obligat pro ſemper, ſed quoties occurrit occaſio, quàm prætermittere ſit virtualis contemptus, & irreuerentia culpabilis, nimirum quoties vel ſacerdos accedit ad ſacrificandum, vel fideles communicãt, vel publicè proponitur adoranda, vel eleuatur in Miſſa, vel occurrit in via &c. ſecluſo tamen formali contemptu, vel ſcandalo tales omiſſiones non erunt regulariter peccata mortalia propter materiæ leuitatem. Ita Fillinc. ſupra. Suarez ſect. 1. fine.

(.˙.)

CAP.

CAPVT IV.

De effectibus Euchariſtiæ.

1 S. Th. 3. p. q. 80. art. 1. duplicem diſtinguit Euchariſtię ſumptionem, ſpiritualem, & more ſacramentalẽ; Tertiam addit Tridentin. ſcilicet ſacramentalem, & ſpiritualem ſimul *ſeſ. 13. c. 8.* Quartam addunt *Suar. diſp. 62. ſect. 1. Valent. to. 4. diſp. 6. q. 8. pun. 1. Bonac. cum alijs diſp. 4. q. 4.* initio ſcilicet materialẽ; & vt ab hac incipiamus, ſumptio materialis ſeu realis tãtùm dicitur, quando mus comedit hoſtiam cõſecratam, aut Infidelis nondum baptizatus ſumit Euchariſtiam, cum enim ſit incapax Sacramentorum non dicitur recipere Sacramentum Euchariſtiæ formaliter, ſed ſolum materialiter, quatenus recipit ſpecies continentes corpus Chriſti, conueniuntq; Doctores, per hãc ſumptionem nullum recipi fructum.

2 *Marſil. in 4. q. 6. ar. 2.* dicit Catechumenos poſſe recipere Sacramentũ iſtud in actu neceſſitatis, vnde ſenſit, illos tũc recepturos etiam fructum Euchariſtiæ, nam alias non poſſent ſine graui culpa communicare. Fauet *Innocentius Tertius in cap. veniens de Baptiſm.* dum ait, Euchariſtiam recipi poſſe à non baptizatis. Hanc ſententiam tanquam omninò falſam reijciunt *S. Auguſt. S. Thom. S. Antoninus, & alij,* quos ſequitur *Henriquez lib. 8. cap. 41. num. 2. Suarez ſupra ſect. 3. Filliuc. tractat. 4. num. 134.* Nam iuxta doctrinam ab omnibus receptam Baptiſmus eſt ianua Sacramentorum, & per illum datur character, qui præſtat capacitatem ad recipienda cœtera Sacramenta, & effectus ipſorum, ergò ſine Baptiſmo realiter ſuſcepto non datur capacitas ad percipiendum Euchariſtiæ fructum. Vnde ſi quis bona fide putat, ſe baptizatum eſſe, cum re vera non ſit, adhuc non recipiet effectum communionis ex opere operato. *Innocentius Tertius in eo cap. veniens* protulit illa verba diſputando, poſtea verò concludit, ante Baptiſmum cœtera Sacramenta non valere.

3 Sumptio ſpiritualis tantum eſt, quãdo fideles baptizati charitatis affectu cupiunt recipere Sacramentum iſtud, ſed illud realiter non recipiunt. Aliqui volunt iſtam ſumptionem habere ſacramentalem efficaciam, ſaltem in extrema neceſſitate cum moribundus nequit ſumere ſacramẽtaliter, & adorat Euchariſtiã. At oppoſitum vt certiſſimum tradunt, *S. Thom. quæſt. 80. artic. 1. ad tert. Suarez ſect. 1. Filliuc. num 195. Vazquez diſp. 112. num. 4.* Ratio eſt, quia promiſſio ſacramentalis effectus non eſt facta deſiderio, ſed manducationi, alioqui ſi quis prius deſideret Sacramentum, & poſtea ſacramentaliter recipiat duplicem effectum ex eodem Sacramento recipiet ex opere operato, quod non eſt admittendum.

4 Sumptio ſacramentalis tantum eſt, quando fidelis baptizatus cum conſciẽtia peccati mortalis recipit Euchariſtiã, tunc .n. dicitur ſuſcipere Sacramentum formaliter, quatenus eſt ſubiectũ capax ipſius; non autem recipit Sacramẽti fructum propter obicem, & de iſto non loquimur in iſto capite. Sumptio ſacramẽtalis, & ſpiritualis ſimul eſt, quando fidelis baptizatus dignè recipit Euchariſtiã; ac ſubindè non ſolum recipit Sacramẽtum, ſed etiam fructum ipſius, & de hac ſumptione loquimur in præſenti.

5 Effectus Euchariſtiæ numerantur quatuor, Infuſio gratię, ſpiritualis refectio, præſeruatio à peccatis, fomitis repreſſio. Et quidem infuſio gratiæ habitualis effectus eſt communis omnium Sacramentorum, vt diximus *lib. 1. cap. 3. num. 2.* tres alij pertinent ad gratiam ſacramentalem Euchariſtiæ, per quam auxilia robuſta conferuntur ad excitandum, & augendum feruorem charitatis contra tentationes, & culpas omnes, vt perſeueremus in vita gratiæ; qui proprius eſt effectus nutritionis. Videantur

tur *Card. de Lugo diſp. 12. ſeſs. 4. Martinon. diſp. 32. ſeſs. 4. num. 35.*

An Euchariſtia conferat interdum primam gratiam? affirmatiuè decidimus, *lib. 1. cap. 3. qu. 2.* prærequiri tamen attritionem ſupernaturalem, & bonam fidem communicantis diximus ibi *qu. 3.* conſonat in vtroque *Martinon. tom. 4. diſp. 34. ſect. 1. num. 9.* Rurſus an, & quomodo Euchariſtia indignè recepta poſtmodum obice ſublato conferat ſuum effectum diximus eo *cap. 3. quæſt. 4. & 5.* Reſtant aliæ quædam quæſtiones diſcutiendæ.

CAP. IV. QVÆST. I.

Quando conferat Euchariſtia gratiam habitualem?

6 DVplex dubium poteſt in præſenti diſtingui. Primum circa tempus actualis ſumptionis. Secundum circa tempus, quo durant ſpecies in ſtomacho antequàm corrumpantur, & adhuc retinent Chriſtum Dominum. Circa primum valdè diſſident Authores. Quidam volunt id fieri, cum primum eſt Sacramentum in ore, quia iam dicitur manducari, & manducantibus promittitur gratia. *Vazqu. 3. par. diſp. 203. cap. 2.* dicit ignotum eſſe nobis, & ſoli Deo notum, quo tempore, vel inſtanti gratia conferatur per Euchariſtiam.

2 In re lubrica probabile videtur, vel cum primum Chriſtus attingit guttur irreuocabiliter, ita vt naturaliter iam extrahi non poſſit; vel cum primum attingit ſtomachum, gratiam conferri. Nam hæc manducantibus promittitur. *Ioan. 6.* poteſt autem manducatio ſumi vel in fieri dum hoſtia traijcitur per guttur, & peruenit ad terminum, vnde reuocari nequeat ad os; vel in facto eſſe, quando primum recipitur in ſtomacho ſecundùm aliquam partem continentem totum Chriſtum. Nam qui ſic recepit Euchariſtiam, propriè dicitur manducare, ſcilicet completè vel manducaſſe illam. Sic ferè *Suar. tom. 3. diſp. 63. ſect. 4. Coninch. quæſt. 79. num. 22. & ſequentibus. Henriquez lib. 8. cap. 43. Bonac. diſp. 4. quæſt. 4. punct. 2. Diana par. 3. tract. 6. Reſolut. 96. Card. de Lugo diſp. 12. ſect. 2. Martinon. tom. 4. diſp. 34. ſect. 2.*

3 Hinc fit primò, ſi quis diù retineat ſpecies in ore, donec corrumpantur ibi, vel eijciantur prius quàm deglutiantur, non recipere fructum Sacramenti, quia verè non manducauit illud, ſecus ſi poſtquam ſpecies recepit in ſtomacho, illas euomuit; quod enim euomitur, dicitur fuiſſe manducatum. Ita *Bonac. & Lugo ſupra.* Fit ſecundò, ſi quis deglutijt partem hoſtiæ, reliquas autem deglutire non potuit, recepiſſe totum effectum Sacramenti, quia totus Chriſtus in ea parte receptus fuit. Ita *Bonac. ſupra.* Fit tertiò, ſuſcipientem plures hoſtias ſucceſſiuè, recipere totum effectum in receptione primæ, dum diſpoſitio non melioratur, nam idem eſt Chriſtus, qui ſemel tantum moraliter loquendo ſuſcipitur. Ita *Suar. Bonac. Martinon. ſupr.*

4 Si quis autem inculpatè recipiat primam hoſtię partem ſine debita diſpoſitione, quoniam habens mortale peccatum, vel inuincibiliter illius obliuiſcitur, vel putat habere ſe ſufficientem dolorem, quem non habet, & dum durat ſumptio poſteriorum partium, debitè diſponatur, recipiet effectum in poſteriori parte ſumptionis, quem non recepit in prima. Cum enim Sacramentum adhuc habeat vim conferendi gratiam ex opere operato, & hic ſit iam diſpoſitus, verè gratiam recipiet; ſi quidem virtus conferendi gratiam æque per totã, ac per quamlibet manducationis partem applicatur, cum ſemper applicetur totus Chriſtus. Sed in vna parte ſumptionis (quamuis non prima) virtus hæc applicatur ſubiecto rectè diſpoſito. Ergo confert gratiam. Ita *Suar. tom. 3. diſp. 63. ſect. 5. Coninch. quæſt. 79. numer. 48. Yſambert. ibi. diſp. 3. artic. 2. Henriqu. & Martinon. ſupra.*

5 Petes primò, an qui ſacrilegè communicauit indignus in parte prima ſumptionis, & durante ſumptione reſipuit,

ita

ita vt aliquam partem ritè diſpoſitus accipiat, effectum recipiat Sacramenti? Negant *Henriquez, Bonacina, Vazquez, ſupra*. Nam hic Iudicium ſibi manducat ex Apoſtolo.

Non eſt autem æquum, vt quis per eandem refectionem pariat ſibi iudicium & gloriam. Quare Patres aiunt huic Euchariſtiam inutilem, & mortiferam eſſe, nec dignum reputãt, vt ex vi receptionis initio ſacrilegæ vllus ei gradus gratiæ poſtea conferatur.

6 Meliùs affirmant *Caietanus, Valentia, Nuñus, Reginaldus, apud Bonacina eò punct. 2. Suarez, Coninch. Martinon. ſuprà*. Nam adhuc ſacramentum in ſui manducatione reperit ſubiectum ritè diſpoſitum. Et quidem ſi prior ſumptio non præceſſiſſet, ſequens daret effectum ſubiecto diſpoſito. Quòd autem prior præceſſerit, non impedit, quia peccatum in illa commiſſum per pœnitentiam potuit deleri. Cumque ſacramentum, & ſi totum ſit in priori ſumptione, totum etiam ſit in poſteriore, retinẽs eandem virtutem, poterit etiam tunc producere ſuum effectum. Conſentiunt *Villalobos, tom. 1. tract. 7. difficult. 31. & Diana, part. 3. tract. 13. Reſolut. 29.* quando ſacerdos poſt ſumptionem hoſtiæ cùm obice, conteritur antè ſumptionem calicis; vel ſiquis ſumens duas formulas, ante ſumptionem ſecundæ contritionem eliceat. Nam ibi datur ſumptio moraliter diſtincta.

7 Petes ſecundò, ſiquis dignè communicans, poſt acceptam gratiam in primæ particulæ ſumptione iuxtà præſentem diſpoſitionem, dum adhuc durat ſumptio, meliùs diſponatur per intenſionem, aut perfectiorem actum, an recipiat maiorem gratiam ex opere operato? Negant *Henriquez, & Martinon. ſupra*, putantes totam gratiam ex opere operato conferri primo inſtanti manducationis. Meliùs affirmant *Suarez, ſect. 4. Coninch. num. 28. Filliuc. tract. 4. num. 172.* Nam ſacramenta conferunt gratiam iuxtà diſpoſitionem recipientis, ſed adhuc durat vis actiua ſacramenti, & ſufficiens eius applicatio, dum ſumptio durat. Ergò ſi meliorem inueniat diſpoſitionem, maiorem gratiam producet ex opere operato.

8 Petes tertiò, An dum ſpecies in ſtomacho perſeuerant, producant effectum aliquem? *Caietanus 3. part. quæſt. 79. art. 1.* docuit, gratiam ab Euchariſtia conferri toto tempore, quo durant ſpecies in ſtomacho, ſi duret ſufficiens diſpoſitio. Verùm communis ſententia tenet, ſi diſpoſitio non melioretur, non augeri gratiam ex vi ſacramenti. Sic *Suarez ſect. 7. Coninch. num. 41. Filliuc. n. 175. Vazq. Henriq., & Bonacina ſupra*. Quia cùm Sacramentum agat admodum agentis naturalis, in primo inſtanti producit totùm, quòd poteſt iuxtà præſentem diſpoſitionem. Ergò dum non variatur diſpoſitio, non eſt cur augeatur effectus.

9 Si verò diſpoſitio communicantis melioretur, negant adhuc augeri gratiam ex opere operato. *Vazquez diſp. 203. num. 20. Filliucius tract. 4. nu. 175. Bonacina ſuprà cùm alijs*. Quia nec ex inſtitutione huius ſacramenti, neque ex Eccleſiæ traditione conſtat talis vis Euchariſtiæ, ſeu talis Chriſti voluntas circà ipſius effectum, affirmant autem *Suarez diſp. 63. ſect. 7. Coninch. quæſt. 79. num 42. Cardin. de Lugo diſp. 12. numer. 46. Yſambert. 3. p. q. 79. diſp. 3. art. 2.* Nam promiſſio gratiæ præcipuè facta fuit huic ſacramento propter Chriſtum manducatum, non ratione ſolius manducationis, ſed termini manentis, & quaſi per illam applicati, vt indicat Dominus *Ioan. 6. Et Auguſt. ibi tract. 26.* Ergò dum hic panis vitæ manet in nobis, efficax erit ad producendam gratiam iuxtà diſpoſitionem ſubiecti. Quare ſi diſpoſitio melioretur, creſcet pariter effectus ex opere operato, ſicut creſcit meritum ex opere operantis. Et hæc pars videtur probabilior.

10 Hinc ſequitur primò per ſe loquendo communicantem non recipere maiorem gratiam, quia ſumit maiores, aut plures hoſtias, aut quia diutius hæret

in

in his ſumendis, aut digerendis, ſed ratione melioris diſpoſitionis, & ſi per accidens longior mora ſumptionis, aut digeſtionis eſſe poſſit occaſio, cur quis maiorem gratiam accipiat, quatenus interim plures ac perfectiores actus Charitatis elicit. Sequitur ſecundò, ſi quis indignè communicauit, & poſteà dum ſpecies permanet in ſtomacho, ſufficienter diſponatur ad gratiam illum verè percepturum eſſe fructum Sacramenti, vt etiam alijs dixi *lib. 1. cap. 3. qu. 4. num. 35.* & conſonat *Martinon. ſupra, n. 25. & 16.*

CAP. IV. QVÆST. II.

Vtrum, vtraque ſpecies ſimul conferat maiorem gratiam recipienti, quam ſingula ſeorſim?

11 SVppono primò ex dictis, ſingulas ſpecies ſeorſim dare gratiam, liceréque vnam ſine alia ſumere; Imò non licere iam laicis regulariter ſumere niſi ſolam ſpeciem panis; manet itaque quæſtio reſpectu ſacerdotis, qui ſumit vtramque ſimul ſpeciem, an ſcilicet recipiat indè maiorem ſacramenti fructum? Suppono ſecundò ſi communicans vtraque ſpecie, meliùs diſponatur ad receptionem ſecundæ recipere tunc nouum augmentum gratiæ, nam ratio ſupra facta *nu.* 7. pro noſtra ſententia pariter vrget, ſi vel plures ſpecies eiuſdem rationis, ſiue diuerſæ recipiantur, & ita notant *Suarez diſput. 63. ſect. 6. Pelliucius tractat. 4. numer. 172. Coninch. quæſt. 79. numer. 34.* Reſtat verò difficultas, an etiam in variata diſpoſitione præciſè ratione Sacramenti maiorem gratiam recipiat Communicans ſub vtraque ſpecie, quàm ſub altera tantum.

12 Affirmant *Alenſis, Caſſallus, Arboreus,* quos ſequitur *Vazquez 3. part. diſput. 215. cap. 2. Præpoſitus 3. p. quæſt. 80. art. 12. dub. 3. Meratius diſput. 33. ſect. 4. Martinon. diſput. 34. ſect. 3. Card. de Lugo diſput. 12. ſect. 3.* & hanc ſententiam videtur ſequi Clemens Sextus, qui concedens anno 1341. Regi Galliæ priuilegium communicandi ſub vtraque ſpecie, ſubdit *ad maius gratiæ augmentum.* Probatur, quia ſacramenta nouæ legis efficiunt quòd ſignificant, ſed Euchariſtia non ſolùm in ratione ſacrificij per duplicem ſpeciem ſignificat ſeparationem ſanguinis à corpore Chriſti patientis, ſed etiam ſub ratione ſacramenti ſignificat perfectam ratio nem conuiuij ſub cibo, & potu, quorum quilibet ſuo particulari modo reficit, & ad nutritionem conducit. Ergò quælibet ſpecies quatenus huius Sacramenti pars eſt, ſuam habet ſignificationem diuerſam, ac ſubindè ſuam peculiarem efficaciam, alioquin inanis eſſet illius ſignificatio, quæ non ſemper indubio rectè diſpoſito produceret effectum, quem ſignificant. Quam rationem Scholaſtici magis vrgent, nobis ſufficit vim eius explicuiſſe.

13 Communior ſententia negat. Tenent illam *S. Thom. 3. part. quæſt. 80. art. 12. ad tert. S. Bonauent. Richard. Gabriel. Vterque Sotus, & alij,* quos ſequitur *Suarez tom. 3. diſp. 63. ſect. 6. Henriqu. Bellarmin. Reginald. Coninch.* quos ſequitur *Bonac. diſp. 4. quæſt. 1. punct. 4. num. 5. Facund. Præcept. 3. lib. 4. cap. 4. num. quarto. Iſambert. 3. par. quæſt. 80. diſp. 7. artic. 3.* Quidam probant ex *Trident. ſeſſ. 21. c. 3.* Vbi putant hanc ſententiam quaſi definitam fuiſſe. Sed falluntur, quia Concilium ibi ſolum aſſerit, eos, qui ſub vnica ſpecie communicant, nulla gratia fraudari ad ſalutem neceſſaria; qua limitatione ſatis inſinuat, ſe definire nolle, an aliqua maiori gratia priuentur, necne, ſed ſolum neceſſaria ſaluti non defraudari: Nec indè pendet prohibitio Calicis reſpectu laicorum, quamuis enim maius augmentum gratiæ daretur per vtramque ſpeciem, potuiſſet Eccleſia iuſtis de cauſis vſum Calicis prohibere Laicis.

14 Apparentius probari poſſet ex *Cōcilio Moguntino* ſub *Sebaſtiano,* quod paulo ante *Tridentin. celebratum eſt, & cap.*

& cap.31.dicit, morem communicandi ſub vna ſpecie ad ſalutem fidelium ęquè vtilem,& efficacem eſſe, quam alterum communicandi ſub vtraque; cum cõſtet non minus accipi in vna ſpecie. Verum iſtud Concilium Prouinciale fuit,nec videtur approbatum à Pontifice fuiſſe quoad hanc partem,ſiquidem poſt illud plures docuerunt contrariam ſententiã.

15 Attamen ratio, quam vtrumque Concilium inſinuat,eſt firmum huius ſẽtentiæ fundamẽtum.Etenim gratia promittitur communicanti, quatenus recipit Chriſtum panem viuum,fontem bonorum omnium, refectionem perfectiſſimam animarum,ſed Chriſtus tam perfectè continetur, & ſumitur ſub ſingulis ſpeciebus,ac ſub vtraque ſimùl. Ergo cũ æquali diſpoſitione parens recipiet gratiam,qui ſumit vnam ſpeciem, & qui ſumit vtramque, licet enim vtraque ſignificet aliquomodo perfectius gratiã,quatenus magis exprimit integrã refectionem,tamen non ſignificat perfectiorem refectionem,ſeu gratiam, quia res ſignificata, qua reficitur animus, eſt eadem omninò. Per quod ſoluitur fundamentum contrarium. Vtraque pars eſt probabilis,vt aſſerit *Diana, p.5.tract.13.Reſol.29. Sed hæc poſterior videtur probabilior, quam idem Diana ſequitur part.3. tract.6 Reſol.97.*

CAP. IV. QVÆST. III.

Vtrum Euchariſtia remittat venialia, & pœnas temporales?

16 S.*Thom.3.part.quæſt.79 ar.4. Suar. in commentario eiuſdem articuli, & diſp.63.ſect.* 10. diſtingunt duplicem modum, quo tolli poſſint venialia per Euchariſtiam,ſcilicet vel immediatè delendo maculam venialem præſuppoſita ſola negatione volitionis,aut affectus actualis erga culpam venialem, vel mediatè talem videlicet excitando charitatis feruorẽ, qualis requiritur ad optinendam remiſſionem venialium. Primus modus inducit remiſſionem ex opere operato, ſecundus magis pertinet ad opus operantis. Nonnulli ſecundum modum magis admittunt, ſed probabilior ſententia primum etiam modum concedit. Tenent *S.Thom. & Suar.ſup. Henriquez lib.8.cap.34 num.5. Bonacin. cum alijs.diſp.4.quæſt.4. punct.1.nu.5.& 6.Martinon.tom.4.diſp.34.ſect.4.nu.32. Ioannes Sanchez diſp.22.n* 8.

17 Ratio præcipua debet eſſe inſtitutio diuina, quam ſatis inſinuant *Trid. ſeſſ.13.c.2. Catechiſmus Rom.tit.de Euchariſt.multi Patres apud Suarium ſupr. multi textus de conſecrat.diſt.2.* Sic enim Euchariſtiæ tribuunt remiſſionem venialium, vt vim aliquam eidem ex inſtitutione diuina collatam ad immediatè delendas tales maculas ex opere operato fateri videantur, iuuat congruentia, datur enim Euchariſtia per modum cibi, qui reſtauret deperdita. Cum ergo per venialia ſemper in nobis aliquid deperdatur interni vigoris, & ſanctitatis, hoc pane cœleſti reſtaurabitur. Ad hunc effectum prærequiritur digna communio, nam indignè communicans iudicium ſibi manducat,non veniam; & aliqualis diſplicentia venialium in communi ſaltem, & virtualis, quæ contineri videtur in quauis ſupernaturalis volitione piè communicandi, dum voluntas nec actu, nec virtualiter adhæret obiecto veniali ter illicito?

18 Quoad remiſſionem pœnæ temporalis,*S.Thom.3.part. quæſt.79 art.5.* docet,hoc Sacramentum, quatenus habet rationem ſacrificij, tollere directè pęnas illorum, pro quibus offertur, at quatenus habet rationem Sacramenti, non tollere directè, vel ex opere operato pęnas temporales debitas peccatis recipientis, quoniam ad hoc non eſt inſtrumentum;nec ſcriptura,Concilia, vel Patres huius effectus meminerunt; indirectè tamen eas pœnas in ritè communicantibus minuere, quatenus illos excitat ad charitatis feruorem, quo remiſſionem ipſarum mereantur ex opere operantis.Sequuntur hanc doctrinam *Suarez diſputat.63.ſection.* 10. *Coninch. q.79.*

q.79.n.56.Filliuc.tr.4.n.160. Bonac.ſup. n.9. Addi poteſt, quoties Euchariſtia remittit ex opere operato culpas veniales iuxtà proximè dicta, ſimul remittere partem aliquam pœnæ tali peccato debitæ. Regulariter enim, non remittitur culpa ſine aliqua remiſſione pęnę ipſi debitæ. Vt notãt *Card.de Lugo diſp.12.ſec. 4.n.98.& Martin.to.4.diſ.34.ſec.4.n.34.*

19 Alios effectus adſcribunt Euchariſtiæ ſancti Patres, a quibus dicitur præſeruare nos a mortalibus, præſtans vberiora gratiæ præuenientis auxilia, dulcedinem ſpiritualem impertiti, fugare dæmones, illuminare mentem, minuere concupiſcentiæ fomitem, impediendo, vel debilitando motus carnis, excitãdoque contrarios, conferre nobis gloriam tam animæ, quam corporis, vnire nos ſibi nõ ſolum moraliter quoad affectum, ſed etiam quodam modo per effectum, quatenus tactu ſuo ſanctificet corpora noſtra, & conuertẽs nos in ſe ipſum, corpus noſtrum reputat Chriſtus, vt propriũ vt membra de membris, oſſaque de oſſibus ſuis. Adhuc vnionem iſtam non phyſicam, ſed myſticã, moralem, Sacramentalem vocant noſtri Doctores. Videãtur *Suar.Vazq.Fagund.Mart.Card.de Lug.*

CAPVT V.

De ſuſcipientibus Euchariſtiam.

1 Suppono primò, ſolum hominem eſſe capacẽ Euchariſtiæ. Nam pro hominibus dumtaxat ſunt inſtituta Sacramenta, præſertim iſtud, quod per veram manducationem, & potationem applicari debet. Vnde primò, ſecludũtur Angeli qui nec habent corpora, nec in aſſumptis manducant vitaliter. Secundò ſecluduntur irrationales creaturæ, quæ poſſunt ad ſummum materialiter illud ſumere, non Sacramẽtaliter. Ita *S.Thom.3.p.q.80.a.2.* & Doctores communiter. Suppono ſecundò, ſolum baptizatum eſſe capacem, vt oſtendimus cum communi ſententia *c.4. n.2.& docet Card.de Lugo diſp.13.nu.4.* Iam inquiramus, quæ connexa ſunt.

CAP. V. QVÆST. I.

Vtrum infantes ſint capaces Euchariſtiæ.

2 Loquimur de paruulis, qui nõdũ habent vſum rationis, quo pariter ſpectant amentes a natiuitate, qui nunquam fuerunt rationis compotes, & prima ſententia negat. Ita *Paludanus, Alenſis, Caiet.& alij,* quos refert *Vazqu. 3.p.diſp.212.c.2.* Probatur primo, nã ad hoc Sacramentum cum fructu recipiendum requiritur, vt homo *probet ſe ipſum, & ſic de pane illo edat,* quod infans, vel amens præſtare non poteſt. Probatur ſecundo, quia cum Euchariſtiæ fructus inſtar nutritionis ordinetur ad reſtaurandas partes actione caloris naturalis deperditas, non poteſt paruulis conuenire, qui nihil amiſſerunt poſt regenerationẽ Baptiſmi, quod per nutritionem ſpiritualem reſtauratur Probatur tertio, quia Sacramentum voluntariè recipi debet, vt conferat effectum ſuum, ſcilicet per voluntatem propriam in adultis, & per Eccleſiæ voluntatem in paruulis. Ergo ſaltẽ nunc, quando voluntas Eccleſiæ non cõcurrit, ſed potius reſiſtit cõmunioni paruulorũ, hæc non cõferet gratiã paruulis.

3 Secunda ſententia communis affirmat, & mihi videtur omninò vera. Tenẽt illam *Vazq.ſup, Suar.diſp.62.ſect. 4. Henriq.l.8.c.42. Filliuc.tr.4.n. 185. Coninch. q.80.n.77. Mart.to.4.diſp.35.ſec.1. Card. de Lugo.de Euchar.diſp.13.ſect.2.* Probatur primo, a priori, quia paruuli capaces ſunt aliorum Sacramentorum, ad quorũ effectum magis videbatur requiri rationis vſus, quam ad Euchariſtiam. Matrimonij quidem capaces non ſunt, quia eius materia eſt cõtractus humanus, qui ſine rationis vſu fieri non poteſt, pœnitentiam, & extremam vnctionem accipere non poſſunt, quia nondum potuerunt committere peccata, quorum maculis, vel reliquijs tollendis hæc Sacramenta

menta deſtinantur, alia verò Sacramenta recipere validè poſſunt. Ergo & hoc quia ordinatur ad nutritionem, & augmentum gratię, quod prę ſupponit dumtaxat generationem, & vitam ſpiritualem acceptam per Baptiſmum.

4 Probatur ſecundò, à poſteriori. Nam vſus antiquus Eccleſiæ dandi paruulis Euchariſtiam, ſatis apertè teſtatur, ex inſtitutione diuina capaces eſſe paruulos Euchariſtici fructus, alioquin enim talis vſus illicitus fuiſſet, ſicut illicitum eſt Euchariſtiam præbere Catechumeno, vel homini mortuo, vel bruto, quia defraudatur Sacramentum effectu ſuo. Supponebant ergo Patres antiqui, paruulos eſse capaces fructus huius Sacramenti, fuiſse vero talem morem in Eccleſia, teſtantur tum Hiſtorici, tum Patres à noſtris Doctoribus relati, tum præcipuè *Concil. Toletan.* 11. *can.*11. *Catechiſmus Rom. p.*2. *de Euchariſt.* §.62. *Trident. ſeſſ.*21. *cap.*4. dicens, Sanctiſſimos illos Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuiſse; nimirum, quia cum numerus fidelium eſset minor, & deuotio maior, potuerunt vitari facilius incommoda, quæ nunc præponderant vtilitati paruulorum, quando numerus fidelium eſt maior, & deuotio minor.

5 Ad primum primæ ſententiæ Reſpondetur, illam probationem ad hoc ſolum exigi, ne quis indignè ſumens, Iudicium ſibi manducet. Quare ſolum exigitur in illis, quibus ſubeſt periculum indignè ſumendi, quod cum non ſubſit infantibus, non eſt cur ſe ipſos probent: ſatis eſt ſi ab Eccleſia probentur, an ſint baptizati. Ad ſecundum Reſpondetur, effectum huius Sacramenti non eſſe ſolam reſtaurationem deperditi, ſed potiſſimum eſse nouam acceſſionem gratiæ iuſtificantis donec communicans creſcat in virum perfectum. Alioquin nec Sacratiſſima Virgo, quæ nihil vnquam paſſa fuit detrimenti ſpiritualis, nec adultus recens baptizatus eſset capaces Euchariſtiæ, ſufficit equidem, vt paruuli, vel alij communicantes ſint capaces augmenti gratiæ, quod eſt quodam modo ſimile nutritioni viuentium, dum per nutritionem augentur.

6 Tertium argumentum, ſi conuinceret, probaret etiam Baptiſmum, confirmationem, & ordinem, non valere niſi conferantur paruulis contra prohibitionem Eccleſiæ, quod nullus admittet. Reſpondetur itaque ſufficere voluntatem Chriſti ſic inſtituentis Sacramenta, vt ſubiecto capaci quaſi cauſæ naturales conferant ſuum effectum, quin alia voluntas requiratur, quam Miniſtri conficientis Sacramentum, & in noſtro caſu conſecrantis hoſtiam. Quare ſicut, qui vult baptizare paruulum, & ſi nolit ipſi gratiam conferri, non poteſt impedire efficaciam Baptiſmi, ſic qui voluit conſecrare hoſtiam, impedire non poteſt, quin hæc à ſubiecto capaci recepta conferat ſuum effectum nec alia voluntas, vel intentio Eccleſiæ requiritur, præter intentionem conficiendi Sacramentum, quod ſemel factum agit neceſſariò, quantum poteſt, iuxta ſubiecti recipientis diſpoſitionem, ſeu capacitatem.

7 Dices ergo ſi quis infans, vel amens à natiuitate caſu reperiat hoſtiam, vel vinum conſecratum, & ignarus conſecrationis ſumat ex gula, vel leuitate, recipi gratiam Sacramentalem; non enim habet ex ſe maiorem voluntatem, aut intentionem, quando recipit à Parocho, nec aliundè requiritur Eccleſiæ voluntas Reſpondeo concedendo conſequentiam, nam in his nec intentio præſens, nec præterita requiritur, vt cenſet, *cum alijs Cardinal. de Lugo, ſupra nu.*23. Sed ſola Chriſti voluntas inſtituentis Euchariſtiam, & ſolum exigentis intentionem ab his, qui capaces ſunt, vel fuerunt illam habendi. Conſonant. *Auerſa de Euchariſt. q.*8. *ſect.*1. *Diana p.*8. *tract.*1. *Reſol.*45.

8 Quapropter adultum rationis compotem neſcientem hoſtiam eſſe conſecratam, & ſumentem, non illam manducare Sacramentaliter, ſed per acci-

dens, ſeu materialiter, docet, *S. Thomas 3. part. q.80. art.3. ad tertium*, nempè, quia non habet intentionem in ipſo requiſitam. Etenim vt adulto Sacramenta proſint, requiritur in illo ſaltem implicita voluntas recipiendi Sacramentum formaliter, vt Sacramentum eſt. Quippè dum Sacramentum ignoranter ſumitur ab adulto, non eſt ille moralis nec Sacramentalis vſus Sacramenti, cum non ſit vſus Sacer, & ordinatus ad eius ſignificationem adhibendam, & gratiam percipiendam. Rationem à priori reddidi, *lib.1.c.4.q.1.* conſonant. *Suarez 3.part.diſputat.14. ſection.2. & diſputat.62. ſect.1. Coninch. quæſt.80.num.78. Vazquez 3. part. diſputat.212. num.8.* Qui diſcrimen aſſignat inter ignorantes ſui compotes, & paruulos. Nam illi, dum exiſtimant ſe communem panem manducare, volunt illum, vt communem ſumere, ſubindè quæ voluntatem, & diſpoſitionem habent contrariam manducationi Sacramentali. At paruuli licèt non habeant intentionem recipiendi Sacramentum, non tamen habent contrariam, & alioqui ſunt ipſi capaces fructus Euchariſtiæ. Quidam addunt conſequenter, ſi quis ſui compos comedat hoſtias, quas putat non eſse conſecratas, habeat autem intentionem, ſi qua forſan illarum conſecrata fuerit, eam ſumendi Sacramentaliter, tunc ſi qua verè conſecrata ſit, illum recepturum eſſe fructum Sacramenti, dum non ſubeat periculum indignè communicandi. Sic *Salas, quem refert, & ſequitur, Cardinal. de Lugo, ſupra ſect.3. num.31.*

9 Conſtat ex dictis amentes etiam, qui poſt rationis vſum in amentiam inciderunt, eſse capaces Euchariſtici fructus ſecundum ſe, nempè ſi pro ſe tulerint voluntatem ſaltem implicitam, aut præſumptam communicandi, qualem cenſentur habuiſse, qui Chriſtianè vixerunt, vt diximus, *libr.1.capit.4. quæſt.1.* & tradit, *Catechiſmus Roman. capit.de Euchariſtia. Henriquez libr.8. capit 42. S. Thomas quæſt.80. artic.9. Suarez diſputat.69. ſect.2. & 3. Fillutius tractat.4. num.185. Martinon ſupra Cardinal. de Lugo, num.24. & 25.* Si vero talis amens caſu reperiat hoſtiam conſecratam, & eam comedat tanquam cibum communem, non accipiet fructum Sacramenti; Nam illa voluntas præterita cenſetur fuiſſe recipiendi Sacramenta ritu, ſeu modo, quo Chriſtianis dari ſolent, non per caſualem comeſtionem, & ideo non extenditur ad hunc caſum. Si tamen ante amentiam expreſsè voluiſſet acceptare receptionem Euchariſtiæ Sacramentalem, quomodocunque contigerit Euchariſtiæ receptio, recepturum etiam effectum Sacramenti caſuali comeſtione, docet, *Card. de Lugo n.31.* quia talis intentio videtur ſufficiens, & eſt doctrina ſatis probabilis.

CAP. V. QVÆST. II.

Vtrum adulti debilem rationis vſum habentes ſint capaces Euchariſtiæ?

10 Affirmant *S. Thomas 3. part. quæſt.80. artic.9. Sotus in 4. diſtinct.12. quæſt.1. artic.9. Henriquez lib.8. capit.41. num.3. Bonacina diſputat.4. quæſt.6. punct.1.* Probatur, Nam Eccleſiæ pietas, & conſuetudo ſuadet, non eſſe negandum panem cœleſtem illis, qui poſſunt amittere gratiam. Quod notandum eſt pro ruſticis, & Æthyopibus, & ſimilibus ſemifatuis, quando citrà periculum irreuerentiæ petunt communionem, ex qua cenſentur vtilitatem percepturi. Quapropter *Ioan. Sanchez diſputat.38.* cenſet dandam eſse communionem fatuo, qui cum alijs acceſſit ad illam percipiendam, ſi deuotionem aliquam oſtendat, etſi non plenè deliberatam; Quippè credibile ſit, non omni rationis vſu deſtitui, qui ſe communicantib. miſcet, genuflectit, percutit pectus, aliaq; præbet indicia deuotionis, conſonat *Diana*

Dian.p.2.tr.14 Reſ.79. & Villalob.to.1. tr.7.diffic.40. ponit exēplū in Religioſis qui præ ſenio delirare cœperunt. Sed adhuc retinent reuerentiam erga Sacramētū iſtud, & aliqualem vſum rationis.

11 Olim Energumenis negabatur cōmunio:ſicut Catechumenis, vt indicāt. *Dionyſ.de Eccleſ. Hierarch.c.3.p.2.Concil. Eliuerttan.can.*29.Et quoties ob ſua peccata poſſidentur à Dæmone negandam illis eſſe, docent. *Alenſis* 4.*p.q.39. membr.3.art.3.§.1.Sylu. Euchar.3.q.5. caſu* 10. *Paludan.in 4.diſt.9. & alij*, quia tales Energumeni quaſi publici peccatores reputantur.

12 Iam vero cōmunis ſentētia docet, Energumenos pollētes vſu rationis, eſſe capaces Euchariſtię,nō minus quā alios fideles.Nā hominē à Dæmone poſſideri nō eſt culpa,ſed pęna,quæ nō reddit illū incapacem Euchariſtiæ,immò nec indignū communione,nec tales alicubi ſimpliciter illa prohibētur, vt teſtatur, *Caſſian.collat.7.c.3.* & illos admitti iam ad cōmunionē docent, *Proſper.li.4.de prædictionib.c.6. & Conc.Arauſic.1. can.14.* Tenēt admittēdos eſſe.*S.Th.Sot.& Bonac.ſup.Suar. diſp.69.ſect.2.Vazq. diſp.* 212. *c.*4. Si tamen ob publica peccata traditi fuerint Satanæ,nec pœnitentiam oſtendant, ſicut alij publici peccatores remouendi ſunt, & de his forſan loquuntur. *Dionyſ.& Concil. Eliuertan.*

13 De Neophytis præſertim in Indijs Occidentalib. eſt nōnulla controuerſia. Quippe nō pauci Parochi reputant illos incapaces ob innatā gētis ſtoliditatem Euchariſtiæ recipiēdæ,quapropter communione prohibēt illos, ſcientib. & permittētib.nōnullis Prælatis.Dicēdū equidē eſt,Neophytos ob præciſā recentem conuerſionē non prohiberi cōmunione, ſed eſſe capaces Euchariſtiæ cum fructu recipiēdæ.Quare ſiquis baptizetur adultus, & ſatis ſit inſtructus myſterijs fidei noſtræ, quā toto corde præſumatur amplecti, poteſt mox poſt Baptiſmum Euchariſtiā accipere: Quin hoc videtur cōſultius. Sic .n.præſcribit Rituale Romanū in adultorum Baptiſmo.Sic docet *Io. Sanch.diſp.*39.Probatur,quia ſufficiēter eſt diſpoſitus ad cōmunionē,qui per baptiſmū recepit remiſsionē omniū peccatorū, & ab Euchariſtia recipiet augmentū gratiæ,robur contra tentationes initio cōuerſionis inſurgentes,auxilia ſimul ad perſeuerandum,nec tenetur meliorē diſpoſitionē expectare, qui credit adeſſe ſibi ſufficientē, etſi minorem. Si vero Neophyti, vel ob minorem rationis vſum, vel ob infirmiorem affectum honeſtatis inepti communioni videantur, nam ex hoc capite cum pueris reputādi ſunt,de quib.dicemus,*q.ſequenti.*

CAP. V. QVÆST. III.

Vtrum ſit præceptum non dandi communionem pueris, vel ſemifatuis, vel ſimilibus?

14 SVpponimus,quidquid de Eccleſia Orientali, apud quā etiā nūc perſeuerare conſuetudinē cōmunicandi paruulos,& ſub ſpecie vini,dicūt. *Claud. Sainct.repetitione 6.c.10. Petr.Arcud.de Sacr.Eccleſ. Orient. lib.1. c.13. & lib.3. c.40.& Card.de Lug.diſp.13.nu.11.*Iam in Eccleſia Latina nō licere paruulis carentib.vſu rationis Euchariſtiā miniſtrare.*Quamuis.n.Trid.ſeſſ.21.c.4.& can.4.* ſolū dicat nō eſſe neceſſariā Euchariſtiā paruulis, nec addat,nūc illicitū eſſe dare nec alibi reperiatur tale præceptum.Tamen Eccleſiæ Romanæ cōſuetudo tradita iam in Rituali Romano vim habet præcepti prohibētis cōione paruulos, & amentes, qui nūquā fuerūt rationis cōpotes. Iā .n.in tāto paruulorum numero frequēs eſſet periculū irreuerēter tractādi Euchariſtiā,quā vel expuerēt,vel euomerēt;& idē timeri poteſt a perpetuo amentib.qui nō magis egēt Euchariſtia, quā paruuli. Cōſi: maturitā omninò decet,hoc Sacramētū deuotè ſumi, ſaltem deuotione virtuali, vel a præcedēte voluntate deriuata,quod illi facere nequeūt qui nūquā habuerūt vſū rationis. *Ita S. Th.3.p.q.30.a.9.Coninch.ibi n.72.Palud. Caiet.Sot.quos ſequit.Henriq.lib.8.c.42. Suar.diſp.62.ſec.3.Vazq.diſp.212.c.2.3.*

15 De pueris vero, qui poſt ſeptēnium habēt rationis vſum ſufficiētem ad recipiēdum pœnitētiæ Sacramentū, diuerſa ſunt Doctorum placita. Prima ſententia docet, honeſtā cōſuetudinē admittendi prius pueros ad cōfeſſionē, quā ad communionem ſic obligare grauiter, vt ſit mortale peccatū dare cōmunionē pueris, quāuis ritè confeſſis, etiam ſi in artic. mort. priuſquā ritè fuerint admiſſi ſimpliciter ad Euchariſtiā recipiendā, tāquā idonei tāto Sacramento. *Ita Cordub. in ſum. q 60. Ochag. tr. 2. de Euchar. q. 17. n. 6. Gaſpar Hurtad. de Euchar. diſp. 10. diffic. 4. Keliſon. 3. p. q. 80 a. 11. in fin. Præpoſit. ibi n. 56. Marat. to. 3. tr. de Euchar. diſp. 35 ſeſſ. 4. n. 5. Granad. 3. p. controu. 6. tr. 10. diſp. 3. & 4. Fagund. Præcept. 3. li. 1. c. 4. n. 8. Vazq. 3. p. diſp.* 214. *c.* 4. præſertim in fine cuius auctoritate ducti viri docti Matritenſes cenſuerunt, ſub mortali non eſſe miniſtrandam Euchariſtiam puero cujuſdam magni Principis in articulo mortis conſtituto.

16 Probatur 1. quoniā Euchariſtia licitè dari non poteſt illis, qui nō ſunt capaces dignè cōmunicādi, ſed pueri, licèt habeāt ſufficientē rationis vſum ad ritè recipiēdū Penitētiæ Sacramētū, nō ideò ſunt ſtatim capaces dignè cōmunicādi. Nō ergo habēt neq; poſſunt licitè communicare, donec creſcente rationis vſu reperiantur digni cæleſti pabulo. Minor probatur, nā vſus rationis nō eſt æqualis circā materias omnes, *vt comm tradunt Doct. 1. 2. q. 89.* cum difficilior cognitu ſit vna materia, quā alia, difficiliuſq; deducantur quædā cōcluſiones, quā aliæ, vel quia remotiores ſunt à principijs per ſe notis, vel quia ſupponūt principia ſupernaturalia magis præter rationē Sic facilius datur inuincibilis ignorantia vnius præcepti etiā naturalis, quā alterius, de quib. Doctores cum *S. Th. 1. 2. q. 76.* Sed maior vſus rationis, maior diſcurſus requiritur ad diſcernēdū cibū ſpiritualē à corporali, quod ſupponit principia fidei valdè ſenſib. addita, quin etiā oppoſita, quā ad diſcernēdū inter bonū, & malum morale, quod eſt maximè cōnexum naturali lumini. Quamuis igitur pueri poſt ſepteniū diſcernāt inter bonū, & malum morale, ac ſubinde peccēt, & egeant Sacramēto pęnitētiæ, nō ſtatim habebunt ſufficientem vſum rationis ad dignè communicandum, & per conſequens admittendi non erunt ad communionē.

17 Probatur 2. quia maior reuerentia veneratio, ſeu cultus debetur huic Sacramēto recipiēdo, quā alijs, maior appretiatio tāti doni, maior gratitudo tāti beneficij, quæ ſupponunt maiorē notitiā diuinæ Maieſtatis ibi præſentis, quam oportet in hoſpitiū paratū recipere cum honore, ac deuotione, ſed pueri licèt rationis cōpotes ad pęnitēdū, & cōfitēdū, nec meditationi tāti doni, ſeu tanti Domini ſunt apti, nec per cōſequēs expendere queunt, quē amoris affectū, quem humilitatis timorē, quem reuerētiæ cultū illi debeāt, ad quē recipiēdū accedūt. Ergo nō ſtatim recipiendi ſunt ad communionem. *Ideò Manual. Roman. tit. de Euchar. § fin. ſic ait, his etiam, qui propter ætatis imbecillitatem nondum huius Sacramenti cognitionem, & guſtum habent, adminiſtrari non debet.*

18 Probatur 3. ex Eccleſiæ more communi, quē nefas eſt violare: Sed cōmunis mos habet, vt pueri, licèt ſtatim ac ſunt capaces, & peccarūt mortaliter, obligētur ad cōfeſſionē, nō illico tamē admittātur ad cōmunionē, ſed expectēt, donec myſteriū Euchariſtiæ ſufficiēter calleāt, & ritè capere poſſint. Ergo nō licèt pueris omnibus ritè confeſſis Euchariſtiam adminiſtrare cōtra morē Eccleſiæ receptum, & fundatum *in c. omnis vtriuſq; ſexus, de Pœnit. & Remiſ.* Vbi confeſſio præcipitur abſolutè, communio vero cū duplici limitatione, ſcilicet reuerenter, & iuxtà confeſſarij conſilium facienda. Confirmatur, nam hæc conſuetudo non eſt permiſſionis, nō enim rectè permitteret Pontifex talem conſuetudinem in detrimētum puerorum, qui ſine ſufficiēte cauſa defraudarentur fructu Sacramenti. Eſt igitur cōſuetudo approbationis, quia nimirùm Summus Pontifex iudicās talē cōſuetudinem nō eſſe rationi

defor-

difformem, ſed potius valdè cõformem, propter Sacramenti reuerentiam, & incapacitatem talium puerorum ad dignã Euchariſtiæ receptionem, approbat illam, ſed conſuetudo approbata per Principem habet vim legis iuxta communẽ doctrinam *S.Th.1.2.q.97.art.3.Suarij, de legib.lib.7.c.2.& 3.*& aliorum. Ergo non licebit tali conſuetudini contraire.

19 Secunda ſententia per oppoſitum docet, omnes pueros, qui ſufficientem habent vſum rationis ad peccandum, & recipiendum Sacramentum Pœnitentię, poſſe, ac debere (tempore pręcepti) communicare. Ita *S.Antoninus tom.3.tit.14. cap.12.§.5.Palud. in 4.diſt.12.quæſt.1.ar.5.n.25.Tabien.verb. communicare, nu.3. Ioann.Sanch.diſp.26.* per totam. *Caſtro Palaus, to.1.tract.3.diſp.1.punct.24.§.2.n.7.Philippus de la cruz. in Theſauro tract.1.§.11.n.3.* probabilem dicit *Diana, par.3.tract.6 Reſol.*70. Probatur primo, quia non requiritur minor diſcurſus ad præceptum confeſſionis, quam ad præceptũ communionis: debet enim pęnitens perpendere peccati malitiam, vt eius deteſtationem concipiat, & eliciat dolorem cum vero propoſito nec in eadem peccata relabendi, nec alia comittendi. Debet confeſſionis neceſſitatem, & integritatem callere, ſatisfactionem acceptare, reuerentiam, ac deuotionem erga Pęnitentiam Sacramẽti præferre. Qui capit hæc omnia, cur etiã Chriſti Domini pręſentiam in Euchariſtia, reuerentiam erga tantum hoſpitem, & diſpoſitionem præmittendam non capiat.

20 Probatur ſecundo, Nam alioqui Confeſſarij, ſi prætextu reuerenriæ denegant Euchariſtiam pueris ritè confeſſis, præbent illis occaſionem citius relabendi, pluraque peccata patrandi, ſiquidem auxilia vi communionis exhibita cohiberent illos, & roborarent aduerſus tentationes, & occaſionem peccandi. Sicut ergo præbetur illis Pœnitentiæ Sacramẽtum in remedium peccatorum commiſſorum, Euchariſtia quoque pręberi debet, vt antidotum, & remedium valdè neceſſarium, & ferè moraliter requiſitũ cõtra futuros lapſus, & ad ſpiritualis vitæ conſeruationem. Probatur tertio, ex prædicto c.*Omnis vtriuſque ſexus.* quod diſcretionis annos pariter exigit ad cõfeſſionem, & cõmunionem; nec quoad iſtam diſcretionem conſtituit vllum diſcrimen inter vtrumque Sacramentũ, vnde *gloſ.* ibi dicit, quando puer eſt doli capax, quia peccare poteſt, ad vtrumque Sacramentum recipiendum teneri.

21 Perpenſis vtriuſque partis fundamentis cenſeo, nullum eſſe præceptum, quod ſub mortali obliget ad denegandam Euchariſtiam pueris, qui ſufficientem habent rationis vſum ad recipiẽdũ Pœnitentiæ Sacramentum, quod mihi perſuadent fundamenta ſecundæ ſentẽtiæ, praxiſque ſimul Eccleſiæ, quæ tales pueros obligat ad audiendum ſacrum diebus feſtis, vt docent *Suar.tom.3.diſp.88.ſect.4.fine.Sanch.l.1.Decal.c.12.Trullench.l.3.decal.c.1.dub.4.n.3.cum alijs.* Ac ſubindè ſupponit, illos cognoſcere quid ſit Miſſa, & quid ibi repręſentetur, & offeratur, alioqui nõ poſſent humano modo illam audire, nec adorarent illas ſpecies conſecratas, niſi diſcernerẽt illũ cibum ab alio communi, cui talem cultum non adhibent. Sentiẽdum igitur eſt, regulariter cũ vſu rationis ſufficiente ad peccandum adeſſe ſufficiẽs diſcretionis lumen pueris Catholicis, pręſertim diligenter inſtructis, quo nouerint diſcernere cibum iſtum a reliquis, & reuereri latentem in eo maieſtatem, & per conſequens habeant huius Sacramenti cognitionem, & guſtum, ſiue affectum, quem Manuale Romanum requirit, vt non prohibeantur communione.

22 Vnde colligo primo, pueros, qui ſunt capaces Sacramenti Pœnitẽtiæ, teneri præcepto diuino communionis in articulo mortis, ita præter Doctores ſecundæ ſententiæ *Suar.diſp.70.ſect.1.fine. Zambr.de mortis artic.c.3.dub.2. Caiet. in ſum.verbo communionis miniſter. Armilla verb.communio.n.10. Nuñus 3.p.q.80.a.11.diffic.2.Tannerus 3.p.diſp.5.q.8.dub.5.n.116.Salas de legib. diſp.14.ſect.13.n.127.Regin.l.29.n.82.Poſſeu.c.8.n.9.*

& 10. *Bonac. diſp.* 4 *q.* 7. *punc.* 2. *nu.* 4. *Præpoſit.* 3. *p. qu.* 1. *de Extr. Vnct. dub.* 7. *nu.* 58. *Fauſtus de Euchar. li.* 1. *q.* 162. *Cardin. de Lugo diſp.* 13. *ſect.* 4. *nu.* 37. *Perlinus. Bald.* quos ſequitur *Diana p.* 3. *tr.* 6. *Reſol.* 89. & *part.* 5. *tr.* 3. *Reſol.* 44. & *tr.* 14. *Reſol.* 50.

23 Probatur, nam omne præceptũ diuinum obligat quemlibet rationis compotem, ſed præceptum recipiendi Sacrã Euchariſtiam in articulo mortis eſt præceptum diuinum, quod Eccleſia non determinauit quoad hoc, quoniam erat ex ſe ſufficienter pro tali tempore determinatum; Igitur obligat pueros rationis compotes in tali periculo conſtitutos. Maior eſt communiter recepta, quam latè confirmat *Salas de legib. diſput.* 14. *ſect.* 13. Minor admittitur etiam ab aduerſarijs. Conſequentia probatur. Nam ille puer eſt capax fidei, reuerentiæq; ſufficientis erga Sacram Euchariſtiam, quã (vt oſtendimus *n.* 21.) ſufficienter diſcernit à cibis communib., & vrget pro tali tempore præceptum diuinum, quod verè poteſt implere, ſicut implet diuinum præceptum confeſſionis. Ergo tenetur eius obligatione. Quare quoad hoc non conſulerẽ praxim primæ ſententię Conſonant *Ioannes Sanch. diſp.* 27. *Præpoſit. ſup. n.* 57. *Laym. lib.* 5. *tr.* 8. *c.* 4. *n.* 2. *Ludou. de S. Ioanne. Baldellus, Nuñius, Marchãtius*, quos ſequitur *Diana par.* 3. *tr.* 6. *Reſol.* 89. & *part.* 5. *tr.* 3. *Reſol* 85. docentes, pueris moribundis capacib. Pœnitentiæ dandam eſſe extremam Vnctionẽ, quoniam eſt Sacramentum conſumatiuum Sacramenti Pœnitentię. Sed Euchariſtia eſt Sacramentum perfectiuum Pœnitẽtiæ, quatenus conducit ad conſeruãdam vitam ibi receptam. Ergo quibuſcunque poteſt dari Sacramentum Pœnitentiæ, poteſt pariter, & debet dari viaticum in articulo mortis. Vt tradunt generaliter *Caietanus*, & *Armilla ſupra*.

24 Imò ſi dubium ſit, num puero ſufficiens rationis lumen illuxerit. *Card. de Lugo ſup. n.* 40. & *ſeqq.* diſcutit in vtramque partem, an poſſit, vel debeat illi dari viaticum, & decidit poſſe dari, ſed non debere. Priorem partem (quam tenent etiam *Poſſeuinus c.* 8. *num.* 10. & *Diana par.* 5. *trac.* 3. *Reſol.* 44.) probat, quia prohibitio dandi Euchariſtiam in capacib. dupliciter imponi poteſt. Primò, ſi præſcribatur, ne detur niſi eis, qui ſunt ſufficienter capaces; & tunc debet poſitiuè conſtare capacitas recipiẽtis, vt illi poſſit Euchariſtia licitè miniſtrari, quia petitur capacitas, vt conditio ſimpliciter requiſita, ſicut ætas in ordine. Secundò, ſi præcipiatur, ne detur ijs, qui non ſunt ſufficienter capaces, & tũc ſufficit, quòd non conſtet incapacitas, ſolum enim iubemur, ne demus Euchariſtiam ei, quem nouimus incapacem eſſe. At Manuale Romanum hoc ſecundo modo prohibere videtur. Vt ſonant *verba relata ſup. n.* 17. Sic etiam accipitur prohibitio non dandi Sacramentum Pœnitentiæ, vel extremæ vnctionis incapacibus. Siquidem adminiſtrantur in dubio de capacitate recipientis. Vt de Sacramento Pęnitentiæ, docent *Sanch.* & *Layman*, quos ſequitur *Diana par.* 3. *trac.* 3. *Reſol.* 3. & *de Extrema Vnctione Manuale Romanum*, & *Diana cum alijs par.* 3. *tr.* 4. *Reſol.* 169. quando ſcilicet dubitatur, an recipiens ſit viuus, vel mortuus, an ſit, vel non ſit capax.

25 Secundam partem probat, quia quamdiu non conſtat aliquem eſſe lege compræhenſum, non tenetur in eo dubio ſeruare legem, quia poſſeſſio ſtat pro libertate, ſed cum dubitatur de capacitate pueri, per conſequens dubitatur, an compræhendatur diuino præcepto communionis, quòd ſolum fertur in doli capaces, vt conſtat ex *Trident.* ergo non tenetur in eo dubio communicare morti proximus ex vi diuini præcepti. Quam doctrinam approbo quoad vtrãque partem; ſed addo, quando talis puer in articulo mortis non poteſt aliud Sacramentum etiam ſub conditione recipere, non ſolum poſſe, ſed debere ipſi miniſtrari viaticum, quia forſan peccauerit mortaliter, & ſolam elicuerit attritionem, quæ ſimul cum viatico ſaluetur, alioquin periturus.

Quare licet non obliget præceptũ communio-

munionis, obligat præceptum charitatis ad prouidendum indigenti, quantum poſſumus per tale Sacramentum, vt diximus *lib.1.c.1.n.42.*

26 Colligo ſecundò, non ſtatim ac puer habet rationis vſum, quo ſit capax peccati mortalis, & obligationis confitendi, teneri præcepto communionis annualis, ſed per aliquod tempus prius ad confeſſionem obligari, donec iudicio confeſſarij, vel parentum deſtinetur communioni. Sic tenent præter Doctores primæ ſententiæ, *S.Thom. Paludan. Maior. Alenſis, Caietanus, Sotus Cathechiſmus Roman.* quos ſequitur *Suar.tom. 3.diſputat.70.ſect.1. Henriquez cum alijs lib.8.cap.5.litt.B. Azor.tom.1.lib.7. cap. 41.quæſt.10. Sà verbo Euchariſtia num. 12. & Victorellus ibi. Toletus lib.6. cap. 15.n.3. Reginald.lib.29.num 82. Coninch. quæſt.80.num.102. Martinus de Funes in Speculo morali part.3. cap. 2. numero 8. Martinon.tom.4. diſput.36. ſect. 1. num. 5. Bonacin.ſupra num.1. Fillіucc. Salas, Tannerus, Zambranus, Villalobos, Conradus,* quos ſequitur *Diana part.3.tract. 6.Reſolut. 70. & communiter Doctores.* Probatur, fundamentis primæ ſententiæ, præcipuè tertio.

Sic enim Eccleſia determinauit tempus, quo debeant communicare fideles, vt noluerit comprehendere pueros, donec iudicio confeſſarij cenſeantur idonei recipiendo reuerenter huic Sacramento. Communis autem conſuetudo confeſſariorum eſt, vt pueri prius admittantur ad confeſſionem, & poſt aliquod tempus ad communionem; & conſequenter interpretatur hanc fuiſſe mentem Eccleſiæ, vt pueros non ſtatim ac habens ſufficiens diſcretionis lumen ad communicandum obliget ſuo præcepto, ſed poſſit differri communio iudicio confeſſarij, vel propter maiorem reuerentiam Sacramenti, vel propter maiorem fructum recipientis.

27 Pro cuius declaratione nota, ſcientiа diſcernendi cibum ſpiritualem à profano ſuam habere latitudinem, quæ communiter cum ætate creſcit, ac ſubinde creſcit ſimul reuerentia, deuotio, fructus communicantis. Itaque ſimul cum pleno rationis vſu datur diſcretio ſufficiēs, vt pro mortis articulo, quando præcisè cogit diuinum præceptum, teneatur cōmunicare, quicumque confiteri tenetur, at extra mortis articulum Eccleſia noluit, determinans obligationis tempus, tam ſtrictè pueros obligare, vt quamprimum poſſint communicare teneantur, ſed poſſint ſpectare tempus aliquod iudicio confeſſarij, donec magis apti, magis inſtructi diſcant attentiùs, & deuotiùs accedere, nec ſolum minimum fructum, ſed mediocrem ſaltē, aut vberiorem ex cæleſti menſa percipere. Non ita tamē eſt differenda communio puerorum, vt vergat magis in ipſorum detrimentum, quàm profectum, nec ita properanda, vt impediat congruum diſpoſitionis augmentum iuxta capacitatem ſubiecti, vbi magna requiritur prudentia confeſſarij, qui ſolerter perpendat pueri captum, educationem, inſtitutionem, vt in re, quæ pertinet ad congruentiam prudentialem, attingat medium conuenientiæ maioris, & ad neutrum extremum vitioſum declinet.

28 Terminus fixus ætatis nullus poteſt generaliter deſignari, communiter dicunt Doctores ab anno decimo, vſque ad annum decimumquartum aduenire diſcretionem iſtam congruam communioni. Sed ſi cuipiam antea cenſeatur aduenisse, debere recipere communionem annuam, docent *Azo. Tolet. Zambranus, & alij,* ſi qui tamen poſt decimū quartum annum adhuc habeant debilem rationis vſum, inſtrui debent, quoad poſſint, de neceſſarijs ad Euchariſtiā recipiendam, quia iam ligantur eius præcepto, cum attigerint pubertatem, in qua iure cenſentur apti matrimonio, quod magnam deliberationem requirit; nec ſperatur diſcretionis augmentum in ætate robuſtiori; cum tamen in illa propter debilem rationis vſum Euchariſtiam non deneget Eccleſiæ pietas, quæ neminem adultorum capacem peccandi vult defraudare tam ne-

neceſſario Sacramento per totam vitam, nec per diuturnam morem. Ita *Sotus in 4. diſt. 12. qu. 1. artic. 9. Henriquez lib. 8. cap. 42. num. 3. Zambrano c. 3. dub. 2. A coſta de procuranda Indorum ſalute lib. 6.*

29 Colligo tertiò non ſolum poſſe, ſed debere Paſtores in articulo mortis amentibus, & phreneticis, qui fuerunt aliquando rationis compotes, præbere viaticum; dum non conſtet, illos in cenſura, vel peccato mortali ſine pœnitentiæ ſignis vſum rationis amiſiſſe; nec timeatur irreuerentiæ periculum. Ita *S. Thomas, S. Antoninus, Paludanus, & alij*, quos ſequitur *Suarez tom. 3. diſput. 69. ſect. 3. Vazqu. 3. par. diſput. 212. cap. 3. Bonacina diſputat. 4. quæſt. 6. punct. 1. & communiter Doctores, habetur in cap. is qui 26. quæſt. 6.* Fauent *cap. qui recedunt ibi, & Catechiſmus Romanus cap. de Euchariſtia.*

Probatur; quia cum hi ſint capaces fructus Euchariſtici, & præſumantur habere ſufficientem diſpoſitionem, & implicitam, vel etiam habitualem voluntatem; atque forſan indigeant, ſi peccarunt mortaliter, & amentiam incurrerunt attriti; nec aliud Sacramentum recipere poſſint; ius habent in articulo mortis ad hoc Sacramentum; & per conſequens contra iuſtitiam illi priuarentur. Quæ rationes non militant in perpetuò dementibus, qui numquam habuerunt voluntatem communicandi, nec habent neceſſitatem communionis.

30 Circa frequentiam communionis pueris, aut ſemifatuis concedendam diſſident Doctores. *Henriqu. lib. 8. ca. 42. num. 3. Bonacina diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. num. 7. Poſſeuinus de communione cap. 8. num. 31.* Dicunt vrgente præcepto, duntaxat illis eſſe concedendam ob Sacramenti reuerentiam. Per oppoſitum *Ioannes Sanch. diſp. 26. num. 5.* cenſet, poſſe ſicut cæteris frequenter concedi, quia ſi dum ſemel tempore præcepti communicant, nullam irreuerentiam committunt, nec illam committent ſæpius communicando; cum tam homo ſuſcipiens, quàm Sacramentum ſuſceptum ſint ſemper vnum, & idem, nec gratia comparata per heſternam communionem, hodiernæ videatur irreuerentiam afferre.

31 Certè iuxtà capacitatem, & diſpoſitionem ſubiecti prudenter frequentia communionis eſt metienda; ſicut in ſimili dicebamus *ſupra num. 27.* communiter cenſeo pueris, & ſemifatuis aliquam frequentiam concedi poſſe, minorem tamen, quàm maturioribus, quia licet Sacramentum ſit idem, & frequentia ſit vtiliſſima, tamen qui debilioris iudicij ſunt, facilius ex frequentia labentur in contemptum. Videantur *Salazar in practic. de frequenti communione, Diana parte 2. tractat. 14. reſolut. 78. & parte quinta tractat. 6. reſolut. 7.*

CAPVT VI.

De diſpoſitione communicantium, quoad animam.

1 SVppono primò requiri per ſe gratiam habitualem, in recipiente Sacramentum Euchariſtiæ, vt diximus *libro primo cap. quarto quæſt. 2. numero 25.* quamuis interdum per accidens peccator cum attritione communicans iuſtificetur, vt diximus *ſupra libro primo cap. 3. quæſtione 2. ſic S. Thomas 3. part. quæſtione 80. articulo quarto.* Docet eſſe mortale peccatum communicare cum conſcientia peccati mortalis, cuius ſufficiens pœnitentia non præceſſerit ſaltem exiſtimata. Clarè conſtat ex fide *1. Corinth. 11. definit Tridentin. ſeſsion. 13. capite ſeptimo.* Probant contrà Nouatores, *Bellarminus, lib. 4. de Euchariſt. cap. 17. & 18. Suarez tom. 3. diſput. 66. ſect. 1. Vazquez*

diſp.

*diſp.*105. *cap.*1. *excedit Maior in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.*1. quatenus videtur requirere metaphyſicam certitudinẽ ſtatus gratiæ ad communicandum; quia communiter non poſſumus tàm certo ſcire, nos eſſe in gratia, ſufficit ergò moralis certitudo, qualem habet, qui poſt diligens examen conſcientiæ nihil lethale reperit, quòd non expiarit, ita cùm alijs *Henriquez lib.*8. *cap.*41. *num.* 1. *Coninch. quæſt* 80. *numer.* 7. qualis autem intentio communicantis requiratur ad Euchariſtiam cùm fructu recipiendam, diximus *ſupra cap.*5. *quæſt.* 1. *numer.*8.

2 Suppono 2. recipere communionem in peccato veniali, vel etiam peccando venialiter in ipſa, non eſſe mortale peccatum, quia non eſt grauis irreuerentia, cùm non ponatur obex effectui primario gratiæ, vt vidimus *lib.* 1. *cap.*4. *quæſt.* 4. *conueniunt in hoc Suarez ſupra Vazquez diſput.* 207. *numer.* 14. *Fagundez præcept.* 3. *lib.* 3. *cap.* 8. *numer.* 6. *Martinon. tom.*4. *diſputat.*35. *ſect.*4. *fauent Ambroſius*, *& Hilarius in cap. Si quotieſcumque*, & in cap. *Si non tanta.* De conſecratione diſtinctione 2. quatenus aſſerunt ob venialia peccata non eſſe deferendam communionem.

CAP. VI. QVÆST. I.

Vtrùm communicare cùm peccato veniali ſit ſaltem veniale peccatum.

3 CErtum eſt committi peccatum veniale quando communio fit ob finem venialem, vel contrà præceptum obligans ſub veniali; reſtat difficultas, quando veniale peccatum eſt habituale ſolùm, vel actuale concommitans, vt ſiquis dum recipit ſacramentum, actu cogitaret de mentiendo. Prima ſententia docet, plerumque veniale peccatũ committi ſic communicando. *Sic Suarez*, *& Fagundez ſup. Fillincius tract.*4. *num.*206. *Laym. lib.*5. *tract.*4. *cap.*6. *num.*3. *Cardinalis de Lugo*, *diſp.*14. *ſect.*2. *partim Martinon ſup.* nimirum quando veniale concommitans habet oppoſitionem aliquam cùm ſufficiente diſpoſitione communionis. Probatur 1. Nam hic indignè manducat aliquomodo, quatenus ponit obicem aliquibus effectibus ſecundarijs Euchariſtiæ, ſcilicet remiſſioni talium venialium, & feruori charitatis, quòd aliquam irreuerentiam continet. Probatur 2. quoad peccatum actuale concommitans; nam hoc non ſolùm eſt malũ ex proprio obiecto, quatenus eſt propoſitum mentiendi, V. gr. ſed etiam habet malitiam adiunctam ſacrilegij; quatenus eſt irreuerentia contra Sacramentum, quòd actu ſuſcipitur, & deberet auertere animum non ſolum a peruerſis, ſed etiam ab alienis cogitationibus, & affectibus. Probatur 3. quoad habitualia peccata, quia communicans non ſolùm ſub mortali debet afferre veſtem nuptialem, ſed etiam ſub veniali curare debet, ne veſtis illa ſit ſordida, qualis eſſet in eo, qui ſordeſcit multis venialibus habitualibus, de quibus non dolet; aliqua ſiquidem irreuerentia eſt ſic ſordidum accedere ad diuinum conuiuium.

4 Secunda ſententia negat, eſſe veniale ſic communicare, *ſic Adrianus*, *Maior*, *Richardus*, *Sotus*, *quos ſequitur Vazq. diſp.*107. *cap.*2. *Viualdus de Euch. num.*108. *Sà verb. Euchariſtia num.* 22. *Reginaldus lib.*29. *num.* 191. *Petrus de Ledeſma in ſumma*, *tract. de Euchariſtia cap.*11. *concl.*5. *Corolianus de caſibus reſeruatis part.*1. *ſect.*3. *num.* 9. *Ioan. Sanchez diſput.*22. *num.*9. *& diſput.*23. *num.*21. *&* 31. Probatur 1. quia veniale peccatum, quamuis in ipſa communione committatur, non impedit effectũ huius ſacramenti primarium, vt dictum eſt, impedire verò ſecundarium aliquẽ effectum, ſcilicet remiſſionem illius venialis, nec continet irreuerentiam aliquam, nec malitiam etiam venialem, quia nulli præcepto repugnat. Probatur 2. quia cùm communio non ſit locutio

tio (ſicut eſt oratio) ſed manducatio, non requirit attentionem ſub præcepto; quare veniale concommitans præter ſuam ſpecialem malitiam, non addet aliam contra religionem, cùm non opponatur vlli religionis præcepto.

5 Dico 1. ſi peccatum veniale ſit circumſtantia communionis ipſius, vt ſi fiat ob vanamgloriam, vel cùm diſtractione voluntaria vanæ cogitationis; tunc ipſa communio veniale peccatum eſt etiam contra religionem, quia non habet circúſtantias à religione, quoque præſcriptas, ſcilicet debiti finis. Et attentionis neceſſariæ. Quamuis enim communio non ſit formaliter locutio, tamen eſt miniſterium ſacrum, quòd ſanctè, deuotè, ac attentè tractandum ſit, non ſolùm cùm externa corporis, ſed etiam cùm interna mentis compoſitione. Conueniunt in hoc Doctores 1. ſententiæ, atque *Vazquez* etiam, qui vult, vnicum eſſe peccatum, quòd egò admitto, dummodo duplicem habeat malitiam, ſcilicet ſacrilegij, & vanæ gloriæ vel ſimilis adiunctæ.

6 Dico 2. ſi veniale commitans impediat debitam præparationem, attentionem, vel deuotionem communionis, iam indè participat malitiam ſacrilegij venialis, quando præuidetur, & voluntariè ponitur iſtud impedimẽtum, & in hoc ſenſu conſentio 1. ſententiæ; nam ibi ſatis apparet irreuerentia; Verùm ſi debitam communicantis diſpoſitionem directè, vel indirectè non impediat, (quòd rarò forſan eueniet) probabilius reputo, non participare malitiam contra religionem (quòd videtur intendere *Martinon*) quia licèt in actu ſacratiſſimo miſceatur, adhuc potiùs ad conſilium, quàm ad præceptum pertinere reor, animum ad communionem afferrè vacuum prorſus ab alijs cogitationibus & affectibus etiam inordinatis. Quare quò ad peccata merè habitualia cenſeo cùm 2. ſententia, propter eius primum fundamentum, quò diſſoluitur 1. fundamentum 1. ſententiæ.

7 Ad 2. reſpondemus, reuerentiam communioni debitam obligare ſolùm ad tollendas cogitationes, & affectiones, quæ debitam attentionem, & deuotionem impediunt; non autem ad omnes, vt cùmque licèt inordinatas remouendas, ſi nihil obſtant debitæ diſpoſitioni communicantis. Ad 3. dicimus ab homine fragili non eſſe poſtulandam ſummam puritatem animæ, ſummam conſcientiæ munditiem; alioqui duntaxat viri ſanctiſſimi poſſent ad Euchariſtiam accedere ſine peccato; ſufficit itaque quantum eſt ex vi præcepti, veſtem habere nuptialem, & conuenientem attentionem ad deuotionem actualem procurare: cętera conſilij ſint, & maioris profectionis non præcisè obligationis.

CAP. VI. QVÆST. II.

Vtrùm ad effectum Euchariſtiæ requiratur actualis deuotio communicantis.

8 Affirmat 1. ſententia, quàm tenent *S. Antoninus, Alenſis, Sylueſter, Paludanus, apud Barquium diſput. 206. cap. 1. indicat S. Thomas in 4. diſt. 12. quæſt. 2. art. 1. quæſtiuncula 3.* Probatur 1. nam hoc ſacramentum confert gratiam per modum nutrimenti; nutrimentum autem non nutrit, niſi concurramus actu vitali. Probatur 2. nam alias qui ſępius exiſtentes in gratia communicarent, & ſi tepidè, perciperent magnum augmentum charitatis: quòd eſt contra experientiam; nam in his hominibus, & in Sacerdotibus tepidis, quotidie celebrantibus, non videmus indicia magnæ charitatis.

9 Secunda ſententia negat, eſt iam communis, & vera, quàm explicata vel mutata priori, docuit expreſsè *S. Thomas 3. part. quæſt. 79. art. 8. Nuñus, Sylnius, Suarez Vazquez Coninch. ibi & alij, recentiores. Valentia, tom. 4. diſput. 6. quæſt. 5. punct. 3 Fagundez præcept. 3. lib. 4. cap. 3 num. 7. Bonacina, diſp.* 4. qu.

4.quæſt.4. punct.1, num.3. Cardinalis de Lugo, diſp. 14.ſect.3. Probatur primò, quia Sacramenta cum conferant gratiã ex opere operato, vim habent illam cõferendi cunctis non ponentibus obicem ſed fidelis iuſtus, & ſi non habeat actualem deuotionem, non ponit obicem effectui primario communionis, ergò recipit illum, maior eſt certa. Minor probatur; quoniam Tridentinum ſeſſ.13. cap.7.ex Apoſtolo 1. Cor.11. Solum exigit, tamquam diſpoſitionem neceſſariam ad Euchariſtiæ fructum recipiendum probationem, qua fidelis ſe ſatis perſpectum inuenit ſine conſcientia peccati mortalis, quòd confeſſione delere debeat: ergo non præreq uiritur alia diſpoſitio; nam alioquin inſufficiens, & manca fuiſſet doctrina tam Apoſtoli, quam Concilij, ſiquidem omittebant aliam diſpoſitionem neceſſariam.

10 Probatur ſecundò, quia phreneticis, & amentibus, qui prius habuerunt vſum rationis, datur Euchariſtia ſaltem in articulo mortis; & tamen licet in illis prærequiratur voluntas præcedens, non requiritur actualis deuotio, cum illam habere non poſſint; nihilominusque recipiunt fructum, nam alioqui non daretur illis Sacramentum: ergo ſimiliter ſufficiet in adulto mentis compote voluntas præterita, quæ ſimul eſt deuotio præterita; quippè non eſt aliud deuotio in præſenti, niſi affectus ergo Sacramentum, & fames huius cibi, ſeu voluntas illum ſumendi, quę ſemper pręcedit communionem adulti, & dum non retractatur, manet habitualiter, & ſufficit ſine deuotione, ſeu voluntate actuali: non enim minus requiritur ad Euchariſtiæ fructum intentio, quàm deuotio ſuſcipientis, ſed intentio ſufficit habitualis. Vt diximus lib.1.cap.4.qu.1.ergo pariter ſufficiet habitualis deuotio, licet non habeatur actualis.

Probatur tertiò, quia ſi defectus deuotionis actualis impediret effectum Euchariſtiæ primarium, ſequeretur debere fidelem ſub mortali non accedere ſine actuali deuotione, debemus enim ſub mortali procurare, ne Sacramenta priuentur effectu ſuo primario; ſubindèque niſi per inuincibilem inaduertentiam excuſemur, peccaremus mortaliter recipientes Euchariſtiam cum impedimento recipiendi fructum ipſius, qualis eſſet in oppoſita ſententia defectus actualis deuotionis, ſed conſequens eſt contra communem ſenſum fidelium, & Doctorum ergo, & antecedens.

11 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, minorem eſſe veram in cibo materiali, quem conuertere debemus in noſtram ſubſtantiam vtique per actionem noſtram: ſecus in ſpirituali, qui conuertit nos in ſuam naturam, & habet ſe per modum agentis, nos autem per modum patientis.

Ad ſecundum reſpondetur, in illis charitatem augeri, ſed non ita palam augmentum apparere propter prauas aliquas inclinationes quas ipſi retinent, & habitus infuſi per ſe non reprimunt; ac ſubindè non impediunt peccata venialia, quare fieri poteſt, vt qui per Sacramenti frequentiam multum in gratia creſcunt, in ratione viuendi ſenſibiliter non mutentur. Quamuis ſi diu permanent in gratia vitantes omnia mortalia, ſatis in hoc produnt frequentis communionis efficaciam.

CAP. VI. QVÆST. III.

Vtrum aliquando liceat in mortali communicare?

12 NEgant communiter Doctores: cum enim ſit intrinſicè malum contra reuerentiam huic Sacramento debitam, pręcipuumque eius effectum impedire, falſamque reddere ſignificationem communionis, qua ſignificat communicans ſe vniri cũ Chriſti corpore, dum eſt verè per peccatum mortale ſeparatus, vt arguit S.Thomas 3.part.quæſt.80.artic.quarto, numquam videtur honeſtari, vel excuſari poſſe, ſicut

ſicut nec periuriũ. Quare ſi ſacerdos antè ſacrificium inchoatum, vel laicus antequam ad communionẽ accedat, ſentiat ſe mortali labe teneri, cuius dolorem ſibi difficillimum reputet, aut ferè moraliter impoſſibilem ob inueteratã conſuetudinem, aut ptopter vehementiam paſſionis contrà 5. vel 6. vel 7. præceptum decalogi; tenetur equidem vel difficultatem pœnitentiæ ſuperare cùm diuina gratia, quæ non deerit facienti, quòd abſolutè poſſit; vel ſi tanta ſit difficultas, vt moralis impotentia cenſeatur, interdum excuſabitur a præcepto communionis (quamuis vrgeat pro tali tempore) donec paulatim ſufficientem pœnitentiam concipiat. Nec vllum damnum temporale præponderat, cùm quodlibet ſit potiùs ſubeundum, quàm tam immanè ſcelus patrandum. *Ita Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 66. ſection. 1. Vazquez 3. part. tom. 3. diſputat. 207. cap. 1. Cardinalis de Lugo diſputat. 13. cap. 1.*

13 Quòd ſi quando ſacerdos celebrans poſt conſecrationem aut peccat mortaliter, aut recordatur mortalis non confeſſi, cuius contritionem non habuerit, nec modo poſsit habere, niſi difficillimè propter rationes ſuprà poſitas, præſertim dum arctatur temporis anguſtijs, & neceſſarijs ſacrificij miniſterijs ſic diſtrahitur, vt niſi ceſſet ab illo, debitum dolorem concipere nequeat *S. Thomas ſup. quæſt. 83. artic. 6. ad 2.* dicit, etſi Sacerdos ſit non ieiunus, vel excommunicatus, nihilominus debere perficere ſacrificium, & communicare, ſi verò recordetur in miſſa peccati mortalis non confeſsi, debere pœnitere cùm propoſito confitendi. Quid autem faciet, ſi non poſsit conteri, non decidit *S. Thomas, ſicut nec rubrica Miſſalis de defectibus* §. 8. *num.* 3. quæ generaliter contritionem requirit, dum non ſuppetit confeſsarius. *Suarez ea diſput. 66. ſect. 1. & 5.* dicit, ſemper poſſe contritionem elici cum diuina gratia, ſuperarique difficultatem vndecumque prouenientem, conſonat *Diana par. 4. tract. 4. reſol. 98. & Ochagauia de Euchariſtia tract. 2. quæſt. 8. num. 4.* loquens de Sacerdote. Addit *Coninch, quæſt. 80, num. 16.* debere tunc potius interrumpi ſacrificium; quia nullo modo poteſt aliquis communicare, niſi vel probabiliter ſe reputet contritum, vel prius confiteatur.

14 Mitius ſentiunt *Vazquez, & Cardinalis de Lugo ſupra Martinon, tom. 4. diſputione 35. ſect. 1. numero 4. Gaſpar Hurtado de Euchariſtia diſp. 8. difficultate 1.* qui dicunt, ſacerdotem, qui conſcius ſibi peccati mortalis, cuius contritionem in altari non poteſt moraliter elicere, niſi ceſſet à celebratione, ſaltem pernotabile tempus cùm ſcandalo populi, vel ſui nominis nota, poſſe ſine nouo peccato, nõ elicita contritione communicare.

Quoniam præceptum communicandi ſine cõſcientia peccati mortalis non obligat, cùm tanto diſpendio, vt debeat homo grauem notam incurrere, potiùs quàm cùm mortali peccato communicare. Quòd ad receptionem etiam aliorum ſacramentorum extendit *Cardinalis de Lugo de Sacramentis diſput. 9. ſect. 1 numer. 8. & probabile, dicit Diana part. 5. tractatus 13. Reſolutione 74. Addunt Hurtado, & Ochagauia ſupra,* Laicum, qui iamiam recepturus Euchariſtiam de manu Sacerdotis, nec diuertere potens ſine ſcandalo, ac graui nota; recordatur peccati mortalis, & præ temporis anguſtijs conteri nequit, poſſe communicare ſine nouo peccato, quia non eſt credendum, pium ac benignum Ieſum hoc Sacramentum inſtituiſſe in noſtrarum animarum remedium, cum tanto diſpendio noſtro, & alieno.

15 Certè quamuis caſus rarus erit, quo nequeat recepturus Euchariſtiam vel aliud Sacramentum viuorum etiam moraliter elicere contritionem, ſi conari velit, cum diuina gratia; poſſibilis tamẽ eſt, & interdũ eueniet. Quod ſi ſacerdos poſt conſecrationẽ in eas anguſtias adducatur, vt vel ſacrificium imperfectum relicturus ſit, vel in mortali communi-

ca-

caturus, cenſeo cum poſteriori ſententia poſſe communicare ſine nouo peccato, quin etiam debere. Nam *vt dixit S.Thom. ſupr.* maximè periculoſum eſt, quòd eſt contra perfectionem huius Sacramenti, quoniam hoc eſt immane ſacrilegium; minus autem eſt illud, quòd pertinet ad qualitatem ſumentis, quare ſicut præceptum ieiunij, vel cenſuræ cedit præcepto perficiendi ſacrificium, ſic exiſtimo, præceptum non communicādi cum peccato mortali cedere præcepto non relinquendi ſacrificium imperfectum; quando moraliter nequit vtrumque ſeruari.

16 Vnde conſequenter aſſero, licere ſimiliter tàm Clericis, quàm Laicis, vel Euchariſtiam, vel aliud quodlibet Sacramentum viuorum in mortali recipere ſcienter, quoties nec conteri moraliter poſſunt ante receptionem Sacramēti, nec illud omittere ſine ipſius irreuerentia notabili. Sic aiunt *Martinon, & Cardinalis de Lugo ſupra*. In ſubita paganorum irruptione, ſi periculum eſſet, fore vt Euchariſtia cōculcetur, vel comburatur ab infidelibus, & Catholicus exiſtens in peccato non poſſet præ temporis anguſtijs conteri, vel occultare Sacramentum, poſſe talem ſine nouo peccato ſumere propter vitandam irreuerentiam Sacramenti. Similiter in alijs Sacramentis viuorum, (etſi rariùs) tales circumſtantiæ concurrere poſſunt, vt peccator non potens hic, & nunc conteri, vel debeat in peccato recipere Sacramentum, vel illud contemnere, ſeu deteſtari cenſeatur.

17 Scandalum actiuum, quòd alios inducat ad peccandum, vix vnquam per ſe ſequetur ex omiſſione communionis, ſi quando tamen eſſet perſona talis, vt videntes illam à Sacramento retrahi, vel etiam abſtinerent vrgente præcepto, vel in contemptum illius Sacramenti venirent, reputo, ſufficienter excuſari recipientem in mortali Sacramentum ad euitandum hoc ſcandalum.

Nam, vt inquit Bernardus, quod pro charitate introductum eſt, non debet contra charitatem militare, ob ſolam infamiam propriam vitandam nō conſulerem, Euchariſtiam vel aliud recipi Sacramētum viuorum in peccato; Quia quodlibet temporale damnum iudico ſubeundum eſſe potius, quàm indignè Sacramentum recipiendum, cæterum nec damnarem recipientem ob auctoritatem excuſantium illum à nouo peccato quos retulimus *num.* 14.

18 Quàm graue ſacrilegium per ſe loquendo ſit indignè communicare, tradit *S.Thomas 3. part. quæſt. 80. artic. 5. & Doctores* ibi per comparationem ad alia peccata, certè grauiora ſunt peccata contra virtutes Theologicas, ac cæteris paribus eſt grauius, quàm peccata contra puras creaturas, vel in alia Sacramēta commiſſa. Subdit *S.Thomas ad ſecundum* eo grauius aliquem peccare, quo pluribus aut grauioribus peccatis irretitus ad hoc Sacramentum accedit; eſt enim indignior, & maius impedimētum apponit effectui primario Sacramenti, conſentiunt *Doctores*, *& rectè Vazqu addit diſput.* 207. *num.* 11. hanc circumſtantiam non eſſe neceſſario confitendam, quia non variat ſpeciem indignæ communionis. An autem notabiliter aggrauet? *Vazquez negat*, ego non curo, nam circumſtantias notabiliter aggrauantes opinor non eſſe neceſſario confitendas.

19 An autem qui prohibitus per cenſuram à receptione Sacramentorum communicat, cum conſcientia peccati mortalis, committat duo peccata, quæ debeant aperiri confeſſario, videlicet contra duo illa præcepta diuinum, & humanum? Negant *Vazquez ſup. num. 5. & 6 & Marius Alterius lib. 1. diſput. 6. cap. 3.* Quia præceptum humanum cenſuræ reſpicit idem motiuum, ac præceptum diuinum nimirum impedire communionem indignam.

Quando verò peccatum prohibetur pluribus præceptis ex eodem motiuo, non indè multiplicantur peccata, nec additur circumſtantia varians ſpeciem, quæ ſubindè debeat in confeſſione manife-

nifeſtare. Affirmant *Henriqu.lib.5.ca.7. num.2. Bonacina de Sacramentis diſp.4. qu.6.punct.1.num.34.cum alys*;quia præceptum cenſuræ diuerſum habet motiuum; Etenim præceptum diuinum prohibet indignam communionem intuitu religionis, at præceptum cenſuræ potius imponi ſolet ob motiuum obedientiæ,ſcilicet ad contumaciam ſubditorum retundendam, vel ob motiuum virtutis, ad quam ſpectat actus præceptus. Ego reor, vnicum eſſe peccatum, ſed æquiualens duobus propter duplicem illam malitiam, & per conſequens illam circumſtantiam cenſuræ confitendam eſſe, quia variat ſpeciem peccati.

CAP. VI. QVÆST. IV.

Vtrum præmitti debeat confeſſio communioni?

20 SVpponimus, iam hodie neceſſariam eſſe confeſſionem habentibus conſcientiam peccati mortalis, vt dignè recipiant Euchariſtiam, ſic enim tradit *Tridentinum ſeſſ.13.ca.7*,vbi præmiſſis Apoſtoli verbis, 1.*Corint.11.Qui manducat,& bibit indignè,iudicium ſibi manducat,& bibit,non diiudicans corpus Domini. Subdit,quare communicare volenti reuocandum eſt in memoriam eius præceptum.Probet ſeipſum Homo. Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat eam probationem neceſſariam eſſe, vt nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quamuis ſibi conſtitutus videatur in contritione, abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione, ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat*. Eadem ferè repetit *Can.11.* & addit. *Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit,eo ipſo communicatus exiſtat*.

21 Ex his verbis oriuntur aliqua dubia. Primum ſit,an hæc obligatio fuerit ante Tridentinum, vel per ipſum inducta ſit? Aliqui *Doctores ante Tridentinũ negarunt iſtam obligationem*. Probatur, nam ad ſatisfaciendum iuri diuino naturali ſufficit, ſi quis accedat in gratia, ſicut ad cœtera Sacramenta viuorum recipienda,quòd per contritionem præſtari poteſt;nec amplius in Pauli verbis, *Chryſoſtomus, & Theophilactus*, intellexerunt, qui probationem exponunt ab ipſomet homine faciendam per accuratam diſcuſſionem conſcientiæ ſuæ. Ius autem poſitiuum diuinum, vel humanum nullibi reperitur ante Tridẽtinum, nec antiqui Patres, licet pœnitentiam requirant ante communionem, confeſſionis neceſſario præmittendæ meminerunt. Sic *Abbas,cap.de homine, de celebratione Miſſarum. Armilla vb.communio,num.1.& vltimo.Caietan.1.Corinth.11.& 3.part.q.80.art.4. in exemplaribus ante Pium Quintum cuius iuſſu ſublatus fuit in editione Romana Commentarius illius articuli*,& in peculiari *tract.de hac re ad articulos Pariſienſium fol.63.& in ſumma. Vb.communio Sacramentalis*. Vbi tamen addit eſſe peccatum veniale graue, dum adeſt confitendi commoditas,& conſcientia peccati mortalis, ſine confeſſione communicare; quia talis homo minus dignè voluntarius accedit.

22 Secunda ſententia vera docet,ſemper in Eccleſia fuiſſe tale præceptum. Probatur. Nam Tridentinum probat obligationem iſtam ex verbis Apoſtoli ſimul cum Eccleſiæ declaratione ſic accipientis probationem ab Apoſtolo requiſitam. Ergò non inducit nouam,ſed eam in Eccleſia ſemper fuiſſe colligit ex Eccleſiaſtica conſuetudine, quæ tot ſæculis inuiolabiliter obſeruata, vim præcepti declarat: conſuetudinis autem antiquiſſimæ præmittendi confeſsionem communioni meminerunt.*Euſebius lib.6.cap.24.& 25. Sozomenus lib.9.tripart. cap.35.Nicephorus lib.11. cap.34.* quare ſententiam illam docent *S.Thomas in 4.diſt.17.qu.3.art.1.quæſt.4. Sot.Gabriel, Durandus, Maior.S.Bonauent.S.Anton. Sylueſter*, quos ſequitur *Suar.tom.3.diſput.66.ſect.3.Vazquez 3.punct. diſp.207. cap.3.Fagundez in præceptis Eccleſiæ, Præcepto 3.lib.3. cap.8. Henriquez lib.8. cap.45.n.3. Bonacina cum multis diſp.4. quæſt.*

Digitized by Google

quæſtio.6.punct.1. num.10. Cardinalis de Lugo de Eucharistia diſputat.14. ſect. 4. numero 56. quorum aliqui putant, iam hoc eſſe de fide certum. Alij ſaltem oppoſitum ſine nota ſuſtineri non poſſe.

23 Ad fundamentum oppoſitum dicimus, Apoſtolum ſolam requirere probationem, ne quis indignè recipiat Euchariſtiam, qualis autem futura ſit hæc probatio, dicendum ex Eccleſiæ ſenſu, ſeu praxi, quæ talis ſemper fuit, vt infra probatio per examen conſcientiæ ab ipſo communicare volente fiat, quod intendunt *Chryſoſtomus, & Theophilactus ibi*. Verum ita ſe probare debet, vt ſi ſe reperiat impurum, ſi ſtat ſe Sacerdoti non tam probandum, quam mundandum abſolutione Sacramentali; ſic enim Eccleſiaſtica conſuetudo declarat, talem probationem ſeu diſcuſſionem conſcientiæ prærequiri, qualis ſufficiat ad hoc, vt homo iudicet, ſe non habere mortale peccatum, quod non legitimè fuerit confeſſus; nec mirum ſi hoc ſpeciale ſit in Euchariſtiæ receptione propter ſingularem ipſius excellentiam ſuper alia Sacramenta.

Quod autem Patres, dum pœnitentiam requirunt ante communionem, non exprimant confeſſionem, argumentum eſt negatiuum, nec enim illam negant; ſicut non exprimentes ieiunium prærequiri, non ideo negant illud; & quidem aliquando confeſſionem eſſe communioni præmittendam aſſeuerant. Vt ex *Auguſtino, Leone, Cypriano, Anſelmo, Richardo,* deducunt *Suarez, Vazquez, & Lugo ſupra. Nec Tridentinum eo, Can.11.* Excommunicaret negantem huiuſmodi præceptum; ſi nouum eſſet; poſſet enim alicubi vel non legitimè publicari, vel non acceptari, vel præſcribi contra illud, & ibi verè negaretur tale præceptum; nec veritatis aſſertio mereretur cenſuram, dum ergo Concilinm generaliter excommunicat quoſcumq; negantes hoc præceptum, palam ſupponit. Iam olim vbique receptum fuiſſe, ac in praxi retineri, nec verè poſſe alicubi negari.

24 Sit ſecundum dubium. Quale ſit hoc præceptum? Prima ſententia docet eſſe præceptum diuinum naturale, nimirum ortum ex ipſamet inſtitutione Sacramentorum, ita *Syluester, Euchariſt. ſecunda quæſtio. ſecunda.* Fauet *Sanctus Bonauent. in quarto diſtinct.13. dub. primo, & diſtinct.16. dub.12.* Probatur, ex huius Sacramenti dignitate, cum enim ſit omnium ſanctiſſimum, exigit ab homine ſummam diligentiam, vt cum morali certitudine ſanctitatis accedat. Ad hoc autem maximè conducit confeſſio ſacramentalis.

25 Secunda ſententia docet, eſſe præceptum poſitiuum Eccleſiaſticum Apoſtolica traditione latum, & Eccleſiæ conſuetudine firmatum. Ita *Ioannes de Medina, Codice de pœnitentia quæſtio.17. Palacios in 4. diſtinct.9. quæſt.10. ad primum. Nauarrus de Pœnitent. diſtinct.5. in principio circa tertiam partem gloſſæ numer.31. & 32.* probabilem dicit *Coninch. quæſtio.80. numero 13. & Leſſius 3. part. quæſt.80. numero 7.* Probatur, quia Chriſtus non eſt ſolitus dare præcepta circa modum recipiendi Sacramenta, niſi quæ cum ipſorum inſtitutione connexa ſunt, vt conſtat, ex alijs ritibus ad Sacramentorum adminiſtrationem requiſitis, quorum determinationem Chriſtus Eccleſiæ reliquit. Sed quod ante communionem peccator contritus debeat confiteri, non ſequitur ex inſtitutione communionis; ſufficeret enim moralis certitudo contritionis, vt in aliorum Sacramentorum receptione. Sic enim ſancta ſanctè tractantur quantum patitur humana fragilitas, ergo præceptum præmittendi confeſſionem non eſt diuinum, ſed humanum. Confirmatur, quia *Tridentin. refert ad Apoſtolum hoc præceptum*, dum ait, *renocandum eſt in memoriam eius*, (idem Apoſtoli) præceptum, planè ſignificans in Pauli verbis Apoſtolicum præceptum ab Eccleſia fuiſſe cognitum, & praxi recepta declaratum.

26 Tertia ſententia communior, & probabilior docet, eſſe præceptum diuinum poſitiuum. Ita *Sotus in 4.diſt.12.q.1.ar.4.Henriq.cum multis li.8.c.45.n.3. Suar.to.3.diſp.66 ſect.3.Vazqu.3.par.diſp.207.c.4.Diana par.8.tr.1. Reſolut.51. Fagund.Præcep.3.lib.3.c.8.Card.de Lugo ſup.nu.73.& Recentiores communiter*. Probatur,quia iuxta regulam Auguſtini *lib.4.de Baptiſmo c.*24 ſignum diuini iuris eſt quoties aliquid ab vniuerſali ſeruatur Eccleſia,quod nec ab aliquo Pontifice,nec a Concilio præceptum eſt, ſed eius initium ignoratur. Talis autem eſt iſta lex, vt indicat Tridentinum,ergo eſt præceptum diuinum poſitiuum. Minor probatur, quia Tridentinum non dixit hoc præceptum per Eccleſiaſticam conſuetudinem introductum eſſe,ſed declarari. Et quidem ſi præceptum eſſet humanum, nō deberet Concilium excommunicare quoſcumq; negantes eius obligationem,nam omnis humana lex fruſtrari poteſt obligationis effectu,vel quia non ſit alicubi recepta,vel quia per contrariam conſuetudinē abrogata fuerit.

27 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur, indè ſumi congruentiam huius præcepti, non tamen ſufficiant ad obligandum, niſi præceptum poſitiuum accederet, quippe naturali ſatisfieret vtique per contritionem, vt dicebamus *n.*25.Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, hoc eſſe in Euchariſtia ſingulare,ſicut,& alia,vt Chriſtus Dominus ſpecialem ipſi diſpoſitionē aſſignauerit, quām Paulus tanquam acceptam à Domino propoſuit, & Eccleſiaſtica conſuetudo declarauit; quaſi diuinitus præſcriptam,& quamuis illud pronomē eius ad Apoſtolum referatur, vt contra *Suarium probat Vazquez ſupra*, & ipſe contextus ſatis oſtendit,non ideo vocatur Apoſtoli præceptum,quoniam ab illo fuit impoſitum, quia tanquam acceptum à Domino illud Apoſtolus explicauit,ſicut lex Moyſi vocatur, quæ data quidem à Deo,fuit per Moyſen promulgata.

26 Sit dubium tertium. An qui recipit Euchariſtiam in mortali,committat duplex mortale peccatum, vnum impœnitentię contra pręceptum confitendi ante communionem, aliud ſacrilegij contra dignam Euchariſtiæ ſumptionem? Affirmant aliqui, quorum ſententiam dicit eſſe probabilem *Petrus Fay in Addit.q.4.art.3.diſp.1.*propter violationem duplicis pręcepti concurrentes ibi,tamē probabilius eſt vnicum ſolum dari ſacrilegij peccatum contra dignā Sacramenti ſumptionem.Nam confeſſio præmitti iubetur communioni propter huius dignam ſumptionem, & vbi datur vnum propter aliud,ibi cenſetur vnum eſſe. Sic *Fay ſupra Luiſius de Torres de Pœniten. qu.6.art.5.diſp.21.dub.1. Diana parte 3. tract 4. Reſol.35*.

27 Sit dubium 4. An qui dubitat, ſe peccaſſe mortaliter, vel vtrum confeſſus fuerit mortale commiſſum, teneatur illud ante communionem confiteri? Negare videntur *Henriquez lib. 8. cap. 45. num.3.lit.P.citans aliquos Antiquiores, Reginaldus lib. 29. num.99.fin. Granado 3.part.controuerſia 6. tract.10. diſp.7.nu.*13.Probatur ex ſpeciali ratione huius præcepti. Dicit enim Tridentinum præmittendam eſſe confeſſionem communioni, quando quis eſt ſibi conſcius peccati mortalis. Sed dubitans non eſt ſibi conſcius, ergo non tenetur iſto præcepto.

28 Dicendum eſt, in dubio negatiuo teneri prorſus, vt diximus generaliter in *tractatu de conſcientia cap.2. quæſtio.29. num.*170.Vnde probatur noſtra concluſio. Nam quoties ſit confeſſio ſacramētalis,habere debet integritatem formalem ſibi præſcriptam, ſed ad hanc pertinet, vt peccata mortalia de quibus dubitamus negatiuè, confiteamur ſub tali dubio, vt ipſimet contrarij Doctores aſſeuerant: ergo dum iubemur confeſſionem præmittere communioni, iubemur vtique confiteri peccata mortalia dubia; Dices hinc probari,quod ſi communicans habeat alia mortalia certa, & aliquod dubium, debeat hoc cum aliis confiteri,quia verè tenetur præmittere

tere confeſſionem . Si verò ſolum habeat vnicum mortale dubium iuxt. *Doctores num. præcedenti relatos*, non tenebitur confiteri, ac ſubindè ceſſat integritatis obligatio, ſed cõtra, nam etiam tunc tenetur confeſſionis præcepto, ſi quidem habet conſcientiam dubiam peccati mortalis, quæ ſufficiat ad obligationem confitendi tale peccatum. Et hoc planè Tridentinum intendit; vt qui ſibi conſcius eſt peccati mortalis certi. Confiteatur illud, vt certum, qui conſcientiam habet mortalis dubij, confiteatur illud vt dubium, quo ſoluitur fundamentum oppoſitum. Ita docent *Suarez tom. 4. diſputat. 22. ſectio. 9. Diana cum alijs part. 5. tractat. 14. Reſol. 44. Bonacina de Sacramentis diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. numer. 12.* qui malè tribuit oppoſitum *Suario, & Syluest. nam hi loquuntur*, quando datur probabilis aſſenſus de negatione peccati, aut de confeſſione illius, quod ipſe *Bonacina cum communi ſententia fatetur*; & forſan *Henriquez, Reginaldus, & Granado loquuntur in hoc ſenſu*, non enim ſatis exprimunt de quo dubio loquantur.

CAP. VI. QVÆST. V.

Quando cenſeatur abeſſe confeſſarius, vt omitti poſſit ante communionem confeſſio?

29 CVm præceptum præmittendi confeſſionem communioni ſit affirmatiuum, obligat certè ſemper, ſed non per ſemper ac ſubindè licitum eſt interdum cum conſcientia peccati mortalis ſine præuia confeſſione communicare, dum adſit contritio, & deſit confeſſarius, vrgeatque neceſſitas communicandi. Sic docet *Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 7.* conſentiuntque Doctores; & quidem circa defectum confeſſarij, varij numerantur caſus.

30 Primus ſit, ſi quis habeat præſentem ſacerdotem, cui poteſt legitimè confiteri, breui tamen ſperet, ſe habiturum alium, cui deuotius, & ſecurius confiteatur: tunc enim poſſe prætermitti confeſſionem, & Euchariſtiam recipi, docent *Richardus in 4. diſtinc. 17. artic. 3. quæſt. 6. Adrianus in 4. quæſt. 3. de confeſſione. Syluester Euchariſt. 3. quæſtio. 11. Angelus Euchariſt. 2. num. 5.* qui requirit neceſſitatem communicandi, vel celebrandi. Conſonat *Roſella verb. Communicare num. 4. & Euchariſt. 3. num. 27.* vbi addit, poſſe religioſum, quamuis habeat ſacerdotem laicum, cui poſſit confiteri, differre confeſſionem, ſi breui ſperat confeſſarium ordinis ſui, ne propalet extra religionem ſua peccata.

31 Sententiam iſtam reijciunt communiter Doctores, quos ſequitur *Henriquez lib. 8. cap. 47. num. 1. Suarez diſput. 66. ſect. 4. Vazquez diſput. 208. cap. 1. Coninch. qu. 80. num. 22. Bonacina diſput. 4. q. 6. punct. 1. num. 27. Fagundez Præcep. 3. lib. 3 ca. 9.* Quia tunc abſolutè datur copia confeſſarij; nec maior deuotio tollit obligationē præcepti, nec Religio ſimpliciter patitur infamiam, eo quod Religioſus confiteatur ſua peccata Sacerdoti laico. Quare *Suarez, Fagundez, & alij cenſent*, illam ſententiam non eſſe practicè probabilem, præcipuè poſt Tridentinum. Idem eſt ſi abſit Parochus, & adſit Sacerdos habens priuilegium audiendi confeſſiones: tenetur. n. communicaturus vti tali priuilegio; quia verè datur copia confeſſarij; nec oppoſitum eſt probabile, vt docent *Suarez, & Fagund. ſup. & Vazqu. c. 2.*

32 Secundus ſit, quando nullus adeſt, qui poſſit audire confeſſionem; in quo conueniunt omnes. Quæ verò diſtantia ſufficiat, vt vrgente neceſſitate communionis, excuſemur à præcepto confeſſionis? Canus aſſignat tria milliaria, *Henriquez vnam Leucam, Manuel tres Leucas. Melius Suarez, Vazquez, Fagundez, Bonacina num. 30. Regin. lib. 29. num. 107.* dicunt, prudentis arbitrio decernendum; pendet enim ex circumſtantijs temporis, perſonæ, difficultatis itinerum, diſcriminis, infamiæ vel ſcandali, vel ſimilibus. Tunc igitur excuſamur.

ſamur, quando vel ob difficultatem itineris, vel ob breuitatem temporis, vel ob vrgentia negotia, vel ob periculum imminens non poſſumus adire confeſſariũ ſine magno moraliter incõmodo.

33 Qui nõ poteſt niſi per interpretem confiteri, excuſatur ab hoc præcepto: Secus qui non poteſt niſi nutibus, vel ſcripto iuxta probabiliorem opinionẽ, de quo latius dicemus *lib.6.* Qui caſus habet reſeruatos, deficiente, qui poſsit ab illis abſoluere directè, ſi nullum habeat mortale non reſeruatum, poteſt ſine confeſſione communicare: Si verò ſimul cùm reſeruatis habeat non reſeruata mortalia, tenetur inferiori confiteri vel non reſeruata ſolùm iuxtà probabilem opinionem, vel ſimul etiam reſeruata iuxtà probabiliorem. Qui facultatem habent inferiori confitendi cùm onere comparendi, non excuſantur ab hoc præcepto, licèt oppoſitum probabile ſit. Similiter quando Superior rogatus denegat iuſtè facultatem abſoluendi ſubditum, non excuſamus: Secus ſi deneget iniuſtè; quæ latius diſcutiemus *li.6.* Videãtur *Suar. & Vazq. ſup.*

34 Sit tertius caſus (in quo cõueniunt Doctores nõ obligare pręceptum iſtud) quando non potes præſenti Sacerdoti confiteri ſine periculo detrimenti grauis; videlicèt ſi timeas, ne Sacerdos peccata tua reuelet, ad inhoneſta pelliceat, vel odium contrà te concipiat, & grauiter lędat &c. Quippè non obligat iſta confeſsio cùm tanto detrimento. Non ſufficit autem, quòd deteriorem opinionem de te ſit habiturus, nam hoc eſt onus intrinſecum confeſsionis, quòd ſubindè iubemur ſuſtinere, quando iubemur confiteri. Sic notant *Suar. Vazquez, Fagundez ſup. Coninch. n.19. Bonac. n.28.* & addunt, ſi pęnitens habeat illud ſolùm mortale peccatum, ex cuius confeſsione timet graue damnum, poſſe confeſsionẽ omittere; quia nõ habet moraliter copiam confeſſarij. Si tamen habeat alia, quę poſsit ſine periculo cõfiteri, non excuſari ab horum confeſsione; quia præceptum obligat ad cõfitendum ante cõmunionem omnia mortalia, quæ moraliter poſsis confiteri cùm integritate ſaltem formali. *Conſonat Henriq. lib.8 c.47.n.1.* vbi refellit quoſdam oppoſitum ſentientes.

35 Petrus *Hurtado de Fide diſp 84.n.182.* tãquam certum ſtatuit, cõmunicaturum debere ſe à mortalibus purgare, qua potuerit ſecuriori ratione. Vndè colligit, quàmuis nullũ habeat mortale, cuius cõfeſſio non ſit periculoſa, debere cõfiteri venialia, vel mortalia iã remiſſa ſacramentaliter, vt indirectè ſaltem abſoluatur à mortalib. quæ tacet, & ita ſecurius accedat. Addit, ſi non adſit Sacerdos approbatus, adhuc habẽtẽ mortalia debere ſacerdoti ſimplici confiteri venialia ob eandem rationẽ antè cõmunionem. Vtrumq; negant *Suar. ſup. & to.4. diſp.23. ſect.2. Fill. tract.4 n.212. Coninch. q.80. n.20. Bonac. ſup. n.24. & 29.* cùm alijs; quoniam iſtud pręceptũ obligat ſolũ ad præmittendam cõmunioni confeſsionem mortalium. Sed tunc non tenetur homo confiteri mortalia, quorũ conſcientiã habet; ergo non tenetur abſolutè cõfiteri. Nec.n. obligatur ad maiorem certitudinẽ ſuę diſpoſitionis procurandã, quàm ipſa lex exigit. Hęc autẽ ſolum requirit, vt mortalia ſua pęnitẽs clauib. ſubijciat, & ab illis abſoluatur directè, nec præcipit confeſſionẽ venialiũ. Imò nec poſſe peccati mortalis reũ cõfiteri ſimplici ſacerdoti venialia, vt indirectè abſoluatur à mortalib. ſentiũt nõ pauci; *Suar. verò, Filliuc. Coninch. & Bonac. probabile putant*, poſſe in caſu prædicto, vel ſimili. Addũt ẽt, ſiquis timeret prudẽter, ne ſolum eſſet attritus, & nequiret omittere, cõionẽ debere cõfiteri venialia, vt indirectè abſolutus à mortalib. iuſtificetur, & dignè communicet. Quòd eſt notãdũ; quia ſaltẽ ſtatũ gratię debet reddere moraliter certũ, ſi poſsit.

36 Sit quartus caſus, quando pęnitens confeſſus non abſoluitur. Et quidẽ ſi abſolutio negetur iniuſtè, nec adſit alius Confeſſarius, à quo poſsit obtineri, cenſetur deeſſe confeſſarius, ac ſubindè dũ vrget neceſsitas, licebit contrito cõmunicare

nicare. Sic *Ioan. Sanch. diſp.* 31. *n.* 4. Si verò iuſtè negetur ob indiſpoſitionem pęnitentis, non erit communione dignus, qui culpa ſua non eſt dignus abſolutione. Quòd ſi contingat, vt pęnitens poſt inueteratã alicuius peccati reincidentiam verè doleat de peccatis, & firmum propoſitum habeat non relabendi; nihilominus tamen Cõfeſſarius iuſtè deneget abſolutionem, donec certior fiat de diſpoſitione pęnitentis per experiẽtiam aliquorum dierum; tunc vrgente neceſſitate communicandi poſſe iſtum non abſolutum communicare, cenſent *Ioan. Sanch. ſup. n.* 2. *& 3. Manuel in Sum. to.* 1. *c.* 65. *n.* 1. *Raguci. de Euch. q.* 20. 22. 24.

37 Hinc fit, ſiquis Sacerdos data opera priùs induatur ſacris veſtibus, quàm adeat Confeſſarium, vt ſic illum cogat ad impendendam abſolutionem; non ideò debere Confeſſarium abſolutionem impẽdere Sacerdoti, qui poſt multas monitiones, & promiſſiones nõ reſipuit. Moneat tamen illum, ſi verè contritus eſt, celebrare poſſe nõ abſolutum ad grauem infamiam euitandam. Sic enim pęnitentis neceſſitati ſubuenitur, per contritionem, & communionem; & Confeſſarius prudenter fungitur officio ſuo non abſoluendo talem relapſum, donec experiẽtia temporis alicuius teſtetur firmum propoſitum ipſius. Ita Manuel *ſup. Ioan. Sanch. cùm alijs num.* 5. qui ſubdit *n.* 6. ſiquis ſit moraliter certus, ſe à nullo ſacerdotum præſentium abſoluendum forè, poſſe ſine confeſſione communicare propter euitandam infamiam. Quia confiteri peccata non impẽſuris abſolutionem ad nihil deſeruiet, niſi ad infamandum ſecoram illis. Rurſus *n.* 7. inquit cùm Medina; ſi pęnitens habeat quatuor mortalia, timeatque propter vnum ſolum ſe non abſoluendum eſſe, debere confiteri alia tria, tacendo quartum, dum vrget communicandi neceſsitas: ſic enim facit confeſsionem formaliter integram.

(∴)

CAP. VI. QVÆST. VI.

Quæ neceſſitas requiratur, vt deficiente confeſſario, poſſit Euchariſtia recipi non præmiſſa confeſſione?

38 Conueniunt Doctores, futuram eſſe grauem neceſsitatem communicandi, quæ licitam reddat communione ſine præuia confeſſione. Quę vero neceſsitas ſit grauis adhunc effectum, multum pendet à circumſtantijs, & arbitrio prudentum. Diſcurremus per aliquos caſus ſolitos à Doctoribus aſsignari. Primus ſit inſtantis mortis: ſiquis ſcilicèt in articulo mortis non poſsit confiteri, vel abſolutionẽ obtinere, poſsit verò communicare; licebit ipſi communicare ſine præuia cõfeſsione: nam arctius obligat diuinum præceptum ad communionem, quàm ad præmittendam confeſsionem. *Ita Suarez to.* 3. *diſp.* 66. *ſect.* 4. *Vaz. q. diſput.* 208. *c.* 2. *Fillucius tract.* 4. *n.* 214. *Reginaldus lib.* 29. *n.* 105. *Coninch. q.* 80. *n.* 15. *Bonac. cùm alijs diſp.* 4. *q.* 6. *punct.* 1. *Henriquez lib.* 8. *c.* 46. qui notant, poſſe tunc communicare non ieiunum, quia recipit viaticum, quod dari poteſt non ieiunis. Vnde Sacerdos morti naturali, vel violentæ proximus poteſt celebrare nõ ieiunus, ſi aliũdè nequeat Euchariſtiam habere; vt aſſerunt *Zambranus c.* 3. *dub.* 6. *num.* 1. *Layman lib.* 5 *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 20. *Cardin. de Lugo diſput.* 15. *nu.* 69. *Diana part.* 5. *tract.* 3. *Reſolut.* 36. *licèt contrarium ſentiant Bonacina diſput.* 4. *q.* 6. *punct.* 2. *nu.* 24. *& Fauſtus de Euchariſt. lib.* 1. *quæſtio.* 393. ſed ſine fundamento valido. Notat etiam *Zambranus*, poſſe Sacerdotem ſe communicare propria manu, quòd quidam extendunt ad laicos, vt infrà videbimus. Item licèt ſit excommunicatus, poſſe ſine confeſſione, vel abſolutione cenſuræ proximũ morti communicare: Nam prohibitio cenſuræ non obligat pro mortis articulo: notat *Henriquez ſupra*.

39 An ſufficiat neceſſitas dãdi viaticũ alteri, vt poſſit Sacerdos ſine præuia cõfeſſione celebrare? Communiter affirmant

mant Doctores; nam illa proximi neceſsitas eſt grauis,& ſpiritualis,quę pręponderat obligationi præmittendi confeſſionem communioni. Sic præter citatos tenent *Syluius 3.p.q.80.art.4.dub.2. & Dian.ea Reſ.36.* Verùm obijcit *Card. de Lugo diſp.*14.*n.*107.quòd in prædicto caſu nō poteſt ſacerdos celebrare ſine veſtib.ſacris cū hæ requirantur humano duntaxat præcepto: Ergò multo minùs poterit ſine confeſſione præuia, quæ requiritur præcepto diuino. Reſpondet,& benè,maiorē,aut minorem obligationē pręceptorū non ſumi ex maiori,vel minori poteſtate præcipientis, ſed ex eiuſdem intentione, quàm cōmunis Eccleſiæ ſenſus,& vſus indicare ſolet: Et in noſtro caſu præceptū præmittendę confeſsionis, vrgente neceſsitate non obligare,collegit *Trid.*ex traditione perpetua. Ratio potuit eſſe;quia cùm finis intentus,videlicèt ſtatus gratiæ requiſitus ad *Euch.*ſuppleri poſsit per contritionē, decuit obligationem præmittendę confeſsionis non ſic ſtrictam poni, vt nulla neceſsitas excuſet: At cultus,& ritus ob *Euch.* venerationē inſtitutus nō pōt aliter haberi, niſi veſtibus ſacris, & apparatu decēti Miſſa celebretur. Vndè meritò debuit Eccleſia ſic obligare præcepto ſuo, licèt humanū ſit, vt ob priuatas neceſsitates, aut vtilitates aliter conſecrari non poſsit. Quòd autem ſic obliget de facto præceptum illud, declarat Eccleſiæ ſenſus,& vſus.

40 An verò ſacerdos excōmunicatus poſsit ſine abſolutione cenſurę celebrare ad præbendum viaticū moribundo? Negat *Henr.* quaſi cenſurę vis ad hunc caſum extēdatur. Affirmat *Card. de Lugo ſup. n.*111.(quòd magis probo) Nam quòd excommunicatus,ſi verè ſit iuſtus, non celebret,non tàm ſpectat ad venerationem Sacramēti, quàm ad punitionem excommunicati; Voluntas autem puniendi mitiùs interpretāda eſt,quàm voluntas aliquid pręcipiens ob reuerentiam Sacramenti, circa quàm oportet leges eſſe magis ſtabiles,& vniuerſales. An verò Sacerdos poſsit ad viaticum miniſtrandum celebrare non ieiunus; dicemus cap. ſequenti.

41 Sit ſecundus caſus, quando vel ex confeſsione, vel ex omiſsione communionis ſequetur ſcandalum. *Suar.* intelligit ſcandalum in præſenti, quoties datur occaſio detrahendi, vel temerè iudicandi. *Vazquez 3.p.diſp.*208.*n.*14. intelligit, quoties alijs datur occaſio peccandi ve non communicando tempore pręcepti, vel detrahendo non communicanti. Itaque prima ſententia docet, niſi per ſcandalum intelligamus infamiam, & notam, vt vulgus intelligere ſolet minùs propriè, nō poſſe confeſsionem omitti hoc ſolo titulo. Sic *Vazquez ſup. & Card. de Lugo n.*118. *Probat Vazquez*: quia nullum pręceptum eſt violandum ob euitandum ſcandalum etiā puſillorū, vt ipſemet oſtendit in *Opuſc. d Scand. a.*8. *dub.*1. *Lugo verò probat.* Nam vix vnquam continget, vt alij ſumant occaſionem peccādi, ex eò quod ego non communicem abſque confeſſione pręmiſſa; nec enim alij temerè iudicabunt, illum mortaliter peccaſſe, qui non audet communicare ſine pręuia confeſsione; nec erit grauis detractio peccati, quod per illud indicium redditur publicum.

42 Secunda ſententia docet, ſcandalum etiam pręciſum ab infamia, excuſare à pręmittenda confeſsione. *Suar. & Filliuc. ſup. Coninch. n.*15. *Bon. punct.* 1.*n.*18. *cum alijs.* Probatur; nam ſcandalum ex obligatione charitatis vitandum eſt, cùm afferat magnum, & ſpirituale nocumentum. Addūt *Syl. & Corduba*, quos ſequitur *Fagundez Præcept.* 3. *lib.* 3. *c.*9. ſufficere admirationem quādam indè ſecututam; quia cùm iſta moraliter cōiungitur periculum temerè iudicandi, vel detrahendi, quòd excuſat à pręmittenda confeſsione; quāuis hoc negent *Suar.* & alii.

43 Ego cenſeo, nec illam admirationem vulgi, nec occaſionem temerè iudicandi, vel detrahendi eſſe proprium ſcandalum actiuum, nec excuſare per ſe met ab iſto præcepto propter vltimū

ſum-

Digitized by Google

ſundamentum primæ ſententiæ. Si quãdo tamen proprium ſcãdalum actiuum ſequeretur, quale deſcripſimus *ſupra num.*17. (quod rariſſimè continget) excuſabit à præmittenda confeſſione propter fundamentum ſecundæ ſententiæ. Et ad fundamentum *Vazquez reſpondetur*, præceptum affirmatiuum omitti poſſe nonnumquam ob ſcandalum puſillorum. *Ita S. Th. 2.2.q.43.art.7* docet, punitionem peccatorum, correctionem fraternam, doctrinam veritatis poſſe propter ſcandalum imminens omitti. Sic in alijs præceptis docent *Valentia tom.3.diſp.3.q.18.punc.4. Suar. de charit. diſp.*10.*ſec.3.n.9.* & 10. Sic igitur in præſenti dicere poſſumus, omitti poſſe confeſſionẽ ante communionem ob ſcãdalum puſillorum vitandum. Quia præceptum huius ſcãdali vitandi prȩualet prȩcepto confeſſionis illius præmittendæ.

44 Sit tertius caſus, ſiquis omittendo communionẽ, vel præmittendo confeſſionem incurrat infamiæ notam; tunc n. dari ſufficientem cauſam omittendi cõfeſſionem, cenſent communiter Doctores; ſed in quibuſdam exemplis diſſidẽt. Sit primum ſi ſacerdos publicè cæpit ſe veſtire, vel inchoaſſet ſacrũ, & ſine nota criminis non poſſet id omittere, vel confeſſarium adire, poterit ſine præuia confeſſione celebrare. Plures addũt, etiamſi non ſequatur infamia, poſt inchoatam Miſſam, ſi ſacerdos aduertat, ſe grauari conſcientia peccati mortalis non confeſſi, poſſe contritũ proſequi ſine præuia confeſſione. Nam illa pars Miſsæ ſimul cũ ſacrificio fit ex inſtitutione Eccleſiæ per modum vnius actionis ſacræ. Poteſt ergo perfici ſemel inchoata, licet omittatur confeſſio. Sic ſentiunt *Sotus, & Victoria*, quos ſequitur *Henriq. li.8.cap.46. n.3. Sà verb. Miſſa n.32. Tolet. lib.2.c.9.*

45 Alij variè diſtinguunt. *Suar. to.3. diſp.66. ſect.*4. dicit, ſi ſacerdos poſt conſecrationem recordetur peccati mortalis non confeſſi, nõ ſolum poſſe, ſed debere proſequi contritum; nam integritas ſacrificij præponderat præcepto præmittendæ confeſſionis; & quamuis poſſit accerſere confeſſarium ſine nota, nõ teneri, ne ſacrificium per interpoſitam cõfeſſionem interrumpatur. Si tamen ante conſecrationẽ recordetur, debere confeſſarium accerſere, ſi poſſit ſine nota. Quia tunc interruptio nõ eſt magni momenti. Si verò non poſſit accerſere confeſſarium, nõ debere deſerere Miſſam, vt adeat illũ. Quia perficere Miſſam ſemel inchoatã excuſat à prȩmittenda confeſſione. Conſentiunt *Coninc. 3.p.q.80.ar.4. dub.2. Leſs. ibi n.8. Val. Regin. & alij*, quos refert *Bonac. diſp.4.q.6.punc.1.n.15.* Qui tamen *cum Barth. ab Ang. dial.*5. putat, etiam poſt conſecrationẽ debere, ſi poſſit ſine nota, confeſſariũ accerſere. Nam interruptio ſacrificij non obſtat, dũ aliquid fit ordinatum ad ipſum ſacrificium dignè perficiendũ. Conſonat quoad hoc *Vazq. diſp.*208.*n.*12 ſed addit, ante conſecrationẽ, non ſolum debere confeſſariũ accerſere, ſed etiã ab altari diſcedere ſi poſſit ſine nota, nec ibi valeat cõfiteri. Quia nullum eſt prȩceptũ nõ diſcedendi ab altari, quoties adeſt legitimum impedimentũ ſuperaddit *Card. de Lugo diſp.* 14.*n.*113. poſt conſecrationem quoque debere confiteri, qui conſcientiam habet peccati mortalis, ſi poſſit ſine nota, vel accerſere confeſſarium, vel ab altari diſcedere, vt breuiter confiteatur, & redeat ad perficiendum ſacrificium.

46 Ego cenſeo, in praxi vix vnquã fore poſſibilem confeſſionẽ celebrantis ſine nota, vt fatentur *Vazqu. & Lugo cũ alijs.* Si quando tamen accidat. *S. Th. 3.p.qu. 86.art.6.ad* 2. dicit, ante cõſecrationem tutius eſſe ab altari diſcedere, ſi non poteſt aliter confiteri. Vnde colligo, nõ ſolum eſſe tutius, ſed etiam neceſſarium. Nã licitè poteſt diſcedere, cũ id ſit tutius, & aliundè prȩceptũ confeſſionis obligat ad illã præmittendam, quoties fieri poteſt. Igitur obligat in hoc caſu. Conſonat *Rubr. Miſs. de defectib. diſpoſitionis animæ*, §.8.*n.4.* & 5. Vbi relato iſto caſu cũ alijs ait. *Ante conſecrationem autẽ in ſupradictis caſibus, ſi non timetur ſcandalũ, debet Miſſam inceptam deſerere.* Ratio poteſt eſſe; quia cũ illa prior pars Miſsæ non ſit de ſubſtantia ſacrificij, nõ magni refert, ex honeſta cauſa non perfici, vel

ſicut nec periuriũ. Quare ſi ſacerdos antè ſacrificium inchoatum, vel laicus antequam ad communionẽ accedat, ſentiat ſe mortali labe teneri, cuius dolorem ſibi difficillimum reputet, aut ferè moraliter impoſſibilem ob inueteratã conſuetudinem, aut ptopter vehementiam paſſionis contrà 5. vel 6. vel 7. præceptum decalogi; tenetur equidem vel difficultatem pœnitentiæ ſuperare cùm diuina gratia, quæ non deerit facienti, quòd abſolutè poſſit; vel ſi tanta ſit difficultas, vt moralis impotentia cenſeatur, interdum excuſabitur a præcepto communionis (quamuis vrgeat pro tali tempore) donec paulatim ſufficientem pœnitentiam concipiat. Nec vllum damnum temporale præponderat, cùm quodlibet ſit potiùs ſubeundum, quàm tam immanè ſcelus patrandum. *Ita Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 66. ſection. 1. Vazquez 3. part. tom. 3. diſputat. 207. cap. 1. Cardinalis de Lugo diſputat. 14. cap. 1.*

13 Quòd ſi quando ſacerdos celebrans poſt conſecrationem aut peccat mortaliter, aut recordatur mortalis non confeſſi, cuius contritionem non habuerit, nec modo poſsit habere, niſi difficillimè propter rationes ſuprà poſitas, præſertim dum arctatur temporis anguſtijs; & neceſſarijs ſacrificij miniſterijs ſic diſtrahitur, vt niſi ceſſet ab illo, debitum dolorem concipere nequeat *S. Thomas ſup. quæſt. 83. artic. 6. ad 2.* dicit, etſi Sacerdos ſit non ieiunus, vel excommunicatus, nihilominus debere perficere ſacrificium, & communicare, ſi verò recordetur in miſſa peccati mortalis non confeſsi, debere pœnitere cùm propoſito confitendi Quid autem faciet, ſi non poſsit conteri, non decidit *S. Thomas, ſicut nec rubrica Miſſalis de defectibus* §. 8. *num.* 3. quæ generaliter contritionem requirit, dum non ſuppetit confeſsarius, *Suarez ea diſput. 66. ſect. 1. & 5.* dicit, ſemper poſſe contritionem elici cum diuina gratia, ſuperarique difficultatem vndecumque prouenientem, conſonat *Diana par. 4. tract. 4. reſol. 98. & Ochauia de Euchariſtia tract. 2. quæſt. 8. num.* 4. loquens de Sacerdote, Addit *Coninch, quæſt. 80. num. 16.* debere tunc potius interrumpi ſacrificium; quia nullo modo poteſt aliquis communicare, niſi vel probabiliter ſe reputet contritum, vel prius confiteatur.

14 Mitius ſentiunt *Vazquez, & Cardinalis de Lugo ſupra Martinon, tom. 4. diſputione 35. ſect. 1. numero 4. Gaſpar Hurtado de Euchariſtia diſp. 8. difficultate* 1. qui dicunt, ſacerdotem, qui conſcius ſibi peccati mortalis, cuius contritionem in altari non poteſt moraliter elicere, niſi ceſſet à celebratione, ſaltem pernotabile tempus cùm ſcandalo populi, vel ſui nominis nota, poſſe ſine nouo peccato, nõ elicita contritione communicare.

Quoniam præceptum communicandi ſine cõſcientia peccati mortalis non obligat, cùm tanto diſpendio, vt debeat homo grauem notam incurrere, potiùs quàm cùm mortali peccato communicare. Quòd ad receptionem etiam aliorum ſacramentorum extendit *Cardinalis de Lugo de Sacramentis diſput. 9. ſect. 1 numer. 8. & probabile, dicit Diana part. 5. tractatus 13. Reſolutione 74. Addunt Hurtado, & Ochagauia ſupra,* Laicum, qui iamiam recepturus Euchariſtiam de manu Sacerdotis, nec diuertere potens ſine ſcandalo, ac graui nota; recordatur peccati mortalis, & præ temporis anguſtijs conteri nequit, poſſe communicare ſine nouo peccato, quia non eſt credendum, pium ac benignum Ieſum hoc Sacramentum inſtituiſſe in noſtrarum animarum remedium, cum tanto diſpendio noſtro, & alieno.

15 Certè quamuis caſus rarus erit, quo nequeat recepturus Euchariſtiam vel aliud Sacramentum viuorum etiam moraliter elicere contritionem, ſi conari velit, cum diuina gratia; poſſibilis tamẽ eſt, & interdũ eueniet. Quod ſi ſacerdos poſt conſecrationẽ in eas anguſtias adducatur, vt vel ſacrificium imperfectum relicturus ſit, vel in mortali communica-

caturus, cenſeo cum poſteriori ſententia poſſe communicare ſine nouo peccato, quin etiam debere. Nam *vt dixit S. Thom. ſupr.* maximè periculoſum eſt, quòd eſt contra perfectionem huius Sacramenti, quoniam hoc eſt immane ſacrilegium; minus autem eſt illud, quòd pertinet ad qualitatem ſumentis, quare ſicut præceptum ieiunij, vel cenſuræ cedit præcepto perficiendi ſacrificium, ſic exiſtimo, præceptum non communicãdi cum peccato mortali cedere præcepto non relinquendi ſacrificium imperfectum; quando moraliter nequit vtrumque ſeruari.

16 Vnde conſequenter aſſero, licere ſimiliter tàm Clericis, quàm Laicis, vel Euchariſtiam, vel aliud quodlibet Sacramentum viuorum in mortali recipere ſcienter, quoties nec conteri moraliter poſſunt ante receptionem Sacramẽti, nec illud omittere ſine ipſius irreuerentia notabili. Sic aiunt *Martinon, & Cardinalis de Lugo ſupra*. In ſubita paganorum irruptione, ſi periculum eſſet, fore vt Euchariſtia cõculcetur, vel comburatur ab infidelibus, & Catholicus exiſtens in peccato non poſſet præ temporis anguſtijs conteri, vel occultare Sacramentum, poſſe talem ſine nouo peccato ſumere propter vitandam irreuerentiam Sacramenti. Similiter in alijs Sacramentis viuorum, (etſi rariùs) tales circumſtantiæ concurrere poſſunt, vt peccator non potens hic, & nunc conteri, vel debeat in peccato recipere Sacramentum, vel illud contemnere, ſeu deteſtari cenſeatur.

17 Scandalum actiuum, quòd alios inducat ad peccandum, vix vnquam per ſe ſequetur ex omiſſione communionis, ſi quando tamen eſſet perſona talis, vt videntes illam à Sacramento retrahi, vel etiam abſtinerent vrgente præcepto, vel in contemptum illius Sacramenti venirent, reputo, ſufficienter excuſari recipientem in mortali Sacramentum ad euitandum hoc ſcandalum.

Nam, vt inquit Bernardus, quod pro charitate introductum eſt, non debet contra charitatem militare, ob ſolam infamiam propriam vitandam nõ conſulerem, Euchariſtiam vel aliud recipi Sacramẽtum viuorum in peccato; Quia quodlibet temporale damnum iudico ſubeundum eſſe potius, quàm indignè Sacramentum recipiendum, cæterum nec damnarem recipientem ob auctoritatem excuſantium illum à nouo peccato quos retulimus *num.* 14.

18 Quàm graue ſacrilegium per ſe loquendo ſit indignè communicare, tradit *S. Thomas 3. part. quæſt.* 80. *artic.* 5. *& Doctores* ibi per comparationem ad alia peccata, certè grauiora ſunt peccata contra virtutes Theologicas; ac cæteris paribus eſt grauius, quàm peccata contra puras creaturas, vel in alia Sacramẽta commiſſa. Subdit *S. Thomas ad ſecundum* eo grauius aliquem peccare, quo pluribus aut grauioribus peccatis irretitus ad hoc Sacramentum accedit; eſt enim indignior, & maius impedimẽtum apponit effectui primario Sacramenti, conſentiunt *Doctores, & rectè Vazqu addit diſput.* 207. *num.* 11. hanc circumſtantiam non eſſe neceſſario confitendam, quia non variat ſpeciem indignæ communionis. An autem notabiliter aggrauet? *Vazquez negat*, ego non curo, nam circumſtantias notabiliter aggrauantes opinor non eſſe neceſſario confitendas.

19 An autem qui prohibitus per cenſuram à receptione Sacramentorum communicat, cum conſcientia peccati mortalis, committat duo peccata, quæ debeant aperiri confeſſario, videlicet contra duo illa præcepta diuinum, & humanum? Negant *Vazquez ſup. num.* 5. *& 6 & Marius Alterius lib.* 1. *diſput.* 6. *cap.* 3. Quia præceptum humanum cenſuræ reſpicit idem motiuum, ac præceptum diuinum nimirum impedire communionem indignam.

Quando verò peccatum prohibetur pluribus præceptis ex eodem motiuo, non indè multiplicantur peccata, nec additur circumſtantia varians ſpeciem, quæ ſubindè debeat in confeſſione manife-

tifeſtare. Affirmant *Henriqu.lib.5.ca.7. num.2. Bonacina de Sacramentis diſp.4. qu.6.punct.1.num.34.cum aliys*;quia præceptum cenſuræ diuerſum habet motiuum; Etenim præceptum diuinum prohibet indignam communionem intuitu religionis, at præceptum cenſuræ potius imponi ſolet ob motiuum obedientiæ,ſcilicet ad contumaciam ſubditorum retundendam, vel ob motiuum virtutis, ad quam ſpectat actus præceptus. Ego reor, vnicum eſſe peccatum, ſed æquiualens duobus propter duplicem illam malitiam, & per conſequens illam circumſtantiam cenſuræ confitendam eſſe, quia variat ſpeciem peccati.

CAP. VI. QVÆST. IV.

Vtrum premitti debeat confeſſio communioni?

20 SVpponimus, iam hodie neceſſariam eſſe confeſſionem habentibus conſcientiam peccati mortalis, vt dignè recipiant Euchariſtiam, ſic enim tradit *Tridentinum ſeſſ.13.ca.7.*vbi præmiſſis Apoſtoli verbis, *1.Corint.11.Qui manducat,& bibit indignè,iudicium ſibi manducat,& bibit,non dijudicans corpus Domini. Subdit,quare communicare volenti reuocandum eſt in memoriam eius præceptum.Probet ſeipſum Homo. Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat eam probationem neceſſariam eſſe, vt nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quamuis ſibi conſtitutus videatur in contritione, abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione, ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat*. Eadem ferè repetit *Can.11.* & addit. *Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit,eo ipſo communicatus exiſtat*.

21 Ex his verbis oriuntur aliqua dubia. Primum ſit,an hæc obligatio fuerit ante Tridentinum, vel per ipſum inducta ſit? Aliqui *Doctores ante Tridentinũ negarunt iſtam obligationem*. Probatur, nam ad ſatisfaciendum iuri diuino naturali ſufficit, ſi quis accedat in gratia, ſicut ad cœtera Sacramenta viuorum recipienda,quòd per contritionem præſtari poteſt;nec amplius in Pauli verbis, *Chryſoſtomus, & Theophilactus*, intellexerunt, qui probationem exponunt ab ipſomet homine faciendam per accuratam diſcuſſionem conſcientiæ ſuę. Ius autem poſitiuum diuinum, vel humanum nullibi reperitur ante Tridentinum, nec antiqui Patres, licet pœnitentiam requirant ante communionem, confeſſionis neceſſario præmittendæ meminerunt. Sic *Abbas,cap.de homine, de celebratione Miſſarum. Armilla vb.communio,num.1.& vltimo.Caietan.1.Corinth. 11.& 3.part.q.80.art.4. in exemplaribus ante Pium Quintum cuius iuſſu ſublatus fuit in editione Romana Commentarius illius articuli*,& in peculiari *tract.de hac re ad articulos Pariſienſium fol.63. & in ſumma. Vb.communio Sacramentalis*. Vbi tamen addit eſſe peccatum veniale graue, dum adeſt confitendi commoditas,& conſcientia peccati mortalis, ſine confeſſione communicare; quia talis homo minus dignè voluntarius accedit.

22 Secunda ſententia vera docet,ſemper in Eccleſia fuiſſe tale præceptum. Probatur. Nam Tridentinum probat obligationem iſtam ex verbis Apoſtoli ſimul cum Eccleſię declaratione ſic accipientis probationem ab Apoſtolo requiſitam. Ergò non inducit nouam,ſed eam in Eccleſia ſemper fuiſſe colligit ex Eccleſiaſtica conſuetudine, quæ tot ſæculis inuiolabiliter obſeruata, vim præcepti declarat: conſuetudinis autem antiquiſſimæ præmittendi confeſsionem communioni meminerunt.*Euſebius lib. 6.cap.24.& 25. Sozomenus lib.9.tripart. cap.35.Nicephorus lib.11. cap.34.* quare ſententiam iſtam docent *S.Thomas in 4.diſt.17,qu.3.art.1.queſt.4. Sot.Gabriel, Durandus,Maior.S.Bonauent.S.Anton. Syluester*, quos ſequitur *Suar.tom.3.diſput.66,ſect.3.Vazquez 3.punct. diſp.207. cap.3.Fagundez in præceptis Eccleſiæ, Præcepto 3.lib.3. cap.8. Henriquez lib.8. cap.45.n.3. Bonacina cum multis diſp.4. queſt.*

quæſtio.6.punct.1. num.10.Cardinalis de Lugo de Eucharistia diſputat.14.ſect. 4. numero 56. quorum aliqui putant, iam hoc eſſe de fide certum. Alij ſaltem oppoſitum ſine nota ſuſtineri non poſſe.

23 Ad fundamentum oppoſitum dicimus, Apoſtolum ſolam requirere probationem, ne quis indignè recipiat Euchariſtiam, qualis autem futura ſit hæc probatio, dicendum ex Eccleſiæ ſenſu, ſeu praxi, quæ talis ſemper fuit, vt infra probatio per examen conſcientiæ ab ipſo communicare volente fiat, quod intendunt *Chryſoſtomus, & Theophilactus ibi*. Verum ita ſe probare debet, vt ſi ſe reperiat impurum, ſi ſtat ſe Sacerdoti non tam probandum, quam mundandum abſolutione Sacramentali; ſic enim Eccleſiaſtica conſuetudo declarat, talem probationem ſeu diſcuſſionem conſcientiæ prærequiri, qualis ſufficiat ad hoc, vt homo iudicet, ſe non habere mortale peccatum, quod non legitimè fuerit confeſſus; nec mirum ſi hoc ſpeciale ſit in Euchariſtiæ receptione propter ſingularem ipſius excellentiam ſuper alia Sacramenta.

Quod autem Patres, dum pœnitentiam requirunt ante communionem, non exprimant confeſſionem, argumentum eſt negatiuum, nec enim illam negant; ſicut non exprimentes ieiunium prærequiri, non ideo negant illud; & quidem aliquando confeſſionem eſſe cõmunioni præmittendam aſſeuerant. Vt ex *Auguſtino, Leone, Cypriano, Anſelmo, Richardo*, deducunt *Suarez, Vazquez, & Lugo ſupra. Nec Tridentinum eo, Can.*11. Excommunicaret negantem huiuſmodi præceptum; ſi nouum eſſet; poſſet enim alicubi vel non legitimè publicari, vel non acceptari, vel præſcribi contra illud, & ibi verè negaretur tale præceptum; nec veritatis aſſertio mereretur cenſuram, dum ergo Concilium generaliter excommunicat quoſcumq; negantes hoc præceptum, palam ſupponit. Iam olim vbique receptum fuiſſe, ac in praxi retineri, nec verè poſſe alicubi negari.

24 Sit ſecundum dubium. Quale ſit hoc præceptum? Prima ſententia docet eſſe præceptum diuinum naturale, nimirum ortum ex ipſamet inſtitutione Sacramentorum, ita *Syluester, Euchariſt.ſecunda quæſtio.ſecunda*. Fauet *Sanctus Bonauent. in quarto diſtinct.*13. *dub. primo, & diſtinct.*16.*dub.*12. Probatur, ex huius Sacramenti dignitate, cum enim ſit omnium ſanctiſſimum, exigit ab homine ſummam diligentiam, vt cum morali certitudine ſanctitatis accedat. Ad hoc autem maximè conducit confeſſio ſacramentalis.

25 Secunda ſententia docet, eſſe præceptum poſitiuum Eccleſiaſticum Apoſtolica traditione latum, & Eccleſiæ conſuetudine firmatum. Ita *Ioannes de Medina, Codice de pœnitentia quæſtio.*17. *Palacios in 4.diſtinct.9.quæſt.*10. *ad primum. Nauarrus de Pœnitent.diſtinct.*5. *in principio circa tertiam partem gloſæ numer.*31. & 32. probabilem dicit *Coninch.quæſtio.*80.*numero* 13. & *Leſſius* 3. *part.quæſt.*80.*numero* 7. Probatur, quia Chriſtus non eſt ſolitus dare præcepta circa modum recipiendi Sacramenta, niſi quæ cum ipſorum inſtitutione connexa ſunt, vt conſtat, ex alijs ritibus ad Sacramentorum adminiſtrationem requiſitis, quorum determinationem Chriſtus Eccleſiæ reliquit. Sed quod ante communionem peccator contritus debeat confiteri, non ſequitur ex inſtitutione communionis; ſufficeret enim moralis certitudo contritionis, vt in aliorum Sacramentorum receptione. Sic enim ſancta ſanctè tractantur quantum patitur humana fragilitas, ergo præceptum præmittendi confeſſionem non eſt diuinum, ſed humanum. Confirmatur, quia *Tridentin.refert ad Apoſtolum hoc præceptum*, dum ait, *reuocandum eſt in memoriam eius*, (idem Apoſtoli) præceptum, planè ſignificans in Pauli verbis Apoſtolicum præceptum ab Eccleſia fuiſſe cognitum, & praxi recepta declaratum.

26 Tertia ſententia communior, & probabilior docet, eſſe præceptum diuinum poſitiuum. Ita *Sotus in 4.diſt.12.q.1.ar.4.Henriq.cum multis li.8.c.45.n.3. Suar.to.3.diſp.66 ſect.3.Vazqu.3.par.diſp.207.c.4.Diana par.8.tr.1. Reſolut.51. Fagund.Precep.3.lib.3.c.8. Card.de Lugo ſup.nu.73.& Recentiores communiter.* Probatur,quia iuxta regulam Auguſtini *lib.4.de Baptiſmo c.24* ſignum diuini iuris eſt quoties aliquid ab vniuerſali ſeruatur Eccleſia,quod nec ab aliquo Pontifice,nec a Concilio præceptum eſt, ſed eius initium ignoratur. Talis autem eſt iſta lex, vt indicat Tridentinum,ergo eſt præceptum diuinum poſitiuum. Minor probatur, quia Tridentinum non dixit hoc præceptum per Eccleſiaſticam conſuetudinem introductum eſſe,ſed declarari. Et quidem ſi præceptum eſſet humanum, nō deberet Concilium excommunicare quoſcumq; negantes eius obligationem,nam omnis humana lex fruſtrari poteſtobligationis effectu,vel quia non ſit alicubi recepta,vel quia per contrariam conſuetudinē abrogata fuerit.

27 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur, indè ſumi congruentiam huius præcepti, non tamen ſufficiant ad obligandum, niſi præceptum poſitiuum accederet, quippe naturali ſatisfieret vtique per contritionem, vt dicebamus *n.25.*Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, hoc eſſe in Euchariſtia ſingulare,ſicut,& alia,vt ChriſtusDominus ſpecialem ipſi diſpoſitionē aſſignauerit, quam Paulus tanquam acceptam à Domino propoſuit, & Eccleſiaſtica conſuetudo declarauit; quaſi diuinitus præſcriptam,& quamuis illud pronomē eius ad Apoſtolum referatur, vt contra *Suarium probat Vazquez ſupra,* & ipſe contextus ſatis oſtendit,non ideo vocatur Apoſtoli præceptum,quoniam ab illo fuit impoſitum, quia tanquam acceptum à Domino illud Apoſtolus explicauit,ſicut lex Moyſi vocatur, quæ data quidem à Deo,fuit per Moyſen promulgata ...

26 Sit dubium tertium. An qui recipit Euchariſtiam in mortali,committat duplex mortale peccatum, vnum impœnitentię contra pręceptum confitendi ante communionem, aliud ſacrilegij contra dignam Euchariſtiæ ſumptionem? Affirmant aliqui, quorum ſententiam dicit eſſe probabilem *Petrus Fay in Addit.q.4.art.3.diſp.1.*propter violationem duplicis pręcepti concurrentes ibi,tamē probabilius eſt vnicum ſolum dari ſacrilegij peccatum contra dignā Sacramenti ſumptionem.Nam confeſſio præmitti iubetur communioni propter huius dignam ſumptionem, & vbi datur vnum propter aliud,ibi cenſetur vnum eſſe.Sic *Fay ſupra Lufius de Torres de Pœniten. qu.6.art.5.diſp.21.dub.1. Diana parte 3. tract 4. Reſol.35.*

27 Sit dubium 4. An qui dubitat, ſe peccaſſe mortaliter, vel vtrum confeſſus fuerit mortale commiſſum, teneatur illud ante communionem confiteri? Negare videntur *Henriquez lib. 8. cap. 45. num.3.lit.P.citans aliquos Antiquiores, Reginaldus lib. 29. num.99.fin. Granado 3.part.controuerſia 6. tract.10. diſp.7.nu. 13.* Probatur ex ſpeciali ratione huius præcepti. Dicit enim Tridentinum præmittendam eſſe confeſſionem communioni, quando quis eſt ſibi conſcius peccati mortalis. Sed dubitans non eſt ſibi conſcius, ergo non tenetur iſto præcepto.

28 Dicendum eſt, in dubio negatiuo teneri prorſus, vt diximus generaliter in *tractatu de conſcientia cap.2. quæſtio.29. num.170.*Vnde probatur noſtra concluſio. Nam quoties fit confeſſio ſacramētalis,habere debet integritatem formalem ſibi præſcriptam, ſed ad hanc pertinet, vt peccata mortalia de quibus dubitamus negatiuè, confiteamur ſub tali dubio, vt ipſimet contrarij Doctores aſſeuerant: ergo dum iubemur confeſſionem præmittere communioni, iubemur vtique confiteri peccata mortalia dubia; Dices hinc probari,quod ſi communicans habeat alia mortalia certa, & aliquod dubium, debeat hoc cum aliis confiteri,quia verè tenetur præmittere

tere confeſſionem. Si verò ſolum habeat vnicum mortale dubium iuxt. *Doctores num. præcedenti relatos*, non tenebitur confiteri, ac ſubindè ceſſat integritatis obligatio, ſed cõtra, nam etiam tunc tenetur confeſſionis præcepto, ſi quidem habet conſcientiam dubiam peccati mortalis, quæ ſufficiat ad obligationem confitendi tale peccatum. Et hoc planè Tridentinum intendit; vt qui ſibi conſcius eſt peccati mortalis certi. Confiteatur illud, vt certum, qui conſcientiam habet mortalis dubij, confiteatur illud vt dubium, quo ſoluitur fundamentum oppoſitum. Ita docent *Suarez tom. 4. diſputat. 22. ſectio. 9. Diana cum alijs part. 5. tractat. 14. Reſol. 44. Bonacina de Sacramentis diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. numer. 12.* qui malè tribuit oppoſitum *Suario, & Syluestr. nam hi loquuntur*, quando datur probabilis aſſenſus de negatione peccati, aut de confeſſione illius, quod ipſe *Bonacina cum communi ſententia fatetur*; & forſan *Henriquez Reginaldus, & Granado loquuntur in hoc ſenſu*, non enim ſatis exprimunt de quo dubio loquantur.

CAP. VI. QVÆST. V.

Quando cenſeatur abeſſe confeſſarius, vt omitti poſſit ante communionem confeſſio?

29 CVm præceptum præmittendi confeſſionem communioni ſit affirmatiuum, obligat certè ſemper, ſed non per ſemper ac ſubindè licitum eſt interdum cum conſcientia peccati mortalis ſine præuia confeſſione communicare, dum adſit contritio, & deſit confeſſarius, vrgeatque neceſſitas communicandi. Sic docet *Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 7.* conſentiuntque Doctores; & quidem circa defectum confeſſarij, varij numerantur caſus.

30 Primus ſit, ſi quis habeat præſentem ſacerdotem, cui poteſt legitimè confiteri, breui tamen ſperet, ſe habiturum alium, cui deuotius, & ſecurius confiteatur; tunc enim poſſe prætermitti confeſſionem, & Euchariſtiam recipi, docent *Richardus in 4. diſtinc. 17. artic. 3. quæſt. 6. Adrianus in 4. quæſt. 3. de confeſſione. Syluester Euchariſt. 3. quæſtio. 11. Angelus Euchariſt. 2. num. 5.* qui requirit neceſſitatem communicandi, vel celebrandi. Conſonat *Roſella verb. Communicare num. 4. & Euchariſt. 3. num. 27.* vbi addit, poſſe religioſum, quamuis habeat ſacerdotem laicum, cui poſſit confiteri, differre confeſſionem, ſi breui ſperat confeſſarium ordinis ſui, ne propalet extra religionem ſua peccata.

31 Sententiam iſtam reijciunt communiter Doctores, quos ſequitur *Henriquez lib. 8. cap. 47. num. 1. Suarez diſput. 66 ſect. 4. Vazquez diſput. 208. cap. 1. Coninch. qu. 80. num. 22. Bonacina diſput. 4. q. 6. punct. 1. num. 27. Fagundez Precep. 3. lib. 3 ca. 9.* Quia tunc abſolutè datur copia confeſſarij; nec maior deuotio tollit obligationẽ præcepti, nec Religio ſimpliciter patitur infamiam, eo quod Religioſus confiteatur ſua peccata Sacerdoti laico. Quare *Suarez, Fagundez, & alij cenſent*, illam ſententiam non eſſe practicè probabilem, pręcipuè poſt Tridentinum. Idem eſt ſi abſit Parochus, & adſit Sacerdos habens priuilegium audiendi confeſſiones: tenetur. n. communicaturus vti tali priuilegio; quia verè datur copia confeſſarij; nec oppoſitum eſt probabile, vt docent *Suarez, & Fagund. ſup. & Vazqu. c. 2.*

32 Secundus ſit, quando nullus adeſt, qui poſſit audire confeſſionem; in quo conueniunt omnes. Quæ verò diſtantia ſufficiat, vt vrgente neceſſitate communionis, excuſemur à præcepto confeſſionis? Canus aſſignat tria milliaria, *Henriquez vnam Leucam, Manuel tres Leucas. Melius Suarez, Vazquez, Fagundez, Bonacina num. 30. Regin. lib. 29. num. 107.* dicunt, prudentis arbitrio decernendum; pendet enim ex circumſtantijs temporis, perſonæ, difficultatis itinerum, diſcriminis, infamiæ vel ſcandali, vel ſimilibus. Tunc igitur excu-

ſamur, quando vel ob difficultatem itineris, vel ob breuitatem temporis, vel ob vrgentia negotia, vel ob periculum imminens non poſſumus adire confeſſariũ ſine magno moraliter incōmodo.

33 Qui nō poteſt niſi per interpretem confiteri, excuſatur ab hoc præcepto: Secus qui non poteſt niſi nutibus, vel ſcripto iuxtà probabiliorem opinionē, de quo latius dicemus *lib.6.* Qui caſus habet reſeruatos, deficiente, qui poſſit ab illis abſoluere directè, ſi nullum habeat mortale non reſeruatum, poteſt ſine confeſſione communicare: Si verò ſimul cùm reſeruatis habeat non reſeruata mortalia, tenetur inferiori confiteri vel non reſeruata ſolùm iuxtà probabilem opinionem, vel ſimul etiam reſeruata iuxtà probabiliorem. Qui facultatem habent inferiori confitendi cùm onere comparendi, non excuſantur ab hoc præcepto, licèt oppoſitum probabile ſit. Similiter quando Superior rogatus denegat iuſtè facultatem abſoluendi ſubditum, non excuſamus: Secus ſi deneget iniuſtè; quæ latius diſcutiemus *li.6.* Videātur *Suar. & Vazq. ſup.*

34 Sit tertius caſus (in quo cōueniunt Doctores nō obligare pręceptum iſtud) quando non potes præſenti Sacerdoti confiteri ſine periculo detrimenti grauis; videlicèt ſi timeas, ne Sacerdos peccata tua reuelet, ad inhoneſta pelliceat, vel odium contrà te concipiat, & grauiter lędat &c. Quippè non obligat iſta confeſsio cùm tanto detrimento. Non ſufficit autem, quòd deteriorem opinionem de te ſit habiturus, nam hoc eſt onus intrinſecum confeſsionis, quòd ſubindè iubemur ſuſtinere, quando iubemur confiteri. Sic notant *Suar. Vazquez, Fagundez ſup. Coninch. n.19. Bonac. n.18.* & addunt, ſi pęnitens habeat illud ſolùm mortale peccatum, ex cuius confeſsione timet graue damnum, poſſe confeſsionē omittere; quia nō habet moraliter copiam confeſſarij. Si tamen habeat alia, quę poſsit ſine periculo cōfiteri, non excuſari ab horum confeſsione; quia præceptum obligat ad cōfitendum ante cōmunionem omnia mortalia, quæ moraliter poſsis confiteri cùm integritate ſaltem formali. *Conſonat Henriq. lib.8 c.47.n.1.* vbi refellit quoſdam oppoſitum ſentientes.

35 Petrus *Hurtado de Fide diſp* 84.*n.* 182. tāquam certum ſtatuit, cōmunicaturum debere ſe à mortalibus purgare, qua potuerit ſecuriori ratione. Vndè colligit, quàmuis nullū habeat mortale, cuius cōfeſſio non ſit periculoſa, debere cōfiteri venialia, vel mortalia iā remiſſa ſacramentaliter, vt indirectè ſaltem abſoluatur à mortalib. quæ tacet, & ita ſecurius accedat. Addit, ſi non adſit Sacerdos approbatus, adhuc habētē mortalia debere ſacerdoti ſimplici confiteri venialia ob eandem rationē antè cōmunionem. Vtrumq; negant *Suar. ſup. & to.4. diſp.23. ſect.2. Fill. tract.4 n.212. Coninch. q.80. n.20. Bonac. ſup. n.24. & 29.* cùm alijs; quoniam iſtud pręceptū obligat ſolū ad præmittendam cōmunioni confeſsionem mortalium. Sed tunc non tenetur homo confiteri mortalia, quorū conſcientiā habet; ergo non tenetur abſolutè cōfiteri. Nec. n. obligatur ad maiorem certitudinē ſuę diſpoſitionis procurandā, quàm ipſa lex exigit. Hęc autē ſolum requirit, vt mortalia ſua pęnitēs clauib. ſubijciat, & ab illis abſoluatur directè, nec præcipit confeſſionē venialiū. Imò nec poſſe peccati mortalis reū cōfiteri ſimplici ſacerdoti venialia, vt indirectè abſoluatur à mortalib. ſentiūt nō pauci; *Suar. verò, Fillinc. Coninch. & Bonac. probabile putant,* poſſe in caſu prædicto, vel ſimili. Addūt ēt, ſi quis timeret prudēter, ne ſolum eſſet attritus, & nequiret omittere, cōionē debere cōfiteri venialia, vt indirectè abſolutus à mortalib. iuſtificetur, & dignè communicet. Quòd eſt notādū; quia ſaltē ſtatū gratię debet reddere moraliter certū, ſi poſsit.

36 Sit quartus caſus, quando pęnitens confeſſus non abſoluitur. Et quidē ſi abſolutio negetur iniuſtè, nec adſit alius Confeſſarius, à quo poſsit obtineri, cenſetur deeſſe confeſſarius, ac ſubindè dū vrget neceſsitas, licebit contrito cōmunicare

nicare. Sic *Ioan. Sanch. diſp. 31. n. 4.* Si verò iuſtè negetur ob indiſpoſitionem pęnitentis, non erit communione dignus, qui culpa ſua non eſt dignus abſolutione. Quòd ſi contingat, vt pęnitens poſt inueteratã alicuius peccati reincidentiam verè doleat de peccatis, & firmum propoſitum habeat non relabendi; nihilominus tamen Cõfeſſarius iuſtè denegat abſolutionem, donec certior fiat de diſpoſitione pęnitentis per experiẽtiam aliquorum dierum; tunc vrgente neceſſitate communicandi poſſe illum non abſolutum communicare, cenſent *Ioan. Sanch. ſup. n. 2. & 3. Manuel in Sum. to. 1. c. 65. n. 1. Ragucs. de Euch. q. 20. 22. 24.*

37 Hinc fit, ſi quis Sacerdos data opera priùs induatur ſacris veſtibus, quàm adeat Confeſſarium, vt ſic illum cogat ad impendendam abſolutionem; non ideò debere Confeſſarium abſolutionem impẽdere Sacerdoti, qui poſt multas monitiones, & promiſſiones nõ reſipuit. Moneat tamen illum, ſi verè contritus eſt, celebrare poſſe nõ abſolutum ad grauem infamiam euitandam. Sic enim pęnitentis neceſſitati ſubuenitur, per contritionem, & communionem; & Confeſſarius prudenter fungitur officio ſuo non abſoluendo talem relapſum, donec experiẽtia temporis alicuius teſtetur firmum propoſitum ipſius. Ita Manuel *ſup. Ioan. Sanch. cum alijs num. 5.* qui ſubdit *n. 6.* ſi quis ſit moraliter certus, ſe à nullo ſacerdotum præſentium abſoluendum forè, poſſe ſine confeſſione communicare propter euitandam infamiam. Quia confiteri peccata non impẽſuris abſolutionem ad nihil deſeruiet, niſi ad infamandum ſecoram illis. Rurſus *n. 7.* inquit cùm Medina; ſi pęnitens habeat quatuor mortalia, timeatque propter vnum ſolum ſe non abſoluendum eſſe, debere confiteri alia tria, tacendo quartum, dum vrget communicandi neceſſitas: ſic enim facit confeſſionem formaliter integram.

(∴)

P. Lugo de Sacramentis.

CAP. VI. QVÆST. VI.

Quæ neceſſitas requiratur, vt deficiente confeſſario, poſſit Euchariſtia recipi non præmiſſa confeſſione?

38 Conueniunt Doctores, futuram eſſe grauem neceſſitatem communicandi, quæ licitam reddat communione ſine præuia confeſſione. Quę vero neceſſitas ſit grauis ad hunc effectum, multum pendet à circumſtantijs, & arbitrio prudentum. Diſcurremus per aliquos caſus ſolitos à Doctoribus aſsignari. Primus ſit inſtantis mortis: ſi quis ſcilicèt in articulo mortis non poſsit confiteri, vel abſolutionẽ obtinere, poſsit verò communicare; licebit ipſi communicare ſine præuia cõfeſsione: nam arctius obligat diuinum præceptum ad communionem, quàm ad præmittendam confeſsionem. *Ita Suarez to. 3. diſp. 66. ſect. 4. Vaz. q. diſput. 208. c. 2. Fillucius tract. 4. n. 214. Reginaldus lib. 29. n. 105. Coninch. q. 80. n. 15. Bonac. cum alijs diſp. 4. q. 6. punct. 1. Henriquez lib. 8. c. 46.* qui notant, poſſe tunc communicare non ieiunum, quia recipit viaticum, quod dari poteſt non ieiunis. Vnde Sacerdos morti naturali, vel violentæ proximus poteſt celebrare non ieiunus, ſi aliũdè nequeat Euchariſtiam habere; vt aſſerunt *Zambranus c. 3. dub. 6. num. 1. Layman lib. 5 tract. 4. cap. 6. num. 20. Cardin. de Lugo diſput. 15. nu. 69. Diana part. 5. tract. 3. Reſolut. 36. licèt contrarium ſentiant Bonacina diſput. 4. q. 6. punct. 2. nu. 24. & Fauſtus de Euchariſt. lib. 1. quæſtio. 393.* ſed ſine fundamento valido. Notat etiam *Zambranus*, poſſe Sacerdotem ſe communicare propria manu, quòd quidam extendunt ad laicos, vt infrà videbimus. Item licèt ſit excommunicatus, poſſe ſine confeſſione, vel abſolutione cenſuræ proximũ morti communicare: Nam prohibitio cenſuræ non obligat pro mortis articulo: notat *Henriquez ſupra.*

39 An ſufficiat neceſſitas dãdi viaticũ alteri, vt poſſit Sacerdos ſine præuia cõfeſſione celebrare? Communiter affirmant

fundamentum primæ ſententiæ. Si quãdo tamen proprium ſcãdalum actiuum ſequeretur, quale deſcripſimus *ſupra num.*17. (quod rariſſimè continget) excuſabit à præmittenda confeſſione propter fundamentum ſecundæ ſententiæ. Et ad fundamentum *Vazquez reſpondetur*, præceptum affirmatiuum omitti poſſe nonnumquam ob ſcandalum puſillorum. *Ita S. Th. 2.2.q.43.art.7* docet, punitionem peccatorum, correctionem fraternam, doctrinam veritatis poſſe propter ſcandalum imminens omitti. Sic in alijs præceptis docent *Valentia tom.3.diſp.3.q.18.punc.4. Suar. de charit. diſp.10.ſec.3.n.9.& 10.* Sic igitur in præſenti dicere poſſumus, omitti poſſe confeſſionem ante communionem ob ſcãdalum puſillorum vitandum. Quia præceptum huius ſcãdali vitandi præualet præcepto confeſſionis illius præmittendæ.

44 Sit tertius caſus, ſiquis omittendo communionẽ, vel præmittendo confeſſionem incurrat infamiæ notam; tunc n. dari ſufficientem cauſam omittendi cõfeſſionem, cenſent communiter Doctores; ſed in quibuſdam exemplis diffidẽt. Sit primum ſi ſacerdos publicè cæpit ſe veſtire, vel inchoaſſet ſacrũ, & ſine nota criminis non poſſet id omittere, vel confeſſarium adire, poterit ſine præuia confeſſione celebrare. Plures addũt, etiamſi non ſequatur infamia, poſt inchoatam Miſſam, ſi ſacerdos aduertat, ſe grauari conſcientia peccati mortalis non confeſſi, poſſe contritũ proſequi ſine præuia confeſſione. Nam illa pars Miſsæ ſimul cũ ſacrificio fit ex inſtitutione Eccleſiæ per modum vnius actionis ſacræ. Poteſt ergo perfici ſemel inchoata, licet omittatur confeſſio. Sic ſentiunt *Sotus, & Victoria*, quos ſequitur *Henriq. li.8. cap.46. n.3. Sà verb. Miſſa n.32. Tolet. lib.2.c.9.*

45 Alij variè diſtinguunt. *Suar. to.3. diſp.66. ſect.4.* dicit, ſi ſacerdos poſt conſecrationem recordetur peccati mortalis non confeſſi, nõ ſolum poſſe, ſed debere proſequi contritum; nam integritas ſacrificij præponderat præcepto præmittendæ confeſſionis; & quamuis poſſit accerſere confeſſarium ſine nota, nõ teneri, ne ſacrificium per interpoſitam cõfeſſionem interrumpatur. Si tamen ante conſecrationẽ recordetur, debere confeſſarium accerſere, ſi poſſit ſine nota. Quia tunc interruptio nõ eſt magni momenti. Si verò non poſſit accerſere confeſſarium, nõ debere deſerere Miſſam, vt adeat illũ. Quia perficere Miſſam ſemel inchoatã excuſat à præmittenda confeſſione. Conſentiunt *Coninc.3.p.q.80.ar.4. dub.2. Leſs. ibi n.8. Val. Regin. & alij*, quos refert *Bonac. diſp.4.q.6.punc.1.n.15.* Qui tamen *cum Barth. ab Ang. dial.5.* putat, etiam poſt conſecrationẽ debere, ſi poſſit ſine nota, confeſſariũ accerſere. Nam interruptio ſacrificij non obſtat, dũ aliquid fit ordinatum ad ipſum ſacrificium dignè perficiendũ. Conſonat quoad hoc *Vazq. diſp.208.n.12.* ſed addit, ante conſecrationẽ, non ſolum debere confeſſariũ accerſere, ſed etiã ab altari diſcedere ſi poſſit ſine nota, nec ibi valeat cõfiteri. Quia nullum eſt præceptũ nõ diſcedendi ab altari, quoties adeſt legitimum impedimentũ. Superaddit *Card. de Lugo diſp.14.n.113.* poſt conſecrationem quoque debere confiteri, qui conſcientiam habet peccati mortalis, ſi poſſit ſine nota, vel accerſere confeſſarium, vel ab altari diſcedere, vt breuiter confiteatur, & redeat ad perficiendum ſacrificium.

46 Ego cenſeo, in praxi vix vnquã fore poſſibilem confeſſionẽ celebrantis ſine nota, vt fatentur *Vazqu. & Lugo cũ alijs.* Si quando tamen accidat, *S. Th.3.p.qu.86 art.6.ad 2.* dicit, ante cõſecrationem tutius eſſe ab altari diſcedere, ſi non poteſt aliter confiteri. Vnde colligo, nõ ſolum eſſe tutius, ſed etiam neceſſarium. Nã licitè poteſt diſcedere, cũ id ſit tutius, & aliundè præceptũ confeſſionis obligat ad illã præmittendam, quoties fieri poteſt. Igitur obligat in hoc caſu. Conſonat *Rubr. Miſs. de defectib. diſpoſitionis animæ, §.8.n.4.& 5.* Vbi relato iſto caſu cũ alijs ait. *Ante conſecrationem autẽ in ſupradictis caſibus, ſi non timetur ſcandalũ, debet Miſſam inceptam deſerere.* Ratio poteſt eſſe; quia cũ illa prior pars Miſsæ non ſit de ſubſtantia ſacrificij, nõ magni refert, ex honeſta cauſa non perfici, vel in-

Digitized by Google

interrumpi. Quare præualet præceptum præmittẽdi confeſſionem communioni.

47 Poſt conſecrationem ſentio cum *Suario, & alÿs*, non teneri confiteri, nec ſubindè confeſſarium accerſere: Quia quæuis interruptio dedecet talem actionem; nec *S. Thom. ſup. nec Rubrica poſtulant tunc niſi contritionem cum propoſito confitendi*. Limitat bene *Suar.* niſi fortè ſacerdos exiſtimaret, ſe non eſſe contritum, nec ſperaret, ſe contritionem elicitutum, de quo diximus *ſup. num. 25.*

48 Sit ſecundum exemplũ. Siquis Laicus acceſſit ad locum communionis, & ibi recordatur mortalis nõ confeſſi; cõmuniter dicunt Doct. quãdo communio fit publicè, non debere recedere, quia regulariter ſequetur infamia; nec expedire, vt ibi de peccatis audiatur, ſed potius vt communicet præmiſſa cõtritione, vel etiam non præmiſſa, ſi iam confeſſus eſt alia peccata cum vniuerſali cunctorum deteſtatione. Sic aſſerunt *Bonac. cũ multis ſup. n. 17. Card. de Lugo n. 112. Filliuc. n. 215.* Addunt *Henriq. li. 8. c. 46. n. 3. Vict. in ſum. n. 79. Regin. li. 29. n. 165.* etiam ſecluſa nota, vel ſcandalo, poſſe talem ſine præuia confeſſione cõmunicare; quippe iam eſt iuſtus vel per contritionẽ, vel per confeſſionem aliorum peccatorum; & aliundè cum iam actio ſacra communicandi quodammodo ſit inchoata, non decet recedere, donec perficiatur.

Dicendum eſt tamen, ſi cõmunio fiat ita ſecretè, vt nullum ſit periculum infamię, vel ſcandali, ſecutius, & probabilius eſt, relinquendam, vel differendam eſse communionem, donec præmittatur cõfeſſio. Quia tũc magis vrget præceptum confeſſionis, quàm perficiendi talem actionem. Etenim indecentia recedendi vel eſt nulla, vel tam parua moraliter, vt propter tam graue præceptum contemnenda videatur. Ita *Filliucius, & Bonac. ſupra. Vazq. n. 10. Suar. diſp. 66. ſect. 4. Fagund. Præcep. 3. li. 3. c. 9. n. 14.* Non eſt tamen oppoſitum improbabile, vt notat *Fagund. & inſinuat Suar.* præſertim ſi iã ſacerdos incæpit actionẽ ſacram. V. g. ſi conſecrauit formulã ad hunc effectum, vel pyxidem eduxit. Tunc. n. apparet aliqualis indecentia Quare prudenter monet *S. Bonau. in 4. diſt. 3.* vt fidelis, priuſquàm accedat ad communionem, diligenter ſe probet, poſteà verò ne cogitet de probatione, ſed de altitudine myſterÿ; quoniam id cedit in maiorem reuerentiam Euchariſtiæ.

49 Sit 3. exemplum; quando populus non audiet ſacrum in feſto, niſi celebret ſacerdos, qui non habet copiã confeſsarÿ. Conueniunt Doctores, concurrente nota, vel ſcandalo, poſse celebrare non præmiſſa confeſſione; ſecluſo tamẽ periculo notæ, vel ſcandali, negãt *Vazq. ſup. n. 8. Card. de Lugo n. 144.* Probatur, quia populus non peccat, etſi non audiat ſacrum in feſto, quãdo per ipſum non ſtat; & ſacerdos, quamuis ſit Parochus, non tenetur corã populo celebrare, niſi quãdo ritè poteſt. Confirmatur, nã ſi Parochus in die feſto cõmiſiſset manifeſtum crimen, aut publicè denunciaretur excõmunicatus, nõ poſset licitè celebrare nõ confeſsus, vt populus Miſsã audiret. Ergo ſola neceſſitas faciendi ſacrum, quod populus audiat in feſto, non excuſat ſacerdotem à confeſſione prĕmittenda.

50 Affirmant *Fagund. ſup. n. 13. & Diana par. 2. tr. 14. Reſol. 64.* Probatur, quia licet populus non peccet non audiẽs tũc ſacrum; at priuatur ſpirituali fructu, quẽ ex auditione ſacri perciperet, plurib. forſan neceſsariũ ad fouendas, ſeu reparãdas animæ vires. Confirmatur, nã ſpiritualis neceſſitas proximorũ reputari debet quaſi propria; ſed ſacerdos in die feſto, ſi non poteſt audire Miſsã, niſi celebret, poteſt celebrare nõ confeſsus: ergo pariter poteſt, vt audiant alÿ. Minorem docent *Henriq. l. 8. c. 46. n. 5. Fagund. ſup. n. 5. Diana reſol. 63. cũ multis*, & probãt; Quia tũc poteſt ſacerdos implere commodè præceptũ Eccleſiæ, quod obligat eo tẽpore, nec aliundè violat prĕceptum confeſſionis ob impotentiam confitẽdi. Contrariũ cenſent *Suar. cum alÿs diſp. 66. ſec. 4. Filliuc. tr. 4. n. 217. Coninc. q. 80. n. 17. Villalob. par. 1. tr. 7. diffic. 37. n. 2. Bonac. cũ multis diſp. 4. q. 6. p. 1. n. 25.* Probatur, quia præceptũ Eccleſiaſticũ audiendi Miſsam tunc non poteſt conueniẽter im-

impleri; nec eſt tam ſtrictum, vt obliget ad faciẽdũ ſacrũ ſine præuia cõfeſſione.

51 Certè Sacerdos ſiue Parochus, ſiue non Parochus rariſſimè relinquet in feſto populum ſine Miſſa, quin incurrat aliquã notã; vnde poſſit omittere cõfeſſionẽ. Si quãdo tamen contingat, cenſeo Parochum poſſe celebrare ſine præuia confeſſione. Nã obligatio Parochi erga ſubditos videtur ſtrictior, quã obligatio præmittendi confeſſionẽ communioni; quod indicat. *Trid. ſeſſ. 13. c. 7.* dum ait, etiam Sacerdotes, quib. ex officio incũbit celebrare, cõfeſſionem præmiſſuros; *modo non deſit illis copia confeſſoris.* Idẽ erit cõſequẽter quoties Parochus, vel ad cõmunicandos ſubditos tẽpore Iubilæi, vel ſimili titulo ſui muneris celebrare debet eo die, quo nõ habet copiã Confeſſarij. Sic tenent *Suar. Henriq. Fagund. ſup. Bonac. n. 23. Azor to. 1. lib. 10. c. 31. q. 3. Reginald. lib. 29. n.* 107. cum alijs. Fundamentum oppoſitũ non vrget; nã in eo caſu ſequeretur infamia, vel ſcandalum, ſi Sacerdos notoriè prohibitus celebraret. Quando Sacerdos non eſt Parochus aut quando non poteſt audire Miſſam in feſto, niſi celebret; Vtraque pars eſt æque mihi probabilis. Nã hoc valdè pẽdet à iudicio prudẽtum, & multi Doctores præceptum præmittẽdi confeſſionẽ antè cõmunionẽ nõ tam ſtrictum reputant, vt non facilè cedat alijs præceptis.

52 Huc pertinet, quando Sacerdos defert Euchariſtiã moribũdo, qui dicit ante communionẽ velle ſe recõciliare, faterurq; ſe feciſſe multas cõfeſſiones inualidas, quę repeti nõ poſſunt ſine lõga mora, & infamiæ nota. Tũc dicũt *Zambran. c. 4. dub. 6. n. 7. Granad. 3. p. contr. 7. tr. 9. diſp. 5. ſect. 3. n. 20. Dian. p. 5. tr. 3. Reſ.* 75. Si morb. inducias præbeat ad poſteà cõfitẽdũ integrè, monẽdum eſſe infirmũ vt eliciat actũ veræ cõtritionis, & communicet nõ cõfeſſus ad euitãdam infamiã; & poſteà ſub aliquo prætextu vocet Confeſſarium, & integrè confiteatur. Si morb. nõ præbeat tales inducias, audiat illũ Confeſſarius per dimidiã horã, ſaltẽ confuſe percipiens grauiora peccata, & poſt impenſam abſolutionẽ, det ipſi viaticum, & ſimul iniungat, vt ſi vixerit aliquo tempore, Confeſſarium accerſat, & plenè confiteatur. Sic enim miniſtrantur infirmo Sacramenta neceſſaria; & vitatur infamia, dimidiata tũc confeſſione.

53 Sit quartus caſus, quando fidelis in paſchate poteſt cõmunicare, non verò confiteri; quia vel ipſemet eſt Sacerdos, vel adeſt Diaconus, vel Sacerdos nõ approbatus, qui miniſtret Euchariſtiã. Quidã putãt, hãc nõ eſſe cauſã ſufficiẽtẽ ad cõmunicãdum ſine præuia confeſſione; quia præceptũ præmittẽdi cõfeſſionem cõmunioni; cum ſit diuinũ, præualet Eccleſiaſtico cõmunicandi tẽpore paſchatis, quod nõ obligat, niſi quando ritè cõmunicari poteſt. *Ita Suar. ſup. Bonacina cum alijs, nu. 25. Azor. q. 4.* Communior autem, & probabilior ſententia docet, poſſe tunc Euchariſtiam recipi cum ſola cõtritione. Quia præceptũ cõmunionis Paſchalis non eſt prorſus Eccleſiaſticum, ſed eſt præceptum diuinũ determinatũ ab Eccleſia, quoad tẽpus, ne diu careamus cibo cęleſti planè neceſſario ad animæ ſuſtentationẽ. Igitur inducit ſufficientem neceſſitatem ad cõmunicãdũ ſine præuia confeſſione, ne ſine cibo deficiamus in via. *Tenent Coninch q. 80. n. 17. Card. de Lugo n. 116. Henriq. ſup. n. 4. qui ſubdit nu. 5.* in his caſibus oprionem dari, vt fidelis vel prudẽter ſe reputet excuſatum ab Eccleſiaſtico præcepto propter cõfeſſionem communioni præmittendam vel à præcepto præmittendæ confeſſionis propter obſeruantiam Eccleſiaſtici præcepti. Cum vtrimq; ſint Doctores, & rationes probabiles.

54 Secus eſt, quando quiſpiam voto, vel præcepto Superioris cõſtringitur ad communicandum tali die, nec confiteri poteſt: tunc enim nõ eſt licita cõmunio ſine præuia confeſſione; quia votum, & præceptum Superioris ita capiẽda ſunt, vt cũ iure diuino nõ pugnent. Sic *Azor, & Lugo ſup.* Quare non probo, quod aſſerit *Henriq. eo n. 4.* ſcilicet ſiquis pro more, vel ſtatuto ſuę Religionis, vel Collegij debeat tali die cõicare, nec habeat

copiam

Digitized by Google

copiam Confeſſarij, poſſe contritum communicare ſine confeſſione; quoniam habet ius communicandi pro more, quamuis ſine nota poſſet omittere communionem quæſito colore. Certè ceſſante nota (quod raro continget) ius illud eſt valdè debile. nec ſubindè præ valebit contra præceptum præmittendæ confeſſionis.

55 Sit quintus caſus, quando Parochus celebrare ſolet pro defuncto præſente tunc enim ſi non ſuppetat Confeſſarius, poſſe celebrare ſine præuia confeſſione, docent *Syluest. Euchariſtia 2. q. 7. num. 9. Fagundez ſupra num. 8. quos refert, & non refellit Henriq. ſupr. num. 5. lit. T.* Probatur, quia Miſſæ fructus eſt communis, & prodeſt tam viuis, quam defunctis, & forſan defunctus præſens indiget valdè tali ſubſidio. Ergo datur cauſa ſufficiens ad omittendam licitè confeſſionem antè communionem. Melius negant *Suar. ſupr. Bonac. num. 26.* & communiter Doctores, ſecluſa nota, & ſcandalo; quia Tridentinum requirit neceſſitatem ſimpliciter. Ergo non ſufficit commoditas, aut vtilitas maioris fructus etiam ſpiritualis proprij, vel alieni, qualis prouenit à Miſſa. Sic etiam quod nonnulli dicunt, ſufficere magnam deuotionem, aut celebritatem feſti, quo ſoles communicare, nec verum eſſe, nec in praxi tutum, docet *Coninch. ſupr. num. 18. & alij plures*. Similiter quando Sacerdos pauper viuit ſtipe Miſſæ, vel tenetur facere Sacrum ex Capellania, vel ex trentanario, vel pro benedictione nuptiali, non excuſari à præmittenda confeſſione, docent *Suar. & Bonac. in ſupr.* Quia non datur neceſſitas ſimpliciter, & ipſemet *Henriq. ſup. num. 6.* dixit, in his cauendam eſſe nimiam licentiam, & quærendum Confeſſarium etiam per leucam. Quia Tridentinum expreſſit, vt vrgeat neceſſitas, & deſit copia Confeſſarij.

CAP. VI. QVÆST. VII.

An, & quomodo requiratur contritio, quando confeſſio non præmittitur communioni?

56 SVpponimus ex ſupra dictis *n. 1.* per ſe requiri gratiam in communicante. Vnde fit, cum vrget neceſſitas communicandi, nec poteſt præmittere confeſsionem, qui ſibi conſcius eſt peccati mortalis, illum per ſe teneri ad eliciendam contritionem ante communionem, niſi vel inuincibilis ignorantia, vel talis neceſſitas excuſet, qualem deſcripſimus ſupra, *num. 15. & 16. Sic S. Thom. 3. p. q. 80. art. 4. ad 5. Filliuc. tract. 4. num. 220.* retractans implicitè, quod anteà dixerat *tract. 3. nn. 57. Suar. 3. p. tom. 3. diſput. 66. ſect. 5.* dicens, ita ſentire Doctores omnes, eſſeque doctrinam ita certam, vt contraria nec probabilis ſit, nec ſine temeritate defendi poſſe videatur. Hoc enim tradunt Patres, indicat *Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 7.* Exprimit Rubrica Miſſalis de defectibus diſpoſitionis animæ, *§. 8. num. 3. & ſequentibus*. Demum dignitas, & natura tam venerabilis Sacramenti ſatis iſtam obligationem conuincunt.

57 Sit tamen primum dubium; dum aliquis prius confeſsus, poſteà recordatur peccati mortalis obliti, quod iam confiteri non poteſt; an debeat elicere nouam contritionem illius antè communionem? Qui Pœnitentiæ Sacramentum admittunt informe, quando dolor non fuit vniuerſalis, conſequenter aſſerunt, ſi dolor præcedentis confeſſionis non extendit ſe ad illud peccatum, debere nouam elici contritionem, quæ peccatum illud comprehendat; quia dum hoc peccatum non retractatur, non remittitur, nec peccator iuſtificatur. Qui vero negamus Pœnitentiæ Sacramentum informe, dicimus, in illo caſu per ſe debere conteri, quia confeſsio præcedens non fuit valida. Si tamẽ præceſſit vniuerſalis dolor, & vali-

validum Sacramẽtum, quo remiſſa ſunt omnia mortalia; *Diana p.2 tract.14. Reſol.* 48. refert ſententiam affirmantem, debere tunc conteri. Quia neceſſarium eſt de peccatis pœnitere, ſicut & confiteri, non ſolum ad obtinendam illorum remiſſionem, ſed etiam ad præceptum implendum;dicitq;ſic tenere *Reginaldũ lib.5.cap.5.ſect.3.n.9.ex Medina, Suar. & Graſſis.*Sed certè *Reginaldus li.5. nihil tale docuit, & lib.29. cap.6. quæſt.*4. vbi tangit hoc punctum, ſolum requirit confeſſionem illius peccati,ſi fieri poſſit, ante communionem. *Medina, Suarez, & Graſſis*, vbi talem ſententiam inſinuent,non apparet.

58 Itaque dicendum eſt, in iſto caſu non eſſe obligationem nouæ contritionis eliciendæ.Sic tenent *Diana ſupra, & part.5.tract.14.Reſol.5.Præpoſitus 3.p. q.* 80.*art.5.dub.3.num.*15. *Granado 3.part. contron.6.tract.*10.*diſp.7. num.*14. *Card. de Lugo de Euch.diſp.*14. *ſect.6. nu.* 122. Probatur,quia cum illud peccatum iam fuerit indirectè remiſſum per confeſſionem antecedentem, ceſſat obligatio naturalis conterendi, quæ ſolum ordinatur ad obtinendam remiſſionem peccati. Præceptum vero poſitiuum diuinum, vel humanum talis contritionis non apparet. Quia nec Eccleſia præcipere poteſt actus merè internos, nec Deus præcipit iuſtificatis contritionem, niſi quando confeſſuri ſunt. Igitur poteſt fidelis communicare tunc ſine contritione,poſteaq; confiteri peccatum oblitum,& tunc debet de illo conteri,vel atteri,vt debitam Sacramento materiam præbeat. *Magiſter Cornego 3.p.to.2.tr.4. diſp.1.dub.3.n.3.*probabile reputat, hunc non teneri confiteri peccatum oblitum, quamuis iterum celebret,vel communicet,donec in Paſchate præceptum confeſſionis vrgeat. Sed hæc ſententia deleta fuit per Inquiſitionem Hiſpanicam, vt notat *Diana part.5.tract.*14. *Reſol.* 5. *fine.*

59 Sit dubium 2. An qui recordatur in Miſſa,quod ſit in mortali, debeat elicere contritionem ſtatim? Negat *Cardin. de Lugo ſupra num.* 134. dicens; ſi memoria talis occurrat ante conſecrationem,ſufficere, ſi conteratur, antequam conſecret, etſi partem antecedentem Miſſæ proſequatur in mortali; Si tamen occurrat poſt conſecrationem, poſſe ſimiliter proſequi Miſſam, donec ante ſumptionem conteratur. Probat; nam ſtatus gratiæ per contritionem adquirendus,requiritur ex præcepto ſolum in conficiente, vel recipiente Sacramentum, non in exercente alias actiones etiam Ordinis ſacri.Ergo defectus contritionis in alijs partibus Miſſæ non erit mortale peccatum; ſi tempore conſecrationis, quando fit Sacramentum, & in ſumptione,quando recipitur, Sacerdos ſit in gratia.

60 Probabilius mihi videtur, ſtatim debere conteri, grauiterque peccare Sacerdotem, qui deliberatè dicit in mortali partem aliquam notabilem Miſſæ, dum commodè poteſt illicò per contritionem iuſtificari. Probatur; quia ſuprà *lib.1.c.2.q.5.n.*38. diximus *cum Suario, & Poſſeuino cap.5.n.*41. peccare mortaliter Sacerdotem, qui confeſſionem audit, vel incipit abluere, vel vngere in peccato mortali,dum Sacramenta miniſtrat. Quippè totum illud opus pertinet ad adminiſtrationem Sacramenti, ſubindèque requirit gratiam in miniſtrante. Pariter igitur tota Miſſa pertinet ad actionem ſacrificãdi, conficiendi,recipiendique Sacramentum. Quare ſanctitas totius illius actionis exigit, vt Sacerdos aduertens ſe fœdari peccato mortali,curet,quamprimum conteri, & mundari; vt ſanctiſsimum miniſterium ſanctè tractetur, & alioquin grauiter delinquat Fauet huic ſententiæ *Ludou. de la Puente de Perfect. Chriſtiana, to.4. tr.5.c.3.* dicens, eſſe mortale peccatum inchoate Sacramentorum adminiſtrationem in mortali,quamuis perficiatur Sacramentum in gratia. *Fauet Caietanus in opuſc. tom.2. tract.*10. de vſu ſpiritualium,aſſerens,Sacerdotem in mortali dicentem orationes Miſſæ non peccare per ſe mortaliter,ſed per accidens ratione

Digitized by Google

tione Miſſæ; quatenus in ratione orationis præcisè non requirant ſtatum gratiæ; bene tamen prout ſunt pars Miſſæ. Non tamen negat *Cardin. de Lugo*, ſaltem fore veniale peccatum, nec in alijs functionibus ſacris negatur a Doctoribus, vt vidimus *lib.1.cap.2.q.5.& 6.*

Addit *Tamburinus lib.de commun. c.1.§.7.n.56.* ſufficere, ſi contritionis actus fiat etiam à laicis, dum habetur in ore hoſtia conſecrata; quia ſufficit, vt communicans eliciat contritionem immediatè ante ſumptionem, quæ certè non fit, dum cibus eſt in ore, ſed quando deglutimus illum. Prudenter vero ſubnectit, peccare grauiter illum, qui nondum habita contritione, recipit hoſtiam, quamuis decreuerit ſe conterere, dum hoſtiam habet in ore, quoniam exponit ſe volens magno periculo non eliciendi tam breui tempore contritionem, niſi per inaduertentiam excuſetur.

CAP. VI. QVÆST. VIII.

Vtrum qui ſine præuia confeſſione communicauit, teneatur quamprimum confiteri?

61 TRidentinum ſeſſ.13.cap.7. ſic inquit. *Quod ſi neceſſitate vrgente Sacerdos abſq; præuia confeſſione celebrauerit, quamprimum confiteatur*, vbi *Ludou.de S.Iuan 1.p.ſum.tract.de Euch.q.7. art.6. Petrus de Ledeſma 1.p.ſumm.trac. de Euch.cap.11. Villalobos tom.1.tract. 7.difficult.37.num.6.* putant, ſolum contineri conſilium; Quia Concilium non adhibuit verbum præcipiendi, vel æquiualens, quod eſt vt plurimum ſignum præcepti. Verum alij Doctores communiter ibi præceptum agnoſcunt; & ſic accepiſſe videntur Regulæ Miſſalis, in quibus pro verbis illis, *Quamprimum confiteatur*, ponuntur hæc, *Quamprimum debet confiteri*, quæ clarius exprimunt obligationem. Et quidem ſæpè ſimplici verbo imperatiui modi præceptum imponitur, vt conſtat ex cap. *Omnis vtriuſq; ſexus. De Pœnit. & remiſſ.* & ex multis eiuſdem Tridentini decretis de reformatione, vbi ſimili phraſi traduntur varia præcepta. Quare communis Eccleſię ſenſus eſt, ibi tradi præceptum obligans ex genere ſuo ſub mortali, cum materia ſit ſecundum ſe grauis. *Ita Suarez tom. 3. diſputat.66.ſect.7. Vazquez diſputat. 208. num.6. Fillucius tract.4. num.222. Reginaldus lib.29. num. 110. Coninch. q. 80. artic.4. num.24. Diana part. 2. tract. 14. Reſolut.60. Cardin. de Lugo, diſp. 14. num.135. & alij.*

62 Iam quæres 1. Vtrum hoc præceptum ſit diuinum? Affirmant *Sotus in 4. diſt. 9. quæſt. 1. artic. 2. Henriquez cum alijs lib. 4. cap. 3. num. 2. & cap.4. num. 5. & lib.3.cap.45. num.4. lit.Z. Probabile dicit Fillucius tract.4.num.222.* Probatur; quia præceptum præmittendi confeſſionem eſt diuinum; & licet imponatur per modum affirmatiui, virtualiter includit negationem, ne ſcilicet excuſatione ceſſante differatur etiam poſt communionem confeſſio; ſicut præceptum annuæ confeſſionis iuxtà probabiliorem ſententiam, ſi ſuo tempore non fuit impletum, obligat ad confitendum quamprimum, & præceptum reſtitutionis ſimiliter.

63 Communis tamen, & vera ſententia docet, eſſe præceptum humanum. Probatur; nam præceptum diuinum confitendi ante communionem, quatenus affirmatiuum, ſolum præcipit confeſſionem, vt diſpoſitionem ad Euchariſtiam; ac per conſequens tranſacta communione, ceſſat eius obligatio; quatenus vero negatiuum ſolum obligat ad non communicandum iterum ſine præuia confeſſione. Sicut præceptum diuinum confitendi, dum ſubeſt periculum mortis, ſi vel ex impotentia, vel ex malitia non obſeruetur, tranſacto periculo non obligat ad confitendum quamprimum; quippe quatenus affirmatiuum eſt, ſolum obligat ad præmittendam confeſſionem ante mortem; quatenus negatiuum obligat dumtaxat ad non omittendam confeſſionem in articulo, vel periculo mor-

Digitized by Google

mortis. Nec in ſcriptura, vel traditione ſuppetit fundamentum præcepti diuini cogentis ad cõfitendum poſt communionem, vel poſt tranſactum periculum mortis, quamprimum. Ita *Suarez ſupra ſectio.6. Vazquez num.15. Coninch eo numero 24. Cardin. de Lugo numero 137. Bonacina diſput.4. quæſt.6. punct.1. num.41.*

64 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, in præcepto confeſſionis ſic præſcribi terminum anni, vt vltra differri nequeat. Nam Eccleſia vult, vt præceptum diuinum confeſſionis obſeruetur ſaltem ſemel in anno, & particula *ſaltem* apertè demonſtrat, ſenſum eſſe, ne differatur vltra annum: quapropter adhuc anno tranſacto manet obligatio non differendi, quod in noſtro caſu non habet locum. Ideo teſtatur *Vazquez ſupra*, non fuiſſe præceptum confirendi poſt communionem nec vſum ante Tridentinum. Cum enim *S. Thomas 3. par. quæſt.83. artic.6. ad 2.* petit in communicante ſine præuia confeſſione propoſitum confitendi, & ſatisfaciendi, debet intelligi, quale continetur in cõtritione, ſcilicet confitendi ſuo tempore.

65 Quæres ſecundò. An hoc præceptũ à Tridentino latum obliget etiam laicos? Affirmant *Nauatr. cap.2. num.10. Azor to.1. lib.10. cap.31. q.9. Henriquez lib.8. cap.45. num.4 Fagundez Præcep.3. lib.3. cap.8. num.9. Sà verb. Euchariſtia, num.13. & verb. confeſſio nu.5.* dicit, eſſe certiſſimum. Probant; nam eadẽ eſt ratio de Laicis, ac de Sacerdotibus; Tridentinum verò videtur per accidens locutum fuiſſe de Sacerdotibus, forſan quia de ipſis proximè fuerat ſermo: vel quia talis neceſſitas frequentius in Sacerdotibus contingit.

66 Nihilominus dicendum eſt, hoc Tridentini præceptum non obligare Laicos, ſed Sacerdotes dumtaxat. Ita *Suarez ſupra ſectione ſeptima. Vazqu. numero 23. Bonacina numero 37. Cardin. de Lugo numero 118. Coninch ſupr. Diana parte ſecunda tr.14. Reſ.60. cum alijs.*

Probatur 1. nam in odioſis non fit extenſio propter rationis paritatem, & Tridentinum loquitur ſolum de Sacerdote celebrante ſine præuia confeſſione, non vero de laicis. Ergo quando laicus ob neceſſitatem communicat ſine confeſſione præuia, non tenetur poſt communionem cõfiteri quamprimum. Probatur 2. quia non eſt par ratio; maius enim erat periculum in Sacerdotibus, qui ſæpius habent neceſſitatem celebrandi ſine confeſſione propter defectũ confeſſarij; Quapropter oportuit, illis imponi præceptum, ne deſides ſint in præcauenda neceſſitate, vel illam ſibi fingant ad euitãdam confeſſionis moleſtiam; laici vero raro talem habent neceſſitatem, præſertim cum regulariter confiteri poſſint illi Sacerdoti, à quo communionem accepturi ſunt.

67 Vnde fit 1. non comprehendi hoc præcepto Sacerdotem communicantem more laicorum; quia Tridentinum loquitur de Sacerdote celebrante. *Sic Suarez, Bonacina, Cardin. de Lugo.* At qui fecit officium in die Paraſceues, vel qui Sacramentum ab alio conſecratum conſumpſit, vt perficeret ſacrificium, quod alter perficere non potuit, quamuis in his caſibus propriè non celebret, quia non conſecrat, ſi tamen non præmiſit confeſsionem debitam, tenetur hoc præcepto. Quoniam tanquam miniſter publicus Eccleſiæ ſolemni ritu peragit ſacram actionem; & ideo non communicat communione laica, ſed Sacerdotali, ſimpliciterq; celebrare dicitur in Rubricis Miſſalis. Ita *Suarez, & Diana ſupra, Cardin. de Lugo, n.139.*

68 Fit 2. Sacerdotem celebrantẽ cum ignorantia, vel obliuione peccati mortalis, cuius non meminit ante communionem, ſeu conſumptionẽ Euchariſtiæ, non teneri, quamprimum poſtea confiteri. Quia Tridentinum palam loquitur de Sacerdote, qui conſcius ſibi peccati mortalis, vrgente neceſsitate celebrat ſine præuia confeſsione. *Sic Suar. & Conin. ſup. Bon. n.39. Vazq. n.19. Card. de Lug. n.148.* Si tamẽ hic Sacerdos recordetur in Miſſa peccati mortalis (idẽ eſt

ſi tunc

Digitized by Google

ſi tunc illud committat) ante ſumptionem, & contritus communicet ob euitandam infamiam, debere poſteà quamprimum confiteri, docent *Suarez, & Bonacina ſupra, Fillincius tract. 4. nu. 223.* cum alijs apud *Dianam ſupra Reſol. 61.* Probatur; quia communicat cum conſcientia peccati mortalis, & ſine confeſſione præuia propter vrgentem neceſſitatem; ergo comprehenditur verbis præcepti. Quod enim neceſſitas proueniat ex infamiæ periculo, vel aliundè, nihil videtur referre; nec cenſetur dari copia confeſſarij, quando non poſſum illi confiteri.

69 Per oppoſitum *Vazquez, & Diana ſupra cum alijs, Præpoſitus 3. p. q. 80. art. 5. dub. 4. Cardin. de Lugo num. 146.* dicunt, non comprehendi. Quia *Tridentinum* loquitur de Sacerdote, qui celebrat vrgēte neceſſitate ſine confeſſione præuia; quæ vox ſignificare videtur confeſſionem omiſſam ante Miſſam inchoatam; nam confeſſio inter celebrandum facta potius eſt concomitans, quam præuia celebrationi. Quapropter hic Sacerdos non omiſit confeſſionem præuiam ob neceſſitatem, ſed vel propter obliuionem, vel quia non dum peccauerat; ac ſubindè non comprehenditur iſto præcepto. Vnde Rubrica Miſſalis Sacerdoti, qui conſcientiam habuit peccati mortalis ante Miſſam inchoatam, præſcribit, vt habeat contritionem, & poſtea quamprimum confiteatur; illi verò, qui talem conſcientiam in ipſa ſolum celebratione recognoſcit, dumtaxat præſcribit, vt habeat contritionem cum propoſito confitendi, & ſatisfaciendi, videlicet ſuo tempore. Vtraq; pars eſt mihi probabilis.

70 Fit 3. Sacerdotem, qui non ex neceſſitate, nec ob carentiam confeſſarij, ſed ex mera malitia celebrauit in mortali ſine præuia confeſſione, non teneri quamprimum poſt Miſſam confiteri, Quia Concilium Tridentinum apertè loquitur de celebrante, dum vrget neceſſitas, & non ſuppetit confeſſarius. Contrarium ſentit *Syluius tertia parte, quæſt. 80. artic. 4. dub. 2.* Et probari poteſt argumento a minori ad maius; Grauius ſiquidem delinquit, qui ſine neceſſitate, quam qui cum illa confeſſionem omittit. Sed iſte comprehenditur præcepto Tridentini. Ergo multo magis ille, qui ſine neceſſitate confeſſionem omiſit ante Miſſam. Verumtamen nobiſcum ſentiunt *Nuñus, 3. part. quæſt. 88. artic. 4. difficultate 4. Diana part. 2. trac. 4. Reſol. 61. fine. Cardinali de Lugo de Euchariſtia, diſputat. 14. num. 150. Suarez, Vazquez, Coninch, Bonacina ſupra.* Nam in præceptis poſitiuis non valet argumentum a minori ad maius; nec arguere valemus ab vno caſu ad alium. Præſertim cum in celebrante ſacrilegè deficiat finis humani præcepti; quod certè non cogeret ad confeſſionem poſt modum quamprimum faciendam illum, qui ſcienter violat præceptum diuinum præmittendi confeſſionem ante communionem. Vnde potius eſſet occaſio noui peccati.

Cæterum Sacerdos, qui non habens confeſſarium, vrgente neceſſitate, celebrauit ſine præuia confeſſione, culpabiliter omittens contritionem, quam debebat præmittere, tenetur nihilominus confiteri, quam primum poſſit poſt Miſſam. Quia Concilium Tridentinum non attendit ad interiorem diſpoſitionem celebrantis, ſed ad exteriorem occaſionem, quam habuit non præmittendi confeſsionem; & eius verba generalia ſunt, nec diſtinguunt inter Sacerdotem habentem, vel non habentem contritionem, ſed generaliter loquuntur de non præmittente confeſſionem ob neceſsitatem vrgentem. Ita *Cardin. de Lugo ſupra Vazquez num. 22.* Similiter tenetur iſto præcepto, qui prius confeſſus erat, ſed poſtea recordatur peccati mortalis non confeſsi, quando non habet confeſſarium, & vrget neceſsitas celebrandi, ſubindeque celebrat ſine noua confeſsione, quam præmittere deberet, ſi neceſsitas non excuſaret. Quapropter hic caſus manifeſtè comprehenditur ſub

verbis

verbis, *Tridentini. Sic Cardinalis de Lugo ſupra num.*151. qui conſequenter aſſerit, idem eſſe, ſi Sacerdos habens caſum reſeruatum, & non potens ad ſuperiorem recurrere. Confitetur inferiori vrgente neceſsitate celebrandi, vel ſi propter eandem neceſsitatem non potuit præmittere confeſsionem niſi formaliter integram, tenetur enim poſt Miſsam, quam primum poſsit facere confeſsionem integram materialiter, nam de iſta loquitur Tridentinum, vt ex eius contextu conſtat.

72 Quæres 3. Quanta poſsit eſſe dilatio confeſsionis poſt Miſsam finitam,& habitam copiam confeſſarij citrà violationem huius præcepti. Prima ſententia docet, illam vocem, *quamprimum* adhibitam à *Tridentino* moraliter eſſe capiendam, itavt ſolum obliget ad confitendum, cum primum iterum celebrauerit. Nam intentio Tridentini fuit, tollere Sacerdotibus occaſionem, ſeu periculum ſæpius celebrandi ſine confeſsione præmiſsa. Quod euitari videtur, ſi poſt vnum ſacrum ſic factum non celebret iterum Sacerdos niſi confeſsus. *Ita tenet Fagund. Præcept.*3. *Eccleſia lib* 3. *c.*8. *nu.*9. *Petr. Binsfeld. in Enchirid. cap.*6. *tit. de diſpenſatione ad ſumptionem Sacramenti concluſ.*6. loquens de Sacerdore celebrante ſine præuia confeſsione dicit, *tenebitur abſoluto Sacrificio, quamprimum poterit confiteri, ideſt antequam amplius celebret.* De eodem loquitur. *Molfeſius in ſumma tom.*1. *tract.*8. *capit.*10. *num.*28. *& ſic ait, ſatis eſt pro adimplendo præcepto, ſi confiteatur ſuo tempore, nempe ante aliam celebrationem*. Propterea *Diana p.*2. *tract.*14. *Reſol.*60. dixit hanc ſententiam eſſe probabilem ſaltem per extrinſeca principia.

73 Secunda ſententia per oppoſitum aſſerit debere Sacerdotem ſtatim finita Miſsa confiteri, ſi ſuppetat confeſſarius. Probatur, nam illa vox, *quam primum* planè ſonat, poſt Miſſam teneri mox, quam primum opportuna fuerit occaſio, ſeu potentia moralis, adire Confeſſarium, cum enim ante Miſsam deberet Sacerdos præmittere Confeſsionem data copia Confeſſarij, non eſt mirum, quod illico poſt Miſſam obligetur ad confitendum. *Ita Ioannes Sanch. in ſelectis diſp.*32. *nu.*14. *conſonat Henriq. lib.*8. *c.*45. *n.*4. *dicens, tenetur Sacerdos, quamprimum poteſt habita Confeſſarij copia confiteri. Suar. tom.*3. *diſp.* 66. *ſect.*7. circà finem ait, hoc præceptum obligare Sacerdotes ad confitendum, *quamprimum poſſint ſtatim poſt celebrationem. Vazq.* 3. *p. to.*4. *q.*90. *art.* 3. *dub.*3. *n.*10. inquit, *debet cum primum poſſit, ſtatim confiteri.*

74 Certè prima ſententia tollit omninò præceptum iſtud, nam ad iterum confitendum, cum primum iterum communicauerit, obligat diuinum præceptum. Nec vllus dicet, fieri, quam primum illud quod fit poſt ſex vel octò menſes; & contingere poteſt, quod ille Sacerdos non celebret iterum intra tot menſes habens interim copiam Confeſſarij, non ergo implebit præceptum tandiu dilata confeſſione, maximè cum illud explicet Rubrica Miſſalis dicens, *cum primum poterit.*

Secunda ſententia nimis videtur ſtricta, quia cogit Sacerdotem ex altaris veſtigio mox adire confeſſarium. Nonne prius gratias aget non comedet? ſi ſit prope meridiem; non cubabit aliquandiu poſt prandium. Igitur ſpatium aliquod moraliter eſt concedendum. *Zerola cum alijs in praxi Pœnitentiæ fol.* 113. docet, vſque ad mane ſequentis diei, priuſquam iterum celebret poſse differre confeſsionem, quia talis dilatio non videte excedere limitem diligentiæ moralis. *Zanordus in Directi: p.*1. *tract. de Euchariſt. c.*7. dicit non ſtatim teneri, nec eodem die confiteri, ſed ſolum non differre per longum tempus. *Diana ſup. & Cardin. de Lugò ſupr. num.*162. dicunt, non eſſe dilationem grauem, ſi confiteatur intra triduum, quod enim intra triduum fit, dicitur incontinenti fieri, *leg. fin. cod. de erroribus aduoc. & leg. fin. cod. de iudi-*

cijs,

cijs, & præceptum deferendi libros hæreticorum ad Inquiſitores non violat grauiter, qui per biduum illos retinet, vt cum alijs docet *Sanch. lib.2. Dec.cap. 10.n.55.*

75 Equidem vox *quamprimum ſtatim, mox, & ſimiles* iuxta materiæ varietatem varium ſenſum reddunt; quod exemplis illuſtrat. *Card. de Lugo, n.161.* quin etiam in eadem materia iuxta diuerſas circumſtantias diuerſam induunt ſignificationem. Quare cum huius *Tridentini* præcepti finis ſit, cogere Sacerdotes ad talem Confeſsionis frequentiam, vt ferè ſemper ritè parati ſint ad celebrandum, ſi poſt factum ſacrum ſine confeſsione præuia ſubſit periculum iterum celebrandi ſine confeſſione, vel non confitendi per plures dies, niſi confitear illico quia nunc habeo Confeſsarium, & poſtea forſan non habebo; teneor eodem die confiteri. Si non ſubſit tale periculum, non videtur dilatio grauis, ſi confeſſio fiat die ſequenti, vel etiam intra triduum ob auctoritatem ſic accipientium Concilij ſenſum. Quapropter in Sacerdote quotidie celebrante, vel ſaltem tertio quoque die ſuſtineri poſset prima ſententia in alijs non probarem eius praxim.

CAP. VI. QVÆST. IX.

Vtrum, qui peccauit mortaliter, & mox Confeſſus eſt, teneatur differre communionem?

76 Videntur affirmare *S.Thom.3.p. q.80. art.7. Marſil. in 4.quæſt.6. art.4. Gerſon de præparatione ad Miſſam conſiderat.8. affirmant expreſsè Syluest. Euchariſtia 3.q.5. Angelus ibi num.36. Zerola in Praxi pœnit. fol.21. Medina in ſum. c.14. §.42. circa tertium*, Eccleſiæ præceptum, *Lopez 1. part. capit.11. §.2. perpendendum. Manuel in ſumma tom.1.c.65.nu.1. Couarr. in clem. ſi furioſus p.3.nu.7. Nauar. de Pœnit. diſt.6.c.1. & in ſumma Hiſp. capit.25. numer.50.* Probatur, nam qui fuit in multis peccatis, etiam poſtquam confeſſus eſt, redolet feces illas; ac ſubinde non poteſt adhuc fætidus communicare, ſed debet ſæpè prius confiteri, & orationibus, ac ieiunijs ſe odoriferum reddere, iuxta textum *in cap. Non ſufficit. c. in Actione de pœnit. diſt.1. & Salaz. in tract. de frequentia communionis, c.9. §.5.* refert plura decreta quibuſdam peccatoribus prohibentia communionem. Grauis ſiquidem irreuerentia erit poſt vomitum tantæ ſordis illicò tangere Chriſti corpus. Ideò *Couarr. & Nauarr.* dicunt iſtis abſtinendum eſſe communione ſaltem per diem; *Medina, Lopez, Manuel*, dicunt abſtinendum eſſe per octo, vel decem dies.

77 Vbi nota 1. Doctores iſtos talem obligationem aſſerere ſub mortali peccato, ſic enim exprimunt. *Couarr. & Nauar.* & alijs ſatis indicant dum aſſerunt eſse grauem irreuerentiam illicò communicare. Peccatum vero veniale dicunt eſse. *Caiet. in ſum. verb. communio. §. Vtrum autem in mortis. Nuñus 3.p.q.80. art.7. & 8. concl.10. & 11. Henriq. lib.8. cap.51. num.2. Fagund. Precept.3. lib.3. c.6.n.9. Bonac. diſp.4. q.6. punct.2. nu.3. Villalob. to.1. tract.7. diffic.37. num.11.* Si peccator ante tranſactum diem poſt Confeſſionem ſine rationabili cauſa communicet, nam ibi leuem irreuerentiam agnoſcunt.

Nota 2. licet quidam iſtorum Authorum generaliter loquantur, cæteros communiter loqui de peccatis luxuriæ, quia poſt voluntariam pollutionem, aut fornicationem per integrum diem cenſetur infecta natura, & affectio corporis deordinari, quatenus indè prouenit magna mentis diſtractio nonnullo temporis interuallo fœdis, & importunis cogitationibus animum pulſans, & perturbans. Ideò *S. Dionyſ. de Eccleſiaſt. Hierarch. c.3.* magis carnales homines, quam energumenos arcet à communione, *& Climacus gradu 15.* citat canonem *Apoſtolorum* aſſerentem, licere poſt peccatum hæreſis, & expiationem illius ſtatim Euchariſtiam accipere;

cipere; non ita poſt pœnitentiam de peccato luxuriæ. Quare graues Authores teſte *Henriq. lib.8.c.51.n.1.* referunt, olim Eccleſiæ præcepto fuiſſe prohibitum talibus intra diem communicare.

78 Nota 3. *Antonium Arnaldum natione Gallum in libro de reparanda Eccleſiæ diſciplina* cum alijs docere, non eſſe ſatis illum, qui ſibi conſcius eſt peccati mortalis, confiteri Sacramentaliter ante communionem, ſed debere publicam pœnitentiam agere pro peccatis, etiam occultis; ſicut fiebat in Eccleſia primitiua, cuius conſuetudo iam à multis annis interrupta reuocanda ſit. Quia nec fuit abrogata legitimè, nec abrogari potuit, cum eſſet ex inuariabili ordinatione Chriſti, ac per conſequens oppoſitum morem eſſe corruptelam intolerabilem. Verum iſtam ſententiam erroris inſimulant, & latè refellunt *Petauius lib. de pub. pœnitent. & Epiſcopus Vaurenſis* de eodem argumento. *Et Ioannes Martinon tom.4. diſput.35. ſect.2.* Primo quia Tridentinum ante communionem requirit ſolam confeſſionem in peccatore, non pœnitentiam publicam, vt conſtat *ex ſeſſ. 13. cap.7.* Refellunt 2. quia præſens Eccleſiæ conſuetudo per quingentos, & plures annos perſeuerans ſine pœnitentijs publicis admittit peccatores ad communionem; carpere verò morem Eccleſiæ quoad Sacramētorum adminiſtrationem grauiter eſt damnatum in cap. *Ad abolendam, De Hæreticis, & in Tridentino ſeſſ. 7. can.13.* Refellunt 3. quia nec olim imponebatur publica pœnitentia peccatis ſecretis, ſed ſolum publicis, vt ſatis oſtendunt ex Patribus; nec prudenter imponi poteſt, nam indè proderentur peccata contra ſigillum confeſſionis, & iſta redderetur nimis odioſa. Ideò quippe dixit *Tridentinum ſeſſ.14. cap.5.* non eſſe diuino præcepto mandatum, nec poſſe ſatis conſultè præcipi, vt delicta præſertim ſecreta publica confeſſione proderentur.

79 Itaque dicendum eſt, per ſe loquendo nullam eſſe culpam paulò poſt commiſſum mortale peccatum communicare præmiſſa confeſſione. Sic *Sanctus Thomas, 3. part. quæſt.80. art.7. ad 1.* dixit, ex neceſſitate non impediri communionem, niſi propter mortale (ſcilicet durans in anima) quo pacto ſignificat accipiendam eſſe doctrinam articuli. Conſonant *Palud. Adrianus, Syluester, & alij*, quos ſequitur *Suarez diſp.65. ſec. 4. Nauarrus ipſe in ſumma latina cap. 21. num.51. Azor tom.1. lib.10. cap.31. q. 13. & 14. Ioan. Sanchez diſp.23. num.26. 29. & 30. Diana part.3. tract.4. Reſolut. 30.* Probatur nullum eſt præceptum humanum, vel diuinum obligans ad differendam communionem poſt præmiſſam debitam confeſſionem. Quoad præceptum poſitiuum fatentur *Couar. & Nauar.* non dari, quia re vera nec habetur ſcriptum, nec per traditionem; ſi quod tamen olim viguit, communi totius Eccleſiæ conſuetudine iam fuit abrogatum, vt aſſerunt *Henriquez ſup. & Fagundez num. 8.* imò putat *Azor ſup.* tale præceptum numquam extitiſſe. Quoad præceptum naturale patet; quia ratio naturalis ſolum dictat, ſancta ſanctè tractari; licet autem breue tempus poſt peccatum intercedat, poteſt eſſe talis conuerſio peccatoris, vt non ſolum ſanctus ſit, ſed etiam ſanctior, & deuotior, quam antea. Nec *Paulus 1. Cor.11. Nec Trid. ſeſſ.13. c.7.* aliam probationē, aliam ſanctitatem ex neceſſitate requirunt, niſi vt nullum ſibi conſcius peccati mortalis non confeſſi recipiat Euchariſtiam; nec certa ratione definiri poſſet, quanto tempore ſit abſtinendum.

80 Per accidens verò poſſet eſſe graue peccatum ſtatim accedere ad communionem, vel propter ſcandalum aliorum, ſi peccatum ſit publicum, & ex conſuetudine nota nō paucis, qui ſumūt anſam indè peccandi liberius: vel propter contemptum, ſi quis ideò parui pēdat peccatum, & ſubeat periculum facilè relabendi; vel etiam communicandi ſine vera, & efficaci deteſtatione criminis. Ita *Suarez ſupra Coninch quæſt. 80. numero 42.* Poſſet etiam eſſe veniale

propter diſtractionem, vel prauam aliquam affectionem ex peccatis (præſertim carnalibus) relictam. Sed ab hoc etiam excuſabit iuſta cauſa mox communicandi propter magnam ſolemnitatem, aut iubilæum; aut quia non poſſit commodè differri communio in alium diem, vt notat cum alijs *Bonacina de Sacram. diſp.4.q 6.punct.2.n.3. & 4. Cardin. de Lugo, de Euchariſt. diſp.15. ſect.1.* qui magnam requirit prudentiam, & attentam circumſtantiarum conſiderationem, vt dignoſcatur, quando hic, & nunc poſt immunditiam carnis ſit peccatum accedere: quando non ſit peccatum communicare; ſed adhuc melius ſit abſtinere: quando ſit melius communicare; nec regulam generalem poſſe præſcribi: de quo nos dicemus *c. ſequẽti q.2.*

CAPVT VII.

De diſpoſitione communicantium quoad corpus.

1 SVppono, diſtingui poſſe quo ad corpus diſpoſitionem antecedentem, comitãtem, & ſubſequentem; & quælibet harum eſſe poteſt, vel priuatiua, ſcilicet ieiunium, & carentia maculæ, vel poſitiua, ſcilicet actus aliquis, aut decens corporis ornatus, circa diſpoſitionem iſtam poſitiuam nihil eſt generaliter præſcriptum iure poſitiuo diuino, vel humano. Quin vt docet *Auguſtinus epiſtola 118. cap. 6 & Trident. ſeſſ.21.cap.2.* circa diſpenſationem tam huius, quam aliorum Sacramentorum in his, quæ ſunt extra ſubſtantiam ipſorum, Chriſtus Dominus nihil ſtatuit, ſed id totum Eccleſię diſpoſitioni commiſit, Eccleſia vero nihil vniuerſaliter decreuit circa corporis geſtũ, habitum, aut veſtitum, vel ſanitatem communicantium, vt notant *Suar. to.3. diſp.68.ſect.1. Bonacina diſp.4. de Sacramentis, quæſt.6. punct.2. Fagundez Præcept. 3. Eccleſ. lib. 3. cap. 6.*

2 Si ius naturale conſulamus, quoad antecedentem diſpoſitionem decet equidem, vt communicantes accedant eo corporis habitu, compoſitione, modeſtia, veſtitu, qui deuotionem, reuerentiam, honeſtatem præſeferat. Vnde quoad hoc ſeruanda erit Eccleſiaſtica conſuetudo. Si qua detur alicubi; nam olim varia, & multiplex erat, vt docet *Claudius de ſainct. Repet.9.cap.7.* Hodie tamen nullam ſcimus in Eccleſia vigere. Sic docent *Suarez, Bonacina, Fagundez ſup. Monet etiam Henriquez lib.8. cap.49.* vt Sacerdos ante celebrationem lauet manus, & faciem; Ego decere puto cõicantes omnes ablutos accedere.

3 Circa diſpoſitionem comitantem caueant Fideles, dum communicant, ne quid decidat in terram; ne dentibus atterant, aut maſticent hoſtiam, ſed reuerenter traijciant, ne quid dentibus hæreat, ſi quid palato, vel dentibus hæſerit, laicus non debet digito particulam extrahere, vt notat *Henriquez ſup. cap.50. n.2.* Sed ablutionibus etiam iteratis extrahatur. Si particula fundo calicis adhæreat, *Suarez ſup. ſect.6* dicit indecens eſſe, quod digito Sacerdotis trahatur ad os calicis; *Henriquez, & Fagundez* cum alijs dicunt eſſe decentius, vt per ablutiones etiam iteratas educatur. Miſſale tamen concedit, vt digito trahi poſſit, quare nullum peccatum erit; ſi digito Sacerdotis inde decenter extrahatur; quia verè non continet indecentiam, vt notant *Fagundez ſup. & Filliucius trac. 4.num.239.*

4 Circa ſubſequentem diſpoſitionem decet, vt communicãtes mox poſt communionem non expuant propter reliquias, vt monet *Henriquez lib.8.c. 49.n. 1.* decet etiam, ne mox alios cibos ingerant, qui cum ſpeciebus Euchariſtię miſceantur, vt cauetur cap. *tribus gradibus. de conſecrat. diſtinct. 2. & monet S.Tho. 3.part.quæſt.80. ad 6* addens, iam illius textus præceptum eſſe per contrariam conſuetudinem abrogatum. Quare

iam

idm non erit mortale mox comedere, quia non eſt contrà præceptum humanum. *Ita Sotus, Valent. Villalobos, quos ſequitur Diana part.3. tract.4. Reſol.44. fin. Henriq.* cum multis, & reddit rationem; nam apud Religioſos, qui faciunt vltimum ſacrum, ſolent ſtatim prandere. *Fagund. addit*, nec eſſe veniale, ſi cum aliquali cauſa fiat, innuens fore veniale, ſi fiat ſine cauſa; nimirum ob aliquam indecentiam. At melius *Suar. diſput.68. ſect.4.* fine ſolum ſignificat, eſſe Conſilium poſt communionem abſtinere per aliquod tempus à communi cibo, vel potu propter maiorem deuotionem, & reuerentiam, & id palam docent. *Chryſoſt. hom.27. in 1. Corinth. & Bonac. cum multis diſp.4. q.6. punct. 2. num.25.*

CAP. VII. QVÆST. I.

Vtrum morbus aliquis impediat communionem?

5 Certè non horret Chriſtus in Sacramento leproſos, & vlceribus plenos, nec eos, qui fluxum ſanguinis, aut ſeminis inuiti patiuntur, nec menſtruatas, nec deformes facie, vel corpore. Nam hæc non tollunt munditiam animæ. *Sic Henriq. lib.8. c.49. n.1. Fagund. Precept.3. lib.3. c.6.* cum alijs, & quidem ſi talis deformitas perpetua ſit, vel diuturna, non eſt homo diu priuandus fructu Sacramenti propter huiuſmodi defectum inculpabilem, vt ait *Suar.3.p.to.3. diſp.68. ſect.2.* ſolum pro ratione maculæ, vel morbi cauendus eſſet aliorum horror, vel etiam ſcandalum. Sic etiam *in c. Tua nos de Cleric. ægrotant* præcipitur, vt Clericus leproſus abſtineat ab altaris miniſterio propter ſcandalum, & horrorem populi; quaſi reputetur irregularis, *vt aſſerit Nauarr. c.27. nu.202.* limitant *Henriq. & Fagund.* niſi celebret coram leproſis, vbi ceſsat motiuum horroris. Videtur etiam ceſſare, quando celebraret in ſecreto; ideò Doctores ſolum aſſerunt illos prohiberi celebratione publica.

6 Si vero morbus, vel deformitas ſit temporalis, & breui credatur tollenda, reuerentia Sacramenti poſtulat, vt per illud breue tempus differatur communio, ſic notat. *Cardin. de Lugo diſp.15. nu.15. Addunt Suar. ſupr. & Filliuc. tract.4. n.227.* fore nonnunquam culpam venialem hoc negligere ob indecentiam aliquam, quæ vitari potuit, & debuit. Quod forſan intendunt aliqui Patres, dum arcent ab Euchariſtia menſtruatas. *Alenſis 4. p.q.47. membr.4.* dicit, eſſe conſuetudinem Eccleſiæ, vt fœminæ, poſt partum aliquibus diebus abſtineant à communione. Verum hæc non videtur introducta per modum prohibitionis, ſed ex natura rei propter debilitatem parientium, vt colligitur *ex c.1. de Purificat*, poſt partum, & notant. *Suar. & Filliuc. ſup.* impediunt equidem communionem vomitus infirmi, vel tuſſis frequens ob periculum irreuerentiæ, ſi quid ſpecierum eijciatur vt aduertunt. *Io. Sanch. diſput.38. nu.2. Dian. p.2. tract.14. Reſol.78. & p.5. tr.3. Reſol.55.*

CAP. VII. QVÆST. II.

Vtrum, pollutio communionem impediat?

7 Loquimur de pollutione, non quatenus peccatum eſt in ſe, vel in cauſa de qua diximus cum alijs peccatis, *c.6. q.9.* ſed quatenus relinquit aliquam fœditatem poſt ſe, quamuis fuerit inuoluntaria, vel ſi voluntaria fuit, iam fuerit culpa per Sacramentum pœnitentiæ remiſsa. Quo ſenſu negat abſolutè prima ſententia, quam tenet. *Io. Sanch. diſp.23. n.22. & ſequentib.* nec illam refellit. *Diana p.3. tract.4. Reſ.30.* Probatur, quia cum iam nihil culpabile ſuperſit, & homo poſſit eadem reuerentia, ſeu deuotione communicare, quaſi nihil tale præceſſiſset, nihil impedit, quo minus iſtè dignè communicet, ſicut *Apoſtolus & Tridentin.*

ſeſſ.14.c.7. prærequirunt. Confirmat. *Ioann. Sanch. nu.*30. ab effectu, nam quidam Confeſſarius pœnitenti ſæpè ſe voluntariè polluenti ſuaſit, vt ipſo die pollutionis habitæ communicaret ad impetrandam à Deo caſtitatem, & ab illo die non fuit vnquam pollutus.

8 Secunda ſententia docet, ex conſilio ſaltem, & congruentia differendam eſſe communionem per diem; quia manet fæditas quædam, & impuritas corporis, in quo Chriſtus recipiendus eſt, & frequenter accedit euagatio mentis quæ deuotionem actualem, aut valdè minuit, aut omninò tollit. Ita *S. Thom. 3.p.q.80.art.7. Henriq. lib.8. c.51. nu.3. Azor.to.1.lib.10.cap.31.q.13.& 14. Salaz. in trac. de frequent. communionis, c.9.* §.2.& 3. Quo ſenſu capi poſſunt aliqui Patres, & Doctores antiqui dicentes pollutum abſtinere debere per diem, quaſi debitum indicent honeſtatis, non obligationis, ortum ex defectu puritatis etiam externæ, quæ requiritur ad communionem, limitant hi Doctores ſuam doctrinam, primò quando talis fæditas eſt diuturna, vel frequens, vt in his, qui patiuntur fluxum ſeminis, ſecundò quando pollutio prouenit ex ſola nequitia Dæmonum impedire volentium communionem, tertiò quando neceſsitas aliqua, vel vtilitas compenſat irreuerentiam; in his enim euentibus non eſt prudens conſilium differre communionem.

9 Tertia ſententia docet, eſſe veniale peccatum eodem die communicare poſt pollutionem ſaltem culpabilem. *Ita Nuñus Ioann. de la Cruz. Ochagau.* quos ſequi videtur. *Diana p.5. tract.13. Reſol.65. Martinon to.4. diſp.35. ſect.5. num.58. Fauet Henriq. ſupra quatenus aſſerit. Nullum tamen videtur peccatum, ſi quis communicet poſt pollutionem inculpatam, aut venialem.* Indicat enim, poſt pollutionem mortalem fore peccatum ſaltem veniale. *Fauent Auguſtinus ſerm.244. de tempore Greg. reſp.11. ad Auguſtinum*, & antiquiores Theologi. Ratio poteſt eſſe, quia ex pollutione mortali ſic manet diſtracta mens, ſic inordinatus affectus, vt non poſſit homo intra diem accedere ſine irreuerentia, quæ ſit culpa venialis.

10 Dico 1. præciſè propter fæditatem ſeu maculam pollutionis non eſſe communionem omittendam etiam ex conſilio. Quia verè poſt tranſactam pollutionem, ſi non maneant alij diſtractionis, vel commotionis effectus, nihil videtur remanere, quod impediat communionem in ijs, qui non aliter ſe ſentiunt diſpoſitos, & deuotos, ac ſi nil tale contigiſſet. In hoc verum habet prima ſententia; conueniunt etiam. *Suar. 3.p. to.3.diſp.68.ſect.2. Coninch. q.80.nu.42. Bonac.diſp.4.q.8.punct.2. Filliuc.tract.4. nu.230. Cardin. de Lugo diſp.15.nu.9.* Et quoniam ex inuoluntaria pollutione ſæpè non manet præſertim in bene moratis diſtractio, vel commotio turpis, dixit. *Iuſtin. Martyr. q.21. ad Gentes, Eos autem æquum non eſt, qui talia inuiti paſſi ſunt, à participatione diuinorum Sacramentorum abſtinere.*

11 Dico ſecundò quando pollutio relinquit diſtractionem mentis veneream & commotionem carnis turpem; vnde ſit homo minus aptus ad res diuinas tractandas, vel erit veniale communicare, ſi rapiatur ad voluntarias diſtractiones; vel ſi non admittat illas ſponte, quamuis non ſit veniale peccatum communicare, conſultius erit abſtinere, donec talis euagatio vel commotio ſedetur, vt deuotè, reuerenter, & attentè communicet. *Ita Doctor. ſup. relati*; nec amplius Patres, & Doctores tertiæ ſententiæ videntur intendere, verum hic ſunt addendæ limitationes ſecundæ ſententiæ, præſertim tertia prudẽtis vero iudicio diſcernẽdum erit, perpenſis circũſtantijs omnib. an neceſſitas vel vtilitas cõmunionis hic, & nunc cõpenſet defectũ attẽtionis, & deuotionis, prudẽter, *Rubr. Miſſal. de defectib. ſect.9. numer.5. ſic ait, ſi præceſſerit pollutio, quæ cauſata fuerit ex præcedenti cogitatione, quæ ſit peccatum mortale, abſtinendum eſt à communione, vel celebra-*

tione,

Digitized by Google

tione, niſi aliud confeſſario videatur, ſi dubium eſt, an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, conſulitur abſtinendum, extrà tamen caſum neceſſitatis. Si autem certum eſt, non fuiſse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuiſse cogitationem, ſed eueniſse ex naturali cauſa, aut ex Diabolica illuſione; poteſt communicare, & celebrare, niſi ex illa corporis commotione tanta euenerit perturbatio mentis, vt abſtinendum videatur.

12 Hinc de copula iudicandum erit, ſi fuit illicita, impediet communionem vt pollutio voluntaria; ſi fuit coniugalis tam in reddente, quam in petente recta intentione, cenſenda eſt, ſicut in voluntaria pollutio. Qui verò petit debitum ex nimia carnis concupiſcentia voluptatis cauſa, magnum iudicium præbet animi minus diſpoſiti ad communionem. In omnibus attendendi ſunt effectus diſtractionis, aut commotionis, ſi manent; cauſæ pariter, ſi ſuppetunt rationabiles non differendi Communionem; & ita Conciliari poſſunt diuerſæ ſententiæ Doctorum, quas refert, & expendit. *Thomas Sanchez de Matrimon. libr.9. diſputation.13. vbi numer.17. docet cum alijs,* non eſſe veniale peccatum poſt communionem coire coniuges, ſed eſſe ſanum Conſilium eo die abſtinere.

CAP. VII. QVÆST. III.

Vtrum, prærequiratur ad communionem ieiunium, & quale?

13 PRærequiti ieiunium negant Heretici, quos damnat. *Concilium Conſtantienſe ſeſſion.13. refellunt Bellarmin. de Miſſa lib.2. capit.14. Suarez tomo 3. diſputation.68. ſection.3. Vazquez 3. part. diſputat. 211. cap.1. teſtimonijs Conciliorum, & Patrum. Cenſuit Sotus in 4. diſtinct.12. quæſt.1. artic.8.* hoc eſse præceptum diuinum à Chriſto Domino latum in honorem tanti Sacramenti. Quia ſic innuunt. *Auguſtinus Epiſt.118. capit.6. & Iſidorus lib.1 de officijs Eccleſiaſticis c.18.* Verum dico primò non eſse præceptum naturale, nam ex ſola dignitate huius Sacramenti non oritur talis obligatio. Dico ſecundò non eſſe præceptum poſitiuum diuinum; quia nec ex ſcriptura, nec ex traditione habetur, nec ex eius inſtitutione colligitur; cum potius ea nocte datum fuerit non ieiunis, vnde quædam Eccleſiæ conſueuerunt feria 5. Maioris hebdomadæ miniſtrare communionem non ieiunis. *Auguſtin. & Iſidor.* non dicunt eſſe diuinum præceptum, ſed ſpiritui ſancto placuiſse per Apoſtolos, vt in honorem tanti Sacramenti prius in os Chriſtiani Dominicum corpus intraret, quam cœteri cibi; & ideò per vniuerſum orbem morem iſtum ſeruari.

14 Vnde dico tertiò à temporibus Apoſtolorum fuiſse morem Eccleſiæ non ſumendi cibum, aut potum antè communionem, quem poſtea multa decreta confirmarunt. *Ita patres, & Concilia, quæ referunt Suarez Vazquez & Bellarmin. ſupra Cardinal. de Lugo, diſputation.15. ſect.2. habetur cap. Nihil 7. quæſt.1. cap. Sacramenta altaris, de conſecrat. diſtinct.1. capit. liquido de conſecrat. diſtinction.2.* Et quamuis decreta loquantur vt plurimum de Sacerdotibus celebrantibus; tamen *Conc. Matiſcon. 2. canon.6. & Conc. Conſtant. ſupr.* extendunt etiam ad Laicos, & Patres generaliter loquuntur, & praxis communis Fidelium ſic accepit. & obſeruauit. Datur ergo præceptum Eccleſiaſticum præmittendi ieiunium Euchariſtiæ, quoniam id Eccleſia potuit imponere, cum habeat poteſtatem ferendi leges etiam in his, quæ Chriſtus non præcepit, & de facto præceptum iſtud impoſuit in prædictis decretis, congrue quidem propter Sacramenti reuerentiam, & maiorem attentionem communicantis; ac vt inde diſcamus, Chriſtum fore primum fidelium

P. Lugo de Sacramentis.

cibum. Nec obſtat Chriſti factum poſt cœnam. Fuit enim ſpecialis ibi ratio. Quare nec alias eius cœnæ circumſtantias imitari debemus, vt docent *Henriquez lib.8. cap.49. num.3. Filliuc. tr.4. n.232. Martinon to.4. diſp.35. ſect.3. n.60. & ſequent.*

15 Cum autem duplex ſit ieiunium ex *Sanct. Thoma 2.2. quæſt.147. artic.6.* vnum naturale, quod omnem cibum, & potum excludit; alterum Eccleſiaſticum, quod omnem potum permittit, & cibum etiam per modum medicinæ. *Fuit opinio Gotfredi, & Ioannis Pariſienſis apud Sylueſtrum Euchariſt. 3. quæſt.6. & præpoſiti apud Dianam p.5. tract.5. Reſol.12.* dicentium, ſufficere ieiunium Eccleſiaſticum, vt quis dignè communicet, aut celebret. Probatur, quia cum Eccleſia præſcribat hoc ieiunium, debet illud intelligi, ſicut alia ieiunia per Eccleſiam indicta, quæ non ſoluuntur ſumptione medicinæ, vel potus.

At omninò tenendum eſt, prærequiri ieiunium naturale, ita vt quicumque cibus, aut potus in quauis minima quantitate ſub qua libet intentione medicinæ, vel curationis, ſi per modum cibi, vel potus ſumatur, impediat ex præcepto receptionem Euchariſtiæ. *Sic S. Thom. 3. p. q.80. artic.8. ad 3.* & communiter Doctores. Nam id in quibuſdam Concilijs exprimitur, in *Bracarenſi 2. canon.2.* præcipitur, ne quis *quocumque cibo præſumpto celebret, in Toletano 7. can.2.* dicitur. *Nullus poſt cibum, potumque quantumuis minimum ſumptum Miſſas facere præſumat*, in alijs indicatur, & ita iam Eccleſiaſtica conſuetudine optima legum interprete receptum eſt, vt oppoſitam ſententiam erroneam appellet. *Suarez ſup. ſect.4. & Vazquez capit.3.* vtpote communi ſenſui Fidelium contrariam. Vnde ſoluitur fundamentum contrarium, licet enim Eccleſia præſcripſerit iſtud ieiunium, non illud indixit Eccleſiaſticum, ſed naturale propter maiorem reuerentiam Euchariſtiæ.

16 Si petas, an poſt minimum cibum, vel potum communicare ſit mortale peccatum. *Zacharias Paſqualigus deciſion.335.* dicit eſſe probabilem ſententiam quorumdam (quos ſuppreſſo nomine citat, *Suarez tomo 3. diſputation.68. ſection.4.*) dicentium eſſe veniale propter materiæ leuitatem, & probatur primò, quia parua materia non ſoluit naturale ieiunium niſi leuiter, nec opponitur notabiliter præcepto, vel eius fini ſubſtrahendi nimirum alimentum corporale fidelibus, donec accipiant ſpirituale: moraliter enim adhuc cenſetur corpus incibatum, quatenus parum pro nihilo reputatur. Probat ſecundo, quia paruitas materiæ reddit veniale peccatum, quoties diſſonantia cum ratione non conſiſtit in indiuiſibili. Sed ſic eſt in præſenti, quia tam ex parte ieiunij, quam ex parte irreuerentiæ conſecuta ad communionem poſt cibum datur latitudo diſſonantiæ leuis, & grauis, ergo ſicut parum cibi, vel potus eſſet leue peccatum contra ieiunium naturale, quando iſtud deberetur ex voto vel præcepto: ſic etiam irreuerentia communionis poſt illam leuem ieiunij violationem erit leuis.

17 Verum omninò tenendum eſt, communicare poſt quantumlibet minimum cibum, vel potum, qui naturale ieiunium quomodolibet ſoluerit, eſſe mortale peccatum. *Ita Suarez ſupra Vazquez diſputat.211. numer.28. Bonacina diſput.4. qu.6. punct.2. num.6. Fagundez præcept.3. libr.3. c.5. num.24. Cardinal. de Lugo diſputat.15. num.22. Diana part.5. tractat.5. Reſol.12. & p.6. tract.8. Reſol.8.* cum multis alijs. Probatur primò nam hoc præceptum non prohibet per ſe directè cibum, & potum, ſed communionem poſt ieiunium ſolutum, ac perindè poſt minimam etiam quantitatem ſumptam per modum cibi, vel potus; communio vero ſemper eſt materia grauis, ergo

Digitized by Google

ergo ſemper erit mortale peccatum communicare poſt ſolutum ieiunium, quamuis in parua quantitate ſolutum ſit; quia grauiter læditur reuerentia Sacramenti per hoc præceptum indicta, dum Chriſtus ſumitur poſt cibum, aut potum corporalem ſiue magnum ſiue paruum.

18 Probatur ſecundò, quia licet materia parua ſecundum ſe præcisè non poſsit ab Eccleſia prohiberi grauiter, poteſt tamen, quando magna redditur in ordine ad ſignificationem; ſic Eccleſia præcipit ſub mortali modiciſſimam aquam in calicem mitti propter myſterium, & ſignificationem; ſimiliter ergo naturale ieiunium præcipit ante communionem ad ſignificandum Chriſtum fore noſtrum primum cibum; Et cum hæc ſignificatio deficiat, quoties alius cibus, aut potus quamuis minimus ante communionem ſumptus eſt, ſemper erit mortale poſt minimum etiam cibum, aut potum communicare.

Probatur tertiò. Nam Eccleſiæ praxis, & communis ſenſus Doctorum ſic interpretatur hoc præceptum, vt poſt quemlibet etiam minimum cibum, aut potum etiam inaduertenter, vel inuitè ſumptum communicare non poſsit ſine peccato mortali.

19 Conatur *Paſqualigus hæc* argumenta ſoluere, ſed verè non ſoluit. Nam aliud eſt; an hæc vel illa materia propter ſuam paruitatem, & modum ſumptionis violet naturale ieiunium, (de quo dicemus infrà) ſcilicet muſcam, vel culicem, vel quid ſimile in os apertum immiſſum; & aquam, quam auellanæ putamen capit, inaduertenter deglutitam cenſeri traiectam, per modum ſaliuæ, volunt nonnulli, teſte *Granado tertia parte controuer.6. tract. tu 10. diſputatione 8. numero* 8. qui ſubdit rem iſtam potius eſſe reſtringendam, quam ampliandam. Aliud eſt ſuppoſita iam violatione ieiunij naturalis per veram manducationem, aut potationem, & ſi minimi cibi vel potus, an ſit mortale communicare? quod nullus, quem nominatim nouerimus, negauit; nec probabile reddunt argumenta Paſqualigi. Quare cenſeo cum *Suario, & Diana ſupra* contrariam ſententiam non eſſe practicè probabilem.

20 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, & ſi paruus cibus, aut potus ſoluat naturale ieiunium leuiter, verè tamen ſoluere illud, ita vt verè iam ſit homo non ieiunus; vnde ſi tunc communicet, verè communicat non ieiunus, atque ideò grauiter peccat contra præceptum Eccleſiæ.

Ad ſecundum conceſſa maiori negatur minor; quia licet violatio ieiunij latitudinem habeat, quod ſit violatum abſolutè, vel non ſit abſolutè violatum, in indiuiſibili conſiſtit: & communicare poſt violatum ieiunium ſuppoſito præcepto, continet ſemper grauem irreuerentiam Sacramenti, quam tenemur euitare vi talis præcepti.

CAP. VII. QVÆST. IV.

Quid requiratur, vt violetur ieiunium naturale?

21 Doctores communiter duo requirunt. Primum eſt, vt aliquis cibus aut potus humanus ſumatur, talis autem eſt, qui non ſolum in alicuius animalis, ſed in hominis ſtomacho naturaliter alterari poteſt, & ad ipſius nutritionem ordinari. Sumitur enim ad conſeruationem, & augmentum viuentis, ac vt ſit cibus humanus, aptus eſſe debet in hominis ſubſtantiam conuerti per potentiam nutritiuam humanam. Ita *Cardinal. de Lugo de Euchar. diſp.15.ſect.2.*

22 Secundum eſt, vt talis cibus, aut potus ſumatur per actionem, quæ propriè ſit comeſtio, vel potatio; non reſpiratio, vel traiectio ſaliuæ, vel olfacio, vel ſimilis. Propriè verò comeſtio, vel potatio ſunt actiones, quibus cibus, aut potus extrinſecus accepti

conſtituuntur in ſtatu proximo, vt poſſint nutrire, quatenus humano modo deglutiuntur; & traijciuntur ad ſtomachum via naturaliter deſtinata nutritioni; ſcilicet per os, palatum, & fauces. Et quamuis neceſſarium non ſit, vt ipſe comedens ordinet illam actionem ad traijciendum alimentum; debet ab alio ſaltem ad talem finem ordinari, dum per viam comeſtioni connaturalem tranſmittitur; vt contingit infantibus, & infirmis, quibus alij per vim interdum immittunt in os cibum, aut potum. Ita *Cardin. de Lugo ſupra*.

23 Hinc poſſunt varia dubia decidi. Primum ſit; An qui deglutijt aliquid non comeſtibile, ſcilicet oſſiculum, fruſtrulum metalli, papyrum, cretam, vngues, vel quid ſimile, communicare poſſit? *Negant Henriquez lib. 8. cap. 49. num. 2. Nuñus, 3. part. quaſt. 80. art. 8. Præpoſitus ibi, dub. 1. Bonacina diſp. 4. quaſt. 6. punct. 2. num. 10. Reginaldus lib. 29. num. 118. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 18. Villalobos tom. 1. tract. 7. difficult. 39. num. 1. Fagundez de Præceptis Eccleſiæ, Præcept. 3. lib. 3. cap. 5. num. 5. & alij*. Probatur 1. quia *S. Thom. 3. part. quaſt. 80. art. 8. ad 4.* dicit, ad violationem ieiunij naturalis nihil referre, vtrum id, quod ſumitur, nutriat, vel non nutriat, dum modo ſumatur per modum cibi, vel potus; vbi ſignificat, per modum cibi, vel potus ſumi, quidquid non ſumitur per modum ſaliuæ, vel reſpirationis, quamuis non ſit comeſtibile.

Probatur ſecundò. Nam aqua non nutrit, & tamen impedit communionem, vt expreſſit *Gloſſa in c. Nihil verb. Minimum 7. q. 1.* Item venenum non ordinatur ad nutritionem, ſed ad deſtructionem hominis, & tamen impedit cõmunionem. Ergo ſimiliter quod non eſt comeſtibile, ſeu nutritiuum, ſi ſumatur, impediet. Probatur tertiò, quia fœminæ comedentes terram, carbonem, argillam, vel ob delectationem guſtus per modum cibi, vel adminuendum colorem per modum medicinæ, non poſſunt communicare, quia violarunt ieiunium, Ergo nec comedentes cretam, papyrum, & ſimilia.

24 Melius affirmant *Vega, Ledeſma, Ludou. de S. Iuan, Ioann. de la Cruz*, quos ſequitur *Ioan. Sanch. diſp. 42. n. 23. Card. de Lugo n. 29. Diana par. 2. trac. 14. Reſol. 52. & par. 3. tr. 4. Reſol. 38. & par. 5. tract. 13. Reſol. 1.* Probatur: Nam Sacri Canones ſolum exigunt, vt nullus cibus, aut potus ſumatur ante communionẽ; quod ſatis conſtat ex verbis ipſorũ: Sed quod ex ſua natura non eſt homine comeſtibile, ſeu potabile, non eſt propriè cibus, aut potus humanus. Ergo licet ſumatur aduertenter, & in magna quantitate, nec ſoluit naturale ieiunium; nec impedit ſubindè communionem.

25 Ad primum in oppoſitum reſpondetur, *S. Thom. loqui de his*, quæ per accidens nõ nutriunt ob paruitatem materiæ; non verò de his, quæ natura ſua non ſunt nutritiua. Ad ſecundũ reſpondetur aquam, etſi directè non nutriat, valdè tamen iuuare nutritionem, eſſeque propriè potum humanum, quem Eccleſia directè prohibet ante communionem. Venenum putat *Paſqualig. dec. 314.* non ſoluere ieiunium naturale, nec impedire communionem, quia natura ſua non ordinatur in cibum, & alimentũ humanum. Mihi videtur, tam venenum, quàm medicinas, ſemper continere partes aliquas, quę ſint ex natura ſua cibus humanus, & ideo ſoluere naturale ieiunium.

26 Ad tertium *Ioan. de la Cruz in Direct. p. 2. de Euc. q. 5. dub. 4. cõc. 2. & Dian. p. 2. tr. 14. Reſ. 52.* cõcedunt, illas fęminas violare ieiuniũ naturale; quia comedunt terram, vt cibum, vel medicinã. *Paſqualig. deciſ. 315.* negat; quoniam terra nunquã eſt propriè cibus humanus, vel medicina, ſed ſemper eſt elementum primum, quod ab humano ſtomacho non poteſt alterari, quamuis ſecundum aliquas tenues partes diffundatur per totum corpus. *Card. de Lugo ſup. n. 32.* dubitat, & merito, quia nunquam terra ſic eſt elementum purum, vt non habeat partes aliquas alterabiles ab humano ſtomacho. Quare poſt talem comextionem,

nem, ego nō permitterem communionem. *Ioannes Sanchez ſupra* concedit, ſiquis auella nam integram, vel pineam nucem cùm cortice deglutiat, violare naturale ieiunium; nā illa materia comextibilis eſt. Ego verò dubito; nam *Card. de Lugo ſup.* bene docet, ea, quæ deglutita, poſtmodū emittuntur integra cum excrementis, quoniam ab humano ſtomacho non poſſunt alterari, non violare naturale ieiunium; quia verè non ſunt humanus cibus. Talia ſunt oſſicula quædam fructuum, aurei nummi, lapilluli, & forſan cortices auellanæ, vel pineæ nucis: Hæc enim diſcernere magis ſpectat ad Medicos, quàm ad The ologos.

27 Sit dubium 2. An ſumptio tabachi vel in folio, vel in puluere, vel in fumo cōmunionem impediat? Affirmat *Antonius de Leone in quæſtionibus de Ch.colate, p.2.§.4.n.10. & ſequentibus*. Probat 1. nam ad violādum naturale ieiunium ſufficit aliquid etiam non comextibile fuiſſe traiectum in ſtomachum. Probat 2. quia folium tabachi receptum in os aliquē ſuccum deriuat in ſtomachum, quo naturale ieiunium violetur; puluis etiamſi ſumatur per nares, aliquis decidit in ſtomachum; fumus pariter ad ſtomachum peruenit, & aliquo modò nutrit, vt conſtat experientia multorum, qui ſolo fumo diu vixerunt. Probat 3. quia duo *Concilia, nimirum limenſe 3. actione 3.cap.10. & Mexicanum 3.lib.3. tit.15.§.11.* ſub graui reatu prohibent tabachi ſumptionem antè celebrationem, vel communionem. Ergò cognouerunt ibi culpam grauem ob communionem poſt violatum ieiunium.

28 Negant *Alfonſus de Leone de officio Capellani q.8. ſect.17. caſu 2.n.134. Paſqualigus deciſ. 333. & 334. Diana p.5. tract.13. Reſol.1.* Probant 1. Nam quando folium tabachi retinetur in ore ſine voluntate deglutiendi, ſolùm cauſare poteſt traiectionem alicuius humoris ex capite defluentis ad ſtomachum, quæ non violat naturale ieiunium, ſicut nec aliquis tabachi ſuccus per modum ſaliuæ traiectus ex communi Doctorum. Quando tabachi puluis ſumitur per nares, nō violat naturale ieiunium; nam illa ſumptio nō eſt comextio, cùm non fiat per os, ſicut de aqua per nares attracta, licèt traijciatur aliqua pars eius in ſtomachum, fatentur Doctores. Probant 2. de fumo, qui licèt per os ſumatur, non tamen deſcendit in ſtomachum, ſed per nares emittitur. Rurſus quamuis aliquid illius deſcenderet in ſtomachum, & nutriret, non recipitur per veram comextionem, ſed per reſpirationem, quæ non violat ieiunium. Demum fumus nec eſt verè cibus, nec potus, vndè qui ex induſtria die ieiunij aperto ore fumoſum halitum carnium in magna quantitate reſpirando traheret, nec ſolueret ieiunium eccleſiaſticum, nec naturale iuxtà communem ſenſus fidelium. Igitur nullo modo ſumptio tabachi poteſt impedire communionem.

29 Pro deciſione ſuppono 1. ſiquid per modum ſaliuæ traijciatur in ſtomachū, vel per reſpirationem attrahatur, licèt nutrire poſſit, non violare ieiunium. Quia nec natura, nec Eccleſia etiā antè communionem prohibet ſaliuæ traiectionem, vel aeris reſpirationem, & cōſequenter nec traiectionem eorum, quę vel cùm ſaliua ſunt ita permixta, vt per modū vnius deglutiantur; vel cùm aere regulariter deferuntur, quem ab his purgare non poſſumus ad reſpirandum. Eſſet quippè durisſimū præceptum, ſi cogeremur nihil omninò cùm ſaliua, vel reſpiratione traijcere. *Sic Suar. to.3. diſput.68. ſect.4. Bonac. diſp.4 q.6. punct.2. nu.6. Fagundez Præcept.3. lib.3. cap.5. num.14. Coninch.q.80. num.47. Cardin. de Lugo de Euch. diſp.15. nu.23. & 34. & alij communiter.*

30 Vndè colligunt, ſiquis abluens os, deglutit aliquid aquæ, vel vini per modum ſaliuæ, quamuis non ſit conuerſum in ſaliuam; pariter ſi guſtans cibum, aut iuſculum, aliquid illius admixtum ſaliuę traijcit, non violare ieiunium.

Digitized by Google

nium. Addunt *S. Antoninus, Paludanus, Sylueſter*, quos ſequitur *Paſqualigus deciſ.323. Azor. tom.1. lib.10. cap.30. quæſt.* 2. ſiquid modicum traijciatur à lauante, non ſolui ieiunium; nam id adhuc non habet rationem potus, aut cibi, cùm deſcendat in ſtomachum præter intentionem, & ex vi actionis, quæ non ordinatur ad traijciendum cibum, aut potum.

Idem eſt, ſiquis aromata dentibus terat, aut ore retineat ad euitandum aerem, vel odorem noxium, vel ad ſimilem effectum, dummodò nihil ex intentione deglutiatur. Quòd ſi minimum quid per modum ſucci permixtũ inſeparabiliter ſaliuæ traijciatur, non ſolui naturale ieiunium, cenſent *Tannerus tom.4. diſp.5. quæſt.8. dub.4. num.79. Fauſtus de Euch. li.1. quæſt.381. Diana ſup. Conſonat Lorichius in Theſauro, verb. Miſſa. num.21. §.3.* dicens, non impediri communionem, ſiquis granum paruum in os ſumeret, ad maſticandum, & caſu deſcenderet in ſtomachum. Quia tunc nulla datur intentio cooperans ad illam actionem, & ordinans illam ad nutritionem; hoc enim requiritur ad veram manducationem, vt dicebamus *numer.22. P. Illiphonſus Rodriquez* in manuſcriptis aſſerit, aquàm, quàm auellanæ putamen capit, inaduertenter deglutitam, cenſeri traiectam per modum ſaliuæ; quòd non omninò reprobat granadus, vt vidimus *ſupra num.19.*

31 Colligunt etiam, ſiquis per modum reſpirationis attrahat parum terræ, vel pulueris, aut muſcam, vel culicem volantem in os apertum, aut aliquas pluuiæ guttas inaduertenter traijciat, non ſoluere ieiunium. Nam hæc omnia trahuntur per reſpirationem, vt cùm multis notat Paſqualigus *deciſ. 317. & deciſ. 319. dicit, idem eſſe de odore, vel ſuffitu. Conſonat Granado 3. part. Contro.6. tract.10. diſp.8. num.4. dicens, Siquis reſpirando attraxerit vaporem aliquem etiam in quantitate, quæ ſufficiat ad aliqualem nutritionem, poſſet adhuc ad Euchariſtiam accedere, quia id non ſumitur per modum cibi.*

32 Suppono 2. ſiquis deglutiat ſanguinem, aut alium humorem ex capite decidentem ad os, vel ab ore manantem, non violare ieiunium. Quia iuxtà regulam traditam à *S. Thoma in 4. diſt.8. quæſt.1. art.4. quæſtiunc.2. ad 3.* quidquid ab intrinſeco prouenit, & ore non ſumitur ab extrinſeco, verè non comeditur, nec bibitur. Secus eſſet, ſiquis ex vulnere, quòd habet in manu, vel pede ſanguinem ſugat, aut extractum ex propria vena bibat, & traijciat: nam ibi verè datur cibus, aut potus ore ſumptus ab extrinſeco, & deglutitus, vt benè notat *Card. de Lugo ſupra num.32.* Addit *Paſqualigus deciſ.332.* ſiquis habens in ore ſanguinem, vel humorem, quem eijcere poſſet, ex induſtria velit traijcere in ſtomachum, vt hauriat alimentum, ſoluere ieiunium; quoniam eſſet vera comextio ex intentione deglutientis. Quamuis enim non proueniat ab extrinſeco, tamen æquiualet extraneæ ſubſtantiæ; quippè ſanguis extrà proprium locum pro extranea ſubſtantia reputatur. Hæc doctrina licèt ſpeculatiuè fortaſſe ſit probabilis, multis ſcrupulis eſt expoſita. Quare contrarium cenſeo tutum in praxi; ſemper enim valet regula *S. Thomæ*, quòd non ſit comextio, dum cibus non adducitur ab extrinſeco.

33 Suppono 3. ſiquis aquam, vel quidpiam aliud per nares ſumat, quamuis id ad ſtomachum tranſmittatur, non violare ieiunium, quia non eſt ſumptum per modum cibi, vel potus; cùm non tranſierit per viam à natura deſtinatam comextioni, vel potioni. *Sic docent Suarez, & Fagundez ſupra. Cæleſtinus in compend. tract.8. cap.5. dub.5.*

34 Iam Dico 1. ſi tabachus ore ſumatur, & ex induſtria tranſmittatur ad ſtomachum; procul dubio ſoluit ieiunium, & impedit communionem: quia talis eius ſumptio eſt vera comextio. Sic notant *Diana, & Alfonſus de Leone ſup. præpoſitus 3. p. quæſt.80. a.8. dub.2. n.39.*

Digitized by Google

num. 39 Si verò retineatur in ore ſine voluntate traijciendi, non ſoluit ieiunium; quia licet attrahat aliquem humorem, cuius pars deſcendat ad ſtomachum, hic non recipitur ab extrinſeco, & quamuis aliquis ſuccus tabachi deglutiatur, hic traijcitur per modum ſaliuæ. Si tabachus ſumatur per nares, non ſoluit ieiunium, vt probat *ſecunda ſententia, & conſtat ex numero præcedenti*. Si ſumatur in fumo, multo minus; quia verè fumus nec eſt cibus, nec potus. Vnde ſoluuntur primum, & ſecundum fundamentum oppoſitum. Quapropter communis modus ſumendi tabachum in folio, vel puluere, vel fumo non violat naturale ieiunium, & per conſequens ex eo capite nõ impedit communionem.

35 Dico ſecundò. Sumptio tabachi communiter cauſat talem fœtorem, & immundam purgationem, vt indè meritò communionem impediat, ob indecentiam, & irreuerentiam aliquando grauem ſic tractantis indignè diuina myſteria.

Quare prudenter illa *Concilia relata numero* 27. & plures Antiſtites grauiter prohibuerunt tabachi ſumptionem ante communionem. *Quin Vrbanus* 8. *per ſpeciale Breue iuſſit*, Vt in Hiſpalenſi Diœceſi nullus ante communionem, nec in Eccleſia, vel cœmenterio ſumeret tabachum. Vnde ad alias Diœceſes prohibitio manauit. Et ita vel ratione talis prohibitionis, vbi ligat, vel ob irreuerentiam grauem ex immodica ſumptione prouenientem ſæpè quidem erit mortale peccatum cõmunicare poſt tabachi ſumptionem.

36 Sit dubium tertium. An reliquiæ cibi præcedentis diei remanentes in dẽtibus, aut gingiuis, & traiectæ poſt mediam noctem impediant communionẽ? Si caſu traijciantur, negant *S. Thomas 3. par. q. 80. art. 8. ad 4. Coninch ibi nu. 46. Suarez ſup. Vazquez 3. par. diſp. 211. c. 3. Sylueſter, Angles, Sotus, Nauarrus, Chamerota, Reginaldus*, quos ſequitur *Bonacina diſp. 4. qu. 6. punct. 3. nu. 6.* Nam tales reliquię pertinent ad comeſtionem diei præcedentis, quæ iam illum cibum maſticauit, & per accidens totum non deglutijt. Excipiunt *Nauarrus quæſt. 80. art. 8. concl. 1. Ludouicus de S. Iuan in ſum. tom. 1. qu. 4. art. 10. dub. 3. Manuel in Sum. tom. 1. cap. 103. n. 3.* niſi reliquiæ magnæ ſint, & quę dentibus ſcindi poſſint; tunc enim iam videtur eſſe noua comeſtio.

37 Si reliquiæ deglutiantur ex induſtria, violari ieiunium, ſentiunt *Paludanus*, quem ſequitur *Vazquez ſup. Filliuc. tract. 4. num. 236. Reginaldus lib. 29. num. 119. Layman lib. 5. trac. 4. cap. 6. num. 18. Cardin. de Lugo num. 36. Præpoſitus 3. p. q. 80. art. 8. dub. 1. num. 40. & alij*. Probatur, quia talis actio cenſetur noua comeſtio, cum ex vi prioris non ſequatur, ſed noua voluntate fiat. Quamuis enim præceptum nõ obliget ad illas reliquias ex dentibus extrahendas, vt expuantur; nam omiſſiuè nos in his habere non eſt comedere, ſed permittere reliquias cum ſaliua traijci, quod non tollit naturale ieiunium, cum ſit quaſi moraliter connexum cum cœna noctis præcedentis. At quando reliquia iam è dentibus extracta ſenſibiliter habetur in lingua, v.g. granum aniſij, vel quid ſimile, cumque poſſit expui facilè, vult aliquis id ex induſtria deglutire, vel retinere, vt cum ſaliua traijciatur, cenſetur ſpontè violare ieiunium per voluntariam comeſtionem.

38 Oppoſitum docent *Tabiena verb. communicare num. 49. Henriquez libr. 8. cap. 50. num. 4. litt. V. Ochagauia tract. 2. de Euchar. q. 12. num. 7. Ioannes de Cruce, Molfeſius, & Pitiganus*, quos ſequitur *Diana part. 3. tract. 4. Reſol. 37. & part. 4. trac. 4 Reſolut. 104.* Probatur, quia cum tales reliquæ ſiue paruæ, ſiue magnæ (nõ poſſunt autem nõ eſſe communiter exiguæ, quæ manent affixæ dentibus) non ab extrinſeco recipiantur hodie, ſed heri tanquam partes heſternæ comeſtionis ſumptæ, cœperint maſticari, ſemper retinent moralem connexionem cum illa, ſubindeque licet ſenſibiliter habeantur in lingua, & ex induſtria deglutiantur, non conſtituunt nouam comeſtionem mo-

Digitized by Google

moraliter, ſed heſternam perficiunt, & complent.

39 Conueniunt ferè Doctores, in praxi fore conſulendum, vt dictæ reliquiæ, quantum commodè fieri poſſit, expuantur: Nam id eſt ſecuriùs, & decentiùs. At quoniam ſcrupuli non ſunt inijciendi, quoties probabiliter tolli poſſunt, nec probabilitas poſterioris ſententię negari debet; cenſeo non ſolum non eſſe dānandum peccati mortalis illum, qui reliquias præcedentis diei voluntariè traijceret, vt aſſerit *Diana ſup.* ſed nec peccati venialis. Quia ſi verè non violat naturale ieiunium, vt ſentiunt Authores huius ſententiæ, non eſt cur peccet venialiter communicando. Rurſus vt diximus *ſup. num* 17. circa præceptum iſtud non datur veniale peccatum ex paruitate materiæ; quapropter ſi poſt voluntariam reliquiarum traiectionem cōmunicare peccatum eſſet, non foret veniale, ſed mortale.

40 Hinc inferunt *Tabienna verb. communicare num.* 49. *& Barthol. ab Angelo Dial.* 4. §. 214 Probabileq. cenſet *Amicus tom.* 7. *diſput.* 27. *ſect.* 1. *num.* 5. Si quis noctu ſaccharum, aut quid ſimile mittat in os, vt paulatim liqueſiat, & deſcendat in ſtomachum, quamuis ex induſtria deglutiatur per mediam noctem, non violare ieiunium naturale; nam ad huius violationem requiritur cibus eodem die ſumptus ab extrinſeco, & in hoc caſu nullus cibus exterior recipitur, ſed qui fuerat receptus, paulatim liqueſit, & traijcitur per modum ſaliuæ.

41 Verum omninò tenendum eſt, hūc communicare non poſſe, niſi moraliter certus ſit, ſe nihil deglutijſſe poſt mediā noctem. Ita *Suarez, Vazquez, Coninch, Reginaldus, Bonacina, Ioannes Sanchez, & alij,* quos ſequuntur *Diana par.* 2. *trac.* 14. *Reſolut.* 51. *& part.* 7. *trac.* 12. *Reſolut.* 10. *Cardin. de Lugo ſupr. n.* 37. Probatur, nam id, quod poſt mediam noctem traijcitur vel caſu, vel induſtria, planè non eſt reliquia Cœnæ prçcedentis, ſed pars eius cibi, cuius comextio fit per continuam liquefactionem, & traiectionem. Etenim cum illud mittatur in os, vt paulatim deglutiatur, ex intentione ſumentis tamdiù durat eius comextio, quādiù liquefactio, & traiectio; nec finitur, donec totum traiectum ſit, aut eiectum ex ore. Comedit ergo poſt mediam noctē, qui tunc illum liquorem deglutit. Sicut qui paulo ante mediam noctem immitteret in os partem pomi, panis, aut carnium, & bene præmanſam poſt mediam noctem deglutiret, communicare non poſſet. Quippe cōtinuare comextionem inceptam eſt verè comedere. Vnde ſoluitur fundamentum oppoſitum. Secus eſt in reliquijs, quæ ſumptæ ſunt pro cœna præcedente, cuius ſubindè complementum ſunt ex primaria ſumentis intentione.

42 Si quis verò poſt mediam noctem reperiat in ore, quòd prima nocte ſumpſerat, & materia ſit talis, vt liqueſieri nequeat, extrahat illam, & manet ieiunus. Secus ſi liqueſieri poſſit, & probabile ſit, aliquid fuiſſe poſt mediam noctem traiectum. Si poſt mediam noctem totum reperiat conſumptum, & perpenſis circumſtātijs, probabile reputet, totum fuiſſe traiectum ante mediam noctem, vel eſſe probabilem vtramque partem, communicare poteſt, quia ſufficit conſcientia probabilis ieiunij, vt dicemus *infra num.* 48. Si verò probabile reputet, aliquid poſt mediam noctem fuiſſe traiectum, & oppoſitum non eſſe probabile, non poteſt communicare. *Sic Paſqualigus deciſ.* 327. *&* 328. Quid autem ſi ſit dubium negatiuum? dicemus *numero* 46.

CAP. VII. QVÆST. V.

Quamdiu debeat hoc ieiunium ante communionem ſeruari?

43 S. *Thomas.* 3. *par. q.* 80. *art.* 5. ſic ait. *Licet principium diei ſecundum diuerſos diuerſimodè ſumatur; Eccleſia Romana diem à media nocte incipit. Et ideò ſi poſt mediam noctem aliquis ſumpſerit aliquid per modum cibi, vel potus,* non

Digitized by Google

non poteſt eadem die hoc ſumere Sacramentum; poteſt verò, ſi ante mediā noctem. Hanc doctrinam ſequuntur communiter Doctores, qui dicunt, hanc eccleſiaſticam conſuetudinem in natura fundari; nam tunc incipit Sol ad nos redire. *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 8. ad 5. notat, ſtandum eſſe conſuetudini loci, quæ tamen Eccleſiæ decreto recepta fuerit: quòd approbat Suarez diſp. 68. ſect. 4. ſed addit, Nullibi* (quòd ſciamus) ab Eccleſia fuiſſe receptum alium modum computādi diem quoad eccleſiaſticas functiones, licèt quoad alios vſus, vel actiones diuerſæ ſint Regionum conſuetudines. At vbi per ſex menſes ſol non occidit, & per totidē alios non apparet, iam erunt termini deſignari poſt aliquam operationum periodum ad ſumendum alimentum, quibus Eccleſia præceptum iſtud accommodet, & horam etiam ſacrificandi. Videatur *Vazquez 3. part. diſp. 211. num. 32.*

44 Quæres 1. vtrùm neceſſe ſit, cibum eſſe digeſtum, vel dormijſſe poſt cœnam ad Euchariſtiam recipiendam? Affirmare videtur *gloſſa in cap. Nihil 7. q. 1.* propter *cap. ſt. Tribus gradibus de Conſec. diſt. 2.* vbi dicitur, hunc ſacrum cibum non eſſe profanis cibis miſcendum: Et Gloſſa in cap. *Si conſtiterit de Accuſat.* propter illum textum, in quo punitur ſacerdos, qui poſt cibum in taberna ſumptum nocte præcedente, mox proceſſit ad publicam Miſſam cantandam.

Negant communiter (& merito) Doctores *cum S. Thoma ſup.* docente, nihil referre ad communionem, vtrum poſt cibum, & potum antè mediam noctem ſumptum homo dormierit, vel cibus digeſtus ſit, quantum ad rationem præcepti; referre tamen quantum ad perturbationem mentis, quàm pariuntur homines propter carentiam ſomni, vel digeſtionis. Ratione probatur; nam abſolutè dicitur ieiunus, qui poſt mediā noctem nihil ſumpſit: quamuis cibum anteà ſumptum non digeſſerit. Et nullo iure præcipitur ille ſomnus, vel digeſtio: nec finis præcepti, ſcilicet apta diſpoſitio communicantis ieiuni cadit ſub præceptum, ſed ſola materia, nimirum nihil poſt mediam noctem comediſſe, vel bibiſſe. Sic intelligi poteſt textus in cap. *Tribus gradibus*, vt loquatur de fine præcepti: Sed præcipuè loquitur de cibo non ſumendo poſt communionem, cuius præceptum abrogatum eſt, vt vidimus *ſup. n. 4. In* cap. *Si conſtiterit*, punitur ille ſacerdos propter irreuerentiam, & præſumptionem cibi poſt mediam noctem accepti; cùm totam noctem in taberna bibulus tranſegiſſet. Vndè ſoluitur fundamentum contrarium.

45 Quæres 2. An dubius de ieiunio poſſit cōmunicare? Suppono, dubiū eſſe poſſe vel negatiuum, vel poſitiuū. Rurſus pōt eſſe dubiū, an aliquid traieceris: vel cùm conſtet, te comediſſe, dubitas, an fuerit poſt mediam noctem. In dubio negatiuo affirmant abſolutè Medina, *Lucius, Laym. Ioan. Sanch. quos retuli in tr. de conſc. c. 2. q. 30. num. 175. nunc addo Mart. to. 4. diſp. 35. n. 65. & Dian. p. 3. tr. 4. Reſolut. 29.* Probant; nam in dubio melior eſt conditio poſſidentis: ſed quilibet fidelis poſſidet ius communicandi, dum non cōſtat impedimentū aliquod. Ergo dum eſt dubia violatio ieiunij, cōmunicare poteſt: non enim impedit niſi comextio eiuſdem diei certa. *Cardin. de Lugo diſp. 15. n. 43. & 44. diſtinguit.* Si dubiū ſit, an aliquid traieceris, poteris cōmunicare: quia tunc poſſeſſio ſtat pro tua libertate, atque prohibenti communionem incumbit onus probandi violationem ieiunij, quæ non probatur in dubio negatiuo: Si verò ſcis te comediſſe; ſed dubitas, nam fuerit poſt mediā noctem, non poteris communicare, quia poſſeſſio ſtat tunc pro præcepto, tibique incumbit onus probandi ieiunum certum, quòd non poteris probare, dum eſt dubium negatiuum.

46 Ego *in ea q. 30. n. 176.* Probabiliorem reputaui ſententiam afferentem, in vtrolibet caſu non poſſe communicare, ſecutus *Thomam Sanc. Salas Villal. Bonac. & Palaum, nunc addo Fagundez,*

Præ-

Digitized by Google

*Præcept.3.lib.3.cap.5.num.*18. & confirmo ratione; nam ieiunium naturale prærequiritur, vt diſpoſitio neceſſaria communioni, ſicut prærequiritur confeſſio peccati mortalis: Et ad recipiendum Sacramentum certum non ſufficit diſpoſitio dubia. Sicut ergò ſiue ſit dubium negatiuum de confeſſione peccati mortalis, ſiue de commiſſione illius, non poſſumus communicare, niſi faciamus certam confeſſionem, vt vidimus *in hoc lib.4.cap.6. quæſt.4. num.* 28. Quia Sacramentum poſſidet ius ſuum non admittendi ad communionem certam ſine diſpoſitione certa; Sic non poteſt communicare, qui dubitat negatiuè de ſuo ieiunio. Semper ergò petenti communionem incumbit onus probandi vel ſuam conſcientiam per examen, aut confeſſionem certam, vel ſuum ieiunium per notitiam certam illius. Fundamenta cōtraria ſolui *ea q.30.*

47 In dubio poſitiuo negant, communicare poſſe probabiliter opinātem, *Manuel in ſumm.tom.*1.*cap.*105.*num.*6. *Salas* 1.2.*tract.*8.*diſp.*1.*ſect.*25. *nu.*264. *Merolla tom.*1.*diſput.*3.*cap.*3. *corol.*11. *num.*139. ſi ſit vtraque pars probabilis; quia ſuppetunt vtriuſque partis probabilia fundamenta; nimirum diuerſæ coniecturæ, vel horologia diuerſa, quæ diuerſimodè deſignant mediam noctē. Probatur; quia ſicut datur Sacramentum certum, & non ſolum probabile, ſic prærequiritur diſpoſitio certa, & non ſolùm probabilis; & tanti ſacramenti reuerentia poſtulare videtur, vt nullus ad illud accedat probabiliter indiſpoſitus, quamuis ſit probabiliter diſpoſitus. Quare poſita ſpeculatiua probabilitate vtriuſque partis, præualere debet in praxi tum poſſeſſio, tum reuerentia Sacramenti. Hanc ſententiam dicit eſſe probabilem *Diana* 4.*p.tract.*3.*Reſol.*19.

48 *Affirmant Fagundez Præcep.*4.*lib.* 1.*cap.*10.*n.*3. *Thomas Sanch. lib.*2. *de Matrim.diſp.*41.*n.*40. *Ioannes Sanchez diſp.*42.*n.*18.*Villalob.to.*1.*tract.*1.*Diffic.* 21.*n.*7.*Trullench.lib.*3.*Decal.cap.*2.*dub.* 4.*nu.*8. *Pharonius, & Vega, quos ſequitur Diana ſup. & p.*3.*tract.*4.*Reſol.*38. Probatur; quia ſufficit aſſenſus probabilis ad reddendam licitam operationē; & quoad obſeruationem præceptorum licitè ſequimur conſcientiam probabilem. Vndè ſi nullum ſit horologium, & aliquis ex indicijs, vel menſuris, vel mora ſuarum operationum probabiliter iudicet, ſe nō comediſſe, vel bibiſſe poſt mediam noctem, quamuis ex alijs indicijs videat, oppoſitum eſſe probabile, communicare poteſt. Vbi ſunt plura horologia mediocriter compoſita cùm curſu ſolis, vnumquodque (dum eius error non conſtet) facit opinionem probabilem circa deſignationem temporis; non enim habemus regulariter ſigna certiora, quibus probabiliter regulemus. Nec plura horologia tollunt probabilitatem pauciorum; quia poſſunt pauciora, vel vnicum ex parte regulantis, vel ex alijs circumſtantijs æquare plurium auctoritatem. Quare cenſeo, ſententiam iſtam omninò tenendā eſſe, dummodò circa vnam communionem vnicum horologium ſequamur, nec in eodem numero caſu variemus opinionem, *vt oſtendi in tract. de conſc. cap.*3. *quæſt.*16.

49 Quoties eſt vnicum horologium (vel iam vnum elegi ſequendum) non poſſe me communicare, ſi quando cępit ſonare hora duodecima, quę deſignat mediam noctem extra Italiam, aliquid bibam, *docent Thomas Sanchez, Villalobos, Fagundez, & Trullench. ſup. Diana vtroque loco. Ioannes Sanch.n.*19.*&* 20.*Garcia de Benef.p.*5.*ca.*1.*n.*524. Quia cùm primus pulſus horæ ſonat, iam hora præterita fuit expleta: reliqui verò pulſus adduntur, quoniam hora duodecima nequit vnico pulſu ſignificari, ſicut indicatur hora prima. Quare monent, ſi quis velit die ſequēte cōmunicare, ac in ore habeat bucellam, vel aquam, dum audit primum pulſum horæ duodecimę, debere mox ex ore proijcere, quidquid habet cibi, vel potus; nam ſi quid deglutiat, etſi poſt vltimum pulſum nihil traijciat, iam non eſt ieiunus.

50 Addunt *Cardin. de Lugo diſput.* 15. *num.* 37. & *Præpoſitus* 1.2. *qu.* 19. *artic.* 6. *dub.* 5. *num.* 8. quoties ante pulſus maiores horarum ſonant quatuor pulſus leuiores ad deſignandum, iam eſſe finitos quatuor horæ quadrantes, à primo talium pulſuum incipere ſequentē horam; & ſubindè quando ſonat hora mediæ noctis, ſiquis deglutiat aliquid poſt primum pulſuum quadrantium, iam non eſſe ieiunum; quia deglutiuit aliquid poſt mediam noctem.

Probant ex motu rotæ, quæ continuè mouetur in horologio, diuiditur enim ad modum Crucis in quatuor partes æquales ſecundum ſpatia quatuor quadrantium, quæ per conſequens æqualia ſunt, ac proindè vbi primum pertranſitur illud quartum ſpatium rotæ, finitur vltimus horæ quadrans: Illud autem ſpatium finitur, quaudo ſonat primus pulſus quadrantium ante pulſum horarum. Ergo iam tunc hora præcedens finitur, & tempus ſequens, quo ſonant alij tres pulſus quadrantium, & duodecim horarum pertinet ad primum quadrantem horę ſequentis; videlicet primę poſt mediam noctem; & conſequenter qui tūc deglutit aliquem cibum, aut potum, iam non eſt ieiunus.

51 *Trullench lib.* 3. *Decalogi ca.* 2. *dub.* 4. *nu.* 8. dicit, hanc additionem eſſe mathematicè, ac in rigore Theologico veram; quia tamen quatuor pulſus leuiores quadrantium, & primus pulſus horæ maioris moraliter computari poſsunt pro vnico tempore quaſi complente præcedentem horam, probabile quidem eſſe, non violari ieiunium vſque ad primum pulſum horæ maioris. Quippè veroſimile fit, pientiſſimam matrem Eccleſiam nolle propter tam breue, ac imperceptibile tempus priuare fideles Sacra communione.

52 Quin *Zacharias Paſqualigus decis.* 338. *cenſet*, debere ieiunium incipere non à primo pulſu quadrantium vel horarum, ſed ab omnium vltimo; quod probabile reputant *Breſſerus de conſc. li.* 4. *cap.* 11. *num.* 107. & *Diana par.* 6. *trac.* 6. *Reſolutio.* 34. Quia moraliter tamdiu durat deſignatio mediæ noctis, quandiu ſonus omnium pulſuum auditur; & in rebus moralibus non eſt mathematicè procedendum, ſed ſufficit, vt tempus moraliter menſuretur, quamuis per exiguam partem dies ſequens anticipetur, vel poſtponatur.

Probatur primò. Quia nullum præceptum obligat, niſi quatenus eius impletio moraliter eſt poſſibilis: ſed eſt impoſſibile moraliter metiri mathematicè dimidium noctis, quando ſcilicet incipit accedere Sol ad noſtrum hemiſpheriū. Etenim nec vbique ſunt horologia, nec in Italia deſignant illud punctum, & vbi deſignant illud, non ſunt regula tam infallibilis, vt Eccleſia nos obliget ad illā rigoroſè ſequendam. Ergo ſufficiet deſignatio moralis, & prudens etiam parum ante, vel poſt vltimum horologij ſonum.

Probatur ſecundò. Nam in hoc materiæ paruitas excuſare poteſt ſaltem à mortali, cum materia ſit diuiſibilis, & ſubſtantia præcepti non violetur ſimpliciter, ſed ſecundum quid. Sic non eſt mortale peccatum in die ieiunii parum anticipare collationem, vel Miſſam in aurora, vel matrimonium ante requiſitam ætatem, vt aſſerit *Diana par.* 5. *tract.* 5. *Reſolut.* 16. Parum reputat *Paſqualigus*, quod non attingit horam, nec tantum dici demit, vt non cenſeatur reſtare moraliter integer.

53 Ego tamen, vbi nullum eſt horologium, vel illud non indicat punctum mediæ noctis; Dico primò, dari latitudinem moralem in illius aſſignatione; nam cum id punctum nequeat mathematicè dignoſci, facilè quiſque poterit ex indicijs iudicare, ſe nihil poſt mediā noctem traiecisse; quamuis aliquid re vera parum poſt mediam noctem traiecerit; & hoc ad ſummum probat primū fundamentum *Paſqualigy*. Si verò ſit vnicum horologium indicans punctum mediæ noctis (idem eſt, ſi vnum talem ſequendum elegeris.) Dico ſecundò, niſi conſtet error ipſius, aut ſaltem ſit probabilis,

bilis, te non poſſe poſt omnes eius pulſus aliquid deglutire, quin violes naturale ieiunium diei ſequentis; quo ſubindè debeas abſtinere communione.

Nam inter media dignoſcendi punctum mediæ noctis tanta eſt auctoritas vnius horologij compoſiti mediocriter cum curſu Solis, vt regulariter non relinquat alijs indicijs alterius generis prudentem probabilitatem, nec moraliter ſuppetat coniectura prudens ad probabiliter opinandum oppoſitum. Ergo teneris ex vi præcepti prorſus abſtinere, ſi vel is eo die communicare. Cum poſt omnes pulſus horologij non habeas prudenter probabile fundamentum ad iudicandum, nondum decurriſſe mediam noctem.

54 Quoad ſonum primi, vel vltimi pulſus certè rariſſimè continget, horologium ita componi cum curſu Solis, vt mathematicè deſignet punctum mediæ noctis hoc, vel illo pulſu quadrantium, vel horarum. Quapropter ex hac parte poſſet admitti latitudo moralis, & extendi ad totum ſpatium, quo durant omnes pulſus, vt volunt *Trullench, Paſqualigus, & Breſſerus*. Nam illa rota quamuis diuidatur in quatuor æquales partes; non ſemper eſt ſic adamuſſim mathematicam compoſita cum hora ſolari, nec ſemper habet motum ſic vniformem, vt eodem ſemper pulſu deſignet infallibiliter mediam noctem.

Aliùdè mihi perſuadeo, poſt primum pulſum etiam quadrantium nihil traijci poſſe ſine violatione ieiunij naturalis; nam audiui frequenter à dirigentib. horologia, ſæpius etiam in varijs locis expertus ſum, horologia publica ſic dirigi communiter, vt non præcedant, ſed ſubſequātur horas ſolares ſaltem per vnum quadrantem: Vnde quando ſonat hora duodecima noctis extra Italiam, & incipit per pulſus leuiores quadrantium deſignare principium horę ſequentis, eſt iam moraliter certum iuxta communem praxim dirigentiū horologia tranſiſſe mediam noctem ſolarem; quod ante primum pulſum non erat ita certum ex defectu ſigni probabiliter id indicantis.

55 Ad primum fundamentum *Paſqu.* quatenus oppugnat noſtram ſecundam concluſionem, reſpondetur, obligare præceptum iſtud ad ſeruandum ieiuniū, quamdiu moraliter, & prudenter conſtat, tranſijſſe mediam noctem: Ad hanc autem notitiam comparandam ſine probabilitate partis oppoſitæ communiter eſt aptiſſimum medium horologiū mediocriter compoſitum cum curſu ſolis, vt dictum eſt.

Ad ſecundum negatur antecedens; nam vt diximus *ſupra q.3. num.17.* præceptum iſtud non prohibet directè comeſtionem, aut potationem tali, vel tali tempore, ſed communionem poſt violatum ieiunium. Vnde non eſt ſimilis obligatio ieiunij, vel aliorum præceptorum; ſi ſemel admittitur, ieiunium naturale violari ſaltem leuiter per aliquid paulo poſt mediam noctem deglutitū, iam Euchariſtia recipietur à non ieiuno, quæ grauis eſt violatio præcepti. Vide *ſup. num.20.*

CAP. VII. QVÆST. VI.

Vtrum in nocte Natalis ſeruetur ieiunium ante Miſſam coram Summo Pontifice?

56 IN hoc præcepto ieiunij naturalis ſolus Papa diſpenſare poteſt, vt tradunt communiter Doctores. De facto tamen raro diſpenſat. *Famianus de Eſtrada lib.1. de Bello Belgico dicit, diſpenſauiſſe Iulium 3. Cum Imperatore Carolo 5. propter debilitatem ſtomachi. Martinon tom.3. diſp.35. nu.64. narrat, diſpenſaſſe Paulum* 5. Vt quædam matrona Lemouicenſis quotidie poſt cibū communicaret, ad compeſcendum horribilem totius corporis tremorem, quo poſt ſumptionem cibi corripiebatur cū vitæ periculo, niſi mox ei communio daretur; quòd vnicum remedium huic malo, ſeu maleficio repertum eſt, ſed promptum ſemper, & efficax.

57 Eſt

Digitized by Google

57 Eſt autem dubium: An diſpenſet cum Cardinale celebrante nocte Natalis Domini primam Miſſam poſt Matutinum in Sacello Pontificio. Nam re vera tota Miſſa finiri ſolet ante mediam noctem, vt Cardinales opportunè die ſequenti conuenire poſſint ad tertiam Miſſam, quàm celebrat ſolemniter Pontifex. Libellus inſcriptus Ordo recitandi diuinum officium excuſſus Romæ, ſic inquit *in Vigilia Natalis. Celebraturus ante mediam noctem ex priuilegio, vel legitima conſuetudine non diſpenſatur in ieiunio neceſſario ad Miſſam; ideſt à pridiana media nocte ieiunet, nec in Miſſa Vigiliæ ſumat purificationem; Et in eo caſu ſi in prima Miſſa ſumat purificationem, imò, & cibum ante mediam noctem, poteſt celebrare ſecundam, & tertiam Miſſam Natiuitatis Domini.*

Sic ſeruat in praxi Primicerius Sancti Marci Venetijs, qui teſte *Paſqual. deciſ.* 311. manet ieiunus, donec prima nocte celebrauerit, poſtea cœnat, & die ſequēte celebrat alias duas Miſſas. Itaq; iuxta ſententiam iſtam non diſpenſat Pontifex in ieiunio, ſed vt ille Cardinalis in Vigilia Natiuitatis celebret duas Miſſas, vnam manè, alteram nocte, ac die ſequenti dicat alias duas dumtaxat. Obſtat verò praxis Romæ; nam ibi Cardinalis iſte ſolet hora ſolita prandere, quãuis ſero non ſumit collationem in Palatio Pontificio dari ſolitam, vt teſtantur *Cardinalis de Lugo de Euchar. diſp. 15. num. 55. Diana par. 7. tr. 12. Reſolut. 12. & par. 8 tr. 1. Reſolut. 89.*

58 Quapropter *Auerſa de Eucharist. quaſt. 8. ſect. 8. Diana ſupra Cardinal. de Lugo num. 56.* cenſent, ibi non diſpenſari quidem in ieiunio, ſed pro illo loco, & pro illa nocte anticipari nonnihil initium diei ſequentis. Quia ieiunium ſolum eſſe debet intra diem illum; quando verò dies incipiat, pendet ab hominum placito, quorum varij varium initium aſſignãt: Eccleſia computat à media nocte: poteſt igitur eadem aliquando computare diem ab alia hora iuſtis de cauſis; quales vtique ſuppetunt, vt *P. Lugo de Sacramentis,* Pontifex anticipet per duas horas initium illius diei pro tali loco.

59 Quod autem de facto anticipetur dies Natalis. Probatur 1. Nam ſi Miſſa illa dici cenſeatur intra Vigil. non ſatisfacerent præcepto audiendi Miſſam in die Natalis, qui Miſſam illam audirent, quod tamen videtur eſſe contra mētem Pontificis, qui Miſſam illã celebrari facit pro feſtiuitate Natalis. Probatur 2. nam ſi Vigil. ſit dies Dominica, poſſet aliquis non audire mane Miſſam in illa Dominica, ſed expectare Miſſam dicendam ante mediam noctem, vt ſatisfaceret præcepto Dominicæ de Sacro audiendo. Probatur 3. Quia celebrans non poſſet facere ſacrum ipſa Vigilia mane, ne celebret bis in eodem die, quod ſolum conceditur pro die Natalis.

Probatur 4. Quia poſſet die ſequenti Natalis alias tres Miſſas celebrare: ſiquidem de iure conceditur omnibus illa die dicere tres Miſſas, & ipſe non dixit primam Miſſam intra, ſed ante diem illum. Probatur 5. Quia poſſet poſt illam primam Miſſam ante mediam noctem comedere, vel bibere, poſteaq; ſequenti die dicere ſecundam, & tertiam Miſſam; ſiquidem eſſet ieiunus intra diem illum. Probatur ſextò. Quia poſſet, imò deberet in illa prima Miſſa poſt communionem ablutionem ſumere: quod tamen eſt contra rubricam Miſſalis in illa Miſſa, & contra praxim, ſi Cardinalis vult celebrare ſecundam, & tertiam Miſſam. Hæc inconuenientia ceſſare videntur, ſi dicamus, Pontificem anticipare per duas horas initium diei ſequētis in illo loco.

60 Obſtat huic ſententiæ: Quod Eccleſiaſticum inſtitutum inchoandi diem à media nocte ſic eſt vbique fixum, & vniuerſaliter receptum, vt numquam, & nuſquam nouerimus immutari, vel diſpenſari, cum tamen ieiunium ante communionem ſæpè non obliget, & aliquando diſpenſetur. Quapropter in hoc caſu facilius, & connaturalius videtur, aſſerere diſpenſationem, quam talem anticipationem.

Quippe diſpenſatio, cum ſit priuilegiũ, quod ex ſe reſpicit priuatam perſonam, poteſt cadere connaturaliter ſuper ſpecialem perſonam, & locum ex ſpeciali cauſa. Verum anticipatio diei ſecũdum ſe tangit regulam vniuerſalem; cum menſura temporis ex natura ſua ſit omnibus communis; vnde non oportet pro caſu particulari variari. Accedit, quòd ſi dies anticipatur pro tali loco, poterit alius ibidem ante mediam noctem celebrare; quod tamen non videtur admittendum.

61 Propter hæc *Martinon, & Paſqualigus ſupra*. Dicunt, ea nocte diſpenſare Papam, vt Miſſam dicatur à non ieiuno; ſubditque *Paſqualigus*, quotannis expediri Breue diſpenſationis particularis. Quod tamen *Diana ſupra* teſtatur eſſe falſam; nam officiales Curiæ rogati negant expeditionem Breuis alicuius pro Miſſa noctis Natalis.

62 Mihi certè non eſt dubiũ quin Pontifex poſſit in hoc caſu vel anticipare diei principium, vel diſpenſare cum illo Cardinale, ſiue vt non ieiunus celebret, ſiue vt ieiunus celebret bis in Vigilia, & bis in die Natalis iuxta varias ſentẽtias relatas. Quæſtionem verò de facto valdè dubiam inuenio; quia nec Summus Pontifex ſatis exprimit ſuam mentem, nec omnes forſan Pontifices eamdem habuerunt, nec omnes forſan Cardinales in tali celebratione ſeruant eandem praxim, aut ſequuntur eamdem opinionem: Vnde dubiæ redduntur illationes indè deductę.

63 Ad primum etenim fundamentum poſitum *num*.59. reſpondet *Paſqualigus concedendo ſequelam*, quam putat, non eſſe contra mentem Pontificis. Quia licet Papa velit, illam Miſſam celebrari pro feſtiuitate Natiuitatis, non tamen vult, vt per illam impleatur præceptum audiendi Miſſam die Natalis; anticipat enim officium, non verò tempus, aut diem, pro quo præceptũ obligat. *Auerſa* conſequenter ad ſuam ſententiam cenſet per illam Miſſam impleri præceptum diei Natalis, qui tam pro celebrante, quàm pro audientibus anticipatur. Addit *Diana ſupra*, etiam in opinione *Paſqualigi*, præſumendum eſſe, dum Pontifex diſpenſat, vt anticipetur illa Miſſa, diſpenſare pariter, vt tam celebrans, quàm audientes impleant tunc præceptum diei ſequentis; ne poſt tantam ſolemnitatem maneant ligati præcepto rurſus audiendi ſacrum illud, aut aliud ſequenti die: videturque mihi prudens, & pia coniectura.

64 Ad ſecundum concedit etiam ſequelam *Paſqualigus*, & quidem conſequenter ad ſuam ſententiam; addit tamen, niſi præceptum obliget ad audiendam Miſſam intra tempus, quo de iure communi poteſt celebrari, quod ipſe reputat verius; tunc enim non impleret præceptum audiens in nocte Miſſam Dominicæ, quæ ſimul eſſet Vigilia Natalis; quia non audit illam intra tempus, quo de iure communi poteſt in tali Dominica celebrari. Verum de hoc dicemus *lib*.5.*ca*.14.*q*.3. Ad tertium reſpondet, poſſe mane celebrare Cardinalem: quia Pontifex non tollit, quod habet Cardinalis de iure, ſed diſpenſat, vt poſt factum vnum ſacrum, faciat aliud non ieiunus. At ordo recitandi diuinum officium, dicit diſpenſare quidem, vt faciat aliud ſacrum, ieiunus tamen: Quilibet loquitur iuxta ſuam ſententiam.

Ad quartum *Paſqualigus*, & *Ordo recitandi* negant ſequelam; quia ius concedit, celebrari tres Miſſas in Miſſali præſcriptas: vnde qui celebrauit primam die præcedenti, poteſt die ſequenti dicere duas alias dumtaxat, & ſic eſſe capiendam diſpenſationem.

Ad quintum iidem concedunt ſequelam; conſequenter equidem ad diſpenſationem, quàm aſſignant; & ſic referunt fieri Venetijs.

Ad ſextum pariter concedunt ſequelam; nec putant, opponi rubricam, quæ loquitur, quãdo prima Miſſa dicitur ipſo die Natalis, vt regulariter fit, non in caſu prædictæ diſpenſationis. Ita ſanè iuxta diuerſas ſententias diuerſimodè philoſophandum eſt.

CAP.

Digitized by Google

CAP. VII. QVÆST. VII.

Vtrum aliquando poſſit fidelis communicare non ieiunus?

65 HÆc lex, ſeu regula generalis denegans communionem non ieiunis patitur aliquas exceptiones. Prima fit ab omnibus recepta; quoties oportet Euchariſtiam conſumere ad eiuſdem irreuerentiam euitandam, videlicet ſi periculum ſit, quod deueniat in poteſtatem infidelium, aut comburatur, aut comedatur à bruto, vel quid indecens huiuſmodi contingat. Tunc enim vel à Sacerdote, vel à Laico non ieiuno (ſi nullus adſit ieiunus) ſumi poteſt. Cum enim hoc ieiunij præceptum ob Sacramenti reuerentiam latum ſit, non obligat, quoties ipſamet Euchariſtiæ reuerentia contrarium poſtulat. Ita *Vazquez 3.part.diſputat.*211.*numer.*57. *Martinon tomo quarto diſput.* 35. *num.* 64. *Cardin.de Lugo de Euchar.diſput.*15. *num.*87. *Suarez tom.*3. *diſput.*68. *ſectio.*6. *Coninch quæſtio.*80. *num.* 71. *Fagundez. Precept.*3. *lib.*3. *cap.*5. *num.*32. qui ſubdit cum *Vazquio*, tunc etiam à Laico (deficiente Sacerdote) proprijs manibus eſſe ſumendam Euchariſtiam poſt quemlibet cibum; quod eſt conſequens ad doctrinam *ſupra traditam cap.*6. *quæſtio.*3. *num.*16. Idem eſt, ſi celebrans deficiat poſt conſecratum Calicem, & non adſit ſacerdos, à quo ſumatur ſanguis, nec ſeruari poſſit ſine periculo corruptionis, aut irreuerentiæ notabilis; tunc.n. à Laico ſumi poteſt, vt docent *Vazquez ſupr. diſp.*216. *num.*47. *Suarez diſp.*71. *ſect.*3. *Diana par.*5. *tract.*3. *Reſol.*34.

66 Secunda exceptio fit ob ſcandalum vitandum: Quamuis enim id neget *Navarr.cap.*21. *num.*53. *& communiter Doctores huius exceptionis non meminerint*; quia regulariter nō ſequitur ſcandalum ex hoc, quod homo non ſit ieiunus; ſi quando tamen verè ſequatur ſcādalum graue, quod aliter vitari nequeat, ceſſat obligatio præmittendi ieiunium communioni, cui ſalus animarum, & obligatio charitatis præfertur. Quapropter hæc exceptio vitandi verum ſcandalum actiuum habet locum in omnibus præceptis, vbi contrarium non eſt intrinſecè malum. Ita *Cardinal.de Lugo ſupra numero* 70. *Suarez diſputat.*68. *ſectio.*5. *fine*. Idem eſt, ſi ſequatur infamia; poſſet enim ad illam euitandam ſiue Sacerdos celebrare, ſiue Laicus communicare non ieiunus. Quia communiter leges poſitiuæ non obligant cum famæ, vel honoris diſcrimine: Subindè præceptum iſtud non obligat cum tanto detrimento. Sic cenſent *Suarez*, *& Lugo ſupra*. *Vazquez diſputat.*211. *num.*48. *Coninch. qu.*80. *num.*61. *&* 64. *Prepoſitus* 3.*p.quæſt.* 80. *art.*8. *dub.*2. *num.*40. *Diana par.*4. *tr.* 4. *Reſolut.*104.

67 An autem ob implendum præceptum communionis annuæ poſſit communicare ieiunus infirmus, qui nequit omittere, nec differre potionem ſine graui damno? Affirmat *Toletus lib.*2. *cap.*28. *num.*3. quia putat præualere præceptum illius communionis. Negant verò *Diana ſupr. Prepoſitus numero* 42. Nam Eccleſia ſuo præcepto non cenſetur illum obligare, qui non poteſt communicare ieiunus. Quare talis ex ſpectare debet, donec poſſit communicare ieiunus.

68 Si quis minetur mortem Sacerdoti, niſi celebret non ieiunus, vel etiam Laico, niſi communicet poſt violatum ieiunium (non quidem in contemptum Eccleſiæ, vel præcepti, ſed ob alios fines) poſſet Sacerdos celebrare, vel Laicus communicare non ieiunus; ſicut etiam poſſet cenſura ligatus. Nam Eccleſiaſtica præcepta communiter non obligant cum tanto rigore. Sic aiunt *Sylueſter Euchariſt.*2. *num.*10. *Ochagauia de Euchar.trac.*2. *qu.*12. *num.*15. *Diana part.*5. *tract.*3. *Reſolut.*39.

69 Tertia exceptio fit ob periculum mortis naturalis. Conueniunt enim Doctores, Euchariſtiam per modum viatici poſſe moribundis non ieiunis admini-

Digitized by Google

ſtrari quando commodè non poteſt expectari tempus, quo ieiuni communicent. Ita *S. Thom. 3 p. q. 80. art. 8. Caietanus, Nuñus, Coninch ibi, Nauarrus, & Suarez ſup. V az. q. num. 34. Fagund. n. 19. Henriq. lib. 8. c. 50. n. 1. Bonac. de Sacram. diſp. 4. q. 6. punct. 2. num. 21.* Solent afferri nonnulli textus, ſed certè nullus id ſtatuit expreſsè: Colligitur tamen ex *cap. Presbyter. de conſecr. diſt. 2. & ex Concil. Conſtantienſi ſeſſ. 13.*

Probant aliqui; quia præceptum recipiendi viaticum in articulo mortis eſt diuinum, ac ſubindè præualere debet præcepto præmittendi ieiunium communioni, quod eſt humanum. Sed hoc argumentum, ſi valeret, probaret pariter ad præbendum viaticum moribundo, poſſe conſecrari panem fermentatum, & ſine veſtibus ſacris, vel Altari; nam hæc omnia ſunt humana præcepta, quæ cedere deberent diuino de ſumendo viatico; quod tamen nemo concedet fieri poſſe, quamuis infirmus ſine viatico decedat. Ideo diximus *ſupra ca. 6. qu. 6. num. 39.* maiorem, vel minorem obligationem præceptorum non ſumi ex maiori, vel minori poteſtate præcipientis, ſed ex eiuſdem intentione, quam communis Eccleſiæ ſenſus, & vſus indicare ſolet. Igitur hæc exceptio conſtat ex Eccleſiæ praxi perpetua, quam credibile ſit dimanaſſe vel à Pontificum, vel ab Apoſtolorum voluntate, ſeu decreto, quòd nobis per ſolam conſuetudinem innotuerit. Congruentia verò talis decreti fuit ſumma neceſſitas moribundi, qui maximè tunc eget auxilijs Euchariſtiæ.

70 At notandum eſt, ſi certo conſtat, poſſe moribundum expectare communionem ieiunum, teneri præcepto ſicut ceteros, vt notat *Zambranus capite 3. dub. 5. numero primo*. Colligens inde peccare mortaliter Parochum, qui manè vocatus, vt miniſtret Euchariſtiam infirmo ieiuno, differt viaticum in Veſperam, quando iam non erit ieiunus; quia ſecundum omnes Doctores ſola neceſſitas excuſat à ieiunio morientem. Verum hoc non tam ſtrictè capiendum eſt; ita vt ſi Parochus non poſſit commodè deferre viaticum, antequàm infirmus comedat, licitè deferat tempore commodiori etiam poſt cibum. Solet autem eſſe commodius tempus veſpertinum; tum propter maiores occupationes, quibus manè Parochi detineri ſolent in templo; tum ob maiorem concurſum comitantium, & poſt poſtulationes etiam aliorum ſemel defertur ad multos, & non eſt neceſſe ſæpius in die deferri cum minore decentia. Sic aduertit *Cardin. de Lugo num. 74. & addit*: Si periculum eſt, ne vel moriatur æger, vel rationis vſum, aut corporis vires amittat, antequàm poſſit cras ieiunus communicare, communicandum eſſe hodie non ieiunum. Magis quippè pertinet ad Sacramenti reuerentiam, vt integris ſenſibus homo communicet, quàm vt ieiunus.

71 Hinc fit primò. Non eſse nimis ſcrupuloſè diſcutiendum, an ſit certum periculum mortis, vel non; vt detur Euchariſtia non ieiunis, ne dum ſcrupuli morantur, infirmi moriantur ſine viatico, vt monent *Henriq. & Fagund ſupra*.

Fit ſecundò. Cauendum eſse ne moribundus ob violatum ieiunium differat communionem in diem ſequentem, cum periculo decedendi ſine illa, vt notat *Bonacina ſupra num. 22.* Fit tertiò. Quamuis infirmus poſſit vna vel altera hora poſt mediam noctem ſeruare ieiunium, non debere tunc Euchariſtiam afferri (nec etiam inter Regulares) quia regulariter id fieri nequit ſine magna difficultate, vel interdum indecentia; Nec Eccleſiæ mos, nec præceptum obligat cum tanto rigore. Nec item debet infirmus, vt ieiunus communicet differre potionem, aut cibum cum graui damno, vel periculo ſalutis. Nam Eccleſia nec in tali periculo vult infirmum communione priuare, nec ipſum obligare, vt ieiunus communicet cum notabili corporis detrimento. Sic *Suarez, Fagundez, & Bonacina ſupra Coninch, q. 80. n. 51.*

72 Ad-

Digitized by Google

72 Adhuc circa exceptionem iſtam dubitatur 1. An in eodem morbo liceat ſæpius communicare poſt violatum ieiunium? Et ſuppono 1. poſſe infirmum communicare, ſi ſit ieiunus, quoties decuerit. Ideò *Rituale Romanum, & Conc. Mediolanenſe* 4. *ſub Card. Borromaeo p. 2. de Euchar.* dicunt Euchariſtiam ægrotantibus etiam ſine mortis periculo ſæpius eſſe deferendam, ſi petierint, in quo conueniunt omnes. Quando verò non poteſt æger cómunicare ieiunus, maior eſt difficultas: Et ſuppono 2. ſi morbus ſtatum mutet, ita vt æger, qui fuerat in periculo, conualeat aliquantulum, & deinde redeat iteratum periculum, poſſe non ieiunum communicare; quoties talis varietas acciderit; quia tunc ſunt quaſi diuerſi morbi, nouuſq; neceſſitatis articulus. Ita *Suarez diſp.* 68 *ſect.* 5. *Vazquez diſp.* 211. *num.* 46. *Coninch ſup. n.* 53.

An autem in hoc caſu redeuntis periculi mortis teneatur infirmus iterum communicare; non video diſputare Doctores: Videtur definiendum fore iuxtà communes regulas diuini præcepti cómunionis, de quo dicemus infrà *cap.* 9. præſertim *q.* 3. nimirum ſi decem, vel octo dies tranſierint, & periculum ſit omninò diuerſum, teneri: Secus ſi pauciores dies intercedant. Et quidem ſi morbus idem, & periculum idem duret pluribus diebus, non teneri moribundum, qui ſemel iam viaticum accepit, iterum communicare, ſupponunt communiter Doctores, *Suarez ſupra, Vazquez nu.* 40. *& alij*. Quia præceptum recipiendi viaticum in articulo mortis, ne ſcilicet infirmus ſine viatico diſcedat, ſemel tantum obligat, vt iura ſatis inſinuant. An verò poſſit iterum communicare non ieiunus? diſſentiunt Authores.

73 Prima ſententia negat. Tenent *Vazquez ſup. num.* 38. *Ioannes de Cruce in direct. part.* 2. *tract. de Euchariſt. quæſt.* 5. *dub.* 4. *concluſ.* 3. Probatur; nam ideò moribundus poteſt communicare non ieiunus, quia præceptum recipiendi viaticum præualet præcepto præmittendi ieiunium communioni, quando non poteſt vtrumq; ſimul ſeruari. Sed quando ſemel infirmus in eo periculo mortis recepit viaticum ſiue ieiunus, ſiue non ieiunus, iam non vrget diuinum præceptum communionis pro tunc, cum iam impletum ſit. Ergo nihil excuſat à præcepto præmittendi ieiunium communioni, quod omnem planè communionem ex deuotione factam comprehendit. Nec vllus caſus excipi poteſt per Epikiam, niſi ſit euidens, in illo ceſſare rationem legis cótrariè; quod in iſto caſu non conſtat.

74 Secunda ſententia communis affirmat. *Sic Armilla, & Tabienna*, quos ſequitur *Suarez diſput.* 68. *ſect.* 5. *Henriquez cum multis lib.* 8. *cap.* 4. *num.* 1. *& cap.* 50. *num.* 1. *Nuñus quæſt.* 80. *art.* 8. *Coninch ibi, nu.* 53. *Reginaldus, & Sà*, quos ſequitur *Bonacina diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 23. *Toletus, Victoria, Graffis, Villalobos, Layman, Fagundez, Syluius, Filliucius, Zambranus, Poſſeuinus, & alij*, quos ſequitur *Diana part.* 2. *tractat.* 14. *Reſolut.* 75. & 77. *& part.* 3 *tract.* 4. *Reſol.* 44. *& part.* 5. *tract.* 3. *Reſol.* 37. *Fauent S. Thomas* 3. *part. quæſt.* 80. *artic.* 8. *Syluester, Sotus*, & alij, qui ſimpliciter aſſerũt, poſſe moribundum communicare non ieiunum, nec limitant ad vnicam communionem; ſicut nec limitat *Conc. Conſtantienſe ſeſſ.* 13. Probatur; quia ratio talis exceptionis non eſt ſola neceſſitas adimplendi diuinum præceptum communionis, ſed etiam neceſſitas morientis, qui tunc oppugnatur vehementius, & eget auxilijs, & robore tanti Sacramenti, quod potiſſimum ordinatur ad conſeruandam gratiam vſque in finem. Per quod ſoluitur fundamentum oppoſitum.

75 Quod vero tempus intercedere debeat, vt æger poſſit in eodem ſtatu morbi periculo ſi rurſus communicare non ieiunus; variè definiunt illi Doctores. *Suarez, Nuñus, Fagundez, Villalobos, & Rituale Rom.* antiquum aſſignant decem, vel octo dies; *Filliucius, & Syluius* aſſignant ſeptem; ſufficere ſex, putant *Armilla, Tabienna, Bonac, Zambranus,* Poſſe-

Poſſeuinus, Diana. Tertio quoque die dari poſſe, cenſet *Ludouicus de S. Iuan. ſeq.* dum eſſet Prælatus, ita feciſſe probantibus multis Complutenſibus, teſtatur *in Summa tom.1.qu.7.art.10.diffic.4.* Demum *Layman lib.5.tract.4.capit.6.n.20.* putat, ob iuſtam cauſam, nimirum ſiquis aſſuetus frequenter communicare, vel celebrare, propter deuotionem abſtineat difficile, cōcedi poſſe proxima ſequente die Euchariſtiam eidem etiam non ieiuno, dum modo mortis periculum inſtare videatur.

76 Ego libenter amplector ſecundam ſententiam ductus conſuetudine fidelium, quę ſicut hanc exceptionem induxit, ſic etiam eius extenſionem, & praxim præſcribere debet, vt prudenter aduertit *Cardinal. de Lugo, numero 66.* qui ſubdit, nunc Eccleſiæ conſuetudinem obtinuiſſe, vt poſt ſeptem, vel octo dies detur iterum Euchariſtia non ieiunis; quod teſtimonio tot Doctorum ex tam varijs Prouincijs ſufficienter oſtenditur. Adderem, iſtam conſuetudinem forſan vbique non eſſe parem, nec inter Regulares, & ſeculares eandem. Quare ſi propter maiorem deuotionem, aut famem, aut indigētiam huius pabuli cæleſtis, aut propter maiorem commoditatem deferendi communionem in aliqua Prouincia, vel Religione mos inualuerit communicandi frequentius infirmos etiam non ieiunos, ſeruari poterit. Non verò licere quotidie non ieiunum in hoc caſu communicare, conueniunt *Henriquez, Suarez, Graſſis, Poſſeuinus, & alij*, quos ſequitur *Bonac. ſup.* Quia talis conſuetudo nullibi videtur inualuiſſe.

77 Notat *Zambranus cap.3.dub.5.numero 5.* tempore ceſſationis, aut interdicti poſſe ſine priuilegio dari moribundis Euchariſtiam etiam ſæpius durante periculo. Quia *cap. Permittimus de ſentent. Excommunic.* abſolutè concedit, in tali periculo miniſtrari communionem non obſtante Interdicto. Doctores ſimiliter ſine limitatione capiunt iſtam conceſſionem: Ergo non debet ad vnicam communionem reſtringi. Nec obſtat, *cap. Quod in te de Pœnitent.* loqui de viatico; nam Euchariſtia miniſtrata morienti dicitur viaticum, vt aduertit *Syluester, Interdictum 5. quæſtio 7. numero 9.* Quod etiam ad morte plectendos extendunt *Henriquez libro octauo cap.50. numero primo, & Zambranus ſupra cum alijs*; nam in illis æquè militat ratio neceſſitatis.

78 Dubitatur ſecundò. An ſacerdos nō ieiunus celebrare poſſit ad communicādum moribundum alioqui ſine viatico deceſſurum? Prima ſententia ſimpliciter affirmat. Ita *Maior in 4.diſt.9.q.3.ad 5. Zanardus in direct.par.1.tract.de Euch. cap.7. Zambranus cap.4.dub.6.nu.3. Philiarcus tom.1.part.1.lib.2.ca.2. Fernand. de Heredia de Euch.diſp.2.punct.8.dub.2. num.8. Granado 3.par.controu.6.trac.10. diſp.8.num.12.* Et illam abſolutè probabilem eſſe, dicunt *Fillincius tr.4.nu.242. & Petrus Matthæus in Annot. ad rubric. Miſſalis part.1. cap.9.num.1. Cardin. de Lugo diſp.15.num.67. Diana par.8.tr.1. Reſol.78.* Cum limitatione *Layman li.5. tr.4.c.6.num.21. & Fauſtus lib.1.qu.393.* ſcilicet quādo moribundus aliud Sacramentum recipere nequit.

Probatur primò. Quia moriturus diuino præcepto communicare tenetur. Ergo præceptum diuinum præualere debet humano præſcribenti ieiunium. Probatur ſecundò. Quia præcepta poſitiua præſertim humana non obligant cum notabili proximi detrimento: Sed in eo caſu præceptum Eccleſię ſeruari non poteſt ſine graui damno morientis. Ergo non obligat.

Probatur tertiò. Quia iura diſpenſant in hoc ieiunio, quando non poteſt infirmus communicare ieiunus, ne decedat ſine viatico. Pariter ergo diſpenſare cenſentur cum ſacerdote, quando niſi celebret non ieiunus, decedet infirmus ſine viatico. Confirmatur; nam per EpiKiam alia quædam Eccleſiæ præcepta non ſeruantur, vt infirmus communicet in articulo mortis; poteſt enim ob hunc finem dici Miſſa ſine Miniſtro, & ante lucem, vel poſt meridiem, & bis in die; vt relatis

Au-

Authoribus, oſtendit *Zambranus ſupra*. Ergo idem in hoc præcepto cenſendum eſt.

79 Secunda ſententia communior negat. Ita *S. Antoninus 3. par. tit. 13. cap. 6. §. 2. concluſ. 11. Paludanus, Sotus, Gabriel, Nauarrus*, quos ſequitur *Suarez 3. parte tom. 3. diſp. 68. ſect. 5. Vazquez 3. p. diſput. 211. num. 61. Henriquez lib. 8. c. 46. nu. 1. Martinon tom. 4. diſp. 35. num. 64. Ledeſma, Toletus, Sylueſter, Armilla, Victoria, Fagundez, Syluius, Homobonus, Coninch Hurtadus, Ochagauia, Mercerus, & alij*, quos ſequitur *Diana part. 2. tractat. 14. Reſolut. 66. part. 3. tractat. 4. Reſolut. 33. part. 5. tract. 3. Reſolut. 35. Bonacina cum alijs diſput. 4. quæſt. 6. punct. 2. n. 24. Card. de Lugo ſup. num. 68. & communiter Recentiores*. Probatur primò, quia cum hoc Sacramentum ſit ſummę dignitatis, eius reuerentia poſtulat, vt nec moribundo prębeatur, quando non poteſt confici cōuenienti ritu præſcripto per Eccleſiā, quæ propterea decreuit *in Conc. Nicæno cap. 14. & in cap. Presbyter. de conſecrat. diſtin. 2. vt Euchariſtia ſeruetur pro infirmis*. Probatur ſecundò. Nam Eccleſiæ conſuetudo ſic interpretatur hoc præceptum de ieiuno præmittendo communioni, vt ſoli moribundo liceat non ieiuno communicare; nec eſt praxi receptū, vt ſacerdos non ieiunus celebret pro dādo viatico, ſicut nec licet in hoc caſu ſine veſtibus ſacris conſecrare.

80 Sacerdotem morti proximum naturali, vel violentæ poſſe celebrare non ieiunum, vel ſumere de ſacrario formā conſecratam, diximus *ſupra cap. 6. quæſt. 6. numero 38.* quia tunc recipit viaticum. At vero nec vt ſemetipſum communicet, vel alium in articulo mortis, poteſt Sacerdos ſine veſtibus, & vaſis ſacris, vel in fermentato, vel ſine Miſſa celebrare. Nam hæc pugnant cum Eccleſiæ praxi recepta, quæ præfert generalem Euchariſtię cultum particulari ſingulorum neceſſitati, vt notauimus *eo c. 6 n. 39.* Quare *Maior ſup.* contrarium docens communiter reijcitur: Videantur *Suar. & Vazqu.* Quoad ſolam circumſtantiam ieiunij certè prima ſententia probabilis eſt, vt fatetur *Suar.* & quando moribundus non poteſt aliud Sacramentū recipere, conſulerem eius praxim ob ſummam neceſſitatem moriētis, qui ſi ſit in peccato, & attritus, alio medio ſaluari nequit. Abſolutè vero ſecundam ſententiā reputo probabiliorem, quoniam eſt cōmuni praxi recepta, & in hac re multum conſuetudo valet, vt dictum eſt.

81 Vnde ad primum fundamentū primæ ſententiæ conceſſo antecedente negatur conſequentia: Nam æger excuſatur ab illo præcepto, quando non adeſt qui legitimè poſſit miniſtrare; nec expedit propter iſtius communionem immutari generalem Eccleſiæ ritum.

Ad ſecundum negatur antecedens; nā etiam ſacræ veſtes, altare, templum, panis azimus ſunt ex Eccleſiæ præcepto, nec tamen poſſunt ob moribundi communionem prætermitti: Praxis autem Eccleſiæ, ſenſuſque Doctorum declarāt, quæ præcepta poſſint omitti propter morientis communionem quæ vero nō poſſint. Vnde ſoluitur tertium cum ſua confirmatione: Conſuetudo ſiquidem eſt optima legum interpres. Certè quando moribundus aliud Sacramentum recipere nequit, hæc argumenta vim habent; quia tunc eſſet ſummum morientis detrimētum ex defectu communionis damnari.

82 Demum notandum eſt, idem iuris eſſe, ſiue periculum ſit mortis naturalis, ſiue violētæ propter nauigationem, aut pręlium, aut ſupplicium ſubeundū, quando nec anticipari poteſt communio, nec differri mors, aut eius periculum proximum. Nam eadem eſt vtrobique ratio; nec quidquam refert ab intrinſeco, vel ab extrinſeco mortem, ſeu neceſſitatem prouenire. *Sic Suar. ſup. Bonac. num. 22.* Vetus Hiſpanorum conſuetudo denegantium damnatis Euchariſtiam ſublata fuit. *Motu proprio Pij 5.* cui acceſſit *lex regia 9. lib. 1. tit. 2.* nouæ compilationis præſcribens interuallum vnius diei poſt ſententiam, vt poſſit reus pridie ſupplicium communicare, relinquens

tamen Iudicibus facultatem non expectandi, ſi cauſa ſubſit, illam moram.

Quare licet aliqui Doctores indecens eſſe dixerint, ipſo die ſupplicij communicare reum, multo probabilius eſt, poſſe, ac debere tunc communicare. Nec irreuerentia (ſi qua concedatur) præponderat vtilitati morientis, & diuini præcepti neceſſitati. Sic *Henriqu. lib. 8. cap. 50. n. 1. Coninch ſupr. nu. 51. Bonac. n. 22.* Ideo qui nouit, ſe morte plectendum eo die, debet ieiunare, donec communicarit, ſi commodè poſſit. Si iam non eſt ieiunus, & commodè non poteſt executio differri, Iudex non tenetur expectare diem ſequentem, vt docet *Cardin. de Lugo, diſp. 15. num. 73.* & reus debet communicare non ieiunus; quia tunc præualet obligatio diuini præcepti. Sic relati Doctores, & *Ioannes Sanchez diſp. 40. nu. 4. Diana part. 3. tract. 6. Reſol. 59. & par. 5. tract. 3. Reſol. 38. Quintanaduenas tom. 1. trac. 4. ſingul. 13. 14. & 15.*

CAP. VII. QVÆST. VIII.

Vtrum Sacerdos poſſit communicare non ieiunus ob ſacrificij perfectionem?

83 QVarta exceptio ieiunij præmittendi communioni ponitur iſta. Quia magis intereſt, perfici ſacrificium, quàm communicare ieiunū. Ita *S. Thomas 3. par. qu. 83. art. 6. ad 1. & 2. Henriquez cum multis lib. 8. cap. 50. nu. 3. Suarez diſp. 68. ſect. 6. Coninch. q. 80. n. 62. & 63. Fagund. Præcep. 3. lib. 3. cap. 5. num. 25. & ſequentibus, Azor, Reginald. Manuel, & alij,* quos ſequitur *Bonacina diſp. 4. quæſt. 6. punct. 2. num. 2. & 19. Vazquez, Villalobos, Syluius, & alij,* quos ſequitur *Dianæ par. 2. tract. 14. Reſolut. 66.* Si quando loco vini Sacerdos aquam in Calice poſuit, & ſumpſit, debet iterum apponere vinum cum aqua, & conſecrare, ac ſumere; ne maneat ſacrificium imperfectum. Item ſi poſt conſecrationem recordetur, ſe non eſſe ieiunum (vel ſumpto cibo conſecrauit etiam mala fide, vt notant *Suarez, Fagundez, & Bonacina ſupra*) debet nihilominus ſumere Sacramentum, vt perficiat ſacrificium. Denique ſi celebrans poſt conſecrationem etiam vnius ſpeciei deficeret, nec adeſſet Sacerdos ieiunus; poſſet non ieiunus perficere ſacrificium, & communicare.

84 Quæres 1. Quando Sacerdos poſt conſecrationem deficit, an non ſolum poſſit, ſed etiam debeat alius non ieiunus, aut ieiunus perficere ſacrificium? Negat *Henriqu. ſup. lit. O. & lib. 9. ca. 40. n. 1.* Quia nec textus *in cap. Nihil. 7. q. 1. nec S. Th. ſupra*, nec Miſſale præceptum indicant, & multi Doctores ſolū dicunt, poſſe, quod eſſe probabile ſignificat *Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 33. qu. 1.*

Dico tamen 1. Si ſacerdos adſit ieiunus, tenetur perficere ſacrificium; quia licet textus id non præcipiat, certè ſacrificij perfectio id exigit, vt ſignificat *Sāctus Thom. dicens*; debet in eo caſu Miſſæ celebritas per alium ſuppleri. Dico 2. Si non adſit ſacerdos niſi non ieiunus, debet hic etiam perficere ſacrificium; Cum enim id ex vna parte liceat, vt ex communi ſententia numero præcedenti vidimus, & ex alia parte ſacrificij complementum vrgeat, non excuſatur ſacerdos ab obligatione perficiendi ſacrificium inceptum (niſi forſan obſtet grauis aliqua difficultas, vt aduertit *Sotus in 4. diſtinct. 13 quæſtio. 2. artic. 6.*) Quippè maior eſt obligatio, ſicut neceſſitas, complendi ſacrificium, quàm ſeruandi ieiunium ante communionem. Ita docent *Nauarrus cap. 25. n. 86. Suar. & Bonacina ſup.* ſatis indicant *Coninch, Vazquez, Fagundez, & alij*, dum aiunt, debere Sacerdotem etiam non ieiunum perficere ſacrificium. Ita *iam præſcribit Rubrica Miſſalis de defectibus* §. 10. n. 3. dicens. *In eo caſu Miſſa per alium Sacerdotem expleatur, & in caſu neceſſitatis etiam per non ieiunum.*

85 Quæres 2. Si ſacerdos recordetur, ſe non eſſe ieiunum ante conſecrationē, an debeat relinquere Miſſam? *S. Thom. ſupra* dicit, eſſe tutius relinqui Miſſam inchoa-

inchoatam, niſi graue ſequatur ſcandalum. Vbi iam excipitur ſcandali, ac per conſequens infamiæ periculum, quod ferè ſemper imminet, quando publicè fit Sacrum. Rurſus dum *S. Thom. ait*, tutius eſſe relinqui, ſatis innuit, illum Sacerdotem ad deſiſtendum non teneri vt notant. *Suar. Coninch. & Fagund. ſup. Verum Rubrica Miſſalis* § 8. *nu.* 5. *ſic ait. Ante conſecrationem in ſupra dictis caſibus* (inter quos poſuerat iſtum) *ſinon timeatur ſcandalum, debet Miſſam inceptam deſerere.* Quæ rubrica ſeruari debet, vt latius oſtendemus *lib.* 5. *cap.* 10. *q.* 3.

CAP. VII. QVÆST. IX.

Vtrum reliquias Sacrificij poſſit Sacerdos ſumere non ieiunus?

86 NEgant *S. Antenin. p.* 3. *tit.* 13. *c.* 6. § 9. *Roſella Euchariſtia* 3. §. 13. *Fauet Concil. Matiſcon.* 2. *cap.* 6. præcipiens has reliquias dari Laicis ieiunis. Probatur, quia cum in ſingulis particulis verum, & integrum Sacramentum contineatur, non debent à non ieiuno recipi.

Communis Doctorum affirmat, *Caiet. in ſum. verb. Miſſæ celebratio. Syluest. Sot. Ledeſm. Nauar. quos ſequitur Vazq. diſp.* 211. *nu.* 51. *Suar. diſp.* 68 *ſect.* 6. *Henriq. lib.* 8. *c.* 50. *nu.* 2. *Fagund. Pracept.* 1. *lib.* 3. *c.* 18. *& precept.* 3. *lib.* 2. *c.* 5. *num.* 28. *Cardin. de Lugo diſp.* 15. *ſect.* 4. *Dian. p.* 2. *tract.* 14. *Reſol.* 66. *& p.* 3. *tract.* 4. *Reſ.* 45. *& p.* 5. *tract.* 14. *Reſol.* 43. *& p.* 6. *tract.* 6. *Reſol.* 17. *Coninch q.* 80. *num.* 65. *Graffis, Azor, Reginald. & alij, quos ſequitur Bonac. diſp.* 4 *q.* 6. *punct.* 2. *nu.* 13. *& ſequent.* Probatur, quia totius hoſtię, calicíſque ſumptio cũ ablutione ſubſequẽte cẽſetur vna moralis actio pertinẽs ad ipſam cõmunionẽ decẽter perficiẽdã; atq; ita ſecundũ moralẽ ęſtimationẽ praxim, ac intentionẽ Eccleſię cenſetur totã cõmunionẽ peragere ieiunus, qui ieiunus illã inchoauit, & deinceps nihil ſũpſit, quod ex Eccleſię ritu ſumerę nõ deberet. Nec .n. cõuenienter poſſet illud cõuiuiũ peragi ſine ablutione, nec ablutio moraliter poteſt non præcedere ſumptionẽ alicuius particulæ, quæ vel remaneat in calice, vel hæreat dentib. vel in patena, vel corporali poſtmodum appareat, quam ſubindè Sacerdos deglutiens poſt primam, aut etiam ſecundam ablutionem cenſetur tamen ieiunus ſumere ſecundum intentionem Eccleſiæ, quæ præcipit, talem ſumptionem eo modo fieri, quo moraliter fieri poteſt.

87 Confirmatur exemplis, 1. quando particula hoſtiæ conſecratæ poſt ſumptionem ſanguinis hæret in calice, poteſt per aliam, & aliam ablutionem, ſi fuerit opus, extrahi, ac deglutiri, licèt prius deglutiantur partes ablutionum. 2. ſi tam Sacerdoti, quam Laico cõmunicanti pars hoſtiæ hæreat in ore, ſemel, ac ſæpius poteſt ſumi vinũ, vel aqua, donec traijciatur, imò Laicus debet ita ſumere, ne digitis attingat Sacramentũ 3. quõdam, vt habetur in *Ord. Roman. c.* 4. quãdo dabatur in Eccleſia Rom. Laicis cõmunio ſub vtraq; ſpecie, miſcebantur ſpecies vini conſecrati cũ alio vino non cõſecrato, & inde bibẽt omnes, ſumẽtes vtiq; partes aliquas nõ cõſecratas ante cõſecratas, 4 *Conc. Matiſconenſ. ſup.* iubet, reliquias conſecratas dari paruulis ieiunijs, ſed conſperſas vino, vt eas facilius deglutirẽt, vbi pars aliqua vini præcederet particulã aliquã conſecratã. Similiter quãdo cõmunicat ex deuotione decũbens ęger, poſt datã Euchariſtiã ſolet ablui pyxis, & eidem ablutio præberi forſan cũ particula cõſecrata, 5. demũ in paraſceue, quãdo particula cõſecrata ſumitur mixta vino, moraliter prius ſumitur aliquid vini, quã illa particula Quorũ omnium ratio videtur eſſe, quod illa tota moralis actio per modũ vnius ordinatur ad ſumptionẽ eiuſdẽ Sacramenti.

88 Pro deciſione ſuppono 1. reliquias cõſecratas eſſe poſſe vel tũc in ea Miſſa conſecratas, vel in alijs præcedentibus. Forſan de his loquitur prima ſententia, & in eo ſenſu vera eſt; nam ad ſumendas particulas in alijs Miſſis conſecratas requi-

quiritur ieiunium propter fundamentum primæ ſententiæ, ſ. niſi periculum immineat irreuerentiæ, quando reliquiæ decenter reſeruari nequeunt. Tunc enim, vel Sacerdos, vel Laicus non ieiunus poteſt illas ſumere iuxta ſuperius dicta *n.65.* Item quando Sacerdos renouat Euchariſtiam aſſeruari ſolitam, aut purificat pyxidem, aut quando miniſtrat Euchariſtiam ex præconſecratis, poteſt reliquias in alijs Miſſis conſecratas ſumere cum ablutione, quamuis aliquid ablutionis ſumatur antè Sacramentum. Quod ſi miniſtrat Sacramentum extra Miſſam, poteſt communicanti dare cum ablutione reliquias, vt præſcribunt, *Miſſale ac Rituale*.

89 De reliquijs conſecratis in eadem Miſſa loquitur ſecunda ſententia, & in his ſuppono 2. aliud eſſe ieiunium naturale rigoroſum, in quo nihil omninò cibi, vel potus deglutitur; aliud eſſe naturale ieiunium, quod Eccleſia præcipit præmitti communioni. Nam hoc dumtaxat requirit, nihil cibi, vel potus fuiſſe ſumptum, quod ex Eccleſiæ ritu ſumi non debuerit, vel potuerit. Etenim quoties Eccleſia præſcribit, aut permittit, aliquid ſumi cum Euchariſtia, vel antè illam; non violatur tali ſumptione ieiunium ab Eccleſia præſcriptum, licèt violetur naturale rigoroſum.

90 Vnde ſecunda ſententia probari non debet; quia ſufficit, vt Sacerdos ieiunus incipiat illam actionem, etſi non ſit ieiunus antè ſingulas eius partes. Nam indè ſequeretur, poſſe Sacerdotem poſt ſumptam hoſtiam, antequam ſumat ſanguinem, aliquas ficus, vel quid ſimile comedere ſine violatione ieiunii, quod nemo concedet. Itaque non ſufficit per ſe loquendo, præmitti ieiunium antè talem actionem inchoatam, ſed continuari debet ante ſingulas partes illius actionis. Nec item probari debet, quia ieiunij præceptum ſolum præſcribit, nequid ſumpſerimus ante ſumptionem Euchariſtiæ; quapropter quod cum ipſamet Euchariſtia ſumitur, non violat ieiunium, quamuis aliquid potus præcedat Euchariſtiæ particulas. Nam indè ſequeretur, poſſe Laicum pro ſola ſua voluntate, ſeu voluptate formam conſecratam ſumere ſimul cum magna quantitate vini, vel alterius potus ſine violatione ieiunij. Totum enim illud ſumit per modum vnius ſumptionis, quam præceſſit ieiunium, etſi non præcedat ſingulas eius partes. Hæc autem ſequela non videtur admittenda, ne demus anſam Euchariſtiæ miſcendæ cum varijs potionibus.

91 Amplector itaque ſecundam ſententiam, & eius fundamentum reputo firmum, quatenus poſt violatum naturale ieiunium rigoroſum, adhuc cenſetur ieiunus ad ſumendas reliquias eius Miſsæ, qui nihil prius ſumpſerit niſi iuxta præſcriptum Eccleſiæ ritum. Siquis autem aliud quidpiam ſumpſerit tanquam violator ieiunij præſcripti, vel non poterit ſumere reliquias, ſed debebit illas in pyxide ſeruare, vel ſi reſeruari non poſſint ſine irreuerentia, & hoc præuidens violauit ieiunium, peccauit contra præceptum ipſius. Hoc apparet in exemplis adductis, in quibus ſiquid aliud præter præſcriptum, aut permiſſum ab Eccleſia miſceretur, aut ſumeretur, ſine dubio peccaretur contra ieiunium prærequiſitum.

92 Confirmatur, & declaratur. Nam eo ipſo, quod Sacerdos ſiue ieiunus, ſiue non ieiunus inchoauit ſacrificium, contraxit debitum illius conſummandi, vt vidimus *q.8.* Vnde nonnulli colligunt, habere ſimul ius, & facultatem ſumendi totam materiam à ſe conſecratam, quia licet tota non requiratur ad eſſentialem perfectionem ſacrificij, pertinet tamen ad integritatem ipſius, & ad vnitatem actionis ſacrificandi, quæ non ſolum eſſentialiter, ſed etiam integraliter conſummari poteſt ab eodem. Nec violatio ieiunij tollit hoc ius; nam ſiquis poſt conſecrationem aduertat, ſe non eſſe ieiunum, poterit nihilominus ſumere totam hoſtiam, & particulas à ſe conſecratas, quamuis eas commodè ſeruare queat. Ergo licet ieiunus conſe-

crarit,

Digitized by Google

crarit, & poſt ablutionem videat, ſe non eſſe ieiunum, poterit ſumere particulas à ſe conſecratas; quia ſemper retinet idem ius omninò conſummandi ſacrificium, quòd ipſemet inchoauit.

93 In hoc diſcurſu difficile, mihi fit, quòd inchoatio ſacrificij conferat ius, & facultatem ſumendi totam materiam conſecratam etiam violato ieiunio. Nã 1. ſequeretur, ſiquis conſecret pyxidem plenam formulis reſeruandam in ſacrario, poſſe poſt ablutionem ſumere pro libito, quotquót ex illis voluerit ex vi iuris, quòd habet ad totam illam materiam 2. ſequeretur, ſi Sacerdos poſt miniſtratam multis communionem, & ſumptam ablutionem, ſumat aliquòd iuſculum vel pharmacum in altari (quòd interdum accidit ob ſtomachi debilitatem) & poſtea reperiat formulas à ſe conſecratas, quæ communicantibus ſuperfuerunt, & commodè poſſunt ſeruari, poſſe nihilominus illas ſumere propterius, quòd habet ad totam illam materiam, etiam violato ieiunio, conſumendam.

Vtraque tamen illatio videtur non eſſe concedenda; quoniam, vt bene probat contra *Vazquenum Card. de Lugo num. 77. & 81.* præceptum ieiunij non ſolùm obligat, vt ſacerdos ieiunus inchoet ſacrificium, ſed etiam vt ſe ieiunum conſeruet ad conſummandum illud. Ideò ſine dubio peccaret grauiter contra ieiunij præceptum, qui poſt ſumptam hoſtiam antè calicem comederet aliquas ficus; qui verò comederet illas poſt totam ablutionem, & nihil amplius ſacramenti reciperet, non peccaret contra ieiunium: Si verò ſumeret illas ficus; & poſtea reciperet formulam à ſe conſecratam, peccaret vtique quia voluntariè conſummat ſacrificium non ieiunus, cùm commodè poſſet illam formulam ſeruare.

94 Itaque res iſta metienda quidem eſt iuxta moralem intentionem Eccleſiæ, quæ ſicut iſtud præceptum impoſuit, ſic illud reſtringere, vel moderari poteſt, & ſuam intentionem nobis prodit: *per rubricas Miſſalis, & Ritualis*, & per receptam praxim. Quare cenſeo, ſacerdotem inchoantem ſacrum, habere debitum perficiẽdi ſacrificium eſſentialiter; quòd extenditur regulariter ad ſumptionem hoſtiæ maioris, & totius ſanguinis, & ad horum reliquias, quæ communiter non poſſunt commodè ſeruari. Debet autem, quantum poſſit, ſe ſeruare ieiunum, donec ſic ſacrificium perficiat, & ſponte violans antea ieiunium, peccat contra præceptum ipſius. Quoad reliquam materiam conſecratam diſtinguo materiam, quam ſacerdós conſecrat, vt reſeruetur in ſacrario, & illam, quam conſecrat à ſemetipſo diſtribuendam communicantibus in ea Miſſa.

95 Primam exiſtimo, non poſſe poſt ablutionem ſumi, quoties commodè reſeruari poteſt. Nam hæc ex Eccleſiæ intentione non tam ordinatur ad integritatem huius ſacrificij, quam ad cœleſte pabulum fidelium; & quoties ſacrum fit, vbi ſacrarium extat, hæc eſt intentio Eccleſiæ debetq; talis præſumi conſecrantis intentio. Secundam exiſtimo pertinere ad integritatem ſacrificij præſentis, ita vt poſſit illam ſumere Sacerdós non ieiunus, ſi verè nihil ſumpſerit, quod ex Eccleſiæ ritu ſumere non deberet (talis verò præſumitur intentio cõſecrantis, quoties ſacrum fit, vbi non adeſt ſacrarium) *De hac loquitur S. Clemens in cap. Tribus gradibus. De conſec. diſt. 2.* dum præcipit, vt tot in altari holocauſta offerantur, quot populo ſufficere debent; quod ſi remanſerint, in caſtrinum non reſeruentur: Et notat *Azor to. 1. lib. 10. cap. 30. quæſt. 5.* iam hoc præceptum eſſe abrogatum; ideò *Vazquez n. 55.* docet, quamuis poſſit Sacerdos poſt ſumptam ablutionem particulas ſumere, non eſſe tamen neceſſarium; quia ſi commodè ſeruari queunt, poteſt illas reſeruare: *Suarez* aſſerit, melius eſſe reſeruare, præſertim ſi ſit integra formula, vel magna particula. Siquid verò ſumpſerit Sacerdos, quòd ex Eccleſiæ ritu ſumere non deberet, non poterit has reliquias

liquias accipere, quando commodè ſeruari poſſunt. Quia non habet ius ſic integrandi ſacrificium, niſi ſeruarit ieiunium ſaltem vt ab Eccleſia præſcriptum.

96 Reſtant adhuc dubia quædam. Primum ſit, cuius quantitatis futuræ ſint reliquiæ, vt ſumi poſſint poſt ablutionem? *Sotus in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 8.* fine cenſet, ſi grandiuſculæ ſint, ſumi non poſſe. Cęteri Doctores communiter aſſerunt, non eſſe quantitatem, aut numerum attendendum, ſed ſolùm an ſint reliquiæ præſentis ſacrificij, vel præteriti. Certè minutæ reliquiæ, quamuis ſint ſacrificij præteriti, vix poſſunt commodè reſeruari; quare ſępius ſumi poterunt, vt aduertit *Coninch. quæſt. 80. numer. 68.* Maiores reliquię ſacrificij præſentis iuxtà diſtinctionem ſupra datam ſumi poterunt, etſi conſultius reſeruentur, quando commodè ſeruari poſſunt, vt aſſerunt *Suarez ſupra, & Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 22.*

97 Sit dubium 2. intrà quòd tempus poſſint hæ reliquiæ ſumi? *Nauarrus cap. 25. num. 89. Henriquez ſup.* cùm multis, dicunt, in continenti ſumendas eſſe, nimirum antequam calix in altari reponatur. Alij communiter aſſerunt, quandiu ſacerdos ab altari non receſſit, poſſe ſumere reliquias eius ſacrificij, quamuis ibi diu moratus ſit diſpenſando Sacramentum; quia nondum cenſetur expleuiſſe miniſterium ſuum, & adhuc continuatur vna moralis actio ſacrificandi. Sic. Doctores ſecundæ ſententię, *ac Diana cùm alijs part. 3. tract. 4. Reſol. 45.*

Quidam addunt, etiam in Sacriſtia, dum adhuc ſacerdos retinet veſtes ſacras, poſſe ſumere reliquias cuiuſvis magnitudinis inuentas in calice, vel patena; nam adhuc talis ſumptio pertinet ad perfectam eiuſdem ſacrificij cõſummationem, quòd nondum eſt perfectè conſummatum ob illas reliquias inaduertenter relictas. Sic indicat *Granado 3. part. Controu. 6. tract. 10. diſp. 8. n. 11. Tenent Baptiſta de Fabris in Manuali ca. 11. n. 142. Megalius in Prompt. tom. 2. verb. Euchariſtiam ſuſcipiens nu. 24.* Verùm hoc improbant *Suar. & Layman ſup. Coninch. n. 64. Lugo n. 82. Villal. Fagund. Ioannes de Cruce*, quos ſequitur *Diana ſup. & p. 5. tract. 14. Reſol. 43. & p. 6. tract. 6. Reſol. 17.* Quia iam ſacerdos expleuit miniſterium ſuum, & ideò non cenſeretur eadem actio moraliter, ſed ſecunda communio contrà pręceptum non communicandi bis eadem die. Hoc certè probabilius eſt, ſed in praxi difficile, niſi promptus ſit alius Sacerdos, qui celebret in eodem calice, ſumatque reliquias in eo, vel in patena, vel in corporali repertas. Si verò reliquię commodè ſeruari nequeant (vt ſępè continget) etiam in ſacriſtia, & exutus veſtibus ſacris, poterit illas ſumere ſacerdos ob maiorem irreuerentiam euitandam. Quòd ſi ſacerdos particulas reperiat, quas dubitet eſſe conſecratas, ſumere poteſt illas poſt communionem, vel etiam poſt ablutionem; nam reputatur eadem actio. Sic *Nauarrus, Syl. Henriq. & Bonacina diſputat. 4. quæſt. 6. punct. 2. numer. 16.*

98 Sit dubium 3. An hę reliquię dari poſſint laicis? Affirmant *Sotus in 4. diſt. 12. quæſt. 1. artic. 8. Henriquez lib. 8. ca. 50. num. 2.* ſi laici ſint ieiuni. *Philibertus Marchinus de* Sacramento Ordinis *tract. 3. part. 3. cap. 3. num. 16.* dicit, licere laicis poſt ſumptam hoſtiolam ſimul cũ ablutione, vel paulo poſt dare reliquias Sacramenti repertas in pyxide, nam illa ſumptio propter paruam moram cenſetur eadem actio moralis cùm ſumptione hoſtiolę, quam ieiunus accepit. Negat cùm alijs *Diana part. 6. tract. 6. Reſol. 23.* Nam in laicis talis ſumptio cenſeretur ſecunda communio, quę non eſt licita.

99 Melius diſtinguunt *Suarez ſupra Coninch. num. 7. Fagundez num. 31. Bonacina, nu. 15. Fillucius tract. 4. n. 241.* ſi laici ſumpſerant ablutionem poſt cõmunionem, vel finierant iam communionem antè ablutionem, non poſſunt ipſis reliquię dari; nam harum ſumptio

non

non pertinet ad ipſorum miniſterium, quod in ipſa communione completur, & ideò non poſſunt iterum communicare. Si tamen ſimul dentur cum priori formula, cenſetur vna moralis communio, ſub indque licebit. Et *Rituale Romanum* præſcribit, vt poſt datam Euchariſtiam infirmo (licet ieiunus communicet ob deuotionem) Sacerdos abluat digitos, & infirmo detur ablutio, ſoletque ſimul ablui vas, in quo delatum fuit Sacramentum. Quia nondum cenſetur communio finita, donec ſumatur ablutio; quaſi moraliter hæc pertineat ad eandem communionis actionem ex Eccleſiæ ritu.

CAPVT VIII.

De neceſſitate Sacramenti Euchariſtiæ.

1 SVppono 1. duplicem diſtingui neceſſitatem, alteram præcepti, alteram medij, quas multipliciter explicant Doctores. Videantur. *Vazq.3.p.diſp.169.c.1. & to.4. q.84.art.5 dub.1.Card. de Lugo de Euch. diſp.3.ſect.*1 Neceſſitas præcepti dicitur quæ ſubeſt ad vitandum nouum peccatum. Sic omnia, quę ſub graui culpa pręcipiuntur, ſunt neceſſaria neceſſitate præcepti, ſeu negatiuè; quia niſi talia præcepta ſeruentur, incurretur culpa grauis, amittetur gratia Dei, ſine qua nemini contingit ſalus; vnde præceptorum obſeruatio concurrit ad noſtram ſalutem, ſicut remouens prohibens. Neceſsitas medij, vel remedij, vel ſalutis, vel finis (nam omnibus his nominibus appellatur) eſt, quæ poſitiuè conducit ad æternam ſalutem; quia poſitiuè ponit medium neceſsarium vltimo fini conſequendo, ſic contritio, gratia iuſtificans, & excitans, perſeuerantia finalis ſunt neceſſaria neceſſitate medij, quia poſitiuè conferunt ad regenerationem ſpiritualem, & ad æternæ beatitudini conſecutionem.

2 Hinc oritur alia differentia, per quam à poſteriori diſcernuntur hæ neceſſitates; Nam à neceſſitate præcepti ſolius excuſat impotentia, vel ignorātia ſiquis v.g. vel nō potuit reſtituere, vel inuincibilitèr ignorauit obligationem reſtituēdi, non ideò damnabitur, quamuis non reſtituat. At in his, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate medij, quāuis impotētia, vel ignorantia excuſet à nouo peccato, non tamen excuſat, vel tollit illum defectum, ob quem homo reus erat damnationis. Siquis v.g. exiſtens in peccato mortali nō poſſit in artic. mort. cōfiteri, nec poſſit, aut neſciat elicere cōtritionē, nō peccat denuò contra præceptū cōterēdi; ceterū dānabitur defectu cōtritionis ob peccata præcedētia non remiſſa.

3 Iam inde ſuppono 2. vt aliquod Sacramentum ſit neceſsarium neceſſitate medij, requiri ſanè, quod per ſe ſit inſtitutum ad conferendum aliquem effectū gratiæ ſimplicitèr neceſſarium ad æternam ſalutem, qualis eſt prima iuſtificatio, conſeruatio gratiæ, perſeuerantia finalis. Sic Sacramentum Baptiſmi, & Pœnitentiæ ſunt neceſſaria neceſſitate medij, vel in re, vel in voto; quia Deus ſic inſtituit illa tanquam media neceſsaria primæ iuſtificationis, vt pariter ipſorum deſideria, ſeu vota, quatenus vicaria ſunt talium Sacramentorum, & in contritione ſaltem virtualiter continentur, per ſe concurrerent ad primam iuſtificationem, mouendo ſcilicet per ſe Deum, vt ipſorum intuitu directè conferat primam gratiam. At ſicut aliorum præceptorum obſeruatio non concurrit directè per ſe ad iuſtificationē, ſed ſolū indirectè remouendo prohibens, ſic etiā cōtritio, quatenus cōtinet votū ſeruādi reliqua præcepta, non eſt cauſa per ſe directè primæ iuſtificationis, ſed indirectè ſolū remonēdo prohibēs, ideſt peccatū, actuale quod impediret iuſtificationē.

4 Suppono 3. Sacramentum Euchariſtiæ neceſsariū eſſe neceſſitate præcepti tam diuini, quam humani, de quibus dicemus infra *c.9. & 10.* Vt autem ſit

etiam

etiam neceſſarium neceſſitate medij, debuit inſtitui per ſe tanquam medium ſimpliciter neceſſarium vel ad primam iuſtificationem, vel ad perſeuerantiam finalem. Quod eſt nobis in præſenti diſquirendum, quamuis nonnihil Moralis doctrinæ terminos tranſgrediamur. Qui vult ab ſcholaſticis tricis abſtinere, tranſiliat hoc caput.

CAP. VIII. QVÆST. I.

Vtrum Euchariſtia ſit medium neceſſarium ad primam iuſtificationem?

5 Rvrſus ſuppono 1. rem, vel effectum huius Sacramenti ſcilicet vnionem per gratiam cum Chriſto, & cum Eccleſia eſſe de neceſſitate ſalutis quoad omnes tam paruulos, quam adultos. Nemo ſiquidem ſaluari poteſt, qui non ſit vnitus cum Chriſto per fidem, & charitatem, & membrum viuum Eccleſiæ. Suppono 2. neminem etiam hæreticum expreſsè docuiſse, realem Euchariſtiæ receptionem eſſe neceſſariam ad primam iuſtificationem, cum omninò neceſſarium ſit, vt Baptiſmus præcedat, qui rite ſuſceptus, & ſine obice, mox ſortitur ſuum effectum independenter à futuro Sacramento. *Sic Suar. 3. p. to. 3. diſp. 40. ſect. 1.* Quare quæſtio ſolum reſtat de voto Euchariſtiæ. Hoc autem eſt duplex, proprium, & improprium. Proprium eſt liberum hominis deſiderium ſeu propoſitum actuale vel explicitum, vel ſaltem implicitum Euchariſtiam recipiendi tempore debito, vel conueniente. Votum improprium eſt quæuis habitualis inclinatio ad huius Sacramenti ſuſceptionem; vel actus, quo talem inclinationem acquirimus.

6 Sic *S. Thom.* ſupra docuit, omnes etiam paruulos hoc ſacramentum ſumere ſpiritualiter, & in voto, primo quatenus per Baptiſmum, aut alia ratione iuſtificantur: Cum enim Euchariſtia ſit perfectio gratiæ iuſtificantis, & finis Sacramentorum, hæc propenſione quadam ad Euchariſtiæ receptionem inclinant, ſecundo, quia ſicut vita naturalis indigens alimento corporali quadam inclinatione fertur in illud, ſic ſpiritualis vita per Baptiſmum, aut contritionem inchoata voto quodam propendet in Sacramentum ſpiritualis alimenti. Tertio, quia charitas nos habitualiter inclinat ad vnionem cum Chriſto perfectiſsimam, & conſequenter ad Euchariſtiam recipiendam, cuius effectus eſt nos vnire perfectè cum Chriſto. Itaque votum improprium Euchariſtiæ fatentur omnes cum *S. Thom.* requiri ad primam iuſtificationem, ſicut requiritur baptiſmus, in quo tale votũ continetur, de voto proprio nonnullum eſt diſſidiũ.

7 Quidam enim dixerunt, Euchariſtiam eſſe neceſſariam ad primam iuſtificationem ſaltem in voto. Sic docet *Nuñus 3. p. q. 73. art. 3. diffic. 2.* dicens Euchariſtiæ votum eſſe ſimpliciter neceſſarium neceſſitate medij etiam ad primam gratiam, ita vt homo teneatur ante primam gratiam habere votum communicandi ſuo tempore, vt medio tali voto iuſtificetur per ordinem ad Euchariſtiam; ac ſubindè communicandi propoſitum intrinſicè contineatur in ſuſceptione Baptiſmi, vel Pœnitentię nõ ſolum generali ratione, ſicut includitur propoſitum ſeruandi cuncta præcepta, ſed ſpeciali quoq; titulo, quatenus hæc Sacramenta ſunt principium ſpiritualis vitæ, ſubindèq; tendunt ad eius vitæ perfectionem, qua per communionem ſit mirabilis vnio cum Chriſto, comparanturque finis Sacramentorum, & conſummatio totius vitæ Chriſtianæ. Pro hac ſententia referuntur. *Caiet. Peña, Sotus apud Henriq. lib. 8. c. 3. nu. 4. lit. S.*

8 Probatur 1. *ex S. Thom. ſup.* quatenus ait Per Baptiſmum ordinatur homo ad Euchariſtiam, & ideò ex hoc ipſo, quod pueri baptizantur, ordinantur per Eccleſiã ad Euchariſtiam, & ita ſicut ex Eccleſię fide credunt, ſic ex Eccleſiæ intentione deſiderant Euchariſtiam, & per conſequens recipiunt rem ipſius. Et *q. 79. art. 1. ad 1. ſic ait. Nec aliquis habet gratiã antè ſuſceptionẽ huius Sacramenti,*

Digitized by Google

menti, vel niſi ex aliquo voto ipſius, vel per ſe ipſum ſicut adulti, vel voto Eccleſiæ, ſicut paruuli. Similiter multi Patres dicunt, neminem etiam paruulum poſſe ſaluari, niſi fuerit particeps corporis, & ſanguinis Chriſti propter illa verba *Ioã. 6. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Videantur *Cyprianus lib. 3. ad Quirinum, cap. 25. Innocentius Papa epiſt. 66. Cyrillus lib. 4. in Ioannem, cap. 14. Auguſtinus epiſt. 106. & lib. 1. de peccatorum meritis, cap. 20.*

9 Probatur 2. Nam illa verba generalia ſunt, & quamuis intelligenda ſint iuxta communem Patrum interpretationem de communione reali, quæ ſecundum fidem eſt in præcepto; tamen etiã capienda ſunt de communione ſpirituali per fidem, & votum Euchariſtiæ, ſicut *Auguſtinus, Cyprianus, Innocentius*, & alij frequenter capiunt, & conſentit *Suarez tom. 3. diſp. 40. ſect. 2. Bonacina diſp. 4. q. 1. punct. 3. n. 2.* Quo ſenſu palam extenduntur ad omnes, & ſignificant neceſſitatem etiam reſpectu primæ iuſtificationis.

10 Dico 1. Paruulis non eſt Euchariſtia neceſſaria quoad primam iuſtificationem. Ita *S. Thomas, 3. p. q. 80. art. 9. ad 3. Henriquez lib. 8. cap. 3. nu. 4. Coninch. quæſt. 73. num. 36. Fillucius tract. 4. nu. 37. Bonacina ſup. Suarez cum alijs ſect. 1.* Probatur; quia nec in re, nec in voto proprio requiritur ad ipſorum iuſtificationem; ergo non eſt illis neceſſaria. Prima pars antecedẽtis definitur in *Tridentino ſeſſ. 21. cap. 1.* dum aſſerit, paruulos nullatenus obligari ad Sacramentalem Euchariſtiæ communionem, & *can. 4.* dum inquit. *Si quis dixerit paruulis, antequam ad annos diſcretionis perueniant, neceſſariam eſſe Euchariſtiæ communionem, anathema ſit.* Secunda pars oſtenditur; nam infantes omninò ſunt incapaces voti proprij, quod eſt obiecti præcogniti deſiderium; cum autem non præcognoſcant Euchariſtiam, non poſſunt illam deſiderare. Non ergo poſſunt habere votum proprium Euchariſtiæ. Votum illud ex intentione Eccleſiæ miniſtrantis Baptiſmum admiſſimus *ſupra num. 6.* Sed illud eſt impropriuim, nec aliud intendit *S. Thomas*, nec forſan Authores primæ ſententiæ ſaltem quoad rem ipſam, licet diſſentire videantur quoad modum loquendi.

11 Dico 2. nec item adultis eſt mediũ neceſſarium in re ad primam iuſtificationem. Ita *S. Thomas 3. part. quæſt. 73. art. 3. Coninch. ibi num. 57. Suarez, & alij relati.* Probatur; nam Euchariſtia non eſt inſtituta per ſe ad primam iuſtificationem, ſeu remiſſionem peccati mortalis, vt docent *Florentinum, & Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 2. & can. 5.* & latius expendit *Suarez ſup.* Ergo non poteſt eſſe medium neceſſarium ad illam. Nam eſſe medium neceſſarium in Sacramentis ſupponit eſſe medium per ſe inſtitutum ad talem effectum; igitur cum Euchariſtia iuxta ſuam inſtitutionem, vt licitè recipiatur, neceſſariò ſupponat gratiam in recipiente; nec eſt ad primam iuſtificationem inſtituta per ſe, nec per conſequens eſt medium neceſſarium ad illam.

12 Dico 3. votum Euchariſtię propriũ nec explicitum, nec implicitum eſt per ſe neceſſarium medium ad primam iuſtificationem. Ita *S. Thomas, Caietanus, & Sotus,* quos ſequitur *Suarez, & Fillucius ſup. Coninch. num. 38. Henriquez num. 6.* Votum explicitum eſt, quod ſpecialiter terminatur ad rem ſigillatim cognitam, & amatam; implicitum verò eſt, quod terminatur ad rem ſub communi ratione præcognitam, vel quatenus connexam aliquo modo cum obiecto formaliter volito. Votum explicitum Euchariſtiæ nemo requirit ad primam adultorum iuſtificationem, cum ſæpè iuſtificentur per Baptiſmum, aut contritionem, aut confeſſionem ſine cognitione, vel memoria Euchariſtiæ.

Quod autem nec implicitum requiratur per ſe; probatur 1. *ex Florentino & Tridentino* tribuẽtibus remiſſionem peccatorum, & primam iuſtificationem Baptiſmo ſolum, & Pœnitentiæ. Sentiũt ergo

Digitized by Google

ergo nullum aliud Sacramentum in re, vel in voto proprio requiri ad hunc effectum. Alias non conferrent hæc Sacramenta primam gratiam propria virtute, ſed in virtute Sacramenti, cuius votum operatur iuſtificationem. Probatur 2. quia nunquam proprium Sacramenti votum eſt medium per ſe neceſſarium poſitiuè concurrens ad primam iuſtificationem, niſi Sacramentum ipſum per ſe ſit inſtitutum ad primam gratiam conferendam: Sed Euchariſtiæ Sacramentum per ſe non eſt inſtitutum ad inducendam primam iuſtificationem, vt vidimus *num.* 11. Ergo nec eius votum proprium eſt per ſe medium neceſſarium ad illam.

13 Ad primum reſpondetur, *S. Thomam*, & alios Antiquorum loqui de voto latè, quod eſt improprium, & in Baptiſmo, vel prima iuſtificatione continetur, & à Patribus vocatur ſpiritualis manducatio ſecundum myſticum ſenſum verborum *Ioan.6.* qui pariter ad infantes extenditur; non tamen conuincit proprium Euchariſtiæ votum. Sępè quoque Patres, & Concilia dum agunt de Sacramento Euchariſtiæ, tranſeunt ad Chriſtum in illo contentum, & è contra: Et quoniam vnio cum Chriſto ſimpliciter eſt ad iuſtificationem neceſſaria, dicere ſolent, hoc Sacramentum eſſe neceſſarium, ſcilicet ratione rei contentæ, vel effectus ipſius, vt diximus *ſup. num.* 5. Vnde reſpondetur ad ſecũdum illa verba ſecundum ſenſum myſticum ad infantes etiam extendi, qui per fidem, & charitatem fiunt Eccleſiæ membra, & vniuntur Chriſto capiti. Cęterum ſecundum proprium, & principalem ſenſum manducationis realis non ita generalia verba cenſenda ſunt, vt ad infantes etiam extendantur, vel ad primam iuſtificationem: cum illa verba, *Non habebitis vitam in vobis*, magis permanentiam denegent, quam primam receptionem, iuxtà communem expoſitionem.

CAP. VIII. QVÆST. II.

Vtrum Euchariſtia ſit medium neceſſarium ad perſeuerandum in gratia?

14 Prima ſententia communis negat. Ita *Durandus, Paludanus, Caietanus, Hoſius, Ledeſma*, quos ſequitur *Suarez tom.3. diſp.40. ſect.2. S. Bonauentura, Gabriel, Alenſis, & alij*, quos ſequitur *Vazquez 3. part. diſp.* 169. *cap.3. Valentia, Reginaldus, Angles*, quos ſequitur *Bonacina diſp.4. quæſt.1. punct.3. Fillincius tract.4. num.42. Coninch quæſt. 73. num.44. & 50. Cardin. de Lugo diſp. 3. ſect.2. Martinon tom.4. diſp.28. ſect.7. Diana part.3. tract.6. Reſol.95. & part.5. tract.13. Reſolut.* 28. qui referunt alios. Probatur 1. auctoritate negatiua Conciliorum, & Patrum, qui licet expreſsè quæſtionem iſtam non attingant; vbicunq; de neceſſitate Sacramentorum diſſerunt, Baptiſmum, & Pœnitentiam dicunt eſſe neceſſaria ſimpliciter, non autem Euchariſtiam. Sic *Tridentinum ſeſſ.7. can.5.* definit, Baptiſmum eſſe neceſſarium ad ſalutem; ſimiliter Pœnitentiam *ſeſſ.14. can.6. At Euchariſtiam ſeſſ. 13. can.9.* ſolum dixit, eſſe neceſſariam ex præcepto. Sic etiam *S. Thomas in 4. diſt.9. q.1. art.1. quæſtiunc.2. & 3. p. q.65. art.4.* dixit, tria tantum Sacramenta ſimpliciter eſſe neceſſaria, duo perſonæ ſingulari, ſcilicet Baptiſmum abſolutè, Pœnitentiam ex ſuppoſitione peccati poſt Baptiſmum; ordinem Eccleſiæ; cętera ſecundum quid; quatenus iuuant, vt finis conuenientius habeatur.

15 Probatur 2. Nam imprimis conſeruatio continua gratiæ vſq; ad mortem non eſt neceſſaria ſaluti finali; ſufficit enim, ſiquis moriatur in gratia, quamuis anteà ſæpè labatur per culpã, & reſurgat per pęnitentiam. Deinde talis perſeuerantia continua non datur infallibiliter ab Euchariſtia; ſiquidem multi poſt communionem citiſſimè relabuntur. At retinere gratiam per breue

tempus

tempus poteſt homo ſine ſpeciali auxilio; quare ſi tũc ſit finis vitæ, dabitur perſeuerantia finalis, quin Euchariſtiæ votũ influat in illam. Quamuis autẽ ad retinendam diu gratiam requirantur auxilia Dei ſpecialia; tamen hæc non dantur per ſolum Euchariſtiæ votum, ſed etiam per alia opera bona, per orationem, per receptionem aliorum Sacramentorum, per exercitium virtutum &c.

Probatur 3. Nam hæc merita locum habent etiam eo tempore, quo nulla ſupereſt neceſſitas, nec voluntas Euchariſtiam recipiendi, quando ſcilicet poſt acceptum viaticum infirmus peccat mortaliter, & rurſus per Pœnitentiam reſurgit cum animo nunquam amplius communicandi; quia videt, ſe citò moriturum; & tunc ſi diſcedat in gratia, non poteſt perſeuerantia finalis attribui voto Euchariſtiæ, quod non datur; nec etiam præcedenti communioni, quæ iam habuit ſuum integrum effectum. Ergo tale votum non eſt ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem.

16 Confirmatur 1. Nam effectus Sacramentorum debẽt eſſe tales, vt gratis donentur, nec omninò debeãtur vel ex meriti iuſtitię, vel ex natura rei; Sed auxilia, quæ neceſſaria ſunt ad perſeuerãdũ, obtineri poſſunt per merita de cõdigno; debẽtur etiã extrinſeca natura gratię iuſtificantis, vt ſemel infuſa ſeruari poſſit. Ergo non ſunt effectus voti Euchariſtiæ. Sic arguunt *Suarez, & Fillucius*. Confirmatur 2. Nam adultus, qui ſola contritione iuſtificatus, vel ſolo Baptiſmo, vel Pœnitentia, ſine communione decedit in gratia, non habet perſeuerantiam ab Euchariſtia, quam ſupponimus non recepiſſe nec ab eius voto; nam Euchariſtiæ votum in iſto vel eſt contritio, vel ipſa ſuſceptio Baptiſmi, ſeu Pœnitentię: Nihil autem horum eſt cauſa perſeuerantiæ, ſed ſola Dei voluntas, & peculiaris prouidentia, qua ſemel iuſtificatus homo vel ſuperat vſq; ad mortem omnes tentationes opportunis auxilijs gratiæ; vel ante tentationem rapitur, ne malitia ſubuertat ſenſum illius. Ergo perſeuerantia finalis iſtius non prouenit ab Euchariſtiæ voto, quod virtualiter in cõtritione, vel in ſuſceptione prioris Sacramenti continetur. Sic arguit *Vazqu.*

Confirmatur 3. Quia *Melchiades Papa in ca. Spiritus ſanctus de conſec. diſt. 5.* docet, ſtatim morituris regenerãtionis beneficia ſufficere ad ſalutem; quia regeneratio per ſe ſaluat mox in beati ſeculi pace recipiendos. Vbi ex voce per ſe colligunt *Suarez, et Filliuc.* nullum effectum ſaluti neceſſarium conferri morientibus in voto alterius Sacramenti. Poteſtque reddi ratio; quia gratia, quæ datur per Baptiſmum, non eſt minoris efficaciæ, quàm quæ dabatur olim per circumciſionem: Sed cum illa gratia, & auxilijs ei annexis poterat homo per longam vitam perſeuerare. Pariter ergo poterit nunc cum auxilijs, quæ gratiam Baptiſmi conſequuntur.

17 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita docent *Henriqu. lib. 8. ca. 3. num. 2. referens multos litt. H. Dominicus de Soto in 4. diſtinc. 8. q. 1. art. 3. Petrus de Soto de Euchar. lect. 9. Claud. de Sainctes Repetit. 6. cap. 7. Sponcæus lib. 2. de adoratione Euchariſtiæ ca. 12. Iacobus Naclantus de communione Theorem. 1. Roſenſis, & Alanus*, quos ſequitur *Pitigianus in 4. diſt. 9. q. 3. art. 3. Bellarminus to. 3. lib. 1. de Euchar. cap. 7. & lib. 4. c. 25. Fagundez Precept. 3. lib. 1. cap. 3. nu. 4. et 6. Salmeron in Euang. tom. 8. tr. 23. Becan. de Sacram. cap. 15. q. 7. n. 6. Nuñus 3. par. qu. 73. art. 3. diffic. 3. Petrus de Ledeſma in ſum. par. 1. trac. de Euch. c. 1. Zambranus c. 3. dub. 1. citans Catharinum, Ganeium, & alios*. Fauet *S. Th. 3. p. q. 73. art. 3. et q. 79. ar. 1. ad 1. et q. 80. art. 11. in corp. et ad 2.*

18 Probatur 1. ex illis verbis Io. 6. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis*, &c. quæ Patres vnanimiter explicant de manducatione ſacramentali ſecundum proprium ſenſum, vt latè docet *Bellarm. et Salmeron ſup.* Quare temerarium ſaltem eſſet hunc ſenſum proprium excludere, vt notat *Bonac. num. 2.* Diriguntur autem ad adultos, quos Chriſtus Dominus alloquebatur; ſatis indicans, non

habituros adultos vitam gratiæ permanentem; niſi vel in re, vel in voto Sacramentum illud receperint. Conſonant ſuper illa verba *Ioannis, Titelmannus, Lyra, Claudius, Euthimius, vtraq; Gloſſa, Chryſoſt. tom. 3. hom. 46. in Ioan. col. 1. S. Auguſtinus tom. 9. tractat. 26. in Ioan. colum. 6. & tom. 7. lib. 1. de peccator. merit. cap. 24. Rupertus lib. 6. in Ioann. propè finem. Baſilius in Moral. regul. 21. cap. 1. ac alij.*

19 Confirmatur; quia *Conc. Florentinum* aſſerit, omnem effectum, quem materialis cibus, & potus agunt quoad vitam corporalem, hoc idem quoad vitam ſpiritualem hoc Sacramentum operari; quod ſępè Patres aſſirmant. Ergo ſicut cibus materialis eſt ſimpliciter neceſſarius ad conſeruandam, & nutriendam vitam corporalem; ſic Euchariſtia medium eſt neceſſarium ad conſeruandam vitam ſpiritualem. Quam neceſſitatem ſatis expreſſit *Cyril. l. 3. in Ioannem cap. 37. & lib. 4. cap. 10. dicens, vt diſcerent, ſi mortem effugere vellent, neceſſe eſſe de illo pane participare.* Sic etiam *loquuntur Cyprianus tom. 1. lib. de orat. Domin.* ſuper illa verba, *Panem noſtrum. Iſidorus lib. 1. de officijs Eccleſ. cap. de ſacrificio.*

Vnde colligit Petrus de Soto, minus conſiderate iudicare, qui denegant huic Sacramento neceſſitatem medij contra naturam, & inſtitutionem ipſius in cibum, & potum animarum. *Cur enim putabimus* (inquit) *minus neceſſarium eſſe cibum in ſpirituali vita, quam in corporali? aut cur cogitabimus, minus nos teneri ad alendam animam, quam corpus?* Nec valet dicere, alia eſſe media, quibus vita ſpiritualis nutriri, conſeruariq; poſſit ſine hoc cibo. Nam ſicut in paradiſo ſuppetebant Adamo plures cibi, ſed tamen non erant ſufficientes ad conſeruandam eius vitam in perpetuũ, niſi vteretur ligno vitæ; ſic licet alia media ſuppetant nobis ad conſeruandam vitam animæ, tamen omnia non ſufficient, niſi iuuentur hoc alimento, quod ideo figuratum fuit per lignum vitæ.

19 Probatur 2. Nam illud Sacramentum dicitur neceſſarium neceſſitate medij, cuius effectus eſt ſimpliciter neceſſarius ad ſalutem æternam. Sed effectus Euchariſtiæ eſt ſimpliciter neceſſarius ad ſalutem æternam. Ergo Euchariſtia eſt Sacramentum neceſſarium neceſſitate medij. Minor probatur; nam effectus Euchariſtiæ eſt conſeruatio gratiæ, vt docet *S. Thomas locis citatis*, & omnes Theologi fatentur; aſſerunt etiã *Damaſcenus lib. 4. cap. 14. & Ambroſius de Sacram. lib. 5. cap. vlt. col. 2.* colligitur ex *Trident. ſeſſ. 13. cap. 2.* dicente, per Euchariſtiã confortari viuentes vita Chriſti, & à peccatis mortalibus præſeruari, *& ſeſſ. 21. c. 5.* docet, ideo paruulos non teneri ad Euchariſtiam, quoniam in illa ætate gratiam amittere non poſſunt. Ergo Concilium, & Patres ſentiunt, gratiæ conſeruationem eſſe effectum Euchariſtiæ: Sed conſeruatio gratiæ non minus eſt neceſſaria ſimpliciter ad ſalutem, quam prima iuſtificatio. Sicut ergo Baptiſmus, & Pœnitentia cenſentur ſimpliciter neceſſaria, quia cauſant primam gratiam; ſic etiam Euchariſtia, quia cauſat conſeruationem gratiæ.

20 Dico 1. Sacramentum Euchariſtiæ nec in re ſuſceptum, nec in voto ſui proprio eſt paruulis neceſſarium ad perſeuerandum. Conueniunt in hac concluſione Doctores vtriuſq; ſententię. *S. Th. 3. part. quæſt. 80. art. 11. ad 2. Caietanus, & alij Thomiſtæ cum illo, Suarez tom. 3. diſp 40. ſect. 2. Fagundez Præcept. 3. lib. 1. cap. 3. num. 5. Valentia tom. 4. diſp. 6. q. 1. punct. 5. Filliucius, Henriquez, Coninch, ac alij. Colligitur ex Tridentino ſeſſ. 21. cap. 4. & can. 4.* docente palam Euchariſtiam non eſſe neceſſariam paruulis, qui peccare non poſſunt. Vbi Concilium expreſsè ſecludit à paruulis neceſsitatem realis communionis: Voti verò proprij neceſsitas ſatis excluditur; tum quia pueri non ſunt capaces illius, tum quia ſi neceſſaria fuiſſet Euchariſtia paruulis in re, vel in voto, non negaret Eccleſia communionem paruulis, ſaltem in articulo mortis, ne ſine Sacramento

ſibi

Digitized by Google

ſibi neceſsariò decederent.

21 Probatur ratione; quia nullus effectus eſt in paruulis, aut amentibus à natiuitate neceſſarius ad ſalutem, qui per ſe proueniat ab Euchariſtia, ſiquidem poſſunt decedere cum ſola gratia baptiſmali, ac ſaluari. Tunc enim conſeruatio gratiæ fit vi Sacramenti, per quod primo collata fuit, tam ex parte Dei, cuius dona ſunt ſine pœnitentia, quam ex parte gratiæ, quæ cum de ſe ſit perpetua, non expellitur niſi per mortale peccatum, quod infantes committere non poſſunt, & ideo non egent auxilijs gratiæ pro conſeruanda iuſtitia. Mors vero tali tempore contingens, licet ſit ſpecialis fauor ad perſeuerantiam finalem expectans, non tamen eſſe poteſt effectus proprius Euchariſtiæ; quia non omnibus datur; effectus autem proprius Sacramenti debet eſſe ſemper infallibilis, vt latius oſtendit *Suar. ſup.*

22 Vnde fit, verba *Ioan. 6. Niſi manducaueritis*, &c. non eſſe tam generalia, ſicut illa *Ioan. 3. Niſi quis renatus fuerit*, &c. Nam hæc abſolutè comprehendunt omnes illos, qui fuerint tẽpore nouæ legis; illa verò non comprehendunt illos, qui nunquam habuerunt rationis vſum. Quod diſcrimen 1. conſtat ex circumſtantijs obligationis, non enim obligatio cenſetur imponi niſi perſonis aptis, & in quibus finis obligandi non ceſſet omninò. Sic lex pręcipiens, vt omnes ciues agant excubias, non comprehendit pueros, nec fęminas. Cum igitur Baptiſmus ſit ſpiritualis regeneratio, ſicut omnibus neceſſarium eſt ſpiritualiter renaſci, ſic baptizari. Cœterum Euchariſtia, cum ſit inſtituta per modum ſpiritualis alimenti, duntaxat eſt illis neceſſaria, qui per concupiſcentiam poſſunt vires, & vitam animæ perdere: ſicut cibus corporalis illis ſolum neceſſarius eſt, quorum vires à natiuo calore paulatim conſumuntur. Igitur cum infantes, & amentes perpetui nequeant per concupiſcentiam vires, aut vitam animæ perdere; nec neceſſitas, nec præceptum communionis illos aſtringit. Quia verò vita ſpiritualis poteſt in his augeri, capaces ſunt ſpiritualis cibi, ſeu communionis 2. conſtat ex ipſis verbis; nam illa *Ioan. 3.* non diriguntur ad ipſum baptizandum, cuius formalis conſenſus, vel cooperatio non ſemper requiritur, & ideo generaliter dicitur in tertia perſona. *Niſi quis renatus fuerit*, &c. verba tamen *Ioan. 6.* certum actum præſcribunt humano modo per ipſos recipiẽtes pręſtandum; ideo ſolum ad audientes, & intelligentes diriguntur; dicitur enim in 2. perſona. *Niſi manducaueritis &c.* Sic *Valentia ſupra, Coninch. num. 49.*

23 Dico 2. realis Euchariſtiæ ſuſceptio non eſt adultis neceſſaria ſimpliciter ad perſeuerandum in gratia. Conueniunt etiam in hac concluſione Doctores vtriuſque partis, *Suarez, Nuñus, Coninch, & alij.* Patet; quia poteſt adultus paulò poſt Baptiſmum mori cum gratia baptiſmali ſine communione, quam recipere non potuit, & tamen ſine dubio ſaluabitur. Siquidem nec eſt, cur amittat gratiam in Baptiſmo receptam, qui poſt Baptiſmum non peccauit mortaliter; nec cur non ſaluetur, qui decedit in gratia. Addit *Nuñus*, nec votum explicitum Euchariſtiæ neceſſarium eſſe ſimpliciter omnibus adultis ad perſeuerandum; ſiquidem ſine culpa potuerunt non elicere tale votum, ſi poſt Baptiſmum non illico de communione cogitarunt, vel dormientes occiſi ſunt. Vnde cenſet, oppoſitum improbabile, vel forſan temerarium eſſe.

24 Dico 3. Sacramentum Euchariſtię moraliter eſt adultis neceſſariũ ad perſeuerandum in gratia, quatenus ita iuuat ad implenda præcepta, tentationeſque vincendas, vt qui voluntariè per lõgum tempus abſtinent à communione, vix queant, ſeu moraliter nequeant à lethalibus lapſibus abſtinere. Sic docent vtriuſque ſententiæ Doctores. *S. Thom. in 4. diſt. 12. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 1. ad 1. & 4. contra Gentes, c. 61. Suarez diſput. 40. ſect. 2. Coninch, quæſt. 73. num. 50. Filliucius tract. 4. num. 43. Nuñus quæſt. 73. art. 3. diffic. 3. Cardin. de Lugo de Euchariſtia.*

riſtia. diſp. 3. ſect. 2. num. 48. & multa teſtimonia Patrum ad hoc intentum congerit Claudius de Sainctes Repetit. 6. ca. 7. S. Cyprianus de orat. Domin. ſuper id, Panem noſtrum, &c. ſic ait. *Vt manifeſtum eſt, eos viuere, qui corpus eius attingunt, & Euchariſtiam iure communionis accipiunt; ita timendum eſt, & orandum, ne dum quis abſtentus ſeparatur a Chriſti corpore, procul remaneat a ſalute, comminante ipſo, & dicente. Niſi manducaueritis &c.* Idem habet *Concilium Cabilonenſe 2. cap. 46.*

25 Ratio redditur, nam cum hoc Sacramentum ſit inſtitutum per ſe principaliter, vt conferat ſumentibus auxilia neceſſaria ad cauenda peccata, & ad perſeuerandum in gratia, merito Deus omittentibus voluntariè frequentem communionem ſubtrahet auxilia frequentia, ſeu ſingularia, ſine quibus facillimè labantur, difficillimè praſeruentur. At ſi communio frequens omittitur inuoluntariè; tunc votum explicitum Euchariſtiæ ſupplebit hûc defectum: Quia Deus neminem deſerit, niſi prius ab illo deſeratur ſcilicet voluntariè. Sed iam de neceſſitate medij vel in re, vel in voto proprio reſpectu adultorum.

26 Dico 4. Quamuis prima ſententia ſit valdè probabilis præcipuè propter tot virorum auctoritatem; Secunda magis arridet mihi, quia magis cedit in honorem Euchariſtiæ; illam autem ſic explico. Donum perſeuerantiæ iuxta ſaniorem Theologiam includit collectionem auxiliorum ad vincendas tentationes, & ſeruanda præcepta, donec bellandi tempus, & labendi periculum mors corporis præcidat. Hæc auxilia ſiſint efficacia, dant infallibiliter actum perſeuerandi finaliter, nec eſſe poſſunt infallibilis effectus Sacramẽti, ſed ſolius prędeſtinationis: Quippe non omnes, qui recipiunt Euchariſtiam etiam in fine vitæ, ſunt prædeſtinati. Dicimus igitur hæc auxilia ſufficientia neceſſaria prorſus adulris, vt poſſint conſeruare vitam ſpiritualem, eſſe infallibilem effectum communionis, vel voti communicandi ſaltem impliciti. Quia Chriſtus ſic inſtituit Euchariſtiæ Sacramentum conſeruationi gratiæ deſtinatum, vt adultis noluerit ſua merita communicare quoad ſufficientiam perſeuerandi, niſi recipiant Euchariſtiam in re, vel in voto ſaltem implicito; quale cenſetur eſſe, vel contritio peccatoris, vel voluntas recipiendi Baptiſmum, aut Pœnitentiam, dum non vrget communionis præceptum, vel non ſuppetit communicandi facultas. Ita ſenſiſſe videtur *Henriquez lib. 8. cap. 3. num. 3. & lit. M.*

27 Tenet hanc ſententiam expreſsè *S. Thomas 3. part. quæſt. 80. art. 11. ad 2.* dicens; *Hoc Sacramentum dicitur non eſſe neceſſitatis, ſicut Baptiſmus, quantum ad pueros, quibus poteſt eſſe ſalus ſine hoc Sacramento, non autem ſine Sacramento Baptiſmi. Quantum vero ad adultos vtrumq; eſt neceſſitatis.* Quid clarius? Palam enim loquitur de neceſſitate medij, non de ſola neceſſitate præcepti, ſiquidem aſſerit, Baptiſmum eſſe pueris neceſſarium, vbi ſola neceſſitas medij reperitur. Rurſus *quæſt. 73. artic. 3.* comparans Baptiſmum, & Euchariſtiam, docet, hanc non eſſe pariter neceſſariam; atq; differentiam in eo conſtituit, quod Baptiſmus requiratur ad inchoandam vitam ſpiritualem; Euchariſtia verò ſaltem in voto requiratur ad conſummandam ipſam: Cum tamen in pueris non detur votum Baptiſmi proprium, nec improprium; quia non ordinantur ad Baptiſmum per aliud præcedens Sacramẽtum, requiritur in illis Baptiſmus in re ſuſceptus: Ad Euchariſtiam ordinantur per Baptiſmum, vnde ſufficit illis hoc votum improprium Euchariſtiæ. Cæterum adultis ſicut eſt neceſſarius neceſſitate medij Baptiſmus in re, vel in voto proprio ad inchoandam vitam ſpiritualem; ſic etiam Euchariſtia cenſetur eſſe medium neceſſarium in re, vel in voto proprio ad ipſam conſummandam. Hic eſt planè ſenſus, & diſcurſus *Sancti Thomæ*.

28 Iuuant

28 Iuuant Patres, *Nyſſ. in oratione de Euch.* docet, nō aliter poſſe nos immortalitatem obtinere, niſi per coniunctionem cum immortali Chriſti corpore. Sic etiam *Cyprian. ſer. de Cęna Domini, ſic Ignat. Epiſt. ad Ephes. Sic Cyril. Alex. libro decimo in Ioan. cap.* 13. loquuntur. *Rupertus libro ſexto in Ioan.* Baptiſmum, & Euchariſtiam vocat duo Sacramenta ſaluti noſtrę neceſſaria, quod latè dilucidans concludit.

Oportet pęnitentem hominem prius inuiſibili fide ſubijci Creatori, deinde viſibili quoque cibo vitæ ęternæ neceſſariam perficere iuſtificationem. Hoc idem firmant fundamenta ſecundæ ſententiæ.

29 Quę confirmantur primò. Quia *Sanctus Thomas 3. part. quæſt.* 80. *art.* 11. Ex Euchariſtiæ neceſſitate vel in re, vel in voto proprio reſpectu adultorum colligit præceptum diuinum ipſis impoſitum communicandi, quod Eccleſia determinauit ad certa tempora. Si verò non eſſet hoc Sacramentum ſaluti neceſſarium in re, vel in voto neceſſitate medij, ſeu finis, ſed ſola neceſſitate præcepti, perperam ex eius voto colligeret S. Thomas neceſſitatem præcepti diuini. Quia votum implendi præceptum non infert ſua neceſſitate neceſſitatem rei præceptæ, ſed potius illam ſupponit; Ideo quippè neceſſarium eſt votum ieiunādi, quia ieiunium ipſum præceptum eſt; nec benè colligeretur à priori præceptum ieiunij, quia neceſſarium eſt propoſitum ieiunandi.

30 Confirmantur ſecundò. Nam ex verbis Ioan. 6. Patres, & Doctores quotquot aſſerunt, ibi ſermonem eſſe de reali manducatione Dominicæ carnis in Euchariſtia (qui ſenſus non poteſt ſine temeritate negari iuxta ſuperius *dicta nu.* 18.) colligunt indè neceſſitatem ſaltem præcepti diuini, quod latius oſtendunt *Suar. tom. 3. diſp. 69. ſect. 1. Vazqu. 3. par. diſp. 213. num. 7. ac alij*, ſubindèq; fatentur, ad veritatem illius conditionalis locutionis. *Niſi manducaueritis, &c.* requiri neceſſariam, & infallibilem connexionem talis effectus cum tali cauſa. Sed diuinum præceptum in Sacramentis, quæ ſunt media noſtræ ſalutis, arguit neceſſitatem medij ſimul in illis. Ergo cum Euchariſtiæ Sacramentum ſit neceſſarium neceſſitate præcepti diuini, ſimul eſſe debet neceſſarium neceſſitate medij.

31 Minor huius ſyllogiſmi probatur primò. Nam Baptiſmus, & Pœnitentia, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate præcepti diuini, ſunt etiam neceſſaria neceſſitate medij. Pariter igitur Euchariſtia, quæ ſola ex reliquis Sacramentis habet neceſſitatem diuini præcepti, cenſebitur neceſſaria ſimul neceſſitate medij.

Probatur ſecundò. Nam in Sacramento Pœnitentiæ *Vazquez 3. part. qu.* 84. *artic. 5. dub. 4. & Suarez tom. 4. diſput.* 35. *ſect.* 1. Præceptum diuinum probant ex neceſſitate medij vel à priori, vel à poſteriori. *Canus Relec. de Pœnitent. par. 5. poſt 3. concl.* ſic arguit à priori. Media neceſſaria noſtræ ſalutis, quæ conſiſtunt in noſtris actibus liberis, cadunt ſub diuinum præceptum. Cum enim præcepta dentur ad vltimum finem conſequendum, & ad honeſtè vitam inſtituendam, illa potiſſimum debent pręcipi, quæ ſunt media neceſſaria tam ad honeſtatem vitæ, quàm ad conſecutionem finis. Sed Chriſtus inſtituit hoc Sacramentum, vt medium neceſſarium ad ſalutem: Ergo cadit ſub diuinum præceptum.

Hic autem diſcurſus pariter valet in Euchariſtia; non enim poteſt colligi pręceptum diuinum illius, niſi ex ipſius inſtitutione, qua voluit Chriſtus inſtituere Sacramentum iſtud, vt medium neceſſarium noſtræ perſeuerantiæ: Pariter ergo colligitur neceſſitas medij. Quare ſicut in Sacramentis valet hæc cauſalis à priori (teſte *Suario ſupr. num.* 10.) Hoc præcipitur, quoniam eſt medium neceſſarium; ſic etiam valebit hæc illatio à poſteriori. Hoc præcipitur diuino præcepto; igitur eſt medium neceſſarium; Nec enim Sacramenta non neceſſaria præcipiuntur diuino præcepto.

Quare vel non daretur pręceptū diui-

Digitized by Google

num Euchariſtiæ, vel ſaltem non conſtaret nobis, niſi ſuppoſita neceſſitate medij.

32 *Vaſq.ſupr.& Suar.n.11.* ſic arguũt. à poſteriori. Sacramentum non eſt ex ſua natura neceſſarium noſtræ ſaluti,ſed ex libera voluntate Dei, qui ſic voluit inſtituere. Sed non poteſt talis neceſſitas prouenire niſi ex præcepto diuino; datur ergo præceptum diuinum talis Sacramenti.Minor probatur;quia ſi non eſſet præceptum, liberè poſsent omitti Sacramenta Baptiſmi, vel Pœnitentiæ ſine culpa,ſolaque contritione iuſtificari peccatores ſine voto Sacramenti, cum poſsent habere propoſitum nunquam recipiendi Sacramenta. Dantur ergo præcepta diuina Sacramentorum, vt hæc conſtituantur media neceſſaria ſaluti, continentia medium, ſeu remedium poſitiuè conducens vitæ ſpirituali. Vt autem tale medium ſit vnicum, & per conſequens neceſſarium ſimpliciter in eo genere, requiritur diuinum præceptum; & conſequenter in genere cauſæ formalis benè colligitur à poſteriori neceſſitas præcepti ex neceſsitate medij, quatenus tale medium conſtituitur in ratione neceſsarij per præceptum; non quia ſolũ præceptum conferat totam rationem medij neceſſarij, ſed quia ſuppoſita in Sacramento ratione medij, ſeu cauſæ ſufficientis, præceptum diuinum dat illi neceſſitatem ſimpliciter, quatenus reddit illud medium vnicum talis effectus neceſsario ponendum ad eius conſecutionem.

33 Hunc diſcurſum in particulari ſic applicemus Euchariſtię. Quibus effectus alicuius medij diuinitus inſtituti (qualia ſunt Sacramenta) neceſſarius eſt ſimpliciter ad ſalutem,his tale medium redditur neceſsarium, poſito diuino præcepto, vel in re,vel in voto tam neceſsitate medij,quam præcepti. Nã ideo Deus media quædam ad certos fines, & effectus inſtituit, & præcipit, vt non niſi per illa vel in re,vel ſaltem in voto talis finis, vel effectus habeatur; quod in omnibus alijs rerum generibus ex ordine diuinæ prouidentiæ confirmari poſse, docet *Valent.tom.4. diſputat.7. q.1. punct.6. concl.2.* Sed effectus Euchariſtiæ ſimpliciter eſt neceſſarius omnibus adultis ex inſtitutione diuina. Pariter ergo Sacramentum Euchariſtiæ vel in re, vel in voto neceſsarium erit omnibus adultis etiam neceſsitate medij. Conſequentia tenet, minor probatur: Nam proprius effectus Euchariſtiæ, ſeu gratia Sacramentalis ipſius eſt homini quædam auxilia gratiæ conciliare, quibus exercendo virtutes, adimplendo præcepta,tentationibus reſiſtendo poſsit vitam animæ conſeruare. Sic docent Patres, & Concilia, quæ refert *Valentia tomo 4. diſput.6. q.7. punct.1.* & explicat. *S. Thomas 3.part.q.79.art. 1. & 6.* Nam vt cibus corporalis vitam corporis nutrit,& inſtaurat,quod actione caloris natiui deperditur;ſic oportet vt ſpiritualis cibus vitam animæ conſeruet, & inſtauret feruorem charitatis, conferendo ſcilicet auxilia ſufficientia, quibus poſsit homo, ſi velit, vſque in finem perſeuerare. Sed ſine perſeuerantia finali nullus adultus poteſt conſequi ſalutem æternam. Ergo proprius effectus ex inſtitutione diuina competens Euchariſtiæ, ſimpliciter eſt neceſsarius omnibus adultis, & per conſequens poſito diuino præcepto, redditur Euchariſtiæ Sacramentum neceſsarium adultis neceſsitate medij vnici, quod in re, vel in voto ſuſcipere debeant, vt poſsint conſeruare gratiam, & habere perſeuerantiam finalem.

34 Plures aduerſariorum ſolutiones refert,& refellit *Nunus*, nos aliquas attingemus. Reſpondent primo ſenſum litteralem. *Ioan.6. de Sacramento Euchariſtiæ*, capiendum eſset verum ibi quædam eſſe verba tantum affirmatiua, ſeu promiſſiua; videlicet. *Sicut miſit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, viuet propter me.* Rurſus: *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Et hæc nullam indicant neceſſitatem, ſed efficacitatem huius cibi, ſubintellecta

condi-

conditione, ſi communicans non apponat impedimentum. Alia eſſe verba cōminatoria, ſcilicet. *Niſi manducaueritis, &c.* & hæc continere neceſſitatem ſolius præcepti. Nam ille modus loquendi nonnunquam ſignificat neceſſitatem medij, vt cum dicitur. *Niſi pœnitentiam egeritis,* &c. interdum neceſſitatem præcepti, vt cum dicitur. *Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli Matth.* 18. Et ex diuerſitate materiæ diſcernendum eſſe modum ſignificandi. Quippè ſi ſermo ſit de re neceſſaria iuſtificationi, ſignificatur etiam neceſſitas medij, vt in Baptiſmo, & Pœnitentia; ſi verò ſermo ſit de actionibus iuſti, ſola ſignificatur neceſſitas præcepti, quatenus niſi iuſtus ſeruet mandata, non conſeruabit gratiam, nec ſaluabitur.

35 Sed contra; nam imprimis in ipſis verbis affirmatiuis, ſeu promiſſorijs ſatis indicatur neceſſitas medij, ſiquidem vt apta ſit comparatio Saluatoris, oportet, vt eodem genere neceſſitatis, quo Filius viuit propter Patrem, & nos etiã viuamus propter Chriſtum: ſed filius nullo modo poteſt viuere, niſi propter Patrem; Ergo nec nos niſi propter Chriſtum, quod eſt eſſe neceſſarium neceſſitate medij. Maior igitur vis, maior proprietas tribuitur Chriſti verbis in noſtra ſententia, quam in oppoſita. Deinde damus, illum modum comminandi poſſe nõnunquam ſolam neceſſitatẽ præcepti ſignificare, ac ex ipſa materia diſcernẽdũ eſſe, quãdo ſignificet etiam neceſſitatem medij: Regula tamen diſcernendi non ex ſola prima iuſtificatione ſumenda eſt, ſiquidem non eſt minus neceſſaria ſaluti conſeruatio gratiæ, quam eius infuſio prima. Verum iuxta ſuperius d. *n.* 32. talis regula poteſt aſſignari: Quoties illa verba ſignificant rem vnicè, ac poſitiuè concurrentem ad ſalutem in eo genere, præſeferunt neceſsitatem medij, quod in Baptiſmo, ac Pœnitentia fatentur omnes; & in Euchariſtia ſimiliter aſſerendum eſſe, oſtendimus *n.* 32. *&* 33. Si verò ſignificent rem, negatiuè ſolum conducentem ſaluti, vel non vnicè, quod in alijs Sacramentis reperitur, & in obſeruatione ſingulorum præceptorum, indicabit ſolam neceſſitatem præcepti.

36 Reſpondent 2. Euchariſtiam eſſe quidem neceſſariam in re, vel in voto, ſi votum ſit improprium, ſeu commune cum alijs præceptis; hoc intendere *S. Thomam, & Patres.* Sed contra; nam etſi *S. Thomas, & Patres,* quando dicunt Euchariſtiam eſſe quoq; paruulis neceſſariam, loquantur de voto improprio, quod explicuimus *ſup. n.* 6. *&* 13. *cum S. Thoma q.* 73. *art.* 3. Cęterum quando loquuntur de adultis, ad quos Chriſti verba *Ioan.* 6. diriguntur, votum planè proprium requirunt, vt conſtat ex dictis *nu.* 27. *&* 28. Quod autem non ſit ſolum votum ſeruandi præceptum, ſed etiam apponendi medium perſeuerantiæ finali neceſſarium, & cauſatiuum illius, ex ipſius inſtitutione probauimus *n.* 30. & ſequentibus: eædem enim rationes in Euchariſtia militare videntur, ac in Pœnitentia, cuius votum omnes admittunt non eſſe ſolius præcepti, ſed etiam medij. Propterea forſan *Nuñus* aſſeruit, in omni ſententia ſtultiſſimum eſſe docere, quod Sacramentum Euchariſtiæ non ſit magis neceſſarium, quam ieiunium. Non approbo notam, videtur amẽ nonnihil pietati diſſonum aſſerere, non eſſe magis neceſſariam perſeuerantiæ finali ſumptionem Euchariſtiæ, quã cibi materialis, cuius etiam ſumendi datur præceptum naturale; poſſe verba *Io.* 6. non minus in qualibet re præcepta, vel in cibo materiali, quam in ſpirituali verificari, ſiquidem cuiuslibet præcepti votũ, & obſeruatio requiritur æquè per accidens ad ſpiritualis vitæ conſeruationẽ.

37 Reſpondent 3. metaphoram cibi non eſſe tenendam in omnibus. Primò, nam vita naturalis neceſſariò patitur ab agente cõtrario, nec reparari poteſt niſi per nutrimentum: At ſpiritualis vita non patitur detrimentum niſi per liberam actionem; & ideò nec paruulis, nec item adultis eſt ſimpliciter neceſſarius cibus extrinſecus, ſed per actiones liberas virtutum, quæ ſunt alimentum ani-

mæ, conſeruari poteſt, & augeri vitæ ſpiritualis. Secundo, nam etſi cibus ſit corpori neceſſarius; quando plura ſuppetũt genera ciborum, non eſt hic, vel ille definitè neceſſarius. Sic igitur ſpiritualis vita cibum habet vtiliſſimum in Euchariſtia, ſimul tamen habet alios in actibus virtutum conſiſtentes, quibus ſufficienter nutriatur, & conſeruetur. Quare licet cibus Sacramentalis vtiliſſimus ſit, non eſt neceſſarius ſimpliciter.

38 Contra nam in primis eadem ratione dici poterit, nec Baptiſmum, nec Pœnitentiam eſſe Sacramenta neceſſaria neceſſitate medij ſimpliciter, quoniã effectus illorum poteſt per cõtritionem obtineri, ſicut in lege veteri, cuius efficaciæ nihil ſit derogatum in lege noua. Sicut ergo *Tridentinum definit ſeſſ.* 14. *c.* 4. reconciliationem peccatoris iam non tribui contritioni ſine Sacramenti voto, quod includitur in illa, rationemq; reddit *Suarez to.* 4. *diſp.* 17. *ſect.* 3. *n.* 7. & 10. quia tale Sacramentum non ſolum eſt præceptum ſicut alia, ſed eſt per ſe inſtitutum ad remiſſionem peccatorum tãquam medium neceſſarium ad talẽ effectum: Sic in præſenti dicimus, auxilia ſufficientia cõſeruationi gratiæ poſt inſtitutionem Euchariſtiæ non dari ſine voto proprio ipſius, quod in cõtritione, vel dilectione Dei clauditur, quia tale Sacramentum non ſolum eſt præceptũ, ſicut alia, ſed eſt per ſe inſtitutum ad cõferendas animæ vires ſufficientes gratię conſeruationi, tanquam medium neceſſarium ad talem effectum.

Vnde non ſunt ſeparabiles in Euchariſtia neceſſitas præcepti, & medij, ſicut nec in Baptiſmo, vel Pœnitentia. Deinde licet actus virtutum augeant meritoriè gratiam, non tamen merentur de condigno noua gratiæ prȩuenientis auxilia, nec ipſi fiunt ſine talibus auxilijs, quæ dicimus quoad ſufficientiam dari propter Euchariſtiam, vel eius votum propriũ. Quare nullus eſt cibus animæ, qui perſeuerantiæ finali ſufficiat, & non prębeatur ab Euchariſtia, vt ſub figura ligni vitæ dictum eſt *num.* 18.

39 Pro cuius maiori declaratione noto 1. perſeuerantiam finalem eſſe gratię conſeruationem vſq; ad vitæ finem, ſiue longo tempore duret, ſiue breui pertingat ad mortem. Requirit autem ex parte hominis, vt omnia peccata mortalia caueat, omnia præcepta grauiter obligantia ſeruet: ex parte vero Dei requirit tum influxum ſuper naturalem ad gratiam efficientet terminatum; tum excitationes gratiæ ſupernaturalis, quibus homo cooperando perſeueret. Et quidẽ hæc auxilia, etiam quatenus ſufficientia, non ſunt naturæ debita, cum ſint ſupra naturam, ſed gratis impenduntur, etſi reſpectu gratiæ iuſtificantis debitum quoddam congruẽtiæ ſortiantur, vt poſſit iuſtus conſeruare gratiam ſemel acceptam. Sunt enim hæc auxilia gratię prȩuenientis omnibus iuſtis neceſſaria, tam vt actu perſeuerẽt, quam vt poſſint perſeuerare; pręcisè tamen conſiderata, quatenus dant poteſtatem perſeuerãdi, communia ſunt omnibus; quatenus interdum addunt efficaciam perſeuerandi, ſunt ſpeciale donum prorſus indebitum etiam iuſtis. Sic *Tridentinum ſeſſ.* 6. *cap.* 11. & 13. & *can.* 22. ſpeciale Dei auxilium requirit, vt iuſtificati poſſint ſeruare mandata, & finaliter perſeuerare; quod, vt poſſint, omnibus detur, & á cooperantibus efficax reddatur.

40 Noto 2. auxilium ſufficiens dupliciter dici, vel excluſiuè, quod dicitur ſufficiens tantum, & excludit efficaciam, quatenus in ſenſu compoſito nunquam ſortietur effectum; vel pręciſiuè, quod dicit ſolum ſenſum diuiſum, & pręſcindit a ſenſu compoſito cum cooperatione, vel cũ eius negatione: Quapropter nec includit vt ſic efficaciam reduplicatiuè, nec illam excludit; ſed ſpecificatiuè non nunquam erit efficax, interdum ſufficiens tantum. Et quidem intra latitudinem ſufficientię quędam auxilia ſunt infima, quę dant pręcisè poſſe, quamuis cum magna difficultate morali; quędã vberiora dant etiam facilitatem potentię maiorem, & maiorem, quo fuerint ab intrinſeco potentiora.

41 No-

41 Noto tertiò duplex auxiliorum genus ad finaliter perſeuerandum impendi. Quædam ſunt intrinſeca per illuſtrationem mentis,& inſpirationem voluntatis, aut excitationem alterius potentiæ. Quædam ſunt extrinſeca, quando citra noſtrum conſenſum diuina prouidentia præcidit occaſiones, auertit tentationes,& mortem inducit tali tempore,quo iuſtus in gratia diſcedat. Ita *Suarez de gratia lib.*10. *cap.*5. *numero quinto,& cap.*4 *num.*16.*& addit n.*17. perſeuerantiam finalem in pueris decedentibus poſt Baptiſmum eſſe donū Dei ſpeciale conſtans his auxilijs extrinſecis diuinæ prouidentiæ. Similiter igitur in adultis hæc auxilia extrinſeca pertinent ad donum perſeuerantiæ finalis, tum quatenus reddunt illam nobis poſſibilem præcidendo tentationes, quæ ſuperarent noſtras præſentes vires;tum quatenus reddunt illam efficacem,inducendo mortem, quando ſumus in gratia. *Fidelis Deus eſt*(inquit Apoſtolus 1. *Corinth.*10.)*qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione prouentum* (alij legunt exitum)*vt poſſitis ſuſtinere*. Vbi duplex iſtud genus auxiliorum indicatur. Nam ſi Deus tentationem permittit, præbet internas vires, quibus illam ſuperare cum prouentu poſſimus; ſi non vult internum auxilium augere, tentationem auertit, vel eius vim temperat, aut etiam tempus bellandi inducta morte concludit.

42 Iam igitur noto quartò, iuxta noſtram ſententiam donum perſeuerantię ſufficientis eſſe ſemper effectum Euchariſtiæ,quatenus auxilia ſufficientia, quæ requiruntur ad conſeruandam gratiam, non dantur, niſi per Euchariſtiam ſaltem in voto, quod implicitè continetur vel in contritione, vel in legitima receptione Baptiſmi,ſeu Pœnitentiæ. Sicut enim ibi continetur votum recipiendi Sacramenta neceſſaria, ſeruandiq; præcepta; ſic etiam votū implicitum communicandi, quoties inſtet præceptum communionis.

Et ſicut illud votum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ poſitiuè concurrit ad primam iuſtificationem, quatenus directè per ſe mouet Deum ad dandam primam gratiam; quoniam eſt votum medij cauſantis per ſe primam iuſtificationem; ſic dicimus illud votum Euchariſtiæ poſitiuè concurrere ad conſeruationem gratiæ; quatenus directè mouet Deum ad dandum auxilia ſufficientia, quib. gratiam conſeruare poſſimus vſque ad finem vitę;quoniam eſt votum medij cauſantis per ſe moraliter largitionem talium auxiliorum. Nec obſtat, hęc auxilia ſufficientia deberi gratię (vt dicebamus *num.*39.) nam etiam iuſtificatio debito congruentię debetur contritioni, cui tamen non datur niſi per votum Pœnitentiæ.Hoc intendit noſtra quarta concluſio poſita *nu.*26. Hoc eius fundamenta contendunt.

43 Hic infallibilis effectus Euchariſtię copioſior impenditur, quando cum ſufficientia coniungitur auxiliorum efficacia, vel extrinſeca prouidentia mortem inducens eo tempore, quo iuſtus decedet in gratia. Quamuis enim auxiliorum efficacia non ſit effectus infallibilis Euchariſtiæ,ſicut nec alterius Sacramenti; tamen quatenus non datur efficacia ſecundum communem noſtræ ſocietatis ſententiam ſine ſufficientia pręciſiua ſuperius expoſita *numero* 40. quam Euchariſtia confert infallibiliter, ſiue per auxilium intrinſecum, ſiue per extrinſecum; omnis ſimul efficacia, quæ gratiæ conſeruationem, & actualem perſeuerantiam prębet, eſt effectus Euchariſtiæ, quæ vel in re, vel in voto proprio cauſat infallibiliter auxilia ſufficientia reduplicatiuè, quatenus talia ſunt præciſiuè; reddunt que iuſtum ſimpliciter potentem perſeuerare, ſeu conſeruare ſuam gratiam habitualem; & quamuis non cauſet infallibiliter efficaciam, non illam excludit; ſed quoties auxilia dantur efficacia reipſa, ſaltem ſpecificatiuè procedunt ab Euchariſtia ſecundum rationem efficacium.

Ita

Digitized by Google

Itaut omnis noſtra ſufficientia ad perſeuerandum ſit à Deo per Euchariſtiam reduplicatiuè, quatenus dat potentiam ſimpliciter perſeuerandi: Omnis autem efficacia perſeuerantiæ finalis, vel non finalis, quæ ſimul cum potentia claudit actualem perſeuerantiam, ſit ab eadem Euchariſtia ſpecificatiuè.

44 Dices 1. Hæc auxilia vel ſufficientia, vel etiam efficacia non ſunt neceſſaria ſimpliciter ad ſalutem; ergo licet Euchariſtia poſitiuè cauſet illa, non eſt neceſſaria neceſſitate medij. Probatur antecedens, nam ſiquis paulò poſt primam iuſtificationem moriatur, non indiget vllo auxilio ad euitanda peccata lethalia tam breui tempore, quo nulla tentatio contingat, vt ſupponitur. Ergo non eſt ſimpliciter neceſſarius talis effectus Euchariſtiæ. Reſpondetur, quouis breuiſſi no tempore, dum homo compos ſit ſui, poſſe peccare lethaliter, ac ſubindè indigere potentia vitandi peccatum, quæ regulariter datur per aliquam illuſtrationem, & inſpirationem intrinſecam. Verum admiſſo caſu (qui rariſſimus erit) quo poſt primam iuſtificationem adultus mox ſenſu priuetur, & moriatur; dicimus, illud auxilium extrinſecum, quo diuina prouidẽtia mortem intulit tali tempore, vel ſenſum ademit, effectum per ſe fuiſſe communionis in re, ſi præceſſit, vel eius voti, quod in præcedenti contritione, vel attritione cum Baptiſmo, ſiue Pœnitentia contentum fuit. Hoc enim auxilium ita fuit efficax ad perſeuerandum finaliter, vt etiam fuerit ſufficiens præciſiuè iuxtà dicta *num.* 40. & vt ſic reſponderit Euchariſtiæ, vel eius voto directè.

45 Dices 2. totus iſte cõcurſus Euchariſtiæ, ac auxiliorum eius non influit in ſalutem poſitiuè, ſed indirectè, ſcilicet remouendo prohibens, nempè peccata, quibus extingueretur gratia iuſtificans. Ergo propter illum concurſum Euchariſtia non eſt neceſſaria neceſſitate medij. Conſequentia patet; nam ideò præceptorum obſeruatio non eſt neceſſaria neceſſitate medij, nec votum ſeruandi præcepta concurrit poſitiuè per ſe, ſed indirectè ſolum ad ſalutem; quia concurrit ſolum remouendo prohibens, videlicet peccata mortalia, quæ tollerent gratiam habitualem; igitur idem erit in Euchariſtia. Primum antecedens probatur; quia totus Euchariſtiæ concurſus, & auxiliorum eius per ſe directè tendit ad obſeruanda præcepta, tentationeſq; vincendas: Sed hæc omnia directè tendunt ad euitanda peccata, vnde ſequatur indirectè conſeruatio gratiæ. Ergo concurrit Euchariſtia ſolum indirectè ad ſalutem.

46 Reſpondetur negando primum antecedens, ad cuius probationem dicimus imprimis, votum ſeruandi præcepta non concurrere poſitiuè per ſe, ſed indirectè ſolum ad ſalutem, quatenus voluntatem noſtram auertit ab affectu peccandi, ac ſubindè tollit impedimentum, quod poterat nobis ſubeſſe. Deindè dicimus, ipſam victoriam tentationum, & obſeruationem præceptorum concurrere pariter indirectè; nam ſingulorum obſeruationi diuiſiuè non annexuit Deus perſeuerantiam finalem etiam ſufficientem Obſeruatio verò præceptorum omnium collectiuè continet iam ipſam perſeuerantiam finalem, ac proindè non poteſt illam cauſare, ſicuti non poteſt cauſare ſe ipſam. At Euchariſtiæ, vel eius voto Deus annexuit collectionem omnium auxiliorum ſufficientium, quibus omnes vincere tentationes, omniaque præcepta grauiter obligantia collectiuè ſeruare poſſimus vſque ad vitæ finem. Hic autem auxiliorum concurſus, & per conſequens Euchariſtiæ verè moraliter directè concurrit ad conſeruandam gratiam. Sicut ſi paucis hominibus debilibus, & inermibus, qui vehementer oppugnati requirent euitare mortem, aliquis præberet arma, vires, ſocios, quibus ſe tueri poſſent, verè diceretur iſte directè moraliter conſeruaſſe vitam illorum; & ſuppetunt exempla ſimilia.

47 Adhuc noto 5. ſufficientiam auxiliorum præciſiuam, quæ reſpondet infallibi-

biliter voto communionis implicito (cum hoc dumtaxat extendatur ad cõmuniones debitas ſub præcepto, & ſit infirmum in ratione voti proprij) dari per auxilia gratiæ præuenientis infima in eo genere, adeoque debilia, vt dent quidem poſſe ſimpliciter perſeuerare; vix tamen impotentiam moralem excludunt: Sic enim manet cum tam exiguis viribus perſeuerantia difficilis, vt vix moraliter caueri poſſint (præſertim longo tempore) cuncta peccata mortalia

Hoc intendit noſtra. Tertia concluſio poſita *nu.*24. Hoc omnes Doctores fatentur. Per frequentiores autem communiones dantur auxilia frequentiora, dantur robuſtiora non ſolum intrinſeca, ſed extrin[illegible]a, quibus per obiectorum ſubtractionem minuitur ſenſus in minimis, & per internam inſpirationem tollitur in grauioribus conſenſus.

Ideo *Petrus de Soto de Euchar. lect.*9. *& Valentia tom.*4.*diſp.*6.*quæſ.*8 *punct.*4. cenſent, teneri nos communionis præcepto, quoties grauiores tentationes, aut perſecutiones inſurgunt. Sicut enim tenemur ſumere materialem cibum, quando vita corporis ex eius defectu periclitatur; ſic à fortiori tenemur vitam animæ cibo cæleſti fouere, cum prudenter timemus lapſũ ex infirmitate. Quippe teſte *Cypriano Epiſt.*54. *Mens deficit, quàm accepta Euchariſtia non erigit*. Addi poteſt, vel quàm votum explicitum Euchariſtiæ (quod eſt ſpiritualis communio) non accendit. Et quidem *Suarez tom.*3.*diſput.*69 *ſect.*3. *Filliucius trac.*4.*num.*51. *Bonacina de Sacrament. diſp.*4 *q.*7. *punct.*1 *num.*10. fatentur obligationem, ſed aiunt, non ex præcepto communionis prouenire per ſe, ſed per accidens ex præcepto virtutum, quæ per illas tentationes oppugnantur.

Noſtra nihil refert, vnde proueniat obligatio, dum conſtitutum nobis ſit, eo tempore dari talem obligationem communicandi, ne deficiamus ex imbecillitate. Sicut, & præceptum orandi fatẽtur ibi Doctores; & quidem ad orandum, & ad quodlibet opus bonum, quo maius auxilium impetretur, prærequiritur etiã auxilium, & hoc dicimus per Euchariſtiam conferri. Quare tanto maior erit obligatio communicandi, quanto grauiores tentationes increſcunt, inquit *Petrus de Soto ſupra*.

48 Noto demum ſextò, cum *Caietano* 3.*par. quæſt.*73. *art.*3. *& Soto in* 4. *diſt.*8. *q.*1. *art.* 3. neceſſitatem Euchariſtiæ ſæpius ſuppleri per eius votum explicitũ, aut ſaltem implicitum, quàm neceſſitatem Baptiſmi, vel Pœnitentię: Cuius differentię rationem ego ſumerem ex maiori excellentia Euchariſtiæ, cui maior reuerentia debeatur, maior puritas, maior attentio.

Quare cum talis, ac tanta diſpoſitio facilè nequeat haberi; ne cogente neceſſitate reſtaurandi vires ſpirituales, cogerentur fideles indignè quandoque communicare, voluit Chriſtus, voluit Eccleſia non niſi rarò ſub præcepto diuino, vel humano Sacramentalem communionem indicere. Ideò ſiquis poſt acceptum viaticum in articulo mortis commiſit mortale peccatum, quamuis *Sotus in* 4.*diſtinc.*12.*qu.*1.*artic.*11. *Tabienna verb. Communicare num.* 16. *Armilla, verb. communio num.*18. ſignificent teneri, rurſus communicare; probabilius docent *Suarez ſupr. Filliuc. num.*52. *Bonacina num.*3. *Reginald. lib.*29. *num.*65. *Coninch. q.*73. *num.*100. non teneri. Quia vel effectus præcedentis communionis ſublato peccato per Pœnitentiam, reuiuiſcit, vel per votum Euchariſtiæ debito tempore recipiendæ in ipſa Pœnitentia contentum auxilia conferuntur ad perſeuerandum ſufficientia.

49 Iam facilè fundamenta contraria diruntur. Ad primum negamus imprimis authoritatem negatiuam Conciliorum, & Patrum; nam vt vidimus, ſæpè neceſſitatem exprimunt Euchariſtiæ. Deinde fatemur, ſæpius Patres meminiſſe neceſſitatis Baptiſmi, ac Pœnitentiæ, quàm Euchariſtiæ, cum de reali receptione Sacramentorum loquuntur, propter id, quod nuper dicebamus. Sæpius

plus enim fideles ſaluantur ſine communione reali, quàm ſine Baptiſmo, vel Pœnitentia realiter receptis, quia multo plura requiruntur ex parte recipientis, & ex parte miniſtrantis ad hoc Sacramentum, quàm ad alia duo neceſſaria: Nullum tamen adultum ſaluari credimus ſine voto proprio ſaltem Euchariſtię poſitiuè concurrente ad eius finalem perſeuerantiam.

50 Ad ſecundum fatemur, gratiæ conſeruationem, vel actualem perſeuerantiam non eſſe infallibilem effectum Euchariſtiæ, ſicut nec auxilia peculiaria, quæ ſingulis Sacramentis iuxta peculiares ipſorum fines correſpondent, ſunt efficacia ſemper, vt tradunt communiter Doctores. Dicimus verò, poteſtatem perſeuerandi per auxilia ſufficientia cõſeruationi gratiæ, quantumuis breui tempore, conferri per Euchariſtiam, vel eius votum proprium, vt oſtendimus *ſupra num.* 44. Nec alia opera bona fiunt ſine præuijs auxilijs per Euchariſtiam collatis, nec impetrant auxilia vberiora, niſi ſuppoſito Euchariſtiæ concurſu, vt ſæpè dictum eſt.

51 Ad tertium patet ex proximè dictis *nu.* 48. quamuis enim infirmus poſt viaticum peccans mortaliter, videnſque citò finiendam eſſe vitam ſuam, habeat animum numquam communicandi ſacramẽtaliter; ſimul tamen habet votum implicitum communicandi tempore debito, ſi ſupervixerit, & hoc ſupplet effectum Sacramenti.

Sicut etiam poteſt habere propoſitum numquam confitendi peccatum illud, ſi videat, non adeſſe confeſſarium, nec ad futurum, dum vixerit, & nihilominus iuſtificatur per votum confeſſionis.

52 Ad primam confirmationem patet ex dictis *num.* 42. Nec enim auxilia ſufficientia poſſunt omnia cadere ſub meritum de condigno, vel de congruo, cum ad ipſum meritum prærequiratur auxilium; ſolum ex congruẽtia quadam debentur gratiæ iuſtificanti, quod non obſtat, vt dentur per Euchariſtiam, aut eius votum.

Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, decreuiſſe Deum, vires animæ ſufficientes ad perſeuerandum per hoc medium Euchariſtiæ conferre; donum tamen ſpeciale perſeuerantię finalis actualis ſuperaddi prædeſtinatis ex ſpeciali prouidentia prędeſtinantis.

53 Ad tertiam confirmationẽ reſpondetur, Melchiadem ibi vel excludere ſolum Sacramentum confirmationis (de quo loquitur) tãquàm non neceſſarium mox decedentibus poſt Baptiſmi receptionem; vel loqui de pueris ante rationis vſum decedentibus, quibus nec confirmationis Sacramentum, nec Euchariſtia, vel eius votum proprium, nec auxilia neceſſaria ſunt.

Nec excludit Pontifex à regeneratione, quàm per ſe ſaluare dicit, votum Euchariſtiæ in adultis, ſicut nec votum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ ſecludit à regenerationis peccatoris, quæ fit per contritionem. Quippè regeneratio per ſe ſaluat, quatenus per ſe continet votum neceſſarium ſaluti; nec minuit dignitatem Baptiſmi, vel efficaciam gratiæ baptiſmalis, quod gratiæ pręuenientes, quę dabantur olim titulo circumciſionis, vel ex prouidentia communi, nunc dentur per votum Euchariſtiæ, quod in ipſa receptione voluntaria Baptiſmi continetur; ſicut nec diminuta fuit efficacia cõtritionis, quæ iuſtificabat olim ſine voto Sacramenti, nunc verò non iuſtificat niſi per votum Sacramenti, quod continet, vt dicebamus *nu.* 38. Potius excedit gratia baptiſmi gratiam circumciſionis; quatenus hæc dabatur ſolo titulo Circumciſionis; illa datur non ſolo titulo Baptiſmi, ſed etiam Euchariſtiæ, cuius votum Baptiſmus continet: ideoque datur multo frequentior, & vberior.

CAPVT IX.

De præcepto diuino communionis.

1 LOquimur de communione laica, quæ fit propter præciſum vſum Sacramenti, de qua ſit.

CAP. IX. QVÆST. I.

An extet diuinum præceptum communicandi?

PRima ſententia negat. Tenent illam *Alenſis 4.par.q.51.membr.4.S.Tho. in 4.diſt.9.q.1.art.1. quæſtiunc.1. & diſt. 12.qu.3.art.2.quæſtiunc.1. Carthuſ.diſt.9. q.1.Palacios ibi diſp.2.S.Bonau.Gabriel, Ferrara, Syluester*, quos refert *Vazqu.3. par.diſp.213.c.1.* Probant, quia tale præceptum nec traditione conſtat, nec habetur in ſcriptura. Nam id Ioan.6. *Niſi manducaueritis, &c.* putãt fuiſſe dictum de manducatione per fidem, & ſpiritnali. Verba verò Luc.22. *Hoc facite in meã commemorationem*. Vel ad ſolos Miniſtros dirigi, qui conſecrare iubentur, vt alijs recipiant, ſi velint; vel præſcribere ſolum communicandi finem; ſcilicet intentionem ibi commemorandi Dominicam paſſionem.

2 Affirmat ſecunda ſententia iam cõmunis, & omninò tenenda, quám mutato conſilio ſecutus eſt *S.Thom.3.p.quæſ. 80. artic.11. Gabriel etiam*; ſequuntur *Durandus, Paludan.Roſenſis, Ledeſma, Caietanus, vterque Sotus, & alij*, quos ſequitur *Vazq ſup.cap.2. Suarez to.3.diſp. 69.ſect.1.Coninch.quæſt.80.num.87. Henriquez lib.7.cap.3.nu.2.cum multis, Card.de Lugo diſp.16.num.2.* & ita iam inualuit, vt *Valentia tom.4.diſp.6.q.8.punc. 4.* dicat, nullum hoc tempore Catholicum docere contrarium.

Probatur ex verbis Io.6. *Niſi manducaueritis*, quæ Patres vnanimes de Sacramentali manducatione capiunt, vt vidimus *cap.8.n.18.* & ſaltem neceſſitatem diuini præcepti ſonare, contextus ipſe, modusque loquẽdi ſatis oſtendunt: non .n. poteſt illa conditionalis eſſe vera, niſi talis manducatio ſit ſub diuino præcepto neceſſaria, ſiquidem aliàs non manducans poſſet ſimpliciter vitam habere. Quare nullus eorum, qui *caput.6. Ioannis* de cibo ſacramentali capiunt, hactenus negauit (*teſte Vazquio*) præceptum huius Sacramenti diuinum eſſe.

Confirmatur ex verbis *Luc.22. & 1. Corinth.11. Hoc facite in meam commemorationem*. Nam Apoſtoli tunc non ſacrificabãt, ſed communicabant dumtaxat; & indè colligit *Tridentinum ſeſs. 13.c.2.* præcepiſſe nobis Dominum Euchariſtię ſumptionẽ in ſui memoriam. Vnde ſatis diruuntur fundamenta contraria.

CAP. IX. QVÆST. II.

Quas perſonas obliget hoc præceptum?

3 PAruulos, & amentes, qui numquam habuerunt rationis vſum, hoc præcepto non teneri, *definit Tridentinum ſeſs.21.cap.4. & can.4.* Amentibus verò, qui rationis compotes antea fuerunt, quomodo dari debeat viaticum in articulo mortis, *diximus cap.5. num.29.* Pueros item confeſſionis capaces hoc præcepto teneri pro mortis articulo, *diximus ibi num.22.* Idem eſt Energumenis, de ſemifatuis, de Neophytis, dum inſtruantur, quantum fieri poſſit, vt notant *Ioan.Sanchez diſp.40.num.3. Diana part.5.tract.3. Reſol.45.* Ratio communis omnibus eſt: Nam huius præcepti verba generalia ſunt: Ergo quicumq; ſunt capaces Euchariſtię recipiendę iuxta ſuperius *dicta ca.5.q.2* & 3. tenentur ad illam recipiendam, quoties vrget hoc diuinum præceptum: ſiquidem ſub eius verbis comprehenduntur, nec eſt ſpecialis exceptionis ratio.

4 Reſtat nonnulla difficultas: An non bapti-

baptizati, ſiue fideles ſint, vt Catechumeni; ſiue ſint infideles, teneantur hoc præcepto? Prima ſententia negat. Tenent *Sotus in 4. diſtinc. 18. qu. 1. artic. 3. Sanchez lib. 1. Decal. cap. 12. num. 15. Pitigianus, & Nuñus,* quos ſequitur *Bonacina de Sacram. diſput. 4. q. 1. punc. 3. n. 4.* Probatur, quia ſicut Baptiſmus eſt ianua Sacramentorum omnium, ſic etiam eſt fundamentum obligationis eadem recipiendi; quare nullus ante Baptiſmum obligatur ad recipiendum aliquod Sacramentum præter ipſum Baptiſmum, ſicut nec tenetur ad ieiunia, vel obſeruationem feſtorum immediatè, quamuis debeat per Baptiſmum ad Eccleſiã venire, ac eius pręceptis ſubdi.

Confirmatur primò. Nam qui vouit Religionem, peccat contra votum, ſi non ingreditur eam, non tamen peccat contra præcepta Religionis, quamdiu non eſt Religioſus; alia ſiquidem eſt obligatio ſuſcipiendi Religionem, alia ſeruandi pręcepta Religionis, ad quæ per illud prius votum non obligatur immediatè.

Confirmatur ſecundò. Quia licet verba pręcepti generalia ſint, capienda tamen ſunt iuxta naturam Sacramenti, quod ad ſui receptionem ſupponit perſonam baptizatam.

5 Secunda ſententia communis affirmat. Ita *Suarez tom. 3. diſp. 69. ſect. 2. Vazquez diſput. 214. ca. 4. Coninch. q. 80. num. 93. Reginaldus lib. 29. n. 78. Cardin. de Lugo diſputat. 6. num. 17.* qui ſubindè cenſent, adultum non baptizatum debere baptizari, vt communicare poſſit, alioquin peccare dupliciter, contra præceptum ſcilicet Baptiſmi, & contra præceptum communionis. Probatur, quia præcepta diuina generaliter prolata omnes capaces obligant, cum omnes diuinæ poteſtati ſubdantur; Sed hoc diuinum præceptum generaliter fuit prolatum ad adultos, & non baptizati capaces ſunt illius ſaltem remotè, ſiquidem ſi velint baptizari, poſſunt illud implere. Igitur obligat etiam illos.

Confirmatur primò. Quia Chriſtus hoc præceptum promulgauit Capharnaitis, quorum plurimi non erant baptizati, & tamen omnibus dixit, *Niſi manducaueritis:* Ergo ligat hoc præceptum etiam non baptizatos.

Confirmatur ſecundò. Nam qui ſunt in peccato mortali, non poſſunt licitè communicare, nihilominus ad communionem obligantur, non vt exiſtentes in peccato communicent, ſed vt dignam pœnitentiam agant, & ſic dignè communicent. Ergo ſimiliter non baptizati tenentur ad communionem, & conſequenter debent ſe reddere capaces ad dignè communicandum.

6 Ego cenſeo, potuiſſe Chriſtum obligare non baptizatos immediatè ad recipiendam Euchariam, cum ſit Dominus omnium: & de facto pro mortis articulo cunctos adultos obligaſse ad communicandum; ita vt teneantur baptizari tunc temporis, eo quoque titulo, videlicet vt ſint Euchariſtię capaces, & in hoc ſenſu veram eſſe ſecundam ſententiam. At extra mortis articulum non mihi videtur improbabilis prima ſententia; quia vix aſſignari poteſt tempus determinatum, pro quo tale præceptum obliget immediatè non baptizatos: Quapropter extra talem articulum nunquam determinatè peccabunt contra præceptum diuinum communionis: Et quidem contra præceptum Eccleſiæ determinantis tempus illud ad annuam communionem non peccat, qui nondum eſt Eccleſiæ ſubditus.

7 Dices, determinationem Eccleſiæ, quamuis non obliget non baptizatos per modum humani præcepti (ſicut obligat Baptizatos) poſſe tamen illos obligare per modum conditionis ad diuinum pręceptum requiſitæ; nam ad hoc non requiritur iuriſdictio ponentis conditionem, quaſi Chriſtus præceperit cõmunionem pro eo tempore, quod determinauerit Eccleſia. Sicut ſi Confeſſarius imponat pœnitenti ieiunium illis diebus, quos Medicus deſignauerit; Medicus nec habet iuriſdictionẽ, nec exercet illam, quando deſignat vos, vel illos dies.

dies. Reſpondeo, poſſe quidem hoc probabiliter ſuſtineri; verum communis ſententia docet, illam determinationem eſſe præceptum Eccleſiaſticum impoſitum fidelibus (vtique baptizatis) quos ipſe textus alloquitur *in ca. vtriuſque ſexus de Pœnit. & remiſſ.* nec ad non baptizatos etiam per modum conditionis extendi; ſicut nec præceptum confeſſionis annuæ ſimul impoſitum extendi poteſt.

8 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, licet non baptizati ſint immediatè capaces Euchariſtiæ, poſſe tamen ad illam immediatè obligari; quatenus Chriſtus ſupremus legiſlator obligat illos, vt ſaltem pro mortis articulo reddant ſe capaces Euchariſtiæ recipiẽdæ. Exemplum autem ieiunij, vel ob ſeruationis feſtorum non eſt ſimile; nam horum præceptum eſt Eccleſiaſticum, & ita ligare non poteſt niſi ſubditos Eccleſiæ.

Ad primam confirmationem reſpondetur, illum nondum ligari præceptis Religionis, quia non eſt ſubditus Prælati præcipientis, ſolumque ligari voto facto ingrediendi Religionem. At in noſtro caſu datur iam Euchariſtiæ præceptum latum à Chriſto, qui poteſt etiam non baptizatos obligare.

Ad ſecundam confirmationem fatemur verba ſic eſſe capienda. Hoc tamen non tollit, quin non baptizatus obligetur ad recipiendum Baptiſmum tum ratione ſui, tum ratione communionis: Sicut peccator in Paſchate tenetur confiteri, tum ob præceptum confeſſionis, tum etiam ob præceptum communionis.

9 Petes, ſi catechumenus bona, vel mala fide debito tempore recipiat Euchariſtiam, an ſatisfaciat præcepto diuino; ſicut baptizatus communicans in peccato mortali ſatisfacit præcepto cõmunionis? Negant, & bene *Suarez, & Vazquez ſupra, & Cardin. de Lugo num.* 20. quia præcipitur communio Sacramentalis, & communio Catechumeni ſolum eſt materialis, vt oſtendimus *ſup. ca. 4. num. 2.* communio verò peccatoris eſt ſacramentalis, quamuis non ſit ſpiritualis, vt diximus ibi *nu. 4.* Simile poteſt afferri de Sacramento Vnctionis, quam ſi ſuſcipit periculosè decumbens in ſtatu peccati, verum recipit Sacramentum, & impleuit eius præceptum, (ſi detur) nec poteſt in eodem morbo rurſus illam recipere. Verum ſi verè non erat moribundus, quamuis eſſet in gratia, non recepit verum Sacramentum, & ingraueſcente morbo tenetur illud recipere.

CAP. IX. QVÆST. III.

Quando præceptum diuinum communionis obliget?

10 Diſtingui poteſt obligatio per ſe, ac obligatio per accidens: de hac diximus *cap. 8. num.* 47. nam per accidens obligamur ad communionem, quoties iudicamus, illam eſſe neceſſariam ſimpliciter ad reſiſtendum alicui tentationi, vel ad euitandum mortale peccatum, ſicut etiam tenemur ad alia ſimilia media. Nunc agimus de obligatione per ſe, quam conſequenter non admittent, qui negant præceptum diuinum communionis relati *ſupra num.* 1. Verum inter illos, qui diuinum præceptum admittunt, *Caietanus, Victoria, Paludanus apud Suarium tom. 3. diſp. 69. ſect. 3.* volunt, obligare ſemel in vita dũtaxat: Vnde colligunt, ſi quis iam ſemel in vita communicauit, non obligari diuino præcepto ad communicandum in articulo mortis. Probant, nam præceptum affirmatiuum per vnum actũ ſufficienter impletur.

11 Dico tamen primò, diuinum præceptum obligat ad communicandum ſæpius in vita. Sic tenet iam communis ſententia. Probatur, nam hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum cibi concurrentis ad ſpiritualem nutritionẽ; Sed neceſſitas cibi materialis poſtulat repetitas comextiones ad reparandum id, quod actione continuatiui caloris deperditur. Ergo proportionaliter Euchariſtiæ

riſtiæ neceſſitas,cum ſit cibus ſpiritualis, poſtulat repetitas ſumptiones ad reparandum id, quod continua fomitis impugnatione deperditur, aut debilitatur. Ita *S.Thom.3.par.quæſ.*80.*art.*11.*Sotus, & Henriquez, Coninch, Reginaldus, & alii*,quos ſequitur *Bonacina diſp.*4.*qu.*7. *punct.*1.*num.*8.

12 Si petas, quoties, & quando ſit implendum hoc præceptum? *Suarez ſupra, & Bonacina num.*9.cenſent id diiudicandum eſſe prudentis arbitrio, viderique peccare lethaliter illum, qui per duos, aut tres annos non communicaret. Melius *Vazquez* 3.*part.diſputat.*214.*cap.*3. *Coninch.q.*80.*num.*101. *Cardin.de Lugo, diſp.*16.*num.*28. dicunt, Chriſtum non determinaſſe tempus, ſed reliquiſſe determinandum, non tam ſingulorum arbitrio, quàm Eccleſiæ deſignatione, quæ proindè ſemper curauit, vt hoc Sacramentum ſæpè ſumeretur à Fidelib. illos cogendo, ſi quando negligentiores eſſent;& demum præcepit communionem annuam in Paſchate, qua ſufficienter impletur diuinum præceptum communionis extra mortis articulum, vt communiter fatentur Authores relati.

Poſita ſi quidem Eccleſiæ determinatione, iam fideles tenentur non ſolum ex Eccleſiaſtico, ſed etiam ex diuino præcepto,quod licet eis non determinet tempus,obligat ad talem frequentiam, qualem Eccleſia determinauerit.

13 Circa mortis articulum quidam nullam agnoſcunt obligationem præcepti ſcripti, ſed ſolam Eccleſiæ conſuetudinem, ita tamen vt ſiquis in Paſchate communicauit,& in articulo mortis nō ex contemptu, ſed ex negligentia communionem omittat, non peccet mortaliter; quia viaticum non eſt neceſſitas Sacramentum,vt ipſi putant;& illa conſuetudo non videtur amplius obligare, quam ſub veniali. Sic docent *Victoria in ſum.num.*86.*Chamerota, & Graffis apud Bonacin.ſupra num.*1.& Antiquiores alij citantur. *Sà verbo Euchariſtia num.*1.ſic ait. *Qui in Paſcha communicauit, ſi in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam ſine contemptu, non peccat mortaliter*. Quod editio correcta non abſtulit: Editio tamen Matritenſis ſic habet. *Qui in Paſcha communicauit, tenetur etiam communicare in articulo mortis. Manuel in Summa tom.*1. *ca.*64. iuxta quamdam editionem dicebat. Si præceptum erat Eccleſiaſticum communionis in articulo mortis, non eſſe mortale peccatum illā ex negligentia omittere. In alia editione dicebat abſolutè, non eſſe mortale communionem omittere in articulo mortis ex negligentia. Tamen vtrumque ſublatum eſt per Expurgatorium Hiſpanicum anni 1632.

14 Dico ſecundò, præcepto diuino tenemur in articulo mortis cōmunicare, quamuis in Paſcha cōmunicauerimus. Ita *Durandus, Gabriel, vterque Sotus*, quos ſequuntur *Suarez,Vazquez,Bonac. ſupra. Richardus, Pitigianus, Hurtado, Granado,Præpoſitus*, quos ſequitur *Diana par.*3.*tract.*4.*Reſol.*40. *& par.*5. *tract.* 3.*Reſol.*42.*Coninch quæſt.*80.*num.*95. *&* 98.*Henriquez lib.*8.*cap.*4. *Reginald.lib.* 29.*num.*64.*& alii communiter*. Probatur ex antiquiſſimo Eccleſiæ more communicandi moribundos, quem in multis Concilijs commendatum, & vſu vetuſtiſſimo receptum fuiſſe, teſtatur Tridentinum *ſeſ.*13.*ca.*6. retinendumque fore decernit.

Cum autem talis conſuetudinis principium ignoretur, prudenter colligitur, illam ab Apoſtolis deriuatam, & ex diuino præcepto natam fuiſſe.

15 Confirmatur primò. Ex *cap.de His.* 26.*q.*6.vbi decernitur,vt cum his, qui vita deceſſuri creduntur, antiqua lex ſeruetur, nimirum vt neceſſario viatico nō defraudentur. Ecce textus & antiquam legem commemorat, & fundamentum ipſius nempè neceſſitatem viatici, quæ proueniat ab eius inſtitutione. Nō enim vocaret viaticum neceſſarium, niſi iam ex inſtitutione ſupponeretur neceſſariū ſaltem neceſſitate præcepti diuini.

Quippè numquam lex humana vocat abſolutè neceſſarium, quod ipſa ſola præcipit,nec benè redderetur pro ratione

ne neceſſitas proueniens ex eodem, vel ex ſimili lege Canonica. Ergo debet intelligi de neceſſitate, quæ proueniat aliunde, ſcilicet à lege diuina.

Confirmatur ſecundò. Nam ex inſtitutione huius Sacramenti per modum cibi colligitur, vt vidimus, obligatio illius ſumendi, quando neceſſarium putabitur: Numquam autem poteſt eſſe magis neceſſarius hic cibus ad firmandum animę robur, quàm in articulo mortis, in quo maximè periclitatur æterna ſalus, & imminet vltima lucta, qua decernatur mors, aut vita perennis. Ergo poſſumus ex eadem inſtitutione colligere communionis obligationem pro tali tẽpore, quod ſubindè diuino præcepto definitum non ſubiaceat Eccleſiæ diſpoſitioni, vt notat *Suar. ſup.*

16 Hinc fit 1. Doctores primæ ſententię, ſi ſemel admittant vllum communionis præceptum pro mortis articulo, vel ſaltem conſuetudinem, quæ pręcepti vim habeat, parum conſequenter addere, non eſſe mortale, quando ſine cõtemptu per ſolam negligentiam omittitur talis communio: Cum enim materia ſit grauis, & ad animæ ſalutem valdè conducens, obligatio grauis erit, vt probant *Suarez, & Vazqu.* Fit 2. iam ſine temeritate negari non poſſe præceptum communicandi pro mortis articulo, vt aſſerunt *Vazqu. num. 6. & Ochagauia de Euchar. tr. 2. q. 14. nu. 4.* Nam ſæpè Concilia præcipiũt, ne morientes ſine viatico decedant, & præcipuè *Trid. ſupr. retinendum omnino ſalutarem hunc, & neceſſarium morem ſtatuit.*

Dices, ſi pręceptum diuinum obligaret ad communicandũ in articulo mortis, non poſſet Eccleſia moribundos priuare communione; cum tamen interdũ aliquos in pœnam delictorum priuarit. Reſpondetur, Eccleſiam certè poſſe morientem communione priuare iuſtis de cauſis, non quidem tollendo præceptum diuinum, ſed morienti tamquam indigno poteſtatem adimendo communicandi; Sicut Iudex prohibendo reum cibo tollit ei poteſtatem conſeruandi vitam, ad quod iure naturali tenetur; de facto tamen numquam Eccleſia generaliter tulit talem legem, imò quędam ſtatuta Conciliorum prouincialium, quę priuabant communione reos, Eccleſia reuocauit, vt patet ex *cap. Super eo, de Heret. in 6.* vbi præcipitur, hæreticis etiã relapſis dari communionem, ſi pœniteant, & confiteantur; & ex Motu proprio Pij Quinti quo ſublata fuit in Hiſpania conſuetudo non communicandi damnatos ad mortem, vt vidimus *ſupra cap. 7. num. 82.*

17 Hoc diuinum præceptum comprehendit omne periculum mortis etiam violẽtæ; nam ibi pariter militat ratio, ne moriẽs ſine neceſſario viatico decedat; Si nimirum periculoſum prælium ſit cõmittendum, aut periculoſa nauigatio ſubeunda, vel reus ſit morte plectendus, vt aduertunt *Ioannes Prępoſitus 3. parte qu. 80. art. 11. n. 14. Vazquez qu. 90. art. 3. dub. 2. Cardin. de Lugo diſp. 16. num. 47.* Quoties enim occurrit probabile mortis periculum, vrget hoc communionis pręceptum, vt animus roboretur in vltimum agonem.

Ideo tenetur Iudex reis morte plectẽdis concedere tempus confeſſionis, & communionis. Sic docent *Syluester Eucharistia 3. qu. 5. dicto 8. Henriquez lib. 8. cap. 5. num. 4. Suarez tom. 3. diſp. 69. ſect. 3. fine. Nauarra de Reſtitut. lib. 2. capite 3. num. 225. & 228. Reginaldus lib. 29. num. 70. Fagundez Pręcep. 3. lib. 1. cap. 4. nu. 3. Bonac. cum alijs diſput. 4. quæſt. 7. punct. 1. num. 5.* Probatur; quia Iudex iure naturali tenetur etiam conſulere bono priuato plectendi, quantum recta ratio dictat, & poſtulat; Sed communio non ſolum eſt vtiliſſima plectendo, ſed etiam neceſſaria neceſſitate vel medij, vel ſaltem diuini præcepti, quod in articulo mortis potiſſimum vrget: Ergo debet Iudex concedere reis confeſſionis, & cõmunionis opportunitatem. Sic habetur *cap. Quæſitum 13. q. 2.* Et *in Clem. Cum ſecundum de Pœn. & remiſ.* Iudices per excõmunicationẽ compelluntur concedere plectendis Pœnitentiæ Sacramẽtum

ſub pœnitentia verò morientibus conceſſa viaticum eſſe ſimul intelligendum, expreſsè decernitur *cap. Quod in te, de Pœnitent. & remiſs. & cap. 1. de furtis*, & notant *Gloſſa in prædicta Clem. & Reginaldus ſupra num. 73.*

18 Nota primò. Si reus noluerit intra tempus a Iudice ſibi conceſſum (puta diem integrum) ſe præparare ad confeſſionem, & communionem, & adhuc ſpes eſſet, poſt duos, vel tres dies diſponendum eſſe: nec immineat periculum ſcandali, vel fugæ, vel damni notabilis ex dilatione, debere Iudicem per illud ſpatium executionem differre, quia charitas obligat ad euitandam proximi ruinam præſertim irreparabilem, dum adeſt ſalutis ſpes, & aliundè non inſtat puniendi neceſſitas. Ita *Nauarra ſupra num. 227. Bonacina num. 6.* Quod ſi reus nolit omnino Sacramenta recipere, non ideo liberandus eſt, imò debet occidi, quamuis in peccato moriatur.

Tunc enim imputabitur reo ſua perditio: magnumque foret Reipub. detrimentum, ſi ſontes eluderent ſupplicium nolentes pœnitere. Sic *Nauarra ſupra numero 224. Bonacina num. 7. Reginald. num. 71.*

19 Nota ſecundò. Excuſari Iudicem à concedendis reo Sacramentis, quoties indè ſequeretur grauiſſimum damnum. V. gr. ſi talis eſſet reus, vt niſi mox occidatur, timeatur proditio Principis, ſeditio populi, traditio ciuitatis, vel arcis, aut ipſius Iudicis interitus:

Tunc enim non tàm proceditur cum emendato ad pœnam, quàm cum aggreſſore ad defenſionem Reip. vel Iudicis; & licitum eſt vim vi repellere, ſufficietque tempus contritioni concedere: Quin ſi timeretur indè quoque notabile damnum ſine notificatione ſententiæ videtur occidendus. Ita *Fagundez ſup. Nauarra numer. 226.*

CAP. IX. QVÆST. IV.

Vtrum hoc præceptum impleatur per communionem antecedentem nonnihil mortis periculum?

20 ALijs terminis quæri ſolet; an qui communicauerat paulò ante mortis periculum, teneatur in ipſo rurſus communicare? Prima ſententia docet, teneri; quia non eſt impletum diuinum præceptum communionis obligans pro mortis articulo, ſeu periculo. Sic *Vaz. q. 3. p. diſp. 214. c. 2.* citans aliquos ſine nomine. Conſonant *Luiſius de Torres in ſum. par. 1. cap. 58. dub. 2. n. 3. Ochagauia de Euchar. q. 14. n. 7. Kelleiſon. 3. p. to. 2. q. 80. art. 11. notab. 2. Gaſpar Hurtado de Euch. diſp. 10. diffic. 2. Megallus in Prompt. to. 2. verb. Euchariſt. præceptum nu. 6. & verb. Euchariſtiæ miniſter. nu. 20. Breſſerus de conſcientia lib. 3. ca. 8. n. 100. Diana par. 4. trac. 4. Reſol. 197. & part. 5. tr. 3. Reſol. 33. & 41. & part. 6. tr. 6. Reſol. 18. & p. 8. tr. 1. Reſol. 87.*

21 Probatur primò. Quia nullus implet præceptum, antequàm incipiat eius obligatio, ſed obligatio huius diuini præcepti verè non incipit, donec immineat periculum mortis. Ergo non poteſt ante mortis periculum impleri; ſicut in alijs præceptis affirmatiuis obligantibus pro determinato tempore fatentur Doctores. V. g. qui Miſſam audit hodie, vel recitat officium, per hunc actum non implet præceptum audiendi Miſſam, vel officiũ recitandi die craſtina. Ratio reddi poteſt, quia quando poſteà venit tempus à præcepto præſcriptum, incipit obligatio ponendi rem præceptum: Ergo debet poni poſt obligationem, vt fiat, quod præcipitur.

Probatur ſecundò. Nam ſi quis incidẽs in mortis periculum, pridie communicaſſet, poſſet hodie nihilominus cõmunicare non ieiunus ex omnium ſententia: Sed nullus excuſatur à ieiunio communioni præmittẽdo niſi ratione præcepti, quod

quod tunc ſtrictius obliget. Ergo præceptum diuinum communionis in periculo mortis obligat etiam illum, qui pridie ſine tali periculo communicauerat.

Probatur 3. quia ſi ſemel admittamus ante mortis periculum impleri poſſe præceptum iſtud, nulla ſuberit ratio, cur potius octo, vel nouem diebus, quàm pluribus ante tale periculum impleretur, cum pariter in omnibus retrò tranſactis Euchariſtia recepta fuerit extra tempus præcepti.

22 Hinc inferunt *Hurtado, Megallius, Breſſerus, Diana ſupra, Zambellus verb. Euchariſtia, nu. 20. Antonius de Eſcobar trac 7. Exam. 6. cap. 5. num. 62. (citantur etiam Vazquez in Manuſcriptis, et alij)* ſi quis manè celebrauit, aut communicauit ex deuotione, vel iam ægrotus, ſed ſine periculo, poſteaque ſubito reducatur ad periculum mortis, poſſe, ac debere rurſus eodem die cõmunicare: Quia tunc obligat præceptum diuinum communionis, quod præualet præcepto non communicandi bis eodem die, nec per antecedentem communionem impleri potuit. Addunt, multos viros doctos noſtræ Societatis Ieſu ſic cenſuiſſe, ad praximque reduxiſſe. *Victorellus etiam in Addit. ad Toletum lib. 6. cap. 15. indicat, ita factum fuiſſe cum Noſtro P. Claudio moribundo, et de alijs narrant alij* ...

23 Secunda ſententia docet, non teneri rurſus in articulo mortis illum communicare, qui paucis retrò diebus ante mortis periculum communicarat. Ita *Suarez tom. 3. diſput. 69. Paludanus, Angelus, Henriquez, Tabienna, Graffis,* quos ſequitur *Bonacina diſput. 4 quæſt. 7. punc. 1. numero ſecundo. Martinon tom. 4. diſp. 35. ſect. 6. num. 68. Coninch. qu. 80. numero 98. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 5. numero 4. Fagundez Præcept. 3. lib. 1. cap. 3. Zambranus cap. 3. dub. 1. Homobonus in conſ. part. 5. Reſponſ. 47. Cardin. de Lugo diſput. 16. à num. 38. Granado 3. par. controu. 6. tract. 10. diſput. 3. Maratius tom. 3. diſputat. 35. ſect. 2. Amicus tom. 7. diſp. 27. ſect. 2. Mercerus, Pitigianus, Raucius, & alij,* quorum ſententiam eſſe communẽ, & probabilem fatetur *Diana ſupra.*

Probatur primò. Nam finis huius cõmunionis eſt, vt homo Sacramento Euchariſtiæ tanquam cęleſti viatico ſe pręparet ad exitum ex hac vita; ſed ſufficiẽter cenſetur ſe præparaſſe, qui paucis retrò diebus ante mortem Euchariſtiam ſuſceperat etiam ſanus. Ergo ſufficienter impleuit hoc præceptum; quod ſubindè cenſendum eſt obligare ſolum ad accipiendam Euchariſtiam paulò ante mortem; ſeu ne quis decedat ſine hoc Sacramento proximè recepto Probatur ſecundò, quia ſiquis beneualens ſciret ex reuelatione, ſe breui moriturum, vel necandum eſſe ſine opportunitate recipiẽdi Sacramenta, teneretur ſtatim cõmunicare, ne decedat ſine viatico; ſicut ſine dubio tenetur, qui monetur à Iudice de ſententia mortis intra biduum exequenda. Ergo tale præceptum incipit obligare pro tempore morti proximo tam ſanum, quàm infirmum; & per conſequens impleri poteſt toto tempore morti proximo tam ab ignorante mortem proximam, quàm à cognoſcente. Siquidem obligatio præceptorum pro tali, vel tali tempore pendet ab intentione legiſlatoris ſufficienter expreſſa, non à notitia vel ignorantia ſubditorum, licet hęc excuſet ab executione, dum eſt inuincibilis.

Declaratur exẽplo: Velit Iudex duos reos intra triduum occidere, monet vnũ de nece futura, vt mox recipiat viaticum, alter ignarus necis communicat ſimul ex deuotione; Certè negari non debet, quod vterque præceptum impleuerit obligans iam pro tali tempore morti proximo, quamuis vnus pro tunc ignoraret obligationem.

24 Si petas, quot diebus ante mortem debeat præceſſiſſe communio, vt præceptum communicandi cenſeatur impletum quoad ſumptionem viatici? *Zambranus* limitat ad duos, vel tres dies, nec vult hoc ſpatium vlterius relaxari, niſi ſubſit ſpecialis, & vrgens cauſa. *Paludanus in 4. diſt. 9. art. 1. q. 1. nu. 17.* dicit, ſufficere, ſi quindecim ante diebus com-

Ee 2 mu-

Digitized by Google

municauerit *Suar. Henriq. Laym. & alij*, decem, aut octo dies aſſignant: Res eſt magis arbitrio prudētis, quàm iuris decretis regulanda. Ego libenter amplector hanc ſecundam ſententiam, vt communiorem, & probabiliorem, quàm argumentorum partis oppoſitæ ſolutione magis firmabo.

25 Vnde conſequenter aſſero illum, qui manè celebrauit, aut communicauit etiam ſanus ex mera deuotione, ſi poſtea repentino morbo, vel vulnere, vel ſimili caſu redigatur in proximum articulum mortis eodem die ſubeundæ, nec debere, nec poſſe rurſus communicare. Sic cenſent *Doctores ſup. relati num. 23.* & alij, quos refert *Diana præſertim p. 5. tract. 3. Reſolut. 33.* inter quos *Suar.* dicit, bis communicare eodem die ſub illo prætextu non ſolum eſſe contra Doctores omnes, ſed etiam contra morem Eccleſiæ, *Fagundez aſſerit*, nec reuerenter, nec ſine ſcandalo ſumi poſſe viaticum eodem die, quo prius ex deuotione ſumpta fuerat Euchariſtia. *Zambranus ait*, eſſe falſum omninò, ſuperueniente mortis articulo poſſe bis eodem die communicari, & contra omnes, qui ſolum admittunt, poſſe pluſquam ſemel communicari, quando ſępius eodem die licitè celebratur.

26 Ratione probatur aſſertio 1. Quia per communionem factam ante mortē paulò ante obitum, etiam ſine mortis cogitatione, ſatisfactum eſt præcepto communicādi pro mortis articulo; ſicut de facto ſatisfacit, qui bene valens, & ſciens, ſe cras moriturum, hodie cōmunicat; & planè ſatisfaceret, quamuis id ex ſola reuelatione nouiſſet. Cum ergo propinquitas mortis non augeatur ex eius cognitione, nam eſt verè proxima, licet ignoretur; fatendum eſt illum, cui mors inſtabat eodem die, verè communicaſſe tēpore proximo morti, pro quo iam obligabat præceptum (quamuis id ignoraret), ac per conſequens ſatisfeciſſe pręcepto diuino: Quare non eſt, cur communicet bis in eodem die.

27 Probatur ſecūdò. Nam oppoſitum fundamentum, ſi probaret, eodem die debere moribūdum communicare bis, pariter conuinceret, debere vel eadem hora, vel ſemihora: ſiquis ſtatim poſt cōmunionem vulnere, vel morbo correptus incipiat mori. Nam eadem eſt ratio, nimirū eadem obligatio recipiendi viaticum in articulo mortis. Conſequens autem nec eſt praxi receptum, nec fieret ſine ſcandalo, ſiquis paulò poſt Euchariſtiam acceptam iuberetur, iterum communicare, cogereturque Parochus eidem rurſus Euchariſtiam miniſtrare, cui paulò ante miniſtrarat eandem.

28 Probatur 3. quia licet nō fuiſset per matutinam communionem adimpletū diuinum præceptum, adhuc non obligaret ad bis communicandum in eodē die contra prohibitionem Eccleſiaſticā binæ communionis in eodem die cōmuni more receptum ſicut non obligat ad celebrandum ſine veſtibus ſacris, vel ad conſecrandum fermentatum pro communione moribundi contra prohibitionem Eccleſiæ, quæ licet diſpenſauit cum moribundis quoad ieiunium communioni præmittendum, non dignoſcitur diſpenſaſſe quoad binam communionem eiuſdem diei. Ideo *Vazquez* in libris editis, & plures Doctores primæ ſententię nō loquuntur de illo, qui communicaſſet eodem die, ſed præcedenti. Nec ſcimus Eccleſiam cum aliquo diſpenſaſſe, vt eodem die bis communicet extra celebrationem.

29 Ad primum fundamentum primæ ſententię conceſſa maiori, diſtinguimus minorem; obligatio non incipit, donec immineat periculum mortis per cauſas iam proximè diſpoſitas ad inferendam necem, negamus: per veram propinquitatem mortis intra decem dies futuræ; concedimus: Quapropter quæuis communio (licet ex deuotione fiat, & ſine cognitione mortis) intra dies illos facta, verè fit eo tempore, pro quo præceptum incipit obligare, ac ſubindè verè præceptum impletur, quamuis eius obligatio pro tunc ignoretur.

Sicut audiens Miſſam die feſto, ſed

ex ſola deuotione, quoniam ignorat, eſſe feſtum, implet verè præceptum, nec illo cognito, tenetur audire Miſſam aliam iuxta communem ſenſum Doctorum. Vrget *Vazquez*. Ergo ſi quis ſciret, ex reuelatione, ſe cras incurſurum eſſe periculum mortis, obligaretur ad communicandum hodie, quod eſt falſum.

Reſpondetur, negando ſequelam; nam quoties præceptum obligat pro pluribus diebus indeterminatè, quamuis in quolibet impleri poſſit, non tamen obligat pro primo determinatè, ſed pro quouis indeterminatè. Quare ſi per talem reuelationem præuideat homo, ſe victurum aliquot diebus, ita vt alio die poſſit ante mortem communicare, non tenetur ad communicandum hodie. Secus eſt, ſi preuideat, fore vt nequeat ante mortem communicare, niſi communicet hodie. Quod idem accidit in alijs præceptis obligantibus pro tempore diuiſibili.

30 Ad ſecundum conceſſa maiori, negatur minor: Nam Eccleſia non limitat ieiunij diſpenſationem ad eos moribundos, qui multis retrò diebus non communicauerint, ſed illam ſimpliciter cōcedit exiſtentibus in articulo, vel periculo mortis; non .n. diſpenſat ſolum propter obligationem diuini præcepti, ſed etiam ob neceſſitatem, ſiue conſolationem morientis, cui pia mater indulget, vt hoc cibo ſe muniat ad poſtremum agonem ſemel, & iterum etiam non ieiunus, vt diximus *ſupra cap.7.q.7. num.74.* Ad tertium negatur antecedens; nam præceptum obligat ad communicādum tempore mortis: Hoc autem ſecundum communem modum concipiendi, nec eſt ſola dies vltima vitæ, nec totus annus præcedens, ſed tempus aliquod moderatum, quod (vt vidimus) Authores ſecundæ ſententiæ diuerſimodè taxant, & quidem communiter fieri dicuntur in fine vitæ, ſeu tempore mortis, quæ fiunt intra decem dies ante mortem paulò plus, minuſue: Quare prudenter hoc præceptum ad iſtud ſpatium, & non amplius extenditur.

31 Petes 1. Si quis manè cōmunicauit, & poſt communionem cōmiſit mortale peccatum, & incurrit periculum mortis, nec habet copiam Confeſſarij, ſed adeſt Diaconus, qui miniſtret Euchariſtiam; an poſſit, vel debeat communicare rurſus, vt ſi ſolum ſit attritus, media communione ſaluetur? Affirmabunt Doctores relati *num.22.* conſequenter ad ſuam doctrinam, affirmat in terminis *Diana par.8. tract. 1. Reſol.87.* Quin ex Authoribus ſecundæ ſententiæ affirmat etiam *Amicus to.7. diſp.29 ſec.4.n.37.* Probat; nam media quoque probabilia certiora ſuæ ſalutis tenetur moribundus adhibere: nec putat, hoc ab vllo Doctore negari, vel negandum: Nec ego quidem id inficior; at verò noto, ſecundam iſtam communionem licere, vel etiam deberi, non ex vi præcepti diuini communionis, ſed ex vi præcepti charitatis propriæ, quod in tanta neceſſitate præualet prohibitioni binæ cōmunionis. Vnde colligo, idem fore, quamuis aliquis manè receperit viaticum iam in articulo mortis conſtitutus, & per conſequens impleuerit iam præceptum diuinum recipiendi viaticum: nam ratio neceſſitatis pariter vrget, & periculum damnationis eſt idē, ſi ſit ſolum attritus, & non recipiat aliquod Sacramentum.

32 Petes 2. Quid dicendum in cōmuni, quando quæritur; an per actum ante præcepti obligationem factū poſſit impleri præceptum? Negant ſanè Doctores primæ ſententiæ: ſed affirmare videntur Authores ſecundæ, ſaltem in aliquib. caſibus, vbi valeat anticipata ſolutio, præcepta ferri cenſeantur conditionatè, nimirum præcipiendo talem actum pro tali tempore, niſi iam ſit factus tempore proximè præcedente. In particulari ſi quis ordinandus hodie Subdiaconus recitet totum officium, antequā ordinetur, teneri poſt ordinationem recitare partem correſpondentē reliquo diei, tenent *Bonacina de horis Canonicis, diſp.1.q.2.punct.5.n.11. Caſtro Palaus to.2. trac.7. diſp.2. punc.4 n.3.* Quia nondum ſtanti obligationi ſatisfieri non potuit. Oppoſitum cenſet *Cardinal. de Lugo*

P. Lugo de Sacramentis.

diſput.16. num.39. & probabile vocant *Trullench.lib.1.Decal.c.7.dub.13. nu.3. Diana pars 4.tract 4.Reſol.218. & part. 6.tract.7.Reſol.18.* Quia verè factum eſt, quod præcipitur, nimirum vt intra diem illum recitetur.

Itaque dicimus, verè non impleri præceptum vllum per actum factum ante tempus, pro quo tale præceptum incipit obligare, vt probat primum fundamentum primæ ſententiæ poſitum *n.21.* Nec id in re negant Authores ſecundæ ſententiæ, quamuis aliqui videantur in verbis diſſentire. Nam *Suar.* & alij recurrentes ad intentionem virtualem, quam quilibet habet ſatisfaciendi cuiuis obligationi, quatenus poſſit, & debeat, planè ſupponunt, iam obligare præceptum, quamuis ignoretur eius obligatio. *Cardin.de Lugo* fatetur, quando quis recitauit officium, antequàm ordinetur, verè poni rem præceptam, videlicet vt intra diem illum recitetur. Similiter quando quis ſanus cômunicauit paucis diebus ante mortem, verè communionem fuiſſe factam intra tempus, quo iam præceptum obligabat, licet ignoraretur; præceptum enim eſt de communione paulò ante mortem præmittenda. Debemus igitur in ſingulis præceptis iuxta naturam, & qualitatem ipſorum, item iuxta praxim, & ſenſum communiorem perpendere, pro quanto, vel quali tempore duret illorum obligatio; quandoue incipiat, & quando deſinat, vt indè decidamus, an per hos actus tali, vel tali tempore factos impleantur.

33 Præceptum audiendi Miſſam obligat pro toto die feſto; ideo qui pridie ſacrum audit, non ſatisfacit; ſecus ſi manè ſacrum audiat ignorans eſſe feſtum, vel in loco, vbi non erat dies feſtus, & poſtea venit ad locum, vbi ſit dies feſtus, ſemper enim id præceptum intendit, vt intra talem diem audiatur ſacrum, & quacumque hora ſit auditum, verè poſita fuit res præcepta. Similiter præceptû recitandi diuinum officium obligat pro ſingulis diebus iuxta communem horarum diſtributionem; Ideo qui pridie recitaret totum officium diei ſequentis, non ſatisfacit; quia recitat, antequàm incipiat obligatio recitandi. Pariter qui recitat officium hodiernum, antequàm initietur ſacris, vel emittat profeſſionê, vel accipiat beneficium Eccleſiaſticum; vel audit Miſſam, antequàm præcipiatur ſeruari tale feſtum, verè non implet præceptum; quia nondum obligat hunc pro tali tempore, quare valdè probabiliter ſentiunt *Caſtro Palaus*, & *Bonacina*.

Vt autem ſit probabile, non teneri poſt Ordinationem, profeſſionem, aut beneficij collationem iterum recitare, recurrere debemus ad ſenſum quaſi côditionalem talium præceptorum, quem affert *Cardin.de Lugo ſupr.* nimitum vt talis actus fiat, niſi iam ſit factus intra diem illum, vel aliud tempus determinatum. Tunc autem propriè non impletur præceptum per actum antecedêtem, ſed qui fecerant illum, non comprehenduntur præcepto; cum palam excludantur per conditionem implicitam. Et ſic erit in alijs præceptis affirmatiuis philoſophandum.

34 Demum præceptum diuinum communionis pro mortis articulo reor obligare pro tempore morti proximo, ac per conſequês impleri propriè per communionem quomodolibet factam intra decem dies paulò magis, aut minus ante mortem; & ſententiam aſſerentem, poſſe communicare bis eodem die propter hoc præceptum implendum, nô reputo practicè probabilê, dum legitima conſuetudo contraria contrarium non induxerit. Nam mos antiquus Eccleſiæ binam illam communionem non permiſit, vt *Suar.et plerìq; Doctores teſtantur*: Praxis autem talis communionis adhibita ter, aut quater in diuerſis locis non conuincit. Nam, vt prudenter aduertit *Cardinal. de Lugo*, quod ſemel, aut iterum in repentinis caſibus fit, non æquiualet auctoritati Doctorum, qui diligenter, & ex profeſſo rem ipſam diſcuſſerunt, facilè quippè contingit, vt in ſubita turbatione non occurrant ratio-

rationes omnes, & ideo præferatur id, quod apparet magis pium, quamuis minus probabile, vel etiam improbabile ſit. Et quidem magnum pondus habere debet, quod per tot retro ſæcula nullibi reperiatur diſpenſatio binę communionis laicalis in eodem die vel ab Eccleſia conceſſa, vel inducta per conſuetudinem; quam tamen nunc velint vnus, vel alter Modernus inducere ſub ſolo prætextu pietatis ſine ſolidis fundamentis, vt oſtenſum eſt.

CAP. IX. QVÆST. V.

Vtrum qui poſt ſumptum viaticum peccat mortaliter, teneatur iterum communicare?

35 Affirmant *Sotus in 4. diſtinc. 12. qu. 1. artic. 11. Tabienna verb. communio. num. 16. Armilla ibi num. 11.* Probari poteſt; nam moribundus, qui poſt receptum Pœnitentiæ Sacramentũ peccat mortaliter, tenetur iterum conteri, quoniam Sacramentum Pęnitentię neceſſarium eſt neceſſitate medij. Sed in noſtra ſententia pariter Euchariſtia eſt neceſſaria neceſſitate medij. Debet ergo poſt mortale commiſſum iterum communicare, ne ſine viatici neceſſario iuuamine ſuccumbat in agone poſtremo, qui poſt ſumptum viaticum peccauit mortaliter.

36 Communis ſententia negat. Ita *Suarez tom. 3. diſp. 69. ſect. 3. Henriquez lib. 8 cap. 5. num. 3. Coninch quæſ. 80. num. 100. Reginaldus lib. 29. num. 65. Filliuc. trac. 4. num. 52. Bonacina diſp. 4. quæſt. 7. punc. 1. num. 3. Cardin. de Lugo diſput. 16. num. 46. Gaſpar Hurtado, Kelliſonius, Ochagauia,* quos ſequitur *Diana part. 5. trac. 3. Reſol. 43. et part. 3. trac. 6. Reſol. 18.* Probant aliqui; quia non eſt medium neceſſarium, & præceptum iam impletum fuit.

Alij probant; quia conſuetudo fidelium oſtendit, ſufficere tunc Pœnitentiæ Sacramentum ſine repetita communione. Melius probatur ab inconuenienti; nam interdum eſſet neceſſarium in eodem die communicare bis, aut ſæpius, ſi poſt ſumptum viaticum eodem die ſæpè peccaret moribundus mortaliter, & crederetur eodem die deceſſurus. Item quantumuis peccatum eſſet occultum, & internum, per repetitam communionem manifeſtaretur; nec eſt credibile, voluiſſe Deum, obligare moribundum ad ſic manifeſtandum peccatum occultum: Excipe caſum ſupra poſitum *num. 31.* Fundamentum contrarium ſatis diruitur ex ſupradictis *cap. 8 num. 48.*

37 Reſtant dubia quædam circa præceptum illud; & ſit primum. An qui communionem omiſit culpabiliter, vel inculpabiliter in periculo mortis, eo tranſacto communicare debeat?

Reſpondetur, non debere; nam illud tempus determinatur, vt diſponatur exitus ex hac vita cum perſeuerantia finali: Quare præceptum ſolum obligat pro periculo mortis cum latitudine ſupra poſita *quæſt. præced.* ſubindéq; tranſacto tali periculo, iam non vrget iſtud præceptum. Ita *Reginald. ſupr. num. 76. Bonacina num. 4. Cardin. de Lugo num. 48.* An autem redeunte nouo periculo mortis, vel durante periculo per multos dies, teneatur infirmus, qui ſemel communicauit, iterum communicare? diximus *ſup. cap. 7. q. 7. num. 72.*

38 Sit dubium 2. An moribundus ad hoc præceptum implendum recipere poſſit Euchariam ab Excommunicato? De tolerato non eſt dubium, quin recipi poſſit, & debeat ab illo, vt diximus *libro 1. cap. 5. q. 2.* de non tolerato diximus *ibi q. 1.* quando moribundus recepit Sacramentum Pœnitentiæ, probabilem eſſe vtramque partem, quod etiam tradunt *Prępoſit. et Cornejo*, quos ſequitur *Diana par. 5. trac. 9. Reſol. 83.* & addunt; ſi Sacerdos excommunicatus ſit morti proximus, nec habeat, à quo Sacramenta recipiat, poſſe celebrare, ac ſe ipſum cõmunicare, quia præceptum communionis tunc temporis magis obligat, quàm prohibitio cenſuræ. Quamuis miniſter

ſit hęreticus, vel ſchiſmaticus, poteſt ab illo recipi viaticum, niſi ſequatur ſcandalum, aut iniuria Religionis Catholicę; tunc enim hæc excuſant; ſicut excuſat etiam periculum vomitus ob irreuerentiam.

49 Sit dubium 3. An in articulo mortis, ſi laicus deglutire non poſſit particulam Euchariſtię, miniſtrãda ſit ei ſpecies ſanguinis? Negant *Suarez tom. 3. diſput. 71. ſect. 3. fine. Fagundez Præcept. 3. lib. 3. cap. 4. nu. 20. Mercerus 3. p. qu. 80. art. 12. propoſit. 2. Syluius ibi, quæſito 4. Pitigianus in 4. diſt. 8. quæſt. 3. artic. 6.* Probatur: Nam Eccleſiaſtica lex prohibens laicos vſu Calicis, videtur ibi præualere, ne detur occaſio notabilis irreuerentiæ, ſi ſub prætextu neceſſitatis ſit ſpecies ſanguinis ad infirmos deferenda: Quare, qui non poteſt ſpeciem panis recipere, ſatis excuſatur à præcepto diuino communionis.

Affirmant *Nuñus 3. par. qu. 80. art. 12. concluſ. 3. & Ochagauia tractat. 2. de Euchariſtiæ effectibus, quæſ. 18. num. 9.* Quia putant, præceptum diuinum recipiendi viaticum eſſe præferendum etiam tunc humanę legi prohibenti Laicos vſu Calicis. Mihi videtur caſus fore rariſſimus, in quo poſſit tali morienti ſpecies infundi ſine periculo vomitionis, aut effuſionis, ſi tamen vnquam acciderit; Vtraque pars cęnſeri poteſt probabilis, vt indicat *Dian. part. 5. tractat. 3. Reſolut. 34.*

40 Sit dubium quartò. An tempore peſtis poſſit Euchariſtia miniſtrari moribundis inſtrumento, aliquo medio, ne Sacerdos manu tangat infirmum, & inficiatur? Affirmat *Venerus in Examine Epiſcop. lib. 4. cap. 46. nu. 47.* dicens, poſſe poni ſuper cochlear argenteum, & dari morienti. *Iacobus Mancinus de viſitat. infirm. pract. 8. dub. 18.* dicit, in Diœceſi quadam Euchariſtiam à Sacerdote poni ſuper folium albæ paginæ extenſæ ſuper ſcabellum ad id paratum; Vnde lingua ſumit infirmus particulam, & mox Clericus accenſa candela in ſummitate virgæ paginam comburit; quem vſum probabilem reputat. *Marchantius trac. de Vnct. lect. 3.* ponit, & approbat alios modos miniſtrandi viaticum infectis: Nam aliqui viaticum inuolutum pane communi miniſtrant, alij longiori forcipe tenent Euchariſtiam, & ſic ęgro miniſtrant; alij ſpatulæ longæ figunt Euchariſtiam, & ſic in os morientis immittunt. Ratio in his omnibus eſt infectionis vitatio.

41 Negant *Bonacina, Chapeauilla, Bartholom. à S. Fauſto*, quos ſequitur *Dian. part. 4. tract. 4. Reſolut. 114. & part. 5. tractat. 3. Reſolut. 50.* Quia ritus ab Eccleſia præſcriptus, & communi more receptus eſt, vt ſacerdos manu propria miniſtret Euchariſtiam, & hoc exigit reuerentia tanti Sacramenti. Quare *Conc. Mediol. 15.* Epiſcoporum de cura peſtilentiæ *c. 15. nu. 2.* approbatum à Summo Põtifice, reprobat vſum inſtrumenti pro tali adminiſtratione. Quippe potius eſt ſubeundum periculum contagionis, quã tale Sacramentum irreuerenter miniſtrandum. Ideo cenſeo, ſentẽtiam iſtam in praxi fore ſequendam.

42 Sit dubium quintum. Quo tempore cõmunicari poſſit? Poteſt quotidie præter Venerem Sanctum, quo non licere communionem laicam, docent *Franconus de Horis Canonicis cap. 30. numero 12. Gauantus in Rubric. Miſſal. par. 4. titul. 9. num. 25.* Probatur *ex cap. Sabbatho. de conſecr. diſtinc. 3.* vbi videtur *Innocentius 7.* id vetare: Conſonant *Alcuinus, & Amalarius, & Rubrica Miſſalis præſcribens*, vt ſacerdos feria quinta reſeruet aliquas particulas conſecratas, ſi opus fuerit, pro infirmis die Veneris communicandis. Ergo dumtaxat infirmis licet, eo die communicare. Confirmatur ex Eccleſiæ more communi, quem antiquum eſſe, teſtantur *S. Auguſtin., & Gabriel Albaſpinus* apud *Gabantum ſupra*, vbi refert, *Sacram Rituum Congregationem die 19. Februarii anno 1622.* reſpondiſſe, ſeruandam eſſe vniuerſalis Eccleſiæ præſentem conſuetudinem non miniſtrandi, niſi moribundis Euchariſtiam tali die.

43 Cer-

Digitized by Google

43 Certum equidem eſt, miniſtrãdum eſſe viaticum morituris die Veneris Sãcti, quod Rubrica præſcribit, & omnes fatentur: Cęteris etiam fidelibus eodem die licere communionem laicalem, cenſent *Suarez tom. 3. diſput. 80. ſect. 2. Vazquez, Layman, & Tannerus*, quos ſequitur *Hurtado de Miſſa diſput. 4. diffic. 3. Vega, Filliucius, & alii*, quos ſequitur *Diana part. 4. tract. 4. Reſol. 237. Sà verb. Eucharistia numer. 19. Auerſa de Euchariſt. quæſ. 8. ſect. 3. Pellizarius de Regular. tom. 2. tract. 8. capit. 2 numero* 108. Quia nullibi prohibetur: *Innocentius in eo cap. Sabbathi, ſolum prohibet celebrationem.* Rubrica Miſſalis concedit communionem infirmis, non tamen denegat ſanis, etſi non expreſſerit illos, quia communiter eo die ſolent abſtinere communione: Verum hæc conſuetudo non inducit neceſſitatem præcepti, quia non eſt inducta cum obligationis intentione; nec eſt vniuerſaliter recepta.

Nam Benedictini tali die miniſtrant Euchariſtiam in ſuis Eccleſijs, tam ſuis Religioſis, quàm alijs fidelibus: & ex antiquis Ritualibus colligit *Suarez* olim fuiſſe morem communicandi die Veneris Sancti. Certè libet inſcriptus Ordo Romanus, & Sacramentale Gregorianum, vt fatetur *Gauantus*, concedunt tali die communionem Clero, ac alijs: Et præſentem conſuetudinem contrariam non obligare, palam aſſerunt *Pelizarius, & Diana*, qui reſponſionis Sacrę Rituum Congregationis non meminerunt, licet ſcripſerint poſt illam. Quoniam hæ reſponſiones dantur ſolum pro dubijs particularibus interrogantium; Ideo nec publicantur, nec putantur obligare.

Quin ipſamet Sacra Congregatio per ſuum decretum edixit, ne ſuę reſponſiones cenſerentur authenticę, niſi ritè proponerentur legitimis ſubſcriptionibus, & ſigillo munitæ. Si qua tamen alicubi reperiatur talis reſponſio recepta per modum decreti ligantis; ibi quidem erit ſeruanda, non tam vi conſuetudinis antiquæ, quàm nouæ conſtitutionis.

44 Quoad horam, nihil eſt iure communi determinatum, quare licet Sacerdos non poſſit celebrare poſt meridiem, poteſt tamen quauis hora ieiunis Euchariſtiam miniſtrare. Sic *Suarez cum aliis tom. tertio diſp. 69. ſectio. 4. Syluester Angelus, Azor, Henriquez*, quos ſequitur *Bonacina diſputatio. quarta quæſt. 7. punct. 1. numero* 14. *Fagundez Precept. 3. lib. 3. cap. 7. numero* 13. *Coninch. quæſ. 80. numero* 85. *Diana part. 2. tract. 14. Reſolut.* 54. Quorum aliqui prudenter monent, citra neceſſitatem ſeruandum eſſe morem communem dandi communionem ſanis, quando celebratur: Nam ſi daretur Veſperi, vel intempeſta nocte, forſan ſequeretur ſcandalum, & aliqui ſuſpicarentur, dari non ieiunis.

Itaque ſine cauſa non eſt citra commune tempus miniſtranda. Locus, vbi miniſtratur Euchariſtia, communiter eſt Eccleſia; Moribundi, vel etiam infirmi communicant in ſuis domibus, & habentes Bullam communicare poſſunt in domeſticis Oratorijs.

45 Sit dubium ſextum. An vnquam liceat bis in eodem die communicare? Negant communiter Doctores; quoniam in *cap. Conſuluiſti de celebrat. Miſſar. & in cap. ſufficit. de conſecrat. diſtinct.* 1. Iubetur, ne ſacerdos extra diem Natiuitatis, aut caſum neceſſitatis ſæpè celebret per diem: Vnde prudenter colligitur, multo minus Eccleſiam velle, vt Laici ſępè communicent in eodem die. Accedit generalis Eccleſię conſuetudo, quę numquam non celebrantibus permittit eodem die ſecundam communionem. Ita *S. Thom. tertia parte quæſt. 80. artic. decimo ad 4. & eius Expoſitores ibi. Suar. ſupra Bonacina num. vndecimo, Coninch. num. 83. Azor tomo 1. lib. 10. ca. 24. quæſt. 6. Henriqu. lib. 8. cap. 53. num. 5.*

46 Nota 1. Diem eſſe computandum à media nocte vſq. ad mediam noctem ſequentem, vt aduertunt *Suar. & Bonacina*, & nos diximus *ſupr. cap. 7. num. 43.*

Nota ſecundò. Non eſſe prohibitum iure diuino ſępius in die communicare; reuerentia verò tanti Sacramenti

poſtu-

poſtulat, ne vulgo fiat: Ideo meritò prohibitum eſt eccleſiaſtica lege, ſeu conſuetudine; ne ſcilicet ob nimiam frequentiam vileſcat, vt expendunt *Suarez, & Coninch*.

Noto 3. quamuis in Natali Domini liceat Sacerdotibus ter inter celebrandum communicare, nulli tamen non celebranti licere pluſquam ſemel (etiam eo die) communicare, vt conſtat ex Eccleſiæ praxi. Quare Cardinalis, qui vt Diaconus in Miſſa ſolemni miniſtrat tali die ſummo Pontifici, & communicat in eadem Miſſa ſub vtraq; ſpecie; Pariter Cardinales Diaconi, qui recipiunt ibi communionem laicalem, & Canonicus S. Petri, qui tali die cantat Euangelium in Miſſa, & accipit Euchariſtiam à celebrante, quamuis ſint Sacerdotes (idem eſt de ſimilibus) nequeũt illa die vel ante, vel poſt illam communionem celebrare Miſſam aliquam. Nec vllus Sacerdos eo die poteſt extra Miſſam bis aut ter communicare, vel celebrare ſemel, & communicare bis, aut ſemel extra Miſſam. Quia verè facultas, datur illo die ſolum ad communicandum ter celebrando tres Miſſas, ac ſubindè ſolum diſpenſatur in prohibitione celebrandi ſępius in die, non autem in prohibitione binæ communionis laicalis in eodem die. Sic docent *Cardin. de Lugo de Euch. diſp. 20. ſect. 1. num. 43. & Diana, part. 8. tract. 1. Reſolut. 87. fine, Quintanadueñas, tract. 4. ſingul. 9.*

47 Nota 4. ſi periculum immineat irreuerentiæ circa Sacramentum, quia videlicet deueniet in manus infidelium, vel ſimilem patietur iniuriam à brutis, ab vndis, à ruina, vel igne, vel alia vaſtitate, poſſe vel Sacerdotem, vel etiam laicum ſecundò, vel ſępius in eodem die communicare, vt Sacramentum conſumat; quia tunc præponderat reuerentia Sacramenti cęteris præceptis. Ita *Vazquez, 3. part. diſp. 214. num. 30. Suarez, Bonacina, Coninch*, & alij communiter. Quapropter in iſto caſu vel etiam laicus, quamuis ſit in peccato mortali, vel nõ ieiunus, aut etiam communicauerit eodem die, poteſt iterum communicare, ac ſi neceſſarium erit, ſpecies quoq; ſanguinis accipere iuxta ſuperius dicta *cap. 6. num. 16. & cap. 7. n. 65*. Quomodo non liceat ob articulum mortis bina communio, diximus *ſupra, quæſt. 4*. præter ſingularem caſum, quem notauimus *ibi num. 31*.

CAP. IX. QVÆST. VI.

Quæ frequentia communionis conſulenda ſit?

48 SVppono 1. fidelibus non habentibus conſcientiã peccati mortalis ſimpliciter licere quotidianam communionem, ſicut annuam; itaut nõ peccent mortaliter communicãdo quotidie, ſicut nec abſtinendo per annum ante tempus paſchale. Quoniam præceptum graue ſicut obligat ſolum ad cõmunionem annuam; ſic etiam ſolum prohibet duplicem communionem in eodem die, vt viſum eſt. Quare licet interdum nimia frequentia poſſit eſſe culpa venialis, ſicut etiam abſtinentia nimia per annum ante tempus præcepti propter aliquam circumſtantiam; verũ neutrum extremum eſt per ſe loquendo mortale peccatum; ſed tota controuerſia manet intra terminos perfectionis, & conſilij: Num oporteat, omnibus indifferenter ſuadere frequentem, aut etiam quotidianam communionem, vt potè rem vtiliorem, & medium aptius Chriſtianæ perfectioni? Sic *Cardin. de Lugo de Euch. diſp. 17. num. 1. Martinon de Euch. diſp. 35. num. 69.*

49 Suppono 2. per ſe loquendo quotidianum vſum Euchariſtiæ perfectiorem eſſe, quam rariorem; ac ſubindè cunctis enitendum eſſe ad frequentiam etiam quotidianam Euchariſtiæ, ſi poſſint. Probatur 1. ex ſcriptura. Nam *Act. 2. num. 42.* dicitur. *Erant perſeuerantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, et orationibus, et numer. 46. Quotidie quoq; perdurabant vnanimiter in templo*, Quæ verba ſimul ſumpta de quoti-

quotidiana communione capiunt multi Patres, & Doctores. Ad eandem referunt *Cyprianus in expoſit. orat. Dom. & Ambroſius de Sacram. lib. 5. c. 4. & Auguſt. hom. 42. et Epiſt. 121. illa verba orationis Dominicæ, Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.*

Probatur 2. ex Patribus, quorum aliqui communionem quotidianam videtur non ſolum ſuadere, ſed etiam præcipere. *Anacletus Papa in cap. Epiſcopus. De conſec. diſt. 1. et cap. Peracta deſt. 2. Itē canon. 9. et* 10. Apoſtolorum ſtatuunt, vt qui Miſſam audiunt, in ea communicēt. Vnde colligit *S. Thom. 3. part. quæſt. 80. art. 10. ad* 5. in Eccleſia primitiua fuiſſe conſtitutum, vt omnes quotidie communicarent. Alij Patres ſignificant, viguiſſe ſuo tempore talem morem: Videantur *Tertull. lib. 2.* ad vxorem *cap. 5. Clemens Alexand. lib. 1. ſtrom. et Baſilius epiſt. ad cæſariam.* Alij laudant, & ſuadent talem morem, vt *Ambroſius, Cyprianus, Auguſtinus ſup.* Demum *Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 6.* ſic ait. *Optaret Sacroſancta Synodus, vt in ſingulis Miſſis fideles aſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent.* Quod ſi perfectius eſſet abſtinere, quam communicare, non optaret frequentiam etiam quotidianam Eccleſia.

50 Suppono tertiò. Tam in concionibus, quàm in libris eſſe populum regulariter ad frequentiam communionis incitandum, non ad raritatem. Quippè fideles hoc tempore magis inclinant ad raritatis, quàm ad frequentię vitium; Vnde ſi frequentia reprehendatur, facilè fiet, vt multi ſuam deſidiam reuerentiæ velamine ſimulēt, & grauiſſimum damnum ex omiſſione communionis incurrant. Ideo Concilium Baſilienſe ſic ait. *Quod autem ſæpè accedere dignè, ac deuotè ſit vtile, ac valdè proficuum, imò ſummè neceſſarium cupienti in via Domini non regredi, ſed progredi, omnes Doctores Catholici laudant, hortantur, admonent, & obſecrant inceſſanter fidelem populum.* Catechiſmus Romanus in tractat. de Euchariſtia ſic inquit. *Parochi partes erunt, fideles crebro adhortari, vt quemadmodum corpori in ſingulos dies alimētum ſubminiſtrare neceſſarium putant; ita etiam quotidie hoc Sacramento nutriendæ animæ curam non abijciant.* Et addit, hoc eſſe ſuadendum ob maximos fructus, qui ex frequenti communione percipiuntur, ob auctoritatem Sanctorum Patrum, qui frequentem Euchariſtiæ perceptionem magnopere cōmendant; ob exemplum primitiuorum fidelium, qui ſic ardebant feruore charitatis, *vt cum ſine intermiſſione orationibus, & alijs pietatis officijs operam darent, quotidie ad Sacra Dominici corporis myſteria ſumenda parati inuenirentur.*

50 Hinc fit primò. Regulariter non expedire prohibere fideles omnes ſimpliciter à communione quotidiana; nā vetaretur id, quod ſecundum ſe perfectius eſt, & vtilius, ſicut ſi vetaretur votum caſtitatis, aut ſtatus religionis Ideo Congregatio Cardinalium ſuper *Trid. ſeſ. 22. cap. 6.* ſic declarat. Obſtat *Concil. Tridentinum Epiſcopo volenti præſcribere certa tempora (veluti dies Dominicos, quartam, & ſextam feriam) quibus tantum liceat viris Laicis coniugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non coniugatis ſanctiſſimam Euchariam ſumere ob irreuerentiam, quàm poteſt quotidiana huius Sacramenti ſumptio in ſua diœceſi parere. Hoc fuit deciſum in menſe Ianuary. 1587. obſtare: Quia antiquo tempore peracta conſecratione omnes adſtantes ſumebant Euchariſtiam; et ideo licitum eſt quotidie Euchariſtiam ſumere, cap. Quotidie. de conſecr. diſt. 2. Quapropter exhortandi ſunt fideles, vt ſicut quotidie peccant, ita quotidie medicinam accipiant, cap. Si quotieſcunq; de conſecr. diſt. 2.*

52 Fit 2. grauiter illos peccaturos eſſe, qui generaliter in concionibus diſſuaderent communionis frequentiam etiam quotidianam; nam auerterent populum fidelem ab eo, quod ſecundum ſe perfectius eſt. Ideò meritò *S. Carolus in conc. Mediolan. Actorum part. 1. tit.*

de

de Euch. præcipit, vt Parochi fideles exhortantur ad frequentem communionis vſum;& ſubdit, *Quod ſiquis concionator etiam regularis aliquid contra directè, indirectève dixerit, aut concionatus ſit Epiſcopus in cuius vrbe diœceſi hoc ille admiſerit, ei tanquam ſcandalum ſeminanti, Tridentinæ ſynodi auctoritate interdicat prædicationem verbi Dei*.

53 His ſuppoſitis quæſtio non procedit de perfectione talis frequentiæ ſecundum ſe, ſed reſpectu talis indiuidui, vel talis generis perſonarum: Quippè ſæpè contingit, aliquid eſſe ſecundum ſe perfectius, & tamen huic, vel illi non eſſe vtilius, quamuis alioqui non ſit illicitum. Certè *Tridentinum ſeſſ.24. can.* 10. definit, perfectiorem eſſe Virginitatem, & cælibatum, quam nuptias; & tamen huic, vel illi ſæpè magis expedient nuptiæ: Quoniam melius eſt nubere, quam vri. Dubium igitur eſt, an hæc maior perfectio communionis quotidianæ ſit vniuerſaliter vtilior omnibus exiſtentibus in gratia, & per conſequens omnibus conſulenda, & concedenda?

54 Affirmat prima ſententia, quam tenent *Petrus Vincentius de Marzilla* in quodam Memoriali de hac re cum ſuis Additionibus, *Maurus de Valderas in Theologico certamine, Ioannes Sanchez diſp.* 22. & ſequentibus citans pro ſe Modernos aliquos, & inducens alios Antiquiores; & quidem Marzilla vult, quoſcunq; fideles, dum non habeant cõſcientiam peccati mortalis, nec prauum finem communionis, non debere quoad hoc expectare iudicium confeſſarij, nec eius monitis, ac conſilio parere; ſed obtenta ſemel abſolutione mortalium, inuito etiam, ac diſſuadente confeſſario, poſſe quotidie communicare non ſolum licitè, ſed magis perfectè. Maurus hoc limitat, excipiens ruſticos, & ignaros, quibus dicit, non eſſe conſulendum, vt accedant ſine licentia confeſſarij; quia facilè contingere poteſt, vt habeãt culpam lethalem, cuius ſpeciem, aut grauitatem ignorent, & conſequenter communicent in peccato lethali. Alij contendunt, debere confeſſarios, & Parochos omnibus ſupradictis conſulere, vel etiam ſuadere communionem quotidianam, vt multò perfectiorem, quam abſtinentiam.

55 Probatur 1. ex vſu naſcentis Eccleſiæ, in qua Fideles omnes quotidie cõmunicabant ex præcepto tam Apoſtolorum, quam Pontificum iuxta ſuperius dicta *num* 49. Probatur 2. *ex Paulo* 1. *Corinth.* 11. ſolam puritatem à lethalibus requirente, vt fidelis edat, & bibat, & ad iſtud conuiuium inuitetur; quod imitatur *Trident. ſeſſ.13. cap.7. & ideo ſeſſ.22. cap. 6.* cupit, in ſingulis Miſſis fideles adſtantes communicare, quamuis ſciat, inter illos regulariter eſſe multos vitæ communis. Accedunt declaratio Cardinalium, Catechiſmus Romanus, *Conc. Mediolanenſe ſupra relata.* Probatur 3. ex verbis Patrum vbiq; quotidianam communionem ſuadentium. Probatur 4. Nam iſte panis vocatur quotidianus, quia quotidie ſumendus eſt; illa quippè verba orationis Dominicæ de Euchariſtia capiunt multi Patres apud *Salmeron tom.9. tract.* 41.

56 Probatur 5. ex fructu Sacramenti, quod dat ex opere operato iuſtis omnibus augmentum gratiæ, ac virtutum, robur, medicinam, & antidotum; Etenim melius eſt hæc procurare, quam ipſorum carentiam. Probatur 6. Quia Sacerdotes celebrant quotidie, cum tamen ad celebrandum, eo maior puritas requiratur, quo maior eſt dignitas Sacerdotis celebrantis, quam laici communicantis. Probatur 7. Nam ſi non licet hodie communicare, nec poſt octo dies licebit; quia non erit tunc maior puritas, aut deuotio. Si verò cum æquali talis admittitur ſingulis Dominicis ad communionem, cur non etiam admittetur ſingulis diebus? Probatur 8. Nam ex oppoſito ſequeretur, nulli laico poſſe concedi quotidianam communionem; exponeretur enim magno periculo ſuperbiæ, ſiquidem eo ipſo confeſſarius indicaret, talem habere maximam puritatem requiſitam

ad

ad quotidianam frequentiam.

Probatur nonò. Quia ſi non communicare quotidie perfectius eſt, quã communicare quotidie, poterit fieri votũ de non communicando quotidie, ſaltem dum non adeſt diſpoſitio congruens, quãuis adſit neceſſaria: Subindè qui poſt emiſſum tale votum cõmunicaret, peccaret mortaliter, quod videtur pluſquã falsũ. Confirmatur, quia licet gratis concedatur, fore perfectiorem abſtinẽtiam communionis ad acquirendam meliorem diſpoſitionem, quàm quotidianam communionẽ illius hominis, qui cum ſit in ſtatu gratię, caret feruore charitatis; adhuc negari non poteſt, quin iſte quotidie cõmunicãs exerceat actum bonũ, & honeſtum. Ergo ſaltẽ non eſt reprehẽdẽdus, nec prohibendus, ſed ſinendus ſequi ſuum dictamen, ſicut nec prohibentur cęlibes, qui nubunt; nec Clerici, qui non fiunt religioſi, reprehenduntur.

57 Secunda ſententia negat. Tenent *S. Th. 3. p. q. 80. art. 10. & in 4. diſt. 12. q. 3. art. 1. quæſtiunc. 3. S. Bonau. ibi p. 2. art. 2. q. 2. Richard. art. 6. q. 1. Palud. qu. 1. Dion. q. 5. Argent. q. 13. a. 3. S. Anton. p. 3. tit. 14. c. 12. §. 5. S. Bernar. to. 2. ſer. 57. Alenſ. Albert. vterq. Sotus, Caiet. Ouand. Ledeſma, Med. Tapia, Syluest. Nuñus, Angel. Tabien. Magiſt. Auil. Suar. Henriq. Valent. Coninch*, quos ſequitur *Card. de Lugo, diſp. 17. ſect. 2. Gerſon, Bloſius, Rusbochius, Ludou. Granat. Ludo. de la Puente, Franc. Arias, Illephonſ. Rodriq. & alij*, quos ſequitur *Fernandus de Salaz. in Practica communionis, c. 13. §. 13. Vazqu. Manuel, Durand. Roſella, Vega, Nau. Luc. Caſtro, Nicol. de Orbel. Nicol. de Plob, Aſtenſis, Anton. Ragucius, Regin. Eſtius, Palat. Ochag. Chaueſ, Villal. Fill. Poſſeu. & alij*, quos refert *Io. Sanc. ſup. n. 5. Bon. d. 4. q. 7. punc. 2. n. 16. Martin. to. 4. diſp. 35. ſect. 7.*

58 Probatur 1. auctoritate. *S. Chryſoſ. hom. 17. ſuper Epiſtol. ad Hebræos*, ſic ait. *Quãdo dicit, ſancta sãctis, hoc dicit, ſiquis non eſt ſanctus, non accedat; nõ ſimpliciter dicit a peccatis mundus, ſed ſanctus; ſanctum enim non mundatio peccati tantum facit, ſed etiam præſentia Spiritus, & bonorum operum opulentia. Nõ enim inquit volo vos a cœno mundos eſſe, ſed etiam albos, & pulchros. Eadem repetit ho. 61. ad pop. Cõc. Trid.* quamuis optet, quotidianæ communionis vſum reſtitui, non vult tamen omnes indifferenter admitti, ſed eos ſolũ, qui *ſacra myſteria Dominici corporis, & ſanguinis ea fidei conſtantia, ea deuotione, ea pietate, et cultu credant, & venerentur, vt panem illum ſuperſubſtãtialem frequenter accipere poſſint. Ita ſeſ. 13. c. 8. et c. 7. dixerat.* Quò magis ſanctitas, & diuinitas cęleſtis huius cõuiuij viro chriſtiano cõperta eſt, eò diligentius ille cauere debet, ne ſine magna reuerẽtia, & sãctitate ad id pcipiẽdũ accedat.

Catechiſmus Rom. tit. de Euch. ſic ait. *Fideles ſæpius iterandã Eucharistiæ cõmunionem exiſtimẽt; vtrum autẽ ſingulis menſibus, vel hebdomadis, vel diebus id magis expediat, certa omnibus regula præſcribi non poteſt: Verũ tamen illa eſt S. Auguſt. norma certiſſima. Sic viue, vt quotidie poſſis ſumere.* Nõ igitur omnib. indifferenter conceditur cõmunio quotidiana, ſi ſint in gratia, ſed requiritur vita purior, & feruentior. Ideoq; recenſens morẽ primitiuorũ Fideliũ, qui quotidie cõmunicabãt eius rationẽ reddi dicens: *omnes enim, qui tũc fidem chriſtianã profitebantur, vera, & ſincera charitate ita ardebãt, vt cũ ſine intermiſſione orationibus, ac alijs pietatis officijs vacarent, quotidie ad ſacra dominici corporis myſteria ſumenda parati inuenirẽtur.* Equidẽ hæc præparatio non ſolam dicit carentiam lethalis, nec hodie paſſim inuenitur.

59 Mire rem exponit *S. Th. q. 80. a. 10. dicens, circa vsũ huius Sacramenti duo poſſunt cõſiderari, vnũ ex parte ipſius Sacramẽti, cuius virtus eſt hominib. ſalutaris, & ideo vtile eſt, quotidie ſumere ipsũ, vt homo quotidie eius fructum percipiat, &c. Alio modo poteſt conſiderari ex parte ſumẽtis, in quo requiritur, vt cum magna deuotione, ac reuerẽtia ad hoc Sacramẽtũ accedat; & ideo ſi aliquis ſe quotidie ad hoc paratum inueniat, laudabile eſt, quod quotidie ſumat.* Et poſt pauca ſubdit. *Sed quia multoties in pluribus hominum*

multa impedimenta huius deuotionis oc-
currunt propter corporis indiſpoſitionem,
vel anima, non eſt vtile omnibus homini-
bus quotidie ad hoc Sacramentum acce-
dere.

Ecce palam *S.Thomas* in multis e-
tiam iuſtis agnoſcit impedimenta plu-
ra,quæ tollant, vel diminuant deuotio-
nem neceſſariam, vt communio quoti-
diana ſit vtilis,ſeu magis vtilis; vt ipſe-
met exponit *in 4. diſt.12. quæſt. 3. art.1.*
quæſtiunc. 2. dicens. *In hoc Sacramento*
duo requiruntur, ſcilicet deſiderium con-
iunctionis ad Chriſtum,quod facit amor;
& reuerentia Sacramenti, quæ ad donum
timoris pertinet. Primum incitat ad fre-
quentationem huius Sacramenti quoti-
dianam, ſed ſecundum retrahit. Vnde ſi
aliquis experimentaliter cognoſceret, ex
quotidiana ſumptione feruorem magis
augeri, & reuerentiam non minui, talis
deberet quotidie communicare: Si autem
ſentiret, per quotidianam frequentatio-
nem reuerentiam minui, & feruorem non
multum augeri, talis deberet interdum
abſtinere, vt cum maiore reuerentia, &
deuotione poſtmodum accederet,&c.

60 Conſonat *S.Bonauent. in 4.diſt.12.*
part.2. art.2. quæſt. 2. Vbi propoſitis v-
triuſq; partis rationibus,ſic decidit. *Di-*
cendum, ſiquod videat, ſe eſſe in ſtatu Ec-
cleſiæ primitiuæ,laudandum eſt, quotidie
communicare. Si autem in ſtatu Eccleſiæ
finalis,vt potè frigidum, & tardum, lau-
dandum eſt, quod raro: Si autem medio
modo;medio modo ſe debet habere, & ali-
quando debet ceſſare, vt addiſcat reuere-
ri, aliquando accedere, vt inflammetur
amore. Demum poſt pauca concludit.
Omnes ergo rationes ad primam partem
pro frequentia intelliguntur, ſalua debi-
ta præparatione,quæ in pauciſſimis eſt,vt
ſemper. Item li.2. de profectu Religionis.
cap.77. ſic ait. *Vix aliquis ita religioſus*
eſſe videtur,& ſanctus(exceptis Sacerdo-
tibus) qui in ſemel in ſeptimana ſufficiat ei
ex conſuetudine communicare,niſi ſpecia-
lis eſſe quandoq;vel ratio plus ſuadeat,in-
firmitas ſuperueniẽs,vel ſingulariter feſti-
uitas ſolemnis, vel inuſitata deuotionis
feruor. Ecce plus requirit ad commu-
nionem quotidianam, quam ad hebdo-
madariam.Sic etiam loquũtur alij ſcho-
laſtici ſupra *relati num.*57.

61 Probatur 2. Nam ſępè Patres mo-
nent, vt propter aliquas indecentias o-
mittatur communio,quaſi melius repu-
tantes,abſtinere nonnunquam ob reue-
rentiam tanti Sacramenti, quam fre-
quentare minus decenter.Ita *cap.Teſta-*
mentum, diſt.6. pollutio non ſolum vo-
luntaria in ſe, ſed etiam in cauſa com-
munionem impedit per diem. *cap.ſcia-*
*tis.34. quæſt.*4. Qui debitum reddit vxo-
ri, communicare non poteſt, ſcilicet eo
tempore, ſiue die. *cap.Omnis homo.De*
*conſec.diſt.*2. tribus, aut quatuor, aut o-
cto diebus iubetur ad vxorem non ac-
cedere,qui communicaturus eſt,vbi pa-
lam præcluditur effugium aſſerentium
non prohiberi communionem poſt co-
pulam,ſed copulam ante communionẽ:
Manifeſtè ſiquidem iubetur non com-
municare coniux poſt copulam, dum
iubetur abſtinere vel vno, vel tribus, vel
pluribus diebus ante communionem,
volunt enim textus, vt aliqui dies inter-
cedant inter copulam,& communionẽ.
Et quamuis illa præcepta ceſſauerint in
ratione præcepti, manent tamen in ra-
tione conſilij;non enim præciperent pa-
tres,quod non exiſtimarent,eſſe conſul-
tius.Expreſſit conſilium *S. Gregorius in*
*cap.Ad eius vero.diſt.*5. Vbi loquens de
muliere menſtruata ſic ait. *Sancta com-*
munionis myſterium in eiſdem diebus
percipere,prohiberi non debet: Si autem
ex veneratione magna percipere non præ-
ſumpſerit,laudanda eſt; ſed ſi perceperit,
non iudicanda.

62 Probatur 3. ratione.Nam tanti Sa-
cramenti reuerentia poſtulat in reci-
piente quotidie non ſolum munditiem
à mortalibus culpis, ſed etiam à venia-
libus frequenter, & deliberatè commiſ-
ſis, quæ planè tollunt famem ſpiritua-
lem cibi cœleſtis,dum terrenis cutis, &
voluptatibus animum dedunt,& panem
pinguem habentem omnem dulcedi-
nem, & ſaporem reddunt inſipidum.
Ideò

Digitized by Google

Ideò *Gregorius.1.Reg.1.* De culpis etiam venialibus loquitur, dum inquit. *Non ſaturantur, niſi famelici, qui a vitijs perfectè ieiunantes diuina Sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis; & quia ſine peccat electi etiam viri eſſe non poſſunt, quid reſtat, niſi vt a peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non deſinit, vacuari quotidie conentur, nam qui quotidie non exhaurit, quod delinquit, & ſi minima ſunt peccata, quæ congerit, paulatim anima repletur; atq; ei merito auferunt fructum internæ ſaturitatis. Hac repletione nos euacuare Paulus inſinuans ait. Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat &c.* Vbi capit Apoſtolum de probatione non ſolum mortalium, ſed etiam euacuatione venialium.

63 Requirit præterea tanti Sacramẽti reuerentia rectam recipientis intentionem, iugem attentionem, & actualem feruorem, quæ vix poſſunt quotidie; vel nimis frequenter à quibuslibet adhiberi, nec niſi ab illis, qui purius viuunt, meliuſq; ſunt ad res diuinas affecti; nec adeo curis, & negotijs ſecularibus implicati, vt nequeant accedere quotidie cum debita diſpoſitione; nec tãtum temporis huic actioni dare, quantum par eſſet. Vnde periculum immineat, ne frequentia communionis in meram cõſuetudinem veniat, & ſenſim reuerentiam minuens, pariat teporem, negligentiam, aut contemptum. Ergo non omnibus præſertim laicis, & coniugatis quotidiana communio conſulenda eſt; imò vix vlli permittenda, niſi ſic viuat, vt quotidie mereatur accipere, quod in pauciſſimis inuenietur.

64 Confirmatur, nam huius reuerentiæ cauſa ſepè moderatur Eccleſia vſum Eucharistiæ, præferens eius fructibus tanti Sacramenti venerationem. Ideò quippè prohibuit binam in eodem die communionem, ne ſcilicet aliquando ſine debita conſideratione ſumeretur; & per hoc minus reuerẽter, vt notat *Gabriel in canonem ſect. 87.* Prohibuit communionem infantium, quibus Euchariſtia gratiam augeret ex opere operato. Quin etiam ob eandem rationẽ non datur Euchariſtia pueris doli capacibus ante perfectum rationis vſum. Nec datur amentibus, licet habuerint rationis vſum, niſi ſint in articulo mortis, & reddit rationem *Suarez diſp. 69. ſect. 2.* ex veneratione debita tanto Sacramento, quod poſtulat, non niſi graui de cauſa illis conferri, qui non ſe poſſunt per propriam deuotionem ad illud præparare. Quæ quidem ratio cum proportione probat, alijs omnibus eo rarius, & cum grauiori cauſa dandum, quo minus habent deuotionis, & præparationis.

65 Probatur quartò. Ex ipſorum communicantium vtilitate, quam attigit *S. Thomas eo art. 10.* dicens, vtile non eſſe omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere, quia ſepius in multis multa impedimenta debitæ deuotionis occurrunt propter corporis indiſpoſitionem vel animæ: Quare debent interdum abſtinere, vt cum maiori deuotione poſtmodum accedant.

Cum enim effectus Euchariſtiæ proueniat maior, vel minor etiam ex opere operato, (vt vidimus *lib. 1. cap. 3. quæſ. 1.*) iuxta maiorem, vel minorem diſpoſitionem ſumentis, certè qui communicaret quotidie tepidus, aut parum diſpoſitus, varijs curis diſtractus, culpis venialibus irretitus, parum fructum ex communione perciperet; ſi tamen interdum abſtineat, vt diſcat reuereri, purgari, feruere, percipiet multo maiorem. Ideo merito dixit *S. Bonauent. eo art. 2. qu. 2 quod maiorem efficaciam recipit homo in vna Miſſa, vel manducatione cum bona præparatione, quàm in multis, ſi non ſe præparet diligenter.* Ergo nonnumquam abſtineat, vt cum maiori deuotione, maiorique fructu poſtea communicet.

Accedit, quod homo, licet iuſtus, habens actualem complacentiam in multis venialibus, & nullam vel ferè nullam actualem deuotionem ob multiplicem mentis euagationem circa res temporales, vix poteſt diſpoſitionem debitam ex præcepto retinere. Quin potius in-

cidet

curret periculum admiſcendi cum quotidiana communione plures culpas veniales ob crebras diſtructiones etiam voluntarias, ob exiguum ſenſum tanti doni, ob intentionem ſiniſtram, & ſimilia, quæ culpabilem reddant communionem.

66 Vnde colligit *Fagundez Præcept.3. lib.3.cap.7.num.2.* Requiri iudicium prudentis confeſſarij, ne quis in re tam graui vel excedat, vel erret, vel à Dæmone facilè decipiatur. Id tamen facere ſine iudicio confeſſarij ſuppoſita legitima diſpoſitione, nec ex ſe, nec ex obiecto fore peccatum; quamuis aliundè propter periculum illuſionis poteſt eſſe peccatum graue, vel leue iuxta maius, vel minus periculum, quod prudenter immineat. Colligit item *Salazar in ſua Practica capite ſeptimo.* Propoſitionem ſimpliciter affirmantem ad dignè communicādum (ita vt ſit melius, & vtilius communicare, quàm abſtinere) requiri ſolam conſcientiæ puritatem à culpis mortalibus; eſſe ſaltem temeratiam; quia repugnat rationi, Concilijs, & Patribus.

67 Ego cenſeo 1. non omnibus iuſtis expedire, nec interdum licere quotidianam communionem. Quod interdum non liceat, conſtat ex ſupradictis; nam *c.6.q.1.n.5. dixi*, quoties veniale peccatū eſt circumſtantia communionis vitians eius intentionem, vel inducens voluntariam diſtractionem, ipſammet communionem eſſe veniale peccatum contra Religionem. Item *ibi numero 6.* dixi, quoties veniale concomitans impedit debitam præparationem, attentionem, vel deuotionem, communionis, committi ſacrilegium veniale; regulariter autem in tepidis, & imperfectis impedit; nam qui complacent in culpis venialibus, vix poterunt quotidie continere ſuos inordinatos affectus, quin aliquo modo deordinent, vel impediant præparationem communioni debitā, quod confirmat *S. Gregorius relatus ſup. n.62.* Accedit, quod ſæpè quotidiana communio impediet impletionem præcepti vrgentis eo tempore. Nonnunquam ægre feret coniux comparem adeo frequenter communicare, vel parens liberos, vel magiſter diſcipulos, vel herus ſeruos, vel alij, quorum intereſt, ne forſan ob eam cauſam minus vacēt officijs neceſſarijs.

68 Quod vero non expediat omnibus iuſtis, quamuis actualiter non peccent venialiter, conſtat ex dictis *cap.7.q.2.n.11.* nam ibi docui, quando pollutio relinquit diſtractionem mentis veneream cum commotione carnis, cui tamē homo non conſentit ſponte; quamuis non ſit veniale communicare, conſultius eſſe differre communionem, donec ſedata commotione, diſtractioneq; ſublata, reuerenter fiat. Item magna puritas, feruens deuotio, continuus feruor verè requiritur, vt homo poſſit quotidie mentē, & animum ritè componere ad vtilius communicandum, quam abſtinendum. *S. Bonauentura in Breuil.p.6.c.9.* ſic ait. *Conſilium eſt his, qui ſe ſentiunt indeuotos, vt differant, quouſq; parati ad eſum veri agni deuoti, & circumſpecti veniant.*

69 Vnde cenſeo 2. quamuis iuſtus habeat rectam intentionem, & non omittat præceptum vrgens pro tempore cōmunionis, nec habeat diſtractionem relictam ex pollutione, vel copula, vel aliā voluntariam, vel veniale concomitans, quod impediat debitam diſpoſitionem, adhuc eſt in illo dubia maior conueniētia communionis quotidianæ propter impedimenta deuotionis requiſitæ, quæ frequenter occurrunt præſertim laicis, & coniugatis, vt notant *S. Thom. & alij relati ſup. n.59. & 60.* Quamuis enim per ſe loquendo magis expediat iuſtis dignè communicare, quam abſtinere cōmunione; tamen per accidens, & occaſionaliter magis expedit abſtinere quotidiana frequentia, quoties per illam reuerentia minuitur, & feruor non multū augetur. Et quidem hominibus vitæ cōmunis valdè difficilè regulariter erit, quotidie ſe debitè diſponere, quotidie mentis arcum intenſum tenere, vacuum curis terrenis, & cogitationibus animū, & intentum meditationi, qualem exigit *Gabriel in can. ſect.87.* Cum autem hanc diffi-

difficultatem pauci ſuperent, fiet in pluribus, vt vſu nimio Sacramẽtum vileſcat, & conſuetudo tepidæ diſpoſitionis, vt plurimum communionem defraudet copioſiori fructu, quem rarior vſus cum maiori feruore pareret, vt ait *S. Bonau. relatus ſup. n. 65.*

70 Ideò dixit *Auguſt. in cap. Quotidie, de conſec. diſt. 2. Quotidie communionem accipere nec laudo, nec vitupero, & Alenſis part. 4. quæſt. 11. memb. 2. art. 4. §. 1. quæſtiunc. 2. relatis his verbis quærit*, vtrum *Auguſtinus* loquatur de bonis, an de malis? nam ſi loquatur de malis, deberet vituperare; ſi de bonis, laudare: Sic vero reſpondet. *Auguſtinus loquitur de bonis; & poteſt eſſe in bonis, quod quotidie communicare generet faſtidium, & minorem reuerentiam, & deuotionem, &c. In aliquibus vero ipſa frequentia auget deuotionẽ, & reuerentiam; & tunc laudabile eſt quotidie accipere: Ideo nec laudat, nec vituperat; nam aliquando bene fieri poteſt a bonis; quandoq; bene omitti a bonis.* Idem docet *Albertus Magnus in 4. diſt. 13. artic. 27. & 28.* & addit, quod *inter feruorem charitatis trahentem ad communicandum, & inter timorem reuerentiæ retrahẽtem, medium debet ſeruari temperatrix diſcretio.* Suadent hoc ipſum fundamenta ſecundæ ſententiæ.

71 Hinc rectè colligunt Doctores 1. nõ poſſe regulam vnam omnibus etiam iuſtis, & timoratis generalem præſcribi. Sic *Catech. Rom. relatus ſup. nu. 58. Salmer. to. 9. trac. 41. fine, Suarez, Martinon, Card. de Lugo ſup. S. Bonau. lib. 2. de profectu relig. cap. 77. rationem* reddit his verbis. *Si vero aliquis deſiderat experiri, vtrum ſit melius, ſæpius, an rarius corporis Chriſti ſuſcipere Sacramentum; videtur mihi, quod nõ poſſit ſuper hoc omnibus dari regula vniformis. Varia ſunt hominum merita, & diuerſa operum ſtudia, & differentia deſideria, & multiplices Spiritus ſancti operationes in ſingulis.* Addit exemplum medicinæ, quæ iuxtà diuerſam infirmorum diſpoſitionem applicatur diuerſa, quoad qualitatem, quantitatem, & freqũetiam. *Argenti. in 4. diſt. 12. qu. 13. a. 3.* ponit exẽplum caloris naturalis; *& illos* (inquit) *ſæpius congruit ſumere, qui ſpiritualiter habent maiorem virtutem digeſtiuam, puta, in quibus magis viget amor, & æſtuans deſiderium ad ſumendum.*

72 Colligunt. 2. vt ſingulis in particulari proportionata frequentia præſcribatur, debere quemlibet in ſe perpendere charitatis augmentum, & reuerentię minutionem iuxtà doctrinam *S. Thomæ relatam ſup. nu. 59.* quam Scholaſtici communiter ſequuntur, & ſic expreſſit *S. Bonau. in 4. diſt. 12. part. 2. art. 2. quæſt. 2. Quia tali hoſpiti debetur honor, debetur amor; ſecundum illam partem, ſecundum quam viderit, ſe melius proficere, ad illam magis declinet; quod homo ſolum experientia diſcit.* In hoc ſenſu dicunt *S. Auguſtinus, & S. Thomas relati ſup. num. 79.* vnumquemq; relinquendum eſſe iudicio ſuo; nimirum, vt quiſq; poſt ſcrutatam conſcientiam ſuam, de ſuo progreſſu, vel regreſſu cõfeſſarium inſtruat, ad quem pertinet iuxta ſingulorum diſpoſitionem in particulari præſcribere conuenientem frequentiam, videatur *Salmeron tom. 9. tr. 41. fine*, requirens confeſſarium prudentem ad hoc munus.

73 Et quidem doctrina communis eſt apud ſanctos, & ſpirituales viros, in rebus ad ſpiritualem profectum pertinentibus debere quemlibet ſtare Patris ſpiritualis cõſilijs, & directioni, nec proprio iudicio duci, grauiſſimũ enim eſt ſpiritualis vitæ periculum, cum ſine frenis conſilij, directioniſve quiſquã audet procedere. Quod magis apparet in vſu cęleſtis huius cibi, quẽ Chriſtus noluit laicos habere, niſi per manus Sacerdotis; vt ſcilicet hic ſciret, quib. & quando diſpẽſari magis expediat & tanquam diſpenſator fidelis, det illis in tempore tritici mẽſuram. Itaq; debemus ſequi conſilium confeſſarij, nec rarius ſumere ſub humilitatis prætextu; nec frequentius ex prætextu maioris profectus. Nam vtrumq; extremum erit noxium; ſicut enim non placet Deo ieiunium, in quo propria voluntas inuenitur. *Iſai.* 58. Ita nec communio vel ſumpta, vel omiſſa pro libito noſtro;

periculumq; ſubeſt,ne deluſi putemus,ex deuotione naſci, quod potius ex vanitate, vel æmulatione, vel ex ſimili motiuo procedit. Videantur *Fagund. relatus ſup. num.66. Salazar c.14.§ 15.*

74 Pro maiori declaratione cenſeo 3. varios eſſe terminos communicandi frequenter vel raro fidelibus communes,inter quos poſſit medium aliquod aſſignari regulariter conueniens timoratis, carentibus ſcilicet vel occaſione, vel conſuetudine voluntaria peccādi, vel aliquo peccato permanēti, quod ſufficienter nō retractauerint. Certè qui communicant ſemel in anno,vel etiam ter, aut quater, ad raritatem pertinent; in quibus longa dilatio difficiliorem reddit diſpoſitionē debitam,nedum congruentem;quoniam difficilior eſt poſt longam moram diſcuſſio conſcientiæ, minor dolor de peccatis poſt diuturnam complacentiam in illis, minor ſenſus rerum diuinarum, quibus tandiu non attenditur. Ideò docet experientia, raro communicantes, in culpas mortales labi frequenter, nonnunquam etiam in eiſdem permanere. Qui communicant ſingulis menſibus, etiam pertinent ad raritatem;nam experientia teſte, licet non tot mortalia committant, non illa prorſus euitant; & ita tepide, ita ferè difficilè diſponuntur, ac illi, de quibus nuper locuti ſumus.

75 Qui cōmunicāt decimo quinto die, reduci poſſunt ad frequentiam;quia raro labuntur grauiter, & minorē habēt difficultatē in examinanda conſcientia,& animo ritè diſponendo,quam raro cōmunicantes:Cæterū amittunt magnū fructū, quē ex maiori frequentia perciperent, & non adquirunt illam maiorem facilitatē diſpoſitionis, quā communio ſimpliciter frequens tribueret. Qui cōmunicāt octauo quoq;die,vel bis in hebdomada,tenēt abſolutè frequētiam cum eius fructibus, & ſine periculis quotidianæ cōmunionis. Qui cōmunicāt quotidie,vel tertio quoq; die,pertinent ad ſummam frequentiam, quæ tam in viris, quam in fœminis vitæ communis habet difficultatem cōtinuationis, & periculū tepotis, aut peruerſionis,quæ perpendimus *ſup.n.69.et 70.*

76 Itaq; medium, quod inter extrema nimiæ frequentiæ, vel infrequentiæ nonnūquam vitioſa, vel periculoſa temperatrix diſcretio præſcribit omnibus fidelibus vitæ communis etiā imperfectis; dū non habeant impedimēta iuris,aut facti, quorum ſupra meminimus,& velint conſeruare gratiā diuinā, eſt hebdomadaria communio. Nam in tali mora nec nimia dilatio reddit difficilem diſpoſitionem, nec nimia familiaritas minuit reuerentiam,nec nimius vſus generat faſtidium, nec conſuetudo parit inconſiderationē; vel ſingularitas hypocriſim, aut inanem gloriam aſciſcit; nec vllus erit ita ſecularibus curis implicitus,vt non poſſit expedire ſe diebus Dominicis, quibus debet ex præcepto diuino cultui vacare. Rurſus hæc moderata dilatio conducit, vt priuatio cauſet appetitum, abſtinentia excitet famem, nouitas conciliet attentionem;demum vt vna communio reſpiciat aliam, & ex calore primæ ſecunda foueatur. Vnde fideles timorati, licet tepide viuant, & externis negotijs implicentur, melius facient octauo quoq; die communicando, quam vltra differendo, ſi velint in minoribus culpis minuere ſenſum, & in grauioribus omninò cauere conſenſum.

77 Ita ſentiunt communiter Patres, & Doctores; *Conc. Agriſcan ſub Greg.4.c.3. can.22.dixit: ſanè communicatio corporis Domini omni quolibet die Dominico debeat celebrari, ne fortè qui longe eſt a Sacramentis,quibus eſt redemptus, longè ſit a ſalute,quam fuerat conſecuturus.* Et certè talis fuit Eccleſiæ conſuetudo per plures annos;Nam vt vidimus *n.49.* iubebātur aſtantes Miſſæ communicare; non autem iubebātur aſſiſtere Miſſæ, niſi diebus Dominicis. Ideò *S. Auguſt. in eo cap. Quotidie,* poſtquam dixerat; *Quotidie Euchariſtiæ communionem percipere nec laudo,nec vitupero, ſubdidit, omnibus tamen Dominicis diebus communicandum ſuadeo,et hortor: ſi tamen mens ſine affectu peccandi ſit.* Quaſi ſit hoc medium omnibus vtile,ſecurum,& facilè. Sic Regulæ plurium

plurium Religionum omnib. ſuis Religioſis præſcribunt hebdomadariam cõmunionem, & Regula, quam Angelus dedit Sancto Pachomio, pręſcribebat eandem, vt refert *Pallad.c.35.* Ideo *Caſſian.collat. 23.c.21.* grauiter reprehendit eos, qui cõmunionem vlterius differunt. Et quidem Patres regulariter, dum ſuadent frequentiam communionis, hanc hebdomadariã intelligunt, ac ſubindè carpunt dilationẽ, quæ diutius extenditur. Videantur *Suar. to.3.diſp.69 ſect.4. Salazar in ſua Praxi, c.12. Fagund. ſup. num.5. & 6. cum alijs.*

73 Maneat itaq; certum tum auctoritate, tum ratione, tum potiſſimum experientia confeſſariorum, communionem hebdomadariam omnibus fidelib. timoratæ conſcientię tàm perfectis, quàm imperfectis eſſe conſulendam; vtpotè moraliter neceſſariam ad vitationem peccatorum, conſeruationẽ gratiæ, feruoris augmentum. Et quidem *S. Bonau. relatus ſup. n.60.* dicit, iſtam ſufficere perfectis; nõ verò negat, imperfectis etiam vtiliorem, & ſecuriorem eſſe. Nam perfectis cõducet, vt magis perficiantur; imperfectis, vt ad perfectionem adſpirent; fortibus, ne debiliores fiant; debilibus, vt fortiores euadãt; ſanis, ne relabantur in morbum: infirmis, vt recipiant ſanitatem. Communionẽ verò quotidianam oſtẽdimus vtiliorem eſſe ſelectioribus dumtaxat, puriorib., & perfectioribus, qui charitatem augeant, quin minuant reuerentiam.

Totam iſtam doctrinam mirificè confirmat, quod *Bloſius in Monili cap. 6. refert, S. Gertudẽ à Domino didiciſſe. Quotquot* (inquit) *viri, vel fœminæ ſeculares viuunt in aliquo ſtatu, qui à Deo, & Eccleſia non diſcordet, ſiue ſint in matrimonio, ſiue extra matrimonium, ſiue vendant, ſiue emant, ſiue quauis alia licita ratione victũ ſibi parent: Si bona voluntate prędicti ex Dei gratia perſeuerant in bono, & à grauibus culpis ſe continent, vitamque ſuam ſecundum Dei præcepta, ac Sanctę Eccleſiæ decręta dirigere volunt; hi omnes de Dei miſericordia confiſi venerandum Euchariſtiæ Sacramentum in ſolemnitatibus, vel diebus à Patre ſpirituali ipſorum ſtatutis percipere poſſunt. Licet enim rebus externis multipliciter occupati ſint, & in leuiores culpas ſæpius cadant, pro viribus tamẽ, iuſti ſunt in omnibus, ob idq; Deo placent. Inueniuntur autem nonnũquam inter eos, qui habitum ſecularem geſtant, aliqui tam puri, & feruentes, vel ſancti, vt quotidiè ſacram communionem percipere poſſint.* Hæc Bloſius, & ego cum communi, & ſecunda ſententia.

79 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, non ſatis conſtare, præceptum fuiſſe communicandi quotidie; imò nec conſuetudinem generalẽ; nam Scriptura ſolum loquitur ibi de primis Chriſtianis, qui baptizati fuerunt ab Apoſtolis, & venditis ſuis poſſeſſionibus habebant omnia communia; ſubindèq; agebant Hieroſolymis quaſi vitam regularem; nec ſcimus eũdem viuendi modũ ſemper, & vbilibet ſeruatum fuiſſe illomet ſeculo. Sed quidquid ſit de hoc; concedimus cum *S. Bonau. relato ſup. n.60.* illis, qui ſe ſentiunt habere feruorem illius ſeculi, vtilius eſſe communicare quotidie. Quot autem erunt nunc illo gradu puritatis, & ſanctitatis?

80 Ad ſecundum reſpondetur; Apoſtolum ſine dubio requirere talem communicantis puritatem, attentionẽ, decentiã, qualem tanti Sacramenti dignitas, & excellentia poſtulat. Ideò *S. Greg.* illa verba Pauli de munditia etiam à venialibus proportionaliter intelligit, vt vidimus *ſup. n.62.* & poſt alia concludit; *quo ſtudioſius mundamur lamento pœnitentiæ, eo vberiorem diuinæ gratiæ fructum recipimus in ſpirituali refectione, quaſi nolit S. Gregor.* venialia peccata grauem inducere reatum communicanti; Sed quadam vtiq; proportione conſilium Apoſtoli fore capiendum, vt eo maior fructus ſperetur, quo maior euacuatio fuerit leuium etiam culparum, & eo plus periculi ſubeſſe communioni, quo minus euacuata fuerint etiam venialia peccata.

81 Similiter Tridentinum optat id, quod perfectius eſt, verum ſimul optat in omnibus diſpoſitionem congruam ad talem frequentiam, quod ſatis etiam ex-

Digitized by Google

preſſit Catechiſmus Rom. vt vidimus *ſup. n.*58. Quare merito reprehenduntur concionatores, qui generaliter diſſuadent cõmunionis frequentiam etiam quotidianam, & Epiſcopi vetantes illam, quia carpunt, aut prohibent rem ſecũdum ſe perfectiorem, vt vidimus *ſup. num.*51. & 52.

82 Ad 3. reſpondetur; dum Patres ſuadẽt quotidianam communionẽ, ſuadere pariter vitę puritatem, & congruã diſpoſitionem, quod ſatis expreſſit Ambroſius, ſiquidem poſtquam dixerat. *Quotidie accipe, quod quotidie tibi proſit.* Protinus addit. *Sic viue, vt quotidie merearis accipere.* Fatemur equidem, ſolam tẽporis dilationem non reddere quempiã melius diſpoſitum, nec frequentiã minus aptũ, imò potius magis per ſe loquendo. Per accidens vero ſolet occaſionaliter nimia frequentia minuere reuerentiam, attẽtionẽ, præparationẽ debitam. Et quamuis quod eſt per ſe, regulariter prędualeat, & prępõderet; at in præſenti rerum ſtatu communiter quotidiana communio pluribus obeſſet, quã prodeſſet, ſi concederetur, & conſuleretur indifferenter omnib., nam pauciſſimi reperiuntur conuenienter habiles ad illam, plurimi vero minus apti, quàm par eſſet, vt oſtenſum eſt.

83 Ad 4. reſpondetur, Euchariſtiam panem eſſe quotidianum per ſe loquendo, & ſuppoſita debita diſpoſitione, quã pariter petimus, petendo panem illũ fieri nobis quotidianum. Quare, qui talem habet diſpoſitionem, accedat quotidie: Verum, quia nõ omnes, nec plures laicorum eam diſpoſitionem habent, vt vidimus, non omnib. indifferenter eſt conſulenda quotidiana communio. Rectè notauit *S. Bonauentura relatus ſupra num* 60. rationes omnes primæ ſententiæ capiendas eſſe, *ſalua debita præparatione, quæ tamen in pauciſſimis eſt, vt ſemper.*

84 Ad 5. conſtat ex dictis *ſupra nu.*65. Ad 6. reſpondetur, Sacerdotes ex officio habere per ſe maiorem aptitudinem ad quotidie communicandum, vtpotè quos ipſemet ſtatus ſeparat à curis ſęcularib., à nuptijs, à filijs, &c. Quod ſi nihilominus intepeſcant, adhuc poſſunt cum pari diſpoſitione frequentius celebrare, quàm laici communicare; quia defectus puritatis in ſacerdotibus cõpenſatur per maiorem vtilitatem communem Eccleſiæ, per maiorem neceſſitatem ſatisfaciendi vel Beneficio, vel ſtipendio, quo viuunt, per maiorem obligationem muneris; quippè Miniſtri ſunt ab Eccleſia deputati, vt eius nomine Deum nobis concilient: Quapropter ipſius Eccleſiæ puritas reddit eos magis acceptos Deo, magis aptos celebrationi. Demum ſi ſacerdos experiatur, in ſe propter nimiam frequentiam minui reuerẽntiam non parum, & feruorem nõ augeri, melius faciet abſtinendo nonnunquam; ſic enim illum admonent *S. Bonauent. de profectu religioſ. lib.*2. *c.*27. *Alenſ. part.*4. *q.*11. *memb.*2. *art.*4. *§.*1.

85 Ad ſeptimum conſtat ex dictis *ſup. n.*76. 69. & 70. Certè continuare ſingulis diebus iugem deuotionis ardorẽ, difficilè ſatis eſt; excitare nonnunquam præſertim diebus diuino cultui dicatis, nõ eſt ſic arduũ: deinde, quamuis eſſet æqualis diſpoſitio, minor irreuerentia cenſetur, ita diſpoſitum cõmunicare ſingulis hebdomadis, quam ſingulis diebus; nam illa neceſſitas eſt maior, quã iſta, & exceſſus neceſſitatis tollit irreuerẽtiam. Ideò minor diſpoſitio ſufficiet ad communionẽ annuam, vbi neceſſitas præcepti præponderat, quam ad communiones voluntarias; & proportione ſeruata, quò magis creſcit neceſſitas, minor erit irreuerentia communicare cum æquali diſpoſitione.

86 Ad 8. reſpondetur, maiorẽ occaſionem ſuperbiæ naſci, quando Deus aliquẽ ad miracula, vel reuelationes extollit; verũ in his caſibus eſt minus periculũ ſuperbiæ; nã quò maior eſt puritas, eò maior eſt lux ad cognoſcendum, in nullo nobis eſſe gloriandum, quando noſtrũ nihil eſt. Ad 9. concedimus, ſicut poteſt fieri votũ faciendi, quod perfectius reputetur ſaltẽ in aliqua materia determinata; ſic fore validum votum non communicãdi quotidie, quoties talis ceſſatio reputetur (pręſertim de conſilio confeſſarij prudentis) perfectior, & vtilior. An autem huius voti violatio ſit mortale peccatum,

pendet

pendet ex leuitate, vel grauitate materiæ; videlicet detrimenti ſpiritualis indè prouenientis, quod ſecundum communes regulas ſimilium votorum diſcernendum erit.

87 Ad confirmationem fatemur, non eſſe carpendos,nec prohibendos illos,qui communicant quotidie ſine labe peccati venialis,quod in ipſa communione committatur; nec talis communionis carentiam imponendam eſſe per modum pœnæ, quando non ſubeſt culpa condigna. Quod ſolum intendit *S.Gregorius lib.2. Epiſt.26.dicens. Sicut exigente culpa quis à Sacramento communionis dignè ſuſpenditur, ita inſontibus nullo modo talis debet irrogari vindicta.* Quæſtio tamen noſtra procedit de maiori perfectione, vel vtilitate communicandi quotidie, vel non communicandi quotidie reſpectu perſonarum particularium; & dicimus, iuſtis vitæ communis tepidis, & imperfectis vtilius eſſe,ſeu perfectius non communicare quotidie,ſed octauo quoq; die, ſeu bis in hebdomada,itaut hoc illis conſulendum ſit.

CAPVT X.

De præcepto communionis Eccleſiaſtico.

1 SVppono 1. variam fuiſſe vel conſuetudinem, vel legem in Eccleſia circa communionem, vt vidimus *cap.9.quæſt. 5. donec anno* 200. *Fabianus Papa in c. Etſi non frequentius, de conſ.diſt.*2.præcepit, ter in anno communicari;ſcilicet in Natali Domini,& in Paſchale,& in Pentecoſte; quod confirmatum fuit in *Conc. Agathenſi, can.* 18. *& in Turonenſi ſub Carolo Magno,cap.*50.*Demum Innocentius* 3. *in Concilio Lateran. anno* 1215. *cap.* 21. præcepit communionem annuam in Paſchate, vt habetur in *cap. Omnis. De Pœnit. & remiſ. per hæc verba. Omnis vtriuſq; ſexus fidelis, poſtea quam ad annos diſcretionis peruenerit, ſemel ſaltem in anno confiteatur; ſuſcipiens reuerēter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum; niſi fortè de proprij cōfeſſoris conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab huiuſmodi perceptione duxerit abſtinendum. Alioquin & viuus ab Eccleſiæ ingreſſu arceatur, et moriens eccleſiaſtica careat ſepultura.* Quod confirmat *Tridentinum ſeſſ.*13.*can.*9.

2 Suppono 2. infideles hac lege non teneri,ſed ſolum fideles baptizatos.Cōſtat, tum ex verbis legis,vbi nomine fidelium intelliguntur, qui Chriſti fidem profeſſi ſunt per baptiſmum;tum etiam,nam hoc præceptum quoad temporis determinationem eſt eccleſiaſticum, & Eccleſia ſolū habet iuriſdictionē ſuper baptizatos. Nā *de his,qui foris ſunt,nihil ad nos.*1.*Cor.* 15 Nec itē tenētur amētes, quia sūt incapaces obligationis; nec infantes ante rationis vſum eadē ratione; nec mox poſt illum,vt diximus *c.*5.*q.*3.*n.*26.*& ſequētib.*

CAP. X. QVÆST. I.

Qui ligentur hoc præcepto?

3 PRimo dubitari poteſt;An Sum.Pōtifex teneatur hac lege? Negāt *Ioannes Andreas,Felinus,Nauarr.in c.Placuit,de Pœnit.diſt.*5.*n.*33. Probatur; quia Princeps ſuis legibus nō tenetur, *leg.Princeps ff.*de legibus; & lex Pontificia ſucceſſorē obligare non poteſt ex Regula, Par in parem non habet imperiū.*c.Innotuiſti de elect.* Vnde colligunt *Scot in* 4.*diſt.*17. *q.*1.*a.*1.*& Richar.ibi a.*2.*q.*4.*ad* 3.non teneri Papam præcepto cōfeſſionis annuæ, quoad determinationē tēporis ſub mortali,ſed ſolum ſub quadam congruitate.

4 Dicendum tamen eſt, obligari Papā ſub mortali, tam ad communionem, quam ad confeſſionem annuam, etiam quoad temporis determinationem, quamuis non quoad vim coactiuam præcepti,ſed ſolum quoad directiuā. Quare, licet peccet Pontifex pœnas tamen iuris non incurret. Ita docent de confeſſione

Suarez tom.4.diſp.36.ſect.2.num.5. Azor to.1.lib.7.c.40.q.11. de commun. Fagund. Præcep.3.lib.1.c.6.n.11.Trullench l.3. decal.cap.5. dub.2.n.20. Diana p.8. tract.1. Reſol.26. Probatur: quia communis ſententia docet cum *S.Thoma.1.2.q.96.a.5. ad 3.* obligari Principes ſuis legibus quoad directionem. Quia recta ratio poſtulat, vt caput toti corpori conformetur. Vnde ſoluitur fundamētū cōtrariū; quod ſolum procedit quoad vim coactiuam.

5 Secundo dubitari poteſt: Vtrum excommunicatus, & interdictus excuſentur à præcepto communionis annuæ? Affirmat *Henriq lib.13.c.7.n.2.* Probatur à paritate; nam etiam excuſantur ab audienda Miſſa diebus feſtis, vt docent *Nauarr.c.21.n.3 Vgolin.tab.1.c.13.§13.Sayrus li.2.c.3.n.24. Auila p.2.c.6.diſp.4.dub.7.Suar.to.3.diſp.88 ſec.6.Coninc. diſp.14. n.56.contra Nuñum 3.p.q.83.art.6.* Ratio redditur; quoniam Eccleſię pręcepta ſolū eos ligant, qui nō ſunt impediti, nec obligant ad tollendum impedimentum, & ſi tolli poſſit. Nimirum incarceratus propter debita, quāuis peccet contra iuſtitiā non ſoluendo creditoribus; cum facilè poſſet, non tamen peccat contra præceptum audiendi Miſſam, quamuis illam non audiat; nec ideò tenetur ſoluere citius, vt Miſſam poſſit audire. Similiter excommunicatus, etſi negligens ſit in abſolutione procurāda; & ideo forſan peccet contra charitatem ſui, & obedientiam debitam Eccleſiæ, quæ per cenſuras vult illum ad ſubiectionem, & reconciliationem compellere; non tamen peccat omittendo Miſſam in diebus præcepti; quoniam hoc non eſt tanti ponderis, vt obliget ad tam remotam diſpoſitionem. Ergo ſimiliter non peccat, quamuis non impleat præceptum communionis.

6 Dico 1. ſi ligatus cenſura non ſit negligens in abſolutione cenſuræ procurāda, nec ſtet per ipſum non abſolui, non peccat non confitendo, vel non cōmunicando iuxta præceptum Eccleſiæ. Sic docent *Nauarr.ſup.n.34.& 35.Azor.c.41.q. 3.Fagund.n.7. Auila eo dub.7.* Tunc enim vim habet fundamē.ū ſupra poſitū; Quod Eccleſię pręceptum non obligat impeditum, præſertim quando nequit impedimentum auferre. Quin potius tunc non cōmunicando præſtat ſe obedientem Eccleſiæ, quæ prohibet excommunicatū diuinorum participatione. Nec ab hac cōcluſione quiſquam diſſentiet, vt reor.

7 Dico 2. ſi ſit negligens in abſolutione cenſuræ procurāda, non excuſatur ab obligatione confeſſionis, & cōmunionis annuæ. Sic docent *Nauarr. Auila, Nuñus ſup.Coninch.n.57.Bonac.de Sacr.diſp.4.q. 7.punct.2.n.15.& de cenſ.diſp.2.q.2.punc. 3.§.1.n.5.Laym.l.2.tr.5.p.2.c.2.n.3. Hurt. de excomm.diſp.5.diffic.2.n.5. Diana p.5. tr.9.Reſ.88.* Probatur; Nam hæc præcepta confeſſionis, & communionis annuę ſunt multo grauiora, quam alia, cum ſint de medijs neceſſarijs ſaluti; nec ſunt purè humana, ſicut præceptum Miſſæ, vel ieiunij, ſed partim ſunt diuina, ſcilicet quoad ſubſtantiam actus præcepti; licet quoad temporis determinationem ſint eccleſiaſtica; & per conſequens ſtrictius obligant ad tollendum impedimentum impletionis, quam præceptum audiendæ Miſſæ, de quo dicemus *lib.5.c.15.q.2* Et hinc ſoluitur fundamentum oppoſitum.

CAP. X. QVÆST. II.

Quando præceptum iſtud obliget?

8 EX verbis ipſius legis conſtat, ſemel tantum quotannis obligare, ſcilicet in *Paſcha*; nam vt præceptum eſſet accommodatum, & multitudini fidelium, & fragilitati mortalium, & pręſenti rerum ſtatui, non oportuit frequētiorem vſum præcipi. Dum autem Eccleſia ſic determinat præceptum diuinum communionis planè declarat, per huiuſmodi communionem paſchalem ſufficienter impleri diuinum præceptum, vt notant *Nauarrus cap.21.n.45. Henriquez lib. 8. cap.5.n.3.Suarez to.3. diſp.70.ſect.2. Filliuc.tract.4.n.53.& alij.*

9 Nomen Paſchatis varij varie limitant, vel extendunt; iam iuxtà communem vſum, & declarationem Eugenij 4. com-

Digitized by Google

complectitur quindecim dies à Dominica Palmarum vſq; ad Dominicam in Albis incluſiuè. Nonnullis item locis extenditur ad totam quadrageſimam: cõſulat vnuſquiſq; conſuetudinem ſuę diæceſis, & eius conſtitutiones ſynodales.

10 Quæres 1. An communionem Paſchalem à proprio Parocho debeamus in Parochia recipere? Certè tam ex verbis huius legis, quam ex officio Paſtorum colligitur, debere Fideles in ſua Parochia de manu proprij Paſtoris Euchariſtiam in Paſcha recipere; niſi de Paſtoris licentia vel ab alio, vel alibi quoq; recipiant. Ita *Suarez ſup. Nauarrus, n.52. Henriq.n. 2. Azor tom.1. lib.6. cap.41. queſt.6. Fagundez Precept.3.lib.1. cap.5. num.5. Bonacin.diſput.4.queſt.7.punct.2.num.7.cum alijs.* Probatur, nam adminiſtratio Sacramentorum generaliter pertinet ad Eccleſiæ Paſtores, quorum munus eſt paſcere gregem, præcipuè Sacramentis: Et ſpecialiter in dicto cap. *Omnis vtriuſq; ſexus,* præcipitur, vt omnis Fidelis communionem accipiat à proprio Sacerdote ſaltem ſemel in anno. Quare qui communicat extra Parochiam ſuam in Paſcha, non adimplet hoc præceptum, niſi licentiam habeat ſui Paſtoris ſaltem rationabiliter præſumptam. Sicut enim Paſtores dare poſſunt licentiam ſuis ſubditis, vt alia Sacramenta recipiant ab alijs, vel alibi, ſic etiam ad Euchariſtiam recipiendam.

Verum eſt, non ita facilè præſumi Parochi licentiam ad Paſchalem communionem, ſicut ad alias, ideoq; regulariter peti debet expreſsè; quia Parochi volunt retinere ius ſuum, vt oues recognoſcant eo tempore ſuum Pauorem; & quamuis darent facultatem petenti, nolunt tamen id fieri ſine licentia expreſſa. Cœterum aliquando tales circumſtantiæ concurrere poſſunt, vt prudenter præſumatur Parochi conſenſus; & tunc communicare licebit etiam in Eccleſijs Regularium, vt fatentur *Nauarrus, Suarez, & Fagundez ſ. p. Diana p.3.tract.2.Reſ.12.*

11 Nota 1. Sacerdotes ſatisfacere præcepto cõmunionis, in quoſcũq; loco celebrent tempore Paſchatis. Ita *Bonacin.ſupra Henriquez lib.9. cap.23. num.2. Manuel in ſum.tom.1.cap.64.numero 1.* Nam vſus interpretatur obligationem cõmunicandi tempore Paſchatis in parochia, ſolum ad illos extendi, qui recipiunt Euchariſtiam ab alio, non vero ad Sacerdotes celebrantes. Nota 2. non ſolum aduenas, qui domicilium habent ad tempus in aliena parochia, ſed viatores, & peregrinos, & omnes alios, qui quomodolibet in aliena parochia commorantur tempore Paſchatis, nec ſuam adire poſſunt, ſatisfacere præcepto communicantes in parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur. Nam *Eugenius 4 declarauit,* hos omnes, vbi fuerint in Paſchate, cenſeri, ac ſi domicilium haberent quoad pœnitentiã, & Euchariſtiam recipiendam. Ita *Suarez ſup. Bonac. num.8. Fagundez cap.6. num.6. Azor to.1.lib.7.cap.41. q.8.*

12 Nota 3 ſi Paſtor concedat facultatem ſuis ſubditis, vt à quibus maluerint, Euchariſtiam accipiant in Paſchate, poſſe tunc illos à Regularibus Euchariſtiam accipientes adimplere præceptum communionis: Quamuis. n. Religioſi per *Clement.1.de Priu.* prohibeantur Extremam Vnctionem, aut Euchariſtiam miniſtrare ſub excommunicationis pœna ſine ſpeciali licentia parochi; tamen *Gloſ. ibi ver. ſpeciali.* docet, requiri ſolum, vt exprimatur Sacramentum, ad quod recipiendum parochus concedit facultatem, licet non nominentur ſubditi, quibus facultas conceditur, nec Religioſi, qui miniſtrare poſſunt. Sic *Azor ſup. q.9.*

13 Nota 4. quamuis *Congregatio Cardinalium in 4.p.fol.151.* decernat, nec laicos in monaſterijs Regularium ſeruientes huic præcepto ſatisfacere, niſi communicent in propria Parochia, teſte *Sà, verb. Euchariſtia num.9. & Fagundez ſup. cap.5. nu.5.* Limitare tamen hoc *Bonacin. ſup. n.10.* ad eos famulos, qui non degunt in monaſterijs, alijs velocis à cura Parochorum exemptis. Nam degentes in huiuſmodi locis exiſtimat, poſſe recipere communionem, vbi degunt. Tum quoniam exempti videntur à parochia; tum

Digitized by Google

quia ſicut ibi ſepeliri poſſunt inconſultis patochis, ita videntur etiam ibi poſſe Sacramenta recipere. Quin addit *Laurent. Portel in dubiis Regul. ver. Sacramentorũ adminiſtratio.n.9.* ſeruis, & domeſticis intra Conuentum degentib. in die paſchatis, & in morte poſſe Religioſos Euchariſtiam miniſtrare, ſicut, & pœnitentiam, & Extremam vnctionem. Sic *refertur in noſtro Comp. ver. Familiares, n.*2. & habetur *per Bull.*41.*Leonis* 10. *pro Minimis apud Manuelem, & per Bull. Caleſt.*5. *pro Caleſtin.*§.22.*& per Bull.*7.*Greg.*11 *pro Dominicanis apud Cherubinum tom.*1. Idemq; videtur dicendum de famulo coniugato, qui nocte dormit extra Cõuentum: nam eſt verè commenſalis, & de ſtipendio cõuentus viuit. Verum quoad receptionem viatici debet eſſe tempore mortis intra Conuentum. Sic notant *Portel ſupra, & Diana part.*3.*trac.*2.*Reſol.*12.

14 Quæres 2. An qui non communicauit in Paſcha, teneatur poſtea quamprimum communicare? Prima ſententia negat, quam tenent *S. Anton. Syluest. Medina, Sotus, Victoria,* quos affert *Suar. diſp.* 70.*ſect.*2.*Toletus, Ledeſma, Valentia, Sà, Ioan. de Cruce,* quos ſequitur *Diana parte* 3.*trac.*4.*Reſol.*41.*&* 130.*& par.*5.*trac.*13.*Reſol.*3. *Henriq.li.*8.*c.*5.*n.*1.*Bon.diſ.*4.*q.*7.*pun.*2.*n.*13. Probatur, quia præceptum cõmunionis Paſchalis eſt affirmatiuum, vt ex eius tenore cõſtat: Sed preceptum affirmatiuum non obligat pro ſemper, ſed pro tempore lege præſcripto, quo tranſacto nõ manet obligatio, vt apparet in reliquis audiendi Miſſam, ieiunandi, recitãdi, &c. Similiter ergo tranſacto paſchate non manet obligatio cõmunionis. Confirmatur, nã obligatio ad certum tempus limitata poſt tẽpus ceſſat. *c. Sicut de ſponſal. verſ. Niſi forſan. leg. Si fideiuſſ.*§.*vlt.ff. Mand. cum ſimilib. Couar. deſp. p.*1.*c.*5.*n.*3.

15 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *S. Thom. & Viguerius,* quos ſequitur *Suar. ſupra, Maior, & Paludan.,* quos ſequitur *Azor to.*1.*lib.*7.*cap.*41.*q.*5. *Vaz. qu.*3.*p.q.*90. *art.*3. *dub.*2.*n.*13.*Coninc. qu.*80.*art.*11.*dub.*4.*Layman lib.*5. *tract.*4. *cap.*5.*num.*8.*Nuñus, Pitigianus, Fagund. Syluius, Graffis,* quos refert *Diana, ſupra Reginald. lib.*29.*n.*75.*Filliuc. tract.*4.*n.*58. Probatur; nam ille terminus non aſſignatur, vt in illo ſolo fieri debeat, ſed vt adimpletio non poſſit vlterius differri: Sicut in contractibus, quando tempus aſſignatur, intelligitur, vltra quod non poſſit differri ſolutio, ſi vero tunc non fiat, obligatio non extinguitur, ſed permanet.

16 Dico 1. qui communionem diſtulit de conſilio confeſſarij, tenetur præſcripto per confeſſarium tempore communicare. Sic enim ipſe textus inſinuant, ſic Doctores communiter fatẽtur. Nam in hoc caſu confeſſarius per facultatem ab Eccleſia ſibi conceſſam extendit quodammodo tempus communioni præſcriptũ; ita vt præceptum eccleſiaſticum incipiat talem obligare, quam primum adeſt tẽpus a confeſſario deſignatum. Ita *Martin. to.*4.*diſp.*36.*ſect.*2.*n.*16.*Coninch. q.*80.*n.*110. Huc videtur reducendus, qui legitimè fuit impeditus, ne cõmunicaret in Paſcha, ſubindeq; teneri, quamprimum poſtea poſſit, communicare. Quoniam & hic cenſetur ex præſumpto Paſtoris conſilio differre communionem, quam Eccleſia non vult prorſus omitti. Ergo ceſſante impedimento, tenetur quamprimũ communicare. Sic docent *Armilla verb. communio. n.*6.*Tabienna, n.*10.

17 Dico 2. qui communionem omiſit culpabiliter, & non cõmunicauerat toto anno tenetur quamprimum cõmunicare poſt Paſcha. Sic tenent Doctores 2. ſentẽtiæ; qui rectè notãt, in eo textu virtualiter ſuſtineri duplex præceptũ; vnũ negatiuũ non differendi communionem vltra tẽpus annuum; alterum affirmatiuũ cõmunicandi tempore Paſchatis ob ſpecialem venerationem illius feſtiuitatis. Colligitur hoc imprimis ex illis verbis. *Semel ſaltem in anno confiteatur, ſuſcipiẽs adminus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum.* Nam illæ voces *ſaltem*, & *adminus*, ſatis indicant, ſimul prohiberi minorẽ frequẽtiam communionis, & præcipi adminus annuam. Quem ſenſum magis expreſſit *Trid. ſeſ.*13.*can.*9.*vt expẽdit Car. de Lug. diſ.*16.*ſec.*4.*n.*66. Deinde probat. ratione; nam

nam Eccleſia debuit determinare tẽpus implendi diuinum præceptum, quod non ſatis præſtitiſſet, ſi non communicantem in Paſchate liberum ab obligatione cõmunicãdi reliquiſſet. Cum ergo diuinum præceptum non reſpiciat venerationẽ Paſchatis, ſed debitam Euchariſtiæ frequentiã, hanc debuit Eccleſia principaliter attẽdere, quãuis ſimul præcipiat venerationem Paſchatis. Quare, licet præceptũ affirmatiuum nõ obliget poſt Paſcha, obligat præceptũ negatiuum ad non differẽdum vltra annum. Qui vero poſt Paſcha præteritum iterum communicauerat, iã impleuit hoc præceptum negatiuum; & ita ex nullo capite tenetur.

18 Et quidem *Martin. & Card. de Lugo ſupr.* qui cõputat annum, de quo loquitur hic textus, a principio Ian. vſque ad finem Decembr. conſequenter aſſerũt, illum, qui culpabiliter omiſit cõmunionẽ in paſchate, non teneri quamprimum poſt Paſcha cõmunicare, ſed alio quopiam die totius anni, nimirum vſque ad finem Decembr. quod ſi tunc non cõmunicauerit, peccare deinceps quotidie, donec cõmunicet. Melius tamen *Sylu. Az. Suar. Henriq. Conninch, Regin.* quos ſequitur *Bonac. diſp. 5. q. 5. ſec. 2. punc. 3. n. 19. Filliuc. tr. 7. n. 57. Laym. li. 5. tr. 6. c. 5. nu. 8.* cõputant à paſchate ad Paſcha cũ extenſione ſupra poſita. Sic. n. accepiſſe videtur Eccleſiæ praxis; quãuis aliter cõputetur annus quoad alios vſus. Vnde fit, ſtatim poſt Paſcha debere communicare illum, qui nõ communicauit in paſchate; ſi aut vlterior dilatio voluntaria ſemper afferat nouam culpam, quia cõmunio differtur vltra annum ſine ſufficiẽti excuſatione. Ideo tunc vrgent paſtores ſubditos ſuos, vt intra tot dies communicent ſub cenſura, quã tranſacto poſtremo termino denuntiant. Si quis vero non cõmunicet vſq; ad ſequens Paſcha, tunc vnica communione ſatisfacit pro vtroq; anno, quia iam communio non differtur vlterius; alias qui decem annis nõ communicauit, deberet communicare decies, quod nemo concedet. Ita *Mart. ſup. n. 10.*

19 Ad fundamentum 1. ſententiæ reſpondetur, tripliciter poſſe tẽpus aliquod lege præſcribi 1. propter ſpecialẽ ſolemnitatẽ ipſius; ſic præcipitur ieiunium in vigilia; ſacrũ in feſto. 2. deſignatur actus præceptus, vt propriũ onus talis temporis; ſic officium diuinum eſt propriũ onus ſingulorũ dierum, & de his duob. modis procedit argumentum factum cum ſua confirmatione. 3. principaliter præcipitur actus quoad ſubſtantiã, temporis verò circumſtantia deſignatur, vt magis conueniens ex accidentali congruentia, vel ad differendam, nõ verò finiendã obligationem. Sic in præcepto recitandi principaliter intenditur, vt intra eundem diẽ omnes horæ dicantur, cõgruentia tamen eſt, vt ſingulæ dicãtur certis diei temporib. in quibus, ſi omittantur, non ceſſat obligatio, quandiu durat dies. Similiter in ſolutione tributorũ, aut cenſuum dies deſignari ſolet; qua verò tranſacta finitur obligatio, ſed fit vrgentior ex *ca. cum dilecti de dolo, & contum.* Cum autem *Concil. Later.* potuerit Paſcha cõmunioni deſignare vnó, vel altero modo, praxis Eccleſiæ videtur tertium modum amplexa: Siquidẽ & cõſtitutiones ſynodales pluriũ Diæceſum, & Epiſcopi communiter cogunt ad cõmunicandum poſt Paſcha intra paucos dies violatorem huius præcepti: Quod ex pœna per ipſum textum impoſita colligit. *Henriqu. lib. 8. ca. 5. nu. 1.* iubet enim, vt qui non communicauerit, viuens arceatur ab Eccleſia, nimirum donec communicet. Per quod patet ad confirmationem.

20 Quæres 3. An qui præuidet, fore vt nequeat in Paſcha cõmunicare, debeat anticipare cõmunionem? Negant *Suar. to. 3. diſp. 70. ſec. 2. Coninc. q. 80. n. 108. Az. to. 1. li. 7. c. 41. q. 13. Regin. li. 29. n. 76. Pitig. in 4. diſt. 9. q. 3. art 9. Filliuc. tr. 4. nu. 59. Molf. tr. 3. c. 8. n. 28. Bon. diſp. 4. q. 7. punct. 2. n. 15.* Probatur, quia nullus obligatur ad anticipandum actum præceptum, niſi per talẽ actum ſatisfacere poſſit præcepto; ſic nõ tenemur præuenire ieiunium, aut Miſſam ante Vigiliam, aut feſtum. Sed per anticipatam communionem nõ impletur præceptum communionis. Ergo nemo tenetur ad anticipandam communionem.

Minor probatur; nam qui communicauit

cau ante Paſcha, putans non fore ſibi poſſibilem communionem Paſchalem, ſi poſtea poſſit, tenetur in Paſchate cõmunicare, ſiquidem hoc præcipit lex, & tunc impleri poteſt: Ergo per anticipatã communionem non fuit impletũ præceptum.

21 Affirmant *Vazqu.3.par. q.90. art.3. dub.2.n.13. Fagund. Præcept.3.lib.1.cap.6. n.3. Sylu.3.p.q.80.art.11.quæſito 3.* Probatur; quia præceptum communionis non aſſignat tempus Paſchatis ad omninò ligãdam obligationem tali tempori: Sicut ergo manet obligatio poſt Paſcha, quando non poteſt in illo communicari; Sic etiam vrgebit ante Paſcha, quando præuidetur impedimentum in Paſchate futurum. Confirmatur, nam in die feſto, qui præuidet ſe non poſſe Miſſam audire poſt horam decimam, tenetur audire prius. Ergo ſimiliter in præſenti.

22 Dico 1. Siquis intra quindecim illos dies huic communioni deſtinatos præuideat, fore vt nõ poſſit communicare niſi primo die, tenetur eo die communicare. Hoc probat confirmatio nuper facta, cõceditque *Suar. ſup.* nec ab vllo video negari, nam id eſt commune ſimilibus præceptis. Dico 2. iuxta doctrinam ſupra traditam *n.17.* hoc præceptum, quatenus affirmatiuum eſt, non obligare ad anticipãdam communionem ante tempus lege præſcriptum, & hoc probat fundamẽtum primæ ſententiæ, fatenturque *Cardin. de Lugo ſup. n.75. & Martin. n.11.* Cœterum quatenus negatiuum eſt, & vetat in frequentiam pluſquam annuam, obligat ad anticipandam communionem, quando præuidetur, niſi modo fiat, non fore poſſibilem per totum annum, & hoc probat argumentum ſecundæ ſententiæ.

23 Verum qui computant hunc annum iuxta morem communem, conſequenter aſſerunt, ſiquis v.g. menſe Ianuarij præuideat, nõ fore ſibi poſſibilem communionem in Paſchate, fore tamen ante finem Decembris, non teneri anticipare; nam illud præceptum, quatenus negatiuũ eſt, ſatis impletur quouis die Decembris. Secus verò ſi præuideat, nec in Paſchate, nec ante finem Decembris fore ſibi communionem poſſibilem; tunc enim tenetur in Ianuario communicare. Nos autem, qui computamus annum iſtum à Paſchate ad Paſcha, dicimus, ſiquis poſt Paſcha præteritum non cõmunicauerit, & præuideat aliquo die Decembris, aut Ianuarij, niſi tunc communicet, non fore ſibi poſſibilẽ communionem ante Paſcha, nec ipſo tẽpore Paſchali, debere tunc communicare. Secus ſi poſt Paſcha præteritum iterũ communicauerit, vel communione poſſit deinceps ante Paſcha; ſufficit enim ad obſeruantiam huius præcepti negatiui ſemel in quauis anni parte communicare. Sic notat *Laym li.5.tr.4.c.5.n. 9.*

24 Nec obſtat huic doctrinæ fundamẽtum primæ ſententiæ. Nã conceſſa maiori, diſtinguitur minor; non impletur præceptum affirmatiuum, concedo; non impletur præceptum negatiuum, nego. Ad cuius probationem quidam negãt antecedens; quia putant, eum, qui propter futurum impedimentum in Paſchate communionem anticipauit bona fide, non obligari poſt modum ad communicandũ in Paſchate, quamuis ceſſauerit impedimentum. Quia *ca. Omnis vtriuſque concedit*, vt de concilio proprij Sacerdotis differri poſſit communio, qua nihilominus impletur præceptum. Ergo prudẽter præſumitur, velle pariter Eccleſiam, vt ſi iuſta de cauſa præueniatur, adhuc præceptum adimpleatur. Ita *Diana par.3.tr.4. Reſol. 42. Martin. ſupr. num.12.* & probabile reputat *Suar. ea ſect.2. fine.*

25 Concedunt autem illud antecedens *Suar. ſup. & Card. de Lugo n.78.* quia licet per anticipatam cõmunionẽ impleuerit homo præceptum negatiuũ non differẽdi communionem vltra annũ, non impleuit præceptum affirmatiuum communicãdi tempore Paſchali, quod impedimẽto ceſſante, poſtea poteſt, & per conſequens debet impleri. Ego cenſeo, ſiquis ſine iuſta cauſa præueniat communionem, debere poſtea tempore Paſchatis cõmunicare, ſi poſſit; quia nec impleuit præceptum affirmatiuum, quod eſt alligatum tẽpori Paſchali, nec habet iuſtã excuſationis cauſam. Si verò prudenter timeat impedimẽtum

tum,& anticipet communionē, poſteaq; non adſit impedimentum: ſuadere debemus, & hortari, vt iterum communicet, nam id melius,& tutius eſt. An autem ſit obligandus: vtraq; pars videtur probabilis. Etenim qui tenetur ad Horas Canonicas recitandas, habet obligationem tū recitandi totum officium intra diem, cui competit: tum recitandi tali, vel tali diei hora, cui ſingulæ preces reſpondēt: Si verò præuideat futurum impedimentū, poteſt prænenire recitationē, & poſtea licet hora competenti non adſit impedimentum, non tenetur iterum recitare. Imò quamuis abſque iuſta cauſa recitationem anticipauerit, & in hoc ipſo peccauerit venialiter, conueniunt *Martinon.n.15.& Card.de Lugo*, *nu.*80. non teneri recitare rurſus hora debita: quia iam habet ſufficiētem excuſationem, nimirum intra diē illum recitaſſe, nec deberi duplicem recitationem eodem die. Conueniunt etiā in hoc non eſſe ſimile prorſus iſtud præceptum communionis: At diſſentiunt, quatenus *Cardin.de Lugo putat*, ita præceptum communionis Paſchalis vrgere pro tali tempore, vt qui poteſt tunc communicare, non excuſetur per communionem anticipatam etiam prudenter. *Martin.verò cenſet*, per communionem anticipatam ſine cauſa non excuſari, & in hoc differre ab Horarum recitatione; per anticipatā verò rationabiliter, excuſari ſufficienter. Equidē in externo foro videtur mihi fore cogendus; ac per conſequens in praxi cēſendus eſſe debere rurſus communicare. Quippè præceptum tanti ponderis non euitatur quauis excuſatione. An qui moribundus recepit viaticum in Dominica Palmarum, impleuerit ſimul præceptū diuinum,& Eccleſiaſticum? Negat *Quintanadu.to.1.tr.4.ſing.11.* quia ſunt duo præcepta diſtincta, & habent diuerſos fines, ſeu motiua, debēt igitur adimpleri diuerſis communionibus, ſi poſſit, ac ſubindè ſi moribundus mox conualeat, tenetur intra quindecim illos dies iterum communicare ad præceptum Eccleſiaſticum adimplendum: eſtque probabilis ſententia. Sed mihi probabilius videtur, adimpleſſe. Quia tunc illa duo præcepta concurrunt in idem tempus, & motiuum Eccleſiaſtici præcepti ſolum eſt ne diutius communio differatur, quod iam habetur per viaticum tali tempore receptum, quod eſſe probabile dicit *Quintanad.ſupra.*

CAP. X. QVÆST. III.

Per quam communionem impleatur hoc præceptum?

26 SVppono 1. Si quis caſu comedat hoſtiam conſecratam exiſtimās eſſe panem communem, non implere præceptum iſtud; nam illa eſt manducatio materialis, nec habet adiunctam volūtatem ſumendi Sacramentum, quæ requiritur tā ad ſacramētalem ſumptionem, quām ad hoc præceptum implendum, quo ſine dubio ſacramentalis communio præſcribitur. Ita *Suar.to.3.diſp.70.ſect.3.Cardin.de Lugo diſput.17.n.83.* & ſignificant alij requirentes voluntariam ſumptionem.

27 Suppono 2. triplicem eſſe cōmunionem Primam ſpiritualem, ſecundam Sacramentalem, tertiā ſpiritualem,& ſacramentalem ſimul. Per primam certum eſt non impleri præceptū; quia non recipitur Sacramentum. Per tertiam certum eſt adimpleri: quia recipitur Euchariſtiæ Sacramentum,& fructus. De ſecunda reſtat controuerſia, quando.ſ. voluntariè recipitur Sacramentum, ſed indignè.

28 Prima ſententia negat. Ita *Durand. Capr. Adria.apud Suar.ſup. Nu ñus 3.par. q.80.art.11.diff.c.2.dub.5. Sylu.ibi quaſ.2.* Probatur 1. Nā hoc præceptum Eccleſiaſticum determinat obligationem diuini quoad circumſtantiam tēporis: Sed præceptum diuinum obligat ad communionem religioſam,& dignam. Ergo præceptum iſtud obligat ad eādem, ac ſubindè non impletur per communionem ſacrilegā Probatur 2. Nam ipſa verba legis præcipiunt ſuſcipere reuerenter Euchariſtiā: Sed qui ſuſcipit indignè, nō communicat reuerenter. Ergo non ſatisfacit præcepto. Probatur 3. Nam Eccleſia præcipiens officium recitare, vel Miſſam audire, præcipit

Digitized by Google

pit ſimul reuerentiam,& attentionem;nã hę ſunt de ſubſtantia talium actionũ. Ergo præcipit etiam dignã ſumptionem Euchariſtiæ, cum hæc dignitas ſit magis de ſubſtãtia rei præceptę. Confirmatur;nam hoc Sacramentum eſt cibus animę: Non autem ſatisfaceret pręcepto ſuſtentandi vitam corporalem, qui cibum corporalẽ ſumeret eo modo, quo non prodeſſet ſuſtentationi, ſed obeſſet potius. Ergo nec qui cõicat indignè, ſatisfacit præcepto.

29 Secunda ſententia cõmunior,& probabilior affirmat. Ita *Cord.Sotus,Couarr.* quos ſequitur *Suar.ſup.Fagund.Az.Lop. Pitig.Villal.* quos ſequitur *Diana part.5. tr.4.Reſ.43.Vazq.3.p.diſp.214.ca.4.nu.31. Ochag.tr.2.de Euch.q.15.n.6.Filliuc.tr.4. n.6.Coninc.q.80.n.107. Henriq.li.8.cap.5. n.2.Bonac.cum alijs diſp.4.q.7.pun.2.n.12.* Probatur:Nam,vt docet *S.Th.1.2.q.100. ar.9.& Sanch.li.1.Decal.c.14.n.1.& 4* lex præcipiens actum præcipit ſubſtantiam eius;non verò modum, niſi modus ſit eſſentialis actui,ſicut attentio dicitur eſſentialis orationi, & formalis integritas cõfeſſioni;Ergo lex Eccleſiaſtica præcipiens communionem,obligat ſolum ad ſubſtãtiam actus, quæ ſufficienter impletur per communionem etiam ſacrilegã. Etenim modus debitę diſpoſitionis non eſt eſſentialis communioni ſacramentali,vt ſic; ſi quidem indignè communicans adhuc recipit ſacramentalem communionẽ,dummodò voluntariè recipiat Euchariſtiam. Sic audiens Miſſam intentione praua, ſic ſuſcipiens in peccato Baptiſmum,aut Parochus in peccato miniſtrans adimplent præcepta, licet per actus peccaminoſos. Confirmatur, quia præcepta non obligãt ad finẽ,ſed ad ſubſtantiã præcepti, quare licet Eccleſia per hoc præceptũ intendat, vt fideles huius Sacramenti fructũ percipiant,tamen ſolam pręcipit receptionem Sacramenti. Ergo qui reuera ſuſcipit Sacramentũ iſtud,verè ſatisfacit præcepto.

30 Ad 1.fundamentum primæ ſententiæ conceſſa maiori diſtinguo minorẽ;præceptum diuinum poſitiuum obligãs ad cõmunionẽ, præcipit, vt ſumatur in gratia; nego:Nã huic præcepto ſatisfit per communionem indignam, vt dixi *ca.9.n.9.& docet Card.de Lugo diſput.36.n.21.& 85.* præceptum diuinum naturale,quo prohibetur indigna cõmunio,concedo: Pręceptum autem Eccleſiæ determinat ſolum illud prius,non hoc poſterius,quod negatiuum eſt,& non eget determinatione,cũ obliget pro ſemper. Ad 2.reſpondetur,illam particulã *reuerenter*, quatenus ſignificat reuerẽtiam externam, habere rationem præcepti; quatenus verò ſignificat reuerentiam internam, non tam pręcipere, quàm inſtruere, quid iure naturæ fieri debeat. Ad 3.reſpondetur, illam reuerentiam,& attentionem,quę ſunt de ſubſtantia talium actionum, rectè comprehendi ſub illis præceptis; at in hoc ſenſu non eſt de ſubſtantia communionis præceptæ digna diſpoſitio communicantis, vt *conſtat ex nu.præced.* Certè tam officij recitatio, quàm auditio Miſſæ, licet peccaminoſæ ſint ex prauo fine, ſatisfaciunt Eccleſiæ præcepto, quia retinent adhuc ſubſtantiã talium actionum, quæ pręſcindit à bonitate,vel malitia morali.Similiter ergo ſatisfacit communio ſacrilega, nam adhuc eſt communio Sacramentalis,quã Eccleſia præcisè pręſcribit. Ad cõfirmationem reſpondetur, ſimilitudinem præcepti naturalis ſumendi cibum non tenere, quia nec per Eccleſiam præcipitur nutrimentum animæ, quod eſt finis pręcepti, nec omninò ſecluditur à cõmunione ſacrilega;ſi ſublata fictione,redeat effectus.

31 Addunt *Az.ſup.& Fagund. n.5.* etiã excommunicatum, & interdictum communicantem in paſchate ſatisfacere pręcepto cõmunionis;quia,licet peccet contra præceptum naturale ſancta ſãctè tractandi, contra legem etiam Eccleſiaſticã interdicentẽ Sacramenta ligatis tali cenſura, veram adhuc recipit communionem Sacramentalem.Excuſaretur autem à ſacrilegio, ſi cenſuræ non eſſent validæ, vel ſi non ſtet abſolutio per ipſum, & ibi non eſſent notæ.

32 Tranſgreſſor huius præcepti nullam ipſo facto pœnam incurrit iuxta ius commune. Nam *c.omnis vtriuſq; ſexus ſolum præcipit*,vt tranſgreſſor ab ingreſſu Eccleſię

ſiæ viuens arceatur, & moriens Eccleſiaſtica careat ſepultura. Quæ pœnæ nō ſunt latæ ſententiæ, ſed ferendæ; proindeq; donec imponantur, non incurruntur, vt ipſa verba ſatis indicant. Debent autē imponi contra violatorem huius ſolius præcepti, quamuis præcepto confeſſionis ſatisfecerit, quia lex loquitur generaliter aduerſus illos, qui ſimul vtrumque præceptum non adimplent. Inſpiciendæ vero ſunt ſingularum diœceſum Conſtitutiones, & conſuetudines, vbi plerumque ferri ſolet excommunicatio contra tranſgreſſorem huius præcepti. Sic *Suarez ſupr. Coninch. num. 110. Bonac. n. 9.*

33 Petes, an aliqui ſæpius communicare teneantur? de ſecularibus certum eſt, non teneri: Circa Regulares vero ius præſcribit, vt Monachi ſingulis menſib. communicent; habetur in *Clem. ne in agro. de ſtatu Monach.* Item *Trid. ſeſſ. 25. c. 10. de Regul.* vult, vt Moniales admoneantur de menſtrua confeſſione, ac communione. Vnde colligit *Nau. c. 21. num. 57.* peccare mortaliter Monachum Benedictinū, vel Monialem, ſi talē cōmunionem omittat. Conſonāt *Armil. ver. Comm. n. 13. & Tabien. ibi, n. 14.* Communis tamen ſententia negat, in his iuribus contineri præceptum grauiter obligans. Tridentin. enim ſolum aſſerit, vt Moniales in conſtitutionib. moneantur, non vt obligentur. Clement. non habet verba præceptiua, nec conſtitutiones Benedictinorum obligāt ſub mortali. Conſuetudo vero non videtur acceptata, niſi de honeſtate. Sic *Suar. ſupr. ſec. 2. Fill. n. 54. Henriq. cum aliis lib. 8. c. 5. n. 3.*

CAPVT XI.

De Miniſtro Euchariſtiæ.

1 MIniſter Euchariſtiæ duplex eſt, alter conſecrationis, qui conficit Sacramentum, alter diſpenſationis, qui miniſtrat illum. Et quidem de fide conſtat, ſolum Sacerdotē eſſe miniſtrū conſecrationis, itaut nulla de cauſa poſſit ab alio confici Sacramentum Euchariſtiæ. Verus autem ſacerdos, quamuis ſit ligatus cenſuris, vel etiam degradatus, aut ſchiſmaticus, aut hæreticus validè cōſecrat, ſi debitam intentionem habeat, licet peccet. Sic definitur *in c. Firmiter de Sum. Trinit. in Flor. & in Trid. ſeſ. 22. c. 1. & ſeſ. 23. c. 1. & 4.* Videatur *Bellarmin. de Euch. li. 4. c. 16.* Quomodò vero poſſit à pluribus ſimul ſacerdotibus confici, dixi *cap. 3. num. 37.*

2 In alijs Sacramentis, cum non diſtinguatur vſus à confectione, ſemper eſt idē Miniſter conficiens, & miniſtrans Sacramētum à ſe factum. In hoc autem Sacramento, quia diſtinguitur vſus à confectione, poteſt vnus conficere Sacramentum, quod alter miniſtret. Adhuc *S. Thom. 3. p. q. 82. art. 3.* docet, ad ſacerdotem pertinere diſpenſationem Euchariſtiæ, ſicut, & eiuſdem conſecrationem. Rationabile ſi quidem eſt, vt qui poteſt conſecrare corpus Domini, poſſit illudmet, quantum eſt ex vi poteſtatis ordinis, diſpenſare. Quare communis ſenſus Doctorum eſt, ſacerdotem in ordinatione recipere poteſtatē ordinis huic diſpenſationi neceſſariā, tanquam annexam poteſtati conſecrādi. Sic indicat *Trid. ſeſſ. 13. c. 8.* ſic tradunt *Suar. 3. p. to. 3. diſp. 72. ſect. 1. Vazq. diſp. 219. cap. 1. Bonac. diſp. 4. q. 5. pun. 1. n. 4. cum alijs.*

CAP. XI. QVÆST. I.

Vtrum ſolus Sacerdos poſſit Euchariſtiam diſpenſare?

3 COmmuniter affirmant Doctores quoad ordinis poteſtatem: Quod *Suar.* dupliciter intelligit. 1. merè negatiuè, quatenus. ſ. ius diuinum hanc auctoritatem tribuit ſacerdotibus, & nullis inferioribus, qui ſenſus eſt omnino certus. Quippè nulli non ſacerdoti data eſt poteſtas ordinis in corpus Chriſti verū, nec in corpus Chriſti myſticū, quoad perfectos actus illud ſanctificandi, vel paſcendi cæleſti nempè pabulo. Secundò priuatiuè, quatenus omnibus non ſacerdotibus ius diuinum interdicat adminiſtrationem Euchariſtiæ, quem ſenſum limitare debe-

debemus, vt ſcilicet nullus non Sacerdos ſine commiſſione ſacerdotis vſurpare poſſit hoc munus.

4 Quare ius diuinũ non prohibet ſacerdotes, quin poſſint aliis adminiſtrationẽ Euchariſtiæ committere; quod ſumitur ex inſtitutione Chriſti ſic declarata per praxim Eccleſiæ. Scimus .n. olim Diaconos ſolitos fuiſſe diſtribuere Calicẽ, vt ex Patribus colligit *Suar. & conſtat ex verb. S. Laur.* quæ refert *S. Amb. li. 1. de offic. c. 41.* Quin etiam Euchariſtiã miniſtraſſe, teſtãtur *Iuſt. Mart. Apol. 2. circa fin. Conc. Nic. 1. can. 14. & Carthag. 4. can. 38.* habetur, *c. Præſente diſt. 93.* Addit *Euſeb. li. 6. Hiſt. ca. 36.* Miſſam fuiſſe nonnumquam Euchariſtiam ad infirmum per Laicum.

5 Itaq; dupliciter poteſt aliquis Euchariſtiam diſpenſare. 1. poteſtatiuè, nimirũ per poteſtatem ſibi competẽtẽ, quo modo ſacerdotes omnes diſpenſant; namhabent ordinis poteſtatem, & ſolũ deeſt illis iuriſdictio, per quàm dentur ſubditi, circa quos exerceatur talis poteſtas. 2. miniſterialiter, nimirũ vt merum inſtrumentũ alterius, quo modo miniſtrãt Euchariſtiam Diaconus, & omnes ipſo inferiores, vt colligitur ex *Clem. Rom. li. 8. conſt. c. 28. alias 34. & ex Conc. Nic. atq. Carth. ſupr.* cũ hoc tamen diſcrimine; quod Diaconus in ordinatione ſua conſecratur peculiariter in Miniſtrũ immediatum ſacerdotis, hoc eſt ſupremũ inter Miniſtros, & per conſequens ad illi miniſtrandũ in reb. ſuperiorib. quarũ præcipua eſt Euchariſtiæ diſpẽſatio. Subdiaconus, & alij ordinantur ad miniſtrãdum in inferioribus. Habet ergo Diaconus ex ordinatione ſua legitimum eſſe miniſtrum, cuius opera poſſit vti ſacerdos in Euchariſtię diſpẽſatione magis aptè, quàm inferiorum miniſterio.

5 Ideo nunc etiam ſecundũ præſentem ſtatum Eccleſię poſſe ſacerdotem in caſu neceſſitatis Euchariſtiæ diſpenſationem cõmittere Diacono, docent communiter DD. & notat *Suar. diſp. 72. ſect. 1.* non requiri neceſſitatem extremam, ſed moralem; videl. quod ſacerdos ſit infirmus, vel debilis, vel impeditus, nec adſint alij Sacerdotes, qui miniſtrare poſſint, & velint. Quia *textus in eo cap. Præſente*, generaliter loquitur, & non eſt reuocatus, licet nõ ſit in vſu, quoniam eiuſmodi neceſſitas non occurrit; cum rarò reperiatur Diaconus, vbi non ſit ſacerdos.

7 Poteſt etiam Diaconus abſente ſacerdote, deferre viaticum moribundo, ne ſine viatico decedat, vel ex præſũpta voluntate Paſtoris, vel ex cõceſſione iuris in *Conc. Nic. 1. can. 14. & in Epiſt. 1. Gelaſ. 1. c. 9.* & 10. At extra mortis articulum raro ſuberit neceſſitas ſufficiens, vt Diaconus miniſtret Euchariſtiam ſine iuſſu Paſtoris expreſſo. Sic tenent *S. Thom. & Suar. ſup. Vazq. n. 10. Zambr. c. 3. dub. 7. nu. 6. Laym. li. 5. tr. 4. c. 7 n. 2.* qui citant alios.

8 Si Paſtor adſit, & iniquè deneget facultatem Diacono, cenſet *Sylu. ver Diac. n. 4.* non poſſe diaconum Euchariſtiã miniſtrare; quia Diaconus diſcutere non debet, an ſacerdos rectè prohibeat, necne: ſed obedire. Melius affirmant poſſe, *Suar. Zamb. Laym ſup. Vazq. n. 12. Valent. to. 4. diſp. 6. q. 10. punc. 1.* Quia præſentia Paſtoris abutẽtis ſua poteſtate, cenſetur nulla; ſubindèq; recurrendũ eſt ad pręſumptam voluntatẽ ſuperioris, vel Epiſcopi, vel Papæ, vel ad ius cõmune talem facultatem concedens, vt vidimus *n. 7.* Cauẽdum tamen eſt, ne ſequatur ſcandalum, aut rixa: conſtare quoque debet iniquitas denegationis; nam in dubio parendum erit.

9 Maior difficultas eſt. An vrgente neceſſitate, poſſit ſacerdos adminiſtrationẽ Euchariſtiæ committere Clericis inferioribus, vel etiam laicis? Prima ſentẽtia cõmunis negat. Ita *S. Th. Palud. Sylu. Henr. Sà, Vict. Poſſen. Viuald.* quos ſequitur *Bon. diſp. 4. qu. 5. p. 1. n. 6. Fagund. Præcep. 3. li. 3. c. 1. & 3. Prapoſ. Hurt. Fauſt. Ochag. Tann. apud Dian. p. 5. tr. 3. Reſol. 47.* Probat. 1. ex *c. Peruenit. de conſecr. diſt. 2.* Vbi carpũtur acriter presbyteri, qui per laicos mittebant Euchariſtiam ad infirmos. Sed hic textus neceſſario videtur intelligẽdus extra neceſſitatem; nam alioqui probaret, nec in neceſſitate poſſe Diaconis hoc munus committi; cum grauiter ibi præcipiatur, *vt omnimodo presbyter per ſe ipſum infirmum communicet.*

10 Probatur 2. Nam Eccleſiæ cõſuetudo videtur repugnare. Sed nec hoc cõuincit; quia

quia legimus, olim viros ſanctos in neceſſitate miſiſſe viaticũ per laicos, vt referunt *Euſeb. l. 6. c. 36. Niceph. li. 6. c. 6. & Bellar. de Euch. l. 4. c. 4.* Nec cõtraria conſuetudo præſens potuit vim legis obtinere; non. n. inducta fuit, quoniã id reputetur illicitũ; ſed quia rariſſimè neceſſitas talis occurrit. Forſan etiã factum eſt noſtro ſeculo, ſed non innotuit; forſan etiam Parochus nõ erat ſatis peritus Theologiæ moralis. Probatur 3. quia non eſt tanta neceſſitas Euchariſtiæ, vt qui non eſt Sacerdos, vel Diaconus, poſſit ob indigentiã moribũdi viaticũ miniſtrare contra communẽ Eccleſię ritũ: Habenda ſiquidẽ eſt maior ratio reuerentiæ Sacramento debitæ, quàm fructus infirmorũ, quib. ſic impeditis ſufficiet ſpiritualis cõio. Confirmatur, quia min' eſt ſine planeta celebrare; nec tamẽ id Eccleſia permittit ad dandũ moribundo viaticũ. Igitur à fortiori nõ permittet, quod laicus deferat moribũdo viaticum.

11 Affirmat 2. ſententia, quã etſi Sotus intolerabilẽ appellet, *Valent. ſup.* dicit nec improbabilem, nec contemnendã ſibi videri, multiq; reputant probabilem, & nõ pauci ſequuntur, nempè *Suar. diſp. 72. ſec. 1. fin. Laym. li. 5. tr. 4. c. 7. Merc. q. 82. art. 3. n. 3. Chapeau. de Euch. q. 6. Regin. l. 29. n. 93. Quintan. to. 1. tr. 4. ſing. 8. Auerſa de Euch. q. 10 ſec. 4. Anto. de Eſcob. in Theol. Mor. tr. 7. exam. 6. c. 5. n. 62. Gran. 3. p. controu. 6. tr. 12. diſp. 1. n. 4. Diana p. 3. tr. 4. Reſ. 47. & p. 5. tr. 3. Reſol. 47. & me relato p. 8. tr. 1. Reſol.* 48. Probatur: nam ſi cui moribũdo iudicaretur hic, & nunc valdè neceſſaria cõmunio, præſertim dum aliud Sacramentũ recipere nõ poteſt, nec adeſt ſacerdos, aut Diaconus, qui deferre poſſit Euchariſtiã: non eſt ex natura rei malũ, nec cõtra Sacramenti reuerentiam, vt laicus miniſtret illi viaticũ, à quo forſan pendet ęterna ſalus morientis: Vel. n. eſſet malum propter contactũ; & hoc non; nam olim Sacerdos dabat Euchariſtiã in manus Fidelium, qui domum etiam illam portabant manè ſumendam, vt refert *Baron. to. 1. pag.* 472. Et quãuis nunc ſit prohibitũ, Euchariſtiam à laicis tangi, tamẽ hæc prohibitio non extenditur ad caſũ neceſſitatis, alias non liceret laico lapſam Euchariſtiã à terra leuare; vel ẽt ſumere; ne tractetur indignè; quod tamen *S. Th. & omnes cũ illo fatentur.* Vel eſſet malum propter vſum Sacramẽti, & hoc non: quia ſupponitur ex parte recipientis diſpoſitio ſufficiẽs, & ex parte dantis reuerentia debita, ſubeſtq. neceſſitas, quia nullus eſt alius, qui miniſtret. Vel eſſet malum, quia prohibitum, & hoc nõ: quia nec apparet ius diuinum talẽ diſpenſationem vetans: nec iura Canonica, quæ generaliter prohibent Euchariſtiæ diſtributionẽ per laicos, hunc caſũ neceſſitatis vel extremę, vel valdè grauis cõprehẽdere censẽtur, vt *n. 9.* dicebamus. Ergo talis diſpenſatio nulla ex parte vitiatur, ſi caueatur ſcãdalum puſillorum, quando ſuberit.

12 Vnde ſoluitur 3. fundamẽtum primæ ſententiæ, quod ſoluendum reſtabat. Et. n. neceſſitas communionis, à qua poteſt in eo caſu pendere ſalus morientis, ſi ſolum ſit attritus, ſufficiens quidem eſt, vt laicus miniſtret Euchariſtiam contra ritum nõ obligantem in tali euentu, & ſine præiudicio reuerentiæ debitæ. Ad confirmationem diximus *ſup. ca. 6. n. 39.* Eccleſiam iuſtiſſima de cauſa vetaſſe, ne Miſſa celebretur vnquam ſine veſtibus ſacris, & apparatu decenti: non verò ſic ſtrictè cunctis præceptis obligare: nec in præſenti datur præceptum obligans.

13 Hinc etiam fit, quod *Laym. & Diana magis exprimunt,* in abſentia Paſtoris, vrgente ſumma neceſſitate communionis, poſſe laicum, dũ non adeſt, qui miniſtret, & abeſt ſcandalum, miniſtrare viaticum moribundo, nimirũ ex præſumpta voluntate Paſtoris vel immediati, vel ſaltẽ mediati. Nam hic etiã habet vim fundamentum ſecundæ ſententiæ. Replicãt Aduerſarij conſuetudinem contrariã in hoc caſu præualere: cum non ſit rarus in oppidis habentibus vnicum Sacerdotem, vbi non rarò contingit, mori nonnullos ſine viatico propter abſentiam Parochi, quibus ſi poſſet Ædituus deferre viaticum, deberet vtique deferre: nec tamen à multis ſæculis id factum audiuimus, nec vllus conſuluit, vt fieret.

14 Reſpondetur, caſũ non eſſe cũ circũſtantijs requiſitis adeo frequentẽ, vt inducere potuerit obligationẽ grauẽ. Etenim

ſæpe

ſæpe, dum abeſt Parochus, abeſt etiã Æditnus, qui clauẽ habet Eccleſiæ; licet adſit Æditnus, ſæpe non habet clauem cuſtodiæ, ſæpe timebit ſcandalum, ſępius eſt ignarus huius opinionis: Forſan etiam alicubi factum eſt conſulente viro docto, nõ tamen euulgatum. Quin addit *Suarez*, quãuis introducta fuiſſet alicubi conſuetudo, cũ ſolam habeat vim legis humanę, non complecti caſum sũmæ neceſſitatis.

CAP. XI. QVÆST. II.

Vtrum omnes Sacerdotes poſſint Euchariſtiam miniſtrare?

15 AFfirmat *Vincent. Marzil. in Memoriali pro frequenti communione*. Probat. 1. ex *Hymno Eccleſiæ, cuius officium committi voluit ſolis Presbyteris, quibus ſic congruit, vt ſumant, & dent cęteris*. Igitur omnes ſicut habent ius ſumẽdi, dum celebrant, habent etiã ius diſtribuendi cæteris Euchariſtiam. Probat. 2. quia Trid. optat, vt omnes fideles cõmunicent in omnibus Miſſis priuatis. Ergo ſupponit, omnes ſacerdotes poſſe miniſtrare communionem; alioquin optaret Concilium, vt Fideles acciperent Euchariam ab eo, qui dare non poteſt.

16 Negat communis, & vera ſententia, quãm tenent *Henriq. cum multis l. 8. c. 55. nu. 1. Suar. diſp. 72. ſect. 2. Vazqu. diſp. 219. c. 2.* qui referunt, & expendunt teſtimonia Conciliorum, & Patrum, *Laym. lib. 5. tr. 4. c. 7. n. 3. Coninc. q. 82. n. 28. Fill. tr. 4. n. 259. Bonac. cum alijs diſp. 4. q. 5. pun. 1. n. 6.* Probatur 1. ratione generali: nã omnis Sacramentorum adminiſtratio requirit iuriſdictionem, vt licitè fiat, quod oſtendimus *li. 1. ca. 2. n. 5.* Ergo quamuis omnes Sacerdotes habeãt poteſtatem ordinis, ſicut ad cõficiendam, ſic etiam ad diſpenſandam Euchariſtiam, vlterius requirũt poteſtatẽ iuriſdictionis, vt licitè miniſtrent illã, quapropter vel eſſe debẽt ordinarij Paſtores, vel ab ordinario commiſſionem habere vel expreſſam, vel ſaltem præſumptam.

Probatur 2. in particulari, nam de Sacramento Euchariſtiæ ſic decernũt *Conc. Carth. 1. c. 7. & Mileuit. c. 8.* quod Eccleſiæ praxis confirmat innixa iure naturali dictante, ne quis vſurpet ius alienũ; Et quidẽ ius eſt proprium Paſtorũ Eccleſiæ paſcere Sacramentis oues ſuas, & iſto præcipuè, quod eſt cibus ſpiritualis animarum.

17 Ad 1. fundamentum oppoſitum reſpondetur, ibi ſermonem eſſe de poteſtate ordinis, non de poteſtate iuriſdictionis, quę pręterea requiritur. Sicut quamuis dixerit *Iacob. inducat presbyt.* requiritur ad licitè miniſtrandum Sacramentum Vnctionis præter Sacerdotium iuriſdictio.

Ad 2. reſpondetur, Trid. deſiderium ſupponere terminos habiles, vt rationabile ſit, nimirum vt qui Miſſam audiunt, non communicauerint eodem die, non comederint, vt abſoluti fuerint à proprio Sacerdote, ab eodemque facultatem habeant communicandi.

18 Sufficit autem præſumpta vel interpretatiua voluntas Paſtoris, aut probabilis ſpes conſenſus ab ipſo pręſtandi, quæ prudenter habetur iuxta præſentem praxim dum non conſtat contraria voluntas eiuſdem. Ita *notant Doctores relati*. Siquis tamen ſine licẽtia ſaltem præſumpta miniſtrat Euchariſtiam alienis ouibus, grauiter peccat: Quod ſi non ſit Sacerdos, ſit irregularis; nam exercet actum Ordinis, quem non habet; Siquidem auctoritate propria diſpenſare Sacramẽtum iſtud eſt actus ordinis ſacerdotalis. Si ſit religioſus, incurrit excommunicationem latam in *Clem. Relig. de Priu.* Videatur *Fagund. Præcep. 3. li. 1. c. 5. & l. 3. c. 2.*

19 An vero deficiente Parocho, vel iniquè denegante viaticum indigenti, poſſit quiuis ſacerdos illud miniſtrare? Negant *Nauar. c. 21. nu. 52. & c. 17. nu. 102. Syluest. excom. 7. S. Anton. par. 3. tit. 24. c. 54. Toletus li. 1. c. 36. n. 2.* Quia cum Euchariſtia nõ ſit Sacramentum ſimpliciter neceſſariũ, non prę́ſumitur voluntas Paſtoris circa talem commiſſionem. Melius affirmãt *Suar. ſup. Henriq. n. 2. Conin. n. 32. Fillinc. n. 266. Bonac. n. 10. Diana par. 5. tr. 3. reſol. 47. & 51. qui citant alios.* Probatur, quia præſumitur rationabilis conſenſus Paſtoris ſaltem mediati. Solent etiam Pontifices maioris clariratis gratia, quoties in priuilegijs excipiunt viaticum, declarare talem

talem exceptionem non intelligi, quãdo propter abſentiam Parochi, vel ob ſimilem cauſam eſſet neceſſitas. Iuuat ius naturale, quo tenemur Fidelibus ſubuenire, præſertim in ſpiritualibus, quando neceſſitas vrget; neceſſitas autem huius Sacramenti licet non ſit extrema, tamen eſt valdè grauis, & interdum pendet ab illo ſalus æterna morientis. Vnde ſoluitur fundamentum contrarium.

20 Hinc fit 1. non ſolum poſſe, ſed etiam teneri quemlibet Sacerdotem vel ſecularem, vel regularem in eo caſu miniſtrare viaticum morienti, qui non poteſt aliud recipere Sacramentum, ne morientem exponat periculo damnationis. Ita *Zambranus ſup. cap. 3. dub. 7. n. 7. Diana ea Reſ. 51.* Fit 2. in tali caſu, ſi non adſit alius Sacerdos, poſſe recipi viaticum à Sacerdote, quãuis excommunicatus vitandus, vel hæreticus, ſecluſo tamen ſcãdalo, & iniuria Religionis. Ita *Zamb. ſup. n. 2. Dian. reſol. 49. Laym. lib. 5. tract. 4. c. 7.* Nam quando non poteſt aliud Sacramẽtum recipi, vel quia Sacerdos eſt mutus, vel quia moribundus non petijt confeſſionem vllo modo, ſumma ſubeſt neceſſitas; cum non ita facilè contritionem eliciant, qui dediti non ſunt ſpiritualibus exercitijs Ergo tũc miniſtrandum eſt viaticum etiam à Miniſtris aliàs prohibitis. Conſonant *Suarez diſp. 72. ſect. 4. fine, & Petrus de Ledeſma de extr. vnct. c. 5. dub. vl.* qui colligunt ex cap. *Quod in te. de Pænit. & remiſ.* generalem vtiq; conceſſionem, vt quicunq; Sacerdos potens in articulo mortis abſoluere Sacramentaliter, poſſit etiam miniſtrare viaticum; & hoc nõ in fauorem talium Miniſtrorum, ſed ſolum Fidelium indigentium. Sic enim cenſuræ latæ ſunt in odium iniquorum, vt non cedant in grauiſſimum detrimentum bonorum.

21 Fit 3. in communione Paſchali non vrgere tantam neceſſitatem, vt abſente Parocho, poſſit Euchariſtia recipi à quouis alio Sacerdote (niſi quis extra Parochiam peregrinetur) quippè facilè poteſt expectari Parochus, & interim, ſiquis egeat communione, poterit ex deuotione communicare, rurſusq; cõmunicare poſtea de manu Parochi ad ſatisfaciendum communioni Paſchali. Sic *Fillu. ſ. p. Suarez ſect. 2. Fagund. Precept. 3. lib. 3. ca. 2. n. 21. Card. de Lugo diſp. 18. n. 53.*

P. Lugo de Sacramentis.

CAP. XI. QVÆST. III.

Vtrum Regulares poſſint Euchariſtiam miniſtrare?

22 CErtum eſt, iure communi non poſſe iuxtà ſuperius dicta *n. 16.* Quin imò Regulares Euchariſtiam, vel Extremam vnctionem miniſtrantes ſine licentia Parochi præter caſus expreſſos in iure, incurrunt excommunicationẽ ipſo iure latam in Clem. *Religioſi, de Priuil. & Papæ reſeruatam*. Quæ cenſura comprehendit 1. Religioſos, *qui præſumpſerint*, non verò, qui putent ex ignorantia ſibi licere tale miniſterium, 2. qui miniſtrant laicis, aut clericis ſecularibus, nõ verò, qui miniſtrant alijs Religioſis, 3. qui miniſtrãt non ſolum per modum viatici (vt aliqui limitant) ſed quomodolibet; quia verba legis generalia ſunt, vt notant *Suar. to. 3. diſp. 72. ſect. 2. Coninch q. 82. n. 19. Fagundez Precep. 3. lib. 3. c. 2.*

23 Poſt prædictam Clementinã habent Regulares plurima priuilegia Pontificũ, vt Euchariſtiæ Sacramẽtum omnibus fidelibus in ſuis Eccleſijs excepto die Paſchatis, & articulo mortis, miniſtrare poſſint, licentia Paſtorum minimè requiſita. Videatur *Bullar. Manuelis, & ipſe Manuel to. 1. Regular. q. 76. ar. 2. Miranda to. 1. q. 42. art. 2. Portel verb. Sacramentorum adminiſtratio, n. 8.* noſtrum compendium verb. *Euchariſtia, Suarez de Relig. tom. 4. tract. 10. lib. 9. c. 3. Iulius 2.* ſine Paſchatis exceptione conceſſit minimis, vt in ſuis Eccleſijs, quoties opus fuerit, poſſint Euchariſtiam miniſtrare. Verum *Suarez* cẽſet, per generalia verba non comprehendi communionem annuam, aut articuli mortis; quia caſus tam ſpecialis non cõprehenditur generali clauſula.

24 Hinc fit 1. poſſe Religioſos in ſuis Eccleſijs ſaltem extra tempus præcepti

miniſtrare Fidelibus Euchariſtiam; nam id expreſsè Pontifices concedunt. Ita *Suarez ſupra Coninch, & alii*. Fit 2. poſſe Sacerdotes ſeculares in Eccleſijs Regularium Euchariſtiam miniſtrare quibuſcunque perſonis de licentia Regularium. Ita *Coninch, numero 31. Manuel artic. 3. Miranda, artic. 4. Ioannes de Cruce in Epitome lib. 2. cap. 5. dub. 3. Henriquez lib. 8. cap. 55. numero 1. lit. C.* Compendium noſtrum *verb. Euchariſtia, numero 4.* Addunt *Manuel, & Henriquez*, ſufficere licentiam Æditui; & hoc etiam licere tempore interdicti, ſi ſeculares habeant facultatem communicandi tali tempore.

25 Fit 3. poſſe Religioſos vti prædicto priuilegio etiam in alienis Eccleſijs, dum ibi concionantur. Sic enim Societati Ieſu conceſſit *Paulus 3. Bulla 5.* & notat *Henriquez ſup.* Quin etiam *Ioan de Cruce ſup. cap. 6. dub. 5.* ſimpliciter aſſerit, poſſe Religioſos etiam extra ſuos Conuentus Euchariſtiam miniſtrare. Quia ſecundum Abbatem in cap. *Tuam, & in cap. cum Capella, de Priuil.* quando datur exceptio ratione perſonæ, comitatur perſonam; & priuilegia conceſſa Regularibus ad Sacramenta miniſtranda non dantur ratione loci, ſed ratione perſonæ. Confirmat; quia *Pius 4. Bulla 3. & Pius 5. Bulla 7.* concedunt Religioſis, poſſint vbilibet etiam extra conuentum miniſtrare fidelibus Pœnitentiam, & Euchariſtiam. At expedit (inquit *Henriquez*) in aliena Eccleſia non fieri ſine licentia Parochi; quod nobis præſcribit N. P. Claudius in noſtro compendio, *verb. Euchariſtia, poſt §. ſecundum*.

26 Iam dubitatur 1. Quid per Paſcha, ſiue per diem Paſchatis intelligendum ſit in prædictis priuilegijs? Prima ſententia docet, intelligi diem Paſchatis materialiter; in illo non poſſint Regulares Euchariſtiam miniſtrare ſecularibus, ſiue communicent ad præceptum implendum, ſiue ſolum ex deuotione. Sic cenſent *Nauarrus cap. 21. numero 52. Henriquez lib. 8. cap. 55. numero 1. Azor tom. 1. lib. 7. cap. 41. quæſt. 7.* Probatur; quia, licet *Nicolaus 5.* exceperit feſtum Reſurrectionis, vbi totum tempus Paſchale videtur includi, tamen *Sixtus 4. & Leo 10.* diem Reſurrectionis dumtaxat excipiunt, & generaliter loquuntur de communione talis diei. Conſonat *P. Claudius in noſtro comp. verb. Euchariſtia, num. 2.* cum annotatione. *Fauent declarationes ſuper Trid. ſeſſ. 13. can. 9.*

Secunda ſententia communior, & probabilior aſſerit, mentem Pontificum fuiſſe communionem Paſchalem excipere non materialiter, ſed formaliter, ideſt illam, quâ præcepto ſatisfiat, quandocunq; fiat. Ita *Suar. to. 3. diſp. 72. ſect. 2. & de Relig. to. 4. trac. 10. lib 9. cap. 3. Coninch, q. 82. n. 31. Vazq. 3. p. diſp. 219. c. 4. Bonac. diſp. 4. q. 5. punct. 1. n. 12. Manuel to. 1. Regul. q. 56. art. 3. Layman lib. 5. trac. 4. c. 7. n. 4.* & alij communiter. Probatur; quia cum hæc exceptio facta ſit in fauorem Parochorum, ſine dubio reſpexit præceptum annuæ communionis, cui volunt Pontifices in Parochia ſatisfieri, non alibi. Confirmatur; nam alias ſequeretur, eũ, qui Dominica Palmarum in Eccleſijs Regularium communicauit, impleuiſſe præceptũ, nec teneri die Paſchatis in Parochia cõmunicare, ſi nolit eo die communionem accipere, quod aduerſarij non admittẽt. Sequeretur etiam, eum, qui die Iouis cõmunicauit in Parochia, ſi velit in Paſcha rurſus cõmunicare, debere Parochiã adire, vel cõmunionẽ omittere, quod eſt durũ, & contra praxim. Nec attendendus eſt materialis ſonus verborum, ſed intentio Pontificum. Hanc ſententiam ſequuntur noſtræ *conſtitutiones p. 7. c. 4. lit. D.* ex illaq; colligunt, poſſe die Paſchatis in noſtris Eccleſijs illos cõmunicare, qui iam ſuis Parochijs ſatisfecerint.

28 Dubitatur 2. An etiam in Paſchate poſſint Regulares miniſtrare Fidelibus Euchariſtiam ad præceptum annuæ cõmunionis implendum? Affirmat prima ſententia, quam tenent *Manuel ſupra. Rosa in reſponſ. pars. 4. caſu 4. Ioannes de Cruce lib. 2. cap. 5. dub. 4. Hieron. Rodriguez in comp. reſol. 127. num. 3. Sorbus in comp. Priuilegiorum, verb. communicare.*

Diana

Digitized by Google

Diana p.2.tr.14.reſol.73. Probabilem reputat Fagundez lib.1.c.5.n.16. Pręcept.3. qui n.13.dicit, ita fuiſſe iudicatum in luſitania contra Parochum expoſtulantem cum Minoribus de hac re. Probatur; nã, vt habetur in *comp.Priuil. S.Hieronymi, §.2.& 6.Nicolaus 5. anno 1458. conceſſit, quod deputati, vel pro tempore deputandi confeſſores in Monaſterio. B. Mariæ de Guadalupe Sacramentum Euchariſtiæ quibuſcunque perſonis ad prædictum Monaſterium confluentibus, etiam in die Paſchatis miniſtrare liberè, & licitè poſſint; Diæceſanorum, aut cuiuslibet alterius licentia minimè requiſita.* Quod confirmauit Paulus 3. Et vt teſtatur Antonius Cardin., viuæ vocis oraculo declarauit; *quod ſic precepto Eccleſiæ ſatisfaciant, non obſtantibus contrarijs quibuſcunq;* Hanc autem, & alias conceſſiones vni Monaſterio *S.Hieronymi factas Pius 4.per Bullã*, quam expediuit Pius 5. fecit communes omnibus eiuſdem ordinis Monaſterijs, vt aſſerit *Manuel ſup.* Qua propter alijs etiã ordinibus communicari cenſentur.

29 Hinc inferunt *Manuel, & Ioannes de Cruce*, poſſe Regulares in articulo mortis miniſtrari viaticum; nam conceſſio communionis Paſchalis ad omnem obligatoriam extendenda videtur. Addit *Manuel ea q.56.art 6.* Peregrinos, & aduenas, & vagamundos iuxta ſententiam iſtam poſſe recipere à Regularibus communionem Paſchalem, per quam ſatisfaciant præcepto.

30 Independenter ab iſto priuilegio loqui videntur noſtræ *conſtit.p.7. c.4. lit.D.* quatenus aſſerunt, ad implendum præceptum communionis Paſchalis poſſe à noſtris communicari tam illos, qui facultatem haberent, quam peregrinos, & reliquos, quos ius excipit. *Henriq.li.8.c.55. n.1.lit.G.& Fagund.Pracep.3.lib.1. c.5.n.* 10. dicunt, peregrinos, & vagabundos, qui nullam habẽt Parochiam propriam, poſſe recipere communionem à Regularibus etiam ad præceptum implendum; nã in his ceſſat ratio prohibitionis, nimirum vt Paſtor cognoſcat ſuas oues, & oues cognoſcant ſuum Paſtorem; hi vero cum non habeant Parochiam ſtabilem, non cenſentur habere Parochum propriũ, quem recognoſcere teneantur.

31 Secunda ſententia negat, quãm tenent *Suar.de Relig.tom.4.trac.10.li 9. c.3. num.6.& 8. Portel in dubijs tom.1.verb.Sacramentorum adminiſtratio num. 5. Villalobos tom.1.tr 7.diffic 47.nu.4. Nuñus 3.p. qu.83.art.4.concl.5. Bonac. de Sacr.diſp.4. q.5. punc.1.nu.12. Fagund.ſup.nu.16.& alij communiter.* Probatur 1. nam *declaratio Cardin.4.p.fol.* 151 cenſet, ſeculares etiam in Regularium monaſterijs ſeruientes nõ ſatisfacere huic præcepto, niſi communicent in ſua Parochia: *Farinac.ſuper Trid. ſeſ.13.can.9.* refert, *declaraſſe Cardinales anno 1586.die 23.Ianuarij*, communicãtes de manu Regularium tempore Paſchali non ſatisfacere pręcepto, quod equidem obligat, vt omnis Fidelis à proprio Parocho recipiat communionem annuam.

Probatur 2. quia Pontifices ſæpè declararunt, mẽtem eſſe ſuam, vt ius Parochorum quoad communionem obligatoriã ſeruetur illęſum. Quapropter illa conceſſionis extenſio tam ampla per duplicem cõmunicationem generalem .ſ. ad omnia Monaſteria talis ordinis, & poſtmodũ ad omnes Religiones in tãtum præiudicium Parochorum aliena prorſus videtur ab intentione Pontificũ; ac eſſe talis, vt ſub generali clauſula communicationum comprehendẽda non ſit ob ſpecialem rei difficultatem. Vnde prudenter ortum eſt, vt aliæ Religiones non auſæ fuerint vti tali priuilegio; nec conſtat, reliqua Monaſteria S.Hieronymi eodem vti, niſi pro ſuis familiaribus, aut alijs ita ſibi coniunctis, vt difficile poſſint in Parochia forſan diſtante communicare.

32 Suppono 1. poſſe Regulares miniſtrare communionem etiam obligatoriam ſuis familiaribus, vt dixi *ſup.cap.10.nu.13.* Suppono 2. poſſe pariter aliis ſecularibus miniſtrare talem communionem, ſi prudenter præſumitur voluntas Paſtoris, vt ibi dixi *nu.* 10. Suppono 3. Regulares, qui ſunt Parochi, poſse miniſtrare ſuis ouibus Euchariſtiam ad pręceptum implendum, ſicut alios Parochos, vt eſt notum, & no-

tat *Fagundez ſup.n.*12. Suppono 4. poſſe Regulares miniſtrare communionē Paſchalem ſæcularibus ad præceptum implendum, ſi neceſſitas vrgeat; hanc enim limitationem adhibet *Paulus* 3. quando communionem obligatoriam excipit à priuilegio conceſſo ſocietati Ieſu Cenſebitur autem vrgere neceſſitas, quoties aliquis eſt impotens ad communicandum in ſua Parochia, & ad petendam facultatem à ſuo Parocho; tunc enim non poteſt iſte præceptum implere, niſi communionem accipiat ab alio Sacerdote ſæculari, vel Regulari. Debebit autem in eo caſu Fidelis ſatisfacere poſtea ſuo Parocho, qui, ſi de neceſſitate, quæ occurrit, & de communione recepta ſufficiens acceperit teſtimonium, non poterit cogere ſubditum ad iterum communicandum. Ita *Suar. ſup. num.* 8.

33 His ſuppoſitis cenſeo; primam ſententiam, & ſi forſan probabilis ſit ſpeculatiuè, nō poſſe prudenter ad praxim deduci propter maximā offenſionē Paſtorū Eccleſiæ, quæ communiter inde ſequeretur. Ita fatentur ipſiuſmet Authores. Manuel illo art. 3. ſic inquit: *licet ſupradicta ſint verb. Religioſi tamen non debent publicare, ſe habere licentiam generalem ad communicandum Fideles in die paſchatis; Cum curati hoc egrè ferant, & Epiſcopi maximè contradicant. Debent igitur dictis priuilegiis vti non paſſim, ſed prudenter, & cautè.* Idem aſſerit *Hieron. Rod. ſupra Diana quoq;* ſic ait. *Ex dictis remanet ſatis probabilis iſta ſententia, ſed ego conſulerem, vt Regulares in tali caſu faueant parochis, & talem ſententiam in praxim non deducant. Fagundez* poſtquam aſſeruit, vtramq; ſententiam eſſe probabilem, addit, ſtandum eſſe ſententiæ neganti; nec fundamenta contrariæ, nec Authores illius tantum habere roboris, vt illos poſſimus ſecurè ſequi.

34 Itaq; proferenda eſt ſecunda ſententia, & in praxi tenenda prorſus. Ideò Soſtrum compendium nullam illius priuilegij mentionem fecit; imò Regula 27. Sacerdotum iubetur confeſſarius noſtræ ſocietatis, vt moneat pœnitentes ſuos tēpore Paſchali debere ſemel in ſua Parochia communicare. Iuxta ſententiam iſtam dicit *Manuel tom.*1.*q.*56.*art.*6. peregrinos, & aduenas non poſſe communionem Paſchalem à Regularib. accipere, ſed à Parochis locorum, vbi tali tempore reperiuntur, iuxta *conſtitut Eugenij* 4. Conſonat 4. *Alex. Peregrin. in ſcholiis ad priuilegia Theatinor. p.*1. *tit. communicare* §. 2. Et quidem quoad vagabundos, qui nullibi fixum habent domiciliū, videtur hoc certum; cum enim non habeant alium proprium Paſtorem, verè ſubditi ſunt illi Parocho, in cuius Parochia tali tempore commorantur; & per conſequens ibi debent implere præceptum: Nam ibi cenſentur habere domicilium eo modo, quo ſunt illius capaces. Ita notat *Suar. eo n.*8.

35 Peregrinos vero, qui fixum domicilium habent alibi, propriumq; Parochū, cui poſtea ſatisfacete tenētur, probabile reputat *Suar. nu.*9. poſſe recipere cōmunionem ab illis, qui poſſunt alijs tēporib. Euchariſtiam adminiſtrare. Quippe propter excuſationem illud tempus tāquam liberum reputatur; Conſonat *Zambrano c.*3. *dub.*7. *n.*5. Verum *cum Eugenius* 4. *declarauerit* (vt teſtantur *Manuel, & Suar. ſup.*) peregrinantem, qui fuerit in aliena Parochia tempore Paſchatis, illius incolam cenſeri, quoad receptionē Sacramētorum; iam iſti Parochum habent, à quo tunc debeant recipere cōmunionem, & non ab alio, quod probabilius reputat *Suar. n.*10. Verum *Sanch. de Matr. lib.*3. *diſp.*23. *n.*7. dicit, *Eugen.* id conceſſiſſe in fauorem peregrinorū ad tollendos ſcrupulos, nec illos obligaſſe, vt talibus Parochis ſubijcerentur; citat *Manuel. & Henriqu.* qui certè non id ſentiunt; ſequuntur autem iſtas doctrinam *Fagund. Precept.* 1. *lib.*1. *cap.* 8. *nu.*5. *Tamburin.*, *& Portel,* quos ſequitur *Diana p.*3. *tr.*2. *reſ.*22. Aliis vero talis ſententia non arridet, ſed ſentiunt *cum Suario*.

Quia tamen Parochi talis loci non ſolent multum curare de peregrinis, ſeu vagabundis, præſertim ſi citò diſceſſuri ſint, facilè præſumi poteſt Parochi con-

cōſenſus,vt aduenæ, ſeu viatores recipiāt communionē, à quo maluerint;& ita poterunt Regulares his miniſtrare communionem Paſchalem ex hac prudenti præſumptione. Quod videtur amplecti noſtra ſocietas: Siquidem *7.p.cōſt.c.4.lit.D.* admittit peregrinos in noſtris Eccleſijs ad communionem Paſchalem. Ego tamen attenderem conſuetudinem loci; nam hæc poſt tacitum conſenſū Paſtorū indicare, ſi peregrinorum communionē non curent. Si verò deſignent ſpecialem Parochiam pro peregrinis (vt deſignari ſolet Eccleſia Cathedralis) videntur Paſtores ipſorum cōmunionem ibi poſtulare. Fundamentum primæ ſententiæ ſoluitur ex dictis *n.31*. Adde, priuilegium illud videri conceſſum, non tam in fauorē Regulariū, quā peregrinātiū ad illū tēplū B.Virg., ac proi ndè non comprehēdi ſub generali communicatione priuilegiorū.

CAP. XI. QVÆST. IV.

Vtrum qui Bullam habet Cruciatæ, poſſit Euchariſtiam a quolibet Sacerdote recipere?

36 Affirmat prima ſententia, quā tenēt *Vazq.3.p.diſp.219.c.5.n.47.* & *Diana p.1.tr.11.reſ.20.* Probatur ex illis Bullæ verbis, vbi conceditur, *vt poſſit Euchariſtiam, & alia Sacramēta, præterquam in die Paſchatis recipere*, quæ conceſſio non videtur ad tempus interdicti reſtringi; nam in Hiſpana Bulla dicitur. *Que puedan recebir el Sacramento de la Euchariſtia, y los demas Sacramentos (ſaluo el dia de Paſcua) aunque ſea en tiempo de Entredicho*. Quæ verba non reſtringunt conceſſionem ad tempus interdicti, ſed potius ampliant, vt quouis tempore poſſit eligi Miniſter, à quo ſine conſenſu Parochi recipiatur Euchariſtia, quamuis ſit tempus interdicti, præterquam in die Paſchatis.

Vnde confirmatur hęc ſententia: Quia, ſi conceſſio non eſſet eligendi Miniſtrū, fruſtra fieret exceptio diei Paſchatis, ſiquidem tempore interdicti, ſiquis etiam in Oratorio priuato recipiat Euchariſtiam à Parocho, vel cum eius licentia die Paſchatis, ſine dubio ſatisfacit pręcepto communionis. Igitur hæc conceſſio præſcindit à licentia Parochi, & ideò cōmunionem Paſchalem excepit, ſicut etiam excipitur in priuilegijs Regularium. Hanc doctrinam extendunt etiam ad Extremam vnctionem.

37 Secunda ſententia probabilior negat, virtute Bullæ poſſe recipi cōmunionē à quolibet Sacerdote ſine cōſenſu Parochi ſaltem præſumpto. Sic docent *Suarez 3.p.to.3.diſp.72.ſec.2. Manuel in Bulla p.1. Addit.ad §.5.n.31. Car.de Lugo de Euch. diſp.18.n.45. Quintanad. to.1.tr.5. ſing.3.n.2. Nuñus 3.p.q.82.a.3. qui contrariam vocat improbabilē*. Probatur ex ipſis Bullæ verbis, quibus conceditur facultas *tempore interdicti celebrandi, vel audiendi ſacrum ſimul cum ſuis familiaribus in Eccleſiis, monaſterijs, vel Oratoriis priuatis ab ordinario deſignatis, et viſitatis, et accipiendi Euchariſtiam, et alia Sacramenta, dum tamen ipſi interdicto cauſam non dederint*. Vbi ſatis apparet, ſolum dari priuilegium quoad circumſtantiam interdicti, non quoad circumſtantiam Miniſtri.

38 Declaratur in particulari; Nam imprimis ibi non conceditur ſimpliciter facultas celebrandi, vel faciendi celebrare in oratorio priuato, ſed ſolū id faciendi tempore interdicti, ſuppoſita videlicet aliundè facultate legitima talis Oratorij. Quod conſtat ex praxi; nam poſtquam Paulus 5. prohibuit, ne concederent ordinarij facultatem celebrandi Miſſam in oratorijs domeſticis, adhuc in Bulla ponuntur prædicta verba, nec tamen vllus, & ſi Bullam habeat, vtitur oratorio priuato ſine facultate ſummi Pontificis. Deindè quoad cętera Sacramenta quæ concedit ibi, ſcilicet Pęnitentiam, & extremā vnctionem, certum videtur, non dari facultatem eligendi Miniſtrum, a quo Sacramentaliter abſoluatur, cum non requirat approbationem ordinarij, quam expreſsè requirit infra, dum talem electionem concedit.

Digitized by Google

Similiter praxis oſtêdit, quamuis quis habeat Bullam, non poſſe citrà neceſſitatem recipere Sacramentum vnctionis, niſi à ſuo Parocho, vel de ipſius expreſſo conſenſu. Conſtat igitur, facultatem ibi non concedi circa Miniſtrum, ſed circa tempus interdicti; nimirum vt concedatur ibi ſolum facultas recipiendi Sacramentum Euchariſtiæ, vel Pœnitentiæ, vel Extremæ Vnctionis (ſcilicet a legitimis Miniſtris) non obſtante interdicto locali.

39 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, hæc eſſe verba Bullæ Hiſpanę. *Que puedan aun en tiempo de Entredicho oir Miſſa en las yglesias, y Monaſterios; o en Oratorio particular ſeñalado, y viſitado por el Ordinario dezir Miſſa, y otros diuinos officios por ſus perſonas, ſi fueren Presbyteros, o hazerlos celebrar a otros en ſu preſencia, y de ſus familiares, y parientes; y recebir el S. Sacr. de la Euchariſtia, y los demas Sacramentos, ſaluo enel dia de la Paſcua, conque ellos no ayan dado cauſa al tal Entredicho.* In quibus verbis illa priora, *a un en tiempo de Entredicho*, non ſignificant, dari talem facultatem pro diebus alijs, & ad interdicti tempus extendi, ſed ſolum dari pro tempore interdicti; Sicut ſi diceretur, concedimus, vt etiam diebus feſtis in tali opere laboreris, non eſt ſenſus, quod detur quoq; facultas pro diebus alijs, ſed quod detur pro feſtis non obſtante prohibitione.

40 Ad confirmationem reſpondetur, excipi diem Paſchæ, nam in alijs diebus recipere poſſunt Euchariſtiam à Regularibus, vt vidimus *q.3.n.23.* poſſunt etiam à Sacerdotibus ſecularibus cũ præſumpta facultate Paſtoris, quæ communiter habetur, vt diximus, *q.2. n.18.* At in die Paſchatis, ſiue formaliter pro communione Paſchali requiritur expreſſus conſenſus Paſtoris, vt habens Bullam accipiat à Regulari, vel ſeculari Sacerdote talem communionem etiam tempore interdicti.

41 De obligatione Miniſtrorum circa diſpenſationem Euchariſtiæ, nimirum quis, & quando, & quanto diſcrimine; Quibus etiam debeant illam miniſtrare, vel denegare: diximus *lib.1.c.2.& 6.*

CAP. XI. QVÆST. V.

Vtrum aliquis aliquando poſſit communicare ſe ipſum?

42 NOn loquimur de Sacerdote celebrante, qui nõ ſolum poteſt, ſed debet cõmunicare ſe ipſum, vt ſacrificium ſumat. Idẽ eſt de Sacerdote faciẽte ſacrum officiũ in Paraſceue iuxtà ritũ Eccleſiæ; nam licet tunc non conſecret, verè perficit ſacrificium diei præcedẽtis; quapropter illa non eſt cõmunio propriè laica, ſed potius Sacerdotalis, vt bene notat *Cardin. de Lugo diſp.18. num. 29.* loquimur itaq; de communione laica, quæ fit extra Miſſam. Et conueniunt Doctores 1. extra caſum neceſſitatis regulariter non licere; quoniam Eccleſiæ conſuetudo præſcribit, vt qui non celebrans communicat, de manu alterius Sacerdotis Euchariſtiam accipiat. Ita *Suar. to.3. diſp.72. ſect.3. Filliuc. tr.4. n.285. Coninch. q.82. n.24.* Tunc enim, etiamſi ſit Sacerdos, gerit perſonam ouis, & ſubinde debet a ſuo Paſtore, vel de ipſius licentia recipere pabulum iſtud.

43 Conueniunt 2. non extare ius vllum quod neceſſario requirat diſtinctionem inter miniſtrantem, & recipientem hoc Sacramentum. Patet, quia nec ſcriptum legitur, nec ex conſuetudine colligitur, cum olim Fideles communicarent ſe ipſos. Imò cum hoc Sacramentum inſtitutũ ſit per modũ cibi, videtur eius inſtitutioni conſonum, vt ſicut cibus à manducante ſumitur, ſic Euchariſtia ſumeretur ab ipſo cõmunicante. Cęterum ex vi iuris diſpenſandi, quod non omnes habẽt, oritur cõmunis neceſſitas diſtinctionis inter dantem, & accipientem. Cum enim ſumere ſit diſpenſare, qui non habet ius Euchariſtiam diſpenſandi, non poteſt ſibi ſumere. Quare nullus non Sacerdos, vel non habens facultatem miniſtrandi poteſt regulariter cõmunicare ſe ipſum: Sacerdotes vero, cum more laicorum com-

Digitized by Google

communicant vel in morbo, vel in alterius Sacerdotis Miſſa, moraliter neceſſarium eſt, vt ab alio recipiant communionē, & inde conſuetudo manauit recipiendi regulariter Euchariſtiam ab alio.

44 Conueniunt 3. poſſe Sacerdotem in neceſſitate communicare ſe ipſum, vt ſi iaceret moribundus, & poſſet ex ſacrario conſecratam hoſtiam ſibi ſumere, nec adeſſet alius, qui poſſet illam miniſtrare. *Sic Suarez, & Filliucius ſupra Coninch, n.25. Zambranus cap.3. dub.6. nu.6. Caietanus in ſumma verb. communionis miniſter. Villalobos to.1. tract.7. diffic.48. Vazquez 3. pa. diſp.219. n.17. Fagund. Precep. 3. lib.3. ca.3. n.7.* Rationem reddunt; quia Sacerdos eſt proprius Miniſter huius Sacramenti, nec in illo caſu prohibetur vllo iure ſibimet miniſtrare: Sicut ergo poteſt cuiuis alteri ſimiliter indigenti, poterit ſibimet Euchariſtiam miniſtrare.

45 Verum hoc eget expoſitione; cum enim communio ſacerdotis extra Miſsā laica ſit, & ita vocetur in Concilijs, debet ad illam conſiderari ſacerdos, ac ſi eſſet laicus; nec ſacerdotium pręcisè dat illi iuriſdictionem neceſſariam ad Euchariſtiā miniſtrandam ſibi vel alijs, vt oſtendimus *ſupr. nu.16.* Quare ſacerdos extra Miſsam non minus dependet à ſuo Paſtore quoad Euchariſtiæ receptionem, quàm alij Fideles, ac proindè nō poteſt, niſi de manu, vel licentia Paſtoris communicare. Quod indicat *Clement. Religioſi. de Priuilegijs*, vbi puniuntur Religioſi, qui ſine Parochi conſenſu, *Clericis, aut Laicis Sacramentum Euchariſtia miniſtrare præſumpſerint*. Generalis quippè locutio clericos omnes comprehendit.

46 Adde, quamuis ſufficiat præſumpta voluntas Parochi, vt ſacerdos ex delegata iuriſdictione miniſtret Euchariſtiam alijs, vt diximus *ſup. num.18.* at reſpectu ſui non poteſt propriè iuriſdictionem accipere; Poteſt tamen ex facultate ſui Paſtoris, vt inſtrumētum ipſius ſumere ſibimet Euchariſtiam, vt rectè notat *Cardinal. de Lugo ſup. nu.32.* Iam ergo dicimus, adeſſe talem facultatem, vt ſacerdotes aliquando ſemetipſos communicent. Nam in *Concil. Niceno.1. can.14. iubentur Diaconi accipere ſecundum ordinem poſt presbyteros ab Epiſcopo, vel à Presbytero Sac. communionem. Quod ſi non fuerit in præſenti vel Epiſcopus, vel Presbyter, tunc ipſi proferant, & edant.* Cum autem omnes ſacerdotes Diaconi ſint; iam hinc habent facultatem, vt in abſentia ſacerdotis, qui miniſtrare poſſit, & velit poſſint communicare ſeipſos.

47 Iam ſit dubium 1. An extra caſum neceſſitatis extendatur hæc facultas? Negāt *Caiet. Filliuc. & Villal. ſup.* Quia non præſumitur conceſſa, niſi pro mortis articulo, ne ſacerdos, vel Diaconus ſine viatico decedat, quando non poteſt illud ab alio recipere. Melius affirmant *Suar. Vazqu. Fagund. ſup. Laym. lib.5. tr.4. cap.7. n.4. Manuel, Viualdus, Poſſeuin., & alij*, quos ſequitur *Bonac. diſp.4. q.5. punc.1. n.13. Syluius, & Homobonus*, quos ſequitur *Diana part. 2. tr.14. Reſol.53. & par.3. tract.4. Reſol.47.* dum non ſit alius ſacerdos, à quo recipi poſſit, nec ſequatur ſcandalum, quod facilè vitari poteſt, ſi ſacerdos id ſecreto faciat, vel moneat aſtantes, id ſibi licere vel ratione feſti ſolemnis, vel ſolius deuotionis. Probatur ex illo *Canone Conc. Niceni*, qui non eſt reuocatus, & abſolutè concedit facultatem ſine reſtrictione ad articulum mortis vel ad ſimilem neceſſitatem.

48 Quare pariter Diaconus in abſentia ſacerdotis poterit cōmunicare ſeipſum, non ſolum in articulo mortis, ne ſine viatico decedat, vt aſſerunt *Bonacin. ſup. Coninch. n.26. Sà verb. Euchariſtia. nu.32.* Sed etiam extra talem articulum, vt notat *Vazquez.* Nam ille canon Diaconis concedit facultatem communicandi ſeipſos, nec illam limitat ad mortis articulum; ſecluſo tamen ſcandalo iuxta præſcriptum iuris naturalis; & ſuppoſita neceſſitate, quæ ſufficiat, vt Diaconus in abſentia Parochi poſſit Euchariſtiam ſibi miniſtrare, raroque continget, vt dixi *numer.7.*

49 Sit dubium 2. An pręſente Diacono poſſit Sacerdos communicare ſe ipſum? Negant *Vazquez, et Fagundez ſup.* quia

Digitized by Google

cum in eo caſu Diaconus ſit legitimus Miniſter, & Sacerdos communicet, vt laicus, debet Euchariſtiam de manu Diaconi recipere. Per oppoſitum *Durandus in 4.diſt.13.quæſt.4.num.7.* docet, ſi Sacerdos ægrotet, & non adſit niſi Diaconus, qui Sacramentum deferat, debere Sacerdotem proprijs manibus communicare ſe ipſum. Nam in præſentia Sacerdotis non poteſt Diaconus Euchariſtiam miniſtrare, quod ſequuntur *Suarez, & Filliucius ſup.*

Ego cenſeo cum *Præpoſito 3.p.q.82.ar.4.dub.1. num.11. Ochagauia tract.3. de Euchar. q.4. num. 6.* poſſe Diaconum Sacerdoti moribūdo proprijs manibus Euchariſtiam miniſtrare. Quoniam in eo caſu verè Miniſter eſt ſufficiēs, vt dixi *n.7.* & præſentia Sacerdotis volentis Euchariſtiam miniſtrare impedit Diaconū reſpectu aliorum, non reſpectu ipſiuſmet Sacerdotis communicaturi. Congruum etiam eſt, vt Sacerdos moribundus, dum communicat more laicorum, de manu Diaconi communionem accipiat; nec proprijs manibus, quæ ſolent ex morbo debiles eſſe, vel immundæ, ſacram hoſtiam contrectet. Quando vero Sacerdos ſanus communicare vult ex deuotione, nec adeſt alius Sacerdos, ſed Diaconus, melius faciet, ſi de manu Diaconi recipiat communionem; nam hoc eſt magis conforme praxi communi. Verum non video, cur ad id obligandus ſit, cum canon Concilij Nicæni ſolam abſentiam Presbyteri requirat. Similiter Diaconus, de quo canon ille loquitur, dum adeſt alius Diaconus, melius faciet, ſi recipiat ab illo communionem; quamuis poſſit ipſe communicare ſe ipſum.

50 Sit dubium 3. An laici, vel Clerici Diacono inferiores poſſint aliquādo cōmunicare ſeipſos; Prima ſentētia negat, quam tenent *Præpoſitus ſup. Ochagauia n.7. Vazquez num.18. Zambranus num. 6. Hurtado de Euch. diſp.11. diffic.3. Tannerus tom.4. diſp.5.q.8.dub.8. n.182. Sylueſter, Henriquez, Armilla, Tabienna, Ledeſma, Sotus, Catherinus,* quos ſequitur *Fagund. ſup.n.8. Sà, Victoria, Poſſeuinus, Chamerota, Viualdus,* quos ſequitur *Bonacina ſup.num.6.* Probatur 1. *ex cap. Præſente, diſt.93.* vbi cum in caſu neceſſitatis ſoli Diacono concedatur facultas Euchariſtiam miniſtrandi; videtur etiam in eo caſu cæteris denegari. Probatur 2. quia neceſſitas Euchariſtiæ non eſt tanta, vt laicus, aut Clericus inferior Diacono poſſit in articulo mortis Euchariſtiam ſibi ſumere, non ſeruato communi ritu Eccleſiæ.

51 Probatur 3. quia nemo poteſt Euchariſtiam ſibi ſumere, niſi de voluntate ſaltem præſumpta Paſtoris, vel Eccleſiæ. Sed hæc volūtas nec habetur expreſsè, vt conſtat; nec poteſt prudenter præſumi, cum nunquam vel minimum indicium dederint talis voluntatis, vel laudando, vel approbando factum, vel oſtendendo propenſionem, vt fiat, ſicut illam oſtēdit circa communionem moribundi non ieiuni. Non ergo poteſt laicus ſibi ſumere viaticum. Confirmatur; quia conſuetudo tot ſeculorum arguit, id non licere; quāuis enim caſus rarus ſit, aliquando vero contingit, vt abſente Sacerdote quiſpiam vel infectus peſte, vel in periculo mortis conſtitutus ob imminens prælium, aut hoſtium incurſionem, vel ſimile diſcrimen, Euchariſtiam accipere poſſit è ſacrario; quod tamen in tot ſeculis neſcimus factum fuiſſe.

52 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *Caietanus Matth.26 Suarez to.3.diſp.72.ſect.3. Valentia to 4.diſp.6.q.10.punct.1. Filliuc.tr.4.n.285. Granado, 3. p.controu.6.tr.12.diſp.1.n.4. Layman l.5. tract.4.cap.7.n.4. Mercerus q.82.a.3.n.3. Chapeauilla de Euch.q.6. Diana p.3.tr.4. reſol.47. & p.5.tract.3. reſol.47. & p.8.tr. 1.reſol.48. vbi me citat, et alios; Inclinat Reginaldus lib.29.nu.93.* Probabilem eſſe dicunt *Coninch.q.82.n.27. Cardin. de Lugo, diſp.18.num.23.* Probatur; quia nullo iure diuino prohibetur; Canon cum autem in *c.Peruenit de cōſec.diſt.2.* loquitur extra neceſſitatem, in *cap. Præſente, diſt. 93.* non ſolam neceſſitatem grauiſſimam, ſed quamlibet moralem ſufficere decernit, vt Diaconus à Paſtore iuſſus mini-

Digitized by Google

miniſtret Euchariſtiam,vt diximus *num.* 6. Ergo non eſt,cur laicus nequeat communicare ſe ipſum, quoties in articulo mortis vrget præceptum diuinum communionis; & ſalus eius æterna forſan à communione pendet, ſi ſit ſolum attritus,& nequeat aliud Sacramentum recipere. Fauet exemplum Reginæ Scotiæ, quę martyrium ſubitura prius Euchariſtiam, quàm apud ſe habebat, proprijs manibus ſumpſit cum omnium laude; quamuis enim forſan habuerit Pontificis priuilegium,ſine illo tamen piè, ſanctèq; feciſſet,vt inquit *Suar.ſup.*

53 Dico 1. Certum eſt, ad euitandam irreuerentiam Euchariſtiæ, quæ ſit alioquin calcanda, vel combutenda, poſſe laicum, vel etiam fœminã accipere proprijs manibus Euchariſtiam; quia tunc pręualet pręceptum vitandi tanti Sacramenti contemptum,& opprobrium. Ita *Cardin.de Lugo ſup. nu.*25. *& Nos cap.6. n.16.& ca.7.n.65.* diximus cum alijs Doctoribus,ob eandem cauſam poſſe laicũ etiam non ieiunum, & in peccato ſumere Dominicum corpus,& ſanguinem. At quoad ſolam rationem ſumendi viaticũ. Dico 2. Prima ſententia communior eſt, verum ſecunda ſufficientem habet probabilitatem, vt tutò poſſit in praxim reduci conſequenter ad ea,quæ *ſupr.tradidimus nu.*11.*et ſeqq.* Vnde fundamenta primæ ſententiæ ſolui poſſunt.

54 Ad primum diximus *num.precedenti.* Ad ſecundum reſpondetur, ſummam eſſe poſſe neceſſitatem viatici, à quo pẽdeat æterna ſalus. Ad tertium ſubindè dicimus,pręſumi prudenter voluntatem Paſtoris, vel immediati, vel ſaltem mediati; Cum autem id rariſſimè contingat, non eſt mirum, ſi nec Eccleſia, nec Paſtores factum approbent, vel improbent. Et quidem Authores factum Reginæ Scotiæ ſatis approbant, & commendant, & quodlibet ſimile pariter commendarent; nec ideo carpuntur ab Eccleſia, nec carperentur, qui ſub debitis circumſtantijs, ſcandalo ſecluſo moribundi communicarent ſeipſos.

Ad confirmationem reſpõdetur, ſicut in ſimili diximus *ſupr. num.*13. rariſſimè futurum,vt aliquis laicus huius doctrinæ gnarus ſit, & in articulo, vel periculo mortis conſtitutus, ritèque diſpoſitus ad communionem habeat promptam Euchariſtiam,quàm ſumat, & nullus adſit, qui ritè miniſtret; Forſan interdum contigit, & quod in Scotiæ Regina propter eius dignitatem notum, & euulgatum fuit, in alijs minoris notæ vel non innotuit,vel non euulgatur. Nec conſuetudo negatiua pręualere poteſt contra tãtum antidotum tantæ neceſſitatis.

CAPVT XII.

De ritu Communionis.

1 Qva corporis diſpoſitione, compoſitione, ac externa circumſpectione debeant communicare Fideles, diximus *ſupra ca.7.num.2.& 3.* & 4. Quo tempore,ac loco, diximus *c.9. q.4.dub.5.* Quam frequenter, diximus *ibi dub.6.et q.5.* Iam vero ſit.

CAP. XII. QVÆST. I.

An laici debeant, vel poſſint ſub vtraque ſpecie communicare?

2 Vtrumque volunt Hæretici, quoniam vtraq; ſpecies pertinet ad integritatem, & perfectionẽ Sacramenti: Vtraq; videtur ſub illo præcepto comprehendi. *Hoc facite in meam commemorationem. Luc.*22. Vnde quidam etiam Catholici putant,initio latum fuiſſe pręceptum à Chriſto communicandi ſub vtraq; ſpecie,duraſſeq; per aliquod tempus, ſed iam Eccleſiam vel declaraſſe, ceſſauiſſe præceptum, vel in illo iuſtis de cauſis diſpenſaſſe. Sic *Claudius de Sainctes Repetit.*10. *cap.* 4. Probatur primò. Nam ſcripturæ verba, quib.probauimus

cap.

Digitized by Google

cap.9.q.1. neceſſitatem Euchariſtiæ, pariter probare videntur neceſſitatẽ ſumendi vtramque ſpeciem; ſiquidem de vtraque dixit Chriſtus *Ioan.6. Niſi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ergo vel concedendum eſt præceptum vtriuſque ſpeciei, vel negandum eſt præceptum communicandi.

Probatur ſecundò. Nam vt vidimus *cap.8.num.*18.& 33. hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum cibi, ſeu nutrimenti, vt intelligeremus, eſſe neceſſarium ad conſeruandam vitam ſpiritualem, ſicut corporale nutrimentum ad vitam materialem; Sed ad conſeruandam vitam materialem non minus neceſſarius eſt potus, quàm cibus, & vterque ſimul requiritur. Ergo ſimiliter ad conſeruandam vitam ſpiritualem vtraque ſimul ſpecies requiritur, nec ſufficit vna ſine altera.

3 Suppono primò. Celebrantem debere ſemper vtramque ſpeciem ſumere propter integritatem ſacrificij. Sic *Sanctus Thom.3.par.quæſt.*80.*art.*12.*& communiter Doctores.* Vt videbimus *libro* 5. *cap.2.quæſ.4.*

Suppono ſecundò. Communionem ſub vtraque ſpecie non eſſe per ſe malam, nec iure diuino prohibitam. Quippè non eſt contra præceptum naturale; Cum Euchariſtiæ inſtitutione ſuppoſita, vtriuſque ſpeciei ſumptio ſit actio ſacra, quę fieri poſſit reuerenter; nec contra diuinum pręceptum inductus olim fuiſſet vſus Eccleſiæ, quo frequenter populus ſpeciem vtramque ſumebat, vt conſtat *ex cap.Sacerdotes.1.quæſ.1.* latèque probant *Suarez tom.3. diſputat.71. ſectio.1. Filliuc.tract.4.num.200. Fagundez Præcept.3. libro tertio capite quarto cum alijs.*

4 Dico primò. Non eſt per ſe malum, nec iure diuino vetitum vnam ſpeciem accipere ſine altera. Sic *Bellarminus de Euchariſt. libro quarto capite 20. & ſequentibus. Suarez, & Fagundez ſupr.* Probatur quoad ius naturale. Nam res contenta tota ſubeſt ſingulis ſpeciebus; ſignificatio quoque ſcil. vnio membrorum cum Chriſto, vel inter ſe ſufficiẽter repræſentatur per vnicam ſpeciem; demum effectus integer confertur ſaltẽ quoad ſubſtantiam per ſingulas ſpecies. Ergo non eſt contra ius naturale ſumere dumtaxat vnam.

Quod autem non ſit contra ius diuinum. Probatur, quia Chriſtus Dominus aliquando ſub ſpecie ſolius panis præbuit Euchariſtiam, nimirum diſcipulis in Emaus, *Luc.24.* vt docet *Toletus in Ioan. cap.6.* Et in Eccleſia primitiua ſub ſola panis ſpecie communicabant Fideles. *Actor.2.num.42.* ibi. *Erant autem perſeuerantes in communicatione fractionis panis.* Vbi *Lyra, & vtraque Gloſſa communionem intelligunt, & fuiſſe ſub vna panis ſpecie,* probat latè *Coninch.qu.80. nu.115.& ſequentibus.* Notat etiam *Henriquez lib.8. cap.44.num.2. litt.G.* numquam fuiſſe generalem Eccleſiæ morem miniſtrandi laicis vtramque ſpeciem, ſed in quibuſdam tantum locis, aut Prouincijs. *Paulus item 1.Corint.10.* dixit: *Vnum corpus multi ſumus omnes, qui de vno pane participamus, & cap.11. ſub diſiunctione protulit. Quicumque manducauerit, vel biberit, &c.* Quare nec diuinum præceptum obligat ad alteram ſpeciem determinatè ſumendam, ſed confusè ſolum, vt docent *Bellarminus ſupr.cap.27. ad.8. Suarez ſect.2. Fagundez numer.14. & 17.*

5 Dico ſecundò. Nullum eſt præceptum diuinum obligans laicos ad communicandum aliquando ſub vtraq; ſpecie. Sic docent *S.Thomas 3.p.q.80.artic.12. Vazquez 3.par.diſp.216.c.2. & 3. Valentia tom.4.diſp.6.q.6.punc.5. Bellarminus ſup.cap.24. Coninch.num.112.* Definitur *in Concil.Conſtantienſi ſeſs.13.* & potiſſimum *in Tridentino ſeſs.21.ca.1.* Vbi probat noſtram concluſionem ex ſcriptura, & ex Eccleſiæ ſenſu, ac praxi.

6 Dico tertiò. Semper habuit Eccleſia poteſtatem, vt in Sacramentorum diſpenſatione, ſalua ipſorum ſubſtantia vel ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium vtilitati, vel ipſorum Sacramentorum

ve-

venerationi pro rerum, temporum, ac locorum varietate magis expedire iudicaret. Sic definit *Tridentinum ſeſ.21.c.2.* & probat ex *Paulo 1.Corint.4.& 6.& 11.* Vtens igitur hac poteſtate, validè, prudenterque prohibuit vſum Calicis omnibus extra ſacrificium communicantibus. Sic *Conc.Conſtantienſe ſup.* præcipit ſub excommunicationis pœna, ne vllus ſacerdos communicet populũ ſub vtraque ſpecie. Sic *Tridentinum ſupra cap.2. & can.2.* conſuetudinem, ac legem, qua tàm Laici, quàm Clerici quoque non celebrãtes ſub ſpecie ſolius panis communicare ſolent, approbat, & ſeruandam eſſe, decernit, dicens iuſtis de cauſis ad id adductam Eccleſiam fuiſſe.

Prima fuit ad vitandas hæreſes, de qua latè *Bellarminus cap.28.*

Secunda propter effuſionis periculum, dum miniſtratur, & periculum corruptionis, dum ſeruatur.

Tertia propter vſum vini difficilem in Regionibus ſeptemtrionalibus.

Quarta propter abſtemios. Quinta, vt ſacerdotes in hoc laicis excellerent; ſi non fructu iuxta ſuperius dicta *ca.4.q.2.* ſaltem ratione ſignificationis magis expreſsæ Dominicæ paſſionis. Et quamuis aliquo gratiæ augmento priuarentur laici, meritò potuit Eccleſia magis proſpicere reuerentiæ Sacramenti, quam vtilitati ſumentium.

7 Poteſt autem Eccleſia diſpenſare in hac prohibitione, cum ſit ſolius iuris Eccleſiaſtici; validè quidem ſine cauſa, licitè vero, ſi cauſa ſubſit. Sic *Clemens 6. diſpenſauit cum Rege Galliæ, Paulus 3. cum Bohæmis,* ſi retractarent errorem. Sic Romæ Diaconus miniſtrans in Miſſa ſolemni Summo Pontifici ſub vtraq; ſpecie communicat, & ſimilem conſuetudinem refert *Claudius Sainctes Repetition.10.ca.2. ſeruari Pariſijs in Conuentu Cluniacenſi.* Sic Imperator dum coronatur, vtramque ſpeciem recipit. Rex Galliæ tum in coronatione, tum in mortis articulo; Græci communiter; nec ideo reprehenduntur, nam id faciunt ex Eccleſiæ conſenſu ſaltem præſumpto. Videantur *Henriqu.lib.8.cap.44. Suarez 3. par.diſp.71. ſect.3. Vazquez 3. par. diſp. 216.cap.4.& alij Recentiores.*

8 Sine tali diſpenſatione ſignificant *Sotus in 4.diſt.13.q.2. ar.6.ad 1.& Toletus lib.2.cap.9.* numquam poſſe laicum ſumere ſanguinis ſpeciem; quamuis ſpecies vini corrumpenda ſit. Melius tamen *Suarez, & Vazquez ſupra, Coninch.q.83. num.271. Filliucius trac.4.n.203. Fagundez Precept.3.lib.3.cap.4. Diana par.5. trac.3.Reſol.34.* docent, ſine diſpenſatione poſſe laicum ſumere ſanguinem ob euitandam irreuerentiam Sacramenti, nimirum ſi ſacerdos poſt conſecratum, & ante ſumptum Calicem deficiat, nec adſit alius ſacerdos, à quo poſſit ſumi, ſed prudenter timeatur, ſpecies vini conſecrati vel deuenturas in infidelium poteſtatem, vel effundendas, vel corrumpendas: Quia præceptum Eccleſiaſticum ob maiorem Sacramenti reuerentiam inductum non obligat cum manifeſto periculo maioris irreuerentiæ, qualis reputatur vel infidelium irriſio, vel ſpecierum conſumptio: Quare Nos hanc ſententiam ſecuti ſumus *cap. 7. quæſtione 7. numero 64.*

Similiter ſi ſanguis Dominicus cadat in terram, nec adſit ſacerdos, qui velit illum lambere, poteſt lambere laicus, vt contra nonnullos tenent *Suarez, & Filliucius, & Fagundez ſupra,* monent autem in his caſibus, eſſe cauendum ſcandalum, & curandum, vt reuerenter admodum ſanguis recipiatur.

9 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur ex *Tridentino ſeſs.21. cap.1.* quamuis Chriſtus Dominus in vltima Cœna Sacramentum iſtud inſtituit, & Apoſtolis tradidit ſub duplici ſpecie, non ideo voluiſſe Fideles omnes ad vtramque recipiendam obligare.

Quapropter illa verba. *Hoc facite in meam commemorationem* ad omnes quidem Fideles diriguntur, non tamen eodem modo, ſed iuxta munus ſingulorum, videlicet, vt illam actionem, prout ad ſingulos ſpectat, ſinguli preſtent; Sacerdotes offerendo, conſecrando, ſumen-

do

do vtramque ſpeciem; Laici vero ſumẽdo, vel vnam, vel vtramque iuxta determinationem Eccleſiæ. Nec ex *Ioan.6.* in illis, vel ſimilibus verbis ſpecies vtramq; complectentibus colligitur diuinũ præceptum communionis ſub vtraque ſpecie. Cum ſępius etiam aſſerat de ſolo pane Chriſtus Dominus. *Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, & panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita*, & iterum. *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum*. Vt expendit *Trident. ſup.*

10 Ad ſecundum reſpondetur, illam proportionem cibi materialis cum ſpirituali debito modo conceptam, vtique probare; ſicut ad materialem vitam nutrimentum aliquod neceſſarium eſt ex lege naturæ, ſic eſſe neceſſarium ad vitã ſpiritualem ex inſtitutione diuina. Verum ſicut in cibis materialibus videmus, eſſe nonnullos ita humidos, vt pro cibo, & potu ſupplere poſſint, & aliquas eſſe potiones tales, vt ſine alio cibo poſſint diu vitam alere; ſic, & potiori iure fatendum eſt, cibum ſpiritualem, vbi continetur etiam ſanguis, per ſe ſufficere, pariterque potum, vbi caro continetur, ſufficienter nutrire.

CAP. XII. QVÆST. II.

Vtrum Sacerdos diuidere poſſit Hoſtiam conſecratam ad communicandum Laicum?

11 Prima ſententia negat abſolutè, docens id ſolum licere, quando moribundus non poteſt aliter communicare. Sic tenent *Graffis par.1. lib.2. cap. 33. num.31. Zambrano cap.3. dub.6. num. 7. Zanardus part.1. de Euchariſt. cap.9. num.15.* Probatur, quia ſacerdos conſumere debet totum ſacrificium, quod ſibi deſtinauit ſumendum. Ergo ſolum ob morientis neceſſitatem poterit hoſtiæ partem communicanti prębere.

Antecedens colligitur ex c. *Relatum*, & cap. *Comperimus, de conſecr. diſt.2.* Vbi ſacerdotes iubentur integra Sacramenta percipere. Fauet *Rubrica Miſſalis de Defectibus Miſſæ* §.10. *num.3.*

12 Secunda ſententia docet, cum non ſuppetit alia forma conſecrata, dari poſſe partem hoſtiæ laico communicare volenti ſolum ex deuotione. Sic tenent *S. Antonin, Syluest. Angelus, Paludanus*, quos ſequitur *Henriq. lib.8. cap.46. num. 2. litt.E. Bonacin. diſput.4. quæſ.5. pun.1. num.14. Sà verb. Euchariſtia numero 15. Poſſeuinus, Antonius de litteratis, Ochagauia, Granado, Scorza, Homobon.*, quos ſequitur *Diana par.2. tract.14. Reſol.37. part.3. trac.4 Reſol.34 part.5. tract.3. Reſol.54.* Probatur, quia ſacrificium non deſinit eſſe perfectum propter talis particulæ diſpenſationem, nec irrogatur iniuria, vel irreuerentia ſacrificio, ſi participes fiant aſtantes fructus realis hoſtiæ, partem eius realem ſuſcipiendo, ſicut participant fructum ſpiritualem ipſius. Et hæc ſententia probabilior mihi videtur.

13 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur negando antecedens, nec aptè colligitur ex illis textibus. Nam cap. *Relatum* loquitur contra ſacrificantes, qui nihil ſacrificij recipiebant in aliquibus Miſſis. Caput *Comperimus* loquitur contra ſacrificantes, qui ſumebant ſpeciem panis, & non ſpeciem vini; quod vtrumque repugnat integritati ſacrificij. Rubrica Miſſalis ſolum requirit, vt non ſuppetat alia hoſtia conſecrata, qua communicari poſſit infirmus; de ſano nihil dicit.

Et quamuis Synodus Toletana, quę celebrata fuit anno 1622. abſolutè prohibeat, ex hoſtia diuidi particulam ad laici communionem, intelligi debet, quando poſſunt aliæ formulæ conſecrari. Quod enim quidam aſſerunt, etiam in eo caſu nullam ſubeſſe culpam, cum nullum præceptum vetet, ex hoſtia diuidi particulam; falſum equidem eſt.

Quippè Rubrica pręſcribens, vt infirmo detur pars hoſtiæ, ſi non ſit alia conſecrata, ſatis apertè prohibet, ne detur hoſtiæ pars infirmo, nec à fortiori ſanis, quan-

quando ſuppetit alia conſecrata, vel facilè conſecrari poteſt. Ideo *Sà, Granado, Diana ſup.* cum alijs ad diuidendam hoſtiam pro communione laicorum requirunt, vt non ſuppetat alia.

CAP. XII. QVÆST. III.

An Sacerdos communicans geſtare debeat ſtolam?

14 LOquimur, quãdo Sacerdos communicat more laicorum, & affirmat prima ſententia, quàm tenet *Angelus verb. Sacerdos num. 4. Naldus verb. Miſſa n. 6. Homobonus tr. 4. par. 1. cap. 11. q. 106.* Probatur *ex cap. Eccleſiaſt. diſt. 23.* Vbi præſcribitur, *vt, cum Sacerdos ad ſolemnia Miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut Sacramentum corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam Orario vtroque humero circumſeptus, ita vt de vno, eodemque Orario ceruicem pariter, & vtrumque humerum premens, ſignum in ſuo appareat pectore crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debita ſubiacebit.* Vnde colligunt, obligationem eſſe grauem, ſi quidem imponitur excommunicationis pœna.

15 Secunda ſententia negat omnem obligationem. Quia textum illum capit de Sacerdote communicante, dum celebrat; quod indè colligit, quia loquitur de ſumente corpus, & ſanguinem Domini; cum Sacerdos communicans more laicorum, non ſumat ſanguinem ſub ſpecie vini, ac ſubindè non comprehendatur hoc præcepto, nec peccet ſic communicans ſine ſtola. Sic ſentiunt *Syluester verb. Sacerdos, numero quarto. Nauarrus capit. 21. num. 54. Graffis lib. 2. cap. 40. num. 2. Fagundez Præcept. 3. lib. 3. cap. 6. num. 1.*

16 Dico primò. Verè textus ille loquitur de communione ſacerdotis extra celebrationem. Nam id videtur magis conſonum eius verbis ſub diſiunctione referentibus ſacerdotem, vel celebrantem, vel communicantem. Nec obſtat Aduerſariorum coniectura; nam olim etiam extra ſacrificium ſub vtraque ſpecie communicabant Fideles. Ita *Gloſſa, & Turrecremata ibi, Suar. 3. part. tom. 3. diſp. 68. ſect. 1. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 28. q. 12. Reginaldus, lib. 29. nu. 112. Bonacina de Sacramentis diſp. 4. qu. 6. puncto 2. nu. 2. Pitigianus in 4. tomo primo diſt. 13. quæſt. 2. art. 5. Diana par. 2. tractat. 14. reſolut. 20.*

17 Dico ſecundò. Teneri ſubindè ſacerdotes communicantes extra celebrationem ſtolam gerere ſuper humeros, nam hæc ceremonia dimanans ex iure, receptaque praxi communi obligationem aliquam inducit. Ita ſignificant ferè Doctores citati, dum grauem ſolum obligationem ſub mortali ſecludunt. Conſonat *Andreas Piſcara in Praxi Cæremon. li. 2. ſect. 14. cap. 7. numero 5.* dicens. *Sacerdotes accedunt* (ſcilicet ad communicandum) *ſuper ſuperpelliceum habentes ſtolam coloris temporis conuenientis.* Idem aſſerit *Gauantus in Rubrica tomo primo part. 4. tit. 8. numero ſeptimo.* Et addit, omiſſionem huius cæremoniæ non eſſe mortale peccatum: Quod ego quoque ſentio cum Authoribus adductis numero præcedenti. Quia res non eſt admodum grauis, nec vſu communi tam grauis obligatio videtur recepta; ſicut nec obligatio gerendi ſuperpelliceum, ſeu formandi cum ſtola crucem in pectore: Siquidem hæc à viris timoratis omittuntur. Et in hoc ſenſu verum erit, quod dicunt *Azor, Pitigianus, & Diana*, decretum illud eſſe iam abrogatum vſu contrario: intellige, quoad obligationem ſub mortali, vel quoad alias circumſtantias.

18 Si petas, an laici decenter accedant ad Sacramenta recipienda enſe, pugioneque præcincti? Quidam Recentiores affirmãt de Religioſis militaribus: Nam hi portant arma tamquam habitum ſuæ Religionis in proteſtationem, & defenſionem Dei.

Qua-

Digitized by Google

Quare non debent ea deponere, cum maximè fidem profitentur, recipiendo Confirmationem, vel Euchariſtiam; imò nec in receptione Pœnitentiæ, cum illud tribunal non ſit contentioſum, ſicut tribunalia politica. Sic cenſet *Ioan. Sanchez diſputatio.45.numero tertio, et numero ſexto* Id extendit ad omnes laicos; quia putat, ibi nullam irreuerentiam contineri. Conſonat *Diana par.3. tra'tat.2.reſolut.30.* dum tamen non ſequatur ſcandalum, quod exiſtimat in tali caſu ferè ſemper ad futurum.

19 Equidem in ſtationibus militaribus, in portubus, in locis militiæ deditis ſolent omnes armis accincti recipere Sacramenta. Cœteri vero Fideles communiter arma deponunt, cum ad Sacramentum Euchariſtiæ, vel Confirmationis, vel Pœnitentiæ recipiendum accedunt in ſignum ſupplicis venerationis.

Non video tamen aliquod ius poſitiuum talem cæremoniam præcipiens. An autem præſcribatur iure naturali, multum pendet à conſuetudine, ac modo concipiendi genus aliquod irreuerentiæ in acceſſu cum armis, ſicut etiam cum chirotecis, vel habitu quopiam nimis profano, minusue decenti.

20 Rituale Romanum *tit. de Euchariſtia §.6.* ſic ait, *lampades coram eo* (ſcilicet hoc Sacramento) *plures, vel ſaltem vna die, noctuque perpetuo colluceat*. Quod etiam iniungunt *Barboſa de officio Parochi cap.20.numero 27.& Poſſeuinus capite 12.numero 68.* dicentes, ante Sacramentum Euchariſtiæ lampadem arſuram eſſe ſemper tum propter Sacramenti reuerentiam, ob quam etiam Miſſa dici non poteſt ſine lumine; tum item, vt ingredientes templum, ſciant, vbi primum adorare debeant præſentiam Saluatoris. Hinc infert *Quintanaduenas tomo primo trac.4.ſingul.1.* hoc præceptum obligare ſub peccato, quod erit veniale, ſi paruo tempore lumen ibi non adſit: Si vero per integrum diem, aut per tres, vel quatuor noctes voluntariè relinquatur Euchariſtia ſine lumine, peccare mortaliter illum, cui munus incumbit conſeruandi lumen illud. Cui ſanè conſentio, quoties nulla ſubeſt excuſatio vel inopię, vel contrarię praxis receptæ, vel ſimilis, quę legitima ſit.

CAP. XII. QVÆST. IV.

Quid requiratur ad licitam adminiſtrationem Euchariſtiæ.

21 EX ſupradictis conſtat, ex parte Sacramenti requiri, vt miniſtretur ſub ſpecie panis ritè conſecrati, nec ſub vtraq; ſpecie, nec ſub ſpecie ſola vini. Ex parte recipientium requiritur, vt ſint capaces, ritèque diſpoſiti. Ex parte miniſtrantis requiritur, vt habeat poteſtatem ordinis, & iuriſdictionis, debitamque diſpoſitionem, de qua diximus *lib.1.cap.2.qu.5.* Quomodo vero Sacramentum iſtud non ſit miniſtrandum indignis, nec recipiendum ab indignis, diximus *ibi cap.5.& 6.*

22 Quoad ritum externum communionis diximus, quà compoſitione communicandum ſit ſuperius in hoc *libro 4. capite ſeptimo numero 2.3.& 4.* Nunc addimus, eſſe ſeruandas omnes communionis circumſtantias, quas recepta conſuetudo, vel Eccleſiaſticæ leges præſcribunt.

Sic peccat grauiter ſacerdos, qui vel tempore per Eccleſiam interdicto, vel in loco prohibito ſine debita facultate miniſtrauerit Euchariam. Item ſi miniſtret ſine debito cultu, nempè ſi non ſit indutus ſaltem ſuperpelliceo, & ſtola, vt notant *Graffis lib.2.capite 40. Fagundez Precept.3.lib.3.cap.3.num.9. Bonac. diſp. 4.quæſtione quinta punct.2.numer.8. Suarez tom.3.diſput.72.ſectio.4.* qui dicunt, hæc eſſe neceſſaria ſub mortali. Nam ad decentiam tanto Sacramento debitam pertinent, & diſtrictè præcipiuntur in *cap. Sanè, de celebr. Miſſar.*

23 Ve-

23 Verum nota 1. Quamuis ſoleat lumen accendi,& confeſſio generalis præmitti cum quibuſdam precibus,quæ non poſſunt omitti ſine rationabili cauſa; nam aliqualem irreuerentiam contineret omiſſio voluntaria talium Rituum, quos Eccleſia præſcribit. At *Suarez, & Fagundez ſupra cenſent*, hæc non ita rigoroſè præcipi, vt ipſorum omiſſio ſecluſo tum ſcandalo, tum contemptu ſit mortale peccatum, ſed ſolum veniale. Certè quod lumen præcedat,quoties Euchariſtia defertur ad Infirmos, expreſsè præcipit illud *cap. Sanè iubens*, grauiter puniri tranſgreſſorem; vbi grauis culpa ſupponi videtur. Rituale quoque Romanum præcipit Euchariſtiam deferri cum lumine.

Cæterum quando longiùs, & difficiliùs iter obeundum eſt, & forſan etiam equitandum,preſcribit,vt vas,in quo Sacramentum defertur, burſa decenter ornata,& ad collum appenſa ſic includatur,& ad pectus alligetur, vt nec decidere, nec è pyxide Sacramentum excuti nequeat. De lumine, vel habitu,vel reliquo ritu pro tali caſu nihil decidit. Synodus *Hiſpalenſis tit. de cuſtod. Euch. cap. 1.* præcipit, vt Parochus in eo caſu via recta vadat ad infirmum deuotè recitans hymnos, & pſalmos, & portet illas formulas conſecratas dumtaxat, quæ dādæ ſunt infirmis, itaut redeat ſine Sacramento,quod approbat *Quintanad. ſupra ſingul. 8.*

24 Ego cenſeo cum *Poſſeuino capite 8. num. 4. & Barboſa ſup. cap. 2. num. 51.* quoad ea quæ non præcipiuntur expreſsè, ſeruandam eſſe conſuetudinem vbique receptam; & curandum eſſe, vt lumen vel ex cera, vel ex oleo ſaltem intra laternam incluſum integro itinere deferatur accenſum quoad fieri poſſit. Item ſi nō expediat, per longam viam indutum incedere ſuperpelliceo, & ſtola, ſaltem hæc deferat ſecum, vt in infirmi domo ipſis induatur ad Euchariſtiam miniſtrādam. Quod enim aſſerunt *Poſſeuinus, & Syluester*, quos ſequitur *Bonacina ſupra*. Nempè non poſſe Parochum Euchariſtiam ad infirmum deferre, quoties eam deferri nequit cum ſtola,& ſuperpelliceo præcedente lumine iuxta prædictum ca. *Sanè*, debet intelligi, quando diſtantia, vel qualitas viæ patitur talem ritum: ſecus ſi non patiatur illum. Quoniam neceſſitas, vel vtilitas communionis præſertim in articulo mortis preferenda videtur obſeruantiæ talis ritus.

25 Similiter quando Parochus non poterit Euchariſtiam miniſtrare morienti, niſi valdè feſtinanter currat, vt illum viuum reperiat. *Bonac. ſup. nu. 9. & Barboſa cap. 20. num. 46.* dicunt, non eſſe deferendam ob irreuerentiam Sacramēti. Miniſtrique ſimul indecentiam, & irriſionem ex tali feſtinatione prouēturam, quæ ſatis excuſare videtur à tale viaticō miniſtrando. *Quintanad. verò tractat. 4. ſing. 8.* cenſet, deferendam eſſe, niſi prudenter timeatur, vel Euchariſtiam fore pro lapſuram in terram, vel ſcandalum graue ſecuturum: Quod equidem rariſſimè continget; quippe viri cordati videntes Euchariſtiam veloci curſu deferri, prudenter iudicabunt, eſſe periculum in mora: Quod autem Parochus ab inſipientibus irrideatur, non illam excuſat ab obligatione miniſtrandi tali tempore Sacramentum,cuius irreuerentia proueniens ex feſtinatione poſtponi debet vtilitati recipientis, ob quam Euchariſtia quaſi cedit iuri ſuo.

26 In hac re prudenter conferendæ ſunt irreuerentia Sacramenti, & irriſio ſacerdotis cum neceſſitate vel vtilitate recipientis, vt appareat, quid rationabilius ſit. Certè quoties Parochus miniſtraturus Baptiſmum, vel Pœnitentiam, vel Extremam Vnctionem, probabilitatimet, proximum in peccato mortali deceſſurum, niſi feſtinet,& currat; fatentur Doctores,illum debere currere feſtinanter, etſi nondum integrè ſit indutus, aut ingruat pluuia, vel pruina, vel æſtus, aut ſacerdos ſit irridendus, vt fatuus; Tenetur .n. non ſolum honorem, & famam, ſed etiam vitā exponere pro ſalute ſuarum ouium, quando verſantur in extrema neceſſitate ſpirituali.

27 Vnde colligo 1 quoties infirmus nequit aliud Sacramentum præter Euchariſtiam recipere, prudenterque timetur eius damnatio, niſi recipiat viaticum; hoc eſſe miniſtrandum, etſi ſacerdos debeat currere feſtinanter, & omittere ritus accidentales communionis; quia tunc neceſſitas morientis præponderat reuerentiæ Sacramenti. Secus verò, ſi non vrgeat talis neceſſitas; quippe ſola communionis vtilitas non præponderat Euchariſtiæ venerationi.

Colligo ſecundò; Viaticum non eſſe deferendum ad infirmum, vt adoretur dumtaxat; nam eſt aliqualis irreuerentia tanti Domini; ſic docet *Sà verb. Euchariſtia num. 6.* ſic præſcribunt Rituale Romanum, & Congregatio Cardinalium.

28 Colligo tertiò: Sacerdotem, qui propter chiragram, vel aliam infirmitatem non poteſt Euchariſtiam Indice, ac pollice miniſtrare, non poſſe licitè illam alijs digitis conferre; licet enim tota manus ſit conſecrata; conſuetudo fert, vt Sacramenta, quæ non ſunt abſolutè neceſſaria quoad realem receptionem, conferantur indice, ac pollice; nec ab vſu communi recedendum eſt. Ita *Bonacina ſup. num.* 10. Intellige tamen, niſi neceſſitas ſpiritualis vrgeat vel extrema; vel grauiſſima; tunc enim quibuſlibet digitis miniſtrari debet.

Dum vero poteſt ſacerdos propria manu miniſtrare viaticum infectis, non eſſe vtendum inſtrumento quopiam, diximus hoc *libro quarto capite 9. quæſtione 4.*

LIBER

LIBER QVINTVS.

DE MISSA.

NOMEN Miſsa, quamuis non habeatur in ſcriptura, ſatis antiquum eſt in Eccleſia, et conſtat ex *Ambroſio libr. 5. epiſt. 33. & Aug. ſerm. 91. de tempore*. Quidam putant, eſſe vocem Hebraicam, & ſignificare oblationem, haberique *Deuter. 16. ver.* 10. Verum, ſi vox eſset Hebręa, retenta fuiſset in omnibus aliis linguis, ſicut vox *Alleluia. Oſanna, & ſimilis*. Alij volunt, eſse nomen latinum adiectiuum, cuius ſubſtantiuum oblatio, vel hoſtia ſubintelligatur. At melius alii ſentiunt, eſse nomen ſubſtantinum promiſſione, ſeu dimiſſione ſumptum, ſicut repulſa ſumitur pro repulſione, collecta pro collectione, peccati remiſsa pro remiſſione apud *Tertullianum, & Cyprianum*. Quo ſenſu dicit Diaconus. *Ite Miſſa eſt*. Ideſt, iam eſt dimiſſio Congregationis, abire licet; & quoniam olim etiam ante primam oblationem ſolebant dimitti Catechumeni, prima illa pars officii fuit appellata Miſsa Catechumenorum. Videantur *Vazquez 3. par. diſput. 221. cap. 1. Coninch. qu. 83. num. 47. Martinon tom. 4. diſp. 38. ſect. 1. num. 1.*

Addunt *Henriquez lib. 9. cap. 10. num. 3. Suar. diſput. 74. ſect. 3. Bonacina de Sacram. diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 1. num. 1.* noſtrum ſacrificium dici quoque *Miſſam*, quia Deus ad nos mittit hoſtiam huius ſacrificii, quam nos ad ipſum in oblatione remittimus. Quia vero Miſsa continet rationem ſacrificii, hæc prius erit examinanda.

CAPVT I.

De ſacrificio in communi.

1 S. *Th. 2. 2. q. 85.* inter actus Religionis enumerat oblationem ſacrificij quod offertur ſoli Deo in ſignũ noſtræ ſubiectionis, & diuinæ poteſtatis. Et quidẽ ſacrificium impropriè, latèq; ſumptum ſignificare ſolet in ſcriptura quælibet opera bona. Sic ſacrificium appellatur contritio *pſ. 50. Sacrificiũ Deo ſpiritus contribulatus. Laus Dei pſ. 46. Sacrificiũ laudis honorificabit me*. Eleemoſyna. *Hebr. 13. Talibus, n. hoſtijs promeretur Deus*. Martyriũ *Sap. 3. Quaſi holocauſti hoſtiam accepit eos*. Mortificatio. *Rom. 12. Exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem*. Hæc analogicè, ſeu metaforicè dicuntur ſacrificia, vt notant communiter Doctores, & contra Nouatores aſserentes opus bonum habere veram rationem ſacrificij, latè probant *Bellarm. de Euchar. lib. 5. c. 2. Vazq. diſp. 220. c. 1. Coninch. qu. 83. n. 2. & ſeqq. Martinon tom. 4. diſp. 38. ſect. 1. n. 2.*

2 Sacrificiũ apud Catholicos propriè ſignificat actionem ſenſibilem, quâ res offertur Deo cum immutatione aliqua per competentem miniſtrum in ſignum noſtræ ſubiectionis, & diuinæ poteſtatis, ſeu ſupremi dominij rerum omnium, ſic in ſcriptura diſtinguitur ab aliis operib. bonis, .ſ. ab actu miſericordiæ. Oſeæ 6. *Miſericordiam volo, & non ſacrificium*, ab actu obedientiæ, 1. Reg. 15. *Melior eſt obedientia, quàm victima*; ab actibus aliarum virtutum Hebr. 5. vbi Pontifex conſtitui dicitur, *vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*; cum actus aliarũ virtutum à ſingulis fidelibus exerceri poſſint.

cum in eo caſu Diaconus ſit legitimus Miniſter, & Sacerdos communicet, vt laicus, debet Euchariſtiam de manu Diaconi recipere. Per oppoſitum *Durandus in 4.diſt.13.quæſt.4.num.7.* docet, ſi Sacerdos ægrotet, & non adſit niſi Diaconus, qui Sacramentum deferat, debere Sacerdotem proprijs manibus communicare ſe ipſum. Nam in præſentia Sacerdotis non poteſt Diaconus Euchariſtiam miniſtrare, quod ſequuntur *Suarez, & Filliucius ſup.*

Ego cenſeo cum *Præpoſito 3.p.q.82.ar.4.dub.1. num.11. Ochagauia tract.3. de Euchar. q.4. num. 6.* poſſe Diaconum Sacerdoti moribūdo proprijs manibus Euchariſtiam miniſtrare. Quoniam in eo caſu verè Miniſter eſt ſufficiēs, vt dixi *n.7.* & præſentia Sacerdotis volentis Euchariſtiam miniſtrare impedit Diaconū reſpectu aliorum, non reſpectu ipſiuſmet Sacerdotis communicaturi. Congruum etiam eſt, vt Sacerdos moribundus, dum communicat more laicorum, de manu Diaconi communionem accipiat; nec proprijs manibus, quæ ſolent ex morbo debiles eſſe, vel immundæ, ſacram hoſtiam contrectet. Quando vero Sacerdos ſanus communicare vult ex deuotione, nec adeſt alius Sacerdos, ſed Diaconus, melius faciet, ſi de manu Diaconi recipiat communionem; nam hoc eſt magis conforme praxi communi. Verum non video, cur ad id obligandus ſit, cum canon Concilij Nicæni ſolam abſentiam Presbyteri requirat. Similiter Diaconus, de quo canon ille loquitur, dum adeſt alius Diaconus, melius faciet, ſi recipiat ab illo communionem; quamuis poſſit ipſe communicare ſe ipſum.

50 Sit dubium 3. An laici, vel Clerici Diacono inferiores poſſint aliquādo cōmunicare ſeipſos; Prima ſententia negat, quam tenent *Præpoſitus ſup. Ochagauia n.7. Vazquez num.18. Zambranus num. 6. Hurtado de Euch. diſp.11. diffic.3. Tannerus tom.4. diſp.5.q.8.dub.8. n.182. Syluester, Henriquez, Armilla, Tabienna, Ledeſma, Sotus, Catherinus,* quos ſequitur *Fagund.ſup.n.8. Sà, Victoria, Poſſeuinus, Chamerota, Viualdus,* quos ſequitur *Bonacina ſup.num.6.* Probatur 1. *ex cap. Præſente, diſt.93.* vbi cum in caſu neceſſitatis ſoli Diacono concedatur facultas Euchariſtiam miniſtrandi; videtur etiam in eo caſu cæteris denegari. Probatur 2. quia neceſſitas Euchariſtiæ non eſt tanta, vt laicus, aut Clericus inferior Diacono poſſit in articulo mortis Euchariſtiam ſibi ſumere, non ſeruato communi ritu Eccleſiæ.

51 Probatur 3. quia nemo poteſt Euchariſtiam ſibi ſumere, niſi de voluntate ſaltem præſumpta Paſtoris, vel Eccleſiæ. Sed hæc volūtas nec habetur expreſſè, vt conſtat; nec poteſt prudenter præſumi, cum nunquam vel minimum indicium dederint talis voluntatis, vel laudando, vel approbando factum, vel oſtendendo propenſionem, vt fiat, ſicut illam oſtēdit circa communionem moribundi non ieiuni. Non ergo poteſt laicus ſibi ſumere viaticum. Confirmatur; quia conſuetudo tot ſeculorum arguit, id non licere; quāuis enim caſus rarus ſit, aliquando vero contingit, vt abſente Sacerdote quiſpiam vel infectus peſte, vel in periculo mortis conſtitutus ob imminens prælium, aut hoſtium incurſionem, vel ſimile diſcrimen, Euchariſtiam accipere poſſit è ſacrario; quod tamen in tot ſeculis neſcimus factum fuiſſe.

52 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *Caietanus Matth.26. Suarez to.3.diſp.72.ſect.3. Valentia to.4.diſp.6.q.10.punct.1. Filliuc.tr.4.n.285. Granado, 3.p.contrau.6.tr.12.diſp.1.n.4. Layman l.5. tract.4.cap.7.n.4. Mercerus q.82.a.3.n.3. Chapeauilla de Euch.q.6. Diana p.3.tr.4. reſol.47. & p.5.tract.3. reſol.47. & p.8. tr. 1.reſol.48. vbi me citat, et alios; Inclinat Reginaldus lib.29.nu.93.* Probabilem eſſe dicunt *Coninch.q.82.n.27. Cardin. de Lugo, diſp.18.num.23.* Probatur; quia nullo iure diuino prohibetur; Canon autem in c. *Peruenit de cōſec.diſt.2.* loquitur extra neceſſitatem, in cap. *Præſente, diſt.93.* non ſolam neceſſitatem grauiſſimam, ſed quamlibet moralem ſufficere decernit, vt Diaconus à Paſtore iuſſus mini-

miniſtret Euchariſtiam, vt diximus *num.* 6. Ergo non eſt, cur laicus nequeat communicare ſe ipſum, quoties in articulo mortis vrget præceptum diuinum communionis; & ſalus eius æterna forſan à communione pendet, ſi ſit ſolum attritus, & nequeat aliud Sacramentum recipere. Fauet exemplum Reginæ Scotiæ, quę martyrium ſubitura prius Euchariſtiam, quam apud ſe habebat, proprijs manibus ſumpſit cum omnium laude; quamuis enim forſan habuerit Pontificis priuilegium, ſine illo tamen piè, ſanctéq; feciſſet, vt inquit *Suar. ſup.*

53 Dico 1. Certum eſt, ad euitandam irreuerentiam Euchariſtiæ, quæ ſit alioquin calcanda, vel comburenda, poſſe laicum, vel etiam fœminā accipere proprijs manibus Euchariſtiam; quia tunc pręualet pręceptum vitandi tanti Sacramenti contemptum, & opprobrium. Ita *Cardin. de Lugo ſup. nu.* 25. *& Nos cap.* 6. *n.* 16. *& ca.* 7. *n.* 65. diximus cum alijs Doctoribus, ob eandem cauſam poſſe laici etiam non ieiunum, & in peccato ſumere Dominicum corpus, & ſanguinem. At quoad ſolam rationem ſumendi viaticū. Dico 2. Prima ſententia communior eſt, verum ſecunda ſufficientem habet probabilitatem, vt tutò poſſit in praxim reduci conſequenter ad ea, quæ *ſupr. tradidimus nu.* 11. *et ſeqq.* Vnde fundamenta primæ ſententiæ ſolui poſſunt.

54 Ad primum diximus *num. precedenti*. Ad ſecundum reſpondetur, ſummam eſſe poſſe neceſſitatem viatici, à quo pēdeat æterna ſalus. Ad tertium ſubindè dicimus, pręſumi prudenter voluntatem Paſtoris, vel immediati, vel ſaltem mediati; Cum autem id rariſſimè contingat, non eſt mirum, ſi nec Eccleſia, nec Paſtores factum approbent, vel improbent. Et quidem Authores factum Reginæ Scotiæ ſatis approbant, & commendant, & quodlibet ſimile pariter commendarent: nec ideo carpuntur ab Eccleſia, nec carperentur, qui ſub debitis circumſtantijs, ſcandalo ſecluſo moribundi communicarent ſeipſos.

Ad confirmationem reſpōdetur, ſicut in ſimili diximus *ſupr. num.* 13. rariſſimè futurum, vt aliquis laicus huius doctrinæ gnarus ſit, & in articulo, vel periculo mortis conſtitutus, ritéque diſpoſitus ad communionem habeat promptam Euchariſtiam, quàm ſumat, & nullus adſit, qui ritè miniſtret; Forſan interdum contigit, & quod in Scotiæ Regina propter eius dignitatem notum, & euulgatum fuit, in alijs minoris notæ vel non innotuit, vel non euulgatur. Nec conſuetudo negatiua pręualere poteſt contra tātum antidotum tantæ neceſſitatis.

CAPVT XII.

De ritu Communionis.

1 Qva corporis diſpoſitione, compoſitione, ac externa circumſpectione debeant communicare Fideles, diximus *ſupra ca.* 7. *num.* 2. *&* 3. & 4. Quo tempore, ac loco, diximus *c.* 9. *q.* 4. *dub.* 5. Quam frequenter, diximus *ibi dub.* 6. *et q.* 5. Iam vero ſit.

CAP. XII. QVÆST. I.

An laici debeant, vel poſſint ſub vtraque ſpecie communicare?

2 Vtrumque volunt Hæretici, quoniam vtraq; ſpecies pertinet ad integritatem, & perfectionē Sacramenti: Vtraq; videtur ſub illo præcepto comprehendi. *Hoc facite in meam commemorationem. Luc.* 22. Vnde quidam etiam Catholici putant, initio latum fuiſſe pręceptum à Chriſto communicandi ſub vtraq; ſpecie, duraſſeq; per aliquod tempus, ſed iam Eccleſiam vel declaraſſe, ceſſauiſſe præceptum, vel in illo iuſtis de cauſis diſpenſaſſe. Sic *Claudius de Sainctes Repetit.* 10. *cap.* 4. Probatur primò. Nam ſcripturæ verba, quib. probauimus

cap.

*cap.9.q.1.*neceſſitatem Euchariſtiæ,pariter probare videntur neceſſitatē ſumendi vtramque ſpeciem; ſiquidem de vtraque dixit Chriſtus *Ioan.6. Niſi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ergo vel concedendum eſt præceptum vtriuſque ſpeciei, vel negandum eſt præceptum communicandi.

Probatur ſecundò. Nam vt vidimus *cap.8.num.*18.& 33. hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum cibi, ſeu nutrimenti,vt intelligeremus, eſſe neceſſarium ad conſeruandam vitam ſpiritualem,ſicut corporale nutrimentum ad vitam materialem; Sed ad conſeruandam vitam materialem non minus neceſſarius eſt potus, quàm cibus, & vterque ſimul requiritur. Ergo ſimiliter ad conſeruandam vitam ſpiritualem vtraque ſimul ſpecies requiritur, nec ſufficit vna ſine altera.

3 Suppono primò. Celebrantem debere ſemper vtramque ſpeciem ſumere propter integritatem ſacrificij. Sic *Sanctus Thom.3.par.queſt.*80.*art*,12.*& communiter Doctores*. Vt videbimus *libro 5. cap.2.quaſ.4.*

Suppono ſecundò. Communionem ſub vtraque ſpecie non eſſe per ſe malam, nec iure diuino prohibitam. Quippè non eſt contra præceptum naturale; Cum Euchariſtiæ inſtitutione ſuppoſita, vtriuſque ſpeciei ſumptio ſit actio ſacra, quę fieri poſſit reuerenter;nec contra diuinum pręceptum inductus olim fuiſſet vſus Eccleſiæ, quo frequenter populus ſpeciem vtramque ſumebat, vt conſtat *ex cap.Sacerdotes.*1.*quaſ.*1. latèque probant *Suarez tom.3. diſputat.*71.*ſectio.*1. *Filliuc.tract.*4.*num.*200. *Fagundez Præcept.*3. *libro tertio capite quarto cum alijs.*

4 Dico primò. Non eſt per ſe malum, nec iure diuino vetitum vnam ſpeciem accipere ſine altera. Sic *Bellarminus de Euchariſt. libro quarto capite* 20. *& ſequentibus. Suarez, & Fagundez ſupr.*Probatur quoad ius naturale. Nam res contenta tota ſubeſt ſingulis ſpeciebus; ſignificatio quoque ſcil. vnio membrorum cum Chriſto,vel inter ſe ſufficiēter repræſentatur per vnicam ſpeciem; demum effectus integer confertur ſaltē quoad ſubſtantiam per ſingulas ſpecies. Ergo non eſt contra ius naturale ſumere dumtaxat vnam.

Quod autem non ſit contra ius diuinum. Probatur, quia Chriſtus Dominus aliquando ſub ſpecie ſolius panis præbuit Euchariſtiam,nimirum diſcipulis in Emaus,*Luc.*24.vt docet *Toletus in Ioan. cap.6.* Et in Eccleſia primitiua ſub ſola panis ſpecie communicabant Fideles. *Actor.2.num.*42.ibi. *Erant autem perſeuerantes in communicatione fractionis panis.* Vbi *Lyra, & vtraque Gloſſa communionem intelligunt, & fuiſſe ſub vna panis ſpecie*, probat latè *Coninch.qu.*80. *nu.*115.*& ſequentibus.*Notat etiam *Henriquez lib.*8.*cap.*44.*num.*2.*litt.G.* numquam fuiſſe generalem Eccleſiæ morem miniſtrandi laicis vtramque ſpeciem,ſed in quibuſdam tantum locis, aut Prouincijs.*Paulus item* 1.*Corint.*10.dixit:*Vnum corpus multi ſumus omnes, qui de vno pane participamus,& cap.*11.*ſub disiunctione protulit. Quicumque manducauerit, vel biberit, &c.* Quare nec diuinum præceptum obligat ad alteram ſpeciem determinatè ſumendam, ſed confusè ſolum, vt docent *Bellarminus ſupr.cap.*27. *ad.*8.*Suarez ſect.*2. *Fagundez numer.*14. *&* 17.

5 Dico ſecundò. Nullum eſt præceptum diuinum obligans laicos ad communicandum aliquando ſub vtraq; ſpecie.Sic docent *S.Thomas 3.p.q.*80.*artic.* 12.*Vazquez* 3.*par.diſp.*216.*c.*2. *&* 3.*Valentia tom.*4.*diſp.*6.*q.*6.*punc.*5.*Bellarminus ſup.cap.*24.*Coninch.num.*112.Definitur *in Concil.Conſtantienſi ſeſ.*13. & potiſſimum *in Tridentino ſeſ.*21.*ca.*1.Vbi probat noſtram concluſionem ex ſcriptura,& ex Eccleſiæ ſenſu,ac praxi.

6 Dico tertiò. Semper habuit Eccleſia poteſtatem,vt in Sacramentorum diſpenſatione,ſalua ipſorum ſubſtantia vel ſtatueret,vel mutaret,quæ ſuſcipientium vtilitati, vel ipſorum Sacramentorum

ve-

venerationi pro rerum, temporum, ac locorum varietate magis expedire iudicaret. Sic definit *Tridentinum ſeſ.* 21. *c.* 2. & probat ex *Paulo* 1. *Corint.* 4. & 6. & 11. Vtens igitur hac poteſtate, validè, prudenterque prohibuit vſum Calicis omnibus extra ſacrificium communicantibus. Sic *Conc. Conſtantienſe ſup.* præcipit ſub excommunicationis pœna, ne vllus ſacerdos communicet populũ ſub vtraque ſpecie. Sic *Tridentinum ſupra cap.* 2. & *can.* 2. conſuetudinem, ac legem, qua tàm Laici, quàm Clerici quoque non celebrãtes ſub ſpecie ſolius panis communicare ſolent, approbat, & ſeruandam eſſe, decernit, dicens iuſtis de cauſis ad id adductam Eccleſiam fuiſſe.

Prima fuit ad vitandas hæreſes, de qua latè *Bellarminus cap.* 28.

Secunda propter effuſionis periculum, dum miniſtratur, & periculum corruptionis, dum ſeruatur.

Tertia propter vſum vini difficilem in Regionibus ſeptemtrionalibus.

Quarta propter abſtemios. Quinta, vt ſacerdotes in hoc laicis excellerent; ſi non fructu iuxta ſuperius dicta *ca.* 4. *q.* 2. ſaltem ratione ſignificationis magis expreſsæ Dominicæ paſſionis. Et quamuis aliquo gratiæ augmento priuarentur laici, meritò potuit Eccleſia magis proſpicere reuerentiæ Sacramenti, quam vtilitati ſumentium.

7 Poteſt autem Eccleſia diſpenſare in hac prohibitione, cum ſit ſolius iuris Eccleſiaſtici; validè quidem ſine cauſa, licitè verò, ſi cauſa ſubſit. Sic *Clemens* 6. *diſpenſauit cum Rege Galliæ, Paulus* 3. *cum Bohemis*, ſi retractarent errorem. Sic Romæ Diaconus miniſtrans in Miſſa ſolemni Summo Pontifici ſub vtraq; ſpecie communicat, & ſimilem conſuetudinem refert *Claudius Sainctes Repetition.* 10. *ca.* 2. *ſeruari Pariſijs in Conuentu Cluniacenſi.* Sic Imperator dum coronatur, vtramque ſpeciem recipit. Rex Galliæ tum in coronatione, tum in mortis articulo; Græci communiter; nec ideo reprehenduntur, nam id faciunt ex Eccleſiæ conſenſu ſaltem præſumpto. Videantur *Henriqu. lib.* 8. *cap.* 44. *Suarez* 3. *par. diſp.* 71. *ſect.* 3. *Vazquez* 3. *par. diſp.* 216. *cap.* 4. & *alij Recentiores.*

8 Sine tali diſpenſatione ſignificant *Sotus in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *ar.* 6. *ad* 1. & *Toletus lib.* 2. *cap.* 9. numquam poſſe laicum ſumere ſanguinis ſpeciem; quamuis ſpecies vini corrumpenda ſit. Melius tamen *Suarez*, & *Vazquez ſupra*, *Coninch. q.* 83. *num.* 271. *Filliucius trac.* 4. *n.* 203. *Fagundez Præcept.* 3. *lib.* 3. *cap.* 4. *Diana par.* 5. *trac.* 3. *Reſol.* 34. docent, ſine diſpenſatione poſſe laicum ſumere ſanguinem ob euitandam irreuerentiam Sacramenti, nimirum ſi ſacerdos poſt conſecratum, & ante ſumptum Calicem deficiat, nec adſit alius ſacerdos, à quo poſſit ſumi, ſed prudenter timeatur, ſpecies vini conſecrati vel deuenturas in infidelium poteſtatem, vel effundendas, vel corrumpendas: Quia præceptum Eccleſiaſticum ob maiorem Sacramenti reuerentiam inductum non obligat cum manifeſto periculo maioris irreuerentiæ, qualis reputatur vel infidelium irriſio, vel ſpecierum conſumptio: Quare Nos hanc ſententiam ſecuti ſumus *cap.* 7. *quæſtione* 7. *numero* 64.

Similiter ſi ſanguis Dominicus cadat in terram, nec adſit ſacerdos, qui velit illum lambere, poteſt lambere laicus, vt contra nonnullos tenent *Suarez*, & *Filliucius*, & *Fagundez ſupra*, monent autem in his caſibus, eſſe cauendum ſcandalum, & curandum, vt reuerenter admodum ſanguis recipiatur.

9 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur ex *Tridentino ſeſ.* 21. *cap.* 1. quamuis Chriſtus Dominus in vltima Cœna Sacramentum iſtud inſtituit, & Apoſtolis tradidit ſub duplici ſpecie, non ideo voluiſſe Fideles omnes ad vtramque recipiendam obligare.

Quapropter illa verba. *Hoc facite in meam commemorationem* ad omnes quidem Fideles diriguntur, non tamen eodem modo, ſed iuxta munus ſingulorum, videlicet, vt illam actionem, prout ad ſingulos ſpectat, ſinguli præſtent; Sacerdotes offerendo, conſecrando, ſumendo

do

Digitized by Google

do vtramque ſpeciem; Laici vero ſumẽdo, vel vnam, vel vtramque iuxta determinationem Eccleſiæ. Nec ex *Ioan.6.* in illis, vel ſimilibus verbis ſpecies vtramq; complectentibus colligitur diuinũ præceptum communionis ſub vtraque ſpecie. Cum ſępius etiam aſſerat de ſolo pane Chriſtus Dominus. *Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, & panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita*, & iterum. *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum*.. Vt expendit *Trident. ſup.*

10 Ad ſecundum reſpondetur, illam proportionem cibi materialis cum ſpirituali debito modo conceptam, vtique probare; ſicut ad materialem vitam nutrimentum aliquod neceſſarium eſt ex lege naturæ, ſic eſſe neceſſarium ad vitã ſpiritualem ex inſtitutione diuina. Verum ſicut in cibis materialibus videmus, eſſe nonnullos ita humidos, vt pro cibo, & potu ſupplere poſſint, & aliquas eſſe potiones tales, vt ſine alio cibo poſſint diu vitam alere; ſic, & potiori iure fatendum eſt, cibum ſpiritualem, vbi continetur etiam ſanguis, per ſe ſufficere, pariterque potum, vbi caro continetur, ſufficienter nutrire.

CAP. XII. QVÆST. II.

Vtrum Sacerdos diuidere poſſit Hoſtiam conſecratam ad communicandum Laicum?

11 Prima ſententia negat abſolutè, docens id ſolum licere, quando moribundus non poteſt aliter communicare. Sic tenent *Graſſis par.1. lib.2. cap. 33. num.31. Zambrano cap.3. dub.6. num. 7. Zanardus part.1. de Euchariſt. cap.9. num.15.* Probatur, quia ſacerdos conſumere debet totum ſacrificium, quod ſibi deſtinauit ſumendum. Ergo ſolum ob morientis neceſſitatem poterit hoſtiæ partem communicanri pręberе.

Antecedens colligitur ex c. *Relatum*, & cap. *Comperimus. de conſecr. diſt.2.* Vbi ſacerdotes iubentur integra Sacramenta percipere. Fauet *Rubrica Miſſalis de Defectibus Miſſæ §.10. num.3.*

12 Secunda ſententia docet, cum non ſuppetit alia forma conſecrata, dari poſſe partem hoſtiæ laico communicare volenti ſolum ex deuotione. Sic tenent *S. Antonin. Syluest. Angelus, Paludanus,* quos ſequitur *Henriq. lib.8. cap.46. num. 2. litt. E. Bonacin. diſput.4. quæſ.5. pun.1. num.14. Sà verb. Euchariſtia numero 15. Poſſeuinus, Antonius de litteratis, Ochagauia, Granado, Scorza, Homobon.*, quos ſequitur *Diana par.2. tract.14. Reſol.37. part.3. trac.4. Reſol.34 part.5. tract.3. Reſol.54.* Probatur, quia ſacrificium non deſinit eſſe perfectum propter talis particulæ diſpenſationem, nec irrogatur iniuria, vel irreuerentia ſacrificio, ſi participes fiant aſtantes fructus realis hoſtiæ, partem eius realem ſuſcipiendo, ſicut participant fructum ſpiritualem ipſius. Et hæc ſententia probabilior mihi videtur.

13 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur negando antecedens, nec aptè colligitur ex illis textibus. Nam cap. *Relatum* loquitur contra ſacrificantes, qui nihil ſacrificij recipiebant in aliquibus Miſſis. Caput *Comperimus* loquitur contra ſacrificantes, qui ſumebant ſpeciem panis, & non ſpeciem vini; quod vtrumque repugnat integritati ſacrificij. Rubrica Miſſalis ſolum requirit, vt non ſuppetat alia hoſtia conſecrata, qua communicari poſſit infirmus; de ſano nihil dicit.

Et quamuis Synodus Toletana, quę celebrata fuit anno 1622. abſolutè prohibeat, ex hoſtia diuidi particulam ad laici communionem, intelligi debet, quando poſſunt aliæ formulæ conſecrari. Quod enim quidam aſſerunt, etiam in eo caſu nullam ſubeſſe culpam, cum nullum præceptum vetet, ex hoſtia diuidi particulam; falſum equidem eſt.

Quippè Rubrica preſcribens, vt infirmo detur pars hoſtiæ, ſi non ſit alia conſecrata, ſatis apertè prohibet, ne detur hoſtiæ pars infirmo; nec à fortiori ſanis, quan-

quando ſuppetit alia conſecrata, vel facilè conſecrari poteſt. Ideo *Sà, Granado, Diana ſup.* cum alijs ad diuidendam hoſtiam pro communione laicorum requirunt, vt non ſuppetat alia.

CAP. XII. QVÆST. III.

An Sacerdos communicans geſtare debeat ſtolam?

14 LOquimur, quādo Sacerdos communicat more laicorum, & affirmat prima ſententia, quàm tenēt *Angelus verb. Sacerdos num. 4. Naldus verb. Miſſa n. 6. Homobonus tr. 4. par. 1. cap. 11. q. 106.* Probatur *ex cap. Eccleſiaſt. diſt. 23.* Vbi præſcribitur, *vt, cum Sacerdos ad ſolemnia Miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut Sacramentum corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam Orario vtroque humero circumſeptus, ita vt de vno, eodemque Orario ceruicem pariter, & vtrumque humerum premens, ſignum in ſuo appareat pectore crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debita ſubiacebit.* Vnde colligunt, obligationem eſſe grauem, ſi quidem imponitur excommunicationis pœna.

15 Secunda ſententia negat omnem obligationem. Quia textum illum capit de Sacerdote communicante, dum celebrat; quod indè colligit, quia loquitur de ſumente corpus, & ſanguinem Domini; cum Sacerdos communicans more laicorum, non ſumat ſanguinem ſub ſpecie vini, ac ſubindè non comprehendatur hoc præcepto, nec peccet ſic communicans ſine ſtola. Sic ſentiunt *Syluester verb. Sacerdos, numero quarto. Nauarrus capit. 21. num. 54. Graſſis lib. 2. cap. 40. num. 2. Fagundez Præcept. 3. lib. 3. cap. 6. num. 1.*

16 Dico primò. Verè textus ille loquitur de communione ſacerdotis extra celebrationem. Nam id videtur magis conſonum eius verbis ſub diſiunctione referentibus ſacerdotem, vel celebrantem, vel communicantem. Nec obſtat Aduerſariorum coniectura; nam olim etiam extra ſacrificium ſub vtraque ſpecie communicabant Fideles. Ita *Gloſſa, & Turrecremata ibi, Suar. 3. part. tom. 3. diſp. 68. ſect. 1. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 28. q. 12. Reginaldus, lib. 29. nu. 112. Bonacina de Sacramentis diſp. 4. qu. 6. puncto 2. nu. 2. Pitigianus in 4. tomo primo diſt. 13. quaeſ. 2. art. 5. Diana par. 2. tractat. 14. reſolut. 20.*

17 Dico ſecundò. Teneri ſubindè ſacerdotes communicantes extra celebrationem ſtolam gerere ſuper humeros, nam hæc ceremonia dimanans ex iure, receptaque praxi communi obligationem aliquam inducit. Ita ſignificant ferè Doctores citati, dum grauem ſolum obligationem ſub mortali ſecludunt. Conſonat *Andreas Piſcara in Praxi Cærem. li. 2. ſect. 14. cap. 7. numero 5.* dicens. *Sacerdotes accedunt* (ſcilicet ad communicandum) *ſuper ſuperpelliceum habentes ſtolam coloris tempori conuenientis.* Idem aſſerit *Gauantus in Rubrica tomo primo part. 4. tit. 8. numero ſeptimo.* Et addit, omiſſionem huius cæremoniæ non eſſe mortale peccatum: Quod ego quoque ſentio cum Authoribus adductis numero præcedenti. Quia res non eſt admodum grauis, nec vſu communi tam grauis obligatio videtur recepta; ſicut nec obligatio gerendi ſuperpelliceum, ſeu formandi cum ſtola crucem in pectore: Siquidem hæc à viris timoratis omittuntur. Et in hoc ſenſu verum erit, quod dicunt *Azor, Pitigianus, & Diana,* decretum illud eſſe iam abrogatum vſu contrario: intellige, quoad obligationem ſub mortali, vel quoad alias circumſtantias.

18 Si petas, an laici decenter accedant ad Sacramenta recipienda enſe, pugioneque præcincti? Quidam Recentiores affirmāt de Religioſis militaribus: Nam hi portant arma tamquam habitum ſuæ Religionis in proteſtationem, & defenſionem Dei.

Qua-

Quare non debent ea deponere, cum maximè fidem profitentur, recipiendo Confirmationem, vel Euchariſtiam; imò nec in receptione Pœnitentiæ, cum illud tribunal non ſit contentioſum, ſicut tribunalia politica. Sic cenſet *Ioan. Sanchez diſputatio.45. numero tertio, et numero ſexto.* Id extendit ad omnes laicos; quia putat, ibi nullam irreuerentiam contineri. Conſonat *Diana par.3. tractat.2.reſolut.30.* dum tamen non ſequatur ſcandalum, quod exiſtimat in tali caſu ferè ſemper ad futurum.

19 Equidem in ſtationibus militaribus, in portubus, in locis militiæ deditis ſolent omnes armis accincti recipere Sacramenta. Cæteri vero Fideles communiter arma deponunt, cum ad Sacramentum Euchariſtiæ, vel Confirmationis, vel Pœnitentiæ recipiendum accedunt in ſignum ſupplicis venerationis.

Non video tamen aliquod ius poſitiuum talem cæremoniam præcipiens. An autem præſcribatur iure naturali, multum pendet à conſuetudine, ac modo concipiendi genus aliquod irreuerentiæ in acceſſu cum armis; ſicut etiam cum chirotecis, vel habitu quopiam nimis profano, minusue decenti.

20 Rituale Romanum *tit. de Euchariſtia §.6.* ſic ait, *lampades coram eo* (ſcilicet hoc Sacramento) *plures, vel ſaltem vna die, noctuque perpetuo colluceat.* Quod etiam iniungunt *Barboſa de officio Parochi cap.20. numero 27. & Poſſeuinus capite 12. numero 68.* dicentes, ante Sacramentum Euchariſtiæ lampadem arſuram eſſe ſemper tum propter Sacramenti reuerentiam, ob quam etiam Miſſa dici non poteſt ſine lumine; tum item vt ingredientes templum, ſciant, vbi primum adorare debeant præſentiam Saluatoris. Hinc infert *Quintanadueñas tomo primo trac.4. ſingul.1.* hoc præceptum obligare ſub peccato, quod erit veniale, ſi paruo tempore lumen ibi non adſit: Si vero per integrum diem, aut per tres, vel quatuor noctes voluntariè relinquatur Euchariſtia ſine lumine, peccare mortaliter illum, cui munus incumbit conſeruandi lumen illud. Cui ſanè conſentio, quoties nulla ſubeſt excuſatio vel inopiæ, vel contrariæ praxis receptæ, vel ſimilis, quæ legitima ſit.

CAP. XII. QVÆST. IV.

Quid requiratur ad licitam adminiſtrationem Euchariſtiæ.

21 EX ſupradictis conſtat, ex parte Sacramenti requiri, vt miniſtretur ſub ſpecie panis ritè conſecrati, nec ſub vtraq; ſpecie, nec ſub ſpecie ſola vini. Ex parte recipientium requiritur, vt ſint capaces, ritèque diſpoſiti. Ex parte miniſtrantis requiritur, vt habeat poteſtatem ordinis, & iuriſdictionis, debitamque diſpoſitionem, de qua diximus *lib.1.cap.2.qu.5.* Quomodo vero Sacramentum iſtud non ſit miniſtrandum indignis, nec recipiendum ab indignis, diximus *ibi cap.5.& 6.*

22 Quoad ritum externum communionis diximus, quà compoſitione communicandum ſit ſuperius in hoc *libro 4. capite ſeptimo numero 2.3.& 4.* Nunc addimus, eſſe ſeruandas omnes communionis circumſtantias, quas recepta conſuetudo, vel Eccleſiaſticæ leges præſcribunt.

Sic peccat grauiter ſacerdos, qui vel tempore per Eccleſiam interdicto, vel in loco prohibito ſine debita facultate miniſtrauerit Euchariam. Item ſi miniſtret ſine debito cultu, nempè ſi non ſit indutus ſaltem ſuperpelliceo, & ſtola, vt notant *Graffis lib.2.capite 40. Fagundez Precept.3.lib.3.cap.3.num.9. Bonac. diſp.4.quæſtione quinta punct.2.numer.8. Suarez tom.3.diſput.72.ſectio.4.* qui dicunt, hæc eſſe neceſſaria ſub mortali. Nam ad decentiam tanto Sacramento debitam pertinent, & diſtrictè præcipiuntur in *cap. Sanè, de celebr. Miſſar.*

23 Ve-

Digitized by Google

23 Verum nota 1. Quamuis ſoleat lumen accendi, & confeſſio generalis præmitti cum quibuſdam precibus, quæ non poſſunt omitti ſine rationabili cauſa; nam aliqualem irreuerentiam contineret omiſſio voluntaria talium Rituum, quos Eccleſia præſcribit. At *Suarez, & Fagundez ſupra cenſent*, hæc non ita rigorosè præcipi, vt ipſorum omiſſio ſecluſo tum ſcandalo, tum contemptu ſit mortale peccatum, ſed ſolum veniale. Certè quod lumen precedat, quoties Eucharistia defertur ad Infirmos, expreſsè præcipit illud *cap. Sane iubens*, grauiter puniri tranſgreſſorem; vbi grauis culpa ſupponi videtur. Rituale quoque Romanum præcipit Euchariſtiam deferri cum lumine.

Cæterum quando longiùs, & difficiliùs iter obeundum eſt, & forſan etiam equitandum, preſcribit, vt vas, in quo Sacramentum defertur, burſa decenter ornata, & ad collum appenſa ſic includatur, & ad pectus alligetur, vt nec decidere, nec è pyxide Sacramentum excuti nequeat. De lumine, vel habitu, vel reliquo ritu pro tali caſu nihil decidit. Synodus *Hiſpalenſis tit. de cuſtod. Euch. cap.* 1. præcipit, vt Parochus in eo caſu via recta vadat ad infirmum deuotè recitans hymnos, & pſalmos, & portet illas formulas conſecratas dumtaxat, quæ dādæ ſunt infirmis, itaut redeat ſine Sacramento, quod approbat *Quintanad. ſupra ſingul.* 8.

24 Ego cenſeo cum *Poſſeuino capite* 8. *num.* 4. *& Barboſa ſup. cap.* 2. *num.* 51. quoad ea quæ non præcipiuntur expreſsè, ſeruandam eſſe conſuetudinem vbique receptam; & curandum eſſe, vt lumen, vel ex cera, vel ex oleo ſaltem intra laternam incluſum integro itinere deferatur accenſum quoad fieri poſſit. Item ſi nō expediat, per longam viam indutum incedere ſuperpelliceo, & ſtola, ſaltem hæc deferat ſecum, vt in infirmi domo ipſis induatur ad Euchariſtiam miniſtrādam. Quod enim aſſerunt *Poſſeuinus, & Syluester*, quos ſequitur *Bonacina ſupra*. Nempè non poſſe Parochum Euchariſtiam ad infirmum deferre, quoties eam deferri nequit cum ſtola & ſuperpelliceo præcedente lumine iuxta prædictum *ca. Sane*, debet intelligi, quando diſtantia, vel qualitas viæ patitur talem ritum: ſecus ſi non patiatur illum. Quoniam neceſſitas, vel vtilitas communionis præſertim in articulo mortis preferenda videtur obſeruantiæ talis ritus.

25 Similiter quando Parochus non poterit Euchariſtiam miniſtrare morienti, niſi valdè feſtinanter currat, vt illum viuum repetiat, *Bonac. ſup. nu.* 9. *& Barboſa cap.* 20. *num.* 46. dicunt, non eſſe deferendam ob irreuerentiam Sacramēti. Miniſtrique ſimul indecentiam, & irriſionem ex tali feſtinatione prouē[n]tutam, quæ ſatis excuſare videtur à tale viaticō miniſtrando. *Quintanad. verò tractat.* 4. *ſing.* 8. cenſet, deferendam eſſe, niſi prudenter timeatur, vel Euchariſtiam fore pro lapſuram in terram, vel ſcandalum graue ſecuturum: Quod equidem rariſſimè continget; quippe viri cordati videntes Euchariſtiam veloci curſu deferri, prudenter iudicabunt, eſſe periculum in mora: Quod autem Parochus ab inſipientibus irrideatur, non illam excuſat ab obligatione miniſtrandi tali tempore Sacramentum, cuius irreuerentia proueniens ex feſtinatione poſtponi debet vtilitati recipientis, ob quam Euchariſtia quaſi cedit iuri ſuo.

26 In hac re prudenter conferendę ſunt irreuerentia Sacramenti, & irriſio ſacerdotis cum neceſſitate vel vtilitate recipientis, vt appareat, quid rationabilius ſit. Certè quoties Parochus miniſtraturus Baptiſmum, vel Pœnitentiam, vel Extremam Vnctionem, probabilitati met, proximum in peccato mortali deceſſurum, niſi feſtinet, & currat; fatentur Doctores, illum debere currere feſtinanter, etſi nondum integrè ſit indutus, aut ingruat pluuia, vel pruina, vel æſtus, aut ſacerdos ſit irridendus, vt fatuus; Tenetur .n. non ſolum honorem, & famam, ſed etiam vitā exponere pro ſalute ſuarum ouium, quando verſantur in extrema neceſſitate ſpirituali.

Digitized by Google

LIBER QVINTVS.

DE MISSA.

NOMEN Miſſa, quamuis non habeatur in ſcriptura, ſatis antiquum eſt in Eccleſia, vt conſtat ex *Ambroſio libr. 5. epiſt. 33. & Aug. ſerm. 91. de tempore*. Quidam putant, eſſe vocem Hebraicam, & ſignificare oblationem, haberique *Deuter. 16. ver. 10.* Verum, ſi vox eſſet Hebrea, retenta fuiſset in omnibus aliis linguis, ſicut vox *Alleluia. Oſanna, & ſimilis*. Alij volunt, eſſe nomen latinum adiectiuum, cuius ſubſtantiuum oblatio, vel hoſtia ſubintelligatur. At melius alii ſentiunt, eſſe nomen ſubſtantiuum promiſſione, ſeu dimiſſione ſumptum, ſicut repulſa ſumitur pro repulſione, collecta pro collectione, peccati remiſſa pro remiſſione apud *Tertullianum, & Cyprianum*. Quo ſenſu dicit Diaconus. *Ite Miſſa eſt*. Ideſt, iam eſt dimiſſio Congregationis, abire licet; & quoniam olim etiam ante primam oblationem ſolebant dimitti Catechumeni, prima illa pars officii fuit appellata Miſſa Catechumenorum. Videantur *Vazquez 3. par. diſput. 221. cap. 1. Coninch. qu. 83. num. 47. Martinon tom. 4. diſp. 38. ſect. 1. num. 1.*

Addunt *Henriquez lib. 9. cap. 10. num. 3. Suar. diſput. 74. ſect. 3. Bonacina de Sacram. diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 1. num. 1.* noſtrum ſacrificium dici quoque *Miſſam*, quia Deus ad nos mittit hoſtiam huius ſacrificii, quam nos ad ipſum in oblatione remittimus. Quia vero Miſſa continet rationem ſacrificii, hæc prius erit examinanda.

CAPVT I.

De ſacrificio in communi.

1 S. *Th. 2. 2. q. 85.* inter actus Religionis enumerat oblationem ſacrificij quod offertur ſoli Deo in ſignũ noſtræ ſubiectionis, & diuinæ poteſtatis. Et quidẽ ſacrificium impropriè, latèq; ſumptum ſignificare ſolet in ſcriptura quælibet opera bona. Sic ſacrificium appellatur contritio *pſ. 50. Sacrificiũ Deo ſpiritus contribulatus. Laus Dei pſ. 46. Sacrificiũ laudis honorificabit me*. Eleemoſyna. *Hebr. 13. Talibus n. hoſtijs promeretur Deus*. Martyriũ *Sap. 3. Quaſi holocauſti hoſtiam accepit eos*. Mortificatio. *Rom. 12. Exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem*. Hæc analogicè, ſeu metaforicè dicuntur ſacrificia, vt notant communiter Doctores, & contra Nouatores aſſerentes opus bonum habere veram rationem ſacrificij, latè probant *Bellarm. de Euchar. lib. 5. c. 2. Vazq. diſp. 220. c. 1. Coninch. qu. 83. n. 2. & ſeqq. Martinon tom. 4. diſp. 38. ſect. 1. n. 2.*

2 Sacrificiũ apud Catholicos propriè ſignificat actionem ſenſibilem, quã res offertur Deo cum immutatione aliqua per competentem miniſtrum in ſignum noſtræ ſubiectionis & diuinæ poteſtatis, ſeu ſupremi dominij rerum omnium, ſic in ſcriptura diſtinguitur ab aliis operib. bonis, ſ. ab actu miſericordiæ. Oſeæ 6. *Miſericordiam volo, & non ſacrificium*, ab actu obedientiæ, 1. Reg. 15. *Melior eſt obedientia, quàm victimæ*; ab actibus aliarum virtutum Hebr. 5. vbi Pontifex conſtitui dicitur, *vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*; cum actus aliarũ virtutum à ſingulis fidelibus exerceri poſſint.

3 Hinc habemus, ſacrificium eſſe ſimul oblationem, & ſacrum ſignum, quatenus oblatio cõuenit cum alijs oblationibus, quę non ſunt ſacrificia, qualis eſt oblatio Calicis, vel certi, vel pecunię, vel alterius rei. Quatenus ſignum ſacrum conuenit cum Sacramentis, quæ regulariter non ſunt ſacrificia, ſed ſigna gratiæ; conuenit etiam cum alijs actibus religioſis, qui ſignificant noſtram ſubmiſſionem ad Deum, & cultum diuini numinis, qualis eſt genuflexio, pectoris tunſio, & ſimiles.

4 Vt autem ſacrificium ab omnibus alijs oblationibus, & ſignis, quæ propriè ſacrificia non ſunt, omnino diſcernatur, varij varias conſtituunt ſacrificij definitiones, ſeu deſcriptiones, quas varij viciſſim refellunt. Ego ſuppono primò, cum *Euſebio li.1.de demonſt.c.vlt.* hominem debere vitam ſuam Deo, non ſolum dicare totam, ſed etiam ſacrificare: quia tamen hoc non expedit, ideo lege naturæ fuiſſe introductum, vt proprium ſacrificium vitæ propriæ commutaretur in ſacrificium animalis, vel aliquid eiuſmodi. Quare proprium ſacrificium eſt ſignum externum, quo profitemur, nos habere totum eſſe noſtrum à Deo, & ideo dignum eſſe Deum in cuius honorem, & eſse noſtrum, & vita noſtra conſumatur offerendo loco propriæ vitæ, (quàm regulariter non licet deſtruere) vitam, vel entitatem alterius rei, ſimulque proteſtando nos eodem modo libenter oblaturos fore noſtram vitam, ſi liceret, & oporteret. Quæ ſignificatio, & oblatio, & proteſtatio valdè conformis eſt lumini naturali, & ideo cunctis ferè nationibus communibus ad Deum verum, vel putatiuum ſuperno cultu venerandum.

5 Hinc ſuppono ſecundò, cum *Suar. tom.3.diſp.73.ſect.1.& alijs communiter,* ſacrificium eſſe ſignum ad placitũ, qualia ferè ſunt omnia, quibus homo rationalem mentem exponit, cum enim nihil ſit, quod naturaliter exprimat exiſtimationem, quàm habemus de Deo, noſtramque ſubmiſſionem ad ipſum, impoſitio requiritur talium ſignorum, ad placitum alicuius. De quo ſit.

CAP. I. QVÆST. V.

An ſacrificium debeat eſſe ſignum inſtitutum à Deo?

6 EX natura rei certum eſt, ad eſſentiam ſacrificij non requiri diuinam inſtitutionem, quia, ſicut lumine naturali cognoſcere poſſumus ſummam excellentiam, & efficientiam Dei, & omnimodam dependentiam, quàm habemus ab illo, ſic ſolo dictamine rationis poſſumus proteſtari noſtram ſubmiſſionem Deo debitam, & noſtrimet oblationem per hoc, vel illud ſignum à nobis impoſitum ad hoc ſignificandum. Quippè ſacrificium non minus eſt de iure naturæ, quam oratio, vel adoratio, vel votum, vel iuramentum, & ſimiles actus Religionis, vt docet *S.Thom.2.2.quæſt. 85.art.1.* Quare veriſimile, ſit in lege naturali fuiſſe ſacrificia nonnulla per homines inſtituta.

7 Nec obſtat, Sacramenta inſtitui non poſſe ab alio, quàm à Deo, diſcrimen enim eſt, quia Sacramentum eſt ſignum efficax gratiæ, quàm homines producere nequeunt, & conſequenter efficere non poſſunt, vt aliquid efficaciter cauſet gratiam, quam ſignificat.

At ſacrificium, non eſt neceſſe, quod operetur gratiam, ſed quod ſignificet prædictam ſubmiſſionem, & proteſtationem hominis erga Deum, quàm ſignificationem habere poteſt ab hominum inſtitutione. Fatendum tamen eſt, non potuiſſe Miſſę ſacrificium inſtitui ab alio, quàm à Deo: nam illa mirabilis conuerſio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Dominicũ eſt opus ſolius Dei, qui ſolus potuit vim efficiendi conuerſionem iſtam alligare ſignis ſenſibilibus.

8 Suppono ſecundò, potuiſſe Deum, vt Principem ſupremum reſeruare ſibi ſacrificiorum inſtitutionem, & ita de facto reſeruaſſe tam in lege veteri, quàm in noua.

Dum

Digitized by Google

Dum enim,tam Iudæis, quàm Chriſtianis certa ſacrificia præſcripſit,quibus coli vellet, cenſetur, cętera prohibuiſſe. Quare conueniunt Authores, cętera non eſſe licita,nec legitima. Cęterum, an ſint valida,ſeu vera ſacrificia, diſſentiunt nonnihil. Affirmare quippè videtur *Martinon tom.4.diſp.38.num.13. & 26.* Quia Deus non poteſt immutare rerum eſſentias, ſed ſacrificium ab hominib. inſtitutum retinet veram eſſentiam ſacrificij, cum hæc per ſe non requirat inſtitutionem diuinam; ergo,quamuis poſita prohibitione diuina reddatur illicitum, & illegitimum, adhuc eſt verum eſſentialiter ſacrificium.

Vnde colligit, ſi quis nunc vſurparet aliud ſacrificium præter Euchariſticum, fore nihilominus illud verum ſacrificiū, quamuis illicitum,& illegitimum. Confirmatur, quia ſacrificia, quæ falſis Dijs offeruntur ab Ethnicis, habent veram & eſſentialem rationem ſacrificij ſumpti latius, quàm pro vero religionis actu, licet ſacrilega ſint, vt docent *Vazqu. diſput.220.cap.3.fin. Leſſius libro ſecundo cap.38.num.20.& 28. Cardinalis de Lugo diſputat.19.num.13.*Ergo ſimiliter ſacrificium nunc ab hominibus inſtitutum contra diuinam prohibitionem, quamuis illicitum ſit,habebit veram, & eſſentialem rationem ſacrificij.

9 Negare videntur *Suarez diſput. 73.ſectione tertia,& Coninch quæſtione 83. numero 14. Leſſius ſupra, numero 27.* Quia Deus eo ipſo, quod noluit alijs ſacrificijs coli,præter illa, quæ tam in lege veteri, quàm in noua per ſe met inſtituit, cenſetur non ſolum reliqua vetare, ſed etiam auferre talibus populis facultatem, ſeu poteſtatem aliud ſacrificium inſtituendi.Ergo nullus vmquam alterutri legi ſubiectus potuit, aut poteſt aliquod verum ſacrificium inſtituere.

Antecedens probatur, quia ſic oſtenditur maior amor Dei erga ſuum populum, quem nolit vti poſſe ſacrificijs, niſi diuinitus inſtitutis; magis etiam commendatur excellentia ſacrificiorum diuinorum, cum quib. non patiatur Deus alia humana poſſe miſceri. Et hęc pars mihi videtur probabilior.

10 Ad fundamentum oppoſitum negatur minor. Licet enim ſacrificium non requirat eſſentialiter inſtitutionem diuinam, at requirit inſtitutionem legitimam, nimirum à legitima poteſtate factam: hanc autem poteſtatem auferre poteſt Deus hominibus, & reſeruare ſibi, cum ſit ſupremus Dominus; & ita creditur,reſeruaſſe de facto. Quapropter homines nec legitimè, nec per conſequens validè poſſunt inſtituere vera ſacrificia poſt illam reſeruationem ſoli Deo factam.

Ad confirmationem fateor, illos Authores ita ſentire. Negat vero *Coninch. quæſtio.83.num.30.* dicens oblationem eſſentialem ſacrificio debere fieri vero Deo, quia ſi cui alteri fiat, magis eſt ſacrilegium,quàm ſacrificium. Ego ſic diſtinguerem, ſi ſolam legem naturalem attendamus, exiſtimo,verum eſſe ſacrificium,quod offertur Deo non vero, ſed putatiuo cum vera ſubmiſſione, ac proteſtatione ſacrificantis circa tale numen exiſtimatum, ſicut vera pariter eſt adoratio illius, quod bene probant illi Doctores:at ſi diuina prohibitio,& reſeruatio fuit ita vniuerſalis, vt,non ſolum populos fideles, ſed etiam infideles comprehenderit, non erit verum ſacrificium Ethnicorum ex defectu poteſtatis inſtituentis; ſin vero prohibitio diuina non comprehendit infideles, vt illi Doctores ſentire videntur,erunt vera ſacrificia veritate tranſcendentali,& eſſentiali,quia veram habent rationem ſigni, non veritate formali,quia non adeſt reuera in falſo Deo ſuprema poteſtas, quæ ſignificatur; & hoc mihi videtur vero ſimilius.

CAP. I. QVÆST. II.

An ſacrificium inſtitui debeat authoritate publica?

11 SVpponimus, inſtitutionem, quãuis nihil phyſicè ponat in re inſtituta, ſed ſit extrinſeca denominatio dumtaxat ab inſtituentis impoſitione prouenien*s*, moraliter equidem ſic immutare rem inſtitutam, vt hæc iam ob inſtitutionem ſit aliter æſtimabilis in ordine ad vſum moralem, & fiat efficax cauſa mutationis moralis, indèque ſortiatur nomen, & rationem vel ſigni, vel Sacramenti, vel ſacrificij, vel cauſę moralis potentis ſignificare, vel efficere moraliter apud agens intellectuale.

Quare, dum inquirimus, qualis inſtitutio requiratur ad veram rationem ſacrificij, ſanè naturam ipſius inueſtigamus, quæ moralis eſt potius, quàm phyſica.

12 Prima ſententia docet, non requiri publicam authoritatem, ſed ſufficere priuatam ad verum, & proprium ſacrificium inſtituendum. Ita *Vazquez diſputat. 220. numero 19. & Martinon diſputat. 38. num. 12.* Probatur, quia ſacrificium eſt de iure naturæ, ſicut adoratio diuini numinis, & alij religionis actus: Ergo, ſicut poteſt quilibet authoritate priuata deſignare ſibi ſignum aliquod exhibendi Deo cultum latriæ, videlicet genuflexionem, capitis demiſſionem, vel quid ſimile: ſic poterit (ſecluſa prohibitione) præſcribere ſibi ſignum illius oblationis, & proteſtationis, per quam ſacrificium conſtituitur, ac ſubindè priuatim ſacrificare, præſertim, ſi ſolitariè degat; Vnde fit, nec requiri miniſtrum peculiariter deputatum auctoritate publica: Sed ſingulos ſacrificare validè poſſe, quia naturaliter habent ius ſacrificandi, ſicut orandi, vel adorandi; & id licitè præſtarent, ſecluſa prohibitione, ſicut licitè ſacrificarunt in lege naturæ Cain, & Abel, nec apparet, illa ſacrificia fuiſſe per auctoritatem publicam inſtituta, nec illos fuiſſe ſacerdotes, aut miniſtros peculiariter deputatos, & in lege Moyſis agnus Paſchalis à ſingulis familijs immolabatur. *Exod. 12.*

13 Secunda ſententia probabilior requirit ad eſſentiam ſacrificij ſignum, & miniſtrum auctoritate publica conſtitutum. Ita *Suarez diſput. 73. ſect. 4. Coninch. quæſtio. 83. numero 11. & 19. Leſſius libro ſecundo capite 38. numero 11. & 12. Cardinalis de Lugo diſputat. 19. numero 11. & 12.*

Probatur, quia ſacrificiũ propriè ſumptum ſignificat publicum, & communem Dei cultum nomine populi totius oblatum: ſicut enim hominum natura poſtulat, vt in vnum politicum corpus Reipublicę congregetur, ſic etiam exigit, vt hoc corpus politicum potiſſimum ad Dei cultum ordinetur, & Deum communi nomine proteſtetur ſupremum Authorem, & Dominum, per ſacrificium ſcilicet inſtitutum auctoritate publica; ergo ſacrificium eſſentialiter exigit ſignum politicum toti populo commune, quod ſubindè non poteſt imponi authoritate priuata, ſicut nec voces, quæ pertinent ad commercium humanum, imponi poſſunt ad ſignificandum auctoritate priuata.

14 Hinc rectè colligitur, eſſentialiter requiri miniſtrum auctoritate publica deputatum ad propriam, & veram rationem ſacrificij, ſicut non oportet, aliquem eſſe cultum externum, quo non tam ſinguli ſeorſim, quàm tota Reſpublica ſimul, velut vnum corpus politicum imbutum, eadem Religione Deum veneretur, eiuſque ſummum principatum, & ſuam ſubiectionem profiteatur, ſic etiam oportet, vt ſint aliquæ perſonæ publico nomine deſtinatæ tali miniſterio, quæ Sacerdotes dicuntur. Vnde ſemper apud omnes gentes aliqui fuerunt deputati peculiariter, vt numen, quod ſibi delegerunt, publico nomine colerent, nempè ſacrificium offerentes.

Vtrum-

Vtrumque ſatis exprimit Apoſtolus ad *Hebræos 5. numero primo*, vt expendit *Suar. ſupra*.

15 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, ſacrificium eſſe de iure naturæ, quatenus naturali dictamine rationis ducimur ad aſſumenda ſigna congrua ſacrificijs, ſicut naturæ lumine mouemur ad inſtituendas voces. Quibus in humano commercio noſtros conceptus explicemus: vtraque tamen inſtitutio fieri debet authoritate publica.

Quare ſi quis degeret ſolitarius in ſyluis, licet vti poſſet aliquib. ſignis ſubmiſſionis erga Deum, ſcilicet genuflexione, demiſſione capitis, & ſimilibus, quæ naturaliter, vel quaſi naturaliter ſignificant internam ſubmiſſionem, non vero poſſet offerre verum, & proprium ſacrificium, quia non poſſet inſtituere ſignum congruum ſacrificij propriè dicti, ſicut nec poſſit inſtituere voces, quæ proprium idioma commune ſimpliciter conſtituerent.

16 Hinc etiam negamus, habere ſingulos naturaliter ius ſacrificandi, ſicut enim naturæ lumen inclinat ad conſtituendam hominum Rempublicam, ſic etiam dictat communia Reipublicæ munera (quale merito cenſetur ſacerdotium) non niſi per Miniſtros communi nomine deputatos exercenda fore. Sic in lege naturę docent *S. Hieron. Eucher. Perer. & alij*, quos refert *Leſſ. ſupra*, primogenitos omnes fuiſſe Sacerdotes. Sic Cain offerre potuit ſacrificium, quod Adamus authoritate publica inſtituiſset. Alij volunt, quemlibet Patrem familias, ſicut habebat authoritatem quaſi regiã in ſuos, ſic etiam habuiſſe ſacerdotalem; ideo Iob pro filijs ſuis ſacrificabat *Iob. 1.* Quidã interdum inſtinctu Dei peculiari ſacrificarunt, vt Abel, Abraham, Iacob, & ſimiles, qui hoc ipſo conſtituti fuerunt ſacerdotes, quo poteſtatem ſacrificandi receperunt. Agnum Paſchalem dicit *Ioſephus de Bello Iudaico l. 7. c. 7.* cædi ſolitum à ſacerdotibus. Alij cenſent à patribus familias immolari, quia cum hoc ſacrificium inſtitutum fuerit ante legem ſcriptam, & ante Leuiticum ſacerdotiũ, cõceſſit Deus, vt quoad hoc ſacrificium retinerent Patresfamilias ſacerdotalem poteſtatem, quam olim habuerant, videantur *Suar. Coninch, & Leſſius ſupra*.

CAP. I. QVÆST. III.

Qualis actio debeat imponi ad ſignificandum in ſacrificio?

17 Suppono primo in omni ſigno ad placitum Deo poſſe conſiderari, materiale, ſ. quod eſt actio, vel res ad ſignificandum impoſita, & formale, quod eſt ipſa ſignificatio. Cum hæc autem ad modum relationis explicetur, à fundamento proximo, quod eſt impoſitio, & a termino, ſeu re ſignificata dependet. Qualis impoſitio requiratur ad ſacrificium diximus quæſtionibus præcedentibus. Res vero ſignificata poteſt eſſe duplex, vel interna ſubmiſſio mentis ad diuinam poteſtatem, & huius dicitur ſignificatio moralis; vel aliquod myſterium fidei, ſcilicet Chriſti paſſio, & huius dicitur ſignificatio myſtica. Verum ad rationem formalem ſacrificij ſola pertinet ſignificatio moralis, quia ſacrificium externum ſemper eſt ſignum internæ ſubmiſſionis ad ſupremam Dei poteſtatem ſignificatio myſtica, quamuis ſæpè fuerit adiũcta ſacrificijs præſertim antiquis, nam omnia ferè repræſentabant Chriſtum, non eſt tamen de eſſentia ſacrificij, ſiquidem ſacrificium mortis Chriſti perfectiſſimum fuit, & ſignificauit quidem internam Chriſti ſubmiſſionem erga Deum, non vero myſterium aliquod, vt notant *Suar. diſp. 73. ſect. 2. Filliuc. tract. 5. num. 5.*

18 Suppono ſecundò materiale ſacrificij duo completi, videlicet rem, quæ offertur Deo, & actionem, per quam offertur. Res debet eſſe permanens quæ per aliquam conſecrationem, aut ſacram immutationem tr[...]ratur in cultum diuinum. A[...] indè debet eſſe aliquo m[...]

ſecratiua, quæ propriè vocatur ſacrificium, ideſt factio ſacri, licet æquiuocè nomen extendatur etiam ad rem oblatam, vt conſtat *Hebr.*10.*num.*10.14.18. 22.notantque *Suar.ſupra ſect.*5. *Filliuc. num.*7.*cum S.Thoma* 2.2.*qu.* 85.*artic.*3. *ad* 3. Et quidem ſacrificium ſumptum pro re oblata, ſupponit pro re, quæ ſacrificatur, connotatur, quod immutetur, aut immutata fuerit ad proteſtandam ſupremam Dei poteſtatem. Sumptum vero pro actione ſacrificandi ſupponit pro actione quidem externa immutatiua, ſed connotando per ipſam immutari rem oblatam ad proteſtandam diuinam poteſtatem, & ſubmiſſionem ſacrificantis.

19 Reſtat difficultas: Qualis immutatio requiratur ad eſſentiam ſacrificij? Prima ſententia docet, ſufficere ſacram immutationẽ, qua res phyſicè nec producatur, nec deſtruatur, ſed vel attollatur ad proteſtandam eminentiam Dei ſupra res alias, vel aliter immutetur ad Dei laudem. Sic iudicat *Suar.tom.*3.*diſput.*73.*ſect.*5.§.*ex his ergo*: Et tenent quidam iuniores apud *Martinon tom.*4. *diſput.*38.*ſeſſ.*1. Probatur, quia Leuit.23. panes primitiarum, & duo agni ſacrificari dicuntur, & tamen ſolum eleuabantur à Sacerdote, poſteaque cedebant in eius vſum. Similiter ſacrificium hirci, qui mittebatur viuus in deſertum Leuit. 16. *num.*20. fiebat ſine phyſica ipſius immutatione. Denium in ſacrificio Melchiſedech, & in panibus propoſitionis nulla dicitur immutatio phyſica facta fuiſſe.

20 Secunda ſententia diſtinguit inter ſacrificium abſolutum, & commemoratiuum: Abſolutum vocat, quod independenter ab alio ſacrificio veram habet ſacrificij rationem, & ad huius eſſentiam exigit phyſicam immutationem, ſeu deſtructionem, ac ſi denuò deſtrueretur in proteſtatione diuinæ poteſtatis, & ad huius eſſentiam non requirit phyſicam immutationem rei oblatæ, ſed ſolam repræſentationem ipſius. Ita *Vazq.*3.*part. diſp.*220.*num.*26.*&* *diſp.*222.*cap.*7.*&* 8. qui putat hanc ſolam rationem ſacrificij commemoratiui ſoli Miſſæ conuenire. Probat, nam eſſentia ſacrificij conſiſtit in ſignificatione diuinæ poteſtatis circa rerum omnium immutationem. Sed ſacrificium commemoratiuum ſine phyſica immutatione rei oblatę ſignificat proteſtationem illam diuinæ poteſtatis: ergo continet veram, & propriam rationem ſacrificij.

Minor probatur, quia Miſſa v.g continens Chriſtum Dominum præſentem ex peculiari modo ponendi corpus eius, & ſanguinem ſub diuerſis ſpeciebus panis, & vini ſic repræſentat cruentam mortem noſtri Saluatoris, vt ea repræſentatione ſatis denotet ſupremam Dei poteſtatem, & quamuis Chriſtus non dicatur in Miſſa mori, vel occidi, realiter immolari dicatur, & in ſacrificium offerri. Confirmat ex Patribus, quos latè perpendit.

21 Tertia ſententia requirit ſemper immutationem phyſicam, nõ vero ſemper deſtructiuam rei oblatæ, talemque regulam aſſignat. Quoties id, quod deſtruitur in ſacrificio, principalius eſt, & nobilius; illud equidem eſt, quod principaliter offertur; ſecus vero, quoties id, quod deſtruitur, ignobilius eſt, & in aliquod nobilius conuertitur; tunc enim hoc principaliter ſacrificatur. Ideo quoties animal occiditur, hoc offertur principaliter, non cadaber, quod indè producitur.

At in combuſtione thuris nobilior eſt ſuffitus, qui reſultat, quam ipſum thus deſtructum, ideo ſuffitus eſt res principaliter oblata. Sic indicat *Suar.diſp.*75. *ſect.*4.§.*video.* & Ad ſecundam rationem tenent *Leſſius lib.*1.*ca.*38.*num.*14.*&* 15. *Coninc.quæſt.*83.*num.*16. Probatur, quia ſicut peremptio rei, ſic etiam eiuſdem productio ſufficienter conducit ad proteſtandam ſummam Dei poteſtatem circa totum eſſe creaturarum, vel producendum, vel conſeruandum, vel deſtruẽdum: ergo poteſt productio rei nobilioris ex ignobiliori per actionem conuerſiuam eſſe ſignum talis proteſtationis, & per conſequens eſſe verum, & propriũ ſacri-

ſacrificium, quatenus ponitur talis terminus, ad quem deſtructo tali termino à quo, & offeruntur Deo per legitimum miniſtrum.

22 Quarta ſententia probabilior aſſerit in omni ſacrificio proprio dandam eſſe deſtructionem aliquam rei oblatæ. Sic docent *S.Thom.2.2.quæſt.86.artic.1. Bellarm.lib.1. de ſacrificio cap.2. Henriq. Alan. Victoria*, quos ſequitur *Malderus 1.2.tit.10.cap.3. de ſacrificio dub.1. Card. de Lugo diſp.19.num.7. Martinon tom.4. diſput.38.num.6.* Probatur, quia licet ex natura rei nulla ſit actio, quæ præſeferat ſignificationem ſacrificio neceſſariam, ſed libera voluntate inſtituentis imponenda fuerit; quædam tamen ſunt alijs ad hanc ſignificationem aptiores; ſicut in Sacramentis quoque fatentur Theologi. Sed per ſacrificium, vt dicebamus *n.4* colimus Deum, vt authorem, & conſeruatorem rerum omnium, & ſubindè profitemur, illum eſſe dignum, vt in eius honorem vita noſtra conſumatur: ergo requiritur actio rem oblatā aliquo modo deſtruens, per quam explicemus affectum noſtræ deſtructionis, ſi liceret, vel conduceret ad Dei cultum.

Probatur conſequentia, nam in vocibus, vt imponantur ad ſignificandum, nulla prærequiritur ipſarum analogia cum re ſignificata. Verum in rebus, vt etiam ad placitum (aptè tamen) imponantur, prærequiritur aliqua ſimilitudo, vel Analogia ſigni cum ſignificato, vt oſtendunt *Vazq. diſp.223.cap.4.num.34. Cardin. de Lugo diſp.19.num.2.* Sed ſine deſtructione rei oblatæ non apparet in ſacrificio proportio peculiaris ad ſignificandam illam ſupremam Dei poteſtatem, & dignitatem, cui noſtramet deſtructio debeatur: ergo dari debet actio deſtructiua rei oblatæ, per quam aptè ſignificemus, eodem modo noſtram vitam nos oblaturos, & deſtructuros, ſi liceret, & expediret diuino cultui.

23 Confirmatur primò, nam ideo videmus, in omnibus veterum ſacrificijs tā ſacris, quām profanis interueniſſe deſtructionem aliquam rei oblatæ; ſiquidem animalia, vel homines occidebantur. Quapropter idem erat mactare, ac ſacrificare. Res inanimæ ſiccæ, nempè thus, ſal, ſimila, vel ſimilia comburebantur; res liquidæ ſcilicet ſanguis, oleum, & vinum effundebantur, quæ libatio dicebatur, nec vmquam reperietur ſacrificiū propriū ſine aliqua deſtructione rei oblatæ. Sēper ergo pertinuit ad eſſentiam ſacrificij proprij deſtructio rei ſacrificatæ.

Confirmatur ſecundò, nam per hoc diſtinguuntur adoratio, ſimplex oblatio, & ſacrificium, quod adoratio latriæ ſit nota ſubmiſſionis ad Deum, vt habentem ſupremam eminentiam ſupra res omnes; oblatio ſimplex ſit nota recognoſcentis Deum, vt ſupremum Dominum Dominantium, ſacrificium verò ſit nota ſubmiſſionis ad Deum, vt ſupremum authorem omnium creaturarum, à quo totum noſtrum eſſe iugiter dependeat, & in cuius honorem debeat totum impendi, ſeu conſumi. Videantur *Chryſoſtomus, et Theophilactus in epiſ. ad Hebr.* generaliter aſſerentes ad rationem ſacrificij requiri deſtructionem rei ſacrificatæ, per hocque diſtingui ſacrificium ab oblatione, ac alijs religionis actibus, qui ſacrificia non ſunt.

24 Confirmatur tertiò, nam aliæ ſententiæ non plenè ſaluant propriam rationem ſacrificii. Prima quippe non aſſignat propriam ſacrificij differentiam ab alijs actibus religionis, ſi quidem iuxta illam conſecratio ſacerdotis, vel ar[illegible] per quam talis perſona, vel res conſecratur, & Deo dedicatur, eſſet proprium ſacrificium, quod nemo concedet. Secunda ſententia voluntariè conſtituit illam rationem ſacrificij commemoratiui ſine deſtructione rei oblatę; verum enim, & proprium ſacrificium veram, & propriam rei ſacrificatæ deſtructionem requirit.

Igitur, vbi non eſt vera deſtructio, ſed imago dūtaxat deſtructionis, nōdabitur verū ſacrificium, ſed ſola imago ſacrificij, v.g. ſi quis in tragædia repręſentaret thurificationem, quam ipſemet olim exhibuit

hibuit Deo, ſumptumque thuribulum, ſed ſine igne moueret, verè non thurificaret, ſed ageret perſonam repræſentantis thurificationem, vt latius oſtendit *Cardin. de Lugo num. 54. 57. & ſequentibus.*

Tertia ſententia contra communem concipiendi modum aſſerit, rem aliquam, quando producitur, ſacrificari, potuiſſeque conſequenter offerri ſacrificium proprium Deo generando filios, vel applicando cauſas naturales, adſimiles productiones. Vnde pariter conſtructio templi, vel altaris, vel alterius rei ſimilis in Dei cultum eſſet proprium ſacrificium, quod non eſt dicendum. Et quidem ratio propria ſacrificij ſatis refellit tres illas ſententias. Quia ſacrificiũ (vt diximus) non ſolum eo tendit, vt ſignificet Deum eſſe ſumma veneratione dignum, vel eſſe principium totius eſſe creati, ſed vt proteſtemus nos ei debere deſtructionem totius eſſe noſtri, & ſignificemus officium deſtruendi nos ipſos in eius cultum, ſi liceret, & expediret, ſicut deſtruimus rem oblatam. Hoc autem non aptè repræſentatur per quamlibet ſacram immutationem, nec per cõmemorationẽ deſtructionis olim factæ, nec per productionem alicuius rei, vel per actionem aliter immutatiuam, quàm verè deſtruendo rem oblatam.

25 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur nullum fuiſſe verum ſacrificium ſine vera deſtructione rei ſacrificatæ ſaltem quo ad partem ipſius, vbi vero nihil deſtruebatur, erat oblatio, ſed non ſacrificium, vt oſtendit *Azor. tomo 1. lib. 10. cap. 17. quæſt. 2. & 3.* Quare vero ſimilius eſt, panes propoſitionis non fuiſſe ſacrificatos, ſed oblatos, vt ſentiunt *Azor ibi, Cardin. de Lugo numero 9. Malder. 2. 2. tit. 10. cap. 3. de ſacrificio dubio primo.* Decimæ pariter, & primitiæ non erant ſacrificia, niſi quando manipuli aliqui cremabantur; duo agni poſt necem cedebant in vſum ſacerdotis, & ideo ſacrificabantur.

Pro peccato populi ſumebantur duo hirci, quorum vnus cædebatur, & per conſequens eius oblatio ſacrificium erat, alter offerebatur, & mittebatur in deſertum, cuius oblatio dici poteſt ſacrificium, quatenus fuit oblatio binarij, cuius vna pars deſtructa fuit. In ſacrificio Melchiſedech *Cornelius à lapide Gen. 14. Martinon num. 20. & alij dicunt*, aliquid panis ſuper altare crematum fuiſſe, partem etiam vini per libamen effuſam, quod ſcriptura non explicuit, forſan quam adeo notum erat, non poſſe ſacrificari ſine deſtructionem ſaltem alicuius partis, vt in oblatione ſacrificij ſatis intelligatur referri.

26 Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur in primis, Patres ſolum aſſerere, Miſſam eſſe ſacrificium commemoratiuum ſacrificij Crucis, quod nemo negat, non vero dicunt, ideo præcisè conuenire Miſſæ propriam ſacrificij rationem, imò ſatis inſinuant oppoſitum, vt ex ipſorum verbis oſtendit *Cardin. de Lugo num. 54.* Ad argumentum in forma negatur minor, & ad huius probationem negatur antecedens, quia licet illa repræſentatio ſignificenter ſufficienter ſacrificium præteritum, non tamẽ per hoc præcisè ſignificat immediatè ſubmiſſionem illam, & affectum conſumendi totum eſſe proprium in cultum Dei, quem immediatè ſignificabat ſacrificium præteritum. Eſt enim ſignum quaſi reflexum ſignificans aliud ſacrificium, quod erat ſignum directum talis ſubmiſſionis, & affectus. Signum autem reflexum per hoc præcisè, quod ſignificet aliud ſignum non pertinet ad eſſentiam illius ſigni directi, quod per ipſum ſignificatur, vt conſtare poteſt inductionem faciendo per alia ſigna directa, & reflexa.

27 Ad fundamentum tertiæ ſententiæ negatur antecedens, quia non aptè ſignificatur noſter affectus deſtruendi nos ipſos in Dei cultum per productionem, ſed per deſtructionem rei oblatæ iuxta ſuperius dicta.

Quapropter in oblatione thuris, vel thymiamatis, vel ſimilis rei crematæ non ſacrificabatur odor, vel ſuffitus, qui

pro-

producebatur, ſed res ipſa, quæ cremabatur, & deſtruebatur.

Quin etiam cum ſacrificium eſſe debeat rei permanentis, & ille ſuffitus ſit valdè tranſiens, erit quidem aptus ad colendum Deum, non tamen vt ſit congrua materia ſacrificij.

28 Notandum tamen eſt, quando requirimus ad rationem proprij ſacrificij deſtructionem hoſtiæ realem, non ſemper intelligi phyſicam corruptionem ſubſtantialem hoſtię, ſed deſtructionem, vel phyſicam, vel humanam, ita vt hoſtia prout eſt in termino ſacrificationis, ex vi talis actionis habeat ſtatum aliquem decliniorem ineptum ad ſuos vſus naturales, & tendentem ad interitum; quod enim in tali ſtatu conſtituitur, deſinere, vel deſtrui dicitur humano modo.

Sic apud veteres effuſio liquoris erat ſacrificium libaminis, & tamen tunc non aderat eius phyſica deſtructio. Sic etiam animalia ſacrificabantur, quando iugulabantur, & tamen non ſimul moriebantur; ergo ſufficit humana deſtructio ad propriam rationem ſacrificij. Sic *Cardin. de Lugo numer. 65. & 66. Martinon num. 7.*

CAP. I. QVÆST. IV.

Quid, & quotuplex ſit ſacrificium?

29 Ex dictis poſſumus definire ſacrificium in communi, vel ex parte materialis actionis, vel ex parte formalis ſignificationis, vel per genus oblationis, & differenti an propriam. Ex parte materialis actionis ſacrificium eſt actio ſenſibilis aliquo modo deſtructiua rei ſacrificatæ, qua res ſenſibilis offertur ſoli Deo per legitimum miniſtrum inſtituta legitimè ad ſignificandum ſubmiſſionem noſtram erga diuinam poteſtatem circa totum eſſe creatum. Ex parte formalis ſignificationis ſacrificium eſt ſignum commune legitimum proteſtationis internæ, qua fatemur habere nos totum eſſe noſtrum à Deo, qui ſubindè dignus eſt, in cuius honorem totum illud conſumatur, & dum noſtri deſtructio non licet, offerimus loco noſtræ vitæ vitam, vel entitatem alterius rei, profitendo ſimiliter noſtram vitam à nobis offerendam, ſi liceret, & oporteret.

Demum intra genus oblationis ſacræ *ſacrificium eſt oblatio facta Deo rei alicuius ſenſibilis, quam aliquo modo legitimus Miniſter deſtruit ad proteſtandum Deum eſſe ſupremum authorem omnium creaturarum, cui ſubindè totum eſſe noſtrum impendi debeat, & ad ſignificandum affectum noſtræ deſtructionis, ſi conduceret ad cultum Dei.*

30 Dicitur *oblatio facta Deo*, quia ſacrificium offerendum eſt ſoli Deo vero, vel putatiuo, iuxta ſuperius dicta *numero 50. rei alicuius ſenſibilis*, nam aliter ſacrificium humano vſui non aptaretur, ideoque ſacrificio debet eſſe Religionis actus externus non purè mentalis. Vt docet *Tridentinum ſeſſione 22. capite primo, & quinto*, *quam aliquo modo legitimus Miniſter deſtruit*. Quia ſacrificium eſſentialiter requirit ſignum, & Miniſtrum authoritate publica conſtitutum, vt oſtendimus *quæſtione ſecunda*, requirit etiam aliqualem deſtructionem realem rei ſacrificatæ iuxta dicta *quæſtione tertia ad proteſtandum Deum, &c.* Nam hæc exterior proteſtatio noſtræ ſubmiſſionis ad ſupremam Dei poteſtatem ſuper totum eſſe creatum, & hæc ſignificatio noſtri affectus ad nos ipſos deſtruendos, ſi conduceret ad honorem diuini numinis, conſtituunt vltimam, & propriſſimam differentiam eſſentialem ſacrificij, iuxta ſuperius dicta *numero quarto 23. & 24.*

31 Sacrificium diuidi poteſt quadrupliciter, primò ratione temporis, vel efficientis in ſacrificium legis naturalis, vel ſcriptæ, vel Euangelicæ. Secundò ratione materiæ, quæ triplex erat, ſcilicet animalia, quæ monſtra-

Digitized by Google

ſtrabantur, & dicebantur hoſtiæ, ſeu victimæ: Fructus terræ, nempe triticum, ſimila, thus, &c. & dicebantur immolationes à mola, qua far oblatum conterebatur; Denique liquores, qui fundebantur, & dicebantur libamina, ſeu libamenta. Tertiò ratione formæ, vel actionis, ſic dicebatur holocauſtum, cum tota res igne cremabatur; vel hoſtia pro peccato, cum partim comburebatur, partim reſeruabatur in vſum Sacerdotum; vel hoſtia pacifica, quæ partim igne, partim ſacerdotum, partim ſacrificantium vſu conſumebatur. Huc pertinet diuiſio ratione modi, quo ſacrificium, vel eſt cruẽtum, vel incruentum. Quartò diuiditur ratione finis: vel enim offerebatur ad Deum precisè venerandum, eiusque poteſtatem profitendam, & ſic dicebatur holocauſtum, vel ad expiationem peccatorum, & ſic dicebatur hoſtia pro peccato, vel in gratiarum actionem, & dicebatur hoſtia pacifica, ſeu ſacrificium laudis, vel ad impetranda beneficia, quod appellabatur impetratorium. Et hæ rationes omnes conueniunt noſtro Miſſæ ſacrificio, de quo dicemus *cap. ſequenti*.

32 Petes primò, an detur naturale præceptum ſacrificandi? Quippe de præcepto diuino poſitiuo ſatis conſtat ex lege veteri, & *ex Tridentino ſeſſ. 22. cap. 1. & canon. 2.* Conſtat etiam, externum Dei cultum eſſe Iure naturali præceptum vt oſtendit *S. Thom. 2. 2. quæſt. 85 artic. 1. & Suar. 3. par. diſp. 73. ſect. 8. fine*. Nam homo debet Deo, tamquam Authori ſuo ſupremo, non ſolum amorem, ſed etiam honorem; & cum naturale ſit homini mentem ſuam ſenſibilibus ſignis exprimere, tenetur etiam ſenſibili cultu venerari Deum, à quo non ſolam animam habet, ſed etiam corpus, & cętera bona. Nec item eſt dubium, quin externum ſacrificium ſit ſatis accommodatum ad hanc obligationem implendam. An autem in rigore ſit iure naturali præceptum.

33 Affirmant *Henriqu. lib. 9. c. 5. nu. 2. & Ioan. Prepoſitus 3. part. quæſt. 83. art. 1. dub. 1.* Fauet *S. Thomas ſupradicens, ſacrificij determinationem eſſe de iure poſitiuo*. Tamen vſum illius eſſe de iure naturali, ſic ipſum exponunt, & ſequuntur *Caietanus, & Sotus ibi*. Fauent *Euſebius verbis relatis ſupra num. 4. Clem. libro 6. conſtit. cap. 20. Caſſianus collatione 8. cap. 23. dicentes*. Antiquos Patres naturali lege monitos ſacrificaſſe. Ratione probatur. Quia ſicut ratio naturalis dictat, totum eſſe noſtrum à Deo fuiſſe receptũ, & ab eodem iugiter conſeruari, ſic eadẽ præſcribit, debere nos exhibere ſenſibilem ſacrificij proteſtationem in ſignũ noſtræ ſubmiſſionis ad diuinam poteſtatem, à cuius liberali totum eſſe noſtrum procedit, & pendet.

34 Negant *Suar. ſupra, & Leſſius libro 2. cap. 38. num. 28.* Fauet *Anacletus Papa epiſt. 2.* dicens. Antiquos Patres ſpontanea voluntate ſacrificium obtuliſſe. Probatur, quia licet actus ſacrificandi ſit rationi naturali conformis, & ſufficiens ad complendam obligationem colẽdi Deũ exterius: ſunt adhuc actus alij Religionis externi ſufficienter etiam huic muneri, nimirum adoratio latriæ, laus Dei, gratiarum actio vocalis, & ſimiles, nec apparet naturale dictamen determinatè præſcribens oblationem ſacrificij prorſus eſſe neceſſariam ad morum honeſtatem.

35. Vtraque ſententia probabilis eſt, illud vero certum, rationem naturalem dictare, valdè conſentaneum eſſe naturæ humanæ, proprium ſacrificium offerre Deo noſtro, nec amplius forſan Patres adducti pro prima ſententia contẽdunt. Quod ſinguli teneantur offerre ſacrificium, minus eſt veriſimile. Quod ſaltem communitas teneretur lege naturali ſacrificare, ſatis indicant *S. Thom. & Caietan. ſupra*, fatetur etiam *Leſſius eo num. 28.* deberent tamen materia ſacrificij, modus, & actio, tempus etiam obligationis aliquo præcepto poſitiuo determinari. Miniſtri quoque deſignandi forent authoritate publica, vt illud naturale præceptum determinatè cogeret, & ritè poſſet impleri.

36 Pe-

Digitized by Google

36 Petes ſecundò. Quomodò ſacrificium Crucis fuerit verum, & proprium. Ratio dubitandi poteſt eſſe. Nam iuxta *dicta quæſt.*3. verum, & proprium ſacrificium requirit realem hoſtiæ deſtructionem à Sacerdote factam: ſed in Cruce Chriſtus Dominus fuit Sacerdos, & victima ſimul, & tamen non ſemetipſum interemit; ergo non deſtruxit realiter victimam, & per conſequens non obtulit verum, & proprium ſacrificium. Pro deciſione ſuppono, rationem eſſentialē ſacrificij proprij ſic eſſe proteſtationem illius diuinæ poteſtatis, ob quam debemus ipſi deſtructionem noſtræ vitæ, paratique ſumus ad ipſam deſtruendam, ſi liceret; vt quando licet, & expedit, melius, & verius fiat hæc proteſtatio per deſtructionem propriæ vitæ, quam alterius rei.

Quare Chriſtus Dominus ex hac parte magis verum, & proprium ſacrificium obtulit in Cruce per deſtructionē, & mortem propriam, qua diuinam illam poteſtatem, & ſuum affectum ad Dei cultum propriſſimè proteſtatus eſt, quàm ſi rem aliam deſtrueret in ſignum talis proteſtationis.

37 At quoniam ex alia parte videtur obſtare ratio dubitandi. *Martinon tom.* 4. *diſp.* 38. *num.* 25. cenſet, Chriſtum actiuè concurriſſe ad ſuam mortem actione ſenſibili, quando inclinato capite ſenſibiliter in ſignum ſubiectionis tradidit ſpiritum. *Ioan.* 19. *num.* 30. cum voce magna. *Luc.* 25. 37. cum lachrymis, & clamore valido. Ad *Hebr.* 5. 7. quaſi tradiderit propria vi ſpiritum, & non ſolum permittendo, vt per tormenta ſibi tolleretur. Conſonat *Gabriel lect.* 82. *in Canon. littera D.* dicens, Chriſtum anteuertiſſe tempus naturalis mortis, vt euidentius conſtaret, ſua voluntate mori. Fauet *S. Th.* 3. *part. quæſt.* 47. *art.* 1. *ad* 2. dicens. *Fuit etiam mirabile, in Chriſti morte, quod velocius mortuus fuit alijs, qui ſimili pœna afficiebantur.* Et ſubdit infra rationem. *Sicut enim eius voluntate natura corporalis conſeruata eſt in ſuo rigore vſque ad extremum; ſic etiam quando voluit, ſubitò ceſſit nocumento illato.* Fauet item *Cyprianus lib. de Idolorum vanitate, dicens de Chriſto; crucifixus præuento carnificis offitio ſpiritum ſpontè dimiſit. Idem indicat Orig. lib. 2. contra Celſum. Et hæc ſit prima ſententia.*

38 Probatur ex illis Chriſti verbis *Ioan.* 10. *Ego pono animam meam, & iterum ſumam eam. Nemo tollit eam à me: ſed ego pono eam à me ipſo.* Quaſi dicat Chriſtus Dominus, tormenta, & tortores animam mihi non auferent, ſed ego ponam illam à meipſo. Nam opponit hæc duo inter ſe; nemo tollit eam à me, ſed ego pono eam à meipſo, ideſt pono vitam eo modo, quo tolleret alius illam à me, ſi poſſet: actiuè nimirum in Dei cultum impendendo vi propria vitam meam.

Confirmatur ex *Luc.* 15. 37. *Ieſus autem emiſſa voce magna expirauit. Videns autem Centurio, quia ſic clamans expiraſset,* ait: *Verè hic homo filius Dei erat.* Nam, ſi Chriſtus eſſet in naturali diſpoſitione morti proxima, non poſſet edere tãtum clamorem. Ergo ſignum eſt emiſiſſe ſpiritum, dum adhuc robur corporis haberet, ac proindè prius, quam naturalis neceſſitas poſtularet, quod indicant *Hieronym. Matth.* 26. *& Marc.* 15. *Chryſoſt. homil.* 89. *in Matth. Athanaſ. quæſt.* 77. *ad Antiochum, & alij.*

39 Secunda ſententia ſit Chriſtum miraculosè conſeruaſſe vitam, vltra quàm poſſet naturaliter conſeruari, poſteaque voluntariè ceſſiſſe tormentis, vt ex ipſorum vi moreretur. Hanc videtur tenere *S. Thom. quodlib.* 1. *artic.* 3. dicens. *Erat ſubiectum voluntati Chriſti, quod natura reſiſteret nocumento illato, & quandoque cederet. Vnde eo volente natura reſtitit nociuo illato vſque ad finem, pluſquam in alijs hominibus poſſit, itaque in fine poſt multam ſanguinis effuſionem quaſi integer viribus clamauit voce magna, & ſtatim eo volente natura ceſſit, & tradidit ſpiritum, vt ſe Dominum naturæ, & vitæ, & mortis oſtenderet.* Conſonat *Euſebius lib.* 4. *de demonſtrat. cap.* 12. dum ait. *Cum altius vocem emiſiſſet, ſolutus à cor-*

pore

pore abijt, neutiquam expectans, dum mors ad ipſum accederet, ſed illam cunctantem, ac veluti ceſſantem, & fugitantem ipſe à tergo inſequitur. Probatur, quia vix credibile ſit, corpus temperatiſſimum poſt tot, & tantos cruciatus, cum tanta ſanguinis effuſione potuiſſe tamdiu reſiſtere morti naturaliter.

Confirmatur ex verbis Matthæi 26. *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Vbi *Caietanus, & alij cenſent*, illam triſtitiam fuiſſe ſufficientem ad extinguendam vitã, niſi diuinitus impediretur, & vſque ad mortem perduraſſe. Diuinitus ergo Chriſtus retinuit vitam, donec ſpõtè ſua ceſſit tormentis, & quando voluit, emiſit ſpiritum, & hæc ſententia probabilis eſt.

40 Tertia ſententia probabilior aſſerit, Chriſtum Dominum obijſſe, quando tormenta, & vulnera naturaliter potuerunt cauſare mortem ipſius, inducta nimirum tali diſpoſitione, cum qua non poterat anima naturaliter informare corpus. Ita *Suar. 3. par. tom. 2. diſput. 38. ſect. 1. Sylvius 3. par. qu. 47. art. 1. Auerſa tom. 3. quæſ. 46. ſect. 5. Leſſius lib. 2. cap. 38. num. 17. & alij communiter*. Probatur contra primam ſententiam, quia prædicens Chriſtus ſuam mortem. *Matthæi* 17. & *Luc.* 18. dixit. *Occident eum*, ſcilicet gentes; Non autem occidiſſent exterius, ſi verè mors non ſequuta fuit ex vi naturali cruciatuum, ſed ex voluntate Chriſti emittentis ſpiritum pro libito, prius quàm diſpoſitio naturalis corporis poſtularet emitti, vt latius expendit *Suar. ſupr.* Contra ſecundam ſententiam probatur, nam illud miraculum retinendi vitam aliquamdiu poſt inductas ſufficiẽtes diſpoſitiones mortis nec apparet neceſſarium, nec ſatis in ſcriptura fundatum, vt magis conſtabit ex ſolutione argumentorum.

41 Ad rationem dubitandi, poſitam *num.* 36. reſpondetur, Chriſtum Dominum, & ſi ſemetipſum directè non occiderit, ſed vi naturali tormentorum obierit, verè tamen fuiſſe cauſam indirectã, & voluntariam ſuæ mortis, quatenus in eius erat voluntate vitare mortem; ſi vellet, & tamen ſpontè corpus ſuum cruciatibus obiecit, & tamdiu tormenta ſuſtinuit, donec naturaliter necem inferrent. Hoc enim ſatis eſt, vt talis mors ſit libera Chriſto tanquam cauſæ paſſum applicanti: ſicut qui thus admoret igni, verè dicitur cauſa ſuffitus, quem ignis naturaliter cauſat; & talis cauſandi modus ad propriam ſacrificij rationẽ omnino ſufficiens eſt, vt apertè conſtat in holocauſtis.

42 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, *S. Thomam, & Patres voluiſſe dumtaxat*, Chriſtum potuiſſe mortem arcere, vel differre, ſi vellet non cedere tormentis; & ita verba Io. 10. *Ego pono animam meam, nemo tollit eam à me*. Sic capiunt communiter interpretes. Spontè vitam offero, nemo tollit à me inuito. Fatemur verò miraculum fuiſſe; quia exhauſtis iam viribus morti proximus voce magna clamauit; Vnde bene collegit Centurio diuinam virtutem, vbi deficiebat humana, & merito Patres, & *S. Tho. quodlib. 1. art. 3.* dicunt, iſto miraculo declaraſſe Chriſtum, ſe Dominũ eſſe mortis, & vitæ. Sicut enim potuit ſuperare debilitatem corporis ad ſic clamandum, ita potuiſſet morti reſiſtere, ſi vellet. Nec obſtat diſpoſitio naturalis morti proxima miraculoſo clamori.

43 Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ iam patet ex dictis ſenſus Patruum, & S. Thomæ. Ad rationem dicimus, tale fuiſſe corporis Chriſti temperamentum, vt illo tempore retinere potuerit connaturaliter ſufficientem vitæ diſpoſitionem. Triſtitiam vero voluntariè ſuſcepit Chriſtus illam, quæ vehementer torqueret animum, non autem diſſolueret neceſſariam corporis diſpoſitionem conſeruationi vitæ. Durauit ille mæror vſque ad mortem, & fuit ſimilis agoniæ mortali, & in alio corpore minus bene compoſito poſſet cauſare mortem, quod illis verbis vſque ad mortem intelligi poteſt, non tamen habuit naturalem vim inferendi Chriſto necem.

44 Mar-

44 Martyres vero, qui poſuerunt animas ſuas pro defenſione veritatis, & pro cultu veri Dei, non obtulerunt proprium ſacrificium morientes. Quia nec ipſorum mors fuit inſtituta per publicam authoritatem ad proteſtandam ſupremam Dei poteſtatem, nec ipſi martyres inſtituti fuerunt legitimi Sacerdotes ad tale ſacrificium offerendum.

45 Mors autem Chriſti per diuinam inſtitutionem ſignificauit proteſtationem diuinæ poteſtatis, & Chriſtus conſtitutus fuit à Deo ſacerdos, vt per proprium ſanguinem introiret ſemel in ſancta, & ſemetipſum offerret immaculatum. *Hebr. 9.* Fuit ergo propriiſſimum ſacrificium mors Chriſti numeris omnibus abſolutiſſimum. Videatur *Bellarmin. libro primo de Miſſa capite 3.*

CAPVT II.

De ſacrificio nouæ legis.

1 SVPPONO primò, in Eccleſia Chriſti dari verum, proprium, ac viſibile ſacrificium, quo populus Chriſtianus colit Deum. Et de fide certum, vt contra nouatores oſtendunt *Suarez tomo tertio diſputat. 74. ſectio. prima, Bellarmin. libro primo de Miſſa, Valentia tomo quarto diſput. 6. quæſt. 11.* & Catholici communiter. Probatur ex ſcriptura; Danielis 12. prædicitur, Antichriſti tempore ceſſaturum iuge ſacrificium, ergo vſque ad illud tempus duraturum eſt in Eccleſia ſacrificium aliquod, Iſai. 59. dicitur. *Cognoſcent Aegyptij Dominum, & colent eum hoſtijs.* Vbi vocatio gentium ad fidem, & verus Dei cultus per verum ſacrificium præſignatur, vt exponunt *Hieronym. ibi, & Tertullian. lib. contra Iudæos cap. 5. Malach. 1.* dicitur, *in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Quem locum de reprobatione Iudæorum, ceſſatione legalium, & mundiſſima nouæ legis oblatione communi cunctis locis, & gentibus capiunt Patres communiter, & cum illis *Tridentinum ſeſſio. 22. capite 1.* Confirmatur, *nam vt ſupra vidimus cap. primo num. 35.* Ratio naturalis vel præcipit, vel ſaltem ſuadet oblationem ſacrificij, veluti valdè conformem humanæ naturæ. Quare nulla vnquam gens, quamuis Barbara, caruit ſacrificio, quo numen illud coleret verum, vel fictum, quod ſibi venerandum aſſumpſerat. Sic etiam in Eccleſia lex naturalis, & lex ſcripta veris, & proprijs ſacrificiis vſæ ſunt ad colendum Deum, ergo lex Euangelica, quæ cœtera omnes perfectione ſuperat, & valdè conformis eſt rationi naturali, debuit habere ſacrificium viſibile, quo Deum corpore ſimul, & animo colat.

2 Suppono ſecundò, in Miſſa dari verum, & proprium ſacrificium. Hoc negant Hæretici noſtri temporis contra id, quod omnibus ſæculis vniuerſi Catholici tenuerunt, & prædicarunt. Et quidam Epiſcopus Bitontinus in Tridentino tentauit defendere, Chriſtum in nocte Cœnæ, dum Euchariſtiam inſtituit, non obtuliſſe ſacrificium. Alij volebant, ſaltem non obtuliſſe ſacrificium propitiatorium. Vtrumque meritò reprobat *Tridentinum ſeſſio. 22. ca. 1.* docens, Chriſtum Dominum in vltima Cœna, dum panem, & vinum in corpus, & ſanguinem ſuum conſecrando conuertit, non ſolum Sacramentum, ſed etiam ſacrificium inſtituiſſe, ſeq; ſacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedec in æternum conſtitutum declaraſſe, atq; corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtuliſſe, verum ſcilicet, & propriiſſimum ſacrificium, etiam propitiatorium, & tradi-

diſſe poteſtatem Apoſtolis, & ipſorum in Sacerdotio ſucceſſoribus ad illudmet in Eccleſia iugiter offerendum illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem*. Vt Eccleſia Catholica ſemper intellexit,& docuit. Etenim Aſſertor noſter,condens nouam legem, debuit vtique nouum inſtituere Sacerdotium, nouumque ſacrificium, quæ ſunt de ſubſtantia nouæ legis, vt Paulus oſtendit ad *Hebr.7.* & latius confirmant *Valentia ſupra,Bellarminus cap.6. & 7. Suar.ſect. 2.Coninch.3.par.qu.83. art.1 .dub.2.Præpoſitus ibi dub.3.*

3 Quod vero Miſſa, prout de facto celebratur in Eccleſia,contineat hoc verum, & proprium legis Euangelicæ ſacrificium, probant apud prædictos Authores, & alios iuniores ſcripturæ tam veteris,quàm noui teſtamenti. Definiũt Concilia Nicænum. 1. *Canon.13. Laodicenum canon.19.& 58.Toletanum 1.can. 5. Antiſiod.ca.8.Brachar.3. canon.1. Later.* relatum in *cap.Firmiter de Summa Trinitate.Conſtantienſe in Bulla Martini 5.Trident.ſeſs.22.cap.1.* & 2. & *can.1.* & 2. Conteſtantur Patres ab initio naſcentis Eccleſiæ, ac eiuſdem perpetua traditio,cum Miſſam ab Apoſtolorum tẽpore ſemper hoc ritu celebrarit, proteſtando ſcilicet in illa, proprium offerri Deo ſacrificium, vt conſtat ex omnibus liturgijs Græcis, Hebræis, Syris, Chaldæis, Latinis, & ceteris omnibus, in quibus frequenter inuenitur oblatio, applicatio,commemoratio ſacrificij.Quare vel concedendum eſt, Eccleſiam totam in hoc puncto ſemper erraſſe turpiſſimè, vel fatendum eſt, offerri Deo verum, & proprium ſacrificium, dum Miſſa ritu Catholico celebratur.

4 Accedit ratio, nam in Miſſa datur oblatio, & immutatio rei permanentis in Dei cultum, vt ex dicendis conſtabit, qua proteſtamur ſupremam Dei poteſtatem, & noſtrum affectum conſumendi nos ipſos in eius honorem,ſi liceret,& expediret.Fit item per legitimum Miniſtrum ſpecialiter deputatum ad hoc munus, & inſtituta fuit per legitimam authoritatem, nimirum à Chriſto Domino, qui caput eſt, & legislator Eccleſiæ, continet ergo Miſſa,quicquid requiritur ad eſſentialem rationem proprij ſacrificij.

5 Suppono tertiò Miſſæ ſacrificium eſſe vnicum in lege noua;ſic enim eſt excelſum, & infinitè ſuperans quæuis alia, quæ vel oblata ſint, vel offerri poſſint, vt ſimul cum illo nullum aliud fuerit admittendum. Non defuit, qui de facto concederet,alia ſacrificia dari, probans *ex Canone 3.*& 4.Apoſtolorum. Vbi permittitur oblatio ſola thymiamatis,olei, ſpicarum,& ſimilium in Altari; tales autem oblationes in lege veteri erant ſacrificia. Verum ibi non eſt ſermo de proprio ſacrificio, ſed de oblatione ſimplici, qualis fieri poteſt etiam Beatæ Virgini,vel alijs ſanctis, quibus tamen ſacrificium offerri non poteſt. Afferũtur etiam illa verba, quæ dicuntur in benedictione cerei Paſchalis. *Suſcipe Sancte Pater incenſi huius ſacrificium veſpertinum*. At ſatis conſtat,*ſacrificium* ibi latè ſumi, nõ propriè, nam incenſum illud tunc non conſumitur, ſed etiam conſumpto cereo, cui affigitur, manet integrum in quinque granis toto tempore Paſchali. Quare certiſſimum eſſe debet, in lege noua, nullum aliud ſacrificium inſtitutũ fuiſſe,vel à Chriſto Domino, vel ab Eccleſia, ſed nec ab Eccleſia inſtitui poſſe, diximus *cap.1. num.9.* docentque *Suar. diſp.74.ſect.4. Vazquez diſp.223.cap.6. Cardin.de Lugo diſput.19.num.35.* Ideo *Tridentinum in Proemio ſeſſio.22.* vocat Euchariſtiam verum,& ſingulare ſacrificium. Nam ex eo,quod Chriſtus illud ſacerdotium, & illud ſacrificium inſtituit,ſatis colligitur ademiſſe facultatem ad aliud inſtituendum validè propter congruentias ſuperius indicatas.

6 Nota primò,quamuis ſint duæ conſecrationes corporis, & ſanguinis, ambas ordinari ſimul ad conſumandum vnum ſignum, & vnicam immolationem, & per conſequens vnicum ſacrificium.

Nota ſecundò, Miſſam inſtitutam fuiſſe

fuiſſe quoad ſubſtantiam à Chriſto Domino, iuxta ſuperius *dicta numero* 2. Verum quoad actionem totam, vt includit ritus, ac cæremonias omnes, inſtitutam fuiſſe per Eccleſiam, vt docet *Tridentinum ſeſ.22.ca.4.& 5.* Nota tertiò, ſi quis ſacerdos vel ex ignorantia, vel ex malitia vellet conficere Sacramentum, & non ſacrificium, & hæc poſterior intentio non ſacrificandi prævaleret, neutrum eſſe facturum. Sic enim vtrumque fuit inſtitutum, vt nemo poſſit validè conſecrare, niſi ſacrificando, nec poſſit ſacrificare, niſi conſecrando. Sic docet *Auerſ. de Euchar.quæſt.11.ſect.1. Coninch quæſt. 83.num.98. Suar.tom.3. diſp.43.ſect.3. §. Dico primo. Cardin. de Lugo de Euchar. diſput.19.num.103. & 104.* Sic nos in ſimili ferè docuimus *lib.1. quæſt. 13. num. 99.* de contractu, & Sacramento matrimonij.

CAP. II. QVÆST. I.

In quanam actione Miſſæ ſacrificium eſſentialiter conſiſtat?

7 Mirum eſt, in hac quæſtione quã diſſideant Authores, quam varie ſentiant, quam parum ſibi nonnulli conſtare videantur, nunc in vnam, nunc in aliam ſententiam inclinantes. Referam illas, quam potuerim, breuiter, & dilucidè, poſtmodum aperiam meum ſenſum.

Prima ſententia ponit in Miſſa duo ſacrificia realiter diſtincta, quorum primum conſtet oblatione panis, & vini ante conſecrationem facta. Probatur, quia multi Patres dicunt in Miſſa panẽ, & vinum offerri. Referuntur per multa capita *de conſecrat. diſtinct.2.* Sic etiam Eccleſia loquitur in offertorio, ſic in quadam Antiphona dicit. *Sacerdos in æternum Chriſtus Dominus panem, & vinum obtulit.* Secundum vero ſacrificium conſtet conſecratione, vel etiam ſumptione, quo Chriſti corpus, & ſanguis offerantur. Addit tamen hæc ſententia, primum ſacrificium ordinari ad ſecundum, ac ſubindè cũ eo moraliter vnum conſtituere: Quoniam, vbi eſt vnum propter aliud, ibi moraliter eſt vnum tantũ. Ita *Ruard.art.16.contra Lutherum. Caſſalius de Miſſa lib.2.cap.25.* indicat *Scotus in 4.diſt.13. qu.2.*

8 Hanc ſententiam reijciunt *Suarez tom.3.diſp.75.ſect.1. Coninch quæſtio.83. num.71. Auerſ. de Euchar. quæſt.11. ſec.3. fine. Martinon diſp.38.num.50.* Et nonnulli vocant illam improbabilem. Tum quoniam eſt contra communem Theologorum, & Patrum, imò contra *Trid. ſeſſ.22.* qui ſimpliciter aſſerunt, vnicum eſſe nouæ legis ſacrificium, cuius hoſtia ſit ipſe Chriſtus. Tum etiam, quoniam illa cæremonialis oblatio, quæ circa panem, & vinum antecedit in Miſſa, non eſt ex inſtitutione Chriſti, cum aliquæ liturgiæ reperiantur ſine illa: nec ſola verbalis oblatio ſine reali quapiam immutatione ſufficit ad propriam rationem ſacrificij.

9 Secunda ſententia ponit vnicum ſacrificium ad cuius eſſentiam plures actiones exiſtimat pertinere, videlicet oblationem factam tam ante, quàm poſt conſecrationem, fractionem ſpecierum, commixtionem ipſarum, conſecrationem, & ſumptionem. Ita ferè *Canus lib.12. de locis cap.13.* licet confusè loquatur, & præcipuam ſacrificij rationem fractioni tribuere videatur. Alij quatuor, alij tres actiones, alij duas, quidam has, quidam illas requirunt. Ita *Sotus in 4.diſtinct.13. quæſt.2. art.1. Henriquez lib.9.cap.9.num.1. Azor tom.1.lib. 10.cap.19 quæſt.1. Bonac.diſput.4.quæſt. vlt.puncto 2. qui referunt alios.* Probatur generaliter, nam omnis actio, qua fit aliquid ſacrum circa rem oblatam, pertinet eſſentialiter ad ſacrificium. Sed per ſingulas iſtas actiones fit aliquid ſacrum in ſpeciebus. Ergo pertinent ad eſſentialem rationem ſacrificij. Specialiter oſtẽditur, quia ſacrificium eſſentialiter eſt oblatio, ſed oblatio, quæ fit poſt conſecrationem, verſatur circa corpus Chriſti iam poſitum ſub ſpeciebus. Ergo pertinet ad eſſentiam huius ſacrificij. Rurſus

Digitized by Google

ſus fractio ſpecierũ ſignat myſticè Chriſti mortem per ſeparationem partis. Ergo continet propriam ſacrificij orationem. Demum ſumptio Sacramenti ſatis exprimit Chriſti mortem, & ſepulturam iuxta id 1. *Corinth.* 11. *Quotieſcumque manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis*. Ergo pertinet ad rationem ſacrificij commemoratiui, quale cenſetur incruentum Miſſæ ſacrificium.

10 Hanc ſententiam cœteri Theologi communiter reijciunt. Primò, quia ratio ſacrificii conſtitui debet in illis actionibus, quibus Chriſtus Dominus ſacrificauit. Sed non omnes actiones illæ factæ ſunt à Chriſto ſacrificante, nam oblatio verbalis, nec ante, nec poſt conſecrationem facta legitur; nec ab ipſo facta fuit fractio Sacramenti, quæ poſſet habere rationem ſacrificii. Nam quæ legitur à Chriſto Domino facta, vel præceſſit conſecrationem (vt multi putat) vel, ſi fuit poſt conſecrationem, non fuit ceremonialis, ſed neceſſaria quidem, vt ſuam cuique partem diſtribueret: ea vero fractio, quam nunc vſurpamus, eſt ceremonialis circa ſpecies panis: at ſpecies vini non diuiduntur, etſi non minus ſacrificetur ſanguis, quam corpus. Demum, quamuis Chriſtus diſpenſauerit Euchariſtiam diſcipulis, id fecit poſt peractum ſacrificium. Quare ſumptio laicalis pertinere non poteſt ad rationem ſacrificij. De ſumptione ſacerdotis dicemus infra.

11 Reiiciunt ſecundo, quia totam rationem eſſentialem huius ſacrificij Chriſtus inſtituit, & eamdem Eccleſia ſemper retinuit. Sed actiones illas inſtituit Eccleſia ſolũ, ſicut, & alias ceremonias, nec ſemper eodẽ modo fuerunt in tota Eccleſia receptæ, vt conſtat ex variis liturgijs. Imò teſtatur *Sanctus Gregorius lib.7. indictione ſecunda Epiſt.63.* Apoſtolos ad conſecrationem ſolam orationem Dominicam adhibuiſſe. Nunc etiam ſępiſſime Sacerdotes celebrant, & non diſtribuunt laicis, quod approbat *Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 6. & canon.* 8.

Reiiciunt tertiò, nam, quamuis omittantur actiones illæ, ſacrificium eſt perfectum, nec ſuppleri debent: nimirum, ſi verbalis oblatio vel ante, vel poſt conſecrationem omittatur, vel hoſtia decidat in Calicem, & infundatur, non debet frangi iuxta Rubricas Miſſalis. Igitur tales actiones, & aliæ ſimiles ſunt ceremoniæ per Eccleſiam inductæ, vel ad ſignificandum aliquod myſterium, vel ad maiorem tanti ſacrificii decentiam, nõ tamen pertinent ad ipſius eſſentiam, vel integritatem.

12 Tertia ſententia conſecrationem, & ſumptionem Sacerdotis putat ad eſſentiam ſacrificii pertinere. Sic docent *Bellarmin. lib. de Miſſa cap. 27. propoſitione 7. & 8. Fagundez. præcept. 1. libro 3. cap. 4. num. 8. & 25. Scortia de Miſſa lib. 1. cap. 5. Cardinal. de Lugo de Euchariſtia diſputat. 19. ſect. 5. Auerſ. de Euchariſtia quæſt. 11. ſect. 2.* qui referunt alios. Fauet *S. Thom. quatenus 3. part. quæſt. 80. artic. 12. ad tertium, ait Sacerdos in perſona omnium ſanguinem offert, & ſumit, & quæſt. 83. artic. 6. ad tertium dicit*, ſi poſt conſecrationem ſpecies vini non poſſint ſumi, debere aliud vinum conſecrari, & ſumi, ne maneat ſacrificium imperfectum; ſentit ergo, perfici ſacrificium Miſsæ conſecratione ſimul, & ſumptione.

13 Probatur primò ex ſcriptura. Nam in Euangelio ſatis exprimitur actio cõſecrandi, de qua præcipuè dixit Chriſtus. *Hoc facite*. Quod etiam Chriſtus ſumpſerit Sacramentum, & ſi non habeatur expreſſum in Euangelio, ſatis colligitur ex illis verbis. Lucę 22. *Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum.* Et rurſus. *Non bibam amodo de genimine vitis, donec regnum Dei veniat.* Quæ non ſolum de Paſchate legali, ſed etiam de nouo capiunt *Euſebius Emiſſenus, Tertullianus, Hieronymus*, quos refert *Fagundez ſupra*. Quare *Sanctus Thomas quæſt.* 81. *artic.* 1. docet, Chriſtum ſumpſiſſe ſuum corpus, & ſanguinem, *Vazquez ibi in Commentario, Suarez ibi, & diſputat. 75. ſectio. 2. circa finem*

finem aſſerunt, ita ſentire communiter Patres,& Theologos,quos abundè referunt.

14 Probatur ſecundò ex Patribus, qui ſæpè dicunt, conſecratione Miſſæ ſacrificium celebrari, offerri, fieri, vt expendit *Cardinalis de Lugo ſupra num.*41. *& ſequentibus*, at requirunt etiam, vt Sacerdos ſumat ſpecies conſecratas ad ſacrificium complendum. *S. Auguſtinus libro* 17. *de Ciuitate cap.*5. dixit. *Manducare panem, qui eſt in nouo teſtamento ſacrificium Chriſtianorum*. *Petrus Cluniacenſis lib. primo Epiſtolarum inquit.* Dicitur Chriſtus immolari: cùm licet inuiolabiliter in Altari frangitur, diuiditur, comeditur, cum his, & quibuſdam alijs ſignis, in quantum fieri poteſt mors Domini maximè repræſentatur.

15 Probatur tertiò. Nam Chriſtus Dominus in conſecratione ſufficienter immutatur ad veram, & propriam rationem ſacrificij, quatenus ſub ſpeciebus mortuo quodam, & indiuiſibili modo ponitur ad proteſtādam Dei ſupremam poteſtatem, & ad ſacrificium Crucis repræſentandum, vt inferius exponetur. In ſumptione deſtruitur omnino, quatenus amittit totum eſſe Sacramentale in Dei honorem factus perfectiſſimum holocauſtum. Ergo tam conſecratio, quàm ſumptio Sacerdotis conſtituunt eſſentialiter perfectiſſimum Miſſæ ſacrificium.

16 Probatur quartò, quia Sacerdos in ordinatione ſua ſolum accipit poteſtatem ad offerendum ſacrificium, non enim illi dicitur. Accipe poteſtatem conſecrandi, vel ſumendi, ſed offerendi ſacrificium; ergo ſub poteſtate offerendi continetur tum poteſtas conſecrandi, tum etiam ſumendi nomine totius Eccleſiæ. Nam alioqui non apparet, vbi datur ei principalis poteſtas Sacerdotalis conſecrandi Chriſti corpus, & illud ſumendi nomine publico.

17 Probatur quintò, quia ſi ſumptio Sacerdotis non pertineret eſſentialiter ad ſacrificij complementum, non apparet, cur ſit obligatio tam ſtricta ſumendi, quoties conſecratur, ita ut ſi fortè deficiat Sacerdos poſt conſecrationem, & adſit alius, quamuis non ieiunus, debeat hic ſumere iuxta regulam Iuris *cap. Illud & cap. Nihil 7. quæſt.* 1. *cap. Relatum de conſecrat. diſtinct.* 2. & iuxta Rubricam Miſſalis præſcribentem etiam, vt ſi ſpecies vini poſt conſecrationem effundantur, aliæ conſecrari debeant, & ſumi. Quo caſu ſi fuiſſet ante ſumptionem ſacrificium peractum, illa noua conſecratio potius eſſet ſacrificatio noua, quam complementum præcedentis: ergo ſumptio ſimul cum conſecratione conſtituit eſſentialiter veram, & perfectam ſacrificij Miſſæ rationem, & eſſentiam.

18 Quarta ſententia docet, ſolam conſecrationem eſſe ſacrificium eſſentialiter. Ita *Toletanus, Caſſalius, Turrianus, Alanus, Ruardus*, quos ſequitur. *Vazquez diſp.*222. *cap.*5. *Suar. diſput.*75. *concluſ.*3. *Coninch quæſt.*83. *num.*96. *Filliucius tractat.*5. *num.*23. *Martinon tom.*4. *diſputat.*38. *ſect.*4. *num.* 43. *Maratius de Euchariſt. diſputat.*36. *ſect.*4. qui referunt alios. Fauet *S. Thom.*3. *part. quæſt.*82. *art.*4. *ad primum dicens*, Euchariſtiæ conſecrationem eſſe ſacrificium, & *art.* 10. inquit, *conſecratione huius Sacramenti ſacrificium offertur, & ad primum*, ait. *Hoc Sacramentum perficitur in conſecratione, in qua ſacrificium Deo offertur, & quæſt.*83. *ad* 4. dicit Sacerdotem petere poſt conſecrationem, vt ſacrificium iam peractum ſit acceptum Deo.

Conſonant plures Patres à prædictis Doctoribus relati, qui ſæpè dicunt, conſecratione fieri ſacrificium, & immolationem. Accedunt tam Patres, quàm Doctores aſſerentes, in feria ſexta maioris hebdomadæ non ſacrificari, quia non conſecratur, videatur *Cardinalis de Lugo num.*44.

19 Probatur primò. Nam Euangeliſtæ ſolum exprimunt, Chriſtum Dominum conſecraſse panem, & vinũ, & dediſse diſcipulis ſuis; Vnde colligũt Patres, illum ſacrificaſse, ſed diſtributio, cum ſit vſus Sacramenti, non eſt pars eſsentialis ſacrificij. Sacrificauit ergo Dominus cõſecrando

crando: Quare conſecrationem iniunxit Apoſtolis, dum dixit. *Hoc facite in meā commemorationem*. Nec veriſimile ſit, Euangeliſtas omiſiſſe potiſſimum actum ſacrificandi, quem Chriſtus Apoſtolis præcepit, cum tamen nullus Euangeliſta referat clarè, Chriſtum ipſum conſecraſſe.

20 Probatur ſecundò. Nam ſolam conſecrationem efficit Sacerdos in perſona Chriſti, dum profert verba conſecrationis, & ita Chriſtus eſt nunc principaliter offerens vnà cum Sacerdote. Non ſumit autem Chriſtus corpus ſuum per Sacerdotem, ſicut conſecrat illud verbis Sacerdotis. Ergo Sacerdos non offert, quādo ſumit, ſed quando conſecrat. Probatur tertiò, quia præcipuum munus Sacerdotum nouæ legis eſt conſecrare Chriſti corpus, & Sanguinem, præcipuaque poteſtas Sacerdotibus confertur ad conſecrandum. Quippè forma conſtituens eſſentialiter Sacerdotem noue legis eſt character, hic autem per ſe primò principaliter eſt conſecrandi poteſtas, vt docet *Tridentin. ſeſſ. 23. c. 1. & 4.* Igitur in conſecratione ſola conſiſtit ſacrificium, quod principaliter intenditur per Sacerdotium.

21 Quinta ſententia docet, ſolam ſumptionem eſſe formaliter ſacrificium, cōſecrationem vero prærequiri tamquam actionem præuiam, & præparationem victimæ. Sic *Martinus de Ledeſma 1. quarti quæſtio. 23. articulo quarto circa finem*, alios refert *Henriquez lib. 9. cap. 8. num. 5. Fagundez præcept. 1. lib. 3. capite quarto num. 22.* partim conſentit *Nuñus 3. part. quæſtio. 83. articulo primo 2. part. difficult. 2.* Fauet *Sanctus Thom. 3. part. quæſtio. 83. articulo ſecundo ad ſecundum dicens*, in Paraſceue ſumi corpus Chriſti pridie conſecratum à Sacerdote, ne careat Eccleſia tali die fructu paſſionis Chriſti. Sed certè non niſi per ſacrificium dicitur Eccleſia participare fructum Dominicę paſſionis; ergo ſupponit Sanctus Doctor in ſola ſumptione, qua peragitur illo die, veram inueniri ſacrificij rationem.

22 Vnde probatur primò, nam in feria ſexta Paraſceue apud Latinos, & in ferijs quadrageſimę apud Gręcos, quando celebrant ex præconſecratis, datur verum ſacrificium, & tamen non datur conſecratio, ſed ſola ſumptio Sacramēti prius conſecrati; ergo ſola ſumptio conſtituit eſſentialiter ſacrificium. Minor eſt certa. Maior probatur, nam Eccleſia Latina vocat officium, & miniſterium illius diei ſacrificium, dicens. *Sic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, vt placeat tibi Domine Deus*, & rurſus inquit Sacerdos *orate fratres, vt meum, ac veſtrum ſacrificiū acceptabile fiat*. Apud Græcos *conſil. Laodic. c. 49. & Sexta Synodus canon. 52.* præſcribunt, *vt in omnibus Sanctæ Quadrageſimæ ieiunii diebus præterquam Sabbato, & Dominica, & Sancto Annuntiationis die fiat ſacrum ſupra ſanctificatorum miniſterium*. Vbi ſatis iudicat, tunc etiam fieri ſacrificium ſine conſecratione, nam facere ſacrum, & ſacrificare videntur coincidere.

23 Probatur ſecundò, quia per ſolam ſumptionem fit deſtructio rei oblatæ, quippè conſecratio potius eſt adductio, vel productio victimę, quàm eius deſtructio. Sacrificium verò fit formaliter, & eſſentialiter per deſtructionem, qua res oblata deſtruitur in Dei cultū, vt oſtendimus *c. 1. q. 3.* Non ergo conſiſtit ſacrificium iſtud in conſecratione, ſed in ſola ſumptione, imò, quia non deſinit eſſe Chriſtus ſub ſpeciebus, quando ſumitur, ſed quando ſpecies in ſtomacho corrumpuntur, nonnulli dixerunt, hoc ſacrificium conſumari, non præciſè ſumptione, ſed corruptione ſpecierum, vt teſtatur *Auerſa de Euchariſtia quæſ. 11 ſec. 4.* initio. Probatur tertiò, quia ſi ſacrificium conſiſteret in conſecratione, fruſtra poſt conſecrationem applicaretur eius fructus alicui, cum fructus ſacrificij non poſſit manere ſuſpenſus. ſed hoc eſt contra morem Eccleſiæ, quæ poſt conſecrationem applicat ſacrificium pro defunctis, ergo ſupponit Eccleſia, nondum eſſe poſitam eſſentiam ſacrificij.

Hu-

Hucuſque reſpondimus ad quæſtionem ex aliorum ſententijs, vt noſtram aperiamus iure tam graui,quàm controuerſa, ſtatuimus expendere prius, quod ſit ſentiendũ depoſſibili, poſtmodum quid ſit aſſerendum de facto: ſic enim diſtinctius,& clarius res tota percipietur.

CAP. II. QVÆST. II.

Quæ actio Miſſæ poſſint eſſentialiter conſtituere ſacrificium.

24 Svppono primò ex *dictis cap.1.* ſacrificium eſſentialiter eſſe ſignum ad placitum legitimè impoſitum ad ſignificandam proteſtationem diuinæ poteſtatis, cui totum eſſe teferamus acceptum, & totum deberi fateamur. Suppono ſecundò, quamuis voces imponi poſſint ad ſignificandum ſine vocis Analogia cum re ſignificata, ſi quidem vox Leo ſecundum ſe non habet maiorem Analogiam cum Leone,quam cum equo,vel vitulo tamen rem,vt etiam ad placitum (aptè ſcilicet) imponatur ad aliquid ſignificandum,habere debere ſimilitudinem, aut Analogiam aliquam cum re ſignificata.Quippè non imponeretur aptè, vel ad ſignificandam vitam fax extincta, vel ad ſignificandam mortem fax accenſa: nec ad ſignificandam ſubmiſſionem inferioris ad ſuperiorem eſſet aptum ſignum, quod ſuperior genufle cteret, & inclinaret caput coram inferiore ſedente.

Quærimus itaque,quænam actio Miſſę ſit talis, qualem apta ſignificatio, vel impoſitio ſacrificij requirit; nec enim credẽdum eſt, Deum impoſuiſſe ſignum ineptum pro Miſſæ ſacrificio. Videantur *Vazquez diſp.223.cap.4. num. 34. Card. de Lugo diſp.19.num.2.*

25 Iam petes primò, An conſecratio ſola poſſit eſſentialiter conſtituere Miſſę ſacrificium? Negant authores quintæ ſententiæ,ac probant primò.Nã in Miſſa ſacrificatur ipſe Chriſtus, qui fuit oblatus in Cruce, vt definit *Tridentinum ſeſſio.22.cap.1.* & 2. Sed Chriſtus non deſtruitur per conſecrationem, imò potius producitur, vel adducitur. Ergo conſecratio non poteſt eſse ſignum aptum ad conſtituendum eſſentialiter ſacrificium Chriſti Domini.

Conſequentia probatur, quia ſacrificium debet eſſe ſignum noſtrę ſubmiſſionis erga Deum,quem profitemur eſſe dignum, vt in eius honorem vita noſtra conſumatur, ac ſubindè neceſſariò requirit actionem deſtructiuam realiter rei ſacrificatæ, vt *oſtenſum eſt ca.1 n.22.* Sed conſecratio realiter deſtruit ſolum panem, & vinum, Chriſtum vero neutiquam. Ergo ſolum eſſe poteſt ſacrificium panis,& vini, non vero Chriſti Domini.

Probatur ſecundò, nec panis, & vini ſacrificium eſſe poſſe. Quia ſacrificium eſſe debet immutatio ſenſibilis rei ſacrificatæ, ſed conuerſio panis in corpus Chriſti,quæ fit per conſecrationem, non eſt ſenſibilis, & conſequenter nec deſtructio panis, nec productio, vel adductio Chriſti ſenſibilis eſt. Ergo non poteſt habere propriam rationem ſacrificij, quo Chriſtus, vel panis offeratur. Idem eſt de vino proportionaliter.

26 Affirmant Authores tertię,ac quartæ ſententiæ,ſed varijs modis explicant, quomodo ſola conſecratio poſſit eſſe Miſſę ſacrificium;nec enim eſt facilis ſolutio fundamenti contrarij. Primus modus iuxta ſuperius *dicta cap. 1.n.* 20. diſtinguit ſacrificium abſolutum, & commemoratiuum, & aſſerit, Miſſæ ſacrificium eſse ſolum commemoratiuum, quod non requirit realem immutationem victimæ, ſed ſolam ipſius repræſentationem, dum ipſam victimam contineat realiter. Quare cum Miſſa contineat realiter Chriſtum, & repræſentet eius ſacrificium cruentum, quatenus conſecratio ſeparat ex vi verborum corpus à ſanguine (quippè licet per concomitantiam ſit idem ſub vtraque ſpecie, tamen hoc eſt per accidens, ſi quidem verba, quantum eſt de ſe, ſeparant

vtrumque, ſubindèque ſacramentaliter mactant illud, & propriiſſimè repræſentant in altari tamquam victimam occiſam,& ſacrificatam.) Conſecratio quidem eſt aptum ſignum ad cōſtituendum eſſentialiter Miſsæ ſacrificium commemoratiuum, quod habeat veram, & propriam ſacrificij rationem. Ita *Vazquez diſp.222.cap.7. & 8.diſput. 223.num.7.Leſſius de perfectionib.diuin. lib.12.num.95.Maratius 3.part. tract.de Euchariſt.diſp.36.ſect.4.& 7.partim. Fagund.præcep.1.lib.3.c.4.n.9.10.24.* & 25. nā licet in ſumptione fateatur, dari realem Chriſti deſtructionē, & in conſecratione ſolam admittit myſticā, & repræſentatiuam per illā verbalē ſeparationē.

27 Hunc dicendi modum refellunt. *Bellarmin.libro primo de Miſſa cap.2. et cap.27.poſt octauam propoſitionem. Suar. tom.3 diſput.75.ſect.5.§. Secunda ratio. Cardinal.de Lugo diſputat. 19. num.54. et 61. Martinon de Euchariſtia diſp.38. num.57.& 58. Auerſa de Euchar.quæſtio. 11.ſect.4.*dicentes, acceptionem ſacrificij pro commemoratiuo dumtaxat arbitrariam, & confictam eſſe. Nam nec ſcriptura, nec Patres ſacrificium appellant id,quod eſt ſolum figura, vel commemoratio ſacrificij. Sic loquitur *Bellarmin.eo capite ſecundo*. Vide pariter, quæ nos diximus *ſupra capite primo numero* 24. Nec quicquam confert illa ſeparatio verbalis: Quia verum, & reale ſacrificium veram, & realem deſtructionem rei ſacrificatæ requirit; conſecratio vero non veram, & realem Chriſti deſtructionem, ſed myſticam tantum efficit etiam in ipſorum ſententia. Quippè quomodocunque vera mors impediatur, aut deſtructio victimæ, tollitur vera ratio ſacrificij. Quare ſi Sacerdos in lege veteri pecudem immolaturus ictum adhiberet mactationi ſufficientem, at naturali, vel miraculoſo modo mors impedita fuiſſet, non diceretur ſacrificaſſe realiter, ſed ſola voluntate. Sic Abraham non ſacrificauit realiter ſuum filium, quia licet ad huic voluntas efficax, defuit executio.

28 Adde concomitantiam corporis, & ſanguinis Chriſti Domini non eſſe per accidens, nec miraculoſam, ſed debitam connaturaliter, ex vi connexionis talium partium ſecundum præſentem ſtatum, vt definit *Tridentin.ſeſs.13. cap.3.*quare conſecratio dici non poteſt ſeparare (nec quantum eſt ex ſe) hic, & nunc corpus à ſanguine, vel è contra. Nam aliud eſt ex vi verborum non poni cum corpore ſanguinem, aliud vero, quod verba petant, ne ponatur ibi ſanguis, illud prius verum eſt,hoc poſterius falſum; quamuis verba non ſignificent ſanguinem, non tamen ſignificant, nec petunt negationem ſanguinis, imò ponendo corpus, quod hic, & nunc viuum eſt, quaſi conſequenter petunt, vt ponatur ibi ſanguis ex vi concomitantiæ naturalis. Nulla igitur apparet ibi deſtructio Chriſti, niſi repræſentata. Nec iuuat præſentia Chriſti quondam in cruce litati, & in conſecratione repræſentati; nam ad verum Chriſti ſacrificium præſens non ſolum requiritur præſens ipſe Chriſtus, ſed præſens ipſius immutatio realis. Sicut ſi quis antea fuiſſet vulneratus, & poſtea repræſentaret in ſcæna talem euentum, non diceretur nunc realirer, ſed ſolum repræſentatiuè vulnerari.

29 Itaque fatendum eſt, Miſſam, & ſpecialiter conſecrationem eſſe commemorationem, & repræſentationem paſſionis Domini, & eius ſacrificij cruenti. Sic enim ſcriptura teſtatur *Luc.22. & 1. Corinth.11.* Sic definit *Trident.ſeſs.22. cap.1.*Sic tradunt Patres, quos *Vazquez* pro ſe refert: ſimul tamen aſſerendum eſt,aliundè conſecrationem habere propriam ſacrificij rationem. Etenim ſicut vetera ſacrificia non eo præcisè veram habebant ſacrificij rationem, quia repræſentarent futurum crucis ſacrificium, ſed ſimul cum ea repræſentatione retinebant ſuam propriam, & veram ſacrificij rationem iuxta ſuperius dicta *capite primo quæſtio.3.* ſic etiam ſacrificium Miſsæ non amittit ſuam propriam, & veram ſacrificij rationem,

quia

quia ſimul ſit alterius ſacrificij commemoratiuum, vt oſtendit *Bellarmin ſupra cap.* 12. contra Nouatores, qui ſolam repræſentationem ſacrificij Crucis in Euchariſtia concedunt, vt negent in illa veram rationem ſacrificij.

30 Quapropter cum *Magiſter in 4. diſtinctione* 12. *& S. Thom. in 3. par. quæſtio.* 83. *articulo primo* dicunt, Miſſam vocari ſacrificium, vel immolationem, quoniam eſt repræſentatio, vel imago immolationis in Cruce factæ, ſimiliter Patres aliqui, dum aſſerunt, Chriſtum ſemel tantum verè immolatum fuiſſe, ac Euchariſtiam eſſe repræſentationem illius immolationis, loquuntur equidem de ſacrificio cruento, cui ſæpè nomen immolationis attribuunt, vt notat *Bellarmin. ſupra cap.* 15. *§. alter modus*. Ideo *Malderus tractat.* 10. *de Religio. capite tertio dub.* 1. docuit, in Miſſa dari verum, & proprium ſacrificium (ſcilicet incruentum) immolationem vero (ſcilicet cruentam) non niſi myſticam propriè loquendo, nam immolatio cruenta ſemel tantum verè facta fuit, nunc autem non propriè, ſed per repræſentationem agitur. Sic capiendi ſunt. *Ambroſius, Chryſoſtomus, Theophilactus in cap.* 50. *ad Hebr. Auguſtin. Epiſtol.* 23. *& alibi*. Semper itaque retinendum eſt, conſecrationem ſic eſſe repreſentationem ſacrificij cruenti, vt ſimul ſit verum, & proprium ſacrificium, quatenus eſt aptum ſignum noſtræ ſubmiſſionis ad ſupremam Dei poteſtatem ſupra totum eſſe creatum.

31 Secundus dicendi modus admittit, in omni vero ſacrificio requiri realem immutationem rei ſacrificatæ, ſed addit ſufficere, vel deſtructiuam, vel productiuam ipſius iuxta regulam ſupra poſitam *capite primo numero* 21. & conſequenter aſſerit, in Miſſa conſecrationem habere propriam ſacrificij rationem, quatenus per illam res ignobilior, nempè panis, & vinum conuertitur in rem nobiliorem, nempè corpus, & ſanguinem Chriſti, qui non exiſtens antea ſacramentaliter ſub his ſpeciebus, ex vi conſecrationis fit ibi denuò præſens Sacramentaliter in honorem Dei, cuius ſupremam poteſtatem ſupra totum eſſe creatum illa Sacramentalis productio mirificè proteſtatur. Ita *Suarez diſputat.* 75. *ſect.* 4. *§. Video*. *Leſſius de Iuſtitia libro ſecundo capite* 38. *numero* 14. *&* 15. *Coninch quæſtio.* 83. *numer.* 15. 16. 96. *Auerſa de Euchariſtia quæſt.* 11. *ſectio.* 4.

32 Hunc dicendi modum meritò refellunt *Vazquez diſputatio.* 222. *numero* 47. *&* 49. *Cardinal. de Lugo diſputat.* 19. *num.* 53. *Nos ſupra cap.* 1. *num.* 24. Quoniam, cum ſacrificium eſſentialiter eſſe debeat ſignum, quo proteſtemur, nos debere Deo deſtructionem totius eſſe noſtri, & ſignificemus affectum deſtruendi nos ipſos in eius cultum, ſi liceret, ſicut deſtruimus rem oblatam, vt oſtendimus *capite primo quæſt.* 3. non poteſt eſſe ſignum aptum talis proteſtationis, & affectus productio rei ſacrificatæ, ſed ſola deſtructio realis ipſius. Admittit *Auerſa illa ſectione quarta circa finem*, ad rationem ſacrificij non ſufficere productionem rei ſolam, benè tamen ordinatam ad eiuſdem deſtructionem ita vt coniunctim talis immutatio rei, qua prius producatur, & poſtea deſtruatur in honorem Dei, ſit adæquata forma ſacrificij, & ſic poſse conſecrationem ſimul, cum ſumptionem conſtituere ſacrificium Miſsæ. Sed hinc in primis iam habemus, conſecrationem ſolam, de qua nunc quærimus, non poſse conſtituere Miſsæ ſacrificium, quod opponitur affirmatiuæ deciſioni, quam propugnamus.

Deinde, ſi conſecratio per ſe præcisè ſignum aptum ſacrificij non eſt; quia non poteſt aptè ſignificare affectum internum deſtruendi noſtrum eſse, ſi conduceret ad diuinum honorem: quamuis ordinetur ad ſumptionem, & coniungatur cum ipſa, nec inadæquatè poterit internum ſacrificium aptè ſignificare, nam illa ordinatio, vel coniunctio externa non dat ipſi aptitudinem internam, ac ſubindè, licet coniungatur

cum ſumptione, ſola ſumptio ſignum erit aptum, non verò conſecratio iuxta modum iſtum dicendi.

33 Tertius modus dicendi recurrit ad deſtructionem panis,& vini,quæ per cõſecrationem deſtruuntur in honorem Dei,dum in corpus, & ſanguinem Chriſti conuertuntur. Hunc modum referunt,& refellunt *Bellarmin.lib.1. cap.27. propoſitione 8. Vazquez diſput.222.num. 51. Fagund. ſupra num.25. Cardinal.de Lugo num.51.* Nam iuxta modum iſtum dicendi propriè dumtaxat panis, & vinum ſacrificarentur in Miſſa, cum illa ſolum vi conſecrationis deſtruantur, nõ vero corpus, & ſanguis Chriſti, & per conſequens haberet Eccleſia nunc ſacrificium inanimum, & multo vilius, quam habuerint olim Hebræi. Nec eſſet idem Miſſæ ſacrificium,& Crucis quoad rem oblatam, contra communem doctrinam Patrum,& *Tridentini ſeſſio.22. cap.2.*

34 Quartus dicendi modus probabilior aſſerit inſtitui poſſe ſolam conſecrationem in ſignum aptum ad conſtituendum eſſentialiter Miſſę ſacrificium. Nam ad veram rationem ſacrificij ſufficit deſtructio rei ſacrificatæ realis humano modo, qua transferatur in ſtatum decliuiorem ineptum ad ſuos vſus naturales, & tendentem ad interitum, vt diximus *cap.1. numer.28.* Sed Chriſtus Dominus per conſecrationem, etſi non deſtruatur ſubſtantialiter, deſtruitur tamen humano modo realiter, quatenus accipit ſtatum decliuiorem, quo redditur ineptus ad vſus naturales humani corporis, & aptus ad alios diuerſos vſus per modum cibi; quare moraliter idem eſt, ac ſi fieret verus panis, & conditetur in cibum, quæ mutatio ſufficiens eſt ad verum ſacrificium inſtituendum, nõ minor quàm effuſio liquoris, quæ conſtituebat ſacrificium libaminis. Ita cenſent *Cardinal. Bellarmin.lib.1.de Miſſa cap. 27. propoſ. 8.§.Tertio per conſecrationem. Cardin. de Lugo diſp.19.ſect.5. Martinon.diſput. 38. num.43. & 63. Satis inſinuit Gregor. Nyſſen.orat.1. de Chriſti reſurrectione co. hom.6.* Vbi probat, Chriſtum obtuliſſe ſemetipſum in ſacrificium antequam ſe dediſſet Apoſtolis edendum his verbis. *Tunc apertè declarauit, agni ſacrificium iam eſſe perfectum; nam victima corpus non eſt ad edendum idoneum, ſi animatum ſit. Quare cum corpus edendum, & ſanguinem bibendum diſcipulis exhibuit, iam arcana, & non aſpectabili ratione corpus erat immolatum, vt ipſius myſterium per agentis poteſtati collibuerat.* Satis enim ſignificat Nyſſenus, ante manducationem immolatum fuiſſe Chriſti corpus, quando redditum fuit aptum, vt comederetur: nam illa fuit deſtructio corporis realis humano modo, quam conſtat conſecratione fuiſſe factam.

35 Dices, hanc rationem fore firmam, ſi Chriſtus per conſecrationem ita trãſferretur in hunc ſtatum, & vſum Sacramentalem, vt amitteret ſtatum ſuum naturalem, & ita verè decideret in hunc alium decliuiorem; tamen dum adhuc retinet ſtatum ſuum naturalem, nihil deperdit per hunc alium, ſed potius adquirit nouum modum eſſendi, quem non habebat. Quare non ſubit mutationem deperditiuam, & deſtructiuam, ſed potius adquiſitiuam noui ſtatus licet deterioris ſine amiſſione prioris ſibi magis connaturalis. Sic enim liquor, quando fundebatur in terram, ſi maneret adhuc in vaſe, non diceretur ſubire mutationem deſtructionem, & per conſequens nec verè ſacrificari, ſed potius adquirere nouum locum, & ſtatum licet deteriorem ſine deperditione prioris ſibi magis accommodati.

36 Reſpondetur, ſiue Chriſtus per conſecrationem producatur, ſiue ſolum ponatur ſub ſpeciebus ex vi connexionis cum illis, ſemper diſtingui poſſe, vel ex natura rei, vel ſaltem ratione noſtra poſitionem illius corporis in pluribus locis quaſi priorem, & poſitionem ipſius tali modo connexi cum ſpeciebus quaſi poſteriorem; nam ſine dubio diſtinctum miraculum eſt, ponere corpus idem in pluribus locis diſtantibus; & ponere corpus humanum viuum, & quantum ita con-

connexum cum ſpeciebus panis, vt ſit totum ſub ſingulis partibus, & totum ſub cunctis, nec poſſit ab illis ſeiungi, nec alium vſum habere niſi cibi, ſeu panis; Igitur argumentum ad ſummum probat, primum miraculum potius adquiſitiuum eſſe quam deſtructiuum; de ſecundo verò non conuincit. nam corpori Chriſti ſuppoſito primo miraculo, debebatur connaturaliter in omnib. locis extenſio quantitati ſuæ proportionata, & præſentia independens ab alienis accidentibus, capax etiam humanarum functionum. Dum ergo colligatur, & coarctatur ad ſpecies panis, & ad ſolum vſum cibi comextibilis, & comedendi, planè ſecundum eſſe ſacramentale decidit in ſtatum decliuiorem, & deſtruitur humano modo realiter iuxta doctrinam ſuprapoſitam.

37 Petes ſecundò, an ſola ſumptio ſpecierum poſſit eſſentialiter conſtituere Miſſæ ſacrificium? Negant *Vazquez diſput.222.num.23.& 27.Coninch. quæſt. 83.num.96.& alij forſan ex relatis ſupra num.18.*

Probatur primò, quia per ſacrificium aliquid eſt offerendum Deo, cum omne ſacrificium eſſentialiter ſit oblatio, ſed per ſumptionem ſpecierum nihil offerimus Deo, quin ab illo potius aliquid accipimus, tamquam eius conuiuæ menſæ cæleſtis participes effecti. Ergo ſola ſumptio non poteſt habere rationem ſacrificij.

Probatur ſecundò, quia ſacrificium eſſentialiter requirit deſtructionem realem rei ſacrificatæ, ſed per ſumptionem ſpecierum ante corruptionem ipſarum non deſinit eſſe Chriſtus ſub ſpeciebus, ſolum enim mutatur cum illis ſecūdum locum. Ergo ſola ſumptio non poteſt habere propriam rationem ſacrificij, ſicut nec ſola mutatio localis victimæ.

Probatur tertiò. Nam etiam corruptis ſpeciebus nulla fit in Chriſto Domino mutatio realis ſecundum eius eſſe, ſed ſolum ſecundum modum exiſtendi ſub ſpeciebus, quem amittit, ſed hæc mutatio cum accidentalis ſit, non eſt aptum ſignum affectus interni deſtruendi noſtram ſubſtantiam in Dei cultum: ergo non eſt aptum ſignum ad conſtituendum eſſentialiter ſacrificium, quo talis affectus ſignificandus eſt. Confirmatur; nam ſi ſola conſumptio, vel corruptio ſpecierū ſufficeret ad conſtituendum proprium ſacrificium; quodlibet aliud genus corruptionis ſpecierum, vel per ignem, vel per quid ſimile poſſet eſſentialiter conſtituere ſacrificium, quod videtur abſurdum.

38 Melius affirmant *Suar. diſput.75. ſect.4.§. Dico tamen, & ſectio.5.concluſ.1. Fagund.precept.1.lib.3.cap.4. numero 7. Auerſ.quæſt.11.ſect.4.5. At immutatur.* Fauent *Authores tertiæ, ac quintæ ſententiæ relatiſ ſupra num.12.& 21.* Probatur, quia licet Chriſtus per ſumptionem ſpecierum non deſtruatur quoad ſuum eſſe ſimpliciter, deſtruitur tamen, quoad eſſe ſacramentale, qualecumq; ſit illud. Non enim ſacrificatur Chriſtus, prout eſt in cœlo, nam vt ſic non attingitur, nec immutatur per actionem ſacrificantis; ſed ſolum ſacrificatur, prout ex vi verborum conſtituitur ſub ſpeciebus ſacramentalibus; & hoc eſſe ſacramentale realiter amittit per ſumptionem humano modo: Quippe licet non ſequatur deſtructio, donec ſpecies corrumpantur, at omne pabulum humano modo deſtrui dicitur, & conſumi, quando comeditur, quia iam tunc ponitur in ſtatu proximo deſtructionis. Et ipſe *Vazquez diſp.223.nu.37.* fatetur ſacrificium ouis, quamuis exigat deſtructionem, non tamen fieri, quando moritur ouis, ſed quādo iugulatur, vel percutitur, quia tunc datur actio voluntaria ſacerdotis, qua iam humano modo cenſetur ouis deſtructa, vel occiſa.

Pariter ergo ſumptio ſpecierum humano modo deſtruit eſſe ſacramentale Chriſti Domini, quatenus ponit illud in ſtatu proximo deſtructionis, & per conſequens eſſe poteſt aptum ſignum interni ſacrificij voluntariè tendens ad Dei cultum; nam deinceps digeſtio, vel corruptio ſpecierum potius eſt actio ne-

Digitized by Google

neceſſaria potentiæ vegetatiuæ.

39 Petes tertiò. An conſecratio, & ſumptio ſimul inſtitui poſſint, vt eſſentialiter conſtituant Miſſæ ſacrificium? Negat *Vaz.q.diſp.222.ca.4.nu.27.28.29.* Probatur, quia, ſi ſola conſecratio per ſe poteſt eſſentialiter conſtituere Miſſæ ſacrificium, & ſimiliter ſola ſumptio per ſe iuxta ſuperius dicta, certè ſi ſimul inſtitueretur vtraq; ad conſtituendum Miſsæ ſacrificium, non vnum, ſed duplex ſacrificium eſſet; Quælibet enim adæquatè ſignificaret ſacrificium internum, ac ſubindè non poſſet vnicum externum côſtituere; Quia ſicut ex duobus ſignis adæquatis conflari non poteſt vnicum; ſic ex duabus ſignificationibus adæquatis nequit vna conflari, quæ conſtituat eſſentialiter vnicum ſacrificium.

40 Melius affirmant Doctores tertiæ ſententiæ relati *ſupra num.12.* & ſpecialiter *Suar.diſput.75.ſect.2. concluſ.2. Fagundez ſupra num.7.* & 8. Probatur, quia conſecratio, & ſumptio ſimul magis expreſsè ſignificant totalem victimę deſtructionem. Nec repugnat, aliquam victimam in vno, & eodem ſacrificio duplicem deſtructionem ſubire; nam in holocauſto neceſſarium erat, victimam occidi prius, & adhuc poſtea magis deſtrui per totalem combuſtionem; & in alijs ſacrificijs, quamuis non combureretur tota victima, tamen poſt occiſionem adolebatur in igne aliqua pars illius, & cum occiſio per ſe ſola ſufficeret, & combuſtio ſola pariter eſſet ſufficiens ad conſtituendum ſacrificium, vt in thure, ſimila, vel ſimilibus, nonnumquam tamen ab inſtituente iungebantur, quia noluit Deus vnum ſine alio, ſed vtrumque ſimul imponere ad tale, vel tale ſacrificium conſtituendum in ratione talis ſigni. Cum. n. ſacrificium ſit ſignum ad placitum, ex inſtituentis voluntate dependet, quod ex reb. aptis tali ſignificationi, vel vnam dumtaxat, vel duas ſimul ad hoc, vel illud ſacrificij genus imponat.

41 Itaque quęſtioni principali reſpondemus, aptam eſſe conſecrationem ſolam, & ſumptionem ſolam, & vtramque ſimul coniunctam, vt imponantur, vel ſigillatim, vel coniunctim ad conſtituendum eſſentialiter Miſſę ſacrificium, & ad ſignificandum aptiſſimè, quod per tale ſacrificium iuxta Patrum, & Doctorum ſenſum ſignificatur. Quid autem de facto ſit inſtitutum, dicemus *qu. ſequenti*.

CAP. II. QVÆST. III.

Quenam actio Miſſæ de facto conſtituat eſſentialiter ſacrificium.

42 SVppono, quod tetigi *ſupra cap.1. num.31.* ſacrificium in lege veteri fuiſſe multiplex; Primum holocauſtum, ideſt totum incenſum, quia totum cremabatur in honorem, & laudem Dei; ſecundum pro peccato, quod vocatur expiatorium, cuius vna pars cremabatur, aliam ſacerdos in atrio templi manducabat, tertium pacificum, quod offerebatur, vel in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, vel ad impetrandum nouum beneficium à Deo, cuius vna pars cremabatur, aliam manducabant Sacerdotes, aliam offerentes, qui donauerant victimam. Primum perfectionis gradum obtinet holocauſtum. Secundum ſacrificium expiatorium. Tertium pacificum pro beneficijs acceptis. Quartum pacificum quo recipiendis. Nam obligamur Deo maximè propter eius maieſtatem. Secundò propter offenſam commiſſam. Tertiò propter beneficia recepta. Quartò propter recipienda, quę petimus, & ſperamus. Ita *S. Thom.1.2. quæſt.102. art.3. Bellarm.lib.1. de Miſſa cap.4. Scortia libro primo de Miſſa cap.* 8. His omnibus in lege gratiæ ſucceſſit ſacrificium Miſſæ, quod mirificè complectitur antiquorum ſacrificiorum differentias, vt agnoſcit Eccleſia dicens in oratione Dominicæ ſextæ poſt Pentecoſten. *Deus, qui legalium differentiam hoſtiarum vnius ſacrificij perfectione ſanxiſti*, & *S. Thom.3. part. quæſtio.22. art.2.* inquit, *Chriſtus Dominus in quantum*

tium homo, non ſolum fuit Sacerdos, ſed etiam hoſtia perfecta, ſimul exiſtens hoſtia pro peccato, & hoſtia pacifica, & holocauſtum.

43 Itaque dicendum eſt cum tertia ſententia poſita ſupra *numero* 12. de facto conſecrationem, ſimul, & ſumptionem Sacerdotis impoſitas à Chriſto fuiſse ad conſtituendum adæquatum ſignum Euchariſtiæ ſignificationis, oblationis, & immolationis. Hoc tenent Authores eius ſententiæ. Hoc etiam eius fundamenta confirmant. Sic enim hoc ſacrificium inſtitutum fuiſse de facto colligitur à poſteriori ex obligatione ſumendi tam ſtricta, vt in nullo caſu quantæcumque neceſſitatis liceat relinquere conſecrationẽ ſine ſumptione, vt expendimus *num.* 17.

44 Pro maiori declaratione diſtinguimus in ſacrificio Miſsæ tres compoſitiones diuerſas. Prima complectitur conſecrationem duplicis ſpeciei, nempè panis, & vini, de qua diximus *capite primo quæſtione prima, & ſecunda*. Secunda fit ex partibus homogeneis ſpecierum, quæ conſecrantur, vel ſumuntur. Sacrificium enim tot habet partes integrantes homogeneas, quot ſunt partes hoſtiæ, quæ conſecratur, vel ſumitur; ſicut homo habet partes homogeneas carnis, quę licet augeantur per nutritionem non variant abſolutam hominis integritatem. Tertia reſultat ex conſecratione, atque ſumptione ſimul, iuxta noſtram ſententiam tamquam ex partibus integrantibus ætherogeneis, ſicut homo conſtat capite, manibus, pedibus, tamquam partibus neceſsariò requiſitis ad eius ſubſtantialem integritatem. Sed in his adhuc quędam ſunt partes neceſsariæ ſimpliciter ad exiſtentiam totius videlicet hominis; quædam ſicut neceſsariæ ſecundum quid: nimirum homo ſine manibus, vel pedibus, eſsentialiter, & ſimpliciter eſt homo, ſed incompletus: at ſine capite, vel ſine corde, vel ſine iecore, non exiſtet ſimpliciter, nam iſtę partes ſunt neceſsariæ ſimpliciter ad eius exiſtentiam.

45 Sic ergo dicunt Authores tertiæ ſententię, conſecrationem, & ſumptionem Sacerdotis eſse partes ætherogeneas huius ſacrificij, quod per conſecrationem habeat abſolutè ſuam eſsentiam exiſtentem, & poſſit ſimpliciter vocari ſacrificium, ſed adhuc incompletum, donec integretur, & compleatur per ſumptionem, ſicut homo ſine manibus eſt eſſentialiter, & ſimpliciter homo, non tamen integer, & completus. Afferunt etiam exemplum holocauſti magis ad rem. Nam occiſio victimæ iam ante combuſtionem erat eſſentialiter ſacrificium, quatenus ſignificabat proteſtationem diuinæ poteſtatis, & affectum deſtruendi propriam vitam in eius honorem, at erat incompletum, & imperfectum, donec per combuſtionem compleretur, & perficeretur. Ita proportionaliter conſecratio conſtituit eſsentialiter Miſsæ ſacrificium, quatenus deſtruit Chriſtum humano modo realiter in Dei cultum, vt diximus *numero* 34. incompletum tamen, & imperfectum integraliter, donec ſumptione compleatur, tamquam parte integrali ſubſtantiali, ac ætherogenea.

46 Addi poteſt, ſicut occiſio victimæ conſtituebat eſsentialiter ſacrificium ante combuſtionem, non tamen ècontra, nam, ſi vitulus morbo peremptus combureretur, non eſset eſsentialiter ſacrificium etiam incompletum, ita conſecrationem ante ſumptionem eſsentialiter conſtituere Miſsæ ſacrificium, non tamen ſumptionem ſine conſecratione, nec partialiter. Item conſecrationem eſsentialiter conſtituere Miſsæ ſacrificium, quatenus propitiatorium eſt, vt definit *Tridentin. ſeſſione* 22. *cap.* 2. non vero quatenus holocauſtum eſt, nam ſub hac ratione requirit eſſentialiter totalem victimæ deſtructionem. Quoad poſſit (humano modo ſaltem) deſtrui realiter, ita ut ſumptio Sacerdotis reſpectu Miſſæ, quatenus eſt ſacrificium propitiatorium, ſit pars integralis, neceſsaria

ſecun-

ſecundum quid, ſicut manus, aut brachium in homine, tamen quatenus eſt holocauſtum, ſit pars neceſſaria ſimpliciter, ſicut cor, aut caput in homine, ſine quo non poteſt abſolutè conſiſtere. Sic conciliantur Authores, qui dicunt ſumptionem eſſe partem integralem huius ſacrificij, cum his, qui putant ad eſſentialem eius conſtitutionem requiri, nam priores capi poſſunt de Miſſa, quatenus ſacrificium propitiatorium eſt. Poſteriores de Miſſa, quatenus holocauſtum eſt.

47 Habemus exemplum accommodatum in ordinatione Sacerdotis, in qua prius confertur poteſtas conſecrandi, quæ conſtituit Sacerdotium eſſentialiter, ſed incompletum, poſtea confertur poteſtas abſoluendi, quæ complet Sacramentum Sacerdotij, & prima poteſtas valet ſine ſecunda, non è contra, vt docent *Vazqu. 3. par. diſput. 239. cap. 5. & 6. Sanchez in conſil. lib. 7. ca. 1. dub. 12. nu. 20. Coninch diſp. 20. nu. 61. cum communi Doctorum*. Quod ſi Sacerdos conſecretur Epiſcopus, additur illi character partialis, qui Sacerdotalem auget intrinſecè, nec ſine illo poteſt conſiſtere. Vt cum multis tenent *Layman lib. 5. tract. 9. cap. 4. Vazquez diſp. 240. cap. 4. Sanch. ſupra dub. 9. Coninch num. 43.* Itaque poteſtas abſoluendi eſt pars etherogenea ſacerdotij neceſſaria ſecũdum quid, nimirum non ad eſſentiam ipſius, ſed ad complementum integrale, ſicut manus ad integritatem hominis. At conſecratio Epiſcopi eſt pars ſacerdotij neceſſaria ſimpliciter ad conſtitutionem Epiſcopatus, ſicut caput requiritur ad cõſtitutionem hominis, quia prior ordinatio nec eſſentialiter conſtituit Epiſcopatum. Ita ſumptio ſacerdotis complet Miſſæ ſacrificium, quatenus propitiatorium eſt tanquam pars neceſſaria ſecundum quid, ſicut poteſtas abſoluendi complet ſacerdotium in ratione ſacerdotij. Cæterum eadem ſumptio complet Miſſæ ſacrificium, quatenus holocauſtum eſt, tanquam pars neceſſaria ſimpliciter, ſicut Epiſcopi conſecratio complet ſacerdotium, quatenus conſtituit Epiſcopatum. Quia conſecratio panis, & vini conſtituit Miſſæ ſacrificium eſſentialiter, ſed incompletè, quatenus propitiatorium eſt, at quatenus holocauſtum eſt, nec eſſentialiter conſtituitur per ſolam conſecrationem.

48 Sic veriſſimè dicunt Patres, conſecratione ſacrificari, quatenus per illam eſſentialiter conſtituitur Miſſæ ſacrificium propitiatorium, quamuis non integrum. Veriſſimè quoque dicunt, manducare panem eſſe ſacrificium chriſtianorum, quia per ſumptionem Sacerdotis completur integraliter, quatenus propitiatorium eſt, & eſſentialiter quatenus holocauſtum eſt. Sic etiam *Concilium Toletan. 12. c. 5.* quod habetur *cap. Relatum de conſecratione diſtinct. 2.* reprehendens quoſdam Sacerdotes, qui non toties ſumebant corpus, & ſanguinem Domini, quoties ſacrificabant, inquit. *Nam quale ſacrificium erit, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe dignoſcitur?* Et mox præcipit, vt quoties ſacrificans Domini corpus, & ſanguinem immolat, toties eadem ſumat. Vbi palam ſupponit immolari conſecratione, debere tamen omnino ſacrificium perfici ſumptione. Quale ſi quidem erit, niſi ſumatur, nimirum incompletum, & imperfectũ. Confirmatur ex *Luc. 22. vbi dicitur. Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur. Primo Corinth. 11. dicitur, quod pro vobis traditur. Hic eſt calix, qui pro vobis funditur.* Alij legũt iuxta textum Græcum. *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis frãgitur. Hic eſt calix in ſanguine meo, qui pro vobis funditur.* Vbi noſter *Maldonatus Matth. cap. 26. num. 26. & 28.* probat, verè ſenſum eſſe temporis præſentis, nec eſſe referendum ad Chriſti paſſionem, vbi corpus Chriſti fractum non fuit, vt notat *Ioann. cap. 19. num. 36.* nec vllus calix effuſus, ſed ad ſacrificium incruentum, quod offerebatur in Cœna, *quaſi frangitur, & funditur*, idem ſit, ac offertur, ſeu ſacrificatur pro vobis. Hoc poſito poſſumus in illis verbis. *Hoc eſt corpus meum*, intelligere conſecrationem, quæ pars eſt prior, & potior huius ſacrificij,

qua-

Digitized by Google

quatenus mactat humano modo realiter eſſe Sacramentale Chriſti Domini, ſicut eius eſſe phyſicum mactatum fuit humano modo, quando fuit affixum Cruci vulneribus acceptis lethalibus; at in illis verbis, *quod frangetur*, intelligere ſumptionem Sacerdotis; Vbi totum eſſe Sacramentale conſumitur, ſicut totum eſſe phyſicum per mortem conſumptũ fuit. Et idem eſt proportionaliter de conſecratione, atque ſumptione Calicis diuidendo verba relata.

CAP. II. QVÆST. IV.

Vtrum ſumptio Sacerdotis præcepta ſit iure diuino?

49 SVarez *tom.3.diſp.75.ſect.5. §. Vna vero* reputat incertum, ac præceptum communicandi celebrantibus impoſitum ſit iuris diuini. Quia *Tridentin. ſeſs.13.cap.8.* ſolum aſſerit, Eccleſiæ morem fuiſſe, vt Sacerdotes celebrantes ſe ipſos communicent, & hunc morem tãquam ex Apoſtolica traditione deſcendentem meritò retineri debere. Cœterum, nec ex Apoſtolica traditione neceſsariò colligitur ius diuinum, nec antiqui canones tale ius præſeferunt. *Coninch vero quæſt.82. num.95.* cenſet, difficile probari poſse præceptum diuinum talis communionis ſuperadditum inſtitutioni huius ſacrificij. Cęterum tale pręceptum conſequi connaturaliter ipſam inſtitutionem ſacrificij, non quatenus habet rationem ſacrificij, ſed quatenus eſt Sacramenti confectio, & ſpiritualis conuiuij præparatio, cuius ille, qui præparat, particeps eſse debet, ne cibũ, quem alijs in perſona Chriſti præparat, ipſe faſtidioſus reijciat, quod magnam indecentiam inuoluit. *Martinon diſput. 38. nu.48. & 69.* Pro pendet in hanc partem, ſed tandem ſub diſiunctione concludit, eſse præceptum Chriſti, vel Eccleſiæ.

50 Dicendum tamen eſt, ſumptionem Sacerdotis eſse præceptam iure diuino. Sic *cenſere debent Authores tertiæ ſententiæ*: Nam diuino iure tenemur hoc ſacrificium eſsentialiter, & integraliter perficere: Sed iuxta ſententiam iſtam ſumptio pertinet ad conſtitutionem eſſentialem, vel ſaltem integralem huius ſacrificij. Ergo ſacrificans iure diuino tenetur ſumere ſpecies conſecratas. Sic expreſsè docent. *Fagundez Precep.1. li. 3. cap.5. num.20. Auerſa quæſt.11. ſect.2. §. Quanto etiam*, & ſatis indicat *Cardin. de Lugo diſput.19. num.76.* Placet vero, *quod Coninch ſuperius notabat*, hoc præceptum non eſse merè poſitiuum ſuperadditum inſtitutioni, ſed ex illa ſequi connaturaliter, non ſolum quatenus eſt inſtitutio Sacramenti, vt *voluit Coninch*, ſed etiam vt eſt inſtitutio ſacrificij propter rationem adductam.

51 Petes primò, an requiratur ſumptio hoſtiæ tunc conſecratæ? Negant *Henriquez lib.9. cap.9. §.2. Fagundez ſupra, & cap.4. num.26. Bonacinà de Sacrament. diſp.4. quæſt. vltima punct.2. num.5.* Probant, quia licet eſſentia noſtri ſacrificij requirat nouam conſecrationem, & ſumptionem ſpecierum, non tamen requirit, vt vtraque fiat ab eodem Sacerdote. Quippe cum Sacerdos poſt conſecrationem deficit, & alius ſumit ſpecies conſecratas, vnum ſit ſacrificium verũ, & proprium, & tamen ſacerdos non ſumit ſpecies à ſe conſecratas, ſed ab alio. Confirmant, quia multi Parochi, dum renouant Euchariſtiam conſumunt hoſtiam ab alio conſecratam, eam vero, quam ipſi conſecrant, in ſacrario reponunt, nec ideo criminis arguuntur.

52 Communis, & vera ſententia per oppoſitum affirmat. Ita ſupponit *Hurtado de Euchariſtia diſput.6. difficultate 9. fine*. Docet *Ioannes Præpoſitus 3. part. quæſt.83. art.1. dub.7. num. 50.* qui vocat oppoſitam ſententiam improbabilem. *Cardin. de Lugo diſput.19. num.76. Martinon. diſp.38. nu.69. Auerſa ſup. §. ſexto ſumptio. Gauachæus, & alij*, quos ſequitur *Diana par.5. tractat.13. reſolut.96.* Probatur à priori, nam eadem victima, quæ per conſecrationem immolata fuit partialiter, debet ſaltem ſecũdum aliquam

ſui

ſui partem ſumi, ne ſacrificium ipſius maneat imperfectum; maneret enim hæc immolatio incompleta, dum eadem ſui conſumatione non completur. Quod autem alia prorſus diuerſa hoſtia ſumatur ad hoc numero ſacrificium nō pertinens, nihil confert ad huius numero ſacrificij complementum. Probatur à poſteriori. Quia rubrica Miſſalis Sacerdoti pręſcribit, vt ſi forſan hoſtia, quam ipſe conſecrarit, diſpareat, aut diſpereat, vel deprehendatur venenata, conſecret, & ſumat aliam hoſtiam ad proficiēdum ſacrificium, quod non eſſet neceſſarium, ſi ſufficeret hoſtiam ab alio conſecratā, aut in ſacrario reſeruatam conſumere. Quin eſſet ſacrilegium, denuò conſecrare, ſi poſſet ſacrificium ſine noua conſecratione compleri, ſumptione videlicet hoſtiæ præconſecratæ.

53 Certum tamen eſt, non eſſe neceſſarium, vt ſumantur omnes ſpecies conſecratæ, ſi quidem ſæpè reſeruantur formulæ conſecratæ pro communione laicorum, ſolum ergo requiritur, vt ſacrificans ſumat aliquid Sacramenti tunc à ſe confecti, ſic enim ſufficienter perficitur ſacrificium, cum in qualibet particula contineatur totus Chriſtus, qui ſubindè deperdit totum eſſe Sacramentale, quod ipſe totus habebat ibi. Quare ſufficeret ad ſacrificij perfectionem, ſi Sacerdos conſecrando ſimul hoſtiam conſuetam, & vnam, vel plures particulas, ſumeret particulam à ſe tunc conſecratam, & reponeret hoſtiam in Sacrario; vel ſi ſumeret ſolam hoſtiæ partem, & reliquum reponeret.

Quod autem fecit quidam Sacerdos, qui non habens hoſtiam magnam conſecrauit formulam, & aliam maiorem ex præconſecratis eleuauit, vt adoraretur à plebe, non approbant *Marchantius in reſolut. paſtoral tractat. 4. cap. 5. quæſt. 3. fine, Diana, & Auerſa ſupr.* nam hoſtia nunc conſecrata, & immolata proponi debet aſtantibus adoranda. Potuiſſet equidem vtramque ſimul eleuare, ſic enim ſatisfaceret aſtantibus, qui non aduertebant defectum, & ſimul cæremoniæ Miſſalis præſcribentis, vt hoſtia nunc conſecrata proponatur adoranda.

54 Ad fundamentum contrarium reſpondetur, integritatem ſacrificij, & eſſentiam holocauſti requirere prorſus, vt hoſtia nunc conſecrata ſaltem ſecūdum aliquam ſui partem ſumatur, vt vidimus *num.* 52. Quando vero ſumi non poteſt ab ipſo conſecrante, ſumitur ab alio ſupplente defectum conſecrantis, & fit vnum ſacrificium, nam eſt eadem victima, ſolusque miniſter variatur, ne ſacrificium maneat imperfectum, cum ea victima nondum immolata fuerit completè; at in caſu contrariæ ſententiæ iam hoſtia præconſecrata fuerat immolata completè ſecundum partem ſui, quando conſecrans illam ſumpſit aliam ſimul à ſe conſecratam, ac per conſequens in illa non poteſt compleri ſacrificium: in hoſtia nunc conſecrata non completur, dum ipſa non ſumitur à conſecrante, qui ſubindè ſuum ſacrificium relinquit imperfectum, & alienum non perficit. Vnde reſpondetur ad confirmationem, illos Parochos malefacere, atque vel culpæ, vel ignorantiæ conuincendos fore, ſi talis abuſus à prudentibus Prælatis deprehendatur.

55 Petes ſecundò; An vtriuſque ſpeciei ſumptio præcipiatur iure diuino? *Coninch quæſt. 83. num.* 102. dicit probabilem eſſe partem affirmatiuam, nam ipſe probabile reputat *num.* 95. ſumptionem Sacerdotis præcipi iure diuino conſequenter ad inſtitutionem huius ſacrificij præſentem. Abſolutè affirmat *Auerſa de Euchariſtia quæſt. 11. ſect. 5. §. adhuc autem*, & affirmare debent, quotquot cenſent, ſumptionem Sacerdotis eſſe iure diuino præceptam, vt vidimus *ſupr. n.* 50. ſimulque ſentiunt, eſſe iuris diuini præceptum, vt vtraque ſpecies ſimul conſecretur, vt oſtendimus *lib. 4. cap. 1. nu.* 15. Bene ſi quidem infertur: iubetur ſacrificans vtramque ſimul ſpeciem conſecrare iure diuino; iubetur eodem iure ſumere victimam conſecratam. Ergo pariter iure diuino iubetur, vtramque ſimul ſpeciem

ciem

ciem ſumere. Nec apparet firma ratio, cur teneatur ſacrificans vtramque ſpeciem conſecrare; atque ſumere vnam, & non vtramque, cum tam vtriuſque ſumptio, quam vtriuſque conſecratio pertineat ad abſolutum huius ſacrificij complementum. Vnde ſicut non poteſt Papa diſpenſare in præcepto conſecrandi ſimul vtramque ſpeciem, iuxta ſuperius dicta *libro quarto capite primo numero* 23. ſic etiam diſpenſare non poteſt, vt ſacrificans ſumat vnam ſpeciem, & non alteram; nam eadem eſt vtriuſque præcepti ratio, nimirum præſens inſtitutio huius ſacrificij cum tali conſtitutione, vel eſſentiali, vel integrali. Dices de facto Sacerdotes concelebrantes cum Epiſcopo non ſumunt Calicem. Ergo non eſt præceptum diuini iuris, vt omnis ſacrificans ſumat vtramque ſpeciem.

Reſpondetur, quando plures ſimul concelebrant, & offerunt idem ſacrificium: ſufficere, vt vnus ſumat vtramque ſpeciem, & perficiat, etiam integraliter illud ſacrificium, ſicut quando conſecrauit vnus, & ſumpſit alius, ſacrificium equidem eſt completum, licet non vterque ſacrificans ſumat. Ita cenſet *Auerſa ſupra.*

CAP. II. QVÆST. V.

Quomodo ſoluenda ſint argumenta contraria?

56 AD primum primæ ſententiæ poſitum *numero* 7. Reſpondetur, verè panem, & vinum in Miſſa ſacrificari, ſed ſecundariò tamquam terminum à quo mirabilis conuerſionis, per quam Chriſtus Dominus ponitur ſub ſpeciebus, & in hoc ſenſu loquuntur Patres, & Eccleſia; non tamen hoc ſufficit ad conſtituendum diſtinctum ſacrificium; cum terminus à quo, & terminus ad quem, & terminus communis vtrique pertineant ad vnam, & eamdem conuerſionem, & per conſequens eadem conſecratio verſatur primariò circa Chriſtum, ſecundariò circa panem, & vinum, & ſpecies, vt dicemus *quæſtione ſequenti.*

57 Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, non omnem actionem, qua fit aliquid ſacrum circa rem oblatam conſtituere ſacrificium eſſentialiter, ſed illam dumtaxat, quæ fit cum deſtructione reali victimæ, qualis eſt conſecratio, & ſumptio, non cœteræ, vt in ſuperioribus oſtendimus.

58 Ad primum quartæ ſententiæ reſpondetur, quamuis Euangeliſtę non exprimant, Chriſtum communicaſſe, ſicut exprimunt, ipſum conſecraſſe, tamen ſatis eſſe certum ex Scriptura, Patribus, & Theologis, vt oſtendimus *numero* 13. Nec nos defendimus tertiam ſententiam, vt omninò certam, ſed vt probabiliorem, qua probabilitate credimus, Chriſtum pariter ſacrificaſſe per conſecrationem, & ſumptionem. Ad ſecundum reſpondetur etiam ſumptionem quodammodo tribui Chriſto, nam ipſe ſe tradit ſumendum in Altari, ſicut olim in cruce non ſemetipſum occidit, ſed præbuit occidendum, & tamen ibi Chriſtus fuit principalis offerens illud ſacrificium cruentum, imò magis propriè dici poteſt principalis offerens in Altari, dum ſumitur, nam occiſio fuit permiſſa ſolum, at ſumptio fit etiam ex eius præcepto.

59 Dices, vſus Sacramenti non eſt ſacrificium, ſed ſumptio Sacerdotis eſt vſus Sacramenti; Ergo non eſt formaliter ſacrificium, ideo communis eſt etiam laicis, quibus non conuenit ſacrificare. Confirmatur, quia ſacrificium incruentum debet repræſentare cruentum, vt nos diximus *ſupra numero.* 29. ſed ſumptio non repræſentat mortem, ſed potius ſepulturam Chriſti, non ergo repræſentat ſacrificium cruentum, quod in morte conſumatum fuit. Reſpondetur ſumptionem Sacerdotis eſse ſimul vſum Sacramenti, quatenus refertur ad ſanctificationem ſumentis, & partem ſacrificij, quatenus refertur ad cultum Dei.

Conuenit vero laicis, non ſub ratione ſacrificij,ſed ſolum quatenus eſt vſus Sacramenti,quia laici, nec conſecrant,nec deputati ſunt ad ſacrificandum. Adhuc laici verè participant de ſacrificio Miſſæ, nam illæ formulæ conſecratæ, quas ſumunt, fuerunt ſacrificatæ complete, quãdo Sacerdos ſumpſit hoſtiam, quam ſimul cum illis conſecrauerat. Nam, ſicut olim vna parte liquoris effuſa, totus liquor cenſebatur ſacrificatus, ſic,dum Sacerdos ſumit vnam hoſtiam conſecratam, omnes ſimul ab ipſo conſecratæ manent complete ſacrificatæ,vt dicebamus *ſupra num.*53.*&* 54.

Ad confirmationem reſpõdetur,ſumptionem Sacerdotis,non ſolum repræſentare Chriſti ſepulturam, ſed etiam eius mortem partialiter; quia ſicut in cruce Chriſtus deſtructus fuit vſque ad ſeparationem corporis ab anima, ſic in Altari per ſumptionem deſtruitur vſque ad receſſum ab omnibus vſibus humanis.Quare *Tridentin.ſeſſ.*13.*ca.*2.docet, præcepiſſe Chriſtum, vt huius Sacramenti ſumptione coleremus eius memoriam, & annuntiaremus eius mortem.

60 Ad tertium argumentum concedimus totum antecedens,indè tamen non infertur, ſolam conſecrationem conſtituere formaliter ſacrificium, ſed illud conſtituere magis principaliter, quod fatemur. Quia conſecratio magis exprimitur in Euangelio; magis expreſsè repræſentat Chriſti mortem,magis præſefert poteſtatem Sacerdotalem:conſtituit eſſentialiter ſacrificium, quatenus propitiatorium eſt,& concurrit particulariter ad conſtituendum illud,quatenus holocauſtum eſt.

Verum hæc omnia non tollunt, quod etiam ſumptio, licet minus principaliter,conſtituat hoc ſacrificium integraliter,& eſſentialiter,vt explicui *q.*3.

61 Ad primum argumentum quintæ ſententię reſpondetur, feria ſexta Paraſceues in Eccleſia Latina non offerri ſacrificium, nec in Eccleſia Græca, quando non conſecratur. Quoniam,vt ſæpe diximus, ſumptio ſine conſecratione nequit conſtituere ſacrificium, etiam partialiter. Vocatur autem ſacrificium, quatenus hoc nomen ſignificat etiam (etſi minus propriè)rem oblatam, quæ pridie ſacrificata fuerat, vt aſſerit communis ſententia contra *Nuñum* 3.*part. quæſt.*83.*artic.*1.aſſerentem, eo die ſacrificium ita celebrari ex peculiari diſpenſatione Chriſti. Nec enim apparet talis diſpenſatio, nec eſt neceſſaria. *Quia non ſacrificant amici, dum trucidant inimici.*Vt inquit. *Hugo Victorinus lib.*3.*Miſcellan.cap.*43*Videantur Suar. tom.*3.*diſp.*75.*ſect.*4.*fine. Fagundez Præcept.*1.*lib.*3.*cap.*4.*num.*17. *Diana par.*2. *tractat.*14.*reſolut.*62.Qui referunt plurimos.& indè colligunt, ſi feſtum incidat in eam feriam,non teneri fideles audire Miſſam,quia non dicitur, nec officium eius diei, quia præceptum Eccleſiaſticum obligat ad audiendam Miſſam, & non id,quod ſuccedit loco Miſsæ.

62 *Sanctus Thomas* 3.*part.quæſt.*83. *art.*2.*ad ſecundum docet* ea die non conſecrari Sacramentum, ne tamen Eccleſia maneat ſine fructu paſſionis, ſumi tunc corpus Chriſti præcedenti die conſecratum. Vnde nonnulli colligunt, ea die compleri ſacrificium inchoatum die præcedenti, & participari fructum ipſius. Ego cenſeo, ſacrificium diei præcedentis omninò fuiſſe completũ per ſumptionem vtriuſque ſpeciei tunc adhibitam iuxta proximè dicta *n.*59. nec amplius compleri poſſe. Nam vna conſecratio non niſi per vnam ſumptionem compleri debet in ratione ſacrificij. Et probabilius reputo, ſacrificium vna die inchoatum non poſſe compleri die ſequenti,quia non continuatur moraliter. Quapropter officium Paraſceues nec eſt ſacrificium, nec complementum ſacrificij. Nihilominus habet maiorem quamdam vim ad impetrandum, qualem Eccleſia conferre poteſt precib. ſuo nomine factis, præſertim,quando recolitur memoria Dominicæ Paſſionis, & de hoc fructu capiendus eſt Sanctus Thomas.

63 Ad

63 Ad ſecundum argumentum conſtat ex ſupradictis *nu.34* & *ſequentibus*, quomodo Chriſtus per conſecrationem deſtruatur realiter humano modo, quatenus corpus humanum viuum, & quātum ita connectitur ſpeciebus panis, vt nullum vſum habere poſſit, niſi cibi comextibilis. Dices, in triduo mortis non ponebatur corpus Chriſti viuum ſub ſpeciebus per conſecrationem, cum ſupponeretur mortuum. Ergo non deſtruebatur per illam, ſed ſupponebatur deſtructum.

Reſpondetur, quamuis in triduo ſupponebatur Chriſtus mortuus, adhuc dici poſſe, quod Chriſtus tunc erat homo mortuus, vt docet *S.Thom.3.part. quæſt. 50.art.4.* dum igitur hic homo mortuus per conſecrationem reducebatur ad ſtatum Sacramentalem ineptum vſib. humanis, etiam hominis mortui, & aptum vſui cibi comextibilis, & conſumptibilis, deſtruebatur equidem humano modo ſufficienter, vt talis conſecratio conſtitueret verum, & proprium ſacrificium, ſi petas. Quis eſſet tunc principalis offerens: non eſt facilè dictu: Quia Chriſtus, vt Deus non eſt Sacerdos, & anima ſeparata non eſt propriè Sacerdos. Vnde *S.Bonauent. in 3.diſt.22. quæſtio.1.* dixit Chriſtum in triduo non fuiſse Sacerdotem. At *S.Thom.3.par. quæſ 50.artic.4. ad tertium*, docet, Chriſtum in triduo retinuiſſe Sacerdotium in anima, quoniā erat origo totius Sacerdotij. Propter iſtam ergo excellentiam ſacerdotalem poſſet etiam tunc ſaltem per ſecundanos Sacerdotes miniſtros ſuos iſtud ſacrificium offerre.

64 Ad tertium reſpondet *Martinon diſputat.38.num.68* in ſecundo Memento non applicari ſacrificium, quod ſupponitur applicatum ante conſecrationē, ſed fieri ſolùm maiorem expreſſionem applicationis, aut ſimplicem orationem pro defunctis. Magis conſequenter ad noſtram ſententiam reſpondet *Cardin. de Lugo num.72.* poſſe poſt conſecrationem applicari fructum ſacrificij, cum duret vſq; ad ſumptionem ſacrificatio. Cæterum tutius erit ob diuerſitatem opinionum applicare ſacrificium ante conſecrationem, & quoties applicandum eſt pro viuis, ita præſcribitur in Miſſali.

65 Reſtant argumenta ſecundæ quæſtionis, quæ nobis obſtant. Primum poſitum *num.25.* ſoluitur ex dictis *num.34.* & 35. Ad ſecundum reſpondetur, ſacrificiū non futurum eſſe magis ſenſibile, quam Sacramentum. Quare ſicut hoc fit ſenſibile ſufficienter per ſpecies Sacramentales, & verba formæ, ſic etiam ſacrificium, & verbis, & ſpeciebus, & ſumptione fit ſenſibile ſufficienter.

66 Fundamentum primi modi dicendi poſitum *num.26.* ſoluitur ex eius impugnatione poſita *nu.27. & ſequentibus*. Fundamentum ſecundi modi dicendi poſitum *numer.31.* ſatis diruitur ex eius impugnatione poſita *num. 32. & cap. 1. num. 27.* Fundamentum tertij modi dicēdi diſſoluitur pariter ex eius impugnatione *num.33. in 2. quæſtione.* primum fundamentum oppoſitum, quod habetur *num.37.* ſoluitur ex dictis *numero 39.* licet enim ſacrificans recipiat Sacramētum Euchariſtiæ, quaſi conniua Chriſti ad ſui ſanctificationem, ſimul vero mactat ſacramentaliter Chriſtum in maximum cultum Dei, cui gratiſſima fit talis ſacrificatio completa ſumptione Sacerdotis. Secundum argumentum ſoluitur ex dictis *numero 38.* ſatis enim deſtruitur humano modo Chriſtus ſumptione, quo ad eſſe Sacramentale, dum ponitur in ſtatu proximo deſtructionis, & omnino ſubtrahitur cuilibet vſui voluntario.

67 Ad tertium argumentum poſitum eo *num.37.* reſpondetur in primis ad ſacrificium, etiam holocauſti non requiri deſtructionem omnium partium rei ſacrificatæ, ſatis enim eſt deſtrui totum quoad rationem totius, vt ſingulę partes dicantur etiam ſacrificatæ. Sicut in holocauſto pecudum nō deſtruebatur materia prima; quod ſi quis homo ſacrificaretur, nec deſtrueretur materia, nec anima rationalis, & in cruce fuit oblatū perfectiſſimum holocauſtum, cum nec

Chriſti

Chriſti corpus, nec anima fuerit deſtructa, ſed vnio ſola conſtituens humanitatem, & tamen partes omnes propriſſimę dicũtur ſacrificatæ. Sic igitur in præſenti res oblata eſt panis cæleſtis conſtans ex corpore Chriſti, & ſpeciebus, & hic panis manifeſtè deſtruitur per ſumptionem, ſicut omnis alius cibus conſumitur per comextionem, quod ſufficit, vt Chriſtus etiam in eo contentus propriè dicatur ſacrificari.

Deindè non vtcumq; deſtruitur illud totum, ſed itaut ſubſtantia ipſius eximatur humanis vſibus, quibus prius erat idonea, quod ſufficit, vt ea quoque ſubſtantia ſacrificari dicatur in holocauſto; cuius eſſentialem rationem in hoc conſiſtere dicit *Coninch num.99.* quod hoſtia tota tandem in Dei cultum offeratur, melius inquit *Cardin.de Lugo num.*75.& 78. vt in honorem Dei tota hoſtia conſumatur, nimirum humano modo, ſicut omne pabulum conſumi dicitur, quando comeditur. Verum eſt in noſtra ſententia ponente conuerſionem ſubſtantialem, qua verè producatur denuò ſubſtantia Chriſti ſub ſpeciebus, vt diximus *lib.4.cap.3.num.39.*& 40. magis propriè ſaluari deſtructionem ſubſtantialẽ Chriſti Domini per eius ſumptionem; nam deſtructis ſpeciebus amittit Chriſtus totum eſſe ſacramentale ſubſtãtiale, quod per illam actionem ſubſtantialem receperat, & recipiebat.

68 Ad confirmationẽ poteſt conceſſa maiori negari minor, nam ſicut in lege veteri panis, & vinum ſacrificabantur Deo per combuſtionem, vel effuſionem ſaltem alicuius partis in honorem Dei factam, ita decernente Deo, ſic etiam ſi nunc inſtituiſſet, vt panis, & vinum conſecratum in eius honorem cremaretur, aut effunderetur, eſſet propriſſimum ſacrificium. Addit vero *Cardinal.de Lugo num.*74. non fore decens, vt deſtructio panis, & vini ſacramentalis fieret per combuſtionem, vel effuſionem propter reuerentiam talis alimenti, ſed ſolum per comeſtionem, & potum, qui modus erat nobis vtilior, & magis conueniens tanto Sacramento, talique ſacrificio. Fateor quoad factum. At dubito de poſſibili, forſan enim Deus videt æquiualentem conuenientiam in alio modo deſtructionis.

69 *Id tertia quæſtiuncula num.39.* fundamentum valeret, ſi ſacrificium eſſentialiter non requireret inſtitutionem publicam; quamuis enim conſecratio per ſe ſit apta ſignificationi ſacrificij, dum non inſtituitur per ſe ſolam ad illud conſtituendum, non poteſt illud conſtituere. At qui de facto non fuit inſtituta per ſe ſolam, ſed ſimul cum ſumptione, nec ſumptio ſine conſecratione, vt oſtendimus *quæſtio.3.* & per conſequens neutra per ſe ſolam poteſt adæquatè ſignificare ſacrificium internum, nec externum conſtituere, ſed vtraque debet coniungi, vt ſit adæquatum ſignum, & ſacrificium, vt vidimus *num.*40.

CAP. II. QVÆST. VI.

Quid propriè ſacrificetur in Miſſa?

70 Diſcuſſimus actionem ſacrificãdi, quæ propriè dicitur ſacrificium, nunc inquirimus rem in Miſſa ſacrificatam, quæ minus propriè ſacrificium vocatur. Et ſuppono primo, quod ſupra dixi *num.*56. panem, & vinum in Miſſa ſacrificari ſecundariò, & minus principaliter: Vero quippè deſtruuntur in honorem Dei, non tamen principaliter intenditur Dei cultus per eorum deſtructionem. In hoc ſenſu dicitur in Miſſa. *Suſcipe Sancte Pater hanc immaculatam hoſtiam, et offerimus tibi Domine Calicem ſalutaris.* Nam licet illa oblatio panis, & vini non ſit immolatio, ſaltem iudicatur his verbis, id quod tunc offertur, eſſe materiam ſacrificij. Sic etiã capiendi ſunt *Hyrenaeus, Cyprianus, Gregorius, et alii Patres*, quos refert *Bellarminus lib.1.de Miſſa c.27.propoſit.1.* dum aſſerunt in Miſſa offerri, vel immolari panem, & vinum. Conſonant *Suar.tom.3.diſput.75.ſect.1.Coninch.qu.83. nu.87. Cardin.de Lugo diſp.19.num.99. Martinon*

Digitized by Google

tinon tom.4.diſp.38.nu.42. Auerſa quaſt. 11.ſect.3.

71 Suppono ſecundò, Chriſtum Dominum eſſe rem principaliter, & primariò ſacrificatam in Miſſa, quod *Bellarminus ſupra propoſit.2.* dicit eſſe certiſſimum. Conſonant *Suarez, Martinon, & Auerſa ſupra, Coninch num.75. Henriqu. lib.9.cap.8.num.1.* & omnes Catholici. Hoc ſonant verba *Lucæ 22.* iuxta lectionem, & expoſitionem poſitam *ſupra numero 48.* Hoc ſignificat *Paulus 1. Corinthi.10.* dum ait, *Panis, quem frangimus, nonnè participatio corporis Domini eſt?* Hoc docent Patres, dum ſæpè repetunt, in Miſſa Chriſtum ipſum, & eius ſanguinem offerri, immolati, ſacrificari. Præcipuè. *Tridentin.ſeſſ.22.cap.1.* de Chriſto dicens. *Corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, & Apoſtolis, eorumque in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrent, præcepit. Nouũ inſtituit Paſcha, ſeipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum.*

72 Probatur primò. Nam in Miſſa, vt docet *Trid ſupra cap.2. idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara Crucis ſemel ſe ipſum cruentè obtulit.* Sed in Cruce verè Chriſtus ſacrificatus fuit. Ergo pariter in Miſſa principalis eſt victima.

Probatur ſecundò. Nam vt vidimus, *quæſtio.3.* Chriſtus in Miſſa deſtruitur in honorem Dei, quoad totum eſſe Sacramentale, quod erat principaliter in antiquis ſacrificijs adumbratum, & nunc in Eccleſia potiſſimum immolatur, & mirificè congruit perfectioni nouæ legis, vt Eccleſia Chriſtiana ſacrificet Deo, quod in ea maius, & excellentius eſt, nimirum ipſum Chriſtum ſub ſpeciebus conſtitutum modo quodam inepto functionibus ſuis naturalibus, & ordinato per modum cibi, & potus ad cõſumptionem, vt corruptis ſpeciebus deſinat ibi conſeruari. Et quidem cum totus Chriſtus ſit in ſingulis ſpecieb, totus etiam ipſe realiter in ſingulis immolatur, quamuis dici poſſit formaliter ex vi verborum ſub ſpecie panis immolari corpus, & ſub ſpecie vini ſanguinem. Videatur *Suar.ſup.*

73 Circa ſpecies Sacramentales eſt non nullum diſſidium, forſan magis de modo loquendi, quam de re. Quidam enim dicunt victimam eſſe ſolum Chriſtum cum ordine tamen ad ſpecies tamquam ad id, ſub quo Chriſtus offertur, & per quod ſacrificium fit ſenſibile. Ceterum ipſas ſpecies, nec eſſe partem internam victimæ, nec verè ſacrificari. Sic *Leſſius de perf.ſt.diuin.lib.12.nu.96. Coninch ſupra num.77. Martinon num.42. & 51. & 53.*

Probatur primò, nam ſpecies ſunt res infimę, nec ſubindè dignæ, quæ ſimul offerantur in tanto ſacrificio, tanquam pars hoſtiæ ſummè dignæ.

Probatur ſecundò, quia iam aliquid immolaretur in Miſſa, quod non fuit immolatum in Cruce contra communem ſententiam Patrum, & Tridentini ſupra dicentis. *Vna enim eademque eſt Hoſtia, idemque nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in Cruce obtulit, ſola ratione offerendi diuerſa.*

74 Communior, & probabilior ſententia docet, ſpecies Sacramentales etiã ſacrificari, vt partem rei ſacrificatæ. Sic *Henriquez lib.9.cap.3.num.7. & c.7.n.1. Suar.diſp.75.ſect. 1. Cardin.de Lugo numer.97. & 98. Auerſa ſupr.* Probatur primò, quia *Tridentin ſupra cap.1.* dixit, Chriſtum ſe ipſum ſub ſignis viſibilibus immolandum inſtituiſſe, nimirum ſub ſpeciebus panis, & vini. Pariter *Auguſtin.in cap.Hoc eſt de conſecrat.diſtinctio. 2.* docet, conſtare Miſſæ ſacrificium duobus, videlicet viſibili Sacramentorum ſpecie, & inuiſibili Chriſti carne, & ſanguine. Quo etiam modo loquuntur alij Patres, & ſatis indicant aliquo vero ſenſu ſpecies ſacrificari, quatenus immolatur verè ſacrificium viſibile, quale poſtulat humana natura.

75 Probatur ſecundò ratione, nam in primis ſicut panis, & vinum ſacrificantur ſecundatiò, vt diximus *num.70.* ſic ipſorum accidentia pariter immolantur,

quatenus deſtruitur compoſitum ex illis ſubſtantijs, & ipſorum accidentibus, & fit nouum compoſitum ſacramentale, ſcilicet ex Chriſto, & ſpeciebus, vt dicebat Auguſtinus.

Rurſus iſtud ſacramentale compoſitum conſecratione conſtitutum, ſumptione ſacerdotis conſumitur, & holocauſtum completur. Ergo partes illius verè ſacrificantur. Habemus inſtantiam in antiquis holocauſtis, quando mactabatur agnus, ſimul eius accidentia ſacrificabantur, etſi pleraque manerent in materia: quando poſtea cadauer cremabatur, etiam immolabantur eius accidentia. Pariter ſpecies ſacramentales per conſecrationem immolantur ſecundariò, quatenus immolantur panis, & vinum, quorum erant accidentia, quatenus verò ſunt terminus ſub quo conuerſionis ſacramentalis, non immolantur propriè, ſed extrinſecè requiruntur ad ſacrificium Chriſti, nam conſeruari ſine ſubiecto non eſt in decliuiorem ſtatum labi, per ſumptionem autem ferè prorſus deſtruuntur, & ideo ſacrificari dicuntur.

76 Ad primum in oppoſitum reſpondetur, Chriſtus dignatur conſtitui Sacramentaliter ſub ſpeciebus, vt ſit cibus, & holocauſtum, ita dignari ſimul cum eiſdem ſpeciebus, quamuis infimis immolari, quoniam ſunt accidentia tali Sacramento, talique ſacrificio proportionata.

Ad ſecundum reſpondetur eandem Hoſtiam eſſe primariò, & principaliter in Miſſa, & Cruce ſacrificatam, videlicet eumdem Chriſtum Dominum, quod intendit Tridentinum: Verum eo ipſo, quod eſt ratio ſacrificandi diuerſa, concurrere debent accidentia diuerſa; Chriſtus enim in Cruce habuit extenſionem localem, quam non habet in Euchariſtia, & in hac habet præſentiam Sacramentalem, quam non habuit in Cruce. Quid ergo mirum, quod habeat in Miſſa connexas ſpecies in ratione victimæ, quas ſacrificium cruentum non exigebat? Non variatur itaque ſacrificium propter adiuncta, quæ ſecundariò ſacrificantur. Sicut eadem erat holocauſti victima, quamuis prius mactaretur agnus, & poſtea cremaretur cadauer cum diuerſa forma ſubſtantiali, & accidentibus nonnullis diuerſis.

77 Itaque Miſſa conuenit cum ſacrificio Crucis in re principaliter oblata, nam vtrobique Chriſtus eſt, differt in actione ſacrificandi, nam ibi fuit cruenta, nunc eſt incruenta; differt etiam in nonnullis accidentibus, nam in Cruce fuit extenſus, paſſibilis, & patiens, in Miſſa ſacrificatur impaſſibilis, & connexus cum ſpeciebus Sacramentalibus. Conuenit etiam Miſſa cum ſacrificio, quod Chriſtus obtulit in Cœna, quoniam vtrumque eſt incruentum, & habet eandem rem principaliter oblatam, ſed differt accidentaliter, nam in Cœna Chriſtus fuit mortalis, & ſignificabat ſuam paſſionem futuram. In Miſſa tamen offertur immortalis, & ſignificatur eius paſſio preterita. Videantur *Suarez diſputat.* 78. *Vazquez diſputat.* 224. *Filliucius tractat.* 5. *num.* 26. *& ſequentibus*. Miſſa differt à ſacrificio Cœnæ numericè, nam actiones ipſæ non diſtinguuntur, & hæc ſacrificia conſiſtunt in actione. Verum à ſacrificio cruento videtur miſſa ſpecificè differre, quoad rationem ſigni ſenſibilis, quæ iuxta diuerſitatem actionis externæ variatur, & ſi quoad rationem virtutis ob idem motiuum diuini cultus vtrumque ſacrificium pertineat ad eandem virtutis religionis ſpeciem. Ita *Suarez ſupra ſectio. prima*, qui *ſectio.* 2. & 3. varias comparationes huius ſacrificij proſequitur.

)·(

C A-

CAPVT III.

De offerentibus Miſſæ ſacrificium.

1 TRes offerētes communiter diſtinguuntur in Miſſa. Primus, & principalis eſt Chriſtus Dominus, qui ſacrificium incruentum ſui corporis, & ſanguinis offert quotidie Patri miniſterio Sacerdotum. Secundus offerens eſt Eccleſia Catholica, quæ tamquam communitas quædam, & congregatio fidelium hanc victimam offert Deo per Sacerdotes tamquam per idoneos miniſtros ab ipſa deputatos, & conſecratos. Tertius offerens eſt ipſe Sacerdos: Item omnes adſtantes huic ſacrificio, vel eidem inſerpientes in Altari, vel in choro, vel illud procurantes, vel ad illud ſpecialiter eo operantes.

2 Conueniunt Catholici Chriſtum Dominum, qui ſemetipſum immolauit in Cruce, ſe iugiter immolare miniſterio Sacerdotum in Miſſa. Sic definiunt *Concil. Lateranenſe in cap. Firmiter de Summa Trinit. Florent. in decret. de Sacram. Trident. ſeſſ. 22. c. 2.* Sic docent Patres, & Theologi, quos referunt *Bellarmin. lib. 2. de Miſſa cap. 4. Suarez tom. 3. diſp. 77. ſect. 1. Layman lib. 5. trac. 5. ca. 1.* Sic dicitur. *Pſalm. 109. Tu es ſacerdos in æternum.* Ideſt toto ſæculi decurſū ſempiternum habens ſacerdotium gerit officium ſacerdotis perpetui, dū eius verbis, & eius nomine Sacerdotes dicunt *hoc eſt corpus meum, hic eſt Calix ſanguinis mei.* Rectè *S. Auguſtinus in Pſal. 38.* ait *ipſe offerre manifeſtatur in nobis, cuius ſermo ſanctificat ſacrificium, quod offertur.* Sic demum dignitati ſacrificij dignitas offerentis reſpondet. Quomodo vero concurrat nunc Chriſtus ad iſtud ſacrificium diſcutiendum eſt.

CAP. III. QVÆST. I.

An Chriſtus offerat nunc immediatè?

3 PRima ſententia negat. Ita *Corduba, Gabriel, Scotus,* quos ſequitur *Vazquez 3. part. diſput. 225. cap. 3. Fagundez Precept. 1. lib. 3. cap. 6. num. 3. & 4. Anerſa de Euchariſt. quæſtio. 11. ſectio. 9. fine.* Probatur primò, quia ſi Chriſtus proximè, vel immediatè ſacrificaret nunc, nunc etiam mereretur; ſed nunc non eſt in ſtatu merendi. Ergo nec eſt in ſtatu ſacrificandi immediatè.

Probatur ſecundò, quia ſi Chriſtus immediatè Miſſam offerret, etiam nunc oraret, cum vterque ſit actus religionis, & proprium ſit offerentis orare, vt ſacrificium acceptetur. Sed Chriſtus nunc in cœlo non erat, vt latè probat *Vazqu. 3. par. diſputat. 82. cap. 2. & 3.* Ergo non offert immediatè. Probatur tertiò, quia Sacerdos offert hoc ſacrificium immediatè repræſentans perſonam Chriſti. Ergo Chriſtus mediatè ſolum ſacrificat, ſicut herus mediatè largitur eleemoſynam, quam eius nomiue dat famulus immediatè.

4 Affirmat ſecunda ſententia. Tenent *Suarez diſputat. 77. ſectio. 1. Fillinc. tractat. 5. num. 31. & 32. Coninch quæſtio. 83. num. 107. & 108.* indicant Patres, & Concilia, quatenus ſimpliciter aſſerunt Chriſtum principaliter offerre. Magis fauet *Chryſoſtomus*, dum *homil. 83. in Matth* inquit. *Qui tunc in cœna confecit, ipſe nunc etiam operatur.* Et homil. de proditione Iudæ dixit. *Cum videris Sacerdotem offerentem, ne ipſum conſideres hoc facientem, ſed Chriſti manum inuiſibiliter extenſam.* Probatur, quia Chriſtus ſecundum multorum opinionem, quam docet *Suarez 3. part. tomo primo diſputat. 45. ſectio. 2.* nunc orat in cœlo pro nobis. Ergo ſimiliter offert iſtud ſacrificium immediatè pro nobis, vtrobique ſcilicet eliciendo religionis actum erga patrem. Sic enim magis

propriè, magiſque perfectè munus mediatoris,& Sacerdotis exercebit. Confirmatur, nam Chriſtus per potentiam obedientialem actiuam immediatè concurrit ad tranſubſtantiationem, in qua ratio ſacrificij conſiſtit. Nec concurrit, vt inſtrumentum innanime, ſed ſciens,& volens in ſingulis his actionibus colere Deum,& intercedere pro nobis. Ergo tam per internam voluntatem, quam per externam operationem verè ſacrificat immediatè cum omnibus Sacerdotibus.

5 Pro deciſione ſuppono, vt Chriſtus propriè dicatur offerens principalis in Miſſa, non ſufficere, quod inſtituerit iſtud ſacrificium, nam inſtitutio ſola non facit, vt qui munus aliquod inſtituit, dicatur deinceps exercere tale munus per miniſtros. Quinimò Deus inſtituit vetera ſacrificia, nec tamen erat offerens principalis in illis. Nec item ſufficit, quod Chriſtus applicuerit merita ſuæ paſſionis huic ſacrificio præcipiens, vt deinceps in ſui memoriam offeratur. Nam applicatio meritorum ſolum præſtat huic ſacrificio ſummum valorem apud Deum, & commemoratio paſſionis reddit hoc ſacrificium repræſentatiuum illius, quod in Cruce Chriſtus obtulit, neutra tamen denominat verè Chriſtum denuò actualiter offerentem. Itaque requiritur, Chriſtum inſtituiſſe ſacrificium iſtud ipſius nomine iugiter immolandum, delegans vtique ſibi miniſtros, per quorum manus ipſe manens Sacerdos in æternum ſuum ſempiternũ ſacerdotium exequatur. Sic notaut *Cardin. de Lugo diſput. 19. ſectio. 7. Auerſa quæſt. 11. ſect. 8.*

6 Iam dico primò, probabilis eſt prima ſententia, ſic intellecta, vt Chriſtus inſtituens hoc ſacrificium, voluerit offerri ſuo nomine, nec hanc voluntatem retractauerit; Nam hoc ſufficit, vt Chriſtus verè moraliter ſacrificet nunc, etſi mediatè; ſicut reuerentia, quam Legatus Regius exhibet Pontifici nomine ſui Regis, eſt moraliter reuerentia Regis erga Pontificem, etſi mediatè procedat à Rege. Sufficit etiam, vt Miſſæ ſacrificium, quamuis offeratur ab indigno miniſtro, ſemper ſit acceptiſſimum Deo; quia Chriſtus ſemper offerens, & cuius nomine cæteri Sacerdotes offerunt, eſt gratiſſimus Deo. Sicut munus miſſum à Principe per famulum acceptatur iuxta dignitatem mittentis, & non iuxta famuli conditionem; & eleemoſynam datam ab hero per manus iniqui ſerui Deus acceptat intuitu dantis. Conueniunt in hoc vtriuſque ſententiæ Doctores.

7 Dico ſecundò, quoad factum veriſimilius eſt, Chriſtum offerre nunc Miſſæ ſacrificium, non ſolum moraliter, & mediatè, ſed etiam Phyſicè, ac immediatè; vt aſſerit ſecunda ſententia, quia fundamenta quibus nititur, Orantis nunc Chriſti, & potentiæ obedientialis actiuæ probabiliſſima reputo: Atque factum ipſum non parum conducit, vt Patres, & Concilia magis propriè capiantur, dum aſſerunt eumdem offerre nunc in Miſſa, qui ſacrificium obtulit in Cœna, vel in Cruce, ſiquidem tam in Cęna, quàm in Cruce Chriſtus obtulit immediatè; valdè quoque conducit ad huius ſacrificij dignitatem, & valorem, vt in omnibus, & ſingulis Miſſis actu velit Chriſtus per ſingulas illas ſacrificationes colere Deum, & interpellare pro nobis.

Etenim talis oblatio Chriſti præſens, talis eius oratio, quamuis non valeat ad ſatisfaciendum denuò, quia Chriſtus in cælo non eſt in ſtatu merendi, vel ſatiſfaciendi, valet tamen ad impetrandum denuò: nam adhuc eſt Chriſtus in ſtatu impetrandi. Vndè facilè ſoluuntur fundamenta primæ ſententię, colligitur etiam Chriſtum offerri quidem, vt exiſtit ſub ſpeciebus, offerre tamen principaliter, vt exiſtit in cęlo.

ÇA-

CAP. III. QVÆST. II.

Vtrum omnis, & ſolus Sacerdos ſacrificium Miſſæ conficiat?

8 Eccleſia dicitur offerre Miſſæ ſacrificium per Sacerdotes, tamquam per Miniſtros à ſe deputatos, vt docent *S.Thom.3.part.quæſt.82.artic.6. Henriquez lib.9.cap.17.nu.1. & 3.Filliucius tractat.5. num.37.* Probat *id S. Auguſtinus in quæſtionib. veteris teſtamenti quæſtio.46.* Nam ille dicitur offerre, cuius nomine Sacerdos agit, ſed agit in Altari miniſterium illud Eccleſiæ nomine, quę Deum adit per ſuum legatum, & multas Miſſæ cæremonias inſtituit, & preces, quæ vim ſpecialem indè participant, quatenus exhibentur Eccleſiæ nomine ſemper gratiſſimæ Deo, de quo dicemus etiam inferius.

9 Circa Sacerdotes Lutherus, & alij Nouatores aſſerunt, quoslibet fideles habere poteſtatem offerēdi ſacrificium iſtud, ſaltem ſi per populum, aut Magiſtratus deputentur ad hoc miniſterium. Hunc errorem refellunt *Bellarmin.lib.4. de Euchariſt.cap.16. Suar. tom.3, diſput. 77.ſect.2.Vazquez 3.part. diſp.226. cap. 1.* Docentes tamquam de fide certum, ſolum ſacerdotem ritè ordinatum poſſe validè ſacrificium iſtud offerre, ſicut ſolus ipſe poteſt conſecrare. Sic *S.Thom. ſupra articulo primo.* Et Theologi Catholici capiunt illa verba Chriſti. *Hoc facite. Hæc quotieſcumque feceritis.* Sic definiunt Concilia præſertim *Tridentinum ſeſſio.22.capite primo, & Can. 2.et ſeſſio.23.capite primo, et quarto, & Canon.* 1. docet, Sacerdotibus concedi poteſtatem conficiendi, & offerendi Dominicum corpus, & ſanguinem; rationemque reddit, quoniam determinatum ſacrificium requirit determinatum Sacerdotium, cum hæc ſint iuxta diuinam ordinationem coniuncta.

10 Alij per extremum oppoſitum aiunt, non omnes Sacerdotes validè ſacrificare. *Magiſter in 4. diſtinct. 13. capite primo. Pariſienſ. in tractat. de Sacrament.Ordin. Gratianus in cap. Quod quidam 1. quæſtio. prima.* Putarunt Sacerdotes Hæreticos, vel ſchiſmaticos, vel degradatos, nec conſecrare, nec ſacrificare validè.

P.Lugo de Sacramentis.

Probatur quibuſdam iuribus aſſerentibus, conſecrationes ab iſtis factas irritas eſſe. Certum tamen eſt omnes Sacerdotes, etiam Hęreticos, & ſchiſmaticos, & quomodolibet ab Eccleſia præciſos validè conſecrare, atque ſacrificare poſſe. Nam Sacerdotij character indelebilis eſt, ideo *Tridentin.ſeſſio.23. cap.4. damnat eorum ſententiam, qui aſſerunt, noui teſtamenti Sacerdotes temporariam tantummodò poteſtatem habere, et ſemel ritè ordinatos, iterum laicos effici poſſe.* Videantur *S.Thom.3.par.qu.82.art. 5.7.& 8.et ibi Recentiores.* Iura vero in contrarium adducta ſolum affirmant, non poſſe licitè fieri conſecrationem, vel ſacrificationem à talib. Miniſtris præciſis, ac etiam ordinatos à talibus Epiſcopis manere ſuſpenſos ab exercitio, ideo vocant talem conſecrationem, vel ordinationem irritam, vt explicat *Sanct. Thom.*

11 *Scotus in 4.diſtinct.13.quæſ.2.§. Ad quæſtionem, et Gabriel ibi quæſ.2. articulo tertio dub.2.in fine*, velle videntur, Sacerdotem ab Eccleſia præciſum validè conſecrare, non tamen ſacrificare. Quia ſacrificium conſtituunt in oblatione verbali poſt conſecrationem ſequuta, quam dicunt eſſe faciendam Eccleſiæ nomine.

Quare, cum illi ſint ab Eccleſia præciſi, nec offerre poſſunt Eccleſiæ nomine, nec ſubindè ſacrificare. Horum fundamentum ſatis reiecimus *cap. præcedenti*, vbi oſtendimus, conſecrationem eſſe principaliter ſacrificationem, nec poſſe ab inuicem ſeparari. Reijciunt etiam Theologi communiter.

12 Itaque dicendum eſt, omnes nouæ legis Sacerdotes, quamuis ſint peccatores, vel præciſi, vel etiam Hæretici, validè Miſsæ ſacrificium offerre, ſi legitimam formam, & ritum eſſen-

eſſentialem adhibeant. Ita *S.Thom.ſup. Suar.Vazqu.& alij*. Definit *Trident.locis adductis.* Verum eſt Sacerdotes præciſos offerre non poſſe tamquam Eccleſiæ Miniſtros,quoad præces, & cæremonias, in quibus Eccleſia non vult illos operari ſuo nomine. Quo ſenſu locuti ſunt forſan. *Scotus, & Gabriel ſupra*,vt notat *Suar.ea ſect.2.* Quapropter Sacerdos præciſus, & non toleratus, ſi dicat Miſſam, validè ſacrificat, & Miſſa proderit quoad valorem, quem habet ex parte Chriſti principaliter offerentis. Nam,vt rectè dixit *Trident.ſeſſ.22. ca.1. Hæc illa munda oblatio eſt, quæ nulla in dignitate,aut malitia offerentium inquinari poteſt.* At non proderit quoad valorem prouenientem ex parte Eccleſię:nihilominus ſi quis Sacerdos peccator, & præciſus, & non toleratus accepto ſtipẽdio celebrat pro aliquo, ſatisfacit obligationi iuſtitiæ, nam applicat illum fructum,quem, vt Chriſti miniſter applicare tenetur.Ita *S.Thom.quæſ 82.art.6.Coninch.ibi.Suar.diſp.86.ſect.1.fine, Bonac. cum aliis diſput.4.quæſt.vlt.punct. 6.nu. 5.& ſequentibus.*

13 Sacerdos præciſus, & toleratus offert etiam Eccleſiæ nomine, quæ dum illum tolerat,non irritat eius acta, licet grauiter peccet excõmunicatus, ſi ſpontè ſe diuinis ingerat. Ita *Bonac.ſupra nu. 7.*Similiter ſi Sacerdos ſit indignus, non vero præciſus,peccat ſacrificans; & eius ſacrificium habet ſuum valorem,quatenus ſit nomine Chriſti, & Eccleſiæ, non tamen habet valorem reſpondentem eius precibus, vt perſonæ particularis. Quia peccatores orationes priuatæ non ſunt fructuoſæ, vt docet *S.Thom.3.part, quæſt.82.art.2.*& probat ex illo *Prouerb. 28. Qui declinat aures ſuas ne audiat legem oratio eius erit execrabilis.* Quod intellige, quoties ipſamet oratio peccaminoſa eſt,vt contingit in peccatore ſacrificante.Nam alioquin orationes peccatorum,quando debitis conditionibus fiunt, exaudiuntur, non exorantis meritò, ſed ex miſericordia Dei, vt docet *S.Th.2.2.qu.83.art.16.*

14 Hinc deciditur illa quæſtio, quam proponit *S.Thom.3.par.qu.82.art.6.* An ſcilicet Miſſa mali Sacerdotis minus valeat, quam Miſſa Sacerdotis boni, & reſpondet cum diſtinctione, nimirũ quantum ad valorem ſacrificij prouenĩetem ex Chriſti meritis, & quoad fructum orationis, quatenus à Sacerdote profertur in perſona Chriſti,vel Eccleſiæ,cuius miniſter eſt parem eſſe Miſſam vtriuſque: at quoad valorem orationi prouenientem ex deuotione Sacerdotis orantis,excedere Miſſam boni Sacerdotis,& quo Sacerdos fuerit melior eo fructuoſiorem fore Miſſam illius,ſicut,& in aliis orationibus priuatis fatendum eſt. Quo ſenſu dicitur in *cap.ipſi Sacerdotes 1. q.1. Sacerdotes quanto digniores fuerint,tanto facilius in neceſſitatibus, pro quib.clamant,exaudiuntur*. Conſonant *Suarez, Vazquez, et Coninch.eo artic.6.Bonacin. ſupra num. 3. Auerſ.quæſtio.11.ſection.8. initio.*

15 Præter Sacerdotem celebrantem dicuntur etiam offerre,qui ſacrificationi miniſtrant, vt Diaconus, & Subdiaconus.& alij,vel in Altari,vel in Choro ſeruientes. Item,qui petunt, vel procurant offerri ſacrificium, qui ſtipendant Sacerdoti,vel illum ad celebrandum inducunt, vel alio modo concurrunt ad celebrationem.Nam in moralibus,qui cooperatur aliquo ex prędictis modis actioni, poteſt, & ſolet ab illa denominari. Demum etiam ad ſtantes, nam hoc ipſum eſt humano modo concurrere conſentiendo,& communicando tali actioni,ſicut dicuntur moraliter ad actionem concurrere,qui comitantur, vel aſſiſtunt operanti. Colligitur id ex verbis Miſſæ. Nam Diaconus ſimul cum celebrante dicit in oblatione Calicis. *Offerimus tibi Domine Calicem ſalutaris*, &c.Sacerdos ipſe ſæpè loquitur in plurali; Dicit enim. *Suſcipe Sancta Trinitas hanc oblationem,quam tibi offerimus*, & rurſus. *Orate fratres,vt meum ac veſtrum ſacrificium*. Et de circumſtantibus dicit, *qui tibi offerunt.*

16 Confirmatur primò Nam offerre ſacri-

ſacrificium eſt actus religionis, quo colitur Deus, hic autem cultus non exhibetur à ſolo Sacerdote, ſed ab omnibus alijs, qui per oblationem ſacrificij proteſtantur, eſſe Deum authorem ritè, ac mortis. Igitur omnes offerunt ſacrificiũ. Confirmatur ſecundò. Nam qui volunt audire Miſſam, non ſolum volunt audire materialiter illas voces, & videre, quæ fiunt; alioquin cæcus, & ſurdus non obligarentur illo præcepto. Nec item volũt adeſſe ſolũ corporaliter in templo, poſſunt enim adeſſe ſine intentione audiẽdi Miſſam, ſed ex alio fine. Volunt igitur offerre ſacrificium illud ſimul cum Sacerdote. Nec equidem apparet, ad quid aliud tendat, aut terminetur intentio audiendi Miſſam. Sic loquuntur Patres, quos referunt, & ſequuntur *Suarez. tom. 3. diſp. 77. ſect. 3. Fagundez præcept. 1. lib. 3. cap. 6. nu. 3. & 16. Henriquez lib. 9. cap. 17. num. 4.* Sic ſentiunt communiter Doctores. *Vazqu. 3. par. diſp. 226. cap. 2. Coninch. quæſ. 83. num. 108. Cardin. de Lugo diſputat. 19. num. 230. Auerſ. quæſtio. 11. ſect. 9. & alij.*

17 Quidam vlterius generali quadam ratione volunt, fideles omnes offerre ſacrificium iſtud, quoties aliquis Sacerdos celebrat. Colligunt id ex illis verbis canonis. *Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed, & cunctæ familiæ tuæ.* Rurſus. *Vnde memores Domine nos ſerui tui, ſed, & plebs tua Sancta offerimus præclarè maieſtati tuæ.* Sic aſſerunt *Vazqu. Fagund. Coninch, & alij.* Non tamen apparet, quomodo poſſit hoc verificari de quopiam actuali concurſu circa ſingulas Miſſas, ſed certè verificatur per denominationem moralem nimis latam, quatenus Sacerdos quando fuit ad Eccleſiæ Paſtoribus ordinatus, ſimul fuit conſtitutus, vt tamquam mediator inter Deum, & populum offerret ſacrificium nomine totius communitatis, cuius omnes fideles ſicut membra Sic *Suarez, & Auerſa ſupra.*

CAP. III. QVÆST. III.

Vtrum ad applicandum ſacrificium præualeat intentio celebrantis contra Superioris intentionem.

18 SVppono primò, quamuis Præpoſitiuus relatus *à S. Thoma in 4. diſtinct. 45.* dixerit ex intentione Chriſti Miſſæ fructum applicari cunctis fidelib. pro diſpoſitione ſingulorum independenter à voluntate celebrantis: oppoſitum eſſe conforme ſenſui fidelium, qui iuxta Præpoſitiui ſententiam fruſtra curarent Miſſas pro ſe dici, vel pro ſuis defunctis. Cum igitur ex Eccleſiæ praxi conſtet, aliquem Miſſæ fructum alijs applicari poſſe: nec Chriſtum hanc applicationem ſuo voluntati referuare, conueniens inſtitutionis modus, & Eccleſiæ traditioni conformis eſt, vt hic effectus detur illi, cui Sacerdos offerrens tãquam diſpenſator myſteriorum ipſum applicuerit. Ita *S. Thomas ſupra, Coninch qu. 83. num. 155. Suar. tom. 3. diſp. 79. ſect. 9. Filliucius trac. 5. num. 73. Auerſ. quæſ. 11. ſect. 16. & alii communiter.*

19 Suppono ſecundò, debere Sacerdotem ſpecialiter applicare ſacrificium pro determinata perſona, vt ipſi conferat ſpecialem fructum tam ſatisfactionis, quàm impetrationis. Nam hic eſt modus communicandi talem effectum. Poteſt autem offerre pro pluribus, ſed determinatis, inter quos integer fructus diuidatur iuxta diſtributionem aſſignatam ab offerente: nam hoc totum ab eius intentione dependent. Hanc intentionem requiri, vel actualem, vel ſaltem virtualem contendunt. *Vazqu. 3. part. diſp. 138. num. 74. Granado 3. part. controuerſ. 3. tr. 5. diſp. 4. ſec. 2. num. 14.* Indicant *Fraxinellus de obligat. Sacerd. ſect. 4. §. 7. Beia par. 1. caſu 23.* dicentes debere Sacerdotem in Memento Miſſam applicare, quibus voluerit. Probant, quia ſicut ad conficiendum Sacramentum videlicet Euchariſtiæ non ſufficit intentio habitualis, ſed requiritur actualis, aut virtualis,

tualis ; ita pariter ad applicationem Miſſæ: Nam vtrique communis eſt ratio, quod humanus, & moralis actus procedere debet ex intentione in illum influente, qualis non eſt habitualis ſola.

20 Communis, & vera ſenrentia docet, habitualem applicationem celebrātis ſufficere, nimirum intentionem offerendi pro tali perſona, quæ præceſſerit, & retractata non ſit. Quia voluntas applicandi Miſſæ fructum nomine mouere debet ad aliquid vlterius operandum, ſed ſolum mouere diuinam voluntatem, vt ſtatim ac ſacrificium offeratur, eius fructum applicet alteri. Secus eſt in Sacramentis, vbi voluntas conficiendi me mouere debet ad faciendam externam actionem, ad quam concurrere non poſſum moraliter, & humano modo, niſi perſeueret intentio, vel actualis, vel ſaltem virtualis, vt diximus *libro primo capite ſecundo quæſt.* 10. Nec ad applicationem Miſſæ requiritur certa propinquitas temporis, quo talis applicatio præceſſerit, quia dum non retractatur, cenſetur permanere moraliter, & habitualiter, & per conſequens ſufficienter. Ita docent *Suarez tom.* 3. *diſputat.* 13. *ſect.* 3. *& diſput.* 79. *ſectio.* 9. *Coninch. quæſt.* 64. *num.* 76. *Bonac. diſput.* 1. *quæſtio.* 3. *punct. ſecundo* §. 3. *numero* 11. *Cardinal. de Lugo de Sacrament. diſput.* 8. *numero* 93. *Auerſa ſupra, Diana part.* 2. *tractat.* 14. *reſolutio.* 47: *& parte quinta tractat.* 14. *reſolut.* 65. *qui citant alios.* Fundamentum oppoſitum diruitur ex dictis.

21 Reſtat difficultas; An Deus attendat ad celebrantis intentionem habitam, an ad debitam: hoc eſt, an ad illam, quam iuxta Prælati præceptum, vel aliam obligationem habere debebat: an ad illam, quam habet de facto. Prima ſententia generaliter docet, quoties celebrans tenetur Miſſam applicare Petro v.g. vel ex Iuſtitia, vel ex fidelitate, vel ex obedientia, ſacrificium applicari iuxta celebrantis obligationem, non iuxta voluntatem ipſius. Ita ſignificant *Scotus quodlib.* 20. *Gabriel. lect.* 26. *in Canonem dicentes*, ita forſan eſſe, quia Chriſtus non applicat fructum ſuum per iniurioſam actionem. Quoad obligationem obedientiæ præſertim inter Regulares, in quibus eſt maior ſubiectio, conſentiunt *Ledeſma* 1. 4. *qu.* 16. *art.* 14. *Manuel in Sum. tom.* 1. *cap.* 250. *num.* 10. *Honcala de valore Miſſæ art.* 2. *Corduba, Fraxinellus, Barb. Bordonus, & alii*, quos refert *Auerſ. ſupr.* Probabileque reputāt *Fagund. præcep.* 1. *li.* 3. *c.* 10. *n.* 3. *fine. Diana par.* 2. *trac.* 14. *reſolut.* 72.

22 Confirmatur primò. Nam Eccleſiaſtica poteſtas ſubditorum voluntatem reddit inhabilem ad contractum, ad matrimonium, & profeſſionem, & ſimilia, itaut actio ſecuta non valeat; imò quicumq; per poteſtatem dominatiuam poteſt irritare vota ſubditorum iam facta, poteſt antecedenter inhabiles reddere ſubditos ad vouendum validè, vt docent *Suarez de voto libro tertio capite tertio num.* 15. *fine. Sanchez lib.* 4. *decalog. cap.* 74. *numero* 49. quia neutrum excedit poteſtatem illam. Ergo poteſt ſimiliter inhabilem reddere ſubditum ad applicandum validè ſacrificium contra Superioris applicationem; præſertim, quando Superior ita iubet Miſſam applicari pro Petro v.gr. vt aliter factam applicationem annullet, in quo caſu loquitur. *Corduba ſupra.*

23 Confirmatur ſecundò, quoad Religioſos in particulari, quia Religioſus non habet velle, ſeu nolle diuerſum à Prælato, cum totam ſuam voluntatem in arbitrium Superioris retulerit. Ergo ſicut ideo votum Religioſi factum contra voluntatem Superioris eſt nullum: ſic applicatio Miſſæ per Religioſum facta contra voluntatem Superioris non valebit. Confirmatur tertiò, quia datur quaſi mutuus contractus inter Religionem, & Religioſum, vt Prælatus teneatur præſtare Religioſo, quaſi ſeruo, ſeu quaſi filio victum, & veſtitum, & viciſſim Religioſus teneatur opera ſua præſtare Superioribus, ac ſubindè Miſſas offerre pro fundatoribus, & pro his, qui monaſterio dederunt ſtipendium ſub expreſ-

ſo.

Digitized by Google

ſo, vel tacito Miſſarum onere, quando Superior offerri iubet, & hæc obligatio videtur grauis, ne fraudentur alioqui fundatores,& benefactores, qui ſub ſpe Miſſarum, & orationum bona ſua monaſterijs attribuunt.

24 Secunda ſententia probabilior aſſerit,præualere celebrantis intentionem, quamuis aliquando peccet contra iuſtitiam,vel obedientiam, vel fidelitatem. Ita *Syluester, Armilla, Gerſon*, quos ſequitur *Henriquez lib.9. cap.21. numer.6. Suar.tom.3.diſput.79.ſect.9. Vazquez 3. part.diſp.231.cap.6.Coninch.qu.83.num. 169.Fagund.precept.1.lib.3. ca.10. num. 4. Cardin.de Lugo de Euchar. diſput.19. nu.211.Villalobos tom.1.tract.8. difficult. 10. num.2. & 3. Auerſ.quæſt. 11.ſect.10. cum alijs.* Probatur,nam hæc applicatio eſt actus poteſtatis ordinis,& immediatè fit in perſona Chriſti, quare non pendet ab Eccleſiæ, vel Superioris intentione, ſed à libera voluntate celebrantis. Sic enim inſtituit Chriſtus ob liberum exercitium conſecrationis, & celebrationis,vt applicatio Miſſæ fiat immediatè ſuo nomine (ſicut effectio Sacramentorum,) & per conſequens, quantumuis ſuperior conetur applicare Miſſæ fructū alicui, nihil efficiet, ſi celebrans eum non applicet.

25 Confirmatur, & declaratur. Nam etiam in humanis, quoties Prælatus aliquis ſupremus aliquid ſubdito committit,quod eius nomine faciat, vel aliquid ſubdito concedit, non pendet ſubditus in vſu talis commiſſionis, vel facultatis à voluntate Superioris immediati, qui ſubindè nec impedire,nec irritare poteſt geſta per ſubditū quoad illam cauſam, nam quoad illam immediatè ſubditus operatur auctoritate Prælati ſupremi. Cum ergo Chriſtus Princeps ſupremus ſibi miniſtros alleget, vt immediatè nomine ſuo Sacramenta conficiant, ſacrificium offerant, & applicent, planè ſequitur,Sacerdotem quoad valorem cōſecrationis, & oblationis, & applicationis ab inferiorum Prælatorum voluntate non pendere. Nam hæc omnia facit ex immediata Chriſti poteſtate, quam in ordinatione ſua recepit illis verbis. *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium pro viuis,& defunctis.* Ergo non minus quoad applicationem, quàm quoad cōſecrationem,ſeu ſacrificationem operatur, vt Chriſti miniſter per poteſtatem immediatè receptam ab ipſo, & per cōſequens independenter à voluntate, vel applicatione Prælatorum inferiorum.

26 Circa praxim huius ſententiæ nota primò. Si liberaliter promiſi Miſſam offerre pro Petro, poſtea vero fructum eius applicem Paulo, valere poſteriorem applicationem iuxta communiorem ſententiam, me tamen peccare contra fidelitatem. Hoc autem peccatum *Nauarr.cap.25.num.92. Nauarra de reſtitut.lib.2.cap.2.dub.7. numer.329. Corduba lib.1. quæſt.3. opinion.6.* dicunt eſſe mortale:quoniam hæc materia grauis eſt, & promiſſio acceptata grauiter obligat. *Melius Sanchez de matrimon. lib.1.diſput.5.num.25.Portel.verb. Miſſa num.10. Hieronym. Rodrig.in Compend. reſolut.25.num.23. & Fagund.ſupra cap. 8.num.11.* dicunt eſſe veniale. Tum quia promiſſio ſimplex iuxta probabilē ſententiam non obligat ſub mortali; tum etiam, nam intra genus rerum ſpiritualium leuem materiam reputant vnius ſacri promiſſionem, ac per conſequens inſufficientem, vt obliget ſub mortali. Si tamen accepto ſtipendio pactus ſum, Miſſam offerre pro Petro, pecco contra iuſtitiam offerendo pro populo, teneorque ſubindè, vel ſtipendium reſtituere, vel alteram Miſſam offerre pro Petro.

27 An vero ſufficiat in hoc caſu ad mortale peccatum vnicam amittere Miſſam? Affirmant *Nauarra, Aragon. Alfonſus de Leone*, quos ſequitur *Auerſa quæſtio.11.ſectio.18. circa initium. Bonacin.de Sacrament.diſputat.quarta quæſtio.vltim.punct.7.§.2.numero ſexto.* Quia licet damnum pecuniæ non ſit graue, tamen damnum ſpirituale per priuationem debiti fructus ſatis graue cenſetur.

Nec obſtat, quod num.præced.diximus,

Digitized by Google

mus, etiam in ſententia ſentientium promiſſionem acceptatã obligare grauiter, promiſſionem vnius Miſſę reputari materiam leuem intra genus quoque rerum ſpiritualium. Nam vt notat *Sanchez ea diſp.5.nu.*24. Vt materia ſit grauis reſpectu ſimplicis promiſſionis, requiritur quantitas quadruplo maior, quam reſpectu furti, quia minor eſt obligatio fidelitatis, ſeu latæ iuſtitiæ, quam ſtrictæ. Hinc igitur omittere Miſsam vnam reſpectu promiſſionis ſimplicis eſt materia leuis, at reſpectu pacti ſtipendio recepto, quod pertinet ad ſtrictam iuſtitiam, eſt materia grauis. Addit bene *Bonacin.* Si quis largitus ſtipendium Petro v.g. nouit illum non obtuliſſe Miſſam pro largitore, ſubindéq; commendauit Ioanni celebrationem illam, ceſſare Dominum ſpirituale, atque per conſequens Petrum teneri ſolum ad reſtituendam pecuniam acceptã ſub mortali, vel veniali iuxta grauem, vel modicam ſolius pecuniæ quantitatem. Vide *infra c.*11.*n.*3.

28 Si Superior ſubdito præcipiat, vt offerat Miſſam pro tali perſona, tenetur ſubditus obedire: quamuis enim Sacerdos in applicandis Miſſis operetur, vt Chriſti Miniſter, cuius intentio cenſetur eadem cum intentione celebrantis, & ideo quoad hoc intentio ſacerdotis non ſubdatur Eccleſiæ, vel Superiori cuipiã, à quo poſſit irritari, ſubditur vero quoad obligationem offerendi, vel non offerendi, quæ poteſt eſſe grauis. Vnde quando Superiores pręcipiunt ſubditis, vt Miſſas offerant pro his, qui dederunt ſtipendium, vel profundatoribus, aut benefactoribus, qui ſaltem virtualiter contraxiſſe cenſeantur cum Religione, cui ſua bona tribuerint intuitu Miſſarum, & orationum, quæ ſolent in illa fieri pro fundatoribus, & benefactoribus, peccare mortaliter contra votum, & contra contractum virtualem Religioſos, qui Miſſas non applicant iuxta pręceptum Superioris, docet *Fagund. præcept.*1.*lib.*3.*cap.*10.*num.*4. *&* 6. citat *Henriquez, & Suarium*, qui non ſatis exprimunt, ibi committi mortale peccatum, quamuis id inſinuent.

Quando vero Superiores præcipiunt pro deuotis amicis, Prælatis, Principib., vel quo conuerſione Gentilium, aut hæreticorum, vel pro commu[…]us neceſſitatibus Miſſas offerri, non teneri ſubditos obedire ſub mortali. Docet *Fagund. eo num.*6. Quia nec Superiores intendũt obligare ſubditos in hoc caſu ſub mortali, cum illas potiùs commendent, quã præcipiant. Nec apparet iuxta ratio cogendi ſub mortali ſubditos ad has Miſſas dicendas niſi forſan pro aliquo Principe, à quo Reſpublica Chriſtiana maximè pendeat, & eſt doctrina probabilis.

29 Noto ſecũdò etiam iuxta primam ſententiam (quam in Religioſis fatemur eſſe probabilem) non ſufficere præceptũ ſuperioris ad irritandam applicationem ſubditi, niſi ſimul exprimat, irritare ſe quamlibet applicationem aliter factam à ſubditis, vt dicebat *Corduua relatus num.*22. Quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta valent. cap. *Ad Apoſtolicam de Regul.* Sicut enim poteſt Prælatus Regularis ſubditum nimis propenſum ad vota emittenda reddere inhabilem ad vouendum, explicans ſe ſubditi conſenſum irritare quoad hunc effectũ, & tamen ſi Superior ſolum actum vouendi prohibeat, nihil circa materiam voti diſponens, votum ſubditi valet, quamuis illicitè ſit emiſſum, vt docent *Suarez de voto lib.*3.*cap.*2.*num.*12. *& cap.*6.*num.* 25. *Sanchez lib.*4. *Decal. cap.*24. *num.*52. Sic in noſtro caſu quamuis Superior iuxta primam ſententiam irritare poſſit applicationem ſubditi, dum non explicat animum irritandi, ſed ſolum præcipit; valebit applicatio ſubditi licet fuerit illicita.

30 Noto tertiò etiam iuxta primam ſententiam, quamuis Superior ſubdito pręcipiens, vt applicet ſuam Miſſam Petro v.g. poſſit irritare ſubditi applicationem aliter factam, non tamen efficere poſſe, vt applicetur efficaciter Petro, ſi ſubditus illam Petro non applicat. Nam

id

id videmus in alijs materijs. Etenim poteſt Eccleſia reddere quempiam inhabilem ad contrahendum matrimonium, nequit tamen efficere, vt quis validè cõtrahat matrimonium cum determinata perſona, quin ipſe conſentiat, vt docet *Sanch. de matrimonio lib. 2. diſput. 27.* Similiter poteſt Superior Regularis reddere ſubditum inhabilem ad validè vouẽdum, nequit tamen efficere, vt ſubditus validè ligetur aliquo voto, quod iubetur emittere, quin ipſe velit ligari. Sic ergo, quando Superior præcipit ſubdito, vt Miſſam ſuam applicet Petro irritans applicationem alteri factam, & ſubditus applicat illam Paulo, non valet hæc applicatio propter irritationem ſuperioris, at nec applicatur verè Petro, niſi ſubditus applicet ipſi. Nam applicatio Miſſæ ſic eſt actio propria ſacerdotis, vt nequeat ſuperior reddere ſubditum applicantem pro Petro, nec applicationem à ſe factam pro Petro validam, dum ſubditus non vult applicare ſuam Miſſam Petro, ſed Paulo. Ratio generalis eſſe poteſt. Nam aliud eſt irritare volũtatem ſubditi, ne ſortiatur effectum, quod in nonnullis materijs aliqui Doctores ſuperioribus concedunt. Aliud eſt efficaciter dirigere ſubditi voluntatem, vt habeat effectum non volitum à ſubdito, quod excedit planè Superioris poteſtatem, vt docet *Cardinal. de Lugo diſput. 19. num. 217.*

31 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur; licet Chriſtus nolit iniurioſam actionem, permittere tamen illam; & indè bonum elicere proueniens non ipſi peccanti, ſed alijs; Sicut per prauam Sacramentorum adminiſtrationem cõfertur gratia recipientibus.

Ad primam confirmationem conceſſo antecedenti negatur conſequentia, nam in contractibus, & in votis, & ſimilibus operatur ſubditus, vt perſona principalis, in Miſſæ vero celebratione, ac applicatione quilibet Sacerdos operatur, vt immediatus Chriſti miniſter independens ab omni humana poteſtate; Vnde ſoluitur etiam ſecunda confirmatio, nam ſtatus Religioſus non tollit à Sacerdote poteſtatem immediatam à Chriſto receptam.

Ad tertiam reſpondetur indè colligi, teneri Religioſos obedire Prælato iuxta præcipienti, proindèque peccare, ſi non obediant, vt diximus *num. 28.* non vero colligi celebrantis applicationem irritari. Cum hæc fiat ſuperiori poteſtate Chriſti Domini, cui non poſſunt humani Prælati præiudicare.

CAP. III. QVÆST. IV.

Vtrum poſſit celebrans intentionem ſuam ad futurum referre, vel anticipate Miſſas offerre.

32 QVando ſacerdos non habet de præſenti, pro quo teneatur offerre Miſſam, poſſe celebrare pro eo, quem Deus nouit poſtea daturum ſtipendium, quod licitè deinceps petere poſſit, & recipere. Docet prima ſententia, quam tenent *Henriquez lib. 9. ca. 21. num. 2. Nauarra de Reſtitut. lib. 2. cap. 2. num. 373. Vega tom. 2. cap. 41. caſu 5. Aragon. 2 2. queſt. 85. art. 3. Manuel in Sum. tom. 1. cap. 250. vel 252. nu. 9. Moure part. 3. cap. 5. §. 9. num. 5. Fraxinellus de oblig. Sacerdot. ſect. 3. prænot. 5. §. 5. num. 1. Bonacin. de Sacram. diſp. 4. queſt. vlt. punct. 7. § 5. num. 3.* dicens ſic ſenſiſſe Congregationem Pœnitentiariæ Mediolanenſis, dum perſona, pro qua Miſſa dicitur, certa ſit in mente diuina, & capax ſatisfactionis, puta ſi ſit anima iam exiſtens in Purgatorio. Tunc enim non ſuſpenditur effectus Miſſæ, ſed mox applicatur. Vnde probatur hęc ſententia. Quia cum Sacerdos referat applicationem ſuam ad præſcientiam Dei, qui mox tribuat fructum Miſſarum illis, quos certo præuidet ſtipendium datur os, certam habet applicationem fructus, ſicut ſcientia diuina certa eſt. Nec anticipata oblatio diſplicebit daturis ſtipendium, qui virtualiter ſanè conſentient in rem ſibimet vtilem, & in anticipatam ſolutionem.

33 Se-

Digitized by Google

33 Secunda ſententia communis, & vera negat, licere Sacerdotibus ſic anticipare Miſſas, & pro iam dictis ſtipendia recipere. Ita *Suar. tom. 3. diſputat. 79. ſect. 9. Caned. in quæſtionib. can. quæſt. 38. num. 1. Fagund. præcept. 1. lib. 3. ca. 9. num. 10. Coninch. quæſt. 83. num. 168. Corduba, Granado, Riccius, quos ſequitur Auerſa quæſtio. 11. ſect. 18. Homobonus, Barboſa, Ioannes dela Cruz, Filliucius, Molfeſius, Reginaldus, quos ſequitur Diana part. 2. tractat. 14. Reſolut. 15. Cardinal. de Lugo diſput. 19. num. 209. Dimas Serpi lib. de Purgatorio cap. 59. ſubdens*, teneri Sacerdotem ad reſtitutionem harum Miſſarum. Remiſſiones *Tridentini ſeſſ. 22.* ante primum caput deferunt declarationẽ Cardinalium de mandato Pontificis factam 15. Nouembris 1605. improbantium, & condemnantium praxim primę ſententiæ, tamquam plurib. nominibus periculoſam, fidelium ſcandalis, & offenſionibus obnoxiam, ac ab Eccleſiæ more nimium abhorrentem.

34 Probatur hæc ſententia primò, quia nec fructus talis Miſſæ reſeruatur in futurum dandus, ſcilicet, quando Miſſa petatur, & ſtipendium detur, nec datur ſtatim de præſenti. Ergo nullo modo valet talis applicatio. Primam partem antecedentis tenent ferè cuncti Doctores, & oppoſitum reputat improbabile *Vaz. qu. 3. par. diſput. 234. num. 22.* Quippè non eſt in poteſtate ſacerdotis effectum ſacrificij ſuſpendere. Sicut enim omnia Sacramenta ſimul ac perficiuntur, ſuum habẽt effectum ex opere operato, quem non poteſt Miniſter ſuſpendere, vel in futurum reſeruare, Sic Miſſa ſuum habet effectum ex opere operato, quem non poteſt celebrans ſua voluntate ſuſpendere, vel in futurum reſeruare, donec ſibi tradatur ſtipendium; alioqui poſſemus applicare peccatori Miſſæ ſatisfactionem, vt ei proſit, quando reſurgat à peccato, vel applicare non indigenti, vt ipſi proſit, quando peccet, & reſipiſcat, quod eſſet, dare licentiam impunè peccandi, vel permanendi diutius in peccato. Videantur *Auctores citati*.

35 Secundam partem antecedentis probo. Quia Deus ſicut, nec pęnam, nec pręmium confert ob delicta, vel merita futura regulariter, ita non tribuit Sacramentorum, aut ſacrificij fructum ex his, quæ præuidet futura, ſed iuxta præſentẽ hominis intentionem, & diſpoſitionem, & certè, qui Miſſam poſtulat, ſuo modo concurrit ad ſacrificium, vt *dicebamus ſupra num. 15.* non autem concurrit ad Miſſam antea dictam. Indigentia quoque, pro qua poſtulat, tunc occurrere ſolet, quando poſtulat, vel ad impetrandũ, vel ad ſatisfaciendum, cui certè non ſuccurritur per Miſſam antedictam. Confirmatur, nam hæc applicatio Miſſę fieri debet modo nobis accommodato, & per conſequens non per recurſum ad diuinam ſcientiam nobis ignotam. Alioquin ex oppoſito ſequeretur, Petro v. gr. iam eſſe remiſſam aliquam pœnam, & collatum aliquem fauorem dependentem ab actu liberè poſtmodum futuro, quem ſubindè Petrus poſſit elicere, vel non elicere poſt acceptum fructum ipſius. Hoc autem videtur alienum à communi Dei prouidentia.

36 Remiſſiones Concilij ſupra duos caſus excipiunt. Primus eſt, quando Sacerdos tenetur in poſterum pro certa intentione dicere Miſſas, has enim anticipare poteſt. V. gr. Si Cappellanus debeat ſingulis Hebdomadis dicere pro fundatore tres Miſsas, vel ſingulis menſib. quindecim, poterit hac hebdomada dicere ſex, & hoc menſe dicere triginta pro præſenti, & ſequenti. Sic authores ſecundæ ſententiæ, quos ſequuntur *Diana ſupra reſolut. 16. Fagund. num. 1. Bonac. diſput. 4. quæſt. vltim. punct. 7. §. 5. num. 4. Cardinal. de Lugo diſputat. 21. num. 44.* Nam in hoc caſu valet fundamentum primæ ſententiæ, cum anticipata ſolutio ſit vtilis illis, pro quibus Miſſæ debent offerri.

37 Excipe, quando fundator ſic Miſſas diſtribuit ob aliquam ſpecialem cauſã, quia ſcilicet ad deuotionem populi, vel ad honorem talis Capellæ pertinet, vt ſingulis menſibus, vel Hebdomadis ibi

cele-

celebretur, & tunc, etſi ſacerdos peccet anticipando. (Leuiter, vt plurimum, niſi nimis frequenter fiat) non tamen tenetur ad reſtitutionem pro Miſſis anticipatè dictis, vt docet *Bonac. ſupr.* quia ſatisfecit quoad ſubſtantiam ſacrificij ſola variata circumſtantia temporis, quæ communiter non inducit graue nocumentum contra iuſtitiam. Item quoties anticipatio redundat in alterius præiudicium, non licebit, vt ſi ſacerdos debeat celebrare ſingulis hebdomadis, vel mēſib. pro defunctis huius populi, vel communitatis, tunc enim ex anticipatione, ſequitur, vt qui moriuntur hoc menſe, vel hac hebdomada poſt Miſſas anticipatè dictas fraudentur illo ſubſidio mēſe, vel hebdomada ſequente; cum tamen fundator voluerit omnib. ſucceſſiuè ſubuenire. Sic notat *Cardin. de Lugo ſup.* Similiter quādo ſacerdos iubetur celebrare pro viuis, anticipationem non licere, docet *Moure par. 3. ca. 5. §. 9. num. 5.* Tunc enim Miſſa dicitur pro ſatisfactione pęnæ debitæ: ſi vero contingat nunc totam pęnam eſſe remiſſam, Miſſæ fructus non prodeſt, prodeſſet tamen, ſi fieret hebdomada ſequenti, quando nouum adeſſet debitum. Ita *Bonac. & Dian. ſup. Nauar. Ledeſma*, quos ſequitur, *Auerſa quæſ. 11. ſect. 18. §. Septimo*.

38 Secundus caſus eſt, quando Sacerdos certò nouit, Miſſas aliquas ab aliquo ſibi commēdandas, tunc anticipare poſſe. Docent Doctores primæ ſententiæ Conſentiunt *Auerſa ſup. Fagund. nu. 8 Vazqu. n. 23.* quando certæ Miſſæ ſunt ab alio commendandæ, cuius intentionem determinatè prænoſcit Sacerdos, nec illi anticipationem præiudicare, videlicet, quia dicendæ ſunt pro perſona iam defuncta. Tunc enim offertur Miſſa pro certa perſona nota, & eadem aderat capacitas, & in diligentia, quando Miſſa dicta fuit, imò maior, quam quando poſtulatur. Quare caſuum iſtorū exceptionem approbo. Nec amplius probat fundamentum primæ ſententiæ, quod non ſit diſſolutum ex dictis.

CAP. IV. QVÆST. V.

Cui proſit Miſſæ fructus, quem nulli celebrans applicat, vel incapaci?

39 QVidam putant, illum celebranti conferri iuxta id *Pſ. 34. Oratio mea in ſinum meum reuertetur.* Quia Sacerdos dum alteri Miſſæ fructum nō applicat, cenſetur implicitè velle, ſibi conferri ſaltem per generalem voluntatem, qua quiſq; ſemper intendit ſibi prodeſſe, quantum poſſit, vt notat *Coninch. qu. 83. num. 166.* Addunt alij, talem intentionem confuſam ſatis contineri verbis illis. Offero tibi pro innumerabilibus peccatis meis.

At *Henriquez lib. 9. cap. 18. nu. 7. Vazquez diſp. 231. nu. 11. Suar. diſp. 79. ſect. 9. Bonac. diſp. 4. queſt. vlt. punc. 5. nu. 12.* dicunt, remanere tunc in theſauro talem fructum; Vnde deberet extrahi, ſi Miſſa validè fuiſſet applicata. Quia Deus ſine celebrantis intentione non confert Miſſæ fructum, ſicut nec Sacramentorū valorem. Conſentit *Auerſa quęſt. 11. ſect. 10.* quando celebrans ex aduertentia non vult vnquam, nec ſibi fructum applicare; ſi tamen per inaduertētiam omittat applicationem formalem, aut explicitam, putat ſubeſſe tacitam, aut implicitam.

40 Ego cenſeo rem eſſe dubiam, & per conſequens dubium fore fructum Miſſæ, quæ non applicatur formaliter perſonæ capaci: ita vt dū celebratur, maneat applicatio ſaltem habitualis circa perſonā ſub alia proprietate deſignatam. Vnde prudēs conſilium erit, ſubſtituere ſecundam, & tertiam, vel etiam plures intentiones, donec deueniatur ad aliquā, quæ deficere non poſſit, v. gr. quando ponitur vltimo loco, vel anima Purgatorij Sanctior, vel proximior egreſſui, vel magis indigens, vel magis deſtituta ſuffragijs. Et hanc credo iam eſſe receptam praxim multorum.

41 Hinc fit primò, ſi Sacerdos referat intentionem ſuam ad applicationem alterius, qui nondum applicuit Miſſam, quando dicebatur, fruſtrari Miſſam effectu ſuo, cum hic non poſſit manere ſuſpen-

ſpenſus, niſi celebrans appoſuerit ſecundam, vel tertiam applicationem, quæ ſortiatur effectum. Fit ſecundò, debere Sacerdotem, dum celebrat habere ſaltem habitualem applicationem, vt diximus *ſupra num.*20. quia poſt Miſſam dictam non poteſt illam applicare. Non enim poteſt Miſſæ fructum applicare, niſi dum gerit Chriſti perſonam, vt eius nomine diſpenſet, ſed non gerit Chriſti perſonam, niſi dum celebrat. Ergo tunc ſolum poteſt Miſſæ fructum applicare. Ita *Coninch.num.*167.

42 In ipſa celebratione, qui putant ſacrificium ſola conſecratione perfici, cõſequenter aſſerunt, ante conſecrationem applicandum eſſe fructum, & poſtea non valere applicationem. Ita *Bonac.cum alijs diſp.*4.*quæſt.vltim.punct.*5. *num.*12. Qui vero cenſent, ſumptione quoque perfici ſacrificium, vel eſſentialiter, vel ſaltem integraliter, conſequenter aiunt, non conferri Miſſæ fructum niſi poſt ſumptionem, & ita dum applicatio fiat ante ſumptionem, valere. Sic *Henriq.lib.*9.*cap.*9.*num.*4. *Fagund.Præcept.*1.*lib.*3.*cap.*4.*num.*29. *Auerſ.qu.*11. *ſect.*6.§.*Iuxta prædicta.* Quod ego reputo probabilius, ſed ob diuerſitatem opinionum monui *ſup.ca.*2.*n.*64. fore tutius applicare Miſſam ante conſecrationẽ.

CAPVT IV.

De Miſſæ fructu.

1 SVppono primò, contra Nouatores Miſſæ ſacrificium non ſolum eſſe honorarium, & Euchariſticum, (quod ipſi fatẽtur) ſed etiam eſſe propitiatorium, & impetratorium; Sic enim inſtitutum fuit ad Dei cultum, & honorem, vt etiam conduceret ad vtilitatem noſtram. Sicut enim in lege veteri fuerunt ſacrificia non ſolum ad colendum Deum, & ad agendas illi gratias pro beneficijs acceptis, ſed etiam pro peccatis ad placandum Deum, quæ propitiatoria dicebantur, & ad impetranda beneficia, quæ dicebantur impetratoria, ſic potiori iure ſacrificiũ iſtud, quod ſucceſſit omnibus veteribus, tamquam vnicum ſufficiens pro cunctis, & eminenter omnium vim continens, debuit eſſe non ſolum honorarium ad cultum Dei, & Euchariſticum ad augendas gratias, ſed etiam propitiatorium ad placandum Deum offenſum, & impetratorium ad impetranda denuò beneficia diuina. Ita definit *Trident.ſeſs.*22.*cap.*2. *& canon.*3. *Bellarmin.lib.*2.*de Miſſa cap.*2. *& ſequentibus. Baldus Iunius ſuper controuerſ. Bellarmini part.*1.*lib.*4.*cap.*5. *Layman.lib.*5.*tractat.*5.*cap.*1.*num.*4. *& alij.*

2 Suppono ſecundò in hoc ſacrificio reperiri poſſe meritum, ſatisfactionem, & impetrationem ſaltem ex opere operantis, ſicut in alijs actionibus ſtudioſis. Cum enim ſit actus verę virtutis, eoſdem effectus habere poteſt, quos habent aliæ virtutis actiones. Et certè meritum non habet hoc ſacrificium prout offertur à Chriſto, qui iam non eſt in ſtatu merendi, licet applicet per hoc ſacrificium, ſicut per Sacramenta ſua merita præterita. Item Eccleſia quamuis ſit offerens, non meretur propriè, quando ſacrificium iſtud offertur, licet enim voluntas, qua Sacerdotem deſignauit, vt eius nomine ſacrificaret, honeſta fuerit, & meritoria, nunc vero non exiſtit niſi ſolum habitualiter, nemoque meretur actu, niſi dũ actu aliter operatur. At Sacerdos celebrans, & alij ſimul offerentes merẽtur de cõdigno, ſi cęteræ conditiones adſint, & ſatisfaciunt ex opere operantis, & impetrant, ſi ſacrificium ordinent ad hunc finem. Nam hoc eſt omnibus operibus bonis commune. Sic notat *Card. de Lugo diſp.*19.*num.*122.

3 Suppono tertiò, non poſſe celebrãtem meritum ſuum alteri communicare, quod ex materia de merito. Supponunt *Suar.*3.*part.tom.*3.*diſp.*79.*ſect.*2. *& Filliuc.tract.*5.*n.*58. ſatisfactionem vero

ſibi

ſibi correſpondentem ex opere operantis poteſt alijs applicare, ſicut in cæteris operibus bonis; vt notant iidem & idem eſt, quo ad impetrationem, quæ poteſt offerri pro alijs. Nam actio ſacrificandi, quatenus opus operantis eſt, habet vim communem alijs actionibus virtutis meritorijs, ſatisfactorijs, & impetratorijs, quando diriguntur ad aliquid impetrandum ſibi, vel alijs. Meritum de congruo, quoties applicatur alijs videtur coincidere cùm impetratione. Sic enim Doctores vſurpant non rarò. Videatur *Henriquez lib. 9. cap. 17. num. 4. & ſit.*

CAP. IV. QVÆST. I.

An Miſſæ ſacrificium habeat aliquem effectum ex opere operato.

4 NEgare dicuntur *Scotus, & Caietanus apud Sotum de Iuſtitia li. 9. quæſt. 2. art. 2.* Quia nulla promiſſio legitur huic Sacrificio facta, quatenus ſacrificium eſt, ſed ſolùm quatenus eſt ſacramentum, ſiquidem manducantibus, & bibentibus corpus, & ſanguinem Domini promittitur æterna vita. Nonnulli per oppoſitum indicant, hoc ſacrificiũ velut vniuerſalem cauſam ex opere operato concurrere ad omnes effectus gratiæ, quos Chriſtus per ſuam paſſionem nobis promeruit. Cum ſit æquale ſacrificio crucis, tàm ex parte principalis offerentis, quàm rei oblatæ.

5 Dicendum tamẽ eſt, habere Miſſam aliquem effectum ex opere operato, vt cauſam particularem, & proximã illius, id eſt, vim ſacrificij præter omne meritum operantis aliquid infallibiter conferri non ponentibus obicem, quod aliqui vocant per modum infallibilis impetrationis, alij per modum ſolutionis ex theſauro Chriſti. Probatur ex antiquiſſimo, & communiſſimo Eccleſiæ tam vſu, quàm ſenſu, quo cuncti fideles offerunt Miſſam ad obtinendam remiſſionem ſuorum peccatorum, vel etiam alienorum, & ad ſubueniendum humanis indigentijs, & ſibi perſuadent, non pendere Miſſæ fructum à Sanctitate Miniſtri, ſed independenter ab eius merito vi ſacrificij nobis aliquem fructum applicari redemptionis Chriſti. *Satis indicat Tridentin. ſeſſ. 22. cap. 1. & 2.* docens, Chriſtum inſtituiſſe Miſſæ ſacrificium, vt virtus ſacrificij Crucis in remiſſionem noſtrorum peccatorum quotidie nobis applicaretur. Quod ſi applicatur ex inſtitutione Chriſti, non ergo per opus operantis, & conſequenter ex opere operato. *Sic docent S. Thomas 3. part. quæſt. 79. art. 5. & q. 82. art. 1. Suarez cum alijs diſp. 79. ſeſſ. 1. Vazquez 3. part. diſp. 229. cap. 2. Coninch. quæſt. 83. num. 116. Bonac. de ſacram. diſputat. 4. quæſt. vltim. punct. 4. numer. 7.*

6 Nec oppoſitum docuerunt *Scotus, & Caietanus, vt oſtendit Vazquez ſupra cap. 1.* ſolùm enim requirunt ad hunc effectum Miſſæ diſpoſitionem eius pro quo ſacrificium offertur; quod non eſt contra rationem operis operati, vt conſtat in omnibus ſacramentis; ſufficit enim, vt opus vi ſua conferat talem effectum non ponentibus obicem. Nec obſtat fundamentum primæ ſententiæ, quamuis enim in ſcriptura non inueniatur expreſſa talis promiſſio, ſufficit Eccleſiæ traditio, communiſque ſenſus catholicorum, & aliquid inſinuat *Apoſtolus* ad *Heb. 5. & 7.* aliaque loca Doctores expendunt. Fundamentum ſecũdæ ſententiæ non conuincit. Nam ſacrificium Crucis ordinatum fuit ad noſtrã ſalutem, quo ad ſufficientiam, quæ quidem omnes homines, & omnia media ſalutis comprehendit. Miſſa verò tendit ad efficacem applicationem illius ſufficientiæ. Quare nec vniuerſaliter, nec tam latè procedit quo ad vim operis operati, ſed proximè ſigillatim, & efficaciter operatur, iuxta menſuram inſtitutionis Chriſti, quod ſatis indicat *Trid. ſup.* Latiuſque diſcutit *Coninch. ſupra n. 124.* & ſequentibus, *Fagundez præcept. 1. lib. 4 cap. 1. n. 7. 8. & 9.*

7 In particulari certum eſt, Miſſam habere

habere vim ſpecialem ad impetrandos eos effectus, pro quibus obtinẽdis offertur. Sic ex Patribus tradit Cathechiſmus Romanus tractat. de ſacrificio circa finem. *Suarez. ſup. ſect.2. Coninch.nu.*118. Probatur ex Eccleſiæ praxi recepta, qua ſemper obſeruatum eſt, vt celebrans oret in Miſſa pro viuis, & defunctis, & pro communibus, & particularibus hominũ neceſſitatibus, pro quibus etiam in Miſſali propriæ quædam orationes habentur, quia nimirum ſemper creditum eſt, plurimum valere Miſſam ad conferendam his precibus vim impetrandi, quod ſatis indicat *Tridentinum ſeſſ.*2. *cap.* 2. Confirmatur ratione. Nam impetratio propriè fit per orationem, per alia vero virtutis opera fit, quatenus orationi iunguntur in eum finem relata permouendi Deum, vt poſtulata concedat, ſed hoc ſacrificium eſt Deo gratiſſimum, & adiungi poteſt alicui petitioni, vel deſiderio beneficium aliquod impetrandi: ergo de ſe plurimum valet ad impetrandum.

8 Hæc impetratio conſiderari poteſt in ordine ad proximè offerentes, vel ad Eccleſiã, quæ remotè offert, vel ad Chriſtum, qui principaliter offert per ſuum Miniſtrum. Nec eſt dubium, quin offerentes proximè ſi ritè ſacrificent, vel offerant (vt diximus *cap.3. quæſt.*2.) per Miſſam, ſicut per alia opera bona poſſint impetrare. Rurſus Eccleſia, quatenus offert mediatè ſacrificium per Sacerdotem, ſic per eundem, quaſi per legatum à ſe deſtinatum ad Deum orat, & impetrat, quin obſtet malitia Miniſtrorum, vt aliqua ratione ſemper exaudiatur, & bonum aliquod ſemper Eccleſiæ, ſaltem in cõmuni proueniat ex hoc ſacrificio, niſi ſacerdos ſit præciſus, & vitandus, per quem ſicut Eccleſia nõ vult offerre, ſic nec orare, nec impetrare. *Ita Suar. & Vaſq. ſup. Coninch. n.*122. Vtrum hic effectus dicendus ſit ex opere operato, vel operantis, quæſtio videtur de nomine: reſpectu celebrantis, videtur ex opere operato, ſiquidem non nititur bonitate, nec meritis ipſius; at reſpectu Eccleſiæ, videtur ex opere operantis, ſiquidem non excedit valorem operis ab Eccleſia exhibiti, & ſic illum vocant *Vaſq. & Card. de Lugo diſp.*19. *nu.*125.

9 Denique Chriſtus, quatenus principaliter per ſuos Miniſtros offert hoc ſacrificium, vt diximus *c.3. nu.*6. & 7. confert Miſſæ magnã vim impetrandi, quicquid à Deo poſtuletur, independenter à meritis celebrantis, vel Eccleſiæ, ſed ob ſolam dignitatem Chriſti, quem Sacerdos in Miſſa repræſentat. Quippè ſatis credibile fit Chriſtum intẽtione directa ſacrificium iſtud inſtituiſſe, vt ſpecialem vim precibus noſtris conferret, quamuis per indignos Miniſtros, & ab Eccleſia præciſos offerretur, ideoque voluiſſe per quoslibet Sacerdotes ita ſemper in ſua perſona, ſuiſque verbis offerri validum, vt per ipſum facilius à Deo, qualis impetraremus. Nam alias ob noſtram indignitatem facilè tuliſſemus repulſam, & populus Chriſtianus meritò dubitaret de plurium Sacerdotum ſacrificijs, an iſto valore fruſtrentur, cum nullius dignitas poſſit nobis certo conſtare. Nec de futurum erat in lege noua ſacrificiũ ex inſtitutione ſua impetratorium, cum in veteri fuerit inſtitutum, vt expendit *Cardin. de Lugo num.*129.

10 Quamuis mihi vero ſimilius ſit, vt dixi *ca.3. num.*7. Chriſtum actualiter ordinare ſacrificia celebrãtium ad Dei cultum, & per conſequens poſtulare ſimul à Patre, quæ poſtulant offerentes, ſi iudicet expedire. Verum quia non conſtat, Chriſtum in cœlis coniungere ſuam orationem cum omnibus Miſſis, vel eas ad aliquid impetrandum ordinare, cum nõ ſtet manifeſta talis orationis promiſſio: cenſeo, ad hunc effectum impetrationis ſufficere ſupradictam inſtitutionem, nec infallibilem illum eſſe. Sicut enim oratio, quoties habet omnes conditiones requiſitas infallibiliter impetrat ex diuina promiſſione, ſecus vero quando caret aliqua conditione, quamuis bonis operibus adiungatur. Ita Chriſtus inſtituit, vt quoties Sacerdos ipſius nomine petit in Miſſa, quod eſt iuxta Chriſti volun-

Digitized by Google

luntatem, id impetret infallibiliter. Secus vero quod eſt contra voluntatem Chriſti. Nec expediebat illam facultatem hominibus dari ſine debita limitatione. Quia ſæpè partim ex ignorantia, partim ex affectu in ordinato vellet impetrare nomine Chriſti, quæ iuxta regulam diuinæ ſapientiæ concedi non deberent. Ita *Suar. ſupra, & Cardin. de Lugo num.* 132.

11 Addit *Coninch. num.* 120. nunquam nos ita fruſtrari hoc effectu, quin, etſi non concedatur, quod petitur, aliquid tamen aliud detur, prout Deus hic, & nunc iudicat expedire Decet enim Chriſti Domini dignitatem, vt non fruſtretur omnino petitio, quam hic, & nunc Sacerdos eius nomine profert, & ſacrificio ſui pretioſi corporis, & ſanguinis annectit. Ferè conſonat *Cardin. de Lugo num.* 156. An autem hic effectus dicendus ſit ex opere operato? *Suar. negat*, quia non datur ex infallibili promiſſione. *Vazqu. affirmat num.* 12. quia datur independenter ab operationis noſtræ bonitate, quādo dari contingit. *Coninc. n.* 118. vocat illum quaſi medium. Mihi videtur magis accedere ad opus operatum.

CAP. IV. QVÆST. II.

Vtrum Miſſa conferat remiſſionem pœnæ.

12 Certum etiam eſt, Miſſæ ſacrificium iuxta nam directam inſtitutionem ex opere operato remittere pœnam aliquam temporalem immediate, quatenus Chriſtus externæ ſacrificationi certam portionem ſuorum meritorum annexuit ad certum remiſſionis effectum infallibiliter conferendum ijs, pro quibus offertur, niſi ponant obicem. Hunc effectum meritò vocamus ex opere operato, quia ponitur independenter à dignitate, vel deuotione miniſtrantis, & vltra meritum recipientis ex promiſſione Dei certa, quam probat communis Eccleſiæ conſenſus, & *Trident. ſeſſ.* 22. *cap.* 2. *& can.* 3. Tradunt *communiter P. Lugo de Sacramentis.* *Doctores S. Th.* 3. *par. q.* 79 *art.* 5. *Vazqu. diſp.* 228. *c.* 4. *Suar. diſp.* 79. *ſec.* 6. *Bellarm. lib.* 2. *de Miſſa cap.* 4. *&* 7. *Henriq. li.* 9. *ca.* 13. *n.* 1. *qui citant plurimos.*

13 Confirmatur ex proportione veterum ſacrificiorum, quæ propitiatoria dicebantur, & valebant ad eluendas legales quaſdam maculas iuxta ritum illius legis: imò ſecundo *Machab. cap.* 12. iuſſit Iudas ſacrificium offerri pro peccatis mortuorum, vt ſoluerentur à pœna peccatis condonatis debita, quaſi ratio ſacrificij iam tunc ad remiſſionem pœnæ temporalis ex culpis remiſſis relictæ valuerit. Cum enim hic affectus nullam requirat actualem diſpoſitionem recipientis, ſed per externam condonationem præſtetur, aptiſſimus eſt, qui per cauſam externam, qualis eſt oblatio ſacrificij, conferatur illis, pro quibus offertur. Et quidem cum certum ſit contra Nouatores, Miſſam pro defunctis offerri poſſe, quod latè probant *Bellarm in ſupr. Vazquez cap.* 3. *& Valentia tom.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 11. *punct.* 1. §. 19. nec illis alio modo prodeſſe queat, quam remittendo pœnam temporalem, vt patet, certum etiam erit, pœnam illis ex opere operato remittere. Quod ſi defunctis hoc modo prodeſt, viuis etiam eodem modo prodeſſe fatendum eſt, ſiquidem *Tridentin. expreſsè de vtriſque loquitur ſup.* pariter etiam in ordinatione Sacerdotis dicitur. *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium pro viuis, & defunctis.*

14 An vero remiſſio pœnæ temporalis vi Miſſæ, ſemper certa lege conferatur. Circa viuos conueniunt Doctores conferri: circa defunctos negant *Sotus in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 1. *Cano de locis lib.* 12. *c.* 13. *Cordub. lib.* 1. *qu.* 3. *dub.* 1. *opinione* 4. docentes animabus Purgatorij prodeſſe Miſſam ſolum per modum ſuffragij; quatenus ſicut orationes viuorum (inquiūt) defunctis proſunt dumtaxat, prout Deo placuerit illas acceptare ſine certa lege remittendi ſemper pœnas propter tales orationes, ſic etiam Miſſa proſit defunctis iuxta diuinum beneplacitum. Probant, nam indulgentias defunctis con-

ceſſas exiſtimant nõ habere tam certum effectum, ſicut conceſſas viuis: Ergo ſimiliter de Miſſa credendum eſt.

15 Communis tamen, & certa ſententia docet remiſſionem pęnarum virtute Miſſæ tàm defunctis, quàm viuis ſemper certa lege concedi. Sic *Henriquez lib. 9. cap. 13. num. 1. & cap. 16. num. 1. & ca. 18. num. 7.* referens multos. *Suar. ſupra. Vazquez cap. 4. Cardinal. de Lugo diſput. 19. num. 153. & ſequentibus. Martinon. diſp. 39. num. 3. Auerſa quæſt. 11. ſect. 6. §. Tertio ergo, & ſect. 11. §. Quarto ergo.* Probatur, quia *Tridentinum ſupra* pariter loquitur quoad hoc de viuis, & defunctis, *& ſeſſ. 25. initio definit, Purgatorium eſſe, animasque ibi detentas fidelium ſuffragijs, potiſſimum vero acceptabili Altaris ſacrificio iuuari.* Certum autem eſt, per fidelium eleemoſynas, ieiunia, vigilias, & ſimilia ſuffragia certa lege iuuari defunctos, quatenus ſatisfactio talibus operibus correſpondens iuxta voluntatem operantium illis infallibiliter applicatur. Hanc enim mutuam ſatisfactionis communicationem inter iuſtos apertè tradit Catechiſmus Romanus titulo de Sacramento pœnitentiæ *numero* 61. dum inquit. *Qui diuina gratia præditi ſunt, alterius nomine poſſunt, quod Deo debetur perſoluere. Nec de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus eſt.* Ergo votum etiam erit, Miſſam prodeſſe defunctis per modum mediatæ ſolutionis, & applicationis infallibilis, ideo *Suar. ſupra dicit,* magnam fore temeritatem ab iſto cõmuni ſenſu Theologorum diſcedere.

16 Ad fundamentum oppoſitũ reſpondetur in primis, multo probabilius eſſe, indulgentias pro defunctis conceſſas infallibiliter illis prodeſſe, vt docent *Suar. tom. 4. diſp. 53. ſect. 3. Valent. tom. 4. diſp. 7. q. 20. pun. 5. Coninc. diſp. 12. dub. 10. Card. de Lugo de Pœnit. diſp. 27. ſec. 5. cum alijs.* Vnde Miſſa quoque proderit infallibiliter. Deinde reſponderi poteſt, quamuis indulgentiæ non haberent circa defunctos certum effectum, quia circa defunctos nulla polleret Eccleſia iuriſdictione, qualem circa viuentes habet, tamen in Miſſa nullum apparet diſcrimen, cum inſtituta fuerit à Chriſto, qui parem habet in vtroſque poteſtàtem, & quoad remiſſionem pœnarum tàm pro defunctis, quàm pro viuis Miſſam inſtituerit, vt ex *Tridentino viſum eſt.* Igitur prodeſt vtriſque certa lege.

17 Rurſus præter illam partem pœnæ, quæ condonatur ex vi ſatisfactionis applicatæ per Miſſam, conducere quoq; ſacrificium iſtud ad impetrandum remiſſionem alterius partis pęnarum. Docent communiter Doctores, cũ Miſſa ſit per ſe ſufficiens ad impetrandum quodlibet bonum, præſertim ſpirituale, cuiuſmodi cenſetur remiſſio pęnæ temporalis. Ita *Suar. tom. 3. diſp. 79. ſec. 6. Filliuc. tract. 5. n. 68. Fagund. Præcep. 1. lib. 4. ca. 1. num. 11. Card. de Lugo de Euch. diſp. 19. nu. 158. & de Pœnit. diſp. 24. num. 20. & ſequentibus.* Hic autem effectus præſtari poteſt dupliciter, ſcilicet mediatè, vel immediatè; Mediatè fit quatenus Miſſæ ſacrificium impetrat gratias præuenientes, & vires ſpirituales ad opera Pœnitentiæ præſtãda, quibus Deo ſatisfaciamus pro pœnis peccatorum noſtrorum, vel alienorum, etiam, quoties alijs applicamus ſatisfactionem noſtram, & hunc modum impetrationis dari de facto cenſent Doctores relati, & *Auerſa de Euchariſtia quæſtio. 11. ſectio. 11. fine, atque de pœnit. q. 3. ſect. 3. circa finem.*

18 Immediatè fieret, ſi per Miſſam orationi coniunctam impetraretur remiſſio pœnæ debitæ peccatis illorũ, pro quibus oratur, nihil illis interim operantibus. An autem hic modus impetrationis detur de facto? quæſtio cõmunis eſt omnibus orationibus. In qua prima ſententia negat. Tenet *Fagund. ſup. n. 12. Auerſa ſup. Suar. 3. p. tom. 4. diſp. 37. ſec. 10.* docens, neminẽ poſſe pro ſe ipſo ſic pœnæ remiſſionem impetrare, *diſp. 48. ſec. 2.* docet nec pro alio viatore *ſect. 5.* docet nec pro defunctis. Probatur 1. nam ordo diuinæ iuſtitiæ poſcit, vt non remittatur pęna debita niſi per modũ ſolutionis exhibendæ, quę fieri debet omnino per viã

ſatis-

ſatisfactionis recompenſantis pęnam.

Probatur 2. quia nec habitualis gratia, nec eius augmentum vmquam immediatè datur ob ſolam impetrationem ſed ſemper per ordinaria media, videlicet,vel ex opere operato per Sacraměta, vel ex opere operantis per contritionem, vel merita. Probatur tertiò. Nam alioqui Sancti degentes in cęlo poſſent impetrare animabus Purgatorij remiſſionem pęnarum,& ipſemet animæ Purgatorij ſibimet depoſcerent,& impetrarent talem remiſſionem,vnde citiſſimè liberarentur, & iuſtitię diuinæ punitiuæ non parum detraheretur. Non enim videtur huic iuſtitiæ conſonum, vt peccata maneant impunita.

19 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *Durand. Caiet. Nauarr.* quos refert *Suar. tom.4. diſp.48. ſect.5. nu.4. vbi num.5* Subdit,eam ſententiam eſſe piam, & probabilem, & loquendo de Miſſa ſacrificio,ſic etiam cenſet *tom.3. diſput.79. ſect.6.* Tenet abſolutè *Card. de Lugo ſupr. Layman lib.5 tract.5. cap.2. n.5* Probatur primò. Nam hæc remiſſio pœnæ per ſe non confert ſanctitatem, nec internam animę perfectionem,ſed ad commodum naturæ quodammodo pertinet, vnde dici poteſt temporale beneficium,& externum. Sed alia beneficia temporalia, & externa poſſunt immediatè per orationem impetrari. Ergo pariter illud, præſertim adiuncto Miſſæ ſacrificio,quę confert orationi maiorem efficaciam,& vim impetrandi.

Probatur ſecundò. Nam Eccleſia ſæpius in Miſſis,& in officio defunctorum petit, vt Deus condonet pœnas debitas animabus Purgatorij. Sacerdos etiam Eccleſiæ nomine petit, vt defuncti pœnis illis ſoluantur. Hæc autem oratio fruſtra fieret,ſi nihil vltra menſuram ſatisfactionis impetraret.

Probatur tertiò, quia Chriſtus Dominus deſcendens ad inferos liberauit plures animas è Purgatorio, quæ nondum plenè debitas pęnas ex ſoluerant, vt tradunt communiter Theologi cum *S. Th. 3. par. qu.52. artic.8.* vbi conſentit *Suar. in Commentario,& tom.2 diſp.43. ſec.3. fine.* Similiter Beatiſſima Virgo, & alij Sancti pro defunctis orant, & Eccleſia ſæpè petit, vt Beata Virgine intercedente cum omnibus Sanctis ſuorum delictorum veniam conſequantur. Iuuant reuelationes affirmantes Beatam Virginem, & alios Sanctos interdum liberare ſuos deuotos è Purgatorii pœnis. Cum enim Beati ſatisfacere nequeant, impetratione ſola liberare cenſendi ſunt.

20 In hac quæſtione certum eſt primò, talem modum impetrationis eſſe poſſibilem, nulla ſiquidem apparet in illo repugnantia, quin potius videtur conforme diuinæ liberalitati, & generalibus promiſſionib. orationi pręſtitis, quod Deus interdum exoratus à iuſtis remittat pęnas debitas peccatis iam remiſſis. Nec hoc negant Authores primæ ſententiæ. Quoad factum vero certum eſt ſecundò, non concedi talem remiſſionem ſine applicatione alicuius ſatisfactionis, ſaltem alienæ. Cum enim quilibet iuſtus habeat opera pęnalia ſatisfactoria, quæ poſſit pro ſe,vel pro aliis offerre, immeritò poſtulat gratuitam omninò remiſſionem, & quaſi diſpenſationem in lege iuſtitiæ, quando non vrget ſufficiens ratio miſericordiæ.

Confirmatur, nam ipſe Chriſtus non obtinuit nobis remiſſionem pęnæ,niſi ſuſtinendo pęnam, & ita pro nobis ſatisfaciendo. Nunc etiam, quoties remittitur nobis aliqua pęna temporalis propter Chriſtum, id fit per applicationem ſatisfactionis ipſius Chriſti. Sic etiam cenſent Authores ſecundæ ſententiæ. Tertiò certum eſt, ſi quando detur talis modus impetrationis, non tamen fore ſemper infallibilem, quoniam oſtendi non poteſt aliqua promiſſio diuina, qua talis infallibilitas fundetur. In hoc etiam conueniūt vtriuſque partis Doctores.

21 Reſtat ergo difficultas, an poſſit iuſtus (præſertim adiuncto Miſſæ ſacrificio) nonnumquam impetrare à Chriſto Domino, vt de ſua ſatisfactione partem aliquam applicet, vel ipſimet petenti,vel alteri viuo,vel defuncto,pro quo petit. In

hac difficultate cenſeo ſecundam ſententiam eſſe piam,& probabilem,ſed dubiã, & incertam,vt aſſerit ſæpè ſuam. Quamuis enim aliquando forſan rariſſimè contingat talis modus impetrationis. At ſecundum ordinariam legem diuinæ prouidentiæ, nec Deus, nec Chriſtus Dominus exaudiunt talem petitionem,nec applicatur Chriſti ſatisfactio,niſi per media iam ſtatuta, ſcilicet per ſacramenta, ſacrificia,vel indulgentias: Sic.n.lex iuſtitiæ ſeruatur, & miſericordia ſuum habet locum, dum talib. medijs alligantur communiter; & rarò nonnumquam ſine medijs iam ſtatutis impetratur per orationem remiſſio perſonarum. Nec amplius conuincunt vtriuſq; partis fundamenta.

21 Nam ad primum primæ ſententiæ reſpondetur, ſatis ſeruari diuinam iuſtitiam applicando ſatisfactionem Chriſti pro pœna,quam aliquis viuus, vel defunctus ſuſtinere debebat, quæ quidem applicatio ſicut fit ordinariè per indulgentias, vel alia media, ſic interdum impetretur per orationem adiuncto Miſſæ ſacrificio.

Ad ſecundum reſpondetur,cum gratia ſit immediata menſura gloriæ fuiſſe conueniens hanc menſuram eſſe certam, & proprijs dumtaxat ſingulorum meritis reſpondere,vel certis medijs diuinis conſtitutis, ne forſan haberet maiorem gloriam,qui minorem meruiſſet, vel per infallibilem Sacramentorum influxum obtinuiſſet. Pertinet enim ad principem,æqualem ſe cunctis exhibere in diſtributione præmiorum;ideo cunctis propoſuit Deus communem regulam obtinendi, vel augendi gratiam, merita ſcilicet, & Sacramenta, minora vero beneficia poteſt interdum Princeps propter preces donare prohibito.

Ad tertium reſpondetur, Sanctos in cœlo degentes non petere remiſſionem pœnarum niſi iuxta communem legem diuinæ prouidentiæ, cui ſunt omninò conformes, vt latè tradit *Suar.tom.4.diſputat.48.ſect.5.num.6. & ſequentibus*, animas etiam Purgatorii, cum ſint valdè conformes diuinæ voluntati, non petituros,niſi,quod fuerit communi legi magis conſonum; imò cum ſint in ſtatu punitionis,quamuis aliquando peterent, parum,aut nihil ſibi poſſent impetrare.

23 Ad primum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, remiſſionem pœnæ debitæ tale genus eſſe beneficii quamuis temporalis, vt communiter non obtineatur immediatè per impetrationem ſolam, ſicut alia benefitia temporalia ſolent obtineri, ſed per debitam compenſationem, aut per applicationem alienæ ſatisfactionis mediis legitimis applicatæ.

Ad ſecundum reſpondetur orationes Eccleſiæ prodeſſe communiter defunctis mediatè, ſicut etiam quo ſunt orationes Beatorum,impetrando nimirum,vt fiant à viatoribus opera ſatisfactoria, quæ defunctis applicata minuant, vel extinguãt ipſorum debitum.

Ad tertium reſpondetur,incertum eſſe an Chriſtus immediatè conceſſerit talem remiſſionem, vt apparet *in Sancto Thoma,& Doctoribus ibi*,& licet admittatur, pertinebit ad rariſſimos euentus.Orationes Sanctiſſimæ Virginis,& aliorum Sanctorum communiter proderũt mediatè. Reuelationes forſan erunt de caſu quopiam rariſſimo. Nonnumquam etiam orationes Sanctorum impetrabunt, vt diuturnitas Purgatorii compenſetur intenſione cruciatus; hoc enim commutationis genus, quamuis aliquam gratiam continere videatur, non tamen omninò ſecludit æquitatem iuſtitiæ communi lege præſcriptam.

CAP. IV. QVÆST. III.

Vtrum Miſſa per ſe conferat primam gratiam,& remiſſionem peccati mortalis?

24 SVppono Miſſæ ſacrificium, quatenus propitiatorium eſt, conferre primam gratiam, & remittere peccata mortalia ſaltem aliquo modo, quod ita certum eſt apud Catholicos, vt oppoſitũ cenſeatur erroneum. Videantur *Bellarm. li.5.de Miſ.c.2. Henriq.l.9 c.15.n.1. Suar. tom.3. diſp.79.ſect.3. Vazqu.3.p.diſp.228. cap.*

c.1. Bonac. de Sacr. diſp.4. qu. vlt. punct.3. n.2. Fagund. Precep.1. li.4. c.2. nu.12. Coninc. q.83. n.137. Martin. de Euchar. diſp. 39. num.1. & 2. Nam hoc ſignificant illa verba conſecrationis. *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*. Quæ meritò multi Doctores, & Patres intelligunt de ſacrificio incruēto, nam in Cruce nullus Calix effuſus eſt. Quare *Concil. Bracharenſ.3. c.1. & Vormarch. cap.4. & Iulius Papa in cap. omne crimen de conſecrat. diſtinctione ſecunda* dicunt, omne crimen, atque peccatum oblatis Deo ſacrificijs deleri. Rurſus ſæpè Patres, & Liturgiæ repetunt apud Authores citatos, hoc ſacrificium pro peccatis offerri, vel vt noſtra peccata dimittantur, vt vita nobis donetur, & mors effugetur. *Et Tridentin. ſeſſio.22. cap.2.* docet, hac oblatione placatum Dominum gratiam nobis concedere, criminaque ſimul, licet ingentia dimittere, quæ palam diſcernit à pęnis peccatorum, dum aſſerit offerri Miſſam quo fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſſitatibus. Iuuat vſus Eccleſiæ, quæ Miſſam offert non ſolum pro remiſſione, pęnæ, ſed etiam pro iuſtificatione peccatoris, vt in Miſſa pro peccatis, & ad ſchiſma tollendum, in collectis pro remiſſione peccatorum, & pro petitione lachrymarum. Fatetur etiam in Canone, ſacrificium iſtud offerri quo redemptione noſtrarum animarum, & interdum precatur, vt hoc ſacrificium ſit ablutio ſcelerum, ſit fortitudo fragilium, ſit omnium remiſſio delictorum. Ergo poteſt aliquo modo conducere Miſſæ ſacrificium ad remiſſionem criminum etiam mortalium, & ad iuſtificationem peccatoris, alioquin imprudenter offertur ad id obtinendum, quod nullo modo per Miſſam obtineri poteſt.

25 Propter hæc, prima ſententia docet, Miſſam immediatè conferre primam gratiam, & remiſſionem mortalium, non habentibus obicem, ſed attritionem ſufficientem. Ita nonnulli recentiores apud *Vazquium ſupra*, probabilem, cenſet *Caſſalius de ſacrificio Miſſæ lib.2.* Fauet *S.Thom. in 4. diſtin.12. quæſ. 2. art.2. quæſtiunc.2. ad quartum*, partim conſentit *Valentia tom.4. diſput.6. quæſ. 11. punc.1. §.22. circa finem*, dicens, quamuis Miſſa primario non inſtituta fuerit ad tollenda peccata mortalia, tamen per accidens, & ſecundariò conferre remiſſionem illorum, & primam gratiam peccatoribus, pro quibus offertur, habentibus attritionem, & bonam fidem, ſicut etiam contingit recipientibus Euchariſtiam. Probatur, quia ſic magis propriè capiuntur Concilia, Scriptura, & Patres relati, præſertim *Tridentinum ſupra*, dum aſtruit ſacrificium iſtud verè propitiatorium eſſe, redditq; rationem, *quia nimirum huius oblatione placatus Dominus ingentia quoq; peccata, & crimina dimittit.* Vis autem huius rationis fundatur in eo, quod propitiatio propriè referatur ad remittēda peccata. Cōfirmatur, quia ſacrificium, quod cōſiſtit in oblatione perfectius eſt ſacramento, quod refertur ad vſum, ſed ſacramenta nouæ legis vim habent remittendi mortalia, conferendiq; primam gratiam attritis ſaltem per accidens ex opere operato. Ergo ſacrificium pariter habet eandem vim præſertim cum ex ſe ſit magis ordinatum ad remiſſionem peccatorum, vt colligitur ex ipſis verbis conſecrationis.

26 Secunda ſententia communis, & vera docet, Miſſam per ſe non conferre primam gratiam immediatè, vel remiſſionem peccati mortalis ex opere operato, quia non habemus promiſſionem diuinam circa talem effectum conducere tamen ad remiſſionem peccatorum, & ad iuſtificationem peccatoris mediatè, quatenus Deus eius intuitu tribuit auxilia gratiæ præuenientis ad eliciendā contritionem, vel ad ritè recipiendum Sacramentum. Hoc intendit S.Thom. ſupra; cum enim dixiſſet, hoc ſacrificium in peccatoribus mortalia delere; ſubdit ſtatim delendi modum his verbis, *non ſicut cauſa proxima, ſed in quantum gratiam contritionis eis impetrat.*

Ita docent *Henriq. Suar. Coninch. ſupra. Vazquez cap. 2. Bonac. num. 3. Fagundez num. 13. Martinon. num. 4. Auerſ. qu. 11. ſect. 6 Cardin. de Lugo diſp. 19. num. 137. & communiter Doctores*. Probatur palam ex *Tridentino ſeſſ. 22. ca. 2.* docente, *Sacrificium iſtud verè propitiatorium eſſe, per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno; huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit*. Vbi modum explicat, quo per Miſſam remittuntur peccata, dum contritis, & pœnitentibus, ſcilicet imperfectè, oblatione Miſſę placatus Deus concedit auxilium opportunum, & gratiam excitantem, qua perfectam contritionem elicientes, aut Sacramentum recipientes pœnitentiæ donum, & fructum, nimirum miſericordiam remiſſionis, & gratiam iuſtificationis inueniant, qui peccatis etiam ingentibus tenebantur.

27 Confirmatur, nam, ſi peccator attritus, pro quo Miſſa dicitur, ex opere operato iuſtificatur, iam non eſſet pœnitentiæ Sacramentum in re, vel in voto ſimpliciter neceſſarium ad remiſſionem mortalium. Item poſſet peccator cum attritione nota duntaxat, oblata pro ſe Miſſa, recipere quæuis Sacramenta, ſaltem præter Euchariſtiam, & omnia miniſtrare, poſſet celebrans pro ſe, quamuis recordetur peccati mortalis, quando nequit confiteri, cum attritione nota proſequi, nec conteri teneretur. Item quoties moribundus confiteri non poteſt, nec vllum Sacramentum recipere, deberemus ipſi Miſſam applicare, cuius virtute, ſi ſit attritus, iuſtificetur. Quæ tamen planè ſunt contra communem ſenſum Doctorum, & fidelium.

28 Addit *Cardin. de Lugo ſup. nu. 140.* Miſſæ ſacrificium vltra vim impetrandi gratiam prouenientem, habere vim placandi Deum, & propter hanc dici propitiatorium, diſtinctum ab impetratorio. Nam aliud eſt mouere Deum, vt bona nobis largiatur, aliud eſt illum placare, ne nobis inferat mala; quæ duo videtur diſtinguere *Tridentinum ſupra*, dum prius dicit, placari Deum, poſtea concedere gratiam excitantem, & pœnitentię donum, & enim Miſſa prius placat Deum mouendo clementiam ipſius, ne propter peccatum indignatus (vt ſolet) auxilia deneget vberiora, nec auertat orationem petentis: poſtmodum indignationis obice remoto, impetrat à diuina liberalitate gratiam excitantem vberiorem, & frequẽtiorem, quam Deus non placatus non concederet. Probatur, nam ſola vis impetrandi non ſatis explicat virtutem, quam Sancti Patres, & Tridentinum Miſſæ tribuunt ad remiſſionem non ſolum pœnarum, ſed etiam peccatorum mortalium, reſpectu quorum ſit etiam propriè propitiatorium. Conſonat *Auerſa ſupra §. Rurſus admitti*.

29 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur, Scripturam, Concilia, & Patres ſufficienter intelligi de remiſſione mediata peccatorum, circa quæ Miſſæ ſacrificium non ſolum ſit impetratorium, ſed etiam propriè propitiatorium modo proximè dicto.

Ad confirmationem reſpondetur, ſiue perfectus ſit ſacrificium, ſiue Sacramentum, certè diuerſam eſſe inſtitutionem illorum, & ad diuerſos fines. Nam Sacramenta, quæ potiſſimum in receptione conſiſtunt, & ferè ſemper in adultis requirunt actualem diſpoſitionem recipientis, congruè tendunt ad conferendã per ſe gratiam. Sacrificium vero, quod in actione conſiſtit, nec requirit actualem voluntatem illius, pro quo offertur, per ſe non tendit ad remiſſionem peccati, vel ad iuſtificationem peccatoris. Vnde non valet illatio.

30 Petes primò. Vtrum impetratio talium auxiliorum ſit infallibilis? Negant *Durandus, Cano, Corduba*, quos ſequitur *Suar. diſp. 79. ſect. 3.* circa finem. *Filliuc. trac. 5. num. 61. Martinon tom. 4. diſp. 39. num. 5. Vazquez ſupra num. 21.* Probant

expe-

experientia, qua ſæpè videmus, nec conuerti, nec ſpecialiter ad pœnitentiam excitari peccatorem, pro cuius conuerſione Miſſam offerimus.

Confirmatur primò, nam effectus infallibilis ſolet eſſe determinatus quoad numerum, & perfectionem, & certam diſpoſitionem recipientis prærequirere, ſed hic effectus non eſt huiuſmodi, nam interdum vni datur, interdum multis, ſi Miſſa pro pluribus offeratur, interdum maius, interdum minus, interdum datur obſtinatiſſimo peccatori, cum minus peccanti denegetur. Igitur his effectus non eſt infallibilis.

Confirmatur ſecundò, nam hæc infallibilitas fundari deberet in promiſſione, ſed hæc non conſtat, nec Tridentinum promiſſione nititur, ſed ſola dignitate ſacrificij. Loquitur ergo de impetratione communi, quæ non ſemper infallibilis eſt.

31 Affirmant *Henriquez. lib. 9. cap. 15. num. 1. Fagund. Præcep. 1. lib. 4. ca. 2. num. 19. Bellarm. lib. 2. de Miſſa cap. 4. circa finem. Coninck. quæſt. 83. nu. 138. Auerſa ſupra §. dicique poteſt*, probabile dicunt *Meratius diſputat. 37. ſect. 10. de Martinon. ſup.* Probant, quia ſacrificans, etiam ſi ſit peccator, offert hoc ſacrificium nomine Chriſti, qui ſemper exauditur pro ſua reuerentia iuxta Paulum Hebr. 5. Sic ergo valet Miſſæ ſacrificium apud Patrem, vt propter Chriſti dignitatem, & meritum ibidem applicatum concedat peccatoribus, pro quibus offertur, aliquas ſpeciales gratias præuenientes, ſi ſint illarum capaces, quibus ſi correſpondeant, remiſſionem peccatorum obtineant.

32 Dico primò, effectum huius ſacrificij, quatenus placat Deum, & eius indignationem auertit, infallibilem eſſe tali menſura, qualem Deus in eius inſtitutione deſignauit. Probatur, nam effectus, quem Miſſæ ſacrificium habet, vt propitiatorium eſt, quoad remiſſionem pœnæ iuxta menſuram inſtitutionis ſuæ, ſemper eſt infallibilis, ſi non detur obex, vt fatentur Theologi communiter. Ergo pariter erit infallibilis quoad placendum Deum in ordine ad remiſſionem culpæ, cum vterque procedat effectus ab eadem virtute propitiandi. Sic *Cardin. de Lugo ſupra num. 143.*

33 Dico ſecundò, Miſſæ ſacrificium, quatenus impetratorium eſt, habere ſemper effectum aliquem infallibilem in ſubiecto capaci. Sic cenſent Doctores ſecundæ ſententiæ. Et quidem, ſi peccator oret, & Miſſam faciat offerri pro ſua conuerſione, nec opponat impedimentum, impetrationem ſpecialium auxiliorum infallibilem fore, ſaltem ex promiſſione precibus facta. Fatentur *Suar. & Filliuc. ſupra*, vbi conſequenter admittere debent effectum infallibilem, qui non ſit determinatus, nec certam diſpoſitionem recipiētis prærequirat. Nec niti poteſt ſola promiſſione precibus facta, nam oratio debet eſſe iuſti, cum hic oret, & offerat peccator.

34 Vnde fit vlterius, ſicut orationi cũ certis conditionibus factæ promiſſa eſt infallibilis impetratio *Luc. 11.* Sic Miſſæ pro peccatoribus oblatæ (quamuis ipſi non orent, nec ſacrificium faciant offerri) promitti collationem ſpecialium auxiliorum excitantium ad ipſorum conuerſionem. *Luca 22.* & *Matth. 26.* Nam dicens Chriſtus Dominus fundi ſanguinem ſuum, etiam ſacramentaliter pro remiſſionem peccatorum, ſatis polliceri videtur, per Miſſæ ſacrificium, vt oblatum nomine ſuo, remittenda fore peccata illorum, pro quibus offeratur, ſi non obſint auxilijs recipiendis, & receptis liberè conſentiant: obex erit receptionis, ſi peccator dormiat, vel ita ſit intentus alijs rebus, vt moraliter nequeat de ſua conuerſione cogitare, vel habeat actualem diſpoſitionem talis vocatio in contrariam, vt dicebamus in ſimili *lib. 1. ca. 3. numero 4.*

35 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur, non eſſe neceſſarium, vt auxilia dentur eodem tempore, quo ſacrificium offertur, ſed quando Deus pro ſua prouidentia commodam reputauerit ipſorum collationem, quod ſatis innuit

nuit Tridentinum dicens, conferri per Miſſam auxilium opportunum. Adde, ſæpè non excitari peccatorem, quia per actualem diſtractionem, vel affectum contrarium eſt ineptus talibus auxiliis recipiendis, vnde nihil experientia cõuincit. Ad 1. confirmationem dicimus effectum infallibilem eſſe poſſe, quamuis non ſit determinatus quoad quantitatẽ, vel perfectionem, vt nuper dicebamus *n.33.* forſan etiam ex parte ſacrificii determinatur quantitas, vel perfectio talis auxilii; variatio vero prouenit, vel ab indiſpoſitione ſubiecti, vel à liberalitate Dei, ſicut in gratia Sacramentali.

Ad ſecundam confirmationem dicimus, ex Chriſti verbis ſatis colligi promiſſionem abſolutam huius effectus poſita capacitate recipientis: & quidem *Trid. eo c.2.* nititur etiã oblatione, quatenus à Chriſto procedit offerente per Miniſtros, qui cũ ſemper ſit gratiſſimus Patri, ſemper impetrat hæc auxilia.

36 *Suarez, & Filliuc. ſupr. iuxta ſuam ſententiam negant,* hunc effectum eſſe dicendum ex opere operato. Probant, nam opus operatum nititur ſola promiſſione, vel pacto, nec requirit orationem adiunctam, ſed ſolam operis externi exhibitionem. Hic autem effectus obtinetur per modum impetrationis, nec nititur abſoluta promiſſione ſoli ſacrificio facta. Affirmant verò *Bellarminus de Miſſ. lib.2. cap.4. propoſitione 3. Henriqu. ſupra cum aliis, Vazqu. diſput.229. num. 11. Coninch. Auerſa ſupra,* quia datur vltra meritum recipientis, & offerentis proximi, nititurque promiſſione Dei, nec impeditur, niſi per indiſpoſitionem recipientis. Ego cenſeo, tam effectum placandi Deum, quam impetrandi gratiam excitantem ſpecialem eſſe dicendum ex opere operato propter fundamentum nuper adductum. Etenim dari citra meritum recipientis, & offerentis proximi, fatentur omnes; Infallibilem eſſe, ſufficienter nuper oſtendimus. Nec obſtat impediri non rarò propter indiſpoſitionem recipientis, nam etiam effectus Sacramentorum impeditur non rarò, præſertim quoad gratiam ſacramentalem, quamuis verè ſit ex opere operato. Quod autem quoad impetrationem ſit orationi coniunctus, non tollit denominationem operis operati ſaltem latè dicti. Neq; reor eſſe neceſſariam orationem formalem, ſed ſufficere virtualem, qualis in applicatione Miſſę continetur; nam qui Miſſam offert pro peccatorib., quibus ſatisfactio nequit applicari, virtualiter petit gratias prouenientes, quibus excitentur ad pęnitentiam, & forſan in hoc ſenſu *Coninc. qu.83. n.137. & 138.* ſecernit hunc effectum ab impetratione, ſolique ſacrificio tribuit, & *Bellarm. ſup. dicit,* ſacrificium eſſe quandam orationem realem, non verbalem, & per hanc impetrare.

37 Petes ſecundò, an auxilia, quæ conferuntur propter Miſſam, ſint efficacia? Videtur affirmare *Trident. ſeſſ.22. ca.2.* dicens, per Miſſam conferri peccatorib. auxilium opportunum, & pęnitentię donum. Nam auxilium opportunum idem eſſe videtur cum efficaci; pęnitentiæque donum inuoluit auxilium adiuuãs, quod ſemper ſortitur effectum. Negant tamẽ communiter Doctores. *Suar. diſput.79. ſec.3. circa finem. Fagund. Pręcep.1. lib.4. c.2. n.18. Bonac. diſp.4. qu. vlt. punc.3. n.4. Coninch. ſup. num.140. cum aliis.* Quia ſicut ſufficit, vt gratia ſacramẽtalis inducat auxilia ſufficientia, ſic etiã ſufficiet, vt Miſſa pro peccatoribus oblata cauſet auxilia ſufficientia. Nec expediebat, impetrationem auxiliorum efficacium infallibilem eſſe, vt ſemper cũ timore, ac timore noſtram ſalutem operemur.

38 Igitur ob Miſſę ſacrificiũ illa ſemper auxilia confert Deus, quibus, quantum eſt ex ſe, ſincerè cupit conuertere peccatorem, & peccator cõuerti poteſt, ſi velit. Vnde nos licitè Miſſã offerimus ad impetrãdum auxilium efficax, & frequenter illud impetramus, interdum vero datur inefficax ſecundum conſilium diuinæ voluntatis. Cenſeo tamẽ propter Miſſam dari ſemper auxilium validius, & efficacius quoad actiuitatem internã, quam ſine Miſſa daretur eidẽ peccatori.

Sic

Sic n. decet tanti ſacrificii dignitatem.

39 Petes tertiò. Vtrum Miſſa conferat ex opere operato gratiæ ſanctificantis augmentum illis iuſtis, pro quibus offertur? Negant communiter Doctores, & probant primò. Nam *Tridentin. ſeſs. 7. in proœmio docet*, omnem iuſtitiam, ſeu gratiam ſanctificantem à Sacramentis incipere, vel iam cæptam ab illis augeri. Non ergo confertur ex opere operato per ſacrificium. Probant ſecundò, nam alioquin vtiliter offerremus Miſſam pro paruulis, amentibus, aut phreneticis ad augendam ipſorum gratiam ex opere operato, quod tamen eſt contra ſenſum, & praxim fidelium, & valdè temerarium vocat *Suar. diſp. 79. ſec. 4.* Verum quamuis Miſſa non impetret immediatè augmentum gratię, mediatè poteſt illud impetrare, dum offertur pro iuſtis, vt illis conferatur auxilium excitans ad eliciẽdos actus virtutis, quibus augeant meritoriè ſuam gratiã. Quippè ſi Miſſa peccatorib. impetrat auxilium excitans ad conuerſionem, cur non pariter iuſtis impetrabit auxilium ad augendam meritoriè gratiam frequenter efficax, interdum inefficax, ſemper tamen validius quoad internam actiuitatem, quam ſine Miſſa concederetur? Videatur *Suarez ſup. Vazqu. diſp. 228. c. 3. Coninc. quæſt. 83. n. 131. & 137.*

CAP. IV. QVÆST. IV.

Vtrum Miſſa conferat ex opere operato remiſſionem venialium immediatè?

40 SVppono primo, conducere Miſſam ad remiſſionem venialium ſaltẽ mediatè, ſicut de remiſſione mortalium diximus *quæſt. præced.* ſcilicet per impetrationem auxiliorum; quibus eliciantur actus diſponentes ad venialium expiationem. Quod ſaltem aſtruunt textus *in cap. iteratus, & c. Quid ſit ſanguis de conſecr. diſt. 2.* Vbi dicitur, hoc ſacrificium offerri quotidie, quia quotidie peccamus, nempè venialiter, quod ſatis expreſſit *Trident. ſeſs. 22. c. 2.* dicens, per Miſſam applicari virtutem paſſionis in remiſſionem eorum, quæ à nobis quotidiè committuntur, peccatorum. Ita *Suar. tom. 3. diſp. 79. ſect. 5. Vazqu. 3. part. diſp. 228. c. 3. Fagund. Præcep. 1. lib. 4. c. 4. n. 1. Coninc. q. 83. n. 136. Bonac. diſp. 4. qu. vlt. punc. 3. n. 5.*

41 Suppono ſecundò, ſecluſo quouis actu, quo peccatum veniale formaliter, aut virtualiter deteſtemur, poſſe nobis remitti ſine mutatione noſtra Phyſica, qua vel gratiam habitualem, vel donum aliud recipiamus, vel eliciamus aliquem actum. Cum enim veniale peccatum non relinquat propriam maculam, quæ priuationem includat alicuius doni, ſed ſolam deordinationem habitualem reſpectu Dei diſplicentis in homine propter actum præteritum, poteſt Deus tollere maculam venialem, dum non detur obex actualis, aut habitualis complacentiæ, per moralem condonationẽ externam ſine Phyſica mutatione illius, qui venialiter peccauit. Ita fatẽtur *Suar. & Coninch ſup. Fagund. num. 5.*

42 Reſtat quæſtio de facto. Videlicet vtrum Miſſæ ſacrificium immediatè, ac ex opere operato peccata venialia iuſtis dimittat, dum ipſi non complaceant actualiter in obiectis venialiter prauis. Affirmant *Corduba, Paludan., Canus, & alii*, quos ſequitur *Henriqu. lib. 9. cap. 13. num. 2. Nuñus 3. par. qu. 83. art. 1. concl. 6. Diana part. 3. tract. 4 reſol. 39.* Probatur, quia non minus prodeſt Miſsæ ſacrificium ex opere operato venialiũ remiſſioni, quam Sacramentalia, quæ talem habent efficaciam, vt cum aliis docent *Bellarm. de Sacram. lib. 2. c. 31. propoſit. 3. Henriq. lib. 4. c. 15. n. 8. Diana ſup. reſolut. 61.* Nimirum ſi leuioribus animæ morbis adhibeantur leniora remedia, quæ leuem, vel nullam requirunt diſpoſitionem illius, cui vel aqua benedicta, vel Epiſcopi benedictio datur, vel Miſſæ ſacrificium applicatur, & hęc ſententia probabilis eſt, & fauorabilis, vt ſentiunt *Fagundez ſupra num. 4. & alii.*

43 Cõmunior, & probabilior ſẽtẽtia negat.

gat. Tenent *Suarez, Vazquez, Coninch, Bonacina, Fagundez ſupra. Cardinal. de Lugo diſput. 19. num. 152. Martinon diſput. 39. ſect. 1. num. 4. Auerſa qu. 11. ſec. 6. §. communior tamen cum alijs.* Probatur, quia culpa venialis tranſacta pręter reatum pęnæ relinquit in anima maculam aliquam libera voluntate contractam, quæ ſubindè, quamuis abſolutè poſſit tolli per extrinſecam condonationem, non ita tamen congruentes naturæ rationali, quæ poſtulare videtur, vt qui liberè peccauit, liberè retractet peccatũ, & vt maculæ per modum alicuius poſitiui fędãtes animam; Etiam per aliquid poſitiuũ quodammodo contrarium tollantur. Igitur, vt modo proportionato venialia remittantur, oportet, vt homo reſipiſcat per aliquem actum virtutis tali culpæ contrarium, vel intrinſecus perficiatur per aliquod augmentum gratiæ iuſtificantis, quæ virtualiter includit repugnantiam cum veniali peccato.

Quia tamen non eſt denegandũ Miſſæ, quod conceditur ſacramentalibus, & valdè probabile fit, quod tradunt *Nuñus ſupra art. 3. difficult. 2. Diana par. 3. tractat. 4. reſolut. 61. Auerſa de pœnitentia queſt. 4. ſect. 7. circa finem*, & ſatis indicat, *S. Thom. 3. part. quæſt. 87. art. 3. videlicet*, poſita diſpoſitione noſtra, quæ per ſe non ſufficeret ad obtinendam remiſſionem venialium, per ſacramentalia conferri; valdè quoque veriſimile fit, oblationem Miſſę pro remiſſione venialium; illam conferre, ſaltem præuia diſpoſitione, quæ foret alioquin inſufficiẽs, & hoc ſaltem conuincere fundamẽtum primæ ſententiæ. Nec obſtat fundamentum ſecundæ, quandoquidem iam præſupponitur retractatio libera peccati ſiue formalis, ſiue virtualis; cuius tamen inſufficientiam, & imperfectionem ſuppleat oblatio Miſſæ potiori iure; quam camdem ſupplent ſacramentalia.

44 Denique Miſſa valet ad impetranda bona temporalia, quatenus ſpiritualibus deſeruiunt. Ita cenſent communiter Doctores, & ſatis indicat *Tridentin. ſeſſ. 22. cap. 2. et canon. 3.* docens, Miſſam non ſolum pro peccatis, & pęnis, ſed etiam pro alijs neceſſitatibus offerri. Conſonat Eccleſia, quæ Miſſam offert pro fructibus terræ, pro pace, pro infirmis, & in Canone dicit offerri pro ſpe ſalutis, & incolumitatis, & peculiariter adhibet orationes in Miſsa pro bonis temporalibus ad petendam pluuiam, & ſerenitatem, ad depellendam famem, tempeſtatem, peſtem, &c. ſupponens vtique poſſe talia bona per Miſſam obtineri, quæ petitionem omnem reddit efficaciorem, & omnium bonorum impetrationem faciliorem, non tamen infallibilem, vt ſupra diximus *nu.* 10. Nam hæc bona non debent abſolutè peti, ſed ſolum, quatenus Deus viderit expedire. Fitque ſatis credibile, quando celebrans debitè petit, numquam omninò ſua petitione fruſtrari, quin aliquid impetret magis expediens iuxta diuinæ voluntatis conſilium, vt cum *Coninch, & Cardinali de Lugo dixi num.* 11.

CAP. IV. QVÆST. V.

Vtrum Miſſa conferat ex opere operato fructum aliquem omnibus offerentibus?

45 SVppono primò, duplicem diſtingui perſonarum habitudinem ad hoc ſacrificium, ſcilicet offerentium, & illarum, pro quibus offertur, nam poſſunt hæ rationes ſeparari, quod, ſi non-numquam coincidant in eamdem perſonam, adhuc habitudines ad oblationem ſunt diuerſæ. Quare ſigillatim videndum eſt, quid ſingulis ſub proprijs rationibus correſpondeat.

Suppono ſecundò, quęſtionem procedere de fructu ſatisfactionis, nam quoad impetrationem non eſt dubium, quin omnis offerens, eo modo, quo Miſſam offert, impetrare poſſit, quantum eſt ex parte oblationis, cum de ſe ſit actio digniſſima; quæ magnam vim, & efficaciã addit precibus offerentium.

46 Suppono tertiò, iuxta ſuperius dicta *ca. 3. num. 1.* dari tres, vel quatuor ordines.

dines offerentium. Primus eſt Chriſtus Dominus. Secundus eſt Eccleſia,& omnes fideles,quatenus eius membra ſunt. Tertius Sacerdos celebrans. Quartus comprehendit omnes alios cum Sacerdote concurrentes ad offerendum.

Circa primum aliqui volunt, Miſſæ, quatenus offertur à Chriſto præcisè, reſpõdere fructum, quem pro libito Chriſtus Dominus applicet alicui. Citatur *Scotus quodlib.* 20. Sed nec Scotus hoc aſſerit, nec aſſeri poteſt cum fundamento. Sicut enim Chriſtus iam per ſe nullum ſacrificium offert, ita nec huius fructum per ſe cuipiam applicat, ſed per Eccleſiæ miniſtros: nec habet fructum diſtinctum ab eo, qui reſpondet oblationi Sacerdotis. Ita *Suar. tom.3. diſp.79. ſect.8. Filliuc. tract.5. num.72. Coninch. quæſt.83. num.149.*

47 Circa ſecũdum aliqui cenſent, Miſſam ex opere operato prodeſſe, quoad aliquam ſatisfactionẽ ſingulis fidelium ab Eccleſia non præciſis, quatenus omnes, vt Eccleſiæ membra Miſſam offerunt aliqua ratione per Sacerdotem. Indicat *Scotus ſupra.* Tenent *Henriquez lib.9. cap.17. num.3. & cap.18. num.3. Fagund. præcep.1. lib.3. cap.6. num.17.* & 24. Verum, licet hæc ſententia quamdam ſpeciem pietatis præſeferat, ſolido caret fundamento. Quoniam omnes fideles, quatenus præcisè ſunt Eccleſiæ membra, valdè remotè concurrunt ad Miſſas, & per remotiſſimam habitudinem extrinſecam, quę non ſufficit ad percipiendum fructum ſatisfactionis, ſed ſolum illum generalem impetrationis, qua commune totius Eccleſiæ bonum, & præcipuè præcipuorum membrorum, nimirum Summi Pontificis, Antiſtitis, Imperatoris, aut Regis, qui nominantur in Canone, ſolet obtineri. Sic *Suar. ſupr. Coninch num.156. & 164. Cardin. de Lugo diſp.19. num.237. Auerſa de Euchariſ. qu.11. ſect.9. §. non videtur.*

48 Circa tertium conueniunt Doctores, oblationi, quam Sacerdos exhibet in perſona Chriſti, reſpondere fructum ſatisfactionis ex opere operato, de quo diximus *ſupra quæſt.2.* & loquitur *Sanct. Thom. 3. par. qu.79. artic.5.* & 7. An vero, quatenus Sacerdos Miſſam offert, vt perſona principalis, & cęteri cooperantes, & coofferentes, qui pertinent ad quartum genus; participent aliquem fructum ſatisfactionis ex opere operato? Negant *Vazquez 3. par. diſp.231. ca. 3. Coninch ſupra num.162. Cardin. de Lugo num.233.* Probatur; Nam illi dumtaxat ſacrificio reſpondet fructus ſatisfactionis ex opere operato, cui Deus illum promiſit, ſed ſoli ſacrificio, quod offert Sacerdos in perſona Chriſti, promiſit Deus talem fructum, nam ibi ſolum applicantur merita Chriſti Domini tamquam principalis offerentis, vt ſignificat *Trident. ſeſſ.22. cap.2.* Ergo Miſſa ſolum, vt offertur in perſona Chriſti, confert hunc fructum, non autem, vt offertur à perſona particulari Sacerdotis, vel ab alijs eo offerentibus, & eſt ſententia valdè probabilis.

49 Oppoſita vero probabilis etiã eſt, & pia, iuuans ad accendendum ſtudium audiendi, procurandique Miſſas. Tenent illam *Caietanus, et Syluester*, quos ſequitur *Suar. ſupra. Henriqu. lib.9. c.20. num.2. Bonac. diſp.4. quæſt. vltim. punct.4. nu.2. & 6. Layman lib.5. trac.5. cap.2. num.18. Filliuc. trac.5. num.72. Auerſa ſupra §. & hæc pars*, qui citant alios. Videtur *palam docere S. Thomas 3. par. quæſt.79. artic.5.* Vbi diſtinguẽs in Euchariſtia rationem Sacramenti, quatenus ſumitur, & rationem ſacrificij, quatenus offertur, ſubdit. *Et ideo effectum Sacramenti habet in eo, qui ſumit, effectum autem ſacrificij in eo, qui offert, vel in iis, pro quibus offertur.* Et in fine corporis concludit, hanc oblationem fieri ſatisfactoriam illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus. Ecce palam loquitur de fructu ſatisfactionis, & diſcernit fructum prouenientem ad offerentes, & fructum prouenientẽ ad eos, pro quibus offertur.

Vnde probatur primò. Quia, ſicut Sacramentum confert fructum ex opere operato ratione ſumptionis, ita ſacrificium ratione oblationis; ſed Sacramentum

tum

Digitized by Google

tum confert ex opere operato ſuum effectum omnibus ſumentibus. Ergo pariter ſacrificium omnibus offerentibus.

Probatur ſecundò. Nam Chriſtus potuit hanc vim Miſſę tribuere, videturque conueniens attribui; tum, vt omnes excitarentur ad deuotiùs ſuo modo Miſſam offerendam, tum, vt audiens deuotè Miſſam, plus indè fructus percipiat ex opere operato, quam non audiens, pro quo Miſſa dicitur, in vtroque caſu, non ſolum quoad impetrandum, vt omnes fatentur, ſed etiam quoad ſatisfaciendum. Ergo veriſimile fit, Chriſtum hanc vim Miſſæ tribuiſſe.

50 Addunt huius ſententiæ Doctores primò, hunc effectum requirere gratiam habitualem offerentium, & ſecundum ipſorum diſpoſitionem, & deuotionem maiorem, vel minorem creſcere, quod planè tradit *ſupra S.Thom.* & eſt commune recipientibus pœnæ remiſſionem ex opere operato. Quare cum offerentes iſti recipiant hunc fructum, conſequenter egent debita diſpoſitione. Addunt ſecundò *Suar. ſupra*, *Granado 3. par. tract. 14. diſp. 8. num. 3. Fraxin. ſec. 3. prænotat. 3. §. 2. num. 4. & alii.* Sic iſtum effectum offerentibus impendi, vt alijs applicari nequeat. Nam hæc eſt conditio fructus ex opere operato prouenientis, vt ſit veluti beneficium perſonale, proueniens illi tantum, cui datum eſt. At *Caietan. in opuſc. tom. 2. tract. 3. qu. 2. & Sotus in 4. diſtinct. 13. quæſt. 2. artic. 1.* cum alijs, quorum ſententiam dicit eſſe probabilem *Diana par. 2. tract. 14. reſol. 14. Nauar. ca. 25. num. 92. Filliuc. trac. 5. num. 181. Nuñus, Molfeſius, Bordon.* quos ſequitur *Auerſa ſup. §. dicendum tamen*, cenſent, alijs applicari poſſe, nam in Canone Miſſæ circumſtantes dicuntur offerre ſacrificium pro ſe, ſuiſque omnibus. Ergo tàm aliis, quàm ſibi poſſunt applicare, ſicut Miſſæ fructum, quatenus offertur in perſona Chriſti, poteſt Sacerdos ſibi, vel alijs applicare. Maneat igitur vtraque pars probabilis, & ſtudeant omnes frequenter Miſſis aſſiſtere, vel etiam cooperari. An vero poſſit Sacerdos hoc titulo duplex ſtipendium accipere? Dicemus *infra c. 12. qu. 4.*

CAP. IV. QVÆST. VI.

Pro quibus Miſſa poſſit offerri?

51 SVppono primò, principalem offerentem (quem diximus *ca. 3.* eſſe Chriſtum) offerre non poſſe pro ſe ipſo. Nam, vt inquit Apoſtolus *Hebr. 7.* non habet vllam neceſſitatem (quemadmodum Sacerdotes) prius pro ſuis delictis hoſtias offerre: Cęteros vero Sacerdotes offerre poſſe pro ſemetipſis, cum egeant, & ipſi fructu ſacrificij: poſſe quoque pro alijs offerre, vt conſtat ex *Paulo Hebr. 5. & ex Can. Miſſæ*, & ex ipſa natura ſacrificij, quod pro alijs etiam inſtitutum eſt. Quapropter in ordinatione datur ſacerdoti poteſtas offerendi pro viuis, & defunctis. & hoc idem ſuo modo competit aliis coofferentibus, vt numero præcedenti viſum eſt.

52 Suppono ſecundò, Sacerdotem, non ſolum poſſe, ſed etiam debere Miſſam offerre pro tota Eccleſia Militante, ac omnibus eius membris, præcipuè pro præcipuis, quæ nominari ſolent. Debet enim Sacerdos ſe conformare Canoni Miſſæ, vbi dicitur ſacrificium offerri pro Eccleſia Sancta Catholica, pro Papa, pro Antiſtite, vel etiam Rege, & omnibus Orthodoxis. Vbi noto iſtam obligationem non eſſe iuris diuini, nam ex illo nō habetur, ſed ab Eccleſia imponi, dum illa verba præſcribit. Quare Sacerdos, quatenus offert Eccleſiæ nomine, nec licitè, nec validè poteſt aliquem ab hoc generali fructu ſecludere, quia non poteſt intentionem Eccleſiæ mutare. Sic docent *Layman lib. 5. tract. 5 cap. 2. num. 16. Suar. tom. 3. diſput. 78. ſect. 2. Bonacin. diſput. 4. quæſt. vltim. punct. 5. num. 2. & 3. cum alys.*

53 An autem debeat Sacerdos non ſolum impetrationem, ſed etiam ſatisfactionem omnibus Eccleſiæ membris applicare? Videntur affirmare, quotquot triplicem fructum Miſſæ diſtinguunt.

Pri-

Primus eſt generalis, quem celebrans applicare debent cunctis fidelibus viuis, atque defunctis, & Deus ſingulis diſtribuat iuxta proportionem ſibi notam. Secundus eſt ſpecialiſſimus proprius celebrantis, quem non tenetur alijs applicare, nec poteſt ſecundum aliquos, quãuis ſecundum alios poſſit, vt vidimus ſupra *num.*50. Tertius eſt medius, vel ſpecialis, & competit eis, pro quibus Sacerdos offert Miſſam. Ita cenſent *Scotus, Adrianus, Sotus, Paludanus, Maior, & alij, quos ſequitur Henriquez lib 9. c.*17. *num.*2. *cap.*18. *num.*3. *cap.*21. *num.*3. *Nauarr. cap.*25. *num.*92. & 111. *Azor tom.*1. *lib.*10. *cap.*20. *quæſt.*9. *fine. Valent. tom.*4. *diſp.*6. *quæſt.*11. *punct.*1. §. 25. *Fagund. præcept.*4. *lib.*3. *cap.*6. *n.*23. *Bonac. cum alijs ſupra punct.*4. *num.*2. & 9. Probatur nam commune ſacrificium Eccleſiæ debet omnibus eius membris prodeſſe, ſicut cibus in communem ſtomachum ingeſtus prodeſt omnibus corporis membris. Et quidem *Trident. ſeſſ.*22. *cap.*6. Miſſas illas in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, probat, & communes cenſeri definit, quoniam à publico Eccleſiæ miniſtro, non pro ſe tantum, ſed pro cunctis fidelibus, qui ad Chriſti corpus pertinent, celebrantur. Partim conſonat *Vazquez* 3. *part. diſp.* 231. *cap.*6. *nu.*35. & *ſequentibus*, quamuis enim illam communem diuiſionem non omninò probet, putat, quo ad impetrationem, & ſatisfactionem offerri Miſſam pro cunctis, quia non poteſt vnus effectus, ab alio ſeparari, ſi Miſſa ſimul applicatus.

54 Negant verò generalem iſtam applicationem, vel obligationem illius. *Suarez tom.*3. *diſput.*79. *ſect.*9. *Filliucius tractat.*5. *num.*77. *Coninch. quæſtione* 83. *num.*156. & 169. *Cardinal de Lugo diſputat.*19. *num.*221. & *alij Recentiores*. Probatur, nam ille fructus generalis ſatisfactionis omnibus, & ſingulis fidelibus ex ſingulis Miſſis proueniens nullo nititur fundamento firmo, nec enim colligitur ex iure diuino, nec ex verbis Miſſę; nam hæc ſolum ſignificant orationem Eccleſiæ nomine faciendam pro cunctis, & oblationem generalem pro fidelibus vniuerſis quo ad impetrationem. Confirmatur. Nam alias animæ defunctorum breuiſſime liberarentur omnes à Purgatorio, quin etiam viui, qui gratiam aliquandiu conſeruaſſent, vix haberent pœnæ reatum, ſi fructum aliquem ſatisfactionis ex omnibus Miſſis reciperent.

Quare licet prima ſententia ſit pia, ſecunda videtur ſolidior, & probabilior, iuxta quam illa diuiſio triplicis fructus capi debet de fructu in communi, vel impetrationis, quæ ſola continetur in primo membro, vel ſatisfactionis quæ pertinet ad ſecundum, & tertium ſimul cum impetratione. Debet igitur celebrare orare pro cunctis Eccleſiæ membris, vt adiuncto ſacrificio precibus, impetret efficacius omnibus, non ſolum alia bona, ſed etiam pęnæ debitæ remiſſionem, ſaltem mediatè, iuxta ſuperius dicta *n.*47.

55 Iam quæres primo. An poſſit Miſſa pro infidelibus offerri? Suppono dupliciter poſſe Miſſam offerri pro infidelibus. Primò ſcilicet indirectè, quando Miſſa dicitur pro dilatatione fidei, vel augmento Eccleſiæ, quod fit per infidelium conuerſionem; & hic modus nõ ſolum eſt licitus, ſed etiã vſitatus ab initio naſcentis Eccleſiæ. Sic habetur ex antiquis liturgiis. & in noſtro Miſſali ponitur Miſsa pro tollendo ſchiſmate. Secundò directè, cum Miſsa dicitur pro bono ipſorum infidelium, vel ſpirituali, vel temporali, vel in communi, vel in particulari huius, vel illius prouinciæ, vel perſonę, de quo procedit quæſtio.

Prima ſententia negat; quia Miſsę ſacrificium pro ſola Eccleſia fuit inſtitutum. Infidelis autem non ſunt Eccleſię membra. Sic *Sotus in* 4. *diſtinct.*11. *quæſt.* 2. *artic.*7. *Azor tomo primo lib.*10. *capite* 22. *quæſt.*1. *Vazqu.*3. *part. quæſt.*227. *ca.*3. *num.*224. Fauet *Auguſt. tom.*7. *lib.*1. *de origine animæ cap.*9. dicens. *Quis offerat corpus Chriſti, niſi pro eis, qui ſunt mẽbra Chriſti?* Secunda ſententia negat quoad ſatiſ-

ſatisfactionem cuius infideles incapaces ſunt, & hoc probat fundamentum primæ ſententiæ dumtaxat, affirmat vero quoad impetrationem. Ita *Bellarm. de Miſſa lib. 2. cap. 6. Suar. diſp. 78. ſect. 2. Coninch. quæſt. 83. num. 160. Layman lib. 5. trac. 5. ca. 2. num. 9. Bonac. cum aliis diſp. 4. quæſt. vltim. punct. 5. num. 4.*

Probatur primò, quia nec eſt malum ex natura rei velle per Miſſam impetrare conuerſionem infidelium, vel illa bona etiam temporalia, quæ conducant ad ipſorum ſalutem æternam, nec eſt à Deo prohibitum, vt patet, nec ſecluſis cenſuris hæreticorum, extat Eccleſiæ prohibitio.

Probatur ſecundò, ex vſu, nam in lege veteri ſolebant offerri ſacrificia pro Gẽtilibus 1. *Eſdræ 6. pro ſalute Darii 1. Machab. 12. pro Spartiatis lib. 2. cap. 3. pro ſalute Heliodori*, & in lege 1. *ad Timoth.* 2. Præcipit Apoſtolus fieri obſecrationes, orationes, &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus, & qui in ſublimitate ſunt (quales tunc Gentiles erant) quem locum de precibus etiam, quæ Miſſæ cõiunctæ ſunt, intelligere videntur Patres, vt expendunt *Suarez, et Layman.* Item in oblatione Calicis precamur diuinam clementiam, vt in conſpectu diuinæ maieſtatis pro noſtra, & totius mundi ſalute cum odore ſuauitatis aſcendat. Totus autem mundus etiam infideles comprehendit.

36 Hanc ſecundam ſententiam amplector, quam etiam confirmat praxis piorum, qui verſantur inter Infideles, & orant pro ipſorum conuerſione, collectæque communi addunt Sacerdotes in America. *Gentes Indorum gratia tua illuminentur*: quæ verba per Eccleſiam approbata ſunt publico ritu, & praxi. Similiter in noſtra Societate ſingulis menſibus facimus ex præſcripto Superiorum vnum Sacrum pro cõuerſione gentium, & Indorum, alterum pro reductione hæreticorum, & pro regionibus Septentrionalibus. Et quamuis tutius ſit directè ſemper attendere Fidei dilatationẽ, vt notant *Bellarmin. & Fagund.* ſatis tutum eſt directè precari bonum ſpirituale infidelium, & etiam temporale, quod non ad oppugnationem Eccleſiæ, ſed ad ipſorum infidelium ſalutem ſpiritualem conducat, vt fatentur Authores ſecundæ ſententiæ. Videatur etiam *Filliuc. tract. 5. num. 48.*

57 Quæres ſecundò. An quo Catechumenis poſſit offerri Miſſa? Prima ſententia ſimpliciter negat. Ita *Bellarmin. tom. 2. controu. 3. lib. 2. de Purgatorio ca. 18. ad tertium Azor tom. 1. lib. 10. cap. 22. qu. 2. Vazquez 3. part. diſp. 227. ca. 3.* Probatur, quia Miſſæ ſacrificium eſt proprium fidelium. Fideles autem propriè dicuntur, qui portas Eccleſiæ per baptiſmum intrarunt, & Chriſti corpori ſunt viſibiliter annexi. Non ergo poteſt Miſſa pro Catechumenis offerri nondum baptizatis, qui nondum ſint viſibiliter membra Chriſti. Quo ſenſu dixit *Auguſt. poſt verba ſupra relata numer. 55. Nemo fit membrum Chriſti, niſi aut baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto.* Ideo *Chryſoſtomus homil. 3. in Epiſtol. ad Philiph.* docet Cathecumenos non iuuari Miſſæ ſacrificio, & *Concil. Brachar. 1. cap. 35.* decernit, vt Catechumenis, nec oblationis Sanctæ commemoratio, nec pſallendi impendatur officium.

58 Secunda ſententia fatetur, Miſſam Catechumenis non prodeſſe quoad ſatisfactionem, & hoc ſolum conuinci fundamento primæ ſententiæ, nam cum hic ſit infallibilis Miſſæ fructus dumtaxat, quib. fructus ſatisfactionis ex opere operato denegatur, ſolet abſolutè denegari fructus Miſſæ: verum illis pro prodeſſe quoad impetrationem, quam etiã vocamus ex opere operato, & nuper diximus, infidelibus eſſe communem. Sic *Henriquez cum aliis lib. 9. ca. 15. num. 5. Suar. tom. 3. diſp. 78. ſect. 2. Filliuc. tract. 5. num. 45. Cardin. de Lugo diſp. 9. num. 166. & 137. Laym. ſupra num. 8. Auerſa quæſt. 11. ſect. 10. §. Dicendum tamen eſt.*

Probatur primò. Nam Eccleſia ſolebat olim ſacrificare Cathecumenis, vt ex Patribus, & ordine Romano colligit *Suarez.*

Pro-

Probatur ſecundò, quia licet Catechumeni non ſint Eccleſiæ membra per baptiſmum, & characterem coniuncta; tamen vniuntur Eccleſiæ per fidem, & fortè viuunt per charitatem. Ergo licet non ſubdantur Eccleſiæ quoad vim coactiuam, pertinent ad Eccleſiam quoad fauores, qui ſemper ampliãdi ſunt. Quare dum Eccleſia Miſſam offert pro cunctis fidelibus viuis, atque defunctis, videtur hos etiam Catechumenos pietate materna comprehendere.

Pro deciſione ſuppono, Catechumenos alios eſſe competentes, qui ſic petunt baptiſmum, vt per ipſos non ſtet illicò baptizari, alios vero incompetentes, qui fidem audiunt, & diſcunt, ſed ex mera negligentia baptiſmum non petunt, aut non recipiunt. Sic ex Patribus diſtinguunt *Bellarmin. lib. de baptiſ. cap. 25. Fagund. præcept. 1. lib. 3. cap. 12. num. 28. et ſequentibus*. Itaque certum eſt primò, impetrationem, quatenus prouenit ab ipſo celebrante, vel alijs coofferentibus ex opere operantis prodeſſe cunctis Catechumenis, cum talis oratio, vel impetratio neminem excludat. Ita fatetur etiam *Vazquez ſupra nu. 33.* docet *Cardin. de Lugo num. 165.* Certum eſt mihi ſecundò, pariter impetrationem Miſſæ, quam vocamus ex opere operato, prodeſſe poſſe cunctis Catechumenis, ſicut aſſerit ſecunda ſententia, & probat ſufficienter.

Satiſfactionem Miſſæ negant applicari poſſe Catechumenis. *Suarez, Layman, Auerſa, Cardin. de Lugo ſup. nu. 166.* Quia fructus, infallibilis ſignorum viſibilium, qualia ſunt ſacrificium, & Sacramenta, non communicatur niſi membris Eccleſiæ viſibilis nimirum per baptiſmum viſibilem conſtitutæ.

Confirmatur, nam ideo non prodeſſe Catechumenis indulgentias, docent *Suar. tom. 4. diſp. 53. ſectio. 4. num. 8. Coninch. diſput. 12. dub. 10. fine. Filliuc. tr. 8. num. 214. Bonac. diſp. 6. qu. 1. pun. 5. nu. 2.* quia nemo cenſetur capax remiſſionis pœnæ, ſeu ſatiſfactionis ex opere operato, niſi ſuſceperit baptiſmum, & eſt ſententia communis, valdèque probabilis.

Alii quoad Catechumenos defunctos diſtinguunt, & pro Catechumenis incompetentibus, qui culpa ſua ſine baptiſmo diſcedunt, aſſerunt non poſſe Miſſas offerri. Nam hi præſumuntur in mortali deceſſiſſe, meritòque prohibet Eccleſia pro his Miſſas offerri. Sic intelligit *Sixtus Senenſis libr. 6. Biblioth. annotat. 331. Canonem Concilii Bracharenſis, et Chryſoſtomum pro prima ſententia relatos*, dicit enim Eccleſiam eo tempore denegaſſe Miſſas, & orationes publicas defunctis Catechumenis, negligentes eſſent in recipiendo baptiſmum, neve differrunt illum ad vitæ finem. At pro Catechumenis competentibus in gratia defunctis offerri poſſe Miſſas, quæ proſint eiſdem quoad ſatiſfactionem etiam operis operati; nam Eccleſia pro cunctis fidelibus defunctis concedit offerri Miſſas, & in Canone meminit omnium, qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis, vel in Chriſto requieſcunt. Ita docent *Henriquez lib. 9. cap. 15. num. 5. Fagund. ſupra num. 29. & 30.*

60 Confirmatur primò. Nam *Innocentius Tertius in cap. Apoſtolicam de Presbytero non baptizato, iuſſit hoſtias, & preces offerri pro non baptizato*, & *Ambros. in oratione de obitu Valentiniani Catechumeni hortatur, vt pro eius anima ſacrificia offerantur.*

Confirmatur ſecundò: nam indulgentiæ poſſunt applicari Catechumenis, vt docent *Nauarrus, & Manuel*, quos ſequitur *Fagund. ſupra Henriqu. lib. 7. cap. 18. num. 3. Sà verb. Indulgentia n. 2.* Ergo Miſſæ pariter poterunt applicari, cum par ſit vtrobique ratio. Quare probabilis videtur hac pars, etiam quoad Catechumenos viuentes, vt indicat *Fagundez*, *& quoad indulgentiam citati Doctores*; eadem ſiquidem in illis militat ratio, nimirum quia ſunt membra Chriſti viua, & eandem cum cœteris membris vitam fidei formatæ participant.

61 Que-

61 Quæres tertiò, an Miſſa poſſit offerri pro excommunicatis? Prima ſententia negat. Ita *S. Thomas, Sotus, Couarru.* quos ſequitur *Suarez tom. 3. diſput. 78. ſect. 2 fine ac tom. 5. diſput. 9. ſect. 2. num. 1 & 17. Filiuc. tractat. 5. numero 49. & tractat. 12. numero 40. Vazquez tomo 4. tractat. de excommunicatione dub. 2. num. 3. Bonac. de Sacrament. diſput. 4. quæſt. vltima punct. 5. num. 2. & de cenſ. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 1. §. 1. num. 1. & §. 3. num. 5. Azor tom. 1. libr. 10. cap. 22. qu. 3. fine.* Probatur: nam ſtandum eſt antiquo iuri, dum oppoſitum in nouo non decernitur. Sed ius antiquum omnes excommunicatos priuat communibus Eccleſiæ ſuffragijs in *cap. A nobis 28. & ca. Sacris 38.* de ſententia excommunicationis, nec contrarium apparet iure nouo diſpoſitum quoad toleratos: nam extrauagans *Ad euitanda*, nullum fauorem concedit excommunicatis: maximus autem illorum fauor eſſet, ſi cœteris fideles poſſent Miſſas tolleratis applicare. Confirmatur: nam alias deſtrueretur excommunicationis eſſentia conſiſtens in hoc, quod excommunicatus priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragijs.

62. Secunda ſententia docet, pro tolleratis offerri poſſe Miſſam. Quia poſt extrauagantem. *Ad euitanda* tàm in diuinis, quàm in humanis poſſumus cum ipſis communicare, miniſtroſque Miſsæ ipſos adhibere, vnde tanquam aſtantes, & coofferentes participent Miſſæ fructum; poſſumus illos in loco ſacro ſepelire; officium vero ſepulturæ comitantur preces, & Miſſa portali defuncto. Sic cenſent *Nauarr. Henriqu. Vgolin. Graſſius*, quos ſequitur *Cardin. de Lugo num. 187. Coninc. diſp. 14. num. 40. Reginaldus lib. 32. num. 79. Auerſa quæſt. 11. ſect. 10. §. Decimo tandem.*

In hac quæſtione certum eſt primò, poſſe Miſſam offerri pro quibuslibet excommunicatis indirectè, quatenus offertur directè pro Prouincijs infectis hęreſi, vel pro viris Apoſtolicis, qui procurant reductionem excommunicatorum. Hoc enim nullibi prohibetur.

Certum eſt ſecundò, poſſe celebrantem ſuo nomine tanquam perſonam priuatam orare, vel etiam offerre Miſſam pro quolibet excommunicato, etiã non tolerato, quatenus actio ſacrificandi eſt opus operantis habens, vt ſic vim impetrandi, vel etiam ſatisfaciẽdi. Quoniam hoc non eſt prohibitum ab Eccleſia, ſed ſolum publicum ſacrificium, vt offertur nomine Chriſti, vel Eccleſiæ, cum communibus Eccleſiæ ſuffragijs. Conueniunt in his vtriuſque partis Doctores.

Certum eſt tertiò, pro non toleratis non licere Miſſam offerre, quoniam grauiter præſcribit Eccleſia, ne Sacerdos in nomine Chriſti, vel Eccleſiæ Miſſam offerat pro iſtis. In hoc etiam conueniunt Doctores, & communiter addunt. Si Sacerdos de facto celebret pro non toleratis, vt Eccleſiæ perſonam gerit, applicationem Miſſæ non valere, vt autem gerit Chriſti perſonam, applicationem (quamuis illicitam) valere, ſi ſubiectum ſit capax.

Nam Eccleſia ſua prohibitione tollit omnem fructum ſacrificii, qui ſuo nomine prouenire poſſet non toleratis; non vero poteſt tollere fructũ nomine Chriſti prouenientem, nam hic pendet ſolum ab applicatione celebrantis in perſona Chriſti. Quoad toleratos ſecunda ſentẽtia probabilis eſt ob authoritatem tantorum virorum, & ob ſpeciem pietatis, quam præſefert. Verum cum extrauagans *Ad euitanda* ſolum attendat fauorem fidelium, qui nimirum poſſint ſine periculo peccandi communicare cum toleratis, quando ſibi fuerit opus, reſpicere videtur potius communicationem externam, quàm internam, videlicet quoad auditionem Miſsæ, receptionem Sacramentorum, recitationem officij diuini, vel ſimilia, cum quib., quia ſæpè miſcentur preces communes, extendetur conceſſio ad orandum, & impetrandum pro toleratis; Cœterum quoad applicandam ipſis ſatisfactionẽ Miſſæ nomine Chriſti, vel Eccleſiæ, non video quomodo poſſit extendi, nec quod

illa

illa ſatisfactio conducat ad vitanda pericula fideliū. Quare per intrinſeca principia magis adhæreo primæ ſententiæ, quoad fructum ſatisfactionis.

63 Pro peccatoribus etiam publicis poteſt offerri Miſſa quoad impetrationem bonorum ſpiritualium, vel etiam temporalium, quæ conferant ad animæ ſalutem. Sic in Miſſali peculiariter orationes habentur pro peccatorum expiatione, nimirum, vt virtute Miſſæ conferantur peccatoribus auxilia gratię peculiaria tam ad conuerſionem, quàm ad euitanda noua peccata per obſeruantiā præceptorum, vt ſimul etiam excitentur Angeli cuſtodes ad orandum Deum pro ſuis alumnis, vt impediatur Diabolus, ne plus nimio noceat, vel tentet, neve ligatos teneat homines in continuò criminis affectu. Quoad ſatisfactionem, non prodeſt illis, quia non ſunt capaces. Ita *Suar. tom. 3. diſp. 71. ſect. 2. Henriquez lib. 9. cap. 15. num. 2. Vazqu. diſp. 227. nu. 4. & 25. Auerſa qu. 11. ſect. 10. §. 7. multo, & communiter Doctores.*

Infantes quoque, licet ſint incapaces ſatisfactionis, poſſunt ex Miſsa recipere fructum impetrationis. Ideo *Clemens Roman. lib. 8. conſtit. ca. 10. alias 13. circa finem*, iubet in Miſſarum ſolemnijs orare pro infantibus, vt eos Dominus perfectos in timore ſuo reddat, & ad menſuram ætatis perducat. Energumeni, ſi ſint adulti, & iuſti, fructum etiam ſatisfactionis percipient. *Concilium Elberitanum ca. 29.* Solum prohibet, Energumenos Miſſæ miniſtrare, vel eorum nomen ad Altare cum oblatione recitari, qui propter publica peccata traditi fuerant poteſtati Dæmonis; nā de cæteris energumenis fidelibus *cap. 37.* decernit, non eſſe negandam ipſis communionem; nō igitur denegandus erit fructus ſatisfactionis ex Miſſa prouenieus. Ita *Suarez ſupra F. Illuc, tract. 5. num. 44. Laym. n. 6.* & alij communiter.

64 Pro defunctis exiſtentibus in Purgatorio poſſe Miſſam offerri, definit *Trid. ſeſs. 22. c. 2.* & *Canon. 3.* Conſentiunt Patres, & Doctores Catholici contra Nouatores. Videatur *Bellarmin. tom. 3. li. 2. de Miſſa c. 7.* Confirmat conſuetudo totius Eccleſiæ per inuiolatam traditionē ab Apoſtolis deriuata. Cōprobat ratio. Nam animæ Purgatorij ſunt membra viua corporis Eccleſiæ, torquentur pœnis pro reatu peccatorum. Ergo iuuari poſſunt ſacrificijs, quorum fructus ſatisfactionis ipſis applicetur infallibili lege, iuxta ſuperius *dicta q. 2. n. 15.*

Pro defunctis damnatis non poteſt offerri Miſsa, cum enim ſint extra ſalutis ſtatum, & incapaces omnis beneficij gratuiti, nec ſatisfactionem, nec impetrationem miſsę participare poſsunt. Ita *S. Thom. 3. par. quæſt. 52. art. 3. Bellarm. ſupra cap. 6. Vazquez diſp. 227. cap. 5. & omnes communiter.* Impropriè dicitur interdum offerri Miſsa pro Sanctis beatis, non quoad ſatisfactionem, qua non egent, nec directè quoad impetrationem gloriæ accidentalis inter me: nam hæc habet in ſingulis beatis determinatam legem, quæ directè non pendet ab orationibus noſtris, ſed quoad agendas gratias Deo pro beneficiis in beatos collatis, & ad ipſos Sanctos honorandos, & inuocandos. Ita *Vazq. ſup. Bellarmin. cap. 8. Fagund. præcep. 1. lib. 3. ca. 11. cum communi ſententia.*

CAP. IV. QVÆST. VII.

Quid requiritur in ijs, pro quibus Miſſa dicitur, vt eius fructum percipiant?

65 QVatuor communiter requiruntur, ſcilicet, capacitas, ſtatus, indigentia, diſpoſitio. Capacitas confertur communiter per Baptiſmum, ſed iā vidimus *qu. præced.* quoad impetrationem prodeſse non baptizatis, & infidelib., & forſan etiam quoad ſatisfactionem Catechumenis cōpetentibus. Status requiritur viatoris, quo nomine comprehenduntur etiā animæ Purgatorii, quia nondum ad vltimum gloriæ terminum peruenerunt, vt vidimus *nu. præced.* & oſtendit latè *Suar. diſp. 79. ſect. 10.*

Tertiò requiritur indigētia, videlicet, vt illi pro quibus ſacrificium offertur, habeant aliquem reatum pœnæ temporalis ex culpā remiſſa relictum, vt Miſſæ ſatisfactionem participent. Quia ſi culpa nondum ſit remiſſa, non remittitur pœna talis culpæ. Nec enim inſtitutioni Miſſæ, nec rationi conſonum eſt, vt ſtante culpa remittatur eius pœna. *Sic Suar. ſupra Fagund. precept. 1. libr. 4. capit. 1. num. 19.*

66 Si verò non ſolum culpa, ſed etiam tota pœna remiſſa ſit, ita vt nullum habeat reatum ille, pro quo Miſſa dicitur, Iudicant aliqui, prodeſſe nihilominus illi Miſſam, quo ad ſatisfactionem, quę maneat in acceptatione diuina eidem applicata pro tempore futuro, quo fuerit neceſſaria, ſicut ſatisfactio, quam Chriſtus Dominus exhibuit per ſacrificium cruētum, acceptata fuit à Deo pro peccatis omnibus in poſterum committendis. Certum tamen eſt, non prodeſſe, nec in futurum reſeruari, nam ex communi diuinæ prouidentiæ modo per ordinaria media, quamuis diuinitus inſtituta, non reſeruatur ante commiſſam culpam remiſſio pœnæ, qua ſatisfiat pro futuris culpis, alioquin impunè poſtea peccare poſſemus ex certitudine ſatisfactionis applicandæ. Idem eſt in ſatisfactione, quam Sacramenta conferunt ex opere operato, & in ſatisfactionibus ex opere operantis, quæ non reſeruantur in futurum, ſi tunc neceſſariæ non ſint. Singulare fuit in Paſſione Chriſti, vt acceptaretur pro futuris peccatis, quia valor paſſionis infinitus erat, & Chriſtus ſemel tantum pati debuit, vt opus redemptionis perficeret. *Ita Suar. ſupra. Vaz. 3. part. diſput. 231. numer. 51. fine. Fagund. cum alijs eo num. 19. Fillius. tract. 5. nu. 83. Bonac. diſput. 4. quæſt. vlt. punct 5. n. 5. Cardinal. de Lugo diſp. 19. nu. 209. Auerſ. quæſt. 11. ſect. 10. §. Nono ſi.*

67 Quare prouidum conſilium eſt, vt celebrans pro aliquo determinatè, conſequenter intendat, vt ſi talis non indiget, vel non ſit capax, ſatisfactio proueniat in alium, & alium, ita vt nunquam fruſtretur. Impetratio verò Miſſæ prodeſſe poterit etiam pro neceſſitatibus futuris, pro quibus orare poſſumus, & orabat Dauid Pſalm. 70. dicens. *Ne proycias me in tempore ſenectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Similiter ergo poterimus offerre ſacrificium hodiernum ad impetrandum diuinum auxilium pro futuris neceſſitatibus. Ita docent *Cardinal. de Lugo, & Auerſa ſupra.*

68 Hic quæri poteſt: An expediat alicui, dum viuit, facere ſibi celebrare Miſſam, & Officium Defunctorum. Affirmant *Lucas Pinellus de Miſſ. part. 2. cap. 7. dub. 3.* qui teſtatur, ſic eſſe praxi receptum in Lotharingia. Sic etiam feciſſe Carolum Quintum, & alios narrant hiſtoriæ. Conſonant *Bartholomeus à Sancto Fauſto. Laurent. de Peyrinis. Nauarrus. Homobonus, & alij, quos refert Diana part. 5. tract. 13. reſolut. 2.* Probant, nam hæredes ſæpè negligentes ſunt in his ſuffragijs faciendis, ac proindè ſecurior videtur eſſe fructus, ſi alia ſuffragia præmittantur ante mortem. Dicendum tamen eſt, nullatenus id expedire, nec talem morem vllibi permittendum eſſe. Sic cenſent *Diana ſupra. Auerſ. quæſt. 11. ſect. 12. §. imo. Layman lib. 5. cap. 2. nu. 15. Franciſco de Nigro in addition. ad Ruiz part. 2. regul. 3. quæſt. 5.* refert pro hac ſententia *Puteum, & Trimarchium.* Probatur primò, nam dicere Miſſam, vel Officium Defunctorum pro viuis, verè diſſonat ritibus Eccleſiæ Romanæ; nec poſſunt illæ preces, niſi nimis impropriè viuis applicari, nec poteſt Sacerdos intentione ſua principali mutare intentionem Eccleſię, quę Miſſam de Requiem, & Officium funebre pro Mortuis inſtituit, & pro ipſis dūtaxat præſcribit dicendum; nec vult offerri pro viuis, vt ex collectis, & cæteris verbis adhibitis ſatis conſtat. Probatur ſecundò, nam Miſſæ fructus quo ad impetranda diuina beneficia, vel auxilia viuentibus neceſſaria, maior, & ſecurior viuis proueniet ex Miſſis, quæ pro talibus neceſſitatibus ſpiritualibus, aut temporalibus inſtitutæ ſunt, quam ex Miſſis

Miſſis defunctorum; quoad ſatisfactionem pro peccatis ſolum proderit ad remiſſionem pęnę debitę iam antea commiſſis, & remiſſis, & hic fructus pariter habebitur per aliam Miſſam: nulla vero proderit pro remiſſione pęnæ, quę debebitur peccatis poſtea committendis, pro quibus, ſi manet aliquis reatus tempore mortis, erunt ſanè neceſſaria ſacrificia, & ſuffragia poſt mortem applicanda. Quare ſemper nocebit hæredum negligentia, quamuis à viuente præmiſſum ſit officium funebre cum Miſſa defunctorum.

69 Quartò requiritur diſpoſitio, ſed certum eſt, quoad impetrationem prodeſſe Miſſam etiam peccatoribus, vt *diximus num. 630. quoad ſatisfactionem Scotus, & alij apud Vazquum 1. 2. diſput. 141.* qui cenſent, pęnam debitam peccatis condonatis poſse remitti peccatori, quamuis habeat mortale peccatum habituale, vel etiam actuale, conſequenter aſserunt, idem per oblationem, & applicationem Miſsæ contingere, nec vllā diſpoſitionem ad hunc effectum requiri. Communis vero ſententia docet requiri gratiam habitualem in illo, cui remiſſio pęnæ temporalis ex opere operato conferenda ſit. Nam exiſtens in mortali nō eſt capax ſatisfactionis, quæ ſolū eſt beneficium amicorum, nec eſt, cur ad inimicos extendatur. Ita *S. Tho. 3. part. qu. 79. art. 7. ad 2. & cum illo Thomiſtę. Suar. tom. 3. diſp. 79. ſect. 10. Fillıuc. tract. 5. nu. 83. Vazq. 3. par. diſp. 231. num. 43. Coninc. quæſt. 83. n. 145. & 165. Cardinal. de Lugo num. 194.* Non tamen obeſt veniale peccatum, cum nō impediat gratiam habitualem, nec per conſequēs remiſſionem pœnæ temporalis alijs peccatis remiſſis reſpondentis. Ita *Suar. ſupr. Filliuc. num. 84 Vazqu. num. 45.*

70 Petes primò. Vtrum hic effectus detur recedente fictione, quando per obicem peccati fuit impeditus? Affirmant *Nauarrus tractat. de oratione cap. 19. num. 74. Henrigu. lib. 9. cap. 13. num. 1. cap. 15. num. 2. cap. 18. num. 7. Fagundez Præcept. 1. Eccleſiæ lib. 3. cap. 12. num. 17.* Probatur à ſimili Sacramentorum, quæ recedente fictione recipientium conferunt ſuum effectum. Igitur idem Miſsæ tribuendum eſt in maiorem ipſius commendationem. Communis, & vera ſententia, negat *Suarez ſupra Vazqu. num. 51. Coninch. num. 165. Bonac. de Sacram. diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 5. num. 5. Cardinal. de Lugo num. 195. Fagundez mutans ſententiam lib. 4. cap. 1. num. 25.* Probatur, nam id eſt ſingulare priuilegium Sacramentorum nouę legis, quod ſine fundamento non debet ad Miſsam extēdi; Cum enim Miſsę ſacrificiū oblatum pro iuſtis, qui tunc non egent ſatisfactione, nō illis referuet remiſſionis fructum pro tempore, quo poſt modum indiguerint, vt oſtendimus *n. 66.* multò minus reſeruabit hunc fructum peccatoribus pro tempore, quo reſipuerint. Per quod ſoluitur fundamentum contrarium.

71 Petes ſecundò An requiratur peculiaris intentio, vel acceptatio illius, pro quo Miſsa dicitur, vt recipiat eius fructum. Conueniunt DD. non requiri formalem conſenſum, nec actualem intentionem, vel attētionem, vel acceptationem, vel deuotionem illius, cui remiſſio pęnæ temporalis applicatur. Vnde quāuis dormiat, aut ignoret, aut non aduertat, obtinebit hunc effectum, ſicut cū applicatur ſatisfactio iuſtorum ex opere operantis. Fit. n. talis applicatio non per aliquam actionem recipiētis, ſed per ſolam intentionē externam applicantis.

Adhuc *Suar. ſup.* videtur requirere cōſenſum, ſaltem virtualem, aut interpretatibus recipientis, qui nulli deeſt, vt ipſe putat. At infertur indè, ſi quis poſitiuè diſsentiat, & actualiter nolit recipere pęnæ remiſſionem, non recepturum illā. Cuius oppoſitum docent. *Card. de Lugo n. 196. Martin. to. 4. diſp. 39. n. 27. Auerſ. q. 11. ſec. 10. §. Quinto nec,* dicētes, quamuis is, pro quo ſacrum fit, poſitiuè nolit, remitti ſibi pęnam, nihilominus remittendum eſſe, quia non poſsunt homines priuare Miſsam effectu ſuo, ſicut nec baptiſmum, nec martyriū, dum cętera requiſita ſubſiſtant. Et hoc etiam certiſ-

ſimum eſt quo ad impetrationem, quippè pro recuſantibus iuuari precibus, & ſacrificijs poſſumus vtiliter deprecari Deum, vt illos emolliat, & ad viam ſalutis virtute Miſſæ reducat, quantumuis rebelles, & reluctantes.

CAP. IV. QVÆST. VIII.

Vtrum effectus Miſſæ creſcat ex meliori diſpoſitione recipientis?

72 NEgat abſolutè *Suar. to.3.diſp.79. ſect.*10. & probat, nā hic effectus totus pēdet ex intētione Sacerdotis applicantis Miſſam. Ergo tantū eſt, quantum vult Sacerdos, & non pendet ex diſpoſitione recipientis, nam is habet ſe quaſi donatarius; donatio verò menſuratur ex ſola voluntate donantis, non ex diſpoſitione donatarij. Cōfirmatur, nam quoties vnus applicat alteri ſatisfactione ſui ieiunij, talis ſatisfactio menſuratur ſolum ex applicante, non ex illius diſpoſitione, cui applicatur. Conſonat *Coninch. q.83.n.*171. quo ad fructum ſatisfactionis. Quia, cum remiſſio pœnæ fiat per ſolam externam condonationem, nec conferat aliquid poſitiuum intrinsicè perficiens recipientem, non prærequirit diſpoſitiones aliquas, quarum vna ſit alia melior: ſecus eſt de Sacramētis, quæ cōferunt gratiam habitualem, ad quam prærequiritur diſpoſitio, quæ poteſt eſſe maior in vno, quàm in altero. At *nu.*172. ſubdit, quo ad impetrationem gratiæ præuenientis, ſatis eſſe probabile, communiter hunc effectum eſſe maiorem in melius diſpoſitis. Quippè, licet Deus magis indiſpoſitos interdum maioribus auxilijs præueniat ad oſtenſionem miſericordiæ ſuæ, communiter in conferendis auxilijs attendit recipientis diſpoſitionem, & illū potius, & efficacius excitat, quem videt hic, & nunc ad pietatem aptiorem.

73 Abſolutè negant cum *Suar. Filliuc. tract.5.nu.*84. *Fagund. præcep.1.lib.4.c.1. nu.*22. citant pro ſe *S. Thom. in 4. diſt.*45. *qu.2.art.4.quæſt.*1. dicentem, ſuffragium, quod alicui prodeſt ex alterius applicatione, pendere totum ex applicantis intentione, nō ex diſpoſitione recipientis, niſi quo ad hoc ſolum, vt obex non ponatur. Vndè formatur alia ratio. Quia quoties diſpoſitio requiritur ſolum, vt remouens prohibens, nihil refert ad effectum maior, vel minor diſpoſitio, dummodo quælibet illarum totum impedimentum auferat.

74 Probabilius eſt quoad impetrationem, & ſatisfactionē effectum Miſſę creſcere, vel decreſcere iuxta maiorem, vel minorem diſpoſitionem illius, pro quo Miſſa dicitur. Etenim quoad impetrationem, qui melius eſt diſpoſitus, cęteris paribus aptior eſt, vt, quod pro illo petitur, impetretur. Quo ad ſatisfactionem veriſimilius eſt, & pietati magis conſentaneum, vt plus pęnæ temporalis remittatur ei, qui cæteris paribus melius diſpoſitus eſt. Sicut Sacramenta melius agunt in melius diſpoſitis, non ſolum quoad infuſionem gratiæ iuſtificantis, ſed etiam quo ad remiſſionem pœnæ temporalis. Non enim apparet ſufficiens diuerſitas inter effectum Sacramentorum, & ſacrificij, cum vterque detur ex opere operato per applicationem meritorum, & ſatisfactionis Chriſti, quæ poſſunt inæqualiter appplicari ſecundum diſpoſitionem recipientis. Ita cenſent *Syluester, Sotus, Corduba*, quos ſequitur *Auerſa qu.* 11 *ſect.*10. *§. octauo ſtante. Cardin. de Lugo diſp.19.n.*200. *Martinon. to.4.diſp.39. nu.* 28. *& videtur aperta ſententia S. Thom. qui 3.p.q.78. ar.5.* docet, Miſſam eſſe ſatisfactoriam illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundum quantitatem deuotionis, *& art.7. ad* 2. inquit. *Illis tamen prodeſt plus, vel minus ſecundum modum deuotionis eorum.*

75 Nec oppoſitum docuit *Angelicus Doctor in 4. diſt.* 45. (vt putant aduerſarij) nam ibi loquitur de ſatisfactione, quæ prouenit ex opere operantis, & applicatur alteri; nec habet maiorem valorem pro meliori diſpoſitione illius, cui applicatur. Totum enim valorem ſuum accipit ab honeſtate operantis, quę cum

ſit

ſit finita, non poteſtate maiorem, & maiorem effectum ſine termino. At Miſſæ valor, pro vt Chriſto reſpondet, non habet hunc limitem, ſed applicari poteſt ad maiorem, & maiorem effectum; & ita creditur applicatus ad effectum quidem finitum, determinandum tamen iuxta diſpoſitionem illius, cui confertur. Vnde facile ſoluuntur oppoſita fundamenta. Nam hæc donatio ſatisfactionis tam in Miſſa, quàm in Sacramẽtis fit ſecundum applicationẽ Chriſti Domini proportionatam diſpoſitioni recipientis, & quamuis ſit extrinſeca condonatio, potuit ſic commenſurari, ſicut commenſuratur remiſſio pœnę collata per Sacramentum ex opere operato. Quare diſpoſitio recipientis nec in Sacramentis, nec in Sacrificio requiritur ſolum, vt remouens prohibens, ſed ſimul, vt aptans recipientem ad tantam, vel tantam pœnæ remiſſionem.

CAP. IV. QVÆST. IX.

Vtrum Miſſæ valor ſit infinitus?

76 SVppono primò, diſtingui valorem ab effectu, nam valor ſignificat dignitatem moralem huius oblationis, vt ſufficere poſſit ad meritum, ſatisfactionem, & impetrationem, ſi iuxta diuinam inſtitutionem ad aliquod horum referatur. Effectus autem eſt id, quod de facto datur, vel dari poteſt iuxta diuinam inſtitutionem, quę completã vim proximam producendi talem fructum tali ſacrificio contulerit. Et quidem valor Miſſæ, quatenus eſt opus operãtis proximi (nempè Sacerdotis, vel aliorum coofferentium) finitus eſt, ſicut aliorum operum. Nam vt docet *Sanct. Thom. 3. part. quaeſt. 79. articul. 5.* in hac oblatione magis attenditur offerentis dignitas, & deuotio, quæ finitæ ſunt in hoc caſu, quam dignitas, ſeu quãtitas rei oblatæ. Alioquin oblatio, qua B. Virgo ſuum Filium obtulit in templo, valorẽ habuiſſet infinitum, vt expendit *Cardinal. de Lugo num. 254. P. Lugo de Sacramentis.*

Rurſus ab Eccleſia non accipit Miſſa valorem ad merendum, vel ſatisfaciendum, nam Eccleſia non exercet libertatem actualem in ſingulis Miſſis, ſed ſolum ad impetrandum: nam ad hoc ſufficit manifeſtatio voluntatis mediata per miniſtrum, vel internuncium, & hic valor etiam eſt finitus, nam Eccleſiæ dignitas eſt finita. *Sic Suar. tom. 3. diſput. 79. ſect. 11. Filliuc. tractat. 5. numer. 83. & 87. & alij communiter.*

77 At valor Miſſæ, quatenus offertur à Chriſto principaliter, & à Sacerdote Chriſti perſonam gerente, valorem habet infinitum. Quia tunc tam res oblata, quàm primarius offerens eſt Chriſtus Dominus habens infinitam dignitatem, & ſanctitatem ob hypoſtaſim diuinam, vnde ſufficientem habet proportionem, vt inſtitui poſſit ad infinitum effectum operandum. *ita Suar. ſupra. Coninch. quaeſtion. 83. num. 179.* nec diſſentiunt alij, qui confusè non nunquam loquuntur, quia non ſatis diſtinguunt valorem, & effectum Miſſæ, ſed verè de valore non eſt quæſtio, tota verſatur circa fructum.

78 Et ſuppono ſecundò, fructum Miſſæ poſſe dici, vel infinitum intenſiuè, vel extenſiuè, vterque rurſus ſumi poteſt categorematicè, vel ſyncathegorematicè: fructus eſſet infinitus intenſiuè cathegorematicè, ſi ſimul remitteretur debitum infinitæ pœnæ ſimpliciter, vel impetraretur aliquid infinitum ſimpliciter, ſed neutrum vnquam contingit, & ideo conueniunt Doctores Miſſæ fructum eſſe intenſiuè cathegorematicè finitum. Quia Deus noluit, conferri pet Miſſam infinitum ſimpliciter effectum, ſed finitum, & determinatum, quem ipſe nouit, & nos colligimus ex Eccleſię praxi, plures Miſſas applicantis eidem, quia ſcilicet ſentit vnicam, non ſemper conferre totius pœnæ remiſſionem, vel totius petitionis impetrationem. Ita *S. Thom. in 4. diſtinct. 45. quaeſt. 2. artic. 4. quaeſtiuncul. tertia ad ſecundam*, dixit, non valere Miſſam vnicam ad liberandum quemlibet à Purgatorio, licet contineat rem infinitam, quoniam habet effectũ deter-

minatum, congruè vero ſic factum eſt, vt magis homines allicerẽntur ad Miſsas frequentandas. Conſonant *Suar. ſupra Filliuc. num.* 85. *Coninc. num.* 191. *Bonac. cum aliis diſp.* 4. *quæſt. vltim. punct.* 4.

79 Dici poteſt hic fructus infinitus intenſiuè ſyncathegorematicè, quatenus creſcere poteſt quoad ſatisfactionem, iuxta diſpoſitionem eorum, quibus applicatur, vt diximus *ſup. num.* 47. & ſicut diſpoſitio creſcere poteſt ſine termino; ſic pariter remiſſio pęnæ creſcere poteſt in infinitum. Similiter quoad impetrationem creſcere poteſt in infinitum, quatenus numquam poſſumus aliquid petere, quo non poſſimus petere, ac impetrare maius aliquid, ſi nimirum offerentium deuotio, vel multitudo creſcat, ſiquidem ſingulis coofferentibus correſpondet particularis fructus impetrationis, & ſatisfactionis minor, vel maior ſecundum minorem, vel maiorem ipſorum diſpoſitionem, vt dicebamus *ſupra quæſt.* 5. Ita *Vazquez* 3. *par. diſp.* 230. *nu.* 15. *Coninch. quæſt.* 83. *num.* 187. *Cardin. de Lugo num.* 242. *Auerſ. quæſt.* 11. *ſect.* 9. §. Et intelligitur.

80 Extenſiuè diceretur infinitus Cathegorematicè fructus Miſſæ, ſi videlicet ſimul infinitis hominibus pœna finita remittatur, vel bonum aliquod infinitum impetretur, & cum numquam dentur infiniti homines ſimul, certum eſt non dari Miſſæ fructum extenſiuè Cathegorematicè infinitum. Reſtat difficultas, an Miſſæ fructus ſit infinitus extenſiuè ſyncathegorematicè, videlicet an oblata Miſſa pro multis, ita ſingulis proſit, ac ſi pro ſingulis offerretur, propter infinitatem extenſiuam ſyncathegorematicam, quam habet?

Affirmat prima ſententia, quam tenet *Caietanus in opuſc. tom.* 2. *tractat.* 3. *quæſt.* 2. *&* 3. *par. quæſt.* 79. *art.* 5. *Syluester, Canus, Sotus, & alii,* quos refert, & ſequitur *Vazqu. diſp.* 231. *cap.* 2. *&* 3. *Hurtado de Miſſa diſp.* 3. *difficult.* 8. *Nauarra lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 268. Probatur, nam res oblata eſt infinita, principalis etiam offerens eſt infinitæ dignitatis, cui congrue re videtur, vt oblationis ſuæ fructus ſine limite multiplicetur in omnibus, quibus applicatur.

Confirmatur primò, quia multiplicatis his, qui Miſſam audiunt, non minus Miſſa prodeſt ſingulis, quam ſi ſinguli ſolum adeſſent; Ergo ſimiliter quoties offertur pro multis, non minus ſingulis prodeſt, quam ſi pro ſingulis offerretur, cum eadem ſit vtrobique ratio.

Confirmatur ſecundò. Nam iuxta ritum Eccleſiæ poſſunt Sacerdotes in Memento viuorum, & mortuorum ſine limite commemorare plures, & plures, vt ſcilicet Miſſæ fructum participent ſine detrimento cœterorum, alioquin illorum tantum eſſet facienda commemoratio, pro quibus ſpecialiter ſacrificium offertur, cum tamen communis praxis ad alios etiam extendatur.

Confirmatur tertiò, nam abſonum apparet, vt quando Parochus offert Miſſam pro ſua plebe, quo plures iuſti ſunt, & indigente tali fructu, minor ſingulis proueniat.

81 Secunda ſententia negat. Ita *Sanctus Thomas, Scotus, Gabriel, & alij,* quos ſequitur *Suar. diſp.* 79. *ſect.* 12. *Henriquez lib.* 9. *cap.* 19. *num.* 5. *Coninc. ſupra n.* 191. *Bonac. diſp.* 4. *quæſt. vlt. punct.* 4. *numer.* 6. *Cardinal. de Lugo num.* 246. *Diana par.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 196. *& par.* 5. *tractat.* 14. *reſol.* 81. *Bellarmin. Valentia, Mercerus, Azor. Arcudius,* quos ſequitur *Auerſa quæſt.* 11. *ſect.* 7. Probatur. Nam oblatio Miſſæ, quatenus à Chriſto fit hic, & nunc, nec eſt actio meritoria, nec ſatisfactoria, cum Chriſtus iam nunc, nec mereatur, nec ſatisfaciat, ſolum habet annexas ſatisfactiones ipſius Chriſti præteritas, quarum valor, etſi ſit infinitus, applicatur tamen ad effectum finitum, & limitatum remittendi pœnam determinatã ex inſtitutione diuina, & per conſequens applicatus multis, minor erit in ſingulis. Hæc autem inſtitutio diuina colligitur ex Eccleſiæ praxi, ſenſuque communi, cum ab initio naſcentis Eccleſiæ receptum ſit, vt Sacerdotes pro certis perſonis determinatè Miſſas applicent, & teneri

neri ſe putent ad applicandas ſingulas ſingulis, à quibus integrum ſtipendium acceperint, nec licere quidem vnicam Miſſam dicere pro multis, qui ſingulis dederint integram ſtipem. Quod equidem in oppoſita ſententia licitum reputandum eſſet. Huic argumento varias ſolutiones adhibet *Vaſquez*, quas refellit *Cardinal. de Lugo.*

82 Dico primò, quando plures offerentes, ſeù coofferentes concurrunt ad idem numero ſacrificium, ſinguli, quatenus offerentes ſunt, accipiunt integrum fructum (qualem diſcuſſimus *ſupra quæſt.* 5.) non minorem, quam ſi daretur vnicus offerẽs. Vnde talis fructus dici poteſt ſynchategorematicè infinitus extenſiuè. Concurrunt in hoc ferè cũcti Doctores. *Suar.* ſupr. dicit, quoad hoc verificari primam ſententiã, nec ab vllo negari. Conſonant *Bonac. ſupra. Coninch. num.* 189. *Filliuc. tracta.* 5. *nu.* 86. *Cardinal. de Lugo nu.* 252. *Auerſ. quæſt.* 11. *ſect.* 9. §. *& intelligitur*. Probatur, nam hic fructus adſcribitur offerentibus, quatenus cum debita diſpoſitione cooperãtur ad oblationem tanti ſacrificij; ſed multiplicatis offerentibus, multiplicantur diſpoſitiones, & oblationes. Ergo multiplicari debet fructus ad numerum offerentium. Vnde fit plures Sacerdotes cõſecrãtes eandẽ hoſtiã, vt cõtingit in ordinatione ſacerdotũ referre ſingulos integrũ fructum, quem quilibet applicare poteſt, ac ſi ſolus ſacrificaret, quia quilibet offert integrum ſacrificium oblatione diſtincta. *Sic Suar. & Filliuc. ſupra Vaſq. n.* 40. *Maratius to.* 3. *de Euch. diſp.* 38. *ſect.* 8. *nu.* 4. *Diana par.* 5. *tract.* 14 *reſolut.* 112.

83 Dico ſecundò Miſſæ fructus, quoad impetrationẽ eſt infinitus extenſiuè ſyncathegorematicè, quatenus Miſſa pro multis oblata, nõ minus impetrat ſingulis, quam ſi pro vno tantum offerretur. *Ita S. Tho. in* 4. *diſt.* 45. *q.* 2. *art.* 4. *quæſtio.* 2. *Suar. & Bonac ſupra, Filliuc. num.* 91. *Auerſ. ſect.* 7. Doctoreſque communiter, *& Vaſq. cap.* 2. fatetur, plures Authores primæ ſententiæ loqui ſolum de fructu impetrationis, vel de fructu correſpondente coofferentibus. Probatur, nam impetratio ſola miſericordia Dei nititur, & reſpicit meram ipſius liberalitatem: Ad hanc autem alliciendam Miſſæ ſacrificium eſt infinitè Deo gratũ tam ex parte principalis offerentis, quam ex parte rei oblatæ, cuius valor ſẽper excedit quemlibet beneficiorum numerum. Igitur ex ſe ſufficiens eſt ad impetrandam quamlibet multitudinem beneficiorum.

84 Dices, oratio cæteris paribus eſt efficacior ad impetrandum, quod vni tantum petitur, quam quod multis. Ergo ſimiliter Miſſa, quæ non applicatur ad impetrandum, niſi prout orationi coniungitur, erit efficacior ad impetrandum, quod petitur pro vno, quam, quod petitur pro pluribus. Reſpondetur in primis, antecedens eſſe dubium, nam quidam aſſerunt orationem factam pro multis æque prodeſſe ſingulis; cum enim impetratio non ſit infallibilis regulariter, ad diſpoſitionem diuinæ prouidentiæ refertur, cuius non eſt abbreuiata manus in paucis, vel in multis, nec impeditur multitudine largitionum, & aliundè creſcit valor effectus, cum orantis charitas ad plures extenditur. Ita *Nauar. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 258. *& ſeqq.* Alij negant, quos ſequitur *Suar. de Relig. to.* 2. *tract.* 4. *lib.* 1. *c.* 27. quia licet oratio reſpiciat Dei miſericordiã, & orantis fidẽ, quæ non minuuntur cum oramus pro multis, etiam ipſamet oratio reſpicitur à Deo, quaſi moraliter influens in effectum impetrandum. Cum igitur valor orationis ſit finitus, ſi pro pluribus poſtulet, minorem efficaciam habet in ſingulis. *Azor. to.* 1. *lib.* 10. *c.* 21. *q.* 2. conciliat has ſententias diſtinguens vim impetrandi conſideratam ex liberalitate Dei, quem oramus; & rurſus ex orantis affectu, qui finitus eſt: in priori ſenſu dicit eſſe veram primam ſententiam, in poſteriori ſecundam.

85 Deinde reſpondetur, quicquid ſit de antecedenti, negando conſequentiam: Nam aliud eſt loqui de impetratione Miſſæ, quatenus offertur Eccleſiæ nomine, vel Miniſtri quoad opus operãtis, vbi forſan dubius ſit æqualis fructus in mul-

tis, ac in paucis; aliud de impetratione Miſſæ, quatenus prouenit à Chriſto Domino, prout offerente principali, præſertim, ſi rogat actualiter pro cunctis, quib. ſacerdos applicat impetrationem Miſſæ iuxta ſuperius *d. nu.* 7. nam hæc impetratio æquè prodeſt multis, ac paucis, vel vni, cũ oratio Chriſti ſingulos ęquè comprehendit. Fatetur item *Suar. ſup.* ſi quis ſimul oret pro multis per plures actus terminatos ad ſingulos, æquè prodeſſe ſingulis, ac ſi pro quolibet dũtaxat oraret, quia concomitantia precum nõ minuit ipſarum efficaciã, & vbi plures ſunt actus, multiplicantur orationes ſingulæ ſingulis ſpecialiter applicatæ. Conſequẽter docet *Coninc. nu.* 190. quando Sacerdos in ſuo Memento Deo commendat multos nominatim, pro quib. in ſua perſona Miſſam offert, tantum prodeſſe ſingulis impetrationem, ac ſi ſolum vnum commendaret, quia iam ſunt plures orationes, quibus adiungitur Miſſæ valor ad impetrandum. Verum tamen omnis impetratio perſonalis Miniſtri nimis accidentalis eſt impetrationi ſubſtantiali Miſſæ, vt notat *Card. de Lugo n.* 253.

86 Dico tertiò; Miſſæ fructus quoad ſatisfactionem, quæ correſpondet illis, pro quib. Miſſa dicitur, eſt finitus extenſiuè, quare ſi pro multis offeratur, minuitur in ſingulis proportione ſeruata. Sic docent *Authores ſecundæ ſententiæ*, cuius fundamentis hæc concluſio munitur. Rationẽ à priori ſumimus ex inſtitutione diuina, quæ ſic facta cenſetur, vt cuilibet oblationi reſpondeat determinatus effectus, qui totus applicari poſſit vni, vel multis, non autẽ in ſingulis multiplicari, ſed diuidi iuxta numerum ipſorum. Inſtitutionem iſtam colligimus ex cõmuni praxi, iam cõfirmata decretis Apoſtolicis, quibus iubentur ſacerdotes vni ſoli Miſſam applicare, non plurib., cum ab vno recipiunt ſtipendium; eſſet autẽ contra charitatem cœteros omnes fraudare fructu Miſsæ, ſi pariter omnib. prodeſſet. Quippè charitas obligat ad præſtandum omnibus auxilium, quod poſſumus ſine noſtro detrimento.

87 Ad fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, quãuis valor ſatisfactionis Chriſti ſit infinitus, noluiſſe tamen illum applicari huic effectui, niſi cũ limitatione, vt Miſſæ repetantur, & multiplicẽtur, dum ſinguli curant, ſibi ſigillatim applicari. Ad 1. confirmationem conceſſo antecedenti negatur conſequẽtia, nam qui Miſſam audiunt, ſunt offerentes, & ipſis multiplicatis multiplicantur oblationes, quib. ſigillatim correſpondet ſuus fructus, vt dicebamus *n.* 82. Ad multiplicationem autem illorum, pro quib. præcisè Miſſa dicitur, non multiplicantur oblationes, ſed eadẽ omnino diuiditur inter omnes. Ad 2. confirmationem dicimus, in vtroq; Memento præſertim applicari fructum impetrationis, qui nõ minuitur in ſingulis, vt diximus *n* 86. Ad 3. confirmationem negamus, id abſonum eſſe. Quin potius conducit, vt ſinguli procurent pro ſe ſigillatim Miſſas offerri, nec contenti ſint illo ſacrificio communi.

88 Notat pro coronyde *Card. de Lugo n.* 259. quamuis prima ſententia dicatur eſſe probabilis, nullatenus vero probabile cenſendũ eſſe, quod Sacerdos poſſit vna Miſsa ſatisfacere multis, à quib. ſtipendium accepit, quia quicquid ſit de bonitate conſequentiæ, Doctores tamẽ illius ſententiæ nolunt admittere ſequelam, vt illos legenti conſtabit. Non vero ſufficit eſſe probabile principium, ex quo probabiliter aliquid infertur, vt ſit etiã probabile conſequens, ſi Doctores, qui concedunt antecedens, negãt nihilominus conſequentiam. Addit *n.* 257. adhuc prudenter facturum Sacerdotem, ſi poſt applicationem ſpecialem ſatisfactionis Miſſæ pro determinata perſona, conditionaliter applicet etiam multis, vel omnibus, vt ſi prima ſententia ſit vera, valeat applicatio generalis, quantum valere poſſit. Ego non ſatis percipio probabilitatem practicam ſententiæ primæ. Vide *infra cap.* 12. *numero* 26.

C A-

CAPVT V.

De tempore celebrandi.

1 S. *Thomas 3. part. quæſtio.83. artic.ſecundo,* dicit primò, cum egeamus quotidie fructu Dominicæ paſſionis propter defectus quotidianos, ideo quotidie regulariter in Eccleſia celebrari Miſſam.

Dicit ſecundò, quia Dominus paſſus eſt ab hora tertia vſque ad nonam, ideo regulariter in hac parte diei celebratur hoc ſacrificium in Eccleſia. Quibus concluſionibus explicat Angelicus Doctor tempus, quo ſolet Miſſæ ſacrificium offerri. De obligatione vero, vel hoc, vel illo tempore celebrandi nihil definit. Hanc nos ex profeſſo diſquirimus.

CAP. V. QVÆST. I.

Vtrum teneantur Sacerdotes aliquando celebrare?

2 LOquimur ex vi ſolius ordinationis, ſecluſo munere Parochi, vel Beneficiati, vel merè Capellaniæ, vel ſimili; & prima ſententia communis affirmat, ita *Sanct. Th. ſupr. art.* 10. vocans oppoſitam irrationabilem, & *in 4. diſtinctio.13. quæſtio. prima articulo ſecundo quæſtiunc. prima ad 2. Sanctus Antoninus, Durandus, Richardus, vterque Sotus, Gabriel, Nauarrus, Ledeſma, quos ſequitur Vazquez 3. part. diſputat. 232. capite primo. Suarez tom.3. diſputat.82. ſect.2. Bonacin. diſputat.4. quæſtio. vltima punct.7. numero primo, Coninch. quæſtio.* 83. *num.*206. *Layman libro quinto tract.* 5. *cap.*3. *numero primo. Regina!d. lib.*29. *num.*166. *Toletus libro ſecundo capite* 3. *numero* 1. *Martinon tom.*4. *diſp.*40. *num.* 2. *Sylueſter, Azor, Graſſis, Miranda, Villalobos, Homobonus, Ioannes dela Cruz, Chamerota, Nuñus, Valentia, quos ſequitur Auerſa de Euchariſtia queſt.* 10. *ſect. prima §. aſſerendum tamen eſt. Gloſſa cum Iuriſtis in cap. Dolentes de celebrat. Miſſar. & fauet ille textus,* dum inter alia peccata quorundã Sacerdotum enumerat, quod vix quater in anno celebrabant.

3 Sed vrgentius probatur primò, quia datur præceptum poſitiuum diuinum deſumptum ex verbis Chriſti Domini. Luc.22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus (inquit *Tridentin. ſeſs.* 22. *capite primo.*) Chriſtus Apoſtolis, & eorum in Sacerdotio ſucceſsoribus, vt offerrent, præcepit, vti ſemper Eccleſia intellexit, & docuit. Quod idem definit *Canon.*2. Cum autem omnes, & ſinguli Sacerdotes ſint Apoſtolorum ſucceſſores in Sacerdotio, dirigi videtur iſtud præceptum ad omnes, & ſingulos.

Probatur ſecundò, quia datur præceptum naturale non recipiendi gratiam Dei, ſeu caracterem Sacerdotalem in vacuum, vt monet *Apoſtolus* 2. *Corinth.* 6. Et quidem per ordinationem non ſolum datur Sacerdotibus poteſtas, ſed iniungitur etiam officium celebrandi iuxta *Paulum Heb.*5. Quare 2. *Machab.*4. deploratur tanta temporis illius infelicitas, vt Sacerdotes Altaris miniſteria negligerent. Ergo tenetur Sacerdos aliquoties offerre Miſſæ ſacrificium.

4 Diſſentiunt autem iſti Doctores primò circa grauitatem huius peccati: *Victoria, Ledeſma, Raymundus,* quos ſequitur *Ludouicus de S. Iuan in ſumma part. prima tractat. de Euchariſtia queſt. quinta fine,* putant eſſe veniale peccatum, quatenus Sacerdos numquam celebrans fraudat Eccleſiam ſuo ſacrificio, ſubindèque peccat contra feruorem charitatis peccato negligentiæ veniali, ſeu contra debitum vſum ſuæ poteſtatis, quo poſſet Eccleſiæ valdè prodeſſe. Idem docuit *Caietan.*3. *part. queſt.* 82. *artic.*10. Cuius ſententia in editione Romana fuit expuncta: probabilem tamen reputat illam. *Azor. tom.* 1. *li.*10. *ca.* 24. *quæſt.*1. & ferè conſentit *Ioan. Sanch. diſp.*7. *num.*18.

5 Cœ-

Digitized by Google

5 Cœteri communiter dicunt eſſe mortale. Nam poſito præcepto, cum materia ſit grauis, non minus erit mortale peccatum Sacerdotis numquam celebrantis, quam laici non communicantis in Paſcha. Quare *Vazquez ſupra dicit*, non loqui conſequenter eos, qui negant hic mortale peccatum, & admittunt veniale: vel enim nullum erit, vel mortale propter grauitatem materiæ. Sed hanc doctrinam reiecimus in ſimili *lib.1.ca.2.quæſt.6.num.46.* quia non omne præceptum etiam circa materiam grauem obligat grauiter. Sic comedens ſæpius in die ieiunij ſine neceſſitate peccat mortaliter contra præceptum Eccleſiaſtici ieiunij, verum alio die peccat venialiter contra temperantiam, cuius præceptum non ita grauiter obligat, ac præceptum ieiunii. Sic ergo poſſet Sacerdos non celebrando reus eſſe prodigalitatis ſpiritualis, & deſidiæ vitioſæ nō vtendo talento ſibi dato, nec eius lucrū adquirendo. Quod non excedit culpam venialem, quamuis materia ſit apta ſecundum ſe ad obligationem grauem, ſi grauiter præcipiatur.

6 Diſſentiunt ſecundò circa tempus, pro quo tale præceptum obliget. Quidam Iuriſtæ dixerunt, ſingulis diebus obligari Sacerdotem ad celebrandum, ſed ſine fundamento: quare meritò refellunt illos *S. Antoninus, Syluester, & Vazquez ſupra. S. Thomas, & plures dicunt, teneri ſaltem in feſtis præcipuis*. Vnde colligit *Nuñus debere duodecies in anno celebrare. Filliuc. tract.5.num.97. & 99.* dicit ſufficere decies. *Maior putat ſexies. Paludanus quinquies, Sotus, Nauarrus, Henriquez, Layman, & Azor ſupra cum alijs*, dicunt, teneri ter, aut quater in anno celebrare. Nam olim fideles toties tenebantur communicare. Nec reſtringi prædictam obligationem ad certos dies, ſed quibuslibet, vel continuis, vel interruptis ſufficere docent *Azor. Bonac. & Auerſ.* dum abſit ſcandalum, vel contemptus.

7 Secunda ſententia ſimpliciter negat, peccare Sacerdotem ſecluſo ſcandalo, vel contemptu, quamuis nunquam celebret. Ita docent *S. Bonauent. in 4. diſtinct.12. part.2. art.2. quæſt.1. Alenſis 4. par. quæſt.11. membr.2. artic.4. §.1. Roſella Euchar.3. num.36* qui loquuntur, quando Sacerdos ob Sacramenti reuerentiā, & indignitatis propriæ ponderationem ſemper abſtineret. Propendent in hanc partem *Nicolaus de Orbellis in 4. diſput. 12. quæſt.2. fine, Ioannes Sanchez diſp.7. num.16. Manuel in Summa part.1. cap. 247. de Miſſa num.4 Cardinal. de Lugo de Euchar. diſput.20. ſect.1.* Probabilem illam vocant *Suar. ſect.1. Diana part.2. tractat.14. reſolut.19* Conſonant *Filliuc. num.96. Bonac. Coninch, Layman, & alij*, quatenus ſolum dicunt, oppoſitum eſſe probabilius, *Martinon ſupr. num.3.* dicit in praxi poſſe ſuſtineri.

8 Probatur, quia nullum datur præceptum obligans ſingulos Sacerdotes ad celebrandum: Ergo non tenentur, ac ſubindè non peccāt, quamuis numquam celebrent. Antecedens probatur, quia ſi daretur præceptum, vel eſſet naturale, vel poſitiuum diuinum, aut humanum, ſed nullum iſtorum reperitur: Ergo nullum datur. Minor oſtenditur, ſoluendo fundamenta contraria. Nam in primis non colligitur præceptum humanum ex cap. *Dolentes*, vt fatetur ipſe *Vazq.* quia non conſtat an de curatis, aut beneficiatis ſolum accipiendum ſit; imò videtur dirigi dumtaxat ad Prælatos Eccleſiarum, de quibus dixerat, eſſe nonnullos, qui vix quater in anno celebrabant, & quod deterius eſt, nec intererant. Nec ad ſingulos ſimplices poteſt extendi, ſi quidem numquam apparet præceptum pluries, quam quater in anno celebrandi ſingulis impoſitum, & ibi carpuntur, qui vix quater in anno celebrabant.

9 Rurſus non colligitur præceptum poſitiuum diuinum ex verbis *Luc.22. & Tridentini ſeſſ.22. cap.1.* Nam manifeſtè conſtat, latius patere poteſtatem ibi datam, quam præceptum impoſitum. Quippè ſingulis Sacerdotibus data fuit poteſtas offerendi ſingulis diebus, & tamen non iubentur ſinguli celebrare ſingulis

gulis diebus. Ergo ſolum præcipitur, vt Eccleſiæ communitas frequenter colat Deum celebratione Miſſarum, ſicut decet Rempublicam Chriſtianam, ita prudenter, ac religioſè conſtitutam. Nec aliter eſſet vtile præceptum, cum ſit affirmatiuum, & ex ipſo non conſtet, pro quo tempore determinatè liget; nec Eccleſia tale tempus determinauerit, ſicut in præceptis confeſſionis, & communionis determinauit, & inobſeruatione feſtorum.

10 Denique non datur naturale præceptum ex officio Sacerdotis proueniẽs, quoniam ex poteſtate quidquam faciẽdi non oritur naturale præceptum id ipſum agendi citra caſum vrgentis neceſſitatis. Sic in lege naturæ omnes Primogeniti Sacerdotes erant, & tamen non conſtat, omnes fuiſſe obligatos ad offerendum ſacrificium; in lege ſcripta omnes filij Aaron erant Sacerdotes, & reliqui ex tribu Leui erant Leuitę; qui tamẽ non omnes ſacrificabant; cum enim eſſent diſperſi per omnes tribus, & ſolum in Ieruſalem ſacrificandum eſſet; credibile ſit plures eorum non ſacrificare, ſed alijs cedere vices ſuas, ne itet facere cogerentur. Item apud nos Sacerdos approbatus conſtituitur miniſter ad abſoluendum, & tamen non obligatur, quoties alij non indigent eius opera, nec ex pacto, vel contractu tenetur. Similiter Diaconis datur poteſtas ad cantandum Euangelium. Doctoribus datur poteſtas ad interpretandas ſacras litteras, vel iura, nõ tamen obligantur. Nec verba *Pauli 2. Corinth. 6. & Hebr. 5.* vel ſimilia ſonant rigoroſum præceptum, ſed ſolum conſilium, vt ipſemet *Vazqu.* interpretatur.

11 Ex dictis apparet, ſpeculatiuè quidem vtramque ſententiam eſſe probabilem. Pro praxi dico primò. Qui poſt ordinationem Sacerdotis per annum non celebrat, non peccat. Quia licet detur præceptum celebrandi, non ita videtur vrgere poſt Sacerdotium ſuſceptum, vt mox debeat nouus Sacerdos celebrare: requiritur ergo congruum temporis ſpatium ad ritus, & cęremonias ad diſcendas, & multò magis ad animæ præparationem, & ad deuotionis fomentum. Sic abſtinuiſſe N. Sanctum Patrem Ignatium, narrat in eius vita. *Riua de neyra lib. 2. cap. 11.* Sic notat *Filliuc. tractat. 5. num. 95.*

12 Dico ſecundò, ſi detur cauſa iuſta non celebrandi per diuturnum tempus, non erit peccatum abſtinere. Sic *Filliuc. ſupra num. 96. Suarez, & reliqui Doctor.* etiam primæ ſententiæ, qui non damnãt peccati, niſi Sacerdotem abſtinentem à celebratione per longum tempus ſine iuſta cauſa, vel impedimento. Quamuis enim ſit impoſitum Sacerdotibus celebrandi præceptum, hoc habebit, ſicut alia ſuas iuxtas excuſationes. Addo, cum hoc præceptum ſit dubium, & multò magis in certum tempus obligationis ipſius, minorem cauſam fore ſufficientem ad eius excuſationem, quam aliorum, ſcilicet, vel infirmitatem non valdè grauem, vel difficultatem adeundi locum celebrationi congruum, vel ſcrupulorum ſtimulos, vel quid ſimile. Non verò ſatis excuſat impedimentum ab impediti voluntate dependens, nimirum frequens peccati lapſus, quem vitare deberet; cenſura, vel irregularitas, quam facilè tollere poſset. Hoc enim non tàm eſt impediri, quàm nolle expediri.

13 Dico tertiò. Si ſine iuſta cauſa Sacerdos abſtineat à celebratione per diuturnum tempus, regulariter committet mortale peccatum. Quia quicquid ſit de principijs intrinſecis obligationis celebrandi, quæ forſan non conuincunt, extrinſeca principia ſatis illam ſuadent. Nam Sacerdos numquam, vel rariſſimè celebrans, communiter incurrit ſpirituale detrimentum, periculum peccandi liberius, & aliorum ſcandalum. Nec moraliter hæc omnia ſimul vitari poſſunt, à numquam, vel rariſſimè celebrante. Sic notant *Manuel ſupra, & Cardin. de Lugo num. 13.* Sic prudenter monet. *Suarez. ſect. 1. fine*, non tam ex intrinſecis principiis, quàm ex extrinſecis circumſtan-

ſtantijs, videlicet ex aliorum ſcandalo, vel ſpeciali neceſſitate Sacerdotis, vel ex motiuis abſtinendi metiendum eſſe, quanta, vel qualis omiſſio celebrandi ſit peccatum mortale, vel veniale; quantave frequentia requiratur ad vitandam culpam mortalem, vel etiam venialem. Ferè nunquam excuſabitur à veniali, qui ſine cauſa iuſta celebrationem omittit, quia ferè ſemper deficiet intentio recta. Nec moraliter loquendo vitabit Sacerdos aliorum ſcandalum, vel proprium ſpirituale detrimẽtum, & periculum labendi liberiùs, niſi ſæpiùs celebret, quam ter, aut quater in anno, & ſaltem pigritiæ ſatis vitioſæ reus erit, qui tale talentum abſcondit. Quod autem iniungit *Tridentinum ſeſſ.13. cap.14. de reformat.* vt current Epiſcopi, quod Sacerdotes, ſaltem Dominicis, & Feſtis ſolemnioribus celebrent, ſicut ſi præcipiatur ab Epiſcopo, poterit obligare grauiter, quod de Mediolanenſi diæceſi tradit *Bonac. ſupra nu.3.* ita ſecluſo præcepto non ſonat obligationem ſub mortali, ſed Epiſcopos admonet ſui muneris, vt id curent ſuadendo ſcilicet, & ſuauiter inducendo, non pœnis afficiendo tranſgreſſores, velut obligatos ex præcepto. Parochus autem ex officio tenetur ſingulis diebus feſtis, quibus populus debet audire ſacrum, vel per ſe celebrare, vel alium prouidere, qui celebret in Parochia. Nec vlterius tenetur, diebus etiam ferialibus celebrare, niſi vel ex peculiari præcepto ſuæ Diœceſis, vt in eadem Mediolanenſi, teſtatur *Bonac.* teneri ſaltem ter in hebdomada præter dies feſtos, vel ex alio peculiari onere, vel more. Quo teneri ſolent etiam alij Beneficiati, vel Cappellani iuxta debitũ ſingulorũ. *Vaſq.* ſup. contendit, debere per ſe metipsũ celebrare. Sed contrariũ docet *Suar. ſect.2.* Vult etiam *Vazq.* obligari Parochum ad celebrandum diebus profeſtis, ſi Parochiani velint audire ſacrum. Sed id refellit *Fagundez Præcep.1. lib.3. cap.15. num.8.* Videantur etiam *Coninc. queſt.83. num.202. Laym. lib.5. tract.5. cap.3. num.2. Dian. part.2. tract.14. reſolut.26.*

15 Petes primò, An ſimplex Sacerdos die feſto (quando non eſt alius, qui celebret) teneatur ſub mortali facere ſacrũ, quod Laici poſſint audire ad præceptum implendum. Cenſeo teneri. Quia charitas obligat ad ſuccurrendum neceſſitati præſertim ſpirituali proximorum, quoties commodè poſſumus, ſed ille Sacerdos tunc poteſt ſuccurrere tali neceſſitati Fidelium; Ergo tenetur. Datur autem vera neceſſitas, quia licet populus non peccaret non audiens tunc ſacrum, priuaretur tamen ſpirituali fructu, quem ex auditione ſacri perciperet pluribus forſan neceſſarium ad reparandas animæ vires. Forſan etiam, ſi non fiat ſibi Sacrum, multi debebunt alibi quærere Miſsam, & aliqui non ſatisfacient obligationi ſuæ.

Denique rariſſimè Sacerdos in feſto relinquet populum ſine Miſſa, quin incurrat aliquam infamiæ notam, quam ex charitate propria tenetur euitare. Sic docent *Manuel in Summ. tom. 1. capite 247. numero 6. Moure part.3. cap. 5. §.8. num.1.*

16 Petes ſecundò. An in feſto, quando non eſt aliud ſacrum, quod audiri poſſit, debeat ſacerdos facere ſacrum, vt ipſemet adimpleat audiendi præceptum. videtur affirmare *Man ſup.* & probatur; quia Sacerdos debet tunc audire ſacrũ, & poteſt audire, ſi velit dicere Miſsam. Ergo tenetur dicere. Negat *Moure ſup. n.2.* Nam illud præceptum per ſe ſolum obligat ad audiendam Miſsam, quando copia ſubeſt audiendi; non autem ad dicendam illam, cum hoc ſit grauius onus, maiorem præcepti vim requirens, vt cenſeatur impoſitum. Ego cenſeo, ſi nullum adſit impedimentum celebrandi teneri, quia tunc celebratio non eſt tantum onus, vt ſubiri non debeat ad præceptum auditionis implendum.

CA-

CAP. V. QVÆST. II.

Vtrum ſingulis Eccleſiis ſit impoſitum præceptum quotidiani ſacrificij?

17 SVppono primò, iure diuino, nec ſingulis Sacerdotibus, nec ſingulis Eccleſiis, nec toti Eccleſiæ præcipi, nec prohiberi quotidianum ſacrificium. Ita *Suar. tom. 3. diſp. 82. ſect. 2. cum communi Doctorum*. Quia nullibi reperitur talis determinatio temporis iure diuino facta. Suppono 2. Cathedralib. Eccleſijs obligationem ineſse quotidianæ celebrationis. Quare debent Epiſcopi, vel Præfecti talium Eccleſiarum curare, ne deſit vlla die ſacrificium in illis. Sic enim fiet, vt in vniuerſa Eccleſia, non ſolum vnum, vel aliud, ſed plurima Sacra quotidie fiant. Probatur ex *cap. iteratur de Conſecrat. diſtinct. 2. cap. cum creatura de celebrat. Miſſar.* Iuuat Eccleſiæ conſuetudo, quæ vim legis habet, & communis ſenſus Fidelium, qui grauiter ſcandalizarentur, ſi ſine iuſta cauſa ſacrum mitteretur in his Eccleſijs. Quare cenſendū eſt, his ſtipendia dari cum hâc obligatione. Sic docent *Suar. ſupra. Sotus in 4. diſtinct. 13. quæſt. 2. art. 2. Vazq. 3. part. diſp. 232. num. 13. Filliuc. tr. 5. n. 104. Conincb. qu. 83. num. 203. Azor tom. 1. lib. 10. c. 24. qu. 2. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 5. & communiter Doctores.*

18 Hoc extendunt eiſdem rationibus ad Eccleſias Collegiatas *Sotus, Azor, Vazq. Filliuc. Laym.* Si ſufficientem habeant numerum Sacerdotum; Item ad Conuentus, vbi mediocris ſit ſaltem Sacerdotum numerus. Quin etiam *Suarez, Filliuc. & Fagund. præcept. 1. lib. 3. ca. 15. num. 9.* id extendunt ad Eccleſias Parochiales, quibus ſuppetit competens numerus Sacerdotum. Sed in his attendi debet conſuetudo, ſeu conſtitutiones ſynodales cuiuſque Diœceſis, vt notant *Vazq. ſup. Coninch n. 205. Laym. n. 2.*

19 Petes primò, An ſit mortale peccatum Miſsam quotidianam, ſeù conuentualem in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs omitti? Negat *Victor. in Sum. n. 95.* quia forſan exiſtimat, conſuetudinem non ita rigorosè fuiſse receptam. Nec videntur diſſentire *Diana par. 2. tr. 14. reſol. 76. fine*. Affirmant vero *Sotus, Suar. Filliuc. Fagund. Præcep. 1. lib. 3. c. 15. n. 9. Manuel tom. 1. Regul. qu. 43. art. 14.* Quia res grauis eſt, magniq; referens ad commune bonū Fidelium; nec omitteretur ſine graui ſcandalo, nec proindè ſine graui culpa: niſi forſan ob vrgentem, & rationabilem cauſam, quæ nonnumquam ſubeſse poteſt; ſicut in aliis præceptis poſitiuis. Excipiunt etiam *Sotus, & Layman ſup.* niſi valdè ſit exiguus ſacerdotum numerus; tunc enim ſemel, aut iterum in hebdomada ſacrum omittere, vel nullum, vel ſaltem non mortale peccatum erit.

20 Petes ſecundò. An in Eccleſiis regularibus omitti quotidianam Miſsam ſit mortale peccatum? Affirmant *Sotus Layman, & Manuel ſupra*, quando mediocris eſt Sacerdotum numerus. Nam hoc maximè pertinet ad commune bonum Fidelium, & ad conſolationem ſpiritualem fratrum, & ad Religionis decorem. Quin etiam *Peregrin. in Comment. ad conſtit. Theatinorum par. 1. ca. 1. lit. E.* ſic ait. In Eccleſiis noſtris, in quibus ſolet diebus feſtis Miſsa cani ſolemniter, ſi omitteretur ex negligentia, Superior, vel qui cauſa principalis eſset huius omiſſionis, mortaliter peccaret, non ſolum ob ſcandalum, ſi quod oriretur apud ſeculares, ſed etiam ſecluſo ſcandalo. Quia, cum iſta conſuetudo conformis ſit Sacris Canonibus, & praxi communi totius Eccleſię circa materiam grauem, tranſgreſſio illius ex negligentia mortale peccatum eſt.

21 Cæterum *Gauant. in Rubr. Miſsal. tom. 1. part. 3. tit. 11. numero 4. ſic inquit.* Collegiatæ regulares (quę tamen minus Collegiatæ dicuntur) tenentur ad Miſſam in choro ex vi regulæ tantū, & conſuetudinis interpretantis regulam. Vnde colligit *Diana part. 3. tr. 2. reſol. 8. contra Peregrin.* non eſse mortale peccatum, in ſuis Eccleſijs omitti Miſsam ſolemnem.

Quia

Quia regula, ſeu conſtitutio ſua præſcribens, Miſſam ſolemnem diebus feſtiuis celebrari, non obligat ſub peccato mortali. Ergo nec conſuetudo regulam interpretans, & ex illa dimanans. Non enim veriſimile ſit, inductam fuiſſe cum intentione ligandi ſe grauiùs, quam per ipſam regulam ligarentur; ſed conſuetudo inducta ſine intentione grauis obligationis non obligat grauiter, vt tradůt communiter Doctores *in tract. de legib.* Ergo talis conſuetudo, quamuis ſit conformis Canonibus, & Eccleſiaſtico mori, non inducit grauem obligationem.

22 Hinc infero primò, in reliquis religionibus, vbi regulæ, ſeu conſtitutiones non obligant ad mortale, ſi nulla detur obligatio canendi Miſſam ſolemnem, niſi regulæ præſcribentis, vel conſuetudinis indè prouenientis, non committi mortale peccatum, quamuis talis Miſſa ſolita cantari, vel diebus omnibus, vel feſtis interdùm omittatur, etiam ex negligentia. Sicubi tamen regula præſcribens, talem Miſſam, obliget ſub mortali, iure damnabitur peccati lethalis Prælatus, qui per negligentiam omiſerit. Infero ſecundò in noſtra Societate Ieſu, vbi nec regula obligat ſub peccato, nec viget conſuetudo generalis dicẽdi quotidie, vel omnibus feſtis Miſſam ſolemnem, nullam obligationem eſſe celebrandi ſolemniter.

23 Petes tertiò: An in Eccleſijs cathedralibus, & Collegiatis, quando caſus occurrit, debeant cantari duæ Miſſæ, de feſto ſcilicet, & de feria. Negat *Andreas Caſtaldus in praxi caremonial. lib. 2. sect. 6. ca. 3. num.* 20. forſan, quia putat Rubricam Miſſalis in hac parte non ſtrictè obligare. Affirmat vero *Gauantus in comment. ad Rubric. Miſſal. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 10. *num.* 8. *& num.* 11. *refert*: Ita declaraſſe Congregationem Rituum his verbis. Tamquam de re grauiſſima ſtatuit Sac. Congregatio, Miſſam de feria priuilegiata in Cathedralibus, & Collegiatis nullatenus omittendam eſſe, ſed omninò aſtantibus Canonicis, & aſſignata diſtributionum portione, cantandam eſſe poſt Nonam, non obſtante quacunque conſuetudine contraria, quam eadem Sac Congregatio ſuſtulit, & in poſterum admitti vetuit, & addit pœnas contentas in Bulla Pij V. quę præceptum continet. *Diana par.* 2. *tractat.* 14. *reſolut.* 76. indicat, de prædicta Cardinalium declaratione non conſtare ſatis authenticè, nec proprio iudicio decidit; quæ ſententiarum iſtarum tenenda ſit.

24 An vero iuxta *Gauanti ſententiam* debeant prædictis diebus in Eccleſijs regularium duæ Miſſæ cantari? Affirmant *Zamora in ſuo Caremonial. lib.* 1. *gloſ.* 4. *Alcozer tractat.* 1. *gloſ.* 3. *Portel in dubus Regular. verbo Miſsa num.* 7. *Zipaus in conſultationibus lib.* 3. *conſultat.* 2. Probatur: Nam Eccleſiæ Regularium Collegiatæ vocantur, & reputantur iuxta Romanum reſponſum, & morem; Sed omnes Eccleſię Collegiatę iuxta Rubricam Miſſalis, & declarationem Cardinalium ſupradictam tenentur ad duas Miſsas illis diebus decantandas, Ergo tenentur pariter Eccleſiæ Regularium. Negant tamen *Manuel tom.* 1. *Regul. quęſt.* 43. *ar.* 12. *Villalobos tom.* 1. *tract.* 8. *difficult.* 19. *num.* 4. *Hieron. Rodriguez reſol.* 25. *num.* 10. *Diana par.* 2. *tractat.* 14. *reſolut.* 76. *& par.* 6. *trac.* 8. *reſol.* 11. *cum alijs.* Probatur, quia Rubrica Miſsalis, & declaratio Cardinalium ſupra relata loquuntur de collegiatis Eccleſijs ſimpliciter, & Eccleſiæ Regularium, nec vocantur, nec reputantur collegiatæ ſimpliciter, ſaltem in onerofis, vt declarat *Caremoniale Minorum editum authoritate Congregationis Toletanæ.* Sicut enim Eccleſiaſticorum nomine Religioſi non comprehenduntur in odioſis, ſic Eccleſiarum collegiatarum nomine quoad hoc onus monaſteria non veniunt.

Res eſt vtrimque probabilis, & praxis præſertim attendenda videtur.

CA-

CAP. V. QVÆST. III.

Vtrum in triduo maioris hebdomadæ liceat omnibus Sacerdotibus celebrare?

25 IN reliquis anni diebus ſine dubio celebrare licet, niſi forſan obſtet interdictum alicubi, vel ceſſatio à diuinis, quæ pertinet ad tractatum de cenſuris; & vt diſtinctiùs procedamus. Petes primò. An liceat in feria quinta? Negat *Marcellus Francolinus lib. de Horis Canon. cap.* 30. nixus Eccleſiæ conſuetudine, cuius meminit ordo Romanus in officio de Cœna Domini, & *Alcuinus lib. de diuin. offic. cap. de Cœna Domini*. Solent enim ab antiquis temporib. omnes Presbyteri cuiuslibet Eccleſiæ de manu ſui Paſtoris Euchariſtiam recipere; quia Chriſtus Dominus primam eo die Miſſam celebrauit, & Apoſtolis Euchariſtiam diſtribuit. Ideo *Layman lib. 5. tract. 5. ca. 4. num. 9. & Azor tom. 1. lib. 10. cap. 24. quæſt. 5.* dicunt, talem conſuetudinem eſſe ſeruandam, quia videtur, obtinuiſſe vim legis, præſertim in aliquibus Conuentibus. Et *Perſicus de officio Sacerdotis lib. 1. dub. 6. num.* 40. teſtatur, Sac. Congregationem Rituum decreuiſſe, quod eo die celebretur vnicum ſacrificium in ſingulis Eccleſijs.

26 Cæteri Doctores communiter affirmant, *Sotus, Angles, Nauarrus*, quos ſequuntur *Suar. tom. 3. diſput. 80. ſect. 2. Vazquez 3. par. diſput. 232. cap. 2. Filliuc. tract. 5. num. 105. Henriq. lib. 9. cap. 24. nu. 3. Coninch. quæſt. 83. num. 210. Fagundez Præcep. 1. lib. 3. cap. 15. num. 14. Cardinal. de Lugo diſp. 20. num. 14. Martinon tom. 4. diſp. 40. nu. 5. Dian. par. 6. trac. 6. reſolut.* 19. Probatur. Nam id nullo præcepto prohibetur, nec vlla ratio cogit ad prohibendum. Et quidem præceptum ſcriptum non dari, fatetur ipſe *Francolinus*. Conſuetudo vero non obligat; nam in primis, vt conſuetudo vim habeat legis, oportet, vt ſit omnium, & non ſolum aliquorum, vt notat *Suarez*. Hæc autem conſuetudo nõ eſt vniuerſalis, licet enim multi Sacerdotes eo die non celebrent, alij tamen plures docti, pijque ſine ſcrupulo celebrant, vt teſtantur relati Doctores, vnde colligit *Diana*, decretum illud Congregationis Rituum non fuiſſe receptum, ſiquidem viget contraria praxis, quam approbat nouiſſimè *Marchinus de Ordine tractat. 2. part. 3. cap. 8.* Ac ſi quando conſuetudo non celebrandi tali die viguiſſet in Eccleſia, tanquam lex non ſcripta, iamdiù fuiſſet abrogata per contrariam praxim multorum.

27 Deindè, vt conſuetudo ſortiatur vim legis, induci debet cum obligationis intentione, vt tradunt *communiter Doctores in materia de legibus*: Sed hæc conſuetudo non fuit inducta cum obligationis intentione, ſed vel ob occupationem Sacerdotum, aut quia nudantur Altaria, vel quia cauſa maioris deuotionis volunt Sacerdotes in Miſſa ſolemni de manu celebrantis accipere communionem ad exemplum Apoſtolorum, quod Doctores aſſeuerant, & vſus Fidelium confirmat. Quippè communiter cenſetur, id fieri potius conſilio Prælatorum, quam rigoroſa prohibitione. Nota vero, licere quidem eo die priuatim celebrare, ſaltem antequam ligentur campanæ, vt inquit *Filliuc.* vel antequam Miſſa ſolemnis finiatur, & corpus Chriſti recondatur in loco deſignato. Nam poſtea iam incipit officium Paraſceue, quo celebrare non licet.

28 An autem ad celebrandum eo die requiratur licentia Prælati. Affirmat *Sotus in 4. diſtinct. 43. quæſt. 2. art.* 2. Nam id ſaltem obtinuiſſe videtur conſuetudo. Negant *Vazquez ſupra, Guttierez lib. 1. Canonic. quæſt. cap. 30. num. 36.* quia cum celebratio nullo iure vetetur, non eſt cur licentia requiratur ad celebrandum. *Suarez, Filliucius, & Fagundez* requirunt, vt ſecludatur ſcandalum, ſicubi detur, vel propter puſillorum ignorãtiam, vel propter aliquam conſuetudinem. Ego cenſeo, licentiam iure communi non requiri: Cœterum ex peculiari diſpoſitione alicuius Eccleſiæ præſertim regularis poterit eſſe neceſſaria. Raro,

vero

vero (ni fallor) imponetur præceptum rigoroſum, vel conſuetudo ſub obligatione præcepti circa rem iſtam vrgebit; attendendus tamen erit cuiuſque Religionis ſtylus. Raro quoque ſequetur ſcandalum graue, ſi praxis recepta ſeruetur. Neapoli (teſte *Filliucio*) ſummo manè celebrant omnes apertis ianuis. Romæ tamen, & in Hetruria ianuis clauſis, apud religioſos communiter in priuatis Capellis. Itaque quoad publicum, vel ſecretum celebrationis modum ſeruetur loci conſuetudo, ne qua ſuboriatur offenſio.

29 Petes ſecundò. An feria ſexta, & Sabbato maioris hebdomadæ liceat celebrare? Suppono primò, feriâ ſexta non licere. Sic enim declarauit. *Innocent. primus cap. Sabbato de conſecrat. diſtinct.* 3. dicens. *Traditio Eccleſiæ habet, iſto viduo Sacramenta penitus non celebrari.* Quare Sacerdos in officio ſolemni Paraſceues non conſecrat, ſed hoſtiam pridie conſecratam, & aſſeruatam conſumit ſine ſanguine ſub ſpeciebus vini, quæ conſuetudo generalis, & vetus inuiolabilis vſque ad hæc tempora perſeuerat. Rationem reddit *S. Thom.* 3. *par. quæſt.* 83. *art.* 2. *ad* 2 quia, cum Eccleſia recolat eo die realem Chriſti paſſionē, & cruentum ſacrificium, non repræſentat myſticè, nec immolat incruentè. Conſonant Doctores communiter.

30 Suppono ſecundò, Sabbato Sancto ſimiliter olim prohibitum fuiſſe celebrare, vt conſtat ex prædicto textu; nam Eccleſia per totum etiam illum diem in ieiunio, luctu, & repræſentatione mortis Dominicæ perſeuerabat, Miſſamque Reſurrectionis ipſa nocte celebrabat. Poſtea vero Miſſa Reſurrectionis anticipata fuit ad tempus ante meridianum Sabbati, vnde controuerſia Doctorum orta fuit. Vtrum ante meridiem nunc liceat, non tantum vnam Miſſam ſolemnem, ſed etiam plures priuatas celebrare; ſicut olim licebat in nocte Reſurrectionis, vt teſtantur. *Layman. lib.* 5 *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 8. & *Coninch. quæſtio.* 83. *numero* 211.

31 Prima ſententia negat. Ita *Franciſ. linus ſupra num.* 8. & 9. *Vazquez eo cap.* 2. *Nauar. cap.* 25. *num.* 88. Probatur primò, quia ius prohibens celebrationem in Sabbato Sancto non eſt contraria conſuetudine reuocatum, niſi quoad Miſſam ſolemnem. Ergo quoad alias Miſſas adhuc obligat. Probatur ſecundò, quia pro Miſſis priuatis non habetur introitus, ſicut habetur in Vigilia Pentecoſtes. Ergo ſignum eſt, noluiſſe Pontificem eo die Miſſas priuatas celebrari, ſed ſolam ſolemnem, cui prophetiæ deſeruiunt pro introitu. Probat tertiò *Vazquez*. Nam olim in nocte Reſurrectionis vna tãtum Miſſa ſolemnis dicebatur in quauis Eccleſia; ſecus enim, ſi reliqui Sacerdotes priuatas Miſſas dicerent ante lucem, vel nullus poſſet in die Reſurrectionis dicere Miſſam illius, vel ipſis liceret duas Miſſas eo die dicere, primam in aurora, ſecundam orto iam Sole, quod eſt inauditum.

32 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *Sotus, Syluius, Mercerus, Hurtado, Fagundez*, quos ſequitur *Auerſa de Euchariſtia quæſt.* 11. *ſect.* 15. *Suar. Filliuc. Guttierez, Martin. Coninch. Cardinal. de Lugo ſupra. Scortia de Euchariſtia lib* 2. *cap.* 6. *Diana part.* 2. *tractat.* 14. *reſolut.* 21. & *par.* 4. *tractat.* 2. *reſolut.* 237. *fine cum alijs*. Probatur, quia ratio, cur olim prohibitum fuerit, eo die celebrare dicto ca. *Sabbato*, ceſſauit iam omninò; non ſolum in particulari, ſed etiam in generali. Quoties autem ita ceſſat finis, & ratio legis, ceſſat pariter eius obligatio, vt conſtat in materia de legibus. Ergo ceſſauit iam talis prohibitio. Maior declaratur, nam olim per totum Sabbatum Eccleſia repræſentabat Chriſtum mortuum, & ſepultum mærens, ac lugens, ideoque non fiebat ſacrum vſq; ad initium noctis. Etenim quamuis *Suar.*, *Vazquez*, & *Fagundez*, putarint, Miſſam ſolitam fuiſſe dici poſt mediam noctem, verè dicebatur per Solis occaſum ad initium noctis, vt docent *S. Thom.* 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 2. *ad* 4. *Ordo Romanus*, *Rabanus, Maurus, Hugo, Victorinus, Micrologus*,

Digitized by Google

logus, ex quibus *Cardinal. de Lugo palam oſtendit ſupra numer.* 16. *& ſequentibus*, initio noctis finiri prohibitionem, & non ſolam Miſſam ſolemnem, ſed alias priuatas potuiſſe celebrari. Sed iam nunc Miſſa ſolemnis fit ante meridiem, & incipit celebritas Reſurrectionis. Ergo, ſicut olim licebat priuatim celebrare poſt initium noctis, quando Domini Reſurrectio celebrari cæperat, vt palam habetur in *Micrologo cap.* 53. Sic etiam nunc licebit, quia tota ratio prohibitionis ex tunc incipit ceſſare.

33 Confirmatur praxi recepta, quam relati Doctores in diuerſis Regionibus ſcribentes vniformes affirmant, vbique videntibus, nec contradicentibus Eccleſiæ Prælatis, eſſe receptam. Quare videtur contraria conſuetudo, iam penitus abrogata. Reſpondet *Vazquez*, celebrandi praxim eſſe occultam, & ignotam Paſtoribus, & Principibus, ſed equidem vix credi poteſt, ignorare Summum Pontificem, & Eccleſiæ Paſtores praxim illam, quam innumeri auctores in lucem editi, qui manibus omnium teruntur, teſtatur eſſe receptam, & defendunt eſſe licitam.

34 Ego cenſeo, prohibitionem quidem iuris ceſſaſſe ſaltem poſt inceptam Miſſam ſolemnem, & cymbala pulſata, quia iam tunc ceſſat tempus mæroris; adhuc tamen attendendam eſſe ſingulorum locorũ cõſuetudinẽ. Et certè generali more receptum eſt, ne plures Miſſæ ſolemnes in eadem Eccleſia tali die celebrentur, vt notat *Coninch.* Item, ne Miſſæ priuatæ publicè dicantur in Eccleſia, vt notat *Layman.* Quod, ſi feſtum incidat in Sabbathum Sanctum, negant, Miſſas publicè dicendas eſſe. *Vazq. ſupr. Henriqu. lib.* 9. *c.* 24. *n.* 3. *lit. B. Villalobos lib.* 1. *tract.* 8. *dub.* 2. *nu.* 4. dicens anno 1606. Feſtum Annunciationis incidiſſe in Sabbathum Sanctum, & conſultos Doctores Salmãticæ, ac Pinciæ, vbi tunc erat Curia Regia, decidiſſe, non fore publicè permittendas Miſſas priuatas, etiam ſi populus nõ poſſet commodè Miſſam ſolemnem audire, ſubindèque non fuiſſe permiſſas ibi, nec alibi, quod innotuerit. Et ſanè qui putant prohibitionem iuris adhuc durare, conſequenter deciderunt; quia ius præuiderat hunc euentum, & non exceperat.

35 Affirmant *Syluius* 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 2. *Molfeſius in ſumma tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 17. *num* 41. *Petrus de Ledeſma in Sum. to.* 1. *tract. de Euch. cap.* 19. *concl.* 5. *Moure* 3. *par. cap.* 5. §. 5. *num.* 2. *Diana part.* 2. *tract.* 14. *reſolut.* 21. *Ioannes de la Cruz indirect. part.* 2. *de Miſſa quæſt.* 2. *dub.* 2. referens anno 1617. Feſtum Annunciationis incidiſſe in Sabbathum Sanctum, & plures Miſſas fuiſſe celebratas in ſingulis Eccleſijs Diæceſis Toletanæ. Qui ſatis conſequenter procedunt negãdo prohibitionem Eccleſiæ, ſolamque conſuetudinem attendendo, quæ pro tali caſu non obligat. Adhuc tutius erit conſulere Superiorem. Cuius erit, perpenſis circumſtantijs prudenter decernere, quod magis expediat, vt monet *Azorius tom.* 1. *libro* 10. *capit.* 24. *quæſt.* 4.

36 An verò Miſſa dici poſſit ante ſolemnem? negant *Azor. ſupra*, nam adhuc durat tempus mæroris, & nondum incepit ſolemnitas Reſurrectionis, ob quam prohibitio ceſſat, & hoc idem indicant alij. Affirmant verò *Hurtado de Miſſa diſp.* 4. *difficult.* 3. *Diana part.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 237. *fine. Martinon diſp.* 40. *nu.* 5. *Cardinal. de Lugo num.* 23. Probatur, quia poſtquam anticipata fuit Miſſa, quæ dicebatur olim initio noctis, ad horam ſolitam aliorum dierum ieiunij, quibus Miſſa cantatur poſt Nonam, eadem videtur eſſe ratio de hac Miſſa, ac de cæteris; nam in Miſſali ſolum dicitur, quod poſt Nonam Miſſa cantetur. Igitur, ſicut alijs diebus Miſſa priuata dici poteſt ante Nonam, dici poterit Sabbatho Sancto, ſaltem ex cauſa, nimirum, vt qui non poſſunt expectare Miſſam ſolemnem, audiant priuatam. Confirmatur ex vſu piorum virorum, qui priuatim abſque ſcrupulo celebrant ſummo mane, vt teſtatur *Filliuc. & Cardinal. de Lugo*, & in Italia

Digitized by Google

videmus, in ſingulis Monaſterijs eo die celebrari primò mane Miſſam priuatam pro domeſticis Officialibus. Epiſcopi quoque, vt conferant ordines, & poſtea poſſint intereſſe Miſſę ſolemni, celebrant in ſacello primo mane.

57 Equidem hæc tota res multum pendet à conſuetudine, quæ non eſt vbique prorſus eadem, vt conſtat ex Doctoribus, & tamen maximè debet attendi, ne ſequatur ſcandalum, quod difficilè vitatur violando mores receptos. Iuxta conſuetudinem autem, quam Ego vidi per annos quadraginta tam in America, quàm in Hiſpania, & Italia, cenſeo, publicè poſſe celebrari Miſſas priuatas de conſenſu Superioris, quando feſtum incidit in Sabbathum Sanctum; nam id factum eſt aliquando, & cauſa ſuppetit ſufficiens faciendi, nec conſuetudo contraria præualere potuit in euentu tam raro. Rurſus poſſe Miſſam priuatam ante ſolemnem dici, vbi cauſa ſuppetit, & talis conſuetudo viget, nullus negare poteſt, qui nolit tot viros pios, & doctos culpæ, vel ignorantiæ damnare; cauſa ſufficiens eſt, vt detur viaticum moribundo, & etiam, vt audiant ſacrum, qui non poſſunt adeſſe ſolemni. Demum ſecluſa cauſa particulari, ſolum ex deuotione celebrantis vnum, vel alterum Sacerdotem poſt pulſata cymbala in ſacello ſecreto celebrare, vbique fere receptum eſſe, fatetur ipſe *Vazquez*, & fundamentum ſecundæ ſententiæ conuincit licere. Cæterùm receptum non eſt, ea die paſſim, & copioſè Miſſas celebrari ſicut alijs diebus.

38 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, negando antecedens. Conſtat enim ex dictis ceſſaſſe prorſus prohibitionem celebrandi. Ad ſecundum reſpondetur introitum non haberi; nam olim Miſſæ priuatæ, quæ dicebantur initio noctis, incipiebãt à litania, vt conſtat ex *Micrologo*, *cap. 53.* Nunc verò quidam docent, poſſe dici Miſſam votiuam, quod Ego non probo. Nam à tota hebdomada maiori ſecluduntur Miſſæ votiuæ, ac multò magis ab illo triduo, & quamuis incidat feſtum in hoc Sabbathum, non poteſt dici Miſſa de illo, ſic docet *Grauantus in Rubr. Miſſal. to. 1. par. 4. tit. 10. nu. 43.* Nonnulli volunt, & vſus recepit, vt dicatur introitus diei ſequentis. *Gauantus ſupra, & Gemma lib. 3. cap.* 18. dicunt, Officium huius miſſæ inchoari per Kyrie eleiſon, & ideo finita confeſſione dicendum eſſe Kyrie eleiſon. Ad tertium negatur antecedens, nam vt conſtat ex ſupradictis *n. 32.* Miſſa ſolemnis incipiente nocte dicebatur, & tunc dici poterant Miſſæ priuatæ: credibile tamen fit, paucos Sacerdotes vſos fuiſſe tali facultate, tum propter occupationem baptizandi Cathecumenos, & breuitatem temporis, tum etiã propter onus ieiunij, quod à prandio diei præcedentis, vſque ad Dominicam ferè ſeruare debuiſſent. Vnde forſan conſuetudo manauit, vt etiam anticipato tempore celebrationis, pauci, vel ferè nullus priuatim celebraret, donec occupatione baptiſmi ceſſante, celebratio priuata magis inualuit, vt oſtenſum eſt.

CAP. V. QVÆST. IV.

Vtrum liceat eodem die ſæpius celebrare.

39 SVppono primò, quamuis id iure naturali, vel diuino vetitum non ſit, iure tamen canonico prohiberi. *cap. ſufficit de conſecrat. diſtinct. 1. cap. conſuluiſti, cap. Te referente de celebrat. Miſſarum.* Ita *S. Thom. 3. p. queſt. 83. art. 2. ad* 5. & Doctores communiter. Quia, licet non omnes iſti textus æquè conuincant prohibitionem, vt expendit *Vaz. q. 3. par. diſp. 232. c. 5.* Tandem in tertio ponitur verb. *Mandamus*, quod clarè præceptum ſignificat iam Eccleſiaſtica cõſuetudine praxiq; firmatũ. Indicatur in illis duplex huius prohibitionis ratio, prima myſtica, ſcilicet ad repreſentãdam ſufficientiam vnici ſacrificij cruenti Chriſti Domini. Secunda moralis, quia vix poteſt homo ſe dignè præparare ſingulis diebus ad

vni-

vnicam Miſſam. Conſtat etiam, non eſſe prohibitionem antiquam, ſiquidem Alexander Secundus, qui primus illam induxiſſe fertur, in prædicto *cap. Sufficit. creatus eſt Pontifex anno* 1061. Quapropter *Valfridus Strabo*, qui dicitur *obiiſſe anno* 849. *lib. de rebus Eccleſiaſticis ca.* 21. teſtatur, tunc licuiſſe cuilibet Sacerdoti, plures Miſſas eodem die celebrare, ſimulque refert *Leonem Papam, & Bonifacium Archiepiſcopum ſeptem, aut nouem Miſſas eodem die dixiſſe*. Nunc autem poſt prohibitionem poſitam, graue delictum eſſet, ſæpius in die celebrare, grauiterque puniretur delinquens arbitrio Iudicis, quamuis Ius non ſtatuat certam pœnam, vt notat cum aliis *Bonac. diſp. 4. qu. vlt. punc. 7. §. 5. fine*.

40 Suppono ſecundò, duas huius prohibitionis exceptiones in prædicto cap. *Conſuluiſti contineri*, primam Natiuitatis Dominicę, ſecundam occurrentis neceſſitatis. Circa primam *gloſ. ibi colligit ex Teleſphoro Papa.* cap. *Nocte ſancta de conſec. diſt. 1.* tres Miſſas in Natali Domini fore dicendas, id tamen ibi non exprimitur. *Valfridus vero ſup. refert*, ita Teleſphorum ſtatuiſſe, quod iam MiſsaleRoman. præſcribit: rationem reddit *S. Th. eo ar. 2. ad 2.* vt triplex Chriſti generatio, diuina, temporalis, & ſpiritualis indicetur. *Henriquez lib. 9. ca. 30. num. 6.* docet, Parochum eo die teneri dicere tres Miſſas ordine præſcripto, quod tanquam probabile, ſequitur *Bonac. ſupra puncto 11. num.* 10. & probat. Quia multi fideles volent audire tres Miſſas eo die, nec debent debitis ſuffragiis, ac deuotione fraudari. Conſonat *Trullench lib. 3. Decal. c. 1. dub. 5. n. 5. Miranda in Man. par. 1. quæſt. 40. art. 8. Auerſ. de Euchar. qu. 11. ſect. 19. §. Quia rurſus.* Verum nec officiū Parochi, nec decimæ, quas à fidelib. accipit, obligare videntur ad illam trinam celebrationem, cum ipſi Parochiani nō teneantur audire tres Miſſas. Quare dicendum eſt, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non teneri Parochos eo die, niſi Miſſam vnicam celebrare, ſicut, & reliquos Sacerdotes; quia priuilegium eſt omniū Sacerdotum poſſe ter eo die celebrare; nullius tamen obligatio. Ita docent *Fagund. precep. 3. lib. 3. c. 16. n. 2. Naldus ver. Miſſa n. 15.* probabileque cenſent *Trullench, & Bonac. ſupra*. Cœteri Doctores ſimpliciter aſſerunt, nullum eſſe præceptum dicendi, vel audiendi tres Miſſas eo die. Quomodo Sacerdos, qui communicat extra Miſſam, in die Natalis non poſſit celebrare, diximus *ſupra ca. 9. qu. 4. num. 46.*

41 Suppono tertiò, circa ſecundam exceptionem cenſeri ſufficientem cauſam neceſſitatis, quando Parochus coadiutore carens duas Eccleſias habet, ne ſcilicet alteruter populus die feſto Miſsa priuetur, cum habeat vterq; ius audiendi Miſſam in ſua Parochia. Conueniunt in hoc *S. Antoninus, Sotus, Nauarr.* quos ſequitur *Bonac. diſp. 4. qu. vlt. punct. 7. §. 5. nu. 9. Suar. tom. 3. diſp. 80. ſect. 3. Vazq. 3. p. diſp. 232. ca. 5. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 24. qu. 8. Laym. lib. 5. tract. 5. c. 4. n. 6. Fagund. precep. 1. lib. 3. cap. 16. Coninck. quæſt. 83. num. 212. & alij communiter.* Colligitur ex *cap. Vnio 10. quæſt. 3. cap. qui plures 21. qu. 1. ca. dudum de electione.*

Nota tamen primò, requiri, vt talis Parochus habeat diuerſas Parochias in diuerſis oppidis, & ob ipſarum tenuitatem nequeat habere coadiutorem. Ita cenſent *Azor, & Vazquez ſupra, Laym.* dicens, tales debere concurrere circumſtantias, vt plures Sacerdotes haberi non poſſint. *Fagundez* poſtulans, vt non ſit alius Sacerdos, qui poſſit in aliqua taliū Eccleſiarum dicere Miſſam. Vnde fit, ſi vel Eccleſiæ ſint intra idem opidum, (quo caſu poſſunt vtriuſque Parochiani in alterutram coire (vel Parochus ex redditibus Eccleſiarum poſſit alere coadiutorem, vel quomodolibet adſit Sacerdos, qui celebret in alterutra, ceſſare cauſam neceſſitatis. Quia tamen *Scotus, Suarez, Bonac. in. Coninch. & alij*, hoc adeo non premunt, ſed abſolutè docent, Parochum habentem plures Parochias, in illis poſſe die feſto celebrare; non auderem damnare peccati mortalis illum, qui de conſenſu Prælati tales habet Ec-

Digitized by Google

cleſias cum facultate ſæpè celebrandi, quamuis alium Sacerdotem non ſubſtituat, quoties poſſit.

42 Nota ſecundò, licet ob nullam neceſſitatem ſæpius, quam bis in die celebrari permittant. *Paludan. in 4. diſt. 12. q. 1. art. 4. Sotus diſt. 13. quæſt. 2. art. 2. Durandus de Ritibus lib. 2. c. 7. Syluest. Miſſa primo qu. 7. Henriqu. lib. 9. c. 30. num. 7. Fagund. ſupra*, quia Pontifex *in cap. Conſuluiſti de celebr. Miſſar.* binam dumtaxat Miſſam in eodem die concedere videtur, debile fundamentum id eſſe. Quoniam conſultus Papa; Vtrum Presbyter duas Miſſas in eadem die valeat celebrare, (vt conſtat ex integra decretali) reſpondet, quod excepto die Natiuitatis Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sacerdoti ſemel in die celebrare; Vbi ſanè non negat, ſæpius quam bis celebrare licere, quoties par neceſſitas vrgeat ſæpius celebrandi. Nimirum ſi Parochus, cuius coadiutores ſubitò morbo correpti ſunt, tres Eccleſias habeat, in quib. omnibus Miſſa dicenda ſit.

43 Quare dicendum eſt, ſæpius, quam bis in die celebrare licere, ſi cauſa neceſſitatis ſuadeat. Quippè iura de pluralitate loquuntur indifferenter vrgête neceſſitate, ac per conſequens eadem proportionalis neceſſitas, quæ ſufficeret ad ſecundam Miſſam dicendam, ſufficiet ad tertiam, cum lex, & exceptio ſit eadem; communiter tamen non occurret ita facilè neceſſitas dicendi tertiam Miſſam, ſicut ſecundam. Ita *Suar. & Laym. ſupr. Coninc. n. 213. Bonac. n. 10. Philiarchus de officio Sacerd. lib. 2. ca. 5. Filliuc. tr. 5. num. 109. Manuel in Sum. tom. 1. c. 247. num. 5. Auerſ. quæſt. 11. ſect. 15. §. Excipitur. Cardin. de Lugo diſp. 20. num. 47.*

44 An vero diebus etiam profeſtis, poſſit Parochus, qui duas habet Eccleſias, dicere duas Miſſas? Negant *Villalobos tom. 1. tract. 8. diffic. 21. num. 5. Nuñus 3. part. tom. 1. qu. 83. artic. 2.* Significans, oppoſitam ſententiam improbabilem eſſe. Nam, vt deuotioni populorum ſatisfiat, ſufficere videtur, vt alternis dieb. profeſtis Parochus in ſingulis Eccleſijs ſacrificet. Affirmant *Suarez, & Manuel ſupra, Ioannes de la Cruz in Direct. par. 2. de Miſſa dub. 3. concl. 2. Hurtado de Miſſa diſp. 4. diffic. 3. Martin. tom. 4. diſp. 40. nu. 7.* quando ſuppetit in vtraque Parochia ſufficiens populi multitudo, quæ velit illis diebus audire ſacrum. Tunc. n. videtur ſubeſſe cauſa ſufficiens celebrãdi ſæpè talibus diebus, ne .ſ. populus ſuo ſacrificio priuetur, & opportunitate audiendi Miſſam etiam diebus profeſtis. Sed prudenter monent, attendendam eſſe cuiusq; Diœceſis conſuetudinem, & conſtitutiones ſynodales, quæ ſolẽt dies aliquos etiam profeſtos aſſignare, quib. liceat talibus Parochis dicere duas Miſſas, aut conſulendum eſſe Prælatum, ſine cuius conſenſu non conſulerem id fieri, quando nec adeſt conſuetudo recepta, nec conſtitutio concedens; & multò minus, ſi vetet.

45 Nota tertiò. Parochum coadiutore carentem, & habentem duas Parochias feria quinta Cœnæ ſolum in Parochia principaliori fore celebraturum, & Euchariſtiam in monumento reconditurũ, ne cogatur feria ſexta, ſi velit in vtraque officium peragere, particulam immiſſam vino ſumere, ſubindèque non ieiunus in ſecunda communicare. Quod etſi quidam admittant, ne alterutra Parochia priuetur officio illius diei, nullum ius petitur, nec authoritas probat. Quare, ſi Sacerdos non præuidens impedimentum in vtroque loco celebrauit, & Euchariſtiam repoſuit in monumento, poterit non ſumere vinũ in officio priori, nec illud in Calice mittere, ſed ſolam particulam hoſtiæ, nam illa ceremonia non eſt adeo eſſentialis; ſi vero iam ſumpſit vinum, non peragat officium in altera Parochia, ſed recondat Euchariſtiam in Sacrario: Sic docent *Suarez, Manuel, & Martinon ſupra.*

CAP. V. QVÆST. V.

Quæ ſit alia neceſſitas ſufficiens ad ſæpè celebrandum eodem die?

VArij caſus numerantur à Doctoribus, præter duos ſupra poſitas, quos ſigillatim percurremus. Primus ſit ob ſacrificij perfectionem; nimirum, ſi Sacerdos poſt hoſtiæ conſecrationem recordetur, ſe dixiſſe iam eo die Miſſam, non ſolum poteſt, ſed etiam debet conſecrare Calicem, & perficere ſacrificium. Similiter ſi Sacerdos poſt hoſtiæ conſecrationem deficiat, nec adſit alius, niſi qui iam Miſſam dixerit, & ablutionem, ac fortè cibos alios ſumpſerit, poteſt, & debet iterum celebrare, ne maneat ſacrificium imperfectum, vt diximus *ſupra lib. 4. cap. 7. quæſt. 8. num. 84.* & docet *Auerſ. de Euchariſ. q. 11. ſect. 15. § Verum ex his.*

47 Secundus ſit, ne moribundus ſine viatico decedat, tunc enim omnes ferè conueniunt, poſſe dici ſecundam Miſſam, quia verè magna neceſſitas eſt communionis in articulo mortis. Ita *Syluester. Henriquez. Nauarrus. Toletus. Chamerota. Graſſis. Azor*, quos ſequitur *Bonacina diſput. 4. quæſtion. vltim. punct. 7. §. 5. num. 10. Coninch. quæſt. 83. nu. 215. Fagund. præcept. 1. lib. 3. cap. 16. num. 8. Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 44. Layman. lib. 5. tractat. 5. cap. 4. num. 6. Martinon. diſput. 40. numer. 12. Auerſ. ſupra*. Notant verò quidam iſtorum. Si Sacerdos moneatur de neceſſitate moribundi conſecrata iam hoſtia, ſed nondum ſumpta, debere partem hoſtiæ reſeruare; ſi iam ſumpſit hoſtiam, & ablutionem, non poſſe non ieiunum dicere ſecundam Miſſam, vnde colligunt, rariſſimè caſum hunc euenturum, quia rariſſimè continget, vt poſt ſumptam hoſtiam, & ante ſumptam ablutionem moneatur Sacerdos de tali neceſſitate prius ignota, nec ſint aliæ particulæ conſecratæ, nec Sacerdos, qui conſecrare poſſit.

48 Ego certè per intrinſeca principia non video, cur non ſit probabile, poſſe Sacerdotem etiam poſt ſumptam ablutionem dicere ſecundam Miſſam ad communicandum moribundum. Nam, vt vidimus *lib. 4. cap. 7. quæſt. 7. num. 80.* probabilis eſt aliquorum ſententia dicentium, poſſe Sacerdotem celebrare non ieiunum ad communicandum moribundum. Aliunde certum eſt, vt conſtat ex *numero præcedenti*, poſſe dicere ſecundam Miſſam ob eandem cauſam. Cur ergo Sacerdos, qui Miſſam dixit, & non eſt ieiunus, non poſſit dicere ſecundam Miſſam ad communicandum moribundum, ſaltem quando non poteſt æger aliud Sacramentum recipere, ſubindèque nequit, ſi ſit in peccato mortali, cum attritione alio medio ſaluari. Quia Miſſa dicta per ſe non obeſt, nec violatio ieiunij per ſe ſe. Concurrentia verò vtriuſque ſimul non videtur præponderare ſaluti vnius animæ, quæ forſan ſumpto viatico ſaluabitur, non ſumpto damnabitur. Ego nihil definio propter extrinſecam Doctorum auctoritatem. In contingentia facti perpendat doctus Sacerdos, quid ſuggerat prudens charitas.

49 Tertius ſit penuria Sacerdotum in aliqua regione, qui nequeant omnibus fidelibus ſatisfacere, niſi ſæpè celebrent in eodem die, vt contingit in Anglia, in Hibernia, vel alijs Prouincijs hæreticorum. In Indijs Orientalibus, & Occidentalibus. Ita *Layman ſupra Fagund. num. 5. Henriquez lib. 9. cap. 30. numer. 7. lit. D. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 24. quæſt. 6. fine cum alijs*. Probatur, quia, cum in iure decernitur aliquid indeterminatum, determinatio relinquitur arbitrio viri prudentis. *leg. 1. ff. de iure delib. cap. de cauſis de officio delegati*. Sed in *cap. conſuluiſti de celebrat. Miſſ.* non determinatur, quæ neceſſitas ſufficiat ad licitè celebrandum ſæpiùs in die. Relinquitur ergo determinandum arbitrio prudentis. Et quidem *Gloſſ. ibi*, & alij Doctores cenſent, ſufficere neceſſitatē, vel vtilitatē non dicentis, ſed audientium. Quilibet autem prudens facilè iudicabit, vbi pro numero, vel diſpoſitione Fidelium pauci ſuppetunt Sacerdotes, iuſtam occurrere neceſſitatem ſæpiùs in die celebrandi.

Quod ad dies etiam profeſtos extendi poterit iuxta ſuperius *dicta nu.*44. quando magna deuotio, & vtilitas audientium ita poſtulauerit, vt notat *Lazman. ſupra*.

50 Quartus caſus ſit propter defuncti funus, quod cum Miſſa de Requiem fieri ſolet. In quo *Paludanus in 4.diſt.12.qu. 1.art.4* cenſet, poſſe Sacerdotem vnam Miſſam de die, alteram pro defuncto celebrare; imò ſecundum Raymūdum, ex eo ſolum, quod Parochianus petat Miſſam pro defuncto, & *Gloſ.in cap.conſuluiſti de celebrat.Miſſar.* id colligit ex *cap.ſufficit de conſecrat.diſt.1.* vbi conceditur, vnam Miſſam fieri de die, alteram pro defunctis, ſi neceſſe fuerit.

Dicendum tamen eſt, ſolam petitionem Parochiani non ſufficere, vt poſt Miſſam diei dicatur Miſſa pro defunctis. Quia Pontifex etiam in *cap.ſufficit*, requirit neceſſitatem, dicens, ſi neceſſe fuerit. Et multò magis in dicto *cap. Conſuluiſti*. Sola vero petitio Parochiani non inducit neceſſitatem. Ita *Suar.tom. 3.diſp.80 ſectio.3.Vazqu.3.par. diſp.232. cap.5.Bonac. Layman. Coninch, Fagund. ſupra.Diana par.2.tract.14.reſolut.56.& Doctores communiter*. Si vero funus occurrat, in primis, quando præuiſum fuit ante primam Miſſam, debuit Parochus non celebrare, ſed expectare cadauer, vt ſemel celebrando ſatisfaciat funeri. Deindè, ſi dicta prima Miſſa, nec dum ablutione ſumpta repentè nuntietur, vel adducatur cadauer, vbi conſuetudo, vel conſtitutio ſynodalis habet, ne quis ſepeliatur ſine Miſſa. *Ledeſma 2.4 quæſt, 24.art.2.Tabienna verbo Miſſa num.*42. *Henriquez, & Fagundez ſupra dicunt*, poſſe ſecundò celebrari, dum non adſit alius, qui celebret, & probabile cenſet *Fillinc.trac.5.num.*110.

51 Sed equidem rariſſimè continget euentus cum his omnibus circumſtantijs, & quamuis contingat, ipſimet Doctores fatentur, non eſſe ſecundò celebrandum, vbi non vrget conſuetudo, vel conſtitutio ſynodalis ad coniungendam funeri Miſſam. Iam vero ferè nullibi vrget (quod ſciamus) imò ſæpè fiunt funera poſt prandium ſine ſacro; non igitur cogit neceſſitas ad bis celebrandum eodem die ratione funeris. Ita *Suar.Vazquez, Martinon diſp.*40. *num.*10. *Cardinal.de Lugo num.*45.*& communiter Recentiores*.

52 Quintus ſit, quando nuptiæ benedicendæ ſunt, & Parochus iam fecit Sacrum. Hunc caſum admittunt *Sanctus Antoninus part.3. titulo 13. cap.6.§.4. Paludanus, & Henriquez ſupra*. Cœteri vero Doctores communiter illum reijciunt. Nam, vt notat *Coninch.quæſt.83. num.*214. ferè numquam contingit, ita ſubitò nuptias contrahi, quin Parochus antea moneatur. Quod ſi demus, interdum contingere, nec poſſe in ſequentem diem differri, cur illa Miſſa nuptialis non poterit ſola populo quoque deſeruire? nec benedictio nuptialis tanti refert, vt tam graui præcepto præponderet.

53 Sextus caſus ſit, quando templum exiguum in feſto ſolemni ſemel non capit populi multitudinem. Tunc *Leo Papa Epiſtola* 81, *cap.*2, dicit poſſe ſæpè celebrari. Sequuntur *Durantus lib.2.de ritibus cap.7.Moure part.3.cap.5.§.7.num, 5 Layman ſupra. Coninch.numero* 216. *Martinon num.*8. probabile dicunt *Suarez, & Fillinc.* quia neceſſitas videtur ſufficiens, & accedit authoritas Pontificis Leonis. Adhuc negat *Manuel in Summ.tomo primo capite* 247.*num.quinto fine*.

Probatur primò. Quia Pontifex forſan non loquitur de eodem Sacerdote, vt notat *Suarez*. Probatur ſecundò. Nam quod multi non audiant ſacrum, videtur eſſe minoris momenti, quam ſit violatio legis, quæ iam tam ſtrictè ſeruatur; Siquidem in multis pagis frequenter diebus feſtis contingit, vt multi nequeant audire ſacrum, eo quod vnica Miſsa dicatur, cui cuncti ſimul intereſſe non poſſunt, & tamen Prælati malunt, hoc permittere, quam concedere, vt Parochi bis eodem die celebrent.

54 Iſte

54 Iſte caſus in praxi rariſſimus erit, nã in his ſolemnitatibus cõmuniter eſt copia Sacerdotum. Si verò deſit, & vnicus adſit, celebrari ſolet ad oſtiũ templi ſuper aram portatilem, vt omnes audire poſſint. Quod ſi commodè nequeat fieri ſacrum extra templum, ob auctoritatem Leonis Papæ poterimus in praxi ſequi partem affirmatiuam. Nam verè Leo loquitur de pluribus Miſſis ab eodem Sacerdote dicendis. Quippè de pluribus dicendis à multis non erat dubitãdi ratio, nec ad id requiritur populi multitudo, quod demum concedit *Manuel ſupra*.

55 Septimus ſit, quoties in die feſto poſt factam conſecrationẽ, & ante ſumptam ablutionem ſuperuenit peregrinorum copia, vel etiam Antiſtites, aut Magnates, qui non habent alium Sacerdotem, à quo Miſſa audiant, tunc ablutione non ſumpta, poſſe dici ſecundam, cẽſent *Toletus lib.2.c.3.n.4. Henriq.lib.9.c.30.n.7. Fagund.precep.1.lib.3.c.16.nu.6.* At verò *Coninch. quæſt.83.n.215.* diſtinguit. Si ſit exigua Peregrinorum multitudo, nullam habendam eſſe rationem illorum. Nec enim tam incommodum eſt, paucos aliquos non audire ſacrum etiam die feſto, quam violare generalem Eccleſiæ conſuetudinem non celebrandi bis. Secus forſan eſſe, ſi ſit ingens multitudo, quæ ſacro carebit.

56 Abſolutè refellunt hunc caſum, *Salzedus in Pract.cap.42.pag.128. Manuel in ſum.to.1.cap.247.concluſ.7. Martinon diſp.40.num.13. Cardinal. de Lugo diſp. 20.nu.45. Suar. Vazquez. Bonac. Fillinc. ſupra cum alijs*, quod reputo probabilius. Quia parui refert, eo die ſine Miſſa manere, ſiue Principem, ſiue Peregrinos, qui tam ſero venerunt, ita, vt ipſis imputetur ad culpam, ſi ſe tali periculo probabiliter expoſuerunt, quamuis poſtea Miſſam audiant, vel ſine culpa ſint, ſi prudenter exiſtimarunt, ſe opportunè peruenturos. Nec Epiſcopi deuotio, vel congruentia Miſſam audiendi præponderat tanto præcepto.

57 Octauus caſus ſit, ſi concurrant eodem die duę Miſſæ dicendę, vna de feſto, altera de vigilia, vel Rogationibus, vel defunctis, & non ſit niſi vnicus Sacerdos. Tunc admittunt, dici poſſe duas Miſſas ab eodem Sacerdote, *Sanct. Antoninus, & Tabienna*, quos ſequitur *Henriquez ſupra*. Fauet *S. Thom.3.par.quæſt.83.art. 2. ad 2.* Et quidem *Suar.tom.3.diſput.80. ſect.3. & Fillinc.tractat.5.num.110.* putant id licere, ſi ſit dies Paſchæ, vel ſimilis, in quo dici debeat Miſſa pro Defunctis, & vnicus adſit Sacerdos. Quia nullus eſſe poteſt caſus maioris neceſſitatis moralis, de quo capiatur *textus in cap. ſufficit de conſec. diſtinct.1.* dicens, in caſu neceſſitatis licere facere Miſſam vnam pro Defunctis, & alteram de die.

Meritò tamen abſolutè refellũt iſtum caſum, *Vazquez 3.part. diſput.232. num. 49. Layman.lib.5.tractat.5.cap.4.num.6. Coninch.quæſt.83. numer.216. Auerſa de Miſſa quæſt.11.ſect.15.§. Plures autem. Fagund. ſupra num.10. Martinon. num. 11. Cardinal. de Lugo num.45.* Quoniam inſufficientem reputant iſtam cauſam ad iteratam celebrationem, cum enim vnicus adeſt Sacerdos, ſufficiet Miſſã celebrari iuxta maiorem obligationem, minorem verò, vel omitti, vel differri. Quod ſi dies feſtus ſit valdè celebris, non decet fieri ſacrum de Requiem, ſed in ſequentem diem erit differendum. Si verò dies feſtus non ſit ita celebris, nullum eſt inconueniens, non fieri ſacrum de feſto, præſertim in tanta penuria Sacerdotum. Quare *textus in cap. ſufficit*, ſi de tali caſu loquatur, repugnat (vt inquit *Coninch.*) modernæ praxi Eccleſiæ. Vel ergo diuerſus eſt caſu illius capitis, vt indicant illa verba, ſi neceſsè fuerit, & forſan ad quartum caſum referri poſſunt, vel olim erat facilior permiſſio ſæpiùs in die celebrandi quam modò, vt notat *Victoria de Euchariſt. quæſtion.96.* Quapropter iuxta præſentem Eccleſiæ morem hic caſus non eſt admittendus.

58 Aliqui numerant nonum caſum,

quando mos eſt in vna Parochia bis celebrandi, & alter Sacerdos ęgrotat, item decimum, ob paupertatem Sacerdotis. Sed hos caſus meritò reijciunt Doctores communiter. Nec enim conſuetudo particularis Eccleſiæ debet tanto præcepto, & communi totius Eccleſiæ conſuetudini derogare. Nec paupertas Sacerdotum iterata celebratione ſubleuari debet, præſertim cum *Alexander Secundus in dicto cap. Sufficit*, expreſsè prohibeat, iteratam celebrationem pro pecunia fieri. Videatur *Manuel in Summ. tom. 1. cap. 247. concluſ. 5.*

Notant primò *Sotus in 4. diſtinct. 13. quæſtio. 2. artic. 2. Azor tomo primo libro 10. cap. 24. quæſt. 6. Fagund. præcep. 1. libro 3. cap. 16. num. 12. Bonac. cum alijs diſput. 4. quæſtio. vltima punct. 7. §. 3. numero 10. Diana cum multis par. 2. tractat. 14. reſolut. 56.* prædictos caſus olim ferè fuiſſe receptos, vt in plurimum ob paucitatem Sacerdotum, nunc autem ob eorundem copiam in deſuetudinem abijſſe. Quare ſicubi nunc etiam daretur tanta raritas Sacerdotum, vt in caſibus, quos diximus, eſſe ſufficientis neceſſitatis, nullus alius Sacerdos ſuppetat, licebit pariter iterata celebratio iuxta morem regionis, & de conſenſu Prælati, ſi poſſit obtineri.

Notant ſecundò *Sylueſter Miſſa 1. qu. ſeptima. Nauarrus capit. 25. numero 87. Henriquez libro nono cap. 30. numero 7. Coninch, & Layman ſupr.* licere pariter ſæpius in die celebrare, quoties occurrat iuſta neceſſitas etiam extrinſeca; videlicet populi perturbatio, multorum quærimonia, vel ſcandalum, niſi rurſus celebretur. Nam in cap. *Conſuluiſti de celebra. Miſſar.* generaliter petitur iuſta neceſſitas, & quia iure non determinatur, relinquitur arbitrio prudentis.

CAP. V. QVÆST. VI.

Qua hora liceat celebrare?

59 CAp. *Nocte Sancta de conſecrat. diſtinct. 1. præcipitur, vt hora tertia Miſſa celebretur; ſed hoc vel intelligitur de Miſſa ſolemni, vel quoad Miſſas priuatas iam abrogatum eſt.* Et Regula Miſſalis ſic ait. Miſſa priuata quacumque hora ab Aurora vſque ad meridiem dici poteſt, & *Concilium Toletanum ann. 1583.* dicit, Nullus ante auroram, vel poſt meridiem celebret. Sic etiam docent *S. Thom. 3. part. quæſt. 83. art. 2. ad 4. & Doctor. communiter.* Ratio redditur, quia ſic receptum fuit in praxi, quam Regula Miſſalis confirmauit.

60 Auroræ nomine non intelligitur ortus ſolis; ſed eius irradiatio prima, quam alii vocant primam aeris illuminationem, vel initium lucis, aut crepuſculi, quod equidem præcedit ſolis ortum per vnam, aut duas horas pro varietate tẽporum. Nam circa æquinoctia præcedit per horam, & quadrans; circa ſolſtitia præcedit per duas horas, & quadrans; circa media tempora plus, minuſue, prout magis accedit ad hunc, vel illum terminum. Ita *Card. de Lugo diſp. 20. nu. 31. Auerſ. qu. 11. ſect. 5. §. Quarto intra.*

61 An autem expectandum ſit initium auroræ ad inchoandam Miſſam. Affirmat *Vazquez 3. part. diſp. 232. num. 27.* Nam terminus incipiendi Miſſam eſt aurora. Non ergo poterit prius inchoari ſine priuilegio, vel iuſta cauſa. Negant vero *Victoria num. 97. Reginald. libro 29. num. 173. Bonac. diſput. 4. quæſtio. vltima punct. 9. num. 2. Henriquez libro nono ca. 24. num. 5. Suarez tom. 3. diſput. 80. ſectio. 4. Cardinal. de Lugo num. 33. Auerſa ſupra.* Quia res moralis non eſt mathematicè menſuranda. Quare ſufficit, vt pars aliqua Miſſę dicatur poſt auroram. Etſi per ſemihoram antea fuerit inchoata; ſicut etiam ſufficit, vt Miſſa inchoetur ante meridiem, etſi maior illius

pars

Digitized by Google

pars dicatur poſt meridiem, vt fatetur ipſe *Vazquez*. Sic igitur aſſignantur illi duo termini, ſcilicet aurora, & meridies, vt non tota Miſſa, ſed aliquid illius debeat intra illos contineri.

61 Conueniunt *Sanctus Thomas ſupra. Sylueſter Miſſa 1. quæſtione ſexta. Angelus verbo Miſſe numero* 42. *Mouro part. 3. capit. quinto §. 14. num ſecundo. Fagundez præcept. 1. libro tertio cap. 17. numero ſexto. Azor. tomo primo lib. 10. cap. 25. quæſtione ſexta, & alij communiter*, peccare mortaliter celebrantem ante, vel poſt horam debitam notabiliter.

Vbi ſatis innuunt (quod expreſſit *Auerſ.*) ſi non ſit notabile tempus, quo tota Miſſa ſcienter; & ſine iuſta cauſa, vel anteponatur, vel poſtponatur termino debito, committi culpam ſolum venialem ob leuitatem materiæ. Nam hæc res non eſt adeò grauis, nec reſpicit punctum indiuiſibile, ſicut ieiunij præceptum reſpicit punctum mediæ noctis. Quota vero pars temporis ſit notabilis, ac ſubindè ſufficiens ad mortale peccatum? *Azor ſupra* dicit, eſſe tertiam horæ partem. *Fagundez* requirit dimidiam. *Bonacina eo puncto nono numero ſeptimo*, requirit ſpatium trium quadrantium, aut vnius horæ. Mihi videtur, arbitrio prudenti dijudicandum id eſſe, ſicut in aliis præceptis materiæ grauitas, & leuitas, præcognitis iudiciis Doctorum, & circumſtantiis occurrentibus, prudenti tandem arbitrio decernitur.

63 Ab hac regula excipitur primò dies Natalis Domini, in qua conueniunt Doctores, primam Miſſam dici poſſe mox poſt mediam noctem, & ſic ſeruat praxis Eccleſiæ. Nam hoc ſaltem conceditur in cap. *Nocte Sancta. de conſecrat. diſtinctione prima*. Sed petes primò. An omnes tres Miſſæ noctu dici poſſint? Negant *Sylueſter, Angelus, Armill. Tabien. verbo Miſſa. Sotus, Nauarrus, Richardus*, quos ſequuntur *Henriquez libro nono cap. 24. numero quinto. Fagundez præcept. 1. libro tertio cap. 16 numero tertio, & cap. 17. numero ſecundo. Petrus de Ledeſma tomo primo Summ. ca. 19. concluſ. 9. Miranda prima part. quæſtio. 40. articulo octauo concluſ. 2. Moure part. 3. cap. quinto §. 7. num. tertio. Villalobos part. 1. tractat. 8. difficult. 21. numero tertio. Hugolinus de poteſtat. Epiſcop. cap. 16. numero 5. Ioannes de la Cruz in direct. part. 2. de Miſſa, quæſtio. ſecunda dub. 1. A coſta in expoſitione Bulla quæſtio. 32. Squillante de obligationibus Cleric. part. 1. Bonac. diſput. quarta quæſtio. vltima punct. 9. numero quinto. Nugnus 3. part. quæſtio. 83. articulo* 2. Vocans oppoſitam ſententiam improbabilem.

Probatur primò, nam Rubricæ Miſſalis præſcribunt, vt prima Miſsa dicatur in nocte, ſecunda in aurora, tertia in die.

Probatur ſecundò, nam in ipſo Canone Miſſæ dicitur. Communicantes, & noctem ſacratiſſimam celebrantes pro prima Miſſa, pro aliis vero duabus dicitur, & diem ſacratiſſimum celebrantes.

64 Affirmant vero *Suar. 3. part. tom. 3. diſputat. 80. ſect. 4. Vazquez 3. part. diſputat. 232. num. 32. Laym. in libro quinto tractat. 5. cap 4. numero 1. Reginald. libro 29. numero 174. Coninch. quæſtio. 83. numero 218. Puteanus 3 part. quæſt. 83. art. 2. Syluius ibi. Manuel tom. 1. Summ. cap. 247. concluſio. 5. Molfeſius tom. 1. Summ. tractac. 3. cap. 10. numer. 22. Zenardus in director. part. 1. de Euchariſt. cap. 9. quæſtio. 7. Scortia de Miſſa lib. 2. cap. 15. numero 5. Cardinal. de Lugo diſputatio. 20. numer. 25. Auerſa ſupra §. Admittitur. Diana part. ſecunda tractat. 14. Reſolutio. 35. & part. 4. tractat. 4. reſolut.* 236. Probatur, quoniam in iure non prohibetur celebratio talium Miſſarum noctu, quin potius *Theleſphorus Papa in eo capitulo. Nocte Sancta* dicit in plurali. Nocte Sancta Natiuitatis Miſſas celebrent Presbyteri, quod non ſolum referri poteſt ad plures Sacerdotes, qui ſinguli poſſint vnam Miſſam celebrare, ſed etiam ad ſingulos,

gulos, vt quilibet poſſit celebrare Miſſas, & *Platina in vita Theleſphori*, ſic ait. *Statuit, vt in Natali Ieſu Chriſti noctu tres Miſſæ celebrentur*. Confirmatur primò, ex conſuetudine ſic iam recepta tam in Vrbe ſub oculis Summi Pontificis, quam in toto ferè orbe, vt non poſſit de huius ſententię veritate nunc temporis prudenter dubitari. Confirmatur ſecundò, ex congruentia. Nam in tanta multitudine Sacerdotū vix poſſent omnes celebrare ter in die, quę tunc eſt breuiſſima, niſi per noctem etiam, quæ longior eſt, plures Miſſæ celebrentur à multis.

65 Ad primum in oppoſitum reſpondetur. Rubricam Miſſalis intelligendam eſſe de Miſſis ſolemnibus, ſeu conuentualibus, ad quas præcipuè reſpicit ea temporum, vel horarum diſtributio. At in Miſſis priuatis, nec magni refert, nec neceſſarium eſt ſeruari talem horarum diſtributionem. Quod in alijs horis, vel officiis Eccleſiaſticis ſimiliter ferè contingit.

Ad ſecundum reſpondetur eam verborum diuerſitatem nihil obſtare; nam in officiis diuinis verba non ſemper referuntur ad tempus, in quo dicuntur, ſed ad tempus, pro quo repræſentando dicuntur. Vnde, quamuis in prima Miſſa dicatur, noctem ſacratiſſimam venerantes, nemo negat, quin ea Miſſa priuata dici poſſit in plena diei luce. Similiter ergo fieri poterit è conuerſo. Quapropter immeritò vocat *Nuñus* noſtram ſententiam improbabilem, vt notat *Diana ſupra*.

66 Petes ſecundò. Quam Miſſam dicturus ſit Sacerdos, qui velit vnicam in Natiuitate celebrare? *Gauantus in Rubricas Miſſalis tom.1. part.4. tract.3. n.6.* cenſet, ſi celebrare velit in die dicendam eſſe primam, vel potius tertiam, cuius oratio cum officio concordat. Si verò celebrare velit in nocte Doctores *ſupra relati num.63.* conſequenter dicunt, primam omninò dicendam eſſe. Cęterum ſiue noctu, ſiue diù celebret, poteſt Sacerdos dicere, quā maluerit, aliis omiſſis. Quia facultas dicendi tres Miſſas in illo feſto non limitatur ad hanc, vel illam ſeligendam. Ita *Suarez, Manuel, Zanardus, Hugolinus, Petrus de Ledeſma Villalobos ſupra, Diana part.2. tract.14. reſolut.39.*

67 Excipitur ſecundò neceſſitas, ratione cuius conueniunt Doctores, poſſe fieri ſacrum ante lucem, quoties id neceſſarium eſſet ad communicandum infirmum alioqui forſan ſine Viatico moriturum. Quia nec conſuetudo, nec præceptum Miſſalis obligare cenſetur cum tanto rigore, vt non ſit maioris momēti ſuccurrere moribundo, quàm expectare lucem ad celebrandum. Et quidem id de licentia Superioris, vel Epiſcopi fieri poſſe, docent *Alexander, Angelus, Syluester apud Vazquium 3. part. diſp.232. num.29.* Addunt *Nauarr. c.25. num.85. Moure part.3. cap.5. §.14. num.1. Manuel tom.1. Summ. cap. 248. num. 1. Azor tom.1. lib.10. cap.25. quæſt.7.* Etiam ſine licentia Superioris abſentis, ſcilicet per Epikijam argumento *cap. Quod non eſt de Regulis Iuris*. At *S. Antoninus, Paludan. & Gabriel.* quos ſequitur *Vazquez ſupra*, nulla facta mentione licentiæ Superioris ob ſolam moribundi neceſſitatem id fieri poſſe concedunt, & *Henriqu. li.9. cap.24. num.5.* dixit, expreſsè ſine licentia Epiſcopi licere. Nam ipſa neceſſitas moribundi per ſe ſatis excuſat.

68 Limitant hoc, vt non liceat ſtatim poſt mediam noctem, ſed parum ante lucem. *Azor. Henriquez ſupra. Fagund. Præcep 1. lib.3. cap.17. num.15. Zambrarnus cap.3. dub.6. num.8. Bonacin. diſput.4. quæſt. vltim. punct.9. num.3.* Abſolutè dicunt, nocte, vel ante lucem in hoc caſu poſſe celebrari. *Syluester Miſs.1. quæſt. 6. Nauarrus, & Moure ſup.* addunt *Manuel tom.4. Summa verb. Miſſa cap. 51. concluſ.17. & Cardin. de Lugo diſput.20. nu.26.* limitationem illam reijciendam eſſe, quia nulla ratione fundatur. Ideo poſſe media nocte propter moribundi communionem celebrari, docent *Layman lib.5. tract.5. cap.4. num.2. & Diana par.2. tract.14. reſolut.33. fine.* Tunc enim

etiam

etiam præponderat moribundi neceſſitas, qui, ſi diutius expectet, forſan ſine viatico diſcedet.

69 Huc etiam pertinet neceſſitas iter faciendi. Et quidem inter Epiſcopi prærogatiuas numeratur, quod itineris cauſa, vel ipſe, vel alius coram ipſo poſſit ante lucem celebrare. Sic docet *Gloſſ. in cap. final. de priuileg. in 6. quam communiter recipiunt Doctores: & Suar. tom. 3. diſp. 80. ſect. 4.* dicit, hoc forſan non eſſe tam ex priuilegio, quam ex ordinaria Epiſcopi poteſtate. Nam *Doctores communiter affirmant*, Epiſcopum poſſe concedere facultatem aliis celebrandi ante lucem, vel ordinario iure, vel conſuetudine recepta. *Vazquez vero ſupra* putat, Epiſcopos ordinaria poteſtate non poſſe circa celebrationis horam diſpenſare, vel vniuerſale priuilegium concedere, quoniam hanc poteſtatem in leges Pontificias non habent, ſed ob aliquam iuſtam cauſam in aliquo caſu diſpenſare poſſe, nimirum ex interpretatiua conceſſione Pontificis. Mihi videtur Epiſcopus itineris cauſa, vel alius coram ipſo poſſe finire Miſſam, antequam incipiat aurora; cum aliis autem in hoc præcepto diſpenſare poſſe, vel ex conſuetudine recepta, vel ex ordinaria poteſtate diſpenſandi, ſicut in aliis præceptis.

70 Poſſe quemlibet Sacerdotem ob neceſſitatem iter faciendi, vel ſimilem ante debitam horam celebrare, docet *Henriquez ſupra, & Sà verbo Miſſa nu. 27.* ſic ait. Ante auroram celebrare licet ob neceſſitatem, aut vrgentem cauſam, vt obiter faciendum. At in editione correcta dicitur. Non licet ante auroram notabiliter, aut poſt meridiem celebrare, ſine diſpenſatione. Meritò quidem, quia non ſolum repugnat Rubrica Miſſalis, ſed etiam conſuetudo, ſola quippè commoditas itineris non videtur excuſare, nec timorati Sacerdotes id faciunt ſine priuilegio. Sic docent *Fagund. ſupra num. 18. Layman num. 3.* qui tamen excipit cum *Soto in 4. diſt. 13. quæſt. 2. artic. 2.* niſi modica ſit anticipatio, cuius in materia morali ratio non habetur, vel niſi cauſa publica ſit, verbi gratia, quia Populus peregrinationem inſtituturus eſt; adde pariter, niſi conſuetudine ſit inductum, vt quando dies breuiſſimi ſunt, longè ante lucem pro famulis, operariis, & viatoribus ſacra fiant, quod in Germania, Belgio, & Aquitania receptum eſſe, teſtantur *Gabriel lect. 14. in Canonem. Nauarrus, & Vazqu. & Laym. ſupra. Fagundez num. 17. Coninch. qu. 83. num. 217.* talem morem approbantes, quoniam alioquin in illis locis vix illi famuli poſſent vnquam audire Miſſam.

71 Excipitur tertiò priuilegium, quale dicuntur habere Cardinales, vt quamuis iter non faciant, celebrent ante lucem. Ita teſtantur *Henriquez, & Vazquez ſupra, Diana part. 6. tractat. 8. reſolut. 40.* Item omnibus ferè Regularibus conceſſum eſt, vt ante lucem, vel poſt meridiem ex cauſa celebrare poſſint. At notant primò. *Francolenus tractat. de temporibus horarum cap. 39. num. 21. Azor ſupra quæſt. 5. Fagund. num. 4.* tale priuilegium, etſi concedatur abſolutè, per horam dumtaxat intelligendum eſſe, nam id ſæpè ſolent Pontifices exprimere; Si vero maius ſpatium exprimatur, valebit. Sic refert *Manuel in Bullario Regularium per Bullam* 13. *Alexandri 6.* poſſe Benedictinos facere ſacrum duab horis poſt mediam noctem; nam quamuis id conceſſum fuerit ſoli conuentui de Monte ferrato, poſtea *Clemens VIII. in Bulla 22. eiuſdem Bullarii*, facultates illius conuentus extendit ad totam Congregationem, & conſequenter ad omnes, qui participant eius priuilegia.

72 Notant ſecundò *Azor ſupra. Fagundez num. 3. Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 6. priuilegia circa hoc ante Tridentinum conceſſa*, fuiſſe idem Concilium reuocata *ſeſſ. 22.* decreto *de obſeruandis, &c.* vbi præſcribit inter alia, *ne Sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrent*, &c. addit in fine *non obſtantibus priuilegiis, & conſtitutionibus quibuſcumque.* Melius vero *Manuel tomo 1. Regularium qu. 43. art. 5. Cardin. de Lugo num. 29. Anerſa* §.

Dein-

Deinde cenſent, ea priuilegia non eſſe reuocata per Tridentinum. Nam Concilium ibi ſolum iniungit Epiſcopis, vt, quę præſcribuntur eo capite, ſeruari curent. Igitur, vbi non repugnant Epiſcopi, licitus erit Regularibus vſus talium priuilegiorum, de quibus ſubindè tamquam de non reuocatis, loquuntur aliqui poſt *Tridentinum*, quos ſequitur *Diana part. 2. tract. 14. reſol. 33.* Poſtea *Gregor. XIII. conceſſit Congregationi S. Iuſtinæ*, vt in itinere poſſint celebrare Miſſam poſt mediam noctem, & ante lucem, & noſtræ Societati conceſſit, vt per horam ante auroram, vel poſt meridiem celebrent, vel itineris, vel alterius impedimenti cauſa. Et quamuis *Sixtus V. anno 1587. Bullam edidit*, vbi præcipit, ſeruari *Tridentinum*, & derogat priuilegijs contrarijs, *Manuel tom. 1. Summ. cap. 248. num. 1.* dicit priuilegia valere, nam illa Bulla in multis Diœceſibus non fuit publicata, nec creditur, fuiſſe recepta ſaltem, quoad forum internum.

CAP. V. QVÆST. VII.

An liceat celebrare poſt meridiem?

73 Circa terminum iſtum *S. Thom. 3. par. quæſt. 83. art. 2. ad 3.* docet, diebus feſtis celebrari Miſſam hora tertia, qua Chriſtus crucifixus fuit linguis Iudæorum, diebus pro feſtis hora ſexta, qua Crucifixus fuit manibus militum, diebus ieiunij hora nona, qua expirauit in Cruce. Quare prima ſententia tempus celebrationis extendit vſque ad horam nonam, ideſt tertiam poſt meridiem, paulò magis, aut minus, nempè diuidendo tempus diurnum in duodecim horas. Ita *S. Antoninus, Scotus, Durandus, Durantus, Richardus, Paludanus, Pitigianus apud Auerſam de Miſſa, q. 11. ſect. 5. §. Quinto ex Salcedus in pract. cap. 26. num. 4 fine, Llamas in Methodo part. 3. cap. 5 §. 28.* Probatur primò, nam ſacrificium incruentum debet reſpondere cruento, quod hora nona Chriſti morte conſumatum fuit. Probatur ſecundò. Nam diebus ieiuniorum, Miſſarum ſolemnia celebrari debent circa veſpertinas horas, vt habetur *cap. ſolent de conſecrat. diſt. 1.* Probatur tertiò, quia non eſt ratio, nec textus prohibens ieiuno (quando ſine ſcandalo poteſt) facere ſacrum circa nonam horam, & generalis Eccleſiæ conſuetudo contraria, quam iam ſuo tempore Gabriel agnouit, non videtur, cauſa Religionis introducta fuiſſe, ſed ob hominum fragilitatem non valentium tamdiù perferre ieiunium, quare non cenſeri debet obligationem induxiſſe, ſed fauorem, cui quilibet renunciare poſſit, & hanc ſententiam improbabilem non eſſe, dicit *Leſſius 3. par. qu. 83. num. 75.*

74 Secunda ſententia negat, licere poſt meridiem celebrare. Sic docent *Maior. Scotus, Ioannes Andreas Francolinus*, quos ſequitur *Fagundez precept. 1. lib. 3. cap. 17. Suarez tom. 3. diſput. 80. ſectio 4. Vazquez 3. part. diſp. 232. cap. 4 Coninch. quæſt. 83. num. 219. Henrsquez lib. 9. c. 24. num. 6. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 4. nu. 3. Filliuc. tract. 5. num. 113. Bonac. diſput. 4. quæſt. vltima punct. 9. num. 1. & 7. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 25. quæſtio. 2. cum alijs.* Probatur primò, quia licet nullus Canon expreſsè prohibeat celebrationem poſt meridiem, extat tamen generalis Eccleſiæ conſuetudo confirmata Rubric. Miſſalis, & per conſequens per Sum. Pontifices approbata. Conſuetudo vero vim legis habet, quando ſic approbatur, &, quamuis ex hominum infirmitate cæperit introduci, continet reuerentiam ſacrificij, cuius decentiæ congruit, vt ante prandium offeratur, ſic enim tàm miniſtrans, quàm audiens deuotius aſſiſtent; habet autem iam conſuetudo communionis, vt prandium vltra meridiem non differatur, & ideo meritò receptum fuit, vt etiam Sacra circiter meridiem finiantur.

75 Probatur ſecundò. Nam *Tridentinum ſeſs. 22. cap. de obſeruand. &c.* dum præſcribit, ne Miſſæ celebrentur, niſi debitis horis, planè per horas debitas intelligit eas, quas Miſſale præſignat, cum debea-

debeamus Miſſali conformari. Sic videtur intellexiſſe *Tridentini mentem Concilium Toletanum anni 1583. act. 3. c. 42.* dicens; *nullus ante auroram, aut poſt meridiem celebret.* Probatur tertiò, quia priuilegia conceſſa Regularibus ad celebrandum per horam poſt meridiē, ſatis indicant, id ſine priuilegio non licere, non enim Regulariter conceduntur ad ſedandos duntaxat ſcrupulos, ſed ad aliquid operandum vltra ius commune. Fruſtra quippè precibus impetratur, quod iure communi conceditur, *leg. 1. C. de theſaur. cap. ſi Papa, de priuileg. in ſex.*

76 Equidem abſolutè ſecunda ſententia præferri debet, quam hodie Miſſalis approbat, & communis ſenſus fidelium. Adhuc tamen *Azor. ſupradicit*, primam ſententiam non eſſe admodum improbabilem, & *Henriquez*, ſic eam refert eo *numero 6. littera Z.* vt approbare videatur.

Nec eſt omnino certum, conſuetudinem non celebrandi poſt meridiem receptam eſse cum obligatione graui; forſan enim ſicut ob humanam fragilitatem introducta fuit, ſic in eius leuamen conſeruatur, aliquali tamen liberalitate retenta, ita vt latiùs accipiatur meridies, quam aurora, nec ſolum liceat inchoare Miſsam in meridie, quamuis ferè tota dicatur poſt illum, ſed etiam aliquantò poſt meridiem inchoari poſſit. Ita *Cardinal. de Lugo diſput. 20. nu. 38. & 41. Diana part. 2. tractat. 14. reſolutio. 34. & part. 5. tract. 13. reſolut. 7. Auerſ. quæſt. 11. ſection. 15. §. Attamen.* Quanto verò tempore poſt meridiem liceat inchoare Miſsam, variant Doctores. Quidam aſſignant tertiam horæ partem. Quidam dimidiam horam. Alij tres quadrantes. Alij horam. Authores refert *Diana, & Auerſa ſupra*, qui ſubdit, attendendam eſse locorum conſuetudinem, & quidem apud pleroſque magnates celebrari ſolet hora ſecunda pomeridiana, videntibus Prælatis & tacentibus.

77 Epiſcopus poteſt ob iuſtam cauſam diſpēſare, ſicut in alijs Eccleſiaſticis præceptis; & ſine diſpenſatione poteſt celebrari poſt meridiem ad communicandum moribundum. *Bonacina limitat ad mediam horam. Vazquez ad tres horas. Melius Auerſa, §. Admittunt*, reijcit iſtam limitationem; & *Henriquez, Layman, Fagundez ſine limitatione loquuntur*: Vide ſupra dicta *numer. 68.* nam idem eſt de vtroque termino, quoad iſtam exceptionem. An autem Sacerdos debeat eſse ieiunus, vt *Fagundez, & Auerſa requirunt?* vide, quæ dixi *num. 48.* Similiter ob publicam cauſam, quoties in diebus feſtiuis Miſſa ſolemnis, aut concio finitur poſt meridiem, inchoari poſſunt Miſsæ priuatæ poſt illum, nam quamdiu durat officium Miſſæ ſolemnis, pro Miſſis priuatis idoneum tempus cenſetur. *Bonacina ſupra* cenſet, in hoc caſu non poſſe Miſſam priuatam inchoari poſt finitam ſolemnem ſine licentia Epiſcopi. Melius aſſerunt *Suarez, & Layman ſupra, & Manuel in Summa tomo primo capit. 248. numero ſecundo, & tomo primo Regularium quæſtio. 43. articulo ſecundo.* Si Miſſa ſolemnis, & concio non finiantur vſque ad vnam, vel duas horas poſt meridiem, licere poſtea Miſſam priuatam inchoare, præſertim, ſi pars aliqua populi nullam audierit, & planè ſic habet conſuetudo timoratorum etiam, & Regularium; nec Epiſcopi licentia requiritur, cum ipſa neceſſitas ſufficientem præbeat excuſationem.

Pariter ob Principis funus poſſe Miſſam inchoari longè poſt meridiem, cenſent *Layman, & Fagundez communiter* tamen, ſi dicenda ſit Miſſa, ſolet ante meridiem inchoari, quamuis finiatur longè poſt illum.

78 Ratione itineris Epiſcopos poſſe, ſicut per horam ante lucem, ſic etiam poſt meridiem celebrare, vel audire celebrantem, docet cum alijs *Fagundez Præcept. 1. lib. 3. cap. 17. num. 16.* De cæteris Sacerdotibus negat *num. 18.* quia nullibi conſtat, ipſos frui tali priuilegio, quod Epiſcoporum proprium eſt.

Digitized by Google

eſt. At ratione, vel itineris, vel ſimilis neceſſitatis omnibus Sacerdotibus licere per horam, poſt meridiem celebrare. Cenſent *Henriquez, Suar. Filliuc. Laym. Auerſa, Diana*, quia maior latitudo conceditur in hoc termino, quàm in matutino, vt diximus *ſup. n. 76.* Quod ſi Doctores ibi relati moraliter extendunt meridiem vſque ad primam horam pomeridianam etiam non vrgente neceſſitate, Simpliciter enim loquuntur *Auerſa, & Diana, & Philippus de Cruce trac. 10. §. 3. corollar. 2.* nihil mirum, Si ratione neceſſitatis extendatur: & quidem alij Doctores ad illam extenſionem exigunt cauſam aliquam, qua ſubindè poſita multò tutior erit celebratio per horam poſt meridiem.

79 Iuuant etiam priuilegia, & quidem Regularibus conceſſum eſt, vt vna hora poſt meridiem celebrare poſſint itineris, vel alterius impedimenti legitimi cauſa. Circa quod *Auerſa ſupra*, ſic ait: non propterea vbi conſuetudine ampliatus eſt terminus poſt meridiem, debet priuilegium ampliari per horam poſt totum terminum conſuetum; ſed ſeruanda ſunt verba priuilegij. Melius tamen *Suarez diſput. 80. ſectio. 4. Filliuc. tract. 5. num. 112. Bonac. diſp. 4 quæſt. vlt. punct. 9. num. 7. Cardin. de Lugo num. 32. & 33.* docent, priuilegium celebrandi per horam ante lucem, vel poſt meridiem intelligi (vt aliquid operetur) de hora, vel ante, vel poſt tempus illud, quo liceret iure communi celebrare. Quapropter quoties cauſa, vel neceſſitas, vel conſuetudo concedunt horam pomeridianam celebrationi, poterit Religioſus poſt ſecundam horam celebrare: Magis amplum priuilegium conceſſit *Eugenius IV. in Bulla II. Bullarij Regularium*, vt iuſta de cauſa, vel itineris, vel ſimili celebrent vſque ad nonam, quod expendunt *Auerſ. Diana. Cardinal. de Lugo ſupra.*

CAPVT VI.

De loco celebrationis.

1 SVppono primò, conuenientiſſimum eſse deſignare publica loca, in quibus ſingulariter colatur Deus, & populus cum Sacerdotibus conueniat ad Religionis opera præſtanda. Sic templa fuerunt cunctis nationibus veneranda. Sic Eccleſias, ſeù baſilicas habuerunt fideles ab Apoſtolorum tempore, quæ certis ritibus conſecrentur, aut benedicantur, & ad conciliandam reuerentiam locis Sacris, & ad excitandam hominum deuotionem, vt contra Nouatores latè probat *Vualdenſis tom. 2. tit. 17. & 18. & 22. Bellarmin. tom. 1. controuerſ. 7. lib. 3. de cultu Sanct. Suarez 3. par. tom. 3. diſputat. 81. ſection. 1. & 2.*

2 Suppono ſecundò, iure communi non licere celebrare Miſſam extra templum, ſeu locum ſacrum adhuc ſpecialiter deputatum. Sic enim decernunt iura *cap. 1. cap. Sicut cap. Nullus presbyter, & alijs de conſecrat. diſtinct. 1.* traduntque Doctores *in 4. diſtinc. 1; S. Thom. 3. part. quæſt 83. art. 3. & eius commentatores ibi, Syluester, Angelus, & alij Thomiſtæ verbo Miſſa*. Ratio præcepti fuit, quia ſic expedire viſum eſt, tum ad debitam huius ſacrificij reuerentiam, tum ad maiorem fidelium deuotionem. Et quamuis antiqua iura poſtulent templum conſecratum, vt conſtat ex capitibus relatis, iam vſus obtinuit, vt ſufficiat locus benedictus, vel per Epiſcopum ſigillatim ad diuinum cultum, & ſacrificium offerendum deſignatus, quod conſtat ex *Tridentino ſeſſ. 22.* decreto de obſeruandis, & euitandis in Miſſa, ſemper tamen requiritur, vt ſaltem Altare ſit conſecratum.

3 Et quidem in *ca. Miſſarum de conſecrat. diſtinct. 1.* committitur Epiſcopo deſignatio locorum ad celebrandum

per

per hæc verba. *Miſſarum ſolemnia non vbique, ſed in locis ab Epiſcopo conſecratis, vel vbi ipſe permiſerit, celebranda eſſe, cenſemus.* Vnde colligunt *Zerola part. 1. praxis Epiſcoporum, verbo Miſſa num. 1. Sylua tract. de benefic. par. 1. quæſt. 6. num. vltimo. Fagund. præcep. 1. lib. 3. c. 13. nu. 5.* ſufficere conſenſum Epiſcopi tacitum, ideſt quod Epiſcopus per ſe, vel per ſuos officiales ſciat, Eccleſiam, aut Capellam fundari, ac in illa celebrari Miſſam, & non repugnet, quia textus iſte ſolam Epiſcopi permiſſionem requirit.

4 Suppono tertiò, ab hoc iure communi quoſdam excipi caſus, quibus liceat extra locum ſacrum celebrare, ſcilicet ob neceſſitatem, quam excipiunt *cap. 1. & cap. Sicut non alij de conſecrat. diſtinct. 1.* vel ob facultatem à legitimo Superiore cōceſſam, quam diſcutiemus. Et quidem ob neceſſitatem olim Apoſtoli per domos priuatas frangebant panem. *Actor. 2.* & Pontifices tempore perſecutionis in domo priuata, vel in cryptis celebrabant, in ipſiſque carceribus ſacrificia peracta fuiſſe, refert *Baronius Anno 303. num. 39. Anno 377. fine Anno 404. num. 19.* Videatur *Laym. libr. 5. trac. 5. cap. 5. num. 3. Nunc in cap. concedimus de conſecr. diſtinc. 1.* duplex caſus aſſignatur; primus, quando templa diruta ſunt ab hoſtibus, vel qualicumque modo; poſſunt interim Miſſæ in Capellis cum tabula conſecrata celebrari, donec templa reſtaurentur. Conſonant *Coninc. q. 83. n. 224 & Layman ſupra.*

5 Secundus caſus eſt, quoties in itinere poſitis Eccleſia defuerit, tunc enim ſubdio, vel in tentorijs, ſi tabula conſecrata, cœteraque Sacra miniſteria ſacro peragendo neceſſaria non deſint, Miſſarum ſolemnia celebrari cōced.tur. *Suar. ſupra ſect. 3. Filliuc. num. 14. Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 48.* colligunt indè, celebrari poſſe, tàm in Caſtris pro militibus, quàm in littore pro nautis intra triremes exiſtentibus, vel pro multitudine nauigantium in alijs nauibus, vt die feſto Miſsam audiant. *Suarez,* pro itinerantib usrequirit, vt in multis diebus itineris non occurrat locus aptus ad celebrandum. *Coninch. & Cardinal. de Lugo poſtulant*, vt alias diù debeant Miſſa carere, non tamen aſſignant, quantum temporis exigatur, vt ratione, vel itineris, vel ſimilis occaſionis poſſimus celebrare ſubdio, vel extra locum ſacrum. *Auerſa quæſt. 11. ſect. 14. §. tertiò tamen* docet, ſufficere neceſſitatem audiendi Miſſam in die feſto. *Sà verbo Miſſa n. 20.* Sic ait, *licet in neceſſitate extra Eccleſiā celebrare ſine Epiſcopi licentia, vt, ſi quis ſit in itinere, vel Eccleſia populum non capiat. Nec id prohibetur per Tridentin.* Ego cenſeo, ſaltem ſingulis feſtis licere cum *Auerſa,* nec video, quomodo poſſit oppoſitum, vel ex textu, vel vrgenti ratione probari.

6 Ad neceſſitatem etiam pertinet, quoties in magno populi Conuentu, quem Eccleſia non capit, ad fores Eccleſiæ, vel etiam ſubdio decenti tamen loco celebrari ſolet. *Henriquez lib. nono cap. 27. num. 2. Suarez, Coninch, Fagund. Auerſ. Cardinal. de Lugo licentiam Epiſcopi requirunt*, quando patet facilis aditus ad ipſum, vel ad eius Vicarium in his caſibus. Alii licentiæ non meminerunt *Sà ſupra. Nauarrus cap. 25. num. 82. Vazquez 3. part. diſput. 233. cap. 1.* & alii dicunt, expreſsè licentiam Epiſcopi non requiri, quaſi ſola neceſſitas in his caſibus ſufficiat. Quare talis licentia mihi videtur non ex obligatione, ſed ex ſola decentia poſtulari; tutius tamen erit, illam petere, quando facilè poteſt obtineri.

CAP. VI. QVÆST. I.

An liceat in mari, vel in flunio celebrare?

7 COmmunis antiquorum ſententia negat: quam etiam non pauci Recentiores amplectuntur. Tenent illam *S. Antoninus par. 3. tit. 13. cap. 6. §. 4. Syluester, Angelus, Armilla, Paludanus, Sotus, Turrecremata,* quos ſequitur *Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 3. Tauienna,*

Na-

Nauarrus, Tannerus, Prepoſitus, Lezana Molfeſius, Homobonus, Pitigianus, Chamerota, Ledeſma, Fauſtus, & alij quos refert *Diana par.5. tract.3. reſol.40. Suarez tom.3. diſputat.81. ſectio.3. Azor tomo 1. lib.10. cap.26. quæſt.6. fin. Vazquez 3. par. diſput.232. num.5. Filliuc. tract.5. numero 116. Reginald. lib.29. num.168. Bonac. diſputat.4. quæſt. vltima punct.9. numer.11. Coninch. quæſt.83. num.228.* Dicens, per nullum inferiorem Papę propter quamlibet neceſſitatem poſſe cuipiam concedi facultatem celebrandi, vel in mari, vel in flumine, nec per cōceſſa hactenus priuilegia hoc vlli licere.

8 Probatur primò, quia licet non inueniatur præceptum ſcriptum, quod prohibeat talem celebrationem; Conſuetudine tamen longi temporis introductum eſt. Confirmatur, quia *Nauarrus de oratione Miſcell.90.* citat *Rituale quoddam approbatum a Leone X. in cuius 1. parte tract.4. c.35.* dicitur, in loco fluctuanti, vt in mari, & fluminibus celebrare non licet alicui.

Probatur ſecundò, nam huius ſacrificij reuerentia poſtulat ſummam cautelam ad euitandum periculum fundendi ſanguinis, quod tamen in aquæ motione tam facili, tamque frequenti vitari vix poteſt.

Probatur tertiò, quia Miſſa celebrari debet in Eccleſia conſecrata, vel benedicta, ſed in nauigio, vel triremi non datur locus ſacer, nec deſignari poteſt locus honeſtus, in quo decenter celebrari poſſit. Numquam ergo licet, in mari, vel in flumine, vel in lacu celebrare.

9 Affirmant non ignobiles Doctores, *Maior in 4. diſt.13. quæſt.4.* docet, vbi caueretur periculum effundendi ſanguinē, licere facere ſacrum in mari; *Sa verbo Miſſa num.19.* Sic ait. Super mare, vel fluuium, ſi timetur ſanguinis effuſio, celebrare non licet, ſi non timetur, putarim licere. Addit ibi correcta, ſed ſtandum erit conſuetudini receptæ. *Durantus in Rationali lib.4. cap.1. n.21.* inquit. Poteſt eſſe neceſſitas, vt Miſſa dicatur in Mari. *Scortia lib.2. de Euchariſtia ca.13.* docet nunc in praxim eſſe deductum à Luſitanis, vt ceſſante periculo, Miſſam in mari celebrent. Conſonant *Layman libro 5. trac.5. cap.5. num.6. Granado 3. part. contron.6. tract.14 diſput.13. num.2. Gaſpar Hurtado de Miſſa diſputat.4. difficult.5. Fagundez. Precep.1. lib.3. cap.10. Diana part.5. tractat.3. reſolut. 40. Cardinal. de Lugo de Euchariſtia diſputat.20. ſectio.3. Auerſa quæſt.11. ſect.14. initio,* & paucis retrò annis conſulti multi Doctores in celebrioribus Hiſpaniæ Academijs huic ſententiæ ſubſcripſerunt, & cum illis *Pater Franciſcus Suarez*, vt teſtatur *Cardinal. de Lugo ſupra*, & ego pariter libenter ſubſcribo.

10 Probatur primò. Nam olim in mari celebrari conſueuit. Sic *Sanctum Vualfranum in mari celebraſſe*, narrāt *Surius tom.2. die 20. Martij, & Baronius tom.8. ann.700.* Similiter Maximianum, & eius Socios, cum ex Græcia Romam nauigarent, nimia tempeſtate deprehenſos, corpus, & ſanguinem Redemptoris accepiſſe, mirabiliterque ſeruatos, refert *S. Gregorius lib.3. dialog. c.36.* vix autem poſſet haberi ſanguis, niſi fuiſſet in naui celebratum. Fuit etiam olim vſus deferendi Sacram Euchariſtiam in nauibus, vt teſtantur *S. Ambroſ. Oratione de obitu fratris Satyri. Metaphraſtes in vita S. Theoctiſtis. Baronius tom.1. anno 57. & tom.5. anno 401.* Non fit autem credibile, non renouari Euchariſtiam in longa nauigatione.

11 Probatur ſecundò. Quia celebrare Miſſam in mari non eſt contra ius naturale, vel diuinum; quod ſolum exigit debitam reuerentiam in celebratione. Poteſt autem in nauibus celebrari ſatis reuerenter, & decenter, vt experientia teſtatur. Ergo non eſt, cur ex hac parte non liceat. Nec eſt cōtra ius humanum, cum nullum reperiatur prohibens talem celebrationem. Nam illud *Rituale relatum à Nauarro, non conſtat approbatum à Leone X. fuiſſe*, ſed ad ſummum cum licentia prodijt ferens doctrinam tunc magis communem, & receptam, vt expendit *Card. de Lugo ſup. n.82.*

12 Pro-

Digitized by Google

12 Probatur 3.Nam iuxta communem ſenſum DD.in caſu neceſſitatis celebrari poteſt extra locum ſacrum cum Epiſcopi licentia,vel ſine illa,vt vidimus *nu.* 5.& 6. dum debita reuerẽtia ſeruari poſſit, ſed in hoc caſu concurrũt neceſſitas, & reuerentia debita,nam in magnis nauib. plurimi ſunt homines, qui per multos dies Miſſæ ſacrificio priuari coguntur,ſi non celebretur in mari, priuarentur etiam Euchariſtię communione diũ, & morientes decederent ſine viatico, nec impleri poſſent pręcepta ſacrum audiendi, vel communionem recipiendi tempore debito. Reuerentia verò tanta ſeruari poteſt, & maior, quam in itinere terreſtri, ſuppetit quippè communiter locus aptus,& decenter ornatus: & dum à peritis naucleris non præuidetur tempeſtas, numquam ita ſubitò fuerit, vt non prius Miſſa finiri queat; ſi verò præuideatur, moneatur Sacerdos,ne Miſſam inchoet.

Adeſſe quoque ſolet alter Sacerdos, qui poſt conſecrationem Calicem manuteneat,ne cadat, aut moueatur, quo periculum effuſionis, aut irreuerentiæ prorſus caueatur;vſus etiam,experientiaque multorum iam annorum oſtendit, nullum ſubeſſe tali celebrationi periculum ex eis,quæ timebantur,ſed maxima quidem indè commoda prouenire.

13 *Coninch ſupra putat*, ſolum Papam concedere poſſe licentiam ad celebrandum in mari. *Auerſa* requirit licentiam Summorum Pontificum,vel ſaltem Epiſcoporum. *Fagundez* teſtatur, præceſſiſſe licentiam *Clementis Octaui,& Pauli Quinti*. Addit *Granado Cyrinenſem Epiſcopum vidiſſe breue Summi Pontificis*, in quo declarabat, poſſe ſine ſcrupulo Miſſam in mari celebrari. *Nuncius etiam, ſeu Collector Romani Pontificis in Luſitania dedit Indiæ Proregi facultatem; vt coram ſe faceret in mari celebrari*. Veriſimileque fit, alios Epiſcopos tàm Luſitanis, quàm Caſtellanis eandem licentiam conceſſiſſe, nec ſine ſufficienti facultate talem vſum cæpiſſe. Rogatus vero Summus Pontifex, vt eandem facultatem concedere pro triremibus, illam negauit, & meritò,quia nec triremes ita ſunt aptæ, ſicut grandiores naues, nec ita indigent, cum frequenter accedant ad terram, vbi poſſint audire Miſſam, vt notat *Cardin.de Lugo num.*89.

P.Lugo de Sacramentis.

14 *Diana* videtur licentiam iſtam ad dies feſtos limitare; cæteri loquuntur abſolutè, praxis etiam dies profeſtos comprehendit. Et ego ſæpiſſimè in Occidentalium Indiarum nauigatione feci ſacrum in naui diebus profeſtis, & in eadem naui ſingulis diebus tres, aut quatuor Miſſæ dicebantur. Congruentia poteſt eſſe, vt, & ipſi Sacerdotes dum nauigant, & quotidie celebrant, debitam conſcientiæ puritatem retineant,& Laici vitent otium ex parte multorum ibi peccatorum radicem, à quibus non parum diuertere poteſt frequens auditio Miſſæ, cum deuotione debita tali cultui diuini Numinis.

15 Ad primum argumentum primæ ſententiæ reſpondetur, illam conſuetudinem potius inductam fuiſſe, vel ex tepiditate fidelium, qui non ita ſolliciti fuerint de maximis fructibus huius ſacrificii, & Sacramenti; vel etiam quia non erant in vſu nauigationes tàm longæ, tàm diuturnæ, ſicut poſt Indicas expeditiones vſurpantur. Nec ita longè diſcedebant à terra, vt non poſſent ad illam accedere frequenter, & in littore celebrare. Ad confirmationem conſtat ex dictis *num.* 11. quàm parum probet illud Rituale.

16 Ad ſecundum vidimus iam *numer.* 12.quam facilè periculum effuſionis vitetur. Ideò pro noſtra ſententia retulimus *numero nono Patrem Sa, Maiorem, & Durantum*, quia docuerunt, licere celebrationem in mari, ſi præcaueatur effuſionis periculum, quod iam experimur regulariter præcaueri: Nec ego vidi, nec audiui vnquam in tot Miſſis, per hos triginta, & plures annos ſuper mare dictis, effuſum fuiſſe Calicem conſecratum.

Quare ferè DD.omnes primę ſententię

cum illam probent ſolo metu talis effuſionis præcipuè, cognita ceſſatione talis periculi, noſtram ſententiam amplectentur, vt fecit *Pater Suarez iuxta ſuperius dicta num. 9.*

17 Ad tertium reſpondetur ex cap. *Concedimus de conſecrat. diſtinct.* 1. poſſe Miſſam extra locum Sacrum in itinere celebrari ratione neceſſitatis; nec vlla ferè maior reperietur, quam in nauigatione. Quam autem decens locus in magnis nauibus celebrandis Miſſis aptetur, iam ſatis experientia docuit, & multorum atteſtatione, confirmat *Cardinal. de Lugo numer* 87. Addunt *Granado, & Diana*, licere Sacram Euchariſtiam in nauigijs deſſerri, ſi ſuppetat locus decẽs, & ſeparatus, & quidem olim deferebatur, hodie tamen non eſt in vſu.

CAP. VI. QVÆST. II.

An extra locum ſacrum celebrare ſine cauſa ſit mortale peccatum?

18 Sotus *in quarto diſtinctio. 13. quæſtio. 2. artic.* 3. ſic ait. Vbi nullus ſit contemptus, vel ſcandalum, vix arbitror poſſe contingere mortale peccatum per celebrationem extra Eccleſiam. Sequitur *Sa, etiam in editione correcta verbo Miſſa num.* 20. Ratio poteſt eſſe, quia dum habeatur Altare conſecratum, & debita reuerentia ſeruetur, ſicut quælibet honeſta neceſſitas excuſat ſic celebrantem ab omni peccato: Sic etiam deuotio ſaltem excuſabit a mortali, iuraque videntur cum hac moderatione recepta.

19 Communis ſententia docet, eſſe mortale peccatum. Ita *Gabriel, Alenſis, Vualdenſis, Bellarminus*, quos ſequitur *Henriqu. lib. 9. cap. 27. num.* 1. *Villalobos, Homobonus, Syluius, Ellitucius,* quos ſequitur *Diana part. 2. tr. 14. reſol. 34. Suar. tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. Vaz qu. 3. part. diſp. 232. nu. 8. Azor tom. 1. lib. 10. ca. 25. qu. 8. Fagund. Præcept. 1. lib. 3. cap. 13. Manuel tom. 1. Regular. qu. 43. art. 4. Laym. lib. 5. cap. 5. n. 2. Coninch q. 83. num. 223. Bonac. cum alijs diſp. 4. quæſt. vlt. punct. 9. num. 9.* Probatur, quia iura ſimpliciter prohibent talem celebrationem, & loquuntur tamquam de re graui, vereque materia ſecundum ſe grauis eſt, concernens reuerentiam tanto ſacrificio debitam. Ideo in *cap. Nullus de conſecrat. diſtin.* 1. prohibetur ſub comminatione depoſitionis, quæ pœna, cum grauis ſit, ſupponit vtique grauem culpam. Confirmatur, nam alias non eſſet mortale peccatum auctoritate propria, vel in oratorio priuato, vel in loco profano celebrare non ex contemptu, ſed ex deuotione, non cum ſcandalo, ſed ſecretò. Conſequens autem eſt abſurdum, & contra communem ſenſum totius Eccleſiæ. Nõ ergo requiritur ſcandalum, vel contemptus, vt hoc peccatum ſit graue; ſed ſufficit volũtaria tranſgreſſio præcepti grauis circa materiam grauem.

20 Fateor, hanc ſecundam ſententiã eſſe cõmunem, & tutam, & veram, & omninò tenendam in praxi. Quod autem quidam oppoſitam notare velint, & nimis liberam, abſurdáue compellent, non omninò probo, cum habeat pro ſe præter *Sot., & Sa viros planè doctos, & pios;* Magiſtrum etiam Sac. Palatij cum aliis DD. quorum opera correctus *Sa* retinuit adhuc illam ſententiam, quam etiã *Azor* indicat probabilem, dum hanc ſecundam ſolum vocat probabiliorem. Plures item huius ſecundæ partis Auctores nullam notam inurunt primæ. Sanè, ſicut rigor antiquorum Canonum moderatus fuit quoad tẽplorum conſecrationem, vt iam ſufficiat templi benedictio, vel ſola deputatio Prælati; Sic etiam videtur conſuetudine temperari, quatenus non requiratur ſumma neceſſitas, ſicut olim requirebatur *in cap. Sicut non alij de conſec. diſt.* 1. ſed honeſta commoditas ſufficiat ad celebrandum extra locum ſacrũ, dum autem commoditas honeſtatur deuotione particulari frequenter celebrandi, vel audiẽdi ſacrum, quod aliter raro fieret, prima ſententia putat, excuſari mortale peccatum, quod ſecunda ſententia probabilior negat.

21 Ad-

21 Addunt *Syluest. Miſſa 1. n. 5. Angelus ver. Miſſa n. 39. Henriqu. & Fagund. ſupr.* eos, qui celebrant, vel celebrare faciunt extra locum ſacrum illicitè, interdictos eſſe ipſo facto ab ingreſſu Eccleſiæ. Probant ex *cap. Epiſcoporum de Priuileg. in ſexto*. Verum illa pœna ibi tantum imponitur ijs, qui ſine priuilegio, vel legitima cauſa celebrant, aut celebrare faciunt in loco interdicto. Quare dicendum eſt, de facto nullam cenſuram per huiuſmodi peccatum incurri; quia nulla eſt in Iure ſatis expreſſa. Sic notant *Suar. Coninch, & Manuel ſupra*.

CAP. VI. QVÆST. III.

Quid poſſit Epiſcopus circa locum celebrationis?

22 SVppono, Epiſcopis iter facientibus ſpeciali concedi *cap. fin. de priuileg.* vt ſuper altari portatili celebrare poſſint, vel aſſiſtere ſic celebranti, non ſolum in caſu neceſſitatis, vt cœteri poſſunt, ſed ob ſolam maiorem commoditatem, ac deuotionem. Ita *Suar. 3. part. diſp. 81. ſectio. 1. Coninch qu. 83. num. 224. Laym. lib. 5. tract. 5. ca. 5. num. 3. Limitat Sà verbo Epiſcopus nu. 24.* inquiens, Epiſcopus poteſt dicere vbique Miſſam in ſua Diæceſi cum Altari portatili, & extra cum licentia Epiſcopi loci, vbi receptum eſt *Concilium Trident*. Cœterum Epiſcopum poſſe portare ſecum Altare viaticum, & in itinere, non ſolum in ſua, ſed etiam in aliena Diæceſi Miſſam celebrare, vel celebrari facere, Docent *Hugolin. de poteſtate Epiſcopi lib. 1. ca. 2. §. 2. nu. 4. Maurit. Alzedo in praxi Epiſcopi part. 2. ca. 13. num. 6. Venerus in examine lib. 4. c. 17. n. 14. Gauantus in Enchirid. verb. Epiſcopus nu. 8. & 9. Diana par. 4. tr. 4. reſol. 15.* Nam hoc non eſt exercitium iuriſdictionis contentioſæ, ſed cuiuſdam priuilegij perſonalis, quod vbiq; licitum eſt. Nec iſtam facultatem Epiſcopis auferri per Tridentinum cenſent *Vazquez 3. part. diſputat. 233. num. 1. Fagundez præcep. 1. lib. 3. cap. 13. numer. 19. Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 49.*

23 Petes primò, an Epiſcopus in ſuo Palatio poſſit Oratorium erigere? Conueniunt Doctores intra ſuam Diæceſim poſſe, tum *ex cap. fin. de priuileg. in ſexto*, tum ex recepta praxi. Rectè quippè notat *Cardinal. de Lugo cum alijs ſupra numer. 50.* Palatium Epiſcopi non reputari domum priuatam, ac proindè non eſſe ſublatam Epiſcopis facultatem habendi Oratorium ad diuina deputatum, in quo celebrare poſſint, ſicut ante Tridentin. in ſuis domibus. Conſonat *Auerſa quaeſt. 11. ſectio. 14. §. Quintò poterant*.

24 Limitant hoc *Nauarrus conſil. 5. & 16. de priuileg. & Beia part. 4. caſu 33.* ad propriam Diæceſim, ita vt in aliena, ſi non ſit Epiſcopus per modum tranſitus, & itineris, ſed diu permanens, nequeat extra locum ſacrum celebrare, quia ceſſat ratio priuilegii, præcipuè, ſi Epiſcopus loci prohibuerit, ne quis in ſua Diæceſi celebret extra loca ſacra. Melius tamen *Portel in reſponſ. regul. part. 5. caſu 20. num. 7. & Diana part. 4. tractat. 4. reſolutio. 15.* docent, etiam in aliena Diœceſi poſſe celebrare intra Palatium ſuũ. Nam illud *ca. fin.* præcipuè concedit Epiſcopis iſtud priuilegium pro tempore, quo abſunt à ſuis Eccleſijs. Ergo palam extenditur ad tempus, quo commorantur in alienis Diæceſibus. Confirmatur argumento ſupra facto. Quoniam Epiſcopum celebrare Miſſam in Oratorio domeſtico, non eſt exercere iuriſdictionem contentioſam, vt patet: ſed fauorabilem iuris conceſſionem, cuius exercitium aliena Diœceſis non vetat, vt docet *Sanchez de matrimon. lib. 3. diſputat. 19. n. 7.* Excipit *Gauantus ſupra Romam*, vbi non conceditur Epiſcopis Oratorium domeſticum.

25 Adhuc *Portel, & Diana ſupra* ſubdunt, in Oratorio Palatij Epiſcopalis poſſe quemlibet Sacerdotem celebrare, dum adſit Epiſcopus, dum verò, dum abeſt; nam iſtud priuilegium non eſt reale, ideſt illi loco conceſſum; ſed eſt perſonale conceſſum, ſcilicet Epiſcopi perſonę, cum celebrat, vel cum ibidem audit

ſacrum; Verumtamen oppoſitum docet *Cardinal. Brancatiu.*, quem refert, & approbat ipſe *Diana part. 6. tractat. 8. reſolutio. 40.*

Probatur primò, quia non ſolum Cardinales, & Epiſcopi, ſed quicumque gratiam obtinens a Summo Pontifice, vt in Sacello, domeſtico celebrare poſſit, vel facere celebrari, poſſunt facere celebrari pro ſua familia, quamuis ipſi non adſint in Sacello, imò nec in Vrbe, dũ pars familiæ manet in domo, & hæc non locatur alteri, ſic enim priuilegium extenditur ex intentione rationabili cõcedentis prudenter præſumpta. Probatur ſecundò, quia ſic vſus interpretatur, priuilegium eſſe commune Domino, & familiaribus, & hoc admittunt confeſſarij docti, atque timorati, regulariterque videmus, in Capellis Cardinaliũ, & Epiſcoporum celebrari ſæpè, quamuis ipſi non interſint; imò plures Epiſcopi habent in ſuis Palatijs duas Capellas, in vna celebrant ipſi ſolum, in altera Capellani. Quare cenſeo, priuilegium iſtud eſſe miſtum, perſonale ſcilicet, & locale, ac per conſequens competere perſonæ, quamuis abſit à loco, & competere loco, quamuis non aſſiſtat perſona. Vide *Valerum de differ. vtriuſq. fori verb. Miſſa differ. 2.*

26 Petes ſecundò. An Epiſcopus poſſit concedere facultatem ſuis ſubditis ad celebrandum extra locum ſacrum? Equidem antiquo iure poterat ex cap. *Clericos*, cap. *Miſſarum*, cap. *Hic ergo de Conſecratio. diſtinctio. 1.* vt notant *Nauarrus cap. 25. numero 82. Suarez tom. 3. diſputatio. 81. ſectio. 3. Fagund. Præcept. 1. lib. 3. cap. 13.* Nec requirebatur neceſſitas, ſed ſufficiebat mera gratia, & abſoluta poteſtas Epiſcopi. At *Tridentinum ſeſſio. 22.* decreto de obſeruandis abſtulit Epiſcopis facultatem concedendi licentiam ad celebrandum extra Eccleſiam, vel Oratoria dedicata tantum ad diuinum cultum, vt docent *Suarez, & Fagund. ſupra. Coninch. quæſt. 83. num. 225. Azor tomo primo lib. 10. capit. 26. quæſtio. 3. Layman lib. 5. tractat. 5. cap. 5. num. 4.* Sic etiam declarant Cardinales.

27 Non tamen abſtulit Tridentinum Epiſcopis poteſtatem dandi licentiam, vt in caſu neceſſitatis extra locum Sacrum, vel etiam ſpecialiter dedicatum cultui diuino celebretur ſemel, aut iterum: Sicut enim in alijs huiuſmodi legibus, poterit in iſta iuſtis de cauſis diſpenſare pro caſu particulari. Quippè Tridentinum ibi ſolum intendit, abuſus celebrationis tollere, talis autem diſpenſatio cum rationabili cauſa non debet inter abuſus recenſeri. Quare non obſtat Tridentin., quin poſſit Epiſcopus concedere prædictam facultatem non ſolum in caſibus ſuprapoſitis *num. 5. & 6.* ſed etiam, quando perſona præſertim nobilis ratione ſenectutis, vel infirmitatis diù non communicauit, vel Miſſam audiuit, vel ob ſimile impedimentum Eccleſiam adire nequit, vt aliquando Miſſam audiat, & Euchariſtiam recipiat. Ita *Suarez, Fagundez, Coninch. Layman ſupra. Vazquez 3. part. diſputat. 233. cap. 1. Manuel in Summ. tom. 4. cap. 51. concluſ. 7. Bonac. de Sacram. diſput. 4. quæſt. vltim. punct. 9. nu. 11. Reginald. libr. 29. num. 176. Cardin. de Lugo de Euchar. diſp. 20. num. 49. Auerſa qu. 11. de Miſſ. ſectio. 14 §. Multominus.* Quorum aliqui hoc confirmant ex vſu.

28 Nec abſtulit Tridentinum Epiſcopis poteſtatem ad concedendam licentiam celebrandi Miſſam in Oratorijs etiam priuatis diuino cultui dumtaxat dedicatis, vt ex verbis Concilij colligunt citati Doctores. Addunt *Suarez, & Fagundez, per Tridentinum non tolli*, quin poſſint Epiſcopi talem licentiam concedere ſubditis, etiam ſine cauſa, nimirum ex mera gratia, & abſoluta poteſtate, ſicut poterant ante Concilium, nam quoad huiuſmodi loca, vel Oratoria diuino tantum cultui deſtinata, non fuit Epiſcoporum poteſtas immutata, vel imminuta. Fauentque nonnullæ declarationes Cardinalium.

29 Verum Paulus V. die decima Martij an. 1615. abſtulit Epiſcopis, & Apoſtolicæ Sedi reſeruauit poteſtatem concedendi

domi-

domibus priuatis Oratoria etiam dumtaxat dedicata celebrationi Miſſæ per Epiſtolam iuſſu Pontificis ſcriptam ad omnes Epiſcopos à *Cardinali Lancilotto*, quam referunt *Fagund. ſupra. Scortia de Miſſa cap. 13. num. 3. Gauantus in Rubrica Miſſal. part. 1. tit. 20. Cardinal. de Lugo, & Auerſa*, & ſic in praxi receptum eſt. Atnotat *Auerſa* §. *Quintò poterant*, adhuc non tolli poteſtatem Epiſcopis concedendi quælibet oratoria publica, quamuis priuatis ſecularium ædibus adiuncta, dum ſcilicet habeant egreſſum patentem in publicam viam.

Notat etiam *Fagund.* nec Epiſcopis tolli poteſtatem dandi licentiam, vt in caſu particularis neceſſitatis ſemel, aut iterum in domo priuata, vel etiam alibi celebretur. Quia nec Concilia, nec Pontifices vmquam volunt, in eiuſmodi prohibitionibus comprehendere caſum magnæ neceſſitatis, vt ſentiunt *communiter Doctores, quos ibi refert.* Cum enim tales caſus frequenter occurrant in talibus circumſtantiis, vt recurri non poſſit ad Sedem Apoſtolicam, neceſſaria moraliter eſt Epiſcopis talis diſpenſandi facultas præſertim in regionibus ab Vrbe remorioribus. Vnde probabile fit etiam poſt Epiſtolam Pauli Quinti manere in Epiſcopis poteſtatem, quam diximus *ſupra num.* 27. in illis poſt Tridentinum manſiſſe.

CAP. VI. QVÆST. IV.

An priuilegia Regularium quoad hoc reuocata ſint.

30 SVppono Pontificem *cap. in his de priuileg.* aſſerere, ſe conceſſiſſe Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, vt, vbicumque fuerint, ſine Parochialis iuris præiudicio cum Altari viatico celebrare valeant, nec ad hoc requiri conſenſum Epiſcoporum. *Sixtus Quartus, & Alexander Sextus, & Innocentius Quartus, & alij Pontifices pleraque ſimilia Regularibus conceſſerunt*, vt referunt *Manuel tom. 1. Regular. quæſtio. 43. art. 4. P. Lugo de Sacramentis. Ioannes de la Cruz in Epitome lib. 2. cap. 5. dub. 6. & Hieronymus Rodriguez, reſol. 9. num. 4. citans Bullas in margine.*

31 Hæc omnia priuilegia derogata fuiſſe per illud decretum *Tridentini ſeſſ. 22. cap. de obſeruandis, &c.* Cenſent *Nauarrus cap. 25. num. 82. Durantus lib. 2. de Ritibus cap. 6. num. 8. Azor tom. primo libro 10. cap. 26. qu. 7. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſectio. 3. Coninch. quæſtio. 83. num. 226. Layman libro quinto tractat. 5. cap. quinto num. 5. Fagundez Præcept. 1. lib. tertio ca. 13. num. 16.* Quia *Tridentinum* in fine decreti ſubdit. *Non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs, & exemptionibus.* Et licet *Pius Quintus viuæ vocis oraculo prædicta priuilegia confirmauerit pro foro interno, quamuis eſſent Tridentino contraria.* Poſtea *Gregorius XIII. præfata priuilegia reuocauit, quatenus Tridentino repugnant*, vt notant *Petrus de Ledeſma tom. 1. Summ. tract. de Euchariſt. cap. 20. concluſ. 2. dub. 4. & Miranda tom. 1. quæſt. 40. art. 9.*

32 Nihilominus talia priuilegia non eſſe reuocata per Tridentinum, quamdiu Epiſcopus non contradicit, aſſerunt *Manuel tom. 1. Regular. quæſt. 28. artic. 3. & quæſt. 43. art. 5. Hieronym. Rodriqu. reſolut. 9. n. 4. Præpoſitus 3. part. quæſtio. 83. art. 3. num. 151. Portel. in dubijs Regular. verbo Altare num. 1. Auerſa quæſtio. 11. ſect. 14. §. Quartò videbitur. Diana par. 3. tractat. 2. Reſol. 80. & part. 4. tract. 4. Reſol. 106.* Probabile dicit *Cardin. de Lugo diſp. 20. nu. 51.* Probatur, quia Tridentinum dumtaxat iniungit Ordinarijs, vt non obſtantib. prædictis priuilegijs compellant Religioſos in externo foro, ne talibus facultatibus vtantur. Ergo dum ordinarius id non impedit, poſſunt ſine ſcrupulo Regulares, vti prædictis priuilegiis. Confirmatur, quia ſaltem priuilegium contentum in *cap. In his de priuileg.* cum ſit inſertum iuri, non cenſetur derogari, niſi fiat expreſſa ipſius mentio, vt notat *Sotus in 4. diſtinct. 13. quæſtio. 2. artic. 3. & Manuel ſupra cum communi Doctorum.* Vnde probabilis maneat vtraque pars.

33 Certùm tamen eſt, poſt *Tridentinum* conceſſiſſe *Gregorium XIII.* Societati noſtrę, vt domibus noſtris,oratorioque priuato per Prouincialem approbato Miſſæ dici poſſint ſine alia Epiſcopi approbatione. Sic habetur in noſtro cōpendio,verb. *Oratoria*.Rectequè notant *Suarez.Laym. & Mann.ſupra. Fagund. num.17.Diana part.6.tractat.8.Reſol.40.* hoc priuilegium eſſe locale, ac ſubindè Sacerdotes omnes in his Oratorijs licitè celebrare. Rurſus idē *Gregorius XIII.* noſtræ Societati Ieſu conceſſit, vt non obſtāte deciſione Tridentini poſſint noſtri Presbyteris qui mittuntur à Superioribus admiſſiones, vbiq; celebrare cum Altari viatico. Sic habetur in noſtro Compendio, verbo *Altare*. notantque *Suarez.Fagund.& Layman.ſuprà* priuilegium iſtud eſſe perſonale: qua propter cæteri Sacerdotes, quamuis ſint itineris ſocij,non poterunt illo vti. Notant etiam *Fagund.ſupra,& Vazquez 3.part. diſp.233.num.7.* his priuilegijs vti poſſe cæteros Regulares, quibus poſt Tridentinum priuilegiorum cōmunicatio conceſſa ſit. Additque *Coninch.quæſt.83.nu. 226.* plurimis poſt *Tridētinum* conceſſa fuiſſe per Pontifices eiuſmodi priuilegia.

34 Cum aliquis Sacerdos ob homicidium irregularis impetrat diſpenſationem irregularitatis, ſolet apponi clauſula,quod celebrare nequeat in loco commiſſi delicti, qui locus, ſi fuerit Vrbs aliqua,non poterit ſic prohibitus intra muros Ciuitatis celebrare, benè tamen in ſuburbijs. Etenim licet in materia fauorabili,nomine ciuitatis comprendantur ſuburbia, in materia odioſa non comprehenduntur, niſi in caſu interdicti propter *cap. Ciuitas de ſentent. excommunication. in Sexto*, vt notant *Ancharanus, & Valenzuela ibi. Megalius part. 1. lib.10.13. numer.21. Diana part.4. tract.4. Reſolut.123.*

CAP. VI. QVÆST. V.

Quomodo concedat Pontifex ſecularibus Oratoria domeſtica?

35 QVando ſeculares impetrant Breue Pontificium ad celebrandum in Oratorio domeſtico, ſeruare debent conditiones, & clauſulas appoſita in ipſo Breui, quia ſub his determinatur conceſſio Pontificis. At nota primò, quamuis in Breui dicatur, vt Petrus v.g. poſſit ad Miſſę celebrationem habere Oratorium in domo ſuę habitationis in tali loco,vel oppido ſita,& de facto ſit ibi coaptatum oratorium,& ab Epiſcopo conſtitutum, & approbatum; nihilominus ſi Petrus mutet domum habitationis, vel etiam Ciuitatem;poſſe rurſus in hac alia domo conſtituere ſuum Oratorium, quod viſitatum, & approbatum ab Epiſcopo celebrationi deſeruiat. Nam illa conceſſio fuit perſonalis, non localis, & per conſequens ſequitur perſona, vbicunque ſit. Ita *Nouarius in Summ.Bullar.tit.de Oratorijs priuatis,num.6. Megalius to.2.reſ.67.Dian. p.4.tr.4.reſ.208.*

36 Dices. Reſcriptum Pontificis concedit expreſſis verbis, vt celebrari poſſit in domo, quam Petrus habitat Hiſpali v.g. non ergo celebrari poterit in domo,quā habitat poſtea Cordubæ;nam alias prędicta verba nihil operarentur contra deciſionem, *textus in cap.commiſſa,§. Porrò de Elect. in ſexto*. Reſpondetur illa verba reſcripti non eſſe poſita diſpoſitiuè,ſed demonſtratiuè:& verba,quæ tantum cauſa demonſtrationis apponuntur,nihil operantur, cum ſolum demonſtrent habitationem, vt aduertunt *Grauetta conſ.86. numer.11. & Diana ſupra,* qui ſubdit,in dubio,verba capienda fore demonſtratiuè, non autem taxatiuè,vel limitatiuè,vt Rota declarauit ex doctrina grauium Doctorum in vrbe *Squillacenſi 4. Maij 1616.*

37 Nota ſecundò. Quamuis in Breui concedatur Petro facultas, vt in Oratorio domeſtico celebrari poſſit in ſui, & familiæ ſuę preſentia, ſufficere, ſiquis

quis adſit de familia, licet non adſit ipſe Petrus, cui principaliter conceditur facultas. Ita *Ludouicus de la Cruz diſput. 1. cap. 5. dub. 3. num. 5. Diana ſupra reſol. 13. Auerſ. de Euchariſtia quaſ. 11. ſec. 14.* qui dicunt, ſic in praxi ſeruari. Quoniam iſta conceſſio disiunctiuè ſumitur, & reddit hunc ſenſum, vt Petrus poſſit celebrari facere in præſentia ſui, & poſſit celebrari facere in præſentia familiæ ſuæ. Quamuis enim particula, *&* communiter faciat ſenſum copulatiuum, aliquando tamen ſumitur disiunctiuè pro *vel*, vt docent *Manuel tom. 3. Regularium qu. 17. art. 19. Comitol. in Reſponſion. moral. lib. 7. quæſt. 9. nu. 4. Portell. in reſponſ. part. 3. caſu* 49. & ſic ſumendam eſſe in præſenti, conſtat, nam alias celebrari non poſſet in præſentia ſolius Petri, niſi ſimul adeſſet familia, quod nemo concedet prudenter. Sicut ergo celebrari poteſt in præſentia ſolius Domini, non obſtante coniunctione copulatiua, *&*, Sic etiam poterit in præſentia ſolius familiæ, vel alicuius famuli. Nomine familiæ continentur vxor, filij, Nurus, gener, Parentes, propinqui, ſerui quoque Domi conuiuentes, & in domeſticis miniſterijs exiſtentes. Decedente autem Domino, cui directè conceſſa fuit facultas, ſpirat ſimul conceſſio, quia facultas conceſſa fuit intuitu talis perſonæ, ac alii deſinunt iam eſſe de illius familia.

38 Nota tertiò, poſſe Regulares habentes priuilegium miniſtrandi ſecularibus Euchariſtiam extra ſuos Conuentus, in his Oratorijs illam miniſtrare communicare volentibus ex deuotione, quamuis id prohibeat Epiſcopus, nam hic non poteſt reuocare priuilegia Regularium, nec id illi commiſit Tridentinum circa miniſtrãdam Euchariſtiam extra Conuentum. Ita *Portel ſupra caſu 39. Diana reſolutio. 14. Auerſ. ſupra*, qui tamen prudenter monent, ne quid tale fiat contra voluntatem expreſſam Epiſcopi.

39 Si quis tamen habens Oratorium domeſticum in die feſto nequeat adire templum, non ideo tenetur facere, vt in Oratorio celebretur ad Miſſam audiendam, quamuis inueniat Sacerdotem, qui gratis celebrare velit. Nam hoc priuilegium eſt derogatorium iuris communis, & per conſequens odioſum, quare nullus illo tenebitur vti. Sic *Suarez, Bonacina, Ledeſma*, quos ſequitur *Auerſa ſupra, & Diana reſolut.* 80. Secus eſſet, ſi Miſſa de facto diceretur in tali Oratorio; tunc enim, qui non poteſt Eccleſiam adire, bene tamen Oratorium, teneretur ibi Miſſam audire. Nam in iſto non procedit ratio facta, ſed potius vrget obligatio, vt aduertit *Auerſa*.

CAP. VI. QVÆST. VI.

An liceat in Eccleſia violata celebrare?

40 Conueniunt Doctores non licere, ſed eſſe mortale peccatum ex genere ſuo. Sic *Paludanus, Sylueſter, Sotus, Nauarrus*, quos ſequitur *Henriqu. libr. 9. cap. 27. num. 5. & 6. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 4. Layman lib. 5. tract. 5. ca. 5. num. 6. Coninch. qu. 83. num. 227 Fagund. Præcept. 1. libr. 3. cap. 14. Cardin. de Lugo diſp. 20. num. 51.* Probatur. Nam Eccleſiam eſſe violatam, ſeu pollutam, nihil aliud eſt, quam ob aliquid in ea commiſſum eius ſanctitati repugnans Eccleſiaſtico iure prohibitum eſſe, Miſſam ibi, vel officia diuina celebrari. Hoc autem præceptum, cum ſit iuſtum, & in materia graui pertinens ad templorum reuerentiam, cenſendum eſt, obligare ſub mortali.

41 An autem incurrat aliquam pœnã, qui celebrat in Eccleſia violata? nonnihil variant Doctores. *Hoſtienſis in cã. fin. de conſecrat.* Eccleſiæ ſentit irregularitatem contrahere; ſed oppoſitum planè decernitur *in cap. is, qui de ſententia excommunicat. in 6* & meritò, nam Eccleſiæ violatio non eſt propria cenſura, pro cuius violatione incurritur irregularitas, vt docent *Suarez, & Fagundez ſupra. Henriq. num.* 7. cum multis. *Diana par. 6. tract. 6. reſolut.* 28. Rurſus *Sylueſter conſecratio. 2. quæſt. 9. Azor tom. 1. lib. 10. c. 26.*

Digitized by Google

*quaeſt.*16. *Graffis lib.*2. *cap.*48. *numer.*28. *Naldus verb. Eccleſia, num.*15. dicunt, incurrere ſuſpenſionē ab ingreſſu Eccleſię, quare celebrans in ea poſt talem ſuſpenſionem contrahet irregularitatem. Probant ex *cap. Epiſcoporum de Priuileg. in ſexto.* Sed certè text. iſte non loquitur de celebrantibus in templo violato, ſed in interdicto. Templum verò pollutum non eſt propriè interdictum. Quare nullam cenſuram, aut pœnam irregularitatis mediatè, vel immediatè contrahunt, qui celebrant in Eccleſia violata. Sic *Henriq. Suar. Fagund. Laym. Cardinal. de Lugo, Diana ſupra*. Vndè conſequenter infert *Auila part.*5. *diſputat.*7. *dub.*3. *cum alijs*, quando propter ſolemne feſtum iure ſuſpenditur interdictum, non eſſe licitum, in Eccleſia violata celebrare, quia pollutio templi non eſt interdictum propriè, ſed inhabilitas quædam diuerſa.

42 *S. Thom.*3. *part. quaeſt.*83. *art.*3. *ad* 2. docet, Epiſcopū poſſe concedere facultatem, vt in Eccleſia violata celebretur ante reconciliationem. Nam in *capit. Miſſarum, & in cap. Hic ergo, de conſecration. diſtinct.*1. ſimpliciter decernitur, fieri poſſe ſacrum, vbi iuſſerit, vel permiſerit Epiſcopus; qui ſubindè, ſicut poteſt concedere licentiam faciendi ſacrum in loco non ſacro, ſic etiam in templo violato; quamuis grauiorem cauſam ad hoc requirat *Auila ſupra*, quia magis repugnat iuri, ac reuerentiæ templorum, vt rectè perpendit, *Cardinal. de Lugo num.*63. Ideo *Suar. & Henriq. ſupra, Layman num.*13. *grauem cauſam exigunt*, vt Epiſcopus, vel eius Vicarius in hoc iuſtè diſpenſet. Videlicet, ſi diſtans Epiſcopus non poſſit ad reconciliandam Eccleſiam venire, de licentia Vicarij licebit in illa celebrare. Addunt *Suarez, Fagundez, & Cardinal. de Lugo ſupra*, tantam eſſe poſſe neceſſitatem, & tam difficilem aditum ad Epiſcopum, & ad eius Vicarium, vt etiam ſine licentia ipſius celebrari poſſit in templo violato, quoniam Eccleſiaſticum præceptum non obligat cum tantò rigore. Ponunt exemplum, ſi populus non habeat aliam Eccleſiam, in qua poſſit die feſto Miſſam audire. Conſonat *Auerſa de Euchariſt. quaeſt.*11. *ſect.*14. §. *Decimo tandem.*

CAP. VI. QVÆST. VII.

Quo modo polluatur locus ſacer homicidio?

43 QVinque, vel ſex modi numerantur, quibus Eccleſiam violari contingit. Primus eſt per homicidium voluntarium, & iniurioſum Eccleſiæ, *capit. Propoſuiſti. capit. ſi motum. de conſecration. diſtinct.* 1. Secundus eſt per iniurioſam ſanguinis effuſionem, *capit. ſi Eccleſia de conſecration. Eccleſiæ. capit. Eccleſia de conſecrat. diſtinct.* 1. Tertius eſt per humani ſeminis effuſionem voluntariam, ſi fiat illicitè, *capit. Significaſti, de Adulterijs*. Quartus eſt, ſi ſepeliatur ibi excommunicatus, *capit. Conſuluiſti, de conſecrat. Eccleſiæ, cap.* 1. *eodem titulo in ſexto*. Quintus eſt per ſepulturam infidelis. *capit. Eccleſiam*, 1. *&* 2. *de conſecration. diſtinct.* 1. Sextus eſt, quando parietes Eccleſię conſecratæ comburuntur, aut deſtruuntur, ita vt integrè reędificandi ſint, *ca. ligneis de conſecrat. Eccleſiæ*.

44 Circa primum conueniunt Doctores, homicidium requiri, quod ſit mortale peccatum. Quare ſi ſit caſuale, vel per amentiam factum, vel ob meram defenſionem propriam, aut Reipublicæ; quando perturbator, aut ſeditioſus aliter capi, vel tolli non poteſt, non polluitur Eccleſia, quia non eſt homicidium culpabile. Item, ſi Petrum occidas volens occidere Paulum, nam exterior occiſio talis perſonæ fuit inuoluntaria, vt notat *Fagundez precepto* 2. *libro* 4. *capit.* 4. *numer.* 15. Idem eſt, quamuis aliundè cauſa ſit culpa mortalis, vt ſi repreſentando turpia in Eccleſia præter intentionem ſequatur occiſio, quia non eſt mortale peccatum in eo generale, vt notat *Cardinal. de Lugo diſputat.* 20. *numer.* 54. Verùm ſi

Mar-

Martyr occidatur in Eccleſia, polluitur, nam iniuſtè necatur. Item, ſi Iudex ibi reum, aut aliquis ſemetipſum occidat, polluitur Eccleſia, nam vtraque nex grauem iniuriam irrogat loco ſacro. Sic *Nauarrus capit. 27. numer. 256. Graffis libr. 2. capit. 48. numer. 28. Suar. tomo 3. diſputat. 81. ſectio 4. Coninch. quæſt. 83. num. 327.*

45 Sufficit autem hominis occiſio, licet ſine ſanguinis effuſione, nimirum per ſuffocationem, aut contuſionem; dum intra templum fiat, vel in eo detur cauſa mortis. Quare, ſi contuſio, vel ſuffocatio fiat extra templum, in quod poſtea ſic læſus ingrediatur, & ibi moriatur, non polluitur Eccleſia; quia peccatum externum homicidij tunc extra templum fuit commiſſum. Similiter, ſi quis exiſtens in Eccleſia miſſo telo, vel exploſa ſcopleta foris alium occidat, non polluit Eccleſiam, nam occiſio foris conſummatur. Secus è contra, ſi quis exiſtens extra templum occidat exiſtentem in loco ſacro. Sic *Nauarrus, & Suar. ſupra. Graffis numer. 23. Fagundez præcepto primo, libro terzo, cap. 14. numer. 9.*

46 Dubium eſt, quando cauſa mortis culpabilis datur intra templum ſine ſanguinis effuſione per contuſionem, aut conſtractionem, aut veneni propinationem, & mors extra contingit; an Eccleſia violetur? Prima ſententia negat, quia neceſſarium reputat ad Eccleſiæ violationem ſecluſa ſanguinis effuſione, quod mors in Eccleſia ſequatur, aliàs enim nõ fiet homicidium in loco ſacro, ſed extra illum. Ita *Suar. ſupra, Reginaldus lib. 29. numer. 181. Præpoſitus 3. parte, quæſtion. 83. articul. 3. dub. 2. numer. 152. Diana parte ſexta, tractat. 6. reſolut. 26.* fauet *Azor. tomo primo, libro 10. capit. 26. quæſt. 13.*

47 Secunda ſententia probabilior affirmat. Quia licet homicidium conſummatum fuerit extra locum ſacrum, at cauſa mortis, & completa malitia homicidij conſummata fuit in illo, mors quippe poſt ſecuta naturaliter prouenit à tali cauſa, parumque refert ad irreuerentiam, ob quam violatur Eccleſia, quod anima ſeparetur à corpore in loco ſacro, vel extra illum; ſi verè poſita fuit in illo tota cauſa culpabilis, & exterior illius necis. Ita *Nauarrus, & Coninch. ſupra. Cardinal. de Lugo numero 53. Layman libro quinto tractato quinto, capit. quinto, numero octauo Marchinus de ordine tract. terzo, par. 3. cap. 10. numero ſettimo.* Propendet *Fagundez ſupra num. 13.*

48 Requiritur autem, vt cauſa mortis, quæ ponitur in loco ſacro, ſit phyſica, nec ſufficit ſola moralis. Quare non violatur Eccleſia, quamuis in illa fiat mandatum, vel feratur ſententia mortis, vel detur conſilium occidendi, vt notat *Cardinal. de Lugo.* Rurſus cauſa phyſica debet eſſe talis, vt per ſe ſufficiat inferre mortem, & adhuc non violatur Eccleſia, donec mors ſecuta fuerit, quia nondum datur homicidium externum; morte tamen ſecuta, quamuis extra templum, & poſt aliquot menſes, Eccleſia cenſetur violata iuxta ſecundam ſententiam propter eius fundamentum. Ita *Doctores relati.*

CAP. VI. QVÆST. VIII.

Quomodo per ſanguinis effuſionem Eccleſia polluatur?

49 Conueniunt Doctores, Eccleſiam pollui per voluntariam, & iniurioſam ſanguinis effuſionem in templo factam. Habetur *cap. 1. de Eccleſia conſecrat. in ſexto.* Docent *Paludanus, Sotus, Syluester, Nauarrus*, quos ſequitur *Fagund. precept. 1. libr. 3. capit. 14. num. 14. Henriq. libr. 9. capit. 27. numer. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 26 quæſ. 13. Suar. tom. 3. diſp. 81 ſect. 4. Bonac. de Matrim. quæſt. 4. punct. vlt. nu. 20. Laym. lib. 5 trac. 5. cap. 5. num. 7. Coninch. quæſt. 83. nu. 227. Auila de cenſur. part. 5. diſput. 7. dub. 1.* Vbi requiritur primo actio voluntaria. Quare non polluitur Eccleſia per effuſionem ſanguinis naturalem, qualis fit inter-

interdum per nares, aut os, aut ex menſtruo fœminarum, nec per vulnus inflictum ab amente, vel in fante carentibus vſu rationis, aut caſu ruentibus lignis, vel ſaxis. Ita *Bonacin. ſupr. Fagundez nu. 15. & alij communiter.*

50 Requiritur ſecundò, vt ſit actio grauiter culpabilis. Vnde non violatur Eccleſia, ſi quis ob ſui defenſionem iuſtam grauiter alium vulneret, aut, ſi chirurgus curationis gratia venam, aut tumorem incidens in Eccleſia, licitè ſanguinem effundat. Sic citati Doctores. Similiter, dum parui pueri rixantes in Eccleſia cruorem ſibi viciſſim excutiunt ex naribus, non violant Eccleſiam, nam iniuria leuis eſt, & iura requirunt graue peccatum, cum imponant grauem pœnam. Quidam hoc extendunt etiam ad grandiores, qui percutiunt alterius naſum cum multi ſanguinis effuſione. Quia naſus eſt organum ſanguinis, qui ſubindè facilè profluit ex naſo copiosè. Non ergo ſufficit talis effuſio ad violandam Eccleſiam, quamuis in illa fiat. Ita *Victoria de Euchariſt. nu. 99.* generaliter aſſerens, ſi pugno percuſſero aliquem in naribus, & fluat ſanguis etiam in magna quantitate, non polluitur Eccleſia, quia non eſt grauis effuſio. Conſonant *Sà verbo Eccleſia num. 13. Graffis lib. 2. cap. 48. nu. 25. Sotus, & Capua,* quos ſequitur *Fagund. Precept. 2. Eccleſ. lib. 4. cap. 4. nu. 18. Marchinus de ordine tract. 3. par. 3. cap. 11. nu. 8.* dicens. Excipitur effuſio ſanguinis etiã lethifera, ſeu grauis, & in magna quantitate, quæ de naſo proflueret pugno, alapa, & ſimilibus, quod abſolutè ſequitur *Diana par. 6. trac. 6. reſol. 24.*

51 Ego cenſeo, deliberatam effuſionẽ ſanguinis etiam ex naſo, quæ fiat in Eccleſia, & ſit mortale peccatum formaliter, quatenus effuſio ſanguinis eſt, violare templum, quia ius nihil aliud requirit ad Eccleſiæ violationem. Ita *Syluius 3. part. quæſt. 83. art. 3. Coninch. ibi nu. 228. Bonac. ſupra.* Cœterum notandum eſt primò, requiri ſanguinis effuſionem, quæ planè ſignificat copiam effuſi ſanguinis, vnde, ſi parum ſanguinis defluat, non violatur Eccleſia, vt docent communiter Doctores. Hęc autem quantitas proportionaliter ſumi debet ad partem, vnde fluit; ſunt enim partes corporis ex quibus inflicto leui vulnere, vel ictu facilè defluit multum ſanguinis: ex aliis autem etiam inflicto graui vulnere vix parum erumpit. Ita *Nauarrus, Suar., Auila, Bonac. ſupr.* qui rectè docent, quando vulnus eſt leue, licet effundatur copia ſanguinis, Eccleſiam non violari, quia talis percuſſio non continet mortale peccatum, & illa tanti ſanguinis effuſio, velut materialis, & caſualis reputatur. *Layman ſupra num.* 8. ponit exemplum in homine, qui nonnihil indignatus cultello leuiter auriculam ſibi, vel alteri vulnerauit cum non modica ſanguinis effuſione. Continget ergo ſæpius, vt quantitas effuſi ſanguinis, quæ reſpectu alterius partis ſufficeret ad conſtituendam mortalem culpam, & ad violãdam Eccleſiam, quia ſupponeret graue vulnus, reſpectu naſi, vel auriculę non ſufficiat, quia manat ex vulneri leui. Hoc videntur intendiſſe *Victoria, Sa, Fagund. & Sotus num. præcedenti relati.* Quare perpendi debet ex circumſtantiis, an percuſſio fuerit mortale, vel veniale peccatum in ratione percuſſionis, vt indè diſcernatur, an effuſio ſanguinis etiam ex naſo fluentis violet Eccleſiam, necne.

52 Similiter, ſi vulnus fiat per iocum, non violat Eccleſiam, quia non eſt mortale peccatum. Ita *Suar. & Azor. ſupra. Fagund. præcept. 1. lib. 3. cap. 14. num. 15. cum alijs.* Quare, ſi per actionem iocoſam contingat, magnam copiam ſanguinis effundi, perpendi debet ratio voluntarii. Quippè, ſi fuit actio prorſus inuoluntaria, vel ſemiplenè voluntaria, non violat Eccleſiam. Si tamen initio fuit iocus, & poſtmodum in veram rixã tranſijt, violatur Eccleſia. Quod ſi fuit actio iocosè culpabilis, nempè repræſentatio tragediæ turpis in templo, vnde contigit effundi ſanguinem, etſi per accidens; nonnulli volunt Eccleſiam violari. Nam illa repræſentatio cenſetur iniurioſa templo, quod ſufficit, vt ſanguis indè

indè fuſus licet caſualiter polluat Eccleſiam. At oppoſitum nobis aſſerendum eſt conſequenter ad ea, quæ diximus in ſimili de homicidio, *num.*44. Quia talis actio, nec ratione ſui violat Eccleſiam, cum id nullo iure caueatur, nec ratione ſanguinis effuſi, cum talis effuſio ſit omninò caſualis, & peccatum non augeat, nec per conſequens iniuriam loci ſacri. Sic *Suar.* & *Fagund. ſupra, Cardinal. de Lugo diſput.* 20. *num.* 54.

Cæterùm, quamuis effuſio ſanguinis iniurioſa propriè non ſit reſpectu læſi, ſeu percuſſi, ſi tamen in ſe contineat mortale peccatum, erit iniurioſa loco ſacro, quē ſubindè violabit. v.g. ſi quis ſeipſum, vel alium conſentientem per illicitam mutilationem, aut percuſſionem cædat, vel Iudex iubeat, reum in Eccleſia vulnerari, violatur Eccleſia. Secus ſiquis per honeſtam flagellationem fundat proprium, vel etiam alienum ſanguinem, vel ſi Iudex licitè percutiat in Eccleſia perturbatorem Reipublicæ, quem aliter capere non poteſt. Sic *Henriquez lib.* 11. *cap.* 16. *num.* 4. *Suar. Auila Coninch. ſupra Fagund. num.* 17.

54 Requiritur 3. vt effundatur ſanguis hominis, Quarè non ſufficit effundi ſanguinē bruti, quamuis cum peccato mortali cōtingat, animal in Eccleſia vulnerari, vel occidi. Sic *Fagund ſup.* An autem ſufficiat, cadauer hominis in Eccleſia illicitè vulnerari cum effuſione ſanguinis? Affirmant *Durandus in Ration. li.* 1. *cap.* 6. *num.* 41. *Bacconius in* 4. *diſtinctio.* 10. *quæſt.* 2. *art.* 3. *Sà verbo Eccleſia num.* 13. Nam ille ſanguis adhuc dicitur, & reputatur humanus. Melius tamen negant *Henriquez lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. *Fagundez ſupra. Diana part.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 25. Nam Eccleſiæ violatio pęna eſt, quare reſtringi debet ad rigoroſam proprietatem verborum. At homo mortuus propriè non eſt homo. Igitur eius ſanguis non eſt propriè ſanguis humanus, cuius effuſionem iura poſtulant. Sed effundi debet ſanguis hominis viuentis. Vnde non ſufficit alapa, vel ictus, aut contuſio grauis, dum nō inferat necem, aut ſanguinis effuſionē, vt notant *Auila, Bonac. Suar. & alij.*

55 Si quis autem in Eccleſia percuſſus non fudit in illa ſanguinem, ſed extra; non violari templum, indicat *Diana ſupra reſol.* 47. Et probat, nam vt nuper dicebamus, & notat *Perſicus de officio Sacerdotis lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 2. *nu.* 23. Eccleſiæ violatio pœna eſt, ac ſubindè ſtrictè interpretanda. Sed Canones imponentes hanc pęnam exprimunt ſanguinis effuſionem quaſi requiſitam, vt incurratur. Sic habetur *cap. Eccleſiis ſemel de conſecrat. diſt.* 1. *c. ſi Eccleſia de conſecrat. Eccleſia, cap. vnico eodem tit. in* 6. Ergo debent ſtrictè capi de ſanguinis effuſione intra ipſam Eccleſiam facta, & per conſequens non ſufficit vulnus acceptum in Eccleſia, ſi ſanguis extra fundatur. Confirmatur, nam vt vidimus *ſupra num.* 46. Nonnulli probabiliter affirmant, Eccleſiam non violari, quamuis in illa ponatur cauſa mortis, ſi mors extra ſequatur. Ergo ſimiliter non ſufficiet, in Eccleſia poni cauſam effuſionis, ſi ſanguis extra fundatur, ſiquidē eadem videtur vtriuſque ratio.

56 Communis vero ſententia docet violari. Quoniam Eccleſia non tam polluitur per ipſum contactum ſanguinis decidentis in pauimentum, (vt aliqui putant,) quam per actionem iniurioſam, qua cauſatur effuſio, & omnis propria malitia formaliter cōtinetur. Quare, dum hæc tota ponatur in Eccleſia, quamuis ſanguis colligatur in vaſe, vel percuſſus egrediatur exemplo, priuſquā ſanguis effluat, polluetur Eccleſia. Contra vero, ſi quis percuſſus extra locum ſacrum ingrediatur illud, & in Eccleſia ſanguinem mittat, non polluet illam. Nō enim attendendum eſt, vbi ſanguis effluat, nam illa cenſetur effuſio materialis, ſed vtrum percuſſio fiat in loco Sacro, nam iſta cenſetur effuſio formalis. Ita tenent *Syluester, Nauarr. Azor, Suarez, & Graffis*, quos ſequitur *Fagundez precept.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 16. *Victoria, & Sà ſupra. Cardinal. de Lugo diſp.* 20. *num.* 53. *Toletus, Auila, Reginaldus, &*

Sayrus

Digitized by Google

Sayrus apud Dianam ſupra. Quod libenter amplector conſequenter ad ſupradicta *num.*47.

57 Ad fundamentum oppoſitum, conceſſa maiori, negatur minor vniuerſaliter ſumpta. Nam in *cap. Propoſuiſti de Conſecrat. Eccleſ.* dicitur, Eccleſiam violari per vulnera, nec mentio fit effuſionis ſanguinis. Vnde colligunt Doctores, ceteros Canones capiendos eſſe de ſanguinis effuſione formali, ſeu morali, cuius tota malitia formalis conſiſtit in poſitione cauſæ Phyſicæ, deinceps enim materiale quid eſt effundi ſanguinem intra, vel extra templum.

Ad confirmationẽ fateor, magis conſequenter procedere Doctores illos, qui tam in homicidio, quàm in ſanguinis effuſione dicunt, ſufficere cauſam fuiſſe datam in Eccleſia. Qui vero requirunt homicidium in Eccleſia conſummari, non ita ſanguinis effuſionem, forſan ducuntur, quia cum hoc totum pendeat ab interpretatione iurium, & hæc præcipuè ſumatur ex communi ſenſu Doctorum, hi certè circa ſanguinis effuſionem conueniunt, intelligi quoad culpabilem cauſæ poſitionem, non vero ſic omnes conſentiunt quoad ſolam poſitionem cauſæ necis. Vnde probabiliter dici poſſit, homicidium requiri conſummatum in Eccleſia, non ita ſanguinis effuſionem.

CAP. VI. QVÆST. IX.

Quomodo violetur Eccleſia per humani ſeminis effuſionem?

58 SVpponimus, Eccleſiam violari per copulam habitam in illa ſiue fornicariam, ſiue coniugalem extra caſum neceſſitatis, & per voluntariam ſeminis effuſionem extra copulam. Habetur *in iure cap. Eccleſijs ſemel, cap. Si motum de conſecrat. diſtinct. 1. cap. Propoſuiſti, cap. finali de conſecrat. Eccleſ. & conſentiunt Doctores*, qui requirunt mortale peccatum in genere luxuriæ, ac ſubindè ſeminis effuſionem plenè voluntariam. Quare *Sylueſter, Tabienna, Nauarrus, Henriquez, Finellus*, quos ſequitur *Bonacin. de Matrim. quæſtio. 4. punct. vltim. num.* 19. cenſent, Eccleſiam non pollui per pollutionem inſomnijs contingentem, quamuis indirectè voluntaria fuerit in cauſa. Rationem reddit *Bonacim.* quia non eſt libera, & per conſequens non habet adnexam irreuerentiam loci ſacri, propter quam Eccleſia polluta cenſeatur. Mihi videtur indirectè voluntarium ſatis habere libertatis ad mortale peccatum, ſi legem violet. Sic homicidium commiſſum inſomnijs, vel ebrietate, ſi fuit voluntarium in cauſa, quamuis indirectè dumtaxat, & mortale peccatum contra iuſtitiam; nam obligat iuſtitia, non ſolum ad non occidendum, ſed etiam ad tollendam cauſam, vnde præuidetur homicidium ſecuturum. At caſtitas non obligat ad auertendam cauſam pollutionis in ſomnis euenturæ, quamuis illicitam in alio genere. Quare peccans mortaliter in nimio cibo, vel potu, non peccat contra caſtitatem, quamuis indè præuideat ſecuturam eſſe pollutionẽ in ſomnis præter intentionem, vt latè docent *Vazquez 1.2. diſput. 115. num. 9. Sanchez de Matrimon. lib. 9. diſput. 45. numer. 17.* Igitur ideò non violatur Eccleſia per talem pollutionem, quia non eſt mortale peccatum in genere luxuriæ.

59 Difficultas eſt, an per copulam coniugalem in loco ſacro ratione neceſſitatis habitam Eccleſia polluatur. Affirmant *S. Antoninus, Paludan. Caietanus, & alij*, quos refert *Sanchez ſupra diſputat. 15. num. 9.* quia nullam reputant ſufficientem neceſſitatem, vt talis actus habeatur in loco ſacro. Communis tamen ſententia negat. Quia non eſt credendum, Eccleſiam obligare coniuges ad abſtinendum, cum vrget incontinentiæ periculum, vel ſimilis neceſſitas. Ita *Sanchez ſupra num. 12. cum multis. Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 81. ſectio. 4. Azor tom. 2. lib. 9. cap. 5. Leſſius lib. 4. ca. 3. num. 85. Coninch. quæſt. 83. num. 231. Bonacin. ſupra num. 6. Toletus lib. 5. ca. 12. Fagundez præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 21. Petrus*

de

Digitized by Google

de Ledeſma tom.1.tr. de Euchar. cap.20. Diana par.1.tractat.7.Reſol.19.

60 Hanc neceſſitatem communiter aſſignant Doctores, quando coniuges diù manere coguntur intra templum, nec in cameram propinquã egredi poſſunt: diuturnúmque tempus vocat *Sanchez vnum menſem. Fagundez, & Leſſius quindecim dies. Ledeſ. & Dian. quatuor, aut quinque.* Alii præter hanc moram requirunt etiam incontinentiæ periculum in altero ſaltem. Vnde colligit *Tolet.* fore mortale peccatum, ſi ſobolis, vel delectationis cauſa copulentur. At *Sanch. & Fagund.* dicũt, in caſu diuturnæ incluſionis in loco ſacro licere copulam coniugalem, ſicut extra liceat. ſ. ad fouẽdum amorem coniugalem, ad procreandam prolem, ad ſanitatem acquirendam, & per conſequẽs ob delectationem ſolum eſſe veniale peccatum in templo, ſicut extra; nam oppoſitum valdè foret ſcrupulis expoſitum. Addunt, quando conſtat ab initio, diuturnam fore coniugis incluſionem in loco ſacro, poſſe mox haberi copulam ibi, quia iam datur cauſa præſens, & morale periculum, vt in plurimum incontinentiæ, valdè quippè durum eſſet cogere tunc coniuges expectare temporis tractum.

61 Si non ſit incluſio diuturna, detur tamen vrgens incontinentiæ periculum in alio coniugum, non explicant DD. an liceat copula coniugalis. *Suar.* tradit hanc regulam. Quoties moraliter iuxta fragilitatem humanam vitari poteſt, aut in alio loco copula coniugalis haberi, mortale fore peccatum in loco ſacro copulari; ſecus, quando neceſſitas, vel fragilitas humana compellit. Vnde colligit, ſi vna, vel altera nocte dumtaxat dormiant in templo, grauiter peccare coeundo, quia facilè ſe poſſunt continere, ſeparareque torum, vt morale periculum incontinentiæ vitent.

62 Adhuc vrgeri poteſt, ſi tali breui tempore verè detur incontinentiæ periculum, an liceat? Negare videntur *Petrus de Ledeſma, Leſſius, & alij*, quin requirunt abſolutè longam moram, rationem tamen reddunt, quia breui tempore facilè continere poſſunt. At partem affirmantem indicant *Sà verbo debitum coniug. nu.12.* dum abſolutè docet, copulam coniugalem in loco ſacro non eſſe mortale peccatum, ſi fiat ad vitandum periculum, aut alia iuſta cauſa. *Bonacin. ſup.* dicens, legitimam eſſe neceſſitatem coeundi, quando periculum eſt incontinentiæ in aliquo coniuge, nec alibi datur opportunitas coeundi, quod non videtur improbabile, dum periculum ſit manifeſtum, & proximum Nam hic etiã militat fundamentum communis ſententiæ, quod ſcilicet, Eccleſiæ præcepta non obligãt in caſu magnæ neceſſitatis, qualis iſta prudenter cenſetur. Quin etiam *Baſil. Legion. de Matr. lib.10.c.10. nu.13.* cum alijs abſolutè docet, copulam coniugalem in Eccleſia licere, nec Eccleſiã pollui per illam, quia nulla nullo iure prohibetur, de quo dicemus *lib.10.c.17. quæſt.3.*

63 Hoc certum eſt, quoties effuſio ſeminis in Eccleſia fuerit licita, vel ſolum venialis, Eccleſiam non violari. Sic docet *Suar. ſup. Sà ver. Eccleſia n.14. Card. de Lugo n.55. & Doctores communiter, ſic intelligunt diſpoſitionem iuris.* Non eſt enim, cur actu licito, qui cum ſumma Dei reuerentia fieri poteſt, Eccleſia polluatur. Videatur *Sanch. de Matrim. li.9. diſp.15. n.14.* qui rectè notat *num.11.* vix contingere caſum huius neceſſitatis Nã in Eccleſiis communiter ſunt adhærentia cubicula, vel Sacriſtia, vel Turris, quæ nomine loci ſacri non comprehendũtur quoad hunc effectum, ac ſubindè deſeruire poſſunt ad actum coniugalem.

CAP. VI. QVÆST. X.

Quomodo violetur Eccleſia per excommunicati ſepulturam?

64 Certum eſt, Eccleſiam pollui, ſi quis excommunicatus publicè ſepeliatur in ea. Colligitur ex *cap. Conſuluiſti de conſecrat. Eccleſiæ.* Additur in *capit. ſacris de ſepulturis,* tale cadauer exhu-

exhumādū eſſe, ſi diſcerni poſſit ab alijs, & ad extra proijciēdum, ſecus ſi diſcerni non poſſit, ne ſimul cum oſſibus illius abijciantur oſſa Fidelium non excommunicatorum. At dubitatur primò, vtrum poſt Concilium Conſtantienſe, ſit hoc limitandum ad excommunicatum vitandum? Negant *Abbas, & alij eo, cap. Conſuluiſti. Alterius lib. 1. diſp. 14. cap. 1. col. 6.* Quia textus generaliter loquitur de quibuslibet excōmunicatis, & ſic etiam loquitur *Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13.* nullam adhibens limitationem.

63 Melius affirmant *Victoria in ſumma num 97. Henriq. lib. 9. cap. 27. num. 5. Coninch. quæſt. 83. nu. 232. Suar. tom. 3. diſp. 81. ſectio 4. Filliuc. tractat. 5. numer. 117. Auila part. 5. diſp. 7 dub. 1. Bonac. de Matrim. quæſt. 4. punct. vlt. num. 22. Layman lib. 5. tractat. 5. cap. 5. num. 8. Scortia lib. 2. cap. 13. Cardinal. de Lugo diſp. 20. nu. 56.* Quia poſt Concilium Conſtantienſe non tenemur vitare toleratos. Ergo nec illos tenemur ab Eccleſiaſtica ſepultura repellere, cenſentur enim (inquit *Suarez*) vt occulti excommunicati. Vnde rectè colligit, *Nauarrus lib. 5. Conſil. tit. de Hæretic. conſil. 10. Layman, & Cardinal. de Lugo ſupra*, per ſepulturam Hæretici non denuntiati nominatim non violari locum ſacrum.

66 At nota primò, quamuis fuerit excommunicatus denuntiatus, qui ſepultus eſt in loco ſacro, ſi mortuus eſt cum ſignis contritionis, abſolui poſſe poſt mortem, & ita retineri poſt abſolutionem in Eccleſiaſtica ſepultura. Sic *Auila ſupra dub. 4.* Nota ſecundò, non violari templum per ſepulturam hominis perſonaliter, & nominatim interdicti, nec ſubindè reconciliandum eſſe. Quoniam id nullo iure decernitur, nec pœnæ ſunt extendendæ. Cæterum cadauer exhumandum eſt, nam expreſsè priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, & *textus in cap. ſacris de ſepultur.* non ſolum excommunicatos; ſed omnes ab Eccleſia præciſos præcipit è loco ſacro depelli. Et quidem interdicti propriè dicuntur ab Eccleſia præciſi. Sic *Layman, & Cardinal. de Lugo ſupra. Suar. de Relig. tom. 1. tractat. 2. lib. 3. cap. 2. num. 11. & ſequentibus.*

67 Dubitatur ſecundò. An Eccleſia violetur, ſi per Epiſcopum excommunicatum, non toleratum conſecretur, aut benedicatur? Affirmant communiter Antiquiores. Nam Eccleſia polluitur per excommunicati non tolerati ſepulturam, vt vidimus. Ergo violabitur etiam à fortiori, quando per Epiſcopum excōmunicatum non toleratum conſecratur, aut benè dicitur; Ita tamen, vt conſecrationem, aut benedictionem dicant valere, quia non requirit iuriſdictionem, ſed ordinis poteſtatem, quam excommunicatio non tollit; ſimul vero doceant egere reconciliatione. Sic tenent *S. Antoninus, & Tabienna*, quos ſequitur *Auila ſupra dub. 1. Abbas, Ioannes Andreas, & Hoſtienſis in dicto capit. Conſuluiſti. Paludan. in 4. diſtinct. 18. quæſt. 8. artic. 4. Syluester interdictum 4. quæſt. 3. Nauarr. cap. 27. num. 258. Azor. & Bonac. ſupra.*

68 Dicendum tamen eſt, Eccleſiam ſic conſecratam, aut benedictam non ſolum validam retinere conſecrationem, aut benedictionem; vt aduerſarij fatentur, & ſignificat, *cap. Eccleſijs ſemel de conſecrat. diſtinct. 1.* ſubdens. *Si tamen fidem Sanctæ Trinitatis tenuerint, qui locum conſecrauerunt*. Vnde colligit *Layman ſupra nu. 9.* Hæreticum Epiſcopum validè conſecrare, ſeu benedicere templa, dum fidem Sanctiſſimæ Trinitatis teneat, ſed etiam non egere reconciliatione; quia verè non eſt polluta. Probatur, quia nullo iure decernitur talis violatio, nec in legibus pœnalibus valet argumētum à paritate rationis; cum odia reſtringi debeant ad caſum duntaxat expreſſum. Sic omnes fatentur, Eccleſiam non violari, quamuis excommunicatus non toleratus celebret in ea. Confirmatur, nam prius eſt Eccleſiam conſecrari, vel benedici, quam violari; non ergo poteſt ipſamet conſecratione, vel benedictione violari. Sic cenſent *Suar. Coninch. Layman ſupra, Cardinal. de Lugo nu. 57. Fagund. præcept. 1. lib. 3. cap. 14. num. 56. Alterius lib. 1. diſp. 10. cap. 6.*

CAP.

CAP. VI. QVÆST. XI.

Quomodo violetur Eccleſia per ſepulturam infidelis, & per ædificij deſtructionem?

69 ECcleſiam pollui, ſi quis paganus, aut infidelis in ea ſepeliatur, vel iaceat ſepultus, habetur cap. *Eccleſ. 1. & 2. de conſecrat. diſtinct.* 1. & abſolutè docent *Paludanus in 4. diſtin. 18. quæſt. 8. art. 3. Henriqu. cum alijs lib. 9. ca. 27. num. 5. Azor tom. 1. lib. 10. ca. 20. qu. 13. Auila par. 5. diſput. 7. dub. 1. Filliuc. tract. 5. num. 117. Cardin. de Lugo diſput. 20. num. 57.* vbi nota primò, tres priores modos violandi locum ſacrum requirere cauſam grauiter culpabilem, vt vidimus, tres verò poſteriores non poſtulare cauſam culpabilem, ſed ſufficere factum, videlicet corpus excommunicati non tolerati, vel infidelis in loco ſacro ſepultum eſſe, vel Eccleſiam fuiſſe deſtructam; Sic aduertunt *Layman lib. 5. tract. 5. c. 5. n. 8. & Cardin. de Lugo ſupra.* Nota ſecundò, non pollui locum ſacrum, quando ſepelitur in illo Catechumenus ante ſuſceptum baptiſmum, quia præſumitur deceſſiſſe cum baptiſmo flaminis. Ita *Sayrus lib. 5. Theſauri cap. 16. num. 24. & Bonac. de Matrimon. q. 4. punct. vltimo num. 23.* Nec quamuis ſepeliatur hæreticus, quia licet non habeat veram fidem, illam tamen profeſſus eſt in Baptiſmo, & ideo ſub nomine fidelium comprehenditur in cap. *omnis vtriuſque ſexus de pœniten. & remiſſ.* vt obſeruat *Cardin. de Lugo ſupra cum Suario.*

70 Sit vero dubium primum. An infidelis nomine, veniant infantes, qui ſine Baptiſmo decedunt? Affirmant *communiter Doctores de filijs infidelium.* Si ſint filii fidelium, & in vtero matris moriantur, vnà cũ matre fideli ſepeliri poſſunt, quia mater cum fetu, quaſi corpus vnum cenſetur. Ita *Syluester conſecr. 2. num. 5. Paludan. Layman, & Auila ſupr.* Notant *vero Bonac. ſupra num. 24. Suarez diſput. 81. ſectio. 4. Fagund. præcep. 1. lib. 3. cap. 14. num. 58. Coninch. quæſt. 83. num. 233.* hoc intelligi, quando puer moritur, antequam mater ſepeliatur. Nam ſi viuat adhuc poſt mortem matris, hæc aperiri debet, vt infans baptizari poſſint, alioquin ſi mater ſepeliatur adhuc viuente puero, violatur Eccleſia, quia tunc ille puer per ſepulturam ſuffocatur. Fatentur verò, vix vnquam hoc euenturum moraliter, niſi ponamus fœminam prægnãtem in ipſo templo mori, moxque poſt obitum ſepeliri, quod rariſſimè continget.

71 Itẽ, quando mater moritur in partu ſimul cum filio nondum baptizato, ſed iam edito, poſſe filium ſepeliri cum matre, tum in honorem matris chriſtianæ, tum quia cenſetur adhuc pars matris, affirmant *Hugolinus, & Goffredus,* quos ſequitur *Sayrus in Theſauro lib. 5. ca. 16. num. 26.* At *Bonacina ſupra dicit*, oppoſitum eſſe conſuetudine receptum, quia Filius iam editus in lucem potius reputatur perſona diſtincta prorſus à matre. Denique *Sayrus ſupra num. 25.* cenſet, puerum à parentibus fidelibus natum, & ſine baptiſmo decedentem, & ſi non debeat in Eccleſia ſepeliri, ſi tamen in illa ſepeliatur, Eccleſiam non polluere; quia licet hic infans propriè non ſit fidelis, propriè non eſt gentilis, vel infidelis, quandoquidem nulli ſectæ infidelium deputatus eſt, ſicut filius infidelium deputatus cenſetur, & non videtur hæc pars omninò improbabilis.

72 Communis tamen ſententia docet, infantem iam editum, & non baptizatum, quamuis ſit filius fidelium, ſi per ſe ſeparatus in Eccleſia ſepeliatur, illam violare. Quia talis puer negatiuè ſaltem eſt infidelis, cum non habeat fidem habitualem. Quare ſub infidelis nomine in iuribus comprehendi cenſendus eſt. Ita *Suarez, Coninch. Cardinal. de Lugo ſupr. Fagundez num. 57. Bonac. num. 23. & iuniores communiter.*

73 Sit dubium ſecundum. Quando fuit infidelis in Eccleſia ſepultus, an debeant templi parietes abradi? Affirmat *Ioan. Andreas in cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ.* Probat ex ca. *Eccleſiam el ſegundo de conſecrat. diſtinct. 1.* Sic palam decet-

cemente. Melius tamen *Abbas in eodem cap. Azor, & Fagund. ſup. negant*, quoties Eccleſia conſecrata eſt, nam forma conſecrationis tolleretur, ſi parietes abraderentur, at quoties conſecrata non eſt, abradi debent, & ita capiendum eſt prędictum cap. *Eccleſiam*. Modus autem radendi parietes eſt illos dealbare iuxta *Gloſſa in prædicto ca. Eccleſiam, & Auilam ſup. dub. 4. concl. 4.*

74 Sit dubium tertium. Quomodò violetur Eccleſia, per ædificij deſtructionem? Suppono primò, per ædificij deſtructionem non tam Eccleſiam violari, quàm eius conſecrationem amitti; non ita benedictionem; nam hęc inhæret pauimento, quod non tollitur; conſecratio potiſſimum inhæret parietibus, quare deficit conſecratio, quando non manent moraliter ijdem parietes, quia, vel omnes, vel maxima pars eorum ſimul deſtruuntur. Secus, ſi manentibus parietibus, tectum, & ligna comburantur, aut diruantur, vel ſi parietes per minores partes paulatim deficiant, & reficiantur, itaut moraliter reputentur iidem, quamuis paulatim variati fuerint per ſucceſſiuam reſtaurationem. Ita conſtat ex ca. *Eccleſiis ſemel, de conſecra. diſt. 1. & cap. ligneis de conſecr. Eccleſiæ.* Conſentiunt *S. Antoninus, Syluester, Tabien. Nauarr.* quos ſequitur *Henriq. lib. 9. cap. 27. nu. 5. Suar. tom. 3. diſp. 81. ſectio. 4. Coninch. qu. 83. num. 235. Bonac. de Matrimon. qu. 4. punct. vltimo num. 24. Azor tom. libr. 10. cap. 26. quæſt. 12. Fagund. Pracept. 1. Eccl. lib. 3. cap. 14. num. 59. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 15. & 16. Cardinal. de Lugo diſp. 20. num. 64. & 65.*

75 Circa quod nota primò. Si parietes Eccleſiæ ſic abſumantur, vt omnis cruſta, vel ſecundum maiorem partem auferatur, quamuis parietes non corruant, conſecrationem amitti iuxta *Gloſſ. in cap. Propoſuiſti de conſecr. Eccl. Abbatem ibi num. 7. Syluestrum conſecr. 2. quæſt. 3. Tabien. num. 5. Layman. ſupra*, quia conſecratio potiſſimum conſiſtit in externis cruſtis, cum fiat per cruces, & linitiones. Si tamen omnis cruſta, vel maior eius pars renouationis cauſa per interualla temporũ ſucceſſiuè tollatur, non amittitur conſecratio, quia ſemper partem minorem non conſecratam ad ſe trahit pars maior conſecrata iuxta textum in cap. *Quod in dubijs de conſecr. Eccleſia.* Multò minus ob ſolam dealbationem internæ ſuperficiei templum execrari cenſetur; cum conſecratio ſit in parietibus, & cruſta, quæ permanent, vt aduertunt *Vazqu. 3. part. diſput. 233. num. 34. & Laym. ſupra.*

76 Nota ſecundò. Si templum conſecratum ſecundum longitudinem, vel amplitudinem extendatur, & pars denuò facta reliquum corpus magnitudine ſuperet, nouam requiri conſecrationem, ſi verò ſuperetur, Epiſcopus aſpergit illam aqua benedicta, iuxta *Gloſſam in dicto cap. Propoſuiſti, verbo Reconcil. & Layman. ſupra.* Cœterum, ſi totum templum, vel maior eius pars per temporum interualla corruat, & inſtauretur, amitti conſecrationem, putant *Abbas ſupra num. 8. & Innocentius in Rubr. de conſecrat. Eccleſ.* Nam in veritate non eſt eadem Eccleſia, licet talis moraliter cenſeatur, & in rebus ſpiritualib., potius rei veritas, quã iuris fictio conſideratur. Nihilominus probabilius eſt, in hoc caſu non amitti conſecrationem, vt docet *Doctores relati ſupra num. 74* Nam Eccleſia, quæ paulatim reficitur, ſicut, & nauis, quæ reparatur, non ſolum iuris fictione, ſed reuera cenſetur eadem, eò quod partes ſibi ſuccedunt, & ſacrum, ſi maius ſit, trahit ad ſe non ſacrum iuxta legem, *Quod in rerum §. final. ff. delegatis primo, & gloſſ. in cap. Si motum ver. Altare de conſecr. Eccleſia.*

77 Hanc ſententiam amplectitur *Layman ſup.* quando templi parietes (etiam omnes) per temporum interualla caſu corruerunt, & inſtaurati ſunt. Si tamen ex intentione renouandi, vel omnes, vel ferè omnes templi parietes vnus poſt alium, quaſi continuatis operis diruatur, & reparetur, valdè probabilem reputat ſententiam Abbatis, & Innocentii; quoniam in re morali multum valet operantis

rantis

tantis intentio. Verum alij Doctores vniuerſaliter negant, requiri nouam cõſecrationem, niſi vel omnes parietes, vel maior ipſorum pars ſimul diruantur, & ideo *Cardin. de Lugo ſupra*, quamuis ad ſit talis intentio, manere putat eamdem Eccleſiam; quia reuera ciuitas eadem eſt, quamuis ex intentione illam pulchriorem reddendi paulatim omnes ædes deſtruantur, & reædificentur.

78 Nota tertiò, in alijs caſibus iure non expreſſis, licet Eccleſia non egeat reconciliatione, congruum eſſe, Sacerdotem lauare templi parietes aqua per ipſum exorcizata iuſſu Epiſcopi. Sic aduertunt *Abbas in dicto cap. Propoſuiſti num. 4. & Durant. in Rationali lib. 5. cap. 6. numero* 41. nimirum, ſi per rixam frangatur os alicuius in Eccleſia ſine ſanguinis effuſione, vel reus ad Eccleſiam confugiens indè trahatur ad ſupplicium contra immunitatem, ſi templum diù ſine ianuis, & tecto plenum fuiſſet ſtamine, vel alijs ſpurcitijs, & vſui vulgari, quaſi diuerſorium patuerit. Similiter obſeruat *Layman ſupra*, ſi templum conſecratum hæreticæ ſuperſtitioni deſeruierit, & à Catholicis recipiatur, ſufficere, quod Epiſcopus Altaria viſitet, an fracta ſint, ipſaque ſimul, & parietes aſpergat aqua benedicta, vel hac ſimplici benedictione reconciliandam Eccleſiam Epiſcopus Presbytero committat. At priuſquam Epiſcopus viſitarit, ſi fuerit opus in tali templo celebrare, vtendum erit Altari portatili.

CAP. VI. QVÆST. XII.

An per occultam cauſam polluatur Eccleſia?

79 Plerique Doctores ſpecialiter diſcutiunt occultam ſeminis effuſionem, ſed, quoniam eadem eſt ratio cauſarum omnium, quæ latere poſſunt, generaliter alij loquuntur, & omnes communiter requirunt violationis cauſam publicè notam, vt templum egeat reconciliatione, nimirum aut euidentiâ facti, quia, vel publicum fuit, vel iuxta negotij qualitatem ſufficiens eius notitia, dimanauit in plebem, vel in Parochiam, aut ſcientiam iuridicam per confeſſionem reorum, vel ſufficientem probationem, vel morale teſtimonium, vel indicia talia, quæ teſtibus æquiualeant, & moralem certitudinem inducant. Ita *Sanctus Antoninus, Paludanus, Adrianus, Tabienna, Gregorius Lopez, & alij*, quos ſequitur *Sanchez de Matrim. libro 9. diſputat. 15. num. 11. Syluester, Nauarrus, Sotus*, quos ſequitur *Suarez tom. 3. diſputat. 81. ſectio. 4. Bonac. de Matrim. quæſtio. 4. punct. vltimo num. 25. Fagund. Præcep. 1. lib. 3. cap. 14. num. 31. & 32. Auila par. 5. diſp. 7. dub. 3. Coninch. quæſtio. 83. num. 230. Laym. lib. 5. tract. 5. ca. 5 nu. 8. Cardinal. de Lugo de Euchar. diſputat. 20. num. 55. & alij communiter.*

80 Probatur primò ex *cap. Significaſti de Adulterijs*, vbi templum ideo reconciliari iubetur, quoniam adultera publicè delictum confeſſa fuit. Vnde duo colliguntur, in quib. Doctores conueniunt, primum eſt ante publicam cauſæ notitiam non debere templum reconciliari. Secundũ eſt, vbi primum cauſa ſufficienter innotuit, reconciliandũ eſt. Quapropter ob delictum factum coram duob., vel tribus, dum iſti tacent, non eget Eccleſia reconciliatione. Tamen, ſi poſt aliquod tempus iſti publicè produnt delictum, ex tunc eget templum reconciliatione, vt notat *Suar. cum alijs*. Probatur ſecundò ratione congruentiæ. Quia, ſicut occulto crimini non congruit publica pœnitentia, ne peccans iniurioſè diffametur; ita nec templum ob occultam cauſam, egere debuit reconciliatione, quæ de ſe publica quidem eſt, cum fiat ſolemni ritu, ne ſimilis diffamatio ſequatur, ſi ſolus Parochus rem ſciret: nec enim poſſet ante reconciliationem in eo templo celebrare, niſi preſſus neceſſitate, nec poſſet abſtinere ſine turbatione, vel ſcandalo; nec poſſet procurare reconciliationem, quia nequiret probare cauſam, cũ reus nõ teneatur ſe prodere. Quapropter hæreret perplexus ferè ſem-

P. Lugo de Sacramentis.

per dubitans, an his, & nunc ſubſit neceſſitas ſufficiens ad celebrandum in Eccleſia polluta. Conueniunt in his omnes.

81 Iam ſit dubium primum. An locus ſacer verè ſit violatus per occultam cauſam ante cauſæ manifeſtationem. Negant *Vazquez 1.2.diſp.98.num.6. & Baſil.Legion.de Matrimon.lib.10 capit.10. num.15.* Fauent *Angles, Sotus, Vega, Manuel, Capua, Canedo, Lop.*, quos ſequitur citat *Sanchez ſupra num.10.* dicentes, effuſionem ſeminis occultam in loco Sacro non habere malitiam lethalem ſacrilegij neceſſariò confitendam, quia per illam non violatur Eccleſia, quod tenet etiam *Baſilius ſupra*, & ſatis eſſe probabile, docet *Vazqu.* Citantur item pro hac ſententia. *Tolet. Victorell. Azor. Auila, Sà, Sayrus, Graffis, Coninch*; quoniam abſolutè dicunt, per crimen occultum Eccleſiam non violari, ſeu non cenſeri pollutam, & ſic quoque loquuntur *Suar. Bonac. Fagund. & alij.*

82 Probatur, quia ius non exigit Eccleſiæ reconciliationem, dum cauſa violationis eſt occulta. Ergo non vult, Eccleſiam violari per cauſam occultam, alioquin vellet, vt in Eccleſia violata celebrarentur officia diuina, dum non manifeſtatur violatio, vel eius cauſa. Confirmatur, quia cum reuerentia debita ſacris locis conſiſtat in hominum opinione, non poteſt per iſtas cauſas violationis tolli, niſi notæ ſint hominibus; ſicut nemo ſit per crimen infamis, niſi debitum innoteſcat.

83 Vt diſcernam in hoc dubio, quid de re, quidue de nomine poſſit ſubeſſe diſſidij, Dico primò. Quęuis cauſa violationis Eccleſiæ grauiter culpabilis, licet occulta, præter propriam malitiam, habet etiam ſpeciem ſacrilegij mortalis contra reuerentiam debitam locis ſacris, nimirum effuſio ſeminis eſt luxuria ſacrilega, effuſio ſanguinis eſt iniuſtitia ſacrilega, & ſic de alijs. Ita *Suarez de Relig. tom.1. tract.2. lib.3. cap.7. num.4. Raffael della Torre 2.2. quæſtio.99. art.2. diſputat.7. Sanchez de Matrimon. lib.9. diſputat.15. num.11. Fagund. precept.2 lib.4. ca.4. num.24. Bonac. de Matrimon. quæſt.4 punct. vltimo num.7. Cardinal de Lugo de pœnitent. diſp.16. nu.462. Leſſius lib.4. cap.3. num.86. Trullench. lib.6. Dec. cap.1. dub.7. num.7. fin. Azor tom.3. lib.3. cap.31. quæſt.6. Diana part.1. tractat.7. Reſol.19. & 26.*

84 Probant primò. *Suarez, & Raphael della Torre*, nam omne peccatum externum in Eccleſia factum (quamuis occultè) ſecluſo iure poſitiuo continet malitiam ſacrilegij contra reuerentiam locis ſacris debitam iure naturali, cum enim actus externus ex natura ſua dicat ordinem ad locum ſenſibilem, quando prauus eſt, aliquam continet irreuerentiam loci ſacri, maiorem ſcilicet, aut minorem, prout maiorem, vel minorem repugnantiam dicit cum ſanctitate loci. Quare meritò conqueritur Deus *Ierem.11. num.15. Quid eſt quod dilectus meus in domo mea fecit ſcelera multa?* pro qua ſententia refert *Suarez tomo 1. de Religione tractat.2. lib.3. cap.3. num.6. Sanct. Antoninum, Sylueſtrum, Medinam, & Cordubam.* Igitur homicidium, & effuſio ſanguinis, aut ſeminis in Eccleſia, quæ ſunt cauſæ violationis culpabiles, quamuis occultè fiant, continent malitiam ſacrilegij. Verum, quoniam attento ſolo iure naturali hæc irreuerentia loci ſacri (ſubindè ſacrilega) regulariter eſt venialis, quia non cenſetur grauis ſecundum prudens iudicium, vt docent *Syluest. confeſſio 1. q.10. Leſſius lib.2. cap.45. dub.3. num.14. Suarez ſupra cap.7. num.9.*

85 Probatur ſecundò concluſio, quoniam Eccleſia prohibet, actus illos in Eccleſia fieri, qui violationem eius inducunt, ſicut ob reuerentiam loci ſacri prohibet ibi fieri furta, nundinas, actus iudiciales, vt docent *Suarez ſupra capit.2. num.7. Leſſius lib.4. cap.3 numero 86.* & fatetur *Baſil. Legionen. de Matrimon. lib.10. capit.10. numero 10. & 11. & omnes ferè.* Vult enim, immunitate talium operum loci ſanctitatem, & honorem coli; nec effectus violationis eſt culpa, ſed

Digitized by Google

ſed veluti pœna, quæ culpam ſupponit contra prohibitionem priorem iuris naturalis, vel ſaltem poſitiui. Quare licet textus de violatione templorum loquentes non contineant expreſsè talem prohibitionem, certè virtualiter illam inuoluunt, quatenus aſſerunt, ita violari locum ſacrum per illos actus, vt egeat reconciliatione, quippè non induceretur talis effectus niſi, propter graue ſacrilegium contra loci ſanctitatem commiſſum, nec iſtud committeretur, niſi præceſſiſſet grauis prohibitio talium actuum ob reuerentiam loci ſacri ab Eccleſiaſtica poteſtate dimanans. At Eccleſia non ſolùm prohibet actus illos in loco ſacro fieri publicè, ſed ſimpliciter prohibet ibi fieri, quamuis ad euitandos ſcrupulos, & moleſtias, noluit reconciliationem eſſe neceſſariam, niſi publicentur; Ergo quamuis occultè fiant, ſunt grauiter culpabiles contra prohibitionem iuris Canonici, & per conſequens continent malitiam ſacrilegij grauis.

86 Confirmatur, quia licet talis actus, dum eſt occultus, non polluat actualiter Eccleſiam, at ſi poſtmodum innoteſcat, violatur Eccleſia, itaut egeat ex tunc reconciliatione. Nec illam ſic violat publica notitia, ſed actus præcedens; Ergo hic ab initio fuit ex ſe ſufficiens violare templum, ac ſubindè culpabilis grauiter contra prohibitionem iuris canonici, ſiquidem culpa formalis actus interni pendere non poteſt à futura publicatione.

Quare talis actus formaliter non eſt culpabilis, quia polluit Eccleſiam per actualem obligationem abſtinendi à diuinis in illa, ſed potius ècontra, quia grauiter culpabilis eſt contra legem Eccleſiaſticam, talem effectum, & quaſi pœnam inducit. & quamuis violatio requirat conditionem notorietatis, prius tamen committitur peccatum ſacrilegij grauis, quam effectus ſequatur ex cauſa publicatione.

87 Dico ſecundò, poſt datam occultam cauſam violationis, antequam publicetur, verè dici poteſt Eccleſia violata, quamuis non egeat reconciliatione, nec à celebratione teneamur abſtinere, dum cauſa manſerit occulta. Sic tenent *Sanchez, Antoninus, Paludanus, Adrianus, Tabienna, Nauarrus*, quos ſequitur *Sanchez ſupra. Sic Suarez, & alij ſupra relati num.*83. dum aſſerunt, copulam etiam occultam in loco ſacro ſacrilegam eſſe grauiter, & à poſteriori probant, nam vbi primum de tali cauſa conſtiterit, ſine noua culpa, vel cauſa cenſetur locus violatus, & eget reconciliatione, ſed non violatur per talem notitiam. Ergo ſupponitur violatus per occultam cauſam, & tunc eget reconciliatione, quando publicum ſcandalum debet publica ſatisfactione compenſari. Sic inquit *Leſſius lib.4. cap.3. numero 87. Etſi occulto actu non ita polluatur locus ſacer, vt teneamur eo abſtinere, tamen reuera polluitur, id eſt ſanctitas eius violatur, adeò, vt ſimul atque res in notitiam, aut famam publicam venerit, egeat reconciliatione, vt colligitur ex cap. ſignificaſti de adulterijs. Sic Azor tom.1. lib.*10.*cap.26. quæſt.*13. dicit Eccleſiam occultè pollutam non egere reconciliatione, ſecus, quando violatio cæpit innoteſcere. Sic etiam loquitur *tom.3. lib.3. ca.31. quæſtio.6. Sic Syluester conſecratio.2. quæſtio.5. Nauarr. cap.27. num.256. Sic Sotus, & Auila ſupra relati num.*81. dicunt, per violationem ſecretam non vetari celebrationem; vbi planè ſupponunt, dari violationem ſecretam, quæ reconciliatione non egeat; & ſic intelligendi ſunt Doctores, qui ſimpliciter aſſerunt, per occultum crimen Eccleſiam non violari, ſeu non cenſeri pollutam; ſolum enim negare volunt, violationem actualem, quæ celebrationem impediat, & egeat reconciliatione, non verò negant violationem occultam, quæ dici poteſt habitualis.

88 Confirmatur. Nam quoties copula coniugalis licita eſt in loco ſacro, non eget locus reconciliatione, quamuis copula prius occulta poſtea publicetur,

Digitized by Google

quia verè per talem copulam pollutus non fuit. Ergo ſimiliter, ſi per cauſam occultam Eccleſia verè non polluitur, etiamſi cauſa publicetur, non egebit reconciliatione, ſi ſimul conſtet occultam fuiſſe cauſam. Dices, diſparem eſſe rationem, nam effuſio ſeminis, vel ſanguinis licita nullo modo violat Eccleſiam, quamuis publicè conſtet; quia iura non loquuntur de talibus actibus.

At effuſio talis illicita, ſed occulta iuxta diſpoſitionem iuris violat Eccleſiam ſub conditione publicationis, quare poſita conditione violatur locus ſacer, & non antea: Sicut iuxta *ſuperius dicta numero* 47. Si quis in templo dedit cauſam necis licitam, quamuis poſtea ſequatur nex, vel extra, vel intra templum, hoc non violatur; at, ſi dedit cauſam illicitam, ſecuta poſtea nece, vel intra, vel extra templum, hoc violatur, non anteà; quia nondum erat poſita conditio à iure requiſita.

89 Sed contra, nam in exemplo poſito non poteſt reconciliari templum ante mortem ſecutam, quia verè nondum eſt pollutum; at poſt datam cauſam violationis occultam, dicunt graues Doctores, (vt infra videbimus *numero* 98.) ſi celebretur in templo, priuſquam cauſa publicetur, manere reconciliatum, nec poſt publicationem cauſæ neceſſariam eſſe reconciliationem, dum publicè quoque conſtet celebratio. Sypponunt ergo Doctores iſti, veram ibi fuiſſe violationem, quæ verè celebratione tolleretur.

Ponamus autem independenter ab illa ſententia poſt datam cauſam violationis occultam, antequam innoteſcat, Parochum præcauentem in futurum, occultè reconciliare templum, quod erat benedictum dumtaxat. Tunc, ſi cauſa publicè poſtea conſtat, & ſimul reconciliatio templi facta, nemo requiret (vt opinor) aliam reconciliationem. Ergo verè templum erat violatum, quod verè reconciliari poteſt. Quapropter aptius exemplum eſt excommunicati ob occultam Clerici percuſſionem, quem vitare non tenemur, etſi verè ſit excommunicatus, donec delictum innoteſcat, ſi tamen abſoluatur interim ab excommunicatione, quamuis poſtea percuſſio pateſiat, non eget abſolutione, ſed ſola manifeſtatione abſolutionis receptæ. Sic in noſtro caſu, ſi poſt datam occultam cauſam violationis occultè templum reconcilietur, ſufficit poſt cauſæ publicationem, publicari pariter reconciliationem.

90 Ad fundamentum oppoſitum conceſſo antecedenti, negatur conſequentia; Voluit enim Eccleſia, quamdiu cauſa violationis occulta manet, etſi grauiter contra loci ſacri reuerentiam, & contra prohibitionem Eccleſiaſticam poſita ſit, non vetari celebrationem in tali loco, quoniam eius loci ſanctitas nondum in mentibus hominum læſa fuit, vnde non eget reconciliatione, quæ propter hominum apprehenſionem eſt introducta; & per hæc patet ad confirmationem; nam reuerentia debita locis ſacris non læditur in mentibus hominum per actus irreuerentiæ occultos; at coram Deo verè læditur per occultam irreuerentiam, vt fatetur idem *Baſilius numero* 11. quoties actus fit in loci ſacri contemptum; at etiam ſine formali contemptu furtum occultum in loco ſacro rei ſub eius loci cuſtodia depoſitæ, ſine dubio graue ſacrilegium eſt ex *cap. quiſquis* 17. *quæſtio.* 4. & ſuppetunt exempla ſimilia. Ergo ſimiliter occulta cauſa violationis verè lædit reuerentiam templo debitam corã Deo, veramq; rationem grauis ſacrilegij continet ſufficientis inducere violationem occultam.

91 Sit dubium ſecundum. An poſt Conciliũ Conſtantienſe requiratur ad violationem publicam ſententia iudicis declarans locum ſacrum eſſe violatum? *Ioan. de la Peña 3. p. quæſ.* 64. docuit requiri, quod probabile reputant *Suar. to. 3. diſp.* 81. *ſec.* 4. *Fagund. Præcep.* 1. *li.* 3. *ca.* 14. *nu.* 34. *Diana par.* 6 *tract.* 6. *Reſolut.* 27. Probatur.

batur. Nam Concilium Conſtantienſe præſcribit (teſte *Suar.*) vt nemo teneatur abſtinere à quibuſcumque diuinis prætextu cuiuſcumque ſententię, vel cenſuræ à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ, donec in particulari, ſeu nominatim declaretur.

Ideò non tenemur interdictum ſeruare, donec per iudicem denuntietur. Sed hæc Eccleſiæ violatio, vel eſt quoddam interdictum, vt ſignificant *Syluester Conſecratio 2. quæſtio. 9. fine, & interdictum 4. quæſtio. 3. Paludanus in 4. diſtinctio. 18. quæſtio. 8. articul. 4. Sayrus de cenſur. lib. 5. cap. 16. num.* 1. vel ſaltem eſt ſententia quædam iure lata. Ergo meritò cenſeri poteſt ſub illo decreto Conſtantienſis comprehenſa.

92 Cęterum oppoſitum tenendum eſt, quod probabilius cenſent *Suarez, & Fagundez ſupra. Cardinal. de Lugo de Euchariſt. diſputat. 20. num. 55.* & ſupponunt communiter Doctores, dum aſſerunt, vt vidimus *num. 79.* ſufficere cauſam violationis innoteſcere notorietate facti, vel iuris, vt templum egeat reconciliatione. Probatur, nam vt diximus *ſupra numer. 41.* violatio loci Sacri non eſt interdictum propriè, nec intelligitur nomine interdicti, vel cenſuræ, quod docuit etiam *Suarez tom. 5. diſputat. 37. ſect. 1. num. 18.* Quare decretum Concilij Conſtantienſis ad Eccleſię pollutionem non extenditur. Et *Cardinal de Lugo* teſtatur, eſſe Romæ praxi receptum, vt Eccleſiæ reconcilientur, etiam ſi violatio denuntiata non fuerit. Ego verò reor, eamdem eſſe praxim aliarum diœceſum. Vnde ſoluitur fundamentum contrarium, & certè verba Concilij Conſtantienſis aliter refert *Suarez eo to. 5. diſputat. 9. ſection. 2.* ac retulerat *tom. 3. diſput. 81. ſectio. 4.* Videatur vtrobique.

93 Sit dubium tertium: An celebratio Miſſæ ſufficiat ad reconciliandam Eccleſiam violatam? Suppono primò, quando violatur Eccleſia, vel cæmeterium, quæ ſolum erant benedicta, reconciliari poſſe per ſimplicem Sacerdotem cum aqua benedicta communi. Sic *P. Lugo de Sacramentis*, habetur *cap. Si Eccleſia, iuncta Gloſſ. de conſecrat. Eccleſ.* Docent communiter Doctores *S. Thom. 3. part. quæſt. 83. art. 3. ad 2. Sotus, & Nauarrus*, quos ſequitur *Henriquez lib. 9 cap. 27. numero 6. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 26. quæſtio. 14. Coninch. quæſtio. 83. numer. 236. Suar. 3. part. tom. 3. diſputat. 81. ſectio 4. Fagundez. Precep. 1. lib. 3. cap. 14. num. 7. & 60. Bonac. de Matrim. quæſt. 4. punct. vltimo num. 27. Reginald. lib. 29. num. 179. Diana part. 2. tractat. 15. Reſolut. 6. qui citant alios.* Rituale Romanum pręſcribit huius reconciliationis ritum, atque requirit aſpergillum de herba hyſſopo factum.

94 An verò ſimplex Sacerdos ad huiuſmodi reconciliationem egeat Epiſcopi facultate? Affirmat *Bonacin. ſupra*, ſic eſſe praxi receptum in diœceſi Mediolanenſi. Fauet Rituale Romanum dicens, Eccleſiam violatam, ſi nondum erat ab Epiſcopo conſecrata, per Sacerdotem ab Epiſcopo delegatum eſſe reconciliandam. At *Henriquez ſupra, & Layman lib. 5. tract. 5. nu. 12.* docent, expedire quidem, vt facultas ab Epiſcopo, vel ab eius Vicario, (ſi facilè poteſt) impetretur, & peti ſolere, non tamen eſſe neceſſariam. *Fagund. ſupra num. 60. & Aula part. 5. diſput. 7. dub. 4. concluſ. 1.* ſimpliciter aſſerunt non requiri licentiam Epiſcopi: Quia *textus in eo ca. Eccleſia id non exprimit*, imò contrarium indicat, quatenus inquit, protinus lauetur, quod præſtari non poſſet, ſi facultas Epiſcopi foret expectanda. Ego monerem, in vnaquaq; diœceſi receptam praxim ſeruari.

95 Suppono ſecundò, ſi templum, vel cęmeterium erat ab Epiſcopo conſecratum, reconciliari debere per Epiſcopum proprium, vel per alium Epiſcopum de licentia proprij cum aqua, quam ipſe, vel alius Epiſcopus benedixerit, imò, & cinere mixtam. Habetur *cap. Propoſuiſti, cap. Aqua de conſecrat. Eccleſ.* Sic Doctores relati, & addunt poſſe Papam committere ſimplici ſacerdoti reconciliationē Eccleſiæ conſecratæ. Quia per apicem poteſtatis Pontificalis

calis poteſt committere ſimplici Sacerdoti circa corpus Chriſti myſticum quędam, quæ pertinent ad poteſtatem Ordinis Pontificalis. An autem Epiſcopus poſſit ſimplici Sacerdoti concedere facultatem reconciliandi templum conſecratum violatum? Affirmat *Victoria qu. 99. Sà verbo Eccleſia num. 20. Syluius 3. par. queſt. 83. art. 3.* qui dicit, ſic eſſe praxi receptum, non contradicente, ſed potius concedente Pontifice. Vtrum *Diana ſupra cenſet*, eſſe praxim contrariam, & communis ſententia negat, Epiſcopum id poſſe. Sic *Henriquez, Azor, Suarez, & Layman ſupra. Fagundez num. 7. Aula concluſ. 3. qui referunt alios, & probant ex eo cap. Aqua,* vbi conſuetudo Bracharenſis Eccleſiæ, qua ſolebant Epiſcopi ſimplicibus Sacerdotibus committere reconciliationem Eccleſiæ (ſcilicet conſecratæ) corruptela vocatur, & ratio redditur. Quia, licet Epiſcopus committere valeat, quæ iuriſdictionis exiſtunt, quæ tamen ordinis Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demãdare. Conſonat *Rituale Romanum*, dicens. *Simplex Sacerdos tantum ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ poteſt Eccleſiam ab Epiſcopo conſecratam reconciliare, & tunc vtatur ritu in Pontificali praeſcripto, cum aqua per Epiſcopum ad hunc vſum benedicta.*

96 Ego cenſeo, ſententiam iſtam communem præferendam eſſe, ſi verò contraria praxis alicubi vigeat, non erit dãnanda, quia forſan ibi conſuetudo derogauit iuri cõmuni ex tacito conſenſu Pontificis, vt indicat *Sylu.* Hoc certũ eſt, poſſe Regulares ex priuilegio Pontificis templum, vel Altare poſt conſecrationẽ pollutum reconciliare cum aqua (cui vinum ſimul, & cinis admiſcetur) per Epiſcopum benedicta, vel per Prælatum Regularem, ſi diſtet Epiſcopus duabus dietis, ideſt quatuordecim leucis, vt teſtantur *Henriq. ſupra, & Manuel tom. 1. Regular. queſt. 19. art. 2. & tom. 2. Bullar. fol. 268. Ioan. de la Cruz in Epitome lib. 2. cap. 5. dub. 9.* qui citant conceſſionem *Leonis X. Bul. 6.* Videatur etiam noſtrum Compendium *verbo Eccleſia nu. 2.* cuius priuilegium de reconciliatione templi, ſeu cæmeterij conſecrati capiunt *Henriquez, & Aula ſupra, & meritò.* Nam *Leo X. ibi relatus* de tali reconciliatione locutus eſt. Conſonat *Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 61.*

97 Suppono tertiò, talem haberi Rubricam in Miſſali de defectibus §. 10. *nu. 2. Si Sacerdote celebrante violetur Eccleſia ante Canonem, dimittatur Miſſa: ſi poſt Canonem, non dimittatur.* Vnde colligunt *Sotus, & Graffis*, quos ſequitur *Suar. Coninch. & Reginald. ſupra Laym. num. 13. Bonac. num. 24. Fagund. nu. 2. & cap. 18. num. 11.* Si nondum ſit Canon inceptus, debere celebrantem abſtinere, donec Eccleſia reconcilietur, vel ab ipſo celebrante, ſi ſit benedicta dumtaxat, & commodè poſſit illicò reconciliare, vel non poſſit exui debet veſtibus ſacris, & omittere Miſſam. Si verò Canon inceptus ſit, proſequendum erit ſacrificium, quippè quod aliquo modo cenſetur inchoatum, cum hoſtia parata ſit ad conſecrationem, ideòque non deceat, illud imperfectum relinquere.

98 Tunc autem inſurgit difficultas; an per talem celebrationem, vel aliam ſimilem, violatio tollatur, & Eccleſia reconcilietur? Affirmant *Caſtro de lege pœnali lib. 2. cap. vltimo poſt tertiam concluſionem Graffis in conſil. titul. de Conſecratione Eccleſiæ conſil. 1. num. 10. Henriquez lib. 9 cap. 27. num. 5. & 6. Sà verbo Eccleſia num. 19. Aula part. 5. diſput. 7. dub. 3. Bonacin. de Matrim. queſt. 4. punc. vltim. num. 27. Perſicus de officio Sacerd. lib. 1. dub. 6. num. 61. Naldus verbo Eccleſia num. 24. Zerola in praxi Epiſcoporum par. 1. ver. Pollutio Eccleſiæ, notab. 5. Diana par. 2. tract. 14. Reſol. 69. & par. 6. tract. 6. Reſol. 28.* Quia dignitas tanti ſacrificij, ſanctitas talis immolationis, præſentia Dominici corporis, & ſanguinis cenſetur eſſe ſufficiens reconciliatio templi violati.

Limitant primò *Caſtro Naldus, & alij,* vt celebratio fiat bona fide, *Sà* dicit, etiamſi mala fide celebratum ſit, quod

am-

Digitized by Google

amplecti videtur *Diana*; nam efficacia celebrationis ad reconciliandam Eccleſiam pollutam non poteſt pendere ab ignorantia, vel bona fide celebrantis, quæ ſolum conducit ad excuſandũ eius peccatum, vt rectè notat *Layman ſupra*. Limitant ſecundò *Graffis, Auila, Bonac.* dum violatio ſit occulta; tunc enim putant, ita tolli per celebrationem, vt quãuis innoteſcat poſteà violatio, non ſit neceſſaria reconciliatio; ſi verò violatio ſit notoria, cenſent requiri reconciliationem, nec ſufficere Miſſæ celebrationem, quia publicum ſcandalum, publica ſatisfactione compenſandum eſt. Sed nec illa limitatio videtur habere ſufficiens fundamentum. Quia poterat Miſſa ſolemniter, & publicè celebrata de licentia ordinarij tollere publicum ſcandalum, ſi ſufficeret, alioquin ex ſe tollere violationem ex dignitate ſacrificij, ac præſentia Chriſti.

99 Melius negant *Layman lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 13. Fagund. Præcept. 1. lib. 3. cap. 21. num. 15. Cardin. de Lugo diſp. 20. num. 62. Porrel. in addit. ad dub. Regular. verbo Eccleſia num. 5. Sayrus de cenſ. lib. 5. cap. 16. num. 11.* Fauent *Sanct. Thomas Suarez, & Auerſa relati ſupra num. 42. Victoria num. 99. & alij*, qui docent Epiſcopum, vel eius Vicarium poſſe dare licentiam faciendi ſacrum in Eccleſia violata, nimirum, donec reconcilietur; quare ſupponere videntur per illam celebrationem non reconciliari. Probant ab inconuenienti, nam eodem modo templum nondum conſecratum, aut benedictum, ſemel ibi celebrata, Miſſa non egeret alia conſecratione, ſeu benedictione, quia ſicut Miſſæ dignitas æquiualet reconciliationi, pariter æquiualet, imò præponderat conſecrationi, vel benedictioni.

Confirmatur, quia tam Eccleſiæ violatio, quàm eius reconciliatio iure Canonico fuit introducta, quare, ſicut non violatur, niſi per cauſas ab Eccleſia deſignatas, ita nec reconciliari poteſt, niſi verbis, & ritibus ab Eccleſia præſcriptis, ſed nullum ius Canonicum tribuit Miſſæ vim reconciliandi templum violatum. Ergo ſimpliciter in nullo caſu celebratio Miſſæ vim habet tollendi violationem. Quare ſententiam affirmantem ego non auderem in praxi complecti, quia nõ reputo illam probabilem per locum intrinſecũ. An verò per locum extrinſecum tot Authores reddant illam tutam in praxi, iudicent alij. Videatur *Auerſa qu. 11. ſect. 14. fine.*

CAP. VI. QVÆST. XIII.

Quis ſit locus ſacer violationis capax?

100 SVppono primò, templum conſecratum, aut benedictum eſſe capax violationis. Quippè iura per Eccleſias, quas violari decernunt, ex ſupradictis cauſis, intelligunt planè conſecratas, aut benedictas. Ita *Sotus, Nauarrus, Angles, Graffis, Manuel, quos ſequitur Sanchez de Matrimon. lib. 9. diſputat. 15. num. 24. Fagundez Præcept. 1. lib. 3. ca. 13. num. 37. Suarez tom. 3. diſput. 81. ſectio. 4. Henriqu. lib. 9. cap. 27. num. 5. Auila part. 5. diſp. 7. dub. 2.*

101 Suppono ſecundò, locum ſacrum quoad hunc effectum recipiendi violationem non tam latè patere, ſicut ad gaudendum immunitate. Nam omnia, vel Eccleſiarum, vel Hoſpitalium, vel Monaſteriorum habitacula gaudet immunitate; non tamen omnia ſunt capacia violationis, ſed ſpatium pertinens ad interius templi corpus, ſcilicet, quidquid eſt intra tectum, & pauimentum, & inter aram ſummam, & parietem oppoſitum, vbi comprehenduntur Capellæ, quibus aditus eſt per ipſum templum, licet additæ ſint poſt templi benedictionem. Item chorus, & locus organorum, nam hæc omnia faciunt vnum corpus cum templo. Comprehenduntur etiam cæmeterium benedictum, & clauſtra, ſi benedicta ſint, & ſepulturæ fidelium deſtinata. Sic *relati Doctores, & Cardin. de Lugo diſput. 20. num. 58* Non vero comprehenduntur Cameræ templis adhærẽtes non deputatæ diuinis officijs, nec Sacri-

Digitized by Google

criſtia, nec turris, nec habitacula Religioſorum, nec officinæ, nec interiectum, ideſt illud ſpatium inter primum tectū, & ſupremum. Vulgò desuanes, nec locus exterior templi, vel ſupra tectum, vel ſub pauimento, niſi ſit ibi Capella, vel fornix ad ſepulturam.

102 Si ſanguinis, vel ſeminis effuſio, vel homicidium in templi ianua contingat intra clauſuram oſtij verſus templum, polluit illud, ſecus, ſi contingat extra clauſuram oſtij verſus externam arcam. Quod ſi fuerit ibi cœmeterium, hoc violabitur, non Eccleſia: ne minus dignum trahat ad ſe magis dignum, cum tamen Eccleſia violata cœmeterium illi contiguum violetur, & Eccleſia reconciliata, cæmeterium reconcilietur. Nam acceſſorium ſequitur conditiones principalis, & nonècontra. Sic habetur *cap. vnico de conſecrat. Eccleſ. in 6.* Notant *Auila ſup. dub. 4. Sà verbo Eccleſia num. 22. Layman lib. 5. tract. 5. ca. 5. num. 11.* At vno cœmeterio polluto, non polluitur alterum, quando neutrum eſt acceſſoriū alterius. De confeſſonarijs diſtinguunt *Sanchez ſupra num. 34. & Fagund. num. 44.* Nam ſi ſint intra concauum parietis externi templi, ſunt partes illius, ſicut Capellæ: ſi tamen à templo diuidantur, vel panno cerato, vel tabulato, ſolumque per crates, aut feneſtellam confeſſiones excipiantur, & cauſa violationis detur à parte templi, violabitur illud; ſi detur ab externa parte poſt parietem, vel tabulatū, non violatur templum, nam illa diuiſione iam cellula confeſſarij manet, quaſi locus à templo ſeparatus.

103 Suppono tertiò. Oratoria propriè dicta, quæ vel in domibus priuatis habentur, vel in xenodochijs, vel ſunt Eremitoria quædam auctoritate priuata conſtituta, nequaquam Eccleſiæ nomine comprehendi, quamuis ex Epiſcopi licentia celebretur in ipſis. Quia non ſunt ſimpliciter loca ſacra, cum poſſint prohibito fundatoris ad profanos vſus redire, nec ſubindè gaudent immunitate, nec alijs Eccleſiæ priuilegijs. Ita *Suar. & Henriq. ſupra. Sanchez nu. 39. Fagundez num. 45. Sà num. 13. Layman num. 2. Auila dub. 2. Coninch. qu. 83. num. 236.*

104 Dubium tamen eſt de quibuſdam locis publicis ab Epiſcopo deputatis ad celebrandum, vt ſunt Heremitoria quædam, Hoſpitalia, vel ſimilia, quæ nec cōſecrata, nec benedicta ſunt, nec in illis corpora Fidelium ſepeliuntur, ſed ab Epiſcopo deputantur ad publicam Miſſæ celebrationem. Prima ſententia negat, eſſe capacia violationis talia loca. Sic *Henriqu. lib. 9. cap. 27. num. 5. Manuel in Sum. tom. 1. cap. 154. de Eccleſia polluta num. 13. Sà ſupra.* Probatur, nam hæc res eſt odioſa, & pœnalis, ac ſubindè reſtringi debet ad Eccleſiam propriè dictam, quoties iura dicunt, vel ſupponunt locum ſacrum, aut Eccleſiam violari, ſed Eccleſia propriè non dicitur, quæ non eſt conſecrata, vel benedicta, & diuinis officijs deſtinata. Quare lex puniens delictum commiſſum in Eccleſia, non comprehendit delinquentem in baſilica nō conſecrata, vel benedicta, nam Eccleſia propriè non cenſetur, vt teſtantur *Abbat. in Rubric. de conſecrat. Eccleſ. num. 3. Angelus verbo Eccleſia numero 3.* Ergo talis baſilica non eſt capax violationis. Valdè fauent, huic ſententiæ *Sot. in 4. diſtinct. 32. quæſt. 1. art. 3. Nauarr. ca. 16. num. 32. Suar. tom. 3. diſp. 81. ſectio 4. Graſſis 1. part. lib. 1. ca. 20. num. 28. & lib. 2. cap. 83. num. 10. Coninch ſupra* generaliter aſſerentes, non eſſe capacia violationis oratoria, vel ſimilia loca, quæ nec conſecrata ſunt, nec benedicta, quia ſub Eccleſiæ nomine non comprehenduntur, vel ad hunc effectum violationis requirentes Eccleſiam conſecratam, aut benedictam.

105 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat. Ita *Sanch. de Matr. lib. 9. diſp. 15. nu. 39. Suar. (qui videtur mutaſſe ſententiam) tom. 1. de Relig. tr. 2. lib. 3. cap. 9. n. 3. Card. de Lugo diſp. 20. nu. 6.* Probatur primò, nam hæc loca gaudent immunitate tamquam ſacra. Pariter ergo ſunt capacia violationis. Antecedens docent *Abbas, Sylueſt. Angel. Couar. & plures apud Sanch. ſupr.* Probant ex *cap. Eccleſiæ*

de immun.Eccleſ. vbi ratio redditur, quæ noſtro caſui videtur communis, ſcilicet, nam Eccleſia nõ conſecrata, dum ſit diuinis obſequijs dedicata, nullius eſt temerarijs auſibus profananda. Verum hæc ratio non eſt efficax, quoniam, vt *ſup.vidimus n.*101. Latius patet Eccleſię nomen quoad immunitatem, quã quoad violationem: odia ſiquidem reſtringuntur, & fauores ampliantur.

106 Quare probatur ſecundò. Nam Epiſcopi deputatio talem locum perpetuò cultui diuino, & Miſſarum celebrationi deſtinantis eſt veluti conſecratio quædam ſupplens benedictionis effectũ; Vnde iam dicitur locus religioſus, nec ad vſus profanos redire poteſt. Vt habetur cap. *Ad hæc de Religioſ.domib.* Fauet *Greg.VIII.cap.fin.de conſecr.Eccleſ.generaliter aſſerens*, Eccleſiam non conſecratam, ſi polluta fuerit ſanguine, vel ſemine, debere reconciliari, & *Gloſſa ibi rationem reddit*. Quoniam ille locus authoritate Epiſcopi diuino cultui dicatus ſit, itavt ad profanos vſus redire non debet. *Layman lib.5.tract.5.cap.5.num.*1. dicit hanc ſententiam iure communi valdè probabilem apparere, contrariam verò nunc in praxi ſeruari. *Auerſa de Euchar.quæſt.*11.*ſect.*14.§. *Decimò tandem*. Monet, ſeruandam eſſe Regionum conſuetudinem, quod Ego pariter cenſeo. Sed quoniam in raris euentibus, ſicut non poteſt praxis eſſe frequens, ita nec conſtãs eſſe ſolet; Vbi non conſtiterit praxis recepta; Vtramq; ſententiam reputo probabilem, & ſecuram. Quod ſi dubium ſit, an locus ſacer fuerit Epiſcopi authoritate fundatus. *Sanchez ſupra* cum alijs aſſerit, ſi cymbalum habeat erectum ſuper tectum, quod publicè pulſetur, vel ibi publicè celebretur omnib. indifferenter admiſſis ad officia diuina, præſumi deputationem Epiſcopi præceſſiſſe. Secus, ſi neutrum habeat.

CAPVT VII.

De Altari, & eius ornatu.

1 ALtare vocamus locum, in quo ſacrificium immolatur, dicitur Altare quaſi alta ara, quia ſacrificij locus in altũ erigi ſolet propter reuerentiam, & ſignificationem. Ara verò dicitur, vel à precatione, nam Græci precationes vocant aras; vel ab ardore, quoniam ibi victimæ ſolebant ardere. Videantur *Iſidorus lib.*15. *Origin.cap.*4. *Macrobius lib.*3. *Saturnal cap.*3. *Strabo de rebus Eccleſ.lib.*1.*cap.*7.

2 Iam apud Eccleſiam Altare dupliciter ſumitur, primò pro tota menſa, ſuper quam integrè Miſſa celebratur, ſecundò magis propriè pro lapide conſecrato, qui tali menſæ ſuperponitur. Vnde duplex Altare diſtinguitur.

Primum dicitur fixum, quod aliquando non eſt conſecratum, & impropriè dicitur Altare, nec in illo poteſt, niſi ara ſuperaddita, celebrari: nonnumquam verò conſecratum eſt, quando ſcilicet, lapis conſecratus eſt connexus cum alijs lapidibus, cęmentis, ſeu lateribus, qui concurrunt ad erigendum Altare primo modo dictum, in quo ſubindè ſine ara ſuperpoſita celebrari poteſt, vt notat *Azor tom.*1.*lib.*10.*c.*27.*qu.*1.

Secundum dicitur portatile, quando lapis conſecratus dimoueri poteſt, & hinc, indè deferri, quia cum reliqua menſa, ſiue lignea ſit, ſiue terrea, ſiue lapidea, non connectitur. Ideò ius vocat iſtud Altare viaticum *cap.fin.de priuileg. in ſexto*. Vocat etiam tabulam Altaris conſecratam *cap. Concedimus de conſecrat. diſt.* 1. dicitur communiter Ara ſacra.

CAP.

CAP. VII. QVÆST. I.

An Altare debeat eſſe conſecratum?

3 DEbet vtique propter reuerentiã, & myſticam ſignificationem tanti myſterij. Sic habetur cap. *Altaria de conſecrat. diſtinct.* 1. Sic tradunt *Patres apud Suarium tom.* 3. *diſput.* 81. *ſectio.* 5. Sic fatentur Doctores. An vero ſit mortale peccatum ſine Altari conſecrato celebrare? Solus videtur negare *Victoria in Summ. num.* 98. Si non ex malitia, ſed ex negligentia fiat. Atqui, ſi negligentia grauis ſit, & plenè voluntaria, ſine dubio mortale peccatum eſt ex genere ſuo. Quippè cum ſit Iuris Canonici præceptum, & in materia graui, debet obligare grauiter. Ita plures, quos ſequitur *Suar. ſupra Vazquez* 3. *part. diſput.* 233. *cap.* 2. *Fagundez præcept.* 2. *lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 1. *cum alijs*. Nec Epiſcopus in hoc præcepto diſpenſare poteſt, vt conſtat *ex Eccleſia conſuetudine perpetua*. Nec Summus Pontifex vmquam legitur diſpenſaſſe, quamuis ex graui cauſa poſſet (cũ hoc ſit ius Eccleſiaſticum.) Nec videtur eſſe poſſe moraliter neceſſaria, vel conueniens talis diſpenſatio. Quare nullum extat priuilegium ad celebrandum ſine Altari conſecrato. Addit *Nunius* 3. *part. quæſt.* 83. *ar.* 3. *dub.* 3. poſt ſecundam concluſionem. Nec in caſu grauiſſimæ neceſſitatis ob communicandum moribundum poſſe celebrari ſine Altari conſecrato, quoniam eſſet contra morem Eccleſiæ.

4 Solus Epiſcopus poteſt Altare conſecrare cap. *Nullus Presbyter*. cap. *Concedimus de conſecrat. diſt.* 1. Nec Epiſcopus id poteſt ſimplici Sacerdoti committere, cum in ius commune non habeat authoritatem, & ius commune reſeruet Epiſcopis conſecrationem Altarium. *cap. Quamuis diſtinct.* 68. At Papa poteſt ſimplici Sacerdoti committere conſecrationem Altarium. Vt notat *Auerſa de Miſſa quæſt.* 11. *ſect.* 13. Addit *Henriq. lib.* 9. *ca.* 28. *num.* 1. Conſecrationem aræ numquam Papam commiſiſſe ſimplici Sacerdoti. Sed certè *Paulus III. Anno* 1549. *conceſſit Presbyteris Societatis Ieſu*, qui miſſi fuerint in remotiſſimas infidelium terras, vt ibi poſſent Eccleſias erigere, veſtes ſacerdotales, palla, corporalia, Calices, Altaria, cæmeteria, (ſi Epiſcopus, qui ea faciat, Catholicus ibi non adſit) benedicere *Manuel in Summ. tom.* 1. *cap.* 247. *concluſ.* 15. dicit, idem Prædicatoribus, & Minoribus eſſe conceſſum, & *tom.* 1. *Regul. quæſt.* 28. *art.* 2. *& in Bullario refert Bullam tertiam Leonis Decimi num.* 4. *& Bullam ſextam Adriani VI num.* 4. Conſonant *Portel, & Villalob.* quos ſequitur *Hieronymus Rodrigu. reſolue.* 9. *nu.* 3. Demum *Ioannes de la Cruz in Epitome lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 8. *concluſio.* 3. dicit, Prælatos Regulares poſſe conſecrare Eccleſias, & Altaria ex conceſſione *Innocentij VIII. & Vrbani II. quamvis Leo X. videatur reuocaſſe*, confirmauit poſtea cum aliis *Paulus V.*

5 Super aram conſecratam retinere debet Sacerdos hoſtiam, & Calicem à conſecratione vſque ad ſumptionem, nã vſque tunc non perficitur ſacrificium. Quod, ſi præter ſuam hoſtiam conſecrauit alias particulas, ſiue paruas hoſtias pro communione laicorum, debet illas pariter retinere ſuper aram conſecratã, quia verè pertinẽt ad idem ſacrificium, vt benè probat *Cardin. de Lugo diſp.* 20. *nu.* 69. Poſt ſumptionem verò poteſt, vel illas diſtribuere communicantibus, vel in Sacrario reponere ſine ara, quæ ſolum celebrationi deſeruit. Etenim licet *Vazquez ſupra num.* 6. dicat, debere tunc pyxidem in Sacrario ſuper aram ſeruari, quoniam id conſuetudine receptum eſt ab omnibus, tamen *Auerſa ſupra cenſet*, nec id eſſe conſuetum, nec commodum, nec debitum, quod magis probo, quia talis praxis mihi conſtat, contraria ſi fuit vmquam, iam obſoleuit. Conſonat *Azor tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *qu.* 7. *Cardin. de Lugo ſupra num.* 97. dicens, hoc eſſe vitium commune Scholaſticis. vt conſuetudinem indicent ex eo, quod in ſua Ciuitate, vel Prouincia fieri vident.

dene;cum nec Romæ,nec in multis alijs locis ponantur in Sacrario pyxides Euchariſtiæ ſuper aram conſecratam.

6 Iam ſit dubium primum. An pyxis debeat eſſe benedicta? Negant *Azor ſupra.Paludanus,Tabienna, Sotus, Syluest.* quos ſequitur *Henriquez lib.9. capit. 28. num.3.Fagund.ſupr. num.14.Nuñus dub. 5,Vazquez nu.36.Coninch.quæſt.83.num. 245.Bonacin.diſputat.4. quæſt.vlt.punct. 9.num.23.Diana part.2. trac.15. reſolut.* 2.Probatur, quia nullo iure præcipitur talis benedictio. Nec ſufficit, quod in Pontificali ponatur, nam plures ibi ponuntur benedictiones,pro cœteris ornamentis,pro vaſis reliquiarum, pro campanis, cum tamen hæc omnia non ſit neceſſarium benedici. Nec *rubrica Miſſalis vrgere videtur*, quia forſan non continet præceptum, ſed conſilium, aut inſtructionem ob decentiam, vt aſſeruit *Fagund.ſupra cap.21. num.32. de Regul. Miſſal* quæ non pertinet ad eſſentiam, vel quaſi ſubſtantiam ſacrificij.

7 Affirmant *Suarez tom.3.diſput.81. ſectio.7.Reginald.lib.29 num.201. Moure part.3.cap.5.§.12.num.9.Petrus de Ledeſma in Sum.tom.1 trac.de Eucha.c.21.* pro pendet *Pitigianus in 4.diſt.13.quæſt. 2.art.1.cum alijs.*

Probatur, *quia tam Pontificale, quàm Miſſale Clementis VIII. ponunt ſpecialem benedictionem pyxidis, & Rubrica Miſſalis de ritu celebrandi* §. 2. *numer.3.* ſic ait. *Si conſecraturus eſt plures hoſtias pro communione facienda,locet eas ſuper corporale, vel in aliquo Calice, aut vaſe mundo,conſecrato.* Vbi per conſecrationem benedictionem intelligit, quam in fine Miſſalis aſſignat.

8 Mihi certum eſt primò,valdè decere quidem, vt pyxis benedicatur, antequam recipiat Euchariſtiam, nam ita fatentur vtriuſque partis Doctores, & hoc ſaltem probat fundamētum partis affirmantis. Certum eſt ſecundò,de rigore iuris, non eſſe neceſſariam talem benedictionem,quia non extat ius illam præcipiens. Adde conſuetudinem etiam poſt Miſſale Clementis VIII. non eſſe generalem,vt affirmat *Layman lib.5. tr. 5.cap.6 num.32.*licet enim Clerici timorati,& exacti vtantur pyxide benedicta, qui minus curioſi ſunt Sacrorum Rituū, minus attendunt ad iſtam benedictionem. Ego monerem. Rubricam obſeruari, quia meo iudicio ſaltem obligat ſub veniali, vt magis ex profeſſo dicam de Rubricis inferius. Ita tenet *Cardinal. de Lugo ſup.num.96.*

9 Addit *Vazqu.ſup.* ex conſuetudine requiri, vt intra pyxidem, in qua ſeruatur Euchariſtia, ſit vas aliquod ex lino, quod benedictione corporalium benedictum ſit. Sicut enim, quamdiù celebratio Miſſæ durat, corpus Chriſti ſemper eſſe debet ſuper palam corporalem benedictam, quæ Sindonem repræſentat,qua Chriſti corpus inuolutum fuit in ſepulchro, ſic etiam finita Miſsa ſeruari debet ſuper linteum benedictum. Hoc tamen refellunt *Diana, Nuñus, Auerſa ſupra.Cardin.de Lugo num.97.* quia talis conſuetudo non eſt communis, nec in his valet argumentum à paritate rationis. Etenim quamuis non ſit ſanctior confectio corporis Chriſti, quam ipſum corpus confectum, ius tamen plura requirit ad conficiendum, quam ad conſeruandum. Certè multis in locis non adhibetur illud vas lineum,nec timorati curant illud adhibere. *Suar. vero ſupr.* decere putat, vas illud lineum intra pyxidem apponi, præſertim quando pyxis non eſt aurea, vel argentea.

10 Verè tamen neceſſarium eſt, vt pyxis continens corpus Domini deponatur ſuper corporale, non ſolum in Altari,dum fit ſacrum, ſed intra ſacrarium, vbi ſeruatur, ſicut etiam illud vas, quod adhibetur ad exponendum publicè Sacramentum, & vocatur oſtenſorium, quando continet Chriſti corpus,non niſi ſuper corporale, ſeu palam benedictam deponitur, quod totum vbique recepta conſuetudine communiter obſeruatur, vt notat *Auerſa*. Nihil iura præſcribunt circa materiam,& formam Pyxidis, vel oſtenſorij. Verum ex reuerentia debita tanto Sacramento metiēda quidem erit debita

debita decentia, & probata conſuetudo. Forma debet eſſe miniſterio conueniẽs, materia, vel aurea, vel argentea, vel ſaltem ſtannea, ſicut Calix. Ita *Suarez, & Auerſa ſup. Regn. lib. 29. n. 201.*

11 Sit dubium ſecundum. An in ara conſecrata reponi debeant reliquię Sãctorum? Affirmant *Canoniſtæ in ca. Placuit 26. de conſecrat. diſt. 1. Syluester verbo Altare qu. 1. fine. Armilla ibi numer. 5. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 27. qu. 8. Scortia lib. 2. cap. 14. num. 4.* Probatur, nam *in eo cap. Placuit, præcipit Concilium Africanum,* vt Altaria, quæ ſine reliquiæ conſecrata ſunt, euertantur. Idem habetur in *Concilio Carthagin. 5. cap. 14.* Conſonat *Concilium ſeptimum generale*, quod eſt *Nicænum 2. Can. 7.* Accedit Eccleſiæ cõſuetudo, quam ſatis indicant illa verba Sacerdotis accedentis ad Altare poſt confeſſionem. *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic ſunt*. Addit *Azor ſupra citans Syluestrum, & Tabiennam*, ita reliquias Sanctorum ad ſubſtantiam conſecrationis Altaris pertinere, vt ſine reliquijs appoſitis conſecratio non valeat; Cenſet autem, ſufficere, ſi ſubtus Altare fixum reliquiæ Sanctorum conditæ ſint.

12 Communis ſententia negat, vel ad ſubſtantiam conſecrationis, vel ad obſeruantiam alicuius Eccleſiaſtici pręcepti deberi reliquias in Altari conſecrato reponi. Sic *Hugo, & Aſtenſis apud Syluestrum ſup.* fatentur de Altari portatili, & iura contraria dicunt loqui de fixo. *Angelus verbo Altare nu. 3.* ſic ait. Quod non ſint neceſſariæ reliquiæ, facit rubrica in Miſſalibus antiquis dicens: Quod ſi reliquiæ non fuerint, omittatur illa particula illius orationis, quæ dicitur poſt confeſſionem, ſcilicet quorum reliquiæ hic ſunt. *S. Thom. 3. part. quæſt. 83. art. 3. ad 2.* dicit, quandoque Altare conſecrari cum reliquiis Sanctorum iuxta cap. *Placuit*. *Sotus in 4. diſt. 13. quæſt. 2. art. 3.* docet, illum canonem iam non eſſe ſeruandum, niſi vbi reliquiæ poſſunt haberi.

13 *Durantus in Rationali libr. 1. cap. 7. nu. 23.* docuit requiri Reliquias, vel corpus Chriſti, quaſi velit, cùm deſunt reliquiæ, partem hoſtiæ conſecratæ fore reponendam in Altari; quod etiam dixit *Gloſs. in eo cap. Placuit cum Ioanne quodam, & Abbas apud Syluestrum ſupra quæſt. 4. refert D. Leonem dediſſe partem corporalis, & Euchariſtiæ ad conſecrationem cuiuſdam Eccleſiæ.* Hoc autem acriter refellunt tamquam nimis abſurdum. *Syluester verbo Altare nu. 4. Suar. & Auerſa ſupra. Vazquez num. 16. Azor quæſt. 9. Cardin. de Lugo num. 75. Coninc. quæſt. 83. num. 242. Fagund. præcept. 1. lib. 3. cap. 22. num. 6.* Quoniam hoc eſſet contra inſtitutionem Euchariſtiæ, quæ ſolum inſtituta fuit in ſacrificium, & cibum animarum, nec debet ob alium finem ſeruari, præſertim, quia corruptis ſpeciebus, deſineret ibi corpus Chriſti. Nec *D. Leo credendus eſt, id feciſſe, ſed ſolam partem corporalis dediſſe.* Hac igitur exploſa ſententia.

14 Dico primò, Reliquiarum appoſitio non eſt de ſubſtantia conſecrationis Altaris. Sic *Authores pro communi ſententia relati*, & quidem etiam antiquiores admittunt validam Altaris conſecrationem ſine reliquijs appoſitis; magis apertè *Suar.* dixit, reliquias non eſſe de eſſentia huius conſecrationis, vt ex vſu conſtat, & forſan numquam fuiſſe, quia Canones id non conuincunt, vt ex contextu Conciliorum deducit. Conſonant *Vazquez ſupra. Coninch num. 241. Fagundez num. 8. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 6. nu. 8. Filliuc. tract. 5. num. 121. Bonac. de Sacram. diſput. 4. quæſtione vltima punct. 9. num. 14.*

15 Dico ſecundò. Si quod olim præceptum fuit apponendi reliquias in conſecratione Altaris ſaltem fixi, vt *Aſtenſis, & Hugo docuerunt*, & probabile cenſet *Vazquez ſupra*, certè iam illud ceſſauit per cõtrariam conſuetudinem, quę præcipuè videtur inducta, quoniam in tanta templorum, & Altarium multitudine certæ Sanctorum reliquiæ vix poſſent omnibus adhiberi. Sic *cenſent Doctores nuper relati*. Nihilominus pertinet ad Eccleſiæ Prælatos prouidere, ſi commodè

dè poſſit, vt antiqua conſuetudo reponendi ſacras reliquias in ſingulis Altaribus perſeueret, ſiquidem perſeuerat illa Sacerdotis oratio, *per merita Sanctorũ, quorum reliquiæ hic ſunt*. Quamuis enim ſufficienter verificentur illa verba; quoniam aliquando, vel in altari, vel in templo verè reliquiæ ſunt, etſi quandoque deſint, vt aduertit *Fagundez ſupra*, tamen magis formaliter, & propriè verificabuntur, vbi reuera reliquiæ repoſitæ fuerint.

16 Sit dubium tertium: Quis poſſit Altare conſtruere, vel deſtruere? Respondet *Azor ſupra quæſt.6.* in Eccleſiis non conſecratis quemlibet Presbyterum erigere, vel demoliri poſſe fixum Altare, quod conſecratum non ſit; imò quemlibet iure ſuo poſſe quæuis Altaria non conſecrata deſtruere *iuxta gloſs. in cap. Quamuis diſt.68*. In Eccleſiis verò conſecratis neminem altaria, vel erigere, vel demoliri poſſe ſine conſenſu Epiſcopi. Sic habetur *cap. nullus Presbyter ca. Eccleſiæ cap. Placuit de conſecrat. diſt.1.*

CAP. VII. QVÆST. II.

Qua materia conſtare debeat Altare?

17 PRimis Eccleſiæ temporib. quando fideles ob tyrannorum perſecutionem in cryptis celebrare cogebantur, ligneis vtebantur Altaribus, quæ facilè deportari poſſent; & quidam Sancti leguntur vice altaris vſi fuiſſe pectore ſuo, vel manibus Diaconorum, vt ex aliis refert *Henriqu. lib.9. cap.27. num.3.* Primus Syluest Papa præcepit, ne Miſſę ſacrificium offerretur ſine Altari conſecrato lapideo, nec ex alia materia conſecraretur, quod deinceps confirmatum fuit, vt habetur *in cap. Altaria de conſecrat. diſtinct.1.* Solum in Eccleſia Lateranenſi nunc retinetur illud Altare ligneum, in quo *Sanctus Petrus olim, & alij Pontifices celebrarunt*. Rationem reddit *Sanct. Thom. 3. part. quæſtione 83. artic.3. ad 5.* tum litteralem, quia lapis vulgatis eſt firmior, & aptior conſecrationi retinendæ; tum myſticam, nam Altare repræſentat, vel Chriſtum, qui petra vocatur ab Apoſtolo 1. Corinth. 10. vel eius ſepulchrum lapideum. Videantur *Suar. tom.3. diſp.81. ſect.5. Azor tom. 1. lib.10. cap.27. qu.2. Coninc. qu 83. num. 238. Fagund. præcep.1. lib.3 c.22. Laym. lib.5. trac.5. cap.6. Bonac. diſp.4. queſ. vlt. punc.9. num.9.*

18 Nota primò, Altare quod non conſecratur, poſſe quauis alia materia conſtare, vt inquit *Azor ſupra*. Sic in Altari fixo, non debet totum ædificium eſſe lapideum; poteſt n. eſſe ligneum, vel terreum quoad partes remotiores, ſolum requiritur, vt menſa Superior ſit lapidea; nam illa ſola conſecratur, vt aduertunt *Suarez Coninch. & alij*. Altare portatile dixit *Moure par.3. cap.5. §.11. num.13.* eſſe poſſe ligneum, quod intelligo de menſa, vel tota ſtructura, cui ſuperponitur ara, nam hanc *num.6.* dicit, fore lapideam, & conſecratam. Quod apertius dixerat *Sotus in 4. diſt.13. qu.2. art.3. §. Quintò arguitur*, his verbis: Nomine Altaris, quod debet eſſe lapideum, intellige aram; nam reliqua ſtructura ex ligno poteſt eſſe.

19 Nota ſecundò; ſolum Papã diſpenſare poſſe, vt ara conſecretur ex auro, vel argento, vel ære, vel ſimili materia; nullum autem Epiſcopum poſſe, quia Papa ſolus eſt ſupra totum ius Canonicum plenitudine poteſtatis, quæ non cõpetit Epiſcopis. Sic aduertunt *Henriqu. lib.9. cap.28. num.1. Fagund. ſupr. num. 2. cum alijs.*

20 Si petas, quantæ magnitudinis eſſe debeat Altare conſecratum? Conueniũt Doctores tantæ longitudinis, & latitudinis eſſe futurum, vt capere poſſit pedem Calicis, & Hoſtiam, ſeu Patenam; dum celebratur; ſcilicet quoad maiorem ſui partem, dummodò firma ſint ſuper arã Calix, & Patena ſine periculo labendi. Sic *Alenſ. Paludan. Syluest. Sot. Nauarr.* quos ſequitur *Suarez, & Layman ſupra. Azor queſt.7. Coninch addit n.242.* quoties vtimur Altari portatili, quod in-

ſer-

ſertum eſt tabulę ligneę, fore curandum, vt tam Calix, quàm Hoſtia conſecrata ponantur ſuper lapidem conſecratum maxima ſaltem ex parte; ſi tamen ex aliqua parte nitatur etiam tabulę ligneę, dum abſit periculum lapſus, non eſſe ſcrupuloſè curandum.

21 An autem Altare conſecratum cōſtare poſſit duobus lapidib. quouis modo colligatis, itaut in vno illorum Hoſtia,& in alio Calix conſecretur,& collocetur? Negant communiter Doctores. *Sylueſter verbo Altare quæſt.3. Vazquez 3.part.diſput.233.num.16. Fagundez nu. 9 Bonacin. ſupra numer.13. Cardinal. de Lugo diſputat.20.num.67.* niſi Papa concedat ſpecialem licentiam. Quoniam eſt cōtra communem Eccleſiæ morem, & contra myſterium. Nam Altare Chriſtum ſignificat, in quo datur vnica perſona; & in iſto caſu, cum ſit duplex Altare, ſicut ſunt duo lapides, duplex perſona ſignificaretur. Cum tamen omnes iſti Doctores Altare ſolum portatile negent conſtare poſſe lapidibus colligatis, indicare videntur, Altare fixum etiam quoad Superiorem menſam, & quoad illud ſpatium, in quo Calix, & hoſtia collocanda ſunt, poſſe conſtare pluribus lapidibus colligatis. Et quidem *Layman ſupra* dixit, in quibuſdam Eccleſijs Altaria reperiri non ex lapide duro, ſicuti decens eſſet, ſed opere lateritio conſtructa, vel ex gypſo admixto cæmento, cuiuſmodi tamen menſæ citius fracturas adquirunt. Vbi loqui videtur *Layman* quoad Superiorem etiam menſam. At Ego nec in noſtris Eccleſijs id vidi, nec reor quid tale reperiri, nec vllibi conſentaneum erit iuri communi, ſaltem quoad opus lateritium.

22 Nota tertiò, ſi menſæ conſecratæ noui lapidis additio fiat, Altare ſic eſſe conſtituendum, vt Calix, & Hoſtia non in additamento, ſed in veteri lapide conſiſtant. Nam etſi *Gloſſa cap. Quod in dubijs de conſecrat. Eccleſ. & cap. Si motum verbo Altare de conſecrat. diſtinc. 1.* (Cuius ſententiam vocat probabilem. *Layman lib.5.tract.5.ca.6.num.5.*) dicat, in hoc caſu non ſacrum, ſi minus principale ſit, acceſſione ad ſacrum ſacrari, ſicut pannus non ſacer appoſitus ſacræ veſti, murus non ſacer adiectus Eccleſiæ ſacratæ benedictionem participant. Id equidem ſatis incertum eſt. Quoniam Abbas in prædicto *cap. Quod in dubijs*, docet, non ſacrum acceſſione ad ſacrum ſacrari ſolum in liquoribus. Addit *Layman ſupra*, etiam in artificialibus ijs, quarum partes ſeorſim rationem, & appellationem non retinent, vt ſunt Eccleſia, Calix, caſula, &c. Cum vero partes lapidis homogeneæ ſint, minus obſtat, vnam eius partem ſacram, aliam non ſacram eſſe. Sed certè non apparet ratio ſufficiens, cur in liquoribus partes minores acceſſione ad maiores ſacrentur, & non in lapidibus, quamuis omnes homogeneæ ſint. Igitur ratio propria, cur lapis additus Altari conſecrato non ſacretur, eſt, quoniam Altare, præſertim portatile, vnicus lapis debet eſſe, non duplex, vt dicebamus num. precedenti. Sed tamen admittamus, Altare fixum poſſe conſtare pluribus lapidibus gypſo, vel calce connexis, quoties Altare reficitur additione lapidum, iſti cenſebuntur ſacrari, ſicut quando paulatim reficitur Eccleſia conſecrata, & in hoc ſenſu poteſt eſſe probabilis ſententia gloſſæ.

CAP. VII. QVÆST. III.

Quot modis Altare conſecrationem amittat.

23 SVppono primò, per notabilem fractionem Altaris portatilis amitti conſecrationem illius, quando ſcilicet in neutra parte fracti lapidis poſſunt commodè Calix, & Hoſtia collocari quoad maiorem ſui partem ſine periculo labendi, tunc enim iam non eſt altare, nedum idem Altare, cum non conſtet vnico lapide ſufficiente. Sic *Angelus, Paludanus*, quos ſequitur *Henriquez lib.9.cap.18. num.1. Suarez tom.3. diſp.81.ſect.5. Azor tom.1. lib.10. ca.27. quæſt.12. Laym.lib.5.tract.5.ca.6.num.3.*

Regi-

Digitized by Google

Reginald.lib.29.num.192. Vazqu.3.part. diſput.233.num.13. Coninch.qu.83.num. 239. Bonac.diſput.4. qu.vltima punct.9. num.15. Fagund.precept.1. lib.3. cap.22. num.4. Cardin.de Lugo diſp.20. num.67. cum alijs. Si tamen altera pars maneat cum quantitate, quæ ſufficiat pro ſubſtinendis Calice, & Hoſtia quoad maiorem ipſorum partem, illa manebit conſecrata. Nam hæc conſecratio non requirit certam figuram in materia conſecrata, ſed ſolam magnitudinem ſufficientem; & de hac intelligendi ſunt Doctores, aſſerentes, Altare, quamdiù retinet ſuam formam, retinere pariter conſecrationem, & hanc perdi per amiſſionem formæ. Videantur *ca.1. ca. Quod in dubijs, cap. Ligneis de conſecrat. Eccleſ. & Abbas ibi*.

24 Suppono ſecundò, Altare portatile clauſum ligno non amittere conſecrationem, per ſeparationem à ligno, quidquid aliqui ſenſerint in cõtrarium. Quia conſecratio fit ſolius lapidis, non vnionis ad lignum, quod ſolum additur, vt lapis diutius conſeruetur, & melius capiat Calicem, & Patenam. Ita *Doctores ſupra relati*. Cæterum, quoniam Altare viaticum, quando conſecratur cum reliquijs, diuerſimodè ſolet habere ſepulchrum, & ſigillum (ſepulchrum dicitur paruus locellus, in quo reliquiæ conduntur, ſigillum verò dicitur operimentum ſepulchri) nam interdum lignum eſt ſepulchrum, & lapis ſigillum; interdum in ipſo lapide ponitur ſepulchrum, & ſigillum, & tunc vel non additur lignum, vel additur ſolum ad conſeruationem, & augmentum Altaris. Plures volunt, quoties in ligno fuerit ſepulchrum, per amotionem lapidis à ligno tolli conſecrationem ipſius. Ita *Sylueſter verbo Altare num.6. Angelus ibi num.2. Armilla num. 11. Sà correctus num.1. Henriqu. Azor, Layman, Reginaldus ſupra*. Probatur ex *cap.1. & 3. de conſecrat. Eccleſ.* confirmarique poteſt, nam iſti Doctores forſan exiſtimant, reliquiarum ſepulchrum (ſaltem quando conſecratur Altare cum reliquijs) eſſe de ſubſtantia conſecrationis, vnde conſequenter aſſerunt, quando ſepulchrum eſt in ipſo lapide, ac dimouetur ab ipſo, perdi conſecrationem, quamuis lapis non ſit in ligno, vel non amoueatur alieno. Conſequenter etiam *Azor. Sylueſt. & Armilla* docent, Altare quoque fixum execrari, ſi frangatur, vel amoueatur ſepulchrum, ſiue ſit in ipſa menſa lapidea, ſiue ſubtus illam, vel in latere, vel ante menſam, nam quoad hoc eadem eſt ratio Altaris portatilis, & fixi.

25 Nobis tamen dicendum eſt, nec Altare portatile, nec fixum per ſolam amotionem, aut fractionem ſepulchri, vel ſigilli execrari, quia nec illud ſepulchrum, vel ſigillum eſt de ſubſtantia conſecrationis Altaris, ſicut nec appoſitio reliquiarum, vt vidimus *ſup.num.14.* nec in eo forma conſecrationis, vel Altaris cõſiſtit, nec vllo iure cauetur. Nam in capitibus relatis ſolum deciditur, Altare conſecrationem amittere, ſi tabula ipſius, ſeu menſa, in qua eſt ſigillum, frangatur; non quia ſigillum frangitur (poteſt n. ea fractio contingere, quamuis ſigillum maneat illæſum) ſed quia menſa, ſcilicet lapidea, frangitur, quę per ſe conſecratur immediatè. Per quæ ſoluitur fundamentum cõtrarium cum ſua confirmatione. Sic docet *Coninch q.83. num.240.* Conſonant *Suarez, & alij*, qui ſimpliciter aſſerunt, per ſeparationem lapidis à ligno non tolli conſecrationem Altaris, niſi lapis ipſe frangatur ipſemet, vt dictum eſt, videatur *Auerſa quæſt.11. ſectio.13.*

26 Petes primò, quoties Altaris cornua, quæ ſolent vngi, franguntur, an conſecratio perdatur? Affirmant *Sylueſter verbo Altare num.6. qu.8. Armilla ibi num.10.* quod ſequuntur *Bonacina ſupr. & Henriquez littera K.* quoties omnia cornua menſæ, vel aræ ſunt fracta. Probant, quoniam in cornibus aræ per vnctionem recipitur conſecratio. Quare ſublatis per fractionem, ſeu diminutionem cornibus deficiet conſecratio. Meritò tamen *Layman ſupra num.5. & Cardin. de Lugo num.75.* refellunt hanc ſenten-

ten-

Digitized by Google

tentiam, quia nullo iure fulcitur. Quamuis enim vnctio fiat in omnibus, tota tamen menſa, vel ara conſecratur, ideoq; dum debitæ quãtitatis formam retinet, quæ ſcilicet capiendo Calici cum Patena ſufficiat, conſecrationem non amittit, cum adhuc maneat apta celebrationi. Præſertim, cum in dubio, nec execratio præſumi debeat, nec iteranda ſit conſecratio. Sic etiam ſentire videntur *Suarez, Coninch. Fagundez, & alij*, qui nullam de cornibus aræ mentionem facientes, vniuerſaliter aſſerunt, nõ amitti conſecrationem altaris per eius fractionem, quoties vna pars capit Calicem cum patena.

27 Petes ſecundò, an Altare fixum execretur per ſolam amotionem ab ſtructura inferiori? Affirmant *Abbas Innoc. Hoſtienſis*, quos ſequitur *Angelus verbo Altare num. 2. Sylueſter ibi quæſtione 8. Armilla num. 10. Sá correctus numero 1. Paludanus, & Nauarrus*, quos ſequitur *Manuel in Summ. tom. 1. cap. 247. num. 15.* Probatur ex iure. Nam *cap. 1. c. Quod in dubijs cap. ligneis de conſecrat. Eccleſ. ſub diſiunctione dicitur*, ſi altare motum, vel fractum fuerit, iterum eſſe conſecrãdum; & eſt ſermo de Altari fixo, & de lapide conſecrato. Item *in ca. Si motum de conſecrat. diſt. 1.* dicitur, *Si motum fuerit Altare, denuò conſecretur Eccleſia*, ſcilicet, quantum ad Altare, vt *in ſupra dicto cap. 1.* declaratur, vbi *gloſ. rationem reddit. Nam conſecratio præcipuè conſiſtit in coniunctione, ſcilicet lapidis, & inferioris ſtructuræ*. Ideò *Filliuc. tractat. 5. num. 121. Layman. ſupra num. 3. Cardin. de Lugo num. 70.* docent, Altare fixum execrari per remotionem ab alia ſtructura, vel à pedibus, quibus ſuſtinetur. At *Sá ſupra in Originali dicit*, quamdiù formam ſuam retinet Altare, non amittere conſecrationem vlla, vel fractione, vel motione.

28 Dico primò, quando menſa lapidea prius per ſe conſecratur, & poſtea ſuperponitur ſtructuræ, cui ſic agglutinatur, vt fiat Altare fixum, non amittitur conſecratio, quamuis ille lapis conſecratus amoueatur abſtructura, quoniam tunc conſecratio non pendet à coniunctione menſæ cum reliqua ſtructura, ſiquidem præceſſit ante talem coniunctionem. Ita *Tabienna verbo Altare §. 5. & Suarez ſupra*, qui ſubindè iura nuper adducta capiunt de Altari, quod per modum ſtabilis, & fixi conſecratur, quatenus poſt copulatam menſam, cũ ſtructura inferiori per modum vnius recipit conſecrationẽ, in hoc enim valet ratio, quam *Gloſſa reddidit numer. præcedenti*, non autem in noſtro caſu, cuius conſecratio ferè ſe habet, ſicut in Altari portatili.

29 Dico ſecundò, quamuis Altare fixum poſt totam copulam lapidis ſuperioris cum ſtipite, totamq; completam Altaris ſtructuram conſecretur, vt ſtabile perſeueret, ſi totum integrum transferretur in alium locum, non amittet conſecrationem; Nam hæc non pendet à præſentia locali, nec tunc menſa lapidea remouetur ab ſtipite, vel à pedibus, ſed totum ſimul Altaris ædificium mouetur. Ita *Suarez, & Auerſ. ſup.* ſimiliter non amittitur conſecratio, ſi quid de lapidibus parietis, vel de ipſo pariete, cui compaginatum ſit altare, remoueatur. Etenim propter remotionem taliũ lapidum, aut parietis, Altare manens immotum non execratur. Idem eſt de lapidibus ſtipitis non tangentibus menſam, vel tangentibus, ſed non principalibus, niſi tot amoueantur, vt Altare formam debitæ magnitudinis amittat. Ita *Sylueſter, Armilla, Laym. ſup. nu. 3.*

30 Dico tertiò. Quoties Altare fixum prius erigitur, & poſtea per modũ vnius conſecratur, amittit conſecrationem per amotionem à pedibus, vel à baſi, cui fuit affixum. Tunc enim verè deficit ſubiectum immediatum conſecrationis, cũ Altaris ſtructura, per modum ſtabilis conſecrata, ſimiliter diſſoluatur. Quippè de ratione talis Altaris nõ ſolum eſt tabula ſuperior, ſed etiam pedes, ſeu baſis, & ſtructura tota. Quare, ſi tot lapides, aut partes ſtructuræ remoueantur, vt reliqua pars iuſtam magnitudinem non reti-

Digitized by Google

retineat ſacris Altaris vſibus ſufficientē, ſicut nō manet idem Altare, ſic nec eius conſecratio perſeuerat. Hoc intendunt Doctores, & iura relata *num.27. Coninc. qu.83.num.239. Azor tom.1.lib.10.ca.27. quæſt.12.*

31 Petes tertiò. Quomodo polluatur, & reconcilietur Altare? Conueniunt Doctores primò, poſſe templum conſecratum amittere conſecrationem, quin execrentur Altaria, nimirum, ſi parietes Eccleſiæ conſecratæ comburantur, ſeu diruantur illæſis eius altaribus: Sicut è contra poſſunt Altaria per fractionem, vel dirutionem amittere conſecrationē ſuam, quin execretur Eccleſia permanēs integra. Conueniunt ſecundò, quoties Eccleſia violatur, Altare quoq; fixum in illa contentum violari, & ècontrario. Rationem vtriuſque reddunt, quoniam Eccleſiæ conſecratio conſiſtit in parietibus, & ita ſeparatur ab Altarium conſecratione, quæ ſingulis adhæret. At violatio concernit totum Eccleſiæ corpus, & quamlibet eius partem, ac ſubindè recō ciliata Eccleſia, cenſentur eius Altaria reconciliari. Sic *Abbas in cap. Propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. Syluester verbo Altare qu.11. Armilla ibi num.12. Azor ſupra quæſt.14.* qui ſubdunt, Eccleſia polluta, non pollui Altare, quod eſt extra illā, niſi ſit in loco cum Eccleſia coniuncto. Excipiunt prędicti DD. Altare portatile, quaſi violato templo non violetur, ſed extractum indè poſſit alibi ſacrificio deſeruire. Notat verò *Laym. lib.5. tr.5. ca.6. n.10.* Altare portatile pollui per humani ſanguinis, vel ſeminis effuſionem, ita vt egeat Epiſcopali reconciliatione, ſicut etiam corporale, Calix, & Patena.

32 Petes quartò. An ſimplex Sacerdos celebrari poſſit in Altari, vbi celebrarit Epiſcopus eodem die? Negant *Angelus verbo Altare num.8. Armilla ibi nu.12. Syluest. qu.7. Paludan. in 4. diſtin.13. qu.2. art.4. Henriq. lib.9. c.28. n.1. Bonac. diſp.4. qu. vlt. punct.9. nu.16. Naldus verbo Epiſcopus n.31. Fagund. Pręcept.1. lib.3. c.22. n.5. Azor tom.1. lib.10. c.27. q.10.* Probatur ex *ca. fin. de conſecrat. diſt.2.* ſic dicente. *In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam cantauit, Presbyter eodem die aliam celebrare non præſumat. Gloſſa inquit,* ob ſolam Epiſcopi reuerentiā. Omnes tamen excipiunt, niſi conſenſus adſit Epiſcopi, vel neceſſitas cogat, ſacrificium ab Epiſcopo non completum perficere. Quin ex verbo, præſumat colligit *Fagund.* non eſſe mortale peccatum ex iuſta cauſa celebrare, nam iuſta cauſa tollit pręſumptionem. Idem *Fagund ſup. & Hugolin. de poteſtate Epiſcopi par.1. num.4.* Colligunt ex verbo cantauit, intelligendum eſſe Canonem de Miſſa ſolemni, ſeu Pōtificali, non verò de Miſsa particulari. Verum *Naldus verbo Epiſcopus nu.31. & Bonac. ſupra dicunt*, praxim accipere Canonem illum de quauis Epiſcopi Miſſa, *& Concil. Mediolan. tertium fol.200.* renouans iſtum Canonem pro *cantauit*, poſuit, *celebrauit*. Monent verò *Layman & Azor ſupra, & Scortia lib.2. c.14. n.6.* id non vbique ſeruari, ſed videri potius deſuetudine derogatum.

CAP. VII. QVÆST. IV.

Quæ, qualiave lintea ſint in Altari ponenda.

33 SVppono primò, requiri corporale ſic dictum, quaſi Chriſti corporis indumentum, quod repræſentat Sindonem mundam, qua Chriſti corpus inuolutum fuit, & debet eſſe lineum, & benedictum, vt habetur *ca. conſulto de conſec. diſt.1.* Non debet ornari ſerico, vel auro, ſaltem medio, qua parte Calicem, & hoſtiam tangit, vt habetur in Rubrica de defectibus in miniſterio contingentibus circa principium. Nec amittit benedictionem per ſolam lotionem, ſed quando ſic rumpitur, ſeu laceratur, vt nulla pars illius poſſit continere Calicem, & Patenam, ac ſubindè nulla ſufficiet ad vſum ſacrificij; eſſetq; mortale peccatū ſine corporali celebrare, quia violaretur Eccleſiæ præceptum, & vſus communis in re graui, magnique ponderis ad ſacrificij reuerentiam. Ita *S. Thom.3. p. qu.83. art.3. ad 7. Syluester, Angelus, Armilla,*

Digitized by Google

Tabienna verbo Corporale. Sanct. Antoninus, Sotus, Graffis, quos ſequitur *Bonacina diſputatio 4. quæſtione vltima punct. 9. num. 24. Suarez tom. 3. diſputat. 81. ſectio 6. Vazquez 3. part. diſput. 233. cap. 4. Fillincius tractat. 5. numero 125. Henriquez lib. 9. cap. 28. num. 3. Layman lib. 5. tractat. 5. cap. 6. numero 11. Reginaldus libro 29. numero 195. Fagundez precept. 1. lib. 3. cap. 21. numero 25. & ca. 22. numero 11. Azor tom. 1. lib. 10. capit. 28. quæſtio. 8. Moure par. 3. capit. 5. § 11. numer. 8. & 10. Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 76.*

34 Suppono ſecundò, requiri paruam pallam, ſeu filiolam, qua Calix cooperitur. Et quidem olim vnicum erat corporale longum, ſuper quod Calix, & hoſtia collocabantur, & cuius reſidua parte cooperiebantur, quod etiam nunc in quibuſdam Religionibus obſeruatur. Iam vſus obtinuit, vt corporale diuiſum ſit in duas partes, quarum altera maior mappis Altaris ſuperpoſita recipit Calicem, & Hoſtiam, retinetque nomen corporalis; altera verò minor (dicta parua palla, ſeu filiola) Calicem operit, *Sotus in 4. diſtinctio. 13. quæſtio. 2. artic. 5. circa finem* putat, hanc pallam non eſſe de eſſentia ornamentorum Altaris, poſſeque ſericam eſſe. Conſonant *Moure ſupra §. 12, num. 10. & Manuel in Summ. tom. 1. cap. 247. numero* 18. qui probant ex vſu faciendi paruas pallas elaboratas ſerico, vel auro, vel per modum retis, quem morem dicunt fuiſſe receptum, quia parua palla non tangit immediatè ſpecies conſecratas, ſicut corporale. Nec hi Doctores benedictionis huius pallæ meminerunt.

35 Dicendum tamen eſt, quandoquidem iuxta præſentem Eccleſiæ morem corporale non ſufficit ad operiendum Calicem, hanc paruam pallam tam neceſſariam eſſe, quam ipſum corporale, ſubindèque futuram eſſe benedictam, & lineam ſaltem quoad interiorem partem, quæ Calicem tangit, nam in exteriori poteſt eſſe, vel auro, vel ſerico, vel in modum retis elaborata. Sic præſcribit *Miſſale in ritu celebrandi* §. 1. Et probatur; Nam iuxta preſentem praxim cõmuniorem parua palla pars eſt corporalis, & per conſequens eamdem materiam, & benedictionem requirit, cuius omiſſio per conſequens ſit mortale peccatum ex ſuo genere, ſicut omiſſio corporalis benedicti. Ita docent *Suarez, & Reginald. ſupra Fillincius num. 125. & 127. Fagund. cap. 21. num. 32. Vazq. nu. 4.* qui ſubdit, contrariam ſententiam non eſſe probabilem. Ad eius fundamentum reſpondetur, vſum timoratorum ſemper interiori pallę telam lineam apponere, ſicubi ſit contrarius vſus, erit potius abuſus.

36 Suppono tertiò, requiri purificatorium ab abſtergendum Calicem, & Patenã, & digitos Sacerdotis ablutos poſt contactum Sacramenti. Miſſale ſupra poſtulat, vt ſit mundum, & nihil aliud. Vnde *Cardin. de Lugo ſupra. Bonac. nu. 22. Reginald. n. 103. Suar. ſect. 8. Gauant. in Miſſal. par. 2. tit. 1. litt. I. Auerſ. quæſt. 11. ſect. 13.* cenſent, non deberi benedici. Quoniam id nullo iure cauetur, nec in Miſſali præcipitur, nec vllibi ponitur eius benedictio. Cœterum *Layman ſup. num. 12. & Fagund. cap. 1 nu. 30.* putant, purificatorium futurum eſſe mundum, & lineum, & benedictum. Quia, quod de corporalibus generaliter præſcribitur, de Purificatorijs etiam capiendum eſt, ſcilicet ob miniſterij puritatem; & quoniam, vt docet *S. Thom. 3. part. quæſt. 82. artic. 3.* Euchariſtia propter reuerentiam ipſi debitam à nulla re tangitur, quæ conſecrata non ſit. Vnde corporale, Calix, & manus Sacerdotis conſecrantur ad tangendum hoc Sacramentum, ſed etiam Purificatorium interdum tangit illud, quando ſcilicet eius reliquię manent in Patena, vel in Calice, debet ergo benedici. Nec ſatis conſequenter Miſſale pręſcriberet, benedici mappas Altaris, qui minus attingunt Euchariſtiam, & nollet benedici Purificatorium. Vnde cum in fine Miſſalis ponitur benedictio tobalearum, ſiue linteaminum Altaris, reor ibi comprehendi

hēdi purificatorium, quod primò cooperit Calicem, deinceps Patenam, & ipſis abſtergendis deſeruit. Quare tutius erit, illud benedici, ſicut cętera linteamina.

37 Suppono quartò, ſuper Altare linteum aliquod apponendum eſse. Sic enim vſus habet, ſic in iure ſupponitur, *cap. Altaris palla. c. a. Nemo per ignorantiam de conſecrat. diſt.* 1. Sic Concilia, ſic Patres, & Doctores tradiderunt, qui vocare ſolent hæc lintea veſtes Altaris, mappas, tobaleas, pallas, mantilia, velamina. De numero diſſident Authores. Communis ſententia docuit, duas mappas præter corporale requiri, quia ſic vſus habebat, & ſufficere vnam plicatam. Ita *Paludanus, & Innocentius*, quos ſequitur *Sylueſter Miſſa* 1. *numer.* 2. *Armilla ibi num.* 6. *Henriquez, & Azor ſupra Suar. ſectio.* 6. *Filliucius numer.* 124. *Laym. num.* 11. *Fagund. cap.* 22. *num.* 10. *Bonac. num.* 25.

38 Dicendum tamen eſt, iam nunc tres mappas præter corporale requiri. Sic olim habebatur *ex cap. Si per negligentiam de conſecrat. diſtinc.* 2. Sic docuit *Angelus verbo Miſſæ. num.* 35. Sic indicant *Pius Quintus in ſuo Miſſali, dum in* § 10 *de defectibus occurrentib. in Miſſa*, numerat inter alios, *Si altare non ſit tribus mappis ornatum*. Sic manifeſtè præſcripſit *Clemens VIII. in ſuo Miſſali*, dicens *in Rubricis generalibus* §. 10. *Altare operiatur tribus mappis, ſeu tobaleis mundis ab Epiſcopo, vel alio habente poteſtatem benedictis, ſuperiori ſaltem oblonga, quæ vſque ad terram pertingat, duabus alijs breuioribus, vel vna duplicata*. Quare iam non ſufficient duę mappæ præter corporale, vt notant *Cardinal de Lugo, & Auerſa ſupra*. Nam iſta Rubrica ſaltem obligat ſub veniali, ſicut de talibus cenſent. *Suarez tomo* 3. *diſput.* 83. *ſect.* 3. *& diſp.* 84. *ſect.* 2. *& Diana par.* 2. *tract.* 14. *Reſolut.* 55. Quare miror, Doctores aliquos ſcribentes poſt Clementem VIII. hanc obligationem non aduertiſſe.

39 Et quidem celebrare ſine mappis eſſe mortale peccatum, docent *Sylueſter, Caietanus, Medina, Sotus, Nauarrus, & alij*, quos ſequitur *Fagund. ſupra num.* 13. *Suar. diſp.* 81. *ſect.* 6. *Moure num.* 11. quoniam eſt contra communem totius Eccleſiæ conſuetudinem grauiter conducentem ad huius ſacrificij reuerentiam. Addunt *Angelus, Azor, Moure, Suar. & Fagund. ſupra*, ſi neceſſitas celebrandi vrgeat, & tres mappæ non ſuppetant. Vnam ſufficere, vel ſaltem ſecluſo contemptu, & ſcandalo non eſſe mortale. Quin *Moure* citra neceſſitatem dicit, eſſe veniale ſine ſecundo linteo celebrare: quia res non eſt tam grauis. Certè, ſi qua neceſſitas adſit, excuſatur mortale peccatum; vt aſſerunt *Suar. & Fagund.* Si nulla ſit neceſſitas, & adhibeatur duplex mappa, forſan erit veniale: ſi ponatur vnica, forſan erit mortale. Non eſt equidem facilè diſcernere materiam grauem à leui circa ſingula præcepta.

40 Quæres primò, an hæc Altaris lintea debeant eſſe benedicta? Conueniunt Doctores, mappas, ſeu tobaleas Altaris futuras eſſe lineas. Colligunt *ex cap. conſulto de conſecrat. diſtinct.* 1. Quod generaliter præſcribit, ne ſacrificium Altaris celebretur in pãno ſerico, vel tincto, ſed in puro linteo, terreno ſcilicet lino procreato, atque contexto. Quippè, licet hic textus de corporalibus præcipuè loquatur, extendi poteſt ad omnes has mappas, & quidem vſus communis habet, vt omnes lineæ ſint, vt notat *Reginald. lib.* 29. *num.* 194. Vtrum autem eſſe debeant benedictæ? Negant *Suar. ſupra Fagund. num.* 10. *&* 13. *Filliuc. num.* 124. *Layman num.* 11. Quoniam id in iure non cauetur, & *Suarez* addit, nec conſuetudine ſeruari. *Filliucius* verò fatetur, ſolere benedici, & *Layman* aſſerit, dicens, & conſuetum eſse benedici.

41 Dicendum eſt, Altaris mappas eſſe debere benedictas. Sic. n. expreſſè præſcribit Miſsale, vt vidimus *nu.* 38. Sic docent *Card. de Lugo, & Auerſa*. Sic etiam ſentire videntur *Gabr. in Canon. lect.* 15. *Sylueſt. ver. benedictio. n.* 5. *Azor to.* 1. *lib.* 10. *c.* 28. *q.* 8. *Bonac. de Sacr. diſp.* 4. *qu. vlt. pun.* 9. *n.* 25. *Regin. ſup Graffis par.* 1. *lib.* 2.

4.41.nu.2. qui tamen addunt in caſu neceſſitatis, vt cum aliæ non habentur, adhiberi poſſe mappas laicorum, & deinde, ſicut prius, vſibus profanis applicari, quia non fuerunt deputatæ ſacro miniſterio, niſi ad tempus. Ego non excuſarem à peccato, citra neceſſitatem vllam adhibere mappas non benedictas, vel non curare benedictionem ipſarum; non tamen reor, hoc eſſe mortale peccatum; nam omiſſio talis benedictionis non habet coniunctam magnam irreuerentiam ſacrificij, ſicut nec omiſſionē ſimilium ceremoniarum, quas Miſſale præſcribit; ſi qua vero neceſſitas ſub eſſet, nimirum celebrandi die feſto (quin etiam pro feſto) nec haberi poſſent mappæ benedictæ, videtur excuſari veniale peccatum, ne ſacrificium omittatur ob illum defectum. Mappas autem ſemel adhibitas celebrationi, non auderem deinceps profanis vſibus applicare, ſed ſolius altaris miniſterio, vt notat. *Fagund. eo num.13.fin.* Nam hoc decens, illud indecens apparet.

42 Quæres ſecundo. An corporale fieri poſſit ex cannabe? Negare videntur *Syluester. Suar. F illuc. & alij*, qui dicunt, ex lino puro corporalia futura. Facet prædictum, *c.conſulto*, quatenus purum lineum, vel linteum terreno lino procreatum exigit. Sed cannabes ſpecie differt à lino iuxta peritorum exiſtimationem: ergo corporale fieri non poteſt ex cannabe. Nihilominus melius affirmant. *Tabienna verbo Miſſa, nu.10. Armilla ibi n.6. Reginald. lib.29.nu.195. Azor ſupra. Bonac. nu.24.* Probatur, quia, licet cannabis ſpecie differat à lino, tamen vſus communis tam ex cannabe, quam ex lino conficit veſtes etiam intimas, & albas, quæ quidem indifferenter reputantur veſtes lineæ. Quin telæ byſsinæ tenuiſsimæ (Hiſpane Olandas) fieri dicuntur ex cannabe. Quare *Reginald. & Azor*, vſu receptum eſſe, dicunt, vt altaris pallæ, vel etiam corporalia fiant ex cannabe. Cui praxi prædictum, *c. conſulto*, non repugnat. Quoniam in antiqua lectione dicebat, *in puro lineo*, vel *linteo*, ſub disiunctione, quaſi ſignificans ſufficere, quodlibet linteum propriè dictum; & idem de mappis altaris à fortiori dicendū eſt.

43 Quæres tertiò. An corporalia, vel mappæ fieri poſsint ex goſsipio? *Negat Moure par.3. c.5. §.11. nu.8.* dicens, ex ſolo lino corporale ſaltem fieri poſſe, non ex ſerico, vel byſſo indico. Noſtrates vocant. *Algodoro*, (*Stali Cotone*,) quia non linum, *ſed arborum lanugo eſt*. Affirmat *Azor ſupra*, quia *Plinius lib. 19. cap.1.* narrat ex goſsipio, quod alij *Xilon* vocant, fieri lina xylina, quibus nulla, vel in candore, vel in mollitia præferenda ſint; & quidem tam in finis, quam in Philippinis Telaſit Xylina, ſeu Goſſipina, (*Sinabaſa* vocant,) quæ veſtibus etiam intimis deſeruit: & Plinius indicat, alijque docent, goſsipium eſſe lini genus candidiſsimi, ac molliſsimi. Quare non videtur improbabilis. *Azor. ſententia*, præſertim vbi praxis induci cæperit.

CAP. VII. QVÆST. V.

Vtrum requiratur lumen in celebratione?

44 Communis ſententia Doctor. affirmat ex antiquiſsima Eccleſiæ conſuetudine, cuius frequenter. Patres meminerunt, *& ex c.ſi. de celebr. Miſſ.* vbi numeratur inter grauiſsimos cuiuſdam Sacerdotis exceſſus ſine lumine celebraſſe; quod eſſe mortale peccatum, fatentur omnes, quia violatur Eccleſiæ præceptum in re graui ſignificante realem præſentiam Chriſti, qui vera lux eſt. *Ita Palud. Durand. Sot. Nau. Sylu. & alij*, quos ſequitur. *Suar. to.3.diſp.81.ſect.6.* Quod, ſi lumen extinguatur ante conſecrationem, nec haberi poſſe, relinquendam eſſe Miſſam, quāuis eſſet dies feſtus, vel aliquis moribundus communicandus, merito cenſent. *Fagund. infr.n.19. Card. de Lug. diſp.20. n.77.* quia, nec præceptū audiēdi Sacrū, nec cōmunicandi moribūdū cenſentur obligare cum tāta irreuerētia ſacrificij.

Digitized by Google

Poſt conſecrationem perficiendum eſſe ſacrificium.

45 *Miſſale Clementis Octaui in Rubricis* §. 20. duas ſaltem candelas accenſas requirit. Vnam tamen in rigore ſufficere, quamuis minus deceat, docent *Suarez ſupra Graffis lectio. 2. capit. 43. numero 1. Fillincius tract. 5. numero 126. Toletus, Chamerota, Coninch, Azor, Manuel*, quos ſequitur *Bonacina diſputat. 4. quæſtio. vltima punct. 9. num. 31. Fagundez præcept. 1. lib. 3. cap. 22. numero 18. Moure part. 3. cap. 5. §. 12. numero* 13. quia non putant, dari præceptum rigoroſè cogens ad adhibendas duas.

Ego cenſeo, ſatis obligare Rubricam Miſſalis iuxta ſubiectam materiam, & per conſequens illum, qui ſine cauſa candelam vnicam adhiberet, peccaturum eſſe venialiter, quod aſſeruit *Nuñus 3. part. quæſtio. 83. artic. 3. dub. 3. fine*; ratione verò neceſſitatis, vel ob cauſam etiam non valdè grauem, nullam eſſe culpam, vt aſſerunt *Layman lib. 5. tract. 5. cap. 6. numero 17. Diana part. 2. tractat. 14. Reſolut. 67. Auerſa quæſtione 11. ſectio. 13.* quia verè violatur Rubrica Miſſalis, ſed in re leui, quæ leui cauſa poſſit excuſari.

46 Sit dubium primum. An liceat celebrare cum olei lumine? Communis ſententia requirit candelas cereas propter conſuetudinem vniuerſalis Eccleſiæ, quam approbat Rubrica Miſſalis de defectibus occurrentibus *in Miſſa* §. 10. *numero* 1. Vbi ponitur inter alios defectus, ſi non ſint luminaria cerea. Quapropter *Henriquez libro 9. capit. 26. numero 3. & cap. 29 numero* 7. dicit, eſſe mortale peccatum ſine lumine cereo celebrare contra vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem. Vnde Acolythi ceroferarij dicti ſunt. *ca. Cleros diſtinct.* 21. quod ſequitur *Fagundez ſupra numero* 17. & indicat *Suarez ſupra*. Verum hi duo ſubdunt, in neceſſitate non eſſe mortale peccatum olei lumine celebrare, quod adhiberi ſolet coram Euchariſtia, dum abſit contemptus, & ſcandalum: ſi petas, qualis eſſe debeat neceſſitas? *Manuel in Summ. tom. 1. capit. 247. num. 12.* grauiſſimam requiri putat, vt violetur præceptum, quod ipſe grauiſſimum arbitratur. *Suarez, & Fagundez ſupra. Reginald. lib. 29. numero 196.* ſufficere ſentiunt, quod cerea candela non poſſit haberi, quamuis Miſſa dicatur ex deuotione; ſed addunt, hoc antequam fiat, non eſſe conſulendum, tolerandum verò, ſi factum fuerit. Simpliciter in neceſſitate licere docent. *Vazquez 3. part. diſputatio. 233. numero 25. & 26. Bonacina, Diana, Nuñus, Cardinal. de Lugo, & Auerſa ſupra cum alijs*, & hoc videtur tutum. Quoniam hæc Eccleſiæ conſuetudo non cenſetur, in neceſſitate, quamuis non ſit grauis, obligare.

47 Sit dubium ſecundum. An in neceſſitate liceat cum lumine ſebaceo, vel ex adipe, vel ex ſimili materia celebrare? Negant *Suarez, Reginaldus, Fagundez, Vazquez ſupra. Moure numero 12. Fillincius tractat. 5. numero 126. Villalobos tom. 1. tractat. 8 difficultat. 26. numero 4. Molfeſius tom. 1. tractat. 3. capit. 12. numero 57. & alij.* Quoniam id eſſet indecentiſſimum, & ab Eccleſiæ more prorſus alienum. Vnde ſignificant, in quacumque neceſſitate fore mortale peccatum cum tali lumine celebrare.

Nihilominus probabiliter affirmant non pauci. Nam nec id iure vetatur, nec vſus Eccleſiæ videtur in neceſſitate obligare. Sic *Azor. Nuñus, Graffis, Bonacina, Cardinal de Lugo, & Auerſa ſupra, Zanardus, Pitigianus, & Homobonus*, quos ſequitur *Diana part. 2. tractat. 14. reſol. 45.* Addit *Layman ſupra*, ob cauſam etiam non valdè grauem celebrari poſſe cum vno cereo, vel igne ardente in oleo, aut ſebo, modo ſcandalum abſit.

∴)†(∴

Digitized by Google

CAP. VII. QVÆST. VI.

Vtrum Miſſale requiratur, & crux ad celebrationem?

48 RVbrica *Miſſalis ſupra*, ſic ait. *Super Altare collocatur Crux in medio*, & infra. *Ad Crucis pedem ponatur tabella ſecretarum appellata. In cornu Epiſtolæ cuſſinus ſupponẽdus Miſſali.* Sępeque pręſcribit, caput inclinandũ eſſe Cruci ſuper Altare poſitæ. Quare quidam apud *Fagund præcep.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 32. dicunt, eſſe mortale peccatum ſine Cruce celebrare, quaſi magnam contineat irreuerentiam talis omiſſio. Verum multi non agnoſcunt ibi mortale peccatum, quia nec præcipitur in iure, nec res ſecundum ſe ſecluſo contemptu videtur eſſe grauis. Proinde ſicut aliæ Rubricæ non inducunt in materia leui grauem obligationem, ſic in præſenti ſolam admittere videntur obligationem ſub veniali. Sic docent *Suarez tom.* 3. *diſp.* 81 *ſect.* 6. *Regin. lib.* 29. *numer.* 197. *Filliuc. trac.* 5. *num.* 127. *Bonac. diſp.* 4. *queſt. vltima punct.* 9. *num.* 30. *Vazq.* 3. *part. diſp.* 233 *num.* 27. *Villalobos tom.* 1. *tract.* 8. *difficult.* 26. *num.* 6. *Homobonus in examine part.* 1. *tract.* 4. *ca.* 15. *queſt.* 143. *Dian. part.* 2. *tractat.* 14. *reſolut.* 45. *cum alijs.*

49 Addit *Layman lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 17. licet neceſſitas magna non vrgeat, celebrari poſſe ſine Crucifixo. *Fagund. ſupr. ſubdidit*, cum quælibet cauſa excuſet à peccato veniali, nunquam Sacerdotem venialiter peccaturum ſine Cruce celebrando. Nam ipſa ſola Miſſæ celebratio ſufficit ad excuſandum ab hoc veniali peccato, ne ſcilicet tanto ſacrificio, & eius vtilitate priuetur Eccleſia. Quam doctrinam reputo probabilem, & poſſe pariter alijs ritibus deſeruire, pręſertim vbi ſola Rubrica cogit ſine iuris pręcepto. Nonnulli volunt, non eſſe Rubricam Miſſalis intelligendam de Altari, vbi ſeruatur Euchariſtia, quod probabile reputat *Cardin. de Lugo diſp.* 20. *num.* 79. Verum *Gauantus in Rubric Miſſ. part.* 1. *tit.* 20 putat, ibi quoque requiri Crucẽ, quia non apparet ſufficiens fundamentum exceptionis, & in hoc propendet *Auerſ. queſt.* 11 *ſect.* 13. quoniam ita communiter obſeruatur. Subdit verò, non requiri Crucem in Altari, vbi ſit expoſitum publicè Sacramentum Euchariſtię, quia ſic eſt more receptum. Ego nec hic video ſufficiens fundamentum exceptionis, nec vidi talem morem eſſe communem, quando fit ſacrum in eodem Altari, quod Romæ fieri non ſolet communiter.

50 Requiri regulariter Miſſale, cuius pars eſt tabella ſecretarum ante Sacerdotis oculos expoſita pro maiori commoditate celebrantis, communiter affirmant Doctores. Vndè colligunt, vbi ſubſit periculum errandi, præcipuè circa Canonem, qui ſub ſtricta obligatione debet integrè recitari, peccatum eſſe mortale, ſine Miſſali recitare. Sic *S. Antoninus, Syluester, Nauarrus, Graffis, & alij*, quos ſequitur *Bonacina ſupra.* Conſonant *Suarez, Vazquez, Filliuc. Regin. ſupra Fagund. num.* 23. *Henriqu. lib.* 9. *ca.* 29. *nu.* 7. dicens, nec vrgente feſto licere celebrare ſine Miſſali, qui ſaltem Canonem contineat. Probatur, nam hominũ memoria fragilis, niſi librum habeat præſentem, facilè labetur circa verba valdè celebrationi conducentia. Nec obſtat, quod Canon Miſsę memoriter dici poſſit præſente Miſſali, quia tunc, ſi quid erroris, aut perturbationis contingat, facilè ſuppleri poteſt, & emendari, non item abſente Miſſali.

51 Quod ſi liber deſit, & Sacerdos ita ſit inſtructus, & de ſua memoria confidat, vt moraliter non dubitet, ſe poſſe cuncta perfectè recitare ſine libro, poterit ne licitè ſine Miſſali celebrare? *Suarez* id aliorum iudicio remittit. Hinc enim repugnat Doctorum authoritas: illinc non apparet ſufficiens ratio peccati. *Fagundez* verò negat, poſſe ſine lethali culpa; quoniam in re tam graui non eſt ita memoriæ fidendum cum aliquo labendi periculo, quod pruden-

denter eſt ſemper formidandum. Et circa verba Canonis ſubire periculum obliuionis, aut omiſſionis, graue peccatum cenſetur. Conſonat *Coninch quæſtio.83.numero* 251. Verum *Moure ſupra numero* 14. putat, in tali caſu ſecluſo ſcandalo committi venialem peccatum. *Reginald.* verò docet de grauitate peccati, quod in omiſſione Miſſalis committitur, fore iudicandum ex magnitudine periculi quidquam omittendi iudicio prudentum notabile.

52 Alij licere dicunt, quando moraliter non ſubeſt errandi periculum, & abeſt contemptus, & ſcandalum. Ita *Layman, & Auerſa ſupra. Vazquez numero* 26. *Villalobos numero* 5. *Diana reſolutio.* 46. *Cardinal. de Lugo numero* 78. *Petrus de Ledeſma in Summ.tom.*1. *tractat. de Euchariſtia cap.* 20. Quia tunc non fit irreuerentia ſacrificio, nec ſubeſt irreuerentiæ periculum. Vnde *Vazquez, & Cardinal. de Lugo* Sacerdotes illos excuſant, qui, cum legere non poſſint ob debilitatem viſus, adhuc celebrant Miſſam memoriter recitantes, & videntes quantum ſatis eſt ad reliquas actiones Miſſæ ritè peragendas.

Nam his Miſſalis adeſt, ac ſi non adeſſet, aduertit *Diana*, ſi deſit Miſſale, librum alium adhibendum eſſe loco Miſſalis propter aſtantes. Addit *Auerſa*, facilius permitti poſſe celebrationem ſine libro coram ſolo miniſtro, quam coram multis adſtantibus, vbi timor ipſe labendi conſtituit Sacerdotem in maiori periculo lapſus. Ego ſententiam iſtam probabilem exiſtimo, tum propter dicta, tum propter fundamentum ſuprà poſitum *numero* 49. quod hic etiam videtur valere.

CAPVT VIII.

De vaſis, & veſtibus ſacris.

1 Conueniunt Doctores, in Miſſa requiri Calicem, & Patenam, quia vinum in aliquo vaſe conſecrādum fuit, Patena verò, ſeu patina deſeruit ad recipiendum Chriſti corpus. Accedit myſtica ratio; nam Calix ſignificat Chriſti ſepulchrum, patena verò lapidem ſepulchro ſuperpoſitum, vtrũque requiritur ſub graui præcepto, cuius omiſſio ſubindè mortale peccatum erit, vt habetur cap. *Vaſa de conſecrat. diſt.* 1. doceatque Doctores. *S. Thomas 3. part. quæſt.* 83. *art.* 3. *ad* 6. *Suar. tom.* 3. *diſp.* 81. *ſectio.* 7. *Henriquez lib.* 9. *cap.* 28. *num.* 2. *& alij communiter.* Inter vaſa ſacra numerantur pyxis, & cuſtodia, vel oſtenſorium, de quibus diximus *cap.* 7. *num.* 5. *& ſequentib.* numerari quoque poteſt aurea fiſtula, qua Summus Pōtifex ſumit Chriſti ſanguinem, cum ſolemniter celebrat, quam *Suar. ſupr.* ſignificat, eſſe benedicendam, ſicut pyxidem. *Filliuc. tractat.* 5. *numero* 133. docet, quamuis de præcepto non conſtet, ſecurius eſſe, benedicere talem fiſtulam, (& ita conſulendum eſſe) ſicut, & pyxidem, & Calicem miniſterialem, quo Chriſti ſanguis olim propinabatur fidelibus, & nunc apud Græcos, nam hæc omnia vaſa tangunt immediatè ſpecies conſecratas.

De cæteris vaſis, quę deſeruiunt Altari, ſcilicet, ampullis, phyalis, ſcyphis, & ſimilibus nihil iure cauetur quod ad moralem doctrinam ſpectet. Videantur *Rubrica Miſſalis, & Durantus lib.* 1. *Rit.* Nos de Calice ſolum, & patena dicemus.

Digitized by Google

CAP. VIII. QVÆST. I.

Ex qua materia confici debeant Calix, & Patena?

QVondam fuerunt lignea, poſtea vitrea, deinceps argentea, vel aurea, vel ſaltem ſtannea, vt habetur, *cap. Vaſa, & cap. vt Calix de conſecrat. diſt.* 1. vbi, dum imponitur præceptum affirmatiuum conficiendi Calicem, & Patenam ex auro, vel argento, vel ſaltem ex ſtanno, generaliter omnis alia materia; prohibetur ſpecialiter verò prohibetur æs, aut oricalchum, nam ob vini vigorem parit æruginem, quæ prouocat vomitum. Prohibetur lignum: quoniam eſt poroſum, & vitrum, quia fragile. Quin etiam in illum, qui Calicem ligneum, aut non conſacratum adhibuerit in celebratione, decernitur pœna depoſitionis ab officio, & beneficio, *capit. fin. de celebrat. Miſſar.* Petram etiam excludit *Sanctus Thomas ſupra*, quia licet aptior eſſet ad repreſentandum Chriſti Sepulchrum, at periculum ſubeſſet, vt vel frangatur, vel ſpecies conſecratas per poros ebibat. Calix, in quo Chriſtus conſecraſſe dicitur, eſt ex lapide, ſed pretioſo, qui Valentiæ ſeruatur, & viſitur.

Nota primò, ſufficere, ſi cuppa Calicis, quæ continet Chriſti ſanguinem, ſit ex auro, vel argento, vel ſtanno, quare pes fieri poteſt ex alia materia, ſcilicet ære, cupro, vel orichalco, quia textus, & rationes adductæ ſolum vrgent in cuppa: ſuffragaturque praxis, & ſic tradunt *Suarez, & Henriquez ſupra. Coninch. quæſt.* 83. *num.* 244. *Layman lib.* 5. *tractat.* 5. *cap.* 6. *num.* 12. *Reginald. lib.* 29. *num.* 198.

Nota ſecundò, ex *prædicto capit. vt Calix*, colligi, Calicem ſtanneum non permitti, niſi ratione paupertatis. Verùm, quia *S. Thom. ſupra*, ſimpliciter aſſerit, materiam Calicis eſſe debere, vel aurum, vel argentum, vel ſtannum; *Suarez* exiſtimat, poſſe ſimpliciter ſtanneum Calicem fieri ſine peccato. Certè iam *Rubrica Miſſalis Clementis VIII. tit. de Ritu*, §. 1. *numer.* 1. præſcribit, Calicem eſſe debere vel aureum, vel argenteum, aut ſaltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & ſimul Patenam itidem inauratam. Quare diligentes Prælati iam tollunt calices ſtanneos, & Romæ nullum reperiri, teſtatur *Cardinal de Lugo de Euchariſt. diſpu.* 20. *num.* 90.

4 Nota tertiò, quamuis *Aſtenſis in Summa libro quarto, & Sà verbo Miſſa numero* 8. dicant, Calicem, & patenam ex plumbo fieri poſſe, quia putant, plumbum ſub ſtanno contineri, quaſi ſit eiuſdem rationis cum illo, contrarium eſſe tenendum: quia reuera plumbum non eſt ſtannum.

Imò ſicut æs, aut cuprum, vigore vini recipit æruginem, & vomitum prouocat. Ita *Syluester verbo Calix. Suarez, Reginaldus, & Layman ſupra. Filliuc. numer.* 130. qui tamen addit Patenam ex aurichalco nonnumquam fieri, ſed inaurato. *Fagundez Præcept.* 1. *lib.* 3. *capit.* 21. *numero* 10. teſtatur, ſe vidiſſe ſæpè Calices ex ære, metallove confectos, ſed inauratos, & limpidiſſimos, quorum vſum approbat pariter *Cardinal. de Lugo ſupra, & Auerſa quæſtio.* 11. *ſect.* 13. dicunt, in multis Eccleſijs, & Romæ quoque reperiri pleroſque Calices ex ære totos, aut cupro, (Italice *Rame*, Hiſpane *Cobre*.) ſed inaurato, pluresque Patenas eiuſmodi. Quare putant, vel capiti, vt Calix, derogatum eſſe per contrariam conſuetudinem, vel in eo non vetari tales Calices, quando ſunt inaurati, nam inauratio tollit periculum æruginis; ac ſubindè vomitus.

5 Mihi videtur obligare, non ſolum ille Canon, ſed etiam Rubrica Miſſalis, argenteam ſaltem cuppam, & Patenam inauratam poſtulantis, vnde ſine cauſa non debet alia materia Calicibus, vel Patenis adhiberi, ſub peccato ſaltem veniali, niſi forſan alicubi contraria conſuetudo Rubricæ quoque derogarit, de quo Mihi non conſtat. *Granado* 3. *par. tractat.* 14. *de Euchariſt. diſput.* 12. *num.* 3.

Car-

Digitized by Google

Cardinal. de Lugo, *& Auerſa ſupra* docent, obligationem inaurandi partem interiorem Calicis, & ſuperiorem Patenæ non eſſe grauem, quando ſunt ex argento, quia ſic habet vſus. Vbi ſupponere videntur, ſi Calix, & Patena ſint ex alia materia viliori, debere inaurari ſub peccato mortali; ſi verò ſint ex argento, ſaltem ſub veniali. Quod ego probabile reputo.

CAP. VIII. QVÆST. II.

Vtrum Calix, & Patena conſecrari debeant?

6 SVppono primò, Calicem, & Patenam debere conſecrari per vnctionem chriſmatis, & Epiſcopalem benedictionem, vt habetur in Pontificali, & refertur in *cap. vnico de Sacr. Vnctione §. final.* Quapropter in *cap. fin. de celebrat. Miſſar.* deponitur Sacerdos, qui ſine conſecrato Calice celebrarit. Videantur *Suar. tom. 3. diſputat. 81. ſectio. 7. Filliuc. tractat. 5. numer. 131.* Nec in hoc poteſt Epiſcopus diſpenſare, cum diſpēſare nequeat in lege Superioris ſine facultate ſibi conceſſa, qualis hīc non apparet, vt notat *Bonac. diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 9. num. 17.*

7 Suppono ſecundò, ſolum Epiſcopum poſſe iure communi Calices, & Patenas conſecrare propter Vnctionem chriſmatis, quæ munus Epiſcopale concernit. Ita Iuriſtæ *cap. Abbates de Priuileg. in ſexto. Sylueſter verbo Calix num. 2. Sa ibi num. 3. Henriquez libro 9. cap. 28. numer. 2. Reginald. lib. 29. numer. 198. Fagundez Pracept. 1. lib. 3. cap. 21. numero 14. Moure part. 3. cap. 5. §. 12. numer. 4.* Quidam hanc poteſtatem extendunt ad Abbates, qui Pontificalibus vtuntur, ſaltem ex conſuetudine, vel priuilegio. Sic *Armilla verbo Calix. num. 4. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 6. num. 12. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 28. quæſtio. 2. & tom. 2. lib. 9. cap. 7. quæſtio. 2.* Quoad hoc conſulatur praxis. Conueniunt tamen Doctores, Epiſcopum non poſſe talem conſecrationem ſimplici Sacerdoti committere; ſed ſolum Papam, qui Regularibus Abbatibus, & Prælatis aliqua conceſſit priuilegia circa conſecrationem iſtam, de quibus agunt *Manuel tom. 1. Regular. quæſtio. 18. & 19. Miranda tomo ſecundo quæſtio. 40. Hieronym. Rodrig. reſolut. 1. num. 7.*

8 Quæres primò: Si Sacerdos bona fide celebret in Calice, ac patena non conſecratis: An eo ipſo maneant conſecrata? Prima ſententia quorundam affirmat. Probatur 1. nam Eccleſia polluta non eget alia reconciliatione, ſi quis in ea celebrauit, ergo Calix etiam, & Patena non egebit conſecratione, vel benedictione, poſtquam in illis celebratum eſt.

Probatur ſecundò, quia per contactum ſanguinis Chriſti ſanctificatur calix, & patena ſanctificatur per contactum corporis, ergo non indigent alia conſecratione, ſeu benedictione, cum nulla poſſit æquiualere tali contactui, per quem iam non manet materia profana, ſed Sacra. Quod proportionaliter extenditur ad corporalia, mappas, & veſtes Sacras nondum benedictas, quæ conſequenter, poſtquam aliquis Sacerdos bona fide cum illis celebrarit, non egebunt conſecratione, ſeu benedictione, cum iam per illam celebrationem conſecrata, ſeu benedicta remanſerint. Ita tenent *Trimarchus, & Peyrin.* quos ſequitur *Franciſcus de Nigro in additio. ad Ruiz par. 6. animaduerſio 8. numero 4. Celeſtin. in Compend. Theolog. tractat. 8. cap. 5. quæſtio. 9. Diana part. 2. tractat. 14. reſolut. 69. & part. 5. tractat. 13. reſolut. 60.*

9 Secunda ſententia probabilior negat, quia tam conſecratio Calicis, & Patenæ, quam benedictio mapparū corporalium, veſtiumq; ſacrarum fuit per Eccleſiam introducta, deſignatis videlicet certis ritib., & verbis per determinatas perſonas adhibēdis, ad hæc validè cōſecrandū, ſeu benedicendū: ergo, dum talis ritus, & talis forma verborū per idoneā perſonam non adhibentur, non erunt

verè

verè conſecrata Calix,& Patena,nec validè benedicta corporalia, mappæ, vel veſtes,quamuis cum illis celebratum ſit. Quoniā Eccleſia non celebrationi Miſſæ,ſed præſcriptis à ſe ritibus, & verbis adſcribit veram conſecrationem, ſeu benedictionem, quam ipſamet requirit in vaſis,linteis,& veſtibus ſacris. Ita *Fagund.ſupra num.*15.*Cardinal. de Lugo de Euchar.diſp.*20.*nu.*91. & ita conſequenter ſentire debent *Doctores relati ſupra cap.6.num.99.* qui docent, Eccleſiam pollutam non reconciliari celebratione Miſſæ.

10 Vnde reſpondetur ad primum fundamentum contrarium, negando antecedens; cuius contrarium eo *numero 99.* docuimus; imò poſſumus argumentum retorquere; Quia nullus aſſerit,templa nondum conſecrata, per Miſsas in eis dictas conſecrari; nam alioquin oratoria cuncta manerent conſecrata, poſtquam in eis celebratur. Ergo nec aſſerendum eſt, Calicem non conſecratum per celebrationem cōſecrari; plus enim requiritur ad conſecrationem inducendam in materiam profanam, quam ad purgandam materiam iam ſemel conſecratam.

Ad ſecundum negatur pariter antecedens, quamuis enim Calix, & Patena per illum contactum adquirāt aliquam dignitatem moralem, ob quam debeatur illis aliqua veneratio, non tamen adquirunt illam ſanctificationem, ſeu conſecrationem,quam Eccleſia requirit in illis, vt ritè deſeruiant ſacris miniſterijs. Quare ſecundam ſententiam reputo tutam in praxi, primam non ita per locum intrinſecum,de probabilitate per locum extrinſecum iudicent alij.

11 Quæres ſecundo;quando conſecratio Calicis amittatur? certum eſt, tàm Calicis, quàm patenæ conſecrationem amitti, ſi notabiliter frangantur: itaut inepta maneant ſuo miniſterio; ſicut de Altari,& corporalibus cenſent communiter Doctores. At ſi Calix,& patena deaurata ſint,& per vſum amittatur deauratio. *Paludanus in 4.diſt.*13.*quæſt.*2. dixit, amitti conſecrationem; quando tota deauratio ſimul tollitur, quia tollitur ſubiectum immediatum conſecrationis,quod videtur amplecti. *Azor tom.* 1.*lib.*10.*cap.*28.*quæſt.*6.ſecus ſi paulatim aurum atteratur.

12 Abſolutè tamen dicendum eſt,non amittit conſecrationem. Ita cenſent *Angelus, Armilla, Tabiena, Sylueſter verbo Calix, Henriquez lib.9. cap.28.nu. 2.Suar.3.part.tom.3.diſp.81.ſect.7. Reginald.lib.29.num.199. Filliuc.tract.5.nu. 132.Bonac.diſp.4.quæſt. vltima punct.9. num.19.Coninch quæſt.83.n.245. Scortia lib.2. de Euchariſtia cap.14. Laym.lib.5. tract.5.cap.6.num.6.Fagundez precep.1. Eccleſ.lib.3.cap.21.num.24.* Quia non inauratio ſola,ſed totus Calix, & Patena conſecrata cenſentur, quando materia eſt apta conſecrationi: licet extrema ſolum ſuperficies vngatur. Vnde,quod extremæ partes paulatim atterantur, ſicut etiam in vaſis aureis contingit, non tollit ipſorum conſecrationem,& ſic habet praxis communis. Nec video, quomodo tota ſimul inauratio tolli poſſit vſu ſolo.Quare *Fagundez,& Henriquez ſupra,cum alijs explicant,Paludanum loqui*, cum antiqua deauratio tollitur per nouam inaurationem ab artifice factā, non verò quando per vſum atteritur.

13 An autem Calix argenteus, qui cōſecratur inauratus, ſi tota ſimul inauratio per artificem tollatur,relicto ſolo argento,conſecrationem amittat?non exprimunt Doctores. Videtur tamen negandum iuxta rationem ſupra factam; quia manet idem Calix argenteus, & conſequenter verè conſecratus,cum verè ſit capax retinendæ conſecrationis, quam ſimul cum inauratione receperat, nec cenſetur abſolutè variari per amiſſionem inaurationis.Ita ſignificant Doctores nuper relati, quatenus aſſerunt, diuerſam eſſe rationem,quando tollitur tota cruſta templi conſecrati,quod ideò reconſecrari debet; quia conſecratio tēpli adhæret ſoli cruſtæ. Secus autem in Calice, cuius conſecratio non ineſt ſoli ſuperficiei.Quare,ſicut manet idem abſolutè

ſolutè

ſolutè Calix, ſic etiam retinet eamdem abſolutè conſecrationem.

14 Quod ſi Calix argenteus, vel ſtanneus (idem eſt in his omnibus de Patena) ſine auro conſecretur,& poſt conſecrationem inauretur. Prima ſententia docet, indigere noua conſecratione. Sic *Angelus, Syluester, Armilla verbo Calix. Manuel in Sum.tom.1.cap.147. concluſ.21. Moure par.3. ca.5.§.12.num. 7. Azor ſupra quæſtio.4.* Qui *ſecundum Paludanum conſecratio fit in ſuperficie*. Quin, licet Calix iam inauratus conſecretur,ſi paulatim vſu tollatur aurum,& iterum inauretur,amitti conſecrationē, docent *Suarez,Reginald.Manuel,Moure,Fagundez, Scortia, Bonac.ſupra cum alijs. Pitigianus in 4.diſt.13. quæſt.2.art. 1. Molfeſius in Summa tom.1. trac.3.ca. 12.num.53.Petrus de Ledeſma in Summ. tom.1.tract.de Euchariſtia ca.21.* qui dicunt, ſic in praxi ſeruari. *Reginaldus addit*, ſic ſeruandum eſse,cum hæc doctrina ſit tuta,contraria verò periculoſa.

15 Probatur, nam horum vaſorum conſecratio præcipuè fit ob contactum Dominici corporis,& ſanguinis, ac ſubindè præcipuè fieri cenſetur in ſuperficie, ſecundum quam ille contactus fit, ſed quando denuò inaurantur, qua parte corpus, & ſanguinem Domini contingunt, additur noua ſuperficies illi cōtactui proxima. Requiritur ergo noua conſecratio. Quamuis enim conſecratum, quando principalius eſt, trahat ad ſe non conſecratum, vt diximus de parua parte ſuperaddita templo conſecrato: Principale tamen in hac materia,nō æſtimatur ex materiæ quantitate,ſed ex vſu rei conſecratæ.Quare principale debet in præſenti cenſeri, quod inſtituitur ad corpus,& ſanguinem Domini proximè continendum,& contingendum.

16 Secunda ſententia docet, non amitti conſecrationem Calicis, aut Patenæ, quando deaurantur etiam interius. Ita *Guillelmus, Durantus, in Ration.libro 1. cap.6.num.36. verbo Calix nu.2.Coninc. qu.83.num.246.& 247.Diana par.2.tractat.1.Miſcel.reſolut.3. Cardinal.de Lugo de Euchariſtia diſputat.20.numer.95.* Probabilem reputat *Layman lib.5.trac. 5.cap.6.num.7.* Fauet *Vazquez 3.par.diſput.233.cap.3.nu.32.* quatenus primam ſententiam vocat probabiliorem. Probatur, quia, cum res ſemel conſecrata numquam amittat conſecrationem, quamdiù manet eadem, & integra, vt docet *S. Thom.3.part. qu.83.art.3. ad 3. & communiter Doctores*, difficile videtur,quod Calix conſecrationem amittat per nouam inaurationem,ſi quidem nec frangitur,nec ita mutatur, quin abſolutè maneat idem. Quare retinere debet ſuam conſecrationem, ſicut illam retinet Eccleſia, quando paulatim reficitur, in qua pars noua conſecrata cenſetur hoc ipſo,quod additur conſecratæ. Confirmatur,quia,cum execratio Calicis, & ſimilium odioſa ſit,admitti non debet in caſu dubio,vel ſine textu manifeſto.

17 Nec valet, quod aduerſarij dicunt, ſuperficiem internam, quæ per nouam inaurationem fit, eſse partem principaliorem, quia continet, & contingit immediatè Dominicum corpus,& ſanguinem. Nam indè ſequeretur,Calicem recens inauratum quoad vſum ſacrificij diuerſum eſse moraliter a præcedente, ſi quidem ideo nouam requirit conſecrationem,vnde fieret vlterius, idem eſſe,cum inauratio Calicis conſecrati deperditur, ſi quidem quoad vſum ſacrificij principaliorem partem amittit, dum interius aurum immediatè contingens Dominicum ſanguinem, omninò detritum eſt, ac ſubindè quando Calix, aut Patena conſecrantur inaurata, poſteaq; perdunt inaurationem, amitterent conſecrationem,quod eſt contra communē vſum Eccleſiæ, ſenſumque Doctorum. Quia nimirum præcipua pars permanere cenſetur. Similiter ergo,quamuis poſt conſecrationem inaurentur,non egebūt noua conſecratione, quia pręcipua pars conſecrata trahet ad ſe minus principalem ſuperadditam. Sicut,ſi corporale lacerum reficiatur, & aſsuatur ipſi pars exigua, quamuis hæc forſan in tali loco ſit,vt tangat Hoſtiam conſecratam,non

eget

eget noua benedictione, ſed benedicta manet ob coniunctionem cum corporali benedicto. Pariter igitur ſuperficies aurea ſubtiliſſima, quæ per inaurationem additur, conſecrata cenſetur ob coniunctionem cum Calice conſecrato, cuius verè pars eſt minus principalis.

18 Si rationem attendamus, ſecunda ſententia videtur mihi probabilior, vt quæ magis conſequenter procedit, iuxta quam ſiue Calix, & Patena ſine auro cõſecrentur in materia capaci, & poſt conſecrationem inaurentur etiam interius; ſiue conſecrentur inaurata, poſteaque tollatur aurum interius, vel ſimul ab Artifice, vel eius in curia, vel paulatim per vſum, ſiue denuò inaurentur, non amittunt conſecrationem, quia ſemper inauratio reputatur pars minus principalis. Cæterum ob communem ſenſum Doctorum, & praxim Eccleſiæ non ſolum monerem, vt poſt profanum manuum contactum, & additionem nouæ materiæ, Calix aqua benedicta prius lauetur, quam ad ſacrificandũ adhibeatur, quod honeſtũ eſſe, monet *Durandus*, & *Layman ſupra*; ſed etiam, vt poſt nouam inaurationem internam denuò conſecrẽtur. Sic correctio *Patris Sà ſupra* dixit. *Si Calix denuò deauratur, ſolet iterum conſecrari*, quaſi magis vſus, quam efficax ratio, vel textus attendatur.

19 Quæres tertiò. An Calix per cuppæ ſeparationem à pede conſecrationem amittat? Affirmat prima ſentẽtia, quam tenent *S. Antoninus part. 3. tit. 13. §. 5. ad medium. Paludanus in 4. diſtinc. 13. quaſ. 2. artic. 5. concluſ. 2. Barthol. ab Angelo de Miſſa dial. 5. §. 323. Sylueſter verbo Calix quaſt. 2.* qui loquuntur etiam, quando iunctura cuppæ cum pede tornatilis eſt. Probatur, nam amitti videtur forma, ſeu figura Calicis, ſi quidem cuppa ſine pede non eſt calix aptus ad ſacrificium, & ideò conſecrari non poteſt. Ergo nec retinere conſecrationem ante receptã.

20 Secunda ſententia probabilior negat, quando cuppa ſeparari poteſt à pede ſine fractione; quia ſcilicet iunctura tornatilis eſt. Ita docent *Armilla*, & *Sà verbo Calix. Henriqu. cum alijs lib. 9. ca. 28. num. 2. Suar.* & *Filliuc. ſupra Vazqu. num. 35. Bonac. num. 20. Moure numer. 8. Coninch. num. 28. Fagund. num. 17. Laym. num. 6. Reginald. num. 200. Cardin. de Lugo num. 93. Auerſa de Euchar. quaſt. 11. ſect. 13 §. Debent hæc*. Probatur, quia per huiuſmodi ſeparationem Calix non frãgitur, ſed ſolo nexu, ſeu vinculo ſoluitur, quo cum pede cohæret; ideoque fit tornatilis, vt ſcyphus ſeparatus à pede melius detergatur, aut tranſportetur, nec ita fieret, ſi neceſſarium eſſet toties reconſecrare Calicem, quoties diſſolueretur. Ratio tamen à priori videtur eſſe, quoniam artificialis forma non ſolum manet eadem, quamdiù partes retinent eamdem poſitionem localem Phyſicè, ſeu diſtantiam in ordine ad ſe(nam partes pilei plicati, vel explicati non retinẽt eamdem diſtantiam ad inuicem) ſed etiam quamdiu aptæ ſunt ad retinendam eamdem diſtantiam abſque nouo artificio. Quapropter arte facta, quorum partis nexu tornati coniunguntur, eadem ſemper manere cenſentur, & idẽ eſſet conſequenter in Alba, v. g. manicas habente non fixas, ſed amouibiles, quæ globulis, vel funiculis coniungerentur; tunc enim per ſeparationem non perderetur benedictio. Sicut nec Planeta, ſi pars anterior cum poſteriori quibuſdam reſticulis coniungi, ſeparariq; poſſet, vt notant *Cardin. de Lugo ſupra*, & *Auerſa § deperditur*.

21 Ad oppoſitum fundamentum dicunt *Suar.* & *Layman*, cum ſola cuppa per ſe neceſſaria ſit ad recipiendũ Chriſti ſanguinem, poſſe cadere conſecrationem in ſolam cuppam, ac in eadem cõſeruari, cum autem non eſt affixa pedi, ſed iunctura tornatilis eſt, videri quidem hac intentione conſecrari, ne fruſtra fiat Calix tornatilis, ſi cuppa ſeparatam retineat conſecrationem. In hac doctrina: Certè, quod pes Calicis non cenſeatur eſſe pars ipſius, & ideò non egeat conſecratione: diſplicet *Cardin. de Lugo*; diſplicet etiam mihi. Quia verè Calix iuxta communem vſum, & ſenſum Eccleſiæ

cleſiæ conſtat ex cuppa, & pede tamquam ex partibus integralibus, artificialibus, ac ſubindè cenſeo, conſecrari pedem, ſicut, & cuppam, nec hanc conſecrari poſſe ſine illo, quia debet Calix integer conſecrari. Forſan autem valeret conſecratio, ſi cuppa ſimul, & pes conſecrarentur, quamuis non eſſent actualiter connexæ tornatili nexu, ſicut etiam Epiſcopus validè benediceret Albam, & eius manicas (in exemplo num. præcedenti poſito) quamuis actu globulis, vel funiculis non coniungerentur, ſed ſimul adeſſent plicatæ, quia ſic etiã tales partes, etſi Phyſicè ſeparatæ ſint, faciunt moraliter vnum artefactum, & ſicut illæ partes ſeparatæ retinent ſingulę ſuam benedictionem, ſeu conſecrationē partialem: Vnde reſultat moraliter vna totalis, ſic poſſunt recipere ſuas benedictiones, ſeu conſecrationes partiales conſtituentes moraliter vnam totalem, dum ſimul, etſi ſeparatæ ſacrantur; & ita, ſicut conſecratio ſe habet in conſeruari, ſic ſe habebit in fieri, & è contra. Verum non conſulerem, ſic fieri conſecrationem Calicis, ne valor eius reddatur dubius, & praxis habet, vt cuppa connexa pede conſecretur, vt conſecratio certa ſit.

CAP. VIII. QVÆST. III.

Vtrum omnes veſtes ſacræ debeant eſſe benedictæ?

22 SVpponimus contra Nouatores, Eccleſiam potuiſſe peculiares veſtes inſtituere, quibus Sacerdotes vtantur in Sacris miniſterijs, rectèque vſam fuiſſe tali poteſtate à temporibus Apoſtolorum, & poteſtas quidam probatur ex vſu vetuſtiſſimo. Vſus autem ex *Anacleto Papa primo Epiſt. decretali prima, & ex Stephano Papa primo, cap. Veſtimenta de conſecrat. diſt. 1. & ex alijs multis*, quos referunt *Suarez tom. 3. diſputat. 81. ſect. 2. Fagund. Præcept. 1. libro 3. cap. 23.* Congruentia verò talis inſtitutionis. Probatur primò ex *Tridentino ſeſſio. 22. c. 5.* Sacrarum veſtium vſum approbante tamquam conformem hominum naturæ. Probatur ſecundò exemplo veteris legis, vbi Deus ipſe peculiares veſtes Sacerdotibus attribuit, quas latè proſequitur *Henriq. li. 9. c. 29.* Conſonat vſus omnium ferè Gentium circa ſuos Sacerdotes. Probatur tertiò ratione, nam hoc valdè conducit ad decorem, æſtimationem, & apparatum ſacri miniſterij.

23 Accedit ratio myſtica. Nam ſacræ veſtes, ſi referantur ad Chriſtum, denotant inſignia varia Dominicæ paſſionis. Si verò referantur ad mores. *Amictus* ſignificat galeam ſalutis, videlicet ſpem, & fiduciam in Deum. *Alba* colore ſuo denotat cordis puritatem, longitudine verò bonorum operũ perſeuerãtiam. *Cingulum* denotat carnis continentiam. *Manipulus* cordis compunctionem. *Stola* iugum obedientiæ Chriſtianæ per patientiam, & animæ fortitudinem. *Caſula* repræſentat ſuaue iugum Chriſtianæ charitatis reliquis virtutibus ſupereminentis, eaſque protegentis. Videantur *Paludan. in 4. diſtinct. 24. quæſt. 5. artic. 1. Durandus in Ration. ca. 3. Scortia libro 2 cap. 8. Layman lib. 5. tractat. 5. cap. 6. numero 14. Suarez, & Fagundez ſupra.*

24 Hæ veſtes ſacræ numero ſunt ſex nuper enumeratæ. Quoad materiam Amictus, & Alba ſunt lineæ: Cęteræ poſſunt eſſe lineæ, vel laneæ, vel ſericę. Color ipſarum in Miſſali pro diuerſis diebus diuerſus præſcribitur: Verum ibi non contineri proprium præceptum, ſed regulam dumtaxat directiuam; docent *Suarez, & Fagundez ſupra Homobon. in examine part. 1. tractat. 4. cap. 15. quæſtio. 14. Diana part. 2. tractat. 15. Reſolut. 57. Auerſa de Euchariſtia quæſt. 11. ſect. 15. §. Rurſus.* Forma ſacrarum veſtium artificialis eſſe debet accommodata vſui, cui deſeruit ſecundum Eccleſiaſticum morem. Forma verò moralis, vel ſpiritualis debet eſſe benedictio Epiſcopi, vel habentis poteſtatem ipſas benedicendi, qualem habent, vt plurimum Abbates, & Prælati Regulares.

Et

Et quidem has veſtes benedici debere, colligitur ex *cap. Veſtimenta de conſecrat. diſt.* 1 & ex Pontificali, ac Miſſali, vbi ponuntur ipſarum benedictiones: idque fatentur communiter Doctores: de ſolo cingulo nonnihil diſſentiunt. Ideo.

25 Sit dubium primum. An cingulum neceſſariò debeat eſſe benedictum. Prima ſententia negat. Tenent illam *Richardus in 4. diſt. in. 13. art. 3. quaſt. 4. Scotus ibi queſt. 2. §. ad queſtionem. Syluest. Miſſa 1. queſt. 2. Sà verbo Miſſa num. 10. Moure part. 3. ca. 5. §. 13. num. 2.* Probant, quia, licet in prædicto cap. *Veſtimenta* dicat Pontifex, *veſtimenta Eccleſiaſtica, quibus Domino miniſtratur, & ſacrata eſſe debent, & honeſta*. Tamen cingulum propriè non eſt veſtis, ſed veſtium ligatura. Quapropter in quibuſdam locis nō ſolet benedici cingulum, vt *Scotus, & Richardus teſtantur*. Atqui, ſi neceſſariò foret benedicendum, vbique benediceretur. Nec obſtat, quod in Pontificali, ſeu Miſſali habeatur benedictio cinguli, nam etiam habetur benedictio librorū Eccleſiaſticorum, & tamen non ſunt neceſſariò benedicendi, non ſolent benedici.

26 Secunda ſententia verior affirmat. Ita *Nauarrus cap. 25. num. 84. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 28. quaſt. 9. Layman ſupra. Molfeſius in Summa par. 1. trac. 3. ca. 12. num. 31. Ioannes de la Cruz in direct. par. 2. de Miſſ. queſt. 3. dub. 4. concluſ. 2. Villalobos par. 1. tract. 8. difficult. 28. numero 8. Vazqu. 3. part. diſp. 233. cap. 4. numer. 49.* dicūt, oppoſitam ſententiam non eſſe probabilem. Fauent *Suarez, Bonacina Coninch*, & alij quatenus generaliter docent, veſtes ſacras, inter quas numerant cingulum, eſſe debere benedictas. Probatur, quia ius in prędicto cap. *Veſtimenta*, generaliter iubet, omnes veſtes ſacras benedici. At inter veſtes ſacras cōmuniter numeratur cingulum, cuius ſi forſan olim non habebatur benedictio, iam nunc ſpecialis habetur communi quidem praxi recepta, ergo non minus requiritur benedictio cinguli, quam aliarum ſacrarum veſtium.

27 Sit dubium ſecundum. Quamdiu ſacræ veſtes retineant benedictionem ſemel acceptam? Conueniunt Doctores, conſeruari benedictionem, dum figura retinetur apta miniſterio ſacro, amitti verò, quoties ita diſſoluuntur, aut rumpuntur, vt non conſeruent figuram aptam vſui, cui fuerant deſtinata. Sic *Henriqu. lib. 9. cap. 29. num. 5. Azor tomo 1. lib. 10. cap. 28. quaſt. 9. Coninch queſ. 83. num. 251. Bonac. diſput. 4. quaſt. vltima punct. 9. num. 27. Suarez, & Fagundez ſupra. Colligitur ex cap. Quod in dubijs de conſecrat. Eccleſ.* Vnde fit primò, ſi prius quam figura veſtis, & aptitudo prædicta deſtruatur, reficiatur paulatim, & aſſuatur etiam addita parte non benedicta, conſeruari nihilominus benedictionem, quia veſtis eadem manere cenſetur, & acceſſorium ſequitur naturam principalis. Ita *Palud. in 4. diſt. 13. qu. 2. Suar.* & *alij ſupra*.

28 Fit ſecundò, ſi ſacrę veſtes duplices ſint, ideſt ex duplici parte, interna ſcilicet, & externa conſtantes, ſingulas partes manere benedictas, quamuis ſeparentur, quia ſingulæ retinent ſufficiētem materiam, & formam ſtolę videlicet, vel caſulæ, poſſuntque ſuo muneri deſeruire. Sic relati Doctores, & addunt, poſſe Sacerdotem vti ſtola pro cingulo, ſeu pro manipulo, manipulumque poſſe in ſtolam commutari, ſi ſufficientem habeat longitudinem, quia cingulum non determinat ſibi ſpecialem figuram, & maior, vel minor longitudo manipuli, ac ſtolæ non magni refert. Quod intelligo quidem itaut ex duplicata caſula, vel ſtola duæ fieri poſſint, ac ex ſtola manipulus, vel ècontra ſine noua benedictione. Quod apertè docent *Paludan. Suar. Azor, & Fagundez ſupra*. Verum vti manipulo loco ſtolæ, vel ècontra, vel ſtolam adhibere pro cingulo, quamuis id aſſerant aliqui, non auderem ſine neceſſitate, quia nonnihil continet indecentiæ, dum non aptantur ſingulæ veſtes ſuo miniſterio.

29 Fit tertiò. Si magna pars ſacræ veſtis abſcindatur, vel diſſuatur, videlicet

me-

mediɛtas, vel Alba manica, benedictionem amitti. Quare, licet aſsuatur poſtea, nouam requiret benedictionem. Ideò monent *Syluester verbo benedictio. quæſt.6. & Henriquez ſup.* vt priuſquam abſcindatur manica, reſarciatur, etſi filo, vel panno non benedicto, ne perdatur benedictio. Quando verò nimis ſit lacerata veſtis, arbitrabitur vir prudens: an ea ſit vtendum. Sic *Henriquez ibi:* Si tamen maneat forma veſtis etiam ruptæ in varijs partibus, manet benedicta, ſic cinguli pars diuiſa, ſi ſufficiens ſit ad cingẽdum, retinet benedictionẽ, quamuis ad maiorem commoditatem ei addatur alia pars minus ſufficiens, vt notat *Bonacina ſupra*. Similiter, ſi priuſquam omninò diuidatur aliquo nodo, vel alio modo replicetur, & roboretur, benedictio conſeruatur, vt aſserunt *Paludan. Syluest. Nauarr. Henriqu. Suar. & alij communiter.*

30 Cœterum, ſi cingulum ita rumpatur, vt neutra pars diuiſa ſufficiat ad cingendum: prima ſententia docet, adhuc retineri benedictionem, & innodari poſse partes, & adhiberi. Sic indicat *S.A verbo Miſſanum. 11.* tenent *Ioannes de la Cruz ſupra. Molſeſius, Cæleſtinus, Marcantius, & Niger,* quos ſequitur *Diana part.2. tract.14. reſolut.57. & tractat.15. reſolut.4. & part.5. tractat.13. reſolut.92.* Probatur, quia partes, quæ poſsunt facilè innodari, videntur ſufficienter aptæ muneri cingẽdi, ac ſubindè, dum retinẽt illam aptitudinem immediatam adnexam, & mediatam ad cingendum, cenſentur retinere cinguli benedictionem.

31 Secunda ſententia docet, amitti benedictionem, nec licere partib. illis iterum nexis vti. Sic cenſent *Suarez. & Bonac. ſupra, Reginald. lib.29. numero 160. Gonzich. quæſt.83. num.251. Pitigianus in 4. diſt.13. quæſt.2. artic.4. Cardin. de Lugo diſput.20. n.100. Tannerus, & Hurtadus,* quos ſequitur *Auerſa quæſt.11. ſect.13. §. deperditur.* Probatur ex dictis, quia per talem ruptionem cingulum amittit formam aptam ſuo muneri cingendi, ergo pariter amittit benedictionem. Hanc autem ſemel amiſsam per iteratã partium connexionem non recuperat: quare, licet partes iterum connectantur, non erit licitus vſus talis cinguli.

Primum antecedens probatur; nam ita ſe habet hęc fractio cinguli, ſicut ſciſſio Planetæ, vel ſtolæ in partes, & magis quam ſciſſio manicarum ab Alba, ſed hæ ſciſſiones tollunt benedictionem; Ergo & illa. Quapropter hanc ſecundam ſentẽtiam ita reputo veram, vt primam non cenſeam eſse probabilem per locum intrinſecum. An autem per locum extrinſecum probabilis ſit; iudicent alij. Ad eius fundamentum reſpondetur, illam aptitudinem mediatam ad cingendum non cenſeri ſufficientem ad retinendam benedictionem. Videatur *Cardin. de Lugo ſupra n.101.*

CAP. VIII. QVÆST. IV.

Vtrum ſit mortale peccatum ſine veſtibus ſacris celebrare?

32 SVppono primò, per ſe loquendo præceptum Eccleſiaſticum obligare ſub mortali ad non celebrandum ſine ſupradictis veſtibus ritè benedictis; nam adhibere veſtem non benedictam eſt quaſi nullam adhibere, quippè veſtis non benedicta non eſt ſacra. Sic *Henriq. lib.9. cap.29. num.5. Suarez tom.3. diſput. 82. ſect.3. Fagund. Precept.1. lib.3. cap.23. Bonac. diſput.4. quæſt. vltima punct.9.* qui citant alios. Colligitur *ex cap. Eccleſiaſt. diſt.23. & ex cap. Veſtimenta de conſecr. diſt.1.* iuncto communi ſenſu Fidelium, qui tam materiam huius pręcepti, quam obligationem illius reputant ſecundum ſe grauem eſse.

33 Suppono ſecundò, defectu voluntarij poſse culpam excuſari, ſi per inaduertentiam, vel obliuionem inculpabilem omittat quis aliquam veſtem, aut ſimile requiſitum: Commune ſiquidem eſt omnibus præceptis, vt ipſorum violatio excuſetur hoc titulo, cum ſine voluntario dari nequeat peccatum. Quare, ſi talis omiſſio contingat ex obliuione natura-

li,

Digitized by Google

li, nullum erit peccatum, ſi ex inaduertentia leuiter culpabili, veniale peccatum erit, ſi tamen ex craſſa, vel affectata mortale quidem erit, ſicut de ignorantia communiter aſſeritur. Ita *Caietan. Sotus, Victoria,* quos ſequitur *Suar. ſupr.*

34 Iam ſit dubium primum. An ex paruitate materiæ poſſit in hoc præcepto mortale peccatum excuſari? Affirmat prima ſententia. Nam in quolibet præcepto, præſertim humano, materiæ leuitas excuſat à mortali. Pariter ergo excuſabit in illo, quod humanum eſt, & non ad ſubſtantiam ſacrificij, ſed ad ornatum pertinet. Ita *Paludan. in 4. diſtin. 13. quæſt. 2 art. 3. Richard. artic. 3. quæſ. 4. Syluester. Miſſa 1. num. 2. Henriqu. cum alijs lib. 9. ca. 29. num. 5. Fagundez ſupra. Diana par. 1. tract. 14. Reſol. 68. & part. 5. tract. 5. Reſolut 61.* qui conſequenter aſſerunt, celebrare ſine cingulo, vel manipulo, vel quod idem eſt, cum cingulo, vel manipulo non benedicto, veniale peccatum eſſe ob materiæ leuitatem; & nõ improbabile cenſent id *Cardin. de Lugo diſp. 20. num. 201. & Auerſa qu. 11. ſect. 13. § Communior.*

35 Secunda ſententia probabilior negat. Ita *Suarez, & Bonacina ſupra cum multis, Vaz. q. 3. part. diſput. 233. ca. 4. Filliuc. tract. 5. num. 150.* Probatur. Nam iſtud præceptum directè cadit ſuper celebrationem cum veſtimentis debitis ob reuerentiam, & cultum miniſterij tam ſublimis, & quolibet deficiente, deficit cultus debitus tali celebrationi; ſicut minimo cibo, vel potu ſumpto, ſoluitur ieiunium ſub mortali requiſitum ad communionem Et quidem communiter cenſent Doctores, omiſſionem cuiuslibet ſacræ veſtis ſufficientem eſſe materiam peccati mortalis. Quare celebrate ſine cingulo, vel manipulo, vel (quod perindè cenſetur) cum cingulo, vel manipulo non benedicto grauis violatio præcepti cenſeri debet. Fateor tamen, primam ſententiam eſſe probabilem. Quippè cum grauitas obligationis circa materiam iſtam, vel illam multum pendeat ab arbitrio prudentum, & tot viri prudẽtes arbitrentur obligationem gerendi cingulum, vel manipulum eſſe lenem, probabiliter vtiq; ſtare poſſumus ipſorum arbitrio.

36 Sit dubium ſecundum. An ob metum mortis liceat ſine veſtibus ſacris celebrare? Conueniunt Doctores, ſi metus incutiatur in Chriſtianæ Religionis contemptum, non licere, quod eſt commune præceptis omnibus Eccleſiaſticis, vt oſtenditur in materia *de legib.* & nos tetigimus *lib. 1. ca. 1. qu. 5. & ca 6. quæſt. 6* Hinc inferunt *Coninch qu. 83. num. 250. & Laym. lib. 5. tr. 5. ca. 6. nu. 17.* moraliter non poſſe caſum occurrere, quo liceat ſine veſtib. ſacris celebrare. Quia moraliter nõ continget, vt aliquis alium adigat, incuſſo metu mortis ad celebrandũ ſine veſtibus ſacris, niſi ob Eccleſiæ, vel Religionis contemptum. Conſonat *Auerſa ſup. §. Sed dubium eſt.*

37 Verum adhuc ſecluſo contemptu. Prima ſentẽtia negat, etiam ob metum mortis celebrari poſſe ſine veſtib. ſacris cunctis, ſcilicet, ſolum communibus veſtimentis. Ita *Caietan. 1. 2. quæſt. 96. artic. 4. Suar. ſupra. Filliuc. num. 149. Henriqu. ubi. ſ. C. Fagund. nu. 17. & 19. Granado 12. controuerſ. 7. tract. 3 par. 1. diſp. 8 ſectio. 5. Palaus tom. 1. tract. 2. diſp. 1. c. 13. num. 9.* qui doctrinam extendũt ad alia pariter requiſita. Probatur; nam quamuis ex omiſſione vnius ſacræ veſtis, præſertim ex minoribus, qualis eſt ſtola, manipulus, aut cingulum, non ſequatur tantum ſcandalum, aut irreuerentia tanta reſultet, quæ periculo mortis præponderet. At ex omiſſione veſtium omnium, vel Calicis, & patenæ, vel corporalis, vel aræ conſecratæ, vel luminis, aut mixtionis aquæ cum vino (quæ numerant etiam *Caietan. Fagund., Palaus*) tanta reſultat irreuerentia, tantum generatur ſcandalum, vt etiam periculo mortis præponderet.

38 Secunda ſententia per oppoſitum affirmat, non ſolum ſingulas veſtes ſacras, ſed etiam omnes ſimul omittere celebrantem, vel aram, vel corporale, vel Calicem, & Patenam, vel lumen, vel mix-

mixtionem aquæ cum vino, vel (quod idem eſt) adhibere veſtes, aut vaſa non ſacra, timore mortis vrgente, vel grauiſſimi damni, non eſſe peccatum. Ita *Nauar. cap. 25. num. 84. Salas de legib. diſput. 11. ſection. 1. Vazquez 1. 2. diſput. 161. cap. 3. Becanus tom. 2. tract. 3. cap. 6. quaeſt. 4. num. 8. Valentia tom. 2. diſp. 7. quaeſt. 5. punct. 6. queſtiunc. 4. Azor tom. 1. libro 1. cap. 11. quaeſtio. 1. Layman ſupra, & lib. 1. tract. 4. cap. 14. num. 9. Bonac. de Decalog. diſput. 2. queſt. 8. punct. 2. num. 9. Sà verbo Miſſa num. 13. Monre part. 3 cap. 5. §. 13. num. 2. Auerſa ſupra. Diana part. 3 tractat. 6. reſolut.* 48 & 83. Probatur. Nam, vt in materia de legibus communiter oſtenditur. Et nos diſcuſſimus *in tract. de Voluntario cap. 6. quaeſt. 9.* humanæ leges etiam Eccleſiaſticæ per ſe non obligant cum periculo mortis, vel alterius grauiſſimi damni. Quia, vel Eccleſia non habet poteſtatem obligandi cum tanto rigore ſaltem regulariter, & communibus legibus; vel, quia licet illam habeat, ex ſuaui, prudentique regimine non vtitur ea, nec equidem expedit, vt vtatur communiter tam acri poteſtate.

39 Hanc ſententiam reputo probabiliorem, cuius tamen praxim credo fore rariſſimam, vt notaui *cum alijs num. 36.* rariſſimè quippè continget, vt ſecluſo contemptu Catholicæ Religionis per celebrationem ſine veſtibus ſacris, aut alijs requiſitis euitetur grauiſſimum dãnum. Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, nec illud ſcandalum actiuum futurum eſſe, nec irreuerentiam illam fore tantam, vt iudicio virorum prudentum tuentium noſtram ſententiam, non ipſi præponderet vitæ diſcrimen, dum abeſt contemptus.

40 Sit dubium tertium. An ob alias cauſas liceat ſine veſtibus ſacris celebrare? Conueniunt Doctores, in caſu neceſſitatis omittere vnam, vel alteram veſtem ſacram, aut ſimile requiſitum non eſſe mortale peccatum. Sic *Suarez, & Filliuc. ſup. Ioannes de la Cruz in direc. par. 2. de Miſſa qu. 3. dub. 4. concluſ. 2. Petrus de Ledeſma in Sum. tract. de Euch. P. Lugo de Sacramentis. cap. 21. concluſ. 5. dub. 3.* Quod ſi petas, qualis neceſſitas requiratur, vt ſine peccato celebretur deficiente aliqua veſte ſacra? *Hieronymus Llamas part. 3. Method. ca. 5. §. 16. & Diana part. 2. tract. 14. reſol. 57.* putant, ſi die feſto deſit aliqua ſacra veſtis, poſſe Sacerdotem, ſemel, aut iterum celebrare. *Coninch. queſt. 83. n. 250.* dixit, non eſſe damnandum eum, qui ne die celebri totus populus careat ſacro, celebraret ſine cingulo benedicto. Magis extendit *Fagund. Precept. 1. lib. 3. cap. 23. nu. 12.* dicens, ſine peccato etiam veniali celebrari poſſe, quãdo deeſt cingulum benedictũ, & adeſt neceſſitas, vel audiendi ſacrũ, vel celebrandi die feſto, vel vincẽdi tentationem importunã, vel feruor magnæ deuotionis; vel interdum ſufficiet neceſſitas ſtipis Miſſæ vitæ ſuſtentatione. Quare faciliùs poterit, in his caſibus vti ſtola pro cingulo, vel manipulo pro ſtola, ſi ſit ſufficiens.

41 Verum, vt omittatur aliqua veſtis, prudenter perpendendum erit, vt monet *Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. nu.* 17. ex vna parte, quantus ſit defectus ſacræ veſtis, vel ſimilis requiſiti; ex alia verò, quanta ſit celebrandi neceſſitas, & inuicem conferẽda. Certè profano veſtitu celebrare nũquam licebit extra mortis imminentæ diſcrimen, vt ſupponunt DD *ſup. relati nu.* 37. & 38 probantq; fundamenta ibidem adducta. Subdit *Laym.* idem eſſe dicendum, ſi deſit ara cõſecrata, vel Calix, vel Patena, vel corporale, vel ſi deſit liber ſaltem Canonem continens, vt docet *S. Anton. par. 3. tit. 13. c. 6. §. 6. Nau. c. 25. nu.* 84. niſi quis tali memoria polleat, vt moraliter certus ſit, ſe non erraturũ, hic .n. in aliquo caſu celebrare poterit ſine Miſſali, ſecluſo ſcandalo: at ſine aqua, quæ miſceatur vino, numquam celebrari poſſe, docet *Auerſ. de Euch. q. 2. Seſs. 6. §. 4. eſt, & q. 11. ſec. 12. §. Quinimò aliqui.*

42 Præterea, ſi magna ſubſit celebrandi neceſſitas, videlicet, quia frequẽs populus cum murmure, vel ſcandalo dimittẽdus eſſet, celebrari poterit ſine manipulo, vel ſtola, vel cingulo benedicto, vel ſine miniſtro. Si verò tanta celebran-

di neceſſitas non vrgeat, quamuis ex Ordinis regula, vel Eccleſiæ præcepto ſacrum faciendum eſſet, præſtat, non celebrare, deficiente miniſtro, vel manipulo, vel ſtola, vt docent. *S. Antonin. & Layman ſupr. Henriq. lib.9.c.30. num.1.* Quoties enim Miſſa decenter celebrari non poteſt, ceſſat obligatio ſacri faciendi, vel audiendi, cæterum, & ſi neceſſitas magna non vrgeat, dum aliqualis adſit, celebrari poterit ſine Cruce, ſine mappis benedictis, vel cum vnico lumine ſebaceo, vel olei, dum abſit ſcandalum. Ita notant *Layman ſupr. & Azor tomo 1.lib.10 c.28 qu.8. & 15.*

CAP. VIII. QVÆST. V.

Quale peccatum ſit immundis veſtibus celebrare?

43 DIco primò. Celebrare cum veſtib. vel linteis notabiliter immundis eſt mortale peccatum contra naturale præceptum reuerenter exercendi tam ſublime miniſterium. Magna ſiquidem irreuerentia fit ſacrificio mundiſsimo, dum veſtib. aut linteis valde laceris, aut immundis celebratur. *Ita docent Tolet.lib.2.c.2.num.3. Moure p.3.c.5.§.13.nu.5. Sà verbo Miſſa nu.15. Syluester Miſſa 1.q.2. Fagundez præcept.1.lib.3.c.23.nu.20. Auerſ.qu.11. ſect.13.§. Rurſus, Bonac. de Sacrament. diſp.4.q.vlt.punct.9.n.23. Layman lib.5. tract.5.c.6. num.15. qui probat etiam ex cap.2. de cuſtodia Euchariſt.* Vbi ſic ait Pontifex. *Præcipimus, vt Oratoria, vaſa, corporalia, & veſtimenta munda, & nitida conſeruentur, &c.* Notat vero, *Fagund.ibi*, præcipuè loqui Pontificem cum Eccleſiæ Paſtoribus, ad quos pertinet cura rerum ſacrarum. Sacerdotes enim particulares ſæpe veſtib. vtuntur, quibus poſſunt, ſeu quas inueniunt in Sacriſtia. Præceptum autem naturale reuerenter, ac ſanctè tractandi res ſacras obligat omnes Miniſtros ſacrarum functionum. *Ita vt Diana p.3.tract.6. Reſol.48.* moneat, etiam quando metu mortis cogitur Sacerdos ſine ſacris veſtib. aut alijs requiſitis celebrare: debere Sacerdotem non celebrare cum veſtib. valde ſordidis, aut cum immundo vaſe; Nam adhuc in eo caſu ſeruare debet reuerentiam tali ſacrificio lege naturali præſcriptam.

44 Dico ſecundò. Si non ſit immunditia notabilis, veniale peccatum erit. Quia non eſt, cur in iſto præcepto non detur paruitas materiæ. Sic indicant ſupradicti Doctores, dum notabilem immunditiam requirunt ad mortale peccatum. Magis expreſſit. *Bonac.ſupr. nu.18.* dicens, ſi adhibeatur veſtis immunda, committi peccatum ſaltem veniale. Conſonat *Auerſa* docens, talem eſſe poſſe veſtium, aut linteorum indecentiam, vt ſit mortale peccatum, quaſi velit, communiter eſſe veniale. Addit *Layman* interdum Sacerdotem inferiorem, ſeu ſubditum, ſi ſuperiorem admonuerit, vt veſtes, & vaſa ſacra refici, mundarique curet, & nihil effecerit, excuſari propter celebrandi neceſſitaté.

CAP. VIII. QVÆST. VI.

An liceat nudis pedibus, vel operto capite celebrare?

45 DEcentiæ ratio poſtulat, vt Sacerdos ad celebrandum accedat veſt.bus bene compoſitis, ne ſit aſtantibus ſcandalo: Sic etiam ob maiorem honeſtatem induxit conſuetudo, vt calceatus celebret, & Rubrica Miſſalis ſic ait. *Calceatus pedibus, & indutus veſtibus ſibi conuenientibus, quarum exterior ſaltem talum pedis attingat, induit ſe, &c.* Quod ſeruandum eſſe quò ad calceos, vel ſandalia, docent *Sylu. Scotus, Richard. quos ſequitur, Suar to.3. diſp.82.ſect.3. Henriq. lib.9. c.26. num.4. Tolet.lib.2.c.4.n.9. Fillius.tract.5.n.151.* & addunt, calceos non opportere benedictos eſſe, quia nec praxis id habet, nec illa conſuetudo fuit inducta propter aliquam ceremoniã, aut ſignificationẽ ſacrã, ſed ob ſolã maiorẽ decẽtiã.

Digitized by Google

48 Notant verò, *Sà verb. Miſſa n.15. Comm.cb.q.83.nu.251.Fagund.precept.1. lib.3.c.23.n.21.Card.de Lugo diſput.20. nu.102.* celebrare ſine calceamentis, ſi contemptus abſit, non eſſe mortale peccatum. Rationem reddit *Bonac. diſp.4.q.vlt.punct.9.n.29.* Quia nullum extat in iure præceptum, & conſuetudo ſolam honeſtatem attendens, non inducit grauem obligationem. Nec illa Rubrica videtur obligare ſub mortali. *Addunt Scort. de Miſſa lib.2.c.8.nu.2. & Laym.lib.5.tract.5.c.6.nu.15.* nullam fore culpam ſine calceamentis celebrare, ſi neceſſitas aliud poſtulat, & ſcandalum ceſſat. De Sandalijs Epiſcoporum videatur Pontificale.

47 An liceat operto capite celebrare, magis controuerſum eſt. *Nauarr. in Conſilijs lib.3. tit. de celebrat. Miſſar. conſ.4.* d.xit, id nullo iure ſpecialiter prohiberi, ſed generaliter tantum, nimirum quatenus iubemur diuina Sacramenta reuerenter tractare. Certè vel non viderat, vel non meminerat textum in *c. Nullus Epiſcopus, de conſecr.diſt.1.* vbi Pontifex ſic inquit. *Nullus Epiſcopus Presbyter, aut Diaconus ad ſolemnia Miſſarum celebranda præſumat cum baculo introire, aut velato capite aſſiſtere, & qui temere præſumpſerit, communione priuetur.* Quib.verbis, communiter fatentur Doctores, præceptum contineri, ſubindeq; per ſe loquendo peccaturum Sacerdotem, qui ſine cauſa iuſta, vel rationabili diſpenſatione celebraret operto capite. Sic aſſerunt. *Suar. Henriq. Bonac.ſupr. Filliuc. nu.152. Fagund. c.21.n.35.Laym.nu.16. Azor to.1.lib.10. c.28.q.16.Syluest. Miſſa 1.nu.2. Angel. verbo Miſſa n.8. Armill. nu.7. Tabien. n.17.Zerola in praxi Epiſcopor.p.2.verb. Miſſa §.11. Homobon. in examine p.1. tract.4.c.15.q.145.Scortia lib.3.c.4.nu.2. Diana part.2. tract.14. Reſol.58. Auerſ. q.11.ſect.13.§.Tandem.*

48 Petes primò. Quale peccatum ſit iſtud? *Angel. & Armilla*, ſupra dicunt, eſſe mortale. Quia materia ſatis grauis apparet contra reuerentiam tali miniſterio debitam, & contra præceptum illo cap.poſitum. Verum ſecluſis ſcandalo, & contemptu, non fore mortale, cenſent. *Petr.de Ledeſm.tom.1.ſum. tractat.de Euchar.c.21.concl.7.& Dian ſup.* quia non reputant illam materiam ſufficientem ad mortale. Quod refert, & non refellit *Auerſa.* Certè, ſi tota Miſſa dicatur operto capite, mihi videtur materia grauis; ſi tamen vſque ad canonem excluſiue caput ſit opertum, & deinceps aperiatur, forſam nouerit mortale peccatum, vt inſinuat *Villalob.to.1. tract.8.dub.29.nu.11.*

49 Petes ſecundò. An ſaltem liceat caput amictu tegere celebrantem? Aſſirmant *Nauarr. & Manuel ſupr.* Nam amictus inſtitutus fuit ad caput operiendum, ideoque vocatur galea ſalutis, & ſic olim Sacerdotes amictu ſuper caput poſito celebrabant: poſtmodum vſus obtinuit, vt amictu ad collum obuoluatur, non tamen vetuit, quin etiam liceat veterem vſum reuocare. Melius negant, *Azor, & Ledeſm.* Nam, & textus in eò *c. Nullus*, omne capitis velamen inhibere videtur, & Doctores etiam generaliter loquuntur, & vſus introductus videtur retinendus ſub obligatione, quia ſic cenſetur receptus, & oppoſitum diſſonaret.

50 Si verò ſuppetat cauſa iuſta cooperiendi caput, ſcilicet infirmitas, vel caluitium, vel nimium frigus. *Syluest. Angel. Armill. Manuel. Henriq. Azor. & Zerola*, ſupra ſignificant abſolutè licere cooperto capite celebrare, quia talis Sacerdos non temere præſumit (quod requiritur in eò texto.) ſed neceſſitate cogitur. *Nauarrus* exprimit, non eſſe neceſſariam diſpenſationem, quia, cum ſubeſt cauſa palam excuſans à precepto non requiritur diſpẽſatio. Per oppoſitum ceremoniale Romanũ, & Miſſale reformatũ *Vrban.VIII.* ſemper exigũt diſpẽſationẽ, ſic etiã loquũtur plures Author.

51 Ego dico primò, ſi cauſa ſit manifeſtè iuſta, videlicet grauis infirmitas, vel ſumma frigiditas, nec poſſit facilè diſpenſatio, vel licentia poſtulari, cele-

brari poterit operto capite ſine licentia Superioris, ſecluſo tamen ſcandalo, ſi vel ſacrum ſecretò fiat; vel aſtantibus cauſa pateſiat. Quia tunc ipſa cauſa per ſe ſatis excuſat ab obligatione præcepti, & difficultas adeundi Superiorem tollit obligationem petendi facultatem. *Ita Suar. to. 3. diſp. 82. ſect. 3. Fillinc. tract. 5. n. 152. Sylu 3. p. q. 83. ar. 5. ſi. Dian. p. 2. tract. 14. Reſ. 58. Manuel. Bon. Laym. Fagund. & alii, quos refert Auerſ. ſupr.*

52 Quin, etſi pateat aditus ad Superiorem, quando conſtat, cauſam eſſe ſufficientem per ſe, non erit neceſſaria diſpenſatio, quæ minorem cauſam ſupponit. Nam, vt docet. *S. Tho. 2. 2. q. 147. art. 4.* non intendit legislator illum obligare, qui manifeſtare habet cauſam non ſeruandi præceptum. Vnde colligit. *Si cauſa ſit euidens, per ſe ipſum licitè poteſt homo ſtatuti obſeruantiam præterire.* Quippè non omnis cauſa ſufficiens ad diſpenſationem validam, & iuſtam ſufficit per ſe ſolam ad tollendam obligationem præcepti, vel legis: alioquin inutilis eſſet diſpenſatio: quæ propterea non requiritur, quando cauſa talis eſt, vt clarè conſtet, ipſam per ſemet excuſare, ſed quando neceſſitas minor eſt. Ita docēt. *Suar. de Relig. to. 1. tract. 2. lib. 2. c. 33. nu. 3. Sanch. de Matr. lib. 8. diſp. 18. nu. 14.*

53 Dico ſecundò. Si cauſa cooperiendi caput in celebratione non ſit manifeſtè ſufficiens ad excuſandum, ſed vel inſufficiens ex ſe, vel ſaltem dubia; requiritur diſpenſatio, ſeu facultas ſuperioris: adhuc enim deſeruit diſpenſandi poteſtas in Superiorib. *Ita S. Tho. Suar. & Sanch. ſupr.* Rurſus, quamuis cauſa certa ſit, & ſufficiens ad excuſandum per ſe, ſi tamen non ſit publica, nec euidens omnib. & publicè celebrādum ſit, vel frequenter operto capite, diſpenſatio, vel licentia requiritur, vt omninò tollatur ſcandalum, & quæuis eius occaſio præcidatur. *Ita tangit Suar. ſupr.* in caſu ſimili.

54 Petes tertiò. Quis ſuperior concedere poſſit iſtam diſpenſationem, aut facultatem? Multi dicunt, reſpectu ſecularium Epiſcopum poſſe: reſpectu Regularium Prælatum (ſcilicet Prouincialem) habentem iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, quia talis diſpenſatio pertinet ad commune regimen animarum. *Ita Nauar. Sà Fagund. Laym. Sylu. ſupr. cum aliis.* At hodie ſolus Papa diſpenſare poteſt, aut concedere licentiam. *Quia Congregat. Sacr. Rituum die 13. Iulij ann. 1626.* decreta quædam edidit, *quæ iuſſu Summ. Pontif. Vrban. VIII.* ſunt affixa Miſſali per ipſum reformato, & vnum iſtorum ſic habet. *Nemo audeat vti pileolo in celebr. Miſſar. ſine expreſſa licentia Sed. Apoſt. non obſtante quacumque contraria conſuetudine.* Quare iam ſoli Pontifici reſeruatur. *Ita Gauant. in Rubr. Miſſal. tom. 1. p. 2. tit. 2. lit. F. Dian. Card. de Lug. & Auerſ. ſupr.*

CAP. VIII. QVÆST. VII.

Qualis cultus debeatur templis, vaſis, & veſtibus ſacris.

55 Certum eſt, iſtas res ſacras aliquo conuenienti ritu, veneratione, vel adoratione proſequēdas eſſe, quatenus honorificè tractari debent, & ipſarum vſus reuerenter vſurpari. Quippe ſuppoſita Euchariſtia veritate Sacramentum, & Sacrificium Sacratiſſimum continentis, manifeſtè ſequitur templa, vaſa, lintea, veſtes, & quidquid proximè deſeruit tam ſublimi miniſterio, debere ſanctè tractari, naturalique iure prohiberi, quidquid cedere poteſt in iniuriam, & irreuerentiam talium rerum, vt oſtendit latè. *Suar. 3. p. to. 3. diſp. 81. ſect. 8. additis prohibitionibus iuris humani.*

56 Verū in particulari poteſt hæc prohibitio generalis explicari nōnullis exēplis. Primū ſit euertere tēpla, vel altaria, vaſa ſacra confringere, veſtes ſacras diſcindere, vel quidquid eſt huiuſmodi per contemptum profanare, intrinſecè malum eſt. Sic conquerebatur, *Elias 3. Reg. 19. num. 10. Domine altaria tua destruxerunt.* Et Chriſtus Dominus Math. 21. reprehendit omnem in templo negotiationē, quia domus orationis faciēda

non

Digitized by Google

non eſt ſpelunca latronum; quod poſtea decreuit *Sexta Synodus Canon.76.Trullenc.& Caietanus in Sum. verbo. Immunitas Eccleſiaſtica.* Docuit, ſi quid in Eccleſia permanenter exponatur venale, peccatum eſſe mortale, ſi tamen exponatur in cæmiterijs, eſſe veniale, niſi forſan in vſum ipſius Eccleſiæ vendatur. Huc pertinent actus forenſes præſertim circa cauſas criminales.

Conuentus quoque, ſeu Concilia publica ſecularia, ſeditiones, & ſimilia, quę non ſolum iure naturali, ſed etiam poſitiuo prohibentur. *cap.1.ca.Cum Eccleſia de immunit.Eccl.* Sic etiam *Paulus 1.Corinth.11.* Conuiuia prohibuit in Eccleſia, quod deinceps multi Canones confirmarunt. Sed hoc limitat *Suar.* niſi vel ex neceſſitate, vel ob piam cauſam cum debitis circumſtantijs fiant: & colligit indè, nec etiam licere, vel in templis hoſpitari, vel dormire, vel otiosè, ſiue diù confabulari citans Patres, & textus.

57 Secundum exemplum ſit immunitas Eccleſiarum, ad quas rei confugientes non poſſunt indè per vim extrahi. *cap. inter alia. cap. final. de immunitat. Eccleſ.& 17.quæſtio.4. per plura capita.* Quamuis autem hæc immunitas inducta fuerit iure poſitiuo, fundatur equidem in iure naturali, quod ſignificat textus *in cap.Eccleſiæ de immunit. Eccleſ.* de qua videri poſſunt. *Sanchez in conſil. lib.6.cap.1.dub.7.& ſequentibus. Palaus tom.1. tractat.11. diſput.1. Bonac.de Decal.diſp.3. qu.7. & tom.3. diſp.2.quæſt.3. Diana part.1.tract.1.& par.6.tract.1.& in Summa verbo Immunitas Eccleſiarum. Trullench lib.1. Decal.cap.11. per totum.*

58 Tertium exemplum ſit Iuris Canonici prohibentis, ne laici Altare ingrediantur. *ca.Non oportet diſt.23.& in alijs decretis Conciliorum, quæ refert Suar.ſupra* intelligens per Altare ſacellum maius, quò non licebat laicis accedere, vel ad miniſtrandum, vel etiam ad aſſiſtendum diuinis officijs, multoque minus ad ſedendum, & confabulandum, ſed ſolum ad orandum, & communicandum, vt habetur *cap.1.de vita, & honeſt. Cleric.* Et quamuis hæc decreta iam in deſuetudinem quoad maiorem partem abierint, vnde ſecluſo contemptu, vel ſcandalo, non obligant ſub aliqua culpa; ſeruandam eſse tamen cuiuslibet Eccleſiæ conſuetudinem honeſtam, & quoad fieri poſſit, antiquam diſciplinam æmulandam: rectè monent *Suar.ſupra, & Filliuc.trac.5.num.135.*

59 Quartum exemplum ſit, quod propter hanc venerationem prohibitum eſt laicis, & maximè fœminis Altaria tangere, ſcilicet quoad lapidem conſecratum: Item vaſa ſacra, veſtimenta, vel ornamenta benedicta, præſertim corporalia. Sic præcipitur *diſt.23.cap.26.27.29.31.32.33.& de conſecrat.diſt.1.* præcipuè *cap.in Sancta, & cap.Veſtimenta, in quibus referuntur varia circa hoc Conciliorum Conſtitutiones.* Varia quoq; videtur fuiſſe diuerſorum temporum, aut locorum conſuetudo. Iam nunc *Sylueſter Miſſa 1.quæſtio 2.* ſolum excludit à contactu rerum ſacrarum fœminas. *Sotus verò in 4.diſtinct.13.quæſt 3.artic.3.ad 3.* dicit, ſecluſo contemptu, nec viros, nec fœminas peccare tangendo res ſacras, vel ad ſummum leuiſſimè, atque Canones id prohibentes intelligi de conſilio. Conſonat *Fagundez Præcep.1.lib.3.cap. 21.numero 28. & multi Recentiores teſte Thoma Sanchez lib.2. Decalog. cap.43. num.27.* qui colligit indè à fortiori tangere ſacros agnos Dei non excedere culpam venialem, imò nullam eſſe culpam, eò quod vſus obtinuerit, vt à laicis etiam fœminis tangantur. At *Suar.ſupr. Coninch.quæſt.83. num.249.Layman lib. 5.tractat.5.cap.6.n.19* cum alijs docent, eſse veniale peccatum, ſi laici ſine cauſa tangant ſacra vaſa, licet vacua ſint, & quæcumque conſecrata ſunt vnctione chriſmatis, vt Altare, cereos agnos. Si verò cauſa rationabilis ſubſit, nullum eſse peccatum.

60 Dico primò, lintea, veſtimenta, vel ornamenta ſacra, quamuis benedicta ſint, ſi non attingunt immediatè ſpecies conſecratas, nec chriſmate conſecrantur,

Digitized by Google

poſſunt à laicis etiam fœminis ſine culpa tangi. Sic enim eſt vſu receptum, & iura citata potiſſimum loquuntur de vaſis ſacris, *cap-veſtimenta.* Quod generaliter loquitur de ſacris veſtibus, vel non continet præceptum, ſed decentiam quandam, vel non intelligitur de quolibet tactu, ſed qui tendat ad communem, & profanum vſum, vt ex contextu colligi poteſt, vel iam abijt in deſuetudinem quoad tactum veſtium Sacrarum. *Ita Vazq.3.p.to.3. diſp.233.nu.36. Reginald.lib.29.nu.102.Suar.& Filliuc. ſupr. Laym.nu.20.qui nu.21.* id extendit ad ſacras reliquias cum, *Thom. Sanch. ſupr.nu.26.*

61 Dico ſecundò, immediate tangere, vel aram conſecratam, vel ſacra vaſa, vel lintea, quæ vel immediate contingunt ſpecies conſecratas, vel chriſmate ſacrantur, peccatum eſſe in fœminis, & Laicis; quod tamen ſecluſo contemptu ſit veniale, quando ſine rationabili cauſa ſit. Quoniam, & ſi materia non ſit grauis, violatur tamen Eccleſiaſtica prohibitio. Sic *Suar. Filliuc. Coninch. Laym. & Reginald. ſupr. ex c. ſacratas diſt.23.* Secus, ſi rationabilis cauſa ſubſit, vel ſi Laicus tangat mediante velo, vel inſtrumento quopiam, vt cum alijs notat. *Fagund. ſupr.* Sic *in c. Nemo de conſecrat. diſt.1.* decernitur, vt pallas, & vela Sanctuarij Diaconi cum humilibus miniſtris intra Sanctuarium lauent.

62 Vnde colligunt Doctores. Corporalia, & Purificatoria prima lotione ſaltem leuiter à Sacerdotibus, vel Diaconis eſſe lauanda, lotionemque refundendam in piſcinam. *Ita Suarez, & Coninch. ſupra Reginald. num.103. Fagundez num.26. Azor tom.1 lib.9.cap.9. quæſt.6.* Poſtquam vero corporalia, & Purificatoria ſic lota fuerint, leuiter dari poſſunt fœminis lauanda, & reficienda: Subeſt enim rationabilis cauſa tangendi, nimirum, vt ſacra lintea mundiora ſint, & politiora; cum ad hoc præſtandum fœminæ ſint induſtriores: & ſic eſt vſu receptum. At cæteras pallas, ſeu mappas altaris, etiam ſi benedictæ ſint, fœminæ lauare poſſunt etiam prima lotione, vt monent. *Suar. & Azor ſupra. Regularis Aedituus conſulat ſua priuilegia.*

63 Quintum exemplum ſit etiam iuris Canonici prohibentis res ſacras profanis vſib. deſeruire, v.g. ſiquis vteretur Calice conſecrato in menſa conuiuij, vel corporali, tanquam linteolo communi, graue ſacrilegium committeret. Habetur *in cap. quæ ſemel 19. q.3. cap. Quæ ſemel Deo, de reg.iur.in 6.* Tradunt *S.Tho. 2.2.quæſt.88.artic.11.Suarez, & Filliuc. ſupra Fagundez num.18. Reginald.num.104. Azor q.7.*

64 Nec ſolum res Sacræ conuerti nequeunt in vſus profanos, quandiu conſecrationem retinet, ſed etiam poſtquam illam amiſerunt per fractionem, aut diſſolutionem. *Ita docent S. Thom. 3.part. quæſt.83. art.3. ad 3. Suarez, & Azor. ſupra Paludan. Sotus, & plures in 4.diſtinct.13. Colligitur es cap. ligna, cap. Altaris de conſecr. diſt.1. cap. Ad hæc de Relig. dom.* in quibus decernitur, quando res ſacræ iam ſeruire non poſſunt, debere vel ad alios ſacros vſus applicari, vel comburi, mittique cineres in piſcinam. Notant vero *Caſtr. Palaus tomo 2. tract.8. diſp.1. punct.6. num.25. & Diana p.5. tract. 13. reſol.76.* mutata forma aliam rerum, & benedictione deperdita, non fore mortale peccatum ipſarum materiam alijs humanis vſib. applicare. Plerumque tamen erit culpa venialis ob aliquam indecentiam, & ob auctoritatem illorum canonum, *vt cenſet Auerſ. q.11 ſect.13 §. Quinto ratione.*

65 Conueniunt etiam Doctores, res Sacras, dum conſecrationem, vel benedictionem retinent, nec vendi, nec oppignotari poſſe iuxta canones illos. *Ita Nauarr. Couarr. & alij, quos ſequitur Henriq. libr.9. cap.28 nu.3. Molina cum alijs tom.2. diſp.340. §. Item res ſacræ Suar. ſupra Fagund. num.19. & 20.* Probatur ex lege *ſi in emptione §. omnium rerum. ff. de contrahend. empt. lege ſancimus la primera C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Verum

66 Verum notá primò, ſi ſacra vaſa, vel veſtimenta, vel quæuis alia, dum integra ſunt, & benedictionem retinent, ſine neceſſitate vendantur, vel oppignorentur etiam ad vſus Sacros, tamen ratione materiæ, non ratione benedictionis, non eſſe Simoniam, quia non venduntur, quatenus Sacra ſunt pro pretio temporali: ſed quatenus conſtant tali materia, ſubindéque potius venditur materia temporalis pro pretio temporali. Nihilominus eſſe ſacrilegium ob irreuerentiam, & iniuriam, quæ rebus ſacris irrogatur: dum ſine neceſſitate venales fiunt. Ita *Sotus lib. 9 de Iuſtit. qu. 7. art. 1. concluſ. 2. Couarru. lib. 2. var. c. 16. num. 8. Fagund. & Molin. ſupra, & habetur in prædicta leg. Sancimus.*

67 Nota ſecundò, res ſacras etiam ſine ſacrilegio vendi, vel oppignorari poſſe in quibuſdam caſibus, quos attingit *S. Ambroſius in cap. Aurum 12. quæſt. 2.* ferèque reducit ad neceſſitatem, & pietatem, nimirum in alimoniam pauperum, redemptionem captiuorum, extructionem templorum, vel opera ſimilia multum Eccleſiæ neceſſaria. *Molina ſuperius addit*, vel ad ſoluenda debita, vel vt fiant ex pretio meliora vaſa, vel veſtimenta ſacra. *Couarru. ſupr.* cum alijs requirit ſummam neceſſitatem, quia verè non ſufficit communis indigentia pauperum, vt res ſacræ vendi, vel oppignorari poſſint; alioquin ſæpiſſimè diſtraherentur.

68 Nota tertiò. Quando vendere licet res ſacras, non poſſe integras vendi, niſi ad vſus ſacros, videlicet alicuius Eccleſiæ, vel Capellę: conflatas verò, vel diſſolutas, ita vt iam ſacrę non ſint, vendi poſſe laicis ad quemlibet vſum. Ita *Sylueſter verbo Emptio quæſt. 4. concl. 4. Molina ſupra*, & ſumitur ex *ca. 2. 10. quæſt. 2. Fagundez, & alij negant*, veſtes ſacras integras vendi poſſe, niſi neceſſitas vrgeat. At certè nunc praxis habet, vt citra neceſſitatem res ſacræ vendantur integræ, ſed ad vſum ſacrum, præſertim, ſi ſint laicorum. Quare ratio benedictionis præcisè ſolum obſtat, ne res ſacra benedictionem retinens, vendatur, aut applicetur vſui profano.

69 *Gloſſa in cap. Nuptiarum de conſecrat. diſt. 1.* voluit, veſtes, & pannos, qui profanis vſibus deſeruierunt, non poſſe ſacris vſibus adaptari. Suadetur. Quia *Sixtus IV. conceſſit Minoribus*, vt ſecura conſcientia poſſint conuertere pannos, & veſtes profanas in paramenta, & alios Eccleſiaſticos vſus. Habetur *in Compendio Societ. Ieſu verb. Sacra n. 20.* Ergo ſecluſo priuilegio non licet. Dicendum eſt tamen, ſine benedictione non poſſe: ſi verò benedicantur, nec interueniat ſcandalum, vel ſpecialis indecentia, poſſe; nec vſpiam inueniri prohibitum, nec per vſum priorem contraxerunt aliquam maculam, quæ per benedictionem, aut dedicationem ad vſum ſacrum ſufficienter non purgetur. Ita *Sylueſter verbo Corporale quæſt. 2. Suarez ſupra. Azor. quæſt. 8. Fagundez ca. 23. nu. 23.* Priuilegium illud deſeruiet ad ſedandos ſcrupulos conceſſa ſecuritate conſcientiæ.

CAPVT IX.

De ritibus Miſſæ.

1 PRæter ritum eſſentialem, in quo diximus *cap. 2. quæſt. 3.* ſubſtantiam huius ſacrificij conſiſtere, inſtitutum à Chriſto Domino, plures alios addit Eccleſia, qui dici poſſunt accidentales, & merè cæremoniales ad maiorem decentiam, & reuerentiam talis actionis pertinentes. Et quidem tota celebratio complectens non ſolum ritum eſſentialem, ſed alios etiã accidentales, Miſsæ nomine nuncupatur. Circa quod ſuppono primò, ritè potuiſſe Catholicam Eccleſiam in celebratione Miſſæ præter illa, quæ ſunt de ſubſtantia ſacrificij, quædam alia coniungere, rectéque coniunxiſſe, quæ vel ad

Digitized by Google

populum inſtruendum, vel ad deuotionem excitandam, vel ad communes preces Deo præſentandas pertineant. Hæc veritas de fide conſtat ex 1. *Corinth.* 11. & *Trident. ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. 6. & 8. *canon.* 6. & 9. Quam latè declarant, & ab Hæreticorum calumnijs defendunt. *Bellarm. lib.* 2. *de Miſſa, cap.* 11. & *ſequentib. Azor tom.* 1. *libr.* 10. *cap.* 34 & 35. *Suar.* 3. *p. tom.* 3. *diſput.* 83. *ſect.* 1. & 2. *Bretius exponunt S. Thom.* 3. *p. q.* 83. *art.* 4. *Coninch. ibi num.* 253. & *ſequentib. Filliuc. tract.* 5. *nu.* 153.

2 Ritus ab Eccleſia ſuper additi partim conſiſtunt in verbis, partim in actionibus, partim ante celebrationem, partim in ipſa celebratione ſeruandi ſunt; & quidem ante celebrationem. Suppono ſecundò, cum Sacerdos in Miſſa communicaturus ſit, talem præparationem ad Miſſam requiri, qualem ad communionem neceſſariam eſſe diximus, *lib.* 4. *c.* 6. & 7. Quomodò verò nonnunquam excuſetur à præmittenda confeſſione, diſcuſsimus, *lib.* 4. *c.* 6. *nu.* 44. & *ſequentib.* Quam graue ſacrilegium ſit indignè communicare, *eo c.* 6. *nu.* 18. dictum eſt.

3 An autem qui celebrat in mortali, committat plura peccata? Quidam volunt, committere tria ſacrilegia. Nam indignè ſacrificat, miniſtrat Sacramentum, & recipit. *Nanus* 3. *p. q.* 82. *artic.* 5. dicit committere duo; quoniam indignè conficit, & recipit Sacramentum. *Azor vero tom.* 1. *lib.* 10. *c.* 31. *q.* 11. *Fagund. precept.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *nu.* 8. *Henriq. lib.* 8. *c.* 45. *nu.* 2. *Homobon. p.* 1. *tract.* 4. *c.* 16. *qu.* 147. *Diana part.* 2. *tractat.* 14. *reſol.* 24. dicunt eſſe vnicum. Nam omnes illæ actiones ſub ordinantur ad rectam ſumptionem, & conſummationem ſacrificij: quoties autem actus diuerſi ſub ordinantur alijs alij, non efficiunt diſtincta peccata iuxta. *S. Thom.* 1. 2. *quæſt.* 72. *art.* 6. Ego cenſeo, celebrationem ſacrilegam, ſi per vnicam volitionem eligitur, vnicum eſſe peccatum ob vnitatem prauæ volitionis, æquiualere tamen tribus, quæ ſint aperienda Confeſſario ſaltem dicendo, feci ſacrum in mortali, nec ſufficiet dicere, cõmunicaui cũ cõſciẽtia peccati mortalis.

4 Præ requiritur etiam ante celebrationem in Sacerdote quoad animum intentio ritè Sacrificandi, conficiendique Sacramentum, de qua diximus, *lib.* 1. *c.* 2. *q.* 9. & *ſequentib.* Ponuntur item in Miſſali preces quædam celebrationi præmittendæ, quas tamen omittere, ſecluſo contemptu, nullum peccatum eſt, quia ſolum cadunt ſub conſilium, vt indicat Miſſale dicens, eam præparationem faciendam eſſe pro Sacerdotis opportunitate. Confirmat id praxis etiam timoratorum, & tradunt. *Suar. tom.* 3. *diſp.* 82. *initio, Filliuc. tract.* 5. *nu.* 137. & *Auerſa de Euchariſt. q.* 11. *ſect.* 12. §. *ſeptimo quia.* Quo ad corpus talis requiritur diſpoſitio, quæ tollat periculum, vel relinquendi ſacrificium inchoatum ob aliquam infirmitatem, vel irreuerenter celebrandi propter lepram, aut periculum vomitus. Item lotio manuum præmitti debet ex decentia, non ex neceſſitate, quæ cogat ſub mortali. Sic *Suar. ſupr. Filliuc. nu.* 138. Iam ſit.

CAP. IX. QVÆST. I.

Vtrum Rubricæ Miſſalis, quæ præſcribunt ritus accidentales, obligent ſub mortali?

5 PRima ſententia negat. *Ita Poſſeuin. de offic. Curati c.* 2. *nu.* 16. *Fagund. precept.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *nu.* 7. 8. & 32. *Diana p.* 2. *tract.* 14. *reſol.* 55. Probant, quia Summus Pontifex, dum in Bulla Miſſali præfixa diſtrictè præcipit ſub præcepto ſanctæ obedientiæ, Miſſam iuxta ritum eius Miſſalis dici, ſolum intendit obligare generaliter ad vtendum illo ritu, ita vt non introducatur alius omnino diuerſus, non tamen intendit obligare ſigillatim ad obſeruandas ſub mortali ſingulas rubricas prædicti Miſſalis, quæ quidem in particulari non tam ſunt præcepta, quam inſtructiones quædam, & conſilia.

6 Secun-

Digitized by Google

6 Secunda ſententia communis,& verior affirmat. *Sic Henriq.lib.9.c.35.nu. 5. Azor tom.1.lib.10.capit.29. quæſtio.6. Suarez tom.3. diſputat.83.ſectio.3. & diſputatio.84. ſectio.2. Coninch.quæſtio.83. numero 266. Petrus de Ledeſma tom.1. Summ. tractat. de Euchariſt. capit. 24. concluſ.8.& ſequentibus.Pitigianus in 4. diſt.13.quæſt.2.artic.4.Bonac. de Sacram. diſput.4.quæſt.vlt.punct.7.§.3. numero 3. & punct.10. numero 19. Filliuc.tractat.5. n.155.159. & alij communiter.*Probatur, *quia tam Trident.ſeſſ.22. decreto de ſeruandis in Miſſa*, quam Bullæ Pontificum ſeriò præcipiunt,& omnes eiuſmodi ritus ſeruari,& nullos alios admitti; nec verba ſonant ſolam inſtructionem, aut conſilium,ſed præceptum ex ſuo genere grauiter obligans. Accedit ratio; nam hæc res per ſe grauis eſt, & ad debitum Dei cultum ſpectat,vt tota Miſſa conſtans ex varijs actionibus,& verbis; integrè, ac ordinatè celebretur. Quapropter omiſſio voluntaria rituum iſtorum per ſe mortale peccatum erit, niſi vel per inaduertentiam, vel ex leuitate materiæ reddatur culpa venialis, vt in alijs præceptis contingit,& in illo notát *Suar. Filliuc.& alij.*

7 Pro maiori declaratione noto primò. Si quis præſcriptos ritus omittat ex contemptu, peccare mortaliter, quia contemptus etiam regularum inducit mortale peccatum, vt aduertit *Azor ſupra.*Idem eſt,ſi quis omnes ritus omittat, vel eos, qui pertinent ad ſubſtantiam ſacrificij, vel proximè accedunt ad illam, vel omittat tantum illorum partem, vt nouum ritum in Eccleſiam introducere cenſeatur, quod aſſerunt non ſolum Authores ſecundæ ſententiæ, ſed etiam *Fagundez,& Diana.*

Probatur; nam omnes iſti ritus conuenientiſſimè ſunt inſtituti, vel ad myſterium Miſſæ reuerenter, & honeſtè peragendum, vel ad exercendos externos actus latriæ, vel ob aliquam ſignificationem myſticam,vel moralem.

8 Etenim verbis Miſſæ quædam ſignificantur ad Chriſti Paſſionem pertinentia, quædam ad corpus myſticum, quædam ad vſum huius Sacramenti, quæ ſigillatim exponunt Doctores. Actionibus item Miſſæ repræſentantur, vel Chriſti Paſſio,vel diſpoſitio corporis myſtici, vel reuerentia debita Sacramento.

Nimirum multiplex Crucis vſus commemorat Chriſti paſſionem; brachiorum extenſio crucifixionem; hoſtiæ fractio diuiſionem corporis; & animæ Redemptoris; manuum extenſio ſuper ablata protectionem diuinam; digitorum ablutio leuiorum culparum emundationem; mixtio aquæ cum vino, mixtionem populi cum Chriſto: Tunſio pectoris ſignificat contritionem; oſculum reuerentiam, & amorem; eleuatio manuum, vel oculorum, vel ſpecierum motum oblationis internæ. Quæ latius proſequuntur *S.Thomas 3.part. quæſtio. 83.art.4.& 5.Suar.ibi diſp.*83.& 84.vtrobique *ſect.*1.

9 Noto ſecundò, peccatum eſſe mortale, ſi quis ſcienter omittat ritum aliquem grauiorem, qui continet ſpecialem ſignificationem, videlicet mixtionem aquæ cum vino,fractionem hoſtiæ, vel eius mixtionem cum Calice,vel eleuationem Sacramenti,vel ſimiles; nam hæc grauis materia reputatur; ſi verò detur inaduertentia, vel inculpabilis, vel leuiter culpabilis, etiam omiſſio grauiorum excuſabitur à mortali. Sic cenſent *Suar. diſputat.84.ſect.2. Filliuc. numero 159.Bonacina num.19.punct.10. Azor,& Ledeſma ſupra.* Item erit veniale. Si quis omittat etiam ſcienter vnum, vel alterum ritum ex leuioribus, vt autem diſcernamus ritus grauiores à leuioribus in particulari, ſit.

.?).†.(?.

CAP.

CAP. IX. QVÆST. II.

Quæ cenſeatur in hoc præcepto materia grauis? Quæ leuis?

10 PRudenti quidem arbitrio decernendum eſt, vt plurimum, quæ tranſgreſſio ſit grauis, aut leuis, mortalis, aut venialis; ſed deſcendemus ad caſus aliquos particulares, ex quibus certior ad alios regula deriuetur. In primis Miſſale præſcribit, vt in Miſſa quædam dicantur publicè, quædam ſecretò. Vnde colligunt. *Caietanus, & Nauarrus*, quos ſequitur. *Sanch. in conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 6.* peccare Sacerdotem, qui Miſſam priuatam ita ſubmiſsè dicit, vt percipi nequeat ab aſtantibus, niſi quando coram alijs non celebrat, quia tunc ſatis eſt, vt à miniſtro percipiatur. Adderem Ego, peccare pariter Sacerdotem, qui dicit alta voce, quæ ſecretò proferenda ſunt iuxta ritum antiquum Eccleſiæ, quem approbat. *Tridentinum ſeſſ. 22. cap. 5. & canon. 9.* reor tamen, vtrobique peccatum eſſe veniale, cum materia leuis appareat ex ſe. Mortale quidem eſſet, vulgari paſſim lingua celebrare, quod iura vetant, *cap. omnes, & ſequentibus diſt. 12. & Tridentin. ſupr. cap. 8. & canon. 9.*

11 An ſit præmittendum officium diuinum celebrationi, dicemus, *infra quæſt. 6.* An vero ſit mortale peccatum omittere præces, quas Miſſale præſcribit dicendas, dum Sacerdos induitur ſacris veſtibus? Affirmant. *Nauarrus in conſil. libr. 3. titul. 41. de celebrat. Miſſar. conſil. 2. Sylnius 3. part. quæſt. 83. art. 6. Azor tomo 1. libr. 10. cap. 29. quæſt. 5* quoties omnes illæ preces ſcienter omittuntur; ſecus, ſi vnam, vel alteram duntaxat. Probant primo, quia Pius V. iuſſit ſeruari ritus, & ceremonias ſui Miſſalis; ſed in hoc habentur orationes ſingulæ pro ſingulis veſtibus dicendæ, quaſi quædam acceſſoria veſtibus ſacris. Ergo ſicut eſſet mortale peccatum ſine ſacris veſtibus celebrare ſic omnes illas orationes omittere; nam eſſet notabilis defectus eorum, quæ pro ſacris veſtibus induendis requiruntur. Probant ſecundò. Nam immemorabilis conſuetudo totius Eccleſiæ iugiter hoc obſeruat. At conſuetudo rationabilis eſt ſeruanda cap. *conſuetudo diſt. 1. & c fin. de conſuetudin.* Subreptio verò, vel paruitas materiæ poſſunt hanc culpam reddere venialem.

12 Negant eſſe mortale peccatum. *Henriq. lib. 9. cap. 24. numer. 7. littera Q. Fagund. precept. 1. lib. 3. c. 21. numer. 9. Moure part. 3. c. 5. § 13. num. 4. Layman lib. 5. tractat. 5. c. 6. num. 12. Homobonus, Vega, Pitigianus, Scortia, quos ſequitur Diana part. 2. tractat. 14. reſolut. 41. Zerola in praxi Epiſcoporum p. 2. verbo Miſſa verſ. 8. Bonac. diſput. 4. qu. vltima punct. 9. nu. 32. Manuel tom. 1. ſum. c. 244. vel 247. num. 12. Cardinal. de Lugo diſput. 20. num. 106. Anerſa qu. 11. ſect. 12. §. ſeptimo quia.* Probatur primò, quia nulla datur lex præcipiens, illas orationes à Sacerdote, dum induitur, recitari ſub mortali. Quædam enim in Miſſali poſita pertinent ad decentiam, inſtructionem, & conſilium; nec obligant eius Rubrica, niſi contineant eſſentiam, vel quaſi ſubſtantiam Sacrificij, quam iſtæ preces non concernunt. Probatur ſecundò, quia non datur vniuerſalis conſuetudo recitandi tales preces, quippe nonnulli dicere ſolent eo tempore pſalmum. *Miſerere mei*, vel aliquid aliud, vt teſtantur. *Fagund. & Zerola*, ſicut nec illæ preces poſitę pro præparatione ad Miſſam, dicuntur communiter. Ergo conſuetudo non inducit obligationem in hac materia.

13 Ego ſuppono ſi tales preces omittantur ex contemptu, fore mortale peccatum, quia contemptus præcepti, vel regulæ, vel etiam conſilij particularem inuoluit irreuerentiam contra ſuperiorem, vt docent communiter Doctores, & in noſtro caſu tradunt. *Nauarrus, Azor. Fagundez, & alij.* Si non omittantur ex contemptu,

temptu, cenſeo cum ſecunda ſententia, non eſſe mortale peccatum, quamuis omnes ſcienter, & ſine cauſa relinquantur. Quia verè materia leuis apparet ex ſe, nec grauis communiter reputatur à Doctoribus. An autem ſit veniale? Quidam non explicant. Negare videtur *Diana*, dicens abſolutè, ſecluſo contemptu non peccare Sacerdotem præfatas orationes omittentem. Limitationem addit *Fagundez*, aſſerens, omnes illas preces omittere, non fore pluſquam veniale, ac nec veniale quidem, ſi loco illarum aliæ dicantur. Certè limitatio non videtur neceſſaria. Quia, ſi nulla lex obligat ad recitandas illas preces, vt iſti Doctores putant, quia non ſunt materia præcepti, ſed inſtructionis, & conſilij; nec etiam obligabit ad aliquid dicendũ ipſarum loco.

14 Reor equidem, eſſe veniale peccatum, tum quia vſu communi receptum eſt, vt dicantur, tum præcipuè, quia iam in miſſali (quidquid olim fuerit) ſeriò præcipiuntur. Sic enim habet *Rubrica de ritu celebrat. §. 1. nu. 1. Sacerdos lauat manus* (ſcilicet antequam induatur) *dicens orationem inferius poſitam, & num. 2. induit ſe, dicens ad ſingula* (paramenta) *ſingulas orationes inferius poſitas*, eodemque tenore verborum omnes Miſſę ritus præſcribit. Ergo, ſicut obligant reliqui iuxta *ſupradicta num. 6.* ſaltem ſub veniali circa materiam leuem. Sic iſte ritus ita pręſcriptus obligabit ad illas orationes dicendas ſub veniali quidem ob materiæ leuitatem. Nec amplius probãt fundamenta primæ ſententię Sic docent *Auerſa, & Moure ſupra.* Fauent *Henriq. Bonacina, Layman, & Zerola*, dum ſimpliciter aiunt, debere Sacerdotem recitare tales preces, & cauere ipſarum omiſſionem.

15 Si quis omittat dicere *Gloria*, vel *Credo*, quando dicenda fuiſſent, fortè nõ erit mortale peccatum (inquit. *Nuñus 3. part. queſt. 83. art. 4. dub. 2.*) quia non pertinent ad vſitatam integritatem Miſſæ, ſed veniale graue. Sine formidine loquuntur *Suar. & Filliuc. ſupra. Diana Reſol. 59. Cardinal. de Lugo numero* 107. *Auerſa §. Sextò dubitat*, dicentes, non eſſe mortale, ſed ſolum veniale, quia tunc non mutilatur Miſſa propriè, quatenus actio ſacra eſt, cum integra fiat alijs diebus ſine verbis illis. Idem eſt, ſi quis dicat *Gloria*; vel *Credo*, quando non erant dicenda, cum ſit pariter materia leuis. Niſi vel aliquis hæc omitteret, quãdo dicenda forent in magna ſolemnitate, vel diceret in aliqua Miſſa cum magna deformitate, nimirum in Miſſis defunctorum; tunc enim videtur materia grauis.

16 Omittere verbum vnum, vel alterum, videlicet vnum *Kyrie eleiſon*, vel quid ſimile, aut vnam, vel alteram actionem, videlicet Crucem aliquam, vel manuum eleuationem, vel pectoris tunſionem, veniale peccatum eſſe, fatentur *Nuñus ſupra. Cardin. de Lugo num.* 104. *Auerſa §. Tertiò tenetur. Marchantius de Sacram tract. 4. cap. 5 queſt. 4. Diana part. 5. tract. 5. Reſolut.* 45 Omittere verò principalem orationem Miſſæ, mortale peccatum eſt, cum ea ſit pars Miſſæ principalis. Sic *Auerſa §. Quare*. Fauent *Diana, Marchantius, & alij dicentes*, non eſſe mortale peccatum omittere commemorationem aliquam, vel alias orationes, quæ ſolent adiungi: quoniam hæ non ſunt partes principales Miſsæ. Similiter *Diana part. 5. tract. 5. Reſol. 63.* dicit, non eſſe mortale peccatum omittere graduale poſt Epiſtolam.

17 Omittere, vel Epiſtolam, vel Euangelium, vel oblationem, fatentur omnes eſſe materiam grauem. *Suar. diſput. 83. ſect. 2. Filliuc. tract. 5. num. 155. Auerſa ſupra.* Nam hæ ſunt partes principales. An verò cantans Miſſam ſolemnem teneatur ſubmiſſa voce legere introitum, Epiſtolam, & Euangelium, quæ cantant alij? Negant *Nauarrus tract. de Oratione cap. 10. nu. 45. & Miſcellaneo de Orat. 78. Vega tom. 2 Sum. cap. 41. caſu 7. Bartholomæus à Sancto Fauſto de Euchar. lib. 2. queſt. 278. Petrus de Ledeſma to. 1. Sum. tract. de Euchar. cap. 24. concluſ. 5. Villalobos tom. 1 tract. 8. diffic. 31. nu. 4. Trimar-*

chi

chi. Franciſcus de Nigro. Ludouicus de S. Iuan, quos ſequitur *Diana par. 2. tract. 14. Reſolut. 42. & par. 5. tract. 5. Reſol. 45. & tract. 13. Reſol. 95.* Probant, quoniam id nullo iure præcipitur, nec eſt vllus Canon id præſcribens, nec habetur *in Miſſali Pij V. Rubrica de tali Lectione ſub Miſſa*. Conſuetudo verò legentium illa ſubmiſsè, dum ſolemniter celebrant, nō inducit obligationem.

18 Dico primò celebrantem ſolemniter teneri ſubmiſsè legere partes Miſsæ, quas alij cantant. Ita *Manuel tomo 1. Sum. cap. 244. de Miſſa nu. 9. Moure part. 3. cap. 5 §. 12. num. 15 Sà correctus verbo Miſſa num. 51. & Victorellus ibi. Cardin. de Lugo diſp. 20. num. 107. Auerſa qu. 11. ſect. 12. § Item peccare*. Probatur, quia, licet id nullo Canone iuris præcipiatur, nec in prioribus editionibus *Miſſalis Pij V.* fuerit præſcriptum, iam in Miſſali reformato per Clement. VIII. expreſsè præſcribit R*ubrica in ritu celebrandi §. 4. num. 7. & §. 5. nu.* 4 & 5. vt cantans Miſſam ſolemnem legat ſubmiſsa voce introitum, & Kyrie eleiſon, Epiſtolam, Graduale, tractum (quando dicendus eſt,) & Euangelium: Sed Rubricæ Miſsalis circa ritus etiam accidentales obligant, vt oſtendimus *ſupra num. 6. contra Dianam, & alios*. Ergo pariter hæc obligat iuxta materię qualitatem, aut quantitatem.

19 Quapropter Authores contrariæ ſententię, qui vel ſcripſerunt, antequam iſta Rubrica poneretur, vel illam non viderunt, ſed Antiquiorum auctoritate ducti ſunt, non repugnant nobis, qui nitimur præſenti Rubrica. Sic proceſſit *Nauarr. in illo Miſcellaneo 98. ſiquidem ait, Miſſale Pij V. non habere*, vt celebrās ſolemniter legat Euangelium. *Vega ſupra dicit expreſsè. Ni el Miſſal de Pio Quinto pone tal ceremonia. Bartholom. de S. Fauſto dicit: Nec Miſſale Pij V. huius ordinationis meminit.* Hi planè negāt Rubricam Miſsalis, & idem forſan intendunt *Villalobos, & Ledeſma*. Sed quid quid ſit de his, certè, qui viderunt Rubricas præſentis Miſsalis, & dicunt, illas quoad hunc ritum non eſse pręceptiuas, ſed ſolum directiuas, recurrere debent ad ſententiam aſserentium, Rubricas Miſsalis circa ritus accidentales non obligare, quam refellimus *ſupra num. 6.* Nam Rubricæ loquuntur eodem planè tenore circa ritum iſtum, & circa cæteros; Quare, vel in iſto quoque ſunt præceptiuę, vel in nullo.

20 Dico ſecundò, ſi cantans Miſsam non legat ſubmiſsè, quæ cantant alij; *Cardinal. de Lugo, & Auerſa cenſent*, eſſe veniale peccatum, quia non apparet grauis omiſſio, dum illæ partes ſupplentur per chorum, & Miniſtros in cantu, & ipſe Sacerdos attendit. Vnde colligunt, eamdem materiam, quæ grauis eſt, ſi prorſum omittatur, eſse leuem, ſi non à Sacerdote ſimul, & Miniſtris dicatur, ſed à Miniſtris dumtaxat. Idem Ego cenſeo, quando celebrans ſolemniter omitteret vnam partem, vel aliam: ſi tamen omittat omnia ſimul, quæ chorus, & Miniſtri cantant; ſcilicet introitum, Kyrie eleiſon, Epiſtolam, Graduale, Euangelium, Offertorium, Poſt communionem, &c. materia grauis apparet, quam ſine cauſa, vel ſubreptione non excuſarem à mortali.

21 Quidam opinati ſunt, totum Miſsæ Canonem, tamquam partem maximè principalem ita cadere ſub obligatione peccati mortalis, vt vel minimam eius particulam aduertenter omittere, nempè nomen vnius Sancti, vel quid ſimile, ſit mortale peccatum. Ita *Nuñus 3. part. quæſt. 83. artic. 4. dub. 2.* Verum etiam in Canone dari poſse materiam leuem, ſicut in alijs grauiſſimis Religionis præceptis, voto, iuramento, & ſimilib., cum par ſit omnium ratio. Docent *Suarez, & Filliuc. ſupr. Cardin. de Lugo numer. 104. Auerſ. §. Quartò ergo. Cæleſtin. & Franciſcus de Nigro*, quos ſequitur *Diana part. 2. tractat. 14. Reſol. 49. & par. 5. tractat. 5. Reſolut. 45. Petrus de Ledeſma ſupra poſt quartam concluſionem*, qui ſubindè leuem reputant omiſſionem alicuius ſancti, vel ſimilis verbi, quantumuis voluntariam, & hoc reputo probabilius.

22 Fa-

Digitized by Google

22 Fateor tamen, ſufficere minorem partem Canonis ad inducēdam culpam grauem, quam extra Canonem; quia planè res eſt magis grauis, vnde ſine dubio mortale peccatum eſset integram orationem aliquam Canonis omittere, ſcilicet *Communicantes*, vel *hanc igitur*, vel ſimilem. Quin etiam *Auerſa ſupra*, putat, eſse mortale peccatum omittere periodum illam, quæ ſolet addi quibuſdam prædictis orationibus. Hoc verò melius negant *Suarez*, *& Filliuc.* Quoniam illa periodus non pertinet ad vſitatam integritatem Miſsæ, ſiquidem ſæpiſſimè non dicitur, & adhuc dicitur integra Miſsa. Conſonat *Diana Reſolut.*45.

23 Nota primò, ſi quid omiſsum ſit in Miſsa, quod pertineat ad ſubſtantiam ſacrificij, repetendum id à celebrante, qui deinceps cœtera per ordinem proſequatur. Si verò non pertineat ad ſubſtantiam ſacrificij, regulariter non eſt repetendum; nec commodè repeti poterit; nam ordine ſimul inuerſo verba, vel actiones extra proprium locum non rectè cohærebunt. Ita *Suar. & Filliuc. ſup. Syluest. Miſſa 1. quaeſt. 3. Petr. de Ledeſma ſupra. Marchantius de Sacram. tract. 4. cap. 5. quaeſt. 4. Diana part. 5. trac. 5. Reſol.* 45.

24 Nota ſecundò debere Sacerdotem, ſicut non omittere, ſic nihil addere Miſſę. Nam *Pius Quintus in Bulla Miſſalis, & Tridentinum ſeſſio. 22. ca. de ſeruand.* in Miſsa diſtrictè præcipiunt, ne preces, vel ritus addantur, & ita ſeruandum eſſe, docent *Syluester*, *& Suar. ſupra. Filliuc. tract. 5. num. 156. Sotus in 4. diſt. 13. quaeſt. 2. artic. 4. Nuñus 3. part. quaeſtio. 83. art. 4. dub. 2. ad quartum. Bonacin. diſput. 4. quaeſtio. vltima punct. 10. num. 19. Henriquez lib. 9. cap. 30. numero 4. Hurtado de Miſſa diſputat. 4. difficul. 2. Syluius 3. par. quaeſtio. 83 artic. 6. Diana par. 5. tractat. 5. Reſol. 63. Auerſa queſt. 11. ſect. 12. §. Quare.* Qui conueniunt, ſicut omiſſionem, ſic additionem ſecundum materię grauitatem, aut leuitatem fore mortale, vel veniale peccatum. Quando additur *Gloria*, vel *Credo*, diximus *ſupra num.* 15. venialem eſse culpam, quando additur aliqua oratio, veniale reputat *Auerſa ſupr.* Si ſacerdos nihil intendens addere ſacrificio, ſolum, vt priuata perſona, ſecretè priuatam aliquam deuotionem interponat, non peccare directè contra prædictum præceptum, cenſent *Henriqu. & Suar. & Filliuc.* Malè tamen faciet ſacrum miniſterium priuatis precibus interrumpendo.

CAP. IX. QVÆST. III.

Vtrum impotentia excuſet ab obſeruatione grauiorum etiam rituum?

25 Contingere poteſt, vt non adſit aqua, quæ miſceatur cum vino, vel non adſit panis azymus, ſed fermentatus, vel Sacerdos non poſſit hoſtiam eleuare, vel frangere, vel ſimilia. Certè, ſi prǽuideatur impotentia priuſquam inchoetur Miſsa; potius erit omittenda, quam cum graui defectu dicenda; niſi neceſſitas celebrandi præponderet.

Nam actio, quæ non poteſt debitè perfici, potius eſt omittenda, quam exercenda, niſi cogat neceſſitas illius exercendæ. Prudenter itaque perpendi debet in præſenti grauitas occurrentis defectus, & neceſſitas celebrandi. Nam, ſi neceſſitas præponderer, & vitetur ſcandalum, poterit interdum Superior diſpēſare, vel rarò vir doctus arbitrari. Videatur *Petrus de Ledeſma tom. 1. Sum. tract. de Euch. c. 24. concluſ.* 10.

26 Si tamen impotentia prǽuideatur poſt Miſsam inchoatam, regulariter erit ſeruanda regula *S. Thomæ 3. part. quaeſt. 83. artic. 6. ad* 2. vt, ſi cognoſcitur poſt conſecrationem, ſacrificium perficiatur, ne propter accidentalem ritum maneat ſubſtantialiter imperfectum. Si verò cognoſcatur ante conſecrationem & cæremonia grauis ſit, omittatur ſacrificium: quia, cum nondum ſit inchoatum, potius eſt omittendum, quam indebitè perficiendum: cauendum tamen

eſt

eſt ſcandalum, quãtum fieri poſſit. Quapropter hic etiam opus eſt arbitrio prudenti celebrantis, qui rectè perpendat; an melius ſit relinquere Miſſam inchoatam ob euitandum illum defectum; an illam perficere, vel ob euitandum ſcandalum, vel ob aliam cauſam. Ita *Suarez tom.3.diſp.*84.& 85.vtrobique *ſect.*2.

27 Si vinum ſit nonnihil acidum retinens adhuc eſſentiam vini; vel Hoſtia non ſit integra, vel ſi quam maculam habeat, cum leuiores defectus ſint, quãuis ante Miſſam inceptam præuideantur, ſi non ſuppetat aliud vinum, vel Hoſtia, tolerari poterunt, niſi tanta ſit deformitas, vt pariat ſcandalum, aut irreuerentiam.

Pariter, ſi tales defectus præuideantur poſt factam primam oblationem, diſſimulandi ſunt, quamuis ſuppetat alia materia, niſi ſequatur ſcandalum; ante oblationem verò mutari debet Hoſtia, vel vinum: Poſt conſecrationem verò, quamuis immineat ſcandalum, aut irreuerentia, progrediendum erit ob ſacrificij perfectionem; curandum tamen, vt defectus tegatur, & ſcandalum euitetur, quantum fieri poſſit. Ita *Suarez ſupra*, ſi non ſuppetat Hoſtia magna, ſed formula parua. Quidam putant, non eſſe celebrandum: quoniam præceptum eſt, vt Hoſtia rotunda ſit, & debitæ magnitudinis. Melius alij dicunt, celebrari poſſe ſecretò, cum non appareat præceptum vetans, & videatur, gratius Deo fore, ſic celebrare, quam nõ celebrare, quamuis ſit dies profeſtus. At die feſto, vt populus audiat ſacrum, poteſt, & debet ita celebrari, præmiſſa monitione, ſi ſit opus ad euitandum ſcandalum aſtantium, vel adhibita cautione, *cuius meminimus ſupra cap.2.num.*53. Sic cenſent *Marchantius in Candelab.tract.*4.*cap.*5. *quæſtio.*3. *caſu* 6. *Antonius de Quintana Dueñas in inſtructione ordinandorum part.*5. §.8.*nu.* 4. *Diana part.* 5. *tract.*13. *Reſolut.*80. & *part.*6.*tractat.*7.*Reſolut.*17. *Auerſa q.*11. *ſect.*12.§. *Rectè*.

28 Si poſt primam oblationem præuideatur defectus azymi, vel aquæ, quæ vino miſceatur, nec expectari poſſit, donec afferatur. *Suar. aſſerit*, omittendum eſſe ſacrificium; nam illi defectus graues ſunt. At *Fillinc.tract.*5.*num.*170. putat, tunc eſſe diſſimulandos tales defectus; imò, ſi præuideantur ante Miſſam inceptam, & ſuppleri nequeant, tolerari poſſe, dum ſcandalum non imminet, & adeſt celebrandi neceſſitas. Ego reor, maximam futuram eſſe celebrandi neceſſitatem, vt celebrare liceat ſine aqua, vel cum fermentato; qualis in praxi vix vnquam occurret.

CAP. IX. QVÆST. IV.

Vtrum liceat in Miſſa mutare ritus aliquos?

29 Communiter negant Doctores, quia tam *Bulla Pij V. quam Trident.in.ſeſſ.*22. *decreto de ſeruand.in Miſſ.* diſtrictè prohibent quamlibet mutationem. Vnde colligunt *Coninch q.* 83. *num.*266. & *Bonac.diſp.*4. *quæſt.vltima punct.*10.*num.*19. mortale peccatum eſſe quidquam in ritibus, vel in verbis Miſſæ mutare, quamuis poſſit per inaduertentiam, (quæ frequens eſt in hac materia) vel ex leuitate materiæ reddi veniale. Quò pertinet declaratio Cardinalium aſſerentium peccare mortaliter Religioſos omittentes in Canone nomen Epiſcopi localis, & eius loco ponentes Prælatum Regularem; quoniam ad vnguem Miſſale ſeruandum eſt. Sic referũt *Manuel in Summ.tom.*4.*cap.*51.*num.*13. *Villalobos tom.*1.*tract.*8.*diffic.*31.*num.*3. *Diana part.*2.*tract.*14. *Reſol.*40. Pariter peccaret mortaliter, qui notabili deformitate partes inuerteret Miſſæ; nempè, ſi quis inciperet ab Euangelio, & poſtea diceret introitum, vel coniungeret Euãgelium Paſchæ cum Epiſtola defunctorum, vel ſimilem faceret mutationem; quia verè grauis eſſet: leuis verò mutatio cenſeretur: Si quis ex Miſſis poſitis in communi Martyrum, relinqueret illam, quæ pro quodam Martyre deſignatur, & ſumeret aliam, aut loco vnius Euangelij,

hij, diceret aliud, aut ſimilia. Sic notat *Auerſa quæſtione 11. ſectio. 12. §. Nonò* rurſus.

30 Si quis omittat Miſſam diei, quando iuxta Rubricas Miſſalis dici poteſt Miſſa votiua; non peccat, vt ſupponunt Doctores, & indicat *Nuñus 3. par. quæſt. 83. art. 4. dub. 2. ad 2.* At non poſſe ſacerdotem alijs dieb. dicere, tanquam Miſſam votiuam, aliquam illarum, quæ ponuntur in feſtis mouibilibus, Paſſionis, Spiritus ſancti, Trinitatis, aut Corporis Chriſti; Nam ideò Miſſale ponit Miſſas votiuas horum feſtorum, quæ congruēter dicantur alijs diebus per annum. Docent *Alcozer tract. Cæremon. Gloſſ. 4. Gauant. tom. 1. par. 4. tit. 17. n. 2. Caſtaldus in praxi Cærem. lib. 2. ſect. 6. cap. 4. num. 1. Diana par. 3. tract. 6. Reſolut. 102. Auerſa ſupra §. Item.* Vnde ſaltem eſſet veniale peccatum, dicere per annum Miſſam de Paſſione poſitam pro maiori Hebdomada, vel Miſſam Corporis Chriſti cum ſequentia, &c.

31 An verò dici poſſit per Annū Miſſa Natiuitatis, vel Aſſumptionis, vel alterius feſti B. Virginis? Negat *Gauantus ſupr. num. 8.* quia iam aſſignatæ ſunt pro diuerſis temporibus anni quinque Miſſę votiuæ B. Virginis. Igitur firmatur ex illis, quæ tempore correſpondet. Alias etiam dedecet, vel dicere *Gaudeamus omnes in Domino diem feſtum, &c.* vel mutare *diem feſtum in commemorationem.* Nec priuatæ deuotionis cauſa violandæ ſunt Rubricæ. Nihilominus *Alcozer, Caſtaldus, Auerſa ſupr. Diana reſol. 101.* affirmant dici poſſe, mutando verba *feſtiuitatis*, vel *diei feſti*, aut *in commemorationem*, aut *in memoriam*, & omittendo vocem hodie, ſicut fit in Miſſis Sanctorum, aut Angelorum, quoties extra proprios dies dicuntur votiuę, nimirum in Miſſa S. Agathæ, Angeli Cuſtodis, & alijs eiuſmodi. Ratio reddi poteſt. Nam Miſſæ votiuæ Beatiſſimę Virginis deſignantur etiam pro Sabbatis non impeditis. Vnde ſunt quoq; quaſi proprię talis temporis, & talis diei; cum autem præter hæc Sabbata celebret Eccleſia plura feſta Beatiſſimæ Virginis, conſequēs ſit, vt etiam talium feſtorum dici poſſint Miſſæ votiuæ, ſicut aliorum Sanctorum, quod praxis recepta confirmat.

32 Iam ſit dubium primum: An in feſtis duplicibus, vel ſimilibus diebus, in quibus non permittuntur Miſſæ votiuæ dicere Miſſam aliam ſit peccatum? Prima ſententia docet, eſſe mortale peccatum, quia videtur notabilis mutatio, totam Miſſam illius diei propriam omittere, aliamque prorſus ab eo die alienā aſſumere. Sic *Angelus verbo Miſſa num. 33. & Bartholomæus ab Angelo Dialogo. 5. §. 466.* Secunda ſententia docet, non eſſe mortale peccatum. Ita *Sylueſter, Medina, Sotus, & alij*, quos ſequitur *Henriquez lib. 9 cap. 24. num. 5. Suar. diſput. 83. ſect. 3. Filliuc. tractat. 5. num. 156. Reginald. lib. 29. num. 208. Bonac. diſp. 4. quæſt. vlt. punct. 7. §. 3. num. 2. & 3. Diana par. 2. tract. 14 reſolut. 30. cum alijs.* Probatur, quia ſicut liberum eſt Sacerdoti dicere Miſſam, vel non dicere tali die, ſic etiam liberum erit dicere Miſſam illius diei, vel aliam, quam maluerit: dum in illa ſeruetur ſuus ritus, & dicatur priuatim, & abſit ſcandalum.

33 Ego ſuppono primò. Miſſam ſolēnem dicendam eſſe iuxta præſcriptum ordinem Miſſalis, vt colligitur ex *cap. Quidam laicorum, & cap. Cum creatura de celebrat. Miſſarum; & fatentur relati Doctores.* Quoniam *Bulla Pij V.* praxiſque recepta ſtrictius obligant in Miſſis ſolemnibus, quam in priuatis. Quapropter Ego non excuſarem à mortali mutationem iſtam Miſſę ſolemnis, ſeu conuentualis præſertim in feſtis ſolemnibus. Ita ſignificant *Suarez, & alij.* Suppono ſecundò, in Miſſis etiam priuatis, mutationem iſtam fore grauiter culpabilem, ſi ſequatur ſcandalū, quod quidem regulariter ſequeretur: ſi Miſſa priuata publicè dicatur, ver. gr. ſi quis in die Paſchatis, vel ſimili diceret Miſſam Defunctorum, vel de Paſſione. Ita notat *Auerſa quæſt. 11. ſect. 12. § Si quis autem.*

34 His ſuppoſitis dico, ſaltem eſſe mi-

nimi

niale peccatum, ſic mutare Miſſam; quia verè fit contra Rubricas Miſſalis, quas Pius Quintus ſtrictè iubet, in virtute Sanctæ Obedientiæ ſeruari, tam in Miſſis priuatis, quam ſolemnibus. Sic *Auerſa ſupra*. Significant ſatis *Henriqu.* dicens, eſſe turpe ac indecens. *Miranda tom. 1. queſt. 41. art. 21.* dicens, eſſe reprehenſibile. *Villalobos tom. 1. tract. 8. diffic. 31. nu. 5.* dicens, in diebus ſolemnibus eſſe valdè diſſonans, & certè quamuis in communibus feſtis, & Dominicis demus, non eſſe mortale peccatum, quoniam in illis non apparet inuerſio, vel peruerſio notabilis iuxta ſenſum Doctorum ſecundę ſententiæ; Verum in feſtis ſolemnibus, videlicet primæ Claſſis, valdè diſſonat Miſſa defunctorum, vel alia votiua etiam priuata; quare per locum intrinſecum mihi videtur culpa mortalis, per locum extrinſecum authoritate negantium abſolutè culpam grauem, reputari poteſt venialis, vt aſſeruit *Villalobos ſupra*.

35 Sit dubium ſecundum. An Sacerdos veniens ad locum, vbi Miſſa celebratur diuerſo ritu, poſſit ſecundum illum celebrare? Suppono, cum inter diuerſas Eccleſias, aut Prouincias, aut Ordines Regularium reperiantur diuerſi ritus celebrandi Miſſam, debere quemlibet in loco proprio ſeruare ſuum ritum, & inſtitutum: ſiquidem proprijs legibus tenetur. Sic diximus *ſupra lib. 4. ca. 2. num. 17. & 18.* tam Græcos, quam Latinos teneri ſub graui præcepto celebrare ſingulos iuxta ritum Eccleſiæ ſuæ; quia ſic pręcipitur *in Concilio Florentino*. Nunc addo *Pium Quintum conſtitutione ſua 12. anno 1566. die 20. Auguſti reuocaſſe licentias omnes conceſſas* tàm Gręcis celebrandi more Latino, quàm Latinis celebrandi more Græco, iuſſiſſeque, ſingulos ſeruare ſuum ritum, quem equidem obſeruant Græci Catholici etiam in regionibus Latinorum, vbi propriam habent Eccleſiam.

36 At quando peregrinantes Latini per loca Græcorum, & Græci per loca Latinorum, vbi non habent proprias Eccleſias, quem ritū obſeruare debeant, diſſentiunt Authores. *Ledeſma 1. 4. queſ. 15. artic. 4. dub. 2.* ſenſit, debere ſingulos ſeruare ritum loci, per quem tranſeunt, vt generaliter cenſent aliqui de peregrinis omnibus, & aduenis in materia de legibus. Alij volunt, in tali caſu liberum eſſe cuilibet, vel vnum, vel alterum ritū ſeruare. Quia poteſt retinere ritum Eccleſiæ ſuæ, cuius adhuc eſt membrum: poteſt etiam ſe conformare ritibus Regionis, in qua reperitur. Ita *Suarez tom. 3. diſput. 44. ſect. 3. Sylueus 3. part. queſtio. 74. art. 4. Coninch. ibi num. 117. Fagund. Precep. 3. lib. 2. cap. 2. num. 9. Diana part. 3. tract. 6. Reſol. 99. Fillиuc. tract. 4. nu. 83.* Alij docent, tam Græcos, quàm Latinos peregrinantes debere ſemper, & vbique ſeruare ritum Eccleſię ſuę; non verò loci, per quem tranſeunt. Ego dixi *lib. 4. cap. 2. num. 18* diſpiciendum eſſe, quid in ſingulis locis conſuetudo præſcribat. Nunc addo hoc vltimum eſſe magis vſu receptum, imò vix oppoſitum ad praxim reduci poſſe. Cum vix poſſit Sacerdos alienos ritus ita diuerſos in tranſitu diſcere, vel expeditè adhibere. Sic *Vaz. q. 3. par. diſp. 174. cap. 3. Auerſa de Euchariſt. queſt. 2. ſect. 4. fine.* Vnde fit à fortiori, nō poſſe Sacerdotem Latinum in Eccleſia Græcorum, quę fit in oppido Latinorū, conſecrare fermentatum, & tali Sacramento communicare Latinos, quoniam vſurpat alienum ritum contra præceptum ſibi poſitum. Ita *Suarez, Diana, Coninch. & alij ſupra.*

37 Inter Latinos quoque notabiliter differt ritus Ambroſianus à Romano. Religiones item nonnullæ ritus habent diuerſos, & forſan Eccleſiæ particulares aliquæ. *Pater Ioannes Prepoſitus 3. part. queſt. 83. art. 4. dub. 5. numer. 190.* putat, poſſe Sacerdotem tàm Regularem, quā Secularem tranſeuntem per locum, vbi diuerſus Miſſalis, & diuerſus ritus habetur, conformare ſe ritui talis loci (relicto etiam Miſſali Romano,) quia poteſt ſe conformare ritibus, & moribus, & legibus locorum, quæ pertranſiuit. Hoc verò non approbat *Diana part. 4. tractat. 4. Reſol.*

reſol.95. & *refellit Auerſa q.11. ſect.12.*

Decimo tandem, quoniam eſt contra praxim receptam, & ritus proprius aliquarum Religionum eſt potius peculiariter conceſſus perſonis, quam locis, ita vt vnuſquiſque vtatur ritu ſibi proprio, non alieno, niſi facultatem habeat ſpecialem mutandi ritum in aliquibus circumſtantijs.

CAP. IX. QVÆST. V.

Vtrum Miſſa quibuſdam tantum conceſſa, dici poſſit ab alijs?

38 IN Miſsali, & Breuiario per *Vrbanum VIII.* reformatis inter alia decreta Congregationis rituum, hæc habentur. Sacra Rituum Congregatio prohibet Miſſas à ſe non approbatas, & ſignanter Miſſas. *B. Gregorij*, *Miſſas* 15. *Auxiliatorum*. Miſſas de Patre æterno, & quaſcumque non approbatas: exceptis tamen Miſsis Roſarij, & de Monte Carmelo, quæ ſunt permiſſæ Regularibus quibuſdam, & ijſdem dumtaxat; nec poſſunt ab alijs celebrari etiam in ipſorum Regularium Eccleſijs. Item de S. Epiſcopis locorum, Martyrib. ciuib. & alijs feſtis de quib. in Miſſali, vel Breuiario nihil habetur, vti etiam de Beatis nondum canonizatis, nihil authoritate propria conſtituatur.

39 Ideo *Gauantus in Rubric. Miſſalis to.1.p.4.tit.15.nu.11.* & *Diana p.2.tract.14. Reſolut.74.* notant, vbi Roſarij feſtum celebratur ex decreto Greg. XIII. quoniam ibi ſit altare, vel capella Roſarij, non eſſe dicendam Miſſam, quæ nomine Roſarij circumfertur, Nam hæc conceſſa fuit Ordini Prædicatorum duntaxat, ſed dicendam eſſe Miſſam, vt in feſto S. Mariæ ad Niues, quod in æde Lauretana ſeruatur ex diœceſana Synodo anni 1626.

40 Adhuc ſit dubium. 1. An quilibet Sacerdos poſſit celebrare Miſſam de S. Beatificato, cuius celebrationem Pōtifex alicui Religioni, vel Prouinciæ cōceſſit? Affirmat prima ſententia, quam tenēt *Palaus to.1.tract.4.diſp.1.punct.5. P. Lugo de Sacramentis. §5. Megal. in Prompt. Theol. verb. Canoniz. nu.1.* docentes, poſſe quēcumq; (ſi nō Miſsā propriā) recitare Miſsā votiuā in honorem huius Sancti Beatificati, refertq; *Palaus* plures Salmāticēſes Doct. qui ſubſcripſerunt huic ſentētiæ. Probatur 1. Quia fauores ſunt ampliandi, *cap. olim de verb. ſignif. leg. Benefic. de conſt. Princ. l. Cū quidā ff. de liber. & poſth.* vbi gloſſ. plura congerit, & *Azcb. to.6. lib.9. tit.18. leg.10. nu.5.*

41 Probatur 2. quia, cum Miſſa quæuis in vno loco dicta paris æſtimationis ſit, ac plures Miſſæ pluribus in locis dictæ, quando Papa concedit, vt in honorem alicuius aliqua Miſſa dicatur, ſimul declarat, illū eſſe dignū, in cuius honorem omnes dici poſsint. Sed hac declaratione poſita tollitur prohibitio iuris, quā cauetur, neminē eſſe venerādū ſine Roman. Sedis auctoritate; ſiquidē iā hic interuenit Rom. Sed. auctoritas, quæ iudicauit illū Beatū tali veneratione dignū. Ergo poſſunt omnes Sacerdotes in eius honorē Miſſas ſaltē votiuas celebrare.

42 Secunda ſententia communis omninò negat. *Ita Lud. de Torres 2.2.to.1. diſp.17.dub.8. Molfeſ. in ſum. to.1. tract.11.c.6.n.51. Gauant. in Ench. verb. Miſſæ ritus n.1.* & *in Rubr. Miſſal. p.3. tit.10. nu.16. Caſtellin. de Canoniz. c.2. punct.1. §.6. n.6. Granad. 2.2. Controu.1. tract.7. diſp.4 ſect.2. Auerſ. q.11. ſect.12. ſ. Dian. p.2. tract.15. Reſol.55.* & *p.3 in Addit.2. Reſol.2.* & *p.4. Reſol.231.* Probatur 1. *Nā Alex. III. in c.1. de Reliq.* & *vener. ſanct.* prohibet, aliquē coli cultu publico ſine facultate Sed. Apoſt. Sed talis facultas in noſtro caſu nō cōceditur omnib. Sacerdotib. ſiquidem expreſsè reſtringitur ad vnā Religionē, vel Prouinciā; & incluſio vnius iuxta cōmune Doctor. proloquium eſt excluſio alterius, ex *l. Cum Prætor. ff. de iudic.* & *leg. Mart. Cod. de Procurat.* Ergo non omnes Sacerdotes poſſunt de tali Beato dicere Miſſam.

43 Probatur 2. Nā in bullis Pontificijs pro dicēda Miſſa Sanctor. qui ſolū beatificati ſunt, aſſignantur perſonæ, locus, & dies. *Sed vt Cong. Rit. reſpondit*, &

Bellarmin.teſte Turriano ſup. Miſſa talis Beati dici non poteſt extra diem aſſignatum: Ergo nec ab alijs perſonis præter ibi deſignatas. Probatur 3. Nam priuilegia cenſentur conceſſa ſolum ijs perſonis, quas exprimunt. Sed in noſtro caſu priuilegium exprimit Sacerdotes duntaxat talis Religionis, aut Prouinciæ. Nullus ergo præter illos poteſt de tali Beato Miſſam dicere. Minor conſtat ex Bullis. Maiorem probant, *Bonac. de legib. diſp.1.q.3.punct.*7.§.2. & alij; quia priuilegia ſolum extenduntur ad eos, ad quos extenditur intentio concedentis. At hæc non cenſetur, extendi, niſi ad expreſſos in priuilegio: Ergo ſolum extenditur priuilegium ad illos.

44 Dico 1. Quando Bulla Beatificationis exprimit, vt perſonæ deſignatæ tantum poſſint dicere Miſſam de tali Beato; nullus alius poteſt, ob fundamenta ſecundæ ſententiæ, quam in praxi tenendam omninò iudico, præſertim poſt decreta Congregationis Rituum affixa Miſſali, nec contrariam fore permittendam. Ita cenſent *Gauantus, & Diana ſupr. Barboſ.de offic.Parochi c.*11. *nu.*34.*& alij*, Si tamen in Bulla non ponatur particula *tantum*, vel alia ſimilis, *Granado ſup.nu.*16. valdè probabile reputat, poſſe Sacerdotes alios dicere Miſſam talis Beati petentibus equidem illis, quibus talis facultas conceſſa fuit. Nam ex *regul.*27. *de Regul. Iur. in* 6. qui facit per alium, eſt perindè ac ſi faceret per ſe ipſum Melius tamen id negant. *Turrianus, & Diana ſupra cum alijs*. Nam illa regula tenet in obligationibus implendis, non in vſu priuilegiorum, quæ perſonalia ſunt, & per deſignationem vnius ſatis excludunt cæteros, vt diximus, *nu.*42.

45 Dico ſecundò, quoties Bulla Beatificationis limitat tempus, quod deſignat faciendo ſacro de tali beato (vt ferè ſemper deſignare ſolet, ac limitare) non poteſt dici Miſſa talis Beati, niſi tali die, vel tempore, ita vt, ſi concedatur dies obitus, non poſſit dici per octauam; ſi verò concedatur octaua, non poſſit dici Miſſa votiua per annum etiam à deſignatis in Bulla. Nam hic conceditur illa facultas pro tali tempore, non vltra iuxta concedentis intentionem per verba Bullæ ſignificatam. *Ita Granad.& Dian.ſupr.* qui colligunt, inde, nec commemorationem talis beati fieri poſſe, vel in Miſſa, vel in officio per annum, nec officium etiam ex deuotione, niſi die conceſſa, & à perſonis deſignatis. Quia tam Miſſa, quam officium diuinum cum commemorationib. adiunctis, dum ordinatur per Eccleſiam, vt in honorem alicuius Sancti recitetur, eſt verè publicus ipſius cultus, quamuis priuatim dicatur. Non licet autem Sancto beatificato deferre cultum publicum, niſi quando, & per quos Papa concedit.

46 Addit *Granado*, quando primò Sanctus beatificatur pro prima celebratione feſtiuitatis poſſe dici Miſſam illius ante diem deſignatam, ſi longè diſtet, & praxim ita declaraſſe mentem Pontificis. *Diana* dicit in *Sicilia* non eſſe talem praxim, ſed pro prima feſtiuitate Beatificationis ſolere pulſari Campanas, & cantari ſolemniter hymnum. *Te Deum Laudamus*. Caſus eſt rarus, & in quolibet loco ſeruari poterit praxis recepta. Pariter, quando Bulla limitat locum verb. grat. vt Regulares talis Ordinis poſſint in ſuis Eccleſijs de tali Beato dicere Miſſam, non poterunt in alienis Eccleſijs id facere propter rationes adductas; quæ pariter limitant in omni limitatione, quò ad perſonas, tempus, & locum, & ita ſeruat praxis timoratorum, qui, quoties volunt aliquam extenſionem huiuſmodi conceſſionis, illam petunt ab Apoſtolica Sede. Sic teſtantur Authores ſecundæ ſententiæ. Videtur autem, eſſe peccatum ex genere ſuo mortale, ſi quis excedat tenorem conceſſionis, quod expreſſit Granado, quò ad tempus, niſi vel ignorantia, vel bona fides excuſet, quò ad locum verò putat, veniale fore peccatum, ſi quis ſemel, aut iterum in

Digitized by Google

in alieno templo diceret Miſſam, quam in ſuo dicere poſſet, quia videtur materia leuis. Sed in his materijs monet *Diana*, cautè procedendum eſſe.

47 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, fauores, & priuilegia tunc amplianda fore, quando recta ratio dictat, id rationabiliter fieri poſſe ſeruata verborum proprietate, quod in noſtro caſu fieri non poſſe, patet ex rationibus ſuperius adductis. Videatur *Decius in capit. ſanè de priuileg. num.* 10.

Ad ſecundum reſpondetur, quamuis Papa concedens dici Miſſam in honorem Beati, declaret illum dignum tali cultu, non tamen concedere talem illius cultum, niſi limitatum quoad tempus, vel locum, vel perſonas, vel quoad hæc omnia. Quare, qui limitem excedit, iam colit illum Beatum ſine Romanæ Sedis authoritate. Nec verba priuilegij, vel reſcripti, quando clara ſunt, & certam habent ſignificationem, admittunt illam interpretationem, aut extenſionem de perſona ad perſonam, de tempore ad tempus, vel de loco ad locum, quamuis adſit ſimilis ratio; quia vis priuilegii, ſeu reſcripti gratioſi non eſt poſita in ratione, ſed in voluntate concedentis, quæ non extenditur, niſi ad perſonas expreſſas, ad tempus, & locum deſignatum; cum voluntas inter homines non operetur, niſi prout ſignificata. Sic docent cum communi ſententia *Salas de legibus diſput.* 14. *ſect.* 9. *num.* 48. *&* 53. *Suarez de legibus libro* 8. *cap.* 26. *num.* 11.

48 Sit ſecundum dubium; An de Sanctis Canonizatis, qui non habentur in Kalendario Breuiarii, vel Miſſalis, poſſit officium diuinum, vel Miſſa celebrari? Plures affirmauerunt in Hiſpania, & plures Eccleſiæ decreuerunt ex ſua deuotione celebrare ſolemniter feſta Sanctorum, quæ nondum erant inſtituta generaliter, nec ad libitum conceſſa. Fundamentum ipſorum erat. Quoniam in Bulla Canonizationis cuiuslibet Sancti ſtatuitur, vt in die obitus ipſius feſtum ipſius, & officium ſolemniter celebrare poſſint.

Nihilominus vera ſententia communi praxi tam Romæ, quàm Italiæ totius comprobata docet, de talibus Sanctis poſſe quidem dici Miſſas votiuas per annum, ſicut de cœteris, & in die obitus ipſorum poſſe dici Miſſam, & officium ex deuotione, nam hoc concedunt Bullæ Canonizationum, non tamen ſatisfacere per hæc obligationi recitandi officium illius diei, Miſſamque ſolemnem iuxta Rubricas Miſsalis, & Breuiarij. Nam hoc prohibent decreta Congregationis Rituum; & ideo quidam Sancti ponuntur in Breuiario, de quibus recitari poſſit officium, & dici Miſſa ſolemnis in die obitus ad libitum, itaut ſatisfiat obligationi eiuſdem diei, cui non poſſet ita ſatisfieri, niſi fuiſſet conceſſa talis facultas ad libitum.

49 Itaque de Sanctis Beatificatis non poſſunt dici Miſſæ votiuæ per annum, nec in ipſorum diebus Miſſa dici poteſt, vel officium, niſi per perſonas expreſſas in Bulla Beatificationis de Sanctis Canonizatis non poſitis in Miſſali, vel Breuiario, nec ex obligatione, nec ad libitum poſſunt dici Miſſæ votiuæ per annum, & in ipſorum diebus, ſicut, & ipſorum officium, non tamen ſatisfieri poteſt per hæc obligationi recitandi preces Canonicas publicè, vel priuatim, vel celebrandi Miſſam ſolemnem in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis, & ſic intelligit praxis communis ſenſum decretorum Congregationis, & Bullarum Canonizationum.

CAP. IX. QVÆST. VI.

Vtrum teneatur Sacerdos præmittere diuinum officium ante Miſſam?

50 PRima ſententia docet, teneri Sacerdotem ſub mortali ſaltem matutinum officium ante celebrationem recitaſſe. Sic aſſerunt *S. Antoninus,*

Digitized by Google

nus. Hoſtienſ. Gabr. Paludan. Nauarrus, Angel. Armill. Tabienna, Martinus de Ledeſma, Maiolus, & alij, quos ſequitur Henriq. libr. 9. capit. 24. num. 7. Azor cum alijs to. 1. lib. 10. cap. 28. q. 17. Cenedus in quæſtionibus canonicis qu. 3. num. 7. citans ferè triginta Doctores. Pitigianus in 4. diſtinction. 13. quæſt. 2. artic. 10. Zanardus in direct. part. 1. de Euchariſt. capit. 9. quæſt. 7. Francolinus de tempor. Horar. capit. 42. Graſſis libr. 2. deciſ. 40. numer. 6. Bira part. 1. caſu 54. Zechius de Sacrament. cap. 16. Barth. ab Angelo dialogo quinto, §. 240. Fauet Toletus libr. ſecundo cap. 1. quatenus inquit, hanc ſententiam eſſe communem, & oppoſitam non eſſe tutam omninò.

51 Probatur primò. Nam in Eccleſia viget conſuetudo non dicendi Miſſam, niſi ſaltem poſt Matutinum officium perſolutum. Conſuetudo verò vim legis habet, *capit. in his rebus diſtinction. 11.* Cumque materiæ grauitas prudentum iudicio decernenda ſit, & plures Doctores cenſeant hanc eſſe materiam grauem, & ſufficientem ad mortale, talis equidem cenſeri debet. Probatur ſecundò, nam ex Eccleſiæ inſtitutione Matutinum officium eſt nocturnum, Miſſa vero diurnum. Ergo talis ordinis inuerſio culpabilis eſt, & adiuncta conſuetudine, totque virorum prudentum iudicio, reputari debet mortalis. Probatur tertiò. Nam Miſſale præſcribit, vt Miſſa dicatur recitato ſaltem prius officio matutino, & poſtea inter Miſſæ defectus hunc enumerat. Si celebrans non dixit Matutinum cum laudibus. Non videntur autem ibi numerari, niſi graues defectus, & qui culpam mortalem inducant.

52 Quidam horum Doctorum ſub Matutino laudes etiam comprehendunt. Sic loquitur Miſſale. *Sic Henriquez, & Azor ſupra quæſtion. 19.* qui quidem loquuntur conſequenter ad opinionem aſſerentium, Horas canonicas eſſe ſeptem, & laudes, quia ſub vna oratione cum Matutino terminantur, vnicam Horam cum illo conſtituere. Qui tamen octo numerant Horas Canonicas, conſequenter aſſerunt, etiam in hac ſententia ſufficere, Matutinum ſine laudibus ante Miſſam recitaſse. Sic opinantur. *Sanctus Antoninus, Nauarrus, & alij, quos refert Fagundez Præcept. primo libro 3. cap. 17. nu. 31.*

53 Citantur *Angelus verbo Miſſa numer. 42. Maiolus de irregularitat. libr. 3. capit. 34. numer. primo*, quaſi velint, Primam etiam neceſsariò fore præmittendam Miſſæ, ſed planè loquuntur de Miſſa ſolemni dicenda de more poſt Primam in choro decantatam. *Nauarrus de oratione Notabili 3. 21. & 30.* dixit, veniale peccatum eſſe celebrare, niſi poſt Matutinum, & laudes, & primam recitatam. At ſine fundamento, quapropter id retractat *in Manuali capit. 25. numer. 83.* & omnes ferè Doctores fatentur, nullum eſse peccatum, dicere Miſsam priuatam ante recitatam primam. Quia nullum extat præceptum, nulla recepta conſuetudo cogens ad præmittendam primam celebrationi priuatæ. *Sic tradit Toletus ſupra Sanchez cum multis in conſil. libro 7. capit. ſecundo dubitat. 40.* Quin etiam celebrans Miſſam ſolemnem, quamuis ipſe primam non dixerit, ſi iam in choro decantata fuit, non peccat etiam venialiter. Nam illa priuata recitatio celebrantis non pertinet ad commune bonum, & regimen Eccleſiæ, quod ex cantu precum in choro temporibus ſtatutis reſultat. Quare ſicubi conſuetudo, vel ſtatutum præſcribat, ne celebretur ante primam, intelligendum eſt quò ad primam, quæ dicitur in choro, non quò ad priuatim recitantes. *Ita Tolet. & Sanch. ſupr. cum alijs.* Quò ad Matutinum.

54 Secunda ſententia docet, non eſse mortale peccatum etiam ſine cauſa celebrare nondum recitato Matutino. Sic cenſent, *Sotus, Ara-*

Arrag. Nuñus, Rafael de la Torre, Carbo. Barb. Ioan. de la Cruz, Conrad. Man. Petr. de Ledeſma, Nald. Villal. Chamer. Bonac. Leſſ. & alij, quos refert, & ſequitur Auer. qu. 11. ſect. 12. §. Sed abſolutè, & §. Nihilominus. Val. tom. 3. diſp. 6. q. 2. punc. 10. §. 5. Sà verb. Miſſa nu. 22. Suar. 3. part. tom. 3. diſp. 82. ſect. 1. Vazq. in Opuſc. trac. de benefic. c. 4. n. 65. Coninch. 3. part. quæſt. 83. num. 220. Sanchez ſupra dub. 38. Filliuc. tractat. 5. num. 141. Diana par. 2. tractat. 14. Reſolut. 36. Fagundez ſupra num. 23. & 24. Layman lib. 5. tract. 5. c. 4. n. 5. Scortia de Miſſ. lib. 2. ca. 6. qui referunt alios.

55 Probatur primò, quia nullum datur ius obligans ſub mortali ad præmittendum Matutinum celebrationi, vt conſtat ex toto corpore iuris. Rubrica Miſſalis ſimul præſcribit, vt Sacerdotes ante Miſſam aliquantulum orent, quod nemo cenſet obligare ſub mortali.

Quare, dum Bulla Miſſalis præcipit in virtute Sanctæ Obedientiæ, Miſsam iuxta ritum Miſſalis dici, grauiter obligat ad generaliter amplectendum illum ritum, & ad non inducendum alium diuerſum, non tamen ad ſingulas regulas in particulari ſub graui culpa, ſed iuxta ſubiectam materiam. Ita notant *Suarez de Religion. tom. 2. tractat. 4. lib. 4. cap. 24. num. 7. & 8. & Fagundez ſupra.* Confirmatur, quia Miſſa non habet maiorem ordinem ad Horas Canonicas, quã ipſæmet habeant inter ſe; Sed Horarum ordinem inuertere, non cenſetur mortale peccatum; Ergo nec dicere Miſſam ante Matutinum.

56 Probatur ſecundò; quia nec datur conſuetudo grauiter obligans, & quidem in primis dari generalem conſuetudinem recitandi Matutinum ante miſſam, negant cum Doctiſſimis viris. *Sylueſter Miſſa 1. nu. 6. Suar. 3. par. tom. 3. diſput. 82. ſect. 1. Fagund. ſupr.* Multi quippè ſine ſcrupulo celebrant ante matutinum recitatum. Deinde non omnis conſuetudo vim habet obligandi ſub mortali, nec vim legis: requiritur enim, vt ſub intentione talis obligationis inducatur à ſubditis, & approbetur à Principe. Hæc autem conſuetudo nõ ſic videtur introducta, vel approbata, ſed potius ex decenti rerum exigentia, vt ſingulæ ſuo tẽpore fiãt, vnde regulariter reſultet, prius reſultari Matutinum, quam Miſſa celebretur; Quin intendant Sacerdotes, aut legislatores, ſtatuere connexionem aliquam, aut prioritatem neceſſariam inter Matutinum, & Miſſam, ſed opportunitatem quandam congruentiæ.

57 Dico 1. Miſſam ſolemnẽ, ſeu maiorem, (vt dicitur) decantari non poſſe regulariter ante decãtatum in choro Matutinum, imò etiam Primam ſine graui culpa. Nam in hoc officio publico valdè neceſsarium eſt, vt horæ Canonicæ dicãtur ſuis definitis temporibus, & bonum Eccleſiæ regimen poſtulat, vt hic publicus Dei cultus ordine debito præſtetur, quem ſine cauſa legitima notabiliter inuertere contra receptum Eccleſię morẽ, erit ſubindè graue peccatũ ſed notabiliter inuertitur talis ordo, ſi Miſsa ſolẽnis cantetur ante decantatum Matutinum, vel Primam, & communiter generabit ſcandalum. Ergo graue peccatum erit. In hoc conueniunt, nõ ſolum DD primæ ſententię (cui quoad hanc partem aſsentior) ſed etiam ſecũdæ. Videantur *Henriq. Sotus, & Suar. qui citant alios.*

58 Hoc tamẽ intelligitur de illis Eccleſijs, in quib. eſt obligatio canendi diuinũ officium in Choro. Nam, vbi non datur talis obligatio, dici poteſt Miſsa ſolẽnis, ſine præuia decantatione Horarum in choro: Cum nec officium in choro decãtatum, & Miſsa ſolẽnis habeant inter ſe neceſsariam connexionem. Intelligitur etiã, niſi ſubſit grauis cauſa, qua poſita, & ſcandalo ceſsãte, poterit interdum in Eccleſijs etiam obligatis ad canendas Horas in choro, dici Miſsa ſolemnis ſine præuio cantu Matutini, vel Primæ. Videatur *Suar. ſupr. Fagund. num. 21. & 30.*

59 Dico 2. ſi ſubſit rationabilis cauſa, ſine culpa etiam venali dici poteſt Miſſa priuata nondum recitato Matutino. Sic ſentiunt vtriuſque partis Doctores, quamuis Authores primæ ſentẽtiæ grauiorem cauſam conſequẽter requirant.

Authores ſecundæ ſententiæ leuiorem. *Toletus* poſtulat cauſam rationabilem, etſi non nimis notabilem. *Filliuc.* mediocrem, eam videlicet, quæ ſufficeret ad differendam Matutini recitationem toto illo tempore vel ſimilem in particulari. *Sotus, Suar. Azor. Sanch. Fagund. Laym.* has cauſas aſſignant, ſi tempus inſtet, vel occaſio celebrandi, vel opportunitas elabatur, ſi populus expectet, vel aliqua perſona grauis. Si ſuperior præcipiat, vel aliqui ſtipendium offerat, vt illico fiat ſacrum, ſi funus deferatur, nec adſit Sacerdos, qui Matutinum recitauerit, & ſimiles Ratio redditur, quia ſicut Horarum inuerſio, quando cauſa rationabilis ſubeſt, excuſatur etiam à veniali, ſic etiam excuſabitur celebratio ante recitationem Matutini. Nec ferè datur præceptum humanum, quod non admittat legitimas excuſationes.

60 Sic fatentur Doctores etiam primæ ſententiæ, Sacerdotem deobligatum ab officio diuino propter infirmitatem poſſe nihilominus celebrare, quamuis nec dixerit, nec dicturus ſit Matutinum. Quippè cōtingere poteſt, vt infirmitas det iuſtam cauſam omittendi diuinum officium, & nihil obſtet celebrationi; plus enim interdum infirmis nocet recitatio precum, quam celebratio Miſſæ, vt notaut. *Suar. Tolet. Sanch. & alij.*

61 Dico tertiò, celebrare Miſſam priuatam ante recitatum Matutinum ſine cauſa non eſt mortale peccatum. Hoc mihi perſuadent fundamenta ſecundæ ſententiæ, quæ pariter probant, etiam cantantem Miſſam ſolemnem, antequam ipſe dixerit Matutinum, dum iam ſit in choro cantatum, non peccare mortaliter, vt in ſimili diximus, *ſupr. nu.* 53. *& expreſſit Sanch. eo lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 39. *nu.* 2. & alij videntur innuere. An autem ſit veniale peccatum celebrare Miſsam, vel priuatam, vel ſolēnem ante recitatum Matutinum. *Per ſe loquendo negat Suar. to.* 3. *diſp.* 82. *ſect.* 1. *Fauet Bonac. diſp.* 4. *q. vlt. punct.* 9. *n.* 8. *Vazq. & alij dicentes*, aliundè fore veniale peccatum, tandiu ſine cauſa differre recitationem Matutini contra præceptū recitādi preces canonicas ſtatutis temporibus. At hoc peccatum idem erit, ſiue celebretur ante perſolutum Matutinum, ſiue non celebretur.

62 Probatur, non eſſe veniale per ſe loquendo, quia non eſt præceptum obligans ad præmittendum Matutinum Miſſæ, non enim obligamur ratione connexionis, cum nulla ſit inter Horas, & Miſſam; non ratione conſuetudinis, quæ non videtur in præſenti ſufficiens ad vllam obligationem inducendam; non denique ratione Rubricę, nam hęc, vel loquitur de officio publico, & Miſſa ſolemni, vel ſolum indicat, quod fieri deceat, vt inquit. *Coninch q.* 83. *num.* 210. vel recepta nō eſt cum rigore præcepti.

63 Nihilominus plures Doctores ſecundæ ſententiæ dicunt, eſſe veniale peccatum per ſe loquendo. *Sic Valent. Fagund. & Auerſ. ſupr. Sanch. d. lib.* 38. *n.* 6. *Sotus, & Aragon.* aiunt, forſan eſſe venialem culpam, *Filliuc.* aſſerit, ad ſummum eſſe peccatum veniale. *Sà vero Tolet. Diana Laym. Leſſius, & alij*, ſolum negant, eſſe mortale, quaſi vel ſupponant ſaltem eſſe veniale, vel velint abſtinere ab hac quæſtione. Ego quidem fateor, nullum eſſe præceptum naturale, vel diuinum, vel humanum in corpore iuris obligans in hac materia ſub peccato mortali, vel veniali; conſuetudinem item non induxiſſe talem obligationem. At rubricas Miſsalis oſtendimus, *q.* 1. obligare per ſe iuxta materiæ capacitatem. Quapropter in pręſenti non indicant ſolam decentiam, nec planè loquuntur de ſola Miſſa ſolemni, vel officio publico, vt ipſe contextus ſatis prodit. Ideo *Suar. ipſe de Relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 4. *c.* 24. *n.* 8. perpendens rubricam, quæ numerat inter defectus, quod celebrans non dixerit Matutinum cum laudibus, fatetur ibi culpam eſſe venialē, & irreuerentiā aliquā.

64 Quod autem indicant Aduerſarij nonnulli, defectum eſſe culpabilem, vt aſſerit rubrica, celebrare nondum reci-

rècitato Matutino, non verò directè ratione celebrationis, ſed quia debita recitatio Matutini ſuo tempore differtur ſine cauſa, quando nulla ſubeſt tunc præponendo celebrationem indebitam recitationi debitæ, videtur rariſſimè contingere poſſe. Cum enim iuxta præſentem Eccleſiæ praxim Matutinum, & omnes Horæ minores dici poſſint ſine peccato veniali priuatim ante meridiem quauis hora, veſperæ, ac Completorium ante mediam noctem, rariſſimè propter Miſſam differetur Matutinum vltra tempus debitum, niſi redigamus Sacerdotem ad eas temporis anguſtias, vt non poſſit dicere Miſſam, & Matutinum ſimul ante meridiem; tunc verò, ſi Miſſam indebitam omittat, & recitet Horas debitas, non video, cur peccet venialiter, imò ſi proceſſit bona fide volens recitare tempore debito, poſteaque videat, id fieri non poſſe, niſi Miſſam omittat, forſan erit ſufficiens cauſa differendi Matutinum in tempus pomeridianum ingens Miſſæ fructus alioquin amittendus?

65 Itaque cenſeo, celebrare Miſſam ante recitatum Matutinum ſine vlla cauſa peccatum eſſe veniale per ſe contra rubricæ præceptum, quod tamen ex qualibet cauſa rationabili facilè poſſit excuſari. Quamuis enim videatur hoc præceptum olim vſurpatum fuiſſe cum maiori rigore, vt communis antiquorum ſenſus oſtendit, iam ſucceſſu temporis, & Doctorum conſenſu iuniorum minor eſt redditus, & non excedens per ſe ſe leuem obligationem. Vnde facilè ſoluuntur fundamenta primæ ſententiæ. Nam iudicio veterum præponderat nunc arbitrium recentiorum, quod potuit & præcepti rigorem, & conſuetudinem, & rubricam quoad priuatam recitationem mitigare. *Sic Sanch. Fagundez. Auerſ. cum alijs.*

CAPVT X.

De Defectibus Miſſæ.

1 AD præcauendos defectus, qui poſſunt in Miſſa contingere prius, quam ſacrificium inchoetur, deſeruiunt omnia, quæ hucuſque diximus. Nunc igitur agendum erit de cauendis his defectibus poſt inceptam Miſſam, vel de ſupplendis eiſdem poſtquam commiſsi ſunt. Et quidem defectus alij vocantur ſubſtantiales, quia contingunt in rebus vel eſſentialibus ſacrificio, vel ita proximis eſſentiæ, vt ſaltem pertineant ad ſacrificij perfectionem, & conſumationem, & hi, vel contingunt ante conſecrationem, vel poſt illam, alij vocantur accidentales, quia contingunt in rebus accidentalibus omninò; ſingulos proſequemur.

2 Regula generalis eſſe poteſt, ſi defectus eſſentialis in materia, vel forma commiſsus ſit, illum omninò ſupplendum eſſe, ne ſacrificium maneat imperfectum, quod eſt intrinſecè malum contra diuinum præceptum perficiendi Sacrificium iſtud, ſicut Chriſtus illud perfici iuſsit. *Ita Sanct. Thomas 3. part. quæſt. 83. artic. 6. Sanct. Antoninus, Angelus, Tabienna, Syluester, quos ſequitur Bonacin. diſputat. 4. quæſt. vltima punct. 10. numer. 2. Henriq. cum alijs libr. 9. cap. 36. & 37. Suar. tomo 3. diſputat. 85. ſect. 1. Auerſa de Euchariſt. quæſt. 11. ſect. 16. §. Primo ſi.* Quod intelligitur, etiam ſi defectus fuiſſet voluntarius, & ex malitia Sacerdotis, qui poſt illum commiſſum recipiſcat.

3 Vnde fit, ſi Sacerdos aduertat, hoſtiam non eſſe triticeam, aut in calice contineri loco vini, vel aquam, vel acetum, vel ſimilem liquorem, aut

Digitized by Google

materiam appoſitam non eſſe certam, debere materiam aliam certam apponere, factaque oblatione conſecrare, vt Miſſale præſcribit. Similiter, ſi forma non fuit integrè prolata, etiam quò ad illa verba, de quibus dubitant Doctores, an pertineant ad eſſentiam formæ, vel ſi defuit intentio debita, vel in vtraque ſpecie, vel in altera, tunc iteranda eſt conſecratio, facta prius oblatione ſaltem interius, vt Miſſale docet, quando defectus aduertitur ante ſumptionem, ſi tamen aduertatur poſt illam, & vnica ſolum ſpecies conſecranda ſit, omninò conſecrari debet, ne ſacrificium mutiletur; ſi tamen vtraque fuit inualida, nihil denuò conſecrandum eſt, quia ſacrificium fuit nullum, ſubindeque perfici non poteſt, &, cum Sacerdos iam non ſit ieiunus, conſecrare nequit, vt ſumat. *Ita Sanctus Thomas Suarez, Henriquez ſupra Bonacina nu. 6.12.& 13. Reginald. libr.29. num.213.*

4 In vtroque caſu repetenda ſunt in rigore verba ſolum eſſentialia, ita vt, ſecluſa rubrica, poſſint omitti cætera. Miſſale verò præcipit, vt Sacerdos iterum faciat oblationem, ſaltem mente conceptam, eius ſpeciei, cuius defectum deprehendit, & conſequenter conſecrationem partis quidem incipiat ab illis verbis. *Qui pridie*. Calicis autem ab illis, *Simili modo*, ac deinceps proſequatur ab eo loco, vbi deſinit, non repetens inter media. Si verò defecit in prolatione cuiuſpiam verbi ſubſtantialis formæ, non ſufficit illud ſolum repetere, cum hoc non reddat integrum ſenſum formæ, ſed debet repetere totam formam. Totum hoc præſtet Sacerdos occultè, cautè, decenter, quantum poſſit ad euitandum ſcandalum, aut admirationem aſtantium. Quare, ſi dum liquorem hauſtum è Calice tenet in ore, deprehendit, non eſſe vinum, non debet eijcere, nam id indecens eſſet, ſed traijcere, ac continenter conſecrare verum vinum, & ſumere. Sic notat cum alijs. *Auerſa de Euchariſt. quæſtion 8. ſection. 9 §. Primo quidem, Henriquez, & Suarez ſupra*.

5 Quod ſi Sacerdos non certò cognoſcat, ſed ſolum dubitet de defectu aliquo ſubſtantiali circa materiam, vel prolationem formæ, vel intentionem, debet iterum conſecrare, ſed ſub conditione, ſi prius non conſecrarit. Ne tamen admittat facilè tale dubium, ſed re prudenter ſatis, & attentè perpenſa, præſertim circa prolationem, aut intentionem. Quia regulariter debebit exiſtimare, ſe rectè protuliſſe verba, & intentionem ſaltem virtualem habuiſſe, quamuis poſteà non ſatis recordetur, aut diſcernat, vt monet, *Auerſa, quæſt. 11. ſect. 16. paragraph. Secundo ſi?*

6 Si poſt oblatam hoſtiam deferatur ad Sacerdotem particula pro communicando Laico, poſſe Sacerdotem illam offerre mentaliter, & conſecrare, docent. *Gauantus in Rubric. Miſſal. tomo 1. part. 3. titul. 10. num. 19. Auerſa ſupra ſection. 12. §. Quinto aliqui. Diana part. 2. tractat. 14. Reſolution. 71.* dum id fiat ante dictam præfationem. Ratio poteſt eſſe, quia cum talis oblatio non ſit eſſentialis ſacrificio non magni videtur referre, quod paulò poſt oblationem hoſtiæ principalis addatur alia particula, cuius oblatio ſola mente concipiatur. Addit ipſe. *Diana part. 6. tractat. 6. reſolut. 7. cum Marchino, & Megalio*, quamuis offerantur particulæ poſt dictam præfationem, ſed ante conſecrationem, poſſe quoque offerri mentaliter, & conſecrari ſimul cum hoſtia principali. Quippè, cum ſufficiat oblatio mentalis illarum poſt oblationem verbalem hoſtiæ principalis, nec vlla lex præſcribat, oblationem iſtam mentalem eſſe faciēdam ante prefationem, non apparet, cur non poſſint etiam poſt præfationem offerri. Quod mihi videtur probabile.

CA·

CAP. X. QVÆST. I.

Si calix fuerit ſine vino conſecratus, an debeat noua ſimul hoſtia conſecrari?

7 PRima ſententia docet, ſi poſt conſumptam hoſtiam deprehendatur vini defectus, non ſolum reponendum eſſe vinum, & conſecrandum, ſed etiam aliam hoſtiam denuò conſecrandam eſſe. Probatur, nam in *Concil. Toletano 7. cap. 1.* dicitur, non eſſe perfecta ſacrificia, niſi ordine perfecto compleantur. At, ſi ſolus ſanguis poſteà conſecraretur, non ſeruaretur debitus ordo, quia non poſſent conuenienter repeti quęcunque dicuntur in Miſſa poſt conſecrationem Calicis, cum multa fiant, & dicantur, non ſolum circa ſanguinem, ſed etiam circa corpus. Ergo debet vtraque ſpecies iterum conſecrari. Confirmatur, quia, ſi iam corpus Chriſti ſumptum fuit in hoſtia, quò ad illud, iam omninò tranſacta fuit actio ſacrificandi. Ergo, vt poſſit poſtea ſanguis conſecrari, debet iterum conſecrari ſimul corpus, ne videatur vna ſpecies ſine alia confici, vel offerri. Sic cenſent. *Sanct. Thom. 3. part. quaſt. 83. artic. 6. ad 4. Syluester Euchariſt. 2. quaſt. 10. nu. 14. Paludan. in 4. diſtinct. 11. quæſt. 1. art. 2. Petrus de Ledeſma tomo 1. ſumm. tractat. de Euchariſt. capit. 25. & Pius V. in ſuo Miſſali iuſſit, ita ſeruari.*

8 Secunda ſententia communior docet, ſolum ſanguinem eſſe conſecrandum, & illico ſumendum ſine repetitione cæterorum, quæ non pertinent ad ſubſtantiam ſacrificij. Sic tenent, *Scotus, Nauarrus, Angelus, Manuel, Reginaldus, Vazquez, Bonacina, quos ſequitur Auerſa quæſt. 11. ſection. 16. §. Attamen Suarez, tomo 3. diſputat. 85. ſection. 1. Fillıucius tractat. 5. num. 161. Conınch. quæſt. 83. num. 277. Villalobos in ſumm. part. 1. tractat. 8. difficult. 32. nu. 5. Toletus lib 2. cap. 9. Moure part. 3. cap. 5. §. 15. Fagundez Præcept. 1. lib. 3. capit. 19. numer. 11. Layman libr. 5. tractat. 5. capit. 7.* circa finem, & communiter recentiores. Probatur primo. Nam hic modus eſt aptior ad euitandum ſcandalum, vt de ſe patet, & eſt ſufficiens ad ſupplendum talem defectum, quia ſufficit ad integritatem, & perfectionem ſacrificij, ſupplere partem illam, in qua defectus accidit, ſine repetitione partis alterius, quæ ritè per acta fuerat, ſicut in Sacramentis eſſe faciendum, præſcripſit. *Innocent. III. cap. 1. de Sacram. non iteran.* dicens, nihil iterandum eſse, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat prætermiſſum. Cur enim non ſufficiat in Sacrificio, quod eſt ſufficiens in Sacramentis? Probatur ſecundò, nam conſecrare denuò corpus, & ſanguinem ſub vtraque ſpecie, non tam eſset ſacrificium inceptum perficere, quam nouum, & integrum facere, priori relicto imperfecto. Verum per conſecrationem, & ſumptionem alterius ſpeciei, quæ ſola deerat, perfectè completur, & integratur ſacrificium, quod inchoatum, & dimidiatum erat per conſecrationem, & ſumptionem vnius ſpeciei.

9 Suppono primò pro deciſione, quod, ſi Sacerdos ante conſecrationem vtriuſque ſpeciei nouerit, deeſse vinum, aut panem, nec facilè reperiendum, deſiſtat à ſacrificio, quod ſine debita materia non debet ſubſtantialiter inchoari. Sic *Henriquez, libr. 9. capit. 37. numer. 1. & Rubrica Miſſalis: ſumitur ex cap. comperimus de conſecration. diſtinction. 2.* vbi dicitur, aut integra Sacramenta conficienda eſse, aut à confectione deſiſtendum; ſi poſt conſecrationem corporis aduertat, vinum in Calice non eſse, ſed alium liquorem, aut nihil, debet ſtatim apponere vinum, vt notant. S. Thom. & Rubrica. Si mox vinum non inueniatur, ſpectandum erit aliquandiù (dicit Rubrica) ne ſacrificium imperfectum remaneat, explicat *Henriquez*, per duas horas. Etenim, ſi nimis expe-

ctare

ctaretur, iam non eſſet vna moraliter actio ſacrificandi. Quare, ſi vel omninò non inueniatur, vel non opportunè, perficiat Miſſam ſacerdos ſub vnica ſpecie, cœterum omittat tam ſigna, quàm verba, quæ pertinent ad ſpeciem deficientem. Ita *Rubrica Fagundez ſupra ca.20. num.9. Auerſa §. Quinto ſi.*

10 Addunt *Adrianus in 4. qu.6. de Euchar. §. Pro reſponſione. Azor tom.1. libro 10. cap.33. qu.6. Bonac. cum alijs diſput.4. qu. vltima punct.10. num.3.* Si poſt conſecrationem Hoſtiæ vinum afferri nequeat ſine circumſtantium offenſione, vel ſcandalo, perficiendum eſſe ſacrificium in vnica ſpecie. Nam præceptum affirmatiuum conſecrandi ſub vtraque ſpecie non obligat in tali caſu, cum arctioris vinculi ſit præceptum naturale, quam diuinum poſitiuum. Melius tamē *Vaz. qu.3. par. diſp.233. num.19. & Auerſa ſupra §. Sextò*, dicunt, non eſſe violandum præceptum ob vitandum ſcandalum paſſiuum, nec oriri poſſe verum ſcandalum, nec iuſtam offenſionem ex eo, quod Sacerdos requirat vinum ad rectè perficiendum ſacrificium.

11 Suppono ſecundò, ſi per inaduertentiam, ignorantiam, aut perturbationem Sacerdos omiſerit ſupplere defectum, donec ſacrum ſit abſolutum, non debere conſecrare tunc, vt illum ſuppleat, quia iam non eſſet eadem actio continua, ſed alia prorſus diuerſa. Sic docet *Coninch queſt.83. num.280.* Addit *Auerſa, idem eſſe*, ſi Sacerdos non aduertat defectum, niſi poſt notabile ſpatium, quod intra Miſſam aſſignari poteſt poſt inceptas vltimas orationes, vel forſan poſt ſumptam vtramque ablutionem, aut etiam dictam poſt communionem; hæc enim Miſſæ continuatio cum ſupplemento moraliter, & prudenter dijudicanda eſt.

12 Suppono tertiò, ſi poſt conſecrationem vtriuſq; ſpeciei, ſed ante ſumptionem etiam corporis, aduertat Sacerdos non eſſe vinum in Calice, *Paludanum ſupra dixiſſe, nouam Hoſtiam eſſe cum vino conſecrandam*; nam ipſe putat, in his euentibus ſemper eſse neceſsarium totum Canonem iterare: tamen ſine fundamento loquitur, & ab omnibus communiter refellitur. Melius *S. Thom. docuit*, debere Sacerdotem depoſita tunc aqua, ſi fuerit in Calice, vinum apponere cum aqua, & repetere Miſsam ab illis verbis. *Simili modo.* Si verò defectum vini nouerit Sacerdos poſt ſumptionem corporis, qui eſt caſus noſtræ quæſtionis.

13 Dico primò, quando Sacrum fit publicè, Sacerdos iuxta ſecundam ſententiam effundat aquam, vel ſimilem liquorem, ſi quem Calix contineat in aliquod vas, vt illum poſtea ſumat cum ablutione, vel mittat in piſcinam, & nouum vinum imponat cum aqua modiciſſima, diſſimulanter offerat, & conſecret, incipiendo ab illis verbis. *Simili modo*, moxque ſumat cœteris prætermiſſis, vt ſubſtantialiter ſuppleatur defectus, & vitetur aſtantium ſcandalum, offenſio, ſeu turbatio. Sic docent *præter Doctores ſecundæ ſententiæ. Sotus in 4. diſtinct.13. queſt.2. artic.6. ad 4. Azor ſupra quæſt.5. Nuñus 3. part. quæſt.83. artic. 6. dub.2. Syluius queſt. 80. artic.8. caſu 2. Ioan. de la Cruz in direct. par.2. de Miſſa queſtio.5. dub.1. cum alijs. Sic præſcribit Clemens VIII. in ſuo Miſſali capit. de defectibus §.4. de defectu vini num.4. & 5.* dicens. Si poſt verba conſecrationis aduertat, vinum non fuiſſe poſitum, ſed aquam; depoſita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in Calice, & conſecret reſumendo à verbis prædictis. *Simili modo.* Si hoc aduertat poſt ſumptionem corporis, vel huiuſmodi aquæ, apponat aliam Hoſtiam iterum conſecrandam, & vinum cum aqua in Calice, offerat vtrumque, & conſecret, & ſumat, quamuis non ſit ieiunus, vel ſi Miſſa celebretur in loco publico, vbi plures adſint, ad euitandum ſcandalum poterit apponere vinum cum aqua, & facta oblatione, vt ſupra, conſecrare, ac ſtatim ſumere, & proſequi cœtera.

14 Quod ſi parum aquæ manſit in Calice, nimirum, quia reliquam hauſit Sacer-

cerdos)conſultiſſimum erit,vinum illicò ſuperinfundere, offerre, conſecrare, ſumere; ſufficiet enim ſupplere ſubſtantialia,quin aſtantes defectum, aut errorem aduertant, vt monet *Layman ſupra*. Si verò poſt vtriuſque ſpeciei conſecrationem, & ſumptionem nouerit Sacerdos, hoſtiam fuiſſe corruptam, vel hordeaceā, vel aliter ineptam *Rubrica Miſſalis ſupra §.3 de defectu panis num.6.* ſine diſtinctione, vel diſiunctione pręſcribit, nouum panem,& vinum cum aqua fore ponendum, & facta prius oblatione, conſecrandum, incipiendo ab illis verbis. *Qui pridie*,ac ſtatim vtrumque ſumendum,& Miſſam proſequendam eſſe, vt debitus ordo ſeruetur.

Verum,ſi timeretur ex noua vini conſecratione, vel ſcandalum, vel turbatio populi, ſufficere nouam Hoſtiam offerre,conſectare,ſumere, putant à paritate rationis. *Suarez ſupra. Fillıuc,num.161. Mou̇re num.2.* Ego tamen adhuc conſulerem nouam vtriuſque ſpeciei conſecrationem. Quia,ſicut vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Sic *vbi Rubrica Miſſalis non diſtinguit, non debebimus diſtinguere*. Ratio verò, *cur Rubrica non diſtinxit in defectu panis, ſicut in defectu vini, potuit eſſe, quoniam ordo conſecrandi prius corpus, quam ſanguinem, magni ponderis eſt*, quod innuit dicens, *vt debitus ordo ſeruetur*. Addo, vix vnquam euenturum,vt maius ſcandalum, aut turbatio populi ſequatur ex noua conſecratione Hoſtiæ ſimul, & vini,quam Hoſtiæ ſolius. Ideo *Suarez ipſe magis propendet in hanc partem.*

15 Dico ſecundò,quando Miſſa ſecretò dicitur, nullo præſente præter Miniſtrum, vbi non timetur aſtantium ſcandalum, vel offenſio, vel turbatio; ſi non attendamus Rubricam,vtraque ſententia probabilis apparet. Quia prima fatetur, ad primum fundamentum ſecundæ ſecundum ius commune ſufficere, ſupplere partem illam, in qua defectus accidit, melius tamen ſuppleri per nouam conſecrationem vtriuſque ſpeciei ſimul, quia ſic melius exhibetur vnitas oblationis, & eius myſtica ſignificatio. Ad ſecundum reſpondet, ſecundam vtriuſque ſpeciei conſecrationem, eo quod ex intentione Miniſtri dirigatur ad complendum prius ſacrificium imperfectum, cenſeri moraliter vnum cum illo ſacrificium integrum conſtituere.

16 Secunda verò ſententia reſpondet ad fundamentum primæ,non eſſe neceſſarium, vt repetantur, quæ ſubſtantialia non ſunt, & ſatis ſeruari debitum ordinem ſubſtantialem, ſi ſuppleantur eſſentialia, quæ defuerant. Ad confirmationem reſpondet, quamuis Hoſtia fuerit à Sacerdote ſumpta, quamdiu non ſumitur Calix,nec Sacerdos ſumpſit ablutionem vtramque, vel etiam dixit poſt cōmunionem, adhuc actionem ſacrificandi, ſic perſeuerare moraliter, vt præcedens Hoſtiæ conſecratio, & ſumptio, ſimulque ſubſequens conſecratio, & ſumptio Calicis moraliter compleant & integrent vnum ſubſtantiale ſacrificium.

17 At poſita Rubrica, quam diximus *ſupra cap.9.qu.1.* regulariter habere vim obligandi, dum decernit tenore communi, cenſeo,ſecretò ſeruandam eſſe in praxi primam ſententiam, quia ſic Rubrica præſcribit, & in publico dumtaxat ad euitandum ſcandalū permittit vſum ſecundæ ſententiæ. Hoc eſſe tutum, fatetur *Coninch ſupra num.279. & Toletus ſupra poſt aſſertam ſecundam ſententiam addit.* Hodie tamen ſeruandum eſt, *quod præcipitur in ritu Miſſæ tit. de defectu vini*. Quapropter à fortiori, quando Sacerdos ſecretò celebrat,& poſt ſumptionem vtriuſq; ſpeciei cognouit, Hoſtiam ineptam fuiſſe; debet vtramque ſpeciem rurſus conſecrare propter debitum ordinem,vt expendimus *ſup.n.14 quamuis contrarium amplectatur Auerſa*, nimirum additus ſecundæ ſententiæ, reputansque Rubricam iſtam eſſe meram inſtructionem, quod effugium iam ſæpè præcluſimus.

CAP.

CAP. X. QVÆST. II.

Vtrum poſt ablatas ſpecies infectas aliæ conſecrandæ ſint?

18 Svppono primò, per ſe loquendo teneri Sacerdotem ad ſumendã vtramque ſpeciem, cum hoc ſit ſaltem iure diuino præceptum. Vt vidimus *cap. 2. quæſt. 4.* Quare, ſi Sacerdos ante conſecrationem præuideat aliquid in materia, quod impediat ſumptionem, vel hãc aliundè fore impediendam, non poteſt conſecrare, nec incipere Miſſam, ne ſubeat morale periculum violandi diuinũ præceptum. Ita *Suarez tom. 3. diſput. 85. ſect. 1. Filliuc. tract. 5. num. 164. & omnes communiter.*

Suppono ſecundò, ſi poſt conſecrationem ritè factam, accidat, vt notetur defectus impediens ſumptionem, illum omninò tollendum eſſe, vel de nouo cõſecrandum, & ſupplendum quod defuerat. Hoc autem adhibitis exemplis melius in particulari patefiet, & quæ ſunt controuerſa, diſcutientur.

19 Primum exemplum ſit, ſi venenum fuerit ſpeciebus admiſtum; tunc enim quamuis conſecratæ ſint, non debent ſumi, ne cibus vitæ fiat occaſio mortis, ſed ſeruandæ ſunt, donec corrumpantur, & poſtea mittantur in piſcinam: Species tamen vini, ſi fuerint infectæ, linteo, vel ſtupa imbibitæ ſiccentur, & comburantur, & cineres in piſcinam mittantur. Ita *S. Thomas 3. part. quæſt. 83. artic. 6. ad 3. Suarez ſupra. Filliuc. num. 165. Henriqu. lib. 9. cap. 36. num. 4. & Miſſal. tit. de defectibus occurrentibus in miniſterio num. 6. & 7.*

20 An verò poſt ablatas ſpecies infectas, aliæ denuò conſecrandæ ſint, vt ſumantur? Affirmat *S. Thom. ſupra*, ne ſacrificium remaneat imperfectum. Addit *Azor tom. 1. lib. 10. cap. 33. q. 3.* Cæteros id negare, liberumque cuilibet eſſe, quam malit, ſententiam amplecti. Ego nec video, qui negent, nec quo fundamento negare poſſint; cum perfectio ſacrificij requirat, vt ſacrificans ſumat vtramque ſpeciem, & Miſſale ſupra pallam in hoc caſu præſcribat, aliam Hoſtiam, & aliud vinum conſecrari. Conſonant *Henriquez, Suarez, & Filliucius ſupra.*

21 Imò *Paludanus vult in hoc caſu*, quamuis ſolus ſanguis ſumi non poſſit ob venenum admiſtum, vtramque nihilominus ſpeciem eſſe rurſus conſecrandam, & ſumendam. *Ita docet in 4. diſtin. 11. quæſt. 1. art. 1. concluſ. 5. Idem aſſerunt Sylueſt. Euchariſt. 2. qu. 9. & Victoria in Summa num.* 101. quando venenum deprehẽditur in Calice poſt ſumptam hoſtiam propter *ſupradicta num. 7.* putant enim hic eſſe rationem eamdem, ac in illo caſu. Sed verè non eſt eadem, nam in hoc caſu fuit verus Chriſti ſanguis in Calice toto tempore ſacrificij poſt conſecrationem, vnde ritè peracta ſunt, quæcumque ſuper oblata dicuntur, ſolumq; reſtat ſupplendum, quod ad integram ſumptionem eſt neceſſarium: cumque ſola deſit ſanguinis ſumptio, ſufficiet, conſecrare nouum vinum, & ſumere. Ideo Miſſale diuerſimodè decernit in hoc caſu, ac in illo. Sic *etiam ſentiunt S. Thom. & Suar. ſupra. Fagund. Præcept. 1. lib. 3. cap. 20. num. 2.*

22 Si Sacerdos poſt ſumptionem ſpecierum aduertat, vel moneatur, illis fuiſſe venenum admiſtum, adhibere poterit medium aliquod, vt illas euomat, & in vas mundum proijciat, vbi ſeruentur, donec corrumpantur, & proijciantur in piſcinam. Quia non videtur obligandus ad ſpecies infectas retinendas cum tanto detrimento; ſicut ob eamdem cauſam non tenebatur eas ſumere. Sic docent *Suarez ſupra. Henriqu. lib. 9. ca. 37. num. 4. Bonac. diſp. 4. quæſt. vltima punct. 10. num. 9. & 11. Miſſale ſupra num. 14. ſic ait.* Si Sacerdos euomat Euchariſtiã, & ſpecies integræ appareant, reuerenter ſumantur, niſi nauſea fiat: Tunc enim ſpecies conſecratæ cautè ſeparentur, & in aliquo loco ſacro reponantur, donec corrumpantur, & poſtea in ſacrarium proijciantur. Quod ſi ſpecies non appareant, comburatur vomitus, & cineres

in

in ſacrarium mittantur. Quod autem dicunt *Paludanus in 4. diſtinct. 9. qu. 1. fin. & Sylueſt. Euchar. 2. quæſ. 9 §. 3. & alij Summiſtæ*, ſacrilegium eſſe comburere tales ſpecies, intelligendum eſt, quamdiù ſub illis perſeuerat Chriſtus; non verò, quando non apparent, vel creduntur, eſſe corruptæ.

23 Quæri tamen poſſet, an poſt vomitum ſpecierum vi. verb. grat. ſit aliud vinum conſecrandum, & ſumendum? Et quidem, ſi Sacerdos iam Miſſam abſoluerit, (vt ferè ſemper continget) quando ſpecies ſacramentales euomuit, nec debet, nec poteſt aliud vinum conſecrare, quia iam actio foret diſtincta moraliter, nec cum priori coniungeretur ad vnum ſacrificium integrandum, vt in ſimili notat *Suarez ſupra*. Si verò contingat, vt ſtatim poſt ſumptionem Sacerdos euomat ſpecies, poſſet forſan aliam materiam conſecrare, ac ſumere propter maius ſacrificij complementum. Non tamen id videtur neceſſarium, quia verè ſumpſit priores ſpecies, & ita iam verè compleuit prius ſacrificium.

24 Sit ſecundum exemplum: ſi quod animal in ſanguinem cadat, tunc enim, ſi ſine periculo vomitus ſumi poteſt, optimè fiet, ſin minus extrahendum eſt, diligenter lauandum, comburendum, & ablutio cum cineribus in ſacrarium mittenda. Sic *Miſſale ſupra num. quinto. Conſonant Sanctus Thomas, Suarez, Filliucius ſupra. Bonacina numero* 8. Deinde ſanguis ſumendus eſt, niſi fuiſſet animal venenoſum, tunc enim faciendum erit, quod ſupra diximus *numero* 20. & 21. Si mus, vel aliud animal comederit Hoſtiam, *Paludanus ſupra*, dicit, aperiendum eſſe animal, & extrahendum Sacramentum, quod alij ſequuntur; Sed hoc nec decens eſt, nec moraliter poſſibile. Quare, ſi capi poteſt animal, comburatur, & cineres in ſacrarium mittantur. Ita *Suar. ſupra. Bonacin. num. 9. Azor qu.* 8.

25 Sit tertium exemplum: ſi ſanguis præ frigore congeletur, & tunc admoto calore, vel ignis, vel panni calidi liquefiat. Quod, ſi fieri nequeat, ſaltem digitis comminuatur, & in particulas redigatur, vt ſumi poſſit. Ita *Suarez ſupra; Miſſale numero* 11. Sit quartum exemplum: ſi timeatur hoſtium incurſus, & iniuria Sacramenti. Tunc erit mox conſumendum cœteris prætermiſſis ob euitandam irreuerentiam Euchariſtiæ.

26 Sit quintum exemplum: ſi per miraculum Euchariſtia diſpareat, vel in ſpeciebus appareat caro, vel ſanguis, vel humana figura. *Sanctus Thomas 3. part. quæſt. 81. artic. 4. ad 3.* dicit, tale Sacramentum non eſſe ſumendum, probat ex *cap. de hac de conſecrat. diſtinctione ſecunda*, nec propterea Sacerdotem violare præceptum conſumendi ſacrificium, nam ea, quæ miraculosè fiunt, legibus non ſubduntur, conſulendum tamen eſſe Sacerdoti, quod iteratò corpus, & ſanguinem Domini conſecraret, & ſumeret. *Sanctus Antonin. 3. part. tit. 16. cap. 6. §. 5.* cenſet, id eſſe præceptum ob integritatem ſacrificij. Doctores diuiſi ſunt, & quidam vtuntur variis diſtinctionibus, quas breuiter decidendo præſtringemus.

27 Itaque dico primò. Si per miraculum diſpareat Hoſtia conſecrata (idem eſt quomodolibet diſpareat, ita vt reperiri nequeat) altera conſecrari debet, & conſumi facta prius eius oblatione. *Sic tradit expreſſè Miſſale tit. de defectu panis numero ſeptimo*. Et conſonat ſupradictis *numero* 18. Si verò diſpareat vtraque ſpecies, aliqui volunt, non debere conſecrari nouam materiam, quia noua conſecratio vtriuſque ſpeciei, eiuſque ſumptio iam non compleret prius ſacrificium, ſed nouum ex integro conſtitueret.

At hoc fundamentum dirutum eſt *ſupra numero* 15. Quamuis enim ibi detur duplex conſecratio, & vna ſūptio vtriuſque ſpeciei: cum hæc pertineat ad integritatem ſacrificij, conſtituunt omnes illæ actiones vnum moraliter ſacrificium completum. Idem eſt, ſi hoſtia voretur ab animali, vel ſanguis effundatur. at ſi

at ſi quid Hoſtiæ, vel ſanguinis remanſit, id ſufficiet ad ſacrificij perfectionem, & nihil erit iterandum, *vt notant communiter Doctores, & praeſcribit Miſſale tit. de defect. occurrentib. in miniſterio n. 13.*

28 Dico ſecundò, quando vel in vna, vel in vtraque ſpecie apparet caro, vel ſanguis, vel alia miraculoſa figura, dum Sacramentum ſit immutatū, perſeuerat, non debere ſumi, quia vix ſine honore poſſet. Ita *Suar. 3. par. tom. 3. diſput. 55. ſect. 4. Filliuc. tractat. 4. num. 146.* Limitat *Bonac. diſp. 4. quæſt. 2. punct. 3. numero 12.* dicens, hoc verum eſſe, quando fit apparitio multis, & permanenter; at ſi fiat ſoli Sacerdoti, qui non horreat talem ſumptionem, poſſe recipere tale Sacramentum. Quippè non datur præceptum de non ſumendo Sacramento ſub tali figura, vt fatetur *Suarez ſupra*, & alioquin integritas ſacrificij petit ſumptionem, quæ ſic adhibetur facilè.

29 Conueniunt Doctores, ſi redeant ſpecies ad ſuam formam, ſumendas eſſe, quia tunc nihil impedit integritatem ſacrificij. Quare, ſi mutatio præſumatur eſſe temporalis, expectandum erit, donec Sacramentū recipiat propriam formam, vt monet *Coninch. 3. par. qu. 76. nu. 138.* & tunc ſumi debet. Si verò mutatio ſit perpetua, docent communiter Doctores cum *S. Thoma ſupra*, tunc ſpecies non eſſe ſumendas, ſed aſſeruandas in loco decenti, quod habet vſus Eccleſiæ. An verò ſacerdos debeat tunc aliàs ſpecies conſecrare, quas ſumat; Miſſale nō decernit *S. Thomas dixit*, vt vidimus, eſſe conſilium, non præceptum, quod ſequuntur *Suarez, Filliucius, Coninch. cum alijs*.

30 Certè quando mutatio fit in vnica ſpecie, cenſeo, præceptum eſſe conſecrādi rurſus illam ſpeciem, & ſumendi ſimul cum altera, quæ remanſerat. Debet enim Sacerdos ſumere ſaltem illam, quę non fuit immutata. Sed non debet ſumere ſolam illam, cum perfectio ſacrificij requirat vtriuſque ſumptionem. Ergo debet, & conſecrare rurſus alteram, & vtramq; ſumere ſimul, vt docet *Auerſa de Euchar. qu. 4. ſect. 8. fine*. Si mutatio contingat in vtraque ſpecie (quod non memini, me legiſſe, vel audiuiſſe) probabilis eſt ſententia *S. Thom.* propter eius authoritatem, probabilis etiā ſententia *S. Antonini*, & magis conſequens ad ſupradicta, *quæſt.* præcedenti, niſi miraculum ipſum ſpecialiter oſtendat, diſpenſare Deum in integritate ſacrificij.

31 Quoties Hoſtia cadit in terram, vel ſuper linteum, aut tapetum, debet Sacerdos mundare locum, aliquantulum abradere puluerem, aut abraſionē in piſcinam mittere: linteum verò lauetur, & lotio mittatur in piſcinam. Ita *Miſſale ſupra num. 15.* Quando ſanguis effunditur, debet abſorberi, ſi commodè poſſit, terra, vel tabula, quam tetigit, radi debet, quantum ſatis ſit, & abraſio comburi, cineresque mittantur in piſcinam. Petra, veſtis, tapetum, linteum, vel quid ſimile, quod tetigerit, lauetur, Calice ſuppoſito, & ablutio mittatur in piſcinam, ſi peruenîat vſque ad tertium linteum Altaris, lauentur linteamina ter, & ablutio mittatur in ſacrarium. Ita *Miſſale ſupra num. 12.* Conſonant *Sanc. Thomas 3. part. qu. 83. art. 6. ad 7. Coninc. qu. 83. num. 282. Suarez. diſput. 85. ſect. 1. qui bene notat*, pœnas ſtatutas in *cap. Si per negligentiam. cap. Si per ebrietatem. cap. qui bene de conſecrat. diſt. 2. & cap. 1. de cuſtodia Euchariſt. iam in vſu non eſſe*; nec vllam cenſuram ipſo iure latam, ſed prudenti iudicis arbitrio pœnam eſſe ferendam.

32 *Bartholomaeus ab Angelo Dialogo 5. §. 713.* cenſet, ſi Chriſti ſanguis in barbam Sacerdotis ceciderit, barbam eſſe poſt trinam lotionem abradendam, & comburendam. Sed hoc meritò durum appellat *Bonac. diſput. 4. qu. vltim. punct. 10. num. 10.* tum, quia non eſt vſu receptum; tum etiam, quia, vel Sacerdotes eſſent obligandi non deferre barbam, vel interdum cogerentur ludibrij ſubire notam abraſa, & combuſta barba. Quare ſufficere videtur, ſi repetita lotione barbam purgent iuxta morem receptum.

33 Si contingant defectus accidentales,ſupplendi non ſunt,aliquid faciendo, vel dicendo præpoſterè. cum enim non ſint de ſubſtantia ſacrificij, non oportet inuertere debitum ordinem, vt ſuppleãtur,quando iam vel verba, vel actiones non cohærebunt, niſi mora tam parua fuiſſet,vt commodè ſuppleri poſſit defectus, videlicet, ſi celebrans oblitus fuit ſuo loco dicere, vel hymnum Angelicũ, vel Symbolum Nicænum, vel Hoſtiam eleuare,vel frangere, vel miſcere Calici particulam, vel quid ſimile non pertinẽs ad eſſentiam, aut integritatem ſacrificij,poſteaque longè progreſſus recordatur,non debet regredi, & præpoſterè dicere, vel facere, quod omiſit. Si verò paulò poſt aduertat,omiſſam fuiſſe partem præcipuam v.g.Euangelium, & inchoaſſet Symbolum, vel Offertorium, opportunè redeat,prudenter attendens, quod magis deceat celebrationem, & minus offendat aſtantes. Ita *S.Thom.3. part.qu.83.art.6.Henriquez lib.9. ca.36. num.2.Suar.tom.3.diſp.85.ſect.2.Filliuc. tract.5.num.169.*

34 Sic etiam *Miſſale ſupra num.*10.inquit, ſi propter frigus, vel negligentiam Hoſtia conſecrata dilabatur in Calicẽ, propterea nihil eſt reiterandum, ſed Sacerdos Miſſam proſequatur faciendo ceremonias & ſigna conſueta cum reſidua parte Hoſtiæ, quæ non eſt madefacta ſanguine,ſi commodè poteſt.Si verò tota fuerit madefacta, non extrahat eã, ſed omnia dicat omittendo ſigna, & ſumat pariter corpus, & ſanguinem ſignans ſecum Calicem, & dicens, corpus,& ſanguis Domini noſtri, &c.Conſonant *S.Th.ſup.Suar.& alij.*

35 *Petrus de Ledeſma tom.1. Summ. tract.de Euchar.cap.*25.fine, contigiſſe narrat, Sacerdotem, dum feria quinta maioris hebdomadæ reſeruat Hoſtiam conſecratam, poſuiſſe ſubtus illam in Calice Purificatorium ita madefactum, vt Hoſtia madefacta nequiuerit die ſequenti per ſe leuari.Quo caſu docet,nec feria ſexta conſecrandum eſſe, cum id ſit tali die vetitum, nec Hoſtiam non conſecratam eleuandam, vt aliquis fecit,cum id ſit grauiſſimum ſacrilegium, ſed eleuandum eſſe Calicem ipſum cum Hoſtia, quæ poſtea ſumatur. Nec mihi diſplicet iſta doctrina.

CAP. X. QVÆST. III.

Quomodo debeat defectus Miſſæ ſuppleri per alium?

36 SVppono primò, ſi defectus ſubſtantialis Miſſæ non poſſit ab eodem Sacerdote ſuppleri, quia videlicet, vel moritur,vel graui morbo corripitur, vel aliter impeditur,omninò ſupplẽdum eſſe per alium; ne maneat ſacrificium imperfectum,quod in tanti myſterij dedecus cedere videretur. Sic habetur in *cap.Nihil 7. qu.*1. Docentque *S.Thom. 3.part.qu.83.art.6.ad primum. Henriqu. lib.9.cap.40.num.1. Suar.tom.3.diſp.85. ſect.1.Bonac.diſp.4.quæſ.vltim.punct.*10. *num.*20.qui citant alios,*& ita præſcribit Miſſale de defectib.*§.10 *nu.*3.Addit *Layman.lib.5.tract.5.cap.7 num.*2.Sacerdotem, qui ſæpius in Miſſa deficeret ob infirmitatem,aut deliquium,tamquam irregularem eſſe remouendum à celebratione; Sic enim habetur in *cap.Illud* 7. *q.*1. *quod ex Concilio Toletano* 11.*ca.*14. ſumptum eſt,&,quamuis verba prohibitionis iſtius non habeantur in Concilio, certè communiter recipiuntur, & rationi valdè conueniunt.

37 Suppono ſecundò, ſi nullus Sacerdos reperiatur, Sacramentum in Sacrario fore reponendum, vt altera die ſumatur à Sacerdote. Nec licet laico,quãtumuis iuſto, nec etiam Diacono ſacrificium inchoatum perficere, quia ſolus Sacerdos habet ſacrificãdi poteſtatem. Ita *Suarez ſupra.Henriqu.nu.2.Fagund. Præcept.1.lib.3.cap.20.num.17.* Addunt *Henriquez,& Fagund.* reſeruandas eſſe ſpecies conſecratas in craſtinum, vt veniente Sacerdoti dicatur, vnde proſequi debeat,& proſequatur,conſonat *Sa verbo Miſſa num.*38.dicens,ſi deſit,qui perficiat,ſequenti die perficiatur,aut ſuma-

tur

Digitized by Google

tur ab alio in alia Miſſa Sacramentum.

38 Ego cenſeo, ſacrificium heri cæptum, hodie compleri non poſſe, quia tanta diſtantia temporis tollit vnitatem etiam moralem celebrationis. Sic expreſſit *Auerſa de Euchar. qu. 11. ſect. 2. §. Reſpondetur, & ſect. 16. circa finem*. Nec Miſſale dicit oppoſitum, (vt refert *Henriquez.*) nec *S. Thom. aut alij*, quos citat *Fagund.* ſolum enim aiunt, Sacramentum eſſe ſeruandum, vt die ſequenti ſumatur; quod etiam aſſerit *Sa correctus ſupra*, & expreſſit *Coninch. qu. 83. nu. 271.* Si tamen ſeruari non poſſit ſine periculo corruptionis, vel irreuerentiæ notabilis, *Coninch. ſupra. Suarez, & alij, quos ſequutus ſum lib. 4. cap. 7. num. 65.* docent, debere, vel Clericum, vel etiam Laicum vtramque ſpeciem ſumere. Nam, quæ pro reuerentia tanti miſterij ſunt inſtituta, non debent cum tanta ipſius irreuerentia ſeruari.

39 An verò nō ſolum poſſit, ſed etiam teneatur Sacerdos ſacrificium ab alio captum perficere? Non omnes conueniunt. *Sà ſupra dixit*, perfici poſſe, ac ſecundum quoſdam etiam debere. *Henriquez ſupra num. 1. Sotus in 4. diſtin. 13. qu. 2. art. 6. Tolet. lib. 2. cap. 9.* dicunt, ſecluſo ſcandalo, non debere. Nam in eo cap. *Nihil* non ponitur obligatio, ſed tantum facultas conceditur: fatentur tamen, ſi nullum ſubeſſet impedimentum, & Sacerdos facilè poſſet, teneri propter rei grauitatem. Ego *ſupra lib. 4. cap. 7. num. 84. cum communi ſententia docuit teneri*, quamuis non ſit ieiunus, ſi non adſit ieiunus, *& ita decernit Miſſale ſupra*. Conſonant *S. Thom. Suar. Bonac. Layman. ſupra. Filliuc. tract. 5. num. 168. Fagund. Precept. 1. lib. 3. ca. 18. num. 22.* Addit *Auerſ. qu. 11. ſect. 16. §. Decimò tandem*, non ſolum Sacerdotem non ieiunum, ſed etiam, qui iam celebrarit, debere perficere ſacrificium ab alio ſubſtantialiter inchoatum, quia maior eſt obligatio perficiendi ſacrificium, quam quæuis alia, cum ad tanti myſterij reuerentiam ſpectet, ne maneat imperfectum; & Sacerdotum munus ſit attendere cultum, & complementum ipſius. Quare vox illa *liberum ſit* in prædicto textu, ſolum ſignificat, in eſſe Sacerdoti poteſtatem perficiendi ſacrificium ab alio cæptum, quià poteſt cum alio velut idem Miniſter reputari, dataque poteſtate, dignitas ſacrificij poſtulat, vt perficiatur, quamuis non ſequatur ſcandalum ex omiſſione, ſuperandaque ſit aliqua difficultas.

40 Quod autem *Auerſa limitat*, ſupplendum eſſe defectum, ſi citò reperiatur alius Sacerdos, qui ſuppleat illum; quia poſt nimiam dilationem iam non erit vna mortaliter actio per continuationem moralem, requirit vtique prudentem conſiderationem ad decernendum, qualis, & quanta dilatio tollet, aut non tollet moralem continuationem, & vnitatem. Si Sacerdos adſit cum conſcientia peccati mortalis, dolere debet, & confiteri, ſi poſſit, vel, ſi confiteri nequeat, diſponi per contritionem, quippè magis vrget præceptum perficiendi ſacrificium, quam confeſſionis præmittendæ. Sic cenſet *Sotus ſupra*, quando magnum ſcandalum ſequeretur ex omiſſione ſacri nondum completi. Vnde colligunt *Toletus ſupra, & Azor tom. 1. lib. 10. cap. 23. qu. 1.* ſecluſo graui ſcandalo non debere Sacerdotem exiſtentem in mortali perficere ſacrificium ab alio cæptum. Quia neceſſitas huiuſmodi cōplementi non cogit ad rem ita difficilem, qualis eſt plerumque peccatoribus contritio.

41 *Melius Suar. Filliuc. Bonacin. ſupra* ſine limitatione, vel ſcandali mentione docent Sacerdotem exiſtentem in mortali debere perficere ſacrificium ab alio cæptum, & expreſsè *Coninch. qu. 83. num. 270. refellit Sotum*. Quia grauiſſimum eſt incommodum contra inſtitutionem Chriſti, & reuerentiam tanti myſterij relinquere ſacrificium, ſic imperfectum. Quare quicumque ſine grauiſſimo incommodo poſſit hoc impedire, planè tenetur. Peccator autem nullum incommodum, imò maximum commodum accipit, dum cogitur cōteri. Debet ergo

per

Digitized by Google

per contritionem diſponi ad rectè perficiendum ſacrificium.

42 Maior eſt difficultas, ſi ſolus adſit Sacerdos excommunicatus, aut ſuſpenſus ab officio, aut irregularis. *Henriquez & Sá ſupra* dicunt, talem nec debere, nec poſſe ſacrificium perficere. Quia non adeſſe miniſtrum idoneum in hoc caſu, perindè cenſetur, ac ſi nullus Sacerdos adeſſet.

Ego cenſeo, talem Sacerdotem poſſe, ac debere ſacrificium ab alio ſubſtantialiter inchoatum perficere. Sic docent expreſsè *Fagundez ſupra Coninch num.* 269 Fauent *Suarez, Fillucius, & Bonacina ſupra*, quatenus aſſerunt, præceptum perficiendi ſacrificium ab alio ſubſtantialiter inceptum, eſſe diuini iuris, & magis vrgere, quam humana præcepta, præualere quoque præcepto præmittendi confeſſionem ante communionem. Quamuis hoc ſecundum opinionem probabilem ſit diuinum.

43 Hinc ita probatur noſtra doctrina. Cuncta præcepta cenſurarum, & irregularitatis ſunt humani iuris. Ergo poſtponenda ſunt præcepto diuino perficiendi tale ſacrificium. Conſentit nobiſcum *Azor ſupra*, quoties alioquin grauis offenſio ſequatur. Ego reor, quauis offenſione ſecluſa, debere talem Sacerdotem perficere tale ſacrificium propter ſolam ipſius dignitatem, & ob reuerentiam tanti myſterij debitam.

Confirmatur, quia, ſi Sacerdos poſt conſecrationem meminerit, ſe vel excommunicatum, vel ſuſpenſum, vel irregularem exiſtere, debet nihilominus perficere ſacrificium, vt præſcribit *Miſſale de defectibus* §. 8. *numero* 5. Docet *Sanctus Thomas* 3. *part. quæſtione* 83. *articul.* 6. *ad* 2. *& alij communiter*. Ergo ſimiliter, ſi poſt conſecrationem Sacerdos impediatur, debet alter etiam cenſura, vel irregularitate ligatus perficere ſacrificium.

Nam vtrobique militat eadem ratio, nimirum, quod perfectio ſacrificij præponderat tali ligamini. Quapropter ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, talem miniſtrum hic, & nunc idoneum eſſe, nam hic, & nunc cenſura non impedit ſacrificij perfectionem.

44 Iam ſit dubium primum. Si celebrans ante communionem deficiat, an debeat alter perficere Miſſam? Certè, ſi celebrans deficiat poſt ſumptam vtramque ſpeciem, non erit ſupplendum, quod reſtat, cum iam completum ſit ſubſtantialiter ſacrificium. Sic *Azor. ſa quæſtione* 11. *ſectio.* 16. *circa finem*, & alij videntur ſupponere, ſi verò nondum conſecrauerat, Quidam dicunt, alium debere perficere, quando prior cæperat conſecrationem Hoſtiæ, vel Canonem. Quia iam cenſetur ſacrificium inchoatum per diſpoſitionem materiæ, quæ verbis Canonis redditur habilior ad transſubſtantiationem. Sic *Armilla verbo Miſſa numero* 11. *Fagundez verò citans ſupra Albertum Magnum cenſet*, ſi Canon ſit inceptus, & ſequatur ſcandalum ex omiſſione, debere perfici Miſſam etiam per Sacerdotem non ieiunum, vel excommunicatum.

Probatur; nam communis ſententia docet cum *Sanct. Thoma ſupra*, ſi Sacerdos ante conſecrationem meminerit peccati mortalis non confeſſi, vel ſeligatum eſſe cenſura, vel non eſſe ieiunum, & graue timetur ſcandalum, Miſſam eſſe proſequendam. Ergo ſimiliter in noſtro caſu debet Sacerdos præſens perficere Miſſam deficientis ante conſecrationem ob euitandum ſcandalum, quod ordinariè ſequetur, quando ſacrum ſit coram alijs, & non perficitur.

45 Alij volunt, ſi celebtans deficiat ante conſecrationem, non debere, ſed poſſe perfici Miſſam per alium ieiunum. Ita *Syluester*, *Eucharistia* 2. *quæſtione* 8. *numero* 12. *Angelus Eucharistia* 3. *numero primo de verbo Miſſa nu.* 26.

num.26. Sà verbo Miſſa numer.28. Alij dicunt, id eſse verum, ſi Canon erat incæptus. *Sic Henriquez lib.9.cap.4.num.4.Layman.lib.5.tractat.5.cap.7.numero 2. Melius Sanctus Thomas ſupra ad primum. Nuñus ibi cum alijs dub.1.ad primum.Suarez, & Azor.ſupra. Bonacina numero 21. Coninch.quæſtio.83.numero 169. & alij plures docent*, relinquendam eſse Miſsam. Quippè, cum ante conſecrationem eſsentia ſacrificij nondum ſit inchoata, non magni refert, quando celebrans deficit, relinqui Miſsam accidentaliter ſolum incæptam; hanc ſententiam ſequitur *Miſſale dicens Paragr.10.numero 3.* Si Sacerdos ante conſecrationem grauiter infirmetur, vel moriatur, prætermittitur Miſſa,& infra. Si ſemi prolata forma corporis obijt Sacerdos, cum nondum ſit peracta conſecratio, non eſt neceſsarium ab alio perfici Miſsam.

Ego cenſeo, Rubricam iſtam eſse ſeruandam, & vbi neceſſitas non cogit, non eſse Miſsam à duobus ſucceſſiuè dicendam; & certè vix vmquam dabitur tantum ſcandalum, vt tolli non poſſit monito populo, nondum fuiſse cæptum ſubſtantialiter ſacrificium; ideoque non eſse neceſsarium, vt ab alio perficiatur. Conſultiusque fore, Miſſam aliam integram dicere, qua panis idem,& vinum offerantur,& conſecrentur. Videantur *Suarez ſupra. Fagundez Pracept.1.libro 3.capit.19.numero 2.*

46 Sit dubium ſecundum, ſi poſt conſumptam Hoſtiam relicto ſanguine, celebrans deficiat, an debeat alter perficere Miſſam? Negant *Henriquez lib.9.capit.40.numero 3. Bonacina diſputat.4.quæſtione vltima punct.10.numero 22.* Quia iam celebrans recepit gratiam Sacramenti, cum ſecundum probabilem ſententiam non conferatur noua gratia per ſumptionem alterius ſpeciei. Iam ille, pro quo ſacrificium offertur, recepit eius fructum, cum eſsentia ſacrificij ſecundum aliquos ſaluari poſſit in vnius ſpeciei ſumptione. Quare cenſent, ſanguinem relictum ſumi debere ab altero denuò celebrante ſimul cum ſanguine denuò conſecrato.

47 Dicendum tamen eſt, debere tale ſacrificium perfici Nam, *vt vidimus ſupra cap.2.quæſtio.4. præſertim verò numero 55.* Sumptio vtriuſque ſpeciei pertinet ad conſtitutionem eſſentialem, vel ſaltem integralem huius ſacrificij. Sic docent *Suarez tom.3.diſputatio.85.ſectio.1. Fillſucius tractat.5.num.167. Fagundez ſupra numero 5.*

Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, quamuis vna ſpecies conferat totam gratiam Sacramenti, vtramque tamen eſſe de ſubſtantia, vel integritate ſacrificij, & in iſto caſu ſumens Calicem, & perficiens talem Miſsam, recipiet vtique gratiam, quia verum recipit Sacramentum; fructus verò pro alijs oblatus ſaltem erit perfectior integraliter, ſi ſacrificium ſolum integraliter compleatur, quo complemento carere non debet, quoties compleri poteſt.

48 Sit tertium dubium, vnde debeat incipere, qui perficit deficientis Miſſam? *Miſſale ſupra præſcribit*, vt indè incipiat, vbi alter deſijt. Si verò celebrans deſierit ſemiprolata forma ſanguinis, ſuper eumdem Calicem, iubet, integram repeti formam ab illis verbis. *Simili modo.* Nam ex verbis à primo Sacerdote prolatis, & ex his, quæ ſecundus profert, non fit integra forma conſecrationis. Conſonant *Suar, Azor, Fillſucius, Fagundez ſupra. Bonacina numero 23.* In particulari, ſi celebrans deſinat ante conſecrationem, iam diximus *numero* 45. Miſſam non eſſe perficiendam: Si deficiat poſt conſecrationem Hoſtiæ, nondum prolata, vel ſaltem non completa conſecratione Calicis, perficiens conſecret ſolum vinum, vt nuper dicebamus, incipiens ab illis verbis. *Simili modo.*

49 Si conſtet, celebrantem ad conſecrationem peruenisse, dubium verò ſit, an

an hoſtiæ conſecrationem abſoluerit. *Henriquez lib. 9. cap. 40. num. 4. Suarez, & Fillucius ſupra dicunt*, debere perficientem incipere Canonem, vt certum ſacrificium, & integrum conuenienti modo perficiat. *Fagundez numero 7.* dicit, incipere debere perficientem ab illis verbis. *Qui pridie*. Conueniunt tamen omnes, debere, vel eamdem Hoſtiam ſub conditione ſaltem mentali ratione dubij conſecrare, vel aliam Hoſtiam conſecrare, prioremque poſt conſumptum ſacrificium etiam ſumere. Videantur *Auerſa, & Bonacina numero* 24. qui citant alios. Similiter, ſi conſtet, celebrantem conſecraſſe Hoſtiam, & ignoretur, an conſecrauerit Calicem, debet perficiens incipere ab illis verbis. *Simili modo*, & ſub conditione conſecrare Calicem.

Demum, ſi certum ſit, celebrantem conſecraſſe Hoſtiam, & Calicem, incertum verò, quid deinceps dixerit, aut fecerit, perficiens incipiat ab illis verbis. Vnde, & memores. Sic *Suarez, & Fillucius ſupra. Fagundez numero 6.* Debet etiam perficiens, ex conuenientia ſaltem, applicare Miſſam iuxta celebrantis intentionem, vt certam reddat applicationem, quæ ſatis erit dubia, ſi diuerſa ſit, vt notat *Auerſa ſupra*.

CAP. X. QVÆST. IV.

Vtrum celebrans poſſit Miſſam inchoatam interrumpere, vel omninò relinquere?

50 SVppono primò, Miſſam inceptam omninò ſine cauſa relinquere, grauiſſimum eſſe peccatum. Colligitur ex cap. *Nihil 7. quæſt. 1.* cap. *Nullus Epiſcopus de conſecrat. diſtinctio. 1.* Docet, expreſsè *Miſſale de defectibus* §. 10. *numero* 4. Conſentiunt *Syluester, Tabienna, Nauarrus*, quos ſequitur *Henriquez lib. 9. cap. 30. numero 5.* Et quidem poſt factam conſecrationem relinquere Miſſam, peccatum mortale eſt contra perfectionem, & integritatem tanto myſterio debitam. At non ita certum reputat. *Azor tomo 10. libro 10. capit. 32. quæſtione 1.* mortale peccatum committi relinquendo Miſſam inceptam ante conſecrationem; ipſe tamen affirmat, quia textus relati ſeuerè præcipiunt, ne Miſſa quomodolibet cæpta relinquatur ſub grauis pœnæ comminatione. Fauet *Syluester Miſſa 1. quæſt. 2.* dicens, abſolutè mortale peccatum eſſe Miſſam inceptam ſine cauſa relinquere.

Probari poteſt, ex reuerentia tantis myſterijs debita, contra quam non leuiter delinquit, qui Miſſam quomodolibet inchoatam ſine cauſa relinquit. Addit *Fagundez Præcept. 1. lib. 3. cap. 18. num. 1.* mortaliter peccare Sacerdotem, qui voluntariè notabilem Miſsæ partem omittit. Ego notabilem partem dicerem illam, quæ ſequitur poſt communionem; imò ſolum vltimum Euangelium putat *Henriquez*, eſſe partem notabilem, ſiquidem ſimpliciter aſſerit *ſupra numero 3.* peccare mortaliter omittentem Miſſæ partem, vt Euangelium.

51 Suppono ſecundò, Miſſam inchoatam interrumpendam non eſſe ſine graui cauſa. Cum enim Miſſa dicatur vna, debet ita continuò celebrari, vt ſeruet vnitatem moralem. Quare, ſicut grauiter peccat Sacerdos, qui partem Miſſæ notabilem ſcienter omittit, ita grauiter peccare cenſetur, qui notabiliter interrumpit partes ſacrificij, ſaltem eſſentiales, ita ut interruptione poſita, non dicatur vnum moraliter ſacrificium. Ita *Fagundez, & Henriquez ſupra Bonacina cum alijs diſputat. 4. quæſtione vltima punct. 10. numero 25.* Quæ verò dicatur notabilis interruptio, non diſcernunt in particulari. Crederem, ſi celebrans ſine cauſa diſcedat ab Altari, præſertim, ſi ſacras veſtes deponat ad aliquid peragendum, eſſe notabilem interruptionem. Sic indicat *Henriquez ſupra num. 5.* Si verò celebrans, manens in Altari, quidquam agat omninò diuerſum a

Miſſa per quadrantem maximè poſt conſecrationem vnius ſpeciei, vel etiam vtriuſque, priuſquam conſumat, videtur interrumpere notabiliter.

52 Sit dubium primum. An, qui temerè Miſſam inchoatam relinquit, incurrat cenſuram aliquam? Prima ſententia docet, incurri minorem excommunicationem. Sic *Archidiaconus in cap. Nihil 7. quæſtio.* 1. quoniam in eo textu dicitur. *Si quis hoc temerè præſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit*. At, non eſſe maiorem excommunicationem, colligitur ex cap. *Nullus Epiſcopus de conſecrat. diſtinct.* 1. vbi dicitur, *à ſacro corpore, & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſit ſuſpenſus*. Proprium enim eſt excommunicationis minoris, à ſola Sacramentorum receptione remouere.

53 Secunda ſententia docet, incurri maiorem excommunicationem. Sic *Alterius tom. 2. diſputat.* 11. *cap.* 3. *Maiolus lib. 2. cap. 16. in fine*. Probatur. Nam in cap. *Nihil* abſolutè ponitur excommunicatio, quæ planè ſonat maiorem: Separatio verò à Corpore Chriſti, quæ ponitur in cap. *Nullus Epiſcopus* ſæpè vocatur in iuribus *Anathema*, quæ vox ſonat excommunicationem maiorem. cap. *Engeltrudam* 3. *qu.* 4. *cap. Nemo per ignorantiam de conſecr. diſt.* 1.

54 Tertia ſententia docet, incurri ſuſpenſionem. Sic abſolutè docent *Manuel tom.* 1. *Summ. cap.* 244. *concluſ.* 8. *Petrus de Ledeſma tom.* 1. *Summ. tract. de Euchariſt. cap.* 24. *concluſ.* 7. *Bonac. tom.* 3. *diſputat.* 3. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *cum alijs*. Probant ex cap. *Nullus Epiſcopus*. Cuius verba dedimus *ſupra num.* 56. Ex quibus colligit *Bonacin.* ſuſpenſionem eſſe partialem, quæ ſolam impedit executionem ordinis ſacerdotalis circa ſumptionem corporis & ſanguinis Domini, non autem impediat communionem more laicorum, quia ſuſpenſio fertur in Clericos, ac ſubindè repellit illos dumtaxat à functionibus Clericorum proprijs.

55 Dico primò, qui ſine cauſa admittit Miſſam inceptam, non incurrit excommunicationem maiorem, nec minorem. Ita *Manuel, Henriquez, Ledeſma, Bonacina ſupra*. *Filliuc. tractat.* 17. *numero* 103. *& alij communiter*. Probatur, quia nulla pœna præſertim cenſura incurritur ipſo iure, niſi ius id palam exprimat, iuxta *Gloſſam receptam capit. final. de iure patronatus*, ſed nullum ius exprimit, propter dimiſſionem inchoatæ Miſſæ incurri excommunicationem latæ ſententiæ. Igitur non incurritur. Minor probatur, nam illa verba capitis. *Nihil, ſententiam excommunicationis ſuſtinebit*. Sunt futuri temporis, quæ per ſeſe non important pœnam ipſo iure latam iuxta *Gloſſam receptam cap. in pœnis de Regulis Iuris in ſexto*. Ideò *Gloſſa in dicto cap. Nihil* dixit, *excommunicetur*, quę vox ſonat excommunicationem ferendam, non latam. At cap. *Nullus Epiſcopus*, nullam facit mentionem excommunicationis, ſed ſolius ſuſpenſionis ab Euchariſtiæ receptione, quæ nec ſonat excommunicationem maiorem, nec item minorem: nam hæc etiam non ſolum remouet ab Euchariſtia, ſed ab omnibus Sacramentis recipiendis.

56 Dico ſecundò. Nec item incurrit ipſo iure ſuſpenſionem. Ita *Filliucius ſupra. Azor tom.* 1. *libro* 10. *capit.* 32. *quæſtione* 2. *Moure part.* 3. *capit.* 5. §. 15. *num.* 11. Probatur, nam illud cap. *Nullus Epiſcopus*, quod dumtaxat loquitur de ſuſpenſione partiali, non ſignificat ſuſpenſionem latam, ſed ad ſummum ferendam. Nec enim illa verba ſecundum ſe maiorem vim habent, nec vſus interpretatur ibi cenſuram ipſo iure latam, vt aſſerit *Henriquez lib.* 9. *capit.* 30. *num.* 5. *littera A. fine*. Sed ad ſummum illum Sacerdotem eſſe remouendum ab officio celebrationis, vt in eo puniatur, in quo delinquit.

57 Ad fundamentum primæ ſententię reſpondetur, in ca. *Nullus Epiſcopus* nullatenus contineri excommunicationem etiam minorem, vt vidimus *nu.* 55. in ca. *Nihil* ferri dumtaxat excommunicationem comminatoriam, vt fatentur

Bonac.

Digitized by Google

Bonacina, Filliuc. & Azor. ſupr. Ad fundamentum ſecundę ſententię reſpondetur, anathema latè nonnumquam extendi ad ſuſpenſionem, & ſeparationem quandam, vt notat *Bonac. ſupra*. Ad fundamentum ſecundæ ſententiæ reſpondetur, iuxta probabilem intelligentiam aliquorum, & praxim communem in eo *cap. Nullus Epiſcopus*, ſolam imponi ſuſpenſionem ferendam, partialem quidem, & cum limitationibus, quas adhibet *Bonacina ſuperius*, addens *numero ſexto*, eius abſolutionem nullibi reſeruari.

58 Sit dubium ſecundum. Quæ ſint cauſæ iuſtæ relinquendi Miſſam incæptam? Prima ſit, ſi celebrans poſt inchoatam Miſſam recordetur peccati mortalis non confeſſi, vel ſe non eſſe ieiunum, vel eſſe ſuſpenſum, vel excommunicatum, vel irregularem. *S. Thomas 3. part. qu. 83. art. 6. ad ſecundum*, docet, ſi poſt conſecrationem contingat, perficiendum eſſe ſacrificium; Si verò contingat ante conſecrationem, tutius eſſe, Miſſam incæptam deſerere, n. ſi graue timeatur ſcandalum, quod communiter ſequuntur Doctores. At *Henriqu. ſupra, & Fagund. Præcept. 1. lib. 3. cap. 18. num.* 11. addunt, ſi recordetur poſt incæptum Canonem, teneri ſacrificium perficere ſub mortali, quia iam eſt quaſi ſubſtantialiter incæptum.

59 Certum eſt primò, ſi talis memoria contingat poſt conſecrationem, proſequendam eſſe Miſſam, habita contritione cum propoſito petendi abſolutionem, ſeu diſpenſationem neceſſariam; cum in his caſibus iuxta regulam *Sanct. Thomę ſup.* ſeligendum ſit id, quod habeat minus periculi, maximè verò periculoſum ſit relinquere ſacrificium imperfectum. Certum eſt ſecundò, quamuis contingat ante conſecrationem, ſi timeatur infamia celebrantis, vel ſcandalum aſſiſtentium, poſſe perfici Miſſa cum diſpoſitione ſuprapoſita, quia nec præceptum præmittendæ confeſſionis, vel ieiunij, nec ligamen cenſurarum obligant cum detrimento propriæ famæ, vel cum aliorum ſcandalo. In his conueniunt omnes; & quidem, quoties Miſſa publicè dicitur, timeri poteſt, vel infamia, vel ſcandalum, ratione cuius perfici poſſit, & expediat, vt notat *Layman libro 5. tractat. 5. capit. 6. numero* 21.

60 Si miſſa dicatur ita priuatim, ſeu ſecretò, vt nullum timeatur ſcandalum, nota, vel infamia nulla, iam dixi *lib. 4. cap. 6. num. 46.* relinquendam eſſe miſſam ante conſecrationem ob non præmiſſam confeſſionem debitam, & *cap. 7. num. 85.* relinquendam eſſe pariter ob non præmiſſum debitum ieiunium.

Conſequenter nunc aſſero, ſi celebrãs ante conſecrationem nouerit, eſſe ſe vel excommunicatum, vel ſuſpenſum, vel irregularem, vel locum interdictum exiſtere, miſſam eſſe relinquendam. Ratio me mouens in his omnibus eſt, quia *Miſſale de defectibus* § 8. *n. 5. his euentibus numeratis.* Sic ait. *Ante conſecrationem in ſupradictis caſibus, ſi non timetur ſcandalum, debet Miſſam incæptam deſerere.* Nec diſtinguit de Canone cæpto, vel non cæpto. Nec *S. Thom.* nec alij Doctores communiter talis diſtinctionis in his euentibus meminerunt. Quare cenſeo, teneri Sacerdotem, ſi nondum conſecrauit, etſi Canonem incęperit, deſerere Miſſã. Quia, ſic præſcribit Rubrica Miſſalis, quam obſeruare debemus.

61 Secunda cauſa ſit, ſi poſt Miſſam incæptam excommunicatus vitandus eidem aſſiſtere velit. Nam hic in primis monendus eſt, vt exeat *iuxta Clementinam Grauis de ſentent. excommunic.* vbi decernitur in illum excõmunicatio noua Papę reſeruata, ſi iuſſus exire non paruerit. Tunc verò, ſi commodè fieri poteſt, expellendus eſt opera laicorum; ſi laici non adſint, nec vocari poſſint, Clerici pellant illum argumento cap. *Veniens de ſentent. excommunicat.* Quod, ſi pelli non poſſit, celebrans poſt incæptam conſecrationem deſiſtere nequit, ſed cum ſolo miniſtro, (nam cœteri recedere debent, ne cum vitando communicent in ſacris) progredi debet vſque

ad Calicis conſumptionem, & tunc iterum excommunicatus moneatur, atque ſi recedere nolit, Sacerdos ipſe recedat, & quæ reliqua ſunt Miſſæ, peragat in Sacriſtia, vel, ſi talis locus non ſit, omninò prætermittat. Si verò nondum cæptus ſit Canon, quando non toleratus aſſiſtit, debet celebrans relinquere Miſſam, ne communicet in ſacris cum excommunicato vitando. Conueniunt *in his Doctores communiter*. Videantur *Henriq. lib. 9. cap. 30. num. 5. Suar. 3. part. diſp. 12. ſect. 1.*

62 Diſſenſio ſolum eſt, an incæpto Canone relinquenda ſit Miſſa: Negant *Sylueſter, Excommunicatio 5. num. 3. Moure part. 3. cap. 5. §. 15. numero 12. Fagundez Precept. 1. lib. 3. cap. 18. num. 6. Reginald. lib. 32. numero 71. Bonacin. de cenſ. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 3. §. 1. numero 13. qui citant alios*, & probant. Quia verba Canonis ita propinqua conſecrationi ſunt, vt ab illis iam videatur inchoata conſecratio. Quare putant, incæpto Canone ſeruandum eſſe, quod poſt inchoatam conſecrationem, diximus, eſſe faciendum numero præcedenti.

63 Affirmant verò, Miſſam eſſe relinquendam etiam incæpto Canone, dum non eſt inchoata conſecratio. *Sayrus de Cenſur. lib. 2. ca. 3. num. 19. Alterius tom. 2. diſputat. 11. cap. 3. & diſputat. 12. ca. 5. Auila de Cenſur part. 2. ca. 6. diſp. 9. dub. 8. cum alijs*. Probant, quia verè ſacrificium non incipit ante conſecrationem; maior verò propinquitas Canonis parui refert, ſi nondum peruentum ſit ad conſecrationem. *Layman lib. 1. tract. 5. part. 2. ca. 2. numero 6.* cenſet, ſi dici cœperint illa verba. *Qui pridie*, non poſſe relinqui Miſſam, quia iam eſt quaſi cæpta conſecratio.

64 Ego iudico, rem eſſe dubiam, & vtrimque probabilem. Quia nullum extat ius expreſſum circa rem iſtam; & duo præcepta concurrunt, vnum de vitando non tolerato, aliud de perficienda Miſſa cæpta, quod per ſe quidem obligat etiam ante conſecrationem, & eò grauius, quò magis ad conſecrationem acceditur. Cum autem Canon propinquiſſimus ſit conſecrationi, poſt illum inceptum non facilè diſcernitur, vtrū maior ſit obligatio, vel perficiendi Miſſam, vel vitandi non toleratum, & cum vtrimque ſint Doctores, vtralibet pars eligi poterit. Ita *Suarez ſupra. Diana part. 5. tractat. 9. reſolutio. 92. cum alijs*.

65 Tertia cauſa ſit, ſi poſt cæptam Miſſam ſuperueniat interdictum ſpeciale, vel talis ceſſatio, vt nec ianuis clauſis poſſit ibi celebrari, vel ſuperueniat interdictum generale, nec poſſint occludi ianuæ, nec interdicti repelli, certè poſt conſecrationem in his caſibus Miſſa perfici debet vſque ad ſumptionem ob rationem ſuprapoſitam *numero 61*. Ante conſecrationem. *Nauarrus de Oratione cap. 16. num. 60. Manuel tomo 1. Summ. cap. 247. de Miſſa numero 8.* dicunt, relinquendam eſſe Miſſam. Conſentiunt *Henriquez ſupra, & Fagundez num. 5.* Si Canon non ſit incæptus, at cæpto Canone, cenſent, non eſſe relinquendam. Res videtur vtrimque probabilis, ſicut numero præcedenti; ſi verò poſt cæptum Canonem violetur Eccleſia, conueniunt Doctores, Miſſam eſſe præficiendam. Sic *enim præſcribit Miſſale de defectibus §. 10 num. 2.* Sic etiam nos diximus *ſupra c. 6. num. 97.*

66 Quarta cauſa ſit, ſi poſt inchoatam Miſſam irruant hoſtes, aut immineat periculum alluuionis, vel combuſtionis, vel ruinæ loci, tunc Miſſale ſupra præſcribit, vt ante conſecrationem relinquatur Miſſa, poſt conſecrationem verò Sacerdos acceleret Sacramenti ſumptionem omiſſis omnibus alijs. Conſonant Doctores communiter. *Suar. verò tomo 3. diſputat. 85. ſectio. 1. & Petrus de Ledeſma tom. 1. Summ. tract. de Euchar. cap. 25.* monent, ne Sacerdos in his caſibus ob mortis periculum fugiat, relinquens ſacrificium imperfectum, & Sacramentum in manibus hoſtium, maximè, ſi ſint infideles, & irreuerentia timeatur.

67 Durum tamen, & meritò, reputat hoc

hoc *Toletus libro 2. capit. 9. numero 6.* Quia nulla ratio, vel textus obligat celebrantem ad ſubeundam mortem in eo caſu. Quare cenſeo, ſi nequeat Euchariſtiam ſtatim conſumere, poſſe licitè cum corporalib. illam complicatam deferre ſecum. Si nec hoc fieri poſſit, licere diſceſſum.

Quippè, ſi manet, & occiditur, adhuc manebit ſacrificium imperfectum, & Sacramentum expoſitum irreuerentiæ. Melius igitur eſt manere ſic ſacrificium, & Sacramentum, & ſaluari Sacerdotem. Si quis tamen in contemptum fidei vellet celebrantem occidere, niſi deſerat Miſſam, proſequi debet, & mori, non ſolum poſt conſecrationem, ſed etiam ante illam. Diuerſum quodammodo caſum attingit. *Henriquez ſupra* dicens. Si celebrans inuaditur ab iniquo, poteſt pro neceſſaria ſui defenſione, dimiſſa celebratione fugere, vel occidere inuaſorem cum debito moderamine; quod ſi non excedat, redire debet ad perficiendam Miſſam incæptam.

68 Quinta cauſa ſit, ſi cæpta Miſſa celebrans aduertat, ſe non eſſe Sacerdotem, vel moneatur ab aliquo de defectu eſſentiali ſuæ ordinationis, nec poſſit probabiliter conſcientiam deponere propter vim rationis, vel ob authoritatem aſſerentis, tunc debet relinquere Miſſam ante conſecrationem, & poſt illam prætexens morbum, vel aliam cauſam ad euitandum ſcandalum. Ita *Fagundez ſupra num.* 19. qui notat, requiri notitiam certam, nec dandum eſſe locum ſcrupulis. Conſonat *Henriquez ſupra cum alijs*, qui ſubdit. Si Miniſter Miſſæ recedat, & expectatus poſt moram non redeat, non debere celebrantem dimittere Miſsam, ſed proſequi ſolum, & ſibi reſpondere.

CAP. X. QVÆST. V.

Quæ ſint cauſæ rationabiles interrumpendi Miſſam?

69 PRima ſit, quando fit concio poſt Euangelium. Secunda, quando celebrans poſt ſumptionem Sacramenti miniſtrat Euchariſtiã alijs. Tertia, quoties Epiſcopus confert alijs ordines ſacros. Ita *Fagund Præcept. 1. lib. 3. cap. 18. num. 2. & 4. Henriqu. lib 9. cap. 30. num. 3. & 4. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 7. Rubrica Miſſalis, & Pontificalis.* Quantà ſit infirmitas celebrantis, quę cogat interrumpere Miſſam, quam paulò poſt poſſit ipſe perficere: tunc enim poſt interruptionem debet ipſemet perficere Miſſam, vt docet *Suarez tom. 3. diſputat. 85. ſectio. 4. & colligitur ex cap. Nihil 7. quæſtione 1.*

70 Si verò mora tanta futura ſit, vt deficiat moralis vnitas celebrationis, antequam celebrans ipſe redeat, tunc ante conſecrationem relinquatur Miſſa, poſt conſecrationem perficiatur ab alio iuxta ſuperius *dicta quæſtio. 3.* Nam qui non poteſt proſequi Miſsam intra tempus aptum, vt moraliter ſit vna, ſimpliciter nequit illam perficere. Huc referunt *Henriquez, & Fagundez ſupra*, neceſsariam ventris exonerationem, quæ differri nequeat vſque ad Miſsæ finem. Talis enim neceſſitas præſtat ſufficientem cauſam interrumpendi Miſſam, quæ poſtea continuari poteſt, vt ſatis indicat prædictum cap. *Nihil.* & cap. *Nullus Epiſcopus de conſecratio. diſtinct. 1.*

71 Quinta cauſa, ſit propter grauem proximi neceſſitatem, vel vtilitatem, nimirum ob baptizandum puerum morti vicinum in Eccleſia, quando non poteſt aliter baptizari, niſi per celebrantem, Miſſa poteſt interrumpi; quia præponderat charitas proximi continuationi Miſſæ. Sic *Henriqu. Fagundez, Layman ſupra. Bonac. cum alijs de Sacrament. diſput. 4. qu. vltim. punct. 20. num. 25.* Similiter poteſt celebrans etiam poſt conſe-

orationem interrumpere Miſſam, vt pergat ad infirmum morti proximum, eum audiat,& abſoluat, ſacroque viatico reficiat,(quod facere poſset etiam de particula tunc à ſe conſecrata) vngat etiam,ſi ſuppetat ſacrum oleum(remiſſis tamen Pſalmis ad Eccleſiam poſt Miſſam,) & poſtea redeat ad perficiendam Miſſam, ſeruato interim Sacramento per diligentem cuſtodem in Altari. Quod,ſi confeſſio moribundi poſt mediam horam non finiatur, moneat illum Sacerdos, vt ſe generaliter accuſet de reliquis peccatis, proponens ea poſtea ſigillatim confiteri,ſi poſſit, ipſique det abſolutionem,& cœtera Sacramenta,& poſt finitam Miſſam,ſi moribundus adhuc viuat,reuertatur ad illum, audiat reliquam confeſſionem, abſoluat eum denuò. Sic *Diana part.5.tractat.3.reſolutio.70. Auerſa de Euchariſt.quæſtione 11.ſectio.12. §. Debet quoque. Zambranus capit.4.dub.6.numero* 5. qui doctrinam iſtam extendit ad omnem caſum, in quo Sacramentum, vel neceſſarium, vel valdè vtile ſit miniſtrandum moribundis.

72 Et quidem eadem neceſſitas vrgere videtur, ſi moribundo nullum aliud Sacramentum præter extremam vnctionem conferri poſſit, qua forſan reddatur de attrito contritus, & ſaluetur; vnde licere pariter interrumpere Miſſam etiam poſt conſecrationem ob talem Vnctionem miniſtrandam, docent *Zambranus, & Layman ſupra. Chapeauile capit.1.quæſtio.12.* Idem videtur mihi conſequenter aſſerendum, ſi ſolum viaticum poſſit moribundo miniſtrari. Quia poteſt etiam hoc medio ſaluari; alioqui damnandus iuxta probabilem ſententiam.Semper tamen in his curare debet Sacerdos, vt,quam citiſſimè poſſit, ſe expediat, & ad Miſſam perficiendam reuertatur, poſtea verò,ſi ſit opus, infirmum inuiſat.

73 At ſi Sacramentum moribundo miniſtrandum non ſit tantę neceſſitatis, ver.grat. ſi viaticum dandum ſit ei, qui paulò ante confeſſus fuerat, tunc non decet celebrantem poſt factam oblationem,vel certè poſt inceptum Canonem exutis ſacris veſtibus, ſacrificium relinquere. Si quis in ipſo templo exiſtens indigeat viatico,quia ſubito morbo correptus mox moriturus videtur; debet Sacerdos etiam poſt conſecrationem ab Altari diſcedere, viaticumque miniſtrare. Nam ingens vtilitas illius communionis præbet ſufficientem cauſam interruptioni tam breui. Sic *Layman ſupra.*

74 Si moribundo tamen extrema Vnctio miniſtranda ſit poſt alia Sacramenta recepta, reor,celebrantem ante factam oblationem ab incæpta Miſſa deſiſtere poſſe,dum abſit ſcandalum; ita vt,ſi per ſolam horam abfuerit, reuerſus perficiat Miſſam, ſicut, ſi concio fuiſſet interpoſita; ſi verò mora longior fuerit, repetat ab initio miſſam, & generaliter in his euentibus præſcribi poteſt,vt celebrans perpendat tum neceſſitatem, vel vtilitatem Sacramenti miniſtrandi moribundis, tum etiam quouſque progreſſus fuerit in miſſa: quamdiu ſit abfuturus; num etiam exuendus ſit ſacris veſtibus,vt his omnibus àttentè collatis, prudenter diſcernat, an conſultius ſit interrumpere miſſam, an continuare. Sic monet *Laym.ſupra.*

75 Sexta cauſa ſit non tam interrumpendi, quàm repetendi miſſam, ſi Princeps,aut vir illuſtris, aut Epiſcopus, aut populus, ſeu ſupplicatio ſolemnis multorum adueniat,quos integram miſſam audire deceat.Tunc enim,ſi non ſit alius Sacerdos, poſſe celebrantem ante factā oblationem repetere miſſam ab initio. Docent *Nauarrus de Orat.cap.16. num.* 55.dicens, ſemet ita feciſse. *Henriqu.lib.9.cap.30.num.*30.teſtans, ſe vidiſse praxim. *Sà verbo Miſſa num.*21. *Azor tomo 1.lib.10.cap.32.qu.3.Layman lib.5.trac.5.cap.7.*

76 Ego certè non video, cur ſit talis repetitio neceſsaria, ſiquidem quāuis dicta ſit Epiſtola, (quin etiam Euangelium, vel ſaltem eius pars) ſatisfaciunt audiendi præcepto,qui tunc adueniunt, vt re-

Digitized by Google

vt rectè notat. *Fagund. Præcept. 1. lib. 3. c. 16. nu. 6.* Quapropter *Salzedus in pract. crimin. c. 42. Manuel tom. 1. ſum. c. 247. concl. 7.* cenſent, talem repetitionem eſſe mortale peccatum, quoniam eſt contra reuerentiam tanto myſterio debitam, & regulariter pari & offenſionem. *At Petr. de Ledeſm. tom. 1. ſum. tract. de Euch. c. 24. poſt concluſ. 7.* cenſet, ſic repetere Miſſam non eſſe mortale peccatum, at non eſſe conſulendum, cum non ſit in vſu. Mihi videtur, ſaltem fore veniale peccatum contra debitam Miſſæ continuationem ſine ſufficiente cauſa tranſuerſam.

CAPVT XI.

De obligatione faciendi ſacrum pro alijs.

1 VArijs modis poteſt obligari Sacerdos ad celebrandum pro alijs, primò ex obedientia, cum Superior id præcipit; & tunc certum eſt, teneri iuxta ſuperius dicta, c. 3. n. 28. Secundò poteſt obligari ex charitate. Sed hæc obligatio vix vnquam occurret, quia non eſt de re neceſſaria ſimpliciter ad ſalutem proximorum. Quamuis enim interdum charitas obligare poſſit ad orandum pro alijs, præſertim pro bono communi, tamen, quod hoc fiat etiam adiungendo Sacrificium orationi, vix vnquam cadet ſub obligationem ſolius charitatis. Regulariter verò charitas obligat, vt neminem excludamus ab oblatione generali Miſſæ, quæ fit pro tota Eccleſia Catholica, & omnibus Orthodoxis, niſi ſit ab Eccleſia præciſus. Nam hoc eſſet odij ſignum, & contra manifeſtam intentionem Eccleſiæ.

2 Tertiò poteſt obligari ex voto, ſicut ad quodlibet aliud opus honeſtũ, & cum Miſſa ſit materia grauis, tale votũ, (inquit *Suar. tom. 3. diſp. 86. initio,*) ſub mortali ligabit. Quartò poteſt obligari ex ſimplici promiſſione, quæ poteſt in hac materia, ſicut in alijs obligare promittentẽ, vt oſtendimus ſupra *c. 3. nu. 26.* Notatq; Suar. non ſemper in praxi fieri promiſſionẽ, quoties vnus alteri dicit, ſe Miſſam oblaturum pro ipſo. Nam his verbis non rarò ſignificat ſimplicem dumtaxat affectum ſine intentione ſe obligandi ad non mutandum propoſitum præſens; & tunc non manet obligatio rigoroſa; ſed ex decentia, ne ſine graui cauſa voluntas efficax mutetur.

3 His obligationib. omiſſis, obligatio iuſtitiæ nobis eſt tractanda, quæ poteſt oriri, vel ex ſtipendio propter Miſsã accepto, vel ex Beneficio, quod onus Miſſarũ habeat adiunctũ; &, cũ aliud ſit Beneficiũ ſimplex, aliud curatũ; ſingula ſigillatim attingemus. Et quidem, quoties Sacerdos ex iuſtitia tenetur, peccat mortaliter, ſi vel vnam Miſsam omittat. Quia, licet damnũ pecuniæ non ſit graue, tamẽ damnũ ſpirituale per priuationẽ debiti fructus ſatis graue cenſetur, vt cum multis diximus ſupra *c. 3. nu. 27.* nec vidi quemquã apertè repugnantẽ. Si tamen qui Miſsã dici iuſſit, nouit, nõ fuiſſe dictã, cenſent. *Arag. 2. 2. q. 85. art. 3. Nauarr. lib. 2. c. 2. nu. 382. Graff. lib. 2. deciſ. c. 45. n. 7.* ceſſare reſtitutionis obligationẽ ſub mortali, quia damnum tẽporale leue quidẽ eſt, ſpirituale verò facilè poſſet cõpenſare, ſi vellet alteri Miſsã commẽdare, data ſtipe. Quare, ſi non cõmẽdet, videtur iacturã illã ſpiritualẽ, vel remittere, vel paruipendere. *Cæterum Bonac. de Sacr. diſp. 4. q. vlt. punct. 7. § 2. n. 6.* putat in hoc caſu, dum ille, qui largitus fuerat pecuniam pro dicẽda Miſſa, poſt cognitam Sacerdotis fraudem, nõ fecit per alium dici Miſsam, adhuc priorem Sacerdotem cenſeri cauſam damni grauis. Siquidem de facto fraudauit alium fructu ſacrificij. Certè, ſi non facilè reperiatur alius Sacerdos, qui dicat Miſſam accepta ſtipe, cõſentio Bonacinæ, ſecus ſi reperiatur; tunc .n. prior Sacerdos ſatiſfacit reſtituens pecuniam acceptam,

vt

Digitized by Google

vt illa Miſſa per alium dicatur. Ad hanc autem reſtitutionem non videtur teneri ſub mortali, cum ſtipendium vnius Miſſæ ſit materia leuis.

CAP. XI. QVÆST. I.

An beneficium ſimplex obliget ad dicendas Miſſas pro alijs.

4 SVpponimus, attendendam eſſe Beneficiorum inſtitutionem, & finem. Nam quæ ſunt inſtituta propter Miſſas offerendas pro alijs, vt ſunt Capellaniæ (quò reuocari poſſunt anniuerſaria, & ſimilia) palam inducunt obligationem iuſtitiæ, quia redditus dantur propter hoc officium, & ſub hac oneroſa conditione. Reliqua verò Beneficia ſimplicia propter alios fines inſtituta, vel pſallendi, vel inſeruiendi Eccleſiæ, vel etiam miniſtrandi Sacramenta, vel coadiuuandi miniſtrantem, non inducunt obligationem offerendi pro alijs. Cæterum, quando Beneficium habet onus adiunctum dicendi, vel cantandi Miſſam in tali templo; quæri poteſt, an Beneficiarius debeat applicare Miſſam pro intentione, vel obligatione talis Eccleſiæ, an illam alteri poſſit applicare, vel gratis, vel accepto ſtipendio.

5 Prima ſententia generaliter negat, poſſe talem Beneficiarium accipere ſtipendium ab alio, pro quo Miſſam offerat. *Ita Gauant. in Rubr. Miſſal. p. 3. titul. 17. nu. 5. Barboſ. de offic. Parroch. c. 11. nu. 11. & in collect. declarat. verb. Miſſar. eleemoſ. §. vlt. Diana p. 2. tract. 14. reſ. 80. & p. 4. tract. 4. reſol. 16. & 231.* & quando cantatur Miſſa conuentualis. *Sic cenſet Bonac. de Sacram. diſp. 4. q. vltim. punct. 7. citans alios.* Probatur primò ex *cap. Cum creatura de celebrat. Miſſar.* vbi decernitur, in Collegiatis occaſione funerum celebrandas eſſe duas Miſſas, vnam iuxta officium, alteram de Defunctis, quaſi Miſsa Capitularis non ſit alijs applicanda, ſed obligationi Capituli. Conſonat deciſio Pœnitentiariæ Mediolanenſis, quam ibi refert *Bonac.*

6 Probatur ſecundò ex declarationibus Cardinalium, nam occaſione quorundam decretorum, quæ Congregatio Concilij authoritate Pontificis edidit ann. 1625. dubia quędam propoſita fuerunt, & an. 1626. reſpondet ad quartum, *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione Benefic. ſeu capellæ, legati, aut Salarij, ſi eleemoſynas etiam pro alijs Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.* Vbi generaliter omnes, qui quomodolibet obligantur ad celebrandum tali tempore, vel in tali loco, prohiberi videntur, applicare Miſsam alijs, à quibus ſtipem acceperint. Similiter eadem Congregatio anno 1629. declarauit. *Miſſam, quibus diebus tenentur Parochi celebrare, non poſſe pro ea manualem eleemoſynam recipere.*

7. Probatur tertiò rationes, quia Miſſa ſolemnis, ſeu Conuentuali, ſeu Capitularis primariò reſpicit obligationem Conuentus, vel Capituli, vel illius Eccleſiæ, cui debeat applicari fructus ipſius. Ergo non poteſt alijs applicari. Probatur quartò. Nam ſtipendium Miſſæ datur ad ſuſtentationem Sacerdotis, vnde ſi Sacerdos accepit pro dicenda, vel cantanda tali Miſſa, vel redditus Beneficij, vel ſalarium, vel ſtipendium, vel æquiualens emolumentum, iam non habet ius accipiendi rurſus ſtipendium ad ſui ſuſtentationem ab alio pro eadem; ceſſat enim titulus ſuſtentationis exigendæ.

8 Secunda ſententia generaliter affirmat, poſse Beneficiarium, quando ſolum obligatur ad celebrandum in tali loco, tali ſtipe, talique modo pro commoditate populi, vel Eccleſiæ decore, ſine ſpeciali obligatione Miſsam applicandi titulo Beneficij, poſse fructum alijs applicare, ac ab eiſdem ſtipendium accipere. *Sic Suar. Vazq. Alfonſ. de Leone. Fraxinellus, Homobonus, Bartholomeus à Sancto Fauſto, Ludouic. à Cruce, Ludouicus de Torres, quos ſequitur Cardinal. de Lugo de Euch. diſp. 21. num. 21. Bordonus, Peyrinus, Poſſeuinus, & alij,*

quos ſequitur Auerſa q.11. ſect.17. Probatur. Nã diuerſa quidem eſt obligatio dicendi Miſſam hic, & nunc v.g dumtaxat, vt populus audiat, & obligatio dicendi Miſſam pro tali populo, vel pro intentione determinata; dum ergo conſtat, vel fructus beneficij, vel ſalarium, vel aliud emolumentum dari pro prima dumtaxat obligatione, vel pro diuino cultu, vel authoritate templi, poterit Sacerdos Miſſæ fructum applicare, cui voluerit,& pro iſta ſecunda obligatione recipere diſtinctum ſtipendium. Nec primę obligationi pręiudicat per ſecundam, nec ècontra: nec enim Eccleſiæ præiudicat applicans alteri Miſſæ fructum, & ab illo recipiens ſtipem. Nec huic præiudicat applicans ei totum fructum Miſſæ, quam alio titulo tenebatur celebrare,ſed non applicare.

9 Ad textum in cap. *Cum creatura*, & ad illas declarationes Cardinalium reſpondent iſti Doctores, intelligi debere de Miſſis, quas Sacerdos dicere tenetur, & ſimul applicare pro perſona, vel intẽtione determinata. Nam intentio taliũ conſtitutionum eſt,ne pro fructus applicatione vnius Miſsę duplex ſtipendiũ recipiatur. At verò,ſi palam illæ duæ obligationes diſcernantur, & aliquis Sacerdoti dicat. *Ego tibi dabo tot redditus,aut pecunias*, pro quibus tenearis ſingulis feſtis,vel Dominicis in tali templo facere ſacrum,fructum tamen illius applicare poſſis, cui volueris; non videtur dubiũ, quin ille Sacerdos applicare poſſit alteri Miſſę fructum,& aliud ſtipendium talis applicationis accipere. Nec video, quomodo poſſit ius humanum hãc praxim valdè receptam, & rationabilem prohibere, nec quomodò poſſint honeſtatem illius negare Doctores illius ſententiæ.

10 Quare tota difficultas conſiſtere videtur in diſcernendo,quando ſeparentur obligationes iſtæ, quando vero non, vel in Miſſis priuatis, vel in ſolemnibus. Hoc autem diſcerni debet ex inſtitutione Beneficiorum, aut Capellaniarum, aut ex Eccleſiæ fundatione,ſeu dotatione,conſiderando circũſtantias, & verba talium impoſitionum. Quod, ſi clarè conſtet intentio petentis Miſſam, non manet quæſtioni locus. Si verò non omninò conſtet, recurrendum erit ad præſumptionem prudentum; circa quam nonnihil diſſentiunt Doctores. *Alphonſ. de Leone de Iubilæo part.3.qu.20.num.27. & Auerſa ſup.* generaliter docent, præſumi prudenter obligationem etiam applicandi Miſſam. Quia petens dici Miſſam in tali loco, vel tempore data ſtipe,vel aſſignatio redditu, cenſetur,ſibi velle conſulere meliori modo, quo poteſt,præſertim in his, quæ conducunt ad animę ſalutem, cuius vnuſquiſque præſumitur habere debitam, & ſollicitam curam. Ergo præſumitur,velle Miſſæ fructum applicari ſibi,vel intentioni ſuæ.

11 Per oppoſitum *Marchinus de Ordine tract.2.part.2.cap.27.num.5.* putat, obligandum non eſſe Sacerdotem ad applicandam Miſſam,quam in tali loco dicere tenetur; niſi manifeſtè conſtet talis obligatio verbis,vel circumſtantijs fundationis,aut petitionis.

Probatur primò, nam in dubio melior eſt conditio poſſidentis, ſed in hoc caſu Sacerdos poſſidet ſuam libertatem ad applicandam Miſſam, cui voluerit. Ergo non eſt in dubio tali libertate priuandus.

Probatur ſecundò, quia nulla lex,etſi iuſta, obligat ſubditum, niſi ſit ei ſufficienter intimata per claram ſui notitiam. Sed obligatio Miſſam applicandi contrahitur per legem quaſi priuatam, ſeu contractum quemdam oneroſum, qui perficitur expreſſa voluntate contrahentium. Ergo Sacerdos non eſt obligandus ad applicandã Miſſam,niſi claram habeat talis obligationis notitiam.

Probatur tertiò. Nam in lege. *Quidquid aſtringendæ digeſtis de verbor.oblig.* dicitur. *Quidquid aſtringendę obligationis cauſa dictum eſt, id,niſi palam verbis exprimatur, omiſſum eſſe,intelligendum eſt.* Ergo, ſi petens Miſſam in tali loco, vel tempore dici, vel inſtituens Capellaniam,aut Beneficium,non declarat verbis

bis

Digitized by Google

bis expreſſis, ſe velle Miſſæ fructum, non eſt obligandus Sacerdos ad applicandam ipſi Miſſam, & ſibi fundator imputet, quod mentem ſuam non aperuit, ſi quidem iuxta receptum axioma. *Propoſitum in mente retentum nihil operatur, imò præſumi poteſt*, noluiſſe ſibi Miſſam applicari, nam, ſi voluiſſet, vtique declaraſſet.

12 Ego cenſeo, præſcribi non poſſe regulam generalem, ſed ex particularibus circumſtantijs ſumendam eſſe prudentem præſumptionem. Vnde dico primò, in Beneficijs ſimplicib. præſumi poteſt regulariter peti Miſſam ob ſolum Eccleſiæ decorem, vel ob commoditatem audientium, ac ſubindè poſſe Beneficiarium applicare Miſſam, cui voluerit. *Ita Cardinal. de Lugo ſupr. num.23.* Similiter quando Capitualis, aut Conuentualis iubetur, cantare Miſſam principalem, liberè manet ad applicandum fructum, cui voluerit, vt docet *Bonacin. ſupra citans Suarium, & Poſſeuinum.* Ratio poteſt eſſe, quia regulariter ab his non exigitur applicatio Miſſæ, ſed ſola celebratio tali tempore, vel in tali loco; quare, dum non exprimitur obligatio Miſſam applicandi perſonæ, vel intentioni determinatæ, non cenſetur ineſſe. Huc pertinet, quando Confratres aliqui faciunt, Sacerdotem celebrare, vel in Oratorio, vel in templo ſuo, vt ipſi Miſſam audiant, & communicent ibi, vel ob commoditatem vicinæ gentis, & nihil aliud exprimunt, non cenſentur applicationem Miſſæ petere. Sic aſſerit. *Alphonſ. de Leone ſupr. praxim allegans*, teſtatur enim, id ſe vidiſſe ſæpè conſultum, & practicatum à viris timoratis, & doctis. Conſonat *Bartholom. à S. Fauſto de Iubil, lib.1. q.81.*

13 Dico ſecundò. In Capellanijs præſumitur obligatio Miſsam applicandi fundatori, vel eius intentioni, quando conſtat, Capellanum debere celebrare tot diebus, quamuis inſtitutio Capellaniæ non reperiatur. *Ita Poſſeuin. Fraxinell. Nald. quos ſequitur Bonac. ſupr. n.13. Gauant, Homobon, Ghilin. quos ſequitur Dian. p.6. tract.6. reſol.13.* Probatur, quia Capellaniæ regulariter inſtitui ſolent, vt Miſſæ fundatoribus applicentur. Ergo ſic inſtitutæ præſumuntur, quoties inſtrumentum, aut ſcriptura fundationis non habetur. Quippè fortiſſima præſumptio deſumitur à conſuetis, & communiter accidentibus, vt ait *Sanch. lib.4. Dec. c.1. n.13. Marian. Pariſ. lib.1. q.18. nu.1.* Quare tenetur Capellanus, applicare fundatori Miſſas, quas dicere iubetur, niſi clarè conſtet, Fundatorem ſolum Eccleſiæ, vel altari alicuius cultum reſpexiſse.

14 Dico tertiò. In his, qui dant eleemoſynas manuales pro Miſsis dicendis, ſemper præſumitur voluntas exigendi Miſsæ fructum integrum, vt applicetur ſibi, vel intentioni ſuæ. Nam hæc eſt communis intentio dantium ſtipes Miſsarum, niſi contrarium exprimant. *Ita Card. de Lugo ſupr. Bonac. nu.15.* & alij communiter.

15 Ad primum, & ſecundum fundamentum primæ ſententiæ conſtat ex dictis *nu.9.* quid intendat ille textus, & illæ declarationes. Et quidem ſecunda loquitur de Parochis, de quib. dicemus *qu. ſequenti*, quando debeant celebrare pro populo ſuo: nunc aſserimus, quoties tenentur celebrare coram populo. ſed non pro populo, poſse Miſsam applicare cui voluerint, nec in hoc caſu loqui declarationem. Ad tertium reſpondetur, Miſsam Capitualem, ſeu Conuentualem primariò reſpicere diuinum cultum, & Eccleſiæ decorem, non applicationem Miſsæ, niſi conſtet expreſsè, vt vidimus ſupra *n.12.* Ad quartum reſpondetur, ſalarium, aut redditus, aut fructus Beneficiorum non dari regulariter ob applicationem Miſsæ, ſed propter obligationem dicendi, vel cantandi Miſsas in tali loco, tali tempore, quæ quidem obligatio per ſe ſe dignam compenſationem meretur, nec indè tollitur, quin poſtea Sacerdos propter applicationem Miſsæ recipere poſſit non pretium, ſed ſtipendium ad ſuſtentationem, de quo dicemus, *cap. ſequenti,*

Digitized by Google

quenti, videatur Cardinal. de Lug. ſupr. num. 24.

CAP. XI. QVÆST. II.

Vtrum beneficia curata inducant obligationem dicendi Miſſam pro alijs?

16 PRima ſententia quorumdam affirmat. *Ita Sot. de iuſt. lib. 9. q. 3. art. 1. Nunus 3. p. q. 83. artic. 1. dub. 9. concl. 2. Bonac. de Sacr. diſp. 4. q. vltima punct. 7. nu. 5. Probatur* 1. *Quia Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. de Reform.* ſic inquit. *Cum præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quib. animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, &c.* Quibus verbis ſatis indicat, dari diuini iuris obligationem, qua Parochus teneatur pro ſuis ouibus offerre Miſſam; & cum non ſit iure diuino præſcriptum, quibus dieb. Parochus teneatur ſuis ouibus applicare Miſſam, dum conſuetudo, vel conſtitutio Synodalis id non determinat, Doctores iſti variè deſignant. *Sotus* putat, quotidiè, ſi fructus beneficij ſufficiant ad ipſum alendum, ſin minus pro ipſorum quantitate ter, vel quater in hebdomada iudicio, vel Antiſtitis, vel viri prudentis. Nunus aſſerit, ſic vſu ferè communi receptum eſſe. Bonacina cenſet, teneri ſaltem ſemel in hebdomada, quia ſic prudentia dictat. Declaratio Cardinalium ſupra relata *nu. 6.* videtur deſignare dies omnes, quibus Parochus celebrare tenetur, ſi quidem in illis omnibus iubet, ne Parochus manualem eleemoſynam recipiat pro Miſſa. Probatur ſecundò, quia tam decimas, quam omnes alios redditus Beneficij recipit Parochus, non ſolum pro cæteris miniſterijs, ſed etiam pro Miſſis applicandis vtiq; populo ſibi commiſſo.

17 Secunda ſententia communior, & probabilior negat, præcisè ratione Beneficij curati teneri Parochum vnquam applicare Miſſam ſuis ouibus, quamuis teneatur diebus Dominicis, & feſtis dicere, vel prouidere Miſſam, quam audiant. Nam vt vidimus, *nu. 8.* hæc obligatio diſtinguitur ab illa, nec vna colligitur ex alia; quoniam ex diuerſis non fit illatio, *leg. obligationum ſubſtantia, §. 1. ff. de action. & obligation.* Idem colligit ex *leg. Papinian. ff. de minor. Menoch. tomo 3. conſil.* 248. *num.* 37. Quare, licet Parochus ratione ſui muneris teneatur, miniſtrare Sacramenta ſuis ouibus, orare pro ipſis, procurare ſalutem ipſarum ſpiritualem, prouidere quoque Miſſas, quas audiant, ſaltem in feſtis, non inde colligitur obligatio Miſſas eiſdem applicandi, ſicut etiam interdum tenetur Parochus celebrare pro communicandis infirmis; & tamen non tenetur ipſis applicare Miſſam. *Ita Suar. tom. 3. diſp. 86. ſect. 1. Vazq. 3. p. diſp. 232. c. 2. & diſp. 234. c. 4. nu. 27. Filliuc. tract. 5. nu. 174. Hurtad. de Miſſa diſput. 4. diffic. 16. Card. de Lugo diſp. 21. n. 19. Auerſa q. 11. ſect. 17. § ſpecialiter, Diana p. 2. tract. 14. reſol. 26.* quorum aliqui ſubdunt, niſi detur contraria conſuetudo. Verum, etſi detur, putant. *Poſſeuinus de offic. Curati cap. 2. num. 4. Fraginell. de oblig. Sacerd. ſect. 3. prænotation. 2. §. 2. num. 2. & alij,* talem conſuetudinem non obligare ſub mortali, quoties hoc onus non conſtat ex tabulis Eccleſiæ, vel ex Epiſcopi præcepto; cum in præiudicium alicuius obligatio non ſit inducenda ſine claris probationibus. *Coninch. q. 83. num. 199.* negat etiam obligationem iuſtitiæ; ſed addit, ratione ſui muneris teneri Parochos ſaltem ex charitate nonnunquam orare pro ſubditis, quod conuenit fieri per oblationem Miſſæ. Verum, quanta ſit hæc obligatio, vel quoties obliget, ex circumſtantijs iudicio prudentis dijudicandum eſſe.

18 Dico primò, ſi conſuetudo diœceſis, vel conſtitutiones Synodales decernant, quoties Parochus debeat applicare Miſſam ſuis ouibus, id eſſe ſeruandum. *Ita Suar. Vazq. Bonacin. Filliucius, & alij.* Quia Fundamentum

primæ

primæ ſententiæ ſaltem probat, ſuppoſita inſtitutione muneris Parochialis, ita Parochorum eſse proprium, offerre ſacrificia pro ſuis ouibus, vt ad id obligari poſſint conſuetudine recepta, vel lege poſitiua, quæ prudenter, & iuſtè talem obligationem vtique præſcribet. Quod ſi vel ipſamet inſtitutio Beneficij, vel Eccleſiæ fundatio talem obligationem determinet, certiſsimum erit, obligare grauiter ad talem applicationẽ.

19 Dico ſecundò. Si nec inſtitutio Beneficij, nec Eccleſiæ fundatio, nec conſuetudo recepta, nec conſtitutio Synodalis, nec præceptum, aut lex aliqua particularis obligat Parochos ad determinatam applicationem Miſsarum pro ſuis ouibus, Ego non obligarem illos ſub mortali, nec obligatione iuſtitiæ, nec charitatis ad talem applicationem; nam, vt bene perpendunt Authores ſecundæ ſententię, tam grauis obligatio non eſt ponenda ſine patenti fundamento, quod in pręſenti non apparet. Nam Decimæ, vel fructus beneficij ſatis compenſantur alijs oneribus Parochorum. Verba Tridentini vanè capiunt, qui poſt illud ſcripſerunt, nimirum, vt intelligantur de generali fructu, quem celebrans applicat cunctis fidelibus, & præcipuè præcipuis, aut ſibi magis coniunctis, quales ſunt oues reſpectu Paſtoris, vel ſignificent obligationem, quæ Parochus tenetur petentibus ſubditis, & ſtipendium offerentibus applicare Miſsam, ne Paræciani cogantur, quærere Sacerdotes alienos ad Miſsas pro ſe, ſuiſve defunctis offerendas. Declaratio Cardinalium iuxta ſuperius dicta locum habebit, quando vel ex conſuetudine, vel ex lege particulari tenetur Parochus applicare Miſsam ſuis ouibus.

(∴)

CAP. XI. QVÆST. III.

Vtrum Capellanus, qui tenetur Miſſas celebrare, poſſit illas ſupplere per alium?

20 CVm fundans Capellaniam, vel Anniuerſarium, poſſit ad libitum apponere conditiones iuri conformes, vt oſtendit. *Perez de Lara de Capellan. lib.2. c.2. & 8.* Similiterque dans ſtipem, poſsit honeſtas conditiones Miſsis dicendis adhibere; videndum eſt, quam obligationem huiuſmodi conditiones Sacerdotib. imponant, & quomodò ſeruandæ ſint. Et quidem generaliter dici poteſt, peccare Sacerdotem, qui per ſe, vel per alium non celebrat Miſsas, quot, & quales, & quo loco, vel tempore tenetur ex fundatione, vel ex pacto celebrare, niſi aliud conſtet ex interpretatiua voluntate fundatoris, ſeu dantis ſtipem, vel aliud ſuadeat honeſtas, & debita deuotio. Facit enim contra voluntatem paciſcentis, & contra pactum, & onus ſuſceptum. *Ita Lara ſupra Henriq. cum alijs lib.9. c.73. nu.5. & c.24. n.4. Bonac. diſp.4. q. vltim. punct.7. num.7.*

21 In particulari certum eſt, illum, qui vel ob ſtipendium acceptum, vel ob Beneficium, aut Capellaniam tenetur ad onera Miſsarum, abſolutè loquendo, poſſe per alium ſatisfacere, nec ab Epiſcopo poſſe compelli, vt per ſemetipſum ſatisfaciat. Ita docent, & à Congregatione Cardinalium declaratum fuiſſe teſtantur. *Bonac. ſupr. q.7. §.1. n.1. cum alijs, B. Homobonus in examine p.1. tract.4. c.13. q.122. Diana p.2. tract.14. Reſol.18. Auerſa q.11. ſect.18. §. Quarto ille*, qui colligunt inde, capellaniam, quamuis inſtituta ſit ad celebrandas Miſſas, poſſe conferri Clerico tonſurato, qui ſit Beneficij capax, & poſsit per alium dicere Miſſas. Idem eſt, ſi Capellania ſimpliciter inſtituatur cum onere tot Miſsarum; & multo magis ſi fundator apertè præſcribat, vt Capellanus per ſe, vel per alium dicat tot Miſſas,

vt

vt notant. *Tabienn. verb. Beneficium, nu. 83. Sà verb. Benefic. nu. 28. Selua de Beneſ. p. 4. qu. 2. num. 3. Azor tom. 1. lib. 10. c. 24. q. 7. Lara ſupr. c. 5.*

22 Certum eſt ſecundò, quoties fundator expreſsè diſponit, vt ad tale beneficium, aut Capellaniam eligatur Sacerdos, qui perſonaliter, vel per ſemet & non per alium Miſſas dicat, vel id habeatur ex aliquo ſtatuto, vel conſuetudine, teneri Capellanum ex iuſtitia Miſſas per ſe dicere, nec ſatisfacere per alium, niſi detur iuſtum impedimentum videlicet morbus, vel cenſura, vel irregularitas, vel quid ſimile. *Sic Azor tom. 1. lib. 10. c. 24. q. 7. & tom. 2. lib. 3. c. 8. q. 5. Fagund. præcept. 1. lib. 3. c. 9. nu. 5.* & communiter Doctores. Probatur, quia tenetur ex iuſtitia ſeruare pactum implicitum cum conferente ſibi Capellaniam, aut ſtipendium, vnde, niſi detur iuſtum impedimentum, non ſatisfaciet per alium. Iuſtum autem impedimentum excuſat. Nam onus perſonale Miſſarum intelligi debet ſeruatis ſeruandis, conſcientia nimirum, & honeſtate Sacerdotis, veneratione quoque debita ſacrificio, vt habetur, *cap. Significatum de Præbendis.*

23 Addunt *Azor ea q. 7. & Lara ſupr. c. 8. nu. 44.* Si fundator dicat, volo, vt ſacrum fiat in tali templo, vel altari, poſſe Capellanum per alium celebrare, quia talibus verbis cenſetur locus electus, non perſona. Si tamen dicat, volo, vt Capellanus ſacrum faciat in tali loco, debere per ſemetipſum celebrare. Quia, cum verba dirigantur ad perſonam, cenſetur electa perſona, *cap. Quoniam Abbas, de offic. delegat.* Verum, etſi verba dirigantur ad perſonam, dum non exprimunt, vt perſemet celebret perſonaliter, poſſe Capellanum per alium ſupplere. *Docent Fagund. ſupr. nu. 3. citans Tabienn. Armill. Suarium, & alios. Et Nicol. Garcia de Beneſ. p. 7. c. 1. n. 89. referens Rotæ deciſionem expreſſam.* Probatur, quia per poſteriora verba non eligitur certa perſona Sacerdotis, ſicut per priora certus locus, ſed eligitur Sacerdos abſolutè, qui tales Miſſas dicat. Etenim, quamuis verba fundatoris directè tendant ad Capellanum, non autem reſpiciunt actum celebrationis ab ipſo faciendum, ſed ponuntur ad denotandum obligationem impoſitam Capellæ, quæ cum alioquin ex iure non requirat perſonalem reſidentiam, poterit per alium impleri, niſi perſpicuis verbis oppoſitum exprimat; & hoc videtur probabilius.

24 Similiter, quandò fundator præſcripſit, vt Capellanus celebret, vel debeat celebrare tot Miſſas, debere perſemet celebrare. *Sentiunt Barbantia, Lambert. & Ioann. Gutier. apud Garciam ſupr. n. 76.* Nam eo ipſo, quod fundator voluit, vt Capellanus diceret tot Miſſas, voluiſse videtur, vt illas dicat per ſe ipſum. Vnde colligunt, ad huiuſmodi Capellaniam eſſe præſentandum Sacerdotem actu. Quidam apud eundem *Garciam nu. 78.* putant, debere ſaltem eſſe Sacerdotem aptitudine, quatenus habeat ætatem legitimam ad Sacerdotium.

25 Melius tamen. *Homobon. Sà Bonac. Dian. ſupr. Zerol. Felin. Mandoſ. & alij, quos ſequitur Garcia ſupr. num. 86. Lara c. 7. n. 7. & c. 8. n. 42. Fagund. nu. 3. & 5. Gonzalez ad Regul. 8. Cancell. Gl. 5. nu. 84. Barboſ. de poteſt. Epiſc. p. 2. Alleg. 24. num. 29. Riccius in praxi deciſ. 399.* docent, in hoc caſu ſatis voluntatem Fundatoris, vt explicatam illis verbis, impleri, ſi Capellanus celebret per alium. Nam qui per alium facit, per ſe facere cenſetur, quò ad ſubſtantiam obligationis iniunctæ, niſi perſonalis induſtria requiratur expreſsè. Confirmatur declarationibus Cardinalium, & deciſionib. Rotæ, quas refert *Garcia ſupr. nu. 88.* & ſeqq.

26 Hinc fit primò, poſſe conferri talem Capellaniam Clerico quatuordecim annorum, qui non eſt Sacerdos actu, nec aptitudine proxima. Fit ſecundò, talem Capellaniam non requirere perſonalem reſidentiam, cum ſit beneficium ſimplex, quod ex generali

con-

conſuetudine non requirit illam, ac ſubindè compatibilis eſt cum quolibet alio beneficio, cui talis Capellanus rectè poterit inſeruire, dicens Miſſas Capellaniæ per alium. Fit tertiò, tunc Beneficiatum, aut Capellanum poſſe cogi ad Presbyteratum, quando fundator expreſſit, quod actu debeat eſſe Sacerdos, & per ſe ipſum deſeruire. *Sic tradunt Diana ſupr. & Piaceſius in praxi p.2.c.3.art.5.n.4.*

27 Addit *Garzia ſupr.n.57. & ſequentibus*, quoties in fundatione dicitur, quod tale beneficium non conferatur, niſi Presbytero, vel quod conferatur Presbytero, vel quod præſentetur Sacerdos, aut Clericus, qui Miſſam celebrat, vel ponuntur ſimilia verba reſpicientia tempus, aut actum præſentationis, debere præſentari Sacerdotem actu, quia qualitas adiuncta verbo, intelligitur ſecundum tempus illius, vt multis oſtendit, *num.61. & ſequentibus*, vbi refert aliquos opinantes, ſufficere Sacerdotem aptitudine proxima, niſi Sacerdotium requiratur per verba negatiua. Si verò fundator dicat, quod Capellanus teneatur celebrare diuina officia diu, noctuque, reſpondit Congregatio. *Concilij ſuper ſeſſ.25. c.5.* ex his verbis non inferri, quòd Capellanus debeat eſſe Presbyter. Imò, quamuis fundator requirat, vt Capellanus per ſe ipſum celebret Miſſas; reſpondit Congregatio, poſſe nihilominus conferri ſimplici Clerico Capellaniam, dum intra annum promoueri poſſit ad Sacerdotium, niſi verba fundationis alioquin apertè requirant, obtinentem eſſe Presbyterum. *Ita refert Garzia n.99. videatur etiam Lara eo lib.2. c.5. nu.16.*

28 Certum eſt tertiò, ſi fundator diſponat, vt Capellanus debeat perſonaliter reſidere, requiri reſidentiam perſonalem ex proprietate verbi *reſidere*, nec poſſe ſuppleri per alium, vt notant. *Gonzalez ſupr. nu.100. & ſequentibus. Garzia num.98. & ſequentibus, Nauarrus conſ.6.num.2. de cleric. non reſid.* qui ſubdit, *nu.3.* verbum *interſit, cantet*, vel *ſeruiat*, in fundatione Capellaniæ poſitum, tantum importare, quantum verbum *reſideat*, ac ſubindè poſtulare reſidentiam perſonalem. *Annuit Garzia ſupra nu.89. quò ad verbum interſit*, vel *aſſiſtat*, ſecus quò ad verbum *cantet*, vel ſeruiat, niſi reſidentia perſonalis aliundè colligatur, vt conſtat ex declarationibus Cardinalium, quas refert *num.87. & 93. verum addit cum Lara ſupr.c.7.num.6.* Capellanias petere reſidentiam perſonalem, quando præter Miſſarum celebrationem habent onus iuuandi Parochum in cantando, & ſimilibus, nam, vbi requiritur aſſiſtentia chori, cenſetur iniunctum ſeruitium perſonale, non ſolum chori, ſed etiam Miſſarum. Conſonat *Zerola in praxi Epiſcoporum p.1. verb. Beneficium ad primum, verſic. tertio Capellaniæ* citans textum *in cap. Significatum, de Præb.* & declarationem Cardinalium expreſſam, & alios Doctores.

29 Iam ſit dubium primum. An Capellanus impeditus legitimè teneatur Miſſas ſupplere per alium? Et ſuppono primò, ſi Fundator expreſsè, vel tacitè ſignificat, ſe velle, ne deſit vnquam Sacrum in tali loco, vel capellæ diebus aſſignatis, ſtandum eſſe tali voluntati, ſubindeque Miſsas eſſe ſupplendas per alium. *Ita Cardinal. de Lugo diſp.21. nu.48. Auerſa q.11. ſect.18. §. Secundò Sacerdos.* Si verò *Fundator* nihil circa caſum iſtum ſignificarit, ſuppono ſecundò, ſpectandam eſſe cuiuslibet Eccleſiæ conſtitutionem, vel conſuetudinem: Nam explicare modum ſatisfaciendi Fundatorum voluntati pertinet ad Eccleſiæ Prælatum, vt notant. *Abbas in c.ſignificatum de Præbend.& Layman lib.5.c.3.nu.6.*

30 Suppono tertiò, ſi morbus, vel aliud impedimentum longo tempore duret, conuenire ferè Doctores. Miſſas eſſe ſupplendas per alium, ne diu Fundator, & Eccleſia ſpirituali fructu priuetur, limitat *Layman ſupra cum alijs*, niſi redditus ita tenues ſint, vt alendo Capellano

lano languenti vix ſufficiant, tunc enim ipſi tribui debent. Siquidem æquus dominus ægrotanti famulo debet alimenta præſtare. Si verò duret breui tempore, conueniunt item, non debere ſuppleri. Quia non eſt præſumendum, velle Fundatorem, vel Eccleſiam tam ſtrictè Capellanum obligare, nec forſan eſſet rationabile tantum emungere. Nam etiã herus, tametſi iure poſſit detrahere de mercede famuli propter eius morbum, vt colligitur *ex leg. ſi vno, §. Item, ff. locati, & docent Angelus, Syluestr. Armill. verb. familia. Couarr. 3. variar. cap.* 13. *num.* 8. tamen, ſi pius ſit, non facilè detrahere ſolet, quando morbus breui tempore durat.

31 Diſſentiunt verò Doctores in aſſignanda duratione, quæ breuis reputetur ad hoc propoſitum. *Molfeſius, Riccius, Homobonus, Barboſ. Fraxinellus, Graffis,* quos refert *Diana par. 2. tract.* 14. *reſol.* 27. deſignant octo, vel decem dies. *Bonac. diſp. 4. qu. vlt. punct. 8. n. 17. & Diana ſupra deſignant quindecim dies. Layman ſupra. Hurtado de Miſſa diſp. 4. difficult.* 1. *Diana par. 4. Reſol.* 238. id ſpatium extendunt ad vnum menſem. *Nauar. Vega, Manuel, Auila, quos ſequitur Cardin. de Lugo nu. 49. Peyrinus, & Naldus, quos ſequitur Auerſa ſupra.* Idem *Diana par. 5. tr. 13. reſol.* 51. extendũt ad duos menſes. Nam in obligatione perpetua reputant, hanc intermiſſionem eſſe breuem.

32 Ego quidem vlterius diſtinguo. Si Capellanus ex fundatione, vel ſtatuto, vel conſuetudine nõ tenetur, dicere Miſſas per ſe ipſum, ſed poteſt eas dicere per ſe, vel per alium, cum ægrotat, vel alias impeditur, tenetur, ſupplere per alium, cum poſſit hoc modo ſatisfacere Capellaniæ. Sic docet *Azor. tom. 1. li. 10. ca. 24. qu. 7.* & in hoc ſenſu verè dicunt *Syluestr. Miſſa 1. q. 7. T abſen. n. 45. Henriqu. lib. 9. c. 24. n. 4.* Capellanum teneri, dum impeditur, ſupplere Miſſas per alium. Si verò Capellanus tenetur, dicere Miſſas per ſe ipſum, at non quotidie, ſed duas, vel tres in hebdomada, poterit impeditus Miſſam in aliud tempus differre; non enim facit contra rationabilem voluntatem teſtatoris. Ita *Bonac. ſup. punct. 7 §. 1. n. 3.* qui ſubdit. Si verò fundator exigat, vt citiſſimè ſacrificia perſoluantur, melius eſſe ſupplere per alium in eadem hebdomada, quia, ſic obſeruatur teſtatoris voluntas, quæ, tamquam lex, eſt adimplẽda, quantum fieri poſſit. Quod Ego intelligo iuxta ſuperius dicta *n. 29.* quando Fundator ſignificauit, ſe velle, ne deeſſet ſacrum in tali Capella, vel templo ſingulis hebdomadis. Alioqui non præſumetur exigere tam citiſſimam celebrationem, vt non patiatur ex iuſta cauſa moderatam dilationem.

33 Si Capellanus tenetur, quotidie celebrare per ſe ipſum, & impediatur legitimè, nec per ſe, nec per alium tenetur celebrare. Sic docet *Azor ſupra*, quia iuſtam habet excuſationem oneris ſui nec obligatur ad ſubſtinendum alium, dum talis obligatio non exprimitur in fundatione. Quod maximè verum habet, quando *iuxta ſuperius dicta nu. 30.* non habet Capellanus, vnde viuat, niſi de redditibus Capellaniæ, qui vix ſufficiunt ipſius alimentis. Si tamen habeat, vnde viuat, & ſimul poſſit ſupplere Miſſas per alium, ſaltem per duos menſes ſupplere non tenetur *iuxta dicta nu. 31.* Nam id reputãt plures Doctores breue tempus, quo propter impedimentum ceſſare præſumitur obligatio celebrandi per ſe, vel per alium. Vltra duos menſes Ego non conſulerem omiſſionem dicendi Miſſas per alium, quia, licet non videam rationem conuenientem, communis Doctorum præſumit, noluiſſe Fundatorem concedere longiores inducias, ſi non expreſſit.

34 *Nauarra de Reſtitut. lib. 2. capit. 2. num.* 210. concedit etiam duos menſes ceſſationis celebrandi per ſe, vel per alium Capellano languenti, qui tenetur, dicere tres Miſsas in hebdomada; Si tamen negotijs etiam iuſtis, vel alijs cauſis honeſtis impediatur, putat, nec vnius Hebdomadæ Miſſas omittere poſse, quin teneatur, vel per alium ſupplere, vel dicere poſtea per ſe ipſum. Ego

certè non videò, cur potius morbus, quam aliud impedimentum iuſtum excuſet omninò Capellanum iſtum à Miſſis duorum menſium. Non enim magis prudenter præſumetur Fundator conſentire talem omiſſionem, quando Capellanus ægrotat, quam, dum detinetur in vinculis apud infideles propter Fidem, vel alio ſimili tenetur impedimento. Qua propter ex rigore iuris ſtandum eſt ſupra *dictis num.*32. At ex æquitate tale nonnunquam erit impedimentum, vt piè præſumatur omninò deobligari talem Capellanum à celebratione Miſſarum, non ſolum duorum menſium, ſed etiam plurium.

35 Sit dubium ſecundum. An Capellanus obligatus dicere Miſſas per ſe ipſum, ſi ſatisfecit per alium, peccauerit, & teneatur ad reſtitutionem? Peccare, fatentur omnes, & grauiter, quia non ſeruat pactum in re graui. *Sic Azor ſupra Bonacin. diſput.*4.*q.vltim.punct.*7. §.1.*nu.*2. qui ſubdit, *Si Fundator* adiunxit pœnam priuationis contra Capellanum non celebrantem per ſe ipſum, poſſe per iudicem priuari titulo, vel declarari, contraxiſſe pœnam priuationis iuxta communem Doctorum in materia de legibus. Quoad reſtitutionem. *Fagund. Præcept.*1. *libr.*3. *cap.*9. *num.*5. dixit, peccare contra iuſtitiam, & ad reſtitutionem teneri, quia pactum iuſtum non ſeruat, & mortuos defraudat ſuffragijs debitis. Certè, ſi nec per ſe, nec per alium Miſſas dixit, valet iſta ratio. Cæterum, ſi per alium ſatisfecit, non tenetur ad reſtitutionem, quia tantum exhibuit per alium, quantum exhibuiſſet celebrando per ſe ipſum. Et per conſequens non violauit iuſtitiam cum damno alterius, quod ad obligationem reſtitutionis requiritur. *Ita docet Bonacin.* ſupra dicens, ita cenſuiſſe Congregationem Pœnitentiariæ Mediolanenſis.

36 Sit dubium tertium. Vtrum Miſſæ, quas Petrus tenetur celebrare per ſe, vel per alium, poſſint à Ioanne celebrari, & applicari tali obligationi, Petro neſciente. Affirmant *Nauarra, Corduba, Manuel. Angles*, quos ſequitur *Bonacin. ſupr. n.*4. Nam verè Ioannes ſatiſfacit oneri Petri, dum applicat Miſſas eius obligationi. Quare Petrus monitus non tenetur, iterum dicere Miſſas illas. Quod ſi Ioannes non intendit, celebrare gratis, poſſe recipere ſtipendium à Petro, docent Authores relati. Quia dignus eſt operarius mercede ſua. Quod Ego concedo, ſi Petrus acceptet illam applicationem cum onere ſoluendi ſtipendium; at, ſi velit ipſe Miſſas illas dicere, ac excuſare ſolutionem ſtipendij, non videtur obligandus ad acceptandam illam applicationem, & ad ſtipendij ſolutionem.

CAP. XI. QVÆST. IV.

Quales Miſſas teneatur dicere Capellanus?

37 SVpponimus, Capellanum debere dicere tot Miſſas, quot in fundatione iuſtè poſtulantur. Nam pactum incluſum in acceptatione Capellaniæ ad hoc obligat ex iuſtitia; ſicut ſtipendium iuſtum pro certo numero Miſſarum oblatum, & acceptatum obligat ad illum numerum. *Ita Bonacin. cum multis diſput.*4. *quæſt. vltim. punct.*7.§.2. *num.*1. Quo ad qualitatem Miſſæ, quomodò debeamus ſeruare rubricas Miſſalis, diximus ſupra *cap.*9.*q.*4. *num.*33.*&* 34.

38 Dubium tamen eſt, quando Sacerdos, vel ex promiſſione, vel ex voluntate dantis ſtipem, vel ex fundatione Capellaniæ tenetur, celebrare certas Miſſas, ſcilicet de Beata Virgine, vel de Defunctis, an poſſit aliam dicere. *Negant Angelus verbo Miſſa num.*52. *Armill. ibi num.*36. *Barthol. ab Angelo de Miſſa* §.749. Nam infideliter aget non ſtans promiſſis, & pactis. At communiter Doctores excipiunt, niſi ſubſit iuſta cauſa celebrandi Miſſam diuerſam. Licet enim voluntas teſtatoris, ſeu fundatoris, ſeu dantis ſtipem ſine

iuſta

iuſta cauſa mutari non poſſit; tamen, dum ſubeſt iuſta cauſa, nullumque ſequitur graue detrimentum, aut ſubſtantiale, mutari poteſt quoad circumſtantias accidentales. Et quamuis Miſſa defunctorum ſecundum preces inſtitutas ab Eccleſia plus proſit defunctis, quam alia; cœterum, vt ſacrificium eſt, æqualiter prodeſt, & exceſſus Miſſæ petitæ compenſari poteſt, vel deuotione Sacerdotis, vel interceſſione Sancti, cuius Miſsa celebratur. *Ita Syluester, Sotus, Victoria, Nauarrus, quos ſequitur Suarez 3. part. tomo 3. diſputat.83. ſection.3. Sanct. Antoninus, Armilla, Tabienna, Henriquez, Vgolinus, Miranda, quos ſequitur Bonacin. ſupr.* §.3.*num.*4. *Fagundez, Syluius, Azor, Sà, Villalobos, & alij, quos ſequitur Diana part.*2. *tractat.*14.*reſol.*31. *Auerſa qu.*11. *ſect.*18. §. *Primò Sacerdos*.

39 Iuſta vero cauſa in primis erit, ſi duplex occurrat, vel dominica; tunc enim iuxta Rubricas Miſsalis non poteſt dici Miſſa votiua, niſi pro re graui. Quare *ſupra cap.*9. *nu.*34. diximus eſſe culpam ſaltem venialem in talibus diebus dicere Miſsam votiuam priuatam. Ideò quoque, ſi Fundator præſcribat, vt in Dominicis, vel feſtis duplicibus aliæ Miſsæ dicantur, non valet talis diſpoſitio, quoniam, vt docet, *Ancharannus, & Imola in cap. ſignificatum de Prabend. Abbas ibi numer.*3. *Decius num.*5. inſtitutio contra regulas Miſsalis non valet. Miſsale verò iubet, vt in Dominicis, & duplicibus dicantur Miſsæ propriæ diei, non votiuæ. Sic notat *Auerſa ſupra, Sà, verbo Miſſa num.*48. & multi dicunt, melius eſſe, ſeruare Miſsalis Rubricas, quam ob priuatam deuotionem inuertere præſcriptum ordinem Miſsarum.

40 Iuſtam etiam cauſam putant eſſe feſtum ſemiduplex, *Pater Azor, Bonacin. Fagundez apud Auerſam ſupra, Sà ſupra. Diana generaliter aſſignat ſolemnitatem Sancti. Bonacina* ſubdit, de quo celebretur officium ſimplex, aut duplex. Rationem reddunt, nam interceſſio Sancti, de quo dicitur Miſsa propria talis diei, recompenſat particularem deuotionem petentis aliam Miſsam, & orationes, cuius Miſſæ compenſantur orationibus alterius. Vnde nulla fit iniuria petenti; & aliunde conformatur Sacerdos cum ſpiritu matris Eccleſiæ colentis illo die talem Sanctum. Demum ſine limitatione dierum generaliter aſſerunt, ſatisfacere Sacerdotem cuilibet Miſſæ poſtulatæ, ſi dicat Miſsam diei iuxta diſpoſitionem Miſsalis. *Suarez ſupra Villalobos, & Ioannes de la Cruz, quos ſequitur Cardinal. de Lugo de Euchariſt. diſp.*21.*n.*35. *Petrus de Ledeſma, & Bordonus, quos ſequitur Auerſa ſupra.* Probant, quia Sacrificium ſemper idem eſt, & habet eundem effectum, preces verò compenſantur per alias, & per maiorem deuotionem Sacerdotis in dicenda Miſsa talis diei iuxta rubricam de Miſsis votiuis præſcribentem, vt, quoad fieri poſſit, Miſſa cum officio conueniat.

41 Vt in tanta varietate Doctorum dicam meum ſenſum, ſuppono primò, Miſſale concedere, vt Miſsæ votiuæ dici poſsint priuatim pro Sacerdotis arbitrio, quoties non eſt Dominica, vel duplex, addit tamen. *Id verò paſſim non fiat, niſi rationabili de cauſa. Et quoad fieri poteſt, Miſſa cum officio conueniat.* Vbi planè concedit, aliquando dici tales Miſsas pro ſolo Sacerdotis arbitrio; vt autem paſsim dicantur, requirit rationabilem cauſam, quæ quidem abſque dubio ſubeſt, quando Sacerdos promiſit cum iuramento, ſe dicturum Miſsam petitam die profeſto non duplici. Cum enim iuramentum illud ſit derelicta, palam obligat. Ita notat Auerſa ſupra, quin etiam ſimplex promiſsio ſufficit, cum ſaltem obliget ex fidelitate. Quare Sacerdos, qui promiſit talem Miſſam die non prohibito, rationabilem cauſam habet dicendi Miſsam votiuam etiam

paſſim, ne ſcilicet violet fidem ſuæ promiſsionis. *Ita Fagund. Precept.1.lib.3. cap.9.num.6.& cap.10. num.12. Nauarrus in Man. cap.25. nu.134. & in conſ. lib.3.tit.41. de celebrat. Miſſar. conſ.6. citans textum in cap.1. & cap.Qualiter de pactis*. Quod magis vrget, ſi Sacerdos promiſit celebrare in altari priuilegiato habente indulgentiam pro Miſſis tantum de *Requiem*. Nam ex hoc etiam capite planè tenetur, dicere talem Miſſam, vt cenſet Auerſa ſupra.

42 Suppono ſecundò, ſi timeatur ſcandalum, aut perturbatio petentis talem Miſsam, & audientis aliam, debere dici Miſsam petitam. Sic expreſsè notat Auerſa. Significant *Diana Suarez, & alij*, qui ſecludunt ſcandalum, vt poſſit dici Miſſa diei loco votiuæ poſtulatæ. Secluſo tamen ſcandalo, ſecluſa promiſsione, vel ſimili obligatione particulari: reſtat difficultas, an ob ſolam voluntatem Fundatoris, vel petentis Miſsas votiuas, poſsint, aut etiam debeant dici paſsim. Multi negant debere, vt vidimus, *nu.40.*& cenſent, regulariter eſſe magis expediens quolibet die dicere Miſsam officio conformem. *Excipit Nauarr.lib.2. cap.2. num.248.* Si quis augeat notabiliter ſtipem, vt dicatur Miſsa votiua cum certis orationibus, tunc enim ratione pacti docet, teneri Sacerdotem illam dicere.

43 Ego certè non videò, quomodò poſsit in hoc caſu regulariter excludi promiſsio, ſeu pactum ſaltem implicitum. Nam eò ipſo, quod Sacerdos accipit ſtipem petentis talem Miſſam, aut recipit Capellaniam præſcribentem tot Miſsas de *Requiem*. Vel de Beata Virgine, vel ſimiles, implicitè ſaltem ſuſcipit obligationem, & præſtat fidem implendi, quod petitur, aut iniungitur. Vnde iam habet rationabilem cauſam dicendi tales Miſsas votiuas etiam paſſim extra Dominicam, & feſtum duplex, & conſequenter poteſt iuxta Rubricam, & debet iuxta pactum illas dicere. Sic ferè cenſent *Fagundez, & Nauarrus ſupra Henriquez lib.9. cap.25. nu.6. cum alijs. Zerola in praxi Epiſcopor. part.1.verbo Miſſa §. ad tertium, & quot quot aſſerunt, peccare Sacerdotem, ſi non dicat Miſſam, qualis petitur.*

44 Fundamentum oppoſitum non conuincit, nam, & ſi ſacrificium ſit æquale, preces, & ritus Miſſæ de *Requiem* magis proſunt defunctis, vt aiunt Doctores nuper relati cum alijs, aliæ quoque Miſsæ votiuæ ob ſpecialem deuotionem petentis erga talem Sanctum, vel officium poterunt magis prodeſſe petentis intentioni. Rubrica Miſſalis ſatis ſeruatur, vt vidimus, & illa conuenientia conformandi communiter Miſſam cum officio, limitatur expreſsè, quoad fieri poſsit, & in noſtro caſu vidimus, licitè fieri non poſſe; ſufficiet tamen, vt quoties in Capellanijs poſtulantur plures, & frequentes Miſſæ votiuæ, prudenter Epiſcopus diſpenſet, & pro maiori ſaltem parte commutet illas in Miſſas officio conformes. Hoc enim Epiſcopum poſſe, docent *Fagund. & Zerola ſupra.*

45 Hinc fit primò. Sacerdotem, quando licitè dicit Miſſam diei pro votiua poſtulata, videlicèt in duplicib. vel Dominicis, non debere dicere collectam talis Miſſæ, vel pro defunctis, nam Eccleſiæ præceptum illis dieb. præſtat, vt orationes Miſsæ diei æquiualeant præcibus poſtulatis. *Ita Bonacin. ſupra n.5. cum alijs.* Fit ſecundò. Sacerdotem, qui ſuſcepit dicendas triginta Miſſas, quas vocant D. Gregorij, non teneri dicere omnes de *Requiem*, nam in Dominicis, vel duplicib. occurrentibus, id non licet. Nec omnes continuè, quia forſan occurrent dies, in quibus licitè, vel honeſtè celebrare nequeat. *Ita Bona.n.6.& 7.*

46 Fit tertiò. Sacerdotem non dicentē Miſſas petitas, quando deberet eas dicere, peccare quidem mortalit. vel veniał. pro grauitate, vel leuitate materiæ. Nimirū, ſi ſtipēdiū Miſſæ notabiliter augeretur propter onus dicēdi talē Miſsā, cū talib. collectis, tūc Sacerdos nō implens

pactum

Digitized by Google

pactum peccatet mortaliter, vt docet *Nauarra ſupra, & Diana part.3. tract.6. Reſol.61*. Idem eſſet, ſi ſequeretur damnum, aut ſcandalum graue petentis Miſſam ex eius mutatione; ſi tamen interueniat ſimplex promiſſio, communiter erit veniale peccatum, vt aduertit *Auerſa*; ſi iuramentum addatur, perpendi debet, quanta ſit obligatio iuramenti promiſſorij circa talem materiam?

CAP. XI. QVÆST. V.

An Capellanus teneatur dicere Miſſas in loco per Fundatorem deſignato?

47 COmmuniter affirmant Doctores, & dicunt, peccare mortaliter, qui ſine iuſta cauſa celebrat alibi. Sic *Sotus, Tabienna, Zeuallos*, quos ſequitur *Fagund. Precept.1. lib.3. cap.23. numer.5. Peſſeuinus cap.2. num.25. Bonacin. de Sacram. diſput.4. qu. vlt. punct.7 §.4. num.2. Auerſa qu.11. ſectio.18. §. Octauò quando, & alij plures*. Probatur. Quia Sacerdos non celebrans in loco per Fundatorem deſignato, non implet eius voluntatem iuſtam in re graui, nec obligationem à ſe ſuſceptam, quando Capellaniam acceptauit, ſic inſtitutam.

48 Notant *Auerſa ſupra. Bonac. n.3. & 4. cum aliis*, non ſufficere conſenſum hæredum, vt Capellanus mutet locum à Fundatore deſignatum, nam hæredes ipſi tenentur adimplere voluntatem teſtatoris. Poterit tamen Epiſcopus, ſeu Prelatus habens facultatem commutandi legata pia, nonnumquam ex cauſa iuſta concedere, vt Miſſæ celebrentur in alio templo, vel Altari (cauſam iuſtam in præſenti reputo, quæ licet per ſe non excuſet à dicendis Miſſis in tali loco, ſufficit tamen, vt diſpenſetur in tali circumſtantia,) ſicut in caſu particulari poteſt ex iuſta cauſa commutare legatum piũ in alios vſus æqualiter pios, ſaltẽ quando tertio non eſt ius acquiſitum, vt docent *Henriqu. lib.7. cap.15. nu.2. & lib.9. P. Lugo de Sacramentis. ca.22. num.6. Graffis part.1. lib.2. cap.53. nu.11. Riccius verbo Praxis Capellaniarum deciſ.405. cum alijs*.

49 Iam ſit dubium primum; Quæ ſit iuſta cauſa mutandi locum? Poteſt eſſe, vel impedimentum loci, vel Capellani, vel vtriuſque. Et quidem, quando Capellanus obligatus ad dicendas Miſſas per ſemetipſum non poteſt adire locum deſignatum, vel quia profectus eſt ad aliũ ex vrgenti cauſa, vel taliter infirmatur, vt poſſit in loco ſibi commodiori celebrare, non autem in deſignato; fatentur Doctores citati, ſatisfacere celebrãtem alibi; nam hæc videtur rationabilis voluntas teſtatoris. Addo, ſi ſit impedimẽtum diuturnum, vel non omnino legitimum, tutius fore petere diſpenſationem ab Epiſcopo iuxta dicta numero præcedenti.

50 Si ſit impedimentum totale loci, quia vel Altare, vel templum omnino corruit, vel indecens redditum eſt, vel eſt violatum, vel interdictum cum ceſſatione diuinorum; ceſſat obligatio dicendi Miſſam ibi. An verò teneatur Capellanus alibi dicere? *Cardinal de Lugo numero 42. & Auerſa §. Si tandem diſtinguunt*. Si Fundator attendit principaliter cultum, & ſplendorem talis loci, vel propter cultum alicuius Sancti, vel ob populi commodum occurrentis ad audiẽdum Sacrum, vel ob memoriam ſuæ familiæ, cuius eſt talis Capella, vel Eccleſia, putant, omnino ceſſare Miſſarum obligationem, quia ceſſat principalis intentio Fundatoris, ſicut, qui vouit ieiunium in Vigilia talis Sancti, ſi ieiunare nequeat eo die, non tenetur alio.

Si verò Fundator principaliter attendit fructum ſacrificij, vel cultum Dei; non omninò ceſſat obligatio, ſed celebrari debet in alio templo, vel Altari eiuſdem templi, ſi ſolum Altare deſignatum fuerit demolitum, aut impeditum; Et in dubio præſumitur hæc poſterior intentio, vtpotè magis proficua Fundatori. Sic ex capit. *Noſquidem de Teſtament.* Si Monaſte-

Vu 3 rium

riam conſtrui non poſſit in loco deſignato per teſtatorem, alibi debet ædificari, quia teſtator præſumitur voluiſſe, quod vtilius ſibi foret, & mihi placet iſta diſtinctio, cuius vltimam partem tenent etiam. *Fagund. ſupr. Bonac. n.3. Sà verbo Miſſa num.47. Naldus ibi num.3. Azor tom.1. lib.10. c.24. q.8. & alij.*

51 Interdum impedimentum, etſi non tollat omninò celebrationem, reddit illam difficiliorem in tali loco, ita vt excuſet loci mutationem, ſi nimirum inueniatur locus occupatus ab alio, & opus ſit nimis expectare, vel propter Miſſam ſolemnem, aut concionem, vel quid ſimile, dum Capellanus alijs negotijs vrgetur, licitè poterit alibi celebrare; Verum expedit, vt, quando præuidet impedimentum eiuſmodi futurum, præueniat cautè, ne frequenter id contingat. *Sic Auerſa ſupr. §. Octauo quando. Cardin. de Lugo nu.38. & 40.*

52 Addit Auerſa, iuſtam cauſam mutandi locum eſſe, ſi Sacerdos vice altaris non priuilegiati celebrat in altari priuilegiato, quando poſtulatur Miſſa pro defunctis. Sed id benè limitat. *Card. de Lugo nu.37.* niſi Fundator altare non priuilegiatum deſignaſſet ob eius ſpecialem cultum, & ſplendorem iuxta ſuperius, *dict. num.50.* Similiter, ſi Fundator deſignauit illud altare, quia priuilegiatum erat, ſatisfacere Capellanum, ſi celebret in alio altari eiuſdem Eccleſiæ pariter priuilegiato, docet, *Cardin. de Lugo nu.39.* Sed id accipiendum eſt cum eadem limitatione nuper expoſita, cum militet eadem ratio limitandi.

53 Quod ſi Capellanus in iſto caſu celebret in altari non priuilegiato, deferens ſecum calculum, vel imaginem benedictam cum indulgentia pari liberandi ſingulis Miſſis ſingulas animas, *Megala tom.2. Reſol.187. nu.20* dicit, ſatisfacere per æquipollens; quia nihil refert, quid ex æquipollentibus fiat, *leg. in §. fin. ff. mandati*. Nec minus certa, vel ſecura videtur indulgentia calculi, quam altaris. *At Farinell. Homobon. Marchin. Ruteus, quos ſequutur Diana p.4. tractat.4. reſolut.40. & part.6. tractat.6. reſolut.12.* iuxta diſtinctionem ſuprapoſitam, dicunt. Si Fundator intendit cultum ſpecialem illius altaris, non ſatisfacere, quia verè fruſtratur intentio Fundatoris; Si verò ſolum intendit Miſſæ fructum, & indulgentiæ, ſatisfacere per æquiualens. Abſoluté dicunt, non ſatisfacere. *Cardinal. de Lugo num.39. Bonacin. diſput.4. q.vltim. punct.7. §.4. & Auerſa §. ſpecialiter.* Quia regulariter altaris indulgentia ſolet eſſe magis authentica, & ſubindè magis ſecura, quam indulgentia calculi, vel imaginis. Quare, dum Fundator elegit ſecuriorem ſibi fructum, non ſatisfacit Capellanus applicans minus ſecurum. Ideò debet in praxi hæc ſententia præferri.

54 Notant *Nauarr. & Zerola, quos ſequitur Fagund. Præcept.1. lib.3. cap.9. num.7.* ſufficere quamlibet Miſſam in altari priuilegiato dictam, vt anima liberetur à Purgatorio. Verum *Diana part.4. tractat.4. Reſolut. 233.* refert declarationem Congregationis Rituum ſic aſſerentem. Miſſa celebrata in altari priuilegiato pro defunctis non ſuffragatur, nec indulto ſatisfit, niſi ſit de Requiem, licet in indulto non exprimatur. Auerſa ſupra dicit, hanc declarationem intelligendam eſſe, quando priuilegium altaris eſt tantum pro Miſſis de *Requiem*, at, ſi ſit pro Miſſis omnibus, pariter ſatisfieri per omnes. Ego moneo primò, videndum eſse tenorem priuilegij, ſi fieri poſſit. Secundò, declarationes illas, niſi conſtent authenticè, non facere plenam fidem, vt ipſimet Cardinales decreuerunt. Quare, dum priuilegium expreſsè non limitatur ad Miſſas de *Requiem*, dumtaxat, bona fide poteſt ad omnes extendi.

55 Sit dubium ſecundum. An mutare locum deſignatum ſemper ſit mortale peccatum? Quamuis affirment abſolu-

Digitized by Google

ſolutè Doctores ſupra relati, *num.41.* debet excipi paruitas materiæ, cuius eſt capax hæc obligatio, ſicut alia communiter. *Ideò Cardinal. de Lugo num.36. Auerſa* §. *Octauo quando*, dicunt,fore veniale, ſi raro mutetur locus. *Diana part. ſecunda tractat.*14. *Reſolut.*29. veniale reputat, ſi Capellanus bis, aut ter in anno non celebret in altari, vel ſacello deſignato. Quod ſi principaliter attendit Miſsæ fructum, & non cultum ſpecialem loci, facilius excuſabitur à mortali mutatio loci, vel altaris intra idem templum; at ſi mutetur etiam templum, iam fiet in præiudicium deſignati, cui ius adquiſitum erat. Item poteſt eſſe cauſa mutandi altare, vel Eccleſiam, quæ grauem culpam excu[ſ]et, non verò leuem, ſcilicet ob vitandam moleſtiam, aut incommodum aliquod, dum tamen id adhuc non fiat nimis frequenter.

56 Sit dubium tertium. An qui mutauit locum deſignatum ſine iuſta cauſa, non ſolum peccet, ſed etiam teneatur ad reſtitutionem? *Affirmant Azor, Nauarrus, Henriquez, Manuel. Zerola, Sotus, & alij, quos ſequitur Fagund. Præcept.1. libr.3. cap.9. numer.2.* Quia non ſeruauit pactum, nec debitum perſoluit, debebat enim deſignato templo, vel altari cultum celebrationis, & ibi facere ſacrum, vbi fideles exercitarentur ad preces fundendas pro Fundatore, vel eius defunctis.

57 Negant verò probabilius. *Bordonus Reſolut.* 25. *quæſt.*17. *Poſſeuin. capit.*2. *num.*25. *Fraxinellus ſection.*4. *concluſ.*4. *paragraph.*9. *num.*3. *Diana part.*2. *tit.*14. *Reſolut.*29. *Auerſa ſupr. Bonacin. num.*5. Probatur, quia talis Capellanus non priuat Fundatorem Miſsæ fructu, dum alibi celebrat. Ergo non tenetur ad reſtitutionem; nec ad denuò celebrandum in loco deſignato; quia ſimpliciter adimpleuit obligationem celebrandi, variata ſolum circumſtantia loci, ſi tamen hæc variatio damnum aliquod intuliſſet, nempè, quia defunctum fraudauit ſuffragijs, quæ in loco deſignato retuliſſet ex concurſu Fidelium, debet hoc Capellanus alijs precibus, vel ſubſidijs compenſare. Si verò commutauit altare priuilegiatum deſignatum cum alio non priuilegiato iuxta ſuperius *dicta nu.*53. verè non ſatisfecit,& ita tenetur iterum in altari deſignato celebrare.

58 Confirmatur à paritate. Nam debitor, qui non ſoluit creditori pecuniam in loco deſignato, ſed alibi, non tenetur ad reſtitutionem, niſi quatenus intereſt creditoris, ſibi non fuiſſe ſatisfactum in tali loco. Ergo ſimiliter Capellanus, qui non celebrauit in loco ſibi deſignato, ſed alibi non tenetur ad reſtitutionem, niſi quatenus intereſt Fundatoris, Miſsas ibi non fuiſse celebratas. Item Capellanus, qui tenetur quotannis quinquaginta Miſſas celebrare, ſi prætermittat illas hoc anno, celebretque ſequenti centum Miſsas, non tenetur ad reſtitutionem fructuum, cum ſoluat debitum ad æqualitatem, quamuis peccauerit in dilatione, ſeu circumſtantia temporis, vt docet, *Suarez de Relig. tomo* 2. *tractat* 4. *libr.*4. *cap.*29. *num.*11. *& Bonac. ſupra.* Pariter igitur in noſtro caſu.

CAP. XI. QVÆST. VI.

An Capellanus debeat celebrare tempore per Fundatorem præſcripto?

59 DE Miſſarum anticipatione diximus *ſupra capit.*3. *num.*36. *& ſequentibus*, de dilatione dicemus, *capit. ſequenti*. Nunc noto primò. Si Capellanus teneatur ex fundatione ter, aut quater in hebdomada celebrare, per ſe loquendo ſatisfacere celebrando diebus profeſtis, quando fundator feſtos non expreſſit. Si verò nullum aliud Sacrum fit in loco deſignato, præſumendum eſt, voluiſse Fundatorem ibi ſacrum fieri diebus feſtis, vt in cola ſatiſ-

ſatisfaciant ibi præcepto Miſſam audiendi, niſi colligatur oppoſitum ex mente Fundatoris. *Ita Bonacin. diſp. 4. quæſt. vltim. punct. 7. paragraph. 5. nu. 5. & 6.*

60 Si fundator deſignauit certos dies, nimirum, feriam ſecundam, ſextam, & Sabbathum, diſtinguunt. *Cardin. de Lugo diſp. 21. nu. 43. & Auerſa qu. 11. ſect. 18. §. Item ſi*, vel enim deſignati ſunt ſine reſpectu peculiari, ſed ſolum, vt ter in hebdomada celebraretur pro ipſo, & tunc alijs diebus planè ſatiſfiet, cum illa circumſtantia merè ſit accidentalis, vel deſignati ſunt ob peculiare motiuum, videlicet, vt feria ſecunda dicatur Miſſa defunctorum, feria ſexta de Paſſione, Sabbatho de B. Virgine; vel ob commoditatem populi, vel ſimilem reſpectum, & tunc mutari non poſſunt ſine culpa contra pactum implicitum, & contra voluntatem teſtatoris, quæ vim legis habet. Addit *Cardin. de Lugo*, non facilè fore culpam mortalem, cum materia ſit ex ſe leuis, præſertim, ſi rarò mutentur, vel cum aliqua cauſa. Verum Auerſa putat, ſi deſignati ſint dies Dominici, vel alij propter publicum commodum, vel ſacrum cultum, facile fore, culpam mortalem ipſos mutare. Prudens certè conſideratio circumſtantiarum requiritur ad diſcernendam materiam grauem à leui, tam in iſto præcepto, quam in alijs.

61 Noto ſecundò, ſi Capellanus iubetur in fundatione celebrare Sabbathis omnibus, vel ferijs quintis, aut ſextis, in hebdomada ſancta non teneri celebrare talibus diebus, nec alios pro illis ſubrogare. Quia Fundator non cenſetur obligare contra, vel præter morem Eccleſiæ receptum, nec imponere Capellano nouum onus alijs diebus dicendi Miſſas, quas ſine ſua culpa diebus deſignatis omiſit. *Sic Auerſa §. Item poſſe. Cardinal. de Lugo numer. 46. & 47.* Qui colligit inde, pariter excuſari Capellanum, quoties ceſſatio diuinorum impoſita diebus deſignatis impedit celebrationem; tunc enim celebrare non poteſt, nec debet ſupplere poſtea, quod omiſit ſine ſua culpa.

62 Noto tertiò. Sacerdotem, qui tenetur ex fundatione Capellaniæ, vel beneficij, quotidie celebrare rationabiliter excuſari triduo maioris hebdomadæ propter Eccleſiæ morem, vt conſtat ex proximè dictis. Item in die Natiuitatis non teneri tres Miſſas dicere pro fundatore, ſed poſſe dicere duas pro ſe, vel alijs. Nam Fundator vnam Miſſam quotidiè requirit, & non amplius, niſi forſan exprimat. *Sic Auerſa ſupra cum Fraxinello, & Diana.*

63 In die defunctorum omnium dicunt. *Alfonſus à Leone de Iubil. par. 3. num. 21. & de officio Capellani qu. 7. ſection. 9. & Diana par. 4. tract. 4. Reſol. 86.* non teneri talem Capellanum celebrare pro fundatore, ſed poſſe alij defuncto Miſſam applicare. Verum *Fraxinellus apud Dianam ſupra*, contendit eò die, celebrandum eſſe pro defunctis omnibus generaliter, nam id intendit Eccleſia inſtituens illam commemorationem omnium Fidelium defunctorum. Et quidem ordo Romanus recitandi per iſtos decem annos, die ſecunda Nouembris ſic inquit. *Sacrificia quæcumque hodie debent applicari omnibus defunctis ex intentione Eccleſiæ: Ceſſant enim hodie omnes aliæ obligationes adnexæ diei pro particularibus defunctis.* Ratio congruentiæ potuit eſſe, ne ſit vllus exiſtentium in Purgatorio, qui tali die non iuuetur Eccleſiæ ſuffragijs.

64 Opponit *Auerſa ſupra*. Sacerdos non tenetur eo die ſimpliciter dicere Miſſam. Ergo nec celebrando tenetur applicare Miſſam omnibus defunctis egentibus ea. Hoc verò probat, obligationem iſtam non eſſe rigoroſam reſpectu ſingulorum, non tamen tollit, quin ex maxima congruentia debeant quot quot eo die celebrant, omiſ-

ſis

ſis alijs particularibus obligationibus applicare Miſſam omnibus defunctis indigentibus tali ſacrificio, quod etiam admittit Auerſa.

65 Noto quartò, quoties inſtitutio Capellaniæ, vel Beneficij poſtulantis quotidianam celebrationem refertur ad locum, vt ſi dicatur. Quotidiè fiat ſacrum in tali templo, vel altari, vel quid ſimile; quotidiè debere celebrari, ſiue per Capellanum, ſiue per alium. Quia talis apparet intentio Fundatoris, & , vbi verba ſunt clara, non eſt recedendum ab illis, *leg. Non aliter, ff. de legat. tertiò.* Idem eſt, quoties inſtitutio refertur ad perſonam, vt quotidiè celebret per ſe, vel per alium, aut dirigitur ad Collegium Sacerdotum. Tunc enim pariter apparet, voluiſse Fundatorem, vt quotidiè celebretur per vnum, aut alium. *Ita Syluester, Armill. Tabienn. Nauarr. Beia, quos ſequitur, Fraxinell. ſect. 4. concluſ. 4. §. 1. & 2. Auerſa §. Inſuper Bonacin. ſupr. §. 2. numer. 17. cum alijs.*

66 Quoties inſtitutio dirigitur ad perſonam Capellani, qui per ſe ipſum teneatur celebrare quotidiè, conueniunt Doctores, non teneri rigoroſè celebrare quotidiè, ſed quantò frequentius poſſit, ſalua ſcilicet honeſtate, ac debita veneratione Sacramenti. Sic habetur, *cap. quotidiè de conſecr. diſt. 2. c. ſignificatum de Praben.* Sic tenent *Abbas, & Imol. ibi S. Antonin. Syluest. Nauar. Vgolin. Tolet.* quos ſequitur, *Fraxinell.* ſupra, *Fagund. Præcep. 1. lib. 3. c. 15. nu. 11. Azor tom. 1. lib. 10. c. 24. q. 7. cum alijs.* Ratio redditur. Nam ita fert conditio rerum humanarum, vt nemo poſſit ad rem valdè difficilem tam frequenter præſtandam ſtrictè cogi. Quare rationabiliter præſumitur, voluiſse Fundatorem, qui Capellani perſonam elegit ad quotidianam celebrationem, vt quoties ſalua ſua conſcientia, ſeu veneratione debita tanto myſterio ſatis deuotè celebrare nequeat, licitè poſſit abſtinere.

67 Iam ſit dubium primum. Quot diebus poſſit iſte Capellanus vacare? *Nauarrus in conſil. tomo primo lib. 3. titul. de Prabend. conſil. 6. numer. 5.* cenſet vnam, vel alteram Miſſam, ſingulis hebdomadis omitti poſse. Nam ſatis videtur, fragilitatem humanam obligari iugiter ad quinquies celebrandum dignè ſingulis hebdomadis. Adhuc communis ſententia dumtaxat vnum diem vacationis concedit ſingulis hebdomadis, quoniam, iſtam intermiſſionem ſufficere, putat, vt Capellanus regulariter poſsit cæteris diebus dignè celebrare. Sic cenſent. *Nald. verb. Miſſa numer. 7. Zanardus p. 1. de Miſſa cap. 13. Bonacin. de Sacrament. diſput. 4. q. vltim. punct. 7. §. 2. num. 16. Diana p. 2. tract. 14. Reſol. 28. Auerſ. ſupr. §. Inſuper.* Qui rectè monent, non licere Capellano die vacationis ob honeſtatem ſibi conceſso pro alio celebrare, vel ſtipendio recepto, vel non recepto: Nam ea vacatio ſolum conceditur ob reuerentiam, ſeu iuſtam cauſam abſtinendi. Quare, ſi reuerenter, ac deuotè celebrare poteſt, debet Fundatori non alijs applicare Miſsam, alioqui pactum non ſeruat. Conſonant *Fagund. & Azor ſupr.*

68 Excipit Auerſa, niſi conſuetudine, vel praxi ſit aliud receptum, tunc enim annuum ſtipendium cenſeretur iuſtum, & adæquatum ad celebrandum cum tali hebdomadaria vacatione: Subindeque Capellano liceret, his diebus celebrare pro alijs etiam ſtipendio recepto. Ego dicerem, examinandam eſſe cautè talem praxim, ſeu conſuetudinem, ſicubi dicatur exiſtere, ne forſan ſit abuſus aliquorum imperitorum. Siquidem alij Doctores talis conſuetudinis non meminerunt, nec illam videntur agnouiſse.

69 Sit dubium ſecundum. An poſsit etiam talis Capellanus aliquo die, vel itineris, vel oblectationis cauſa Miſſam omittere? Negant *Riccius in praxi deciſion. 403. Fraxinellus ſupra paragraph. tertiò. Bonacina numero 16. citans Mediolanenſe Concilium, &*

Syn-

Synodum. Niſi talis promiſſio palam conſtet ex mente Fundatoris. Probatur, nam à diuerſis non fit illatio. Quare vacatio Miſſæ conceſſa propter honeſtatem, nimirum, vt peccatum in ſacrificio, vel irreuerentia vitetur, extendi non debet ad cauſam oblectationis, vel itineris, vel aliam ſimilem; nec prudenter præſumetur talis extenſio.

70 Addunt *Naldus ſupra. Auerſa §. Item poſſe. Homobonus in examine par. 3. tract. 14. cap. 1. qu. 2. Reſol. 2. & in conſult. tom. 2. part. 7. Reſponſ. 52. Diana part. 4. tract. 4. Reſolut. 86. & part. 5. tract. 5. Reſolutio 23.* poſſe talem Capellanum ingruente quapiam neceſſitate quater, vel ſexies per annum celebrare pro ſemet, aut pro ſibi valdè coniuncto ad ſpecialem aliquam Dei gratiam obtinendam. Quoniam id non negaret pius Capellaniæ Fundator, ſi de tali caſu cogitaſſet, vel interrogatus fuiſſet, & eſt pia præſũptio, quam horum Doctorum authoritas reddit probabilem.

CAPVT XII.

De ſtipendio Miſſæ.

1 SVppono, poſſe ſacerdotem pro celebratione Miſſarum ſtipendium accipere. Quia dignus eſt operarius mercede ſua. *Matth. 10. & Luc. 10.* imò ius habere ad illud exigendum, probat *Apoſtol. 1. Corinth. 9.* Quod definit *Concilium Agathenſe cap. 36.* & communis Eccleſiæ praxis vbique recepit. Sit tamen.

CAP. XII. QVÆST. I.

Quo titulo poſſit ſtipendium Miſſæ recipi?

2 CVm res ſpirituales vendi non poſſint, & accipere pretium pro illis ſit graue peccatum ſacrilegij, quod Simonia vocatur, Varij Doctores varios titulos quærunt, vt ſtipendium Miſſæ licitum reddant, & à Simoniæ vitio liberum, reducique poſſunt ad duas claſſes. Prima ſit eorum, qui negãt hic pactum, & obligationem iuſtitiæ propriæ. Sic enim excluditur tam emptio, quam venditio propria, quæ requiritur ad propriam Simoniam. Vnde quidam volunt obligationem ſoluendi ſtipendium pro Miſſa, non ex iuſtitia, ſed ex obedientia prouenire, quaſi diuinum præceptum ſit ſuſtentandi Sacerdotes, qui nobis miniſtrant.

3 Alij dicunt, ſtipendium dari per modum donationis conditionalis, vbi pro conditione ponitur applicatio Miſſæ. Alij recurrunt ad ſolam obligationem Religionis, ſeu pietatis ſpiritualis. *Sanctus Thom. 2. 2. qu. 100. art. 2. & art. 3. ad 2.* Videtur admittere ſolam obligationẽ charitatis, & gratitudinis, & aſſerit, licere quidem ſtipendium accipere, dum non intercedat pactum, nam alias erit Simonia. Idemque docet *in 4. diſtinc. 25. quæſt. 3. art. 2.* quod ſequuntur *Durand. ea diſtin. 25. qu. 3. Paludanus qu. 5.* Probatur. Nam ideò ius reprobat omnem conuẽtionem circa res ſpirituales. cap. *Pactiones de Pact.* cap. *Tuanos de Simon.* cap. *Quam pio 1. qu. 2.* quoniam videntur talia pacta Simoniaca, cum in illis dentur ſpiritualia pro temporalibus cum obligatione iuſtitiæ, tam applicãtis Miſſam, quam ſoluentis ſtipendium.

4 Secunda claſſis ſit eorum, qui pactũ admittunt, & obligationem iuſtitiæ, dicunt tamen ſtipendium non dari pro Miſſa; ſed quidam putant, dari propter obligationem, quam Sacerdos ſuſcipit applicandi Miſſam alteri. Sic ſentire videntur *Caietanus, Nauarrus, & alij, quos retuli lib. 1. cap. 5. quæſt. 6. numer. 55.* Alij verò putant, dari propter laborem, & operam ſacerdotis celebrantis pro alijs. Ita *S. Bonauent. Iulius Clarus, Adrianus, & alij, quos retuli ea qu. 6. num. 48.* cum ſuis fundamentis.

5 Dico tamen primò, pactum aliquod inter-

intercedere ſaltem implicitum inter dātem ſtipendia Miſſarum, & Sacerdotem ipſi Miſſas applicantem; nam ille dat, vt hic faciat, & hic facit, vt ille det, vel quia dedit talem pecuniam. Et quamuis propria commutatio non detur inter Miſſam, quam Sacerdos veluti dat, & ſtipēdium, quod accipit: tamen eatenus iuſtè recipit ſtipendium, quatenus Miſſam applicat danti, quam ſi non applicaret, peccaret vtique contra iuſtitiam, & teneretur ad reſtitutionem, vt omnes cōmuniter docent, & vniuerſi fideles agnoſcunt equidem vtrimque talem obligationem reciprocam, vt ad iuſtitiam cōmutatiuam pertineat, & non ſeruanti pactum imponat onus reſtituendi. Quod ſupponunt apertè decreta Congregationis Concilij circa Miſſarum celebrationem edita anno 1625. & tradunt *Caietanus, Adrianus, Sotus, Nauarrus,* quos ſequitur *Suarez tom.3. diſput.86. ſect.1. Vazqu.3. part. diſput.234. cap.3. Leſſius lib.2. cap.35. dub.8. num.47. & 48. Coninc. Azor, Henriqu. Hugolinus, Poſſeuinus, & alij,* quos ſequitur *Bonac. diſput.4. quæſt. vltima punct.8. num.2. Fagund. Precept. 1. lib.3. cap.7. num.5. Cardinal. de Lugo diſput.21 ſect.1. Auerſ. quæſt.11. ſect.17.* Qui rectè colligunt, indè poſſe cogi per Iudicem ad ſtandum his pactis, illum, qui non ſteterit. Authores primæ claſſis cum ſuis fundamentis ſatis refellit. *Cardin. de Lugo ſupra.*

6 Dicendum eſt ſecundò, ſtipendium Miſſæ dari, non, vt pretium applicationis, ſed ad ſuſtentationem miniſtri, ſiue totalem, ſiue partialem; qui titulus communiter approbatur à Doctoribus cum *S. Thoma ſupra*, ſatiſque ſufficit ad vitandam Simoniæ labem, & ad honeſtandam hanc ſtipendij receptionem. Nam ita Sacerdos dat gratis, quod gratis accepit iuxta dominicum præceptum, vt ſimul ſicut accipere poteſt, & exigere panem, vinum, candelas, & quæcumque neceſſaria ſunt ad hoc miniſterium; Sic etiam exigere poſſit aliquid ad ſui ſuſtentationem, ſine qua nec viuere poſſet, nec per conſequens ſpiritualibus miniſterijs vacare. Licèt ergo miniſtret ex ſe gratis, æquitas, & iuſtitia poſtulat, vt ab illis alatur, quibus miniſtrando deſeruit. Ita ferè Doctores numero præcedenti relati.

7 Ad maiorem huius aſſertionis expoſitionem eſt aptum exemplum pictoris eximij, qui vellet, vel etiam voueret operas ſuas (alioqui magni pretij) tanto tempore non vendere, ſed exhibere gratis depingendo quaſdam imagines in obſequium alicuius Conuentus. Hic enim non violaret ſuum votum, ſi peteret ab illo Cōuentu ſumptus neceſſarios ad colores, ad tabulam, & ad cætera neceſſaria picturæ; nec item, ſi peteret alimenta ſibi neceſſaria, dum incumbens tali picturæ, nequit alijs inſiſtere, quarum pretijs aleretur. Nam adhuc propriè diceretur, illas imagines depinxiſſe gratis, dum acceperit ſolum neceſſaria picturæ perficiendæ. Sic ergo Sacerdos gratis applicat Miſſam illis, à quibus accipit, (& exigere poteſt inito pacto) quæ tali miniſterio neceſſaria ſunt, & inter hæc meritò computantur alimenta Sacerdotis, qui maximè neceſſarius eſt ad celebrandum.

8 Authores ſecundæ claſſis, & ipſorum fundamenta bene refutat *Cardinal. de Lugo ſupra*, & Ego refelli *lib.1. cap.5. nu. 52. & 57.* certè *S. Thom. & alij relati nu. 3.* reijciunt pactum, quo res ipſa ſacra, vel ſpiritualis actio vendatur, aut permutetur, vbi Simonia diuini iuris ineſſet: Non verò reijciunt pactum pro neceſſaria ſuſtentatione præſtantis functiones ſacras, in quo nulla fit iniuria rei ſacræ, ſed humanæ neceſſitati ſubuenitur.

9 Iura *ſupra citato nu.3.* fatentur *Sotus de Iuſtit. lib.9 qu.6. artic.1. & Leſſius ſupra num.49.* prohibere quidem etiam pacta circa res ſpirituales ratione ſuſtētationis miniſtrorum facta, quia, licet non contineant Simoniam iuris diuini, propter ſpeciem quamdam negotiationis, quam præſeferunt, ad Simoniam iuris humani decretis illis reducta ſunt. Verum huic antiquo iuri per cōtrariam conſuetudinem Prælatis ſcientibus, & con-

Digitized by Google

conniuentibus quoad aliquas functiones ſpirituales fuiſſe derogatum. Hoc autem reijciunt *Suarez ſupra. Fillincius tract. 5. num.* 182. *Coninch. quæſt.* 83. *num.* 197. *& alij*. Quia nec talis prohibitio conſtat, nec habet locum, vbi conceditur ſtipendium, in cuius ratione clauditur intrinſicè pactum conſequenter inducens obligationem iuſtitię. Quare vel operariorum mercedi, vel ſtipendio militum à Chriſto Domino, & ab Apoſtolo comparatur. Semper autem in Eccleſia licuit, ſtipendium dare miniſtris ſacrificiorum ad ipſorum ſuſtentationem. Igitur illa iura ſolum damnant pactiones, in quibus ſpiritualia dantur pro temporalibus, aut ſine iuſta cauſa beneficia commutentur, quod eſt ſimoniacum.

CAP. XII. QVÆST. II.

Vtrum Sacerdotes diuites poſſint ſtipendia pro Miſſis recipere?

10 NEgare videntur *S. Thom. in 4. diſt. 25. qu. 3. art. 2. quæſtiunc. 1. ad quartum. Caietanus* 2. 2. *qu.* 100. *art.* 2. *Syluester verbo Simonia quæſt.* 3. *Graffis lib.* 21. *deciſionum ca.* 96. *num.* 32. Probatur primò ex iure *cap. Paſtor. cap. Si quis* 2. *qu.* 1. *cap. illi autem* 12. *qu.* 1. Vbi Patres ſignificant, non poſſe, Sacerdotes diuites Eccleſiaſticis prouentibus ſuſtentari. Probatur ſecundò ratione. Nam ſtipendium Miſſæ ſolum accipi poteſt in ſuſtẽtationem celebrantis, vt viſum eſt: ſed Sacerdotes diuites illa non egent; ergo non poſſunt hoc ſtipendium accipere, ne recipere præſumantur in pretium operis.

11 Sententia verior, & communior affirmat. Ita ſumitur ex *S. Thoma Quodlib.* 6. *art.* 10. Docent *Henriqu. lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 1. *Suarez tom.* 3. *diſp.* 86. *ſectio.* 3. *Vazquez* 3. *part. diſput.* 234. *num.* 2. *&* 18. *Coninch. qu.* 83. *num.* 198. *Sotus, Nauarr. Nauarra, Regnald. Aragon. Fraxinellus* quos ſequitur *Bonac. diſp.* 4. *quæſt. vltima punct.* 8. *num.* 7. *Fagund. cum alijs Pracep.* 1. *lib.* 3. *ca.* 8. *num.* 2. *Cardin. de Lugo diſp.* 21. *num.* 18. Probatur. Quia tam Sacerdos diues, quam pauper confert operam ſuam in gratiam alterius, à quo poteſt exigere ſicut panem, vinum, & ceram, ſic etiam ſui ſuſtentationem non minus celebrationi neceſſariam; & ita ius habet, vt de Altari viuat, quando ſeruit Altari, ſiue ſufficiens habeat patrimonium, ſiue pingues redditus Eccleſiaſticos, dum his nõ ſit annexum onus talium Miſſarum; tunc enim per accidens ſe habent beneficiorum redditus ad ſtipendium, quod datur præcipuè ratione Miſſæ. Poteſt verò Sacerdos diues iuxta circumſtantias occurrentes interdum incurrere notam auaritiæ, quam præcipuè reprehendunt Authores primæ ſententiæ.

12 Ad primum fundamentum oppoſitum reſpondetur, illa iura loqui de tempore, quo tam Eccleſiæ miniſtri, quàm pauperes alebantur ex bonis in communi poſitis, tunc enim non poterant indè ſuſtentari diuites in præiudicium pauperum. Videatur *Henriquez ſupra litt. H.* Ad ſecundum reſpondetur, Sacerdotem etiam diuitem, quamuis non egeat ſuſtentatione, nihilominus habere ius ſuſtentandi ſe ipſum ex Altaris miniſterio, ſi velit, eo ipſo, quod in ſacris miniſterijs ob aliorum commodum occupatur. Quippè dignus eſt operarius cibo ſuo *Matth.* 10.

13 Hinc colligit *Cardinal. de Lugo ſupra*, poſſe Sacerdotem in die Natalis accipere tria ſtipendia pro tribus Miſſis, quia, licet non plus requirat ad ſui ſuſtentationem illa die, quam alijs, at totum, quod reſultat ex illis tribus ſtipendijs, & alijs, quæ recipit per totum annum, requiritur ad victum totius anni. Quare totum illud cadit ſub titulum congruæ ſuſtentationis. Conſonat *Fagundez Præcept.* 1. *lib.* 3. *cap.* 8. *numero* 5.

CAP. XII. QVÆST. III.

Quomodo taxandum ſit ſtipendium Miſſarum?

14 Svppono primò, quando Miſſarum obligatio naſcitur ex Eccleſiaſtico beneficio, ſeu titulo fixos habente redditus, illud cenſeri iuſtum Miſſarum ſtipendium, quod ob illa relictum eſt Eccleſiæ, vel Capellæ; nam libera Fundatoris voluntas magnam habet latitudinem aſſignandi pinguiores, vel tenuiores redditus ſingulis Miſſis reſpondentes; ſi tamen ita tenues ſint, vt non attingant mediocre, vel minimum ſtipendium eò loci ſufficiens, tunc ad legitimum Superiorem pertinebit, ſecundum ſtipendij proportionem moderari numerum Miſſarum, de quo dicemus *infra qu.*1.

15 Soppono ſecundò, quando Miſſarum obligatio prouenit ex ſtipendio voluntariè dato, iuſtum vocari, quod in qualibet vrbe, diæceſi, regione, regno, vel lege legitimi Superioris (nimirum Epiſcoporum conſtitutionibus, vel edictis) taxatum fuerit, vel communi more receptum. Sic autem conſtituto Miſſarum ſtipendio, nec iuſtè poteſt maius exigi, nec minus dari, niſi volentibus, & conſentientibus. Quamuis enim ſtipendia non ſint pretia Miſsarum, ſed in alimenta donentur, tamen quatenus in eis dandis, & recipiendis ratio iuſtitiæ reperitur, opus eſt, vt in illis ſeruetur aliquod medium æqualitatis, quod, cum non ſit ex natura rei definitum, non poteſt, certiori modo taxari, quam vel lege Superioris, vel conſuetudine communi, ſicut in alijs commutationibus contingit. Ita *Suar. tom.*8.*diſp.*86 *ſect.*2.*Vazq.* 3.*part.diſp.*234.*num.*6. *Henriq. cum alijs lib.*9.*cap.*22.*num.*4.*Caietanus, Sotus Petrus de Ledeſma, Cenedo, Corduba, Beia, Cuttierez, quos ſequitur Fagundez Præcept.*1.*lib.*3.*ca.*7.*num.*6.*Nuñus, Aragon. Zeruia, Conimb, Reginald. quos ſequitur Bonac. diſp.*4.*qu. vlt. punct.*8.*num.*8. & 9. *Filliuc. tract.*5.*n.*178. & 179.

16 Sit dubium primum, An Epiſcopus poſſit ita taxare Miſſarum ſtipendium, vt nec maius dari, nec minus accipi poſſit? Negant *Sotus de iuſtitia libro* 9. *quæſt.*6.*artic.*1.*ad* 2. *Nauarrus capit.*23. *num.*106.*Bartholom. ab Angelo dialog.*5. §. 526. Nam talis taxa non congruit eleemoſynæ, quæ voluntariè dari debet pro Miſſa, magis redolet pretium, quo non debet ſacrificium æſtimari. Hanc rationem bene refellit *Vazquez* 3. *part. diſput.*234.*num.*6. & 7. quia, licet ſtipendium non ſit Miſſæ pretium, verè debetur, non, vt eleemoſyna, ſed, vt iuſta merces operantis. Quod autem iuſta debiti quantitas taxetur ſuperioris lege, ſicut taxari ſolet æſtimatione vulgari, non reddit diuinum officium æſtimabile pretio, ſed debitam celebranti ſuſtentationem definit.

17 Dico tamen primò, Miſſarum ſtipendium ita poſſe taxari per Epiſcopum, vt Sacerdotibus non liceat maius exigere, nec fidelibus dare minus, obligando Sacerdotem ad celebrandum pro ipſis. In hoc conueniunt Doctores *ſupra relati num.* 15. propter rationem ibi poſitam. Quia ſæpè conuenit, huiuſmodi taxam præſcribi, vt vitentur, vel ſcandala, vel ſacrilegia, quæ committi poſſent in iniquis ſtipendiorum exactionibus, vel retributionibus, vt notant *Suarez, & Fagundez ſupra Bonac. num.* 9. Nec diſſentiunt ab hac concluſione *Sotus, & Nauarrus ſupra*, quippè ſolum intendunt, prohiberi non poſſe, quò minus Fideles dent maiora ſtipendia, ſi velint ſponte, vel Sacerdotes minorib. ſint contenti, ſi velint, gratis cedere iure ſuo; lex enim iuſtitiæ non impedit opus miſericordiæ, vel liberalitatis, vel Religionis, & nemo cogi poteſt, ne donet vltra debitum, vel ne remittet partem debiti, cum poſſit vſum vtique gratis remittere. Quod etiam fatentur *Suarez, Vazqu. Fagundez nu.*7. *Bonac. cum multis n.*10.

18 Quare *S. Th.*2.2.*q.* 100. *art.*3. *ad* 2. dixit, illicitum fore, ſi qua Eccleſia ſtatueret, ne proceſſio fieret in alicuius funere, niſi ſolueret certam pecuniæ quan-

quantitatem; quia per hoc ſtatutum præcluderetur via gratis impendendi pietatis officium aliquibus. Magis autem fore licitam ordinationem, ſi decernatur, vt omnibus certam eleemoſynam dantibus talis honor exhibeatur; per hoc enim via non præcluditur alijs exhibendi. Vnde colligit *Fagund.num.*8. talem legem ferri non poſſe verbis negatiuis, bene tamen affirmatiuis, quæ non tollunt, quin gratis poſſint fideles dare magis, & Sacerdotes accipere minus.

19 Verum dico ſecundò: quamuis reſpectu ſingulorum Clericorum fieri non poſſit illud ſtatutum negatiuum, quod reprobat *S.Thomas ſupra*, reſpectu tamen alicuius communitatis, non ſemper eſt illicitum, quia conducere poteſt ad talis communitatis decentiam, vel ad ipſius Eccleſiæ ſuſtentationem, ne ſcilicet quauis de cauſa facilè conuocetur, vel expenſis Eccleſię neceſſarijs ſubuenire non poſſit. Sic habetur illud ſtatutum in nonnullis Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis. Numquam verò putandum eſt, per hæc ſtatuta prohiberi, quo minus exigente pietate poſſit exhiberi tale ſuffragium ſine tali ſtipendio; ſaltem conſentientibus illis, ad quos tale ius pertinet. Nam hæc prohibitio ſic intellecta prorſus eſſet ęquitati, pietatique contraria. Quod intendit ibi *S.Thom.*& docent *Suar.& Vazq.ſupra*.

20 Vnde fit, poſſe Sacerdotem accipere quãtalibet ſtipendia Miſſarum etiam ſupra taxam, ſi dentur ſpontè. Nam exceſſus donari cenſetur. Ita *Suarez ſupra. Reginald.lib.23.num.232. Poſſeuin.ca.2.num.25. Leſſius lib.2.ca.4.dub.6.numero 37. Fraxinell.ſect.3.prænot.5.§.3. Bonac. ſupra num.*11. Si verò Sacerdos importunè poſtulet, vel potius extorqueat ab inuitis ſtipendium ſupra taxam, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem exceſſus, quia facit contra iuſtitiam, excedendo iuſtam æqualitatem. Sic *Azor tom.3.lib.12.cap.6.quæſt.1. Coninc.quæſt.83.num.192. Suarez, & Vazquez ſupra. Nauarrus, Miranda, Manuel, & alij*, quos ſequitur *Bonacina ſupra*.

21 Sit dubium ſecundum. An æqualitas ſtipendij iuſti ſumenda ſit ex congrua ſuſtentatione Sacerdotis? Affirmat prima ſententia, quam tenent *Caietan. 2.2.quæſt.100.art.3. Sotus de Iuſtitia lib.9.qu.3.art.1.& in 4.diſt.15.qu.2.artic.1. Canus de locis lib.12.cap.13.ad 10. Henriqu.lib.9.cap.22.num.1. Aragon.2.2.qu.85.art.3. Angelus verbo Miſſa num.52. Manuel in Summ.tom.1.ca.251.num.4.& tom.4.cap.52.num.5. Angles in 4.de Valore Miſſæ art.2.concluſ.2. Graffis lib.11.deciſ.cap 96.num.13. Nauarra lib.2.cap.2.num.325. Nuñus 3.part.qu.83.art.1.dub.9.concl.4. qui citant alios*, & notant, debere talem Sacerdotem celebrare quotidie, ſi poſſit, & eſſe contentum victu, ſumptuque moderato. Probatur hæc ſententia, quia Sacerdos ſeruiens Altari, de Altari viuere debet, vt autem viuat, indiget alimentis, ſub quorum appellatione comprehenditur quidquid ad vitę ſuſtentationem neceſſarium eſt. Vbi *Canus* victum intelligit, *Sotus* innuit etiam veſtitum, *Henriqu.* victum, veſtitum, & habitationem comprehendit cũ medicinis, nam hęc omnia nomine alimentorum comprehenduntur. *leg.legat. ff.de alim.legat.* Per Doctores ibi. Addunt *Nuñus, & Nauar. famulum. Caietanus, & Graffis* addũt etiam familiam, & illorum alimenta, quorum curam gerit Sacerdos, videlicet Parentum, fratrum, & nepotum, quos decet mendicare. Quidam ſuſtentationem extendunt ad emendos libros neceſſarios ſpiritualibus miniſterijs, quæ conueniens ſit, per talem Sacerdotem exerceri, quod probabile reputat *Nuñus*.

22 Secunda ſententia negat. Ita *Suar. 3.part.tom.3.diſput.65.ſectio.2. Vazquez 3.part.diſput.234.num.19. Fagund. Præcept.1.lib.3.ca.8.num.5. Nauarrus, Azor, Pitigianus, Filliucius, Ioannes de la Cruz, Petrus de Ledeſma, Molfeſius, Naldus, Miranda, Leſſius, Poſſeuinus, Fraginellus.* quos ſequitur *Diana part.2. tractat.14. Reſolut.*8. Probatur primò. Quia Miſſæ ſacrificium non eſt inſtitutum ad ſuſtentatio-

tatio-

tationem ſacerdotis,cum hic promoueri nequeat ad Sacerdotium, niſi beneficium habeat, aut patrimonium ſuæ ſuſtentationi ſufficiens, vt patet ex cap. *Non licet*, & cap. *Epiſcopus de Præbend. & ex Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. de Reformat.* Igitur ſtipendium Miſſæ non debet congruè celebrantis ſuſtentationi commenſurari.

Probatur ſecundò. Nam celebratio Miſſæ non conſumit integrum diem,nec maiorem partem illius, ſed vnam horam ad ſummum. Ergo non eſt æquum, vt celebrans integram totius diei ſuſtẽtationem accipiat ab illis, quibus applicat Miſſæ fructum.

23 Dico primò, iuſtam æqualitatem ſtipendij non eſſe commenſurandam integræ ſuſtentationi celebrantis, nedum eius familiæ cum alijs adhærentib. Hoc eſt conforme ſecundæ ſententiæ, cuius fundamentis probatur, & confirmatur etiam, quia Sacerdos,non ſolum habet miniſterium celebrandi, ſed alias quoq; functiones ſacras, ratione quarum ali poſſit, vel largitionibus Fidelium, vel alijs redditibus Eccleſiaſticis. Nec per Miſſæ celebrationem impeditur ab alijs operibus, & induſtrijs, quibus honeſtè poſſit ſibi partem ſuſtentationis prouidere,vt habetur cap. *Clericus victum 91. diſtinc.* Non ergo debet ſtipendium eſſe tantum, vt ſufficiat ad omnia vitæ neceſſaria,victum,veſtitum,habitationem, familiam,libros, &c.

24 Dico ſecundò. Iuſtum ſtipendium Miſſę nõ eſſe commenſurandum illi ſoli tempori,quod impenditur celebrationi, vt, ſicut illud vix eſt vigeſima pars diei, ſic ſtipendium ſit vigeſima pars neceſſariæ ſuſtentationis; quoniam per hoc officium impeditur planè Sacerdos ab alijs induſtrijs, & exercitijs etiã honeſtis, quibus alij poſſunt & ſolent ſibi facilius, & vtilius alimentum comparare. Debẽt igitur hæc omnia perpendi ſimul, vt prudenter,ac iuſtè ſtipendia Miſſarum taxentur. Ita *Cardinal de Lugo diſp. 21. num. 25. Auerſa qu. 11. ſect. 17. §. Quintò deinde*. Confirmatur vtraque concluſio recepta conſuetudine diœceſum, & Eccleſiarum. Nec enim Epiſcoporum taxa, nec communis Fidelium,& Sacerdotum æſtimatio tantam aſſignat Miſſæ mercedem,vel ſtipem, quanta ſufficiat integræ celebrantis ſuſtentationi, multòque minus toti Sacerdotis familiæ; nec item tam exiguam, vt illi ſoli tempori correſpondeat,quo Miſſa celebratur,ſed communiter taxatur media quantitas iuxta prudens ſuperiorum arbitrium, & Fidelium æſtimationem,ac praxim, quæ pro diuerſitate locorum, ac temporum variari ſolet. Nunc in pluribus locis aſſignatur vnus Iulius,vel vnus Regalis,in alijs vnus cum dimidio, in alij duo Regales; & aliquid amplius in onerib. perpetuis beneficiorum,vel ſimilium; nam oneris perpetuitas auget mercedem. Vnde partis vtriuſque fundamenta ſoluta manent, quatenus nobis apponi poſſunt.

CAP. XII. QVÆST. IV.

Vtrum accipi poſſint pro vna Miſſa plura ſtipendia iuſta?

25 Videtur affirmare ſimpliciter *Viguerius in inſtitutionibus c. 16.* quatenus,aſſerens, Miſſam oblatam pro multis, ita prodeſſe ſingulis, ac ſi pro vno dumtaxat offerretur; Indè colligit, Sacerdotem accipientem à pluribus ſtipendia,poſſe ſufficienter omnibus vnica Miſſa ſatisfacere. Cœterum *cap. 5. §. 3. verſ. 16.* dicit hòc eſſe verum quoad obligationem iuſtitiæ, non tamen ſatisfieri deuotioni Fidelium,qui,dum ſtipendia tribuunt, intendunt equidem, vt cultus diuinus augeatur, & eo modo valdè minuitur. Hæc verò limitatio, vel euaſio non eſt firma. Quia Fideles communiter volunt,Miſſæ fructum ſibi,vel ſuis defunctis applicari, nec ferè curant, numero Miſſarum augere diuinum cultum, vt aduertit *Vazquez 3. part. diſputat. 234. num. 10.*

26 Dico primò. Nullus Sacerdos poteſt vnius Miſſæ plura ſtipendia iuſta reci-

recipere. Sic cenſent cõmuniter Doctores. *Nauarrus, & Corduba*, quos ſequitur *Suarez tom. 3. diſput. 84. ſect. 4. Vazquez ſupra cap. 3. Henriquez, Poſſeuinus, Fraxinellus*, quos ſequitur *Bonac. diſputat. 4. quæſt. vltim. punct. 8. num. 14. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 20. qu. 8 & tom. 3. lib. 12. cap. 6. qu. 2. Fagund. Precept. 1. lib. 3. cap. 6. nu. 8. & cap. 8. num. 10.* qui citant multos. Et quidem quotquot aſſerunt, Miſſæ fructum pluribus applicatum, non ita prodeſſe ſingulis, ac ſi vni dumtaxat applicaretur, quos ſecuti ſumus *cap. 4. qu. 9.* tenent concluſionem iſtam. Quoniam ex illo principio manifeſtè ſequitur, peccare contra iuſtitiam Sacerdotem, qui debens vni pro iuſto ſtipendio totum Miſſæ fructum, illi ſolam partem applicat.

27 Rurſus, qui putant, Miſſæ fructum pluribus applicatum ita prodeſſe ſingulis, ac ſi vni tantum applicaretur, adhuc negant, poſſe pluribus ſtipendijs iuſtis vnica Miſſa ſatisfieri; quod probant varijs rationibus. Sed ea videtur efficacior. Quia, cum ſtipendium certum accipiatur; debet vtique certus fructus integer applicari; non autem applicaretur certus ob incertitudinem opinionum, ſi pluribus ſtipendijs integris vnica Miſſa reſponderet. Videantur, quæ diximus eo *c. 4. n. 88.*

28 Alij varios titulos particulares prętexunt, vt interdum poſſint vnius Miſſæ plura ſtipendia recipi. Sitque prima ſententia dicẽtium, Sacerdotem pauperem poſſe plura ſtipendia iuſta recipere pro vna Miſſa. Quia neceſſitas caret lege, ac ſubindè titulus paupertatis dat Sacerdoti ius ſumendi ab Altari quidquid ſibi neceſſarium eſt ad congruam ſuſtentationem, quamuis opus ſit, vna Miſſa pluribus ſtipendijs iuſtis ſatisfacere. Sic docet *Nuñus 3. part. quæſt. 83. art. 1. part. 3. dub. 9. concluſ. 4. & 5.* Vbi propterea diſtinguit duplex ſtipendium Miſſæ iuſtum, vnum per ſe, quod per legitimum Superiorem, vel more recepto taxatum eſt, de quo diximus *ſupra num. 17. & 24.* alterum per accidens ratione neceſſitatis Sacerdotis, cui congrua ſuſtentatione ſuccurratur. Conſonat *Orellana, quem ſequitur Vega tom. 2. Sum. c. 41. de Miſſa caſu 1.* Fauet *Angelus verbo Miſſa n. 52.* citantur alij, qui potius loquuntur de ſtipendijs minoribus iuſto, ſi legantur attentè.

29 Dico ſecundò. Si Sacerdos pauper extrema neceſſitate prematur, poteſt plura ſtipendia iuſta ſingularum Miſſarũ accipere, quotquot ſcilicet ad ſubueniẽdum tali neceſſitati fuerint opus; quamuis pro ſingulis ſtipendijs ſingulas Miſſas pactus ſit. Hoc probat fundamẽtum nuper adductum. Nam extrema neceſſitas omnia facit communia, nec vllius pacti vinculis arctatur. Sicut enim poſſumus in extrema neceſſitate cibum vndequaque rapere, ſic etiam poſſumus quibuslibet artibus, & fraudibus extorquere. Quod planè ſupponit *Suar. diſp. 86 ſect. 4 & docet Filliuc. tractat. 5. num. 158.* Imò, quia iuxta probabilem ſententiam, quam amplectuntur *Angelus, Sylueſter, Nauarrus, quos ſequitur Leſſius lib. 2. cap. 12. num. 71. Nauarra lib. 3. capit. 1. num. 375. Filliucius tractat. 32. num. 143.* Valdè grauis neceſſitas à diuiſione rerum excipitur, & omnia quoque bona reddit communia, licet etiam probabiliter, in valdè graui Sacerdotis neceſſitate, cui nequeat aliter occurri, plura ſtipendia iuſta vnius Miſſę recipere pro ſufficiente vitæ Clericalis ſuſtentatione. Nec decreta *Cardinalium Anni 1625.* loquuntur in hoc caſu, cum non intendant iuri naturali derogari.

30 Dico tertiò. Sicut Sacerdos diues, ita pauper (ſecluſa vel extrema, vel valde graui neceſſitate) non poteſt vnius Miſſæ plura iuſta ſtipendia recipere. Sic exprimunt *Bonac. ſupra. Fagundez ca. 8. num. 7. Auerſ. quæſt. 11. ſect. 17. §. Quartò poſſe Toletus lib. 2. cap. 8 fine*, ac ferè conſonant omnes relati *ſupr. num. 26.* Probatur, quia paupertas ſine valdè graui neceſſitate nemini dat ius vendẽdi rem carius, quam valeat, nec ſupra taxam iuſtam, vel à Superiore, vel ab æſtimatione communi pręſcriptum. Nec miles, aut

Digitized by Google

aut mercenarius poteſt aliquid vltra mercedem iuſtã accipere ratione paupertatis. Ergo nec Sacerdos ob paupertatem poteſt vltra iuſtum ſtipendium Miſſæ quidquam ab inuitis accipere, ſeu potius extorquere.

31 Sit ſecunda ſententia dicens, poſſe Sacerdotem accipere duplex ſtipẽdium vnius miſſæ, quoties applicat vni fructũ medium, & alij ſuum fructum ſpecialiſſimum. Probatur. Nã iſte fructus ſpecialiſſimus, qui competit Sacerdoti, quatenus offert ſacrificium, eſt eiuſdẽ rationis cum valore medio, qui cõpetit illis, pro quib. ſacrificium offertur, & propter cuius applicationem ſtipendium recipitur; & poteſt pariter applicari, cui Sacerdos voluerit, vt probabiliter docuimus *ſupra c.4.q.5.n.49.& 50.* Ergo Sacerdos applicans alteri fructum iſtum ſibi proprium, poterit ab illo recipere diſtinctũ ſtipendium ab eo, quod accipit pro medij fructus applicatione. Confirmatur, quia Sacerdos poteſt applicare ſibi fructum medium, & ita duplicem Miſſæ fructum accipere. Poterit ergo pariter alteri ſuũ applicare fructum ſpecialiſſimum, & cõſequenter accipere duplex ſtipendium vnius Miſſæ. Sic cenſent *Molfeſ. in Sum. tom.1.tr.3.ca.15.n.40. Barthol. ab Angel. dial.5.§.507. Marchin. de ordine tract.3. par.2.c.16.n.7 Barthol. à S. Fauſto de Euchar. lib.2.qu.58.& 158.& lib.1. de indulgent.q.83. Bordon. variar. tom.1. Reſolut. 25. qu.8.* Probabilem reputat iſtam ſententiam *Diana part.2. tract.14. Reſol.14.* Conſentire videtur *Gauantus in Rubric. Miſſ. tom.1. par.3. tit.12. nu.29.* quatenus oppoſitam vocat probabiliorem. Hanc item ſententiam admittit *Peyrinus de priuil. text.3.c.1.n.25.* quoties conuentus pauper non poſſet aliter ſuo Miſſarum oneri ſatisfacere. Quidam horum ſcripſerunt poſt decreta Cardinalium anni 1625. quæ putant, hunc caſum non comprehendere.

32 Dico quartò. Sacerdos applicans ſolum fructum ſuum ſpecialiſſimum, non ſatisfacit danti ſimpliciter ſtipendium pro Miſſa. Sic docent *Gauantus ſupra. Lugo de Sacramentis. Bonac. de Sacram. diſput.4.q. vltima punct.8.nu.16. Cardin. de Lugo diſput.21. n.33. Megala*, quos ſequitur *Auerſa qu. 11 ſect.17.§. Sed quia Fraxinel. & Peſicus*, quos ſequitur *Diana part.5. trac.14. Reſol.45. & par.6.tr.6. Reſol.8.* Probatur, quia iuſte non poteſt accipi pro re, vel actione dubia pretium, vel ſtipendium certum; ſed, quamuis ſit probabile, competere celebranti talem fructum ſpecialiſſimum, & hunc alijs applicari poſſe, tamen vtrumq; dubium eſt, cum à multis probabiliter negetur. Incerta ſimul eſt quantitas talis fructus, an. ſ adæquet fructum medium, vt cum *Filliuc. tr.5. num. 181* notant *Auerſa, & Diana ſupr.* Non ergo poteſt certum ſtipendiũ accipi pro applicatione fructus ita dubij. Vnde ſoluitur fundamentũ oppoſitum. Ad cõfirmationẽ conceſſo antecedente negatur conſequentia. Nã fructus medius eſt certiſſimus, vel alijs applicatus, vel ipſimet celebranti, fructus autem ſpecialiſſimus incertus eſt quoad ipſum celebrantẽ, & multo magis incertus quoad alios. Et quãuis iſte caſus non exprimatur in decretis Cardinal. authoritate Vrb. VIII. editis anno 1625. videtur ſub generalibus ipſorum verbis comprehendi.

33 Tertia ſententia ſit aſſerentium, poſſe Sacerdotem vni ſatisfactionem, & alteri ſolam impetrationem applicare, vt vnica Miſſa duplici promiſſioni, vel etiam ſtipendio ſatisfaciat. Dũ vnus petit Miſſam pro defuncto, qui non eget impetratione, alter pro felici ſucceſſu, qui non eget ſatisfactione. Sic opinantur viri doctiſſimi, quos refert *Nauarra lib.2.cap.2.num. 342.* & non omnino refellit. Conſentiunt *Bordonus ſupra qu.9. Marchinus eo nu.17.* qui teſtatur, ſic eſſe praxi receptum apud valde doctos, & timoratos religioſos. Probatur primò. Nã iſti duo fructus ſatisfactionis, & impetrationis ſunt diſtincti realiter, & ſeparabiles ab inuicem. Ergo Sacerdoti licebit, obligare ſe ad vnum, & non ad aliũ, & per conſequens offerens impetrationem pro vno, & ſatisfactionem pro alio, poterit duo ſtipendia recipere.

34 Probatur ſecundò. Quia Sacerdos, communiter, vni ſoli non debet applicare fructum vtrumque. Poteſt ergo applicare duobus, à quibus accipiat duplex ſtipendium. Antecedens oſtenditur: quoniam id non debet ex natura ſacrificij, cum iſti duo fructus ſint realiter ſeparabiles, & de facto ſeparentur, quoties offeruntur Miſſæ pro viuis exiſtentibus in mortali, quibus prodeſt impetratio ſola, & pro defunctis, quibus prodeſt ſola ſatisfactio. Nec id debet Sacerdos ex pacto, cum nec intendat obligare ſe ad applicandos vni binos fructus, nec Miſſam petens obligat Sacerdotem ad vtrumque fructum applicandum, dum id non exprimit. Tum quia, licet id velit, interius propoſitum in mente retentum nihil operatur, vt conſtat *ex leg. Quidquid aſtringendæ. ff. de verb. oblig.* ibi, niſi palam verbis exprimatur. Tum etiam, nam ex motiuo petendi Miſſam ſæpè conijcitur, petentem velle fructum vnicum, nimirum, cum Miſſa petitur pro ſanitate languentis, pro felici rerũ temporalium euentu, vel ſimili, cui ſatisfactio neceſſaria non eſt; imò petens interdum nouit, ſe mortali culpa teneri, nec ſubindè capacem eſſe ſatisfactionis. Non ergo poteſt efficaciter velle, ſibi ſatisfactionem applicari.

35 Probatur tertiò. Nam in tali caſu non recipitur duplex ſtipendium, quaſi pretium duplicis fructus vnius Miſſæ; ſic n. eſſet Simonia: ſed accipitur propter obligationem applicãdi ſatisfactionem vni, & impetrationem alteri; quę quidem obligatio, cum ſit duplex, & præſtita diuerſis perſonis ob diuerſos fines, & vtraque mereatur ſtipendium, poteſt vtique duplici ſtipendio compenſari. Quin addit Bordon ſi duo petant Miſſam quo ad ſatisfactionem pro defunctis, poſſe Sacerdotem duplex ſtipendium recipere, ſi celebret in Altari priuilegiato, & ſimul habeat indulgentiam ad liberandam vnam animam Purgatorij ſingulis Miſſis. Rurſus, ſi petat vnus Miſſæ ſatisfactionem, & alij plures petant impetrationem pro varijs beneficijs diuinis, poſſe Sacerdotem vnius Miſſæ non ſolum duo, ſed plura ſtipendia recipere, quoniam impetratio non eſt limitata, ſicut ſatisfactio.

36 Dico quintò, ſi petentes Miſſam offerant ſinguli iuſtum ſtipendiũ, non poſſe Sacerdotem applicantem vni ſatisfactionem, & impetrationem alteri, ſatisfacere vtrique vnica Miſſa. Sic docent *Petrus Nauar. ſupr. Man. in Sum. tom. 1. c. 250. n. 6. Vega tom. 2. c. 41. de Miſſa caſu 35 fine. Poſſeu. de offic. Curati. c. 2. q. 7. n. 25. Nald. ver. Miſſa nu. 13. Bon. diſp. 4. q. vlt. punc. 8. n. 15. Dian. part. 6. tr. 6. Reſolut. 9. Auerſ. qu. 11. ſect. 17. §. Item quis.* Probatur, quia petens ſimpliciter Miſſam, cenſetur, petere non ſolam partem fructus, ſed totum illum, qui dantibus ſtipem applicari conſueuit; etenim, vt obſeruat *Graſſis de celebr. Miſſar. tom. 2. conſ. 3.* qui petit Miſſam, intẽdit obligare Sacerdotem, quantum licitè poteſt ad id, quod vtilius ſibi fuerit, & dans integrũ ſtipendium Miſſæ, iure poſtulat totũ miſſæ fructum ſibi conferri, ſuppoſitoq; communi ſenſu Fidelium, vſuque recepto, ſatis exprimit intentionem iſtam, qui petit, ſimpliciter ſibi miſſam applicari, vel iuxta mentem ſuam. Hoc etiam confirmant decreta Cardinalium, quibus generaliter prohibetur, Sacerdotem vnica miſſa ſatisfacere pluribus ſtipendijs etiam cum onere reſtituendi.

37 Dico ſextò. Si duobus petentibus Miſſam ob motiua diuerſa poſita *ſupra num. 233.* Sacerdos illam gratis promittat, intendens impetrationem vni, & alteri ſatisfactionem applicare, licitũ fore ſic vnius miſſę fructum diuidere. Sic cenſent *Angel. Armil. Syluest. Caiet. Palud.* quos refert, & non refellit *Nau. lib. 2. c. 2. nu. 320.* Conſonat *Sà verbo Miſſa. nu. 44.* Probatur, quia comitas, & liberalitas in promiſſionibus gratuitis non obligant ita rigoroſè, ac iuſtitia. Quare ſufficiet in aliquo proprio ſenſu verba verificari, & cum animo promittentis conuenire. Proprius autem ſenſus verborum eſt, petenti miſſam ad impetrandum promittere miſſam, quoad impetrationem, & petentem-

petenti pro defunctis promittere quoad ſatisfactionem, & hoc probant fundamenta tertiæ ſententiæ. Quam ſicubi decreta Cardinalium non ſint recepta, dicit *Diana ſupra,* dici poſſe probabilem. Et quidem, cum impetratio Miſſæ non ſit limitata, quamuis multis promiſſa ſit impetratio, poterit omnib. vnica Miſſa ſatisfieri, nullo ſtipendio recepto.

38 Addunt *Nau. ſupr. n. 319. & March. ca. 17.* Sacerdotem, qui recepit vnum ſtipẽdium pro Miſſa, poſſe plures alios admittere liberaliter ad eius participationem. Quia iuxta ſentẽtiam probabilem ponentium infinitum Miſſę valorem, ille Sacerdos neminem in particulari damnificat, nec omnes ſimul, nec Rempublicam, cum non plus ſtipendij recipiat, quam eius operæ valeant; & liberalem vtiq; promiſſionem ſufficit verificari iuxta probabilem ſententiam, notatque *March.* hoc non vetari decretis Cardinaliũ, qui ſolum loquuntur, quando miſſa debetur ex iuſtitia multis ratione multiplici ſtipendij recepti. Ego dicerem, hoc eſſe probabile quoad promittẽdam impetrationem multis eiuſdem miſſæ, pro qua fuit acceptum ſtipendium ab vno, propter illimitatam non impetrationis. At quoad ſatisfactionẽ non video probabilitatem practicam, iuxta quam verificari poſſit illa promiſſio, quamuis liberalis, vt *dixi ſup. c. 4. n. 86. &* 88.

39 Ad fundamenta tertiæ ſententiæ, quatenus impugnant noſtram quintam concluſionẽ, reſpondetur, primò probari, duos illos fructus eſſe ſeparabiles realiter; hoc verò non tollit, quin vterq; debeatur ex iuſtitia petẽti Miſſam abſolutè dato ſtipendio. Quippè communis eſt ſenſus fidelium, ſub tali pacto cõprehendi fructum vtrũque. Vnde dicimus ad ſecundum, teneri Sacerdotem ad applicationem vtriuſq; fructus ex pacto per ſtipendium inito iuxta cõmunem ſenſum paciſcentium, qui ſatis exprimit talem obligationem, & excludit omnem cõiectaram oppoſitam Etenim, quamuis ſatisfactio neceſſaria non ſit finis præcipuus, poteſt dans ſtipendium illam applicare, vel ſibi, vel alteri, qui capax ſit. Ad tertium dicimus, illam vtramq. obligationem oriri ex vnico ſtipendio recepto, vel ex pacto ibidem incluſo, nec vtramque mereri plus, quam vnum ſtipẽdium, vt ſatis oſtendunt decreta Cardin. Congregat. Concil. quæ fatetur *Marchinus* nonnihil aduerſati ſuæ ſententiæ.

40 Quod addit *Bordonus relatus ſupra num. 35.* Limitat ipſe, vt fiat ex conſenſu dantium ſtipendia. Rectè quidem, nam ſine tali conſenſu non liceret ob iuſtitiæ debitum, & decretorum rigorem id vetantium; nec datur communiter ſtipendium propter applicationem indulgentiæ, ſed Miſſæ. At cum tali conſenſu poſſunt omnia, quæ hucusque reiecimus, licere. Nimirum poteſt Sacerdos, vi Miſſæ plura ſtipendia recipere, vel ratione valoris infiniti probabilis, vel ſuæ [illegible] pettatis, vel applicans vni fructum [illegible] dium, & alteri ſuum ſpecialiſſimum, vel vni ſatisfactionem, & alijs impetrationẽ iuxta ſententias relatas; quoniam ſciẽti, & volenti non fit iniuria, & dantes talia ſtipendia cum tali notitia, liberoque conſenſu, voluntariè ſubeunt periculum non recipiendi Miſſæ fructum, vel non integrum. Ita *Suar. 3. par. tom. 3. diſp. 86. ſect. 3. Nauarrus, Henriqu. Armill. Poſſeuin. Syluester. Reginaldus*, quos ſequitur *Bonac. diſp. 4. qu. vltim. punct. 8. num. 3. fine. Anerſa qu. 11. ſectio. 17 §. Si tamen* [illegible] Nec hoc vtatur decretis Cardinal., quæ planè non tollunt, quin poſſit quilibet diſponere de re ſua prohibito ſuo, vt ſupponunt illi Doctores, qui bene notant, hoc non habere locum, quoties dans ſtipendium tenetur procurare Miſſas illas ex aliorum intentione, ſeu commiſſione: tunc enim ille non poteſt aliorum voluntati derogare, quare non poteſt, niſi de fructibus integris, & certis Miſſarum paciſci.

41 Si verò Sacerdos aliquis acceptis pluribus ſtipendijs iuſtis bona fide iuxta opinionem apud ſe probabilẽ applicuerit multis vnicam Miſſam, exiſtimans & intendens, ijs ſimul ſatisfacere, nõ teneri poſtea cognita veritate ſupplere, vel a-

lias Miſſas applicando, vel ſtipendia reſtituendo, cenſet *Bordon.to.1. variar.reſol.25.qu.13.num.22.* quia talis Sacerdos non peccauit contra iuſtitiam. Attamē, quamuis hinc non teneatur ratione iniuſtæ acceptionis, tenetur adhuc ratione rei acceptæ, ſicut qui bona fide rem accepit, quam putauit eſſe ſuam, vel ſe iuſto titulo comparare, ſi poſtea nouerit, aut rem non eſſe ſuam, aut non iuſtè ſibi adquiſitam, tenetur equidem reſtituere, vel ſatisfacere, niſi per impotentiam excuſetur. Sic *Auerſa ſupra. §. Quod ſi Sacerdos quiſpiam, & Diana part.8. tract.7. Reſolut.75.*

CAP. XII. QVÆST. V.

Quando dantur ſtipendia minora iuſto, poſſit ne Sacerdos accipere plura?

42 Affirmat prima ſententia. Tenent illam *Sotus, Canus, & Corduba*, quos ſequitur *Suar.tom.3.diſp.86.ſect.4. Vazq.3.part.diſp.234.ca.2. Angles, Scorza, Nuñus*, quos refert *Diana part.2.tr.14.Reſol.7. Filliuc.tr.5.nu.188. Moure part.3.cap.5.§9.n.3. Azor tom.3. lib.12.c.6.q.3. Regin.lib.23.n.234. Fraginell.de oblig.Sacerd.ſect.4.concluſ.1.§.2. n.1. & ſect.6. ad ſecundum argumentum. Peyrinus to.3.de Priuil.cap.1.n.26. Molfeſ.tom.1.trac.3.cap.17.n.89. Homobonus in examin.par.1.trac.4.c.13.qu.118. Mirand.tom.1.q.43.art.23.concl.3. Poſſeuin. cap.2.num.23.& 24.* Probatur, quia manifeſta fieret iniuria Sacerdoti, ſi pro tā exiguo ſtipendio cogeretur totum Miſſæ fructum applicare. Poteſt ergo tot ſtipendia recipere, quot ſufficiant ad integram ſtipem, & pro rata diuidere Miſſæ fructum, vt ſe ſeruet indemnem, & iuſtam ſingulis æqualitatem retribuat.

43 Limitant hanc ſententiam *Sotus de Iuſtit.lib.9.q.3.art.1. Fraxinel. Homobon. Poſſeuin. & Miranda ſupra*, niſi Sacerdos expreſsè paciſcatur, ſe totum Miſſæ fructum applicaturum illi ſoli, qui dedit exiguum ſtipendium: tunc enim tenetur ſeruare pactum, & ſtare promiſſis, alioqui deciperet dantem illud ſtipendiū in re graui. Verum hanc limitationem reijciunt *Suar. Molfeſ. & Reginal. ſupra.* Quia Sacerdos pauper, dum non inuenit ſtipendia congrua, cogitur acceptare minora, patiens iniuſtum inuitus. Ergo poteſt non obſtante priori pacto ſemet indemnem ſeruare. Sicut famulus, aut operarius, cui non datur merces condigna, poteſt damnum ſuum aliter reſarcire, quamuis ob paupertatem coactus ſit paciſci pro iniuſta mercede. Similiter, qui neceſſitate cogitur emere triticum iniuſto pretio, poteſt ſine iniuſtitia reſarcire damnum occulta compenſatione.

44 Secunda ſententia ſimpliciter negat, poſſe Sacerdotem pluribus ſtipendijs, licet minorib. iuſto ſatisfacere vnica Miſſa. Sic ſentiunt *Naldus, & Barthol.ab Angelo*, quos ſequitur *Bonac.diſp.4.qu. vlt.punct.7.§.2.num 8. Coninch.qu.83.nu. 193. Diana part.2.tract.14.Reſolut.7. & par.5.tract.13.Reſol.52. Cardinal.de Lugo de Euchariſt.diſput.21. Auerſa qu.11. ſect.17.§. Quod ſi Sacerdos plura.* Probatur primò, quia Sacerdos acceptans eleemoſynam, exterius promittit integrum ſacrum, & tamen ſolum dimidium intendit applicare, quod vix excuſatur à mendacio, nam in mutuis contractibus, ſeu promiſſionibus oneroſis, verba capienda ſunt ſecundum communem intelligentiam, & ſicut nouimus hic, & nunc ab altero capi. Dans autem ſtipem, vt dicas pro illo ſacrum, intendit, vt integrum eidem applices, & dum ſtipem acceptas, ſecundum communem ſenſum hoc ei promittis. Sicut igitur promittens tibi nummum argenteum, vt applices illi ſacrum, te deciperet, ſi ſolum intenderet dare dimidium; ſic pariter illum decipis, dum acceptans ſtipem, ipſi promittis integrum ſacrum, & applicas dimidium.

45 Probatur ſecundò. Nam Sacerdos dolo tandem inducit, vt ſibi det ſtipem ſub his conditionibus, ſub quibus nullatenus ille daret, ſi nouiſſet animum

paci-

paciſcentis, ad quod Sacerdos nullum ius habet. Etenim, etſi non teneatur applicare Miſſam illi, qui non dat ſtipendium iuſtum, tamen neminem poteſt inducere tali ſimulatione, vt tribuat inuitus. Nec ſufficit, quod Superior talem Miſſæ taxam conſtituerit, quia ſolum ſtatuit, vt poſſis ſtipem taxatam exigere, nolleque facere ſacrum pro illo, qui nolit dare talem ſtipem; non autem, vt poſſis illam ab alijs per dolum extorquere. Quin ſponte paciſcens de minori Miſſarum ſtipendio; cenſeris liberè cedere iuri tuo, quo poteras ſtipendium iuxta taxam exigere.

46 Probatur tertiò, iure poſitiuo nouo Nam decretum Cardinalium approbatum per *Vrbanum Octauum*, & *editum 21. Iunij Anno 1625. §. 2.* ſic ait. *Vbi pro pluribus Miſſis etiam eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia, quantumcumque incongrua, & exigua, ſiue ab vna, ſiue à pluribus perſonis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſiis, &c. Sacra Congregatio ſub obteſtatione diuini iudicij mandat, at præcipit, vt abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint. Ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quin imò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.* Circa quæ verba, cum quæſitum fuiſſet, an intelligenda ſint de præſcriptione facta per offerentem, vel per ordinarium; Reſpondet Congregatio Concilij eſſe intelligenda de præſcriptione facta per eum, qui tribuit eleemoſynam, non verò per ordinarium; quod ſi tribuens eleemoſynam non præſcripſerit numerum Miſſarum celebrandarum, tunc tot Miſſas celebrari debere, quot præſcripſerit ordinarius ſecundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ. Rurſus cum quæreretur. An, cum ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam iuxta qualitatem loci, perſonarum, ac temporum: Sacerdotes accipientes ſtipendium minus cõgruo teneantur Miſſas illis ab offerente præſcriptas celebrare? Reſpondet Congregatio, teneri. Quibus mandatis, & reſponſis ſatis apertè decernitur, hanc omninò ſententiam in praxi fore tenendam. Quapropter *Auerſa, Diana, Cardinal. de Lugo ſupra, & alij cenſent*, his decretis iam iſtam quæſtionem fuiſſe deciſam, ſicut, & alias ſimiles.

47 Adhuc ſit tertia ſententia diſtinguens, & docẽs, Sacerdotem pauperem, acceptis pluribus ſtipendijs minoribus iuſto, poſſe paucioribus Miſſis ad ratam ſtipis iuſtæ ſatisfacere, nam acceptat iniuſtè coactus ad ante minorem ſtipem, dum ipſe premitur egeſtate, nec inuenit ſtipendia iuſta; Si tamen Sacerdoti diuiti detur ſtipendium minus iuſto, quod acceptat, debere totum Miſſæ fructum applicare danti, quippè tali pacto ſic irrito iam renuntiat iuri ſuo, nec habet ex vna Miſſa ius paupertatis, vt alter ad congruam ſibi ſuſtentationem conquirendam. Ita docet *Henriquez lib. 9. cap. 21. numer. 4. & 5. & Peyrinus ſupra*, ſic explicat prædicta decreta Cardinalium, vt intelligãtur, quando Sacerdos omnino voluntariè, non coactus paupertate contentus fuit oblato ſtipendio, & expreſsè promiſit, ſe tot Miſſas integras dicturum, & tunc tenebitur magis ratione fidelitatis, & præcepti, quam iuſtitiæ. Sic etiam ſentire videntur *Suarez, Miſſeſius, Reginaldus relati ſupra numero 43.* Siquidem ex paupertate Sacerdotis diruunt obligationem pacti, ſeu promiſſionis. Hanc verò diſtinctionem impugnat *Vazquez diſputat io. 234. numer. 18.* Quoniam, cum Sacerdos tam diues, quàm pauper accipere poſſit ſtipendium Miſsæ iuſtum, tam diuiti, quàm pauperi debetur æquale; quare, vel neuter poteſt plura minora pro Miſſa recipere, vel vterque. Neç paupertas confert ius decipiendi proximum, nec alienam pecuniã inuitis Dominis vſurpandi, niſi ſit cum extrema, vel graui neceſſitate coniuncta, cui nequeat aliter ſubueniri.

48 Pro deciſione ſuppono 1. Si Sacerdos acc piat ſtipem minorem ſolita, ſed

intra latitudinem iuſtę mercedis, licet infimæ, cum pacto dicendi Miſſam, teneri quidem ex iuſtitia, Miſſam integram applicare. Sic notant *Miranda ſupr. & Fagund. Præcep. 1. lib. 3. c. 10. nu. 10.* Conſentiunt Authores ſecundæ ſententiæ, nec diſſentient (credo) Doctores primæ. Probatur, quia nulla Sacerdoti fit iniuſtitia, cum ſtipendium ſit iuſtum, quamuis infimum, & incrementū illud infimæ mercedis patitur volens. Sic Domini conuenire poſſunt cū famulis de minori mercede, quam dari ſoleat, modo nō ſit minor, quam infima iuſta. Sic etiam, qui rē vendidit infimo pretio iuſto, non poteſt id in menſura dettahere, quo perueniat ad pretium medium, vel ſummum; ſed conuentio ſeruari debet, vt docent *Molina tr. 2. diſp. 351. Filliuc. tr. 35. nu. 72. Bonac. de contrac. diſp. 3. q. 7. punct. 4. num. 6. Salas de empt. dub. 29. n. 3.*

49 Vbi nota primò, taxam Miſſarum non ita conſiſtere in indiuiſibili, vt non admittit latitudinem aliquam ſaltem infra taxam, ſicut etiam admittit taxa tritici, quod, etſi non poſſit vendi ſupra taxam, poteſt tamen infra illam vendi iuxta communem æſtimationem. Et cū communiter copia vendentiū, & raritas emptorum minuat æſtimationē, & pretium etiam iuſtum rerum, vt aſſerunt *Caiet. Sotus, & alij*, quos ſequitur *Bonac. ſupra q. 2. punc. 4. n. 23. Vazq. de Reſtit. ca. 5. §. 1. dub. 10. n. 61. Sà verbo Emptio nu. 4.* Sic pariter continget, copiam Sacerdotum quærentium ſtipendia Miſſarum (ſicut operariorum, famulorum, &c.) minuere iuſtam mercedis æqualitatē. Vnde, quod aliàs eſſet minus iuſto, iam ex iſta circumſtantia contineri poſſit intra latitudinem iuſti pretij, vel ſtipendij. Sic cenſent *Fagund. & Miranda ſupra.*

50 Nota ſecundò, pariter illos, qui petunt Miſſas, teneri communiter ex iuſtitia, dare iuſtum ſtipendium, niſi Sacerdotes ſpontè contenti ſint minori. Verum, etſi reperiant Sacerdotem, qui minus acceptare velit, tenentur adhuc iuſtum, & integrum ſtipendium dare, qui vel ex teſtamento, vel ex alia commiſſione grauantur curare certum Miſſarum numerum, intelligendo iuxta morem, & praxim loci. Quia defunctus, & quiuis alius, qui commiſit Miſsas pro ſe dici, percipiet maiorem fructum ex quantitate ſimul eleemoſynæ. *Sic Fagundez ſupra, & Auerſa qu. 11. ſectio. 17. §. tenentur etiam.*

51 Suppono ſecundò. Cum ſtipendia minora minimo iuſto ſic offeruntur, & acceptantur, vt accipiens prudenter cenſeatur, non promittere ſingulis applicationem integri fructus, ſed ſolum pro rata ſtipendij dati, poſse primam ſententiam ſuſtineri, verb. grat. quando Sacerdos id dantibus ſtipendia ſignificat, vel illos monet de taxa iuſtæ mercedis, & ſic ex ipſorum conſenſu Miſsas ad rationem talis taxæ reducit. Vel quando multi ſimul ſtipes alicui tribuunt, vel pro cunctis iuxta quantitatem ipſarum ſacra faciat, vel in ſimilibus caſibus, nulla fit iniuria dantibus ſtipendia, ſi Sacerdos pro ſingulis Miſſis taxatam ſtipem recipiat. Ita *Coninch. qu. 83. num. 194. nec alij diſſentient.* Similiter, ſi Sacerdos rogatus dicere decem Miſsas verb. gra. recepit inuolutam carta pecuniam, putans, eſse iuſtum ſtipendium, & poſtea reperit, eſse dimidiatum, iuſtè poſse ad ratam minuere numerum Miſsarum illo monito, qui petijt Miſsas, vel etiam non monito, quoties ex iuſta cauſa non poteſt, dicunt *Fraxinellus ſect. 4. concl. 1. §. 2. num. 7. Alfonſus de Leone quæſtio. 8. ſectio. 4. & Auerſa ſupra §. Et ſimiliter.* Nec id eſse contra decreta *Cardinalium*, quæ planè non loquuntur in his caſibus.

52 Iam dico primò, loquendo de ſolo iure naturali citra prædictos caſus, ſi Sacerdos accipiens ſtipem minorem minima iuſta promittat ſaltem implicitè *iuxta dicta numero 41.* fructum integrum Miſsæ, nec habeat intentionem applicandi, niſi partem illius, peccare ſaltem contra fidelitatem, & veracitatem, vt aſserunt *Suarez, & Coninch. ſupra.* An autem peccet etiam contra iuſtitiam? vtraque pars eſt difficilis. Inde

tamen

tamen decidenda videtur, vnde plures ſimilem quęſtionem decidunt in materia locationis,& conductionis; ſcilicet, Vtrum famulus, qui conductus fuit ſtipendio minori, quam eſset infimum iuſtum, poſſit vti compenſatione? Negat .n. *Sotus de iuſtit.lib.5.qu.3.art.3.* Videtur autem affirmare .*Nauarrus cap.17. num.*108.dum abſolutè docet,herum aſſignantem famulo pretium minus iuſto, debere compenſare defectum.

53 Conciliant verò prædictas opiniones *Molina tract.2.diſput.*506. *Rebellus part.2.lib.14.quæſtio.15. Bonacin.de contract.diſp.3.quæſt.7.punct.4.num.6.Vazqu.ſupra num.*59. dicentes, ſi perpenſis omnibus circumſtantijs, ſtipendium non attingat infimum iuſtum, nec famulus cenſeatur ſponte cedere iuri ſuo, poſse quidem vti compenſatione. Rarò tamen, vel non præſumi liberam donationem exceſsus, vel non attingi iuſtum infimum in illis circumſtantijs. Sic igitur in præſenti diſtinguere poſſumus, vt quando Sacerdos non cenſetur ſponte remittere defectum ſtipendij, nec omnibus circumſtantijs perpenſis attingitur verum iuſtum ſtipendium infimum; non peccet contra iuſtitiam diuidendo Miſsæ fructum pro rata; Secus verò, quando, vel in his circumſtantijs attingitur infimum ſaltem ſtipendium iuſtum, *iuxta ſuperius dicta numero 49.* (quod ferè ſemper contingit,) vel Sacerdos ſponte remittit defectum irrito pacto.

Tunc enim, *vt expendit Molina ſupra*, non eſt nuda locatio, ſed permiſta cum donatione decrementi à iuſta mercede. Quamuis enim regulariter in contractibus oneroſis, non ſit præſumenda donatio,vel exceſſus, vel defectus à latitudine iuſti pretij. Nihilominus,ſi contrahentes ſciant valorem verum,& neuter neceſſitate,metu, fraude, vel aliquo ſimili cogatur ad contrahendum,præſumi tunc donationem, ſi quis defectus, aut exceſſus à latitudine iuſti pretij reperiatur, *dicit Molina citans Conradum, Nauarrum,& Medinam.*

54 Hinc colligo,Sacerdotem diuitem, qui recepit ſtipendium minus minimo iuſto, promiſitque Miſſam ſimpliciter, ex iuſtitia teneri ſeruare pactum, *vt tertia ſententia dicebat in hoc conueniens cum ſecunda*. Nec obſtat *impugnatio Vazquij poſita ſupra num.*47. Quia,cum Sacerdos diues nulla neceſſitate cogatur acceptare tam exiguum ſtipendium, præſumitur donare decrementum. Nec in hoc caſu, *vim habet fundamentum primæ ſententiæ poſitum num.*42. Quia nec volenti fit iniuria, nec hic Sacerdos cogitur pro tam exiguo pretio paciſci, ſed ſponte conſentit in locationem donatione permiſtam.

55 Sacerdos verò pauper, ſi vel extrema, vel valdè graui neceſſitate prematur, ſicut accipere poteſt plura ſtipendia iuſta pro ſingulis Miſſis, *vt oſtendimus ſupra num.*29. Sic à fortiori recipere poterit iniuſta plura. Quapropter in hoc ſenſu verum aſſerit tertia ſententia, *&* *Molina ſupra dicens*. Pauper, ſi neceſſitate preſſus contrahat minori pretio, licet ipſe roget ad contractum;& quamuis emens dicat,rem plus valere, ſed ſe nolle pluris eam emere, non cenſetur adhuc donare decrementum, & poteſt vti compenſatione. Sic valet diſtinctio Sacerdotis diuitis, & pauperis, nimirum grauiter indigentis. Ad grauem autem neceſſitatem Sacerdotis pertinet, quando non habebit decentem vitæ Clericalis ſuſtentationem, niſi vel mendicando,vel plures pro ſingulis miſſis ſtipes accipiendo. Quo ſenſu verè *dixiſſent Authores relati ſupra num.*21.ſtipendium Miſſę debere ſufficere congruę Sacerdotis ſuſtentationi. Quippè talis Sacerdotis paupertas dat illi ius, vt vnica Miſſa(quoties aliter non poteſt)compararet ſibi cibum, veſtitum, & habitationem præciſè neceſſariam.

56 At ſi Sacerdos pauper communi ſolum neceſſitate prematur, adhuc forſan præſumetur à Doctorib. tertiæ ſententiæ, non ſponte remittere defectum ſtipendij iuſti;ſed inuitus iniuſtum pati. Nam adhuc communis neceſſitas cogit

Digitized by Google

ad præcauendam maiorem preſſuram, & ad prouidendum refugium imminentium diſcriminum, & ad non donādum liberaliter, quod ſibi timet fore præcisè neceſſarium. Verum in hoc caſu perpendendum eſt, quod *ſu prancτaui n.*49. ſcilicet, copiam Sacerdotum quærentium ſtipendia Miſſarum, & raritatem offerētium diminuere iuſtam ipſius æqualitatem, pro tertia parte dicunt quidam, alij pro parte dimidia, ſicut de mercibus vltroneis opinantur Doctores. Videantur *Salas de empt. dub.*25.*n.*3. *Bonac. de contract. diſp.*3.*q.*2.*punct.*4 *n.*21. *Diana par.* 1.*tract.*8 *Reſol.*36.53.*&* 78. *Megala* 2.2. *lib.*2.*cap.*6.*qu.*2 *num.*47.*&* *conſil.*93.*n.*3. *Rebellus part.*2.*lib.*9.*q.*1.*n.*36. *qui lib.*14. *qu.*15.*nu.*12. Sic ait. Si Dominus, ſic erat affectus, quando conduxit famulum ſtipendio nimis exiguo, vt reuera non conduceret, ſi maiori pretio conducturus eſſet, aliquid eſſe minuendum de iuſto pretio adhuc infimo, ſi famulus vti velit compenſatione, nempè ratione deceptionis, & iniuriæ per dolum illatæ. Contra iuſtitiam enim facis, ſi me per deceptionem allicias, vt emam, vel conducam etiam infimo iuſto pretio, alioqui non contracturus, cum libertatem habeam ad contrahendum, vel non contrahendum; & hoc probat ſecundum fundamentum ſecundæ ſententiæ poſitū *n.*45. Quibus omnib. expenſis, ita manet exiguum ſtipendium Miſſæ, quod in his circumſtantijs ſit infimum iuſtum, vt vix vmquam minus detur à ſingulis fidelibus. Quare vix vmquam poterit ad praxim reduci prima ſententia, quin peccetur contra iuſtitiam, præterquam in caſibus *ſupra poſitis num.*51 adhuc ſtando ſoli iuri naturali.

57 Ideo dico ſecundò, iam iuxta decreta Cardinalium, quorū meminimus *num.*46. vbi recepta ſunt, omnino tenendam in praxi fore ſecundam ſentētiam, ſaltem ratione præcepti poſitiui Summi Pontificis authoritate poſiti. *Peyrinus tom.*3.*ca.*1.*num.*26. admittit etiam obligationem fidelitatis ratione promiſſionis, non verò iuſtitiæ propter inæqualitatem ſtipendij. *Auerſa dicit q.*11.*ſectio.* 17.§. *Quartò poſſe*, per hæc decreta non damnari primam ſententiam in ſuo antiquo ſtatu, ſed lege poſitiua prohiberi praxim, & vſum ipſius, ſicut paſſim prohiberi poſſunt, & ſolent alia, quæ licebant alioquin ſtando in ſuo iure naturali.

58 Sed contra poſſet obijci; quod illa decreta non videntur condere nouum ius, ſed naturale ſolum intimare; Si quidem obteſtantur diuinum iudicium, & obligant ad reſtitutionem; ad quam obedientia ſola præcepti non obligaret. Ergo loquuntur de iuſtis Miſſarum ſtipendijs in hac rerum periſtaſi, quę quantumcumque ſecundum ſe ſint incongrua, vel exigua, tamen hic, & nunc conſideratis circumſtantijs diminuentibus communem ſtipis ęſtimationem iuſta cenſeātur, & ſic obligent ex iuſtitia. Ego cenſeo, voluiſſe Pontificem his decretis tollere prorſus abuſum ex varietate ſententiarum ortum, quo pereunt voluntates teſtatorum, & fides obſtricta violatur, & defuncti priuantur ſuffragijs debitis, vt ibidem aſſerit; ac ſubindè pręcepiſſe (ne forſan aliquis alijs opinionibus abutatur hic, & nunc perperam applicatis,) vt omnes fideles amplectantur in praxi ſecundam ſententiam. Quia de facto regulariter offeruntur ſtipendia manualia, quæ iuxta circumſtantias occurrentes ſufficiant, vt Sacerdos vel extrema, vel grauiſſima neceſſitate non oppreſſus teneatur ex iuſtitia pro ſingulis dicere ſingulas Miſſas, ac ſubindè iuſta cenſeantur hic, & nunc. Quod equidem præceptum prudentiſſimum eſt, cum humanę leges ferantur de communiter contingenribus, & communiter offerantur ſtipendia hic, & nunc congrua, ſiue iuſta. Prudenter igitur iubemur, tot dicere Miſſas, quot ſtipendia recepimus, quantumcumque ſecundum ſe videantur incongrua, quia prudenter iubemur reputare nos ex iuſtitia ſemper aſtrictos ad ſic faciendum, & conſequēter ad reſtituendum, ſi non faciamus.

59 Confirmatur, nam vt bene *Rebel-*

lus

lus arguit in ſimili ſupra numero 9. vel Sacerdos reperit alium, qui maius ſtipendium offerat pro Miſſa, vel nullum. Si reperit, cur non maius recipit, dimittens ſtipendia tenuiora? Si non reperit, non debet iniuſtum reputare, quod ob raritatem offerentium ſtipes, & copiam Sacerdotum acceptantium, vel etiam quæritantium ita decreſcit, vt debeat hic, & nunc iuſtum exiſtimari. Quod, ſi quando ſtipendia, præſertim antiqua mutatione temporum reddita ſint iniuſta ſimpliciter, recurrendum erit ad legitimum ſuperiorem, vt Miſſæ reducantur ad numerum minorem.

60 Hinc colligunt *Poſſeuinus*, *Fraxinellus, Comitolus*, quos ſequitur *Alphonſus de Leone de officio Capellani quæſt.7. ſectio.*10.*& quæſtio.*8.*ſectio.* 16. debere Sacerdotem ſigillatim, ac diſtinctè dicere ſingulas Miſſas pro ſingulis, qui petierunt illas. At *Bonac. de Sacrament. diſputat.4.quæſt.vltim.punct.7.§.3.numero 1. Auerſa ſupra §. Hinc inferunt*, admittunt, poſſe Miſſas applicare coniunctim, & inconfuſo. Si nimirum Sacerdos, qui recepit à quatuor perſonis quatuor ſtipendia, dicat totidem Miſſas pro cunctis, ita vt ſingulæ pro rata proſint omnibus; ſic enim nihil cuiquam detrahit, dum omnes Miſſæ dicantur intra latitudinem temporis conceſſi. Mihi videtur, hoc in rigore ſufficere, prior tamen modus accommodatior, & vſitatior eſſe.

CAP. XII. QVÆST. VI.

Vtrum aliquo titulo poſſit Miſſarum ſtipendium augeri?

61 CVm ſtipendium ſolius Miſsæ nō commenſuretur integræ ſuſtētationi Sacerdotis, vt diximus *ſupra quæſt.3.num.*23. conſequens eſt, vt pro miniſterijs adiunctis, vel pro labore, vel incommodo ſuperaddito, poſſit ſuperaddi, vel augeri ſtipendium. Sic, quando Sacerdos canit officium defunctorum, & Miſſam, diſtinctum accipit ſtipendium Miſſæ, diſtinctum Officij, quia ſunt diſtincta miniſteria, quaſi partialiter promerentia ſuſtentationem Sacerdotis. Similiter, poteſt exigere maius ſtipendium ſupra taxam, quoties adhibet in Miſſa laborem extraordinarium; nimirum, quando cantat Miſſam, quando mittitur ad celebrandum in locum valdè diſtantem, vel debet expectare diù, vel præuenire ſummo mane cum incommodo, vel ſimile ſubit onus dignum maiori mercede. Sic cenſent *Suar. tom. 3. diſput.*86.*ſect.2. Fagund. Precept.1.lib. 3.cap.8. Auerſa quæſt.11.ſect.17.§ Septimo poteſt.*

62 Quod ſi quis reliquit centum nummos argenteos pro centum Miſſis in aliquo templo quot annis celebrandis, & augeatur ibidem ſtipendium communi conſuetudine, vel noua taxa; debere tunc hæredem ſuppoſita capacitate hæreditatis, illarum Miſſarum ſtipem ſupplere, ſentiunt. *Riccius Homob. Genuenſ. Barboſa, quos ſequitur Diana part.2. tractat.14. Reſol.17.* Quia teſtator non reliquit pecuniam ſimpliciter pro ſtipe ſoluenda, ſed pro Miſſis celebrandis, atqui, ſi præuidiſſet augmentum ſtipendij, non diminueret Miſſarum numerum, cum hæreditas ſufficiat ad incrementum ſtipis. Certè verba teſtatoris eſſent attentè perpendenda, menſque deberet apertè conſtare, vt hæres cogeretur ad augendam ſtipem. Communis quippè praxis eſt, vt creſcenti Miſsarum ſtipendio, numerus ipſarum per legitimum ſuperiorem minuatur, quando redditus non ſufficiunt Miſſis antea præſcriptis. Sic ferè notant. *Auerſa q.11.ſect.18.§ Si autem. Dian.p.7.tractat.12.Reſol 22. Barboſ. de poteſt. Epiſc. p.2. Alleg.29.*

63 *Tridentinum ſeſſion.*22. decreto de ſeruandis in Miſſa, decernit, vt ordinarij locorum cuiuſuis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Miſſis nouis celebrādis datur, omninò prohibeant. At Congreg. Concil. declarauit, eos, qui Miſſas nouas celebrāt, poſſe ſolū in medio altaris cōuertere ſe ad populū, & ob-

Digitized by Google

& oblationes ſponte factas recipere, non verò circuire templum hac de cauſa. *Sic referunt Zerola in praxi Epiſcopor. p.2. verb. Miſſa verſ.2. Homobon. in examine p.1. tract.4. c.13. q.117. Naldus verb. Miſſa nu.19. Diana p.2. tract.14. Reſol.50.*

64 Volunt aliqui, Sacerdotem pauperem exigere poſſe maius ſtipendium pro ſua Miſſa, ſed id benè refellunt. *Bonac. de Sacram. diſp.4. q. vlt. punct.8. nu.14. & Auerſa ſupra.* Nam, vt vidimus in ſuperioribus ſolus titulus paupertatis non auget pretia rerum. Quare Sacerdos hoc titulo non poteſt accipere maius ſtipendium Miſſæ, niſi ſibi liberaliter, & ſponte donetur. Alij dicunt, poſſe Sacerdotem pro Miſſa diei feſti duplum ſtipendium accipere, quaſi feſtiua ſolemnitas conferat ad augendam ſtipem celebrationis. Ita conceſſit *Synodus Mediolanenſ.3.* & ita declarauit *Congregatio Pænitentiariæ Mediolan. annuente Bonac. vt ipſe teſtatur ſupr. nu.10. Sic docent Homobon. ſupr. q.120. Fraxinell. ſect.4. concl.1. num.8. Barthol. à S. Fauſto lib.1. de Indulg. q.65. Alphonſ. de Leon. de Iubil. p.3. n.12. & de offic. Capellan. q.6. ſect.10. alijque plures. Verum Dian. p.2. tract.14. Reſol.9.* dicit, hanc ſententiam iam eſſe damnatam decretis Cardinalium ſupra relatis, §. Tertiò. Vbi certè non reperio verbum vllum de Miſſis dierum feſtorum, nec in omnibus illis decretis inuenio quidquam, quò prædicta ſententia reprobetur, vel contraria praxis decernatur. Quapropter in hac re, cenſeo, ſeruandam eſſe conſuetudinem locorum, ſeu Synodales conſtitutiones. Ita quoque cenſet, *Auerſa ſupra.*

65 Reſtat difficultas, vtrum Religioſi per ſua priuilegia poſſint accipere maius ſtipendium Miſſarum, aut vnica Miſſa pluribus ſtipendijs ſatisfacere. *Azor tom.3. lib.12. c.6. q.5.* dixit, Papam non poſſe concedere facultatem accipiendi plures ſtipes, quibus vnica Miſſa ſatisfiat. Cum enim non habeat poteſtatem in deſtructionem, ſed in ædificationem, nec ſit Dominus, ſed diſpenſator bonorum temporalium, quatenus ad finem ſuper naturalem aliquo modo conducere poſſunt, non poteſt humanos contractus inuertere, nec in quorumdam præiudicium alijs tribuere bona temporalia.

66 Verum communiter Doctores concedunt Papæ poteſtatem ad diſpenſandum ex cauſa rationabili cum aliquibus, vt poſsint vnica Miſsa pluribus ſtipendijs etiam iuſtis ſatisfacere, ac ſubinde recipere pro ſingulis Miſsis ſtipendia maiora iuſto. Sic cenſent *Cordub. Syluest. Henriq. Reginald. Fraxinell. quos ſequitur Bonac. ſupr. nu.3. Suar. to.3. diſp.86. ſect.4. Filliuc. tract.5. n.189. Manuel. tom.1. Regul. q.43. art.16. Molfeſ. tract.3. c.17. nu.29. Auerſa ſupr. §. Rurſus.* Probatur, quia Papa poteſt iuſtis de cauſis commutare voluntatem offerentium ſtipem, ſicut & teſtatorum circa pias cauſas. Poteſt etiam ex Eccleſiæ theſauro ſupplere, quidquid ſatisfactionis demitur his, qui Miſſarum ſtipes dederunt, vnde nullum detrimentum patiantur, quamuis numerus Miſſarum minuatur, nam quoad impetrationem vna Miſſa multis æquiualet. Ergo poteſt ex cauſa rationabili concedere, vt multis ſtipendijs vnica Miſſa ſatisfaciat. Fatentur tamen *Suar. Manuel.* & alij, non poſſe hoc Papam ex mera voluntate ſua, ſine cauſa, quod probat fundamentum oppoſitum, & non amplius. Cauſa verò iuſta talis diſpenſationis erit magna paupertas Sacerdotum, vel raritas, vel tot onera Miſſarum, vt moraliter impoſſibile ſit omnibus ad æqualitatem ſatisfacere, vel quid ſimile.

67 De facto tale priuilegium Religioſis eſſe conceſſum, teſtantur plures ex relatis Doctoribus, *Leo X.* apud compendium mendicantium verbo Miſſa, §.14 conceſſit Minoribus, vt vnica Miſſa ſatisfacere poſſet plurib. commendatis, donec vnus Iulius, ſeu Regalis correſpondeat ſingulis Miſsis. *Item Iulius Secundus Bulla* 28. *conceſſit Generali*

Mini-

Minimorum, vt reperiens in conuentu copioſum numerum Miſſarum, quibus fratres ad æqualitatem ſatisfacere nequeant, diſpenſare poſſit, vt dicendo in qualibet Miſſa nouem collectas ſatisfaciant pro nouem Miſsis, & ſeptem Collectas pro ſeptem Miſſis, & ſic deſcendendo. Videantur *Manuel ſupra. Hieronym. Rodriq. in comp. Reſol.25. nu.15. & 16. Diana p.2. tract.14. Reſol.6. Henriq. lib.9.c.22. nu.7.* Verum, quidquid ſit de his, aut ſimilibus priuilegijs, iam Congregatio Concilij authoritate Pontificis, §.3. & 17. reuocat omnia priuilegia, quibuslibet ob quamlibet cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum Miſſarum celebratione, vel aliquibus collectis plurium Miſſarum onerib. ſatisfiat, & ita ſeruandum eſt, vt docent. *Auerſ. & Dian. ſupr. Hieronym. Rodriq. nu.26. Card. de Lugo diſp.21. num.28.*

CAP. XII. QVÆST. VII.

An qui pinguiora recepit ſtipendia, poſſit alijs dare tenuiora?

68 AFfirmat prima ſententia, quam tenent. *Suar. tom.3. diſp.86. ſect.3. Filliuc. tract.5. num.186. Vazq.3. p. diſp 233.c.4. nu.30. Naldus verb. Miſſa nu.4. Homobon. in exam. p.1. tract.8.c.14.q.131. Fraxinell. ſect.3. prænotat.5. §.4. nu.1. Sà verbo Miſſa nu.45. Manuel in ſum. tom.1.c.250. nu 9. & tomo 4.c.52.nu.9. Reginald. lib.23.n.240. Poſſeuin.c.2.nu.19. Bonacin. de Sacram. diſp.4. q. vltim. punct.8. nu.18.* Qui duas prærequirunt conditiones, primam, vt ſtipendia dentur iſti Sacerdoti pro Miſſis ab eo celebrandis, ac per conſequens ipſe Dominium illorum adquirat, & non ſit ſimplex diſpenſator. Secundam, vt celebranti conferat iuſtum ſtipendium. Tunc autem probatur hæc ſententia, quia Sacerdos accipiens ſtipendium adquirit dominium illius ſub obligatione faciendi ſacrum pro dantis intentione, quam certè poteſt per ſe, vel per alium implere. Quare, dum poſteà dato iuſto ſtipendio ſatisfacit obligationi ſuæ per alium Sacerdotem, & ſi partem pecuniæ receptæ retineat ſibi, nulli facit iniuriam, non celebranti, cui dat iuſtum ſtipendium, non petenti Miſſam, cui totus Miſſæ fructus applicatur. Ergo nullam committit iniuſtitiam, ac ſubindè non peccat.

69 Secunda ſententia negat. *Ita Maior in 4. diſt.45. q.3. dub.2. Nauar. c.25. nu.91. Corduba lib.1. qu.4. dub.1. Aragon. 2.2.q.85. ar.3. dub. vlt. Molfeſ. tract.3. c.16. nu.25. Petrus de Ledeſm. tom.1. ſum. tract. de Euchariſt. c.8. concl.13. Mouro p.3.c.5. §.9 nu.6. Diana p.2. tract.14. Reſol.10. & p.6. tract.8. Reſol.10. Cardin. de Lugo diſp.21. nu.29. Auerſa q.11. ſect.17. §. Sextò ſuppoſita*, & alij iuniores. Probatur primò, quia voluntas dantis ſtipendium eſt, vt totum illud tribuatur Sacerdoti celebranti pro dantis intentione, ne dans ſtipem fraudetur fructu, qui creſcit ex eleemoſyna maiori celebrantibus collata, quatenus honorat Deum de ſubſtantia ſua miniſtrum illius ſuſtentando. Probatur ſecundò, nam qui ſedulò conquirunt plures, & pingues ſtipes Miſſarum, quas minoribus ſtipendijs, licet iuſtis, per alios faciant celebrari, ſaltem præſeferunt ſpeciem quandam lucri turpis, & ſordidi, quatenus rem Sacratiſsimam faciunt materiam negotiationis, quæ propterea meritò deteſtanda ſit, & nullatenus permittenda. Pobatur tertiò ſupradictis decretis, §.4. iubentibus, ne Sacerdos, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum ſtipe certa, Miſsam illam alteri committat celebrandam, parte talis ſtipis ſibi retenta.

70 Dicendum eſt, quamuis iuxta ius naturale ſuſtineri poſſet prima ſententia, ſi nulla cauſa cohoneſtetur, vt notat Bonacina ſupra, v. g. Si quis Sacerdos multas receperit pinguiores ſtipes, & non poſſit omnes Miſſas dicere, nec habeat, vnde commodè reſtituat, poſſet alijs Sacerdotibus data minori ſtipe commendare, vt dixit *Fagund. Præcept.1. lib.3.c.9. nu.18.* Verum poſt decreta Sacr. Congregationis, quæ videntur

tur

tur in hac parte condere nouum ius, tenenda eſt in praxi ſecunda ſententia cum Doctoribus, qui poſt illa decreta ſcripſerunt, & cum limitationibus, quas eadem Congregatio ſubiunxit, reſpondens ad quædam dubia ſibi propoſita.

71 Nam in primis excipiendi ſunt, qui ratione muneris ad diſtribuendas Miſſas deſtinati, ſiue Sacerdotes, ſiue Laici ſint, vt Collectores, vel ſacriſtæ, vel adminiſtratores, aliquid ſibi retinent lege, vel conſuetudine taxatum, quod quidem exiguum eſſe debet, quia tale munus exiguæ ſollicitudinis, & laboris eſt. *Ita Sotus de Iuſtit. lib.9.q.3. art.1. Henriq. lib.9. c.22. nu.8. Nauarr. c.25. nu.91. Beia caſu* 12. *Fagund. ſupr. n.15. & 16. Vazq. nu.30. Filliuc. nu.187.* & Sacr. Congregatio reſpondit ad dubium ſeptimum, poſſe retineri partem ſtipis exiguam pro ſpenſis ordinatis ad ipſam Miſsæ celebrationem, quoties Eccleſiæ non habent alios redditus ſufficientes ad has ſpenſas altarium, inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiarum, & ſimilium, vt notat. *Cardin. de Lugo nu.31.* Videtur autem hic etiam comprehendi merces diſtributoris ad breuiorem Miſſarum expeditionem neceſſarij.

72 Qui verò recipit vberiores ſtipes, non pro Miſsis à ſe dicendis, & vt curet dicendas per alios, non ſolum ex iure poſitiuo, ſed etiam ex lege naturali, non poteſt exceſſum ſtipendij ſibi retinere. Quia licet iuſtum ſtipendium celebrantibus tribuat, facit illis iniuriam, quoniam totum, quod ex voluntate donantis ad ipſos pertinebat, non retribuit. *Ita Nauar. Bonac. Filliuc. Vazq. Diana ſupr,* Conſentiuntque ferè Doctores vtriuſque ſententiæ. Quia non præſumitur, eſſe voluntas dantis ſtipendium, vt aliquid illius maneat apud merum diſtributorem, præter id exiguum, quod habentibus tale munus legitimè ſit aſſignatum. Vnde colligunt *Vazq. ſupr. n.31. & Fagund. c.10. nu.9.* quando teſtator præcipit, vt tot Miſsæ pro ſe dicantur, & celebrantib. dentur ſtipendia duplo maiora, nec Parochum, nec teſtamentarium ſatisfacere, ſi minora, quamuis iuſta, retribuant, & reliquum ſibi retineant.

73 Excipiuntur item Beneficiati, ſeu Capellani, qui ratione beneficij, ſeu Capellæ tenentur ad onera Miſsarum per ſe, vel per alios implenda. Nam hi poſſunt minori, quam ſibi competat, iuſto tamen ſtipendio celebrantibus dato, ſatisfacere, cum ex titulo beneficij, ſeu Capellaniæ competat ipſis exceſſus Ita communiter Doctores, & ita reſpondent Cardinales ad dub.8. quò ad beneficiatum, niſi fuiſset aliter cautum in fundatione beneficij. Rectèque reſponſum extendunt ad Capellanum. *Auerſ. ſupr. Card. de Lugo n.30. Diana Reſol.* 11. qui citant alios, cum ſit eadem vtriuſque ratio.

74 Excipiuntur, qui recipiunt Miſsæ ſtipendium duplum, aut triplum ab amico dante talem exceſsum intuitu perſonæ, vel ex mera beneficentia, ſeu liberalitate; tunc enim titulus donationis, quæ vel apparet explicita, vel præſumitur implicita, ſufficiens eſt ad licitè retinendum illud lucrum. Ita docent poſt decreta, *Cardinal. Bordon. in conſil. Reſol.25. nu.28. Auerſa ſupr. Dian. Reſol.*12. Quia decreta non tollunt donationem liberalem. Similiter, quando Sacerdos recepit ſtipendium pingue pro Miſſis à ſe dicendis, & reperit alium Sacerdotem, qui velit ſponte dicere Miſſas illas pro multò minori ſtipe, poſſe quidem exceſsum retinere. *Docent Ioan. de la Cruz, & Homobon.* quos ſequitur, *Diana Reſol.*13. *& Auerſa ſup.* Quia ſicut poteſt Sacerdos gratis celebrare pro alio, condonans illi totum ſtipendium Miſſæ, ſic vtique poteſt condonare partem; nec hoc prohiberi ſupradictis decretis, quæ non tollunt exercitium miſericordiæ, vel liberalitatis, vt neque tolli per taxam Miſsarum diximus ſupra, *nu.17. & 18. cum alijs.*

75 Hæc doctrina, quamuis ſpeculatiuè vera ſit, habet praxim difficilem, & periculoſam, vt prudenter aduertit.

Car-

*Cardin. de Lugo nu.*32. Quippè prudenter timeri poteſt, ne celebrans non omninò liberè, ſeu liberaliter acceptet onus dicendi Miſsas, & remittat ſtipendij partem, præſertim, ſi ſit pauper, & egens, & non amiciſsimus commendanti, ſed potius ex aliquo metu cedat iuri ſuo. Quia forſan alioqui non darentur ſibi tales Miſsæ, vel in futurum aliæ non dabuntur, vel quid ſimile vereretur. Igitur cautè perpendi debent omnes circumſtantiæ, vt praxis reputetur ſecura.

67 Petes, An Sacerdotes, quibus interdum offertur ſtipendium manuale maius ſolito pro Miſsis, quas ipſi celebrare poſſent, ſi velint aliquas alijs Sacerdotibus commendare, debeant illis integrum ſtipendium tribuere? Sacr. Congregatio reſpondet ad nonum, debere, nec vllam eius partem poſſe ſibi reſeruare; quod videtur eſſe nouum ius, & nouum Vrbani VIII. præceptum. An autem hoc obliget ſub mortali. Negat *Bordonus ſupr.* quia decretum Pontificis non damnat contrariam ſententiam, cum talis reprobatio non conſtet in decretis, ſed ſolum eius vſum vetat. Ex hac autem prohibitione contra rem aliàs licitam, non colligitur obligatio ſub mortali. Nam ad talem obligationem, requiritur materia grauis, & voluntas legiſlatoris, vt ex communi ſententia tradit. *Sanchez lib.6. decal.cap.4.à nu.29.* Sed in iſta prohibitione non exprimitur voluntas obligandi grauiter. Quoniam illa verba, *prohibet, & debere*, quibus talis imponitur obligatio, non inducunt ex ſe magis obligationem grauem, quam leuem; nec materia videtur ex ſe grauis, cum non inferat alicui graue damnum, vt conſtat ex fundamento primæ ſententiæ.

77 Affirmant *Diana p.2. tractat.14. Reſol.10. & part.6.tract.8. Reſol.10. & part.8.tract.7.Reſol.75. Auerſa ſupr.* non tamen id probant. Ego mihi videor, colligere grauem obligationem ex ipſis verbis decreti, quod §.4. *volens omne damnabile lucrum ab Eccleſia remouere, prohibet, &c.* Quippè quamlibet ſpeciē, aut occaſionem lucri turpis ab Eccleſia remouere, materia ſufficiens eſt, vt grauiter præcipiatur, & ſeria voluntas obligandi grauiter indicatur ſatis ex tali motiuo propoſito. Nec hic attendēdum eſt damnum iniuſtè illatum alicui, ſed indecentia tam ſordidæ negotiationis; quæ ſatis capax eſt præcepti grauiter obligantis ſecundum ſe, quamuis in aliquo caſu particulari poſſit eſse veniale peccatum ex paruitate pecuniæ retentæ, vel etiam indecentiæ ſecutæ. Vnde ſoluitur fundamentum primæ ſententię. Hinc etiam colligunt *Auerſ. & Diana, contra Bordonum*, Sacerdotem, qui vel ignoranter, vel cum opinione ſibi probabili violauit prædicta decreta, teneri, vel reficere Miſsas, vel ſtipendia reſtituere, ſicut ille, qui bona fide rem accepit, quam putauit, ſe adquirere iuſto titulo, teneri dicimus ad reſtitutionem, quando comperit, ſe deceptum fuiſſe. Videatur illa *Reſol.75.*

78 Primū fundamētū ſecūdæ ſentētię probat, quod ſupra dicebamus, *num.*72. merū diſtributorē peccare cōtra legem etiā naturalē, ſi quid ſtipēdij retineat cōtra voluntatē dātis ſtipēdiū pro celebrāte Miſsā; id verò nō probat de Sacerdote, cui datur ſtipendiū, & adquirit dominiū illius cū onere celebrandi per ſe, vel per aliū, cui verè ſatisfacit, commēdans alijs Miſſas, quātū eſt ex vi iuris naturalis quāuis aliquā ſibi partē ſtipēdij retineat. Nec dās ſtipē priuatur aliquo fructu, nā integrū recipit ex ſtipēdio dato pro celebratione, ſiue recipiens illud celebret, per ſe, ſiue per alium, vt docet *Vazq.3.p. diſ.234.n.*32. ſecūdū fundamētū probat, illicitū eſſe tale lucrū, niſi iuſta cauſa cohoneſtetur, & ſubindè iuſtiſſimè potuiſſe prohiberi per legē humanā, nō verò cōuincit ſecūdū, ſe cōtra ſolū naturale ius eſſe mortale peccatū. Tertiū fundamētū probat prohibitionē iuris poſitiui noui, quā reputamus ita grauē, vt quod ante decreta ſolū eſſet cōiter veniale peccatū, iā poſt illa decreta ſit mortale peccatum ex genere ſuo, iuxta proximè dicta.

CA-

CAP. XII. QVÆST. VIII.

Quandiu differri poſſit celebratio Miſſarum poſt ſtipendium acceptum?

79 CONueniunt Doctores, peccare mortaliter Sacerdotem, qui nimis differt celebrationem Miſſarum, quarum ſtipendia recepit, vel obligationem ex iuſtitia ſuſcepit. Quia, ſi ſacrificium applicandum eſt animæ Purgatorij, patitur illa graue detrimentum ex dilatione. Si pro remedio neceſsitatis alicuius occaſione tranſacta, non obtinebitur effectus, & fruſtratur intentio dantis ſtipendium, vt, ſi Miſſa dicenda fuiſſet pro ſanitate infirmi, qui morante Sacerdote moriatur, vel pro nauigante, vel iter agente, vel aliter periclitante, qui pereat, antequam Miſſa dicatur; & in hoc caſu dicunt, non ſolum peccari mortaliter, ſed etiam ſtipendium debere reſtitui, quia iam Miſſa non deſeruiet intentioni dantis. *Ita Sylueſt. Aragon. Nauar. Manuel. Henriq. Reginald. Fraxinell. Nald. quos ſequitur Bonac. diſp.4. q.vlt. punct.7. §.5. nu.1. & 2. Homobon. & Moure, quos ſequitur Dian. p.1. tract.14. Reſol.25. Auerſa q.11. ſect.18. §. Quin. & qui. Poſſeuin. c.2. q.2. nu.25. & alij.*

80 Pariter Vrbanus VIII. in illis decretis anni 1625. §.8. prohibet, ne Sacerdotes accipiant eleemoſynas pro Miſſis, niſi iam oneribus ante ſuſceptis ſatisfecerint, vel (vt in declarationibus huius decreti fuit expoſitum) intra modicum tempus poſsint omnibus ſatisfacere; vel dans eleemoſynam ſciat, & conſentiat, vt differatur celebratio, donec alijs ſit ſatisfactum; tunc enim ſcienti, & conſentienti non fit iniuria. Qua propter in hoc etiam conueniunt Doctores.

81 Quod verò ſit tempus ita longum, vt mortale peccatum conſtituat, quod autem ſit modicum excuſans à culpa, non ſatis definiunt Authores relati. *Nauarr. lib.2. cap.2. n.368.* dicit arbitrio boni viri, ac ſingulorum conſcientiæ, vel honeſtæ commoditati relinquendum. *Villalob. & Ledeſm.* quos ſequitur *Diana ſupr. Card. de Lugo diſp.21. nu 34.* dicunt, ſingulos Sacerdotes poſſe ſuſcipere quinquaginta, vel ſexaginta Miſſas celebrandas. Quod Ego concederem de Sacerdotibus expeditis ab aliarum Miſsarum obligatione. Nam, ſi ratione Capellaniæ, vel Anniuerſarij, vel alio titulo teneantur in hebdomada binas, vel ternas celebrare, non poterunt ſinguli ſexaginta prætereà ſuſcipere, quas tribus menſibus vix explebunt.

82 Regula certior erit, ſi quilibet, aut Sacerdos particularis, aut Conuentus Regularis eas Miſsas ſuſcipiat, quas duobus primis menſibus celebrare poſſit, non plures. Ita ſignificat *Auerſa ſupr.* dicens, pro quinquaginta, vel ſexaginta diebus, accipi poſſe Miſsarum ſtipendium anticipatum. Vnde Sacerdos, cui datur ſtipendium, vt celebret in hodierna feſtiuitate pro tali perſona, ſatisfaciet celebrando die ſequenti, vel infra, vel etiam poſt octauam, niſi Miſsa petatur pro neceſsitate præſenti, de qua diximus ſupra *num.79.* Similiter Capellanus, qui debet dicere binas, vel ternas Miſsas ſingulis hebdomadis, differens ad hebdomadam, vel menſem ſequentem celebrationem, non peccat mortaliter; imò nec venialiter, ſi cauſa rationabilis intercedat, vt aduertit *Cardin. de Lugo nu.45.* Maior vero dilatio ſine iuxta cauſa videtur eſse culpa grauis.

CAP. XII. QVÆST. IX.

Quomodò Miſsæ reduci poſſint ad minorem numerum?

83 HÆc quæſtio tractari poteſt primò ſecundum ius commune. Secundò iuxta decretum Tridentini. Tertiò iuxta decretum Vrbani VIII. Et quidem de iure communi poſſe Epiſcopum reducere Miſſas ad minorem numerum ex iuſta cauſa, docent.

cent. *Nauarr.c.25.nu.138. Henriq.lib.9. c.22.nu.6.& lit.P.citat Felinum. Abbatem,Couar.& alios,ſequitur Laym.lib.5. tract.5.c.3. nu.5.Fagund.præcept.1.lib.3. c.7. n.15.* & alij plures id ſupponunt. Cauſam iuſtam duplicem aſſignant; primam, dum in aliqua Eccleſia, vel vrbe tot occurrunt obligationes Miſſarum, quot ob paucitatem Sacerdotum expleri non poſſint, & ſi detur ſufficiens ſtipendium, tunc ad Epiſcopum ſpectat, reducere Miſſas ad numerum Sacerdotibus proportionatum, & fructum omnibus offerentibus ſtipem proportionabiliter diſtribuere, cum ſingulorum etiam commemoratione, quantum fieri poſſit, & expediat. Secundam, cum ſtipes ſunt minores ſtipendio iuſto ſecundum præſentis temporis circunſtantias.

84 Tunc probatur hæc poteſtas Epiſcoporum primò. Nam hic eſt caſus neceſsitatis, in quo poteſt equidem Epiſcopus prouidere quidquid ad ſuarum Eccleſiarum rectam gubernationem conducat, dum ipſi non interdicitur ſpecialiter. Sed ad iſtam rectam gubernationem valde conducit ex iſtis cauſis reductio Miſſarum, quippè vel deficientibus Sacerdotibus, vel ſtipendijs iuſtis, verè Miſſæ non dicuntur communiter cum maximo præiudicio tam animarum defunctorum, quam conſcientiæ viuentium, qui quærentes pinguiorem ſtipem, tenuiori non ſatisfaciunt. Ergo iure communi poteſt Epiſcopus reducere tales Miſſas. Probatur ſecundò ex cap. *cum acceſsiſſent,& cap. ex parte de conſtitut.* quamuis enim hi textus nō loquantur in ſpecie de Miſsis, ibi tamen annotant communiter Doctores hanc Epiſcoporum poteſtatem ad bonum regimen Eccleſiarum neceſſariam.

85 Refragari videtur, *Auerſa qu.11. ſect.18. §.item aliquis,* dicens, facultatem reducendi Miſſas Epiſcopis non competere de iure communi, ſed illi ſ fuiſſe conceſſam à Tridentino *ſeſſ.25. cap.4. de Reform.* Nam illud decretum non fuit editum ad reſtringendam, ſed ad ampliandam Epiſcoporum poteſtatem, vt colligitur ex illis verbis. *Facultatem dat Epiſcopis, vt Synodo diœceſana poſſint,&c.* Quippè ſi iure communi iam antea poterant, fruſtra daretur ipſis denuò talis facultas. Verum adhoc reſpondent. *Authores relati num.83.* Concilium Epiſcopis dediſſe facultatem illam cumulatiuè, non priuatiuè argumento, *cap. fin. de verbor. ſignif.* Poteſt addi, Tridentinum Epiſcopis dediſſe facultatem explicitè, quam ipſi prius habebant implicitè ſub ratione neceſsitatis communis, & conducentiæ generalis ad bonum animarum.

86 Veniamus ad decretum Tridentini, quod eò cap.4. concedit, vt vel propter multitudinem Miſſarum celebrandarum ex varijs defunctorum relictis, quibus Sacerdotes ſatisfacere non poſſint, vel ob tenuitatem ſtipendij, poſſint Epiſcopi cum *Synodo, & Abbates,* ac Generales Ordinum in ſuis Capitulis Generalib. ſtatuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire. Congregatio Concilij teſte. *Barboſ. ibi declarauit*, hoc intelligendum eſſe de Miſsis tantum, non de alijs ſuffragijs, ſed addit habere locum in officijs Defunctorum, & Anniuerſarijs, & ita ſentiunt. *Garzia de Benef. p.7. c.1. nu.131. Nald. verb. Miſſa num.10. Barboſa de poteſt. Epiſcop. p.2. allegat.19. nu.4. Præfectus, Quaranta, Riccius, & alij, quos ſequitur Dian. p.2. tract.14. Reſol.5.*

87 Sit dubium primum circa decretum illud. An Tridentinum loquatur de Miſsis poſitis in fundatione vel Eccleſiæ, ſeu Capellæ, vel Beneficij, ſeu Capellaniæ? Affirmat *Miranda tom.1. q.41. art.24.* Quia, cum eadem ratio militet in his Miſsis, ac in alijs ſimilibus, & Concilium generaliter loquatur, æquum eſt, vt tam Epiſcopi, quam Generales pariter poſsint omnes reducere ad minorem numerum ſtante iuſta cauſa recipiendo ſemper intentionem Concilij, & procurando maximam cir-

circumſpectionem in re tanti momenti.

Communis verò ſententia negat. Quia Tridentinum loquitur de numero Miſſarum in quibuſdam Eccleſijs celebrandarum ex varijs defunctorum relictis, ſcilicet Anniuerſarijs, vel dotationibus, vbi non comprehenduntur Miſſæ poſitæ, vel in Eccleſiæ, vel in Beneficij fundatione. Atque ſic declarauit Congregatio Concilij *die 3. Martij an.* 1597. Sic etiam cenſent. *Nald. & Poſſeuin. quos ſequitur Bonac. diſp. 4. q. vlt. punct. 7. §. 2. nu. 10. Garzia ſupr. Barboſ. n. 9. & 10. Riccius Homobon. Piaſec. Raguc. Vgolin. & alij,* quos ſequitur *Diana ſupr. Reſol. 1.* Quare reductionem Miſſarum, quæ poſitæ ſunt in Eccleſiæ, vel Capellaniæ fundatione, tanquam caſum omiſſum relinqui diſpoſitioni iuris communis, *leg. commodiſſimè ff. de liber. & poſth.* dicit *Garzia in eo nu. 131. & addit nu. 136.* in praxi per Epiſcopum fieri talem reductionem ſine Synodo. Conſonant *Henriq. ſupr. Manuel to. 1. Regular. q. 43. art. 13. Petrus de Ledeſm. tom. 1. Sum. tract. de Euchar. c. 18. circa concluſ. 16. Azor tom. 2. lib. 6. c. 24. q. 6.* iuxta poteſtatem iure communi competentem Epiſcopis, vt vidimus, *nu.* 83.

88 Sit dubium ſecundum. An Tridentini decretum extendatur ad Miſsas dotationum poſt Concilium relictas? Affirmant. *Naldus verb. Miſſa num. 9. Garzia ſupr. num. 132. Nauarr. in conſil. lib. 5. tit. de priuileg. conſ. 3. Poſſeuin. c. 2. nu 25. q. 9.* qui teſtatur, ſic eſſe praxi receptum. Probatur, quia Concilium generaliter loquitur, & eius ratio militat non ſolum in Miſſis ante Tridentinum relictis, ſed etiam poſt illud. Negant verò *Riccius, Sorbus,* Conſertur, quos ſequitur. *Dian. ſupra Reſol. 2. Manuel & Mirand. ſupr. Barboſ. ſupr. n. 5. Bonac. nu. 11. Azor. tom. 1. lib. 12. c. 18. q. 61.* Probatur, quia ſic declararunt. *Cardinal. die 7. Februar. ann 1573. vt refert Paſſarell. in tract. Priuilegiorum Can.* 60 de remedio Miſſarum; Quam declarationem, Bonacina teſtatur, eſſe praxi receptam, & huic praxi, potiuſquam oppoſitæ, nobis ſtandum eſt, & aſſerendum ex vi Tridentini reduci poſſe dumtaxat Miſſas antè Tridentinum relictas, non poſt illud.

88 Sit dubium tertium. An Epiſcopi poſſint reducere ſine Synodo Miſſas, de quibus loquitur Tridentinum? Negant *Bonac. cum alijs ſupr. n. 9. Garzia n. 134.* Quia Tridentinum expreſsè concedit Epiſcopis facultatem reducendi Miſſas, ſcilicet dotatas, vel Anniuerſaria in Synodo diæceſana. Quare circa Miſſas, de quibus Concilium loquitur, eius forma ſeruari debet, ac per conſequens ſtante Tridentino non valebit conſtitutio Synodi Salmantinæ, quam refert. *Henriq. lib. 9. c. 22. nu. 6.* committentem Epiſcopo, vt hanc reductionem faciat cum conſilio capituli. Nam Synodus diæceſana, cuius induſtriam in hac re requirit Tridentinum, non poteſt (inquit *Garzia nu.* 135.) id alijs committere, maximè generaliter, & in communi.

89 Dico primò. Vbi decretum illud Tridentini receptum non eſt, poteſt Epiſcopus ſine Synodo prædictas Miſſas reducere, ſicut & alias, ſcilicet iure communi, praxique recepta (dum aliundè non prohibetur) *Ita docet Diana p. 2. tract.* 14. dicens, in quibuſdam Epiſcopatibus hoc Tridentini decretum non fuiſse receptum, & ibi non obligare. *Conſonat Garzia ſupr. num.* 136. ſubdens, in Abulenſi diœceſi ſemper fieri ſine Synodo reductiones, non ſolum Miſſarum Capellaniarum, ſed etiam Anniuerſariorum, & dotationum, rationemque reddit noſtræ concluſionis. Quia probabile videtur, quod ſtylus ſaltem decennalis valeat contra legem etiam Canonicam ab initio non receptam, & quod ſtylus Iudicis præſcriptus ſpatio quadraginta annorum valeat contra ius ab initio receptum, vt docet *Bottrus in Rubr. de conſuet. n.* 27.

90 At vbi Tridentini decretum receptum eſt dicit *Garzia nu.* 134. in Miſſis, de quibus loquitur Tridentinum, eius formam eſſe ſeruandam. Quia, licet antè Concilium poſſent Epiſcopi reducere

quaslibet

Digitized by Google

quaslibet Miſſas ; at poſtquam Concilium præſcripſit formam reductionis cum Synodo Diæceſana, debet talis forma ſeruari. Verum communiter Doctores tradunt oppoſitum. *Nauarrus cap.25.num.138. Reginald.lib.23.numero 134. Azor.tom.2. lib.6. cap.24. quæſtio.6. Layman lib.5.tract.5.num.5. Barboſa de poteſt. Epiſcopi part.2. Allegat.19. numer. 12. Molfeſius in Summ.tom.1.tractat.3. ca.37. numero 29. Riccius in praxi deciſ. 406. Fagundez Praecept.1 libro 3. cap.7. numero 15. Manuel, & Miranda ſupra.* Probant primò. Quoniam, etſi Tridentini decretum inducat ius nouum quoad Abbates, & Generales Ordinum, non illud inducit quoad Epiſcopos, qui iure communi poterant reducere Miſſas ſine Synodo, nec hanc ipſis poteſtatem abſtulit Tridentinum, cum ipſis conceſſerit facultatem cumulatiuam, non priuatiuam, vt vidimus *numero* 84. & 85. Poſſunt igitur Epiſcopi, etiam vbi decretum iſtud receptum eſt, vti ſua veteri poteſtate reducentes Miſſas ſine Synodo.

Probant ſecundò, quia, dum Tridentinum *ſeſſ.25.ca.4.* reductionem Miſsarum commiſit Epiſcopis in Synodo, ſuppoſuit, Synodos Diæceſanas quot annis eſse celebrandas, vt decreuerat *ſeſſ.24 ca.2.de Reformat.* Cum autem iſtę Synodi rariſſimè celebrentur in multis diæceſibus, ceſsare videtur diſpoſitio *ſeſſionis* 25. *ca.*4. quæ ſecundum præſentem rerum curſum eſset ſæpiſſimè nociua.

91 Dico ſecundò. Dum vrget neceſſitatis cauſa, poteſt Epiſcopus ſine Synodo reducere quaslibet Miſsas ad minorem numerum (dum non prohibetur decreto Summi Pontificis, de quo dicemus infra.) Sic fatentur *Bonacina, & Petrus de Ledeſma ſupra*, conſentiuntque Doctores numero præcedenti relati. Probatur. Nam in hac reductione Miſsarum agitur vtilitas defunctorum, & conſcientiæ viuorum, vt vidimus *numero* 84. Vnde quæuis dilatio poteſt eſse valdè noxia, præſertim, cum hæredes grauati, vel Sacerdotes obligati ſæpè ſint ita pauperes, vt Apoſtolicam Sedem adire non poſſint, & vix ad Epiſcopum recurrere. Quare Tridentinum non eſt ſic intelligendum, vt, vrgente cauſa nequeat Epiſcopus reducere Miſsas ad opportunè ſuccurrendum præſenti neceſſitati viuorum, & defunctorum.

92 Ideò Salmanticæ facta fuit de conſenſu Doctiſſimorum virorum conſtitutio Synodalis, qua facultas reducendi Miſsas cōmittitur Epiſcopo cum conſilio Capituli. Ac ideo dixit *Henriq.li.9. c.22.n.6.* vbi opus eſset Synodi conſilio, & tamen vrget caſus neceſſitatis, ſatis videtur conſilium Capituli, quod ſecutus eſt *Manuel tom.1. Regular.q. 43.art. 13. & Fagund.ſup.n.14.* qui ſubdit *nu.*15. ſe non dubitare dicere ſine Authore, poſse quidem Epiſcopos non adhibere conſilium Capituli, ſed virorum prudentum, & litteratorum vrgente cauſa neceſſitatis ad reductionem miſsarum. Nam Epiſcopi tot negotijs, & occupationib. implicantur, vt non facilè poſſint adire Capitulum; Cum aliundè viros doctos facilè conſulere poſſint; & hęc miſſarum reductio reuera perpenſis huius temporis circumſtantijs ſit reformatio rationabilis, & commutatio quædam quaſi iuſtitiæ ad æqualitatem.

92 Ego certè video plures Authores ex relatis *n.90.* ſimpliciter aſſerere, poſſe ſine ſynodo miſsas reduci per Epiſcopum ob rationes ibi poſitas, nec meminiſse conſilij, vel Capituli, vel litteratorum, quod magis pertinet ad prudentem vſum poteſtatis, quam ad formam facultatis, quam Synodus Salmantina non potuit alijs dięceſibus præſcribere. Quare cenſeo, dum vrget neceſſitas, de qua loquimur in cōcluſione iuxta decretum Tridentini, Epiſcopos poſse reducere ſine Synodo Miſsas. Si non nimis vrgeret neceſſitas, & citò Synodus eſset futura, tutius eſset expectare, ſed oppoſitum non foret improbabile, niſi nouum extaret decretum Vrbani Octaui, de quo iam dicemus.

P. Lugo de Sacramentis. Yy 93 Con-

94 Congregatio Concilij, *Anno* 1625. Summi Pontificis authoritate §.1. decernit, ne Epiſcopi in diœceſana Synodo, aut Generales ordinum in ſuis Capitulis reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, vel poſt Tridentinum impoſita, vel in limine fundationis, ſed pro his omnibus ad Apoſtolicam Sedem recurratur, alioquin reductiones huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, ac inanes decernit. Vbi notat. *Auerſa q.11. ſect.*18. §. *Tertio* quando, non auferri facultatem reducendi Miſsas ante Tridentinum, & non in limine fundationis impoſitas. Vnde circa tales Miſsas retinent Epiſcopi facultatem, de qua diximus in Superioribus. *Conſonat Marchin. & Synodus Florentina, quos refert Diana p.6. tract.6. Reſol.*10. Satiſque conſtat ex illis verbis, *aut poſt Tridentinum impoſita*. Item ipſa Congregatio declarauit, non auferri poteſtatem Epiſcopis reducendi Miſſas etiam in fundatione poſitas, quoties ipſe fundator id expreſsè conceſſit. Vnde iam non ſufficiet voluntas tacita, ſeu præſumpta fundatoris, quam ſufficere, ſubeſſeque putauit. *Azor tom.2. lib.6. c.24. q.6.* quoties redditus fundationis minuuntur, ita vt iuſtis ſtipendijs non æquiualeant.

95 Generales Religionum certum eſt, non poſſe ſine Capitulo reducere Miſſas ad minorem ſummam. Nam quoad Abbates, & Generales Tridentinum condidit ius nouum, quò conceſſit, vt in Capitulis id poſſent, & non aliter. *Ita Nauarr. Manuel, Mirand. Barboſ. quos ſequitur Dian p.2. tract.14. Reſol.*4. Nec in Capitulis reducere poſſunt Miſſas poſt Tridentinum relictas, vt ex vi Tridentini docuerunt *Manuel, & Mirand.* & conſtat ex ſupradictis, *nu.*87. multòq; minus potuerunt ex decreto Vrb. VIII. quod id apertiſſimè vetat.

96 Rurſus per hoc decretum Vrbani VIII. non videtur Epiſcopus prohiberi, quin reducat Miſſas Eccleſiæ relictas, nondum tamen ob ſtipendij tenuitatem acceptatas. Nam iſtud decretum loquitur manifeſtè de Miſſarum oneribus impoſitis, non eſt autem onus impoſitum ante acceptationem. Ergo non tollit poteſtatem, quam Epiſcopus habebat iure communi ad reducendas tales Miſſas. *Ita Marchin. de ordin. tract.3.p.2.c.19.nu.*31. *& Diana p.6. tract.6. Reſol.*10. Sed ſub Eccleſiæ cenſura. Conſtat equidem, per hoc decretum reuocari priuilegia Regularium, circa legata Miſſarum, vt eius verba clarè ſignificant. Addunt verò *Marchin. & Peyrin. quos ſequitur Dian. ſupr. reſol.*11. Vrbanum VIII. poſt euulgatum illud decretum conceſsiſſe; *die* 13. *Iuly* 1626. *Fratribus Minimis Cœnobij Ianuenſis*, vt legata perpetua Miſſarum, & oneribus imparia reducere poſsint ad rationem quinquaginta ſcutorum monetæ Romanæ pro qualibet Miſſa quotidiana. Quò priuilegio per communicationem pariter fruentur, & aliæ domus eiuſdem ordinis, & aliæ Religiones, quæ communicant in priuilegijs, vt notant Authores relati.

97 Verum ſecluſo priuilegio petes. An aliquando poſsit Sacerdos ſæcularis, vel ſuperior Regularis reducere Miſſas ad numerum minorem, v.g. quando reditus ita decreſcunt, aut augetur ſtipendium Miſsarum, vt iam ſingulis non reſpondeat æqua compenſatio. *Negat Azor tom.2. lib.6. c.24 q.6. & tom.3. lib.12. c.6. q.4.* quia reductio Miſſarum non pertinet ad authoritatem priuatam, ſed ad Papam, vel Principem, cuius eſt, ex iuſta cauſa poſſe commutare voluntatem teſtatoris, aut fundatoris; cum talis vtique commutatio claudatur in reductione Miſſarum. Affirmant verò probabiliter. *Bordon. to.1. variar. Reſol.*25. *q.*26. *& Auerſa q.11. ſect.*18. §. *Quod ſi.* Probatur primò, quia talis eſſe videtur mens teſtatoris, ſeu fundatoris, vt ſcilicet celebranti detur congruum ſtipendium, nec grauetur Sacerdos ad celebrandum ſine debita compenſatione. Quare ſi totum Capitale Capellaniæ periſſet ſine culpa Sacerdotis, vel Conuen-

uentus, cui Miſſarum onus incumbit, poſſe prorſus à celebratione ceſſare, dicunt *Auerſa ſupra, & Bordonus q.21.* cum alijs, quia pariter talis præſumitur intentio fundatoris; &, cum Beneficium detur propter officium, deſtructo Beneficio ceſsare debet officium, ideſt onus, ſeu debitum eidem annexum. Probatur ſecundò, nam in humano contractu locationis non tenetur conductor ſoluere penſionem integram, quando propter grandinem, vel alluuionem, vel ſimilem cauſam depereunt agri fructus. Ergo ſimiliter Sacerdotes non tenentur dicere Miſsas omnes impoſitas, quando notabiliter decreſcunt reditus.

98 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, reductionem Miſsarum conſiderari poſſe dupliciter, primò modo, quatenus numerus Miſſarum minuitur authoritatiue, ſeu per diſpenſationem, in quò ſenſu procedit illud argumentum, & loquuntur iura, ſiue decreta tam Tridentini, quam Vrb. VIII. & ſic ſolus Pontifex, & qui habent ab illo facultatem, reducere poſſunt. Secundò modo, quatenus numerus Miſſarum minuitur ex æquitate, ſeu iuſtitia, quæ non patitur, vt Sacerdos faciat gratis, aut minori pretio, quod faciendum ſuſcepit ſub ſtipendio iuſto; & in hoc non requiritur poteſtas Pontificis, aut Principis, ſed quiſque poteſt in ſuo contractu iuſtitiæ medium à contrahentibus intentum ſeruare; nec hoc eſt commutare Teſtatoris voluntatem, ſed operari iuxta mentem ipſius, qui noluit, aut gratis, aut ſtipe minori cogere Sacerdotem ad celebrandum, cum ab initio congruam ſtipem deſignauerit, alioquin eius voluntas eſſet iniuſta, quæ ſeruari non debet iuxta *Gloſs. in cap. Tua nobis, verb. voluntatem, de teſtament.*

59 Quomodò verò ad præcauenda futura inconuenientia, ſuſcipienda præſcribat deinceps onera Miſſarum perpetua cum certis conditionibus Vrbanus VIII. in illo decreto; diſſerit *Auerſa ſupr. ſect. 17. fine.*

CAPVT XIII.

De Miniſtro neceſſario Miſſæ.

1 SVppono primò iure diuino nihil eſſe præceptum quoad neceſſitatem vnius, aut plurium miniſtrantium, quia nec ratio ſacrificij ſecundum ſe, nec inſtitutio huius in particulari poſtulat eſſentialiter miniſtrum, cum tota ſubſtantia fiat à ſolo celebrante, ab eodemque poſſit cum debita reuerentia peragi. Sic oſtendunt. *Suar. tomo 3. diſput. 87. ſect. 1. Filliuc. tract. 5. nu. 190. & ſequentib. Auerſa de Euchariſt. q. 11. ſect. 9.* Suppono ſecundò, iuxta Miſſæ ritum ab Eccleſia inſtitutum requiri miniſtrum aliquem, qui celebranti ſeruiat, & reſpondeat. Cum enim celebrans alloquatur interdum aſtantes, oportet, vt aliquis adſit, & reſpondeat, & ſimul miniſtret vrceolos, & infundat aquam ad ablutionem primam manuum, & aquam, ac vinum ad ſecundam ablutionem digitorum, aliaque præſtet, quæ Miſsale præſcribit.

CAp. XIII. QVÆST. I.

An ſufficiat vnus Miſſæ Miniſter.

2 HVgo relatus ab *Azor. tomo primo, lib. 10. cap. 23. q. 1.* cenſuit, requiri duos. Nam ita decreuiſſe, videtur. *Anacletus Papa Epiſtol. prima, & Soter Papa cap. Hoc quoque de conſecration. diſtinction. prima*, iuſſit, vt nullus Presbyter Miſſarum ſolemnia celebrare præſumat, niſi duobus præſentibus,

Digitized by Google

tibus, ſibique reſpondentibus ipſe tertius habeatur. Quia cum pluraliter ab eo dicatur, *Dominus Vobiſcum*, & *Orate fratres*, aptiſſimè conuenit, vt ipſius reſpondeatur ſalutationi, ſcilicet per duos ſaltem. Adde, quod Sacerdos ſæpè pluraliter populum alloquitur, dicens. *Benedicat vos omnipotens Deus. Miſereatur veſtri, & vobis fratres.*

3 Communis ſententia diſtinguit de Miſsa ſolemni, quæ cum Diacono, Subdiacono, & Acolythis celebratur; & de Miſſa priuata, quæ ſine tali apparatu dicitur. In Miſſa ſolemni certum eſt requiri plures Miniſtros, nam in hoc eius ſolemnitas conſiſtit. In Miſſis priuatis vnicum ſufficere, communis vſus teſtatur. *Ita S. Thom. 3. p. q. 83. art. 5. ad 12. Sotus in 4. diſt. 13. q. 2. artic. 5. Bellarm. lib. 2. de Miſſa c. 9. Henriq. libr. 9. c. 30. num. 1. Coninch. q. 83. nu. 264. Laym. libro 5. tractat. 5. capit. 6. num. 13. Fagundez praecept. primo, lib. 3. cap. 21. num. primo, Suar. Filliuc. Azor ſupr. cum alijs. Illi verò* Pontifices, vel locuti ſunt de Miſsis ſolemnibus, vt exponit *S. Th.* vel etiam de Miſsis priuatis, quibus olim ob paucitatem Sacerdotum poterant bini miniſtrare. Poſteà verò ob maiorem numerum Sacerdotum, & maiorem obligationem celebrandi frequenter, vbi vix reperitur vnus aptus miniſter, vſus derogauit in hac parte veteri canoni. Sacerdos autem loquitur pluraliter, quoniam alloquitur Eccleſiam, & eius nomine miniſter reſpondet, interdum pluraliter, dicens. Habemus ad Dominum, quò ſoluitur argumentum contrarium.

4 Quin præceptum adhibendi ſaltem vnum miniſtrum, *Suar. ſupr.* dixit, fundari ſolum in Eccleſiaſtica conſuetudine. Verum *Auerſa* cenſet, haberi quidem etiam in iure, *cap. Propoſuit de fil. Presbyt.* vbi dicit *Alexand. Tertius*, non poſſe ſolum Presbyterum Miſsarum ſolemnia ſine miniſtri ſuffragio celebrare. Poteſt addi *Concilium Moguntinum 1. cap. 43.* dicens. Nullus Præsbyter ſolus Miſſam cantare valet rectè. Quomodo enim dicet, Dominus vobiſcum, vel ſurſum corda monebit habere, & alia multa his ſimilia, cum alius nemo cum eo ſit. Melius dixit, *Cardinal. de Lugo de Euchar. diſp. 20. nu. 103.* præceptum iſtud magis ex conſuetudine, quam ex expreſsò iure colligi. Nam illud *cap. Propoſuit, & Conc. Moguntinum*, loqui videntur de Miſſa ſolemni, & quamuis ratio Concilij communis ſit etiam Miſſis priuatis, cum ſit Concilium Prouinciale, non potuit obligare totam Eccleſiam. Ad ſummum habemus inde, quod ſupra dicebamus, *nu. 1.* praxim Eccleſiæ valdè conformem eſſe Miſſæ ritibus ab Eccleſia conſtitutis. Vnde, licet non explicitè, tamen implicitè iura decernunt, ſaltem vnum Miſſæ miniſtrum eſſe neceſſarium.

5 Si petas, quæ ſint obligationes miniſtri ſeruientis celebranti. Dico primò, Miniſtros Miſſæ ſolemnis non obligari regulariter ad ſic miniſtrandum, quia nullum extat ius diuinum, aut Eccleſiaſticum illos ſic obligans, & Eccleſiæ praxis oſtendit, multos Acolythos, Subdiaconos, & Diaconos non exercere ſua munera ſine ſcrupulo talis omiſſionis. Quippè licet *Trident. ſeſſ. 23. cap. 13. & 14.* velit, vt qui ſuſcepturus eſt ordinem Superiorē, prius exercuerit inferiorem, & aliqui præſules id exigant ab ordinandis, ſufficit ſemel exercuiſſe talem ordinem, vt admittantur ad Superiorem, nec id ab omnib. exigitur. Poſſunt tamen aliqui ſpecialiter obligari, vel titulo beneficij, quod habent, vel conſuetudinis alicubi receptę, vel obedientiæ ſuperiori debitæ. *Sic Suar. ſupr. ſect. 2. Petr. de Ledeſm. to. 1. ſum. tr. de Euchar. c. 26. concl. 3.*

6 Dico ſecundò, qui miniſtrant in Miſſa ſolemni, ſeruare debent ritus, & ceremonias, tam in verbis, quam in actionibus, quæ præcipiuntur in Miſſali, ſeu Pontificali, ſubindeque ſacris veſtibus vti ſuo miniſterio deſignatis: Leuiterque peccabunt communiter hęc omittendo, vel negligenter, aut irreueren-

uerenter tractando; niſi detur contemptus, aut ſcandalum, aut defectus cedat in grauem irreuerentiam celebrationis. *Ita Suar. Filliuc. & Ledeſm. ſupr.* An verò debeant eſſe in gratia, dum miniſtrant, diximus, *lib.1. cap.2. qu.6.*

7 Dico tertiò. Miniſtrum Miſſæ priuatæ debere ſcire, quomodò reſpondeat, diligenterque tractare, quæ ſuo miniſterio competunt; ita vt ex parte ſua nullus error committatur, præſertim grauis in ſacrificio, nimirum ſi miniſter voluntariè loco vini miniſtret aquam, vel quid ſimile, quod per ſe grauem culpam contineret. Regulariter verò talis miniſter excuſatur à mortali propter inaduertentiam, vel ignorantiam, vel in alijs defectibus ob paruitatem materiæ. *Sic Suar. & Filliuc. ſupr. Ledeſm. concluſ.2. Bonac. de Sacr. diſp.4. qu. vltim. punct.9. nu.36.*

CAP. XIII. QVÆST. II.

An aliquando liceat ſine miniſtro celebrare?

8 Gloſſa in cap. *Hoc quoque de conſecrat. diſtinct.1.* quam ſequitur, *Nauarrus in conſil. lib.1. tit. de corp. vitiatis conſil.6.* dicit, incluſum poſſe ſolum celebrare, ſi non habeat miniſtri copiam. *Zerola in prax. Epiſcop. p.2. verb. Miſſa §. Tertio*, docet, abſolutè poſſe Sacerdotem ſolum celebrare, ſicque feciſſe ſanctos interdum in deſertis, & ſpeluncis præſertim in perſecutionibus per cryptas, domoſque priuatas. *Sà verb. Miſſa nu.18. ſic ait. Poteſt quis, ſi deſit miniſter, ipſe ſibi reſpondere.* Sed correcta ibidem inquit. *Non licet, Miſſam celebrare ſine miniſtro, iuxta rubricam Miſſalis, & Eccleſiæ conſuetudinem Layman libr.5. tract.5. c.6. nu.13. ſic ait.* In quibuſdam locis apud nos conſuetudo viget, quæ ab Epiſcopis toleratur, ideòque damnari non poteſt, vt Sacerdotes præſertim in pagis ſine miniſtro reſpondente celebrent.

P. Lugo de Sacramentis.

9 Dico primò, ſecluſa neceſſitate, graue peccatum fore ſine miniſtro celebrare, quia violatur Eccleſiæ præceptum in præfatis Iuribus, & in Miſſali poſitum, & communi praxi receptum in re graui, & ſine cauſa. Quare mortale peccatum eſſe dicunt. *Barthol. ab Angel. dial.5. nu.408. Bonac. diſp.4. q. vlt. punct.9. nu.34. Franciſcus Anton. lib.1. de Miſſa, capit.17. Moure p.3. c.5. § 4. num.6. Auerſa qu.11. ſect.9. §. Secundo eſt. Nec vllus, credo diſſentiet.* Quare Doctores numero præcedenti relatos, exiſtimo, fuiſſe locutos aliqua neceſsitate ſuppoſita, vt aduertit etiam *Fagund. Precept. primo libr.3. capit.21. nu.5.*

10 Dico ſecundò. Vrgenti graui neceſsitate, licere ſine miniſtro celebrare. *Sic docent Sotus in 4. diſt.13. q.2. art.5. ad 12. Graffis lib.2. c.42. num.3. Suar. to.3. diſp.87. ſect.1. Filliuc. tract.5. n.194. Azor. to.1. lib.10. c.29. q 3. Henriq. lib.9. c.30. nu.1. Manuel tom.1. ſum. c.246. nu.1. Coninch. q.83. nu.265. Cardin. de Lugo diſp. 20. n.103. Martinon tom.4. diſp.40. ſect.3. nu.36. Diana p.2. tract.14. Reſol.43. Moure ſupra nu.9. Auerſa §. Quod ſi*, & alij communiter. Quia præceptum Eccleſiaſticum, & Eccleſiæ conſuetudo non videntur ad caſum grauiſſimæ neceſſitatis extendi; præſertim, ſi tunc vrgeret aliud præceptum celebrandi præualens oppoſito.

11 Cenſetur autem adeſſe ſufficiens neceſſitas celebrandi ſine miniſtro, quoties in periculo mortis Sacerdos eſt ſumpturus viaticum, vel alteri moribundo præbiturus, nec habentur hoſtiæ præconſecratæ: Sic Doctores nuper relati, quibus adde *Zambranum c.3. dub.6. num.5. Villalobos, Pitigianum, Syluium, Homobonum*, quos ſequitur *Dian. ſupra.* Probant, quia præceptum diuinum recipiendi viaticum in articulo mortis præualet Eccleſiaſtico præcepto non celebrandi ſine miniſtro. Rurſus, ſi poſt inceptam Miſſam mini-

miniſter recedat,& expectatus poſt moram non redeat, debet celebrans ſolus perficere ſacrificium, ſibique reſpondere, quia maior eſt obligatio perficiendi ſacrificium, quam non celebrandi ſine miniſtro. Sic *Manuel ſupra, & Henriq. nu.5.* Pariter incluſus in carcere propter fidem, aut patiens propter iuſtitiam, videtur habere ſufficientem cauſam celebrandi ſine miniſtro, quoties eget ſolamine, vel iuuamine Miſſæ. Sic intelligo *Gloſſam, Nauarrum, & Zerolam ſupr.*

12 Diebus Dominicis, & feſtis, Si Sacerdos non poſsit audire Miſſam, nec habeat miniſtrum Miſſæ. *Franciſcus Antonius, & Bonacin. ſupr. Moure numer.8. Bartholom. ab Angel. numer.401.* negant, licere celebrationem ſine Miniſtro, quia putant, magis obligare præceptum adhibendi miniſtrum, quam audiendi Miſsam in feſtis. *Sotus, Manuel, Azor, Fagundez, Martinon ſupra Henriq. nu.1.* diſtinguunt, & in feſtis ſolemnioribus dicunt, celebrari poſſe ſine miniſtro, ſecus in minus ſolemnibus. Sed certè, cum præceptum audiendi Miſsam pariter vrgeat in omnibus feſtis, maior, vel minor ſolemnitas parui referre videtur ad licitam, aut illicitam celebrationem ſine miniſtro.

13 Quare ſententia communior affirmat abſolutè, poſſe Sacerdotem ob ſolum adimplendum præceptum audiendi Miſsam quolibet feſto, ſine miniſtro celebrare. Sic tenent. *Pitigianus, Villalobos, Squillante, quos ſequitur Diana ſupra. Coninch. Sotus, Durandus, Nunus, Graffis, quos ſequitur Auerſa ſupra. Leſſius 3.part. quæſt.83. numer.66. Syluius verò 3.part. quæſt.83. artic.5.* dicit, ſe non damnare ſic celebrantem. *Suarez inquit*, ſe non damnare peccati mortalis. Ego cenſeo, ſententiam iſtam ſic eſſe probabilem, vt prima quoque probabilis ſit, & vtraque poſſit ad praxim reduci pro libito Sacerdotis, quia præceptum audiendi Miſſam omnibus feſtis æquale ſaltem apparet cum præcepto non celebrandi ſine miniſtro. Quare prudenter eligetur alterius vtrius obſeruatio, quandò non poteſt vtrumque ſimul impleri. Sic docet *Auerſa ſupra.*

14 Nota primò, poſſe diſpenſare Pontificem, vt liceat Miſſam celebrare ſine miniſtro: Cum enim præceptum adhibendi miniſtrum non ſit diuinum, ſed Eccleſiaſticum, eius diſpenſatio cadit ſub Papæ poteſtatem. Vt autem ſit licita, requirit cauſam, quæ, licet per ſe ſolam non excuſet, ſufficiat ad diſpenſandum. *Ita Sotus, Suar. & Auerſa ſupra.* Nota ſecundò, ſi neceſsitas celebrandi ſine miniſtro ſit ordinaria, qualis eſt illa, cuius meminit. *Layman ſupra*, quamuis ſufficiens videatur ſecundum ſe ad licitè celebrandum ſine miniſtro, tutius, & conſultius fore petere diſpenſationem, quæ forſan habetur in illis pagis ſaltem implicita. Si vero neceſsitas Ordinaria proueniat à voluntate Sacerdotis, qui talem eligit habitationem, vbi nequeat habere Miſſæ miniſtrum, v.g. ſi vellet eremita degere ſolitarius, omninò requiritur diſpenſatio Pontificis. *Ita Sotus, Suarez, Bonacina, Petrus de Ledeſma, Filliucius, & Auerſa ſupra.* Probatur, nam illa non poteſt dici propriè neceſsitas, ſed voluntas. Nemo verò poteſt, ſua voluntate talem eligere viuendi modum, in quo regulariter contra legem, & morem Eccleſiæ celebraturus, aut victurus ſit ſine diſpenſatione Summi Pontificis, qui perpendet, an maior perfectio talis vitæ præponderet obſeruationi legum, quæ ſit ibidem omittenda.

CAP. XIII. QVÆST. III.

An miniſter Miſſæ poſſit eſſe fœmina?

15 SVppono, decerni partem negatiuam in *capit. primo de cohabitat. cleric. & mulier.* vbi præcipitur, ne

ne fœminæ præſumant ad altare accedere, Presbyterove miniſtrare. Ratio potuit eſſe. Nam id videtur indecens, & non nullum periculum continere, ſaltem contra puritatem tanti myſterij. Sic docent communiter Doctores quæſtione præcedenti relati, qui tamen notant, remotè poſſe fœminam celebranti reſpondere, vt ſolent ex choro reſpondere Moniales, nec hoc illo textu prohiberi, ſed ſolum illarum acceſſum ad altare; miniſteriumque proximum præbendi vrceolos, infundendi vinum, & aquam ad ablutionem, & ſimilia præſtandi. Videatur *Martinon tomo quarto diſputat.40. num.35. & ſequentibus.*

16 Dubium eſt, cum vrget celebrandi neceſſitas ad communicandum moribundum, qui recipere nequit aliud Sacramentum, & non adeſt vir, qui miniſtret, ſed fœmina, potius ne celebrandum ſit ſine miniſtro, quam fœminam adiutricem adhibere? *Nunus 3. part. quæſt.83. artic.6. dub. primo*, dicit, ſi non ſit vir, qui miniſtret, debere miniſtrare fœminam. Quia nullum ex hoc ſequitur inconueniens, & ex alia parte fit ſacrificium debito modo ſine confuſione, atque verificantur ſalutationes ad populum, & reſponſiones. Nec textus in illo *capit. primo*, capiendus eſt in caſu tantæ neceſſitatis, quod ſatis innuit verbum illud *non præſumat*. Etenim in caſu poſito fœmina non præſumit accedere, ſed accedit ex voluntate Sacerdotis ob vrgentem neceſsitatem; nec maius apparet periculum in hoc miniſterio, quam in acceſſu fœminarum ad oſculandam manum Sacerdotis poſt offertorium: partim conſonat. *Syluius 3. part. quæſt.83. artic. quinto ad* 12. dicens, Sacerdotem ita celebrantem cum adiutrice fœmina non peccare mortaliter. *Coninchus quæſt.83. numer.*264. ſupponit, in quibuſdam locis eſſe conſuetudine receptum, vt fœminæ ſic miniſtrent celebranti, quod tamen ipſe reprobat tanquam iuri contrarium.

17 Dico primò, quoties licitum eſt, ſine miniſtro celebrare, potius ita faciendum eſſe, quam adhibere fœminam ad Altare miniſtrantem. Quippè tale fœminæ miniſterium expreſſius prohibetur in iure, quam ſine miniſtro facere ſacrum, & ſecundum ſe videtur quid indecentius, ſubindèque magis euitandum. Ita *Suarez, Sotus, Henriquez relati ſupra num.*10. *Coninch. ſupra. Laym. Homobonas, Villalobos, Zanardus, Pitigianus, Moure, Molfeſius*, quos ſequitur *Diana part.2. tract.14. Reſolut.44. Azor tom.1. libro* 10. *capit.23. quæſt.2. Auerſa quæſtione* 11. *ſectio.9. § Si verò, Cardinal. de Lugo diſputatio.20 numero* 103. *Layman lib.5. tract.5. cap.6 num.13. Fagund. Præcept* 1. *lib.3. cap.21. num.2.*

18 Quod ſi vir adſit, qui miniſtrare poſſit, & reſpondere neſciat, aut nequeat, cum ſit mutus. An poſſit vir miniſtrare, fœminaque reſpondere ad omnia. Negat *Vazquez 3. part. quæſtio.83. articul.5. in Commentario*. Quia nimis indecorum eſſet, Sacerdotem dicere fœminæ. *Confiteor Deo, &c.* Et *vobis fratres*, & ab illa formam deprecationis accipere verbis illis. *Miſereatur tui, &c.* Verum affirmant *Martinon, & Layman, & Cardinal. de Lugo ſupr.* Quoniam, ſicut reſpondent ex choro cantando, poſſunt etiam reſpondere communi voce, quando dicitur Miſſa priuata. Nec indecens eſt, quod ad fœminas dicat in confeſsione Sacerdos, *& vobis fratres*, nam de facto verbis iſtis non alloquitur ſolum viros, ſed omnes aſtantes, ſicut dicens *Orate fratres*, & viros, & fœminas præſentes hortatur, vt orent. Illa verba *Miſereatur tui*, ſolam continent deprecationem, nec apparet, cur fœminæ non poſsint deprecari Deum pro Sacerdote, ſicut de facto deprecantur, quando dicunt. Et cum ſpiritu tuo.

19 Ego cenſeo, ſolam reſponſionem in illo caſu ſuppleri poſſe quoad Confeſſionem etiam, & omnia reliqua

per fœminam, dum illa non accedat ad altare, nec ad presbyterium, ſed ex loco remoto reſpondeat, ſic enim & iuris præceptum ſeruatur, & occurritur neceſſitati, nec amplius concedunt Authores relati. Cœterum *Henriquez libr.9. capit.30. numer. primo, Manuel tomo primo ſumm. capit.246. de Miſſa numer. primo, Moure part.3. capit.5. §. Quarto numer.10. Fagundez ſupra numer.3.* dicunt. Papam conceſſiſſe priuilegium, vt Monialis vrgente neceſſitate per feneſtellam altari propinquam miniſtret celebranti, non tamen oſtendunt, vbi ſit tale priuilegium. Forſan ab illo duxit originem illa conſuetudo, quam *Coninch:* ſupra refert, & refellit, certè, dum iſtud priuilegium amplius non conſtat, non poterit in praxim deduci.

20 Quin etiam, dum adeſt vir, qui miniſtret, & ſi reſpondere neſciat, admittit Auerſa, poſſe Sacerdotem celebrare cum tali miniſtro. Nam hic poterit miniſtrare ſaltem vrceolos, & mittere vinum, & aquam in ablutionem, & Sacerdos in reſponſionibus ſupplere, ſicut quando recitat ſolus officium diuinum. Requiritur autem, vt hoc licitè fiat, neceſſitas celebrandi, minor verò, quam ad celebrandum ſine miniſtro. Nam hoc modo minus violatur Eccleſiæ præceptum, & conſuetudo, quamuis non omninò ſeruetur Eccleſiæ ritus, vt notat *Cardinal. de Lugo ſupra.* Minor adhuc neceſſitas ſufficiet, quando miniſter, & ſi non exactè reſpondeat, inſtrui poteſt à celebrante, qui verba præueniens, aut ſimul proferens, coadiuuat illum ad rectè reſpondendum, vt notant. *Suarez tom.3. diſputat.87. ſection. prima, Fillincius tractat.5. numer.196.* Maior requiritur neceſſitas, vt fœmina reſpondeat à longè, ac Sacerdos ſibi miniſtret in altari, quia difficilius ſuppletur miniſterium alienum in ablutione prima manuum, & ſecunda digitorum, quam reſponſio prudens equidem arbitrium opus erit ad diſcernendos, & aſſignandos in particulari hos gradus minoris, aut maioris neceſſitatis diuerſis caſibus reſpondentes.

21 An poſſit Miſſa dici lingua vulgari. *Negat Tridentinum ſeſſ.22. capit.8. Petrus de Soto de Miſſa lect.15. Bellarmin. de Miſſa libr.2. capit.11. Azor tomo primo libro 8.c.26 q.6.* quod praxis Eccleſiæ confirmat.

CAPVT XIV.

De præcepto Miſſam audiendi.

1 DARI præceptum audiendi Miſſam diebus Dominicis, & feſtis, docet expreſsè communis Eccleſiæ traditio, praxis, & conſtans Fidelium conſenſus; habetur ſiquidem inter prima Fidei rudimenta, quaſi primum Eccleſiæ mandatum. Vnde *Sotus dixit in 4. diſtinct.13. qu.2. artic.1.* illum, qui negaret hanc veritatem, puniendum eſſe tanquam ſuſpectum aduerſus ſancta mandata. Sed vlterius *Suar. 3. part. tomo 3. diſput.88. ſection.1.* docet, eſſe de fide certum, quod ſequuntur, *Fagundez Præcept.1. libr.2. capit.1. Bonacin. de Sacrament. diſput.4. qu. vltim. punct.11. num.8.* cum alijs, & inducunt communem ſenſum Sanctorum, & Doctorum ad talem certitudinem comprobandam. Verum *Cardinal. de Lugo de Euchariſt. diſputat.22. num.1.* cenſet, (& rectè quidem) haberi non poſſe de fide, quod nuſquam reuelatum eſt, nec enim ex eò, quod Eccleſia præcipiat aliquid, Deus reuelat, Eccleſiam id præcepiſſe, ſed id fit nobis euidens humana certitudine, quantum ſufficit ad obligandum nos ſine probabili quapiam excuſatione.

Quare

Digitized by Google

2 Quare dicendum eſt, etſi propriè non ſit de fide, quod de facto detur præceptum audiendi miſsam, eſse tamen de fide, quod imponi potuerit, aut etiam debuerit. Cum enim lex naturalis diuina præcipiat Dei cultum, & ad colendum Deum deputari decuerit dies feſtos: decuit etiam, vt, ſicut illis diebus abſtinendnm eſt ab operibus ſeruilibus ad vacandum Deo, ſic ſimiliter aliquid agi debeat ad ipſius cultum. Nihil autem accommodatius apparet, (vt notat *Auerſa de Euchar. qu. 11 ſect. 19.*) colendo Deo, quam aſſiſtere Miſsæ deuotè, religiosè, decenter. Ergo talis auditio miſsæ tali tempore præcipi potuit, aut etiam debuit.

3 Quod autem de facto ſit impoſitum ab Eccleſia tale præceptum, euidenter conſtat, habetur *in multis capitibus de conſecrat. diſtinc.* 1. præſertim cap. *Omnes Fideles*, *vbi Canon.* 10. Apoſtolorum iubet omnes Fideles in ſolemnitatibus ſacris ſcripturas Apoſtolorum, & Euangelium audire. Qui aũt non perſeuerant in Oratione, vſque dũ Miſſa peragatur, nec Sacram communionem percipiunt, cõmunione priuari, ca. *Miſſas Concil. Agatenſe*, ſic ait. *Miſſas die Dominico ſecularibus totas audire, ſpeciali ordine præcipimus: itaut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præſumat*. Qui Canon, quamuis ſit Concilij Prouincialis, ab Eccleſia tota communi conſenſu receptus eſt. Item, quamuis ſolum faciat mentionem Dominicæ, ſub ea tamen omnes dies feſtos pari ratione comprehendit. Demum, etſi verba Canonis ad ſæculares tantum dirigi videantur; at Eccleſiæ conſenſus ad omnes extendit etiam Regulares, Laicos, & Clericos, vt notant *Azor tom. 1. lib. 7. cap. 1. quæſt. 1. Fagund. & Cardin. de Lugo ſupr.*

4 Quin aliqui volunt, ante Concilium Agathenſe, quod anno Domini 434. fuit habitum, non extitiſſe præceptum Eccleſiaſticum audiendi Miſſam, ideoque temporibus illis multos Ægyptios, & Syros Monachos in Eremis egiſſe vitam, vbi diebus feſtis Miſſam non audiebant. At verò ſimilius eſt, ab initio naſcentis Eccleſię viguiſſe conſuetudinem, quæ vim legis haberet obligantis omnes fideles ad audiendam Miſſam diebus feſtis, vt indicat textus in illo cap. *Omnes Fideles*, ſignificant Patres, & Doctores. Videantur *Azor, & Fagund. ſupr. Suar. de Relig. tom. 1. tr. 2. lib. 2. ca. 15.* Veteres *Eremitas dicit Azor*, putaſſe, ſe tali lege non teneri, cum obſequij diuini cauſa ſolitudinem habirantes procul à ſacris ædibus abeſſent. *Fagund.* aſſerit, illos excuſari, quoniam obligationem huius præcepti commutabant in aliam multò grauiorem perpetuæ contemplationis. Præterea contra pręceptum iſtud, cum humanum ſit, præualere poſſe conſuetudinem, quæ tunc temporis ab Eccleſię Paſtoribus cognita tolerabatur. Modo verò iam non vigere ſimilem cõſuetudinem colendi ſolitudinem omiſſa Miſsarum auditione.

CAP. XIV. QVÆST. I.

Quale ſit hoc præceptum?

5 QVidam apud *Henriquez lib. 9. cap. 25. num. 1. (vbi litt. F. citat Panormitanum, & alios)* dicunt, eſse iuris diuini, quatenus ius diuinum nouæ legis obligat omnes Chriſtianos, vt interdum aſſiſtant ſacrificio, & illud per Sacerdotem offerant. Quippè lex colẽdi Deum per ſacrificium quaſi naturalis eſt, & hęc in lege gratię determinatur ad Miſsę ſacrificium illis verbis. *Hoc facite*, ſcilicet, vel offerendo, vel aſſiſtendo; ſicut ipſe Chriſtus tunc ſacrificauit, & Apoſtoli aſtiterunt ſacrificio. Communis tamen ſententia docet, eſse præceptum ſimpliciter Eccleſiaſticum, nam eius determinatio pro diebus feſtis eſt ab Eccleſia, quæ cæremonias etiam, & orationes inſtituit adhibendas in Miſsa, ſuppoſita inſtitutione ſacrificij quoad ſubſtãtiam à Chriſto Domino facta. Quapropter hoc ſacrificium rectè dicitur à iure naturali, & diuino ducere ſuam originem, ac eſse vtrique valdè conforme. Sic

Hen-

Henriquez, Suarez, Bonac. Fagundez, & Cardin. de Lugo ſupra.

6 Aliquod dubium eſt: Quantam obligationem inducat hoc præceptum? Leuem indicant *Richard. quodlib.* 1. *qu.* 19. *Angelus verbo Feria nu.* 42. *Roſella verb. Miſſa num.* 18. *Tabien. ibi nu.* 43. *Aſtenſis lib.* 4. *tit.* 16. *cap.* 1. *qu.* 1. *cum alijs*, quatenus aſſerunt, illos ſolum peccare mortaliter, qui dieb. feſtis Miſſam omittunt ex contemptu verò, vel ſaltem interpretatiuo; qualem dari cenſent, quando ſine cauſa legitima quiſpiam ad non audiendam Miſſam infeſtus aſſueſcit: illos verò, qui Miſſam omittunt ſine cauſa, vel ex imbecillitate, vel ex paſſione, vel ex negligentia, ſeu pigritia, dum abſit contemptus, vel conſuetudo, putant peccare venialiter. Probatur, nam hoc præceptum non videtur cum maiori rigore receptum. Multi quippè ſunt ſeculares (inquit *Richardus ſupra*) qui quandoque Miſſam die Dominico non audiunt, nec tamen propter hoc reputantur peccare mortaliter, nec ab Epiſcopis carpuntur, aut corriguntur.

7 Dicendum tamen eſt, hoc præceptum ita grauiter obligare, vt ex genere ſuo mortale peccatum committat, qui ſemel, aut iterum ſine cauſa miſſam omittit, quamuis abſit omnis contemptus, aut conſuetudo. Nam ex ſuo genere materia grauis eſt, quæ pertinet ad virtutem Religionis, & ad cultum diuinum, & in particulari ſacrificium integrum, vel eius omiſſio ſatis grauis apparet, quare votum audiendi Miſſam ſub mortali pariter obligabit. Quod ſi Miſſam integram omittere ſine cauſa non eſſet mortale, nec ratione conſuetudinis redderetur mortale peccatum, ſiquidem plura venialia non efficiunt vnum mortale, nec ſola conſuetudo ſufficit ad contemptum læthalem, alias mendacium ex conſuetudine prolatum eſſet mortale crimen. Ita *S. Antoninus, Paludanus, Panormitanus, Caietanus, Sotus, Nauarrus, Syluester, Abulenſis*, quos ſequitur *Suarez de Religio. tomo* 1. *tract.* 2. *lib.* 2. *cap.* 15. *Henriqu. lib.* 9. *ca.* 25. *num.* 1. *Azor tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 25. *qu.* 2. *Filliuc. tract.* 5. *num.* 199. *Graffis, Armilla, Molfeſius, Manuel, & alij*, quos ſequitur *Bonac. diſput.* 4. *qu. vltima punct.* 11. *num.* 11. *Coninch. quæſt.* 83. *num.* 285. *Fagundez, & Auerſa ſupra.* Nec eſſet tutum oppoſitum.

8 Quare praxim adductam à *Richardo* negamus apud timoratos reperiri; quin omnes Fideles ſanæ mentis communiter iudicant, grauem eſſe culpam ex genere ſuo, miſſam omittere ſine cauſa. Poterit autem eſſe leuis, vel ex leuitate materiæ, ſi paruam miſſę partem quis omittat (de quo dicemus infra,) vel ex inaduertentia, vel ignorantia leuiter culpabili. Quo reduci poteſt, quando quis putat ſe ſufficientem habere cauſam excuſationis ex errore leuiter culpabili, (quod notarunt *Caietanus, & Henriquez,*) & fortaſſis id ſolum intendit *Richardus.* Addit *Suar.* 3. *par. tom.* 3. *diſp.* 88. *ſect.* 1. In praxi difficile diſcerni, quando ſit ignorantia, vel inaduertentia, vel error leuiter, aut grauiter culpabilis, & expendendas eſſe circumſtantias perſonæ, dubijque suborti, & negligentiam diſcendæ veritatis. Quod omnibus præceptis eſt commune.

9 Hinc fit primò, non eſſe relinquendam in feſto Miſſam ob concionem per ſe loquendo. Nam audiendæ Miſſæ datur præceptum, non autem audiendæ concionis. *Angelus verbo Feriæ num.* 45. dixit, cum in feſto non poſſunt audiri ſimul ſacrum, & concio, potius audiendam eſſe concionem. Quia Ius in cap. *Omnes Fideles.* cap. *Sacerdote.* cap. *Epiſcopus nullum de conſecrat. diſt.* 1. principaliter attendit auditionem concionis, & potiſſimum ob audiendum Dei verbum, & ſcripturas Sacras præcepiſſe videtur conuentum Fidelium in templis, & auditionem Miſſæ.

10 Hanc Angeli ſententiam acriter refellunt *Suarez, & Fagundez ſupra*; fatentur tamen per accidens in caſu rarò v.gr. ſi quis inſtrui non poſſit in fide, dum indiget inſtructione, vel ab hæreticis defendi, niſi concionem audiat Doctoris

Catho-

Catholici, poſſe talem excuſari ab audiendo ſacro, ſicut propter alias cauſas minus vrgentes, & forſan in hoc caſu loquitur Angelus, qui numero præcedẽti locutus fuerat de neſcientibus neceſſaria ſaluti, & ipſis imponit obligationem audiendi concionem in die feſto. Iura illa citata, vel loquuntur ſimiliter in iſto caſu, vel damnant ſolum egredientem à concione cum aliorum ſcandalo, vel ex contemptu, ſicut explicat ipſemet *Angelus ibi num.* 44. Videantur *Azor tomo 1. lib. 7. cap. 3. qu. 7. & Bonac. ſupra.*

11 Fit ſecundò, poſſe Pontificem in hoc præcepto diſpenſare validè ſine cauſa, licitè cum illa: quin etiam Epiſcopum: Vix tamen reperitur vſus talis diſpenſationis. Quia diſpenſare cum aliquo, vt in tota vita, vel per longum tempus Miſſam non audiat, quamuis audire poſſit, numquam, videtur, fore conueniens ſecundum præſentem ſtatum, etiam ſi quis velit vitam agere ſolitariam. Vt autem interdum ob aliquam cauſam omittatur Miſſa, rariſſimè continget expedire diſpenſationem. Quippè tot aſſignantur à Doctoribus cauſæ ſufficientes ad omittendum ſacrum ſine diſpenſatione, vt aliam obtendere diſpenſationi videatur alienum ab animo religioſo. Sic *Suarez, & Fagundez ſupra. Filliuc. tract. 5. num.* 200.

CAP. XIV. QVÆST. II.

Quas perſonas obliget hoc præceptum?

12 Supponimus, nec amentes, nec infideles, nec Catechumenos hoc præcepto Miſſam audiendi ligari. Quoniam amentes, & quotquot vſu rationis carent, non ſunt præcepti capaces. Infideles non ſubduntur Eccleſiæ legibus; imò nec Catechumeni, priuſquam baptizentur. Quare nec ad proprium Miſſæ ſacrificium admittuntur, ſed ſolum ad Miſſam Catechumenorum vſque ad offertorium, vt conſtat *ex Concilio Carthaginenſi 4. cap.* 84. Nec ad illam Catechumenorum Miſſam audiendam obligantur; Tum ratione dicta, quia nondum ſunt capaces talis obligationis, dũ non ſunt baptizati; Tum etiam, quia qui non obligatur ad ſubſtantiam actus, nec ad ea, quæ ſunt accidentaria, poteſt obligari. Sic Doctores communiter, quos ſequuntur *Suar. tom. 3. diſput. 88. ſect. 4. Filliuc. tract. 5. num. 217. Coninch. qu. 83. num. 286. Fagundez. Præcept. 1. lib. 2. cap. 2. Auerſa quæſtio. 11. ſectio. 19. §. Secundo omnes.*

13 Omnes fideles adultos baptizatos ſui compotes hac lege per ſe loquendo teneri, diximus *ſupra num.* 3. cum communi ſententia. Quamuis enim *cap. Miſſas* de ſolis ſecularibus loquatur, tamen alij Canones generaliter loquuntur, ad omnesque Fideles extendunt obligationem, & ſic habet communis Eccleſiæ praxis. Forſan etiam per ſeculares intelliguntur in eo textu, qui non ſunt Sacerdotes. Nàm hi celebrantes ſatisfaciunt huic præcepto, quia perfectius Miſſam audiunt, quam aſſiſtentes. Ita *Suarez ſupra dicens*, eſſe per ſe notum. Addo, nullam eſſe legem vniuerſalem, quæ frequentiorem auditionem Miſſæ præſcribat Clericis, vel Religioſis, quam cœteris Fidelibus. At ex particulari conſtitutione, vel regula iuxta cuiuslibet Religionis inſtitutum obligari poterunt Regulares. Clerici quoque ratione Beneficij nonnumquam tenebuntur frequentius celebrare, vel aſſiſtere Miſsæ. Sic *Suar. ſupra. Filliuc. num.* 218. Epiſcopos non decet, vlla die Miſſam omittere ſine rationabili cauſa, vt habetur *in cap. fin. de Priuileg. in 6.* non tamen imponitur illis præceptum dicendi, vel audiendi quotidie Miſſam, vt notant *Suar. & Filliuc. ſupra. Nauarr. cap. 21. num. 1. Angel. verb. Miſſa num. 57. Azor. tom. 1. lib. 7. ca. 4. qu.* 3.

14 Dubium eſt. Quo ætatis anno Fideles incipiant hoc præcepto ligari? *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. 11. fine. Henriquez lib. 8. cap. 42. nu. 4. Corduba in Sum. qu.* 60. docent, pueros non ſtatim ac habent vſum rationis obligari præceptis, aut cen-

cenſuris Eccleſia, ſed ab anno duodecimo, vel ſaltem vndecimo. Fundamentum eſſe poteſt, quia plenus rationis vſus vſque ad illam ætatem non ſolet aduenire, nec Eccleſiæ benignitas tam rigidè vult obligare pueros optima rationis luce; cuius ſignum eſt, quod, licet impuberes non confiteantur in quadrageſima, non incurrunt cenſuram, nec declarantur excommunicati.

15 Communis ſententia cenſet, pueros, cum ad vſum rationis perueniunt (quod communiter ſeptennio completo contingit, vt oſtendit *Sanchez de Matrim. lib. 1. diſp. 16. num. 2.*) ligari præcepto Miſſam audiendi, ſicut, & alijs Eccleſiæ præceptis præter communionis, & ieiuniorum legem. Ita de præceptis Eccleſiæ generaliter docent *Sanch. libro 1. Decalog. ca. 12. num. 6. Salas de legibus diſp. 14. ſect. 13. Bonac. de legibus diſput. 1. q. 1. punct. 6. num. 8. Caſtro Palaus tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 24. Diana part. 3. tr. 6. Reſolut. 87. cum alijs.* In ſpeciali de præcepto Miſſæ. *Suarez, Fillucius, Coninch. Fagundez ſupra, qui citant Antiquiores.* Probatur generali ratione. Quia puer habens rationis vſum, iam eſt capax obligationis. Ergo ſicut obligatur lege naturali, & diuina, ſic etiam legibus Eccleſiæ, cuius ſubditus eſt. Nec enim eſt ius aliquod, aut conſuetudo, quæ tales pueros excipiat. Nec circa Miſſę pręceptum reperitur aliquid ſpeciali iure præſcriptum, & ideo generali regula menſurandum eſt, ita vt, quoties puer eſt capax peccati mortalis, & per conſequens obligationis naturalis colendi Deum, ſubdatur etiam Eccleſiaſticæ legi colendi Deum auditione Miſſæ.

16 Addunt iſti Doctores, circa rationis vſum non poſſe regulam generalem aſſignari, nam alius citius, alijs tardius illucet, ac proindè prudens huius rei iudicium in ſingulis pueris ad Parentum, Parochorum, & Confeſſorum curam pertinere. Si verò dubium ſit hic, & nunc, an puer polleat, an careat vſu rationis, ante ſeptemnium præſumi carere, ſubindèque non obligari; ſecus poſt ſeptemnium. Ego dicerem, quamuis ante ſeptemnium puer habeat vſum rationis, nullo præcepto iuris humani ligari, & hoc dandum eſſe primæ ſententiæ. Nam humanę leges ante illam ætatem, in qua communiter lumen rationis oriri ſolet, non intendunt obligare. Quoniam ad ea, quæ frequenter accidunt, leges adaptantur, *leg. Nam ad ea. ff. de legibus. Ioan. Sanchez diſp. 51. num. 31. & Caſtro Palaus ſupra §. 2. num. 3.* dicunt, ante ſeptemnium puerum, quamuis doli capacem, nullo pręcepto poſitiuo ligari. Sed Ego diſſentio quoad præcepta poſitiua diuina. Quia puer doli capax ante ſeptemnium, ſi peccaret mortaliter, teneretur vtique confiteri, ſi non eſset baptizatus, deberet baptizari, ſubeſt ergo præceptis diuinis poſitiuis, nec illa liberè omittens, ſi tunc decederet, ſaluaretur. Quippè leges poſitiuè diuinæ, quæ concernunt media ſalutis ſpiritualis, extenduntur ad omnes capaces talis ſalutis obtinendæ.

17 Ad fundamentum oppoſitum negamus, Eccleſiam obligare nolle ſuis legib. pueros ante pubertatis annos, cum enim generaliter obliget omnes ſuos ſubditos obligationis capaces, & pueri poſt ſeptemnium communiter habeant ſufficientem rationis vſum ad peccandum mortaliter, iam tunc fiunt obligationis capaces, ac ſubindè ſub generalibus pręceptis comprehenduntur. Quod ſignificat Eccleſia in cap. *Omnis vtriuſque ſexus de Pœnit. & remiſſ.* obligans ad annuam confeſſionem omnes Fideles, *cum ad annos diſcretionis peruenerint.*

18 Quia tamen *cap. 1. & 2. de delictis puerorum decernitur*, ipſorum delicta non eſſe punienda pœnis ordinarijs, ſed mitioribus, colligunt Doctores, vſque ad quatuordecimum, vel duodecimum annum ipſos non ligari cenſuris. Ita *Sotus, Azor, Henriquez, Corduba, Valentia*, quos ſequitur *Sanchez lib. 1. Decal. cap. 12. num. 7. Vazquez 3. part. quæſt. 90. artic. 2. dub. 4. num. 13. Diana part. 3. trac. 6. Reſolut. 87. cum alijs. Suar. 3. par. tom. 4.*

cen-

diſp.36.ſect.8.nu.5.dicit, pueros non incurrere excommunicationem, donec ita perfectum vſum rationis habeant, vt ad communionem obligentur.

19 Quidam iuriſperiti, ſcilicet *Abbas, Socinus, Vgolinus*, quos refert *Suar. tom. 5. diſp.5. ſect.1. nu.19.* Limitant hanc exceptionem puerorum ad cenſuras ab homine latas. Quoniam ætas puerilis non cenſetur ſufficiens ad intelligẽdum ordinem iudiciarium; quare, nec de iure citari poteſt, nec in iudicio admitti, vel ad augendum, vel ad ſe deferendum, iuxta *cap. fin. de iudicijs in 6.* &, quamuis in alijs cauſis agere poſſit per procuratorem, aut tutorem, at in hac cauſa, quæ valdè concernit animam, non poteſt ad hoc obligari.

Cœterum ad incurrendam cenſuram ipſo iure latam, ſufficere purant ætarem doli capacem, quæ ſcilicet ſufficiat ad peccandum mortaliter. Nam in cap. *Super eo*, cap. *Pueris, iuncta Gloſſa, c. Quamuis de ſentent. excommunicat.* pueri dicuntur, ſi percutiant Clericum, excommunicationem Canonis incurrere; ſed abſolui poſſe ab Epiſcopo. *Diana ſupra* citat etiam pro hac ſententia *Patrem Sanchez. Patrem Henriquez. Patrem Azorem*. Sed hi ſolum loquuntur de cenſura Canonis ob percuſſionem Clerici: & hanc ſolam excipiunt. *Caſtro Palaus tomo primo tractat.3. diſputat.1. punct.24. §.2. numero 9. & Diana ea Reſolutio.88.* Quoniam in illius iuribus habetur expreſsè; Cœteras verò cenſuras, vel ipſo iure, vel ab homine latas in particulari, vel generaliter, putant, non comprehendere pueros ante pubertatem, ſed in illis ſequendam eſſe deciſionem *capitis 1. de delict. pueror.*, & indè colligendam intentionem Eccleſiæ, cui tam legiſlatores, quàm Iudices ſe debent conformare. Ferè conſonat *Layman lib.1. tractat.4. cap.10. numero 5. & ſequentibus.*

20 Sub interdicto locali, vel generali comprehenduntur pueri doli capaces, quoniam, licet ipſi non incurrant pœnam ob propriam culpam, tenentur generali prohibitione. Sic *Azor. Syluester, Corduba*, quos ſequitur *Sanchez. ſupra numero 8. Caſtro Palaus eo numero 9.* Quod, ſi puer doli capax hominem occidat, irregularem fieri, quamuis non attingat ſeptennium, dum malitia ſuppleat ætatem, colligunt à contrario ſenſu ex *Clementin. Si furioſus, de Homicidio. Couarruuias ibi part.3. numero quinto, §. de Infante. Abbas in capit.1. de delict. puer. Manuel tomo 1. Summ. capit. 76. de irregular. at.* Cum enim iam ſit capax committendi mortale peccatum, capax etiam erit pœnæ correſpondentis tali delicto. Clementina quippè infantem excipit, quoniam occiſio non eſt ipſi voluntaria; quæ ratio planè ceſſat in puero doli capaci, & peccante mortaliter.

21 Verum, & fauorabilius, & probabilius eſt, ante ſeptemnium expletum non incurrere puerum homicidam irregularitatem, quamuis occidendo peccet mortaliter. Nam illa Clementina generaliter excipit infantem, & cum ſit fauor legis abſque præiudicio tertij, latè capiendus eſt, vt omnem infantem comprehendat, ideſt hominem, qui nondum impleuerit ſeptemnium, & ſi polleat vſu rationis. Et enim non ſolus rationis defectus, ſed ipſa ſimul ætatis teneritudo, vel imperfectio potuit impellere legiſlatorem ad huius exceptionis beneficium infantib. tribuendum.

Confirmatur. Nam irregularitas non incurritur, niſi ſit expreſſa palam in iure. Sed non eſt expreſſum in iure, quod infans ante ſeptemuium, ſi doli capax occidat hominem, incurrat irregularitatem. Ergo non incurrit illam. Ita tenent *Henriquez, & Didacus Perez*, quos ſequitur *Auila de cenſur. part.7. diſputatio.6. ſectione prima dub.13. Layman, & Diana ſupra*, & forſan in hoc ſenſu loquuntur *Syluester homicidium 3. & Sanchez ſupra*, quamuis affirmant ſine diſtinctione. Fundamentum oppoſitum non vrget, nam argumentum à ratione ceſſante, non

non valet, niſi negetur cauſa totalis, quæ non ceſſat in præſenti, cum maneat ætas tenera, cui ſimul iſte fauor conceditur.

CAP. XIV. QVÆST. III.

Quando præceptum iſtud obliget?

22 CONueniunt Doctores, obligare præceptum audiendi Miſſam, vt diximus *ſupra num.* 3. non ſolum omnibus Dominicis, de quibus loquitur ca. *Miſſas de conſecrat. diſt.* 1. ſed etiam omnibus diebus feſtis, vel iure communi pro tota Eccleſia, vel iure particulari pro hoc, aut illo loco inſtitutis ad diuinum cultum. Cum enim nullus alius cultus poſitiuè præcipiatur pro talibus diebus præter auditionem Miſſæ; hæc ſaltem debuit pręcipi pro cunctis Dominicis & feſtis. Quod confirmat Eccleſiæ praxis, communiſque ſenſus Fidelium, & indicant textus in cap. *Si quis* cap. *In hoc* cap. *Omnes Fideles de conſecrat. diſt.* 1. *& cap. 2. de Parochijs*. Videantur *Syluest. verbo Dominica quæſ. 1. Suar. 3. par. tom. 3. diſput. 88. ſect. 5. & tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 2. à cap. 1.* qui recenſent dies feſtos inſtitutos iure communi, vel vniuerſali more receptos, & addunt, in ſingulis locis inſtitui poſſe particularia feſta, vel Epiſcopi præcepto cum conſenſu Capituli, vel populi voto, lataque lege per Epiſcopum approbata.

23 Verum Vrbanus Octauus die 13. Septembris anni 1642. proprio motu reduxit ad minorem numerum feſta communia totius Eccleſiæ, permiſitque, vt quodlibet regnum, aut oppidum poſſit vnicum dumtaxat eligere Patronum, cuius feſtum obſeruare teneatur, nec aliud ex obligatione poſſit imponi. Quare, ſi quod fuit olim præceptum audiendi Miſſam quibuſdam ieiuniorum, vel orationum diebus, vt indicatur cap. *Solent. de conſecrat. diſtin.* 1. & cap. *Rogationes de conſecrat. diſtinct.* 3. poſtea certè ceſſauit, vt Doctores aduertunt, & nunc apertiſſimè ceſſaret per hoc Pontificis decretum. Quod verò monet *Fagund. Pręcept. 1. lib. 2. cap. 2. num. 13. & 15.* Videndas eſſe conſtitutiones Synodales ſingularum diæceſum, nam in nonnullis præcipitur, vt obſeruentur quinta, & ſexta feria maioris Hebdomadæ, iam non eſt neceſſarium; quia ſolius Patroni dies in ſingulis deſignati debet obſeruari. Cæteri dies, qui feriati ſunt quarumdarum perſonarum, vt Scholaſticorum, vel iudicum, vel ab aliquibus ex deuotione coluntur, non obligant ad auditionem Miſſæ, vt manifeſtum eſt, & notat *Suar. ſupra. Fagund. num. 17. & alij*. Quando feſtum incidit in Paraſceuem, non teneri Fideles audire officium illius diei, quia non eſt Miſſa, diximus *ſupra ca. 2. q. 5. n. 61.* Concinit *Auerſa cum alijs q. 1. ſect. 19. §. Quando verò*.

24 Petes primò. An anteponi, vel poſtponi poſſit auditio Miſſæ? Certum eſt, intra diē feſtum poſſe. Cum. n. hoc præceptum ſit affirmatiuum, obligat quidē ſemper in die feſto, donec impleatur; non verò pro toto die, nec pro qualibet eius parte: ſed indifferenter pro illo tempore, quo poſſit impleri. Quarè, ſi diuerſis horis ſacra fiant, liberum erit, in qualibet hora præceptum implere; quod ſi differas auditionem vſque ad vltimam horam, qua poteſt haberi Miſſa, iam vrgebit præceptum pro illa hora; quoniam eſt vltimus terminus obligationis, extra quem non poteſt amplius impleri. Similiter, ſi Miſſa ſolum dicenda ſit ſummo manè, vel propè meridiem, vel hora quapiam determinata, pro tali tempore præceptum obligat. Verum nec ante diem feſtum, nec poſt illum impleri poteſt hoc præceptum, quia dumtaxat obligat pro die feſto tāquam onus illius diei, quod in alium transferri nequit. Ita *Suar. ſupra. Fagund. num. 18. Fillиuc. tract. 5. n. 219.*

25 Petes ſecundò. Si quando, vel in Dominica, vel in feſto fiat ex priuilegio, vel ex iuſta cauſa ſacrum, aut mox poſt mediam noctem, aut diu poſt meridiem; an eius auditione præceptum impleа-

pleatur? Negat *Paſqualigus deciſ.*211. *num.*8. Quoniam audire ſacrum ſubordinatur eius celebrationi, ac ſubinde præceptum etiam audiendi ſacrum videtur ſubordinari præcepto non celebrandi, vel ante lucem, vel poſt meridiem,& per conſequens obligare cenſetur ad audiendam Miſſam intra tempus,quo de iure communi celebrari poteſt.Ergo nec ante,nec poſt illud,quamuis licitè ſactum fiat,eius auditione præceptum impletum.

26 Hæc ſententia videtur ſingularis, & contra communem ſenſum Doctorum,qui communiter fatentur, dum ſacrum fiat in feſto poſt mediam noctem diei præcedentis, & ante mediam noctem diei ſequentis, eius auditione præceptum iſtud impleri. Præcipitur enim auditio Miſſæ die feſto, & hic durat à media nocte vſque ad mediam noctem. Confirmatur,nam ex oppoſito ſequeretur, illos excuſari ab audienda Miſſa, qui non poſſunt in feſto Miſſam audire, niſi vel ante, vel poſt tempus iuri communi præſcriptum. Quod,ſi Parochus, vel ex malitia, vel ex ignorantia, vel ex impotentia, (quia plures habet Eccleſias) differret aliquando ſacrum poſt meridiem, non teneretur populus illud audire, quod eſt contra communem ſenſum.Ita *Syluester verbo Miſſa* 2.*qu.*1. *Fagund.ſup.num.*10.

27 Petes tertiò. An manè recedens à loco,vbi ſeruatur feſtum, & abiens ad locum, vbi non ſeruatur, teneatur prius audire Miſsam? Affirmant *Nauarr.cap.* 13.*num.*5.*Sà verbo Feſtum nu.*9. *Fagundez Precep.*1. *lib.*1.*ca.*7.*num* 13. *Leſſius lib.*4.*cap.*2.*num.*56.*Salas de legibus diſp.* 14.*ſect.*5.*num.*95.*&* 65. *Suarez de Relig. tom.*1.*tract.*2.*lib.*2.*cap.*15.*num.*10. *&* 11. *Naldus verbo Feſtum n.*8.*Sayrus in Claui lib.*7.*cap.*12. *Moure part.*1. *cap.*7. § 1. *num.*14.*Filliuc.tract.*27.*numer.*111. Probatur, quia præceptum audiendi Miſſam eſt affirmatiuum, & obligat quamprimum ſeruari poſſit, ſi poſtea non ſit commoditas illud implendi. Sic etiam habet conſuetudo Fidelium valdè conſona cultui diuino.

28 Negant verò teneri *Sanchez de Matrim.lib.*3.*diſput.*18.*num.*21. *&* lib 1. *Decalog.cap.*12.*num.*32.*Bonac.de Decalog.diſput.*5.*qu.*1.*punct.*3.*num.*18. *Diana part.*1.*tract.*10. *Reſolut.*14. & probabile vocant *Fagundez. Leſſius, & Salas ſupr. Malderus* 1.2.*qu.*96.*artic.*5.Si quamdiù durat commoditas implendi præcepti, futurus ſit extra limites Oppidi, vel Parochiæ,vbi feſtum obligat. Tunc enim in oppido ſuo poterat auditionem Miſſæ differre vſque ad illud tempus; quando verò peruenit ad alium locum, iam deobligatur ab illo præcepto. Non ergo tenetur ad eius obſeruationem, & ad fundamentum oppoſitum reſpondent, nos ſolum teneri præuenire præceptorum impletionem, quando manente vi præcepti,ſeu noſtra ſubiectione, ſumus impediendi: ſecus verò dum intra tempus implendi deſinimus ſubdi præcepto. Quippè, cum iuberis aliquid intra tale tempus præſtare, ſubeſt tacita conditio, ſi toto illo tempore ſubditus fueris præcepto. Quare,ſi contigerit,interim eximi per diſpenſationem, aut mutationẽ loci,vel alio modo, non teneris,tempus exemptionis præuenire.

29 Dicendum eſt in primis,ſufficere,ſi diſcedens à loco feſti, habeas animum audiendi Miſsam in alio loco, quamuis ibi feſtum non obſeruetur, nam per illam auditionem ſatisfaceres tui territorij præcepto, vt notat *Salas ſupra*. Rurſus limitatur prima ſententia, quando poteſt quis primo manè audire miſsam in ſuo territorio: ſecus, ſi deberet expectare meridiem, & amittere laborem matutinum in alio loco,vel occaſionem negotiandi.Sic limitant *Suar.& Filliuc. ſupra*. Quin,etiam ſi poſſit audiri miſsa primo mane, poſt omiſsam eius auditionem, improbandam omiſſionem non eſſe. Cenſet *Naldus verbo Miſſa nu.*17.*& alij*. Demum etiam antequam omittatur, non videtur damnanda talis omiſſio, quia licet prima ſententia ſit ma-

Digitized by Google

magis pia, magiſque tuta, non apparet obligatio manifeſta. Quare ſecunda ſententia ſatis eſt in praxi ſecura.

CAP. XIV. QVÆST. IV.

Vbi debeat audiri Miſſa?

30 SVpponimus ex ſupradictis *cap 6.* locum Miſſæ ſemper futurum eſſe ſacrum aliquo modo. Sit tamen Dubium primum: An ex præcepto ſacrum ſit audiendum in Parochia? Plures Iuriſtarum affirmant, & probant primò ex *cap.2.*de Parochijs, vbi ſtatuitur, vt Dominicis,& feſtiuis diebus Presbyteri, antequam Miſſam celebrent, plebem interrogent, ſi alterius Parochianus in Eccleſia ſit, qui proprio contempto Parocho velit ibi Miſſam audire, quem ſi reperiant,ſtatim eijciant ab Eccleſia. Probant ſecundò ex *Extrauag.2. de tregua,& pace,vbi Sixtus Quartus* concordiam firmans inter Parochos,& Mendicantes, ſtatuit, ne Religioſi prædicent populis, Parochianos non teneri audire Miſſam in ſuis Parochijs diebus feſtis, & Dominicis, cum ſit iure cautum, illis diebus teneri Parochianos audire Miſſam in ſuis Parochijs.

31 Probatur tertiò ex *Tridentin.ſeſſ.24.cap.4.de Reformat.*dicente. *Moneat Epiſcopus populum diligenter, teneri vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe,vbi commodè id fieri poteſt ad audiendum verbum Dei.* Quod decretum,licet concionem exprimat,multò magis vrgere videtur in auditione Miſſæ. Confirmatur,quia Parochus tenetur facere ſacrũ, vt Parochiani ſatisfaciant præcepto diebus feſtis,ergo mutua, ſeu correlatiua obligatione tenentur Parochiani diebus feſtis audire Miſſam ſui Parochi, cui ſubindè conſtabit,an ipſi præceptum adimpleant, necne. Sic tenent *Innocentius in cap.vt Dominicis de Parochijs.Hoſtienſis, Abbas, Ioan. Andreas,& alij Canoniſtæ* ibi. *Angelus verbo Miſſa num.59.*dicit, teneri diebus ſolemnioribus.

32 Negant communiter Doctores: *S.Antoninus part.2.tit.9.ca.4.§.1.Roſella verbo Miſſa num.19. Tabienna ibi num. 52.Armilla num. 31. Syluester Miſſa 1. qu.4.& 5.Nauarrus cap.21.numer.5.Gutierez libr.1.Canonic.cap.30. numero 14. Azor tom.1.lib.7.cap.6.qu.4.Toletus lib. 6.ca.7.num.1. Henriquez cum alijs lib.9. ca.25.num.9. Suarez tom.3. diſputat.88. ſect.2.Manuel tom.1.Summ.ca.123. concluſ.6.Layman lib.4.tract.7.ca.3.Filliuc. tract.5.num.203.Fagund.Precep.1. libro 2.cap.3.num.8. Coninch.qu.83. num.312. Nuñus ibi art.6. dub.2. concluſ.4. Graffis part.1.lib.2.cap.35.num.5. Bonac.de Sacram.diſput.4.qu.vltima punct.12.num. 4.Cardinal.de Lugo diſputat. 22. num.2. Auerſa qu.11.ſect.19.§.Quartò circa, & alij plures.*Probatur primò. Nam Eccleſia tantum obligat Fideles ad audiendam Miſſam in feſtis, nec eis aſſignat propriam Parochiam,vt habetur *in cap. Miſſas, & ca.Si quis etiam de conſecrat. diſtinc.1.*vbi ſolum præſcribitur, vt in ſolemnioribus feſtis non in Oratorijs priuatis, ſed in Ciuitatibus, aut Parochijs audiatur Miſſa, quaſi liceat in quouis templo Ciuitatis audire.

33 Probatur ſecundò. Nam *Tridentinum ſeſſ.22.decreto de obſeruandis, &c.* ſic ait. *Moneat etiam Epiſcopus populum, vt frequenter ad ſuas Parochias ſaltem diebus Dominicis, ac maioribus feſtis accedant.* Vbi non præceptum, ſed monitionem indicit,nec pro cunctis feſtis,ſed pro maioribus dumtaxat.Probatur tertiò, nam communis Fidelium conſuetudo nota Paſtoribus, & à Pontifice tolerata, vbilibet habet, vt impleat præceptum audiendæ Miſſæ, qui ſacrum audit in quolibet loco. Quare,ſi quid in contrarium antiquo iure fuit ſtatutum, iam vniuerſali conſuetudine videtur derogatum.

34 Dico primò.Qui per contemptum proprij Parochi non audit Miſſam in ſua Parochia, ſed alibi, peccat mortaliter. In hoc conueniunt vtriuſque partis Doctores. Nam iſte contemptus palam eſt

eſt grauis culpa. Colligitur ſatis ex *cap. 2. de Parochijs, ibi, qui proprio contempto Parocho.* Vbi ratione contemptus expelli iubetur ab aliena Parochia. Qualis autem contemptus requiratur ad hoc peccatum; variant Authores. Quidam apud *Azorem ſupra dicunt*, ſufficere virtualem, vocant verò virtualem, ſeu tacitum, cum quis ex conſuetudine proprium Parochum deſerit, vel cum ſine iuſta cauſa relinquit ſuam Parochiam.

35 Cœterum melius *Azor ibi. Fagundez ſupra numero 9. Gutierrez num. 17. & alij dicunt*, requiri formalem, & expreſſum contemptum, quando ſcilicet Parochianus indignatus Parocho, & conuitijs in ipſum iactatis, renuit adire Parochiam. Quippè nec ſemper ineſt contemptus in conſuetudine, cum hæc ſæpè coniungi ſoleat cum legitima cauſa. Nec arguit contemptum relinquere Miſſam Parochiæ ſine cauſa ſpeciali; Nam qui Miſſam audit extra Parochiam, ſolum, quia videt, ſic eſſe praxi receptum, non ideo Parochum contēnit. Requiritur ergo formalis, & expreſſus contemptus ad grauiter peccandum contra prædictum ius. Notant verò *Fagundez, & Azor ſupra*, tales circumſtantias interdum poſſe concurrere, vt Parochi contemptor præſumatur in externo foro, qui vel frequenter, vel ſine cauſa particulari deſerit Parochiam. Notant etiam *Toletus ſupra numero 2. Fagundez numero 21.* Quamuis peccat mortaliter, qui per contemptum ſui parochi Miſſam audit extra parochiam, tamen implere præceptum illud per miſſam vbilibet auditam: vnde peccatum erit ratione ſolius contemptus, vel ſcandali, non verò, quia violetur præceptum audiendi Miſſam.

36 Dico ſecundò. Qui ſine contemptu ſui Parochi Miſſam audit extra Parochiam, regulariter non peccat. Ita Doctores ſecundæ ſententiæ Quia, quidquid ſit de iure veteri, iam hodie communi more videtur receptum, vt vbilibet ſacrum audiatur ad præceptum implendum. *Armilla, Roſella, Syluester, Nauarrus ſupra* cenſent, hunc morem in toto Chriſtianorum orbe receptum eſſe: cum vbique gentium videamus Fideles diebus feſtis extra Parochiam ſuam audire Miſſam. Dubitat autem *Azor ſupra quæſtione 5.* nam in quibuſdam diæceſibus Flandriæ, Galliæ, Germaniæ Parochi contendunt, ibi contrariam vigere conſuetudinem, cuius vi cogunt Parochianos adire ſuas Parochias, nec audet *Azor*, hos parochos damnare. Verum illos damnat *Fagundez ſupra numero 57.* Quia nec in illis locis parochi poſſunt cogere parochianos, niſi iuxta diſpoſitionem iuris communis. Hoc autem ſolum vetat, ne ſacrum extra parochiam audiatur cum contemptu proprij parochi. Quare, qui ſine tali contemptu Miſſam audit extra parochiam, ſatis implet præceptum audiendi ſacrum. Et quidem *Coninc. Flander, & Layman.* Germanus talis conſuetudinis Flandriæ, vel Germaniç non meminerunt.

37 Reor tamen, hanc conſuetudinem non ita generalem eſſe, quin in aliquibus perſonis, & forſan locis patiatur exceptionem, quæ retinenda ſit. Nam circa Neophitos, vel ex Mauris, vel ex Iudis conuerſos mos eſt, vt in parochia ſua miſſam audiant, & lecto Catalogo notentur abſentes, vt, ſi culpabiliter deſunt, puniantur, quod, & Synodales quarumdam diæceſum diſponu t, ipſeque *Fagundez numero 14.* fatetur, aliquos eſſe Parochos, qui parochianos mulctant, quando parochiam non frequentant, quod, addit, iuſtiſſimè fieri, ſcilicet, vt conſtet, quod Miſſam audiant, ſi tamen id conſtet, licet audierint in aliena Parochia, puniri non poſſe ſecluſo contemptu. Ceterum in hoc etiam arbitror conſuetudinem attendendam eſſe, quæ plerumque præſumitur in his rationabilis eſſe. Nam quibuſdam prudenter conceditur, vt alibi Miſſam audiant, & teſtimonium afferant; quibuſdam id pru-

denter denegatur. Nec dubito, quin in pleriſque Prouincijs vſu receptum ſit, vt miſſa diebus feſtis extra Parochiam audiatur.

38 Argumenta primæ ſententiæ probant noſtram primam concluſionem, & in eo ſenſu loquitur apertè *capitulo 2. de Parochijs*. Extrauagans verò Sixti Quarti rectè præcipit illam moderationem pro concionibus, ne Parochiani ſumerent anſam contemnendi ſuos Parochos.

Tridentinum auditionem concionis iniungit ſolum, & hanc non abſolutè, ſed, ſi commodè fieri poſſit. Addit *Suarez*, & ſuppoſita doctrinæ neceſſitate, ſine qua præceptum affirmatiuum non ſolet obligare, quando lex ipſa tempus non determinat, ad audiendam autem concionem, nullum hactenus tempus eſt lege præſcriptum. Nec illa mutua obligationis correlatio datur ſemper in moralibus. Argumenta ſecundæ ſententiæ probant noſtram ſecundam concluſionem.

39 Sit dubium ſecundum; An Epiſcopi poſſint obligare ſubditos, vt ſacrum audiant in ſuis Parochijs? Quidam affirmant apud *Azorem tomo primo libro 7. capit. 6. quæſtione 6.* Probant primò, quia ſaltem vtiliſſimum eſt, vt Fideles in ſuis Parochijs audiant Miſſam diebus feſtis, quod etiam fatentur Doctores *ſupra relati numero 32.* Videantur *Coninch ſupra, & Fagundez numero* 18. Quin, & Tridentinum ſupra relatum ſatis id ſignificat. Ergo poteſt Epiſcopus præcipere Parochianis rem tam vtilem.

Secundò, quia ſi proprius Parochus contemnatur, iure poteſt Epiſcopus cogere Parochianos ad audiendam Miſſam in Parochia, ſi quidem iura prohibent extra Parochiam audiri cum contemptu Parochi. Sed probabiliter præſumet Epiſcopus contemni Parochum, cum paucos videat adire Parochiam. Ergo poterit obligare Parochianos, vt adeant ſuas Parochias ad audiendam Miſſam, & teſte *Fagundez Præcept. 1. libro 2. capit. 3. numero* 14. multis in locis, conſtitutiones Synodales præcipiunt, vt ſinguli Miſſam audiant in ſuis Parochijs. *Azor ſupra* cenſet, ſi maxima pars Parochianorum Parochiam desereret, vel contemneret, vel ſi ſine iuſta cauſa ſacrum audiretur in priuatis ſacellis, aut Oratorijs nullo priuilegio munitis, Epiſcopos poſſe ſimplici mandato præcipere, vt ſacrum audiatur in Parochia, non tamen cogere pœnis irrogatis, quia ſic declararunt Cardinales.

40 At *Sanctus Antoninus, Syluester, Nauarrus, Gutierez, Henriquez, Suarez, Manuel, Layman, Filliucius, Auerſa relati ſupra numero 32. Fagundez ſupra numero 11. Sà verbo Miſſæ auditio numero 1.* docent, Epiſcopos, nec id præcipere poſſe, nec pœnas, ſeu cenſuras, ſi quas addant præcepto, valere. Probatur, quia, ſicut Epiſcopus non poteſt tollere, nec reſtringere ius commune iuxta cap. *Inferior. 21. diſtinct.* Sic non poteſt tollere, nec reſtringere generalem Eccleſiæ conſuetudinem, quæ vim habet legis communis, nec id iam hodie fieret ſine multorum ſcandalo. Quare *Medina libro primo Sum* §. 40. cenſet, peccare mortaliter Epiſcopum, qui tale præceptum, aut cenſuram ferret. Et *Henriquez libro 9. capit. 25. numero 9 littera Z.* refert anno 1563. quoſdam Epiſcopos, (*vt Toletan, Salmantin, Palentin*) *conatos fuiſſe, prætextu Tridentini compellere ſub excommunicatione ſubditos adire Parochias ad audiendam Miſſam, & concionem*; ſed reſiſtentibus Regularibus, & viris ſapientiſſimis ceſſauiſſe compellere. In declarationib. *Cardinalium circa Tridentinum ſeſſione 24. capit. 4. de Reformat. numero 9.* ſic habetur, *Ordinarius non poteſt per hoc Concilium mulctis, & pœnis, etiam in cauſa notabilis negligentiæ, aut contumacia cogere populum ad audiendam Miſſam, & ſacram concionem in Eccleſia Parochiali.*

Quam

Digitized by Google

Quam declarationem referunt Iuniores.

41 Hæc pars videtur regulariter vera, nec admitto diſtinctionem illam Azoris, ſi de verò præcepto loquatur obligante ad peccatum: Cur enim admiſſæ culpæ non poſſet aſſignari pœna? Poteſt igitur Epiſcopus monere iuxta Tridentinum; præcipere propriè non poteſt, niſi forſan in caſu raro, quando vel expreſſus contemptus conſtaret, vel ob ſpecialem cauſam aliquo die, vel in aliqua Parochia nonnullis diebus; Si nimirum ad ſplendorem diuinorum officiorum, vel ad ſubueniendum alijs Eccleſiæ neceſſitatibus, id videretur neceſſarium, poſſet Epiſcopus præcipere Parochianis, vt adirent ſuam Parochiam, quod notat etiam *Suarez diſput.*88.*ſect.*2. Et ego intelligo, pœnis etiam irrogatis.

42 Vnde facilè ſoluentur fundamenta primæ partis, & colligitur primò conſtitutiones Synodales, ſi quæ præcipiant Parochianis adire ſuas Parochiam, ſecundum ius commune capiendas eſſe: quatenus ſcilicet ſolum prohibeant, ne per contemptum proprij Sacerdotis extra Parochiam ſacrum audiatur, vt aiunt *Azor ſupra, quæſtione ſeptima, & Fagundez numero* 14. Similiter, ſi qua conſuetudo ſit alicubi recepta diebus feſtis adeundi Parochiam, eodem ſenſu poterit obligare, nec ſecluſo contemptu cenſebitur obligationem inducere contra communem Eccleſię morem.

43 Colligitur ſecundò, licet olim dubium fuerit, an audientes Miſsam in Eccleſijs Regularium implerent præceptum; & aliqui negauerunt nitentes *Extrauaganti* 2. *de Tregua, & pace*. Cęterum iam hodie conſtare partem affirmatiuam. Quia *Leo X. apud Manuelem in Bullario Bulla* 22. decernit, omnes Chriſti Fideles, qui non contempto proprio Sacerdote, in Eccleſijs Fratrum Mendicantium Dominicis, ac feſtiuis diebus Miſſam audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec aliquam labem peccati mortalis, nec ſubindè pœnam incurrere.

Habetur *in noſtro Compendio verb. Miſſa*. §. 2. Idem declarauit *Pius Quintus in Bulla anni* 1567. teſte *Manuele tomo* 1. *Regular. quæſtione* 43. *articulo* 7. qui latè probat, *nec per Tridentinum, nec per Gregorium XIII. hæc priuilegia derogari*.

44 Huius priuilegij meminerunt *Suarez ſupra, & Fagundez numero* 13. & 17. qui ſubdunt, aliquos Doctores excipere Natalem Domini, & alias ſolemnes feſtiuitates, ſed immeritò; quia priuilegium Regularium eſt generale, nec eſt cur reſtringatur, ſed potius ampliari debet, vtpotè fauor. Et quidem praxis illud ſine limitatione recepit. *Henriquez libro* 9. *capit.* 25. *numero* 9. dicit, iuri Parochiæ derogari per priuilegia Mendicantium, & per proprium motum *Pij Quinti* (cui noluit efficaciter derogare *Gregorius XIII.*) vt ſatis impleat, qui Miſſas audit in eorum Monaſterijs, nec tenetur obedire Paſtori ſub cenſuris prohibenti, ne conueniant in feſtis ad monaſteria, citat in margine nonnullos Doctores, & Bullas Pontificum, & aliquas reuocationes priuilegiorum Regularium, dicit, non fuiſſe promulgatas, aut receptas.

45 Verum ego certè non video, quæ ſit hæc derogatio iuris, quæue neceſſitas priuilegij pro Regularibus; cum ex ſupradictis in hac quæſtione ſatis conſtet, iuxta commune ius, & praxim receptam licitè Fideles ſine contemptu Parochi Miſſam audire diebus feſtis in quolibet templo publico, & huic præcepto ſatisfacere ſine priuilegio. Non ergo derogatur iuri Parochiæ, nec requiritur priuilegium, vt valeat, & liceat in Eccleſijs Regularium, quod in quibuslibet aliis extra Parochiam receptiſſimo iure, ſeu more valet, ac licet. Quapropter *Manuel tom.* 1. *Sum. ca.* 123. *num.* 6. cum tradidiſset hanc communem doctrinam, addit. *Conceſſio Leonis X. ſecun-*

dum id, quod dictum eſt, non eſt priuilegium, ſed quædam declaratio iuris ad abolendos ſcrupulos gentis ignorantis, & ad vitandas lites, quas poſſent excitare Parochi ſimplices. Idem ſatis innuunt *verba Leonis in ea Bulla, quæ apud Cherubinum eſt* 25. Quippè dubium exortum, an Fideles ſatisfaciant præcepto Miſſam audiendi, quoties illam audiunt in Eccleſijs Mendicantium, Pontifex affirmatiuè decidit dicens. *Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium notum facimus, omnes Chriſti Fideles vtriuſque ſexus, qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali, in Eccleſijs Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & alijs feſtiuis diebus Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem peccati mortalis, pœnamve propterea incurrere*. Quæ verba ſanè magis declarationem ſonant, quam conceſſionem priuilegij derogantis iuri Parochiæ, ac idem erit de alijs Bullis Pontificum circa materiam iſtam.

46 Sit dubium tertium: At in priuatis ſacellis, & oratorijs poſſit hoc præceptum impleri? Plures affirmant *Tabienna verbo Miſſa* §. 51. *fin. Fagundez Præcept.* 1. *lib.* 2. *capit.* 3. *numero* 8. *Laym. lib.* 4. *tractat.* 7. *capit.* 3. *Henriquez lib.* 9. *cap.* 25. *numero* 9. *qui littera C. rationem reddit.* Quia *Tridentinum ſeſſion.* 22. *cap. de obſeruandis, ſolum prohibet*, Clericos in priuatis Oratorijs celebrare ſine licentia Epiſcopi, non tamen alios audire Miſſam ibi, quamuis ſine cauſa dicatur, & cap. *Si quis etiam de conſecrat. diſtinc.* 1. ſolum quibuſdam diebus ſolemnioribus vetat Oratoria priuata, cæteris feſtis permittit, vt notat *Angelus verbo Miſſa numero* 59. Cæterum *Azor tom.* 1. *lib.* 7. *capit.* 6. *quæſtione* 8. Simpliciter docet, quidquid ſit olim iure communi decretum, iam generali conſuetudine, vel ſaltem peculiari quibuſdam locis fuiſſe receptum, vt præcepto ſatisfeciſſe credatur is, qui ſacrum in ſacellis ſiue publica, ſiue priuata authoritate fabricatis audierit, dummodò id ex contemptu ſui Parochi non fecerit.

47 *Molfeſius tract.* 3. *capit.* 17. *numero* 70. & *Quaranta verbo Miſſa verſicul. Quanta notant*. Quoties Papa concedit facultatem, vt in Oratorijs priuatis ſacrum fiat, ſolere ſequentes limitationes adhibere, ſcilicet, vt Oratorium ad hoc decenter extructum, & ornatum exiſtat, ac ab omnibus domeſticis actibus liberum, ab Ordinario loci viſitandum, & approbandum.

Item, vt prædicta conceſſio intelligatur ſine iurium Parochialium præiudicio. Declarant autem *Cardinales ſeſſion.* 22. *Tridentini capit. de obſeruandis*, hoc præiudicium intelligi ſolum in his, quæ pertinent ad Sacramentorum adminiſtrationem, & ad alia, quæ Parochiæ de iure debita tribuuntur, in alijs verò non. Item, vt excipiantur dies Paſchatis, & Pentecoſtes, & Natiuitatis. Item, vt alij præter familias eius perſonæ, cuius intuitu dicta licentia conceditur, ſeruitio neceſſarios, ibidem inter eſſentes ſacro diebus feſtis ab obligatione Miſſam audiendi, nimirum in Eccleſia, minimè liberi cenſeantur.

48 Vnde deducit *Bonac. diſput.* 4. *quæſ. vltima punct.* 12. *numero* 4. extraneum, qui Miſſam audiuit in præfatis Oratorijs die feſto, debere aliam audire, vt impleat præceptum audiendi Miſſam, & *Auerſa quæſt.* 11 *ſectio.* 19. §. *Quartò circa*. Sic ait; In priuatis, ac domeſticis oratorijs ſatisfacere poſſunt tantum ij, pro quibus facultas conceſſa fuit, nempè iuxta formam ipſius conceſſionis.

Hæc doctrina iam non ſolum eſt probabilior, & tutior, ſed in praxi tenenda prorſus, & cum his limitationibus videtur intelligendus *Azor ſup.* quamuis abſolutè loquatur.

CAP.

CAP. XIV. QVÆST. V.

Quæ Miſſa debeat audiri?

49 Triplex Miſſæ diuiſio poteſt in præſenti conſiderari. Nam primò diuiditur in ſolemnem, quæ dicitur maior, & cantari ſolet, & priuatam, quæ ſolum recitatur. Secundò diuiditur in votiuam, & de die. Tertiò diuiditur in Miſſam Catechumenorum, & Fidelium, & ex vtraque conſtantem, de quibus ferè cunctis quæri poteſt, quam Miſſam audire debeamus, vt hoc præceptum impleamus?

50 Quare ſit dubium primum. An teneamur in feſtis Miſſam ſolemnem, ſeu maiorem audire? Affirmat *Abbas in capit.1.numero 8.de vita, & honeſtat.Cleric.* Probat ex *cap. Hoc attendendum de conſecrat.diſtinct.*1. vbi prohibetur, ne Miſſæ priuatæ fiant diebus feſtis, ita publicè, vt propterea populus à Miſſis ſolemnibus auocetur.

Confirmatur primò. Nam in miſſa maiori Parochiæ publicari ſolent Fidelibus Feſta, Ieiunia, cenſuræ, denunciationes, & ſimilia, quæ culpabiliter ignorabunt, qui non adſunt. Ergo debent ad eſſe, quod plurium Eccleſiarum conſuetudine videtur receptum.

Confirmatur ſecundò. Quia Fideles debent in feſtis aliquam oblationem offerre, cap. *Omnis Chriſtianus de conſecrat.diſtinct.*1. cap. *Statuimus 16. quæſt. 1. vt tenent ibi Gloſſ. Hugo, & alij. Hoſtienſis in Rubric.de Parochijs* §.2. *Lapus allegat.48.nu.1.& 7.* qui probant idem ex ca. *Præter hoc diſtinc.32.* & colligunt, indè cogi poſſe Parochianos, vt aliquid offerant; ſed oblationes dantur in miſſa ſolemni. Ergo debent Fideles aſſiſtere miſſæ ſolemni.

51 Dicendum tamen eſt, non teneri Fideles audire miſſam ſolemnem, ſeu maiorem; ſatisfacereque præcepto, ſi priuatam audiant. Ita *Tabienna, Toletus, Azor, Nuñus*, quos ſequitur *Bonacina diſputat.4.quæſtio.vltima punct.11. P. Lugo de Sacramentis. num.12. Henriquez cum alijs lib.9.capit. 25.num.4. Suarez tom. 3. diſputat.88.ſectio.2. Fagundez Præcept.1.lib.2.capit.3. numero 5. Layman.lib.4. tractat.7. cap.3.* Probatur, quia nullum ius cogit ad auditionem miſſæ ſolemnis, ſeu maioris, & in cap. *Hoc attendendum* nullum eſt verbum præcipiens expreſsè talem auditionem. Quia tamen conuenientiſſimum eſt, vt populus ad ſolemne ſacrum conueniat, præcipitur Sacerdotibus, ne Miſſis priuatis illum auocent à ſolemni Conuentu; Quin, etſi ius aliquod antiquum auditionem miſſæ ſolemnis iniungeret, videretur iam contraria conſuetudine derogatum, cum plurimi Fidelium in feſtis miſſis ſolum priuatas audiant.

52 Ad fundamentum oppoſitum conſtat ex dictis. Ad primam confirmationem reſpondetur, in aliquibus etiam Miſſis priuatis aliquarum Eccleſiarum ſolere publicari feſta, & ieiunia, poſſe quoque Fideles alia via diſcere, quæ ſibi fuerint neceſſaria, planèque teneri, cum per ſe ſcire nequeunt, alios interrogare. Conſuetudinem autem alicubi receptam, vt omnes conueniant ad miſſam maiorem, dicit *Azor tom.1.libro 7. cap.6.quæſtione 2.* non habere vim legis, ac proindè qui nihilominus audierit Miſſam priuatam, ſatis adimpleſſe præceptum.

53 Ad ſecundam confirmationem negamus, dari generale præceptum aliquid offerendi diebus feſtis. Quia cap. *Omnis Chriſtianus loquitur de conſilio*, vt notat ibi *Turrecremata cum alijs*. Cœteri textus non loquuntur vniuerſaliter, ſed quando ſunt oblationes debitæ. Sic docent *Sanctus Antoninus part.3 titul.12. capit.11. Abbas, & Ancharanus in Rubric. de Parochijs. Angelus, Syluester, & alij Summiſtæ verbo oblatio. Azor ſupra capitulo 7. quæſtione 11. dicens eſſe communem ſententiam Theologorum, & Iuriſtarum.* Notatque *S.Thom. 2. 2. quæſtio.86. artic. 1.* neminem offerre debere, niſi quatuor de cauſis, nempè primò, quando quis ratio-

ne cenſus, penſionis, aut conuentionis aliquid Eccleſiæ reddere tenetur. Secundò,cum ex teſtamento, vel donatione fuerit obligatus. Tertiò,cum Sacerdos indiget, nam miniſter Eccleſiæ debet ali. Quartò, cum alicubi fuerit more receptum, vt in Dominicis, & feſtis aliquid offeratur. Et in his duobus vltimis caſibus,(inquit *S.Thom.*) remanet obligatio quodammodo voluntaria,ſcilicet quantum ad quantitatem, vel ſpeciem rei oblatæ.

54 Quoad vltimum caſum *Angelus verbo Oblatio num.*1.cenſet,non eſſe cogendos Parochianos ad offerendum, & ſeruent conſuetudinem.Nam in his,quę gratis facimus,aut liberaliter donamus, conſuetudo vim legis habere non poteſt, oblationes autem ſemper ſpontè dantur. Nihilominus *Sylueſter verbo Decimæ quæſtione ſecunda, & Azor ſupra cum alijs*, dicunt,eſſe cogendos ad retinendam conſuetudinem, quia per illam videtur Eccleſia ius aliquod adquiſiuiſſe.

Certè diſpiciendum eſſet, qualis ſit conſuetudo, & quibus actibus introducta, nam,ſi omnes oblationes fuerint merè liberales, non video, quomodò poſſint obligationem inducere. Si verò miſceatur aliqua promiſſio, vel aliquod decretum alicuius communitatis potentis obligare ſucceſſores, ſimiliſue titulus, obligabit. Verum,quidquid ſit de hoc, ad illam confirmationem dicimus, quando ſuberit obligatio aliquid offerendi, poſſe oblationem omitti per alium, *vt* ſæpè fit, nec propterea cogendos eſſe Fideles omnes, aſſiſtere Miſsæ ſolemni.

55 Sit dubium ſecundum. An teneamur audire Miſsam Dominicæ, vel feſti? Affirmat *Angelus verbo Miſſa numero* 33. Probatur ex cap. *Quidam laicorum de celebrat. Miſſar.* Vbi ſic videtur decerni; communis tamen ſententia negat, docens, impleri præceptum audita Miſsa votiua, vel de Requiem, &c. Quoniam, etſi congruentius ſit, in Dominicis, & feſtis dicere propriam diei Miſſam, quam ſeculares audiant, nullibi tamen præcipitur auditio talis Miſſæ, nec conuenienter præciperetur: nam Idiotæ moraliter diſcernere non poſſent,an Miſsa, quam audiunt,ſit propria diei,foretque graue nimis, vt id tenerentur inquirere. Quare Iura ſolum præcipiunt audire miſsam.Quęlibet autem eſt vera miſsa, licet votiua. In illo cap. *Quidam laicorum*, ſolum reprehenditur quorumdam conſuetudo, vel potius ſuperſtitio, poſtulantium, etiam in feſtis,miſſas votiuas,quæ iuxta Rubricas illis diebus celebrari nequeunt. Sic docent *S. Antoninus, Caietanus, Sylueſter, Sotus, Nauarrus*, quos ſequitur *Suarez. tom.3.diſputat.88.ſectio. 2. Tabienna, Toletus, Armilla*, quos ſequitur *Bonacina diſputat.4.quæſtione vlt. punct.11. num.12. Azor.tom.1.lib.7.cap.6. quæſt.3. Henriqu.lib.9. cap.25.num.4. Fillincius tract.5.num.204. Layman libr.4. tractat. 7.cap.3.*

56 Ob eamdem rationem ſufficit ad præceptum implendum, audire miſsam ritu Romano,vel quouis alio non ſolum diuerſorum ordinum, ſed etiam diuerſarum Regionum, aut Eccleſiarum, ſcilicet, vel Ambroſiano, vel Moſarauico, vel Græco, vel Syro, vel Armeno, vel Rutheno, vel ſimili, dum ſit ritus ab Eccleſia permiſſus, nec contineat intolerabilem errorem.Ita *Fagundez Præcept. 1.lib.2. cap.3. Layman. & Bonacina ſupra cum alijs. Azor quæſtio* 5. Notatque *Fillincius ſupra*, ſi legitimo ritu Sacerdos Catholicus Græcus, vel Armenus celebret,non ſolum nos poſſe,ſed etiam teneri,diebus feſtis eius miſſam audire, dum alia non ſuppetit. Conſonat *Comitolus libro primo quæſtione* 47. Secus eſt de Dominica Cœna,quam Nouatores faciunt, vbi nec verum Chriſti corpus conficitur, nec legitimi Sacerdotes ſacrificant, vt aduertunt *Azor, & Fagundez*.

57 Si verò Sacerdos Græcus, vel Syrus, vel Armenus, vel Ruthenus, vel Schiſmaticus, aut Hæreticus, dicit *Fillincius*,non audiendam eſse Miſsam ipſorum.

Digitized by Google

ſorum. Quamuis enim non prohibeamur cum talibus agere, niſi denuntiati ſint, tamen ob aliorum ſcandalum, qui fortè putarent, nos illorum errores approbare, debemus abſtinere. Cœterum *Azor. tomo* 1. *lib.* 8. *cap.* 11. *quaſt.* 10. cenſet Catholicos, qui permiſti cum Græcis, Armenis, & Ruthenis ſchiſmaticis commorantur, poſſe tuta conſcientia Miſſas ipſorum, dum celebrant ritu per Eccleſiam approbato, diebus feſtis audire, præceptoque ſubindè ſatisfacere. Sequitur *Layman ſupra*, quia licet Hæretici, vel Schiſmatici notorij ſint, dum non ſunt nominatim denuntiati, non tenemur illos, nec illorum Miſſas vitare, rectèque ſacrificant ſecundum ritus ſuos ab Eccleſia permiſſos. Ergo poſſumus ipſorum audire Miſſas, & per ipſas præcepto Miſſam audiendi ſatisfacere.

Facilè conciliari poſſunt hi Doctores. Nam vbi nullum ſequetur ſcandalum, rectè decernunt *Azor*, *& Layman*: vbi verò ſequitur ſcandalum procedit ſententia *Fillucij*, quo ſecluſo non diſſentiet à cęteris: nam infra eo *tract.* 5. *num.* 230. ſic ait, ex parte Sacerdotis impedimentum nullum excuſat, niſi quando denuntiatus eſſet, & non toleratus; Citat *Caietanum*, *& Nauarrum*, & conſonat *Suarez ſupra ſect.* 6.

CAP. XIV. QVÆST. IV.

Quæ pars Miſſæ poſſit omitti ſine peccato mortali?

58 Circa tertiam diuiſionem ſuppono primò, totam Miſſam audiendam eſſe iuxta præceptum, quæ comprehendit Miſſam Catechumenorum, ſcilicet ab initio vſque ad finem Euangelij, poſt quod Diaconus excludebat Catechumenos; & Miſſam Fidelium ſcilicet ab Offertorio vſque ad finem. Sumitur ex *diſtinctione prima de conſecrat.* cap. *Omnes*, cap. *Cum ad celebrandum*. Vbi prohibentur Fideles ante completam benedictionem diſcedere, quia tunc benedictione finiebatur Miſſa, cap. *Miſſas*. Vbi dicitur. *Totas*, quod malè quidam interpretantur, idest omnes, quaſi deberent ſinguli Miſſas omnes audire, quæ fiunt in illo templo.

Hos bene refellit *Azor tomo primo libro* 7. *capit.* 3. *quaſtione* 1. ex communi ſenſu, praxique Fidelium, qui ſentiunt cum *Gloſſ. in dicto cap. Miſſas*, audiendas eſſe totas, ideſt integras ab initio vſque ad finem, ita vt nulla pars Miſſæ poſſit omitti voluntariè ſine peccato, quod grauius erit, vel leuius iuxta quantitatem partis omiſſæ.

Minor tamen cauſa ſufficiet ad omittendam partem minorem ſine culpa, quam ad omittendam maiorem, & in his ferè conueniunt vniuerſi, notatque *Suarez tom.* 3. *diſputat.* 88. *ſectio.* 2. cum nuper introductum ſit, vt poſt benedictionem Sacerdotis Euangelium dicatur, fortaſſe non peccari venialiter, quàuis ſtatim poſt datam benedictionem aliquis diſcedat vltimo Euangelio non audito.

Nam hoc non videtur ad integritatem miſsę iuxta tenorem iuris pertinere, quod ſimpliciter amplectitur *Nuñus* 3. *part. quaſt.* 83. *artic.* 6. *dub.* 2. At probabile ſimul eſt, iam illud Euangelium integrare miſsam, & ſub præcepto auditionis comprehendi, vt cenſent ipſe *Suarez*, *& Fagundez Precept.* 1. *libro* 2. *cap.* 6. *num.* 8. Nec expedit oppoſitum in vulgus proferri, ne detur occaſio contemnendi Euangelium vltimum, & diſcedendi priuſquam deceret.

59 Suppono ſecundò, omiſſionem partim miſsæ notabilis eſse mortale peccatum, omiſſionem verò partis leuis eſse venialem. Pars miſsæ notabilis communiter reputatur dimidia miſſa, vel tertia pars illius. Leuis verò quinta, vel etiam quarta pars eiuſdem.

Attamen quæ cenſeatur in particulari quinta, vel quarta, vel tertia pars, prudentis arbitrio definiendum eſse docent *Nauarrus ca.* 21. *num.* 2. *Azor to.* 1.

lib.7.cap.3.qu.2. Bonac.diſp.4.queſt.vlt. punct.11.nu.15.& alij communiter, cum à iure non definiatur argumento *legis 1.ff.de iure deliberandi*. Verum in hoc arbitrio diſſident Doctores, quos ad quatuor ſententias poſſumus reducere.

60 Prima ſententia docet, ſi quis omittat à principio miſsæ vſque ad Epiſtolam excluſiuè, peccare venialiter. Si tamen omittat Epiſtolam, peccare mortaliter, quia iam omittit partem notabilem. Ita *Sanctus Antoninus, Tabienna, Syluester apud Suarum diſput.88.ſect.2.* licet non ſatis exprimant. Apertius tradunt *Nauarrus cap.21. num.2. Sandobal de officio Eccleſiaſtico part.6.cap.14. Tolet.libro 6. capit.7. numero 4. Medina in Summ.capit.14.§ 9. Nuñus 3.part. quæſtione 83. artic. 6. dub.2. Bonacin. de Sacrament.diſput.4.queſt.vltima punct.11. numero 16. Henriquez lib.9. cap. 25. numero 7.* dicens, audiri debere ſaltem Epiſtolæ partem ad euitandum mortale peccatum.

61 Secunda ſententia docet, quamuis omittatur Epiſtola, non peccari mortaliter, dum totum Euangelium audiatur, ſecus, ſi ſimul omittatur Euangelium, quia tunc omittitur pars notabilis, non antea. Sic cenſent *Sotus in 4.diſtinct.13. queſt.2.artic.1.circa finem. Suarez ſupr. Manuel tom.1.Summ.cap.123. numer.1. Azor tom.1.lib.7. cap.3. queſt.2. Filliuc. tractat.5.num.202. Coninch.qu.83.num. 285. Fagundez Præcept.1.lib.2.cap.6.numero 3. Layman lib.4. tractat.7. capit.3. numer.3.* hanc etiam admittit cum prima. Tenent hanc ſecundam *Villalobos tom.1.tract.8.difficult.35.num.2. Prapoſitus 3.part.q.83.art.6.dub.4.num.203. & alij.*

62 Tertia ſententia docet, & ſi quis omittat Euangelium, ſi poſtea legit, vel audit à legente, quæ non audiuit, non peccare mortaliter, quoniam Epiſtolam interdum cantat in choro laicus, & Euangelium Diaconus. Ergo ſufficiet pariter ab alijs audire. Sic docet *Nauarrus cap.21. num.1.* citans Margaritam. Hanc ſententiam referunt, & non refellunt *Henriquez ſupra. Sà verbo Miſſæ auditio nu.2. Bartholom. ab Angelo dialog.5.§.783.* Reijciunt tamen illam *Suarez, Azor. Manuel ſupr. Fagundez numero 6. Auerſa queſt.11.ſectio.19. Cardinal.de Lugo diſputat. 22. num.3. & alij.* Nam Epiſtolæ, vel Euangelij lectio poſt miſſam non eſt pars miſsæ, nec facit vnum cum illa, nec cadit ſub hoc præcepto. Secus eſt, quando cantatur intra Miſſam, licet non à Presbytero. Propterea *Nuñus* vocat hanc ſententiam improbabilem. Verum editio correcta *Patris Sà non ſuſtulit illam, & Layman ſupra*, videtur, eam improbabilem reputare, dum ſolum ait, oppoſitum videri probabilius.

63 Quarta ſententia docet, quãuis quis incipiat audire miſſam à Symbolo, vel Offertorio, non peccare mortaliter. Ita *Franciſcus Ortiz Lucio in Summ. Præcept.3.§.6. Gaſpar Hurtado de Miſſa diſputat.5. difficult.1. Diana part. 5. tract. 5. Reſolut.38. fine, & Reſolutio.44.* Quod dicit *Fagundez ſupra num. 15. ex multis Doctoribus colligi*, nam inquiunt, tertiam partem miſsæ cenſeri notabilem, & ſufficientem ad mortale peccatum, ſed miſsæ principium vſque ad Euangelium incluſiuè non videtur tertia pars. Ergo non eſt notabilis, nec ſufficiens ad mortale. Nec hoc omnino refellit, ſed ſolum ait, oppoſitam opinionem ſibi videri ſecuriorem.

64 Hanc ſententiam reputant probabilem *Suarez, Filliucius, Layman, Auerſa, & Cardinal.de Lugo ſupra cum alijs. Bonacina numero 17.* dum, qui miſſam audit ab offertorio, totam reliquam audiat vſque ad vltimum Euangelium incluſiuè. Nam vltimum Euangelium iam eſt aliquo modo pars miſſæ. Simul eſt probabile, non teneri Fideles ad audienda duo Euangelia, ſed ſolum vſque ad benedictionem.

Quapropter audiendo poſtremum Euangelium, compenſari videtur Euangelium

geliũm prius omiſſum, & ita ſatisfieri præcepto. Propterea quidam ex his Authoribus carpunt. *Luiſium de Torres,* quoniam *in ſelect. part.2. diſput.31.dub.* 28.rigidè notet iſtam ſententiam,vt improbabilem, & temerariam, ſine ſufficienti fundamento.

65 Ego primam ſententiam cenſeo probabilem, ſecundam probabiliorem. Tertiam non niſi ſufficiente ratione. Quartam non eſſe prorſus improbabilem. Notoque primò circa finem Miſſæ, ſi quis audiat illam à principio vſq; ad ſumptionem, & ſi reliquum ommittat, non peccare mortaliter, vt ſentiunt. *Henriquez. Suar. Layman. Fagundez num.4. cum aliis.* Nam illa pars Miſſæ poſt ſumptionem non cenſetur notabilis. Siquis autem exiret antè ſumptionem, peccaret mortaliter, vt communiter docent Authores, & aduertit *Coninch. q.83. nu.*285. quia iam omitteret partem notabilem.

66 Noto ſecundò, conſiderandam etiam eſſe dignitatem partis, quæ ſi nimis propinqua, vel neceſſaria ſit ad ſubſtantiam ſacrificij, licet minor ſit quarta Miſſæ parte, ſufficiet ad mortale peccatum. Ideò Doctores facilius permittunt, omitti principium, vel finem Miſſæ, quaſi partes eius accidentales, quam aliquid canonis præſertim à conſecratione vſque ad ſumptionem. *Hurtado* ſupra dicit, omiſſionem conſecrationis, & partis ſubſequentis vſque ad *Pater noſter*, incluſiuè fore culpam mortalem ob dignitatem huius partis. *Henriquez, & Nuñus ſupra. Bonacin. num.*14. *Molfeſius tractat.3. capit.17.num.*49. dicunt, illum non ſatisfacere præcepto, qui non adeſt, dum fiunt tres partes ſubſtantiales Sacrificij, ſcilicet conſecratio, & oblatio, & conſumptio. Quod ſi quis deſit conſecrationi, & ſumptioni, quamuis adeſſet de reliquo toti Miſsæ non ſatisfacere præcepto. *Docent Suar. & Hurtado ſupra. Fagund. num.*14. *Auerſa* §. *Rurſus non. Cardinal. de Lugo num.*4. *Diana. part.5. tractat.*13. *Reſol.*61. Si quis exeat à templo poſt elevationem Calicis, & redeat ad vltimam eleuationem Hoſtiæ, non implere præceptum, etiam quantum ad ſubſtantiam, dicit *Nuñus*: & hæc omninò veriſſima mihi videntur; quia verè omittitur pars notabilis ratione dignitatis.

67 Maior eſt difficultas. An qui deeſt ſoli conſecrationi, vel ſoli ſumptioni, peccet mortaliter? Negant *Suarez, Fagundez, Hurtado, Cardinal. de Lugo* ſupra. Quia, cum non conſtet, in quò præcisè conſiſtat ſubſtantia ſacrificij, poteſt probabiliter opinari, non eſſe ſubſtantialem partem omiſſam. Affirmant *Nuñus*, & *Auerſa* ſupra, quia vel ſecundum opinionem magis receptam, vtraque pertinet ad eſsentiam ſacrificij, vel ſaltem ſecundum plurimos ita pertinet ad eius integritatem, & neceſſitatem, vt omninò debeat adhiberi celebrationi.

Ego cenſeo primò, ſi quis non adſit oblationi verbali, dum audiat reliqua, non peccare mortaliter. Quia ſatis oſtendi, *cap.2. qu.*3. verbalem oblationem à conſecratione, ſumptioneque diſtinctam non eſſe de ſubſtantia, nec de integritate ſacrificij Cenſeo ſecundò, illum, qui tempore conſecrationis, vel ſumptionis adit Sacriſtiam, vel alium locum vicinum, vt afferat aliquid ad cultum ſacrificij neceſsarium, non reputari abeſse, ſed adhuc vnum corpus conſtituere cum aliis adſtantib. In hoc conueniunt. *Auerſa, Diana, & Cardin. de Lugo num.6. Nam, vt docent, S. Antonin. Tabienn. Sylueſt. Henriquez, Graff. & alij, quos ſequitur Bonac. ſupra nu.*18. Qui recedunt à ſacrificio propter illa, quæ conducunt ad eiuſdem cultum, ſeu ſolemnitatem, cenſentur adeſſe moraliter, dum non recedant ab Eccleſia, nec abſint diutius, quam moralis aſſiſtentia permittit. Cenſeo tertiò, quò ad præcipuam difficultatem eſse probabilem partem negantem, ſed tutiorem, & probabiliorem affirmantem, præſertim quò ad conſecrationem.

Noto

68 Noto tertiò. Si quis inter Miſſam per interualla crebro minimas partes omittat, & mox eandem Miſſam continuet, fieri poſſe nonnunquam, vt præceptum non impleat. Nam omnes fatentur, poſſe notabilem partem ex diuerſis minimis coaleſcere. Sicut ex vna parte principij, & altera finis. Ideò Nunus ſupra dicit. Si quis audiat Miſſam a Kyrie eleiſon vſque ad finitam communionem, non peccabit mortaliter inſinuans peccaturum, ſi quid amplius omittat. Non tam ſtrictè loquuntur. *Azor tomo 1. lib. 7. c. 3. q. 2. Suar. diſp. 88. ſect. 2. Coninch. q. 83. nu. 285. Fagundez Præcept. 1. lib. 2. c. 6. nu. 4. & 9. cum alijs*, dicunt enim, illum peccare mortaliter, qui venit poſt lectam Epiſtolam, & exit poſt communionem, qui tamen audit Epiſtolam, quamuis exeat ſtatim poſt ſumptionem, non peccare mortaliter, nam Epiſtola cenſetur æquiualere precibus, quæ poſt communionem recitantur. Benignius loquuntur *Amalarius apud Laymanum* ſupra dicens ab offertorio vſque ad benedictionem impleri præceptum, & *Sà verb. Miſſa auditio nu. 2.* dum ait. *Satisfacit Eccleſiæ præcepto, qui Miſſam audit ab Epiſtola*, & ſecundum quoſdam ab Euangelio, *vſque ad communionem*. In correcta demitur id *vſque ad communionem*, & ſic videtur tenendum, vt, qui Miſſam audit, ab Euangelio non recedat, ſaltem ante benedictionem, vt euitet mortale peccatum.

69 Petes primò, ſi quis ex voto, vel iniuncta pœnitentia teneretur audire Sacrum in Sabbatho quatuor temporum, quando plures Epiſtolæ dicuntur, & his omiſſis ab Euangelio Miſſam inchoaret, an peccaret mortaliter. Pars affirmatiua ſuadetur, quia tunc omiſſa videtur tertia pars, & notabilis eius Miſſæ. Negatiua poſſet probari. Nam adhuc eò die ſatisfaceret audiendo Miſſam votiuam, quam inchoans ab Euangelio, non peccaret grauiter. Ergo pariter non peccaret mortaliter audiens ab Euangelio Miſſam diei. Non vidi definitam iſtam quæſtionem, nec ego definio, ſit interim problema. In ſimili voti, vel pœnitentiæ Sacramentalis obligatione, vel etiam in die feſto, ſi quis audiat Miſſam Sacerdotis volentis in *Memento*, vel poſt communionem orare mentaliter per horam, quamuis abſit hoc tempore, ſatisfacit. Nam illa Miſſa ſine tali parte temporis eſſet integra. Sic docet *Cardinal. de Lug. ſupr. nu. 5.*

70 Petes ſecundò. An qui venit circa canonem Miſſæ teneatur eam audire, dum alia non ſuppetit. Negat *Ioan. Sanch. diſp. 15. nu. 5.* quia præceptum audiendi ſacri nequit implere quò ad ſubſtantiam; & præceptum de re indiuidua non ligat, quando non poteſt ſubſtantialiter impleri. Melius affirmant *Suar. ſupr. Card. de Lugo nu. 6. Auerſa §. Si quis vero. Thomas Sanch. lib. 1. Decal. c. 19. nu. 6. & in conſil. lib. 7. c. 2. dub. 47. nu. 6. Diana p. 3. tract. 6. Reſol. 69. & p. 5. tract. 13. Reſol. 61.* Quia licet præceptum de re indiuidua, qualis eſt Miſſa, quoties impleri non poteſt ſubſtantialiter, non obliget ad partem, nam id præceptum non patitur commodam diuiſionem. At in Miſsa, quæ continentur à conſecratione, vſque ad ſumptionem, maximi ponderis ſunt, & in præcepto Miſſam audiendi per ſe principaliter intenduntur, cum in illis ſubſtantia ſacrificij conſiſtat. Quare qui poteſt his aſſiſtere, tenetur. Fauet *Nauarr. in tract. de oratione cap. 11. num. 16.* dicens, obligatum ad Miſsam audiendam, nec potentem audire totam, teneri ad eam partem, quam veriſimiliter præcipiens intendit, & in qua militat eadem ratio, ac in tota.

71 Conueniunt iſti Doctores, ſiquis non poſset audire Miſsam, niſi vſque ad Canonem, vel conſecrationem, non obligari. Quia nequit implere præceptum integrè moraliter quoad ſubſtantiam, idem eſt à fortiori, ſi venerit poſt conſecrationem, vt exprimunt. *Auerſa Diana, Card. de Lugo.* Nam ideò feria ſexta maioris hebdomadæ

madæ non tenemur adeſſe officio, quamuis occurrat feſtum, quia deeſt conſecratio, ſed, qui venit poſt conſecrationem, adeſſe ſolum ſumptioni, & orationibus, quibus etiam adeſſe poſſumus illa feria ſexta. Hinc infert *Cardinal. de Lugo*, illum, qui nullo modo poſſet adeſſe conſecrationi, quamuis adeſſe poſſet alijs Miſſæ partibus, non teneri ad illas audiendas. Quoniam aſſiſtere Miſſæ non eſt ſolum adeſſe corpore, ſed offerre ſacrificium ſimul cum celebrante, qui verò non adeſt tempore conſecrationis, non offert ſacrificium illud, niſi generali ratione: ſicut omnes alij Fideles. Ergo non obligatur ad aſſiſtendum alijs partibus: Sicut nec in die Paraſceues obligatur ob eandem rationem.

72 Hanc illationem refellit *Auerſa ſupr.* Quoniam obligatio Miſſam audiendi non eſt ſolum propter oblationem ſacrificij, ſed etiam ob alias diuinas laudes, lectiones, & preces. Hæc ratio non conuincit, ſi conſecratio contineat eſſentiam huius ſacrificij. Quia præceptum extenditur ad preces, lectiones, &c. prout comitantes ſacrificium, ſine quò non caderent ſub illud. Quare iuxta ſuperius dicta *num.*67. cenſeo, ſicut eſt probabile, præceptum impleri, quamuis quis deſit ſoli conſecrationi, licet probabilius ſit oppoſitum, ſic eſſe conſequenter probabile, teneri quempiam ad audiendam reliquam Miſſam præter conſecrationem, ſiquidem per illam probabiliter implet præceptum quoad ſubſtantiam, probabilius tamen eſſe non teneri, quia probabilius eſt, non impleri ſubſtantialiter præceptum. Caſus in praxi rariſſimus erit, vt quis poſſit audire totam Miſſam præter ſolam conſecrationem.

CAP. XIV. QVÆST. VII.

Quomodo ſupplendus ſit defectus, quando non fuit auditum Sacrum integrum?

73 SVppono, partem omiſſam, vel eſſe notabilem, vel non eſſe notabilem, rurſus, vel omiſſam fuiſſe voluntariè, vel inuoluntariè. Si non ſit pars notabilis, & omittatur inuoluntariè, v.g. cum quis adit Eccleſiam, volens audire Miſſam integram, & inuenit illam inchoatam, ſed ante Euangelium, vel offertorium, & illam audit, vel audiens Miſsam ab initio, iuſta de cauſa cogitur, recedere poſt ſumptionem. Tunc certum eſt, non peccari venialiter, nam illa leuis omiſſio fuit inuoluntaria, & per conſequens incapax alicuius culpæ. Si tamen omittatur voluntariè cum intentione præceptum implendi per Miſſam non integram omninò, quantumuis minima pars omittatur, eſt veniale peccatum, quia verè violatur præceptum quoad integritatem rei præceptæ, vt contra nonnullos docent *Suar. tomo* 3. *diſput.*88. *ſect.*2. *& Filliuc. tract.*5. *nu.*205.

Verum, ſi pars notabilis omittatur inuoluntariè, quia veniens ad Miſſam inuenit illam poſt offertorium, & illam audit, timēs, nullam aliam eſſe futuram; tunc ille, quamuis propriè non adimpleat præceptum, excuſatur à culpa, ſi mora fuit inuoluntaria, nec voluntariè ſubijt periculum non inueniendi Miſſam, Si tamen omiſit voluntariè partem notabilem, animo non ſupplendi talem defectum, peccauit mortaliter, ſecus, ſi habuit animum ſupplendi. Sic notant. *Suar. & Filliuc. ſupr. & Fagund. Precept.*1. *lib.*2. *cap.*6. *nu.*16. *&* 17.

74 Et quidem quoties omiſſa fuit pars notabilis voluntariè, vel etiam inuoluntariè, ſi poſteà fiat factum, fatentur Doctores relati, deberi ſuppleri defectum, vt ſcilicet impleatur præceptum, quod nondum fuerat impletum; ſiquidem iam ceſſat excuſationis ratio. Quan-

Digitized by Google

Quando verò fuit omiſſa pars leuis inuoluntarie, vel etiam voluntariè, dicunt ijdem, non debere ſuppleri defectum ad euitandum veniale peccatum, etiam ſi ſuppleri poſſit Quoniam, qui partem leuem omitit, iam impleuit præceptum, quoad ſubſtantiam, & ideò non eſt cogendus ad audiendam aliam integram Miſſam. Modus autem ſupplendi per auditionem ſolius partis omiſſæ nimis imperfectus eſt, & non multum conducens ad integritatem Miſſæ. Nec res morales ita rigurosè capiendæ ſunt. At oppoſitum cenſet, *Nuñus qu.83. art.6. dub.2.* Quia ius præcipit, audiri totam Miſſam a confeſſione vſque ad benedictionem. Ergo quoties homo poteſt audire totam, & non vult, peccat venialiter ſaltem. Quod ſi poſtea poſſit ſupplere defectum, etiam leuem, & non ſupplet, non eſt, cur excuſetur ſaltem à veniali. Certè *Suarez* loquitur conſequenter ad ſuam ſententiam, quod hoc præceptum impleri nequeat per diuerſas Miſsæ partes à diuerſis auditas. In contraria ſententia magis mihi placet opinio *Nuñi*.

75 Præcipua difficultas eſt, an qui Miſſæ partem audiuit, ſufficienter ſuppleat defectum audiendo partem omiſſam duntaxat, ita vt per diuerſas partes Miſſæ à diuerſis auditas impleatur præceptum. Negant *Azor. tom.1. lib.7. cap.3. q.3. Tolet. lib.6. c.7. nu.3. Coninch. qu.83. nu.287. Suarez ſupr. Fagund. num.12. Cardinal. de Lugo diſp.22. nu.8.* indicat *Moure p.2. c.8. §.1. nu.6.* dum requirit vrgens negotium, vt ita ſatisfiat Eccleſiæ præcepto. Fauent *Medina lib.1. ſumm. cap.14. §.9. & Manuel tomo 1. ſum. c.123. num.1.* quatenus aiunt, hanc opinionem eſſe planiorem, & ſecuriorem.

Probatur primò ex *cap. Miſſas de conſecrat. diſt.1.* quatenus præcipit, vt Fideles audiant totas Miſsas ſpeciali ordine, non autem ſeruatur ſpecialis ordo Miſsæ, quando prius auditur finis, quam initium, vel quando non continuè per modum vnius auditur. Ergo non impletur illo modo præceptum. Confirmatur primò, quia totum propriè non ſignificat partes diſiunctas, & quomodolibet aggregatas, ſed vnitas, & ordine proportionato connexas. Sed illæ partes Miſsæ diſiunctæ ſunt, nec ordine debito connectuntur ad vnam Miſsam componendam Ergo partes illas audire non eſt audire totam Miſſam. Confirmatur ſecundò. Nam ex illis duabus partibus non fit vnum ſacrificium, nec etiam ſacrificium: quippè ſi quod fit, vel fuit oblatum a primo celebrante, vel à ſecundo, ſed neutrum dici poteſt, quia neuter poſuit totam ſubſtantiam ſacrificij, nec reſultat tertium ſacrificium, alioquin oblata fuiſſent tria ſacrificia, quod eſt falſum. Ergo ſic audiens diuerſas Miſſæ partes non adeſt alicui ſacrificio. Confirmatur tertiò. Quia, ſi Sacerdos hodie conſecrat hoſtiam, quam hodie non ſumit, ſed aliam præconſecratam, non celebrat hodie Miſsam integram, ſed ponit partem vnius, & complementum alterius, vt oſtendimus ſupra, *c.2. q.4. nu.52.* Ergo conſecratio vnius hoſtiæ, atque ſumptio alterius non integrant vnam Miſſam, & per conſequens aſſiſtens vnius hoſtiæ conſecrationi, & alterius ſumptioni, non aſſiſtit vni Miſſæ integræ: nam ex illis duabus partibus Miſſa conſtitui non poteſt, ſed conſtare debet ex conſecratione, ac ſumptione victimæ prorſus eiuſdem.

76 Probatur ſecundò. Nam ex oppoſito ſequeretur, illum ſatisfacere præcepto, qui primo mane dimidiam Miſſam audiuit, & poſt quinque, vel ſex horas aliam dimidiam, quod videtur abſurdum. Sequela patet, quia, dum admittatur interpoſitio temporis inter medietates, parui videtur referre maius, vel minus ſpatium interpoſitum. Probatur tertiò. Quia ſequeretur etiam poſſe præceptum impleri, ſi quis ſimul duas, vel tres Miſſæ partes à duobus, vel tribus celebrantibus audiat, poteſt enim ad duos, vel tres ſimul ſufficienter attendere, nec ſucceſſio partium diuer-

ſarum,

ſarum, & diſiunctarum videtur de ſubſtantia præcepti. Conſequens autem apparet abſurdum, quia ſubinde poſſet à ſex, vel à decem audire diuerſas partes ſimul, ita vt intra duo, vel tria minuta Miſſam integram audierit, & ſatisfecerit præcepto, quod ſatis alienum eſt à communi ſenſu Fidelium.

77 Affirmant Maior. *Sotus, Nauarr. Sà, Nuñus, Bartholomeus ab Angelo, quos ſequitur Bonacina diſputat.4.quæſt. vltim. punct.11. numer.13. Sandoual, & Mantius, quos ſequitur Henriquez libr.9.capit.25. num.8. lit.P. Fillincius, tractat.5. numer.207. Layman libr.4. tractat.7. capit.3. fin. Reginald. libr.9. numer.26. Molfeſius tract.3. cap.17. numer.35. Hurtado de Miſſa diſputation.5. difficultat.4. Diana part.2. tractat.17. Reſolut.18. & part.4. tract.4. Reſol.107. & part.5. tractat.14. Reſol.52. & part.8. tractat.7. Reſolut.89.* Probatur. Quia præceptum obligat ſolum ad audiendam totam Miſſam, non verò quod ab vno Sacerdote continenter audiatur. Ergo quamuis audiatur à diuerſis, impletur præceptum. Non enim requiritur vnitas, vel integritas Miſſæ Phyſica, vel artificialis continua, ſed vnitas artificialis moralis: duæ verò, vel tres Miſſæ partes à diuerſis auditæ conſtituunt vnam integram Miſſam moraliter ſufficientem ad præceptum implendum. Sic dixit, *Gloſſ. in cap. Quorundam, diſtinct.23.* in Miſſa, cuius vnitas eſt cuiuſdam ſolemnitatis, poſſe quidem ex duobus imperfectis vnum aliquo modo conſtitui, ſufficiens ſaltem ad præceptum implendum. Et, quamuis curandum ſit, vt partes audiantur ordine ſuo: hoc tamen non eſt de neceſsitate præcepti, ſicut in ſimili dicitur de recitante diuinum officium ordine non ſeruato, quem non peccare mortaliter, aſſerit communis opinio. Confirmatur nam vnum ſacrificium dicitur, quod inceptum ab vno Sacerdote propter eius defectum perficitur ab alio, pariter ergo quoad auditionem ipſius cêſendum eſt.

78 Pro deciſione ſuppono primò, praxim ſecundæ ſententiæ, quam etiam Doctores primæ ſententiæ fatentur eſſe probabilem, ſaltem per extrinſeca principia, parum decentem, & religioſam eſſe, ſubindéque non vſurpandam ſine rationabili cauſa. Quare, ſi quis ſponte vellet ex diuerſis fragmentis integrare Miſsam audiendam ex præcepto, peccaret ſaltem venialiter, vt expreſsè notant. *Suarez, Coninch. Nuñus, Laym. ſupra. Auerſa §. Benè tamen. Solus Medina illo §.9.* videtur, omne peccatum excludere, nullum vero fundamentum affert ad excludendum etiam veniale peccatum, ſaltem contra præcepti modum. Vnde dixit, *Layman,* non ſatis probabiliter dixiſſe *Medinam,* nihil omninò peccari.

79 Suppono ſecundò, quando quiſpiam ex voto, vel ex iniuncta pœnitentia, vel ex ſimili titulo, tenetur audire plures Miſſas, ſatisfacere ſimul audientem à pluribus eodem tempore celebrantibus. *Ita Maior in 4. diſtinct.12. qu.8. dub.1. ad primum, Suar. diſput.88. ſect.2. fine. Victorell. apud Sà verb. Miſſæ auditio numer.8. Graffis libr.2. capit.35. nu.4. Petr. de Ledeſm. to.1. ſum. tract. de Euchar. c.27. ante 9. concluſ. Scortia de Miſſa lib.2.c.20.n.10 Mercerus 3. part. q.83. art.4. dub.4. Hurtado, & Molſeſius ſupra. Sanch. lib.1. Decalog. cap.14. n.12.* Probant, quoniam ex vi talis obligationis, vel ex vi plurium obligationum ſimul concurrentium non tenetur illas Miſſas audire ſucceſſiuè, poteſtque ſimul adeſſe tam corpore, quam mente ſufficienter duobus, aut tribus celebrantib. ſi ſint altaria propinqua. Poteſt igitur duab. illis, aut tribus obligationibus ſatisfacere.

Pro parte negatiua refertur ab *Auerſa, & Diana Card. de Lugo diſp.22. n.10.* ſed immeritò, nam ibi palam ſupponit, aliquem poſſe ſimul audire duas, & tres Miſſas. Negat verò *Luiſius de Torres* in ſelectis, *part.2. diſput.16. dub.7.* quando Confeſſarius iniungit pœnitenti, vt audiat duas, vel tres Miſſas,

&

& probat, nam intentio talem pœnitentiam iniungentis eſt, vt Miſſæ audiantur ſucceſſiuè iuxta communem ſenſum Fidelium. *Auerſa q.11. ſect.19 §. Et ſane, Diana par.8. tract.7. Reſol.89.* dicunt, pendere deciſionem ex intentione vouentis, aut Confeſſarij, quæ talis eſſe poteſt, vt ſatisfiat, plures Miſſas ſimul audiendo, quia re vera præcipi ſic poteſt earum fructus. Ego non dubito, quin, ſi vouens, aut Confeſſarius explicent, obligationem imponi plures Miſſas audiendi ſucceſſiuè, talis imponatur obligatio. Verum, quando nec vouens, nec Confeſſarius diſtinxit de Miſſis ſimul audiendis, vel ſucceſſiuè, reor, ſatisfieri Miſſas audiendo ſimul, & in feſtis poſſe ſatisfieri ſimul Eccleſiæ præcepto, dum numerus Miſſarum omnibus obligationibus correſpondeat, & in hoc ſenſu capio Doctores ſupra relatos.

80 Iam dico primò, qui diuerſas Miſſæ partes audit à diuerſis, diuidendo partes ſubſtantiales ſacrificij, non ſatisfacit huic præcepto, ac ſubindè iuxta doctrinam à nobis traditam, *cap.2 qu.3.* qui Miſſam vnius audit vſque ad conſecrationem incluſiuè, reliquam vero partem alterius, non implet præceptum, quamuis prius audiat priorem partem, & deindè poſteriorem. Quia verè non aſſiſtit vni ſacrificio, quod ex illis diuerſis partibus conflari nequit. Ita docet *Auerſa ſupra §. item admittendum*, & hoc probant fundamenta primæ ſententiæ, nec amplius forſan eius Authores intendunt. Dico ſecundò. Qui totam ſacrificij ſubſtantiam quò ad omnes partes integrales ſimpliciter neceſſarias audit ab vno celebrante, licet reliquas audiat ab alio, etiam ordine præpoſtero, ſatisfacit huic præcepto, v.g. qui venit ante conſecrationem, & adſuit vſque ad finem, ſufficit, vt poſt modum audiat ab initio vſque ad conſecrationem excluſiuè. Sic docet *Auerſa §. Benè tamen*, & hoc probant fundamenta ſecundæ ſententiæ, cuius Authores in hoc potiſſimum ſenſu loqui videntur. *Diana vero p.8. tract.7. Reſol.89.* contendit, vt etiam ſi quis aſſiſtat vnius conſecrationi, & alterius ſumptioni, præceptum impleat, quoniam eſt probabile, totam eſſentiam ſacrificij ſola conſecratione contineri. Fateor, illos, qui putant, ſumptionem, nec ad eſſentiam, nec ad integritatem ſubſtantialem ſacrificij pertinere, poſſe conſequenter ſic opinari, nam in ipſorum ſententia non diuiditur integritas eſſentialis, vel ſubſtantialis Miſsæ, quamuis aliquis aſſiſtat vnius conſecrationi, & alterius ſumptioni. Nos autem iuxta noſtram ſententiam locuti ſumus.

81 Vtriuſque partis fundamenta, quatenus obſtare nobis poſſunt, ſic diſſoluimus. Ad primum primæ ſententiæ reſpondetur, in *cap. Miſſas* particulam *ſpeciali ordine*, non cum verbo audire, ſed cum verbo *præcipimus* coniungendam eſſe, ita vt ſenſus ſit, ſpeciali ordine, ſeu lege præcipimus, audire totas Miſsas, vt fatetur etiam *Suar.* totam verò Miſsam, ideſt integram, ſufficienter audiri, quatenus diuerſæ partes accidentales à diuerſis auditæ moraliter concurrunt ad vnam Miſsam accidentaliter integrandam. Secus eſſet in partibus ſubſtantialibus, quia ſubſtantia ſacrificij requirit vnitatem eiuſdem numero victimæ, vt conſtituatur vnum numero ſacrificium, quod conuincunt confirmationes ibi poſitæ: non verò vim habent, quoad integritatem accidentalem.

82 Ad ſecundum reſpondet *Nuñus*, non eſſe certum omninò, quod ſit mortale peccatum, audire Miſſam etiam cum interuallo tot horarum, & certè quò ad integritatem, & vnitatem accidentalem Miſſæ, de qua nos loquimur, id forſan admitti poteſt, carere culpa graui, vel prudenter dijudicandum erit, quanta diſtantia temporis tollat, vel non tollat hanc moralem, & accidentalem vnitatem.

Ad tertium negant ſequelam. *Henriq. Laym. Coninch. Suar. Fagund. Auerſa, Reginald. Nuñus, & alij.* Probant, quia, cum Miſſa ſit vnum totum per ſe ſucceſ-

ſucceſſiuum, per ſe poſtulat auditionem ſucceſſiuam: & per conſequens Eccleſia præcipit auditionem Miſsæ, tanquam actionem ſucceſſiuam, in qua tantum tempus inſumatur diuino cultui dicatum. Quare, ſi ſimul audiantur eius diuerſæ partes à diuerſis celebrantibus, non conſtituent etiam moraliter eandem Miſsam, cum non ſeruent ſucceſſionem integritati Miſsæ debitam; nec implebitur Eccleſiæ præceptum. Quod adeò certum reputat Torres ſupra, vt dicat, oppoſitum, nec eſſe probabile, nec ſatis tutum.

83 Concedunt ſequelam. *Hurtad. Bonac. Bartholom. à S. Fauſto, quos ſequitur Diana par. 2. tract. 17. Reſol. 18. & par. 5. tract. 14. Reſol. 52.* Probabileque vocat. *Molfeſius ſupr.* Nam attentio dari poteſt, vt experientia conſtat, & ſicut debitus ordo non eſt de neceſſitate præcepti, ſiquidem poteſt audiri prius poſterior pars, & poſtea prior, vt vidimus, *num.* 80. ſic nec ſucceſſio partium auditarum videtur ad ſubſtantiam auditionis expectare. Nec inde ſequitur, poſſe ſimul ſex, vel decem partes diuerſas audiri, & intra duo minuta totam Miſſam integrare. Nam hominum attentio limitata quidem eſt, vnde ſemper talis auditio ſucceſſionem habebit. Nec ipſa Miſſa ſecundum ſe, nec Eccleſiæ præceptum determinat tantam, vel tantam durationem auditioni Miſsæ neceſſariam.

Quare cenſeo, circa ſupplementum accidentale, quod nos ſolum concedimus, ſi quis poſſit poſt auditam vnam Miſſæ partem, videlicet à conſecratione vſque ad finem, audire aliam ab initio vſque ad conſecrationem excluſiuè, debere ſic facere ſaltem ſub veniali. Quia ſic congruit tam auditioni Miſſæ, quam intentioni Eccleſiæ. Si verò ſic vrgeat neceſsitas alicuius occupationis, vt nequeat integrari Miſſa, niſi ſimul audiantur ambæ partes, crederem impleri præceptum etiam ſine culpa veniali propter vtriuſque partis fundamenta, quo probare videntur hanc diſtinctionem, & non amplius.

84 Fundamentum ſecundæ ſententiæ conuincit quoad partes accidentales, quarum vnitas artificialis moralis conflari poteſt ex diuerſis partibus auditis à diuerſis celebrantibus, ſecus quò ad partes ſubſtantiales, quarum vnitas, vel integritas etiam artificialis, & moralis requirit vnitatem eiuſdem omninò victimæ, ac eiuſdem oblationis conſummatæ, vt ſuperius oſtenſum eſt. Ad confirmationem reſpondetur, quamuis, *Fagund. eò cap. 6. n. 13.* neget antecedens, putans, eum, qui dimidiam Miſſam audiret vnius Sacerdotis ſubitò morientis, & dimidiam alterius ſupplentis defectum, non implere præceptum, quia non audit vnam integram Miſsam, ſed duas medietates duarum Miſsarum; multò melius illud concedere. *S. Thom. Sotum, Nauarr. quos ſequitur Henriq. nu. 8. Bonac. Azor. & alios communiter.* Nam ibi, licet ſint duo Sacerdotes, ambo concurrunt ad vnum moraliter miniſterium, & ſacrificium completum, dum eadem omninò victima plenè, ac perfectè ſacrificatur per ipſius conſecrationem, & ſumptionem. Quod ſecus eſt, quando diuerſi Sacerdotes offerunt verè diuerſas victimas, & peragunt ſacrificia diuerſa, quorum partes eſſentiales, ſeu ſubſtantiales concurrere nequeunt ad vnicum ſacrificium integrandum.

CAP. XIV. QVÆST. VIII.

Qualis voluntas requiratur ad hoc præceptum implendum?

85 SVpponimus, cum iura præcipiunt, audire Miſsas, verbum audiendi, non ſumi ſtrictè, ſed latè, quatenus ſignificat moralem aſsiſtentiam, & humanam præſentiam, & quandam attinentiam ad illud miniſterium colendi Deum oblatione ſacrificij. *Sic S. Antonin. Syluest. Caietan. Sotus, Nauarr. Azor, quos ſequitur Fagund. Præcept. 1. lib. 2. c. 6. nu. 18. & c. 7. nu. 2. Suar. tom. 3. diſp. 88. ſect. 3. Henriq. lib. 9. c. 25. num. 4.*

Et

Et omnes communiter aſſerentes, præcipi ſolam præſentiam moralem, qua Miſſis aſſiſtamus, vel audiendo, vel videndo celebrantem, vel ſaltem ita comitando, vel ſociando alios videntes, aut audientes, vt ad multitudinem aſſiſtentium moraliter pertinere, cenſeamur, &, quantum in nobis eſt percipere poſſimus aliquo ſenſu, vel ſigno, quæ dicuntur, vel aguntur, & ſurgere, vel genuflectere, vel tundere pectus, quoties opus ſit. Probatur tum ex verbo audiendi, quod non poteſt alia ratione commodius explicari, tum ex Eccleſiæ praxi, iuxta quam neceſſarium eſt, adire templum, vel locum, in quo Miſsa celebratur. Ergo præcipitur præſentia corporalis, & cum hæc ordinetur ad ſenſibiliter percipiendum verba, vel ceremonias Miſsæ, talis vtique præſentia præcipitur, qualis per ſe loquendo ſufficiat moraliter ad aliquid Miſsæ ſenſu quopiam externo dignoſcendum. Nam percipere ſenſibiliter nihil aliud eſt, quam aliquo externo ſenſu rem aduertere, vt docet *Sanch. libr. 3. de Matrim. diſp. 13. nu. 9. & 11. cum alijs.*

86 Hoc explicare poſſumus per ea, quæ diximus *lib. 4. c. 1. qu. 3. nu. 28.* nimirum, non eſſe neceſſarium, vt materia conſecrata percipiatur actualiter aliquo ſenſu. Quia pronomen *hoc* non denotat actualem, ſed potentialem ſenſuum cognitionem circa materiam, quę percipi poſset, niſi ſub eſset impedimentum. Sic itidem Sacerdos conſecrat Hoſtias ante ſe poſitas in pyxide, quas nullo ſenſu percipit, & Sacerdos cæcus validè conſecraret materiam præſentem, quãuis illam non videat, nec tangat, dum nouerit adeſse, velitque deſignare pro nomine demonſtratiuo. Sic etiam de facto conſecrantur formulę latentes ſub alijs, quia, licet ipſæ non videantur, coniunguntur alijs particulis, quæ videntur: & ita orta materia cenſetur ſufficienter præſens, dum tamē adſit intra ſphæram diſtantiæ proportionatam.

Sic igitur in pręſenti præſentia moralis ad audiendam Miſsam neceſsaria non requirit actualem, ſed potentialem ſenſuum cognitionem, ita ſcilicet, vt eo loci ſimus, vnde Miſsam aliquo modo percipere poſſemus, niſi præpediremur, & vtcumque dignoſcere poſſimus, quid agat Sacerdos, cum illoque concurrere noſtro modo ad illud ſacrificium offerendum, attendentes ad illa diuina miſteria, quæ peraguntur in Altari. Præſens quoque dicitur Miſſæ: qui pène columnam templi poſitus, vel poſt plurimos anteriores, nec Sacerdotem videt, nec audit; eſt tamen pars multitudinis præſentis, & coniungitur moraliter cum alijs, qui proſpiciunt celebrantem, dum tamen diſtantia tanta non ſit, vt iam extrahat illum ab humana præſentia. Sic Doctores relati.

87 Vnde fit primò, ſurdos, & cæcos hoc præcepto ligari; quia ſurdus, etſi non audiat verba, poteſt videre cæremonias Miſſæ; Cæcus, quamuis non videat, poteſt audire verba. Qui ſimul eſt ſurdus, & cæcus, poteſt aliquo ſigno noſſe, fieri ſacrum ibi, miſterium attendere, diuinum illum cultum intendere, ſuoque modo ſacrificium offerre cum celebrante, ac omnibus circumſtantibus. Ita *Fagundez ſupra. Cardin. de Lugo diſputat. 22. num. 19. Auerſa quæſt. 11. ſectio. 19. §. Octauò circa. Diana cum alijs par. 5. tract. 6. Reſol. 18.*

Fit ſecundò, non ſufficere, quod aliquis adſit intra templum, vt adeſſe cenſeatur cuilibet Miſſæ, quæ celebratur in quouis eius Altari, ſed debet aſſiſtere moraliter celebranti modo ſuperius dicto, & arbitrio prudenti decernendum eſt, illum ſic eſſe celebrationi pręſentem, vt humano modo dicatur celebrationi aſſiſtere. Nec ècontra requiritur, vt audiens Miſſam ſit intra templum, vt contingit, quando locus, in quo Miſſa celebratur, non capit multitudinem confluentem, tunc enim adeſſe dicuntur Miſſæ, qui ſunt in Cæmeterio, vel atrio, vel in via communi ante fores templi, vt notant *Auerſa ſupra, & Cardinal. de Lugo num. 10* Quod ſi ſacrum fieret in aliqua platea, vel in via publica ſufficien-

ficienter adeſſet, qui Miſſam audiret, vel videret e domo ſua per ianuam, vel feneſtram, quia moraliter tales ſunt præſentes actioni, quæ fit in platea, vel in via, vt docet. *Filliuc. tract. 5. nu. 109.*

88 Si quis tamen è feneſtra ſuæ domus videt, vel etiam audit Sacerdotem in aduerſo templo, vel ſacello celebrantem, quamuis intercedat via publica, dum nimis lata non ſit, ſatisfacere præcepto Miſſam audiendi, docet *Card. de Lugo ſupr. n. 21.* quia perinde poteſt ab illa feneſtra percipere Miſſam, ac exiſtens intra templum ipſum. Hoc verò negant, *Auerſ. & Filliuc. ſupr. Dian. p. 4. tract. 4. Reſol. 154.* quia non videtur, vel vſu, vel exiſtimatione communi receptum, vt hæc dicatur præſentia moralis, & humana. Certè, cum caſus non ſit frequens, non poteſt communis vſus, aut ſenſus vtramuis partem iuuare. Durum tamen apparet, vt ille non impleat iſtud præceptum, qui præſens eſt, vbi Miſſam externo ſenſu percipit, & forſan minus diſtans à celebrante, quam alius intra magnum templum exiſtens. *Fauet Gordon. to. 2. lib. 6. q. 7. c. 2. §. 3. nu. 12.* docens, audientem ſacrum eſſe debere corpore præſentem, ita ſcilicet, vt poſſit vtcumq; cognoſcere, quid agatur in altari: dum autem hoc ſeruetur, ſatis eſſe, quamuis ſit poſt altare, vel extra templum. Sic enim humano modo numerari poteſt inter illos, qui dicuntur in Canone circunſtantes. Hoc verò totum planè reperitur in vno caſu.

89 Præter præſentiam corporalem requiritur ad Miſſæ præceptum implendum intentio, dupplex autem communiter diſtinguitur, tam in iſto, quam in alijs pręceptis, altera pręſtandi, vel exequendi rem pręceptam, altera ſatisfaciendi pręcepto per id opus. Circa primam ſit dubium primum. An requiratur voluntas audiendi Miſſam. Communiter affirmant Doctores. Quia nullum præceptũ affirmatiuum impleri poteſt, niſi per actum humanum, & liberum, quò velit homo facere, quod pręcipitur. Cum enim lex hominibus imponatur, non brutorum more, ſed humano, non per animales actiones, ſed per humanas implenda eſt, ſicut nec violari poteſt, niſi per actum humanum, & liberum. *Ita Paludan. Durand. Sotus, Medin. quos ſequitur Sanch. lib. 1. decal. c. 13. num. 2. Azor, tomo 1. lib. 7. c. 2. qu. 6. Suar. 3. p. tom. 3. diſp. 88. ſect. 3. Filliuc. tractat. 5. nu. 210. Bonac. de Sacram. diſp. 4. qu. vlt. punct. 11. n. 21. & ſequentib. Laym. lib. 1. tract. 4. c. 4. num. 9. Nuñus 3. p. q. 83. art. 6. dub. 2. Caſtro Palaus to. 1 tract. 3. diſp. 1. punct. 17. num. 4. & alij plures*, qui rectè colligunt inde, ad præceptorum impletionem requiri ſaltem intentionem virtualem faciendi rem præceptam, & habitualem non ſufficere, quia requiritur actus humanus ad præceptum affirmatiuum implendum, actus autem humanus prouenire non poteſt ab intentione tantum habituali, vt per ſe conſtat. Videatur, *Suar. de Relig. to. 2. lib. 4 c. 26. n. 3.*

90 Et quidem hæc intentio Miſſam audiendi iuxta ſuperius dicta. *num. 86.* continet ſaltem implicitè voluntatem offerendi cum celebrante ſacrificium iſtud, & communicandi per ſuam præſentiam, tam oblationi, quam orationibus, & alijs, quæ Sacerdos peculiariter præſtat, & dicit nomine circumſtantium. Quare, ſi quis ſit in templo ſine tali voluntate, non implet iſtud præceptum, quamuis interim coram illo fiat ſacrum, v. g. ſi quis adſit ebrius, aut dormiens, aut quomodolibet impos mentis, vel ſi maneat in templo, dum fit Sacrũ, ad expectandũ amicũ, vel alia de cauſa, non ſatisfacit præcepto, ſi non habet intentionẽ audiendi Miſſam illam.

91 Pro cuius maiori declaratione, notandum eſt, aliud eſſe non violare pręceptum, aliud implere præceptum. Ad non violandum præceptum nulla requiritur intentio, ſecus ad illud implendum. Sic ebrius dormiens, amens nullam habent intentionẽ liberã, & tamen non violant præceptũ, quia violari nequit ſine cognitione, ac libertate. Verũ nec implẽt præceptũ affirmatiuũ: nam ad illud implendũ requiritur libera voluntas faciendi rẽ

pręceptū. Ad implēdū verò pręceptū negatiuū, ſicut non requiritur actio, ſic nec intentio, nec volūtas vlla. Nam eò ipſo, quod quis nō occidat, nō furetur, implet pręceptū non occidendi, non furandi. Sic *Azor, Sanch. Bonacin. Caſtr. Palaus ſupr. Suar. de legib. lib. 2. c. 10. & libr. 3. cap. 29. Salas de legib. diſp. 9. ſection. 2.*

92 Hinc fit, ſi quis incipiat Miſſam audire, poſteàque dormiat, etiam in voluntariè, per notabilem eius partem, non implere præceptum, vt cum alijs docet. *Sanch in Conſilijs lib. 7. c. 2. dub. 33. Cardin. de Lugo diſp. 22. nu. 19. Auerſ. q. 11. ſect. 19. §. Octauo circa.* Quia non retinet voluntatem liberam, & præſentiam humanam neceſſariam. Quin addunt. *Luiſius de Torres in ſelect. part. 2. diſp. 16 dub. 7. Auerſa, & Cardin. de Lugo ſupr.* ſi quis, dum Miſſam audit, raptum, vel extaſim patiatur, qua prorſus alienetur à ſenſibus, non implere præceptum audiendi Miſſam, quia nec tunc habet intentionem; & præſentiam neceſſariam. Oppoſitum docent. *Suar. to. 3. diſput. 88. ſect. 3. Filliuc. tract. 5. nu. 214.* Quoniam iſte voluit audire Miſſam, & adhibuit præſentiam neceſſariam ipſius auditioni, retinetque formaliter, aut virtualiter illam voluntatem, dum raptus contemplatione diuinorum perfectiſſimè colit Deum, quem oblatione Miſſæ veneramur. Certè caſus rarus erit, cuius deciſio forſan magis ad Theologiam myſticam, quam ad moralē pertineat.

93 Quod ſi quis veniat ad templum animo meditandi diuina duntaxat, quamuis interim fiat ſacrum, cui per accidens adſit in ſua ſemper meditatione perſiſtens, non implere præceptum audiendi Miſsam, quia non habuit intentionem illius audiendæ, ſed ſolum meditandi diuina, cenſent. *Sanch. lib. 1. decal. c. 13. n. 3. & Bonac. de leg. diſput. 1. q. 1. punct. 10. nu. 4.* Contrarium docent, *Caſtro Palaus n. 7. & Diana p. 3. tract. 6. Reſol. 77.* Quoniam is adſuit Miſsæ liberè volens, ergo voluntatem habuit requiſitam, ac ſubinde pręceptum impleuit. Antecedens probatur, quia voluit adeſse meditans diuina; dum coram ipſo fiebat ſacrum, nec talis voluntas ſeiungitur à morali præſentia, nec intentio meditandi diuina repugnat cum intentione Miſsam audiendi. Mihi videtur, ſi talis homo retinuit poſitiuam nolitionem audiendi ſacrum, dum fiebat, veram eſſe primam ſententiam, & hoc forſan intendunt eius Authores. Quia tunc verè non habet intentionem audiendi ſacrum, cum illam excludat poſitiuè. Si verò negatiuè ſolum ſe habeat circa volitionem expreſſam audiendi, vel non audiendi Miſſam, quæ dicitur, dum ibidem ipſe meditatur diuina, probabilior apparet ſecunda ſententia.

94 Sit dubium ſecundum. An pręceptum affirmatiuum audiendi Miſsam implere poſſit inuitus omninò, nimirum, cum reluctans teneris in templo ſine vlla voluntate tua permanendi. *Victoria, teſte Sala de leg. diſp. 9. ſect. 2. nu. 34.* probabile reputauit, illum ſatiſfacere præcepto, qui prorſus inuitus, & reluctans audit Miſsam. Quoniam aſſiſtit humano modo, nimirum vtendo ratione, quamuis ſine voluntate. *Fauent Sotus lib. 2. de iuſt. q. 3. nu. 9. & Suar. de legib. lib. 3. capit. 29. num. 4.* quatenus aſſerunt, illum non incurrere cenſuram latam in non implentes præceptum, qui prorſus inuitus impleuit præceptum, quoniam vſum rationis habet, quo tamen omninò carent ebrius, & dormiens; quare licet audiant Miſsam, ſi poſt ebrietatem, vel ſomnum audire poſsint, & non iterum audiant incurrent excommunicationem latam contra non audientes Miſsam.

Probatur, quia, licet non impleas pręceptum moraliter, ideſt ſponte, ſeu liberè, tamen imples exterius re ipſa, ita vt non debeas iterum facere rem pręceptam, v. g. Miſsam audire. Sicut vrgente pręcepto ieiunij, ſi ieiunas inuitus ſubtracto tibi cibo, quamuis non impleas pręceptum liberè, ſeu moraliter, imples tamen re ipſa, ſi quidem reipſa cibis vetitis abſtines: ac ſubindè

ſi non

Digitized by Google

ſi non ieiunantibus impoſita fuiſſet cenſura, non illam incurres. Similiter, dum vrget præceptum eleemoſynæ, vel reſtitutionis, vel ſolutionis decimarum, ſi dares inuitus, vel capi permitteres, quod præſtare debeas: non deberes iterum dare, vel ſoluere, nec incurrere cenſuram latam contra non ſoluentes, quia per illam externam operationem excuſatur exterior tranſgreſſio præcepti, quod ſatis eſt ad excuſandam cenſuram.

95 Dicendum tamen eſt, ſi prorſus ſis inuictus, & coactè detentus, ſine vlla volitione Miſſam audiendi, te non implere præceptum, nec euadere cenſuram, ſi qua lata fuerit contra non audientes. Ita *Medina 1.2.quaſt.100. art.9. Henriquez lib.9.ca.25.num.4. Fagund. Precept.1.lib. 2.cap.7.num.20. Azor tom.1.lib 7. cap.2. qu.5. & lib.10.cap.12.qu.9. Salas de legib. diſputat.9. ſect.2.num.34. Layman.lib.1. tract.4.cap.4.nu.9. Sanchez lib.1. Decal. ca.13.num.5. & 6. Bonac.de legib.diſput. 1.qu.1.punct.10.num.6. Molina de Iuſtit. tract.5.diſput.56. Caſtro Palaus to.1.tractat.3.diſput.1.punct.17. nu.5. qui citant alios*, & probant; quoniam vbi datur talis coactio, deficit voluntas audiendi Miſſam, vel præſtandi rem præceptam, quę requiritur adimpletionem precepti. Non enim impleri poteſt præceptum affirmatiuum, quin efficiatur opus præceptum. At tibi non præcipitur opus neceſſarium, ſed liberum. Ergo non imples præceptum, dum non efficis opus, quod ab interna voluntate libera poſſit exterius denominari liberum.

96 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, nec moraliter, nec exterius re ipſa præceptum impleri, quia non feciſti rem præceptam, quæ ſcilicet eſt auditio libera ſacri. Præceptum ieiunij dicit *Caſtro Palaus ſupra n.6.* ſine vlla volitione realiter exterius impleri, licet non moraliter, quia, cum ſit præceptum negatiuum, non requirit actum ſed negationem. *Sanchez verbo ſupra, & Bonacina num.7.* cenſent, illum non implere præceptum ieiunij, vel ſui flagellationem pœnitentiæ Sacramētali debitam, qui prorſus inuitus abſtracto ſibi cibo ieiunaret, aut ab alio vapularet. Quia deficit voluntas, & actio humana.

Certè, ſi ieiunium ſit præceptum affirmatiuum aliquo modo, bene diſcurrit *Sanchez*. Si verò ſit purè negatiuum, tenendum eſt cum *Caſtro Palao*. Quoad eleemoſynam, reſtitutionem, aut ſolutionem fatentur *Caſtro Palaus, Sanchez, & Bonacina ſupra cum alÿs*, non impleri præceptum ab inuito: nullam tamen in poſterum obligationem remanere. Quippè, ſi iam neceſſitas pauperis leuata fuit; ſi iam ſoluto debito non retinetur alienum, nulla reſtat obligatio miſericordię, vel iuſtitiæ. Non incurretur cenſura, nam hæc ſolam externam traditionem intendit, ne creditores debito defraudentur.

Si contra non audientes eſſet lata cenſura. *Medina ſupra. Bonac numer.6. Henriquez cum alÿs eo num.4. littera l.* cenſent, incurri, dum inuitus quis audit, quia verè non impleuit præceptum, etiā exterius, & ille defectus conſtare poteſt in externo foro. Vnde colligo, quando defectus volnntatis exterius non conſtaret, non incurri cenſuram, licet re vera non impleatur præceptum, ſicut in confeſſione ficta, notat *Henriquez ſupra cum multis litt.k.* quod poteſt alijs præceptis applicari.

97 Sit dubium tertium. An impleat iſtud præceptum, qui metu graui coactus aſſiſtit Miſſæ? *S. Antoninus part.2. tit.9.cap.10.§.2.* dixit, famulos, qui quaſi coacti comitantes herum interſunt ſacro, alias non audituri, non ſatisfacere præcepto: Idem eſt de pueris, qui metu pœnæ coguntur à parentibus, vel pędagogis. *Suar.tom.3. diſp.88. ſect.3. Petrus de Ledeſma tom.1.Sum.tit.de Euchariſt. cap.27. Nuñus 3.par. qu.83.art.6.dub.2. Fillsuc.tract.5.n 210.* ſic accipiunt iſtam doctrinam, vt hi verè non ſatisfaciāt, ſi, dum aſſiſtunt Miſſæ, talem expreſſam intentionem habent, non audiremus, niſi cogeremur metu. Quia tunc non datur ſufficiens voluntas ad præceptum implendum, ſiquidem maior eſt affectus

ad oppoſitum, & mallent, ſi poſſent, non audire Miſſam. Secus, ſi tunc audire velint, quamuis in intellectu diuino conditionalis iſta vera ſit. Hi non audirent, niſi metus vrgeret: nam illa conditionalis tunc nihil tollit actualis volitionis.

98 Nihilominus dicendum eſt, metu, quamuis graui, Miſſam audientes verè ſatisfacere præcepto. Quia voluntas coacta voluntas eſt ſufficiens ad obſeruantiam præceptorum. Nec metus tollit, ſed ſolum minuit libertatem. Vnde talis impletio meritò cenſetur actus humanus, & liber, ac ſubinde ſufficiens ad ſatisfaciendum præceptis, ita vt obligatio ceſſet iterum adimplendi. Sic ſentiunt. *Sotus, & Azor, quos ſequitur, Sanchez ſupr. num. 7. & 8. Bonac. num. 5. & 8. Salas num. 33. & 34. Caſtro Palaus conſ. 5. Fagundez num. 19. Henriq. lit. G.* referens alios, qui conſequenter aſſerunt, idem eſſe de voto, iuramento, pœnitentia Sacramentali, & ſimilibus.

Et quidem, dum actualiter iſti volunt audire Miſſam, & ſi coacti, conditionaliſque propoſitio manet ſolum in mente diuina, nullum eſt ipſorum peccatum, quia Deus non imputat alicui voluntatem, quam habiturus eſſet, ſed quam habet de præſenti contrariam legi. Quando autem voluntatem habent actualem non audiendi Miſſam, ſi poſſent, vel niſi metu pœnæ cogerentur, peccant mortaliter contra legem; quia debebant habere voluntatem abſolutam implendi præceptum, & illud etiam ceſſante metu non violare. Hoc verò non tollit, quin abſolutè ſatisfaciant præcepto, nam efficaciter volunt audire Miſſam, quamuis ex ſeruili motiuo. Sicut maior affectus ad ſeruandas merces non tollit, quin efficaciter velimus illas proijcere propter naufragij metum aliàs non proiecturi. Nam illa volitio conditionalis; non audiremus Miſſam, niſi cogeremur, æquiualet iſti, non impleremus præceptum, niſi cogeremur, quæ tamen non tollit, quin actualiter impleamus, quod tandem fatetur ipſe. *Suar. to. 2. de Relig. tract. 4. li. 4. c. 26. nu. 12.*

CAP. XIV. QVÆST. IX.

Qualis intentio requiratur ad ſatisfaciendum huic præcepto?

99 Nonnulli requirunt intentionem implendi præceptum. *Ita S. Antoninus part. 2. titul. 9. cap. 10. §. 1. Nauarrus in Enchirid. de oratione, cap. 13. num. 27.* quod eſſe probabile cenſet. *Ludouic. Lopez lib. 1. de contract. cap. 53. Fauet Petrus de Ledeſm. tomo 1. ſumm. tractat. de Euchariſt. capit. 27.* dicens, illum, qui præceptum ignorans fecit rem præceptam, non ſatisfacere præcepto, niſi prius generaliter voluerit quolibet opere, quamuis ignoranter facto, ſatisfacere præceptis, *Sylueſter verbo Hora, quæſt. 11. num. 14.* requirit intentionem ſatisfaciendi præcepto, vel actualem, vel virtualem, vel habitualem. Conſonant, *Suar. 3. part. tomo 3. diſp. 88. ſection. 3. Fagundez præcep. 1. lib. 2. c. 7. nu. 11. & 12. Henriquez lib. 9. c. 25. nu. 6. Nuñus q. 83. art. 6. dub. 2.* dicentes, illum, qui non aduertens, eſſe feſtum, audiuit Miſſam ex deuotione non excludens intentione contraria volitionem ſatisfaciendi præcepto, ſi quod vrgeat, non teneri rurſus aliam Miſſam audire, quoniam virtualiter, aut interpretatiuè voluit implere præceptum.

Probatur hæc ſententia, quia quodlibet præceptum obligat ad obedientiam, quæ deficere videtur, vbi non datur intentio ſatisfaciendi præcepto.

Confirmatur primò, quia, ſi non requireretur talis intentio, non eſſet neceſſaria cognitio præcepti, ſiquidem impleri poſſet ab ignorante mandatum: ſed ad obſeruantiam præcepti requiritur eius cognitio, qua propter, qui negligens eſt in cognoſcendis præceptis impoſitis ſibi, peccat. Ergo requiritur intentio ſatisfaciendi præcepto.

Con-

Digitized by Google

Confirmatur ſecundò, quia ſi deberes reſtituere centum pauperib. ob malè parta, & huius obligationis immemor toridem in eleemoſynas diſtribuas, adhuc non extinguis debitum. Ergo requiritur ad impletionem præcepti voluntas eidem ſatisfaciendi.

100 Dico primò, non requiri formalem, vel actualem, & expreſsam intẽtionem ſatisfaciendi pręcepto. Quare, licet ex ignotantia pręcepti Miſsam audias, præcepto ſatisfacis, itaut aliam Miſsam audire non debeas. In hac concluſione ferè conueniunt relati Doctores, & inſuper *Vazqu. 1.2, qu. 100. art. 9. circa litteram. Fillinc. tract. 5. num. 211. Azor. to. 1. lib. 7. cap. 2. qu. 6. & lib. 10. c. 12. q. 9. Valentia 2.2. diſp. 6. quaſ. 2. punct. vltim. Caſtro Palaus tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 17. nu. 8. Sanchez lib. 1. Decal. cap. 13. numero 9. Bonac. de Sacram. diſp. 4. qu. vltim. punc. 11. num. 22. & de leg. diſp. 1. qu. 1 punc. 10. num. 9. Diana part. 3. tract. 6. Reſol 68. & 77. Cardinal. de Lugo diſput. 22. num. 24.* Probant *Henriquez, Suarez, Fagund. & Nuñus.* Quoniam, qui non excluſit intentionem implendi præceptum, cenſetur, illam habere virtualiter, aut habitualiter, aut interpretariuè, quod ſufficit ad impletionem præcepti. Verum hanc rationem refellit *Sanchez*. Nam, vbi nulla præceſſit generalis intentio ſatisfaciendi pręceptis quolibet opere, nulla reperitur voluntas virtualis, aut habitualis ſatisfaciendi pręcepto; voluntas autem interpretatiua, quę nullam ſupponit actualem, parum conduceret ad obſeruantiam legis, ſicut ad meritum, vel demeritum operantis inutilis eſt. Quare melius *Azor. Vazquez, Valentia, Filliucius, Palaus, Bonacina, Sanchez ſupra rationem reddunt*; quia præcepta ſolum obligant ad actum pręceptum re ipſa liberè præſtandum, non autem ad illam internam volitionem ſatisfaciendi pręcepto: cum nullibi talis obligatio reperiatur.

101 Vnde cum his Auctoribus dico ſecundò, non requiri voluntatem ſatisfaciendi pręceptis etiam habitualem, virtualem, aut interpretariuam diuerſam ab ipſa voluntate faciendi rem præceptam. Hoc indicat *S. Thom. 2.2. quęſtio. 104. artic. 3. ad 2. dicens*, poſſe quempiam actum virtutis implere non attendendo rationem pręcepti. *Clarius Sotus de Iuſtitia lib. 10. qu. 5. art. 5. dicens*, præceptum audiendi Miſſam obligare ſolum ad ſic audiendum, vt ſit actus humanus. Probatur, quia nullum eſt fundamentum ad exigendam talem intentionem, vel actualem, vel virtualem, vel habitualem. Ergo non eſt exigenda ſub obligatione præcepti. Antecedens conſtabit ſolutione argumentorum.

Confirmatur primò, quia legiſlatores ſolam præcipiunt ſubſtantiam operationis, non intentionem vllam.

Confirmatur ſecundò, nam intentio ſatisfaciendi præcepro non requiritur ad implenda præcepta negatiua ſcilicet non occidendi, non furandi, nec ad affirmatiua naturalia, ſcilicet colendi Deũ, honorandi parentes. Ergo nec ad poſitiua, cum eadem ſit omnium ratio, requiritur vlla talis intentio.

102 Hinc colligo primò, non eſſe diſtinguendam duplicem intentionem, aliam faciendi rem præceptam, aliam ſatisfaciendi præcepto, quaſi poſſit haberi prima ſine ſecunda, ſaltem implicita. Nam ſi ſemel habeamus intentionem efficacem exequendi rem præceptam, ſimul habemus implicitam intentionem ſatisfaciendi præcepto; ſiquidem in actu exercito præceptum implemus efficiendo quidquid præcipitur. Ita *Caſtro Palaus ſup. n. 2.*

Colligo ſecundò, ſi quis ignorans eſſe diem feſtum, audit Miſſam, poſtea verò cognoſcit, eſſe feſtum, non teneri, rurſus aliam Miſſam audire, ſed iudicare poſſe, ſe præcepto ſatisfeciſse. Sic notant *Doctores relati ſupra numero* 100. Quod idem in voto, vel pœnitentia Sacramentali, vel ſimilibus dicendum eſt, vt aſſerunt *Sanchez ſupra numer. 10. Leſſius, Vazquez, Azor, Valentia, Laym. & alij*, quos ſequitur *Bonacin. de legib. diſputat. 1. quæſt. 1. punct. 10 numero* 11.

Digitized by Google

modo non applicet illud opus obligationi diuerſæ, v. g. qui debet Miſſam ex voto, & ex iniunćta pœnitentia, dum audit Miſſam, intendens ſatisfacere voto, non ſatisfacit pœnitentiæ, vel è contra. Si verò debeat ſolum ex voto, cuius immemor audit Miſsam, ipſi ſufficienter ſatisfacit. Idem eſt de iuramento, vel pœnitentia &c.

103 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, præceptum obligare ſolum ad obedientiam materialem, non ad formalem: nec enim obligant leges ad opus externum ex obedientiæ motiuo præſtandum, imò nec ex honeſto motiuo, ſiquidem per actum peccaminoſum ex prauo motiuo poſſunt impleri iuxta communiorem ſententiam. Sic etiam votum, vel promiſsio non obligat ad fidelitatem formalem, ſed materialem. Ad primam confirmationem reſpondetur, præceptum obligare per ſe ad ſui notitiam, quia regulariter impleri non poteſt, niſi cognoſcatur, cum homines regulariter non exequantur opera præcepta, niſi cognoſcant obligationem exequendi. Per accidens tamen expleri poſſe ſine ſui notitia, ſolum ex cognitione rei, quæ præcipitur, & ex eius exequenda voluntate, quin ſit voluntas illam faciendi, quatenus præcepta eſt.

104 Ad ſecundam confirmationem fatemur, obligationibus iuſtitiæ ſatisfieri non poſſe ſine voluntate ſatisfaciendi formaliter. Nam ibi præcipitur ſolutio, non donatio, ſolutio verò neceſſariò claudit cognitionem obligationis, & voluntatem ſatisfaciendi, quibus deficientibus erit donatio liberalis, ac ſubinde non extinguet debitum. *Ita Bonacin. cum multis ſupr. nu.13. Sanch. num.11. Caſtro Palaus nu.*10. qui ſubdit, debentem reſtituere centum pauperibus ob male parta, quamuis immemor ſit obligationis, ac ſubindè non habeat actualem intentionem reſtituendi, dum eleemoſynas largitur, ſatiſfacere poſſe reſtitutionis obligationi, ſi quando prius generaliter voluerit, vt ſi forſan obligationem habeat reſtitutionis, ei ſatisfaciant eleemoſynę faciendę. Nam illæ largitiones tunc non ſunt eleemoſinæ propriæ, ſeu donationes liberales, ſed ſunt debiti ſolutiones, vtpotè, quæ procedunt ex voluntate generali præterita ſatisfaciendi debito.

105 Petes primò. An audiens Miſſam, & expreſsè nolens ſatisfacere per illam, nihilominus ſatisfaciat. Prima ſententia negat. *Ita Medina, Nauar. Vterque Ledeſma, Palac. Angl. Manuel, quos ſequitur Fagund. Præcept.1. lib.2.c.7.n.21. & 27. Azor tomo 1. libr.7. cap.2. q.6. & libr.10. cap.8. qu.7. & cap. 12. qu.8. Nuñus 3. part. qu.83. art.6. dub.*2. Tutiorem vocat illam. *Henriq. lib.9. cap.25. num.6.* valdè probabilem vocant. *Sanch. ſupr. n.13. Caſtr. Palaus n.*11. Probatur primò. Nam actus non operantur vltra intentionem agentium, *l. non omnis ff. ſi cert. petat. l. in agris ff. de adquir. domin.* Sed huius agentis intentio eſt non ſatisfacere præcepto per illam actionem. Ergo de facto non ſatisfacit. Probatur ſecundò. Quia lex obligat, vt velis facere rem præceptam, ſed hic non vult facere rem præceptam, ſed ſupererogationis. Siquidem expreſsè ſecludit impletionem præcepti. Non ergo ſatisfacit præcepto. Probatur tertiò. Nam illa voluntas non implendi præceptum per illam auditionem Miſsæ, cum efficax ſit, debet ſortiri ſuum effectum. Ergo tollit impletionem præcepti. Confirmatur, nam ſi quis vouit audire Miſſam, & nolit per auditionem implere votum, non implet illud. Ergo ſimiliter in præſenti.

106 Secunda ſententia probabilior affirmat. *Ita Sanch. ſupr. Caſtr. Palaus nu.12. Valent. to.3. diſp.6. q.2. punct. vlt. Vazq. 1.2. q.100. art.9. Aragon 2.2. q.83. art.13. Salas de legib. diſp.9. ſect.2. n.33. Suar. 3. p. tom.3. diſp.88. ſect.3. & to.2. de Religion. tractat.4. lib.4. cap.26. n.12. & de leg. libr.3. cap.29. num.12. Leſſius de Iuſtit. libr.2. capit.37. dub.10. nu.59. & capit.40. dub.6. num.42. Filliuc. tractat.5. num.211. Bonacin. de Sacrament.*

diſpu-

diſputat.4. qu. vltima punct.11.num.23. & de legib.diſp.1. qu.1. punct.10. nu.19. & 20. Coninch. q.83. num.209. Layman libr.1. tractat.4. capit.4. Diana part.3. tractat.6. Reſolut.68. 69. & 77. Cardinal. de Lugo diſputation.22. num.24. Auerſa quaeſt.11. ſect.19.§. Addit Nuñus. Probatur primò. Nam, vt ſuperius oſtenſum eſt, præcepta non obligant ad habendam intentionem illis ſatisfaciendi, ſed ad exequendam rem præceptam humano modo. Hic autem audit Miſſam humano modo, ſeu liberè. Quamuis ergo nolit præcepto ſatisfacere, verè ſatisfacit, dum exequitur verè, quod præcipitur. Nec eſt in operantis poteſtate non ſatisfacere præceptis, dum liberè vult exequi rem præceptam. Probatur ſecundò, nam, ſi lata fuiſset cenſura contra non audientes Miſſam in feſto, qui ſic audiret, euitaret cenſuram, quia verè Miſſam audiuit, nec illa intentio contraria, cum ſit interior, puniri poteſt ab Eccleſia. Signum eſt ergo, talem intentionem non obſtare impletioni præcepti.

107 Nota primò. *Suarium, Fillinceum, Aragonem, & Leſſium*, ſupra poſtulare, vt audiens Miſſam cum intentione non ſatisfaciendi, mutet illam voluntatem intra tempus opportunum implendo præcepto, velitque auditione Miſſæ præcedentis ſatisfacere, quia prior auditio quoad externum actum humanum, & moralem habuit, quidquid requiritur ad præcepti ſubſtantiam implendam, defuit tamen obedientia voluntatis, quæ, ſi per ſubſequentem volitionem adiungatur cum morali relatione prioris actus ad illum finem, ſufficit, vt per priorem actum ſic relatum impleatur omninò præceptum.

Hanc limitationem reijciunt. *Azor. Nuñus, Caſtro Palaus. Cardinal. de Lugo, Salas, Sanchez, Layman, & Auerſa* ſupra. Quia vel per illam priorem auditionem Miſsæ fuit impletum, præceptum, vel non: ſi fuit impletum, non requiritur ad eius impletionem ea voluntatis mutatio. Cum enim præceptum Miſsæ iam impletum ſit, nullum ſupereſt præceptum, quod obliget ad eliciendum hunc actum obedientiæ. Si non fuit impletum, nihil conducet ea voluntatis mutatio, cum præſtare nequeat, vt opus præteritum ex obedientia proceſſerit. Nec requiritur obedientia formalis, ſed ſufficit materialis, vt dicebamus ſupra *num.*103. & hæc ſufficienter equidem inuenitur in actu priori, dum verè fit, quod præcipitur, & ſi cum intentione non ſatisfaciendi. Quare cœteri Doctores ſecundæ ſententiæ talis retractationis non meminerunt. *Sanchez libr.1. Decal. cap.13. num.*14. requirit, vt qui putat ſe non ſatisfeciſſe priori Miſſa, deponat eam conſcientiam erroneam, ſciens, ſe ſatisfeciſſe. Certè, ſi quis in noſtro caſu iudicet, ſe non impleſse præceptum auditione priori, tenebitur ex erronea conſcientia Miſſam aliam audire, per ſe verò non tenetur ad iudicandum, ſe ſatisfeciſse præcepto: quia non eſt, vnde talis obligatio colligatur, ſed per accidens tenebitur, vt erronea conſcientia deponatur. Ita cenſet, *Salas ſupr.*

108 Nota ſecundò. Si quis audiat Miſſam in feſto cum intentione non ſatisfaciendi præcepto tunc; ſed poſteà nullo modo peccare, nec poſteà teneri Miſſam aliam audire, ſed ad ſummum indicare ſe ſufficienter impleuiſſe præceptum, ne peccet ex conſcientia erronea, ſi non audiat. Si verò voluntatem habet, nec ſatisfaciendi præcepto per illam Miſſam, nec aliam audiendi poſteà, peccat mortaliter non effectu, ſed affectu; vel contra præceptum naturale diuinum, quò tenetur quilibet ſubijci legibus, & legiſlatoribus, vt ait *Sanchez ſupr. num.*15. vel etiam contra præceptum illud Eccleſiaſticum, quod etiam prohibet, quemlibet affectum ſibi contrarium, vt aiunt, *Suar. Layman, & Bonacin.* ſupra. Quare ſi nobis audire poſteà Miſſam permanens in

intentione non implendi præceptum auditione præcedenti, peccas interno affectu contra præceptum, non autem externa præcepti violatione. Addit *Sanch. in Conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 19. nu. 6.* illum, qui Miſſæ partem audiuit animo nihil amplius audiendi, ſatisfacere poſt modum audiendo partem aliam.

109 Nota tertiò; quædam eſſe præcepta poſitiua, quæ, licet præcipiant actus externos, aliquam tamen ſpecialem intentionem coexigunt. Sic recitatio diuinarum præcum exigit intentionem colendi Deum illo actu: Quippè ſi breuiarium legeres ob diſcendum, vel docendum, non ſatisfaceres præcepto, cum talis recitatio non ſit oratio. Similiter, qui tenetur ex officio miniſtrare Sacramenta, debet vtique, dum verba profert, habere debitam intentionem efficiendi Sacramentum; aliàs illa prolatio non eſſet vera miniſtratio Sacramentorum. In his itaque præceptis non ſolum actus exterior, ſed etiam talis intentio pertinet ad rem præceptam. Sunt tamen alia præcepta, quæ non requirunt ſpecialem intentionem ſatisfacientis; & in his ſola requiritur voluntas exequendi rem præceptam, nimirum ieiunandi, vel abſtinendi ſeruilibus operibus in feſtis. *Huc reducit Caſtro Palaus tomo 1. tractat. 3. diſp. 1. punct. 17.* præceptum audiendi Miſsam; quippè ſi voluntatem habeas audiendi, quamuis cum intentione non ſatisfaciendi præcepto, nihilominus ſatisfacis.

Mihi verò videtur, eadem eſſe ratio, quò ad hoc recitationis horarum, & auditionis Miſsæ. Nam vtrobique non requiritur intentio ſatisfaciendi præcepto per hunc actum, attamen requiritur intentio colendi Deum illa recitatione, vel auditione: quoniam, ſi quis adeſſet ſacro ſola voluntate curioſe videndi, quod ibi fiat, vel an Sacerdos ceremonias exactè peragat, non ſatiſfaciet præcepto, quia talis auditio non eſt Dei cultus, nec actus etiam exterior religionis, qualis ab hoc præcepto audiendi Miſſam exigitur, & per conſequens poſtulatur intentio colendi Deum illa præſentia morali, quæ ſanè ſufficiet, etiam ſi velit, expreſsè non ſatisfacere per iſtam auditionem.

110 Ad primum fundamentum primæ ſententiæ reſpondetur, actum non operari vltra intentionem agentis, quando pendet ab eius intentione tam actus, quam effectus ipſius. At, quando poſito actu ſequitur effectus neceſſariò, non poteſt actu poſito per intentionem agentis impediri talis effectus. Sic in præſenti poſita libera executione rei præceptæ, videlicet auditione Miſſæ, non poteſt impediri per intentionem agentis adimpletio præcepti. Quin etiam dici poteſt, hic actus operari, non vltra, ſed iuxta intentionem agentis, efficacem tamen. Nam quoties voluntatem habes audiendi Miſſam, & non implendi præceptum, duplicem intentionem habes, primam efficacem præſtandi rem præceptam, quæ conſequenter inducit efficacem impletionem præcepti, ſubindèque continet virtualem intentionem efficacem implendi præcepti. Secundam inefficacem ortam ex ignorantia, vel errore, quò falſò putas, audiendo talem Miſſam, non impleri præceptum. Igitur ex concurſu duplicis huius intentionis vincit efficax, vtpotè principalior.

111 Ad ſecundum reſpondetur, obligare leges adhoc, vt ſubditus velit eas obſeruare, ſcilicet in actu exercito, volendo nimirum executionem operis iniuncti, non tamen obligant illum, vt habeat intentionem ſatisfaciendi præcepto per illud opus, nec intentio contraria tollit impletionem præcepti poſita executione rei præceptę. Ad tertium negamus, illam intentionem non implendi præceptum eſſe tunc efficacem, quia cum efficaci voluntate faciendi, quod pręcipitur, non eſt compatibilis voluntas efficax non implendi pręceptum, vt diximus numero præcedenti.

Ad

112 Ad Confirmationem. *Suarez de Relig. tomo 2. lib. 4. tract. 4. c. 26. nu. 8.* fatetur, illum, qui votum emiſit audiendi Miſſam, & illam audit, nolens tunc implere votum, illud tacitè prorogare, vel nouum votum emittere. Quippè cum obligatio voti pendeat à nobis, prohibito poſſumus illam nobis imponere, legis autem obligatio cum oriatur à Superioris voluntate, non poteſt à nobis prorogari prohibito. Conſonat *Laym. lib. 1. tract. 4. cap. 4. nu. 8.* Cœterum probabilius, *Caſtro Palaus ſupr. n. 14. Sanch. lib. 1. Decal. cap. 13. nu. 18. Bonac. de leg. diſp. 1. q. 1. punct. 10. num. 17. Dian. p. 3. tract. 6. Reſol. 77.* docent, idem eſſe de voto, vel iuramento, dum enim verè præſtas, quod vouiſti, quamuis habeas intentionem non ſatisfaciendi, verè ſatisfacis, nec intendis vouere denuo, quamuis poſſis, ſed ſolum priori voto per aliud opus ſatisfacere: quod tamen neceſſarium non eſt, cum iam ſit ipſi ſatisfactum. Idem de pœnitentia Sacramentali docent. *Caſtro Palaus, & Bonac. ſupr. Sanch. nu. 17.* præſertim, cum opus offers in ſatisfactionem tuorum peccatorum; Imò, liceat id offeras in ſatisfactionem peccatorum alienorum, niſi tibi Confeſſarius iniunxerit expreſsè, pro tuis peccatis opus offerri.

113 Petes ſecundò. Vtrum per auditionem Miſsæ peccaminoſam impleatur præceptum, nempè ſi quis ob vanam gloriam, vel ob turpem aſpectum aſſiſtat Miſſæ. Negant *S. Antoninus 2. p. tit. 9. cap. 10. §. 2. Maior in 4. diſt. 15. q. 5. Adrianus in 4. de Confeſſione q. 5. dub. 4. Carthuſian. in 1. diſt. 17. q. 2. & in 4. diſt. 17. qu. 1.* Probatur, nam omnis lex eſt de opere bono, non enim iuſtè præciperetur opus prauum. Ergo præceptum impleri non poteſt opere prauo, quod non præcipitur, ſed impleri debet opere bono, quod præcipitur. Quare, ſi Miſsæ auditio quouis prauo fine, vel vitioſa circumſtantia vitietur, iam eſt peccatum, quod nullatenus præcipitur, ac ſubinde, qui ſic audit Miſſam, non facit rem præceptam.

114 Confirmatur primò, *ex cap. 8. de Regul. iur.* vbi dicit *Auguſt.* Qui ex timore facit præceptum aliter, quam debeat, facit, & ideò iam non facit. Ergo multò magis non faciet præceptum, qui malo fine facit. Confirmatur ſecundò, ex *l. non dubium, C. de legib. & leg. contra legem, ff. eodem tit.* vbi dicitur. Is in legem delinquit, qui verba legis amplectens contra legis nititur voluntatem, & intentionem. Sed finis omnis legis eſt facere ſubditos bonos, cui palam obſtat actus vitioſus etiam ex extrinſeca circumſtantia, Ergo per talem actum non ſatisfit legi, vel præcepto, ſed contra legem delinquitur.

115 Communis tamen, & vera ſententia docet, per opus ex ſe bonum, quamuis vitiatum extrinſeca circumſtantia, præceptum humanum impleri. Quia præceptum humanum ſolum imperat actus ſubſtantiam, & modum pertinētem ad ſubſtantiam actus præcepti, qualis eſt intentio colendi Deum in oratione, conferendi, vel recipiendi Sacramentum in Sacramentorum vſu iuxta ſuperius, *d. nu. 109.* non autem imperat modum, qui non pertineat ad ſubſtantiā actus præcepti, nec ad eius externā honeſtatē requiratur, vt probat *S. Tho. 1. 2. q. 100. art. 9. & 10.* Etenim actus ſic factus ſufficit ad externū Dei cultum, & ad rectam Eccleſię, vel reipublicę gubernationē; alius verò modus extrinſecus, pręſertim interior per accidēs eſt operi pręcepto, & forſan extra iuriſdictionem humanā. Dū ergo ponitur actus præceptus quoad ſubſtātiā, videlicet auditio Miſſę, quātūuis ex fine, vel circūſtātia vitietur, impletur pręceptū Miſſę, licet peccet cōtra pręceptū illud, cui circūſtātia, vel finis prauus opponitur. *Ita Nau. Sot. Couarr. Azor, Ledeſm. quos ſequitur Sanch. lib. 1. decal. c. 14. n. 1. Valent. & Medin. quos ſequitur Bonac. de legib. diſp. 1. q. 1. punct. 9. Suar. 3. p. to. 3. diſp. 88. ſect. 3. & de legib. lib. 3. c. 29. Henriq. lib. 9. c. 25. n. 4. Laym. lib. 1. tr. 4. c. 4. n. 6. Filliuc. tr. 5. n. 213. Caſt. Palaus tom. 1. tract. 3. diſput. 1. punct. 18. n. 2. Card. de Lugo de Euch. diſp. 22. n. 23.*

Ad.

116 Ad fundamentum oppoſitum reſpondetur, auditionem Miſſæ factam ob prauum finem eſſe vitioſam, extrinſecè tamen: vitium autem extrinſecum non impedit impletionem humani præcepti, quia non tollit, quominus talis auditio ſit ex ſe bona, quæ ſolum eſt materia talis præcepti.

Ad primam confirmationem reſpondetur, facientem ex timore præceptum, aliàs non facturum, non implere præceptum quoad rectitudinem affectus, itaut præmium mereatur apud Deum; bene tamen in effectu, ſiue quoad Eccleſiam.

Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, duplicem eſſe legiſlatoris intentionem, primam de re præcepta, ſecunda de fine per præceptum aſſequendo. Prima cenſetur forma legis, & ideo, qui facit aduerſus illam, peccat in legem. Secunda cenſetur extrinſeca; Quare peccans in illam non cenſetur legis tranſgreſſor.

117 Hinc fit, ſi quis ex pœnitentia, voto, vel iuramento teneatur audire Miſſam, & illam audiat ob prauum finem, ſatisfacere nihilominus his obligationibus; nam omnes ligant inſtar cuiuſdam legis, & præcepti. De pœnitentia Sacramentali. Sic docet *Suar. 3. part. tom 4. diſputat. 38. ſect. 8. nu. 1.* de voto, quamuis aliqui negent, quia votum requirit materiam vndequaque bonam; Affirmat tamen *Vazquez 1. 2. qu. 100. art. 9. circa litteram num. 11. de omnibus affirmant Bonac. ſupra. Sanch. num. 2. & 3. Caſtro Palaus num. 4.* Quamuis enim non ſatisfaciat fini, qui per pœnitentiam, aut votum intenditur; ſcilicet cultus Dei, vel ſatisfactio pro peccatis; ſatisfacit equidem materiæ pœnitentiæ, vel voti, ſi rem ex ſe honeſtam offerat, etſi vitiatam extrinſeca circumſtantia. Quippè, ſicut finis extrinſecus legis non cadit ſub legem, videlicet maceratio carnis non cadit ſub legem ieiunij: ſic finis extrinſecus pœnitentiæ, vel voti non cadit ſub ipſorum obligationem.

CAP. XIV. QVÆST. X.

Qualis attentio requiratur in auditione Miſſæ?

118 Suppono primò, duplicem attentionem diſtingui. ſ. internam, & externam; hæc petit, vt quis adſit Miſſæ cum externa reuerentia, religioſo, ac humano modo; itavt verè dici poſſit, hic, & nunc actum externæ religionis exercere, atque cum celebrante in precibus externis communicare. Quapropter omnem externam vagationem, diſtractionem, & occupationem excludit, quæ non compatiatur ſecum externam reuerentiam, & religioſam aſſiſtentiam. Attentio verò interna continet mentis conſiderationem, vel circa verba, vel circa ſenſum verborum, vel circa Deũ, cui cultus religioſus exhibetur, vt notat *Sanctus Thomas 2. 2. quæſtio. 83. artic. 13. Nauarrus de Oratione cap. 13. numero 4. dicens*, ſecundam eſſe perfectiorem prima, tertiam vtraque. *Layman lib. 4. tract. 1. cap. 5. num. 9.* vocat primam ſuperficialem, quia verba ſolum attendit, vt integrè, rectèque proferantur: ſecundam vocat litteralem ad ſenſum verborum: tertiam ſpiritualem ad Deum.

119 Suppono ſecundò, iuxta Doctores infra citandos, requiri ſaltem attentionem externam ad iſtud præceptum implendum; nam aliàs non dicetur Fidelis decenter, ac religioſè Miſſam audire. Quare, qui, dum Miſſam audit, pingeret, vel ſcriberet, vel dictaret, vel obiecta diuerſa circumſpiceret, vel colloqueretur cum alijs, peccaret contra præceptum Eccleſiæ. Quod ſi ſit occupatio, vel confabulatio diuturna continuò durans magna parte Miſſæ, graue peccatũ erit, quia grauiter repugnat actui per Eccleſiam imperato. Secus eſſet, ſi ſolum interruptim aliquot verba miſceret, vel aliquid curioſè conſpiceret, & poſtea Miſſæ reuerenter attenderet; tũc enim ſecluſo ſcandalo peccatum eſſet veniale. Sic intelligendus eſt *Sotus in 4. diſtin-*

*diſtinct.*13.*qu.*2. *art.*1. dum abſolutè dicit, confabulantes in ſacro ſatiſfacere præcepto Eccleſiæ, quod ſine moderatione poſita videtur eſſe falſum, vt bene notat *Coninch.q.*83.*num.*298.

120 Hinc colligunt *Suar.*3. *par.tom.*3. *diſput.*88.*ſect.*3.*Azor.tom.*1.*lib.*7.*cap.*5. *quæſt.*1.*Filliuc.tract.*5. *num.* 216. *Bonac. de Sacrament.diſput.*4.*qu.vltima punct.* 11.*num.*24.*Fagund.Pręcept.*1. *lib.*2.*cap.* 7.*num.*5.*Henriquez lib.*9.*cap.*25. *num.*5. *cum alijs,non eſſe probabile,* quod docuit *Medina Cod.de Confeſſ.qu.de pœnitent.* tempore Miſſæ impleta,nimirum,ſi quis iugiter confabuletur, dũ audit miſſam, aut alia negotia cum mercatoribus tractet; nihilominus implere præceptum, quoniam implet eius ſubſtantiam, licet agat contra finem ipſius. Et quidem falſitas huius doctrinæ patet,nam attentio ſaltem exterior non eſt ſolum finis huius præcepti, ſed etiam eius ſubſtantia, quatenus præcipitur actus externus humanus,& religioſus. Aduertunt tamen *Suar.& Filliuc.ſupra,*ſi colloquia non eſſent de re ſeria, nec nimis attenta, quæ ſubindè non impediant attentionem Miſſæ neceſſariam,non fore graue peccatum, & ſic exponi poſſe *Medinam*.

121 Hinc etiam colligunt *Cardin. de Lugo diſput.*22.*num.*36.*Sanch.in Conſil. lib.*7.*cap.*2.*dub.*33.*num.*2.illum, qui dormit per maiorem partem Miſſę voluntariè,vel etiam inuoluntariè,non implere præceptum illud, quia non habet attentionem neceſſariam, quare tenetur aliam Miſſam audire, ſecus, ſi per partem non notabilem, ſed exiguam, opprimeretur à ſomno, & ita reſiſtit, vt aduertat, ſe Miſſam integram audire, quamuis ob moleſtiam ſomni non attendat ad ſignificationem,nec ad aliam meditationem, non peccare ſaltem mortaliter; nam hic habet attentionem neceſſariam ad orationem, & ad auditionem Miſſæ. Sic *Sanchez ſupra num.*1. *cum alijs*.

122 His poſitis reſtat quęſtio. An interior attentio requiratur ad hoc pręceptum implendum, & eadem eſt de recitatione Canonicarum horarum ex pręcepto. Ac vtraque pendet ab illa quæſtione, vtrum lex humana, vel Eccleſiaſtica pręcipere poſſit actus internos? In qua prima ſententia ſimpliciter affirmat, etiam directè pręcipi poſſe per humanam poteſtatem. Ita *Gloſſ.in cap. Cogitationis de Pœnitentia diſtinct.*1. *& in Clement.*1.*de Hæret.§.Verum.verbo eo ipſo. Adrian.quodlib* 8.*artic.*1.*littera H. & ſequentib. Medina Cod.de Orat.quæſ.* 15.*de hac re Albertus Pighius libro* 6. *de Eccleſiaſt. Hierarch. cap.*26. *Roſella Abſolutio* 1. *num.*28. *&* 29. *Iulius Clarus li.* 5.*ſentent.§.vltim.qu.*91. *& plures Iuriſtæ,*quos refert *Salas de leg.diſp.*9.*ſect.*1. cum multis huius partis argumentis. Probabilem *dicit Leſſius de iuſtit.lib.*2. *cap.*37.*dub.*11.*num.*66.

123 Pręcipuum fundamentum eſt, quia,licet lex ciuilis, cuius poteſtas immediatè naſcitur ab humana communitate media ratione naturali, & ſolum ordinatur ad exteriorem pacem, & honeſtatem communitatis, & poteſtas etiam dominatiua, quę dumtaxat ſeruorum corporibus dominatur, vt ex *Seneca* 3.*de beneficijs ded icit S. Thomas* 2.2.*quæſt.*104.*artic.*5.non extendatur ad actus merè internos, vt à ſuo fine, ſuoque foro penitus alienos; at poteſtas Eccleſiaſtica, cum ſpiritualis ſit, & ordinetur principaliter ad internum bonum animarum,& habeat altius principium, ſcilicet Deum ſupernaturaliter illam cõferentem, conſequenter poterit immediatè præcipere actus internos directè, ac per ſe. Quoniam Chriſtus habet vtique poteſtatem ferendi leges obligantes ad actus internos, nempè credendi, diligendi,& ſimiles, ideoque potuit præcipere confeſſionem, etiam internarum cogitationum. Ergo potuit Vicario ſuo relinquere participationem huius poteſtatis.Quid enim obſtat? Reliquiſſe verò de facto, ſuadent illa verba generalia Ioan.20.Quodcumque ſolueris: Quodcumque ligaueris, &c. Item vſus Eccleſiæ, quæ remittit culpas internas omnino,

no, diſpenſat in votis pure mentalibus, punit etiam actus externos ob conditionem internam, vt latius perſequitur *Salas ſupra*.

124 Secunda ſententia per oppoſitum negat abſolutè, poſſe directè, vel indirectè legibus humanis actus internos imperari. Significat *S. Thomas 1.2 qu.100. artic.9. tenent S. Antoninus part.3. tract. 13. cap.4. §.7. Durandus in 4. diſt.15. qu. 12. Paludan. ibi qu.5. art.2. concluſ.4. Sylveſt. verbo Hora qu.11. num.14. Angelus ibi num.27. Roſella num.3. Gabriel in Canonem lect.62. propoſit.1. Gloſ. in Clem.1. de celebrat. Miſſarum verbo Fructum. Coninch.3. part. quaeſ.83. num.291. dicens*, alios plurimos ſic tenere. Probat *Sanctus Thomas*. Quia nemo poteſt praecipere, vel vetare, quod non poteſt punire (vis enim praeceptiua debet habere coniunctam coerciuam) nec poteſt punire, quod non poteſt cognoſcere, ac iudicare. Sed Eccleſia extra confeſſionis tribunal non poteſt cognoſcere, nec iudicare actus internos. Ergo nec illos poteſt praecipere, vel prohibere. Confirmatur. Quia *Gregorius IX. cap. fin. de Simon.* docet, eos, qui commiſerunt Simoniam ex affectu prorſus interno ſine pacto externo, non teneri legibus ſtatuentibus poenas Simoniacis, ſed his ſufficere ſatisfacere Deo; ſignificans, Eccleſiam punire non poſſe actus internos, quamuis afficiant externum aliquo modo.

125 Tertia ſententia communior diſtinguit docens, actus internos ab Eccleſia praecipi non poſſe directè, poſſe bene tamen indirectè per accidens, aut concomitanter, quatenus actus internus connectitur externo. Sic docent *Caiet. in Summ. verbo Excommunicatio. cap.3. & verbo Hora. §.3. Sotus lib.10. de iuſtit. qu.5. art.5. Corduba lib.4. qu.13. Couarru. Reg. Peccatum 2. part. num.7. Suar. lib.4. de legib. cap.13. num.3. & 6. Salas de legib. diſput.9. ſect.1. num.14. Vazquez 1.2. diſput.160. cap.5. Caſtro Palaus tom.1. tract.1. diſput.1. punct.6. num.3. Layman. lib.1. tract.4. cap.4. num.9. Sayrus in Claui lib.3. cap.6. num. fin. Regin. lib.13. num. 21. Bonacin. de legib. diſputat.1. quaeſt.1. punc.5. num.8.*

Probatur. Nam tales actus interni neceſſarij ſunt ad humanum conuictum, vel ad cultum religionis in Eccleſia conuenientem; quatenus conducunt ad externum actum, non ſolum materialiter ſumptum ſecundum eſſe Phyſicum, ſed etiam formaliter ſecundum eſſe morale, vel artificiale: videlicet prout eſt contractus, Sacramentum, ſacrificium, cultus, oratio, vel quid ſimile. Igitur rectum Eccleſiae regimen requirit in illa poteſtatem ad praecipiendos actus internos, prout ſic coniunguntur cum externis, & ad huiuſmodi rationes formales coexiguntur.

Confirmatur ex praxi. Nam ſic *Eccleſia cap. Omnes de Poenit. & Remiſſ.* praecipiendo confeſſionem annuam, praecipit etiam internum dolorem in cap. *Dolentes de celebrat. Miſſar. & Clement.1. eodem tit.* praecipit Clericis recitationem attentam, & deuotam. In cap *Commiſſa §. Caeterum de elect. in 6.* punit recipientem beneficium abſque intentione ſuſcipiendi debitum ordinem intra proximum annum. In *Clement.2. §. Verum de Haeretic.* excommunicat Inquiſitores, qui vel ex odio, vel intentione praua omittunt procedere contra delinquentem in cauſa fidei. In *Clement.1. de ſtatu Monach.* excommunicat Monachos Benedictinos, qui ſine licentia petunt Curiam animo Praelatum accuſandi. In cap *Si quis diſt.30.* excommunicat non ſeruantem Eccleſiaſticum ieiunium ex contemptu, vel ex interna ſuperſtitione. Saepius etiam excommunicat facientes hoc, vel illud ſcienter, aut temerè, vel cum alijs modis internis per accidens coniunctis actui externo.

126 Iuxta haec in difficultate praeſenti prima ſententia requirit attentionem ſaltem ad verba, vel ad externas Miſſae ceremonias, vt praeceptum audiendi Miſſam impleatur. Ita *Caietan. in Sum. verbo Feſtorum violatio. Nauarrus cap. 13. num.17. Sotus, Medina, Lopez*, quos ſequitur *Azor tom.1. lib.7. cap.5. quaeſt.2.*

Sua-

Suar.3.part.tom.3.diſp.38.ſect.3.Fillիuc. trac.5.num.213.Manuel in Sum. tomo 1. cap.123.num.3.Bonac.de Sacram.diſp.4. qu;vlt.punc.11.num.4.Tolet.lib.6. cap.6. num.3.Layman lib.4.tract.7. cap.3. nu.2. Henriq.lib.9.ca.25.nu.5.Fagund. præcep. 1.lib.2.cap.7.num.4.7.& 8.Nuñus 3.par. qu.83.art.6. poſt ſextam concluſionem, dicens, contrariam ſententiam eſſe falſiſſimam,& prorſus improbabilem. Ludouic.de Torres in ſelec.centur.4. dub.28. & 2.par.diſp.31.dub.15.vocat oppoſitam ſententiam improbabilem, & pernicioſam. Sed hi duo frequenter excedunt in cenſuris.Hanc primam ſententiam dicit Auerſa de Euchar q.11.ſect.19.circa fin. eſſe communiorẽ. Diana par.4.tr.4.Reſol. 107.dicit,eſſe probabiliorẽ, & conſulendam. Similiter de recitatione diuini officij ſentiunt Caietanus, Nauarrus, Nauarra,Medina,Lopez,Sà,Peſantius, Zerola,Beia,Comitolus, Malderus, Moneta,Carol.Macigni, Molfeſius, Syluius, Homobonus,Viguerius,Gauantus, Bellochius,Conrad.Vega,Valentia, Squillante, Sayrus,Aragon.Salas,Lorca,Raphael de la Torre.Antonius Ragucius, quos ſequitur Diana part.2. tract.12. Reſolut.2. & part.8.tract.1. Reſolut.5. Sotus de iuſtit.lib.10.quæſt.5.art.5. Azor tom.2 libr. 10.cap.72.quæſt.6. Leſſius lib.2. capit.37. num 64.Suarez de Relig. tom. 2. tract. 4. lib.3.capit.4.& lib.4. capit.26. Reginald. lib.18.num.148.151.& ſequentibus. Filliuc.tractat.23.cap.6.quæſt.3. & capit.8. quæſt.2.& cap.3. num.72. Garzia de Benef.part.3.cap.1.num.182. Vazquez 1.2. diſput.160.num.30.& ſequentibus, & in opuſc.de Benef.capit.4.§.1.artic.3. dub.4. num.103.Tolet.lib.2.cap.10.numer.4.& cap.13.num.10.Layman lib.4. tractat.1. cap.5.num.9 & 10.& tract.7.cap.3.num. 2.Barboſ.in cap.Dolentes de celebr.Miſ. num.19.Bonac.de Hor.Canonic. diſput.1. quæſt.3.punct.2. §.2. num.4. Sanchez in conſil.libro 7. capit.2. dub.28. referens alios.

127 Probatur,Nam Eccleſia præcipere poteſt actus internos, quatenus neceſſarij ſunt ad eſſe morale, vel artificiale actuum externorum, quos imperat, vt patet ex fundamento tertiæ ſententiæ; ſed interior attentio requiritur ad eſſe morale, quod in auditione Miſſæ præcipit,& intendit Eccleſia. Ergo talis attentio comprehenditur etiam ſub Eccleſię præcepto. Minor probatut primò. Nam Eccleſię lege præcipitur auditio Miſſæ,prout actus humanus, & moralis ſufficiens ad moralem præſentiam. At,ſi deſit omnis interior attentio, non erit actus moralis ſufficiens ad moralẽ præſentiam. Ergo requiritur ad auditionem Miſſæ præceptam aliqualis attẽtio: ideo quippè qui dormit, vel attentiſſimè ſtudet legendo, vel ſcribendo, ſine dubio non audit Miſſam humano, ſeu morali modo, quoniam attentione deficiente, non cenſetur moraliter adeſſe Miſſæ:ſic autem ſe habet, qui voluntariè non attendit Miſſæ,ſed ſpontè rebus alijs cogitandis occupatur. Probatur ſecundò eadem minor,quia pręcipitur auditio Miſſæ, prout eſt actus religioſus ad cultum Dei pertinens. Ergo requirit attentionem religioſam diuino cultui conuenientem, itaut audiens Miſſam Deum oret,ipſum recolat, vel ſaltem ea conſideret, quæ Sacerdos facit tanquam myſteria ſacra. Sic enim ad orationem etiam requiritur attentio religioſa,quoniam in ſpiritu, & veritate oportet orare, ac adorare Confirmatur. Nam ideo requiritur exterior attentio, & prohibentur actiones cum illa repugnantes, ne ſcilicet impediatur interior attentio. Ergo hęc multò magis requiritur, & eius defectus impediet impletionem præcepti.

128 Secunda ſententia docet,non eſſe neceſſarium ad hoc pręceptum implendum; vt audiens Miſſam habeat internam aliquam attentionem. Ita Sylueſt. Miſſa 2.n.6.& verbo Horæ qu.11.nu.14. S.Thom.Durand.Palydan.Ioan. de Medina.S.Antoninus,Angelus,Roſella. Gabriel relati ſupra numer.124. Adrianus. Quodli.8.art.1.citans Gerſonem, Aſtenſis, Innocentius, Hoſtienſis, Abbas, Ioannes Andreas in prædicto capit. dolentes, & alij,

Digitized by Google

& alij, *quos refert Azor to.1.lib.7.cap.5. q.2.* dicens, oppoſitam ſententiam eſſe probabiliorem, vnde ſignificat hanc eſſe probabilem. Hanc item tenent. *Coninch. q.83.n.301. Hurtad. de Miſſ. diſp.5. diffi-cult.2. Valer. de differentijs verb. Hor. can. diff.1.* Probabilem cenſent *Bonac. Leſſ. Laym. Henriq. Dian. ſupr. Præpoſitus 3.p. q.83. art.6. dub.5. num.225. Cardinal. de Lugo diſp.22. nu.29. & alij.*

Probatur primò. Nam iuxta ſecundam ſententiam relatam *nu.*124 Eccleſia præcipere non poteſt actus internos. Ergo nec iſtam attentionem internam. Quare non peccat contra præceptum Eccleſiæ, qui talem intentionem non habet. Sic arguunt Doctores illius ſecundæ ſententiæ poſitæ, *nu.*124. & cum illius *Coninch ſupra.* Probatur ſecundò. Nam etiam iuxta tertiam ſententiam relatam, *n.*125. Saltem prout traditur a *Suarez, Palao, & Laym.* Eccleſia præcipere non poteſt actum internum, niſi ſit omninò neceſſarius ad illud eſſe morale, vel artificiale, quod in actu externo præcipitur. Sic enim intentio contrahendi requiritur ad ſubſtantiam moralem contractus, intentio faciendi Sacramentum ad eius collationem, intentio ſacrificandi ad celebrandum, intentio colendi Deum ad orationem, & ad auditionem Miſſæ. Quapropter intentiones illę præcipiuntur cum illis actibus ab humana poteſtate; ſed interior attentio non eſt neceſſaria ſimpliciter ad ſubſtantiam orationis, vel auditionis externæ, vel ad eſſe morale cultus externi diuini, cum hic ſufficienter exhibeatur externa reuerentia, & attentione, qua Deus exterius colitur, & Fideles ædificantur. Ergo ſolum exterior attentio præcipitur, quæ cum intentione colendi Deum conſtituit præſentiam moralem, & cultum diuinum ſufficientem ad hoc præceptum implendum, quin addenda ſit interior attentio, quam prima ſententia ſuperaddit.

129 Probatur tertiò. Nam, eſto poſſet Eccleſia talem attentionem præcipere concommitanter, & indirectè, non ſatis nobis conſtat, (vt fatetur *Laym. libr.4. tract.1.c.1.nu.10.*) Vtrum illam præcipere voluerit, & tam rigoroſam obligationem recitantibus Horas, & audientibus Miſſam imponere, multis quidem laqueis, & ſcrupulis expoſitam. Cum Eccleſiæ ſufficere videatur, ſi ſuis præceptis ab Eccleſiaſticis obtineat, vt horas decenter canant, aut recitent, & a Fidelib, vt ſecundum externum corporis habitum Miſſæ decenter inter ſint. De interna vero deuotione, vel attentione iudicium Deo committat, vt ait. *S. Anton.* Nec obſtat illud, *c. dolentes*, præcipiens in virtute ſanctæ obedientiæ Clericis, vt officium celebrent ſtudioſè pariter, ac deuotè. Quia multi putant, illud quò ad poſteriorem partem, ſiue quò ad modum recitandi non eſſe præceptum, ſed conſilium, nam illa poſteriora verba *ſtudioſè pariter ac deuotè*, non ſimpliciter præcipiuntur, ſed cum illa limitatione, *in quantum Deus eis dederit. Ita notant ibi Hoſtienſis, Anchar. Io. Andreas,* plures verò cenſent, ibi ſolam præcipi deuotionem, & attentionem externam. Nam eiſdem ferè verbis *Trid. in. ſeſſ.24. c.12.* præſcribit, vt Canonici compellantur in choro hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, deuotéque laudare, vbi ſatis apparet, præcipi ſolam deuotionem, & reuerentiam externam, ad quam ſolam deſeruire poterunt pœnæ, ſeu media, quibus compellendi ſunt delinquentes, *& ita Suar. de Relig. to.2. tract.4. lib.4. c.26. nu.13.* fatetur, illum textum non vrgere contra ſententiã iſtã.

130 Probatur quartò. Nam orare quempiam, eſt loqui cum illo, repreſentando noſtrum deſiderium eidem; ſed poſſumus ſubſtantialiter alloqui quempiam, etiam cum actuali diſtractione voluntaria. Poteſt ergo conſiſtere ſubſtantialis oratio ad Deum cum tali diſtractione mentis. Minor probatur, quia ſi vel ex ſcripto legamus, vel memoriter recitemus orationem aliquam coram Rego ad aliquid impetrandum ab illo, quamuis cum voluntaria diſtractione mentis, verè Regem oramus.

mus, ſi ſic etiam alloquor excommunicatum, verè incurro minorem excommunicationem, ſi ſic emitto vota religioſæ profeſſionis, verè profiteor. Si ſic miniſtro Sacramenta, verè recipientem alloquor, & in extrema vnctione Deum oro, cùm eius forma ſit deprecatiua, validaque Sacramenta confero; poſita ſolum in his omnibus intentione præuia recitandi diuinum officium, vel audiendi Miſſam cùm externa deuotione, atq; attentione, quamuis abſit interna voluntariè.

131 Proabtur quintò. Quia ſi voluntaria diſtractio tolleret ſubſtantialem orationem, vel auditionem Miſſę neceſſariam ad præceptum implendum, pariter illam tolleret inuoluntaria, quod aduerſarij negant Sequela probatur Nam inuoluntariè diſtractus non poneret actum præceptum, illam ſcilicet internã attentionem. Quod autem hęc omiſſio ſit inuoluntaria, valebit ad excuſandam culpam, non autem ad præceptum implendum, ſicut ſomnus durans per maiorem Miſſæ partem, etſi, quoties inuoluntarius eſt, excuſet à peccato, tollit tamen impletionem præcepti. Nec valet dicere, quando diſtractio contingit inuoluntariè, licet non maneat actualis attentio, manere virtualem: ſecus verò, quando voluntariè diſtrahimur, quia tunc reuocamus voluntatem attendendi. Non (inquam) valet, nam interior attentio, cum nullum relinquat effectum permanentem, interrumpitur equidem per totalem diſtractionem quamuis inuoluntariam. Rurſus, qui negligentes ſunt etiam venialiter in repellendis diſtractionibus, iam voluntariè reuocarẽt priorem attentionem, & ſubindè non implerent pręceptum, quod magnum aditum aperiret ſcrupulis, vt latius perſequitur *Coninc. ſupr. 1.*

132 Vt in hac quæſtione graui quidẽ, & ſatis controuerſa dicam, quod ſentio. Suppono primò, differre intentionem, attentionem, & deuotionem; nam intentio eſt propoſitum audiendi Miſſam, vel Horas recitandi pertinens ad voluntatem, de qua diximus *ſupra q. 8.* Attentio dicit aduertentiam ad ea, quæ videntur vel audiuntur, vel recitantur, & per conſequens eſt actus intellectus. Deuotio, ſi ſumatur propriè, ſignificat actum voluntatis, qui reddit hominem promptum, & paratiſſimum ad diuinum obſequium, & cultum, vt docet *S. Thom. 2. 2. qu. 82. art. 1.* Si verò deuotio ſumatur communiter, & acceptione vulgari, ſignificat refectionem illam ſpiritualem mentis, & dulciſſimam alacritatem, quę prouenit ex oratione, ſeu meditatione rerum diuinarum, & eſt effectus ipſius. Ita *Sanct. Thomas ſupr. & Sanchez in conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 28. num. 2.*

133 Suppono ſecundò, DD. vtriuſque ſententiæ requirere attentionem aliquã, dum aliquis audit Miſſam, vel recitat Horas ex præcepto, vel ſine præcepto. Quippè licet aliquis hic, & nunc non teneatur orare, vel audire Miſſam. At ſi vult hęc facere, debet decenter reuerenterque præſtare. Dicit autem *S. Bonau. de perfect. vit. cap. 5. Valdè indecens eſt, vt quis cum Deo loquatur ore, & aliud meditetur corde*, prę ſcribente quidem iure tàm naturali, quàm diuino, vt veri adoratores adorent Patrem in ſpiritu, & veritate. *Ioan. 4* & vt oremus ſpiritu, & mente. *1. Corinth. 14.* Quare peccatum eſſet contra reuerentiam Deo, tantiſque myſterijs debitam, his ſpõtè diſtractum adeſſe; ſi tamen abſit ſcandalum, & contemptus, ex hac parte diſtractio non eſt mortale peccatum, quamuis exterius appareat, quia præceptum naturale non imponit tam ſtrictam obligationem interius attendendi, dum exterius colimus Deum, vt talis attentionis defectus grauiter opponatur præcepto naturali, ſeu diuino. Sic notant *Suarez de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 26. num. 1. & 3. Coninch. qu. 83. num. 297. Caſtro Palaus tom. 1. tract. 3. diſputat. 1. punc. 6. Laym. cum alijs lib. 4. tractat. 1. cap. 1 num. 9. & Doctores communiter.*

134 Suppono tertiò, Doctores primæ ſententiæ, tam ad ſubſtantialem orationem, vel auditionem Miſſæ, quam ad

Ec-

Eccleſiæ præceptum implendum requirere ſolam infimam attentionem, nimirum ad rectam prolationem verborum in orante vocaliter, & ad ſentiendum voces, & actiones celebrantis in audiente Miſſam. Probatur, nam hæc etiam attentio reddit actum externum humanũ, & verum ſignum diuini cultus per Miſſæ auditionem exhibiti, vel internæ petitionis oblatæ Deo. Ergo nec ſubſtantialis auditio Miſsę religioſa, vel oratio vocalis aliud poſtulat, nec præceptum poſitiuum amplius requirit, quam actum externum humanum, & religioſum audientis Miſſam, vel orantis: nec cadit ſub pręcepto modus perfectior actionis, ſed tantum ſubſtantialis, itaut qui velit habere hanc infimam attentionem, & voluntariè ſecludat omnem aliam perfectiorem, nullo modo peccet contra pręceptum naturale, vel poſitiuum. Quia nullum pręceptum obligat ad maiorem perfectionem operis, ſed ad ſolam ſubſtantiam illius. Ita docent *Suarez ſupra lib.3.cap.4.num.8.11.& 13. Sanchez ſupra numer.16.* veluti ſenſum omnium communem.

135 Conueniunt item iſti Doctores, ſufficere virtualem attentionem, videlicet, vt audiens Miſſam, vel recitans horas, initio velit ad actiones celebrantis attendere, vel ad rectam prolationem verborum, & hanc voluntatem non retractet, vel moraliter interrumpat volũtariè diuertẽs animum ad cogitationes prorſus alienas, vel etiam contrarias ſacro cultui. Conſequenter addunt, modò quis incipiat audire Miſſam, vel Horam recitare cum attendendi propoſito, nec opera dedita mentem ab attentione dimoueat, licet per totã Miſſam, vel orationem diſtractus ſit, implere præceptũ. Nam illa diſtractio cenſetur inuoluntaria, & manet attentio virtualis ſufficiens ad præceptum implendum. Quin addit *Gerſon tract. de Orat.3. part. lit. F.* orantem non teneri tota ſollicitudine continere cor ſuum intra verborum prolationem religioſam, quin tolerari poſſit euagatio quædam ad refocillandum caput, vel cor. Ita *Suar. ſupra num.7. 11. & 13. Sanch. n.10.* cum communi.

136 Rurſus aiunt, quamuis audiens Miſſam, vel recitans Horas liberè diuagetur ad alienas cogitationes, ſi non aduertat, ſe diſtrahi per iſtas à Miſſa, vel ab Horis, implere præceptum, quia non liberè diſtrahitur à Miſſa, vel ab Horis; ideoque prior attentio permanet adhuc virtualiter. Imò, quamuis aduertat, ſe diſtrahi, vel à Miſſa, vel ab Horis, & mediocrem adhibeat diligẽtiam ad attendendum, non peccat; at, ſi non adhibeat ſaltem mediocrem diligentiam, peccat venialiter. Quia iuxta fragilitatem humanã impoſſibile moraliter eſt, imaginatiuam retinere ſemper actualiter aduertentem. Ideò dicitur *Pſalm.39. Cor meum dereliquit me.* Quin *addit Sanchez cum alijs*, & ſi negligentia repellendi cogitationes alienas ſit craſſa, non retractari, nec interrumpi priorem attentionem, ſed adhuc manere virtualiter. Quia Doctores requirunt ad mortale peccatum ex defectu attentionis, vt quis plenè liberè diuagetur, aduertens hic, & nunc ſe diſtrahi ab actionib. ſacris. Demum aſſerunt non eſſe neceſſarium formale propoſitum attendendi, ſed ſufficere virtuale, quale continetur in voluntate adeundi celebrantem, vel ſumendi breuiarium. Videatur *Sanch. ſupr. nu.11. & ſequentibus, qui citat alios.*

137 His poſitis cenſeo, parum, aut nihil reſtare practici diſcriminis inter vtramq; ſententiam; quod notarunt etiã *Coninch. q. 83. num 301. & Cardinal. de Lugo de Euchar. diſp.22. num.41.* Itaque dico cum ſecunda ſententia poſita ſuperius *num.125.* Eccleſiam poſſe præcipere actus internos, qui connectuntur cum externis, & de facto pręcipere recitantibus Horam veram orationem, & audiẽtibus Miſsam verum Dei cultũ per oblationem ſacrificij, atque religioſam aſſiſtentiam, & per conſequens intentionem orandi, vel offerendi, ac attentionẽ aliquam ſaltem ſuperficialẽ ad has externas actiones ritè peragendas, ſine qua tales actus non eſsent cultus Dei, vt docet

Digitized by Google

docet prima ſententia poſita *ſup. n.*126. Cum autem hæc intentio, & attẽtio ſufficiat virtualis dimanans à præcedenti propoſito colendi Deum, & attendendi actionibus externis, quod etiam ſufficit virtuale,ſeu potius implicitum, vt nuper dicebamus ex mente Doctorum primæ ſententiç.Certè nõ dabitur exterior oratio,vel auditio Miſſæ cum externa reuerentia,& attentione,quam requirit ſecũda ſententia poſita *n.*128. quin detur attentio quępiam interior vel actualis, vel virtualis dimanans ab aliquo præcedenti propoſito interno ſaltem implicito nõ ſolum faciendi actum externum, ſed etiam attendendi ad eius exactam executionem. Non enim poteſt exterior ſenſus attendere ad exactam ſenſationem, niſi ſimul attendat aliqua facultas interior ad idem obiectum ſub aliqua ratione conuenientiæ, quæ ſit ratio formalis intendendi talem cultum externum, & ideò comitetur ſemper intentionem formalem,aut virtualem aliqua formalis, aut virtualis attentio reſpectiuè.

138 Quod equidem aliqui DD. non ſatis diſcernunt,confundentes interdum attentionem cum intentione, vel vnam attentionem cum alia, quare videntur, vel non loqui conſequenter, vel non ad rem. Nos autem explicare poſſumus ex ſupradictis *l.*1.*c.*2.*q.*10.*n.*83. vbi docuimus, ad validam adminiſtrationem Sacramentorum requiri virtualem intentionem faciendi, quod Chriſtus inſtituit: ad hanc autem intentionem virtualem requiri, vt præceſſerit talis actualis volitio,vel explicita,vel implicita,nec reuocata fuerit, nec interrupta. Sed adhuc maneat eius vis, & actiuitas influens in actiones externas, quatenus manent actus aliqui cognoſcendi, & amandi, vel ſpirituales intellectus, & voluntatis, vel corporales imaginatiuæ, ac appetitus ſenſitiui, qui reliquas potentias moueant, & applicent ad continuandam externam operationem.

Igitur ad hunc modum dicimus, ad auditionem Miſsæ,vel orationem vocalem prærequiri actualem intentionem explicitam, vel ſaltem implicitam colendi Deum his actionib. externis,quod *oſtendimus ſupra q.9.nu.*109. & aſſerunt etiam *Doctores ſecundæ ſententiæ relatæ num.*128 Quare *non opponitur huic ſententiæ ſecundæ. Layman lib.4.tract.1.ca.1.nu.*10.docens,non impleri præceptum, quando Clericus voluntariè diſtrahitur, licet ad externam prolationem attendat, tamen materialiter tantum, & ſine intentione colendi Deum. Nec video, quo ſenſu dicat, contrariam ſententiam eſse probabilem. Quia legere diuinum officium ſine intentione colendi Deum, ſed ſolum materialiter, quis dicet probabiliter eſse ſufficiens ad præceptum implendum?

139 Cum hac intentione colendi Deũ auditione Miſsæ, vel officij recitatione, (ſi ſit efficax intẽtio) neceſsariò coniungitur attentio ſaltem ad rectam ſenſationem externam audientis Miſsam,vel ad rectam prolationem recitantis officiũ,nam hæc omnino requiritur ad hoc, vt tales actiones ſacrę ſint, & verus Dei cultus,*vt nuper dicebamus num.*137.& in hoc ſenſu potuerunt dicere. *Suar.ſupra n.*5.*Sanch.n.*9. *cum alijs Doctoribus primę ſententię*, prolationem verborum ſine attentione mentis non eſse veram orationem,ſed ſine mente ſonum:quod, verum eſse,fatentur Doctores ſecundæ ſententiæ, quando nulla datur exterior attentio, quæ ſanè prærequirit aliqualem attentionem internam, ſaltem ſuperficialem. Aſſerunt verò ſemper cum intentione efficaci colendi Deum illis actibus,connecti attentionem externã, & internam,ſaltem ſuperficialem: quod etiam fateri videtur *Suar. tom.*2. *de Relig.tract.*4.*lib.*3.*cap.*4.*num.*3. & *lib.*4. *ca.*26.*num.*13.

140 Poſt tranſactam actualem intentionem, & attentionem explicitam, vel implicitam, dum homo voluntariè, vel inuoluntariè diſtrahitur ad alia, manet adhuc volitio quędam tenuiſſima, quæ potentias externas applicet ad Dei cultum exteruum, & quædam attentio, men-

Digitized by Google

mentis ſuperficialis valdè tenuis, valdèque confuſa, quæ potentias externas excitet ad attentionem externam religioſam, vel ſaltem manet actus appetitus ſenſitiui per modū intentionis, aut quaſi ſemen illius, & actus imaginatiuæ, quaſi virtus attentionis mentalis, qui moueāt adhuc, & excitent externa facultates. Ita fatetur *Cardinal. de Lugo diſput. 22. num. 41.* (quod idem ſuſpicor de cœteris DD. ſecundæ ſententiæ) quoties exterior attentio, vel audientis Miſſam, vel recitantis Horas cōtinuatur, aliquam internam attentionem adeſſe, ſed adeò tenuem, vt quidam ex Authoribus primæ ſententiæ nolint, eam attentionem vocare. Verum hæc iam erit quęſtio de voce, quod notauit *Coninch. num. 301.*

141 Quoad rem cenſeo, cum hac attentione ſuperficiali tàm externa, quàm interna compati diſtractionē voluntariam ad alienas cogitationes, & per talem diſtractionem non tolli, ſed adhuc conſeruari ſubſtātiam auditionis religioſę, vel orationis vocalis, quod experientia docet, & fatentur *Cardin. de Lugo ſupra, & Suar. eo li. 3. c. 4. n. 9. & 11.* Quare volitio cogitandi de quæſt. metaphyſica, vel de re ſimili non retractat priorem volitionem habendi debitam attentionem. ſ. ſuperficialem. Differunt autem, quatenus *Cardinal de Lugo cenſet*, ſic voluntariè diſtractum peccare venialiter ob irreuerentiam colendi Deū exterius monte voluntariè diſtracta, cum deberet ex lege naturali magis formalem, & explicitam attentionem procurare. *Suarez* verò dicit, nullum ibi dari peccatum ex vi legis naturalis ob ſolum defectum voluntarium melioris attentionis. Nam homo non tenetur audire Miſſam, vel officium recitare meliori modo, quo poteſt. Ergo nec tenetur non impedire perfectiorem attentionē; ſed adhibendo ſufficientem minimam, quamuis excludat alias, non peccat per ſe loquendo. Cęterum per accidens, ſi voluntaria cogitatio de reb. alijs ſit odioſa, vel noxia, dabitur ibi peccatū ob propriam deformitatem talis actus, non ob carentiam attentionis. Mihi videtur, ibi regulariter miſceri veniale peccatum ob morale periculum deficiendi circa ſenſationem etiam externam. Experimur. n. non rarò, dum ſpontè diſtrahimur ad alienas cogitationes, vel ſenſum non aduertere, vel aberrare linguam cum aliquo defectu ſuperficialis, & exterioris attētionis ſaltem leui. Verum hoc non ſufficit ad mortale peccatum contra præceptum Eccleſiaſticum audiendi Miſſam, vel officium recitandi. Quod fundamenta ſecundæ ſententiæ, & quę pro deciſione quæſtionis diximus, ſatis confirmāt. Iam vtriuſq. partis fundamēta percurramus.

142 Ad fundamentum primæ ſententiæ poſitum *n. 127.* conceſſa maiori, diſtinguitur minor. Requiritur interior, attentio ſuperficialis, quam expoſuimus *num. 134.* concedo minorem, requiritur alia perfectior, nego minorem. Nam illa ſuperficialis ſufficit, vt præſentia ſit moralis, & actus ſit religioſus ad cultum Dei pertinens *iuxta dicta eo nu. 134.* nec probationes minoris amplius conuincunt. Ad confirmationem reſpondetur, attentionem externam requiri potiſſimum, vt actus externus ſit honeſtus, & religioſus; & ad hoc coexigitur intentio colendi Deum talibus actibus, & interior attentio circa rectam ipſorum executionem, & nihil amplius, vt ſatis oſtendimus.

143 Ad primum fundamentum ſecundæ ſententiæ poſitum *nu. 128.* negamus antecedens, quia falſam reputamus illam ſententiam. Ad ſecundum conceſſa maiori, diſtinguo minorem: interior attentio ſuperficialis non eſt neceſſaria, nego minorem: alia perfectior non eſt neceſſaria, concedo minorem. Quippè non poteſt exterior attentio conſeruari, ſeu continuari, niſi ſimul adſit interior mouens, & fouens externam rectitudinem operationis.

Ad tertium dicimus, ex mente ferè Doctorum omnium Eccleſiam præcipere religioſam aſſiſtentiam audientis Miſſam, & veram orationem recitantis officium, & per conſequens externam

reue-

reuerentiam, & attentionem, quæ coexigit attentionem ſuperficialem internam, vt ſatis expoſuimus *numer.* 138. *&* 139. Quam ſubindè præcipit illud cap. *Dolentes*, & iniungit Tridentinum, & cuius defectus percipietur exterius quia ſimul deficiet exterior attentio, ſeu reuerentia. Quare, quam certum eſt, præcipi attentionem externam, vt vidimus *num.* 119. *& ſequentibus*, tam certum eſſe debet, pręfici ſuperficialem internam, quæ cum externa connaturaliter connectitur.

144 Ad quartum fatemur, dari veram locutionem cum diſtractione voluntaria, quoniam hæc non tollit attẽtionem internam ſuperficialem ad rectam prolationem verborum, hac verò deficiente, verbiſque prolatis inordinatè deficeret vera ratio locutionis. Quintum fundamentum eſt pro nobis, qui fatemur, voluntariam diſtractionẽ circa cogitationes alienas non tollere ſubſtantialem orationem, vel auditionem Miſſæ; quia non tollit attentionem internam ad rectã prolationem, vel aſſiſtentiam externam. At defectus huius attẽtionis internæ voluntarius, vel etiam inuoluntarius tolleret ſubſtãtialem orationem, vel auditionem; quia tolleret debitam rectitudinem, & honeſtatẽ operationis externæ. Non tamen probamus, quod ibi dicitur, nimirum interiorem attentionem nullum effectum relinquere permanentem. Nam, vt vidimus *n.* 140. relinquit, vel in intellectu, vel ſaltem in imaginatiua quamdam attentionem valdè tenuem, valdèque confuſam, quę tamen foueat, & retineat potentias externas in attentione ſua religioſa, iſtamque vocamus virtualem attentionem, quatenus eſt ſemen, & virtus præcedentis attentionis formalis magis claræ, magis intenſę, magiſque perfectę.

145 Quare, dum oratio vocalis dicitur eleuatio mentis ad Deũ, & auditio miſſę dicitur ſignum internæ reuerentiæ, vel oblationis, ſicut exterior adoratio ſignũ eſt internæ ſubmiſſionis, quamuis adſit diſtractio voluntaria, vel inuoluntaria mentis: non ſolum conſideramus præſentem attentionem, vel intentionem tenuiſſimam, quam virtualem appellamus, ſed potiſſimum attentionem, & intentionem præcedentem, quã vocamus formalem: Sicut enim per genuflexionẽ pręſentem cum diſtractione factam ſignificare poſſumus ſubmiſſionem internam formalem præcedentem (quod in diſtractione inuoluntaria debent omnes fateri) ſic per orationem vocalem præſentem cum diſtractione prolatã ſignificamus eleuationem mentis pręteritam, & per auditionem Miſſæ præſentem ſignificamus internam reuerentiam, & oblationem præteritam, quam formaliter habuimus, quando nos applicuimus ad totam illam actionem externam præſtandam, ſi ſumus actualiter diſtracti. Subindè cultus exterior in communi dicetur ſignum cultus interni præſentis, vel præteriti: Oratio vocalis ſignum eleuationis mentis pręſentis, vel præteritæ; Auditio Miſsæ ſignum oblationis internæ præſentis, vel pręteritę, manentis adhuc virtualiter in actibus internis ſpiritualibus, aut corporalibus tenuiſſimis, quales explicuimus hic, *& ſup. n.* 140.

CAP. XIV. QVÆST. XI.

An audiens Miſſam poſſit ſimul recitare preces debitas ex præcepto, vel voto?

146 NEgant *Syluester Miſſa* 2. *qu.* 6. *Angelus verbo Feria nu.* 46. *Roſella verbo Dominica numer.* 7. *Corduba lib.* 1. *quæſt.* 4. *Armilla verbo Feſtum, num.* 11. *& verbo Miſſa num.* 39. Probatur, quia, dum ſacrum auditur ex pręcepto, ſimulque preces recitantur ex obligatione, concurrit duplex obligatio, quęlibet exigẽs attentionem externam, & per conſequens impediens alterutrã, vt colligit ex *cap. ex litteris de probat. & ibi gloſ. verbo vices duorum.*

147 Affirmat communis, & vera ſententia, quam tenent *Adrian. Caietanus. Maior. Sot. Ledeſma. Nauar.* quos ſequi-

Digitized by Google

tur *Azor.tom.1.lib.7.cap.5.q.3. Henriq. lib.9.cap.25 n.5.Suar.3.part. tom.3. diſp. 88.ſect.3.fin.Filliuc.tr.5.nu.216.Fagund. Præcep.1.lib.2.c.7.n.10 Tolet.lib.6.ca.6. n.4.Moure par.2.ca.8.§ 1.n.3.Sà,Graffis, Melfeſius,& alij*,quos ſequitur *Bonac.de Sacram.diſp.4.qu.vlt.punct.11.n.25.Coninch.q.83.n.307. Diana part.4. tr.4.Reſolut.*107.Probatur, quia poſſumus ſufficienter attẽdere precibus, & ſimul exhibere Miſſę moralem pręſentiam cum ea reuerentia,quam hoc ſacrificium poſtulat: & in ſententia quoq; requirente attentionẽ internam, poſſumus attendere ſimul ad verba,vel ad ſenſum precum,& ad actiones ſacras, quæ peraguntur in Miſſa, vel potius attendentes Deo, vel rebus diuinis habemus attentionẽ vtrique ſimul obligationi ſatisfacientẽ. Vnde ſoluitur fundamentum oppoſitum.

148 Atque nota 1. faciliùs poſſe ſimul vtrumq; pręceptum impleri,ſi Deum attendamus,quem oratione precamur, & ſacrificio colimus,ac placamus. Si verò velimus verborum ſenſum in precib. attendere,Myſteriaq; Miſſę ſimul contemplari, difficilè poterit vtrumque pręſtari ſimul, ita vt vtrique præcepto ſimul ſatisfiat. Quod(*inquit Azor ſupra*) primæ opinionis Authores docere voluerunt, nec alij firmis rationibus confutarunt. Nota ſecundò, magis eſſe tunc attendendum recitationi precum, quam auditioni Miſſę, quia maiorem attentionem exigit actio propria,quam aſſiſtentia moralis Miſſę per alium dictę. Sic *Henriqu.ſupra*.

149 Nota 3.melius fore, ſingula pręcepta ſigillatim implere; quia plurib.intentus minor eſt ad ſingula ſenſus. Imò nonnulli volunt, eſſe veniale peccatum Miſſæ ſimul, & precationis præcepto ſatisfacere. Quoniam,etſi præceptum impleatur quoad ſubſtantiam, tamen ille modus implendi magnam continet indecentiam, & negligẽtiam erga diuina, quib.minus temporis,& affectus impenditur, dum plura præcepta ſimul implẽtur. Ideò *Caiet. ſupra dixit*, eſſe veniale, niſi fiat, dum celebrans ſubmiſſa voce recitat,aut dum nõ intelligitur, aut dum audiens Miſſam tam longè diſtat,vel ita ſurdus eſt, vt celebrantem audire non poſſit. *Nauarrus de orat.ca.19.num.*178. *Ledeſma 2.4.q.14.art.1. dub.6. Nuñus 3. par.q.83.art.6.dub.2. poſt ſextam concluſionem*,dicunt,eſſe veniale,quando ſine mediocri cauſa fit,vt plus remaneat otij. Conſonat *Azor.ſup.qu.*4 quando verbis attendimus, quia minus attentionis impendetur miſſę,quam par eſt.At *Henriq. & Coninc.ſupra dicunt*, nullum eſſe peccatum, quoniam eadem attentione ſufficienter ſatisfit vtrique præcepto,quia ex vtroque iuuatur deuotio;nec eſt irreuerentia vnum officiũ in aliud ordinati, quãdoquidem id totum refertur ad cultum Dei. Mihi quoque videtur, per ſe nullum eſſe peccatum, per accidens facilè veniale miſcebitur, dum ſic attendimus Horis, vt Miſſę non attendamus, quantum neceſſe ſit,vel ècõtra;quædam precum non attendentes propter Miſſam,pręcipuè,ſi verba, vel ipſorum ſenſum penſemus.

CAP. XIV. QVÆST. XII.

An audiens Miſſam poſſit ſimul confiteri peccata ſua?

150 NEgant *Suar.3.par.tom.3.diſp. 88.ſec.6. Azor to.1.li.7.c.7.q. 8.Bonac.diſp.4.q.vlt.punc.11.n.26. Gordon.to.2.Theol.Mor.li.6.q.7. ca.2.§.3.nu. 13.Card.de Lugo diſp.22.n.22.*Probatur. Nam attentio confeſſionis,& examen conſcientiæ, peccatorumque memoria verbis prodenda non parum impedient attentionem Miſſæ debitam.Confirmatur,quia non omnis actio tendens ad diuinum obſequium eſt compatibilis cum Miſſa:nec enim poteſt quis, dum audit Miſſam, conſulere Doctorem circa caſus ſuæ conſcientiæ, nec conſolari mœſtum,vel quid ſimile,ſed tẽdere debet ad deprecandum, vel placandum Deum, qualis non videtur eſſe confeſſio, quæ potius tendit ad accuſandum ſemetipſum, ad propalanda peccata cum omnibus debitis circumſtantijs, & numeris

ris ſingularum ſpecierum, & rectũ iudicium feratur. Vnde colligunt prædicti DD. quando præceptum confeſſionis nõ vrget, vel cõfeſſio differri poteſt in aliud tempus, peccare mortaliter illũ, qui totum Miſſę tempus impendit confeſſioni, ſciens, non eſſe faciendum aliud ſacrum; ſi verò præceptum confeſſionis vrgeat, nec confeſſio differri poſſit, debemus cõfeſſionem præferre Miſſę. Quia maioris eſt momenti præceptum confitendi, quã audiendi Miſſam.

151 Affirmat *Regin. li. 19. n. 14. fine*, nec omnino diſſentit *Molfeſ. tr. 3. c. 17. n. 45.* Probatur, quia confeſſio ſacramentalis tendit in cultum diuinum, dum coram Deo cor noſtrum effundimus, & ab illo veniam peccatorum precamur, & ſperamus. Sed ab hac attentione non valdè diſtat attendere Deum, vt ſupremũ Dominum, cui pro peccatis ſacrificium offerimus in Miſſa. Poſſumus ergo ſimul vtrique præcepto ſatisfacere. Atque ſic eſſe praxi receptum in aliquib. collegijs, vbi probitas, & diſciplina viget, & adhuc. Collegæ confitentur in feſtis, dũ miſſam audiunt, teſtatur *Bonac. ſupra*. Qui iuxta ſuam opinionem reſpondet, hos collegas excuſari, vel ob neceſſitatem communicandi tempore Miſſæ, vel propter bonã fidem ſibi perſuadentes hoc licere.

152 Speculatiuè quidem vtraq; pars videtur probabilis. Practicè rarò cõtinget, vt qui confitetur, præſentiam moralem, intentionem, & attentionem audiendo ſacro neceſſariam retineat, præſertim, ſi toto Miſſæ tẽpore, vel magna parte duret confeſſio. Quare ſine dubio multò melius, & ſecurius erit, ſeparare confeſſionem ab auditione miſſæ, quoties fieri poteſt. Si tamen, etſi non vrgeat confeſſionis præceptũ, detur occaſio confitẽdi, dum auditur ſacrum in feſto, multo poſt tempore non extitura, nec confeſſio duratura ſit magna miſſæ parte, ſecunda ſentẽtia poſſet in praxim reduci. Nec in hoc caſu fundamentum oppoſitum conuincit. Quippè non ita rapit confeſſio mentem, vt non poſſit animus miſsæ ſimul attendere, Deum cogitãs, vt Dominum, & vt Saluatorem. Ad confirmationem dicimus, attentionem vtriuſq; non valdè diſtare. Quia miſſæ ſacrificium tẽdit ad profitendam diuinam excellentiam, ad ſatisfaciendum pro peccatis, ad agendas gratias pro beneficijs, ad impetrandũ alia denuò. Confeſſio proteſtatur excellẽtiam Dei, qui ſolus poteſt remittere peccata, procurat ipſorum ſatisfactionem, & à benefico Domino precatur expiationem. Ergo poſſumus ſimul ſupremum Dominum, & liberalem benefactorem placare, ac precari ſacrificio, & confeſſione.

CAPVT XV.

De cauſis excuſantibus ab auditione Miſſæ.

1 CONueniũt DD. dari plures cauſas, quib. excuſentur Fideles ab auditione ſacri dieb. feſtis. Cum .n. hoc præceptũ ſit poſitiuum, & Eccleſiaſticum, pręcipiatq. rem honeſtam quidem, nõ tamen ſimpliciter neceſſariam ad ſalutem, non cenſetur obligare cum tanto rigore, vt interueniẽte rationabili cauſa, non detur etiam excuſatio legitima. Sic notant *Summiſtæ ver. Miſſa, & ver. Feriæ. S. Anton. Caiet. Sotus. Nauar. Man.* quos ſequuntur *Henriq. lib. 9. c. 25. n. 10. Suar. 3. part. to. 3. diſp. 88. ſect. 6. Coninch. q. 83. n. 313. Azor to. 1. lib. 7. q. 1. & ſeqq. Laym. lib. 4. tr. 7. c. 4. n. 3.*

CAP. XV. QVÆST. I.

Quæ cauſæ ſufficiant ad excuſandos fideles ab auditione Miſſæ?

2 PRima cauſa ſit ſpiritualis impotẽtia, nimirum, ſi quis ſit excõmunicatus, vel, interdictus; quamuis ſit toleratus, prohibetur intereſſe ſacris, & per conſequens excuſatur ab auditione miſſæ. Nam ob vinculum, ſeu præceptũ cenſurę ceſſat obligatio Miſsæ. Licet .n. peccauerit incurrendo cenſuram poſtquam eſt impotens ad audiendam Miſſam,

non peccat, non audiendo: maximè, ſi moralem diligentiam adhibuit, vt obtineret abſolutionem cenſuræ. Sic Doctores *ſupra relati*, *& Bonacin de Sacram.diſput.4.qu.vltim.punct.13.nu.19. Trullench.lib.3.Decalog.cap.1.dub.7.nu.17.* Qui colligunt, hinc excuſari primò perſonaliter interdictos, vel excommunicatos. Secundò illos, qui ſolum habent Sacerdotem excommunicatum, vel ſuſpenſum, vel interdictum vitãdum. Miſſam publici concubinarij audiri poſſe, diximus *lib.1.cap.5.qu.4.*

3 Secũda cauſa numerari poteſt ignorantia, ſcilicet inuincibilis, quæ, ſicut ab alijs præceptis ſic etiam excuſat ab iſto. Siue ſit ignorantia facti, ſcilicet, an hic dies ſit feſtus: ſiue ſit ignorantia iuris, vel in particulari, ſcilicet, an in hoc feſto cum his circumſtantijs obliget præceptum audiendi Miſſam; vel in communi, ſcilicet, an in feſtis obligemur ad Miſſam audiendam. Quam ignorantiam, etſi regulariter exiſtiment Doctores, inuincibilem eſſe non poſſe; tamen in aliquo puero, vel ſtupido dari poſſe, fatentur *Suarez tom.3.diſput.88.ſect.6. Filliuc.tract.5.num.225. Azor tom.1.libr.7. cap.7.qu.4. Fagund.Præcept.1.lib.2.ca.9. Trullench ſup.n.16.*

4 Huc pertinet obliuio naturalis, & inaduertentia. Nam hæc etiam excuſat ex generalibus regulis excuſandi quempiam à peccato, vt notant *Suar.& Filliuc.ſupra,& Bonac.num.18* Quin etiam quicumque bona fide putauerit, ſe legitimam cauſam excuſationis habere, quamuis reuera fallatur, excuſatur ſufficienter ſaltem à mortali, vt docent *Syluest. Miſſa 1.num.6. & Miſſa 2.nu.1. Toletus lib.6.cap.9.n.6. Trullench.nu.21. Azor ſupra Fagund.n.1.*& 13 Colligens indè ſatis excuſari viatores, qui bona fide putant, in aliquo loco ſe reperturos Miſſam, quam audiant in feſto, quamuis poſtea non reperiant. Et quamuis ſit ignorantia vincibilis, excuſabit à mortali peccato. Nam hoc eſt iuris humani proprium, vt ignorantia vincibilis, quæ reſpectu iuris naturalis, aut diuini mortaliter eſſet culpabilis, non reputetur talis reſpectu iuris humani, & per conſequens excuſet à mortali culpa violationem ipſius, dummodò non ſit ignorantia craſſa, ſeu ſupina, vt cum nonnullis Doctoribus diximus *in tractatu de voluntario cap.4.quæſt.8.numero 69.& ſequentibus.*

5 Tertia cauſa numeretur impotentia corporalis, quæ, ſi ſit impotentia ſimpliciter, excuſat ſine dubio; ſiquidem nemo ad impoſſibile obligatur. Talis eſt, ſi quis in vinculis teneatur, vel alia quacunque ratione cogatur non exire domo, vel non adire templum. Item, ſi deſit Sacerdos, qui celebret, vel templum adeo diſtet, vt non poſſit adiri, vel, ſi quis ita grauiter ęgrotet, vt ſurgere nequeat. Et quoniam id propriè poſſumus, quod licitè poſſumus, huc etiam pertinet, quando quis data fide, vel interpoſito iuramento, ſeu præcepto Superioris domi ſuæ iuſtè manere compellitur. Etenim, cum indè licitè nequeat exire, ſimpliciter impotens reputatur. Ita *Suarez ſupra, Filliuc.num 224. Azor q.1. Fagund. cap.8. Tolet.num.1. Trullench.nu.2.& 4. alij communiter.* Si ſit impotentia ſecundum quid, reducitur ad impotentiam moralem, de qua mox dicemus.

6 Itaque quarta cauſa ſit impotentia moralis, quando ſcilicet Miſſa non poteſt audiri ſine iactura cuiuſpiam boni mediocris, ſaltem æſtimationis, vel non ſine magna difficultate, ſeu labore. Sic *Suar.& Azor ſupra. Filliuc.numer.226. Fagund.cap.9. Conin.h.qu.83.num.314. Layma. lib.4.tract.7.cap.4.num.3. Bonac.diſput.4.qu.vlt.punct.vltimo. Henriquez lib.9.cap.25.nu.10.* Rationem reddunt; nam hoc præceptum iuxta communem ſenſum, & morem cum hac moderatione latum eſt, vt non requiratur cauſa valdè grauis ad excuſandum. Quapropter, ſi quis timeat occaſionem ſpiritualis ruinę templum adeundo cum periculo proximo labendi, videtur excuſari. Sic cenſent *Doctores relati,& Monre par.2.c.8.§.1.n.7.*

7 Cum autem quinque ſint præcipua bona temporalia, ſeu corporalia, videlicet vita, membra corporis. Sanitas, honor,

nor, fortunæ. Primò quidem excuſat vitæ, vel mutilationis periculum. Si nimirum in via templi ſint hoſtes, inimici, nauigatio periculoſa, vel itineris præcipitium, aer peſtilens, aut quid ſimile. Secundò excuſat periculum valetudinis, ſi nimirum infirmus ſurgere non poſſit à lecto, vel egredi domo ſine periculo relabendi, vel retardandi conualeſcentiam, vel incurrendi graue damnum; in quo bona fides, & prudentia neceſſaria ſunt. Huc reducuntur laborantes febre quartana; fœminæ prægnantes, debiles, & ſimiles.

8 Tertiò excuſat periculum honoris; ſi videlicet timeatur ab inimico iniuria, vel honoris iactura: Si quis non ſit decenter veſtitus, vel non habeat decentem comitatum, in quo prudenter penſanda ſunt conſuetudo loci, perſonarum qualitas; Item an ſummo mane, vel ſecretè poſſit audiri Miſſa; tunc enim teneretur. Huc reducitur infamia, ſi fœmina v.gr. quæ reputatur honeſta, grauida ſit, ne ſe prodat, excuſatur. Quartò excuſat periculum fortunarum; ſi quis ſcilicet timeat furtum relicta domo ſine cuſtode, vel agrorum, vel pecudum iacturam, vel ſi comites itineris amittat non parum ſibi commodos, aut aliquo modo neceſſarios. Ita *Coninch. & Bonacina ſupra cum aliis. Trullench. n. 6.* 7 8.

9 Quintò excuſat omne temporale, vel corporale incommodum, quod ex auditione Miſſæ timeatur incurri. Nempè, ſi quis pedes leucam conficere debeat, vel duo milliaria cum pluuia, tempeſtate, vel niuibus, itaut perpenſis circumſtantijs perſonæ, loci, temporis, prudenter exiſtimetur notabile damnum, vt notant *Filliuc. Fagund. Bonacin. ſupra. Azor quæſt. 5.* Huc ſpectat vrgens negotium, quod ſine magno detrimento nequit omitti, nec auditio Miſſæ poteſt præueniri. Secus, ſi poſſet, *vt docent ſupradicti Doctores, & communiter Summiſtæ verbo Feria, & Miſſa. Nauarrus cap. 21. num. 3. & alij.*

10 Quinta cauſa excuſans ab auditione Miſſæ ſit charitas, vel ad ſubueniendum proximo, vel ad euitandum eius damnum. Sic excuſatur deſeruiens infirmo, ne ſolum illum abſque neceſſario miniſterio relinquat, etiam ea ſola de cauſa, quod aliter remedia nequeant adhiberi tempore conuenienti. Quin imò quando morbus eſt grauis, & aliquis bona fide putat, non eſſe relinquendum infirmum, quamuis tunc non indigeat eius miniſterio, ſed ſolo ſocietatis ſolatio, vix vmquam erit mortale peccatum omittere Miſſam. Idem eſt de alijs operibus miſericordiæ corporalis, vel ſpiritualis. Sic dicit *Nuñus 3. par. qu. 83. art. 6. poſt nonam concluſionem*, ſi ſit neceſſarium audire confeſſionem extremè laborantis, omitti poſſe Miſſam, non ſolum, quando cogit præceptum diuinum confeſſionis, ſed etiam, quando ſola charitas mouet ſecluſo præcepto.

11 Similiter, ſi quis prudenter timet adeundo templum, graues indè rixas naſcituras, aut propter veteres inimicitias, aut propter locorum ordinem, & dignitatem, vel quid ſimile, ſufficienter excuſatur ab auditione Miſsæ. Sic *Suar. Filliuc. & alij.* Sic etiam excuſatur vxor, quæ timens grauem iram, vel rixam mariti Miſsam omittit, vt ei conuenienti tempore præparet neceſsaria; quando ſcilicet imminet perturbatio grauis, nã ſi ſit leuis, potius erit ferenda. Idem eſt, ſi maritus ob zelotypiam nolit, vxorem exire domo. Quippè, ſi nequeat vxor, id vitare ſine magno incommodo, poterit in hoc parere marito, vt ſentiunt *Sotus, Suarez, & Filliuc.* quamuis oppoſitum innuat *Sanctus Antoninus 2. part. tit. 9. cap. 10.* §. 2. Sed forſan loquitur, quando non eſt periculum grauis incommodi. Per hæc de ſimilibus iudicandum erit, & videri poteſt. *Bonac. ſupra num.* 10.

10 An autem excuſetur omiſſio Miſſæ, ſi neceſſaria ſit ad euitandum ſcandalum proximi? Variæ ſunt ſententiæ. Prima docet vniuerſaliter, nullum præceptum omitti poſse propter vitandum ſcandalum, & conſequenter nec auditionem Miſsę. Sic indicant *S. Thom. 2. 2. quæſt. 43. art. 7. S. Antoninus part. 3. tit. 8.*

Digitized by Google

cap.4 §.5.*Nauarrus cap*.14.*num*.44. Tenent *Armilla, Richard. Adrian. Almainus, Angelus, Alexand. Caſtro, Paludanus, Darandus, Syluеſt.* quos ſequitur *Vazquez in Opuſculo de ſcandalo artic*. 8.*dub*.1.*numer*.4.*Baſilius Legion. de Matrimonio lib*.5.*cap*.15. §.2 *num*.7. *Palaus tom*.1.*tract*.6.*diſp*.9.*part*.16. *Trullench. lib*.1.*Decal.cap*.6.*dub*.5.*num*.12. Fauent *Baſilius Magnus interrogatione* 64. *Gregorius Magn. homil*.7. *in Ezechielem*. *Reda in cap. Qui ſcandalizauerit de Regulis iuris. Innocentius Tertius in capit. Cum ex iniuncto.* de noui operis nuntiatione.

13 Probatur. Quia potius debet quiſque curare propriam ſalutem animæ, quam alienam. Quapropter obligatio ſeruandi præceptum impoſitum mihi cenſetur primaria: obligatio verò curandi, vt proximus impleat præcepta, vel ne violet illa, cenſetur ſecundaria. Ergo maior eſt obligatio ſeruandi præceptum impoſitum mihi, quam vitandi ſcandalum non datum, ſed acceptum; non actiuum, ſed paſſiuum, quale reperitur in hoc caſu; quamuis ex infirmitate, paſſione, vel ignorantia proximi proueniat. Eſſet enim ordo peruerſus, ſi quis omitteret præceptum primariò ſibimet impoſitum, ne proximus violet aliquod præceptum.

Vnde colligunt iſti Doctores, omitti non poſſe Miſſam die feſto propter euitandum ſcandalum paſſiuum etiam puſillorum. Nam primariò teneor, audire Miſſam præceptam; ſecundariò verò, ne puſilli violent præcepta. Ver.gr. ſi Petrus gerens mecum inimicitiam non vult audire Miſſam, ſi audiam ego, ne mecum concurrat in templo, certè nec debeo, nec poſſum omittere Miſſam, vt Petrus illam audiat. Præceptum quippè me potius obligat, vt ego Miſſam audiam, quam vt curem, audiri Miſſam à Petro. Ceſſat enim obligatio ſecundaria, quoties occurrit primaria, quæ non compatitur cum ſecundaria.

14 Secunda ſententia docet, præcepta ſaltem poſitiua omitti debere propter euitandum ſcandalum proximi. Sic cenſent *Couarr. in reg. Peccatum. par*.1.*nu*.4. *Innocentius, Imola, Decius, & alij apud Vazquium ſupra num*.2. *Valentia tom*.3.*diſp*.3.*quæſt*.18.*punct*.4. *Reg*.3.§.*Secundò requiritur*, loquens in particulari de auditione miſsæ. Fauent vterque *Sotus, Syluеſter, Medina, Nauarrus, Canus apud Vazquium, & Palaum ſupra*, quatenus aſserunt, ob ſcandalum omitti poſſe confeſſionis integritatem.

Probatur primò, nam obligatio vitandi ſcandalum eſt præcepti naturalis. Ergo præponderat omnibus præceptis poſitiuis. Secundò. Quia vita ſpiritualis proximi præſtantior eſt corporali, ſed ob tuendam vitam proximi corporalem omitti debet præceptum poſitiuum Miſsæ, vel ieiunij, vel ſimilis. Ergo pariter ob conſeruandam vitam ipſius ſpiritualem.

Probatur tertiò, quia plura præcepta etiam naturalia, ſed affirmatiua ceſſant ob ſcandalum vitandum, ſcilicet, præceptum corrigendi proximum, quando fiet peior, puniendi reum, quando timetur ſeditio plebis, præceptum docendi veritatem ceſſat, quando iniuſta vexatio timetur, aut iniqua repulſio, vel etiã impugnatio veritatis, aut docentis illam, iuxta id Matthæi 7. *Nolite Sanctum dare canibus, nec mittatis margaritas veſtras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus ſuis, & conuerſi diſrumpant vos.*

15 Tertia ſententia docet, poſse nos omittere præcepta poſitiua propter vitandum ſcandalum poſitiuum puſillorum. Quia propter bonum proximi, cuius ſpirituali neceſſitati ſubuenitur omiſſione talis operis, ceſſat obligatio præcepti poſitiui: non tamen teneri ad omittendum illa. Quoniam ſcandalum paſſiuum, & acceptum proximi non debemus vitare cum tanto detrimento, quantum regulariter proueniт ex omiſſione præceptorum etiam poſitiuorum. Ita *Sotus in 4.diſtinct*.13.*quæſt*.2.*art*.1.*fin*. *Suar*.3.*par.tom*.3.*diſputat*.88 *ſectio*.6.§.*Quartum caput*. *Filliuc.tract*.5.*num*.227.*Bonac. de Sacram. diſputat*.4.*qu.vlt*.

pun-

punct. vltim. numero 15. *Sà verbo Miſſa auditio. num.* 3. *& Victorellus ibi. Trullench. libro* 3. *Decalog. capit.* 1. *dub.* 7. *numero* 13.

16 Pro deciſione ſuppono primò, præcepta naturalia negatiua ſic obligare ſemper, & pro ſemper, vt, etiam ſi timeatur ſcandalum proximi, non ideò ceſſet ipſorum obligatio. Quippè non ſunt facienda mala, vt eueniant bona. Roman. 13 ſed quæ prohibentur præceptis naturalibus negatiuis, ita mala ſunt, vt niſi materia mutetur, in nullis circumſtantijs honeſtati poſſint. Ergo, quamuis timeatur ſcandalum, viget ſemper obligatio præcepti negatiui, contra quam non licet operari. Conueniunt in hoc Doctores.

17 Vnde ſuppono ſecundò, non eſſe præſentem quæſtionem, an adhuc obligante pręcepto, liceat eius omiſſio, ſeu violatio, quæ quidem, cum apertè ſit illicita, implicat, quod ſimul licere poſſit. Nam, vt rectè notat *Valentia ſup. Reg.* 2, contradictionem inuoluit, vt quod verè peccatum eſt mortale, vel veniale, debeat, aut poſſit ob aliquem finem licitè fieri: nec vnquam continget caſus, in quo peccatum ſit reuera mediũ neceſſarium ad vitandum ſcandalum. Quippè vel tunc non erit peccatum, vel aliter ſcandalum impediri poterit. Ver. gr. factum, aut verbum iocoſum, quod ſine rationabili cauſa veniale peccatum eſſet: ſi fiat, aut dicatur ad vitandum ſcandalũ ex alicuius auctoritate proueniens, non erit peccatum. Item, quando mendacium videtur eſſe neceſſarium ad vitandum ſcandalum, poterit hoc æquè vitari per aliquam æquiuocationem, aut reſtrictionem. Reſtat igitur quæſtio. An ob imminens ſcandalum ceſſet obligatio præceptorum? Prima ſentẽtia negat. Affirmant ſecunda, & tertia.

18 Cum quib. ego cenſeo, contingere poſſe nonnumquam, vt opus, quod alias hic, & nunc, ſi non timeretur ſcandalum proximi paſſiuum, eſſet præceptum, interueniente tali timore careat obligatione præcepti, quod probant fundamẽta *ſupra relata num.* 14 & 15. multiſque caſibus ex iure collectis, oſtendit *Felinus cap.* 2. *de Præſcript.* circa principium, & amplius confirmare poſſumus. Quia charitas, ſicut obligat interdum ad bonum aliquod præſtandum ob ſalutem ſpiritualem proximi: ſic etiam obligauit interdum ob eundem finem ad aliquod opus bonum omittendum, par enim videtur vtriuſque ratio. Quapropter id fatentur in operibus Conſilij non ſolum Authores ſecundæ, tertięque ſententię: ſed etiam ex Authoribus primæ *Vazquez, Palaus, Trullench. ſupra.* Quia nullo bono ſpirituali propterea priuamur. Cum enim ad vitandum ſcandalum omiſſio ſolius actus externi ſufficiat, internus affectus adhuc retinere poteſt fructum, & meritum. Quin etiam, ſi priuaremur aliquo merito talis operis, ipſummet velle priuare nos tali meritò propter bonum proximi, poterit habere maius meritum, quam ipſum opus. In operibus autem præcepti, non eſt, cur non poſſit occurrenti pręponderare nõnumquam præceptum naturale vitandi ſcandalum.

19 Quoad factum ſępius id continget in præceptis poſitiuis, quia regulariter obligant minus rigidè, quam naturalia. Quibus, ſi negatiua ſint, id accidere nequit, vt vidimus *nu.* 16. At in affirmatiuis contingere poteſt: Nam hæc, quamuis ſint naturalia, non obligant pro ſemper, ſed cum debitis circumſtantijs: & interdum erit circumſtantia requiſita, ne ſequatur ſcandalum etiam paſſiuum puſillorum. Itaque concurrente pręcepto, vel poſitiuo, vel naturale affirmatiuo cum ſcandalo puſillorum, quod prudenter timeatur ex eius obſeruatione dijudicãdum erit in particulari, quod magis præponderet, an lapſus proximi vitãdus, an opus illud omittendum, & ſolerter perpendendum erit, quam graue ſit pręceptum occurrens, quãta neceſſitas, vel vtilitas ipſius. Item quanta, vel qualis ruina proximi timeatur, vt omnibus conſideratis, diſcernatur prudenter, cuius præcepti ceſſet obligatio, cuiuſue

præ-

Digitized by Google

præualeat. Ita monent *Couarruu. Valentia, Suarez.* Et forſan talis apparebit vtilitas vitandi paſſiuum ſcandalum hic, & nunc, vt excuſet quidem ab occurrenti præcepto, non tamen obliget ad eius obſeruationem omittendam, vt dicebat tertia ſententia.

20 Hinc varios caſus decidunt Authores ſinguli iuxta ſuam ſententiam. In noſtro caſu *Suarez 3. part. tom. 3. diſput. 88. ſect. 6.* dixit, Miſſam omitti poſſe die feſto propter euitandum ſcandalum puſillorum, non tamen debere omitti propter fundamentum tertię ſententiæ. At *in tract. de charitate diſput. 10 ſect. 3 nu. 10.* dicit, interdum omitti poſſe, quin etiam aliquando debere; rarò tamen accidere hanc obligationem; in particulari verò circumſtantias eſſe penſandas. *Vazquez, & Baſil. Legion. cum alijs negant*, vnquam omitti poſſe propter fundamentum primæ ſententiæ. *Valentia cenſet*, omitti debere, quia præponderat præceptum vitandi ſcandali, & ideò ceſſat obligatio præcepti Miſſam audiendi, ſeruarique debet præceptum charitatis. Addit verò, neminem teneri perpetuò, vel per annum ea de cauſa Miſsã omittere. Nam id eſſet intolerabile. Nec præceptum vitandi paſſiuum ſcandalum obligat cum tanta difficultate, vel detrimento ſpirituali tamdiu carentis auditione Miſsę.

21 Mihi videtur, in praxi regulariter omiſſionẽ Miſſæ futuram eſse ſpirituali detrimento. Nam interius affectus ſimplex audiendi Miſſam, & efficax voluntas omittendi auditionem regulariter non erit talis, vt æquiualeat pluribus actibus meritorijs, qui ſolent inter audiẽdum ſacrum exerceri; tempus etiã illud, quod auditioni Miſſæ foret impendendum minus benè, vel forſan malè vanis rebus, aut verbis otioſis impendetur. Vnde cenſeo, nec perpetuò, nec per annum, nec per menſem teneri, nec poſſe quempiam omittere Miſſam ob euitandum ſcandalum vnius, vel alterius puſilli. Vna, vel altera via perpenſis vtrimque circumſtantijs poterit, & rarò forſan tenebitur, vt dicebat *Suarez*. Praxis particularis arbitrio prudentis committenda videtur, vt prudenter decernatur hic, & nunc, An debeam Miſſam audire, vel omittere? vel an liceat vtrumque, quandiù, vel quoties? Si perueniat ſcandalum ex malitia, quod vocatur ſcandalum Phariſæorum, numquam propter illud vitandum omitti poteſt auditio Miſsæ diebus feſtis, quod *S. Thomas ſupra probat ex Matthęi 15.* & ratione conſtat, quia tunc proximus non eſt in tali neceſſitate ſpirituali, cui non poſſit ipſemet ſufficienter conſulere mutãdo ſuam prauam voluntatem, quare non pręualet obligatio charitatis pręcepto Miſsę. Si quis tamen diebus profeſtis vna, vel altera via Miſſam omittendo cum nullo, vel ferè nullo detrimento ſuo ſpirituali, poſſet hoc ſcandalum impedire, deberet quidem omittere; ſed rariſſimè concurrent circumſtantię tales, quę grauiter obligent ad omittendum. Videantur Authores relati.

22 Patres citati *num. 12.* pro prima ſententia nobis non obſtant. *Baſilius* enim loquitur de ſcandalo Phariſæorũ, quod nulli pręcepto præualet. *Gregorius, & Beda*, dum aſserunt, *ſi de veritate ſcandalum ſumitur, vtilius ſcandalum permittitur, quam veritas relinquatur*, planè loquuntur in caſu, quo vel veritas relinquitur proferendo mendacium, quod numquam licet, vel quo plebs debet doceri veritatem, ne falſis doctrinis incauta ſeducatur; vel quo fidei profeſſio requirit talis veritatis prolationem. Alioquin non omnes veritates ſemper, & vbique propalandæ ſunt, vt ſcriptura docet, & omnes Doctores ſentiunt. *Innocentius tertius loquitur in opere conſilij*, qualis erat ædificatio noui templi: Et hanc dicit omittendam fuiſſe poſt noui operis nuntiationem ob ſcandalum proximum euitandum: nam, etſi res præceptæ non ſint omittendæ (quamdiu ſcilicet vrget pręceptum) ob aliorum ſcandalum, at ea, quæ ſine peccato poſſunt omitti (ſcilicet hic, & nunc) equidem omittenda ſunt ob ſcandalum

lum etiam puſillorum euitandum.

23 Ad fundamentum adductum *num.* 13. fatemur, quamdiu præceptum impoſitum mihi propter meum ſpiritualem profectum, retinet obligandi vim, omitti non poſſe propter euitandum ſcandalum proximi, quod probat illud argumentum. At addimus, interdum ceſſare talis præcepti obligationem; nam omnibus penſatis cenſetur, præualere præceptum charitatis erga proximum etiã cum aliquo meo detrimento propter euitandum multò maius proximi damnum. In exemplo ibi poſito, ſi Petrus verè peccat mortaliter ex infirmitate miſſam omittens, & ego poſſem adire templum aliud, quamuis mihi nonnihil incommodum, certè tenerer ſaltem aliquibus feſtis. Item, etſi non poſſem alibi Miſſam audire, forſan omittere poſſem paucioribus feſtis. Quoniam vna, vel altera vice mihi ceſſare cenſetur obligatio Miſſam audiendi, quæ non ceſſat reſpectu proximi, vt ſupponimus, & per conſequens ego non peccans impedio peccatum alterius. An verò tenear aliquando? Regulariter non puto, tales autem circumſtantię concurrere poſſunt, vt aliquando tenear.

24 Sexta cauſa excuſans ab auditione Miſsæ diebus feſtis ſit obedientia, vel erga Parentes, vel erga Superiores, aut Dominos. Curare debet Paterfamilias, vt ſui Domeſtici Miſsam audiant, quod notat *Sà verb. Miſſæ auditio, num.* 5. Et ſupponunt *Suar. 3. part. tom. 3 diſput.* 88. *ſect.* 6. *Filliuc. tract.* 5. *num.* 127. *Trullench. lib.* 3. *Decalog. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 9. & *alij.* Cæterum famulus excuſatur, vt hero miniſtret, ſubditus, vt obediat Superiori. Et quidem, ſi miniſterium ſit neceſſarium iuxta communẽ viuendi modum, nec herus peccet præcipiendo, nec famulus obediendo. Si tamen differri poſſit in alium diem, vel horam, peccat herus, qui tenetur non impedire ſibi ſubditos ab impletione præcepti. Peccat autem ſubditus tunc obediens, ſi timeat ſolam reprehenſionem etiam duriuſculam ſine maiori damno, vel offenſione permanenti. Quilibet enim per ſe loquendo tenetur adimplere præcepta, quando poteſt ſine magna incommodo. Sic ſentiunt *Azor tom.* 1. *li.* 7. *cap.* 7. *qu.* 1. *Bonac. cum alijs de Sacram. diſp.* 4. *qu. vlt. punct. vltim. num.* 10. *Coninch. qu.* 83. *num.* 315. *Suarez, & Trullench. ſupra.* Si verò famulus, aut ſubditus timeat grauem, aut diuturnam rixam, vel graue ſupplicium, aut detrimentum, excuſatur omittens miſsam. Nam Eccleſia non vult cum tanto detrimento ſeruos, aut ſubditos obligare. Sic Doctores relati, qui citant alios; & ſubdunt, debere famulum prius dicere Domino, ſe non audiſſe Miſsam, atq. procurare, ſi commodè poſſit, opportunitatem audiendi, quam, ſi nequeat obtinere, ſufficienter excuſatur. Quando tamen id frequenter acciderit, quęrere debet alium Dominum, aut alium modum viuendi, quoties commodè reperturus erit.

25 Septima cauſa ſit officium non permittens commoditatem ſufficientem audiendæ miſsæ. Sic excuſantur milites cuſtodientes arcem, aut caſtra, vel portas ciuitatis, quas deſerere nequeunt. Sic etiam Magiſtratus, Senatores, Conſiliarij, ſeu viri Primarij, qui grauia Reipublicæ negotia nequeunt in aliud tempus commodè reijcere. Sic item Paſtores, qui non poſſunt ſine periculo gregis, aut grauis detrimenti miſſam audire. Qui verò neceſsarij non ſunt ad cuſtodiam gregis, debent audire miſsam, & ſe iuuare viciſſim, itaut vnus adeat Eccleſiam, altero cuſtodiente gregem, eoque redeunte, alter ad miſſam accedat, quando duæ miſsæ dicuntur, & ſunt duo Paſtores. Similiter excuſantur tabellarij, ſeu curſores, qui faciunt velociſſimum iter. Pariter excuſantur nautæ, ſhedarij, vel muliones, & vectores mercium, qui non poſſunt ſine magnis expenſis immorari ad miſsam audiendam. Adde molitores, quoties illis licet in feſtis laborare, quippè neceſſitas excuſans ab opere ſeruili, pariter excuſat ab auditione Miſsæ, quando labor intermitti non poteſt, ſeu linqui molendinum ſine

ſine magno incommodo. Excuſantur nutrices paruulorum, quos non poſsunt domi relinquere ſine probabili periculo, nec expedit, ad Eccleſiam deferre. Similiter matres, quę domi filias in periculo relinqueret, & ſecum deferre nequeunt. Ita *Nauarrus ca.21.num.3. Henriquez lib 9.cap.25.num.10. Suar. Azor. Filliuc. ſupr. Fagund. Precept.1.lib.1.cap.9. Bonac. diſp.4. qu. vlt. punct. vlt. num.5. & ſequentibus. Trullench. lib.3. Decal. ca.1. dub.7. num.5.6. & 11. & alij.*

26 Huc pertinent miſsæ miniſtri, quos *Azor tom.1. lib.7. cap.7. qu.1.* dicit excuſari quamuis in rebus ſacrificio neceſsarijs apparandis, ſcilicet in afferendo vino, libro, thure, pulſandisue cymbalis, aut ſimilibns occupentur toto tempore miſsæ, dum non ſint alij, qui poſſint id commodè pręſtare. Certè qui pro rebus iſtis ab Altari recedunt aliquoties, dum non exeant è templo, niſi breuiſſimo tempore, nec abſint ab Altari diutius, quam moralis aſſiſtentia requirit, moraliter reputantur adeſse, ac ſubindè ſatisfaciunt præcepto, vt docent *S. Antonin. Syluester, & Tabienna*, quos ſequitur *Moure part.2 capit.8.§.1. num.5. Tolet. lib 6. cap.7. Saa tom.3. diſput.88. ſect.2. Graſſis part.1. lib.2. cap.35. num.11. Bonac ſupra punct.11. num.18. Fagund. cap.6. num.10.* & nos *ſupra cap.14. num.67.* Quare debent omnia neceſsaria ſacrificio ſic opportunè præparari, vt non ſit opus extra templum vagari tempore miſsę. Si quando tamen ſine culpa miniſtrorum contingat, vt tempore Miſsę neceſsarium ſit, miniſtros diu vagari foris, aut intus etiam abeſse celebrationi, non implent vtique pręceptum, & ideo debent audire Miſsam aliam, ſi poſſint, ſi verò non poſſint, excuſantur ob obſequium ſacrificio neceſſarium. Sic accipiendus eſt *Azor*, & ſic docet *Fagundez ſupra*.

27 Octaua cauſa excuſans eſt conſuetudo rationabiliter inducta, & per Epiſcopos tolerata. Sicut enim conſuetudo poteſt ferre legem, ſic etiam illam abrogare, vel moderari. Sic excuſantur primò viduæ poſt mariti mortem non exeuntes domo certo tempore. Quidam limitant ad menſem: ſed alicubi viget per ſemeſtre, vel annum præſertim fœminis nobilioribus, nec eam conſuetudinem eſſe damnandam, cenſent *Suar. ſupra ſect.6. Filliuc. num.129. Henriquez numer.12.* corrigendam tamen eſſe per Epiſcopum, dicunt *Fagundez ſupra cap.9. num.6. Trullench. num.18.* Certè non erit diutius abſtinendum ab auditione Miſſæ, quam poſtulet recepta conſuetudo. Idem eſt de fœminis, quę propter obitum parentum, aut fratrum iuxta receptum morem certo tempore domo non exeunt, vt notant *Fagund. & Trullench. ſupra. Azor q.3.*

28 Excuſantur virgines nobiles, & nubiles, vbi mos eſt, ne prodeant in publicum, donec nubant, etenim quamuis *Filliuc. & Trullench. ſupra* talem conſuetudinem improbent, & *Nauarrus ca.21. num.9. Suarez ſupra cum alijs velint*, ſaltem eſſe moderandam, vt in feſtis ſolemnioribus Miſſam audiant. At, quamdiù conſuetudo vim habet, excuſari ſufficienter à mortali docent. *Henriquez li.9. cap.25. num.12. cum multis, & Bonac. diſput.4. qu. vlt. punct. vlt. num.26.* Si tamen eædem virgines exire domo permittantur ad ludos, aut choreas, aut ſpectacula, vel exhibere ſe videndas in feneſtris; non eſt æquum, vt excuſentur ab audienda Miſſa. Sic communiter Doctores, quos ſequitur *Bonac. & Trullench. ſupra*.

29 Excuſantur tertiò fœminæ poſt partum abſtinentes ab ingreſſu templi, non ex ritu Moſayco, ſed ex reuerentia, ſeu deuotione *ca. vnico de purificat. poſt part.* Ita *Suar. Trullench & alij ſupra. Caietanus, Maiolus, Nuñus*, quos ſequitur *Bonac. num.27.* Verum ſecluſa debilitate, melius eſſet, audire Miſsam, quam illam omittere, quamuis omittatur in honorem Sanctiſſimæ Virginis, vt indicat *Henriquez ſupra.* Quæ verò patiuntur menſtrua, non excuſantur, niſi morbus, aut debilitas per accidens adiungantur. Ita *Nauarrus, Suarez, Henriqu. Filliuc.*

Trul.

Trullenc.& alij. Pariter non excuſantur pręgnãtes, niſi forſan exitus è domo notabiliter ipſis nociturus eſſet. Ita *Trull. ſup. Villal. b.10.1.tr.8.diffic.36.n.8.*

30 Hinc fit 1. non excuſare cauſam audiendæ concionis: nam audire cõcionẽ eſt opus conſilij, miſſam autẽ audire diebus feſtis, eſt opus pręcepti. Sic docẽt aduerſus *Angel.ver.Fer.n.45.* communiter DD. *Henriq.li.9.c.25.n.10.Fagund.Precept.1.li.2.c.9.Suar.tom.3.diſp.88.ſect.6. Filliuc.tr.5.n.230. Azor to.1.lib.7.cap.7.q.10.Trullenc.li.3.Decal.c.1.dub.7 n.19.* Si ſimul vrgeat pręceptum confeſſionis, aut cõmunionis, quæ commodè differri nõ poſſit, hoc pręualere videtur pręcepto Miſſam audiendi, vt notat *Trull.ſup.* Quin, etſi confeſſio facienda ſit ex deuotione, dum eſt valdè neceſſaria, vel ad lucrandũ Iubileum, vel ad vincendam tentationem, vel ad exonerandam conſciẽtiam nimis grauatam, quando diu quiſpiam non eſt confeſſus, nec multo poſt tempore confiteri cõmodè poterit, poſſe ſimul fieri confeſſionẽ, & audiri Miſſam, diximus c.14.q.12. Si verò nequeat, hic, & nunc vtrumq; ſimul præſtari propter circũſtantiam loci, perſonæ, vel cõfeſſionis, hãc excuſare ab auditione miſſæ, docent *Fagund. & Trull. ſupr. contra Suar. & Azor.* Certè ſola maior vtilitas confeſſionis non ſufficiet ad excuſandũ: At ita poterit eſſe conueniens confeſſio ſaluti pęnitentis, vt cenſeatur neceſſaria moraliter, & per conſequens excuſare: magna tamen prudẽtia requiritur ad diſcernendum talẽ conuenientiæ gradũ, & tunc idẽ erit proportionaliter in concione, quæ poteſt eſſe neceſſaria moraliter ad firmandum audientem in fide, vel ad illum inſtruendum aduerſus infideles.

31 Fit 2. illum, qui rationabiliter excuſatur ab auditione Miſsæ, non teneri ad recitandas alias preces, nec ad audiendam Miſſam alio die: quoniam id nullibi præcipitur. Sic *Henriquez ſupr. nu.13. Azor.q.14.Bonac.n.16.Moure, num.11. Trullenc.n.14.* Fit 3. nullam eſſe pœnam impoſitam non audientib. Miſſam præceptam. Solum enim *in cap. Miſſas de Conſecrat.diſt.1.* dicitur, vt ab Epiſcopo confundantur: intellige, vel publica correctione, vel etiam excommunicatione, ſi res ita poſtulent. Sic tradunt *Suarez, & Filliucius ſupr. Trullench nu.10.* Iam circa primam excuſationem ſit.

CAP. XV. QVÆST. II.

Quando ligatus negligit abſolutionem obtinere cenſura, peccet ne non audiendo Miſſam in feſto?

32 Affirmat *Nuñus 3.p. qu.83.art.6. poſt concl.9.dub.1. & probabile dicit Ledeſ.to.1. Sum.tr. de Euch.cap.27. poſt concl.16.* Probatur 1. Nã omnis, qui tenetur ad aliquem finẽ, tenetur pariter ad media per ſe neceſſaria tali fini: ſed abſolutio cenſuræ medium eſt per ſe neceſſariũ audiendæ Miſsæ. Igitur dum vrget præceptũ audiendi Miſſam; pariter obligat ad procurandam abſolutionem cenſuræ. Probatur 2. Quia, ſi ligatus cenſura præſentem haberet Epiſcopum, quẽ ſciret petitam abſolutionẽ illicò conceſſurum, & ex ſola negligentia, vel duritia cordis petere nollet, ideoq. Miſsã omitteret die feſto, ſine dubio peccaret contra pręceptum audiendi Miſſam ſiquidẽ non vult adhibere tam facile mediũ ad eius obſeruantiam neceſſarium. Ergo ſimiliter quoties facilè poteſt abſolutionẽ obtinere, at ex negligentia non illam procurat, peccat cõtra tale præceptum. Probatur 3. Nam, ſi quis excommunicatus in Paſcha nolit abſolutionẽ obtinere, cum facilè poſſit, peccat contra præceptum annuæ confeſſionis, & communionis, vt docẽt communiter Doctores. Quia non tollit impedimentũ, quod tollere poteſt, & debet ad ea Sacramẽta recipienda. Ergo ſimiliter in noſtro caſu.

33 Nihilominus communis ſententia docet, excommunicatum, vel interdictũ, quamuis negligens ſit in obtinenda cenſuræ abſolutione, quam facilè obtineret, & ideo forsã peccet alio genere peccati contra charitatẽ propriam, vel obedientiam, &c. nõ peccare contra præceptum

au-

audiendi Miſſam. Ita *Nauarrus capitulo 21. num. 3. Henriquez libr. 9. capitulo 25. numero 11. Suarez tom. 3. diſp. 88. ſect. 6. Filliucius tract. 5. num. 225. Coninch diſput. 14. num. 56. Auila part. 2. cap. 6. diſp. 4. dub. 7. Layman. lib. 1 tract. 5. par. 2. cap. 2. Fagundez Precept. 1. lib. 2. cap. 8. Bonacin. de Sacrament. diſput. 4. queſt. vltim. punct. vltim. Hurtado de Excommunic. diſput. 5. diffic. 2. nu. 5. Diana part. 5. tract. 9. Reſolut.* 88. Probatur, quia præceptum audiendi Miſſam non obligat ad tollendum impedimentum tam remotum. Ergo ligatus cenſura negligens in abſolutione procuranda, non ideo peccat contra præceptum audiendi Miſſam; nec manente cenſura poteſt illam audire: Quare nullo modo peccat contra tale præceptum omittendo Miſſam die feſto. Antecedens oſtenditur; nam incurrens excommunicationem, aut interdictum perſonale, quamuis aliud peccatum committat, ob quod incurrit cenſuram, non tamen peccat contra præceptum audiendi Miſſam, etſi præuideat, ſe per cenſuram impediendum eſſe diebus feſtis ab auditione ſacri: Sicut, qui comedit cibum noxium, præuidens, inde ſe cõtracturum eſſe morbum, quo nequeat audire miſſam, peccat contra temperantiam; non verò contra præceptum audiendi Miſſam. Ergo ſicut iſtud præceptum non obligat ad hæc impedimẽta præcauenda; quia remota ſunt, ita pariter non obligat ad eadem tollenda: quoniam pariter remota ſunt reſpectu talis præcepti.

34 Hæc communis ſententia mihi videtur probabilior; quia circa præceptorum implendorum impedimenta præcauenda, vel tollenda non poteſt vniuerſalis regula tradi, quæ ſigillatim, & determinatè præſcribat, quando præceptum obliget ad ea præcauenda, vel tollenda, & quando non obliget; vt benè notat *Sanchez lib. 1. Decalog. cap. 15. num. 4.* Solum generaliter docemur, prudenter debere perpendi vim, & rigorem præcepti, neceſſitatem, aut vtilitatem impedimenti: Ruſus, an impediat proximè, vel remotè: An per ſe, vel per accidens; & his omnibus computatis diuerſimodè de diuerſis præceptis, & impedimentis fore dijudicandum. Quædam enim præcepta rigoroſius vrgent, vt præcepta diuina Sacramentorum, & Eccleſiaſtica, quæ talem obligationem determinant. Quædam benignius explicantur, ac minoribus cauſis excuſantibus indigent, vt alia præcepta humana, ieiunij, feſtorum, &c. Quædam impedimenta ſunt proxima: Si quis ver. grat. die communionis comederet: Quædam remota, ſi quis edat nimium, aut aliquid nociuum, vnde poſtea morbo correptus nequeat ieiunare, Miſſam audire, vel ſimilia. Quædam impediunt per ſe, vt projiciens breuiarium impedit recitationem Horarum; alia per accidens, vt committens delictum, ob quod detruditur in carcerem, impedit auditionem Miſſæ.

35 Hinc Doctores cenſent communiter, ſi quis in fraudem ieiunij, vel aliorum præceptorum impedimentum apponat, peccare contra præceptum, cuius obſeruantiam impedit; quia per ſe directè repugnat præcepto. Quodlibet n. obligat, ne per ſe, ac ex intentione directa fiat aliquid incompatibile cum eius impletione. Sic docent *Henriquez ſupra litt. P. Sanchez num. 3. Layman libro 4. tractat. 8. capit. 3. num. 5. Villalobos tom. 1. tract. 23. difficult. 4. num. 11. Azor tom. 1. lib. 7. cap. 17. qu. 9.* Quamuis oppoſitum teneant *Ioan. Sanchez diſput. 4. numero 14. & Diana par. 1 tracta. 9. Reſolut. 52.* putantes, nõ eſſe fraudem præcepti quærere ſufficientem excuſationem.

Si verò non apponatur impedimentum in fraudem præcepti, ſed ex intentione diuerſa. Ver. grat. qui fatigatur die ieiunij ludendo pila, vel quærendo concubinam, non peccare contra ieiunium, docent *Medina 1. 2. qu. 77. art. 7. & lib. 1. Summæ cap. 14. §. 10. Petrus de Ledeſma tom. 2. Sum. tract. 27. cap. 2. concl. 6. diffic. 5. Filliucius tract. 27. num. 123. Diana ſup. Reſolut. 40.* Quia putant, non obligare ieiunium ad omittendum ludum, vel

Digitized by Google

vel iter etiam aliàs illicitum. Tutius verò ſentiunt, peccare contra ieiunium etiam, cuius præceptum obligat ad impedimenta tam propinqua pręcauenda: quando præuiſa ſunt impeditura ieiunium, & facilè poſſunt præcaueri, vel in aliud tempus differri. *Corduba, Vega, Caietanus apud Ledeſmam ſupra. Manuel in Summ. tom. 1. cap. 23. num. 6. Ortiz in Summ. cap. 19. num. 17. Homobonus in examin. part. 2. tract. 7. qu. 23. & tract. 9. cap. 4. quæſt. 74. Ioan. de la Cruz in Direct. part. 1. Precept. 3. artic. 4. dub. 9. concluſ. 3. Quinimò Sylũius. 2. 2. qu. 147. art. 4. Moure part. 2. cap. 8. §. 2. numer. 12. Villalobos ſupra num.* 16. docent, peregrinationem etiam piam, vel omittendam, vel differendam eſſe, ne ieiunium impediatur.

36 Ad idem *Henriquez ſupr. cum alijs docet*, edentem nimium, aut cibos noxios non in fraudem præceptorum, quãuis præuideat morbum indè ſequẽdum, qui plurium præceptorum obſeruãtiam impediat, non peccare contra talia præcepta. Quia ſcilicet precepta ieiunij, Miſſæ, vel ſimilia ſanos dumtaxat aſtringunt, nec obligant ad conſeruandam ſanitatem ipſorum obſeruantiæ neceſſariam; nam hoc eſt medium valdè remotum, & hæc præcepta mitiora ſunt. Quãuis contrarium innuant *Caietanus 1. 2. qu. 77. artic. 7. & Corduba lib. 2. quęſt. 8.* Si quis autem præuidens, quod in ebrietate non curabit infirmos, quos curandos ſuſcepit, vel non ſoluet debitum cum graui iactura creditorum, peccat contra iuſtitiam inebrians ſe. Nam hoc præceptum rigidius obligat ad pręcauendum impedimenta.

37 Similiter, qui vult inebriari, præuidens, ſe propterea non auditurum ſacrũ die feſto, peccat contra præceptum miſſæ: Nam hoc impedimentum eſt proximum. Ita cenſent *Henriquez ſupra, & Sanchez lib. 1. Decal. cap. 15.* ſubdens, debere vouentem iuxta mentem Doctorum impedimenta voti tollere: nimirum (vt reor,) quę proximè, ſeu per ſe impediant eius executionem. Igitur ad rem noſtram, quia Doctores communiter exiſtimant, cenſuræ vinculum eſſe quidem impedimentum remotum, & per accidens auditionis Miſsę; nec huius præceptum obligare cum tanto rigore, vt extendatur ad impedimenta remota; propterea docent, præceptum audiendi Miſſam non obligare ad præcauendum, vel tollendum impedimentum cenſurę; ſubindèque non peccare ligatum contra Miſſæ præceptum, quando cenſuram incurrit, vel eius abſolutionem non procurat, etſi præuideat, indè Miſsæ auditionem impediri.

38 Hinc oppoſita fundamenta facilè ſoluuntur. Ad primum dicimus, hoc Miſsæ pręceptum non adeò rigidum eſse, vt obliget ad media tàm remota, & quaſi per accidens neceſſaria, ſcilicet, vt remoueant prohibens.

Ad ſecundum videtur, conſequenter eſſe negandum antecedens. Nam hęc excuſatio non ſumitur ex difficultate procurandi abſolutionem, ſed ex ratione talis impedimenti, quod cenſetur remotum, & per accidens reſpectu talis præcepti.

Nihilominus moraliter loquendo, qui tam facilè poſſet impedimentum tollere, Miſſamque pręceptam audire, nec rubore, vel alio titulo retraheretur; ſi non tolleret, videretur contemnere pręceptum, & regulariter pręberet ſcandalum. Quin etiam in talibus circumſtantijs iam eſſet impedimentum proximũ; ſiquidem adeſt obligatio feſti, modus tollendi cenſuram eſt facilis, & promptus. At vix continget caſus ſine cauſa quapiam retardante petitionem abſolutionis ob ſatisfactionem exhibendam, aut quid ſimile.

Ad tertium communiter Doctores, conceſſo antecedente, negant conſequentiam. Quia præceptum communionis per ſe requirit confeſſionem præuiam, quoties adeſt conſcientia peccati mortalis: præceptum verò confeſſionis per ſe tendit ad mundandam animam, & conſequenter ad omnem diſpoſitionem neceſſariam veniæ peccatorum obti-

obtinendæ. Vel dic clarius, hæc pręcepta rigidius obligare, ſubindèque cogere ad illa impedimenta tollenda; participant enim quamdam vim diuinorum præceptorum, quæ per Eccleſiam determinãtur ad tale tempus.

CAP. XV. QVÆST. III.

An habens priuilegium ad audiendam Miſſam tempore interdicti, teneatur, illam audire die feſto?

PRima ſententia negat. Ita *Victoria, Canus, Mancius, & alÿ*, quos refert *Henriquez lib. 9. ca. 25. num. 11. litt. X. & lib. 13. capit. 48 num. 5. litt. D. Auila de Cenſ. par. 5. diſput. 4. ſect. 2. dub. 6. Llamas 3. part. Methodi. cap. 5. §. 11. Coninch. diſput. 17. num. 28. Alterius de Cenſ. tom. 2. diſput. 2. de Interd. cap. 3. fin. Diana part. 1. tract. 11. Reſolut. 2.* Probabilem illam vocat. *Fagundez Precept. 1. lib. 2. cap. 8. num. 4.*

Probatur primò. Quia nemo tenetur vti priuilegio ſibi conceſſo; alioqui iam gratia verreretur in onus contra Regulam. *Quod ob cauſam 61. de Regul. iur. in 6.*

Probatur ſecundò. Nam Interdictum inducit obligationem, ne laicis diuinis interſint, a c ſubindè reſpectu communitatis interdictæ præceptũ audiendi Miſſam omnino ſuſpendit; itaut illam, eiuſque partes deſinat obligare, quo tempore durat Interdictum. Ergo, qui priuilegium habet, poteſt, ſi velit, huic obligationi ſe conformare: Cum pręſertim valdè ſit conforme Prælatorum intentioni; quod omnes Interdictum obſeruent, ne cenſuræ vigorem ſuum amittant.

Probatur tertiò. Nam Interdicti tempore, ſi Miſſa dicatur extra mœnia Ciuitatis, quamuis diſtantia tanta non ſit, vt deobliget ab audienda Miſſa, quando non adeſt Interdictum, adhuc laici non tenentur adire tale templum, quia poſſunt Interdicto poſito ſe conformare: Similiter ergo qui priuilegium habent.

40 Secunda ſententia communis affirmat. Ita *Sylueſt. & Couarruuias*, quos ſequitur *Henriquez ſupra. Sotus, Nauarrus, Medina, Vinaldus, Valdes, Cenedo, Gomez*, quos ſequitur *Fagundez num. 5. Azor tom. 1. libr. 7. cap. 2. qu. 3. Suarez 3. par. tom. 3. diſp. 88. ſect. 6 Filliuc. tract. 5. num. 225. Bonac. diſput. 4 qu. vltim. punct. 13. n. 24. Toletus lib. 1. cap. 53. numero 2. Moure part. 2. cap. 12. §. 1. num. 25. Card. de Lugo de Euchar. diſputat. 22. num. 13. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 1. dub. 5. num. 24. & alÿ plures.*

Probatur: Nam Interdictum eatenus excuſat ab auditione Miſſæ, quatenus inducit impedimentum ipſius. Ergo ſublato per priuilegium impedimento, mox obligat præceptum audiendi Miſſam. Sicut, ſi quis in carcere detentus habeat liberam facultatem adeundi templum diebus feſtis, vtique tenebitur audire Miſſam: quia reſpectu talis præcepti non eſt impeditus. Similiter, dum Ciuitas interdicitur, & aliqua para illius ob aliquod obſequium Eccleſiæ præſtitum eximeretur ab Interdicto; certè pars illa teneretur ad Miſſam audiendam, cum ipſam non liget Interdictum. Sed in noſtro caſu quotquot accipiunt Bullam, ob obſequium Eccleſiæ pręſtitum eximuntur ab Interdicto, vel in toto, vel quoad maiorem partem. Ergo tenentur ad Miſſam audiendam diebus feſtis. Ob iſtud fundamentum putat *Suarez*, primam ſententiam non eſſe practicè probabilem.

41 Pro deciſione ſuppono primò. Neminem etiam diuitem debere tempore Interdicti Bullam accipere, vel ſimile priuilegium, vt Miſſam audiat. S c *Henriquez lib. 9. cap. 25. num. 11.* dicens, eſſe communem ſententiam Recentiorum. Conſonant *Bonacina ſupra, & Trullench. dub. 7. num. 17.* Probatur; quia præceptum audiendi Miſſam non obligat ad obtinendum priuilegium: Addunt *Trullench. & Bonac.* ſaltem, ſi commodè nequeat obtineri. Verum hanc limitationem non reputo neceſſariam; nam etiam

etiamſi commodè poſſit obtineri, verè præceptum non obligat ad obtinendum priuilegium. Quippè non ſolum eſt licitum, ſed etiam ſatis honeſtum ſeruare communem legem, quin ab eius obligatione velimus eximi. Quod ſaltem conuincit fundamentum primæ ſententiæ.

42 Suppono ſecundò, tali priuilegio non frui eum, qui dedit cauſam Interdicto. Nam Eccleſia non vult iſti fauere; quare non ſolum poteſt, ſed debet abſtinere à diuinis officijs. Sic *Henriq. ſup. Fagund. num. 10. qui citant alios.* Suppono tertiò, Religioſos, & Clericos (etiam primę tonſuræ iuxta *Nauarrum cap. 21. nu. 3. & Fagundez num. 4.*) qui iure communi facultatem habent audiendi diuina tempore Interdicti, teneri diebus feſtis audire Miſſam, Interdicto non obſtante. Nam hoc ſecundum ius commune non prohibet Clericos, nec Religioſos ab audiendis, vel celebrandis diuinis officijs ſeruata moderatione *Capitis Alma mater de ſent. excommun. in 6.* Non eſt ergo, cur excuſentur ab auditione Miſſæ. Quin potius Canonici, vel ſimiles tenentur Horas in choro dicere cum prædicta moderatione, nec alioqui lucrantur diſtributiones, vt aſſerunt communiter Doctores, quos ſequitur *Henriquez ſupra.* Quapropter addunt *Coninch, & Auila ſup.* hoc non tam eſſe priuilegium Clericorum, quam negationem prohibitionis reſpectu ipſorum; noluit enim Eccleſia per Interdictum arcere Clericos à diuinis. In quo conueniunt vtriuſque partis Doctores, vt teſtantur *Henriqu. Auila, Coninch.* Quare non video, quo fundamento velit *Fagund.* etiam quoad Clericos primam ſententiam eſſe practicè probabilem.

43 His poſitis, quoad laicos habentes Bullam Cruciatæ, vel ſimile priuilegium cenſeo, ſecũdam ſententiam eſſe probabiliorem ob eius fundamentum, quod ſic explico. Poſſumus in priuilegio diſtinguere duplicem effectum, primum quaſi formalem, ſecundum actiuum. Primus per ſemet aufert inhabilitatem, vel impedimentum priuilegiati, videlicet ad audiendam Miſſam tempore Interdicti; & hic effectus neceſſario reſultat ſemel accepto, vel acceptato priuilegio, nec requirit alium vſum ad tollendam excuſationem: qua ſublata manet præceptum expeditum (Miſſæ nimirum) ad obligandum. Secundus effectus priuilegij quaſi actiuus eſt facultas aliquid agendi aliàs prohibitum: Sicut Bulla Cruciatæ concedit, vt edi poſſint lac, & oua diebus quadrageſimalibus: & ad hunc vſum non obligatur priuilegiatus.

44 Vnde ad primũ fundamentum primę ſententię reſpondetur, in noſtro caſu non cogi priuilegiatum ad vſum actiuum ſui priuilegij: verum per eius effectum quaſi formalem ſic impedimentum tolli, vt excuſatio pariter tollatur, & expedita maneat obligatio præcepti. Ad ſecundum reſpondetur, Interdictum non inducere proprium pręceptum poſitiuum non audiendi Miſſam, ſed priuationem quamdam diuinorum, quæ poſito priuilegio quaſi formaliter ceſſat: & per conſequens obligatio Miſſam audiendi manet non impedita. Quare non poteſt priuilegiatus ſe conformare præcepto non audiendi Miſſam tempore Interdicti: cum non detur tale præceptum. Ad tertium negatur antecedens: quia pręceptum Miſsæ pariter obligat Interdicti tempore, quoties ceſſat priuatio diuinorum: & conſequenter eamet diſtantia templi, quæ deobligat, vel obligat extra tempus Interdicti, pariter deobligabit, vel obligabit Interdicti tẽpore: vbi ceſſat priuatio diuinorum; niſi forſan templum eſset anguſtum, & ab alijs præoccupatum non poſſet reliquos capere: nec eſſet alia Miſſa dicenda. Non tamen cenſeo, primam ſententiam eſſe practicè improbabilem: Nam, & graues habet Authores, & fundamentum illud: quod reſpectu communitatis Interdictæ ſuſpendatur omnino præceptum Miſſæ, non ſatis conuincitur apertæ falſitatis.

45 Notandum eſt, habentem priuilegium audiendi Miſſam tempore Interdicti, poſſe ſecum deferre ſuos familiares, qui pertinent ad ſolitum eius comitatum. Sic enim habetur *cap. licet vobis de*

Priuileg. in 6. traduntque communiter Doctores. Hi verò non vocati non tenẽtur ſe adiungere priuilegiato, ipſumque comitari, vt audiant Miſſam in feſto. Si tamen ab illo vocentur, aut deducantur, tenentur audire Miſſam, ſicut ipſe priuilegiatus. Sic *Azor to.1.li.7.c.2. qu.5.* Iam circa tertiam excuſationem ſit.

CAP. XV. QVÆST. IV.

An qui domi manere cogitur, ſi priuilegium habeat, & Oratorium, teneatur ibi Miſſam audire?

46 Affirmat prima ſententia, quam tenent *Zenedus q.44. num.11. Nuñus 3.p.qu.83. art.6. Card. de Lugo de Euch.diſput.22.n.14.* Probabilem dicunt *Petr. de Ledeſ.to.1.Sum.tr.de Euch.c.27. poſt concl.16. Fagund. Præcep.1.lib.2.ca.9. nu.9.* dum. ſ. vel infirmus, qui nequit exire domo, commodè poteſt audire Miſſam domi; vel qui domi tenetur recluſus, aut mandato Iudicis, aut data fide, poteſt accerſere Sacerdotem ſine magno diſpendio. Probatur; nam qui tenetur ad finem, tenetur etiam ad media non admodum difficilia. Sed hic tenetur ad Miſſam audiendam, & poteſt adhibere medium nõ valdè difficile; præſertim, ſi diues ſit, aut Capellanum habeat. Ergo debet adhibere tale medium. Confirmatur 1. Nam fœminæ diuites, quæ non ſolent exire domo, niſi comitatæ famulis, aut vectorib. ſtipẽdiarijs, tenentur conducere tales famulos, vt Miſſam audiant in feſto, cum non ſit illis valdè difficilis ſolutio talis ſtipendij. Similiter ergo tenetur in noſtro caſu Capellanum habere, vel accerſere, qui dicat Miſſam in Oratorio domeſtico.

47 Confirmatur 2. quia, ſi Sacerdos cũ ſocijs iter faciens die feſto perueniat ad Eremitorium, in quo celebrare poſſit, ſine dubio debebit ibi facere ſacrum, vt tã ipſe, quàm comites impleant Miſſæ præceptum. Ergo cum in Oratorio domeſtico licitè celebrari poſſit, vt ſupponimus; pariter debebit ibi fieri ſacrum, vt Miſſæ præceptum impleant, qui nequeunt exire domo. Confirmatur 3. Nam, vt dicebamus quæſt. præcedenti, quoties priuilegium tollit impedimentum implendi præcepti, tollit ſimul excuſationem ab obſeruatione præcepti. Sed in hoc caſu priuilegiũ Oratorij domeſtici tollit impedimentum audiendi miſſam impeditis exire domo. Pariter ergo tollit ab ipſis excuſationem ab auditione Miſſę; cuius præceptum hic, & nunc ſubindè maneat expeditum ad obligandum.

48 Si dicas, diuerſam eſſe rationem; nã in qu. præced. tollebatur impedimentum per effectum formalem priuilegij, qui neceſſariò reſultat acceptato ſemel priuilegio, nec requirit alium vſum ad tollendam excuſationem, vt *n.43.* fuit oſtenſũ; at in caſu præſenti requiritur effectus, vel vſus actiuus priuilegij, ſ. vt accerſatur Sacerdos, & fiat ſacrum, ad quod non obligatur priuilegiatus iuxta Regulam. *Quod ob cauſam 61. de Reg. iur. in 6.* contra poteſt vrgeri; nam interdum obligatur priuilegiatus ad vſum actiuum priuilegij, V.g. qui priuilegium habet extrahẽdi merces vetitas, vel pecunias è regno, nec poſſet aliter alere commodè ſuã familiam, teneretur ad vſum actiuum ſui priuilegij. Similiter, qui priuilegiũ habet, ne teneatur in carcere propter debita, ſi nequeat è carcere prouidere ſufficienter ſuæ domui, tenebitur ad vſum actiuum adeundi domum ſuam. Similiter, qui priuilegium habet eligendi Confeſſarium, qui abſoluat ipſum à reſeruatis, tenebitur ante communionem talem eligere, dum abeſt habẽs iuriſdictionem ordinariam.

49 Secunda ſententia probabilior negat. Ita *Fagund. & Ledeſma ſupr. Suar. to.3. diſp.83. ſect. 6. Filliuc. tr.5. n.224. Bonac. diſp.4. qu. vlt. punct. vlt. n.14. Laym. lib.4. tr.7. c.4. n.3. Auerſa de Euch. q.11. ſec.14. Diana par.4. tr.4. Reſol.80. Trullenc. li.1. Bullæ, § 3. dub.6. n.9. & lib.3. Decal. cap.1. dub.7. n.12.* Probatur; nam imprimis præceptum audiendi Miſſam non obligat ad quærendum Sacerdotem ſtipendiarium, & ad dandum ſtipendium, vt omnes ferè fatentur. Deinde quamuis adſit Sacerdos volens celebrare gratis, non tenetur habens

Digitized by Google

bens priuilegium, & Oratorium, vti tali priuilegio. Cum enim celebrare domi de ſe ſit odioſum, & præter generales Eccleſiæ Canones, minuſque deceat reuerentiam huic ſacrificio debitam; magis honeſtum reputatur, non dici Miſſam in domibus priuatis, quam implere præceptum illam audiendi; quod iuxta prudentum æſtimationem ad media non conſueta, vel extraordinaria non obligat, multòque minus, ſi minus deceant celebrationis excellentiam. Vnde, quamuis aliquis habeat priuilegium celebrãdi ſuper Altari portatili, vel in Oratorio priuato, vel in naui, tamẽ tenebitur ad vtendum tali priuilegio. Quia rarò præponderabit vtilitas Miſſæ communi legi tanti myſterij reuerentiam attendenti quoad loci circumſtantiam. Hanc ſententiam ſecuti ſumus in hoc *lı.5.c.6.q.5.n.39.* Vbi notauimus, ſi de facto Miſſa dicatur in tali Oratorio, tunc qui nequit adire templum, bene tamen Oratorium, ibi debere Miſſam audire: Quoniam in eo caſu non procedit ratio facta, ſiquidem indecentia celebrationis non vitatur.

50 Ad fundamentũ oppoſitum reſpondetur, illum, qui tenetur ad finem, teneri quidem ad media conſueta, & ordinaria, quale non eſt, vel ĩpẽdium dare, vel domi fieri ſacrum cum indecentia nonnulla. Vnde ad primam confirmationẽ conceſſo antecedente negatur conſequẽtia. Nam reſpectu talium fœminarum illud eſt medium ordinarium, & facilè, nec vllam continens indecentiam; quod ſecus contingit in noſtro caſu. Similiter ad ſecundam confirmationem cõceſſo antecedente negatur conſequentia. Nã Eremitorium approbatum ab Epiſcopo iam eſt templum publicum, & ſufficienter dedicatũ decenti celebrationi Miſsæ; quod non conuenit Oratorijs domeſticis.

51 Ad tertiam confirmationem ſufficienter ibi reſponſum eſt. Ad replicam dicimus, ad vſum actiuum priuilegij regulariter non teneri priuilegiatum, vt diximus *nu.43.* rarò tamen poſse teneri: ſi præceptum hic, & nunc obliget ad adhibenda quoq; media extraordinaria. Pro cuius explicatione poſſumus adhuc in effectu, vel vſu actiuo priuilegij diſtinguere facultatem ad præceptum implendũ per aliud opus, quod non erat in præcepto. V.g. cum Bulla Cruciatæ cõcedit, vt cum neceſſitate de conſilio vtriuſque medici poſſit ſeruari ieiunium veſcendo carnibus; aut cum quis habet priuilegiũ commutandi Miſsam in coronam B. Virginis, vel anteponendi diuinum officium vno; vel duobus diebus; & hoc modo nũquam obligamur ad vſum actiuum priuilegij. Quia præceptum de ſe non præcipit illud opus; nec priuilegium imponit illud nouum onus: aliàs redundaret in diſpendium priuilegiati contra Regulam illam. *Quod ob cauſam*. Quapropter habens illa priuilegia, ſi verè nequit ieiunare ſine carnibus, non tenetur ieiunare cum illis: ſi nequit audire Miſsam, vel officium recitare ſuo tempore, non tenetur dicere coronam, vel officium anticipare. Ac idem eſt in ſimilibus, vt rectè docet *Cardin. de Lugo ſup. n.16.*

52 Poſſumus item diſtinguere facultatem ad faciendum opus antea præceptũ, quod aliàs hic, & nunc præſtare non poſſemus, vt in exemplis ibi poſitis; & in noſtro caſu faciendi ſacrum in oratorio domeſtico: poſſuntque ſimiles excogitari. Nec video, poſſe regulam in his generalem ſtatui, quæ non patiatur exceptiones; ſed arbitrio prudenti perpendẽdum erit; quale ſit præceptum, à quo priuilegium nos eximit; quale ſit item illud, quod ad vſum etiam actiuum priuilegij nos cogit: quales hic, & nunc circumſtantię concurrant, vt decernamus prudenter, quid præponderet, aut non præponderet: ac proindè quid poſſimus licitè, quid conuenienter, quidue debeamus facere. Quin addo, nonnumquam nos cogi poſſe non ſolum ad vtendum priuilegio iam accepto, ſed etiam ad illud recipiendum, aut procurandum, quando non habemus, & illud commodè poſſumus obtinere. Rurſus, quamuis interdũ re vera nõ egeamus priuilegio, debebimus ad ſatisfaciendũ externo foro, vel impetrare priuilegium, vel eius vſum prætexere.

53 Sit

Digitized by Google

53 Sit exemplum; habet quis in Quadrageſima priuilegium veſcendi lacticinijs & ouis, vel etiam carnibus; & timet aliquod detrimentum valetudinis ab eſu piſcium: certè ſi detrimentum leue ſit, nō tenetur ad vtendum priuilegio; nam honeſtas obſeruantię quadrageſimalis pręponderat obligationi naturali tuendi valetudinem, vitando leue quoq; detrimentum ipſius: & idem credo, quoties neceſſitas abſtinēdi à piſcibus per ſe ſolam nō excuſat à peccato contra quadrageſimalem obſeruanriam. Quod ſi neceſſitas excuſet à tali peccato per ſe ſolam, ſed quia non apparet exterius, non dabuntur egenti carnes, vel oua, niſi priuilegiū oſtendat, vtiq. debet oſtendere: tantumque poteſt eſſe periculū grauiſſimi morbi, vel etiam mortis, vt ad id præcauendum debeat accipi, vel etiam procurari priuilegium, ſi credatur obtinendum. Nam præceptum conſeruandi vitam, & ſanitatem obligat ad adhibenda media etiam extraordinaria, quando non ſunt valdè difficilia, vel diſſona: præſertim quando vita, vel ſanitas eſt valdè neceſſaria bono domeſtico, vel etiam publico.

54 Iam ad primum exemplum poſitum *num.* 48. fatemur, tales eſſe poſſe circumſtantias, vt ille teneatur vti priuilegio; ſi verè nequeat commodè, vel honeſtè ſuā familiam alere, niſi merces extrahat à regno, nec indè proueniat regno damnum, quod præponderet detrimento familiæ particularis. Si verò graue damnum commune timeretur indè, poſtponendum eſſet particulare detrimentum. Arque iuxta proportionem vnius, & alterius detrimenti ſic creſcet, vel decreſcet obligatio virandi damnum commune, vel proprium, vt interdum priuilegiatus ille nec debeat, nec poſſit vti priuilegio: nam eſſet iniquum, ſi verteretur in graue detrimentum publicum. Interdum poterit vti, ſed non debebit, nam ex neutra parte timetur graue damnum: Interdum debebit vti: quia timetur graue damnum particulare: leue verò, vel ferè nullum publicum. Quod ſi neceſſiras particularis grauiſſima ſit, obligabit etiam ad procurandum tale priuilegium.

55 Idem proportionaliter eſt in exemplo ſecundò. Idem eſt quoq., ſi quis habeat priuilegium arma noctu portandi, nec poſſit non egredi noctu, nec incedet inermis ſine magno periculo. In tertiò exemplo fateor, illum teneri ad talem vſum priuilegij: Quippè cum præceptum integritatis etiam materialis confeſſionis grauiſſimum ſit, videtur ad illum quoque caſum extendi, quo tam facilè poteſt impleri. Verum obligare non reor ad procurandum, vel accipiendum priuilegium. Sic in ſimilibus theologizandum erit. Et quidem in noſtro caſu præceptū audiendi Miſſam non cenſetur tam ſtrictum, vt obliget ad vtendum Oratorij priuati priuilegio contra communem legem celebrandi ſolum in locis ſacris, & publicis.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

6-2-3

Digitized by Google